

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одного шпальтового стрічки або 10 міся дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміватись щодня від 10—11. рано і 2—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі або приложі коштують по 2, 3 і 4 сотики від штук.

Належностей за анонсами марками поштовими не приймає ся.

Загальні збори „Рускої Ради“

□ „Руска Рада“ є, як відомо, політичним товариством, яке постановило згуртувати всіх наших хліборобів, аби в той спосіб витворити силу хліборобську, аби довести наших хліборобів до великого значіння в політиці нашого краю, аби всі тут за одного, а один за всіх старались о добробит нашого народу і о справедливість. Коли одна людина боре ся о своє право чи проти своєї кривди, то вона не має сили до сего. Коли ж зберуть ся до сего всі наші хлібороби, згуртовані в одне велике товариство, тоді всьо мусить вдатися. І весь наш нарід має ще багато таких кривд і жадань, о які всі ми мусимо старатися, коли має нам ліпше стати і коли хочемо мати в нашім краю, в нашій державі свою силу, своє право. Ціллю „Руск. Ради“ є отже збирати весь наш хліборобський нарід коло себе на те, аби спільними силами, в добрім порозуміню зі всіма нашими людьми старатися о ліпшу долю наших хліборобів, щоби вони приходили до чимраз більшого гаразду, щоби справедливим був для них наш край і наша держава. „Руска Рада“ буде отже освідомляти наш нарід, яких прав йому треба, як о сі права маєм старатися і сама буде вести сю роботу на вічах і через наших послів, своєю газеткою та книжечками, особною хліборобською канцелярією і навчальними курсами. Ясна річ, що на се треба не лиш щирих та розумних людей, але ще і гроший і тому наші хлібороби постановили, щоби кождий член „Рускої Ради“ складав річну вкладку в висоті одної корони на сю роботу. Очевидно „Р. Рада“ буде складати кожного року рахунків з тих гроший.

Лишень великою спілкою всіх чесних наших людей, хліборобів і інтелігентів, можемо дійти до гаразду і до всіх прав, які нам належать ся і яких нам буде треба, — лишень в однім великім товаристві зможе наш нарід пізнати всі способи, якими можда дійти до сего, — і тому ми певні, що всі наші хлібороби стануть членами „Рускої Ради“.

В неділю перед Чесним Хрестом, дня 26. с. м. відбули ся великі загальні збори „Рускої Ради“ в стрільничій сали в Чернівцях. Зібралась тоді в столиці нашого краю поверх тисячка наших хліборобів. Збори відбули ся в присутності поважного числа нашої інтелігенції, передовсім були присутні на тих зборах наші послі до державної Ради: п. Николай Василько, Ер. Пігуляк, Іля Семака, А. Лукашевич і Николай Спинул — а з соймових послів: віце-маршалок краєвий проф. Др. Стефан Смаль-Стоцький, посол Калитовський і Левицький.

Отворив збори о 12. год. в полудне заступник маршалка краєвого, проф. др. Стоцький довшою промовою, в якій сердечно вивтав ~~так~~ численню зібраних учасників сих зборів а відтак докладно розповів великі завдання, для яких обновлено „Р. Раду“ і які вона мусить сповнити при щирій, спільній роботі всіх, що для на-

роду і з народом, хочуть працювати.

На внесені др. Стоцького, який обняв про-

від на сих зборах, покликано на секретаря

зборів д. Луцького, редактора „Буковини“.

Проф. Стоцький ~~бо~~ говорив в далішій

часті своєї промови (всю дотеперішню ді-

яльність „Р. Ради“, зложив справоздані

з діяльності комітету, який скликав, а

загальні збори, подав плин далшої роботи

в „Рускій Раді“, зазначаючи, що вона

переводячи вперше правдиву організацію

наших хліборобів, буде їх як найчастіше

скликати на віча до Чернівців і по пові-

тах та громадах, щоби в кожній поодинокій

справі нашої політики порозумілись з на-

шими хліборобами. Др. Стоцький вказав

далі на відозву „Р. Ради“ і на книжечку,

яку розіслано даремно до всіх наших

громад, де є докладно подана ціль і будуча

програма „Рускої Ради“. — „Є політичні

справи, говорив пан Стоцький, які вима-

гають, аби ми вміли за них обстояти. Як

всі станемо за одне жадане, то нашого

голосу всі будуть мусіти слухати і ми не

будем потребувати чужої помочи. Мусимо

згуртуватись, щоби порадитись, чого хо-

чемо і як маємо о се старатись. Ціллю Р.

Ради“ є утримати єдність руского народу

на Буковині. Як нема у нас єдності, то

з того третій користав. Мусимо розуміти

закони і замірковувати їх. Тепер від мужи-

ків вийшла думка, що треба нам всім ві-

братись в одне політичне товариство

з членською вкладкою і се є запорукка,

що тепер аж ми справді станемо сильні.

Перед нами велика робота. Виділ „Рускої

Ради“ се якби варта, яка має вічно і

пильно дивитись, чи не йде воріг. Сей

виділ буде мусів скликати нарід на наради

і вести всі наші народні справи. Програми

не ставимо, бо она вийде з нашого поро-

зуміння в кожній справі. Що владимо, по-

дамо нашим послам а ті за се вступлять

ся. „Руска Рада“ мусить в порозуміню з

всіма своїми членами повести сю роботу

так, що се вийде в користь, на честь і на

славу нашого народу наших хліборобів! „Сю

промову виекухали присутні уважно і не-

раз нагороджували її невмовкаючими о-

плесками. (Вітання)

По цій приступлено до найближшої

точки дневного порядку, до вибору виділу

обновленої „Р. Ради“. Рішено голосувати не

картками, які приготовано на се, але явно.

Голосуючи над кожним членом виділу

окремо, вибрано одноголосно пп. Баждана

Дмитра мужика-посадника з Кіцмана, уч.

Гордийчука Юрія, о- Калинюка Юрія,

госп. Кардинчука Євгенія, госп. Лисана

Георгія, госп. Меленку Ілю, госп. Мельни-

ченка Івана, госп. Петрюка Андрія, проф.

Дра Смаль-Стоцького Стефана і госп. Яро-

вого Ілю виділовими „Р. Ради“, а госпо-

дарів: Василичука Пентелея, Кіцула

Ілаша. Прица Николая, Харину Тодора

і дра Льва Когута заступниками виді-

лових.

По виборі виділу, госп. Мошук зажа-

дав, щоби д-ра Стоцького вибрано конечно

уже на сих зборах знову головою „Рускої

Ради“ а інших послів виділовими. По

виясненню, що вибір голови належить до

самого виділу та що всі послі без вибору

входять до гол. заряду „Р. Ради“, серед

голосних і громадних оплесків ще раз прийнято до відомости вибір нового виділу обновленої „Рускої Ради“.

Слідуючою точкою дневного порядку

було обговорене закона про рентові го-

сподарства, який реферував на зборах за-

ступник кр. маршалка проф. Др. Стоцький.

Коли нарід зворушив ся йти до Америки

(говорив др. Стоцький), бо тут задовже-

ний не міг вижити, правительство заду-

малось над віддовженням хліборобів. Уста-

новлений тоді „Банк краєвий“ не може

давати високих звичайних позичок гіпо-

течних (на землю), бо в краю нема гроша.

„Банк краєвий“ є для тих, що ще не за-

надто задовжені. Дуже задовжених мають

ратувати так звані рентові господарства.

На се дає Банк позичку після вартости

грунту, три четвертині з того, що ґрунт

варта. Зате „Банк краєвий“ жадає обез-

пеки. Хто бере таку позичку (на 5 проц.)

мусить підписати заяву, що через 56 літ

нічого не виділить з того господарства

ані не продасть. Господарство таке має

виносити від 3 до 20 фалеч. Позичку рен-

тову дає ся на сплату довгів і спадко-

емців, або щоби купити собі таке госпо-

дарство, на худобу, на меліорації і т. д.

По 26 поках можна банкови всьо сплати-

ти і бути вільним. Банк може наглядати,

чи той, хто позичив, добре газдує. Такий

закон ухвалив наш сойм 1908 р. Міністер-

ство згодилося на сей закон, однак через

ніби то неправки в ній нашого славного

пана Люпу, а властиво Люпія, дотепер

немає ще сей закон цісарської санкції.

Тому поставив др. Стоцький таку резо-

люцію:

„Зібрані на загальних зборах полі-

тичного товариства „Р. Рада“ українсько-

руські хлібороби вивають своїх послів до

державної Ради“, щоби вони всіма силами

старали ся виеднати цісарську санкцію

для ухваленого вже в буков. краєвм

соймі закона про рентові господарства.“

Сю резолюцію по широкім обговореню

принято одноголосно а навіть так само

одноголосно прийнято в тій справі внесені

п. Ер. Пігуляка, щоби телеграфічно від-

неслась президія сих зборів з тим жада-

нем і до міністерства.

Дальший реферат, про дороговий закон,

виголосив вже хлібороб Василичук Пен-

телей. Розумний, ясний виклад референта,

знамените виголосеніє і докладне знаніє

предмету прямо чудували слухачів. Ве-

сідник, розповівши докладно весь розвій

нашого дорогового закону від 1884. р. по-

ставив вкінці таку резолюцію: „Зібрані

на заг. зборах „Р. Ради“ жадають, щоби

українсько-руські послі до державної Ради

всіма силами старались о санкцію для

краєвого дорогового законопроект з 1908.

року“.

Сей закон зносить рогатки, обмежує

власть дорогових повітових комітетів, які

даремно марнують багато гроша призна-

ченого на дороги і постановляє, що всі

повіти платили би лиш 15 проц. додатків

на сі дороги. Решту перебрав би на себе

край. Навіть, якби треба було платити на

се якісь краєві додатки до податків, то

і се не давило би ще так наших хліboro-

бів, як теперішні рогатки і марнотравні

та нерозумні повітові дорогові комітети. Тому проти сего закону стають тепер дідичівські послы і закон не має ще санкції. Резолюцію, яка взиває наших послів, аби старались конечно о цісарську санкцію (се в о ціс. затверджене) для сего так корисного для наших хліборобів закона, ухвалили збори одноголосно.

Про реформу виборчу до краєвого сойму реферував знову проф. др. Стоцький. В тій справі по переведенню дискусії (яка була і при попередних справах) ухвалено одноголосно таку резолюцію: „Загальні збори „Р. Ради“ поручають укр.-руським соймовим послам, щоби вони годились на останній ухвалений перманентною комісією проєкт виборчої соймової реформи і старались пильно о санкцію для неї, хоч і ся реформа лиш в можливих тепер до осягнення межах зменьшує нашу кривду“. З одушевленням прийняли зібрані до відомости, що в останнім проєкті виборчої соймової реформи жадаєть ся у нас (на внесенє посла Василька) примусу голосованя.

Реферат про ґрунтовий і домовий податок виголосив посол Іля Семака. Розяснивши взагалі нашу податкову систему, обговорив бесідник ясно і приступно справу безпосередних податків і поставив вкінці таку резолюцію: „Загальні збори „Рускої Ради“ взивають послів, щоби вони в державній раді жадали знесеня домового податку для наших селян так, щоби хотай від хати з двома кімнатами не платилось ніякого податку“. По додатковім слові посла Є. Пігуляка в тій справі віче по оживленій дискусії зайвилось одноголосно за тим, щоби в заміну за знесеній домовий податок згодились послы на висшій податок від горівки.

Про конечну потребу засновати державну центральну касу для господарських спілок а відтак в справі зміни закона про „Раду культури краєвої на Буковині“ реферував знову хлібороб, госп. Георгій Лисан з Вашківців, славний мужицький організатор і чудовий бесідник. Справді подивляти було можна, як оба сі реферати зрозумів сей чоловік і як їх виголосив! З одушевленням і по живій дискусії ухвалили зібрані по обох тих рефератах резолюції, з яких перша жадає заложеня держ. центральної каси для хліб. спілок, а друга розділеня теперішньої „Ради культури краєвої на секції: руску, волоску і німецьку з тим, щоби до виділу рускої секції входили також наші хлібороби. Центральної державної каси для наших хліборобських кас домагаємо ся, бо така центральна державна каса давалаби нашим касам кредит танче, ніж дають нам його тепер чеські каси і ми на все були би певні, що того кредиту не відмовила би нам ся каса. Кождої хвилі можуть відмовити нам кредиту чеські каси а тоді наші хлібороби мусілиби банкрутувати і наша „Селянська каса“ упала би. Осібного руского відділу в „Раді“ культури краєвої“, яка має дбати про поліпшенє нашого господарства, жадаємо тому, що нашими справами хіба лиш ми самі найліпше можемо орудувати.

Посол Лукашевич реферував про замірене отворенє румунської границі. Збори пізнавши докладно сю справу заявили, що се покінчить ся кривдою хліборобів, яку держава буде мусіла винагородити хліборобам. Щоб хоч в части ратувати ся перед шкодою, зібрані горячо заявили ся за тим, щоби як найскорше і скрізь основувано тепер наші спілки для продажі збіжжя і худоби.

Наступили вільні внесеня. На внесенє госп. Меленки ухвалено, аби „Р. Рада“ видавала часопись для хліборобів. При точді вільних внесень промовляло багато бесідників, між иншим посол Левицький, купець Князький з Карапчева, Танаско Берник з Бергомету, Малайко з Станівців-Вивозу і инші. Однак найкрасше промовляли тут: госп. Рос-

тоцький з Кіцманя і знов Лисан Георгій з Вашківців. Останній промовляв тепер більше, ніж пів години, а всі слухали его промови з найбільшою увагою. І-варта було слухати сих двох бесідників.

Ростоцький накликав, щоби нарід про-свічував ся та ставав свідомим своїх прав, щоби всіма силами горнув ся до громадянської роботи а Лисан в своїй півгодинній промові чудово розказував про заколот, який пішов тепер через ріжних „опікунів“ народу по селах, про се, як то дехто рад би „гандлювати“ нашими хліборобами, як експлуатувати і т. д. Пан Лисан взивав отже всіх, щоби щирим серцем брали ся до роботи в „Рускій Раді“, щоби вели тут правдиву, щирі і розумну роботу для народу а вкінці подав бесідник багато прикладів, як треба вести розумну і чесну роботу в громадї. Велику вагу клав бесідник справедливо на се, щоби чесно працювати і совісно.

О год. 5. по полудни гарною промовою покінчив збори п. др. Стоцький.

На зборах приступило багато членів до „Р. Ради“. Поважна підстава до хліборобської політичної організації і до дальшої великої роботи в народом і для народу вже готова.

До селян пасічників.

Дня 30. і 31. липня с. р. відбув ся курс пчільництва під проводом п. надучителя Іллі Прокоповича в Старих-Мамаївцях, при его власній пасіці вже пораз третій, для всіх охочих займатися пчоловодством, а головню для братів селян, щоби допомогти їм придбати собі як наукове так і практичне знанє, потрібне до розумного і хосенного веденя пасічництва. Передних двох років, було на курсї крім інтелігенції також досить споре число селян. Сего року не знати, що за причина, що на курсї не було ані одного селянина, помимо того, що п. надучитель Іля Прокопович додавав собі як найбільшого труду при уділюваню сеї науки в рідній нашій українсько-руській мові, бажаючи хотї крихітку прислужитися своєму народови тим, щоби піднести сю галузь господарства, між нашим селянством, на висшій степені. Ва що більше, пан Прокопович дарував навіть із своєї пасіки кілька пнів з улими здібнішим початковим учасникам, помимо того, що сеї зими мав таку велику страту в пасіці, бо як знаємо, що минулої зими мало що не всі пчолы загбли. Та що з того, коли братів-селян, задля котрих головню той курс лише відбував ся, не було, помимо ще і того, що краєва рада культури незможним селянам призначила іо 1 коронї денно яко запомогу, щоби могли на курсї брати участь. Та не знати, чи уважати се легковаженем так важної галузи господарства, чи таки простим недбальством. От таке то дороге братя селяни, не раз то можна від вас почути, як то Ви безпідставно гірко нарікаєте, навіть в газетах, що інтелігенція не хоче селянинови помагати. А коли знайдуть ся люди охочі до праці, то немають з ким працювати, бо селяни собі тую працю легковажать і тим способом знеохочують людей, готових кожного разу подати селянинови братню помічну руку в его недолі. Отже, дорогі братя селяни, не нарікаймо, але берім ся щиро до праці на кождім полі господарства. Не легковажмо собі ту маленьку мушку-пчілку. Дивім ся, як роблять приміром німецькі мужики. В них крім худоби, коний, безрог, овець, дробу, красно упорядкованого садочку, прекрасних грядочок із ріжною яриною, знаходять ся в господарстві також розумно ведена пасіка і иньше. От з того всего має він гарний дохід і жие собі не раз о много красше, ніж декотрі пани урядники, що фасують багато гроша місячно. А преці-ж они нічо иньше лиш мужики-господарі.

Однак те, що їм все красше виде ся, походить від того, що они всі письменні, радо посилають свої діточки до школи, вчать їх всего добра, а чого самі не знають, то їй старими ходять що неділі і свята на науку до школи, на курси, на збори, до читалень і иньших товариств. Читають там всякі газети і навчають один другого всякого хосенного діла. Они не жалують ні труду, ані гроша, користають із кождої нагоди, не раз їздять милами далеко, лише щоби того, чого не вміють, навчити ся.

Наколиби сеї курсе дорогі братя селяни, ще й нарік відбув ся, то горіть ся на сеї курсе десятками з кождого села, немов ті пчолы до свого ули, користайте із того добродійства, учіть ся пчоловодства, а не пожалуйте, як нежалували довголітні пасічники, котрі були тогді і передтогді на курсї, бо самі казали, що навчили ся дуже

багато нового, чого они небули би ніколи довідали ся. Зважте на тяжкі часи, тепер треба в господарстві крім худоби і безрог також і пчілку вміти шанувати, бо із неї, як дослідили вчені господарі, велика тепер користь в господарстві.

Учасник курсу.

Політичний перегляд.

Ческо-німецький спір.

Ми вже попередного разу писали, що ціле політичне жите загачене тепер спором між Німцями а Чехами у чеськім соймі. Через сей спір нема великих надій, щоби рада державна могла скоро зібрати ся на наради. Рада державна зійшла би ся на осінню сесию, коли би Чехи не спиняли нарад через те, що їм Німці в соймі роблять багато пакостей. Тому весь вітер віє із чеського сойму, де Німці і Чехи стоять ворожо напроти себе і одні чекають на других, щоби хто з них поустив. Чехи не хотять вперед радити над домаганнями Німців, наколи сі кажуть виразно, що коли сойм не хоче залагодити німецьких жадаєнь, то тоді нема єму чого збирати ся. Справа стала на тім, що або розв'яжуть чеський сойм або оден табір мусить таки уступити, щоби тим допустити до супокійних нарад у чеськім соймі. Всякі заходи зі сторони чеського намісника не приносять жадного успіху. Німці не хотять допустити, щоби в соймі вибрано всякі комісії та членів до краєвого виділу. Чехи, хотай они мають більшість у соймі, видять, що Німці не подадуть ся в нічім, і вже самі заходять ся около того, щоби зробити малі уступки в користь Німців, бо лиш хіба в той спосіб уратують сойм. А на нарадах сойму Чехам дуже багато залежить, бо багато важних краєвих справ чекає свого поалагодженя. Та з другого боку не хотять они, щоби то виглядало, немов би они мусіли уступити перед рішучими домаганнями Німців. Вчора вечером зійшли ся всі німецькі соймові послы на нараду і відкинули уступки Чехів, постановивши не відступати від своєї тактики та своїх домагань. Тим хотуть вони змусити Чехів до податливости. Покищо не знати, хто уступить, чи Чехи чи Німці, бо в таких справах можна бути приготованим на ріжні несподіванки.

Після останніх вістей, чеський сойм має розійтись, а державна рада має зійтись 19. або 20. жовтня.

З галицького сойму.

У вівторок мусів краєвий маршалок задля замалої числа послів замкнути засіданє. Бесіда йшла про рускі інтерпеляції. В одній інтерпеляції ставлять рускі послы запит до правительства в справі заборони відсьпіваня українського гимну „Ще не вмерла Україна“ на однім концерті в містечку Сокани. За те, що відсьпівано там сей загально звісний український гимн, наложено на впорядчика сего концерту кару в сумі 100 корон. Сю справу вивели рускі послы перед сойм, уважаючи се за шкандал, що галицький староста забороняє сьпівати такий звісний гимн як „Ще не вмерла Україна“. Коли прийшло до голосованя в сій справі, то показало ся, що замало послів в салі, через що краєвий маршалок замкнув засіданє.

Напруженє в Угорщині.

Дотеперішнє угорське правительство не змогло в якийсь спосіб заридити політичному напруженю в краю. Кождий міністер мав свої погляди на політичне положенє і відріжнив ся від своїх товаришів так, що навіть в міністерстві не було згоди. Що один міністер уважав за конечне, то другий не годив ся з тим, а всі они докупы змагають із своїми плянами скріпяти власть Мадирів над иньшими меншими народами угорської держави. Кілько разів президент міністрів з'являв ся у цісаря, щоби здати перед ним справозданє про прикре політичне положенє, завсїгди вертав до Будапешту з нічм, бо монарх не міг прийняти его пляну. Се вічне торговане та ся тягання з Будапешту до Відня, а звідти назад не помогли нічого. Вкінці президент міністрів др. Векерле заявив цісареві, що угорські міністри покидають свою роботу. Цісар прийняв сю заяву до відома і заповів, що хоче вислухати ще погляди дотеперішнього президента міністрів як також провідника партії так званих „независимців“, які мають тепер більшість в угор-

скім парламенті. Провідником сеї партії є дотеперішній міністер торггорлі Кошут, який небагом явить ся у цісарі і предложить ему план своєї партії. Ся партія тому називає ся партією независимців, бо жадає, щоб Угорщина була независима від Австрії. Коли би вже таке мало бути, що найзавзятіші вороги спільности обох держав діпняли би ся правліня, то розумів ся, що они мусіли би монархі заповістити деякі жадання монарха і Австрії, як пр. переведена виборчої реформи до угорського парламенту та ухвалене кредитів на покриті видатків на військо.

Як оно дійсно складе ся, ще не знати, бо порішене цілої справи лежить в руках монарха. Справа вияснить ся аж тоді, як Кошут явить ся у цісаря.

Для „Січовиків“.

Біг на 300 кроків.

В бігу повинен кождий чоловік вправляти ся, бо біг робить наше тіло звинним, наш жолудок кріпким, а наші груди витривалими. Нині розкажемо лише про біг на 300 кроків. Начальник каже на рівній дорозі або на луці потягнути ровець впоперек, десять кроків довгий. Від того рівця почавши, розкаже начальник відмірити 300 кроків вдовж. На тім місці, де кінчить ся трисотий крок, каже він потягнути знов ровець на десять кроків впоперек. Тепер вже маємо загін на 300 кроків довгий, відкроманий на обох кінцях рівцями. Рівці є плитонькі. Поремо їх в землі острою жердкою або мотвиною. При кінці трисотого кроку треба доконче вбити дві двометрові жердки на десять кроків від себе. До жердок можна прищипити хоругвиці.

Начальник уставляє свій відділ після росту в ряд і каже: „Перших чотирох з лівого крила стає до бігу!“ Перша чвірка (найменша) стає правою ногою на ровець. Права нога зігнута в коліні. Ліва нога подана взад. Ціле тіло спочиває на передній нозі. Кадовб угнутий сильно вперед; очі глядять вперед. Начальник стоїть за чвіркою і каже: „Тепер свисну на свиставку три рази. По третім разі маєте бігти, не скорше. Оглядати ся не вільно“.

Начальник свисне три рази. Всі пускають ся бігти до ціли. При цілі станув собі вже перше один старший чоловік, котрого уприсив був начальник на суддю. Суддя глядять на жертки, які ознавають цілі. Тоті, що біжать (бігуни), перебігають через цілі, а суддя видить, хто є перший.

По першій чвірці біжить друга чвірка, по другій чвірці біжить трета чвірка і т. д., аж всі чвірки перебігнуть по разі.

Коли всі чвірки перебігли, то тепер сходять ся разом тоті, що в кождій чвірці були в бігу перші, разом, а котрий тепер буде найскорше бігти, той є головний побідник.

Плавани.

Світові перегони в плаванню відбули в серпні коло Парижа. Зголосили ся до перегонів плавці зі всіх сторін світа. В плаванню на простір 500 метрів побідив всіх Англієць Радмиллович. Він переплинув тоту віддачу в 8 мінутах і 50 секундах. — В серпні відбули ся також перегони в плаванню в Лондоні на ріці Тамізі, що перепливає цілий Лондон. Тота часть ріки, що йде через місто, є 23 кілометри довга. Плавці переплили рікою ціле місто. Стогнуча товпа стояла в місті на берегах і мостах, щоб приглянути ся перегонам. В тім плаванню взяло участь 24 мужчин і 8 женщин.

Намі „Січи“ повинні звернути увагу на плаване. Належало би визначити місце до плавання, збудувати „захист“ с. е. комірку над берегом, де би можна роздягнути ся і заохочувати всіх, щоб вправлялись в плаванню.

Тут працюють рівномірно руки, ноги, хребет. Легкі кріпшають від сего руху, який в воді чистить тіло, усуває зі шкіри прищі і кріпить волосся.

„Січи“ над ріками повинні зорганізувати науку плавання. Потрібні суть до сего прилади до плавання і один або два учителі. Прилад до науки плавання се пояс. Тім поясом опереже ся той, що учить ся плавати. До пояса на плечах ученика прищеплений є мотуз, а до мотуза прищеплений є дрючок. Учитель тримає ученика дрючком в воді так, як рибак тримає вудку, а на вудці рибу. Учень триманий на поясі не потоне і може безпечно учить ся руху ногами і руками. Учителем плавання може бути кождий, що вже уміє плавати, мусить мати лише дещо терпеливості і спокою.

Намі школи повинні молодіж заняті тим здоровим рухом, більше ніж до тепер.

НОВИНКИ.

Чернівці, 30. вересня 1909.

Календар. Пятниця 1. (18.) Евменій, Ариадна; рим.: Маргарити Ал. Схід сонця 6:01, захід 5:38. — Субота 2. (19.) Трохим, Саваній; рим.: Леодгария. Схід сонця 6:02, захід 5:36.

Вдячність народу. Рада громадска Боянчука заіменувала одноголосно своїми почесними членами посла Ник. Василька, д-ра Смал-Стоцького, пос. А. Лук-Лукашевича і повітового комісара Олександра Кобиланського.

Посол Лукашевич перед своїми виборцями. Дня 27. вересня відбуло ся в Ворівцях величаве віче, на яким пос. Лукашевич зложив своє посольське справоздане. Вже при вході в село витала громада дорогого гостя гуканими вистрілами із мотків. На місці зборів передав Григорій Скорейко послови по старому звичаю хліб і сіль, за що сей кількома зворушаючими словами щиро-сердечно подякував. Потім зложив п. Лукашевич своє посольське справоздане, яке серед численого зібраного народу викликало велике задоволене так, що збори висказали одноголосно свому послови повне довіре. — Присутний.

Важне для наших хліборобів! Вчора приїхав до Черновець пан Ведронь, який останесь на довгий час в наших краях, щоб закласти у нас молочарські спілки. Пан Ведронь зложив першу руску молочарську спілку в Галичині а тепер наші люди мають там сотки тисяч корон річного зарібку з молока! Пан Ведронь має у себе всі потрібні машини для молочарських спілок і де би лиш у нас можна було заложити молочарську спілку, там поїде він і зробить та покаже і обяснить що треба. Горачо визнаємо наших людей, щоб користали із сеї нагоди, бо через ті спілки піднесе ся добробут наших хліборобів. Своїми власними силами ратуймося, бо чим більший добробут у нас, тим більша наша сила, тим скорше дійдемо до повних наших прав! В тій справі можна відносити ся і до редакції „Буковини“.

„Буковинська Торговля“. В понеділок, від 4. год. по полудні відбували ся в черновецькій „Народній Домі“ збори товариства „Буковинська Торговля“. Ціллю сего товариства є засновати в Чернівцях гуртовий склеп для всіх буковинських крамниць. І тому то на сих зборах „Буковинської Торговлі“ ухвалено розіслати до всіх буковинських крамниць листи з запитанєм, кількох они потребують для своїх склепів марфи, щоб після того мона засновати в Чернівцях велику „Буковинську Торговлю“, гуртовий склад для всіх буковинських спілкових і приватних крамниць. Дальше ухвалено скликати зїзд всіх купців і крамарів наших на слідуєчі збори „Буковинської Торговлі“, які відбудуть ся мабуть вже небагом, щоб знати чи варта і чи можна вже отворити гуртовий склад для наших крамниць?

Запомога для наших хліборобів з вижницького округу. Посол Николай Василько постарав ся в міністерстві о те, щоб уділено запомогу громадам Лукавець, Мігова і Мега, які потерпіли сего року задля градобиття страшні шкоди. Міністерство фінансів вже передало сю запомугу в сумі 15 000 К. ц. к. старосту в Вижницю, яке розділять сі гроші між названі в горі громади.

Перший український гофрат. Надпрокуратора черновецького, п. Володимира Михальського іменовано гофратом і приділено до адміністративного найвишого суду у Відні. Сю вістку мусить кождий із нас прийняти із найбільшою радістю, бо се перший Русин-Українець, який став покликаним до так великого і значного звання. Надіємо ся всі, що се принесе для нас велику користь, бо п. Михальський, яко незвичайно чесний, розумний і свідомий наш чоловік потрафить вступити ся там за нашими народними і політичними правами. Сей великою заслугою наших послів до державної Ради.

Замкнене стрийської вистави. Дня 28. вересня замкнено стрийську виставу. За тих 10 днів звиділо єї коло 36.000 осіб зі всіх сторін краю. Майже що-дня приїздили спеціальні прогулькові поїзди зі Львова, Перемишля, Тернополя, Станиславова, Коломиї і цілої Стрийщини, звиджувала єї також руска шкільна дівчата. Також два місцеві полки, зложені з руских вояків, були на виставі.

Оповістки, іменованія і т. п.

Віча в вижницькій повіті. Посол Николай Василько удає ся дня 1. жовтня в свій виборчий повіт, в янім заповіджено вже кілька віч. Так явить ся він перед своїми виборцями і здасть своє посольське справоздане в суботу, дня 2. жовтня с. р. в Розтоках; в неділю, дня 3. жовтня перед полуднем в Сторонці Путилові, в понеділок, дня 4. жовтня в Довгополі, а у вівторок, дня 5. жовтня в Вижницю, а відтак окремо в Виженці. Разом з по-

слом Николаєм Васильком виїжджають на сі віча заступник кр. маршалка др. Смал-Стоцький, пос. А. Лук-Лукашевич, пос. Єр. Пігуляк, пос. І. Семана і посол Н. Спинул. Люди з поближких околиць повинні на сі збори численно являти ся.

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Банилові волоскім (Кошулівка) відбудуть ся дня 3-го жовтня с. р. о 2. годині по полудні із звичайним дневним порядком. За старшину: Тодор Симявський.

Позір! В педілю, 10. жовтня, відбуде ся в Глібоді заходом місцевого тов. „Січ“ січове свято з слідуєчою програмою: 1. Отворенє свята і відчит про січову організацію; 2. Співні і деклямації; 3. Похід селом; 4. Січові вправи; 5. Танці. — Початок о год. пів до 12. перед полуднем. На се свято запрошує підписана старшина всіх ви. добродіїв, котрим лежить на серці січовий рух, особливо доохрестні сестри „Січи“ та інтелігенцію так місцеву як і замісцеву. Нехай се наше свято стане повітовим святом, най воно спричинить скріпленє єдності руского народу, най би воно піднесло свідомість і товариський дух наших людей. — П. Букатар, кошовий, Петро Кри-люк, секретар.

Рекрути, які сего року зачинають військову службу після розпорядження міністерства війни, мають єї зачати доперва 7. жовтня. Резервісти зачинають службу 5. жовтня, а однорічні охотники 1. жовтня.

† Посмертні вісті. Несподівано рознеслась сумна вістка про наглу смерть директора ніцманської гімназії, Сергія Шпоинаровського, який упокоїв ся по короткій а тяжкій недужі дня 25. вересня с. р. в 51. році жити. В сїм Покійнику страшила ціла наша суспільність велику робучу силу і одного з найвірніших синів нашого народу. Уродив ся Покійний дня 18. липня 1858. року в Драчинцях на Буковині. По окінченю гімназійних і університетських наук в краю, зложив 1895. р. на віденській університеті іспит на гімназійного професора рускої мови і класичної філології. Від 24. жовтня 1864 р. учителював, зразу в І. черновецькій гімназії, відтак в тутешній учительській семінарії і в ІІ. гімназії. Дня 1. вересня 1904. р. став управителем гімназії в Кіцмани а 1. січня 1905. р. директором її. Як став у нас учителем гімназійним пок. Сергій Шпоинаровський, наших гімназій ще не було, а в існуючих ведено науку рускої мови „по кацапски“. Він перший став тут вчити нашу молодіж правдивої, чистоті нашої народної мови, яку любив незвичайно і знав дуже добре. Рідна земля, для якої синів і для будучої слави якої віддав Він не один свій важкий а корисний труд, — нехай нині пером Йому буде а добра пам'ять най останеть ся по Нім між нами, бо на се Він, щирий робітник для рідного краю, заслужив собі певно і справедливо! Похорон директора Шпоинаровського розпочав ся ві второк о 9-ій годині рано в Кіцмани. Ціла громада процала в послідне дороге покійника. Був се похорон справді незвичайний, величавий. Провадило його 9 свідчеників між ними оо. Маланчук, Т. Драчинський, Калпик, Катеринюк, Богатирець, Сімігінюк, Велигорський і пр. Вирушила ціла школа народна, вся гімназія, вся інтелігенція і всі уряди, посол Семана і заступник маршалка кравого др. Стоцький. З церкви рушив величавий похід до Черновець, в яким взяли участь весь тамошний учительський збір, шкільна молодіж, всі урядники кіцманського суду, посадики міста Д.м. Бажан і пр. На готарі Кіцмани попрощав незабутного директора гімназії горячими словами посадики міста п. Д.м. Бажан, звідки численними фірами рушив похід до Черновець.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 30. вересня 1909.

Царгород, 30. вересня. (Кб.) Часописи доносять, що кілька чорногорських вояків, між тим двох офіцерів, перейшло на турецький бік і просить о прийняті в ряди турецького війська.

Мелія, (Африка) 30. вересня. (Кб.) Вчора рано здобули Еспанці найвищий пікль узгір'я Гугугу, де ввісили гепанську хоругву.

Петербург, 30. вересня. (Кб.) Вчора відбула ся проба двох військових воздухоплавів у висоті 800 метрів. В протягу 85 мінут облетіли сі два воздухоплави зверх 30 верств.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Кліві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Осінні артикули останньої моди і ті що походять з моїх самостійних магазинів, суть асортовані на складі.

САМОСТІЙНИЙ
Артикули до подорожі найславніших світових фірм.

СКЛАД
Капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Сінні в Грацу.

Черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Антона Чапека у Відні, Ганана і Сінні в Брокліні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
Заложений 1878.
В. БАЛЬТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі всілякі сезонні **осінні** артикули для пань, панів і дїтїй.

REGEUS LEMBERG.

Др. Й. ПОРАС

лікар-спеціаліст від недуг носа, шиї, ух і грудий

133 (4—5)

повернув

і ординує від 8—11 год. передпол. і від 2—5 год. пополудни при улиці д-ра Райса ч. 22. — Телефон 479.

Шукаємо зручної дівчини або хлопця

щоби вміла скоро писати по руски й по німецьки на машині „REMINGTON“. По більшій інформації треба звертати ся до Союзу руских хліборобських спілок на Буковині „Селяньска Каса“ в Чернівцях, вул. Паньска ч. 33.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

П. Т. Отсим подаю до загальної відомості, що наміряю в протягу двох місяців обїхати всі місцевості рускі на Буковині і всюди

буду фотографувати. Хто хоче мати вірну, гарну і тривалу фотографію, найзголошує ся до мене там, де буду.

Ціни дуже доступні. 131 (5—5)

АНДРІЙ ПОДАР,
русский фотограф.

ЩЕПИ МОРЕЛЕВІ

гарні дволітні,

дешево можна дістати в огороді

М. ГЛИНСЬКОГО

в Заліщиках.

132 (2—2)

Друкарня „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францога
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних болїв, простуджєня, ломаня костей, плечий гістїя і нервових недуг. Прошу уважати на написъ „Nervol“ і не приимати ніяких „Нервотонів“.

Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтїна, в Селетині в дрогєерїї медициналий Стернуса.

19 (—)

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улиця Паньска ч. 33,

завела в себе так звані

домові щаджичі скрижжжж.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишаєть ся в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Клїентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якій будь висотї.

В ощадности наше богацтво!

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цїрувати. — Цїнники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилевич,** Механїк
в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Союз руских хліборобських спілок на Буковині

„Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе осїбний

Відділ жа ваджі і кавцїї

і перебирає зложуване вадїй і кавцїй але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посїлости земельної в пупїлярних цїнних паперах під дуже догїдними условиями. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень піднеділью і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 10 міся дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділь і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученем поштової належитості.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотника від штуки.

Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся.

Записки.

(Молочарські спілки українські на Буковині. — Санкція нашого краевого законопроекту про рентові господарства. Жиди і виборча бук. соймова реформа. — Український промисл).

□ Ідея нашої політики така: Колись були ми в нашій країні народом, на який гляділось тут з погордою. Тепер ми менше-більше рівні з иншими. Однак першими хочемо і мусимо бути, бо числом ми перші на Буковині! Найпевнішою дорогою до сеї великої цілі вважаємо реальну, а при тій розумну і ідейну працю для народу передовсім на економічній і просвітній полі, працю оперту на широкіх, кріпких підвалинах народного добробуту і на добрій організації та на все далі поступаючій політичній національній свідомості нашого люду. Політичне товариство наших хліборобів „Руска Рада“ буде організувати в тім напрямі наше селянство а завданням всеї нашої ідейної інтелігенції є підперти сю роботу всіма силами.

На недавніх загальних зборах „Рускої Ради“ піднесено кляч, щоби організувати між нашими хліборобами спілки для продажу худоби і взагалі всякі спілки, які підносять народний добробут так безпосередно і посередно зміцнюють також нашу політичну ситуацію, уможливили найдаліший її розвій. З радостію можемо зазначити, що досить скоро переходимо в тім напрямі від слів до діл. Завдяки старанням дра Стоцького наша „Селянська Каса“, яка є союзом всіх досить вже численних укр. хліборобських спілок на Буковині, спровадила вже до Чернівців знаменитого організатора молочарських спілок п. Бедроня, який по відповідних студіях в цілій Європі і по багатій практиці в тім згляді в Шлеску і в Галичині, буде тепер закладати нам молочарські спілки з рамени нашої „Селянської Каси“.

Яку користь можуть принести такі спілки, найсвідчить хотьби і се, що укр. „молочарський союз“ в Стрию, якого найдавнішу спілку заложив тойсам п. Бедронь 1904. року, виплатив 1908. р. своїм спілкам 116. 213 кор. 14 сот. за масло. — У нас, на Буковині, повинно і мусить розвинути ся молочарство ще краще і ми є певні, що від тепер наші люди з провінції громадно будуть звертати ся до „Селянської Каси“ з жаданем, аби з'явив ся в їх селі п. Бедронь з своїми машинами. На заложеніє молочаркої спілки треба менше більше 50 коров. Треба отже підготовлявати і заохочувати тепер наших селян до сих спілок, а всяких дальших інформацій уділитись радо „Селянська Каса“.

Дальшою радісною вісткою в справі економічного подвигнення нашого люду є се, що законопроект буковинського сойму про рентові господарства одержав цісарську санкцію. Вислідом нашої дотеперішньої праці є і се, що ми не лиш не потребуємо бояти ся тих рентових осель так, як наші галицькі брати, але противно буде се у нас дуже добрий спосіб на відновлюване наших селянських господарств і т. д. Власне на останніх зборах „Рускої Ради“ наші хлібороби рішучо заявили ся за санкцією сего закона і тоді (26. м. м.) вислано навіть відповідну телеграму до міністрів. Нині одержали ми вже телеграфічну вістку, що жадане наших хліборобів сповнено.

Домагали ся також сї збори введення проєктованої виборчої реформи до сойму на основі національного катастроу. Як відомо, центральне правительство зайвилось за тим проєктом, однак проти жидівського катастроу. Всіх цікавило, що скажуть на се Жиди? Отже дня 26. м. м. відбуло ся в тій справі велике віче жидівське а 20 менших таких зборів жидівських на провінції і всюди заявили ся Жиди в засаді за пропонованою такою реформою, щоб лиш обезпечити Жидам відповідне число мандатів. Очевидно, Жиди будуть

далі старатись о свій національний кастер, однак хіба і при непризнаню їм сего певно не стануть вони проти такої виборчої соймової реформи.

Від сеї вже чисто політичної справи звернемо ся знову до економічних справ. На думці маємо тут великий український промисл і гандель. Іменно, як довідуємось, задумують деякі Українці в Галичині заложити велику цершу укр. фабрику різнорічних машин. В тій справі був вже навіть один делегат зі Львова в Чернівцях. Діло се великої ваги і покищо йде лиш о се, щоби зібрати на се відповідні фонди, найменше 200.000 корон. До сеї справи ми ще вернемо і то небагом. Покищо звертаємо лиш увагу на се наших людей, додаючи, що і се діло не повинно хіба лежати у нас поза межами можливости. Ми таки мусимо мати свій великий промисл!

Про національний проблем в школі.*

Частенько дорікають ся нині школі і то більше менше школі кожної категорії, що вона не відповідає вповні потребам народу, для якого призначена. Знаємо, що ідея народности в школі є також повітною ідеєю: школа середньовічна, гуманістична і єзуїтська була школою латинською, отже інтернаціональною і космополітичною і тому народну мову з неї de facto переважно усувано. Против того від початку нових віків протестовано спершу несміливо, а з часів Ратіхи і Коменського чимраз голоснійше зачали поневолені і запердані народи домагати ся своїх прав, з початку в найвищих школах а дальше в новозасновуваних школах народних і нині стало воно вже аксіомою сучасної педагогії, що найважнійший обовязок школи, щоб вона респектувала розвій народа, посилювала йому а заразом рекапітулювала. Індивідуальний кляч сучасної школи іде рівнорядно рука в руку з ідеєю національної школи: індивідуальне житє по словам Gaudig'a мусить бути національним і противно, житє національне — індивідуальним; школа

*) В педагогічній чеській журналі „Volna Skola“ помістив сю статю Др. Отокара Каднер. „Учитель“ помістив її в останнім своїм числі в перекладі І. Ющишина.

Л. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

— Добре, пошукаємо за фортеціаном. Щоб пократи нійковість, Осип став говорити про подорож до Львова, яка їх жде, скоро тільки прийде відповідь тай гроші від о. Кульчицького. А коли Орися впертою мовчанкою доводила його до розпущу, і він сказав, що піде на пів години з дому. Мусів проходом одвести душу.

Вечер у спальні просив він жінку більше володіти своїми нервами. Адже цілий клопіт упав на його не від кого, а від Кульчицьких, хоч у нього доволі своїх клопотів. Він може умити руки, ну і що тоді? Самаж його іменем батька прохала прийняти над Амелкою опіку. Також не він, тільки вона буде шукати квартири для Амелки, инакше жінки возьмуть їх на язика.

Га тут Ірма супротивила ся.

— Я не шукаю для неї приміщення, бо то неморальна особа.

* * *

Коли Амелка їхала до Осипів, на перехре-

свій стації стрітила ся на пероні з дивним поглядом ясних очей. Поїзд підїздив на своє звичайне місце на стації; по недалеім закруті витягали ся його вози на простих рельсах у рівний ряд, як Амелка стояла в вікні вагона. Зпоміж юрби подорожних і гостей дивив ся на неї русавий мужчина. Куди йому до Вітинського, а про невірного стражника скарбового й не казати! Про те ні один ні другий ні раз так не глядів на неї. Творчість осяяла його голову чаром поезії, його очі обіймали несміливу селюшку, різбили її цікаву стать і вона злинула до його. Сама одна вона вийшла за залізну огорожу і одинока стояла на платформі перед близюками лискутих рельсів, що вгинали ся і глухо стугоніли під тяжкими вагонами. Її сукня пошита як дзвін. Амелка пустила її вільно до самої землі, а тоді побачило маларське око над польовим дзвіночком хибке погрудє лісової русалки з чудовою головою. Дзвіночок провадив своїми зеленими очками поїзд, що пересунув ся попри неї і зник за полишеними на стації возами, за маґазинами. Пропав і вивіз кудись далеко чужого з дивними очима.

Ті очі осяяні красою і чаром творчости гляділи на неї й опісля, різбили її стать, а вона чула їх на собі, коли сиділа між чужими, яких припа-

док дав їй за товаришів першої дороги, що вела її з Суходолу в незнаний світ.

Щось їй нагадувало ті очі, як сиділа з Осипом і Орисею у Загула за чаєм. Троє дітей крутило ся по каті, а всі мали похожі очі. Та тільки похожі. Якась задума і щось, неясне щось нагадувало Амелці тамті очі. Загула не було дома, а його жінка, непорадна донька заможної колісї міщанки, то заходила ся коло гостей то прискакувала до дітей. А ті сували ся попри скіпи та студії приперті до стіни в кутку. Крізь відчинені двері видно було штальогу з напнятим і закрунтованим полотном, а на стіні висіла забута, пестра палета.

Тяжко було артистї творити, підоймати ся в світ краси з тої атмосфери, яку робила коло себе Загулиха, властителька старого, здавна ненаправлюваного дому. Дівчиною ще висовгнулась із нього Маруса, з того просторого обійстя і запущеного саду за розваленим барканом, лизнула трохи книжної освіти в школі, зустріла богато мужчин, кров у ній розіграла ся і вона вернула по двох роках на передмістє. З того часу ходила не тільки до церкви кожної неділі на службу, але й на Боля в четверги. З тої прогульки лишив ся їй на пам'ятку фортеціан. Тужив він у півтемній, небілений

що хотілаби плекати індивідуальне жите без народности, булаб лишена животних силів. Kerschenshteiner формує отсе домагане в той спосіб, що дорога до ідеальної людини веде через ужиточного чоловіка, а ужиточним чоловіком в тільки той, хто знає потреби і задачі свого народа і має силу і добру волю сам їх сповняти; бо як довго може одиниця сповняти свою місію в народі, так довго народ може її потребувати; бо ж звісно, індивідуальна культура веде цілком консеквентно до культури національної, — отже ідеалом нинішнього виховання мусить бути підтримуване розвою національности, в чім ніяка инша інституція — ані церква, ані штука друкарська, ані військно не можуть міряти ся зі школою в праці для народа.

Тому нині видимо, що націоналізація школи є ціллю шкільної організації у всіх культурних державах. Так у Франції посвячують їй свої сили і працю передові педагогі і соціологи, сам навіть Fouillé видав знамениту книжку на сю тему а наймолодші генерації у Франції повстають против національного застою, в яким бачать невластиві і антипатриотичні симптоми, що зрікають ся боротьби, однакою підойми, котра дає народowi змогу заховати свій бит і індивідуальність. Осередком народної праці в школах Німеччини є часописи *Blätter für deutsche Erziehung* і *Deutscher Frühling*; вельми острє, скрайне а навіть шовіністичне ставовище займає P. Förster (*Deutsche Bildung, deutscher Glaube, deutsche Erziehung* 1906), котре завершує твердженням, що в німецькій школі може працювати тільки Німець, бо чужий вихователь попровадив би німецький народ до руїни і нещастя. О много холоднійше, однак мимо того ярко і більш переконуючо говорять те саме і звисний Gurlitt (*Der Deutsche und seine Schule*). Rein's збірник *Deutsche Schulerziehung* (1907, 2 т.) подає в витягах з ріжних авторів ради, як ту гадку зреалізувати, а при кінці згадає о тих самих проблемах в других краях, як в Данії, Англії, Америці, Японії і Румунії. Проблем національного виховання, спеціально з практичного боку, обговорюють ся там досить обширно на публичних зборах і шкільних анкетах (приміром у Ваймарі 1906). Розуміють ся саме собою, що й австрійські Німці стоять також на ґрунті національної школи. В часі віденської анкети 1908 правительственный посол і заступник австрійських промисловців Oberleithner, ватаючи збір, пригадав слова німецького цїсаря Вільгельма I., що не розходить ся о те, щоб у німецьких школах виховано старинних Греків і Римлян, але Німців.

Вкінці самі політичні відносини в нас від часів народного відродження вели народною дорогою до націоналізації школи: перший, що підніс у нас клич „національного виховання“, був Pavel Josef Safarik, перший, що поспробував той теоритичний клич поглибити, був Josef Wenzig, а перший, що поважив ся зреалізувати його в своїх давних виховуючих заведеннях, був до нині ще як слід неоцінений Karel Slavoj Amerling. Численні брошури, що з того часу в нас появлялись, де писано й говорено на сю тему, торічний зїзд славянського учительства в Празі (1908), вступний виклад J. Cerného, котрому отворено спеціальну рубрику в „*Pedagogických Rozhledech*“ XXII., показали, що нині в теорії ніхто не оспорує стійности того клича; але кілько то ще в реальнім житті в нїм невиясненого, непередуманого, неозна-

ченого, для чого що-йно тепер треба глядати конкретних форм, а що безнастанно дає причину до повновних замітів, що нинішня наша школа ще не вповні національна.

Нема передовсім сумніву, що справа поширення національної ідеї в низших школах сільських і міських, буде більше пекуча, ніж у висших, і то в цілїм науковім устрою, у всіх предметах і методі: треба тільки цілу наукову систему оперти на основах національної культури і рідних елементах, котрі, як знаємо, вже у малої дитини є жерелом сильних чувств і індивідуальних вражень, треба тільки вяснити і вказати ученикови ціну народного богатства, народної культури, а тоді вже самі з себе зродять ся чувства любови, подиву і пошани для вітчизни і свідомі зусилля поборювати все, що може спиняти народне жите. Познакомити ученика з життям якого народа вминувши і теперішности, вказати йому типічні біографії свого народа у всевітній історії і культурних пам'ятниках — отсе є рідні основи, таємниці, коли хочете Колумбове яйце національного виховання. Не треба на те установляти спеціальної галузі знання рідної бузальщини, як особіного наукового предмета, як то було в планах наших середніх шкіл з р. 1776, а народних, нормальних шкіл з р. 1777, або як сє нині систематично пропагуєть ся в Німеччині, де спеціальні органи піддержують той рух (*Die Denkmalpflege* і *Mitteilungen des Bundes „Heimatschutz“*), а навіть видано спеціальні підручники з тенденційною національною забаркою. Треба тільки, щоб ціла наука, всі предмети, вся школа проникнута була національною ідеєю. Розуміють ся само собою, що тут найбільша задача дістаєть ся в участі матерній мові, як одному і виключному посителю народної культури: відси іменню пливе знанє народних байок і приказок, котрих значіння ще по нинішній день як слід неоцінено; відси черпати головню матеріал до народної просвіти і шкільних читанок, знанє історії і географії рідної землі, природознавства, котре все треба зачистити від рідного краю, щоб до него знову вертати; рідними мотивами зачинати ручні роботи, рисунки, спів, початкове естетичне вихованє, котре мало би плекати передовсім смак для рідної штуки і краси батьківської землі. О много некориснійші відносини панують в середніх школах а з окрема в гімназіях: ми не маємо нині рішучо ані одної висшої школи на основах чисто національних а вистане пригланути ся тільки поверховно нашим науковим планам, то стане навіть лайковий ясно, що матірня мова стоїть позаду чужих язиків, коли противно повинна стояти на чолі цілого наукового плану.

Не треба вкінці пригадувати, що школа в національній проблемі, як тепер так і в будучині, мусить конче вистерігати ся двох крайностей: інтернаціонального космополітизму, якого від неї вимагали ще філантропи і національного шовінізму, котрий знову в практиці змагаєть ся коло сильної національної політики.

Національні почування не конче виключають ідею гуманізму і національної терпимости. „Зако́ни національної культури не вимагають ніякої односторонности і терпимости, доктринерства ані задрости“ — каже Rein у передмові до свого збірника.

Політичний перегляд.

Становище чеських аграріїв і національних вільнодумців.

Спільна парламентарна комісія чеської аграрної партії і національних вільнодумців відбула вчєра засіданє, якому проводив посол Скарда. Як перша точка дневного порядку було справозданє предсідателя про вислід послїдних переговорів. Опісля отворено дискусію про політичну ситуацію і виговорено комунікат, який згадані партії опублікують в своїй пресі.

В сїм комунікаті згаданих чеських партій піднесено ще раз головні точки, яких держали ся партії при переговорах, а при кінці сказано там от що: „Чеські партії зробили для урухомлення сойму що могли, а відвічальність за те, що не допущено й до сєгорічної сесії, як також за наслідки, які вийдуть з того, поносять виключно Німці“.

Зміст сєго комунікату жоде нам найліпший доказ, чого можна тепер сподівати ся для пражського сойму. Коли більше охочі до злагоди Чехи зложили таку рішучу заяву, зсуваючи всяку відвічальність на впертість німецьких партій, то годі припустити, аби тут ще яка постороння акція унічала ся успіхом.

Становища німецьких партій, що можна внести із справозданя про послїднє пленарне засіданє німецьких соймових партій, не змінять жадні дальні концесії. Значить, ніхто з обох таборів не відчував найменшої потреби бути податливим і уратувати тм сойм, якого засіданя будуть правдоподібно відрочені знов на непевний час.

Ся заява чеських партій мав також велике значінє для долї ради державної, яка находить ся тепер немов в агонїях. Чехи певно не залишать першої ліпшої нагоди відвѣдати ся Німцям за обструкцію в палаті послів. А наслідки позістаня Чехів в обструкції звисні... розв'язанє парламенту і марєво 14 §. Сєй параграф вже давнійше ворожено першому парламентови, до якого увійшли посли на підставі загального, рівного і тайного голосованя.

Надходячі авдієнції угорських політиків у монархи.

Сими днями являть ся у цїсаря важкіші угорські політики, щоба поінформувати єго о політичнім положєнню і пропозиціях поодиноких партій. Між иншим явить ся у авдієнції провідник парламентарної більшости Кошут, якого план подає вповні на підставі автентичних інформацій, як слїдує: 1) Кошут пропонує, щоба монарх поручив державну керму партії независимців, а окрім того іменував в кабінеті певне число своїх мужів довіря. 2) Новий кабінет мав-би лиш тимчасовий характер і немав-би перебрати нічого пньшого, як лиш переведенє виборчої реформи. Однак мусів-би ще постарати ся сєй кабінет о те, щоба ведено добре державну господарку, щоба делегації відбули ся супокійно, щоба покрито видатки анексії і залагоджено військові домаганя як також провізорично босанське питанє. Військове питанє можна-би в прочім полішити на пізнійше. 3) Відносно банкового питаня жадає Кошут провізорії, яка продовжила-би привілей спільного банку на три роки; однак новий кабінет мав-би одержати ще уповномоченє робити приготівні кроки в цілі основаня незалежного, угорського банку. Се

світлиці, поки Амелька не добула з нього чистих і щирих тонів. Грала одну і другу композицію, але не висказала ними своєї скарги на дивну судьбу, яка їй судила ся. Тоді забула, як другі переказували свої чутя, вона заговорила своєю власною мовою. А як біль шарпнув чутливе серце і як пересунула ся тїнь крил сумного ангела, тоді горда дівчина голосним акордом привітала чужу сторону і збирала ся йти в дальшу дорогу пробовм.

Ще всі були під вражінням музики, Амелька стояла насеред кімнати у своїй блакитній сукні пощитій як польовий дзвіночок як тут відчинили ся двері. Загул вернув з дороги.

Не було божої іскри в його очах, але Амелька його пізнала, як знайомі вони привітали ся. Загул сказав дєщо про свою подорож і надів ся перелїхати до Львова з родиною, шукати там зарібків і слави. На лиці його визначала ся утомка і нудьга, хоч повна в тілі, висока і на широкіх клубках жінка його не стратила ще всеї сили над ним. Проте він раз і другий споглянув на Амельку і обміняли ся вони неземским поглядом, проблеском артистичних душ. За третім разом заграло у його сявзо вітхненя і нагадало Амельці їх стрічу на стації. Почувала, що і тепер злинулаб до його, най би їй нїс у свїт творчости і краси, який прочувала, який в уяві оглядала зза стїни.

Амелька зостала ся у Загулів жити, поки не виїде до Львова на науку.

(Далі буде).

Бротей Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

Напружене крайнє, що хвилі мусить прийти до якоїсь рішаючої події — кризи. І дійсно вплив спокійно із жару на красвиді далекого подїля тоненький жаркий крайчик сонця. Воно видобуваєсь все більше із по за землі і впливає в цілій своїй безмежній величї на верх сьвіта.

Половїнь живого сьвітла пустилась стрілами на землю і тремтить блискучим червоним золотом поміж білими пнями березового гаю вкруг мене. Жаркі промінї кинулись березовим листом, мигають поміж ним, капають блискавкою з личка на личко листочків і розприскують золотим порошком тліючих атомів сьвітла в нерухомий воздух. На білих пнях беріз втихомирило ся те сьвітло, розплилось і затопило все існуюче живою ясністю. Все стоїть нерухомо, але душа видить, як сьвітло пронизує усе, оживляє і ворущить саме нутро до сьвіжого житя. Немов виджу, як живійше бють заґріті соки пнями, галузями, листочками гаю. Ясні берези немов звеселїли, немов всміхають ся, немов се сьвідомі єства стоять

кругом мене. Теплими промінями сонця оґрітий воздух оживає також, рухає ся, підносить ся в гору, розпливає ся пораним леготом поміж простертим галузем, що немов виставлені білі ручки витають поранне сонце.

Стою непорушно опертий о березу та дивлюсь мов зачарований на ті моїм очам відкриті тайни природи, на той неописаний образ величї гірського поранку. Очи звернулись знов на небо. Там змінював ся образ. Вступ до схода сонця закінчив ся. Ті чаруючі ігри, переходу і зміни сьвітла у сьвітло, краски у краску, одної барвно-сьвітлої гармонії у другу, вони зникли перед лицем сонця в тій хвили, коли воно відкрило своє обличчя із поза овиду і завлиділо безмежно над сьвітом. Сила, глибина і сить его могутнього сьвітла затопила всі тонкості і ніжності наперед висланих, розсіяних і граючих ся відблисків сонїшого обличчя.

Якось так склалось, що того ранку засіяла вся можлива краса і велич сходу сонця істочника сьвітла і всего земного житя.

На чистім небі не мають пристани промінї сьвітла, що їх сонце наперед висилає, — вони розсївають ся одностайно по небі. Відповіднє уставленє облаків певної густоти а може і певний степєнь воздушної вог-

був плян Кошута. Як доносять часописи, Корона не згодить ся на 3. точки его пляну, бо тим затвердила-би вже наперед основане згаданого, для Австрії некорисного поділу бапку.

Однак не так думає лівниця партії незалежності. Так пр. група Юста ставить таку пропозицію: Кошут перебирає утворене кабінету. Мужам довіря Корона уступити деякі міста в кабінеті, і то лише підрядні ресорти. Важніші ресорти як пр. внутрішні справи і фінанси мусять бути обсяжені лиш видатними політиками партії незалежності, що в рішучих прихильниках незалежного банку і жадають виразно, щоби его основане нате ступило вже в р. 1911. Партія незалежності застерігає собі переведене нової виборчої реформи і роблене приготавля до основаня незалежного банку в р. 1911. Нове правительство обов'язане уважати на, щоби вибори на підставі нової виборчої реформи були дійсно волею краю і щоби зі сторони адміністрації не поповнювано жадних насильств.

Як отже видно плян Кошута блідне значно перед радикальним пляном групи Юста.

Як і вигляди має плян партії незалежності, покищо не знати, доки не покінчуть ся авдієнції та Корона не скаже своє рішуче слово. На всякий спосіб плян Юста не можливий до прийняття.

3 стирійського сойму.

Клюбові председателі поставили спільний внесок на ухваленє суми 2.000 корон як почесного дарунку для родини воздухоплавців Реннерів.

Дарунок султана для царя.

Часописи доносять із Царгороду, що цар прийме турецьку депутацію між 6. а 8. жовтнем у місті Лівадії. Депутація передасть цареві 6.000 павіросів як дарунок від султана.

Війна Еспанців з Кабіліями.

Битви Еспанців з дикими Кабіліями крутять ся тепер головню коло узгір'я Гуругу, о яке Еспанцям дуже ходить. Уже занято місто Селуан, що є великою втратою для Кабілів. Еспанці на всіх лінійках ведуть успішну боротьбу. Втрат не мають так великих, як їх вороги Кабілії. Навіть на згаданім узгір'ю здобуто вже декілька місяців. Вчора напало 500 Маврів на еспанський табір, однак їх напад відбито. В рядах еспанської армії упав однак полковник і 4 вояки, а 15 осіб ранено. Судячи по вістях, які приходять тепер, справа зближає ся до свого кінця. Еспанці заняли вже найважливіші позиції так, що годі думати, щоби Кабілі думали ставити дальше опір.

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. жовтня 1909.

Календар. Субота 2 (19.) Трохим, Саваній; рим.: Леодарія. Схід сонця 6:02, захід 5:36 — Нелія 3. (20.) Н. 18. п. С. Евстацій; рим.: Н. 18. п. С. Канд. М. Схід сонця 6:04, захід 5:34.

Особисті вісти. Судовий президент краю Артимович удав ся передвчора на інспекцію вишньокого суду.

Радник двору п. В. Михальський, перший український член адміністраційного трибуналу виїжджає

кости ловлять світло, ломлять его, розкладають на поодинокі частини красок дуги і бавлять ся ним.

Тому не завжди можна побачити таку несканзану красу поранку, як се мені вдало ся видіти її сим разом.

Я довго стояв мов вкопаний на місці, занятій цілою душею тим, що мої очі в протязі якої години бачили. Пануюча світа тишина світа вокруг мене піднімала то сильне вражінє і корила мою душу. Нігде нікого, широко й далеко, нігде ніякої чулої істоти. Лиш одних свідків того поранку мав я вокруг себе, рій живих дроздів, тих вроджених знавців краси природи, тих здаєть ся, безчинних, вічно живих воздушних істот. До сходу сонця вони лиш десь-недєсь відзивали ся скритими ніжними окликами від гаю до гаю, немов би будили одні других до гідного сонцю привітання.

Колиж воно зійшло, розляг ся їх чудовий спів по гаю, як те соняшне світло. Тай все інше дрібне птацтво рушилось роєм і загомніло втішний свій ранішній гімн, аж між скалами лунало. Гармонія лунаючого щебету птацтва і тихо граючого живого світла обхопила все існуюче. Звеселіла природа, звеселів гай, аж листочки в ранішнім леготі заплескали долонями.

на сталій побут до Відня вже в суботу полудневим поїздом. Вчора гостив з тої нагоди п. Михальський своїх друзів в своїй хаті. Зійшлись вони у него (самі Українці) незвичайно численно і з жалем працювали з ним а з радістю витали его, як першого Українця в адміністраційнім трибуналі. Між присутніми був між іншими пос. Николай Василько, заступник маршалка краєвого др. Стоцький з родиною, пос. Бр. Пігуляк з родиною, пос. Семака з родиною, кр. інсп. шк. О. Попович, надрадник судовий Ясеніцький з родиною, о. проф. Семака, дир. гімн. Козак, проф. Кумановський з родиною, нотар Дрогомирецький з родиною, Др. Евг. Бурачинський, рад. суд. Коралевич, прокуратор Бурачинський, проф. Ю. Кобилянський, ред. Луцький, проф. Лакуста і представителі акад. тов-а „Союз“ і т. д. Весела гостина протяглась далеко поза північ. — Пан Михальський на жаданє висших властей виїжджає з Чернівців несподівано скоро, тому годі було нам попрощатись з ним не лиш в его домі. Урядованє в прокуратурі обняв тимчасово заступник прокуратора др. Купаренко. Конкурс на опорожненє місце прокуратора в Чернівцях із VI. рангою вже розписано і компетуючі можуть вносити подання найдальше до 12. жовтня с. р. до надпрокуратурі у Львові.

Яких треба нам шкіл? При вступнім іспиті до першої класи в II. державній гімназії в Чернівцях перепало сего року по фєрїях 25 наших руських учеників. Шістьох із перепавших учеників прийшло із села а решта ходила до німецької школи в Чернівцях. Хотіли сї ученики з німецьких черновецьких шкіл покінчили навіть 5-ту або й 6-ту класу вони при іспиті впали. Отже о багато більше число перепавших становлять ті ученики, які побирали свою науку в тутешніх німецьких народних школах. З сего найкраще можна пізнати, що треба нам своїх руських шкіл, а не чужих, німецьких чи волоських!

Знов Багатірець! Іван Лукашук, заможний господар з Барбівців, став від якогось часу великим прихильником нашого вже всемо сьвітоти звисного о. Багатіреця. Лукашук має сина Михайла, який підготував ся підчас своїх фєрїй, щоби потім зробити іспит до першого курсу учительської семінарії. По фєрїях сїй ученик зробив іспит до першого курсу дуже добре. На се Багатірець, щоби все таки не зробити так, як кождий чесний чоловік, намовляє Івана Лукашука, щоби він свого сина не давав до нашої руської учительської семінарії але до волоської. Із сего виходить, хто наш преславний Багатірець є і кому він служить. Наші посли вибороли тепер з тяжкою бідою сю нашу руську учительську семінарію а звисний дурисвіт Багатірець ходить від хати до хати і бунтує нарід, щоби він не послав своїх дітей до сїй школи! Де тут характер? Такий чоловік як Багатірець заслуговує із сторони цілого нашого народу на загальний засуд, бо він є его найбільшим ворогом, шкідником і зрадником!

З університету. В протязі від 23. до 28. вересня відбули ся на тутешнім університеті правничі державні іспити. Ставило ся 28 кандидатів, з між яких 18 апробовано, а 10 репробовано. Із Українців ставив ся Стефан Григорович до першого правничого держ. іспиту і зложив его з добрим успіхом.

Порянки на наших почтах. Кождий з нас, який не раз хіба вже мав своє діло із почтовими уряд-

То звеселіне відродженої природи пірвало і мою душу, груди піднімалась високо, якесь солодке почутє пересунулось коло серця, почутє охоти до життя. Голос втіхи добував ся силоміць і із легко віддихаючої груди я поняв і зрозумів мою людською душею те вічно веселе, вічно живе, вічно співуче птацтво.

Я попрощав ся мовчки гаєм і пустив ся з подвоєними сьвіжими силами в дальшу дорогу. Однак перед моїми очима цілу дорогу стояв все образ тої величної краси, на небі та чарівного настрою в гаю що перед кількома хвилями займав мої очі і цілу мою і стану а се вражінє незгасло й до нині в глибині моєї душі і незгасне ніколи.

Не людська то сила описати або змалювати велич образу такого поранку, як его безконечна сила природа малює. Лиш живе чутє божественної іскри в кождій людській душі заставляє пробувати, щоби віддати тупими словами хоть блідий відблиск того, що душа чує і видить, та поділитись тими взнеслими вражіннями з другою душею.

(Далі буде).

никами і взагалі з нашою почтою, мусів впасти на думку, що майже ніхто на сїх почтах не знає нашої мови. Із маленьких доказів, які наведемо, ся справа відразу стане ясна у всій своїй величї. Послухайте лиш: др. Зенон Кузеля, урядник при універз. бібліотеці в Чернівцях, не одержав двайцять і кілька чисел „Діла“, в протязі двох останніх місяців, хоч як провірено, сю часопись вислано ему зі Львова цілком правильно. Се був би перший доказ о незнанню нашої мови по почтах, а другий буде видаватись нам ще дивнішим. Радник двору Вол. Михальський вислав лист, адресований українською мовою до проф. д-ра Мильковича. Сего листа др. Милькович не одержав, бо через глупоту почти чи листоноша привандрував сїй лист другого дня знову до п. Михальського як до того, кому лист належить ся. Надавець вислав сїй лист в друге і знов даремно, бо листонош приніс сїй лист слідуєчого дня знов п. Михальському не заглядаючи навіть до хати проф. Мильковича. Се чистий скандал, що наші почти держать таких слуг і урядників, які не вміють прочитати адреси в українській мові! А що ми ніколи не відступимо від того, аби адресувати по руски свої листи, отже відносимось ще раз до дирекції почт з тим, щоби она постаралась о таких слуг і урядників, які знають і нашу мову. Се є наше дуже скромне, але хіба дуже справедливе і (додамо від себе) рішуче наше жаданє.

Так власне треба робити! Один Українець, державний урядник в Чернівцях, став опікуном. Як такого покликано його до суду, щоби опікувати з ним протокол і видати йому декрет опікунчий. Протокол хотіли в суді писати по німецьки, так само декрет. Однак сїй добродій заявив тоді рішучо, що підпише лиш руський протокол і прийме лиш руський декрет. І суд мусів згодитись на се. Протокол і декрет виготовлено в нашій мові. Даремно звертали нашому добродієви увагу, що як держ. урядник він мусить вміти по німецьки. Він послідовно відповідав на се, що по німецьки розумів лиш в своїм уряді. Так власне все і всім треба робити! Не писати, не кричати, але таки робити. Пошанованє прав української мови в наших урядах може здобути лиш така власне робота нашого загалу.

Оповідки, іменованя і т. п.

Іменованє. Гр. кат. кооператора і катехита при учительській семінарії в Чернівцях, Михайла Сїмовича, іменовано учителем релігії для реальної школи в Снятині.

Приватний приготавляючий курс отворить тов. „Українська Школа“ сими днями для всіх тих, що не здали вступного іспиту при другій державній гімназії або яких не прийнято до приготавляючого курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба сими днями, завісїди перед полуднем, у секретаря товариства, п. уч. Николая Пилата, в бюрі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

З іі. держ. гімназії. Дня 30. вересня с. р. зложили іспит зрілости в осіннім терміні з добрим успіхом українські кандидати Теодор Кухта, Евген Суховерський і Ілїрій Сваричевський.

Черновецьким сїчовикам подаєм до відома, що гімнастичні вправи муть відбувати ся кождого понеділка, середї та п'ятниці а не як до тепер у вівторок, четвер та суботу. Початок вправ точно о годїні 7. веч. Товариші приходїть пильно на вправи та лагодїть ся до гімнастичного концерту, який в недозві устроївм з нагоди сьвята нашого прапора. — *Сїчова Старшина.*

Не забувайте, що в суботу дня 2. жовтня Сїчові вечірницї. Початок пів до 9. веч. музика циганська — смачний буфет — чудова декорация. Забава заповідає ся знаменито. Вступ на сальо лиш за оказанєм запрошеня по К 1-50, карта родинна К 4. — Хто би хотїв взяти участь у вечірницїх а через помилку не дістав запрошеня, най зголосить ся в льокалі „Сїч“, Петровича ч. 2., перший поверх (кождого дня о 7. вечером. До побаченя! — *Виділа „Сїч“.*

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 1. жовтня 1909.

Білгород, 1. жовтня. (Кб.) Австро-угорський амбасадор граф Форґач вернув вже із відпустки.

Тєбрис, 1. жовтня. (Кб.) Вчора відбули ся вибори у 15 округах. Між вибраними є також Мірза Рїза, занятий при німецькій амбасаді.

Відень, 1. жовтня. (Кб.) Цїсар затвердив законопроект, ухвалений буковинським соймом в справі заведеня рентових господарств.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київї просимо присилати до „Руської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Найперше і найбільше буковинське естаблісєма в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

уніс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовленя з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Др. Й. ПОРАС

лікар-спеціаліст від недуг носа, шиї, ух і грудий

133 (5—5)

повернув

і ординує від 8—11 год. передпол. і від 2—5 год. пополудни при улици д-ра Райса ч. 22. — Телефон 479.

Шукаємо зручної

ДІВЧИНИ АБО ХЛОПЦЯ

щоби вмѣла скорѣ писати по руски й по німецки на машинѣ „REMINGTON“. По близиші інформації треба звертати ся до Союзу руских хліборобских спілок на Буковині „Селяньска Каса“ в Чернівцях, вул. Паньска ч. 33.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

(—)

П. Т. Отсим подаю до загальної відомости, що наміряю в протягу двох місяців обїхати всі місцевости рускі на Буковині і всюди

буду фотографувати.

Хто хоче мати вірну, гарну і тревалу фотографію, най зголошує ся до мене там, де буду.

Ціни дуже доступні. 131 (5—5)

АНДРІЙ ПОДАР,
русский фотограф.

ЩЕПИ МОРЕЛЕВІ

гарні дволітні,

дешево можна дістати в огороді

М. Глиньского

в Заліщиках.

132 (2—2)

Друкарня „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францога

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болів, простудженя, ломаня костей, плечий гістия і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотинів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (флішчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висадка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії медициналий Стерншуса.

19 (—)

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР

Кonto шад-
ницї почтової
25.261

у ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечєня будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпечєня, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти. 2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц. Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуравати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“ в Чернівцях, улиця Паньска ч. 33,

завєла в себе так звані

домові щаджичі скринжки

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишаєть ся в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якій будь висотї.

В ощадности наше богацтво!

Союз руских хліборобских спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришенє зарєєстрованє з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадїї і кавцїї

і перебирає зложуванє вадїї і кавцїї але лиш у публичних корпораціях або до рук власників великої посїлости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условинами. Близиші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилевич**, Механік
в Чернівцях (—)

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
 Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 містеч дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порга. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні ако прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Політика торговельна а інтереси рільництва.

I.

На сю тему помістив др. Евген Олесницький в часописи „Господар і промисловець“ довшу статтю, обговорюючи в ній дуже приступно суть політики торговельної а інтересів рільництва. Хотячи ознакомити із сею статтею найширші круги нашої суспільности, поміщуємо її вповні:

В сучасних відносинах держав і народів грає перворядну ролю політика торговельна. Около неї обертає ся вся політика загальна, всі дипломатичні забіги, комбінації і спекуляції — вона рішає о загальній світовій констеляції в політиці о становиску поодиноких держав зглядом себе — о мирі або війні. Згляди торговельної політики рішають при укладанню трактатів політичних між державами — від них — значить, залежить в значній мірі судьба держав і народів.

Що розуміємо під торговельною політикою?

Торговельна політика є сумою змагань і средств держави — маючих на цілі скріпити і піднести господарські (економічні) інтереси поодиноких краєвих гаузія зарібкованя — а тим самим економічний стан цілої держави в відносинах до заграниці.

Сила держави лежить в господарській силі горожан — в багатстві народнім — в економічній силі податників — і для того держава при помочи средств полі-

тики торговельної стремить до осягнення найвисших користей для господарства своїх горожан і се в сучасних державах є нині головною ціллю політики кожної держави на вні.

Давнійше ведено війни головно в цілях заборчих, щоб загорнути як найбільші простори землі. Нині ведуть ся вони звичайно для цілий політики торговельної, щоби знищити або ослабити невідгидного конкурента або побивши його при заключенню мира приневолити до прийняття красших для себе торговельних відносин.

А і заборчі війни нині не що друге мають на цілі як торговельну політику. Відноситься се іменно до запопадливого здобування державами заєвропейських колоній. Пощо побивають ся так нинішні держави європейські а особливо Англія, Німеччина, Франція і Іспанія о те, щоб здобути панованя над позаєвропейськими землями і обернути їх в колонії — по що іде на тую ціль тільки жертв майна і людського життя? Чи може для самого гонору, щоби бути паном тільки тисячів і десяти тисячів квадратних кілометрів? Певно що не для того, а лише в тій цілі, щоби з тих колоній вивозити до краю пануючого сирі продукти — а відтак без окремого мита (цла) посилати їм готові фабрикати і тим способом висисати з них всі соки господарські на користь краю пануючого, його промислу і фінансів.

Значить — і тут нич иншого, як лише торговельна політика є підоймою всіх змагань і цілий всіх жертв держави і її людности.

Цілі торговельної політики осушили

ся в торговель. трактатах с. в. умовах між державами, в котрих порядкують ся взаїмні відносини держав, іменно що до обороту товарів і взагалі всіх рухомостей між тими державами і услівями того обороту.

Давнійше трактати такі заключались переважно разом з трактатами політичними по скінченню війни між державами. Нині переважно заключають ся торговельні трактати в часі мира в певних періодах реченців і вяжуть з собою всі держави цілого світа.

І як раз для того, що від тих трактатів залежить уклад цілої політики торговельної держав, т. в. що придбане користий для внутр. державної продукції і промислу — або жертви з їх сторони на річ заграниці, то вся увага, всі старання, всі заходи держав ідуть лише на те, щоб трактати торговельні з можливо найбільшою для себе користю заключати. — На се уживаєсь всієї сили політичної, зручності мужів державних, хитрости впливів у мисл — взагалі всіх можливих средств, які лише люди на людий на світі можуть придумати.

Який звичайно буває зміст торговельних трактатів і о що розходить ся в них?

Як сказано висше торговельні трактати, як і ціла торговельна політика — мають на цілі піднести і скріпити внутрішню продукцію і промисл і недопусити, щоб на шкоду її розвивалась чужа продукція і чужий промисл — а з другої сторони мають вони також на згляді — хоч в другім ряді — інтерес консумента

Й. Єдліч.

І може все забуду...

Пійду на тихі ниви, у саді цвітучі,
де в сні полудня гоїм бжол лунає,
де жерело моїх безсмертних мрій дрімає
і ангел естереже колишні сні пахучі...

Спилюсь при тихій, ясній, білій хаті,
де в сайбі сонця розстелилось зілля,
де до квіток в час їх таємного весілля
ровм злетіли ся гучні пташки крилаті.

Там в тіни і тиши — задивлений в загони
з сивеньким дідусем присяду на розмову —
й захоплений красою, що в загонах тоне,

ловити-му із уст його кождіське слово.
Давні перекази, живі у серці люду,
в полон візьмуть мій ум... І може все забуду...

„Учитель“

Переклав О. Луцький.

Лист з Гаштайну.*)

Як знаєш, я зовсім несподівано мав тепер нагоду відбутися маленьку подорож по Альпах. З Відня ми поїхали з батьком на відвідини до паньства Д., що перебували в Weidhofen an der Ybbs. Там, рада, в раду, пані Д. і я уложилосьмо план прогульки до Гаштайну і над Wörthersee. Наш

*) Се справді лист одного гімназиста укр. зі Львова до сестри, що живе тепер в Чернівцях. Писав його наш автор певно не для друку, а все таки, як на свій вік написав його цікаво. Тому ми і містимо його тут (в виїмках) за дозволом шановної адресатки. — Фед.

план прийняв ціле товариство і ми одного погідного ранку рушили в дорогу. Перша наша стація була St. Johann im Pongau. Є се прекрасно положене альпейське село, на тлі так званого Tennengebirge. Чудова альпейска панорама представила ся нам тут при заході сонця...

З St. Johann поїхалисьмо стирійськими візками до славної Liechtensteinklamm. То є найкрасше місце, яке я бачив підчас цілої подорожі. І дійсно мав воно бути одним з найкрасших місць в Альпах. Маленький гірський потік т. зв. Gross-Arler-Ache вижолобив собі серед скал 100 м. глибоке а 7 м. широке ложисце, так, що доступ до „Klamm“ можливий тільки деревляними містками. Доколя дині стрімкі скали, підмиті віковим ділаєм води, котра шумить під тобою, а в горі знов скали, дві стіни віддалені найбільше на 7 метрів, аж десь гень в горі видно шмат темно-синього неба. В самій „Клям“ панує вічний сумрак. За яких 10 минут ходу треба переходити через тунель довгий на яких 50 метрів а за тим тунелем чудовий водопад. Не можна висказати словами, яке чудове вражінє робить тут ся срібна лента спадаючої води. За водоспадом кінчить ся властива Klamm. З жалем опуств я се чудове місце і за кілька годин ми опинили ся в Гаштайні. Ідемо новою сего року відкритою Tauernbahn, що тягнєсь на схилі височезних альпейських верхів. Ціла траса, всі будинки стаційні одним словом все тут нове. Стає що раз холоднійше а з полудня надтягає з поза гір буря; на вершках гір блискає. Заїжджаємо до стації Hof-Dorf-Gastein. За кілька хвиль знову стація Hof-Gastein. Коротка павза і потяг починає поводити котети ся в гору; переїжджаємо величезні відукти, під котрими шумлять розпінені гірські потоки; часом здає ся, що летимо в воздуху. Ще хвиля і отвіраєть ся перед нашими очима чудовий вид: ціле пасмо ледівців. Се шпилі високх Таврів Ankogel (3263) Hochalpenspitze (3364) Hafnereck (2060). З одного боку темна стіна буревісних хмар, з другого боку останні промінні заходячого сонця а по середині височезні шпилі з білими

хребтами ледівців. Перший раз в житю бачив я ледівці.

Вечером ми з трудностю знайшли порожню кімнатку в готелю а я пішов собі ще на місто завдяки мому мундуркови галицького гімназиста, хотий падав дощ. Зачіпила мене якась красна полька з Варшави і питаєсь „jak się panu tu podobą“ etc. а вкінці дає мені свій білет і каже, чи завтра не товаришиш би я її в проході? Я зліпий на дощ і польський язык, відповів їй вкінці при пращанню по руски, що здаєсь не буду мати часу. Она подала мені дуже ласкаво руку і я пішов до дому. Винймаю білет і читаю: „Princesse Tiennette Tsch---a Varsovie“. Я хотів на другий день піти цілима ї інструкції до готелю Europe, але не стало часу на се і на тім скінчилось. Може єї тут у Львові знов побачу, бо казала, що 1. жовтня приїде до Львова. На другий день ми оглядали Гаштайн і его пречудову околицю. Татко купали ся в термах, які мають 40° цельзія і є розпроваджені по всіх готелях. Сю воду і пють і я єї скоштував; не має она жадного смаку а єї „Heilkraft“ має лежати в скількох „Radium“, яке в ній є. Не маю слів і місця розповісти про красний Гаштайн і мій дальший побут в ім. Вкінці треба було єї палати білі, причіплені мов гнізда птахів на стрімких скалах, опустити. Ми поїхали далше. Зараз за Гаштайном переїжджали ми через славний Tauertunnel (8.850 м.) Іхали ми з 10 хвиль тим тунелем, хоть поспішним потягом, бо Tauernbahn осягає власно в середині тунелю максимальну висоту. Коли опускали ми чорне гірло тунелю, вже світило нам сонце Каринтії. Сольногород був вже за нами.

Вже не стає місця і тому скажу коротко, булисьмо ще в Villach, потім в Velden, виділисьмо чудові Караванки з Mittagkogel-ом як на долоні, іхалисьмо парівцем через Wörthersee і булисьмо оден день в Klagenfurth. Татко лишились в Гаштайн, так їм він подобав ся.

потребуючого артикулів промислу і продукції до задоволення своїх життєвих потреб. Не розходиться ся при сих трактатах — хоч зовуть ся вони торговельними — о інтерес торгівлі т. є. купецького стану.

Щоби продукція (рільництво, гірництво, плекане худоби і т. т.) і промисл внутрішній могли розвивати ся, треба з одної сторони, — щоби був внутр держави матеріал, потрібний до вироблювання промислових артикулів, як залізо, дерево, вугіль і т. п. а з другої сторони, щоб так продукція, як і промисл оплачували ся т. є. щоби артикули дотичні мали таку ціну, яка покриє кошта і дасть продукцентови заробок, який дав йому удержане і заохоту до дальшої праці в тім напрямі.

Супроти того некорисним і непожаним є, коли такі сирі матеріали, котрі потрібні є до перероблювання вивозять ся краєм за границю — або знов як з за границі ввозять до краю в значній масі продукти готові такі самі, які і у нас продукують ся і тим самим обнижують вартість наших продуктів.

Одно і друге для краю дуже небезпечне — бо в першій случаю дорожів сирій матеріал: підносять ся кошта продукції — зглядно робить деколи її і неможливою — а в друге обнижене ціни наших продуктів через заграничні убиває нашу продукцію — приневолює продукцентів замикають фабрики і варстати, відправляти цілі армії робітників, що доводить не лиш до упадку промислу — але ще й до дальших суспільних катастроф, які мусять наступити, коли цілі маси працюючого людю стають нараз без средств до життя.

З другої сторони є корисне і пожадане, щоби таких сирих матеріалів, з яких наш промисл виробляє продукти як найбільше до краю стягнути, а знов таким фабрикатам нашим, яких маємо внутр краю багато так, що вони потреби наші вповні покривають, зробити можливим, щоби вони ішли за границю і там мали покуп, а за них щоб гріш повернув до краю нашого, збільшував наш промисл — уможливував піднесенє стану робітничого і взагалі збільшав багатство народа.

Політика торговельна знає средства,

якими при помочи трактатів торговельних — мит, цла) і відповідного укладу тариф залізничних — може держава запобігати повисшим некористям, а поширити і спричинити повисші користи.

(Далі буде).

З духовних сфер.

(Допише.)

Сегорічний соборчик душпастирів дністерського деканату, що відбув ся 7. вересня н. ст. с. р., представляв сумний образ понижєня і маловажаєня сеї так важної священної інституції зі сторони тих, що покликані таку інституцію не лиш піддержувати, але й використовувати з одної сторони для осягєня більшого впливу будь поодиноких душпастирів, будь цілих соборчиків на загальний хід церковних справ у нашій дисципліні.

Та не про се мені тут говорити. Для нашої суспільности буде цікавою иньша подія, яка скоїла ся на сім соборчику. В бігу нараз поставив о. Драчинський внесенє, хай соборчик ухвалить віднести до консисторії й протоєрейства, щоби они кореспондували згідно з існуючими розпорядженнями з підчиненими парохіями по руски і надто поучили деяких парохів, що мова урядова парохіальних урядів в рускій часті краю є руска мова. Се знаменито мотивоване внесенє о. Драчинського підпер горячо своїми річевими і ясними висловами о. Копачук, пропонуючи в додатку, щоб не відноситись до консисторії в сій справі, бо вона майже зі всіма тутешніми урядами парохіальними кореспондує по руски, але щоб всі на соборчику присутні душпастирі і о. протоєрей постановили вживати на будуче лиш рускої мови в своїм урядованні. При сім внесенні Волохи з початку мовчали і чекали, що скажуть кацапи і протоєрей. Тимчасом кацапи благоразумно мовчали і не разсуждали, котра то обставина дала Румунам відвагу по закутках протестувати проти внесення о. Драчинського; ба деякі з них таки ревно горіли, що то їх історичне право вести метрики по волоски. Врешті встав сам протоєрей із запіненими устами зі злости за то, що ему відважили ся закинути правду в очи, що він ігноруючи виразний приказ консисторії не хоче в рускій деканаті урядувати по руски, пробовтав без ніякої звязи — він дуже кепський бесідник і зівстав протоєреєм тільки з ласки свого брата совітника консисторського, — що буде держати ся незмінно своєї дотеперішньої практики і не урядувати й кореспондувати лиш по волоски й по німецьки а ніколи по руски, бо він по руски не знає і знати не хоче. А о. Копачукові загрозив при сім ще своєю особливою неласкою. В злости заборонив далі говорити на сю тему так, що справа лишилася ся нерішена.

Се нагий факт. Рефлексії з єго приводу не веселі для нас Русинів. Протоєрей корінного рус-

кого деканату твердить без ніякого сорому перед цілим збором, що рускої мови не вмів і не хоче вміти! Гірка, прегірка доля тих руских православних вірних, що їх пасторує вже верх 40 років німий протоєрей-румунізатор! Випасений руским хлібом і потом руского народу не вагає ся він маловажити публично руску мову і ображати в такий спосіб руских священників у їх найсвятійшій національній почутті! Цікаво знати, що зробили би Румуни не з якимось там собі протоєреєм, але з самим владикою, як би він поважив ся так з ними обійти ся! Часи бл. п. Чуперковича ще всім у сьвіжій пам'яті! Тому й сей бруталний нетакт протоєрея Бежана не застрашить Русинів, а скорше викличе між ними бурю справедливого обурєня, що незабаром змете з рускої землі всю зброю румунізаторів в роді протоєрів з Кисилева.

Що поведене кацапів, котрі при внесенні о. Драчинського аві пів словом не пискнули в інтересі прав рускої мови, було нікчемне, се нас цілком не дивує, бо воно вповні годить ся з понятєм модерного кацапа, що є синонімом всяких варіанцій найпідліїших Ефіялтів. Вони не тільки не спротивились явній нарузі протоєрея над дорогою нам рускою мовою, але ще найгірші між ними допомогли Румунам вибрати Румуна протоєрейським асистентом, котрий у протоєрейським сенаті певне не упігне ся о права рускої мови. Одна тільки обставина може в дечім бути відрадною на кацапах, а іменно, що они знаходять ся в стадіум немигучого вимєрття, що пізнали вже й Волохи, котрі зовсім не числять ся з ними, лиш тільки хотро їх використовують і нишком насмівають ся з них.

З поміж Волохів окрім самого протоєрея оканали ся найгіршими русиножерцями ті, котрим се найменше до лиця! Бішено пінів ся проти Русинів за румунським характером руских парохій парох з Кулівців, колишній великий українофіл у Топорівцях. Також і парох з Брідка, що в своїм селі удає щирого Русина і дав ся навіть вибрати головою руских товариств в своїй парохії, показав сим разом досить явно свою румунізаторську раду голосуючи на асистента Волоха. Отче Др. ваші парафіяни пізнадуть незабавки вовка в овечій шкурі і відправлять вас кудя слід!

З цілої сеї афери віднесли Русини то непохитне переконанє, що ніякі законні постанови в нашу користь не будуть мати для нас ніякої вартости доти, доки не будемо мати своїх священників. Напасти галапаси на нашій прадідній землі будуть завше зневажати наші найсправедливіші нарікани і домагання, доки не будемо мати своїх священників у своїй власній церкві. Тому тяжко грішати супроти своєї народности ті рускі окінчені богослови, що блудять сьвітлом цілими роками, наколи тимчасом їх товариші Волохи загарбують найситні рускі парохії навіть проти волі дотичних парафіян, пр. Драчинці, Мігучини, Топорівці і много иньших. Тут справді вже невинна консисторія аві Волохи, але такі наша історична, патріотична патентована лагідно сказавши рутенська повільність!

Ерстей Пігулян.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Даліше.)

Козакове плесо.

Сонечко плило спокійно в своїм відавчнім напрямі небом в гору. Я дійшов за якийсь час до місця над Черемошом, що Гуцули звуть єго: „Козаковим плесом“. Се глубокий скрут Черемша попід високий скалистий беріг. Ріка пливе тут прямо на скалу зложеною із покладів рогового кременя і синього лупака. Попід скалу звертаєсь вода спокійно коліном на право і творить то глубоке плесо. Вповідають собі люди, що над се плесо загнав ся колись козак на кони втікаючи перед турецькою погонею. З того високого берега мав він скочити конем в глибіню того плеса і відти пішла та назва „Козакове плесо“. Отак оповідають собі люди. Чи воно так було, чи ні, бай- дуже, але повістка і назва та живе в народі, і як лиш іде ся дарабою попід той беріг, то все нагадуєть ся сидячим на сплаву та повістка, хто лиш чув її.

Сокільський.

За якийсь дальший час опинив ся я під Сокільським. Се імпонуюча гола скала, що висить стрімголов над шумлячим Черемошом. Тут прірвав колись Черемош ту високу гору і жене тепер бистрими філями попід сю звисаючу скалисту стіну. Відкриті поклади тої гори вкладають ся крутими верствами,

одна верх другої і блищать своїм нагим скалистим чолом. Лиш десь-недєсь стирчать із зарубин і висунених губ тих покладів бідні корчки деяких ростин. Хоть як стрімко звисає стіною тота скала, то все таки видно деколи на ній кози, як вони без найменьшої тривоги по ледви вистаючих декотрих покладах проходжують ся на „св'іжій повітрі“, бо пасти там нема що.

По над самий Черемош врито і вилупано в тій скалі дорогу. Місцями Черемош майже досягає єї своєми бистрими філями. Скалу ту найдогідніше і найкраще видно ідучи Черемошом з дараби. Черемош немов відкинений на бік скалою, звертаєсь сердито коліном на право і клекотить поміж розкинутим в єго руслі величезним камінем.

З горішного боку Сокільської скали, спливає потічок, Сикавка, стрімголов в Черемош. Вперед творив він тут хороший водопад, тепер динамітом врили єму в скалі рівненьке русло і він жене змінений тим руслом стрімко у діл попід дорогу в ріку.

Сокільський, се та сама гора, о котрій пише Федькович в своїм краснім вірші: „Король Гуцул“:

„Десь давно-давно стояла
На Сокільському сьвятиня,
Лади Дажбога сьвятиня,
Вся у рожах і кидрині,
Вся з кришталю дорогого,
З маймуру та злата кута,
Та в порфіри, та у парчі
Мов княгиня одягнута.

А в сьвятині в середині
У просторі златі сали

Два божки, два мармурові
На посадищах стояли:
Перший білий, як той лебедь
В сино-золотому мори,
Другий чорний, як той ворон,
Як той чорний в Чорногорі.

Між тими обома богами, значить між сьвітлом а темнотою, або днем а ночью зайшов раз на „Купала“ спір на жите і смерть. В той спір вмів ся зухвалий „Король Гуцул“ і повалив перемогаючого чорного Дажбога топірцем на землю, кипкуючи при тім з Білобога, що дав ся перемогти Дажбогом. За те „Білобог каже єму:

Й справді, Гуцуле, не з гірше
Топірцем се ти махаєш!
Та одну лиш правду в сьвітлі,
Ти небоже, ще не знаєш,
Що де Бог ся з Богом боре,
Не мішатись чоловіку!
І ся правда була правдов
Спокон сьвіта, спокон віку.

Задля тогож у гору сю
В середину будь заклятий,
І „Сокільський“ ме гора ся
Від сегодня-сь в сьвітлі звати;
Бо аж доти меш в нї спати
Ти по моїй божій воли,
Аж на Купала одного,
Пушу свої я соколи...

(Далі буде).

Політичний перегляд.

Аграрії про німецьку обструкцію.

Партия чеських аграріїв прийняла на вчорашнім засіданні комунікат, в якому висказує свій жал, що не допущено до нарад пражського союму, і заявляє, що вина в тім згляді по стороні німецьких обструкціоністів. Клуб аграріїв не міг підчинитися диктатові Німців, хотів бути й на будуче підпирати всякі заходи около урухомлення союму і то лиш під чесними усьмішками.

Зїзд заступників інституцій, що посередничають при роботі.

Вчера прибуло до Відня на зїзд велике число заступників тих австрійських інституцій, що посередничають між роботодавцями а робітниками. Предсідателем зїзду вибрано президента дотичного державного союзу радника двору др. Мішлера, професора грацького університету. По привітанні делегатів правительственным заступником Матаєм розпочато мериторичні наради.

Угорська депутація в Сараєві.

Свого часу відвідала босанська депутація місто Будапешт. Хотіла їй віддавати ся, вибрала ся вчора до Сараєва численна депутація будапештеньської міської ради під проводом надбурмістра Тілопа і бурмістра др. Барчого.

Обіжники міністра заграничних справ про капітуляції.

Турецький міністер заграничних справ видав обіжники до властей на провінції, подаючи в ній важні інструкції як також констатуючи в справі капітуляцій, що підчас нового режиму публична оцінка Європи набрала того переконання, що турецька держава береже принципи свободи і справедливості; з тої причини признала навіть Австро-Угорщина Туреччині право жадати скасування делегацій. Обіжники закликає власти поступати як найсправедливіше при збиранні всяких даних та податків як також відносити ся з пошаною до чужинців.

Голос будапештеньський про ситуацію в Угорщині.

Авдієнція др. Векерлього не принесла жадного успіху. Міністри поки що не уступили остаточно. З приводу сего і тому, що Кошут має в суботу, значить сьогодні, нагоду явити ся у монархи, сподіває ся партия незалежних, що плян Векерля-Андраші на завісді відкинений. Прихильники Кошута покладають великі надії на успіх авдієнції свого провідника, чого вправді інші партії не поділяють, а пророкують незалежним неоднорозчароване.

Польські парламентарні провідники про вигляди парламенту.

Польські парламентарні провідники довідують ся, що соймова сесія потребає до 16. с. м., а 20. жовтня зїде ся палата послів. На случай дальшої обструкції, правительство зверне ся о поміч до 14. §. З розвизанем парламенту правительство не хоче спішити ся, бо нема надії на добрі успіхи для правительственной більшості із нових виборів, і то ще в часі, коли німецько-славянський спір находить ся в самім розгарі і може дуже значно заострити національні ріжнці. Розвизане парламенту було-би вже крайнім средством, коли-би мимо всяких приходів не вдало ся так відзискати здібності палати послів до роботи.

НОВИНКИ.

Чернівці, 2. жовтня 1909.

Календар. Неділя 3. (20.) Н. 18. п. С. Евстацій; рим.: Н. 18. п. С. Канд. М. Схід сонця 6:04, захід 5:34. — Понеділок 4. (21.) Котрат М по пр.; рим.: Франц з А. Схід сонця 6:05, захід 5:31.

Заслужене признание. Міністер війни звернувся до команданта маринарки графа Монтекуколого з щирою подякою в імені цілої австрійської армії за его 50-літню, щирю, втручаву і вірну службу як у війні так і в упокою і пожелав ему ще много літ трудити ся около гарного розвою австрійської маринарки.

Політика Поляків зглядом Українців. Українці городецького передмістя (у Львові), три роки вже минуло, як подали петицію до ради міської, в якій домагали ся для своїх хлопців і дівчат засновання паралельних українських клас в одній з польських народних шкіл передмістя. Свою просьбу опирали вони на тім, що з 33 000 львівських Українців мешкає більша половина на городецьким передмістю, а до тамошніх польських шкіл ходить тепер більше як 1000 українських дітей. Рада міська відкинула просьбу, навіть не дала на се й доси віякої відповіди. Ініціатори петиції звертали ся з сим ділом і до намісника, але і він відказав їм, що не може втручати ся в автономні справи міста. Тепер мешканці городецького передмістя сю саму петицію подають до сойму, в котрій знову просять сойм

о заснованні українських народних шкіл, хлопчачої і дівочої на городецьким передмістю. Коли-ж в соймі не звернуть уваги на петицію, тоді думають звернути ся до парламенту.

За українську драму — місяць тюрми. Передом подали ми були про нерішену ще провини українського письменника Спирідона Черкасенка, котрого обжалувано за надруковані розповсюджені своєї драми п. з. „Хуртовина“, в якій він змальовував борбу робітників-ямарів з капіталістами. Розправа відбула ся дня 23. вересня с. р. в київському суді. Найбільша провинна містила ся в змальованню страйки. Автор видав драму в 2000 примірників, з чого кілька сот вислав до Львова, а в українській книгарні в Києві продано ледви 19 примірників, бо зараз решту сконфісковано. На суді дня 23. с. м. автор виправдував ся, що він не мав наміру тенденційно зобразити робітничку борбу, а представив тільки так як було. Автора боронив ще й присяжний адвокат М. Шишко, але судова палата таки признала Черкасенка винним і засудила його на 1 місяць тюрми, а всі сконфісковані примірники „Хуртовини“ рішила знищити.

Пропала кобила. Про сумну свою подію пише нам Николай Багал з Товтрів. Дня 20. вересня с. р. вирвалася ему з рук кобила. Ся кобила була чорна, на хребті і на череві мав білий знак, а на заднім лівім кінці шрам, бо там вдарив її другий кінь. Несчастний д. Багал просить Вас, любі читачі, аби ви, як учуете, що в деє така кобила перенята, повідомили его карткою кореспонденційною. За те обіцяю вам він винагороду від себе на землі а від Господа на небі. Можливо, що вхопили сю кобилу шатрові цигани, бо вони тої самої ночі ночували в Товтрах.

Галицькі вісті. Як відомо, в справі скандальної стокронової карі за відсьпіване гимну „Ще не вмерла України“ голосували в галицькім соймі з Русинами також людовці і польська лівниця. Вшехпольске „Słowo Polskie“ признавало тоді, що ся кара се нечуваний скандал. Однак вже на другий день то само „Słowo Polskie“ писало ділом инакше і коли в четвер знову випнула ся справа на дневний порядок сойму, польська лівниця не голосувала вже за отворенем дискусії над відповіддю правит. комісаря в тій справі. Се внесене Русинів вишло і до дискусії не прийшло. — Дня 29. с. м. появил ся у Львові російський дневник „Прикарпатская Русь“, який є органом скомпромітованого Дудикевича. Сам Д-ч приїхав тепер до Львова, був на зборах „Общества Качковского“ і з'явив ся вже навіть в соймі. Нам здаєть ся, що політична смерть Дудикевича є для українства галицького гірша, ніж жите Короля. — „Kurjer Lwowski“ дуже хвалить відділ буковинського краєвого базару на стрийській виставі а про саму виставу справедливо каже, що „пренесла вона неочислимі наразі але величезні користи українському народові в Австрії і стала моральним капіталом, на який укр. нарід слушно з гордістю може поклакатись“.

Нещасний випадок. В середу, дня 22. вересня с. р. Ізиди церковний півець, Іван Воберський, з Вишнів до Черногузів. Підчас їзди сполошив ся кінь задля шуму надходячого поїзду так, що почавши сильно бігти, перевернувся із разом із своїм владителем. Віз пішов поверх нещасного і розторщив череп голови, в наслідок чого Воберський помер на місці.

В справі береження обичаїв. На візване нового солов'яського намісника Ібраїма Бея, сина шайх-ул-іслама, поліція заборонила турецьким жінкам являти ся на публичних місцях незавельованими і видала крім сего всім могамеданам розпорядження, щоби держати ся посту приписаного в честь Рамазана. Всіх, що будуть публично їсти або пити, поліція сейчас заарештує. Се строгі розпорядження появило ся тому, що в останнім часі Могамедани занедбували релігійні обряди.

Напад диких Індіан на руских кольоністів в Бразилії. „Діло“ подає, що в бразилійській державі Парана, напало 8. серпня с. р. около полудня 5 Індіанців на двох галицьких Русинів, братів Максима і Івана Кручківців, тоді, коли працювали в лісі при стігнанню дерева. Оба брати варили собі обід і хотіли ще перед обідом спустити одно дерево. Нараз перелетіла одна стріла і пробіла Іванови удо ноги на скрізь. В тім самім часі була би пробіла друга стріла гортань Максимови, якби не був відхилив ся; а так зірвала ему кусень підборідка, роздерла бороду до кости і застрягла в недалеких деревах. Іван проломив серед болу деревце стріли і відкочивши кілька кроків, стріливі два рази з пістолета до надбігаючих і виючих Індіанців і в тім зімлів. Максим стріляв, але капелі спалили. Вачучи, що брат окровавлений, взяв брата, хоч сам був ранений, на плечі і ніс ще кілька метрів. Русини, що дальше о чверть кілометра працювали, розбігли ся, як почувли стріли, бо були без зброї; однак заклинали Максима, щоби держали ся разом, опам'ятали їх. Тоді обох братів посаджено на коні і завезено до дому, де кров застановлено. Кількох Бразиліян удало ся на місці припадуку зі зброєю, котрої ніколи від себе не відкладають. Шукали за стрілою, що застрягла була в дерево, але її вже не було. Пропала сокира, про-

пали горнята з фасолею і мукою; все стало ся до бичею Індіан.

Оповістки, іменованія і т. п.

іменоване. Цісар іменував повітового старосту Якова Мікуцького кр. правительственным радником.

3 тов. „Жіноча Громада“. Звичайні загальні збори тов. „Жіноча Громада“ відбудуть ся у неділю 10. с. м. о 3. год. по полудні в сали „Народного Дому“. Дневний порядок оголосить виділ пізнійше. — За виділ: Меліян Цегельська, голова.

Приватний приготавляючий курс отворить тов. „Українська Школа“ сими днями для всіх тих, що не здали вступного іспиту при другій державній гімназії або яких не прийнято до приготавляючого курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба сими днями, завісді перед полуднем, у секретаря товариства п. уч. Николай Пилата в бюрі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

3 „Бук. Бояна“. Отсим повідомляємо членів товариства, що з днем 15-го жовтня розпочинають ся хоральні вправи, які будуть відбувати ся правильно два рази на тиждень від пів до 7-ої до пів до 8-ої вечером. Систематичну науку буде уділяти професор музики Альфред Шліттер, теперішній заступник директора музичного товариства в Чернівцях. Виділ позикавши сего музику має надію, що тепер тим жекше буде можна згуртувати в „Бояні“ всіх співаків, які очевидно багато скористають з досвіду фахової учительської сили. Охочих до співу, котрі минушого року не належали до товариства, просимо зголошуватись у п. Кушнірюка, урядника „Рускої Каси“. — Виділ.

Із життя буковинських спортсменів. В неділю, дня 3. жовтня с. р. відбуде ся о 4. год. по полудні на толоці коло Горечі мячова борба української дружини проти жидівської, на яку отсим всіх прихильників і приятелів ігри запрошає ся. В разі непогоди відбуде ся ігра слідуючої неділі о тій самій годині.

Подяка. Отсим складає підписаний сердечну подяку Ва. д. Миколі Гавришукви за дар 6 К, які вп. добр. зволив подарувати на „Шкільну Поміч“ в Глібоці. — За старшину: Сергій Камюк, голова.

† Посмертні вісті. Вчора утратила наша суспільність одного члена у особі п. Омеліяна Манастирського, ц. к. директора табулярного уряду н. п., який упокоїв ся по довгій енабості в 59. році свого життя. Похорони відбудуть ся в неділю 3. жовтня с. р. із ул. Ратушевої ч. 17. о 2. год. пополудні. Покійник був передше членом виділу тов. „Народний Дім“ і як виділовий сповняв дуже ревню свої обовязки, причиняючи ся тим чимало до піднесення української справи. Однак в останніх роках змогла его негода так, що мусів відтягнути ся від політичного життя, а вкінці таки уляг під замахом коси невимолимої костомахи. З Покійником убив оден дійсно щирий Українець. Пером ему земля!

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Неділя, 3. жовтня с. р. I. „Comtesse Mizzi“, комедія в 1-ім акті; II. „Djamileh“, романтична опера в 1-ім акті; III. „Ballett Divertissement“, сцени з танцями. Понеділок, 4. жовтня с. р. „die Dollarprinzessin“ оперета в 3-ох актах.

„Учитель“, орган руского товариства педагогічного. Зміст: І. Єдліч: І може все забуду... — Іван Занотів: З пасивного дійства учителя. — Др. Отакар Каднер: Про національний проблем в школі. — Іван Созанський: До історії народного шкільництва в рр. 1821—1838 (дальше). — Іван Юцишин: Проба етично-інтелектуального експерименту в класі. — Нові книжки. — З часописів і журналів. — Новинки.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 2. жовтня 1909.

Відень, 2. вересня. (Кб.) Міністер торговлі Кошут прибув вчора вечером до Відня. Авдієнція назначена на сьогодні о 1. год. по полудні.

Мадрид, 2. вересня. (Кб.) Урядова часопись із Мелілі: Підчас розслідування околиці Сукелемісу упало на еспанським боці 1 генерал (Dier Vicario), 2 капітани, 1 поручник і 14 вояків, около 180 людей ранено.

Берн, 2. вересня. (Кб.) Вчора відбуло ся величаве віче, якого цілю було запротестувати проти германізації залізниць в Моравії. На вічу було багато послів. По вічу улаштовано на улицах демонстрацію. Поліція розігнала демонструючих.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Полпера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сіни в Грацу.

Артикули до подорожі славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕННИЙ 1878.
В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.
НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмострених склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натирання при всіляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот., К 140 і 2 К. При закупці сего всюди знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у флашочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад
В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети 5 нове.

Шукаємо зручної
ДІВЧИНИ АБО ХЛОПЦЯ
щоби вміла скоро писати по руски й по німецьки на машині „REMINGTON“. По близші інформації треба звертати ся до Союзу руских хліборобських спілок на Буковині „Селяньська Каса“ в Чернівцях, вул. Паньська ч. 33.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнітон
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

24 32—40 н
Молочне мило
лелійне з коником
найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.
Всюди до набути.

Пересторога!
Най ніхто не купує машини до шитя скорше, ніж не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі частини що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і циркувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич**, Механік
в Чернівцях
ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньська ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скрижки лишається в касі а скрижку саму віддає ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідує в якій будь висоті.
В ощадности наше богатство!

Союз руских хліборобських спілок на Буковині
„Селяньська Каса“
стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе особний
Відділ на вадії і кавцїї
і перебирає зложуване вадії і кавцїї але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условиями. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньська число 33.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень піднеділью і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (петіт). При кількох рядках або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділь і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані вільні від порта. Рукописи австрез редакциі лише за попередним австерженням і залученем почтової належитости.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належитостий за анонси марками почтовими не принимає ся.

Політика торговельна а інтереси рільництва.

II.

Під зглядом средств, якими політика торговельна стремить до скріплення і піднесення господарських інтересів краєвої продукції і взагалі краєвого добробуту в відносинах до обороту торговельного з загрою, маємо три основні системи: прогібіційна, вільно-торговельна — і протекційна.

Придивім ся кожій з них з окрема:

Система прогібіційна лежить в тім, що держава прямо забороняє деякі продукти або фабрикати з загрою ввозити — або знов деякі за грою вивозити. Тота система нині нігде не встисла переведена — вона належить засадничо у всіх державах до історії. Вона і не згідна з сучасними поняттями і потребами обороту — бо консеквентно переведена, спричинилаб повне відграничене від світа. Нині стрічаємо тут і там лише часткові заборони привозу. Заборони ті плывуть з причин господарських, поліційних, або політичних.

Забороняєсь вивіз сирих матеріалів — щоб заповнити потрібну їх масу і дешевість для внутрішньої краєвої продукції — забороняєсь в літах неурожаю вивіз збіжжя і сіна — на слухай війни вивіз коней. З другої сторони забороняєсь тоді довіз продуктів, котрі можуть бути внутр держави випродуковані; а котрим загрою робилаб тяжку конкуренцію — забороняєсь довіз збіжжя, худоби, щоб в краю не спадала ціна тих продуктів і не підри-

вала інтересів рільництва, — забороняєсь довіз худоби, щоб з загрою не прихотила худоба заражена і не ширила внутр краю пошести.

Заборони ті не творять однак нині нігде системи політики торговельної, вони суть звичайно часові або частинні, — суть доповненням лише або обмеженням иншої пануючої системи.

В трактатах торговельних не установаєсь нині нігде виразно такої заборони, а лише переводить ся її в разі потреби побічною дорогою прим., що до худоби при помочи окремої т. зв. конвенцій ветеринарних (о чім буде низше бесіда) — бо при помочи застережень що до евентуальних будучих виїмок.

В торговельній політиці Австрії панувала довгі літа прогібіційна система. Вже в половині 17. століття стрічаємо заклази привозу різнородних продуктів із загрою, котрих основою було стремління не допустити вивозу грошей з краю за грою.

Стремління се було теоретичним впливом пануючої тоді теорії меркантилізму, після котрої багатство народне лежало в як найбільшій громажденю гроша — отже і встиганю його із загрою. До того ішло заведенне Каролом IV. мита граничного для здерження довозу товарів із загрою. Заборони ввозу множились відтак що-раз більше. — За часів Йосифа II. було около 200 родів товарів, яких зовсім не вільно було ввозити до Австрії, хіба лише виїмково для особистої користі і то за дуже високим митом, яке тоді доходило до 60 процент вартости товару. Були часи (з початком 19. віка), в яких навіть

кава належала до тих товарів. З другої сторони була заборона вивозу деяких сирих продуктів за грою. В триїцятих роках дев'ятнадцятого століття почали ті заборони зменшувати.

В р. 1835. видано нову митову тарифу (Zoll- u. Staatsmonopolordnung), після якої був заборонений довіз вже лише 69 а привіз лише 10 родів товарів зглядно продуктів. За часів Франца I. був вже в Австрії сильний напір против системи прогібіційної, був їй противний навіть Меттерніх, який бачив, що в вона важною перешкодою для австрійської загрою політики, однак сам цісар був їй горячим прихильником. Однак згляди політичні перемогли опір абсолютного цісара. Відносини політичні з Німеччиною не позволили Австрії на окрему торговельну політику — наслідком того в половині дев'ятнадцятого віку зникає прогібіційна система з австрійської торговельної політики і уступає місця протекційній системі.

Антитезою прогібіційної системи в система свободного торговельного обороту. Консеквентно переведена та система лежала би в тім, що всі загроючні продукти мають необмежене право ввозу. Були часи і були економісти, які такий оборот ставили ідеалом і горячо його попирали. Нині однак він неможливий і то з різнородних причин. Передовсім треба би, щоб всі держави згодили ся на тую систему і завели її у себе — а по друге треба би, щоб всі держави знесли у себе податки продукційні, зглядно консумційні. Инакше випадало би так, що краєві продукти будуть платити податок а чужі прийдуть до краю вільні від вся-

Ерстей Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

Царинця.

(Дальше.)

Я мав з Гриневи вандрувати до Зеленого, з білого над чорний Черемош. Се днина ходу. Я забав піти на правці верхами-полонинами. Дороги тої не знав я, тож взяв із собою зеленівського побережника, старого Ткачука. Се вже підтоптана людина медведьоваті будови і вдачі, щось на лад мого Василя „Медведя“ із Чівчина*).

День заповідав ся прекрасний. Ми оба стояли вже з рана готові в дорогу, та мусілим троха заждати: до нас прилучилась і вона, забавла у своє Зелене і хтіла конче з нами туду пішки вандрувати.

З пушкою на плечах провадив нас лівним медведьоватим кроком Ткачук лівобережною дорогою долі білого Черемоша.

Сонце на синім небі змагалось чим-раз висше, почало припікати, хоть травую при дорозі лежала ще свіжа блискуча роса. Ми йшли доси тихо в задумі, шум сварливих хвиль Черемоша бавив і колисав думки. По пів годині ходу звертає в Яблониці стежка на ліво у верхи полонини.

*) Гляди I. часть Верх. Згадок.

Ткачук сунув махінально на перед. На голові кресаня від непамятних часів заложена наскрізь потом, блищала у сонці сумовитим товстим сяєвом, до голови мов приросла. З під крис звисали густі патли все ще як в крука чорного волося. Лице кругле, широке з вистаючими висками. Вус грубий, шерстьоватий, підстрижений, переплітаний білими волоссями, засмоленний табакою. Місцями прогалини, як би молі вискували тут вус. Око ще свіже, рухи, хоть ліниві, то певні і зраджують ще внутрішню кріпкість і силу.

Плечами звисала у него мальовничо коротка гуцульська сердечина, припнята з переду на ший плетеними мотузами, оздобленими в китиці. Про колишні краски на тих оздобах можна було лиш здогадувати ся. На лівім боці виглядала шкірянна побережницка дзюбина, що десь колись клапала об клуб, як Ткачук десь сторцьовато ступив. На грудях блищала гордо побережницка відзнака, жовта бляха з витисненими оленевими рогами припнята до ремена від дзюбини. Все те на Ткачуку зраджувало вже давний не сегоднішній вік. Але вже найцікавіша була его пушка, безперечно далеко старшого віку, як він сам. Прегарне булоб з неї число в музею старинностей. Форма її і розміри, як би близька рідня Ткачука, пушка дротом обв'язана і прикріплена до деревляної підкладки. А замок — з кременем!

— Ткачуку! А ваше панство не могло здобутись для тебе на ліпшу, новішу пушку? —

Як би не до него говорено ступав Ткачук розважним кроком далі в грою й необертаючись відповідає.

„В мене висять дома, паничу, ще дві иньші пушці на клинках. Одна до капслів а друга до готових набоїв. Але то новітні, делекатні шуки. На них лиш дивити ся, в руках здаєть ся, що то розломить ся, як би з сірничків складені. А отся моя, паничу, то є що хоть в руки взяти, тай не хибить ніколи!

„А тиж пробував тоті другі? Може й тоті знадоблять ся так як і ся твоя“?

„Ні“, я не пробував, тай не можу зважити ся. Я не вірю в ті новомодні пушки. Отсю мою я вже випробував через яких сорок років, та вже знаю і чу ю, що маю в руках. А ті новітні, най висять там на стіні, там їм саме добре місце“.

„Табо ся твоя пушка якась дуже замашна, як би рубель, Ткачуку“.

Став Ткачук, обернув ся розважно, глипнув на мене жалісним зором, немов би хтів сказати: „шкода щось панич а не розумієш нічого до речі!“ Він здоймає обережно пушку мов канону з плечий, важить єї в руках, тай каже: „Паничу! Видите оту старосвйцку пушку? Ще ні одна орібка, ні один заяць, ні один лис не втік від неї. А вже й на медведі стріляла ся цівка! А

кого обтяження. — Конечним отже є для вирівнювання наложити на продукти, приходячі з заграниці, що найменше таке мито і такої висоти, яку вимагають податки оплачувані від дотичного продукту в краю. З тої причини повна свобода обороту, знесення всіх митових лівій було би великою несправедливістю, спричиняючою руїну краю — і з сего тягнулаб користи хіба лише сама торгівля на велику шкоду краюї продукції і в загальї економічного життя тим більше, що тягарі, які тяжать на краюї продукції походять не лише з податків, які безпосередно на ній тяжать, але продукція краю є обтяжена сильно системою податковою держави — вона поносить далі тягарі з титулу соціального законодавства і его інституцій (убезпечення робітників, святковане неділь, устроєне льокалів для промислу і т. д.) — отже справедливим є, щоби від чужих, довожених продуктів, побирати оплати о стілько, о скільки держава своїми інституціями накладає материяльні тягарі на краюї продукцію. З тої причини при теперішніх відносинах про систему свободного обороту не може бути бесіди.

Трета система — нині в світі пануюча — є система протекційна. При помочи її сповняє держава дорогою торговельної політики задачу з одної сторони охорони, а з другої піднесення — протекція внутрішня краюї продукції. — Теорія протекції завдячує свою ідею економістам: Гамільтону, (Американець), і Європейцї: Керей, Ліст і др. Зі становища відносин Америки підносить Гамільтон в своїх письмах трудність початків кожної індустрії, брак вправного робітника, брак певного збуту і вироблених торговельних відносин і для того узнає вказаною і оправданою протекцію нового промислу тим більше, що вона спричиняє не лише розвиток сеї продукції — але також притягає з заграниці працю і капітали, що стає жерелом і підмогою дальшого економічного розвитку краю. — Теорію тую поглиблює і розвиває Ліст. Він підносить, що кожний нарід переходить різнородні степені економічного розвитку.

В першій найнижшій фазі і в найвишшій найвідповіднійшій є система свободної торгівлі — в першій є вона мотором продукції, в послідній є впливом вже в повній розвитку її сил. В середній фазі однак — де край переходить зі становища аграрного

в промисловий, — конечно є система протекційна, бо инакше сильніша чужа промислова протекція при вільній конкуренції зруйнує слабшу краюї і не допустить її до розвитку.

На основі тих теорій розвинула ся в практиці протекційна система. Нинішня наука акцентує її на основі принципу, що краюїй торг повинен служити краюїй продукції і краюїй праці. Цілю протекційної системи може бути загальний господарський розвиток, не хвилева користь консументів. Очевидно, що примінене сеї системи в практиці не все відповідає сему принципам.

(Далі буде).

Віча у вижницькім повіті.

Як ми передше писали, наші посли виїхали у вижницький повіт, щоби тут улаштувати народні віча. Розпочато в суботу громадою Ростоки, де перед величезним здвигом народа із околиці промовляли наші посли. Віцемаршалок др. Стодкий обговорював докладно діяльність буковинського союму, посол Спинул парламенту а посол Василько з'ясував тактику буковинських Русинів серед теперішнього політичного положення. По ріжних промовах ухвалено послам одноголосно votum довіри, по чім посли пустились в дальшу дорогу. Вечером прибули до Диктиця, де сих дорогих гостей привитано дуже сердечно. Послам на зустріч виїшла бандерія. Офіційно прийняв прибувших парох о. Валонескул з всею місцевою інтелігенцією як також заступниками товариств, які існують в Диктиці. Звідси удали ся посли до Сторонця-Путилова, де около 8.000 людей прибуло на віче почасти таки із самого містечка почасти із селянського повіта. В Сторонці-Путилові панувало дуже велике одушевлення, немов який триумф. В президію вибрано п. п. Куреша, Гасюка, Грайфа і Фоку. По знаменитих промовах послів Василька, Стоцького і Пігуляка, перебуваних безастанними признаннями, ухвалено послам одноголосно повне довіре і одобрено тактику буковинських руских послів у парламенті. Вечером передано послови Василькові серед величезних овацій дипльом почесного горожанця.

Покищо подаємо задля браку місця сю телеграфічну вість. Докладнійше напишемо пізнійше.

Дописи з Мерецеї.

Послїдна допись про відносини в Мерецеї дізнала від молодого попа Воднарескула не аби якої чести. А то тої, що він прочитав її людям перед церквою в Мерецеї. Ми йому за те дуже вдячні, бо так довідалось про него і его зделки

бодай більше людей. Лиш одно тут радилибим молодому Воднарескулові. А то те, щоб не брехав людям у очі так, як при перечитаню дописи про себе. При читаню її став він за адвоката діличови. Прункулови, набрехавши людям у віча, що наймит його не їздив в день тіснійших виборів по селу обіцяючи тим, хто на дідича буде глосувати плату за день і честунок. Та сям зганьбив лише себе перед людьми, бо вони дуже добре знають, що наймит справді їздив (на се є до 20 свідків) а також і то, що попови треба ласки Прункула тому, аби дав йому презенту на Мерецею, аби став парохом Мерецеї. При читаню статі відказував і нарікав він також на учителів, що сї не ходять до церкви і п. — Та по щож ходити до церкви в Мерецеї? Хіба на те, щоб чути волоскої відправи, бо Воднарескули відправляють зазаято лише по волоски, думаючи, що тим зроблять з руских громад волоскі. За те ходить молодий Воднарескул на науку релігій деськолись і тут замість учити релігії, вповідає дітям ріжні дурниці про „Сїч“ і п. Сего, що виробляє Воднарескул з своїми креатурами — вже справді за богато і тому не дивниця що люди загально говорять, щоб зібратись та піти до владики до Чернівців і до президента, щоби взяли Воднарескула з Мерецеї а туди дали священника-Русина, котрий би не відправляв в церкві по волоски та не вчав людей кричати „са тринька“. Щоб дати Воднарескулові нагоду заговорити до людей більше по руски, наведемо тут скілька його „зделок“. — Є в Гатні парубок-Русин Синюк, котрий скінчив господарську школу в Радівцях і тепер удає Волоска. Щоб його привязати до себе та зробити щог доброго агітатора, приобіцяв йому Воднарескул, що оженить його з донькою одного з старших газдів з Мерецеї п. Б. та що зробить Синюка писарем і нуд ходить в свати та забавляє ся там так, що опісля люди з него насмішкують ся, як іде вулицями Мерецеї. Чи се личить священникові? Чи такий примір дає він людям? — М.

Підпори деморалізації на Буковині.

(Допись).

Коли у вижницькім повіті зарядив староста др. Ёх замикане шинків в неділі і свята, вся букмафія виступила проти сего здорового і законного зарядження, а натомисть весь свідомий наш нарід повитав щиро тезаряджене і жадав розтягнення его на цілу Буковину. Жаданя сї прогомоніли мов „голос на пустині“ безуспішно, безслідно. І далі триває п'ятника в неділі і свята, і далі ширить ся деморалізація, і далі втрачає працюючий люд тяжко запрацьований через тиждень гріш, і далі напехають свої кармани всякі павки, що „ні сїють ні орють“ а мов ті галапаси живють працює робучих мас народа.

Істнують — правда — закони против піянства. Та як їх виконує ся? Над сям хочемо тепер на хвилю застановити ся, бо се чи не найживотнійша справа у нашім національнім культурнім і громадянським житю. Щоби богато не розводити

ті новійші то до чого? до медведя? То хіба до воробців, та до мухів, паничу!

Я виджу, щом поразив старого.

— Та може бути, Юрку. Ану най придивлю ся!

Він наставив єї, але не дає з рук. Дивлю ся, а то цівка яких два метри за довга, в середину можна й два пальці впхати. Курок тримає в писку плитку з крем'я, що як спадає, то впадає в стальову стінку над панівкою. Вкруг панівки мисочка, в мисочці порошок прикритий клоцем, клоче притиснене курком.

— „Табо“, кажу, се не вигідно. А цівка не за груба, не за довга вона, Юрку?

„В тім то й сила і безпека паничу“, відповів мені Ткачук, міною і певністю знавця.

— Може бути, ідім далі Юрку“.

Він закинув той рубель на плече, утер рукавом піт з чола і рушив далі. За якийсь час були ми на верху першої полонини.

Чогось завсїди, кілька видобутись із долу на ті верхи, так груди якось ширшають, чогось легше віддыхають, чогось у всіх сугавах тіла легшає а душа чуєсь, висвободжена як би десь із якихось пут. Око бистріє і гуляє не так весело, як чуєм висвободження по розсуненім краєвиді. Кудя лиш гляне, всюда приємна, м'ягонька зелень. Хребта полонин розкинені кру-

ченими м'ягкими ланіями, якби засторопілі хвилі на глибокім морю. Здаєть ся ті лєнії так замотані, як загудзані нитки, без виходу, без початку і без кінця. А приглянь ся ліпше, дай оку спочити на тих крутіжах, то висновуєсь поволе одна лєнія за другом, одно хребто лучить ся з другим і споюєсь в одну цілість, як ті круті галузя в замотаній короні яблуни. Глипнувши оттак по тій кучерявій просторі й не повірив би спершу, що тими кручами можна йти з одної полонини на другу й цілими днями без перерви, як гостинцями. І Гуцули вміють дійсно тими верхами як гостинцями правцювати. Є оселі на верхах, в котрих живуть одиниці, що може й ціле своє жите не сходили в низини. Там горі, між небом а землею, там в почутю свободи, там у яснім довшім світлі і легкім воздусі проживають вони ціле своє жите, як верховинські птахи спокійно подібно тому воплощеному спокою, яким ті полонини повіті. Коби не екзектор, вониб й до смерти небачили подільську потвору, та і не тужилиб. В протязі нашої подорожи бачив я там на верхах таку одну гуцульську оселю під самим небом, Голови звуть єї.

Але не дай Боже, пуститись необзнакомленому з верховинським світом правцювати верхами! Ніг і духу не стане!

Вийшовши на верха, переходили ми з одної полонини на другу і спішили до

свої ціли, до Зеленого. Свіжий полонинський воздух охолоджував розігріту кров і темперував спеку літнього сонця на голубім небі.

Вкруг тих низших полонин, що ми їх нині мали перейти, вкладались там дальше вінцем високої гори, як темні обвідки до ясного образа сих близьких полонин. На заході здоймалась недалеко висока і гарна полонина Скупова, за котров над чорним Черемошом лежить Зелене а там далі сягала у небо Чорногора.

Чогось на тих верхах поважніє душа, подібно до тої отружаної поваги гірської, до того полонинського поважного супокою. Ми ступали мовчки по зеленій траві, в душі кожде занятє своїми думками. За яких дві години дійшли ми до широкої зеленої кітлини. При стежці стояла самотно широко і далеко єдина стара висока кріслата смерека.

Не питаючи багато, став Ткачук на стежці як слонь, зняв пушку з плечий, сів на траву, як на келим, тай каже: „час паничу, час панночко полуднувати, сонце вже з полудня“.

— Нічо, Юрку, будем полуднувати. Витягайте з дзюбини, що маєте.

(Далі буде).

єя возьмемо поки що оден лише кляканий примір із Луки, громади заставницького повіту.

В Луці, як і багато інших громадах Буковини, а особливо заставницького повіту п'ятка здобула собі право громадянства від давних-давних часів і довела населення того села до чистої руїни. В останнім році прибув сюди парох о. Копачук і всіма силами старався відтагнути нарід від п'яньства, однак на дармо. Місто до лішого, все йшло ще до гіршого. Запоморочені п'яки не хотіли в церкві слухати напівніч панотця воліли той час перебувати в корчмі і „на збитки попови“ піли до безтями, вили мов дикі звірята волочилися за зуби і т. д. Таке тривало що неділі і свята цілий день аж до пізнього вечора, не рідко й до півночі. Чоловік не був безпечний вийти вечером на дорогу, щоб не дізнати якої словної або й чинної зневаги від якого п'яниці. Взагалі відносини стали нестерпимі і серце кровю заходило на вид такої деморалізації, такого морального упадку.

Між тим прибув до села учитель п. Герасимович, однак і він не був в силі що небудь зробити. З часом однак удалося йому і панотцеві переконати кількох молодих парубків про шкідливість алкоголю і загорстка добре мислячих людей взяла ся на серйоз до викорінення п'яньства. Наперед пішли панотець і учитель в неділю по полудні до корчми і там застали повно п'яків при „порціях“ горілки. Панотець довів про се старосту і учителя подав за свідка, їздив в тій справі і сам особисто кілька разів до староства, однак крім обіцянок практичних наслідків сеї акції не було ніяких. П'ятка тривала і триває далі, тай то „на збитки“ в ще збільшенім розмірі. Нові скарги до староства не допомогли нічого, староста др. Розін зіпхав всю вину на жандармерію приналежну до сего села? „Was macht dort die Gendarmarie?“ — питає ся о. Копачук...

В виду сего, що жандарми не раз переходили через село із нафлянцями гвером с. в. „в службі“, ішли попри корчму, бачили цілу п'ятку і війк не інтервенювали, прийшли всі до перекопання, що дотична жандармерія крізь пальці дивить ся на ту деморалізуючу роботу. І оден свідомий парубок п. Михайло Іванців пишучи до староства в Заставні донесене про противзаконне незамикане корчми в неділі і свята загадав при сій нагоді і про сю обставину. Жандарми попали в люті, і місто взяти ся до виконання противп'яньських приписів, стали слідити кожний крок Іванця, а оден жандарм так категорично заявив, що Іванців мусить свідіти в криміналі, бо не будучи ані двірником ані нічим в громаді, мішав ся в не свої річі.

І дійсно пішла скарга против Іванця до п. к. суду в Заставні о обиду честі приналежної до сего села жандармерії. Було три терміни. На останнім терміні дня 22. вересня ставали яко свідки о. Копачук і учитель пан Герасимович.

О. Копачук зізнав під присягою, що в неділі і свята відбуває ся в Луці нечувана п'ятка, що про се доносив письменно до староства і особисто їздив до староства кілька разів безуспішно, що староста казав, що се обов'язок жандармерії пильнувати невиконання приписів про замикане корчем, що поведене жандармерії робило на кожного вражіння, що она крізь пальці дивить ся на п'ятку в неділі і свята, що жидівка-власителька корчми дізнавшись від когось, що то панотець зробив денесене до староства про незамикане корчми в неділі і свята, напала одного разу на него з докорами, чому він так остро виступав против неї „бідної вдовиці“ і т. д.

Учит. п. Герасимович зізнав під присягою, що п'ятка і галаси тривають безупинно що неділі і свята, що бачив не раз як жандарми ішли „в службі“ попри корчму, де відбувала ся п'ятка і не інтервенювали, що жидівка казала йому, що від жандарма довідала ся, що панотець робив денесене про незамикане корчми і т. д.

Взагалі ціла розправа мала цілком инший характер, і фактично обжалованими являлись п. п. жандарми а оскаржували Іванця.

В виду таких категоричних зізнань мусів був випасти вирок увільняючий для п. Іванця. Однак — на диво — судія (Жид) допустив на свідка саму шинкарку на доказ, чи справді дали жандарми єї знати, що панотець робив донос. І таким чином головна винувата особа, о котрій інтерес виключно ходить, ставати ме як свідок у своїй власній справі. Ми дуже цікаві, як судія погодить зізнання: з одної сторони панотця і учителя, людей, що хотіли-б повернути в громаді мораль, людей безумовно достовірних, із зізнаннями шинкарки, що ломить закон, і в своїй справі має свідчити... Кому більше дасть суд віри? Розправа відбуде ся дня 6. жовтня, отже — поживем побачим...

На додаток не від річі згадати би, що й фінансові власті відібрали трафіку від чесного господаря п. Андрія Бабія і дали єї провізорично до корчми, а тепер хотять і на стало лишити трафіку в корчмі, хотять о ню старає ся чесний газда п. Василь Зборовський, у котрого домі знаходиться ся читальня і каса. Таким чином буде мати корчма ще більше нагоди до деморалізації. — А до чого оно веде найліпший доказ, що ось н. пр. в неділю 26. вересня с. р. о 2. год. 2. пополудня

розбив в корчмі голову заступник єпітропа Одайський радному Майструков та, що той дежить тепер небезпечно хорий. — А що то буде мож як слід контролювати корчми?...

Се факти. А п. Читачі самі нехай скажуть, хто являє ся тут підпорою п'яньства і деморалізації на Буковині.

Політичний перегляд.

Баварський принц про австрійських Німців.

З нагоди відкриття пам'ятника в місті Гельмштат в честь принца Людвіка, що єго ранено 1866 року, виголосив баварський принц Людвік характеристичну промову. В тій промові принц сказав, що насильним випертем Австро-Угорщини із Німеччини перетято жили німецького елементу в монархії; Німці Австрії не є вже в стані удержати ся при кермі монархії, яка доси находила ся в їх руках. Вперед утратили они Угорщину, опісля і в деяких коронних краях самої Австрії не можуть устояти ся перед чужими народностями, які на них де далі все більше напірають та гонять з одного кутка на другий. Для Німців сусідньої монархії не лишає ся нічого, як хіба держати сильно купи, не спричиняти між собою сварок та старати ся удержати згоду між собою. Они мусять бути вірними державними громадянами та не заведувати своїх адібностей, тоді вдасть ся їм відзискати назад становище, яке їм належить ся. Лиш не сьміють зазірати поза границю (до нас), бо се вже була-би державна зрада. Принц вказав ще на союз між Німеччиною а Австрією, в наслідок якого відперто небезпеку грозичих воєн, і закінчив свою промову окликами на довге існування тридержавного союзу та на здоров'я володарів краю.

По авдієнції Кошута у монархи.

Міністер торгівлі явив ся 2. с. м. у цісаря на авдієнції, щоб поінформувати єго о своїх плянах і становищу партії незалежних. Авдієнція тривала звш 2 год. Явивши ся опісля перед журналістами, не міг подати їм жадних подробиць із своєї авдієнції, сказав хіба тільки, що монарх займає ся досить докладно поодинокими питаннями, хотів не оповістити ще свого рішення. Опісля Кошут покинув Відень і вернув до Будапешту, щоб там вести наради із видатнішими політиками своєї партії.

Як видно із куцої заяви Кошута про свою авдієнцію, то монарх з одної сторони подав єму різні інформації, так пр. що корона не згодить ся на зміну в теперішнім режимі та відкидає всякі пляни, які жадають концесій. Корона жадає властиво, щоб все лишило ся при старім: іменно уклад кабінету, спільний бавок, залишене національно-військових домагань як також ухвалене всяких військових жадань, які носять формально імя „бажань корони“, даліше мусить бути переведена виборча реформа; аж тоді буде можливо говорити об чім иньшій. Виборча реформа є майже виключно средством до осягнення ціля. Тому що шанєс пляну корони у партії незалежних дуже малі а плян партії незалежних не має таки жадних виглядів на удобрєне зі сторони корони, то іменоване позапарламентарного міністерства мусить безперечно наступити. Окрім того сегодні збирає ся угорський парламент, який годі буде ще раз відкрити до того часу, доки не наступить вяснене політичної ситуації на Угорщині.

Постільний крок в користь пражского союму.

В суботу рішив ся краєвий маршалок зробити ще постільний крок, щоб спам'ятати оба табори, що в своїм шовінізмі спорять о першєвство своїх домагань на дньєвнім порядку ческого союму. Деякі круги сподівають ся, що отверєжє наступити небавом так, що розв'язане союму не мало би жадної вартости.

НОВИНКИ.

Чернівці, 4. жовтня 1909.

Налендар. Вівторок 5. (22.) Фока, Ісаак; рим.: Плакида М. Схід сонця 6:07, захід 5:29. — Середа 6. (23.) Іван, Антоній; рим.: Врунона М. Схід сонця 6:08, захід 5:27.

Особисті вісти. В суботу удав ся новоіменованний гофрат п. Михальський, полудньєвим поспішним потягом до Відня. На тутешнім двірці зібрало ся споре число представителів всіх наших українських товариств, щоб розпроцати ся із відїзжаючим. Між иньшими явили ся тут кр. інсп. Омелян Попович, надсєв. Ясеніцький, правит. радник Корнєй Козак, сов. Ісєпєскул-Грекул Др. Рапапорт, урядники прокурат. і багато инших. При гримких окликах „славно“ зник потяг з очий всіх численно зібраних.

На будову руского нар. театру у Львові зібрано в третім кварталі с. р., в кредитовім „Союзі“

і в львівськєм Комітеті, 1.163 К 70 с. Загальна сума, зібрана досі на будову народного руского театру, виносить 214.275 К і с.

Кошти російсько-япанської війни. Новое Время доносить, що рахункова палата видала остаточно для думи кошти російсько-япанської війни. Загалом війна коштувала Росію кругло мільярд і сто мільйонів рублів. З того 552 мільйонів видано на поживу для війська і коний, 318 мільйонів на оружє та муніцію, 319 мільйонів на платні, а 113 мільйонів на дрібні видатки. Комісія ствердила в рахунках величезні дефравдації.

Оповідки, іменованя і т. п.

Іменованє. Гр. прав. парохіального експозита Константина Палієвича із Слободії-Комарівців іменовано парохом для Панки, кооператора з Товрів Ізидора Радика адміністратором для Василєва, нововисвяченого о. Петра Дарійчука адміністратором для Шашківців, Івана Берара з Рускої Молдавиці парохіальним експозитом для Банилова, нововисвяченого о. Адріана Сорочана помічним св'ященником для Рускої Молдавиці, а парохіального адміністратора Івана Жульницького перенесено із Василєва до Чункова.

Приватний приготівляючий курс отворить тов. „Українська Школа“ сими дньєми для всіх тих, що не здали вступного іспиту при другій державній гімназії або яких не прийнято до приготівляючого курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба сими дньєми, завсїдї перед полудньєм, у секретаря товариства п. уч. Николая Пилата в бюрі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

Загальні збори гімназійальної бурси в Вишніци перенесено з непредвиджєних причин на 11. жовтня 1909. о год. 5. по полудні. Збори відбудуть ся у льокали п-ї Москви. Порядок дньєвний остає той самий. — Михайло Івашко, голова.

3 „Вишніциого Бояна“. Перші загальні збори товариства „Вишніцкїй Боян“ відбудуть ся в четвер, дня 7. жовтня о 6. годині вечером у Вишніци в льокалі п. Москви з таким дньєвним порядком: 1. Справозданє з дотєперішньої діяльності провізоричного видїлу. 2. Вибір видїлу. 3. Вільні внески. На єї збори як і до ласкавої участі в нашім товаристві просимо не лише всіх наших в. п. панів і панів, що люблять спів і музику, але і всіх прочих в. п. членів нашої громади з Вишніци і доколичних єїл. — За провізоричний видїл: Лазар Жалковський, голова.

† Посмертні вісти. В суботу, дня 2. жовтня с. р. упокоїв ся в 83. році життя властитель великих пошлєстєй барон Николай Гормузаки. Похорони Пошлєстєй відбули ся сегодні, дня 4. жовтня о пів до 3. години по полудні при ул. Йосєфа ч. 8. Величавий похоронний похід супроводжало на місце вічного супочинку велике число крєвних, знайомих як також майже всіх представителів міської власти.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Вівторок, дня 5. жовтня с. р.: „Die fremde Frau“; середа, дня 6. жовтня „Der Dummkopf“; четвер, 7. жовтня: „Der fidele Bauer“; п'ятниця, дня 8. жовтня: „Der Zigeunerbaron“; субота, дня 9. жовтня: „Die geschiedene Frau“; неділя дня 10. жовтня: по полудні „Nathan der Weise“, а вечером „Die geschiedene Frau“.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 4. жовтня 1909.

Петербург, 3. жовтня. (Кб.) Міністер Ізвольський відїхав до Лївадїї.

Бєлїц, 3. жовтня. (Кб.) В міськєм театрі впала перед закінченєм представлєня стукатура із стелї, яка ранила около 20 осіб, між ними 8 тяжко. Се викликало між присутними велику панїку.

Львів, 3. жовтня. (Кб.) Вчєра по полудні вдарив при вїзді стацію в Podwysokie тягаровий потяг на особовий так сильно, що одєн служачий на місці помер, двоє тяжко ранєно і шість тягарових возів ушкоджєно.

Атєни, 3. жовтня. (Кб.) Сєсню палати отворєно у св'яточний спєсїб. Галєрія була заповнєна великим числом офіцїрів.

Тов. „Руска Бєсїда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сєй рік 700. Не гайте ся і вступайте в члєни а не пожалєтє. За вплаченї 4 або 2 коронї (сєляни і молодїж) дістанєтє книжочки в бїльшій вартості.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утворююче і відпорне средство до натирання при всіляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот., К 1-40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у флашочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад
В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети 5 нове.

Шукаємо зручної
ДІВЧИНИ або ХЛОПЦЯ
щоби вмів скоро писати по руски й по німецьки на машині „REMINGTON“. По ближшій інформації треба звертати ся до Союзу руских хліборобських спілок на Буковині „Селяньска Каса“ в Чернівцях, вул. Паньска ч. 33.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнітон
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

24 32—40 н
Молочне мило
лелійне з коником
найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.
Всюди до набути.

Пересторога!
Най ніхто не купує машини до шиття скорше, ніж не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шиття
Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі частини що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.
З поважанем **Василь Данилевич**, Механік
в Чернівцях
ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Товариство взаїмного кредиту
„ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ,
улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.
Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.
Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.
Процент від вкладок 4% без потручення податку рентногого.
Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.
Конто в Шадниці поштової число 35527.
Конто жирове в Банку австро-угорським.
Вкладки щадничі: К 2,848.890—
Уділи членські: „ 262.994—
Позички уділені: „ 3,396.002—
Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скрижки лишається в касі а скрижку саму віддає ся П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідує в якій будь висоті.
В ощадности наше богатство!

Союз руских хліборобських спілок на Буковині
„Селяньска Каса“
стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадії і кавцїї

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условиями. Ближшій інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,
унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портиер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:
ул. Руска ч. 15.

Філія:
ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Мірні ціни.

Виконане без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і сплатно.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одного шпальтової стрічки або 1/4 місця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумівати ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реклямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко приложі коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Посол Николай Василько у своїх виборців.

Диктинець, 2. жовтня.

□ Як відомо, в п'ятницю, 1. с. м., виїхав посол Николай Василько до своїх виборців. Товаришати йому в сій подорожі всі парламентарні наші послы, отже є тут крім него п. Є. Пігуляк, І. Семака, А. Лукашевич і Н. Спинул а з ними і заступник маршалка кравого, голова соймового нашого клубу, проф. др. Стефан Смаль-Стоцкий. Від редакції „Буковина“ бере участь в тім виїзді ред. Луцкий. Ся власне спільна акція всіх наших послів має бути наглядним доказом справді великої єдності між нашими послами, сєї єдності, якою наші послы могли здобути те, що здобули і яку плекати та заховувати повинен весь наш нарід, коли ми маємо бути тут на Буковині справді першими господарями.

І нарід зрозумів се. Побут наших послів в вижницькім виборчім окрузі перемінив ся справді в триумфальний їх похід через тутешні наші оселі, скрізь оваційно витають посла Василька його виборці і то так величаво, так громадно, що посол Василько являється тут не лиш справоздавцем із своєї діяльності, але славленим вождем-триумфатором! Вже в Вашківцях ждав на него гр. правосл. парох Вижницький, щоб відси товаришати йому в дальшій дорозі. Хоч була се вже дуже пізня ніч, на всіх стадіях вижницького виборчого округу витали посла Василька великі депутації селян, головню Січовики.

Перше віче відбуло ся нині, дня 2.

жовтня, в Розтоках. При в'їзді в сю громаду витали посла Василька численно зібрані представителі місцевої жидівської віроісповідної громади. Рівночасно зібрались на толоці, де відбувалось вітче, наші люди. Було їх більше, ніж тисячка. Господар Андрій Петрюк передаючи п. Василькови хліб та сіль привітав його іменем місцевого населення, а Січи з Розтік, Мареничів-Петрашів, з Підзахарича і Виженки утворили величезний шпалір аж до трибуни і прапорами своїми та ненастанними окликами в честь його витали його не лиш величаво, але і вельми сердечно. Прибула на віче також інтелігенція з всіх околичних громад, отже п. Методій Огороднік, дир. Зота, сьвящ. Грігорі, уч. Харовюк, нач. почти Петричка, п. Лакустова з донькою і уч. п-а Меґас з Розтік, — нуч. Шлемко, лісн. Невраша з Устя-Путилова, нуч. п. Ілюк, сьвящ. М. Козак і ред. „Ранка“ Косташук з Мареничів, уч. Кречківський з Підзахарича, нуч. Гордійчук з Виженки, нуч. Лучинський і уч. Дольницький з Черногузів, уч. Гринцишин з Вашківців і т. д. і т. д.

О 11. год. 30 мін. отворив віче п. М. Огороднік, подаючи до відома цілі сих зборів і предкладаючи до президії госп. А. Петрюка з Розтік, госп. Трагирюка з Виженки і госп. В. Яковейчука з Мареничів. На секретаря покликано ред. Луцкого, уч. Харовюка і даскала Косташука.

Перший зголосив ся до слова голова нашого соймового клубу п. Стоцкий. В своїй чудовій і багатій змістом двогодинній промові, перериваний дуже часто окликами „славно!“ розказав др. Стоцкий всю діяльність наших послів в соймі, вияснив і представив ті всі законопроекти,

які сойм в сій каденції ухвалив для добра народу. Отже законопроект про рентові оселі, який перед кількома днями одержав цісарську санкцію, законопроект дороговий, новий закон виборчий для громад і для сойму. Обговорив бесідник, як заспокоїли наші соймові послы домагання вижницького повіту щодо будови нових доріг і регуляції Черемошу, як подбали через се о нові жерела зарібку для сих людей як і через основане ткацької школи і школи гуцульського сницерства і т. д. Довше спинив ся бесідник над квестією величезного задовження Гуцулів і над ратунком перед сим нещастем. Др. Стоцкий основно обговорив тутешню лихву, яка вбиває наших людей і проти якої послы оснували „Банк краввий“, в кожній майже громадї завели руску касу райфанзенську, перевели закон о рентових оселях, підперли тутешнього повітового старосту п. Ёха, що би він видав і удержав ся при своїм заказі отворити корчми від суботи вечером аж до понеділка, а приватно дбали і про селянські спілкові склепи, які вже тут тепер основується. „Однак не здавайтесь зі всім на послів, — говорив др. Стоцкий, — але самі за себе дбайте! Передовсім єднайтесь і творіть з себе силу! Як ми поставимо яких 20—30 тисяч свідомих мужиків — то хто нам зіпре наше право? Тоді вже певно найде ся спосіб, що ваші полонини знов опиняться в ваших руках! Темнота, пияństwo, недбалство най гине, а най живе просьвіта, праця, єдність, най живуть наші господарські спілки і наша політична, організація під прапором „Р. Ради“!

Посол Спинул зложив справоздане з діяльності наших послів в державній раді. Здобули они там для народу і від-

Єротеї Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

Сіли ми в тіні кріслатої смереки, як би на вмисне тут до того поставленої. Перекусили, балакаючи ба об сім ба об тім. „Тепер треба троха спочити“, каже Ткачук, бо будем сходити отуда у яр а по тім мусим на Скупову лізти“.

Встав, запрятав останки в дзюбину, відсунув ся дальше поза смереку, підклав сардачок під голову, ляг і за хвилию захрапів на всі заставки.

Я сидів над широкою тихенькою кітліною. На шовковім зеленім тлі царинки стилилось безліч цвітучого зілля. Червоні, білі, голубі, жовті краски тліли як вогники у яснім соняшнім сьвітлі. Теплий воздух тремтів над тим живим килимом, що займав своєю леописною красою ум і манив душу. Вдивившись в той чаруючий образ, здавалось, що ті мов грань розсипані краски рухають ся, зникають ся, хвилюють леготом поміж собою і зливають ся немов німими небесними звуками в якусь надземску гармонію.

Безліч мушок мигало і купалось в тім казочнім морю красок. Їх тремтячі крильця

бриніли невимовно ніжнов сонливов музиков, що неслась по царинці, мішалась з хвилями красок і соняшних промінів в одну чародійну, казочну цілість. Легіт-вітрець заколисає місцями шовк травицев і цвітими, а по філях того царинкового моря плавали пишно вітрила мотиликів ріжнородної великості і краси. Одні уносились як кораблі, легенько без шуму і бурханя, а другі присисались до солодких цвітів мов судна до пристани. Запах, який викликували горячі проміні полуднісного сонця із полонинського зілля, упоював до решти й так вже плінену душу.

Над головами шелестів скрито вітрець між шпильочками старої смереки. Мої думки і чутя носились по тій широкій царинці, але не самі. Вони стрінулись над тими цвітими з єї невинною дівочою душею, що уносились також там між своєю, єї єству близькою ріднею. Вонаж була зпоміж тих всіх цвітів найкращою полонинською квіткою. Ніжна, як ті незабудьки, гнучка як ті снігом біліючі невісточки, приманлива, як ті тліючі гвоздички, займаюча, як та пахуча шальвія, задумчива, як та синя сонтрава, потульна, як той розстелений тройзіл.

Вона сиділа подалік від мене. Бо мною владіла тоді ще скромність і несвідомість героя-матуриста. Тим дужше чув і відчував я, як від неї неслась якась чаруюча струя, якась розкішна сила, що огортала і займала

ціле моє єство та наповняла груди якоюсь надземскою солодь-розкошію — от як переливається непонятним способом магнетична струя з одного в друге споріднене тіло та вділює й ему тої живої таємничої сили, що ним володіє. Та непонятна розкішна сила, здавалось, наповняла також все існуюче вкруг мене, що я лиш видів, чого доторкнув ся; над всім панувала вона, все озаряла вона якимось розкішним чаром, що лиш мої змисли бачили і чули. І цвіти і каміня, і царинка і окружуючі гори, все те купалось разом зі мною у тих розкошах.

„Я бачу отам по царинці вашу душу, ваші думи мигати“, загомоніло раптом небесними звуками із єї уст, що побіч мене сиділа.

Моєм єством пролетів солодкий дрож. — Ви бачили? І я бачив отам вашу душу у кожній квіточці, у кождім листочку тої царинки, бачив у всім, що лиш моє око займало.

На стілько спроміг ся я, на більше ні! Се-ж йшло вже понад обсяг знання матуриста. Я замовк. А в голові відкись майнуло:

Відки ті впливи, відки вражіння, відки ті чутя? Чи вони матеріального чи ідеального єства? Не знав я сего тоді, незнаю й по нині сказати. Але знаю, що отсе питане займало і послі мене та виринає і нині нераз в голові. Чи та непонятна струя, або

пустку жовнів на час жнив, старались о заведене дво — або однорічної служби військової, що певно наступить, виеднали те, що покликаний резерв платить ся 50% їх звичайного зарібку за час вправ, здохули знесені мілітарних такс для бідних людей, за привіз дальших 113 рекрутів виеднали знесені двох останніх вправ військових і те, щоб на інші вправи по-кликувано людей в відповідний час, — старались о знесені домового податку для наших бідних селян, що певно вже не-бавом наступить і о піднесені особисто доход. податку для багатих, причинились до зниження ціни соли і до безплатного перепровадження малих продажних ґрунтових, перевели резолюцію п. Василька, щоб не вільно було ліцитувати останне і конечно потрібне майно, виеднали багато запомог (останна для 3 пошкоджених громад нижн. округа в сумі 15.000 корон), виеднали основані чисто-руської гімназії в Вишніці, розділ уч. семінарії, постарись о нові залізничі (Бродина-Селетин, Вишніця-Кутні) і т. д. Посол Спінул представив всі старання в тих справах зі сторони п. Н. Василька і нарід з одушевленням витав кожду таку вістку.

Тоді зголосив ся до слова п. Василько. Заявив, що тому сам не говорив о своїй діяльності, бо всі наші послы йдуть разом і разом працюють а впрочім не хоче сам о собі говорити. Він лиш хотівби тепер почути від своїх виборців думку, чи вони, знаючи, що він зробив, годять ся також на спосіб, в який він се зробив. І тут обговорив п. Василько дуже основно і дуже справедливо та ясно тав. принципиальну і реальну політику в парламенті. В соймі і парламенті є політика торгом — говорив п. Василько. І я хочу бути тим, що розумієсь на тім торзі і уміє його добре і гідно використати. Є такі послы, що нічого наприклад не хочуть дати правительству, ані податку, ані рекрута для принципу. А я, бачучи, що правительсто сяк чи так знайде собі більшість для рекрутів наприклад, стараюсь бути в тій більшості, певно не задурно. Нарід одноголосно заявив ся за політикою посла Н. Василька. Відтак обговорив п. Василько сучасне положеніє політичне в Австрії і на Угорщині і заявив, що круг діланія парламенту мусить зменчитись в користь національно-автономних соймів, коли Австрія має вийти на довший час з теперішнього заколоту. Не можна припускати, щоб тепер розв'я-

зало правительсто державну раду, бо се не довело би до нічого. Однак заносить ся на всеильне панованє § 14., що для Русинів булоб некорисне і тому наші послы будуть старатись о уможливленє праці парламентарної. — Галицькі Українці зі згляду на відносини в Галичині мусять остатись в опозиції. В опозиції будуть також Чехи і Словінці, які їх хочуть тепер з'єднати для себе. Однак цілком певно в злуці галицьких укр. послів з „Слав. Еднотою“ нема потрібної для такої злуки спільности політичних інтересів. Вона була би, якби „Сл. Еднота“ приняла свою програму домаганія галицьких Українців. Бесідник сумнівався, щоб се стало ся. Що до угорських претенсій, то парламент австрійський повинен виступити проти них а Українці хіба не мають ніякої підстави ні потреби підпирати силу мадярського гнету над тамошніми своїми братами. — Отворенє румунської границі принесе шкоду нашим селянам. Зразу невелику, але згодом може навіть значну. Клюб бук. укр. послів найрадіше повалив би сей проєкт. Коли правительсто могло би і без него переперти се своє домаганє то клуб буде голосувати за ним, очевидно знову не за даремно і бесідник буде старатись, щоби сей „торг“ вийшов тоді як найліпше для мужиків. — Промову посла Василька прийняли збори до відома з великим одушевленням.

По ній промовляв д. М. Огороднік. Чудово і яскраво представив він силу і наслідки лихви в гуцульських селах, обговорив всякі способи ратунку Гуцулів перед їх господарською руїною і поставив відтак в тій справі іменем мужиків розтїчних цілий ряд резолюцій, які дослівно подамо в „Буковині“ при найближшій нагоді.

На внесенє п. М. Огородніка висказало віче п. Н. Василькови і його товаришам повне довіре.

В одній резолюції домагають ся мужики від п. Василька, щоби він постарав ся о руских урядників в вишніцькій повіті. Посол Василько відповів на се жаданє, і то в формі резолюції, яку одноголосно ухвалено, щоби Гуцули посилали свої діти до вишніцької гімназії, що найменше по 5 хлопців кожного року з кожного села.

О год. 5. по пол. покінчились наради. Відтак весь нарід удав ся на цвинтар, де зложив п. Василько вінець на гробі давнього свого політичного друга, великого

організатора Гуцулів о. Кантемира. Пос. Пігуляк виголосив при тій нагоді гарну промову. Хвиля сего епізоду була справді дуже гарна.

О год. 6-тій виїхали всі послы на дальше віче до Путилова. Задержались під ніч в Дихтинці на нічліг, в домі о. Балонескула, свідомого нашого робітника. В Дихтинці витали п. Василька і його товаришів величаво. В селі виставлено дві триумфальні брами. В цілій місцевості улажено чудову ілюмінацію. При триумфальних воротах витав п. Василька іменем громади, читальні і каси о. Балонескул. Січовики на конях і з фанами зібрали ся тут дуже численно. З ними кількатори інших людей, всі з свічками в руках, або з смолоскипами. Був се вид чудовий, величавий! Музика Алека вийшла тут на стрічу послів аж з Глинці (відси є до Гл. поверх 50 клм.) Як в Розтоках, так і тут приходили до посла Василька окремі депутації з всякими жадами.

Галицький сойм.

(46. засіданє 1. сесії).

На вчерашнім засіданні зголосили рускі послы др. Макух і Куровець разом 11 інтерпелляцій, що дотикають інтересів поодиноких руских виборчих округів.

Звичайні внесення поставили пос. Вітос в справі знесенія акцизових оплат від худоби, дорізуваної з конечности, пос. Мара в справі будови клінік, недостаючих в львівській університеті, а пос. Швед в предметі забудованія гірських потоків в доріччю Соли і Скави.

Наглячі внесення поставив пос. др. Ев. Оленіцький з зазивом до правительства, щоби воно 1) як найскорше видало розпорядженє виконуюче до закона про знесенє пропінанції з 20. грудня 1905 року, 2) щоби оголосило публично терміни, в яких можна вносити поданя о концесії шинкарські і услівя, котрі в поданях треба виказати та 3) щоби при надаванню концесій придержував ся уряд ось таких засад: а) щоб в селах лише на 800 мешканців закладано один шинк, б) щоб при рівних услівях узгляднювано передовсім крамничі громадські, церковні і крамничі організацій економічно-просвітних або торговельні в східній Галичині руских а в західній Галичині польських та в справі погорільців гром. Ташавниці (пов. Стрий).

Опісля забрав голос пос. Т. Старух та підніє п. намісникови сильно „зловонну китичку“ в справі надужити старости в Раві.

По сїм почала ся дебата над наглядним внесенєм З. Скварка і тов., котре вимагав, щоб правительсто як найшвидше приступило до заведення руских білетів залізничих.

ила, чи вона дійсно переливаєсь з одного серця в друге, чи се лиш уява? Чи відчувало би серце того, як би не знало, що вона сидить побіч него і відчуває те саме, що й я відчуваю? Хто знає сего сказати? Та путьної відповіді не встиг і я й по нині на се найти, хоть в мене вже давно по матурі. Здавалоб ся, що се матеріальний вплив одної душі на другу, коли настроєна одна як друга подібно як струна, що однаково настроєна зараз відзиває ся тим самим звуком і тремтінєм а коли забринить друга струна того самого настрою, хоть одна другої зовсім недоторкають ся; або як магнеть притягає на віддаленю споріднені тіла й не діткнувшись їх.

Але коли подумати, як і уява, або й сон вміють збудити без жадної матеріальної підстави такі самі чутя: як їх дійстність викликає страх, втіху, розпуку, розкоші, то устають всякі медитації і розумованя.

Тому не знаю й по нині, відки походять ще й тепер ті чутя тужної втіхи, ніжної радості, веселої охоти, блаженного вдоволення, мнягкого настрою, коли зупинюсь отак серед отої верховинської царинки; ті самі чутя, що й колись, хоть єї вже давно не має побіч мене, тай день мій вже давно склонив ся на вечер. Чи може се лиш послі тремтіння душі з тої колишньої блаженої хвилі? Або може се лиш тремтіння своє —

рідного настрою душі, подібного тому, який панує на тій верховинській царинці?

Є і на долах царинки, навіть богатші і буйніші в зіля і краски як верховинські. Але тої гармонії, того супокою, тої ніжності, тої шляхотної мірності і добірності в зілю, цвїтах і красках, як тут, сего на долах не має. До того бракують на долах відповідні обвідки до образу, відповідне поставленє, уложєне і угрупованє всего, що такий образ вимагає. Той тужний темно голубий пух окужуючих гір, той верховинський супокій, та верховинська непорочність та безмежна воля і свобода, що окужують і зростають ся з кожним верховинським образом, сего томлячий простір поділя немає.

Хоть, що правда, найдуть ся і такі, що недобачуть у верховинській царинці більш нічого, як лиш зелену площу, догідну як раз лиш на те, аби на ній вигідно відпочати, ретельно поживити ся, або — як каже Ткачук — добре маржину попати. А може й дійсно спитає не один: а може навіть не одна: або щож і є властиво тота твоя царинка такого особливого? Нічого такого небувало! От більше менше широка площа, на ній зелень, безліч цвїтів, комах, мотиликів та соняшних промінів і більш нічого.

Але так само можнаб спитати, та щож

то властиво є тота так дуже ославлена і оспівана музика-гармонія?

Та щож би й такого? От кілька звуків, кілька голосів споєних в одну цілість.

Так є! Кілька голосів. А вухо без музикального змислу в силі навіть спитати: та чогож галасують вони всі разом?!

— Ходім далі! Видиш туду низом Скупови, куда маєш переходити, розстилив ся густий темний пралїс. Він так і дишить повагою і задумою, лиш голову свою повив якимось легеньким тужно голубим прозорим серпанком. Кріз той пралїс будем тепер переходити. — Вступивши у него, зникає геть десь той дівочо-веселий настрій царинковий а обнімає душу пралїсова мужа повага. Вкруги знемають ся високо грубі могутні смереки і пнуть ся у небо. Отак поважно стоять вони вже сотки літ. Над їх головками плінуть віки, здаєть ся без слїду, без знаку, не мов би їх недотикали. В горі сплилась тисяча галузя в один покрів в темно-зелене склепінє, щоби опертись замахам бурі і вихрам, відперти проразливе свїтло і сотворити в своїм нутрі ту таємничу повагу, той святаочний настрій, той лісовий супокій, що в лісі як в домі божім царює.

(Далі буде).

Внескодавець пос. З. Скварко звертає увагу на те, що вже довше як місяць алярмують цілу нашу суспільність вістки про факти незвичайно разячого і грубого порушення прав рускої мови функціонарими, урядниками й дирекцією ц. к. державних залізниць цілої східної Галичини, дарма, що рівноправність рускої мови заперечує 19-ий артикул основних законів з 1867. р. та організаційний статут для ц. к. вел. держ. з 19/I. 1866 і розпорядок міністерства залізниць з жовтня 1902 р. Залізничні органи допускають ся супроти подорожних Русинів австрійських горожан, як вони домагають ся виконання повисших законів і розпорядків, щораз більше гідкої провокації а навіть словної і що гірше чинної брутальної зневаги, чим посередно дразнять, провокують та обиджають в брутальний і злочинний спосіб цілий руский нарід. Бесідник виказавши існуючі вже постанови, заперечуючі рівноправність нашої мови, підтвердав, що львівська й станіславська залізнична дирекція всі ті постанови ігнорують, хоч мали були завести рускі білети в 1903 році при нагоді 12%, підвищення ціни їзди!

Всі народи в державі мають написи в своїм язичі на білетах як Чехи, Словинці, Італіявці, Поляки і т. д. Ми одні Русини ні. Наша суспільність бачучи, що від 10 літ надармо в легальний і спокійний спосіб домагаєть ся узгаднення своїх прав, взяла ся масово до здобування білетів з рускими написами. Бесідник наводив спосіб сей боротьби та описує брутальне поведіння залізничних урядників з рускими сторонами, про що день-у-день щораз нові матеріали приносять руска преса. Сам бесідник переконав ся на собі про „takt“ залізничних урядників. 27. вересня с. р. кавав начальник стації в Судовій Вишній жандармови посла арештувати мимо виказування ся посольською легітимачею, аж жандарм відмовив арештувати, не хотачи брати на себе відповідальности за арештування посла. Подібна історія лущила ся і послови Лагодницькому. Бесідник запевняє, що руский загаль не спинить ся в своїх змаганнях та наводить обетавини, задля яких обговорювана справа є нагга. Ходить передовсім о выяснене, чи Поляки годять ся на систему драгована рускої публіки і наруги з прав руского язика. Коли соймова більшість не має сего на меті, то треба дати сатисфакцію обидженим подорожним і ображеному нашому народови. Рівночасно треба чим скорше усунути дальше провокування рускої суспільности. Полагоджуючи се внесене чим скорше усунуть ся страти часу і коштів, які випливають для пасажирів і управ залізничних з писаня і полагоджування жалоб та висилки належитостий за їзди до міністерства залізниць, до дирекції і кас, нагле, є поставлене внесене й тому, щоби руска суспільність довідала ся, як має заховувати ся супроти органів залізничних, чи прислуговує їй при провокації руского народа законна охорона, дотичаюча урядників в урядованю, чи може суспільність має їх трактувати як приватні особи. Нагле воно також з огляду на інтерес польської культури й поваги польского народа. Поляки в Росії мають білети з польськими написами. Щож скаже заграниччя, если сойм і Поляки не узгаднуть аналогічних домагань Русинів. При сїм сконстатуєть ся також, якого стану посідання боронять Поляки — чи часом не німецького, бо прецінь органи залізничні накидають Русинам німецькі білети. Згадавши ще про практичні згляди, які вимагають ухваленя постановленого внесеня, аби унеможливити похибки що-до стацій і що-до ціи їзди та виключити евентуальні обманства, вказав бесідник ще на те, що відмовне становище палати приневолює руску суспільність а головню єї більше вражливі і менше зрівноважені одиниці вийти з рівноваги. До яких-же конвенцій моглоб се довести — легко зрозуміти. Навіть в середині Африки старають ся підприємства залізничні позискати прихильність місцевого населеня для шляхів і підприємств залізничних, лише в Австрії дієть ся інакше. Най польські послы застановлять ся над тим, чи булоб се політичним вчинком, колиб вони відмовно віднесли ся до внесеня, хоч самі ясно бачать, що Русини евентуально і без них діють ся і мусять конечно добити ся прав для свого язика на залізницях! (Оалески.)

Що думає про се презес „kota“?

На те все заявив п. презес „kota“ Гломбінський, що справою руских написів заняла ся центральна управа залізнична ще перед кількома місяцями, отже значно швидше, чим почали ся „відомі случаи пресії“ в нашім краю. Бесідник впевнив також, що на залізничне міністерство зовсім не вплинули случаи пресії та що після його особистого переконаня така метода пресії не веде до ціли і не помагав тій справі, котра вже зістала зайніцована і буде корисно полагоджена. Колиж отже справа є в ході і не занедбана, то після думки бесідника нічого соймови займати ся нею як наголою.

* * *

По довшій дебаті, в якій ще промовляли про Король, Старух та генеральні бесідники, „contra“ — гр. Пінінський а „pro“ др. Олесницький, нагальність внесеня перепала, бо за нею заявлено ся всего 26-ох послів.

В дальшій ході засідання мотивував посол Теодорович потребу заснованя пов. суду в Черни-

лици, пос. Швед справу занесеня податку домово-класового від одно- і дво-комнатних хат та в справі укравлення повітової дороги з Живця до Угорщини. (По сїм прийнято ріжні справозаданя, як пр. шкільної комісії про справи театральні, комісії бюджетової в справі даровизни графині Мирової у Відні, і т. п.)

По ромові пос. Старуха вибрано генеральними бесідниками „contra“ Содомору а „pro“ о. Сенька.

Конець засідання 1/4 на 3-ту.

Слідуюче засіданє сегодня о 10 год. рано.

Політичний перегляд.

Вісти з Угорщини. Партийні конференції.

Партия независимців постановила не переривати засідань парламенту, але до 8. жовтня радити над інтерними справами палати.

Парламентарна лівниця скликала вчера конференцію, на якій раджено над політичною ситуацією і над тактикою, якої буде треба держати ся на слідуючій засіданню парламенту. Між иншим рішено виступати всіма силами проти відроченя нарад парламенту, а головню, коли схотять, щоби слідуюче засіданє відсунуто на неозначений час.

Також в партії конституціоналістів панував вчера живий рух. Головним тематом дискусії було політичне положенє. Взагалі запевняють, що згадана партия сподіває ся розвязки угорської кризи в дусі конституції.

На конгрегаціях канадского комітату раджено над внеском виділу тогож комітату, щоби конгрегації згодили ся на удобрєнє промови президента міністрів відносно банкового питання. Коли бувший віцепрезидент парламенту висказав ся за сям внеском, конгрегації відкинули его великою більшістю. Президент Юст, що є членом конгрегації, оправдав свою неприємність.

Свято проклямованя независимости Болгарії.

З Софії доносять, що болгарські міністри удали ся до міста Тірнова, де сегодня має відбутися сьвято першої річниці проклямованя Болгарії независимією. Король, що перебував тепер за границею, прибуде просто до Тірнова, куди приїде також королева з цілою родиною із Варни.

НОВИНКИ.

Чернівці, 5. жовтня 1909.

Календар. Середа 6. (23) Іван, Автопій; рим.: Брунона М. Схід сонця 6:08, захід 5:27. — Четвер 7. (24) Текля, Копрій; рим.: Юстини Д. Схід сонця 6:10, захід 5:25.

Імняни цісаря Франц-Йосифа. Вчера відправлено по всіх тутешних церквах з нагоди цісарських імняни торжественні богослуження, в яких взяли участь представителі майже всіх урядів і властей. На ратуші і инших публичних будинках повівали різнобарвні хоругви.

З міської ради. На засіданню міської ради із 2. жовтня с. р. розвинула ся жива дебата над внеском в справі підвищення ціни карт вступу до театру. По довгій дебаті прийнято внесок на підвищення додатку до ціни білету для емпиритального фонду. Так мав би виносити додаток до ціни льож 30 сотиків а до місць оркестрових і паркетових 40 сотики. По ухваленю ріжних петицій порушено ще деякі важні справи, як пр. національні школи, заступництво Буковини у найвишшій санітарній раді і п.

Віча у вижницькім повіті. Сегодня наспіла телеграма, що по всіх гірських селах, через котрі лише наші послы переходять, справляєть ся ріжні овації і всюди щиро витають. Вчера відбуло ся величавє віче в Довгополі, на яке зібрали ся сотки полонинського народу, який висказав всім послам за їх політичну тактику повне довіре. На спілх телеграфічно також резолюції, ухвалені на вічу в Розтоках, які подамо в слідуючій числі нашої часописи і поодинокі обговоримо.

Холера в Київі. Про теперішній стан холери на пограничю Росії довідуємо ся слідуюче: З початком епідемії від 8. до 20. вересня сконстатовано в Київі 18 хорих на холеру, з яких 5-ох померло. Дялятого настановлено зглядом сеї заразливої слабости, яка прибирає лише поступенно розміри, в місті Київі 2, а в поблизьких околицях 3 лікарські і санітарні постерунки. Причина холери лежить по сконстатованю лікарским в надмірнім уживанню сирої ярини. В полтавській губернії сконстатовано в однім тиждні від 11—18 вересня с. р. 36 випадків захоронань, з чого половина припадає на саме місто Кременчук. З між сих захорілих 10 померло в Кременчуку а 4 в прочих губерніях. Тому правительство буковинське видало строгое розпорядженє, щоби всі староства гляділи бистрим оком на виповнюванє гігієнічних приписів по своїх повітах.

Загадочна людина. В справі арештованого перед кількома днями в Кракові якогось Миколи Мойжешовича, уживаючого також імен Зигмунт Корсак і Курціус, виходять тепер на яву нові подробиці, котрі свідчать, що в руки поліції попав дуже небезпечний пташок. Як показало ся, той Корсак, мнимий студент варшавського університету, називаєть ся Стефан Марцінковський і походить з Варшави, де допустив ся численних обманств. В Кракові представив ся між иншим живці посла до парламенту як Зигмунт Корсак, студент з Варшави, член революційної фракції соціально-демократичного сторонництва, переслідуваний російською поліцією. Тепер, як каже, вертає з Фльоренції, де вертає ще і де був прошений, щоби братови сеї пані привіз краківських віктуалів і трохи грошей. Легкодушна жінщина дала мнимому студентови бажані річи і 22 корони, але пізнійше на листовний запит дістала від брата з Фльоренції поясненє, що ніякого Корсак не знає і що се певню якийсь обманець. Поліція, арештувавши його, ствердила, що до Марцінковського, а таке є правдиве імя обманця, приходили з Росії листи під адресою Макарія Мільзуліна. Викрито також, що той Марцінковський стоїть на службі „охрана“, до чого признав ся. Іменно зізнав він, що свого часу „охрана“ поручила йому вислідити в Римі убийників провокатора Кенсіцко, котрого найдено мертвим в кюфрі, дальше що має за задачу викривати склади оружя у Варшаві та в який спосіб перевозять оружя до Конгресівки.

З політичного життя канадійських Українців. В Вінніпегу (Ман) засновано руско-український клуб, який улаштує мітинги раз на два тижні. Крім того, в помешканю клубу дають відповідні поради всім тим, хто бакавоби, перебувши в Канаді три роки, здобути собі горожанські права.

Оповістки, іменованя і т. п.

Приватний приготавляючий курс отворить тов. „Українська Школа“ сими днями для всіх тих, що не здали вступного попиту при другій державній гімназії або яких не прийнято до приготавляючого курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба сими днями, завісгди перед полуднем, у секретаря товариства п. уч. Николая Пилата в бюрі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

На памятник Тараса Шевченка у Київі зложили в „Рускій Касі“ в Чернівцях щедрі дари слідуючі добродії: п. Василь Малчинський з Рускої Молдавії 10 К., п. Евтіхій Стришка надучитель в Негостині 8 К., п. Іван Блошка, учитель з Боянчука 2 К. За сї щедрі датки складає ся сям добродіям щире спасибі. Vivat sequens.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Середа, дня 6. жовтня: „Der Dummkopf“; четвер, 7. жовтня: „Der fidele Bauer“; п'ятниця, дня 8. жовтня: „Der Zigeunerbaron“; субота, дня 9. жовтня: „Die geschiedene Frau“; неділя дня 10. жовтня: по полудни „Nathan der Weise“, а вечером „Die geschiedene Frau“.

Переписка Редакції.

Д. Микола Венгжин! Завідомляємо Вас, що радо приймемо Вами згадані статі.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 5. жовтня 1909.

Копенгага, 5. жовтня. (Кб). Вчера отворено звичайну парламентарну сесию.

Царгород, 5. жовтня. (Кб). Генераліссімум Тевкет-паша вериув сегодня до столиці.

Ціріх, 5. жовтня. (Кб). Перша премія в світській конкуренції воздухоплавців припала бальонові Аессера, що перелетівши зпш 455 кілометрів, увів коло місцевости Бенашав в Чехії.

Барцельона, 5. жовтня. (Кб). Вчера розстрілено Романа Клемента за ворохобню і знуцаню над трупами, що їх спалено в монастирах та приватних домах.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока своего рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадячі і опростовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вишове 2 К. — Родимці! Хай який „свій до свого“ відібає ся голосним відгомном по цілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приймайте нам нових членів. Дирекція.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі
в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

ОТСІ друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Катальог (Klassenbuch) — — — —	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch) — — — —	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse) — — — —	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul-besuchs-Tabelle) — — — —	6 „
Виказ про місячний стан клас (Monats-bericht) — — — —	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle) — — — —	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis) — — — —	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht) — — — —	4 „
Папір на справоздання з написом руским — — — —	3 „
Папір на справоздання з написом німецьким — — — —	3 „
Schulkataster — — — —	4 „
Lehrerkataster — — — —	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro-tokoll) — — — —	4 „
Інвентар (Inventar) — — — —	4 „
Поділ годин головний (штука) — — — —	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan) — — — —	2 „
Schulmatrik — — — —	4 „

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Katalog der Schülerbibliothek — — — —	4 сотиків.
Спис бібліотеки — — — —	4 „
Завізане до посіщення школи — — — —	4 „
Повідомлене про зашколене — — — —	4 „
Verständigung-Protokoll — — — —	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis. über Wiederholungs Unterricht) — — — —	4 „
Impf.-Verzeichnis — — — —	4 „
Inspektionsbericht — — — —	8 „
Statistische Daten — — — —	6 „
Statistische Nachweisung — — — —	8 „
Personal-Standes-Ausweis — — — —	3 „
Свід. увільнення (Entlassungszeugnis) — — — —	10 „
Свід. відхідне (Abgangszeugnis) — — — —	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten) — — — —	10 „
Свід. испитове (Prüfungszeugnis) — — — —	10 „
Свід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht) — — — —	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste) — — — —	6 „
Armutszeugnis für Schüler — — — —	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1'40	
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	

Крім того друкарня має на складі:

Книги до ведення нас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.
Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опакowaniem 101 корон.
Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опакowaniem по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожитки. 5. Внесенне о позволене екзекуції на движимости. 6. Внесенне о позволене екзекуції на недвижимости. — Заразом поручає **нотаріальні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „подання“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотаріальних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „подання“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попередним надісланем належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не принимає ся.

ВИНОГРАД ДЕСЕРОВИЙ

солодкий (Chasselas) 5 кильо по К 2'50

висилає:

Dr. Horváth в Szentendre
(Угорщина). 1—5

Молочне мило

лелійне з коником

найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.
(—)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францопа

в Терополі.

Се є знамените умиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болів, простудження, ломана костей, пле-
чий гістия і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (оли-
шощок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
мединалній Стерншуса.

19 (—)

Шукаємо зручної

дівчини або хлопця

щоби вміла скоро писати по руски й по
німецьки на машині „REMINGTON“. По
близшій інформації треба звертати ся
до Союзу руских хліборобських спілок
на Буковині „Селянська Каса“ в Чер-
нівцях, вул. Паньська ч. 33.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рілникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Шадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки шадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одної пальнової стрічки або її місяця дрібним друком (petit). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реєлямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Політика торговельна а інтереси рільництва.

III.

(Дальше.)

Протекційна система лежить в тім, що держава ані не забороняє абсолютно привозу і вивозу товарів, ані не дозволяє на необмежену свободу такого привозу і вивозу, але устанавляє его услів'я для заграничного обороту товарів, котрі приміняє до економічних потреб краєвої продукції. А робить се держава при помочи мита і то в двоякій формі: або в формі митово-автономічної тарифи або при помочи торговельних трактатів.

Що то є автономічне мито?

Держава може односторонно, не оглядаючись на інші держави постановити митову тарифу і в ній означити довільно мита на поодинокі товари, що приходять з заграниці. Така односторонно устанавлена — без огляду на інші держави — митова тарифа зве ся тарифою митовою автономічною. Колиж держава мито устанавляє в порозумінню з другою державою дорогою умови, в якій і та друга держава також рівночасно устанавляє мито на привіз тих самих або також інших товарів з нашої держави, тоді маємо вже до діла не з автономічним митом, а з митом урегульованим дорогою торговельного трактату.

Односторонна автономічна тарифа означає, які чужі товари взагалі можна привозити до краю, устанавляє для них висоту мита, означає вивозові мита для краєвих продуктів — все те робить вона самостійно без огляду на інші держави і не в'яжеться нічим, лише інтересами краєвої продукції. Держава може після всякої потреби змінити автономічну тарифу так, як їй інтерес краєвої продукції наказує і не є що до сеї зміни нічим зв'язана, отже противно тарифа устанавлена на підставі торговельного трактату без призову дотичної другої держави, з якою трактат є заключений, змінити не може. Із сего становища здавало би ся, що автономічна митова тарифа є найдогіднійша і найкраще відповідає інтересам краєвої продукції — її опіки і охорони.

Однак автономічна тарифа має також і відємні сторони. Дорогою односторонних автономічних тарифів держава унормувати услів'я лише власних внутрішніх ринків, а не може зовсім впливати на формування ціни краєвих продуктів на заграничних торгах, не може отже тим способом сповнити головної задачі торговельної політики; отже має на цілі утримувати з хісном для краю так ціни заграничних на краєвих торгах, як краєвих товарів на заграничних ринках. Автономічна тарифа не має впливу ані на висоту мита чужих держав ані на напрям митових тарифів і взагалі торговельна політика чужих держав, не може однак корисно впливати на вивіз краєвих продуктів за границю і забезпечити ему там же опіку і корисні услів'я. До того, як при автономічній тарифі, заходить небезпека наглих змін, які не все стоять в парі

з інтересами краєвої продукції. Звісна річ, що змінити тарифи має право репрезентация держави — парламент, і звісна річ, що в парламенті бувають ріжнородні партії — представителі ріжнородних економічних інтересів, які безнастанно ведуть борбу з собою. При автономічній митовій тарифі, яку можна довільно змінити, яка покуса для хвилевої більшості скористати з сего права для чисто партійного інтересу! Які необмежені шкоди можуть вийти з сего для краєвої продукції. Приходять нині до більшості аграрії і замикають височезними митами всі границі для привозу збіжжя і худоби і спроваджують страшну дорожню по містах, завтра приходять до керми промисловці і отвиряють всі границі і нищать в одній хвилі рільників. Автономічна тарифа уможливає одно і друге і віддає найжизненніші економічні інтереси людности в жертву грі політичних комбінацій і політичних пристрасій. А се фатально може відбитися на продукції, на економічних інтересах краю, котрих розвій вимагає забезпечення трівалого стану і суспокою.

Міжнародний торговельний оборот може нині бути упорядкований лише дорогою двосторонніх умов т. є дорогою торговельних трактатів.

Цілю і головним змістом торговельних трактатів є з одної сторони устанавити услів'я привозу чужих товарів до краю — з другої запевнити своїм підданам право до торгівлі за границею і витворити для них можливо найліпші услів'я сеї торгівлі за границею. Торговельні трактати мають сповняти опікунчу задачу зглядом краєвої продукції в двох напрямках: охороняють її перед конкуренцією заграничної продукції, накладаючи на ню відповідні мита — а з другої сторони отворять їм дорогу на заграничні ринки, регулюючи по можности найкориснійше для неї довозові мита заграничних держав.

В торговельних трактатах звичайно є вичислені всі роди товарів, на які дотичні держави накладають мито при взаїмнім обороті і є виражена висота того мита.

Осібним родом торговельних трактатів є т. зв. трактати найвишого упорядкування (Meistbegünstigungsvertrag) т. є. такі умови, якими запевняють себе взаїмно контракуючі держави, що одна другій дає в міжнароднім обороті всі ті найвищі користи, які дає іншим в торговельній зв'язи з собою стоячим державам так, що кожда користь, а іменно знижене мито або привіз довозу, яке призвонила дотична держава, котрій будь з третих держав, тим самим припадає в участі і тій державі, з якою тепер заключає ся трактат.

Клявуля такого найвишого упорядкування має велике значіння в сучасній торговельній політиці — нею забезпечує ся кожда держава, що не буде гірше трактована, як другі держави. Клявуля та входить нині правильно майже до всіх торговельних трактатів. Поставлене її робить вже само собою злишнім специфіковане мито на поодинокі товари, зглядом роди товарів, бо клявуля вже сама собою озна-

чає, що межі тими двома контракуючими державами буде обов'язувало таке мито, яке кожда з них иньшим державам вже признала і то в найкориснійшій (т. є. найнижшій) тим иньшим державам признаній висоті.

А що політичні відносини не все уможливають заключення торговельних трактатів з всіма державами в світі, для того кожда держава мусить мати свою автономічну тарифу, яку приміняє до сих держав, з котрими торговельного трактату не заключили. Таким способом має кожда держава звичайно дві мотиви тарифи: одну автономічну для держав не стоячих з нею в трактатах, другу для держав, з якими стоять в торговельній зв'язі. Перша називає ся тарифа генеральна і є виспа, т. є. містить в собі виспі мита, друга зве ся тарифа конвенціональна і має очевидно низші мита, які є признані державам трактатовим, давшим при заключенню трактатів очевидно відповідніші за се концесії своєму співконтрагентови.

Посол Николай Василько у своїх виборців.

Віче в Путилові.

Путилів, 3. жовтня.

□ Ніхто не годен переказати словами, як величаво, як чудово витають тут посла Н. Василька і его товаришів. По величавім і візрцевім вічу в Розтоках зробив ся між тутешним народом такий захват для свого посла, що з найдальших сторін сходять ся люди на дальші віча і приймають п. Василька — і його товаришів так величаво, що дійсність стає тут справді казкою а казка дійсністю. При тім всім особливо треба зазначити, що самі сї віча є такі візрцеві, так багато інформацій і можна сказати науки громадянського життя подаєть ся на них народови, так явно і отверто розбираєть ся на них все правду зі становища не односторонніх, але всяких поглядів, що є вони візрцем для всіх політичних зборів і то не лиш в нашім краю. Добра воля родить ся в людях ріжних стремлїнь для роботи в імя повної правди і для загального добра.

По Розтоках відбулось віче в Путилові.

Вже в Дихтинці, де задержались наші послы на нічліг в домі „білого круга в чорних ризах“ свідомого нашого о. Балолешкула, зготовлено нашим послам чудове прийняття. Установлено 2 триюфальні брами, музика з Глиниці виїшла напрооти, зібралась на конях вся місцева Січ, зійшлись тут заступники громади і місцевих українських товариств а весь Дихтинець чудово ілюміновано в сей вечір. Вільше як шістьсот мешканців стануло з засвіченими свічками при брамі. Серед темряви викликало се море світла вражіння Воскресення а чудова музика, голосний шепіт Путилиці і хоч троха видні ще верхи лісості ще більше чару додавали сій хвилі. — По незвичайно м'ялїм прийняттю в гостинній хаті о. Балолешкула вибралось на другий день наші послы в дальшу дорогу до Путилова. З Дихтинці товаришила їм січова бандерія на конях голосні вистріли мовдірів лунали від тоді вже через цілу дальшу подорож. За готарем Дихтинця стрінула посла Василька незвичайно численна депутація з найдальших околиць

бо крім Путилова навіть з Плоски, Сергіїв, Киселиців, з Шапоти і т. д. Іменем зібраних делегатів з тих громад, які складались головню з громадського начальства і учительства сих місцевостей, вивав посла Н. Василька і його товаришів п. уч. М. Дашкевич з Киселиців. З соєю депутацією прибула тут величава кінна бандерія від тамошніх Січій в числі поверх двіста їздців! Ся бандерія злучивши ся з попередною, по відповідній промові посла Василька, товаришила нашим послам аж до Путилова...

В Путилові знову тріумфальна брама, а при ній вся місцева інтелігенція, сторож огнева, начальство громадске і кілька тисяч народу. Іменем громади вивав тут п. Василька і всіх наших послів бурмістр Путилова, чоловік незвичайного характеру і великої праці, п. М. Грайф гарною українською промовою. Господар Лесь Крижановський передав п. Василькові хліб та сіль, а в імені місцевої Січі вивав п. Василька гарною промовою кошовий Георгій Мацьопа. В імені урядників і місцевого гр. кат. сьвященника промовляв начальник суду путилівського, радник Евг. Фаер. На всі ті привітання і надзвичайні овації так численно зібраного тут народу відповів гарною промовою посол Василько. По тій промові рушив похід в сторону місцевої почти, де відбулось прийняте для гостей і представителів громади заходом п. начальника почти Глачука. Дівчата в синьо-жовтих лентах сипали цвіти під ноги п. Василька через цілу сю дорогу, що хвиля гриміли моздирі, над кількатисячною юрбою майли сотки фан та січові прапори і знову пліла чудова музика глиниці каплі під проводом самого п. Алека.

По прийняттю в домі п. Глачука, о год. пів до першої в полудне почалось віче. На вічу було що найменше п'ять тисяч учасників. Зібравшись Гуцули зі всіх околичних сіл, громадно явилось все учительство, навіть з далеких сторін, вся місцева інтелігенція і чотирох сьвященників: Балюшескул з Дихтиці, о. Яворовський з Сергіїв, о. Тотюшескул з Киселиців і гр. кат. парох о. Романовський з Путилова. Місцева Січ явилась на вічу з прапором, на яким сів гарний портрет Федьковича, якого жите так тісно вижеть ся з соєю місцевістю. Отворив збори відповідною промовою п. уч. з Киселиців Дашкевич. До президії покликані начальників громадських: місцевого посади п. Грайфа, п. Марка Куриша з Плоскої, Дм. Гасюка з Тораки і Габуря Фоку з Сергіїв а ред. Луцкого на секретаря зборів. Перший зголосив ся до слова заступник маршалка краєвого п. Стоцкий і в своїй річевій, чудовій промові обговорив він, як в Розтоках, діяльність наших послів в соймі. Весідики згадав часи през. краєвого Бургініона, який хотів знищити вплив п. Василька в краю і про се як се йому не вдалось а відтак перейшов др. Стоцкий до знаменитого обговорення всіх краєвих законопроектів, які переведено в соймі в хосен людю (згадав він тут отже новий закон виборчий для громад і для сойму, про будову доріг, регуляцію рік, закон про рентові оселі, законопроект дороговий і звязане з ним знесення рогачок, про промислові школи, про банк краєвий і т. т.) Др. Стоцкий обговорив відтак справу знесення пропінатції з кінцем 1910. року, замкнене корчем на Гуцульщині відтак освітлив лихву в наших горах і подавав способи рятунку проти неї. Вкінці звернув бесідики увагу народу на потребу сильної організації політичної наших хліборобів під знаменем „Р. Ради“ і зазивом до єдності і безнастанної праці в хосен всего народу покінчив свою промову. Віче з одушевленням прийняло її до відома.

Про працю і здобутки наших послів в державній раді говорив п. Пігуляк освітлюючи при тій нагоді всю дотеперішню і дальшу діяльність буков. парлам. укр. клубу. Зібрані всі як один, пізнавши здобутки наших послів, згодилися навіть на виспий податок від горівки, на отворення румунської границі і на давні голосовання буков. укр. клубу в держ. раді за ті здобутки, які сему клубови за се вдало ся здобути для народу і які він далі буде ставити в заміну за своє голосоване за тими державними konieczностями.

Посол Н. Василько і тут вивав отверто і щиро в довгій промові тактику своєї політики і віче одноголосно, (а було тут поверх 5.000 народу) заявилося за його політикою, вповні одобрило її і поручило йому держатись її і на будуче.

Пан Метод. Огородник знаменито і без обиняків обговорив лихву в горах безпосередню і посередню деревом, збіжем і пайками, вивав також всі дальші причини господарського упадку Гуцульщини, іменем віча представив всія жаданя Гуцулів в тім напрямі, зазначив непошановане прав нашої мови в урядах і викликавши заяву цілого віча крім місцевого даскала, що присутні в Українцями і осуджують кацапську кириню, поставив внесення, щоби віче одноголосно висказало повне довіре п. Ник. Василькові і другим соймовим та парламентским нашим послам. Всі резолюції п. Огородника ухвалено одноголосно.

Посол Василько знову вивав присутних, аби послали своїх дити до вижницької гімназії.

Потім о год. 5. вечером замкнено се чудове віче. Через весь сей час слухали присутні уважно кожного слова. Зацікавлене величезне. Кожду справу розбиралось тут докладно, отверто, щиро, без обиняків. Одушевлене — величезне. Двох фотографів зголосилось на се віче, місцевий і п. Кшановскі з Чернівців.

По вічу відбулось прийняте у місцевого начальника суду а вечером о год. 8-ій уряджено в честь посла Василька чудовий похід з смолоскипами. В поході тім взяли участь знову тисячі людю. Депутация громади вручила тоді п. Василькові чудовий диплом почесного члена. На дипломі видніють герби краю, родини п. Василька і герб Путилова, в цілости представляють ся сей диплом справді надзвичайно чудово. По урочистім врученню сего диплому запрошено всіх послів на пир, який в їх честь громада урядила. Кількатисячна юрба з смолоскипами йшла перед послами до хати посади Путилова п. Грайфа, де відбув ся відтак сей пир, за нею музика, за музикою посла і знов юрба народу, між ними і Гуцулки на конях. На всіх горах палають огні. Цілий Путилів аж трясеть ся від вистрілів із моздирів. На пирі — тоасти. Предовсім чудово, але знов щиро, отверто промовив і тут пос. Василько. Вказав він тут на те, що змінюють ся часи, нарід в горах починає поважно застановлятися над своїм положенням і шукати виходу до красивих відносин, ніж теперішні. На соціальним і національним тлі повстають тепер сьвідомі противенства і тому задачею всіх поважних людий в вести громадянське жите так, щоби без нічийої кривди ті противенства зменчались для добра загальної культури і загального добра. Я, говорив посол Василько, в послом з сего округу і як такий в першій мірі буду підпирати кожду роботу, яка стремить до виведення Гуцулів з їх теперішньої економічної залежності. Тому і одобряю я ту працю для добра гуцульського людю, яку веде в наших горах п. Огородник і его товариші. Притім я певний, що ся праця молодих наших народних працівників не буде мати ворожого характеру для ніякої нації, як такої, що вона звертатись ме лиш проти виновників кожної народности. Бесідики звернув ся до начальника місцевого суду, щоби він по можности як найбільше і в суді мав все на оці добро гуцульського людю і загальне добро а відтак з сердечною подякою звернув ся пос. Василько до численно зібраних учителів, які взагалі в тім окрузі так численно з'являють ся на теперішніх зборах а і поза тим все стоять при праці для добра Гуцулів. Особливо сердечно обговорив п. Василько працю місцевого посади п. Грайфа серед нашого людю, величезну загальну популяриність его і те довіре, яке мають до него в першій мірі самі Гуцули. „Такі люди — се взірці для дальшої праці в тім окрузі“. — Нач. суду п. Фаер виіз тоаст в честь дра Стоцкого, „першого чоловіка в нашім краю“ потім промовляв ще др. Стоцкий, посади Грайф, пос. Пігуляк (в честь українського народу), пос. Семака (в пам'ять Федьковича), о. Балюшескул, ред. Луцкий і другі. Дуже влучно промовив тепер іменем учительства сего повіту п. надуч. Дашкевич. Він вповні заявив ся іменем сих учителів за політикою і тактикою наших послів, за тою їх роботою, яка, йдучи можливо як найскоршими етапами, принесла нам колись повну волю на Буковині. Бесідики заявив, що навіть тоді, як заходив спір між учительством а нашими політиками, то йшло тут не о особи, але о иньшу думку, бо робота для народу висла, ніж егоїзм і особи. Бесідики заявив, що все учительство, з дуже маленькими лиш виїмками, все працювало і буде працювати з тими, що як др. Стоцкий, Василько і другі жите своє віддали

для розумної, реальної праці для добра українського народу.

Серед великого одушевлення для ретельної а невипучої праці для народу і для нашого краю, для згідного співділання всіх народів на Буковині, для загального, людського добра протягнув ся сей пир поза північ.

На завтра заповіджено віче в Довгополі.

Віче в Довгополі.

Довгополе, 4. жовтня.

По Путилові прийшла черга на Довгополе. Посадики путилівський і його заступник з кількома иньшими делегатами від путилівської громади відправили послів аж до Довгополя. Вже в Устю Путилові ждали на них панотець Тиміньський з Довгополя, о. М. Козак з Мареничів, уч. Шлемко, уч. Ілюк, уч. Романовський, даскал Косташук, госп. Вакарюк з Устя-Путилова і другі.

Перед вічем, серед вистрілів з моздирів, привитали посла Н. Василька хлібом та солію двірник І Яблінчик іменем громади, Гриць Томюк іменем „Січі“ і Федір Мисляк в імені читалні. Місцева „Січ“ прийшла на віче з своїм прапором а за нею „Січ“ з Мареничів, з Конятина, з Яблониці, з Стебнів і з Шпитків. Зійшло ся на віче, що найменше 1000 людий. З галицького Довгополя приїхав о. Попель. Охресне учительство явилось і тут в комплеті. Одушевлене між народом таке, що люди громадно з одного віча йдуть на друге.

Одворив довгопольське віче місцевий уч. Мандрик. До президії покликані господарів Гриця Томюка з Довгополя, Федора Косована з Конятина, Тан. Тоневича з Яблониці, Гавр. Кочергана з Стебнів і Гаврила Чевюка з Шпитків.

Перший зголосив ся до слова заступник маршалка краєвого др. Стоцкий. В промові, яка тревала поверх півтретя години, обговорив бесідики здобутки послів соймових для народу і звертаючись до молодого покоління робітників на народній ниві з горячим зазивом до дальшої безнастанної праці для народу, зачеркнув плян і спосіб сеї роботи на найблишчу будучину. Сю промову, в якій (як все) було надзвичайно багато позитивних інформацій про нові закони і реальну народну роботу, прийняти присутні до відома з величезним одушевленням.

По др. Стоцкім говорив сам п. Н. Василько. В довгій промові розказав він про здобутки укр. послів в парламенті обяснюючи передовсім здобутки для місцевого, населення і тактику, якої придержував ся наш клуб у Відні.

Пан Метод. Огородник іменем місцевого населення знову розібрав причини економічного упадку Гуцульщини, вказував на потребу основи спеціальної кредитової інституції для відновлення Гуцулів і на те, щоби у всіх урядах були тут свої люди. Спеціально в Довгополі поставив ще бесідики цілий ряд резолюцій в тім напрямі, щоби посла взяли в оборону мешканців околичних громад, перед кривдами, які справляє їм тов.о акційне для торгівлі деревом Götz. — На внесення п. Мет. Огородника віче одноголосно висказало повне довіре послови Николаєви Василькові і обом укр. клубам: соймовому і парламентському. — По вічу відбулось прийняте для послів в домі о. Тиміньського і тут приймав ще пос. Василько багато депутацій і поодиноких осіб з всякими їх жалобами і петиціями. На другий день бандерія відправила послів аж поза готар Довгополя.

Найблишче віче відбудеть ся в Вижниці.

Політичний перегляд.

Становище хорватских послів до загребського процесу.

Хорватські послы до ради державної зійшли ся вчора на конференцію, в якій заняли рішуче становище проти загребського процесу і ухвалили резолюцію, яка містить заяву, що кроатські послы уважають цілий процес тенденційним, якого однією ціллю є роздвоїти Хорватів із Сербами. Опісля вислано дальматинському соймови телеграфічно товариську і братню подяку за протест, піднесений проти загребського процесу; заразом послы висказують свій жал, що абсолютизм не допускає до того, щоби і в хорватскім соймі заложено подібний протест.

3 угорського парламенту.

Вчора відбуло ся коротке засідання парламенту, на яким прийнято пропозицію президента, щобі сїдуюче засідання відбуло ся 8. с. м. На дневнім порядку стоїть вибір до еміграційної ради. По засіданню парламенту остала ся група Юста на партійну нараду. В справозданню про сю нараду каже ся ось що: Предметом нарад була тактика, якої буде треба ужити в найближшій часі. В дотичній ухвалі заявлено, що стагнацію кризи можна ще яких 8 до 9 днів звести, довше ні. Коли би до сего часу не прийшло до жадного рішення, тоді на публичнім засіданню парламенту прийде в будь який спосіб до такої ситуації, що іменоване нового кабінету мусить як-найскорше наступити. Сей новий кабінет приведе до вяснення ситуації в Угорщині.

Міжнародна конференція в справі поборювання торгівлі дівчатами.

Вчера розпочато міжнародну конференцію в справі поборювання торгівлі дівчатами. Наряди займуть 3 дні. Предсідателем вибрано на популуднійшій засіданню делегата Франції сенатора Беренжера. Один з найважливіших рефератів держав майор Вагенер із Берліна, іменно про дефініцію слова „торговля дівчатами“. Сьогодні продовжає ся нарада. — Вечером прийнято учасників сєї конференції в ратушевій салі. При банкеті др. Люегер вніс тост за володарів заступлених держав, президент зїзду граф Гаррах в честь міста Відня і его делегатів а сенатор Беренжер як заступник французького правительства подякував іменем всіх заграничних учасників зїзду за величаве прийняття угощене.

Оголошене засуду з приводу загребського процесу.

Вчера о 8. год. рано оголошено засуд оскарженням о зраду державу. Братів Прібічевичів засуджено на 12 літ в'язниці, 18 обжалованих увільнено а прочих присуджено на кару від 4 до 8 літ в'язниці. Не прийшло до жадних заворушень. По прочитанню засуду зголосив др. Рінкович іменем всіх оборонців рекурсе проти засуджуючої часті вироку судового і жадавав, щобі увільнених від карі сейчас випущено на волю. Прокуратор зголосив також відклик проти увільнення 18 обжалованих, проти виміреня карі засудженням не має нічого. Президент Тарабошія заявив, що трибунал зробить після теперішних приписів дальші відповідні кроки. Потім замкнув розправу із заявою, що процес вже покінчений.

Спільна нарада чеських аграріїв і національних вільнодумців.

Вчера відбула ся спільна нарада парламентарних комісій чеських аграріїв та національних вільнодумців в присутності міністра др. Зачіка. По довшій дебаті над політичною ситуацією в пражській соймі сконстатовано одностайно, що зі згляду на то, що німецькі партії не прийняли пропозицій зі сторони Чехів, не ставлячи зі своєї сторони жадних пропозицій, ізза браку пропозицій зі сторони Німців обі чеські партії не бачуть жадної потреби до дальших переговорів в справі урухомлення сойму.

Домагання галицьких укр.-руських соймових послів.

На початку теперішньої соймової сесії провідники польських соймових клубів звернули ся — відомо — до президії українсько-руського клубу з пропозицією предложеня тих своїх домагань, до словнени яких був би компетентний сойм. У відповідь на се українсько-руський соймовий клуб предложив президії соймового польського кола дня 29. вересня с. р. отсі домагання:

Маючи все на меті повну національну автономію руского народу в Галичині ві всіх областях публичного життя, і не дотикаючи ся, а тим самим не зрікаючи ся постулатів дальших, особливо тих, яких зреалізоване належить до Ради державної як до власті езекутивної, ставить українсько-руський клуб соймовий отсі законодатній компетенції галицького сойму підпадаючі постулати:

І. На поли шкільництва в цілі збереження вільного культурного розвитку руского народа в Галичині жадаємо:

1) розділу Ради шкільної краєвої на дві часті: руску і польську, зглядно: утвореня при Раді шкільній краєвої окремої рускої секції покликаной до автономного рішення справ руского шкільництва;

2) управління в дорозі закона справи викладової мови в народних школах в тім напрямі, щоб була нею мова більшости в громадї, а школи для меншости з другою мовою викладовою були закладані тоді, як жадають їх родичі що найменше 80 дітей привалелних до народности, яка творить меншість, — як також постановленя, що наука другої краєвої мови є надобовязковою;

3) порученя соймовою ухвалою краєвій Раді шк. спорядити катастер шкіл народних після викладової мови і клас та обсадженя місць краєвих і окружних інспекторів кандидатами польської

рускої народности відповідно до числа національного відношеня шкіл:

4) Зміни закона з 1907 р. про учительські семінарії відповідно до внесеня пос. д-ра Ів. Макуха, так, щоб не була виключена можливість істнування учительських семінарій з виключно рускою мовою викладовою.

5) Зміни закона з 22. червня 1867 р. що-до викладової мови в школах середніх в напрямі внесеня пос. д-ра Костя Левицького, а поки се настанує, ухвалено в біжучій сесії сойму руских гімназій в Вережанах, Стрию, Самборі, Яворові, Рогатині;

6) цілковитого ухваленя проекту шкіл середніх утравістичних, при чім зазначає ся, що цілий руский нарід уважає утравізм так зі становища інтересів педагогічних як і народних, як вкінці й зі становища основного закона державного невластивим і шкідливим і готов усіми можливими средствами його заведеню протиділати;

II. Що-до реформи соймової ординації виборчої жадаємо, не входячи на разі в инші деталі закона, 40 прц. всіх мандатів, при чім мала-б бути відповідно застережена репрезентація руских меншости на заході і в містах;

III. Жадаємо, щобі дотації на цілі просвіти, культури, а особливо задля піднесеня господарського добробуту селяньського стану, ухвалювані соймом з краєвого фонду, були розділювані між Русинів і Поляків після ключа, установленого на основі посередньої цифри між процентом руского населеня (43 прц.) і оплачуваних ним безпосередних податків (33 прц.), отже на основі пропорції 62 : 38.

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. жовтня 1909.

Налендар. Четвер 7. (24.) Теки, Копрій; рим.: Юстиян Д. Схід сонця 6:10, захід 5:25. — Пятниця 8. (25.) Евфрозина, Пафнут.; рим.: Бригіта від Схід сонця 6:12, захід 5:23.

Скликанє парламенту. Австрійський парламент збереть ся на нову сесію невідкладно в середу 20. жовтня с. р.

Мячова борба. В неділю, дня 3. жовтня с. р. відбула ся між українською а жидівською молодіжню мячова борба. Скажемо в тій справі кілька слів і від себе тому, що всі жидівські часописи заговорили про некоректність і некультурність української молодіжні при сій борбі. Причина спору між обома партіями була слідуєча: По упливі 20-ох хвиль здобула наша молодіж один гол, через що Жиди-грати як і зрітелі попали в велику розпuku. По якійсь часі припровадив один учасник з поміж жидівської дружини пилку аж до воріт і хотів легким коштом виконати голя, до чо воротар не допустив, схопивши пилку в руки. Тоді жидівські грачі збігли ся і вириваючи пилку, почали дусити воротара. Українці не хотіли признати Жидам сего голя і тому перервано борбу. Отже невідешня борба закінчила ся перемогою нашої молодіжні, а не як Жиди говорять в відношеню 1 : 1.

Дещо про Кісановича. В 39. числі „Buk. Freie Lehrerzeitung“, яку редагує сам Кісанович, читаємо ось що: „я аустрів ся недавно (роскажує Кісанович) на стадії Глібока із послом Ісопескулом. Привітавшись, зійшли ми в дальшій бесіді на політичні справи. Один із моїх двох товаришів, які були тоді зі мною, запитав ся пана Ісопескула, чому не вступає він до румунської національної ради? На те п. Ісопескул коротенько відповів, що він із такими дурисвітами, як Кісанович, який на жаль ціле учительство своєю діяльністю понижає, ніколи не буде сидіти в тій самій партії“. Дальше довідуємось з тої самої часописи, що дня 11. вересня с. р. відбули ся збори сторожинецького повітового волосного учительства, на яких одностайно ухвалено збоикотувати Neue freie Lehrerzeitung.

Знушанє. В Царському Селі коло Петербурга була в суді цікава справа. В семі купця Некрасова була наймичкою дівчина Марфа Вольшакова. Над сею дівчиною знущались господарі. Уночі з 6. на 7. липня дочка Некрасова пробіла голову дівчинці ножицями. А то не було й дня такого, щоб хто небудь з семі Некрасова не бив дівчинки. Дівчинка прибула з села і з початку дуже ляжко було їй привикнути до панських примхів. Ото семя і метила ся на дівчині за її промахи. Мати Некрасова тягала її за вуха, доньки щипали за руки, кусались, бились буком. Одна з дочок якось розсердилась і проколола шию дівчинки шпилькою. Дуже часто нещасну скубли за коси і виривали волосся. Про се катованє довідав ся адвокат Розенберг і подав у суд. Суд присудив старшій пані Некрасовій три тижні відсидіти під арештом, а доньці один тиждень. Обидві дочки покінчили гімназію. Старшій 20, а меншій — 16 років.

Оповістки, іменованя і т. п.

Приватний приготавляючий курс отворить тов. „Українська Школа“ сими днями для всіх тих,

що не здали вступного іспиту при другій державній гімназії або яких не прийнято до приготавляючого курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба сими днями, завсїгда перед полуднем, у секретаря товариства п. уч. Николая Пилата в бюрі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

Позір! Отворене сїчового коша в Мерецї, сучасного повіта, відбуде ся в неділю, дня 10. с. м. о год. пів до 11-ої перед полуднем на подвір'ю Михайла Дрішка. В разі непогоди відбуде ся отворене в домі М. Дрішка. По отворенню відбуде ся о год. пів до 2-ої по полудні народний фестин із сьпівами і танцями. Просити ся сею дорогою всі доокличні „Січи“, щоб вислали на се сьвято делегатів. Рівнож просимо, щоб хтось з вп. п. послів прибув до нас, як також делегати акад. тов. „Союз“ і „Січ“ та вп. учительство. — За тимчасову старшину: Кость Кракаля, кошовий, Дмитро Михалюк, писар.

Із штуки і літератури

Товариство „Руский Міщанський Хор“ в Чернівцях відіграло в неділю, дня 3-го жовтня с. р. в сали „Польського Дому“: „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“, звиску народну драму із сьпівами, танцями і музикою в 5-ох діях, д-ра Александрова і М. Старицького. Аматорські вистави „Міщанського Хору“ заслужили собі вже здавна на велику симпатію. Такі вистави се найліпша дорога до піддержаня національного освідомлення серед нашого міщанства. Однак на жаль, наша інтелігенція звертає дуже мало своєї уваги на такі аматорські представлення. Коли би наші інтелігенти зняли ся більше міщанством і попрацювали для него, тоді і оно почало би ліпше працювати і принесло би велику користь для нашої народної справи. Із інтелігенції, крім кількох одиниць, не показав ся на невідешнім представленю майже ніхто. Найбільше труду викладає в аматорській представленю „Міщ. Хору“, о. Вовчук, який виїздив з міщанськими аматорами навіть кілька разів на села. Відколи о. Вовчук займає ся нашими черновецькими міщанами, поступило оно значно наперед. Доказом на се є, що міщани устроїли того року концерт, сего року кілька представлень, а головню те, що найбільша часта із них є членами черновецької гімнастичної „Січи“ і „Січи“ на Клокічці. Штука Старицького „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“ хоч вже перестаріла і не раз вже єї виставлювано на наших сценах, — не є легкою до виконання, тому потрібно до неї дійсних акторів, щобі єї виконати як слід. Що до самої гри в останній інтерпретації наших аматорів, можна сказати цілком явлю, що була она бездоганна. Із жіночих ріль знаменито виязалась п-а П. Острогівська (Маруся), п-а Й. Вережанська (Галина) і п-і Й. Кордасевич (Устї і Маланка), які вивели сї креації природно, гарно і не без зрозуміння. Добре грали п-а К. Савчуківна (Степ., хазайка на вечерниці) і п-і Ю. Будна (Дарина), в якій грі повинно би лиш бути ще більше добрих рухів і відповідної дикиї. З мужчин денкі заслугоють справді на велику похвалу. Дуже добре грав звисний комік-аматор п. Ів. Созанський (Хома), п. Ів. Робачек (Грицько) грав знаменито, лише підчас сьпіваних партій занадто напружував ся так, що сьпів его тратив всяку природність. На всяке признанє заслугоє п. Чепечук (підпарубочий), в якого справді появляв ся тут і там навіть акторський талант. Добре пописав ся і п. Гушуп в ролі Охрима Чуря. П. Кошарич (Потап) грав бездоганно. Сьпіви загально виходили дуже добре. Цілість була гарна, тому се представленє мусіло вдоволити кожного. Найкрасшою заохотою для аматорів буде цілком певно їх власне вдоволенє з щасливого успіху — тому і ми бажаємо їм із щирого серця доброї волі і охоти до дальшої праці в тім напрямі.

3 міського театру. Четвер, 7. жовтня: „Der fidele Bauer“; п'ятниця, дня 8. жовтня: „Der Zigeunerbaron“; субота, дня 9. жовтня: „Die geschiedene Frau“; неділя дня 10. жовтня: по полудні „Nathan der Weise“, а вечером „Die geschiedene Frau“.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 6. жовтня 1909.

Бігород. 6. жовтня. (Кб.) „Pravda“ доносить: Генеральний консуль зрезигнував із свого становища задля звисного інциденту із Скоплицем.

Софія. 6. жовтня. (Кб.) Річвицю проклямованя незалежності Болгарії сьвяткує цілий край в дуже торжественний спосіб.

Петербург. 6. жовтня. (Кб.) При доповнюючих виборах до державної думи вишшов послом бувший міністер рільництва Кутлер (кадет).

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сини в Грацу.

Артикули до подорожі славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмострений склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

Товариство взаємних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕРКonto шад-
ницї почтової
25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечення будинків, збіжя і знарядів господарських під користними услївами від шкідливих, числить умірковані премії за обезпечення, ліквідує шкоди безпovolочно по пожарі, уділяє обезпеченням членам з річної надвижки звороту.

2 р. в. м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на житє в Товаристві взаємних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письмених господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865,540, инші фонди корон 458,564, разом корон 2,324,104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині

„Селяньська Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадії і кавці

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпораціях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условинами. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньська число 33.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич**, Механік
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тїй галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблї, гардинок, занавісок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Ваїрцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконане без закиду.

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Друкарня Товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

має на складі і поручає отсі

ДРУКИ СУДОВІ

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожички. 5. Внесенє о позволенє екзекуції на движимости. 6. Внесенє о позволенє екзекуції на недвижимости.

Заразом поручає **нотаріальні друки** „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“.

Ціна друків судових: по 3 сотики за аркуш. Ціна друків нотаріальних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш, „поданя“ по 4 сотики за аркуш, „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Висилає ся за послїплатою або за попередним надісланєм належитости, сейчас.

Адресувати:

Друкарня тов. „Руска Рада“

Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від однопальнової стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренлямації неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

До буковинських Українців.

Члени української поступової партії на Буковині були і в глибоко переконанні, що нечисленній покищо громадї політично свідомих Українців нашого краю не пора ділити ся на партії, які поборювали-б ся взаємно на шкоду народної справи. Тому і з огляду на всім нам спільні політичні цілі накликувано всіх буковинських Українців до спільної політичної організації, в якій би зливали ся всі політичні течії і надавали нашій політиці здоровий напрям. На жаль вибрана в тій цілі „Національна Рада Русинів на Буковині“ не сповнила своєї задачі, заснітила ся і розпала ся. Се дало повід одній частині нашої суспільности відділитися в окрему партію, чим розбито єдність бук. Українців, якій завдячуємо всі дотеперішні добутки.

Коли і дальші заходи около нової злуки бук. Українців в одну політичну організацію не вдали ся а основана партія почала свою агітаційну роботу в народі, тоді та часть нашої інтелігенції, що не годить ся на способи, яких ся партія у нас уживає, рішила ся в інтересі zagrożеної народної справи на засноване української поступової партії, яка оголосила 25. марта 1908 р. свою програму і начерк організації, з яких виходить ясно, що наша програма щиро народна тай що § 7. начерку організації запевнює й міщанам та селянам голос і вплив у нашій партії.

На сю відозву заявило кілька сот бук. Українців, що приступають до поступової партії. Черновецькі члени партії одобрили програму і начерк організації тай вибрали тимчасовий заряд, який поручив послам перепроводити організацію партії в цілім краю, що однак на жаль ізза різних перешкод і до нині не зроблено. Сій обставині належить приписати, що доси не вибрано сталий краєвий заряд партії, в якім би засідали представителі без ріжниць стану.

Між тим повстали в краю три нові організації станові а то „Вільна організація українського учительства на Буковині“, „Вільна організація наших православних дяків“ і мужицка організація в політичнім товаристві „Руска Рада“.

Українська поступова партія не має нічого проти цих організацій, нічо й проти того, щоби члени укр. пост. партії належали до них і працювали в них, о скільки ці організації мають на меті береження станових інтересів своїх членів.

Але ізза цих безпартійних організацій станових наша укр. пост. партія не стає злишною, бо наша партія є політична організація загалу бук. Українців без ріжниць стану, організація що має силою спільних усім верствам інтересів дбати про добро загалу, про долю усього народу, має вирівнювати і лагодити суперечности, які ділять его поодинокі верстви. Тому не забувати-б нашим селянам і міщанам а найпаче нашій інтелігенції а з особна й нашим учителям

і дякам, що не вийде на добро навіть поодиноким верствам а тим менше загалови, коли поодинокі верстви нашого народу підуть із собою в розріз і не мати муть спільного ґрунту, де би знайшли ся всі до спільної праці для спільного усім добра загалу. А сим огнищем політичної праці загалу бук. Українців має бути наша партія, якої члени дали докази о користях нашого політичного напрямку для народної справи. Тому наша партія не може зречи ся впливу на політику в своїм душі, не сьміє уступити другим політичним партіям, які своєю дотеперішньою діяльністю тільки ослабали політичну силу бук. Українців.

Із цих причин підписаний тимчасовий заряд постановив взяти ся енергично до дальшої організації української поступової партії на Буковині і скликає на сю неділю, дня 10. жовтня с. р. о 10ій годині рано до „Народного Дому“ в Чернівцях довірчіні головні збори всіх тих бук. Українців, що пристали або ще хотять приступити до нашої партії. Карті вступні ровіслано членам а нові члени одержать їх в сам день зборів. На дневнім порядку зборів стануть отсі справи:

- 1) Справоздане голови з діяльності тимчасового заряду партії;
- 2) Нарада над програмою і організацією партії;
- 3) Вибір сталого заряду партії і
- 4) Вільні внески.

Подаючи отсе до відома нашого загалу, просимо всіх буковинських Українців, котрим сьвяте добро нашого народу і краю, кому не байдуже, які політичні кличі запанують на Буковині, щоби приступали громадно до нашої партії і прибули численно на єї перші головні збори і вибрали заряд, якому могли-б спокійно повірити долю свою і своїх дітей.

Чернівці, 6. жовтня 1909.

Заряд української поступової партії на Буковині.

Проф. Теодор Бриндзан, проф. Николай Ісупенко, дир. гімн. Антін Клим, проф. Панько Клим, радн. Михайло Коралевич, др. Дмитро Коропатницький, др. Осип Маковей, о. Євген Семака, інсп. Омелян Попович.

Закон про рентові господарства.

□ На загальних зборах нашої політичної хліборобської організації в товаристві „Руска Рада“ зібрані члени ухвалили одноголосно таку резолюцію: „Зібрані на загальних зборах „Рускої Ради“ українсько-руські хлібороби звивають своїх послів до державної Ради, щоби вони всіма силами старали ся вивести цісарську санкцію для ухваленого вже в буковинським краєвим соймі закона про рентові господарства“. Сю резолюцію ухвалено тоді вислати телеграфічно до міністрів. Було се дня 26. вересня с. р. А нині можемо вже повідомити членів „Рускої Ради“ і всіх наших хліборобів, що цісар підписав вже сей законопроект, отже бажане наше по п'ятьох днях від вислання відповідної телеграми до міністрів, сповнилось! Се в

найкрасшим доказом, яку користь може принести нашим хліборобам добра організація хліборобів і як вони тому сю свою „Руску Раду“ в своїм власнім інтересі підперти повинні, приступаючи громадно в її члени.

Рентові господарства мають служити передовсім до віддовження наших хліборобів. Менше задовжених може виратувати „Банк краєвий“ звичайними позичками на землю. Тоді дає краввий Банк позичку після доходу з ґрунту. Сі позички не можуть бути великі. Рентові-ж позички буде давати той сам Банк краєвий вже не на підставі доходу з землі позичаючого, але на підставі вартості його ґрунту. Банк позичить нашим хліборобам при рентових позичках три четвртинні з того, що варта весь їх господарство, якби вони його наприклад хотіли продати в той час з вільної руки. Се є вже велика ріжниця і позички ті будуть більші від звичайних, через що і більше задовжених буде ще можна віддовжити, виратувати. Хто на всім своїм господарстві має ще хоч одну четвртину, про яку може сказати, що якби сплатив всі свої довги, то вона осталаби ся ще йому чиста, той зможе тепер виратуватись ще рентовою позичкою. Рентові позички буде давати „Банк краєвий“ на 5 процент і на 56 літ сплати. За те той, що возьме таку позичку не буде міг нічого продати з свого ґрунту, ані виділити через тях 56 літ. Як хто зможе звернути всю позичку по 20 роках, то вже тоді буде міг цілковито звільнитись від сих зобовязань. Той хто має рентову позичку, буде мусів діти свої або посилати до шкіл, або запомочи їх готівкою, бо ґрунт можна лиш одному в цілости віддати. Як же чиясь дитина дістане від батька наприклад 1000 корон, то Банк краєвий дасть тій дитині знову рентову позичку на закупно господарства і то дасть їй ще три рази тільки, скільки має вона своїх грошей. Як видимо другою доброю стороною сего закону є ще й те, що ґрунтів наших хліборобів не буде вже так ділилось як до тепер, бо через се вічне ділене діти давних заможних господарів стають бідаками.

Віча посла Николая Василька в вижницькім повіті.

□ Як відомо, в п'ятницю, 1. с. м., виїхав посол Николай Василько до своїх виборців. Товаришати єму в сій подорожі всі парламентарні наші послы, отже п. Г. Пігулик, І Семака, А. Лукашевич і Н. Спинул а з ними і заступник маршалка краєвого, голова соймового нашого клубу, проф. др. Стефан Смаль-Стоцький. Від редакції „Буковини“ бере участь в тих вічах ред. Луцкий. Ся власне спільна акція всіх наших послів має бути наглядним доказом справді великої єдності між нашими послами, сеї єдності, якою наші послы могли здобути те, що здобули і яку плекати та заховувати повинен весь наш нарід, коли ми маємо бути тут на Буковині справді першими господарями.

І нарід зрозумів се. Побут наших послів в вижницькім виборчім окрузі перемінив ся справді в триумфальний їх похід через тугешні наші оселі. Хоч була се вже дуже пізна ніч, на всіх стаціях вижницького виборчого округу витали посла Василька великі депутації селян, головню Січовики.

Перше віче відбуло ся дня 2. жовтня, в Розтоках. На толоці, де відбувалось віче, зібравсь наші люди. Було їх більше, ніж тисячка. Господар Андрій Петрук передаючи п. Василькови хліб та сіль привітав его іменем місцевого населення, а Січи з Розтків, Мареничів-Петрашів, з Підзахарича і Виженки утворили величезний шпалір аж до трибуни і прапорами своїми та непастанними окликами в честь п. Василька витали его не лиш величаво, але і вельми сердечно. Прибула на віче

також інтелігенція з всіх околичних громад. О 11 год. 30 мин. отворив віче п. М. Огородній подаючи до відома цілі цих зборів і прокладаючи до президії госп. А. Петрюка з Розтич, госп. Трагариюка з Виженки і госп. В. Яковейчука з Мареничів. На секретаря покликано ред. Луцкого, уч. Харовюка і даскала Косташука.

Перший зголосився до слова голова нашого соймового клубу п. Стоцкий. В своїй чудовій і багатій змістом двогодинній промові, перериваній дуже часто окликами „Славно!“ розказав др. Стоцкий про діяльність наших послів в соймі, вияснив і представив ті всі законопроекти, які сойм в свій каденцій ухвалив для добра народу. Отже обговорив др. Стоцкий законопроект про ренту в оселі, який перед кількома днями одержав царську санкцію, о законопроекті дороговім, який хоче скасувати рогатки а натомість, в цілі справедливийшого розділу оплат на дороги, завести додатки від лева через що багаті платили би значно більше, ніж бідні, а не так, як тепер є, що найбагатші і найбідніші платять рогатку однаково, — далі обговорив др. Стоцкий обов'язуючий вже у нас новий закон виборчий для громад, який вводить тепер у нас тайне голосування картками, касує обшари двірські (таз. гутебєтти) жадає лиш письмений двірника і розширює виборче право так, що тепер голосують при громадських виборах також ті, що не платять податку а лиш мають 24 роки, — далі задав др. Стоцкий також і новий закон виборчий для сойму, який замість давних 6 послів руских на всіх 31 дає нам тепер 16 послів на всіх 59, відділює всі народи на особні курії так, що наприклад Русини будуть собі вибирати своїх послів в своїх громадах цілком окремо і то при примусі виборчим, то значить, що кождий буде мусів голосувати. Довше спинився бесідник над квестиєю величезного задоволення Гуцулів і над ратуванням перед сям нещастем. Др. Стоцкий основно обговорив тутешню лихву, яка вбиває наших людей і проти якої основано закон о рентових оселях, підперто тутешнього повітового старосту п. Бха, щоб він видав і удержався при своїх заках отворити корчми від суботи вечером аж до понеділка, і як приватно дбали послі і про селянські спілкові склепи, які вже тут тепер основують ся. Др. Стоцкий розповів відтак про те, що від 1911. року будуть могли діставати наші люди концесії на шинки та що від сего часу сама громада буде могла рішати, кілько корчем має в ній бути і хто має її дістати. Наконєць обговорив бесідник, як то послі наші під проводом п. Николая Василька дбали про вижницький повіт і його населення. При тій нагоді задав др. Стоцкий про будову дороги з Вижанці через Путилів до Селетина, про будову інших доріг, передовсім про дорогу не через Німчич але понад Черемош, про регуляцію Черемоша, про школу ткацку в Чернівцях і школу гуцульської різби в Вижниці і про всі ті зарібки, які будуть мати через те Гуцулі. „Однак не здавайтесь зі всім на послів, — говорив др. Стоцкий, — але самі за себе дбайте! Передовсім єднайтесь і творіть з себе силу! Як ми поставимо яких 20—30 тисяч свідомих мужиків — то хто нам зіпре наше право? Тоді вже певно найде ся спосіб, що наші полонини знов оиняють ся в наших руках! Темнота, п'яньство, недбалство най гине, а най живе просвіта, праця, єдність, най живуть наші господарські спілки і наша політична організація під прапором „Рускої Ради!“

Посол Спінул аложив справоздане з діяльності наших послів в державній раді. Здобули он там для народу відпустку жовнірів на час жнив, старались о заведення дво — або одворічної служби військової, що певно наступить, вивдали те, що покидані резерві платять ся 50%, їх звичайного зарібку за час вправ, коли вони бідні, здобули знесення мілітарних такс для бідних людей, за привід дальших 113 рекрутів вивдали знесення двох останніх вправ військових і те, щоб на інші вправи покликувано людей в відповідний час, — старались о знесення домового податку для наших бідних селян, що певно вже небагом наступить і о піднесення особисто доход. податку для багатів, причинились до ухвалення вже зниження ціни соли, до відшкодованя за вбиту худобу при зариванні негудак і до наказу справлення ґрунтових книг, перевели резолюцію п. Василька, щоб не вільно було лідиувати оселанню і конечно потрібне майно, вивдали богато запомог (остання для 3 пошкоджених громад вижн. округа в сумі 15.000 корон), вивдали основане чисто рускої гімназії в Вижниці, розділ учит. семінарії, постарались о нові зеліанці (Бродина-Селетин, Вижниця Кути) о експозитуру староства в Селетині і т. д. Посол Спінул представив всі старання в тих справах зі сторони п. Н. Василька і нарід з одушевленням витав кожду таку вістку.

Тоді зголосився до слова п. Василько. Заявив, що тому сам не говорив о своїй діяльності, бо всі наші послі йдуть разом і разом працюють а впрочім сам не хоче о собі говорити. Він лиш хотівби тепер почути від своїх виборців думку, чи вони, знаючи, що він зробив, годять ся також на спосіб, в який він се зробив. І тут обговорив п. Василько дуже основно і дуже справедливо свою політичну тактику в парламенті. В соймі і в парламенті в політиці торгом — говорив посол

Василько. І я хочу бути тим, що розумієсь на тім торзі і уміє его добре і гідно використати. Є такі послі, що нічого наприклад не хочуть дати правительству, ані податку, ані рекрута для приципу. А я, базуючи, що правительсто сая чи так знайде собі більшість для рекрутів наприклад, стараюсь бути в тій більшості, певно, як се впрочім бачите, не задурно. Нарід одноголосно заявив ся за політикою посла Н. Василька. Отворене румунської границі принесло шкоду нашим селянам говорив пос. Василько. Зразу невелику, але згодом може навіть значну. Клуб бук. укр. послів найрадше повалив би сей проєкт. Коли правительсто могло би і без него перенерти се своє домагане, клуб буде голосувати за ням, очевидно знову не за даремно і бесідник буде старатись, щоб сей „торг“ вийшов тоді як найліпше для мужиків. Так само буде поступати бесідник при підвищенню податку від горівки, на що присутні одноголосно згодились. Промову посла Василька прийняли збори до відома з великим одушевленням.

По ній промовив д. М. Огородній. Чудово і яскраво представив він силу і наслідки лихви в гуцульських селах, обговорив всякі способи ратунок Гуцулів перед їх господарською руїною і поставив відтак в тій справі іменем мужиків розтичких цілий ряд резолюцій. Добр. Огородній домагав ся також руских урядників і пошанованя нашої мови в урядах. На внесення п. М. Огородніка ви сказало віче п. Н. Василькович і его товаришам повне довіре.

Посол Василько звернувся відтак з жаданням до зібраних Гуцулів, щоб вони посилали свої діти до вижницької гімназії, що найменше по 5 хлопців кождого року з кождого села. О год. 5 по пол. покінчилися наради. Відтак весь нарід удав ся на цвинтар, де зложив пос. Василько вінець на гробі давнього свого політичного друга, великого організатора Гуцулів о. Кантемира. Пос. Пігуляк вголосив при тій нагоді гарну промову.

О год. 6-тій виїхали всі послі на дальше віче до Путилова. Задержались під ніч в Дихтинці на нічліг, в домі о. Валюшескула, свідомого нашого робітника. В Дихтинці витали п. Василька і его товаришів величаво. В селі виставлено дві триумфальні брами. При триумфальних воротах витав пос. Василька іменем громади, читальні і каси о. Валюшескул. Оічовники на конях і з фанами зібрали ся тут дуже численно. З ними кількості інших людей, всі з св'язками в руках, або з смолоскипами. Був се вид чудовий, величавий! Музика Алека вийшла тут на стрічу послів аж з Глиниці. Як в Розтоках, так і тут приходили до посла Василька окремі депутації з всякими жаданнями.

По незвичайно милім прийняттю в гостинній хаті о. Валюшескула вибралось на другий день наші послі в дальшу дорогу до Путилова. З Дихтинці товаришила їм січова бандерія на конях, голосні вистріли моздрів лунали від тоді вже через цілу дальшу подорож. За готарем Дихтинця стрінула посла Василька незвичайно численна депутація з найдальших околиць бо крім Путилова навіть з Плоски, Сергіїв, Киселиців, з Шипоту, Селетина і т. д. Іменем зібраних делегатів з тих громад, які склались головню з громадського начальства і учительства сих місцевостей, витав посла Н. Василька і его товаришів п. уч. М. Дашкевич з Киселиців. З сею депутацією прибула тут величаво кінна бандерія від тамошних Січів в числі поверх двіста їздиців! Са бандерія злучивши ся з попередною, по відповідній промові посла Василька, товаришила нашим послам аж до Путилова...

В Путилові знову триумфальна брама, а при ній вся місцева інтелігенція, сторож огнева, начальство громадське і кілька тисяч народу. Іменем громади витав тут п. Василька і всіх наших послів бурмістр Путилова, чоловік характеру і праці, п. М. Грайф гарною рускою промовою. Господар Леся Крижановський передав п. Василькови хліб та сіль, а в імени місцевої Січі витав п. Василька гарною промовою кошовий Георгій Мацьюха. Потім рушив похід в сторону місцевої пошти. Дівчата в синьо-жовтих лентах сипали цвіти під ноги п. Василька через цілу сю дорогу, що хвилі гриміли моздрі, над кількатисяною юрбою майли сотки фан та січові прапори і знову плала чудова музика глиницікої капелі під проводом самого п. Алека.

О год. пів до першої в полудне почалось віче; на вічу було що найменше п'ять тисяч учасників. Зібрались Гуцулі зі всіх околичних сіл, громадно явилось все учительство, навіть з дальних сторін, вся місцева інтелігенція і чотирох св'ященників: Валюшескул з Дихтинця, о. Яворовський з Сергіїв, о. Тотошескул з Киселиців і гр. кат. парох о. Романовський з Путилова. Отворив збори відповідною промовою п. нуч. з Киселиців Дашкевич. До президії покликано начальників громадських: місцевого посадики п. Грайфа, п. Марка Куріша з Плоскої, Дм. Гасюка з Тораків і Габуря Фоку з Сергіїв а ред. Луцкого на секретаря зборів. Перший зголосив ся до слова заступник маршалка крайового п. Стоцкий і в своїй річевій, чудовій промові обговорив він, як в Розтоках, діяльність наших послів в соймі. Про працю і здобутки наших послів в державній раді говорив п. Пігуляк. Посол Н. Василько і тут вияснив отверто і щиро в довгій промові тактику своєї політики і віче одноголосно, (а було

тут поверх 5.000 народу) заявилося за його політикою, вповні одобрило її і поручило йому держатись її і на будуче. Пан Метод. Огородній знаменито і без обиняків обговорив лихву в горах безпосередню і посередню деревом, збіжем і пайками вияснив також всі дальші причини господарського упадку Гуцульщини, іменем віча представив всякі жадання Гуцулів в тім напрямі, зазначив непошанованя прав нашої мови в урядах і викликавши заяву цілого віча крім місцевого даскала, що присутні в Українцями і осуджують кацапську кирилицю, поставив внесення, щоб віче одноголосно висказало повне довіре п. Ник. Василькови і другим соймовим та парламентським нашим послам. Всі резолюції п. Огородніка ухвалені одноголосно.

Потім о год. 5. вечером замкнено се чудове віче. Через весь сей час слухали присутні уважно кождого слова. Зацікавлене величезне. Кожду справу розбиралось тут докладно, отверто, щиро, без обиняків, особливо лихварам не даровано тут нічого

По вічу відбулось прийняте у місцевого начальника суду а вечером о год. 8-й уряджено в честь посла Василька чудовий похід з смолоскипами. В поході тім взяли участь знову тисячі люду. Депутація громади вручила тоді п. Василькови чудовий диплом почесного члена. По урочистім врученню сего диплому запрошено всіх послів на пир, який в їх честь громада урядила. Кількатисячна юрба з смолоскипами йшла перед послами до хати посадики Путилова п. Грайфа, де відбув ся відтак сей пир, за нею музика, за музикою послі і знов юрба народу, між ними і Гуцулі на конях. На всіх горах горіли огні Цілий Путилів аж тряс ся від вистрілів із моздрів. На пирі знов щиро і отверто промовив пос. Василько. Вказав він тут на те, що змінюють ся часи, нарід в горах починає поважно застановляти ся над своїм положенням і шукати виходу до кращих відносин, ніж теперішні. Я, заявив посол Василько, як посол гуцульського люду, буду все дбати о те, щоб оні від нікого не були залежні, в першій мірі вольму їх в оборону перед лихварями і тому одобрюю сую роботу, яку веде в тій околиці п. Огородній і его товариші. Старати ся буду а зі мною найстаратись о се всі розумні люди, щоб всі ті противенства полагодити на загальну користь в добрий спосіб. Бесідник звернувся до начальника місцевого суду, щоб він по можности як найбільше і в суді мав все на оці добро гуцульського люду. Перед сям вічем, серед вистрілів з моздрів, привитали посла Н. Василька хлібом та солюю двірник І Яблінчик іменем громади, Гриць Томюк іменем „Січі“ і Федір Мислик в імени Чотайні. Місцева „Січ“ прийшла на віче з своїм прапором а за нею „Січ“ з Мареничів, з Конятини, з Яблониці, з Стебнів і з Шипотків. Зійшло ся на віче, що найменше 1000 людей.

Отворив довгопільське віче місцевий нуч. Мандрик. До президії покликано господарів Гриця Томюка з Довгополя, Федора Косована з Конятини, Тан. Товнвича з Яблониці, Гавр. Кочергана з Стебнів і Гаврила Чевюка з Шипотків.

Перший зголосив ся до слова заступник маршалка крайового др. Стоцкий. В промові, яка тревала поверх півтора години, обговорив бесідник здобутки послів соймових для народу. П. др. Стоцкий говорив сам п. Н. Василько. В довшій промові розказав він про здобутки укр. послів в парламенті обяснюючи передовсім здобутки для місцевого населення і тактику, якої придержував ся наш клуб у Відні.

Пан Метод. Огородній іменем місцевого населення знову розібрав причини економічного упадку Гуцульщини, вказував на потребу основання спеціальної кредитової інституції для відновлення Гуцулів і на те, щоб у всіх урядах були тут свої люди. Спеціально в Довгополі поставив ще бесідник цілий ряд резолюцій в тім напрямі, щоб послі взяли в оборону мешканців околичних громад, перед кривдами, які справляв їм товариство акційне для торгівлі деревом Götz (або т. зв. тут Прусон). — На внесення п. Мет. Огородніка віче одноголосно висказало повне довіре послови Николаєви Василькови і обом укр. клубам: соймовому і парламентському. — По вічу відбулось прийняте для послів в домі о. Тиміньського і тут приймав ще пос. Василько богато депутацій і поодиноких осіб з всякими їх жалобами і петиціями. На другий день бандерія відпровадила послів аж поза готар Довгополя.

Ві второк відбулось незвичайне величаве віче посла Василька в Вижниці а в середу в Виженці і в Черногузах. Всюди витав нарід наших послів дуже сердечно і дякував їм за їх старання, а послі знову старались о те, щоб на тих вічах виразно сказати народови, чийх справ вони боронять а проти кого виступлять як найострійше. При тім почули наші люди на тих вічах багато цікавого і коли лиш тепер вони возьмуть ся до праці, то власними стараннями переможемо ворогів, в першій мірі лихварів і дійдемо знов до гаразд, до ліпшої долі.

Допись з Гатни.

„Січ“ в Гатні а наука релігії. — Такса за функції, а розпорядок сьв. Консисторії. — Неапошановане прав. сьвят сумаским судом.

Січ в Гатні так влізла в голову нашим панам Боднарескулам, що молодий Боднарескул навіть замість релігії в школі, проповідув дїтем за „Січ“. І так 15. вересня прийшов на годину релігії до V кл. (та класа в особній наймленій хаті,) і замість вчити релігію почав так до дїтвей говорити: „Ну хлопці випсуймо ся до Січі, поробим собі топірці і підем коло хат ревідувати, котрі сьвині мають решетину, а потім підем до коршми, позаложуем ленти, возьмем шів ока горівки і будем пнати,“ потім звернувши ся до ученика Тодора Шведуняка (син найчестїйшого і найсьвідомїйшого господаря Михайла Шведуняка) з такими словами: „Ти кошований січи, вчи ся по волоски, бо як підем до Петроуц на храм, то там треба по волоски говорити, а як вьєш ся гор'вков, то бись тримав ся стїни“.

На сей неапошановний поступок Боднарескула підчас науки релігії звертаем увагу сьв. Консисторії, щоби она привчила Боднарескула, як він мав вчити релігії, а також наших вч. послів, щоби опімнулись за гатнянську дїтвору, котру Боднарескул замість вчити релігії заохочує до пиятики. Чиж такі слова Боднарескула не впливають на шкільну дїтвору деморалізуючо? Нехай судить сьвіт.

Наказ сьвітлої Консисторії, щоби сьвященники не брали за функції понад приписану таксу, узглядняли наші Боднарескули так, що до тепер за виставлене метрики брали окрім штемплі 4 К. від руки. Перед пару днями прийшов парубок Стефан Маковийчук, що служить на Марецеї, вибрати метрику своєму братови, Георгієви, що служить в Румунії, а Боднарескул зажадав 4 К. і не хотїв від свого жадана в ніякий спосіб відступити, аж доки чоловік не пристав вже дати 4 К. тільки жадав сьвідка, щоби при сьвідкованні дати 4 К. тоді Бод. взяв 2 К. Другий випадок: Григорій Шведуняк отворив собі склеп і потребував до того метрику, а Бод. знов жадав 4 К. від руки, бо мовляв, я дав Іванові Кобзюкови метрику за дурно до отворення склепу, а той тепер нарікає на мене, що торгуючи сьвічками в церкві роблю склепареві кривду! Се за метрики, а за цїні функції берз як брав перед розпорядком Консисторії. Ми раді би знати, кїлько Бод. належить ся за виставлене метрики, бо він в судї перед судією Айзенбайсером казав, що ему належить ся 2 К. а від бідного нічо. А той марецейський слуга, що брав метрику для свого брата слуги, богач? Йосифінський патент каже, що за виставлене метрики належить ся 28 сот. (чи так справді?) а молодий Бод. казав в судї перед судією Айзенбайсером що „Es würde mir nie einfallen einen Taafschein unter 2 K. auszustellen“. Виходить, що наші Бод. просто киять собі з розпорядків і приписів властей та Консисторії.

Сучавський судія сов. Воскович здавсь Поляк не зважає на православні сьвята, але посилав партіям завізвання на урочисті сьвята. І так на Головосік 11. вересня с. р. мало кїлька гатнянських людей завізвання до інвентаря, де п. Воскович урядує, а на 21. вересня с. р. (на Богородицю) мав Георгій Іванів Карпюк завізване під загрозою кари 5 корон.

Zweek: Richtigstellungssache, підпис Воскович. Може би п. сов. Воскович на будуче вибирав робітні дні, щоби бідний мужик не мусїв з Гатної 14 km тропати до Сучави на таке урочисте сьвято як Богородиця. Ану най спробує не ціти, то буде платити 5 К. кари, а як би хто подиктував панови сов. Восковичови 5 К. кари за те, що кличе партії до Сучави на урочисті сьвята? Як би то панови смакувало?

Гатнянський.

Політичний перегляд.

Із грацького сойму. Німецька заїлість.

На вчерашнім засіданю в Граці покинули всі німецькі послі салю нарад тому, що краєвий маршалок допустив до того, щоби прочитано одну інтерпеляцію (запит) у словінській мові. Маршалок мусїв перервати засіданє на якийсь час. Коли засіданє знов почало ся, а німецькі послі мимо того не хотїли взяти участі в нарадах сойму, тоді маршалок мусїв замкнути засіданє. На сїм найбільше можна пізнати заїлість німецьку, та як то німецькі послі не терплять всего, що не німецьке. Та вже поволі рветь ся їм. Народом досить німецького панованя, они хочуть бачити свою мову на рівні з німецькою.

Ческо-німецький спір.

Одні вперті, а другі ще більше. Ческі партії не хотять податись в нічим Німцям, а Німці хотять, щоби їх справу трактовано в соймі на сам перед. Ческі партії на своїх засіданнях заявили, що зробили все, що можливе, щоби привернути ческому

соймови здатність до роботи, хотїй не оказали найменшої податливости, а німецькі партії обстоюють твердо при своїх правах і хочуть вперед забезпечити права свого народа на Чехах. Мішало ся правительство, мішало ся дїдичі, робили заходи намісник і краєвий маршалок, а в послїдних днях навіть ческий міністер др. Зачек, однак жаден із сїх заходів не принїс успіху. Сойм ческий не мав вже надїї, щоб вдалось йому по праці працювати. Інакшого виходу тепер нема, як хїба пересунути наради ческого сойму на неозначений термін, або таки розв'язати сойм.

Загребський процес о державну зраду.

Сей процес тягне ся ще від часів, коли мало прийти до війни між Сербією а Австро-Угорщиною. Тоді то прокураторія міста Загреб виточила великому числу Кроатів процес за зраду державу. Обжалованим закидувано, що они організували тайні товариства по Хорватії та Славонії, цілю яких було відірвати сї два краї від австрійської держави і злучити їх із сербским королівством. Процес тягнув ся кілька місяців аж до 5. с. м. коли трибунал оголосив засуд і то засуджено 31 обжалованих на кару тяжкої в'язниці. Найбільшу кару одержали два брати Прїбичевичі, яких засуджено на 12 лїт в'язниці а прочих від 8 до 4 лїт. 22 обжалованих увільнено. Проти засуду внесли оборонці обжалованих рекурс, наколи прокуратор вїє рекурс проти того, що увільнено згаданих 22 обжалованих.

НОВИНКИ.

Чернівці, 7. жовтня 1909.

Налендар. Пятниця 8. (25) Евфрозина, Пафнут.; рим.: Вригіти вд Схід сонця 6:12, захід 5:23. — Субота 9. (26.) Іван, Гedeон; рим.: Діонїсія М. Схід сонця 6:13, захід 5:21.

Почетні члени. Громадска рада в Карапчеві іменувала пп. посла Пігуляка, краєвого інспектора Омеляна Поповича і старосту Ромашанана своїми почетними членами.

Запис. Константин Володкович, богатий Українець з Одеси, який перед кількома роками за свої гроші казав зладити пам'ятник Шевченка для Львова, тепер помер і в своїм завіщаню записав 36 тисяч рублів на стипендії для українсько-руських студентів з львівського університету. Може хоч від тепер добрим словом будуть згадувати його львівські Українці.

Величезний пожег в Львові. В понедїлок по полудні счепив ся у львівській цегольній фірмі Левинських великий огонь, який в короткім часі захопив ціле забудоване. Як доносять місцеві часописи, вибух огонь з тої причини, що новий палач, якого щойно прийнято, не умів ще орудувати машинами і своєю необачністю спричинив так великий пожег, якого від 15 лїт ще не було у Львові. Шкода вносить звыж півтора мільона корон, з чого більшу часть звернуло товариство аскураційне.

Просьвітна організація американських Русинів. У Філадельфії відбуло ся дня 15. вересня перше просьвітне віче, яке творить зворот в публичнім життю американських Русинів, зворот до ясної будучности, красної долі. По рефератах зібрані делегати з найдавших країн Америки в числі около 150 прийняли таку резолюцію: „Зібрані делегати признають найбільше печучою і потрібною народною справою основане просьвітного товариства, яке має взяти в руки і вести наше просьвітне і економічне житє на чужині“. Серед незвичайного одушевлення і оплесків віче згодило ся на постанову резолюцію і названо основане товариство „Просьвіта“. Цілю того товариства є: 1. постарати ся, щоб в кожній нашій парохії була заложена читальня жива, 2. в кожній читальні має бути курс для неграмотних; 3. при кожній церкві мусить бути школа для дїтвей; 4. засновати висшу школу для учительок і дяків, при якій буде: 5. вишний курс нашої літератури і історії для тих учеників-Русинів, що ходять до вищих англійських шкіл і 6. основати висшу приготавляючу школу до духовного семинара. По виборі видїлу та урядників єпископ Ортинський заявив, що як першу підмогу на цілі товариства „Просьвіта“ жертвує свій дім, положений на Franklin Str. у Філадельфії, вартості 6000 доларів.

Самоубійство російського графа. З міста Ніци доносять, що російський інженер, граф Пашкевич, відобраз собі житє в однім з тутешних готелїв. Перед самоубійством приказав він своїй покоївці, щоби его збудила другої днини аж о 11. год. перед полуднем. Коли ся виповнила точно приказ свого пана і заковтала в означений час до дверей, то не дістала жадної відповіди. Заковтала ще раз і не дістала знову жадної відповіди, тоді зробила великий крик, на що збігли ся сусїди, які виломали двері і застали графа вже мертвого. На столї стояла фляшочка з утруєм, за помочю якої він переставив ся. Граф написав до російського консула

перед смертю письмо, в яким просив его завідомити о его смерті его родину. Причиною самоубійства уважають те, що він в прелїдних днях програв в карти ціле своє майно і ему не оставало нічого, як хїба отроїти ся.

Недуга цариці. Часописи доносять з Петербурга, що цариця занепадає на чимраз виразніші прояви умової недуги. Цариця терпіла сильно на нерви вже від 1905 р. себ-то від часу великої революції, коли то петергофський двір з причини пам'ятного зелїзничого страйку був якийсь час відтятий від цілого сьвіта. Перші тоді нервові напади цариці почали з тої пори повтарятися чимраз частїше. Цариця живе тепер в безнастанній тривозі о житє свого сина, наслідника престолоа. Всюди вивджають ся її революціонери, котрі безнастанно сприягають ся на житє царської родини, а головню на житє малого наслідника престолоа. Послїдні подорожі до Англії і Франції замість успокоїти хоррий ум цариці ще більше его роздразнили. Тепер появляють ся у недужої нові, чимраз сильніші нервові напади, так що лікарі побоюють ся, що недуга значно погіршиться ся. До хорої мають покликати в найблизшїм часі заграничних лікарів.

Смертність від пиянства. Член російської думи пос. Челишев займаєть ся збиранєм матеріалу в справі розширюваня пиянства і его наслідків. На однім засї даню думи говорив він про смертність від пиянства, подаючи при тїм зібрані цифри. Ось так протягом одного року померло від пиянства: від горівки померло 6.895 людей; утопило ся в п'янім стані 9.165 людей; померло від одуру з похміля 3.277 людей; убило ся при впадєню 8.758 людей; розбило ся о стовпи і ліхтарні 2.896 осіб; повісило ся в п'янім стані 834 людей; згоріло 1.530; отруїло ся 375; зарізало ся 674; дістало серцевий удар 1.251 людей. Разом 34.665 людей згинило через пиятику. Скільки зібрав пос. Челишев жертв пиянства за один рік в Росії.

Вплив бурі на страви і напитки. Се вже річ доведена, що страви і напитки в часі бурі псують ся. Пиво вітріє, молоко вурдить ся, а навіть мясо стаєть часами не до ужитку. Много людей придумувало над сею полвою і старало ся єї пояснити. Між иньшим догадувано ся, що спричинює се озон, витворений діланєм електричности, або може квас салітрянний в сему випадкові повстаючий. Але, хотїйби озон і приписати причину псути страв і напоїв, — то скількість его, маюча сполуку з ними в часі бурі, єсть надто мала, щоби могла заквасити відповідну велику скількість пива чи молока. Особи, які находить ся поблизько місця, в яке ударив грім, часто відчувають сильний удар, помимо, що грім їх зівсїм не ткнув. Суть се — всім знакомі — явища струї електричної. Подібні потрясеня електричні мусять певне удїлюватись і таким тілам, які в часі бурі псують ся. Можна також псуєть страв і напитков в часі бурі приписати електричному зворушеню бактерій, які наслідно спричиняють зміну матеріальну даних тіл. Хотїй сї всі знамена найчастїше являють ся в часі бурі, то мимо сего можна з ними зіткнутись і в часі повної погоди, коли небо єсть зівсїм чисте, без хмар.

Оповідки, іменованя і т. п.

Громади, які хотять завести у себе молочарську спілну, хай звертають ся в сій справі до „Селянської каси“ або до редакції „Буковини“.

Приватний приготавляючий курс отворить тов. „Українська Школа“ сими днями для всіх тих, що не здали вступного испиту при другій державній гімназії або яких не прийнято до приготавляючого курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба сими днями, заведїди перед полуднем, у секретаря товариства п. уч. Николая Пилата в бюрі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 7. жовтня 1909.

Львів, 7. жовтня. (К5.) В Жидачеві вибух огонь, який в наслідок вітру захопив велику часть міста.

Царгород, 7. жовтня (К6) Поголоска пущена часописами, немов би турецкий великий везир уступив із свого становища, не відповідає дійсности.

Петербург, 7. жовтня. (К6.) Поліції вдало ся арештувати шайку, що підробляла грошеві банкноти. Шайка вєпіла випустити між люди богато фальшивих грошей.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київї просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

ВИНОГРАД ДЕСЕРОВИЙ

солодкий (Chasselas) 5 кіло по К 2-50
висилає:

Dr. Horváth в Szentendre
(Угорщина). 2-5

Молочне мило**лелїйне з коником**

найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара д-р. Ю. Францова

в Терополі.

Се є знамените умирляюче средство до
натирания против всяких ревматичних
болів, простуджень, ломаня костей, пле-
чий рістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не припи-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
пошок) 8 кор. в оплатю і опакуванем.
Тисячки листів з подякою. — Вислака
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетній в дрогерії
медикалній Стерншуса.

19 (—)

Шукаємо зручної**дівчини або хлопця**

щоби вміла скоро писати по руски й по
німецьки на машині „REMINGTON“. По
близшій інформації треба звертати ся
до Союзу руских хліборобських спілок
на Буковині „Селянська Каса“ в Чер-
нівцях, вул. Паньська ч. 33.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР

Кonto шад-
ницї почтової
25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарських під
користними услївами від шкідливіх огневих,
числить умірковані премії за обезпеченя, 2 р. в м. (—)
ліквідує шкоди безплатно по пожарі,
уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороті.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.
Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові
і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця
і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекувати ся на житє в Товаристві
взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень
уділяють агенції „Дністра“.

Зголошення письменних господарів о агенцію приймають ся тільки
з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“.
Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і ре-
зерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом
корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсєма в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблї, гардинок, занавісок, портїєр, рукавичок Glacé
і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

Замовленя з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, уліця Паньська ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджичі скриньки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скриньки лишаєть ся в касї а скриньку саму від-
даєть ся П. П. Клїентам. — Перша вкладка виносить 5 К,
слїдуючі в якій будь висотї.

В ошадности наше богацтво!

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всї части шо дуже туть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилевич, Механїк**
в Чернівцях

ул. Жидівська 16, і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Др. Й. ПОРАС

лікар-спеціалїст від недуг носа, ший, ух і грудий

133 (5-5)

повернув

і ординує від 8—11 год. передпол. і від 2—5 год. пополудни
при уліці д-ра Райса ч. 22. — Телефон 479.

Друкарня Товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

має на складі і поручає отсі

ДРУКИ СУДОВІ

1. Спротивленє против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна.
3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов
о зверненє пожитки. 5. Внесенє о позволенє екзекуції на движи-
мости. 6. Внесенє о позволенє екзекуції на недвижимости.

Заразом поручає **нотарїальні друки** „Запис довжний до
інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“.

Цїна друків судових: по 3 сотики за аркуш. Цїна друків нотарі-
альних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш, „поданя“ по 4 сотики за
аркуш, „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Висилає ся за послїплатою або за попередним на-
дісланєм належитости, сейчас.

Адресувати:

Друкарня тов. „Руска Рада“

Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 11 місяця дрібним друком (петит). При кількохразових або при різних замовленнях значний огул.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровица число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміватись що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реніамації неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакция лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Дальші віча посла Н. Василька в вижницькім повіті.

□ По вічу в Довгополи вибрав ся п. Н. Василько з товаришами на віче до Вижиці. Кінна бандерія випроводжувала послів з Довгополя. В Устю Путилові уставлено в честь переїзджаючих послів триумфальну браму і тут при здвизі народу та вистрілах з мовдів витав послів в імени сеї громади хлібом та солю і відповідною промовою заступник місцевого двірника Вакарюк. В Вижиці відбулось величаве віче. При триумфальній брамі зібрались тисячі виборців, які витали посла Н. Василька з одушевленням. Речником їх був тут. посадник міста Фогель. Гурток погорільців, для яких перевів п. Василько щасливу материяльну поміч, кинув ся ще перед тим до воза, яким їхав посол Василько з др. Стоцким і завіз їх аж перед триумфальну браму. Віче відбуло ся в ринку під голим небом. До численно зібраних тут своїх виборців виглосив промову п. Василько, обговоряючи в ній загальну політичну ситуацію в Австрії і свої здобутки для вижницького округу і для самої Вижиці. Передовсім звернувши увагу на руску гімназію в Вижиці. „На всіх попередніх вічах сільських — сказав тут п. Василько — люди слушно домагались, щоби в тутешніх урядах були лиш такі урядники, які знають в слові і письмі українську мову. Тому і для місцевого чужого населення лиш руска гімназія може бути корисна і потрібна“. Дальші бесідники, навіть колишні противники рускої гімназії в Вижиці,

заявляли відтак, що справді п. Василько зробив і для не-Русинів Важниці добре діло, коли причинив ся до основаня тут рускої гімназії. „Про мої принципи говорив я Вам перед 11 літами — сказав тут між иньшим п. Василько — і можу із доволенем сконстатувати, що я їм ніколи не спроневірив ся: як заступник руского селянства, маю я передовсім беречи завсїгди селянських інтересів і заступати їх навіть проти иньших кругів, коли би селянські інтереси противорічили інтересам сих кругів. Головним моїм обовязком мусить бути: не допустити навіть в такім випадку до нарушеня супокійного розвитку і, де того потрібно, вступати ся енергічно мирною роботою для загального добра. Як посол демократичного народу стою я завсїгди по стороні рішучих демократів і маю підпирати всякі акції, що змагають до рівноправности всіх державних горожан та до постановлення дежави на вільнодумній і демократичній основі. Я свідомий того, що підчас своєї одинацятлітньої посольської діяльности не відступив я в нічім від своїх засад і прошу Вас, поважні вибрані, о висказане мені свого довіря, коли згоджуєте ся на мої принципи“.

На внесенне місцевого гр.-пр. пароха Семанюка віче одноголосно ухвалило подякувати п. Василькови за его успішну дотеперішню посольську діяльність і висловило ему повне довіре на будучність. Між домаганнями міста піднесено передовсім жадане окружного суду і промислової школи. Вечером розвинув ся в місті величавий похід з смолоскипами, який уряджено тут в честь д-ра Стоцкого і п. Василька. Відтак в готелю Фріста відбув ся банкет ула-

джений в честь послів місцевими Українцями. Коло 50 осіб взяло участь в тім пірі.

На другий день, в середу рано, виїхали послі на дальше віче — до Чорногузів.

При вході на місце віча привитав приголосних окликах „славно!“ п. посла Николая Василька і иньших господар Федір Гробовский хлібом і солю та подякував за ласкаву гостину послів. На сей щирій привіт відповів п. маршалок др. Стоцкий. Віче отворив п. надучитель Осип Лучинський з Чорногузів і на его внесенне вибрано до президії: Танасія Яківяка, господар з Чорногузів, Юрія Осташика, двірника з Мліїва, Федора Несторюка, двірника з Багна, Івана Шпитка, господар з Іспаса, а Данила Хоровюка, учителя з Ростік і Володимира Галицкого, учителя з Горногузів покликано на писарів. — Перший забрав слово п. маршалок др. Стоцкий. Він пояснив в своїй зрозумілій двогодинній промові так як на всіх попередніх вічах діяльність та успіхи наших соймових послів, отже 1) громадський виборчий закон, 2) пропінацийний закон, 3) краєвий Банк, 4) закон про рентові оселі, 5) парцеляцію, 6) закон виборчий до сойму і примус виборчий та иньші здобутки в соймі краєвим. Опісля уділено слова п. послови Антонови Лукашевичеві. Сей бесідник розказав зібраним на вічу про ріжнородні здобутки в раді державній. Обі сі промови прийняли вибрані з великим одушевленням. Тепер забрав слово п. посол Николай Василько. Его привитали вибрані довгими, немовкаючими окликами „славно-лавно!“ П. Василько сказав про

Еротей Пігулак.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

Тут німо вокруги а прецінь усього, що лиш око добачить, говорить повага, дух божий, силить ся в серци і тихомирить душу. Вкруги тишина, лишень вершками йде неустанна розмова. Там плине неустанно із всіх світів вандруючий дух землі і оповідає смерекам, що де на землі бачив. Листочки-шпильочки шепотом переповідають собі, що чули а коли дізнають ся про страшні нелюдські учинки, то піде шум і гомін широким лісом аж пні, столітніх застогнуть здригнуть ся. Низом туди тим яром, журчить живий потік, вторує вічно неустанному шепотови вершків — дерев. — Бач, тут, в тім ярі і цвинтар лісовий. Видиш, як відтам біліють ребра тяжкими віками похилених або й зломаних дерев?...

„Ходім вже відси, зашипотіла вона. Тут так поважно, аж майже лячно! Ходім на сонце“!

— Ходім. — І перейшли ми той, своєю велечавостою незабутно хороший ліс. Отуда краєм вже пробиваєсь веселе блакитне небо. Вийшлим на край. Близкотить світло, аж в очі бє. Весела ясність, весела зелень, веселі цвіти, веселі комахки,

весела ніжна музика, веселий настрій: отсе царинка!

Тепер розумієш, що то царинка?

Розумію. Царинка, се приманлива ясноцвітна веселка на вогкім сірім тлі неба; се чаруюча ніжна музика на солодкім просонню: гіркої буденьщини.

Верховинський мох.

„А проспалісьте ся паничу? Добре, щосьте припочали, маєм тяжкий кавалок дороги.“ Я мав гарний сон, Юрку. А ти продрімав ся? —

„Та де там, паничу, якос мені незбирано си на сон“!

— Шкода. Будем йти, Юрку? — „Ходім, паничу, ходім панночко“!

І пустили ми ся царинкою у глибокий яр, відки на тім боці знималась високо Скупова.

Легим кроком зупинились ми небавом в яру над головицями потічка „Тікач“. Відсвіжившись чистенькою водицею, почали ми підноситись поволи в гору на тисячу шістьсот метрів високу гарну полонину Скупову. Вона здоймаєсь якби величезна зелена кертovina високо у небо. Сподом стелять ся по ній розкинені темні смерекові ліси, вище зеленіють чисті полонини. На полонинах видно тут то там як пасеть ся маржина та вівці. В яру було тепло аж душно. Перейшовши темний праліс, підносили ми ся в чим раз висші рейони сві-

жійшого, холоднішого воздуха. Нога за ногою, крок за кроком, і за якийсь час стали ми на верху Скупови. Коли ще не дійде ся до самого верха, виринає вже ізза хребта полонини найвисша голова темної Чорногори Піп-Іван. Сонце вже зверталось геть на захід до Чорногори. Коли ми стали на самім верху, відслонив ся увесь ряд величезних Чорногори, немов би виринув перед збентеженими очима раптом із широкого моря. На небі стояли нерухомо розкинені хмари сплітаючись із шпильями гір немов дальші, висші до неба сягаючі ланцюхи гір. Кріз прогалини хмар пробивались золоті промінні вечірньо-соняшного світла. Вони стріляли широкими ясно-тліючими теплими пасмами на всі сторони і надавали відслоненому образу чаруючий вираз. Гори і хмари купались в якимсь невиразнопрозорім воздуху. Глибоко в долині крутим стягом вилась блискуча лента чорного Черемоша. Сілце Зелене досягали вже вечірні тіни високих гір. Ми стоячи немов приковані до сего місця і дивились мовчки на той казочний образ. Навіть Ткачук вплив з верховинськими сценеріями освоєні очі в ту чарівну истинно верховинсько-величаву панораму. Врешті несказаної святости і величчя вливалось мовчки крізь зіниці очей і пліло безмежно глибоко в нутро душі.

(Далі буде).

спеціальні здобутки для свого виборчого округу і при тім завзявав всіх селян-хліборобів, щоби посиляли своїх хлопців до гімназії в Вижниці, бо лиш тоді зможуть мати своїх урядників-Русинів у всіх урядах. Заразом сказав п. Василько, що він й на далі буде щиро і ретельно заступати своїх виборців як в соймі так і в раді державній. При грімких окликах „славно!“ закінчив бесідник свою промову. Отець др. Бриндзан, парох з Міліва подякував послам за довгі та щиро зрозумілі промови, а нарід зібраний уділив всім послам руским, а особливо п. Николаєви Василькові повне необмежене вотум довіря.

Бесідник о. др. Бриндзан поставив отсі бажання:

1) жадаємо, щоби видано повзів продавати свині покупцям по селах дома, та щоби знесено розпоряджене, котре забороняє купувати свині коло домів господарів;

2) жадаємо, щоби знесено розпоряджене, котрим забороняє ся завертати назад свині вигнані на торг до Галичини;

3) жадаємо, аби річні ярмарки в Вижниці були так розложені, щоби всі селяни-господарі могли легко продати худобу без жадних перепон, та щоби торговельникам худобою не давано повзів на особний речинець ярмарків річних без повідомлення хліборобів;

4) жадаємо, аби сільну ропу позволено брати даром для ліпшого ховання худоби.

Посол др. Ст. Стоцький відповів на сі жадання і підніс особливо в своїй бесіді, щоби селяни продавали свою худобу через особні спілки для продажі худоби.

Бесідник Іван Шпитко підніс хосен і начіне гімназії в Вижниці та завзявав, щоби люди посиляли своїх дітей до сеї школи а далі жадав: 1) щоби знесено рогатки, 2) щоби заложено окружний суд в Вижниці, 3) щоби заложено філію робітничого бюро краєвого в Вижниці, і 4. щоби заведено у всіх урядах для руских сторін руску мову урядову.

Бесідник Федів Грабовський просив, щоби для громади Черногузи закуплено ліс, бо люди страшенно бідують зимою без опалу. Опісля зголосив ся до слова п. Володимир Галицький, делегат з Черногузів і предложив отсі бажання зібраних: 1) жадаємо, щоби заведено при Виділі краєвим курс для виображення громадських писарів з рускою викладовою мовою, 2) жадаємо поділу „Ради краєвої культури“ на руску, волоску і німецьку секцію, 3) жадаємо, щоби заведено перестанок (Haltestelle) при желізниці в Черногузах. — Опісля предсідатель замкнув віче, дякуючи послам за їх прибуте до Черногузів і за всю їх працю для народу.

Того самого дня (по полудни) відбуло ся ще віче в Виженці.

(Далі буде).

Політика торговельна а інтереси рільництва.

(Дальше.)

Належить приглянутись тепер, як орудують держави представленими вше средствами політики торговельної з огляду на рільництво і якого приміненя тих средств вимагає розвиток рільництва і его корисний стан.

Успіх і поступ продукції рільничої залежить передовсім від висоти доходу, який приносить рільникови его праця. А дохід сей знов залежить від ціни, яку одержить він за свої плоди рільничі, отже передовсім за збіже і за худобу.

Від сего доходу залежить однак не лише само рільництво с. є рільнича продукція, але мимо інших родів продукцій не лише судба рільника і его родини, але й многих кругів з ним звязаних.

На рільнику тяжать рати гіпотечних позичок, премій аскураційних і обнижене доходу рільника підкопує дотичні фінансові інституції, а з ними цілі знов круги людности, які з ними стоять в звязи. В інституціях таких містять свої дрібні ошадности

також дрібні купці, ремісники і робітники, або користають з їх кредиту, стан отже тих інституцій відбиваєсь на кругах зовсім перильничих. Рільники удержують робітників і слуг при господарстві, які при упадку рільничих господарств тратять свій заробок, а в прочім зубожілий рільник перестав купувати товари і артикули промислу, на чім знов тратить торговля, промисел, фабрики і заняті при тих робітники, ремісники — се спроваджує застій в продукції промисловій з всіма її шкідливими наслідками. Упадок отже рільництва, спричинений низкими цінами худоби і збіжа не є лише нещастям, яке дотикає сам стан рільника, але є загальним нещастям, суспільним, котре вимагає заради і средств запобігаючих з боку цілої суспільности — отже держави.

Средства ті лежать між иньшими також в політиці торговельній. Потреба охорони рільництва перед раптовними, а великими знижками цін продуктів рільничих стала пекучою особливо в другій половині XIX. століття. Передтим були в рільничім господарстві зовсім иньші відносини. Як прийшов неурожай, то за се була вища ціна, бо не було теперішньої густої сіти землі, котрими би можна було довести збіже з чужих країв; як була низка ціна, то за се було більше збіжа і паші, одно покривалося другим. Впрочім рільниче господарство, було тоді ще переважно т. зв. господарством природним, в котрім лише часте продуктів йшла на торг, а більша часта спотребувалась в господарстві. Господар купував — мало продукти господарські, перероблювано на місці і заспокоювали безпосередно потреби господаря і его родини. Ще не зовсім старі люди між нами тямлять ті часи, де в господарствах середних, як прим. в наших давних попівських родинах всі майже потреби консуму заспокоювалось з продуктів власного господарства. Ходилось в білизні з домашнього полотна, часто навіть в одежі з робленого дома сукна, світилось свічками лосвини, дома зробленими; йшло то, що випродуковало господарство, з виїмкою хіба кави, чаю, цукру і часом куповано м'ясо; пилось домашні меду, вишніки і т. п. Так було в середніх господарствах, а щож доперва в селянських! Тут господарство заспокоювало само безумовно всі потреби господаря. Так само і кошта продукції господарської, як робітник, служба, машини, інвентар, лише в незначній часті покривались готівкою. Слуги брали платню в збіжжю і одежі, робітники в живна робили за сніг, худоба ховалась дома, а навіть примітивніші штуки з інвентаря мертвого робив селянський майстер часто за винагороду в натурі. Гріш отже мав ту значіну другорядне і взагалі невелику роль. Для того і зміна в ціні продуктів господарських не мала на відносини рільництва значного впливу і знижки тих цін не спроваджували катастроф.

Інакше уложились відносини в рільничім господарстві в другій половині XIX. століття і поставили иньшіне его становиско на зовсім иньших основах.

Природне господарство замінилось в грошеве господарство. Нині господар продукує на торг і нині заспокоює господар свої потреби, купуючи на торзі продукти промислу. Буває так, що не раз рільник навіть хліб до хати купує в місті. Нині і кошти продукції рільничої, слуги, робітників, інвентар мертвий, все платить ся грошем. Нині гріш отже в господарстві рільничім грає перворядну роль і для того знижене доходів рільника, спричинене упадком цін продуктів рільничих є нині катастрофою для господарства рільничого. А причини сеї знижки цін стали дуже численні і ріжнородні. Віржа, тарифи желізничі, відносини монетарні, вартість гроша, конкуренція країв чужих, все то рішає о судбі рільника і несподівано не раз спроваджує на него тяжке положення, яке часто доводить его до руїни. Рільник в поті чола обробить землю, засіє, земля уродить і здавалось би, мусить оплатити его труди, тимчасом спекуляція біржава спричинена не раз впливами політичними, тарифи желізничі, які фозитують збіже чужого краю, спричиняють без его вини штучно знижку цін его продуктів і рішають про его судбу. Против таких впливів рільник стоїть безрадний і безпомічний, не може навіть аскуруватись від них, так як аскуруєсь від граду або огню. Тут повинна аскурувати его держава через відповідну торговельну політику, через відповідне примінене її средств.

І дійсно така охорона інтересів рільництва дорогою політики торговельної розпочалась в другій половині XIX. століття в тих державах, в котрих стан рільничий зумів здобути собі які такі політичні впливи і приневолив верховодячих політиків числитись з собою, або де політика ті з'умили зрозуміти его високе суспільне значіння, а передовсім в Франції, Німеччині і Австрії. Держави ті вступили на дорогу охоронної політики митової рільництва.

Політику сею виконують згадані держави, передовсім накладаючи привозове мито на збіже, яке ввозить ся до краю з чужих держав. Задачею їх є здержати упадок ціни збіжа в краю, котрий наступив би, колиб чуже збіже, котре за границею більше зародило, або котрого кошта продукції є за границею низші, робило конкуренцію кра-

вому збіжжю. Очевидно, що такі мита збіжені лежать в інтересі рільника, але противні в інтересам людности міської, яка хоче дешевого хліба. Для того репрезентанти її, головні соціал-демократи голосно домагаються ся скасування тих мит, щоб збіже подешевіло і хліб був дешевший.

Жадане се справедливе, однак має свої границі, а сею границею є передовсім згляд на се, щоб знижка не була так велика, щоб її рільник не міг видержати. Бо як вже вше згадано, упадок рільника спровадить також посередню упадок робітника, і ему не допоможе, що хліб буде дешевий, коли не буде мав за що его купити. Тут однак повинна бути властива міра. Мита не повинні бути так високі і йти так далеко, щоб аж підносили ціни збіжа, сповнять свою задачу, коли не допустять надто великої его знижки і тут поле для розумної політики торговельної, щоб не йшла ані в однім ані в другім напрямі задалеко і уміла погодити суперечні інтереси згідно зменшити тоту суперечність.

Іншими дорогами хоронить політика торговельна рільництво супротив знижки ціни худоби й інакше формують ся суперечности на тім полі.

РЕЗОЛЮЦІЇ

ухвалені на козольському сирьозданню пос. Н. Василька в Розтоках, Путалові і Довгополі.

I. Резолюції загальної натури:

1) В переконанню, що сойм наш в теперішнім своїм складі не згодить ся на заведення загального, рівного, безпосередного, тайного виборчого права до сойму з узагальненем відношень народностей, зібрані виборці визнають усіх руских послів а в особности свого посла Николая Василька, аби они — коли вже в жаден спосіб не вдасть ся їм змінити в користь Русинів проєкту виборчого права до сойму виробленого комісією для соймової виборчої реформи, — голосували за сим проєктом і вистарали ся о санкцію для него. А повинні они се зробити для того, що згаданий проєкт, мимо всіх своїх недотач усе є кроком вперед і улекшить безпечно добути нашого ідеалу загального, рівного, безпосередного, тайного, під зглядом національним пропорціонального виборчого права.

2) Признаючи велике економічне значіння ухваленого соймом закона про рентові оселі для цілої Буковини, а в особности для гірських околиць, зібрані радо визнають цісарську санкцію сего закону, о яку так пыльно старались наші послі.

3) Зібрані висказують своє переконане, що намірене отворення румунської границі для ввозу м'яса буде мати дуже шкідливі наслідки для рільного населення цілої Буковини. Та найбільше дасть ся оно в знаки гірському населенню, якого ціла економ. егзистенція оперта на плеканю худоби. Як упадає промисел через подешевіне продуктів своїх, так мусить упадати рільна господарка, а особливо плікане худоби через подешевіне її продукту: м'яса. Тому зібрані виборці визнають усіх мужицких послів, а свого посла спеціально, аби они постарали ся о як-найбільше винагороджене з боку держави той кривди, яку она робить рільничому населенню, та о те, аби при розділі того відшкодованя найбільше відшкодоване дістало гірське населення яко найбільше покривдене.

4) Зібрані визнають руских мужицких послів, а свого посла спеціально, аби они виробили докладний проєкт закона про віддовжене мужицкої посілости і в порозумінню з мужицкими послами иньших народностей старали ся зробити его законом. Проєкт той мусьби мати за основу засаду, що обдовжений платить сам свій довг, лише держава дає ему довгі рати, низькі відсотки як се стало ся в ґрунтах викуплених по скасованю панщини.

5) Зібрані визнають всіх руских послів, а свого в особности аби они постарали ся в законодавній дорозі вибороти українській мові на Буковині найповніший її права так в судівництві і адміністрації. Нім се стане ся, повинні наші послі ужити цілого свого впливу на правительство, аби оно вплинуло на урядників, щоби вони в зовнішнім урядованю бодай з рускими сторонами рускою мовою. Особливе у судівництві се конечно візгляду на саму задачу судівництва. А тим часом у наших суді вижницькім топча ся навіть прислугуючі нам права рускої мови, а на наші жадання відповідає ся, що нема руских писарів. Се в кождім разі річ начальника суду постарати ся о таких писарів, які могли би співнити те, чого собі горожани бажають, а що їм вже істнующими законами заперучено. Але вижницький начальник суду наказує рускому суді, який для рускої сторони видає вирок по руски на руску скаргу, видати той вирок в німецькій мові.

II. Резолюції льокальної натури:

1) Визнаємо руских послів, а свого посла спеціально, аби они доложили усіх старань, щоби повіт наш дістав добрі дороги. Таких доріг як

у нас нема в цілій Буковині. Через брак доріг спиною ся економічний і культурний розвиток повіта, населеного приходить ся тяжко жити задля дорожничі ввезених продуктів. Особливіше потребує повіт дороги з Вишніці до Селетина, з Усти Путалова до Яблониці і краєвої дороги для Вишнічки по скасованю дороги через Німчич. Зібрані однак жадають аби догляд над сими дорогами перебрав край і поручив его фаховим інженерам бо дотеперішні комітети дорогові не відповідають цілком своїм завданням. Зібрані взивають послів, щоби старались в тій справі о санкцію для ухваленого вже в соїм дорогового закону, який зносить рогатки.

2. Зі згляду на страшене обдовжене гір і зі згляду на страшну економічну лихву, яка руйнує цілковито наші господарства, вискаючи як павук всі господарські доходи. зібрані взивають всіх послів, а свого посла спеціально аби они — ним прийде закон про віддовжене мужицької посілости — постарали ся аби при помочи правительств основано банк для гір, який давав би виші позички, як дає краєвий банк, давав ті позички найвише на 4½% і довгі роки, бо лише в той спосіб можна ратувати в горах руйновану мужицьку посілость. Доки се не стане ся мусить мужицька посілость на очах упадати, бо під пазурами лихварів она не може поправляти ся навіть технічно, а стає рабунковою занедбанною господаркою з дня на день. Коли інші краї навіть нашої держави, а навіть інші околиці нашого краю під зглядом господарским розвивають ся і хоть не числом то якістю йдуть в перед — то наші господарства засуджені на упадок, бо всякий дохід і прибуток господарства, який повинен йти на улішнене господарки пожерає лихвар, а господар в розпучі дивить ся на технічну руїну своєї господарки ждучи ліцитації.

3. Окрім банку мусівби край і держава посістити і з іншими средствами помочи зруйнованам лихвою Гуцулам: як дбаючи усильно про розвиток худоби, признаючи на сю ціль спеціальні субвенції для гір і поборючи всіми силами піянство, яке є нещастям населення, а найліпшим помічником лихварів. Гуцули нарід горяче кровний і не може оперти ся покусі розсіянних по всіх горах коршем і падає жертвою лихваря і шинкаря. Тому правительство повинно видати, а бодай толерувати виняткові закони і постанови для гір і взяти дитину Гуцула в оборону перед рафінованим шинкарем-лихварем. Тому взиваємо руских послів, а спеціально свого посла, аби они в сїм напрямі вплинули на правительство і так в соїмі, як і в парламенті поставили проєкт відповідних законів.

4) В кінці просимо наших послів, аби они постарали ся щоби до вишніцького і путалівського суду приділено як найбільше судів Русинів, які завдали би собі труда познакомити ся з льокальними господарскими відносинами, і мали серце вислухати тої трагедії мужицької душі перед обличчєм суду, а тоді не однім винок, який нині кличе до неба о пімсту, не лежав би в актах сих судів. Вкажемо лише на систему купованих дерев на речинець, не аби дістати то дерево, але аби заробити 100 проц. від капіталу. Сему можна би зробити конець при добрій волі судії навіть при існуючих законах. До сего треба однак, аби на чолі наших судів стояли люди, що мають знанє льокальних відносин, серце і почуте дійсної справедливости, а не чинovníки, які лиш борять ся перед інвазією рускої мови до суду.

По дотеперішній політичній праці нашого посла Николая Василька, ми сподіємо ся, що він доложити всіх старань, аби наші кривди висказані в наведених резолюціях направити, наші домагання сповнити і тому ухвалюємо ему наше повне довіра.

Ті резолюції ставив на всіх названих в горі вічах іменем місцевого населення п. Методій Огороднік.

Політичний перегляд.

В справі дальших нарад в угорскім парламенті.

Партія незалежниць, що має в парламенті більшість, ухвалила не відлучувати парламенту, але радити дальше над внутрішніми справами палати. Та мимо того політичні круги занепокоєні, що дальші наради парламенту можуть мати прикрі наслідки, бо дуже можливо, що прийде до ріжних конфліктів. Уміренні круги партії незалежниць сподіваються, що може вдасть ся не допустити до рішення в справі банків. Коли-би таки дійсно ухвалено дещо в сій справі, то нема чого обавляти ся, бо то буде лиш зазив до правительства, аби оно виготовило проєкт на відділене банку. На уступаюче правительство сей зазив не може, розумів ся, мати жадного впливу як також не може зобовязувати будучого правительства. Хотий Кошут пішов цілком під команду провідника лівиці Юста, то уміренні круги не покидають все таки надії, що не прийде до жадних ухвал, які стали-би причиною розв'язання парламенту.

Загребський процес о державну зраду.

Прокуратор відтягнув свою жалобу неважності проти увільнення 22 обжалованих і поставив у трибуналі внесок на випущенє 10 обжалованих. Оборонці обжалованих в загребскім процесі внесли просьбу, аби вже тепер випущено на волю і прочих 12 обжалованих, що їх при головній розправі увільнено. Трибунал відкинув просьбу оборони.

Відвідини царя в Італії.

В петербургских кругах ходять чутка, що цар виїде небагом до Італії на відвідини італійської королівської пари. Цар, правдоподобно вибере дорогу через Київ, і виїде до Італії в супроводі міністра заграничних справ Ізвольского.

Мешканці Білгороду з нагоди річниці анексії.

З нагоди річниці анексії Босни і Герцеговини сумує цілий Білгород. На публичних домах повівають чорні хоругви, школи замкнені а студенти уряджують національні свята. Коло австрійської амбасаді ульокано військову охорону. — Перед полуднем улаштували студенти віче, в яким взяло участь зверх 10.000 осіб. По промовах студентів проти анексії ухвалено серед протестів на адресу Австро-Угорщини резолюцію, в якій збори заявляють, що не признають анексії, що уважають Босну і Герцеговину дальше частиною Сербії а босанське питання незалагодженим, і жадають як найскоршого полагодження сего питання в користь Сербії. (Австрія покищо очевидно може лиш сьміятись з тих резолюцій.) Учасники розійшли ся по вічу цілком супокійно. Підчас віча були всі склени заперті і всі доми украшені чорними хоругвами. Міска рада Білгороду хотіла відбутти ізза анексії засіданє, однак відраджено їй се. Часописи обговорюють докладно справу анексії. Майже всі признають, що Сербія сама своїми домашніми міжусобицями причинила ся до анексії сих країв, і тому на пізнійше треба взяти ся до серйозної праці.

Вісти про війну Еспанців з Нобілями.

Часопись „Соггео“ доносить, що два еспанські генерали промовляли на зборах в Мадриді про похід проти Кабильї і заявили, що заходить потреба вислати до Африки 150.000 воїв і покликати 50.000 резервістів, коли-би шеріфські воїки взяли дійсно участь в борбі проти Еспанців. По думці губернатора міста Тетуану війна потягне ся довго і не доведе до жадної цілі, хотий-би Еспанці віднесли побіду, бо, мовляв, Кабильї дуже багато, які окрім того не мають спільного, відвічального провідника. Султан Марока побоює ся, що як справа потягне ся так дальше, то буде приневолений зірвати зносини з еспанською державою. Що до своїх махінацій в Мароко, заявило еспанське правительство в Берліні, що правительственних інструкцій відносно походу не змінено та що програма Еспанців не допускає розширення воєнного походу і на Мароко. Подібну заяву зложив еспанський амбасадор в парискім правительстві.

НОВИНКИ.

Чернівці, 8. жовтня 1909.

Календар. Субота 9. (26.) Іван, Гедон; рим.: Дионісія М. Схід сонця 6-13, захід 5-21. — Неділя 10. (27.) Н. 19. п. С. Калістр.; рим.: Н. 19. п. С. Фриц. В. Схід сонця 6-14, захід 5-19. — Понеділок 11. (28.) Александ., Хар. Пр.; рим.: Плакида М. Схід сонця 6-16, захід 5-17.

Особисті вісти. Всі наші послы до парламенту і до соїму краєвого, які товаришили п. Николає Василюкові на вічах в вишніцькім повіті, повернули вчера до Черновець.

Державні испити. Николай Дрогомирецький, канд. прав, здав третій правничий державний испит з дуже добрим успіхом.

3 міської ради. Слідуюче засіданє міської ради відбуде ся завтра о 6-тій годині вечером. На деннім порядку стоять біжучі справи.

Катедра польської літератури. Як довідуємо ся, відбудуть ся завтра о пів до 12. год. в пол. в авлі нашого університету збори польських академиків, які будуть нараджувати ся над основанєм катедри на черновецькім університеті для польської мови і літератури.

Регуляція Молдави. З Кімполонгу доносять, що перебуває там тепер будівельний радник Кляйнгавс і інспекціонує регуляцію Молдави. Сконотатовано, що роботу виконуєть тут гладко, скоро і без жадних неправильностей.

Культурні здобутки українства. „Kurjer warszawski“ пише в статі „Pierwsza wystawa ukraińska“, ось що: „Вистава стирійська даєє нас, навіть імпонує. Показує вона, що нарід український страшенно прудко росте економічно і культурно, користуєть ся вже з усіх здобутків хліборобських та промислових, має розум творчий та організаційний, зрозумів потребу асоціації і працєв. Показує теж,

що український народ вже всі свої потреби може власною продукцією задовольнити. Вистава в Стрию показала нам те, чого ми не знали і навіть у думках собі не покладали, — що нарід український з погляду економічного та просвітнього вже доганяє польський народ, але перевищує його розумом організаційним, а що до асоціацій то дожене його швидко. А тоді... Що буде „тоді“ польська газета не доказала, затаївши свою думку під красномовними кроками. А в тім думка й так ясна, і без веларічних пояснень. Газета попросту боїть ся конкуренції українського народу та його повної еманципації з під батьківської опіки польської промисловости. Для нас надто цікавий отсей голос з ворожого табору. Він надзвичайно ясно висказує, що розвиток культурний та промисловий нашого народу застукав і прихильників наших, і ворогів зовсім несподівано і що наш народ у Галичині останніми часами виріс у показну культурну силу, якої вже не можна нехтувати. Скоро народ може задовольнити свої потреби власною продукцією, будучина его вже забезпечена, і ніякі ворожі напади его не подужають. Се вже не сїра, етнографічна маса, тільки й годяща на всякі експерименти та експлантацію, — се народ культурний і свідомий, як-раз своєю культурністю та свідомістю дужий і міцний. В сему его сила й оборона, в сему запорука его дальшого розвитку та поступу.

Ще недавно галицький „хлоп“ міг бути зразком темноти, забитости і некультурности. В західній Європі Галичина була якимсь островом дикости, убожества та безправности, що наближали єї швидче до сходу, ніж до заходу. І от досить було щирої праці одного покоління, щоб навіть з ворожих уст заслужити повне признанє і свідомство культурної зрілости. Праця не пропала марно і дає вже свої наслідки.

Оповістки, іменованя і т. п.

3 укр. акад. тов. „Союз“. Отсим запрошує виді укр. акад. тов. „Союз“ всіх своїх спомагаючих, старих і почесних членів на памятний вечер, який відбуде ся в честь покійного п. директора С. Шпойнарського в льокалі товариства у суботу о пів до 9-ої год. вечером. — За виділ Енєм Маєр, голова.

Українське „Історичне товариство“ в Чернівцях просить всіх своїх членів і гостей на відчит проф. др. Мирона Кордуби п. н. „Ворба о польскій стилі по смерті Володислава IV.“, який відбуде ся в університеті, в суботу, дня 9. с. м. Початок о год. 6-тій по полудні. — За Виділ товариства: проф. др. Милькович.

3 університету. Цісар іменував сталою професора університету в Чернівцях, Дра Фридриха Чапека, сталим професором анатомії і фізіології рослин для німецького університету в Празі.

Приватний пригтовляючий курс отворить тов. „Українська Школа“ сими днями для всіх тих, що не здали вступного испиту при другій державній гімназії або яких не прийнято до пригтовляючого курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба сими днями, завсїгда перед полуднем, у секретаря товариства п. уч. Николая Пилата в борі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

Посмертні вісти. Син п. Омелія Могильницького, директора „Рускої Каси“ в Чернівцях, Володимир помер нині в 1-шім році жити.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Субота, дня 9. жовтня: „Die geschiedene Frau“, оперета в 3 відслонях; неділя дня 10. жовтня о 3. год. по полудні: „Nathan der Weise“ драма Шілера в 5-ох відслонях, (половина ціни). З нашої сторони радили би ми головню нашої шкільній молодіжці, щоби явила ся численно на виставу сей драми. В неділю вечером „Die geschiedene Frau“.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 8. жовтня 1909.

Будапешт, 8. жовтня. (Кб.) Президент міністрів др. Векерле виїхав до Відня.

Білгород, 8. жовтня. (Кб.) Апеляційний трибунал підвищив кару, на яку засуджено Мілера і Янковича, обжалованих о шпіонажу, з 5 на 16 літ в'язниці.

Відень, 8. жовтня. (Кб.) Міжнародна конференція в справі поборювання торгівлі дівчатами ухвалила резолюцію, якою національні комітети зобовязують ся зааранжувати збірку законних приписів, відносячих ся до торгівлі дівчатами. Сим закінчено наради. Слідуюча конференція відбуде ся в маю 1910 в Мадриді.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

ВИНОГРАД ДЕСЕРОВИЙ

солодкий (Chasselas) 5 кіло по К 2-50
висилає:

Dr. Horváth в Szentendre
(Угорщина). 2-5

Молочне мило

лелітне з коником

найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть

NERVOL

„Назва правдо забезпечена“
антикара др. Ю. Францоу
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирана против всяких ревматичних
болів, простуджених, ломаних кистей, пле-
чий гістия і нервових недуг. Прошу ува-
жати на назву „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (зла-
шток) 8 кор. з оплатою і опакованом.
Тисячки листів з подякою. — Висика
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медичнальній Стернгуа.

19 (—)

Шукаємо зручної

дівчини або хлопця

щоби вміла скоро писати по руски й по
німецьки на машині „REMINGTON“. По
ближшій інформації треба звертати ся
до Союзу руских хліборобських спілок
на Буковині „Селянська Каса“ в Чер-
нівцях, вул. Паньська ч. 33.

Товариство взаємних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР

Конто шад-
ниці поштової
25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечення будинків, збіжжя і знарядів господарських під
користними услівями від шкідлих вогнів,
числить умірковані премії за обезпечення, 2 р. в м. (—)
ліквідує шкоди безплатно по пожарі,
уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.
Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові
і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця
і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекувати ся на жите в Товаристві
взаємних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень
уділяють агенції „Дністра“.

Зголошення письменних господарів о агенцію приймають ся тільки
з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“.
Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і ре-
зерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом
корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé
і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконане без закиду.

169 (—) Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“ в Чернівцях, уліця Паньска ч. 33, завела в себе так звані домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму від-
дається П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К,
слідуючі в якій будь висоті.

В ошадности наше богатство!

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цидуривати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилович**, Механік
в Чернівцях (—)

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Др. Й. ПОРАС

лікар-спеціаліст від недуг носа, шиї, ух і грудий

133 (5-5)

повернув

і ординує від 8—11 год. передпол. і від 2—5 год. пополудни
при уліці д-ра Райса ч. 22. — Телефон 479.

Друкарня Товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

має на складі і поручає отсі

ДРУКИ СУДОВІ

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна.
3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов
о звернене пожички. 5. Внесенне о позволенне екзекуції на движи-
мости. 6. Внесенне о позволенне екзекуції на недвижимости.

Заразом поручає **нотарияльні друки** „Запис довжний до
інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“.

Ціна друків судових: по 3 сотики за аркуш. Ціна друків ноти-
яльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш, „поданя“ по 4 сотики за
аркуш, „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Висилає ся за посліплатою або за попередним на-
дісланем належитости, сейчас.

Адресувати:

Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 11 місяць дрібним друком (петіт). При кількороазових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумівати ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Віче посла Н. Василька в Виженці.

□ Останнім вічем в вижницькім повіті, на яким складав справоздане пос. Н. Василько з товаришами, було віче в Виженці, яке відбулось там дня 6. с. м.

Коло 3. години пополудни прибув тут п. п. Николай Василько з заст. маршалка краєвого п. др. Ст. Стоцьким і ин. послами Спинулом і Лукашевичом. Прибуло тут з ними також велике число інтелігенції. На брамі коло „Народного Дому“ привітав п. п. Николай Василька щирими словами, передаючи ему до рук хліб і сіль, господар Дмитро Клим з Виженки. Потім звернувся він до інших послів дякуючи їм за їх гостину в сій громаді. — Виженецька „Січ“ привітала також щиро посла Н. Василька. — Голосні кличі „славно“ гомоніли довкруги.

Отворив віче п. надучитель Юрій Гордійчук з Виженки і на его внесенє вибрано до президії Палія Матейчука, господара з Рівні і Петра Кліма господара з Виженки а на писаря п. Данила Харовука, учителя з Ростік.

Перший забрав слово п. марш. др. Ст. Смалъ-Стоцький. — Він говорив, як на всіх попередніх вічах, про здобутки в соїмі краєвім. Вічевики з одушевленням одобрили роботу соймових послів і невмовкаючими окликами „славно!“ прийняли промову дра Стоцького.

Другим бесідником був п. Н. Спинул. Сей розказав виборцям про різні здобутки послів в раді державній у Відни. Зібрані одобрили так само і се справозданє.

По сїм зголосив ся до слова пан Николай Василько. Грімкими окликами „славно“ повитали зібрані свого посла. Посол Василько звернувся передовсім

увагу селян-мужиків на вижницьку гімназію, та напминав, щоби всі селяни посилали своїх дітей до гімназії. Відтак представив пос Василько здобутки для свого виборчого округу. — Віче в захватом прийняло промову посла Василька до відома.

Наконець промовив ще п. Методій Огороднік в імени місцевих селян-хліборобів, представляючи послам домагання тутешніх виборців. Бесідник поставив звінці резолюції, ідентичні з тими, що ухвалено їх вже на вічу в Розтоках, Путилові і в Довгополи і які подали ми у вчорашній „Буковині“.

По промові п. Огородніка забрав ще слово пан надучитель Юрій Гордійчук і по своїй гарній промові поставив ще отсі резолюції:

„Народне віче у Виженці одноголосно ухвалює слідуєчу резолюцію: 1. З огляду, що громадська рада у Виженці, в котрій склад входить лиш 6 християн а 12 нехристиян, ухвалила мимо протестів кількох радних продати сервітутові ліси і толови, уважаючи їх власністю цілої політичної громади, а узискані гроші за сї ліси і толови призначити на загальні видатки громадські без огляду на те, що до сих толік і лісів виключне право має лиш 132 людей християн у Виженці себто ті, котрі робили паньщину або вже їх діти, які є тепер крайно убогі, — проте народне віче остро протестує проти сеї негідної ухвали громадської ради, і звертаєсь до Високого Виділу краєвого з горячим зазивом і просьбою, щоби той заперечив сю продаж а свого посла Н. Василька просить віче, щоби він сю просьбу попер.“

2. Народне віче у Виженці звертаєсь до всіх руских послів, а осібно до свого посла Н. Василька з горячим зазивом, щоб на случай збудованя гостинця з

Вижниць через Підзахарич до Розтік-Путилова постарав ся він о зачисленє теперішньої дороги комітетової, яка веде через Виженку під гору Німчиц до доріг краєвих а тим самим і о знесенє дотеперішньої рогатки.

3. На підставі дотеперішньої діяльності усіх наших послів а особливо посла Николай Василька маємо переконанє, що він і на дальше буде так заступати наші інтереси і для того ухвалюємо п. п. Николаєви Василькови і всім прочим нашим руским послам повне а необмеженє довіре.“

Опісля промовляв Іля Шандро, дяк з Вижниць про неправоїсности в книгах катастру ґрунтового при суді в Вижниць. П. др. Смалъ-Стоцький сказав, що далі-далі будуть вже книги ґрунтові впорядковані.

Бесідник Тимофій Клим промовляв за тим, щоби змінити в користь селян ловецький закон. По сїм замкнено се віче, яке великим числом присутніх, як і ходом нарад визначалось справді величаво.

Політика торговельна а інтереси рільництва.

(Далше.)

V.

Політика торговельна — як сказано — найбільше дотикає рільника в питаню, чи і які належить мита (цла) охоронні накладати на заграничне збіжє і на заграничну худобу. Питанє се дуже важке і воно відіграло в послідних часах в загальній політиці нашої держави дуже важну роль. Для того слід і нам докладніше познакомитись з сею справою, а то тим більше, що тут більше як в якій будь иньшій справі є безкритичних окликів, котрі баламутять несвідомих.

Отже кілька слів для поясненя.

Перше що до збіжя:

Еротеї Пігуля.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Далше.)

Ті нерухомі шпилі гір і обляків вкруг домінуючої Чорногори, ті тліючі пасма промінів, те місцями розкинене ясне світло, а поміж тим розміщені темні тіни, до того той передвечірний безмежний супокій, глибоко в долині блескучий Черемош, поміж тим і над усім тим якимсь дивним чаром пересичений воздух, що споює все безперерви незаметними переходами одного в друге — все те разом сплітаєсь в образ райских прочувань, будить надземні чутя.

Вражінє таке сильне, таке велике, що чоловік стоїть забутий сам собою, не знає цілковито нічого, що вкруг него діє ся, він в тій хвили лиш внутрішнім чутєм живий, чує еством своїм те, що очима ллєть ся глибоко в душу. Проста, звичайна людина, ненавчена ще крити й придавлювати в собі свої чутя і вражіня, підлягає такому почуттю, як мала дитина. Я видів раз товариша вандрівки на сїм місци, що зайшов зі мною із поділя перший раз в отсей верховинський світ. Побачивши відси нараз в таку

саму пору Чорногору, впав він на коліна, втворив рот, витріщив широко очі і вляпав нерухомо свій зір у простір, як не свій. На лиці в него малювалось глибоке зворушенє, збентеженє і якийсь переполох, а далі якийсь несвідомий сьміх. Дійсно робить велич Чорногори в такій хвили дня, як отсе ми тут стояли і на сїм місци якесь грізне вражінє аж допригноблюючо-торжественного чутя. Вона стоїть так велично, так вельми поважно, так сьвято, що здаєть ся розмовляє з небом і немов би гнівно глядить на людину, що поважилась пригладати ся її тайним сходинам з небом. Здаєть ся, вона хоче звалитись на чоловіка. Нівідки не бачив я її так величавої, як відси із Скупови і в сїм надвечірнім часі.

Коли придивив ся я тому мому товаришови в его екстазі ближе, то зауважив я, що він зарив ся колінами глибоко у спід. Оглядаюсь, а то і я потону в зелений мох.

Верхами криє такий мох місцями широкі площі. Він складаєсь із безлічи стебелін, високих з напів метра, що стоять цупко побіч себе і пнуть ся як смерічки в гору та творять немов би густий смерековий ліс в мініятурі. Вершками вкладають ся листочки в звідки, сподом стебелина гола. Барва листочків така яка, така пересичена зеленою, що ті звідки займають очі, немов

би блискотіли живі зорі на чистім темнім тлі неба. Дивна та зелень. Стою нераз отак над тими смарагдовими звідками і дивлюсь на ту зелень довгими хвилями, вона немов говорить. Глибоко в душі ворущать ся якісь казочні чутя. Отак находить душа і в сих самотних вершинах істоти, що самим своїм еством викликають чутя і думки та змушують до тихої безсловної розмови. Та груба штивна верства моху отак і запрошує до себе на відпочинок. Лягти на него, то так як би на грубий еластичний матарац; розкішно лежати на нїм, підкласти руки під голов, та глядіти, як тихо легенько плывуть кудись ті воздушні плавці-облаки безконечним голубим небом. По між ними буяє истинний цар верховинського світа, орел.

Верховина, се дійсно окремиї, між небом а землею поставлений світ. Тут і все мертве — живе. Хоть ніби все німе, то рівно говорить воно і без слів.

„Ходім паничу, ходім панночко, захопите нас ніч, ще маєм добрі дві години в Зелене“, проговорив Ткачук.

Я схопив ся як зі сну, взяв її за руку і пустили ми ся вже дрімучою полониною у діл.

(Далі буде.)

Нині збіжжю дорожче, отже дорожче мука і хліб і ті люди, котрі живуть купованим хлібом, особливо робітники по містах мають більший видаток на удержання. З сєї причини жадають вони скасування мита охоронного на то збіжжю, що йде з заграниці, щоб тоді сего збіжжя приходило більше (головно з Росії і Америки) так, щоб тут в Австрії збіжжю було дешевше.

Воно правда, що в останніх часах, є у нас велика дорожня хліба. Прим. у Відні де 50 кіло пшеничної муки коштувало в липні 1906 р. 13.70 корон, в липні 1907, 16.80 К., в липні 1908, 20 К., сего року коштує в липні 25 К. Така ціна є в торгівлі гуртовій, значить, що в торгівлі дрібній випаде вона значно вище. З сего виходить значна дорожня хліба, бо й пекарі мусять відбити свій заробок. Однак рілники спротивляють ся знесенню мита, особливо рілники німецькі і чеські, лякаючись знижкою цін збіжжя, котра дуже дітливо відбила би ся на їх господарстві рілнім. На те кажуть робітники, що тут інтерес рілництва не утерпить, а учени. заступаючи на тій точці інтерес промислових робітників доказують се слідуячим способом: Правда — кажуть вони — що рілників в Австрії багато (загальне число всіх людей занятих при рілництві є около 12 мільонів), але лише мало з них продає збіжжю, лише такі, що мають висше 5 гектарів ґрунту можуть продукувати збіжжю на продаж, а ті що мають менше, спожитковують своє збіжжю в родині і при господарстві. А і з тих, що мають висше 5 гект. дуже много нині уживають своє господарство не на продукцію збіжжя, а плекають худобу, ярину, овочі і ведуть заводи молочарські так, що не буде в державі більше як 225.000 господарів, які на велику скалку продукують збіжжю на продаж. А то є в порівнянню з мільонами робітничого народу таке дрібне число, що його можна посвятити для добра тих мільонів.

Здавалось би, що в тих словах є повна рация, но вийде вона троха інакше, як слова ті ближше розберемо. Передовсім треба уважити, що нарід робітничий, т. є такий, котрий лиш з праці рух не лише по містах і фабриках при промислі, але також і при рілництві, чи яко слуги, чи яко робітники і що його тут є більше. В цілій Австрії є при промислі около 2 і пів мільонів, в рілництві около 6 і пів мільонів робітників (отже майже три рази більше), в Галичині, де промислу дуже мало, буде число робітників рілничих ще о много більше. А положене робітників рілничих є ліпше, коли ціна збіжжя є висока, бо тоді господар може ліпше платити і ліпше дати удержане, тоді він може своє господарство збільшати і поліпшати, що знов підносить запотребоване робітника, котре впливає на підвишене платні робітника.

Так отже аргумент, опираючий ся на інтересі робочого люду, має два кінці.

З другої сторони кажуть противники мит збіжжя, що мита ті і споводовані ними високі ціни збіжжя підносять доходи великих власників ґрунтових. Се може бути в части правда, але чи мита охоронні на артикули промислу не викликають також подібних наслідків? Вони підносять доходи з підприємств промислових, а відома річ, що найбільші підприємства промислові суть в руках великих капіталістів, спілок акційних і що тим способом підносять ся їх дохід, дивідента так, що з рівним чи найменше правом сказати можна, що і мита промислові служать капіталови.

Однак і для самих міських промислових робітників можуть з знесення мит збіжжя вийти наслідки некористі.

Коли через знесенє сих мит і дешевість збіжжя настане упадок господарства рілного по селах, то та людскість сільська, котра через тоє утратила заробок при тих господарствах, буде мусіла покинути село і піти до міста, або до фабрик за зарібком, а тим способом збільшить число робітників промислових і обнижить їх платню. Отже тим способом знесенє мит збіжжя може хвилево бути користне для робітників промислових знижуючи ціну хліба, але відтак може принести їм далеко більше некористі обниженням платні робітничої.

Се гадки з становища чисто господарського, а пригляньмо ще тій справі з боку політичного.

Які наслідки може мати отворене границі для збіжжя і знесенє мит збіжжя? Коли через то ціна збіжжя упала так, що господарство рілне не ресталося би оплачувати, то рілництво продукує мусіла би упасти, а тоді наступила би повна зависимість від заграниці, засипуючої краї своїм збіжжем. Така зависимість могла би спровадити в часі миру з часом піднесення цін збіжжя заграницею так, що край був би тяжко оподаткований вже не в хосен своїх а заграничних обшарників, а в часі війни така зависимість в запровіантованню від заграниці могла би викликати як найдалше ідучі політичні нещастя і катастрофи.

Дятого до задач торговельної політики кожної держави повинно бути забезпеченє, щоб край сам себе міг викормити своїм власним збіжжем. Така господарська независимість є найважнішою основою безпеченства держави. А се велілоб якраз митами збіжжя підносити і забезпечувати тривалий розвій рілництва.

З сих причин бувши німецький канцлер Біллов перед кількома роками мимо великих криків з сторони промисловців, підніс охоронні мита

збіжжю, щоб скріпити і піднести німецьке рілництво і забезпечити Німеччину на всякий случай перед зависимістю від заграниці на точці заосмотрени збіжжем. Була в тім глибока гадка політична знаменитого політика.

Так представляє ся справа мит збіжжя.

Тут наведено нарочно все, що против них і за ними промовляє, щоб виказати, що в таких справах не мож легководушно впливати агітаційними окликами, а треба річ всесторонно розібрати.

Та мимо многих аргументів оправдуючих мита збіжжю, ми з нашого становища в теперішній хвили мусимо бути їм противні, т. є обставати за їх знесенєм, коли не на все, то бодай на довгий протяг часу. А рішаючим буде для нас інтерес нашого селянства, котре в нинішню пору, дуже мало збіжжя має на продаж, а переважно своє збіжжю в власних господарствах спожитковує а в значній части збіжжю, муку або і готовий хліб купує. З сих причин ще в цвітні с. р. поставив в парламенті іменем українського гал. клубу пос. Овишкевич знесенє на знесенє мит на збіжжю.

(Далі буде).

До румунізаторского замаху на руску школу у Милишівцях гор.

(Допись.)

У дописи „Волоска повінь у Милишівцях гор.“ поміщений у 208. числі „Буковини“ з дня 29. вересня представили ми справдішне прикре положенє вашої школи у Милишівцях гор. Нині хочемо наш загаль поінформувати о дальших заходах румунізаторів над цілковитим знищенєм нашої школи.

Як у першій дописі було сказано, заявив родичам комісар по закінченню вивідувань, що всі до волоскої класи зголошені діти мусять аж до видана дотичного розпорядку краєвою Радою шкільною ходити до руских клас, бо у противнім разі будуть виказані до кари.

Розуміє ся, що полагожденє нашої шкільної справи пристоїть тільки краєвій Раді шкільній, бо тут розходиться о істнованє або скасованє нашої рідної рускої школи.

Однак румунізаторска пов. Рада шкільна у Радівцях стала дуже нетерпелива і взяла ся власноруч полагодити нашу шкільну справу в корнєть румунізаторів.

Справа має ся ось так:

Другого дня по комісії доніс учитель волоскої паралельної класи Смокот управителєви, що зараз по комісії у Радівцях переказав єму руский інспектор п. Никорович, що він згодив ся із заступником вол. інспектора у справі сейчасового допущеня всіх підчас комісії зголошених дітей до волоскої класи. Також ще сказано єму, що пов. Рада шкільна видасть в коротці дотичний розпорядок і заіменує ще одного вол. учителя.

Ми сумнівали ся і недовіряли Смокотови, щоб руский інспектор міг на таке згодити ся.

Та на жалє, вже дня 28. с. м. зарядив управитель школи, щоб всі до волоскої класи підчас комісії зголошені діти перейшли із руских клас до волоскої класи. Наші рускі учителі запротестували в управителя школи проти сего, бож прецінь комісар заявив, що аж до видана дотичного розпорядку краєвою Радою шкільною не сьміють сі ученики до волоскої класи ходити. На жалє оправдував ся управитель тим, що дня 25. вересня наспів дотичний розпорядок виданий не краєвою Радою шкільною, як се закон вимагає, але ворожою нам пов. Радою шкільною у Радівцях. Заряд шкільний мусів виконати наказ сего розпорядку.

См розпорядком поступила румунізація жвавим кроком вперед, бо прецінь вже сотка руских дітей (з першої класи 12, з четвертої класи 10 а з пятої 18) перейшла із руских клас до волоскої класи. Рускі класи порожні а волоска клася задовнена 200-ма учениками, так що в коротці заіменує пов. рада шкільна ще двох вол. учителів. Такого лиха напє нам сєй розпорядок! Румунізатори радують ся своїми успіхами а вол. учитель напружує всіх сил, аби вичити руских дітей кілька волоских речень, щоб могли при евентуальнім іспитованню показати, що вміють по волоски.

Що на се краєва рада шкільна а що наші посли? Чи віддали нас мовчки на поталу румунізаторам? Ждемо нетерпеливо відповіді.

Милишівські Русини.

Політичний перегляд.

Галицький сойм.

Засіданє із сєреди покінчило ся на дискусії над службовою прагматикою для народних учителів.

В дальшій ході дебати над кєстєєю службової прагматики народних учителів зазначив пос. Васунґ, полємізуючи з промовою віцепрезидента Дембовського, що вправді є постанови що-до правних відносин учителів, але переважно у відємнім напрямі, то значить що-до сего, що можна зробити проти

учителя, натомісць про права учителів що-до авансів, обсади посад і т. д. майже зовсім не говорить ся. Тепер паном житя і смерти учителя є окружний інспектор. В краєвій шкільній раді переважав елемент політичних урядників, необізнаних зі шкільними відносинами, а зарядженя видають вони часто навіть зовсім без відома шкільного інспектора.

По промові пос. Васунґа дискусію замкнено. До голосу були записані: проти пос. Скварко, за посла Стапінський, Макух, ко. Стояловський і Вандровський.

Як бесідник проти виголосив пос. Скварко одногодинну промову. На початку заявив бесідник, що внесенє комісії невистарчаюче і пропонує отєву резолюцію: „Взиваєть ся краєву шкільну раду, щоб зладила по кінець 1910 р. службову прагматику народних учителів і заявив ся за явними кваліфікаціями, які видавали би не одиниці, але якісь тіла. Дальше домагав ся рівноваги між правами а обовязками учителів та, щоб занехано практику переносеня учителів з політичних зглядів“.

Генеральний бесідник за пос. Стапінський не-присутний на салі, втратив голос.

Справоздавець пос. Гальбан заявив, що прагматику не можна так скоро полагодити, як сего домагав ся о. Сенік у своїм внесеню.

Пос. Левичкий застеріг ся у фактивнім спростованню проти сего, що пос. Дембовський закинув єму „правдоподібну нестислість інформацій“ в справі поведєня з учителем в Журавні.

Засіданє замкнено около 3. години. Слідуяче нині о 10. год. рано.

(49. засіданє 1. сєсії. IX. періода соймового з сєредн, дня 7. жовтня 1909 р.).

Засіданє почало ся о год. пів до 11-ої відчитанєм.

Др. Евг. Олесницький поставив 5 пєтицій до ц. к. правительства.

По переході дневного порядку справозданя краєвого виділу про будову водних доріг перєслано до комісії водної. Відтак мотивував пос. Васунґ своє внесенє в справі зміни краєвого закона про двотипові учительські семінарії.

По відосланню внесеня посла Васунґа до комісії шкільної, де вже спочило аналогічне внесенє посла Макуха, предложив референт посол Майс ім. правничої комісії, щоб відповідно до домагання пєтицій цілого раду громад вівзвати правительство до утворєня повітового суду в Устєю сільнім.

Хоч се містечко далеко на Мазурщині, то наші посли Содомора й Думка горячо попірали внесенє комісії.

Шесту точку дневного порядку відложив маршалок до найбільшого засіданя на домаганє посла Олесницького, котрий зазначив, що дневний порядок нинішнього засіданя одержали посли аж нині, а обговорювана справа є дуже важна а тут не було часу над нею застоповити ся.

Таким робом приступлено до дебат над справозданєм комісії промислової про діяльність II. департаменту краєвого виділу в справі пошираня краєвого промислу.

По тім, як референт бар. Баталія відбурмотів під носом внесенє комісії, забрав голос др. Евгєн Олесницький, та зазначивши взаємини між рілництвом і промислом та те, що в сій області повинна стояти на боці національна ворожнєча, констатує, що — на жалє — галицький краєвий промисл є як раз областю, де розвельможнила ся „політика“.

При кінці своєї промови звернув ся ще бесідник проти порушуваня комісєєю сїрничкового монополію.

Слідуячий бесідник пос. Гальбан вказував на те, що розвиток рілництва без промислового підвищення єго продуктів, виходить на шкоду рілництва і краю. Бесідник звертає вкінці увагу на те, що галицька єуспільність зовсім не підготовляєть ся до торговельних трактатів з Румунією, тоді як Німці засновують вже свої фабрики на Буковині, щоб збувати свої продукти в Румунії й Галичині.

Пос. др. Ів. Макух жалів ся на те, що домашній промисл в східній Галичині не знає зовсім опіки, що більше скарбові власти роблять єму значні перепони. Обговоривши прочі галузи нашого домашнього промислу, поставив бесідник резолюцію, якою взиває краєвий виділ, щоб перевів основні студії в області домашнього промислу, провірів умовини єго розвитку, обдумав спосіб єго організації та на найближшій соймоній сєсії предложив відповідні внесеня.

В дальших своїх виборах обговорив бесідник надужитя, котрих допускають ся комісарі староства задля своєї іґноранції або лінощів супроти селян, що заводять дахівкарські машини. З огляду на те він висловив бажанє, щоб краєвий виділ заопікував ся вибором ґемєнтових дахівок та щоб уладив кілька курсів про виріб дахівок.

Тут дискусію замкнено.

До голосу були записані „contra“ пос. Скварко і Левичкий а „pro“ Ганчаковский, Миронюк-Зачук і Думка.

По промовах генеральних бесідників послів Левичкого і Ганчаковского та провокаційнім кінцевім виводі пос. Баталії, прийато внесенє комісії і резолюцію посла Макуха, хоч проти неї пручав ся вєхпольський референт. Обі резолюції посла Олесницького перєпали. По полагоді зміни єтату за-

лізничного бюро та ухваленню резолюції шкільної комісії в справі учительської прагматики ухвалено переслати до бюджетової комісії зголошені вже давніші нагальні вимоги.

На тім засіданні з огляду на брак комплету в палаті о год. пів до 3-ої закінчено.

Слідуюче засідання в суботу о 10. годині рано.

Польська депутація в Будапешті.

Польська депутація, що взяла участь у арадських сьвятах, прибула вчора до столиці угорської держави, де зготовлено їй торжественне привітання. Сьогодні з'явиться вона в парламенті, де іменем угорської палати послів привітає її президент Юшт і міністер торгівлі Кошут.

3 угорського парламенту.

Вчорашнє засідання відбуло ся досить спокійно. Лавки людовців та конституціоналістів майже цілком порожні. З членів правительства явив ся лиш міністер торгівлі Кошут. По виборі еміграційної комісії засідання замкнено без всякого випадку. Слідуюче засідання сьогодні.

До авдієнції Лукача у монархи.

Бувший міністер скарбу Лукач помістив у часописи „Pester Lloyd“ допис, в якій дементує рішучо поголовку, пущену через „Neue Fr. Presse“, немов би монарх говорив йому дещо про Кошута.

Вигляди переходового міністерства.

В останніх днях угорської кризи пішла чутка з уст до уст, що дні життя коаліції почислені. Як наслідки коаліційного міністерства виступають незалежність, які жадають рішучо получення ім керми угорської держави. Політичні круги не поділяють думки, що монарх подасть ся жаданням партії Кошута. Сподівають ся, що поки-що буде утворене тимчасове міністерство, що дає партійним клубам багато предмету до дискусії.

Партія незалежності заповідає на випадок, коли би іменовано проти неї тимчасовий кабінет, велике пораження для нових міністрів, по чім му-сіло би чейчас наступити розвизання парламенту і розписане нових виборів. Партія незалежності не має страху перед новими виборами, бо споді-ває ся з них лише великої перемоги.

В кругах партії конституціоналістів споді-вають ся з певністю, що монарх бодай увільнить її міністрів з неприємного положення.

Справа професора Вармунда.

Як звісно, міністер просвіти граф Штірґ сис-тував виклад з обсягу церковного права, заповід-жений проф. Вармундом на юридичній факультеті пражського університету. Сей крок міністра про-світи викликав у вільнодумних кругах велике не-годоване. Професор Вармунд вніс відклик до адмі-ністраційного трибуналу. Як справа покінчить ся, не знати. Віденське товариство студентських занять вживаюче становище і очікують офіційного розпорядження міністерства просвіти на сиеговане викладів проф. Вармунда. Тоді пороблять они від-повідні кроки, щоб не допустити до порушення університетської автономії. Невагом зійде ся вико-навчий комітет всіх студентських корпорацій і там прибере становище віденського студентства рішучі форми.

Lex Kolisko — Axmann.

Вчора рішив ся ексекутивний комітет союзу німецьких послів на нараду. Всі бесідники, що зго-лошували ся до слова, робили правительству тяжкі закиди за те, що оно досі не предложило до санк-ції Lex Kolisko — Axmann, яким законом мав би бути забезпечений німецький характер народних шкіл нижньої Австрії. В причинах, які подає пра-вительство, комітет не находити жадної стійности. Всі члени комітету уважають сей законопроект ще за млавий; після їх думки потрібно в сій справі виготовити такий законопроект, яким би забезпечено на весь будучий час німецький харак-тер нижньої Австрії та інших чисто німецьких країв.

НОВИНКИ.

Чернівці, 9. жовтня 1909.

Календар. Понеділок 11. (28.) Александ., Хар. Пр.; рим.: Плакида М. Схід сонця 6:16, захід 5:17. — Вівторок 12. (29.) Кирик, Петронія; рим.: Максиміліана. Схід сонця 6:18, захід 5:15.

Соймова виборча реформа. В п'ятницю і су-боту відбували ся наради перманентної комісії над змінами в знавім проєкті бук. соймової ви-борчої реформи, яких зажадало центральне прави-тельство. Остаточно ціла комісія одностайно зго-дилась на ті зміни підносячи притім число послів з 59 на 63. Українці, Волохи, Німці і Поляки ді-стануть ще по одному мандатові. Всіх отже сой-мових послів мають мати Русини сімнадцять. Оста-точні рішення комісії закомуніковано иннім краєв. правительству. Найправдоподібніше вже коло

15. с. м. зійде ся бук. сойм на кілька-денні наради, аби полагодити сей закон. Округи виборчі українські вже розділено. В найближшій числі „Буковини“ обговоримо се докладно.

Із богословського факультету. По вакаціях зло-жили перший державний пспит богословія з до-брам успіхом: Стрільчук Гриць, Павлюк Євген і Чесниковський Кароль.

Нагла смерть. Передвчора около 12. год. в по-лудне помер нагло на червоноцвєтнім ринку рекрут Кон-драт Боднарш з Остриці. Причиною смерті був незвичайний вибух крові. Покійний терпів вже від довшого часу на туберкульозу. Ратункова сто-рож перевезла тіло покійника до міської труарії.

3 лужанської цукорні. Дня 30. вересня с. р. намашував в названій цукорні робітник Еміль Влад величезне машинове колесо. Нечайно зловило его воно через необережність і то так нещасливо, що він на місці помер. Судові лікарі сконстатували, що колесо потерло в нім кости і знищило легкі.

Оповідки, іменованія і т. п.

Іменоване. Якова Померанца іменовано суплентом при державній реальній гімназії в Гу-рагуморі.

3 університету. Міністер просвіти розширив професуру д-ра Романа в об'ємі статистики і на національну економію.

Отворене залізничної дороги Веренчанка-Юр-ківці відбуде ся дня 17. жовтня с. р. Із тої то при-чини буде того дня оглядати сю нововибудовану залізничну комісія державної і льокальної жел. управи, яка при тій нагоді огляне також новови-будоване пов. староство в Заставні.

Приватний приготавляючий курс отворить тов. „Українська Школа“ сими днями для всіх тих, що не здали вступного іспиту при другій дер-жавній гімназії або яких не прийнято до приго-товляючого курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба сими днями, завісїгда перед полуднем, у секретаря товариства п. уч. Николай Пилата в бюрі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

„Жіноча громада“. Пригадує ся, що загальні збори тов. „Жіноча Громада“ відбудуть ся в Чер-нівцях, в неділю 10. жовтня с. р. о 3. год. по по-лудни в салі „Української Школи“ — в „Народ-нім Домі“. Дневний порядок буде слїдуючий: 1. Вступне слово. 2. Читане протоколу з останніх заг. зборів. 3. Звіт з діяльності Виділу. 4. Касо-вий звіт. 5. Внесення членів. 6. Вибір Виділу. В разі браку комплету відбудуть ся збори о 4. год. по полудни з тим самим дневним порядком. — *Виділа.*

Неаліфікаційні іспити для учителів шкіл на-родних і виділових розпочнуть ся в Чернівцях 18. падолпста с. р. Подана предкладати управителям шкіл до 20. с. м., котрі мають їх предложити пов-радї шкільній найдалше до кінця с. м.

Подяна! Високоблагородна пані баронова Фльо-ріка Василько передала через руки Високопо-важаного пана бурмістра Йована рид. де Гоїна да-ток в квоті 150 К на купно теплої одежі і потріб-них реквізитів для тут. шкільної молодіжки. За сей красний дарунок складає заряд шкільний так в імені обдареної молодіжки, як і в своїм власнім високоблагородній, милостивій добродійці найсер-дечнійшу подяку. — Жадова, дня 7. жовтня 1909. *Альбін Носівич*, надучитель.

Подяка. Вп. проф. др. Осип Маковей по-дарував тов. „Українська Школа“ цілий наклад своїх оповідань: „Пустельник з Путня“. — З на-годи свого вітання подарували вп. уч. Іван і Лєонія Герасимовичі на тов. „Українська Школа“ 10 К. Виділ товариства дякує Вп. Добродіям за сей дар як найсердечнійше. — *О. Цолович*, голова, *Микола Пилат*, писар.

Із штуки і літератури.

□ „Барон циганський.“ В червоноцвєтнім міській театрі виставлено в п'ятницю, 8. с. м., сю стареньку, але справді гарну і цікаву оперетку Штрауса. Наш театр є, як відомо, в найкрасшій разі місцем лег-кої втіхи для невибагливих гостей. До сего, щоб бути святинєю поважної душевної розради, щоб вести слухачів на вершини творчости людського духа, де творять ся найбільші вартости нематери-яльної культури, він навіть претенсії не має. Остаєть ся отже оперетка, фарса, легка комедія, від часу до часу невибаглива опера і класична драма — для гімназистів. „Барона циганського“ виставив в п'ятницю наш театр досить старанно. Декорації були навіть гарні. Не але виходили також хори і взагалі вся збірна гра. Найкрасшою креациєю був Кальман Жупан, багатий свинар, в інтерпретації п. Фельдена. На тій самій висоті вдержалась також п. Трудє Сорєа, як молода циганка Саффі. Зате п. Енгель (С. Барін-кай) доказав наглядно, що не вміє ані говорити, ані сьївати. Прочі актори вдовольняли. Очевидно, ані одно крісло не стояло на тім представленні порожнє.

Реферати Огієнка і Гехтера. На засіданні „Укра-їнського Наукового Товариства“ в Києві прочитав Огієнко реферат про „Двійне число в українській мові“. Реферат І. Огієнка мав на меті з одного боку, довести факт існування в українській мові окремої форми двійного числа і з другого, нехто-ване сею формою діями сучасної нашої літера-тури. Окрема форма двійного числа виступала, як безперечний факт, в давніх мовах (грецька, сан-скритська, славянська) і лишилась она і в деяких нових, живих мовах, а між иншим і в українській. В іменника муж. рода форма ся (м'яка на й) вже щезла і замість неї виживає ся форма числа мно-гого (тверда — на и); в іменниках жен. род. і сер. рода она лишилась й досі майже по всій Україні. На підставі даних, позичених з літератури і фоль-клору, а також на підставі власних помітень, д. Огієнко зробив пробу довести законність уживан-ня сеї форми в тих іменниках, які єї ще мають, і по-милковість уживаня в таких випадках форми числа многого, замість двійного (дві нозі, а не дві ноги; дві дівці, а не дві дівки; дві оці, а не двоє очей і т. ин.) Его опоненти — д-ка Олена Пчілка і, го-ловним чином проф. М. Грушевський, звернули най-більше уваги на висновок референта про помил-ковість уживаня форми числа многого, замість окре-мої форми двійного числа, і доводили, що его ні в якому разі не можна звати помилковим. В живій на-родній мові в наші часи лишились ся тепер обидві єї форми, але помітно, що м'яка форма двійного числа що далі — все більше забуває ся, віддаючи своє місце формі числа многого. Сей процес менше всего помітний в іменниках жен. рода, значно більше — в іменниках серед. рода. Ігнорувати сей процес, що відбуває ся в реальному житті і вер-тати ся назад до архаїчних форм — се значить зовсім не вважати на розвиток живої мови. У від-повідь своїм опонентам д. Огієнко, покликаючись на працю д. Чубинського, в якій було зібрано, правда дуже небогато статистичних даних, що саме торкають ся порушеного в его рефераті пи-тання, знову доводив законність окремої форми двійного числа, бо она переважає в живій наро-дній мові над твердою — на и. Обороняв висновки д. Огієнка ще д. Тимченко. На тім самім засіданні прочитав Гехтер реферат про „значінє України в економічній житті Росії“. Автор мав на меті тільки поставити питання про взаємні відносини України і Росії в їх житті економічному. На під-ставі аналізи відповідних даних офіційної ста-тистики, що торкають ся розвитку хліборобства, скотарства, гірничої та цукрової промисловос-ти в 8 основних українських губерніях, д. М. Гех-тер зробив висновок, що Україну можна назвати, як се звичайно робить ся, не тільки „житницею“ для Росії, а також в значній мірі і складом мяса (скотарство), живого срібла, залізу (зду-бувають ся виступно на Україні), залізної руди чауну, сталі, марганцевої руди, камінного вугля, антрациту, фосфориту і багатьох інших здобутків і виробів гірничої промисловости, а також і буряків та цукру (цукроварня промислов.). Проаналізувавши географічну мапу споживання здобутків і виробів української промисловости, референт зробив висно-вок, що Росія економічно у великій мірі залежить від України.

3 міського театру. Неділя дня 10. жовтня о 3. год. по полудни: „Nathan der Weise“ драма Шілера в 5-ох відслонях, (половина ціни). З на-шої сторони радили би ми головню нашій шкіль-ній молодіжці, щоб явила ся численно на виставу сеї драми. В неділю вечером „Die geschiedene Frau“.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 8. жовтня 1909.

Меліа, 9. жовтня. (Кб.) Еспанії заняли пів-остров Tresforcas, не находячи жадного опору.

Венеція, 9. жовтня. (Кб.) В провінції Удіні наробили злив дуже багато пакостей. Залізничний рух перерваний, велике число місцевостей находить ся під водою.

Білгород, 9. жовтня. (Кб.) Сьогодні розпочав ся процес видавця часопису „Stampa“ Якеїча проти секційного шефа міністерства заграничних справ Спалайковича задля порушення чести.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інсти-туція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опрощує їх на 5%. — Пай вносить 40 К і платимо 6% вписове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відіє ся голосним відомом по цілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів.

Дирекція.

ПОДЯКА.

За допустом Всевишнього вирвала нам з лютою безпощадністю скоропостижна смерть любого та не-забутного Мужа взгл. Вуйка, бл. п.

СЕРГІЯ ШПОЙНАРОВСКОГО,

директора ц. к. гімназії в Кіцмани,

в самім розгарі віку та духових сил і завдала нам сею невідшкодованою втратою найдорожшого Скарбу неулчімо болісний удар. Одиною відрадою та моральною піддержкою в тім печальнім горю було співчуте людей, що в важкій хвилі потреби поспішили з помочю, теплим словом ради і розради та віддали звеличенням сумного обряду похоронного тлінним останкам Дорогого Покійника останню прислугу. За отсе співчуте, що мов бальсам коїло біль душевної рани та злекшало тягар нещастя, складаємо Всім найщирішу подяку. В першій мірі дякуємо Високопреподобним Отцям: оо. сов. А. Манастирському і прот. А. Велигорському за провід в похороннім поході та о. І. Сімігеновичеві і о. П. Катеринюкові за поміч в провадженні походу прот. А. Велигорским з Кіцманя до Черновців, рівнож оо. прот. Бежанови, арх. Урсулякови, д-рови Богатирцеви, Драчинському, Калинюкові, Маланчукові, Владови, Гливці та Целієвичови за похоронні сьвященодійства і супровід тіла до вічного спочинку, відтак Високоповажаним Панами: пп. радникам двору Фекетови враз з правит. урядниками і Міхальському з урядниками прокуратури, о. прал. Шмідтови, конс. сов. Ганіцкому, послам Василькови, Стоцкому, Пігулякови, Лукашевичови, Семаці і Спинолови, кр. інсп. Поповичови, надсов. Ясеницкому, пр. радникам Козакови, Кушнірюкові й Мандичевському, директорам Бужорови й Вольфови та учительским зборам як кіцманецької і черновецької II. гімназії так і учительської семінарії, що греміяльною та достойною участю в похороні звеличили пам'ять Покійника, при чім особливша найбуде вдяка уч. зборови кіцманецької гімназії, що з проф. Гошовским заняв ся приготуваннями до похоронного обряду, відтак дякуємо офіцерському корпусови 22. п. кр. об. і управі військової музики 41. п. п., громаді і посадникам міста Кіцманя п. Д. Бажанови, кіцманецькому учительству, представителям місцевих урядів: ц. к. староства, почти, суду та товариств: Боян, Бесіда, Читальня, Бурса, Народний Дім, Шкільна Поміч, дальше ц. к. жандармири, віроісповідній громаді жидівській та всім приятелям і знакомим, що так многочисельним здвигом супроводили домовину, всім промовникам, що трогоячими бесідами розпрашали Покійника з туземним бутим, а вкінці й дорогий Молодіжи як кіцманецької і черновецької II. гімназії так учительської семінарії, що не лиш виявили ревний жаль, але й відпровадили Дорогого Покійника при звуках жалібної нуги на кладовище. Най всім що старали ся улекшити нам перенести сей тяжкий а несподіваний удар судби, буде щире спасибіг відплатою за їх співчуте.

Кіцмань, в жовтні 1909.

Ольга Шпойнаровска,
жена.

Ольга Сінатович,
сестріниця.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Гти у Відні і П. Піхлера і Сини в Граці.

Артикули до подорожі славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕННИЙ 1878
В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.
НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмострений склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натирання при всіляких терпінях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот. К 1:40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у флашочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад
В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елісавети 5 нове.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шиття скорше, ніж не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шиття

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі часті що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем Василь Данилевич, Механік
в Чернівцях
ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для місцян і осяян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностальної стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (petit). При кількохразових або при річних замовленнях вичиний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Пашська ч. 83.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумівати ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надслане по 40 сот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Реєстрації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко приклади коштують по 2, 3 і 4 сотники від штук.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Соймова реформа виборча.

□ Як відомо, вже від довшого часу, першою справою в нашій краєвій політиці є соймова виборча реформа. Піднесли її в першій лінії наші послы і головні їх старання треба завдячити, що ся справа чимраз більше наближаєть ся до щасливого переведення. Перманентна комісія, вибрана нашим соймом до виготовлення проекту сей реформи, знову головні завдяки нашим послам, в короткім часі виготовила відповідний проект і представила його центральному правительству, аби наперед знати, чи правительство предложить сей проект до цісарської санкції, наколи наш сойм ухвалить его. Начерк проекту соймової виборчої реформи, зладжений перманентною комісією, подали ми в своїм часі в „Буковині“ до відома нашим читачам. Проект сей опираєть ся, як відомо, на засаді національного катастроу і заховаючи останки давньої куріальної системи вводить також загальну курію і тайне голосоване. Число наших послів мало після сего плану підняти ся з 6-ох на 16. Очевидно і сей проект не може нас цілковито вдоволити. Однак і він все таки значно поліпшує нашу ситуацію в краєвій політиці а при тім не треба забувати, що не рішають в сій справі самі наші послы і що вони навіть для переведення сего проекту мусіли піти на компроміси з іншими партіями, які кожної хвилі могли унеможливити і сей проєкт. Таких, що рішучо не бажали собі сей реформи, було, як відомо, немало і справді наші послы мусіли вести

се діло дуже обережно, щоби не вбито его в самім почині.

На виготовлений перманентною комісією проект в засаді згодило ся центральне правительство. Нині можемо вже публично объявити нашим читачам, що і в тім згляді приготовлювано у Відні, в рішачючих кругах, неприяний настрій і лиш рішучим старанем наших послів вдало ся перешкодити сему. Все таки не згодилося правительство на осібну жидівську курію а крім сего застерігло собі ще деякі зміни в проекті перманентної комісії головні що до запровадження цензусу в Чернівцях і відділення міських виборків від сільських.

В п'ятницю (8. с. м.) рано і пополудни і в суботу до полудня рада перманентна комісія над змінами, яких зажадало центральне правительство в її проекті соймової виборчої реформи. На тих нарадах Жиди згодились на те, що разом з Німцями будуть творити один відділ національного катастроу, однак зажадали певного означення своїх мандатів через територіальне відграничене в курії сільських громад і сотворене двомандатових округів міських, причім Жиди мали би забезпечені свої мандати. Позатим зажадали Жиди, щоби в законі соймової виборчої реформи виразно означено, що се мають бути жидівські мандати. Перманентна комісія пристала на се. Поза тим комісія углядила піднесені центральним правительством застереження і підносячи загальне число послів з 59 на 63, розложила его в слідуєчий спосіб: 2 вірилістів (митроп. і ректор унів.) 13 послів великої посілости,

7 послів з гандлевої палати (2): і міст (5), 24 послів з сільських громад і 17 послів з загальної курії. Села і міста будуть отже мати без загальної курії 29 послів. З тих 29 припадає 10 послів на Волохів, 10 на Русинів, 8 на Жидів і Німців і 1 на Поляків. На 17 послів з загальної курії припадає 6 на Волохів, 6 на Русинів, 4 на Німців і Жидів і 1 на Поляків. Взагалі розділ мандатів на поодинокі нації без вірилістів є тепер такий: Русини дістануть 17 послів (1 з вел. пос. від руск. священства, 10 з громад і 6 з загальної курії), Волохи 22 послів (1 з консисторії, 1 від вел. пос. дух., 4 з вел. пос. сьвітської, 10 з громад і 6 з загальної курії), Жиди і Німці 16 (2 вел. пос., 2 з гандл. пал., 8 з громад, 4 заг. кур.) а Поляки 6 (4 з вел. пос., 1 з гром., 1 з заг. кур.).

Сей обновлений проект випрацювала перманентна комісія і прийняла его одноголосно. Очевидно треба було тут (як се впрочім видно з поданих висше цифр) знову піти на компроміс. В такий спосіб остаточно усунено для виборчої соймової реформи на Буковині всі перешкоди і сойм наш, який має зійтись вже 15. с. м., буде міг ухвалити її. Сойм буде тревати лиш кілька днів і крім сего проекту (якого дальші подробиці подамо завтра) ухвалить ще резолюцію п. Василька що-до виборчого примусу. Позатим покищо не прийде на денний порядок в соймі ніяка інша справа.

Єротеї Пігулян.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

Із Зеленого понад чорним Черемошом веде дорога горі на полудне до Явірника. Десь в половині дороги, в Лудівці, звертає ріка коліном раптом на право. Небавом чути шум і клекіт хвиль, що спадають скалистими порогами на попереки Черемоша. Хоть ті пороги задля плавби дарабами динамітом вирівнувано, і найбільше вистаючі ребра вистрілювано, то се місце для сплавів все таки небезпечно; як лиш трохи за мало води, так дараби шворгають немилу по порогах, або і стають зовсім серед ріки. За якийсь час звертає Черемош знов круто попід скалу на полудне. На скалі стоїть кілька яворів і відси здаєть ся походить назва тутешньої оселі, Явірник.

Отсе сілце для мене незабутне. Тут в надзвичайно гостиннім домі Ф... пробував і розкошував я неодну днину моїх юнацких часів. На тамтім, правобережнім боці ріки стоїть домик з рундучком а за ним гуркітливий тартак. Тут довгі літа пробувала родина Ф... незабутна для мене і славна широко і далеко своєю гостинністю-ввічливістю. Тих милих, моїх памяти дорогих людей вже давно тут нема, але моїм спомином я їх все там виджу, все загошую

думкою до них, і до моїх давно там минулих молодих літ, загошую і нині туда дійсно як колись, і буду загощати туда, доки серця і слухняних ніг стане. Тепер в тім дімку вже третя інша родина, родина К... проживає. Та і сей дім нині своєю гостинністю і ввічливістю над Черемошом широко-далеко не менше прославлений і я й нині тут як дома. Через місток звертаю я й нині, як колись до милого незабутного дому. І нині щемить і бєть ся серце зближаючись до того рундучка. Але нині, нині ворущаєть ним не чутя розкішних надій, несвідомих очікувань, нині щемить серце тужливими згадками минулих с-лодких мрій. Вона вже давно на тім рундучку не виглядає... єї вже давно не має...

Але я не перестану туда ходити, єї душею шукати. Коли не стане там добрих людей, стану над тими бистрими, вічно молодими хвилями, що так підскачисто як колись під тим містком іграють; вони не постарілись, вони знають єї, вони знають, що душа чує, чого серце щемить. Отак погощу у моєї колишності і піду попід ті явори далі. Отак літо за літом, так рік за роком, доки очі зможуть провадити, ноги носити, а серце тужити.

Попри лісничівку провадить дорога на полудне далі в Буркут. Під Ватуйнаркою розходить ся дорога на три боки, на ліво через Ватуйнарку на білий Черемош до Гриневи, просто дальше понад чорний Че-

ремош до Буркуту а на право збочує — на Озеро.

Дорога, що провадить понад річкою Шибенівкою до Озера, веде високими берегами крізь густий ліс, місцями як крізь який смерековий парк, а образ самого озірця і его найближшої околиці — чудовий. І ось ми на Озері. За непамятних часів засунув ся тут сподом глибокий яр, куда пливе Шебенівка до Черемоша. Вода спинилась і стало невеличке „Озеро“. Люди змінили той засув штучними забудовами і зробили з того верховинського озірця велику гать. Ся гать далеко і широко найважнішою підставою експлоатації надчеремошского дерева.

Озірце невеличке, вздовж ледви один кілометр а в попереки не буде й пів кілометра. За те має воно бути на середині верх 70 метрів глибоке. Чи правда, не знаю. Вода збирає ся в нім із чотирох потоків. Найбільший з них Регишик. Тропенєць менший, плине просто з Чорногори. З полудня впадає дикий потічок Свиняк, що збирає ся з полонини, Руский діл.

Положене озірця дуже мальовниче. Воно лежить таємничо заховане між високими горами так, що око замить его зеркало з дороги нечаяно аж майже над самим берегом близько гатіревої хатини. Часами, особливо ранішною порою, стоїть чисте личко озірця як срібне зеркало без найменшого руху. Місцями знімаєсь пара

Політика торговельна а інтереси рільництва.

(Коментар.)

VI.

Справа привозу худоби із заграниччя є нині важним питанням політичним. На політиці торговельній нашої держави взяттям країв балканських — а іменню на питання що до привозу худоби з тих країв розбилась остання сесія парламенту, справа та висить і даліше непорішеною над політикою цілої держави і є предметом горячих спорів між рільниками (аграристами) а промисловцями, по яких сторони станула в тій справі партія соціально-демократична.

В останніх літах стояла справа так, що Австрія не допускала привозу худоби з країв балканських, до котрих належать Сербія, Болгарія, Румунія, Чорногора, а даліше Турція і Греція.

Позаяк в краях тих худоби є багато, а фабрик мало, отже тим краям залежить не тим, щоб вони могли худобу свою збувати в Австрії, а промисловцям, фабрикантам і купцям австрійським залежить на тим, щоб могли в тих краях продавати свої продукти і товари. За тим стоять і робітники промислові, в яких інтереси лежать очевидно, щоб промисл розвивався і міг їм дати ліпшу платню і в загальні успіхи праці.

З другої сторони робітники і взагалі мешканці міст стоять за допущенням привозу худоби з країв балканських ще і для того, що сподіваються, що сям способом спаде ціна худоби в краю, отже подешевіє і мясо.

Рільники-ж знов противні сему як раз для того, щоб худоба не подешевіла, бо в багатьох сторонах худоба для рільника то одинокое, що оплачується в господарстві.

Особливо в малих селянських господарствах лише худоба дає більший дохід — як господар рік річно зможе випасти і продати добре одну-дві штуки худоби, то се буде одинокий його більший прихід, з котрого оплатять і покрий найважливіші потреби життя домашнього і господарства. Як жеж ціна худоби упаде і йому не оплатять її плекати то відпаде сей прихід, а господарство збіжеве не заступить його нічим. Зрозуміла отже річ, длячого рільники спротивляються таким трактатам Австрії з країнами балканськими, котрі в заміну за допущення артикулів австрійського промислу до країв балканських допустилиб привіз худоби з відтам на наші торги.

А як раз тепер прийшла пора відновлення трактатів торговельних Австрії з країнами балканськими.

При кінці р. 1907, коли в парламенті з тої причини заносилось на велику війну між рільниками а промисловцями і соціалістами, правительством, щоб уникнути великої борби, не пропонує парламентові рішучих проєктів трактатів — а лише зажадало від парламенту, щоб дав йому провізорично повновласть на один рік тимчасово відносно торговельні з тими країнами урегулювати. Таку провізоричну повновласть дав парламент правительству на р. 1908 ухвалюючи так званий закон повновластний (Frmächtigungsgesetz) з силою

обов'язуючою по кінець червня 1908. При тим однак ухвалив рівночасно парламент на внесення пос. Герцманського резолюцію, що правительству не вільно відносно торговельних з іншими країнами навіть провізорично укладати, так щоб з країв тих був можливий привіз худоби до Австрії. Правительством пішло однак даліше, як йому дозволив парламент. Оно впровадило з днем 1. вересня в життя цілий новий трактат торговельний з Сербією, котрим дозволило Сербії ввозити річно на торги австрійські вправді не живу худобу, але мясо з забитих 35.000 волів і 70 000 безрог. Той трактат має очевидно мати силу обов'язуючи лише в границях закону повновластного один рік до кінця р. 1908 а даліше хіба за призволом і затвердженням парламенту.

Зараз по введенню в життя сего трактату почала Сербія з него користати. За час від 1. вересня до 15. листопада 1908 (лише за сей час мож зібрати цифри) впровадила Сербія на наші торги 401 000 кіло волового мяса з 1824 штук волів і 378.000 кіло вепрового мяса з 3481 штук безрог. Не було се так дуже багато, однак не остало се без впливу на відносини торгу худоби в Австрії. Мало се даліше сей наслідок, що з торгів великих, іменню віденських уступили многі довголітні доставці худоби. Помимо сего однак мясо зовсім не упало в ціні — торговці мяса зуміли удержати ціну мяса помимо сего в давній висоті. Такі наслідки викликала коротка проба допущення вже не худоби, але мяса з неї до Австрії.

Трактат з Сербією міг обов'язувати по за рік 1908 лише — як вище сказано — за затвердженням парламенту. Сего затвердження однак парламент не дав і нині не маємо з Сербією ніякого трактату торговельного — значить Австрія стоїть з нею в відносинах безконтрактних і кожда з тих держав накладає на продукти і товари приходячі з другої свої власні мита після своєї впадоби т. зв. автономні тарифи. Для довозу худоби живої і мяса єсть від сего часу сербська границя замкнена.

В сям році пропонує правительством парламентові проєкт нового трактату з Румунією, в котрім знов допускає довіз мяса волового і вепрового з Румунії. Рівночасно зажадало правительством від парламенту ухвалення знов провізоричного закону повновластного що до тимчасового управління відносин торговельних з іншими державами по кінець р. 1910. Обі справи мали прийти до ухвали при кінці літньої сесії в липні 1909. Однак не прийшли, бо чеські і словінські послы спинули їх обструкційними внесеннями і не допустили до їх ухвалення. В наслідок сего правительством замкнуло парламент. Чехи і Словінці зробили се передовсім з причин політичних — хочаби тим зробити пакієт правительству, якому не ухвалено сих законів дуже залежить. Українські послы мали рівнож політичні причини, для котрих хотіли не допустити до ухвали сих законів, але крім сего робили вони се також і з причин чисто річевих, вважаючи той трактат румунський, як і закон повновластний шкідливими для інтересів наших хліборобів, а то іменню з тої причини, що грозять они обмеженням худоби і підкопанем сїї галузи нашого господарства.

Політичний перегляд.

Осіння сесія австрійського парламенту.

Президент міністрів завідомив президенту палати послів, що цісар у своїм відручнім писемі із 8. с. м. розпорядив скликати парламенту на 20. жовтня о 11. год. перед полуднем.

Таки зараз в суботу відбув союз німецьких послів під проводом др. Сільвестра нараду, на якій в першій мірі сконстатовано згоду всіх німецьких партій у національних справах. Вкінці рішено звернути ся до барона Бінерта із запитом про становище правительства зглядом lex Kolisko-Achmann і інших законів, вимірених на забезпечення вімецької самовластї в краях з німецькою більшістю. — Чеські часописи доносять, що чеські послы сейчас при отвореню парламенту поставлять цілий ряд нагличх внесків, м. п. в справі зміни державного шкільного закону так, щоб утримане шкіль і національних меншостей перебрала держава.

* * *

Попри се правительство видало розпоряджене, яким відрочує наради чеського сойму на пізніший, неозначений час.

Галицький сойм.

Засіданє з суботи дня 9. жовтня 1909. Засіданє почало ся відчитанем впливів. Нагличх внесення поставили: пос. Скварко в справі руских написів на публичних будинках у східній Галичині, пос. Адам в справі фальшивого неспризнає скарбовими властями заробково господарським товариствам податкових цілг, предвиджених податковим законом з 1896 р. а пос. Л. Вияничук в справі запомоговій для гром. Ямниці. Пос. гр. Л. Пінківський віне, щоб з огляду на те, що бюджетова комісія закінчила вчера спеціальну дискусію над бюджетом,

даліше петиції, обтяжуючі краввий бюджет відіслано до краввого виділу. Потім приступлено до дневного порядку. Перше внесенє пос. Щедля відіслано до банкової комісії на внесенє посла д-ра К. Левицького, бо внескодавець бажав, щоб воно пішло до комісії аграрної. По сїм мотивував пос. д-р. К. Левицький свій внесок. Внесок сей пропонує ухвалу закона, котрий би змінив постанову § 13. ординації виборчої громадської з 12. серпня 1866. В. з. кр. 19, а на її місце впровадив такий новий: 13-ий § „На підставі стану виборців будуть утворені круги виборців. В громадах, в котрих число виборців не перевищує 50 будуть утворені два, у всіх інших три круги виборчі. Круги виборчі будуть утворені отсим способом, що число всіх осіб в списі виборців по мисли §. 12. сего закона спорядженим, в порядку там установленим уміщених, поділитись має в першім случаем на дві, в другім на три рівні часті та одержані з сего поділу групи виборців становити будуть в першім случаем два, в другім три круги виборчі“. Внесенє переслано до громадської комісії. По сїм почала ся дебата над законопроектом в справі організації вишньої торгівлі Галичини, який відповідно до внесення пос. Баталії предложив референт промислової комісії посол д-р Адам. Перший в дебаті забрав голос посол д-р К. Левицький та заявив, що звіт комісії промислової приносить нам готовий проєкт закона краввого в предметі організації статистики торгівлі зовнішньої в Галичині. Предмет закона дотичать безпосередно справи торговельної, зглядно державної комунікації на всіх сїтях нашої комунікації державної: залізницях, почтах та плавбі. Питаю ся отже, чи справи торговельні належать до компетенції сойму краввого? Прошу взяти до рук статут краввий разом з останнім lex Sala що-до краввої культури, а переконаетесь, що сойм краввий безглядно не має компетенції до рішення сїї справи дорогою закона. Натомість є тут компетенція виключно по сторони Ради державної у Відні, зглядно ц. к. міністерства торгівлі. Коли би отже навіть станути на інтерпретації найширшій, що до сойму кравв. належить всі справи, які виразно не зістали призначені до компетенції ради державної, то й в сїм разі не має сойм права закладувати сїї справи дорогою законодатною! Тому ми рускі послы аголонуємо тут рішучий протест компетенційний против трактованя і порішення сїї справи в соймі кравім, так як отсе було би очевидним укороченням компетенції ради державної. Бесідник каже, що мож було поставити внесок хоч би наглич, в парламенті і тим сю справу переперти против правительства та придбати отсе добродійство для всіх країв заступлених в раді державній! До сего мають Поляки більшість в парламенті, то пай до неї ідуть, а за неї піде правительство! Коли сего не зроблено, то лишень тому, що розходиться тут о те, аби під позором економічним зробити даліший крок до розширення краввої автономії, та до відокремлення Галичини.

Як довго Русини на своїй землі будуть трактовані як раби, та не будуть мати властї рівної з Поляками, так довго мусять вони поборювати всякі такі змаганя до розширюваня автономії краю, бо таке єї розширюванє є лише найбільшуваним сили Поляків. Рішучо виступив проти розширюваня краввої автономії та проти веденя аналогії між Галичиною а Угорщиною й Австрією і пос. Ганчаковский. Становище вшеполяків боронив звичайними фразами бар. Баталія, котрому рішучу відраду дав пос. Олесницький, вибраний генеральним бесідником contra. Він заявив, що Русини не дозволять і на крок розширювати кравву автономію, як довго наш наряд не osiąгне повної рівноправности. По промові генерального бесідника рго, пос. Колішера, та кінцевим виводі пос. Адама і фактивним спростованню пос. Короля, зажадав пос. Олесницький голосу в справі голосованя, та заявивши, що тут ходить фактично о зміну статута, попросив краввого маршалка о сконстатованє, чи є на салі $\frac{3}{4}$ присутних послів та чи $\frac{2}{3}$ присутних згоджують ся на те, щоб приступати до спеціальної дебати. Іменем своїх товаришів заявив він, що вони від голосованя усеунуть ся. Пос. Король заявив також, що його клуб виходить. Як рускі послы вийшли, кр. маршалок заявив, що він не вважає, щоб тут розходило ся о зміну краввого статута, через те не сповнить домаганя посла Олесницького. Веїм голосами проти пос. Старуха, що лишив ся на салі, ухвалено перейти до спеціальної дискусії. На руску обструкцію найшчлени польської більшістю такий спосіб, що по промові 1. руского бесідника дебат у замикають, а записавши ся численно рго і kontra, вибирають своїх генеральних бесідників, котрі відтак зрікають ся слова. Рускі бесідники (Старух, Скварко, Ганчаковский, Олесницький, Левицький) так основно обговорювали предложенє, що при 4-ім § кр. маршалок о год. пів до 3-ої замкнув засіданє. Слідуюче засіданє сегодня о год. 10. Взагалі у теперішній сесії галицького сойму веде ся дві обструкції: одна руска а друга соймової правіці.

Руска обструкція, як вже замічено, не допустить до ухваленя бюджету, а соймова правіця робить головню в комісіях обструкцію проти виборчої реформи так, що бюджетови і виборчій реформі не видіти ухвали ще на сїй сесії галицького сойму.

(Далі буде).

Угорська криза.

Др. Векекле явився в п'ятницю перед монархом на поновній аудієнції. Про сього аудієнції угорського прем'єра доноситься із достовірного будапештського жерела ось що: др. Векекле представив монархові іменем цілого кабінету просьбу остаточне усунення коаліційного міністерства зі згляду на парламентарну ситуацію. Цісар вправді починив ще жадних рішучих кроків, однак закликав свого прем'єра в угорській державі, що рішуче наступить в протязі сего тижня. Про подання угорських політиків не відомо також ще нічого, понад се, що займе воно цілий сей тиждень. Як часом угорський парламент радить над своїми внутрішніми, неполітичними справами і тим дає правительству спробою знайти спосіб для вишенення ситуації. Однак парламентарна більшість заявила категорично, що в'ї вже не стає терпцю так довше чекати, і заповідає, що коли до 10 днів не буде відня сим тяганинам із Будапешту до Відня і звідна назад, то она готова розпочати наради над політичними справами, як пр. над проектом банкової комісії. Тоді то дуже можливо, що парламентарна більшість піде в опозицію. Відвічалі за се не перебирає она на себе, а приписує ину короні.

В політичних кругах правдоподібною являється думка, що конституційні партії мають перебрати в себе утворення нового кабінету.

Польська депутація в угорському парламенті.

Прибувши із Араду, польська депутація явила в суботу у парламенті, віддаючи візиту президентові Юштові. Іменем Поляків промовляв Знаковський по польськи, при чім висказав братерські почуття між польською а угорською нацією. Юшт похвалив сердечно за заяви прихильності та симпатії і висказав надію, що братерські відносини між обома націями, про що угорська історія може багато оповісти, не зазнають перерви. Описав удачу депутації на галерію, щоби бути присутною на засіданні угорського парламенту. (Чиста комедія. — Ред.)

3 угорського парламенту.

На засіданні угорської палати послів із суботи с. м. раджене над справами недоторканости. Тому що при голосованні число послів було за мале, президент був примушений перервати засідання пів години.

Замір утечі екссултана.

Вістка про замір утечі бувшого султана не знаходить попертя у достовірних солунських кругах. Султан однак дуже занепокоївся, як побачив в останніх днях туречку флоту, як она причаїлася до тутешньої пристани. В палаті, де він перебуває, не стало ся нічого замітного як також в столиці не наступила жадна незвичайна зміна.

Генерал d'Amade звиняє ся.

Генералові французької армії, d'Amade, який, як звісно, в своїй не обачности не замовчав про ставовище Франції зглядом Еспанції, виточено дисциплінарку. З тої нагоди заявив він одному співробітничому часопису „Matin“ ось що: „То правда, я прогрішив ся проти дисципліни, але я думав, що я виключно на інтереси свого краю. Я був переконаний, що зроблю тим прислугу міжнаціональному суполов'ю і що се в моїм святим обов'язком. Я свою провину відпокутую мовчки і не перепеливо жду тої години, коли зможу знов служити Франції“. Часописи уобряють крок правительства, який воно мусіло зробити ради удержання дисципліни, і сподіваються, що d'Amade верне назад до активної служби.

НОВИНКИ.

Чернівці, 11. жовтня 1909.

Календар. Середа 13. (30.) Григорій, Рипсима; рим.: Едварда кор. Схід сонця 6-20, захід 5-13. — Четвер 14. (1.) Покр. М. В., Ананій; рим.: Каліста I. п. Схід сонця 6-21, захід 5-11.

Перше засідання нашого союму відбуде ся п'ятницю, 15. с. м. від 10 год. рано з слідуячим певним порядком: 1. зложення присяги нових членів, 2) вибір комісії, 3. справа виборчої соймової реформи. — В четвер, 14. с. м. відбуде ся де раз засідання перманентної комісії головно в справі відповіді центрального правительства на запит сей комісії, висланий нею в п'ятницю м. т. що до виразного зазначення в соймовім виборчім законі жидівських мандатів терміном „jüdisch“. Центральне правительство надіслало іменно нині відповідь, що на таку назву сих мандатів воно рішучо не годить ся.

Особисті вісти. Посол Николай Василько вїїхав до Відня і позістане там аж до скликання буковинського союму.

Наслідки з регулювання Прута. Дефравдації, яких, як показуєть ся по строго переведенім слідстві,

допустили ся не лише ліферанти фашин, але також урядники, що сю „роботу“ перебравли, виходять аж тепер в більше ясравім світлі на верх. Найбільше діткливо потерпіли при сих махінаціях наші селяни, які при регулюванню пролили не одну каплю поту, думаючи, що зароблять собі гарний гріш. Завелось он в своїх надіях страшно, бо гроші, яких робітникам через довгий час не виплачувано, пропали без сліду.

3 Бобівців. Через велику посуху повисихало в сій горбистій околиці багато кернаць так, що дуже тяжко тепер тут за воду. І так в Бобівцях висхла шкільна кернаця цілком а що й всі поближкі кернаці рівнож повисихали, гине шкільна дітвора без води. Щоби сему зарадити, повідомив тутешній заряд шкільний повітову раду шкільну в Сторожинці і просив, аби постарати ся о відпівну воду або розпустити дітвору на якийсь час, бо грозить хвороба. І хоч вже від тоді кілька неділь минуло, то пов. рада шк., зглядно інспектор Нуду не робить в тім згляді нічого, він лиш допитує, чи вже є слабість. Отже ему байдуже, що дітвора шкільна мліє від спраги і не прямо болото, коли і то коло школи найдеть. Тим часом сей пан інспектор опікує ся дуже горячо денунціяцими свого приятеля о. Прокоповича на уч. Лютика в Бобівцях. — Отож звертає ся на сю пекучу справу до крайової Ради шкільної, може вона заопікує ся бідною молодіжкою! — Бобівський.

В справі збирання етнографічних матеріалів. Мої статі в справі збирання етнографічних матеріалів у „Ділі“ і Вуковині і оголошені там і в окремих відбитках квестіонарі для збирання загадок і записування похоронних звичаїв, викликали деяке заінтересованє. З кількох сторін прошено мене о інформації, а що найважнійше надіслано трохи готового матеріялу. Так надіслав д. Василь Деркач з Вербоваць дуже докладний опис похоронних звичаїв і заповів велику збірку пісень. П. учитель Перецький приладжує доволі обширну збірку пісень і загадок з Рогатки, д. Омелян Рудницький з Торського коло Заліщика доручив мені недавно около 100 загадок, між якими знайшов я кілька до тепер не знавних, і декілька оповідань, а п. проф. Кумановський обіцяв передати до використання і научного оброблення свою об'ємисту збірку ще з 60-их років. Найбільше-ж утішило мене, що мій поклик дійшов і до селян і не остав без гарної відповіді. П. Партеній Руснак з Самушина (п. Онут) надіслав мені дуже подібний і цікавий опис весілля та інших звичаїв та обрядів і дав ся пізнати як дуже добрий і розумний збирач, особливо в докладних відповідях на квестіонар в справі записування похоронних звичаїв. Подаючи се до відомости, дякую сердечно усім Добродіям, а з'окрема п. Руснакови і прошу усіх, хто лиш має нагоду сходити ся ближче і частіше з народом, не забувати на мій передважний поклик і записувати етнографічні матеріяли. Інформаціями служу радо і на бажанє висилаю свої брошури і квестіонарі за надісланем 20 сот. марками на пересилку. — Др. Зенон Кузеля, унів. бібліотекар.

Перша українська книгарня в Харкові. Пишуть з Харкова до „Ради“: Нарешті відчинено у нас „Українську книгарню“, а разом з тим у цілм великим українським місті заявила ся перша табличка, писана українською мовою й українським правописом. Книгарня невеличка і міститься на другорядній Рибній улиці. Що до руху та торгу, то се глуха точка, а поруч іде одна з головних — Московська улица, де завжди живий рух і метушня, багато усяких крамниць та самих книгарень, малих та великих, аж сїм, звичайно з московськими книжками. З сего погляду місце під українську книгарню вибрано не досить вдало. Виручатиме хіба те, щоб поруч — студентська столова, де завжди вештає ся молодь. Жалко ще, що до книгарні не прилучено продажі паперу, чорнила та інших приборів до писання. Раз, що сей крам добре продає ся й дає чималий зиск, а друге, що по українські книжки у нас, через новину та звичайне недбальство, мало хто йти ме, а тоб людина зайшла по папір то що та тут би й на українську книжку натрапила. Книгарня не може надіятись на самих свідомих Українців, бо таких тут обмаль, а тим способом українська книжка пішлаб до рук й иншим землякам. Дуже доведе ся жалкувати, коли через отой недогляд не піде торг.

Погоня за конокрадами. Із Тлустого в Галичині доносять, що там разом із переходячими через село циганами зникло перед кількома днями із поближкої толоки 5 гарних коней, яких властители попали через те у велику розпуку. Тамешній жандарм Куприч пустив ся із ще одним властителем в погоню. В Садагурі згубили они сліди злодіїв. Але тут перебравли слідство ще жандарми Сальнер, Вольф і Тріфо. В протязі 36-ох годин зробили они 150 км. і дігнали циганську трупку аж на поли між Нигостиною а Гадикфальвою, де розложившись они табором на відпочинок. Тут віднайдено пропащі коні. Жандармерія сейчас арештовала провідників злодійської шайки і передала їх карному слідству в Сереті.

Убийство. У ночи з 9. на 10. жовтня с. р. застрілено в почі дідича з Вашківців п. Чер. Фрайтага. Причина убийства поки що не відома. Судові власви зарядили строге слідство.

Оповістки, іменованія і т. п.

Перші загальні збори кружка „Жіночої Громади“ в Веренчанці відбудуть ся в неділю дня 17. жовтня о 11. годині рано. Порядок денний: 1) Повитання. 2) Поясненія статутів. 3) Вибір виділу. 4) Вільні внесення. При тій нагоді виголосить відчит п. Оріся Стоцька. — За тимчасовий комітет Е. Шадковска.

3 українського акад. товариства „Союз“. На запросини товариства зголосив п. др. Гузар на неділю 17. с. м. о 6. год. вечером в сали „Народного Дому“ відчит на тему „Про небезпеченства, які грозять доростаючій молодіжці і як їх остерігати ся“ в сполучі із ілюстраціями на скеоптиконі. Вступ вільний для всіх мушан, що мають звик 17 літ. Гостям дуже раді. — За виділ: Е. Маєр, голова.

3 товариства „Боян“. Пригадуємо, що в суботу, дня 16. жовтня с. р. відбуде ся опів до 7-ої години вечером в сали „Народного Дому“ відчит на тему „Про небезпеченства, які грозять доростаючій молодіжці і як їх остерігати ся“ в сполучі із ілюстраціями на скеоптиконі. Вступ вільний для всіх мушан, що мають звик 17 літ. Гостям дуже раді. — За виділ: Е. Маєр, голова.

Приватний приготівляючий курс отворить тов. „Українська Школа“ симп днями для всіх тих, що не здали вступного пспиту при другій державній гімназії або яких не прийнято до приготівляючого курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба симп днями, завжди перед полуднем, у секретарі товариства п. уч. Николая Пилата в бюрі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

3 промислової школи. Записи до приватної промислової школи в Чернівцях відбувають ся 10. і 11. жовтня с. р. від 11.—12. год. в полудні. Ся школа складає ся із одної приготівляючої і двох промислово-торговельних клас.

На бібліотеку дівочої бурси тов. „Рускої православної шляхти на Буковині“ зібрав 10/10 на зборах в Народнім Домі проф. П. Клим 16 К 50 с. Жертвували отсі Вп. пани добродії: Жибачинський Дмитро секр. гром. з Боянчука 1 К, ну. Маріянчук з Рарадча 1 К, ну. Войновський 1 К, Евг. Годованський 1 К, О. Кукелка 1 К, ну. Горвацький 1 К, ну. С. Іванович 4 К, начальни гром. Руснак з Дубівця 1 К, ну. Ін. Влад 1 К, уч. Корниляк 1 К, добр. Іван Черський 1 К, Павлюк Юрій з Калинівців 1 К, добр. Іван Циганюк з Іванківців 1 К, уч. Соневіцький 50 с. Заложене бібліотеки при нашім однокім дівочім закладі на цілу Буковину є така важна справа, що не треба хіба ще ширше про нею розписувати ся. Жертва на сю ціль (чи в грошах, чи у відповідних книжках) приймає секретар товариства П. Клим, улица Петровича Ч. 2.

Вінчане п. Йосифа Проскурницького, професора гімн. у Вижиці з панною Ніною Варницькою відбуде ся у вівторок 12. с. м. в гр. кат. церкви в Чернівцях.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Понеділок, дня 11. жовтня: „Ein Walzertraum“, оперета в 3. відслонах Оскара Штрауса. — Вівторок, дня 12. жовтня: „Der Dummkopf“, комедія в 5-ох відслонах Людвика Фульдога. — Середа, дня 13. жовтня: „Rosenmontag“, офіцпреса трагедія в 5-ох відслонах Гартлебена. — Четвер, дня 14. жовтня: „Der Troubadour“, опера в 4-ох відслонах Вердога. — П'ятниця, дня 15. жовтня: „Die fremde Frau“, (половина ціни), комедія в 4-ох відслонах А. Біссона. — Субота, дня 16. жовтня: по полудні для учеників „Nathan der Weise“, драма в 5-ох відслонах Лесінга; вечером: „Die Försterchristl“, оперета в 3-ох відслонах Ярнога. — Неділя, дня 17. жовтня: по полудні о половині ціни „Don Carlos“, трагедія в 3-ох відслонах Шілера; вечером: „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох відслонах Фалі.

Переписка Редакції.

Дд. дописувателям з П. подаємо до відома, що статю „Підпори деморалізації на Буковині“ помістили, однак нотатки про вислід розправи в заставницькім суді не одержали.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 11. жовтня 1909.

Петербург, 11. жовтня. (Кб.) Ходить чутка, що цар розпочне свою подорож до Італії 19. с. м. через Одесу, Олександрово, Познань і Монахю. Супроводжати его буде міністер Ізвольський.

Мелія, 11. жовтня. (Кб.) Провідники кабільських племен прибули сюди, щоби впливати сим замір, що хотять безусливно піддати ся.

Барч, 11. жовтня. (Кб.) Вчора дало ся тут чути дворазове сильне землетрясенє. Шкоди не було ніякої.

Звичайні загальні збори „Рускої Каси позичкової і шадничої для громади Слоб. Раранче“ відбудуться дня 14. жовтня 1909 о 1. год. по пол. в домі Читальні із таким дневним порядком: 1. Справоздане з діяльності товариства за р. 1908. 2. Справоздане касове і замкнене рахунків за р. 1908. 3. Вибір ради надзорчої. 4. Вибір касиєра і назначене ему платні. 5. Призначене слуги і плати для него. 6. Вільні внески. — *Старшина.*

24 35—40 н
Молочне мило
лелійне з конником
найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.
Всюди до набути.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадкі і кавці

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними умовами. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР

Кonto щад-
ницї почтової
25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечення будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпечення, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороту. 2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі

в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

отсі друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Катальог (Klassenbuch) — — — —	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch) — — — —	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse) — — — —	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul-besuchs-Tabelle) — — — —	6 „
Виказ про місячний стан кляс (Monats-bericht) — — — —	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle) — — — —	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis) — — — —	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht) — — — —	4 „
Папір на справозданя з написом руским — — — —	3 „
Папір на справозданя з написом німецьким — — — —	3 „
Schulkataster — — — —	4 „
Lehrerkataster — — — —	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro-tokoll) — — — —	4 „
Інвентар (Inventar) — — — —	4 „
Поділ годин головний (штука) — — — —	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan) — — — —	2 „
Schulmatrik — — — —	4 „

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Katalog der Schülerbibliothek — — — —	4 сотиків.
Спис бібліотеки — — — —	4 „
Завізоване до посіщення школи — — — —	4 „
Повідомлене про зашколене — — — —	4 „
Verständigung-Protokoll — — — —	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis. über Wiederholungs Unterricht) — — — —	4 „
Impf.-Verzeichnis — — — —	4 „
Inspektionsbericht — — — —	8 „
Statistische Daten — — — —	6 „
Statistische Nachweisung — — — —	8 „
Personal-Standes-Ausweis — — — —	3 „
Сьвід. увільнення (Entlassungszeugnis) — — — —	10 „
Сьвід. відхідне (Abgangszeugnis) — — — —	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten) — — — —	10 „
Сьвід. испитове (Prüfungszeugnis) — — — —	10 „
Сьвід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht) — — — —	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste) — — — —	6 „
Armutszeugnis für Schüler — — — —	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук K 1'40	
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	

Крім того друкарня має на складі:

Книги до веденя кас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опакowaniem 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опакowaniem по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене позички. 5. Внесене о позволене екзекуції на движимости. 6. Внесене о позволене екзекуції на недвижимости. — Заразом поручає **нотарияльні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, уліця Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попередним надісланем належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не принимає ся.

Предплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

Інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотників.

Додатковешня коштують по 10 сотників від одноплатальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При кількорових або при інших замовленнях значний олуєт.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2, Адміністрация ул. Пальєка ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміватись щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі ако прилога коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Рускі виборчі округи в проєкті нашої соймової виборчої реформи.

□ Проєкт нової соймової виборчої реформи признає буковинським Українцям 7 послів. Виборчі округи наші вже означено в сім проєкті і ми подаємо їх тут підставі офіціальних документів першавентної комісії.

В курії великої поєїлости, яка ділять ся на 6 клас, в третій класі вибирають одного посла рускі гр. прав. духовники і єпископи чинів. (Von den Wahlbezirken und Wahlorten § 2.)

В курії громад, яка належить вже до національних виб. тіл, мають Русини дев'ять послів в 10-ох округах (§ 5 В). Першим виборчим округом є тут місто Чернівці з передмістями і містами: Радівці, Сучава, Серет, Сторожинець, Кіцмань і Вижиця з місцем гол. виборів Чернівцях. Другий виб. округ становлять судові повіти: Серет, Сучава, Радівці, Солка і Гурагумора (з виключенням Серет, Сучава і Радівці); місце гол. вибору — Серет. Третій виб. округ: судовий повіт черновецький (без міста Чернівців) і судовий повіт боянецький з місцем гол. вибору в Чернівцях. Четвертий виб. округ: судовий повіт сагаурский з місцем гол. вибору в Сагаурі. П'ятий виб. округ: суд. повіт заставницький без громад Борівці і Кисиліці з місцем головного вибору в Заставні. Шестий виб. округ: суд. повіт кіцманський без міста Кіцмань а зате з громадами Борівці і Кисиліці заставницького повіту з місцем гол. вибору в Кіцмані. Сьомий виборчий округ: судов. повіт

становецкий і сторожинецький без міста Сторожинець з місцем гол. вибору в Ста-нівцях. Осьмий виб. округ: суд. повіт васьковецкий з громадами Бергомет н. С., Мігова, Мега, Лукавець н. С., Багна, Черногузи, Миліїв і Іспас вижницького суд. повіту з місцем гол. вибору в Вашківцях. Дев'ятий виб. округ: суд. повіт вижницький без міста Вижиця і без приділених до попереднього округа громад, з місцем гол. вибору в Вижиці. Десятий виб. округ творять судові повіти Селетин, Стульпикани, Кімполонг і Дорнаватра з місцем гол. вибору в Селетині.

В загальній курії (§ 6 В) мають одержати Українці 6 послів. Перший округ творить тут місто Чернівці з передмістями і містами: Радівці, Сучава, Серет, Сторожинець, Кіцмань і Вижиця з місцем головного вибору в Чернівцях. Другий виб. округ: судові повіти Сучава, Серет, Радівці, Солка, Гурагумора, Чернівці і Боян з виключенням міст Чернівці, Сучава, Радівці і Серет, з місцем гол. вибору в Чернівцях. Третій виб. округ: суд. повіт заставницький без громад Борівці і Кисиліці, з місцем головного вибору в Заставні. Четвертий виб. округ: суд. повіти сагаурский і Кіцманський без міста Кіцмань а з громадами Борівці і Кисиліці з заставницького повіту, з місцем гол. вибору в Кіцмані. П'ятий виб. округ. творять суд. повіти становецкий, сторожинецький і васьковецкий з виключенням міста Сторожинець а зате з громадами: Бергомет н. С., Мігова, Мега, Лукавець н. С., Багна, Черногузи, Миліїв і Іспас вижницького суд. пов. з місцем головного вибору в Вашківцях. Шестий виб. округ: судові повіти вижницький, путилівський, селетинський, стуль-

пиканський, кімполонгський і суд. повіт Дорна-Ватра, без міста Вижиця і без громад прилучених з вижницького повіту до попереднього округа, з місцем гол. вибору в Вижиці.

Очевидно, у всіх тих трьох куріях мають право голосовання лиш Русини. В нашій відділі курії великої поєїлости мають право голосовання управнені до сего гр. прав. священники, — в курії громад мають право голосовання ті Русини (мушени), що мають австр. горожанство, 24 літ і або мають право голосовання при громадських виборах в двох перших класах або в третій класі причім однак мусять платити річно щонайменше 2 кор. безпосередних кр. податків, — а в загальній курії, в означених вище наших округах мають право голосовання всі Русини, що покінчили 24 роки життя, котрих не виключено від сего права і які в громаді, де голосують, перебувають вже стало найменше від півроку.

Загальні збори укр. поступової партії.

□ Українська поступова партія позіставала до сего часу під тимчасовим зарядом. Сей тимчасовий заряд виготовив в своїй часі програму партії і єї начерк організаційний і оголосив се в „Буковині“. До сего тимчасового заряду нашої партії зголошувано також досі приступлене в члени партії. Очевидно, далі не могла партія позіставати під тимчасовим зарядом. Треба було скликати загальні збори єї членів, затвердити програму партії і перевести організацію єї, яка від тепер постійно вела би народні справи з рамени єї партії. В тій цілі скликано на 10. с. м. членів укр. поступової партії на довірочну нараду до черновецького „Народного Дому“. Учасників було на сих зборах около 400. З послів присутні були: заступник маршалка краєвого др. Стодкий, пос. Є. Пігу-

отей Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Далше.)

Та чиста глибока блискуча вода, — немов голубе приязне око; той відблиск блаженного неба в ній, немов відблиск захованої душі в глибині води; ті темні тіни від бережних смерек краєм озера, — немов рні повіки над ясним оком; ті в небо сяючі темно зелені обійми-береги озера; ті при-полонини за озером — немов в дівочу ску сплетені; се все збираєсь в образ так милий, так приязний, так займаючий, що його раз бачив, тому не затреть ся те вражінє ніколи з пам'яті душі.

Отсе озірце, се дійсне око чорногорської верховини.

Та не завсїгди глядить те око так спокійно, так ясно, так весело в той соняшний світ верховинської величі. Часами мигне і око наших гір посумніє, замутить ся. Отак стою нераз над самими дверми гати, та дивлю ся на ту тиху воду. В глибині грає світло ранішнього сонця, вода прояснена наскрізь немов би сама світила. Виджу близько берега кожний камінчик, глибоко в воді виджу сотні нарісниць як переверт купають ся в сонішних промінях в воді;

від них прискає яскраве світло іскрами живого срібла.

Займаючий ранішний образ — та не на довго.

Сонечко підходить вище, воздух розігрітий здоймаєсь в гору, тут то там розстелена понад озеро біла ранішня імла зникає, легенький протяг цілє тихе личко блакитної води. І вже нема супокою! Вздовж озера задрожить легенько водиця, личко зморщить ся в мільярди дрібосеньких хвилин. Вітрець дрючить ся з водою. Потягне, притулить ся з сего боку, жене безліч блискучих дрібоньких баранків навперед себе а другий на перекір повіє вскїсь сему, поломить, поділить хвилинок в дрібні срібні краплини. Вони стануть на хвилю, не знають куди, сьвіжий подув вхопить їх митю в инший бік за собою, другий легіт перебіжить знов сего і на перекір пожене блискучі баранки за іграшку куди єму треба. Так йде ігра за ігрою. Дрожить личко озера, стрибають сїяючі перлини, мережить вітер воду нечуваними меріжками. Снує прозорі сїти, звиває кучері, розбиває, згортає, котить, пристане, піднесе голубить, термосить, кине, жене, заверне, знов сплітає, знов розсипає і знов збирає. Сьміють ся ніжні хвилинки блискучими перловими зубками, чути, ніжний хехіт, шелест і шум, чути ніжне хлюпотанє, жалісне хлипанє, а митю знов втіха, знов хехіт, знов

стрибанє, знов нові кручі перлин. Порозсїкані нагребінці, блискучі ніжні кочіла женуть на право, вскїсь з лівого боку надлітають такі самі гребінці ніжними каблучками, кидають ся перлини-зубці одні на другі, одні минають себе як би в танці, а другі перескакують біжучих на против себе.

Раптом пристануть задумчиво всі, та в мить знов свавільно женуть в переверти наперед, там знов пірнуть, там виринуть, там розплинуть ся, там знов зберуть ся, завернуть ба в сей ба в той бік; око не в силі схопити чудовий, живий образ чаруючої ігри, не в силі умом прослідити відки, куди і як воно йде?

Сиджу отак, ба ні, лежу над тими глибоко під водою захованими дверми гати, сперши голову в руки, дивлюсь на ту чаруючу ігру вітру з водою, вдивлюсь в ті блискавичні переміни на лици озера, тай не чую й не знаю, як час минає а думки снують ся, як сї меріжки тою срібною водою.

„Прошу пана, не гнівайте ся, але ми мусим воду пускати, прошу трохи відсунути ся“.

Я схопив ся як опарений, в задумі й не чув, як гатір з помічником надійшли повінь пускати.

— Нічо, гатірю, я рад, що пускаєте в днину, буду раз видіти, як повінь йде з озера.

ляк і І. Семака. Інші витонкували свою не-присутність.

Зборам проводив др. Маковей, а секретарями були учитель Пилат і проф. Панько Клим. Др. Маковей отворив збори і звинувачив не-присутність послів Василька і Малика. О. проф. Семака здав справоздане про дотеперішню діяльність провізоричного заряду партії за час від марта 1908 до тепер, подаючи при тім коротеньку історію розвою політичного життя Русинів на Буковині. Описав появився кр. інспектор Омелян Попович начерк організаційного статута. Начерк прийнято в цілості, окрім §. 6-ого, до якого додано слова: „Однак наші справи рішає зараз головний збір звичайною більшістю (внесок нуч. Іваницького).“

Вкладку означено для селян найменше 50 сот., а для інтелігенції найменше 1 К. Потім приступлено до вибору зарядів і то локального міського і з поодиноких судових повітів. З міста Чернівців вибрано на підставі організаційного статута 8 членів і 2 заступників, а з судових повітів 3 делегатів і 1 заступника з виїмкою повітів: Боєн, Сучава, Дорна-Ватра, Гурагумора, Радівці і Солка, які вибирають лиш 1 делегата і 1 заступника (на головні збори).

Інсп. О. Попович поставив внесення, аби загальні збори узяли виїмково сей раз присутніх членів з поодиноких повітів за делегатів тих повітів (прийнято).

Вибори випали ось-як: 1) з міста Чернівців брано як виділових: інсп. кр. Омелян Попович, о. проф. Евгена Семака, проф. д-ра Маковей Осипа, проф. Николая Ісепенка, проф. Панько Кліма, інсп. пов. Олександра Купчанка, міщанина І. Григоровича, міщанина Осипа Мицака; заступниками їх: радн. суд. Михайла Коралевича і купця Стернюка; 2) Садагурський пов.: Дм. Маріячук, надуч. в Раранчу, Омелян Кукелька, уч. в Жучці, Михайло Ісепенко, начальник громади в Задубрівці (виділові), а Северин Іванович, учитель в Чорнавіці (заступник). 3) Повіт (судовий) черновецький: Іваницький Омелян, надуч. в Мамаївцях, Цуркан Василь, господар в Камені, Сосновічкий Віктор, учн. в Кучурові великим (виділові), а Роман Івасюк: уч. в Чагрі (заступник). 4) Вижицький повіт. О. Маланчук Стефан, парох в Лукавці н. Сер., Сивюк Антін, надуч. в Іспасі, Шпитко Іван, господар з Чорногузів (виділові), а Юрій Гордійчук, надуч. в Виженці (заступник). 5) Станіславський повіт: Гішка Василь, нуч. в Калинівцях, Понич Михайло, нуч. в Глиниці, Дмитро Влад, селянин з Кабина (виділові), а Іван Гуцуляк, господар з Кабина (заступник). 6) Вашківський повіт: Нестор Фрундза, нуч. в Карапчеві н. Чер., Клодницький Іван, господар з Карапчева н. Черемошем; Маковей Танасій, госп. з Вилавця (виділові) а Кузь Василь, господар з руского Банилова, (заступник). 7. Кіцманський повіт: Стратичук Іларій, інсп. повітовий, Іван Ціганюк Лаців, господар з Іванківців, Николай Руснак, гром. начальник в Дубівцях (виділові), а Петро Войновський, нуч. в Оршівцях (заступник).

8) Сторожинецький повіт: Влад Омелян, нуч. в Паявці, Іваницький, директор кошикарської школи в Сторожинці, Стірча, господар, (виділові) а Штробель, учитель (заступник). 9. Се-

„Ая, паночку, бо звикле кажуть Пруси воду пускати досвіта рано, або й в опівночі.“

— Та так, гатірю; з весни потребують повени для маніпуляції тут високо, а тепер дерево зігнали вже далеко Черемошом; доки повень туди доплине, треба тут рано пускати.

„Ая, ая, паночку. До Устерік потребує повень яких дванацять або тринадцять годин, а відтам до Кут ще яких чотири до п'ять, а туди далше аж до Черновець, до трачки, вже, бігме, не знаю.“

„А ти, чо став? ану до сьруби! Доки розкрутим, аж впрієш. З Прусами не жарт. Ану най не зійде ся повінь всюда на час, то зараз пришлють післанця з карою. О — з Прусами не жартуй!“

Називають Гуцули нинішнє експлоату-юче товариство Прусами, бо з першу розпочав там маніпуляцію дійсно оден Прус, але тепер вже те підприємство в третих, не пруских руках, в руках акційного товариства, що всадило там в маніпуляцію грубі міліони.

„Закладай друки в уха, сьруби та гай в ліво“, кричить гатір. І почали вокруг сьруби кочілом бігати. Тота сьруба йде аж на ґрунт стіни, що загачує воду. Там глибоко в стіні заложені двері, котрі можна в футринах в гору і долину сувати. До тих дверей прибита груба залізна сьруба, яка

ретський повіт: Стрижка Евтихій, нуч. в Нигостині, Одовійчук Олександр, уч. в Сереті, Іван Бучковский, господар в Тарашанах (виділові) а Евген Годованський, нуч. в Тарашанах (заступник) 10. Волянецький повіт: Поремський Теофіль, надуч. в Гоголині (виділові), а Турчак Василь, господар в Легученах (заступник).

З мішаних повітів як: Сольки, Сучави, Кімполонгу, Дорни і Гурагумори, які вибирають по одному делегатові і по одному заступникові, виборів ще не перепроваджено, бо на зборах не з'явили ся їх делегати.

При вільних внесках поставив надучитель Попович з Глиниці внесення, щоби заряд партії постарав ся о те, аби по всіх урядах громадських агенди провадили ся в рускій мові, а надучитель Омелян Іваницький, щоби ширший комітет вияснив становисько „укр. поступової партії“ до других партій в краю, а головню до мужицької партії Вибір крайового заряду настигнуть небавом.

Загальні збори тов. „Народний Дім“ в Чернівцях.

Загальні збори тов. „Народний Дім“ в Чернівцях відбули ся дня 3. жовтня с. р. при участі поверх 50 членів. Збори отворив голова, п. В. Ясеницький, привитав зібраних, посвятив згадку помершим членам: Сергієви Шпоїнарівському і Омелянови Монастирському, та звернув увагу на деякі помилки у друкованім справозданні виділу з діяльності, де вичеркнено членів, котрі по довшій перерві почали далі сплачувати свої вкладки. Повідомив також, що перед зборами прийнято в члени: д-ра Теодора Галіпа, Івана Синюка, Евгена Яноша, д-ра Зенона Кузелью і Вероніку Сосновічку.

Потім відчитано протокол з попередних зборів, прийнято до відома справоздане виділу і касове (друковане і розіслане членам) та уділено виділові абсолюторію.

Дальша нарада вела ся лише над справою бурси, ім. Федьковича, якою завідує Народний Дім. Надучитель Іля Ілюк подав гадку, щоби засновати окреме товариство і ему передати бурсу, бо через ню „Народний Дім“ попадає тільки в дальші довги. На се замітив голова Ясеницький, що недобір „Народного Дому“ сего року значно менший, як попереднього, і число членів зростає (останніми днями прийнято 12 нових членів), тільки, що правда, добровільних датків на „Нар. Дім“ приходять тепер менше, мабуть через те, що по провінції поотвирали ся бурси і „Нар. Дом“, так туди йдуть жертви.

В дальшій дискусії над сею справою промовляли пп. Клім, Гришук, др. Кордуба, Коралевич, Садагурський, Ілюк, Цегельський, др. Галіп, Григорович і інспектор Попович. Більшість була за тим, щоби не відділювати бурси від „Народного Дому“; ліпше буде настановити для бурси окремий заряд, котрий завідував би нею і її рахунки провадив окремо. Так і постановлено, що має бути окремий заряд для бурси.

За тим, щоби не передавати бурси окремому товариству, промовляв се, що бурса з домом має

вистає понад стіну гати. Над нею стоїть стріха на слупах з помостиною. В сьрубу закручена важка мутерка з чотирма ухами лігма нахрест. В ті уха вложують грубі друки і тручають їх наперед себе кочілом. Мутерка крутить ся а сьруба підносить ся поволи в гору і тягне за собою двері в споді. Крізь втворені двері жене вода з страшною силою з озера потоками в діл руслом потоку а далі до Черемоша.

Повінь.

Двері підтягає сьруба дуже повільно, треба пів години, доки цілі двері відтворять ся. Сьруба підходить два метри в гору. Спершу тече вода крізь першу тонку шпару під дверми тоненькою верствою кипучої білої піни, що пудить сичучим шипотом вздовж помостини до русла потоку. Чим раз та верства піни грубішає й сильніє. Сичине, шум і гамір змагають ся, піна підносить ся водною курявою, тремтить і жене страшним напором, „фугом“ на перед. Се все чим раз дужше змагає ся, наступає страшний заколот між водою а водухом, борба мов на жите і смерть. Зриваєсь ревуча скажена буря, вода чим раз дужше шумить, ричить, сичить, піворить, каженіє й дуднить, як би тисячі тяжких потворів перебігало десь мостом. Тепер вже показує ся також груба струя зеленої, білими язиками шуму перемотаної води. Кле-

свою вартість; відступати сей мосток окреме товариству Народний Дім не повинен і не має (в правні труднощі); а завідуючи бурсою, товариство має причину числити на поміч свої суспільності. Що суспільність тепер прагне на бурсу, сему винні не так політичні люди а котріми ані Народний Дім ані бурса не має нічого спільного, як більше незорганізоване збір-датків, над чим виділ повинен застановити ся.

Потім приступлено до вибору нового виділу. До виділу „Народного Дому“ вибрано сі члени (подаємо їх спис так, як уконстатовано ся на засіданні 6. жовтня с. р.):

Голова: Волод Ясеницький, І. заступник: др. С. Стоцький, ІІ. заступник: о. Евген Семака, секретар: др. Осип Маковей, касир: Омелян Могильницький, контролор: Василь Івасюк, господар: Олександр Руснак, виділові: др. Конст. Клім і Николай Ісепенко.

Заступники виділових: др. Василь Ключенко, Іван Радомський, Емануїл Турчан, Казимир Петрашук, др. Теодор Галіп.

До надзорчої ради „Народного Дому“ вибрані: о. Денис Бремійчук, Михайло Коралевич, Николай Спинул.

Іх заступники: Олександр Садагурський, Дмитро Іришук.

Політичний перегляд.

Вигляди осінньої сесії австр. парламенту.

Як звісно, парламент зійде ся 20. жовтня першу нараду і тут покаже ся, чи є надія на довжене правильної праці парламенту, на яку кають всі народи австрійської монархії „Славська бдиота“ заповіла на всіх лінійх остру обструкцію, якої головною ціллю буде усунути тепершній кабінет. Рівночасно удержує ся у поважних політичних кругах думка, яку подав також п. Силько на вічах в вижицьким окрузі, що протестство не дасть ся спонукати обструкцією розвазаня парламенту, бо се не принесло би ніякої користі. „Prager Tagblatt“ заговорив про живість, що монарх поручив іменованню членів нового кабінету бувшому президентові міністерів Керберови. Сю вістку підхопили зараз відомі дзєвники а головню „Neue freie Presse“. Християнсько-соціальні круги відносять ся ворожо до такої зміни, як се виходить із тону часоп. „Repost“.

Галицький сойм.

Засіданє з понеділка, дня 11. жовтня с. р. О годині 10. 30 мін. маршалок отворив збори. Українські послы на сали в повнім комплекті. І квофільські також майже всі присутні, крім Дукевича. Відчитують петиції. На попередній нараді громади Чорної пов. Лісько о безворотну забор забрав голос п. Ант. Старух та мотивує пота-тої громади. Після відчитаня раду петицій і дістає комісар правительственный Чежовський відповіді на інтерпеляції. Українські послы обіпвши лавки трибуни, шильно вважають за комісара. Читанє відповідей проминуло шильно.

кіт, гамір і рвучий вихор в штучнім русі, верх помостини змоглись до відстра-ночої сили. Треба над збудованим руслом або руками сягати, бо вихор по-пирвати. Гамір такий тут голосний, слова ніхто не годе почути, аби як чав в найближшій сусідстві. Напір на-раної води в озері такий могутний, струя сподом летючої води пориває за-бою вергнене тяжке каміне наперед с-як пера. Де кінчить ся деревляна під-і кипуча струя сходить вже на скали-землю, там вибурихала вода глибоку й-року кітліну, де повінь справляє ще ш-шний танець, нім пустить ся буйною стр-в глибоке скалисте русло на свою да-путь. Скаженими крутіжками, очайдушні перевертами закипить вода ще раз в-кітлені і виперта надбігаючими свьже-могутними верствами повени з озера, даєсь на скали берегів і в самім ру-обійме і чіпить ся їх, мов би хотіла ст-матись і ратувати ся. Але нема ратунку-відпочинку. Вона лишає каміне і кида-на сусідні скали. Та і тут нема супочи-З ревом і шумом кидає ся вона отак, п-там далі усмирить ся троха та пош-могутною запіненою шумною струєю в-далекій Чорний-Черемош.

есту. Перед приходом до порядку нарад забігав голос п. Стапінського, та, вказавши на донесення деяких газет, що сесія має бути замкнена для м. замислі у пізнійшій речинці, протестує з сего, щоб міродатні сфери скорочували сесію перед часом. Сподіваємось, що на порядку стануть дві важкі справи, котрих рішення нас конче. Одна справа — се питання торгового договору з Румунією; тут ходять о те, покласти кінець подвійній політиці у Відні Львові. Друга справа, се справа польська. Миго року будуть домагатись, щоб справа руских гавань що-до гімназій була поладжена. Ми лані додержати слова та не думаємо, щоб ми не розійтись перед полагожденем сеї справи. Ми на те бесідник просить маршалка, щоб ішов з поміччю та успокоїв побоювання.

У відповіді п. Стапінському маршалок красавляв, що про скорше замкнене сесії нічого нав. Однак з уваги на кінець сесії, котрий кім разі вже дуже наближається, маршалок гавть ся до посів із зазним до пильної праці авляв, що від завтрінного дня зарядить двої засідання на день.

Пос. Олесницький одержує голос для мотивотсего наглого внесення в справі шипкарскоінаційній. Серед оплесків з боку руских і люх послів п. Олесницький переходить скадальну ю галицької пропівачі. Історія галицької іми, се велика пляма в історії культури накраїни. Марш. Бадені звертає увагу, що тепер льки дебата над наглістю, а не над meritum ви. Дієкусия над meritum відбудеть ся аж як та ухвалить наглість. Пос. Олесницький зазначає, що може бути, що соїм уже не збереть ся д тою хвилею, коли пічнеть ся видаване коні і тому справа в дуже пильна й нагла. В гованю одноголосно наглість ухвалено. Пос. Олесницький домагається, щоб внесення відослати до сії адміністративної з тим, аби вона до трох прийшла на повну палату зі справозданем. Ласковський, як голова комісії адмін., проти ся тридньовому речинцеві, а ставить додаток, поручити комісії предложити справоздане ще і сесії. Пос. Сколишевський попирає додаток, авлений п. Олесницьким в справі речинця. В юваню внесення п. Олесницького дістало менсь.

Аж тепер приступлено до порядку дневного. Ітано справоздане краевого виділу в справі ішшена гарантії краю для емісії комунальних гацій краевого банку. Наступило перше чиннесення п. Андр. Любомирського о уліпшене ладу їзди на звлізниці Львів—Белзець. При ім читанню сього внесення забрав голос п. Стан. Бадені і мотивував своє внесення зглядами омічними. Пос. Марс мотивував своє внесення раві будови клінік львівск. університету. Всі чення відослано до дотичних комісій. Тепер прийшла черга на продовжене дебатів справозданем промислової комісії про внесення Баталії в справі провекту закона про органістатистики торгівлі вишньої Галичини. Раіз приходом того вшехольського провекту на адок прийшла також руска обструкція. Інає гру п. Ганчаковский, котрий ставить до і кілька поправок і докладно їх мотивує. Далі рає голос п. Манух, ставить із свого боку авки, мотивує їх дуже основно й широко авіть полемізує з поправками, поставленими анчаковским. В подібний спосіб ведеть ся дісія над дальшими параграфами.

Справа проф. Вармунда залагоджена.

Міністер просвіти і віроісповідань завідомив ават правничого факультету на німецьким уніітеті в Празі, що колеґ заповіджений професрм Вармундом, затверджено. Числячи ся із оюю послідною заявою професорів тогож факультету і поглядами, наведеними у тій заяві, міністер міг супротивляти ся пропозиції професорскої гії, хотий др. Вармунда покликано extra staj, як звичайного професора дотичного фак. Міер підніє при тім ще раз, що уважав сьвятим звязком просвітних властей на всякий спосіб бонити державним законами призначеної свободи і вступати ся за нею завжди, хотий, як саме анім разі, виразне хотім в сім головню компетної професорскої колеґії звернене проти чиня заповідженого колеґу. Професорска колеґія ушала питання відносно близьких відносин при нованню професора Вармунда для пражского верситету, уважаючи се за сумний факт, коли бода науки стає ся предметом компромісів. льше виходить, як се сказано у заяві, на шкоду азі академічних інституцій, коли хтось прийдекрет університетского професора під такими гереженнями і ще до того дає почин до різних фліктів тим, що не придержує ся підписаним івіям. Тому міністер застеріг собі се розяснити івіям. Тому міністер застеріг собі се розяснити справу професорскої колеґії, щоб се му зробити раз кінець.

Угорська криза.

Коаліційне міністерство, на якого чолі стоїть Векерле, не може подати можливого до прикоронаю пляну на розвязку угорської кризи. Іліція не може удержати ся, бо навіть в самім істеротві нема згоди що до трактованя угорської

кризи. Др. Векерле стоїть на тім становищу, що спільність банку треба полишити ще на якийсь час, за те Австрія мусить розпочати як найскорше виплатою готівкою. Дальшою точкою его програми є виборча реформа, і то система плуральности, після якого виборці мали-би по 2 голоси. За ухвалення видатків на кошта анексії та на нові військові домагання, жадає Векерле більшої незалежности для мадарского війська. Се все значило би розширюване незалежности Угорщини на кошт дуалізму. Взагалі вся угорська криза полягає на тім, що Угри пруть до незалежности Угорщини а австрійські круги і корона очевидно всіма силами боронять дуалізму.

Другий плян подає провідник парламентарної більшости міністер торговлі Кошут, що не жадає жадних концесій, понад се, щоб в новий кабінет увійшли виключно члени партії незалежності. Се був-би однак прямо смертельний удар для дуалізму, коли-би державна керма попала ся в руки сеї партії. Розуміє ся, монарх не може пристати ані на плян Векерлього ані на плян Кошута. Хто мав-би бути покликаним до утворення нового кабінету і тепер не можна ще сказати.

НОВИНКИ.

Чернівці, 12. жовтня 1909.

Календар. Четвер 14. (1.) Покр. М. В., Ананій; рим.: Каликста I. п. Схід сонця 6:21, захід 5:11. — Пятниця 15. (2.) Кипріяні, Юстина; рим.: Ядвіґи і Тереси. Схід сонця 6:23, захід 5:09.

Очевидно не політичний морд. Як донесли ми вчора, застрілено в суботу коло 9 год. вечером п. Романа Фрайтаґа, дідача з Вашківців. Вертав він в тім часі візком разом з фірманом і своїм бухгалтером до Вашківців з свого філярку в Замістю. Коли візок переїздив через міст, нагло вистрілив хтось з заду до п. Фрайтаґа. Пан Фрайтаґ помер на місці, прочим ніщо не стало ся. Сім льоток віднайдено відтак в правім плечі помер, шого. Така нагла смерть п. Фрайтаґа викликала в цілїм нашім краю велику сензацію а при тім і жалє, бо померший був загально знаним знаменитим господарем на своїх великих добрах, яких вартість оцінюють тепер на 6 мільйонів корон і брав живу участь в політичній житю буковинських Поляків. Між Українцями смерть п. Фрайтаґа викликала також щире співчутє, вже хочби по тій причині, що жінка п. Фрайтаґа є рідною сестрою нашого соїм. посла п. Малика. Коли лиш довідано ся о застріленю п. Фрайтаґа, сейчас заряджено строгє слідство в тій справі. І виявилось, що після всіх признак спричинив сю смерть якийсь Данилюк з Замістю, запалений а неоправлений ловець звйрами в добрах п. Фрайтаґа. Сего Данилюка заскарижив п. Ф. недавно до суду — і через се зродилась в нім жадоба пімети, якої жертвою впає нещасний п. Фрайтаґ. Так представляє ся отє на всякий спосіб трагічна смерть. І відразу майже всі, як довідались лиш о тім випадку, догадувались, що така лиш власне справа може бути его причиною. Тимчасом львівське „Słowo Polskie“ і очевидно наша „Allgemeine Zeitung“ конечно хочуть бачити в тім разі політичний морд. Репортер сеї останньої через цілий вчорашний день бігав по черновецькім ринку і майже вмовляв в вашківських людий, що на п. Фрайтаґа сприялись тамошні Січовики і замордовали его. До редакції приходили тимчасом противні а цілком певні вісти, однак „Allg. Ztg.“ не промовчала про політичний морд в тім випадку і у вчорашнім своїм числі Так само „Słowo Polskie“. Аргументація сїх панків опираєть ся на тім, що власне ний відбывають ся в Вашківцях п. С. громадські вибори, в яких живу участь брав за жити проти наших людий і п. Фрайтаґ. На те заявляємо: Побіда наших людий при нинішнім виборі була і є цілком певна, бо до пятниці зложено до рук місцевого нашого виборч. комітету 310 легітимаций. До побіди отже нікому не треба було смерти п. Фрайтаґа. Вістка, немов-би п. Фрайтаґ взагалі не примиримо виступав проти нас, є безосновна. Цілковито неправдою є, щоб п. Фрайтаґ підпирав при нагоді сїх виборів тєв. кацапів, бо они власне тепер перший раз їдуть тут згідно з нашими людями. Пан Фрайтаґ міг-би підпирати хіба місцевих Поляків і може Жидів, однак проти такої акції місцеві Українці мали цілком певну значну більшість своїх голосів і з сеї причини смерти п. Ф-а рішучо ніхто з них не потребував жадати. При тій нагоді най вільно нам буде звернути увагу, що п. Фрайтаґ провадив з селянами взагалі численні процеси і власне лиш непорозумінє на тім тлі могло викликати і викликало смерть его. Впрочім вістки „Słowa Polskiego“ і „Cz. Allgemeine Ztg.“ віхто не бере тут сервизно а найбільше будучність не світити сю справу, певно не вкляють сїх „чесних“ органів. Дотеперішнє слідство до краю розбиває їх дике і глупе міркуванє. — Вся наша суспільність шде щирє співчутє п. Фрайтаґовій і п. посл. Миликові. Як довідуємось, пос. Пігуляк виїхав нині до Вашківців, щоб взяти участь в похороні.

Оповідки, іменованя і т. п.

3 товариства „Боян“. Пригадуємо, що в суботу, дня 16. жовтня с. р. відбуде ся о пів до 7-ої години вечером перша проба хорального співу. З огляду на те, що виділови згаданого товариства удало ся позискати на управителя хору вп. п. Шлітера, славного музика і учителя співу, просить виділ всіх своїх членів як також й тих, які до тепер ще до черновецького „Бояна“ не записали ся, аби вони явили ся численно вже на сю першу пробу. Всіх приятелів співу, які хотіли би бути членами черновецького „Бояна“, просить ся, щоб зголошували ся сими днями у п. Кушвірюка, урядника „Селянської Каси“. Річна вкладка для всіх членів вносить 2 К., а випсове 1 К. — За Виділ: Др. Володимир Гузар, голова, Семеон Іванюк, секретар.

Приватний приготавляючий курс отворить тов. „Українська Школа“ сими днями для всіх тих, що не здали вступного депиту при другій державній гімназії або яких не прийнято до приготавляючого курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба сими днями, завсїгди перед полуднем, у секретаря товариства п. уч. Николая Пилата в бюрі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

3 управи зел. руху в Чернівцях. Зелізнична лінія Веренчанка-Юрківці зі стаціями Чувків, Заставна і Юрківці отвирас ся з днем 18. жовтня 1909 для загального ужитку. При сїм передає ся висні названі стації для загального руху. З днем отвореня сеї частинної лінії входить в житє слідуочий розклад їзди: Веренчанка (відходить) 10:00, 8:05; Чувків 10:16, 8:20; Заставна 10:37, 8:41; Юрківці 10:49, 8:53; Юрківці (відходить) 5:29, 1:56; Заставна 5:46, 2:14; Чувків 6:05, 2:34; Веренчанка 6:17, 2:46. Нічний час від години 6 ої вечером до години 5:59 означений підчеркненем минут.

Заряд бурси ім. Осипа Федьковича в Чернівцях складає сам свою якнайсердечнішу подяку проф. їми. п. Осипови Прокурницькому за щедрий дар 10 кор. з нагоди его вінчання. За ласкаву збірку на весілю пп. Данчул-Стратичук у Волоці п. Чер. в висоті 64 кор. 40 сот. дякує заряд бурси всім щирим дателям а з особня збирачам п. о. Маланчукови з Лувача і панні Евгенії Данчул з Мігови. Спаси Big! — Олександр Куачанко, управитель бурси.

До нашої жертволюбної суспільности. Русин ученик вишної гімназії, який ізза недуги втратив рік і мусить повторяти класу, не годен заплатити шкільної оплати. Тому звертає ся низше підписаний до нашої жертволюбної суспільности з просьбою о поміч для убогого, але гідного ученика, який колись своєю ревностю відплатить своїй суспільности за подану ему в біді поміч. Берім примір із інших націй і не даваймо пропадати убогим та здібним ученикам. Датки, хочби найменші треба засилати на адресу: Ізидор Цурканович, сусплент при II. держ. гімназії в Чернівцях.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Сєреда, дня 13.: жовтня: „Rosenmontag“, офіцурска траґедія в 5-ох відслонях Гартлебена. — Четвер, дня 14. жовтня: „Der Troubadour“, опера в 4-ох відслонях Вердого. — Пятниця, дня 15. жовтня: „Die fremde Frau“, (половина ціни), комедія в 4-ох відслонях А. Бісона. — Субота, дня 16. жовтня: по полудни для учеників „Nathan der Weise“, драма в 5-ох відслонях Лесінґа; вечером: „Die Försterchristl“, оперета в 3-ох відслонях Ярноґа. — Неділя, дня 17. жовтня: по полудни о половині ціни „Don Carlos“, траґедія в 5-ох відслонях Шілера; вечером: „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох відслонях Фала.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 12. жовтня 1909.

Загреб, 12. жовтня. (Кб.) В неділю дало ся чути у Загребі тріпразове, сильне землетресєне. Шкоди не нароблено жадної. Ученики тутешної гімназії відказали ся їти до школи, аж доки комісія не сконстатувала, що у будинку є все у порядку. Подібні землетресєня повторили ся у доокресних місцевостях.

Москва, 12. жовтня. (Кб.) При доповняючїм виборі до державної думи вибрано кадета Щєпкіна.

Меліля, 12 жовтня. (Кб.) Будову желізничї і роботу при рудокопах розпочато вже знов. Здаєть ся, що в краю довго тревалий супокій.

Тов. „Руска Бєсїда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплаченї 4 або 2 корони (селяни і молодїж) дістанете книжочки в більшій вартості.

Ukrainische Rundschau

одинок українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в об'ємі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обов'язком кожного інтелектуального Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

24 35—40 н

Молочне мило**лелїйне з коником**

найлагідніше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.

Всюди до набутя.

Союз руских хліборобських спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ жа вадії і кавцїї

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпораціях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними умовами. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Товариство взаїмних обезпечень**ДНІСТЕР**

Кonto шад-
ницї почтової
25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпеченя, ліквідує шкоди безпроводочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

2 р. в. м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

отсі друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Катальог (Klassenbuch)	—	—	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch)	—	—	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulversammlungen)	—	—	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schulbesuchs-Tabelle)	—	—	6 „
Виказ про місячний стан клас (Monatsbericht)	—	—	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	—	—	4 „
Виказ квартальний (Quartalausweis)	—	—	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht)	—	—	4 „
Папір на справозданя з написом руским	—	—	3 „
Папір на справозданя з написом німецьким	—	—	3 „
Schulkataster	—	—	4 „
Lehrerkataster	—	—	4 „
Протокол діловодства (Gestionsprotokoll)	—	—	4 „
Інвентар (Inventar)	—	—	4 „
Поділ годин головний (штука)	—	—	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan)	—	—	2 „
Schulmatrik	—	—	4 „

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Katalog der Schülerbibliothek	—	—	4 сотиків.
Спис бібліотеки	—	—	4 „
Завізане до посіщення школи	—	—	4 „
Повідомлене про зашколене	—	—	4 „
Verständigung-Protokoll	—	—	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis über Wiederholungs Unterricht)	—	—	4 „
Impf.-Verzeichnis	—	—	4 „
Inspektionsbericht	—	—	8 „
Statistische Daten	—	—	6 „
Statistische Nachweisung	—	—	8 „
Personal-Standes-Ausweis	—	—	3 „
Свід. увільнення (Entlassungszeugnis)	—	—	10 „
Свід. відхідне (Abgangszeugnis)	—	—	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten)	—	—	10 „
Свід. испитове (Prüfungszeugnis)	—	—	10 „
Свід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht)	—	—	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste)	—	—	6 „
Armutszeugnis für Schüler	—	—	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук K 1'40	—	—	—
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	—	—	—

Крім того друкарня має на складі:

Книги до веденя нас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опаківанем 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опаківанем по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожитки. 5. Внесенне о позволене екзекуції на движимости. 6. Внесенне о позволене екзекуції на недвижимости. — Заразом поручає **нотаріальні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотаріальних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовленя належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, уліця Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попередним надісланем належитости грішми. Марок почтових на замовленя друків не принимає ся.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень піднеділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або її місця дрібним друком (петит). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренлямацій неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Небезпечна манія.

□ Маємо тут на думці трагічну смерть п. Романа Фрайтага з Вашківців та шалену протиукраїнську оргію польських часописий і взагалі деяких Поляків, яка розгорілась тепер на тім тлі.

Пан Фрайтаг впав жертвою пімсти, застрілено єго нагло і несподівано, серед темної ночі. Такий факт є безперечною аномалією, кривдою культури, яку здобули для себе люди по дев'ятнадцятих століттях громадного житя. І певно ніхто в нашім краю не радуєсь сею смертю п. Фрайтага, а тим більше ніхто не величає її.

Коли в неділю дійшла ся прикравістка з Вашківців до Чернівців, всі почали на сліпо вгадувати причину сего трагічного, незвичайного факту. Члени найріжнородніших націй і переконань відразу здогадувались, що смерть п. Фрайтага приписати належить частим непорозумінням на господарськмі тлі між ним і деякими людьми з тих місцевостей, в яких мав п. Фрайтаг свої великі добра. Іменно всі знали помершого як аламенитого, але також дуже строгого господаря. Як власник своїх дібр доходив він своїх прав на всім, що уважав за свою власність не лиш дуже пильно, але і безоглядно. В таких випадках не знав він ніяких зглядів і не раз доводив він таких виновників до цілковитої, материяльної руїни. Очевидно часом справедливо чи несправедливо, але не признавала публична сільська опінія п. Фрайтагови тих прав, в яких обороні ставав він так безоглядно і рішучо. Були ще і інші, загально впрочім знані, звичайні причини особистого характеру, які згодом довели до сего, що п. Фрайтаг мав багато ворогів, може не серед якогонебудь згуртованого загалу, але між поодинокими людьми в місцевостях, що належали до

єго посіностей. Знаючи се все, весь черновецький загал відразу догадував ся, що в тих власне особистих прикметах п. Фрайтага може лиш міститись причина єго наглої, незвичайної смерті. Так певно думав і думає також і весь загал горожан нашого краю і ми радо констатуємо, що також в черновецьких поважних часописях ніхто інших причин сєї трагічної смерті не шукає.

Однак инакше хочуть витолкувати єю трагедією деякі наші Поляки, головно в своїх галицьких часописях. Коли стояча близько до польських тутешніх кругів „Czerpowitzer Allgemeine Zeitung“, згадуючи про смерть п. Фрайтага, пише, що дехто добачує в тій смерті політичний підклад на тлі борби о перевагу в Вашківцях між Українцями з одної, а тав. кацапами з другої сторони, — то „Słowo Polskie“ або „Gazeta Narodowa“ вже рішучо запевняють всіх, що п. Фрайтага замордували вашківські Січовики, виховані так своїми провдирами. Такий погляд висказав також досить незручно вашківський польський парох Завадовський на похороні п. Фрайтага, коли в відповідній властиво дуже невідповідній і прямо каригідній своїй промові сказав, що „померший погіб тому, що по зволив собі мати иньшу думку в громадянських справах, ніж темні, розбурхані духи“.

Кождий, поважний чоловік, обізнаний з дійсною правдою мусить хиба признати, що таке публичне висвітлюване сєї і так вже прикрої трагедії не лиш що не відповідає знаній покищо правді, але що що найменше є се небезпечна манія, яка лиш строго зімститись може на тих, хто придержуєсь її.

На Буковині не виступає політика українська ворожо зглядом Поляків, бо своїм впливом в нашім краю стоїть вона на сторожі справедливості і не допустить, щоби в нашім краю розгорілось те без-

правство, яке панує зглядом Українців в тім недалекім краю, де всю власть мають Поляки. З тої причини у нас взагалі не може бути мови о такій політичній ворожнечі між Українцями і Поляками, яка є в Галичині. Се одно. — А відтак хиба всі знаємо, що п. Фрайтаг, не грав в політиці буковинських Поляків такої ролі, аби єго власне міг хтонебудь уважати так дуже небезпечним, що аж змести треба єго зі сьвіта з політичних зглядів. Се друге. — Впрочім політика українська на Буковині находить ся в тім щасливім положеню, що терористичної тактики ніколи не уживала і хиба не потребує уживати. Терористична тактика*) навіть у тих, що признають її, є свідомством їх розпуки і безсилля, а Українці на Буковині не резыгнують з певности, що до своєї теперішньої і будучої сили в краєвій політиці. Очевидно як в краю, так ще тим більше на ґрунті вашківської громади. Тамешні Українці мають досить сили, щоби перевести вибори громадські так, як бажає собі сего наше українське тамешне населенє. Пан Фрайтаг міг мати певні претенсії і що до виборів громадських в Вашківцях, однак по перше для тамешних Українців він під тим зглядом рішучо не міг бути небезпечний, а відтак, як би ся смерть п. Фрайтага навіть мала політичний підклад, то власне ми мали би в такім разі дуже добрий аргумент, що предсї з представниками ніякої иньшої нації не ввійшли тутешні Українці до такої страшної колізії лиш з Поляком, навіть на Буковині, де Поляків так мало, а иньших чужинців так багато. Все таки ми зі згляду на правду не підсуваємо тій смерті політичного підкладу. Пан Фрайтаг як політик не лиш, що не міг бути небезпечний для когонебудь з нас, але (почуваємось до обовязку зазначити се) він не був навіть

*) В конституційній державі.

А. Журбенно.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

ХП.

(Дальше.)

По Кульчицкмі ніхто не пізнав би, що він перебув дуже немилу халецу, або що висить над ним якась небезпека. На його обличчю далі було видно зимний супокій і достоїнство диктоване правдивим чи неправдивим почутєм висшости над окруженєм, він далі дбав про свій вигляд. Тільки в ночі сьвітлив довше, а в ліжку лягаючи, він мав звичай читати. І то пізно в осени тай зимою. Весня і літо давали йому інші розривки. А читав він часописи й книжки, що їх позичав у польськмі касні в містечку, якого був членом. Ніхто другий не морочив тільки голови бібліотекареви, як він. Дещо брав і від сина, бо касинова бібліотека була скупа. З розпуки читав він фонетичні книжки не зважаючи на свої тверді „убіждєня“. На рахунок тих „убіждєній“ заводив з ними довгі розмови Орест, чого перше ніколи не бувало. Делікатність, якою переняте було його поведєне з воїма, змагала ся тільки в відношеню до батька: всі його нікчемні митарства політичні бачив Орест

і тільки терпів, а переконав батькових не займав. Тепер політичний дальновид Кульчицького пішов у гору. Колись його завзятість кріпило се, що його партію переслідує уряд. В часі нової ери він рішив ся для приємности старості предлагувати „Народну часопис“, навіть „Діло“ та по двох роках закинув, тим більше що пригадували ся, навіть заскаржили предплату, чого не робили „Галичанин“ і всі: „Новая, Червоная, Галицкая і т. д. Русь“ Тепер же, коли і Поляки і правительство для ослаблення України покликали москвофілів на своїх союзників, так підріє його дух; вже й не казати. Його аристократизмови і шляхотству підлещувало, що їх політично зрілих є мало, що то не є ся юрба Іванів тай Николаїв. Правда, все в теорії, для приємної розмови, бо він завжди був висшій над якусь пропаганду. Та перед сином він тепер усе тай. Не заводив з ним сварки. Він устував синові, бо сєй був хворий. Вже Кульчицький ні трохи не сумнівав ся в тім. Одна була з ним розмова: про кривди українського народа з будь якої розмови звертав на страйк 1902-го р.

Такий стан сина не дав Кульчицькому відчутти сего клопоту, який вчинила йому Амелка. Він старав ся поки що тайти від людей дійсний стан свого сина а се могло удавати ся, скоро навіть з домашніх ніхто не порозумів ся. Всеж таки бояв ся Кульчицький, щоб Орест не виходив до

чужих, бо як перше уникав їх, так тепер любив до кожного вйти.

Власне приїхав комісар від староства. Він переводив у Суходолі громадські вибори. Староста, де лише міг, то поквально розвязував опозиційні громадські ради, де які протести залагали, а було наручно тепер їх полагодити, то зараз се робив він. Старав ся всюди переперти хрунів до громадської управи. Польський „жонд“ давно про се дбав, бо громадська рада то тревалий для них постерунок для всіх лайдацтв, але тепер особливий був інтерес, бо через сецєсію повітових радних здекомплетовану повітову раду треба було незабаром вибрати і то мабуть скорше, ніж розпічнуть ся вибори до парламенту. Хоч і як опоганило виборчу реформу для Галичини „Польське коло“, а все таки загальне голосованє стало перед адміністрацією як змора, що може сотворити непредвиджену пакість.

Комісар, чоловік впрочім недотепний і паниця не вмів нічого вдійти, громадська ліста перейшла, а Жидки навіть не явили ся і хрунівської агітації цілком не було. Староста дуже ворогував із комісарем, от-от збрав ся йому карк скрутити і тепер з розмислу дав йому такі села, де нічого не вдієш. До полудня вже комісар мав такі вибори і з розпуки недотепний пан вплив ся в коршмі. В такім стані осьмішив ся перед суходільською громадою,

теоретичним таким нашим ворогом, з котрим би ми аж так строго мусіли розправитись. Ми знаємо нагоди, в яких п. Фрайтаг тим власне нашим Січовикам як таким давав свої коні, коли треба їм було урочисто виступити, в хаті п. Фрайтага не раз гощено наших послів а жінкою его була сестра українського соймового посла п. Малика. Коли мав п. Фрайтаг немало ворогів між нашими людьми, то ті вороги его бачили в ній не так польського політика, як передовсім прикрого, безоглядного чоловіка. Політичні-ж противники п. Фрайтага між місцевими Українцями, о скільки він, або его найблизші зашники втручались в громадські справи, не боялись сеї его політики, бо по їх стороні в така сила, яка сь як чи так мусіла побідити при теперішніх соймових виборах. І о тім всі знають.

Остаточо не лиш ті наші аргументи, але і судове слідство дотеперішнє, вказуюче на заскажененого покійним неоправненого ловця звірини в лісах п. Фрайтага, Данилюка з Замістя (отже навіть не з Вашківців), як на найправдоподібнішого вбивцю, хіба дуже ясно вказує, що політичного морду тут не було. Сам Данилюк очевидно не лиш що нікою політикою не займав ся, але не належав він навіть до ніяких українських товариств.

Одним словом, ніякі поважні знамена не можуть вяснити політичних мотивів в страшній смерті п. Фрайтага і лиш дика, безумна манія, перенесена на Буковину деякими тутешніми Поляками з області галицько-польської дурійки, не числячи ся навіть з своїм власним інтересом, могла ймитись таких здогадів. Коли вони вже в польській пресі і в проповіді очайдушного польського ксьондза стали голосні, то в відповідь на се ми лиш одно можемо сказати: Радумось, що покищо політичного морду у нас нема, однак не знаємо, чи така власне шовіністична дурійка Поляків, як теперішня в сій справі, не викличе в будучині серед менче просвічених політичних наших мас такого настрою антипольського, який подібним поступованем викликали Поляки зглядом себе в Галичині. А відтак — ми лиш тим можемо витолкувати собі сї теперішні польські виступи в їх пресі, що вони, невірячи навіть в правду сеї своєї каригідної сплетні, хочуть лиш мати в тім нагоду, щоби сяк чи так зашкодити нам в поважній оцінці взагалі а нашим Січам спеціально. Так поступає вся офіційальна Польонія в Галичині. Про загал буков. Поляків поки-

що не хочемо так думати. Тих однак з поміж них, що може на се числять, впевняємо, що Буковина — то не Галичина і тут такі штучки що найбільше осьмішують самих недотепних акторів.

Памяти дир. Шпойнаровского.

В суботу 9. с. м. присвятило українське акад. товариство „Союз“ сьвяточне виділове засіданє пам'яті свого почесного члена і невіджалуваного друга бл. п. дир. кірманської гімназії Сергія Шпойнаровського. Окрім звичайних членів товариства, явили ся на тім засіданю почесні члени: віце-маршалок др. Стодкий, краєвий інспектор О. Попович і надрадник Ясеницький, дальше гімназійний професор Кобилянський, Румановський, Ісепенко, П. Клим, Цурканович, Мак, проф. учит. семінара А. Попович і п.

Голова товариства Евген Маєр, привітавши присутніх і подякувавши за їх прихід, уділив голосу тов. Артимови Галіпови, який в довгій промові представив заслуги покійника около товариства „Союз“, схарактеризував его як учителя і приятеля молодіжї.

Проф. Юл. Кобилянський сягнув в ті давні часи, коли пок. Шпойнаровський що лиш вступив до рускої громади. Покійник вчив ся в гімназії німецької і волоскої мови, знання української мови з середньої школи не вивіс. Аж на університетській лавці навчив ся Покійник української мови, якою згодом володів та яку полюбив як рідко хто. Доказ на се шкільні учебники для I. і II. гімназій і т. д. Бесідник пригадує, що по Покійнику остав ся великий зошит німецьких перекладів з Шевченка, одна фільольогічна праця та готові читанки для III. і IV. гімназійної класи. „Було би гарним звеліченням пам'яті Вашого учителя, — сказав шановний промовець — як би Ви молоді товариші видали переклади з Шевченка, якого Покійник за все любив“. Вкінці подякував бесідник товариству „Союз“ за пошанованє пам'яті дир. Шпойнаровського і закінчив свою промову окликом *fiducit!*

Віце-маршалок др. Смал-Стодкий, як товариш Покійника на університеті, згадав ті давні часи спільної праці і науки. Шпойнаровський вивіс з гімназії точне знанє німецької мови, займав ся нею і на університеті і здобув собі незвичайне начитанє в німецькій літературі. Та все десь глибоко в его серце був зародок стати Українцем, яким зробив ся він в повні сего слова завдяки товариству „Союз“. Покійник був дуже ґрунтовний в своїх студіях, з великою солідністю займав ся класичними мовами, а кинувши їх, з такою самою солідністю приляг до студій української мови і літератури, яку згодом опанував знаменито. Покійник се перший проф. української мови в середніх школах на Буковині. Бесідник пригадує, як то тяжко було тоді обсадити місце сулєнта укр. мови при I. гімназії свідомим Українцем. Покійник був більше пасивної вдачі, без ініціативи. Завдяки своїм педагогічним здібностям став директором кірманської гімназії, яке місце приняв аж по довгих просьбах. В товаришескім життю був Покійник сердечний любий друг, а до товариства „Союз“ оказував Покійник особливу привязаність, бож воно пригорнуло его

свою теплотою і зробило з него свідомого Українця. Тяжка праця і негоди життя занадто скоро зломали сего знаменитого мужа.

Проф. учит. сем. А. Попович підійс отверту натуру Покійника та безмежне довіря до людей, яких добре пізнав. Бесідник, будучи учителем в кірманській гімназії, мав нагоду переконатися, що то за добра душа був дир. Шпойнаровський. Бесідник не раз бачив Покійника при праці над перекладами Шевченка, при якій то роботі Покійник сидів часто до пізної ночі. Промовець згоджує ся взяти як найживішу участь у виданю Покійникових перекладів.

Останній бесідник проф. П. Клим згадав про політичне переконанє дир. Шпойнаровського. Покійник був ревним прихильником здорового буковинізму, який каже всякому Українцеві працювати передовсім в своїм краю, але працювати ревно і щиро. Покійник се взорець чоловіка чесного, чоловіка, що наскрізь любив правду. Занадто скоро і несподівано довело ся нам утратити сю гарну душу. Вічна ему пам'ять!

Богато кривд робили Покійникові люди, що его не розуміли і не старались розуміти. Хто вислухав уважно промов проф. Кобилянського і проф. Стодкого, переконав ся цілковито, що Покійник се незвичайно гарна людина і его скоростпжна смерть на довгі роки дасть ся болючо відчувати буковинській Україні.

З приводу смерті пок. Шпойнаровського пожертвувало товариство „Союз“ 10 К на загальну бурсу у Вишніці а 10 К на бурсу імени Федьковича в Чернівцях.

Політичний перегляд.

Галицийий сойм.

(Конець засіданя з понеділка). Серед рускої обструкції перемолотив сойм дальші параграфи вшехпольського внесення про організацію статистики вишньої торгівлі Галичини тай ухвалив той проєкт у всіх трох читаннях. Потім палата відослала до бюджетової комісії кілька наглич внесень, між ин. внесенє п. Винничука о запомогу для погорільців у Ямниці, станиславського повіту. Конець засіданя о 2 год., 52. засіданє, 1. сесія, IX. соймового періода з вітвірка дня 11. жовтня 1909. Засіданє почало ся відчитуванєм петицій. Для їх мотивованя забирали голос м. п. пос. Л. Винничук, пос. Скварко в справі необхідної потреби заснованя рускої гімназії в Самборі. По сїм відчитано поставлені внесення й інтерпеляції Нагличе внесенє поставив пос. Гурський в справі забезпечення ренти вдовам по емігрантах, котрі внали жертвою вешасть в німецьких підприємствах.

Звичайні внесення поставили м. п. послы Стефчик, Маршалкович, Ганчаковский, Баталін і Колішер. Др. Евген Олєсницький поставив до правительств 8 інтерпеляцій. Окрім того внесли ще інтерпеляції послы др. Куровець, Сандулян, Думка і Ганчаковский. По тім приступлено до дебати над нагличим внесенєм в справі податкових пільг для стоваришень заробкових. Нагличе внесенє в сій справі поставив, як відомо, д-р К. Левницький вже тиждєнь тому, та краєвий маршалок держав його під сукном, аж доки в сій справі не поурговано його в повній палаті. Таким робом прийшло воно під дебату нині і то разом з пізніш-

просячи по доброму, щоби хоч одного двох хрунів на показ ухали в раду, бо инакше пан староста прискаржить його перед намісником. Мужики здорово кинули собі з урядової особи, запевняли його, що хруні в Суходолі не виводять ся, хіба на горбах над яром, а по скінчених виборах запитав один, чи п. комісар не дав би себе вибрати до ради через аклімацию. В сїнях розбили пів бочок пива, почастували комісаря і засьпівали „Многая літа“. Кульчицкий також сьміяв ся, коли комісар йому се розказував.

— Чогож хочете від мене? питає — маю їх покарати?

— Ні, але протест зробить. Є підстава, бо в двірськім обшарі вїїт не оголосив речинця виборів. Я вже говорив із паном „жонцою“.

— Він най вносить протест, я тут ні при чім.

Але нетверезий комісар стояв при своїм, повторяв все одно і те саме. Почав навіть плакати, просив і грозив. Жалував ся, що староста хоче його знищити, що тепер важить ся його судьба. Кульчицкий дуже лякав ся за Ореста. Сей сидів понурившись, то споглядав на комісаря з погордою та відразою. А далі став і сплюнув коло него. Комісар не завважав нічого, а Орест пішов від стола, втиснувшись в ріг канапи, вдявив ся перед себе і снував свої думки. Тимчасом комісар приськав ся не зважаючи на відмову Кульчицкого.

— А я думаю, що пора вам домів — любий комісарю, даю вам дві фляшки меду на дорогу.

— Але не даєте слова, що буде протест?

— Завтра я до вас приїду, тай уложить ся протест у вашій канцелярії.

Орест неспокійно рушив ся на канапі.

— Будь спокійний за мене сину — промовив до него Кульчицкий, а комісаря випровадив на ганок і садовив у залубні.

— То ви мене просто викидаєте з хати! — обурив ся тепер дісарський урядник. — Чекай печений попе, макогонє, не будеш мої чоботи лизати.

— Вію, Іване! — крикнув остро Кульчицкий. І санки рушили.

Орест сидів на своїм місці і Кульчицкий мусів його запевнити, що комісарєви говорив лише на вітер, а завтра не поїде до него.

Тай справді не поїхав. Кілька разів заглядав до сина, щоб сей знав, що він в дома.

На підвечірок прийшов до Кульчицких п. Григорій. Застав Клявду і Нілю в їх покою. Клявда лежала на отомані, Ніля писала лист до Кирила і зготовила йому посилку з харчів тай трохи грошей; прибирала для неї Настуня із продажі яєць тай масла. Коли застукали в двері, спитали чи можна, Клявда схопила ся на рівні ноги.

— Чому ви не вчите ся, пане Григорій? — сказала йому за третім словом. Уже другий рік на посаді, то моглиб готовити ся до іспиту, адже

за провізоричного я не віддам ся, бо анї татко, анї мамця на се не згодять ся.

Григорій був несьміливий, не знав, що відповісти. Поділував її в одну і в другу руку, говорив без звязи, що він учить ся, що вже вмів, що поїде тепер до іспиту, що попросить, аби позовили йому скорійше здавати і таке инше. Коли сестри лишили ся на самоті, Ніля робила Клявді закиди, але ся оправдовувала себе: — Не знаєш, Нілю, мене такі думки переслідують, що пішла би нині замуж і то не за учителя, але за мужика, за нашолю фірмана.

— Фе, Клявда, що ти говориш; тож якби хто зачув се?

— Най чує. Тобі добре говорити; молодша ти, правда? І маєш питомця. Таке цілх два місяці ти йому млїла на колїнах і ніхто не сказав тобі: фе!

— Се питомець, то одно, а друге, що я з ним заручена.

— Так, а я Григорія хочу осьмілити. Най він обіймає мене і цілує так, як тебе Кирило, а Ольгу Орест. Від нині він мій наречений, буде тут кожного дня приходити і ти будеш нас самих лишати в кімнаті так, як було з тобою і Кирилом на вакаціях. При підвечірку я про се заявлю вам всім і маю на те повне право.

(Далі було).

ше поставленим аналогічним наглядним внесеном пос. Адама.

Внескодавець пос. д-р К. Левидкий, мотивує наглядність свого внеску. Бесідник просить о признає наглядності своєму внеску, заповідаючи, що в сій справі буде поставлене внесено в парламенті. Відтак промовив другий внескодавець пос. д-р Адам, котрий виказував наглядність справи вже тим, що її порушили згідно дві посольські групи, котрі не призначили палати до со- лідарних виступів. Бесідник під формальним зглядом зажадав, аби внесено відіслати до податкової комісії з тим, щоб вона адала справу до 3 днів устно в повній палаті.

В дальшій дебаті забрав голос пос. д-р І. Куровець та попірав наглядність внеску, згадуючи м. и. клопоту, які спали через фіскальні шкани на руске й польське стоваришене заробкове в Калущі. Пос. З. Скварко вказав відтак ще й на те, що скарбові влади хапають ся декоди ще й хитро- щів і підступів, бо не раз признають стоваришенню пільги податкові а потому по 2 або 3 роках ви- мірюють новий податок в зад і то двічі й тричі висший від належного.

По апели пос. Стефтика, щоб скарбові влади не почали брати в свою „опіку“ також каси Рай- файзена, наглядні внесени послів Левидкого й А- дама переслано до комісії податкової, хоч руский внескодавець волів був, аби сю ясну справу пола- годити в повній палаті. По сім предложив пос. Ошикевич ім. Кравого Виділу, справу дозволена 12 містам і містоткам побирати громадські оплати від спиритусових напиктів, ухвалені соймом тоді, але не предложені до санкції. Проти предложена заявив ся передовсім посол З. Скварко, виступаючи з засади проти нових тягарів. Відтак обговорював широко пос. Старух відносили кіл інтересованих 12-громад східно і західногалицьких, ставлячи цілу низку поправок, а заступаючи ся при тім особливо за людом. Остаточна дискусія замкнено. По про- мовах генерального бесідника „contra“ п. А. Вни- чук і „pro“ д-ра К. Левидкого, який „побору- вав“ теоретичні преміси послів Скварка і Старуха так влучно, що референт не добачував бмше по- треби полемізувати з конт-бесідниками, присту- пивно до голосовання, в яким внесок упав. Віль- шість швидко перефорсувала 2-ту точку дневного порядку, які відносила ся до дозволень оплат спи- ритусових для громади Ягольниць, хопивши ся старої методи. По сім засів на трибуні референта екед. Абрагамович та предложив закон про розділ 2 і чверть міл. корон між містами, що мають ви- ключне право пропінації. Проти неточности про- екту виступив пос. д-р К. Левидкий а проти ко- місійного справоздання пос. Ганчаковский, а боро- нив його бурмістр Долінський, покликуючи ся на ухвали зїзду бурмістрів інтересованих міст. Закон сей ухвалено. Відтак почала ся дебата над зам- кненням рахунків пропінаційного фонду за рік 1908 і прелімінари на рік 1910. Перший промовив пос. Стапінський та широко обговорював справу липна- рських концесій, признаючи вповні рацію вчерашнім вигодам п. Олесницького та заявляючи, що за еве- нуальне передане сих концесій не в руки селян- ских товариств спалиби провини населення на ше- фів автономічної і державної управи. Дальше про- мовляв пос. Куровець виводячи на світло дневне підзав звяз між відписуванем чиншів за пропі- націю, а заслугами пропінацій перед ц. к. уря- дом при робленю виборів спеціально у східній Галичині. По викладі гр. Пінинського на тему автіальноголізму зложив намісник Вобжинський декларацію в справі шинкарських концесій а за сім дискусією замкнено і по виборі генеральними бесідниками „pro“ о. Стояловського а „contra“ п. Вітоса відпочив кр. маршалок дальші наради до 8-ої год. вечером. Нині отже палата ледви добила ся до 4-ої точки дневного порядку, який виказує їх 33.

Новий план на розвязку угорської кризи.

Будапештський вечірні часописи доносять про новий план розвязки угорської кризи, який виго- товив посол Польовій і держить ся головної ідеї вбудного міністра скаргу Лукача, лише з тою ріж- ницею, що Векерле мав би прийти на місце Лу- кача. Головною точкою сего проекту є задане, щоби партія незалежних одержала ресорт внутрішних справ як найважчийшу концесію. Сей план пред- ложив посол Польовій міністрам Векерльови, Ко- шутови і графови Ціхому.

„Pesti Ujsag“ підносить, що граф Андраші заявив в кулоарах парламенту, що не ходить о то, хто прийде до могутности, але о то, хто принесе нації якийсь здобуток і що з его програми можна перевести в дійсність. Без принципів і програми ехотів би лише Крістофі взяти керму в руки, але не такі політики, що покладають яку-таку вагу на принципи і на політичну програму і які не хотять стояти засоромлені перед короною і нацією. Ан- драші заявив дальше, що по его думці повинна конституційна партія не прийняти віцепрезидентур, пропонувану незалежними, і ввічливо відкинути їх.

Конституційна угорська партія про віцепрезидентури.

Конституційна партія відбула вчора конфе- ренцію під проводом Коломана Селя і радила над обсадженням віцепрезидентур і місць секретарських,

що їх предложила конституціоналістам партія не- залежних. Предсідатель пропонував на секретарів посла Тороцька і Ранда, що прийнято до відома. Описля пропонував провідник партії предложени віцепрезидентур в ласкавий спосіб відкинути, під- носячи при тім трудности сего уряду в тепершній ситуації. Сей внесок прийнято. Підчас сей конфе- ренції заслаб Коломан Сель в наслідок великої спеки, але слабість не небезпечна, бо за короткий час міг вія вернути домів.

За загальним виборчим правом.

В Сараєві відбуло ся оноді соціял-демокра- тичне віче, на яким обговорювано справу вибор- чого права. По вічу одна група вічевників улашту- вала демонстраційний похід через місто серед живих окликів за загальним виборчим правом.

З атенської палати послів.

На засіданю палати послів вказав президент міністрів, Мавроміхаліс на трудне положене віт- чини і завизвав всіх патріотів без огляду на їх партійну приналежність піднести парламент знова на ідеальний уровень і зробити з него дійсно впли- вовий орган. Міністер внутрішних справ предло- жив зміну діловодства в цілі оминення злишних дебат. Міністер війни виіс кілька законопроектів, пр. відносно військової служби королівських принців, відносно скасування військової коменди як також зреорганізованя генерального штабу. Міністер війни заявив, що Греція потребує сильної армії, хотий не хоче з ніким розпочинати ворожеч.

В справі дорожничі средств поживи.

З Відня доносять: Вчерашня рада міністрів занимала ся дорожничю поживи і ухвалила на- значити комітет, в склад якої мали-би увійти міні- стер внутрішних справ барон Гердтль, міністер рільництва др. Браф і міністер торгівлі др. Вайс- кірхнер. Згаданий комітет має се питавє докладно обирати і вносити відповідні пропозиції.

Вісти з Білгороду.

Сербський король прийняв інспектора кавалерії, полковника Войовіча, якого міродатні круги зв- жають будучим наслідником Жівковича. Прави- тельствениі дневники „Самоуправа“ і „Одек“ пят- нують змаганя часописий „Правда“ і „Вечерні Новості“, аби наклонити принца Юрія до зреві- дованя его обдікації.

З Лівацій.

Османський Lloyd доносить: Турецка місія передала султанови письмо царя, в яким сей зв- няв ся, що сего року не може прибути до Туреч- чини, хйба вже нарік. Часописи доносять, що зга- дана місія принесла султанови як дарунок від царя дві бочці кавіару.

Часоп. „Tanin“ одержала запевнене, що в Лі- вадії не порушено дарданельської справи. Часопись отся виступила рішучо проти поголоски, немов-би Туреччина злучила ся з Росією протрв тридержав- ного союзу.

НОВИНКИ.

Чернівці, 13. жовтня 1909.

Календар. Пятниця 15. (2.) Кипріяні, Юстина; рим.: Ядвіга і Терес. Схід сонця 6:23, захід 5:09. — Субота 16. (3.) Діонізії, Рустик і рим.: Галлія ави. Схід сонця 6:24, захід 5:06.

Відзначенє. Рада громадска у Виженці заіме- нувала одноголосно посла п. Николая Василяка і повітового старосту у Виженці, д-ра Льва Бха, почесними членами.

Пан директор поліції грозить. Вчора зайшов я на поліцію, щоб сповнити свій мельдунковий обовязок. Колиж там дали мені картки до випов- нення друковані лише в німецькій мові, я сих кар- ток не приймив і пішов до директора поліції на скаргу. Коли я розказав ему, в якій справі я до него приходжу, він трясучись зі злости сказав мені „вн того пожалуйте“, коли я ему звернув увагу, що я не маю чого жалувати, бо я приходжу до него в обороні прав своєї мови, він повторив свою погрозу словами: „як не тепер то за три чотири роки, а таки того пожалу- ете, виж хочете тут жити“. Дальше запи- сав собі мов назвиско, щоб знати, куди звернути свою пімсту. Що до самих друків, сказав пан ди- ректор, що він властиво не обовязаний тих друків видавати, але він лише так, ніби то з ласки се робить. Цікаве ще і се, що погрозу свою важив ся пан директор висказати прилюдно, бо зі мною було ще двоє товаришів. Сего дорогою подаю се до публічної відомости. — Вацх Евгем, студ. філь. (Від редакції: Ся пригада трохи дивув нас, бо не- раз мали ми нагоду бачити українські відповіді тут. дирекції поліції на укр. подана і то з укра- їнським підписом п. Тарангуля.

Запечатаний! „Галичанин“ доносить, що „Руский клуб соймовий“ зібрав ся в пятницю на засіданє під проводом п. Короли і (на внесено пос. Ганчаковского) ухвалив одноголосно виключити

пос. Дудикевича з клубу, на так довго, поки він судово не очистять ся з пороблених ему замітів з приватного і публічного життя. Мотивом сеї ухвали була та обставина, що др. Дудикевич, за- вивши ся в соймі дня 30. вересня, запевнював тор- жественно, що за кілька днів его справа буде рі- шена в его користь, однак сего приреченя не до- держав, і нічого не зробив, щоби очистити ся з замітів.

Оповістки, іменованя і т. п.

З товариства „Боян“. Пригадуємо, що в су- боту, дня 16. жовтня с. р. відбуде ся опів до 7-ої години вечером перша проба хорального співу.

Приватний приготавляющий курс отворить тов. „Українська Школа“ сими днями для всіх тих, що не здали вступного іспиту при другій дер- жавній гімназії або яких не прийнято до приго- товлного курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба сими днями, завсїгди перед полуднем, у секретаря товариства п. уч. Николая Пилата в бюрі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

На приватні народні школи ім. О. Січинської зложено в вересні до пушки в склепі п. Стернюка 15 К. 91 с. На ту саму ціль зложили 6 К. 66 с. з нагоди вінчання п. Стратичука панове: Бурачинь- ский, Луцкий, Др. Гузар, Др. Бурачинський, Др. Кузеля, Стернюк і Домбровский. Гроші сї зложено на книжечку місцевої „Селянської Каси“.

Подяка. Професор гімн. д. Осип Проскур- нийкий пожертвував з нагоди свого вінчання зап-ю Ніною Варницкою 10 К. в хосен „Шкіль- ної Помочи“. Виділ товариства складає сим Висо- коповажаному Добродієви сердечну подяку враз з бажанєм щастя на многі літа! — Виділ.

Із штуки і літератури.

□ „Die geschiedene Frau“. В суботу, 9. с. м., представив нам наш міський театр вперве сю до- сить нецікаву оперетку п. Фалли. Нецікава вона музично а деякі актори своїми дешевими ефек- тами побільшували лиш єї нищету. О скільки гра п. Грінера, Гранда а навіть Гуттіга і Нель- зона сак-так вдовольня, то про шановну Труде Сорєа треба сказати, що весь вигляд єї а пере- довсім єї метрика і не надаєсь вже рішучо до креації молодонької Жани. Її спів хоч ліпший від метрики, все таки був гірший, ніж справді ефективний єї костюм в 2. акті. Однак трудно. Чим хто може, тим гандлює, а не чим треба. Прочі актори (коли ставить ся зглядом них скромні жа- даня) — вдовольня.

Ілюстрований календар тов-а „Просвіта“ на рік 1910. вже появил ся перед кількома тижнями. Гарно зложений а коштує лиш 1 корону. Замов- ляти можна его в тов. „Просвіта“ у Львові, ри- нок ч. 10.

З міського театру. Четвер, дня 14. жовтня: „Der Troubadour“, опера в 4-ох відслонах Вердого. — Пятниця, дня 15. жовтня: „Die fremde Frau“, (половина ціни), комедия в 4-ох відслонах А. Біс- сона. — Субота, дня 16. жовтня: по полудни для учеників „Nathan der Weise“, драма в 5-ох відслонах Лесінга; вечером: „Die Försterchristi“, оперета в 3-ох відслонах Ярно. — Неділя, дня 17. жовтня: по полудни о половині ціни „Don Carlos“, трагедия в 5-ох відслонах Шілера; вече- ром: „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох від- слонах Фалля.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 13. жовтня 1909.

Любляна, 13. жовтня. (Кб.) Засіданє сойму, перерване о 2. год. досвіта, розпочато вчора о 2. пополудни і залагоджено законопроект в справі громадських виборів і громадської ординації.

Царгород, 13. жовтня. (Кб.) Угоду з османь- ским банком в справі пожитки вже затверджено.

Берн, 13. жовтня. (Кб.) Вчора пополудни умер професор тутешного університету Кароль Гільті.

Льондон, 13. жовтня. (Кб.) Король прийняв вчора рано лордів Лендзовна і Белфурра, а попо- лудни премієр-міністра Ескіта.

РУСКА КАСА • РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інсти- туція на Буковині. — Приймає вкладки пачничі і опроцентує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6% випсове 2 К. — Родимці! Хай влч „свій до свого“ відіба ся голосним відомоном по цілій Буковині і най кождей, що почуває себе щя- рим патріотом-Українцем складає свої оцадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів. Дирекція.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сина в Грацу.

Артикули до подорожі славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмострених склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, биль утулююче і відпорне средство до натирання при всіляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот., К 1-40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у флашочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад
В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Єлисавети 5 нове.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шиття скорше, ніж не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шиття

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич**, Механік
в Чернівцях
ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, уліця Паньська ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджичі скрижжк.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Клїентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якій будь висотї.
В ошадности наше богатство!

5500 136 (1—20)

нотаріально провірених свідочств лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ

найуспішнійше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корче чере дерте.

Коробка 20 і 40 сотинів.
Доза 60 сотинів.

Можна дістати у: Шмїда & Фонтана, в Чернівцях, Ф. Філенбаума & Паша, аптека „д. Schutzengel“ в Чернівцях, Г. Гергера, (Kreis-Apotheke) в Чернівцях, Г. Френкеля, ул. Ратушна ч. 14 в Чернівцях, А. Грабовича, аптека „д. Mutter Gottes“ в Чернівцях, О. Барбера, аптека „д. Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Руска 23, Ін. Павловського, аптека „д. Reichsadler“ в Чернівцях, ул. Жидівська 16, С. Ландеса, аптека, в Чернівцях, ул. Головна, Н. Кузі, торговельно-лікарський, в Чернівцях, А. Пошляковського, аптека, в Радієвцях, А. Деганьова, (K. K. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радієвцях, А. Гузіна, аптека, в Лїснотках, А. Паша, аптека „д. guten Hirten“ в Чернівцях, С. Гартмана, фабрика чеволли, в Чернівцях, Іосиф & Міллера, дрогуерія, в Чернівцях, А. Димитрієва, аптека, в Славніцях, доп. Н. Врїхляка, аптека „д. Vorsehung Gottes“ в Сереті, С. Окуневського, аптека, в Гайбоці, Е. Вікляра, аптека, у Вашичцях, М. Фогеля, у Вишнівці, Л. Деркача, аптека, в Покорінах Н. Файберга, „Adler-Apotheke“ в Сторожинцях, Л. Сторофера, аптека, в Садгурі, К. Штернберга, дрогуерія, в Сучалі, А. Лосая, аптека „д. Reichsadler“, в Гурагуєрі.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обов'язком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

NERVOL

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоца
в Терополі.

Се є знамените уємпріюче средство до натирання против всяких ревматичних болїв, простудження, ломаня костей, плевчий гістця і нервових недуг. Пропну уважати на напис „Nervol“ і не приймати інших „Нервотонів“.

Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакуваням. Тисячки листів з подякою. — Вноєма 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шмїда і Фонтана, в Селетині в дрогуєрій медичинальній Стерншуса.

Союз руских хліборобських спілок на Буковині
„Селяньська Каса“
стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадїї і кавцїї

і перебирає зложуване вадїї і кавцїї але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посїлости земельної в пупілярних цїнних паперах під дуже догідними условиями. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньська число 33.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для місцян і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від односторонньої стрічки або 10 місця дрібним друком (петіт). При кількорових або при різних замовленнях значний оупст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Павська ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекамації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належитості.

Циркулярі яко приложи коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належитості за анонси жарками поштовими не принимає ся.

Виборча реформа до сойму.

□ Нині, в п'ятницю, д. 15. с. м., зійде ся наш краєвий сойм на нараду. Радити він буде через два дни і то передовсім над виборчою реформою до сойму.

Наші люди хіба вже добре розуміють, яке велике значінє має для нашого народу ся власне реформа. Вона має розширити виборче право і на тих, що його досі не мали, має ввести тайне голосованє картками і годосованє безпосереднє а не через тав. вальманів, а наконєць число наших послів має вона значно побільшити, бо замість давних 6 руских послів, маємо тепер дістати сімнайцять. До сойму належить, як відомо, багато таких справ, що безпосередно відносять ся до наших селян. Як ми будемо мати в соймі своїх певних і добрих депутатів, то вони зможуть ще краспі здобутки осягнути там для наших хліборобів, ніж теперішні наші послі, бо що може зробити сімнайцять послів, того не вдасть ніколи шість.

Маючи се на увазі, наші послі всіма силами старають ся перевести сю реформу. Проти неї стає багато ворогів. Ось і тепер, в останній хвилі, перед самими нарадами сойму над сею справою, заявляють волоскі попи в консисторії, що вони є проти сеї реформи. Недавно вислали вони навіть телеграму до Відня з протестом проти того, щоби рускі і волоскі попи мали також двох своїх послів. Волоскі консисторники хочуть, аби лиш консистория сама без інших понів вибрала собі своїх послів. В таким разі вибрали би собі консисторники лиш волоского попа на посла а для руского посла від православного духовенства вже не було би місця.

Так само Німці грозять, що як сойм не признасть їм при тій реформі ще одного (осьмого) німецкого посла, то вони взагалі не допустять в соймі до ухвалення сеї реформи.

Такі жаданя підносять всякі партії тепер і таке веде ся від самого початку, як лиш почато в соймі радити над соймовою виборчою реформою. Раз треба було уложити такий план сеї реформи, щоби на него всі народи годились. Ухвалено тоді, що на підставі сеї реформи має бути в нашім соймі всіх 59 послів. Потім вислали сей план до Відня, аби там вивідатись, чи міністри пропонуть сей план, але застережено собі ще деякі зміни в нїм. Знов треба було радити і годити всіх в справі тих змін. Тоді то і піднесено в тїм плані число будучих послів з 59 на 63 і розложено їх так:

2 вірилістів (митроп. і ректор унів.) 13 послів дідичівских, 2 послів з гандлевої палати і 5 змїст, 24 послів з сільских промад і 17 послів з загальної курії. Села і міста будуть отже мати без загальної курії 29 послів. З тих 29 припадає 10 послів на Волохів, 10 на Русинів, 8 на Жидів і Німців і 1 на Поляків. На 17 послів з загальної курії припадає 6 на Волохів, 6 на Русинів, 4 на Німців і Жидів і 1 на Поляків. Взагалі розділ мандатів на поодинокі нації без вірилістів

мавби бути тепер такий: Русини дістануть 17 послів, Волохи 22 послів, Жиди 9 послів, Німці 7 послів а Поляки 6. В комісії, що укладала сей план, всі на се вже згодились, а нараз тепер знов противлять ся Німці та волоскі попи і жадають нових змін в свою користь.

Так отже на кождім кроці перешкоди і треба се діло повести дуже розумно і дуже зручно, аби довести его до щасливого кінця. Се мабуть і вдасть ся нашим послам, які головнє сею справою займають ся. Ми розказали тут однак троха докладнійше про сі перешкоди, аби наші люди знали, як то тяжко переперти тепер в нашім соймі якусь добру справу.

З тим більшою увагою слідити буде наш нарід за ходом теперішних нарад в соймі над виборчою реформою, про які в найближшій числі нашої часописи подамо вже докладне справозданє.

А покищо знаймо, що нині і завтра рішаєть ся в нашім соймі ся дуже важна для нас справа.

Закладаймо молочарські спілки!

□ Наш чоловік любить нарікати. І по правді має справедливу причину на се. Він і бідний і темний, его використовують всякі павки лихварські, ему взагалі важко живе ся. Та питаємось: що допоможе нам те вічне наріканє? Нічого! Замість нарікати, ми мусимо взяти ся до розумної і пильної праці, мусимо ймитись певних способів, які можуть нас вивести з нашого горя. Передовсім мусимо дбати, аби дійти до більшого добробуту! На се є всякі способи, ось хочби і наші каси, які дають нашим людям вигідний кредит, спілкові склепи, спілки для продажі худоби (аби не продавати її місним гандлярам, але відразу через спілку великим гуртівникам, через що дістане ся ціну за худобу значно більшу), рентові позички і т. д. і т. д.

Одним із тих способів, які дуже добре і в короткім часі поліпшують долю хліборобів, весь їх добробит, є молочарські спілки. В далекім від нас краю, в маленькій Данії, тамошні хлібороби продали через свої молочарські спілки в 1906 р. самого масла за 170 мільонів корон! А колись у них було так як і у нас, — з молока не мали там люди ніякого більшого доходу. В другім таким краю, в Бельгії, теж взяли ся люди до молочарських спілок і вже в 1905 р. було там так, що кождий член молочарської спілки мав там річно менше більше 580 корон за своє молоко. В маленькій Швайцарії вивезено за границю в 1907 році самого сира за ціну поверх 50 мільонів корон! Можна собі виобразити, які то маєтки остали там з того всего між тамошніми хліборобами, як вони відразу піднесли ся! — Та не лиш такі дальші краї взяли ся вже до молочарських спілок. Такі спілки є вже і у наших братів Русинів в Галичині. „Молочарський Союз в Стрию“ виплатив тамошнім хліборобам за молоко в самім лиш місяці липни близько 28 тисяч корон!

Видячи те все, постановила тепер наша „Селянська каса“ в Чернівцях, за почином нашої хліборобської організації в „Рускій Раді“, приступити і у нас на Буковині до громадского оснєвування таких молочарських спілок. Спроваджено в тій цілі особного чоловіка, п. Ведроня, який розуміє се діло і він почав вже обїзджати наші села і організувати спілки молочарські. На першу пробу вибрано Раранче, де вже в сю суботу уставить п. Ведронь потрібні машини і введе їх в рух.

Ми зі своєї сторони горячо поручаємо нашим селянам, аби вони у власнім інтересі щиро горнулись до сего діла! Молочарські спілки можуть в великій мірі піднести добробут хліборобів! З су-

сідних сел наййдуть люди до Раранча придивитись сему ділові, а пильні люди найвіднесуть ся лиш до „Селянської каси“ в Чернівцях, а вона вистараєть, що п. Ведронь поїде в тій справі всюди, де буде треба. На се, щоби заложити спілку молочарську, треба мати денно 150 літр. молока. Однак треба тямити при тїм, що всюди у нас можна мати тільки молока денно, коли зважить ся всі користі які виходять з того при спілці. — О скільки нам відомо, виберєсь п. Ведронь по Раранчу до Замістя, до Розтїк, до Довгополя, до Вергомету і т. д.

Країна селянських спілок.

Сею країною єсть маленька Данія. Великих промислових міст в Данії нема, нема багато і міського робітничого населєня. Країна се цілком селянська і сільське господарство становить головну підставу всего народного життя. Землі в Данії мало, а до того й кепська вона, не родюча. Але такою земля була раніш. Нині данські селяне зробили свої ґрунти родючими. Перевели меліорацію, відводили багновища, навозили піски, вживають багато штучних навозів, сіють пашні рослини і т. п. Взагалі зробили все необхідне, аби земля стала родючою та добрий урожай давала. Однак Данці мало сіють збіжжя, натомість багато плекають молочарство таки і промисел, як хов дробу і безрог і абут мяса та яєць в інших, чужі краї. Найбагатшою країною в Європі єсть Данія. Селяне-хлібороби не знають там неврожайів, ні голоду. І освіта стоїть у Данців дуже високо.

Чому завдячують Данці свій економічний добробит?

Спілкам. Лише завдяки єднанню в спілки, лише завдяки спільній праці для спільного добра — Данці дійшли до добробуту і стали зразком для всіх інших народів.

Одних молочарських спілок було в Данії в 1908 році 1076, а число членів в тих спілках виносило 166 тисяч, або 80 проц. всіх данських господарів. Всіх коров в Данії налічуєть ся щось поверх мільона, з того більше як 800 тисяч було записано до спілок.

Англія з своєю величезною столицею Лїондоном вживає найбільше данського масла, бо воно найкраще. І не давняця, бо в Данії є спеціальні контрольні союзи, котрі стежать за тим, щоби селяни добре коло худоби ходили, добре її годували, як слід доїли. Взагалі Союзи контрольні навчають селян, що треба робити, аби корови найбільше молока давали, та як з того молока найкраще масло виробляти. Більшість молочарських спілок єднані в союзи для спільного закупна паші для худоби, насїня і т. п. Кожда кооперативна спілка молочарська має телефон і має таким чином можливість знєситись з іншими спілками в краю, а також зі столичною торговельною біржою і завше бути освідомлена про ціни на тораї. Для спільного збуту масла за границю молочарські спілки єднані в окремі союзи.

Для збуту мяса данські селяни засновують спілкові різні. Тих різень було в 1908 році 34. На сих різнях зарізано було в тому році більше як півтора мільона безрог і із тисяч голов рогаатої худоби. Спілкові різні мають коло 100 тисяч членів. Кождий член повинен продавати мясну худобу і безрога лишє через спілкову різню. Сим шляхом данські селяни визволили ся від визиску ріжних посередників, від яких терплять багато наші селяни. Все мясо з спілкових різень вивозить ся головним чином в Англію.

Поруч з сими обома головними галузями спілкового господарства сільського, в Данії дуже поширений хов дробу і спілковий збут яєць. В 1908 році було 520 кружків для вивозу яєць, котрі об'єднували до 40 тисяч членів. Третя часть веїх яєць в Данії продає ся при помочи спілок.

Дуже поширені в Данії і спілки споживні. Було їх в 1908 році більше тисячі. Споживні спілки об'єднані в Союз, гуртовного закупна, котрий на своїх власних фабриках виробляє багато річий потрібних в життю для селянина і робить обороту більш як на 50 мільонів корон річно. І тут, в продукції, данські селяни обходять ся без посередників капіталістів.

В Данії нема жадного господаря, котрий би не був членом принаймні одної якої спілки.

Розвиток спілкового господарства і добробуту данського селянина та народної освіти йдуть впарі. Нігде нема так багато народних університетів, як в Данії. Народні університети — се не публичні, на кошт держави удержувані освітні заклади, а приватні, основані самим народом. 8000 молодих селян і селянок побирають в тих університетах освіту і дають для краю освічених робітників і керманічів для спілок.

ДОПИСИ.

Борівці.

(Отворене читальні „Рускої Бесіди“.)

В неділю, дня 26. вересня с. р. завітала в нашої громаді радісна подія: крізь пільму проред ся ясний промінь, отворено тут читальню „Рускої Бесіди“. Серед крайно невідрадних обставин мусіли свідоміші люди мостити дорогу нашому товариству. їх праця увінчалась красним успіхом, о чім свідчить отворене читальні, на котре явило ся майже ціле село поважних громадян.

На отворене читальні прибув заступник академічного тов. „Союз“ п. Андрієць, учитель з Кисилева п. Николай Тарновецький, як також і вся місцева інтелігенція.

Збори отворив короткою промовою п. надучитель Теодор Циганюк. Він привітав прибувших гостей, веїх присутних членів і місцеву інтелігенцію. Відтак на его внесенє вибрано на председателя зборів п. Михайла Тарновецького. Сей щирими словами подякував за вибір і покликав на містопредседателя господаря Дмитра Гарбаневського, а на писаря місцевого учителя п. Теодора Гаврилюка.

Потім забрав слово п. надучитель Теодор Циганюк і в майже двогодинній бесіді пояснив зборам статут товариства. Дальше слідував впис членів. Вписували ся люди дуже радо, бо нім збори скінчили ся, було членів 95. На внесенє п. Теодора Циганюка вибрано до виділу найсвідоміших людей. З них: п. Михайло Скорейко, є головою, п. Александер Пугач, заступником голови, п. Василь Скорейко, писарем, п. Александер Скорейко, скарбником, п. Онуфрій Савчук, бібліотекарем, а п. Іван Мулик і п. Онуфрій Гунчак, заступниками виділових. Відтак забрав слово п. учитель Гаврилюк Теодор і обяснив в довшій промові ціль читальні а рівночасно й подав вказівки, якими сю ціль осягнути можна. На конець завізав членів до єдності і згоди а також желав товариству як найкрасшого розвою.

На внесенє п. учителя Юрія Руснака ухвалили збори приступити в члени тов. „Рускої Бесіди“ і тов. „Просвіти“. На конець забрав слово п. председатель збору і подякував присутним за участь в загалі, а з окрема тим членам, котрі так багато труду положили коло заснованя сего товариства і взивав їх до дальшої витревалості і щирої праці для добра українсько-руського народа.

Читальник.

Мереця.

(Основанє „Січи“.)

Читачі, ділю ся з вами радісною вісткою, що наші „Січи“ мають одну посестру більше. Основано нову „Січ“ в Мереці 10. жовтня с. м. Ї се чималий здобуток в загроженім румунізацією повіті.

Вже перед півднем сего дня лунали наші милослузні пісні й сурми, котрих голос дзвенів стократно в поблизькім лісі й гористій околиці, разив уха сусідам Румунам як також їхнім свідомим і несвідомим прихвостням з поміж наших людей. Наші сусіди споглядають з завистю в очах, що ми так швидко в послідних часах піднімаємось в гору, як та, травиця по тепленькім маєвім дощі.

По привітанях гостей отворив організатор місцевої „Січи“ п. учитель К. Кракалія свята й поручив п. директору Стришкову з Не

гостини на січову матку, п. професора Яричевського з Серету, як делегата „Союза Січній“ на січового батька а учителя М. Ковчуна з Синовець на писаря, на що зібрані згодили ся.

П. Яричевський промовив щирим серцем до молодців-січовиків і прочих зібраних і обяснив статут. Потім промовляли й витали молоду „Січ“ як відпоручники своїх товариств панове: учитель Кудринський з Шербовець, академіки Мигалюк і Суховерський з Черновець і селянин В. Цікало з Синовець.

Опісля приступлено до вибору першої старшини, котра зложила й сейчас до рук матки й батька свої приречення й впорядкувалась ось як: кошовий К. Кракалія, осавул І. Винярський, учитель І. Конішак, писар Дмитро Михайлюк, скарбник М. Дрішко, читарі І. Гордійчук, І. Дрішко Григорій, І. Перепелюк і В. Гордійчук, сурмач В. Дівісевич і хорунжий Г. Змиив.

По заключеню збору відсидівала молода „Січ“ народні пісні а потім рушила походом разом з гатинською „Січею“ і иньшими на громадську толоку, де відбулась народна забава й де Січовики як справдішні козаки гопака витинали при грімких звуках музики до пізнього вечера.

Крім вище наведених прибули ще сї сторонські добродії: з учительства Стришка, Бачинський з женою, Кудринський з женою, Глинка, М. Левицький, академіки Андрієць і Дронь, маляр п. Виклюк з Серету, п. Мандюк з Шербовець, відпоручники „Січи“ (з віданаками) з Синовець, селяни з Гропани, Шербовець і околиці, гатинське й місцеве учительське тіло в цілости й багато гатинських і місцевих селян.

Бачимо, що одиниці в народі не жалують труду і видатків, щоб тільки показати, що „Ми брата козацького роду“. — М. К.

Негостина.

(Волоскі сьпіви в нашої рускій православній церкві).

Хтоби вступив коли до церкви в Негостині, подумав би, що в тім селі люди або до церкви не ходять, тому не знають, у якій мові дяк І. Смокот там висьпівує, або, подумав би, они — дурні. Деж то позволить собі хтось, аби в рускій громаді та сьпівали в церкві по румунськи!

А то, бачите, ми і на се позволяли доси нашому дякови задля его покійного батька, котрий будучи також у нашої громаді дяком, не мішав волоского язика між рускі булки, бо був свідомим Русиним-Українцем. Не знати однак, яким чудом зробив ся з его сина залий Румун і кпить собі з руского слова.

Він у церкві висьпівує собі так, як би то була у нас якась волоска громада, по румунськи, а по нашому, по руски — дещо, мовляв: На тобі небоже, що мені не гоже!

Радимо йому отже, свою ренеґатську кирицію залишити, бо то не Милишівці гор., де його брат (уч. п. Смокот) собі на таке позволяє. Як йому так мила волоска мова, нехай забирає ся де до волоскої громади. Наша терпеливість вже вичерпана. — Громадяни.

Політичний перегляд.

Осіння сесія парламенту.

Посли до ради державної зійдуть ся 20. жовтня у Відні на першу нараду, як се розпорядив цісар. Вже кілька місяців парламент австрійський не радить, бо „Славянська Єднота“, де згуртовані майже всі славянські послы, не хоче допустити так довго до нарад, доки при кермі держави буде стояти теперішнє міністерство з бароном Бінертом на чолі. Продовженє обструкції, яку заповіли славянські послы, непокоїть всі політичні круги, які не віщують сему парламентови доброї долі. Чехи відплатять тут Німцям за те, що сї не допустили до нарад чеського сойму, а їх підопруть полудневі Славяни. Із сего можна на певно сподівати ся, що як довго се міністерство остане, так довго нема чого парламентови сходити ся, бо „Славянська Єднота“ жадає цілком рішучо уступленя теперішнього міністерства.

З другого боку німецькі послы вносять в краєвих соймах, де мешкає більше Німців, предложєня, яких цілью є заповнити власть Німців; се ще більше піддуває огонь ворожнечі. Ческі послы ухвалили навіть звернути ся до свого міністра д-ра Зачика, щоби він на жаден спосіб не брав участі на раді міністрів, як сї будуть радити над изиковими предложєнями.

Таким чином нема надії на зеднанє чеських послів для мирної політики. Парламент не зможе радити а тоді правительство мусить шукати средств,

щоби зробити конець сям клопотам. Остатє ся хіба або розв'язати парламент і виписати нові вибори, чого президент міністрів барон певно не зробить, бо не сподіває ся лішого парламенту, або уступати разом із веїми міністрами і тим задоволити бажанє „Славянської Єдноти“.

І се барон Бінерт відай таки зробить, як схоче, щоби заступники народу взяли ся знов за працю, якої бажать від них виборці. Часописи доносять вправді, що уступленє міністерства з бароном Бінертом на чолі вже наступило, але сепши поголоска, якої правдивости поки що не можемо ствердити.

Ческий сойм відрочений.

Ческому соймови не судило ся відбутися більше як одно коротеньке засіданє, бо Німці і Чехи стоять ворожо на против себе і не дають ся наклонити жадним способом до злагоди. Не помогли ні заходи правительства, ні намісника, ні краєвого маршалка, ворожі табори своєю неподатливостію загнали правительство до кроку, який вже давно можна було предвидіти. Правительство відсунуло наради сойму чеського на неозначений час, а тимчасом краєві справи Чехії чекають свого полагожденя. Правительство обіцяло, що десь в падолисті предложить плян, на підставі якого малиби Німці полагодити ся із Чехами. Який той плян має бути і о скілько він буде ріжнитися від попередних, не знати. Здаєть ся, що сям разом один із спорячих таборів змусить податись, бо тоді правительство змусить розв'язати сей сойм і виписати нові вибори. Поки що даємо лиш, що ще багато часу уплине, нім буде полагоджений чесько-німецький спір, який спинає політичне життя в цілій Австрії.

Політичне напруженє на Угорщині.

Не ліпше стоїть справа на Угорщині. В угорськім парламенті також душно, наради не можуть відбувати ся, бо кожда партія тягне в свій бік, в міністерстві нема згоди, а всі так партії, як і їх міністри тягнуть в один бік, а то до независимости. Не хотять спільного банку, жадають его поділу та заведеня угорської урядової мови в угорській армії і т. д. Щоби сю ціль осягнути, має кожда партія в угорськім парламенті свою стежку, по якій она ступає до загальної ціли. Найбільше сильною партією в парламенті то прихильники независимости і з міністром Кошутом на чолі. Президент міністрів являв ся кілька разів у цісаря, але не міг предложити жадного пляну ви-старчаючого на виисненє теперішнього трудного політичного положєня. Покликано провідника більшости парламентарних послів міністра Кошута, який зажадав, щоби его партія одержала державну керму в свої руки. Та се було-би дуже небезпечно повірити правліне своїм найбільшим ворогам. Та послідні вісти доносять, що міністер Кошут він дотеперішнє крайно ворожу для Австрії політику головно під напором групи послів, що належать вправді до партії Кошута, але під проводом президента угорського парламенту Юшта сплюють Кошута гуляти так, як вони ему пригравують. Тому що Кошут мусів приставити на політику сеї групи, то монарх не хотів ніяким чином передавати его партії правління угорською державою.

Тепер Кошут хоче збути ся сеї небезпечної групи із своєї партії і заміряє, як доносять часописи, так поступати, щоби крайно радикальна група Юшта виступила із партії независимців, а тоді Кошут буде мати вільну руку, злучити ся з иньшими уміреними партіями, охочими до згоди з Австрією, і таким чином сподіває ся діпняти свого. Чи ему се вдасть ся, покаже час.

Еспанський анархіст Ферер засуджений на смерть.

Анархіст Ферер, якого посуджують о те, що він хотів убити еспанську королівську пару саме підчас єї весіля, як також що він дав почин до революційних розрухів у Еспанії, зістав засуджений на смерть, як доносять часописи. Его життя лежить тепер у руках еспанського короля, котрий може его помилувати або й ні. Проти сего засуду демонструють робітники не лиш еспанської держави, але також французкої і італійської. Францускі робітники постановили бойкотувати всі еспанські товари і не робити при кораблях, які приходять із Еспанії. Італійські студенти міста Неаполю хотіли навіть передати письмо еспанському консулеви, в яким протестують проти пролитя крові вільнодумної людини, та власти не позволили на се.

Непорозуміння між Болгарією а Туреччиною.

Як звісно, до турецької держави належала ще до того року Болгарія, яка за допомогою сусідніх держав одержала самостійність. Та не вся болгарська земля стала самостійна, бо певна частина стогне далі під турецькою кормогою. Тут отже скриває ся багато болгарських розбійських шайок, які непокоїть населення і відносять ся ворожо до турецького війська. Туреччина не може собі дати ради із сими шайками бандами і робить заклад Болгарії, що то она підпиратиме шайки у Туреччині. На се відповів вчора болгарський міністер закордонних справ турецькому заступникові, запротестувавши рішучо проти таких несправедливих закладів зі сторони Туреччини. Щоби ся справу залагодити, пропонує Туреччина Болгарії план наради, на яку мали би зійти ся турецькі і болгарські консули. Болгарія прийняла сей план.

НОВИНКИ.

Чернівці, 14. жовтня 1909.

Навндар. Субота 16. (3.) Діонісій, Рустик; рим.: Галля ави. Схід сонця 6:24, захід 5:06. — Неділя 17. (4.) Н. 20. (19.) п. С. Бротей; рим.: Н. 20. п. С. Мар. Мар. Схід сонця 6:26, захід 5:04.

Перманентна комісія, яка випрацювала план соймової виборчої реформи, зійшлася вчора, т. е. в четвер, на останню нараду. Нїмці і Жиди не явили ся. Дехто догадує ся, що через те захитано всю реформу. На нашу думку покищо так страшно ся справа не представляє ся. Жиди не мають причини ударяти в соймї реформу а Нїмці не мають на се сили.

Загальні збори української поступової партії на Буковині відбули ся дня 10. с. м. в черновецькій „Народній Домі“ при участі 400 осіб. З послів були присутні відемаршалок др. Смоль-Стопний, Бр. Пігуляк і Іл. Семака. О. проф. Семака зложив звіт з дотеперішньої діяльності провізоричного заряду партії за час від марта 1908 до тепер, подаючи при тім коротку історію розвою політичного життя Русинів на Буковині. Описав появу кр. інспектор Омелян Попович ватерк організації статута, котрий прийнято в цілости. Вкладку означено для селян найменше 50 сот., а для інтелігенції найменше 1 кор. Потім приступлено до вибору зарядів і то локального місцевого і з повітових судових повітів. З міста Чернівців вибрано на підставі організаційного статута 8 членів і 2 заступників, а з судових повітів 3 делегатів і 1 заступника з виїмкою повітів: Воля, Сучава, Дорна-Ватра, Гурагумора, Радівці і Солка, які вибирають лиш 1 делегата і 1 заступника (на головні збори). Вибори випали ось як: 1. з міста Чернівців вибрано як виділових: інсп. кр. Омелян Попович, о. проф. Евгєна Семаку, проф. д-ра Маковей Осипа, проф. Николая Ісепенка, проф. Панька Клим, інсп. пов. Олександра Купчанка, міщанина І. Григоровича, міщанина Осипа Мицака; заступниками їх: радн. суд Михайла Коралевича і купця Стернюка; 2. Садагурський пов.: Дм. Маріанчук, надуч. в Раранчу, Омелян Кукелка, уч. в Жучці, Михайло Ісепенко, начальник громади в Задубрівці (виділові), а Северин Іванович, уч. в Чорнаві (заступник). 3. Повіт (судовий) черновецький: Іваницький Омелян, надуч. в Мамайках, Цуркан Василь, господар в Камєні, Соневицький Віктор, уч. в Кучурові вел. (виділові), а Ром. Івасюк, уч. в Чагрі (заступник). 4. Вижицький пов.: О. Маланчук Стеф., пар. в Лукавці н. Сер., Синюк Антін, надуч. в Ісєвасі, Шпінто Іван, господар з Черногузів (виділові), а Юрій Гордийчук, надуч. в Виженці (заступник). 5. Станіський пов.: Гншка Василь, надуч. в Калинівках, Понич Михайло, надуч. в Глинці, Дмитро Влад., селянин з Кабіна (виділові), а Іван Гудуляк, господар з Кабіна (заступник). 6. Вашківський повіт: Нестор Фрундза, надуч. в Карапчеві н. Чер., Клодійський Іван, господар з Качева н. Чер.; Маковей Танасій, госп. з Вилавча (виділові) а Кузь Василь, господар з руського Вандилова, (заступник). 7. Кіцманський повіт: Стратичук Іларій, інсп. пов., Іван Циганюк Лаців, господар з Іванківців, Николай Руснак, грм. начальник в Дубівцях (виділові), а Петро Войновський, надуч. в Оршівцях (заступник). 8. Сторожинецький повіт: Влад. Омелян, надуч. в Панці, Іваницький, директор кошкарської школи в Сторожинці, Стрча, господар (виділові) а Штробель, учитель (заступник). 9. Серетський повіт: Стрижка Евстахий, нуч. в Нігостині, Одовійчук Олександр, уч. в Сереті, Іван Вучковский, господар в Тарашанах (виділові) а Євген Годованський, нуч. в Тарашанах (заступник). 10. Боянецький повіт: Поремський Теофіл, надуч. в Гоголині (виділовий), а Турчак Василь, господар в Легучєнах (заступник). З мішаних повітів як: Солки, Сучава, Кімполюг, Дорна і Гурагумора, які вибирають по одному делегатові і по одному заступникові, виділовий час не перепроваджено, бо на зборах не з'я-

вили ся їх делегати. При вільних внесках поставив на учитель Понич з Глинці внесене, щоби заряд партії постарав ся о те, аби по всіх урядах громадських агенди провадили ся в руській мові, а надучитель Омелян Іваницький, щоби ширший комітет висловив становище „укр. поступової партії“ до других партій в краю, а головню до мужицької партії. Вибір крайового заряду настутило небавом.

О русні білети. Дня 11. с. м. їхало більше товариство із Барбівців до Черновець. Позаяк руських білетів в Барбівцях не було, зажадали всі книги жалоб, однак начальник відмовив кажучи, що она вийшла єму тепер і подав якусь (фрагменту) пересилкову книгу, написавши на передпоследній картці „Besckwerdeduch“. Ми написали жалобу і всі підписали ся, між тим і п. посол Бротей Пігуляк. Тимчасом взяло ціле товариство залізничні картки лиш до Лужан. В Лужанах всі зголювали дальшу їзду. А що кондуктор не хотів виставити посвідки дальшої їзди в руській мові, ніхто з тих людей не хотів платити гроші і так зайшли всі аж до Черновець. Тут почали стігати з них протоколи при величезнім збіговиску подорожних та поліції. Слідуючого дня вислало се товариство поштовим переказом до міністерства залізниць грошеву належитість за їзду а окремо внесли они жалобу до дирекції управи руху в справі руських білетів.

Відкрите цїсарского памятника в Погорилівці. Дня 10. жовтня с. р. відбуло ся в Погорилівці святочне відкрите цїсарского памятника. На се свято прибули п. посол Лукашевич і повітовий староста др. Розін, яких при тріумфальній брамі вїтала громада великими оваціями. По численних промовах відбуло ся посвяченє памятника православним і католицьким священством.

Убийство в Вашківцях. В суботу коло 9. год. вечером застрілено п. Романа Фрайтага, дідача з Вашківців. Вертав він в тім часі візком разом з фірманом і своїм бухгалтером до Вашківців з свого фільварку в Замістю. Коли візок переїздив через міст, нагло вистріляв хтось ззаду до п. Фрайтага. Пан Фрайтаг помер на місці, прочим нічо не стало ся. Сім льоток віднайдено відтак в правім плечі помершого. Коли лиш довідаю ся о застріленю п. Фрайтага, сейчас заряджено строгое слідство в тій справі. І виявилось, що після всіх призначеннях ся смерть якийсь Данилюк з Замістя, запалений а неоправлений ловець звїрини в добрах п. Фрайтага. Сего Данилюка заскаржив п. Фрайтаг недавно до суду — і через се зродилась в нїм жаждоба помсти, якої жертвою впаде нещасний п. Фрайтаг. При ревізії в домі Данилюка найдено такі самі сіканці олова, якими застрілено Фрайтага. Стрільба Данилюка при оглядних знайомих виглядала немов би була свєріже вичищена. Отсі познани звертають ярке підозрінє на Данилюка. Попри се однак часописи, головню польські, хочуть найти в скритоубийстві політичний морд і розповідають, що Фрайтага убили з мести „Січовики“ за те, що він яко Поляк перед громадськими виборами звязав ся з Жидами проти Русинів. Ті часописи, які пускають в свєт такі пусті сплетні, згадують при тім про громадські вибори в Вашківцях, при яких бл. п. Фрайтаг хотів виступити проти наших людей. Очевидно таке балаканє се чиста глупота людська. Пана Фрайтага при тих виборах наші люди не потребували боятись, бо по їх стороні була більшість в громаді. Отже в тій борбі з покійним мали наші люди більшість голосів і хіба не потребували проти п. Фрайтага аж стрільби. Інша річ, що і без політики мав п. Фрайтаг ворогів ось хочби і через всякі його прощеси з бідними людьми. І лиш в тім можна шукати причини єго сумної смерті. Коли-ж польські часописи, а з ними і польський піл Марцелько Завадовський та п. Белза зі Львова в їх промовах на похороні, старають ся видіти в тій смерті політичну борбу нашу з Поляками, то мусимо їм на се сказати, що таке їх каригідне і прямо лайдацке поступованє, зверненє проти нас, може лиш викликати вовка з ліса проти них самих. Покищо все-ж таки ми рішучо застерігаєм ся, аби серед нашого народу такий заїда, як піл Марцелько, провокував нас в такий спосіб? — На похороні п. Фрайтага був присутній також наш посол Бротей Пігуляк, який хотів навіть промовити кілька слів над гробом помершого. Коли Завадовський вїїхав в своїй промові з лайдацким дуже ясним натяком, що то руська політика вбила п. Фрайтага, посол Пігуляк рішив ся нічого вже не говорити, бо треба би йому було висварити глупого Марцелька а над гробом сварок не веде ся.

Ошуканства при регуляції Прута. Часописи доносять, що сими днями прибуде до Черновець комісія, складаюча ся із міністерияльного радника Р. Сїдека, будів. рад. Й. Рамбавсека, пов. старости Доленги-Єміновича і рах. надради Розетіга, щоби добре з'орєнтувати ся в ошуканствах, які зайшли в послїдних часах при регуляції Прута. Правительство спонукає мабуть єю комісією, щоби она удала ся і на оглядини регуляції Мольдави, Сучави і Черемпа. Найбільше дїтливо потерпіли при сїх махінаціях наші селяни, які при регуляції пролили не одну каплю поту, думаючи, що зароблять собі гарний грїш. Завелись они в своїх надїях страшно, бо гроші, яких робітникам через довгий час не виплачувано, пропали без слїду.

Спільковий рух в Чехії. В Чехії було з кінцем 1907 року 586 спілок ощадности і позичок і 122 інших спілок з числом членів 61.736. В числі „яких“ спілок було 22 спілок молочарських, 18 молочарських спілок числили 4.681 членів. Всі спілки об'єднані в Союз хліборобських спілок і мали загального обороту 145,984.000 кор.

Оповідки, іменованя і т. п.

Русні хлібороби! Аби витворити силу хліборобів і здобути для себе значінє, аби спільними силами дбати про добробут хліборобів і аби в цілій країні та державній політиці здобути для хліборобського нашого народу потрібні права, — вступайте в члени політичного товариства „Руська Рада“! Річна вкладка виносить 1 корону. Зголошуйте ся в члени сего товариства в великих гуртах з кожної громади на руни заступника кр. маршала Дра Стефана Смоль-Стоцкого!

Приватний приготівлючий курс отворить тов. „Українська Школа“ сими днями для всіх тих, що не здали вступного іспиту при другій державній гімназії або яких не прийнято до приготівлючого курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба сими днями, завжди перед полуднем, у секретаря товариства п. уч. Николая Пилата в бюрі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

„Буковинський народний театр“ розпочинає на ново свою діяльність вже в листопаді і на перше представленє ладить фєдковичєску фантастичну трагєдію п. з. „Довбуш“. Щастє Боже.

До прихильників січової ідеї. В день отворєня „Січ“ в Мерецї згинула у господаря М. Дрішка, одного з найсвідомїїших Січовиків, — в котрого домі відбувалось отворєнє, — худобина вартости около 120 К. Удаєсь проте до хв. „Союза Січ“ до всіх посестер „Січ“ як також до всіх прихильників січової ідеї з просьбою, прислати лєпти, щоби нагородити шкоду зазнаву тов. Січовиком, яку вороги вихиснують, пускаючи між народ байки, що то кара за „Січ“ і п. Покажїм, що Січовики вміють постояти за товаришом, що попав в нещастє. Всї датки, котрі будуть оголошені в часописах, прошу слати на руки підписаного. — Коста Кракаля, кошовий „Січ“ в Мерецї п. Гатна.

Подяка. Минувшої неділі помер в Кліводинї один з найчільніших господарів б. п. Теодор Берник. Покійник був передом через три періоди начальником громадським і був завше щирим прихильником школи. Підчас начальства крім доброго провадження громадськими справами ухвалила Рада громадська між иншим, обдаровувати бідну шкільну молодїж з нагоди 40-літнього правління Єго Величества Цїсаря Франц-Йосифа І. рік-річно зимовою одежою, що і тепер ся сповнює ся. Похорон Покійника відбув ся в вївторок, підчас котрого віддала також шкільна молодїж з своїм учительством покійникові послїдау прислугу і честь відпроваджуючи єго до вічного снопчинку. З тої нагоди подарував син-наслідник покійника п. Василь Берник 20 К для бідної шкільної молодїж. Заряд народної школи чує ся спонуканим, висказати в імені шкільної молодїж п. Василь Берникови за сей так щедрий дар прилюдно як найщирїйшу подяку. — В. Григорович, управ. школи в Кліводинї.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 14. жовтня 1909.

Рим, 14. жовтня. (Кб.) В багатьох містах Італії відбули ся віча, на яких протестовано проти виконаня засуду, що запов на анархїста Ферера.

Париж, 14. жовтня (Кб) В місті велике заворушенє. Комітет в справі поборюваня єспанської тиранії завізав соціялістів і революціонерів урядити величаву демонстрацію перед будинком єспанського посольства.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 11. жовтня 1909 за 50 кгр.

Пшениці	13-50—13-75
Жита	9-80—10-00
Ячменю броварного	7— 8-25
Вівса	6-70— 6-90
Кукурудзи, прїма	8— 8-25
Кукурудзи, нової	7-50— 8—
насіє конюшини	14-50
Пшеничної соломи	4-70— 4-85
Житної соломи	5-20— 5-30
Спиритусу (10.000 процент. літрів)	51-50—52—

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київї просимо прислати до „Руської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

„Руска Каса для ощадности і пожичок“

стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою.

Виказ діловодства за місяць вересень 1909.

	Стан з початку місяця		Збільшилось		Разом		Зменшилось		Стан з кінцем місяця	
	Кор.	с	Кор.	с	Кор.	с	Кор.	с	Кор.	с
Число членів	1.437	70	23	—	1.460	—	6	—	1.454	—
Конто паїв	108.899	39	955	—	109.854	70	256	20	109.598	50
Конто резервового фонду	31.030	39	46	—	31.076	39	—	—	31.076	39
Конто шадн. вкладок	501.386	57	131.900	62	633.287	19	122.331	74	510.955	45
Конто реескомпу	1.163.378	54	130.170	—	1.293.548	54	148.641	—	1.144.907	54
Конто иньш. чужого капіт.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Конто векслів	1.004.647	60	138.647	70	1.143.295	30	189.689	28	953.606	02
Конто довжних записів	187.447	15	—	—	187.447	15	2.473	75	184.973	40
Конто відсотків	27.911	37	6.596	40	34.507	77	2.593	95	31.913	82
Конто відс. від вкл. шадн.	8.889	51	14	50	8.904	01	—	—	8.904	01
Конто провізій	4.569	58	366	05	4.935	63	—	—	4.935	63
Конто адмінстр. видатків	3.163	45	1.415	04	4.578	49	—	—	4.578	49
Конто платні	5.054	94	703	33	5.758	27	—	—	5.758	27
Недвижимости	600.936	18	170.639	88	771.576	06	173.175	—	598.401	06
Конто інвентаря	1.000	—	—	—	1.000	—	—	—	1.000	—
Конто pro diversi	450	46	37	12	487	58	—	—	487	58
Конто дивіденд	6.632	70	—	—	6.632	70	199	60	6.433	10
Конто чиншу	432	—	—	—	432	—	—	—	432	—
Каса	519	84	635.372	10	635.891	94	587.380	06	48.511	88
Податки	351	—	—	—	351	—	—	—	351	—
Ріжні паї	35.772	50	1.900	—	37.672	50	—	—	37.672	50
Фонд пенсійний	4.855	08	—	—	4.855	08	—	—	4.855	08

Оборот касовий в місяці вересня К 1,222.752-16

Чернівці, дня 1-го жовтня 1909.

Др. Стефан Смаль-Стоцький.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улица Паньська ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.

В ощадности наше богатство!

Союз руских хліборобских спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе особний

Відділ жа вадкі і кавці

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпораціях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условиями. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньська число 33.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутя по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селяньській Касі“, ул. Паньська 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набутя: „Селяньска Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичний і прямо необхідний для кожної людини.

Обем его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплів, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селяньської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська 33, а „Селяньска Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто меньше винесе, чим при поодиноким висилках.

5500 136 (2—20)

нотаріяльно провірених свідоств лікарских і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ
найуспішнійше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корчево дерте.
Коробка 20 і 40 сотиків.
Доза 60 сотиків.

Москва Дістати у: Шмідта & Фонтіна, в Чернівцях. Ф. Фішенбаума & Пала, антика „J. Schutzengel“ в Чернівцях. Г. Грегора, (Kreis-Apotheke) в Чернівцях. Г. Френка, ул. Ратушова ч. 14 в Чернівцях. А. Грабовича, антика „J. Mutter Gottes“ в Чернівцях. О. Барбера, антика „J. Kaiserkrone“ в Чернівцях. ул. Руска 23. І. Памоловського, антика „J. Reichsadler“ в Чернівцях. ул. Університетська. О. Лявдеса, антика, в Чернівцях. ул. Година. Н. Кулі, торговля делікатесів, в Чернівцях. А. Родігосова, антика, в Радіцях. А. Деганьова, (k. k. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радіцях. А. Румпа, антика, в Лїшештах. А. Пала, антика „J. guten Hirten“ в Чернівцях. С. Гартмаєра, фабрика човоладів, в Чернівцях. Понсеї & Міллера, дрогуєрія, в Чернівцях. А. Дікштайна, антика, в Станіцях дол. Н. Брілянта, антика „J. Vorsehung Gottes“ в Сєреї. С. Окуєвського, антика, в Гайбоді. Е. Віалера, антика, у Вашильцях. М. Фогал, у Вашильцях. „J. Adler-Apotheke“ в Стороженицях. Л. Стороєра, антика, в Салагурі. К. Штернберга, дрогуєрія, в Сучаві. А. Ябоска, антика „J. Reichsadler“, в Гурагуморі.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францоца

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до ватираня против всяких ревматичних болей, простудженя, ломаня костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймаати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шмідта і Фонтіна, в Сєлетині в дрогуєрії медициналий Стерншуса.

19 (—)

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилович**, Механік
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Г. ФАЙЛЕР

уєувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

За редакцію відповідає: Віктор Строч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (petit). При кількох разових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровица число 2.

Адміністрация ул. Пяньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламці неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за авонси марками поштовими не приймає ся.

Перше засіданє буковинського сойму.

Чернівці, дня 15. жовтня.

□ Від десятої години рано збирають ся послы в салі соймових нарад. Гуртками ведеть ся жива розмова. Др. Штравхер толкує щось, із звичайним у него оживленням, німецьким послам, п. Н. Василько веде довгу дискусію з мітрополитом, пос. Гальбан розговорив ся з пос. Левицким.

О год. чверть на одинацятю отворив наради соймові довшою промовою маршалок краєвий, бар. Ю. Василько. Він згадав передовсім о виборчій реформі до сойму, яка має бути підвалиною миру в нашім краю і для якої скликано тепер наш сойм. Відтак навів бесідник свої заяви іменем краю і сойму при нагоді урочистих святковань в цісарскім домі з відповідями на ті заяви а остаточно звертаючись до присутного президента краю, ексц. Бляйдебена, з просьбою, аби він і тепер із знаною своєю прихильністю для краєвих справ і потреб звернув свою увагу на наради в соймі в справі виборчої реформи, — висловив бесідник ексц. Бляйдебенови іменем сойму щире співчуте по причині недавньої смерті батька п. президента. Окликом в честь цісаря, який виголосив краєвий маршалок у всіх трьох краєвих мовах, покінчив він свою промову.

Президент краю ексц. Бляйдебен згадав в своїй промові про санкціоновані вже соймові законопроекти, про щасливо-переведений поділ уч. семинарії, про національні школи в Чернівцях і т. д. і просячи о згляди сойму для внесенного тепер правительственного предложения заявив іменем правительства, що воно має повну

прихильність для проєктованої виборчої соймової реформи.

Потім зложив посольську присягу як новий член сойму ректор черновецького університету др. Адлер, почім приступлено до відчитання правительственного предложения (betreffend die Freilassung der Personaleinkommensteuer von Zuschlägen), наглих внесень і інтерпеляцій.

Як перший бесідник з послів промовляв заступник маршалка краєв. др. Стоцкий, узасаднюючи своє нагле внесенє що-до того, аби сойм зі своєї сторони вивязав ся з своїх обовязків, які уможливають як найскорше ввести в жите санкціонований вже закон про рентові оселі. Коли крім д-ра Стоцкого ніхто в тій справі не зголосив ся до слова, приступлено зараз до голосовання, у явім наглість сего внеску прийнято з тим, що ще нині відповідна комісія видасть своє ореченє в тій справі.

По дрі Стоцкім узасаднював др. Аврель Ончул наглість своїх внесень що до признання краєвою дороги з Ступки до Опчини, що до ліпшого заряду дібрел. фонду і то в тім напрямі, аби також селяни могли з тих дібр користати, відділення від громад давних обшарів двірських: Якобени, Пожоріта і т. д. в справі зміни гром. статуту міста Чернівців. В останній справі жадав бесідник головно розширення виборчого гром. права для Чернівців і вніс, аби відповідний проєкт до розгляду. Тою справою мала-би впрочім заняти ся перманентна комісія для виб. сойм. реформи. — По промові п. Відмана в тій власне останній справі ухвалено наглість всіх внесків пос. А. Ончула.

Слідуючий бесідник, бар. Гормунзакі узасаднював наглість свого внесення

в справі признання краєвою дороги з Літен до Строївців. Наглість прийнято.

Так само прийнято друге нагле внесенє дра Стоцкого в справі дороги з Ставчан до Малятинців.

Найважнійше нагле внесенє зголосив пос. Вольчинський (Вол.) іменно, аби зараз приступлено до другого читання законопроекту про виб. реформу до сойму. Узасаднюючи се внесенє, згадав п. Вольчинський, що на сьому реформу годять ся всі народи. — Застеріг ся проти того слідуючий бесідник пос. Скедль іменем Німців, який заявив ся проти внесення п. Вольчинського, мотивуючи се тим, що текст відповідного законопроекту запізно роздано послам, отже вони не можуть тепер над ним добре дебатовати. Прилучив ся до тих виводів також др. Штравхер в імени Жидів, яких теж плян сеї реформи не вдовольє. Др. Штравхер дивував ся при тім, що власне від повільних звичайно консерватистів виходить тепер аж нагле внесенє в тій так важній справі. — Пос. Вольчинський, відповідаючи обом сим бесідникам, заявив, що обстав при своїм внесеню ізза незвичайної ваги сеї справи, при чім подає до відомости, що власне невдоволені тепер нараз німецькі члени перманентної комісії згодились на засіданнях сеї комісії на теперішній плян законопроекту соймової виб. реформи і що коли вони тепер не годять ся на него, то роблять се із особистих причин, не бажаючи собі мабуть бачити п. Відмана як будучого посла. Нарід домагав ся виб. реформи і тому треба зладити її як найскорше! (Пос. Н. Василько: браво!) — Сьвійкий посол, ректор Адлер заявив ся проти внесення п. Вольчинського, бо і він

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Далше.)

Ольги не було межі ними. А що булаб вона зробила, не маючи осібного покою? Навіть Клявда хоч нічого на певного не знала а говорила, що в Ольгї тільки роботи, що з Орестом цілувати ся, чи що гірше. Кульчицка знов була певна, що се Ольга збунтувала Амелю і рада булаб позбуті ся її з дому, хочби й зараз. Але Ольга була спокійна. Вона вже стала з новим півроком вчителькою в Суходолі і вже другий тиждень учить. Не хотіла вражати Ореста, але вже постановила при першій нагоді забрати ся від Кульчицких. Уже навіть найняла від скарбу хату по Зибачинській і уловила ся з старою її резиденткою, що задержить її при собі, щоб не бути самій тай мати якусь поміч.

За підвечірком не мала Клявда нагоди заручити себе з Григорієм, бо почав говорити Орест і не допустив нікого до слова. Говорив на звичайну тему.

— Колиб ми від дитини зростали були серед тих обставин, які є тепер, ми не почували би так кривди. Алеж сей історичний процес, що Польща живе нашим коштом, розростаєть ся як паразит і займає що раз дальші окраїни на сході — на наших таки очах перейшов у цілком нову стадію. — І ся боротьба, чи кривда, чи як хочете —

сей розбій має цілком властиву осібну форму. Ми справили лаянї Жовті Води і Гонта й Желізняк бороли ся. Добре, я розумію се, що дієть ся за кордоном, де Москаль не навчив ся ще від конституційних сусідів конституційного обману і воює кулаком. Московські царі зломли присягу зложену Україні і дикою силою йдуть на козацких потомків. Але що дієть ся у нас, на галицькій Україні?... Ми не живемо в речі посполитій польській, але Лях приходить до тебе, убирає ся в твою одіж, з'їє твою страву, продасть твою хату, забере ліс і пасовище і спарделює твою землю зайдам, а кожного, хто ненарушеною вірою в жите підоймає сьміло ясеній прапор свободної України, стріляє австрійське військо, австрійський міністер за українські гроші будує польську школу і відновляє Вавель, австрійський судія страйкуючого хлопа замикає в тюрму.

— Високий трибунале! — почав промовляти Орест до Кульчицкого і відступив два кроки від стола — сповню свій обовязок і без коментарів скажу те, що бачив своїми очима. Всі задеревіли, а Орест одностайним, беззвучним голосом, що рвав ся і хрипів бездушно, говорив і кризь Кульчицкого дивив ся кудись далеко.

— В селі Павасівці страйкували селяне і привезено робітників з чужого села. Від них страйк затаєно. Підчас роботи дізнали ся про се від мене самого. Зараз перестали жати, посідали під копи або полягали і полуднують. На се надійшов жандарм і двірський посіпака поскаржив ся. „Мурго, один з другим, зараз мені ставай до ро-

боти“ каже жандарм. Став один споміж них тай каже: „Пане фірер не станемо до роботи, хоч нас постріляйте.“ „Іменем п. старости, іменем цісарского права я вам наказую жати.“ „Не рушимо ся пане постенфір.“ „Я вас всіх арештую, ано марш“. Всі повставали, було їх 83 і жандарм пігнав їх наперед себе до повітового суду як овець, а там їх замкнули. Слушно, бо вони могли одного жандарма убити, їх було 83. Тепер їх обжадував прокуратор за § 81., що вони чинним опором ударемнили виконанє наказу висшої власти. Між тим вони не противили ся наказови і гусаком пішли в тюрму, а наказати комусь роботу не має права не то жандарм, але і Бог позволяє чоловікови працювати, або з голоду пухнути. — Так виглядають обжадування австрійсько-польських прокураторів і ваші вироки, високий трибунале!

Ніля і Клявда зараз вийшли, Кульчицка мертвими очима гляділа на мужа і Григорій ворухнувся неспокійно, але Орест рукою наказав йому сидіти і промовляв далі до нього.

— А тепер, високий трибунале, чи виглядав так татарський полон, як австрійські жандарми конвоюм провадять тих, що страйкували і польському панови не хотіли піддармо робити... Іде пять фір, на кожній по два жандарми. Тими фірами хотіли арештовані їхати, але жандармиказали їм іти пішки. Тай як іти? Покували пять рот по 16 люда. Ліву ногу з правою рукою, здовж правих рук пущений довгий і грубий друк, до якого ті сковані руки привязані. А кого кували? Чесних і заможних господарів побіч бідаків. Скували вісім п'ятнай-

ще не читав відпов. законопроекту а прилучаючись до сего додав відтак п. Ляндвер, що він не мав коли порозуміти ся ще в справі тепер. проекту сойм. виб. реформи з своїми земляками. (Пос. Н. Василько: Ви були членом перм. комісії і на всьо годились. Тепер ви не годитесь і треба вам ще земляків. Видно, що Ви не маєте ніякої від них повновасти!) — Пос. Відман (другий нім. член перм. ком.) заявляє, що він годив ся в перм. комісії на тепер. проект виборчої реформи і держить ся сего ще й тепер. І его сей проект у всім не радує, однак при кождім компромісі треба щось жертвувати із своїх жадань. (Посол Пігуляк гратулює Відманови.) — Пос. Аврель Ончул звернув увагу п. Ляндвера, що навіть „bei den gewöhnlichsten Tauschgeschäften“ не вільно крутити по раз вже зобов'язуючо заявленій згоді. Щоби однак порозумітись щодо голосовани Німців і Жидів над внесеном п. Вольчинського, бесідник вносить, аби перервати се засіданє а відбуту в часі перерви нараду клубових голов в тій справі. (Пос. Василько: Добре, там може вискаже п. Скедль виразнійше свої мотиви!) Внесене Авр. Ончула прийнято, — маршалок зарядив перерву.

По перерві заявив бар. Василько, що справа виборчої реформи прийде під об'ради аж на завтрашнім (останнім вже) засіданню. Покищо переведено лиш вибори до комісій. До адміністр. комісії вибрано: Авр. Ончула, Відмана, Гормузакого, Поповіча, Малика, Пігуляка, Абрагамовича, Ляндвера і Штравхера. До фінансової: А. Ончула, Тита Снчула, Ніка Фльондора, Бежана, Стоцкого, Василька, Богусевича, Лянгенгана і Тітингера. До шкільної: Люпу, Сімйоновіча, Гормузакого, Н. Фльондора, Пігуляка, Стоцкого, Стефановича, Скедль і Вайденофельда. До петиційної: Т. Ончула, Бежана, Стоцкого, Богусевича і Ляндвера. До верифікаційної: Бубурудзана, Поповіча, Калитовського, Гальбана і Вайденофельда. Всіх і все 17 голосами. На тім ранішнє засіданє покінчено.

Пополудневі наради почались доперва о 6. год. По справозданню на правительственне предложене приступлено до справоздань на внесені рано наглі внесення і до петицій.

цять літних хлопців і дівчат і кілька сивих, без зубих стариків, що вже хліба не годні жувати, а не те косити. Скували п'ять значно вагітних жінок, що ледви могли йти. Скували в одну роту, до одного дручка в суміш чоловіків і жінок.

Полон ішов нога за ногою п'ять миль до окружного суду, бо в повітовім не було вже місця в тюрмі. В полудне була спека, з полудня пішла злива, роти совгали ся їдучи. Хто совгав ся, хто падав. Хто мусів стати, діяло ся се на очах всіх товаришів, роти жінок і мужчин. Жандарми сміяли ся. Високий трибунале! Не знаю, чи маєте ви серце. Може маєте. Але при дорозі на деревах не сьпівав ані один пташок, люди, що стрічали сей похід, кляли ся на землю і ридали, худоба з риком завертала з дороги на лани.

— Високий трибунале! Я се бачив своїми очима і від тоді очі мої не бачать нічого милого, я чув стогін і плач полонених і з того часу мене не зворушить ніякий голос, навіть плач рідної мамі при сконі. А преці і я плакав і ридав... І вія без сліз заридав. Плакав якимось нелюдським голосом, який видає у сні чоловік. Від того плачу хитала ся хата... Ниншом вийшов Григорій. Мати схилила ся і заридала а батько встав і знов сів. Тоді біда як полотно Ольга підійшла до Осипа тихою ходою. Захитала ся, як стала. Протягнула до нього руку, погладила по лиці. Орест здригнув ся і затих. Ольга погладила його по голові, поцілувала, взяла в обійми і поведла в сусідню кімнату. Ішов з нею тихо, як дитина. Хлинав і не плакав. Поклала його на софу, присіла побіч на підлозі і погладила його голову, тримала в обіймах його долоні, глядила лице.

Так минали довгі, довгі, години. Цілий дім

Українські посли все були в ком-плеті.

Виборча соймова реформа не загро-жена.

Політичний перегляд.

Угода Австро Угорщини із пол. Америкою.

Міністер торгівлі др. Вайскірхнер запропонує на найближшій сесії парламенту закон в справі заключення угоди що-до австрійського акційного корабельного товариства із полудневою Америкою. Ся торговельна угода головню з Бразилією і Аргентиною задовольня би потреби і безконечні домагання торговельних і промислових кругів нашої держави. Як доносить міністерство торгівлі, вийде мабуть ся нова угода в жите вже із 1. січнем 1910 р.

Ческі посли проти німецьких язикових законів.

Молодоческий і аграрний клуб відбули спільну конференцію і рішили завізвати своїх міністрів, головню др. Зачика, аби не допустили до предложення сих язикових законопроектів до санкції. Коли-би се мимо того стало ся, тоді ческі міністри мусять диміспонувати, о чім сї повідомили вже навіть барона Бінерта на конференції, яку мали з ним. „Narodni Listy“ доносять: Др. Зачик і др. Браф перестали бути членами кабінету в тій хвили, як шеф кабінету не міг оперти ся намови зі сторони християнсько-соціальної партії в справі предложення до санкції німецьких язикових законів. Они запевнили барона Бінерта, що его принципиальна згода із згаданими законопроектами є для них обох сигналом до димісії.

Навіть по наслідника барона Бінерта говорить ся часопис, кажучи, що буде ним сам Бінерт бо має сильну позицію у висших кругах, як в цісра так і его наслідника. Очевидно бар. Бінерт одержав би інших товаришів. Neue fr. Presse не вірять в се.

Угорська криза.

Видатніші круги партії незалежних заявляли в виду поголоски про змагання Кошута ввійти в групу Юшта, що ніхто із незалежних немає подібного заміру і що ся партія є одноцільна причім ніхто більше не думає виступати, хотій вороги віщували, що слідом посла Угрона підуть інші члени партії незалежних. В останнім часі говорять багато, що граф Андраші і Тіша виготовили план, на підставі якого всі конституційні партії мали-би утворити сильний блок. Однак як доносять із компетентного боку, ся поголоска не є правдоподібна, бо старі ліберали не показують охоти злучити ся в блок з тзв. партією 67 років.

Сьогодні являть ся у цісря міністер торгівлі Кошут як також інші угорські політики, щоби предложити ему свої плани.

Однак і на сю авдвинцію не покладають багато вони бо ситуація остала та сама.

Влашіч — шеф будучого кабінету?

З Будапешту доносять, що президент адміністративного трибуналу Влашіч відбув вчера довшу

конференцію із міністрами др. Векерльом, Кошутом, Апонім і Андрашієм про угорську кризу. „Pester Lloyd“ подає, що згадані міністри пропонували Влашічови утворення тимчасового кабінету. По закінченню конференції заявив Влашіч журналістам: „Ми конферували про угорську кризу, більше я не можу вам сказати“. На інше питання відповів Влашіч: „Про то не може бути й бесіди, щоби я перебирав утворення непарламентарного кабінету“. Подібну безуспішну конференцію вели згадані міністри із графом Дешевфім.

Демонстрації проти засуду Ферера.

Вістка про засуд еспанського анархіста Ферера викликала в Італії і Франції по більших містах формальні бунти. Найбільше заворушені французські робітники, які в Парижу улаштували близько еспанської амбасад величезну демонстрацію, протестуючи проти виконання засуду на Ферері. При сій нагоді прийшло до неприємних конфліктів із поліцією, на яку вистрілено кілька разів.

Убито одного поліцай і ранено багатьох, м. п. і префекта поліції. Демонстрація прибрала майже форму повстання, яке тягло ся до 1. год. в ночи.

Демонстранти кілька разів хотіли дістатися до еспанської амбасад, до чого не допустили їх поліція і опісля кинули ся они по улицах вибивати вікна та демолювати різні склади.

Так само в Триєсті прийшло в наслідок засуду Ферера до великих ексцесів серед яких ученики реальної школи застрайкували. Зі всіх часописів вийшла вчера лиш „Piccolo della Sera“. Потім проклямовано загальний страйк на півдні. На жаданє демонстрантів замкнено всі склади, реставрації і каварні. Навіть театр був замкнений. Підчас частих конфліктів з поліцією ранено 34 поліціянтів а заарештовано 54 демонстранти.

В загаль по всіх більших містах Франції та Італії виявили робітники Ферерови свої симпатії і заложили рішучий протест проти виконання засуду. Тимчасом свідки розстріляння Ферера доносять, що він перед смертю був дуже спокійний. Зрушене наступило в нім по розмові із своїм оборонцем, якого двічі обняв. Потім звернув ся до жовнірів і сказав: „Вояки, стріляйте добре, хай живе вільна школа“. Вечірні часописи подають подробиці виконання засуду.

Еспанський міністер внутрішніх справ дementує вістку, немов-би переслідувано оборонця Ферера.

НОВИНКИ.

Чернівці, 15. жовтня 1903.

Календар. Неділя 17. (4.) Н. 20. (19.) п. С. Бротей; рим.: Н. 20. п. С. Мар. Мар. Схід сонця 6:26, захід 5:04. — Понеділок 18. (5.) Харитина М.; рим.: Луки Ев. Схід сонця 6:28, захід 5:00.

Особисті вісті. Пос. Николай Василько повернув нині з Відня до Чернівців — Митрополит др. Репта повернув із канонічної візитації наддністрянського деканату. — Заступник проку-

Але Заборовського такий плян здивував.

— Цікавий собі чоловік той Корнелі сказав він — змайструє щось і відсилає до мене; таж я з ним зірвав був, уже раз за сю історію. Будте певні, що він ані сотика не прислав би, як би я заопікував ся його дитиною і така в тім його підступі властива ціль. А я вже третій рік утримую його Ангелку в Перемишлі. Досить одної. Вже й не о гроші розходять ся, лише о клопіт, а Корнелі знає найліпше, що я другим плачу дорого за те, щоб журили ся мною. Впрочім я маю лиш стільки, скільки сам потребує. Давні довги, що тягнуть ся від часів повстаня 63. р. і господарка чужими руками не дають мені доходів.

Щоб перемінити тему розмови, Заборовський поспитав Осипа, як йому живеть ся і чим властиво він займає ся. Почувши, що він суплянтом, показав свою чемність і обіцяв написати до віцепрезидента Ради шкільної лист. Осип не вірив навіть щоб вигідний пан мав турбувати ся дая його, але й так він не потребував ні ласки ні протекції. Так він і сказав Заборовському тай розпрацьав ся з ним.

В каменіці Заборовського справді був великий склеп із шевськими виробами. Побачивши се, Осип вірив, що старенький ксьондз говорив правду про Заборовського тай про шевчиху. Стріча з дідичом лишила немиле вражінє, а всеж таки він був радий, що не післав туди саму Амелюку, як радив у листі Кульчицкий. Амелюка не хотіла їхати до Львова, поки не буде щось певного.

(Далі буде).

XIII.

Наглі перенесене — не говорити про моральну гризоту — почув Осип болючо в тім, що стратив лекції. До Львова не міг вибрати ся скорше, аж прийшли гроші. Кульчицкий справив ся несподівано скоро. Приславши гроші, радив зятеви зайти до п. Заборовського, бо сей міг дати Амелюці кімнату у своїй каменіці.

ратора др. Білінський повернув із своєї відпустки.

Кваліфікаційний іспит з польською викладовою мовою зложив перед учительською комісією в Заліццях учитель з Поляни Мікулі, п. Іван Сьвідерський.

На загальних зборах поступової партії був присутній також посол *Николай Сичула*.

Підпори деморалізації на Буковині. В числі 213. „Буковини“ з дня 5. жовтня була поміщена стаття під сям заголовком, де розказано борбу против піянства в Луці. Епілог тої борби розігрався 6. жовтня с. р. перед ц. к. судом повітовим в Заставні. Се була четверта з ряду розправа против Іванця, котрого жандармерія заскаржила о обиду чести за то, що Іванців закинув ві, що крізь пальці дивить ся на деморалізаторську роботу корчми і дав знати жидівці, хто робить до староства доноси про незамикані корчми в неділі і свята. Отже — як вже звісно з попередньої статі — закиди ці потвердили під присягою о Копачук, місцевий парох, п. Герасимович, учитель і п. Назарик, студент прав. Та на диво судія п. Бікалес покликав на свідка ще й корчмарку, значить особу, котра нехтованем законів спричинила сей процес і тому являє ся в ній головною ініціаторкою особою. Як можна було догадувати ся, шинкарка по часті заперечила зізнання попередніх свідків. І тепер цікаво було знати, як рішить судія: чи дасть віру о. Копачукові і уч. п. Герасимовичови людям вповні достовірним і неінтересованим в сій процесі, — чи шинкарці. І стала ся велика несподіванка. Суд скорше повірив шинкарці, чим висше наведеним свідкам, а в наслідок того засудив Іванця на 7 діб арешту. Очевидно адвокат обжалованого п. Калитовський і сам Іванців зголосили рекурс до висшої інстанції. — Якебудь покінчить ся та справа, однак із наведених вже фактів і зіставлень з попередньої статі і сеї потатки видко наглядно, як тяжко приходить ся бороти против піянства і впливаючої з него деморалізації, коли навіть судія більше вірить шинкарці, котра вічно сама ломить законів, чим панотцями, учителями, студентами прав і иньшим, що нічого иншого не жадають, як лиш того, щоби та шинкарка законів не ломила а хоронила противпівніські приписи... Сумно оно і невесело... Та не опускай нам рук, а працювати безупинно доти, доки правда не побідить!

Оповістки, іменованя і т. п.

Звичайні загальні збори товариства українських студентів „Січ“ в Чернівцях відбудуть ся в неділю, дня 24. жовтня с. р. в льокалі товариства при ул. Паньській ч. 22 о 3. годині по полудні з слідуячим дневним порядком: 1. Прочитане і зверифіковане протоколу з попередніх загальних зборів. 2. Звіт уступаючого виділу і кружків. 3. Вибір нового виділу і кружків. 4. Евентуалія. — За Виділ: *Лев Додрицький* за голову, *Роман Ілевич*, за писаря.

3 українського акад. тов. „Союз“. Пригадуємо, що в неділю 17. с. м. о 6. год. вечером др. Гузар виголосить в сали „Народного Дому“ відчит на тему „Про небезпеченства, які грозять доростаючій молодіжці і як їх остерігати ся“ в сполучі із ілюстраціями на скеоптиконі. Вступ (для муштин, що мають звиж 17 літ) від особи по 10 сот. Темат дуже поучаючий. Сподіваємо ся, що наша молодіж не віднесе ся до сего рівнодушно. — За виділ: *Е. Маер*, голова, *А. Циганюк*, писар.

Приватний приготавляючий курс отворить тов. „Українська Школа“ сими днями для всіх тих, що не здали вступного іспиту при другій державній гімназії або яких не прийнято до приготавляючого курсу при тій-же школі. Зголошувати ся треба сими днями, завсідги перед полуднем, у секретаря товариства п. уч. *Николая Пилата* в борі тов. „Українська Школа“ (в „Нар. Домі“).

3 вижницького „Бояна“. На загальних зборах товариства „Боян“ вибрано слідуячий виділ: п. Жалковский Лазар, голова, п. Федорович, заст. голови, п. Мігуля Плятон, секретар, п. Никорович, управитель хору, п. Завіховський, заст. управителя, п-ї Луцка Й., управитель хору, п. Голубович Євген, господар, п. Проскурницький Осип, каснер, п. Павлусевич, заступник виділовий. На сих зборах засновано і осібний драматичний кружок, в якого виділ увійшли: п. Голубович, голова, п. Мігуля, секретар, п-ї Луцка, заст. голови. Заразом рішено відограти вже на св. *Николая* перше представлене і готовитись рівночасно до концерту.

3 Вижницького. Загальні збори товариства „гімназьяльна бурса“ у Вижниці відбули ся в понеділок, дня 11. жовтня с. р. на яких вибрано 3 нових членів. Виділ уконституовав ся в слідуячий спосіб: проф. *Євген Голубович*, голова, пані *Іванна Гордийчук*, заст. голови, п. *Н. Мейска*, секретар, п-ї *Москва*, скарбничка, а прочі: директор гімн. *Антін Клим*, о. *Луца* і о. *Стефанович* як дальші члени ви-

дїлу. Із всякими справами що до названого товариства — треба звертатись до голови товариства п. проф. *Євгена Голубовича*.

Із штуки і літератури.

□ **Борба о польський стіл по смерті Володслава IV.** В суботу, дня 9. с. м. відбув ся заходом тутешного укр. „Історичного Товариства“ в одній із університетських викладових саль, при великій участі цікавих слухачів, відчит др. *Мирона Кордуби* на сю власне тему. Прелегент зладив его на підставі віднайдених ним нових, ніде ще досі не виданих матеріялів, головно з державного архіву у Відні і на підставі актив друківаних по ріжних угорських видавництвах але не вихиснованих досі ні нашими ні польськими істориками, тому почувалось до обовязку подати тут коротенький витяг із змісту сего відчиту. Представляєть ся він ось як: др. *Кордуба* змалював передовсім дуже докладно боротьбу, яка вивязала ся між обома головними претендентами до польської корони, *Іваном Казимиром* і *Карлом Фердинандом*, братами помершого короля. Особливо інтересні змагання *Івана Казимира* приєднати собі підмогу сусідніх держав і его пересправи ведені в тій цілі з віденським, бранденбургським, шведським і французьким двором. В тих переговорах жертвує королевич не раз інтерес своєї держави, щоби лише забезпечити по перте для своєї кандидатури. Окрім устуги при святтв автор змаганням третого кандидата на польський стіл, *семигородського князя Юрія I. Ракоці*. Тут простує др. *Кордуба* в богато місцях невірні погляди, які досі панували в історичній літературі про ролю сеї кандидатури та значає, що *семигородський князь* старав ся о польську корону не для себе а для свого молодшого сина *Жигмонта*. В кінці зупиняє ся над становищем, яке в тій борбі о польський стіл займав *Богдан Хмельницький* і доказує, що хоча гетьман і вів переговори з *Іваном Казимиром* та під кінець елекції висказував ся в хосен его вибору, то рівночасно зносив ся з *князем Ракоці* та заохочував его напасти *Краків* та захопити польську корону в свої руки.

□ **Трубадур.** Отею стареньку, так добре знану, мелодійну оперу *Верді*ого виставив вчора перший раз в тім сезоні наш міський театр. Загальна оцінка на вчорашнім представленні займалась найбільше давними споминами: згадувано, що бачили люди колись в Чернівцях ліпшого *Трубадура*. Пані *Ганна-Зрост-Радон*, пан *Мелін*, пані *Роден* співали прилично, однак про п. *Дембіцера* не можна сего сказати в ніяким разі. Голос у него — менше ніж не вистарчаючий, а гра, рухи, вимова і т. д. вже прямо каригідні. Дехто обурював ся вже навіть на се, що таких людей пускаєть ся тепер на сцену в *Трубадурі* і коли тзв. кляка остентаційно почала оплескувати свого добродія, п. *Дембіцера*, тоді рівночасно почали деякі видці в театрі так голосно свистати, що всі се почули. Все-ж таки не в самім п. *Дембіцері* відбивались вчора недостаті сего представлення. Львина часть „заслуги“ припадає в тім згляді на тзв. балет, про який хіба те лиш можна сказати, що вчорашня продукція его є до неба о пімету взиваючою образою танцю і театру і его гостей. — Декорації зате були гарні.

3 міського театру. Субота, дня 16. жовтня: по полудні для учеників „*Nathan der Weise*“, драма в 5. відслонах *Лесінга*; вечером: „*Die Försterchristl*“, оперета в 3-ох відслонах *Ярно*. — Неділя, дня 17. жовтня: по полудні о половині ціни „*Don Carlos*“, трагедія в 5-ох відслонах *Шілера*; вечером: „*Die geschiedene Frau*“, оперета в 3-ох відслонах *Фаля*.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Г. Гайне.

Донна Кляра.

Вечером по огороді
Походжає донна Кляра;
Звуки труб і тсорбанів
Долітають із палати.

„Надоїли мені тавці
І облесні слова солодкі,
І ті лицарі, що з сонця
Зрівнують мене красою.

„Надоїло все страшенно,
Від коли при місяченьку
Того лицаря я взірла,
Що під моїм грав виконцем;

Як стояв стрункий він й пишний,
Очи-ж били світлом з личка
Благородного, блідого —
Він скидав ся на святаго.“

Так снувала думи Кляра,
Потупивши зір у землю —
Як враз вирнув перед нею
Той незнайий гарний лицар.

І голублять ся і шепчуть
І проходжують ся разом. —
Місяць сяє, Зефір віє,
Клоняють ся мов в казці рожі.

Клоняють ся мов в казці рожі —
Жевріють любови огнями —
Гей скажи мені, голубко,
Чом ти враз почервоніла?

То комар вкусив мій милий
Ех, прокляті ті комахи,
Знести їх не можу в літі,
Як юрби жидів носатих.

Що там комарі, жиди що! —
Каже лицар ніжно, любо. —
Із дерев із мігдалових
Білий цвіт паде роями,

Тисячами білі квіти
Пахощі скрізь розливають —
Та, скажи мені, голубко,
Дуже ти мене кохаєш?

„Так, люблю тебе, мій милий,
Присягаюсь на Ісуса,
Що его Жиди прокляті
В злобі на хресті розв'язали.“

„Що Ісус там, що Жиди там —“
Каже лицар любо, ніжно.
В долині дримають в світлі
І колинуть ся лелії.

В світлі білії лелії
До зірок у гору пнуть ся.
„Та скажи мені, голубко,
Чи не криво присягла ти?“

„Фалшу не знайти у мене,
Милий, як у моїй груді
Не знайдеш краплини крові
Ані Мурива, ні Жида.“

Що там Мурини, Жиди що —“
Каже лицар любо, ніжно..
И до альтами міртовой
Він провадить Донну Кляру.

І любови м'якою сїттю
Оновив її потайно;
Кілька слів, цілунків довгих
И серце злило ся із серцем.

Соловейко любий пісню
Мов весільну затягає —
Мов до танцю із факлами
Світляки розкішні скачуть.

У альтані затихає.
Ледви чути шепіт — мову
Мудрих міртів із собою —
Ледви чути віддах цвітів.

Та знечея відізвалсь
Труби грімко із палати,
Донна Кляра пробудилась —
Видираєть ся з обіймів.

„Чуєш, серце, кличуть Кляру —
Але поки розійдем ся
Розікрий імя своє ти,
Що так довго укривав ти.“

Лицар весело всміхнувся,
Донна пальчики цілує
І чоло й уста цілує
І в кінці ось що говорить:

„Я, сеньоро, ваш голубчик,
Я син того, що хвалять так
Всі его за вченість й розум —
Рабіна із Сарагосси.“ —

Переклала *Ірина К. М. Будз.*

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 15. жовтня 1909.

Будапешт, 15. жовтня. (Кб). Як протест проти розстрілення *Ферера* улаштували соціальні-демократи демонстрацію, яка небавом скінчила ся.

Рим, 15. жовтня. (Кб). Також тут як і на провінції проклямовано з приводу розстрілення *Ферера* генеральний страйк. Демонстрації відбули ся без жадних маркантійших подій.

Петербург, 15. жовтня. (Кб). В бібліотеці державної думи упала шклянна стеля. Під той саме час не було нікого в бібліотеці.

Букарешт, 15. жовтня. (Кб). Сюди прибули російські офіцери, в яких честь міністер заграничних справ *Братіано* дав пир. Потім удали ся, гості до замку *Пелеш*, де король підніс щирний тост на здоров'я російської царської пари.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані
домові щадничі скриньки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скриньки лишається в касі а скриньку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.
В ошадности наше богацтво!

Союз руских хліборобских спілок на Буковині
„Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ жа вадії і кавцїї

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условиями. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадницї почтової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Вне вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік
„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутя по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селяньській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецких книгарнях.

Головне жерело набутя: „Селяньска Каса“. Звідси висилає ся єго в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна єго лиш поодинокю набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм єго обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарско-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селяньської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селяньска Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноких висилках.

5500 136 (3—20)

нотаріяльно провірених свідощт лікарских і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ

найуспішнійше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корчево дерте.

Коробка 20 і 40 сотиків.
Доза 60 сотиків.

Можна дістати у: Шмїда & Фонтана, в Чернівцях, Ф. Філенбаума & Пана, антика „J. Schutzengel“ в Чернівцях, Г. Грегора, (Kreiss-Apotheke) в Чернівцях, Г. Френка, ул. Ратушова ч. 14 в Чернівцях, А. Грабовича, антика „J. Mutter Gottes“ в Чернівцях, О. Барбера, антика „zur Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Руска 23, І. Палавонського, антика „J. Reichsadler“ в Чернівцях, ул. Університетська, О. Ландеса, антика, в Чернівцях, ул. Головна, Н. Кузі, торговля декоративн, в Чернівцях, А. Розігноса, антика, в Радіцях, А. Дегалього, (K. K. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радіцях, А. Ружна, антика, в Ізмістках, А. Пана, антика „J. guten Hirten“ в Чернівцях, С. Гарцлера, фабрика чєвоалди, в Чернівцях, Носен & Міллєра, дрогуєрія, в Чернівцях, А. Дикатіна, антика, в Спаліцах, докт. Н. Бріанца, антика „J. Vorsehung Gottes“ в Сєрєї, С. Окунєвського, антика, в Гайбоді, Е. Візьєра, антика, у Васківцях, М. Фогеля, в Висинцях, А. Деркача, антика, в Поморіях, Н. Файлєрца, „Adler-Apotheke“ в Стєрознавцях, Л. Стєрєра, антика, в Садагурі, К. Штернєрєра, дрогуєрія, в Сучаві, А. Дьєрєля, антика „zum Reichsadler“, в Гургуморі.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німєцькій мові, що вєстунєє інтерєси українського народу перед культурним євєтом, виходять раз на місяць в обємі 48 сторін з додатками і коштує на рік лишє 8. Кор. Є обовязком кожного інтєлігентного Русина передплачувати єю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францоца

в Терополі.

Се є знамените уємиряюче средство до натирання против веских ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий рієтця і нервових недуг. Пропну уважати на найльє „Nervol“ і не приймаєти нїяких „Нєрвотонів“.

Цїна єляконя 80 сот. 10 єляконів (єляшоцок) 8 кор. з оплатою і опакованєм.

Тисячєк листів з подякою. — Висилка

2 рази деєнно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шмїда і Фонтана, в Сєдетині в дрогуєрії

мєдичинальній Стєрнєрєса.

19 (—)

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цїрувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилєвич, Мєханїк**
в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Г. ФАЙЛЕР

уєувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одного пального стрічки або 10 місяці дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10—11, рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від портя. Рукописи звертає редакция лише на попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі яко прилагоди коштує по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей на анонси марками поштовими не приймає ся.

Соймові наради.

Вечірнє засіданє д. 15. жовтня.

□ Знову приступлено тепер до свіжих наглич внесків, які зголосили посли: Сімйонович, Відмані (в справі урегульовани служби гром. лікарів) посол Малик. Відтак відчитано інтерпеляцій, з поміж яких одна була звернена проти п. Купаренка, урядника в лісах правосл. фонду. З черги відповідав відтак ексц. Бляйлебен на інтерпеляції, між иншим на інтерпеляцію п. Відмана в справі мальверзацій при регуляції Прута. Президент заявив, що всьо заряджено, аби винних покарано і аби се вже не могло повторитись. На ту саму інтерпеляцію відповідав також маршалок краєвий, заявляючи, що край не мав над сею регуляцією ніякої контролі а колиб край поніс яку шкоду через сі мальверзації, то очевидно о права свої упімне ся він як слід, де треба.

Правительств. предложєне озвілення податку особисто-доходового від додатків на річ краю реферував пос. Тит. Ончул. В генеральній дебаті над сею справою зголосив ся до слова пос. Волчинський, який заявив, що край лиш в тій надії годить ся на скасування сих додатків, що держава причинить ся до поправи краєвих фінансів. Буковинські фінанси краєві в дуже злі, отже конечно треба їм прийти з помічю. Такий малий край, як Буковина, не годен покрити всіх видатків. Що найменше до шкільних видатків краю повинна причинитись держава. (Пос. Люпу: Школи народні повинні перейти в етат держави,

так, як військо! — Пос. Штраухер: жіночі школи також?) Покищо край наш мусить дбати о рівновагу і не маючи покриття не сьміє він робити ніяких видатків. — Слідуючий бесідник, пос. Штраухер замітив до сего ще й се, що просьвіта по селах не йде у нас рівномірно з видатками краю на шкільництво а нечувана дорожнеча в містах вбиває силу фінансову мешканців нашого краю. — В спеціальній дебаті над сею справою не промовляв ніхто. Предложенє прийнято в дорожї тав. скороченого поступованя одноголосно і в третім читаню. Екс. Бляйлебен подякував за се соймові і впевнив, що буде дбати о поміч держави для краєвих фінансів.

По зреферованю справоздань на зголошені наглі внески (між иншим на оба наглі внесеня Д-ра Стоцького) замкнено засіданє о год. 8 вечером. — Проводив нарадам майже в часі цілого сего засіданя віцемаршалок краєвий, др. Стоцький.

Раннє засіданє в суботу, д. 16. с. м.

□ О год. чверть на одинадцату отворив наради маршалок краєвий бар. Ю. Василько. По відчитаню і затвердженю протоколу з попереднього засіданя подав маршалок вислід уконституованя вибраних вчера комісій. І так вибрано головою адмін. ком. пос. Малика (заст. п. Абрагамовича), головою фінансової ком. пос. Лянгенгана (заст. Н. Василька), головою шкільної ком. пос. Пігуляка (заст. Скедья), головою петиційної комісії дра. Стоцького (заст. Т. Ончула), головою верифік. комісії пос. Калитовського. — Опісля відчитано інтерпеляцію дра. Штраухера звернену проти ур. ди-

рекції дібр гр. пр. фонду Адельсбергера і проти „Volksblatt-y“ за антисемітські напади. Маршалок краєвий відповідав відтак на інтерп. п. Відмана в справі незаконного з'ужитя 8 мільонової позички радою міста Черновець бар. Василько заявив, що ніхто не звертав ся досі з рекурсом до краєв. виділу в тій справі, отже не можна було сим займатись. Коли є тут яка несправильність, то треба внести рекурс. Ексц. Бляйлебен відповідав відтак теж на всякі інтерпеляції. Переводсім відповідь ексц. президента на інтерпеляцію в справі кошерного мяса, яке мало би бути по думці інтерпелянтів кривдою для християн, викликувала раз пораз голосні сальви сьміху.

Бар. Гормузакі реферував опісля наглі внесенє п. Сімйоновича що до розділу гром. Ілішешті на дві окремі громади. Наглість прийнято. Так само прийнято наглість дальших наглич внесенє, зголошених п. Відманом.

Пос. Ляндвер зложив справозданє на інтерпеляцію п. Малика предкладаючи до ухвали сойму цілий закон в справі служби громадских лікарів. В генеральній дебаті зголосив ся тут до слова посол Волчинський, який поставив внесенє, аби сей закон обов'язував вже від 1. січня 1909 року. Внесенє п. Волчинського і цілий закон (також в третім читаню) прийнято.

Щойно відтак, о год. три чверти на одинадцату, впровадив пос. бар. Гормузакі на порядок денний виборчу соймову реформу.

Як перший бесідник contra промовляв в генеральній дебаті пос. Скедль (Провід нарад обняв від тепер знову заступник маршалка краєвого др. Стоць-

бами іде львівська Русь на судові коридори, викликає вазнених борців і заявляє їм свою однодушність, заохочує до витривалости.

Осип постановив також зайти туди, мав там зустріти Орису пів до дванадцятої, а тимчасом пішов ще до шкільної краєвої ради потиснути, щоб скорше видали йому асигнату на зворот коштів перенесеня. Інспектор сказав йому, що асигната вже пішла до підпису і прикликав одного з рахункових урядників, щоб приспішити її висилку, а з Осипом розговорив ся про його справу.

— Жаль, що вас перенесли пане професор, та за те вам тепер ближше до Львова, а я намагати ся му, щоби вас узято сюди. Власне був я на візитації тай оба давні ваші директори хвалили вас. Особливо директор польської гімназії не міг вас нахвалити ся, хоч ви і Русин. Недовго ви під ним були, всего два місяці, але він людяний знав. Казав, що ви йдучи тим шляхом, ідете прото на директуру і се мене радує.

— За щож мене перенесено, коли так?

— Щож робити, я не міг поїхати раніш до А., як би не був поїхав, може була би скорше показала ся безосновність доносу.

— Доносу, пане інспекторе? Дивно, що на доноси в радї шкільній аж так зв'язують, що не розглянувши їх ближше, переносять учителя.

— На доноси, пане професор, всюди дивлять ся, в кождім уряді і хіба би змінити принцип.

— Добре, що показала ся безосновність доносів на мене.

— Властиво нічо не показало ся, пане професор.

— Адже пан інспектор казали.

— Гм, як вам се сказати; я докопав ся до роби, але треба нам поговорити ширше про те діло. Коли ви добра робуча сила і жде вас гарна будучність у шкільництві, то навчіть ся де чого зараз у першім році. Ось зараз... Ну так... Я мусів би підписаних на листі панів слухати як свідків, отже скажу вам усе щиро. Одно письмо писав парох, друге ваш бувший товариш, суплєнт в А. Жалує ся о. парох, що ніколи не бачив у церкві вас ані вашої пані. Ви жонаті, правда?

Так, жонатий. До церкви ходжу з учениками, як випаде черга і не пропустив інспекції ніколи. Се мій обов'язок. За жінку не знаю. Може й не ходила до церкви.

— Слушно. Обов'язку не маєте, хіба з доброї волі. Але ваша пані не є атеїстка.

— Не знаю, про подібні справи не було якось мови між нами. Та здаєть ся, що вона не атеїстка.

— Певно дочка священика. Я догадував ся. Догадую ся теж, що о. парох не зав'язав її, хоч і бувала в церкві... Ви до „Бесіди“ належали з обов'язку?

— Але з милого обов'язку і з потреби.

— Так, так, товариства навіть дуже світлі люде потребують. Але ви не належали до виділу? звичайний член?

— Так.

— Добре, і на будучє треба так робити, най собі другі будуть виділовими а не учителя. А ваша

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

В тім часі, коли Орест під кінець шкільного півроку був надто занятий в школі, а далі своїми переносинами то справами тестя і Амелки, стали ся дуже важні події, яким він не мав змоги присвятити більше уваги, хоч захопили вони його сильно. Коли Ляхи всіма силами перли, нескорий до того, тяжкий український народ до нелегальної боротьби, а на домаганє власного університету устами одного з „учених“ дали у французській брошурі відповідь, що не мають університету Зулюси, Кафрі і Готентоти, то обійдуть ся без нього й Українці — тоді сі, що свійкою силою чути переживають усе, що народ терпить, тоді молодіж дня 23. січня показала Ляхам, що нас легковажити не можна, а свому народови показала спосіб дальшої боротьби. За тим пішли масові арештованя у Львові і на провінції і безприкладне з'єдненє, запал для відбудованя України всего, що має дрібку почуття гідности, чує себе частиною великого народу. Сей високий настрій, що загірив до праці-боротьби, аби він тільки довше тривав! А тепер чув його Осип, коли бачив у Львові велике заінтересованє сими, що їх переможень вивив по тюрмах. Чув, що пані збирають харчі, самі варять страви у в'язничній кухні і посилають академікам до келій. Передають їм солодощі і цвітї, а кождої неділі цілими юр-

кий). Пос. Скедль протестував проти введення спільного катастру для Німців і Жидів. (Голоси: говоріть се міністрам, не нам!) Німці можуть лиш в 4 округах вибрати своїх послів а в прочих трех в вони віддані на ласку Жидів. Тому в комісії п. Ляндвер заявив, що він не певний, чи нарід німецький згодить ся на се. (Голоси: так не було!) Німці в тут покривджені. (А. Ончул: не думайте о своїй особі). Бесідник критикує виб. округи заявляючи, що аграрники з Вишніці будуть в однім окрузі з міщанами сучасними. (А. Ончул: Русини з Вишніці в аграрій, але Німці і тут і в Сучаві в такими самими міщанами.) Пос. Скедль горячо виступив проти неуважності католицького клеру. Пос. Н. Василько: *Ще чого не стало? Се ви говорите для Відня, але що скаже Вам на се голова конфес. жид. громади в Сереті?* — (Пос. А. Ончул: Правосл. клер ми узгаднюємо як більшу посілість, а не як клер.) По борбі о мандати для катол. духовенства перейшов бесідник до жаданя рівного і загального виб. права до сойму і закінчив надією, що теперішній проєкт виб. реформи для бун. сойму не одержить санкції.

Як слідує бесідник проти реформи виборчої виступив др. Штравхер іменем Жидів. Він підніс покривджене Жидів через те, що не узнаєть ся їх в тім проєкті нацією хоч признає ся її Арменополякам, яких нема ніде на світі. Відтак, згадуючи тзв. lex Kolisko-Achmann, звернувшись до Штравхера увагу сойму на те, що не треба капітулювати перед жаданем правительства, але все робити своє так і те, як і що уважаєть ся за добре для краю. Закінчив п. Штравхер бажанем, щоби сойм вернув до попереднього проєкту виб. реф. з жидівською куриею. По др. Штравхері промовляв за зладженням проєктом виб. реформи іменем Поляків пос. Гальбан. По ній промовляли: пос. Ляндвер (проти), Відман (за) і Адлер. По сій промові прийшов до голосу пос. Ник. Василько, якого довго промови вислухав цілий сойм незвичайно уважно, перериваючи її дуже часто формальними бурями загальних оплесків. Сю промову, яка вибилась з поміж всіх на перше місце в цілій дотеперішній дебаті, подамо в найближшій будучині дословно.

(Год. 5-та по пол., коли не вчисляти 10 хвиль вільних в часі промови дра Штравхера, засідане дез перерви триває далі.)

Виборчу реформу прийме сойм ще нині цілком певно!

пані, як кажуть заходила ся коло завязання жіночого товариства з радикальними і вольнодумними тенденціями і переконувала членів товариства „Непорочного Зачаття“ і „Миротворців“, що сї товариства непотрібні, лише світське товариство, поступове.

— Не можу про се сказати нічого певного. Я лишак жінці свободу переконання і свободу вчинків.

— Ну, се останнє хіба з застереженнями, пане професор, бо можуть казати так, що чоловік висилає жінку туди, де сам не може являти і отверто виступити. Признайте, що я не мав иншого виходу лише перенести вас тай охоронити на будуче від подібних доносів. Бо не поміг би сей донос, прийшов би був другий і третій.

— А хочби і десятій пане інспектор, 'а всі безосновні, то щож?

— Хоч би навіть виовні безпідставні, а не лише по часті, навіть і тоді не добре, бо кажуть, що де єдим, там мусить бути і огонь. Але тепер друге ще письмо від о. пароха на підставі устної реляції вашого товариша Х. Ви висказували ся згідно про теологів, які вчать у гімназіях?

— Не можу собі пригадати такого дрібного факту, але не було би в тім нічого дивного.

Так, але в тім могли би добачити понижене духовенства і церкви.

— Досить дивна логіка.

— Може дивна, але часто уживана. Тай не така безпідставна. Хто понижає учительство, по-

Промова посла Н. Спинула на вічу в Розтоках.

Чесні панове господарі!
Славний гуцульський народе!

Позвольте, най і я заговорю до вас кількома хоть простими але із щирого серця взятими словами! Кажу „славний гуцульський народе“, бо ви виправді славний нарід, бо слава про вашу добродійність, вашу щирість, ретельність і справедливість і про вашу чудесну вдачу лунає широко-далеко. Правда, колись лунала велика слава і про ваші величезні багатства, про ваші незміримі полонини та численні череди. Про славу Гуцульщини читали колись по книжках, писали по газетах і співали у піснях. Та ті красні, ті щасливі часи пропали, минули ся а із колишньої славної Гуцульщини остало ся тільки єї чесне ім'я. А були і такі часи, де навіть ім'я Гуцула мало засвітити ся, був час, де по ній мав затерти ся й слух. А все те стало ся як раз через ту добродушність Гуцула, що він першому-ліпшому пройдисвіттові вірив, гадаючи, що так як гуцульський нарід, так мусить бути і кожний инший чоловік чесним, ретельним і справедливим, що таким мусить бути цілий світ. Прийшов не раз пройдисвіт до села з тлунком в руках і довів звою погубною роботою в короткім часі до того, що він числив тисячами а наш бідний Гуцул був жадний грейцара. Так як той павук обовує муху павутиною і висисає потім з неї послідню каплю крові, так робили з нашими Гуцулами бездушні павки-лихварі. І з часом прийшло до того, що не один нещасний Гуцул мусів покидати свою любов, прагдну полонину, мусів опускати свою дорогу рідну хатину і ставати наймитом там, де він був колись сам паном. Нераз жаль стискав за серце кожного сумлінняного руского чоловіка на вид того занепаду нашої верховини. Та ніхто не був в силі подати поміч там соткам і тисячам нещасних Гуцулів і руска Гуцульщина йшла скорим кроком до неминулої пропасти. І вже здавало ся, що незабаром засвітить ся і то славне ім'я нашого Гуцула. Та в ту найгіршішу хвилю, в тім найприкрішій часі для нашої Гуцульщини зазоріло у нашій верховині, нарешті зійшло й сонечко, освітило своїм ясним світлом сю красну країну і заграло своїми теплими лучами наших Гуцулів, даючи їм охоту і відвагу до дальшого, ліпшого життя. Появила ся добра душа, найшов ся муж, що набрав відваги, подбав свою сильну руку потапаючим Гуцулам і виратувати їх із багна, в яким застрягли вони глибоко-глибоко. Тим щирим, тим відважним мужом в наш теперішній ревіний заступник і справдішній батько пан Николай Василько. Правда, він походить із панського гнізда, він прожив увесь свій молодечий вік між великими панами і тільки десь-колись, як лиш мав вільну хвилину міг він показати ся у своїй рідній країні, між своїми любими братами Гуцулами, куди його завієди серце тягнуло. Покинувши високі школи у Відні, став наш пан Василько на роздоріжжю: Одна дорога була широка, рівна і устелена рожевими цвітами і нею міг він дійти до великих почесностей, нею міг він стати високим цісарським достойником. Друга дорога, то була вузька, камениста і поросла колючим терном і та провадила до ратунку до

нижає школу, а хто понижає духовенство, той понижає церкву. Адже церква то вірні і духовенство, але вірних мільони, а духовенство — то властиво церква в тіснійшій значіню слова. Вкінці ще одно: тих екстеологів післала Рада шкільна краєва, ваша власть, так само, як і вас. Такі слова, які вкладає вам товариш в уста, були би критикою вашої власті.

— А се недозволено, хоч би і справедлива була критика?

— Не так може недозволена, як непотрібна і недорадно. Невідповідних панів ми самі усунемо, а учителі не повинні посполу обнижати свою повагу. На закінчене ще одне питання: яку роль утворили ви в сецесії українських академиків у 1901. р.?

— Ніякої, бо той рік служив у війську.

— Так найліпше. Дальші питання тим самим уже відпали. Я вже скінчив і можу вас лише просити бути таким обережним поза школою, як в школі.

— Гірко, пане інспекторе, коли маєш діло з такими доносами.

— Та добре, що неправдиві, а памятайте, що я вам сказав. Може в Б. не буде таких клопотів. А я постараю ся взяти вас до Львова; тут губить ся така річ, як те, що жінка гімназійного учителя не ходить до церкви. Але навіть у Львові ліпше, щоби ходила...

(Далі буде).

щастя Гуцулів. Наш п. Василько не вагав ся довго, він махнув рукою на ту рожеву дорогу, а вибрав собі дорогу тернисту, значить, він дав ся вибрати нашим послом, бо лиш в такий спосіб міг він подати вам поміч. І хоть на тій дорозі давило его каміня в ноги, хоть кололо его терне в руки, то він не дав відстрашити ся, не упав на душі а все йшов нею вперед для ратунку Гуцульщини. Богато помочи прийс вам ваш славний посол за час свого послованя, він посвячує за руский нарід своє майно і здоров'я; всіх его здобутків для народу не міг би списати і на воловій шкірі. Але так, як вам уповів тепер пан Др. Стоцкий про народолобну працю п. Василька у соймі тільки за послідний час, так само хочу й я вам висисати як посол до парламенту, які здобутки і полекни осягнув ваш посол для всего руского народу в загальні а для своїх виборців-Гуцулів а особня у раді державній за два послідні роки. Не гадайте собі, що я буду вам оповідати може за золоті гори й мости, або за касоване всіх податків; хто мав розум в голові, той певно признасть, що таке неможливе. Але я хочу вам розказати, як то наш посол не залишив й одної нагоди, а все, де міг, там старав ся, здоймати хотьби й малий татар а ваших слабих та пуждених плечий і покласти на плечі сильніші та могуті.

(Тут подав пос. Спинул всі здобутки нашого парламентарного клубу так, як подали ми се в „Буковині“ при справозданні із недавніх піч в викицьким повіті. Розказавши се все. п. Спинул так покінчив свою промову:)

Се, що я вам тепер розказав, осягнули ми рускі послы у Відні за послідних два роки. А що нам тільки п'ятьом послам аж на 516 удало ся таки здобути сї полекни для нашого народу, то стало ся так лишень а тої причини, що ми всі рускі послы з Буковини йшли все разом, так як п'ять пальців одної руки разом тримають ся. Завсїгди йшли ми в порозуміню, в згоді і в єдності, являючи добре, що в єдності лежить сила, а де сила там і правда і слава і воля. Згода будє, незгода руйнує, каже руска пословица. І коли були роздори майже між всіми иншими парламентарними клубами, то у нашім клубі була завдяк щирому і мудрому нашому провідникові, п. Василькові, завсїгди одна думка, двох думок не було у нас ніколи. Наш голова провадив нас так розумно, що нас п'ятьох послів не раз більше зауважили як значно більше число инших послів. Звинний, спритний і спосібний чоловік може не раз побороти і в двох сильнішого від себе. Японці побідили від себе десять раз сильнішого Москаля, доказ, що сила лежить не в числі а в розумі. Без проводу войско гине, ми гордим ся сям нашим славним провідником, его завидують нам навіть чужі люди. От вам на то один примір: зачув я одного разу у Відні на власні уха бесіду п. Василька із одним польським послом, де сей сказав, що они, значить Поляки, дали би не знати що за то, як би польський клуб мав п. Василька у себе. А треба знати, що польських послів в дуже багато і в між ними високо вчені люди. Доки нашим заступником є пан Николай Василько, доти може гуцульський нарід бути спокійний. Дасть Бог, що колись знов зазеленють ваші полонини, що розвеселять вас знов весняні півні своїм співом і що зашумить знов радісно для вас ваш відвічний батько Черемош. Кінчу словами: Най жне на всю руску землю славний гуцульський нарід і най жне з ним на всю руску землю славний его заступник Николай Василько.

Політичний перегляд.

Кріза в австрійськім парламенті.

Надія на промірене чеської обструкції в парламенті значно зменшила ся, коли німецькі круги звернули ся з рішучим домаганем до правительства як найскорше предложити до найвшеї санкції язикові закони, ухвалені краєвими соймами нижньої Австрії, Сольногороду, Тиролю і Форарльбергу і обчислені на користь німецького елемента в тих краях. По зміслу сих законопроектів малаби німецька мова бути у сих краях оданкою урядовою мовою; окрім того ріжні постанови згаданих законопроектів хоронили-би сї переважно німецькі краї перед чеським навалом.

Чехи, що в своїм краю не ліпше поступають із Німцями, обурюють ся на подібне поведєня Німців з ними в краях з подавляючою німецькою більшістю і в німецьких язикових законопроектах бачуть чисту провокацію зі сторони Німців. Хотіти відвернути небезпеку, яка грозить чеським наїздам у німецьких краях, заповідають рішучу війну кабінетови Вінерта, около упадку якого старають ся положити як найбільші заслуги. Знаючи однак, що барон Вінерт тішить ся довірем корони і що димісія чеських міністрів дра Брафа і др. Зачина не зможе дати почину до поведєня цілого кабінету, старають ся Чехи привернути на свою сторону Поляків. В тій справі ведуть они вже переговори з польськими міністрами, яких старають ся наклонити до димісії і тим осягнути уступленє цілого кабінету. Та Полякам ніяка з того користь. Тому Чехи обіцяють польським міністрам, що коли они

прилучать ся до діянь обох чеських міністрів, то за їх поміччю стане презес польського кола Глобінський президентом палати послів. Чи Поляки на се згодять ся і за сей уступок підуть в опозицію проти Німців, своїх дотеперішних союзників, покищо не знає. Коли-би пристали на пропозицію Чехів, тоді дві кабінети Бінерта почислені.

Чеські часописи, пускаючи ся в догади що до можливости предложени німецьких лизикових законопроектів до санкцій, подають навіть протиліжні вистки. Так пр. „Lidove Noviny“ заперяють, що нема бесіди про санкціоноване згаданих законів, наколи пражска „Bohemia“ сподіває ся, що в протязі одного або двох тижнів правительство предложити певно закони, ухвалені згаданими соймами, до санкцій.

Ця справа залежить очевидно від становища правительства, чи оно поступить відповідно до бажань Чехів чи ні, як також від того, як поставлять ся до сего Поляки. Справа отже досить важна, бо від її порішення зависить також доля теперішньої системи, якої зміну випишують Чехи на своїх щитах, а тимчасом задля своїх чисто еґотистичних взглядів потирають цілим політичним життям в Австрії. З Відня доноситься, що у президента міністрів барона Бінерта явила ся передвчері чеська депутація, щоб заперестувати проти санкціонування законопроектів, ухвалених соймом нижньої Австрії. В ході конференції заявив редактор одної чеської часописи Янка, який прибув також із депутацією, що санкціоноване згаданих законів викликало би небезпечний рух між чеським населенням і тоді можна сподіватися у Відні подібних випадків, як се було з намісником Потоцьким.

З приводу сеї замітки перервав барон Бінерт дальшу розмову і заявив, що буде поступати так, як ему видасть ся найліпшим.

Із союму в Триесті.

Посол Расковіч виголосив промову в честь Ферера і завізав, щоб всі посли на знак жалоби і протесту проти засуду Ферера покинули салю нарад. Салю сейчас опустіла. Підчас его промови всі соціалістично-демократи і деякі італійські вільнодумці підняли ся із пієтизму до Ферера із своїх місць. Галерія аплявдувала в дуже живий спосіб і кидала картки до салі, на яких були написи: Славно Ферер! Проч із клерикальними Еспапцями! — На провінції відбуло ся багато демонстрацій.

Угорська криза.

Про угорську кризу одержали ми дві маркантні вистки. Одна з них повідомляв нас, що бувший міністер просьвіти, а теперішній президент адміністративного трибуналу Влашч ухдить в політичних кругах за наслідника др. Векерлього і мав би зайняти ся утворенням тимчасового кабінету, за поміччю якого сподівають ся витягнути парламентарний віз із багна, в яке застряг сей вже від кількох місяців. Та годі якось в се вірити, бо Влашч заявив, що не має охоти перебирати на себе трудного діла.

З иншого боку доносять, що відносини партій незалежних до конституціоналістів поліпшили ся і є надія, що обі партії виберуть спільну тактику і таким чином прочистять дорогу парламентаризмови на Угорщині.

Замкнене болгарських шкіл і церков.

З Солуна доноситься, що населення дуже обурене із тої причини, що намісники міст Солуна і Монастира одержали уповномочення зломати всякими средствами опір населення, яке отворило на свою руку болгарські школи і церкви, замкнені властями.

Проти засуду Ферера в Римі.

З Риму доносять, що по мітингу проти засуду Ферера задумувала частина учасників сего віча улаштувати похід через місто, до чого не допустила їх поліція. В Медіолянум, Неаполі і Флоренції скликано також подібні демонстраційні віча. В Пізі не обійшло ся без варварств, поповнених на церквах. Богато осіб арештовано.

В Фіюмі.

Горстка соціалістів заходила ся около улаштування демонстрації перед еспанським консулятом, але поліція розігнала їх. На знак жалоби відкликано наказане засідання громадської ради.

В Мадриді.

Підчас засідання міської ради прийшло до бурливих сцен. Републіканці і соціалісти покинули врешті салю обряд. — Сьогодні отворено палату послів. Коли президент палати не хотів допустити до слова одного републіканського депутата, то републіканці з великим обуренням заперестували проти такого поступовання президента. На протест републіканців відповіла більшість палати протестом із своєї сторони.

НОВИНКИ.

Чернівці, 15. жовтня 1909.

Календар. Понеділок 18. (5.) Харитина М.; рим.: Луки Ев. Схід сонця 6:28, захід 5:00. —

Вівторок 19. (6.) Тома, Еротинда; рим.: Петра з Аль. Схід сонця 6:30, захід 5:00.

Розвій народного шкільництва на Буковині. З кінцем шкільного року 1904/5 виносило на Буковині загальне число всіх публичних народних шкіл 399. Вже з кінцем грудня 1908 побільшило ся те число на 492. Сей значний приріст спричинив в першій мірі поділ шкіл з більшим числом викладахових мов на школи з одною викладавкою мовою. Отже коли із кінцем шкільного року 1904/5 число шкіл із мішаною мовою виносило 59, то вже із кінцем 1908 р. було таких шкіл лише 24, значить о 35 менше; за те побільшилось число шкіл із одною викладавкою мовою о 124. Після викладавкою мови ділять ся ці 124 школи ось як: 46 руских, 38 румунських, 31 німецьких, 8 польських і одна мадарска. Число клас виносило в році 1904/5 взагалі 1419, а з кінцем 1908 року 1787, отже о 368 клас більше. В протязі згаданого часу отворено загально 329 нових клас, а 55 паралельних клас заперто. Порівняне зміни клас в протязі названого часу ось так: В році шкільнім 1904/5 було однокласівок 72, двокласівок 104, трикласівок 59, чотирокласівок 70, п'ятикласівок 47, шестикласівок 47 — разом 399. З кінцем шкільного року 1908. названим цифрам відповідали 108, 114, 65, 71, 79, 55 — разом 492. Отже ріжниця цих чисел в протязі того часу такі: 36, 10, 6, 1, 32, 8 — разом 39. Позаяк число однокласівок нар. шкіл, власне задля поділу шкіл із кількома мовами на одну викладавкою мову, значно побільшилось, то й наука в сих школах для дітей в значній мірі полекшилась. Також зглядно розкладу часу до науки народні школи значно поступили наперед бо в 373 школах є цілоденна наука, в 80 південна, а лише в 39 школах відбувався наука по часті через цілий день а в часті через пів дня. Розуміється, що в сих послідніх школах однією причиною такого розкладу науки є нестача клас. Вкінці годилоб ся замітити, що 10 громад у нас ще не має шкіл, однак для них відбувався школи з нагоди цісарського ювілейного 60-літнього правління на краввий кошт.

Нещастє на гладій дорозі. В неділю 10. жовня переїхали коні посесора Совінського зі Снівців на ринку серетським перед православною церквою житара міського, Ілаша Молдована. Нещасний має зломані три ребра і багато тижних ран. Першу поміч подав ему др. Брліх, бо міський лікар, як кажуть, не мав часу, чи не хотів зайняти ся бідним чоловіком, бо „за багато стогнав“. Се вже другий випадок переїхання кінями того самого властителя: недавно бо переїхали вони були також тутешнього газду Скоробогача, якого справа ще в суді (черновецьким, оборонцем з уряду назначений п. др. Теодот Галіш), а тут уже й дальша неуважна їзда, легковажене чужого здоровля і життя. Здало-б ся, щоб власти вглянули докладно в ту справу і не дали збувати мужиків „кількома коронами шмерцельду“.

З москвичівського гал. шатра. Від коли почала виходити Дудикевичівска „Прикарпатська Русь“ настало між гал. москвичами крайне безголове. „Галічані“, що мав 400 платних а 400 безплатних читачів, мусів поділити ся ними зі своїми конкурентами і очевидно відступив „Прикарпатська Русь“ сих послідніх читачів. Між обома часописами почали ся перегони в московським патріотизмі, та впоєване в своїх читачів присяги про удержуване „русько-народних начал“. Ціль обох дневників однакова. Головно ходить їм о своїх покровителів. Лекше се здобути „Прикарпатська Русь“, яка відразу стала на самім вершк „руських начал“. „Галічані“ лавіруючи досі між „началами“ опинив ся тепер над дилемою: бути або небути. Его видавець і начальний редактор Осип Марков зніокав письмо носом і маючи за пазухою каменіцію, зрік ся видавництва. „Галічані“ перейшов отже з инішим днем в руки „пайщиків“. „Пайщики“ читаємо в останнім числі „Гал.“ — всі люди твердаго толка і убіжденніє ішовітники руско-народних начал“ вибрали видавничий комітет, який буде вести часопис в дотеперішнім дусі, а редактором остає п. Ос. Марков. — Соймовий „руський клуб“ викинув др. Дудикевича зі свого складу, поки він не очистить ся з пороблених ему замітів. За Дудикевичом „вибив ся з „клуба“ МIRONUK ЗЯЧУК, приятель Дуд.-а, і о. Колпачкевич, котрі тепер стали „дикими“. — (Руслан).

Оповістки, іменованя і т. п.

Конкурс. З початком I семестра сего шкільного року визначив університетський заповомовний фонд для убогих студентів черновецького університету 2 стипендії в сумі по 200 кор. річно. Право на ці стипендії мають компетенти черновецького, сторожинецького і кімполонгського кравового повіту. Компетуючі мусять предложити найдальше до 15. падолиста с. р. кравовому Виділову через ректорат тутешнього університету слідуєчі документа: 1. свідоцтво приналежності, 2. свідоцтво, що компетент імавторував ся на однім із святських факультетів черновецького університету і 3. свідоцтво убожества.

На шкільний фонд ім. Олени Січинської прислали на руки др. Бачинського в Стрию Василь

Бучовський родом з Серафинець городеньського повіта, замешкалий тепер в Канаді в місцевості Соррег Шифф квоту 31 доларів і 15 цент., що виносить на наші гроші 152 кор. 55 сот. На сю суму зложили ся канадійські Українці на своїх вічах і забавах. На книжечку №. 6000 кравового союзу кредитового у Львові зібрано до сего часу на сю ціль 10.283 45 корон.

Із штуки і літератури.

„Судь чести между д-ромъ Владиміромъ Дудикевичемъ а оо. Василіємъ Давидяномъ, Михаиломъ Матковскимъ и Юліаномъ Гумецкимъ“. Під таким заголовком вийшла у Львові друком брошура, яка обговорює справу Дудикевича і его „політику“. Як відомо, о. Давидяк підніс на зборах мужиків довіря галицької москвофільської партії протест проти др. Дудикевича з его приватного і публичного життя. Др. Дудикевич зажадав суда чести, на який о. Давидяк вислав враз зі згаданими отцями своїх заступників, які однак заявили, що др. Дудикевич не заслуговує на те, щоб ему дати сатисфакцію, при чім відчитано письмо о. Давидяка, якого зміст такий: „Не можу дати сатисфакції др. Дудикевичови, бо він не реагував на статі „Діла“, „Руслана“, „Галичаніна“, „Dziennik-a Polsk-ogo“, „Wiek-y Now-ogo“, „Gazet-y Narodowej“, в яких порушено багато промахів з его публичного і приватного життя. Мущу відмовити др. Дудикевичеви сатисфакції, бо він не виправдав ся з своєї господарки в коломийській „Самопомощі“, який з его приводу грозил „застрасяюча катастрофа“ а крім сего не зложив протязом шести літ легату пок. о. Тиховича в квоті 30 тисяч корон, призначеного на „общество св. Михаила“ в Коломиї. Не можу стати на суд з др. Дудикевичем, бо він одержав 26 сериї „мордобитів“ від др. Лисовацконого, який рівнож відмовив ему гонорової сатисфакції двома експресовими листами. Як ходять вистки по Львові, титулатура др. Дудикевича в сих листах починала ся від „мошенникъ“ а кінчила ся „мерзавцемъ“ і „падлец-омъ“. Відказує ся дальше о. Давидяк від сатисфакції др. Дудикевичови, бо останній хотів приміняти до о. Давидяка хуліганську методи „истинно-руських“ і по его трупі думав дістати ся до парламенту. На доказ сего привів о. Давидяк виїмок з любовного листу др. Дудикевича до „Душевно-уважаемой и Дорогой Маріи Юліановної“, який звучить: „Закъмъ успію быть у Васъ, чтобы въ дружеской бесѣдѣ забыть ся съ Вами, я надѣюсь до тѣхъ поръ сострипать статую по поводу Давидяка. Не будь Давидяк депутатомъ, не иди съ ним Король и Куриловичъ, будь „лучший синъ рускаго народа Марковъ“ поумиѣ и пожителіи, я ни на минутку не призадумался бы, согласился бы съ Вами и выпросилъ бы Давидяка за бортъ“. А такъ я хочу предпринять лишь тажекую операцію, которая може повелеть за собою смерть Давидяка“. Вкінці відказує ся о. Давидяк від сатисфакції др. Дудикевичеви, бо яко проводир партії він не доіс їй про свою деградацію з офіцира в р. 1899. за справу, яка була дуже немила. В тім самім дусі зложили заяви о. Матковський і Гумецкий, які в згаданій брошурі видруковано. Нині виявляється, що всі заміти, які „Руслан“ свого часу на основі слухів підніс проти др. Дудикевича, є правельні. Чи важить ся др. Дудикевич виступити против о. Давидяка і товаришів на судову дорогу — можна дуже сумнівати. — „Руслан“.

З міського театру. Неділя, дня 17. жовтня: по полудні о половині ціни „Don Carlos“, трагедія в 5-ох відслонах Шіллера; вечером: „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох відслонах Фалля.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 15. жовтня 1909.

Будапешт, 16 жовтня. (Кб.) Президент міністрів др. Векерле виїздив до Відня.

Барцельона, 16. жовтня. (Кб.) Вчора вечером експлодувала бомба в однім склепі, що находить ся близько катедральної церкви. Властитель склепу і три поліцаї тяжко ранені.

Прага, 16. жовтня. (Кб.) Власти заборонили уряджене демонстраційного віча, яке наказали чеські і німецькі вільнодумні круги.

РУСКА КАСА

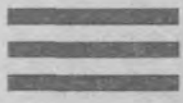
тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадливі і опростені ух на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родились! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосим відомоном по цілій Буковині і най кожний, що почував себе щирим патріотом-Українцем складає своєї ошадности в „Рускій Касі“.

Пржеднуйте нам нових членів. Дирекція.

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові,
 гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16'50
На стациї в Народнім Городї (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожніють кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік „Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутя по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набутя: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обем его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплєві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноким висилках.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сіни в Грацу.

Артикули до подорожи славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
Заложенний 1878.
В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.
НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заасмоєрений склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

Марка охоронна: „Якор“.
Liniment. Capsici comp.
домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A
є відповідне, биль утулююче і відпорне средство до натираня при всїляких терпінях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот., К 1'40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у флашочці опакований в пуделочку і заасмотрений охоронною маркою: „Якор“.
Головний склад
В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети б нове.

Пересторога!
Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує
Пфаффа машини до шитя
Лиш за Пфаффа машини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всї части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цїніки даром і оплатно.
З поважанем **Василь Данилевич**, Механїк
в Чернівцях
ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петит). При кількорових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Павлика ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надсілане по 40 ест. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Реплімації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Соймова виборча реформа.

□ В суботу, дня 16. жовтня 1909. року, прийняв наш сойм 23 голосами проти сімох законопроект про виборчу соймову реформу в третім читанні — о годині чверть на сему по полудни.

Сей день останеть ся на довго в пам'яті всіх буковинських народів; не сумніваємось, що також в пам'яті, нашого українського народу. Теперішня виборча соймова реформа є таким ділом, яким гордити ся може наш сойм і весь наш край. Їх справедливою гордостю міг досі бути переведений недавно в жите виборчий громадський закон і печальність на поли народного шкільництва. Тепер підставою найвищої їх гордості являєть ся нова виборча соймова ординація. — Коли під тим зглядом порівнаємо нашу Буковину з сусідною Галичиною, то побачимо, що нема там ані такого як у нас закона виборчого для громад, ані такої соймової виборчої ординації, ані не опікують ся там народним шкільництвом так гарно, як у нас, на Буковині — і що даремно та важко борють ся там о се проти польського режиму наші брати.

Хоч проти сеї нашої виборчої соймової реформи голосували в суботу Німці і Жиди, то все таки можна сказати, що вдоволені є нею всі народи, поселені на Буковині. Жиди голосували проти реформи лиш для демонстрації, тому, що центральне правительство ударемнило осібну жидівську національну курию. Однак що-до числа запевнених жидівських мандатів вони були і є цілком вдоволені і певно булиб голосували навіть за сею ординацією, як би їх голосів конче було треба до переведення сего законопроекту в нашім соймі.

Вдоволені є також Німці. Заявили вони се в перманентній комісії, один з їх послів голосував навіть в соймі за сею реформою а що в останній хвилі другі послі німецькі зажадали ще одного мандату, то се було лиш невдалою пробою торгу з їх сторони зглядом українсько-волоскої соймової більшості. Все-ж таки та предвиджувана непостійність Німців і така сама непевність Волохів на будучину причинила ся до сего, що наші Поляки витягнули справді за великі користи при сій нагоді.

Гордостю краю є отже ся реформа також з сего згляду, що не є вона обчислена на нічیه покривджене, що в ім'я загального добра зложили її заступники головно українського і волоского народу, при чім перші резигнують в значній мірі з своєї історичної вже, політичної переваги в буковинським соймі.

Ідеальною ся реформа не є. Що найменше не є вона такою для нас. Як стояли ми давніше, так і тепер стоїмо при жаданні загального, рівного, безпосередного і тайного голосовання також при соймових виборах, — як все, так і тепер ми жадаємо для Українців такого числа послів, яке відповідає кількості нашого населення в сім краю. Однак все таки ми бачимо, що і теперішня соймова виборча реформа, яка опираєть ся на національним катастрофі, вводить загальну курию а в куриї громад опираєть ся на двокоронівм лиш податку, яка попри тайне голосоване підвищує число наших послів з 6 (на 31) на 17 (між 63-а), яка замість давнього одного українського члена в виділі кравів признає нам тепер двох, а з них один мусить тепер бути заступником маршалка краєвого обіч такого самого волоского заступника, — ми бачимо, що і ся реформа в великій мірі скріплює нашу ситуацію в соймі і значно

наближує нас до ідеалу, яким є для нас покищо національна автономія.

Признають нині вже і другі народи, що першу заслугу в тім, що вдало ся перевести сю реформу, треба признати українським послам. Стверджуємо се і тішимо ся тим. Маємо при тім рівночасно не лиш надію, але і певність, що з нами радує ся тим також весь наш нарід на Буковині а навіть і поза нею.

Отворенє нової залізної дороги: Веренчанка—Юрківці.

□ Від довгих літ домагались від наших послів наші люди з заставницького повіту, аби отворити їм так потрібну для них залізну дорогу з Веренчанки до Вікна. Тодішній посол до парламенту і з сего повіту, п. Николай Василько старав ся о сю дорогу, відтак займав ся пильно сею справою і теперішній посол до державної ради з заставницького округа, п. Антін Лукашевич — а вчера, в неділю, дня 17. жовтня с. р. перший раз переїхала сям шляхом залізниця, покищо лиш з Веренчанки до Юрківців. Ся лінія побільшує сіть наших локальних залізниць а для нашого тамошнього населення, яке хоч би лиш за дровами мусило дотепер далеко фірами їхати, принесе ся залізниця певно значну користь.

На урочисте отворенє і посвяченє сеї лінії виїхали з Чернівців в неділю рано: Ексц. президент краю Бляйлебен, Ексц. маршалок краєвий бар. Ю. Василько, Ексц. митр. др. Репта, заступник маршалка краєвого др. Стоцький, голова укр. парл. кл. пос. Николай Василько, пос. Б. Пігуляк, пос. Н. Спінкул а також інші неукр. послі, відтак исп. зал. з Відня п. Малиновський, всі найвищі урядники залізниць в нашім краю з п. Чінфрайом на чолі, представителі черновецької преси (між ними також редактор „Буковина“, духовні і світські достойники всяких дикастерій і т. д.

В Веренчанці зготовлено на тамошнім гарно прибранім колівім двірці велику овацію для прибувчих гостей. В імени численно зібраного народу привітав начальник місцевої громади хлібом

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Оспові справді було не лише гірко, але гидко їзати тих доносів. Тим чесним людям Орися видала ся якоюсь революціонеркою!... Та недовго віддавав ся він тим прикрим почуттям, бо скоро опивив ся на вул. Баторія і вийшов до карного суду. Вестібюль і довгі коридори перед слідчими судіями тай перед малою салею розправ були битком набиті. Певне ніколи разом не було тут стільки української публіки. Були там зажурені обличчя, особливо у пань із провінції, але впрочім сіяли лица супокєм і ясним вогнем.

Кожний приходив сюди і чув ясно, що добре зробили сї в'язнені і що кождий у своїм повинен так само зробити.

Сей бадьорій настрій, сила зеднання всіх присутніх були такі сильні, що пішли в кут варварські приписи про відвідани в'язнів і старосвітські приписи домового в'язничого порядку. Усіх слідчих судіїв відставлено до записування гостей. Іні один судія не сьмів питати: чи се твій брат? З очей кождому читали, що так. Брати там мої сидять, орли сизі. Ми сини одної матери. Сьогодні вони в тюрмі, завтра я там буду, а після завтра всі присьпіваємо гимн свободи і радості. Зібрана пу-

блика шуміла. Записано карток доволі, по 10 по 20 разів кликано з різних карток тих самих ув'язнених і голови потратили і суд і заряд тюрми і не пускали нікого. Але публіка шуміла. Підуть усі, силою вдруть ся в тюремний дім, як нараз не покажуть їм усіх тих, що терплять за народню справу. І ось явили ся всі, і кликані і некликані. Привнесли тюремний чад у волюсю, в одежі, показали білі, помарнілі лица. Але зо світа принесено їм легіт свободи на зустріч; вид соток зібраних земляків, розбудив у них невгасаючий запал, очі засіяли радісно, святим огнем. Поплили свободні, бадьорі розмови, в'язні змішались з вольними, ходили гуртом, бо вони були вольні духом, а ті, що були невольні, ходили і жили в тюрмі ляцкого насильства й завішена писаних рускому народови прав... В'язничий дозір був безсильний, жовніри стояли в кутках, не сьміли, а навіть не могли доглядати в'язнів, бо не бачили їх серед публіки. Розказували академіки, як їм у тюрмі сидить ся, хто з них послаб, а хто держить ся, заповіли, що уже мають відозву зрадаговану до президії суду. У тій відозві протестують проти всіх безправств, домагають ся приспінєня слідства і грозять голодівою з дня 21. с. м. значить ся, дають тридневий речинець судові...

Оспі побачив Корнія: — І ви тут? — закликав радісно, витаючи його.

— Мені тут місце.

— Так межі борцями. Боротьба то жите. Я

бору ся із собою. Не проти переконання, але михавічно, наче в летаргії я знайшов ся межі товаришами на барикадах, а весь час борю ся з своїми думками. Муху виплисти на чисту воду.

— До побачення ще крапцу хвилю ніжнішія.

— До побачення. Поговоримо як вольні з вольними.

Оспі розпрацав ся і підійшов до Елі, бо досі даремно шукав її очима. Стояла вона у віні під високим вікном тай зараз познайомила Оспіа з якимсь товаришем і товаришкою, що заплакала свої сиві, залюблені очі. Від них що йно відійшов оден із в'язнених. В'язничя служба візвала, що би „панове інквізити“ відлучили ся від публіки, бо треба вертати до тюрми, але з всіх боків залунали оклики: „Ще 10 минут, ще 10 минут“.

Тим часом заплакана красавиця, пропускаючи слова носом просила несьміло Оспіа піти на гору, пошукати коло президії оборонців тай поспитати, чи одного з ув'язнених пустять, хоч би в асисті жандарма до вмираючої матери лише на 12 годни, вчисляючи в се час на їзду туди і назад. Оспі приніс відмовну відповідь. По личку п. Лесі покотили ся слези, а вона впевняла Оспіа, що не плаче. Між тим минуло вже 10 хвилю і служба знов накликала „панів інквізитів“. „До побачення, до скорого побачення“, лунали оклики з одного боку і в розтвореній на розтіж фіртці зникали по одному в'язні з тим у руках, що їм ткнули зна-

і соєю президента краю, маршалка краєвого, п. Н. Василька і укр. послів та всіх гостей. Відтак вивів їх німецькою і українською промовою пос. Лукашевич. Особною промовою привітала тут президента краю маленька учениця Людмила Сусідак. Серед вистрілів з моздрів дякували за се привітання президент краю (по німецьки), маршалок краєвий бар. Ю. Василько (по укр.) і митр. Репта (також по укр.). Іменем сусідньої громади Кадобівців вивів всіх нач. гр. Мельниченко. По тім в імені всіх місцевих українських товариств особно вивели поодинокі бесідники наших українських послів, за що сердечно дякував п. Василько, др. Стоцький і п. Лукашевич. По гарній промові маленького хлопчика Дмитра Баєра вручено п. Н. Василькові, др. Стоцькому і Лукашевичови лаврові вінки з цвітами. Відтак гарною рускою відправою, при співі наших богословів посьвятити місцевий двірець і машину колієву Експ. митрополит др. Репта при асистенції 10 священників. Місцева „Січ“ удержувала порядок в тім святі. На двірці обіч інших була також укр. хоругов.

З Веренчанки поїхали всі гості до дальшої стації, до Чункова. Зібралась тут місцева „Січ“ а іменем громади вивів президента і маршалка краєвого, дра Стоцького і пос. Василька місцевий нач. гр. Католицкий пралат Шмід посьвятити тут двірець колієвий. З Чункова виїхано далі до Застави. В Заставі очікували поїзду тисячі народу. „Січ“ місцева дбала про лад. Екс. др. Репта посьвятити тут дворець. Вистріли з моздрів і радісні оклики зібраних загонів, коли поїзд рушив далі до Юрківців. В Юрківцях знову великі овації. Витав гостей нач. гр. з Погорилівки, надуч. Жибачинський, п. Земан і кошовий „Січ“ Ілюк. Дякували за привіт: президент по німецьки а бар. Ю. Василько і Експ. Репта по руски. По посьвяченню двірця Експ. Рептою (в асистенції 10 прав. священників а тут також при участі гр.-кат. священства), повернулись всі знову до Застави.

З двірця в Заставі подались всі до міста, аби взяти участь в посьвяченню нового будинку для тамошнього староства. Перед в'їздом до міста, при гарній триумфальній брамі повитав президента краю і маршалка краєвого наш соймовий посол п. Калитовський, відтак в імені громади теперішній герент і комісар А. Кобилянський а в імені конфес.-жид. громади д. Шехт. Президент краю подякував всім за привіт виявляючи при тім свою радість, що ком. Кобилянський тішить ся таким загальним признанем в сій громаді. В тій самій триумфальній брамі, коло якої зібралось багато народу, вивав давний нач. гр. Сидька і п. Шехт посла Н. Василька, Дра Стоцького і п. Лукашевича. — В старості, перед посьвяченням привітав всіх гостей німецькою і українською промовою староста Розін, на що відповів Експ. Бляйльбен, дякуючи п. Вайсгядсови за дароване місце під сей будинок а укр. послам за їх поміч також і в тій справі. Потім вже вперед Експ. др. Репта, відтак гр. кат. священники а вкінці місцевий рим. кат. парох довершили посьвячення сего гарного будинку, який коштував 160.000 корон. Завважити годить ся при тім, що коли православний священник почав відправу при посьвяченню по волоски, Експ. Репта перервав ему зараз сей спів і приказав вести відправу лиш по руски. — По звидженню народної школи місцевої удались присутні до урядничого касина, де відбуло ся в їх честь гарне прийняття, при яким засіло до стола по-

верх 80 учасників. — Перший тоаст в честь цисаря вивів тут п. Чікфрай а відтак промовив Експ. Бляйльбен зазначаючи, що всі здобутки в північній часті Буковини треба завдячити українським послам, їх політиці, яка корінить ся в глибині укр. населення а опираєсь на солідарності послів. По тоасті бар. Ю. Василька в честь президента краю промовив пос. Николай Василько. Він подякував президентови за признанє для українських послів і їх здобутків та вивів тоаст в честь Експ. Репти. О. Т. Драчинський вивів тоаст в честь посла Николая Василька а посол Пігуляк віддав в своїм тоасті належну честь українському народови. Квартет гр. правосл. укр. богословів відсвистав тут прекрасно (як все) „Многая літа“ а відтак „Ще не вмерла України“. По найменше щасливій промові гр. кат. о. Сохора підніс останній тоаст п. Чікфрай в честь тих, підприємців, що вели всю технічну роботу при будові сеї залізниці.

По год. 4. по полудни відїхали черновецькі гості з Застави до Чернівців, причім знову через цілу дорогу, а особливо в Веренчанці сердечно пращав їх численно зібраний наїд.

Політичний перегляд.

Буковинський сойм.

(Дальша частина справоздання із суботнього засідання).

Промову посла Василька, про яку ми вже згадали в попереднім числі, подамо небагом в її дословнім тексті.

По промові Василька зазначив п. Лангенган поновно становище Німців і скаржив ся при тім, що торговельну палату трактують посли по мачошиному, признаючи їй лиш двох послів. Пос. др. Волочинський заявив, що годить ся вповні з выводами посла Василька. Відповідаючи на промову посла Адлера та п. Гальбана, признав бесідник м. п. що Жидам діє ся кривда, коли правительство не хоче признати їх окремим народом. — Советник конс. пос. — Бежан заявив іменем консисторії, що буде голосувати за предложем. Відтак промовляв посол Левидкий в рускій мові, підносячи жадання руского населення, а головн селянства, аби руских послів було тепер в соймі що найменше 20.

До слова зголосив ся відтак краєвий президент др. Бляйльбен, який в своїй промові зазначив, що він як Німець з роду не може перебирати на себе ролі посередника. Впрочім ему заявила депутация, зложена із послів всіх націй і партій, що на даний проєкт згодили ся всі. Вкінці реагував президент ще на закиди, піднесені др. Штраухером проти центрального правительства, а головн проти міністра внутрішних справ, барона Гертля.

Референт барон Гормузані, як останній бесідник в генеральній дебаті, відповідав опісля на всі жадання і інтерпеляції, піднесені підчас дебатів і покінчив свою промову тим, щоби нова виборча реформа стала підставою загального мира на Буковині.

По выводах референта приступлено до спеціальної дебатів.

Посол Штраухер ставив тепер внески на зміну поодиноких параграфів, між иньшим § 3

жадаючи 67 послів, § 10а зміряючи до відділення двох жидівських послів від чехівських від польських послів з вел. пос. в одній соймовій курії і § 15 а. Всі ті внески др. Штраухера відкинено. Відтак по іменнім голосуванню над прийняттям проєкту виборчої реформи в третім читанні залишило ся 28 голосів за а 7 проти. Проти голосували: п. Ляндвер, Лянгенган, Скедль, Штраухер, Вайсфельд, Тітінгер і Адлер, отже всі Жиди і Німці без п. Відмана, який голосував за.

Опісля розпочато наради над законом про примус голосування, який прийнято відтак також в третім читанні 28 голосами.

Поставлену ще перед тим резолюцію дра Штраухера, щоби виборців записувано до тих ліст вац. катастру, за якими они із власної волі заявлять ся, прийнято одноголосно.

При виборах до комісії заробково-доходової та особисто-доходової вибрано: др. Кавтана Стефановича, Константина Поповича, Вільгельма Тітінгера, Е. Бнера, Самуеля Сальтера, Якова Гехта, Теофіла Неделка, Тита Ончула, Берли Тернера і др. Штраухера.

До перманентної комісії в справі виготовлення громадської виборчої реформи для міста Чернівців вибрано всіх дотеперішних членів перманентної комісії для соймової виб. реформи.

Бар. Василько відчитав відтак писмо що до відрочення нарад сойму і подякував всім важним чинникам за попере річевих, мирних і так хосенних нарад в соймі. Експел. др. Бляйльбен подякував зі своєї сторони також всім за довіру, з яким до него відношено ся. Експ. митрополит др. Репта подякував маршалкови краєвому за безсторонний провід в нарадах. Краєвий маршалок відрочив по 7. год. вечером 5. сесию 10. виборч. періоду буковинського сойму.

Поляки за німецькими язиковими предложениями.

Часопись „Czas“ обговорюючи справу німецьких язикових предложень, ухвалених соймами чотирьох німецьких країв, як також чеської обструкції і димісії обох чеських міністрів, підносить, що конфлікт, який виявив ся ізза сих законопроектів, дотичить головн автономії згаданих країв. Ся справа належить до компетенції даних соймів і годі пристати на вмішуване парламенту в краєві справи бо сим порушено-би принцип краєвої автономії. Поляки стоять тому на сім становищу, бо сей випадок найісш велику шкоду автономії і галицького сойму, вже зі взгляду на Русинів, які могли-би апелювати в разі потреби до парламенту. Ось чому то Поляки за німецькими язиковими предложениями!

Осіння сесия парламенту.

„Австрія“ пише в справі теперішньої парламентарної ситуації ось-що: Вістки про програму роботи парламенту в надходячій сесії не мають жадної певної підстави. Сеї справи не порушено ще ані на міністерський раді ані зі сторони правительства, яке звичайно займає ся такою справою перед нарадами палати послів. Се може сими днями стати ся, бо президент палати др. Паттай запросив на завтра всіх клубових предсідателів, щоби порозуміли ся з ними що до уконститування парламенту, вибору комісії і розділення праці відповідно до часу сесії.

Що до уконститування палати послів і її здатности до дальшої праці панують дуже різні погляди. Християнсько-соціалістичні круги уважають ситуацію не безнадійною. Плани провід-

йомі і незнайомі з публіки. Не хотіло ся йти з поміж рідного гурту а треба було. „До побачення“ кричала їм Орися, а дозорці стояли в фіртці і чилили, кого кілько пропустили на торемне подвірє.

Осип і Орися пішли до „Гостиниці“ в товаристві п. Лесі. Вона зимою перебувала у Львові, вчила ся музики і ходила по товариствах. По смерті батька й матери припало їй дві-три тисячі, отже не хотіла зануджувати ся на селі. Її просила Орися завзяти ся Амелкою, забуваючи про те, що Амелка „неморальна особа“. Вона була ще під вражінням побуту в суді і прощала всім усі гріхи. Леся показала навіть слабій відблиск радості, на яку могла здобути ся її холодна вдача і сподівала ся, що Амелка буде могла мешкати з нею, що їм дешевше випаде таї разом будуть музикувати.

Як раз за тиждень привезли Орися й Осип Амелку до Львова і були свідками маніфестації, яку столичний город князя Льва устроїв тим героям, що 86 годинним постом задали болучий удар польській Теміді. Перед — святим героїзмом мучеників, перед величчям зєднання цілої української суспільности задрожали тюремні двері і ізза барикад вийшли з килій у всій авреолі побідники. Аж з Відня і ізза границі надбігали флії публічної опінії і враз з обуренем і завзятєм українського загалу товкли могутним тараном у підвалині палати польської юстиції, рідної послухниці слав-

ної преславної на весь світ польської адміністрації.

Ще поки поспадали залізні замки, ще поки польські судії поскладали свої мечі справедливости, як ратунковий віз вивіз тих вязнів, що від голоду захоріли, а львівські опричники ще раз попробували подратувати десятитисячну товпу своїми паперовими шаблями, погарцювати на своїх деревляних кониках і товпа крикнула їм „проч“, — тоді Осип схопив Орисю, вибрав її з рук поліцай.

Та незабаром відчинила ся тая брама, що вязень тільки два рази її перееступає: раз, коли входить до тюрми, другій раз, коли виходить на волю. Вийшли тою брамою всі враз орли сизокрилі, що готові були смерть прийняти і обєннані тепер квітками ішли проміж 2 ряди, проміж якими ніхто не ходив ще сею вулицею, а над містом далеко-далеко поніс ся і довго-довго лунав оклик „Слава, честь борцям“, понесла ся пісня і десять тисяч Українців триумфальним походом оголосили світові, що беруть на свою відповідальність вчинок сих юнаків, які вступили на дорогу нелегальної боротьби.

А сила правди і побіди була така велика, що завжди супроти безборонних людей відважна поліція сховала ся тепер у тїнь і склонила каміні свої голови.

Споглядаючи на Орисю, як у ній загоріли всі кращі почування Українки-патріотки, тільки

тепер зрозумів Осип, через що він її, сю страту дитини цїнить више ніж тих аразкових жінок Стівдого. Осип зрозумів, що Амелка й инші не розуміли би ваги теперішньої хвилі, не запалали би сею святотою радостію, якою сїяла його Орися.

„В „Гостиниці“ лишив її Осип разом з Лесею; а ся вже не плакала сьогодні, і як заблищать коли її очі, то хіба від радості і зворушена, бо герой, молодий герой загальної справи і її тихого серця сидів теж за столиком. Його, п. Стодолу представила Осипові жінка. Була то в кождім разі стодола якогось заможного мужика; висока і добре збудована, лиш на чубі стріха все розкуйовджена, розмервлена вітрами, що ходять по голові.

Амелка не знала, що з собою робити. Ударила її доразу могутня буря з такою силою, що бідна дівчина ніяк не вміла вдумати, ся, що се таке, задля чого, що значить. В домі Кульчицьких про подібні речі її не говорили.

Осип лишив їх усіх, а сам поїхав. Але другого дня вечірний потяг не привіз Орисі до В. Зате третього дня ранесенько прийс Осипові поштовий посланець лпст, а там було написано, що Ореста в „Народній Гостиниці“, куди перед вїздом до Суходола зайхав з батьком, убив парали. Похорон відбудеть ся в середу сполудня.

(Далі буде).

ника „Славянської Єдності“ і соціальних-демократів змагає до того, щоб при голосуванні привести теп. правительство до упадку. Про се свідчать їх тактика що до президентури парламенту. Тому що Поляки не хотять нічого знати про кандидатуру др. Гломбінського а соціальні демократи вагають ся прислати на кандидатуру посла Пернерсторфера на так відвічальне місце, то Чехи, як теперішні провідники острії опозиції висувують кандидатуру др. Пацака, який тішить ся також симпатією польських посольських кругів, чим они хотять вирвати кандидатуру більшости др. Паттави кілька голосів. Сей план, як доносять віденські часописи, може навіть числитися на успіх.

Угорська криза.

Виринула нова особа, яку поголоски уважають наслідником др. Бекерлього, іменно особа гр. Ціхого, бувшого президента людової партії, а теперішнього конституціоналіста. Граф Ціхі мав би утворити кабінет, в склад якого мали би увійти переважно незалежники.

Однак преса партії незалежників виступає задалегіть проти графа Ціхого. Незалежники заодно підносять, що всіні переговори в справі розв'язки угорської кризи мусять бути адресовані до провідника їх партії Кошута. Коли би у Відні особа або імя Кошута збуджувало деякі сумніви, то на місце Кошута міг би після думки незалежників прийти Юшт. (Значить з під ринви на дощ). Який шлях вибере корона, годі знати, бо цісар і по суботнійшій авдієнції др. Бекерлього застеріг собі порішити справу в як найкоротшім часі; а не таки зараз.

НОВИНКИ.

Чернівці, 17. жовтня 1909.

Календар. Вівторок 19. (6.) Тома, Еротинда; рям.: Петра з Аль. Схід сонця 6 30, захід 5 00 — Середа, 20. (7.) Серпій, Вах; рям.: Ірини. Схід сонця 6 31, захід 4 59.

З нагоди жалоб о українські колієві білети, які подаю до відома нашої редакції проти касирів залізничних і кондукторів на Буковині, що на жадання, ставлені в останніх часах нашими подорожними, щоб їм видавати білети, згідно писані посвідчення з українським текстом, подібно як в Галичині, відповідають відмовно, — одержали ми від черновецької управи зал. руху автентичне заповнене, що згаданий уряд з власної ініціативи, ще перед піднесенем жалоб, починив відповідні кроки в міністерстві залізниць, щоб воно видало білети з українським текстом. Остаточне рішення міністерства в тій справі ще не наспіло, але сподівати ся его належить в найкоротшім часі, так що „управа руху“ буде могла вже небагом видати відповідні зарядження для персоналю що до білетів з українським текстом і тоді в відповідний спосіб черновецька управа зал. руху подасть се до загальної відомості. — (Взагалі можемо теж бути певні, що і без дальшої „борби“ дістанемо на Буковині укр. кол. білети. Ред.)

Особисті вісти. Прав. совітник Г. Мікулі повернув вже із своєї відпустки.

Арештоване шпігуна. До кравового суду в Чернівцях приведено минулого тижня в середу якого Сімона Гутерера, арештованого в Новоселиці під замітом шпігунства. При арештованні найдено готівку 600 рублів. Гутерер каже, що походить з Вишніці і пробував кілька літ в Бесарабії занятий як монтер. Зробив також деякі винаходи, іменно каже, що вмів перемінити волосся у світло і т. п. Однак всякі позначки вказують недвозначно, що Гутерер займав ся шпігунством в користь Росії. Цікава річ що і на Буковині починають заривати шпігунські афери, відколи перенесено до тутешнього російського консуляту зі Львова секретаря Альферієва, котрий, як показало ся при процесі Мончаловського, зорганізував в цілій Галичині шпіонажу в хосен Росії.

Хотять наслідувати Січинського. По Відні кружить чутка, що підчас оноднішньої авдієнції чеської депутації у бар. Вінерта член депутації Янда сказав, що як язикові закони будуть санкціоновані, то Чехи будуть приволодені наслідувати Січинського. Бар. Вінерт не сказав більше ані слова і не попрощавшись з депутацією, вийшов з авдієнційної салі.

В Галичи утворив ся комітет під проводом нотаря п. Льва Гузара і заснував там курс гімназійний. На курс зголосило ся 20 хлопців, а здало вступний іспит 16. 6 се хлопці з Галича або з сусідніх сіл, так, що обходять ся без бурси. Науки в I класі сего гімназійного курсу уділює академик С. Салига, а релігії учить о. В. Левицький, хоч з Блюдиш до Галича має 1 1/2 милі

дороги. Научну часть курсу перебрала тепер на себе філія Р. Тов-а педагогічного в Станиславові, а про матеріальну сторону дбає особний комітет.

Інтернаціональний капітал. В найновішій числі французького „Архіву для соціальних наук“ подає Ежен Кауфман статистику французьких капіталів за границею. З початком року 1909 находило ся за границею 38 480 мільонів франків французького капіталу, а іменно в Англії 1300 міль. фр., в Німеччині 600 міль., в Аргентині 1100 міль., в Австро-Угорщині 3650 міль., в Бельгії 1250 міль., в Бразилії 1200 міль., в Хінах 400 міль., в Данії 380 міль., в Єгипті 3050 міль., в Спол. Державах 8000 міль., в Греції 300 міль., в Голандії 1450 міль., в Японії 550 міль., в Норвегії 450 міль., в Португалії 1350 міль., в Росії 10.900 міль., в Швеції 500 міль., в Швейцарії 1450 міль., в Туреччині 2500 міль., а в інших краях 2000 міль. фр. Після анкети французького правительства вносили французські капітали в році 1900 — 29.855 мільонів франків. Отже в протязі 9-ох літ побільшив ся французький капітал о 9 мільардів, значить кожного року о 1 мільард. Англійський капітал за границею побільшив ся від 1886. до 1906. року іа 44 1/2 на 79 1/2 мільонів штерлінгів, значить в протязі 20-ох літ капітал майже подвоїв ся. Німецький заграничний капітал цінить ся на 10 мільардів марок.

Підупад продукційних сил на Україні. Через одеску морську пристань вивозять ся продукти переважно або виключно з української території. Наводимо низше кілька цифр про вивоз різних продуктів в останніх роках, котрі свідчать про підупад продукційних сил на Україні, про її занепад економічний. В 1908 році було вивезено з Одеси 13 170 пудів риби. в 1904 році — 281.000 пудів. За п'ять років вивоз зменшив ся майже в двох. Шкір вивезено в 1908 році 17.200 пудів, в 1907 році — 36.000 пудів, а в 1906 році — 53.000 пудів. Мінерального масла вивезено в 1908 році 109 пудів, в 1907 році — 10.710 пудів. Натомість збільшив ся вивіз дерева, на яке й так дуже бідна наша Україна. Всього вивезено дерева в 1908 році 4.496.600 пудів

Оповідки, іменованя і т. п.

Складка. На незаможного ученика кіцманської гімназії зібрано дня 10. жовтня с. р. на січових зборах в Марпці 15 корон, які віддано в руки п. Кракалії, вдови по надучителю. Жертводавці: панство Стрешки з Нефостини 2 К, панство Кудринські 2 К, нуч Т. Бачинський 1 К, М. М. 50 с, уч. М. Левицький 1 К, М. Ковдун 50 с, С. Яричевський 1 К, К. Кракалія 1 К, Юлій Глинка 1 К, п-а Левинка 1 К, п-а Довілка 1 К, Подар 1 К, Леся Лаза 1 К, нуч А. Продавко 1 К. Всім Ви. Жертводавцям щире Спасибі! — Сильв. Яричевський.

Посмертна згадка. Дня 4-го липня на західнім березі озера Телецького, вистрілом з револьверу позбув ся життя член ківської громади, медик V. курсу, Григорій Січинський. Небіжчик подавав великі надії в науці і 22. мая командировано його wraz з другим студентом на Алтай, щоб побільшити колекції університетські з так малодослідженої флори і фауни Алтаю. При кінці червня Січинський тяжко захорів на острє запалене кишечника, до него прилучилась убійча меланхолія і нарешті куля з револьвера перервала життя молодого юнака. Для невеличкої кількості томських Українців смерть Січинського — незамінна втрата. Покійник скінчивши волинську семінарію, року 1905 вступив до томського університету, а разом з тим і до ківської громади, і був до останнього часу її душею.

Із штуки і літератури.

Надіслані книжки. Етнографічний збірник „Наукового тов. ім. Шевченка“, том XXVII, Галицько-руські народні приповідки, зібрав, упорядкував і пояснив др. Іван Франко, том III, випуск I. (Рабунок-Час) сторін 300; — др. В. Щурат: Ю. Словацький в українським письменстві і перекладі, стор 31; — Desiderata: Віблїотеки наук тов. ім. Шевченка у Львові, сторін 17. — Загальна бібліотечка: Чис. 12 до 14, Літературні характеристики українських письменників, Іван Франко (поетія), написав Антін Крушельницький, сторін 277, ціна 90 сот.; Чис. 15 до 16, С. Руданський: Сьпівомовки зі вступом В. Левкого, сторін 144, ціна 60 сот. Чис. 17, Марко Ворчок: Десять братів і десяти сестриця Гала (оповідане), сторін 75, ціна 30 сот. Чис. 18 до 20, проф. др. Тома Ахеліс; Начерк соціології, переклав Якименко. В додатку; Поняття соціології по Зімелю, сторін 160, ціна 90 сот.

Реферат С. П. Шелухина. Минулої середи на черговім літературнім вечірці прочитав С. П. Шелухин в ківським українським клубі свій реферат про назву „Україна“, її походження і зміст. Референт почав з того, що вияснив велике значення з наукового й практичного боку точної назви кожного народу. На численних блискучих прикладах д. Ш. вияснив різницю між поняттями нація і держава, дав зрозуміти необхідність гаразд розрізняти політичні назви від назв етнографічних, показав, яку плутанину та неясність вносить в науку і як гальмує практичну роботу невлучна терміно-

логія, невміне відріжнити політичну термінологію від етнографічної, політичні назви від культурно-національних колективів. Назву нарід собі здобуває тільки після довгого історичного життя і завязаної боротьби за своє існування. Думку сего референт ілюструє прикладом з життя народів Германії, Британії, Франції, західних Славян і т. п. Багато уваги надав д. Шелухин апалівови значіння назва „Русь“. По літописних та інших жерелах прослідив він, як ся назва переходила по черзі від Києва до Львова то знов на північ, в залежності від тої першорядної ролі, яку в різні періоди історії відігравали сі місцевості. Назва ся мала значіння політичне а не етнографічне. Назву „Україна“ в писаних документах вперше находимо під 1187 р. іпатіївського літопису. Розглянувши погляди вчених на значіння сего назви (Максимовича, Грушевського, Кримського, Яблоновського, Липиниченка, Цегельського), референт не згожуєть ся з тим, що Україною називались окраїни землі чи то польської, чи московської, а думає, що назва ся визначала сукупність багатьох українських земель, які складали один національний колектив. З таким значінням живаєть ся термін Україна в німецьких та французьких вчених, в українських літописцях Самовидця, Величка, в королівських грамотах, в листах Петра I, і т. п. Але найяскравіше свідчить про таке розуміння слова „Україна“ народня словесність, українські думи, пісні, приказки і т. п. Реферат свій д. Шелухин закінчив під бурю оплесків численних слухачів, переважно молоді висших шкіл.

З міського театру. Вівторок, 19. жовтня: „Cyprienne“, комедія в 3-ох відсловах Сардога і Наяка. — Середа, 20. жовтня: „Die fremde Frau“, комедія в 4-ох відсловах Бісона. — Четвер, 21. жовтня: „Die Dollarprinzessin“, оперета в 3-ох відсловах Фалі. — П'ятниця, 22. жовтня: „Rosenmontag“, офіцерська трагедія в 5-ох відсловах Гартлсбена. — Субота, 23. жовтня: „Die lustigen Weiber von Windsor“ (комічне), фантастична опера в 3-ох відсловах Ніколая, (в 3-ім акті балет). — Неділя, 24. жовтня: (по полудні о половині ціни) „Ein Walzertraum“, оперета в 3-ох відсловах О. Штрауса; (вечером) „Der Verschwenker“, комедія в 3-ох відсловах Раймунда. В другім акті балет під проводом Е. Клеба, а опісля „Konzert“, в яким також возьме участь п. Ф. Лопатинська.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Богдан Лепкий.

Біла роза.

Як рад би я, як рад би дуже
На життєвому роздорозжі,
Моя ти мила, мій ти друже,
Вергти тобі під ноги розу,
Невилу, білу і пахучу,
Росою, мов сльїзми дріжучу,
На вічний спомина.

Як рад би я, щоб ти підняла
Бі, й до серця притулила,
В комнати, при вікні покляла,
Щоби вона зимою цвила,
І весну, весну, що не верне,
І щастя, щастятко химерне,
Нагадувала.

Бо йде зима; години сірі,
Йдуть вечори, немов пустині,
Нудні, а довгі. Мов на лірі
Пічне нудьга біла святий
Хатнього щастя псалми грати
Як рад би я тобі на спомина дати
Невилу, білу розу...

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 17. жовтня 1909.

Відень, 18. жовтня. (Кб). Заряд соціал-демократичної партії скликав віче з дивним порядком: отворене парламенту і домагання робітничої партії. На вічу було звиз 30.000 учасників.

Париж, 18. жовтня. (Кб). На вчерашнім мітингу проти розстрілення Ферера прийнято резолюцію, щоб народи відповідали на війну генеральним страйком а на мобілізацію повстанєм. Пополудни улаштовано коло еспанської амбасади демонстрації, однак амбасада окружена сторожою.

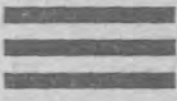
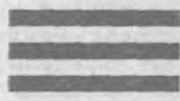
Рим, 18. жовтня. (Кб). Часопис „Tribuna“ одержала уповномочення здементувати вістку про відсунення відвідни царя на північний час.

Відень, 18. жовтня. (Кб). В Берліні, Лондоні і Будапешті улаштовано величезні демонстрації проти розстрілення Ферера.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Кїві просимо прислати до „Рускої Баси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові,
 гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стайці в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинні платності після умови. З 1. січня 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік
„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньська 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях. Головне жерело набути: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В інших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемлеві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповідання.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноким висилках.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тїй галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

унїформів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконане без закиду.

169 (—) Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

5500 136 (4—20)

нотаріально провірених свідоктв лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ

найуспішнійше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корчево дерте.

Коробка 20 і 40 сотиків.
Доза 60 сотинів.

Можна дістати у: Шміда & Фонтана, в Чернівцях, Ф. Філевана & Пана, аптека „z. Schutzengel“ в Чернівцях, Г. Грегор, (Kreis-Apotheke) в Чернівцях, Г. Френкел, ул. Ратушна ч. 14 в Чернівцях, А. Грабовича, аптека „z. Mutter Gottes“ в Чернівцях, О. Барбера, аптека „zur Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Руска 23. Іа. Павловського, аптека „z. Reichsadler“ в Чернівцях, ул. Університетська, С. Ландеса, аптека, в Чернівцях, ул. Головна, Н. Кулі, торговла делікатесів, в Чернівцях, А. Поштарова, аптека, в Радіцях, А. Деганього, (k. k. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радіцях, А. Румка, аптека, в Лопотках, А. Пана, аптека „z. guten Hirten“ в Чернівцях, С. Гартманна, фабрика чеколати, в Чернівцях, Йозеф & Міллера, аптека, в Чернівцях, А. Діксоніа, аптека, в Станіслав док. Н. Бріляка, аптека „z. Vorsehung Gottes“ в Сторожині, С. Окунського, аптека, в Гайбоні, Р. Валлера, аптека, у Башніцях, М. Фогеля, у Висоцьці, Л. Деркача, аптека, в Поморині, Н. Файберга, „Adler-Apotheke“ в Сторожині, Л. Стойфера, аптека, в Садагурі, К. Штерберга, аптека, в Сучаві, А. Якоба, аптека „zum Reichsadler“, в Тургауторі.

Ukrainische Rundschau

одинок українська часопис на німецькій мові, що виступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопис. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францоа

в Терополі.
Се є знамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних болів, простудження, ломаня костей, плечий гістия і нервових недуг. Прощу уважати на напис „Nervol“ і не приймаєти ніяких „Нервогонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтана, в Селетині в дрогерії медичинальний Стернхуса.

19 (—)

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до

ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натирания при всіляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот., К 1-40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у фляшочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад

В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети 5 нове.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем Василь Данилевич, Механік
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 10 місяця дрібним друком (петит). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11, рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані вільні від порга. Рукописи штерта редакциі лише за попереднім вастереженням і залученем почтової належитости.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотаки від штуки.

Належитости за аносис марками почтовими не принимає ся.

Нова сесия державної ради.

Чернівці, 19. жовтня.

□ Завтра збирається знову державна рада послів у Відни, збирається серед таких обставин, що всі австрійські народи з незвичайною цікавістю і нетерпеливостію будуть вижидати тепер вістий що до неї. Сі вісти не будуть на жаль відносити ся до сего, чи ухвалено в державній раді який важний закон чи ні, — чи розложено тягарі між людністю хоч троха справедливійше, чи ні, — чи забезпечено робітників на старість і від випадків, чи ні. — Сі вісти мають лиш донести нам, чи парламент живе ще і чи може жити? Чи може жити той перший наш „народний“ парламент вибраний на основі загального, рівного, тайного і безпосереднього виборчого права?

Покищо Чехи впевняють, що кабінет Бінерта мусить уступити. Мусить се стати ся з тої причини, що сей кабінет готов є підперти змагання чотирох німецьких соймів краєвих, аби забезпечити тим краям їх німецький характер. А Німці і рішаючі офіціальні круги відповідають на се, що кабінет Бінерта не провадить тут своєї політики а тільки числить ся з тою дійсністю, з якою не лиш він, але кождий кабінет буде мусів числити ся. Отже по їх думці, нема ніякої причини, щоби уступав теперішній кабінет.

І справді не маємо тут конфлікту між Чехами і спеціально теперішнім кабінетом. Перед нами стоїть тепер справа далеко важнійша: національний конфлікт між двома найсильнішими в Австрії народами: Чехами і Німцями. Коли хочемо витягнути ще з того найблизшу

консеквенцію, то справа ще більше розшириться ся і поглибиться ся і стане тоді перед нами вся, від десятків літ латана, а ніколи поважно не лічена і не порядкована національна квестия австрійської держави.

Парлямент опертий на загальнім, рівнім, тайнім і безпосереднім праві голосованя мав бути теж латкою в сій справі. Дехто думав, що сей парламент буде мати найбільше інтересу до економічних квестий і що вже через се національні спори в Австрії втихомирять ся і розпічнесь праця в державній раді. А тимчасом — щож бачимо? Власне тепер парламент має заняти ся так важною для всіх санацією краєвих фінансів, в податковій системі має він деякі важні тягарі перенести з плечий бідних на плечі богачів, має ухвалити забезпеченє робітників на старість і від нещасних випадків, — а предсі о всім тим тепер забуваєть ся, бо Чехи хочуть мати ті національні права в покищо чисто німецьких краях, яких не хочуть признати Німцям в чесько-німецькім своїм краю. Національна квестия дійшла у тих двох народів до такої точки, що стала першою і її треба рішити, коли взагалі має жити наш парламентаризм. І не лиш її, але взагалі весь комплекс національних квестий в Австрії. Коли Австрії вдасть ся перепровадити се, то розв'яже вона найважнійшу свою внутрішню справу і через те не лиш сама оживе але і станеть ся ще прикладом для других. — Однак покищо давне вічне латанє її в тій справі — мстить ся. І власне тепер грозить величезними шкодами. У внутрішній політиці ударемлене парламентарних праць може лишити неполадженими такі важні справи для найшир-

ших верств людю як соціальне забезпеченє робітників, санація краєвих фінансів і т. д., а кождому хиба яснє, що рівночасно можуть стрінутися Австрію через те великі шкоди в її зовнішній політиці, шкоди, які очевидно відбивають ся прикро і на тих, що серед даних обставин не хочуть мати ніякого інтересу для держави.

По нашій думці, лиш перенесенє богатох справ (які належать тепер до компетенції державної ради) до соймів, але до соймів опертих на повній національній автономії, може уздоровити австрійський парламент.

Однак покищо стоїть наш парламент перед поважною кризою. Найбільше егоїстичний в Австрії і безглядний в своїй політиці нарід чеський устами своїх послів і статями своїх часописий заповідає обструкцію в парламенті, якої ще світ не видів. Словінський Шустершиц, властитель найліпшого апетиту на міністерський фотель, по ломаню опозиції в країньскім соймі, буде їм помагати.

Отже щож станеть ся? Прихильники парламентаризму, в першій мірі соціальні демократи, крист. соціали, Koło polskie і бук. Українці будуть мабуть старати ся зломити сю обструкцію і уможливити праводатну працю державної ради. Коли се не вдасть ся, то і тоді либонь парламенту правительство не розв'яже а йметь ся лиш § 14. Впрочім найблизша будучність розв'яже вже сю загадку. На всякий спосіб се вже є хиба певне, що ані Чехи не є сторожами сеї ідеальної справедливости, про яку тепер так голосно говорять, ані ніякого інтересу не можемо мати ми, буковинські Українці в тім, аби їх тепер наші послі підперли.

Л. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

XIV.

Тимчасом увесь український народ у Галичині готовив ся до великої баталії. Під кінець вічня еконав привілейований поганець, куріальний парламент, у половині лютого розписано вибори по новому виборчому закону і тим покликано Україну у воєнний герць, хоч і дуже обмежовано їм тактику. Приготованя до виборів почали ся задалегідь а на агітацію в користь українських кандидатів розіхало ся чимало академиків. Так сповнили вони свою заяву.

До Б. приїхав Стодола. Він закликав до себе людей з поблизьких сіл, то радив з місцевими, виїздив на збори, скликав у місті віча, працював совістно й успішно, розвивав енергію. Заїхав він до Осипа, щоб то приїхє парасоль, купу відозв, а в папері кілька чистих коввірців у суміш з брудними і одну негладжену сорочку. Про се Осип не знав нічого, власне задля браку формальностей, тим більше, що Стодола раз тільки поверчав у них шапцями, два рази обїдав, а кілька разів забігав подріматися, бо весь час їздив по селах. Та ось випала погана погода, Стодола хотів відпочити і приготувати в самім Б. величезне віче, на якім явилиб ся обидва кандидати: більшости й мень-

шости враз із заступниками. Тепер знав уже Осип, що Стодола заїхав до його. В два-три дні Стодола навіть похвалив ся, що його запрошують до одної родини, але він волисть бути у Осипа. „Тут я свободний“, казав. Ох, сю свободу відчував Осип доволі болюче. Як подумав, чому Стодола має бути у нього більше свободний ніж у других, то не найшов причини, бо властиво вони знали один одного хиба по імені. Осип бачив його недавно в товаристві Ориси й п. Лесі тай по всему. А на рахунок сеї свободи, за яку похвалив Осипа товариш Стодола, він перше всего заповів, що він первовий. Інші люди роблять се з врахованєм, Стодола може ні, але результат один: їм усьо можна, а ти їх іще оберігай.

Осипова правильність достала пощочину, коли той первовий чоловік серед ночі свѣтів і, рипаючи скрипливою підлогою, ходив по хаті, або читав і підсвистував, а по обіді лягав у черевиках на софу і хропів так довго, що Ориси не могла подати чаю в пору.

Осипова любов до порядку здригала ся, коли той гість розкидав папери, брошури і коввірчики, де попало, на чисту підлогу кидав недокурки, скидав кальоші коло стола, сїдав за стіл у пальті і ще де-що таке недоладне робив. Тимчасом Осип сам став первовим від голосу п. Стодоли. Привичний до полеміки, мав Стодола звичай говорити так, начеб він сварив ся. Колиж справді супротивити ся йому, то він підносив голос, розкладав руками і вертів ся. Було так два три рази, що Ориси не знала, чи у них є п. Стодола і, як почула крик,

прибігла неспокійна до Осипа заглянути, що таке діється. В таких хвилях Стодола не замічав її і на поздоровленє ледви відповідав, кивнувши головою, не обертаючи ся до неї. Ориси йому за все вибачала, бо він два-три рази сїдів у тюрмі, богато разів був арештований, перед судом ставав нераз, був знаний як агітатор і за університетську справу також сїдів. Вже й Осип вибачав би був йому чимало, як би шановний гість сїдів собі у столовій і чим займав ся, колиж він пересиджував у його кабінеті і безнастанно балакав.

Одного разу прийшов Стодола лихий. Відказував на Рутевію і на Рутенців, щось їйби писав та білше бігав по хаті, курив папіроси і бурмотів. Осип мовчав. „Ах такому драбови кандидувати! Кар'єру робить, а працювати не хоче. Може би ти сам їздив? Гадає, що як дав мені 40 гульденів, то я запрований і маю все зробити, бо я його слуга...“ І тепер Осип мовчав, але Стодола звернув ся просто до його і спитав:

— Що ви досі зробили?

— Як і де?

— Що-ж ви удаєте наївного? Я питаю про громадянську роботу в місті, кого ви освѣдомля? Ідуть вибори, а ви гадаєте, що посол вам упаде з неба.

— Так я не гадаю, але політичною агітацією справді не займав ся.

— Знаю, але чому? се ви скажіть.

— Я в першій мірі повинен сповняти се, чого вимагає від мене моє званє і я єї обов'язки сповнюю.

До відомости руского загалу та руских послів.

Ми Русини, мешканці Майдану, громади Новий Солонець, пов. Гурагумора, мабуть вже засуджені всіма властями на винародовлене. Не велика нас горстка, а мусим бороти ся і з Волохами і з Німцями, а вже найбільше з Поляками, котрі конче хотять нас перетягнути на лат. обряд та вмовити в нас, що ми Поляки, як се вмовляють они в тутешних Словаків. Всіх нас Русинів в Майдані є душ поверх 300, по більшій частині ми люди бідні, не маєм своїх ґрунтів, а мешкаєм на т. зв. абшнітах, — ґрунтах рел. прав. фонду. Та хоть ми люди бідні, однак раді просвіті та готові понести всякі жертви, аби лиш наших дітей утвердити у рускій вірі та народности.

Коли у нашій громаді шкільні власти заводили школу, не числяли ся з тим, що ще й якісь Русини живуть у ній, а завели чисто польську школу (хоть у громаді нема ані одного Поляка!) тай казали до неї посилати діти всім Словакам тай Русинам. Та вже тепер видимо ми погані очі такої школи: діти руских батьків перед їх очима стають Поляками! Молитви в школі польські, читати і писати можна лише по польски, пісні самі польські, історія народу польского, а стіни в школі обвішені лиш польськими образами! Ба навіть отець духовний, що приїжджали з Качики на релігію до наших дітей, не могли їх належито о Возі вивчити, бо діти не вміли читати руского катехізму, а то, що учили по руски читати, не приносило сподіваної користі. І от загадали ми завести у себе руску школу. Гадаєм собі, як право за нами — то й дістанем школу — прецінь наших дітей у віці шкільнім в 63. Писали ми отже до ради шкільної окружної — не помогло; писали ми до ради шкільної краєвої — не помогло. Вкінці гадаємо собі: нема такого права, аби силувало 63 руских дітей вчити ся польскою мовою — тай збойкотували, ми польську школу і так довго гадаєм бойкотувати доки наших дітей не стануть вчити по руски. О тім донесли ми зараз і до міністерства просвіти і до ради шкільної краєвої та окружної — і гадаєм собі, аж тепер буде правда. Та де там! Вже 2 місяці від того часу минає, а у нас нічого й не чути за руску школу. Хіба над нами нема справедливості!? Гей родимці наші! Поможіть нам, з слюзами в очах витягаєм до Вас руки о поміч: не дайте нам загинати у польськ. морі! Шановні послі рускі, спогадайте і за нас бідних опущених Русинів, кинених на жир чужим людям: викопочіть для нас у високх властий руску школу! От не задовго вложат на нас великі карі за те, що не посилаєм наших дітей до польської школи — але ми і карі платити мемо і по арештах будем сидіти, а таки не дамо наших дітей на поталу.

Зачували ми, що є в Чернівцях руске товариство, що називає ся „Руска Школа“ та котре дбає о просвіту руских дітей на Буковині. Отсею дорогою звертаєм ся ми до того Товариства з просьбою (если се можливе) о опіку над нашими дітьми, що хотять по руски учитись. Чи не вдало би ся у нас тимчасом завести хоть приватну школу?

— Освідомлювати маси повинен кождий, визнати ся в організації також.

— Я тут застав уже готові організації і якихсь людей, що тим займали ся. Але-ж я справді в першій мірі обов'язаний добре учить хлопців, виховувати їх, вціплюючи їм як засади, всі чесноти громадянина.

— По вашому урядник має добре писати акти і вже він патріот?

— Писане належить до писарів, урядник має урядувати. Але-ж гадаєте, що як би кождий урядник совісно виконував усе, чого вимагає закон і совість і сьвято тримав би ся букви добрих законів, то вам би треба було аж геройської боротьби?

— Отже пишучи ноти ви щось велике доконуєте? Ви вціплюєте дітям честноти? Проповіди їм говорите?

— Проповіди? ні. Даю їм приклад і від них вимагаю, щоб сповняли обов'язок, вимагаю точности. Се робить ся і маловажними для вас дрібничками. Я не позволю нікому віддавати задачу по ретинці.

— Добрий спосіб, щоб задачі не поправляти а хлопцеві вписати злу ноту тай „вистити клясу“ то все таки заслуга перед властями.

— Ви помиляєте ся, я лагідно клясифікую. Не позволяю відповідати, заставляю хлопців думати. А впрочім не буду перед вами сповідати ся.

— Ха, ха, та ви властиво покриваєте свою трусоватість.

— Висловляйте ся обережніше. Ви не знаєте, чи точне сповнене обов'язку по знанню і совісті чи на жаль не вимагає нині цивільної відваги учителя тай то не аби як. Кілько то перепоп'ю ставляють йому.

— Найби наші діти сего року не оставали без науки. Як се можливе, то просимо удатись в тій справі до нашого отця духовного Николая Гоинюка в Качиці.

Майдан, д. 16. жовтня 1909.

Іван Волощук, Іван Фишко, Ілля Ткач, Василь Марчук, Кость Борша, Іван Ткач, Николай Ткач, Іван Гуменюк, Олекса Гуменюк, Іван Ткач, Григорій Ткач, Іван Стуйка, Лев Мілер, Кирило Павлюк, Іван Лукавський, Дмитро Фишко, Григорій Фишко, Іосиф Муняк, Іван Муняк, Михайло Ткач, Кость Ганчар, Кирило Каршук, Дмитро Ткач, Михайло Ткач, Іван Волощук, Семен Лукавський, Юра Шук, Іван Шук, Іван Барановський, Яков Островський, Артимій Фишко, Теодор Ганчар, Никифор Угурський, Василь Никифоров, Николай Бурдяк, Георг Лукавський, Николай Павлюк, Флора Стефурак, Ілля Фишко і пр.

Політичний перегляд.

Галицький сойм.

Того самого дня, коли в нашій соймі прийнято проект закона про виборчу соймову реформу, відрочено галицький сойм, який очевидно реформи виборчої не полагодив. В тій справі покінчилось там на тім, що і правниця і лівниця виступила з конкретними проектами реформи а остаточно ухвалено закон про перманентну комісію для виборчої реформи. Польські консерватисти лиш під тим успіхом згодились на се, що наради сей комісії будуть тайні (!). Не важко догадатись, якими мотивами руководились вони в тім згляді. Впрочім ся сесія гал. сойму відзначалась тим, що Українці провадили в ній досить лагідну але консеквентну обструкцію а Поляки заявили устами Гломбінського охоту приступити до мирних переговорів з Українцями. Важнішою і цікавішою буде мабуть груднева сесія гал. сойму. Перманентна комісія повинна тоді виступити вже з проектом соймової виборчої реформи.

Наради чеських аґраріїв.

Славянська кореспонденція доносить, що вчора пополудні відбула ся під проводом посла Урджала нарада чеських аґраріїв, де обговорювано обширно політичну ситуацію. Вечером радила парламентна комісія союзу чеських послів зверх 2 і пів годин. По довшій дебаті сконстатовано, що між всіма чеськими партіями панує порозуміння що до дальшої тактики, однак спеціальні ухвали застережено на сьогоднішньому засіданні „Славянської Єдноти“.

По аудієнції др. Векерлього.

Угорський прем'єр др. Векерль явив ся в суботу у монарха на аудієнції. Та ще й тепер не порішено справи і не прийнято остаточно подання цілого кабінету о димісії. Др. Векерль думав покинути австрійську столицю сейчас по аудієнції, але монарх зажадав цілком виразно, щоб він остав ся тут ще до понеділка, бо можливо, що покінчить він ще раз до себе.

— А чогож ви не йшли на права.

— Всі на права не можуть ходити. Правда, що останніми часами філософський факультет переповнений і то кандидатами, які ані не бажають бути близько науки, ані не мають особливої здатности і любови до учительського звания. На сім факультеті нема речинця іспитів і нема безплатної практики учителів тай се приманює молодіж на філософські студії. Але з другого боку учительське зване таке тяжке, про нашу молодіж, про її виховане треба нам дуже дбати і задля того характерні, ідейні люди не повинні сего поля праці лишати будь кому.

— Ви всі професори таке говорите. По правді, то ви лиш покриваєте своє ледарство. Всі професори, то дрань, дармоїди, вольні від усіх обов'язків. Та філософи вже на університеті не підписують відозв і не вистають на чолі, бо колісь треба урядничої клямки держати ся.

— Я до вас більше не говорю, і прошу вас не обзивати ся до мене. Не думаю, щоб я був обов'язаний вислухувати чийсь грубости.

— Найліпший доказ, що говорю правду. Ледви скінчив осьмий курс, зараз женить ся, бо йде йому плата, не так як нашому братови. От то кажіть: cherchez la femme. То вам пахне. Двадцять годин має на тиждень, їсть шинці на вечерю і має жінку. В се йому грай. Таж ви ще не мали посади а вженили ся тай гроші взяли, тай жінку маєте.

— Пане Стодола, мовчіть. Я не позволю в своїй хаті себе лаяти. Я всіми силами паную над собою, щоб не сказати вам того, що заслужили. Лишіть же мене в спокою і ще нині, зараз

Се задержаня д-ра Векерлього свідчить ясно, що у Відні заходять ся тепер таки запонадливо около вияснення політичної ситуації на Угорщині. Правдоподібно ходить тепер о поновну пробу, іменю о розвязку кризи в мирний спосіб за допомогою угорського парламенту. Очевидно не ходить тут о провізорій, що не мають надії на поперте важніших чинників, але о переговори, що мали би привести до порозуміння на Угорщині на більше тривалій підставі. Коли в останній часі так багато плів мусіло піти до коша і вже не було видно виходу, то політичні круги Угорщини були приготувані на іменоване непарламентарного кабінету. Однак ся напружена ситуація змінилась, нема чого політикам Угорщини побоювати ся непарламентарного кабінету, бо саме послідні авдієнції др. Векерлього викликали надію, що справа піде ліпше. Се видно також із вислову угорського прем'єра, який по вчерашній авдієнції заявив будапештєнським журналістам, що середя принесе угорській кризі зміну і др. Векерль одержить в середу від монарха остаточно рішення.

Ще щось більшого. Угорське телегр. кореспонденційне бюро доносить, що сьогодні виїжджають всі члени кабінету до Відня, щоб в середу взяти участь в міністерняльній раді, якій проводити буде сам монарх. Отже ся рада мусить порішити справу і від неї можна сподівати ся, що угорська криза вийде на рівний шлях, щоб привести до довготривалої згоди між короною а угорською державою. На сьогодні скликано конференцію партій незалежних; однак тому, що членів кабінету покликано до Відня, то згадана конференція відбуде ся пізніше. Так само ходить чутка, що наради парламенту будуть відрочені на якийсь час, що також свідчать о тім, що угорські парламентарні партії змінили свою непримирність на більшу ввічливість зглядом корони і тим подають ще одно успіх до привернення життя угорському парламентаризмові.

Демонстрація підчас похорону.

На похороні поліція Діфрезного у Парижі, убитого підчас демонстрацій проти розстрілення Ферера, виголосив віцепрезидент міської ради Моссо в присутности заступника еспанської амбасаді остру промову, звернену проти варварського учинку еспанського правительства. Двадцять націоналістичних і умірено републиканських членів міської ради запротестувало по похороні письменно проти промови віцепрезидента Моссо.

Конференція сербських молодорадикалів і народовців.

В неділю відбули ся річні збори сербської молодорадикальної націоналістичної партії. Провідники обох таборів заявили, що дальше істнувала коаліція необхідна із зглядом на внутрішні і заграничне положення Сербії. Віцепрезидент скупщини, молодорадикал Жуєвіч, підісє справу з королівськими принципами і заявив, що молодорадикальна партія має всегда перед очима інтереси Сербії. На обох конференціях ухвалено резолюції, в яких одобрено дотеперішню діяльність парламентарних клубів і дано їм сим повноважєсть так довго піддержувати коаліцію, як довго сего вимагають інтереси краю.

шукайте собі иншої гостини. Мені вас уже досить.

— Ого, бачили ви Рутенця! Лаяти себе не дасть. Він не зносить критики над своєю особою. Гей, як вам ще далеко до культури, Рутенці... Він бурмотів іще та Осип його не слухав, бо виїшов до другої кімнати.

Як п. Стодола не стало, приказав служниці позбирати решту його папірчиків і клаптиків, звязати в клуночок і держати його в кухні. Коли-б сей пан не прийшов сюди, все йому казати, що нема нікого в дома і не пускати його, лиш віддати сей клуночок.

Про се просив також Орнєю і не міг якось заспокоїти ся. Розказав жінці про чемність гостя, але вона сама чула мало на всю розмову, бо була в сусідній кімнаті і приліпила ухо до дверей. Дивував ся жінці. Вона або залюбила ся в Стодолу як в агітатора, або він у її товаристві якось чемніше поводить ся, бо чужа вона боронить Стодолу, як чоловіка перетяженого роботою, котрий на плечах своїх двигав кілька повітів, цілий округ виборчий, і через те знервованний. Коли Осип вказав їй пересаду, вона почала залаювати ся. Ну, тепер було йому досить жіничного запалу для героїства і героїв. Богато таки пересадив у неї і то по часті свідомої. За те цілком певно брак делікатности. Сильний еґоїзм. Він пераз мусів їй уступати. Вона йому ніколи. Навіть тоді, коли він сильно роздратований, а вона не має слухности...

Він заважав ся хвилию, але далі сказав з розмислом.

(Далі буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, 18. жовтня 1909.

Наперед. Четвер 21. (8.) Пелюга, Таїсія; рим.: Уреулі М. Схід сонця 6:32, захід 4:57. — П'ятниця 22. (9.) Яків, Андроник; рим.: Марія Сал. М. Схід сонця 6:34, захід 4:55.

Особисті вісти. Посли Николай Василько і др. Штрахер вийшли вже вчора до Відня, щоби взяти участь в нарадах представителів всіх парл. клубів. Прочі буковинські парламентарні послы відіхали вже сьогодні передполудневим поїздом потягом. — Урядники роб. міністерства мін. совітник Р. Сідек, будів. радник Рамбавсек, пов. староста А. Доленга-Емірович і рах. надсолітник Ф. Мозетіг, які прибули сюди перед кількома днями, удали ся вже на оглядини реґуляції Прута, Молдави і Сучави.

Про закон примусу виборчого. На суботнішнім засіданню буковинського кр. союму ухвалено в справі виборів слідує постанови: 1) Всі без згляду виборці Буковини, які вибирають членів чи то до ради державної, чи до краевого союму, чи до ради громадської, мусять явити ся особисто в назначених днях виборів з виборчими картками перед виборчою комісією. 2) Хто би сего виборчого обов'язку не виконав і не міг би достаточо виправдатись підлягає грошовій карі в сумі від 1-ої до 50 кор. 3) В разі неголосованя можна узглядити ось які виняткові звинення: а) ослаблене виборця самого, слабість в родині або інші важні справи, які унеможливають сповнення виборчого обов'язку, б) невідкличезваність торговельно-промисловим згляді, або в інших урядових справах, в) коли виборець находит ся за границею і не можливо йому вернути домі. Такі причини звинення узглядити ся і виборцям першої виборчої курії великих повістей. 4) Кару признає належна повітова політична власть. Місце виборів на крайовій соїм для кандидатів з великих повістей і гандлевої палати в Чернівці 5) Кожний виборець мусить внести до повітової власті подана із відповідним звиненням найдовше до 14 днів по назначенні реґуляції виборів; пізніше внесені подана не узглядити ся. 6) Коли виборець, на якого наложено кару, почував ся невинним, може він внести до 8-ох днів до приватної повіт. політичної власті реґуляції, на підставі якого застановить ся вирок карі над обжалованим.

3 румунського табору. Дня 18. жовтня с. р. настуило між румунською національною партією з послами бар. Гормузаком, Сімоновичем і др. Ісупескул-Грекулум порозуміне, на підставі якого сї послы приступили назад до національної партії. — Подаючи сю вістку, не можемо не згадати про етатю в нинішнім числі львівського „Галичанни-а“ п. н. „Раздоръ между буковинскими румынами“, повторену за гумористичною буковинською шматкою „Православная Русь“. Сказано там так: Румунський наряд на Буковині переживає тепер тяжку кризу, він веде тепер боротьбу між двома своїми таборами. Всі українські партії, Жиди, Поляки, ліберальні Німці і соціялісти радують ся тим. Отже (каже „Православная Русь“) а за нею „Галичанни-а“) тепер на Буковині ніхто не сумніває ся, що роздор між Румунами викликав Николай Василько з своїми кривниками бар. Гормузаком і бар. Ю. Васильком. Думає, що се розбите витьорить і між Румунами „нову еру“ (?) Отже християнсько-соціална і „русько народна“ партія сейчас стали в обороні Румунів, аби не допустити до роздору серед них. — Ся етатя незвичайно цікава. Цікава своєю подлостю. Передовсім, хто має хоч дві клепки в голові, той знає, що о вікій „новій ері“ між Румунами (в галицїм розуміню сего слова) не може бути мови. І одна і друга партія зглядом правительства є незвичайно чужна і так ончу як Гормузакі в парламенті наприклад належать до більшости. „Нова ера“ між Румунами могла з того вийти хіба така, що взагалі роздор ослаблює їх позицію політичну в краю і в державі, позичую, яка для всего руского народу на Буковині і для інших народів є так довго небезпечна, як довго є сильна. Колиб отже справді Николаєви Василькови приписати належало сей роздор між Румунами, то всі Русини, а зглядом всі не Румуни мусили-б лиш радуватись тим. Так само мусили-б радуватись галицкі Українці, якби напр. госп. послови Мронюкови вдало ся в Галичині викликати такий великий роздор між гал. Поляками. Коли-б тоді п. Олесницький плавав над тим в „Ділі“ і підпирив Поляків, то ми певно рішучо протестували би проти сего. Але кацапи наші протівно. Вони тішать ся руским роздором а плачуть над румунським, бо очевидні вони льокаї ворогів руского народу. І в тім вся їх безкошечна підлота! Прямо дивно став, що ті люди не лиш роблять так, але ще і хвалять себе за те публично. Низше не можна вже впасти! Про сю очевидну гніль і плінь кацапської баурки найдізнаєть ся весь народ! Одно лиш треба ще заважати, що ся баурка у нас така маленька, що не входить у ніяку рахубу і Румунам ані в їх згоді, ані в їх роздорі не може вона ні зашкодити ні допомогти.

Посвячене льокалю „Львівської Русі“ у Львові (ринок ч. 10, П. пов.) відбуло ся передвчора вечером при великій здвизі народа всіх станів. Посвяченя доконав о. сов. А. Стефанович. Співав хор чит. „Просвіти“ з жовківського передмістя під дирігентурою п. С. По відправі промови словами ободрення до численно зібраних Львовян о. Ал. Стефанович. По патріотичній промові голови читальні на жовківським передмістю п. Ігната наступили співви й декламації. Д-р. Володимир Бачинський іменем виділу „Львівської Русі“ подякував читальні на жовківським передмістю за її участь в уладженю торжества і заохотив зібраних, щоби користали з випозичальні книжок уладженої в „Просвіті“, а отвореної кожної неділі і в свята гр. і латинські від год. 5 до 8. Святю нового товариства проведено веселою забавою.

Азеф на службі особистої охрани царя. Як нам доносить наш кореспондент, доступив звисний російський революціонер—зрадник, Азеф, в останніх часах найвисшої „почести“. Його іменовано одним з найаручніших і найбільших царських шпівонів, що стоять таки на сторожі у самих царських дверей, в особистій охрані царя Милоли П. Часи змінюють ся і — Азеф також з ними змінив ся. Вбийця Плевне, великого кн. Сергія, не усмирений „бунтовщик“, має тепер берегти тих святотців, на які кидав ся, і слідити оком злодія за ділами своїх бувших товаришів, революціонерів. Та хай йому! Нам однак можна хіба записати факт, що ноги стільця білого царя не спочивають вже на твердій основі і що вже щось не добре зачувати коло святотців батюшки, коли вони кажуть стеречи себе таким гончим псам та убійцям своїх же таки царських достойників, яким є — Азеф.

Правила для студентів. Канцелярія новоросійського університету на Херсонщині роздає кождому студентови видані сего року „правила для студентів і сторонних слухачів університету“. В виділі правил що до поведення студентів уміщено такі артикули. Студенти повинні поводитись чужно. Вони повинні віддавати честь, прикладаючи руку до козирка: 1. стаючи у фронт — Іх Императорским Величностям Цареві, Цариці, Іх Высочествам Наслѣдникови Цесаревичу, Великим Князям, Великим Княгиням та Великим Князям і 2. не стаючи у фронт — міністроу народної просвіти, товаришеви міністра, попечителеви шкільного округу, генерал-губернаторови, прадоначальникови, місцевому архієреєви і всім своїм начальникам та професорам.

Обкрадено церкву. В Лелеківці, на Україні, недалеко від Білосавету, кількох грабіжників вдерло ся до церкви, вбили трох сонних сторожів і обікрали церкву; забрали коло 80 карб. Один убитий сторож прослужив коло церкви 40 літ. Злочинці втікли.

Шевченківський фонд на Україні. „Рада“ подає, що минулий місяць вересень треба вважати за виключно щасливий для збільшеня фонду на пам'ятник нашому кобзареві. За сей час прибуло до київської городської управи 4563 карб. 50 коп.

Барони „шуткують“. На двіньським двірці жандарми арештували двох братів баронів Ельсен. Вістка про арешт баронів усіх здивувала. Незабаром справа вписала ся. В неділю, 27. вересня в лісі, край залізничної колії найшли невідомого хлопця, якого хтось застрілив. Опісля довідалось, що се син робітника 16-літній Викентій Шашкевич. Кулі застрягла хлопчкови в живіт. Хлопчина вмер, не прийшовши до памяти. На слідстві настиху сказали, що вони бачили, як Шашкевич гуляв у лісі. Тут що здібало двоє невідомих панських хлопців, які полювали в лісі. Вони спинили Шашкевича і почали щось питати ся его. При сьому один з паничів кілька разів ударив хлопця. Хлопець вилаяв ся. Тоді другий панич стрілив з рушпичі і забив хлопця на місці. Після сего обидва паничі повтікали. Про сю подію дали знати властям і прикмети паничів подали в Рігу. На підставі тих прикмет арештовано двох баронів Ельсен. Після допиту баронів випущено.

Світлова преса. На світлі виходить около 70.000 газет і часописів. В Сполучених Державах до 22.000, в Німеччині до 10.000, в Англії до 4.500, в Австро-Угорщині понад 3.800, в Італії до 3.500, в Бельгії понад 1.800, в Японії 1.500, в Еспанії і Росії до 1.350, в Туреччині 300, в Фінах 120, в Египті 120, в Болгарії 90, в Сербії 78, в Португалії 22, в Персії 12. В німецькій мові виходить 4.000 політичних газет, з того 1.500 дневників. В Австрії видає ся на пресу річно 10 мільонів марок (в Німеччині 63 мільонів). Австрійська преса виходить в 16 мовах в 299 місцях. Одна політична газета випадає в Австрії на 16.157 Італійців, 18.610 Чехів, 18.882 Німців, 38.494 Румунів, 44.177 Словінців, 44.461 Хорватів, 44.762 Поляків, 153.706 Русинів.

Оповідки, іменованя і т. п.

Іменоване. Міністер справедливости іменував канцелярийного начальника Венцля Фіалку канцелярийним деректором при крайовім суді в Чернівцях.

3 „Буков. Бояна“. Вправи хоральні, котрі ограничать ся через перших кілька годин на теоретичну науку хорального співу, будуть відбувати ся в кожду середу і суботу від пів до 7-ої до пів до 8-ої вечером. В неділю 24-го в сали „Народного Дому“ перші товариські сходини по феріях. Вступ вільний лиш для членів товариства за зложенем 60 сот. на покритя коштів. Початок о год. пів до 9-ої вечером. — *Виділа.*

Вечерниці з танцями устроєв укр. акад. тов. „Союз“ в неділю, дня 7-го листопада с. р. в сали „Народного Дому“. Запрошеня розсилає ся. Музика циганська. Стрій візитовий або народний. Вступ від особи 2 короні. Товариство докладає як найбільше старань, щоби вечерниці випали як найлучше. — За виділ тов.: *Е. Маєр*, голова. *А. Циганюк*, писар.

Подяка. Українське акад. тов. „Союз“ почував ся до милого обов'язку висказати п. др. Волод. Гузарови як найсердечнішу подяку за гарно виготовлений відчит, виголошений за запросини товариства в сали „Народного Дому“. — За виділ: *Е. Маєр*, голова, *А. Циганюк*, писар.

Подяка. Благородним любим моїм Ученикам, що хорошою, мильодійною піснюк причинились до звеліченя мого віччання та зділали мені сим чималу радість, сердечне „Спасибіг“ від мене і моєї жєни. — *Йосиф Проскурницький*, професор гімназ.

Із штуки і літератури.

Виназ часописий, за якими шукає Бібліотека Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові. Хтоби з Ви. читачів мав який річник або число часопису, зазначені у поданім виказі і бажав скомплетувати ними бібліотечну збірку при Наук. Товаристві ім. Шевченка, нехай припше їх (навіть на кошт Наук. Тов. ім. Шевченка) даром або за винагородою на адресу: Бібліотека Наук. Тов. ім. Шевченка (Львів, ул. Супінського, 17). — І. „Буковина“: з року 1898 (ч. 12—31, 33); цілий річник із 1899; з року 1900 (ч. 92, 104, 127, 130, 140, 147, 153); з року 1901 (ч. 14, 77, 90, 108—110, 120, 121, 126—128, 135, 144—147, 151, 153—до кінця); з року 1902 (ч. 6, 58, 60, 61, 83, 84, 139, 142—153); з року 1903 цілий річник; з року 1904 (ч. 2—6, 11, 50, 127, 133); з року 1905 (ч. 33, 53, 58, 61, 62—77, 69—70, 72—75, 77, 81, 94—98, 100, 107, 111, 124 до 126, 128—120, 138, 149, 154—до кінця); з року 1906 (ч. 1—10, 12, 13, 15—17, 19—21, 28, 35, 40, 41, 54, 72, 86); з року 1907 (ч. 13—24, 47, 77, 94). II. Народна справа (Чернівці): цілий річник з 1908. III. Руска Рада (Чернівці): з року 1902, ч. 40; з року 1903: (ч. 13, 24, 33, 43—45); з року 1905 (ч. 9—12, 22—26, 28, 33, 35, 36, 40, 44, 47, 51); цілі річники із 1906—1908. IV. Хлібороб (Чернівці): річники від I—V.

3 міського театру. Серєда, 20. жовтня: „Die fremde Frau“, комедия в 4-ох відслонах Вісона. — Четвер, 21. жовтня: „Die Dollarprinzessin“, оперета в 3-ох відслонах Фалы. — П'ятниця, 22. жовтня: „Rosenmontag“, офіцёрська трагедия в 5-ох відслонах Гартлебена. — Субота, 23. жовтня: (по полудни для учеників о зниженій ціні) „Kabale und Liebe“, трагедия в 5-ох відслонах Шілера; вечером: „Die lustigen Weiber von Windsor“ (комічне), фантастична опера в 3-ох відслонах Николая, (в 3-ім актї балет). — Неділя, 24. жовтня: (по полудни о половині ціні) „Der Zigeunerbaron“, оперета в 3-ох відслонах Штрауса, в якій возьме участь п-ї Ф. Попатинська; (вечером) „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох відслонах Фалы.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 18. жовтня 1909.

Меліля, 19. жовтня. (Кб.) Вчора вечером Маври нанали на позиції коло Надора, однак еспанське військо розігнало їх в розтіч. В рядах Маврів багато убитих і ранених.

Будапешт, 19. жовтня. (Кб.) Президент міністрів др. Векеерле конферувал вчора із всіми своїми товаришами міністрами. „Pester Lloyd“ доносить, що др. Векеерле повідомив графа Андрашого, що монарх хоче его (Андрашого) прийняти у приватній аудієнції.

Будапешт, 19. жовтня. (Кб.) Президент палати послів Юшт відвідав вчора міністра Кошута і конферувал з ним довгий час.

Солунь, 19. жовтня. (Кб.) Турецка флота покидає сьогодні Солунь і удає ся до столиці турецької держави. Ходить чутка, що Джавід-паша одержав приказ продовжати свої операції проти революційних Альбаців.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

в Київі просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

138 (1—3)

О П О В І С Т К А.

Низше підписані подають отсим Вп. П. Т. Публиці до відома, що в суботу, 16. жовтня с. р., отворили в Чернівцях при улиці Панській число 12

Торговлю масарску і делікатесів

та заосмотрили її в

елегантну комнату до снідань

і знаменитий буфет.

Чернівці, в жовтні 1909.

З глибоким поважанням

Памуля і Грекул.

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові,
 гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стациї в Народнім Городі (Volks-garten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Панська ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Шукаємо зручної

ДІВЧИНИ або ХЛОПЦЯ

щоби вміла скоро писати по руски й по німецьки на машині „REMINGTON“. По ближшій інформації треба звертати ся до Союзу руских хліборобских спілок на Буковині „Селянська Каса“ в Чернівцях, вул. Панська ч. 33.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутия по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Панська 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях. Головне жерело набутия: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В инших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обем его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарско-промислові, скалі стемплевї, ріжні тарифи, оголошення та дуже поучаючі і цікаві оповідання.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Панська 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцеві відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноким висилках.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсєма в тїй галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

унїформів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінцій сейчас.

Ціни даром і оплатно.

5500

136 (5—20)

нотаріяльно провірених свідощтв лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ
найуспішнійше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корчево дерте.

Коробка 20 і 40 сотиків.
Доза 60 сотиків.

Можна дістати у: Шніда & Фонтана, в Чернівцях, Ф. Фіалевана & Пана, аптека „S. Schutzengel“ в Чернівцях, Г. Грегора, (Kreis-Apotheke) в Чернівцях, Г. Френка, ул. Ратушана ч. 14 в Чернівцях, А. Грабонича, аптека „S. Mutter Gottes“ в Чернівцях, О. Барбера, аптека „zur Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Рукава 23. Ім. Павловського, аптека „S. Reichsadler“ в Чернівцях, ул. Університетська. С. Ландеса, аптека, в Чернівцях, ул. Гоголя, Н. Кулі, торговля декоративних, в Чернівцях, А. Ройнсона, аптека, в Радіцях, А. Деганьова, (k. k. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радіцях, А. Руха, аптека, в Ізяславцях, А. Пана, аптека „S. guten Hirten“ в Чернівцях, С. Гавришова, аптека, в Сторожинцях, Н. Брілішта, аптека „S. Vorsehung Gottes“ в Сторожинцях, С. Онуфрієвського, аптека, в Гайбоді, Е. Вільнера, аптека, у Вашичцях, М. Фогал, у Вишніцях, І. Деряча, аптека, в Подорожцях, Н. Файберга, „Adler-Apotheke“ в Сторожинцях, Л. Сторожера, аптека, в Садгурі, К. Штернберга, аптека, в Сучаві, А. Дюбеля, аптека „S. Reichsadler“, в Гурагузурі.

Ukrainische Rundschau

оданок українська часопис на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обов'язком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопис. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть

NERVOL

„Назва правдо забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоца

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних болю, простудження, ломаня костей, плечий гістия і нервових недуг. Прому уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висока 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шніда і Фонтана, в Селетній в дрогерії мединалній Стерншуса.

19 (—)

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 1/4 місця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламачі неопечатані візні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко приложи коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Австрійська криза.

□ Як відомо, маємо тепер в австро-угорській монархії дві кризи: угорську і австрійську. Що до угорської кризи, то всі тепер є того пересвідчення, що в значній мірі вяснить її а може і розв'яже нинішня рада угорських міністрів під проводом самого цесаря. Власне провід самого цесаря є тут великою незвичайністю і надає сій раді спеціальне значінє. Австрійська криза теж вяснить ся вже в найближших днях. Рішить ся вона в австрійським парламенті.

Покищо не можна ще сказати в тій справі нічого певного. Чехи і Словінці заповіли вправді в своїх часописах небувалу обструкцію, яка мала початись вже на першій засіданню австрійського парламенту причім також міністри чеські мали рівночасно виступити з кабінету Вінерта, однак найновіші вісті доносять, що „Славянська Єднота“, вивісивши офіційно флягу обструкції, все таки не перешкодить, аби палата послів уконституовалась на першій засіданню а чеські міністри теж не подадуть ся ще зараз до димісії а заждуть з тим аж до найближшої міністерської ради. Нинішні часописи доносять навіть, що рівночасно з заповідженням обструкції, Чехи будуть вести закулісові переговори з більшістю парламентарною, аби в той спосіб здобути для себе всякі уступки.

Проти обструкції в парламенті стають найяскравіше соціальні демократи і християнські соціали. В тій цілі скликали на 17. с. м. соціальні демократи віденські велике робітничє віче, на яке зійшлося по верх 70 тисяч учасників. На вічу піднесено протест проти „брехливої політики комедіантів“, як пише „Arbeiter-Zeitung“,

а сей протест має бути по думці соціаль-демократів і справді є поважним зазивом в справі заховання парламентаризму в Австрії. Християнсько-соціальні політики скликали в останнім часі 22 віча в усіх віденських округах і на тих вічах всі домагали ся так само рішучо, аби парламент австрійський як-найскорше повернув до праці. Польські послы є очевидно теж рішучими противниками обструкції.

З того всего виходить, що мабуть не вдасть ся тепер обструкціоністам повалити парламентаризм австрійський. Обструкцію будуть вони вести, але мабуть не принесе вона тільки шкоди, як думано. Противники обструкції задумують боронитись перед нею тими самими способами, яких уживав теперішній прихильник її п. Шустершиц в країньським соймі зглядом словінських лібералів. Там зломив він обструкцію своїх земляків маревом криміналу прокуратурі і фізичного насильства, — а тепер зглядом него і єго товаришів піднесено вже на зборах віденських соц. демократів, аби не вагались і перед фізичним насильством в формі винесеня опірних з салі парламентарних нарад, коли би инакше не можна було дати собі ради з теперішніми єгоїстичними обструкціоністами.

Правительство є готове радше ймитись в Австрії § 14. ніж відкликати Вінерта і єго кабінет. Мотивує се правительство, як відомо, тим, що і по уступленю Вінерта та сама ситуація знов повторила би ся.

Нам безпарламентарне правління не принесе нічого ліпшого ніж теперішній парламент. Отже наші українські послы повинні тепер доложити всіх-старань, аби перешкодити абсолютному, неконституційному і неодвічальному режимови в Австрії.

Звичайні загальні збори тов. „Жіноча Громада“.

До найдіяльнійших товариств наших належить безперечно наша „Жіноча Громада“. В надії, що справдішня робота сего товариства повинна захопити до живійшої діяльності всіх інших наших людей та інших товариств, подаєм на тім місці справозданє із діяльності „Жіночої Громади“ за останній рік, на підставі вислідів недавніх загальних зборів „Жіночої Громади“.

На сих зборах, які відбулись дня 10. жовтня с. р., явилось 50 жінок місцевих і замісцевих та почесний член, заступник маршалка краєвого проф. др. Стоцький.

Голова товариства, п. Мелявія Цегельська, повітала зібраних членів і перебрала призначю. За секретарку відчитала п. Гузарова справозданє з діяльності віділу за час від 1. падолиста 1908 р. до 10. жовтня 1909.

Позаяк тогочасні загальні збори не дали жадної точки опору, в якім саме напрямі належить повести товариство, для того новий віділ був змешений продовжати роботу попереднього віділу, а нові діла починати із власної ініціативи. Найбільше праці вложив віділ в ширенє просвіти і піднесенє народної свідомости серед нашого жіноцтва. І так в тім напрямі здійснено давній проєкт через те, що уряджено всім доступну бібліотеку. Головно заслужились околє заложення сєї бібліотеки п. Ольга Кобилянська, п. інспектор Попович і черновецький кружок „Жін. Громада“, які подарували на сю ціль багато книжок. — Віділ провадив також через зиму недільний курс аналфбетів, з котрого користало 18 дівчат та жінок і один хлопець. Науку провадили пп.: Приймова, Цегельська, Грушківчівна, К. Костецька, К. Ясинецька і О. Гузарова.

Віділ старав ся війти в тісніші зносини з поодиновими кружками і тому повислав квестіонарі, щоби мати огляд їх діяльності. На жаль лишень кружки з Черновців, Камени і Раранча виповнили і звернули їх.

Черновецький кружок провадить шкoлy краєвцкy а саме тепер розширяє її на велику краєвцкy робітню. Провід в тій робітні що-до краєвцкoї роботи передав черновецький кружок „Жіночої Громади“ перворядній фаховій силі.

Бретеї Пігулян.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

В ріці надбігає та повільно незамітно і не дай боже, колиб захопила людину або худобу серед ріки! Але Гуцули вже з тим усвоєні. Вони пізнають повільно по так званім „фудзі“. „Фуг“ се стиснена і піднесена розгоном повени ще чиста вода самої ріки. Вона зраджує себе трісками, які знімає фуг берегами та несе з собою. Аж опісля надходить біла повільно, на котру Гуцуликерманичі чекають з готовими дарами-сплавами, щоб пускати ся до Кут, або аж до Черновців.

З шибенівського озера випливає повільно і триває яких шість годин, наколи з других гатей лиш дві три години. Шибенівська гать є отже найбогатша на воду зі всіх Черемошських гатей.

Коли вже замкне гатір двері, то в тім низше гати вибухнанім плесі вода втихомирить ся. Я сховався тоді на береги плеса тай находив деколи пструги на суші, викинені туди повеню, тішив ся ними, як ще

не вмів спершу на вудку сам їх ловити, та збирав собі їх, як здобич. В коротці ставала вода чиста, як сльоза. Пструги, що з повенею нападали туди з озера, чули ся там спіймані. Вони плавали занепокоєні широкими кочілами в воді годинами, доки не втихомирили ся. По тім ховали ся під потоками. Нераз стану на високім березі над тим плесом по всему, та вдивлююсь, як пструги роєм крутять ся по плесі, одні малі, другі великі, одні зеленяві, другі жовтаві, знов інших чорняві-таркаті. Боки їх покриті червоними цятками, вліскують ся, як срібло. Потім тихне все, пструги ховають ся; аж над вечір, як стануть мушки над плесом іграти, тоді підходять пструги і стрибають стрілами в гору за мушками та з хлюпотом скачуть назад у воду, як би рідкий, тяжкий град падав. Вечірне сонечко кидає свої золоті промінї на воду, стрибаючи риби за мухами блискотять, а падаючи на тиху воду викликають живі кочіла, що розбігають ся, ловлять і ломлять ся, мережуть спокійну твар води — не надивив би ся.

Перший пструг.

Спершу, коли я переніс ся з Чивчина на озеро, треба було тут приновити ся до нових відносин життя. Спершу старав ся

я уладити собі все так як на полонині, але з часом мусіло неодна змінити ся. Я був тут зданий на ласку і не ласку дому гатіра. Кругом ніде ніякої хати, ніякої оселі. До моїх найближших знайомих відси дві години ходу. Якби в гатіра ненагодували, то не було тут пробування, бо мої найближші другі сусіди були медведі, що десь-колись рано буквально обтирали ся о вугли моєї самотної хатини, як оповідав мені звичайно опісля гатір при сніданю.

Я сам не вмів собі спершу навіть нарісницю зловити в озері, а сї риби, можна мискою, або бербеницею з озера черпати. Десь колись ходив зі мною гатір дниною в потік а вечером край озера на пструги, — вчив мене ловити на вудку. Але він, сарака, сам борше все инше розумів — лиш не те, як треба пструги ловити. Та се я тепер вже знаю, а тоді я навіть подивляв єго — (не) знанє в риболовстві.

Одного ранку пішли ми оба з вудками в потік висше озера. На першій містку сілим собі тай роздумували, чи не набриде відкись який тупоумний пструг, спустилим вудки в потік тай балакаєм. Мій гачок понесла вода десь під місток — кудя? — як Бог дав. Балакаючи, чую як там щось торгає вудкою. Кричу збентежений: „гатіру, в мене щось торгає!“ — „Ну, тож

Кружки в Раранчу і Камені займають ся головню просвітньою роботою.

Нові кружки основано в Кіцмані, (де має ся засновати ще захоронку і ткацьку школу) в Ростоках, в Веренчанці і Вишніцях. Всіх кружків єсть 12. Виділ з'обов'язав всі кружки, щоби вписались в члени „Рускої Весіди“ і „Просвіти“.

До ведення кухарської книжки виділ зібрав вже багато приписів. В народних святах брав виділ участь. Переняті від попереднього виділу фотографії Ольги Кобилянської і Наталії Кобринської виділ дав побільшити і прикрасив тими портретами льокалі товариства.

Потім слідував звіт касовий. Доходу було 2571 К 69 сот. Розходу 628 К 32 сот. Маєток товариства виносить отже 1943 К 37 сот. і зложений є на книжочці в „Рускій Касі“.

Над сим справозданем розвинулась довша дебата. Передовсім що-до сего, чи „Жіноча Громада“ як централка має давати дерективу кружкам. В тій дебаті забирали голос п. Галіпова, Цегельська, Грушкєвичівна, Шадковська і Гузарова.

Др. Стоцький висказав своє здолєння, що так численно Пані на сї збори зібрались і що таке заінтересоване у них і жива дискусія над піднесеними питаннями. Відтак давав др. Стоцький вказівки, як працювати має „Жіноча Громада“ по селах, причім підніє головню справу економічного виховання нашого жіноцтва. Просить відтак др. Стоцький, аби займитись зібранем наших вишивок і з'організувати продаж тих вишивок і взагалі домашніх виробів.

Розвинулась довша дискусія над тим, як збирати вірші вишивок. Промовляли в тій справі п. Трусевич, Цегельська і Ільницька.

Потім обговорено справу видання кухарської книжки, до чого матеріал майже весь вже зібрано, лишень треба упорядкувати. Постановлено, що книжка має вийти перед нашим Різдвам.

Орися Стоцька поставила внесення, щоби частійше уряджувати сходини всіх членів, (і позамісцевих) на яких то сходинах можна би було скоро і добре порозуміватись в справах товариства.

На кінець приступлено до вибору нового виділу, до якого ввійшли пані: Маршалкова Стоцька яко голова, М. Цегельська — заступниця голови, Марія Трусевич — писарка, Стефанія Ясинецька — скарбничка, Евфрозина Галіп — господарка, Марія Петрашук — бібліотекарка, Ольга Гузар — контрольорка а Емілія Стернюкова і Зоя Грушкєвичівна яко заступниці виділових. Новий виділ подякував за вибір і на сїм замкнув збори.

Допись з Погорилівки.

Замасковані Українці. — Тутешні кацапські фаєрверки. — Відкрите цісарського пам'ятника ювілейного. — Отверєжє серед тутешнього селянства.)

Дивна собі та наша Погорилівка! Дивна та цікава тим, що тут — помімо не умовкоюю партійної борби москвофільства з українством — все таки молода партія, хоч числом і майном слабша, не тільки горою, але дає певні ознаки свого життя і поступу. Сусідні села, — виявивши Дорошівці і Брідок, де парід свідомий — се в більшій частині несвідомі ще рускі маси, котрі

тягнуть, бо сповзне“, навчає гатір. Руки трясуть ся з роздражнення, я тягну — знов як Бог дасть — тай — очам своїм не вірю — витягаю ретельного пструга. Перший мій пструг! Стягаю пструга, наряджую червачка на гачок, тай пускаю знов на Божу ласку під місток. За хвилику знов торгає, знов тягну пструга, знов наряджую і знов за хвилику тягну третього здорового пструга. Се діяло ся так скоро, що небуло коли й застановити ся над тим, що і як воно властиво стало ся? Три великі пструги лежать передімною, на четвертого я знов пустив вудку у воду, але дурних пстругів вже не було.

Гатір не витягнув ані одного, дивив ся скорбно — глупим виразом ба на воду, ба на мої розвернені „здобичі“. Я стояв, як славний гетьман по виграній битві а мій товариш звивав скорбно вудку; ми збирали ся вертати домів, бо другі риби вже нас й знати не хотіли. Я йшов страшно надутий — скінчений славний риболов а гатір ступав смутно скорчений попри мене. Знав, що жінка буде — висмівати. Та прудко і я сплас по тому, як місяцями опісля не подирав нігде ані одного дурного пструга; в других видів я їх як тріпали ся на вудці, на моїй довгі часи не хтів повиснути ні один. Треба було довго

дають ся виправді першому-ліпшому інтелігентникови до якогось часу вести, однак трафляє ся, що леда який вовк в овечій шкурі, — потайний москвофил, в одній хвили зумів їх втрутити в багно, як се ось стало ся при послідних громадських виборах в Юрківцях, в Чорнім Потоці, Онуті і деяких інших селах. Бувають ще людці, рівні Москалі, котрим українська течія солю в очах. Для хвилювального інтересу маскують ся они, удають Українців, бо сего вимагає особистий інтерес, а тимчасом тихцем ширять они і піддержують між невинним, — політично ще незрілим народом свої москвофільські тенденції. І у нас таких Українців не брак, але їх зараз тут демаскує ся і парід завчасу відвертає ся від них. Тут — можна сказати — українська партія здекларована, коли деінде, завдяки вірному українській ідеї учительства і частих виступів з посольськими звітами Вп. посла Лукашевича, вона лише що клірує ся.

*

Всеж таки засновано тут 25. червня 1909. р. кацапську (як деякі звуть „православну“) читальню і то не як будь! На її отворене, для більшої помпи, мав з'їхати — як звісно-морально зруйнований коломийський амбасадор Др. Дудикевич, та чомусь стало ся инакше. Приїхав лише его політичний вихованок давидівський Цурканович та подібні два рубло-люби, котрі, нагодувавши невинну малочисельну аудиторію московськими отрубам „істинно-руським направлєнієм“ та сполокавши горло „питієм“ серед гуку моздрів, розіхали ся в своїси, полишаючи дальшу акцію на ініціаторів і їх скритих союзників. Хотий і наша читальня не дуже так світло розвиває ся, — однак поодинокі члени що неділі-свята читають пильно українські часописи і видання у свого начальника п. Потурнака, дух український таки росте-кріпшає. Потішаючим однак об'явом в нашій громаді — мимо повисшого кацапського фаєрверку — являєсь зрозуміне у богатох колись побаламучених чесних наших селян, особливежє в посліднім часі, що дотеперішня їх робота-упереджене і бурене всего, що лише пахне українством, до нічо доброго не доведе, що се полова, з котрої пожитку — хліба нікому не буде, хіба користають з сего ті, котрим ніколи доли руского народу на серці лежати не може.

*

Як доказ сего частного порозуміння може послужити настрої деяких до тепер в баламустві живущих селян, який відбив ся при відкритю ювілейного цісарського пам'ятника, яке у нас урочисто відбулось дня 10. жовтня с. р. На відкриті се прибули селяни з Дорошівців і інших сіл, а з інтелігенції Вп. Староста Др. Розін з Застави, посол Лукашевич, учитель Савуляк фін. комісар і респіциєнт з Вікна, Гнат, власт. реальности з Чорного Потока і представитель тамешної жандармерії. Серед моздріх вистрілів впровадила численна бандерія достойних сих гостей в село, де при триюмфальній брамі привитав їх місцевий начальник п. Потурнак, подаючи по батьківському звичаю хліб і сіль пану Старості яко представителєви цісарської влади і пану послови Лукашевичеви яко парламентарному заступникови тутешнього повіту. По відкритю старостою пам'ятника, відправили оба тутешні душпастирі молебєн за здоров'є Монарха, промовивши відповідно торжеству до зібраного народу, почім улюблений посол Лукашевич з щирого серця пливучою бесідою закрив Погорилівчан до єдності, любови і згоди. По

другим добрим рибарам приглядати ся, довго слідити як вудкою орудувати треба і на чім стоїть штука риболовства на вудку? Аж по довгих роках довів я також до того, що нині Гуцули і другі сплели вже легенди про моє риболовство. Кажуть: „Занім пструги пливуть чередами як куда руков махне або свисне, або на фльоєрі заграє“!

Риболовство на вудці, се рід артизму; треба тут конечно уміти добре слідити рибу і мати досить відповідної зручності, бо инакше небуде ніколи на вудці риби а замість смаженої хіба лиш слінка на язичі. Щонайменше тоді не буде риби, коли конче здалаби ся і як хочеть ся її спіймати.

Гості.

На тім чудовім озері мав я свій човник, котрим гуляв деколи вздовж і попереку до схочу. Часами вечером гнав я човником горі озера, де впадали потоки. Там можна було на нарісницї ловити найтяжші пструги. Се велика приємність почути, як нагло шарпне сильний пструг за вудку аж вудило й рука зігнути ся. Звичайно, все ще хищна жилка в смирнім хрищенім серці. Та що вдіяти, тяжко вилуштити ся з власної шкіри!

перекусці зладженій комітетом у тутешнього учителя п. Бойницького удав ся посол Лукашевич в товаристві всіх гостей до гостячих ся сели у честного господаря Олекси Рудана, де п. Савуляк прекрасною своєю промовою пірвав серця численно зібраного тут мужицтва, а пан посол Лукашевич, вичитавши незвичайний настрій присутніх, в коротких а добірних словах зобразив успішний хід і наслідки політики всіх руских буковинських заступників в парламенті, та звернув увагу деяких може ще сего не свідомих селян, щоби не пробували як колись „проти води плисти“.

Тут вивязали ся різні на сю тему прості, а щирі бесіди селян, з котрих радісно відбивалось правдиве зрозумінє користного для мужицтва українського руху і політики всіх теперішніх мужицких наших заступників у Відні. Поважний господар дому. п. Олекса Рудан з радісним виразом лица, звертаючись до посла Лукашевича, сказав: „Любий наш пане после, аж тепер ми наглядно пізнали правдиву вашу щирість до бідного а темного мужицтва. Колись виділи ми, тай то не всі, хіба сільські депутати, посла при виборі, а потім лица его більше мужик не видів, а тепер иньша доля, иньший світ настав для нас, бо ось ви, любий наш после, не жалуете своїй праці не тільки в Відні, але без відпочинку трудите ся, збираючи парід около себе по селах і як брат братови обіцяєте здобутки і браки посольської праці, та списуєте протоколи жалів і потреб до тепер так ошученого мужицтва. Ось і тепер не пішли ви мій пани на балі, а пішли між нас засісти при мужицкім столі. Така праця і таке поступованє мусить отверезити кожного якимись туманами загуляканого мужика. По сїм попрацав посла Лукашевича в імені громади приходячої поступенно до самопізнання начальник громади п. Потурнак серед невмовкаючих окликів „славно“ і „многа літа“.

Присутний.

Політичний перегляд.

Конференція клубових предсідателів.

З Відня доносять, що вчєра відбула ся конференція предсідателів парламентарних клубів, на якій явила ся також президія християнсько-соціальної партії. Ціллю сеї конференції було виготовити план праці парламенту в надходячій осінній сесії. Із рамени „Славянської Єдноти“ явив ся лиш посол Урджаль, який повідомив президента палати послів Паттай, що „Славянська Єднота“ заповіла вже перед тиждем засіданє на 19. с. м. пополуни і самє тепер відбуває свої наради. Тому повинен президент Паттай пождати на рішення „Сл. Єдноти“. Опісля конференція клубових предсідателів ухвалила відбути своє засіданє в середу о год. пів до 10. перед полуднем. Посол Урджаль пристав на сю пропозицію.

З угорського парламенту.

Посла Юрія Негіа, що просив о слово в справі розстрілена Ферера, не допущено до слова. Коли вичерпано дневний порядок, пропонував президент парламенту задля коронної ради, що має ся сьогодні, зн. у середу, відпочити слідуєче засіданє на пізнійший час а справу скликання передати єму самому. Президент буде уважати своїм обов'язком скликати послів в час, коли палаті буде можливо

В човні вудка, в руках весло, при боці флет, на поясі лямпка, гомівки голі, на ногах окремішні риболовські черевики, ще й пушка в човні — деколи лучались качки по дорозі — отак виряджав ся я на вечірне риболовство, коли було догідне тихе вереме. Відтам вертаю пізно на вечерю з чорними пстругами. Нераз стелить ся довкруги густа темрява, лиш лямпка на поясі кидає світло навперед човника а з гатіревої хатини світить світло крізь вікно як зірка, показує дорогу, куда човник гнати.

На відпочинок покладу весло у човен, возьму флет у руки, човник розгоном пливе спокійно далі, під писком човна хлюпає вода а широким гладким озером розливають ся тужні звуки фльоєри. Від стіни гати і з лісу високої полонини над озером, „руський-діл“, лунає чудний відгомін і по два три рази, як де стояти. Деколи ніч темна, а деколи зійде за гори місяць, розстелить своє бліде світло по гладкім озері та зілле спокійне своє сяєво з тужним мягким гомом солодких звуків флету. Відгомін вторує в чаруючий спосіб. А кругом тишина, лиш вода хлюпоче під дзюбом чайки.

(Далі буде).

полагодити ще свої некучі справи. Посол Фаркаш заявляє ся проти сеї пропозиції і ставить внесок, щоби слідуюче засідане палати відбуло ся таки в надходячу п'ятницю і на дневний порядок поставлено справоздане банкової комісії.

За пропозицією президента голосувала майже ціла палата послів.

Коронна рада у Відні.

Сьогодні відбуває ся рада угорських міністрів під проводом цесаря. Скликає ві збуджує очевидно здогад, що угорська криза в скорім темпі зближає ся до кінця. В протягу сего тижня являть ся у цесаря окрім др. Бекерлого ще чотири угорські політики. Коли би покликане політичних провідників не принесло жадного успіху, тоді можна сподівати ся, що монарх зверне ся до осіб, що стоять поза коаліцією.

В кругах партії незалежних ходять чутка, що монарх на сьогоднішній міністерський радї не зажадає від міністрів поради, але поставить їх сам перед ультиматум. В кругах конституціоналістів говорять, що цесар пристане лиш на такі концесії, на підставі яких теперішнє коаліційне міністерство могло-би привести до розв'язки угорської кризи в той спосіб, який відповідавби засадам конституції. „Pester Lloyd“ доносить про голоси віденських кругів дотично сьогоднішньої міністерської ради ось-що: Коли др. Бекерле і його товариші згодять ся відповісти конституційним замірам монарха, який не думає уживати насильства, і оставши далше при кермі, тим самим ошадить богато короводів, то можуть числитися на певну прихильність з его стороны до деяких уступок. В Будапешті думають, що монарх зав'яже угорських міністрів, щоби они відтигнули свої подання о димісію і задержали всіх зобов'язань, — затягнених в угоді з р. 1906.

Тому дуже можливо, що на коронній радї наступить вияснене ситуації в той спосіб, що теперішній кабінет остане далше при кермі угорської держави під тим усливом, що з'обов'язе ся відповісти постановам угоди з короною з 1906. р.

„Esti Ujsag“ доносить: В політичних кругах обговорювано сьогодні новий план Бекерлого, який має він предложити цесареві. Сей план має основувати ся на сконцетрованню всіх умірених членів парламенту, виключаючи всі крайні елементи. Згадана часопись каже, що монарх в принципі годить ся на сей план, лиш хоче на коронній радї переконати ся, чи цілий кабінет згодить ся солідарно перевернути на себе переведене сего плану.

Тимчасом часописи Кошута доносять, що сею радою хотять наперти на Кошута всіми силами, але Кошута, що вже не раз являв ся у цесаря, і тепер не подасть ся і отверто перед своїми товаришами представить монархови своє становище.

Робітники проти генерального страйку з нагоди приїзду царя?

Наспіла вістка з Турину, що заряд загальної робітничої конференції заявив ся рішучо проти проклямованя генерального страйку з нагоди відвідин російського царя і постановив звернути ся з відозвою до всіх робітничих організацій, щоби здержувати ся навіть від частинного страйку.

Подорож царя до Італії.

З Ялти доносять, що цар Микола відбуде свою поїздку до Одеси кораблем „Standart“; супроводжати мають царя міністри Фридерик і Ізвольський, командант царської палати і інші важніші урядники царського двору.

Справа Ферера в льондонському парламенті.

В палаті послів поставили члени націоналістичної і робітничої партії запит до державного секретаря Грея, що англійське правительство зробило, щоби не допустити до розстрілення Ферера? Грей відповів, що правительством не може відступати від своїх засад, іменню не втручувати ся у внутрішні справи чужої держави. Тоді соціаліст Grayson поставив внесок на відрочене нарад палати послів ізза незадовольної відповіді зі стороны правительства. Внесок перепав.

З парижского сенату.

Соціалістичний сенатор Flayssieres бажає внести інтерпеляцію відносно становлення правительства, яке оно задумує заняти зглядом Іспанії з приводу розстрілення Ферера. Міністер заграничних справ заявляє, що не лежить в обсягу діяльності французьких законодавчих тіл висказувати ся про події, що не мають жадного впливу на дипломатію Франції і після парламентарних засад є річю одиноких заступників Іспанії. Сенат приймає майже одностайно пропозицію міністра Пішона відсунути нараду над дотичною інтерпеляцією на неозначений час.

3 музичної школи ім. М. Лисенка.

Мимо численних зазивів в „Буковині“ не зголошило ся досі відповідне число учеників на науку сольового співу в нашій школі. Не беремо ся пояснити всі користи і привабливості, які може

мати посідач гарного голосу, коли ще його і сумлінно виображував. Зазначимо однак, що в нашій суспільності, якої члени обдаровані так часто пречудовими голосами, не використовує ся сих дорожчих, голосових скарбів, а марнує ся їх в тім переконанню, що Українець і без образования голосу перший співак на світі. Результати показують тимчасом щось иншого. Другі народи, які і голосовим матеріалом і музикальними здібностями не в силі з нами рівняти ся, виказують цілі заступи співаків, які не раз починали з дуже малими даними а кінці невсипучою працею і витревалістю добили ся навіть світової слави. Деж українські лави співаків? Крім кількох, яких можна порахувати і на пальцях одної руки, решта самі самоуки, ділетанти, які десь рік, два ясніють в якомсь вузкім кружку таких як і они ділетантів, і по короткім часі нерационального співання зі скричанням, знищенням голосом пропадають в забуття. Ось в Чернівцях мимо великого числа тут стало замешкавших Українців та мимо великого числа нашої молодіжи, напливаючої до шкіл з цілої Буковини та з сусідньої Галичини, ми не в силі виказати ся визначнішими співачками, особливо наше жіноцтво в протівенстві до других народностей солідарно занедбує сей фак, так, що ми здані на чужі солістки при наших найзвичайніших виступах. Щоби сему невідрадному становищу зарадити, утримує наша музична школа від 5 літ курс сольового співу. Та і досі не може она висказати відрадних результатів. Признаємо ся з сим публічно, бо нас не може стрінути закид, що наша учительська сила не відповідає своїй задачі. Бо ся сама сила вчить від 5 літ і приватно не-Українців і може похвалити ся не аби якими успіхами. Впрочім не можна тут сконстатувати якоїсь анімовані саме проти нашої школи. Наше жіноцтво і в чужих школах не користуєт з нагоди, щоби свій голос виразити. З муштинами справа стоїть лише тому трошки ліпше, що маємо між ними чудові з натури голоси, які однак всі марнують ся як ділетанти, які хіба у нас блистять, а не можуть утримати ся на ширшій полі. Підносимо сей апел до Родимців в тій надії, що чейже дехто відкликне ся на него. Шкільна молодіж вже уладнала свої відносини, академики вже цілком в компетії, тепла пора вже минула, тож можна би вже починати науку. В надії на можливість ще прийняти учеників заряд ще не розпочинав науки сольового співу, а назначив її початок на 1. падолиста с. р. З сего згляду вписи відбувають ся ще до першого падолиста і приймає ся учеників також і на другі предмети як фортеп'я і скрипка. А оплати цілком не великі вносять: За сольовий спів і фортеп'я 8 К місячно, за скрипку 6 К місячно. Крім сего платять новоступаючі ученика одноразово 4 К вписового. Вписи приймає ся щоденно крім неділі і свят в льокалі школи ул. Петровича ч. 2, від год. 3—6 по полудні. — *Заряд.*

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. жовтня 1909.

Календар. П'ятниця 22. (9.) Янів, Андроник; рим.: Марії Сал. М. Схід сонця 6:34, захід 4:55. — Субота 23. (10.) Евлампій, Теофіл; рим.: Івана Кашістр. Схід сонця 6:36, захід 4:53.

Цінавий спосіб. Як відомо вже нашим читачам, внесено на останній сесії буков. союму також інтерпеляцію звернену проти волоского урядника при лісах гр.-пр. фонду, Купаренка. Сю інтерпеляцію внесли волоскі послы а між підписами під нею було також імя посла Тита Ончула. А що-ж тепер показує ся? Посол Тит Ончул не підписав сеї інтерпеляції! Его підпис умістив тут пос. Аврель Ончул, брат Тита, вправді в порозумінню з п. Луцупом, але без якого небудь порозуміння в тій справі з Титом Ончулом. Останній повідомив про се особним листом президента краю Експ. Бляйбена і маршалка краєвого Експ. Ю. Василька.

Пожар в Глібоці. Вночі з 14. на 15. вибух в Глібоці огонь. Згоріли дві хаті вдовиці Фрунзей і Івона Тоненчука, який є на заробітках в Канаді, а дома лишив жінку в злиднях і недостатках. Прибувши на поміч сичовикам і пожарничому товариству вдало ся уратувати лише стіни, бо солом'яна крівля згоріла, нім прийшла поміч. Доми не були обезпечені. Причиною огню є підпал у хаті Фрунзейих. — Як довідуємо ся, винновника вже спіймано.

Розбишацтво. Недавно оголошували ми в нашій часописі вісти про розбишацкі події в околиці Селетина. Ледви се прогомівло, доносять нам знову слідуюче: „Буде з місяць, як доносили ми Вам про розбишацтво в сторонах Селетина. Від того часу жандармерія тамошня не відпочиває. Касарня жандармерії так стоїть пустою, бо жандарми день в день по 20 та по 30 покованих Волохів відпроваджують до криміналу в Сучаві. Мабуть з роду мури сучавської в'язниці ще не бачили в собі тільки нараз гостей. Жандарми дають собі тепер духа, Оноді оден показував мені, що від урядованя аж ему чиколонки пооблазили

і попухли! Але бо і злодії неначе борбу видали на жите і смерть. Майже кожного ранку чути, що того, або того обікрали. Тут плаче газда, бо вкрали у него вночі воли, а там десятеро овець, а тут зголошує ся лісничий, що покрали ему п'ять стріліб, роги оленя без ліку і всю одіж, так що лишив ся, як спав. З 12. на 13. сего місяця добули ся злодії через вікно до гр. кат. церкви в Садові, взяли скарбону з всего 14 коронамп, бо гроші з часті вибирає ся і передає ся до каси. Скарбону розбили, гроші забрали, а скарбону поставили вартівникови під голову. З річий церковних злодії не рушили нічого. Передтим в Садові не чути було про крадіжки, хіба верхами далеко. Тепер жандармерія пішла у верхи шукати злодіїв, а они крадуть в селі“.

Видатки на удержане союму. Кошт удержання союму галицького, після краєвого бюджету на рік 1910 представляєт ся як слідує: Кошти подорожі послів 9500 К, діти посольські 72.000 К, кошти друків 60.000 К, списуване справоздань 12.000 К, писарі денні 1300 К, ремунірації урядників виділу краєвого за додаткову працю в часі засідань соймових 2400 К, прислужі 2600 К, на доповнене бібліотеки соймової 1000 К, паливо 3000 К, запущкане і мите підлоги 200 К, потреби канцелярії 2000 К, ріжні дрібні видатки 1000 К, — отже разом сума видатків 167.000 К. Рубрика доходів має лише одну позицію, іменню дохід із продажі друків соймових... 50 К. Кошт удержання союму в році минувшій вносив 190.993 К.

Оповістки, іменованя і т. п.

3 товариства учителів висили шків „Сноворода“. Засідане виділу і комісії для укладу українських шкільних підручників відбуде ся в п'ятницю дня 22. с. м. о 5. годині по пол. в П. гімназії. — За виділ: др. Артимович, голова, В. Домбровский, писар.

Подяка. Укр. акад. тов. „Союз“ нехай прийме отсею дорогою щирю і сердечну подяку за ласкавий дар для гімн. бурси у Вишніци. Нехай за слідом тов. „Союз“ іде наша ціла суспільність та нехай допомагає шкільній молодіжці будьто грішми будьто натураліями. Не допустім до того, щоб наша молоденька бурса мала згинуті. Датки прошу надсилати на руки голови товариства проф. Голубовича. — За виділ: Ежен Голубович, голова, Мелекна, секретар.

Небавом вийдуть накладом Н. Кракалії календарики на рік 1910. Хтоб з вп. учителів хотів замовити їх для своїх школярів, зволить повідомити підписаного, кільки ему примірників вислати. — Кость Кракалія, Гатна, Буков.

† Посмертні вісти. Дня 18. жовтня с. р. помер в Чернівцях член міської ради, надсвітник Юліян Тромпетер в 54. році життя. На засіданню міської ради дня 14. вересня с. р. захорів він тяжко і власне від того часу почала та немилосерпна слабкість підкопувати его здоров'я. В останнім часі прилучилось ще запалене легких. Із смертю п. Тромпетера уступає із публічного життя велим маркантна людина, яка прислужилась загальному добру немало своєю ревною, совісною діяльністю в міській радї.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Четвер, 21. жовтня: „Die Dollarprinzessin“, оперета в 3-ох відслонах Фалы. — П'ятниця, 22. жовтня: „Rosenmontag“, офіційська трагедія в 5-ох відслонах Гартлебена. — Субота, 23. жовтня: (по полудні для учеників о зниженій ціні) „Kabale und Liebe“, трагедія в 5-ох відслонах Шілера; вечером: „Die lustigen Weiber von Windsor“ (комічне), фантастична опера 3-ох відслонах Ніколая, (в 3-ім акті балет). — Неділя, 24. жовтня: (по полудні о половині ціні) „Der Zigeunerbaron“, оперета в 3-ох відслонах Штрауса, в якій возьме участь п-ї Ф. Лопатинська; (вечером) „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох відслонах Фалы.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 20. жовтня 1909.

Царгород, 20. жовтня. (Кб.) Міністри заграничних справ і фінансів повернули із подорожі по Анатолії, де населення справляло їм величезні овації.

Відень, 20. жовтня. (Кб.) Члени угорського кабінету прибули сюди на міністерський нараду, який буде цесар проводити. Авдисяция Андрашого відбуде ся перед міністерською радою.

Лісабона, 20. жовтня. (Кб.) Вчора експлодувала бомба близько французького костела св. Людовика; при сій нагоді не склало ся жадне нещастє.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

138 (2—3)

О П О В І С Т К А.

Низше підписані подають отсим Вп. П. Т. Публиці до відома, що в суботу, 16. жовтня с. р., отворили в Чернівцях при улици Паньській число 12

Торговлю масарску і делікатесів

та заосмотрили єї в
елегантну комнату до снідань
і знаменитий буфет.

Чернівці, в жовтні 1909.

З глибоким поважанем

Памуля і Грекул.

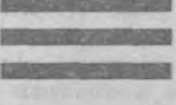
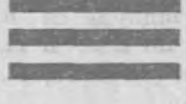
Шукаємо зручної

ДІВЧИНИ або ХЛОПЦЯ

щоби вміла скоро писати по руски й по німецки на машині „REMINGTON“. По близші інформації треба звертати ся до Союза руских хліборобских спілок на Буковині „Селяньска Каса“ в Чернівцях, вул. Паньска ч. 33.

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові,
 гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16.50
На стациї в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кізмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селяньскої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожіють кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селяньскої Каси“.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутя по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селяньській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецких книгарнях.

Головне жерело набутя: „Селяньска Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнийший і прямо необхідний для кожної людини.

Обем его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарію, червоно друковане, суть в ній найважніші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь кількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селяньскої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селяньска Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцеві відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку кількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто меньше винесе, чим при поодиноких висилках.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Гти у Відні і П. Піхлера і Сини в Грацу.

Артикули до подорожи славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з марною „Комет“.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.
В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.
НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмотренний склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одного-шпальтової стрічки або 10 місця дрібним друком (petit). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровица число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реклямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко приложі коштують по 2, 3 і 4 сотики від питуки.

Належностей за анонса марками поштовими не приймає ся.

Соймова виборча реформа.

□ Минулої п'ятниці і суботи, 15. і 16. жовтня, радив наш буковинський сойм головно над соймовою виборчою реформою. Ще в попереднім числі „Буковини“ для народу писали ми, що консистория і Німці хочуть не допустити в соймі до ухвалення сеї реформи а нині можемо вже донести вам, дорогі читачі, що се їм не вдало ся і що наш сойм прийняв вже новий закон про вибори до сойму. Сей закон, то великий, дуже великий здобуток для добра нашого народу!

Передовсім через те, що ті вибори буде собі вести кождий нарід окремо. В громадах сплише ся всіх управнених до голосованя, окремо Русинів, окремо Волохів, а окремо Жидів та Німців і Жиди наприклад не будуть голосувати з Русинами, але з іншими Жидами. Через те ніхто нам ані ми нікому не будемо перешкаджати в виборі посла до сойму і кождий нарід буде тепер певний, що вибере собі своїх послів, кільки ему їх призначено.

Русинам визначено в тім новім законі 17 послів. Одного мають вибрати собі наші св'ященники, 10 послів вибирають ті Русини, що платять що найменше 2 К. річного краєвого безпосередного податку, а 6 послів мають вибрати собі всі Русини, між ними також ті, що не платять ніякого податку а мають лиш 24 роки і від півроку мешкають стало в якійсь громаді. Разом отже 17. Для тих десятків послів наших з громад, яких вибирають лиш ті, що платять 2 кор. податку на рік і для тих 6 послів, що їх вибирають не лиш оподатковані, але всі, що мають 24 роки, — є визначені особні виборчі округи.

Другою отже дуже корисною постановою в тім новім законі є се, що тепер розширено виборче право до сойму і на тих, що давніше не мали сего права. Неоден з них гірко вислужив цісареві при війську а до соймових виборів не зміг мішати ся, бо не платив податку. Тепер сего вже не буде.

Третою дуже гарною прикметою сего закона є се, що послів руских будем тепер мати в соймі аж 17. Дотепер було їх лиш 6. Всіх послів було дотепер в нашім соймі 31. З поміж тих 31 ми, як сказано, мали лиш 6, Волохи аж 13, Німці 5, Поляки 4, Жиди 3. А тепер всіх послів буде в соймі 63. З того ми будем мати 17, Волохи 23, Жиди 9, Німці 8 а Поляки 6. Отже порівнаймо наприклад число волоских послів і наших дотепер а на будуче. Побачимо, що Волохи мали дотепер більше ніж два рази тільки послів своїх в соймі, що ми. Вони мали 13 а ми 6 послів. А тепер ми будем вже мати 17 а вони вже не два рази по сімнадцять, але лишень 23. Між волоскими, польськими і жидівськими послами будуть ще і на будуче послів від волоских, польських та жидівських дідичів. Всі ми однак знаємо, що дідичів чимраз менше, отже колись і послів своїх вони не будуть мати. Тоді ми зрівнаємо ся щодо числа послів з Волохами. А не забуваймо, що хто має більше послів, той

має в соймі більше оборонців своїх прав. А більшість про все рішає в соймі.

Четвертою гарною прикметою сего нового закона є се, що в виділі краєвим ми маємо мати на підставі сего закона двох Русинів, з яких один мусить бути заступником маршалка. Дотепер лиш припадково маємо ми пана Дра. Стоцького у виділі краєвим. Не було сказано, що се мусить бути Русин. А тепер вже є се сказано. Теперішній виділ краєвий складає ся з 4 членів і маршалка. Припадково є між ними один Русин, др. Стоцький. А на будуче виділ краєвий має мати маршалка і 8 членів. Між ними має бути двох руских членів. Один з тих двох Русинів буде заступником маршалка. Другим заступником маршалка буде Волох.

Пятою доброю прикметою сего закона є се, що тзв. вальманів вже не буде і наші люди будуть вибирати собі послів в своїх громадах, безпосередно і тайно, картками. Хто брав участь в давних соймових виборах, той зрозумів, який тепер поступ на ліпше зроблено в тім новім законі.

Має він ще багато інших добрих прикмет, та досить вже і тих, аби пізнати, що сей закон є великим, дуже великим здобутком наших послів для народу. Проти него ставало багато ворогів а предсі наші послів так розумно сю справу повели, що закон сей прийнято в нашім соймі 23 голосами проти 7. На тім засіданні, коли раджено над сим законом, промовляли за ним горячо пос. Николай Василько і Т. Левицкий. Передовсім промова Николая Василька була дуже гарна і вона немало причинила ся до сего, що закон сей в соймі перейшов. Тепер треба лиш цісарського підпису під тим законом а тоді найближші соймові вибори буде вже можна перепроводити так, як ми тут про них розказували.

Цілий руский нарід на Буковині і поза Буковиною радує ся тим новим нашим здобутком. Во треба знати, що наприклад в Галичині ще не могли тамошні Русини здобути собі такого закону.

Дідичівська махінация.

□ Як відомо вже нашим читачам, на підставі нового громадского уставу знесено на Буковині тзв. гутсгербти або по нашому двірські обшари і від тепер дідичі належать у нас до одної громадської звязи разом з всіма людьми в селі. Належачи до одної звязи громадської, дідичі мають тепер обов'язок причинятись до видатків громадських, головню до видатків на поліційну сторожу.

Се дідичам не подобає ся. Отже старають ся вони тепер всіма способами привернути собі назад хоч що важнійше з тих давних їх прав, які вдалось нашим послам видерти від дідичів через переведене нового громадского уставу.

Що-ж отже роблять тепер дідичі в тій справі? Послухайте!

Є в тім новім громадскім законі 85 параграфів, в яким сказано, що дідичі можуть своїм коштом провадити поліційний нагляд на своїм одноцільнім маєтку, коли він обіймає що найменше 50 гектарів. Ті 50 гектарів мусять бути на одній терито-

рії, а не розкинені то тут, то там. Як який дідич зможе вказатись, що в его маєтку є така територія, де при купі є що найменше 50 гектарів дідичівського поля, тоді такий дідич платить від такої території громаді на громадські видатки лиш від 60 процент свого податку за сю територію а за решту утримує собі поліційний нагляд на тій території в своїм заряді. Від такого отже поля громада дістає лиш частину з тих грошей, які би припали громаді, коли-б дідич не мав того поля при купі, в одній території.

Сей параграф можна розуміти лиш так, що дідичі лиш на одній такій території можуть мати право провадити поліційну сторожу в своїм заряді. Та так не хочуть сего параграфу розуміти дідичі. Вони зажадали, щоби на всіх їх територіях, де лиш вони мають при купі що найменше 50 гектарів, признавати їм се право.

Виділ краєвий, на засіданні з дня 14. жовтня постановив вже навіть, проти голосу одного п. дра Стоцького, признавати їм се право при полагодженню подань дідичів о вилученє їх маєтків із звязи громадської і о признавє їм власти поліційної на усіх належних їм територіях, скільки їх не булоб, скоро вони не менчі як 50 гектарів.

Нам видає ся отся засаднича ухвала виділу краєвого очевидно несправедливою і тому ми звертаємо ся тут до наших громад з порадою, аби вони в кождім такім випадку вносили рекурс до адміністраційного трибуналу у Відні, де є вже тепер високам урядником наш чоловік, бувший прокуратор в Чернівцях, п. Михальский. Найліпше буде відноситись з тим в кождім такім випадку до адвоката черновецького п. д-ра. Дутчака.

Небавом ми оголосимо в тій справі особну книжечку і там представимо всю ту махінацию дідичівську, яка має на оці користь дідичів а велику шкоду і кривду громад.

Дідичі хочуть, аби признали їм властиво знову всі їх давні привілеї та щоби вони не платили на потреби громадські те, що на них припадає, однак проти таких стремлень дідичівських наші громади хіба схочуть і зможуть боронитись!

З нашого сойму.

□ Крім найбільшого і найважнійшого закона про новий спосіб соймових виборів, на підставі якого закона наш нарід руский на Буковині, дістав в свої руки значно більшу силу, ніж мав її дотепер, — полагодив наш сойм минулої п'ятниці і суботи ще деякі важні закони, про які тут власне хочемо розказати нашим читачам.

Зачнемо отже передовсім від того, що прийняв тоді наш сойм два наглі внесення дра Стоцького. Перше внесенє дра Стоцького стріміло до сего, аби як найскорше можна було впровадити в житє так важний за задовжених селян закон про рентові господарства. На підставі сего закона наші селяне будуть діставати високі позички на свій ґрунт, або на купно ґрунту, як лиш зобов'язуть ся, що через 56 літ (як сплатять довг до 20 літ, то лиш через 20 літ) не будуть вони обтяженою такою позичкою свого ґрунту ані ділити ані продавати. На сі позички треба грошей. Отже власне др. Стоцький поставив нагале внесенє, щоби на сю ціль призначити покищо п'ять мільонів корон. Сойм прийняв се внесенє одностайно.

В другім наглім внесеню жадав др. Стоцький, аби сойм означив громадську дорогу, яка йде від Ставчан до Малантинців і відділюючись від повітової дороги Неполоківці-Бабин

переходить через Южинець, Шинківці аж до границі заставницького староства — як повітову дорогу. І се внесене прийняв сойм одногласно.

Остаточне ухвалення тоді також на внесеніе пос. Николая Василька так званий закон про виборчий примус. На підставі того законавсі без згляду виборці Буковини, які вибирають членів чи то до ради державної, чи то краєвого сойму, чи до ради громадської, мусять явити ся особисто в назначених днях виборів з виборчими картками перед виборчою комісією. Хто би сего виборчого обов'язку не виконувив і не міг би достаточного виправдатись, підлягає грошовій карі в сумі від 1-ої до 50 кор. Притім можна узгляднити ось які випадки: а) недуга самого виборця, слабкість в его родині або інші важні справи, які унеможливають сповнення виборчого обов'язку, б) конечно заняті в важних своїх справах, в) коли виборець находит ся за границею, і не можливо єму вернути домі. Такі причини звинення узгляднить ся. Кару признає належна повітова політична власть. Кождий виборець мусить, внести до повітової власті подане із відповідним виправданєм, чому не голосував, найдовше до 14 днів по назначенім речинці виборів; пізнійше внесених подань не узгляднить ся. Коли виборець, на якого наложено кару, почувавсь невинним, може він внести до 8-ох днів рекурс. — Цілю сего закона є примусити наших людей до голосованя, бо були випадки, найбільше при громадських виборах, що наші люди, хоч мали би більшість, тратили ся більшість через те, що багато з них не явилось при голосованю і вибраними ставали вороги, хоч їх було вераз значно менше в громадї. При голосованю було їх більше, бо они, розуміючи свій інтерес, все всі тоді сходились. Такого закона ждали собі наші люди і тепер вже сойм ухвалив его.

ДОПИСИ.

Січове свято.

Гайбона.

Дня 10. с. м. відбуло ся в Гайбоді велике січове свято. Зібрали ся на се свято всі гайбодські січовики й січовички, пів громади інших громадян, як і невеличке число сторонських людей. Крім того прибули на се свято делегати з Черновецьк. Вп. пани: Ілько Попович, Сірецький, Гордий і Корийчук, делегат кімчанської „Січі“ д. Остап Попович, та кілька панів учителів. З місцевої рускої інтелігенції не бракував майже ніхто.

О год. 1-ій удали ся делегати „Союза“ і інші гості з інтелігенції замісцеві з тимчасовим головою повітовою „Союза Січій“ п. Канюком до „Читальні“, де була в комплекті зібрана вся „Січ“ і багато гостей-селян. Входячих привітав місцевий хор гримкою привітною пісню. Велика зала наповнилася битком.

Свято отворив кошовий місцевої „Січі“ Тодосій Букатар, вітаючи сердечно всіх гостей. По сім промовляв надучитель Сергій Канюк. Він виголосив цілий відчит про організацію січову, про значіння та про способи піднесення січової організації. В півторагодинній промові порушив безсідник майже всі хибки в січовій організації, та вказав, як ті хибки усунути можна; далі подав, так сказати-б, приписи, як повинен кождий січовик заховувати ся, щоб піднести славу і честь свого січового коша. Свою промову закінчив покликком до товаришів січовиків і інших так: „Товариші і всі присутні, що зволіли вислухати мене до краю! До вас, що колись мете роздумувати над моїми словами, коли нам котрому хоч ізза одного слова живійше забє ся в груди серце, а в душі з'явиться велике чуте любови до свого рідного народу і воля, щиро служити і працювати для добра народу, то піднесіть гордо до гори голову і підійдіть до народ. Великі будуть ваші діла, більші чим ваших учителів“.

По сім промовляв п. Гордий. Палкі але наскрізь щирі слова бесідника так і ляли ся в душу слухачів; наче видно було, як то в їх серцях починає блимати огонь, огонь любови до рідного народу, огонь самопожертвованя для добра загалу.

П. Остап Попович підніс в своїй промові велику вагу таких свят, наколи на свята є прибудуть і сусідні „Січі“. Тоді то здібають ся люди з різних сіл, розбалакають ся і пізнають свою спільну долю і недолу, та вчать ся боронитись проти спільного ворога.

П. Корийчук заохочував січовиків до сильної організації і зазивав, щоб всі січовики стрімили до просвіти, бо в просвіті наша сила. Доки нарід темний, доти і організація мужиків буде слаба. Далі звернув увагу на п'яństwo, яке так сильно розгніздило ся між нашим народом, і зазивав, щоб не лиш аби Січовики не пили по корчах, але аби й других відвертали від п'яństwa.

О. Антін Кордовський говорив обширно і переконуючо о лихих наслідках п'яństwa і зазивав, щоб по приміру п. Корийчука поступали всі мужики, аби явля і отверто заохочували нарід до тверезости, позаяк такі апостоли тверезости мужики

зможуть в сім згляді більше зробити як інтелігенція.

По промовах слідували сьпіва і деклямації Мішаний хор (січовий) відсьпівав пісні: „Де єсть руска вітчизна“, „Ой летіла зазуленька“, „А звідси гора“, і „Козаченьку, куди йдеш?“ Січовик Никифір Максимюк відеклямував поезию „Довбуш“, а січовичка Параска Максимюк поезию „Причина“.

По сім всі січовики і січовички вставили ся чвірками до походу. На передї йшли делегати „Союза Січій“ і січова музика. Величавий був се похід селом, бо не лише самі січовики рушили до походу; за ними плили всі учасники свята, так що на пів кілометра був гостинець заповнений народом.

Вирави відбули ся бездоганно, вправляючи січовики вивазали ся з своєї задачі як найліпше.

По виравах рушив похід знову до Читальні. Перед Читальнею подякував надучитель Сергій Канюк сердечно всім гостям за їх участь і просив, щоб були ласкаві і на будуче загостити при такій нагоді до нашої січі. В імени Союза і гостей попрощав ся з січовиками д. Ілько Попович. Хор відсьпівав „Ще не вмерла Україна“ і „Не пора“, і попрощав відходних гостей.

По сім відбули ся в читальняній салї танці.

Гайбона.

В справі надучителя п. Сергія Канюка.

Із Гайбоді одержали ми сими днями довге письмо, з якого подаємо тут найважливіші місця. Читаємо так: Нас низше підписаних, навістив сими днями великий жалє, коли ми вчули, що має опустити нас наш надучитель п. Сергій Канюк. Ми пізнали, що се чоловік, який не живе для себе, але для свого народу. В Гайбоді, де селяни самі почали організувати ся і се їм дуже трудно приходило, дістали ми в особі п. Канюка чоловіка, що дбає не лиш о вихованє наших дітей, але також о розширенє просвіти між старшими людьми. Коли ми з великими труднощами ставили собі „Народний Дім“, то п. надучитель своїм дорадчим голосом усунув між нами всякі непорозуміння, привернув порядок в читальні, яка тепер на вдоволенє усіх громадян розвиває ся дуже гарно. Дальше п. Канюк провадить нам касу позичкову, оснований товариство „Шкільну Поміч“, чим багато убогих дітей заратовано. Дбає о розвій гімнастичного тов. „Січ“, завів курс аналіфбетів і підніс січовий та церковний сьпів.

Взагалі сповняв п. Канюк свою просвітну роботу у нашій селї завсїгда безкорисно і дуже ревно. Тому, коли-би его нам взято, наші товариства упали-би, просвіта, яку він засадив у Гайбоді, зникла-би, а се все було-би виною краєвої шкільної ради, коли-би она взяла від нас п. надучителя Сергія Канюка. Тому звертаємо ся до всіх міродітних чинників о поперте нашої просвіти у відповідім місці, а головню просимо краєву шкільну раду, щоби она не допустила до того, щоби п. Канюк йшов від нас, бо в нїм ми Русини втратили свого провідника і щирого приятеля. Се був би замах на нашу молоденьку просвіту у Гайбоді.

Марко Стрільчук, Аксентій Круальєницький, Семион Лукинюк, Георгій Кройтар, Іван Кривошиза, Александр Зеленко, Михайло Максимюк, Софрон Лукул, Тодосій Букатар, Василь Кручко, Никифір Максимюк, Василь Руснак, Дмитро Стрільчук, Тодер Лукинюк, Ілія Крилюк, Петро Крилюк, Георгій Григорчук, Омелян Савчук, Ілія Головач.

Оршівці.

(Громадські вибори).

Засьвітло сонце і в наше віконце. Від 30-го липня до 6-го червня відбувались у нас громадські вибори. Вороги хотіли конче на 18 радних вибрати 8-ох жидів а 10 „своїх“, щоби потому мали більшу силу нищити наші товариства. Але Бог їм не поміг, хотий пан посесор із своїми зашниками видурував карти голосованя. Свою службу нагнав посесор силмиць до виборів грозячи, що їх відправить, колиби не голосували на ворожу нам лісту. Щоби бути певним вибору, лишили лан ішениці коло канцелярії громадської. Хто не хотів послухати посесорового окомана і не віддав йому своєї картки, того виганяли з лану. Своім лизунам обіцяв окоман дати ліпші снопи. Се йому не удало ся, бо до видатку приїхав хто инший і дав звичайні снопи. Тяжко було нам переперти 3 класу, бо до виборів провадили людей неначе вівці на заріз і не мож було їх опам'ятати. На 150 голосуючих дістала наша сторона лиш 69 голосів. Вороги утішили ся, що виграли в третій класі і хотіли конче забрати ще й другі 2 класі для себе. Однак люди спам'ятали ся. Не хотіли віддавати їм карток і доперва перед самими виборами понаписували картки на чесних господарів, котрі не знають ся на порцію сивухи і за жадні гроші не запродадуть ся ворогам. Таким способом дістали ми 12 своїх радних, які з поміж себе вибрани начальником Олексу Галіцко, котрий приобіцяє працювати для народу. Також і заступниками повинходили члени товариств. Маємо надію, що наша старшина громадська піде тепер иншою дорогою, не против

нас, але за нами і підопре нас при будові „Народного Дому“ і вплине на молодіж, щоби она тримала ся чесно і вступила в товариство, як то дія ся по других селах. — Оршівський.

Політичний перегляд.

Парламент вже знову радить.

В середу зійшов ся австрійський парламент у Відні на перше засіданє. Загально думають тепер, що шкода робити собі великих надій на успішну працю в парламенті, бо Чехи вже давно заповіли, що они будуть старати ся розбити сей парламент за те, що Німці унеможливили їм наради в їх чеській соймі і за те, що теперішні міністри хочуть предложити цісареві до санкції закони, ухвалені соймами чотирох майже чисто-німецьких країв і звернені головню проти навалу чеського народу в ті німецькі околиці.

Хотючи отже пімстити ся за те, злучили ся всі Чехи в оден табір, що заняв вороже становище зглядом президента міністрів барона Бінерта, і вже при отвореню парламенту привітали они міністрів окликком протесту та зазивали їх забрати ся. Сала нарад була в середу наповнена спорим числом прибувших послів. Президент міністрів барон Бінерт заявив, що сесія отворена, а найстарший віком посол др. Функе заняв місце предсідателя. Др. Функе виголосив сердечну промову до парламенту, до якого посла увійшли на підставі загального виборчого права. Підчас того чеські радикали піднесли великий крик в салі і старались заглушити слова дідуса др. Функе. По промові посла др. Функе зложив присягу нововибраній польській посол граф Скарбек. Німецький посол Волф запротестував проти того, щоби вибір президента парламенту пересувати на п'ятницю і тим самим повинувати ся союзни славянських послів. Посол Волф жадає, щоби вибір відбув ся таки на першій засіданю.

На се заявив др. Функе, що сей вибір пересунено тому на п'ятницю, щоби поодинокі партії мали досить часу порозуміти ся що-до особи будучого президента палати послів. На сім покінчило ся се перше засіданє, бо крики з чеського боку присилували д-ра Функе перервати засіданє на 48 годин. Слідуюче засіданє відбуде ся в п'ятницю, 22. жовтня о 11. годині. Положенє мабуть не поліпшиться ся. Чехи, які розпочали борбу, висували свого кандидата на президента в парламенті, задля чого можна сподівати ся дальших неспокоїв в парламенті. А працю сего парламенту ждуть тисячі виборців і сподівають ся від него полагожденя всіх своїх потреб.

Угорські міністри у Відні.

Про політичне напруженє на Угорщині ми вже вераз писали і згадували, як то там кожда партія має свою стежку до ослабленя впливу австрійського в угорській державі та як там тепер партія парламентарної більшости, партія міністра Кошута, хоче взяти керму державну лиш у свої руки і тоді так правити нею на Угорщині, щоби цілком відділити її від Австрії, так, що ще хіба узнавалось би австрійського цісара королем Угорщини. Тому то монарх не може рішити ся пристати на жаданє більшости і веде з угорськими політиками безнастанні переговори, які звичайно розбивають ся о впертість угорської політики.

Видачи, що такі переговори не доведуть до нічого, скликав монарх на минавшу середу всіх угорських міністрів і давав з ними радити. Поставив їм передовсім цісар на тій радї питає, під якими услів'ями хотять они остати при кермі і додержати обіцянок, даних в угоді між Австрією а Угорщиною з року 1906. Тоді кождий з міністрів висказав свій погляд, по чім замкнено раду, яка тревала всего 25 минут. По сім видно, що й ся проба не вдала ся. Правительство угорське заявило, що оно не може остати а на его місце може прийти або партія, що має більшість в парламенті, або прочі партії парламентарної меншости. Але тому що неможливо зєднати менші партії в сильну групу і її передати державну керму, то лишає ся хіба партія Кошута. Однак тій партії монарх не хоче повірити правліня. З свої причини зверне ся монарх правдоподібно до інших політків і за їх помочю буде старати ся зробити кінєць напруженю в Угорщині, через яке ціле по-

літнче жите вже від довшого часу не може поступати наперед.

Демонстрації проти розстрілення Ферера.

Оповіді розстрілено в Іспанії анархіста Ферера без справедливого переведення слідства. Сей крок еспанських властей викликав в цілм світі велику бурю протесту і негодованя.

Ціла Італія і Франція заговорила голосно устами робітничих верств про нелюдський учинок еспанських властей, французські робітники рішили навіть бойкотувати товари, перевезені еспанськими кораблями і не виладовувати їх у французьких пристанях.

Навіть у парламентах порушено сю справу, як пр. в лондонським, парижським та голландським, де поставлено запитання до правительств, які кроки оно поробило, щоби не допустити до розстрілення Ферера? Розуміє ся, що нараду над сею інтерпеляцією відсунуено, бо правительство дало виминаючу відповідь, ховаючи ся за свої державні закони.

Будь-що будь знов одна душа упала жертвою запеклости та жорстокости еспанської. Сим кроком еспанське правительство здобуло собі в культурнім світі багато ворогів, а головно таки в нутрі своєї держави, де постошні верстви не так легко простять ему се.

НОВИНКИ.

Чернівці, 21. жовтня 1909.

Календар. Субота 23. (10.) Евлампій, Теофіл; рчм.: Івана Капістр. Схід сонця 6:36, захід 4:53. — Неділя 24. (11.) Н. 21. (20.) п. С., Филип; рчм.: Н. 21. п. С., Раф. Ар. Схід сонця 6:37, захід 4:51.

□ **Особисті вісти.** Всі наші послы до державної ради виїхали до Відня. Не знати лиш, чи державна рада буде тепер могла довше працювати, бо Чехи не хочуть допустити до сего. Є можливе, що вже небагом раду державну через те відсунуть ся а правительство стане само правити всім без державної ради. О тім, щоби розв'язано тепер парламент і аби мали наступити нові вибори до парламенту, нема ще що думати.

□ **Др. Іван Франко,** знаменитий наш письменник, задержав ся нині в четвер, в переїзді з Галичини до закордонної України, в Чернівцях і замешкав у дра Стоцького. Того самого дня вечером виїхав др. Франко у дальшу подорож.

□ **Наша політика, нацапи і жидівські лихварі.** Як відомо нашим читачам, ми все рішучо і строго виступаємо проти лихварів так жидівських як і не жидівських. Найбільше тих лихварів є в наших горах. І тому на недавніх вічах посла Н. Василька посол Спинул, др. Стоцький, М. Огороднік і посол Василько незвичайно ясно і рішучо виступили проти лихварів. Пос. Василько просив навіть судий, аби они добре уважали на лихварів і як слід карали їх. Таксамо заявив се пос. Н. Василько на недавнім, суботнішнім засіданню нашого союму. Майже всі часописи заговорили про се. Впрочім і без того ми вже від давних літ на те закладаємо в наших горах каси і всякі спілки і на те наші послы виставлялись тепер о новий закон про рентові господарства, аби відновити наших хліборобів, аби вирвати їх з лихварських рук. — Тимчасом так звана „Православна Русь“ брехлива а дурна газетка сьмшного Богатирця, який брехнею хоче витуманити мандат посольський від наших людей, пише, що ми братаємось з лихварями. Вже по тім, що тут ми про се сказали, видно, що се дурна брехня. Але ми ще щось скажемо. А іменно: най не забуває „Цареславна“, що найбільші лихварі в горах Тухман є Дихтинці і Секлер з Путилова ревно агітували а певно і голосували не в користь п. Николая Василька, якого зі всіх сил вони поборювали, але в користь кацапського панотця Козака, приятеля Богатирця. О тім знають прецінь всі Гудули! Отже нащо так гупо брехати?

□ **Отворене нової залізничі.** В неділю, д. 17. с. м. відбуло ся урочисте посвячене і отворене нової залізної дороги на Буковині з Веренчанки до Юрківців, на яке прибули президент краю Ексцеленція Бляйлебен, маршалок краєвий Ексцеленція барон Ю. Василько, его заступник др. Стоцький, митрополит Ексцеленція др. Репта, послы: Николай Василько, А. Лукашевич, Є. Пігуляк, Н. Спинул, німецький посол Лянгенган, п. Орєс Стоцька і багато високих урядників з Відня і з Чернівців і редактор „Буковини“ Луцкиї. Нарід витав сих гостей на всіх стаціях дуже гарно. Рівчасно відбулось також посвячене нового будинку заставничого староства. По тім посвяченю виголосив президент краю Ексцеленція Бляйлебен промову, в якій сказав між иншим: „Передовсім мушу тут зга-

дати о щирих і пильних стараннях руських послів, в першій лінії п. Николая Василька, якому вдало ся вивести і сю колію і староство заставниче, як вдалось ему вивести вже неодна велике і корисне діло для руського народу. Причиною всіх здобуттів его і инших руських послів, які кожний подивляти мусить, є се, що руські послы мають сильну підставу в народі, для якого працюють і що все заховують згоду між собою“. — При тій нагоді годить ся замітити, що Ексцеленція митрополит, др. Репта і маршалок барон Ю. Василько промовляли до народу все по руски а при посвяченю чули ми лиш руске богослуження. Зате вінс відтак пос. Василько тоаст в честь митрополита.

Яких засад треба придержуватись при заснованню і веденню споживної (консумційної) спілки. 1. Всі члени повинні мати рівне право в справах спілки і лише один голос. 2. Удїли повинні бути високими, щоби й найбільшій міг приступити до спілки. 3. Кількість удїлів мусить бути обмежена. 4. Виключене кредиту. Продаж тільки за готівку. 5. Продаж по звичайним риночним цінам. 6. Поділ зиску пропорціонально до закупна. 7. Зворот (дивіденду) на закупно видавати членам і не членам. 8. В фонд резервний обертати приваймні 20—30 проц. чистого зиску. 9. Рекомендувати членам не забирати дивіденди, а лишати її в спілці на книжочки щадничі.

Пшениця має подорожити. Господар, що один, або кілька кірців якогось збіжа має на продаж, може й не погадав, що ціна тих его кількох мір зависить не від урожаю в его селі, повіті, хочби й краю, але від урожаїв в чужих краях, Росії а навіть Америці. Се походить звідси, що торг збіжем є світовий, не обмежує ся на один край. — Саме тепер різні великі і менші торговці-шпекулянти обмірковують ціна урожаїв в цілм світі, чи збіже буде дорожше, чи дешевше. Один віденьський торговець міркує так: В місяці жовтня на торгах буває мало збіжа, бо в одних околицях дороги попсовані дощами, в других люди надто заняті осінніми роботами. Коли на торзі мало збіжа, то ціна повинна бути добра. Тимчасом тепер на світовий ринок звозять великі маси всякого збіжа, особливо пшениці. З Росії привезено в трое більше, як торік, з Болгарії, Сербії, Румунії йдуть великі збіжкові транспорти, а з Америки привезено досі 147 мільонів сотнарів і привезуть ще, бо в Америці сего року ліпший урожай, як було торік. Повинна отже ціна пшениці упадати, а бодай не підносити ся. Але сей спадок ціи довго не потребає, бо привезене збіже зараз всі розкуплять, а в листопадї вже свіжого череа лихї дороги, попсовані осінніми дощами — бракне і ціна знов піде в гору. Та підвишка може навіть скоро надїйти, бо великі млини мають мало збіжа в маґазинах і щоби муку на час доставити, мусять збіже купувати за дорожні гроші. Так міркує сей шпекулянт, отже хто ему вірить, а має пшеницю на продаж, нехай чекає з нею до падолиста.

Штучні яйця. В Нью-Йорку є вже ціла галузь промислу, що займаєть ся фабрикацією штучних яєць, котрі в посліднім часі транспортуєть ся масами за границю. Послїдній звіт департаменту рільництва у Вашингтоні подає інтересні подробиці про сю незвичайну продукцію. Торговля штучними яйцями розвинула ся головно з метою визискати надпродукцію кукурузної муки. На фабрикацію складають ся чотири різні фази. Насамперед роблять жовток з мішаними кукурузною муку, скробії, оливи та різних инших інґредієнцій, котрі штучному жовткови надають велику подібність до природного. Відповідну скількість тої густої маси дають до спеціальної машини, котра надає їй овальну форму. Жовток окружаєть ся тепер білою верствою, котра, як у звичайнім яйці, складаєть ся з чистого білка. Коли альбумін трохи ствердіє, продукт дають назад до машини, щоб надати ему форму. Тоді обводять ся его тоненькою шкіркою із спеціально припарованого альбуміну, а вкінці при помочи иншої машини окриваєть ся всю гіпсовою шкаралупою, мало що грубшою ніж шкаралупи природного яйця. Продукт є зовсім подібний до правдивого яйця, має добрий смак і є зовсім здоровий. Великою перевагою є легкість транспорту і то, що штучне яйце псуєть ся значно пізнійше ніж природне. В Америці, головно завдяки своїй дешевості, штучні яйця розповсюджують ся чимраз більше. В послідніх часах почали висилати їх на велику скало до Азії.

Оповідки, іменованя і т. п.

□ **Політичне товариство „Руска Рада“,** яке організує передовсім всіх наших хліборобів а відтак і інтелігенцію до праці в імя красшої будучини нашого народу, подає до відома, що в найблисший понеділок, дня 25 с. м. о 11 год. перед полуднем відбудеть ся у дра Стоцького засідане виділу сего товариства, на яке можуть явитись і звичайні члена товариства.

□ **Молочарські спілки.** На численні запитаня відповідаємо, що по всякі поученя щодо молочарських спілок найкрасше є удаватись до „Селянської каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Товариські сходини „Бєсна“ відбудуть ся на загальне бажанє членів в суботу, дня 23. жовтня

с. р. в сали „Народного Дому“ безпосередно по пробі. Початок точно о год. пів до 7. вечером. Вступ 60 сот. — *Видїл.*

Надзвичайні загальні збори товариства „Гімназіальна бурса“ у Вишніцях відбудуть ся в четвер, дня 28. жовтня с. р. о 5. год. по полудни в льокалі п. Москви. На порядку деннім: 1. Вибір виділу. 4. Евентуалія. — *Евген Голубович*, голова, *Меленка*, секретар.

Позір черновецькі Січовики! Нарада запроваджена на суботу відбуде ся в неділю о годині 4. по полудни. Зі згляду на важність справ прошу прибути громадно.

Чуйно! Дня 27. с. м. відбуде ся в Долішних Сивіцях січове сьвято. Взиваємо отже наших Січовиків, щоби поїхали туди. Хто їде, най зголосить ся до тов. Сірецького, ул. Кохановського ч. 1. — *Старшина черновецької „Січі“.*

□ **Важне для купців.** Під проводом інсп. О. Поповича і др. Стоцького задумуємо основати небагом в Чернівцях купецку агенцію, через яку всі наші крамниці могли би спроваджувати товари, що їх потребують. В тій справі небагом розішлемо до всіх купців особні листи з ріжними запитанями а відтак скличемо до Чернівців зїзд всіх наших крамарів.

Позір! Велике січове сьвято відбуде ся в середу, 27. жовтня о 11. год. перед обідом на подвірї тов. В. Цікала в Дол. Синівцях. Програма богата. По сьвятї уряджує тут „Січ“ для інтелігенції прогульку поза кордон до Мігайлен (1/4 год. ходу) а для селян народну забаву з сьпівами й танцями. Вступ на народну забаву буде свого часу назначений. Вразі непогоди відбуде ся сьвято в неділю 31. с. м. Тих добродіїв, що не одержали запрошень, запрошаємо сею дорогою. Рівночасно посьмієм просити учасників-добродіїв о датки на будову тут „Народного Дому“. За найменьшу лепту буде їм дяка й честь і оголосить ся в часописях. „Січ“ й їхні прихильники, явітє ся громадно! Покажіть, що „Воскрєсла Україна!“ М. Ковдун, кошовий, В. Цікало, справник.

Загальні збори „Читальні Рускої Бєсїди“ в Набині, за рік 1909. відбудуть ся 31. жовтня с. р. о 2-ій годині по полудни, із слїдуючим денним порядком: 1. Справозданє про діяльність Читальні, 2. Справозданє касове, 3. Вибір старшини, 4. Вільні внески. Просимо наших прихильників із поблизьких сіл, звелічити се наше сьвято. — *Іван Гуцулак*, писар.

Із штуки і літератури.

□ **Цікаві книжки.** Поручаємо нашим читачам дуже гарно такі книжки:

1) **Православний календар на рік 1910-ий „Товариш“.** Сей календар має 384 сторін дуже цікавого змісту і тому є прямо необхідний для кожної людини. Є в тім календарі важкі поради господарські та цікаві оповідання і образки. При тім сей календар дуже дешевий, бо коштує лиш 80 сотиків. Набути можна его в „Селянській касі“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33 і у всіх черновецьких книгарнях. Жадайте лиш виразно календара: „Товариш“, який видала наша „Селянська каса“.

2) **Календар „Просьвіти“ на рік 1910-ий.** Хто хотїв би мати ще другий календар, тому поручаємо сей власне календар „Просьвіти“. Він є дуже цікавий, великий, з багатьома образками і коштує лиш 1 корону. Замоваляти треба его в товаристві „Просьвіта“ у Львові, ринок ч. 10.

3) **С. Рудуцький: Сьпівомовки.** Хто хоче добре посьміятись, аби ему се виїшло на здоров'є, той мусить прочитати сю книжечку. Видала її „Галицька накладка“ в Коломні. Прекрасна ся книжечка коштує лиш 60 сотиків і замовляти її треба в „Галицькій накладі“ Я. Оревштайна в Коломні. Гроші треба висилати наперед.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 21. жовтня 1909.

Одеса, 21. жовтня. (Кб.) Сюди приплив корабель з царем, якого привитало все місцеве чиновництво. В 11. годині всїм цар в потяг і покинув місто. Цар поїде через Німеччину до Італії на відвідини.

Париж, 21. жовтня. (Кб.) Із Мадриду доносять, що двома вистрілами з револьвера зранено прокуратора, який жадав покараня Ферера смертю. По двох днях прокуратор умер.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київї просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

138 (3—3)

О П О В І С Т К А.

Низше підписані подають отсим Вп. П. Т. Публиці до відома, що в суботу, 16. жовтня с. р., отворили в Чернівцях при улиці Паньській число 12

Торговлю масарску і делікатесів

та заосмотрили єї в
елегантну комнату до снідань
і знаменитий буфет.

Чернівці, в жовтні 1909.

З глубоким поважанем

Памуля і Грекул.

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові,
гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	K 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16*50
На стациї в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	K 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Шукаємо зручної

ДІВЧИНИ або ХЛОПЦЯ

щоби вміла скоро писати по руски й по німецки на машині „REMINGTON“. По близші інформації треба звертати ся до Союза руских хліборобских спілок на Буковині „Селянська Каса“ в Чернівцях, вул. Паньска ч. 33.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутя по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецких книгарнях.

Головне жерело набутя: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичніший і прямо необхідний для кожної людини.

Обем его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календаром, червоно друковане, суть в нїм найважніші поради економічно-господарско-промислові, скалі стемплевї, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноким висилках.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тїй галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портиєр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Філія:

Централка: ул. Руска ч. 15. теперішня ул. Д-ра Райса.

Мірні ціни. Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейча с.

Ціни даром і оплатно.

5500 136 (6—20)

нотарияльно провірених сьвідотв лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА ЦУКОРКИ НА ГРУДИ

найуспішнійше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корчево дерте.

Коробка 20 і 40 сотиків. Доза 60 сотиків.

Можна дістати у: Шміда & Фонтіна, в Чернівцях, Ф. Фізенбаума & Пала, аптека „J. Schutzengel“ в Чернівцях, Г. Грегора, (Kreis-Apotheke) в Чернівцях, Г. Френка, ул. Ратушна ч. 14 в Чернівцях, А. Грабонича, аптека „J. Mutter Gottes“ в Чернівцях, О. Барбера, аптека „Jug Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Руска 23, Ів. Паловського, аптека „J. Reichsadler“ в Чернівцях, ул. Университетска, С. „Ладеса“, аптека, в Чернівцях, ул. Головна, Н. Кулі, торговля девакеетів, в Чернівцях, А. Рошнотона, аптека, в Радивцях, А. Дегального, (K. k. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радивцях, А. Румна, аптека, в Ісіншентал, А. Пала, аптека „J. guten Hirten“ в Чернівцях, С. Гартмлера, фабрика чеколлади, в Чернівцях, Йосефа & Міллера, дрогуєрія, в Чернівцях, А. Діксгайна, аптека, в Сталініцях, док. Н. Брілінта, аптека „J. Vorsehung Gottes“ в Сереті, С. Окуєвського, аптека, в Раббоді, Е. Вікнера, аптека, у Вашидаллах, М. Фогеля, в Виклими, Л. Деркача, аптека, в Поморіях, Н. Файберга, „Adler-Apotheke“ в Стороженицях, Л. Сторєвєра, аптека, в Садугурі, К. Штернберга, дрогуєрія, в Сучаї, А. Любеля, аптека „Jug Reichsadler“, в Туркумюрі.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на віщєцкій мові, що настунає інтереси українського народу перед культурним сьвѣтом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лишє 8. Кор. Є обовязком кожного інтеґрентного Русина передплачувати єю часопись. Адреса редакції і адміністратції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францоца
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних болїв, простудження, ломаня костей, пачей гістїя і нервових недуг. Проти уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 ест. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. в оплатові і опакованє. Тисячки листів з подякою. — Вислака 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогуєрії мединалній Стєрїншєрї.

19 (—)

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 міст дрібним друком (петіт). При кількоразових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Пальєка ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміяти ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 коп. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за явоней марками поштовими не приймає ся.

Парламентарна ситуація.

□ Як можна було предвидіти, чеські посли почали обструкцію в парламенті. Покищо та їх обструкція поза криками Каліни, Фресля та Хоца не прибрала ще надзвичайних розмірів, Чехи постановили допустити навіть до уконститування палати, однак рівночасно постарали ся они о се, що на першій засіданню не приступлено до вибору президиї. Вибір президента і його заступників відложено на п'ятницю, а вибір комісії аж на другий тиждень. Покищо отже хочуть Чехи змарнувати кілька засідань. Се теж обструкція, але не яскрава. Однак в засаді заявляє „Славянська Еднота“, що вона буде протиставитись ухвалі всіх твв. державних конвенцій.

Найважнішою конвенцією державною є тепер бюджет. На другий тиждень виступить перед палатою послів мін. Біліньський з представленням державних фінансів і пляном їх поправки. Треба знати, що Австрія стоїть тепер фінансово так зле, як не стояла вже давно, хіба за часів Бема. Коли в палаті послів обструкція унеможливить санацію сеї фінансової кризи, то держава стане перед величезним дефіцитом, який винесе кругло сорок мільонів корон. Такий дефіцит, без пляну санації, відбив би ся в вельми болючий спосіб на промислі, рільництві і освіті цілої держави. В такім разі мусіло-б ся скрислити сорок мільонів з намірених видатків держави на всякі і то певно продуктивні цілі. Хто над тим хоч трохи застановить ся, той розуміє, що така державна криза фінансова принесла би населенню величезні шкоди. Інтерес держави стає тут інтере-

сом народів, замешкуючих сю державу і тому не мусить ще бути „правительственным“ той, хто в парламентній дорозі хоче уможливити сю кризу і її наслідки. Дехто догадуєсь, що та обставина лагодить покищо також чеську обструкцію і що коли останна, мабуть недалеко вже проба урухомлення чеського сойму вдасть ся, то відтак і в парламенті ситуація поліпшиться. Однак покищо ситуація є дуже поважна і чимраз сильнішим стає переконає, що по обструкції наступить або режим на підставі §. 14. або розв'язане парламенту, а з тим також велика фінансова криза.

Прапор обструкції виставила тепер „Славянська Еднота“, головню Чехи і Словинці. І одні і другі бачуть в теперішнім кабінеті своїх ворогів і обструкцією хочуть здобути через се для себе і певно лиш для себе ліншу ситуацію.

Буковинські Українці не мають в тім ніякого інтересу. Найновіші поважні часописи доносять наприклад, що Чехи згодились би на урядничий кабінет, а може бути, що навіть лиш на уступлене Гохенбургера і Шрайнера. Буковинські Українці не обіцяють собі нічого по такій зміні. Теперішній кабінет передовсім певно ніколи не виступав проти домагань буковинських Українців. Рівночасно можна сподіватись, що і всякий иньший кабінет не буде ворогувати з нами. Можна так думати тому і лиш тому, що кождий кабінет мусить числитись з нашою силою в краю. Українці в числом найбільший нарід на Буковині а теперішня політика їх зуміла довести будь-що будь до гарних успіхів. Позитивна і розумна робота на своїм ґрунті змінює систему *via facti* а не зміна міністрів. Тому

не страхаючись нових міністрів, буковинські Українці не мають інтересу воювати з старими. А колиб навіть Чехи не пристали на зміну кабінету і без дальших концесій для себе не хотіли допустити до праці парламенту, то і тоді буковинські Українці хіба не мають ніякого інтересу підпирати Чехів на те, щоб відтак на власній шкурі відчувати наслідки ось хочби і грозячої фінансової кризи.

Коли се буде потрібне, ми розбиремо ще сю квестію докладніше. На одно тут лиш хочемо ще звернути увагу. Іменно „Діло“ назвало нас за се, що бук. укр. посли не хочуть вести тепер обструкції, бо не мають на се ніякої радії зі згляду на буковинські обставини, „правительственными Русинами“. Відповімо коротко: абсолютними приклонниками кождого правительства ми хіба певно не є і „Діло“ може колись пригадає собі, що наші посли під проводом Н. Василька, як було се потрібне, вміли вести з нашим кравчим правительством дуже палку борбу. Не воюємо з правительством, коли не потребуємо. А признаєть хіба „Діло“, що на Буковині маємо ми тут хіба дещо красші відносини, хоч не ведемо тепер борби з правительством, ніж читачі і моральні батьки „Діла“ в Галичині — з борбою. Тактика політична в парламенті і в соймі стосується до фактичних відносин в краю. Ми розуміємо дуже добре важку політичну ситуацію галицьких Українців. І коли наші посли хотіли тепер працювати разом з галицкими, то певно не на те, аби завести їх в правительственну службу для служби, а на те, аби уможливити їм доступ хоть би лиш до такої політичної ситуації, яку ми маємо тут у себе, на Буковині. Наші посли дали вже доказ,

Братей Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Даліше.)

Допливаю отак раз до берега, перед хатиною гатіра якийсь рух. Чую якийсь гамір, берегом мигають в темряві якісь люди, якась метушня, бігають ба в хату ба з хати.

Човник шворгнув по ріні, зупинив ся під берегом. На березі стоїть гурток цікавих мені чужих пань і панів. Здивовані, повитріщували на мене очи, незнали очевидно, в яку рахубу мене взяти. Виджу паньство, не аби яке! Я з моїми голіницями незнав також в тій хвили, що з собою почати, чи вставати, чи на воду назад вертати. Тим часом приступили відважніші до мене, почали оглядати, чи я дух чи я плоть, витати ся і випитувати, як і відки я тут взяв ся. Я питаю їх, що вони за одні. Розв'язались живі переговори, як з давними близькими знакомими. На верховині воно вже так водить ся, там стають собі найбільш чужі люди митю близькі, приятні, знакомі. Довідуєсь, що одні з Відня, другі з Кракова, треті зі Львова, зібрали ся на Чорногорі, та заїхали на ніч сюда, в Шибене, бо сюда й веде дорога в Чорногорі. По-

чувши в нічній темряві на озері мій сьпів і лет, думали, що якась мара по озері носить ся, сьпіває і свище.

Розклали ми на березі вогонь, посідали вкруг него, та жартуємо. Половину бе високо в гору та відбиваєсь червоним миготом на озері. Тим часом виринув зза гори повний місяць, та відслонив своїм сяєвом нічний краєвид над озером.

Повечерявши і попрощавшись з рідкими гостями, пішов я до своєї недалекої хатини, вони лишились у гатіря на ніч.

„Прогуляєм всю ніч.“

Моя хатина стояла на горбі самотно в повнім місячнім сьвітлі. Війшовши до середини, я не сьвітив, бо в хаті було повно місячного сьвітла. Озеро блискотіло блідим сріблестим сяєвом. Я постояв якийсь час над вікном, глядів у чудовий нічний краєвид вкруг озера, розібрав ся і ляг спати. Але сон якомсь не спішив ся до моєї хатини. Тож я лежав отак довго горілиць, глядаючи на стелю, вибиту гладкими дошками. По дошках миготів відблиск сьвітла з озера. Хоть на дворі дуже тихо, то все таки хитаєсь зеркало води майже незаметно а по дошках стелі дрожить і колишеть ся відблиск місячних промінів, вабить очи, викликає думки. На стелі так ясно, що виджу риси фладрів на дошках. Отак лежав я нерухомо довгий час, може й здрімав ся.

Нараз чую сьпів, що ллеть ся з озера гарним барітоном по тихій блискучій воді виразними словами аж до моєї хатини:

„Прогуляєм всю ніч,
Товариші мої,
Щоб жило ся дружнійш
Нашій братській сем'ї!“

Гарно зложений хор впадає і повторяє слова. Чую кожде слово, розрізняю кождий голос. Очи мої зачинені, але кризь уха пливе в нутро гармонія і перебирає найніжнішими струнами душі. Лиш рідкими хвилями, на просоню, де ум ще не прокинувся а буденщина спить, може серце замітити чаруючі звуки ніжних струн-нервів. Не знаю, чи є що ніжнішого, чи є що на землі ближшого надземним прочуванням нашої душі, як музика-гармонія на просоню?

Втворяю очи, в сьвітлиці повно блеску місячного сьвітла. З тим блідим сяєвом сплів ся долітаючий ніжний сьпів і веть ся по хаті. Чую гамір і хехіт на гати. Між тим лунає знов барітон по озері:

„Верховино сьвітку ти наш“... а хор впадає:

Ой нема то краю краю
Над ту верховину...

Якийсь часом віддав ся я ще отим чаруючим вражінням, потім прокинувся, скочив до вікна: на дворі як в днину. На гати весело, хехіт і сьпіви. Годинник показує першу по півночі. Очевидно надій-

що безправним Русинам на Буковині вміли здобути значінє і вплив. В останнім часі ми могли вже на Буковині перепроводити корисну для нас виборчу реформу соймову, новий закон громадський, здобути чисто українську семінарію учительську, надворного радника в адміністраційнім трибуналі, дістати средства на будову потрібних нам доріг і залізниць і т. д. і т. д., про що тепер в великій Галичині Українці лиш мріють. Уможливити їм се, було думкою наших послів. Коли галицькі послі не хотіли на се пристати, то се їх річ. Коли однак „Діло“ мотивує се закидом „правительственности“, то се смішний мотив.

В деяких часописах читаємо, що голова укр. клубу галицьких послів, Романчук, зложив гідність голови клубу з тої причини, що клуб не згодився на спільну працю з буковинськими українськими послами.

Розумне слово.

□ День за днем минає, кожного вечора появляється сьвіже число часописи, а ті, що складають его, дуже часто не знають навіть, яким відгомом відбиваються в народі ті їх вічно складані на папери часописі думки? І не лиш редактор, але кождий, що працює для широких кругів, з якими годі ему сходиться частійше, нераз стає перед таким питанням а може навіть і перед сумнівами. Як хто оптиміст, яких на щастє є ще у нас, на Буковині, не мало, то він все надієсь, і все радіє, що праця его марно не гине, що сьвіт не без добрих і не без розумних людей і що кожде добре діло, кожда розумна гадка післана народови в часописи, чи в книжці чи таки живим словом, не пропадає між ним, а противно приймається, росте і зацьовить гарним цвѣтом як не зараз, то колись і то вже небавом.

І ми належимо до оптимістів. І ми віримо в те, що сьвіт не без добрих і не без розумних людей. І ми є сильно переконані, що в глибині нашого народу живе кріпке почутє зрозуміння і признання для праці, розуму, солідности і характерности людської, те почутє, яке хоче, щоби все і всюди витязем в борбі життєвій була невисипуча, щира, ретельна, совісна, все для загального добра звернена праця, а побі-

дженими щоби були в тій борбі нехарактерність, лизунство низонький егоїзм.

Все-ж таки така оптимістична засада скріплюється у визнаєчів її, коли підопре її фактичний доказ, що так справді є. Для нас най буде покищо таким доказом маленький лист якоїсь незнаної нам жінки. В тім листі читаємо між иньшим ось що:

„Загальна радість з причини покликання Русина на члена адміністраційного трибуналу спонукала мене влести незначними словами скромну цвѣтку в вінець почеси для п. Михальского і застановитись над прикметами его осоди. На таких людях, як він, полягає наша слава і наша будучність. Лиш знанє, здібність і невтомима праця — се найпевнійші способи і стежки для здобуття найвизнеслійших цілей, найкрасшого добра для нашого народа. Сеї збруї і найзавзятійша сила ворожа нам не забере. — В нашій столітній повинна праця, совісність, характерність і знанє надавати найвище і правдиве шляхотство. І одного лиш можна тут бажати собі: щоби судьба обділяла наш нарід як найчастійше такими людьми. А відтак, аби ті наші люди находили належне признанє не лиш у чужих, але і у своїх“.

До сих слів годі нам що небудь додати. Подаючи їх ми лиш хіба і від себе можемо зазначити, що лиш тоді наша теперішність краса, ніж у иньших наших родимців і наша будучність принесе нам добрі овочі, лиш тоді ми задержимо і скріпимо нашу силу, коли сильне буде між нами належне почутє для кождої совісної і розумної праці, для солідарности, для почуття обовязку і для характерности. Лиш ті прикмети становлять вартість людини а на гарних і сильних людях опирається в великій мірі і загальне добро. Отже вироблюймо характери, ціним знанє і працю і зажадаймо їх від кождого громадянина! Все і всюди — а сила і добро в нас буде!

З ради державної.

Засіданє „Славянської Єдноти“.

На засіданю парламентарної комісії „Славянської Єдноти“ з четверга 21. с. м. прийшло до цілковитої згоди що до дальшої тактики в парламенті. Поодиноким клубом полишено вільну руку в актуальних справах ставити нагячі внески. При виборі президента палати послів „Славянська Єднота“ віддасть порожні карточки.

О такі пригоди мав я часами там на озері. Невеличкі, але відповідно до обставин всеж займаючи і для мене памяті.

Туча.

Рідкі се пригоди в моїм отсїм тихім і спокійнім житю, які через яких шість неділь над отсим верховинським озірцем перебуваю. День за днем пливе собі безнапрасних денервующих вимогів культурного житя.

Поснідавши іду з вудкою в потік на пструги, аби на обід і на вечерю було щось приготувати. По обіді відпичну в гаматі між гарними пахучими смереками. Над вечір іду на гриби. Книжок не беру з собою вмисне, ба навіть газет не маю, гостий нечопую, хочу по денервующій міській утомі, супкою, втихомирення дрожачих нервів. Здавалося, що нудне таке жите. Як кому, мені ні. Хоть що дня майже те саме, однак виконанє того ніколи не є те саме, воно займаюче, майже артистичне.

Перед хатиною до сонця низше рундучка зільник; в нїм кохаю вербинки, братки, розетку, от що тут може бути. Вони що дня презентують щось нового, оден цвѣт розвятий, другий розвивається третий ладить ся за другим, оден краший від другого.

Надлетять качки, то знов є иньша розривка. Качки не дуже милі тут гості. За-

В справі торговельної угоди з Німеччиною.

В середу, 20 с. м. відбули ся наради в міністерстві заграничних справ дотично деяких точок торговельної угоди з Німеччиною. Скликава сїльня конференція делегатів в справі цлової тарифи вже розпочала свої наради. Народи розпочаті у міністерстві заграничних справ під проводом секційного шефа Реслера будуть відбувати ся до кінця сего тижня у Відні а опісля у Будапешті, де мабуть і покінчать ся.

Конференція клубових предсідателїв.

Під проводом дра Функого і в присутности президента міністрів барона Вінерта відбула ся в четвер 21. с. м. по полудни конференція клубових предсідателїв, на якій поодинокі партії іменували своїх кандидатів до президії і так: На президента палати висуває християнсько-соціальна партія посла Паттая, на віцепрезидента зі сторони німецьких націоналістів посла Штайнвєндера, зі сторони соціальних демократів посла Пернерсторфера а зі сторони полудневих Славян посла Погачи́ка. Посли Гломбінський і Грубан заявили, що їх партії не ухвалили ще нічого в справі своїх кандидатів, при чім презес кола польского замітив, що Поляки остануть правдоподібно при дотеперішнім віцепрезиденті.

В справі комісій.

На сьогоднішнім засіданю, зн. у п'ятницю 22. с. м., має тимчасовий предсідатель парламенту поставити внесенє, щоби вибрано щєраз ті самі комісії, які були в послїдній сесії з вїтвом комісії угодової. Окрім того мають ухвалити назначенє научної комісії. Що до складу поодиноких комісій остане справа так, як се було в попередній сесії, лиш дотично научної комісії треба ще пождати на ухвалу слїдуєчої конференції клубових предсідателїв. Слїдуєче засіданє, на яким мали-би відбутися вибори до поодиноких комісій, назначене на вівторок, 26. жовтня.

Польске коло ухвалило висказати своєму презесови, др. Гломбінському признанє за его успішну акцію в цілі урухомлення парламенту і завізвати президію кола, щоби докладала старань, аби в дорозі переговорів уможливлено дальшу працю парламенту.

Політичний перегляд.

Кріза в білгородськїм кабінеті.

З Білгороду доносять, що міністер Рібарац подав ся в дїмісію. В четвер перед полуднем радла міністеріальна рада над уступленєм цілого кабінету. Годину пізнійше довідуємо ся, що цілий кабінет подав ся до дїмісії а радикал Пасіч перебрав утворенє нового кабінету. Головна причина білгородської крізи лежить в тім, що міністер скарбу вислав делегати до Парижу в справі сербської позички, не порушивши сеї справи наперед на міністеріальній раді, що викликало негодованє у націоналістів і прїневолило їх зажадати дїмісії свого партійного провідника міністра судівництва Рібараца. Таким чином націоналісти усунули ся від коалїції. На чолі нового кабінету стане Пасіч. Ра-

повідують майже завсїгди слоту, скоро лиш покажуть ся.

А в решті, все залежить від особистої вдачі. Одного се а другого те, як, раз противне, займає.

От іду собі на гриби. Плай веде круто висше моєї хатини царинкою у старий ліс. Там а там гриб, або голубінка, любо їх збирати. Присїдаю, чищу, в кошіль кидаю та пропочиваю, на що томитись? А тут чогось ноги, як оловяні, так душно, так парно, тихий незамітний воздух тяжкий, як оловом звалив ся на плече. Небо чисте, але неясне. Стоїть озірце передімною, як на долони. Чогось воно також не веселе лежить нерухомо, як мертве, лице его також оловяної закраски. По тім боці озірця знимаєсь стрімко „Руский Діл“. Сподом него смєреки як перелякані зазирають в зеркало озера, а тудя високо верхом, лєдвизамітно, тягнєсь зелений хребет полонини Руский діл. Ізза тої гори виринула лїниво несподівана хмара. Ось вже і грім залунав глухо горами. Воздух наляг ще дужшим тягаром. Хмара підносить ся висше в гору, але чогось крутить ся, як би висїла над озером. Боками вона не виразно зарисована, обмита вистряпаними фалатами тай ті крутять ся лїниво і несамовито.

(Далі буде).

дикальні партії поручили своїм делегатам виготовити правительственну програму.

Греція і Туреччина.

Із Царгороду доносять, що турецьке правительство рішило зі взгляду на приготування Турції та на замір Кретиців вислати послів до грецького парламенту зарядити потрібні кроки і завізвати своїх амбасадорів, щоб они заявили державам, що порта приневолена зі взгляду на творене грецьких розбійницьких банд поробити відновні військові приготування.

Димісія еспанського кабінету.

Кампанія проти дотеперішнього правительства розпочала ся вчора в палаті послів, де посол Море виступав головню проти міністра війни, закидаючи йому необережність підчас розрухів в Барцельоні. Описля прийшло до острій перепалки між міністром внутрішніх справ а п. Моретом, підчас чого опозиція справила великий крик. Міністер внутрішніх справ заявив, що мимовсяких грозьб остане на своїм місці. Хотай в салі панувала велика метушня, розпочав згаданий міністер промову, однак не міг її докінчити, бо крик приневолив президента замкнути засідане.

Мимо заяви міністра внутрішніх справ цілий кабінет таки уступив. Сю вістку республіканці прийняли з одушевленням і окликом: Най жне свобода, конець президентови Маврі!

Утвореня нового кабінету припоручено послови Море. Передаючи подане о димісії, Мавра мотивував сю свою постанову категоричними заявами, зложеними лібералами та демократами в палаті послів, де сказано, що згадані партії уживуть всіх средств, щоб присилувати его до димісії. Король конферував із послом Море і президентом палати і сенату. Уступлене кабінету не викликало ніякого вражіння у політичних кругах.

НОВИНКИ.

Чернівці, 22. жовтня 1909.

Календар. Неділя 24. (11.) Н. 21. (20.) п. С., Філіпп; рим.: Н. 21. п. С., Раф. Ар. Схід сонця 6:37, захід 4:51. — Понеділок 25. (12.) Пров. Ан.; рим.: Хризанти М. Схід сонця 6:39, захід 4:49.

Особисті вісті. Радник двору Ульман удав ся до Відня, щоб взяти участь як предсідатель буковинського комітету в нараді щодо першої інтернаціональної вистави у Відні, яка має відбутись 1910. р.

Др. Іван Франко від'їхав вчора вечірним поїздом до Одеси, де має намір остатись через кілька днів.

Буча на черновецькій університеті. На жадане Румунів утворено на черновецькій університеті катедру історії східних народів з головним углядженем румунської історії. Ту катедру дістав звісний історик проф. др. Мількович, Русин. Румунські студенти невдоволені тим урядили проф. Мільковича на викладі таку бучу, що він мусів перервати виклад. При тім заявили, що будуть старати ся не допустити др. Мільковича зовсім до викладання назначеного колегу. Слідуючий виклад д-ра Мільковича назначений на понеділок 25. с. м. Президент др. Влайхен запросив вчора перед полуднем п. д-ра Мільковича до себе на аудієнцію, щоб докладнійше сю справу розслідити. Як зауважимо, румунські студенти не відступлять від свого домагання доти, доки не відкрив ся на університеті катедри для румунської історії.

З українського клубу у Києві. Незабаром відбудуть ся лекції відомого історика Запорожжя і українського археолога Д. І. Яворницького. Поки що намічено його дві лекції: 7. і 8. жовтня. Програма така: „Південно-західне козацтво перед судом історії“. Історики, що писали про запорожців і українських козаків: Вантши Камеєвський, Маркевич, Скальковський, Антонович, Грушевський, Карамзін, Костомарів і Соловйов. Погляд усіх згаданих істориків на ролі і значіння запорожських козаків на Україні. Погляди польських істориків: Грабовського, Кватковського, Рюлера, Гровдського і других на значіння і ролі запорожського козацтва у відносинах до Польщі. Критика думок російських і польських істориків і виясненя справжніх заслуг запорожських козаків перед Україною, Росією, Польщею і всею людськістю. — Програма другої лекції така: „По руїнах Запорожжя“. Ріжниця між Запорожжєм і Гетьманщиною. Межі запорожських маєтків. Територіальний поділ Запорожжя на 10 паланок. Адміністративний устрій і жити по паланках. Центр усієї території — Запорожська Січ. Етимологічне значіння слова „Січ“, і питає про те, скільки було усіх Січей. Так звана Хортиця Січ. Причини, що спонукали переносити Січ з одного місця на друге. Військовий поділ Січі і її адміністрація. Скільки було людности на всьому Запорожжю і з особна — на Січі. Склад запорожського війська і життєві ресурси його. Школа і освіта на Запорожжю. Що лишило ся від запорожської старовини по ріжних місцях паланок і запорожських сі-

чей: церква, церковна утвар, одежа, зброя, надгробні хрести, плити і т. ин. — Лекція буде ілюстрована малюнками чарівного ліхтаря. Гості можуть бути на лекціях по рекомендації членів. („Радка“).

Мощене улиць склом. З причини, що дотепер уживані матеріали до мощеня улиць у великих містах, почавши від граніту, а скінчивши на асфальті і деревляних шестистінниках, оказались із зглядів гігієнічних непрактичними і вимогам новочасного руху вже не відповідними, почали в Брукселі, Бордо, Женеві, Гаврі, Марселі і в останніх роках і в Парижі робити досліди з вимощуванням улиць склом. Такими шестистінниками скляними, із спаявою, зернистою поверхнею, вимощено кілька улиць в Парижі, а між ними улицю Tronchet. Винахідником сего скляного мощеня улиць є французкий інженер Garchey, який сам признає, що впровадив в діяльність придуманий спосіб фізика Реоміра. Приладжуване скляних гранок має бути зовсім поєдинче і просте. В тій ділі товчуть шкаралупи і обломки скла, порошокують, мішають з цементом і в начинях до топлєня огрівають до гаряча 1300 степенів. Потім густо-плинну масу піддають натискови гідролічної праси, в наслідок чого виділяють ся на бічних поверхнях гранок кришталки скляні, а самі поверхні стають наче поморщені, рапаті, зернисті, через що унеможливають ховзанє ся коний в часі дощу, або зимою порою в часі відлєгя. Готові гранки (20 см шестист.) охолоджують поволеньки в печах протягом двох днів, в наслідок чого їх видержаність має бути три рази більша від граніту. Гранки скляні мають ще і ті добрі премети, що не виділяють із себе пороку-курави, не стирають ся і не видають із себе літом стільки тепла, що гранки гранітові.

Боязкість перед мікробами в старині. Нинішні гігієністи грубо помиляють ся думаючи, що вони перші догадали ся стерилізувати воду. Уживане стерилізованої води було знаєне вже в старині. Ось що писали в Ефезі в першому віці нашої ери: „Вода так річна, як і ставова не пригожа до питя, з виімкою лише Ніла. Вода в ріках, перепливаючих болотнистою почвою, — вода стояча, або перетікаюча в сусідстві публичних бань (купелі, лазні) і всяка подібна — шкідна здоровлю. Найліпшою водою до питя єсть вода переварена в глиняній, випаленій посудині, а відтак остуджена; перед питвм — треба її знов розігріти. Щоби одержати добру воду в часі походу, або в обози, треба викопати ряд ям, починаючи з вайвишого місця до найнижшого, посипати в ті ями м'якої, товстої глини, з якої виробляють посуду і перепустити крізь них воду; перетікаючи крізь ями вода оставляє в них все, що лишень в ній єсть шкідного“.

Конкурс краси мушин уладжено в Фолькестун в Англії. Журі творили женщины. Головною нагородою була богата а молода вдовичка, яка мала вийти за найкращого мушину. Переведене конкурсу відбувало ся в той спосіб: Наперед всі мушини, зголошені до конкурсу, перейшли перед комісією пань, а потім кожний показував свою голову через отвір в котарі, бо красу оцінювано з лиця. Першу нагороду дістав кучерявий головуший Англичанин, другу Віденчук з борідкою, третю старший вже Англичанин. Другу і третю нагороду становили грошеві квоти.

Оповідки, іменованя і т. п.

Конкурс. Саліняний експедиційний уряд в Качиці розписав конкурс на завідателя дому з місячною платою 50 кор. Компетенти, які повинні бодай поверховно володіти всіма краєвими мовами, мають внести свої подання найдалше до 1. надоліста с. р. до саліняного експедиційного уряду в Качиці на руки маршалка краєвого барона Юрія Василька.

Посвяченє гр.-кат. церкви в Кичері відбуде ся в середу, дня 27. жовтня с. р. із слідуючим порядком: 1. О 9-ій годині рано рим.-кат. служба Божа. 2. О 10-ій годині гр.-кат. служба Божа у волоській мові. 3. О 11-ій годині гр.-кат. служба Божа в рускій мові.

Із штуки і літератури.

С. Руданський: Сьпівомовки. З портретом автора. Галицька Накладня Я. Оренштайна в Коломні. Ст. 140. Ціна 60 сот.

До збірки сих перлин українського гумору додав вступне слово Богдан Левицький. Ось воно: Помиляють ся ті, що говорять, немов то нарід наш не має гумору. Нащо далеко шукати! Перегляньмо тільки збірники наших матеріалів устних. Яке там багатство неслухавого дотепу, який щирий гумор, який сердечний сміх! Видиш в них душу, котра любить світ і мимо злиднів рветь ся до радості жити — невмирущу українську душу. Нарід, що мешкав на чудових степах перепоясаних ріками, уквітчаних лугами, умаєних садами і дібровами, нарід, що стремів до веселих берегів Чорного моря, до якого сьміяло ся небо, з яким грав ся вітер і моргали чарівні зорі — той нарід любив і умів сьміяти ся. Алеж з другого боку розгуканими табунами наїтали на нього найвселяйші злидні;

чужі і свої нівечили його фізичні і духові сили, марнували багатство, красу і життє. Звідти той біль, що дріжить в українській пісні, звідси той сум, що тягнеть ся за нью, як сірий вечірний дим.

Сполука радості і смутку, гумору і сентименту — се одна з примет української літератури. Найкрасшим нашим письменникам від Сковороди до Стефаніка не бракує тої примети. Вони і сьміють ся і плачуть і тужать і веселять ся — усьмішки і сльози, се майже нероздільні друзи в творах наших поетів.

Але жаден з них не сьміяв ся так щиро, а голосно, а давінко, як Степан Руданський. В жаднім гумор українського народу не знайшов такого гідного представника як в нім.

Степан Руданський, син священника, родив ся на російській Поділі. Учив ся в Камінці Подільській, а опісля в Петербурзі. Ставши лікарем, перейхав на Крим до міста Ялти, де й помер 1873 року, здобувши собі славу доброго й людяного чоловіка, що радо помагав бідним, а собі не умів помочі.

Мимо злиденного житя полишив багато творів та мало з них появило ся друком за житя автора. Більшість вкрасила що його забутий гріб бездольного великого поета. Збірне виданє вийшло у Львові між роком 1895—1901. заходом Лукича Левицького, а тепер видано его в друге.

Є там переклади: Іліади, Слова о полку Ігоревім, Демона, є поєми: Мазепа, Скоронада, Полуботок, є Цар Соловій, є чудові ліричні поезії, що перейшли з пісню в нарід, але найбільшою популярністю тішать ся „Сьпівомовки“.

Так називав ся перший збірничок віршів Руданського, що появил ся з літ 1859—1860, що вийшов у Петрополі. В 1880 видано „Сьпівомовки“ в друге в Києві. Тепер так називаємо ті короткі віршики Руданського, засновані по найбільшій часті на народних приказах та анекдотах, в яких гумор і дотеп луть ся з незвичайною артистичною мірою та з такою легкостю віршованя, як в жадного з наших поетів, крім одного Шевченка. Тому то народ наш любить „Сьпівомовки“ та читає їх дуже радо. Він бачить в них свій власний погляд на жидів, циганів, ляхів на Москалів і Німців, на панів і попів, в кінці на себе самого, тільки переданий так дотепно і гарно і складно, як у нікого більше. З того боку Руданський містєць, якому в світї не багато рівних.

Ми не знаємо чим любовати ся більше, чи багатством мотивів, чи бистрим поглядом на світ та людий, чи легким, рівним, мелодійним віршом. Як нещасливе було житя, так красні остали ся твори.

Руданський належить до тих людий, котрих не годен згадувати без жалю. Великий поет, людина добра, душа гарна, чоловік на диво роботящий, Українець щирий, ідейний вмер на чужині без того вдоволення, яке дав почуте гуртової роботи для народного діла і без дяки, яка від народу належить ся його найкрасшим синам.

Нехайже почитність творів хоть в часті буде для Руданського відплатою за ту тяжку кривду, яку заподіяла ему невмолна судьба.

З міського театру. Субота, 23. жовтня: (по полудни для учеників о зниженій ціні) „Kabale und Liebe“, трагедія в 5-ох відсловах Шіллєра; ввечером: „Die lustigen Weiber von Windsor“ (комічне), фантастична опера в 3-ох відсловах Ніколая, (в 3-ім акті балет). — Неділя, 24. жовтня: (по полудни о половині ціні) „Der Zigeunerbaron“, оперета в 3-ох відсловах Штрауса, в якій возьме участь п-ї Ф. Лопатинська; (ввечером) „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох відсловах Фалі.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 22. жовтня 1909.

Гага, 22. жовтня. (Кб.) В палаті послів поставив соціаліст Фрелсін внесок на виспанє кондоленцій дітям Ферера. Се внесенє підпер президент і ліберали, по чім его прийнято.

Познань, 22. жовтня. (Кб.) Вчора прибув сюда цар і поїхав дальше до Франкфурта.

Рим, 22. жовтня. (Кб.) Тітоні вїхав до Ракоїні, куди має прибути цар.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожакуєте. За вплачені 4 або 2 короні (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові, ≡
≡ гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	K 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16.50
На стайці в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 kgr.)	K 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 kgr.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 kgr.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товарний Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожнюють кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік „Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набути: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В інших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичніший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважніші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошення та дуже поучаючі і цікаві оповідання.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцеві відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноким висилках.

Г. ФАЙЛЕР

Чернівці, улица Руска ч. 8.

усувач нагніток

ОПОВІСТКА.

Низше підписані подають отсим Вп. П. Т. Публиці до відома, що в суботу, дня 16. жовтня с. р., отворили в Чернівцях при улици Паньській число 12

ТОРГОВЛЮ МАСАРСКУ І ДЕЛІКАТЕСІВ

та заосмотрили єї в

елегантну комнату до снідань

і знаменитий буфет.

Чернівці, в жовтні 1909.

З глибоким поважанєм

Памуля і Грекул.

5500 136 (7—20)

нотаріяльно провірених свідочств лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА ЦУКОРКИ НА ГРУДИ

найуспішніше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корчеве дерте.

Коробка 20 і 40 сотиків.
Доза 60 сотиків.

Можна дістати у: Шмідта & Фонтана, в Чернівцях. Ф. Флаєнбаума & Пана, аптека „Schutzengel“ в Чернівцях, Г. Грегора, (Kreisl-Apotheke) в Чернівцях. Г. Френкеля, ул. Ратушна ч. 14 в Чернівцях. А. Грабовича, аптека „Mutter Gottes“ в Чернівцях. О. Варбера, аптека „zur Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Руска 53. Ів. Павловського, аптека „Reichsadler“ в Чернівцях, ул. Заїбергаузенска. С. Яздеса, аптека, в Чернівцях, ул. Гоголя. Н. Куан, торговля делікатесів, в Чернівцях. А. Ройггольда, аптека, в Радішчах. А. Деганського, (k. k. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радішчах. А. Рузпа, аптека, в Ілїшчах. А. Пана, аптека „Guten Hirten“ в Чернівцях. С. Гартмана, фабрика чokoladi, в Чернівцях. Нове & Міллера, дрогуерія, в Чернівцях. А. Дикштайна, аптека, в Ставках. Н. Бріліста, аптека „Zur Vorkehrung Gottes“ в Серей. С. Окуневського, аптека, в Гайбці. В. Вільнера, аптека, у Вишнівцях. М. Фогеля, у Вишнівцях. Л. Деркча, аптека, в Поморіях. Н. Файберга, „Adler-Apotheke“ в Сторожинецях. Л. Сторебера, аптека, в Садагурі. К. Штернберга, дрогуерія, в Сучаві. А. Льюелла, аптека „zum Reichsadler“, в Гурагуторі.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилевич**, Механік
в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Марка охоронна: „Якор“. **Liniment. Capsici comp.**

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натирания при всіляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот., К 1.40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у флашці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад

В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елісавети 5 нове.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від однієї п'ятистової стрічки або 10 місця дрібним друком (petit). При кількох рядках або при річних замовленнях значний оулет.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровица число 2.

Адміністрація ул. Паяська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2—3. пополудни крім неділей і свят.

Надсилає по 40 ест. від етички, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламній неопечатаній вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилога коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонс марками поштовими не приймає ся.

Парляментарні справи.

□ Отже парламентарний клуб українських послів з Галичини не буде працювати разом з буковинськими українськими послами. Як з кінцем останньої сесії так і на будуче будемо мати у Відні два осібні українські клуби. Тим, що старав ся о злучення цих клубів в одну цілість, був в першій мірі голова галицько-українського клубу п. Романчук. Коли в своїм часі буковинські укр. послы виступили з спільного клубу укр. послів, предложив п. Романчук галицькому укр. клубови своє рішуче жаданє, аби найдалі до осені наступило знову злучення всіх укр. послів (крім соціялістів) в однім клубі. Се жаданє предложив п. Романчук своєму клубови з тим застереженням, що він зложить гідність голови укр. клубу галицьких послів, коли ся злука до сего часу не вдасть ся.

І справді, вже небагом по виступленю буков. укр. послів із спільного Буковинцям і Галичанам українського клубу, почались переговори між обома сторонами щодо поновної злуки. Посол Николай Василько заявив, що він і его товариші злучать ся знову з українськ. галицькими послами, коли забажає собі сего весь укр. клуб галицьких послів. Маючи таку відповідь, п. Романчук визначив на передвчєра останній речинець своєму клубови, в яким він мав єму подати остаточну відповідь в тій справі. Відповідь — знана. Консеквенція, яку витягнув п. Романчук з сего рішення свого клубу, теж вже знана.

Він зложив гідність голови укр. клубу галицьких послів.

Новим головою має стати по резигнації п. Романчука або голова галицького соймового укр. клубу п. Евгений Олесницький, або посол Кость Левицкий, голова національно-демократичної української партії в Галичині. О скільки нам відомо, пос. Евг. Олесницький не схоче прийняти сего так важкого обов'язку, отже головою клубу галицьких Українців в парламенті буде мабуть пос. Кость Левицкий.

Посол Кость Левицкий має славу дуже спосібного поважного і енергичного посла, питанє лиш, чи постійно буде відноситись до него гал. клуб з таким загальним поваженням, яким тішив ся в клубі давний голова, п. Романчук. Коли новому голові вдасть ся повести щасливо політику галицьких Українців, то се буде великою нашою радістю, бо розвій галицької України є сильною підвалиною для будучої долі всієї України.

Особисті добрі відносини між послом Васильком і послом Костем Левицьким, який за давних часів в спільнім ще клубі разом з послом Олесницьким належав до прихильників політичної тактики теперішнього голови буковинсько-українського клубу, кажуть нам тим більше надіятись, що оба укр. клуби в парламенті будуть жити в найкрасшій порозуміню і в багатьох хибних справах будуть згідно поступати.

*

Безпосередно в'яжеть ся з тою справою коментар „Діла“, яким привитало оно неможливість злуки обох укр. клубів.

Першим аргументом „Діла“ проти такої злуки є се, що, мовляв, „становище укр. бук. послів занадто прихильне до правительств“. Відповідали ми на се вже вчєра заявляючи, що наші послы не боронять ніякого правительству тому лиш, що се правительств. Своє становище зглядом правительств регулюють наші послы після того, як се правительств відносить ся до нас. Коли правительств, так як тепер на Буковині, не поставитим ніяких колод в нашім розвою і сповнює наші жаданя, тоді наші послы очевидно не мають ніякої радії воювати з ним. З принципіальною війною з кожним правительством не годимось ми так само, як не годимось на принципіальну згоду з кожним правительством. Признає се вже по части само „Діло“, бо коли в 232. его числі наші послы були аж занадто прихильні правительству, то в 233. ч. „Діла“ належать вони вже лиш до „услівних“ прихильників правительств. — Другим аргументом „Діла“ в тій справі є се, що буков. укр. послы, так як Поляки в Галичині(?) є за розширенням компетенції соймів, опертих на національній автономії. Відповідь наша на се така: Передовсім Поляки хочуть ширшої автономії для теперішнього свого сойму А відтак: розумною політикою дійшли ми на Буковині до сего, що в нашім соймі зломали ми волоске всевладне панованє і тепер проти їх 23 послів мати мемо вже 17, причім Українцєв мусить бути заступником маршалка краєвого а всі вибори в соймі нашім, опертїм на національним катастрі, мусять відбувати ся на підставі національних курій причім такі

Еротеї Пігулян.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

Якось так незвично, гей би лячно стало в природі, душа віщує щось надзвичайного, щось не доброго. Бура, попелата хмара, гнилими рухами крутить ся по небі та лізе блисше над озеро, а висить так як би мала що хвилі урвати ся. Я збентежений біжу скоками стрімким плаєм в долину до дому. Вже добігаю до хати, а втім задрожав воздух, завив шум лісами, застогнала природа, почали падати тяжкі краплі дощу на дорогу і на стріху моєї самотної хатини. Я лєтом вибіг східками на рундук, забіг в мить до хати та опинив ся перед вікном над озером. Око мигнуло по воді та по стрімкім лісі по тамтїм боці. Блискавки заграли, глухі громи загремїли, земля здригнулась, небо прірвалось, злива полялась, буря розігнлась і лютує просторами. Мете і крутить вихор страшною зливою по озері. Сипнуло градом. Зарєвіло озеро, загомонїв ліс, задудніла земля, злились дивні звуки в одну лякаючу скаженість природи. В озері заклекотїло. Вихор скаженою силою в тіло води добираєсь, вриваєсь до самого ґрунту. Запінєні барани кидають ся мов у страшних муках високо в гору, але розпука валить їх зараз з ревом-риданєм назад в ки-

пуче озеро. Та буря не зважає на то, вє вихрами, термосить водою і хвилями на всі сторони, мете зливою як густою метелицею. Хвилями не видко нічо лиш скаженїлу сиву непрозору водяну метелицю. Нараз бачу і своїм очам не вірю, з куряви озера знімають ся водяні стовпи в гору. Се водяні труби, які я доси лиш на образках бачив. Вони знімають ся геть в небо до невидної хмари, немов подають собі там руки. Немож докладно розуміти, чи вони падають назад, чи хмара приймає їх в своє колишне лоно назад, чи змїтає їх буря та несе в безвісті. Все діє ся з блискавичною шкоростю. Годї пізнати, чи се скаженє лютуванє, чи се дика охота, дикі танці природи, дикі обійми вітру з водою. Виглядає воно на безпощадну, безмежну, елементарною силою ведену битву між двома лютостями скажених противників. Відповідну музику до того лютуваня відгравать придавлюючі громи. Блискавки присьвічують тій несамовитій сценерії, а гук, шум, свист, бряск, зойк і гамір учасників того лячно-велеканського бою злучують і зливають все те в страшну єдність, доси мною невиданої тучі. Часами здригаєсь моя хатина в самих підвалинах, часами пробує заметіль-злива змести її у клекіт кипучого озера. Я стою не свій перед вікном, не спускаю ока з трюгаючих перемін і перебігів сего явища в природі.

Десь по пів годиннім лютуваню, буря притихла. Вихри пігнали зливу-метель чортівським лєтом. Понеслись Шибєнівкою над

Черемош і зникли скоро за горами з очий.

Над втихомирєним озірєм витрєсала хмара ще послїдок лагідного дощїку. По твари озірє розстєлились так званї стєжїчки. Помїж стрєжїчками трємтїли сріблїстї кучерї дрібних хвїлинок а стєжїчки плїли собі між ними мов тихї струї чистїї оливої, цїлєж лице озера рєтушували дощєві крапельки на одномірну лагідну площу.

Дощик устєає а з озера і лїсїв починають знімати ся куряви пари, великими звоями, одні кваними, другї лїнивим ходом. Одні здогоняють себе і зливають ся в бїльші звої, другї крутять ся і розпадають ся в менші клубки. Все дієть ся так, як би то живї єства, як би вони знали, що вони і нашо вони то діють. Дивлючись на ті рухи отих мраковин — видаєсь воно, як би то духи лишє що в озері потонувших дивних трупів із відбувшої ся страшної боротьби. Отам гнєть ся, там вєть ся, там розтягаєсь ота мраковина, до тамтої другої, немов би хотїла єї ще займити, прожерти. Чогось вражїне таке, як би се ще продовженє і перенєсенє зайлої борби на духи тих їстот, що перед моїми очима полягли на поли битви. Пірнувши гадками в то, що лишє що відбулось і кінчить ся перед моїми очима, пригадалось менї історичнє повїтрє із послїдної лютїї боротьби між Гунами а Франками, де кажуть, що духи поляглих суперників продовжали ще битву між собою у водусї над кровавими полями.

справи як громадські, шкільні і т. д., коли вони відносять ся лишень до нашої нації мусять мати в нашій соймі лиш українського референта. Так само лиш українські послы будуть мати у нас право (на підст. § 31 а нового закона про устав краевий) рішати в справі приділювання учителів і урядників в призначених для Українців школах краєвих і взагалі краєвих інститутах. Не улягає далі ніякому сумнівови, що вже небавом, як розділили ми тутешній учит. семінар і міські народні школи на національні відділи, так розділимо теж і нашу раду шкільну краєву та раду культури краєвої. Питаємось отже, чи всьо се не є поважним і випереджуючим Галичину кроком до національної автономії взагалі і чи ми в таким положенні маємо боятись національної ширшої автономії нашого сойму? А впрочім, чи справді національно-територіальні автономії, якої жадає собі „Діло“ (ми також), так дуже противить ся жадане ширшої автономії соймів? Скаже нам „Діло“, що Галичина то не Буковина; однак коли ми, так ще не давно без ніяких майже прав, нині дійшли вже до сего, що не боїмось ширшої автономії нашого сойму, то чиж се галиццям Українцям рішучо ніколи не може вдатися? А коли і так, то сьміємо ще поспитатись: чи і сей наш погляд в користь ширшої автономії соймів проти державного централізму в повторюванім австрійсько-правительственому диктату? Чие жадане стоїть ближе до правительствених намірів: наше, чи „Діло“? Очевидно най не думає „Діло“, що ми вважаємо вже его і его моральних батьків правительственим ехом, так як воно се нам підсунути хотіло. — Третім аргументом „Діло“ є се, що, мовляв, „Буковина“ заповіла, що бук. укр. послы будуть силою викидати галиццких послів з парламенту за обструкцію. Тішить нас сей дотеп „Діло“. Однак завважимо, що викидати послів з салі а противитись обструкції се ще не то само, і коли ми написали, що наші послы мабуть будуть навіть старатися зломити обструкцію, то з сего ще не виходить, що мають вони се робити не-парламентарним способом — з тої лиш рачії, що в справі урухомлення парламенту є вони того самого погляду, що соціял-демократи, чи христ.-соціяли а хтось там

Тихим способом кінчила туча свою величаву ігру. Ті тихі воздушні рухи блідоді мраківини на темнім тлі стрімкого праліса, ті виринання і розпливання пари над озером, ті послідні буруни між бовванами водяної курави а воздухом, ті конаючі віддихи і здригання скаженої люті, займали мій ум, будили також густі рої гадок в глибині моєї душі.

Небавом і ці послідні ознаки великанської тучі зникли, як би не були. Блиско надвечірне сонечко, розсипались золоті промінні ясного сьвітла по заплаканім личку чудового краєвиду. Тріумфує весела ясність по лісі і озері, миготять нечислені краплі роси на широких царинках і прискають вогнем діамантових камінців. Звеселів засмучений ліс, всьміхнулось блакитне личко озірця, засіяли ніжні царинки правобіч озера своєю цвітистою зеленню, віджила природа. Над усім запанував тим принадніший мир, чим грізнійше бісувалась перед хвилиною непевна туча.

Якийсь часок постояв я ще отак при вікні захоплений гадками-чуттями, викликаними незвичним образом, що немов у сні лишень що пересунув ся перед моєю душею.

Обертаю ся, глипаю на тихі стіни моєї сьвітлички, дивлюсь на моє ліжко, а на подушці зробилась тихенька та чиста калабаня, як би відкись перенесена. Десь крізь стріху і стелю пробилась вода наглої тучі і напруталась у вибитій головою ямці на подушці. Дуже приємно. Лиш бракувало

з останних вихопив ся, що і викидати послівне було би недобре. Та ми сподіваємось, що і в переконанню „Діла“ сей аргумент его належить до рубрики, над якою наші часописи пишуть звичайно: сьмішне.

Обструкція чеська і словінська, грозить ще далі розбитом парламенту. Однак рівночасно подають чеські часописи, що-до способу сеї обструкції „Славянська Бднота“ покищо ще не прийшла до згідного погляду. Koło Polskie провадить з Чехами переговори в справі урухомлення парламенту. Кажуть, що п. Іломбінський радить ще раз пробувати урухомити чеський сойм, почім Чехи могли би вже скорше відступити від теперішніх своїх намірів.

Буковинські, головні українські і волоскі послы почали вже старатись у Відні о предложене ухвалені в нашій соймі виборчої реформи до цісарської санкції.

Політичний перегляд.

Рада державна.

На засіданні з п'ятниці приступлено без всякої перешкоди до заповідженого вибору президії. При голосуванні віддано 408 голосів, в тім 14 порожніх карток. Президентом палати послів вибрано знов посла Паттая 266 голосами. Посол Ход одержав один голос.

Президент Паттай прийняв вибір. Дакуючи др. Функуму заявив, що буде поступати далі так об'єктивно як доси, і просив послів о поперте в праці в користь народу.

Серед живих оплесків приступила опісля палата до вибору віцепрезидентів. Віцепрезидентами вибрано: Пернерсторфера, Погачніка, Стажанського, Штайнвендера і Заворку. По виборі секретарів розпочато читане впливів.

Передовім находять ся тут правительствених предложена з попередньої сесії, між иншим також в справі закону про зміну діловодства парламенту, окрім того 14 наглич внесків. Палата прийняла внесок др. Функуго на повний вибір всіх комісій з таким складом, як се було за попередньої сесії як також на назначене складу научної комісії. Вибір до комісій назначено на початок слідуєчого засідання.

При кінці засідання протестує посол Добернік серед загального признання проти всяких підозрівань, які підніс директор Кестранек в своїм процесі з Брдіком проти поодиноких послів, а навіть

ще, щоб чупурна цираночка у ній, як на озері плавала!

Отверезив ся я, зробив порядок, виїшов на рундучок, займив оком чудовий краєвид: — не зрівняний образ! Води, повені, що перед хвилиною по дорозі, царинками герцювали — іграли, — десь, немов злі духи, в своїх норах позникали. Скалиста стежечка вже висихає, білієсь, немов в дорогу запрошає.

Лісовики.

І що було робити? Попросив я гатіря, коня усідлати. Поїду пралісом, подивлюсь по такій тучі на повінь гулячого Черемша, заїду в Явірник.

Гарний перістий гуцул-верховедь грабає нетерпеливо ногою. Я сів і пігнав в дорогу. Небавом минули ми прогалину коло озера, перейшли ще не зірваний місток над бовванами лютуючого потока Погорільця і пірнули за хвилину в пралісі. Тут вогко. Ярами шумлять і журчать тучеві повені, що не встигли ще збігти із стін Шурина та дадьшого Піп-Івана. Сам ліс стоїть тихо як з переляку по недавнім лютуванню галасливої тучі. Кінь мій ступає обережно дорогою, я дав ему волю, а сам прислухуюсь шумови, журчанню, воркотанню, шелестови та шепотови спливаючих вод. У пралісі панує несказано тайна повага, грубі смереки стоять в задумі. Музика іграючих вод перебігає всьлякі музичні відтінки від forte, fortissimo, furioso, до тихого завмираючого piano-pianissimo. Між стінами яру підноситься гук до сильного шуму-клекоту

проти загалу послів, закидаючи їм, що они надуживають своїх посольських мандатів до осягнення ріжних нечесних та егоїстичних цілей. До сего протесту прилучили ся послы Брдік, Герман і Крамарж, по чім президент палати рішучо виступив проти подібних зливет зглядом членів палати послів і завізав Кестранека назвати тих послів по імені, проти яких его закид звернений.

Посол Брайтер виїс протест проти розстрілення Ферера. (Признання у соціальних демократів, протести християнсько-соціальної партії). На сій закінчено засідане парламенту, а слідуєче визначено на вівторок перед полуднем.

Угорська криза.

Християнсько-соціальна часоп. „Reichspost“ доносить із двірських кругів ось-яку вістку про угорську кризу: Монарх зі своєї сторони не думає робити жадних військових концесій а також на послідних авдвєнцях угорських політиків не склало ся нічого такого, що давало-би угорським парламентарним кругам рачію числати на подібні концесії. Можна скорше догадувати ся, що монарх заохочував угорських міністрів ще раз спробувати, чи не вдало би ся залагодити угорську кризу в спосіб, відповідаючий вповні засадам конституції. І нічого більше. Коли-ж мимо того ходять чутка про концесії, то се можна внести із того, що дорадники монарха поручають ему, і то дуже заподадливо політику податливости що до військових концесій для Угрів.

Причина продовження угорської кризи лежить головні в тім, що угорські міністри мали нагоду спостерічати корисний для концесій настрої і тому обстають при своїй впертості, щоби корону вивести із резерви і таким чином одержати бажані концесії. Одною з сих концесій мало-би бути скасоване німецької мови в угорських полках. На підставі таких концесій полягало-би отворенє кабінету із рамени кругів, що заступають політику тзв. партії 67. року. Та признанє таких концесій, каже згадава часопись дальше, не було-би нічим иньшим як виповідженєм війни австрійському правительству, австрійському парламенту, а ще більше цілому австрійському населенню. Від спільности австро-угорської армії не можна відступити ні на крок. В сій згяді, пише христ. соц. Reichspost, не можна припустити жадної зміни.

Із сербської скупщини.

Скупщині предложено бюджет на рік 1910. Доходи на слідуєчий рік мали-би виносити 112,800,000 динарів а видатки 111,500,000 динарів. Вовиний бюджет виносить о оден мільон динарів менше як в сій році, значить 26 мільонів динарів. Молодорадикали зажадали, щоби в новім кабінеті полишено їм ресорт внутрішніх справ, чому спротивили ся старорадикали. — Поступовий Новаковіч не прийняв пропонованого ему місця в кабінеті Пасіча. Також ходить чутка, що задля парламентарної кризи в скупщині перервано в Парижі переговори в справі сербської позички.

Молодотурецкий конгрес.

З Солуна доносить, що молодотурецкий конгрес, скликаний сюди молодотурецким комітетом,

а коли минеть ся яр, згасає він поволи або і раптом — як до місця.

Сей водяний шум лучить в собі всякі можливі і неможливі нути. Чую звуки лютого реву, тяжкого зойку, легкої радости, розпучного ридання, пригноблюючого зітхання, тужної скарги, охочої бесіди, чую ворканя, тайну гутірку і шепіт.

Тут сильнійше, тут тихше, тут нападає, там скриває ся, тут грозить а там ладить гомін гуляючих вод. Мені здається, що гонить щось за мною, обернусь, нема нічого, лиш скритий сьміх і хехіт із за берегів та ярів. Ступаю далі. Знов ті самі ігри женуть за мною і дрючуть ся зі мною. Знов той самий чарівний гомін. Що за диво? Чи не лісовики казочні?

Вкруг мене все зачароване. Скали німі, каміне німе, смереки німі. Смереки все з вітром шепочуть. Тепер закіяті, мовчать, ні дишуть! Ні пташки, ні комашки, мов все завмерло! Ступаю конем не сьвідомо далі. Поміж деревами продираєсь золотое надвечірне сонця і глядить в замкнені очі зачарованих пралісових диких скал і вікових смерік. Лиш часами потягнесь дрегит лісом. Нерухомо здригнуть ся дерева, стрясуть із себе тягар краплин навислих густо на галузях і шпильках, піде чарівний шелест лісом, краплі падуть, розбивають ся, прискають, блискають красками дуги, одні падають на землю а другі ратують ся по галузках і шпильках та втихомирившись знову сьвітять спокійно принадним вогнем.

(Далі буде).

уже покінчив ся. Заразом перестає комітет Union et Progress бути помічним товариством і під назвою Comité Ottoman буде мати в своїх статутах добродійні і загально-корисні цілі, не вмішуючи ся вже більше до політики.

В справі болгарських банд.

З урядових кіл в Софії доносять, що болгарське правительство задумує виступити в формі проти турецьких закидів дотично болгарських банд на турецькій території і заявити про те, що ово не має нічого спільного із творенням банд в турецькій державі.

Оден козацький регімент іде до Фінляндії.

В останніх днях вислало російське правительство оден козацький регімент до Фінляндії. Сю справу підхопила преса, обговорюючи цілі вислання туди козаків. У відповідь здогадам загально преси піднесла офіційно „Росія“, що правительством не має жадних агресивних замірів у Фінляндії, але настрої серед деяких тамошніх політичних кіл і преса силують правительством вчасно збільшити число російських воїнів у Фінляндії.

Подорож царя до Італії.

Цар, якому політика Ізвольського припоручила дорогу до Італії через Німеччину, а не коротшу через Австро-Угорщину, прибуде нині, се є в суботу, до Італії, де его в місті Ракоші привітає італійська королівська пара зі всіма своїми висшими достоїнствами. Як російське міністерство заграничних справ запевняє, стріча царя з королем Італії не має жадних важних політичних цілей, але велич впливом особистих симпатій між обома володарями.

Вістка про приїзд російського царя збудила італійську поліцію до дуже живої діяльності, щоби не допустити до жадних, для царя немалих випадків. Цікаво довідатись, які приготування поробила она в самім місті стрічч. Всі готелі мусіли виповісти помешкане своїм гостям і відступити свої локати поліції. Розуміє ся, що переведено велике число арештовань. Всіх чужинців, що не могли виказати ся потрібними документами, віддано до в'язниці, де будуть так довго перебувати, доки цар не покине Італії. Заарештовано при тій нагоді також троє Росіян, які, як показало ся по трох годинах, були поліційними шпідлями.

НОВИНКИ.

Чернівці, 23. жовтня 1909.

Календар. Понеділок 25. (12.) Пров. Ан.; рим.: Хризанти М. Схід сонця 6:39, захід 4:49. — Вівторок 26. (13.) Карп. Паніль; рим.: Евариета п. М. Схід сонця 6:41, захід 4:47.

З міської ради. В четвер, дні 21. жовтня с. р. відбуло ся в ратушевій салі під проводом п. д-ра Вайсфельдбергера засідання. По зверфікованню протоколу із останнього засідання і по прийняттю кількох нагальних внесків приступлено до дневного порядку. Насамперед обговорювано питання в справі закупки дров від релігійного фонду. По сїм приступлено до справи п. надсовітника Ясеницького і Бералі. Радник Влюмріх реферував рекурсе, внесеній п. надсовітником Ясеницьким проти дозволу магістрату, який допустив до того, щоби сусідній властитель дому п. Бераль поставив вікна в своїм будинку звернені на подвір'я п. надсов. Ясеницького. Референт поставив внесок, щоби сей рекурс, яким п. надсов. Ясеницький домагаєсь усунення вікон, узгляднити. Над сею справою розвинула ся довша дебата, в якій головню др. Галіп промовляв в користь п. надсов. Ясеницького. Вкінці більшістю голосів сей рекурс прийнято.

З румунського табору. Як відомо між обома румунськими таборами, іменно між бар. Гормузакиєм, д-ром Іосефескулом-Грекулум і Сіміоновичем в одній стороні, а між рум. національною партією під проводом д-ра Я. Фльондора з другої, прийшло нагло до порозуміння. Незмірно цікаві є умови сей згоди. Ось вони: 1. ревізія організаційного статута нац. партії волоскої, 2. всі теперішні послі до ради державної і до сейму задержують при найблизших виборах свої мандати, 3. організація селянського населення належить до послів, а не до національної партії, 4. має ся застановити видавництво часописей „Gazeta Poporului“ і „Gazeta taranului“, а на місце сих появиць ся крім „Patrii“ нова часопись, н. з. „Desteparea“. Отже знову рішають о всім нещасні мандати і знову будемо мати свіжу волоску політичну часопись, у якій ті, що звали себе досі взаїмно лайдаками будуть звати ся тепер джентельменськими батьками і шефами румунського народу.

Громадські вибори в Площі. На підставі нового виборчого закону відбувають ся тепер всюди нові громадські вибори, при яких виходять радними самі наші люди, яких собі ціла громада бажає, а не її вороги. Так і сьогодні наспіла до нас телеграфічна вість, що при виборах в Площі перей-

шла ліста наших людей і до ради громадської не увійшов там ніхто з ворожого табору.

Стан народної просвіти у Європі. Шведський славний статистик Сундварг подав інтересовну статистику про стан народної просвіти в поодиноких європейських державах. Краї, які мають найбільше число шкіл, учителів і учеників, посідають, розумієсь, найменше число анальфбетів. Найменше анальфбетів має Німеччина, іменно 0-05 проц. Всі прочі держави європейські слідуєть що-до числа анальфбетів в таким порядку: Швеція 0-1 проц., Швейцарія 0-1, Данія 0-2, Британія 1-0, Голландія 2-1, Франція 4-0, Фінляндія 4-9, Бельгія 10-2, Австро-Угорщина 25-7, Греція 30-0, Італія 31-6, Росія 61-7, Португалія 70 проц., Румунія 75 проц. Отже пересічно маємо анальфбетів в цілій Європі 30 проц. Загальні видатки в європейських державах вносять кругло 1700 мільонів марок. На Росію, яка становить четверту часть всеї народности в Європі, припадає із сеї суми лише 20-та часть, на Німеччину майже третя часть, на Британію більше як четверта часть, а на Францію осьма часть. В Європі загальне число шкіл вносять 465,451; учителів 1,050,632; учеників 45,281,691. Число учителів в самій Росії вносять 195,000, в Британії 177,629, в Німеччині 168,000, в Франції 158,865, а в Австро-Угорщині 124,855. Найбільше впадає нам в очи число учителів в Росії, яке цілком не відповідає процентовій пропорції анальфбетів.

Дорогоцінності экс-султана. Сими днями будуть в Парижі продавати дорогоцінності бувшого султана Абдуль-Гаміда. Один французський ювілер оцінив кілька штук сих дорогоцінностей на великі грошові суми. І так варта після оцінки сею ювілера 3 вінці султана: один 185,000, другий 110,000 і третій 100,000 франків, а три ланцуски 40,000, 75,000 і 100,000 франків.

Сучасна рос. статистика. Д-ій Могиланський обрахував в одній часописі число смертних кар в вересні сего року. В своїй цікавій розвідці д. М. зазначає, що становище смертної кар не змінило ся в сему місяці. Правда, каже він, число виконаних смертних кар поменшилось, порівнюючи з двома попередніми місяцями. За те значно зросли присуди на смертну кару, внесені воєнно-окружними судами. В вересні в 13 містах виконано 31 кар (в серпні в 10 містах 37 кар). На першому місці стоїть тепер Катеринослав з 8 карами. Далі слідуєть кари в Вильні—6, Туринську—4, Варшаві, Тифлісі і Одесі по 2, Вільську, Орлі, Блисавеполі, Курску, Чернигові, Катеринобурзі і Владі казказі по 1. Смертних присудів аа вересень в 27 містах внесено 140 (в серпні в 21 місті 62 присуди). Серед сих присудів — найбільше в Кременчуку 25, Вильні 12, Варшаві 10, Казані і Одесі по 8, Красноярську, Катеринославі і Саратові по 7, Херсоні та Благовіщенську по 6. До сеї статистики д. М. вважає потрібним додати такі факти. В Варшаві Ян Лянґ, якого засудили на смерть, збожеволів в той саме час, коли его вели на шибеницю. Кару припинили, а Лянґого відправили в лікарню, щоб лікарі оглядали его. В лікарні лікарі потвердили, що Лянґе дійсно заслаб. В Катеринобурзі посаджено в монастир священника за те, що він відмовив ся бути при виконанню смертної карі.

Оповідки, іменованія і т. п.

Іменоване. Нововисвяченого гр.-кат. священика, Николая Луцкого, іменовано третім парохіальним кооператором для Чернівців. — Цісар іменував знаного колись на черновецькій університеті професора статистики, д-ра Мішлера, який був у останнім часі професором на грацькій університеті, за дія его знаменитих заслуг на поля австрійської статистики радником двору. — Цісар іменував судового надсовітника Осипа Крістія віцепрезидентом краєвого суду.

Оголошене. Після розпорядження міністерства просвіти звійде в жите інституція шкільних лікарів з днем 1. грудня 1909. р. у всіх австрійських школах.

Краєва рада шкільна на засіданню з дня 22. с. м. розширила школу в Селетині на 5 клас (3 рускі а 2 німецькі), в Садові на 2 клас (рускі) і заснувала нові однокласові рускі школи в Лупчині і Улмі (дільницях Селетина); спенсонувала надучителів в Кадобівцях Андрія Зугавича на его просьбу, висказуючи єму признане за довголітню успішну службу. Далі спенсонувано надучителів Василя Поповиччука в Боянах, Дмитра Скалата в Магалі, Михайла Реуца в Ропчу, дир. Гната Коржинна в Миговенах, уч. Николая Котюшку в Магалі і уч. Евфрозину Стефановичеву у Вол. Ванилові.

Міністер просвіти увільнив п. надуч. Михайла Ронгуша на его просьбу з місця повітового шкільного інспектора у Вашківській і Сторожинецькій повіті і наділив его із тої нагоди за довголітню дуже успішну працю учительську титулом директора.

Звичайні загальні збори укр. акад. тов. „Союз“ відбудуть ся в неділю, дня 31-ого листопада с. р. о 3., 4 і 4 год. по пол. в локалі товариства в слідуєтьчий дневним порядком: 1) Прочитаня і зверфіковане протоколу попередних загальних

зборів, 2) справозданя і абсолюторія уступаючого виділу, 3) вибір нового виділу; 4) есентуалія. — За виділ тов.: Е. Маєр, голова. А. Циганюк, писар.

На православну „Захоронку“ в Чернівцях жертвували в жовтні слідуєтьчий Вп. добродій: Его Ексц. Митрополит др. Володимир Рента 10 К, пані учителька Ізидора Ільницька 3 К; п. Николай Влад де Вердиш 2 К; п. консист. совітник о. Мелетій Галіп 2 К; п. інженер Ілько Попович 2 К; пані Теофіла Семака 1 К; пані Марія Гарас 1 К; пані Февронія Виндак 1 К; п. посол Бротей Пігуляк 1 К. Доси аложили крім того родичі дитий „Захоронки“ суму 64 корон. Сердечне спасибіг всім жертводавцям. — Вікторія Попова, скарбничка.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Неділя, 24. жовтня: (по полудни, половина ціни) „Der Zigeunerbaron“, оперета в 3-ох відслонах Штрауса, в якій возьме участь п-ї Ф. Лопатинська; (вечером) „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох відслонах Фалля.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Іван Буда

Чи ти тамши, моя мила,
Як зі мною ти ходила
В серці з боєм
Ясним полем,
Між квітками на весні? —
Тоді було ще мені
Ледве чи не двацять літ. —
— Піт-пі-літ, піт-пі-літ. —

Чи ти тамши, моя зоре,
Як мені ти своє горе
Розікрила
Немов крила
Ранна пташка до лету?
Я вгледів тоді мету
В тобі моїх юних літ. —
— Піт-пі-літ, піт-пі-літ. —

А чи тамши ти, серденько,
Як цікаво місяченько
Вихиляв ся
Й придивив ся
Поза хмарки береги?
Ми у перше — мов боги —
Цілували ся у двох —
— Тьох-тьох-тьох, тьох-тьох-тьох. —

А чи тамши ти, кохана?
Ми пестили ся до рана, —
У коханні
Мов в нирвані
Щезли хвилі забуття.
До нового вже життя
Ми збудили ся у двох.
— Тьох-тьох-тьох, тьох-тьох-тьох. —

Без жалю згадай ті хвилі. —
Спомини любови — милі.
Глядять очі
В темні нощі, —
Ось ось згасне блеск очей,
На волосах впає іней, —
І життя вже тихе гра. —
— Кра-кра-кра, кра-кра-кра. —

Мітердорф в Мірцгау, вересень 1909.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 23. жовтня 1909.

Будапешт, 23. жовтня. (Кб.) Вчора прибув сюди хорватський бан Равх і конферував із президентом міністрів др. Векерльом і з Посірповичом.

Копенгага, 23. жовтня. (Кб.) У парламенті прийнято внесок радикалів на висказаня votum недовіра цілому кабінетови графа Гольштайна 49 голосами проти 44. Президент міністрів заявив, що цілий кабінет уступає.

Париж, 23. жовтня. (Кб.) [Вчора умер Аґран бувший генералісімус французької армії.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сини в Грацу.

Артикули до подорожи славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмостренний склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

О П О В І С Т К А.

Низше підписані подають, отсим Вп. П. Т. Публиці до відома, що в суботу, дня 16. жовтня с. р., отворили в Чернівцях при улиці Паньській число 12

ТОРГОВЛЮ МАСАРСКУ І ДЕЛІКАТЕСІВ

та заосмотрили її в

елегантну комнату до снідань
і знаменитий буфет.

Чернівці, в жовтні 1909.

З глибоким поважанем

Памуля і Грекул.

5500 136 (8—20)

нотарияльно провірених свідочств лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ
найуспішніше діляють на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корче-
че дерте.
Коробка 20 і 40 сотників.
Доза 60 сотників.

Можна дістати у: Шміда & Фонтіна, в Чернівцях, Ф. Флаєнбаума & Цапа, аптека „Schutzengel“ в Чернівцях, Г. Гергера, (Kreis-Apotheke) в Чернівцях, Г. Френка, ул. Ратушна ч. 14 в Чернівцях, А. Грабонича, аптека „Mutter Gottes“ в Чернівцях, О. Барбера, аптека „zur Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Руска 23. І. Павловського, аптека „Reichsadler“ в Чернівцях, ул. Университетська. С. Ландеса, аптека, в Чернівцях, ул. Головна, Н. Кулі, торговля делікатесів, в Чернівцях, А. Розігнона, аптека, в Радівцях, А. Дегальо, (k. k. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радівцях, А. Румпа, аптека, в Лейпштах. А. Паша, аптека „die guten Hirten“ в Чернівцях, С. Гартшера, фабрика човозадів, в Чернівцях, Пасел & Міллера, дрогуєрія, в Чернівцях, А. Дикстайна, аптека, в Станіславові, Н. Брілякта, аптека „J. Vorsehung Gottes“ в Сербії, С. Окушевського, аптека, в Гайбоці, Е. Вільдера, аптека, у Вапшівцях, М. Фогеля, у Високиці, А. Деркача, аптека, в Пошорінах Н. Фабера, „Adler-Apotheke“ в Стара-Зелені, Л. Сторожа, аптека, в Салатурі, К. Штернберга, дрогуєрія, в Сучаї, А. Льюка, аптека „zum Reichsadler“, в Тиргулжурі.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шиття скорше, ніж не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шиття

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі часті що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич, Механік**
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францова
в Терополі.

Се є знамените умиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудження, ломаня костий, плечий гістия і нервових недуг. Проту уважати на напис „Nervol“ і не приймаати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висмака 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогуєрії медициналіній Стринуса.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німецькій мові, що вступас інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

24 36—40 н

Молочне мило

лелійне з коником

найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

ВИНОГРАД ДЕСЕРОВИЙ

солодкий (Chasselas) 5 кільо по К 250 висилає:

Dr. Horváth в Szentendre
(Угорщина). 3—5

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

(—)

Liniment. Capsici comp.

домішка до

ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натирання при всіляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот., К 140 і 2 К. При закупні сего всюди знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у фляшочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад

В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети 5 нове.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для місця і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від односторонньої стрічки або 1/4 місця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях значний одуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумівати ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реклямації неопечатані візні від порта. Рукописи повертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за ланонс марками поштовими не приймає ся.

3 ради державної.

(Обструкція. — Польські і христ. соціальні проби утигомирення Чехів. — Українська віцепрезидентура. — Буковинські і галицькі українські послы. — „Czern. Allg. Ztg.“ і оба укр. клуби. — Інтервенція и. Саншула в укр. справі. — Словінська злука.)

□ Партії, що постановили провадити тепер обструкцію, отже головню „Славянська Єднота“, зголосили на останнім засіданню державної ради піснацять наглих внесків. Крім того зголошено 292 звичайних внесків. Між наглими находимо два внесення пос. К. Левицького; перше щодо вибору комісії з 52 членів в справі соціального забезпечення, друге з жаданем покликання такої самої комісії для випрацювання закона, що нормував би національне питання в Австрії. — Аби зазначити своє істноване, кацапи зголосили також одно нагле внесення, а іменно п. Глібовицького, яке жадає основаня катедри російської мови і літератури на львівськ і черновецьк університеті. Між звичайними находить ся внесення п. Олесницького в справі зміни закона о стоваришеннях. Крім звичайних і наглих внесків парламент має вже тепер поверх 30 правительствених предложень і поверх 60 інтерпелляцій. — Треба признати, що навіть вельми роботящий парламент не міг би те все скоро полагодити. На полагоджене самих наглих внесень треба би що найменше хоть два тижні. Притім не треба забувати, що парламент лиш покищо має тільки 16 наглих внесків. Може їх ще мати значно більше, коли обструкціоністи від обструкції не відступлять.

Чи не відступлять вони від сего свого наміру, чи таки відступлять а в такім разі

за яку ціну, — ось і все питане, яким тепер займають ся всі австрійські політики і всі політичні часописи в Австрії. В останніх днях чимраз більше оптимізму подибуємо в тім згляді. Приклонники обструкції виступили передовсім з своїми жаданнями і тепер хоч всі знають, що хочуть дістати Чехи за ціну обструкції? Жадають вони іменно уступленя теперішнього кабінету а що найменше мін. Гохенбургера і Шрайнера. Покищо Німці не хочуть на се пристати, бо теперішнє уступлене сих їх міністрів під чеським напором не може їм подобати ся.

Які річеві зміни наступлять по такій евентуальній зміні міністрів? Для нас ніякі. А взагалі може наступити або покликане коаліційного кабінету або урядничий кабінет. Німці (не христ. соціали) не хочуть нічого чути про коаліційний кабінет, лишаєть ся отже урядничий кабінет, отже менше-більше те, що в тепер, а на всякий спосіб нічо ліпше. Сей урядничий кабінет мавби щойно приготувувати терен для будучого парламентарного кабінету. Чехи і Словінці все таки щось з того скористали би. З поміж них вийдуть нові міністри, а міністерства дістануть кількох нових чеських секційних шефів.

Проти коаліційного кабінету християнські соціали (в противенстві до інших Німців) мабуть не мали би нічого. Оноді виїхав пос. Гесман, той що головню причинив ся до упадку Бека і дуже радо хотів би відіграти якусь більшу політичну ролю в Австрії, до Праги. Сей его виїзд до Праги, куди поїхав також пос. Крамаж, толкують між иньшим також так, що Гесман хоче тепер довести до зложеня коаліційного кабінету, коли не під своїм проводом, то під проводом мін. Бінерта, як

премієра в тім новім кабінеті. — Рівночасно Поляки і граф Ностіч, представитель чеських соймових послів з більшої посілости піддають як лік проти обструкції раду, щоби ще раз перевести пробу, чи не вдало би ся урухомити чеського сойму? — Одним словом Чехи, головні аранжери обструкції, не в (як показуєть) непримиримі і під певними лиш для них корисними услівями в вони мабуть готові відступити від обструкції. Найближші вісти мабуть розяснять вже більше сю ситуацію.

*

Від п. Н. Василька одержали ми таку телеграму: „Як голова клубу українських послів в Буковині прошу зазначити ласкаво в „Буковині“, що ми (що инакше а мильно представили деякі часописи) не просили о принятє в чдени галицького укр. клубу, отже очевидно клуб сей не міг також відкинути такої нашої просьби“.

*

Czern. Allg. Zeitung заговорила в останнім числі про невдачу злуку буковинських і галицьких послів. Заговорила очевидно по свому. Отже передовсім представила справу так, немов би то наші послы просили тут даремно о принятє. При тім Czern. Allg. Ztg. незвичайно радуєть ся, що до такої злуки не прийшло. По її думці галицькі Українці і буковинські се два відмінні типи людей. Яку то силу має бідний Черемош? По тім і по сім его боці Українці. А одні до других навіть не подібні. Одні з другими не мають не то що політичних спільних інтересів, але навіть господарських, економічних. Так що найменше думає Czern. Allg. Zeitung. А як дуже лежить тій часописи на серці добро

Л. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

— Для мене Орису, доволі прикре твоє становище у тій справі. Я гадав, що ти відчуєш і невеликатність і неслухняність його закидів, якими він хотів відібрати мені мою моральну вартість як горожанина. Одно потішає хіба, що я, здаєть ся, трафив у таку хвилю, коли ти перечиш, аби перечити. Жінка вагала ся, Осип слівив її пильно і бачив, що вона хитала ся. Мала його перепросити. Хоч би не словами, але підійти до нього, взяти за руку тай почати иньшу розмову. Або хоч поглядом висказати йому співчутє. Ні. Спустила очі, лице її прибрало суворий вираз, вона мовчала і не ворухнулася.

— Такий то епілог справи з Амелькою. Адже Стодола тому ліз до мене, роздумував Осип, що Амелька мешкає з його судженою, чи любкою. Не дуже щаслива звязь моя з Кульчицкими. Коби хоч з тою одною, з Орисею Кульчицькою вийшло ще на добре. Зачинав одначе жаліти, що викликав переломову хвилю у жінки.

— Ні — впевняв себе. До того йшло і мусіло прийти, чи тепер, чи в четвер.

Ізза виборчої агітації мав Осип інше одну стрічу, але милу. Відвідав його Корній.

— Так студіюєте геологію? — питав його Осип.

— Виж самі говорили мені, що в сю пору я не видержу при геології. Ви сказали правду.

— Чомуж ви по містах їздите? — Ах, приятелю, я чую, що на селі жде мене нещастє. Моя смерть надійде з поля. На селі надто велика безліч кривд і бідним мужикам розкиненим по полях, відділених горбами, ріками й болотами тяжко зєдинити ся, організувати ся. Се лянштурм, загальне ополченє, а я хочу тепер глядіти на муштроване войско, що чекає лишень гасла.

— А я гадаю, що на селі більше інтелігенції.

— Правда, інтелігенції більше і глибокої думки більше. Там уже як виринув котрий, то глибоко він корінить ся в ідеях, у програмах. А в місті тарабанять в одно та перемелюють катехізм соціалістів, за те знов у місті карність, солідарність і поспіх. Тут скоро мобілізація. А вже я надивив ся на ту хлопську биду, ой надивив ся.

— По вашому добре перти наших людей у соціальну демократію? — Я не пру. Тепер я готов агітувати за кожним послом, котрий приложити руки, щоб повалити галицьку самоволлю, з якою стріляють хлопів з заду, скоро сї прийшли виконати своє право.

— А мені ще дивно, як ви висказували ся про свою участь в університетській бучі.

— І тепер я се кажу. Я так зайнятий був своїми думками, що в бучі — як ви кажете — взяв участь чисто механічно. Я не зміг опінити

великого значіння університетської події. Я весь час боров ся з собою там, у тюрмі. І той побут у в слідній вязниці може буде рішачим у моім життє.

— Там ви рішили ся вернути до політичної агітації, кинути ся в мир пропаганди.

— Ви відгадали. Я хочу зробити, скільки зможу. Всі товариші з тюрми роблять те саме, вся Україна стає тепер до боротьби. Гадаю, що працюємо чесно. Побачимо, який буде вислід тої мольової, великанської праці, буде видно заравом, чи може на який числити успіх легальна праця. Кожний запропорений в тюрмі за те, що приклав руку до нелегального вчинку, мусів доконче поставити собі такий запит, мусить від ідучих виборів ждати відповіди на се питання. А як буде відповідь відмовна. То жереб кинено, свій Рубкон перейшли ми... д. 23. січня.

Осип запросив Корнія до себе на весь час побуту в місті. Але сей побут не був довгий. Осип відчував особливу радість при кожній стрічі і велику пошану до того чоловіка. А Корній теж числив ся з думкою мислячого і щирого чоловіка, хоч властиво в його душі розвивала ся ідея з зелізною послідовністю і поволц, поволц запрягла в службу кожду його думку, кождий його крок.

Розмовляли вони щиро, та ніколи про дрібні, щоденні справи. Один був зайнятий єдиною думкою, якої не називав по імію і з тої одної точки дивив ся на життє, другий плив широкою струєю і обіймав широкий дальновид, а оба доповнили себе посполу в розмовах довгих і щирих.

українського народу, о тім всі хіба знають. Однак найпростіше Czern. Allg. Ztg., що пос. Василько відповідаючи на відповідну пропозицію п. Романчука инакше, не поспитав її в тім згляді вперед о пораду — і що на будуче її не буде про се питатись.

*

Від посла Спинула одержали ми таке письмо:

„Доношу сею дорогою до відомости всего учительства на Буковині, що на жадане деяких пенсіонованих панів учителів передав я сьогодні писемну петицію, підписану всіма рускими парламентарними послами із Буковини, міністри скарбу, щоби на будуче виплачували уряди податкові платню пенсіонованим учителям і учителькам на квіти без потвердження уряду парохияльного і громадського так, як се сего року зарядило міністерство скарбу що-до всіх урядників і слуг державних. Міністер Білінський приобіцяв мені, що сю справу поагодить прихильно на стільки, о скільки она залежить від него, бо народні учителі плачені не з державних, але з краєвих фондів, через що мусить і край згодити ся на таке заряджене.

Н. Спинул.

*

При виборі президента палати всі українські парламентарні послы віддали чисті картки, протестуючи таким чином проти партій більшості, які доси ще не сповнили свого приречення, даного з початком попередньої сесії, і не поставили внесення в справі збільшення числа віцепрезидентів палати, що дало би змогу вибрати до президії також репрезентанта укр.-русского народу.

*

Незвичайно цікавою вісткою з парламентарних кругів є тепер здука ліберальних послів словінських з клерикалами словінськими. Ліберальні послы словінські ухвалили 10. липня с. р. виступити в союзі полуднево-славянських послів, а тепер в імя народної справи, яка вимагає, аби спільно поступали всі словінські послы, ухвалили вони остати ся разом з найбільшими своїми противниками в одній організації.

Політичний перегляд.

Угорська криза.

В послідім часі ходять різні поголоски про спосіб, в який мала-би наступити санація теперішнього важкого політичного положення на Угорщині. Одні в тенденційний спосіб пускають вістку в оборот, що в партії незалежних має наступити небагом зміна пресіжу, що в партії є група, яка в случаю, коли-би державну керму повірено парламентарній меншості, готова прилучити ся до теперішньої меншості і стати на поміч її провідникови графові Андрашієви в цілі усунення угорської кризи. Деякі вісти доносять також ось-що: Коли монарх рішить ся передати зложення нового кабінету парламентарній меншості, взгядно її провідникови графові Андрашієви, на підставі програми, містячої військові концесії, то ся проба може з певністю числитися на підмогу зі сторони великої частини партії незалежних.

Однак тут вириває питання, чи монарх взагалі згодить ся на такий план Андрашого і як завіряють міродатні круги, між короною а графом Андрашієм не прийшло ще до жадного порозуміння що до військових питань. Окрім того корона не може ніяк нітак давати графові Андрашієви повноважень до переведення в жите його програми, не маючи певности, що ему вдасть ся зискати для свого плану більшості у парламенті. Однак настрої в партії незалежних, про який доносять часописи, міг-би бути дуже прихотливим для плану Андрашого.

На підставі одної розмови міністра Кошута з деякими видатнішими політиками, куреусе вже навіть поголоска, що в найближшій часі має около 20 послів покинути партію незалежних і злучити ся з конституціоналістами.

Тому що план злуки всіх умірених елементів в теперішній хвилі прибирає більше можливих форм і банкова група се добре видить, то старає ся она як найостріїшими средствами не допустити до такої немилі для неї констеляції в угорських парламентах, де група президента Юшта мусіла би остатись на леді і перейти хіба в опозицію. Йде від отже о те, щоби державна керма справді не опинилась в руках конституціоналіста графа Андрашого, якого кабінет всі парламентарні круги уважають одиноко можливим, коли-би не вдало ся зреакувати дотеперішню коаліцію.

Та ще неможливо так безпечно говорити про план Андрашого, бо покищо не знати, чи корона пристане на військові концесії, що творять головну часть його програми.

„N. Pester Abendblatt“ доносить, що криза зближає ся поволи до кінця, бо в середу відбуде ся міністерняльна рада, де Кошут заявить, що всі його переговори та заходи около удержання коаліції увінчали ся невдачею. Деякі круги думають, що на сій міністерняльній раді справа може одержати трохи яснійший напрям і угорським політикам буде можливо скорше зорієнтуватись в сій прикрій ситуації і зробити вікнці переломовий крок, яким політичне жите на Угорщині прибрало-би менше суворі форми. Покищо не можемо поділяти сих ілюзій, думаючи, що найбільше компетентна в сій справі інстанція, корона, не буде

стигати ся довго із своїм дефінітивним рішенням і змусить політичних акторів Угорщини поставити ся ширіше і з більшою отвертостію до способу усунення конфлікту між угорською нацією а короною.

Невдалі демонстрації проти відвідин царя.

На суботу, коли то російський цар мав стріпнути ся з королем Італії, італійські соціялісти і анархісти планували улаштувати по більших містах Італії величезні демонстраційні віча проти відвідин царя; однак сї плани розбили ся, бо на віча прибуло дуже мало учасників. Так само не вдала ся проба проклимованя генерального страйку

Борба Еспанців проти Кабильє.

„Impracial“ доносить із Мадриду, що тамішня міністерняльна рада ухвалила, що еспанська військо не має в області Кабильє напирати чим раз дальше на уступаючого ворога, але вперед скріптити новоздобуті позиції.

В справі вислання кретьйських послів до грецького парламенту.

„Ikdan“ доносить із столиці османської держави, що грецьке правительство, перед яким порта висказала ся, що Кретьйці задумують вислати послів до грецького парламенту, відповіло, що вибори до парламенту покищо відсунено.

Новий сербський кабінет.

Новий сербський кабінет уконституовав ся ось-як: Старорадикали: Пасіч — президія; Мільовановіч — заграничні справи; Люба Стоянович — внутрішні справи; Прітіч — фінанси. Молодорадикали: Жуїовіч — просвіта; Тімотієвіч — судівництво; Продановіч — торговля; Вуловіч — будівля; полковник Маріновіч — воєнні справи.

3 російської України.

1. 3 київського українського клубу.

Дня 20. жовтня с. р. на літературнім вечорку київського українського клубу відбув ся перший реферат проф. Д. І. Яворницького на тему: „Південно-західне козацтво перед судом історії“. Референт зазначив на початку, що історія козацтва не була ще докладно оброблена в окремих наукових працях, а звичайно трактувала ся нїби між иньшим і у істориків XVIII в. і у визначніших наукових авторитетів XIX століття. Сї останні обробляли історію українського козацтва або досить непевно, невизначно, плутаючи різні відомі категорії козаків одну з другою (Бантиш-Каменський і Маркевич), або не зовсім докладно і повно (Антонович: „Вісїди про часи козацї на Україні“), або, хоч з наукового догляду і бездоганно, все-таки не як окрему тему, але тільки як частину історії українського народу, (Грушевський). Один тільки д. Скальковский зробив пробу дати нарис історії українського низового козацтва по архивних матеріалах, але й він зупинив ся лишень на останніх часах його існування. Звертали свою увагу на істо-

XV.

Осип не мав охоти їхати на весіле Нілі. Перш за все, він почував себе чужим межи тими гостями, які були на його шлюбні рік тому назад. Він що раз менше мав охоти входити в товариства а більше шукав самоти. По друге, з Кульчицким вийшло у них непорозуміння ізза опіки над Амелюкою. Користаючи з того, то се була якась горожанська і адвокатська опіка, а не судом надана, він її зрік ся.

Зробив се з різних причин. На що йому клопотів і турботи? Амелюка одного літного вечера, в приступі сантїментальности відкрила перед ним свою душу і плакала, але взагалі людина проворна, яка в свїті не загине, а скоро побуде між людьми, то ще й виробить ся. Тай нема потреб, ізза неї з Кульчицким мати якась діло. Кульчицкий затавав сплати тай прислав замало, а врешті мав охоту не посилати грошей. Замішував у ту справу Орісю, вона робила натиск у користь батька, а в грошевих тай ще чужих справах Осип не знав неточности.

Вважаючи його — здаєть ся — таким професором, що дві краватці вбере, або в капелюсі на голові, шукає капелюха, прислав йому Кульчицкий до підпису декларацію, хто зна, чи ним самим уложено. Була там мова про опіку і про гроші. Яка була ціль, чи се був простий обман — Осип не знав. Його найбільше боліло, що Оріся намовляла його підписати сю заяву. Сего Осип не тільки не зробив, але й скинув ся з опіки і написав Амелюці, най шукає собі ради. Жінки за се гнівали ся тай ще дуже. Але Осип не міг уступити. Коли вже дуже приставала до його, промовив із становища чесного чоловіка. Адже Кульчицкий

повинен був сповнити свій обовязок, до чого можна би й судово його вилувати. Нате Оріся відповіла йому, що гарна, а головно пуста дівчина завжди має щастє і всїгди найде собі опікунів навіть між дуже справедливими і надто чесними людьми жонатими. Йому же здавало ся, що від виборів почала ся дивна незгода між ним і жінкою. Правда, як вона вернула ся зі Львова по памятний маніфестації 24. лютого, у вечері запитала Осипа, чи він потерпів чим за народною справою, чи сидів коли в арешті, або чи був прогнаний з гімназії? Він заперечив. Тоді Оріся питала його, що значить філістер і чому він не став героєм у нинішню пору завзятої боротьби. Осип не привязував до того великої ваги. Що йно ентузіязм для п. Стодоли, одобрене його грубих закидів зроблених Осипові підчеркнуло ся в його памяті. То так як часом одна мала крапля переливає напій із чарки. Правда, при виборах вийшов з міста споніст, за якого агітував Корній і вийшов український посол більшості, за якого агітував Стодола, а був вийшов і посол меншості, як би його відразу було поставлено, але з жінкою розбив Осип глек.

Або вона з ним розбила. Хто з ким — як звичайно — не знати, а всеж таки глек розбитий. З того часу вже йшло нераз і не про геройство, не про Амелюку, а про якісь, кат зна, які дурниці, Осип тримав себе в руках і часом як раз се жінку сердило, що він був наче то спокійний.

Їхати йому на весіле до Суходолу, взяти туди жінку межи Кульчицких, стрічати ся зо старим, з туною ідіоткою Клявдою, з надутим Кирилом? Ах ні, за багато у него жовчі, щоб їхати на весіле. Певне там прискіпати муть ся до него за

Амелюку... Але що то говорити довго. Хоч і не хоче, а поїхати треба тай поїде. Адже розриву з жінкою досі нема і не треба, щоб був.

Даремне бояв ся Осип, що в Суходолі появить ся на весілю торічний здивг. Хоч би Кульчицкий і просив, то мало хто був би. Як раз таждень тому пішов староста на пашу, а його місце, хоч лиш хвилино, заняв — паниця комісар. Діяли ся в старостві різні великі неправильности, а як їх зібрав комісар тай разом із доказами поїз до Львова і поклав намісникови на стіл, уже була доля повітового паші рішена, тільки мали минути вибори. По виборах дістав п. староста квіток на емеритуру. Кульчицкий не дурив себе, знав, що жде його неминууча боротьба, бо комісар схоче его здавити. Правда, доки вдасть ся, Кульчицкий буде ховати ся. Добре, що староста, поки уступив, ниробив йому дозвіл на сотрудицтво на один рік. Комісар може спинити остаточні формальности, але самій справі карку вже не зломить.

Отже зо староства не буде нікого. В суді по-сувала Кульчицькому добру славу Амелюка тай адвокати. Се надто великий скандал, щоб його промовчати навіть у такім випадку, як добре їмо ся і пило ся на весілю тай на празниках у Суходолі. Яка там чия моральність, се його річ, міркували судові урядники, але де такий переворот у політичній власті відбув ся, де управитель староства війну вітрить, там власне пригадати питання моральности, а навпаки нема треба їхати ся безсторонним і незалежним судіям.

А куди йде староство і суд, туди вже йдуть инші уряди.

(Далі буде).

рю козацтва і визначніші російські історики — Карамзин, Соловєв і Костомаров. Перші два ставилися до козаків суворі і неприхильні, а останній дивився на них з великою приязню. Далі референт, зазначивши, що Карамзин і Соловєв — прихильники державного принципу — оцінюють з погляду користі чи кривди для російської держави всі історичні фактори, не могли інше дивитися на козацтво, вважаючи його за елемент антидержавний. Більш уваги звернувши референт на погляди в цій справі Соловєва, котрий ставився до козацтва цілком негативно, бачучи в ньому безперечний регрес в порівнянні з найлікшим навіть громадянським устроєм Росії за тих часів. І тою антипатією своєю він дуже близько підходить до багатьох польських істориків. На думку проф. Яворницького, коли погляд Соловєва і має деякі підстави, то тільки в такому разі як ми обмежимося дольським і уральським козацтвом; що ж до українських козаків, то погляд Соловєва не має жадних підстав. Українське козацтво ніколи не ризикувало від громадянства, як щось лихе від доброго: український нарід і наше козацтво, особливо з 16 століття, йдуть вкупі, нога в ногу. Козак в устах наших прадідів не розбишак, не „холоп“, а лицар, який тікає в степ не з думкою грабувати та без роботи гуляти, але з метою набратись сили, щоб встати в оборону загально-національної справи. Не про саму здобич дбало низове козацтво, а про волю українського народу, про рівні права усіх верств громадянства сучасної йому України. Найвизначніша риса українського козацтва є його ідейність. Воюючи з татарами, українські козаки провадили щиро-народну політику і не можна уважати їх за авантюристів, якими малює собі козаків ззагалі російський історик. Не можна слідком за Соловєвим називати українських козаків також і гультаями, які втікали від всякої корисної роботи на легкий хліб. Війна, яку козаки провадили усе своє життя, — це тяжка праця, повна небезпеки, голоду і всякого лиха. І се життя-мучу взяли на себе українські козаки для того, щоб оборонити народ від татарської неволі. Також і в боротьбі з Польськими не грала великої ролі згадана вже здобич, бажане біля чужого добра погріти руки. В війнах з Польськими, що тяглися дуже довго, треба бачити боротьбу проти релігійного, національного, соціального і економічного поневолення українського народу. „Тікай, Лаше, бо все, що на тобі, наше“, — в спадщину від тих давних чвар пишала ся нам сія характеристика приказка. Таким чином, не грабіжництво та антидержавні інстинкти керували українськими козаками в їх боротьбі з татарами і польською державністю, а релігійні, національні і соціально-економічні умови життя, тогочасної України спонукали їх на се. Соловєв зазначає, що козацтво ззагалі зовсім не здатне до того, щоб утворити нове громадянське життя, але сему поглядові російського історика суперечить думка про українське козацтво деяких тогочасних видатних польських діячів, котрі виразно підкреслювали, що наше козацтво має хист утворити славу „річ посполиту“. Не утворило-ж воно нічого такого тільки через те, що ззагалі для творчої діяльності умови його життя зовсім не давали простору. Але не давши зразків нового громадянського життя, козацтво українське утворило і полишило в спадщину нам багату і чудову поезію-епос і драму, якої не має ні один славянський нарід, окрім Сербів. Історичний український епос (думи і пісні) цілком дарунок нашого козацтва. В своїй політичній, національній і соціальної боротьбі українське козацтво близько зійшло ся з духовенством, яке за тих часів було прогресивним елементом громадянства, і, позичивши у нього конфесійну „духовну драму“ надало їй ширшого громадянського значіння. Також і за історіографію ми мусимо дякувати українському козацтву, яке полишило після себе багато літописів, мемоарів та інших цікавих і коштовних історичних документів. Для російської держави спеціально українське козацтво, на думку проф. Яворницького, прислужило ся тим, що підготувало завоювання Криму і заселення чорноморських степів. Обороняючи свою віру і народність, українські козаки, врешті, дали високий зразок боротьби за волю людської особи, і в ній треба бачити загально людське значіння козацтва. На підставі усіх зазначених у нас уваг референт прийшов до того висновку, що українське козацтво було безперечно прогресивним історичним фактором. Українське козацтво з честю програто свою велику і почесну роллю і з славою зійшло з історичної сцени. Воно примушене було зійти відси, бо російська держава, яка за часів Катерини зміцніла і сама набралася великої сили, бачила в ній непримиренного ворога кріпацтва, що тоді інтенсивно заводилося скрізь по Україні. Що-ж ззагалі лишило ся після українського козацтва? На се відповів референт, запитувавши уступ з відомої пісні:

„Гей, летіла бомба з московського стану
Та й посеред Січи впала.
Ой хоч і пропало славне Запорожжя,
Та не пропала слава.“

Увесь реферат проф. Яворницького був гарячою апологією українського козацтва і відзначав ся тою приємною теплотою, яка завше буває наслідком щирого переконання і гарячого замишування темою.

Слухачів на реферат проф. Яворницького зібрало ся стільки, що в невеличкій залі клубу було дуже тісно. Референта приймали рясними оплесками. Іменем старшини українського клубу витала референта д-ка Олена Пчілка.

(„Радка“.)

2. „Общество единения народностей.“

В Москві заснувало ся нове товариство: „Общество единения народностей России“. Завдання того товариства, як видно з першого пункту його статуту, такі: „вивчення історії, побуту й потреб всіх народностей, що живуть в російській державі; взаємне їх культурне зближення і економічний розвиток; поширення серед них „общегосударственного сознания, при полном уважении к индивидуальным особенностям каждой национальности“.

Програма діяльності нового товариства, як бачимо, дуже симпатична. Принцип нової пошани до індивідуальних особливостей чужої нації, що поставлено в основу товариства, подає надію на те, що воно здобуде собі симпатії всіх народностей Росії і справді зможе багато прислужити ся для їх об'єднання. Шлихив для взаємного зближення можна знайти чимало. Особливо користним було-б видання періодичного органу, присвяченого завданням товариства, видання збірників літературних, економічних і т. и.

3. Школа імени Котляревського в Полтаві.

Над городською школою в Полтаві імени українського поета Івана Котляревського, автора відомої „Наталки Полтавки“, коли тільки відкрито сю школу, була вивіска з написом: „Школа імени Котляревського“. Але якось то прийшов до Полтави почитель київського шкільного округу д. Зілов і звелів українську вивіску над школою переміняти на московську. І справді, швидко „і“ в слові „імени“ перероблено на „и“. Тепер же, як подає слово „Котляревського“, вже виправлено. Сими діями згадану вивіску зняли, а потім знов почепили і на ній тепер уже зовсім по московському стоїть: „Школа імени Котляревського“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 25. жовтня 1909.

Календар. Середа 27. (14.) † Параскева; рим.: Івона. Схід сонця 6:42, захід 4:45. — Четвер 28. (15.) Лукіян, Савин; рим.: Симеона і Юди Т. А. Схід сонця 6:44, захід 4:43.

3 управи залізничного руху. Управа залізничного руху в Чернівцях повідомляє нас, що на підставі скарг, помішуваних в „Вуковині“, зарядила вже строгі слідства щодо невідповідного поведіння кондукторів. Крім сего впливає на управу руху, що на будуче буде ся мірно обсаджувати залізничні вози так, що пасажери не будуть задля частого переповнення поневіритись по різних закутках возів. Тимчасом звиняєсь дирекція залізниць тим, що переповнене заходить лише в декотрих днях і то задля пізнього оголошення більших транспортів, в наслідок чого не можливо доставити на час більше число возів.

Загальні збори товариства „Шнільма Поміч“ в Чернівцях відбули ся в залі „Народного Дому“ під проводом радника Мих. Коралевича. По прочитанню і зверифікованню протоколу з минулих загальних зборів слідував звіт з діяльності товариства. Доходи товариства вносили 4236 корон 75 сот., а розходи 4019 К. 28 сот. Запомог уділено в сім році адміністраційним 20 ученикам на суму 634 К. 40 с. Вибрані загальними зборами виділ уконституован ся в той спосіб, що головою став ц. к. проф. гімн. о. сов. А. Левинський, заступником ц. к. нотар Ник. де Говора Дрогомирецький, секретарем ц. к. проф. гімн. Іван Прийма, контролером ц. к. радник суд. Мих. Коралевич, а касиром проф. Р. Цегельський. Заступниками виділових вибрані: о. сов. Сімович і проф. др. М. Кордуба а до контрольної комісії увійшли: дир. екл. тют. І. Захарисевич і п. Григорович.

□ Пані Філомена Лопатинська виступила вчера вперше в „Циганським біроні“ як стало заангажована співачка в нашій міській театрі. Помимо маленької тремі на початку, п. Лопатинська, як співачка, заімпонувала всім своїм справді гарним голосом. Безперечно є вона тепер найліпшою співачкою в нашій театрі.

Борба о північний бігун. Спір о відкриті північного бігуна ведеть далі між Пірім і Куком. Кожний із них старає ся різними своїми доказами повернути довіре цілого цивілізованого світа в свою користь. Так предложив тепер Пірі ріжні рисунки як докази про дійсне досягнене ним північного бігуна національно-географічному товариству в Вашингтоні, яке передало сю справу окремому комітетові, зложеному із самих знавців і розслідників земельної кулі. Кук знов заявляє, що свої безсумнівні докази передасть в протязі

одного місяця копенгагському університетові, який переконає ся о рації Кука. Рівночасно оголошують часописи, що копенгагський університет підкинув пропозицію, з яким звернулось до него національно-географічне товариство у Вашингтоні, іменню аби перевести розсід доказів Кука про его відкриті північного бігуна.

Фреквенція на австрійських університетах в літнім семестрі 1909. Загалом було вписаних 22.950 студентів; з того 21.328 мушчин а 1622 дівчат. Після поділу на факультети, було 10.546 правників, 7.266 філософів, 3586 медиків і 1552 теологів. Фреквенція на поодиноких університетах була така: Відень 7.372 слухачів, Прага (чеський унів.) 3.675, Львів 3639, Краків 2747, Грац 1818, Прага (німецький унів.) 1502, Інсбрук 1050, Чернівці 926, Оломуць 172 і Сольногород 49.

Знов один „выбыль“ з московського клубу: его прикраса й розум. Розумієть ся, наші читачі вже здогадались, що мова буде про о. Корнелія Сеника. Наперед „выбыли“ відти Дудикевича, потім МIRONYUK-Зачук і Колпачевич самі „выбыли“, тепер слідами сих парламентаристів пішов добре вихований о. Сеник. Що-до „выбывань“, то в московському клубі вони стали страшенно модні. Ось два „юноши“ „выбыли“ також з редакції „Галичина“ та подали се urbi et orbi до відома спеціально „заявленієм“ в „Прикарпатской Руси“. Що викликало ту цікаву моду? Знаки на московському клубі показують, що се безконечне вибиване оснований ся на страхі перед „битєм“ на недалеких великих московських зборах. („Діло“.)

Клопоти американського президента. П. Тафт, президент Сполучених Держав, є такий грубий, що его обемистість викликувала підчас его останньої подорожі до західних провінцій безнастанно комічні пригоди. Підчас пира в Канзас Сіті силував ся Тафт надармо сісти на кріслі, зробленим умисно для него. Треба аж було відрубати сокирою поруччя і тоді міг президент сісти на кріслі. В Колорадо Спрінгс завалило ся ліжко під Тафтом. На однім з вершків скалих гір втішив ся був Тафт немало, коли побачив, що замість 340 важив „лиш“ 328 фунтів. Але радість его розвіяла ся борзо, коли ему сказали, що вага зменшила ся лиш дитого, що він тут знайшов ся на висоті о 2 кілометри вишій, як висота Вашингтона понад рівнем моря.

Оповідки, іменованя і т. п.

3 українського акад. тов. „Союз“. Сим повідомляємо, що запрошеня на вечерок з танцями, який уряджує товариство 7. листопада в „Народнім Домі“, вже розіслано. Хто би через помилку не одержав запрошеня а значайно бере участь в уряджуваних нашим товариством забавах, нехай зверне ся в тій справі до товариства „Союз“, якого льокаль находить ся при улиці Кароліни ч. 6. — Виділа.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Вівторок, дня 26. жовтня: „Ein Walzertraum“, оперета в 3-ох відслонках Штрауса; — Середа, дня 27. жовтня: „Die lustigen Weiber von Windsor“, комічно-фантастична опера в 3-ох відслонках Ніколая, (в третій відслоні величавий балет.); Четвер, дня 28. жовтня: „Revolution-Hochzeit“, комедия в 3-ох відслонках С. Міхаеля. — П'ятниця, дня 29. жовтня: (знижена ціна) „Der fidele Bauer“, оперета в 3-ох відслонках Фалы.

Телеграми „Вуковини“.

Чернівці, 25. жовтня 1909.

Відень, (прив.) Чл. Гесман в політичних справах виїхав з Відня покищо годі напевно сказати. Правдоподібно навіть ні.

Цетинія, 25. жовтня. (Кб.) Початок звичайної сесії скупщини 18. листопада ст. отили.

Лісбона, 25. жовтня. (Кб.) Цар і король поїхали вчора автомобілем до замку Pollenza, звідки вернули около полудня, потім дано в честь гостя пир. По полудні виїхали володарі на польоване.

Солунь, 25. жовтня. (Кб.) Підчас погоні за бандою розбишаків прийшло коло місцевости Свандере до стрілянини між турецькою і болгарською пограничною сторожею.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Вуковині. — Приймає вклади щадливі і опрочентує їх на 5%. — Цай виносить 40 К і платимо 6%, виносиме 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосним відгомном по цілій Вуковині і най кожний, що почував себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів. Дирекція.

О П О В І С Т К А.

Низше підписані подають отсим Вп. П. Т. Публиці до відома, що в суботу, дня 16. жовтня с. р., отворили в Чернівцях при улици Паньській число 12

ТОРГОВЛЮ МАСАРСКУ І ДЕЛІКАТЕСІВ

та заосмотрили її в

елегантну комнату до снідань
і знаменитий буфет.

Чернівці, в жовтні 1909.

З глубоким поважанем

Памуля і Грекул.

5500 136 (9—20)

нотарияльно провірених свідств лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ
найуспішнійше діляють на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корчево дерте.

Коробка 20 і 40 сотників.
Доза 60 сотників.

Можна дістати у: Шмідта & Фонтана, в Чернівцях. Ф. Флаєнбаха & Пана, аптека „Z. Schutzengel“ в Чернівцях. Г. Грегора, (Kreiss-Apotheke) в Чернівцях. Г. Френкеля, уа. Катушова ч. 14 в Чернівцях. А. Грабовича, аптека „Z. Mutter Gottes“ в Чернівцях. О. Барбера, аптека „Z. Kaiserkrone“ в Чернівцях. уа. Буска 23. Ів. Павловського, аптека „Z. Reichsadler“ в Чернівцях. уа. Університетська. О. Ландеса, аптека, в Чернівцях. уа. Головна. Н. Кузі, торговля делікатесів, в Чернівцях. А. Positano, аптека, в Радішчах. А. Дегань-Ого, (K. K. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радішчах. А. Румна, аптека, в Іа-шештах. А. Пана, аптека „Z. guten Hirten“ в Чернівцях. С. Гартлаера, фабрика чеколатів, в Чернівцях. Іозеф & Мізера, дрогуєри, в Чернівцях. А. Дікштайна, аптека, в Станішчах. Н. Брілія, аптека „Z. Vorsehung Gottes“ в Серей. С. Окуневського, аптека, в Гайбоці. Е. Вільнера, аптека, у Вашишчах. М. Фогеля, у Висниці. Л. Деркача, аптека, в Поморіях. Н. Файберга, „Adler-Apotheke“ в Стороскинях. Л. Сторсера, аптека, в Садагурі. К. Штернберга, дрогуєри, в Сучаві. А. Любеля, аптека „Z. Reichsadler“, в Гурагуорі.

Вже вийшов
Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік „Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні 80 сотників, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньська 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набути: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В инших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

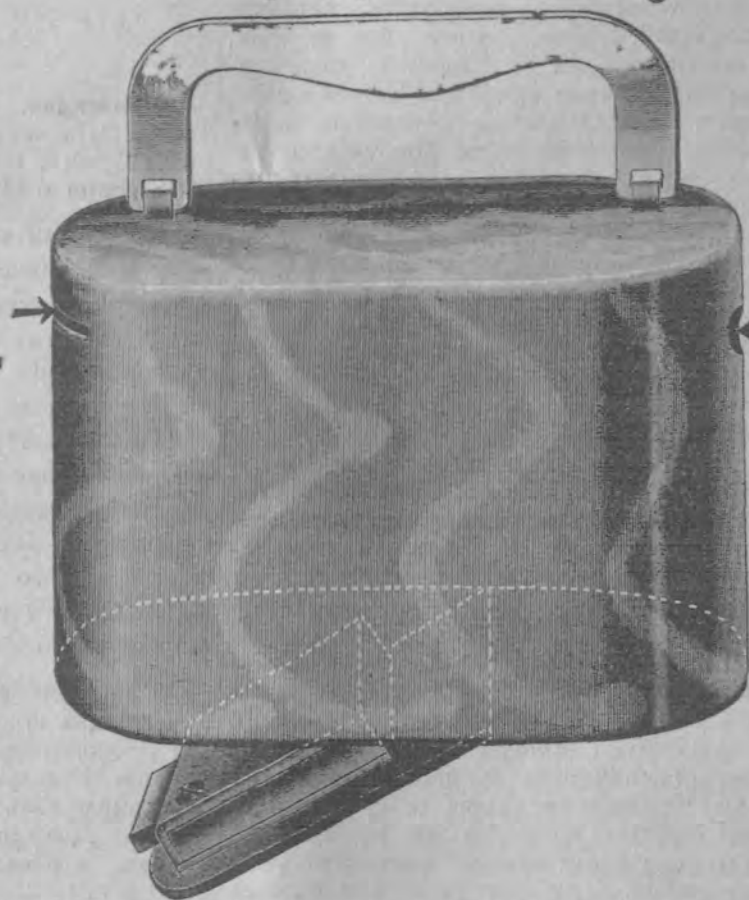
Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцеві відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кільки має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноким висилках.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скрижки лишаєть ся в касі а скрижку саму віддаєть ся П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.

В ошадности наше богатство!

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

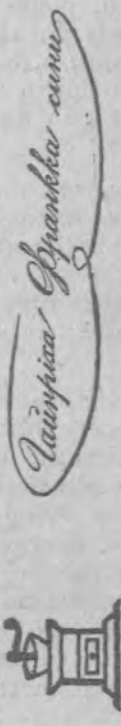
Високоповажана Пані!

Не дайте ся високоповажана Пані впровадити в блуа захвалюванем : **НОВИХ** : пачок цигорій, але будьте радше сего переконаня, що

правдивий : Франнка : додаток до кави,

нотрий і в Вашим домовим господарстві випробувано від тілши міт, єсть „**НАЙЛУЧШИЙ**“ і таням на даше : **ПОЗІСТАНЕ** : —

Одначокж просимо Вас дуже, уважайте домадно на нашу марку фабрики

st. No. 1371, 9-9 I. v. V.

Ukrainische Rundschau

одинок українська часопис на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обовязком кожного інтелегентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоа
в Терополі.

Се є знамените умирляюче средство до изтираня против всяких ревматичних боляв, простудженя, домяни к-стий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на нашесь „Nervol“ і не приймай ніяких „Первотонів“

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і оплакваням. Тисячки листів з подякою. — Вискака 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шмідта і Фонтана, в Селетині в дрогуєрії медицинальній Стерншуса.

24 37—40 н

Молочне мило
лелійне з коником
найлагіднійше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня
В СКЛЕПІ
„укр. Видавничої Спільноти“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для місцян і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петит). При кількорових або при різних замовленнях значний ошукт.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакція неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4

сотники від штук. Належності за анонси марками поштовими не приймає ся.

Краєві фінанси.

□ Якраз перед роком ухвалено в нашій соймій закон, на підставі якого наш край мав одержати позичку в сумі 16 мільонів. Аж 2. мая сей закон одержав цісарську санкцію а оголошено его аж 19. серпня, в часі найменше відповідним для таких грошових операцій. Та проволока наражує наш край на можливість великих втрат на грошовім курсі.

Та се ще не кінець. Сих грошей не має наш край до сьогодні. А потреби, на які призначено сю позичку і які зазначено також в відповіднім законі, були того рода, що треба їх було зараз заспокоїти. Передовсім вибудувано вже отже ткацьку школу в Чернівцях і розширено наші шпитали. Се коштувало кругло 700.000 корон. Роботи сі зарядив краєвий виділ видаючи тимчасом на сю ціль ті гроші, якими розпоряджав ще наш край. Остаточно мусів прийти час, коли тих грошових засобів краю не стане. Сю хвилю маємо власне тепер.

Рівночасно стоїть край знову перед konieczними видатками і то вже в найближшій будучині. Край мусить тепер іменню заплатити свіжу рату до шкільного фонду і 240.000 корон як свою частину до будови залізничі Веренчанка-Вікно. Грошей на се край наш вже не має. Не має тому, що 16 мільоновою позичкою ще не розпоряджав а будув ткацької школи і шпиталів мусів перевести не чекаючи, аж дістане сю позичку.

Щож отже робити?

Хотів край позичити тимчасом на ті нові видатки кількатор тисяч корон в краєвім банку. Банк хотів дати краєви сю позичку, бо вона має покрити в тій ве-

ликій 16 мільоновій позичці краю, з якої край мав покрити свої видатки на будову ткацької школи і шпиталів. Однак правительством не дозволило банкови краєвому видати краєви сю кількатортисячну тимчасову позичку. Через те стоїмо перед краєвою фінансовою кризою.

Щоби вийти з неї, вибирає ся нині др. Стоцький і Вольчинський до Відня, як депутация виділу кр. до центрального правительства. Сподіємо ся, що правительством зрозумів скрутний стан кр. фінансів і відступить від своєї давньої заборони. Однак рівночасно подаємо се до відомости наших читачів, аби вони знали, до чого довела наш край необережна фінансова господарка.

З державної ради.

□ Парламент остає під знаменем торгу себто переговорів з „Славянською Еднотою“. Правительством заявлено виразно, що парламенту покищо не розв'яже і радше вже хочить ся § 14, коли не могло би правити державою при теперішнім парламенті. Острукційні чеські і словінські рішили ся отже ввійти в переговори. І ті переговори мабуть навіть вдадуть ся. Що найменше Чехи дістануть нових міністрів і нових секційних шефів в міністерствах. О се їм покищо йде. І тому ми передвиджуючи, що великий славянський обструкційний шум можна за таку ціну або і йнакше купити, все були тої гадки, що наші б у к о в. укр. послі не можуть мати ніякої рації провадити тепер обструкцію, яка була би водою лиш на чеський млин і на млиночок провідника словінських клерикалів.

Укр. клуб гал. послів оголосив ломуникат, в яким між иншим подає до відомости ось що:

„Дня 20. с. м. радів укр.-руський клуб між иншим над вказуваною з різних сторін потребою поновної сполуки всіх руских послів в Галичині і Буковині. По довшій оживленій дебаті порішено, що на разі можливість такої злуки є виключена задля відмінної тактики обох клубів. Однак се не виключає можливости згідного поступовання обох клубів в справах національних загалу Русинів на тепер, і їх евентуальної сполуки в будучности. Клуб порішив полишити буковинських послів в посіданю всіх тих місць в парламентарних комісіях, які вони дістали будучи ще членами клубу. — На тім самім засіданю просив голова клубу п. Романчук з причини тяжкої недуги його жінки звільнити його від провуду клубу і уділити йому довшої відпустки. Резигнації п. Романчука на разі непринято і при сій нагоді висказано йому повне девіре і подяку за дотеперішній провід та прошено, щоби і на дальше проводив клубови. На час відпустки п. Романчука поручено провід клубу п. Цеглинському.“

Пос. А. Лукашевич зголосив на засіданю палати послів, дня 22. с. м. нагле внесене в справі уділення запомоги для громад Онут і Чорний Потік, де тучі в серпні с. р. знищили майже все збіжжя на полях сих громад.

Секретарем палати послів вибрано з рамени і в порозуміню обох українських клубів знову посла Антона Лукашевича.

Шипітські берези.

Замітки до кількох поем Федьковича

подає др. Осип Маковей.

Хочу подати кілька заміток до поем Федьковича п. з. Юрій Гінда (надрукованої прикінці 1861-ого р. в „Поезії“, виданих Дідицьким), Шипітські берези (надрукованої в Меті 1863. р.), Шипітські берези (написаної коло р. 1876.) і Шипітські берези (написаної 1886. р.)* У всіх тих поемах, зладжених, як бачимо, протягом 25 літ літературної діяльності Федьковича, є та сама тема. Чотири рази вертає ся наш поет до неї — видно, що вона дуже йому подобала ся, та чому він чотири рази переробляв її і як? З відповіді на сі питання можна поробити деякі висновки про Федьковичів спосіб писання і про его критику власних поезій, хоч, се треба наперед сказати, сі висновки не можуть бути повні докладні без розбору інших творів, на що не тут місце.

До першої поеми п. з. Юрій Гінда подає Дідицький, певно на основі листів Федьковичевих, таке пояснене: „Юрій або Іордакій Гінда був то в своїм часі ославлений розбійник, що жив у буковинських горах. Переказ про него, оповіданий тут, живе в устах народу, і ще й досі стоять у куті на цвинтарі в Шипоті згадані в тім оповіданю дві берези, яких рисунок тамошня громада прийняла навіть як емблему на свою печатку“. — А остатний

раз, як Федькович обробляв сю тему, він сам додає до неї замітку:

„Не казка, але факт. Проф. Найбавер путешествуячи у горах видів ще ті берези (у Шипоті). Імена я попеременяв, бо родина нещасливих дівчат ще живе“. Федькович, як отсе читаємо, покликує ся тут на свідомство Найбавера, свого приятеля з молодих літ, що був професором у Чернівцях, а потім директором гімназії у Радівцях. І справді, не сам Федькович чув переказ про шипітські берези у народі, тільки Найбавер записав сей переказ, а Федькович довідає ся від него. Впорядчик поезій Федьковича, др. І. Франко каже:

„Чи Федькович сам чув отсе оповідане з уст народа, чи позичив его у Найбавера, який обробив сю тему в прозі, лишаємо непорішеним.“

Отже можемо напевно сказати, що Федькович взяв переказ у Найбавера, але не з его оповідання про шипітські берези, бо се оповідане надруковано аж 1868. р., тільки з иншого видавництва Кнаппа: п. з. „Die illustrierte Bukowina“ з 1857. року. Є се кільканацять образів з Буковини, до котрих Найбавер додає текст п. з. „Erklärender Text zu F. X. Knapp's illustrirter Bukowina“. Verfasst von Ernst Rudolf Neubauer“. Тут у сїм Найбаверовім тексті находимо ми жерело Федьковичевих поем, про котрі говоримо, тут читаємо переказ про шипітські берези.

Тому, що згадане видавництво Кнаппа з текстом Найбавера, належить тепер до бібліографічних рідкостей, то не від річ буде подати тут переказ про шипітські берези у вірнім перекладі для дослідників Федьковичевої творчости. Описуючи водопад ріки Сучави коло Шипота (Кнапп іменню подає гарний малюнок сего водопаду), Найбавер розповідає ось що:

„Наш образ, ласкавий читателю, веде тебе в одну з тих понурих кітловин високих Карпатів, з котрих дальше можна їхати лише на гунульським кони. Перед тобою являє ся один з найкрасших, хоч і не з найбільших водопадів східної Європи. Се водопад Сучави, котра шумить тут по чорних, острих, лупковатих скоках і цезає потім у глибокій пропасти. — Довкола здіймають ся чорні, лісисті верхи Карпатів, а по середині стоїть мала, деревляна церковця села Шипота. Коло неї ростуть дві берези, одна при другій.“

Ті дерева нагадують одну пригуду, котру розповідь коротко тим радше, що вона кидає деяке світло на давніше життя Гундулів (так називають ся мешканці буковинських Карпатів). Тільки мусиш мені (читателю) дозволити, щоб я з важних причин змінив імена головних осіб у сїм оповіданю.

Коло половини 18-ого століття жив, на всхід від Шипота, недалеко границі Мармароша, по середині карпатських пралісів страшний опришок Іордакій Гінда. Мешкав він на поляні в лісі, на найвисшій верховині високої на 4000 стін гори; тут перебувала і его славна ватага. Широко і далеко називали его царем лісів — тай справедливо, бо коли надходив місяць май і в долинах та ярах уже не котили ся з гори камені та води, Гінда виходив зі своєю ватагою і являв ся, як блискавка, у богатих долах сходу, де він через ціле літо і ранню осінь стягав данини від мазилів і рупташів*), від Вірмен і Жидів, та збирав собі засоби збіжжя, вина і горівки, потрібні для него і ватаги на зиму у неприступних диких горах.

Вернувши у свій сховок, він починав зовсім инше життя, не займав ся опришківством і не про-

*) Всі ті поеми находять ся в I. томі поезій Федьковича, виданим „Товариством ім. Шевченка“.

*) Писав О. Ю. Федьковича, т. I., стор. 94.

*) Се є турецькі назви для дрібних шляхтичів. — О. М.

Промова посла Н. Василька,

виголошена на сеймовій засіданню дня 16. жовтня в. р.
в справі сеймової виборчої реформи.

Високий Сейме! Проект закона над яким нині ведеться тут так оживлену дебату, може на мій погляд і на погляд моїх товаришів бути епохальним твором в нашій краєвій політиці і тому зрозуміло, що в тій справі моя партія вискаже нині свої погляди. Від першої хвилини були ми прихильниками виборчої реформи. Хто знає наш програмовий ключ: загальне, рівне, безпосереднє і тайне право голосування, той зрозуміє, що ми сильно і поважно підпираємо все, що наближує нас до сего ідеалу. Теперішня наша реформа виборча висуває перед нас дальше правило: національний катастроф. Ми переконані, що власне через те дійдемо до мира в краю, що се усуне погані борби виборчі з їх деморалізуючим населення придатками а коли такі наслідки нац. катастрофи, яких ми надіємося, виявлять ся в нашій країні, то сей нац. катастроф мусить знайти собі дорогу і до Галичини, де мільони наших земляків сподіватись муть по ній політичного визволення. (Голосні оплески).

Національний катастроф є для нас першим кроком до національної автономії, в якій ми бачимо вихід і рятують з теперішніх нещасних парламентарних відносин. Без звільнення парламенту від національних спірних kwestій не прийде і не може прийти до мира в сій державі (юлоси: дуже слушно), а може се стати ся лиш при національній автономії. Се ніщо, що сей наш погляд ще висвітає нині дехто. Також загальне, рівне, безпосереднє і тайне право голосування було ще недавно утопією. По нас, які сю утопію проповідували, заприязнили ся з нею найвищі чинники в державі. Таку саму дорогу передказуємо і сій нашій ідеї: національній автономії. (Оплески).

Перманентна комісія, яка мала виготовити проект сего закона, мусіла побороти такі труднощі, що здавались непоборимі. Пять націй треба було вдоволити. Треба було углянути теперішній стан посідання а рівночасно також жадане широких кругів, які перейшли великий розвій від часу виготовлення старої виборчої ординації. А предсі дійшли ми майже до всіх вдоволяючої постанови. Власне ми, Русини, зложили катастрофи і змодернізовану виборчого управління великі жертви. В вельми важким положенню найшли ся ми зглядом заступника жидівського населення.

Жиди

се наші природні союзники. Богача тягне до багатств, бідного до бідних, покривджувач до покривджених. Думаю, що можу зречи ся нині доказу, що в сій монархії в Русини звязані з Жидами спільною боротьбою проти поневолення в політичній, соціальній і культурній згляді. (Оплески). Ті спільні болі злучили представителів обох народів. Але сї злучи не треба так розуміти, як се подобається п. тов. Відманові і його політичним приятелям. Ся злуча не єна се, аби охоронювати плюгаві елементи, будь вони лихварі або інші визискувачі. Власне ми Русини можемо з гордістю вказати на те, що ми перші тут в краю завели в наших повітах для економічної еманципації людю спілки господар-

ські, каси і читальні. Ми, рускі послы ввійшли в борбу з лихварями, не зважаючи на те, що часом найбільші павки лихварські мають заразом найбільше впливу на наших виборців. Однак, так як ми не вважаємо таких лихварів представителями всего жидівського народу, так і Жиди не можуть уважати сїєї нашої акції зверненою на те, аби дійти до господарської політичної і просвітної еманципації наших хліборобів, акцією проти всіх Жидів. З таким нашим поглядом годять ся покликані заступники жидівського народу а передовсім мій особистий і політичний приятель др Штраухер, власне для того, що він і всі прихильники жидівської національної ідеї самі нищать все лихе, що є між Жидами. Тому могли ми остатись в союзі і певно ніякі конечні виїмки не перешкоджають нам навіть на хвилину вести разом боротьбу о наше національне, політичне визволення. (Гучні оплески). Ми не витягаємо із сего, що більша часть спеціяльно жидівського населення на селі складається головню із визискувачів та лихварів, жадних таких консеквенцій як Відман і його товариші, які осуджують на тій підставі цілий жидівський нарід, але бачимо в сїм сумнімі факті природні причини, які тут обговорювати, думаю, буде зайвим. Я констатую лиш факт, що ми в супротивенстві до п. Відмана і його партійних принципів не будемо щадити також християнських лихварів та визискувачів, бо ми поборюємо все, що нашому народови шкідливе, де-би оно не находило ся, і на жанев спосіб не признаємо привілею на безправство не-жидам ані навіть самим антисемітам. (Веселість і признаня). Деякі пани видать в краю лиш малих злодіїв, а між ними лише жидівських, — однак ми видимо всіх драбів, і великих і християнських, і сподіваємо ся саме за помічю свідомих і покликаных заступників жидівської нації побороти спільно тут в краю всіх паразитів без ріжниць, до якої національності або віроісповідання або навіть до якої соціальної класи они належать. (Живі оплески.)

Зі згляду на наш тісний союз із жидівськими заступниками уважали ми своїм обовязком підпирати їх домагання і жадання при виготовленню сих предложень. Ситуация була для нас тяжка тому, що оправдане домагання жидівсько-національної партії на заведення жидівського національного катастрофу не знайшло завдяки інтервенції Жидів-ассіміляторів уважання зі сторони правительства. Не хочаючи брати правительство в оборону і цінячи знамениті аргументи поважаного товариша др. Штраухера, які мусіли-б дати правительству вповні законну підставу для признаня жидівського катастрофу і Жидів осібню націю, думаю все таки, що не помиляю ся, коли припущу, що правительство при непризнаю жидівського катастрофу руководило ся менше антипатією до Жидів а радше вже наміром перетяти дорогу плянам панів антисемітів, які думали-би, що за признавем жидівської нації сїдувало-би певно також відділення жидівського шкільництва і т. д. В сїм лежить також причина, чому міродатні віденські жидівські круги заняли вороже становище проти жидівського катастрофу. Як приклад наведу, що перед кількома днями сказав мені мільонер-Відонець, що він дивує ся, як я став антисемітом. Моє прихильне становище до жидівського катастрофу толкує він собі так, що я часом по-

падаю в антисемітську манію. (Пос. др. Штраухер: Чи ти думаєш, що кождий жидівський мільонер має оправдані претенсії до розуму?) Принципіальне обставане також при жидівським катастрофі було би при опорі правительства розбілю всяку надію на виборчу реформу, отже мусіли ми тим задоволити ся, аби підперти домагання Жидів в справі забезпечення їм 9 мандатів, дотично чого прийшло по довгих переговорах до порозуміння. Се в теперішнім законопроекті вдало ся цілковито і таким чином переперто все, що можна осягнути для наших жидівських союзників. Я мушу признати, що ціла перманентна комісія завдяки сильним і переконуючим виводам товариша Штраухера згодила ся односторонно признати його домагання в справі рівного трактування всіх націй в нашій країні і можу також посвідчити, що також депутация перманентної комісії односторонно бороняла перед правительством сего становища. — Однак, щоби уратувати се предложение виборчої реформи, мусіли ми шукати такого виходу, як се ми згадали повисше. Та се відшкодоване за жидівський національний катастроф по справедливості менше задовольняє жидівський нарід. (Признаня).

Коли я вже виразно підношу, що Жиди в дійсності можуть лиш почасті бути задоволені — они можуть заявити, що задоволені числом признаних їм мандатів і постановами, виданими для забезпечення їх мандатів, але мають зовсім рацію, коли скажуть ся, що правительство не так трактує їх, як інші нації нашого краю — то мушу висказати своє здивоване, що навіть і т. зв. вільнодумні пани Німці виступають тут із скаргами. (Се правда!). Як вже передше сказано, ся виборча реформа є результатом компромісу між всіма партіями; а в сїм компромісі взяв участь також товариш Ляндвер іменем вільнодумних Німців як також товариш Відман іменем християнсько-соціальних Німців. Пан Ляндвер заявив в перманентній комісії, що згоджує ся із сим законопроектом і йому дано ще 24 годині часу порозуміти ся із товаришем Відманом про поділ признаних Німцям мандатів між свої партії. Вже факт, що перманентна комісія рішила ся дати Німцям час до обдумання, свідчить о особливій прихильності, чого пр. Румуни не жадали, хотий, як звісно, в них є також дві партії. Та поминувши се, панове Німці мали певно досить часу від кінця липня заняти ся поділом добичі (веселість). Отже пан Ляндвер, порозумівши ся в останній момент з Відманом, що до ключа поділу мандатів, заявив, що згоджує ся в повні із предложеним законопроектом. Тому годі тепер зрозуміти, яким чином він сьогодні виступає проти предложення? Він мотивує се тим, що его партія не годить ся з тим. То правда; ему остались лиш дві дорозі: або зложити свій мандат, або заступати тут своє становище аж до кінця відповідно своему поступованню і заяві, зложеній у перманентній комісії (признаня). Але проти власного переконання поступати так, щоби своєю сьогоднішньою промовою приготувати терен для закулісової акції, плянованої деякими панами Німцями, се противить ся — щоби лагідно виразити ся — доброму тонові. Окрім того треба замітити, що і як сумне таке сьогоднішнє поступоване, то всеж не можна добачати в тім небезпеки для виборчої реформи, бо жадне правительство, а найменше теперішнє, не позалить предложеного законопроекту, який ухва-

ливав крови, через що у всхідній часті краю всі так дуже его бояли ся. Тепер він щедро роздавав біднішим Гундулам своє добро і хто лиш просив его о поміч або зайшов до його конюби, міг бути певний, що найде у него і велику поміч і щирю гостинну.

Тому й навиділи его всі сусіди та приймали радо у своїй хаті. Найбільше любив его двірник Міхалакі Барбу, як той прийшов до него, а також его донька Олександра і Маріца. Гінда приносив їм нераз дорогі дарунки та приемними оповіданнями скорочував довгі зимові вечери.

Нераз сидів Гінда годинами сам із тими дівчатами, що були красні одна від другої, і забавляв їх оповіданнями зі свого життя, а ті сестри сиділи і слухали так уважно, якби ему слова з уст співали. Тай не диво. Гінда мав лише тринадцять літ, був високий, гарний, легінь, з довгими чорними кучерями і огнистими очима. Его червона одежа, хоч з дуже грубого сукна, була ему дуже до лиця, а в его чересі блистіла завжди зброя: топір, два пістолі і довгий ніж, що надавало ему марсового вигляду.

Помалу запізнали ся ближше він і молодша сестра Маріца, а там і покохали ся. Гінда не змігив притім, що Олександра зблідла на личку і зі своєю сестрою Маріцею вже инакше поводи́ла ся.

Раз застав він Олександру саму заплакану дома. Став її питати, чому плаче, і хоч вона відповідала ні се ні те, він здогадав ся причини і стало ему прикро. Аби її втихомирити, поцілував її горячо у красне чоло — коли в тім відчинили ся двері і увійшла Маріца. Блиснула непевно очима на сестру — і вже сего дня не відозвала ся до нікого. З того часу була задумана так, як і її сестра Олександра уже довгий час.

Так мала ся річ, як Гінда одної неділі післав післанця до Барбу, що хоче справити громаді

гостинну і прийде до Шипота з потрібними засобами. Небавом надійшли люди з дичиною та горівкою, прийшов нарешті і Гінда, звітав ся щиро з Міхалакім і з малою громадою, що зібрала ся, та ніби жартом жасварив на Маріцу і сестру за те, що обі такі мовчаливі та смутні.

Було се при кінці цвітіння, сонце вже до кількох днів змело своїми проміннями світ у долинах і світило так приязно та тепло із синього неба, як би і само тішило ся тим, як там на долах весело танцює молодіж, як грають на тримбітах та як гомін відбиває ся по горах.

Проїшла красна весняна днина на забаві та радощах. Сонце хилило ся вже за верхи на заході. Тоді Гінда взяв обидві доньки Міхалакія за під боки і повів їх до батькової хати. Ту просив їх сідати та, щоби сестри помирити, казав принести вина і сам наляв у два пугарі: один менший для молодшої Маріци, а більший для старшої Олександри. Потім хтось закликав Маріцу, вона вийшла, а Гінда за нею, — хотів бачити, чого її закликали. Олександра лишала ся сама, зараз щось уснула до пугара Маріци, вийшла з хати і остала ся на дворі. — Небавом Маріца вернула ся у хату і, як побачила, що вона сама, заадала щось страшне зробити. „Або тепер або ніколи!“ — сказала тихо; вийшла скоро з постелі малу фляшину і вилила все, що в ній було, у пугар Олександри.

Зараз потім надійшли Гінда й Олександра. Тепер і Гінда налив собі пугар, а Маріца й Олександра вхопили також за пугарі, кожда за свій. Опришок сказав ще слово, аби сестри помирили ся — і вони випили свої пугарі аж до дна. Потім сіла собі кожо Гінди, а видно було, що обидві зворушені.

Але вже недовго з ним балакали, небавом і Олександра і Маріца поблідли на лиці, тіло їх

стало судорожно стягати ся, а в середині почало їх страшно боліти. Бачить Гінда, що щось недобре скоїло ся, кличе батька тих сестер — старий приходить та вже хіба тільки на те, щоби дізнати ся від доньок, що вони одна другій заподіляли тай чому.

І Олександра і Маріца з великої заздрости постановили собі отруєну здобути серце Гінди — тимчасом справедливості божа так зарядила, що обі у ту саму пору загадали доконати свого діла.

Коли прийшла ніч і повний місяць вийшов ізза гір та заглянув у вікно хати Міхалакія, де колись так було весело, то его бліді промінні пали на два трупи.

А Гінда пропав і з того часу ніхто вже не бачив его у сій стороні.

Нещасний батько поховав свої діти у куті на цвинтарі і замість хреста засадив дві молоді берізки, одну коло другої, на їх гробі, а небавом і сам пішов за ними на той світ.

Дерева приймали ся і росли, але не зросли ся. По п'ятидесятьох роках зломил їх буря. Громада Шипіт з милосердя і на памятку давньої пригоди приняла сї дві берези до своєї громаденої печатки — та засадила дві нові берези на тім сьмімі місци, так само одну коло другої, але вони й тепер не зросли ся до купи.

І сьогодні стоять ще на тім сьмімі місци, близько себе, але пнями не доторкують ся, сї дві берези, як живі свідки вчинку обох сестер, Олександри і Маріци, вчинку такого, якого не можна спокутувати.

(Конець буде).

чили в порозуміння з ним (правительством) всі нації і всі партії крім одної малої фракції — бо лиш за таку можуть ухвалити пані Ляндвер, Скедль і Лянґенган — і який то проєкт одиниць може дати підставу до забезпечення миру, спеціально між обома автохтонними народами сего краю. Я називаю опір сїї малої фракції неоправданим, бо коли на 7.000 Німців припадає один мандат, то на 300.000 Русинів припадає лиш 17 а не 220.000 Румунів лиш 23 мандатів. Ми автохтонні народи зробили собі кривду, а не Німцям. *(Живі призначення)*.

Впрочім можна в законодавчих тілах голоси не лиш числити, але також в так важких випадках і важити. Правительством може вибирати: чи слати або важити. В кожнім случаю голоси всіх Русинів, Румунів, Поляків і християнсько-соціальних Німців вистарчать проти голосів Ляндвера, Лянґенгана, Скедла і його маґніфіценції п. ректора др. Андлера. *(Живі призначення)*.

Ся реформа виборча буде (сего сподіваємось напевно) фундаментом національного мира.

між Русинами і Румунами.

Власне вибори і приготування до виборів в обох таборах були, так сказатиб, розсадником багців національної борби в тім краю. Тим, кого бито, були в тій борбі Жиди. Знищити ті багці, увільнити Жидів від того, щоби рішали при виборах між Русинами і Волохами через що вони стягали лиш на себе гнів і злість, сїї або тамтої сторони, ось і дуже важна ціль сїї реформи.

Маґніфіценція пан ректор університету вважає, що німстити ся на нас в будучині се, що ослаблюємо Німців та Жидів, які вели все посередництво між нашими обома автохтонними народами. Жиди терпіли лиш через се посередництво. Маґніфіценція мабуть не читає краєвих часописів, інакше звав би о тім. *(Цілком слушно!)* Та не згадуючи вже про Жидів, які здобутки наведе нам пан ректор по сїм посередництві? І чи Німці можуть вести у нас се посередництво? На чім сьмітю виросла тенденція загального троюдження а навіть конфесійного фанатизму, як не на сьмітю німецьких панів-посередників? *(Опелески)*.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, 26. жовтня 1909.

Наелендар. Четвер 28. (15.) Лукіан, Савин; рим.: Симеона і Юди Т. А. Схід сонця 6:44, захід 4:43 — П'ятниця 29. (16.) Лєонґин, Лєонтій; рим.: Наркиса А. Схід сонця 6:45, захід 4:41.

Слідуюче число „Буковини“ появить ся задля сьвята в п'ятницю, дня 29. жовтня.

Особисті вісти. Заступник маршалка краєвого др. Отоцький виїздив в середу в краєвих справах до Відня і поверне до Чернівців мабуть аж в неділю. — Посол Лукашевич приїхав з Відня до Чернівців дня 24. с. м. а вже в'їждив 26. с. м. від'їхав знову до Відня. — Пані Ольга Кобиланська повернула вже з Вергомету.

В справі румунської катедри. Вчора перед полуднем удала ся румунська депутація студентів до декана філософського факультету, проф. д-ра Ітнера. Декан завізав їх рішучо, щоби они в своїх домаганнях не переступали границі академічного закону і зарозумів їх, що в бюджеті просьвіт на рік 1910 є вже позивка коштів відкрити румунської катедри на тутешнім університеті. Дальше заявив др. Ітнер сій депутації, що після розпорядження міністерства просьвіт мусить ся сїй заряджений колеґ для румунської історії перевести і для того др. Мількович не може зрешті-нувати з тих викладів. Вчора на 4. год. по полудни був назначений виклад д-ра Мільковича. Точно о 4. годині заповнило цілий коридор першого поверха около 200 румунських студентів, які урядили тут велику демонстрацію. Др. Мількович вийшов із професорського покою і заявив численно зібраним студентам, що він назначеного викладу в сїм дни не виголосить. Тоді студенти почали его просити, щоби він відказав ся від викладів на цілий сїй зимовий семестер. На се відповів др. Мількович, що він сего проти розпорядження міністерства просьвіт і університетського філософського факультету не може на ніякий спосіб зробити. Др. Мількович порадив їм, щоби они удали ся із своїм домаганням до декана університету. По сїм заявленню др. Мільковича почали студенти віддаляти ся а відтак улаштували при сьпіванні національних пісень величавий похід через місто.

Молода Україна. В одній українській часописі з одного села гадяцького повіту (на Україні) надруковано характерну кореспонденцію. Написав її місцевий батюшка. „Я часто, — розказує він, — ходжу в школу з сусідкою своєю, псаломщицею дочкою Галькою; дорогою ми часто з нею розмовляємо. Галька ходить бавитись з моїм маленьким сином і дома ми часто розмовляємо про школу. Ми добре знаємо і цілу дорогу вона про щось щебече. Часто-густо вона, бувало запитує: „Чого ми між

собою балакаємо по простому, а в школі — по книжному, по панському? І батюшка наш і учителька балакають поміж собою по простому, а як що ми скажемо так, зараз поправляють! А у мене книжечки є, по нашому написані. А ви у своїй школі як балакаєте — по нашому, чи по панському?... Таке розпитувала у мене Галька одного зимового ранку, йдучи до школи. Де-що я їй розказав, але мусіли розстатись. „Приходь коли небудь, тоді й побалакаємо. Ти-б учительки поспитала“, — кажу я Гальці. „Так, не сьмію, та мов і ніяково якось“. І після сего нема мові Гальки день, два. Настали сьвята а єї нема. Якось стрічаю Гальку. „Ти чому не приходиш?“, — питаю. „Я вже й в школу не піду після сьвят“, — відказує. „Чому?“, — Так і так — і розказала мені історію. „Ото сиджу я перед годинною в школі, читаю, а мене обступили дівчата. „Прочитай і нам, прочитай!“ Я їй давай читати у голос. Та й ви-ж читали в своїй школі про Мариню, — мені розказувала Манька. Аж тут і вчителька йде. „А у Гальки книжечка є, що по нашому написана“, сказала одна дівчинка. — Дай сюди! — я дала. — Де ти взяла? Се та вже Українка тобі дала?! (Се-б то моя двоєрідна сестра, що в єпархіяльній училищі вчить ся.) Геть з своїми книжками, мужичко паршива! Щоб духу не було з сего сьмітя в школі! Се що ще за новина?... Так закінчилось ознайомлене Гальчиних товаришок з українською книжкою.

Перше товариство садівництва в Київщині. Дня 15. жовтня с. р. відбулось в Старій Петровці, київського повіту, назавичайне сьвято — відкрито перше не тільки на Україні, а й на цілу Росію селянське товариство садівництва. На відкритті того товариства було більше ніж 40 селян-фундаторів, губ. правительственный агроном Ф. Скуратов, пом. губ. земського агронома В. Козакевич, інструктор по садівництву С. Крайніський і ин. Дія Крайніського селяне вибрали на голову перших зборів. Товариство виникло, дякуючи довільній роботі відділів земських садоводів, які переконали селян, що можна успішно бороти ся з садовими шкідливками. Статут дозволяє товариству впоряджати бесіди, прилюдні читання й з'їзди по садівництву, влаштовувати експедиції і екскурсії, щоб оглядати садові хазяювання. Крім того товариство може помагати своїм членам у збиранню та продажі їх садового овочу і зорганізувати по закону такі самі товариства. Присутні на зборах як з поміж селян, так і з урядовців, говорили привітні промови. Надійшло привітання від всеросійського товариства садівництва і садівництва в Москві. За почесного голову товариства вибрано предідателя губ. земської управи М. Суковкіна, за почесного члена — С. Квайніського.

Стріляне в церкві. Передвчора по полудни вискочив нечаяно якийсь невідомий чоловік в пареській церкві на лавку і вистрілив до численно зібраної товпи народу три рази із револьвера. Він стріляв так незручно, що не міг нікого зранити. Сейчас его арештовано. По переведенню слідства найдено при нїм членську карту антимілітарного товариства.

Як пізнати фальшиві гроші? В Лєондоні відбував ся недавно процес против фальшивників грошей, а при сїй нагоді один із судіїв присяжних подав дуже легкий спосіб, як можна фальшиві срібні гроші розпізнати від правдивих. Коли взяти якусь підозріну монету межки великий і показуючий палець лівої руки, а так само якусь правдиву карбовану монету в праву руку і потерти їх міцно боками об себе, то правдива монета зараз лишить сліди на фальшивій, бо єї зїтре значно. Судня таки зараз на розправі спробував сей спосіб і показало ся, що він був добрий.

Крадіж в Ченстохові. Кожний хіба бачив відбитку „чудесного образу“ католицької Матери Божої з Ченстохова в (Росії), „королевої польської корони“. При тім образі в Ченстохові були багаті „вота“, себто дарунки прихильників сїї Матери Божої і ті „вота“ укралі тепер якісь не зловлені ще злодії. Шкоду оцінюють на 100.000 рублів.

Арештоване шпіона. Арештованого Сімона Гутерера, якого підозрівано о шпіонажу в користь Росії, переконавши ся о его невинности, випустила тутешня прокуратура на волю.

Оповідки, іменованя і т. п.

Подяка. Виділ тов. „Шкільна Поміч“ в Чернівцях почував ся до милого обов'язку зложити сердечну подяку всім Добродіям убогої рускої молодіжї за ласкаві дати в минулому році адміністраційним. А датки сї зложили: Надради. суд. Вол. Ясеницький 24 К, радник двору Сид. Виницький 22 К, нотар Ник. риц. Дрогомирецький 22 К, адвокат др. В. Дутчак 22 К, відемарш. проф. др. Ст. Смал-Стоцький 22 К, крилошанин о. Кел. Костецкий 14 К, судія повіт. Павло Шухевич 12 К 10 с, адвокат др. Теод. Галіп 12 К, панна Ол. Глинська 12 К, пані Теод. Маєрова 12 К, пані Прансєрова 12 К, о. сов. Мих. Сімович 12 К, проф. Адр. Артимович 11 К, нотар Адр. Соневицький 11 К, каснер почт. в. н. Кас. Соневицький 11 К, проф. Адр. Артимович 10 К, радн. суд. Корн. Лукашевич 10 К, о. сов. Ат. Левинський 12 К, пані

радн. Ол. Пігулякова 9 К, посол в.р. Пігуляк 9 К, інженер Дроздовський 9 К, о. катех. Баліцький 8 К, інсп. кр. Ом. Попович 7 К, дир. скл. тют. Захарієвич 6 К 80 с, о. катех. Гн. Волчук 5 К, секретар дир. скар. др. Волянський 5 К, проф. Р. Цегельський 5 К, інженер Юхневич 5 К, п. Шарковський 5 К, комісар дир. ск. Ів. Костецкий 4 К 50 с, проф. Йос. Лучка 4 К, учитель Ф. Федорович 4 К, о. парох Коцик 4 К, проф. П. Кумановський 3 К 80 с, канд. нот. М. Грушківський 3 К, посол А. Лукашевич 3 К, проф. Вас. Сімович 3 К, дир. Р. Каси Могильницький 3 К, проф. др. М. Кордуба 2 К 40 с, аптик. Папи 2 К, проф. В. Кміцякевич 2 К, проф. Проскурницький 1 К, о. П. Городецький 1 К, проф. А. Рудницький 1 К, учитель Шкурган 1 К, міщанин Ів. Савка 50 с, міщанин Царук 50 с. Не менше сердечно дякує виділ високому Соїмови кр. за щедрі дар 500 К а тов. взаємн. кредиту „Двістер“ за дар 100 К, і „Бук. Щадниць“ за дар 100 К. Веїм Добродіям убогої молодіжї ще раз сердечне спасибі! — *Виділа*.

Для бурси ім. Осипа Федьковича в Чернівцях подарували: Вп. господар Андрей Дмитрюк з Кізмана один корець бараболі; Вп. др. Антін Невежераль, ц. к. радник суду, 3 гарнітури переносного убрання, 5 камезельок, 6 ковирців і 3 краватці всьо вартості 70 К, а окрім сего ще 10 К готівкою; Вп. господар Данило Данилюк з Завалы через Вп. учителялю Храпка 10 К; Вп. Каєтан Горвацький, надуч. з Лукавиці 4 К, а Вп. інж. Ілько Попович 4 К замість телеграфічних витань з нагоди вінчання п. Ем. Стратійчука з панною Олею Данчуліною та проф. Проскурницького з панною Н. Варницькою. — Ось нові докази жертволюбства в користь сїї бурси, яка бореться як передом, так ще й тепер з тяжкими недостачами. Жертвуйте, рідні сини Руси-України, бо кожда і як найменша лепта Ваша причинить ся до вихованя нашої молодіжї, в якій вся наша будучність. Підписаний заряд бурси складає в сїй дорозі названим вище Вп. жертводавцям в імені наділеної бурси як-найсердечніше спасибі! — *Олександр Кулчак*, управитель бурси.

Для погорільців у Вишниці зложили грошеві датки через заставнецьке староство слідуючі громади: Юрківці 22 К 60 сот.; Воянчук 22 К; Горшівці 20 К 50 сот.; Вікно 20 К; Репуницькі 20 К; Погоралька 17 К 22 сот.; Кулівці 16 К 31 сот.; Брідок 16 К; Малий Кучурів 15 К; Вербівиці 14 К 60 сот.; Чорний Потік 8 К 47 сот.; дальше вишницький рабін п. І. Гаґер зібрав 50 К, а староство у Заставні 20 К. До тепер розділено між погорільців 1447 К.

Із штуки і літератури.

З міського театру. С е р е д а, д. 27. жовтня: „Die lustigen Weiber von Windsor“, комічно-фантастична опера в 3-ох відслонах Ніколая, (в третій відслоні величавий балет.); Ч е т в е р, дня 28. жовтня: „Revolution-Hochzeit“, комедия в 3-ох відслонах С. Міхаєля. — П'ятниця, дня 29. жовтня: (знижена ціна) „Der fidele Bauer“, оперета в 3-ох відслонах Фала.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 26. жовтня 1909.

Софія, 25. жовтня. (Кб.) Офіційні круги зазначають, що подорож болгарського короля до Сербії має на згляді лише наукову ціль, противно панславистичні круги знаходять в сїм якесь політичне значінє і уважають се за знак поліпшення відносин між обома державами.

Царгород, 25. жовтня. (Кб.) Вчора зібрав генералісїмус всіх офіцерів першого полку і заявив, що піхто із них не сьміє належати до якої небудь політичної партії, бо сим порушує єдність армії. Рівночасно нагадуючи всіх, щоби повиступали із політичних партій, заявив він, що він сам виступив з політичних організацій.

Прага, 25. жовтня. (Кб.) Головний комітет молодеческої партії відбув під проводом посла Дра Скарди засіданє, на яким обговорив посол Крамарж докладно політичну ситуацію і постанови чеського клубу.

Копенгага, 25. жовтня. (Кб.) Король завізав провідника радикалів, щоби він заяв ся уконституванням кабінету.

Царгород, 25. жовтня. (Кб.) Одна денеша доносить із Бємену, що Маді Ідріє почувавсь приневоленим піддатись.

Тов. „Руска Бєсїда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) відстанете книжочки в більшій вартості.

О П О В І С Т К А.

Низше підписані подають отсим Вп. П. Т. Публиці до відома, що в суботу, дня 16. жовтня с. р., отворили в Чернівцях при улици Паньській число 12

ТОРГОВЛЮ МАСАРСКУ І ДЕЛІКАТЕСІВ

та заосмотрили її в

елегантну комнату до снідань
і знаменитий буфет.

Чернівці, в жовтні 1909.

З глибоким поважанем

Памуля і Грекул.

5500 136 (10—20)

нотаріяльно провірених свідочств лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ

найуспішнійше діляють на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміє, катар і корчево дерте.

Коробка 20 і 40 сотників.
Доза 60 сотників.

Можна дістати у: Шмідта & Фонтіна, в Чернівцях, Ф. Філевана & Пала, аптека „Schutzengel“ в Чернівцях, Г. Грегора, (Kreis-Apotheke) в Чернівцях, Г. Френка, ул. Ратушная ч. 14 в Чернівцях, А. Грабовича, аптека „д. Mutter Gottes“ в Чернівцях, О. Барбера, аптека „zur Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Ручка 23, Ів. Павловського, аптека „д. Reichsadler“ в Чернівцях, ул. Університетська, О. Ландеса, аптека, в Чернівцях, ул. Голубина, Н. Кузі, торговля делікатесів, в Чернівцях, А. Розігноса, аптека, в Радівцях, А. Деганського, (k. k. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радівцях, А. Рунца, аптека, в Лішештах, А. Пала, аптека „д. guten Hirten“ в Чернівцях, С. Гартмлера, фабрика чеколата, в Чернівцях, Повея & Міллера, дрогуєри, в Чернівцях, А. Дикштайна, аптека, в Станіслав. доз. Н. Бріляста, аптека „д. Vorsehung Gottes“ в Сереті, С. Окуєвського, аптека, в Габовці, Е. Візьнера, аптека, у Вашківцях, М. Фогеля, у Вишніві, „І. Деркача, аптека, в Поморніях Н. Файберта, „Adler-Apotheke“ в Сторожинцях, „І. Сторосера, аптека, в Садагурі, К. Штернберга, дрогуєри, в Сучаві, А. Льюкса, аптека „zum Reichsadler“, в Гургулюрі.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францо

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудження, ломання костей, плечий гістия і нервових недуг. Прому уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висика 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шмідта і Фонтіна, в Селетині в дрогуєрій медичинальний Стерншуса.

19 (—)

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуд захвалюванем
:НОВИХ: пачок цикорії, але будьте радше сего переконання, що

ПРАВДИВИЙ :ФРАНКА: ДОДАТОК ДО КАВИ,

котрий і в Вашим домовим господарстві випробувано від тільки літ, єсть
„найлучший“ і таким на дальше :позістане:. —

Однаковож просимо Вас дуже, уважайте докладно на наші

марки фабрики

і

наш підпис

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Carl-Frankka Söhne

rt. bls. Y 1370, 9:9 I. v. V.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німецькій мові, що вступая інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обовязком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

24 38—40 н

Молочне мило

лелійне з коником

найлагіднійше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині
„Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ жа вадки і кавці

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условинами. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич, Механік**
в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від однопальнової стрічки або 10 місяця дрібним друком (petit). При кількорових або при річних замовленнях значний олуфт.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміватись що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслані по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

На віче!

В неділю, дня 31. с. м. перед полуднем відбуде ся в Станівцях над Черемошом

велике віче,

на яким з'являть ся:

посол Николай Василько,
заст. маршалка краєвого Др. Стефан
Смаль-Стоцкий,

посол Єротеї Пігуляк
і всі прочі наші послы до сойму і державної ради.

На тім вічу зложать наші послы справозданє з своєї діяльности в соймі і в державній раді а відтак будемо розбирати всі потреби і жаданя руского народу на Буковині.

При тій нагоді висказуємо надію, що на се віче зйдуть ся тисячі нашого народу зі всіх недалеких від Станівців громад, аби почути справозданє наших послів і спільно застановитись над тим, як здобувати маємо ліпшу долю для себе і для наших будучих поколінь!

Отже явіть ся на се віче всі, хто лиш може!

Ратуймо нашу молодіж-будучність.

Двадцять і два роки тому горсточка Русинів заснувала в Чернівцях товариство „Руска Школа“, тепер „Українська Школа“, що взяло на себе обовязок дбати про руске шкільництво і учительство на Буковині. Сю свою задачу сповняло наше товариство за той час по змові і може нині сміло вказати на не один здобуток в користь нашого шкільництва й учительства. Наше товариство причинило ся безперечно до національного освідомлення, до фахового образования, до станової організації і до піднесення поваги і до поліпшення долі українського учительства на Буковині. Наше товариство подбало й чимало про заснованє, розширенє і поліпшенє українського шкільництва, народного і висшого, на Буковині. З лона нашого товариства виходить звичайно почин до заходів около піднесеня нашого шкільництва й учительства, голос нашого товариства будив для сих справ інтерес в народі, що додавало знов сили дотичним домаганням наших народних заступників і пособляло користному полагожденю наших культурних потреб на сім поли. Порівнавши нинішній стан нашого шкільництва і учительства на Буковині з тим, як воно було при заснованю нашого товариства, кожний неупереджений знаток признасть, що осягнемо все те, що в протоколах нашого товариства записано як бажання, яких сповнення і найбільші оптимісти не надіяли ся за так сорозмійно короткий час.

Але кожний, хто любить щирю правду, мусить признати й те, що безпосередній посередній здобутки нашого товариства завдячуємо одиницям а не загалови буковинських Українців, який на жаль відносив ся і відносив ся до нашого това-

риства а тим то й до нашого шкільництва, до сего найважнішого чинника людської культури, байдужно, як годі вже гірше. Товариство „Українська Школа“ і его десять філій не мають не то діяльних, але майже ніяких членів, не диво проте, що наше товариство не проявляє вже майже ніякого життя, а існує тільки ще на папері. Наша суспільність, і то не тільки широкі маси народу, але навіть інтелігенція звалила увесь тигар журби і праці около рідного шкільництва на плечі одиниць, послів і шкільних інспекторів, надіючи ся, що все зробить ся як доси для неї й без неї, бо сама турбує ся сим жизненным для народу ділом хіба як та розвезена дитина, яка тільки нарікає, що сего, чи того ще нема, а як є, то не таке, як би хотіло ся.

Отсій загальній апатії треба конче положити кінець, треба розбудити й удержувати живий інтерес усього загалу для переважної справи рідного шкільництва, кончатут діяльна помічі жертвлюбивість цього народу у всіх ділах шкільних, для справ науки й вихованя нашої молодіжи, будучности нашого народу; бо ворог не спить а забирає нам на межах української території одну громаду за другою, не щадячи на те ніяких заходів і материяльних средств. Всякими способами вороги вдерли ся до наших громад, як: Остра, Фрасин, Іпотешти, Брошківці, Милишівці, Каменка, Вовчинці, Гліт, Качика, Гореча, Корчинці, Кучурів, а добирають ся вже до Гатної, Марицеї, Калинівців, Данила, Михалча, Джемин, Врязи, Рус-Боула і т. д. без ушину. Баламутними намовами, головню-ж дарунками, підмогами купують у наших національно несвідомих людей їхні діти до чужих шкіл.

Темним родичам байдуже, що їхні рідні діти карають ся в чужій школі й виходять з неї туманами, що не навчили ся в ній розуму, а тільки калічити свою рідну руску мову чужими словами, і хіба ще цурати ся своєї мови, неньки, рідні і свого народу, погорджувати, нехтувати всім питомим, виростаючи так на завзятих яничарів-ворогів всего, що своє рідне.

Вороги нашого народу не жалують ні труду ані гроша, щоб захопити кілька мога нашої молодіжи в свої руки для своїх ворожих цілей. Загляньте до всіх чужих бурс а найдете у кожній із них чимало наших дітей, що затроюють ся там отруєю ненависти до своїх батьків-родичів, виростають на румунізаторів, кацапів і інших перевертнів-перекинчиків, що „гірше Ляха матір розпинають“.

Крайна пора взяти ся нам з усеї сили до оборони наших границь від захланних сусідів, треба будувати гати проти чужої повени, що заливає-замулює межі нашої національної посілости все дальше і дальше і грозить затопити нас зовсім.

Ми мусимо безпоровочно взяти ся з усеї сили до національного освідомлення нашого народу в громадах, що межують із чужими. Рівночасно мусимо підпирати морально й материяльно наші школи, наших учителів і шкільну молодіж в громадах загрожених нахабними сусідами.

Сею пильною роботою хоче наше товариство „Українська Школа“ тепер головню і ревню заняти ся. Однак до сего треба нашому товариству як найбільше членів і грошей. Тому звертаємо ся до всіх Українців на Буковині, а передусім до нашої свідомої інтелігенції і кличемо: Поможіть нам ратувати українську молодіж, будучність нашого народу на Буковині від винародовлення! Приступайте в члени тов. „Українська Школа“ і приєднуйте єї членів у Вашій громаді між старими й молодими, мущинами і жінчинами, молодцями й дівчатами! Річна вкладка 2. корон се не гроші на таку ціль! Наші батьки в обороні батьківщини від чужих нападів приносили не такі жертви. Кого-ж не стати і на дві корони, найдасть хочби вдовину лепту!

Возьмім собі приклад коли вже не з Чехів, Німців і Поляків, з якими нам годі рівнати ся, то хоч із наших братів Українців у Галичині, яких „Педагогічне Товариство“ удержує споре число ріжних шкіл.

Українці на Буковині не годні зробити і стільки, бо нас тільки десятина, але й ми годні зібрати й тисячку членів зпоміж нашого загалу, що можуть дати по 2 короні на рік а тисячі душ, що пожертвуют хоч депо. Ось і збере ся вже сума, якою запоможемо бідну дітвору, що то єї темні родичі із нужди запродають непрошеним опікунам, нашим ворогам.

На кінець просимо філії тов. „Українська Школа“ заняти ся придбанем членів і збиранем жертв як найревнійше тай присилати гроші безпоровочно до головного виділу, який відтак відділить кожній філії частину членських вкладок, яка єї після статуту належить ся.

Вкладки і датки просимо присилати чеками поштової щадниці, які враз із бльоками вишлемо всім, хто зажадає а списи членів і жертводавців просимо присилати особним письмом.

А щож ви на се?

□ Дорогі читачі, славний наш господарський народе! Хочемо тут поспитатись вас о раду в дуже важній справі, яка, як нам вдасть ся, то користи принесе великі!

Справа ся така: Ви нераз читали вже в „Буковині“, що є на світі славний хліборобський край: Данія. Славний се край тому, що хлібороби, які там живуть, є може найщасливіші на цілїм світі. І не думайте собі, дорогі читачі, що ті хлібороби мають там дуже много поля і тому вони такі щасливі. Ні. Власне як в Німеччині наприклад селяне-хлібороби мають звичайно досить поля, так в Данії сего поля у селян не багато. Дунські хлібороби нагадують нам наших малоземельних хліборобів. Щасливіж вони лиш тому, що і на невеликих своїх ґрунтах вміють вони добре господарити, що з невеликого поля великі користи вміють добути. Як-же се вони того привчили ся? Яких способів уживають вони до сего? Двох способів, любі читачі: першим способом є в них: велика просвіта а другим: хліборобські спілки. Про дунські спілки хліборобські ми вже нераз вам писали і ви вже знаєте, кілька то гроша рік річно

заробляють Дунці через ті свої спілки господарські, каси, спілки молочарські і т. д. І ви собі певно сами подумали, що такими спілками господарськими справді могли Дунці в короткім часі прийти до маєтків. Кажемо в короткім часі, бо не треба забувати, що ще перед кількадесятьма літами були Дунці може ще бідніші, ніж ми тепер. Але подумали ви собі певно самі: без великої просвіти і се діло у них не вдало би ся. І так воно справді є. Без просвіти — нарід темний а темний до світла не дібе ся. І тому Дунці дуже дбали про велику просвіту своїх хліборобів. В який спосіб?

Передовсім через розумну, добру народну школу. Дунські хлібороби дбали, аби не було між ними неписьменних. Та письменним бути, се лиш початок просвіти а не просвіта сама. І тому дунські хлібороби завели ще у себе, за порадою одного свого розумного і чесного владки, приватні вишні школи для хліборобів.

В тих висших школах вже не вчить ся так, як в народній школі. В тих висших школах для хліборобів наука не триває цілий рік, але лиш через якийсь час, звичайно з зимою. До таких шкіл з'їжджають ся тоді з різних громад парубки і господарі а відповідні учителі розказують їм там про все, що освічений чоловік повинен знати. В тих школах немов пробиває ся неосвіченим, але вже письменним дунським хліборобам вікно до правдивої, великої просвіти. Отже довідують ся в тих школах дунські хлібороби про се, який лад є в їх державі, де і як о своє право упоминатись, як жили люди на світі від найдавніших часів аж до тепер, які думки мають розумні люди про дальший спосіб життя на світі, як виглядає наш світ, що таке сонце, місяць та зьвізди, а далі яку долю пережив дунський нарід, як він має уладитись, аби дійти до щастя, як вести спілки господарські і так далі і так далі. Навчають в тих школах, як би то найліпше вести своє господарство, однак передовсім звертаєть ся в тих школах увагу на загальну просвіту селян, аби вони не були темні, аби о всім знали, що, де і як, чому і для чого діє ся на світі?

Таких висших господарських шкіл є вже в Данії немало. Тамешні хлібороби винесли відсе багато знання а коли потім почали вони се знання застосовувати в своїм дальшій житю, то хопились таких розумних способів, що з бідних в короткім часі зістали багатими і нині, як сказано, є вони може найщасливіші хлібороби на цілм світі.

Слава про ці їх добрі висні школи для хліборобів розійшлась скоро по цілм світі і дійшла також до нас.

Політичне товариство наших хліборобів „Руска Рада“ в Чернівцях, яке постановило гуртувати всіх наших хліборобів, аби здобувати для них ліпшу долю, подумало собі так: такої висшої науки конечно треба і нашим селянам. А аби менше говорити, а відразу брати ся до роботи, се товариство постановило вже в сім році уладити зимою в Чернівцях, п'ятижневий курс такої висшої науки для наших селян. Через п'ять, може навіть шість тижнів побулиб в Чернівцях цікаві до сего наші хлібороби. Се коштувало би не багато. Найбільше 20, двадцять кілька левів на особу. А що ми знаємо, що і се для не одного тяжким було би видатком, тому ми радимо всім нашим громадам, аби вони, кожда про себе, на громадський кошт вислали одного такого цікавого хлібороба до нас на науку, як ми вже подамо час, коли ся наука розпочне ся. Найрадше хотіли би тоді зібрати старших парубків, або газдів. Але цікавих, чесних і найрадше письменних. Таких, які би потім завезли сю науку до своїх громад, і всім там розказали її та самі відтак прикладом своїм інших навчали. І у нас буде розказуватись на тім курсі не так про само господарство, як про все, що повинен знати теперішній, свідомий, просвічений чоловік. Учасники сего курсу висшої науки для хліборобів почують тоді про се, який лад є в нашій державі, як і де маємо своїх прав добиватись, які де є люди на світі і як вони від початку світа жили, як виглядає наша земля, що то є небо, сонце місяць і зорі, як жив наш нарід від найдавніших часів і як він має жити на будуче, які є способи, аби краще жити і ліпше, як вести спілки хліборобські і т. д. і т. д.

Кожний розумний признаєть, що і у нас мусіли би вийти з такої науки такі добрі наслідки,

як в Данії. Думаючи так про се, „Руска Рада“ постановила скоро і щиро взяти ся до сего діла і вона поведе его так, що буде з сего велика користь для нашого народу. Все-ж таки ми хочемо порадитись з нашими людьми, як би се діло найкраще повести, хочемо знати, чи вже тепер наші хлібороби зрозуміють сю добру думку „Рускої Ради“ і як до неї поставлять ся? Тому просимо наших читачів, аби вони подаючи сю розумну думку всім своїм сусідам і знайомим і щиро попираючи її між ними також доносили нам, що наш нарід думає про се?

Нам здає ся, що всі приймуть сю вістку дуже радо. Сеж добра і випробована вже стежка до добра хліборобів!

З державної ради.

□ В попереднім числі „Вуковини“ для народу писали ми, що державна рада висить на волосочку. Чехи хочуть розбити її з пімєти за се, що Німці не дали їм спокійно радити в чеській соймі і зате, що по їх думці теперішні міністри не сприяють Чехам. І справді Чехи і Словінці, які до Чехів прилучились через се, що і їм Німці шкодять, почали були у Відні борбу. Галицькі рускі послы теж не можуть з правительством приятелювати, бо правительством попирає в Галичині Поляків проти тамошніх наших братів, отже і вони заявляли, що не мали би нічого проти такої борби! Та найшли ся в парламенті такі, що думали так: парламенту конче треба всім народам, бо на се люди виборили парламент, аби він був і розумну та хосенну роботу робив. А коли робота міністрів не дозволяє когось, то треба якось з міністрами на розум про се поговорити, в давнім разі заступити теперішніх міністрів іншими, але не треба розбивати цілого парламенту. Парламент має тепер ухвалити поміч для поодиноких країв, парламент має тепер перевести обезпечені робітників на старість і від нещасних випадків, — в парламенті мають перевести послы важні ухвали в користь людей, отже най сей парламент живе. Так думали також наші послы. Через те, що проти нашого народу на Вуковині теперішнє правительством не висуває Волохів наприклад так, як Поляків проти наших братів в Галичині, не вони мали також причини завадно остро поборювати теперішніх міністрів. Наші послы були такої думки: Як наш нарід буде разом добре держатись, тоді не страшні нам ніякі міністри. Та воювати з ними покищо не потребуємо.

За такою думкою пішли і інші послы. І тепер стоять справи в державній раді (або інакше в парламенті) так: з Чехами і Словінцями веде правительством переговори, що воно має зробити, аби Чехи і їх союзників заспокоїти так, аби вони уможливили спокійну роботу в парламенті. Чехи жадають, аби Німці зобов'язались, що будуть спокійні на будуче в чеській соймі, а відтак, що би двох чеських і двох німецьких міністрів заступити іншими. Здає ся що до такої згоди прийде і наш парламент буде міг спокійно працювати. Може небагом перерве він свої наради і тоді зійдуть ся знову сойми до праці а відтак знов стане працювати парламент. При нагоді зміни чотирох міністрів є тепер думка, аби всіх міністрів заступити на якийсь час висшими урядниками. Нас се ані не пече ані морозить. Наші послы ведуть політику так, аби кожді міністри мусіли з нами числитись.

Голова клубу руских послів з Галичини пос. Романчук старав ся намовити наших послів, аби они пристали до галицьких. Посол Василько в імені наших послів згодив ся на се. Однак пізніше показалося, що відносини в Галичині і на Вуковині є такі різні, що ті послы не могли би все згідно поступати. Тому на разі до такої злуки не прийшло. Пос. Романчук, який хотів конечно такої злуки, зложив почесть голови в своїм клубі, коли клуб ухвалив, що тепер ще така злука не вдасть ся. Розуміє ся, що гакиці і вуковинські рускі послы будуть і без того, де лиш зможуть, згідно разом поступати.

Посол Лукашевич зголосив нагледі внесене, аби правительством визначило запомогу для громад Онути і Чорний Потік, які то села мали в тім році великі втрати через тучі.

Найважливішою справою є тепер в парламенті бюджет нашої держави на 1910 рік. Власне ві второк виступив з ним в парламенті міністер фінансів, Віліньскій. З сего бюджету виходить, що наша держава замикає сі свої рахунки приходів і видатків

величезним недобором, в сумі 42. мільонів корон.

Властиво сей недобір виносить аж наверх 150 мільонів, бо крім тих 42 мільонів корон держава буде мусіла роздобути ще всякими кредитовими операціями поверх 109 мільонів корон. Доходи в сім бюджеті на р. 1910 виносить 2 мільярди, 649 мільонів, 456 тисяч 741 корон (о близько 250 мільонів

більше, ніж в попереднім році), а розходи виносить: 2 мільярди, 691 мільонів, 449 тисяч 477 корон (близько о 285 мільонів корон більше, ніж в попереднім році). Сей бюджет викликав пригноблене в парламенті. Від 1888 року наша держава не мала ще такого недобору. Аж тепер прийшов час, де приходи не вистарчають на конче видатки. Щоби сему зарадити, міністер пропонує завести нові податки. І так має настати тепер більший податок від горівки; зпідвищення сего податку краї дістануть від держави 20 мільонів корон на свої кравві потреби. Новий податок від горівки справить се, що горівка буде дорожша. Горальні селянські не будуть платити сего податку. З пидвищення податку від горівки краї дістануть 20 мільонів корон а держава буде мати 15 мільонів корон річно. — Далі має наступити пидвищення богачам особисто доходу вого податку. З сего буде мати держава 6 мільонів корон річно. — Остаточнє хоче правительством завести ще податок від сталих великих доходів (тантєм і дивіденд) податок від содової води і мінеральних вод, від сірників (пачка сірників має коштувати 4 сот.) що все разом покрило би щойно 42 мільонів корон. Як би послы не ухвалили сих нових податків, тоді держава скресила би 42 мільони корон з своїх видатків, таких, що призначені для всяких народів на всякі їх цілі.

По представленню міністром сего бюджету прийшло ві второк під обради нагледі внесене щодо теперішньої дорожнечі. Промовляли: німецький пос. Дрексель, чеський Гануш і рускі послы галицькі Будзиковський і Онішкевич (вони представляли шкоди для хліборобів з отворени румунської границі). В середині промовляв в тій справі: міністер гандлю пос. Вайскірхнер, який виступив між іншим проти несовісних посередників гандлевих і радив аби продуценти і консументи перевели добру організацію гандлеву, а по ній промовляли ще інші послы в тій справі, між іншими чеський посол Котлиж, який заявив ся за тм, аби вибрати комісію, яка застановилась би над способом борби проти теперішньої дорожнечі, — і чеський пос. Горскі. На тім засіданні перервано.

З'їзд мужів довіря всіх громад вижницького повіту.

(Допові.)

Дня 17. жовтня с. р. відбув ся з'їзд мужів довіря всіх громад вижницького повіту в Устю Путилові. З'їзд сей мав на цілі обговорити докладно форму і спосіб господарсько-політичної організації повіта, що би в той спосіб можна було успішно бороти ся о економічне пиднесенє і політичну силу повіта.

На з'їзд приїхали мужі довіря з Розтків 6, з Виженки 3, з Підзахарича 3, з Рівні 2, з Черногузів 2, з Іспаса 2, з Багни 2, з Петрашів 5, з Мареничів 5, з Устя Путилова 5 з Шпитків 3, з Стебнів 4, з Довгополя 5, з Конятина 5, з Яблониці 4, з Киселиців 4, з Тораків 3, з Яловичи 1, з Дихтинця 4, з Сторонця Путилова 2, з Сергіїв 2, з Плоски 2. Всі учасники згідно з довірем, яке їм люди дали, приїхали на нараду, де обговорило ся і ухвалоно ся, як повести нашу працю в повіті, аби се вийшло на як найбільший хосен нашому мужицкому станову.

З'їзд отворив п. Петро Шлемко. Він привітав щирими словами зібраних і на его внесенє вибрано одноголосно на председателя п. Юрія Гордійчука з Виженки.

Председатель п. Юрій Гордійчук подякував за вибір і за повне довіре до него, тай на его внесенє вибрано пп. Андрія Петрюка з Розтків і Василя Яковійчука з Мареничів заступниками председателя, а п. Данила Харюка ка секретарем з'їзду.

Описав обговорив председатель цілм з'їзду, перечитав дньовий порядок, та просив присутних, що би добре прислухували ся всяким рефератам, та брали живу участь в спільних нарадах мужів довіря, які з цілою посвятою щиро бажають вести руский нарід сего повіта до висвободження з господарської і суспільної неволі.

Потім уділив председатель слово першому референтови з'їзду п. уч. Данилові Харюковичу. Сей зголосив свій реферат про справу доріг сего повіту. В сім рефераті обговорено всі дороги вижницького повіту, а особливо будову дороги по через Рівню й Підзахарич для облішення Німчича. Референт зазначив, що відколи перебрав теперішній староста в свої руки управу дорожового комітету то дороги дуже совісно і старанно утримує ся. По дуже влучних, вдатних зазначеннях мужів довіря скінчив бесідник свій реферат, передаючи резолюцію председателя. По отворенню дискусії забрали слово до сеї справи пп. Петро Шлемко з Устя Путилова і Василь Товстюк з Конятина.

Про справу організації були два реферати. Реферат про політичну організацію виголосив пан Михайло Кречківський з Підзахарича, котрий сказав, що лишень організацією можна

забезпечити народови як-найбільший вплив на управу держави, краю і громади.

Другим референтом, про господарську організацію Гуцулів, був п. Антін Мандрик з Довгополя. Сей бесідник дуже совісно представив господарський упадок Гуцулів, та вказав на одиницький ратунок, способом самопомочи. Не досить чекати на чужі поміч, але треба брати ся до спільної праці, треба заводити скрізь у себе добровільні спілки кредитові, торговельні, консумційні, господарські, молочарські і т. п. Тут референт дуже наглядно представив користь з спілок та пояснив, чому ці спілки є підвалиною спільного добробуту.

Пан Адам Костащук також на реальних прикладах змалював потребу такої спількової праці між мужиками.

По сім п. надучитель Михайло Дашкевич обговорив докладно необхідному коначність спільного порозуміння мешканців всіх громад цілого повіта, в ціліх всяких домагань і потреб. Він розіслав цілий план організації у цілім повіті і у коодіюванні селех так, що на кожний випадок готові всі мужики дати почути свій голос спільної силі.

Наглу справу віддвоження мужицких ґрунтів реферував сам передсідатель п. Юрій Гордийчук. Сей бесідник вказав, що майже половина мужицких ґрунтів вижницького повіту перейшла вже в ворожі руки, а друга половина ще лиш ніби в руках мужиків, котрих вороги всякими лихварськими штучками як науки обмотали. Бесідник вказав, що держава і край повинні сприяти ся всякими способами в набуванню землі народова, аби цілковиті вивласнення всіх пивок-лихварів властителей землі на користь працюючого народа наступили як-найскорше.

По виводах референта забрав слово п. Данило Харовик. Він обговорив повстання великого кагалу лихварів, котрі з мільйонними зисками провадять лихварства в різних формах, а правительством та суди зовсім байдужні до сих справ лихварських. Ненормальне обдвоження ґрунтів наступило вже, люди не мають окрім довгів ніщо, а лихварі, вороги мужиків, живуть далі, свобідно здираючи приуцаний нарід.

Правительство повинно хоч трохи щось зробити, аби піднести господарський стан мужиків. Що-ж правительству з таких горожан, які не можуть дані сплатити своїх податків, а се можуть потвердити уряди податкові в Вижниці і Путилові. Ратуноква акція правительства мусить скоро наступити. Віддвоження мужицких ґрунтів мусить якось наступити, бо инакше зводить ся мужицтво сего повіту на жебри.

По сім промовив п. Теофіл Роговський зі Стебнів. Сей бесідник змалював докладно всякі плюгавства лихварів, котрі лишень туди звернені, щоби ґрунта мужицкі зовсім обдвожити та в той спосіб прискорити економічну руїну мужицких господарств. Описав наводив основні факти лихварських гешефтів та звернув увагу на поміч селянам у віддвожованню мужицких ґрунтів.

При кінці промовив п. Методій Огородній. Сей бесідник покликав ся на бесіди своїх передбесідників, та обговорив цілість нарад з'їзду. Він не лиш говорив а малював фактами, які творили докладний образ перед очима слухачів. В надії на тривку організації мужицких Гуцулів сего повіта, на силу власних рук і самопомочи в товариствах господарських, закінчив бесідник свою бесіду.

До комітету сеї вільної організації повітової вибрано одноголосно отсих мужів довіря: пан Методій Огородній з Розтків, о. Тит Тиминський з Довгополя, п. Михайло Дашкевич з Кеселиців, п. Юрій Гордийчук з Виженки, п. Андрій Петрюк з Розтків, п. Павло Маковецкий з Дихтинця, п. Адам Костащук з Мареничів, п. Яковийчук з Мареничів і п. Ілля Лазорек з Бagni.

Резолюції ухвалено отсі:

1. З'їзд мужів довіря всіх громад вижницького повіту зібраний в Устю-Путилові дня 17. жовтня 1909 жадає як найенергійніше, щоби наші всі послі-заступники, а особливо п. Николай Василько постарав ся, аби дорогу з Вижниць до Плески конче зроблено через Рівню і Підзахарич на компт державний, потім щоби край удержував дорогу для громади Виженки, та щоби вижницький повітовий комітет дороговий як найскорше перебрав і виправив дорогу з Устю Путилова до Яблониці.

2. З'їзд мужів довіря всіх громад вижницького повіту зібраний в Устю Путилові дня 17. жовтня 1909 жадає з цілою силою і енергією, щоби край і держава конечно запобігла господарському упадку мужиків помічю державною віддвоження мужицких ґрунтів особливо жадає з'їзд щоби закон про рентові господарства як найскорше увійшов в жите, (сеї закон ввійде в жите вже на весну. — Ред), а сеї господарства рентові аби творено лишень господаря, котрі самі працюють на ґрунті, та щоби держава як найскорше заложила центральний банк всіх союзів у Відні, котрий би давав союзові спількових грошей на дешевий процент, а сеї знов мужицким спілкам для поодиноких господарів. Окрім того жадає з'їзд заложення повітового банку мужицкого.

3. З'їзд домагає ся. а) щоби примус виборчий був як найскорше уведений в жите; — б) щоби видано новелю закона гіпотечного в предметі безплатного споряджування менших контрактів що

до ґрунтів мужицких через уряди гіпотечні; — в) щоби староство давало концесії на продаж наптивів по знесенню права провінційні лишень товариствам споживним; — г) щоби комітет повітовий мав свій осідок в Розтоках.

По вичерпанню порядку нарад подякував передсідатель референтам за їх працю, а мужам довіря за їх прибуте на з'їзд, та живу участь в нарадах з'їзду.

Так закінчив ся величавий з'їзд мужів довіря всіх громад вижницького повіту. Всі учасники розійшли ся вже почую до своїх громад.

НОВИНКИ.

Чернівці, 28. жовтня 1909.

Наперед. Субота 30. (17.) Озій, Андрей; рим.: Маркила. Схід сонця 6:47, захід 4:39 — Неділя 31. (18.) Н. 22. (21.) п. С., Лука; рим.: Н. 22. п. С., Вольф. Схід сонця 6:49, захід 4:38.

Особисті вісти. Др. Стоцький виїхав в важних кравчих справах до Відня і поверне аж в понеділок. — Дня 25. жовтня приймав цісар на аудієнції м. н. сучасного архимандрита Вальмоща і фінансового директора в Чернівцях Артура Кніпфера.

До праці! Покінчили ся вже пекучі господарські роботи, а наступають довгі та скучні зимові вечери. Весь наш селянський загаль відпочиє по своїх тяжких трудах. Як в наших селах звичайно дієсь, забирають ся господарі зимовими вечерами, щоб не скучати, до корчми, а жінки і дівчата до сусідок на вечерниці. В корчмі господарі позасідавши за стіл при горівці, починають радити чи Москаль піде на Пруса і чи наш цісар буде їм помагати чи ні. Із такої політики сходять на домашні і господарські справи. Вкінці радять деякі над тим, що в селі не треба читальні, бо то дурна видумка і за старих часів того не було, що склепу також не треба, бо, рахувати, селянський Мошко має склеп а до того ще і кождому поборгує. Такі і інші вісентницькі обговорюють ся тут, а коли вже горівка добре заморочить голову, починають всі битися розвалюючи собі голови, або часом в найліпшій разі порозходять ся панове господарі пани домів, а половина із них позастрагає як не по фосах і по ровах, то певно в корчмарській кишені. За приміром батьків підуть мамі і діти. Мамі з доньками по вечерниці будуть радити над всілякими відьмами, ворожками і знахорками, а дочки будуть слухати, тай вчити ся їх чудового розуму. Оттаке може що дня, що неділі, і що свята повторяти ся, в наслідок чого спаде на ум наших селян непрозрима темнота. Тепер настав инший час, всі народи в світі піднімають ся і стремлять до кращого життя — кращої будучности. А сю будучність знайдемо, коли будемо беззастанно просвіщатися. Коли наберемо досить просвіти, тоді не зможемо нас визискувати різні пивки-лихварі. Просвіта, брата селяни, отворить вам очі і ви пізнасте, хто ваш приятель, а хто ваш ворог. Місто пересиджувати бездільно в неділю і свята в корчмі, сходіть ся гуртками до читальні, читайте поучаючі книжочки та газети і радьте ся, що робити далі, аби з всіма культурними і розумними людьми йти дорогою знаня і поступу. У оттих книжочках та газетах довідаєте ся, що цілий світ мов те величезне муравлинеко будить ся до життя. Гуртуймо ся в великі гурти і мов ті муравлі спільними силами будуймо для себе палату кращої долі і захисту перед ворогами-гнобителями. Просвітна праця велась і веде ся у нас скрізь по цілім краю дуже пияво. Обмежуєсь вона на тім, що в селі читальня, до якої мало хто ходить, або зовсім не приходить, в якій книжки звичайно лежать на полиці запорошені, а часописи, о стілько в тій читальні видко, о скільки хтось відбере з почти газету і з ласки принесе її до читальні. Тоді часом хтось загляне і або прочитав газету або ні. Живіший рух починає ся вже в читальні аж на тиждень перед загальними зборами. Тоді сходять ся звичайно більше число людей, часом приїде хтось із міста, скаже кілька бесід, люди виберуть виділ і на тім кінчать ся ціла просвітна робота в читальнях аж до слідуючих загальних зборів, значить, читальня каменем запечатана на цілий рік. Коли хочемо, щоби наша просвітна робота принесла якийсь хосен, мусимо ввести в наших читальнях рух, який можна спричинити десятками способів. До перших, найлекших і найпрактичніших способів належать: Просвітно-забавові вечерниці. До устроєння таких вечерниць не треба ніякого інтелігента, бо їх може устроїти голова кождої читальні або „Січ“, аби мав тільки волю і охоту. А устроєє ся сеї вечерниці ось так: тиждень перед неділею чи свята, в якім мають відбутися просвітно-забавові вечерниці, повинен голова товариства скликати виділ і сказати ему про свій замір, а рівночасно нарадитися над порядком вечерниць. Порядок таких вечерниць повинен обнимати: 1) Відчитати просвітно наукові, 2) Патриотичні декламації, 3) Читане сьмішних повісток, 4) Сьпіви, 5) Промова, яка мала би на цілі заохотити до просвітної роботи, 6) Сьмішна декламація, а 7) Товарські забави.

Як бачимо, програма таких вечерниць не є надто трудна, але за те, як би всі наші селянські товариства доложили до неї рук, спричинилась би она в великій мірі до освідомлення наших по більшій часті темних селян. А відома річ: за просвітою йде добробит.

□ Чого то людський розум не докаже? Настали такі часи, що люди починають машинами у воздуху літати! Се, з чого ще всі так недавно сьміяли ся, як хто над тим думав, — се, о чім лиш люди від початку сьвіта у байках розказували та що найбільше тужили за сим навіть не надіючи ся, що се буде колинебудь можливе, — се тепер стало ся. Люди машинами так літають вже у воздуху. Ось в суботу попливав ся у Відні перед нашим цісарем такий чоловік, що видумав машину до літання. На великій площі зібралось поверх пів мільона людей а між ними цісар і архикнязі і всі вони власними очима дивились, як сей чоловік (він Француз і називав ся Блерійо) сів на сю свою машину і полетів нею в гору, у воздух. Два рази злетів він понад землю до висоти поверх 100 метрів а всі чудувались сему і тішили ся, що розум людський зайшов вже так далеко. Літання відбуло ся удачно під кождим зглядом. По огляненню машини до літання цісарем, злетів Блерійо і літав у воздуху майже пів години, окруживши 7 разів великанську площу, при тім виконував різні звороти машиною після свого бажання, опадав до землі, то злітав знов у гору. Коли Блерійо спустив ся щасливо на землю, цісар приступив до него і виявив ему здивованє і признанє, почім Блерійо знов літав якийсь час, над цісарською льожею. По тім цісар в друге висказав ему своє признанє. По скінченню літання вручено Блеріюві срібний вінець. Одушевлена публіка витала славного Блеріюта дуже сердечно. Машина, якою літав Блерійо, є незвичайно проста і подібна цілком до птаха в леті. Справді — вічно йдемо вперед. Коли наш цісар був дитиною, то можна було їздити лиш кінями по землі та кораблями з вітрилами по морі. Ще тому двіста літ найбільші вчені уважали прирученє коня до тягнення возу найвищим здобутком людським. Потім видумали люди колію а замість кораблів з вітрилами — пароходи. Пароходи се такі кораблі, що їх жене по морі не вітер своїм дутем у вітрила, але пара. Недавно видумали Французи т. зв. автомобілі се є вози, якими без коней зачинають їздити люди по кождій дорозі. Живуть ті вози звичайно машинки з бензиною. Є вже такі автомобілі і у нас на Буковині. А тепер видумали вже Французи ще й машину до літання. Ось до чого дійшов розум людський. Се заразом тішить нас ще і тому, що бачимо, як то сповняєть ся з часом і те, з чого нераз люди сьміють ся та в що не вірують, хоч хотіли би, аби воно стало ся. Отже маймо надію і вірмо, що богато справ і намірів може справді щасливо покінчитися, хоч тепер думає про них дехто, що се неможливе. Завважимо, що наші послі до державної ради бачили тепер у Відні, як Блерійо літав своєю машиною у воздуху!

Ватага розбішаків. Сьмї днями арештовано в Дорна-Ватрі ватагу розбішаків, зложеноу з 30 людей. Ся ватага допускала ся від 3-ох літ різних рабунків на австро-румунській границі. Підчас арештованя забрано розбішакам значний запас оружя і муніції. До тої ватаги належав також найбогатший на Буковині якийсь селянин Боншеч.

Розплід свиний. Для розпліду свиний найперш треба вибирати добру племенну породу. Дуже потрібно поновляти кров у свиний; тоді породе не дрібнішає. Здатийні на розплід свині — не старійші двох літ. Щоб збільшати в свині корм для поросят, її до поросіня виноють пійлом з муки; треба тоді менше зачиняти її в хліві, щоб вона не дуже розжирила. Особливого-ж догляду вимагає та пора, коли свиня поросить ся, бо часто свині давають поросят, або й зовсім зїдають їх. Щоб не зробила ся така шкода, треба перед поросіняєм влити в ухо свині мішанку з 0-2 грами опію та 1 або 2 грами спирту; після сего свиня не чує родового болю. Тямучі господарі доводять, що часом свиня їсть поросят через те, що від ссани у неї болить вимня, або й через те, що звикла їсти всяку остачу від м'яса. Треба поросній свині частійше міняти їжу й не давати нічого кислого. Після поросіня негайно треба вичистити родове місце. Після поросіня, свиню не годують до другого дня; перші вісім днів дають саму мішанку з теплої сирватки й муки; потім уже годують як звичайно; не дають тільки гнилої їжі. Коли у свині не вистарчає покорму (молока) для поросят, то їх виноють молоком коров'ячим. Як поросятм мине 3, або 4 тижні, то припускають їх до свині тільки ранком і вечером. Тоді-ж починають годувати поросят зібраним молоком, або гречаною та гороховою мукою й зерном, щоб привчити їх до твердої їди. В 2 місяці поросят зовсім відлучують від свині; тоді-ж відрізняють самці від самиць і поділяють на два гуртки: один гурток іде на годіванє, другий — на розплід.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київ просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові,
 гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16.50
На стациї в Народнім Городї (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожнюють кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улиця Паньска ч. 33,
завела в себе так звані

домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуючі в якій будь висоті.

В ощадности наше богацтво!

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутя по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецких книгарнях.

Головне жерело набутя: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодинокко набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обем его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарско-промислові, скалі стемплевї, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Сїчам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Сїч чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодинокких висилках.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до

ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натираня при всїляких терпінях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптиці по ціні 80 сот., К 1.40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у фляшочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад

В аптиці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празї, Елисавети 5 нове.

Г. ФАЙЛЕ

Чернівці, улиця Руска ч. 8.

усувач нагніток

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяця дрібним друком (petit). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2
Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2—3. попозудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коптують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належності в аносні марками поштовими не принимає ся.

З державної ради.

(Будучність парламенту. — Дорошечка.)

□ Акція в цілі урухомлення державної ради ведеть ся далі і правдоподібно вже в перших днях падолиста будемо знати напевно, чи обструкція „Славянської Єдноти“ напrawdę відозве ся, чи уступить під напором можливих наслідків фінансової кризи в державі і краях з одної а під напором політичних концесій з другої сторони. Покищо прояснюєть ся ситуація в двох напрямках: передовсім офіційально заняв ся журбою о працю в парламенті сам премієр, Бінерт, скликаючи в тій цілі на нараду провідників німецьких (бр. Хіярі і др. Сильвестра) і славянських (Гломбінського і Шустершица). А відтак: чимраз голоснійше відзивають ся голоси, що урядничий кабінет, якого жадали молоді чехи, тепер не прийде до влади, бо не міг би найти для себе більшости в палаті. Натомість більше правдоподібно і влучним стає помисл урухомити державну раду через те, аби уможливити спокійні наради в чеській соймі. В тій цілі по відповідних конференціях у Відні має ся вести такі конференції в Празі а часописи заговорили вже навіть і про се, що на випадок щасливого успіху у праских конференціях мало-б ся скликати сойм чеський на 15. падолиста. Поки що Чехи ще не були на нараді у президента міністрів, однак нема ніякого сумніву, що вже небагом і они з'являть ся у него а вістку про поновну пробу урухомлення чеського сойму повитають вони певно великим вдоволенням, що

Чехи, які перед отворенем нарад в парламенті так голосно і безоглядно виступали за найострійшу обструкцію, тепер вже не є такі непримиримі, на се вказує і се, що досі ще не відкликали вони своїх міністрів, хоч колись страшили всіх, що зроблять се зараз на початку сесії. Барон Бінерт наклонював на згаданій конференції німецьких провідників, аби вони конечно старались о поладжене спору в чеській соймі. З такою самою радою прийде бр. Бінерт і до Чехів. І як лиш на мирне і спокійне житє чеського сойму обі сторони згодять ся, то і державна рада мабуть буде жити. Від зего се тепер залежить.

*

Наразі радить парламент над нагими внесками в справі незвичайної дорожнечі. В дискусії піднесено дорожнечу мешкань, великий зріст ціни хліба, муки, мяса і молока. Зменчити сю дорожнечу має отворене границі для ввозу збіжжя і худоби, а зглядно мяса. На постулять отвореня границі для ввозу збіжжя годять ся всі, передовсім заступники дрібного і середного хліборобства, бо ясна річ, що наш селянин радше купує збіжжя, ніж продає. Що до ввозу мяса існують все ще різні погляди між заступниками сіл і міст. Радію мають заступники хліборобів, бо отворене границі для ввозу мяса спровадить упадок цін худоби а мясо як було дороге, так мабуть і останеть ся дорогим зі згляду на спекуляції посередників між продуцентами худоби а консументами мяса. Що-ж на се правительство? Проти отвореня границі на збіжжя воно нічого не має, однак не виступає з тим го-

лосно, бо Угри (очевидно) не хочуть на се пристати. Зате не так з господарских, як з політичних причин правительство австрійське форсує всіма силами отворене границі румунської і сербської для ввозу мяса. Аби упадок цін худоби не відбив ся люто на селянській скірі, держава хоче установити централю для зужиткованя худоби. Річю хліборобів буде закладати як найпильнійше спілки для продажі худоби, аби, збувши ся посередників, ввійти в контакт з консументами мяса. Тоді все ще наші селяни дістануть за свою худобу більше, ніж тепер від своїх гандлевих посередників.

Промова посла Н. Василька,

виголошена на соймовім засіданні дня 16. жовтня с. р. в справі соймової виборчої реформи.

(Конець.)

Тут промовляв сьогодні оден із сих звісних панів посередників, мій давний приятель, п. радник двору Скедль. Піднесена ним тут ідея є поновним доказом миролюбної акції сих панів; зміст сеї акції такий, що коли сей сойм, свідомий сеї важної хвилі, свідомий тої поваги, з якою треба приступати до предложеного законопроекту, не схотів би задержати з найбільшою енергією того супокійного настрою, в яким ми ведемо сьогоднішні наші наради — а треба се признати всім партиям, особливо Румунам і Русинам, — то особливо ми, послы приналежні до предківської православної кравової церкви мусім би голосно піднести тут якнайострійший протест і обуренє. (Довготривалі оплески оклики: Справедливо!) Пан радник двору наводить ось які аргументи: Наш православний архієпископ і митрополит має вірливий голос, наша консксторія оден мандат — тому належить ся та-

Шипітські берези.

Замітки до кількох поем Федьковича

подає др. Осип Маковей.

(Конець.*)

Отсе й цілий переказ. Що Найбавер не записав его цілком вірно з уст народу, лише по своїйому ще й прикрасив его описами осіб та природи, се зразу видно. Мало того: коли він сей переказ, троха вигладивши, надрукував у томі своїх оповідань*, то хоч сказав, що се правдива подія, але додав і тут замітку: „Замість правдивих прізвиськ в оповіданні я подав видумані: Гінда і Варбу“. У сто літ по пригоді не називати батька нещасливих дівчат з уваги на живу родину — се ще можна би зрозуміти, але не назвати по імені опришка, се вже така делікатність, що аж не хочеть ся вірити самому Найбаверови, чи він справді чув такий переказ.

Але Федькович прийняв (1861) се оповіданє про Юрію Гінду (Ф. писав Гінду) з доброю вірою і в подію і в самого Гінду, котрого в иньшій поемі „Лукіян Кобилиця“ признає навіть героєм, що „вступає ся за праведну волю“. Се був неначе другий Довбуш, о стілько щасливіший від него, що не згинув з рук Дзвінки, тільки довів дві сестри до смерті. Федьковичеві подобав ся сей Гінда очевидно передовсім тим, що (після слів Найбавера) він дуже помагав біднійшим Гуцулам

*) Початок у ч. 232. Там треба справити, що оповідання Найбавера вийшли не 1868, а 1869. р.

**) Переказ має тут заголовок: Die Schwestern von Schipot. До слів: „Gemeinde-Vater Michalaki Barbu“ подає тут автор поясненє, що се тодішній панотець із Шипота. Федькович толкував се словом „двірник“, так і я толкував; коли-ж се має бути „панотець“, то виходить, що панотець з опришком був у приязні. Чи не за багато фантазії навіть на 18-те столітє?

і всіх щиро гостив. Такі великодушні опришки, що в богатих беруть, а бідним дають, були досить частою фігурою в давніших романтичних повістях (як Rinaldo Rinaldini) — і Федьковичів Довбуш та Гінда се лиш відгомін давньої повістярської романтики. Смерть сестер з причини опришка так само живцем винята з давньої романтики, хоч — може бути — основава, по части, і на правдивій події.

Такі трагічні пригоди з любови все були улюбленою темою Федьковича. Довбуш гине з любови, сестри отроують себе посполу, Киртчалі зраджує нарід, брат брата убиває і т. п. — все з любови, бо любов — згуба. Такі теми Федьковича обробляв дуже радо і в поезії і в прозі і в початках своєї літературної діяльності і пізнійше, мов би хотів у друковані слова перелити всю свою невичиту молодість та бажанє любови. Ми не маємо на стілько даних з життя поета, щоб найти тому всемо певну основу в особистих досвідах его; знаємо лише, що троха більше ніж звичайна прихильність его до Емілії Моршанки в р. 1860. і 1861., освячена навіть поезіями для неї, закінчила ся розчарованем для него передовсім з тої простої причини, що Емілія не мала кавчії, що-б вийти за муж за офіцера. Але натомість знаємо, що нервова, неприступна, в собі замкнена вдача поета не давала ему ніколи вирвати ся на „вольну волю“ і погуляти по молодечому; его щоденний „світ“ то були прості воляки по далеких селищородських містечках і муштра з ними; его забава була хвба розмова з ними та чарка у якійсь невибагливій коршмі — одним словом поет не знав молодости, его молоді літа „помашерували за тамбором“ і в тім почутю незадоволеної молодости ми можемо шукати его, так сказати-б, цікавости до надзвичайних любовних пригод, хоч і чужих.

Придивім ся тепер, як Федькович перший раз обробив переказ про шипітські берези. Его поема Юрій Гінда — се Найбаверів переказ,

вірно переповіднений у віршованій формі, строфами такими, як „Довбуш“ і „Киртчалі“, бо всі ті поеми з того самого часу. Фабула у Юрію Гінді та сама, що у Найбавера, сцена отроєня сестер описана так само, тільки все зібране на один день, на гостину у Шипоті, через що заздрість сестер, Аксенії і Марійки, мало мотивована. По смерті сестер пан капітан Гінда дуже сентиментально „ходить світом без розуму, ходить та питає: чи Марію чи Аксенію він май дужше дікохав?“. Подібно, як і Найбаверів Гінда не з чого пильного, тільки з якогось жалю по смерті сестер „пропав і з того часу ніхто вже не бачив его у сій стороні“. Найбаверові берези на могилі не можуть зрости ся до купи, — Федьковичеві „сумують, ніби кожда слезою ронить: одна в сей бік ся нагнула, друга в той бік голов клонить“. Разом взявши, перша перерізка — се віршована копія Найбаверового переказу, хоч і не без деяких змін та поправок поета: як н. пр. опис гостини, характеристики Гінди і дівчат і зміна фабули в тім, що не ватажно опришків справляє громадї забаву, тільки Русин-двірник, великий богач, гостить у селі опришків.

Друга перерізка п. з. „Шипітські берези“ — зладжена Федьковичем небагом по першій (1863). Він мав уже тоді вироблену славу поета і его талант находив ся справді у найкращім розвоі. Коли прочитаємо сю другу переріжку і порівняємо її з першою, зараз бачимо, як Федькович скритикував сам себе. Его заняли, очевидно, питання: як се так могло бути, щоб двірник опришкам справляв забаву? І що се за опришок якийсь такий сентиментальний, як панночка? Як виробила ся заздрість у сестер? Чи могли сестри оттак у білий день ляти одна другій отрую у кубок, як се Найбавер написав? А нарешті пожалував Федькович, що так коротко збув отсей гарний балладовий мотив про берези на могилі. Він уже очевидно читав Шевченкову „Тополю“ — а ті Шипітські берези своєю романтикою зовсім не були гірші.

кож один вірливий голос католицькому духовенству, і то прелатови. Отже пан радник двору Скедль хоче під позором зовсім оправданого бажання зрівняти католицький клер із нашою краввою православною вірою, вирівняти також ріжницю і що до їх активного права виборчого у соймі. Він переочив лиш при тім таку дрібницю, що корисніше положене нашого православного духовенства у соймі оправдане величезними посілостами православної церкви, що мусить ся узглядити коли вже на жаль, треба задержати куріальну систему (оклики признає). Сей православний релігійний фонд, виповнив в краю таку культурну місію як ніхто инший. Шкільництво, наші залізничі, одна часть нашого промислу, коротко все, що можемо зачислити до тутешніх культурних здобутків, се зроблено або виключно або бодай по більшій части коштами греко-православного релігійного фонду. Як заступники сих величезних посілостей увійдуть православні священники на підставі сего законопроекту до сойму, — їх мусить ся задержати разом із куріальною системою і то тим більше із тої ради, що власне наше духовенство не сконсумувало — як се деінде лучає ся (всесильє) — для себе так величезних приходів сего фонду, але пожертвувало дуже велику часть его приходів на підйому нашого краю (догортвляючи признає та описки). Я думаю, що навіть найліпший католик або й сам католицький прелат не може в сім разі домагати ся рівного трактування з православним духовенством. Розуміючи ся на тактовності, наш преосвящений Експеленція метрополит і заступники консисторії не дали жадної відповіді неумісним виводам товариша Скедля, — однак ми приналежні до нашої предківської православної церкви мусимо запротестувати проти сих виводів. Правдоподібно також пан ректор університету зможе опінити тепер по сім прикладі вартість посередництва товариша радника двору Скедля, вартість, яку мають для нас Русинів і Румунів пани Німці, коли зачнуть посередничати між нами (живі описки).

Із соціально-демократичого боку роблять нам закид, що ми сим законопроектом замикаємо ширшим масам населення дорогу до краввого сойму. Як звісно, має Буковина на підставі загального, розуміє ся не рівного, тайного і безпосередного виборчого права 14 мандатів до ради державної. — Поліпшивши рівність виборчого права, придбали ми 18 мандатів загальної курії до сойму; окрім того в курії громад означили ми як мінімум податку 2 корони, щоби мати право вибрати посла до сойму. Отже думаю, що ми зробили все можливе, придержуючись назначених правительством границь і зважаючи на те, щоби все зробити, не на-

І от ми бачимо Федьковича при писаню, як він сам себе поправляє таким способом, що пише на ту саму тему красше, справді далеко красше, як за першим разом. Передовсім він усі сцени приготував і мотивує, все поглиблює. Нема вже тут нічого недосказаного та неясного. Він відкидає всю гошину опришків у селі, Гінду і двірника, і виводить на сцену багату, веселу вдову з доньками Оксаною і Мітраною, та замість Гінди свого улюбленця, Довбушевого товариша Івана, котрий бував у вдови. Отсей Іван — се вже не то, що Гінда. Він любить і вдову і дівчата, але з любови не забуде ся.

Бо опришок, мов отаман на козацьким краю, кождо дівку щиро любить, але — для звичаю; а козацьку свою долю не утопить в дівці. Пан отаман слави хоче. Ватаг — сороківців. Той за віру православну накладає груди, сей знов Бога не чекає — сам карає люде, що мов павки ті несуть кровцю людську тягнути. Най-же в його лиш кохання вірного не багнуть —

Одна причина більше, щоб Івана любити, бо він герой, а не лише гарний з лица та постави опришок.

Отже сестри люблять его і Федькович показує нам малу сцену сеї любови. Потім посилає сестри до циганок-ворожок і ми бачимо їх люту заздрість. Коли приходить до сцени отроєня, поет каже сестрам робити се у пивниці — там темно, безпечно. Вони вмиряють, а ватажкові — фразка, «іде собі плаєм співаючи» — виходить трагічний контраст. Нарешті отсі дві берези на могили: Федькович і почав ними балладу і закінчив; сі-

режаючи ся тим на несанкціоноване сего законопроекту. Я бажав-би панам соціал-демократам, перевести подібну модернізацію в якім иньшій краю. (Признає). Річ певна, що в нашім первіснім законопроекті призначили ми для Чернівців лиш мандати загальної курії, як також правда, що правительством вичеркнуло нам сю постанову, і то зі зваду на те, що в инших краях, де не виготовлено виборчих реформ, заведення виключно загального виборчого права в краввих столицях означало-би знаспівуване, взагледно виключене національних меншостей від виборчого права; ми були приневолені відступити від загальної курії в столиці краю, щоби тим не утруднити санкції дотичного закону. В який спосіб ми заслужили на тяжкі закиди зі сторони соціально-демократичної преси, не можу я сего розуміти, хіба що витолкую їх собі із тенденції тутешніх соціально-демократичних кругів, іменно обкидати болотом всі міщанські партії при кожній нагоді, не зважаючи на то, чи по справедливості чи ні. Однак я не вхожу в то, чи ся тактика саме згледом міщанських партій на Буковині до лица соціальною демократом і оправдана. Я лиш наведу що піде в цілій Австрії міщанські партії не відносять ся так прихильно до соціальної демократії як тут і так пасивно в обороні перед нею, як в нашім краю. (Живі описки).

Також дотеперішнім посідачам куріальних мандатів оказали ми за велику ласку по думці соц. демократії. Але яким чином були-би ми без оказаних прихильности зискали голоси властителів великих посілостей для виборчої реформи? Ся наша прихильність не стояла зовсім у відповіднім відношенню до тої прихильности, яку властители більших посілостей оказали згледом нас.* Ми збільшили загальне число соймових мандатів із 31 на 63 і додали властителям більших посілостей до дотеперішних 10 мандатів обох курій ще один — оба мандати румунського і руского духовенства поставлені вже на так широку підставу, що я властиво не можу признавати їх рівности із куріальними мандатами.

Мандатів торговельної палати ми не збільшили (посол др. Штраухер: Кому належать мандати сеї палати?) Поважаний товаришу Штраухер: Сі мандати зачислено до стану посідання Жидів (др. Стоцкий: Так є.). Вільнодумні Німці не хотять виправді жадного для себе мандату із торговельної палати, але бажали-би собі побільшити

*) Орган соц. дем. партії в Чернівцях „Volsk presse“ в останнім числі висказуєсь вже за ухваленню в бук. соймі реф. виборчою. ред. Бук.

дерева вночі оживають, стають сестрами — ненавидять себе і по смерті, б'ють ся, ніколи не можуть погодити ся, бо любов — такої згоди не знає. Сими березами сильнійше підкреслений балладовий характер поеми — виходить оповідання мов би й не взите з життя, а проте подібнійше до правди, хоч і страшнійше своїми контрастами та пристрастями.

Ся перерібка без сумніву найкрасша зі всіх, хоч і видко на ній не так вплив Шевченкової „Тої полі“, як далека згадка на сю балладу. Лиш десь не десь янась фраза нагадує „Тополю“ виразнійше, н. пр. зі сцени у ворожках:

Пішла Чора, плящиночку
найшла десь в рубочку...

Переходимо до третьої перерібки, зладженої яких 13 років пізнійше. Перерібка ся має також заголовок „Шипітські берези“, але в ній ми не находимо обробленої відомої нам теми, се лиш згадка хорого Марка-поета про нещасливі сестри із Шипотів. Поезія вложена між „диких дум“, а сі дики думи одна зя другою мають лише доказувати, чому Марко, а справді не Марко, тільки Федькович, став песимістом. У цілій низці диких дум він переконує нас, що нема любови, а як і в, то нещаслива; правдива любов — тільки у казці. От хоч би любов тих сестер у Шипоті — невже се щаслива любов? Таке хотів Федькович сказати сею поезією і ми так у ній, як і в иньших „диких думках“ чуємо розчаровання 40-літнього поета, як ми звикли говорити: старого кавалера, знеохоченого до світа і безнадійного. Справді, Федькович, як покинув „Просвіту“, переживав тяжкі роки і великий песимізм, котрий при кінці „диких дум“ прийняв форму острого і прикрого докору: „на що й грати, коли чорт ма' кому?!“ На такий політичний суспільности склали ся не лише думки поета про любов, але і всякі иньші розчаровання. (Про „дики думи“ взагалі треба би окремо говорити).

Четверта перерібка „Шипітських берез“ зладжена поетом на рік перед смертю. Він мав

число сих мандатів на 3. Само собою розуміє ся, що ми не можемо узглядити такого домагання. (Признає).

Ще коротеньке слівце до Полянів.

Своїй розумній політичній тактиці, а головню нашій великій прихильности — і тут зазначаю се як головну заслугу Русинів — маєте зазначувати те, що мимо відносно малого числа польського населення одержались до дотеперішних 4 мандатів великої посілости ще 2 народні мандати. В усім краї, Галичині, де ви є панями, нагадайте собі се наше поведене згледом вас в сьім краї, де ви репрезентуєте слабу меншість! (Гучні описки).

Наближаючись вже до кінця своєї промови мушу зазначити мов вдоволене, що для українського народу є ся виборча реформа засадничим поступом, хоч не дав вона йому такого числа мандатів, як би се йому належало. В тім згледі ми є найгірше обділені: на 17.000 Русинів припадає один мандат, — у Жидів один мандат на 11.000 у Волохів на 10.000 (Посол Омчул: У покритих жидів Німців один мандат на 7.000 душ.) Однак принципіальні постанови того законопроекту є тут власне тим значним для нас поступом і вони, як се я згадав вже, будуть певно фундаментом національного мира, на який ми всі тут так нетерпеливо ждемо. Тому ми будем голосувати за тим законом. Кермуючись нашою традиційною прихильністю для Німців ми зіволали також на певно не належні їм привілеї, які находять ся в тім законі, бо дуже залежало нам на тім, аби его одностайно прийнято. І старались ми о се певно не тому, немов то боялись-би, що неприхильність кількох панів Німців буде небезпечною для санкції сего закона, але тому, що діло мира хотіли ми сотворити при загальній згоді. (Гучні описки). Що вільнодумні Німці ставлять ся проти сего діла, се нас мусить вколоти. Всі ми мусимо бачити в тім доказ, що Німці і при найбильшій прихильности згледом них все і таки конечно хочуть заспокоювати свою жадобу над всіма панувати.

Се, разом з дотеперішнім посередництвом особливо вільнодумних Німців, наминає нас, Русинів, до бачности. Вільнодумні Німці огортають ся в кирею вільнодумства, в своїх часописях уникають, аби признатись до антисемітизму, коротко вони не говорять по антисемітски і ограничають ся лиш до сего, що лиш по антисемітски ділають. Таким способом не хочуть втратити симпатій між Жидами. Я гляджу глибше і бачу, що нема ніякої ріжниці між ними і християнськими соціалами. Однак під національним згледом вони ще менше толерантні, ще більше пажерливі, ніж

тоді вже 53 роки і був хорим чоловіком. Кілька літ перед тим займав ся астрологією, потратив на се марно силу часу і праці, жив самотний відлюдком-диваком — нарешті опамятав ся із намови пок. Івана Тиміньского переніс ся на мешкання до „Рускої Весіди“ та помагав дечим при редакцію „Буковини“ і „Бібліотеки для молодіжи“. Він і далі був такий неприступний, як перше, але з тодішньої его праці бачимо, що жалувал потрачених на пусту роботу років (хоч можна думати, що він віри в астрологію не втратив і до смерті) і рад був по своїм ювилею написати ще щось нове та величне. Але, коли судити по его поезіях з того часу, не було вже в него того орлиного лету, що арау; утомлена фантазія сягала радо по давнім темам, бо не могла нічого нового придумати, а то поет і инігребувал поміж своїми паперами давні річи, як н. п. устухи зі своєї читанки ще з 1867. року, поправлял, коли було потрібно, і подавав молодіжи.

Оттоді нагадав він собі знову шипітські берези і знову обробив їх. Змінив дещо у фабулі: сестри Каліна й Малина є дочками багача Микитули; опришка зовсім нема, тільки сільський „баламут“, моторний легінь Джоґоля; сцена отроєня така, що сестри міняють ся кубками (Джоґоля хотів їх погодити); у поемі подані ще два-три народні вірування; зрештою початок і кінець про берези, що оживають уночі, подібний до давнішого і навіть „мораль“ та сама: любов-згуба, тільки зазначена ще кріпше при помочи чорта, котрий користав з нагоди, як де вродить ся гарна дівчина, і „сто душ провадить до загину, стом розривав серце, груди — чи в Шипоті, чи де небудь“. А на кінці ще й порада для дівчат:

Ви-ж чуєте, дівчаточка?

О, слухайте, любі!

Не давайте серцю волі,

бо дасть вас на згубу

Порада досить буденна тай самою пригодою у Шипоті не дуже й оправдана...

Поет, як бачимо, перетягнув пригоду з половини 18-ого століття, коли ще циганки-ворожки може

християнські соціали і тому, як вони не надумують ся змінити сю свою політику, то християнсько-соціалістичні Німці з національних зглядів будуть для нас Русинів симпатичніші, якраз через те, що вони під національним зглядом більше толерантні. Ми кажемо ясно і просто: Як всі Німці вже тут у нас антисемітами, то ми скорше вже з ними будем старатись шукати виходу, які не кидають нам ніяких колод в нашій національній і культурній розвою.

Маючи найліпші наміри і цілі давати почин до законів, що принесли-би нашому улюбленому краю еру поступу і загального розвою, почали ми сю соймову еру перед шістьма роками разом із демократичними Румунами, з др. Штраухером і Відманом. Від того часу в наших відносинах наступила велика зміна і неодноразово діло, розпочате нами з найпохвальнішими замірами, перемінювалося в ненависть і ворожнечу. Однак можемо здоволенням констатувати, що сей сойм в протязі шістьох літ провадив успішну законодавчу працю і що він сьогодні при кінці своєї діяльності ухвалює сей закон, який має бути вінцем єї. Ми творимо сей закон, щоби він як знамените діло миру став підставою будучих репрезентаційних тіл, які розвинути діяльність в супокій і в горячий любові до нашої Буковини. (Живі привітання і оплески в цілій палаті і на галерії. Бесідники гратують).

НОВИНКИ.

Чернівці, 29. жовтня 1909.

Налендар. Неділя 31. (18.) Н. 22. (21.) п. С., Лука; рим.: Н. 22 п. С., Вольфг. Схід сонця 6:49, захід 4:38. — Понеділок 1. (19.) Доіля Прп.; рим.: Всіх Святих. Схід сонця 6:51, захід 4:37.

Відзначене. Цісар відзначив президента касаційного двору, Гната Рубера, титулом барона.

Особисті вісти. Посол Николай Василько приїде з Відня до Чернівців в суботу в полудне а в неділю рано о год. 8-ій вліде до Станівців н. Ч. на велике віче, яке там в сей день відбуде ся при участі всіх наших послів до державної ради.

Конфіскація 4-ох книжок „Літературно-Наукового Вістника“. З наказу київського тимчасового комітету в справах друку конфісковано чотири книжки українського журналу „Літературно-Науковий Вістник“ (за май, червень, липень і серпень) за надруковану в них працю „Острів Пінгвінів“ Анатоля Франса. Редактора журналу д. С. Веселовського позвали до суду.

Мужицький самосуд. За останній рік конокрадство в селі Віжові, житомирського повіту дуже

й справді продавали отрую, а опришки-заведії дійсно гуляли горами, — перетягнув, як кажу, у ближші до себе часи, у 19-те століття і хотів поморалізувати на тему любови-згуби та остерегти дівчат. Поема втратила через те, мимо беріз, свій романтичний чар баллади з давніх часів, а не набрала стількою черт нових, щоб служити на науку новому поколінню.

Взагалі-ж трудно відгадати, що таке спонукало Федьковича ще раз, і то на гірше, перероблювати поему. Чи не памятав попередніх редакцій поеми, чи може й справді хотів научати, так як научав тоді діти? Сяк чи так, поет дав лише доказ, що уже своє відспівав, „був голосок, та позички з'їли“.

Сі чотири перерібки „Шипітських берез“ дають нам спробою заглянути у поетову душу, у той духовий світ, в якому він обертав ся до смерті. Се таки все той самий світ, який він витворив собі на початку 60-их років: опришківська романтика, незвичайна і все нещаслива любов, уподобане в переказах — і на тім усім, мов обнова із мраки, власний поетів песимізм, віра в сумну долю, світлогляд, який походив з его вдачі та життя. Тільки одно змінило ся у тім світі: перше літав по нім Федькович високо на сильних крилах буйної фантазії і таланту, а потім він ослаб і сів і вже на давню висоту не міг підняти ся.

Ein verfehltes Leben, — говорив зі смутком про себе Федькович малювати Юстини Пигулякови, коли той 1886 р. у поетовій хаті за містом малював его портрет на 25-літній ювілей. Отсе „змарноване життя“ й було причиною, що талант его не кріпшав, що найкрасше писав він у самих початках, можна сказати, лише кілька перших років. Але й сего, що він тогди написав, вистає, щоби его по віки зачисляти до наших найкрасших письменників.

Чернівці, 20. жовтня 1909.

далось селянам в знаки. Селяне догадувались, що се все — „робота“ свого чоловіка, Савки. Але він довго не подавав ся нікому в руки. Аж ось таки вдалось его піймати коло коней. І почав ся „суд“. Все, що знали селяне про Савчані гріхи, пригадали ему тут. Били его по звірчому, доки самі вже знесилились, навіть вже неживого растягли на землі і кидали зверху на живіт півпудовий камінь, а тоді перевернули на живіт і кидали сей самий камінь на плечі. Відбили ему все в середині. Лиця впізнати не можна було. Почалось слідство. 30 селян віддано судови.

Ввіз збіжжя до Австро-Угорщини. Міністерство торгівлі оголошує слідуєчі дані про ввіз збіжжя до Австро-Угорщини в тижні від 10. до 16. с. м.: пшениці ввезено 465.933 метричних сотнарів, з чого 138.450 перейшло через австрійську, решта через угорську границю. Пшениця та походить з отсвих країв: з Румунії 310.160, з Росії 68.290, з Сербії 43.253, з європейської Туреччини 14.568, з Німеччини 12.228, з Італії 1974 метричних сотнарів. В тім самім тижні ввезено 9138 метричних сотнарів ячменю і то виключно через австрійську границю; з чого походить 8236 метричних сотнарів з Німеччини, а тільки 748 з Росії і 154 з Румунії. Вівса не ввезено нігде, крім незначної кількості 123 метричних сотнарів, котрі ввезено з Німеччини через границю в Тиролю.

Оповідки, іменованя і т. п.

Членів „Історичного Товариства“ і усіх, що займають ся або цікавлять ся научною роботою, просимо дуже явити ся на нараду, яка відбуде ся в понеділок, 1. листопада, о годвині пів до 11-ої в льокалі „Української Громади“ (при Вірменській улиці). На днєвнім порядку дуже важні справи, просимо проте о численну участь. — *Видіа.*

3 Товариства „Православних Русинів“. В неділю, дня 31. с. м., відбуде ся в „Народнім Домі“ (партер), о 3. годвині по полудни передвиборча нарада, на яку повинні явити ся всі члени. — *Видіа.*

Іменоване. Краєва шкільна рада іменувала на засіданю дня 21. жовтня с. р. окінчених кандидатів Василя Гладкого, Платона Мігулю і Івана Гордицького суплєнтами для гімназії у Вишніці.

На загальних зборах Тов. укр. студ. „Січ“ в Чернівцях, що відбули ся дня 24. жовтня с. р. вибрано слідуєчий виділ: т. Николишин Дмитро, студ. філь. — голова, т. Суховерський Осип, студ. прав. — містоголова, т. Винницький Володимир, студ. філь. — писар, т. Ілевич Роман, студ. філь. — касиєр, т. Вацик Евген, студ. філь. — контролєр, т. Косташук Василь, студ. філь. — бібліотекар, т. Ціховський Лев, студ. прав. — архівар, т. Волянський Павло, студ. філь. — господар. — До „Просвітно-научного кружка“ вибрано: т. Суховерського Осипа, студ. прав. — головою, т. Добрянського Льва, студ. філь. — містоголовою, т. Корженівського Івана, студ. філь. — писарем. — Товариство задумує розпочати просвітну роботу по сільських „Читальнях“ і „Січах“ — тому просить удавати ся в справі популярних відчитів і концертів до голови „Просвітно-научного кружка“ на адресу: Тов. укр. студ. „Січ“ в Чернівцях — ул. Паньска ч. 22. — *Видіа.*

Зазив із тов. укр. студ. „Січ“ в Чернівцях. Отсим зазиває ся всіх Товаришів так місцевих, як і перебуваючих на провінції, щоби конечно явили ся в неділю, дня 31. жовтня с. р. на університеті в салі V. о 10-ій год. рано на вічу, яке скликує уся українська академічна молодіж Буковини в справі катедри української історії і прав української мови на черновецькім університеті. Ніодив з тов. не сьміє відказатись від участі у вічу. — За виділ: Д. Николишин, голова, В. Винницький, писар.

Тов. укр. студ. „Січ“ подає вістку, що 13. листопада с. р. устроює в великій салі „Народного Дому“ гуцні вечериці з танцями. Запрошені вже вислає ся. Бєли би хто з наших Ви. Гостий не одержав запрошення через ошибку, просимо звернути ся з жаданем до нашого Товариства ул. Паньска ч. 22. вислати его на свою адресу. — За комітет: Е. Гушул.

3 укр. акад. тов. „Союз“. Виділ товариства „Союз“ звиває всіх своїх членів, що перебувають на провінції, щоби всі до одного появили ся на вічу, що его скликує українська академічна молодіж Буковини на 31. жовтня в університеті (II. поверх, V. салі) о 10. год. рано. На днєвнім порядку стоїть справа катедри української історії і прав української мови на черновецькім університеті. Сі пекучі справи вимагають як найчисленнішої участі. — *Видіа.*

До Українців, серетського повіту. Сим звертаю ся до всіх Українців повіту серетського із запитанєм, чи неможливо би було заложити драматичний кружок у Сереті? Прошу, аби виділ філії „Українська Школа“ в Сереті взяв сю справу під свою опіку. Рівночасно відношу ся до всіх Ви.

Тов. учителів, з котрими я сю справу обговорював, з просьбою прибути конче на збори в. орг. учит., котрі відбудуть ся у Сереті дня 31. жовтня с. р. По сих зборах порушиться ся дальша справа задуманого драматичного кружка. — *Михайло Левичкий, нар. уч. в Негостині.*

† Посмертні вісти.

† Юрій Смокот, народний надучитель в Шербівцях (повіт Серет) помер дня 5. жовтня с. р. Учителював він повних 46 літ, почім одержав хрест заслуги. Покійник був щирим приятелем молодіжї шкільної. Він жертвував ще за свого життя знатну (як на учителя) суму на нашу бурсу в Сереті.

Із штуки і літератури.

Нові три томи творів Ібзена. Одночасно норвежкою й німецькою мовою з'явилися три додаткові томи до творів Ібзена. В них надруковано дуже багато досі непублікованих творів письменника: 87 нових віршів, низку творів з молодих літ Ібзена, назкову комедію „Іванова ніч“. Зібрано тут також маловідомі статі й промови Ібзена, які дуже давно друкують в газетах і журналах. Але найбільшу цікавість представляють уперше надруковані ескізи Ібзена до его драм і комедій. Ті ескізи дають змогу остаточно освітлити й вияснити ріжкі досі темні пункти в багатьох творах Ібзена. Богато дещого, що в останній редакції виявлено тільки в формі натяків, у ескізах розвинено цілком докладно й се дає змогу зрозуміти думку автора досить ясно. Разом з тим, порівняне сих ескізів з остаточною формою творів Ібзена є ключем до розуміння шляхів і характеру творчости великого драматурга. Видавці дд. Кот та Еліас у докладнім резюме, що становить особний четвертий том, використовують опублікований ними матеріал саме в тій цілі й пробують дати характеристику творчости Ібзена. Нарешті видавці надрукували цілу низку газетних звісток, якими Ібзен скористував ся, як сюжетами для своїх драм.

3 міського театру. П'ятниця, дня 29. жовтня: (знижена ціна) „Der fidele Bauer“, оперета в 3-ох відслонах Фалі. — Субота, 30. жовтня: (по полудни, головно для учеників) „Don Carlos“, трагедія в 5-ох відслонах Шілера; (вечером) „Die Karlsbader Sprudelfee“, оперета в 3-ох відслонах Райнгарда. — Неділя, 31. жовтня: (по полудни, половина ціни) „Die fremde Frau“, комедія в 4-ох відслонах Біссона; (вечером) „Die Karlsbader Sprudelfee“. — Понеділок, 1. листопада: (по полудни, половина ціни) „Der Müller und sein Kind“, народна драма в 5-ох відслонах Раупаха.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 29. жовтня 1909.

Красіві фінанси і виборча сойм. реформа.

Відень, 29. жовтня. (Прив.) Вчєра відбула ся конференція у міністра фінансів в справі буков. краєвих фінансів. Присутні були: міністер фінансів, секц. шеф Пешль, гофрат Райш і Йоас, др. Стоцький, др. Вольчинський, пос. Н. Василько і бар. Гормузаки. Відтак удали ся всі буков. українські і волоскі послі, др. Стоцький, Вольчинський і Відман до президента міністрів і міністра внутрішніх справ Гердтля в справі санкції для ухвалені в буковинськім соймі виборчої реформи. З обох конференцій віднесла депутація як найліпше вражєне.

Відень, 29. жовтня. (Прив.) Голова клубу бук українських послів Н. Василько вислав на порученє клубу гратуляції престолонаслідникови в імені буковинських Русинів з нагоди відзначєня княжни Гогенберг титулом „герцогін“. На руки п. Василька наспіла нині така відповідь: „Seine kaiserliche Hoheit der durchl. Herr Erzherzog und Ihre Hoheit die Frau Herzogin von Hohenburg lassen Euer Hochwohlgeboren sowie allen ruthenischen Reichsratsabgeordneten der Bukowina für die im Namen der ruthenischen Bevölkerung dieses Kronlandes dargebrachten Glückwünsche warmstens danken Rumerskirch, Kammervorsteher.“

Петербург, 28. жовтня. (Кб.) Сєгодня вечером експлодувала серед міста бомба, яка ранила тяжко одного чоловіка і сильно ушкодила одєн дім.

Тифліс, 28. жовтня. (Кб.) При арештованю трєх підозрілих осіб убито одного поліційного сторожа.

Відень, 28. жовтня. (Кб.) Турецкі гості оглядали сєгодня кілька заведєнь в місті і поближкій околиці, а вечером взяли участь у свєточній оперовій виставі. Війскові учасники оглянули касарні і кадєтску школу.

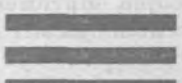
Царгород, 28. жовтня. (Кб.) Султан повернув сєгодня із Ізміду. На побережю Адалії замєчено два випадки заразливой слабости.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові,   гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому . . .	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стациї в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.) . .	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.) .	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожніють кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані

домові щаджичі скринжки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму видає ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідує в якій будь висоті.

В ошадности наше богацтво!

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутия по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набутия: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичний і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемпліві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноким висилках.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Шукаємо зручної

дівчини або хлопця

щоби вмїла скоро писати по руски й по німецьки на машині „REMINGTON“. По близші інформації треба звертати ся до Союзу руских хліборобских спілок на Буковині „Селянська Каса“ в Чернівцях, вул. Паньска ч. 33.

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить

В С К Л Е П І

„Укр. Видавничої Спільки“

в Чернівцях, ул. Півнична число 6, (побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди продають ся прибори до писаня.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 10 місця дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний олуєт.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані вілні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученем почтової належності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штук.

Належностей за анонси жарками почтовими не приймає ся.

3 державної ради.

(Державні недобори. — Нові податки. — Близька буря.)

□ Чим довше розглядати останній бюджет австрійський, тим страшнішим стає образ теперішних державних недоборів. Властивий недобір виносить значно більше ніж 42 мільйони корон. В рубрику доходів вставлено вже суму 47 міль. кор., яку держава сподівається одержати з підвищення залізничної тарифи, а далі міністер фінансів приймає, що парламент зарядить відістане шляхом позички суму 109.6 міль. кор., потрібної в части на залізничні інвестиції (89 міль.), в части на уморене державних довгів (18 міль.) і в части на потреби кравової оборони (2.6 міль.). Значить, коли взяти на увагу обі сї позички, то разом з сумою нормального дефіциту дістанемо дефіцит в сумі 198.6 міль. кор. Але й се ще не все. Правительством видало на анексію Босни і Герцеговини 163 міль. кор. на потреби армії і фльоти і 18 міль. кор. на потреби кравової оборони, — суму, яку міністерство фінансів думає покрити позичкою. З часів, коли товариство державних залізниць вело управу залізниць на рахунок держави, повстало „манко“ 30 міль. кор., з того 27 міль. на інвестиції. На будови нафтових резервоарів у Галичині позичило правительство з касових засобів 8 міль. кор. На рекомпензати для хліборобства за торговельні трактати треба 6 міль. кор. Управильнене поборів старших емеритів вимагає 3 міль. кор. Запомога для „Austro-Amerikan-и“ на підпиране аргентинського корабельного руху виносить 1 міль. кор. Збільшене опустів від доходного податку забере 3 міль. кор. Підвишене

нормальних видатків на військо в 1910 р. винесе 12 міль. кор.

Счисливши все те разом, дістанемо суму 442.6 міль. кор. — суму, на покриття якої є лиш згаданих 47 міль. кор. з підвищення залізничної тарифи, решта-ж 395.6 міль. кор. остає без покриття, значить творить дефіцит.

Сей дефіцит має бути покритий позичкою в сумі 325.6 мільйонів корон (109.6 мільйонів на інвестиції, уморене державних довгів і на кравву оборону, 181 міль. коштів анексії, 27 мільйонів на покриття інвестицій товариства державних залізниць і 8 мільйонів на нафтові резервоари в Галичині), а решта, в сумі 70 міль. кор. новими податками.

Сї нові податки такі: Підвишене податку від горівки, яке принесе 35 міль. кор.; підвишене податкової стопи при виспих скалях особисто-доходного податку, наложене податку на нежонатих, підвишене податку від дивіденд акційних товариств, оподатковане тантиєм, що все дасть разом 13 міль. кор.; податок від спадщини і даровизни, який дасть 10 міль. кор.; податок від мінеральних вод і содової води, який принесе 4 міль. кор. Коли зважити, що з податку від горівки правительство задержує для себе 15 міль. кор., а 20 міль. кор. призначає на санацію краєвих фінансів, то всі сї податки дадуть разом 42 мільйонів кор. — значить, як раз стільки, скільки виносить нормальний дефіцит.

Остає ще до покриття 28 міль. кор., які міністерство скарбу думає покрити з реформи податку від вина (11 і пів міль. кор.), з заведення монополію на сірники (15 міль. кор.) із оподатковання бензини до опа-

лювання моторів, яка доси була вільна від оподатковання.

Санація австрійських фінансів залежить тепер від прийняття сего фінансового пляну міністра Біліньського, однак нема великої надії, аби палата послів прийняла сей плян, так як хоче Біліньський, без змін.

Як згадали ми вчора, урухомлене парламенту плянуєть ся тепер через урухомлене чеськ. сойму. В тій справі приїхав навіть до Відня на конференцію з бар. Вінертом чеський намісник гр. Куденгове. Німці не дуже радо глядять на таке junctim між житєм державної ради і чеського сойму. Ситуацію погіршає ще рішуче жаданє Німців, аби теперішній кабінет таки конче предложив до цісарської санкції законопроект долішно-австрійського, сольногогородського, горішно-австрійського і крайнього сойму щодо забезпечення німецької мови як єдиної в урядованю сих країв. Міністри: Вайскірхнер, Шрайнер, Гердтль, Штірт, Рітт, Гохенбургер, Врба і Георгі годять ся на се. За ними підуть певно і польські міністри: Біліньські і Дулемба. Отже відповідна ухвала на раді міністрів западе мабуть одноголосно проти голосів двох чеських міністрів. Річ ясна, що тоді оба сї міністри зголосять свою димісію. Бар. Вінерт готов пристати на сю димісію. Теку міністра рільництва обняв би тоді відповідний урядник а чеського міністра покищо не було би ніякого. В такій ситуації безсумнівно вийшла би на верх чеська обструкція і від 3. падолиста мали би ми вже явну технічну обструкцію в парламенті. Коли би серед сеї обструкції годі було радити, тоді наступило би або відрочене або навіть замкнене сесії державної ради.

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Лишав ся „кондеканальний“ себ то попівський і патріотичний сьвіт. Але тут Кульчицький до решти стратив усі симпатії через свої політичні митарства. Все він був „пожондни Русїн“, але як Українці робили сецесію із повітової Ради, він прилучив ся і пильно слідив, чи за той геройський вчинок є в Ділі його імя з осібно назване. При ріжних нагодах чванив ся він тим доказом солідарности і однодушности.

Він однак уступив лиш з повітової Ради. Се річ ясна як сонце. В повітовім виділі він лишив ся і ніхто йому сего не заборонить, а ніяке почуте солідарности, чи чого там не накаже.

Правда, дехто сьміяв ся, бо маршалок мов то наказав йому лишити ся, а якісь квіти, якісь грошеві інтереси забороняли йому уступити з повітового виділу. Але сьміяти ся кождому можна, а тим більше Русини з патріотів. Кульчицький розпочав наглядати будову дороги, то мусить витривати: буде дорога скінчена, тоді він уступить. Інша річ, як вийшло з того, що Кульчицький лишив ся і в повітовій раді тим самим, бо годі сидіти в Виділі, не маючи мандату в Раді. Він заслужив ся тим для „земянства“ і для адміністрації, бо як не надійно розписано вибори до парля-

менту, про повітові вибори вже і гадки не було, а треба би їх було перевести, якби Кульчицького не чияли роботи.

Кульчицький міг собі говорити, що він солідарний, що тримає ся разом з Українцями, але йому ніхто не вірив, а головно — ніхто не поважав його. Як би там не було, когось не бажав собі Кульчицький бачити у себе то в справі весілля забрав рішуче слово Кирило, визначив докладно, кого побіч найближшої родини можна просити. Він уже від великодні почав порядкувати ділом, бо вже тоді в листах наставляв, щоб Кульчицький чим скорше виробляв сотрудицтво.

Під конаць червня появил ся в Суходолі сам і видавав прикази. Кульчицький злякав ся. Конче треба віддати дочку за муж, але сумління казало йому запитати, чи такому тиранови можна віддати дитину? Прикликав він до себе Нілю тай промовив до неї. Запятав, чи не ліпше було би зірвати з Кирилом, але вона заперечила. Висказав їй сумніви свої тай питає, чи вона так закохала ся в нього, що сліпа на всі його хиби? Дочка відповіла, що вона віддасть ся за Кирила. На се не було ради. І його жінка була йому сліпо віддана, сліпо послушна, не питала його ніколи, що і для чого робить, не жадала оправдання. Але він ніколи ні до чого не змушував її. А може так між Нілею і Кирилом є? — роздумував опісля — тиждень не питав її. А душі людські є ріжні, декотрі конче хочуть бути рабами, а часто се найдеш у жінки.

Кирило був смирний і вів себе як слід. Ішли заповіді, вже голошено дві. А як і третя вийшла,

як уже готовили ся до весілля, тоді він узняв старого на короткий батіг.

— Маю з вами поговорити про посаг Нілі — почав.

— Я посагу не даю. Ви знаєте, скільки мене коштував син.

— Нема посагу, я не женю ся, я не жебрак.

— То ви з посагом жените ся, не сором вам се говорити?

— А вам не сором? Парафія „пшиносня“ повітовий виділовий і пр. і пр. тай каже, що „посагу дочкам не даю.“ От, говоріть, як люде розумні тай жиймо далі в згоді.

— Вона щось дістане, а вже і так має придане, але посагу не обіцяю, бо не можу.

— Я на придане не дивлю ся, бо придане додаток, а посаг то ґрунт і мусите його дати. Для того, що ми з Нілею любимо ся, я жадаю лиш 1000 гульденів; як би вона була погана і стара, я жадав би був більше.

— Як торг, то торг. Адже ви у мене сиділи торік два місяці а тепер знов і вже готовими грішми вибрало до 400 гульденів або й більше.

— Ні, всього 215, то так, як би 200, бо ми свої. Що я взяв, се я ліпше знаю, ніж ви. Нічого не бравши, я був би жадав від вас більше. Впро-чім шкода слів, я від свого не відступаю: 1000 гульденів.

— Такі ви підступні? по заповідях починаєте торг? тай длячого?

— Бо показує ся, що по шлюбі ви мали би мене в руках, а так я вас маю. Я не Осип.

Паньська захланність.

(Реферат із брошури д-ра В. Дутчака: *Gesetz-widrige Auslegung des § 85, der Gemeindeordnung durch den Landesausschuss. Czernowitz 1909.*)

Дня 29. марта 1909. р. увійшов в жите новий громадський закон для Буковини із для 28. серпня 1908. р. (L.-G.-Bl. Nr. 42).

По зміслі П. артикула сего громадського закону є краєвий виділ — без всякої контролі зі сторони правительств — не лиш управління, але також обов'язаний „кожному австрійському горожанинові, що є власником бувшого двірського обшару“, передати на „злучений територію свого добра“ т. зв. „особливе діловодство“. Се діловодство обнимає слідує, звичайно до компетенції місцевих громад належні обов'язки:

а) Старане за удержане доріг, положених на двірській області як також за вигідність комунації на тій області і пильну сторожу;
б) потрібну для ведення господарства в дворі будівельну огнєву сторожу;
в) місцеву сторожу для самого двора і т. д.

Однак через се не лиш обмежує ся значно автономію громад, на злученій території обшару, який має називати ся коротко „двірська територія“, але також зменчуєть ся доходи із громадських додатків, бо після § 90. нового гром. зак. не має той дідич, що одержав від краєвого виділу право на окреме діловодство, платити до громадських додатків в тім самім вимірі, як інші члени громад, але має давати до громадської каси з того лиш 60 процентів.

В такім разі мусить бути найважливішим ба навіть св'ятим обов'язком краєвого виділу означувати такі дідичівські території лиш дуже строго після закону, щоб тим уможливити розвиток громад, які терпіли велику шкоду через те, що на глум всяким законам не побиравало ся досі від дідичів жадних громадських додатків. Та на жаль краєвий виділ, який ще тепер остаєть ся під панованем дідичівської аристократії, не стремить до сеї цілі, але дає — як се можна ввести із його дотеперішнього поведіння — почин до розширення дідичівських привілеїв. Передовсім розпорядив краєвий виділ цілком без законної підстави, щоб громади при укладанню громадських пропозицій на рік 1909 і при обчисленню громадських додатків на рік 1909 не узяли до уваги податків власників дідичівських обшарів; тим самим заявив краєвий виділ громадам, що — хотів вони з днем 29. марта 1909 обіймають бувші дідичівські обшари — не сьміють вони жадати від власників бувших двірських обшарів жадних громадських додатків на р. 1909. Мимо того зажадало кілька громад від дідичів платення

громадських додатків від 29. марта 1909. Краєвий виділ не залагодив внесених проти сего відкликів, хотів річ ясна, що відклики дідичів цілковито неоправдані.

Коли-ж зважити, що громадські додатки за рік 1909, з якими залагають дідичі, вносять около 400.000 корон а сеї суми не можна зібрати лиш через повисше згадане поступоване краєвого виділу, то мусимо прийти до того заключення, що громади по більшій частині дуже задоволені, терплять через те велику шкоду.

Не досить сего. Краєвий виділ ухвалив на засіданню із 14. жовтня 1909*) постанову — як опубліковано опісля в часописах — що на підставі § 85. гром. зак. кожний власник двірського комплексу — хоч-би сей вносив найменше 50 гектарів, 87 моргів, — мусить одержати право на „окреме діловодство“ в своїм заряді то є розуміє ся коли сего сам зажадає. Се постанова є не лиш протизаконна, але коли зважити, що в такім разі повстало-би около 500 таких двірських територій правом окремого діловодства, то се може довести до значного агноблення автономії громад. Що така конклюдія оправдана, легко доказати.

На підставі § 1. закону для дідичівських обшарів для Буковини, якого правосильність тревала від 14. листопада 1863 (L. G. Bl. N. Guts. G.) аж до 28. марта 1909, сказано, що всі ті двірські добра, з якими до видання патенту дня 7. вересня 1848. р. була зв'язана т. зв. „юрисдикція“, иншими словами „панські добра“, творять осібні тіла п. н. „двірські обшари“, власникам двірських обшарів припадають рівні права як громадам крім карного права, однак сеї двірські обшари мають сповняти подібні задачі і обов'язки, які припадають громадам. По зміслі сего закону краєве правительств означило лиш ті панські добра як двірські обшари, які своїм об'ємом забезпечували сповнене сих обов'язків і які, як сказано в тім законі, були „leistungsfähig“. Із дотичних актів, т. зв. „Gutsgebieten-Konstituierungs-akten“, а радше з описів, протоколів і мап можна переконатися, що лиш ті панські добра одержували право „Gutsgebiet-iv“, яких поверхня вносила що-найменше 300 моргів.

Сеї обшари двірські могли бути розкинені на кілька сіл або й змішані з парцелями селян і поодинокі могли мати ріжний об'єм, однак мусили вони підчас узнання їх „Gutsgebiet-ами“ належати до одної особи, лежати границях одного повіта і вносити що-найменше 300 моргів, щоб бути „leistungsfähig“. Коли-ж поодинокі комплекси сих „Gutsgebiet-ів“ ставали власністю третьої особи або їх розділено, тоді сеї частини переходили від разу до громад, але оставали так довго частями двірського обшару, доки краєве правительств не прилучило їх до громад. Власть, злучена з посіданем „Gutsgebiet u“ не переходила ніколи на власників таких відділених частин, лиш оставалась при т. зв. „Stammgut-i“ двірського обшару, коли ся часть ще була „leistungsfähig“, отже коли обнімала що-найменше 300 моргів. В кождім разі громади не мали права збирати від дідичів, положених на території двірських обшарів, громадських додатків. Такі області

*) Проти голосу одного лиш Дра Стоцького (Ред. Бук.).

були таким чином увільнені від всяких громадських додатків.

Треба ще згадати і се, що в часі проклимовани „Gutsgebiet-ів“, то є в р. 1864, не було на Буковині жадних докладних описів двірських обшарів, хіба що протоколи та мапи, виготовлені в краєв. правительстві, або, коли й сих не було, то лиш акта податкові, давали спрому з'орієнтувати ся дотично двірських обшарів. По зміслі закону ся книга ґрунтова з р. 1874. — в каталог дідичівських обшарів — се переведено в роках 1884—1888, прийнято не лиш панські добра, але також багато сільських парцель, які належали до громадських обшарів і служили лиш до скомасованя панських дідичів. Опісля дозволено дідичам — хотів против закону, переписати всі свої посілості без всякої перешкоди до дідичівських обшарів. З сего видно, що цілком ясно, що немало ся у нас ніколи евіденції що до того, що властиво повинно належати до т. зв. „Gutsgebiet-ів“.

Коли-ж отже уряди податкові перебрали від 1. січня 1899 збирання громадських додатків від громад, то фінансова дирекція видала — на жаль з а згодою краєвого виділу — розпоряджене, що всі посілості, вписані в т. зв. „Bukowiner Landtafel“ виказано в т. зв. „landtäflischen Besitzbögen“ і припоручено урядом податковим не збирати із сих посілостей жадних громадських додатків тому, що они належать до „Gutsgebiet-ів“. Таким чином увільнено що-найменше шесту частину тих дідичів в краю, що належали до громадського комплексу, в несправедливий спосіб від поношення громадських додатків і тим прискорено задоволене громад і з'убожіне селян, які протизаконно мусили самі вже платити і ту частину громадських додатків, від яких тамтих увільнено.

Громади мають право на підставі закону зажадати сплатення висше згаданих, досі ще дідичами не заплачених залежностей. Дотичні залежності тих незаплатених громадських додатків вносять около мільон корон. На жаль краєвий виділ не піднімає громад у побиранню таких залежностей і викидає на них в тім згляді цілком непотрібний тигар переведення доказів.

(Конець буде).

Політичний перегляд.

3 парламенту.

В дальшій дебаті над наглыми внесками в сирани дорожничі поживи висказав генеральний бесідник Голі, що скасоване пда на збіжа головню в часі неурожаю небезпечно. Весідник виступав за поліпшенням товарств, які удержують склади збіжа і яким припадо провадити торгівлю збіжам, через що наступило усталене ціни збіжа. При кінці засідання відслано цілий ряд пропозицій до комісій, між иншим боснійські пропозиції, закон про соціальне забезпечення, закон про контингент алкокоголю як також про час роботи в торговельній промислі і закон відносно поліпшення пенсії для старих пенсіонерів.

На початку вчорашнього засідання счинили

— Шож хочете, я з Осипом розійшов ся добре; він сам признав, що коли Оріся має висше виобразоване, то не потребує посагу.

— А для мене вистарчить того, що Ніля вмів. Буде з неї добра християнка і добра жінка, але посаг вона мусить дістати.

— Буду вас держати цілий рік у себе.

— Ха, ха, та виж думали як? Се розуміє ся, що сидимо у вас точно один рік. А на шож я казав вам старати ся за сотрудицтвом? Такий спосіб не ми вигадали, лиш Жиди. У них молоді сидять через рік тай доробляють ся. Добрий метод. Але кінчим наш торг. Останнє слово скажу на кінці, а тепер так: я буду у вас сотрудицком і беру половину доходів, сам проваджу книжочку і насу. Далі платите ви мені титулом посагу 500 гульденів при моім виїзді до сьвячення, а 500 гульденів найдалі до кінця року. На забезпечення того довгу даєте житеву полісу на 1000 зл. Другу рату я або стягну собі з парохіальних доходів, або пускаєте мені 40 моргів поля.

Премія від поліси має бута зараз заплачена, дальші премії я плачу з парохіальних доходів. Ані одного слова не возьму назад.

Кульчицкий сильно прибід і стояв довгу хвилину мов пришиблений. Вже хотів Кирило закрипити йому над ухом, але в тій хвилі він рушив ся з місця. Пішов до столика, винав полісу і мовчки подав зятеві тай обернув ся, а робив все те, наче не своїми руками. Молодий пробіг очима полісу і діловим тоном пригадав: належить заплатити 14 гульденів 65 кр. Старий поклав перед ним мовчки три банкноти і знов відвернув ся.

Було би все як спід — кінчав молодий —

але я ще маю останнє слово. Досі я вибрав 215 зл., тепер дасте 35 зл. на подорож моєї родини з Галича. Того ніхто не може відмовити, моя родина повинна бути в мене на весілю. І для родини се важна річ, бо там один капцан заповів, що моєї родини ви не допустите. Отже я од вашого імени напишу лист до батька і вишлю гроші.

Кульчицкий, як автомат, пішов до столика, вивіс зготовлені на весіля гроші і поклав їх перед Кириллом. Сей перелічив, згорнув, сховав, взяв і полісу і хотів уже вийти.

— Так треба було відразу. Clara pacta. Не гнівайте ся тату, трафив свій на свого, але тепер вже можемо жити в згоді. Хотів його поцілувати в руку, але старий не дав. Уперто він мовчав, а як замкнули ся двері за зятем, упав на софу і холодний піт облив його. Далі схопив ся він і хотів бігти. Побачив Гната на подвір'ю, хотів його закликати і не стало йому голосу. Вибіг на ганок, упав на лавку і похилив ся.

Там його побачила Ірма, подала йому води, але не могла з нього добути слова. Він припочав на своїй софі і зібрав ся до міста. Вернув ся ввечері під чаркою. Таке було днів два три.

Четвертого дня вже сів разом до столу і обідав з родиною. Навіть кепкував собі з Кирила. Не звав його по імені, лиш оповідав знану пригоду семинариста, що перед аналоєм перед самим пліком питав тести „чи будуть щорі?“ Але сам Кирило казав оводі, що трафив звій на свого. Так справді було, бо тепер Кирило робив до сего оповідання цинічні додати і Кульчицкий не зміг допекти йому.

Таким застав його Осип. Посивів старий, бо

перейшла над ним буря, але був гордий і пишній. Про свій зверхній вигляд дбав далі і все з його уст виходили повні викинені речення. Все по старому. Кульчицка годувала всіх добре. Ніля побіч Кирила, але побіч Клявди-Гигорії. Ось тому не хотів Осип скорше праїхати аж за день перед шлюбом. Усе по старому застав, лиш замість Амелки сиділа Анеля. То була любя і розумна дівчинка. Дуже подібна до Ірки, але її инакше виховують. Не Кульчицкі, лиш чужі люди. В перемисльн. інституті дають їй науку, образоване і національне почуте.

Вона звертала на себе увагу присутних, лиш не було Ореста, щоб її заспівав:

Не знаю я горя, смутку,
Бачив свою інститутку.

Осип розмовив ся з нею після обіду, щоб пізнати її розвій і думки. Вув вдоволенний. Але як дівчина сказала, що може по фєріях буде у нього в Б. учити ся приватно гімназіальних клас, дав їй виминаючи відповідь. Знав, що на її удержане посилав Заборовский гроші, отже в тім плані, щоб забрати її з Перемисля, вбачав якусь фінансову операцію старого. Стріча його з Орісею була доволі формальна. Недавно бачили ся, не мали собі нічого сказати; що хотіли — сего могли говорити, а що будь сказати — не хотіли..

Під вечір приїхали з жінками Галицкі шенці в твердих холявах, з басманистими від драгви рукави, підстрижені і підголені. Привезли сопух ременю і хохту аж із Галича.

(Далі буде).

ческі радикали демонстраційні сцени на адресу президента Паттая задля того, що він брав передучасть у нараді провідників німецьких партій. Крик тривав під час прочитання впливів, вибору наукової комісії як також під час першої частини промови посла Реннера, який забрав голос як генеральний бесідник в дальшій дебаті над наглим внеском в справі дорожничі поживи. Коли в палаті заявився барон Гертль і барон Бінерт, зняв ся із лавок чеських радикалів поновний крик.

Генеральний бесідник Реннер звертає ся проти участі президента палати в нарадах німецьких провідників. Сей поступок Паттая бесідник уважає протиконституційним. Бесідник уважає дальше обов'язком парламенту зайняти ся енергично справою дорожничі. Коли-би прийнято було вчасно пропозиції соціальних демократів, то не було-би прийшло до дорожничі, яка тепер дає ся кожному в знаки. Цю на збіже мусить безуспішно устати.

Опісля заявив президент др. Паттай, що він як президент постував цілком безпартійно, однак від него не можна жадати, щоб він став безпартійним еством.

Палата послів відослала внески в справі дорожничі окремій комісії і прийняла наглі внески на признание перманентної комісії для соціального забезпечення. При кінці засідання заявив президент палати, що на слідуючий четвер скликає кілька комісій на засідання а про скликання слідуючого пленарного засідання повідомить президент послів письменно.

Програма дальшої праці в парламенті.

На засіданню клубових провідників в середу постановлено, аби палата послів радила в четвер, п'ятницю і суботу все від год. 10. рано до 2. в пол. Дальше засідання відбуде ся аж в середу. По полагожденню наглого внеску про дорожничу прийдуть під обради всі 3 наглі внески в справі соціального забезпечення. Наглі внесені д-ра Крамажа що до національних меншостей прийде під дальші обради разом з двома наглими внесеннями д-ра К. Левицького.

Конференція в домі др. Люеґера.

„Austria“ помістила ось-який комуїкат: по конференціях барона Бінерта відбула ся в четвер в домі посла др. Люеґера нарада шефа кабінету із провідниками всіх німецьких партій. Дискусія обертає ся головню около політичної ситуації і можливости відискання здібности парламенту до праці.

Християнсько-соціальна партія на Угорщині.

З Будапешту доносять, що граф Павло Сапіра висказав ся одному співробітнику „Pester Lloyd“ про уконституоване християнсько-соціальної партії на Угорщині, що уконституоване сеї партії не має нічого спільного з теперішнюю кризою. Програма покищо виключає всякі держноправні питання, також віднести Австрії. В політичнім згляді жадає отся партія загального, тайного і безпосередного виборчого права. Граф Сапіра висказав опісля становище партії до різних фінансових і релігійних питань і заявив вкінці, що угорська державна мова має панувати по всіх школах, однак притім також має бути узгоджена мова поодиноких немадирських націй.

НОВИНКИ.

Чернівці, 30. жовтня 1909.

Календар. Понеділок 1. (19.) Листопад. Рим.: Всіх Святых. Схід сонця 6:51, захід 4:37 — Вівторок 2. (20.) Артемій, Герасим; рим.: День задушний. Схід сонця 6:52, захід 4:35.

Лови. Буковинський краєвий комітет, який вибрано дня 18. жовтня с. р. на з'їзді у Відні для першої інтернаціональної вистави ловецької у Відні на рік 1910, призначив для буковинських стрільців слідуючі премії: за убитого медведя 200 К, за убитого риса 100 К, за убитого дикого kota 50 К, вовка 50 К. Винагороджує ся лише тоді, коли наставлений комітет узнасть убитого звіря гідним, аби було на вистави. Убиті звірята треба передавати дирекції дїбр гр.-пр. фонду найдальше до 15 грудня с. р.

З київського українського клубу. Дня 21. жовтня с. р. відбув ся в помешканню київського українського клубу другий реферат проф. Д. І. Яворницького на тему: „По руїнах Запорожжя“. Проф. Яворницький в сїм своїм рефераті поставив собі завдання — дати короткий нарис життя на Запорожжю. Перш за все він познайомив слухачів, сказав так, з географією Запорожжя, а потім зупинив ся на його адміністративнім поділі. Запорожські землі ділились з початку на 8 паланок (кріпость, фортеця), а потім збільшило ся їх ще на дві. Змалювавши адміністративний устрій паланок та давши побутову картину життя по них, референт зупинив ся трохи на земельному питанню у Запорожжів, зазначивши, що кожного року вся земля паланок ділиться між всіма членами її. Окрім паланок, на Запорожжю були Січі, яких відомо нам 5. Так званої Хортицької Січі, на думку проф. Яворницького, не було зов-

сім, принаймні про неї нема ніяких певних історичних матеріалів. Оказавши кілька слів про адміністративний устрій Січі, про старшину козацку, про число братчиків на Січі в різні часи її існування, референт подрібнійше зупинив ся на її внутрішньому житті. Січ запорожська була військово-товариство. Складала ся вона з людей всякої національності і релігії: були тут Українці, Росіяни, Поляки, Волохи, Турки, Німці, Французи, Англіїці і т. и. Але кождий, хто вступав до Січі, мусів неодмінно стати християнином, балакати по українськи, додержувати січових звичаїв, слухати кошового старшини і т. и. Серед братчиків запорожських в різні часи було чимало визначних людей з західної Європи, які потім полишили свої згадки про Січ. Найголовніше завдання Запорожців була боротьба за волю українського народу, за рівні права громадян, за віру православну і за всіх покривджених та поневолених національно, соціально чи економічно. Громадський устрій запорожської Січі дуже схожий був до устрою північних російських республік, як от Новгородська. На чолі запорожської Січі стояла так звана рада, на якій мали однакові права всі козаки, а сила і вплив кождого з них цілком залежали від його розуму і здібностей, а не від якихось привілеїв. Громадське життя на Запорожській Січі розвивало ся крок за кроком, в 16. і 17. століттях досягнуло свого апогею, а вже потім від різних несприхальних заходів московського уряду, вирахованих на загиніть Коша, все падало, аж поки 1765. року й сама Січ трагічно не закінчила свого життя. Цікаве зв'язує уявляють з себе воєнні засоби Запорожців. Ділили ся вони на кінних і піших. Зброя у них була всяких виробів; купували вони її у різних народів і цїнили дуже дорого. Частина їхніх гармат була чужого виробу; робили також гармати і на самому Запорожжю. Сі останні, ковані обручами, мають свій власний оригінальний вигляд. Серед окремих частин військо запорожського визначали ся своєю високою на ті часи технікою мотильники, яких робота здобула собі признання навіть у сучасних воєнних авторитетів. Флота запорожська була значно меншої вартости і складала ся виключно з невеличких байдаків, але вони гаразд їм служили під час баталій на Чорнім морі. Кошта запорожських козаків складали ся з жалування від московського уряду, з податків „од диму“, з здобутків від війни і прибутків, від торгівлі, яку Січ вела з Турцією, Грецією, Італією і др. Розвиткові торгівлі на Січі дуже допомагали історичні шляхи, що йшли поуз неї. Через приязні природні умови дуже розвилось у Запорожців скотарство та рибальство. Табор запорожський був великий і гарний, а коні славили ся скрізь по Європі і дорого цїнили ся. Рибальство козакам давало чи малі прибутки, про що свідчать їхні приказки: „здобували лимани і справляли жупани“. Про освіту запорожці дбали щиро, розуміючи її вагу: ставлячи церкву, вони неодмінно ставили школу і шпиталь. Серед Запорожців завше була більша половина письменних, а по їхніх школах, яких було у них кілька вчили люди з доброю освітою та тямущі свого діла. Але окрім людей, що зазнали початкової освіти, було серед Запорожців багато й таких, які мали на свої часи досить велику освіту і любили нею похвалити ся, про що свідчать їхні листи, походи що-денники, архиви — словом, все те, що звалось „секрети військо запорожського“. Після реферата показано за допомогою чарівного ліхтаря чимало ілюстрацій до того, про що оповідав слухачам референт. До кождого малюнку проф. Яворницький додавав свої пояснення. Малюнки зроблено переважно з річей, що тепер переходять ся в катеринівському музею імені Поля. Потім де хто з слухачів (О. Левицький, Лисенко, Олена Пчілка і др.) звертав ся до референта за поясненнями, які стосували ся до питань, зачеплених в рефераті.

Оповістки, іменовані і т. п.

Кривда! тим, хто не купує опалових дров у товаровім відділі „Селянської Каси“, бо таньших і ліпших дров нігде не можна дістати. Уряди громадські, народні школи, Товариства, не дайте ся скривдити й загляньте на авонс „Товарового відділу“ уміщений на послідній стороні. Опішіть із замовленнями, бо запас дров не великий.

„Кружок Жіночої Громади“ в Чернівцях подає до відомости інтересованим, що школа крою і шиття переносить ся з днем 1. падолиста до „Народного Дому“ (Петровича 2.) на 1. поверх. Учениці і робітоту приймає ся від 5. падолиста. — Ділимо ся радісною вісткою, що вже в короткім часі буде долучена до школи робітня суконь і дамських конфекцій, в котрій обіймають провід першорядні сили з Відні і Варшави. — *Виділа.*

Звичайні загальні збори „Кружка Жіночої Громади“ в Чернівцях відбудуть ся в неділю, дня 7. падолиста о год. 3. по полудні в льокалі товариства в „Народнім Домі“ на 1. поверсі. — *Виділа.*

Оголошене. Ц. к. коменда доповняючого округу крайової оборони ч. 41. в Чернівцях подає до загальної відомости, що головний і доповняючий рапорт на рік 1909 для приналежних до військо відбуде в слідуючих днях: головний рапорт для резервових гажистів дня 4. падоп.

с. р. а для загальної резервових, хоружих і кадецьких аспірантів і т. д. дня 6. падолиста с. р. Початок головного рапорту все о 9. годині перед полуднем в гімнастичній салі архикнязя Евгена. Доповняючий рапорт для тих самих військових відбуде ся 14. і 16. падолиста с. р. Початок доповняючого рапорту точно о 9. год. перед пол. в канцелярії ц. к. коменди доповняючого округу крайової оборони ч. 41. (площа Австрії ч. 2., П. поверх). Резервові гажисти мають виказати ся посьвідкою на підставі §. 29, часть IV., а всі інші мають виказатись: 1) військовим паспортном, 2) службовою книжкою на підставі § 9, часть IV. військових приписів, 3) посліднім декретом іменованія і 4) асентерунковою картою для військової служби під час війни.

З музичної школи ім. Лисенка. Курс сольового співу починає ся в „Музичній школі ім. Миколи Лисенка“ вже дня 1. падолиста 1909. Заразом можна ще вписувати ся на науку гри на фортеп'яні і скрипці. — *Заряд.*

Для погорільців у Вишні зложили дальші грошеві датки через кіцманецке староство слідуючі громади: Неполоківці 50 К, Суховерхів 20 К, Іванківці 20 К, Шашківці 20 К, Оршівці 20 К, гр. прав. парохіальний уряд в Кіцмані 13 К 66 с, Гаврилівці 11 К 47 с, шкільний заряд в Кліводині 11 К 22 с, Шиниці 10 К, Реваківці 10 К, Бергомет н. Пр. 10 К, ц. Лев Райх з Южніця 5 К. Загальна сума всіх дотеперішних добродійних датків виносить 25.306 К.

Із штуки і літератури.

„Учитель“, орган руского товариства педагогічного, річник XXI, ч. 16. і 17. 3 міст. Л. Улянд: Король Карлона моря. — Іван з Конотіп: 3 паєсного дієства учителя. — Антін Свобода: Виховане патріотичне і національне. — Іван Юнцішин: Проба етично-інтелектуального експерименту в класі. — Іван Созанський: До історії народного шкільництва в рр. 1821—1838 (дальше). — др. Евген Мисула: Нове жерело доходу для наших бурс. — Вол. Залужний: До реформи сільського шкільництва. — 3 часописів і журналів. — Новинки.

З міського театру. Неділя, 31. жовтня: (по полудні, половина ціни) „Die fremde Frau“, комедія в 4-ох відслонах Біссона; (вечером) „Die Karlsbader Sprudelfee“. — Понеділок, 1. падолиста: (по полудні, половина ціни) „Der Müller und sein Kind“, народна драма в 5-ох відслонах Раупаха.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 30. жовтня 1909.

Будапешт, 29. жовтня. (Кб.) Президент міністрів Др. Векерле відвідав сьогодні по полудні хогорого міністра торгівлі Кошута.

Царгород, 29. жовтня. (Кб.) Одна депеша доносить з Ємену, що в околиці між Сейдихом а Цуром прийшло із Арабами до борби. Араби подали ся на втечу при великих страхах.

Льондон, 29. жовтня. (Кб.) В копальни угля коло Берґеду знищила страшна експлозія оден шахт. Загинуло 22 людей.

Месина, 29. жовтня. (Кб.) Послідної ночі дали ся тут чути три сильні потрясення землі, які неспричинили жадної шкоди.

Лівадія, 29. жовтня. (Кб.) Сюди прибув цар Николай.

Льондон, 29. жовтня (Кб.) Колишній консуль у Відні і Парижу. Монтен, помер.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадливі і опростовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вишове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосним відгомном по цілій Буковині і най кождий, що почував себе щирам патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Пржеднуйте нам нових членів. Дирекція.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За впачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

Перша буковинська
хемічна
фабрика фарб
і чорнила

Виріб

чорнила до писання „Apthrasen“, чорнила до копіювання, чорного цисарського чорнила і чорно-сінавого шкільного чорнила.

Спеціальність:

Париске чорнило „Nematip“ до копіювання, яке дає 5 відбиток і по довшій часі не линяє.

Як також:

Чорнило до гектографів, маса до гектографів, чорнило металеве, туші, фарби до печаток і коробок, арабська гума, синдетікон, різні в той фак входять артикули.

Цінники даром.

Всюди пошукує ся заступників.
Купуємо старі пляшки з чорнила — шклянні і глиняні.

Друкарня тов. „Руска Рада“ в Чернівцях

улиця Петровича число 4

має на складі всілякі шкільні друки, друки для кас райфаїзенських, для кас „Взаїмн. Вигоди“ і т. д.

5500 136 (11—20)
нотаріяльно провірених свідочств лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що
КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ
найуспішніше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегмине, катар і корчево дерте.
Коробка 20 і 40 сотиків.
Доза 60 сотиків.

Можна дістати у: Шмідта & Фонтана, в Чернівцях, Ф. Флаєнбаума & Пана, аптека „L. Schutzengel“ в Чернівцях, Г. Грогера, (Kreis-Apotheke) в Чернівцях, Т. Френка, ул. Ратушова ч. 14 в Чернівцях, А. Грабовича, аптека „L. Mutter Gottes“ в Чернівцях, О. Барбера, аптека „L. Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Руска 23, І. Павловського, аптека „L. Reichsadler“ в Чернівцях, ул. Університетська, С. Лидеса, аптека, в Чернівцях, ул. Топова, Н. Кузі, торговельно-лікарська, в Чернівцях, А. Розігнона, аптека, в Радішчах, А. Дегальо, (K. K. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радішчах, А. Румна, аптека, в Лейштах, А. Пана, аптека „L. guten Hirten“ в Чернівцях, С. Гартмаєра, фабрика чекочади, в Чернівцях, І. Мелера, дрогуєрия, в Чернівцях, А. Дикштайна, аптека, в Станішчах, доз. Н. Брілянта, аптека „L. Vorsehung Gottes“ в Сереті, С. Окуневського, аптека, в Гайбоці, Е. Візьєра, аптека, у Валківцях, М. Фогала, у Вишніцях, Л. Деркача, аптека, в Поморінах, Н. Файберга, „Adler-Apotheke“ в Сторожинцях, Л. Сторфера, аптека, в Садагурі, К. Штернберга, дрогуєрия, в Сучаві, А. Льюєля, аптека „L. Reichsadler“, в Турагуєрі.

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові, **гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	K 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16'50
На стайі в Народнім Городі (Volks-garten) 1 вагон (10.000 кгр.)	K 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполюківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, биль утулююче і відпорне средство до натирання при всіляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот., K 1'40 і 2 K. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у флашочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад
В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети 5 нове.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Ігн у Відні і П. Піхлера і Сина в Грацу.

Артикули до подорожи славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.
В. БАЛЬТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмотрений склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шиття скорше, ніж не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шиття

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі часті що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цигувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич**, Механік
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить

В С К Л Е П І

„укр. Видавничої Опілки“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писання.

Молочне мило

лелїйне з коником

найлагіднійше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набутия.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одного шпальтового стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (петіт). При кількорових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Адміністрация ул. Пальска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні ано прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонсами марками поштовими не приймає ся.

3 державної ради.

□ Заповіджене на суботу засідане відкликано нагло. Наради парламенту відрочено. На як довго? Ніхто сего не знає. Одні надіють ся, що перерва не буде тривати довше, ніж до 9. с. м., а другі задиляють ся на сю справу вельми песимістично. Відрочене нарад державної ради наступило з тої причини, що міністри рішили ся предложити цісареві до підпису ухвалені в чотирох німецьких краях проекти законів, які застерігають лиш німецькій мові право в урядах краєвих і в школах. Ческі міністри мусіли в тім разі зголосити свою димісію а в парламенті можна було надіятись явної ческої обструкції. Щоби не мати сеї останної, парламент покищо відрочено. Рада міністрів заявила всіма голосами проти двох ческих голосів за санкцією відомих законопроектів і як подають найновіші вісти, оба ческі міністри свою димісію вже зголосили. Правдоподібно кабінет навіть при узглядненю сих димісій не уступить. Натомість в теперішній ситуації нема ніякої надії, аби сойм ческий можна було уздоровити. Так отже ситуація зложилась так, що покищо Чехи неоглядною політикою своєю не то що нічого не зискали, але ще й стратили дуже много. Не мають своїх міністрів і не мати муть свого сойму.

Що-ж буде далі? В часі перерви в нарадах правительство вести ме переговори, аби скликати знову парламент на коротку сесію в цілі ухвалення бюджетової провізії. Коли ся проба не вдасть ся, то передовсім буде мусів міністер фінансів скреслити в бюджетовій рубриці пропонованих видатків кілька сот мільонів корон.

А відтак і замкнене сесії не є виключене. Без парламенту і проти парламенту правительство остаточно стане само кермувати державою на підставі § 14 і накинє Австрії не китаючись парламенту перевдосім дві річі: розпоряджене язикове (для цілої Австрії) і зміну регуляміну нарад в парламенті. Тоді щойно наступить знову парламентарне правління.

Галицький укр. клуб перепровадив остаточно перед відроченем парламенту вибір своєї президії. Головою вибрано поновно п. Романчука. Однак позаяк покищо головодство п. Романчука є більше теоретичне, ніж практичне, то на чолі гал. укр. політики у Відні стоять ме від тепер перший заступник голови, п. Кость Левицький, якому поручено сю гідність на жаль аж по третім голосованню. Другим заступником голови вибрано п. Дра Т. Окуневського.

Др. Окуневський помістив у вчорашнім числі Zeit-у свої уваги в справі теперішнього стану австрійських фінансів. На його погляд в тім згляді є з державою дуже зле, вона стоїть перед фінансовою руїною. Здасть ся посл. Окуневському, що військо і урядники за багато гроша забирають а спадок консумпційних податків доказує, що людність громадно зубожіла.

Згадати годить ся, що в дискусії над наглими внесками про дорожнечу зазначив між иньшим пос. Будзінський, що камеральні ліси в Галичині напевно мусіли би згоріти, якби перейшли в краєву управу. Як небудь досить прикро є чути такі погрози з уст парламентарного посла, то всеж таки кождий неупереджений мусить признати, що нездорова і прямо плюгава „автономія“ польска

в Галичині на жаль навіть послів наводять на такі думки через свою нетолеранцію і безправну, дику захланність.

Клуб буковинських укр. послів поручив своєму голові вести переговори з волоськими послами що до згідного і спільного поступованя в деяких краєвих справах (санация кр. фінансів, санкция виб. сойм. реформи і т. д.). Оба клуби постановили вже спільно в тих справах поступати. Чому деяким галицьким часописам видалось таке порозумінє аж особливо „цікавою спілкою“, — Бог вість.

Го сподинове „от русско народного клуба в рейхсрате і сейме“, др. Ганчаковский, Глібовицький, Давидяк, Король, Криницький, Крисоватий, Курилович і Трач оголосили в останнім числі „Галичанин-а“ відозву, в якій, щераз згадуючи про скандали своїх иньших истинно-руських, заявляють, що вони не признають теперішнього „Нар. Совѣта“ і на заповіджених на 1. с. м. зборах „руських нотаблей“ дудикевичівського крою не будуть присутні. Радо натомість (се вже каже „Гал-инь“ на иньшій місци) бажає собі о. Давидяк війти ся з дудикевичівцями в суді, і тому він вніс вже туди відповідну скаргу.

ВІСЛА.

1. Народне віче в Станівцях н. Ч.

□ Аж в четвер могли ми повідомити, що в педілю, д. 31. жовтня відбуде ся віче в Станівцях н. Ч., на яким зложить справозданє із своєї діяльності посол до державної ради з вашківського округу Бротей Пігуляк, прибувши тут з головною українською клубу послів п. Н. Васильком та з иньшими своїми товаришами.

Бротей Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

Знов тишина, знов шелест йде лісом, ніби прокидуєсь ліс із глибокого сну, із зачарованя. Майже чути, як воно діє тут великий дух пралісового царства. Лиш хто переходив колись самотно через могутний праліс, лиш хто чуйний на такі тайни пралісового життя в такій незвичній годині, — лиш хто годен віддати себе впливам такого пралісового настрою — той зирнув своєю душею в царство живої казки, відки черпають рідкі одиниці свої чародійні казочні твори — переповіданя.

З такими чуттями-думками, в отакім настрою, виніс мене кінь по одногодиннім ході крок за кроком із пралісових обіймів на явірницьку ясну прогалину, над Чорним Черемошом.

За мною замовкли пралісові игри, передімною буяє, шумить, та клекотить повень в ріці. Бронзові боввани женугь скаженими перевертами у діл, з відстрахаючою, безмежною силою. Від сонішного світла миготять вони якимось дивним темним металічним блиском томбакової краски. Не дармо назвали Гуцули сю ріку чорним

Черемошом. Десь із рудочорних мочарів вимулює повінь отсю краску і надає чорному Черемошу в такій хвили отсей темний вид, хоть звикла вода его чиста, як хрусталь. На білім Черемоші такої краски ніколи не видно, на впаки, повінь білого Черемша сиво-білявої краски.

Дивлюсь на оті буяючі води та на принальні сонцем повиті збочі право-і ліво-береж Черемша. Сьвіжо обмиті смереки стоять веселі, немов підвінком гарна дівчина.

За берегами втішний образ втихомирюючого спокою — а між берегами дражнячий вид навіженої сили!

Дивні, займаючі контрасти в так безпосереднім сусідстві! Як на невиннім лиці дитини, плач і сьміх в суміжодній хвили ломлять ся: — крізь сльози плачу сьміх ручки виставляє.

Блуджу.

Одного понурого, дощем переплітаного дня приносить мені над вечір поштовий післанець із Жабя пильну телеграму. Стоїть написано: прибути зараз на пильне засідане шкільної ради. Се засідане мало відбути ся в справі отвореня першої рускої гімназії в Чернівцях зі слідуючим новим шкільним роком. Правительству була руска гімназия дуже не на руку. Я дав причину до сего засіданя. Очевидно, щоби пімстити ся на мині, прислало мені правительство сю телеграму під час мого вакаційного

побуту під Чорногорою, та ще до того на мій кошт. Найблизша моя почта була віддалена від мене ні більше ні менше, як шість миль!

Хоть мене не конче було треба на тім засіданю, бо ходило вже лиш о формальне полагоджене справи, то однак не оставало мені нічого иньшого, як рушати в дорогу безпроволочно.

Я лишив тут все своє на місци, як було і поплив другого дня дарабою на Жабє до Вижниць, тай тої самої ще днини на вечір залізницею з Вижниць до Черновець.

По залагодженю справи уложив я собі иньший плян з поворотом: Щоби не бити ту саму дорогу назад, то поїхав я на Станіславів, Микуличин, Яремче, Тартарів, Ворохту а відси задумав подорожувати Чорногорськими верхами від Говерлі до Піп-Івана, від Прута до Черемша аж на місце. Переночувавши в Ворохті, пустив ся я раненько з картою в руках понад Прут до Говерлі. День прегарний. Ходом понад шумлячий Прут минуло пів дня, але я не міг добити ся до зазначеного на карті містка через ріку. Я зайшов у глибокі праліси, а містка як нема, так нема. Виджу з карти, що я то зазначене місце вже давно мусів минути. Став, роздумую, що робити, а тут ані душі, нема кого спитати, куда мені повернути ся?

Кількаднівну перерву в нарадах парламенту по-становили наші послы використати так, аби в тім часі скликати хоч два—три великі народні віча. Місцем таких перших зборів були Станівці н. Ч., отже сам осередок тих громад, на які, як на свою власність, так дуже любить покликувати ся достойний а вічно нещасний і за позволенем кацапський кандидат на посла, панотець Вагати́рець.

Пізно, бо аж в п'ятницю а властиво аж в суботу могли довідатись наші люди, що майже всі наші послы вибирають ся на се віче. А предсі коли їдучи з Чернівців на місце зборів прибули наші послы: Николай Василько, Бротей Пігуляк, Іля Семака і Ник. Спинул до Неполюківців то застали вже тут на двірці гарно пристроєну триюмфальну браму; численно зібраний на привіт послів наряд. Оршівська „Січ“ удержувала лад притій нагоді. Музика заграла національний український гімн, коли послы висіли з поїзду а місцевий начальник громади повитав їх гарною промовою та по старому нашому звичаю хлібом та солюю. Витали тут наших послів також делегати із по-сторонніх громад: начальники громадські з Оршівців, Шпичівців, Реваківців, Дубівців та з Бергомету н. П. Сердечно подякував за прийняте пос. Н. Василько, заявляючи, що клуб наших послів все буде стояти на сторожі прав нашого народу. Відтак повитав ще голову нашого парлам. клубу місцевий гр.-прав. сьвящ. Влад. Серед звуків музики і вистрілів з моздрів всіли наші послы знову до поїзду причім пос. Семака і Пігуляк ще раз промовляли до народу, вже з поїзду, запра-шаючи присутніх на віче в Станівцях і на недале-кі віча в кідманьскім окрузі.

На слідуєчій залізничній стації, в Барбів-цях, знову ждали вже на прибуте наших послів місцеві околичні люди з сойм. послом Тодором Левицким і місцевим посторонним учительством на чолі. Начальник барбівської громади щиро по-витав послів в імені громади, а місцевий надучи-тель Кушнірюк іменем учительства причім останній запросив послів на посвячене на-родної школи в Барбівцях, яке припадком на сей власне день заповіджено. Вандерія чорто-рійської „Січ“ відпровадила послів до школи, де вже власне вижидав гостей місцевий парох о. Го-редкий з численно зібраними людьми. По по-свяченю школи надуч. Кушнірюк подякував по-слам за участь в тім сьвяті іменем школи а учит. Самсон іменем громади. Посол Пігуляк відпо-вів на се висказуючи бажання, аби наряд наш як найбільше просьвіти вносив із сеї нової школи під свої стріхи та аби сам для себе міг громадно спромагатись на такі гарні хати, як отся нова школа.

Відси від'їхали послы вже кінцями до Ста-нівців. На готари калінівської громади привитали їх ще численно зібрані місцеві люди під проводом надуч. Гишки причім знов хлібом та солюю і гарною промовою повитав їх тут на-чальник каси, сьвідомий наш чоловік, госп. Василь Гриндей в імені всіх місцевих укр. товариств. Калінівська „Січ“ прибула тут з прапором і долу-чившись до попередньої бандерії відпровадила по-слів аж на місце зборів. Дякував Калінівцям за гарний привіт пос. Пігуляк.

При в'їзді до Станівців застали послы знову гарну триюмфальну браму а при ній численно зібраний наряд з багатьма околичними учителями. Серед вистрілів з моздрів привитав послів іменем громади хлібом та солюю посади́к станівський пан

Никорович і уч. Данчул іменем місцевих укр. руских товариств. „Січ“ з Дол. Станівців, з Волоки і інших громад утворили великий шпа-лір. Промовив тут до зібраного народу н. Н. Ва-силько щиро дякуючи за привіт і запрашаючи всіх присутніх на віче.

По щирій гостині в домі п. Никоровичів удали ся відтак послы на ринок, де відбулось велике віче під голим небом. При в'їзді до ринку знову залунали вистріли з моздрів і гомони січо-вих труб. Перед гарно прибраною трибуною при-вита́в послів іменем жидівської конфес. громади п. Остерер. На віче зібралось народу дуже много. Було тут не менше, як 2 тисячі цікавих слухачів. Між присутніми завважали ми інспектора шкіль-ного п. Никоровича і много учителів, радника суду Телемана, місц. гр. прав. пароха Оробка, судию Данчула, посла Т. Левицького, нового славного по-сади́ка із Вашківців госп. Георгія Лисана і чи-сленних представників місцевих інтелігентів та купців. Ліш одного не було... о. Вагати́рца. — Отворив віче місцевий посади́к Никорович, причім на внесенє п. Князького вибрано таку президію: голова — п. посади́к Никорович, заступник п. Данчул з Волоки, писарі — ред Луцкий і уч. Самсон з Барбівців. Першим бесідником був на сім вічу посол Николай Василько. „Як голова руских послів з Буковини до державної ради (говорив п. Василько) сердечно дякую Вам, що Ви так численно прибули на се віче. Ми при-їхали тут, аби здати Вам рахунок, з нашої діяль-ности в соймі і в держ. раді. Ваш посол, п. Пігу-ляк, здасть справозданє з нашої діяльности в соймі а п. Спинул з нашої діяльности в парламенті. З того Ви будете мати образ всіх наших старань для народного добра і будете могли осудити, чи добре ми Вас заступаємо, чи ні? Ми всі вєюди памятаємо про Вас і про Вашу долю. Я вже 11 літ є послом руского народу. Від часу, як я став по-служати по нинішній день хіба не одно вже на ліпше змінилось. Всі закони, про які і нині почув-єте, а які на добро Вам вийшли, впроваджені в тім часі, від коли я стою при кермі рускої політики. Я тим не хвалю ся. Се не лиш моя робота. Се так само робота других наших послів, а передовсім се робота всеї нашої суспільности. Нашою думкою було помагати Вам в недолі і неодо́лі нам в тім вдало ся. Вдало ся також через те, що всі ми рускі послы все і вєюди поступаємо згідно, солі-дарно. Бажаю собі, аби і між Вами так було. Ми послы, маємо лиш тому силу, що правительство добре знає, кільки то людий стоїть все за нами. Чим більша єдність між Вами і поперте для своїх послів, тим більша їх сила, тим більше можна нам для Вас здобути. Вислухайте уважно наших „спра-вездань“, а відтак скажете, чи ви вдоволені з нас, чи ні?“

Вже промова п. Н. Василька дуже зацікавила наряд, але довершили дальші промови: п. Спинула і Пігуляка. Перший розказав докладно про всю діяльність наших послів у Відні а дру-гий про здобутки наші в соймі, здержуючись го-ловно на обговореню нового гром. закона, закона про рентові оселі і нової соймової виборчої ре-форми. Закінчив свою промову п. Пігуляк пред-ставленем останних подій у Відні, головню що до нових податків. Всі промови послів прийма́в на-ряд до відома з великим одушевленем.

Одноголосно прийнято відтак на внесенє учит. Данчула резолюцію, в якій висказуєть ся всім нашим по-

слам а п. Пігулякови особливо повне і необмежене довіре.

Відтак прийнято ще на внесенє п. уч. І. Кар-булицкого такі резолюції що до жада́нь по-требних околиць:

Руске народне віче, яке відбуло ся 31 жовтня 1909 в Дол. Станівцях н. Ч. просить всіх руских послів, щоби вони постарали ся о засновані ви-щої промислової школи в Дол. Станівцях на кошт державний або краввий з такими відділами: а) відділ столярський; б) відділ шевський; в) відділ купецкий.

Руске народне віче в Дол. Станівцях просить руских послів, щоби вони постарали ся о те, аби проєктовану повітову дорогу з Кабина вибудувано через Костянці, Гор. Станівці, Дол. Станівці, Во-локу до Вашківців. Як би сей проєкт okazaв ся неможливим, то в такім разі просить ся послів о те, аби з Дол. Станівців до Гор. Станівців, а з Дол. Станівців через Волоку до Вашківців вибудувано окремі повітові дороги.

Руске народне віче в Дол. Станівцях просить руских послів, щоби вони постарали ся о те, аби станівському геометрови надано бодай ще одного геометра до помочи, щоби уможливити таким спо-собом справленє і ґрунтових і лісових парцель в ґрунтовій книзі в станівськім судовім повіті.

Руске народне віче в Дол. Станівцях просить руских послів, щоби вони постарали ся о те, аби виділи краввий, який обовязаний наглядати над маєтком поодиноких громад, постарав ся о відпо-відне число геометрів, які мали би поступенно пере-контролювати на кошт краввий, чи громадські то-локи находять ся в цілости і в дійснім посіданю громади. В разі, де приватні особи „поприйма́ли“ собі через недогляд громадської старшини по ка-валчикова громадського ґрунту, повинен виділи кра-ввий завизвати дотичну громадську старшину під загрозою особистої відвічальности громадських функ-ціонарів, щоби вона мирною, чи судовою дорогою припровадила громадські невідви́жності до порядку.

Руске віче в Дол. Станівцях просить руских послів а особливо соймових послів, аби вони по-старали ся о те, щоби в Гор. Станівцях вибудо-вано водопровід до села. Зглядио, аби рускі послы постарали ся о те, аби акція, розпочата ц. к. пра-вительством в справі того водопроводу перед трома роками, не заснула.

Руске народне віче в Дол. Станівцях просить руских послів о те, щоби вони постарали ся, аби православний релігійний фонд на Буковині, який після патенту цісаря Йосифа II. заснований для цілей церковних і шкільних, причинював ся на шкільні видатки з більшою квотою як 160.000 К річно, або, щоби перебрав на себе бодай построєнє нових шкільних будинків в тих місцевостях Буко-вини, в яких православні мешканці творять 90 проц. населеня.

Руске народне віче в Дол. Станівцях завиз-вав всіх руских послів, щоби вони постарали ся о те, аби на ріці Прут в Зеленові поставлено міст на кошт краю.

Як останній бесідник промовляв на сім вічу посади́к вашківський, Г. Лисан. В своїй красно-річивій промові представив він, як наш наряд не вмів користати з своїх прав, які шкоди приносить нашому народови темнота та пияństwo і завизнав всіх до просьвіти та до кріпкої організації, де би всі мужики не поділені на ворожі малі відділи схо-дили ся на раду над своїм правом, над своєю до-лею. — Пос. Пігуляк зворушений сею промовою

Побачив я, що не йде, сідаю, знімаю мою вязаночку з плечий: флет, складана вудка і парасоль. Розв'язую з ременя і складаю вудку, беру ся до пстругів. Ду-маю, наловлю риби тай верну назад до Ворохти на ніч.

Ідучи берегом зловив я кільканащять пстругів, як золото, і пустив ся десь коло другої години з полудня жваво долі Прута. Десь за годину здибаю першу живу лю-дину, побережника з Ворохти на верхівці. Зрадів я, стаю і балакаю з ним, оповідаю свою пригоду. Каже мені чоловік: „Ви дармо будете шукати містка, его вода вже давно зірвала. Ви й не добачите плаю з тамтого боку, бо его зза смерік не дуже видно з сего боку. Плай відай близько, ходіть, піду з вами, і покажу вам его“.

— Та сьогодні не зайду вже й так на озеро, кажу єму. —

„На озеро не зайдете, але на першу полонину, там переночуєте і підете рано далі.“

Думаю, най буде й так.

Чоловік провадить мене десь із чверть години, стає тай каже: „Видите там на тім боці ото смерече? Ідіть туди просто, а там втворить ся вам плай. Тим плаєм дійдете до зимарок, де в зимі тяжкої години оле-ням сіна кидають, а долі горі вийдете на полонину Марическу. Там, або подибаєте старого статителя полонини, або хлопчища

з вівцями“. В стаї переночуєте, а рано, щасливо в дорогу“.

Я подякував і попрощав ся з ним. Він завернув верхівця і потропав горі ріки на-зад, а я остав знов сам один, з картою в руках.

Думаю, чи так, чи не так? Се перша людина на дві третині дня! А що далі буде? Та найбуде, що буде, попробую, піду.

Перебрив я Прут, що тут не більший доброго потоку, тай пірнув в смереках. Най-шовши плай, став нога за ногою лізти плаєм в полонину.

Десь за пів години дійшов я до тих оленевих колешнів, оглянув їх і поліз далі, Через якийсь час видобув ся я з лісів, а за годину доліз верха полонини. Розглядаю ся. Тиха самота полонинська. Сонце кло-нить ся на захід. Ніде й душі. Аж через час виринув висше мене якийсь старенький дрібний гуцул, і роззирає ся ба сюда ба туди. Побачив мене роззявив рот і став, як вритий. Підходжу д' нему, він не рухає ся. Очи заплили зі старости, зубів ні одного, крихіткою ріденького волося на голові хи-тає легенький вітрець, як білим шовком. Дід, як в байці, як дух, як хмара.

— Слава Ісусу, дідику. А чи добре я вийшов тут на полонину Марическу? —

Стоїть старий нерухомо з роззявленим ротом. Вкінці ка- дитинячим голосом: „А чи не здибав т... там моєх цапів?“

— Ні, дідику, цапів я не бачив, але чи я на полонині Марическу? —

„Оце всі три полонини, то видеш мої полонини“.

— Най Бог благословить їх тобі ді-дику. —

Мара рушає ся і близить ся до мене, приглядає ся мені з близька. Врешті каже: „Відки ти, тай куда ти йдеш, паничу?“

— Іду на озеро, дідику. Чи йду я добре сюда? —

Дідик придивляє ся мені все ближше, а в кінці каже: „А ти не Рудоль, па-ничу?“

Між гуцулами йде поговорка, що архи-князь Рудольф не вмер, що він вандрує гуцульськими верховинами.

Я махнув рукою, тай кажу: — Коби ми здорові, дідику! Рудольфа вже давно нема на сьвітлі. — „Ой не кажи, паничу! Хто може знати!“ Дідик помахав сухою головою і вп'ялив свої старостию заплилі очи у мене.

— А чи переночую я тут на твоїх полонинах, дідику? —

„В мене ні, в мене нема де, але пере-ночуєш гень на тій другій полонині, в стаї з хлопчищем. Він надійде зараз сюда і пі-деш з ним.“

Дійсно виринув ізза кічірки небавом хлопець з малим дійником.

Дальше буде

коротенько заявив ще, що такі хлібороби як Лисан, се найкрасший вицьвіт всеї дотеперішної праці серед народу і запорука найкрасшої нашої будучини. — На тім замкнуто віче. Одусевлений наряд відпровадив послів громадно поза готар громади.

2. Віче черновецької української академічної молодіжи.

Вчера т. є в неділю 31. жовтня відбуло ся віче тутешньої укр. академічної молодіжи в одній із університетських саль. З'явило ся на сім вічу около 100 студентів-Українців. Щоби поставити тут властям домагання, піднесені українською академічною молодіжкою вже торік. Віче отворив канд. філь. Николішин, виступивши заступником сенату черновецького університету проф. радника двору дра. Калужняцького. На пропозицію тов. Николішина вибрано председателем зборів канд. філь. Калитовського, а его заступником студ. філь. Мигалюка; на секретарів покликана президія студ. теол. Кирстюка і студ. філь. Боднарюка.

Скликане сего віча викликала пекуча потреба креовання катедри української історії і семінара тоїж історії з викладовою мовою українською на черновецькому університеті як також справа прав української мови на тім-же університеті. Як звісно, наша акад. молодіж вже торік поставила рішуче домагання в даній справі, але доси в Пруті упило багато води, а залагодження оправданих жадань української акад. молодіжи ще й доси нема. Тому українські студенти черновецького університету зійшли ся на віче, щоби заявити рішучий протест проти дальшого нехтовання сих домагань міродатними властями.

Щодо креовання катедри укр. історії і семінара тоїж історії з викладовою мовою українською виголосив реферат студент Іван Коженковський, який, з'ясувавши потребу згаданої катедри, поставив слідуєчі дві резолюції:

І а) Віче укр. акад. молодіжи черновецького університету, зібране дня 31. жовтня 1909 р., домагає ся поновно успішного поладження меморіалу внесеного в справі креовання катедри української історії і семінара тоїж історії з викладовою мовою українською і протестує проти проволікання сеї справи;

б) віче протестує проти оречення сенату прав, що мова викладова того предмету і в семінарних мала-би бути німецька;

в) віче визнає наших парламентарних послів, щоби горячо і енергічно поперли наші домагання, і жадає, щоби вже в теперішній сесії заінтерпелювали правительство, як стоїть справа з креованем катедри української історії і семінара тоїж історії з українською мовою викладовою.

ІІ. Віче заявляє свою горячу симпатію румунському студентству за його боротьбу в справі утворення катедри історії рідного народу і запевняє його, що у спільній акції за належні права обох автохтонних народів їти ме рука в руку з тим-же студентством.

До сих резолюцій додав студ. прав Р. Ясеніцький ще слідуєчу резолюцію:

„Українська академічна молодіж, зібрана 31. жовтня 1909, заявляє, що для осягнення своїх домагань уживати ме всіх способів, доки правительство не сповнить єї жадань“.

Сі резолюції прийнято по довшій оживленій дискусії одноголосно і серед живих оплесків. Із горячої дискусії можна було винести певно вражіння, студенти наші не думають довше просити, а таки рішучо жадати муть поладження своїх оправданих домагань, які звернені є на се, щоби академічна молодіж найбільшою числом народности на Буковині могла користувати ся бодай малою частиною тих прав, які загарбали привілейовані Німці, що творять ледво одинадцять частину населення на Буковині. Німці захопили у свої руки сьвятиню науки і відкидають а ліміне всякі жадання, які по їх думці могли-би пошкодити німецькому характерові черновецького університету.

Другу точку про права укр. мови на черновецькому університеті реферував студ. прав Ясеніцький. По своїх виводах поставив він ось-яку резолюцію:

„Українська академічна молодіж, зібрана в неділю 31. жовтня 1909 в саль університету, протестує проти виключно німецького характеру черновецького університету і жадає, щоби міродатні власті університетські на будуче приймати подання і писма в українській мові і відповідали в тій-же мові як також щоби всюда на університеті можна було послугувати ся українською мовою.“

В сій справі промовляв ще студ. прав Осип Суховерський, який, освітлюючи справу із правничого боку, в довшій корефераті підніс, що тутешні університетські власті не хочуть приймати жаданих сьвідок, виставлених в українській мові і жадають переводу затвердженого нотарем. Се вже переходить всякі границі, щоби сини найсильнішої числом нації на Буковині мусили стрічати з такими колодами зі сторони німецьких властей черновецького університету.

Ми мусимо бути приготувані на те, що сі упродовження укр. мови латберуть ще більші роз-

міри, коли й вижницка гімназія пічне висплати своє молоде покоління до черновецького університету. Тому не сидіти нам тихо і не подаватися в нічмі, але рішучо перти до осягнення належних прав української мови на черновецькому університеті.

Опісля прийнято віче внесок канд. філь. Вацка, в яким зазиває ся всіх товаришів-Українців черновецького університету, щоби на будуче у стичности з властями університетскими уживали в писмі української мови і домагали ся відповіді на ті писма в тій-же мові.

Вкінці постановило віче вислати повнісі резолюції всім укр. парламентарним послам, щоби сі заняли ся сею пекучою справою.

Заступник председателя Мигалюк замкнув віче, дякуючи представителем сенату за участь у вічу.

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. листопада 1909.

Наелендар. Середа 3. (21.) Лярій, Гай; рим.: Губерта Еп. Схід сонця 6:514 захід 4:33. — Четвер 4. (22.) Аверкій, Максим; рим.: Кароля Бор. Схід сонця 6:56, захід 4:31.

Особисті вісті. Заступник маршалка кравого, проф. др. Стоцький повернув в понеділок рано з Відня. — Голова клубу укр. послів з Буковини Николай Василько від'їхав вже знову до Відня.

Страйк в гімназії. До тутешньої III. державної гімназії перенесено свого часу проф. Похмарського. Ученики VII. класи не могли з ним погодитись. Коли часті скарги до дирекції осталися безуспішні, застрайкувала ціла VII. класа. По переведенню слідства 12-ох учеників виключено за те з гімназії, а більше число покарано 16-годинним карцером.

Демонстрація румунських студентів.* Деканат філософського факультету видав довгий комунікат, в яким обговорює докладно заворушення між румунськими студентами тутешнього університету. Сказано в тім комунікаті, що румунські студенти борються за свої (по нашої думці належні їм) права навіть нелегальними способами, переступають в сій борбі границі академічного закону, після якого студентські віча в академічних справах мають відбувати ся лише в саль університету за повідомленем ректора. Дня 27. жовтня с. р. зібраних сі іменно волоскі студенти в своїм товаристві „Armonia“, щоби обрядитись тут що до дальшого поступовання в справі їх домагань. Слідуєчого дня передала депутація румунських студентів ухвалену на сих зборах резолюцію деканату, який повідомив ту саму депутацію про вислід сеї справи в суботу. Декан заявив, що предположений меморіал румунських студентів не можна було брати під обрану, бо резолюції не ухвалено в законний спосіб на університеті. Декан заявив, що вол. студенти можуть скликати віче в саль університету, на які він сам дуже радо явить ся. Після висказу декана меморіал румунських студентів містить багато неправильностей. І так наприклад домагань, щоби цілком застановити виклади д-ра Мільковича, є в кождім згляді протизаконне. Дальше зазначив декан, що румунські студенти не творять на черновецькому університеті третьої частини всіх університетських студентів, як се подали вони в меморіалі, бо в літнім семестрі 1909 було записаних лише 192 румунських студентів (між ними 71 богословів) на 935 всіх студентів. Невластивими назвав декан також натаки рум. студентів про незнання д-ра Мільковича історії румунського народу. Ректор університету висказав ся за домаганнями румунських студентів і запевнив, що справа дасть ся залагодити, коли они будуть лише поступати у своїх домаганнях легальною дорогою. Деканат звернув також увагу студентів на те, щоби по перших десятиох днях курсу слухали викладів д-ра Мільковича лише ті, які записали ся в зимовім семестрі на сі виклади.

Вислід громадських виборів у Вашківцях н. Ч. Вибори громадські які вже тут покінчилися, принесли нашим людям знамениту перемогу завдяки дуже добрій організації українського місцевого населення. В першій колі перейшла українська ліста 285 голосами проти одного, в другім і в третім одноголосно (260 і 301 гол.). Протівники (Жиди і Поляки) мали 240 голосів, однак перед виборами вже відступили з малими виїмками від голосовання, бо бачили, що сак чи так не їх буде перемога. Посадником міста Вашківців вибрано оноді нашого знаменитого організатора, хлібороба п. Георгія Лисана. Першим его заступником вибрано теж господаря, п. Георгія Подольчука а другим заступником госп. п. Михайла Міняйла. Великою радістю виваємо вислід сих виборів, тішмось, що заряд ще одного великого містечка перейшов з ворожих рук в наші руки і бачимо в тім доказ, що при розумній роботі багато хосенного і доброго можна зробити. Власне радує нас се, що наші хлібороби власними силами будують основи оля красшого будучого лад" в своїх гро-

мадах, бо без добрих громад не може бути ладу і добра в краю і серед загалу нашого народу. Честь і слава всім, що розумним трудом промощують шлях до дальшого свого щастя і до гаразду земляків.

Смерть п. Фрайтага ще досі остаєть ся без найменших доказів а хочби навіть натаків позитивних, викликав її компльот політичних противників бл. п. п. Фрайтага. Данилюка з Замісти вже увільнено. Натомість, як довідуємось, арештовано Шулька і Лютика з Вашківців. О тім, що (як пише одна черновецька часопись) Шулько вже до вини признав ся і то так, що хтось, який втік вже до Америки, намовив его до сего, очевидно нема й бесіди. Се звичайні сплетні.

Оповідки, іменованя і т. п.

Надзвичайні загальні збори товариства „Гімназіальна Бурса“ у Вижниці відбули ся 28. жовтня с. р., на яких вибрано такий виділ: Голова: п. Івашко Михайло, заст. голови: п. Проскурницький Осип, писар: п. Гладкий Василь, касиєр: о. Луцкий Иван, господар: п. Клим Антін; др. Лявтинович Михайло і п. Бурачницький Ераст як виділові без означеня функций. — За Виділ: Михайло Івашко, голова, В. Гладкий, писар.

Із штуки і літератури.

З місцевого театру. Вівторок, 2. падолиста: „Die Försterchristl“, оперета в 3-ох відслонах Ярна. — Середа, 3. падолиста: „Die Revolutions-Hochzeit“, комедия в 3-ох відслонах Міхаеля. — Четвер, 4. падолиста: „Die lustigen Weiber von Windsor“, опера в 3-ох відслонах Николая (в 2-ій відслоні величавий балет). — Пятниця, 5. падолиста: (знижена ціна) „Die Dollarprinzessin“, оперета в 3-ох відслонах Фалы. — Субота, 6. падолиста: (по полудні, половина ціни) „Der fidele Bauer“, оперета в 3-ох відслонах Фалы; (вечером) „Der Hüttenbesitzer“, комедия в 4-ох відслонах Онета. — Неділя, 7. падолиста: (по полудні, половина ціни) „Ein Walzertraum“, оперета в 3-ох відслонах Штрауса; (вечером) „Mohamedaner in Wien“, шутка в 3-ох відслонах Антрона і Ульрайха.

Про начерк історії української літератури Богдана Лепкого, якого перший том появил ся недавно і можна вже набувати его в книгарни Наук. тов. ім. Шевченка у Львові (ринок ч. 10) за дуже низьку ціну (1 кор. 80 с.), прислав нам один студент з Харкова лист, писаний до автора сеї книжки з тим, щоби сей лист відослати авторові. Ми позваляємо собі перепечатати сей лист як доказ на те, як сердечно приняла закордонна молодь українська сю книжку. Від себе додамо лиш, що ся сердечність і радість в тім разі оправдані. Ось і сам лист: „Вельми Шановний Авторе! Вижидав я нашої історії літератури, як якого сонця. Були й заклички (в „Рідному краєві“) до написання такої книжки, аж раптом — несподівано читаємо в „Раді“: вже вийшов перший том історії української літератури! Яким теплом повіяло з тієї „Раді“, з тієї оповістки? Прочитав хотілось і годі було дочитатись, коли то ся книжка попаде до нас, в Слобідську Квітчину України? Час своє зробив і нагода трапилась. Я прочитав Вашу неоцінену працю. Яким розкішним словом, теплою ідеєю віє від Вашої книжки? З запалом і невідірваністю пеш чари навініні Вашою „божою іскрою“ з неї. Скільки бадьорости й життя впливає ся книжка в читача. Покищо не від імени якогось гуртка, чи громади, а особисто, сам од себе, складаю Вам, Вельмишановний Авторе, щирю подяку. О як хочеть ся, аби й другі томи Вашої коштовної праці побачили швидше сьвіта!... Слава Україні найопромінює Ваш ум для дальшого так потрібної нам праці! Харків...“ Про сю книжку помістимо небагом докладний реферат а покищо горячо поручаємо її передовсім нашої молодіжці. О скільки нам відомо, д. Лепкий готовить вже другий том сеї історії. Коли ся праця повиніть ся, — годі знати. Добр. Лепкий є укр. письменником, отже живе серед таких житєвих обставин, що годі ему вести як слід своє властиве діло...“

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 1. листопада 1909.

Атени, 30. жовтня. (Кб.) В Греції настав військовий бунт. „Agence Navas“ доносить: Два офіцери маринарки, що беручи участь в бунті одержали легкі рани, кинули ся в утечу і сховали ся в домі англійського підданого Мерліна в Кіплесю, на передміттю Атен. Жандарми, що їх переслідували, обступили дім, якого властитель вивісив англійську хоругву. Опісля покинули офіцери дім Мерліна і піддали ся. Їх сейчас арештовано. Всего арештовано доси девятьох офіцерів маринарки. Провідник бунту Тібальдос находит ся, як доносять, близько гори Парнеса із кількома офіцерами. В місті панує суєнокий; лиш в кругах офіцерів панує обурення, яке правдоподібно небагом устане.

Перша буковинська
хемічна
фабрика фарб
і чорнила

Виріб
чорнила до писання „Ap-
thrasen“, чорнила до ко-
піювання, чорного цісар-
ського чорнила і чорно-
синявого шкільного
чорнила.

Спеціальність:
Париске чорнило „Hema-
tin“ до копіювання, яке дає
5 відбиток і по довшій
часі не линяє.

Як також:
Чорнило до гектографів,
маса до гектографів, чор-
нило металеве, туші, фар-
би до печаток і коробки,
арабска гума, синтетикон,
ріжні в той фак входячі
артикули.

Цінники даром.
Всюди пошукє ся заступ-
ників.
Купуємо старі фляшки
з чорнила — шклянні і
глиняні.

Друкарня тов. „Руска Рада“ в Чернівцях

улиця Петровича число 4

має на складі всілякі шкільні друки, друки для
кас райфайзенських, для кас „Взаїмн. Вигоди“ і и.

5500 136 (12—20)
нотаріяльно провірених свідощтв лі-
карських і приватних суть найліпшим
доказом, що
КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ
найуспішніше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і кор-
чево дерте.
Коробка 20 і 40 сотників.
Доза 60 сотників.

Можна дістати у: Шміда & Фонтіна, в Черні-
вцях, Ф. Фізенбаума & Пала, аптека „Z. Schutz-
engel“ в Чернівцях, Г. Грегор, (Kreis-Apotheke)
в Чернівцях, Г. Френкел, ул. Ратушна ч. 14
в Чернівцях, А. Грабовича, аптека „Z. Mutter
Gottes“ в Чернівцях, О. Барбера, аптека „Zur
Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Руска 23. Ін.
Павловського, аптека „Z. Reichsadler“ в Черні-
вцях, ул. Університетська. С. „Людеса, аптека,
в Чернівцях, ул. Головна. Н. Кузі, торговая
делателств, в Чернівцях, А. Полюгоуса, аптека,
в Радівцях, А. Деганього, (K. k. priv. Reichsadler-
Apotheke) в Радівцях, А. Румпа, аптека, в Ілі-
шештах. А. Пала, аптека „Z. guten Hirten“ в
Чернівцях, С. Гартмана, фабрика чеповодів,
в Чернівцях. Йозеф & Міхалер, дрогуерія, в
Чернівцях, А. Дікштайна, аптека, в Станіслав-
дові. Н. Брілянта, аптека „Z. Vorsehung Gottes“
в Сереті, С. Окуличовського, аптека, в Гайбоці. Е.
Вільнера, аптека, у Вашиківцях. М. Фогеля, у
Визначині. Л. Деркача, аптека, в Поморніях
Н. Файберга, „Adler-Apotheke“ в Сторишинях.
Л. Сторофера, аптека, в Садагурі. К. Штернберга,
дрогуерія, в Сучаві. А. Любеля, аптека „Zur
Reichsadler“, в Тургауторі.

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ
тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати
**сухі, здорові, ==
== гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжен в Чернівцях з доставою
до дому К 66
пів сяжня з доставою до дому . . „ 33
чверть сяжня з доставою до дому „ 16-50
На стайці в Народнім Городі (Volks-
garten) 1 вагон (10.000 кгр.) . . К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.) . „ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.) „ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „) „ 147
„ „ „ Неполюківцях 1 в. (10.000 „) „ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „) „ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „) „ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської
Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годи-
нах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замов-
леннями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть.
При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці плат-
ности після умови. З 1. січнем 1910 подорожнюють кошта
транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натирання при всіляких
терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот.,
К 1-40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати,
щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у фляшочці опакований в пу-
делочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад
В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети б нове.

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуд захвалюванем
: **НОВИХ** : пачок цикорії, але будьте радше сего переконання, що

ПРАВДИВИЙ : ФРАНККА : ДОДАТОК ДО КАВИ,

котрий і в Вашим домовим господарстві випробувано від тільки літ, єсть
„найлучший“ і таким на дальше : **позістане** :. —

Однаковож просимо Вас дуже, уважайте докладно на наші

марки фабрики

і

наш підпис

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Carl Frankka Söhne

rt. ble. Y 1370, 9:9 L. V.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францога

в Терополі.
Се є знамените умиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болів, простудження, ломаня костей, пле-
чий гістия і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Первотонів“.

Ціна флякона 80 сот. 10 фляконів (фля-
шочок) 8 кор. в оплатою і опакуванем.
Тисячки листів з подякою. — Висяка
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогуерії
медицинальний Стерншуса.

19 (—)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Ukrainische Rundschau

одинок українська часопись на німець-
кій мові, що ваступає інтереси україн-
ського народу перед культурним свѣ-
том, виходить раз на місяць в обемі
48 сторін з додатками і коштує на рік
лише 8. Кор. Є обовязком кожного ін-
телектуального Русина передплачувати сю
часопись. Адреса редакції і адміністра-
ції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під веділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місця дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2
Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренямації неопечатані візьмі від порта. Рукописи авертає редакция лише за попереднім застереженням і вилученням поштової належності.

Циркулярі ако прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належності за анонсами марками поштовими не приймає ся.

Політичні замітки.

(Доля державної ради. — „Народний комітет“ у Львові.
— Віда з календарем.)

□ Ще раз показало ся, що бар. Бінерт сильно сидить на своїм престолі. Звичайно, коли в якимсь парламенті сильна опозиция, без якої згоди не можливо правити державою, жадає уступлень міністрів, то все уступають міністри, аби ратувати парламент а радше ідею парламентарного правління, яка в данім разі являєть ся висшою понад всяке тимчасове міністерство. Інакше стало ся у нас. Відрочено парламент а остав ся кабінет Бінерта. Навіть димісія тих міністрів, яких партії ставили собі за ціль повалити сей кабінет за всяку ціну, отже принята вже цісарем димісія обох чеських міністрів не викликала розбиття сего кабінету. Цісар димісію приняв, на чолі міністерства рільництва стане секційний шеф Поп а чеського міністра не буде тепер в кабінеті.

Барон Бінерт тому не уступив, бо не видно було ніяких знаків, що по його уступленню ситуація хоч в чім небудь в засаді змінить ся. Йде тут о національний спір в першій лівні між Чехами і Німцями а відтак о дальші національні спори в цілій Австрії. Чи з Бінертом чи без Бінерта теперішній парламент не давав ніякої запоруки, що полагодиць сю квестію так як треба і на час. Отже відрочено парламент, а лишив ся Бінерт.

Розв'язка найважнішої австрійської квестії лежить на наш погляд в територіальній автономії народів. Се наш клич і при ній все остаємось. Вачучи, що такі великі реформи державного устрою не при-

ходять нагло і здаючи собі справу з того, що правительство всіма силами ще довго буде боронитись проти заміни автономії країв на повну автономію народів на їх територіях, — ми якраз в інтересі сего нашого територіально-національно-автономного принципу, аби до реалізації його хоч троха наблизитись, не признаючи притім радії в теперішніх відносинах тактичній девізі: або все, або нічо — поки що були-б і за нетериторіальною автономією національною в границях поодиноких країв до чого першим почином є на наш погляд введення національного катастроу до краєвих соймів. В соймі о справах національних, о справах відносячих ся до одної лиш нації, рішали би національні курії а такі інституції, як краєва рада шкільна і т. д. мусіли-б бути розділені. Почин до сего зроблено вже у нас на Буковині і на се ми пристали. Однак пристаючи на се, ми виразно заявляли і заявляємо на будуче, що уважаємо се за початок сповнення нашої мінімальної програми і що на все лишаємось засадничими прихильниками перобудови нашої держави на засаді територіальної національної автономії народів, а не країв. Лиш для соймів краєвих з повною національною автономією народів в тім розуміню, як се ми висше сказали, ми могли-б поки що допустити ширше їх управління і так треба розуміти сей наш проєкт на найблизшу будучність, проєкт, який ми видвигаємо лиш тому, що уважаємо его засадничо не противним нашому принципови територіальної нац. автономії, а більше можливим до переведення в недалекий вже будучині, ніж проєкт терит. автономії народів.

Повертаючи від сего довшого екскурзу,

який впрочім тісно вяжеть ся з тими наслідками, які тепер викличе мабуть відрочене державної ради, до самої річи, додамо лиш, що се відрочене є великою програною битвою чеської політики. Чехи сего не забудуть. Як небудь льогічне є, що коли якийсь нарід веде в парламенті обструкцію, то не може рівночасно мати в кабінеті своїх міністрів, то всеж таки Чехів обурить тепер певно неприсутність чеського міністра в кабінеті. Санкция відомих німецьких законопроєктів з чотирох альпійських країв — до краю розярить Чехів. Завмерте чеського сойму не дасть їм спокою. І тому нема ніякої надії, що відрочене парламенту небавом вже щасливо покінчить ся. Правдоподібно злягоди не буде і в Австрії запаанує абсолютно §. 14. Щоби рушити з місця, правительство при неприняттю фінансового пляну скреслить сотки мільонів з предвиджених видатків а з другого боку на власну отвчальність видасть без парламенту нові закони щодо регуляміну палати послів і щодо прав мови всіх народів в Австрії. Сего можна і треба сподіватись. Що такий протипарламентарний наслідок буде мати обструкція, можна було надіятись. Чи сподіваний протипарламентарний режим в Австрії є для загалу австрійських Українців пожаданий — можна сумніватись.

*

Відбуваєсь тепер у Львові, як доносять „Діло“, з'їзд Ширшого Народного Комітету, начальної управи галицької укр. національно-демократичної партії. На з'їзд явило ся 98 учасників з поміж відпоручників повітових організацій, членів тіснійшого комітету, представників партійної преси і парламентарних та соймо-

Вропей Пігуляя.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

„Ади хлопціще, з тим підеш у стаю“.

— Добре дідику, будь здоров, піду до хлопця. — Я звернув до хлопчини. За хвильку став коло него.

— Як днував, вівчарику, мирно?

— „Мирно, паночку, як ви?“ —

Хлопець гарний, ще пів дитини, яких чотирнацять літ. Дивить ся спокійно, приязно в очи.

— Чи переночую, хлопчику, у твоїй стаї? —

„Можна, паночку, але піду старого спитати“.

— Нічо, іди, я з ним як раз тепер говорив о тім, а я піду поволи на перед. —

„Добре, паночку, але не ідїть самі, зачекайте на мене, я зараз верну“.

— Як маю звати тебе? —

„Василь“.

— Нічо, Васильку, іди ти до старого, а я поволенки буду іти далі, ти здогониш мене. —

„Ні, паночку, не ідїть самі. Сїдайте отам на кічирку, я верну зараз, однак сонце на заході, не ідїть самі!“

— Ідиж, Васильку, я сяду на кічирці. — Пішов я на кічирку, сїв, тай думаю: „не ідїть самі“. Три рази повторяв се!

Що се значить?!

Сонце над заходом, кидає червону полонінь на землю. День був пригарний, тихо, спокійно, але сонце мені щось за червоне на заході. Хлопець потону в промінях сьвітла, він близив ся поволи до старого. Старий стояв як мара на краю полонини, дем его лишив.

„Не ідїть самі!“ Чому не іти? думаю. Встав я тай рушив поволенки далі плаєм.

Передімною полонина спадала на право в яр. Яром стелив ся ліс сюди аж до плаю. Нога за ногою підійшов я під ліс. Поміж старими смереками жаріло принадно червоне сьвітло вечірного сонця. На захід тяжко було глядіти, сьвітло займало очи. Нараз чую, щось кинуло собою в лісі і стало на яких сорок кроків віддалення між могутними смереками. Був се великий гарний олень. З високо піднятою головою і глядів напруженим зором на мене, готов кожної хвилі кинути ся в глибину ліса. Обриси его гарного, немов до бою, немов до втеки готового тіла, здавалось так і тліли в червонім сьвітлі, він немов розпливав ся в промінях сонця. Отак стояли ми якийсь час оден проти другого-нерухомо. Надивившись на се імпонуючо гарне сотворіне, оставив я его на місці а сам пішов поволи полониною

далі. В голові роїлись думки. Отой олень, той загадочний хлопчина, той дитинний дідусь, то тліюче вечірне сьвітло, той верховинський спокій, ся чаруюча самітність — вривались глибоко, незабутно в душу. Не знаю, чи можливе таке глибоке відчуване чаруючого верховинського окруження в якім небудь товаристві? Здаєть ся, що до глибокого відчування і зрозуміння тайни такої самоти треба бути самому на самоті.

Я минув край ліса. Сонце почало тонут під горизонт. Тіни довжіли, протягали ся до безмірних форм. Незамітно, легенько почали стелити ся низами вечірні сумерки, а верхи висших гір гляділи ще весело з цікавостію в долішну ігру між сьвітлом та тінію, поки й їх облича не покрила тінь. Гори і ліси мріли в чудовій ультрамаріновій красці.

Я близив ся до ціли, до заповідженої колиби. Обізвався невсипущі, вічні сторожі полонинські, пси. Рипнули двері, з колиби вибіг малий хлопчина, взрів мене і втік чимскорше назад в колибу. Я підійшов під стріху, сїв на лавку під стіною, витяг пструги тай став чистити. По хвилі відхилив хлопчина троха двері і витріщив крізь вузький отвір чорні очи на мене.

— Не бій ся, дитинко, я тобі не вдію нічого злого. Ходи до мене!

— Як кличуть тебе? — Промовив я до него лагідно.

вих послів. З послів взяли участь в передполудневих нарадах посли Ів. Кивелюк, д-р О. Колесса, д-р К. Левицький, о. Фолис, д-р Е. Олесницький, М. Петрицький, д-р Е. Петрушевич, Ю. Романчук, З. Скварко і д-р Д. Старуха. Провід нарад ведуть д-р К. Левицький і о. сов. Стефанович. Секретарюють д-р В. Бачинський та д-р Р. Перфецький. Передполудневі збори зійшли на виголошенню й передискутованню рефератів пос. д-ра Е. Олесницького про діяльність парламентарного клубу. Після оживленої дискусії, в котрій забирали голос пп. Л. Шехович, З. Скварко, о. А. Стефанович, Іван Герасимович, д-р М. Станько, д-р Дм. Левицький, З. Скварко, д-р Олесницький, д-р. Колесса і Д. Микелета оба звіти прийнято до відома. Крім цього ухвалено покищо ось такі резолюції:

I. Ширший Народний Комітет зібраний дня 1. падолиста 1909 р. узнає, що технічно-обструкційна тактика українського клубу в останній соймовій сесії вказана з огляду на вороже становище соймової більшості, яка з щогаз виразнішим завзяттям поборює всі навіть найсправедливіші домагання нашого народу та з огляду на крайню вороже становище краєвого правительства. Ширший Н. К. сю тактику в повні одобряє та висловлює своє признание соймовим послам за їх тяжку, подиву гідну працю.

II. Ширший Народний Комітет взиває послів парламентарних і соймових, щоби в своїй обструкційній тактиці так довго видержали, а навіть всіма можливими засобами її заострили, аж основно змінить ся ворожа домаганням українського народу система правительства центрального й краєвого. III. Стоячи на становищу найострійшої опозиції в парламенті і соймі, як одиноко вказаної тактики для наших заступників в теперішнім нашім політичнім положенню так довго, поки воно основно не змінить ся, „Ширший Народний Комітет“ не може одобрити виступу посла Вячеслава Будзиновського при дебаті над наглядним внесеном в справі дорожничих засобів поживи, о скільки в своїй промові 29. жовтня с. р. підніс він погрозу палення лісів камеральних і констатує, що провунціяція та не відповідає ані програмі ані засобам тактичним нар.дем.сторонництва, як також не відповідає культурним і етичним принципам нашого народу. I-у й II-гу резолюцію ухвалено на внесені д-ра Д. Левицького а III-у на внесені д-ра М.

Станька. О год. пів до 2. відпочено дальші наради до 3. год. по полудни.

*

На кацапів паде грім за громом. Найголоснішою на наших вічах точкою їх політичної програми в межах Австрії є усунення фонетики і оборона старого церковного календаря. І що ж діється? В самій Росії вже найповажніші наукові інституції відзиваються за конечною потребою введення сеї проклятої нашими кацапами фонетики також до російської мови а як доносить „Голос Москви“, член держ. російської ради Андрєвський виготовив вже законопроект про введення в Росії календаря нового стилю. Законопроект сей прийде під обради „Госуд. Совѣт-а“ вже мабуть з початком падолиста. Всі партійні групи, крім кількох єпископів та малої горстки „мірян“ годяться на сей законопроект, як впевнені „Голос Москви“. Нашим деяким кацапським бідолахам, особливо старшим, просимо сеї вістки не подавати до відома, бо готові вмерти з жалю і з розпуки.

Панська захланність.

(Реферат із брошури д-ра В. Дутчака: *Gesetzwidrige Auslegung des § 85. der Gemeindeordnung durch den Landesausschuss. Czernowitz 1909*.)

(Конець.)

Ціллю постанов 7. устуну нового громадського закону є зробити вже раз кінець попередньому хаосови при утворенні „Gutsgebiet-ів“ і обмежити привілей дідичів на справедливий міру. Се мало-би ся досягнути в той спосіб, щоби:

а) вперед привернути границі і межі обшарів відповідаючих заповіді про двірські обшари отже таких, що були ще до 28. марта 1909 р. *leistungsfähig*, зв. їх поверхня виносилася що найменше 300 моргів і з якими до того дня була звязана власть „Gutsgebiet-ів“;

б) потім відділити відтак представлених великих помісностей ті часті, що положені між сільськими парцелями або окружені сільськими громадами;

в) відтак означити одноцільний і поза готарем села положений комплекс (злучена територія, *zusammenhängendes Teritorium*);

г) для забезпечення раціональної господарки полішити на такій двірській території „окреме діловодство“ в заряді власника такої території, без інгеренції громади. Щоби досягнути сю цілю, признає ся кождому помісдачеві обшару, догідного до утворення окремого „Gutsgebiet-у“ і приналежного колись до панських дібр, зі сторони краєвого виділу право на провадження окремого діловодства на своїй території; очевидно лиш помісдане первісно панських помісностей в обемі найменше 300 моргів дає безусловне право на се, бо лиш

в такім разі міг би такий власник ухвалити при дальшій істнуванню закону про двірські обшари як власник „Gutsgebiet-у“ як окремого громадського тіла. Цілю закону очевидно вимірена на те, щоби після § 85. громадського закону викристалізувати поодинокі округи з власним зарядом лиш із тих панських помісностей, які колись мали право бути окремими незалежними двірськими обшарами а на жаден спосіб нема тут цілю утворити з одного давнього „Gutsgebiet-у“ кілька двірських територій. Задля того каже закон цілком виразно, що окреме діловодство можна призначити легітимованому дідичови не на кождій, але лиш на заученій території свого добра — і то лиш на одній.

Сей предіс очевидне, що не в одноцільною територією (*zusammenhängendes Teritorium*) рештка давнього обшару двірського, складаюча ся з кількох часті відділених від себе чужими парцелями. Отже лиш одна може тут бути така територія, яка може мати право на окреме, від громади цілком не залежне діловодство на підставі § 85 нов. гр. зак.

Врешті треба зважити, що, як се можна вносити із § 90 гр. зак. тав. „Gutsgebiet-ів“ не може переступати території політичної громади, до якої належить ся територія після нового громадського закону.

Зібравши повніші висновки разом, приходимо до того результату, що ті території двірські, що мали-би бути тепер основані на підставі § 85. зак. гр., треба уважати продовженням „Gutsgebiet-ів“, які були до 28. марта 1909 самостійними; поділ сих давніх комунальних тіл на кілька „*Kommunalkörper-Gutsgebiete*“ не відповідає цілі закону і тому протизаконна в інтерпретації § 85 гр.м. закону кравним виділом, інтерпретація така, що помісдане 50 гектарів, який виноситься 50 гектарів = 87 моргів і належав колись до панських обшарів, дає право його власникові на окреме діловодство, незалежне від громади. Проти сеї інтерпретації промовляє й се, що право окремого діловодства після § 85 гр.м. закону перевищує що до значіння і обему предвиджений у § 16. а) привілей що до мандату громадського радиого без вибору; тим більше отже в цілі досягнення права на окреме діловодство не можна уважати достаточним помісдане 50 гектарів, за які річно платити ся звичайно не більше як 100 корон реальних податків.

Практиковане сеї постанови кравного виділу мусить з часом привести до основаня величезного числа т. з. „двірських територій“. Во можна предвидіти, що ті „Gutsgebiet-и“, які істнували до 28. марта 1909 і яких піднесене до „двірських територій“ законом цілком оправдане і з господарського становища потрібне, з часом через дідичтво, продаж і парцельоване розпадуть ся на кілька відділених ґрунтових комплексів в обемі що найменше 87 моргів. На підставі інтерпретації кравного виділу кождий власник такого частинного комплексу буде мати право жадати окремого діловодства на своїй малій помісности і так буде він міг переперти зменшене тягару дотичних громадських додатків о 40 процентів.

Таким чином привілей окремого діловодства, оснований на помісданню незалежного двірського обшару в обемі що найменше 300 моргів, стане ся дуже догідним засобом проти 40 процентового зредукованя тягару громадських додатків.

Вкінці треба згадати, що моравський гр.м.

„І-і-в-в-а-а-н“ пробоботав він тяжко, ледве зрозуміло.

— Ходи до мене, на маєш цукорок — і я показав єму кавалок чоколяди. Він вибів з колиби, став передімною, взяв чоколяду і всадив зараз до рота. Чоколяда, очевидно, дуже єму вдала ся. Я дав єму ще кавалок. Хлопчина виглядав на яких вісім—дев'ять літ, та був якогось карликоватого росту.

— Є в вас вода, Іванку? —

— „Нееемма“, пробоботав з трудом.

— А керничка є? —

„Е“.

— Далеко? —

„таамм“ і вказує рукою.

— Поведеш мене? —

Махає головою, що поведе.

Я пішов в колибу, взяв миску, вложив в ню пструги і пішов з Іванком до близької кернички поза колибою. Там обполокав я пструги і вернув з Іванком до колиби. Вже стало смеркати. З Іванком тяжко розмовити ся, він не може говорити, лиш десь якесь слово пробовкне. Тепер здогадую ся, чому Василь мене стримував самому йти до колиби. Він думав, що або я Івана настрашу ся, або Іван мене перепудить ся.

Тимчасом Іванко зовсім не страхає ся, вже до мене й приступив, оглядає і мацає гузики на міні, бере пструги в руки, — коротко: приязнь, як має бути. Іванко роздуд в колибі вічно тліючий вогонь, ми сіли

коло полом'ни тай чекаєм на Василя. Чуєм, жене вівці вже добрим сумерком. Увійшов до колиби і збентежений вляпав очі на нас.

— Не бій ся, Василю, диви, ми з Іванком собі зовсім в приязні. Ти може через него не пускав мене самого сюда?

„Через него, паночку. Ви-ж видите, він ні доріс, ні говорити не може, хоть старший від мене“!

Я витріщив широко очі.

— Нічо, Василю, я з ним добре порозумів ся.

„Добре, паночку, тепер будем вечерю готувати. Мене старий так до пізна затримав, вповідав мені неслухані річі“.

— Добре, Васильку. Видиш, я маю рибу, будем спільно вечеряти.

Василь витяг грібки з торбинки, обчистив, приніс води, сполокав, покритив, посолів і приставив в горнятку до вогню.

Все те робить Василь із замітною повагою, ба з певною грацією. Хлопець чимраз дужше мене займає. Обличчя миле, спокійне, задумане. Рухи певні, відповіді і питання влучні, розумні, словом — не чотирнадцятилітній дїтвак, а статок, розсудок, господар.

Сидимо всі три коло ватри. Вода в кїтлі над поломінею сичить, сьпіває, ще не кипить, лиш лагодить ся, грібки клеотять. Дрова у вогні пукотять, тріскають.

Малий боботайло сидить цілий час тихо, очий з нас не спускає.

Питаю Василя, — як ти тут жиєш, — чий дієник? —

„Жию, аби жити“, відповів замітно Василь. Дієник мій. Я вже другий рік пробую з отсим дієничком, аби не дармувати. Зберу в селі до сто овець, та літую з ними отут в цего старого, може що то капне. Ми бідні, кожде в свій бік, аби на хліб заробити. Може би що й заробив з того дієничка — багато овець не можу набрати, бо я сам — але отой старий, той видер би й душу з тіла. Поки єму віддам єго пайку за пашу, то й літо мине. Залежить від політя та осени. Як гарна, то й мені щось капне, як ні, то сходжу з нічим в село, рад як люди заспокою, та хіба, що з отсим калікою тут літом годую ся, як кажу, аби „жити“.

— А де доїш вівці?

„В старого, паночку“.

Так розумно, так поважно, так принадно та дитина говорить, аж серце рветь ся. Ой в недостатках скоро дозріває людина, вчасно учить ся задивляти ся на сьвіт поважно.

— А вмієш ти читати, Васильку? —

„Читати й писати, паночку. В школі, в Космачі, навчив ся. Маю онде й календар з собою“.

Дальше буде.

закон, який служив зразком при укладанні § 85 гром. закону (для Буковини), признає право на окреме діловодство властителя „eines durch Wege und Strassen zusammenhängenden und zur selbstständigen und gemeinschaftlichen Bewirtschaftung geeigneten Grundbesitzes von mindestens 200 Joch“, причім обов'язує властителя ґрунтового комплексу, догідного також до улаштування ловів, поносити всі громадські додатки в тій самій мірі як інші члени громади.

Колиж би переперто сю постанову кравого виділу відносно 50 гектарів, то многі жерела приходів сільських громад згодом замулять ся через те, що властитель таких дрібних посіlostей в об'ємі 50 гектарів увільняє ся в протизаконний спосіб від поношення громадських додатків.

Тому громади мусять змагати до того завчасу, аби не допустити до таких відносин і підчас творення таких двірських територій вони мусять авернути головну бачність на те, щоби окреме діловодство признавано лиш властителям таких ґрунтових комплексів, які — коли би закон про „Gutsgebiet-а“ тривав даліше — могли були стати самостійними „Gutsgebiet-ами“, значить ся які мають щонайменше 300 морґів поверхні.

Політичний перегляд.

Угорська криза.

Угорська криза вже минула мертву точку і розв'язка, як доносять із Будапешту, можлива, але не на користь Австрії. Найновіший план Кошута, о яким говорено в останніх днях чимало, не означає нічого як хибна сконцентрованість всіх великих угорських партій проти австрійських парламентарних фракцій, сполучених із християнськими соціалами.

Коли сей план Кошуті вдасть ся, тоді сконцентровані партії були-би готові з одної сторони перебрати в свої руки державну керму і дати заворуку на залагодження всіх державних кончностей, з другої сторони здобути-би сильну опозицію проти накидування Угорщині непарламентарного режиму.

Підставу плану Кошута творять економічна незалежність Угорщини. В справі банку годить ся сей план на коротку провізорию на 2 або 3 літа, розуміє ся, остаточно мала би банкова справа бути залагоджена новим парламентом. В справах банку і ціла має Кошут австрійське правительство в руках, бо оно потребує его згоди для своїх фінансових реформ, монополів і т. д. Що-до військового питання полишає ся справу in suspense аж до часу, коли військові влади зажадають нового контингенту рекрутів.

Сей на позір більше млавий план Кошута не має надій на великі симпатії зі сторони радикальних фракцій, хибя що Кошут ужив тут цілого свого впливу, вказуючи при тім на те, що его план жадає злуки всіх Мадярів проти Австрії. Сій злуці багато пособляє криза в Австрії.

Військова революція в Греції.

Телеґрафічні вісті доносять із Греції, що офіцер маринарки Тібальдос згуртував около себе кілька торпедовців і за їх поміччю заатакував правительственну часть грецької флоти. Правительство, розуміє ся, відповіло на се градом куль, чим, як ходять чутка, відперто атак повстанців і тимчасово привернено супокій. Головна кампанія відбула ся саме на тім місці, де перед двома тиссячами лїт Греки віднесли в борбі під Саламіною славу побіду над Персами.

Торпедовці поручника Тібальдоса покинули коло води близько Атен і удали ся правдоподібно в сторону Крети, де, як побоюють ся, будуть підбурювати до повстання.

Як причину повстання на чолі з Тібальдосом подають ось що: Правительство сповнило лиш частину жадань Тібальдоса, піднесених ним передше. Та сей зажадав ще опісля, аби увільнено із служби 18 високих офіцерів. Розуміє ся, що міністер війни не углядивши сего домагаю, почім Тібальдос загрозив, що виконає напад на Саламіну, коли правительство не сповнить его жадань до 24 годин. На таку грозьбу обступило військо его дім, але его не знайдено дома. Хотий бунт покищо здушено, то положене династії грецької дуже погіршило ся і деякі політичні круги вже сподівають ся, що абдикація короля наступить в найближшій часі. Держави стоять на тім становищу, що не можна допустити до жадної зміни в теперішнім стані.

НОВИНКИ.

Чернівці, 2. листопада 1909.

Календар. Четвер 4. (22.) Аверкій, Максим; рим.: Кароль Бор. Схід сонця 6:56, захід 4:31. — Пятниця 5. (23.) Яків, Ігнатій; рим.: Захарій і Ел. Схід сонця 6:57, захід 4:29.

Борба за права нашої мови по судах починає переходити з фази теоретичного обговорення по ча-

сописах, вічах і т. п. в практичну дійсність. Ось недавно тому старшина Каси райфайзенської в Чорногузах під проводом селянина внесла до вижницького суду 6 подань в справі забезпечення права застави на реальностях довжників на річ Каси. Всі подання виладжені були в канцелярії д-ра Кулика з Кутів в рускій мові, причім в самім поданні виразно прощено, щоб також й ц. к. Суд видав саму ухвалу і зарядив впис в книгах ґрунтових в рускій мові. Тимчасом вижницький суд, по своєму старому звичаю з'ігнорував жадане руского стоваришення, з'ігнорував мову 90 проц. населення вижницького повіту і видав так саму ухвалу, як й зарядив впис в книгах ґрунтових в німецькій мові. Проти такого легковаження і пониження нашої мови внесла старшина Каси 6 рекурсив до ц. к. кравового суду в Чернівцях а крім того два збірні зажалення одно до вишого ц. к. суду кравового у Львові, друге до ц. к. міністерства судівництва у Відні. (Так всі рекурси як й оба зажалення виготовив зовсім безкористно вл. др. Кулик.) І отсе звертаємо ся до наших послів, щоби они інтервенували в сій справі так в президії ц. к. суду кравового в Чернівцях, як і в міністерстві судівництва в користь нашої мови, бо се справа не товариства а загально народна. З другої сторони конечно е, щоби і другі Каси та приватні особи вносили до судів як найчастіше рускі подання, та домагались залагодження їх в рускій мові, бо лиш в той спосіб виборемо належні права нашої мови. Від себе додамо, що старшина Каси в Чорногузах, не аргументуючись тим, що вижницький суд видав ухвалу і зарядив вписи в некористь нашої мови, як також без огляду на то, який успіх буде з внесених рекурсив і зажалень, внесе небагом знову кілька подань в рускій мові, жадає знов залагодження їх в рускій мові, а колиб суд залагодив їх і сим разом в некористь нашої мови, Каса внесе знов рекурсив зажалення і т. п., аж доки наша мова не одержить бодай мінімальних прав, які їй після божих і людських прав належить ся та доки по всіх урядах не прийдуть до того переконання, що уряди для сторін а не на відворот. Тому пухаймо як треба то й щораз сильніше аж отворять нам. — *Член Каси.*

Нові буковинські староства. На Буковині засновано від р. 1896. два староства: року 1903. в Вашківцях н. Ч., а р. 1905. в Заставні. Сей так довгий протяг часу є власне доказом, що довго треба було бороти ся і інтерпелювати в справі засновання сих двох староств. А щоби голосне бажанє населення і в гірських околицях нашої Буковини задовольнити, основано головню за старанєм голови бук. укр. парлам. клубу, п. Н. Василька, в найновішій часі староство в Путилові, а політичну експозитуру в Селетині, якої провід повірено повітовому комісареві, п. Кесельдорфери.

Загальні збори українського клубу в Києві. На загальні збори укр. клубу 25. жовтня прибуло 67 душ. За голову зборів вибрано д-ра Лукасевича, за секретаря—М. Павловського. Нових членів збори прийняли 41. З касового справоздання, прочитаного скарбником д. Ігнатовичем, збори довідались, що від 1. січня по 1. жовтня сего року прибутку мав клуб 4.218 карб. 82 коп., видатків же зроблено на 4.201 карб. 54 коп. Після де-яких пояснень скарбника що до окремих видатків, секретар ради старшини д. Сивинський прочитав реферат про поширене помешкання клубу. Поруч з клубом найнято ще чотири кімнати, яких плата не може бути для клубу дуже тяжкою, за те вигод від такого поширення помешкання можна сподівати ся чимало. Дуже багато суперечок і непорозуміння викликало справозданє ревізійної комісії, прочитане д. Вдовиченком. Досить остро критикуючи діяльність старшини, ревізійна комісія просила загальні збори постановити, що старшина про всякі свої значніші трати мусить заздалегідь повідомляти ревізійну комісію. Збори більшістю 39 голосів (проти 21) з сего пропозицією рев. ком. не згодились. — Л. М. Жебуньов реферував по потребу збільшення плати за вхід на літературні вечірки в тих випадках, коли референтом виступає людина приїжджа. Після обміркування багатьох порад і проєктів збори постановили, що збільшувати плату за вхід на літературні вечірки ні в якому разі не можна, краще підняти плату за вхід на танцювальні вечірки. Плату підвищено до 60 коп. для звичайних гостей і до 35 коп. для учнів. — Чимало розмов виникло також з приводу справоздання. О. П. Косач про рідинні сходини. Збори ухвалили призначити п'ятницю для сходин, на які кожний постійний член клубу з своєю дружиною і дітьми може входити безплатно. Присутні на сих вечірках самі дбати муть про те, чим себе заняті (танці забороняють ся). Сторонні ж гості в п'ятницю входять до клубу на звичайних умовах. — Г. А. Коваленко зняв питання про збільшення фонду, зібраного клубом на пам'ятник Шевченкові. Збори ухвалили подбати про те, щоб фонд сей як найскорше зріс до 1000 карб., а поки що постановили передати спільному комітетові зібрану до того часу клубом суму (350 карб.) щоб таким чином представник клубу в комітеті мав право хоч на дорадний голос. Збори також ухвалили пропозицію д. Корольова—взяти паї в українському кооперативі, як що такий буде засновано, і пропозицію М. Павловського при першій амозі звести в клубі

телефон. Наприкінці зборів висловлено подяку старшині і запрошено ревізійну комісію, що зрікла ся своїх обов'язків, знов взятись до праці. Збори затигли ся до 1. год. в ночи. — *Рада.*

Оповіді, іменовані і т. п.

Іменоване. Минувшого тижня іменовано хорунжого при 22 полку кравової оборони, Володимира Драґапа, лейтнантом.

Конституючі загальні збори акціонерів субскрибентів Земельного Банку гіпотечного, спілки акційної у Львові відбудуть ся у Львові дня 8 н. ст. грудня 1909 о год. 3. з полудня в кімнатах Руської Весіди (Ринок ч. 10. І. пов.) Рівночасно розсилає ся поштою до кожного Вп. акціонера" письмо з повідомленням про призначенє субскрибованих акцій і запрошенням на збори. Наколиб кому з Вп. акціонерів не доручено того письма до кількох днів, зволить зараз подати се до відомої комітету основателів у Львові (ул. Руска ч. 20). — За комітет основателів: Др. Кость Левицький, Др. Тадей Соловій, Др. Стефан Федак.

Треті річні загальні збори товариства українських учителів висших шкіл „Сковорода“ відбули ся дня 2 го жовтня с. р. По довгих нарадах над різними справами, що відносять ся до фахових і станових інтересів українського учительства середніх шкіл, прийнято на основі внесенє виділу слідуючі резолюції: I. Загальні збори товариства українських учителів висших шкіл „Сковорода“ протестують проти необсадження вільних місць розписаних на конкурсі, мимо того, що зголосились кваліфіковані кандидати, і звизають виділ, щоб в тій справі відніс ся до управи „державного Союзу учительських товариств“, (Reichsverband der Mittelschullehrervereine). II. Загальні збори висказують бажанє, щоби при обсаді вільних місць, углядновано, при рівних умовах, в першій мірі туправних кандидатів. III. Загальні збори ставлять принципиальне домаганє, щоби учителі релігії в державних школах здавали іспит з викладової мови перед державною комісією. Опісля слідували вибори до виділу; головою товариства вибрано проф. д-ра Агенора Артимовича. Вибраний виділ уконституував ся як слідує: заступник голови: проф. Володимир Кміцикевич, писар: заст. учителя Володимир Домбровський, касиєр: проф. Николай Ісоченко, адміністратор: проф. Панько Клім, бібліотекар: проф. др. Мирон Кордуба, контрольор: проф. Іван Тіроп. Від виділу товариства учителів висших шкіл „Сковорода“: др. А. Артимович, голова, Вол. Домбровський, писар.

† Посмертні вісті. В суботу, дня 30. жовтня с. р. упокоїв ся около 12. години в полудне в 38. році жити надучитель в Драчницях, Михайло риц де Зота. Похорони покійника відбули ся сегодня около 1. години по полудні. В. Є. П.!

Звертаємо увагу на аноне фірми Франка і Спінів на четвертій стороні.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Середя, 3. падол. „Die Revolutions-Hochzeit“, комедия в 3-ох відс. Михаеля. — Четвер, 4. падоліста: „Die lustigen Weiber von Windsor“, опера в 3-ох відс. Николай (в 2-ій відс. величавий балет). — П'ятниця, 5. падоліста: (знижена ціна) „Die Dollarprinzessin“, оперета в 3-ох відс. Фалія. — Субота, 6. падоліста: (по полудні, половина ціни) „Der fidele Bauer“, оперета в 3-ох відс. Фалія; (вечером) „Der Hüttenbesitzer“, комедия в 4-ох відс. Овета. — Неділя, 7. падоліста: (по полудні, половина ціни) „Ein Walzertraum“, оперета в 3-ох відс. Штрауса; (вечером) „Mohamedaner in Wien“, шутка в 3-ох відс. Антропа і Ульрайха.

Телеґрами „Буковини“.

Чернівці, 2. листопада 1909.

Атени, 1. листопада. (Кб.) До тепер не вдало ся ще вислідити, де перебуває Тібальдос із своїми 4 офіцерами; догадують ся, що они удали ся за границю.

Царгород, 1. листопада. (Кб.) По борбі під Едемшом утік бріґант Чакідші до Санчаку і тут продовжав він своє крававе панованє; тут половив він мурд на 6-ох особах. Виславо два полки війська, щоби перевести над „роботою“ Чакідшого строгє слідство.

Білгород, 1. лист. (Кб.) Задля димісії коаліційного кабінету Новаковича зрезигнували нововибрані віцепрезиденти скупщини, Жуйович і Попович із тих почесній на жаданє своїх партій.

Токію, 1. лист. (Кб.) Сегодня перевезено сюди тіло пок. князя Іта. На зустріч вийшли 5 князів і велика засумована товпа народу.

Атени, 1. падоліста. Греції дивенники доносять, що Тібальдос нараджував ся із молодшими офіцерами, щоби не лише армія маринарки, але також ціле сухопутне військо вхопило за оруже. Сей бунт має на цілі присицувати правительство, щоби оно ввело радикальну реформу в грецькій війську. Слідство виказує, що повстане офіцерів стоїть в тісній звязі із далекими політичними планами. Всі морські пристани обложено військовою сторожію.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завелі в себе так звані
домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скрижки лишається в касі а скрижку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.
В ощадности наше богатство!

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набути: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодинокі набувати.

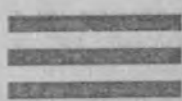
Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичніший і прямо необхідний для кожної людини.

Обем его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто меньше винесе, чим при поодиноких висилках.

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш тим, хто хоче мати

сухі, здорові, гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стайї в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кізмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожіють кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

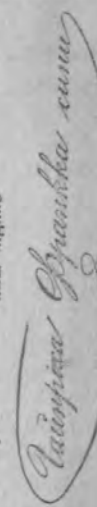
Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуа захвалюванєм : **НОВИХ** : пачок цигорі, але будьте радше сего переконали, що **правдивий : Франкка : додаток до кави,**

котрий і в Вашим Домовим господарстві випробувано від тілши міт, єсть **„НАЙЛУЧШИЙ“** і таям на даше : **ПОЗІСТАНЕ** . . .

Одначонок просимо Вас дуже, уважайте домадно на нашу марку «арія»

Одначонок просимо Вас дуже, уважайте домадно на нашу марку «арія»

гг блв. У 1371, 949 I у в.

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить

В СКЛЕПІ

„Укр. Видавничої Спільни“

в Чернівцях, ул. Півнична число 6. (побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди продають ся прибори до писаня.

Ukrainische Rundschau

одинокі українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обовязком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII 3 Frauenfelderstrasse, 2.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині

„Селянська Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ жа вадкі і кавцкі

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними умовами. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одного шпальтового стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вілны від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від шугки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Наша торгівля.

□ Придержуючись все тої думки, що просвітна і економічна, очевидно розумно ведена, праця дає найкращу підставу не лиш до народного добробуту але до всего політичного значіння нашого народу, буковинські Українці від давних літ звертали пильно увагу, аби реально підносити народ просвітно і економічно і в той спосіб давати йому силу до певних і тривких змагань в області політики. Читалні і Січі з ліпшими в засаді ніж деінде народними школами відвернули наш нарід від кромішної тьми і всіх її наслідків. Як небудь ізза недостатчі людей в союзах читалень і Січий ще неодноразово не проведено в діло, що перевести би можна було і треба, то всеж таки великі добрі наслідки довголітнього існування сих організацій видить кождий, хто мав нагоду перед літами і тепер працювати серед нашого люду. Наші спілкові каси видерли нам наш нарід з лихварських рук і найкраще освоїли его з ідеєю спілкової праці. Союз всіх наших хліборобських спілок („Селянська Каса“) зібрав досі поверх 20 тисяч членів і діяльністю своєю доказав нашим людям, що спілка, се справді велика річ. При таких просвітних і економічних організаціях лекше перепроводити політичну організацію селянства, яка впрочім навіть в засаді повинна все мати добру просвітну і економічну організацію як свою підставу.

Маємо вже на Буковині гарні початки нашої торгівлі. По наших селах є спілкові і приватні селянські крамниці а наша „Селянська Каса“ веде „товаровий відділ“, який богато хліборобських продуктів прямо від селян через сільські каси райфайзенські

набуває а натомість доставляє нашим хліборобам те, чого вони потребують, отже знаряди рілльничі, штучні навози, навіть пашу, дрова і т. п. Товаровий відділ при „Селянській Касі“ буде далі організувати купно і продаж хліборобських продуктів і хліборобських знарядів і певно визволить в тім напрямі наших селян від безсовісних посередників, з чого наші селяни велику будуть мати користь. Всю прочу торгівлю, яка теж велике має значінє в житю нашого народу, має у нас вести особна торговельна організація, над чим власне тепер думає наше, в тій власне цілі основане, особне товариство: Буковинська Торговля.

Се товариство постановило зорганізувати наші крамниці, спілкові і приватні через те, що існуючі вже укр. крамниці хоче воно в певнім напрямі згуртувати а притім хоче тепер се товариство енергично потрудитись, аби підготувати ґрунт для нових торговельних спілок і крамниць українських на Буковині. Згуртувати існуючі крамниці задумує „Бук. Торговля“ покищо через утворене в Чернівцях гандлевої агенції, яка посередничала би між нашими крамницями а великими гуртовими складами, — чужими, поки ще не маємо свого такого складу. Така агенция принесла би нам великі користи. Переводсьім згуртувала би вона до певної міри наші крамниці що до їх торговельного заповнення, яке заспокоюють тепер наші крамниці кожда лиш сама про себе, відтак така агенция перепинила би визиск наших крамниць зі сторони всяких гуртовників а остаточно і загальне народне добро могло би з сего мати певну користь. Доброю прикметою такої агенції є ще й се, що до основаня її не треба багато

гроший ані великого персоналю а користи при малім вкладі труду і гроша були-б при тім справді великі.

Щоби се добре діло впровадити в житє, постановила „Бук. Торговля“ через особні квестионарі провітрити наперед, кілько є всіх укр. крамниць на Буковині, яке їх заповнення, чи хотіли б вони користати з такої агенції? і т. д. Такі квестионарі розіслані вже скрізь по наших селах і містах. В листі, долученім до квестионара, просять підписані (Др. Стоцький, Омелян Попович, др. Милькович, др. Лев Когут, др. Кузвеля, О. Луцкий, О. Могилянський, Ів. Воробкевич, П. Миколаєнко, Р. Сірецький і Ів. Стернюк) всіх, кому добро народу лежить на серці, займатися пильно сею справою, прибирати потрібні відомости, відповісти докладно на всі питання квестионара і відіслати відповідь найдалше до кінця листопада на адресу п. І. Стернюка, в Чернівцях, ул. Паньська ч. 35.

Відповісти на сей квестионар повинні в першій мірі ті, що ведуть крамниці. Однак зі згляду на те, що нераз їм (особливо селянам) могло би се за важко бути, ми певні, що вся наша інтелігенция сільська припилює, аби ті квестионарі скрізь добре виповнено і відіслано де слід і на час. І ми, разом з підписаними на долученім до квестионара листі, надіємо ся, що весь наш загаль зацікавить ся сею справою і підготує рішуче нове зерно, радуєчись, що має ще одну нагоду до реальної праці для нашого народного загального добра.

Еротей Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

Закипіла вода в китлику, Василь встав, засипав а до грибків дав сметани. Я тимчасом кинув пструги в окріп.

Вогонь і Василь зробили своє, вечера готова. Що мав бідний хлопчина, все поставив на стіл перед мене. І кулешку і грибки і сметану і бриндзю і масло тай мої пструги. Мисочок і ложечок кілько мав, також поставив на стіл, тай каже: „Прощу до вечері, прийміть чим хата богата“!

Якось скрадали ся хлопці зі мною разом при столі сидати. Я сказав, що без них не буду вечеряти, то й сіли. Ми по вечерали. Здивованим зором гляділи на мене діти, що я не подолав того всего, що поставили на стіл перед мене. Їм не містило ся в голові, що там було для три рази тільки осіб, як нас сиділо при столі.

По вечері зробив Василь порядок з начинем, дає мені якийсь там коцик, тай просить мене лягати спати на лавиці; він же сам пішов з Іваном до овець ночувати.

Взяв я мішок з мукою, поклав під голову тай простер ся на широкій лавиці під стіною.

На ватрі догорали дрова. Якийсь час миготіло сьвітло по тихій колибі, потім ще лиш жевріла жар на купці, а кождий догораючий вуглик заблискотів ще в останне блискучим білим сьвітлом, немов боров ся послідним напруженням своїх сил з чим раз то грубше налягаючою темнотою.

Коли я так придивляв ся спокійно отій грі в попеліючій жарі серед колиби. роїли ся в моїй голові думки за думками, Я опинив ся на загадці: де блукає щастє і де спочиває воно? Чи в тих блискучих, золотокutih палатах, де нічу у картах тисячі щезають, чи може в отсій колибі, якби Василеві літо дописало? Хто годе вгадати? Як би дописало! От в чім хибало! — а може криєть ся воно, то щастє як раз в тій невинній, можливій надії, в тім бажаню Василя, що літо допише? Може, бо то, що вже має ся, того не бажає ся, то вже є. Бажатиж того, що очевидно не можливе, се здаєть ся: нещастє. Як казав циган: „Я, е казав, що маю золото, але як би було“. Сказав він се обдуривши пана і нагодувавши ся в него на конто того золота, „що як би було“!

Але будь, що будь, треба спочивати. бо завтра прийде ся міряти високі і довгі полонини!

Над ранком будить мене якийсь несупокій. Надслухую, а на дворі: фіїв, фіївв, фіїввв! Маєш! От вже й дорога! Зажури

ся я, вже й не сплю аж до рання. Виджу як крізь шпари вкрадає ся до колиби сьвітло, як мішає ся з темрявою, як творить ся ранішнє півсьвітло в колибі. Розрізняю поволи вже й бервена в стінах колиби. Над ватрою висить рука з веретена під стіною і чекає, коли будуть на неї вішати котел на кулешу.

Ще не добре розвиднілось, як чую Василя, що коло овець заходить ся. За хвилину ввійшов й до колиби.

„Як спали, паночку?“

— Добре, як ти Василю? —

„Добре, паночку, треба сніданє лагодити і з вівцями у поле“.

— Треба й мені вставати. А на дворі біда, Василю? —

„Ще не біда, лиш дує, але заносить ся на годину“.

За хвилино палає вогонь на ватрі, а котел висить над поломінею на веретені.

Порядок снідальний той самий, що й при вечері.

Поснідали ми всі три як вчера вечерали при столі. Василь помив начинє, позамітав колибу і лагодить ся у поле. Сонце ще не зійшло, ще панує ранішній сумерк. Небо заснувалось не доброю тканиною. Довгі розпилили невиразні хмари червоніють на сході. Над головою свище і шумить. Василь і я готові рушати.

ГЛЮСИ.

□ Як відомо, іздила недавно особня депутация з рамени нашого кр. віділу до міністра фінансів в справі крайно невідрадних наших краєвих фінансів. Край зі згляду на теперішні лихі обставини на грошевім ринку не може підняти дозволеної вже йому позички в сумі 16 мільонів корон. Коли правительство спротивилось, аби краєвий банк позичив наразі виділові краєвому кілька сот мільонів корон на біжучі конечні видатки а conto 16 мільонової позички, край наш станув перед маревом фінансової кризи. Аби щось зарадити на се, виїхала до міністра фінансів особня депутация під проводом дра Стоцкоґо. Посол Николай Василько іменем українського клубу бук. послів а бар. Гормузакі в імени клубу володських послів підперли представлення сей депутации у міністра і остаточно міністер фінансів згодив ся на се, аби бук. банк краєвий позичив краєви 900 тисяч корон. Так отже покищо криза залагоджена, однак лиш покищо. 16 мільонової позичку ще й тепер годі зреалізувати ізза відомих причин. — Крім сей справи депутация обговорила у міністра фінансів ще квестію підвищення краєвого податку від пива від 1911 р. на 8 кор. (так як в Галичині) аби уникнути сего, щоби на границі сих обох країв ставити спеціальну сторожу що до пива, відтак порушено й се, аби держава як найскорше прийняла на себе гарантію за відсотки від рентових листів і аби видала закон про політичну (не судову) еґзекуцію при рентових позичках. Міністер фінансів не дав ще на се покищо остаточної відповіді, однак запевнив, що і сеї справи полагодить ся у Відні в користь нашого краю.

*

Вчера подали ми за „Ділом“ резолюцію, ухвалену на з'їзді Ширшого Народного Комітету у Львові, в якій сказано, що укр. парламентарні гал. посли мають провадити в держ. раді як найострішшу опозицію поки центральне правительство не змінить своєї системи зглядом Українців. З тою системою взагалі тяжко дійти до кінця. покищо парламент не хоче бути трибуналом справедливості і відкликів до справедливості не приймає до відома. Можна осуджувати се, але покищо так справді є. Очевидно центральне правительство, яке для переведення своїх справ в парламенті потребує конечно більшости послів, також не велику увагу звертає на метафізичну справедливість, а більше числить ся з фактичним станом сил поодиноких народів зглядно їх репрезентантів. Можна стораз відкликуватись до справедливості і жадати зміни системи у Відні, однак з того нема покищо ніякої користі. І коли енергія широких мас звертаєсь лиш на се вічне зазначуване, що мовляв „кривда нам“, бо правительство несправедливе ігнорує Українців, то се не лиш що на нашу думку на нічо не здасть ся, але ще відводить людей від тої роботи, яка одна лиш може довести квестію „зміни системи“ до щасливого кінця. І так на наш погляд зміну системи тоді лиш можна у Відні осягнути, коли в краю, серед люду змінять ся відносини

Став Василь і виджу як би хотів щось сказати.

— Ну, щож Василю, будемо прашати ся. Дякую тобі сердечно, що ти мене так щиро приймив і угостив у себе. — Даю йому дві короні. Він не протягає руки. Стоїть спокійно тай каже: „Я би Вас щось иншого просив, паночку“.

— Кажи, Васильку. —

„Дайте мені якусь памятку від себе“!

Я зумів ся. Що се значить? — „Якуж я тобі, дитино, дам памятку? Але чекай. Маю з Ворохти красну переписну карту.“

Дістав я від лісового завідці, в якого я переночовував, прекрасний вид новозбудованої лісничівки. Витяг я одну картку тай написав: „Василеві N. N. на памятку милого побуту в его колибі. Полонина Марическа.“

(Підпис.)

— На, маєш, Васильку. Прибеш собі сю карточку дома на стіні. А як би я коли міг стати тобі в пригоді, то напиши до мене, з картки вичитаєш де я є. Однак вважав мене старий за „Рудоля“!

„Ая, паночку, ая, казав. Казав: „йди, та прийми того пана усім, що маєш. Старай ся ему з очий збагнути, що треба. Ти не знаєш, хто в тебе буде ночувати: то Рудоль!“

Я погладив милого хлопчину по гарнім обличю.

— Бувай здоров, Васильку, най Бог тебе має в опіці! Тобі не бракне добра

спл. Просьвітна, економічна і широка політична організація люду, витворене народного богатства в люді, витворене свого промислу, гандлю, навіть виховане як найбільшого числа адептів урядничої кар'єри і т. д. — ось: найцвєтїша дорога до зміни системи. Очевидно система не змінить ся за один день. В Галичині знають о тім. Помимо ворожої системи там люди поважно стараються о те, щоб як найскорше на кождім поли дїгнати Поляків. У нас лиш передовсім нехай люди о тім не забувають. Зглядом нас покищо має центральне правительство добру систему. Однак лиш тому, що ми тут під богатство зглядами великим трудом довели наш нарід до сего, що серед теперішних обставин правительство мусить з нами числити ся. Та певно се не мусить все так бути. Як ми не будемо йти вперед, як би у нас не стало дальшої реальної роботи в народі, як нас випередять наші сусїди, ось хочби і Волохи, як у них буде більша сила, тоді ми можемо найтись знову без „доброї системи“. О системі рішаємо ми самі, не правительство. Отже най наш загальне пам'ятає о тім і здаючи собі справу з теперішньої доброї системи у нас і порівнюючи наслідки її з наслідками ворожої системи правительства до галицьких Українців, най сей загальне бук. Українців як найбільше сил звертає тепер на се, аби у нас status quo в тім згляді не лиш удержати наразі, але дати ему злізну підставу і на будуче. Сєю підставою є наша сила в кождім напрямі. Сам нарід мусить витворити з себе силу, під культурним, економічним і всяким зглядом а тоді всі з ним мусять числити ся. Отже на нічо і на нікого не числім, в себе лиш вірмо, з себе і для себе витворимо силу!

Політичний перегляд.

Заряд молодеческої партії про тактику свого клубу.

Заряд молодеческої партії відбув вчера під проводом посла д-ра Скарди засідане, на яким посол Крамаж здав справоздане про політичну ситуацію. Се справоздане доповнювали посли: Падцак, Фідлер і др. Скарда. Одноголосно одобрено тактику клубу, якого цілню в теперішнім часі в усунути антическу систему правительства, яке по думці Чехів при своїм теперішнім складі не може причинити ся до залагодження політичних відносин.

Димісія ческих міністрів.

Вчера „Wiener-Zeitung“ опублікувала цісарске відручне письмо, яким увільнено на власну просьбу міністрів Зачка і Брафа від служби. Обоє міністрів відзначено гідністю тайних радників. У згаданім відручнім письмі висказує цісар міністри Зачкови свою подяку за службу, сповнювану ним з найвірнійшим пожертвоуванем. Так само др. Брафови висказує цісар своє признание за его ревну діяльність підчас сих так дуже утяжливих відносин. Секційний шеф Йосиф Поп перебрав управу міністерства рільництва; місце чеського міністра-земляка останесь необсаджено.

Німецькі національні закони — санкціоновані.

Законопроекти, ухвалені соймами нижньої і вис-

шої Австрії, Сольногогороду і Форальберґу щодо німецької мови як єдиної у соймі і автономних урядах як також щодо викладавочої мови в державних і краєвих учительських семінаріях, зглядно краєвих реальних школах — одержали найвищу санкцію.

Голоси чеської преси по димісії чеських міністрів.

„Den“, орган п. Крамажа, доносить, що бар. Бінерт задумує перевести на підставі § 14. цілу серію законів, які відносять ся до чеського народу.

„Cas“, орган чеських реалістів, на яких чолі стоїть п. Масарик пише: „Не підлягає ніякому сумнівові, що теперішня криза чеської політики є наслідком блудів чеської політики взагалі а віденьських Німців особливо“. „Час“ думає, що бар. Бінерт не буде міг без чеських міністрів явитись перед парламентом і тому приступить до режиму на підставі §. 14.

„Hlas Naroda“, орган старочехів, догадуєсь, що опір Чехів тепер ще збільшить ся.

Др. Странски пише в своїм моравськім органі, що теперішня хвиля є кризою в політиці Крамажа, яку Странски дуже злобно висміває при тій нагоді і додає, що димісія чеських міністрів є тепер ганьбою для чеської політики.

„Nasinec“ приносить в тій справі велику статю посла Дра Грубана, в якій між иншим сказано: „Се справді трагічно, що чеські міністри, оборонці краєвої автономії, йдуть в димісію власне тоді, коли йде о закони, які ухвалили німецькі сойми власне в імя сеї краєвої автономії“.

Як доносить деякі німецькі поважні дивізіони, бар. Бінерт розпочне переговори з чеськими і німецькими послами вже на другий тиждень. Нема покищо надії, щоби ті переговори довели до злагоди між Чехами і теперішнім правительством.

Відповідь Кошута учасникам банкового мітінґу.

Учасники мітінґу в Дебrecіні за основанем незалежимого угорського банку вислали міністри торгові Кошутови привітну телеграму, на яку сей відповів в слїдуючий спосіб: „Я робив все, що було можливо зробити для самостійного банку і де лиш трапляла ся нагода до розвинення серйозної діяльності в сїм напрямі. Я є того переконаний, що ваш принцип скорше чи пізнійше здійснить ся, бо економічна самостійність неможлива без самостійності кредиту“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 3. падолиста 1909.

Календар. П'ятниця 5. (23.) Янів, Ігнатій; рим.: Захарій і Ел. Схід сонця 6:57, захід 4:29 — Субота 6. (24.) Арета, Сев. Пам. Суб.; рим.: Леонарда II. Схід сонця 6:59, захід 4:28.

В справі домагань румунських студентів. Делеґация румунських студентів, яку вибрано для залагодження домагань румунського студентства, вложила задля якихсь особистих непорозумінь свої

хреста, може так щось вийде, але дарма, хрест все, ба з правого ба з лівого боку плаю стає, як куда стою. Ходив я, ходив, тай доходив ся: пустив ся дощ водяними шнурками! Вже полагодив все. Витягаю парасоль і проходжую ся коло хреста, „на свіжім повітрі“! Хоть сядь тай плач! Ні в пліт, ні в ворота, ні взад, ні вперед. Так проходжуюсь я коло хреста, аж через час чую хтось кричить: „А гоовв, ходіть сюдааа“! Як з неба голос. Оглядаю ся а там десь в боці дим крутить ся. Почворскав я мокрими черевиками в той бік. За димом найшов я і стаю. Перед колибою стоїть чоловік і просить до середини. Вхожду до колиби а там коло вогню сидить троє людей.

— Слава Ісусу. —

„На віки Богу слава“!

— Як днували? —

„Добре, як ви“?

— Не добре. —

„Видимо. Куде йдете“?

— На озеро. —

„Не треба вам, пане, й озера, сїдайте та сушіть ся“.

Нема що казати, сїдаю і сушу ся, та вповідаю, о що ходить. Вповідаю й приходу з хрестом та питаю, чи міг би котрий з них піти зі мною на озеро?

Дальше буде.

мандати. Як зачуваємо, в неділю відбудуться на тутешнім університеті збори рум. студентів.

Недуга президента. Їго Експедиція краєвий президент др. Вляйлебен захорував. Лічить його директор кр. шпиталю др. Филипович.

Мало таких! На днях помер у Львові Кирило Валецький, львівський міщанин і власитель реальності. Покійник подарував для стипендійного фонду під управою „Просвіти“ половину свого дому, на фонд ім. Олени Січинської 50 К., на будову українського театру у Львові 50 К., на укр. ремісничу бурсу 50 К., для товариства „Зоря“ у Львові 50 К., на будову церкви у Клепарові 50 К., і на пам'ятник Шевченка у Києві 50 К. Будь що буде, а се гарний наслідок праці львівських Українців між своїм міщанством. А у нас... як довго ще на се треба буде ждати?

3 Мереці пишуть нам: В середу, дня 27. с. м., відбуло ся засідане гром. радних в Мереці. На се засідане прийшов також найбільший воріг народної справи в Мереці Л. Матейчук (котрого мрію є, щоб в Мереці заложили волоску школу) з надучителем А. Проданюком (?) і жадав, щоб гром. рада ухвалила удатись до повітової ради шкільної з просябою перенести учителя К. Кракалію з Мереці тому, що той але учить! Рада громадека відкинула одно голосно се предложение. — (Від редакції: Містимо сю нотатку, бо вона вказує на будь-що-будь нездорові і невластиві відносини в сій місцевості. Однак в засаді просимо наших шановних дописувачів, аби прислали нам як найменше вістий про особи, а як найбільше про саму справу.)

Польські залізничні білети на Буковині? Просимо тим ані раз не журитись. Хотай „Діло“ напевно передсказує, що такі білети дістанемо, ми впевняємо наших читачів, що се пісеньця. На Буковині не будемо мати німецько-польсько-українських білетів а тільки всеї всюдн, в цілім нашім краю, німецько-українсько-волоскі. Що більше, нам навіть здаєть ся, що перед відповідною новиною „Діло“ також у східній Галичині не думано завести білетів німецько-польських (призначених мабуть лиш для західної Галичини) а лиш виключно німецько-польсько-українські. Се треба би перевірити довідуючись, які білети печатають в Галичині на один а які на другий лад?

Турецкі гості у Відні. Турецка наукова експедиція перебували через кілька днів у Відні і по оглядинах різних закладів удало ся на дальшу наукову подорож до Верна на Моравії. При прощанні висказав Різа Шевфія Паша у присутності президента торг. палати Шілера сердечні слова подяки для австрійського монарха. Турецкі гості дякують також в часописях головні міністрам війни і торгівлі за те, що їх приймало ся всюди, де лише они на якінебудь оглядини удали ся, щиро і з найбільшою симпатією. Із Верна доносять, що вже прибула туди ся наукова місія. На стрічу гостям вийшло на дворець велике число відпоручників всіх міських властей, які відправили гостий до торговельної палати, де вечером відбуло ся при співучасті всіх властей привітне прийняте.

Наукова праця студентів Українців в Петербурзі. В петербургім університеті відбули ся оноді чергові збори гуртка українознавства. На них проф. Вовк організував етнографічну секцію. В секцію записалось чимало студентів. Сими днями она обміркує собі план діяльності і возьме ся до роботи. Побажатиб їй також успіху, який має секція філологічна. А сего можна сподівати ся, хочби уже через те, що управу сеї секції взяв проф. Вовк — людина діяльна й талановита, у якої гуртанам є чому повчити ся. З проводу розбитя гуртка на секції, керманіч гуртка проф. Вольтер зауважив на сих же зборах, що не добре, коли гурток розібє ся на секції, між якими не буде ніякої звязи, і через се він пропонує секціям, щоби они, крім чисто наукової праці, уділяли місця й популяризації того, що робить ся в секціях. Товариство з сим згодилося і незабаром студенти Голошкевич та Рудницький відчитают гуртові реферат про свою наукову мандрівку та про всякі власні вражіння і помічєня. Проф. Вольтер ще додав, що деякі праці членів того товариства уже друкують ся в записках Академії наук, а про працю студента Ярошенка висловив ся, що его наукові записи народної мови надзвичайно гарні.

Нещасте на гладній дорозі. Передвчєра переїжджав між Неполоківцями а Залучем якийсь чоловік фірою через залізничну дорогу. Коли лише коні найшли ся на шинях, нечаяно надбїг поспішний потяг і вдарив о віз з такою силою, — що коні на місці погибли а чоловік остав ся не без тяжких ран.

Паньська примха. „Рада“ доносить з Козлова, що там трохи не зів вовк судового пристава Евдокимова. Вовка сего випустили на него з наказу пана Ізмайлова в его маєтку. Пристав приїхав в маєток Ізмайлова з „ісполнительним листом“, щоб поцінувати майно пана. Пристава провели в контору. Тут пристав почав був переглядати свої папери, як на дрови щось закричало. Не вспів пристав

опам'ятатись, як в хату вскочив, кландяючи зубами, величезний вовк. Пристав та ті, що були з ним, похололи. Вовк собі зупинив ся. Се спасло людей. Пристав миттю кинув ся до рогаців, що чогось стояли в кутку, і ними придушив вовка до стїни, а сам з львишми вискочив з хати, замкнувши за собою двері. Цінувати пана пристава вже не міг. Коли він їхав з садиби, вслід ему стріляли. Пристав подав скаргу на пана.

Оповідки, іменованя і т. п.

3 Укр. академічного товариства „Союз“. На загальних зборах товариства дня 31. жовтня с. р. вибрано слїдуючий виділ: голова — студ. філь. Николай Мигалюк, заступник голови — Александр Балашескул, І. секретар — Роман Ясенецкий, П. секретар — Михайло Кочерган, касиєр — Юліян Антонович, бібліотекар — Іван Боднарюк, господар — Ізидор Поклітар, контролєр — Степан Григорович.

Черновецьке гімн. товариство „Січ“ просить своїх членів, аби они численно приходили на гімн настичні вправи, які відбувають ся під проводом умілого гімнастика товариша Вігара в сали „Народного Дому“ що по неділка та четверга від год. 8.—9. вечер. Товариство звертає ся до Вп. тов. академиків, — які до тепер не вписали ся в члені, щоби приступали до сего товариства. Воно готове є заснувати школу шермерки та ввести всякі спортові гри і т. д. — *Січова старшина.*

Товариство „Заставницький Боян“ устроює в суботу, дня 6. падолиста с. р. в касиновій сали „Вечерниці з танцями“. Вступ від особи 2 К., а від родини 7 К. Початок точно пів до 9-ої год. вечером. Стрій візитовий або народний. — За виділ: о. Т. Драчинський, Олександр Кобиланський і Омельський.

3 бун. палати адвокатів. В суботу, дня 6. падолиста с. р. відбуде ся в готелю „Централь“ пленарне засідане бун. адвокатської палати.

„Український студентський Союз“. У Львові засновано нове товариство українського студентства п. з. „Український студентський Союз“. Цілю сего товариства є: а) бути центром наукової і громадської праці укр. студентства, б) старатись о матеріальне підтриманє членів, в) давати ініціативу до заложеня нових українських товариств і пособляти ростови культури українського народу. „Український студентський Союз“ (як се впрочім сама его назва каже) має бути союзом всіх теперішніх і будучих укр. акад. товариств і має право отворити свої філії всюди, де є українські академіки і то навіть там, де нема університетів.

Із штуки і літератури.

Фотографії, представляючі останні віча посла Николая Василька в вижиницькім повіті можна набувати у п. Кшановського, черновецького фотографа при ул. Паньській, по ціні 1 К 20 с за штуку. Ціла серія тих фотографій складаєть ся із поверх 20 знімков.

Антін Крушельницький: Іван Франко (поезія). Загальна бібліотека ч. 12—14. Коломия 1909. Накладом „Галицької Накладні Я. Орепцтайна в Коломиї“. Стор. 280. Ціна брош. пр. 90 с.

□ Дуже треба нам таких книжок. І про давнїйше наше письменство і про сучасне не маємо ніяких майже монографій. Як хто хоче дізнатись про творчість хочби навіть самого Шевченка, то він даремно буде шукати відповідної доброї студії в українській літературі. Тому добру думку мав д. А. Крушельницький, коли постановив написати особну книжечку про поезії Івана Франка. Як небудь нам треба би вже тепер мати не одну але кілька студій про цілу творчість Франка, то все таки добре, що д. Кр. постановив обдарувати нас своєю студією про поезії Франка, — про які він впрочім цілком слушно думає, що якраз поезії є найкрасшою частиною всіх успіхів Франка-артиста. — Ся книжка д. Крушельницького має деякі добрі прикмети. Вона написана легко, в більшій часті ясно і з видимою любовю до предмету і до особи Франка. Однак при всім тим ся книжечка має і певні недостаті. Передовсім д. Крушельницький зложив єї легко не лаш що до форми але і що тичить ся змісту. Розбираючи поезії Франка, д. Кр. переказує нам їх зміст, що найбільше толкує нам їх психологічно на підставі біографічних пояснень про їх творця, але майже ніколи не входить в те, як свої думки вибрав Франко у поетичну форму? Довідуємось від д. Крушельницького про що писав вірші Франко, а не знаємо як се він робив? Не знаємо далі, що нового вніс Франко до нашої поезії, яке его становище між сучасними укр. поетами і головню між сучасними чужими поетами, що гарного з чужини дав нам Франко як поет і яким гамонем відбилась его поетична творчість на інших укр. поезіях? — За багату фраз в книжці д. Крушельницького, фраз, які впрочім нераз навіть кривдять Франка. Так напр. про его чудове „Зів'яле листє“ треба хіба щось ліпшого сказати, ніж таку пусту пісенітницю, як хочби се: „Не багато творів штуки, не багато навіть явищ природи, життя є до тої міри величн, якот ся збірка лірики Франка...“ — зауважити й опанувати її

годі“. — Добр. Крушельницький не знає міри. Про віршик:

найгарнїйша для нас
загранична квітка;
найлюбі́йше лице,
що стрічаєть ся ві́дка.
Найчистїйша слобоза
причарована штукою;
найвірнїйша любов
усвячена розлукою —

пише він широко, що се „перла у вінці поетичного авреолу Франка“, синтеза еротичної поезії, яка „стане за цілу збірку еротиків“, а вже із значно менчим одушевленням згадує про таку чудову річ, як „На вавилонських ріках“ Франка. Одні цілком звичайні віршики реферує д. Кр. широко і докладно а деяких поем (пр. „Лісову ідилію“) поза тим, що подає їх наголовок, д. Кр. навіть не тикає. Автор не бачить великої артистичної різниці між найкрасшими поезіями Ф-а з „Зів'ялого листя“ а таким наприклад віршем з сеї збірки як: „Отсей маленький інструмент“. У д. Кр. все тут без розбору рівно принадне, рівно мистецке; „рівно гарний тут, як каже д. К., кожний вірш, кожда стрічка“. Таких фраз поезія Франка не потребує, бо Франко справді великий поет. — Часом заходить д. Кр. на мавиці. В гімні „Який то вітер шумно грає“ не бачить того, що в нїм справді цікаве, а за те колючо старає ся вмовити в читача, що се гімн песимістичний. Вдаючись в екскурзи, д. Кр. без вагання впевняє, що також тон поезії Куліша „У досвіта встав я“ є песимістичний. І т. д. і т. д. — Правдивого, либшого відчуття поезії нема у д. Крушельницького, нема також ніякої міри в оцінці і за багату в него фраз. — Всеж таки є дещо в тій книжці написане добре і гарно. Автор любить предмет, про який говорить, тут і там перевів він кілька добрих паралель між творчістю і життям Франка і нераз своїми словами може заохотити читача до сего, аби він взяв до рук самі Франкові твори. Тому з того згляду ся книжка може бути корисна.

Гарні концерти в Чернівцях. Концерт славного чеського смичкового квартету відбуде ся в п'ятницю, дня 5. падолиста 1909 в сали Музичного товариства. Концерт оперного тенора віденської опери Еріка Шмєдеса відбуде ся в понеділок, дня 8. падолиста с. р. в сали Музичного товариства. Білетів можна набути скорше в складі музичних інструментів Верти Кляйн ул. Ратушева ч. 17. Нашим родимцям припоручаємо численно явити ся на сих концертах, на яких буде можна почути артистів європейської слави.

3 міського театру. Четвер, 4. падолиста: „Die lustigen Weiber von Windsor“, опера в 3-ох відслонах Ніколая (в 2-ій відслоні величавий балет). — П'ятниця, 5. падолиста: (знижена ціна) „Die Dollarprinzessin“, оперета в 3-ох відслонах Фала. — Субота, 6. падолиста: (по полудни, половина ціни) „Der fidele Bauer“, оперета в 3-ох відслонах Фала; (вечером) „Der Hüttenbesitzer“, комедія в 4-ох відслонах Онета. — Неділя, 7. падолиста: (по полудни, половина ціни) „Ein Walzertraum“, оперета в 3-ох відслонах Штравса; (вечером) „Mohamedaner in Wien“, шутка в 3-ох відслонах Антропа і Ульрайха.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 3. листопада 1909.

Тегеран, 3. падолиста. (Кб.) Грабежи в полудневій часті Перзії прибирають все більші розміри. Дорогу із Іспагану до Шірасу заняло кілька соток робітників.

Лондон, 3. падолиста. (Кб.) Сьогодні умер маляр Вілліам Фріс, маючи 90 літ.

Будапешт, 3. падолиста. (Кб.) Міністер Кошут конферував вчера перед полуднем із віцепрезидентом партії незалежних Гайтші.

Лондон, 3. падолиста. (Кб.) Парламент розпочав третє читанє фінансового закону.

Прага, 3. падолиста. (Кб.) Вчера прибули сюди турецкі екскурсанти. На двірці привітано їх серед одушевлених овацій. Вечером відбув ся пир, улаштований торговельною палатою, по чім вислано привітні телеграми до цісаря Франц-Йосифа і до султана.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 короні (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сини в Грацу.

Артикули до подорожі славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з марною „Комет“.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
І багато заосмострений склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

REISSIG LEMBERG.

Вже вийшов
Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік „Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньська 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набути: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В інших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друкуване, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплєві, ріжні тарифи, оголошення та дуже поучаючі і цікаві оповідання.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноких висилках.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:
ул. Руска ч. 15.
Мірні ціни.

Філія:
ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.
Виконане без закиду.

169 (—) Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Шадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки шадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилович, Механік**
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяця дрібним друком (петит). При кількохразових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Адміністрація ул. Пальська ч. 33.
Число телефону 176.
Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10 — 11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штук.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

ПОЗІР!**На віче до Кіцманя!**

Сего понеділка, на Св'ятого Дмитра, дня 8-ого падолиста н. ст. 1909-го року відбуде ся в місті Кіцмані під голим небом, о годині 12-ій в полудне

народне віче!

На тім вічу здадуть справу з своєї діяльності посли:

Єротеї Пігуляк і Іля Семака.

З ними прийдуть і будуть промовляти голова клубу наших послів у Відні Николай Василько, заступник маршалка кр. др. Стефан Смаль-Стоцкий. Посли: Николай Спинул і Антін Лукашевич. На тім вічу будемо також обговорювати дуже важні справи. І тут нарід буде міг представити свої жадання і кривди. Прибувайте отже на се віче як найчисленніше.

Єротеї Пігуляк.

Іля Семака.

ПОЗІР!**На віче до Садагури!**

Сеї неділі перед Дмитром, дня 7-го падолиста н. ст. 1909-го року відбуде ся в Садагурі під голим небом о годині 1-ій в полудне

народне віче.

На тім вічу здадуть справу з своєї діяльності посли:

Др. Стефан Смаль-Стоцкий і Іля Семака.

З ними прийдуть і будуть промовляти голова клубу наших послів у Відні Николай Василько і посли: Єротеї Пігуляк, Николай Спинул і Антін Лукашевич. На тім вічу будемо обговорювати дуже важні справи. Нарід буде там міг представити свої жадання і кривди. Прибувайте отже на се віче як найчисленніше.

Др. Ст. Смаль-Стоцкий.

Іля Семака.

Радісні вісти.

□ Від кількох вже тижнів широко і голосно лунають по нашім краю радісні вісти про вислід громадських виборів. Зі всіх повітів дістаємо відомости, що в багатьох місцевостях нарід дуже добре приготував ся до сих виборів і що нараз вдалось ему вибрати такий громадський заряд, який певно буде дбати про добро громади.

Громадські вибори — се дуже важна справа. Як маємо ми самі бути господарем на нашій землі, то очевидно не можемо дійти до сего не захопивши в свої руки управи наших руских громад. Як довго громади наші будуть в ворожих руках, так довго лиш дуже звільна будуть приймати ся в наших громадах ті добрі справи, які подають нашому народови наші соймові і парламентські посли, так довго тяжко буде приймати ся в наших селах кожде добре діло, придумане добрими людьми для нашого народу.

„В своїй хаті своя правда і сила і воля“ писав колись наш найславніший поет, Тарас Шевченко. У нас громади є вправді і все були якби „нашою хатою“, але нераз не було там нашої правди, нашої сили і волі! Щоби нарід наш легше міг здобути сю правду і волю свою в своїх громадах, наші посли соймові щиро подбали, аби ухвалити такий новий виборчий закон для громад, при яким легше до свого права міг би дійти наш нарід. Наші посли до державної ради подбали, що сей закон дістав цісарський підпис і став обов'язувати в нашім краю. Маючи тепер сей закон, наш нарід вже в багатьох місцевостях міг легко здобути своє право в громаді.

Та на нічо не здав би ся навіть найліпший закон, як би ті, для кого він призначений, якби наші хлібороби, розуму свого не мали. На нічо сей закон не здав би ся, якби наші хлібороби не вміли зв'язати ся при виборах в одну розумну спілку, як би вони не вміли чи не хотіли в св'ятім порозумінні всі разом з'єднати ся, аби вибороти собі такий лад в своїх громадах, якого добрим і чесним людям треба. Та власне згода, яка з'єднала всі наші сердаки для спільної ім справи, се порозуміння, яке наказувало всім нашим хліборобам подати собі рівно справцтовані і мозілями вкриті руки до спільної роботи — та розумна спілка всіх чесних людей по наших селах, зложена при тих виборах (хоч нераз між тими людьми навіть борба була давніша) — се нас власне радує найбільше!

Се розумне порозуміння наших хліборобів при сих виборах довело до сего, що нераз позбули ся вони тепер таких своїх кривдників, проти яких ніхто до тепер не мав відваги виступити, бо ніхто досі не міг навіть повірити, що такого сильного противника колинебудь буде можна звалити. І коли тепер в Площі, в Лужанах, в Вашківцях і як ще ті громади всі звуть ся, перший раз від непамятних часів прийшли до громадської управи наші люди, то се завдячити треба лиш сему, що всюди там самі наші люди прийшли до порозуміння, що для такої справи треба забути все, що ділить наших людей, а пригадати кожному те, що всім нам дороге і спільне.

Дорога і спільна нам всім добра доля нашого народу. Добру долю мусимо собі здобути. Той її має, хто трудом великим видре її для себе від противника. Наш нарід має таких противників не мало. А хотайби і не мав противників, то сам він мусить мати свою силу, аби держати ся при добрій долі між іншими народами. Той, хто не вміє плавати, бо не має сили до сего і хисту, той втопить ся на глибині і без ворогів, як не буде коло него нікого, хто би его вратував. Нашого народу ніхто не буде ратувати, як він сам себе не поратув! Як наш нарід не буде мав своєї сили, свого розуму, то пропаде! Властиво ще гірше буде: цілком зі св'ята наш нарід і тоді не пропаде, але пішов би на службу другим. Вони его вже затримали би, але гірка була-би тоді наша доля!

Се не сміє стати ся. Ми самі мусимо господарити на нашій землі! Ми самі мусимо мати свою силу, свою правду, своє право, свою волю! А будемо се мати лиш тоді, коли будемо підпирати все, що дає нам силу, коли всіх чесних наших людей будемо горнути до одного, всім нам дорогого діла, до роботи для красної долі нашого народу.

В нашім народі найбільшу силу повинні мати хлібороби, бо їх найбільше між нами. Отже передовсім наші хлібороби повинні дбати о се, аби згуртувати всіх чесних з поміж себе в одну велику спілку для праці в хосен сили і правди хліборобського люду, хліборобського нашого руского народу. Згода і порозуміння най живе між нами, най наш гнів до якоїсь особи не розбиває нашої сили. Одні других добрим словом і щирою радою просв'ічуємо і єднаємось всі для загального нашого добра. Не лиш тепер при громадських виборах, але все і всюди. Лихим або нерозумним є той, хто нас ділить і хто хоче викликати борбу одних між нами проти других між нами. Ми маємо всі йти все в порозуміння, а як воювати, то хіба з явним ворогом нашим, а не з собою. Витворимо чесність між собою і кождий чесний най буде наш брат!

З „Рускої Бесіди“ в Чернівцях.

На засіданню головного відділу з дня 27. жовтня с. р. ухвалено, щоби віднести ся в справі заложення „Української книгарні“ в Чернівцях до книгарні ім. Шевченка у Львові.

Дальше повідомив голова, що друкуєть ся 1500 примірників фізики (I. часть) проф. Цегельського, яка має вийти за місяць вересень і жовтень. Рівночасно рішено і II. часть фізики друкувати в 1500 примірниках.

Сконстатовано, що календар на рік 1910. видано у спілці із „Селянською Касою“, щоби уникнути більших коштів і конкуренції.

Ухвалено видати за місяці цвітень, май і червень 1910. р. ілюстровану всесвітну історію д-ра М. Кордубя у спілці із тов. „Українська Школа“.

Дальше ухвалено оголосити на окладниці послидньої сегорічної книжочки, що календарі на рік 1910. роздасть ся членам товариства на загальних зборах поодиноких філій, тому, що пересилка сеї обемистої книжки багато коштувала би. Заразом рішено завізвати філії, аби скликали в суботу, 4-го грудня с. р. о 11. годині перед полуднем загальні збори, на які головний відділ (черновецький) вишле своїх делегатів. Філії мають до тих зборів прилагодити справоздання і все, що треба. На тих зборах буде розпродаж і інших видань товариства.

Ухвалено закупити із фонду Володимира Михальського книжок за 300 К, розділити їх на 12 однакових частин і призначити для кождої філії по дві такі бібліотеки, які будуть на загальних зборах філії вилосовані для читалень, що досі не одержали ще дарових бібліотек. В такий спосіб буде кожда читальня по кількох роках мати свою власну бібліотеку.

Др. Маковей відступав свою ремуерацію (заплату), яку мав дістати за уложене книжочки про Федьковича в користь бурси імени Федьковича.

Отець Е. Семака признає свою ремуерацію за уложене книжочки „Народна Читанка“

для бідного ученика VIII. класу гімназії, Михайла Цісера.

Всі заяви прийнято з подякою до відомості і заряджено, щоби каса виплатила дотичні гроші на руки заряду бурси ім. Федьковича.

Др. Кордуба поставив запитання, чи „Руска Весіда“ не пристала би до спілки з комітетом, що хоче займатися видавництвом книжок придатних до читання, для молодіжки середніх шкіл.

Виділ ухвалив, піддержувати видавництво морально і матеріально.

Ухвалено, завізвати членів до уплати вкладок на р. 1910, з тим, щоби тим, хто вкладку не заплатив, дальших видань на р. 1910 не висилати.

Дальше рішено випишувати конкурси на уложене книжок пригідних для видань товариства.

Ухвалено вислати товариству „Сокол“ в Стрию 10 К за почесний цвях до його прапора.

Рішено удати ся до мужів довіря в тих селах, де ще нема читальні, щоби заняли ся заложенням читальні.

Прийнято слідуючі внески читальні „Рускої Весіди“ в Войничу до протоколу і рішено старати ся о їх здійснене:

1. Головний виділ завізвє всі філії, щоб в селах, де нема читальні „Рускої Весіди“, отворено такі читальні ще сего року 1909.

2. Головний виділ постаравсь від тов. „Ради культури краєвої“ о щепи, насінє, до безплатного роздання що весни, між читальників рілників по відчиті в читальні, евентуально по зборах філії.

3. Зваживши, що у нас на Буковині церкви, школи і селянські будинки майже всі, бо 99% обезпечені від огню в чужих товариствах, котрі то товариства, чистий дохід обертають на свої народні цілі, дуже часто для нас шкідливі, ба й ворожі, головний виділ порозумієсь з асекураційним тов. „Двістер“, вєднає знижку тарифи для своїх членів, а частину чистого зиску з Буковини застереже собі на цілі нашого товариства.

4. Головний виділ подбає, щоб по черновецьких передмістях, де є хоч горстка Русинів, отворити читальню з курсом для неписьмених і по черзі буде ся уряджувати по сих читальнях концерти та фантові льотерії. Широке поле до діланя для нашої академічної молодіжки під проводом виділу філії.

5. Головний виділ постаравсь о скеоптікон, щоб сим стягати до читалень черновецьких як найбільше народу.

6. Головний виділ вєднає у тов. краєвої культури фонд на популярно-практичний добрий ілюстрований poradnik „Як ратувати домашні звірята в слабости.“

7. Головний виділ постаравсь о дозвіл на отворенє курсів для неписьмених жовпірів і на науку садівництва і пчільництва для війська в Чернівцях.

8. Головний виділ завізвє всі читальні, щоб старали ся покласти читальняні дома.

9) Головний виділ видасть добре ілюстровану книжочку проти уживаня горівки.

На просьбу одного товариства о загомогу на відчиті, концерти і т. п. ухвалено поодиноким товариствам загомогу не давати, бо урядженем відчитів, концертів і т. п. по читальнях мають займатися філії „Рускої Весіди“, яким головний виділ на ту ціль призначить більший процент з вкладок, як се статут призначає. В наглих випадках може і сам голова призначити суму на таку ціль, про що має на слідуючій засіданю повідомити виділ.

Уч. Петрашук ставить внесенє, щоби заложити музей імени Федьковича і збирати деякі відповідні річі.

Рішено заняти ся справою пам'ятника для Федьковича і обновити його гріб.

На внесенє уч. Руснака рішено до читалень, що мають власні дома, вислати запитанє, чи ті дома заінтабульовані на Читальню, бо дійшло до відома гол. виділу, що буває й таке, що ті дома записані на поодиноких людей.

Голова пригадує на остаток, що засіданя виділу будуть відбувати ся в перший понеділок по 1. кожного місяця.

Черемошем, де ще й доси кріпко тримав ся ніш січовий. Відтак стали по краю виростати „Січи“ одна за другою, немов тоті гриби по дощі. Що то за радість була! Пригадуєте собі, братя? Бо я все маю перед очима той образ великого поспіху, завзята, охоти й радости, що були невідступними товаришами тої роботи, того гуртованя нашого молоднику в „Січи“. Та не тільки молоднику, бо й старші, а декуди навіть сиві господарі радо вбирали на себе ленту січову, знак славного товариства, і відживали немов, молоділи серед січових походів і вправ. Цілий наш руский нарід і край тішив ся молодим товариством. І зовсім справедливо. Бо „Січ“ мала перед собою таку ладну задачу, таку чоловіколюбну ціль: боронити наші села, наше майно від огню-пожежі тай ще відродити наш люд на тілі, зміцнити его. Так, бо се товариство пожарно-гімнастичне (чи там чисто по нашош: пожарно-рухове). Мало сего. „Січ“ наша стала ще одну задачу сповняти, і то дуже ладну, а то вона стала сіяти просвіту і самопізнанє народне. По статуту січовому має кожда „Січ“ удержувати для членів бібліотеку (книговню), то є збірку позиточних книжок, з яких брати-товариства могли би що то більше чого доброго навчитися — і то зі всяких галузей мудрости, науки. Тай часописи завели ся по товариствах, аби наші „Козаки“ знали, що то діється по широкім світі, як там проживають тай поступають другі люди і цілі народи. Аж на серцю ставало легше тай відраднійше, коли чоловік бачив, як то наш брат і справді починає просвічувати ся, давати ся з вікового сну поганого, з темноти, з неволі, як він набирає народного самопізнаня і пошани для своєї мови і вітчизни. В той спосіб ставала „Січ“ товариством наскрізь народним, бо заснував її нарід, як давнійше, перед сотками літ, так і тепер. Як давнійше, так і тепер стала вона й служити тому народови, нашому народови на Буковині.

І рух той гарний, то розумне поступованє вперед до сонця правди і просвіти, до волі і добра і братерства ще й доси тривають у деяких наших „Січах“. Деякі з них розвивають ся аж глянати мило. Попри те все ще такі засновують ся нові „Січи“ і то в цілком забутих, глухих кутах нашого краю. Знає, що нарід відчуває потребу таких товариств і розуміє їх вартість і хосенність. Та за багато „Січий“ не сповняє своєї роботи. Деякі збайдужіли, а є й такі, що заснічують ся. Що се за горе таке? „Січи“ по тім боці Черемоша, в Галичині, ростуть все ще й цвітуть рожевим квітом розвивають ся, кріпшають. Коби Ви бачили були, братя, як тоті посестри наші гордо, сміливо, достойно ступали на тій славній виставі господарській у Стрию! Коби Ви були виділи! Ви були би з певністю набрали огню-запалу від їх огню. А там вони борять ся з неправдою і самоволею несправедливих і нетамучих синів покійниці Польщі... Ага, привуку мають, скажете. Правда, привуки нашому братови треба! Але чияж нема її в нас на Буковині? Гляньте: от, у многих наших селах позасновували ся волоскі „аркаші“. От, у Чернівцях наших побачите що дини „рогаті“ діти — хлопці й дівчата — а все те спішать на бойське польського „Сокола“; се нарібок лише, а старих „Соколів“ у конфедератках увихаєть ся таки чимало. Польських тих „Соколів“ подиблеш, брате, і в Качиці і в Лужанах і, як зачуваю, навіть у Глібоці. Польщу зачинаємо бачити й чути в нашім краю, що аж гей! Ба й кацапські „дружини“ в „красних рубашках“ зачинають виводити ся і пробують псувати московську мову на луб. А там ще й може які иньші чужі товариства схочуть і стануть розвивати ся в нашім краю. Та най ім там, а ми про своє дбаймо, братя. От де для наших „Січий“ привука! Не даймо ся завстидати нікому в нашім ріднім краю! „Січи“ не можуть, не повинні і не сміють дармувати у себе. Всяка „Січ“ повинна виконувати те, що єї приписано статутами. Не шукати другої роботи, та нехати свою властиву задачу. Богато „Січий“ наших забуває на свої обоязки зглядом свого народу й вітчизни. Вправляйте те ся пильно в муштрі, у вправах пожарних, чистайте богато і не відривайте ока від того, що діє ся в рідному краю. В правдивій розумній роботі все будемо помагати „Січам“ і то помагати будемо радою, наукою, а навіть побивати ся мемо за підмогами для правдиво працюючих „Січий“. Сего року задумує „Союз Січий“ устроїти в Чернівцях курс пожарництва для „Січий“.

Тільки не стояти із заложеними руками, не байдужити, а робити свою роботу!

За два роки святакувати мемо п'ятьдесяти роковини смерті нашого дорогого і незабутного кобзаря волі-долі, Тараса Шевченка, а за п'ять літ сотні роковини його уродин!

Такі великі торжества треба буде й привітати нам відповідно. Нехай же прославить ся пам'ять Твого найщирішого друга і пламенного апостола-вісцуня Твої волі, український народе, нехай она прославить ся Твоею великою обною й силою! Тому ж до труду! Чуйно, брати!

Сильвестер Ярчевський.

3 державної ради.

□ В попереднім числі „Буковини“ писали ми про новий бюджет нашої держави, предложений тепер послам через міністра фінансів. З того бюджету видно, що нашої державі не стає тепер близько 400 мільонів К, які треба буде позичити або видобути новими податками. Між новими податками лиш податок від горівки вивав би на хліборобів (тих, що таки конче хочуть пити горівку), впрочім инші нові податки пішли би на панів. Лиш сірники мали би бути тепер в двох дорожшій. За те правительство є готове звільнити вже небагом бідних хліборобів цілковито від тяжкого для них податку.

Посли мали тепер радити над тим бюджетом, але вже не радять. Німці з Чехами не могли погодитися, а коли міністри предложили цісареві до відпису закон, ухвалений в чотирох німецьких краях нашої держави, який жадав, аби в тих краях лиш німецька мова мала своє право в урядах та школах, — тоді Чехи так тим обурили ся, що двох своїх ческих міністрів відкликали з сего уряду і заповіли, що в парламенті счинять послі чесні таку бучу, що годі буде спокійно вести наради. Не чекаючи на се, президент міністрів повідомив всіх послів, що покищо вони можуть їхати до дому а на слідуюче засіданє він запросить їх писемно. Коли запросить їх — не знати. Не скорше як з кінцем сего місяця, або аж на другий. Як і тоді не було би надії на спокій в парламенті, то міністри зачнуть правити державою без послів, так як герент господарить в громаді без громадської ради.

Пос. Николай Василько був тамтого тижня на авдвенції у міністрів разом з великою депутацією, яка від нашого краю під проводом д-ра Стоцького приїхала до Відня, аби тут правительством загомогу наш край гіршім. Міністри позоволили затагнути поки що позичку а відтак обіцяли сею справою так заняти ся, аби се вийшло краєви нашою на пожиток.

Міністер Гердтль і Вінерт заповнили п. Василька і д-ра Стоцького, що пропозити ухвалений недавно в нашій соймі закон про соймову виборчу реформу цісареві до підпису. Без цісарського підпису (або инакше без цісарської санкції) ухвалена в соймі справа не має значіння. — Д-ру Стоцькому обіцяли міністри, що вони все зроблять, аби рентові позички міг у нас видавати банк як найскорше мабуть вже від слідуючої весни.

ДОПИСИ.

Синівці долішні.

(Січове свята).

Писати звіти про наші народні свята дуже приємно. Пишучи про якесь народне торжество переживаєсь його немовби ще раз. Читачі знов читаючи про свята набирають бадьорости і відваги та охоти до нової праці.

Не з приємним чувством берусь я писати звіт про січове свята в дол. Синівцях. Судячи по відозві в „Буковині“, по зазві кошового черновецької „Січи“, аби їхати громадно до Синівців, — сподівав ся я величезної маніфестації. Та на жаль — не так склалось, як гадалось! Перше розчарованє було для мене на двірці в Сереті 3 Чернівців не прибув ніхто... Прибувши до Синівців дол. довідав ся я про вельми сумні річі. Двірник з Синівців дол. з незнаної мені причини заборонив місцевим людям брати участі в святі.

Саме свята відбулось (при участі 10 синівських січовиків та місцевих учителів Ковчуна і Жмурка, дальше п. идуч. Годованського з женою, уч. Оран і Литвинюка з Тарашан, надуч. Канюка і уч. Гуцайла з Глібокої, уч. М. Топушак з Кучурова вел., уч. Перецького і Левецкого з Негостини, уч. Кудринського з Шербівців, уч. Фраціна з Кіндешт, упр. шк. Григорчука з Стрича з 4 людьми, уч. К. Кракалі з Мерецької з 7 січовиками, уч. Лази з Гатної з 3 січовиками і по кількох людей з Негостини та Гропани) — як слідує. — Збори отворив д. В. Цікало, котрий привітав присутних і запропонував на провідника зборів

Чуйно! Січи!

Сім років тому, як засновано в Кіцмані першу „Січ“. За Кіцманем у слід пішли Вашківці над

надуч. С. Канюка а на писара уч. К. Кракалю. Опісля забрав голос д. Канюк. Навісавши свою промову до агітації против січового свята говорив бесідник про вагу організації та єдності загіраючи присутніх, щоб стреміли все до здійснення народних ідеалів. Тому що ніхто з присутніх не зголошував ся до слова, закінчив голова свята. Потім відсвистано наш народний гимн. — На селян з околичних сіл зробило се свято дуже пригноблююче вражіння. Саме свято се доказ, що найбільше наших Січій — без життя. По отвореню звичайно спить товариство, як прим. синівська „Січ“ 2 роки. Треба проте взятись до діла над реорганізацією наших „Січій“. Дбати треба також о те, щоб члени не встидались убирати ленти, як се дієсь у багатьох селах, але треба вчити їх шанувати її — та ходити в ній що не ділі і свята. — Осеих кілька слів, думаю я, хотій не ваяуть ся з святом в Синівцях дол, буде не від річи сказати на сім місці.

(Від редакції): Ся допись малює нам справді сумну картину. Січові товариства у нас громадно замирають. Як з багатьох сторін доносять нам, є в тім дві причини: перша з них ся, що головний заряд січовий не дає Січам ніякого проводу, ніякого змісту, такого, що відносив би ся до самих „Січій“. Не маючи чим зайняти ся в товаристві, Січовики або перестають цікавитись таким товариством, або роблять з Січі гніздо для борби з немилими собі людьми. Де кінче треба боротись, там треба боротись. Однак дуже часто ведуть наші Січч борбу там, де треба лиш троха виrozumіти і доброї волі а зараз була би і злагода і жите пішло би в громаді так, як треба. Очевидно і Січі на можуть думати о собі, що власне все по їх стороні — рация. На світлі буває всіляко. Нас дуже тішило би, як би власне Січч, як товариства разумних людей, більше лагодили непорозуміння, ніж викликували їх. Тому, що ми любимо Січч, тому й даємо їм сю раду. Яка причина викликала в Синівцях непорозуміння Січі з громадою, покищо не знаємо.)

Станіціи н. Ч.

Велике народне віче.

В неділю, дня 31. с. м. відбуло ся тут величаве віче, на яким промовляли посол: Н. Василько, пос. Н. Спинул, пос. Г. Пігуляк, надуч. Карбулицкий, уч. Данчул і Георгій Лисан з Вашківців. Віче се відбулось під голім небом. Присутних на вічу було менше-більше дві тисячі душ. Віче одноголосно висказало своє повне довіре руским послам а особливо свому послови Г. Пігулякови. Обговорено на вічу багато дуже важних справ. Послів приймав нарід величаво. — (Від того, що нині не маєм місця, докладно напишемо о сім вічу в найближшій народній числі „Буковини“).

битв. 13) Живом. Молотба. Чищення збіжж. Продажа збіжж. Громадські шпихлірі. Збір і переховуване овічних ростин. Збір і приладжуване промислових ростин. 14) Зужитковане громадських пасовищ. Плекане і гноєне сіножатий. Сінокоси — як найліпше робити сіно? 15) Головні хибі селянської годівлі товару. Де поплачує годівля молочних коров і робучих волів. Молочні кози. Коли оплачують ся в господарстві робучі коні. Які свині надають ся найліпше до плекання в малих господарствах. Кури, качки, гуси, кріляки. 16) Як обходити ся з тивними коровами і жеребними кобилами? Плекане телят. Упряж на воли і корови. Впрягане коров до роботи. 17) Пасовища для товару. Що робити, коли худобина здує ся? Зараза писка і ратиць. Як живити в зимі худобу? Як обчислити, чи вистане наші для нашого товару на цілу зиму? 18) Зародові обори благородної худоби Стації бугайв. Закон о ліценціонованю бугайв. Зародові хлівні. Стації огерів. Годівляні спілки. 19) Господарські запіски і рахунки.

П. З крамарства і спільництва. 1) Як організувати спілки в приміненю до сільського господарства? Каси, крамниці, молочарські спілки, спілки годівляні, закупи господарських знарядів і насіння, спілки меліорацийні та комасацийні і спілки збуту. 2) Конечні відомости з рахунковости з книго- і діловодства спілкового. 3) Елементарні відомости з законів, географії і переписки в приміненю до крамарства.

Ш. З загальної освіти: 1) Приступно подані відомости з історії культури, особливож історії культури України-Руси в цілі піднесення культурного утворення та національного і горожанського оосвідомлення. 2) Заповіді закона Божого. 3) Наука сьпіву.

Наука в школі є безплатна. Школа є доступна для всіх без ріжниць народности. Першенство прийняти мають члени Тов. „Просьвіта“. Учасникам курсу дає голов. виділ „Просьвіта“ безплатне приміщення, а харч по цінах власного кошту 20 К місячно. Учасників курсу не може бути більше як 30. Услівя прийняти для молодіжи є: правильний розвій ума і тіла, укінчений 18. рік життя, бездоганне поведене і сьвідомство скінченої науки в народній школі і посвідчене, що кандидат працював при господарстві. Старші селяни ви казують ся бездоганним горожанським житєм. О прийняте на курс зголошувати ся треба найпізнійше до 15. падолиста с. р. до головного виділу тов-а „Просьвіта“ у Львові (Ринок ч. 10). До подання треба долучити метрику уродження, сьвідомство скінченої науки в народній школі і посвідчене, що кандидат працював при господарстві. За головний виділ тов-а „Просьвіта“ у Львові: П. Оуновский, голова, др. І. Брик, секретар, др. М. Кочуба, за економ. секцію.

НОВИНКИ.

Чернівці, 4. падолиста 1909.

Налендар. Субота 6. (24.) Арета, Сев. Пам. Суб.; рям.: Леонарда II. Схід сонця 6:59, захід 4:28. — Неділя 7. (25.) Н. 23. п. С., Маркія; рям.: Н. 23. п. С., Геркул. Схід сонця 7:01, захід 4:27.

Почесні члени. Рада громадська з Брідка заіменувала на своїм засіданю дня 31. жовтня с. р. митроп. д-ра Волод. Репту, конс. сов. Галіпа, пов. старосту д-ра Розіна і пов. комісара Ол. Кобилянського почесними членами сеї громади.

Бороноване (волочене) сіножатий. Бороноване сіножатий є одною з найважніших робіт при праві сіножати. На жаль у нас господарі ще дуже мало уживають борони на сіножатах, хіба, як мох вже занадто приляже луку. Коли хочемо мати добре сіно на сіножатах, треба кінче бороновувати. До землі мусить мати приступ воздух, аби ростини ліпше росли. Але для доброго зборонованя не вистарчить звичайна борона, до сего є особні борони т. зв. сіножатні або ланцохові борони. Зуби такої борони не скачуть, але прилягають тісно до землі. Зуби мають два кінці, значить борона може бути уживана на два боки, а дальше кожний зуб можна виймати, та наострити, як притупить ся. Коли бороновувати сіножати? Є два терміни для боронованя сіножатий, а то осінь та весна. У нас, як коли боронують, то звичайно лиш на весну, бо говорять, що в осіні є шкідливе бороноване. Є се хибна думка, бо осінне бороноване оказує ся шкідливим хіба на дуже легких, сипких ґрунтах, а в звичайних усливах є дуже корисне, так що прим. на землях дуже тяжких має більше значіння від боронованя на весну. Виходить се з тої причини, що тоді земля є більше виставлена на мороз, який улекшує дуже вітрениє землі, а також що земля затримує при осіннім боронованю більше зимової вогкості. Дальше в осіні є лекше о коні чи воли до запрягу, та є більше часу на ту роботу. На весні бороновувати сіножати треба передовім на занадто вогких сіножатах торфовистих, де на них по найбільшій часті є шкідливим осінне бороноване. Крім того на всяких сильно прибитих мохом сіножатах. В тій цілі найліпше бороновувати вчасно

весною, коли сіножати в своїй верхній часті (2—3 палі) вже відмерала, а в споді ще є замерзала. В тім стані худоба не калічить дерні, а мох здирає ся цілими платами. Поза тим весняне бороноване треба виконувати тоді, як сіножати добре обіхне з вогкості зимової, аби худоба чи коні не попродали дерні. В тім часі повинно ся бороновувати всі сіножати, навіть ті, що в осіні були дуже сильно бороновані. Можна також бороновувати в літі, по збірці сіна, але се вже не має такого значіння і вартости. Не треба бояти ся занадто сильного боронованя. Сіножати повинно ся так заволоцтити боронами, аж буде виглядати чорна. Бороноване поверховне, як се є у нас звичаю, пущене раз або два рази борони, не може принести пожаданих користей. В осіні і на весну можна бороновувати сильно без страху, лиш в літі не можна більше як раз пустити борону. Бороновувати треба всі сіножати без виімки.

Злочинець. В одній книжці оповідає якийсь учений ось яку дивну історію про звичай і обичай хінського народу: Хінські женихи є цілком незнамі своїм будучим жінкам аж до вінчання. Дві багаті родині подружили своїх дїтей. Першого вечера, по дивних церемоніях, удала ся молода пара до своїх гарних німнат. Коли в оточеню молодих вже нікого не було, нечаяно почула молода пара якийсь шелест над собою. Молодий засьвітязь сьвічку і поліз на висшій поверх, щоб розслідити сей підозрілий шелест. Тут відкрив він злочинця, який побачивши, що его висліджено, кинув ся на нещасного молодого мужа і проколов его ножем. По тім здер злочинець з молодого шлюбну одягу — одягнув ся і — пішов із сьвічкою на дід до молоді. Молода свого мужа лиш одяг раз і то на весілю бачила, отже не могла тепер напевно розпізнати, чи се повернув єї справдішний муж, до неї чи ні? Сей „муж“ став отже тепер цілком спокійно розповідати, що ніби то він мав прогнати з горішнього поверха якогось злодія і крім сего додав, що десь мабуть навіть недалеко знаходиться ся ціла шайка рабівників. Для спокою попросив він задля того молоду о всі її дорожності, які она ему і передала, щоб він заніс їх до свого батька, далеко від злодіїв. Убийник забрав всі дорожності з собою і — вже більше не вернув. Власти, заридили сейчас в сій справі слідство, відкрили винувника і засудили его на смерть.

Оповідки, іменованя і т. п.

3 „Бун. Бояна“. Почавши від суботи, дня 6-го падолиста с. р. будуть відбувати ся хоральні вправи вже о годині 6-тій вечером. — Виділ.

Позір! Заходом кружка аматорського філії гімн. Тов. „Січ“ на Клокичці відбуде ся дня 7. падолиста с. р. в салі при ульці мостовій ч. 630 „Аматорське представлення“. Аматори відиграють народну драму в 3-ох діях Сильвестра Яричевського „Січиде“. По представленю відбудуть ся танці. Початок о год. пів до 8-ої вечером. Музика циганська. Ціни на представлення і вечерняці: I. місце К 3, II. місце К 2, III. місце К 1, партер 50 сот. Зі взгляду, що чистий дохід призначений на будову власної хати, просимо нашу черновецьку та замісцеву інтелігенцію, — щоб прибула численно на наше представлення та тим причинила ся до здвигнення власної хати. Поможіть нам в тім ділі, допоможіть нам, щоб і ми могли сказати за Шевченком „В своїй хаті своя сила і правда і воля“. — Старшина філії гімнастичного тов. на Клокичці.

3 кружка „Жіноча Громада“ в Чернівцях. Пригадують ся, що звичайні загальні збори черновецького кружка „Жіночої Громади“ відбудуть ся в неділю, дня 7. с. м. о год. 3. по пол. в комнатах товариства („Народний Дім“, I. поверх) з слідуочим дневним порядком: 1. Вибір президії зборів. 2. Читане протоколу з попередних загальних зборів. 3. Звіт з діяльности виділу і звіт касовий. 4. Внесена членів. 5. Вибір нового виділу. На случай малого комплекту відбудуть ся збори з тим самим порядком дневним о год. пів до 4. по полудни. — Виділ.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 4. падолиста 1909.

Атени, 4. падолиста. (Кб.) Вчера вечером удало ся жандармам зловити коло Халькісу тих 4 офіцерів марьярки, які були кинули ся із Тібальдосом на утечу. Вунтівника Тібальдоса ще не висліджено.

Мадрид, 4. падолиста. (Кб.) Генерал Маріна, головний командант еспанського війська в північній Африці, доносить, що еспанське військо покидає здобуті місця і вертає назад до міста Мелілі. Сим кінчить ся военний похід Еспанців проти Каблів і лиш задля безпеки остане там одна частина еспанських воєвків.

Париж, 4. падолиста. (Кб.) Із столиці грецької, Атен, доносять, що грецький король заявив, що так довго остане на троні, як довго не буде ніхто нарушувати констатції. Впроцім всі політичні круги Європи знають добре, що уступлене грецького короля викликало би чимале заворушене.

Господарско-крамничий курс

для селян в господарско-садівничій школі Тов-а „Просьвіта“ в гал. селі Милованю.

Щоби піднести урвень загального образованя наших селян, приладити їх до умілого веденя сільського господарства та познакомити їх з основами сільського крамарства і спільництва, устроює головний виділ тов-а „Просьвіта“ господарско-крамничий курс для селян в господарско-садівничій школі в Милованю. Курс сей буде тревати від 20. листопада с. р. до 1. січня 1910. На курсі будуть учити:

I. З сільського господарства. 1. Взірцеві господарські будинки. Хата, стайня, стоцдола, шпихлір, оборони. Розклад господарських будинків на обійєт. Крите господарських будинків. Соломяна стріха, дахівки, бляха. Обезпечене будицків, засобів сіна і збіжж від огню. 2. Город при хаті. Плекане городниці, єї збір і зужитковане. Яку городниву плекати і де плекане єї оплачує ся? Квашене огірків і капуста на продаж. 3. Сад при хаті. Садьба і плекане овочевих дерев. Добір відмін благородних овочевих дерев. Збір і зужитковане овочів. 4. Хмелярня. Плекане, догляд і збір хмелю. Хмелярські спілки. 5. Пасіка. Рамковий ульй. Медарка Штучна вошина. Штучні рої. Продаж меду і воску. Зужитковане меду. 6. Роздроблюване мужицких ґрунтів (комасация). Відводнене піль (дреноване). Зужитковане неужитків. Оброблюване новин. Торфяна земля. 7. Оброблюване землі. Знаряди до оброблювання землі. Покладане стернищ. Вузкі загони. Оране у широкі склади. Глибоке оране, Зибля. Перелогі. Розпруги, перегони, борозди. 8. Чому гноїмо рілю? Ставний обірки. Взірцева гноївня. Гноївка. Людекі відходи. Компост. Приорюване обірки. 9. Штучні навози. Досьвід з штучними навозами. Як купувати штучні навози? Зелені погної. 10. Добір сівного зерна. Як чистити сівно зерно. Приладжуване зерна до сійби Сійба сівачкою. Що робити, щоб зерно не зводилось? Черговане засівів. 11) Сійба збіжж, пастивних ростин і сумішок. Садьба окішних ростин. Промислові ростини. 12) Догляд засівів. Нпцене пільних шкідників. Нищене пільних шкідників, хонт і бурянів. Ржина, збіжжвий сійтий і сперець, перестенець. Що робити, щоб збіжж не вилягало? Градо-

Вже вийшов
Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік „Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях. Головне жерело набути: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В інших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноким висилках.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“ в Чернівцях, улиця Паньска ч. 33, завела в себе так звані домові щаджичі скринжки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишаєть ся в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якій будь висоті.
В ощадности наше богатство!

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улиця Руска ч. 8.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портиєр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: ул. Руска ч. 15.
Філія: ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Дра Райса.
Мірні ціни. Виконанє без закиду.

169 (—) Замовленя з провінції сейчас.

Цінники даром і сплатно.

Уголь камінний і знаряди господарські.

Мимо підвисненя ціни угля на осїнь

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛИ

продає еще в тім місяци уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 К, а краєвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кгр., лосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безпроволочно замовляти уголь в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Січкарні, молотїльні, керати, краячі, плуги, колїсницї, борони і прочі знаряди господарські продає по найприступнійших цінах

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛИ.

(142—л.1)

За готівку значний опуст.

ДИРЕКЦИЯ.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР У ЛЬВОВІ

Контото щадниці почтової 25.261

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услївами від шкід огневих, числїть умірковані премїї за обезпеченя, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Полїси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекурувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письмених господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458.564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Молочне мило

лелїйне з коником

найлагіднійше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обовязком кожного інтелїгентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить

В СКЛЕПІ

„Укр. Видавничої Спільноти“ в Чернівцях, ул. Півнична число 6. (побічна від жиївської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди продають ся прибори до писаня.

ВИНОГРАД ДЕСЕРОВИЙ

солодкий (Chasselas) 5 кїльпо по К 2:50 висилає:

Dr. Horváth в Szentendre (Угорщина). 4—5

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 10 місця дрібним друком (petit). При вількоразових або при річних замовленнях значний олуєт.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміватись що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренаямації неопечатані візьмі від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням почтової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей на анонси марками почтовими не приймає ся.

На часі.

□ Хто мав нагоду бути тепер в тих наших селах, де громадські вибори покінчилися виграним боєм наших людей (а таких громад у нас тепер не мало), той мусів завважати велике одушевлення люду сею нераз справді чудовою его побідою. По виборах в Пłosці кількасот Гуцулів відпровадило Огородніка аж до Путилова а там вже знову вийшли проти них сотки наших людей, аби разом одушевлялись, аби разом радуватись подією, яка серед даних обставин має всі прикмети чудесного і наглого зреалізованя найкрасшої казки. Коли на великім, гарнім вічу в Станівцях н. Ч. станув на трибуні перед двома тисячками зібраного народу, вожд при громадских виборах в недалеких Вашківцях, госп. Георгій Лисан, вибраний тепер одноголосно посадником Вашківців, то нарід, побачивши его тут перший раз по побіді, громадно привитав его окликами: „Говоріть, пане Лисан, бо розумне ваше діло і розумна ваша думка!“

Всім серцем, всею душею тоне припадково присутній при таких нагодах інтелігент в філях сего величавого одушевлення. А рівночасно щось ворухить ся в его душі, щось, що відразу являєть ся ему як тривожна рана і він мовчки, стидячись себе самого, питає себе: „Як довго се одушевлене буде тривати в народі?“

О, так! Годі сей сумнів від себе відігнати. Годі, бо є в душах наших, в нашім серці і умі якась погана струна, — струна що так тісно вяже ся з давнім дійсним рабством нашим історичним, що тепер ще її голос вічно озиваєть ся в нас і вічно

пригадує нам, що ми ще нарід рабський, що в рабства ми ще не вийшли, що думки наші ще нераз є рабські і рабске нераз наше діло. Зависть давного раба у нас ще така сильна, що, не зважаючи на громаду, ми завістю своєю готові звалити кожного, що стоїть перед нами, хоч се вже свій чоловік, а не давний чужинець — пан — володар — безоглядний наш ворог! Психологія раба з всім его деструктивним напором проти колишнього чужого насильного безправства на нашій землі так ввійшла нам в нашу кров, що ще нині, там, де ми вже самі могли би господарити у себе, і де нема до сего ніякої поважної причини, ми готові є, без думки із звичайної рабської зависти, унеможливити і звалити свою силу навіть там, і тоді, де се певно веде нашу справу до трагічних консеквенцій. З другої сторони образ чужих наставників наших нераз затемнює нашим таки вже „власть імущим“ людам ясне і гарне понятє про правдиво добру власть. Одно і друге разом робить нас нераз непридатними, аби ми самі могли господарити у себе... Навіть очевидна хиба передової одиниці звичайно більшої шкоди не творить, коли громада розумна, але рабска зависть громади, її безумство зглядом особи „щасливого вождя“ (чому він, мовляв, а не я?) — се щойно найсильніша верівка, якою тягне нас марево давного і невмирущого покищо раба у правдиву пропасть в нашім громадянським житю.

Так воно на жаль звичайно є між нами. І годі не думати о тім і навіть говорити. А коли так, то ясно, що і очарований одушевленням люду по славно переведених громадских виборах наш інтелігент не без жалю може поспитатись себе

самого, як довго се одушевлене буде між людом нашим гомоніти? Як довго всі побідники будуть творити єдність розумну і щасливу, як довго вожд їх буде їх другом а вони другом его?

Нема покищо ніякої причини впадати в розпуку. Оптимізм — наша девіза, без оптимізму ніхто нічого ніколи великого не зробить. Оптимізм — се ціха всеї нашої української політики на Буковині і ми і тепер, з нагоди громадних побід при громадских виборах, не маємо причини затроювати собі аналізами наше радісне почутє. Тим менше, що тут підметом і предметом є мужики, хлібороби. Всьо, що вони при тих виборах досі зробили, вказує, що в них є розум і совість громадянська. Особисті і політичні вороги між ними звязали ся при тих виборах в один сильний одноступний гурт сердаків. В Вашківцях навіть тєв. кацапів між господарями зєднав Лисан до спільної виборчої акції, в Пłosці станули проти давного режиму навіть найсильніші до тепер мужицкі підпори сего режиму разом з „новими людьми“ в громаді, — почести радних розділено скрізь ідеально між всіх союзників, — начальство віддано всюди найвідповіднішому — а в Вашківцях наприклад встановлено вже, що посадник перед кожним важнішим засіданєм ради громадської має на особних зборах обговорити з тими, що не мають тепер в раді своїх заступників, кожну важну справу, що прийде під обради в раді, має випитати ся їх, які їх жадає до ради і які жалі вони мають зглядом неї?

Одним словом наші хлібороби дали досі знамениті докази своєї зрілості громадянської і совісности. Бажаємо їм, щоби сї прикмети все живі були між ними а їм

Єротеї Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

„З хрестом може бути, що таке стало ся. Хрест був підогнив тай впав, а люди направили тай закопали о ступень далі, але з другого боку плаю. Ви не журіть ся, переночуєте тут а завтра Грицько вас відведе, він знає дорогу на Озеро“.

— Ой ні — кажу — я відпичну тай піду з Грицьком далі, ще нині.

„Гайда-гай, ялось то буде, беріть вперед та обідайте“.

Як раз вивернув, видко, ватаг стаї теплу кулешу з кітла. Дали бриндзі і гусянки. Я ще витяг два готові пструги з кишені, щом взяв з Василевої колиби з собою. Як раз полудне, час обідати. Пообідали ми. На дворі ллє. Кажуть люди: „Ляжте припочати, ви трудні“.

Ляг бим, та бою ся. Чогось мені ся колиба ані руш не подобає ся. Чому? Не знаю. Ялось до сих трьох людей неможу симпатії найти в душі. Але я дійсно трудний, склонив ся на лавици тай задрімав. За хвилю скупив ся, виджу, щем живий. На дворі устав дощ, блисло сонечко. Я схо-

пив ся тай кажу: — Я йду, люди добрі, хто поведе мене з вас, я заплачу.—

„Що вам стало ся, пане? Ви гадаєте, що то на гостинци. Хиба хочете собі по смерть піти“.

— Най буде, що буде, я йду. Тепер трета година з полудня. Справте мене котрий хотє на дорогу. — Ялось не хотіло ся мені в сій стаї ночувати.

„Ваша воля“, каже, ватаг. „Йди, Грицьку, поведеш пана до Шпиців. Лиш вздрите пане Шпиці, тай відійде вам охота сегодня далі йти. За годину, дві вернете ся назад сюда“.

Я попрощав ся і пішов з Грицем. Минули ми хрест, небавом веде плай круто в гору, на Шпиці.

За пів години каже Гриць: „Тепер не збочите ніде. На горі будуть угорські бовгарі, ті справлять вас далі. Най вас Бог проваде“.

Я заплатив Грицькови тай пішов далі в гору. Десь за пів години подібую дійсно двох угорских пастирів з худобою. Страшний псиско кинув ся люто на мене, таки хотів зісти, ледви відборонили люди. Питаю їх як, що, куда дорога?

Кажуть: „Пане, вертайте назад. Адїт, яка страшна хмара ізза Говерли летить. Зараз буде туча“.

Не минуло більше часу, як тільки що оглянув я близше тих двох пастирів з їх

величезним та лютим псом. Обдерті, сильні, страшні хлопці, а ще зі страшнішими величезними булавами в руках. Вбрані не по нашому, не по гуцульски. Пес все кидає ся на мене. Аж тут надлетіла хмара, як сипне, градом, за вбільшки. Як біб! Пастухи скочили під скалу, я причик під парасолем, а пес просто під мене під парасоль, смирно, як ягнятко, забув на свої зуби а мої литки. Худоба вхнюпила голови до землі, в плечі бе град аж відскакує а худоба здрігає ся. За кілька хвилю град перестав сипати ся, але полонина стала біліська. Стоїмо з пастирами по кістки в граді.

— Шож тепер робити, питаю? —

„Ми збираєм маржину, тай ідем в долину, а ви, пане, вертайте назад до колиби, з котрої прийшлисьє“.

— Я піду дальше в дорогу. —

„Ні, пане, не йдіть, жалє нам вас, підете собі по певну смерть“.

Вони збирали худобу і гнали на право в глибоку долину, на Угорщину, а я пустив ся далі в полонину.

Не йшов я більше, як чверть години, щоби переконати ся, що на ніщо моя енергія не здалась. Крок за кроком сапав я ідучи по граді, як по слизькій ріни. Не було що робити, я звернув ся назад, відси прийшов до несимпатичної колиби.

Мене збирала лютє. Надвечірне сонце блисло вправді з поза Говерли, але я вже не

і собі бажаємо, аби так було все в цілім нашій народі! Щоби нам не судилась найтяжша судьба, найстрашнійша клятва: доля раба!

Політичний перегляд.

З комісій.

Вчора відбули ся засідання кількох комісій парламентарних. Комісія залізнична радила над підвищенням тарифу на полудневих залізницях. В ході дебати міністер залізниць подав деякі пояснення, чому незадоволене населення не є оправдане. Вкінці вибрано субкомітет, що має розглянути справу підвищення тарифу на полудневих залізницях. — Комісія соціального забезпечення ухвалила приступити сейчас до спеціальної дебати над пропозицією відносно соціального забезпечення. — В парламентарній комісії „Славянської Єдноти“ прийнято на вчорашнім засіданню одноголосно ось-який внесок посла Шустершица: „Славянська Єднота“ заявляє, що її годі розпочинати переговори з правительством при його теперішнім складі. Навпаки „Славянська Єднота“ готова пособити мирній розв'язці теперішньої кризи і в сій справі перетрактувати лиш з таким правительством, яке подавало би за поруку за таку систему, що жадає певної справедливості для всіх народів австрійської держави. — В соціально-політичній комісії прийнято закон про пенсьованість в такій формі, як се вже ухвалено в попередній сесії.

Засіданне виконавчого комітету німецьких вільнодумних партій.

Вчора відбуло ся під проводом посла Сільвестра засіданне виконавчого комітету німецьких вільнодумних партій. Засіданне було тайне. Із цілої наради оповіщено лиш, що енунація чеські проти національних охоронних законів в німецьких коронних краях прийнято із обуренням і здивуванням, тому що ці закони в жаднім згляді не переступають границь конституції і відповідають лиш дійсним відносинам. — Далше ухвалено ужити всіх средств в цілі відзискання здатності парламенту до праці як на пленарних засіданнях так і в поодиноких комісіях. В протигу слідуєчого тижня відбуде ся пленарне засіданне національного союзу німецьких вільнодумних партій, де придуть під обрану всякі кроки, за допомогою яких мав би парламент відзискати свою здатність до праці.

Політична криза в Австрії.

„Zeit“ в числі з четверга с. т. толкує цікаво причину, чому правительство австрійське, яке досі все так прихильно числилось з Чехами, тепер так рішучо підперло Німців в справі пропозиції відомих чотирох законопроектів німецько-альпських соймів до цісарської савки? Причиною сего має бути не Вінерт, але загранічна політика австрійська, отже вже скорше бар. Еренталь. Іменно як довго

в союзі Австрії з Німеччиною Австрія служила Німеччині, так довго австр. правительство кокетувало з Чехами. Коли ж тепер з нагоди можливості австро-сербської війни Німеччина так сильно підперла Австрію, остання почула ся до обов'язку сильно підперти своїх Німців не оглядаючи ся на Чехів.

Наслідник престоло і угорські христ. соціали.

Молода угорська партія хр. соц. на перших своїх зборах ухвалила вислати телеграму до цісarı і наслідника престоло. Наслідник престоло якотій подакував партії телеграфічно за вірність і пам'ять. Ся відповідь обурила дуже Кошута і його сторонництво, які заявляють, що монарх не повинен переписуватись з політичними партіями в державі. Партія христ. соц. на Уграх не хоче покищо ані самостійного угорського державного банку, ані дальших військових а лиш рівного, тайного, безпосереднього і загального права голосовання.

Нова проба порозуміння.

Коли в ціліх Чехах аж кипить обурення проти теперішнього правительства і кола польського, якого міністри голосували за санкцією для відомих німецьких законопроектів, коли Крамаж виголошує на вічах страшний пламенні промови так, що здається нема вже ніякої кладки між Чехами і спокійним парламентом, Поляки і христ. соціали пробують знову посередити між обструкцією а правительством. Уже в середу вели ся відповідні переговори покищо без рішучих добрих виглядів. Однак крайно песимістичною ситуація не має бути. Поляки впевняють Чехів, що санкціоновані законопроекти німецькі дійсно не змінюють а чеські меншості в тих краях дістануть правну гаранцію для свого життя, коли в парламенті зараз на перших нарадах прийде під обрану нагале внесення Крамажа про правну охорону нац. меншості в краях Австро-Угорщини. Покищо чеська національна рада ухвалила вести з теперішнім правительством борбу. Деякі часописи доносять, що деякі клуби в „Слав. Єдноті“ є за переговорами з правительством.

Військова революція в Греції.

Мимо того, що революція, інсценувана в Греції одною частиною офіцерів маринарки під проводом Тібальдоса, видає ся таки немилі наслідки. В першій лівій прийшло до цілковитого роздору в військовій лідері, якої частина, і то моряки, обстоює при домаганнях Тібальдоса. Далше заносить ся на з'організоване підфіцирів в окрему лігу, з чого пророкує дехто, що із сєї нової ліги вийдуть для грецької держави нові та далекосяглі колотнечі. Взагалі в столиці грецької держави панує велике занепокоєння, побоюючи ся близького упадку династії. Коло королівської палати ульоковано дві ескадри і один батальон війська. Провідника військової революції Тібальдоса і його товариша поручника Дімуліса притовано вчора. Оба мали на собі цивільний одяг. Арештовані не ставили жадного опору. Тібальдоса потягнула власть до відвічальності за політичний проступок, при яким виключена кара смерті.

В справі якості трактовання винуватків публічна оцінка поділила ся на два табори. Одні жадають строгости, щоби острою карою відняти на будуче лишню охоту піднимати оруже проти рідного краю, другі радять, щоби цілу справу трактувати як політичний злочин і ради самого спокою поздержувати ся від жорстокості. Як оно склалось, покищо не знати. Населення вже значно успокоїло ся.

НОВИНКИ.

Чернівці, 5. падолиста 1909.

Навндар. Неділя 7. (25.) Н. 23. п. С., Марія; рим.: Н. 23. п. С., Геркул. Схід сонця 7-01, захід 4-27. — Понеділок 8. (26.) Дмитрія Вм.; рим.: Кор. 4 Муч. Схід сонця 7-02, захід 4-25.

Новий громадський статут в Чернівцях. Перманентна комісія соймова має, як вже постановлено, виготовити новий громадський статут як також нову громадську виборчу ординацію. Дотичні проекти краввий виділ вже передав черновецькому магістратові, щоби сей взяв сю справу під обрану. Новий громадський статут виготовлено на підставі віденського і передарулянского статута. В проекті нового статута звужено дуже значно круг діляння громадської ради. Так находимо ми там багато „справ, що не підлягають рішенню громадської ради“. Взагалі не можна вносити рекурсив до громадської ради. Окрім того має увійти в життя нова інституція т. зв. комісія адміністраційна, що складає ся із 12 вибраних членів громадської ради, званих міськими радними. Адміністраційна комісія є рішачим органом громади у всіх справах самостійного круга діляння, хіба що після статута застережено виразно певні справи з сего обсягу компетенції громадської ради. Сею новою інстанцією взято би громадській раді більшу частку її автономії. Іменоване урядників, постанови про громадський маісток, як також право обсади всіх учительських місць мають належати вже не до компетенції адміністраційної комісії. — Адміністраційна комісія рішає в справах приваєжних до самостійного круга діляння громади, т. пр. в жалобах проти всіх розпоряджень або постанов маістрату як також в таких випадках, де дотепер на підставі особливих законів рішала громадська рада, як друга інстанція. Підчас коли передше отсі інстанції були маістрат, громадська рада і краввий виділ, то тепер інстанції мають іти так: збір маістратських урядників, адміністраційна комісія і краввий виділ. — Так само будуть вибрані особні комісії на передмістях з особною організацією урядників. Для виборчої ординації призначено 3 виборчі курії. На першу курію припадає $\frac{3}{12}$, на другу $\frac{4}{12}$ а на третю $\frac{5}{12}$ голосів. Впрочім підставою є тут пропорціональне виборче право.

Засуд в процесі проти конокрадів Романчуків. Звісна на Буковині родина Романчуків, що на

дивив ся на него. За три чверти години вернув я назад до колиби тою самою дорогою, котрою горі ішов півтора години.

В колибі приймили мене, як би само собою розуміло ся, що я мусів вернути.

„Сушіть ся, пане. Завтра дасть Бог веремя, підете раненько вже з Семеном, той знає добре дорогу на озеро“, каже ватаг.

Я обсушив ся, ми повечеряли і полягали спати.

Рано сьвітило дійсно сонце. Я втішив ся, поснідав, подякував за гостину двома коронами тай пішов з Семеном в путь.

Минули ми той нещасливий хрест і почали знов плаєм в гору лізти. Питаю Семена, чи знає добре дорогу на озеро.

„Вже я її не буду тільки в житю ходити, як ем досі сходяв“, відповідає Семен. Він вже в літах, десь так коло сорок років.

— А відкиж ви сю дорогу знаєте? — „Я робив в Дземброні роками“, каже Семен!

— Та нам не на Дземброню дорога, Семене.

„Вже я за мій провід не буду встиду мати“, відвернув Семен.

Ся бесіда не переконувала мене, але вибору однако не було.

Ступаємо тихо дальше в гору. Навперед нас з правого боку визирає затулиста Говерля, висока 2058 м. Коло неї сюда здійсмаєсь величезна зелена полонина, Данческу.

Не більше ми вандрували в сонцю як з годину. Данческу закутив собі. З него зсуваєсь мрака до нас. В коротці обняла нас густа хмара. Я Семена не бачу, а він мене не видить. Така густа хмара, що навіть плаю не розпізнаю. Ми кличимо ся, аби не згубитись. Часами треба хилити ся і мацати рукою, чи ноги ще на плаю, чи вже збочили. Сідаєм, причікуєм, але не помагає. Хмара обняла нас так приліжно, як мати дитину, хоть ми не тужили за такою мамою. Встаєм, пробуєм іти далі. Часами протягне вітерець, мрака заметушить ся, прорідне на хвилю і дасть провидіти, чи ми на плаю. Такої одної хвилини побачив я себе над стрімкою пропастию. Лиш на пів кроку в ліво спадала гора простою стіною на яких 1000 м. в долину. В мині застигла кров. Кличу Семена. З безодні виростають острі скелі, як турецькі мінарети або ребра якої надземної потвори. Вітром занепокоєна мрака крутить ся поміж тими шпильми сивими клубками або довгими туманами, як гаде, як жадобні жертви духи. Вони ба звивали ся, ба розвертали ся, то злучували ся знову, розставали ся, або розпливали ся. Хвилями займе мрака все а скелі тут виринуть, тут потонуть в сивім морі туманів. Величавий, страшний займавий образ.

Я крикнув трівожно — Семене, а се що? —

„Се Шпиці, пане“.

— Шпиці? — Влучнійше не міг нарід назвати сї скали.

Жаль мені було, що через мраки не

мож було проглянути в цілу глибину страшного яру аж на спід.

Пішли ми понад тою безоднею плаєм далі в гору, аж вилізли на полонину з другого боку того самого яру.

Мраки пронесли ся. Тепер обіймало мое око цілий той глибокий широкий та довгий яр, форми великанської підкови. Шпиці лишили ся в куті яру за ними. Долина яру поросла зеленою травою, там пасло ся в устю до яру стадо коний, далеко, ледви їх видно. Дивне вражінє робить той яр, там десь вічна тишина. „Він власністю якогось гуцула“, каже Семен.

Очевидно повстав той яр з тими шпильками таким чином, що гора з сего боку вивітрила, розпала ся а дощ і внутрішні нори виполокали розсипчасту масу в долині. Лише тверді ті частини тіла гори остались як ребра, в формі отих Шпиців.

Надивившись доволі на той займаючий образ природи, рушили ми в дорогу, відальючись від яру поволи на право. Прийшли ми до скалистої кичери величезної гори. Питаю? що за гора — каже Семен: „Томнатик“. Дивлюся до карти, там стоїть зазначено 2004 м. висоти. Семен звертає попри кичеру на право, а на карті веде наш плай на ліво. Кажу: — Семене, ми сходимо з дороги, ми повинні лівим плаєм іти. —

„Або я веду, або ви ведіть, пане. Я ще за мій провід не мав ганьби тай не буду мати“, відтяв Семен.

Дальше буде.

австрійсько-російським пограниччю в окрестности Топорівців тішити ся славою Гераклів в подвигах конокрадства, дала почин до довгого процесу, що вів ся до вчорашнього дня перед черновецьким судом. Вирок засуду застав вчора. Радник суду Киселиця проголосив его вислід ось-як: 1. Івана Гесте Гаврила Романчука засуджено на 15 літ тяжкої в'язниці, 2. Лукаша Кубашука на 12 літ (з чого треба відняти чотирирічну кару его відпокутовану ним вже в Росії, так, що остається ему ще 8 літ), 3. Антона Костюка на 4 роки тяжкої в'язниці, 4. Николая Романчука на 6 місяців, 5. Марію Романчук на 18 місяців, 6. Танаска Романчука на 18 місяців, 7. Михайла Романчука на 3 місяці, 8. Марію Гелічана 3 місяці, 9. Розалію Костюк на 1 рік, 10. Василя Кущірюка на 4 місяці а 11. Павліну Вішньовську на 7 місяців в'язниці. Прочих (шістьох) оскаржених увільнено.

Середні школи на Буковині. Число публичних учеників у всіх середніх бук. школах виносило на початку сего шкільного року (1909/10) в І. держ. гімназії в Чернівцях 906, в П. держ. гімназії 796, в Ш. держ. гімназії 742, в держ. реальній гімназії в Тугуморі (2 класі) 141, в держ. гім. в Кімполонгу (3 класі) 234, в держ. гімназії в Кіцмани (6 класі) 307, в держ. гімназії в Радівцях 416, в держ. гімназії в Сереті 368, в р. прав. гімназії в Сучаві 927, а в українській гімназії у Вижниці (2 класі) 281. Загальне число всіх публичних учеників в буковинських гімназіях виносило на початку сего шкільного року 5118, а крім сих до реальної школи в Чернівцях вписалось 746. Отже всіх учеників разом було на початку сего року у всіх середніх школах на Буковині 5864. Минувшого шкільного року (1908/09) виносило число публичних учеників у буковинських гімназіях 4510, а загальне число по всіх середніх школах виносило 5229.

Фреквенція на російських університетах. Російські часописи доносять, що число університетських слухачів в Дорпаті, Києві і Одесі зменшило ся сего року о 1200. Російське міністерство просвіти звернуло ся до ректорів сих університетів із запитанєм, яка причина сеї так злої фреквенції?

З кацапського гнізда в Галичині. Про те, що кацапський клуб у соймі викинув посла д-ра Володимира Дудикевича зі свого клубу за нечисті справи (за крадіж грошей та за те, що любив чужі жінки) і про те, що відтак виступили з того клубу послы о. Сенік, о. Колпачевич і Заячук, — ми вже писали. А тепер подаємо нові вісті. На І. с. м. скликав пос. Дудикевич як голова „Русской Ради“ разом з тими послами, що виступили з кацапського клубу у соймі і з одним послом до парламенту д-ром Дмитрієм Марковом — з'їзд мужей довіря з цілого краю. Отже І. с. м. з'їхало ся до Львова кількості кацапів з цілого краю на сей з'їзд. З'їзд „ухвалив“, що др. Дудикевич не злодій, а чесний чоловік, зате „ухвалив“, що всі інші послы з о. Давидяком і др. Королем на чолі — зрадники руської ідеї. Вкінці викинув з'їзд з москвофільської партії отих послів: о. Давидяка, д-ра Королія, д-ра Глібовицького, Куриловича, Ганчаковського, Трача, Криницького і Крисоватого. Тепер 8 кацапських послів викинутих мабуть скличуть собі з'їзд своїх мужей довіря і викинуть з тої самої партії Дудикевича з его сторонниками. На зборах І. с. м. др. Роман Алексевич, адвокат з Косова, поручив гал. кацапам агітувати за маріавітською церквою.

З Топорівців. Топорівський властитель дібр п. Ф. Фішер подарував з нагоди роковин смерті свого батька 100 К для місцевих убогих селян.

Воздухоплавання. Минулого тижня пролетів понад канал Ляманш з Франції до Англії винахідник Гариєр на своєму воздухоплаві. На воздухоплаві товаришила в небезпечній дорозі Гариєр панна Марві. Перелет повіз ся знаменито, тільки при висіданню з воздухоплава панна Марві легко зранила ся. — Оноді вночі прилетів з Неа поля до Риму військовий баллон і мав пустити ся на землю. Очевидно що зараз збігло ся багато цікавих і обстудили те місце, де баллон мав осісти. Поручник інженерії Робетті став розгортати видців і необережно дістав ся під шруб, яка зранила его так тяжко, що в дорозі до шпиталю помер. Крила шруби також поломили ся.

Оповідки, іменовані т а.

З Кучурова великого. Тов. „Січ“ відіграє в неділю, дня 7 падолиста с. р. в Кучурові великій комедію Цеглиньського „Ворожбит“, на яку запрошає ся отсим не лише місцеву, але також і до околиць інтелігенцію. Коли би хто через помилку не одержав запрошення, най уважає ся сего дорогого запрошенням. По представленню слідують танці. Початок пів до 8. години вечером. Чистий дохід призначений на закупно музичних інструментів. — *Комітет.*

З „Православної Академії“ в Чернівцях. Дня 11. листопада с. р. відбудуть ся в льокалі товариства о пів до 2 год. по полудні звичайні загальні збори, на які запрошає ся Вс. членів. — За виділ: *Іван Щербанович*, головт. *Евген Павлюк*, писар.

Подяка. Скоропостижна смерть вирвала нам з лютою безощадністю лютого та незабутнього мужа вар. брата, вуйна і т. д., бл. п. Михайла Рип. де Зоту, надчителя в Драчинцях. Одиною відродою та моральною піддержкою в тім печальнім горю було співчуте людей, що віддали звеличення сумного обряду похоронного тлінним останкам Дорогого Покійника останню прислугу. За отсе співчуте складаємо Всім найширішу подяку. В першій мірі дякуємо Високопреподобним Отцям, відтак Високоповажаним Панам: пп. заступникови пов. шк. ради у Вашківцях, п. комісареві Серфасови, п. директорови Ронгушови, п. рад. де Фльондорови, п. дідичови з Глинці, Виножиновичеві, Вп. Товаришам і всім прочим гостям. Драчинці в падолисті 1909. — *Овечалена родина.*

Подяка. Пан учитель Яворський Вільгельм з Великого Кучурова подарував на „Українську Школу“ 25 К, за що складає ему виділ як найсердечнішу подяку. — *Іван Касуля*, касиєр.

† Посмертні вісті. Вчора о 5. годині рано помер тут нагло на удар серця в 55. році життя вірм. кат. прелат, Кастан Каспрович. Покійник здобув собі задля своєї звичливості між своїми вірними велике почитанє і пошану. Пок. Каспрович засновав перед 14 роками вірменську буреу, якою опікував ся аж до своєї смерті. Був він великим і сердечним другом і опікуном молодіжи, жив все з нею і для неї. Як толерантним був небицьки, найсвідчить хоть би се, що в его буреї, яка все таки мала польсько-вірменський характер, до нині має приміщене кільканадцять наших хлопців. В. 6. П. — Сьогодні, дня 5. лист. с. р. о годині 8. рано упокоїв ся в 26. році життя народний учитель в Бергометі н. Пр., Іларій Андрійчук. Похорони Покійника відбудуть ся в неділю, дня 7. лист. с. р. о 1. годині по полудні.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Субота, 6. падолиста: (по полудні, половина ціни) „Der fidele Bauer“, оперета в 3-ох відслонах Фалля; (вечером) „Der Hüttenbesitzer“, комедія в 4-ох відслонах Опета. — Неділя, 7. падолиста: (по полудні, половина ціни) „Ein Walzertraum“, оперета в 3-ох відслонах Штравса; (вечером) „Mohamedaner in Wien“, шутка в 3-ох відслонах Антропа і Ульрайха.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

М. Т.

Жемчуг багтийського моря.

Селін, Ругія, 18. липня.

Кажуть поети, що нема на світі нічого красивішого, як море... Перед кількома днями я на се здвигала байдужно раменами. Думала я, що тут може бути таке величаве? Вода і скрізь сама лиш вода... Сьогодні бачу, що поети таки мають рацію, і годі навіть виобразити собі щось більше чаруючого, більше пориваючого, ніж море. Що години, а ть майже і що хвили, змінює оно свою поверхню, і щоденно виходячи рано над беріг а цікава, яке оно буде сьогодні? За кожним разом віднаходжу якусь нову подробицю, що мене одушевляє, і мало що не кричу з радости: „Яке-ж се море чудесне.“ І не знаю, коли оно красивіше, — чи таке як ось тепер: спокійне, філі з легоньким шумом біють о беріг, поверхня коло берега синя, дальше переходить в сталеву краску, на ній вузький пас зелений і ясні точки, — чи коли при заході сонця вода рожева, — чи може тоді, як море гніває ся трошки... Все має оно свою принаду, і я завидую поетам, що можуть так легко, а притім так гарно описати кожду філію, кождий промінь сонця, що пробиває ся в його глибині.

„Perle des Ostsee“ зовуть Німці острів Ругію. Чи справедливо — я не можу судити, а що найбільше могу одушевляти ся красою тутешньої природи і радити, що в тім раю доведеть ся прожити півтора місяця. Тут так, гарно, що я вдячна, щасливому випадкові, що загнав мене так далеко від рідного краю, — либонь нате, щоби була в Селіні хоч одна представителька української нації, бо на жаль я лиш тут одинока Русинка, хто знає, може навіть на цілій Ругії. Гірко то що правда, але треба потроха звикати... Першого дня, коли я вийшла над море, низько над самим берегом побачила я кошті украшені різнобарвними прапорами, на мою величезну втіху найшла я між ними і синьо жовті. Віжу, лечу, щаслива, що почую земляків! — Вже три дні не чула рідної мови. Аж тут розчароване: чужинці прикрашують свої атники всілякими красками, а що синьо жовту уважають гармонійною, тож і тут натрапила я на Німців. До тепер чула я лиш бесіду німецьку, шведську, дузьську і трошки російську. Во хотий Ругія найдавніша оселя славянська, славянський елемент цілковито виперли тут більше культурні сусіди.

Культура... Від коли покинула я галицьку Галичину, то слово вічно мені на гаді, і здає ся мов би аж тепер пізнала

я властиве значінє, цілу суть того слова. Коли то перший раз сказала я: культура? Ага вже знаю! В Мисловицях. Довело ся годину чекати. Майже несвідомо повандрувала я поглянути на славу „Drei Kaisersee“, та скоро переконана ся, що крім славного кута, (бо чияж такі цікаві жовніри австрійські, прускі і російські з наїженими багнетами) є в Мисловицях децю інтересніше, хотий не знаю, чому Вадекер про се не споминає? Кільканадцять метрів за стадією стояв потяг залізничний, а ціла громада робітників мила підлога, вікна, шурувала клямки. Я остовпіла. Стільки років їжджу по Галичині і Буковині і щось подібного не бачила, а тут перший крок на прускій землі і така несподіванка. А коли в чверть години ціліше вийшла я до елегантного, чистенького вагону, сказала я собі: культура. І не покидало мене се чарівне слово за час цілої дороги, і з якоюсь втіхою повторила я собі, що їду через культурний край.

Гнет Прусаків над Поляками! Стільки я про се начитала ся, що цікава була побачити, як сей гнет виглядає? Так щож? З вікон поспішного потягу гнету не могла я доглянути, але за то бачила чудові ліси, багаті міста з численними фабриками, прегарні села, за час цілої дороги не бачила я ані разу, щоби кондуктор викидав мужиків з вагону, навіть не чула его піднесеного голосу, щоби ганьбив подорожних, в маленьких містечках не кидали ся властители фікрів на подорожних як пр. у нас в Микулчині або Ворохті і не виривали собі їх. З часописий знала я, що Німеччина зі всіх держав європейських продукує найменше число аналіфбетів; хотий літо і саме у нас найбільший сезон відпустовий, не злибала я там ні шаплерників ні калварійників, все то зложило ся на се, що я з якогось завистю почала дивити ся на сей гнет, а голоси обуреня Поляків видавали ся мені децю пересадні.

Як то пізнати, що я мало вандрувала по світі? Дивним видає ся мені той відрізок порядку і чистоти, дивує мене та маса цвітів по містах аж самій мені сьмішно, коли пригадаю собі перші години їзди в Прусах. Коли побачила я на стації громаду урядників і послугачів елегантно повбраних, а була переконана, що за хвили надїде, двірський потяг, і з него вийде сам цісар або бодай „кронпрінц“, щоби при гуку канонів відбрат чоболиття від народу. Тимчасом минали ми міста, більші і менші, всюди на двірці порядок, а не то кронпрінца, але навіть жадного з безчисленних дрібеньких князів не побачила я тут, кажуть, що тепер горячо і князі не швиндають ся. Відай в Німеччині так завіжди, се єї буденний вигляд.

Чудний край! Призвичаний до шаленої дорожні в Галичині і на Буковині, дивує мене, що ніхто з мене не здирає шкіри, але все плачу богато дешевше, чим дома; в культурнім краю є на все такса, в культурнім краю, отже не в Галичині. У нас на кождім кроці безлічно крадуть. А тут бачила я вагони умиальні з кількома тузинами рушників: хотий сторожа коло них не стоїть, на просторони Мисловиці—Берлін, 9 годин їзди, словами: девять годин, — ніхто не украв ні одного рушника. (У нас в Глібокої до Черновців половину би позабирали).

Але пощо затрою собі властиво кождий спомин порівнанєм про те пекло зване Галичиною? Лучше тішити ся, що бодай через кілька тижнів не буду єї бачити, що жити му серед культурних людей; коби можна не думати? Коби можна забути? Колиж бо все на гаді мій рідний край: Бачу ті прегарні ліси, і думаю про Галичину, бо і у нас могли они бути, як би не лайдачка господарка, і в мені підноситься якійсь бунт, почуваю не перший раз в житті страшний ненависть до сеї злолочи, що стільки віків газдує в Галичині. Поляки нарікають на прускій гнет, але мають бодай культуру від своїх гнобителів, а ми, що маємо?

Ось другий день дороги: околиця на лівніч від Берліна рівна, але гарна; украшають єї ліси і вітрові млини як крила величезних мотилів. Бачу вже піски прибережні. Серед нервового очікування вїзджая до Штральсунду і там бачу перший раз в житті море!... Тепер вельми цікава переправа: наш потяг вїзджая на парохід з шинами Траєст, навіть не чути як починаємо плисти. Я поглянула поза себе: за нами широка смуга дороги а радше води. Двадцять хвиль їзди і ми на острові І знов минаємо містечка і села, ліси і скали, в Берген пересїдаємо на малу вузкаторову залізницю, година їзди, — і Селін. Ще трошки часу, нїм найду мешканє і улаштую ся на новім газдістві і ось я вже як би дома, якби в своїй хаті! (Дальше буде.)

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 5. падолиста 1909

Царгород, 5. падолиста (Кб.) Вчора по полудні посвячено торжественно новий двірцеві анатолійської залізниці при участі членів дипломатичного корпусу як також численної публіки.

Дрездню, 5. падолиста. (Кб.) По переведенню тісних виборів буде друга палата станів складати ся із ось-яких партій: 30 консервативних, 28 національних лібералів, 8 вільнодумців і 25 соціальних демократів.

Звичайні загальні збори „Каси позичкової і щадничої“ для громади Драчинці відбудуться в неділю, дня 14. падолиста с. р. о год. 11-й перед полуднем в „Народнім Домі“ з сліду- ючим дневним порядком: 1. Прочитане протоколу з попередних загальних збо- рів; 2. Вибір касиєра; 3. Евентуалія. — Старшина.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німець- кій мові, що заступає інтереси україн- ького народу перед культурним сві- том, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обов'язком кожного ін- телігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністра- ції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить

В С К Л Е П І

„укр. Видавничої Спільноти“ в Чернівцях, ул. Пивнична число 6. (побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди продаються прибори до писання.

ВИНОГРАД ДЕСЕРОВИЙ

солодкий (Chasselas) 5 кильо по К 2-50

висилає:

Dr. Horváth в Szentendre

(Угорщина).

5—5

Уголь камінний і машини.

Мимо підвиснення ціни угля на осінь

Спілька для господарства і торгорлі в Перемишлі продає ще в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 Кор. а краєвий по 130, 140 і 150 Кор. за 10.000 кильограмів, лосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безпременно замавляти уголь в Спільці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Машини до виробу дахівок цементових і т. п. спеціальні фарби цементові, оливу до смавання форм і цемент І. сорти по конкурентній найнижшій ціні доставляє Спілька для господарства і торгівлі в Перемишлі.

(142 — л. 2)

ДИРІНІЦІЯ.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

унїа мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна- менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1 а теперішня ул. Дра Райса.

Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовленя з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДЖІСТЕР

Контю щад- ниці поштової 25.261

у ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услїями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпеченя, ліквідує шкоди безпременно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Полїси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицка Каса Ощадности, Руска Щадница і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекурувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865,540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324,104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, уліця Паньска ч. 33, завела в себе так звані

домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму від- дається П. П. Клїентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якій будь висотї.

В ощадности наше богатство!

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, уліця Руска ч. 8.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 3 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальцевої стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (петит). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині.

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2. Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надсилає по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламці неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

На часі.

II.

□ Є такі справи, що вони вічно у нас на часі. Здавало би ся: хто-ж заперечить наприклад, що вічно треба всім нам пам'ятати о тім, що лиш власним трудом, власною важкою, плановою і консеквентною роботою у всіх напрямках, побільшуючи наше матеріальне і духовне народне майно і заставляючи до праці всюди, де лиш треба, тисячі наших голів і рук, — здобудемо собі право і силу на своїй землі, що лиш в той спосіб здобудемо для себе всьо, що нам тут по справедливості належить ся? А предсі в такі, що і о тім забувають.

Одні з них бачуть всьо спасене в п о с л а х. Всьо мають зробити і зроблять посли. Аби обіч такого Василька потребував ще трудити ся для рускої справи на Буковині кожний, дословно кожний наш мужик, учитель, професор, священик, урядник, купець, студент, — се декому рішучо не може в голові помістити ся. Що-ж тоді, мовлять вони, буде робити Василько і Стоцький?

Інші знову надіють ся всього від самого вже таки п р а в и т е л ь с в а. Правительство має нам дати величезні субвенції для всіх наших існуючих і будучих товаристів і на що їх нам лиш треба, — правительство має зробити з нас великих людей, одним словом правительство має так журити ся нами, аби ми мали рай на землі.

Треті вірять в одно лиш: в т з в. п о л і т и к у. Політики в їх розуміню се посли і правительство разом. Як ті дві сили

мудро з собою поговорять (а Василько уміє, кажуть з правительством на розум говорити), то всі ми вже з спокійною совістю можемо спати, бо вся благодать сама вже до нас прийде. Як би так наприклад правительство не спішило ся з тою благодаттю, то Василько, думає собі шановний патріот, вже дасть собі з ним раду. Збере коло себе відповідну компанію послів і счинить в парламенті таку бучу, що зараз змінить ся неприхильна зглядом нас система правительствена на прихильну. Ся думка, що в парламенті українські посли (з Буковини і з Галичини) усуненем першого ліпшого міністра або краєвого президента чи там намістника, без ніякої нашої праці можуть нам дати зміну системи, се найбільш дїтвацький і найнебезпечніший політичний принцип наших політикантів. Коли в Галичині звичайний патріот (а і там таких є ще дуже много) думає собі, що нагло Русь стане щаслива, коли лиш намістником галицьким стане якийсь архикнязь або генераль, коли там такий патріот (навикнувши до того, що Господа Бога представляє він собі як дуже подібного до себе, а парламент як страшний суд, в яким центральне правительство на подобу Господа Бога судить по справедливості, роздаючи нагороди покривдженям в Галичині і караючи кривдників пляхотско-польських) думає собі, що ex Vindobona lux осінить нас і що там українське горе без ніякого труду всего укр. загалу покінчить ся, бо вимагає сего справедливості, то витолкувати се можна ще тим, що велику участь в загальній українській політиці в Галичині ще по нинішній день має священицтво. А в нашій політиці священики не верховодили ніколи. Чо-

му-ж такі дїтвацькі погляди мають жити і рости у нас?

В Галичині не дають спати Українцям — Поляки і правительство. Поляки не дають їм спати тому, що маючи (і без підпори правительства) більшу економічну і культурну силу і більше політичної зрілості, на кождім кроці давлять їх і розширяють безоглядно своє посідане коштом слабших в Галичині Українців, — а правительство пробуджує вічно тамошних Укр. тим, що числячи ся в своїм власнім, цілковито зрозумілим інтересі більше з тамошніми Поляками, ніж з Українцями, підпирає Поляків навіть проти Українців. Сей ворожий напір все таки має і ті добрі наслідки, що там обіч таких патріотів, що всю свою надію покладають лиш на т з в. чисту політику головно послів до сойму і до парламенту і які всьо спасене бачуть в грімких негативних криках на вічах і на празниках (лайдаки, мовляв, Поляки, ганьба їм і т. д.) або в політиці розпуки то знову в такій сумнівній моральній сатисфакції, що мовляв все таки по стороні Українців справедливість а по стороні Поляків неморальне, плюгаве насильство: — що все таки є там ще між Українцями і такі люди, що всіма силами старають ся в кождім напрямі довести укр. нарід в Галичині до сего, аби він став фактично рівновартним чинником в краю і в державі з Поляками, бо лиш в той спосіб напевно можна буде примусити правительство, аби воно таки напавду змінило свою систему зглядом них.

У нас нема такого батого, отже тим частійше мусимо ми накликати наших людей, аби вони пам'ятали, що лиш в самих нас лежить ключ до нашої сили і до

Бретея Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Даліше.)

Я замовк. Думаю собі, як він так рішучо говорить, то мусить добре знати дорогу.

Пішли ми лівобіч кичери камінистим плаєм, а за час веде плай поміж чигір полониною в долину. Там далі, виджу, спадає полонина геть у діл без сполучення. Десь з обіча видобуває ся дим. Туда даліше на полудне в долині виджу ріку тай якесь велике озеро голубіє.

— Що то за озеро генде, Семене? — „То“, каже, гать в Дземброні!“

— Таже нам не на Дземброню дорога, Семене, тай гать в Дземброні лиш як добре корито, а не як ото озеро. Ми блудимо Семене. —

Семен мовчить. Ще йдемо якусь хвилю і видимо, що полонина кінчить ся, спадає стрімко в долину.

— Семене, вертаймо до Томнатика, а відтак підемо плаєм на ліво, як я казав. Пора полуднішна, ще час. —

Завертає Семен, близимо ся до кичери Томнатика. Тут починає Семен крутити ся

кочилом. Коло одного каменя завертає вже третій раз і не видить того. Я виджу, Семена взяв ся блуд, він не в силі розпізнати, де він є.

— Стій, Семене, тепер вже я буду провадити. Вертаймо назад туд, де дим було видко, там довідаємо ся, куда нам дорога. —

Семен затає хвіст під себе тай йде за мною. За димом дійшли ми до якоїсь застайки. Білий пес дав знати, що ми надходимо. Із великої застайки вийшов чоловік, став тай очікує нас спокійно. Виджу не наш чоловік. Капелюх иньший, киптар инакши шитий, гачі білі, в долі вузкі, пристають до ноги.

— Слава Ісусу. —

„На віки Богу слава“.

— Де ми є, чоловічку Божий? —

„Прошу до застайки на полуденок, там розмовимо ся“.

Сіли ми. Чоловік вивернув мовчки кулешу, поставив горщик гусянки тай лошки.

„Прошу, чим можу“.

Ми попоїли. Питаю: — Що то гень за ріка? тай то озеро? —

„То Тиса, а то гать на Тисі“.

— А змилуйтеж ся! Таже Тису й Говерлю лишили ми рано за собою! Семене! Як провадили ви мене? —

Семен спустив ніс в долину.

„Відкиж йдете ви, тай куда дорога вам пане?“ питає бовгар.

— З Ворохти на шебенівське озеро, — кажу ему.

„Ви ще можете сьогодні на ніч зайти на Озеро, я знаю добре де воно стоїть“.

— Дуже добре, що знаєте. Ви будете так добрі відвести мене туд, я заплачу вам добре за провід, — кажу ему.

„Жаль мені, пане, але я відси не можу рушити ся від маржини. Я тут сам оден, а оттам в тім чигорі чатує воріг на худобу, лиш відійду, так возьме, а я піду до кріміналу, бо то жидівська маржина, я слуга“.

— Та вжеж не дасьте мені тут пропадати, чоловічку добрий, якось конечно введіть мене відси. —

„Отак, як ви сьогодні із Семеном, так само зійшов тогид в цес час оден капітан зі своїм „фурішіцом“ на мою застайку. На отім місци, що й ви, сидів і він тай жадав так само, щоби его повести на шебенівське озеро. Я так само і ему сказав, що не можу відси рушити ся. Він задумав ся, а в решті питає: А ти жовнір? „Жовнір“, кажу. Він схоплює ся, тай гримить: „Гаптах“! Я став стовпом. Він знов: „презентір“! Я рукою до капелюха. Тепер комендереує: „рехцум, марш!“ Я пішов в плай, а вони оба за мною. На ніч привів я їх на озеро, там заплатив капітан мені, а я вернув ся ночию сюда та застав, Богу дякувати, маржину щасливо цілу. Але міг мене той марш і до

справедливості зглядом нас, що анї послі самі без громадної, щирої, важкої і розумної праці загально не зроблять за нас всього і не запевнять нам добра на будучність, анї правительство не буде всміхати ся приязно до наших гарних очей, коли ми силою своєю не змусимо его шанувати нас і числитись з нами.

Праці у нас страшенно багато. Наші просвітні товариства мусять почати ширше і глибше і правдиве житє, хліборобство наше мусимо поставити на цілковито ліпший лад, економічно мусимо наш нарід двигнути, нужду і темноту мусимо вигнати з нашої землі, політичну освіту і організацію мусимо перевести у себе, мусимо видобути з нашого народу тисячі інтелігентних людей, якими треба нам вже тепер конечно обсадити всі уряди на нашій території, культуру нашу мусимо скріпити, аби не бути лиш в найліпшій разі вдоволені матеріально хамом, мусимо витворити в себе правдивий, модерний нарід так, аби могли ми вдержатись на поверхні серед теперішнього промислово-бюрократично-капіталістичного ладу і серед теперішньої світової духової культури. Ось поле до попису для всіх щирих і трудящих, для всіх, що розуміють свій обовязок зглядом свого і народного діла не лиш зглядом сьмішного пустомельства ітого патриотизму, що в радше гумбугом ніж роботою. Так і хотілоби ся йти від патриота до патриота і стрепенути его гримким зазивом: чоловіче, не жий пусто, бери ся до роботи, вчи ся працювати для народу і працєю, не жури ся дурно, не роздумуй багато, роби! Не шукай собі „високої політики“ а роби ретельно, те, що найблизше тобі, що серед даних обставин є може навіть твоїм обовязком не лиш патриотичним обовязком!

Роботи багато — а інтелігентних людей у нас так мало. Всі уряди даремно ждуть на нашу молодіж і для кожної народної роботи за мало маємо інтелігентів. Товариства наші, вся наша робота впала на одиниці, а тут великої громади тепер вже треба-би. В будучині — тим більше. Отже най гризуть ся Німці і Жиди переповненням гімназій наших і університету, ми тим не журім ся, бо нам інтелігентних людей наших дуже треба. І не лиш бюрократів, але ремісників, купців, і всяких адептів вільних професій треба нам багато і конечно. Треба їх нам до

великої роботи, без якої нарід вяне і гине. А покищо най роблять сю роботу широко і заповідливо всі, хто лиш є між нами і хто гнилою колодою не хоче влятись по сьвітї.

Політичний перегляд.

З державної ради.

Субкомітет залізничної комісії прийняв ухвалу, в якій висказав свій жалїзза підвищення тариф на полудневий залізничний. Правительство повідомлене про провізоричне розпоряджене відносно підвищення тариф як також про винятє тариф для експорту і імпорту з під підвищення прийнято до відома і завізвано правительство не допустити на жаден спосіб до підвищення фрахтових тариф для средств поживи. Субкомітет не міг однак найти нічого, що давало би ему причину назвати підвищення тариф на полудневих залізницях протиконституційним кроком. — „Slavische Korrespondenz“ доносить, що „Славянська Бднота“ дала послови Вуковичови повновласть поставити в палаті послів наглий внесок, в яким завізвано би правительство постарати ся о то, щоби міністерство залізниць так довго не ухвалювало на лінії Kaschau-Oderberg жадного підвищення тариф анї жадних інших концесій, доки угорське правительство не докінчить будови залізничної лінії між Оупліном а Пригадічом. „Slavische Korrespondenz“ додає від себе, що сей наглий внесок не має обструкційної цілі. — На вчерашнім засіданю комісії для соціального обезпеченя міністер внутрішніх справ барон Гертих заявив, що правительство не противить ся тому, щоби комісія соціального обезпеченя була перманентною, він буде навіть заступати дотичну ухвалу парламенту у палаті панів. Комісія розпочала опісля спеціальну дебат у над предложенем про соціальне обезпеченя.

В справі дорожнечі поживи.

Як звісно, ухвалено в палаті послів з приводу наряд над наглими внесками в справі дорожнечі поживи назначити комісію, що складала би ся із 52 членів і мала би, розглянувши сю справу докладно, в протязі 6 неділей внести в палаті відповідні пропозиції. Однак від того часу не було ще жадного пленарного засіданя і годї було перевести вибори до сеї комісії так, що парламент не може зробити щось в сій справі. Тому президент др. Паттай задумує скликати пленарне засідане парламенту, на дневний порядок якого мав би прийти лише вибір членів сеї комісії, почім засідане мало би ся сейчас скінчити. Др. Паттай розпочне небавом в сій справі переговори з предсідателями поодиноких партій. Годї припустити, щоби се ему вдало ся, бо всі провідники парламентарних партій знають добре, що вже сама поява правительства з міністром рільництва — якого президент мав би на сїм засіданю представити послам — викличе сильну обструкцію. В таким випадку виринула би знов небезпека замкнення сесії. Правдоподібно др. Паттай підожде із скликанем засіданя до того часу, як вже покінчать ся переговори в цілі приведеня

до порозуміння між поодинокими партіями тому, що пленарне засідане знівечило би дотеперішні, хоч малі, успіхи в переговорах.

З Угорщини.

По засіданю міністерияльної ради в четвер заявив президент міністрів др. Векерле заступникам преси, що міністри радили над політичним положенем і будуть в п'ятницю продовжати свої наради. На продовженю міністерияльної ради в п'ятницю не прийшло до згоди між поодинокими членами угорського кабінету. Др. Векерле удасть ся правдоподібно до Відня, щоби адати цісареві справу із дотеперішних безуспішних переговорів та наряд.

Члени партії незалежисимців одержали запрошеня на банкет, що має відбутися в неділю в честь Кошута. На банкеті явить ся також граф Апошій. Доносять, що тут ходить о енуційцію для Кошута і проти Юшта, який того самого дня має здати справоздане із своєї діяльності. — В клубі партії незалежисимців обговорювано вчєра справу запрошеня на Кошутівський банкет і названо такий крок не лиш атентатом на прихильників банку, але заразом також на єдність і спільну роботу цілої партії незалежисимців. Президент Юшт заявив, що се змінює его погляд, що в теперішній фазі угорської політики треба конче радикального поступованя.

Однак точка тяжости находить ся тепер у Відні. Коли корона поставить ся на негати́вне становище, зн. не склонить ся до жадних концесій, тоді нема що сподівати ся мирної розвязки в Угорщині анї якої нової парламентарної констеляції. Если-ж планований кабінет Андраші-Кошут одержить сподівані концесії, то можна надіятися, що більша часть партії незалежисимців піде за Кошутом і справить ся скоро з прихильниками президента Юшта, коли-би сї пішли навіть в найострійшу опозицію. Власне ся їх остра опозиція потягнула-би за собою ті наслідки, що проти них злучили-би ся всі умірнені партії в одну сильну організацію і тим самим подали-би сильну запоруку, що переведеть ся бажані короною реформи. Та се врешті лиш комбінації, бо все зависить від послідного слова корони і концесій, які зможе вона зробити наслідникови дра Векерлього.

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. падолиста 1909.

Календар. Поведілок 8. (26.) Дмитрій Вм.; рам.: Кор. 4 Муч. Схід сонця 7:02, захід 7:25. — Вівторок 9. (27.) Нестор, Дмитрій; рам.: Теодора М. Схід сонця 7:04, захід 4:24.

Підвишене залізничних білетів. Вістник розпорядків для залізниць і пароходів приніс оголошеня, що з днем 1. січня 1910 р. входить в житє нова особова й товарова тарифа на австрійських державних залізницях. Підвишене се дуже значне, особливо на білетах третьої класи! Тепер 10 нільом.

кріміналу завести, бо медвідь неустанно вештає ся сюда коло маржини“.

— На жалє не могу я вами комендеувати, як капітан, але я більший пан, як капітан і я вам ліпше заплачу, як він, лиш виведіть мене відси на озеро. —

„Не могу, пане. Але я вкажу вам так дорогу, що ви самі трафите тудя“.

— Кажіть же, а я собі запишу, як що за чим приходить. —

„Ви зійшли з хребта полонин сюда на угорське обіча гір. Тепер не будете тудя вертати, а підете вже сими обічами плаєм далі, угорським боком. Я відпроваджу вас на сусідну полонину. Нею зайдете до „скотарок“, а там найдете вже когось, що вам вкаже дальшу дорогу“.

— Колиж так, то най буде вже й так. Вставаймо тай ходім, день втікає. А ви, Семене, вертайте назад на Томнатик, відтам вже чей не зблудите до колиби, як зі мною зблудили. Маєте ваших 60 крейцарів, які я мав дати в Тибенім, а як прийдете в село, то допитуйте ся за того пана, що літом перебуває на озері, чи він ще живий, чи пропав у горах. —

Бовгар слухає спокійно, як я розказую Семенови а в кінці каже: „Пане, ви так не кажіть, ви не зайшли межі злі люди, ви тут межі добрими людьми. Ні волос не спаде вам з голови аж до вашого місця“!

Я попрощав мого славного провідника,

він вернув плаєм, а я пішов з новим провідником в противну сторону. Вперед розказав бовгар своєму псови не рушати ся з місця, не спускати ока з маржини.

По короткій крутанині по пасовиску зійшли ми на виразний плай. Від попередних дощів плай був вогкий. Коли ми зійшли на плай, став мій провідник тай каже: „Дивіть, пане? Видите, які сліди, тай скажіть самі, чи могу я на довше відступити від маржини? От яка велика тяжка лаба! А там, видите сліди двох толуків (молодих медведів) за старою. Або сегодня рано, або вночі завандрувала сюда в отой чигір під мою стаєю тай чатує. Найбим лиш відступив ся, так зараз нападе на маржину, а я мусів би тяжко відповідати“.

Аж мороз іде тілом, коли оглядати тоті величезні сліди медведя на людській дорозі. Я приглянув ся їм докладно. Та ще довший час можна було їх бачити на тім плаю.

Так ішли ми оба з годину, мовчки плаєм, аж зійшли обічем на другу полонину. Тут повторив мені чоловік, ще раз як куда маю далі йти, я заплатив ему і попрощав ся з ним. Пішов я знову сам далі. Ішов так яких дві години, аж вийшов на якусь кічеру, де плай згубив ся в траві. Став я й зажурился, нема кого спитати, куда звернути свої кроки? Стою отак, та роззираю ся затревожений, чи не найду де якого знаку, куда мені дорога. А тут хмара

розстелилась тай накрапати починає. Аж дивлю ся, отам в долині пасуть ся телятка. Небавом надбігло до них якесь дівчатко. Я аж плеснув в долоні з утіхи.

— Донечко, донечко! Підійди, дитинко, до мене, — кличу в долину.

Дитина зупинила ся, глигнула в гору і побачила мене. Махаю рукою до себе, а тут потерпаю, що дитина з переляку втече від мене. Хвилинку роздумувало дівчатко, що робити, потім рушило тай побігло просто вперед і зникло поза скалу. Я з напруженем глядів в ту сторону і непокоїв ся думками: чи вийде, чи не вийде, дитина? Властиво був я майже певний, що дитина втекла від мене. Дивлю ся, а дівчатко виринає через час із за скали і звертає кроки до мене в гору. Я сам собі не вірив, але дитина таки наближалась до мене. Не спускаю ока з неї. Виджу, десь так дванадцятьлітня дівчина. Прилізла до мене, я цілую єї з утіхи.

— Донечко, диви ся, тут губить ся плай в траві; куда йти мені, аби плай найти далі на озеро? — Дитина вдивилась мені щиро в очі тай каже: „Я ще маленька, я не знаю, що вам сказати, але ходіть зі мною тудя в долину, там на скотарках хтось буде тай скаже вам куда йти“.

Я зрадів, почувши за скотарки, взяв дитину за ручку і пішов за єї проводом.

Дальше буде.

коштує 30 сот., від нового року коштувати ме 40 сот.

Арештоване д-ра Кона. На днях арештовано тут д-ра Кона, асистента при заведенню для хемічного провірювання поживи. Дра Кона підозрівають, що причинив ся посередню до невідомого убійства одного властителя гостиниці в Празі. Жена сего властителя, Катерина Краль, оставала перед двома роками в дружних зносинах з д-ром Коном. В вересні с. р. мала стрітись ся пані з др. Коном в Дрездні і тут мала она ему скажити ся, що її чоловік слабкий і незносний і що для того хоче она вже раз позбутись ся его. Катерина Краль попросила Кона, щоби він як найскорше постарав ся для неї о добру отруту для мужа. Із Дрездні поїхала пані Краль до Праги, а др. Кон до Черновець, де одержав місце асистента при заведенню для провірення поживи. Нечайно повідомила телеграфічно сими днями пражска поліція тутешню, щоби сейчас арештувати д-ра Кона, бо він мав причинити ся до невідомого впрочім отруєня мужа пані Катерини Краль. Сегодня передасть д-ра Кона черновецька власть пражскому карному судови.

Довго прожив. В Мишишівцях помер сими днями чоловік, який прожив 121 літ. Покійник держав ся до самої смерти на здоровлю добре і служив при війську ще за цїсаря Франца. Коли теперішній австрійський цїсар вступив на престіл, чоловік вже числив тоді около 60 літ жити.

Галицькі мужики-латинники проти польської школи. В 44. числі „Свободи“ заявило 25 підписаних мужиків проти закладання польської школи в Ямниці-сїдлующий протест: „Ми громадяни Ямниці (станіславського повіта), закладаємо отсим грімкий та рішучий протест проти закладання польської школи в Ямниці! Ми належимо до римокатолицької віри, але ми були і в Руськи (Українці)! Ми заявляємо, що хочемо і на будуче посилати свої діти до руської школи, яка є в Ямниці! — Ми протестуємо проти того, щоби нас уважали Поляками і заклали для нас польську школу! Ми уважаємо се насильством і заявляємо, що хочемо виконати насильство і заложено у нас польську школу, то ми не будемо посилати до неї свої діти. Наші діти ходять і будуть ходити до руської школи!“ Ямниця, дня 10. жовтня 1909. (Підписи).

Кілько маємо руських часописів? Всіх українсько-руських часописів є 57. З того в Галичині 23, на Буковині 5, у Відні 2, на Угорщині 2, в Росії 8, в Бразилії (Америка) 1, в Канаді 3, а в Сполучених Державах півн. Америки 5. Дневників є 5 (3 в Галичині, один на Буковині і один в Києві).

Оповістки, іменованя і т. п.

Заповіджені віча в Садагурі (на неділю) і в Нічмани (на понеділок) відбудуть ся навіть і при найбільшій непогоді!

Громадські вибори в Бергометі н. С., які мали відбутись в четвер м. т. викликали таке заворушення при самім акті виборів, що староста Др. Ёх, який принаком переїздив тоді через сю громаду, перервав сї вибори. Партия, яка була в меншості, хотїла іменню насильно вдерти ся до льокалю і опанувати урну виборчу. Обі партії мають лиш льональний особистий характер, а не політичний. Повновні вибори відбудуть ся мабуть аж в зимі. В четвер ситуація була така, що як би не Др. Ёх, то мабуть прийшло би було до нещастя. Ё всяка надія, що до зимі обі сторони порозуміють ся і успокоють ся.

Загальні збори тов. „Буков. Боян“ відбудуть ся в неділю, дня 14. с. м. о год. 4-ій по полудни в комнатах товариства. Порядок денний слїдующий: 1. Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів; 2. справозданє з діяльності видїлу; 3. справозданє касове; 4. зміна статуту; 5. вибір нового видїлу. Наколи-б не явилось ся достаточне число членів, то другі збори відбудуть ся з тим самим порядком денним о год. пів до 5-ої по полудни. — Видїл.

3 укр. акад. тов. „Союз“. Вечерниці з танцями, які товариство „Союз“ уряджує в неділю, значить сегодня, в сали „Народного Дому“ заповідать ся чудово. Сала окрашена зеленю та цвїттами, стїни оздоблені гербами товариства чимало причиняють ся до милого вражїня. Окрім того славно звїсна циганська музика вже настроєє свої інструменти, щоби з цілої ночі зробити для нашої веселої ви. публички коротеньку та милу годинку. Видїл.

Вінчанє проф. Василя Сїмовича з п. С. Ільницькою відбуло ся в суботу, д. 6. с. м. перед полуднем в черновецькій гр. прав. катедрі.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Неділя, 7. падолиста: (по полудни, половина цїни) „Ein Walzertraum“, оперета в 3-ох відслонах Штрауса; (вечером) „Mohamedaner in Wien“, шутка в 3-ох відслонах Антона і Ульрайха.

□ Проф. др. Тома Ахелїс. Начерк соціології. В додатку: Понятє соціології по Зім-

мелю. Загальна бібліотека ч. 18—20. Накладом „Галицької Накладні“ Я. Оренштайна в Коломиї. Стор. 160. Цїна 90 сот. Ся праця др. Ахелїса має ту добру сторону, що подає коротко дотеперішні результати соціологічних дослідів, подає відношенє соціології до інших наук, її методи і принципи. Книжечку сю поручаємо всім нашим читачам.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

М. Т.

Жемчуг балтийского моря.

Селін, Ругія, 18. липня.

(Далше.)

Цїла Ругія окружена вінком купелевих місцевостей, з котрих найменше Селін. Се малесеньке село має в зимі 600 мешканців; в сїм сезоні є нас тут 12000 гостей. Прегарні тут віллі, украшені пишними рожами з видом на лїс і море, — елїгантні готелї, реставрації, читальня з множеством часописів, взірцева випожичальня книжок, гарні склепи, lawn tennis, кілька оркестрів, а передовсім лїс і море. Не забуду ніколи першого вражїня: стрімка скала нагло уривала ся а перед собою побачила я величезну сїру поверхню, на котрій розсіяні були білі точки (вітрильні човна) і чорні стовпчики подібні до знаків окличників (се були сїти на рибу). В середині візував ся в морі довгий міст, на початку від берега склепи, на самім кінці (Brückenkopf) реставрація. З моста вели сходи на великі платформи: пристані для пароходів і човників. По однім і другім боцї моста величаві забудовані купелеві.

Ідучи тут а одного бояла ся: нудьги. Сидїти цілий день над морем і віддихати — се троха скучно. Тепер переконаю ся, що як ві всім, так і в тїм не мала я рації. Цїлими годинами відвляю ся в морі і не то що не навкучить ся мені, але противно нахожду в тїм величезну приємність. На морі вічно рух: коло берега стоїть кільканайцять човників, і всі они завсїгди заняті; швандяють ся поперед очі як маленькі лупини з орїхів. Вілені вітрильні човники відбивають гарно від зеленої поверхні, а там далше колишет ся на філах більший човен з червоними скірїними вітрилами; се рибаккий човник. Зближає ся пята година: приїжджає поспішний парохід Фрея. Люблю незвичайно дивитись як він зближаючи ся до пристані, хоть дорога веде просто, заточує величезне колесо. В тїм місці є підводні скали, отже він мусить їх обїзджати.

А не хочу дивити ся на воду, є инше занятє: здїймаю черевики, і вандрую шукати в воді муселів. Або кидати в воду камінці! Я не припускала навіть, щоби в тїм могла бути така приємність. Камінь з плюскотом падає в море, а гомін відбивав ся в прибережних скалах. Ё отже занятє на цілий день, а час минає скоро, може навіть за скоро...

25. липня.

За кілька днів кінчать ся в Берліні фєрії і богато гостей вертає в своїє. На пращанє гостей і на закінченє сезону уряджено вчера ілюмінацію моря. На високім березі моря запалено огні всілякої краски; свїтло їх відбивало ся в морі що раз то иншою барвою. Наперед червоне перейшло відтак в помаранчеву, далше жовту і зелену краску; на другім кінці гори запалили огонь синій, і одна половина моря була червона, друга голуба. Відтак получили разом огні, або зміняли доволно барви. Вода мїнила ся всіми красками веселки. Нараз всі свїтла погасли і темноту перерїзували огністі вужі, підїтали високо, високо, відтак заточували більший або менчий лук і спадали з легким шипотом у море. Ракети як спадаючи звїзди підносили ся до гори і відтак розприскували ся на тисячі дрібних іскор. На останку почав падати огністий дощ. Гости позапалювали ріжнobarвні лампїони і пївно в ночі було видно в долині якби друге огністе море.

Я не бачила щасливіших дїтей, як в Селїні. Якось їх тут виховують инакше, більше свобідно, ніж у нас на все їм позвляють, а мимо того не доводилось мені адібати милїйшої дїтвори.

Яка ріжниця в поведеню їх і наших дїтей. Порівнаю лиш захованє дїтей у нас на прогульді, себ то там, де дитина повинна найти якусь приємність. Вистроїть дитину як куклу і що хвиля увага: Не оглядай ся! не показуй пальцями! не здїймай рукавички! а вже анї гадки нема, щоби оно сіло на траві або пограло ся піском. А тут? Я не чула подібних приказів. І уживає собі дїтвори! Пісок, каміне, маленькі човники, кусини дерева, мушлі, все то їх царство. Цїлими днями ставлять мости з каміня, сипають насипи з піску, хляпають ся в морі, а замочить котре з них суконку, то не сварять, не кричать, але здїймають, і доки не висхне на сонці бігає оно собі на пів голе. Ось маленька дівчинка що хвиля підбігає до моря, а як лиш філя надплиє і зачіпить ніжки, з голосним криком втікає. А там далше другий Колумб: два дни збивав тратву з нусників дерева, сегодня пустив ся в першу подорож. Як пристало героєви, що принесе славу вітчизні пращає знакомих

і кермуючи держакон від прапора, відпливає від берега. Мій маленький сусід так зайнятий насипуванєм піску в панчішки, що небажить навіть обража а шоколядки: вложив панчохи в черевини і аж тоді оглядає ся за новою розривкою.

Та не все небо яснє! І той малий свїт має свої журби — що правда рідко. Ось трилїтна дівчинка проливає гіркі сльози над згубленою лялькою, а сей добродїй вельми огірчений, що мама каже їти обїдати, а він хоче ще грати ся піском...

Мені дуже дивно, що саме Нїмці виховують так дїти. Цїла держава як годинник, а радше як військова касарня, все умундорованє, а дїти свобідні. Може самі старі відчувають ті пута і виховують так дїти самі кермують ся в тїм бажанєм більшої свободи, а може хочуть вони лиш дїти своїм лишити малий споми про золоті хвилі молодости, заки закують їх в ту зелїзну карність. Инша річ, що власне тоді відчувалиби відтак ті дїти ще сильнїйше ті пута. А впрочім хто знає: адже Нїмці не в однім перевисшають инші народи. Сяк чи так, Нїмці красше виховують дїти, ніж ми.

30. липня.

Вчера на девяту годину вечером заповіджено виїзд до Штубенкамер, з освїщенєм крейдових скал. Коли зближала ся а до пристані, одна половина моря мала рожеву відтїнь від заходячого сонця, проча часть була срібна. Вода видавала ся якоюсь густою масою, а піна розсипувала ся по нїй як білий пісок. Ще кілька хвиль миготїло море ріжними красками, відтак окружила нас темрява, лиш парохід гнав як ясна свїтляна комета. Півтора години їзди і нараз ударило нас дуже сильне свїтло рефлектора.

З моря виставали височезні скали порослі буйним лїсом, а посеред него великі білі площі. Море темно-зелене, лїс чорний, а крейдові скали аж ослїплювали зір своєю ясно — білою краскою. А мали они всілякий вигляд: раз великі обрамовані темною смугою лїсів, то знову вузьенькі, рівнобіжні з берегом моря, відділені від него лиш вузьоньким пасом дерев; раз уступав лїс, а верхи скал видавали ся мов би покриті снїгом, — то знову виривали скали маленькі, білі, мов ясні точки на чорній поверхні. Далі лїс рідшав а перед очима розстїлились білі простори порослі були личи денеде деревами. Свїтло віддавало ся, тїни довжали і скали видавали ся якби заселені якимись фантастичними великанами.

З найвисшої точки берега (Königsstuhl) почав падати огністий дощ; падав на лїс і губив ся в морі. Перед нами довгий ряд свїтитє: се Сисніць, найбільша пристань Ругії Рефлектор освїщував розкинені на високій горі прегарні віллі. Де свїтло упало на освїщену шибу, видавало ся мов би лискавиця мигнула. Минули ми пристань з тисячами пароходами, окружила нас темна ніч. Лиш з далека миготїло свїтло морської лїхтарні. Вертаючи здібали ми два пароходи, що вертали з прогульки, свїтла електричі одного творили букву W., другий видавав ся свїтляним островом.

Від півночі видно готелі Селїна, а по другій стороні темно-чорна вода, як мармур. Заа хмарп виринув місяць і доповнив се чудесне видовище. Море було і далше чорне, лиш глибоко було видно в нїм огністі колеса. Парохід поволі зближав ся до пристані...

Далше буде.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 6. падолиста 1909.

Трієст, 6. падолиста. (Кб.) Намісник знісє ухвалу громадської ради міста Горичї в справі перекрещєня „улиці Семинарної“ на улицу „Францїска Ферера“.

Льондон, 6. падолиста. (Кб.) В палаті послів поставив шеф-секретар Ірландії Birell внесок, щоби додаткові внески палати панів до ірландского красового закону відканути. Внесенє шеф-секретаря Ірландії перейшло 219 голосами проти 54. Народи палати панів відрочено до 23. падолиста.

Могилів, 6. падолиста. (Кб.) В однім селї повіта гомельского три рабїняки ограбили шинок, убили 2 священиків, жену і дочку одного священика як також одного учителя і вистрілами із револьвера зранили трох людей. Опісля зберегли ся утечно.

Бруксель, 6. падолиста. (Кб.) Надзвичайну сєсїю палати депутатів, скликану для обрад над військовою реформою, замкнено втера, так, що не було можливо приступити навіть до голосованя. Звичайна сєсїя розпїчне ся у слїдующий вівторок.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо присилати до „Руської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

Г. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сіни в Грацу.

Артикули до подорожі славнозвісної Фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛЮЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмострених склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

RESEDDUS LEMBERG.

Перша буковинська
хемічна
фабрика фарб
і чорнила

Виріб

чорнила до писання „Aphrasen“, чорнила до копіювання, чорного цисарського чорнила і чорно-сінавого шкільного чорнила.

Спеціальність:

Париске чорнило „Nemat“ до копіювання, яке дає 5 відбиток і по довшій часі не линяє.

Як також:

Чорнило до гектографів, маса до гектографів, чорнило металеве, туші, фарби до печаток і коробки, арабська гума, синдетікон, різні в той фах входять артикули.

Цінники даром.

Воюди пошукує ся заступників.
Купуємо старі фляшки з чорнила — шкляні і глиняні.

Друкарня тов. „Руска Рада“ в Чернівцях

улиця Петровича число 4

має на складі всілякі шкільні друки, друки для кас райфаїзенських, для кас „Взаїм. Вигоди“ і и.

5500 136 (13—20)
нотаріально провірених свідочств лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ
найспішніше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корче-че дерте.
Коробка 20 і 40 сотників.
Доза 60 сотників.

Можна дістати у: Шміда & Фолтша, в Чернівцях, Ф. Філенбаха & Паша, аптека „J. Schutzengel“ в Чернівцях, Г. Грегора, (Kreiss-Apotheke) в Чернівцях, Г. Френка, ул. Ратушная ч. 14 в Чернівцях, А. Грабовича, аптека „J. Mutter Gottes“ в Чернівцях, О. Барбера, аптека „zur Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Руска 23, І. Павловського, аптека „J. Reichsadler“ в Чернівцях, ул. Університетська, С. Лиса, аптека, в Чернівцях, ул. Головна, П. Куш, торговий двайсесей, в Чернівцях, А. Родіоненко, аптека, в Радішних, А. Догалього, (K. k. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радішних, А. Румпа, аптека, в Іаїшних, А. Пала, аптека „J. guten Hirten“ в Чернівцях, С. Гартмаєра, фабрика човозиди, в Чернівцях, Нозеф & Мілєра, дрогуєрия, в Чернівцях, А. Дікштайна, аптека, в Станішних дол. Н. Брілянта, аптека „J. Vorsehung Gottes“ в Сереті, С. Окуневського, аптека, в Гайбої, Е. Вільнера, аптека, у Вашнішних, М. Фогал, у Вашнішних, Л. Деркача, аптека, в Погоріпах Н. Файберга, „Adler-Apotheke“ в Сторосинцях, Л. Сторосина, аптека, в Садагурі, К. Штернберга, дрогуєрия, в Сучаві, А. Льюєля, аптека „zum Reichsadler“, в Турагуєри.

Найліпші лиш з „Якором“.

Нова інтересна книжочка про будоване, на жадане висилає ся оплатно.

Якорні камінчики до будови суть найліпшою забавою діточою.

Найліпші лиш з „Якором“.

ЯКОРНІ КАМІНЧИКИ ДО БУДОВИ.

Якорні коробки з камінчиками до будови мостів, від 30 літ суть у цілім світі знані як найліпша забавка для дітей; у всіх мовах гомонять про неї похвали родичів, начителів, виховавців як також самих малих артистів.

F. AD. RICHTER & Cie.
(Ф. Ад. Ріхтер і Співка)

королівський надвірний і палатовий доставець
Відень, I., Operngasse Nr. 16.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до

ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натирания при всіляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптіці по ціні 80 сот., К 140 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у фляшочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад

В аптіці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисаветі б нове.

Уголь камінний і каси огнетревалі.

Мимо підвисшеня ціни угля на осінь

Співка для господарства і торговлі в Перемишлі

продає еше в тім місяці уголь по ціні літньої а іменно уголь пруский по 140, 150, 170, 180 і 190 К, а краєвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кілограмів, лосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безпроволочно замавляти в Співці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Каси огнетревалі, касетки залізні, ровери, сикавки ручні, тачкові і вазові, машини до шитя, помпи до керниць найдешевше можна купити в Співці для господарства і торговлі в Перемишлі.
(142 л. 3) ДИРЕКЦИЯ.

Г. ФАЙЛЕР

Чернівці, улица Руска ч. 8.

усувач нагніток

Союз руских хліборобских спілок на Буковині

„Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадії і кавцїї

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними умовами. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під надляю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодиноким число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальнової стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний візьмі від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням почтової належності.

Циркулярі яко прилога коштують по 2, 3 і 4 сотки від штуки.

Належності за анонси марками почтовими не приймає ся.

Краєвий заряд поступової партії.

□ На останніх загальних зборах поступової партії минулого місяця вибрано ширший заряд, в якого склад увійшли вибрані делегати з поодиноких повітів. Ухвалений на тих зборах організаційний регулямін вимагає, аби кермував політикою партії вузший краєвий заряд партії, складаючий ся із 12 членів і 3 заступників а з сего вузшого заряду маєть ся ще вибрати голову партії, двох его заступників, двох секретарів і касиєра.

В неділю, д. 7. с. м. відбув ся в Чернівцях з'їзд ширшого заряду партії і на зборах сего заряду переведено власне вибір вузшого краєвого заряду партійного, або коротко виділу партії.

На внесеніє п. інсп. Поповича рішено згодитись при тих виборах на такий ключ: позаяк з поміж сих 12 членів виділу 8 мусить після вимогів статута перебувати стало в Чернівцях, рішено вибрати тих 8 членів по половині з поміж послів і черновецької інтелігенції. Дальших чотирох постановлено вибрати з поміж позачерновецьких мужів довіря і то двох інтелігентів, а двох селян. Трех заступників виділових постановлено вибрати так, аби двох припадало знову на інтелігенцію а оден мандат аби був і тут хліборобський.

Кожда група, обрадившись осібно, подала своїх кандидатів і в той спосіб вибрано одноголосно весь головний виділ партії.

Членами виділу вибрано послів: Николая Василька, Дра. Смалъ-Стоцького, Бротей Пігуляк, Николая Спинула, відтак кр. шк. інсп. О. Поповича, пов. інсп. О. Купчанка, о. проф. Семаку, д. О. Мицака, нуч. О. Іваніцького, нуч. Д. Маріянчука, Івана Циганюка з Іванківців і Ів. Шпитка госп. з Іспаса. Заступниками вибрано: уч. В. Соневицького з Кучурова, уч. Р. Івасюка з Чагра і госп. І. Клодницького з Карапчева.

Відтак одноголосно, зеред невмовляючих оплесків, вибрано головою партії посла Н. Василька.

Пос. Василько сердечно подякував за вибір і заповів, що справами партії буде щиро і поважно опікуватись.

Відтак приступлено до дальшого уконституовання виділу на окремім вже засіданю нововибраного виділу. На тім засіданю вибрано:

Першим містоголовою: заст. марш. кр. Дра Смалъ-Стоцького,

другим містоголовою: нуч. Іваніцького,

першим секретарем виділу: посла Н. Спинула,

другим секретарем виділу: редактора О. Луцького,

касиєром: о. проф. Семаку.

Найблизше засідане виділу відбуде ся вже в слідууючу неділю.

Віче в Кіцмани.

□ Коли лиш трошка вільного часу найшли наші послі зі згяду на теперішню перерву в нарадах парламенту, то не зважаючи на непогоду, радо приїжджають вони тепер з Відня до своїх виборців і скликають їх майже в кожду святочну днину на великі віча, на яких обіч польських справоздань нарід довідувсь немало цікавого про всякі можливі способи, як двигнути би можна его добробит? Минувшого тижня відбулось в неділю таке велике віче в Станівцях н. Ч., сеї неділі в Садагурі а в понеділок в Кіцмани. Перед тими вічами, відбувались, як відомо, численні і величаві віча в вижницькім окрузі.

Аби дати народови живий приклад, згоди і єдности, яка в великій мірі, що тичить ся наших послів, причинилась до сего, що їм вдало ся, в останніх двох роках здобути справді багато для руского народу на Буковині, — наші послі до державної ради з'їжджають ся тепер звичайно майже всі на тих вічах. Товаришть їм всюди заступник маршалка краєвого др. Стоцький, як голова соймового клубу наших послів, аби зазначити, що в єдности і порозуміню з нашим парламентским клубом йдуть також наші соймові послі.

Так отже і до Кіцмани, хоч там скликали се віче лиш оба послі з сего округу: до ради державної пос. І. Семака а до сойму п. Г. Пігуляк, приїхали в понеділок також: голова клубу наших послів до парламенту пос. Николай Василько, заступник маршалка краєвого др. Смалъ-Стоцький, пос. А. Лукашевич і Н. Спинул.

В Лужанах привитали послів серед гучних вистрілів з мовдів передаючи їм хліб та сіль: п. Мошук іменем тамошних Русинів, нач. гр. Л. Лукач іменем громади, нуч. Радомський іменем околичного учительства, господар Юрийчук в імени рускої каси, др. Гутшнейкер в імени лужанських Жидів і нач. гр. І. Михальчук з Шипинців іменем тамошної громади. Окрім названих вийшли тут на стрічу переїзджаючим послам великі маси народу.

В самім Кіцмани жадали вже на приїзд послів кількасот народу і майже вся місцева інтелігенція. Вистріли з мовдів і гарна мужицка музика повитала гостей, почім посадики міста п. Дмитро Бажан привитав послів гарною промовою і хлібом та солею. Кінна бандерія відпровадила послів з двірця залізничного в місто.

По прийнятю гостей в домі п. посадики міста, де між присутніми крім всіх послів були між іншими: лікар др. Л. Воевідка, нотар Стрийский, повітовий лікар др. Титтінгер, рим. кат. парох Штайнбах, професор і тимч. управитель гімназії Гошовский, пов. інсп. шк. Стратийчук, податк. надпоборець Малікевич, директор школи рільничої Жуковский, ред. „Буковини“ Луцький, бурмістер з Вашківців Георгій Лисан і інші, удали ся послі з всіма прочими гістьми на віче, яке від-

булось під голим небом на громадській толоці.

Віче, на яке зійшлося поверх тисяч місцевих і околичних виборців і на яким завважали ми крім висше названих гостей з поміж місцевої інтелігенції ще проф. Д-ра Лукиновича з Вижниць, радн. Лисинецького з Вашківців, о. кат. Сімовича з Кіцмани, начальство громадске з Лужан, з Лашківки, з Валяви і других сел а передовсім незвичайно численно заступлене учительство (з Суховерхова, Ставчан, Южинця, Давидівців, Хлівища і т. д.), гр. пр. о. Гнідого з Валяви, гр. прав. о. Падурю з Южинця і інших, — отворив п. І. Семака. До президії віча покликано: посадики Дм. Бажана, нач. гр. з Шипинців Михальчука і нач. гр. з Дубівців Руснака.

Посол. І. Семака представив зібраним докладно і ясно працю і здобутки наших послів в парламенті а п. Г. Пігуляк в довгій і бурями оплесків перериваній промові представив діяльність і здобутки наших послів в соймі і їх труди поза законодатними тілами для добра народу. В обох сих промовах обговорили бесідники майже кожду справу, яка обходить наш нарід і подали програму дальшої своєї діяльності так в соймі як і в парламенті. — Третій бесідник, заступник маршалка краєвого др. Стоцький виголосив одушевлену промову, в якій завважав нарід до єдности і згоди в політичній акції, представляв ціль і задачу політичного тов. „Руска Рада“, до якого повинні горнути ся передовсім наші селяни і подав кілька нових проєктів, якими можна би двигнути добробит нашого люду. По промові дальшого бесідника, сел. Ростецького, віче одноголосно приняло поставлену сим бесідником резолюцію, в якій зібрані висказали нашим послам щирю подяку за їх до теперішню діяльність і повне довіре на будуче.

В тій хвилі став падати дощ, зібрані почали розходитись. Аж в тім нечаяно виринув на трибуні учит. О. Попович з Кіцмани і з безличним демагогічним цинізмом (без більшого впрочім таланту) став представляти решті зібраних, що пос. Пігуляк не зніс ще всіх мужицких податків, що новий гр. виб. закон нічого не помагає людам і що послі, а особливо Пігуляк, не подбали, аби держава платила жонатим на удержанє жінок і дітей, але мовчать навіть тоді, коли правительство хоче наложити податок на кавалерів. Щоби баламутство не осталось без відповіді, відповіли зараз на сю промову др. Смалъ-Стоцький і І. Лисан. — На тім віче покінчено. І ми могли би на тім покінчити се справозданє, як би ще не одна справа. Іменно як довідали ся ми, в Кіцмани в багато таких, які повірили д. Остапови Поповичеві в тім, що з его думками і поступками годить ся і підпирає їх без застережень батько д. Остапа, кр. інсп. шкільний і знаний наш та шанований народний діяч п. Омелян Попович. Можемо впевнити тут всіх, що се в знову звичайна лож без ніякої підстави. З думками і поступками сего свого сина, інспектор

О. Попович очевидно і рішучо не може годити ся і не годить ся, все проти них рішучо протестував і хвиля лиш дивуватись можна, що знаходять ся люди, які приймають за правду і таку нісенітницю.

Посол Семака і др. Стоцкий перед своїми виборцями в Садагурі.

На неділю, то є 7. падолиста с. р., скликав укр. парламентарний і соймовий буковинський клуб віче в Садагурі, на яке явилось дуже багато виборців сего повіта, щоби почути справоздане своїх послів, а то звіту посла Семаки про діяльність укр. буковинського парламентарного клубу і звіту віцемаршалка др. Стоцкого про дотеперішню роботу наших послів у буковинським соймі. Окрім депутатів сего повіта прийшли ще послі: Василько, Пігуляк, Лукашевич і Спинул як також кілька членів вже уконституованого краєвого заряду укр. поступової партії.

В Рогізні привітав послів начальник Меленка, з цілим вібраним тут відомом громадським в Рогізні. Начальник Меленка виголосив на адресу п. віцемаршалка др. Стоцкого одипевлену промову і передав ему по старому рускому звичаю хліб і сіль.

По привітанню послів також топорівським начальником Петром Геличем, що прибув на віче із топорівською громадською радою, рушив цілий похід до громадської канцелярії в Садагурі, де бурмістр др. Рунес привітав послів іменем сеї громади дуже сердечно. На вічу явила ся в коплеті громадська рада Садагури, купець Дмитро Грищук на чолі дуже численно вібраного народу із доокресности; так само учительство було численно заступлене. Між присутніми тут заважали ми п. надуч. Іваницького і уч. Савіцького із нової Жучки, надуч. Дарія Пігуляка із Жучки старої, надуч. Ілюка і уч. Іваницького із Чорнавки, надуч. Влада із Ширівців-висших, надуч. учителя Неделка із Топорівців, надуч. Руснака, надуч. Проданюка і других.

По виборі президії, в склад якої увійшли бурмістри: др. Рунес, Петро Гелич і Меленка, забрав голос віцемаршалок др. Стоцкий, обговорюючи докладно закони, ухвалені буковинським соймом. Виводи бесідника про нову громадську і соймову виборчу ординацію і про закон відносно рентових господарств прийнято із великим одушевленням до відома.

Посол до ради державної Семака обговорив діяльність укр. послів із Буковини у парламенті і викликав цілу бурю оплесків, коли згадав, що в останніх двох роках покликано Українців до віденських центральних урядів як пр. до міністерств просвіти судівництва і фінансів ба навіть до адміністративного трибуналу.

Посол до ради державної Спинул аясував розвій укр. політики від того часу, як др. Смал-Стоцкий розпочав свою діяльність, і вказав на його величезні заслуги, головню около піднесення господарських організацій серед наших селян.

По тім поставив начальник Меленка внесок, щоби віче висказало обом послам садагурского повіту як також укр. бун. парламентарному і соймовому клубови необмежене довіре і подяку. Се внесене прийнято одноголосно із великим одушевленням.

Посол Ник. Василько подякував учасникам віча за одобрене політики буковинських українських послів і завізав їх і на будуче підпирати і зміцнювати

свою єдністю і згодою становище і працю послів.

На тім покінчено се віче, яке по мимо непогоди вийшло дуже гарно.

Політичний перегляд.

Парламентарна ситуація.

„Kong. Austria“ помістила ось-такі висновки одного видатного християнсько-соціального парламентариста що до політичної ситуації і акцій др. Гломбінського: „Теперішні політичні відносини можна уздоровити на довгий час лише такою розв'язкою, що не усуває теперішньої парламентарної констеляції і не змагає до нового угруповання поодиноких партій в цілі утворення нової коаліції, але помагає на строго річевій підставі. Тут треба згадати про оден момент, що спиняв чимало хід переговорів і міг здескридитувати акцію польського клубу як також кинути зерно недовіри до цілої справи. Іменно посол Стапінський, про якого згадувано в останнім часі дуже багато, розпочав — як звичайно — й тепер на власну руку подібні переговори мимо своєї участі в офіційній акції, при чім не задовольняв ся впливом на „Славянську Єдноту“, але ставив навіть нові листи міністрів і т. д. Хтож дав ему повноваження входити у переговори на власну руку? На весні і в літі агітував він сильно проти Німців і піддержував обструкцію „Славянської Єдноти“. Тепер заходить ся він з одної сторони нахилити „Славянську Єдноту“ до умірності, а з другої сторони хоче він зблизити польське коло до „Славянської Єдноти“ і тим досягнути нове угруповання партій або бодай зійти на терен відповідний для коаліції. Окрім того розповсюджує він чутку, що слідуючим шефом кабінету мав би бути міністр Віліньський на якого він до недавня так дуже любив нападати. Тому треба в останнє заявити, що одиноким і останнім ратунком се: річеві переговори в цілі приведення порозуміння. Аж коли вдасть ся досягнути підставу пригожу для зближення партій і для сконсолідованя парламентарних сил, тоді буде можна приступити до розв'язки питання відносно нового кабінету і його укладу. — Як звісно, президія польського кола розпочала вчера переговори із німецькими партіями, щоби довідати ся від них про їх погляди що-до відзискання здібности парламенту до праці. Чи ся акція др. Гломбінського принесе бажані успіхи, не знати; хвиля се певне, що Німці схотять, щоби Чехи зробили перший крок.“

Від себе додамо, що акція посла Гломбінського має дуже малі вигляди на успіх.

Справоздане президента Юшта в місті Мако.

В неділю, 7. с. м., прибув до міста Мако президент угорської палати послів в супроводі 94 послів, приналежних до партії незалежних. Юшт здав справоздане перед своїми виборцями і заявив, що кооперация із партією 1867. року на підставі лише провізорій банкового привілею зовсім виключена. Він і його прихильники домагають ся основаня самостійного банку із 1. січнем 1911. року і відділення цюлової області Угорщини із 1. січнем 1917. р., повірени правительству партії більшости, зн. партії незалежних і переведення виборчої реформи без системи плуральности. Бесіду президента Юшта учасники віча перебували часто окликами ейjen! в честь Юшта і окликами обурення проти Кошута.

На банкеті, який уряджено опісля в честь Юшта, промовляв президент палати і сказав, що треба було багато труда, щоби відперти всі напади, звернені проти него і його приятелів.

Банкет в честь Кошута.

На банкеті, що його уряджено в Будапешті в честь міністра торгівлі Кошута, явилось 98 послів партії незалежних, між тим Кошут і граф Апоній. 14 послів не явилось і звинило свою неприсутність. Посол Сентіваній заявив іменем аранжерів банкету свою привязаність до міністра Кошута.

Кошут підніс потребу єдності в партії і запевнив, що він не може ніколи зломити вірности принципам партії незалежних. Бесідник висказує своє переконане, що край мусить досягнути вперед економічну незалежність. Коли домаганням его партії стануть на перешкоді непобідимі труднощі,

тоді треба старати ся їх в якийсь спосіб обійти. Коли би роздор в партії, що було би дійсним лихом, відняв ему можливість служити для вітчизни, то він волів покинути політичну арену, ніж зломити вірність своїм принципам.

Міністер просвіти граф Апоній підніс, що кождий член партії мусить признати, що лиш в опозиції можна ставити собі ідеальні цілі; однак коли вже хто знаходить ся в більшости, мусить числити ся із можливістю здійснення цих ідеалів, при чім треба руководити ся головню тверезим розумом. Партія ведить свого провідника в особі Кошута. По цих виводах графа Апонієго слідували невгаваючі оплески та оклики: ейjen!

Авдієнція д-ра Векерльєго.

Авдієнція Векерльєго у цісара тревала дуже довго. Президент міністрів реферував монархі про переговори, ведені від часу останньої коронної ради. Цісар висказав бажання продовжати переговори на тій самій підставі. Тому Векерльє остане якийсь час у Відні, щоби евентуально міг прийняти деякі нові директиви.

Переговори у през. Юшта.

Слідуюче засідане угорського парламенту скликано на 12. с. м. У президента Юшта явилось багато послів, які висказали свою думку, що було би дуже на часі скликати конференцію партії незалежних в цілі вияснення партійних відносин. Конференція відбуде ся правдоподібно в слідуючий четвер.

НОВИНКИ.

Чернівці, 9. падолиста 1909.

Календар. Четвер 11. (29.) Анастасія, Авраам; рим.: Мартин Еп. Схід сонця 7:08, захід 7:22. — Пятниця 12. (30.) Зеновій, Зеновія; рим.: Мартин І. п. М. Схід сонця 7:09, захід 4:20.

Особисті вісти. Голова бун. укр. парламентарного клубу, Николай Василько, приїхав в неділю рано на короткий час до Чернівців. Відбувши віча в Садагурі і Кіцмани, прямо по вічу з Кіцманя відїхав знову до Відні. — Посол А. Лукашевич, який з п. Васильком приїхав також на сі віча з Відні, відїхав вже до Відні в понеділок.

Почесні члени. Рада громадська у Топорівцях іменувала одноголосно на своїм засіданні, дня 6. с. м. почесними членами: президента краю Експ. д-ра Бляйлебена, митрополита Експ. д-ра Ренту, віцемаршалка д-ра Ст. Смал-Стоцкого і посла Ілію Семаку. — На засіданні громадської ради в Брідку, дня 31. жовтня с. р. заіменовано одноголосно п. посла Николая Василька і кр. інсп. п. Омеляна Поповича почесними членами.

За упокій душі п. Шпойнаровского. Сегодня відбуло ся о 9-ій год. рано в Кіцмани за упокій душі бл. п. директора Сергія Шпойнаровского поминальне богослуження.

В справі арештованя Кона. З Праги доносять, що арештована Катерина Краль в останніх днях задля душевного зворушення небезпечно захорувала в своїй арештантській целі. А що її підозрюваєть у самоубійстві, настановила в'язнича власть строгу сторожу над нею. Її муж Венцель Краль прибув в неділю до пражської поліційної дирекції і заявив, що зрікаєть того, щоби над его жінкою ведено якесь слідство. Тутешнього арештованого в Чернівцях д-ра Кона передано в неділю около 10. год. рано пражському карному судові. Тамошня прокуратура оскаржує д-ра Кона і паню Краль о злочин плутованого морду. В листі, який опісля при пані Краль знайдено, пише Кон, що він дуже побоювався, аби той порошок хто инший не дістав до рук. Так само найдено лист у д-ра Кона, в яким н. Краль стверджує, що отруту від д-ра Кона вона вже одержала.

Здоровля Бориса Грінченка. Письменник Борис Грінченко, що перебуває тепер в Оспедалеті в Італії, почував себе спершу доволі добре, але потім подорож і деякі невідгоди, разом з застудою, дали таки себе знати, і він зараз почуває себе погано, температура досягає вище 39°, так що нічого не може він робити і більше перебуває в ліжку.

Українська мова в школах Росії. Думаєть комісія для справ народної просвіти рішила, що в місцевостях з „линородчеським“ населенням має бути заведена наука рідної мови учеників. Київський посол проф. Ів. Лучинский в дискусії горячо заступає ся за допущення до шкільної науки української мови.

Щодрий дар. В п'ятницю окол 6. години веч. у Відни відобраз собі жите коло паматника Марії Тереси якийсь чоловік, якого походжене ще й тепер не можуть ствердити. Коло него знайдено лише подорожний паспорт, але перших кілька карток сего паспорта, які уможливили би були ідентичне означення сего чоловіка, вирвано. На отвертій картці, яку при нім знайдено, написано ось-що: „Мої павове! Коли би мене перша куля лихо поцілила, прошу не допустити до того, щоби я мучив ся — сего сам бажаю. Всі мої легитимациї я знищив, щоби таким чином не висліджено мого походження. Своє тіло дарую віденьському університетови для наукових студий“.

Процес Штайнгайльової. Перед судом присяжних в Парижі розпочав ся минушого тижня сензаційний процес против пані Штайнгайльової, обжалуваної о те, що убилла свою матір і чоловіка. Процес сей як і сама особа Штайнгайльової викликала таку цікавість, що не лише Парижане, але навіть багато людей з провінції та заграниці збігло ся до суду, щоби побачити героїнку сумної слави. Попит за білетами єсть так великий, якого не пам'ятають в часі найбільше займаючих представлень. Особливо товпа Англіїців та Американців, котрі приїхали умисно на розправу, переплачують карти вступу і платять за них 1500 франків або навіть і більше. Цілий будинок судовий облянений товпами. Надіють ся загально, що з того процесу виявиться ся багато скандалів політичних. Штайнгайльова була свого часу одною з найгарніших жінок в Парижі і мала щасте до мушкетерів з найвсміхливіших і політичних кругів. Була колись любовницею президента французької республіки, Фора, котрий, як стверджено, умер нагло в своїм кабінеті і то в присутності Штайнгайльової. Заходять підозріння, що вона его отруїла. По смерті Фора мала кількох інших богатих любовників. Взагалі жила над стан, видавала на-зочні суми, затагала величезні довги і остаточно в злочинний спосіб позбула ся чоловіка і матери, щоби тим вигідніше вести жите дистингованої кокетки. Злочину довершила в почі з 30. на 31. мая 1908. р. у вілі, де мешкав її чоловік, маляр Штайнгайль. До убийства не признала ся доси, а сам факт, представляє так, начеб до мешканця вдерло ся троє замаскованих мужчин і одна жінчина, зв'язали її та заткали ватю рот, а убивши описали її чоловіка і матір, зрабували гроші та дорогі цінності. Коли слідство виказало, що її оповіданя неправдиве а всякі позначки звернули таки проти неї, Штайнгайльова видумувала ще кілька пильних фантастичних описів мнямого рабунку, втягала в справу різні особи, а вкінці вернула назад до першого оповідання про трох мужчин і одну жінчину. Стало на тім, що Штайнгайльова до злочину не признала ся і доси не знати, чи вона сама убилла чоловіка та матір, чи мала спільників. Акт обжалування стверджує, що мотивом злочину була охота вийти замуж за поспідного любовника, якогось Бордреля, богатого власителя дібр і замку. Другим мотивом була жажда здобути грошей по матери в сумі 90.000 франків. В слідчій визначці Штайнгайльова пробувала якийсь час удавати божевільну, але скоро се залишила і на розправу станула зовсім спокійна. Мимо своїх 40 літ, як доносять з Парижа телеграфічно, представляє ся все ще як справдішня красавиця. При допитах задержала рівновагу духа і заявила: „Присягаю на жите моєї доньки, що убийства доконали три мужчини і руда, погана жінчина. Інших людей я обжалувала невинно“.

Оповідки, іменованя і т. п.

Іменоване. Міністерство просвіти заіменувало суплента релігії при держ. гімназії в Кіцмані о. П. Катеринюка, гр. прав. учителем релігії при сім заведеню.

Надзвичайні загальні збори товариства „Скорохода“ відбудуть ся в неділю, дня 14. с. м. о год. пів до 11-ої рано в комнаті засідань „Народного Дому“ в Чернівцях. На двенний порядок: Вибори виділових. — За виділ товариства: В. Книжечкович, заступник голови, В. Домбровский, писар.

Знамените десерове масло з заложенної недавно нашої молочарської спілки в Раранчу можна вже набувати в склепі п. І. Стернюка при панській улиці в Чернівцях по 3 К 20 сот. за кіло.

Звертаємо увагу на анос фирми Франка і Синів на четвертій стороні.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Середя, 10. падолиста: (гостинний виступ Матраї) „Cavalleria rusticana“, опера в 1. відслоні Масканього; „Der Bajazzo“, опера в 2. відслонях Леонкавалло. — П'ятниця, 12. падолиста: (зніжана ціна) „Revolutions-Hochzeit“, комедия в 3-ох відслонях Міхаєлі. — Субота, 13. падолиста: (по полудні, головво для учеників) „Wilhelm Tell“, комедия в 5-ох відслонях Шілера; (вечером) „Johann der Zweite“, оперета в 3-ох відслонях Айслера. — Неділя, 14. падолиста: (по полудні, половина ціни) „Die fremde Frau“, комедия в 4-ох відслонях Бісона; (вечером) „Johann der Zweite“.

Євангеліє сьв. апост. Луки. Сами днями виїшло з московської синодальної друкарні Євангеліє сьв. Луки. Незабаром будуть его вже продавати в київські книгарні.

Євангеліє сьв. апост. Івана вже набрано; першу коректу переслано київському редакційному комітетови на перегляд. Після київського комітету має переглянути сю коректу комітет кам'янець-подільський, потім єпископ Партеній, під редакцією якого виходить Євангеліє, і нарешті Академія Наук і тільки тоді можна буде розпочати друковане сеї книжки.

Синя книжечка Вас. Стефаніка в білоруській перекладі. В останнім числі білоруської газети „Наша Ніва“ уміщено в перекладі Р. Земвіча оповіданя Стефаніка „Синя книжечка“.

Оповідання з природописної науки (фізики). Часть I. Про воздух, воду, газ и течи та де-що з механіки. Написав Р. Цегельский. Вид. „Руской Весіди“ в Чернівцях, ч. 205—206. Чернівці, 1909.

Оця книжечка призначена для селян і для них вона буде певно дуже цікава. Наш селянин звичайно дуже мало знає про такі справи, що то є воздух, пара, газ, блискавиця, хмари громи, звідки бере ся дощ, що таке барометер і т. д. А треба би, аби він се знав. І тому ся книжечка проф. Цегельського є передовсім дуже потрібна і цінна. Цікава-ж вона тому, що зложив її автор цікаво і ясно. Зі згляду на се, що проф. Цегельський пише вже другу частину сеї книжки, яка теж вийде накладом нашої „Руской Весіди“, готові є ми тут зазначити бажаня, аби в тій другій частині автор в тексті покликав ся все на рисунок поміщений в книжечці і то не (як тепер) загально, але узгляднюючи і ті значки (буквами), які є в сій книжечці при кождім рисунку а про які тепер нічого не згадує автор в тексті. Поміщені в тій книжечці рисунки були, здаєть ся, перед тим в якійсь книжці призначеній або для старших студентів або інтелігентів. Се одно. А відтак сї люди певно мали нагоду або рівночасно з викладом або взагалі коли-небудь бачити саму напр. машину або її модель, а не лиш рисунок. Все-ж таки і для них треба було на рисунку зазначена буквами кождої складової частини, про яку відтак з поданем відповідного знаку говорило ся ще в тексті. Для мужиків тим більше хіба треба ще сих значків не лиш на рисунку, але і в тексті. — Також опис складу і функціонування поодиноких махін може би можна ще простітійше подати в другій частині сеї книжечки. Впрочім треба радуватись, що взагалі беручи, авторови вдало ся писати сю книжечку для народу цікаво і зрозуміло.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

М. Т.

Жемчуг балтийского моря.

(Дальше.)

3. сериия.

Все би добре було, як би лиш було тут троха наших людей; а годі описати як тужво мені за рідною бєсєдою. А не знаю, чому ніхто з Українців туди не заходить. Жите тут дешево, бодай багато дешевше чим на краєвих водах; одно, що трошки коштує, се подорож. Ще одна причина, задля якої я рада бачити тут Русинів. У нас, де повернеш, всюди „креси, твердєє пляцуфкі“. На Ругії сего нема. Нема ще також в Селіні банку для виміни рублів, отже і кацапи туди не заходять. Словом чудесне жите!

Ідучи тут, я пригтована була найти елегантні туалети, тимчасом і в тім помилила ся. Тутешні гості се переважно мешканці столичних міст і там мають вони нагоду презентувати свої дорогі сукні; сюди ідуть відпочивати і лічити ся. Довгі пелерини, капелюхи панама, або маринарки се одинокій стрій. Дещо стараннійше убирають ся на вечерки, які є тут три рази на тиждень. Також подобала ся мені тут незвичайно свобода; цілими днями сидять люди на піску, грають ся, голосно балакають і ні трохи не інтересують ся чужими справами. Рада і рівнож була бачити вошу тутешних мужиків, бо не убирають ся всі однаково. Оводі була я на концерті хору мужиків тирольських в павільоні зі сного цика; дурно лиш заплатила вступ. Над морем чути знаменито сеї сьвіл, і я таки зараз покинула салю концертну. Декому дуже подобалась ноша Тирольців, мені она ні трохи не подобала ся. І я з якоюсь гордостю згадую чудову одежу наших людей. Ні, таки справді нема відай на цілім сьвіті красшої ноші, ніж українська! Бачила я вже Шведів і Дунців, і тим всім, що сегодня подивляли капелюхи з перами і шовкові буракові хустки Тирольців, мала я шалену охоту показати нашу буковинську мужичку.

8. сериия.

Як швидко ростуть на Ругії купелеві місцевости, сего доказом Тісов. І ось я вибрала ся туди вітрильним човном. Ні їзда парохомом, ні моторовим човном, ні звичайним не може навіть в приближеню рівнати ся з приємністю їзди вітрильним човником. З початку часом дуже горячо від машин, особливо в малих пароходах, в моторових не конче гармонійне клапанє, а вітрильний пліне тихонько, і не хитаєсь, але аж підкидаєсь на філях, вітер дує в вітрила

і перекиляє човник в бїк, що аж піна скроплює волосє. А човен гойдає ся, танцює на філях, особливо як є вітер. Такої їзди півтрети години вдовж „жемчуга“ наперед коло маленької купелевої місцевости Баби, відтак трохи більшої Терен, дальше коло маленької оселі рибачкої під величавим лісом, і — ось Тісов. Перед роком маленьке глухе село, бо навіть тепер нема ще тут залізницї, має тепер гарні відлі готелі і міст. На високій порослій лісом горі стоїть хрест; на нім різної форми кошї, позавішувані на бльоках. Се приряди до означення напряду вітру (Тісов найдальша східна кінчина острова). Коло хреста одповерхова вілла, се обсерваторія. З правдивим жалем прийняла я до відомости, що вступ на гору „verboten“. А шкода, хотїла я вивідатись дещо більше про се, іменно цікава була я дізнатись, котрі кошї означують, який вітер. Над самим берегом розкинені були сіти на рибу. Довгі на кількадесят метрів і чудової роботи; виглядають як твір ніжних жіночих пальчиків, що з роду ніку не робили тяжшої роботи; а плетуть їх самі рибачки.

Страх які ті Німці чємні, аж зворушають чємні. Перед годиною читала я слїдуюче оголошенє: „Добродїя, котрий сегодня в купелях украв мені, сто марок, золотий годинник, перстєнь і ключі, прошу щоби був ласкав звернути мені неоплачено ключі, а сли можливо також перстєнь, бо се рідинна памятка“.

Генерал Н. Н.

Не знаю, чи можливо було сєму „добродїєви“ віддати перстєнь, але що до ключів то сумніваю ся, чи „добродїя“ на се їх украв, щоби віддавати не покористовавши ся ними.

10. сериия.

Сегоднїшнього дня відай до смерти не забуду. Виходжу, як звичайно, рано над море, аж тут на терасї стоїть громада народу, вдивляючи ся в діл, а відтам доходить страшний шум, клєтї, войк... Перетискаю ся і стаю в перших рядах. Ще до тепер страшно, як пригадаю собі сеї образ. Цїле море покрито було білою піною, філії може на метр високі підносили ся з страшним шумом і заливали беріг; наші кошї повідеували кілька метрів дальше, але вода вже і їх досягала. Визави мосту тріщали, скрипіли, а з долини чути було скажений гук. Сходжу кількадесят ступнів низше над саме море. Вітер роздував волосє, піна скроплює лице, студїнь переймає тіло, до кости, але не можу очий відірвати від моря, і хочу запам'ятати кождий звук, кожду подробицю. Море, якє я досі все бачила супокійне, тепер шалїло. Однак тепер було оно мабуть ще красше. Піна коло берега аж бронзова, з зеленої чудесної барви сегодня ні слїду; човники стоять упняті коло пристани і аж підскакують на сильних линах а по мори плывуть лиш дуже великі пароходи і ті приїжджають з опізнєнем. „Kleiner Sturm“ чує коло себе голос морана. Я остовпіла. Сеї скажений рев філї, сї високі філії, се у них мала буря. Якжеж виглядає у них велика буря? в мені зродилась страшна цікавість побачити велику бурю на мори. Тепер лєдві мені се вдасть ся. Тепер літо і сезон на великі бурї ще не почав ся. Все-ж таки не подумавши гаразд, звїрила ся я перед моєю газдинею з моїм бажанєм. Она „потїшила“ мене, що часом і літом бувають такі сильні бурї, що і кораблі затоплюють. „Ось і перед вісьмома роками, оповїдала мені моя газдиня, також літом звїрвала ся страшна буря. Мій муж був тоді на мори. Буря затопила все, а з двайцятьох людей залогі не виратував ся ніхто. Може і ви, панї, будете мали щастє бачити бурю літом“ — кінчила з легким відтїнком іронїї. Страшно збентєжена, стала я її зацепняти, що я вже не хочу бачити бурї, не хочу мати естетичного вдоволення на вид бурї, що забирає рівночасно тисячі жертв.

Дальше буде.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 9. падолиста 1909.

Париж, 9. падолиста (Кб.) Палата покінчила генеральну роботу над предложєнями про виборчу реформу і відкинула 345 проти 187 голосів внесок, в якїм поставлено жадає, щоби ті предложєня відослати до комісії.

Царгород, 9. падолиста (Кб.) Із достовірних жєрєл доносять, що Італія, Франція і Росія постановили задержати так довго status quo на острові Креті, доки не складуть ся які нові події, держави рішили ся також не допустити до того, щоби Крета вислала своїх депутатів до грецького парламенту і тим давала почин до нових політичних заплутанин.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Кїві просимо прислати до „Руской Еаси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуд захвалюванем
:НОВИХ: пачок цикорії, але будьте радше сего переконання, що

ПРАВДИВИЙ :ФРАНККА: ДОДАТОК ДО КАВИ,

котрий і в Вашим домовим господарстві випробувано від тільки літ, єсть
„найлучший“ і таким на дальше :позістане:. —

Однаковож просимо Вас дуже, уважайте докладно на наші

марки фабрики

і

наші підпис

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Цайнріха Франкка сини

rt. ble. Y 1870, 9:9 L v. V.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францога

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натираня против всяких ревматичних
болів, простудження, ломаня костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не прини-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шочок) 8 кор. з оплатою і упакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висадка
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медикаментів Стерншуса.

19 (—)

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить

В С К Л Е П І

„укр. Видавничої Спілки“
в Чернівцях, ул. Північна число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писання.

Ukrainische Rundschau

однако українська часопись на німець-
кій мові, що заступає інтереси україн-
ського народу перед культурним сві-
том, виходить раз на місяць в обемі
48 сторін з додатками і коштує на рік
лише 8. Кор. Є обовязком кожного ін-
телектуального Русина передплачувати сю
часопись. Адреса редакції і адміністра-
ції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найперше і найбільше буковинське естаблісєма в тій галузи.

**Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,**

уніформів різнородних матерій, як: футер, матерій на
меблї, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé
і корунок.

Специяльність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок різного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **Філія:**
ул. Руска ч. 15. **ул. Кручена ч. 1а**
теперішня ул. Д-ра Райса.

Мірні ціни. Виконанє без закиду.

169 (—) **Замовлення з провінції сейчас.**

Цінники даром і оплатно.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині

„Селяньска Каса“

стоваришенє зареєстрованє з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадкі і кавці

і перебирає зложуванє вадий і кавций але лиш у публич-
них корпораціях або до рук власників великої посїлости
земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догід-
ними условинами. Близші інформації даємо в нашій кан-
целярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Уголь камінний і знаряди господарські.

Мимо підвищення ціни угля на осінь

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛИ

продає єще в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский
по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 К, а краєвий по 130, 140 і 150 К, за
10.000 кгр., лосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди
і безпроволочно замовляти уголь в Спілці, бо в коротці і ціна угля
піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Січкарні, молотільні, керати, краєчі, плуги, колісницї, борони і прочі зна-
ряди господарські продає по найприступнійших цінах

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛИ.

(142—л.1)

За готівку значний опуст.

ДИРЕКЦИЯ.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

заснованє при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.

Цілею Товариства є уділюванє кредиту своїм
членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.
**Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.**

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадницї почтової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: **К 2,848.890.—**

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Г. ФАЙЛЕР

Чернівці, улица Руска ч. 8.

усувач нагніток

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від односторонньої стрічки або 10 місяця дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині.

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реєстраційне неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової надійності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Чи маємо право домагатись українського урядованя на Буковині?

Признаюсь, що стидно мені ставити сьогодні таке питання, питання, котре личить хіба рабам, а не вільному народови. Во рівнооправдане булоб питання: чи маємо право дихати носом? чи маємо право ходити на ногах? і т. и.

Люди порозумівають ся зі собою при помочи мови і всякий признаєть, що двоє людей можуть порозумітись зі собою лише в мові їм обом зрозумілій. А що всякий публичний уряд має служити народови, то ясно, що урядник має пристосуватись до народа і звертатись до партій лише в їх мові так устно, як і писемно, бо ті самі розумові причини є рішачі також для питання, в якій мові треба стилізувати писемна призначені для партій. Помінувши се, нерозумно і несправедливо булоб накладати на горожан тягар і кошт перекладати урядові писемна, тим більше, що не всюди можна найти чоловіка, котрий би схотів і зміг доконати вірно такого перекладу.

Сей принцип узнано в Австрії вже в передконституційних часах. Уже розпорядок мін. правосудія з 21. цвітня 1861 р. ч. 3297 говорить про урядові писемна (Egledigungen) в українській мові на Буковині і постановляє, що треба їх писати кирилицею; з сего слідує, що вже тоді були суди зобов'язані звертатись до нас писемно в нашій мові. Пізнійший розпорядок з 17. серпня 1864 р. ч. 17017 відносить ся до карних судів і постановляє, що в карних справах належить списувати протоколи і виготовлювати вирок в українській

мові, коли партія розуміє лише українську мову.

Наші суди інтерпретують сей розпорядок так, що вирок для українських партій проголошували в українській мові а писемно доручували всі вирок в німецькій мові. Одначе інтерпретація ся хибна, бо згаданий розпорядок не згадує про устне проголошене вирок, лише про вирок взагалі так, що вже після сего розпорядку могли ми домагатись писемних карних вироків в українській мові.

Таке право мали ми вже в передконституційних часах. Одначе конституційні (основні) закони з 21. грудня 1867 ч. 142 В.З.Д. внесли до решти панованє одної нації над другою і дали всім народам рівні права. Арт. 19. конст. зак. „про загальні права горожан“ постановляє між инш., що „всі народи є рівноправні і кожний нарід має ненарушиме право берегти і плекати свою народність і мову; рівноправність всіх мов уживаних в краю (landesübliche Sprachen) узнає держава в школах, в урядах і в житю публичнім“.

Наведена тут постанова містить ся в основних державних законах т. зн. в таких законах, котрих не може змінити звичайний закон, а тим менше розпорядок міністерства або якого иншого уряду. Після арт. 20. в виключене навіть тимчасове або місцеве (локальне) завішенє сего права правительством.

З огляду на сю недвозначну постанову осн. зак., що всі уживані в краю мови є в урядах рівноправні, не потрібно вже ніяких більше розпорядків що до зовнішньої урядової мови, бо вже після логічної інтерпретації (§ 6 приват. зак.) сей постанови ясно, що маємо право домагатись від всіх урядів на Буковині, щоби

наші писемна писані українською мовою відповідали нам писемно також в українській мові, щоби нас переслухували в українській мові і в тій же мові списували з нами протоколи, бо українська мова як краєва (landesüblich) має на Буковині право горожанства.

Після оголошеня констит. законів зайшли в деяких країнах а то в Чехії, Моравії і Галичині сумніви що до уживаня краєвих мов в урядах. З огляду на се видано мін. розпорядки з 19. цвітня 1880 р. і 5. червня 1896 р., котрі інтерпретують арт. 19 осн. зак. в тім зміслі, що всякі рішення (устні і писемні) мають уряди видавати в тій краєвій мові, в котрій партія віднесла ся до уряду будь устно, будь писемно.

Хоч сі мін. розпорядки відносять ся в першій мірі до Чехії, Моравії і Галичини, то одначе мусимо їх аналогічно пристосувати і до Буковини, бо конституційні закони видано для всіх австр. країв і треба їх всюди однаково інтерпретувати, а згадані вище мін. розпорядки є лишень логічною інтерпретацією арт. 19 осн. зак. Аналогічне приміненє сих розпорядків для Буковини тим очевидніше, ще міністерства не видали досі таких пояснень арт. 19 для Буковини і тому мусимо послугуватись логічною інтерпретацією, яка є ідентична зі згаданими мін. розпорядками з р. 1880 і 1896.

Сей логічний висновок арт. 19 конст. законів узнаний так в теорії (гл. Mayerhofer II. том 1896 стор. 86 стрічка 36—33 з долини), як і в практиці у всіх австр. краях. Лише буковинські уряди не хочуть зрозуміти, що таке право маємо не лише

Бротеї Пігулян.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

Небавом дійшли ми до якоїсь поточини. Там вела добра стежка в гору до колиби, далі стоять колешні, за колешнями як би яка оселя. Ага, се ті скотарки, що про них мені бовгар казав. Добре. З колиби вийшов молодець з величезним буком і йде нам на зустріч. Зміряли ся ми. Хлопець прегарний, десь вісімнадцять — або дев'ятнадцять літ.

— Слава Ісусу — кажу єму.

„На віки Богу слава“.

— Добрий хлопче, я блуджу, будь ласкав, справ мене на дорогу, на шебенівське озеро. —

Хлопець завертає ся тай каже: „Ході до колиби“.

Я хоплю ся до дитини, цілую єї знов тина стала нерухома, даю єї дві шістьці. Дивіш, я йду за хлопцем. Ввійшли ми до колиби. Каже молодець:

„Сідайте, ви троє, сидіть, відпочинете, тай перекусите що троха“.

Я сів, а хлопець роздуб вічний вогонь, повісив кітлик тай зготовив за хвилику ку-

лешку. Кладе її перед мене тай миску сметани. Я перекусив троха, але хотя голоден, то з труду і заклопотаня, не дуже в горло їда лізе. Встаю, дякую, тай кажу, що я готов у дорогу.

Молодець зумів ся, витріщив на мене очи тай каже: „А ви що? майже за ката. Таж кулеша майже ціла, а миска як була так є повна“.

— Дякую, добрий хлопче, я вже не голоден, треба рушати. —

„Добре, підемо. Я вас справлю так, що не хибнете“. І пішли ми. Було вже коло п'ятої години. Молодець провадить полудневими обічами полонини, я йду за ним. Стать єго прекрасна, гнучка, сильна. В руках довга палиця на альпійський лад. На галицкім боці я не бачив Гуцулів з такими палицями. Ідучи балакаєм. Бачу рішучу відміну сих угорських верховинців від наших гуцулів. І ноша инакша і вдача инакша і свідомість инакша. Випитую молодця де ми є?

„Ми“, каже „на угорськім боці. Ви збочили з хребта верхів тамтого боку на угорський бік. Тамтуда — показує на ліво — Русь (!), а тут вже Угорщина. Тут ліпші люди як там на Русі!“

Я зумів ся. „На Русі!“ Отже тут традиція ще не затерла ся. Він знає, що там була Русь і зве той бік ще й тепер Русію! А в нас діти своєї власної рускої землі звуть руску сторону: ляцким

боком! Вже то Поляки нашому народови добре дали ся в знаки!

Балакаючи отак, зайшли ми у жереб. Се верховинська сосна, що стелить ся землею. Вона росте відтам в гору, де смерека і ялиця вже не можуть єствувати. Деревина ся стелить ся корчем густо над землею, піднимаючи ся яких три метри в гору. Пені дуже короткий випускає кочілом вкруг себе силу гілля, яке попереплітане з собою так густо, що поміж жеребом нема проходу ніяким чином. Хіба дрозд, або кіт годен там рухати ся. Жеребовий ліс стелить ся землею подібно, як вода. Як між водою бувають сухі островки і стежки, так і між жеребом є малі прогалинки, входи і виходи, котрі становлять разом справдішний лабіринт, з якого неосвоєному з тим тереном нема виходу. Зайти тудя легко, ще легше зараз зблудити, але вийти не можлива річ. Орієнтації нема ніякої, тож і спасення із жеребових лаб нема без певного проводу, заблудившому тут погибель. На таке місце зайшли ми з тим гарним молодцем.

„Тримайте ся добре мене, і відзивайте ся від часу до часу, я буду також кликати“, каже молодець.

Зачав він метати і снувати собою, як вивериця. Ба приляже, ба підскачить, ба в право, ба в ліво, ба в сю, ба в ту прогалинку забіжить, ба зникне, ба вирине

на підставі божих і людських законів, але також на підставі австрійських конституційних законів, котрі мають вальор і на Буковині і що державні уряди обов'язані закони берегти. Що до судів сказано се виразно в арт. 8. осн. зак. „про судейську власть“, що всі судії мають присягати на незломне береження конституційних законів.

З сего виходить, що звертаючись писемно або устно в українській мові до якого небудь публ. уряду на Буковині даємо тим самим (і без виразного бажання) до пізнання, що жадаємо собі від сего уряду рішення в тій же мові; уряд обов'язаний тоді видати нам рішення в українській мові і письмі, в противнім случаю по повню є дотичний урядник злочин після §. 101 карн. зак., бо ломлячи постанови арт. 19. конституційних законів приводить партію до шкоди.

Сказане відноситься не лише до судових вироків, але також до списування протоколів і всяких рішень всіх публичних урядів на Буковині.

Буковинські суди обсажені переважно (ок. 90 проц.) чужинцями, котрі не вміють укр. мови і по цій причині покликають ся звичайно на мін. розп. з 17. серпня 1864 р. Однак неслухно, бо сей передконституційний розпорядок противорічить артикулові 19 осн. зак. з р. 1867 і втратив проте силу, як тратить силу всякий давнійший закон з введенням в жите нового закона, коли сей приносить відмінні постанови.

М. Л.

(Від редакції. Містячи повисшу статтю фаховця правника мусимо на жаль сконстатувати, що наші люди не лише не домагаються українського письма в судах і иньших урядах, але й самі пишуть всюди по німецьки. По німецьки пишуть до урядів майже виключно наші каси і иньші товариства і сі німецькі письма виготовляють їх за гроші не лише чужі люди, але навіть і наші адвокати, котрі славлять ся великими патріотами. Ось недавно внесло одно наше товариство по німецьки написану просьбу до управи зал. руху в Чернівцях, о чім на наш сором повідомив нас сей уряд, дивуючись, що се товариство могло таку нісенітницю зробити, — а иньше наше товариство вислало недавно сотки запрошень з німецьким текстом місцевостий і улиць в адресі. Таке поведене треба п'ятувати як образ у

нації і ми заповідаємо отсим, що як се буде повторяться, то ми заведемо внашій часописи рубрику п. з.: Дурійка інтелігентів, де будемо оголошувати імена авторів таких поганих нісенітниць.)

Політичний перегляд.

З державної ради.

В комісії для соціального забезпечення постановлено скласти анкету, в якій мали би брати участь урядники та лікарі і означити границю пенсії, щоб бути обов'язаним до забезпечення. В бюджетовій комісії порушив посол Штайнвендер справу продажу чеського гірського акційного товариства пражским залізниць промисловим союзом. Міністер скарбу подав комісії в сій справі блискі пояснення, почім посол Штайнвендер улюбив поступоване правительства, а головню міністра скарбу в сій цілій афері.

Німецько-національне кореспонденційне бюро опублікувало такий комунікат: На запросини президента Стажинського слідуючі послі: Сільвестер, Кіарі, Дам, Грос, Пахер, Пергелт і Штайнвендер в цілі обговорення теперішньої політичної ситуації. При сій нараді була присутна ціла президія польського кола. В протягу двогодишньої наради висказали ся всі бесідники за попертем акції президії польського кола, яка заходить ся около того, щоб відзискати палаті послів здатність до праці і не допустити до правління за помічю § 14.

Переговори польського кола тривають далі. Програма д-ра Гломбінського обіймає головню полагджене державних кончностей і предложення, які годі відсувати на пізнійший час, як пр. бюджетова провізорія, фінансовий план, фінансові справи порушені на делегаціях, контингент рекрутів на рік 1910., контингент спіритусу і локальні залізничні.

Про акцію Гломбінського і про заміри Молодохів говорить др. Крамаж ось як: „Поляки хотять привести до парламентарної угоди і бажать, щоб „Славянська Єднота“ розпочала за їх посередництвом переговори із Німцями. Я скажу отверто: коли Німці вишлету відпоручників на сі конференції, то і ми прийдемо, але тим же ми не покажемо, що відчуваємо схлопність до якихсь конспесій. Оскільки я знаю відносини, то я справді не сподіваю ся жадного успіху із сих переговорів. Щоби привести до зміни системи, підуть Чехи в опозицію, ба навіть в обструкцію, коли парламент буде знов отворений. Цілюю нашої борби є змагати до такої зміни системи, яка давала-би Чехам запоруку, що они будуть мати таку силу і такий вплив в державі, який належить ся їм відповідно до їх числа, до податку, який они платять, і до всіх иньших обставин, входячих в сю рахубу.“

Угорська криза.

Угорський президент міністрів др. Векерле конферувал вчора перед полуднем із міністром заграничних справ графом Еренталем і з шефом австрійського кабінету бароном Бінерком, по чім

явив ся пополудни у цісаря на півгодинний аудієнції. Цісар заявив, що справу порішить в скорі, але бажав вперед покликати ще на аудієнцію Кошута і Андрашого. Сі аудієнції наступлять десь сими днями. Міністер Кошут конферувал із віцепрезидентом угорського парламенту Гойтшиком і з державним секретарем Тотом про партійну конференцію, що єї заповіджено на п'ятницю, В нарадах сеї конференції візмуть участь також міністри Кошут і Апошій. Президент парламенту конферувал вчора також із кількома своїми прихильниками. На пленарнім засіданні партії незалежних, що заповіджено на четвер, хоче група Юшта поставити рішучо внесок, щоб партія зажадала основаня самостійного банку з двем 1. січня 1911 р. і щоб над сею справою голосовано по іменню. Заразом хочуть прихильники Юшта поставити внесок, аби висказати недовіра тим членам, що причинили ся до фіаска Кошута в неділю. Коли Кошут пристане на основане банку, тоді Юшт відступить від внеска про висказане недовіри згаданим членам.

Врешті банкова група хоче також переперти ухвалу, що партія незалежних не пристане на жадну кооперацію що до дальшої державної управи на Уграх.

Яка ціль сих внесків прихильників Юшта, ясно: Юшт хоче довідати ся від Кошута явно і остаточно, які его пляни? Як Кошут видобуде ся із сеї халепи і якимсь викрутом не допустить до роздору у партії, покищо не знати.

Події в Греції.

Заворушення в грецькій державі — здає ся — покінчать ся в найближшій часі. Небавом має прибути до Греції заграничний організатор маринарки і зробити лад у грецькій флотії. Населене бажав далеко ідучої поправки відносин в маринарці і усунення нездібних висших офіцарів — ходять о 26 осіб — отже правительство рішило ся, не очікуючи заграничного організатора маринарки, внести проєкт на усунення із служби дотичних офіцарів маринарки.

Проект находит ся вже в палаті. Між висшими офіцарями маринарки, які жадають, щоб справу усунення із служби дотичних осіб передати заграничному організаторови, панує а тої причини велике негодоване. Окрім того велика часть під-офіцарів вступає ся за загроженними офіцарями і таким чином дуже можливо, що прийде до нової революції. Провідник попередньої революції стане, як заявив президент міністрів, перед суд присяжних. Розуміє ся, що вислід сего процесу буде багато залежати від хвилових обставин і від того, хто буде саме в той час стояти при кермі.

НОВИНКИ.

Чернівці, 10. падолиста 1909.

Календар. П'ятниця 12. (30.) Зеновій, Зеновія; рим.: Мартина І. п. М. Схід сонця 7:09, захід 4:20. — Субота 13. (31.) Стах., А. Пам. Суб.; рим.: Дидака І. Схід сонця 7:08, захід 7:22.

Висновки Льомброза про Штайнгайльову. Недавно померший італійський антрополог Цезар-

таки отак зникне мені перед очима і хотів він і я неустанно перекликаємо ся, то рівно кілька разів я згубив его так, що помимо кликаня я не в силі би его найти, як би він до мене не вертав ся. Тут мав мені бути неминучий кінець, але добрий молодець не дав погібати. Десь за пів години виринули ми з сего страшного лабіринту на полонину, на поле, кажуть гуцули.

Там далі тягнув ся ще темний стяг жеребу в поперек, але вузький, вже не страшний. Став молодець тай каже: „Я вже буду вертати. Ви підете отуда далі там по за отой жереб. Видите отам на горі ту яснозелену площу (!)? Туда звернете на право, підете пралісом, зійдете в яр, а там вам вже хтось скаже, куду далі. Відтак вже близько на озеро.“

Дякую ему і даю дві короні. Але молодець не простирає руки, лиш каже: „Не годить ся брати заплати від блудячого за те, що справить ся его на дорогу! Се в нас обов'язок кожного з нас!“

Я подав ему руку, подякував щиро і розійшов ся з добрим та гарним молодцем.

Небавом дійшов я до того стягу жеребу, що мав я ним переходити і пірнув в его зрадливі обійми. Хоть як вузький він був, то рівно ледви вдало ся мені з него вийти на другий бік. З часом знайшов ся я коло тої молодцем вказаної зеленої площі. І се слово звернуло мою увагу.

Не знаю, чи де инде в нашій народі вживає ся се слово. Обійшов я ту площу, став під смерекою і глядів куду далі. Тут розходила ся стежка на право і на ліво. На право в густий старий ліс, а на ліво краєм ліса полониною. Правий плай виразнійший тай виджу на ній тяжкий слід кінський. Хтось ніс щось на кони. Думаю, піду за слідом, мусить він мене випроводити десь між люди. Зайшов я у темний праліс. Іду та йду в долину. По дорозі кріплю ся малинами. Вандрую лісом півтора години. Вже мені стало лячно. Днина минає, небавом вечір, а я незнаю, де я і куду йду. Аж тут долітає мене відкись шум води, небавом став я над потоком. Від попередних дощів він прибув, вода білява. Хоть потік підняв троха мого духа, то я рівно зажурих ся. Нічого довкруги, як праліс, по сім і тім боці, горі і долі потоку. Не виглядає воно тут на близьку оселю людий. Думаю, як се так як в головицях чорного Черемша, де й за день ходу не подиблеш людини, то треба буде десь на смереці ночувати. Не думаючи довго, звертаю ся на право поза потік. Десь за чверть години ходу втворює ся ліс, а там далі виринає вершок якоїсь стріхи. З боку видобуває ся відкись голубий дим в гору. За прогалиною клонить ся сонце до заходу і стелить над спокійним красним образом свій лагідний підвечірний настрій. Образ передімною і вражінє его, як в байці.

В мене вступив сьвіжий дух. Я відітхнув троха і пішов в ту вечірнім сонцем повиту країну. Не спускаю очий зі стріхи і з того бічного диму. Стріха все підносить ся, відслонює ся якась хатина з порядними вікнами, а стяг голубого диму довів в споду до якоїсь колиби. На право отвирає ся простір як би від якої гати. Над усім лежить якесь забуте і сьвітла тишина тай любий супокій.

По якійсь колоді перейшов я на лівий бік потоку і дійшов до загадочної колиби. Колиба заперта дверцями, що сягають лиш до половини одвірків в гору. Крізь отверту висшу положину виджу, як в нутрі над ватрою сидить якийсь мужчина плечима до мене відвернений. Одіж не руска, камізелька і вузькі сподні. На ногах постіліці, на голові круглий капелюшок. Не знаю як розпочати бесіду, кажу: Гутен абенд. —

„Гут-номен“ відповідає басом людина, ледви повернувши голову до мене, не рушаючи ся з місця. Лице гарне, десь вісім — або дев'ятьнайцятлітнього молодця:

— Ich bitte Sie, wo bin ich, lieber Jüngling? —

„In Balzatul“, відповідає мені. Wie werden добає мені на Німця. Питаю: Sie ruthenisch? — wir sprechen? Kennen Sie ruthenisch? —

„Nojn, nur ungarisch und russisch.“

Дальше буде.

Льомброзо скарактеризував свого часу паню Штайнгайльову на підставі своїх дослідів ось-як: „Передовсім пані Штайнгайльова в вічному спадкоємцем лихого поведіння, істерична, як перший лінійний злочинець в правдивим зміслі слова. Вже дитиною була она істерична і заживала шкло і глину. З її істерією звязують ся ті періодичні кризи, які переходять в епілепсію. Она посідає страшні психічні імпульси, які появляють ся в абсурдних брешнях і зневагах своїх найближчих. Пані Штайнгайльова послугувалась зневагою другого і брешнею. Она мала много любовників, з яких кождий уважав себе одніським ідеалом для неї, що, розумієсь, було лише чистою фантазією. Найбільше симпатії здобувала она у своїх любовників сльївом і розвиненим, бистрим умом у конверзаціях. На своє окруженє робила она також миле вражєне тим, що она обходила хорих, а нещасних і старих скріпляла так, що ніхто з її окруженя не міг сумнівати ся що до ніжного чувства ві душі. Сей начерк характеру пані Штайнгайльової пригадує всі знані в історії „милосерні дами“: метреси Людовика XIV., гетери Греції і т. д. В таких жінках криє ся лише егоїзм, захлапність, гордість, пустомельство, брехливість і велика жадоба блеску, які то прєкмети всі разом в мотивах всього їх життя. Брехні, якими Штайнгайльова послугувалась перед судіями підчас свого переслухання, не є дивним, бо се у неї на днєвним порядку. Се є її органічний феномен, що она ніколи не може сказати бодай трохі правди. Завсїгда удає она біль, який її не мучить. Такі жєнщини плачуть, удають слабих, щоби спричинити увагу і журбу других на себе. Щоби виявити свою мефістофєлівську душу, такі жєнщини сейчас млїють. Пані Штайнгайльова говорить неправду, бо она істерична, а істеричні жінки культивують неправду з такою самою енергією як нормальні і чесні люди правду“.

Оповідки, іменованя і т. п.

Конкурс. З днєм 1. падолиста с. р. починаєть ся в Фрідлєндї зимовий молочарський курс. Рїльнє міністерство призначило для двох питомців сего курсу дві субвенції по 600 корон. Поданя треба вносити у нас до буковинського краєвого правительства.

Оголошенє конкурсу. Виділ краєвий Королїв-а Галичини і Володимирї враз з Великим Князїством Краківським розписує отсам конкурс з прєклюзивним рєчєнцєм до кінця місяця цвїтня 1910 на оригінальні чистим руским азіком написані твори сценїчні з обсягу драмату, поважної комедії і народних шук з сьївами або без сьївів такого обсягу, щоби заповнили цілий вечір театральний. Праці конкурсєві треба присылати в повїсїм рєчєнцї під адресою Видїлу краєвого у Львові, заосмотрєні знаком або моттом автора, котрє належить помістити також на замкненїй копертї, містячїй в собі імя, назвиско і докладну адресу автора. Твори оголошені уже друком, а також прєдставлені на котрїй небудь сценї навіть аматорський, рівнож манускрипти писані власною рукою авторів або нечитким писемом є виключєні з конкурсу. Рівнож не припустєть ся до премїйованя творів авторів вже нежївчих, хотїй би досє не були оголошені. В протягу трєх місяців по уплїві конкурсєвого рєчєнця слїдує рїшенє конкурсє і признанє нагород окремєю комісією конкурсєвою, що зберє ся у Видїлі краєвїм під проводом члена Видїлу краєвого Мєчислава Онішкевича. До сєї комісії запросив Видїл краєвий: 1. Впов. Івана Кївєлюка, члена Видїлу краєвого. 2. Впов. д-ра Михайла Грушевського, ц. к. профєсора львівського універзитєту. 3. Впов. Ярослава Ільницького, ц. к. совїтника суду краєвого у Львові. 4. Впов. Ілю Корудза, ц. к. проф. академічної гімназії у Львові. 5. Впов. Олександра Колєсу, ц. к. профєсора львівського універзитєту. 6. Впов. Іларїона Огоновського, ц. к. профєсора академічної гімназії у Львові. 7. Впов. д-ра Евгєна Олєсєницького, посла на соїм краєвий. 8. Впов. д-ра Кїрила Студинського, ц. к. профєсора львівського універзитєту. 9. Впов. Володимира Шухєвича, ц. к. профєсора реального школи у Львові. 10. Впов. д-ра Михайла Волошина, кандидата адвокатури і дїрїгєнта сьїзацкогєго товариства „Боян“. 11. Впов. Йосїфа Стацьника, дїрєктора рускогєго театру. Комісія конкурсєва рїшить більшєстю гєлосів і признать три нагєроди, а іменєно: першу в сумі 700 корон, другу 500 корон, третю 300 корон, трєм творам признаним найлучшими з поміж надїсланих на конкурс, без оглїду на рїд творів, щоби лишєнь кождий з них належав до родів наведєних в сїм оголошенїю, комісія може однак всї премїї признати творам одного рода. Нагороджені твори стають ся власностію товариства „Руска Весїда“ у Львові з виключним правом прєдставляти їх на сцені. Манускрипти надїслані на конкурс будуть звєрнені властєтелям на їх кошт разом з замкнєними копертами, наколи зажажуть Видїлові краєвому в иньшїй спосїб свої адреси.

Із штуки і літератури.

Пані Фїльомєна Лопатєвська будє сьївати в четвєр, 11. с. м. в нашїм міськїм театрі в „Палєцї“. Сподїємо ся, що тутєшні Українці громадєно з'являть ся тодї в театрі.

Михайло Бойчук визначний молодий укр. мальяр виставив тепєр на осїнній виставі образів в парискїм „Сальоні“ кїлька своїх картин, мальованих на спосїб давних (вїзантїйських, халдєйських, єгїпетських) примїтивів. Критика висказуєть про сї картини з великим признанєм.

Калєндарик „Вїдавничої Спїлки українського учительства в Коломиї“ за рік 1910 вїйшов і коштує 16 сотиків.

3 міського театру. Четвєр, 11. падолиста: (гостинний виступ Матрає) „Cavalleria rusticana“, опера в 1. відслонї Масканьєго; „Der Bajazzo“, опера в 2. відслонях Леонкавалєго. — Пятниця, 12. падолиста: (знижєна цїна) „Revolutions-Hochzeit“, комедия в 3-ох відслонях Міхаєля. — Субота, 13. падолиста: (по полуднї, головєно для учеників) „Wilhelm Tell“, комедия в 5-ох відслонях Шїлєра; (вечєром) „Johann der Zweite“, оперєта в 3-ох відслонях Айслєра. — Недїля, 14. падолиста: (по полуднї, половина цїни) „Die fremde Frau“, комедия в 4-ох відслонях Вісона; (вечєром) „Johann der Zweite“.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

М. Т.

Жемчуг балтийского моря.

(Дальше.)

15. серпня.

Що йно повернула я з Борнгольму страшно умучена, але се дрібниця. Вже над морє сєгодня не підє, лучшє сїдїти му на верандї, а пригадуєть подїї вчєрашного дня прєживати му ті самі вражєня. Від чогє би тут зачатї? В суботу пополуднї поїхала я до Саснїц, бо до Сєліна не прїбывають такі великі кораблї. В пристани бачила я парохід Deutschland до перевозу цілих вагонів; вигєда їзди ним є сєсє, що можна їхати з Берліна до Штокгольму не висїдаючи з вагону. Отворєнє сєї лїнії на прєсторєні Саснїц-Трєлєборг (сє найдальша полуднєва кінчина Швеції) відбуло ся прєд кїлькама місяцями. Вправдї подібнє уряджєнє бачила я і в Штральсундї, але тут заходїть рїжниця що до самого парохода. Вагони вїзджаять в сєрєдїну корабля, мов би в тунєль; місцє є на 18 вагонів, що стоять в двох рядях, а що прускі вагони є більшє чим півтора рази так довгі як наші, тож можемо мати пойнятє о розмірах такого пароходу. Щоби потяг міг вигїдно вїзджати (аджє є всїлякий стан води), є рїд моста, котрий можна довільно підносити і спускати.

В недїлю равїськє я вже на пароходї Гєрта. Кїлька хвїл прєд відїздом виходїть капїтан корабля (я гадала, що то галицький намїсник), роздає ся проразливий свєст і Гєрта дужє поволї починає плїсти, але лиш з першу, минувши камінні мури пристани, щораз то прїскорює свій біг, і вже здає ся, що не плїне, але летїть з скажєною скорїстю. Я на горїшньому покладї. З півночї і сходу морє, — тут нема що видїти; але від полудня видно щє наш „жемчуг“. Стою і очїй не звєджу з того кусника землї, а коби сама, то затримала-б я Гєрту, щоби так швидкє не гнала, і чогось аж дрожу на думку, що будє, як того кусничка суші не стане? Та я вже щєсь подібного відчувала, коли сє було? Ах так! Пригадуєть собі: минувшого року в прєїзді чєрєз Карпати. Було сє в однім тунєлю. Як огорнула мєнє така страшна темрява, здавало ся мєнї, що не маю чим дихати. В другім тунєлї, один подорожний запалив папіроску, она сьвітїла як уголь, і я зачіпила оком за сєсєю огнисту точку, так як ось тепєр за той клаптик суші. Але вже і того нема, вже лиш мов би сїра мрака означує місцє, дє є Ругїя. Що тепєр будє? Аджє на Борнгольм п'ять годїн їзди, сє не кїлькаминутєвий тунєль. Нї, вже лучшє не дивити ся на морє, аджє на пароходї є що оглядати.

А корабель хитаєсь, машина гудє, що аж в головї шумїть. В цілїм тілї чую утому, мовби я вже довгий час їхала, а сє щойно година. Сє певно з невиспаня; я сєгодня о 4. годїні рано вєтала. Сходжу на долину, щоби троха положити ся, але і влєжати не можу. Чогось моя прєгулька не вєдє ся. Однак не лиш мєнї. Кругом подорожні посєловили, ходять блїді, нї слїду з того гумору, з яким починали вандрївку. Хтєсь до мєнє заговорив. Сє покоївка радить на морєку недугу дєщє зїїсти і напити ся чєрвоного вина. Отжє сє морєка недуга, — дякую красєнькє! Так вивдячило ся мєнї морє, що я його величала, що не находила слів на звєличанє його краси... Треба прєбывати чєрвоного вина.

Як сєновида лажу вузкими, довгими коритами, заходжу до сальону, відтак до кімнати для курців і там дє не вільно курити, їду до кухні, — прєконую ся, що там моя прїсутність злишна, — на концє на хвїлю закупляю ся коло галї з машинами. Колєса малі і великі крутять ся мов божєвільні, а там глибоко палячі. Піт змїшаний з вуглєм спливає по їх голих раменах. Приходїть мєнї на гадку, що сє незвичайно тяжка праця, але в тїй хвїли кождий видає ся мєнї щасливїйший, хто не має морєкої недуги. Сопух від оливи дусить мєнє і я вандрую до їдальнї, дє чєрвєнє вино. А кора-

бель не то що не прєстєвє хитатїсь, але хитає ся щораз то більшє. Тарїлку прєхилию щораз, щоби сос не розлив ся, а всєо коло мєнє танцює: і цвїти на столї і штучний мотїль на головї моєї vis-à-vis. Нічо не помагєє чєрвєнє вино.. Морє жадає від мєнє жертви...

Всє на сьвітї має свій концє. Навїть Vergnügungsreise. Ось вже видно берєги Борнгольму. Голосним гурра! вїтаємо прєшє рїбацкє човно, Гєрта закидає якор, підїзджє малий парохід Борнгольм. Ми на дуньскїй тєрїторїї! Гордо кушую фотографїї парохода і налїпивши чотирї марки (сїву, чєрвону, жєвту і білу) за 10 орє посїлаємо їх знакомим.

На острові мали ми до вибору дві їздї: чєрвону і жєвту. Перша вєла чєрєз купєлєві місцєвостї Борнгольму, друга чєрєз найбїльшє дику частє острова. Я вїбрала жєвту. На берєзі всїдаємо на брїчки. Минаємо купєлєві місцєвостї Sandwїg і Allinge. Околиця прєгарна. Наш гумор по морєкїй недугї починає прєсєнювати ся. Наш вїзник розумїє стїлькє по нїмєцкї, що ми по дуньскї, але не є для нас прєпоною, щоби ми з ним побалакали. Повстають комїчні непорозумїня.

З дальєка на високїй горї руїни замку сєрєдньовїчного розбїйника. Минаємо міст камінний, їз трудєм спинаємо ся на стрїмку скалу. Побїч нас чорні звалища старої будівлї, з малєнькими вікнами, звєдженіми мостами і підземними хїдниками. Провїдник обяснює: тут їдальня, каплиця, тюрма... Я стала над самим берєгом пропасти і поглянула в долину... мороз прєїшов мєнї по спїні. Глибоко, глибоко шумїло морє... „На сїй вистаючїй плитї стїнав голови“ — чую голос прєвідника. Вузєнькєю камінєстою стєжкєю сходимо в долину, і ми вже на камєні, на котрім сотки людїй очїкувало своєї послїдної хвїлї. Морє змїло слїди кровї, але час не затєр страшних спомїнів, і щє сєгодня дуньскї мужики сьївають піснї про страшного лїцаря.

Вздовж потїчка, що вє ся поміж дикими скалами, обходимо замок, і иньшою стороною входимо на гору. І знов їзда чєрєз лїси, сєла, візєк підскакує на камінєстїм ґрунтї. Наближаємо ся до гєтєлю Фїнєдалєн, дє ждє нас обїд.

Гєтєль положєний над самим морєм з двох сторїн окружєний лїсом. І чудєсна природа в округ нас, і елєгантна обстанова і смачні страви і цвїти на столї, всє то робить побут тут незвичайно милїм. Ми посїдїли би бодай до вечєра, та час наш ограничєний і ми з жалєм працаємо сєсєю райську закутїну.

Прєд нами найтяжша частє дороги. З першу їшли ми вузєнькєю стєжкєю понад самим берєгом моря; стєжка уривала ся і ми прєсєкаували по велїчєзних камїнях. Морє тут страшно неспокїйнє і вже не шумїть а рєвє. Побїч нас вїринали чорні ґранїтові скали, високї на кїлькасот мєтрів. Дорога ставала чимраз труднїйша, морє чимраз більшє рєвучє, і ми вїйшли на високїй берїг. Ми прєхєдїли понад самї пропасти, дє кождий неосторожний крок міг спричинити смєрть. Раз прєсєкаували ми щїлини, то знов човгали ся поміж високими скалами. Вїйшли ми над вистаючі велїчєзні зломї скал — морє гудїло, відбївало ся від камінних скєль, творило водопада і краплї води розпрїскували ся мїліярдами дрібнєньких дїамєнтів. Вузким коридором мєжї двома скалами, сходимо знов на долину. Чєрєз прїроднє вікно бачимо розбїтий корабель. Не знаю, чи не оплатило ся єго вїтягати, чи лишили єго нароком, — сєж не аби яка прїмана для турїстів.

(Конець будє).

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 10. падолиста 1909.

Паризь, 10. падолиста. (Кб.) Палата послів розпочала гєнеральну дебату над бюджетом на рік 1910.

Бїлгород, 10. падолиста. (Кб.) „Звоно“ доноєть, що в мїністерствї внутрїшних справ вносєно законопрєкт, після якого мало-би завєсти ся тілєсну кару за менші провини.

Дрєзно, 10. падолиста. (Кб.) Друга палата саксонського соїму відбула засїданє бюджетовє. При оклицї на здоровлє короля підняли ся всї, навїть соціальні демократи; однак сї не виголєшували сєго оклику.

Ню-Йорк, 10. падолиста. (Кб.) Із Йокєгами доноєть, що Японцї напали підчас манєврів в Утсєувї на заступника корєанського вїйска, хотїя прєвдоподобно відїмєтити-ся за смєрть князя Іта.

Будапєшт, 10. падолиста. (Кб.) Прїхильники Юшта скликали на сєгодня нараду.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київї просимо присылати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти у Відні і П. Піклера і Сіни в Грацу.

Артикули до подорожі славнозвісної «Фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмострених склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

REGEDEUS LEMBERG.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньська 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набути: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В інших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичніший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважливіші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошення та дуже поучаючі і цікаві оповідання.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше внесе, чим при поодиноким висилках.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині
„Селянська Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадкі і кавці

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпораціях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними умовами. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньська число 33.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Ранче відбудуть ся дня 14. падолиста с. р. о 3-ій годині по полудни в читальнянім домі з слідуємим дневним порядком: 1. Засноване молочарської спілки; 2. Прочитане реферату в справі громадских виборів; 3. Евентуалія.

Старшина.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обємі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6. обов'язком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII, 3 Frauenfelderstrasse, 2.

Уголь камінний і машини.

Мимо підвищення ціни угля на осінь

Спілка для господарства і торгорлі в Перемишлі продає еще в тім місяці уголь по ціні літній а іменю уголь пруский по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 Кор. а краєвий по 130, 140 і 150 Кор. за 10.000 кільограмів, лосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безплатно замавляти уголь в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують. Машини до виробу дахівок цементових і т. п. спеціальні фарби цементові, оливу до смарованя форм і цемент І. сорти по конкуренційній найнижшій ціні доставляє Спілка для господарства і торгівлі в Перемишлі.

(142 — л. 2)

ДІРЖАВНА.

Товариство взаїмних обезпечень

ДНІСТЕР
У ЛЬВОВІ

Телефон 788

Кonto щадницької поштової 25.261

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечення будинків, збіжжя і знарядів господарских під користними услів'ями від шкідливих огневих, числить умірковані премії за обезпечення, ліквідує шкоди безплатно по пожарах, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороту.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц. Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошення письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить инший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, инші фонди корон 458.564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Г. ФАЙЛЕК

Чернівці, уліця Руска ч. 8.

усувач нагніток

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

• Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

• Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

• інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для місця і селень виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяця дрібним друком (петіт). При кількороазових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 38.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані візьмі від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належний за анонси маржама поштовими не приймає ся.

Розумний параграф.

□ Дуже розумний і гарний є цілий наш новий виборчий закон для громад, на підставі якого тепер вже в багатьох наших селах самі наші люди дійшли до власті і значіння в своїх громадських управах. В гарнім тим законі гарні є всі параграфи, але дуже гарним параграфом, дуже розумною постановою є в тим законі параграф 3 б. Що-ж там сказано в тим параграфі? Ні менче ні більше а лиш се: Як хто не зложив рахунків з громадского гроша, хоч був зобов'язаний се зробити, то тратить аж до зложення і одобрення сих рахунків право вибирати до ради громадської і бути вибраним. Імя такого чоловіка не повинно бути навіть на лісті виборчий. Як би так випадком імя такого чоловіка нашло ся на лісті, то проти того можна і треба внести рекламацию до староства, представляючи докладно саму причину, чому такого чоловіка треба виключити від голосовання і покликуючи ся на сей власне параграф нового громадского виб. закону, на параграф 3 б. — Дуже часто злі старі двірники погано господарили в громаді і не зложили рахунків з господарки громадским грошем. Коли при нових виборах люди хочуть позбутися такого двірника, то найлегше вдасть ся їм се через сей власне параграф 3 б. Викреслити такого шкідника з лісти — і пропадай бідо від начальства.

Та могло ще зайти і таке: люди не припилювали справи, імя такого „добродія“ остало ся в лісті і він не лиш голосував, але ще і вибрано его вдруге за двірника наприклад або за радного. Що тоді? Також ще не найбільше нещастє. І тоді можна ще собі порадити. Треба лиш вислати через староство відповідне письмо з представленням цілої сеї справи до краєвого правительства (Landesregierung) а при Божій та людській помочи справу і тоді ще буде можна виграти. Наші послы дадуть вже добрим людям в такій справі всю свою щирю, людську поміч.

Не лише до давного двірника се відносять ся, коли він не зложив рахунків з громадских грошей, але також і до его радних (авшусів), бо вони мають контролювати громадські рахунки. Вони також за се відповідають отже і їх можна за таке виключити від виборів.

Сей параграф — дуже гарний. Гарний він з двох причин. Раз тому, що при его помочи легко можна викинути давних гачапасів від громадської управи а вдруге, що сей параграф буде остерігати і нових наших двірників, аби вони добре рахували громадські гроші і аби відтак все добре з них могли вирахувати ся! Так отже і в зад і наперед гарний сей параграф. Най лиш наші люди зміють користати з него де треба! Наші послы зложили такий гарний закон, але, як всюди, так і тут самі наші люди мусять пилювати справи. Послы працюють над тим, аби

дати народови добрий спосіб до доброї долі, але саму долю може здобути тільки сам нарід своєю розумною, невсипучою, щирою роботою, своєю заподливостію де лиш можна і як лиш можна.

Ми думаємо, що наш нарід вже розуміє своє право і свій обов'язок. Нам здається, що вистане нам тут лиш слівце сказати, а наші хлібороби вже добре заопікують ся ось хочби і сим розумним своїм параграфом, де їм лиш того буде треба!

Великі народні віча.

□ Не можна сказати, аби наш нарід дрімав. Власне тепер йде в наших селах поважна робота, йде рух, з якого можемо колись мати найкрасші плоди. Передовсім нарід наш починає розуміти, що лиш тоді хлібороби наші будуть мати силу і значінє, коли вони будуть поступати в згоді і в порозумінню щодо справ, які всіх хліборобів рівно обходять. Через згоду і порозумінє вдало ся нашим хліборобам власне тепер перевести нераз громадські вибори так, що господарка в наших громадах майже всюди вже перейшла з негідних рук в руки гідні і щирі для хліборобів. — Далі починають вже розуміти наші хлібороби, що лиш тоді їх доля поліпшиться ся, коли вони чимраз сильнійше будуть горнути ся до спілок, яких задачею і ціллю є піднести добробут наших селян, аби вони були заможнійші, аби з біди не йшли вони до чужих спекулянтів і не топили ся в їх лихварских кипченнях. Розуміючи се, наші хлібороби дуже цікаво горнуть ся тепер до молочарских спілок, які тепер починаємо закладати на Буковині і які то спілки можуть стати для нашого народу жерелом таких великих доходів, про які нашим селянам досі навіть не снило ся. В однім черновецькім склепі вже продає ся масло з молочарської спілки нашої в Раранчу а дасть Віг, що вже з початком слідуєчого року будемо мати в Чернівцях великий склад масла і всякого рода сирів, вироблених в наших молочарских спілках. Добробит наших селян піднесе ся, доля їх поправиться ся значно. — Як через спілки хліборобські підносить ся заможність хліборобів, в політичнім товаристві „Руска Рада“ піднесе ся наша політична сила. Тому вже від тепер всі наші щирі хлібороби у власнім інтересі повинні приступати до „Рускої Ради“ (зголошувати ся треба листом до п. віцемаршала краєвого Д-ра Стоцького, складаючи притім лиш 1 корону річної вкладки). Як всі наші хлібороби згуртують ся в тим товаристві, тоді політична робота в нашім краю буде така, яка буде мати на оці лиш добро наших хліборобів, тоді всякі закони будуть такі, які будуть відповідати нашим хліборобам. Немало добрих законів здобув наш нарід через своїх послів лише тому, що сьак-так згідно підпірав їх роботу в соймі і в державній раді. Колиж-ж би ми мали своє величезне товариство політичне, де над всіма спра-

вами радили би самі хлібороби, тоді мали би ми силу, якій ніхто не сьміє би спротивити ся. Сю силу обернули би ми не на войованє з своїми але на борбу з нашими ворогами а на науку і на поміч всему нашому народови. В тим товаристві нарід наш хліборобський радив би з щирими нашими людьми з поміж інтелігенції над тим, які теперішні закони є кривдні для нас і як їх в нашу користь треба змінити, в тим товаристві сам нарід радив би над тим, як мають поступати наші послы в соймі і державній раді а крім того в тим товаристві всі его члени радили б ще і над тим, як би піднести долю наших хліборобів, якби поліпшити їх добробит, якби то з темних і бідних наших селян зробити людей розумних, маючих, свідомих своїх прав. Вже в сю зиму задумує „Руска Рада“ уладити в Чернівцях славну школу для наших хліборобів, в якій би через кілька тижнів викладалось нашим хліборобам про все цікаве на світі, що є і що було і що повинно бути. Кожда громада повинна в відповіднім часі навіть на громадський кошт вислати тоді до Чернівців хоч одного цікавого чоловіка. Як се стане ся, то світліло просвіти рознесе ся скрізь по наших селах і не мине кілька літ, а нарід наш буде світліший, просвічений, розумний. Всі-ж знаємо, що темному горе, а просвіченому легше найти стежку до добра, як лиш в нього є щире і совісне серце для себе і для всіх других хліборобів, для всего нашого народу. — Тепер задумуємо також в Чернівцях перевести організацію наших крамниць і виробити їм добре закупно в гуртових складах, з часом заложити для них навіть наш руский гуртовий склад в Чернівцях, аби наші гроші у нас лишали ся, а не йшли Бог знає де і на яке. В тій справі ми вислали листи до всіх наших крамниць і тут просимо наших крамарів сільських, аби вони тою справою щиро заняли ся. — До розбудження нашого народу причинають ся остаточно дуже сильно наші віча. Послы наші, як лиш мають хвилинку вільного часу, зараз їдуть між нарід, здають перед ним рахунок з того, що зробили для него і навчають всіх, як нам далі треба поступати, аби йти до своєї сили до свого права. По великих вічах в вижницькім окрузі відбули ся недавно великі посольські віча в Станівцях н. Ч. 31. жовтня, в Садагурі 7-го і в Кіцмані 8. с. м.

1. Народне віче в Станівцях н. Ч.

Пізно могли довідатись наші люди, що майже всі наші послы вибирають ся на се віче. А предсі коли їдучи з Чернівців на місце зборів прибули вже до Неполюківців наші послы: Николай Василько, Бротей Пігуляк, Іля Семана і Николай Спільнул, то застали вже тут на двірці гарно пристроєну триумфальну браму і численно зібраний на привіт послів нарід. Оршівська „Січ“ удержувала лад при тій нагоді. Музика заграла „ще не вмерла Україна“, коли послы висіли з поїзду а місцевий начальник громади повитав їх гарною промовою та по старому нашому звичаю хлібом та солю. Витали тут наших послів також делегати із посторонних громад: начальники громадські з Оршівців, Шипинців, Реваківців, Дубівців та з Вергомету н. П. Сердечно подякував за прийняте пос. Ник. Василько, заявляючи, що клуб на-

ших послів все буде стояти на сторожі прав нашого народу. Відтак повитав ще голову нашого парлям. клубу місцевий гр.-прав. свящ. Влад. Серед звуків музики і вистрілів з моздрів всіли наші послі знову до поїзду, причім пос. Семака і Пігуляк ще раз промовляли до народу, вже з поїзду, запрошаючи присутніх на віче в Станівцях.

На слідуєчій залізничній стації, в Барбівцях, знову ждали вже на прибуті наших послів місцеві околичні люди з сойм, послом Тодором Левицьким і місцевим постороннім учительством на чолі. Начальник барбівської громади щиро повитав послів в імені громади, а місцевий надучитель Кушнірюк іменем учительства причім останній запросив послів на посвячене народної школи в Барбівцях, яке припадком на сей власне день заповіджено. Бандерія чорторійської „Січі“ відпровадила послів до школи, де вже власне вижидає гостей місцевий парох о. Горецький з численно зібраними людьми. По посвяченню школи в Барбівцях відіхали послі вже кінцями до Станівців. На готарі калинівської громади привитали їх ще численно зібрані місцеві люди під проводом надуч. Гішкни і начальника каси, свідомого нашого хлібороба Василя Гриндея.

При вїзді до Станівців застали послі знову гарну триумфальну браму а при ній численно зібраний нарід з багатьма околичними учителями. Серед вистрілів з моздрів привитав послів іменем громади хлібом та солю посадики станівський пан Никорович і уч. Данчул іменем місцевих укр. руских товариств. „Січі“ з Дол. Станівців, з Волоки і інших громад утворили великий шпалір. Промовив тут до зібраного народу п. Н. Василько щиро дякуючи за привіт і запрошаючи всіх присутніх на віче.

По щирій гостині в домі п. Никоровичів удали ся відтак послі на ринок, де відбулось велике віче під голим небом. На віче зібралось народу дуже много. Було тут не менше, як 2 тисячі цікавих слухачів. Отворив віче місцевий посадики Никорович, почім на внесені п. Князкого вибрано таку президію: голова — п. посадики Никорович, заступник п. Данчул з Волоки, писарі — ред. Луцкий і уч. Самсон з Барбівців. Першим бесідником був на сїм вічу посол Николай Василько. „Як голова руских послів з Буковини до державної ради (говорив п. Василько) сердечно дякую Вам, що Ви так численно прибули на се віче. Ми прїїхали тут, аби здати Вам рахунок з нашої діяльності в соймі і в державній раді. Ваш посол, п. Пігуляк, здасть справозданє з нашої діяльності в соймі а п. Спинул з нашої діяльності в парламенті. З того Ви будете мати образ всіх наших старань для народного добра і будете могли осудити, чи добре ми Вас заступаємо, чи ні? Ми все і всюди памятаємо про Вас і про Вашу долю. Я вже 11 літ є послом руского народу. Від часу, як я став послушати по нинішній день хіба не одно вже на ліпше змінилось. Всі закони, про які і нині почувте, а які на добро Вам вийшли, впроваджені в тім часі, від коли я стою при кермі рускої політики. Я тим не хвалю ся. Се не лиш моя робота. Се так само робота других наших послів, а передовсім се робота всего нашого народу. Нашою думкою було помагати Вам в недолі і неодна нам вдало ся. Вдало ся через те, що всі ми рускі послі все і всюди поступаємо згідно. Бажаю собі, аби і між Вами так було. Ми послі, маємо лиш тому силу, що правительство добре знає, кілько то людей стоїть, все за нами. Чим більша єдність між Вами і поперте для своїх послів, тим більша їх сила, тим більше можна нам для Вас здобути. Вислухайте уважно наших „справоздань, а відтак скажете, чи ви вдоволені з нас, чи ні?“

Промова п. Н. Василька дуже зацікавила нарід, але не менше цікаві були дальші промови: п. Спинула і Пігуляка. Перший розказав докладно про всю діяльність наших послів у Відні а другий про здобутки наші в соймі, здержуючись головню на обговоренню нового гром. закона, закона про рентові оселі і нової соймової виборчої реформи. Закінчив свою промову п. Пігуляк представлєм останних подій у Відні, головню що до нових податків. Всі промови послів приймав нарід до відома з великим одушевленням.

Одоголосно прийнято відтак на внесені учт. Данчула резолюцію, в якій висказуєть ся всім нашим послам а п. Пігулякови особливо повне і не обмежене довіре.

Відтак прийнято ще на внесені п. нуч. І. Карбулицкого резолюції що до подрібних жадань і потреб людей з сих околиць. — Як останній бесідник промовляв на сїм вічу бурмістр вашківський Г. Лисан. В своїй краснорічній промові представив він, як наші наріди не вмів колись користати з своїх прав, які шкоди приносять нашому народови темнота та пияństwo і завзявав всіх до просвіти та до кріпкої організації, де би всі хлібороби не поділені на ворожі малі відділи сходились на раду над своїм правом, над своєю долею. На тім замкнуто віче. Одушевлений нарід відпровадив послів громадно поза готар громади. Деякі прихильники Вагатуріа валяли ся в сей час п'яні по ровах. Вачили се всі люди повертаючи з сего нашого гарного віча.

2. Посол Семака і др. Стоцкий перед своїми виборцями в Садагурі.

На неділю, то є 7. падолиста с. р., скликав укр. парламентарний і соймовий буковинський клуб віче в Садагурі, на яке явило ся дуже багато виборців сего повіта, щоби почути справозданє своїх послів, а то звіту посла Семаки про діяльність укр. буковинського парламентарного клубу і звіту віце-маршалка д-ра Стоцкого про дотеперішню роботу наших послів у буковинському соймі. Окрім депутатів сего повіта їхали ще наї се віче послі: Василько, Пігуляк, Лукашевич і Ник. Спинул.

В Рогізні привитав послів начальник Меленка, з цілим зібраним тут виділом громадським в Рогізні. Начальник Меленка виголосив до пана віце-маршалка д-ра Стоцкого гарну промову і передав єму по старому рускому звичаю хліб і сіль. По привитанню послів також топорівським начальником Петром Геличом, що прибув на віче із топорівською громадською радою, рушив цілий похід до громадської канцелярії в Садагурі на віче. На вічу явила ся в комплекті громадська рада Садагури, купець Дмитро Гришук на чолі дуже численно зібраного народу із доокресности, так само учительство було численно заступлене.

По виборі президії, в склад якої увійшли бурмістри: др. Рунес, П. Гелич і Меленка, забрав голос віце-маршалок др. Стоцкий, обговорюючи докладно закони, ухвалені буковинським соймом. Виводи бесідника про нову громадську і соймову виборчу ординацію і про закон рентових господарств прийнято із великим одушевленням до відома. — Посол до ради державної Іля Семака обговорив діяльність наших послів із Буковини у парламенті і викликав цілу бурю оплесків, коли згадав, що в останніх двох роках покликано кількох Русинів до відецьких центральних урядів як прим. до міністерств просвіти, судівництва і фінансів ба навіть до адміністративного трибуналу. — Посол до ради державної Ник. Спинул представив розвій укр. політики від того часу, як др. Стоцкий розпочав свою діяльність, і вказав на его величезні заслуги, головню около піднесення господарських організацій серед наших селян.

По тім поставив начальник Меленка внесок, щоби віче висказало обом послам садагурского повіту як також нашому парламентарному і соймовому клубови необмежене довіре і подяку. Се внесеніе прийнято одоголосно із великим одушевленням.

Посол Ник. Василько подякував учасникам віча за одобреніє політики наших руских послів і завзявав нарід, аби він і на будуче підпирав і зміцнював своєю єдністю і згодою становище і працю послів і, аби не ждав зі всім аж прийдуть послі на віче, але аби сам нарід думав про себе і про свою долю. — На тім покінчено се віче, яке помімо непогоди вийшло дуже гарно.

3. Віче в Ніцмани.

Аби дати народови живий приклад, згоди і єдності, яка в великій мірі, що тичить ся наших послів, причинилась до сего, що їм вдало ся в останніх двох роках здобути справді багато для руского народу на Буковині, — наші послі до державної ради їзджають ся тепер звичайно майже всі на тих вічах. Товаришть їм всюди заступник маршалка краевого др. Стоцкий, як голова соймового клубу наших послів, аби зазначити, що в єдності і порозуміню з нашим парламентарним клубом їдуть також наші соймові послі. Так отже і до Кіцманя, хоч там скликали се віче лиш оба послі з сего округа: до ради державної пос. І. Семака а до сойму п. Є. Пігуляк, прїїхали в понеділок також: голова клубу наших послів до парламенту пос. Николай Василько, заступник маршалка краевого др. Смалъ-Стоцкий, пос. А. Лукашевич і Н. Спинул.

В Лужанах привитали послів серед гучних вистрілів з моздрів передаючи їм хліб та сіль: п. Мошук іменем тамошних Русинів, нач. гр. Л. Лукач іменем громади, надуч. Радомський іменем околичного учительства, господар Юрійчук в імені рускої каси, др. Гутшнекер в імені лужанських Жидів і нач. гр. І. Михальчук з Шипинців іменем тамошньої громади. Окрім названих вийшли тут на стрічу переїзджачим послам великі маси народу. В самім Кіцмани ждали вже на прїїзд послів кількисот народу і майже вся місцева інтелігенція. Вистріли з моздрів і гарна мужицка музика повитала гостей, почім посадики міста пан Дмитро Бажан привитав послів гарною промовою і хлібом та солею. Кінна бандерія відпровадила послів з двірця залізничного в місто.

По прийнятю гостей в домі п. посадики міста, удали ся послі на віче, яке відбулось під голим небом на громадській толоці.

Віче се, на яке зійшлося поверх тисяч місцевих і околичних виборців — отворив п. І. Семака. До президії віча покликано: посадики Дм. Бажана, нач. гр. з Шипинців Михальчука і нач. гр. з Дубівців Руснака.

Посол І. Семака представив зібраним докладно і ясно працю і здобутки наших послів в парламенті а п. Є. Пігуляк в довгій і бурями оплесків перериваній промові представив діяльність і здобутки наших послів в соймі і їх труди поза

законодатними тілами для добра народу. В обох сих промовах обговорили бесідники майже кождо справу, яка обходить наш нарід і подали програму дальшої своєї діяльності так в соймі як і в парламенті. — Третій бесідник, заступник маршалка краевого др. Стоцкий виголосив одушевлену промову, в якій завзявав нарід до єдності і згоди в політичній акції, представив цілі і задачу політичного тов. „Руска Рада“, до якого повинні горіти ся передовсім наші селяни і подав кілько нових проєктів, якими можна би двигнути добробит нашого люду. По промові дальшого бесідника, сел. Ростюцкого, віче одоголосно прийняло поставлену сим бесідником резолюцію, в якій зібрані висказали нашим послам щиро подяку за їх дотеперішню діяльність і повне довіре на будуче. — Ухвалено також вислати до міністрів телеграму, аби предложено до цісарского підпису ухвалений в нашім соймі закон дороговий.

В тій хвилі став падати дощ, зібрані почали розходитись. Аж в тім нечаяно виринув на трибуні учт. О. Попович з Кіцманя, який плетучи крайні дурниці і прирівнюючи себе до Ісуса Христа, став представляти решті зібраних, що новий гром. виб. закон нічого не помагає людям, що послі, а особливо Пігуляк, не подбали, аби держава платила жонатим на удержанє жінок і дітей, але мовчать навіть тоді, коли правительство хоче наложити податок на кавалерів і т. д. Щоби баламутство не осталось без відповіді, відповіли зараз на сю промову др. Смалъ-Стоцкий і Г. Лисан. — На тім се гарне віче покінчено.

Що здобули для нашого народу наші послі до державної ради?

Наші селяни ще певно не забули, як то наші теперішні послі до ради державної обїзджали свої виборчі повіти перед послідніми виборами парламентарними, скликаючи тоді майже кождо днину величезні народні віча. Руский нарід пригадає собі також, як тоді сї послі, (в той час ще тільки кандидати на послів) викладали при таких вічах зібраному народови свою „програму“, значить они розказували, якою дорогою замірають вони йти, на коли зістануть вибрані на послів, щоби тою дорогою добити ся до поліпшеніє незавидної долі нашого хліборобеского народу. Сотки і тисячі руских виборців, зваччи з власного переконанія добру волю, велику щирість і народолобну невинущу працю всіх кандидатів, повірили їх словам і не лиш віддали самі свої голоси на них але старали ся також боронити їх перед агітаціями з ворожої нам сторони. Та на жаль найшли ся тоді і такі поодинокі люди між нашими хліборобами, що не маючи ще на стільки національної свідомости або зведені з правої дороги плаченими московськими агентами, голосували при тодішніх виборах або на московських запроданців або таки не йшли взагалі до вибору. Велика-ж знов часта наших виборців тому відтигала ся від вибору або голосувала таки на ворожого нам кандидата, бо они гадали, що як до того часу, так і сим разом приобіцюють кандидати народови „золоті гори“ дотн, доки не стануть послами, а потім знов їх ніхто не побачить через цілих шість літ, як бувало перед тим. Але сим разом ті виборці-селяни дуже завели ся; сим разом повиходили нашими послами до ради державної всі такі мужі, яким лежить на серці лишень добробит нашого сільського народу. На се найліпший доказ, що всі рускі парламентарні послі все, як тільки не було нарад у Відні, у педілі і свята обїзджали і обїзджують рускі громади то поодинокі то всі разом і задають перед своїми виборцями рахунок із своєї дотеперішньої роботи у раді державній. І мають наші послі з чим показати ся перед нарід. Хоть від часу послідних виборів минуло ще лишень два роки, наші послі до парламенту можуть похвалити ся вже не аби якими здобутками в користь сільського народу. Наводимо тут одні з найважливіших здобутків.

Вже при першій парламентарній сесії набо-роли наші рускі послі (у спілці із другими селянськими послами) у міністерстві крайної оборони, що служачих при війську сичів селян-хліборобів пускав ся підчас зимни, значить в час найпильнішої полевой роботи, до дому для помочи своїй родині. — Л. Семака від тогідного року виплачує вати військовика са 50 процентів денного зарібку за кождо днину при війську родині всіх тих резервістів, що утримують своїми зарібними руками свою родину і діти, або родичів, буйка, діда і т. д., як ті резервісти служать при війську підчас військових

вправ. — Військові таксі, що становили та-кож яко податок не малий тягар для нашого на-роду, вже скасовані, але лиш для бідних лю-ди й, бо великі богачі мають ті таксі і дальше платити і то значно більші ті таксі мають вони тепер платити, ніж до тепер. — Позаяк все подо-рожіло, то побільшено платню воєнків із 12 на 14 сотиків денно, щоби они в потрібнім разі не жа-дали гроший від своєї родини. — Міністер війни зажадав від послів, аби вони дозволили брати п'ять тисяч рекрутів більше з цілої держави кожного року. Посли віділи, що то жадане було оправдане і для забезпечення майна і жити людского конечно, отже они згодили ся на то. На нашу Вуковину припадає з того тільки о 113 рекрутів річно більше, ніж до тепер. Або инакшими словами будуть тепер брати у нас о одного рекрута більше аж на три громадї. Зате виторгували посли при тім се, що скасовано 11. і 12. рік військової слу-жби. Коли сї два роки служби скасовано, то ли-шаєть ся у нас аж 1131 резервістів дома кожного року замість, як досї, їти тоді на вправи. Звичайно ті резервісти мають вже жінки й діти. Їх лишає ся в нашім краю 1131 кожного року, а на їх місце йде від нас річно лиш 113 нових рекрутів. — До військових вправ вправ має ся від тепер покни-кати наших людей тільки в такий час, як нема пильної пильної роботи.

Знижено відтак за старанем послів ціну на то пці соли із 22 на 20 сотиків. — Продаж і купно малих кавалків поля, огорода, сіножаті чи ліса має ся перепроводжувати без ніяких коштів. По-правлене книг ґрутових має ся перепроводити безплатно. Послїдню одежену, худобину і все то, що конче потрібне для жити, не можна ліцї-тувати. На регуляцію рік призначена тепер більша сума з каси державної, як то було до тепер, щоби води не робили шкоду нашим се-лянам тай аби они при регуляції мали зарібок. — Рускі посли переперли дальше, що новий закон громадський, після якого скасовано у нас об-шари двірські (гутсгелітні) і дідичі або їх посесорі мають платити від тепер гроші на громадські ви-датки, предложено до цісарського під-пису. — При заразі худоби має держ-жава платити всім тим господарям, котрих худобина згинула або мусїло ся вї забити, 70 про-цент вартости тої худобини яко відшкодоване, коли господарі наперед завідомили уряд громадський о недугі їх худоби.

А тепер наведемо шановним читачам ще такі річи, які поки-що вже небавом мають прийти під обради в парламенті і скорше чи пізнійше також напевно здійснять ся. Ось вони:

Скорочене військової служби із трох років на два при лінії, а із двох літ на один рік при краввій обороні; скасоване домового податку або так званого горнового пра всіх тих хатах, які мають одну або дві станції; потім добивають ся посли закону про забезпечення наших хліборобів на старість і на ви-падок слабости і каліцтва, як також, щоби в по-вітах бідних на ліси заложено склади дров, де би міг нарід купувати паливо за умірковану ціну.

Коли сїєї осені зажадав міністер скарбу від парламенту звільних податків для сплатення довгу Туркам і т. д., то наші посли у злуці з другими бідному народови прихильними послами, заявили виразно сему міністрови, що не згодить ся на ніякий спосіб, аби сї нові податки зістали наложені на селянський нарід, і справді вже тепер задумує правительство завести такі нові податки, які би в більшій часті платили тільки великі богачирі.

Коли ми до сего ще лиш коротко згадаєм, що наші посли здобули за послїдних два роки ще руску гімназію у Вишніці і руску учительську семінарію в Чернівцях для дітей нашого народу, що дальше у богословській семінарії приймає ся від кількох літ що року по 25 руских богословів, з яких будемо колись мати своїх щирих і народо-любних душпастирів а не завязятих ворогів-румуні-заторів як Прокопович в Бобівцях, Петрюк у Ви-лавчу і др.; кзди ще додамо, що сего року пішло аж трох руских урядовиків до Відня, аби наш нарід мав своїх щирих людей і в міністерствах тай в най-вишнім трибуналі; коли ще згадаємо, що наші посли в разі слоти, посухи або граду старали ся досягнути для наших господарів грошеві запомоги або відписане якоїсь часті податків, та що они по-старали ся о добрі дороги в тих руских громадах,

де їх було конче потрібно; коли на конець зазна-чимо, що они домагають ся залізного мосту між Вишніцію а Кутами і Зеленовом а Неполоківцями та кожної днини подають поодиноким своїм ви-борцям устні або писемні ради і поради та всту-пають ся за ними при кожній нагоді, то певно із справедливо судячих не зможе ніхто заперечити, що наші посли сповняли свої посольські обовязки як найревнійше. Кождий сумлінний чоловік мусить признати, що наші посли не залишали й одної важної хвилі а старали ся при кожній спосібности здійснити хоть би й найменший тягар з слабих злочий наших селян та покласти той тягар на сильні плечі маєтних людей.

А що наших тільки п'ятьох парламентарних послів могло досягнути у державній радї за так ко-роткий час так численні здобутки для наших селян-хліборобів, то було се можливе лишень з тої при-чини, що они мали на оці все тільки добро бідного народу; що они йшли рука в руку із всіма тими другими послами, які також заступають госпо-дарський нарід; та що они поступали всі п'ять при кожній народній справі згідно, в порозумінню і роз-важно, тримаючи ся при тім засади, що „згода будує а незгода руйнує“ та що сила послів ле-жить не в їх великім числі, але в їх розумнім поступованню.

Політичний перегляд.

Парламент.

Відносини у австрійськїм парламенті остали в тій самій мірі невідраді, як се було й перед тим, нім парламент мав айти ся. Чехи, що за че-ський сейм і за санкціоноване німецьких законів, значить законів для німецьких країв про мову уря-дову німецьку по урядах та школах, метять ся в той спосіб, що перебили своїм опором наради парламенту, заявили, що не можуть терпіти довше такого правління, яке підпирає вєсуді німецьку полі-тику на кошті ніби то всіх славянських народів. Тому Чехи зажадали, щоби се міністерство усту-пило а на его місце прийшло нове, яке було-би більше для них справедливе. Тут правда ходить Чехам головнє о те, щоби они самі прийшли до впливу, щоби они диктували в державі. Ческа по-літика очевидно так само як і німецька, а може ще менче журить ся наприклад інтересами Русинів; їм ходить головнє о власні користи. Німці замі-тили, в який бік вітер віє і що їм грозить небез-пека зі сторони Чехів; тому забезпечили ся они вперед в чисто-німецьких краях перед навалом че-ських робітників тим чином, що ухвалили в своїх соймах закони, що не признають у тих краях жа-дної иншої мови урядової як лиш німецьку. І сї закони одержали санкцію цісаря. Президент міні-стрів барон Вінерт перестав журити ся незадово-ленням Чехів і заявив, що тепер не він Чехів, але Чехи его будуть просити, щоби заключити згоду і сею злагодою дати спримогу послам дальше ра-дити і залагоджувати пекучі справи народови. Справа стала на тім, що Чехи не думають в нічїм поду-стити Німцям, а Німці хочуть прислужувати Чехів до податливости. Коли-би такі відносини довше потрєвали, тоді можна напавду сподівати ся, що правительство розвінча парламент і буде правити державою на підставі 14. параґрафу державних законів без парламенту.

Щоби до такого правління не допустити, рі-шив ся заряд польського парламентарного клубу погодити Чехів з Німцями. Поляки роблять собі вправді великі паді, що їм вдасть ся завести лад у політичній житю Австрії; однак вісти про їх переговори вправді довгі, але про успіхи дуже скупі так, що можна майже сказати, що даремна їх робота.

Таким чином у палаті заступників всіх наро-дів австрійських падають нездорові відносини, які відбивають ся опісля на шкірі біднійшого населення, якого справи мусять стояти незалагоджені до того часу, доки не погодять ся з собою Чехи і Німці. Чи се довго потягне, поки що не знати, бо день в день ведуть ся переговори в обох таборах, про вислід яких годі щось певного сказати.

Проти того, щоби в Австрії настала госпо-дарка без послів, починають вже бурити ся робіт-ники головнє у Відні. Як се їх обуренє буде сильне, то може і воно причинить ся до сего, що прийде ще до згоди в парламенті. На всякий спосіб поко-що йде ся згода пинаво і важко.

Заворушенє в Греції.

Недавно підняла ся частина грецького морського війська проти правительства і хотїла бомбами та гранатами переперти свої домагання. Счинила ся навіть завязата борба, яка тим скінчила ся, що повстанчі кораблі покинули грецькі води. Згодом епїмано всіх провідників бунту; однак офіцери вступають ся за ними. Коли суд поступить собі остро проти головного провідника бунту офіцера

Тібальдоса, тоді дуже можливо, що вибухне серед війська повстанє, яке може потрясти престолом грецького короля. Є надія, що Тібальдоса увільнять.

Воєнні приготування в Японії.

Російські часописи подають алармуючі вісти, що Японія почала в послїднім часі збільшувати свої війська. Догадують ся, що Японія задумує пі-сля сего пильного приготування вирушити весною із триміліоновим війском на нову війну і то ма-бути знову з Росією. В російській державній думі застановляють ся дуже над сими замірами Японії і длятого заявила депутация думи за тим, щоби удати ся до міністра війни Сухомлінова, який дав би в сій справі більшї інформації. Від кількох днів відсилає також Росія до Манджурії свої від-діли війська, щоби таким чином скріпити тамошну російську залогоу.

НОВИНКИ.

Чернівці, 11. падолиста 1909.

Календар. Субота 13. (31.) Стах., А. Пам. Суб.; рим.: Дидака І. Схід сонця 7:08, захід 7:22. — Неділя 14. (1.) Н. 24. (22.) п. С., Козьма і Да-мян; рим.: Н. 24. п. С., Йосафата Єв. Схід сонця 7:13, захід 4:16.

Від редакції. Наших дописувателїв дуже пере-прашаємо, що дописий їх ще і нині не умістили ми ізза недостатчі місця. Підуть вони всі до слї-дуючого числа.

Краєвий заряд поступової партії. На останних загальних зборах поступової партії минушого місяця вибрано ширший заряд, в якого склад увійшли вибрані делегати з поодиноких повітів. Ухвалений на тих зборах організаційний регулямін вимагає, аби кермував політикою партії вузший краєвий заряд партії, складаючий ся із 12 членів і 3 заступників а з сего вузшого заряду маєть ся ще вибрати голову партії, двох его заступників, двох секретарів і касиєра. — В неділю, дня 7. с. м. відбув ся в Чернівцях зїзд ширшого заряду партії заряду переведено власне вибір вузшого краєвого на яким партійного, або коротко виділу партії. — Членами виділу вибрано послів: Ник. Василька, д-ра Смал-Стоцького, Єротея Пігуляка, Николая Спинула, відтак кр. шк. інсп. Омеляна Поповича, пов. інсп. О. Купчанка, о. проф. Семаку, О. Мицака, надуч. О. Іваницького, надуч. Д. Маріянука, Івана Циганюка з Іванківців і Івана Шпїтка, господаря з Іспаса. Заступниками вибрано: учит. В. Соневицького з Кучурова, уч. Р. Івасюка з Чагра і господаря І. Клодницького з Карапчева. — Відтак одно-голосно, серед невмовкаючих оплесків, вибрано головою партії посла Николая Василька. Посол Василько сердечно подякував за вибір і за-повів, що справами партії буде щиро і поважно опікуватись. — Відтак приступлено до дальшого уконституування виділу на окремім вже засіданню нововибраного виділу. На тім засіданню вибрано: Першим містоголовою віцемаршалка д-ра Смал-Стоцького, другим містоголовою надуч. Ом. Іваницького, першим секретарем виділу посла Ник. Спинула, другим секретарем виділу ред. О. Луцького, касиєром о. проф. Семаку. — Найближше засіданє виділу відбуде ся вже в слї-дуючу неділю.

Нещаслива пригода. Дня 3. падолиста с. р. ви-копували між Вашківцями а Карапчевом н. Ч. де-рева разом із корінєм два вашківські селяни, Г. Ан-томюк і Івон Калинич. Коли нечаяно спляне де-рево, коло якого Антомюк порав ся, почало валитись до долу, крикнув сей на Калинича, що паходив ся напротив падаючого дерева, щоби він відступив ся. А що Калинич не міг так скоро уступитись, сильне дерево повалилось на него із великим розгоном. Калинич помер на місці.

Посвяченє памятника на могилі Марка Каганця. Посвяченє памятника на могилі бл. п. Марка Каганця відбуло ся в сю неділю серед великого здвигу народа. На торжество явило ся поверх три тисячі народа з ріжних гал. повітів. Сам акт по-свячення памятника і віддана його суспільности відбув ся вельми величаво. Тисячі народа залягли цвїятар і весь спад гори. По освяченю памятника і відправленю парастаса промовив о. М. Світенький з Владичина. Темою проповіді була історична судьба українського народа, яку проповідник при-рівняв до перебутих злиднів народа ізраельского. Промова о. Світенького, виголошена з чувством, зробила незвичайно сильне вражєне і визвала го-лосний плач всіх зібраних. По о. Світеньким забрав голос посол д-р Евген Левицький, щоб від-дати памятини іменем народної організації усій українсько-руській суспільности. „Сей паматник — говорив бесідник — поставив увесь український народ без ріжниць стану і переконань, бо як тільки рознесла ся вість про мученичу смерть Покійника, сейчас поспіпали ся жертви з усіх кінців нашої розлогої землі, щоб від усього народу поставити паматник бл. п. Каганцеві. Нинї думка ся здійснена заходом народної організації і її головної управи

„Народного Комітету“ і їх власне іменем передаю отсей пам'ятник на власність цілого українського народу і під всенародну опіку“. Відтак перейшов бесіди до обговорення значіння пам'ятника для нас, а змалювавши короткими і щирими словами народну діяльність бл. п. Каганця, зазначив, що той пам'ятник повинен бути для нас передовсім св'ятим, бо під тим пам'ятником лягли тілні останки мужа, що поніс за свій нарід мученичу смерть і зложив найдорожше що мав, бо своє життя на жертвеннику вітнини. Вкінці завізав Коропчан, щоб вони окружали любов'ю і опікою пам'ятник Каганця, що вийшов був з поміж них та був їх щирим провідником і братом... Послідній промовив п. Олександр Мельникович з Галича, висказуючи слова жалю та співчуття з причини смерті Каганця від народної організації Станиславщини. При сумерку скінчився обряд. Слідуючого дня попрадав королецьких громадян еще о. сов. Стефанович прощальним словом в церкві, вливаючи в них віру, що єсть справедливий Бог, що видить наші злидні і він небавом проголосить: доста вже того горя, най настане правда. На від'їзді відвідав о. совітник вдовцю Каганця і маленську сирітку.

Споживане монопольної горілки в Росії і на Україні. Недавно опубліковано офіційне завідомлене про споживане монопольної горілки в Росії і на Україні за першу половину 1909 року. Виявляється, що в порівнянню з першим півріччям минулого 1908 року, тепер по всій Росії випито на 2.685 тисяч відер або на 6-83 проц. менше. Найбільші проценти зменшення припадають на українсько-великоросійські й на чисто українські райони. Так, українсько-великоросійський, „центрально-хліборобський“ район (губернії: вороніжська, курска, і т. д.) дає найбільше зменшення — 13-60 проц. Далі: райони чисто-українські — „малоросійський“ і південно-західний, се-б то 6 губерній з чисто-українською людністю, дають знов найбільші проценти зменшення — 10-49 і 10-59. Нарешті: південний район з українсько-великоросійсько-мішаною людністю (губернії: астраханська, бесарабська, Катеринославщина, Донщина, Кубань, Херсонщина і т. д.) також дає чималий і, у всякім

разі, далеко не останній процент зменшення — 5-24. Таким чином, можемо напевне сконстатувати що тепер менше споживають горілки, як по всій Росії, так і на Україні. Чим пояснити се з'явище? Офіційні статистики з того приводу кажуть, що зменшене споживання горілки в 1908 році і далі — не є винятковим фактом, а цілком закономірним результатом зниження тих причин, через які споживане горілки так підскочило року 1906. Інакше кажучи, на думку офіційних письменників, споживане горілки в 1906 році зросло через визвольний рух, а тепер, коли визвольний рух ввійшов у сферу спогадів, споживане горілки опустилося до звичайної норми. Хотіло-б ся думати, що офіційні письменники помиляються, й що як зріст п'яцтва в 1906 році, так і зменшене його в минулому і ще більше в сім році мають під собою інші причини. Особливо що до торішнього зменшення п'яцтва хотіло-б ся думати, що се не є результатом аневіри й байдужности до громадських інтересів, а результатом цілком свідомого руху. У всякім разі, які б причини не лежали в коріні сконстатованого з'явища, його можна тільки витати як найщиріше.

Господарські курси. В містечку Нова Басань, козелецького повіту, на Україні, відкривають ся сільсько-господарські курси для селян. Там будуть навчати, як треба ходити коло худоби, землі, городів, щоб вони давали прибуток.

Через синів. В містечку Батурині, на Україні, 2. падоліста с. р. повісив ся 63-літній селянин 6. Сергієнко. Їго рідні сини завше дуже сварились між собою за землю. Се старого Сергієнка дуже мучило і він не раз жалів ся сусідам, що через синів він не може жити. І от коли останній раз сини почали битись, батько не витримав і повісив ся.

Оповістки, іменованя і т. п.

Панів, які винні суть друкарні за календарі „Бесіди“ з літ 1906, 1907 і 1908, визнає ся, аби наші претенсії безпробовно найдалше до кінця с. р. вирівнали, бо будемо приневолені стягнути гроші судовою дорогою, що очевидно так нам як і їм не буде приємно та

потягне за собою ще й непотрібні кошта. — *Заряд друкарні „Рускої Рада“.*

3 тов. „Буков. Боян“. Слідуюча проба відбуде ся доперва в середу 17-го с. м. о год. 6-ій вечером. Пригадуємо також, що загальні збори назначені на сю неділю 14-го с. м. о год. 4-ій по полудни. — *Виділа.*

Студ. філь. Багалук зложив в середу, дни 9. с. м. на тутешнім університеті еспит з історії натуральної як головного предмету а з математики та фізики як побічних предметів з правом викладу в українській, німецькій і польській мові.

Звертаємо увагу на аноне фірми Франка і Синів на четвертій сторони.

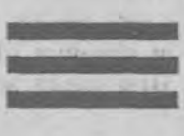
† Осип А. Марков редактор і довголітний видавець „Галичанина“, упокоїв ся вчора рано у Львові в заведеню Кисельки, де перебував на ліченню. Покійник нездужав від давня на завапнене аорти а смерть наступила в наслідок параліжу серця.

Із штуки і літератури.

Фотографії з великих народних зборів посла Н. Василька в вижницькім повіті набути можна по ціні, 1 К 20 сот. за штуку у п. Кшановського, фотографа при ул. Панській ч. 39, в Чернівцях. Є там на складі такі фотографії: 1. В'їзд послів до Вижниць, 2. Повитане послів в Вижниць, 3. Посол Н. Василько виходить з дому бурмістра на віче в Вижниць, 4. Віче в Вижниць (промовляє п. Василько), 5. Віче в Розтоках (промовляє п. Спинул), 6. Віче в Розтоках (промовляє п. Н. Василько), 7. Віче в Розтоках (промовляє п. Стодкий), 8. Шпалір Січій в Розтоках, 9. Повитане послів в Розтоках, 10. Зложене вінка на гробі о. Кантемира в Розтоках, 11. Перед церквою в Дихтинці, 12. Кінні бандері Січій витають ц. Василька в Киселицях, 13. Повитане послів в Сторонці-Путилові, 14. В Сторожинці-Путилові ждуть на приїзд п. Василька, 15. В'їзд послів до Путилова, 16. Люди йдуть на віче в Стор.-Путилові, 17. Перед урядом почтовим в Стор.-Путилові, 18. Віче в Сторонці-Путилові, 20. Віче в Довгополі (промовляє п. Василько), 21. Повитане послів в Устю-Путилові, 23. Гора скаменіла богачка, і 24. Відпочинок послів на Німчичу. — Фотографії отєї справді гарні.

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові,
 гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стації в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Панська ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленні просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Експозиція Панів!

Не дайте ся високочайшана Пані впровадити в блу захвало-
вцем: НОВИХ: лачок цюкорі, але будьте радше сего переконаня, що

правдивий : Франка: додаток до кави,

котрій і в Вашім домімові господарстві випробувано від тілши літ,
єсть „НАЙЛУЧШОЮ“ і таким на дальше : ПОЗІСТАНЕ: —

Однаковж просимо Вас дуже, уважайте донадно на нашу
марку : наш підпис

Панівка Франка-синів
rt. bls. Y 1371, 0-13 I. y. v.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німецькій мові, що настуває інтереси українського народу перед культурним св'ятком, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обовизком кожного інтегментного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жиївської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня.

Уголь камінний і каси огнетревалі.

Мимо підвиснення ціни угля на осінь

Спілька для господарства і торгівлі в Перемишлі

продає еще в тім місяці уголь по ціні літної а іменндо уголь пруский по 140, 150, 170, 180 і 190 К, а краєвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кильограмів, лосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безпробовочно замавляти в Спільці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Каси огнетревалі, касетки залізні, ровери, сикавки ручні, тачкові і вазові, машини до шитя, помпи до кертиць найдешевше можна купити

В СПІЛЦІ ДЛЯ ГОСПОДАРТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛІ.

(142 л. 3)

ДИРЕКЦИЯ.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, ніж не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машини всі части що дуже труть ся, є з найтвердої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і циркувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем Василь Данилович, Механік
в Чернівцях (—)

ул. Жиївська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для місцян і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 11 місця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Ex lex?

□ Хотай офіційальні наради послів в парламенті тепер не відбувають ся, то все-ж таки тепер ще навіть більше, ніж колинебудь аж кипить публичне австрійське життя у Відні. Кожного дня, рано, з полудня і вечером відбувають ся переговори, наради, засідання парламентарних комісій всяких клубів, аудієнції міністрів і політиків у цісаря, кожного дня часописи переповнені всякими комунікатами, кожда партия стараєть ся захопити публичну опінію для себе, всякі круги виступають з ріжними проєктами, які хоч противлять ся одні другим, все-ж таки мають подавати єдиний лік на поворот до справді парламентарного режиму в Австрії. А з цілого сего величезного шуму одиноко певними являють ся лиш ті риси теперішньої ситуації: корона (зі згляду на угорську кризу) попирає сильно Вінерта, его кабінет, — вся гучна акція Гомбінського покищо цілковито не вдала ся; проти абсолютного протипарламентарного правління робить ся між послами явна опозиція в першій мірі під проводом соціальних демократів.

Вся акція Гомбінського не вдала ся з ріжних причин. Передовсім, хоч позиція презеса польського кола є в теперішній ситуації добра для такої місії, сам др. Гомбінський є за малий політик, аби таку справу як слід перевести. Відтак ані між Німцями, ані між Чехами нема покищо ані дрібки відповідного настрою до переговорів. Чехи не хочуть навіть говорити про се, поки кабінет Вінерта живе, а Німці не хочуть в нічім ані на крок поступити Чехам, навіть щодо

зміни кабінету, аби се не виглядало, що Німці перед Чехами капітулюють. Правительство (кабінет) також не дуже рветь ся до помочи Гомбінському, бо інтересів правительства боронить корона і Німці ліпше, ніж акція Гомбінського. Остаточно в останнім часі і в лоні самого кола зарисовують ся ріжніці, які аж аудієнція мін. Дулемби, намісника Бобжинського і Гомбінського у цісаря а відтак присутність Вінерта, Віліньського і Дулемби на засіданю парл. комісії кола мають вирівнати.

Правительство є мабуть склонне не уступати покищо перед Чехами. Німці очевидно також. З ріжних причин (правительство зі згляду на угорську кризу а Німці зі згляду на свою амбіцію) клонять ся радше до того, аби при теперішній неможливості парламентарного режиму наступило правління державою або на підставі §. 14. або в який небудь иньший спосіб, аби настав в Австрії стан ex lex. Християнські соціяли пропонують скликати послів на 16. або 17. с. м., аби тоді побачити, чи Чехи є готові до уступок. Однак відразу зазначають христ. соціяли, що ся проба не має виглядів і що се засідане було би кінцем всяких мирних проб, по яких мав би наступити стан ex lex. Чехи є противні абсолютистичному правлінню, але не хочуть покищо перевернути на себе ніяких дальших йдучих зобовязань, які відразу уможливили би парламентарний режим. Рішати мали би знову Поляки. Група Стапінського хотіла вже мабуть перевести в колі енуціяцію проти стану ex lex в Австрії. Тому тепер правительство аудієнціями і візитами в колі пильнує кола, аби там не дійшло до сего. Соціальні демократи, бачучи, що марево абсолютизму в Австрії, наближаєть ся,

починають енергічно протестувати проти того, заявляючи, що небавом вже стануть вони улаждувати в тій цілі демонстраційні, робітничі страйки в цілій державі. Соц.-демократи ставть в обороні прав парламенту як такого, тимбільше, що се перший у нас парламент вибраний на основі демократичного виборчого права. Дехто думає, що правительство теперішнє якраз може і для того не без впливової помочи хоче здискредитувати сей парламент як неможливий до поважної праці заведенем стану ex lex. Протест проти стану ex lex йде очевидно мимохіть на ческий млин. Се іритує Німців і викликає неуступчивість так по їх стороні як і зі сторони Чехів. І тому ситуація тепер така непевна і — грізна.

Що-ж станеть ся? Пророкувати годі. Однак день іде за днем і до конечности розвязки чимраз ближше. Нині правительство клонить ся за станом ex lex і підпирає кабінет Вінерта. Коли би ясно стало, що упадок сего кабінету дасть спромогу вернути ся знову до парламентаризму, то можливе, що тоді і сей кабінет уступив би. І Бадені колись мав сильний опір в ласці корони. Нині стоїть ще на дневнім порядку і угорська криза. Вже ось-ось здавало ся і покінчить ся вона. Між цісаром і Векерлем дійшло вже саяк-так до порозуміння. Розлом в партії независимців, в якій Юшт дійшов до переваги проти Кошута, на якийсь час відсунув поладжене сеї кризи. Мабуть не на довго. Як ся криза зникне, то може прояснить ся ліпше і австрійська політична ситуація. На всякий спосіб хвиля тепер дуже поважна.

Ерестей Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

„Руснякіш“, добре. Відчиняю дверці входжу до колиби і сідаю коло вогню попри нерухомого молодця. Починаю ему оповідати свою пригоду тай питаю, чи знає де шебенівське озеро і чи далеко відси до него?

„Ні, не знаю“, каже молодець добре по руски, „але на гати роблять два чоловіки, тоті будуть знати і дадуть вам раду“.

Прошу его, щоби був ласкав запросити тих людей до колиби. Він встав і пішов.

За хвилику приводить двох муштин середного віку в такій одежі, як він сам. Розказую їм, о що ходить.

Кажуть мені: „озеро відси недалеко, доброго пів дня ходу. Ми знаєм добре дорогу, але не можемо рушити ся з місця, бо лагодимо гать. Мусим як найскорше заткати діру в споді, куда прірвала ся вода, инакше не мож заперти гать. Але нічо. На полонині робить з отсего дому гатір з родиною сіно. Молодець відпрова-

дить вас тудя, там переночуєте, а рано вас відтам відведуть на озеро“.

Я подякував широко і пустив ся з молодцем на плай в полонину.

„Чекайте, не можна так без нічого йти в дорогу“. Витягають десь з колиби хліб як колесо, рубають байду таку, що зігнула мені руку в долину. По тім тнуть солонини і дають до хліба. Я відтяв собі гріночку хліба і плиточку солонини. Решту віддаю з подякою, вони протестують з задивованем.

Кажу: „Досить для мене. Дякую вам горячо за вашу щирість. Я ще не був між Уграми, але виджу, що вони добрі люди. Най Бог вас криє і надгородить вам за вашу щирість“.

Пішов я з молодцем на плай. Почали ми лізти в гору, але то здаєть ся просто у небо, так стрімко. Думаю собі, на мій нинішній цілоденний марш, не злий додаток. Йдемо плаєм мовчки заходами ба в право ба в ліво в гору. За хвилю кажу я до молодця: — Я думаю, що ти можеш вертати ся до колиби, я чей не зблуджу з плаю до гатіра. Дякую тобі за добру волю, вертай ся, лиш скажи мені, як я маю йти і чи далеко до людей. —

„Ви з цего плаю не можете зблудити, він провадить просто до гатіревої

хатини на полонині? Як перейдете ліс, то вийдете на сьвіжі покоси, бо там сегодня ціла родина гатіра робить сіно, відтам добачите на право хатину під лісом“.

Молодець вернув ся а я ліз далі у — небо. Сонце вже заходило. Як я по годині ходу виринув з ліса на полонину, то вже вечеріло. Небавом достиг я заповіджених покосів, куда вже заносили воздушні хвилі і голоси робітників. За якийсь час взрів я вже в добрім сумраці і заповіджену хатину, тай зачув також не конче пожаданий голос котюг. Коло хати не було нікого. Я ввійшов до хорім і став в дверях до темної сьвітлички. Там порала ся коло печі якась жінка. В печи догорало. Чад плив густою лавою з печи просто на хату, а з хати попід одвірок до хорім а відтам в гору під стріху. Перший раз бачив я таку піч без горну і кагли так звану курінку. Чад заповнював третину сьвітлиці з гори так, що не можна було в хаті просто стояти, треба скуленому ходити, аби не сягала голова в чад, де би чоловік зараз таки задушив ся. Жінка причикла коло припівка і лагодила ся хліб саджати. Грань осьвітлювала єї приємне обличчє. Воно вказувало на близько сорок років. Коло неї стояло десь так дванадцятьлітне гарне дівчатко.

— Слава Ісусу, молодець, — витаю ся з нею. Вона глигнула на мене з долини

3 життя наших товариств.

Із товариства „Рускої православної шляхти на Буковині“.

Десять років тому засновано в Чернівцях „Товариство рускої православної шляхти на Буковині“ для злуки всієї буковинської рускої шляхти в одну цілість та забезпечення їй національних, культурних і економічних інтересів. Із широкої своєї програми старалося товариство доси головним виконати 2 точки § 2 статутів а то є: удержуване бурси і виховавчих інститутів і д) уділюване заможним членам, а іменню матеріальну підпору бідним і пильних синів та доньок православних Русинів на Буковині.

Довгі літа боролось товариство з великими недостатками і не могло як слід сповнити хоч би отсей своєї задачі. Але перед двома роками удалося товариству закупити ґрунт з двома будинками при улиці Франца ч. 31 і 31а, в котрих тепер приміщена дівоча бурса. Головна діяльність товариства концентрувала ся с. р. около сего заведення, що рік-рік удержує около пів сотки учениць по дуже низьких цінах, ба й цілком безплатно. В шкільнім році 1908/9-ім в бурсі приміщено і удержувано 50 дівчат зі всіх околиць Буковини, між ними 9 цілком безплатно. Успіхи в науці були знамениті, бо на 50 учениць одержала лише одна лихе сьвідомство.

В домах бурси зроблено конечні перебудови і направи, сплачено частину довгу, який тяжить на будинках, зроблено заходи о сталі увільнене від податку будинків, в котрих приміщена бурса, придбано заможни на закупно дому і на удержане бурси, за які належить ся буковинському соймови а з осіб нашім послам щира подяка. Побільшено інвентар бурси і заложено бібліотеку для бурси, на яку молодіж дарувала 50 К з аматорських вистав. На шкільний рік 1909/10 прийнято до бурси 60 дівчат і заведено новий лад в бурсі. До роботи на провінції товариство не могло ще взяти ся з тої причини, що виділ занадто був зайнятий справами внутрішніми товариства.

Маяток товариства становить реальність вартості 50.000 К, на який тяжить ще довг 36.000 К, отже чистого маятку є вже 14.000 К та інвентар на 2000 К.

Новий виділ буде мати задачу, розвинути ширшу діяльність особливо около національного осьвідомлення православної шляхти по руских селах. Однак до сєї праці конечна поміч нашої сільської інтелігенції, а головню тої, що вийшла із шляхотських родин. Товариство відзиває ся проте до неї з горячою просьбою, щоби вступала в члени товариства й приєднувала членів із шляхотських сіл до спільного діла над духовим і матеріальним піднесенем православної рускої шляхти на Буковині. Вкладку членів означено на 2 корони для інтелігенції а на одну корону для селян річно і просить ся нових членів, щоби зголошували ся як най-скорше, аби могли взяти участь вже в зборах, що відбудуть ся в неділю, 14. падолиста с. р. о 2. год. по пол. в домі товариства в Чернівцях при улиці Франца, число 31.

„Селянська Каса“.

24. червня б. р. відбули ся в Чернівцях звичайні загальні збори „Союза руских хліборобських спілок на Буковині“ „Селянська Каса“.

„На віки Богу слава“, відповідає.

— Чи будете ласкаві прийняти мене на ніч, — питаю.

„Чомужби ні? Прошу лиш трошки зачекати, поки не упораю ся з хлібом, бо тепер нема де рушити ся в хаті“.

— Нічо, — кажу. Я вийшов на двір і сів на лавиці під хатою. Чую зближають ся робітники з сіножати. Тимчасом стемніло ся до краю. Надійшли. Витаю ся з ними. Через час просить молодиця до хати. Сьвітлиця осьвітлена смерековими скипками. На печі стоїть ціла вязанка тих скибок. Оден хлопець тримає сьвітячу скибку в руці, а як догоряє, то він сягає за другою і запалює її замість сьвічки або каганця. І сей спосіб осьвітлення бачу здивований тут перший раз в житю. Читав я про таке лише в оповіданнях з давних часів. Тут віднайшов я те саме; ще не пережите. Все, що я тут бачив, цікавило і займало мене чим раз більше. Домашні і помічники робітники обступили мене і ззирають ся здивовані на мене. Молодиця пореє ся коло грани, готує вечерю, дівчинка не відступає від неї, а боком глипає все з цікавістю на мене. Дітий в молодиці є, здається, двоє, прегарний дев'ятнадцятилітній хлопець і тото дівчатко коло запаски маминої. Гатіра не було.

За минулий 1908 рік стан належних до Союзу стоваришень значно покращав проти попереднього року. Число членів Союзу зросло в минулім році, а оправдати можна сию появу тим, що нарід зачинає пізнавати вагу народної організації на полі економічній.

Стан буковинських кас в році 1907 представляє ся не дуже весело. Правда, є багато причин, що оправдують лиху сторону сего стану, однак загально кажучи, вина лежить по стороні управ кас. Криза грошева на всесвітнім торзі тяжко відбила ся і на Буковині. Кредит не лиш що подорожив, але й до того тяжко було его набутти. До Союзу належало в 1907. році 152 спілки, з того самих кас було 138. Всіх членів, що були зорганізовані в тих спілках було 16.327, число їх в порівнянню з роком 1906 зросло о дві тисячі.

Діяльність кас в 1907. році найліпше можемо пізнати з їх білансів. Всі каси дали кредиту в сумі 2,738.533 кор., в році 1906 в сумі 2,198.605 корон. Деякі каси уділили доволі великі суми, понад 80.000 корон кредиту, таких кас 14. Об'яв ся був би тим відраднійший, як би се був власний капітал. Тимчасом кредит сей і чужий і дуже небезпечний не згадуючи про те, що він дуже дорогий. Але є вже на Буковині багато кас, що придбали поважніші суми на вкладки щадничі, а кілька є й таких, що не то, що не користають цілком з кредиту в Союзі, але й зложили певну суму на вкладку щадничу в Союзі. Дбали о щадничі 15 кас. Дали отже каси позичкові о 539.928 корон більше, як в році 1906, але й затягнули за те позичок в Союзі о 525.938 кор. більше. Власного гроша мали каси в році 1907: на паях 175,358 54 (в році 1906 150.304 95 кор.) на щадничі 417.398 К., ледви отже пів мільона. Коли порівняти сей маяток з запозиченим грошем в сумі 2 і три чверти мільона, то зрозуміємо, що на хитких ще основах збудовані буковинські каси. В році 1907. фонд резервовий всіх кас виносив 48,470 74 К., сума ота цілком незначна, але коли порівняти її з роком попереднім, коли фонд резервовий виносив 27.559 87 К., то побачимо, що й тут є видний значний поступ.

На зборах, в дискусії, підносила ся гадка, що треба улагоджувати курси для касирів.

З другої сторони чулись голоси про те, що треба би особливо увагу звернути на споживчі спілки, які мають кращий вигляд для розвою ніж кредитові і в більшій мірі спричиняють ся до економічного відродження нашого народу. Вкінці прийнято резолюцію з зазивом до правительства о заснованні у Відні центральної каси спілкової.

Політичний перегляд.

З державної ради.

В комунікаті польського кола сказано, що на засіданню парламентарної комісії польського кола явили ся міністри барон Віверт, др. Білінський і Дулемба. Президент міністрів подякував президії польського кола за дотеперішні труди і висказав бажанє, щоби Поляки продовжали свою якцію. По довшій дебаті ухвалено продовжати переговори із партіями.

Опісля відбула ся конференція президії кола

Решта чужі, в камизельках — або Угри або Шваби.

Молодиця зготувала для мене бануш, — кулеша на сметані, — дала до того бриндзі, масла і сьвіжої гусянки. Для них, кулеша, гусянка тай теплі барабулянки.

Кладучи суту вечерю перед мене, каже молодиця: „Прошу, чим хата богата“.

Повечеряли ми. Молодиця запрягла все, помила начине і перепрошає мене за скромну(!) вечерю. Вона була доси в неустаннім русі. Все приготувала, все робила, все впорядковувала. Істинний образ невтомимої жіночої печальності і праці доброї матери. Витягнувши хліб з печі, опоравши ся по вечери з кухнею відітхнула й вона на хвилю. Але не сідала лиш оперла ся коло віконця об стіну. Дівчинка невідступно коло неї, мама гладить її по головці. Гляділи на мене спокійно. Хлопчина присьвічував, а другі окружили мене. Одні приглядали ся спокійно, а другі обмацували мої гузики, кешені, капелюх тай добили ся до моєї вязаночки на плечах. Найбільше зацікавив їх в ній флет. Мацають его та питають: „А це що?“

Мати з під стіни каже: „Лишіть діти, то певно отяна“.

— Ні, — пояснюю я, — то не отяна, то така флуяра. —

польського із „Слав. Бднотою“. Про ухвали „Слав Бдноти“ довідає ся польське коло аж завтра.

Конституційна комісія прийняла внесок посла Адлера, в яким сказано, що ухваленє бюджетової провізії може наступити лиш за згодою парламенту і що ужите § 14. в сій справі цілком виключене, бо іде в розріз із принципами конституції; далше прийнято, що правительство, яке шукає виходу із теперішнього політичного положення в § 14., перебирає на себе всю відвічальність за зломанє конституції а з ним і ті партії, які дозволяють на се або своєю політикою змагають до такого стану.

Партія незалежних — розпала ся.

В четвер вечером відбула ся під проводом міністра Кошута конференція партії незалежних. На самім початку конференції поставив посол Гольєр внесок, щоби партія висказала ся проти ухвалення продовження банкового привілею і зажадала: основаня самостійного угорського банку із 1. січнем 1911 і переведення виборчої реформи. На се поставив міністер торгівлі Кошут також внесок, жадаючи так само основаня самостійного банку, але без близше означеного терміну для здійсненя сего домаганя. Заразом заявив Кошут, що вислід голосованя над сими внесками вважає він питанням довіри до его особи. Серед великого напруженя приступлено до голосованя, в яким 120 послів заявило ся за внеском Гольєра, а 74 за внеском Кошута. Кошут підняв ся і заявив, що в тім разі мусить виступити з партії незалежних. По сїм покинув він салию обрад разом з своїми прихильниками. Прихильники Франца Кошута уконституували за в осібну партію під назвою: Партія 1848 року і незалежних-Кошутівців. Серед великого одушевленя вибрано Кошута президентом сєї нової партії.

Так зв. група Юшта удала ся по конференції до одного з ресторанів, де Юшт виголосив тост, в яким висказав своїм прихильникам подяку за ухваленє ему довіри. Окрім того промовляли ще тут Гольєр, Гок і Фрід. (Останніх самі назвиска характеризують як родовитих Мадярів).

На зборах прихильників Кошута постановлено звернути ся до всего угорського народу в формі маніфесту, якого устализованє передано Кошуту. В сїм маніфесті мають Кошутівці виразно заявити, що они твердо стоять і будуть стояти при програмі давньої партії незалежних. Окрім того постановлено відбутися сьогодні ще одні збори, де партія має остаточно уконституувати ся.

НОВИНКИ.

Чернівці, 12. падолиста 1909.

Календар. Неділя 14. (1.) Н. 24. (32.) п. С., Козьма і Дам'ян; рим.: Н. 24. п. С., Йосафата Еп. Схід сонця 7:13, захід 4:16 — Понеділок 15. (2.) П'єрасій, Кипріяні: рим.: Леопольда. Схід сонця 7:14, захід 4:15.

Особисті вісти. Буковинська палата адвокатів доносить, що адвокат в Кіцмани, Омелян Орбко, задумує по упливі трох місяців перевести ся до Чернівців.

З церковного і просьвітного поля. З Милншівців пишуть нам: „Пароха нашого суспендо-

„Флуяра?“, кликнули дивовазні всі як в один голос.

— Флуяра — кажу, — лиш в неї дує ся з боку, а не з гори, як у вашу.

Стали, зуміли ся всі. Перша займає скромно слово молодиця: „паночку любий! Коби ви не гнівали ся! Я би вас красно попросила, який голос має тота флуяра?“

— Чому ні? Я можу вам заграти.

Знімаю вязаночку, розв'язую, виймаю з неї флет, прикладаю до уст і граю тужного Гриця а з думки переходжу до коломийки.

Вражінє приманливих звуків знаменитого інструменту з рук славного Ціглера було на ту громадку неімовірне. В хаті стало тихо, якби нікого не було. А як затихли послідні звуки пісні, то всі стояли ще якийсь час нерухомо, як зачаровані.

Перша з них зітхнула молодиця тай каже: „О Боже! Тепер не жаль буде і вмирати, коли почула в житю раз більше, як вічний шум лісів та рик худоби! Діточки дивіть ся добре на цього доброго пана, аби сьте колись своїм дітям вповідали, кого ми раз ночували в своїм домі!“

Далше буде.

вано вже перед трема роками! По нинішній день не маємо свого пароха. Се вже справді турецькі відносини. Та менша о се. Замість давнього пароха маємо сотрудирика Вельничера. Сей чоловічок відправляє нам всі богослуження в якійсь поволоки! Давній парох відправляв голубово по руски. Молодий Вельничер румунить нашу громаду і ажуриває на се тільки часу, що померші діти лежать по чотири дні без похорону. Сего ми не стерпимо! Ані сего, ані волоских богослужень! Пресвященний митрополит, Експ. др. Репта подарував нашій церкві руске евангеліє а Вельничер не хоче нам з него нічого прочитати! Маємо всю надію, що Експеленція Митрополит зрозуміє нас і накаже нашому священникови заціпати нас з сим евангелієм, яке Експеленція подарував нашій церкві. Від сеї нашої просьби ми не відступимо так довго, аж вона сповнить ся. — За намовою Волохів стали в свій час наші люди виписувати свої діти з рускої школи та давати їх до волоскої школи. Тепер вже заблудші пізнають свій блуд і завертають своїх дітей знову до рускої школи. — *Православні Русини.*

Почетні члени. Нововибрана рада громадська в П'юсці заміняла на своїм засіданні дня 6. листопада с. р. президента д-ра Бляйлебена, митрополита д-ра Репту і заступника краєвого маршалка д-ра Смалю-Стоцького почетними членами сеї громади. Голову буковинського парламентарного клубу, посла Н. Василяка іменовано вже давніше почетним членом сеї громади.

Українці в кіцманській гімназії. З початком шкільного року 1909/10 було в кіцманській гімназії всіх учеників враз з пригрозюючою клясею 347 (в тім трох приватистів). Українців було 291; між ними щодо віросповідання: гр. прав. 197, гр. кат. 94. Римо-католиків мала тоді ся гімназія 35 (32 Поляків, 2 Чехів і 1 Німощ) а Жидів 20 (між сими одна приватистка.)

Мадяризация Гуцулів. На днях постигла гірка доля около 50 гуцульських родів на Угорщині, які перед тим від довшого часу замешкували по лудневу часть Буковини. Справді се населення не багате і через те переселило ся оно недавно на угорську територію, щоби собі хоч там заробити на кусник хліба. Заможніші тамошні господарі прийняли сих убогих Гуцулів на роботу на своїх полях. Але через якийсь час зарібки на полях сих угорських властителей стали такі мінімальні, що наші Гуцули не могли там навіть вижити. Удавали ся они не раз до релігійного фонду, щоби він сему їх лиху якось зарадив, тимчасом там не полагало сеї справи й до тепер. Незавидне положення сих нещасних гуцульських, руських родів почало ще більше погіршатись, відколи в сім угорським селі засновано мадярську школу, до якої тягнуть і діти сих переселенців. Діти гуцульські, розумієсь, не уміють по мадярски ані словечка, лише по українськи. Доведені до розпуки удають ся тепер ті Гуцули до всіх міродатних чинників на Буковині о ратунок і поміч.

В справі назви вулиці. Міська рада в Триєсті постановила під вражінням розстрілення Ферера назвати вулицю, при якій знаходиться еспанський консулят, вулицю Франца Ферера. Сю постанову скасувало намісництво, на якого чолі стоїть бувший президент Буковини, князь Гогенлоє. На се міська рада прийняла поновну постанову перехрестити дотичну вулицю на імя „XX. вересня“. На місництво засуспендувало і сю ухвалу міської ради, мотивуючи своє поступоване тим, що ся назва опирає ся на політичній події одної із заграничних держав, означає демонстрацію проти тої держави і нарушує патріотичні почуття. Міська рада постановила всіма голосами проти голосів Словінців влясти відклик до компетентної інстанції проти сего розпорядження намісництва. Як звісно, день 20-го вересня є днем засуду Франца Ферера.

Холера в Росії. Із ц. к. генерального консуляту в Одесі доносять, що від 26. жовтня до 2. листопада с. р. захорувало в околиці Александрії херсонської губернії на холеру 9 осіб а 7 осіб умерло. Названий генеральний консулят звертає ся до буковинських старост в справі інтензивнішого береження розпоряджень, що їх видано в цілі охорони перед занесенням холери в область Буковини.

Плач у звірят. В поняттю чоловіка плач, загально кажучи, єсть обивом і висказом жалю і болю. Чи звірина, як єство живуче і не позбавлене чуття, не мало би спромоги виражати чуття жалю і болю? В Єгипті, над берегами Ніла, проноситься ся часто дитинячий плач. Знадшений тим голосним плачем дитини, несвідомий чоловік перекопуєть ся, що згододільний крокодиль плаче, глядячи поживав, а небережний глядач плачущої дитини може статись жертвою пережогодильного потвора, наколиб за близько до него підійшов. Ось і висказ „проливає крокодильчі сльози“. Як іркі одної мексиканської породи плачуть кривавими сльозами, які суть кривавим випливом, втікають в часі небезпеки в борбі з иньшими ящірками. Загально відомі суть приміри плачу, с. є обильного проливання сльоз у малп, коли їм забирають малих, дражнять їх, б'ють, або ранять, — виражаючи тим способом чуте болю і жалю. У смертельно раненої серни з великих чорних очей пливають обильні сльози. Пси плачуть дуже часто. Травлений заяць видає крик, похо-

жий на плач, а з очей пливають сльози. Старий щур плаче, коли бачить втопленого, або зловленого в пастці товариша. Звірята пережувачі мають провід сльозний в ямні очній і можуть легко слезити, — не дармож то й говорять: „плаче як телиця“. Повисше наведені приміри, як і багато иньших, вказують, що у звірять жалю і біль виявляють ся крізь сльози; взагалі однак звірина не плаче так легко як чоловік і в багатьох випадках переносить вона свою долю з подиву гідною терпеливістю.

Оповідки, іменованя і т. п.

Іменоване. Гр. кат. парохіального адміністратора в Садагурі, Пантелеймона Городиского, іменовано адміністратором для Кончаків в Галичині, а парох. адміністратором Івана Лабача з Ямниці в Галичині парохом для Садагури.

Черновецький кружок „Жіночої Громади“ повідомляє, що з днем 11. с. м. починаєть ся курс в школі шиття, яку веде той власне кружок. Роботи а також і вписи учениць приймаєть ся кожної днини в „Народнім Домі“ від 10—11 год. перед пол. — *Виділі.*

Засідане Головного Виділу Жіночої Громади відбуде ся в суботу, 13. листопада, о годині пів до четвертої з полудня. З огляду на те, що маємо обговорити справи незвичайної ваги, просимо пань виділових, щоби явили ся точно і в комплекті. — *Виділі.*

Подяка. Товариство „Руска Бурса“ в Кіцмані складає Вп. пані Шпойнаровській щирю подяку за ласкавий доток 20-ох корон з нагоди парастасу, який відбув ся дня 6. с. м. Того самого дня зібрано на бурсу в Кіцмані в домі пані Шпойнаровської 12 К 20 сот. — За виділ: *Жуковский, голова, Гошовский, господар.*

Із штуки і літератури.

Маленький календарин „Сокільського Базару“ на р. 1910. вже появил ся.

3 міського театру. Субота, 13. листопада: (по полудни, головно для учеників) „Wilhelm Tell“, комедія в 5-ох відслонах Шілера; (вечером) „Johann der Zweite“, оперета в 3-ох відслонах Айслера. — Неділя, 14. листопада: (по полудни, половина ціни) „Die fremde Frau“, комедія в 4-ох відслонах Вісона; (вечером) „Johann der Zweite“.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

М. Т.

Жемчуг балтійського моря.

(Конець.)

Наш провідник показує на свелі власноручний підпис якогось короля. Однак, що нас в сій хвилі обходять всі царі сьвіта в тім найкращім, найдорогоціннішій царстві природи? Ось я найшла щось цікавіше: на гладкій чорній стіні побачила я білий цвіт ромену.

Входимо ще до печери, відтак через темний хідник на гору і знов в долину... і так три години.

В гостиниці села „Yang“ покріплюємо ся кавою і молоком і знов їдемо через ліси, минаємо прегарні рожеві хатки окружені садами (черешні ще зелені) і наближаємо ся до пристани. Здалека бачимо нашу Гурту і пращаємо гостинний острів. Па пароході музика, танці, а що море спокійне, отже вже без морської недуги, пізно вночі, вертаємо до Сасніц.

18. серпня.

Від повороту з Борнгольму нічо мене не займає. Замість сидіти над морем, блукаю коло зеліничного двірця. Оноді пригадала я собі наших емігрантів що покидають рідну землю на віки, і чогось мені так страшно жалю їх стало, що цілу годину я плакала. Чому як раз тепер мушу о них думати?

19. серпня.

Так, вже знаю! Се початок страшної недуги: Heimweh. Сьогодні я заціпила потяг; вже не дорогою, але городами через чужі вілли бігла я на дворець і побачила коней зникаючих вагонів. Як ніхто не бачить, то плачу, але не над емігрантами, — над собою. Пять тижнів як не чула я рідної мови. Страх подумати. А маю тут бути цілих 10 днів.

20. серпня.

Їздила я вчора до столиці Ругії і резиденції княжества Путбус. Їздила властиво до театру, та переконала ся, що красні штуки повинні тут стояти на великій артистичній висоті, щоби достроїти ся до тої чудесної природи, а так на жалю не в. Вже краще вражіння зробив на мене замок. З одної сторони статуя якогось достойника, друга ціла обросла цвітими, з альтанами і видом на став де плавали лебеді і шуміли водограї. Але видно і тут не мала я щастя, бо цікавість завела мене на західну сторону палати. На тлі темно-зе-

лених травників відбивались понуро... канони. Даруйте, Ваше княже величєство, але ні трохи не маєте доброго смаку...

23. серпня.

Щойно повернула я з острова Вільм; острів маленький, цілий порослий лісом, і на ній лиш один дім: готель. Сиділа я кілька годин в лісі, відси чудовий вид на протилежну пристань Лявтербах, і... тішила ся я, що вже за кілька днів їду до дому. Я ніколи не припускала, що я з таким легким серцем покидати му сю чудесну країну. Яка дивна натура людська, і які сильні ті ниточки, що в'яжуть нас з ріднею землею...

Прегарний був поворот з мови останньої прогульки. Рефлектор освічував прибережні села і ліси; де промінь його впав наводу, творив смарагдовий пас, а як звернено його на піну, то вона мала легку піну селядинову... Яка шкода, що не буду вже бачити моря. Добре було би бути дома, не тужити за рідними сторонами, але хоч від часу до часу поглянути на море...

25. серпня.

Завтра вертаю додому. Їхати му парохом до Штетина. Хочу бачити славу фабрику кораблів на Одрі, притім кілька годин довше буду дивити ся на море.

10. вересня.

Я вже дома! Девять годин їзди до Штетина, се може найгарніші зі всіх моїх морських прогулок, може тому, що кожний крок зближав мене до рідної землі. Наперед вздовж „жемчуга“, побіч величавих купельних місцевостей, на високих підмурованях взносили ся величаві ліхтарні морські і менчі залізні вежі кабелі телеграфічні. В Свінемінде попросила я море, вода вже не мала тої чудесної зеленої краски, змішана була з водою ріки. Здибали ми велике число пароходів між ними біленьку Гурту, і кілька тягарових чорних кораблів.

На численних підмурованях і залізних руштованях стояли пароходи і вітрильні човни. Одні з них майже готові колесили ся легко на воді, иньші спирали ся на залізних прутах, а прочі були ще в спеціально побудованих на се замурованях. Поміж ними визначав ся своєю червоною краскою велитенький воєнний корабель. Я здригнула ся! Неужже се кров? Ще ні! Червона краска від мідяних плит, котрими оббите черево сеї потвори. Мають єму ще надати краску моря, щоби нічим не відрізняв ся від свого окруження. Цілі легіони робітників викінчували єго, а дула канонів звернені були на ріку на нас... Флаг ще не було, тож не знати з чийої шкіри злуплений, але то не зміняє річ, злуплений з людий, щоби ширити знищенє між людьми, а що найдивніше побудований руками людий....

Дальша часть дороги минула досить щасливо. В Краківі випозичила я собі в кондуктора за 2 корони кусник лавки; вагон був майже чистий, лиш в однім куті було може пів кіля качанів і кісток, а вікна зі скла, якому видно шкодила вода.

А у Львові? Я ніколи не сподівала ся такого веселого закінчення сеї вандрівки! На двірці громада польських влосцан повертала мабуть з якоїсь патріотичної маніфестації в конфедератках, позиваючи гордо штандаром; співали „Patrz Kościuszko na nas z nieba“. Я поглянула на що має дивити ся Костюшко, і побачила як один патрийотик втирає пальцями ніс. Патріотичні обходи на Русі, — обурювали мене дотепер страшенно. Дотепер! Сьогодні дивила ся я на них зі сьміхом! Сьмішними видала ся мені ті всі шопки, котрими Польща хоче винагородити Русинів. Поляки в Прусах мають оправдану причину боїти ся о своє істнованє, ми ніколи! Бо щоби успішно провадити діло винародовлення, на се не треба жадних шопок; се може вдіяти лиш одна КУЛЬТУРА.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 12. листопада 1909.

Нью-Йорк, 12. листопада. (Кб.) По всіх великих містах Сполучених-держав уряджено передвчєра сьвіта в честь Шілера.

Алшобуїн, 12. листопада. (Кб.) Від вчєра паде сніг в цілім арваскім комітаті.

Париж, 12. листопада. (Кб.) Сенат продовжає наради над законопроектм про забезпеченє робітників на старість.

Петербург, 12. листопада. (Кб.) Вчєра затверджено консулярну конвенцію між Росією а Швецією.

Льондон, 12. листопада. (Кб.) Палата панів радить тепер над ріжними правительственними предложениями. Як доносять, друге читанє фінансового закону пічне ся 22. листопада. Доси не відомо ще нічого про внесенє в справі зміни деяких уступів даного закону.

(12—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові, ≡
≡ гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стайці в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січня 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Уголь камінний і знаряди господарські.

Мимо підвищення ціни угля на осінь

■ СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМІШЛИ ■

продає еще в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 К, а красвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кгр., лосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безплатно замовляти уголь в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Стікарні, молотільні, керати, краєчі, плуги, колісницї, борони і прочі знаряди господарські продає по найприступнійших цінах

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМІШЛИ.

(142—л. 1)

За готівку значний опуст.

ДИРЕКЦИЯ.

Найперше і найбільше буковинське етаблісема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблі, гардинок, занавісок, портиєр, рукавичок Glacé
і корунок.

Специальність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:
ул. Русна ч. 15.

Філія:
ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Мірні ціни.

Виконане без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

— Цінники даром і оплатно. —

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, (—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині

„Селянська Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадкі і кавцкі

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публич-
них корпораціях або до рук власників великої посілости
земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догід-
ними условинами. Близші інформації даємо в нашій кан-
целярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані

домові щаджичі скрижки.

Ключ від скрижки лишається в касі а скрижку саму від-
дається П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К,
слідуючі в якій будь висоті.

В ошадности наше богацтво!

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одної пальної стрічки або 10 місяця дрібним друком (petit). При кількохразових або при річних замовленнях значний олуєт.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані вільні від порга. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся.

Політична ситуація в Австрії.

□ Дещо починає прояснюватись. Передовсім маємо вже докладніші вісті про промову цісаря до мін. Дулемби на його авдієнції і про промову Вінерта на нараді парламентарної комісії польського кола. Перші вісті про розмову цісаря з Дулембою викликали велике невдоволення між Чехами, бо після сих вістей виходило на таке, що цісар рішив ся в теперішній ситуації станути явно і безоглядно по стороні Німців і їх теперішнього становища зглядом всеї політичної ситуації в Австрії. Тепер показуєть ся, що цісар заявив вправді мін. Дулембі, що теперішній піддержуваний Німцями кабінет веде справу об'єктивно, мудро і добре, однак антиславянських рисів в ній на думку цісаря нема, бо на се він не позволив би. З другої сторони знаємо вже напевно, що бар. Вінерт офіційно заявив на нараді парламентарної комісії польського кола, що правительство і корона не є за введенням § 14. в публичне жите держави ані за тим, аби взагалі в який небудь спосіб запанував у нас стан ex lex. Правительство хоче злагоди і порозуміння між Чехами і Німцями на річевій підставі а думаючи, що при добрій волі все таки є се ще можливе, правительство рішило би ся на ex lex аж тоді, як би вже всі способи і проби в напрямі порозуміння не дописали. — Сам Вінерт не може і не хоче вести переговорів між Чехами та Німцями, бо Чехи а зглядно „Славянська Єднота“ застерегли ся, що з теперішнім кабінетом не хочуть конферувати. Тому правительство бажає собі, щоб голова польського кола далі провадив свої старання о орухомлене парламенту. Заявив відтак бар. Вінерт, що коли-б для такого річєвого і тривалого порозуміння треба було реконструкції кабінету, то він і на

се пристав-би. Однак лиш аж тоді, як би Чехи наперед ясно сказали, що вони розуміють під таємничою „зміною системи“ і до чого вони з'обов'язали би ся по реконструкції кабінету.

З того ясно виходить, що доля парламенту і парламентаризму австрійського залежить тепер від того, яке становище займуть Чехи, згл. „Слав. Єднота?“ Дотеперішня їх політика ізза того, що Чехи не пристали на зміну порядку дневного в нарадах свого сойму а відтак піднесли страшний крик, що 4 німецькі сойми станули на автономічнім становищу таким, якого все боронили досі самі Чехи щодо свого сойму, довела Чехів до великих втрат а весь наш парламентаризм, конституцію, наразила ся політика на велике небезпеченство. Все тепер залежить від того, як і куди в сю хвилю рішають ся Чехи поступити?

З нашого життя.

(Наша побіда в Новім-Солонці. — Patria про нашу агресивність. — Підпори аналіфabetизму. — Дещо про черновецький університет. — Діяльність черновецького кружка „Жіночої Громади“).

□ Недавно писали ми в „Буковині“, серед яких важких відносин борють ся наші селяни в Новім Солонці о свою руску народну школу. В тім селі заведено польську школу і наші люди остали ся властиво без школи, бо цілком справедливо під ніяким успівом не хотіли вони дозволити на таке безправне насильство, аби їх діти в конституційній державі мусіли ходити до чужої народної школи. Коли ніяким иншим способом єї люди наші не могли дійти до свого права, оголосили вони поіменно підписаний протест в „Буковині“ проти таких відносин і почали страйк руских школярів зглядом чужої, польської школи в своїй громаді. Страйк і протест оголошений в „Буковині“ помогли. Наші міродатні чинники припильнували сеї справи і як довідуємось вже небагом отворить ся українську народну школу в дільниці Нового Солонця, що зветь ся

Майдан. З сеї нагоди нехай мають наші люди подвійну моральну науку: коли пильнуєть ся справа щиро, енергічно і послідовно, то тут що найменше, на Буковині, все таки можемо і мусимо перемочи всякі перепони і дійти до свого права. А відтак: нехай се буде образцем нашої тактики. Ми не є ніякими доктринерами щодо тактики; в тім згляді хочемо все мати вільну руку, аби при кожній нагоді ужити такої тактики, яка в даній справі і серед даних обставин забезпечує найбільші успіхи. Коли ми щодо школи в Новім Солонці побачили, що потрібна тут тактика, можна сказати навіть радикальна, — ми якотій згодились на се. Так отже щодо тактики не є ми ніякими автоматичними куклами а з другої сторони не страхаємось там де треба, ніяких способів. Однак лиш там і тоді, де сего треба. На нашу думку таке розуміння тактики мусить бути угольним каменем не лиш нашої політики, але взагалі всеї політики. Очевидно розумної політики.

*

Коли ми вже заговорили про наші народні школи, то не від річи буде згадати про одну цікаву а недавню статю Patria. В сій статі Patria заявляє, що волоско-українська згода в краввій нашій політиці пожадана, однак покищо неможлива. Неможлива вона тому, бо Українці буковинські — дуже агресивний нарід. Як би ми перестали бути такі агресивні (очевидно зглядом Волохів), тоді Волохи могли би заключити з нами мир. І знаєте, шановні читачі, чим аргументує Patria нашу агресивність? Змилий ся Боже, народною школою в Бросківцях старих. Там ми ніби то хочемо своєю школою зукраїнічити волоских шляхтичів-резешів! А знаєте ви, як там з тою школою є? Послухайте! Перед літами була в Бросківцях стар. волоско-українська школа. Тепер via facti ся школа стала чисто волоска. Українці і з тим вже погодили ся; — жадають лиш, аби в одній дільниці сеї місцевості, де нема волоских резешів а самі лиш наші хлібороби, оснувати чисто українську народну школу. На се Волохи ніяк не хочуть згодити ся. І ось вам волоска кривда та українська агресивність! І таке не лиш в Бросківцях старих. Всякими способами Волохи вдерли ся до наших громад, як: Остра, Фрасин, Іпотешти, Милишівці, Каменка, Вовчинці; Іліт, Качика, Гореча, Корчинці, Кучурів, а доборають ся вже до Гатної, Мерпцеї, Калинівців, Давили, Михалча, Джеми, Брязи, Рус-Боула і т. д. без ушину. Баламутними намовами, головнож дарунками, підмогами купують вони у наших національно не-свідомих людей їхні діти до своїх волоских шкіл,

Еротеї Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

Тепер прийшла на мене черга зумітись. Такої глибини чуття, тільки тонкості відчущування в отій груді верховинської „некультурної“ простолюдини я не сподівався. Отой зойк, отой відгомін благородної душі простої жінки пішов мені чарівною дροжию по цілім тілі. На таке вражінє душі пригадує собі з тої хвилини, коли молодцем почув я перший раз Вердого „Трубадура“ в цісарській опері. Отаке съв'язне чутє мусіло опанувати й душу отой жєнщини в хвилі, коли звуки лискучої чорної фльояри листили ся коло єї ніжного серця!

Майстерський „Трубадур“ а поєдинча пісня, Гриць! Яка бездонна ріжниця між ними що-до штучности їх укладу! А яке о д н а к о в е велике вражінє обох на людську душу!

Горда, висококультурна, вигладжена людина, а проста незіпсована природна душа полонинська! Яка ніби несхідна простір між

ними — а які вони дуже близькі, ба однакові у своїй спроможі вражливості!

Богато культурних людей каже, що проста людина позбавлена ніжного шляхотного чуття! А ось! Не знати, хто бідніший в тім згляді!.. Мені стало чогось так домашно, так рідно в тій хатині.

Поволи притих той чарівний настрій, що так нечаяно опанував був цілу нашу громадку в тій тісній сьвітличці. Але відгомін єго відбивав ся вже цілий вечір на нас всіх. Ще йшла якийсь час між нами тиха гутірка. Я випитував ся ще їх, з котрого села вони; казали, з Лугу. Питав чи мають в селі школу і чи вміють читати-писати? Каже найстарший гордо: „Я вмію по руски і по вєньгерски“. Я чув єго навіть, як з тими камезельковатими перекинув кілька мадярських слів. „Сеї весни“, каже, „маю ставити ся. О, коби то лиш мене взяли!“ „Ей, що ти говориш, дитино!“ боронить болісно мати. „А чомуж ні, мамо? Чиж ви гадаєте, що я буду вічно лиш коло вас сидіти?“ каже молодець. „Піду в сьвіт, буду щось видіти, навчу ся чогось більше, як на отсій полонині, або дома у Лузі!“ Мати замовкла.

„Підемо спочивати“, сказала в кінці

молодиця. „Пан трудний, тай ви наробили ся коло сїна“. Домашні пішли зі мною всі на під у сїно, а камезельковаті вийшли на двір ночувати.

Рано зліз я штучно, способом акробатів, з поду і застав молодицю коло печі в руху, як в колесі. Робітники вже поснідали, злагодили ся до сїна — пішли. Мені злагодила господина на сніданє знов бануш, бриндзі, масла, сметани і сьвіжої гусянки, як сночи. Що лиш збагнула, чим би мені могла прислужити ся, все клала перед мене, та, як то жінки, перепрашала, що „так мало“. Гарний молодець стояв готовий відпровадити мене. Я поснідав на цілий день, подякував щиро, дав дівчинці нові дві корони, щоби єї щиро попрощати. Вона перепрашає мене, що не в силі була мене, так угостити, як би годило ся!

Сонце зійшло вже, днина гарна, молодець провадив мене край ліса в дорогу. Дивлючись на єго гарну гнучку стать, на красне лице, на певний елястичний хід, аж охота збирала мене вандрувати з ним спільно. Коло полудня дійшли ми пляями до одної поперечної полонини. На єї хребті став молодець і каже: „Видите оту високу полонину на право, це Радул, ви єго з озера

Де вже навіть колись, як нпр. в Острії, були укр. народні школи, тепер там є школи волоскі... А всьо через нашу „агресивність“. І тому ми щиро радимо нашим людям, аби перестали бути в такий спосіб агресивні як дотепер! Най їм сї колись українські а тепер волоскі школи жити не дають спокійно, най кожда наша дитина перетягнена Волохами або кимнебудь до чужої школи буде для нас вічним голосним кличем до неспокійної праці, аби нічо нам не пропадало марно. Сего честь наша вимагає і добра доля нашої справи. Хлібороби з Нового Солонця най будуть нам прикладом, як про свою школу для своїх дітей маємо і мусимо дбати!

Як будемо дбати, аби скрізь наші діти мали свої школи і аби ті школи були справді добрими школами, то пропаде у нас страшне марево аналіфабетизму. Неграмотність — се страшний наш боляк, при яким і освідомлене національне та політичне нашого народу і організація его політична і економічна лиш дуже пиняво поступають. Тому школа наша, коли є в ній добра наука, сповнає найважнійшу місію не лиш загально-просвітну, але і патріотичну. Добрий учитель — ео ірсо у нас те саме, що знаменитий патріот. — Покищо неграмотність є нашою страшною колодою. Чому-ж вона так пліжно цвіте ще між нами? Очевидно, складаєть ся на се багато причин. Наші школи відповідають сучасним вимогам не від давна, наше учительство мусіли ми не раз притягати до тзв. політики, через що без спеціальної впрочім провини учительства тут і там з'являлись такі між ним, які з політики робили політиканство, забуваючи, що се політиканство без пильної науки в школі шкодить лиш правдивій нашій політиці і т. д. Однак се ще не всьо. На наших селах учитель майже всюди не має підтримки щодо своєї учительської місії в місцевій інтелігенції, передовсім зі сторони селянства. Селянство у нас майже скрізь чуже і вороже всякій еманципації нашого народу. До своєї загальної відрази зглядом просвіти воно додає у нас ще спеціальну нехоть свою до просвіти нашого люду — тому, що воно і наш нарід не є рідні собі а чужі, ворожі. Однак і на тім ще не кінець. В нашім краю по нинішній день німеччина панує все-владно у всіх урядах. Навіть громадський писар пише всьо по німецьки, з кожного уряду дістає селянин німецьке візване, німецький вирок і т. д. Як-жеж не має зробитись в тім нашім селянстві почуте, що знане української мови і українського письма є у нас менше вартне, як має наш селянин з захватом брати ся до науки в своїй українській народній школі? Таж він сю науку вважає як таку, що накинута єї ему пани, аби він ніби то звив ся, але в дальшій практичній житю аби мало міг користати з сеї науки! Ось в чім не найменша причина аналіфабетизму по наших селах! Що-ж робити? Вся сучасна педагогія каже, що науку повинно подавати ся людям в їх матерній мові. Основні закони нашої конституції поручають всяке право нашій мові в державних публичних урядах. Отже очевидно від українських шкіл ми не відступимо ніколи. Уступити мусить лиш се німецька зараза в наших урядах, яка є образою нашої мови, нашої честі і наших прав а заразом підпорою нашого аналіфабетизму і нашої темноти! Розумієть ся старанем нашим на найблишчу будучність мусить бути, аби ми дійшли до посідання таких свідомих наших людей, які могли би заступити нам чужинців у всіх державних і автономічних урядах.

мусіли видіти. Тепер ви зійдете сюда просто в отой яр, відтам підете плаєм через отой ліс, з него вийдете на оту полонину, а вона вже кінчить ся над самим озером. Я вже з вами розійду ся, ви не можете вже відси зблудити. Бувайте здорові, щаслива вам дорога“. Я хочу ему за дорогу платити, він боронить рукою, каже, що се так годить ся, подорожного справити на дорогу, без плати. — То будь здоров, добрий молодче. Най Бог тебе криє та благословить твою добру родину. Коли би я міг тобі коли в чім помочи, то маеш мою карту з адресою, напиши до мене.

Ідучи далі роздумував я над тим нещасливим відломком руского народу на Уграх. Який гарний він ще, як зберіг він ще руску традицію в себе. Як жаль, як шкода того доброго народу, що виставлений на поталу пажерливого мадаризму!

Ми розійшли ся. Небавом зійшов я в яр, звернув на право в старий ліс, на збирав по дорозі грибів і опинив ся за годину на посідній полонині перед озером. Коло пів до третої з полудня став я на березі озера. Я відітхнув. Я станув у цілі моєї півчверта денної тяжкої вандрівки. Мене опанувало чуте вдоволення, спокою,

Тому то і таку велику вагу привизуємо ми до наших укр. народних шкіл і до наших гімназій.

Коли вже до народних шкіл і до гімназій маємо ми в тім згляді такі претенсії, то очевидно мусимо їх мати і до нашого університету в Чернівцях. Сей власне університет зі згляду на свій німецький характер є правдивим страхопудом в нашім краю. Викладова мова на сїм університеті є німецька лиш тому, що маємо на Буковині за багато кравих націй, які могли би мати претенсії для своїх мов, що коштувало би страшенно млого. В своїм часі сї нації (в першій мірі українська і волоска) згодились тому на німецьку викладову мову в тім університеті. Однак на всякий спосіб сей університет оснований для нашого краю і то для всіх народів на Буковині, а не для самих тільки Німців, яких є в нашім краю 10 проц. або і нема. Цілий край, наш фонд релігійний і місто Чернівці причинились до коштів основання сего університету, тодішній міністер освіти др. Штремайр в своїй промові в палаті послів дня 9. грудня 1874. р. зазначив виразно, що сей університет призначений для цілого краю, для всіх его народів а в справозданю сего міністра, предложенім цісареві 27. марта 1875. р. читаємо, що ексклюзивне уживанє німецької мови на тім університеті виключене. На скаргу Українців трибунал державний рішив в своїм часі, що університет сей мусить приймати від сторін і венімецькі подання. Всьо се доказує що університет сей не є призначений лиш для Німців, але для всіх кравих народностей, в першій мірі для Українців, бо їх тут найбільше. Цілковито зукраїнічити сей університет, або мати на нїм свою повну філію ми покищо не думаємо, бо наразі боремо ся о сїм університет у Львові. Однак рішучо мусимо протестувати, коли сенат сего університету так толкує собі его німецький характер, немов би то він був моральною власністю лиш Німців буковинських а інші народи немов би то міг він толерувати лиш з ласки. Так не є. Коли є тут ласка, то хіба лиш в тім, що краві нації Буковини годять ся на німецьку викладову мову на тім своїм університеті крім кількох викладів на теол. і філос. виділї. Запевно з вдячності за се наш університет толкувати і легалізувати укр. подання і документи наших студентів жадаючи все лиш німецьких текстів а відкидаючи українські. Се скандал! Маємо вже в краю (хоч ще не повну) чисто українську гімназію в Вижицях, наша мова є тут кравевою а наш університет вибудований і удержуваний також за наші гроші не приймає укр. подань від наших студентів! Що се має означати? Де ми жаямо? В Галичині? В Туреччині? Таж се Буковина! Кажемо виразно: з такими практиками, мусить наш університет розпрачатись! Жадаємо також, аби всім нашим професорам, хоч вони не викладають по укр. на університеті, вільно було в рідній їх мові викладати в остаючїм під фірмою університету тзв. людювїм університеті, бо з німецьких викладів наша суспільність не може користати а черновецький університет є для людей в краю, а не всі не-Німці в краю для німеччини в буковинськїм університеті. Також, коли вже наш університет так голосно і сердечно вітає аж ректорським німецько-патріотичними промовами основанє акад. кружка „Schulverein-y“, жадаємо, аби так само пильно, поважно та офіційально виступав наш університет в кожній національній, святотчній нагоді нашого студентства. Або-або. Або нехай університет наш не провокує нас своїм нетактом на німецькім тлі, або нехай має рівну мірку для

чуте свідомости і певности, яке відбиває ся в душі, коли чоловік з чужого зрадливого ґрунту наверне на певну дорогу. Але і тих три й половина днів блуканини не знаними сторонами не будили в моїй пам'яті гірких споминів. Навпаки. Коли перебіжу думкою все то, що я досвідчив за той час, то мені зовсім не жаль, що я зблудив. Та приязнь і щирість, якої я дізнав від бідної верстви людей, з якими я виключно за той час стикав ся і зносив ся, остануть ся на все приємною згадкою верховинських пригод в моїй пам'яті. Не знаю, як воно лучалось і відки походило, що ті бідні люди так любо відносили ся до мене, лиш то знаю і нині ще відчуваю, що вони не лише ставали мені всюда радо в пригоді, але немов добру душу свою ділили зі мною. Нїде не зазнав я найменшої прикраси, нїде навіть відтручуючої рівнодушности в виду мого положеня. Яж стояв цілковито на їх ласці або неласці. Вони могли зі мною робити, що би їм подобало ся. А їм подобало ся мене зустрічати всюда ласкаво та не тою діймавою ласкою могутних людей, але скромною, що гріє, що душу свою ділить з немичним, опущеним.

всїх. Покищо — се наші скромні, дуже скромні, жадана зглядом него.

Коли вже ставимо зглядом других свої жадани, то в першій мірі мусимо ставити їх зглядом себе. Що ми робимо вже таки цїлком на своїм ґрунті? Отже справозданем з загальних зборів черновецького кружка „Жіночої громади“ покінчимо сї наші замітки.

Економічне піднесенє українського народу се одна з головних точок статута Жіночої Громади. І треті загальні збори, що відбули ся в педіаю 7. падолиста с. р., були ясным доказом, що укр. жіноцтво черновецьке пізнало вкінці вагу організації, і з цілою свідомостю взяло ся до сповнення сеї важної культурної місії. Зі звіту за рік 1908—09 дізнаємо ся, що тов. заняло ся головно школою крою і наукою шиття. В порівнянню з попереднім роком видно величезний поступ так в числі учениць, що покінчили науку, як і в виконанню робіт кравецьких. Видячи так гарні успіхи товариство рішилось приступити до великого діла, іменю отварає попри школу шиття власну робітню кравецьку біля і жіночих суконь. Укваліфікована сила з Відня обійме провід в робітні і уділяти ме науки шиття і крою. Робітня буде ведена на більшу скалю, на взір заграничних того рода заведень. Щоби учениці і робітницї в робітні крім матеріяльних користей, могли образувати ся, буде кружок уряджувати для них що неділі популярні виклади і саме тепер вже ведуть ся переговори, щоби бібліотека товариства „Жіноча Громада“ була безплатно доступна для робітниць. В недалекій будучности приступить товариство до основання робітні капелюхів. — Отже як бачимо, кружок сповняє свою задачу. Тепер черга на суспільність, щоби підпирала се так гарно почате діло. Перша українська робітня! Най не буде на Буковині ні одної Русинки, котра би не тримала ся клича „свій до свого“, але давала заробляти чужим, тим більше, що ціна в нашій робітні не будуть вищі чим по інших того рода заведень. Най наш гірко запрацьований грїш не іде в чужі руки, де политують нашою мовою, але нести его там, де він причинить ся до побільшеня українського добра на Буковині. Отсе уквітана просьба передовсім до наших пань. — З окрема годить ся піднести заслуги около розвою товариства панї Галіпової, бувшої голови товариства, котру збори зі згляду на її великі заслуги около товариства іменували одноголосно почетним членом товариства, як і пань Стернякової, Гузарової і О Стоцької. Провід в товаристві віддали збори одноголосно в руки одної з перших основательок товариства, добр. Поповичевої, і се дає нам запоруку, що товариство се є на дорозі до щораз то кращого розвою. — Стан каси товариства представляєть ся ось як: доходів було 3092 К 26 сот., а розходів 2065 К 93 сот. З днем 1. падолиста остаєть ся в касі товариства готівка в сумі 1026 К 33 сот., зложена в нашій „Рускій Касі“ в Чернівцях. — PS.

В послідній хвилі довідуємо ся, що п. Поповичева відмовилась від головодства в кружку з причини слабого здоров'я а новий виділ уконститував ся в сей спосіб: п. Зеновія Грушкевич голова, п. Євгенія Кордубова заст. гол., п. Ольга Луцка писарка, п. Йосифа Кордасевич контр., п. Оріся Стоцька скарбничка, п. Емілія Стернякова госп., п. Марія Левицка бібліотекарка. — На заступницї виділових вибрано: п. Ізидору Сімовичеву і п. О. Балицку. Позаяк виділ має в програмі багато інших точок до сповнення, як отворене шкільні фребльської, урядженє відчитів,

— Не знаю відки бере той нарід — сказав я раз оповідаючи отсю мою пригоду одному не-Русинові, що знає наш нарід добре — відки, кажу, бере він тільки доброту, тільки щирости, тільки жертв любови за всі ті злидні, ті поневірювання, ті кривди, які він зазнавав і зазнає віками зі всіх боків? —

„Ви дивуете ся“? відповів той мені. „Мені не дивно. Нарід віщує інстинктом, хто ему свій а хто зичений, хто рідний а хто чужий“.

Іду самотно по над озірце до моєї хатини, вже виринула отам на краю зза смєрік і вільхів перед моїми очима. Та виджу якусь метушню коло неї, ба доходять мене відтам веселі крики і співви. Коли я надійшов до хатини, окружили мене голосним криком малі і великі немов рій матку. Прогулька милих знакомих з Шикман, Гринєви, з Путилова і Явірника прибула як раз тої днини на моє озірце. А я мусів зараз змалювати за тепла всі пригоди мого півчверта-денного блуду.

Дальше буде.

сходив і т. п., длатого постуваючи після § 10. свого статута віддано управу школи і робітні окремому зарядови, до якого вибрано: п. Олену Гордницьку, п. Ємілію Стернюкову і панну Орису Стоцьку. Урядоване сего уряду розпочне ся з днем 1. грудня с. р. а до того часу виділ веде школу як до тепер і приймає роботи і записи учениць що дня крім неділі і свят від год. 10—11 перед полуднем в „Народнім Домі“ (ул. Петровича ч. 2., I. поверх).

Політичний перегляд.

3 угорського парламенту.

На початку засідання угорської палати послів квестор Лескай подав до відома, що президент і оба віцепрезиденти уступають із своїх місць (живі оплески і оклики: ейен! в прихильників Юшта, до чого прилучують ся також Кошутівці як також конституційна і народна партія). На запитання квестора перебирає президиум найстарший віком посол Алексій Пап і подає подання о димісню до прочитання. Члени президії заявили, що они подають ся тому в димісню, що партія незалежнимців не має вже більшости. Вибір нової президії призначено на сьогодні рано. Описав замкнено засідання. — Партія незалежнимців поставила висунути кандидатуру Юшта на президента парламенту, а президентом партії обрано посла Бедю Мешко, сгож заступниками Баконього, Мевея, Гавіяра, Дезідера Нарієго і Телєкійого. Кошутівці кандидують на президента палати посла Александра Гала а на партійних віцепрезидентів вибрали посла Тота, Варабаша і Сабієго.

Розпад партії незалежнимців прискорить по думці віденьських кругів розв'язку політичного напруження в Угорщині і то головню тому, що на верх вибив ся тепер Юшт, якого політика певно рішучо вже не знайде попертя зі сторони корони.

Новий румунський кабінет.

Новий румунський кабінет уконституував ся ось як: Вратіано — президія і внутрішні справи; Гареш — просьвіта; Омелян Костінеску — фінанси; Джівара — заграничні справи; Штелян — судівництво; Морцун — публичні роботи; Крайнічано — війна; Александер Костінеску — рільництво; Орліано — торгівля.

Австрійський престолонаслідник в Німеччині.

Як звісно, перед кількома днями виїхав архикнязь Франц Фердинанд із своєю женою до Німеччини, де їх цісарська пара привітала дуже сердечно. Із Гвеніцу доносять, що австрійські гості удали ся з цісарською родиною на польоване. Без згляду на дощ, назбирало ся коло місця, де мало відбутися польоване, дуже багато публіки, яка в дуже живий спосіб вітала гостей, що прибули до Гвеніцу автомобілями. В тім році се вже пята стріча австр. престолонаслідника з німецьким цісарем.

Із російської думи.

Державна дума вибрала на президента думи знов Хомякова 212 голосами проти 93 голосів. Першим віцепрезидентом вибрано князя Волконського, а другим октябриста Шидловського.

Чехи за німецькими язиковими законами.

Орган др. Грубана „Nasines“ пише: Є певно, що німецькі язикові закони не виходять поза рамки крайової автономії. Як в нас, в Моравії, полагодив сойм язикове питане в автономних властях і корпорациях, як сю справу залагоджено в Галичині, так само мусимо ми признати право й другим соймам ділати в рамках признаної ім автономії. Ми в Моравії також не углядювали Поляків, хотий они мешкають в Моравії і мають навіть свої школи.

Болгарія.

Собрание розпочало дебату над адресою до трону, якої проєкт перефразувє престольну промову. Більшість бесідників, особливо опозиційности, жадали скликания великих державного тому, що ся зміна стала актуальною від часу проклямовання Болгарії королівством. Ліберал Пешев поставив внесок, щоби в адресі до трону прийнято один уступ про стрічу короля з сербським королем в Копавнику, коли она має яку політичну вагу.

НОВИНКИ.

Чернівці, 13. падолиста 1909.

Календар. Понеділок 15. (2.) Пегасій, Кн. приян: рим.: Леопольда. Схід сонця 7:14, захід 4:15. — Вівторок 16. (3.) Акепим, Йосиф; рим.: Едмунда Еп. Схід сонця 7:15, захід 4:13.

Audiat et altera pars. В числі 238. „Буковини“ з дня 4. падолиста 1909. р. появиля ся допис під заголовком „З Мередеї пишуть нам“, в котрій наведено, що я мав би був прийти дня 27-го с. р. на засідане громадске з найбільшим ворогом народної справи, Л. Матейчуком, і там жадати, щоби гром. рада ухвалила удатись з просьбою до повітової ради шк. о перенесенє учителя К. Кракалії з причини злої науки в школі. Се неправда, що я прийшов з господарем Матейчуком на засідане; правдою є, що я того дня навіть не говорив з Матейчуком а на засіданю, азг. в гром. канцелярії явив ся я вже перед его приходом. Туди пішов я, аби чути яку дебат у ме ся вести над будовою шкільного будинку та винаймленєм одної класи в ділянці „Мерицейка“ (се були точки дневного порядку) а не задля повисше згаданої справи. Аж по заключенім засіданю питав ся Матейчук свого одномшленика, котрого просив сю справу при нарадах порувати, чому сей нічого не казав, та аж тоді довідав ся я про їх заміри. Се було й щасливою причиною, що „предложенє одноголосно відкинєно“ (бо взагалі над ним не раджено), чим я був дуже вдоволений. Не пораз перший говорив господар Матейчук по згаданім засіданю неприхильно про діяльність школи азг. учителя. Я брав учителя К. все в оборону. — Отсих кілька стрічок прошу помістити в Вашій шан. часописи. Мередея, дня 17. падолиста 1909. р. — **Арт. Продажюк**, надучитель. — (Від редакції: Сим замикаємо в тій справі всяку дальшу полеміку і щераз просимо наших дописувачів, аби они про народну справу і її потреби писали нам як найбільше, а не про особисті справи.)

Афера д-ра Кона. Із Праги доносять, що арештований асистент при хемічним заведеню для провірювання поживи в Чернівцях др. Кон прибув в четвер під проводом жандарма на пражську залізничу стацію. Звідти попроваджено его сейчас до карного суду на переслуханє. Др. Кон попросив слідчого судию Глюченя, щоби сей відложив переслуханє на слідуючий день, бо задля цівтора-дневної подорожи він дуже змучений. Проєбу д-ра Кона узглядено і відложено переслуханє на п'ятницю. Із сего переслуханя, як доносить „N. Fr. Presse“, виходить, що обжалований др. Кон в цілком невинноватий, бо пересланий для пані Краль порошок не був (після висказу д-ра Кона) отруєю, лише бромом, який спричиняє ся лиш до утихомирєня подразнєних нервів. Лікарі оглянули влестителя гостиниці Вендія Краля і по довог аналізуєних оглядинах крови знайшли его в цілком здоровім стані. Як зачуваємо, в короткім часі поверне др. Кон назад до Чернівців.

Штайнгайльова перед судом присяжних. Як ми вже згадали, стоїть тепер перед судом присяжних в Парижі пані Штайнгайльова, обжалована о те, що убила свою матір і чоловіка. Із переслуханя, яке кожного дня веде ся і мабуть ще довгий час буде вести ся, виходить, що Штайнгайльова до злочину не признала ся і доси не знати докладно, чи вона сама убила чоловіка і матір, чи мала спільників. До переслуханя в сій справі потагають ріжних свідків, які своїми неоднаковими зізнаннями лише замотують провідну нитку сего процесу. Передвчєра покликано перед суд присяжних на свідка паню, у якої мешкала п. Штайнгайльова з родиною. Она оповідає про трох любовників пані Штайнгайльової і заявляє, що пані Штайнгайльова із своєм мужем завісгди жила в згоді і вірно опікувалася ним. Пані Штайнгайльова звертає увагу присяжних на те, що ціла її послуга заявляє в її користь крім одного п'яного погонича. Вискази сєї доматорки виїшли для Штайнгайльової дуже задовольючо; очі обжалованої зраджували підчас переслуханя сего свідка велике задоволенє. День перед сим покликано за свідка яногось ювілера, який мав одержати від пані Штайнгайльової ріжні дороговціности для перехованя. При питаня в справі переданя сив дороговціностей подавала пані Штайнгайльова дуже непослідовні відповіди. Найнепевнішим для пані Штайнгайльової находить ся між свідками якийсь жартовливий репортер Барбі. Щоденні переслуханя стають поступєнно все більше відмінні і одно противорічить другому. Оден із заступників Штайнгайльової висловивсь перед одним журналістом, що присяжні в сій справі є вже досить поінформовані, аби остаточно видати для пані Штайнгайльової якийсь корисний чи некорисний вирок. Як часописи доносять, процес мав би покінчити ся вже сими днями.

Оповідки, іменованя і т. п.

Панів, які винні суть друкарні за календарі „Бесіди“ з літ 1906, 1907 і 1908, взиває ся, аби наші претенсії безпроволочно **найдалше** до кінця с. р. вирівнали, бо будемо приневолєні стягнути гроші судовою дорогою, що очевидно так нам як і їм не буде приємно та потягне за собою ще й непотрібні кошта. — **Заряд друкарні „Рускої Ради“.**

На засіданю кр. ради шкільної, дня 12. с. м. іменовано уч. Олександра Веренку в Вашківцях н. Ч. надучителем в тамошній дівочій школі, нуч. Ів. Шкрабу в Комарівцях надуч. в Чагрі, надуч. Корн. Данилюка перенесено з Верго-

мету н. С. до Вилавча, надуч. Михайла Данчула з Мігови перенесено до Чумурної а уч. Ник. Боановського перенесено з Глинці до Малиїнець. — Студ. філь. Івана Дошівника іменовано еуплєнтом для II гімназії в Чернівцях.

Виділ тов-а „Шкільна Поміч“ в Вашківцях н. Ч. уряджує в суботу дня 20. падолиста 1909 в комнатах „Рускої Бесіди“ „Вечерниці з танцями“. Початок о год. 8-ій вечером. Стрій звичайний. Музика циганська. Ветуи від особи 2 К. для родин по 1 К 50 с від особи. Дохід призначений для бідної шкільної дівчорі, тому приймає ся з подякою і наддатки. Хтоби через ошибку не дістав запрошеня, нехай уважав ся запрошенєм отсею дорогою. — За Виділ: **О. Веренка**, голова.

3 „Православної Академії“ в Чернівцях. На звичайних зборах акад. товариства гр. прав. богословів „Православна Академія“, що відбули ся 11 листопада с. р., увійшли в новий виділ слідуючі члени: Реуцький Григорій, голова товариства, Киретюк Корнєль, І. заступник голови і голова літер.-ретор. кружка; Тиміньский Володимир, ІІ. заступник голови і голова музичного кружка; Варбір Іл., І. писар; Евстафівич Мелетій, ІІ. писар; Пігуляк Корнило, касиєр; Павлюк Євген, бібліотекар; Стрільчук Григорій, рефер. ревіз. комісії; Боднарюк Василь, І. адлят; Козарійчук Михайло, ІІ. адлят. — За виділ: **Реуцький**, голова, **Іл. Варбір**, І. писар.

Із штуки і літератури.

□ **Михайло Коцюбинський: 3 глибини.** Оповіданя. Львів 1909. „Молода Муза“ ч. 12. Стор. 100 вел. вісімки. Ціна 1 К 50 с.

Поміж всіма збірками оповідань, які появиля ся в нашій мові в сім році, отся книжечка займає певно перше місце. Михайло Коцюбинський — великий наш сучасний талант, чудовий оповідач і у всім, що лиш пише, поважний артист, який не вдоволяєть ся дешевим ефектом але скрізь ставить собі великі поважні задачі і пильно дбає, аби его твори стояли на висоті поважних сучасних вимогів, аби стояли на висоті сучасної артистичної культури — очевидно не так нашої, як загальної, європейської культури. Се єму даєть ся і его імя через численні переклади его творів на інші мови, звисне вже нині широкому світові. — Коцюбинський як артист визначаєть двома прикметами. Передовсім він чудовий майялєр природи (татарської, молдавської, української і т. д.) В его описах природи є чудова майялєрска плястика при тім дивно сьвіжий і легіт сердєчною теплою поезією огортає сї его малюнки. Відтак є Коцюбинський знаменитим знавцем людської душі. Він багато душ людських чудово відчуває, розуміє, вміє віднайти добру, гарну частину чоловіка і зрозуміти его страшний діла. Оповіданя зібрані в отсій книжечці відносять ся в цілости до часів російської революції. Теми їх звичайно такі, що дуже легко можна зійти тут зі стежки поважного артизму на сензаційні ефекти. Так у нас і буває звичайно. Однак у Коцюбинського ніколи. Такі его поміщені тут оповіданя, як „Сьміх“ або „Persona grata“ се перли правдивої поважної артистичної амбції, яку умів автор заспокоїти здаєть ся і зглядом себе і зглядом найвибагливіших читачів. Взагалі останні оповіданя Коцюбинського є студиями, про які писати можна цілі розправи і над якими поважний чпчач може і мусить роздумувати довог і поважно. Се справді твори „з глибини“. — В книжечці тій є портрет автора. Гарний і цікавий. Малював-жеж его Мих. Жук. Сю збірку оповідань поручаємо широко нашим читачам. Для тих, що люблять повагу і красу, ся книжечка буде дуже довог щирим, вірним, все цінним і цікавим другом. *С. М. М.*

3 міського театру. Неділя, 14. падолиста: (по полудни, половина ціни) „Die fremde Frau“, комедия в 4-ох відслонах Бісона; (вечером) „Johann der Zweite“, оперета в 3-ох відслонах Айслєра.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 13. падолиста 1909.

Рим, 13. падолиста. (Кб.) Міністерство війни перенесло генерала Asinario di Bernesezzo за его промову, держану в ірредентистичнім дусі, в стан супкою.

Солунь, 13. падолиста. (Кб.) Вчєра повішено в Увроконі провідника болгарських банд Дінгаса, що его спіймано в тій околиці.

Будапєшт, 12. падолиста. (Кб.) Граф Ерєнталь, що відвідав вчєра графа Андрашото, міністра внутрішних справ, вернув вчєра із супругою до Відня.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Загальні збори „Каси позичкової і шадничої для громади Ширівці-долішні“ відбудуться дня 28. листопада 1909, о 1-й годині з полудня в шкільнім будинку з звичайним дневним порядком.

Якби не явило ся відповідне число членів, то о 2-й годині того самого дня відбудуться збори при всякім числі явившихся членів.

Старшина.

Уголь камінний і машини.

Мимо підвищення ціни угля на осінь

Спілка для господарства і торгорлі в Перемишлі продає ще в тім місяці уголь по ціні літній а іменню уголь пруский по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 Кор. а краєвий по 130, 140 і 150 Кор. за 10.000 кілограмів, Іосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безплатовочно замовляти уголь в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Машини до виробу дахівок цементових і т. п. спеціальні фарби цементові, оливу до смавання форм і цемент І. сорти по конкуренційній найнижшій ціні доставляє Спілка для господарства і торгівлі в Перемишлі.

(142 — л. 2)

ДИРЕКЦІЯ.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натирання при всіляких терпінях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптиці по ціні 80 сот., К 1:40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у флашочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад

В аптиці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети б нове.

Найліпші лиш з „Якором“.

Нова интересна книжочка про будоване, на жадане висилає ся оплатно.

Якорні камінчики до будови суть найліпшою забавою діточкою.

Найліпші лиш з „Якором“.

ЯКОРНІ КАМІНЧИКИ ДО БУДОВИ.

Якорні коробки з камінчиками до будови мостів,

від 30 літ суть у цілім світі знані як найліпша забавка для дітти; у всіх мовах гомонять про неї похвали родичів, начителів, виховавців як також самих малих артистів.

F. AD. RICHTER & Cie.

(Ф. Ад. Ріхтер і Спілка)

королівський надвірний і палатовий доставець

Відень, І., Operngasse Nr. 16.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

Артикули до подорожи славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

Перша буковинська
хемічна
фабрика фарб
і чорнила

Виріс

чорнила до писання „Apthrasen“, чорнила до копіювання, чорного цїсарского чорнила і чорно-сінавого шкільного чорнила.

Спеціальність:

Париске чорнило „Нема-тін“ до копіювання, яке дає 5 відбиток і по довшій часі не линяє.

Як також:

Чорнило до гектографів, маса до гектографів, чорнило металеве, туші, фарби до печаток і коробки, арабска гума, синдетікон, ріжні в той фах входячі артикули.

Цїниики даром.

Всюди пошукє ся заступників. Купуємо старі флашки з чорнила — шкляні і глиняні.

Друкарня тов. „Руска Рада“ в Чернівцях

улиця Петровича число 4

має на складі всілякі шкільні друки, друки для кас райфаїзенських, для кас „Взаїм. Вигоди“ і т.

5500 136 (14—20)

нотаріяльно провірених свідочств лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ

найуспішнійше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корчево дерте.

Коробка 20 і 40 сотиків.
Доза 60 сотиків.

Можна дістати у: Шмїда & Фольмана, в Чернівцях, Ф. Фішербайна & Пала, аптека „J. Schultze-Engel“ в Чернівцях, Г. Грегора, (Kreis-Apotheke) в Чернівцях, Г. Френка, ул. Гатушова ч. 14 в Чернівцях, А. Грабеліча, аптека „J. Mutter Gottes“ в Чернівцях, О. Барбера, аптека „J. Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Руска 23, І. Пальовського, аптека „J. Reichsadler“ в Чернівцях, ул. Зіґерштетена, С. Лавдоса, аптека, в Чернівцях, ул. Головна, Н. Кулі, торговельна делкатесів, в Чернівцях, А. Поаліновска, аптека, в Радиміях, А. Деганьова, (K. K. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радиміях, А. Рунія, аптека, в Іаїшетах, А. Пала, аптека „J. guten Hirten“ в Чернівцях, С. Гартмана, фабрика чоботів, в Чернівцях, Носова & Міллера, дрогуєрія, в Чернівцях, А. Дішайна, аптека, в Стайнівцях, доз. Н. Бріляка, аптека „J. Vorsehung Gottes“ в Сербії, С. Окуленського, аптека, в Гайбоді, Е. Вальтера, аптека, у Валківцях, М. Фогеля, у Вискилі, Л. Деркача, аптека, в Помор'ях, Н. Фаббера, „Adler-Apotheke“ в Сторожинцях, Л. Сторофера, аптека, в Садгурі, К. Штернберга, дрогуєрія, в Сучаві, А. Лавдоса, аптека „J. Reichsadler“, в Гурагуєрі.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ жа вадкі і кавцкі

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпораціях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними умовами. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмотрений склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для місцевих осіб виходить „Буковина“ раз на тиждень піднебінню і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 10 місяця дрібним друком (петі). При кількорових або при річних замовленнях значний оупет.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділь і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Павська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумівати ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Репортажи неопечатані вільні від порта. Репортажи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученем почтової належності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками почтовими не приймає ся.

Особлива хвиля.

(За підставі допису з Відня).

□ Президент міністрів бар. Бінерт, як представник правительства, не підпирав надмірно анції Гломбінського, яка змріяла до урухнення парламенту, бо не видко було ніяких знаків, щоби тепер чесько-німецьке порозуміння хотіли оперти Чехи на річевій підставі і щоби в той спосіб можна було дійти до певности, що по теперішній алаведі наступить правильна парламентарна праця на довгий час. Угорська угода і взагалі загранична політика приневольвали правительство, аби оно зі згляду на сю власне непевність що-до можливости правильного парламентарного правління в Австрії, поважно задумалось над кінечним в таім разі протипарламентарним правлінням. Остаточно, кермуючись думкою, що як не можливе в правління в парламентом, то держава мусить жити хон би і без парламенту, корона і правительство справді рішили ся перейти до правління державою через певний час на підставі § 14. наклали б и не вдали ся всі проби що-до помирення Чехів з Німцями на річевій підставі певних зобовязань. — Чехи заявляють поміщо, що з теперішнім кабінетом вони не будуть конферувати. Німці знову на ніякий спосіб не хочуть наперед, без ніяких дальших зобовязань Чехів, згодитись на реконструкцію кабінету. Нема отже ніякої кладки до переговорів. Аби в тої причини вже відразу проба помирення обох сторін не розбила ся, бар. Бінерт рішив ся офіційно заявити в польськім колі, що він приязне глядіти ме на дальшу акцію Гломбінського.

ого. І Гломбінський далі став вести переговори між Чехами та Німцями. При тій нагоді заявив ще Бінерт, що він навіть хотів в перевести реконструкцію кабінету, як би Чехи перед тим вже заявили, на як их услівях готові в залишити обструкцію і як би на сі їх услівя згодили ся Німці.

На відповідні пропозиції Гломбінського „Слав. Єднота“ відповіла покищо дуже бундючним комунікатом, в яким вичисляв в сі гріхи правительства зглядом Славянства і знову не подає крім голословного втаданія реконструкції кабінету ніяких дальших жадань і зобовязань. Не зважаючи на се, певні політичні сфери у Відні думають, що сей комунікат чеський, який не каже рішучо „так“, але також не каже рішучо „ні“ — в першою пробою відварту Чехів, по якій повинні прийти річеві переговори. Таким оптимистом в між иньш. ми також Гломбінський, який в второк знову вове ся до своєї акції починаючи від спільної конференції Поляків з христ. союзниками і вільнодумними Німцями.

Проект Гломбінського в такий: Що до річи Гломбінський хоче оперти зладу чесько-німецьку на тім, аби обі сторони загарантували парламентарне поладження таких предложень державних, які становлять мінімум державної егзистенції, а що до форми, пропонує Гломбінський, аби в перед відбулось кілька спокійних засідань в парламенті без обструкції а відтак швидко наступила би реконструкція кабінету. Поки обі сторони на сій або иньшій річевій підставі не зложать взаїмних зобовязань, нема покищо бесіди о тім, аби скликувати парламент на наради.

Марево протипарламентарного прав-

ління повисло над послами і може бути що прийде до згоди. Однак покищо з та-ким самим щонайменше правом можна думати, що-до згоди не прийде. Амбіція Чехів і уір Німців не сприяють мирному поладженню а з другої сторони правительство прийшло до переконання, що воно має ще час посвятити кабінет Бінерт в державнім інтересі. Бінерт і его кабінет в іменно несимпатичний Уграм. Правительство буде отже старати ся зробити сей кабінет подвійною жертвою: зглядом Угрів (в відповідній хвилі переговорів з Уграми) і зглядом опозиції в парламенті. Покищо правительство жде, як уложать ся обі крізи: угорська і австрійська. В Австрії, як би остаточна проба злагоди ведена Гломбінським розбилась, правительство готове в ймитись протипарламентарного правління. Сей протипарламентарний режим настав би мабуть в січні і тривав би до кінця лютого. Правительство рішило ся на се і тому теперішня хвиля в так особливо важна. Найбільш трагічна струна в тій хвилі — ся, що загал австрійських горожан байдужно відносять ся до завішення конституції в державі.

Незвичайно велике значіння має в теперішній політичній ситуації в Австрії се, що в польськім колі людовці під проводом Стапінського і група Козловського чим раз сильнійше пруть ялюб польських послів в обійми „Слав. Єдноти“. Стапінський заявив на недавнім засіданю в польськім колі, що він і его товариші виступлять з кола, як Поляки не стануть по стороні Чехів і не підопруть теперішнього їх жаданя щодо реконструкції кабінету. Покищо Стапінського зацитькано, але на як довго, годі знати. Коли-б хотай ча-

Ерстей Пігулик.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Даліше.)

З весни у зиму.

Нині чотирнадцятого цвітня. Стою в огороді і воджу оком по альниках, грядочках, та оживаюім саду. Попід савиною стала травичка стелити свої легенькі тюльові шати зелені. Зверху лежав ще по саду рідко розкишений тогінний сухий лист. Весняне сонце висушувало его і сухі билини, вони корчили ся та пукотіли тихим, таємним шелестом. Перші весняні цвіти вже повідцвітали, зніочки сніжно-цвіту почорніли, ріжнобарвні брендушки вже повяли і полягали по розігрітій землі рядами до довгого сну. Гіяцинти розвинули свої пухкі та пахучі китиці і тліють красками, лиш що не говорять. Туліпани лагодять ся на розцвіт, агрест зеленіє, рожі відкриті, стоять рядами поприязувані, вже їх пучки повистрілювали, лагодять ся розвинути ся. По грушах і болонах напучнявіли цвітотві пупчики та розстелили ся гілячком мов зьвізди. Морелі вже розцвили ся, біліють мов снігом покриті. Попід парканами бють теплі весняні мрої. Сонце сипле спокійно свою блакитну теплу живодатну

ясність по тихій землі. Єдиний весняний настрій. Грудми плывуть великодні струї.

Над головами летять на блакитнім синім тлі лінивими розмахами могутних крил бузукі й, здаєть ся, кличуть німо мене за собою. Я не казав їм ждати, але вони мене розуміли, як я їх тиху плавбу небом зрозумів.

Вони летіли на захід, з горячих країн, вертали до нас у весну. Горами певно ще царювала горда зима і дивилась зимним оком на зухвалих плавців воздушних.

Моєю головою шибнула думка, чи не міг би і я, як ті бузукі вилетіти з розкішної весни в верховинську зиму й назад, та заглянути в мою чудову кімнату над озером під Чорногорою, як вона прибирає ся у весну? Там мусить бути розкіш! Обставини сприяють. Шіснаццятого цвітня латинські а пятого мая рускі великодні свята, отже довільний час на прогулю. Задумав, зробив. Вийшов з огорода, зайшов до хати, сказав знести собі торбинку в дорогу, набив в неї кілько треба на дві неділі, попросив ся з домом, „до побачення на великдень“ і пішов на дворець. Жаль мені було опускати хату і той огород у своїй весняній розкішній задумі, але мене немов щось кликало в путь, мабуть ті бузукі, що кружляли по небі на захід. І я справив ся на захід. З Черновець виїхав до Вижиці залізною дорогою. Сиджу над вікном воза та роззираюсь полями. Нивами хвилюють

теплі мрої а жайворон високо у небі голосить широко й далеко солодку вістку про гостину цвітної княгині, про вічну красу весняного царства. Душа тьохкає солодкими чуттями, та будить навіть в пригнобленій груди чутя весняних молодечих поривів. Потяг сунув ся залізними торами від двірця до двірця. В полудни стали ми в Вижиці. За пів години опинив ся я у знайомих в Кутах.

Тут також вже весняний настрій. Зільник коло хати вже також споряджений, грядочки відкриті, стежечки позамітувані. Але гіяцинти лише що прибирають ся на цвіт.

На другий день поїхав я у мої загадочі гори. Вони все щось криють у собі, за кожною горою немов щось заховано. І дійсно кожда гора становить заслону окремого образу, окремої сценерії природи. Гора за горою, образ за образом. Тому не прикрить ся подорож у горах не томить, як та одностайність на широкій рівнині.

Закрутамии понад живий Черемош з лівого а обічями гір з правого боку біжуть мої коники з одного закуту у другий жваво на перед, аж смереки мигають одна поза другу.

День гарний свіжий висняний, аж груди розходять ся. Сонечко світить любо весняною веселостю. Смереки ще темні, задумані, вони все статок. Обічями, випли-

стина польських послів пересунулась в сторону „Сл. Єдноти“, тоді теперішня більшість розпала би ся і Німці були-б ізольовані. „Слав. Єднота“ очевидно рада тому і, здається, тому і з'їгнувала вона гал. Українців, бо надіялась, що Поляки прийдуть їй на поміч. Се з'їгнороване Українців „Сл. Єднотою“ не важко було впрочім і без того предвидіти. Коли хоч частина польських послів стане по стороні „Сл. Єдноти“, то можна надіятись, що Німці стануть шукати союзників. Тоді прийшла би черга на Українців (галичків). Однак здається, що попередні (з гори на невдачу засуджені отже зайві) їх залицання до „Сл. Єдноти“ не мало зашкодять нашим гал. братам. Та се вже їх справа і нас обходить се лиш посередно.

Протипарламентарне правління є дуже можливе. Вельми поважні політичні сфери у Відні думають, що воно навіть неминує. Однак не треба вважати сего з розв'язанем парламенту і розписанем нових виборів. О тім покищо ніхто ще не думає.

Політичний перегляд.

Голос про побут австрійського престолонаслідника в Німеччині.

„Norddeutsche-Zeitung“ пише: З нагоди відвідин архикнязя Франца Фердинанда добачають ширші круги німецької нації в дружних відносинах обох династій, яких держави зв'язані союзом вже десятки літ, дальшу зв'язь, яка стала вже так само традицією як державний союз. Теперішній побут престолонаслідника і його супруги збільшить напевно число подій, що перед найширшими кругами документують дружні відносини між обома династіями. — Цісар Вільгельм і архикнязь Франц Фердинанд прибули вчора до міста Почдаму і удали ся до нової палати. Архикнязь з женою були в католицькій костелі при богослуженні, почим удали ся на пир, уряджений в їх честь німецьким цісарем.

Екзекутива молодіжескої партії про тактику всіх Чехів!

Ширший виконавчий комітет молодіжескої партії прийняв резолюцію, в якій серед острих нападів на правительство, яке веде антиславянську політику, одобрено ухвалу всіх чеських послів не вводити із теперішнім правительством в жадні переговори, ба навіть з'їрвати з ним всякі зносини.

вістки (primula veris). Луговина брених, на вербах зажаріла де-де галузь смарагдовою зеленню. Та зелень, коли стануть весняні соки галузем свою живодатну ігру відігравати, така яра, така цвітна не мов жива, немов дивить ся принадно невидимими очками.

Вершками ясніють однолітки мнягенькою восковою краскою. Поміж ними блискотять сріблясті пучки шутки, вже на відцвітання. Бо вони вже з кінцем лютого вилущують ся. Сподом вкруг голови верб жаріє тогідна й передтогідна галузь тою загадковою зеленню.

Дивно вражає та верболозна зелень на очи. Як той ранішній сумрак, що заповідає близький ранок-день, так будять оті смарагдовим сявом сіяючі верболози весняні почування в серцю на передодню весни. Нераз ще лютує мороз сьвітлом, а шутка брених, галузь тліє весняною зеленню, сьмієть ся, шуткує собі з морозу. „Лютуй не лютуй, небоже, твоє царство гине. Ми тебе не боїмо ся“. Отак передають собі в тихій задумі не чутним шелестом вістку про весну ті дивні верболози. А серце людське віщує ту тайну гутірку верболоз.

Між галузем та плотами чути синичку: „Покинь сани бери віз“ а лісами гомонять дрозди веселі пісні про воскресенє природи. Глибоко в долині мчать ся розпустні хвилі силою вічно молодечої весняної сваволі. Ба хехіт, ба сварка, ба клекіт ба глум, ба лагідний шум несе ся воздухом по над русло та займає слух незрівняною музикою.

Я сиджу тихо в повозі пірнувши глибоко душею в ті живі образи та упо-

Вибір нової президії угорського парламенту.

Палата послів вибрала президентом 201 голосами Кошутівця, Александра Галля. Юшт одержав 157 голосів. Першим віцепрезидентом вишшов при виборі Нава й 195 голосами, а другим при тійсній виборі Раковскі 170 голосами на 320 голосуючих, при чім Нагі одержав 127 голосів. — Александер Галль, що доси грав у партії Кошута незначну роль і якому роблено закиди за занедбане обов'язків як президентові комісії посольської нетикальностей, став тепер президентом палати. Їго промову перебивали прихильники Юшта ріжними окликами. По довшій дебаті над діловодством, підчас якої посол Божокі поставив внесок на висказане правительству вотум недовіри — внеску сего не допущено до голосування — поставит президент пропозицію, щоби слідує за сідане палати скликати в найближшій часі. Сю пропозицію прийнято і замкнено на тім засіданні.

Відозва Кошута до своїх виборців.

Обговорюючи у своїй відозві до виборців послідні важкі події у партії незалежних, каже Кошут між иньшим ось-що: „Причиною сеї несподіваної і сумної події не є жадна принципіальна ріжниця у поглядах. Во на те становиско, яке я зазначив, що партія незалежних як партія більшости мусить мати практичну правительственну програму і що її головною точкою мусить бути економічна незалежність Угорщини, згодила ся була ціла партія, ба навіть ще й тепер признають єго всі члени партії.

В партії нема жадного члена, який не домагав-би ся основаня самостійного угорського банку і не був готовий продовжати борбу за се домагання. Причина розпаду партії лежить в тім, що одна її частина з тяжким трудом зносила мій провід, що можна внести із того, що мої вороги називали мене „веденим провідником“. Коли однак провідник будь якої боевої партії дійсно не веде, але дає ся вести, тоді нема надії на побіду. Вже від кількох місяців було ясно означено, що є задачію партії а що задачію провідника. Було ясно річю, що задачію партії є дати доказ, що ціла публична опінія нації домагає ся самостійного банку, що однак задачію провідника є усунути із дороги всякі перепони, які ставить м. п. корона зреагизованю домагання цілої нації. Тепер, коли всі знають, що опір корони годі зломати, то я не хотів причепити ся певного терміну, до якого мало-би наступити основанє банку, бо таке домагання викликало-би колотнечі що до цілого устрою конституції. Такі колотнечі не лиш що не уможливили-би основанє банку до назначеного терміну, але навіть знищили-би єї надії на довгий час.“

Перенесенє генерала Asinari-його у стан супокою.

Італ. генерал Азинарі, що оноді виголосив перед войками промову, державу в ірредентичнім дусі, звалив на себе цілу бурю негодовани та наган італійської суспільности. Міністер війни сейчас перенів єго в стан супокою, Азинарі мав у Римі осо-

коюую гармонію гірської природи. Коники женуть жваво на перед. Трийцять і три кілометри перебігли мов в долоні плеснув, без нудьги, без утоми. В Устеріках затримали ся ми в добрих знайомих. Коники стали на подвірю гарної вілі, високо на березі стрімкої гори. Подвіре вкопане в гору сьвітле, веселе. З полудня дому гарний рундук з прекрасним виглядом на буковинський бік та на усте Білого і Чорного Черемша. Споївшись до купи плыве Черемош, широким блискучим плесом спокійно далі устерічкою відоліною. Небавом ділить ся плесо і обнімає плоский острів. Довгий міст споює єго з галицьким і буковинським боком. На острові біліє ся домок, почта. На полудне, по тім боці Черемша на буковинським боці знімаєсь до неба висока, лісами покрита гора. Ті високі гори споюють ся геть там на захід до Ясинова а на схід до Устя-Путилова в довгі зелені обвідки, між котрими пишаєсь тихо прекрасна Устерічка прогалина, щось в роді пригарного купелевого краєвиду Арко.

Воджу очима з рундука отсею розкішною долиною тай спочив зором на старанно впорядкованім зільнику перед рундуком в царинці. Царинка задумує перебирати ся в весняну зелень. Грядки ще порожні, лиш на одній виджу виверчують ся лишень що обемисті вершки головгіяцинтів і заповідають пухкі китиці цвітів. Тут цариця весняної пори лиш що заповідає свою близьку гостину, природа лагодить ся на єї прийом. Снігу нідє не видно, попрятий сонцем вже геть, навіть по найвисших верхах. Долами вкрадає ся несьміло молода

бисто оправдати ся; однак показало ся, що він дійсно держав таку промову; тому міністеріальна рада затвердила розпорядженє міністерства війни. „Tribuna“ доносить в справі покараня генерала Азинарі, що австрійський амбасадор не зробив жадного кроку з приводу промови агаданого генерала. Спонтанне розпорядженя італійського правительства змагає до збереженя дисципліни і респектованя інтернаціональних обов'язків.

Отворенє турецького парламенту.

Вчера отворив султан звичайну сесію парламенту престольною промовою, в якій зазначив головню своє бажанє удержати і скріпити парламентарну систему. Розширене військової служби на всіх підданих османської держави творить одну з найважнійших подій у національній розвою Туреччини. Відносини Туреччини до лиших держав приязні. Змаганє держав удержати загальний мир знаходить у турецьким правительстві щирю підпору. — По скінченню престольної промови аклямовано султана в дуже живий спосіб. — Палата послів вибрала знов Ахмеда Різу президентом. — В прилімінари на слідуєчий рік виносять видатки 30,266.886 фунтів, а приходи 25.850.000 фунтів. Недобір виносять таким чином около 4 і пів міліона. З цілого бюджету припадає на военний репорт 8,280,452 фунтів а на морську армію 1,000.327 фунтів.

НОВИНКИ.

Чернівці, 15. падолиста 1909.

Налендар. Середа 17. (3.) Йоаннікій, Порфірій, рим.: Саломії к. п. Схід сонця 7-17, захід 4-12. — Четвер 18. (5.) Галактеон, Епістама; рим.: Оттона ави. Схід сонця 7-19, захід 4-11.

Заява. Як звісно, запанувала від якогось часу між п. надучителем Іллем Ілюком і п. учителем Северином Івановичом з Чорнавки ізза особистих непорозумінь велика незгода, яка робила на нашу суспільність, тим неприємнійше вражінє, що оба єї добродії є одні з наших найшпирійших народних робітників в народній школі. То напруженє між ними обома дійшло вже було до того, що один другого тягав майже що тижня перед суд, один другого обчорнював по газетах і старав ся підкопати значінє і повагу один другому так у агаданій громаді як також в очах наших передових людей. Що таке поведєне сих двох панів сильно шкодило так повазі народної школи як і учительському станови, і що так дальше се не могло йти, річ зовсім зрозуміла. Та лихо було в тім, що не можна було дійти до того, хто з сих обох панів властиво винен, бо один зсுவав все вину на другого Нарешті, як вже мала одна їх справа прийти до розправи аж перед кравчим судом, змиркували оба єї добродії, що не випадає двом товаришам витягати свої приватні справи перед фо-

зелень поміж тогідно смутну зимою знівчену травичку.

Через час попрощав ся я з милим гостинним домом та прегарною устерічкою околицею, і поїхав далі горі понад Білим-Черемшом до Гринєви. Дорога добра, гладка, коні жваві, повіз вигідний, днина сьвітла, воздух чистий пахучий дишить весняною сьвіжостию, подорож розкішна. За Довгополем виджу геть туда за Гринєвою високий шпиль гори, білий в снігу. Він блискотить в соняшнім сьвітлі, як в небо висаджена величава тичка, на знак, що там панує ще незломаною силою біла цариця, зима.

„Видите пане,“ — обертає ся до мене погонич Дьордїй видите, — як отой високий Гостовець ще покритий грубо білою зимою? Там горі панує ще глибока зима. Там тягнуть „цуги“ ще ковбки дорогою, як коло Різдва.“

— А у вас, Дьордїю, в Шикманах, як виглядає? —

„Дорогою вжо чісто, лиш окопами лежить ще зима, пане.“

Ідемо далі. Перед очима все той далекий білий, зимою повитий Гостовець. Дивить ся так спокійно, так блескучо, гордо на нас. Дивлючись на отой блискучий вершок зими за гринівськими горами та на ті весняні прояви вкруг мене вздовж і поперек дороги, маю дивні думки та чутя в душі. Отут ясна весела весна, а он там блакитна недобра зима.

Через час зник за гринівськими горами чубок Гостівця. Ідемо між бердом та буковинкою. Стрімкий бердо з правого боку білого Черемша на буковинським боці а бу-

рум черновецьких судиїв і тому запросили собі по двох з наших черновецьких патріотів на мировий суд. Перед сим судом, при яким був председателем пан посол Спинул, виговорили ся оба сі панні і показало ся, що ніхто з них не винен, і якби тільки було між панями Ілюком і Івановичом трохи більше щирого порозуміння, накола би був відносин ся один до другого як правдивий товариш, то була би вияснилася ся між ними самими не одна справа і ніхто о сих їх роздорах навіть і не чув би. Значучемо отже, що між сими панями дійшло до цілковитої згоди і що оба з'обов'язали ся під словом честі так устно як і писемно поступати все і всюди як правдиві братя-товариші і жити в найбільшій єдності, підпирати один другого так в шкільній як і позашкільній їх праці так, як се діяло ся перед тим. Маємо певну надію, що громада Чорнавка, яка зачала була в наслідок сих суперечок в останнім часі морально упадати, стане завдяки спільній праці сих наших двох визначніших мужів в короткім часі знов відрісненою громадою садагурського повіта, якою она була довгі роки.

Засідане українського наукового товариства в Києві. Дня 10. падолиста в мешканю українського клубу відбуло ся чергове прилюдне засідане київського українського Наукового Товариства, на яким д. М. Гехтер прочитав реферат на тему: „Побічні селянські промисли на Україні“. Головним промислом українського селянства, на думку референта, треба вважати хліборобство; поруч з ним існують на Україні і відіграють велику роль в господарстві українського селянина чимало побічних промислів: садівництво, огородинство, птахівництво, тютюництво, бжільництво, шовківництво, хмільництво і ин. Звичайно, не однакове значіння всі вони мають в житю українського селянства та і самим їм за наших часів доводить ся переживати різну долю: на деяких ясно помітні ознаки занепаду, инші-ж павиакі — виявляють безперечну тенденцію зростати і розвивати ся. Занепад побічних промислів на Україні дуже некорисно впливає на господарство українського селянства і завжди стоїть перед ним як грізне memento mori, віщуючи ему страшну руйну. Звичайно, перша і найголовніша роль в руйнуванню дрібного селянського господарства на Україні на лежить об'єктивним соціально-історичним факторам. Щоб захистити від руйни дрібне селянське господарство на Україні, кочче потрібно, на думку референта, кооперувати всі побічні промисли нашого селянства. На прикладі Франції, а особливо Бельгії можна гаразд упевнитися ся, яку велику роль нідограє в боротьбі дрібного селянського господарства з великими капіталістичними сільськогосподарськими підприємствами кооперація. Після сих загальних уваг д. М. Гехтер зупинив ся на кожному з головніших селянських побічних промислів з'окрема, дав нарис сучасного їхнього становища, їхнього лихолітя, розповів про причини его і зазначив ті засоби, якими можна було-б поліпшити се сумне становище їх. На его думку,

такі побічні промисли, як садівництво, огородинство, птахівництво, тютюництво, бжільництво, шовківництво, хмільництво і багато так званих кустарних чи домашніх промислів дають нашим селянам більший або менший прибуток, але коли взяти на увагу, що коштів продуцентам сей прибуток, скільки вони витрачають енергії і капіталу на здобуванне его, то доведеть ся визнати его дуже невеликим. Причини сего сумного становища побічних селянських промислів на Україні завше і скрізь одні: неорганізованість і некультуність селянства, примітивність їхньої техніки, неуміння бороти ся з несприятливими сторонними впливами, брак кредиту, неорганізованість продажі продуктів і т. ин. Остання згаданих функцій цілком опинилася в руках глутайв-скупщиків, котрі не тільки матеріальні збитки роблять селянам, але завдають їм ще й моральну кривду, фальсифікуючи продукт (садівництво і тютюництво) і сим знищуючи віру до українського селянського промислу. Тютюництво (найбільше розповсюджене на Чернігівщині і Подільщині), бжільництво (здебільшого на Полтавщині), шовківництво (переважно на Київщині), хмільництво (виключно на Волині), а також і домашні промисли, скрізь по Україні через зазначені вже причини розвивають ся далеко не так, як слід би було, або й зовсім занепадають. Селянам в боротьбі з своїм лихом запомогти сподівати ся в наші часи не можна ні від кого. Урядова допомога також мізерна, крім того, не можна зовсім надії мати, щоб вона в недовгій часі збільшилася ся. Таким чином, селяне мусять здати ся тільки на себе, на розвиток самопомочі серед них самих. Тільки гаразд заснована селянська кооперативна організація, яка охоронила б всі галузі селянських промислів на всемо обширі України могла б поставити їх на красний шлях і саме дрібне селянське господарство врятувати від цілковитої руйни.

Зеліничі білети в Галичині. В середу на засіданю Ради коївської заітерпелював пос. К. Левицький міністра Врбу, які властиво білети зеліничі дістанє Галичина від нового року? Міністер Врба відповів, що в укр. часті Галичини буде уживати ся тільки тризичних білетів (німецько-польсько-українських). Сего власне ми сподівали ся нотуючи давні сумніви „Діла“ в тій справі.

Вирок над Штайнгайльовою. Судова розправа проти пані Штайнгайльової, яка тїгнула ся через 10 днів, покінчила ся вчора. По півтреті годинний нараді присяжних оголошено вирок при великій тишині і напруженю присутних о 3. годині пополудни. Коли пані Штайнгайльова зачула, що її цілком увільнено, нечайно омліла з радости і аж по кількох хвилях могла прийти до себе.

Оповідки, іменованя і т. п.

Засідане віділу поступової партії відбуло ся в неділю, дня 14. с. м. під проводом голови партії п. Николая Василька, який лиш в тій цілі прийїхав на сей день з Відня до Чернівців. На засіданю обговорено багато важних справ, головню

ковинка з лівого на галицькій землі. На берді видно з північного боку вже сніжні латки з поміж гусого темного ліса, але низом нема й знаку снігу. В Гриневі звертає білий Черемош на полудни, а з заходу впливає Гринівка. Ми лишили Черемош по лівій стороні а поїхали по над Гринівку до Шикман. Шикмани, се послідня оселя Білого-Черемша. Тут вже виджу сягає сніг білими латками аж по дорогу а північне тло окружних гір ще біле як в зимі. В шикманах переночував я. Рано лагодив ся в дорогу через високий перехід Ватуйнаркою, „Pass“ з білого на чорний Черемош. Доси можна було їхати возом, відси треба вже на коня сідати, на Ватуйнарці лежить, кажуть, груба „зима“ (сніг). Сів я на білоговерхівця і поїхав в дальшу дорогу, до Явірника. Днина свіжа, гарна, спокійна сонечко сяє любо з чистого неба. Нога за ногою, наближав ся я до гринівської гати під Ватуйнаркою. Попри дорогу лежать ровами чим раз частіше і грубіші смуги снігу. Немов недобитки зимового війська із програної битви збирались ті латки у свій табор, туда у висші регіони, де ще панувала незломана сила зимового царства, От вже і гать передімною. На дорозі по над гатею спують ся латки снігу вже в ожеледу.

Минув я і гать, доходжу під саму Ватуйнарку, де веде перший закрут стрімко у кільканайцять заходів високого переходу. Перед закрутом розтелилась до сонця повисше дороги тераса, покрита блискучою ожеледою. Дивлюсь, а тут дивне диво: лід покритий сьвітлим цв'їтами. Встаю з коня і придивлюю ся тому принадному образи близше. З попід леду повиверчували ся

цв'їти весняних брендушок, як зорі на зимнім тлі чистого неба. Кожда квіточка стоїла вкруг себе кочільце леду і стоїть в блискучій ледовій лісечці. Як би на глум студеній кризі розсіялись вони по ледовім полю та сьміють ся до своєї сьвітлої мамі на небі, що так любо обгортає свої перші ніжні діточки теплыми проміннями. Кожда стоїть чепурно між двома вузькими листочками, як на причуд ніжний пугарик пурпурової або білої краски. З середини визирає на тонесенкій жилці яскраво-помаранчове очко і глядить пишно у сьвітлий весняний Божий сьвіт. Чаруючий образ.

Отак стояв я довгий час самітно над отим принадним полем тихої борби ніжних весняних цв'їтів з грубою зимою, над тим наглядним процесом висвободження землі з тяжких оков і зимного тирана. Справдішне воскресенє!

Хоть як приляг я душею до отих принадних квіточок, то не важив ся ніяк сягнути безпощадною людською рукою у той тихий сьвіт життя перших весняних діточок. Мені здавалось, вони заплакалиб всі, колиб я посьмів зірвати одну з них і перервати цілість отої чудної невинної тканини перших промінів весняного сонця.

Я попрощав ся німо душею з отим верховинським зільником. Нуж на верхівця. Але ще раз, ще раз обернув ся, ще раз встромив свої очі в отой казочний сьвіт! Ще раз обіймив своєю душею оті хрустальним ледом повиті шафірові цв'їти верховинські діти! Верховіць завернув в перший прикрій закрут. Іду тихо далі а в душі снуєть ся глибоко незабутний чудовий образ

що тичить ся програми і тактики нашої партії і наших послів. Вслід сих кількогодинних нарад подамо в формі резолюцій до загальної відомости ще в тім тижни.

Із штуки і літератури.

Нова українська часопись на Буковині. В грудні появить ся перше число політичного тижневника призначеного головню для наших хліборобів. Часопись ся буде органом політ. укр. товариства на Буковині „Руска Рада“.

3 міського театру. Вівторок, 16. падолиста: „Der Bettelstudent“, оперета в 3-ох відслонах Міллера. — Середа, 17. падолиста: „Die goldene Eva“, комедия в 3-ох відслонах Шентана. — Четвер, 18. падолиста: „Cavalleria rusticana“, опера в одній відслоні Масканього, а відтак „Der Bajazzo“, опера в 2-ох відслонах Леонкавальєго. — Пятниця, 19. падолиста: (знижена ціна) „Die Försterchristi“, оперета в 3-ох відслонах Ярно. — Субота, 20. падолиста: (по полудни, знижена ціна) „Wilhelm Tell“, трагедия в 5-ох відслонах Шілера; (вечером) „Ein Maskenball“, опера в 3-ох відслонах Вердого. — Неділя, 21. падолиста: (по полудни, половина ціни) „Die Karlsbader Sprudelfee“, оперета в 3-ох відслонах Райнгарда; (вечером) „Ein Maskenball“.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 15. падолиста 1909.

Трієст, 15. падолиста. (Кб.) При доповідях виборах до парламенту на місце уступившого соціального демократа Паніного вибрано вільнодумного Італійця Пітакого, на якого припало 2798 голосів із 5540 голосуючих.

Астара, 15. падолиста. (Кб.) Російське військо прибуло до Ардебілу.

Брістль, 15. падолиста. (Кб.) Лорд Beresford заявив у своїй промові, що англійська флота не приготувана до війни.

Шарлотенбург, 15. падолиста. (Кб.) Архивнязь Франц Фердинанд і его супруга відїхали вчора пополудни в супроводі німецького цїсаря на двірець і вертають назад до столиці Австро-Угорщини.

Сінгапур, 15. падолиста. (Кб.) Почтовий пароплав „La Seyne“ потонув тому, що наїхав на англійський корабель „Осеба“. Уратовано 61 осіб а 101 погинуло.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

верховинського зільника і осів ся на завсігди нестертою пам'яткою в душі.

Верхівець ступав спокійно далі в гору. Нога за ногою підходили ми все висше а висше, тай заходим в чим раз грубшу зиму. Небо чисте, сонце добирає ся чим раз приліжнійше до землі, а властиво до глибокого снігу. Хоч не хоч сніг пом'як. Кінч чимраз тяжше ступає, чим раз глибше поринає в зрадливий ґрунт під ногами. Було місцями й по живіт застрягне. Треба вставити й помагати коневі видобутись, треба втоптувати сніг перед ним, бо аж тоді може він піднести ся в гору і ступати далі, як почує твердий ґрунт під ногами. Треба тоді дуже обережно держати ся більше втоптаной середини дороги. Як нема иншого виходу місцями, тоді мусить ся класти грубо зложені килими коневі під ноги, аби мав о що оперти ся копитами.

Поволи, поволи добили ся ми до верху переходу. Передімною на захід грізна ви́сока Чорногора, за мною на схід гринівські гори, низші і висші, одна за другою, як білі хвилі на синім тлі моря — неба. Кудя оком глянеш верхами, все блакитне, все біле, все тихе нерухоме: різдвяний настрій, різдвяний супокій, різдвяна сьвятість! Ніде не ворухнеть ся нічо, ніде плямки, ніде пристани для ока все біле а біле, тай блакитне, непорочне! Несказана велич! Царство білої цариці. — зими!

Дальше буде.

(13—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові,
гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	K 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стайці в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	K 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполюківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товарний Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Уголь камінний і каси огнетревалі.

Мимо підвищення ціни угля на осінь

Спілка для господарства і торгівлі в Перемишлі продає еще в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 170, 180 і 190 К, а красвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кілограмів, іосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безплатно замовляти в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують. Каси огнетревалі, касетки залізни, роверя, сикавки ручні, тачкові і вазові, машини до шитя, помпи до керниць найдешевше можна купити в Спілці для господарства і торгівлі в Перемишлі. (142 л. 3) ДИРЕКЦИЯ.

Найперше і найбільше буковинське етаблісема в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,
уніа мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портіер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:
ул. Руска ч. 15.
Мірні ціни.

Філія:
ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.
Виконане без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і сплатно.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуд захвалюванем
:НОВИХ: пачок цикорії, але будьте радше сего переконання, що

ПРАВДИВИЙ :ФРАНККА: ДОДАТОК ДО КАВИ,

котрий і в Вашим домовим господарстві випробувано від тільки літ, єсть
„найлучший“ і таким на дальше :позістане:. —

Однаковож просимо Вас дуже, уважайте докладно на наші
марки фабрики і наш підпис

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Гайнріха Франкка сини

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоа
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болів, простудження, ломаня костий, плеч-
ий гістца і нервових недуг. Прому ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шчок) 8 кор. з оплатою і упакованем.
Тисячки листів з подякою. — Вислика
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерій
мединаліній Стернуса.

19 (—)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Всі книжки для нар. шкіл
можна получить

В СКЛЕПІ

„Укр. Видавничої Спілки“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під надляю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від односторонньої стрічки або 10 місця дрібним друком (петит). При кількох рядках або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділь і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані вілні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням почтової належності.

Циркулярі яко приложи коштують по 2, 3 і 4 сотаки від штуки.

Належностей за анонса марками почтовими не приймає ся.

Pro domo.

□ Маємо всяке право до оптимізму а рівночасно як найпильнійше мусимо дбати, аби сей оптимізм удержати і скрипити реальною роботою, аби дати ему як найтривкішу підставу.

Характеристичною прикметою нашого національного життя на Буковині є се, що незвичайними успіхами може похвалитись наша політика в законодавчих тілах. Перед роками ми на сю політику так багато не числили. Колись вся наша політична робота з незвичайною енергією, великою посвятою і великим запалом зверталась майже виключно на села, де в темноті і в крайній злиднях, висміюваний, забутий а в найліпшім разі обдурований гірко — жив наш мужик. Під проводом кількох одиниць розпочала ся тоді гірка і важна праця над економічним і просвітним піднесенем нашого народу причім дуже пильно плекано в ній зрозуміння для доброго, ідейного громадянина. І так повстали тоді в наших селах читальні і каси, в нашім краю чимраз кращими ставали наші народні школи, нарід освіджено національно і політично на безчисленних зборах, вічах і через часописи, просвітно і економічно він став підносити ся, на наших селах з'явив ся инакший тип хлібороба. В місце давного раба темноти і нужди став появляти ся мужик із зрозумінням для як найрадикальнійшої еманципації від сих двох вічних ворожих сил на наших селах, в місце визнавців двох віроісповідань: волоского (православного) і руского (уні-

ятського) появили ся православні Русини-Українці, національно свідомі, — одним словом по літах важких заходів і великої посвяти наших перших організаторів почали ми ставати народом, що мав вже зрозуміння для просвітної і економічної еманципації і який також в політичній і національній освідженості став скоро йти вперед. Повстали у нас згодом поважні просвітні, політичні а передовсім економічні товариства, рушив ся в кождім згляді наш сільський нарід, інтелігенція стали ми мати чимраз більше а національних перекинчиків чимраз менше — і на тій підставі ми ставали чимраз поважнішим чинником в політиці, управу громад почали перебирати підготовлені нові наші люди по селах а остаточно і в краєвій і в державній політиці ми могли вже домагатись, аби не помітувано нами. В тім часі розпочав свою посольську діяльність Ник. Василько і від того часу більша увага нашого загалу звернула ся на наші політичні, від тоді справді імпонуючі здобутки в законодавчих тілах.

Правда, вся наша політична робота ніколи в законодавчих тілах не кінчалась. Були і є між нами люди, які найкращу частину своєї публичної діяльності знову звертали на працю між народом. І так вічно йшла у нас і чим раз більше розширювалась економічна праця на селах. Спількова ідея кинула деяких наших людей між нарід і ми бачимо, як чимраз то нові спілки з'являють ся і ростуть на нашій землі. Селянська каса розпарцелювала в тім часі поверх 10 тисяч моргів землі між наших селян; взяла в свої руки організацію хліборобської торгівлі кидаючи

поза скопки давних посередників останної, — деякі філії „Рускої Бесіди“ почали основну ревізію наших читалень, пішла жива робота в наших касах, тут і там вони винаймали великі посесії для хліборобів, в останніх часах задумала „Руска Рада“ урядити великий просвітний курс зимовий для хліборобів на взір дунських людських університетів, — „Селянська каса“ задумує вистаратись о спеціальні більші фонди, які в формі безпроцентових позичок обернули би ся на економічне піднесення спеціально нашої Гуцульщини, а вже тепер засіває вона у нас молочарські спілки. Власне тепер почала ся також серйозна організація політична наших хліборобів а при громадських виборах тепер власне здає наш люд чудовий іспит зрілості, який най буде вказівкою, що при добрій роботі можна досягнути? А однак — загал наш предсі стораз більше інтересуєть ся всякою „високою“ політикою, ніж сею найконечнішою роботою народною, від якої передовсім залежать наші успіхи в законодавчих тілах і взагалі вся наша будучність. До сеї роботи, якої у нас так багато, важко найти нам людей, а зате фірами цілими можемо возити по нашім ринку українських діялектиків, високопарних, амбітників смішних і таких, що за кожде своє діло, яке і так дуже часто є радше блягою ніж ділом, жадають сейчас заплати, нагороди. — Знаємо, що неоднораз в нашім пляні треба би ще доповнити, знаємо, що неоднораз в ній треба би уздоровити і поправити, знаємо о тім дуже добре, — але якраз длятого хочемо зібрати для сеї роботи як найбільше толеранції, з тим одним лиш застереженням, що лиш ідейна

Еротеї Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

Отуда далеко на схід, під синім небом виджу в душі веселі живі цвіти, що їх вчора лишив я в моім огороді, виджу оживаючі верболози, по дорозі чую синичку, як сьпіває весняні пісні. Вчора! А сьогодні тут! Тут жите природи остро заказане! Тут все застопоріле! Отут де стою, на хребті Ватуйнарки, літом пишаєсь цвітна царинка, — а тепер тут всьо вкрити ніким неткненою гризючатою білою сьобою. Отам побережницька хатина дримає захована в снігу. За хатиною веде дорога крізь густий ліс вже в долину до Чорного Черемша. Кінь мій висапав ся і ми пустили ся поволи у діл. З сего боку лежала ще грубша зима, як з тамтого боку перехідної гори. Десь за годину їзди доходив уже до мого слуху знаний та милий мені шум чорної ріки. Груба верства снігу десь очевидячки тончала та никла під ногами. Отам вже й виринав з поміж смерік блідий блиск живих хвиль Чорного Черемша. Сніг зводить ся вже лиш в білі латки, що чим-раз маліють, а над рікою яр чистий, як би не той сьвіт. Отам на Шибенім гарна колись „Бендзорівка“, тепер пишна лісничівка. Ступаю на міст тай звертаю на право в милий Явірник.

Дорога веде понад ріку в діл, часто крізь принальні смерекові та вільхові гаї. Зараз таки в першій вільшині подибую щось чудового: витають мене ковточки несказано милого сніжноцвіту (*Galantus nivalis*). Вони розстелились як живі білі дзвіночки по висвободженій чорній землі. Вітрець сваволить в гаю, колише головками принадних перших діточок весни. Замість ніжних звуків стелять гаєм оті казочні дзвіночки — на причуд ніжний запах.

Я не вдержав ся, мусів злізти з коня. Чого? Виджу усмішку на ваших устах. Не розумієте мене! Чи виділи ви коли сніжноцвіт в гаю над Черемшом під Чорногородою? Ні, ви его не виділи, не оглядали, не пестили ся й не любувались ним. Коли-б ви его бачили, ви давно булиб пробували змалювати его і осьпівати найніжнішими словами, найтоншим чутем людської душі. Та і найдобірніші слова не можуть змалювати тої ніжності, тої пишності й потульності, тої скромності й загадочності, тої задумчивості й мовчливості — того єдиного вражіння, яке дише із того казочного цвіту ранньої весни надчеремошської країни у підніжжя Чорногори.

Кажуть, що прегарна богиня краси, Венера, вродилась із перлин білого шумовиня синього моря. А сніжноцвіт? Сніжноцвіт вродив ся із никлих сліз конаючого снігу. Тому і цвіт той такий никлий, такий загадочний як той конаючий сніг. Тому він і так швидко вяне та никне від теплого

подуву воздуха, як та сніжна тканина по царинках, коли прилине до неї в гості подих літа. А із сліз того конаючого снігу творять весняні проміні кwapно оту сніжну цвітку, що біла і ніжна як конаючий сніг.

З поміждвох вузеньких довгих листочків висилюєсь ніжна стебелина на палець в гору. На вершку тримає тоненький пальчик цвітковочок, що звисає, як довгий дзвіночок в долину. Три довші білі листочки криють в нутрі ще три коротші викарбовані листочки, що крайчком закрашені ніжнозеленою обвідкою. Місцями стелять ся ті квіточки царинками і гаями густо як зівізди. Дивна річ, що тих квіточок не бачив я в околицях Білого-Черемша, а над чорною рікою вони так густо й розкішно пишають ся.

Бриндушки не мають стебелини, цвіт росте просто з глибокої цибульки на верх землі. Тому й не надають ся вони добре на китицю, а сніжноцвіт аж просить ся на вязанку. Я присилив мого верхівця до вільхи, а сам пішов з низьким поклоном гаєм. В коротці назбирав товсту китицю на причуд гарного сніжноцвіту.

Хто не видів отого загадочного цвіту тут на підніжжя Чорногори, хто не чув того ніжного чудового запаху, який дише із тих білих ковточків, хто не вглубив ся душею в райську красу сего ніжного єства верховинської природи, — той не годен й поняти чару отсеї скромної цвіточки, котра не натручує ся своїм єством нікому.

і невтомима праця дає патент на патріота. Як зійдеться нас як найбільше до своєї праці, тоді і не одно нове добре діло настане і не в однім змінить ся те, що мусить змінити ся на красше. Нашим стремлінням є, аби наша народна робота йшла в однім великім гурті правдивих, щирих робітників.

Посол Василько про ситуацію в парламенті.

На засіданню виділу поступової партії з дня 14. с. м. отворив посол Василько дискусію такою промовою про теперішню політичну ситуацію в Австрії: Акція презеса польського кола Гломбінського зміряюча до уздоровлення відносин в парламенті станула тепер на мертвій точці. Бо хотий услів частинної реконструкції кабінету, поставлене „Слав. Єднотою“ за зменшене обструкції, виглядає дуже малим і можливим до переведення, то все таки нарушає оно всякі конституційні засади. Зміст сего услівя не означає нічого пильшого, як щоби на жадане „Славянської Єдноти“ усунути німецьких міністрів без огляду на волю парламентарної більшості в тій справі. Знов досить ясно, що німецькі партії добачали-би у сповненню сего бажання Славян причину до як найострішої боротьби проти президента міністрів і очевидно сей не зможе згодити ся на таку акцію вже зі згляду на те, що в такім разі почали-би Німці обструкцію; — притім не треба забувати що в теперішній ситуації в сій справі бар. Вінерт мусить оглядати ся і на заграничну політику держави, яка сповненню такого жадання Сл. Єдноти також не сприяє.

Последні голосованя в парламенті відбули ся в літній сесії. Як при бюджеті так і при боснійській дебаті, цілком якої було усунене Вінерта, мало правительство більшість голосів за собою; тому що від того часу не прийшло вже в парламенті через обструкцію до жадного голосованя, правительство може покликати ся на те, що має за собою більшість. Коли-би „Слав. Єднота“ пристала на днешній порядок в раді державній, то могла-би при помочи настрою в польським колі, який чимраз більше стає корисним для неї, досягнути більшість. Перше поражене міністерства у парламенті прислухало-би барона Вінерта в цілком оправданий спосіб конституційними засадами зголосити димісію цілого кабінету.

В такім разі барон Вінерт, хотийби одержав повновний мандат до утвореня нового кабінету, мусів би зложити сей кабінет з парламентарної нової більшості а Німці мусили би або згодити ся на коаліцію з сею більшістю або мовчати, коли ся утворила би свій кабінет.

Будучи невдоволеними із сего, що новий кабінет мав-би опирати ся на новій більшості, Німці певно також не могли би старати ся підорвати дальший хід парламентарного життя з сєї причини,

(до сего зміряють тепер послі „Слав. Єдноти“) бо не мали би вони тоді так само ніякого виправданя, як не мають его тепер Чехи. Однак „Слав. Єднота“ певно не піде сею оправданою конституційними засадами дорогою до досягненя своєї цілі, — корона і шеф кабінету із висше наведених причин не окажуть податливости в тім згляді і се єта мертва точка, з якої не може вийти ніяке парламентарне життя, хіба лиш § 14.

Дуже багато досвіду принесли події теперішньої парламентарної кризи Русинам. Хотий „Слав. Єднота“ веде як найзвзятішу боротьбу проти теперішнього кабінету, то она в часі, коли польське коло підшпирало недвозначно теперішній режим, не хотіла вийти в жадні тійснійші зносини із галицько-українським клубом, який один хіба вів опозиційну політику певно не без причини. „Слав. Єднота“ не хоче зрвати зносин із польським колом, які посол Стапінський провадив дуже спритно аж до сего часу так, що тепер можна сподівати ся, в найближшій часі польське коло може перейти на сторону „Слав. Єдноти“.

Кооперация Польків з Німцями, основана в нашім парламенті пок графом Дідушицким в цілі заповнення здобутих мандатів, що припали при останніх виборах польським послам, може ухитити вже за минулість. Німці виходять таким чином з більшості, Русини тратять рівночасно віру в те, що „Слав. Єднота“ думає і про їх освободжене і журить ся їх рівноправністю.

Політичний перегляд.

Угорська криза.

Угорське тел. кореспонденційне бюро доносить з Відня, що міністри Векерле, Кошут, Андраші і Зікі мали передучера, зн. перед авдієнцією Кошута і Андрашого, спільну нараду, на якій Векерле реферував про свою послідню авдієнцію у монарха. Опісля раджено над політичною ситуацією. — Секційний шеф міністерства заграничних справ граф Ештергаці конферував вчора із Андрашієм, а спільний міністер скарбів барон Вуріан із др. Векерлем. — Перед авдієнцією Кошута і Андрашого політичні круги не були тої думки, що на сій авдієнції буде справа порішена. І дійсно! Монарх прийняв за радом міністрів Андрашого, Кошута і др. Векерля. Президент міністрів заявив кореспондентам, що переговори ще не скінчили ся і монарх не заявив ще нічого рішучого. Міністри опустили попоудни столицю австрійської держави. — Переговори із австрійським правительством в цілі усуненя угорської кризи розпочнуть ся слідуячого тиждня. Сегодня відбуде ся міністерський рада, на якій міністри, що були у монарха, здадуть справоздане із своїх авдієнцій. Як видно, угорська криза не дає ся так легко залагодити і переговори в тій цілі заберуть ще добрий шмат часу, доки обі спорачі частини не полагодають ся. Граф Апоній заявив у партії Кошута, що по его думці, криза не потриває довго, а скінчить ся в найближшій часі.

Церква.

Дзвонять дзвони. Весела, світла, маєва днина. Цвітуть черешні. Хатки побілені красують ся по селу святаочним сявом. Улицею біжуть діти, ідуть дівчата й хлопці, ступають повагом і святаочно сиві старики і бабусі. Все в однім напрямі — до церкви!

Великдень! Я стояв на приспі у соняшних промінях, глядів ба на улицу, ба на широку, мені здавалось, без краю далеку, толоку над Прутом. За Прутом блищали бляхою побиті бані на мальовничо під лісом положеній ревнянській церковці. Звідтам долітав також гомін великодних дзвонів. Якийсь над земний настрій опанував світ і мою душу. Я звернув очі на мою солодку чорнобриву маму, що стояла біля мене на приспі. — Мамо, пустіть і мене до церкви! —

„А тиж, дитинко, не будеш бояти ся сам іти до церкви поміж такий двиг народу?“

— Ні, мамцю, я в днину не бою ся церкви. Церква лише в ночі страшна. —

„А тож чого церква в ночі страшна?“

— А мамця-ж не знають? Казала Аниця, що як би оббіг церкву о півночі три рази, то сталаб в поперед трунва. —

„Іди, іди! От дурна Аниця! Не слухай єї дурних теревенів!“

Мама поцілувала мене. Прибрала в великодну одіж, насадила на голову зелений кашкет з голубою китицею, взяла за руку,

Місто Надор піддало ся Еспанцям.

Еспанський міністер війни повідомив заступників преси, що він одержав депешу із Мелілі, в якій сказано, що Маври міста Надор, найважнішої позиції, піддали ся головному командантові еспанських військ у Африці генералови Маріні.

Новий румунський амбасадор у болгарського короля.

Із Софії доносять, що румунський амбасадор Діаманді передав вчора болгарському королеви своє писмо повновласти. В своїй привітній промові румунський амбасадор заповнив короля, що румунський нарід витав із найщирішою симпатією пам'ятний акт проклямованя незалежності Болгарії як також коронуванне бувшого князя на короля сего краю. Амбасадор зазначив опісля, що між обома державами падають добрі відносини, які чимало причинять ся до піднесеня добробиту обох сусідних держав. Слова сї прийняв король радо до відома і з своєї сторони вказав також на добрі взаїмні відносини між болгарським а румунським народом.

Спир між парламентом а палатою лордів в Англії.

В посліднім часі відносини між англійським парламентом, який властиво правив цілою державою, а палатою лордів прийшло до непорозуміння ба навіть до суперечок, в наслідок чого лорди загрозили, що відкинуть бюджетове предложене приняте парламентом. На се заявив ірландський секретар Вірель, що він не може припустити, щоби палата панів відкинула бюджет, ухвалений у парламенті небувалою більшістю. Коли лорди розпочнуть борбу, тоді й ліберали так довго не спічнуть, доки не віднесуть побіди і не ограничать впливу лордів. Відкинене бюджету лордами принесло би державній касі втрату, якої сума виносила би до 54 мільонів фунтів штерл.

Ще в справі пенсіонованя графа Азінарійого.

Часопись „Temps“ обговорює в посліднім числі перенесення генерала Азінарійого в стан супокую задля вже звісного випадку із его ірредентичною промовою і каже, що саме сей випадок документує дуже наглядно ненависть італійського народу і его офіцерів до сусідної із Італією союзом звязаної Австро-Угорщини. Сей контраст показує, що, колиби союз між Австро-Угорщиною а Італією устав, то в протягу шістьох місяців прийшло-би до війни між сими обома державами. Власне се певність, що кінець союзу означав-би початок ворожнечі, дає союзови сильну заперуку, що він ще довго потребає.

Отворення перського парламенту.

Перекій парламент отворено в присутности шаха, духовенства, високих чиновників і цілого дипломатичного корпусу. Президент міністрів Сіпагдар відчитав престольну промову, в якій висказано надію, що послі окажуть себе гідними тяжким трудом здобутої волі і привернуть лад у фінансових і судових справах краю.

Росте і долами сніжноцвіт, але не в пару з отсим верховинським цвітот. Такий розкішний, такий буйний великий, такий сьвіжий і пахучий він тут, що не рівня до того на долах. Ріжниця майже, як між живою а мальованою квіткою. Бракує малюнокви ні більше ні менше, як життя і запаху.

Назбиравши грубу китицю сєї чудової цвітки, сів я на мого коника і заїхав за хвилику до милого і знаного дому Явірницького в гості на великдень.

„О які пишні, які гарні цвіти? А звідки се?“ (!) понесли ся з усіх уст запити.

— Та гарні! Напрутані таки тут у вас!

„Що ви кажете?“

Я поставив їх у водицю і вмити розніс ся запах сніжноцвіту по цілій хаті.

Перебув я тут кілька милих і веселих днів. Треба вертати на свої свята до дому. Раненько до схід сонця сів я на гарно приладжену дарабу і пігнав бурливыми хвилями повени поміж високими горами крутим Черемшом домів.

Округ мене самітно, лиш керманічі метають ся палко коло керми. Вода шумить, клекотить. Гори-полонини пращають мене німо. Мені стало чогось тужно, думки снують ся.

Весна і зима! Як близько себе! За два дні з розкішної весни у студеному зимі! Та ось нині, ще вертаю у солодкі обійми ясної весни. А то за кілька ще хвилин життя? — не буде вже во-

роття, nebude надій, nebude втіхи, не буде — і сліз!

„Уважай, синку, на дорогу, та не іди між хлопців“.

Я ступив кілька кроків наперед. Став серед дороги, оглянув сам себе, мацнув за китицею — китиця є, звисає на уху.

Обгорнуло мене невисказане чуте! Чи може бути султанська дитина красше прибрана? Всі хатки звернулись до мого кашкета, хто йшов не йшов, ззирали ся лиш на мій кашкет. А що то буде коло церкви? Я йшов непевним, зовсім несултанським кроком, бо все чогось крутило ся докруг мене. Я мав десь чотири до п'ять років! Коло церкви не викликав мій кашкет зовсім такого великого вражіння як я гадав. Майже ніхто не звертав уваги на мене. Лиш декотрі молодці питали мене за мамцю, а декотрі — хто купив мені такий гарний кашкет?

Хлопці бігали „хвостак а“, та непокоїли дівчат. Се мені не подобало ся. Декотрі цокали ся писанками і програвали їх або вигравали нові. Дівчата плели „живий вінок“. Ставали густо в два ряди проти себе, подаючи собі на протів руки. Тоді ставляли на сплетені руки дітий, щоби йшли по руках з одного кінця на другий а самі співали пісні.

Тай мене поставила одна дівчина на руки і казала йти „вінка“. Я ступав гордо босими ногами з рук на руки. От, прецінь розуміють, що кашкет! Я дав дівчині, що мене підняла і зняла, свою однуку писанку. Що буде, то й буде! Най знає!

НОВИНКИ.

Чернівці, 16. падолиста 1909.

Календар. Четвер 18. (5.) Галактеон, Епістима; рим.: Оттона ави. Схід сонця 7:19, захід 4:11. — Пятниця 19. (6.) Павло, Лука; рим.: Елисавета кор. Схід сонця 7:20, захід 4:10.

Особисті вісті. Посол Николай Василько відіхав вже до Відня. — Президент суду Александер Артимович одержав відпустку на кілька тижнів. Урядоване кравчого суду обняв заступник президента Крістель. — Наша письменниця п. О. Кобилянська виїхала на недовгий час до Заставни. Як довідуємось, оваційно привитала її там тамошня українська громада.

„Gazeta Poporului“. Як довідуємося, волоска часопис „Gazeta Poporului“ застановить своє існування на останньому числі з дня 14. с. м.

Лихий замір. Із Купки довідуємося, що там вже два рази старалися якісь невисліджені дотепер злочинці спалити потяг і викликати залізничну катастрофу. Коли в неділю вечером відходив потяг з Купки до Чудина, замітив машиніст в близькій віддалені від стації великі кусні дерева на шляху, що певно викликало би страшну катастрофу, коли би сего машиніст не замітив і нечаяно не задежав би потягу. Таке саме повторилось, коли потяг відходив із стації в Купці в понеділок рано в сторону Глибоки. Пожаданим є, щоби тамошня жандармерія заняла ся сего справою і вислідила злочинців.

Землетрясенє в Америці. Перед кількома днями оголосили були європейські стації для розслідування потрясенє землі катастрофальне землетрясенє, яке счинило ся у віддалені 8000 кілометрів. Сего нещасного місця не можна було напевно знати. Аж доперва тепер повідомляють нас із Америки ріжкі телеграфічні вісті, що се землетрясенє повстало на моря недалеко острова Ямайки. Се землетрясенє повстало на моря дня 10. с. м. і було так сильне, що знищило всі морські телеграфічні сполучення між Ямайкою а американською сушею. В наслідок сего землетрясеня настали страшні орканічні бурі, які в сій тропічній околиці наробили чимало лиха. Загальна шкода виносить около 5 мільонів доларів. Бурі і дощеві зливи тривають неперестанно і нищать передовсім банани і інші тропічні рослини. В північній часті Ямайки знищились залізничні мости і позасипались тупелі. В Kingston-і знаходять ся електричні заведеня у воді. З Нью-Йорку телеграфічно доносять, що остров Наїті і домініканська республіка знищена до тла. Богато міст зрівнали з землею страшні бурі, які настали при тім землетрясеню. На острові Гаїті в місті Port-de-Paix-і похоронено до тепер 19 трупів, крім чого знаходять ся ще багато мертвих під зруйнованими домами.

Про штуку брехні. Звісний американський гуморист Марко Твен мав недавно в однім студентським товаристві в Гартфордї відчит, в котрім звернув увагу на упадок штуки брехні. Він показував, що в нинішніх часах мало людей вмів розумно

брехати, а зле подана, так сказати-б, несвідомо брехня сто разів шкідливіша ніж правда. Лихо не в тім, що брешемо; але зле брешемо, то значить при злій нагоді. Бо є спеціальні нагоди до брехні, а коли вони самі не трапляють ся, треба їх шукати. Брехня се життєвий елемент, якого потребуємо кожної хвили. Стрічає нас знайомих і питає: „Як ся маєте?“ Він брехун, бо наше положенє зовсім його не інтересує. Хтось приходить до нас в гостину, яка мішає нам в занятю, і ми витаємо його із сердечними словами: „Як мене тішить, що вас бачу!“ А коли гість виходить, говоримо з жалем: „Вже йдете?“ і подаємо по фарисейськи: „До побачення!“ Тими брехнями не шкодимо нікому, підчас коли правда в усіх тих випадках зробила би двох людей ворогами. Твен каже, що варто би серйозно перевірити, котрі брехні можна би розумніше і корисіше уживати, бо не дасть ся заперечити, що ми всі мусимо брехати і всімо брехунами. І саме своїм слухачам радив гуморист переестудіювати се питання, бо штуку брехати можна довести до артизму, а се мало хто знає.

Оповідки, іменованя і т. п.

Подяна. Надучитель з Оришівців Петро Войновский складає в імені бідного ученика Василя Гоголя як найсердечнішу подаку надсвітникови Антонови Невежелєвowi за ласкаву допомогу.

Звертаємо увагу на анонс фірми Франка і Спінів на четвертій сторіні.

3 міського театру. Середа, 17. падол.: „Die goldene Eva“, комедія в 3-ох відслонах Шентана. — Четвер, 18. падол.: „Cavalleria rusticana“, опера в одній відслоні Масканіого, а відтак „Der Bajazzo“, опера в 2-ох відслонах Лёнкавала. — Пятниця, 19. падолиста: (знижена ціна) „Die Försterchristl“, оперета в 3-ох відслонах Ярно. — Субота, 20. падолиста: (по полудни, знижена ціна) „Wilhelm Tell“, трагедія в 5-ох відслонах Шіллера; (вечером) „Ein Maskenball“, опера в 3-ох відслонах Вердого. — Неділя, 21. падолиста: (по полудни, половинна ціна) „Die Karlsbader Sprudel“, оперета в 3-ох відслонах Райнгарда; (вечером) „Ein Maskenball“.

□ 3 міського театру. Наш міський театр, хотий розпоряджає великими субвенціями і хотий в Чернівцях публіка в незвичайній скількості безоглядно вважає своїм обовязком як найпильніше ходити до театру, — находить ся під теперішню управою в такім упадку, якого не тямлять в Чернівцях найстарші люди. Цілим репертуаром нашого театру є оперетки. Які небудь, аби лиш оперетки. Не годить ся бути засадничим противником кожної оперетки. Добре є від часу до часу почути в театрі щось легке, веселе. Однак не вільно при тім забувати, що і оперетку треба добро і старанно виставити і що легка а хочби навіть і пуста, плитонька веселість, не мусить ще бути ординарністю. Власне так представляють ся оперетки в нашім театрі. Актори наші, зглядно їх режисери пильно дбають, аби як найбільше власти в тон тінгель-танглю найгіршої сорти, а чого в тім напрямі не годні досягнути вже актори, се має доклати наш театральний балет, якого амбіції ще менші. — Свої оперетки веде наш театр без своєї

сталої музики, з хором, який усуваєть ся властив з під всякої критики, бо се не є хор — і в великій мірі також без сьпіваків. — Так представляєть ся те, що є. А не маємо поза тим в нашім театрі майже нічого більшого. Поважніша драма і опера се такі білі круки в нашім театрі, що на загальний осуд про теперішню управу его не могли би вони мати впливу навіть тоді, якби виставлювано їх і бездоганно. Що так їх не виставляють ся, ніхто вже навіть не дивує ся. Вчора (в понеділок) бачили ми власне в тім театрі такого білого крука. Були ним дві гарні опери: Масканіого „Cavalleria rusticana“ і Лёнкавала: „Bajazzo“. На се представленє запросила дирекція нашого театру спеціального гостя-сьпівака п. Матрая і п. Фільомону Лопатиньську, яка хоч є сталим членом тутешньої театральної дружини, то все-ж таки ізза незрозумілих нам причин так рідко з'являєть ся на нашій сцені, що властиво також є гостем. Білий крук в виді сих двох опер був білий, але щоби визначив ся надмірною красою, сего не можна вже сказати. І не може бути інакше, як довго наш театр не має своєї доброї музики, свого доброго хору і більше ліпших акторів. Серед таких обставин цілість мусіла зле виїти. Однак поодинокі креації були між гіршими і ліпші, очевидно коли і тоді судия не вибагливий. В Cavalleri-і найкращий голосовий матеріал виказав Г. Мелін як Альфіо. В „Bajazzo“ щодо особливого гостя п. Матрая можна було сперечатись лиш о се, чи п. Матрай давно вже стратив голос, чи не давно. Одною, що справді відповідала поважнішим вимогам, була лиш п. Фільомона Лопатиньська, як Недда в „Bajazzo“. Признаємо се очевидно, не тому що п. Лопатиньська — Українка, а лиш тому, що се справді сьпівачка. Від кількох місяців се щойно другий її виступ на нашій сцені. Чи не тому, що вона якраз справді добра сьпівачка? — Декорації, як звичайно впрочім, були добрі — і, як звичайно, театр був переповнений. Павло Лопатиньську обдаровано по першій відслоні в „Bajazzo“ великим букетом гарних цвєтів.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 16. падолиста 1909.

Париж, 16. падолиста. (Кб). Стан здоров'я звісного письменника і публіциста Беризона значно погіршив ся.

Мадрид, 16. падолиста. (Кб). У Ікодї на канарських островах дало ся чути кількарразове сильне землетрясенє.

Буйнос-Айрес, 16. падолиста. (Кб) Атенат, що его поповнив якийсь анархіст на префекта поліції викликав серед населеня глибоке вражінє. Міністерияльна нарада ухвалила під проводом президента Альярторя прокламувати стан облоги на місто Буйнос-Айрес.

Брегенц, 16. падолиста. (Кб). Німецький престолонаслідник прибув сюди із своєю женою. По короткім побуті покинув місто і поїхав дальше на польованє.

Церква мені подобала ся дуже. Однак хлопці ні.

Ущаслививши всіх моїм зеленим кашкетом, звернув я свої ноженята до брами і покотив ся дорогою домів. Знов звернені очі всіх переходячих на мій кашкет! Приходжу до нашого перелазу. Мати сидить сьвяточно прибрана на приспі, облита соняшним сьвітлом, сама як то сонце. Перелазу обережно через перелаз. Мама летить з отвертими руками. Солодке єї лице сияє розкошію, очі палають матерною любовію. Обіймає мене, тисне до своєї груди і тоне устами у моїм лиці. Мене пронизує несказана солодка розкіш. Єдині уста, єдине серце, єдина душа, єдина непорочна матерна любов!

Вже давно тому. Ось вечір передімною а я виджу і нині все то перед очима, немовби тепер се діяло ся. Чую непорочну дрож материнських розкошів, чую, як переходить вона на мене, чую подув дитинного-раю. Мамо, мамо! Твоє єство — се єдина непорочність вселенної!

Мамо, яка бездонна пропасть — не знати тебе! Мамо, більшого каліцтва на сьвітї не може бути, як нечути твого духа ніколи.

Час минає, Минають образки життя, приходять другі. Інші образи, понятя, погляди.

Але церковця та спокійна, мовчалива, таємнича, де я ходив „вінка“, вона все однакова. Все будить вона колишні образи життя, колишні почутя дитинного щастя на

ново. І нині чую, як несеть ся дзвінкий красний голос незабутного батька в церкві понад голови зворушеного люду, лунає в бані, летить на двір та голосить всім геть далеко аж на дорозі: „Да воскреснеь Бог“ — „Пасха нетлінная“ — „Плотію уснув...“ І ось чую і нині ще ту саму сьвяту дрож, що ворухила мою душу, крушила і найтвердші серця людські і добула тиху покору; чую все те, хотий образи, понятя і погляди життя від тої так дуже змінились. І нині, коли задзвонять великодні дзвони; коли стане нарід коло церкви роїти ся, — тоді злітає дух миру, спокою на душу, тоді й вертають ся дитинні почутя колишнього невинного щастя.

Неумолимий час лежить далі. Здаєть ся — усе змінилось.

Школи покінчені, я вже й на посаді.

Недуга зневолює мене втікати глибоко в гори — в зелене. Тут дім над Черемошом. З лівого боку на схід, висока і гарна полонина. Скупова, від заходу і півночі довгий Скорушний, а на полудне аж до Лудової гори отвораєсь пригарна долина. Серединою пливе срібною стежкою Чорний Черемош. По правім боці стоїть при дорозі маленька церковця. Вона стоїть там тихо, живописно на високих березі. Округ неї невеличкий цвинтар.

В зимі сповита вона грубою верствою блакитного снігу. Хрести на цвинтари аж угинають ся під лавами снігу. На всім лежить вічний спокій.

На против, ген тудя під небо, сягає

немов гарно виточена скупова, біла, біла, ніде й плямки. Вечірне сонце кидає на ту високу полонину своє живе сьвітло. Долиною стелять ся чим раз ширші тіни, обнимають низом вже і Скупову. Вечірний сумерк впроваджує сон дрімоту в тихе сільце долиною. А там на білім вершку Скупови, під небом, починає грати конаюче сьвітло з верховиною. Пращають ся в неописний спосіб що вечера з собою. Всі краски дуги стелять ся і пересувають ся одна за другою на тім непорочнім білім тлі шпилью Скупови. Починає легеньким золотом, потім рожевим рубіном, відтак тоненьким смарагдом, і знов переходить у фіолетовий аметист, аж вечірня тінь зробить конаючий надземній грі погасаючих промінів сьвітла. Ті небесні краски такі легенькі, такі ніжні, такі етеричні, їх переходи одної в другу такі незамітні, такі таємничі, як всі діла природи. Що вечера не спускаю очий з тої Скупови. Там чаруюча гра сьвітла веселить око — а тут, у моїх грудях не добре, так тяжко на плечах, так тужно в душі.

Долиною розстелив ся сон, а в моїй душі жаль, нема миру, супокою. Очі збігли зі Скупової, перейшли долину і опинились, на самотній церковці, на цвинтари під боком.

Довго я глядів на оту церковцю, на ті хрести в сумраці на цвинтари. Я зрозумів їх. Там твій пристанок, там зісуне ся тягар з твоїх плечий, там найдеш вічний спокій.

Дальше буде.

(14—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові, ==
== гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стайї в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кідмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улиця Паньска ч. 33,
завела в себе так звані

домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму віддає ся П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідує в якій будь висоті.

В ощадности наше багатство!

Уголь камінний і знаряди господарські.

Мимо підвищення ціни угля на осінь

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛИ

продает еще в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 К, а краєвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кгр., Іосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безплатно замовляти уголь в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Стікарні, молотільні, керати, краєчі, плуги, колісницї, борони і прочі знаряди господарські продает по найприступнішій цінах

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛИ.

(142—л. 1)

За готівку значний опуст.

ДИРЕКЦІЯ.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутия по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набутия: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплевї, ріжні тарифи, оголошення та дуже поучаючі і цікаві оповідання.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноким висилках.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цидуривати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм Василь Данилович, Механік
в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить

В СКЛЕПІ

„Укр. Видавничої Спілки“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуд захвалюванєм : НОВИХ: пачок цинкорі, але будьте радше сего перенесення, що

правдивий : Франкка: додаток до кави,

котрий і в Вашим домашнім господарстві випробувано від тільки літ, єсть „НАЙЛУЧШИЙ“ і таким на дальше : ПОЗІСТАНЕ: —

Однаковим прохимо Вас Ауже, уважайте докладно на нашу марку : Франкка

Правдивий Франкка сент

ft. blo. Y 1271, 919 I. v. Y.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальцевої стрічки або 11 місяця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях значний одуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні ако прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від птукки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Pro domo.

II.

□ Вся робота наша захоплює покищо все таки лишень одиниці. Малий гурток справді працює а решта або вдоволяєть ся непродуктивним фільзовофанем на тему чужої роботи, або таки цілковито байдужна. Ще одна цікава справа: є у нас такі, що ретельно працюють і їх трудами збільшуєть ся добробит люду і взагалі поліпшуєть ся єго доля. Очевидно, що серед праці один робітник визначаєть ся краще, другий слабше, один має через те більше, другий менше значінє в народі. Величезний гурт т. зв. політикантів не робить нічого, вони в найкрасшім разі почувають себе лиш Русинами. Однак патріотом є кождий в тім гурті! Позитивно не вміє там майже ніхто придбати щось для загального, народного добра, ніхто там понятя не має, як гірко се народне добро здобуваєть ся, кілько відреченя, знаня і труду, кілько здоровля треба було колись віддати, заки довело ся у нас на Буковині до лекших услівій для сеї громадянської, народної праці, і кілько посвятити і таки страшної роботи треба тепер, аби вдержати здобуте і збільшити єго, — однак се не перешкаджає добродіям з сего милого гурту уважати себе патріотами і бути все готовими на надзвичайні почести і то не на метафізичні, але таки на реальні почести, на почести, з яких патріот позитивно щось має. Коли припадком такий патріот до сих реальних почестей, без ніякої реальної праці для народу не дібєть ся, тоді або кінчить ся вся єго патріотична комедія або він гур-

тує коло себе табор так само невдоволених. Впрочім кождої хвилі при першій ліпшій непорозуміню межі справдішними робітниками такий постумельник-патріот є готов підперти своїм сердечним словом одного або другого робітника-провідника, о яким думає, що власне сей буде побідником і вигравши справу, буде мусів позитивно винагородити своїх союзників в часі єго борби. — Таких патріотів ніколи і нїде не було мало на світі. Все побіч них находить ся гурт щирих і реальних робітників і ті, хоч ріжнять ся може нераз їх погляди що-до подробиць, звичайно що-до способу праці, — все таки працюють щиро і позитивно. Їх трудами збогачуєть ся народне добро, за їх працю певним кроком йде більше щастє і краща доля тих, для яких вони працюють.

Наша українська громада на Буковині, взагалі не велика, а особливо мало у нас таких, що позитивно готові є працювати для загального добра. Тому ми стоїмо все а особливо тепер, коли сеї праці так багато перед нами, перед двома конечностями: Передовсім треба нам, аби в найкрасшім порозуміню працювали разом ті, що вже тепер мають зрозумінє для реальної, позитивної, з гори кажемо важкої праці для нашого народу, а відтак треба нам приготувати і з'єднувати до сеї роботи як найбільше людей з поміж тих, яким покищо здаєть ся, що самим патріотичним пустомельством можна нині добре жити поміж нами. Весь український загаль на Буковині мусить прийти до переконаня, що лиш велика і важка, щира і правдива, ідейна і розумна праця патріотів може помочи нашому народови і що лиш ся праця дає патент на правдивий патріотизм з всіма єго консеквенціями.

Така позитивна праця злучить всіх наших людей доброї волі і виховає нам найкрасших наслідників по найдовшій діяльності теперішних провідників в сій роботі.

Кожного громадянина мусить радувати, як хочби і найбільше число членів даної громади мають амбіцію дійти до значіня в тій громаді. Чим більша ся амбіція, тим краще і ліпше. Іде тут лиш о те, щоби ся амбіція не була хора і безумна, щоби конечним способом її задоволення — було не що инше, а лиш щира, невиспуча, мудра праця для народної справи. Ті, що мають амбіцію в тім напрямі, най лиш як найкраще підготовлюють ся до сеї праці. Теоретично і практично. Най пізнають душу нашого народу, заховану в тисячлітній єго історії, най вслухують ся в єго давне і нове письменство, аби знали, чим жило і живе серце нашого народу, най запізнають ся з теоріями суспільної праці і з практичними потребами нашого люду і най відтак приступають до діла. Більше досвідчені приймуть їх щиро між себе і в порозуміню пічнуть ся важка але конечно потрібна спільна праця. Для реальної, щирої, не лукавої праці для народу у нас все для кожного найдеть ся ще місце.

Політичний перегляд.

Реконструкція австрійського кабінету.

Деякі віденські і чеські часописи доносять, що реконструкція кабінету майже певна. Чехи мають пристати на іменованя урядничого перехідного кабінету. По сїм перехідовім урядничім кабінеті мав би бути утворений парламентарний кабінет. Із Праги доносять, що на чолі парламентарного кабінету стане правдоподібно міністер просвіти

Еротей Пігулян.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

Знов прогнав час спорий ряд літ наперед себе. Ні церковця в Зеленім, ні цвинтарик під єї боком не прийняли мене ще в гості. Рік у верховині учинив чудо. Я опинив ся за якийсь час праці на народній ниві у державній раді.

Іде томляча, денервуюча робота, день за днем. Прийде неділя, день відпочинку, куда звернути свої кроки? Де найти душевний відпочинок, заспокоєне нервів від томлячої буденьщини? І пригадалась мені тиха церковця з дитинних літ в Мамаївцях тай та на березі чорного Черемша з часів мого страданя в чудотворчій Зеленім.

Та у Відни багато церков. Пішов я до грецької церкви. Невеличкий, але багатий будинок, зі самого мarmору. Сьпів чудовий. Вслухую ся, вглубляю ся, подивляю. Вражінє сильне, але не липне до душі не ловить за серце. Що такого? Незрозуміле, Не своє! Не рідне! От що!

На другу неділю пішов я до московської церкви. Будинок гарний в російськім стилі. В середині багатство. Іконостас майже цілий золотокутий. Образи ледви вилущують ся

із золота. Однак світла за мало. То виставне багатство, та масивність, то придалене світло дишуть далеким, далеким східним смаком. З ним у спілці іде і спосіб богослуженя і сьпіву. Від престола лунає глибоким тяжким басом. Голос гуде так одно-стайно, так невідмінно, він нуртує в таких глибинах, що мимоволі зумієш ся. Сьпів хору відповідає в тім самім дусі. Гармонія сьпіву прекрасна. Але йде так стовпавато, так одним шляхом і простує, так до цілковитої покори, що все до купи виходить — на пригнобленє душі, на знищенє індивідуальних чувств. Замість почутя взнеслости, опановує тут душу почутє пригнобленя! Як би не чудова гармонія сьпіву, то годіб тут витримати. І в українській церкві йдуть ті самі пісні, але в инший, своєрідний, гнучкий, підносячий не придавляючий спосіб.

Не найшов я тут, чого шукав. Замість помирєня і полєкші — лишє приспаңє.

Слїдуєчої неділі пішов я до руської церкви. Будинок незамітний, лиш хрестик над входом відріжняє єго від сусідних каменїць. В середині не широко і не виставно, але відповідно. Іконостас і вівтар як у всіх церквах по грецькому обряду. Хор мішаний з добірних голосів. Особливо жіночі голоси надзвичайно гарні, і вишколені, як рідко. Гармонія в цілости чудова. Характер сьпіву питомий, український. Несуть ся соля,

лунає хор, джогать солодкі звуки у воздуху від найніжнішого п'яніссїма до гучного фортіссїма. Пісні своєрідної закраски, знані з дитинних літ, будять найглибші чутя, розбирають душу, захоплюють цілу істоту, смиряють, корять, але і зносять разом в гору.

„Горі імїєм серця“, чути клик від вівтаря а сьпів підносить дійсно помирєну душу геть туда понад мізерну буденьщину, де нема злоби. Примикаю очі і віддаю ся геть чаруючому впливови голосів і гармонії сьпіву. Ті тремтїня гармонійного гомону у воздуху над головами викликають сьвяту дрож в душі і тілі; Вся спуза буденьщини, що налягла грубою, томлячою, денервуючою верствою на душу, топить ся і скапує, як „віск від лиця огня“. Отак уносіть гарний рідний сьпів церковний людину із щоденьщини в надземні регіони миру, спокою, доброти, покірности — в сфери поезії всего мира. Вражінє тремтить ще відтак довго в душі і принаджує ще й на другий раз до церкви.

Інакшеж коли сьпів іде в чужій не розумілій або незвиклій з дитинства мові, хоть би він був і як гарний. Вражінє як би, кажім, на концертї: послухав і пішов. А ще гірше, коли акція або особи в вівтарі не відповідають красі сьпіву. Се разить, обурює і нищить сьвятість місця.

Церква, се не розв'язана загадка цілого миру. Вона становить масі рівновагу до

граф Штірг. В столиці Чехів загально думують, що дві кабінету барона Вінерта вже почислені. Вільштість пражських днівників думає, що барон Вінерт по дискусії в польській колі і по заяві віцепрезеса Сташньського може зрозуміти, що нема йому нічого як подати ся в димісію.

Др. Крамаж заявив на засіданні ширшого комітету молодіжескої партії, що в найближшій часі треба очікувати формальної димісії цілого кабінету, якого агенди перебере покищо урядовий кабінет. Сему Чехи ухвалюють „найконечніший“ державні конечности а між тим будуть вести пер-трактації в ціли утворення парламентарного ка-бінету.

В справі розпоряджень угорського міністра просвіти графа Апонієго.

Урядова часопись помістила рішене монарха, яким з'анульовано ухвали прийняті на греко-восточ-нім конгресі звернені против звисних розпоряджень угорського міністра просвіти графа Апонієго. Ці-каво, як поставити ся до сего рішеня греко-восточна церква на Угорщині.

Нарада угорських міністрів.

На міністерський раді, що тревала до чверть на 1. год, по полудни, раджене — як заявив пре-зидент міністрів Векерле, над подробицями відень-ських авдієнцій. Висказавши Кошутови гратуляції, міністри приступили до обговорення політичної си-туації. Наради не покінчили ся вчора. Сьогодні ведуть ся переговори даліше.

Із французького парламенту.

Група злучених соціалістів постановила від-княти деякі податки, предложені міністром скар-бів, т. пр. таксі, що їх треба платити при отво-ренню корчем, підвищене податку від алькоголю, податок від вина, лікарів та тютюну.

Із льондонської палати панів.

В палаті панів заповів Lonsdowne, що з при-воду нарад над фінансовим законом він предложити такий денний порядок, після якого палата панів не має права пристати на фінансовий закон, аж доки сего закона не предложать під осуд цілого краю. Такою заявою Lonsdowne відносини між обома палатами значно погіршили ся. Сей лорд зложив свою заяву перед малою аудиторією, бо на тім засіданні бракувала значна часть членів палати панів. Такої заяви сподівали ся вже від довшого часу, однак не думали, що станеть ся се так скоро. Коли Lonsdowne прочитував резолюцію, було чути поодинокі оклики протесту як також признана. Вільнодумні члени палати вислухали сю резолюцію мовчки.

Переговори Кабілів з Еспанцями.

В суботу мали почати ся між Кабілями а Еспа-нцями переговори в ціли заключення миру. Перего-вори мали відбутися у еспанським таборі. Тому Еспанці поробили потрібні приготування, щоби у від-повідний спосіб прийняти відпоручників Кабілів. Та яке було розчароване Еспанців, як по довгій ожиданню явило ся 30 Кабілів у подертій і брудній одежі! Генерал Маріна відослав їх домі і зажадав, щоби на переговори явили ся проводирі Кабілів.

томлячої прози до буденьщини. Церква се сьвідома поезія люду, спільна всему ми-рови; діткни ся її в грубий, уразливий спосіб і вся її сьвятість, все сяєво, яким она озарена, зникне як милий зір ока, коли в него присне скелко.

В сій її вдачі лежить і безмежна сила або й неміч церкви. Де церква тільки церква, там не подолає її ніхто, ніколи до кінця віку — деж її перенесуть з її власти-вого ґрунту, там вона тратить свою силу і не встоїть ся хочби леда якому поважному напорови. Але впавши, уступить місця дру-гій церкві, бо без церкви не було люду з покон віку і не буде без неї до суду віку. Церква остане послідним людским питанем на сьвітї. Колиб дух людський ви-черпав колись всі питання житя і тайни природи, то тайна ества церкви, щолиш розпічне займати глибину людского ума.

Ой не ходи Грицю та на вечерницї.

Нема спокою. Гадав я сего літа пере-бути довше на моїм озірці. Та дарма, за-взивають до Відня. Треба прятати ся. На-дійшов гатір, надійшла і гатірка, Кася, щоби помагати. Вже все запаковане, сіли ми й чекаємо на віз з Явірника, балакаємо.

Каже Кася: „Вже їдете, пане, лишаєте нас тут самих саміських в оту страшну зиму?“

— Нічого, Касю, я колись загостю тут

НОВИНКИ.

Чернівці, 17. падолиста 1909.

Календар. Пятниця 19. (6.) Павло, Лука; рим.: Елисавета кор. Схід сонця 7:20, захід 4:10. — Су-бота 20. (7.) Лазар, Пам. Суб.; рим.: Фелікса з В. Схід сонця 7:22, захід 4:09.

Громадські вибори у Жадові. Вибори до гро-мадської ради у Жадові покінчили ся цілковитою побідною української партії.

Пляноване самоубійство учениці. Передвчера по полудни около 2-ої години задумала канди-датка П. року при учительській семінарії в Чер-нівцях, Ольга Т. (Румунка) доклати на собі само-убійства. Ся учениця удала ся до опоронженої кляси і зажила там живого срібла. На наслідки не треба було довго ждати. Сейчас насів лікар, якому удало ся щасливо віддалити отрую із жо-лудка убійниці. Через якийсь час відзискала Ольга Т. память так, що тепер вже можна було її пере-проводити домі. Як довідуємо ся, одвіська при-чина задуманого самоубійства сеї учениці лежить в безнастанній секатурі зі сторони одної її учи-тельки.

Пам'ятник Квітці Основняненкови. При харків-ськїм університеті відбули ся дня 10. с. м. збори історично фільологічного товариства. Збори ухвалили скласти з членів товариства комісію, котра допомагала-б міській думі як найкраще виконати її ухвалу про постанову пам'ятника місцевому гро-мадському діячеві і українському письменникови Квітці-Основняненкови. Комісія має скласти спис-тих осіб та закладів, до котрих слід би звернути ся за грошевою та иншою допомогою в тій справі, скласти проспект відозви, вияснити видатніші риси особи та діяльності Квітки. Разом з тим го-лова товариства проф. Сумцов зазначив деякі мо-менти діяльності Квітки, що не досить з'ясовані або й зовсім не зачеплені науковими працями як от стиль Квітчиних творів, его відносини до суспільних умов того часу, Квітчині знайо-мства й инше. Зважаючи на тяжкий стан здоров'я Б. Грінченка, видатного громадского діяча та пись-менника українського й відомого дослідника на полі етнографії та фольклору, которого праці між иньшими були друквані і в виданнях товариства, збори, на пропозицію проф. Сумцова, висловили свій щирий жаль до него й горяче бажане швид-шого подужаня. Членови товариства д. Каченкович поручено вислати відповідний лист Б. Грінченкови до Італії, де він тепер пробуває в місті Оспедалетті.

Нова истинно-русская шпiонська афера в Га-личині. „Діло“ пише: Habent sua fata... почайські паломництва. По першій прийшла шпiонська афера Мончаловского, а по другій заносить ся на нове видане продукту нібито тільки культурних зносив російських і австрійських чорносотенців. Ось від кількох днів — як нам пишуть з Самбора — за-примічено там якийсь незвичайний рух. В коридорах будинку судового бачено висших офіцерів жандар-мерії, а по місті швендали ся індивідуа знані у Львові й Перемишлі з близьких контактів з по-ліцією. В зв'язи з тим стали курсувати з уст до

до вас і на зиму, щоби побачити, як тут в зимі виглядає. —

„Ой ні, не приїдете і не будете тут в зимі, пане. Тут як завіє снігом, то ні приступу ні виходу з отсего сибіру. Видите ту нашу хатину там нище озера? Деколи засипана білою зимою рівно зі стріхою.

— А щож ви тоді робите? —

„Нічого. Сидимо, як заслані, доки не прийдуть люди, не втопчуть і не прокинуть дороги“.

— А сонце, заглядає воно до вас тут в зимі ізза отої гори? —

„Ні, пане, з вами і сонечко нас поки-дає“, докинув гатір жалісно.

„Ви відходите“, каже Кася, „а мене жаль і страх збирає. Ви отуда в долину а сонце огляне ся, тай і собі лиш скулить ся крадьки за оту гору немов за вами. І розтелить ся вічна тїнь усюда долиною, яких три місяці панує лиш вечір і безко-нечна ніч тут над нами“.

— А чим же ви займаєте ся тоді? —

„Чоловік піде в бутини а я палю вічно в печах, покутаю худібку та хату, а потім вчу діти молитвів, читати, писати, та людий добрих шанувати. Сьвіт забуде за нас, а ми за сьвіт. Як ще зима не дуже тяжка, то дорога втерта і ми рухаєм ся десь ко-лись сьвятками в долину між люди, як ні, то нема виходу. За той час, ми не рахуєм ні днів ні ночий, животієм без рахуби,

уст чутки про якусь шпiонажу, а між сьвященниками твердого закала розійшла ся навіть вістка, що вже одного сьвященника приарештовано і пр. і пр. Аж ось в суботу дня 13. падолиста справа на стільки вияснилась, що слідчий судія Кшевiнський излив на ревізію до о. Михайла Добрянського „руського“ пароха в Ясениці замковій, пов. Турка, переводив там через цілу п'ятницю і цілу ніч як найтислішу ревізію, в наслідок котрої приарештував під за-кидом шпiонажі на „користь одної з сусідних держав“ та привіз з собою під ескортою жан-дармерії до Самбора, сина его Володимира. Добрянського, бувшого ученика польської гімназії в Самборі, головного аранжера Шевченківського вечерка з російською програмою, та загалом одного з лучших юношів самбірської гімназії, котрі то свого часу зорганізовали поміж собою тайне товариство „в цілях літературних“, з яким примістив ся в помешканю катихита о. Гімитрика. Ті юноші вислали свого часу петицію до ради державної за заведенем російського языка в наших школах, а навіть виучували ся а властиво пробу-вали учити ся російської мови, що сasu quodam довело до шпiонської афери! Слідство в тій справі ослонене найбільшою тайною, длатого не мож про него подати якінебудь подробиці або сказати, чи на тім арештовано і на тій ревізії скінчить ся. — „Słowo Polskie“ доносить, що в домі батька арештованого ученика Добрянського, сьвященника в турецькїм повіті віднайдено в часі урядової ревізії велику кореспонденцію, яка сильно компромітує багатьох визначних кацапських провідників в Галичині.

В справі пам'ятника Шевченка. Головний ко-мітет будови пам'ятника Шевченка в Києві розіслав оповіщене про міжнародний конкуре на модель пам'ятника до отсих журналів і газет: в межах Росії: журнал „Зодчий“; газети: „Кієвскія Вѣсти“, „Кієв. Мысль“, „Рада“, „Русскія Вѣдомости“, „Рѣчь“, „Одесскія Новости“, „Przegląd techniczny“ (Вар-шава), „Architekt“ (Краків), „Zlata Praha“ (Прага), „Der Architekt“ (Відень), „L'architecte“ (Париж), „Berliner Architekturwelt“ (Берлін), і „Akademij Architecture“ (Льондон). Жерти на будову пам'ят-ника напливають чимраз обильнійше з ріжних сто-рін України.

Етнографічна комісія української хліборобської вистави в Стрию признала 6 золотих медалів, 9 сріб-них медалів, 7 бронзових медалів, 6 дипломів почесних, 5 дипломів заслуги і 44 листів похвальних. Золоту медалю одержав між иньшими: Краєвий буковинський „Базар“ в Чернівцях за різьби і нилими.

Німецька преса про М. Коцюбинського. В ні-мецькій пресі надруковано немало прихильних ре-цензій на книжку М. Коцюбинського, що виїшла німецькою мовою під назвою „Pro bono publico“. З рецензій сїх годить ся назначити хоч оті: „Das Wissen für Alle“, ч. 25. „Strassburger Bürger Zei-tung“, „Baseler Volksblatt“, „Das literarische Deutsch Österreich“, „Triester Zeitung“, „Schwabische Kronik“

Новомодний капелюх. В однім з європейських столичних міст проходжувалась хідником елегантно убрана паві в новомоднім капелюсі, на яким серед усіх цих цвітів та трав, пишались ріжнородні птахи. На вікні одної камениці сидів собі спокійно кіт.

з дня на день, аж покаже ся сонечко в вікно, тоді оживаємо, разом з медведем“.

— Се ви мене не дуже заохочуєте на зиму Касю. —

„Що правда, пане“, каже гатір.

„Видите отой яр там кінець озера, пане?“ продовжає, Кася. „Видите ото наше віконце звернене на озеро, сюда до Радула? Отам, як зникне сонечко з кінцем жовтня, то вигляне аж в лютім на небі і загляне весело у ото наше віконце. Той короткий перший пробіск сонця, то нам найбільший празник, наше відроджене“.

„Ой так, так, пане, таке наше пробу-ване тут“, додав гатір, зітхаючи тяжко.

— Я хотів би тої хвилики бути тут між вами і поділяти той соняшний празник. —

„А знаєте, пане, що ми від тої сьвітлої днинки робимо?“ перервала живо Кася.

— Цікавий я, Касю, кажіть. —

„Ми зачинаєм від тоді числити, коли ви приїдете“, сказала живо і замовкла.

„Абисте знали, пане“, довершив гатір. „Вашого прибуття очікуємо тут, як дожидають люди прилету потяг, що весну впрова-джують!“

„Спершу“, говорила Кася далі, „спершу рахуєм на місяці, потім на тижні, відтак на дні, а в кінці на годину, коли ви тут при-їдете“.

„Так, абиyste знали. Я хотіла вам се вже давно сказати, алем стидала ся“.

— Нема чого стидати ся, Касуню. Бо

Завваживши шелест і побачивши на капелюсі пташки, що ховіались, мито скочив на капелюх по добу. Пані з жаху і перестрахи омліла, а люди ледви прогнали kota, що зубами і пазурами впишся в свою добу. Клопіт з тими новомодними капелюхами!

Найбільше уживана мова. Загалом думають, що найбільше людей на світі говорять англійською мовою. Професор Адлер робив в тім напрямі подрібні студії і викрив, що сей погляд зовсім невірний. По його думці найбільше людей на землі говорить по хінськи, бо сею мовою користують ся не менше як 330 мільонів осіб. Описля іде мова індійська, котрою говорять 263 мільонів, і аж на третім місці стоїть мова англійська, що є розговорною мовою 116 мільонів мешканців землі.

Повінь в Адамі. З Царгороду доносять телеграфічно, що безперестанні дощі викликали в турецькій місті Адамі страшно лютуючу повінь. Ріка Сейгун виступила із берегів і викликала через те велику катастрофу. Делепа намісника турецького Валього доносить, що місто Адама, через яке пливе ріка Сейгун, лежало через 24 годині у воді. В Суботу пробив страшний напір лютоючої води одну греблю і таким чином залаяла вода ще три помешкання, які вже наперед випорожнено. Богато домів завалилось. На поратоване оточених водою мешканців висилалась чайки, бо повінь доходила до висоти 2 метрів. Так само лютує повінь в Трапезунті, де нема ще дуже значної шкоди. До тепер похоронено вже 16 утоплених. Послідні вісті доносять, що вода починає поступово опадати.

Оповідки, іменованя і т. п.

З товариства правників. В п'ятницю, дня 19. с. м. виголосить о 7. годині вечером університетський проф. Др. П. Ледер в сали засідань цивільного суду реферат про "нове церковне право суспільства".

Товариство Учителів Висших Шкіл „Учительська Громада“ запрошує отсім всіх учителів української мови в польських гімназіях і реальних школах на нараду в справі навчання української мови в тих школах. Нарада відбуде ся в неділю дня 21. листопада с. р. в VI А. класи академічної гімназії (у Львові, Сап'їги 8). Початок наради о 10. год. рано. Всіх П. Т. Учителів української мови, що не можуть прибути на сю нараду, просимо уклінно прислати нам по змозі до 21. с. м. письменно свою думку про згадану справу.

Із бурси ім. Осипа Федьковича. Подає ся до загальної відомості, що „Драматичний Клубок“ бурси ім. Осипа Федьковича відсвяткує сего року у великій сали „Народного Дому“ вечір св. Ніколая, при чім відіграє забавну і сьмішну одноактівку. Ближні інформації подасть ся пізніше. Приготованя вже розпочато.

Подяка. На бурею імени Осипа Федьковича в Чернівцях жертвували: паня Олена Мльчох, учителька з Садагури замість вінця на гріб своєї покійної дитинки 10 К. п. Вільгельм Яворський, учитель з Кучурова великого 25 К. п. Касиян Палюк, надучитель з Васлівців 1 корець бараболі а 1 корець хрину, п. др. Осип Маковей, ц. к. про-

фесор в Чернівцях 72 К. п. о. Євген Семака, ц. к. професор в Чернівцях 64 К. п. Северин Іванович, учитель в Чорнавіці 3 корці бараболі а п. Іля Ілюк, надучитель в Чорнавіці 10 К замість весільних запросин на вінчаня своєї дочки, панни Сідонії з окінченим богословом ланом Омелином Гнідм. — За сї значні датки складає підписаний заряд бурси як найсердечнійшу подяку. — *Олександр Купчанко, управитель бурси.*

Подяка. В імени тов. „Шкільна Поміч“ в Глібці складаю щирю подяку Хв. тов. „Жіноча Громада“ в Чернівцях за ласкавий дар 9 учебників для бідних дітей, переданих нам тов. М. Трусевичною. — *С. Камюк, голова.*

Із штуки і літератури.

□ **Популярна бібліотека „Лан“ в Києві** випустила в світ ілюстровану книжку „Про батька козацького Богдана Хмельницького“, написану проф. Михайлом Грушевським. Сторін 96, ціна 50 сотиків. Нікого не любив, не хвалили і не кляли так на Україні, як його (Б. Хмельницького) — каже у вступі сеї книжечки проф. Грушевський. „Любили і хвалили, і на вічну славу славили его ті, кому на радість і втіху було його панованне — гетьманування. Гудили і кляли ті, кому навпоперек воно стало. Медашого мало хто хвалить, мало хто прокляне; тільки до великих людей буває велика любов і велика ненависть. І часом та ненависть більшу славу робить їм як хвала“. — Представляє відтак д. Грушевський жите і діяльність Хмельницького від його народин аж до смерті. Отсю цікаву книжечку, зложену популярно а цікаво так визначним знавцем нашої історії, поручаємо щиро нашій публіці. Книжечку замовляти можна в книгарні „Наукового Товариства ім. Шевченка“ у Львові, ринок ч. 10.

З міського театру. Четвер, 18. падолиста: „Cavalleria rusticana“, опера в одній відслоні Масканіго, а відтак „Der Bajazzo“, опера в 2-ох відслонах Ляонкаваля. — П'ятниця, 19. падолиста: (знижена ціна) „Die Försterchristl“, оперета в 3-ох відслонах Ярноґо. — Субота, 20. падолиста: (по полудни, знижена ціна) „Wilhelm Tell“, трагедия в 5-ох відслонах Шіллера; (вечером) „Ein Maskenball“, опера в 3-ох відслонах Вердого. — Неділя, 21. падолиста: (по полудни, половина ціни) „Die Karlsbader Sprudelfee“, оперета в 3-ох відслонах Райнгарда; (вечером) „Ein Maskenball“.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Іван Буда.

I.

Полудне.

Як сонце світить тут ласкаво,
По морі котять ся барки, —
Там мева ловить рибку жваво, —
Тут райські пахтять цвітки !...

І знов до тебе я вертаю, —
На цвітів запахних луку —

У їх бальзамі я шукаю
Для доні хорої ліку...

Колісь я тими доріжками
Ходив і серденько коїв
Поміж надморськими цвітками,
Як про кохання ще я мрів.

І твоє сонце — твої цвітні
Мойому сердцю помогли; —
Із любовою — мов рідні діти —
В житя дорогу ми пішли.

Кохане, незабутнє море!
При тобі щастя ми найшли.
Нині дитатко наше хоре —
І ми до тебе знов прийшли.

Як сонце світить тут ласкаво,
По морю котять ся барки, —
Там мева ловить рибку жваво,
Тут райські пахтять цвітки! —
Мірамаре, в юнію 1909.

II.

До моєї дружини.

Тебе й дитину я відвіз
У край, що міртами поріс, —
Де помаранчі паленіють,
Промінні ясні сонця гріють
І синє море золотять!

Тебе й дитину там лишив,
Як цвіт манолії зацвів
Під небом ясним, лазуровим,
Як в запахнім гаю лавровім
На зорях соловії лищать.

Одним вернув ся я домів —
І там нудьгу страшно зустрів.
Твої бліді я бачу риси
В ночі — а хмурні кипариси
У душу хорую шлють сум.
Мітердорф. в Мірцталю 1909.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 17. падолиста 1909.

Петербург, 17. падолиста. (Кб). Цар відкинув адресу фінляндського сойму, яка змагає до того, щоби скасовано той звичай, що рада міністерияльна здає перед царем справозданя про фінансові справи.

Кінстен, 1. падолиста. (Кб). Підчас повені на острові Ямайці згинуло 50 людей.

Солунь, 17. падолиста. (Кб). На підставі розпоряджень, виданих проти розбизацких банд, спіймано досі 27 Болгарів і поставлено перед суд воєнний.

Мессина, 17. падолиста. (Кб). Вчора рано о 7.25 год. дало ся чути сильне землетрясення, яке повторило ся о 1. год. пополудни і спричинило, що кілька мурів запало ся. Напугане населення покинуло свої домівлі.

— Ви виділи — кажу — з якою щиростію, з яким відданем привязались ті добрі люди до мене? Я над отим роздумував і прийшов до висновку, що такої безкористовної щирости, такої жертволюбности, не знаходить ся ніде так часто, як лиш між бідними людьми, між простолюдом. Взагалі склонність до ідеалів, до саможертви, до патріотизму пробуває головню у середній, неможній верстві народу.

„Се стара річ“, додав мій товариш, „голови за вітчину кладуть головню не богаті люди.“

— Воно справді так. Загал, неможна верства, руководить ся головню чутем, серцем, а богаті люди більше головою-мошенкою. —

„А істория, що каже?“ перебив мій товариш. „Скоро лиш зайде яка халепа, то богатирі перші зрікають ся й віри й церкви й вітчини, а широка маса захоче все питоме цілими віками тай не спроне-вірює ся своїй рідні“. „Гагов!“

Чекайте но, най закручу гальму, бо готов наш патріотизм звести ся із сего горба на ніщо!“

За годину були ми в Явірницьі а на другий день досвіта гнав я вже на дарабі долі водою. У вечер був уже дома. З'європеїзувавши ся, побув я дома не більше як два дні і відїхав до Відня.

Дальше буде.

я так само числю місяці, тижні і дні, коли зможу вирвати ся від міської утоми тут до вас, в отсю вашу тиху розкішну, літну верховину. Тож, ми собі нічого не винні. —

„Ну, ми й розбалакали ся“, каже Кася. схопила ся, тай до дверей. „Ти сиди тут, Юзю. Хто знає коли наш пан з Явірника по пана приїде, а я лишила лоском хату. Бувайте здорові, я біжу до дітей“ і вихопила ся за двері та побігла живо в долину.

Стало тихо в хатині, лиш чути, як озеро хлюпоче. Гатір сидить сумно задуманий на лавиці під вікном.

Щоби щось сказати і перервати мовчанку, кажу:

— Чемну, ретельну і розсудну жінку маєте, Юзю. —

„Нема що казати, добра жінка. Спершу якось не могла привикнути, якось не вклало ся. Але тепер, Богу дякувати, вже ліпше й не може бути. На її голові та на тих руках стоїть все в хаті. Як знаєте, я ба в бутини, ба ковбки, ба дараби перебирати, а вона, сарака, все в хаті. Тримає ту хату при купі, тай провадить ті дрібні діти, як Бог приказав“.

— Тай ще як провадить, Юзю! Я не знаю, відки вона бере на все те тільки часу і сил? Все в порядку, все чистенько, все мирно, що лиш стій та дивуй ся. —

Тут загуркотів перед хатиною віз, приїхали добрі Явірницькі забрати мене.

Юзь схопив ся тай став, ні взад ні вперед.

В дверях з'явив ся очікуваний гість Явірницький.

„Мирно?“

— Мирно. —

„Готові?“

— Лиш виносити. —

„Ну, чогож стоїте, Юзю? Чому не виносите пакунків на віз?“

Юзь кинув ся, та руками, ба за пакунки, ба за голову.

„А то що, Юзю?“

„Зараз пане, зараз“. Схилив ся Юзь до тлумаків тай закрив рукою очі і в голосний плач.

Ми глигнули один на другого, усьміхнули ся, тай винесли сами клунки на віз.

Юзь очунав на стілько, щоби вибачи і подати нам поводи від коний в руки.

— Бувайте здорові, Юзю! —

„Най вас Бог провадить“. відхлипує Юзь.

З гатіревої хати вибігла Кася з дітьми.

— Бувайте здорові, Касуню, ростіть здорові, діти. —

„Най вас Бог криє, пане!“ відкликує, Кася, сумним усьмішком, але очам лиш що не дозволяє сльози пустити.

— Кася твердша — кажу до мого сїда.

„Вона розумна і ретельна жінка. Вони обоє добрі і ретельні люди, на них можна здати ся“.

Загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Вилавче н. П. відбудуться дня 28. листопада 1909, о 2-й годині популудни в домі господаря Василя Романюка з слідуочим порядком дневним: 1. Справоздане касове; 2. Вільні внесеня. Старшина.

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить
В СКЛЕПІ
„укр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Пивнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)
5 до 10%
дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоца
в Терополі.

Се а знамените усмиряющее средство до
натурания против всяких ревматичних
болей, простуджени, ломани костей, плеч-
ний гнетів і нервових недуг. Прощу ува-
жати на назву „Nervol“ і не припи-
мати ніяких „Нерволенів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шочок) 8 кор. з ондагою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висыка
2 рази днедо до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерій
медичивалій Стерншуса.

19 (—)

Уголь наміний і машини.

Мимо підвиснення ціни угля на осінь

Спілька для господарства і торггорлі в Перемишли
продає еще в тім місяци уголь по ціні літній а іменно уголь пруский
по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 Кор. а краєвий по 130, 140 і 150 Кор.
за 10.000 кильограмів, юсо копальня. — Просить ся проте користати
з сеї нагоди і безпроволочно замавляти уголь в Спільці, бо в коротці
і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожіють.
Машини до виробу дахівок цементових і т. п. спеціальні фарби цементові,
оливу до смарованя форм і цемент І. сорти по конкуренційній найнижшій ціні
доставляє Спілька для господарства і торггорлі в Перемишли.
(142 — л. 2)

ДІРБЕСТИЦЯ.

Найперше і найбільше буковинське етаблісема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

уніс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблі, гардинок, занавісок, портіер, рукавичок Glacé
і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Філія:
Централка: ул. Кручена ч. 1 а
ул. Руска ч. 15. теперішня ул. Д-ра Райса.
Мірні ціни. Виконане без закиду.

169 (—) Замовленя з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, (—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

(15—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові, ==
== гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою	
до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому . . .	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому . .	„ 16-50
На стайці в Народнім Городі (Volks- garten) 1 вагон (10.000 кгр.) . . .	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.) . .	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.) . .	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „) . .	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „) . .	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „) . .	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „) . .	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селяньскої
Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовленя можна дістати даром в урядових годи-
нах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замов-
леннями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть.
При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці плат-
ности після умови. З 1. січнем 1910 подорожіють кошта
транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селяньскої Каси“.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“ в Чернівцях, улица Паньска ч. 33, завела в себе так звані домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму від-
дається П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К,
слідуочі в якій будь висоті.

В оцщадности наше богацтво!

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів-року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місця дрібним друком (петіт). При кількох рядках або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция „Буковини“в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

Вправах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10 — 11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи ввертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням поштової належитости.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належитості за анонси марками поштовими не принимає ся.

Чоловік а громадянин.

□ В давних — дуже давних часах найславнішим і наймудрішим народом на світі були Греки. Від них ішла тоді наука до всіх інших народів а була вона така цікава і така розумна, що ще нині у всіх наших вищих школах вчать грецької мови і читають ті книжки, у яких старинні Греки розказували собі другим про своє життя та про свої погляди на світ і о тім, як на тім світі мають люди жити. Між тодішніми Греками було багато учених і вони власне навчали нарідо всім, що єго цікавило і що він сам не міг витолкувати собі. Ті особливо розумні люди називали ся у Греків філософами. Найславніший їх філософ називав ся Арістотель. Між иньшим він навчав своїх земляків і про те, що то таке є політика, яка вона має бути і куди вона має вести людей. В книжці, у якій говорить Арістотель про політику, читаємо також таку єго думку: „той, що не творить коло себе товариства, або не чує потреби входити в товариство, бо думає, що вистарчає сам собі, сей не належить до громади, до суспільности: така людина або бог, або скотина.“ (Давні Греки вірили так само, як давні Русини не в одного, а в богатих богів.)

Заки скажемо на певно, чи розумну тут думку сказав грецький мудрець, Арістотель, передовсім розберім докладно, що він тут сказав, як сей єго висказ треба розуміти?

Отже розбираючи докладно наведені слова Арістотеля, бачимо передовсім, що людей ділить він на два ґатунки. Люди одного ґатунку вистарчають собі самі, вони не входять в ніякі товариства і не творять їх коло себе, вони не журять ся громадськими справами, їх не обходить народна справа, вони не знають ніякої спілки для загального добра, одним словом ті люди скрізь, все і у всім бачуть лиш себе і дають лиш про себе. — А другий ґатунок людей се вже такі, що збирають ся в товариства, що спільно з иньшими дбають про громадські справи, що посвятиють час, свою раду праці для загального добра.

Покищо спинім ся лиш на тім і поспитаймо так самих себе, чи не истинну правду сказав тут Арістотель? Чи справді не ділять ся люди на такі два ґатунки? Нам здаєть ся, що всі ви, кохані наші читачі, є тої самої думки, що старий грецький мудрець Арістотель.

А тепер ідім далі. Поділивши людей на такі два ґатунки, Арістотель застановляєть ся, котрий з тих двох ґатунків людей є добрий, корисний і гарний? І відповідає він на се питає так: Люди, які лиш про себе дбають, яких не обходить ближний, сусід, товариш, громада, нарід, люди що не бачуть світа поза своїм носом, які нічого з своєї вигоди не хочуть посвятити для загального добра, не є властиво людьми; такий чоловік або бог, або скотина.

(Арістотель був тут не лише розумний, але і дуже чемний. Він знав, що такий самолюб не є богом, але він не хотів вже таки дуже просто сказати тут, що такий самолюб, то не що инше а таки одно лиш: скотина). Правдивими людьми є у Арістотеля лиш ті люди, що живуть і працюють для загального добра.

Що-ж ми на се скажемо? Ми скажемо на се так: Арістотель не даром мудрець. Він має рацію, коли каже, що правдивими людьми є лиш ті між нами, що щиро живуть і працюють для загального добра. А що до тих, що лиш про себе дбають і нічого з своєї вигоди не попускають для добра загалу, то ми думаємо так: є між ними такі, що роблять се з глупоти, і є між ними такі, що роблять се тому, бо вони взагалі злі, погані люди. Тих, що не знають ближнього, сусіда, своєї громади, свого народу, тому, бо їх душа така вже погана і зла, тих і ми назвемо за Арістотелем не людьми, але скотиною. А тих, що не знають нікого і нічого, крім самих лиш себе і своїх вигід, тих ми назвемо троха лекше, скажемо, що се, правда, не люди, але, сказати би так, кандидати на людей. При добрім прикладі, при добрій науці від иньших людей і вони ще, на нашу думку, можуть стати правдивими, повними людьми.

Скаже нам тут може дехто з менше розумних: „Е, говоріть ви своє, якби чоловік про себе не дбав, то і громада потім нічого єму не помогла би.“ Відповідаємо на се так: Передовсім ми не виступаємо проти того, як хтось про себе дбає. Протинно, ми бажаємо собі, аби кождий розумно і пильно дбав о себе. Однак, не тільки про самого себе. Треба дбати і о близьких, о сусідів, о громаду, о весь свій нарід, треба дбати про наше загальне добро. Як будемо дбати про загальне добро, то в загальнім добрі кождому з нас буде добре. Бо що-ж се значить загал? Загал се власне всі ми разом. — Так отже кождий з нас не лиш може, але і повинен дбати про себе і про загал.

Як одно з другим погодити? Власне о тім хочемо сказати кілька слів. Звичайно наші люди не зміють сих двох обов'язків погодити разом, а ми мусимо уміти годити їх. — Розбираючи сю справу значемо від того: Передовсім звичайно нема тут що годити, бо ті два обов'язки звичайно годять ся з собою. Возьмім хоч би такий приклад: всі ми знаємо, що всім нам треба дбати о се, аби наш нарід вийшов з біди, аби добре мав ся. Тому треба кождому дбати о своє господарство. Кождий дбає за себе, а через те і загалови ліпше. Але возьмім і такий приклад: в громаді має бути добра господарка. Треба аби управою громадською цікавились чесні люди і аби вони старали ся взяти ту господарку в свої руки, коли теперішня їх громадська управа виходить на шкоду для громади. Тут вже кождий такий чоловік, не занебдуючи своїх справ, мусить вільний свій час посвятити на се, аби громаду для чесної і доброї господарки

в ній здобути і аби відтак сю господарку щиро, добре, пильно вести так, аби в місце давньої загальної шкоди, виходила загальна користь, загальне добро. І не лиш час свій треба на те посвятити, але і хоробливу любов до самого себе і свою зарозумілість. Не о почеси для себе треба при тім думати, але о самій справі. Не всі нараз, навіть з поміж самих розумних і чесних, можуть бути двірником або взагалі членами громадської ради. Як би кождий хотів бути тим, то почала би ся сварка між людьми і в громаді знов нелад наставби. Замість загального добра знов настала би загальна кривда і шкода. А се власне не сьміє бути. Треба згоду удержати в таких справах і добре порозуміне. Як хто хоче працювати для загального добра, той все буде працювати, навіть тоді, коли він не є провідником. Великою заслугою є стояти на чолі якогось діла, але не менча заслуга бути добрим рядовим. Щира праця і щира думка все найдуть признання. Не тепер — то в четвер. А хоч би і не найшли признання, то загальне добро через них сяк чи так збільшуєть ся. А се власне загальне добро повинно нам всім лежати на серці, не почеси і признання! Для ідеї загального нашого добра працюймо в громаді, а не для своєї лиш користі, для своєї лиш почеси. Де хто може і як хто може, той най працює для загального добра!

Буває у нас дуже часто і таке: в громаді нелад, між народом біда і безрадість відвічна. Один чоловік на се нічого не порадить. Треба би зібрати всіх до купи і спільними силами добиватись ліпшої долі. Спільними силами треба би просвітити політично, спільними силами треба би спровадити до села мудрі книжки і часописи, спільними силами треба би заложити свою касу, свій склеп, свою молочарку чи яку иншу спілку, спільними силами треба би здобути лиху наприклад управу громадську, аби правили громадою люди, що мають серце для загального власне добра і т. д. І хотів-би вже може дехто взяти ся до того всего. Так що-ж порадити, коли люди взаємно плюгавлять ся, ворогують з собою і ніяк не хочуть злучити си до спільної роботи, якої ко- нечно треба, аби повалити давню недолю. Один погнівав ся на другого за те, що той сказав колись про него недобре слово, другий не хоче зійти ся з третим через межу або жінку, а иньший вже богач, отже вже не хоче йти з бідним а там знов ще біда, то що єму держати з богачами? І через такі дурниці люди в селі не йдуть до порозуміння а кількох хитрих спекулянтів користає з сего і біда та нелад настають в громаді такі, що світла з поза них не видно. Так власне не сьміє бути! Можна гнівати ся з другим, (як вже таке зайшло), можна навіть доходити свого права з другим в суді, однак там, де треба порозуміння для загального добра, там мусять уступити на бік особисті непорозуміння, там мусить бути згода і єдність, бо тут не йде о одного або другого чоловіка, їх особи, тут розходить ся вже о загальне добро, до якого кождий

мусить причиняти ся, коли хоче, аби его всі уважали справдішною людиною. По тім власне пізнати сьвідому своїх прав і обов'язків людину, що вона вмів відділити свою дрібну справу від загальної справи.

До сеї спільної роботи для загального добра мусимо всі приступати, — для сеї роботи мусимо добрим прикладом і доброю, щирою радою єднати навіть тих, що ще не мають зрозуміння для загальних справ, що покищо є лиш кандидатами на правдивих людей, а не повними, дозрілими людьми, або інакше сказавши, не є ще громадянами. Добре слово, щире серце, розумна наука — єднають людей ліпше, ніж гнів і борба. Борбу ведім аж там, де вже годі інакше і то вже найліпше з чужими. А своїх єднаймо до великого діла для загального добра. Будьмо самі взірцевими людьми, — без непотрібних непорозумінь дбаймо, аби коло нас на нашім прикладі розвивались такі самі добрі люди, головню з поміж молодіжи. Тоді і людське буде наше жите і добре зложить ся наша доля і кожний, навіть чужинець, як приїде на наше село і розгляне ся ближше між нами, буде мусів признати: „сі рускі хлібороби на Буковині — се вже справді люди, такі, що їх не жалє людьми назвати!“

Політичний перегляд.

Політичне напруженє в Австрії.

Політика в австрійськім парламенті тепер дуже непевна. Провідники партій провадять вічно переговори із иньшими партіями, а серед сеї запутанни ніхто властиво не знає напевно, якого средства хопити ся, щоби відискати раді державній здатність до праці, до залагоджування потреб всіх австрійських народів і щоби відвернути небезпеку такого правління, де цравительство кермує державою без парламенту, значить на підставі 14. параграфу основних державних законів. А на таке власне протиконституційне правління (без парламенту) рішило ся вже правительство, колиби не вдало ся полагодити Чехів з Німцями.

Чехи заявляють, що з теперішнім правительством не хотять вести жадних переговорів, тому що оно поступає ворожо супротив Славян; Чехи а властиво союз славянських послів жадають, щоби се міністерство уступило а на его місце аби прийшло друге, в яким засідали-би 3 Чехи, 2 Поляки і 1 полудневий Славянин.

Німці знову не хочуть на жаден спосіб згодити ся на таку зміну в правительстві і стоять вперто при своїм крайнім слові, кажучи, що так довго не подадуть Чехам руки до згоди, доки чеські послы не з'обов'язуть ся, що будуть спокійно в парламенті працювати по зміні теперішніх міністрів.

З наміром погодити сі два табори розпочав предсідатель клубу польських послів др. Гломбінський переговори як з Німцями так і з „Славянською Єднотою“. Та сі переговори не обіцюють багато, бо Німці не хотять навіть нічого чути про злагоду, доки Чехи не зложуть заяву, що з'обов'язують ся в парламенті перепустити що найважніші державні конечности, без яких держава не може обійти ся. Інтересна річ, що в сій так важній хвилі спору Німців з Чехами в польськім колі, що стоїть по стороні Німців, одна частина послів під проводом посла Стапінського явно признала рацию Чехам і завила, що довше не зможе вести політику польського кола, значить підпірати Німців, а перейде на сторону Чехів і буде з ними разом бороти ся за зміною дотеперішньої правительственої політики. Коли-би се стало ся, значить як-би посол Стапінський перейшов із своїми прихильниками на сторону „Славянської Єдноти“, тоді союз славянських послів мав-би в парламенті більшість голосів проти Німців і при парламентських засіданнях переголосував-би своїх противників. По думці посла Николая Василька „Славянська Єднота“ (клуб чеських і полуднево-славянських послів) повинно не має права жадати зміни міністрів, бо она

має лиш меншість послів за собою. Коли би єї вдало ся перетягнути на свій бік польського посла Стапінського з его товаришами, тоді булаби она в більшості і мала-би вже право домагати ся всяких змін. Покищо меншість не може диктувати більшості.

Як теперішнє напруженє покінчить ся, покаже час, бо погляди в сій справі ріжнородні. Одні думають, що Чехи звернуть із своєї острої тактики, другі знов, що Німці покинуть свою впертість і що вдасть ся таким чином за помічю Поляків привести до порозуміння між Чехами і Німцями. Інші знов віщують, що даремна надія на згоду між Чехами а Німцями і що час правління державою без парламенту зближає ся. Ся послідна думка покищо утримує ся ще в міродатних політичних кругах.

Який дохід приносить молочарська спілка?

Щоб докладнійше показати якусь користь, має селянство від молочарських спілок спинимось докладнійше на діяльності рускої спілки в Бережницях шляхотській (в Галичині).

З кінцем 1908. року молочарська спілка в Бережницях шляхотській числила 146 членів, мали вони 273 коров, а молоко доставляли до молочарні від 157 коров. Отже на кожного члена припадає трохи менше як 2 корови (1.87). Всіх коров в окрузі діяльності спілки було 785. Таке незначне число членів спілки (146) в порівнянню з числом господарів (коло 500) і числом коров, з яких доставляло ся молоко до молочарні (157) в порівнянню до всього числа коров (785), поясняєть ся тим, що не всі ще люди зрозуміли вагу спілки і відчули на собі всі ті користи, які вона дає.

Протягом 1908. року доставлено до молочарні і перероблено 133 тисячі 360 літрів молока. Молочарня виплатила своїм членам-доставцям за молоко, а властиво за товщ, бо відтовщене молоко поверталось назад доставцям — 9 тисяч 471 К 58 сот., або 64 К 87 сот. на члена і 60.32 К на корову. Отже кожда корова дала власникови-господареві 60 корон зарібку за сам товщ, а се для селянина доволі значна сума. Хтось може подумав, що ті члени-доставці не мають тепер молока для власного ужитку і хоч, мовляв, заробляють за товщ по 60 корон річно на корову, за те діти сидять без такої необхідної для них поживи, як молоко. На ділі воно не є так. Як уже було сказано в горі, відтовщене молоко забирають назад доставці. Ніхто не доставляє всього молока від корови, а хто має дві корови то часто доставляє молоко тільки від одної корови, а від другої лишає для власного ужитку. Річ в тім, що як заснувалася молочарня та люди стали читати газети, де подають ся відомости про довге коров і про годівлю молочної худоби, щоб вона більше молока давала, через що видатність молока за короткий час значно побільшилась бо газдині навчили ся краще доїти і ліпше годувати корови.

До заснованя молочарні всі корови членів спілки давали не більше 150 тисяч літрів молока. Тепер за два роки, через поширене відомостей, що до хову худоби, молока стало більше майже в дра рази. Селяни стали сіяти бураки, конюшину і иньші поживні для худоби рослини і се дуже вплинуло не тільки на годівлю худоби і видатність молока, а посередно підняло видатність і цілого господарства тих газдів, які ввели в своє господарство управу нових рослин окопових і паші.

З переробленого молока (133.360 літрів) вироблено масла 5 тисяч 129 клг. Всего уторговано за масло 12 тисяч 515 К 70 с., крім того уторговано за маслянку 283 К 15 с., разом 12 тисяч 808 корон 85 с. Та ще з торгу яйцями мала спілка деякий дохід. Чистого зиску спілка мала 445 К 31 с., котрий загальні збори спілки розділили в сей спосіб, що до фонду резервового приділено 414 К 95 с., і на дивіденду від вичащених уділів по 5 відста — 30 К. 56 с. Спілка має уділів вичащених 1 тисяч 28 К і фонду резервового 1 тисяч 251 К; всего значить власного маєтку має спілка за два без малого року істнованя 2 тисяч 279 К.

В сему році діяльність спілки значно розширилась. В сусідніх селах засновано філії молочарні. Кожда філія має свою машину центрифугу (кружлівку) для відділення товщу і до центральної

молочарні доставляєть ся тільки сметана. З філій молочарня мала в червні 1909 р. 120 доставців приблизно від 300 коров і переробляла денно тисячу до тисяч двіста літрів молока.

У нас, на Буковині платять хліборобам молочарські спілки за доставлене до спілки молоко більше, ніж галицькі спілки. Тому у нас ще більші доходи можуть мати хлібороби з молочарських спілок.

ДОПИСИ.

З Вишніці.

Тішили ми ся вічевими справозданнями пана посла Василька і его товаришів, але й не завели ся. Богато дечого красного і доброго почули ми від них. А кілько то вже наскаржили ми ся їм! Нам вже тепер лекше на серці, що наші заступники у соїмі і раді державній знають докладно наші кривди. Не одно обговорило ся, не одну кривду оповіли ми; та хто годе в такім часі навести все, що нас допикає. Про одну річ ми забули а ся річ для нас мужиків хліборобів вишніцького повіту дуже а дуже важна.

Ми просимо наших п. послів і за се не забути та і тут нам поміч. У Вишніці збудували суд і уряд податковий. Файні, делікатні мури — прото: як для панів урядників. Ми признаємо, що се добре і потрібне. Але покажи панови палець а він хапає цілу руку. Таке і наше.

У уряді податковім є почекальня для партій. Із сеї почекальні ліквідують і беруть податки урядники крізь віконця. Сі віконця замащені якимсь вапном так, що податники не бачуть пана урядника а пан урядник не бачить податника. Пани урядники говорять собі у своїх станціях, сьміють ся, курять а податники ждуть часом і 3 години, нім пан урядник відтворить віконце і крикне: „Ану мой, сюди!“ Найбільше треба ждати коло вікна пана контрольора. Сей панок став недавно контрольором, але такий гонорний та падутий, що гадав би хтось, що се сам міністер. Він не говорить до мужика як люди до людей а лиш так собі під носом бомкає, а те віконце відтворює так рідко, як би якісь райські дверці.

Пани заходять ще до него до середини, але мужик міг би за се і обірвати поза уха а сьвідків нема.

Купці лізуть так же до середини а мужик мусить ждати аж на послідок. Як є трохи глітно, то мусить не оден ждати від 8-ої години рано до 4-ої по обіді під муром як яка худобина або у коршмі.

Ми певні того, що як би не були ті віконця замазані, то було би справедливіше, бо ані пан ані жид не пхали би ся перед мужиками до середини а всі стояли би коло віконця по черзі. Урядники а особливо пан контрольор бачив би завше чи є хто коло віконця чи ні і зі встиду мусів би залагоджувати партії а меншше хихотіти.

Мужики мають у місті всілякі справунки а хочуть ще й загоді повернути домів.

Просимо панів послів уклінно ще раз, аби постарали ся о те, аби ті шибки обмили чисто, щоб урядники бачили податників а сі їх. — *Гуцули.*

Мереця.

Отворенє „Січи“.

В неділю, дня 10. жовтня с. р. відбулось в Мерецї сучасного повіту отворенє „Січи“. Се сьвято — се новий доказ на те, що ромунізаторам і ріжного рода „псевдопатріотам“ не удаєсь спинити руху серед селянства а також і на те, що і сі пізнали самі, хто вони — „чиї сини“. Збори відбул ся в забудовану чесного і сьвідомого господаря Михайла Дрішка при участі спорного числа селян, великого числа січовиків з Гатної, як також з Синівців дол. і Гропани. З інтелігенції явили ся м. п. проф. С. Яричевський з Серету, надуч. Стрижка з женою і уч. М. Левицький з Негостини, упр. шк. Т. Бачинський з женою з Слободзі, надуч. М. Гелка з женою з Гатної, учит. І. Кудряньський з женою і уч. Ю. Глинка з Шербівців, уч. К. Кракалія з Мерецї з женою, п. Ем. Кракалія і Хр. Тарновецька з Чернівців. Окрім вичсе названих явив ся заступники акад. тов. тов. „Січ“ д. Суховерський і акд. тов. „Союз“ дд. Мигалюк, Андрієць і Дронь. — Збори відкрив учит. К. Кракалія, привітавши сердечно зібраних, почім вибрано на его внесенє проф. С. Яричевського січовим батьком, д. Стрижкову січовою маткою а учит. М. Ковчуна писарем. Проф. Яричевський подякував за вибір і висказав своє признає громаді Мереця, котра мимо ріжних ворогів поступає сьвідомо вперед. Описав пояснив учит. Кудряньський з Шербівців статут тов. „Січ“, почім знов забрав слово проф. Яричевський. Его з надзвичайним запалом виголошеній промові, в котрій він оповідав про значіне слова „Січ“, про запорожців-козаків, тих перших січовиків, котрі проливали свою кров за народ, прислухувались присутні з великою увагою і надгородили єї бурею окликів „славно!“ — По виборі старшини, до якої увійшли:

Кость Кракаля яко кошовий, Іван Винярський, яко осавул, Іван Коніцак яко учитель, Михайло Дрішко яко скарбник, Митро Михлюк яко писар і Іван Гордійчук, Георгій Дрішко, Ілаш Перепилук і Василь Гордійчук яко читарі, Василь Дівісевич яко трубач і Григорі Змів яко хорунжий, наступило вручене відзнак 32 січовикам і приречення сих. — Річну членську владку устанавлено на 60 сот. Тепер згололив ся до слова д. Суховерський, котрий привитав нове товариство ім. акад. тов. „Січ“, даліше витали ще новий січовий кіш дд. Мигалюк ім. акад. тов. „Союз“ і д. В. Цікало з Синівців дол., котрий витав нову „Січ“ ім. тамошної „Січі“. По закінченю зборів проф. Яричевским відмашерували „Січі“ на поблизу громадську толоку, де відбув ся фешетн при звуках циганської музики.

Головну заслугу около отворення „Січі“ в Мерещі мають: Іван Коніцак, Михайло Дрішко, Митро Михлюк, Іван Гордійчук, уч. К. Кракаля, Василь Дівісевич, Ів. Винярський і п. Січовик.

Раранче.

(Як нацапи з жидами віче у нас робили).

Є у нас звісний кацапський агітатор жидок Тульо. Він тепер бий забий на заст маршалка п. Стоцкого за те, що не дістав концесії на горівку. Робить роздор в селі, напоює людей горівкою, годує їх смердячими оселедцями і таким способом зловив кількох заголомшених цапків, котрих імена пізнійше надрукуєм, бо межі ними также і давні наші люди.

От послушайте, як то віче кацапське відбувало ся а помім будете, люди добрі, в кулаки сьміяти ся, що то за погані ті кацапи і що у них без горівки і оселедців нема жадної ради.

Зближають ся у нас вибори громадські. Узрів жидок Тульо, що вже потопає. Гайда, скликає він до кацапської каси людей на віче, на котрім і одного чесного газди не було, лиш робітники Туля. Законали сі чесні люди бочку горілки і бочку оселедців межі вічовиків і гайда їх частувати, а позаяк то не були цілі оселедці лиш головки, то всі кацапи облизували головки з оселедців і лише своїми поважними головами потакували на вічу. По закусії не один з них цмокнув Туля в руку за такі смачні головки.

Що скажете на се, чесні газди, не варт може в долоні плеснути і привитати радісно таку жидівсько-кацапську організацію?

А ми скажемо вам, спамятайте ся отже, Вишняки і Балагани, не робіть більше тої дурниці, бо маєте діти а що ви тепер наробице, то діти будуть ваші кости і за сто років проклинати. Схеміть ся, що було то минуло, ся, таже головку з оселедця може собі кожний за 2 кр. купити і не потребує зовсім жидівської ласки. Як не хочете, аби діти на вас пальцями показували, то зачинайте инше житє.

Запускайте а отворить ся вам, казав Ісус Христос, отже запамятайте собі добре слова нашого великого учителя. — *Муржини.*

НОВИНКИ.

Чернівці, 18. падолиста 1909.

Календар. Субота 20. (7.) Лазар, Пам. Суб.; рм.: Фелікса з В. Схід сонця 7-22, захід 4-09 — Неділя 21. (8.) Н. 25. (24.) п. С., Михайл і Гавриїл; рм.: Н. 25. п. С., Введенє Богородиці. Схід сонця 7-22, захід 4-08.

Буковинський сойм. Сойм наш має полагати багато важних справ, які обходять передовсім хліборобів. Також грошеву господарку в нашім краю треба би упорядкувати. На се все треба, аби наш сойм зійшов ся вже небавом на раду і о се вже старають ся пильно наші послі.

Від редакції: Дописувателів наших (передовсім з Чункова і Гоголини) щиро перепрашаємо, що їх писем не могли ми вже нині помістити. Підуть на другий раз. — Вп. нуч. І. І. і уч. С. І. Відповідну заяву не складали ми а дістали її від мирового голови.

Заява. У посліднім члелі „Буковини“ для народу“ з дня 12. падолиста с. р. була поміщена стаття під заголовком „Що зробили для нашого народу наші послі до державної ради?“, в якій було між иншим згадано, що наші послі постарали ся также о те, щоби поставлено залізні мости між Вишняцею а Кутами і Зеленовом а Неполоківцями на державний кошт. Про стараня наших послів о то, аби поставлено такий самий міст на державні кошти на ріці Прутї также й між громадами Старими і Новими Мамаївцями з одного боку а Ревною та Стрілецьким Кутом із другого боку, не спмнено тут зовсім нічого. Се стало ся певно з тої причини, що п. дописуватель забув о сїм спмнути в згаданій дописі або як спмнув, то вплинуло ся сї слова нехотячи в друкарні при складаню букв. Я яко посол до ради державної для сих громад заявляю тут прилюдно, що я і мої пани товариші постарали ся также о то, щоби правительство на всякий спосіб поставило залізний міст між згада-

ними громадами, який не менше потрібний як више згадані мости, бо громади Ревна і Стрілецький Кут мають все своє поле на другім бої ріки Прута а знов Нові і Старі Мамаївці як также сусідні села потребуєть часто їхати до ревнянського ліса по дрова. Так одні як другі сї громади дуже бідують без моста, бо мусять обїзджати аж на черновецький міст. Вже з весною с. р. поставив я в сїй справі у парламенті резолюцію, яку поперли всі другі рускі послі і яка зістала принята одноголосно у радї державній. Так само старав ся я поперти будову сего мосту і в правительстві. Сеї осені передав я підчас парламентарного засідання писемну просьбу, підписану всіма буковинськими рускими послами, самому міністрові Рітови, який мені пробирав, що віднесе ся прихильно до сїєї нашої просьби. Крім того був я особисто в тій справі у референта і секційного радника Твардовського у робітничім міністерстві, котрий знов дав слово, що буде мати на оці сїю справу. Коли би, додав сей урядник, не вдало ся збудувати сей міст зовсім на державні кошти, то спспитає міністерство, чи би причинив ся наш край з якоюсь часткою до будови сего мосту? Із сего бачать шановні читачі а особливо мої пани виборці із названих громад, що справа будови залізного мосту між Мамаївцями а Ревною є постійно в роботі. Розуміє ся, що я ту справу буду доти пильнувати, доки не допроваджу її до успішного кінця. — *Николай Савица, посол.*

Фабрика тютюну на Буковині. Старанем нашим є дбати всіма способами о добробит наших хліборобів. Фабрики підносять сей добробит і тому ми підносимо думку а передові наші люди пильно старають ся вже о се, аби на Буковині мали ми фабрику тютюну. Земля у нас на управу тютюну добра. Який заробок могли би мати наші хлібороби через садженє тютюну, най свідчать се, що в тім році мав один господар на Буковині з управу тютюну 968 кор. доходу з одного гектара. На Буковині курять тепер люди тютюну за 3 мільони 800 тисяч корон річно. Чистого доходу має з того наша держава з Буковини три мільони 700 тисяч корон річно.

До чого йде нацапство? Є де-не-де по наших селах наші люди, яких ми привикли називати кацапами і сї люди дуже часто такі самі добрі та щирі люди, як ми. Називаємо їх кацапами лиш тому, що для ріжних причин опанували сїх людей кацапські ватажки. У нас належить до тих ватажків Вагати́рець, Гакман і ще кількох спекулятив. Ватажки кацапські се погані люди, але затуманені ними деякі наші хлібороби нероз дуже чесні Головні кацапські вожди є в Галичині і очевидно там вони щирі уійти. А хто вони і до чого вони йдуть, то пізнати можна з сего: один їх ватажок, посол Дудакевич, розікрав гроші з Рускої Каси в Галичині і єго бють тепер по лиці на улиці у Львові. Другий тамошний кацапський ватажок, Мончаловський, сидить в криміналі за те, що російському урядові посилав мав наших військових мостів і фортець і взагалі доносив там про все, аби Москалеви легко було побити нас в війні. Тепер знов арештовано у Львові такого одного заплаченого кацапського шпигуна, який доносив Росії всякі тайни нашого війська. Ось куди і до чого йдуть кацапські проводирі. Вони або злодії, або заплачені Росією шпигуни. Народова вони про се не кажуть, бо від такої хвилі буком гнав би їх нарід з своїх громад. Однак і так нарід звільна довідує ся, які тоті кацапські ватажки „красні“ та „чисті“. Як доносить часопис, свьіжо арештований у Львові кацапський молодець вічно діставав листи від московського графа Вобрінського. З тим самим Вобрінським тягав ся по Буковині наш панотець Вагати́рець...

Війна Австрії з Росією? На слідуючий рік відбудуть ся цісарські маневри в Галичині. Галичани що недалеко від Росії, мають бути побільшені. Є такі, що бачуть в тім знак приготувань Австрії до війни з Росією. Тому то і Росія платить тепер нашим головним кацапським ватажкам такі грубі гроші на те, аби они доносили її всі австрійські військові тайни.

Злука робітничої молодіжи в Австрії. Дня 14-го падолиста с. р. відбули ся у Відні величаві робітничі збори, які мали на цілі докладно обговорити справу про злуку всеї австрійської робітничої молодіжи. На сїх зборах явило ся також кілька послів, які заступають в радї державній лише робітничі інтереси. На зборах промовляли ріжні бесідники, що заохочували робітничу молодіж до сильної і кріпкої організації. Крім сего обговорювано там цілі і задачу злуки всіх робітників з цілої держави. При кінці зборів вибрано особний виділ, який мав отворити центральну у Відні для всіх робітничих австрійських товариств. Отак організують ся робітники. Тому і нашим хліборобам треба сильно організуватись хоч би лиш в нашім краю. Робітники організують ся не на дурно. Видко, що їм ся організація потрібна до здобути красшої долі. Таке і у нас. Всі наші хлібороби повинні приступати до нашої хліборобської організації в політичнім товаристві „Руска Рада“ зголошуючись до д-ра Стоцкого, в краєвім виділі в Чернівцях, в члені сего товариства. Річна владка виносить лише 1 корону.

Оповідки, іменованя і т. п.

Панів, які винні суть друкарні за календарі „Бесіди“ з літ 1906, 1907 і 1908, визнає ся, аби наші претенсії безпробовочно **найдалше** до кінця с. р. вирівнали, бо будемо приневолені стягнути гроші судовою дорогою, що очевидно так нам як і їм не буде приємно та потягне за собою ще й непотрібні кошта. — *Заряд друкарні „Рускої Ради“.*

Нова часопись. В грудні сего року появить ся нова наша політична часопись, призначена для хліборобів. Видавати її буде від нового року раз на тиждень наше політичне товариство „Руска Рада“.

Руска Бурса в Кіцмани. На українську бурсу в Кіцмани звалили ласкаво зложити значні грошеві лепти слідуючі Добродії: о. Теофіл Драчинський, збірка в Врідку 11 К, п-ї Шадковска, учителька із Веренчанки збірка у Заставні від слідуючих добродіїв: Георгій Васкан 2 К, уч. Лянґ 1 К 70 с, уч. Павлюк 1 К, Гудима 1 К, Мойсюк 1 К, о. Драчинський 2 К 38 с, уч. Фрундза 1 К, надуч. Томюк 1 К, надуч. Кейван 50 с, Петрачик 40 с, уч. Михайло Іваницький 40 с, а уч. Вазач 1 К разом 13 К 38 с. П-ї Осипа Гудима, учителька в Врідку збірка із нагоди посвєщення нового шкільного будинку в Врідку: п. посол Лукашевич 2 К, о. Т. Драчинський 8 К 40 с, о. Др. Коцак 5 К, о. Гакман 2 К, о. Волошенко 3 К, п. комісар Кобилянський 2 К, п-ї Осипа Гудима 2 К, уч. Іля Гудима 2 К, п. Габор, гімн. проф. 2 К, уч. Марія Дроздовска 2 К, п. Головатюк, експедіент 2 К, надуч. Бокачук 2 К, п. Вакавський, надуч. 2 К, п. секретар Осадца 2 К, п. Йосиф Штернберг 5 К, уч. Макаревич 2 К, п-ї Вероніка Бокачук 2 К, надуч. Петрачик 1 К, уч. Василь Крисько 1 К, нач. грм. Василь Пітик 1 К, пів. церк. Іван Мигайчук 50 с, надуч. Теофіл Попович 2 К, Н. Маковецкий, екзектор 4 К і Юрій Шидловский, уч. 2 К разом 58 К 90 с. — Академічне тов. „Союз“ в Чернівцях, чистий дохід із вечерниць устроєних 4. верес. б. р. в Кіцмани 30 К, п. П. Шухевич судія із Заставної збірка із нагоди іманни п. комісара Кобилянського 12 К, пні Емілія Окуневска 10 К, п. Онисим Аврам, учитель 2 К, пні Кузьминська із Кіцма 2 К, урядники староства в Кіцмани замість вінця на домовину бл. п. Шпойнарівського 25 К, от. Т. Драчинський замість вінця на домовину бл. п. Шпойнарівського 10 К, п. Граматович із Кіцмана 5 К. Кіцманські члени: п. Войнович 4 К, п. Др. Воевідка 3 К, п. Іван Гошовский управ. гімн. в Кіцмани 3 К, п. Дошпіль 3 К, п. Жуковский 3 К, добр. Катеринокова 3 К, от. Петро Катеринюк 3 К, п. Филип Іванець 3 К, п. Омелян Оробко 3 К, добр. Параскева Прокопович 3 К, п. Равлюк Микола 1 К, о. Аполлон Сімович 3 К, п. Ілїрій Стратичук інспектор 3 К, п. Попович Остап 1 К, п. Станіслав Сінґалевич 1 К, п. Стрийський Іван 3 К, п. Стрийський Євген 3 К, п. Сидір Томоруг 3 К, п. Микола Хемійчук 2 К, і Денис Евстафівич 4 К. Всім жертводавцям складає підписаний виділ як найсердечнійшу подяку і просить всіх щиромислячих і на далше не забувати на кіцманську бурсу! — За виділ: *Євген Жуковский, голова, Іван Гошовский, упр. і господар, Денис Евстафівич, касиєр.*

Пожарничо-гімнастичний курс і загальні збори „Союза Січїй“. Позір! Чуйно! Товариші! В днях 3. 4. і 5. грудня с. р. відбуде ся заходом краєвої організації „Союза Січїй“ в Чернівцях II. курс по жарничо-гімнастичний. Програма курсу така: 3. і 4. XII. рано гімнастичні а поплудни пожарничі вправи. Вечерами будуть відчитати: про діловодство товариства та про то, як „Січ“ має жити і що робити; про горівку і товаришів (з осьвітленими образами); про ратунок при пожарах і т. д. Дня 5. XII. рано буде попис учасників курсу, роздана свідочтва і загальні збори „Союза Січїй“. — Кожда „Січ“ повинна вислати одного або двох делегатів на курс. Всі учасники мусьть найпізнійше в п'ятницю (3. XII.) о 8. год. рано бути в „Народнім Домі“ (ул. Петровича 2.) Кожний учасник курсу мусить з собою взяти топорець, ленту і харч. Хто запізно прийде або за скоро відїде той не дістане свідочтва. Зголошувати ся треба сейчас (до 25. падолиста с. р.) до головного писаря „Союза Січїй“ : тов. Ілька Поповича, Чернівці, ул. Шевченка. — За „Союз Січїй“ на Буковині: кр. отаман: *Др. Теодот Гали, головний писар: Ілько Попович.*

Подяка. Отсим складаю щирю подяку „Головному Виділові Жіночої Громади“ за дар 7 книжок для бідних дітей тутешної школи. — *Євстафівич, надучитель.*

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожакуєте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ
Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.
САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ
І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сини в Грацу.
Артикули до подорожі славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Номет“.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмострених склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

(15—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові, **==**
== гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16*50
На стайці в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Уголь камінний і каси огнетревалі.

Мимо підвищення ціни угля на осінь

Спілка для господарства і торгівлі в Перемишлі

продає еще в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 170, 180 і 190 К, а краєвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кильограмів, йосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безпроволочно замавляти в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Каси огнетревалі, касетки залізні, ровери, сикавки ручні, тачкові і вазові, машини до шитя, помпи до керниць найдешевше можна купити в СПІЛЦІ ДЛЯ ГОСПОДАРТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛІ.

(142 л. 3)

ДИРЕКЦІЯ.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутя по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньська 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набутя: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодинокко набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обем его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друкуване, суть в нім найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошення та дуже поучаючі і цікаві оповідання.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто меньше винесе, чим при поодинокких висилках.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм Василь Данилович, Механік в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Г. ФАЙЛЕР

Чернівці, улица Руска ч. 8.

усувач нагніток

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для місцян і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодиноким число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одного шпальтового стрічка або 10 місця дрібним друком (сетт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рахунок. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

В ім'я загального добра.

(Голос української поступової партії до всіх Русинів-Українців на Буковині).

□ Дня 7. с. м. станув на чолі української поступової партії новий виділ. На зборах, на яких тоді вибрано його, зголосив другий заступник голови вик. виділу, п. надуч. О. Іваніцький внесене, в яким жадав, аби нововибраний виділ партії розібрав і в відповідній резолюції розяснив такі важні kwestії для нашого сучасного публичного життя: 1. як задивляється поступова партія на тактику нашої політики, 2. які мають бути відносини наших послів до союму і до державної ради зглядом поступової партії, 3. які права і обовязки мають зглядом сеї партії її члени, 4. як відноситься поступова партія до українського учительства на Буковині, 5. як відноситься поступова партія до інших українських партій в краю і 6. як задумують уложити свої відносини зглядом Галичан українська поступова партія і її послі?

На другім засіданню вик. виділу поступової партії, дня 14. с. м., виділ перевів під проводом голови партії, п. Ник. Василька, докладну дискусію над всіма точками того внесення а вислід з сеї дискусії зібрав тоді виділ в резолюцію, на яку щодо змісту і щодо її форми всі члени виділу однодушно згодились. Сю — особливо для сучасної нашої хвилі так важну резолюцію постановив вик. виділ поступової партії подати до загальної відомості всіх Русинів-Українців на Буковині, маючи певність, що в тій резолюції немало, що повинно би цікавити всю нашу суспільність а що зреалізоване могла би причинитись в великій мірі до скріплення загального добра українського народу в нашім краю.

Ся резолюція представляється ось як:

1. Кожний член поступової партії має обовязок всіма силами причинити ся до здійснення програми партії в своїм обсягу діланя. Тактика (спосіб), як здійснити програму партії, має бути успішна. Послам в законодатних тілах полишає ся проте вільну руку що до тактики. І всі члени партії у власнім обсягу діланя (у внутрішній народній політиці) мають також вільну руку в виборі тактики. Однак провідною ціллю всім мусить бути гуртувати і єднати увесь нарід в свідомий національний організм до спільної праці, аби як найвище піднести духові, моральні і культурні а так само і матеріальні (економічні) сили народу і аби тям чином визволити його з під політичної і економічної залежності.

2. Маючи сю провідну ціль перед очима, не бачимо ніякої причини, щоб руский нарід на Буковині ділив ся на

партії, тим більше, що між всіма українськими партіями на Буковині що до програми не находимо ніякої різниці. Ідеалом нашим є проте одна, спільною програмою з'єднана громада, яка в повнім порозумінню дбає про долю народу. Осуджуємо отже особисті і взагалі нерічеві напасти і всякий негативний і непродуктивний заклот в нашій суспільности, які відводять нас від здорової, позитивної народної праці. При реальній праці найдуть всі місце і ся праця має бути мирлом значіння кожної одиниці в суспільности. Для того захвалюємо особливо інтелігенції серед укр. суспільности а між інтелігенцією головню нашому учительству, до якого як покликаних просвітителів народу відносимо ся завсіді щиро і прихильно, гуртувати ся около нас і в товаристві „Руска Рада“, аби в цілім краю спільними силами розвинути успішну роботу у вказанім напрямі. Особливу ж увагу звертаємо всіх на політичну громаду і всякі наші організації (читалні, Січи, каси і інші спілки) по громадах. Ми мусимо о се подбати, щоб управа громадська, як підстава публичної і народної господарки, находила ся в руках осіб щировідданих народній справі, бо щирі роботу в громаді і в найнижших народних організаціях уважаємо запорукою всіх наших успіхів і красної долі українського народу на Буковині.

3. В справах загальноукраїнських бажаємо щирого порозуміння, згідного поступованя і взаємної помочи і підпори всіх синів України, аби таким чином вжити почуте єдності і спільности всего українського народу і здобути йому належну честь і повні права в краю і державі.

*

Вважаючи сю резолюцію важною вказівкою для реальної і послідовної праці всіх буковинських Українців і то вже в найближшій будучині, — вже небагом розберемо і освітлимо її зміст і її значіння в особних статях.

Політичний перегляд.

Барон Бінерт про політичну ситуацію.

Палата панів залагодила вчора кілька законопроектів, м. и. також закон про призначення парламентарної комісії соціального забезпечення перманентного. При сій нагоді президент міністрів барон Бінерт обговорив докладно деякі внутрішньополітичні питання і зазначив, що проти теперішньої системи веде ся завзята борба. При осуджуванню сеї системи приходять в рахунок самопозитно, пе-

редовсім правительством і засади, якими оно руководить ся а які полягають в тім, що правительством змагає рішучо до того, щоби зберегти державній адміністрації самостійність і річевість, і не допускати до того, щоби національні партії впливали на адміністрацію і відтягали її від об'єктивного і річевого трактованя своїх агенд, таким впливом на адміністрацію приносять національні партії велику шкоду інтересам загалу (признання). Що до обняти влади мужами довіря парламентарних більшостей, то се було-би дуже бажаним, однак необхідною премією для сего є те, що для корисного спільного поступованя таких нових парламентарних заступників правительству мусить бути певна річева підстава, на яку повинні згодити ся всі інтересовані в парламенті більшості. Міродатні і впливаючі з ситуації засади правительства не можуть на жаден спосіб бути причиною ворожнечі до правительства.

Що до борби проти поодиноких членів кабінету заявив міністер-президент, що аві йому ані його товаришам не ходить о то, щоби остатись в уряді.

„Мої товариші не були-би певно перепорою в розясненню теперішніх відносин, як-би були переконані, що їм треба лише уступити а справа вже сама поліпшиться; в таким разі і я також не стояв-би тут сьогодні перед Вами. Але держава і парламент переходять тепер крізу, яка не полягає на усуненню певних осіб із керма державної, але в наслідок давних історичних процесів. — Кожний слідуючий кабінет буде змагає до того, щоби погодити з собою партії, що себе так завзято поборюють нині. Вже само стало послідовне ведення адміністрації терпить багато через то, що в поодиноких реформах приходять так часто до змін в особах“. — Президент міністрів підносить головню два закиди, зроблені правительству в посліднім часі, 1) що оно веде антиславянську політику і в адміністрації, даючи тут першенство німецькому елементу, головню при урядах руху в Чехах і Моравії; — 2) що оно робить кривду чеському народови німецькими изиковими законами.

Що до закиду про упослідженя славянських державних урядників заявив барон Бінерт, що він не знає жадних окремих національних урядничих категорій, а лише цісарсько-королівських австрійських урядників державних, яких діяльність в уряді має бути така, на яку они присягали, вступаючи в службу. (В Галичині хіба ні Ред. Бун.) Що до їх іменованя або показаня на інші становиска для правительства є міродатним лиш те, чи они вказують урядничі здібности і виконують точно свою службу.

Президент міністрів вказав при тім на трудности в згідних відносинах обох націй Чехів і Моравії, викликані економічними, соціальними та національними заклотами як також чим раз більше меншаючим знанєм обох краєвих мов, і заявив, що нема радії робити закиду правительству ізза сих історичних обставин.

Так само і другий закид лишений всякої підстави. Бо правительственні предложеня, що їх можна прецінь змінити, мають лише творити підставу для переговорів і нормують рівність для обох партій. В тих предложеннях находить ся також законне призначення чеської мови внутрішньою урядовою мовою, в наслідок чого здійснює ся давне бажане чеського народу. В сім предложенню не можна ніяким чином дбачати ворожого становища правительства до чеського народу.

Крім закиду, що правительством відноситься ворожо до всіх Славян, обвинувачувано правитель-

ство о неприхильності до парламентаризму і о систематичне його змагане, вимірене на виключене парламенту від залагоджування найважливіших державних справ. Коли-би се дійсно так було, то правительство могло-би із великим задоволенням приглядати ся, як поодинокі партії самі ослаблють повагу парламенту. Навпаки правительство, не зважаючи на подібні закиди, заходять ся знов околото того, щоби за помічю деяких більших парламентарних партій усунути всякі перепони, що унеможливають корисну працю палати послів. Правительство робило заходи околото урухомлення парламенту, маючи надію, що парламент залишить свою карколомну політику і поверне до сповнення своїх великих задач. Сей зворот однак полягає в тім, щоби дотичні партії відступили від обструкції. Они мусять перестати уживати спинення конституйного життя як средства в політичній боротьбі і се повинні они зробити на річ палати народних заступників, на існуваню якої всіх зарівно залежить. Однак реалізація із ведення обструкції лише тоді можлива, коли всі національні партії окажуть трохи податливості в своїх домаганнях, підуть на компроміс і его додержать. Правительство уважало би великим нещастем для держави, коли би вибрані народом заступники рішили ся замість на успішну роботу, на продовжене національних спорів і через те власне на підкопане поваги народного парламенту і тим самим спричинили би они, що нарід не відчував би потреби мати своїх послів. (Дові і живі описки.)

Переговори в парламенті.

Тому що „Славянська Єднота“ заняла вижидаче становище із своєї сторони не подала ще жадної пропозиції, яка творилаби річеву підставу до дальших переговорів із Німцями, — президія польского кола рішала ся сама виготовити такі пропозиції. В сих пропозиціях иде, як доносить, головню о те, щоби Чехи перепустили при обрадах парламенту бюджетову провізорію, за що одержать деякі концесії для своєї нац. культури. Залишенням або бодай перерванем обструкції osiąгнули-би они свою властиву ціль зв. реконструкцію кабінету, що однак мало би виглядати як вплив їхнього звороту, а не як ціна за занехане обструкції.

Подібну пропозицію поставив провідник християнсько-соціальної партії др. Люгер, іменно, щоби Чехи залишили обструкцію підчас нарад над бюджетовою провізорією а при голосуванню над сим предложенем може „Слав. Єднота“ показати правительству свою силу. Сю пропозицію „Слав. Єднота“ відкинула, Єднота була би пристала на се під тим умовом, коли польске коло зобов'язало би ся заабсентувати ся при другім читанню бюджетової провізорії. Таким чином „Слав. Єднота“ хотіла перегосувати німецько-романський блок, але Поляки не думають на се пристати.

Відповідь, яку має дати сьогодні „Слав. Єднота“ польскому колові на его пропозиції, вяснить цілу справу. — Чим довше протягаєть ся недостача порозуміння між Чехами і Німцями, тим ближше наближаєть ся до нас § 14.

„Діло“ про політичну ситуацію в Австрії.

Дня 14. с. м. на засіданню виділу поступової партії подав пос. Н. Василько свої погляди про теперішню політ. ситуацію в Австрії. Его промову подали ми в „Буковині“ а повторили її важливіші німецькі часописи віденьські і праскі. В тій промові сказав між иншим п. Василько, що теперішній кабінет опираєть ся на більшості і тому лиш ся більшості, а не Чехи мають після прийнятих і обов'язуючих в парламентаризмі постанов право жадати уступлення сего кабінету. Заносить ся на се, що Поляки (хоч деякі) стануть по стороні Чехів. Коли-б Чехи мали більшості, тоді Німці так само не мали би сего права, яке без радції приписують собі тепер Чехи. Винци додав ще п. Василько, що Чехи мабуть не підуть сею парламентарною дорогою на повалення кабінету в палаті через згрупування там своєї більшості, а на инакший спосіб ані правительство ані Німці ізза всяких причин не згодять ся і тому стоїмо перед §. 14. „Діло“ толкує своїм читачам ої погляди п. Василька так, що по правді правительство боїть ся голосування в палаті, аби разом з п. Васильком не найти ся в менчості, зглядом тих, що ведуть опозицію. Сей висновок „Діла“ не надаєть ся до дискусії, бо впливає его звичайна умілість додавати і відіймати

числа голосів опозиції і неопозиції в парламенті. При тім згадує ще „Діло“, що пос. Василько як стій розтелеграфував свої погляди до віденьських і праских часописів. Так не було, а хотий би і так, тож, милий Боже, та-ж і „Ділови“ вільно розтелеграфувати свої погляди про австрійську політику. Просимо лиш спробувати!

Аудієнція Векерлього і коронна рада.

Вчера явив ся др. Векерле у цїсаря на півгодинній аудієнції і здав справозданє із переговорів в Будапешті від часу послїдньої аудієнції. В перших днях слїдуючого тижня зійдуть ся всі угорські міністри на коронну раду, якій буде проводити цїсар. Головною точкою сеї коронної ради будуть мабуть військові концесії, на підставі яких граф Андраші — як ходить чутка — мав-би перебрати президію в слїдуючій кабінеті.

Анархістичний конгрес в Софії.

„Вечерня Почта“ доносить з Софії, що тут перед кількома днями відбув ся тайний анархістичний зїзд. Учасники сего зїзду постановили перевести організацію анархістичної партії і скликати явний зїзд анархістів, щоби тим дати почин до живішої агітації в сїм дусі.

Фінляндський сойм.

Тому що фінляндський сойм не ухвалив жаданих додатків до військового етату, всі сподівають ся, що в найближшій часі наступить розв'язане сойму; російске правительство не стерпить змаганя фінляндского сойму в цілі osiąгнення формальної незалежності. Першим кроком в гнобленю пробуджуючих ся Фінців було невідлене санкції законопроектів, ухваленому фінляндским соймом, де сеї зажадав скасування того звичаю, щоби міністеріяльна рада здавала перед царем справозданя про фінляндські справи. Тепер відказали ся Фінці від плачення додатків до військового етату. Сим кроком дали они російскому правительству оруже в руки так, що оно правдоподібно буде старати ся зломати опір Фінців, а ще що більше буде заходити ся околото того, щоби позбавити Фінців й тих прав, які мають вони тепер. Чи вдасть ся Росії така хитра і лукава штука, се вже иньша річ.

3 тов. „Буковинський Боян“.

Бувшої неділі по п. відбули ся загальні збори тов. „Буковинський Боян“. Із звіту поодиноких виділів виходить, що се тов. в протягу минувшого року дуже піднесло ся ба навіть змінило ся. Завдяки невпинній праці і пожертвуванню знаного бувшого голови п. Дра. Володимира Гузара загально збільшило ся заінтересованє публіки тим товариством, а самі члени товариства справді з задоволенням і приємністю глядять на минувший рік. Розпочату реорганізацію тов. думає нововибраний виділ продовжити і то зміною статуту, що вже переводить ся, як також пильним і серйозним трактуванем средств потрібних до osiąгнення цілий товариства: „плеканє і любов сьпіву“. Щоб вийти з рам дилетантизму і дати членам трівку основу теорії сьпіву, тов. покликало славного учителя музики п. Шлігера, і тепер поодинокі пісні під его дїрігентурою приймають артистичний характер. Взагалі тов. не жалувє ні труду ні гроша, щоби відповісти поважним вимогам сьпівацкого товариства.

При таких обставинах пожаданим було би, щоби нашим товариством заінтересували ся ширші круги нашої української публіки. Тим висказуєм своє мотивованє бажанє, не натякаючи, що обов'язком кожного сьвідомого Українця-Буковинця, що любить сьпів і музику було-б належати до сего товариства. Передовсім думаєм тут про наші пані і панночки, яких багато розпоряджає чудовим голосом, а самі его не виправлюють і другим не дають его почути. Так само відносять ся та просьба до наших старших членів червоноцїк інтелігенції, котрі колись будучи членами „Бояна“ чи иньших товариств сьпівали в сильних і певних хорах, а тепер покинувши бандуру, спочивають хіба на своїх лавах. Спеціально звертаємо ся до наших панів академиків, щоб громадно вступали в члени товариства „Боян“ а то тим радше, що впис і вступ для них цілком вільний.

В програму товариства входить також плеканє штуки драмат. як і піддержуванє товариського життя товарискими сходинами, концертовими вечерами і ріжними иньшими забавами. Обязком нашої публіки є вступати в члени і ряди „Бояна“ і то не лиш тих, що вже вмють сьпівати, але і таких, що хотять навчити ся сьпівати; коли буде відповідне число, то товариство задумувє завести особні години науки сьпіву і теорії.

Берім собі примір у чужих народів, де в сьпівацких товариствах гуртують ся що найліпші сили

їхнього народу, котрих сьпів — музика єдна — і нищить роздор — хоть на хвилину і вже в суботу дня 20. с. м. о 6. год. веч. явим ся численно на пробі.

На загальних зборах нововибраний виділ уконституував ся ось як: п. Садагурський Олександр, голова; пні Стернюкова Л. місто голова; п. Григорович Стеф. секретар; пні Миколашико Леся, бібліотекарка; п. Вацик П. Евген, скарбник; п. Кушнірюк В. контролор; п. Др. Гузар Володимир, управитель музики; п. Николишин Дмитро, управитель хору; пні Ясеничка Міня, управительська штуки драм.; пні Кумановська Ірина, управительська тов. забав.; п. Герасимович Гриць, господар.

За виділ:

Олександр Садагурський,
голова.

Стефан Григорович,
секретар.

НОВИНКИ.

Чернівці, 19. листопада 1909.

Наєндар. Неділя 21. (8.) Н. 25. (24.) п. С. Михайл і Гавриїл; рам.: Н. 25. п. С., Введенє Богородиці. Схід сонця 7-22, захід 4-08. — Понеділок 22. (9.) Онисифор; рам.: Кирил М. Схід сонця 7-25, захід 4-06.

Виборча соймова реформа на Буковині. Як доносить часописи, бурмістри міст Радівці, Сучава і Серет вибирають ся під проводом посла Скєдла до Відня, аби там запротестувати у міністра-президента проти нашої соймової виб. реформи, як некорисної для Німців. — Останнє число „Gazet-i Polsk-oj“ повідомляє, що польскі послы з буковинського сойму одержали від віденьского польского кола запевненє, що ухвалена недавно в нашій соймі нова виборча соймова ординація одержить цїсарську санкцію напевно. — Такі самі вісти маємо і ми від наших послів.

Другу золоту медалью признала промисловотоговельна комісія знатоків черновецкому „Краєвому Базарови“ тим разом за его виробы з дерева і скрі та за нашивки на першій українській хліборобській виставі в Стрию.

З Дорошівцє пишуть нам, що тамошні хлібороби, які виїмїгували свого часу до Канади, прислали недавно зидтам гроші (400 корон), аби поставити за те гарний хрест в їх родинний селі. Поставленем сего хреста заявляє ся посередню тамошний сьвященник о. Василь Никитович.

„Буковина“, „Діло“, „полїтика“ і „ерганїчна праця“. Від певного часу „Діло“ досить часто застановляєть ся над розв'язкою питання, які відносини є між „полїтикою“ а „ерганїчною працею“ і чого з них має передовсім держати ся галицька Україна? Причина сеї контемпляції „Діла“ лежить в тім, що давний его редактор д. Цегельський дуже строго накинув ся в „Літ. Наук. Вістнику“ на укр. нац. дем. політиків в Галичині, за те, що вони на его думку стають покидати шлях завзятої політичної боротьби (віча, демонстрації і т. д.) а натомість „пливуть каламутними болотами по морі тьми реалізму та ерганїчної праці на втіху Поляків. Очевидно „Діло“ мусіло відповісти на такий сильний напад д. Цегельського і так ся справа прийшла на днешній порядок в „Ділі“. На нашу думку „Діло“ по нинішній день не дало ще на се питання повної а передовсім ясної відповіді. В безпосередній своїй відповіді д. Цегельському „Діло“ головню зазначило лиш, що статія д. Цегельського є чистою напастю, бо ані „Діло“ ані нац. демократичні укр. послы з Галичини, ані гал. національна дем. партія ніколи не накликали гал. Українців до такої політики, яку підсуває їм злобно д. Цегельський, а в другій відповіді на сю тему в 255. числі під наголовком „Польскі атаки на нашу ерганїчну праця“ — „Діло“ заявляє і доказує, що ся „ерганїчна праця“ гал. Українців (57 філій „Сільского Господаря“, „Молочарський Союз“, і т. д.) непокійть і лютий галицьких Поляків з першої відповіді „Діла“ виходилоби, що „Діло“ є противне реальній політиці українській в Галичині а в другій відповіді находимо вже певну оборону реальної політики, яка ґрунтуєть ся власне на „ерганїчній праці“. Аби такі дві не зовсім згідні єнунціяції свої як небудь злучити в одну цілість, „Діло“ натякнуло в однім місці сеї другої своєї статі на сю тему, що хіба лиш „Буковина“ і деякі буковинські політики висунувають з кличем: „Проч з політикою, берім ся тільки до ерганїчної праці!“ Замість розяснити справу, „Діло“ таким сполученем двох своїх попередних статій ще більше затемнило її. Передовсім мусимо сконстатувати, що не лиш гал. укр. політики але і „Буковина“ не видвигає клича: „Проч з політикою, берім ся тільки до ерганїчної праці.“ Ріжниця між нами а „Ділом“ є в тій справі лиш ся, що ми ясно і рішучо є за тим, аби на Буковині політика українська могла оперти ся на як найпевніший підстав, яку може нам дати тав. „ерганїчна праця“, бо вона є найкрасшою основою всіх успіхів політичних, передовсім коли хто хоче чи мусить вести опозиційну політику і найліпшою

мадянської школою для суспільства, школою де люди привикають до послідовної, правдивої, гуртової а не ефектної праці і відчують ся ближче до яскравого а глибокого пустомельства, а далі, що „Буковина“, знаючи добре нашу суспільність, в якій „політиків“ ніколи не буде за мало, стоячи перед двома такими клячами (з одної сторони „політика“ а з другої „орґ. праця“) ясно і рішучо заявляє, що на її думку покищо треба нам передовсім організації роботи, без якої сама „політика“ в справді грою лиш троха менших очайдухів, від тих, що шукають пригод і щастя в мово або таки в звичайних льотерійних урядках. Ясно і рішучо не хоче „Діло“ сказати сего для Галичини і ось в чім ріжниця в тій справі між ним а нами. Дві мабуть є причини, чому „Діло“ не хоче сего ясно сказати, хоч властиво могло би і повинно би се сказати без обиняків, як не з лишою, то з тої вже рації, що якраз нац. демократи в Галичині тими в українській суспільності, що хоч в більшій мірі дають про протести віча і демонстрації, всеж таки хоч в меншій мірі не забувають і про сю так немилу Полькам „орґанічну працю“. Першою причиною сего неясности „Діло“ є мабуть сьмішний респект его перед злосливою демаґогією других партій, до якої немало людей привикло в Галичині більше, ніж до безоглядної хочби і до гіркої розваги, — а другим „ганчом“ в такій неспій думці здаєть ся є в мотивах неясности „Діло“ се, що на галицьким ґрунті клячем „реальної політики“ послугує ся „Руслан“. Сей другий мотив є мабуть рішучий для „Діло“. Коли так, то ми і тоді ще неясности „Діло“ не можемо витолкувати собі. Нам здаєть ся, що коли „Діло“ було би навіть згідне в тій справі з „Русланом“, то ще між одною а другою стороною було би аж нанадто багато ріжниць і то таких ріжниць, які грозять не „Ділові“. Маємо тут на думці вічне теоретизоване гал. реалістів без реальної, практичної організації мас для реальної політики, їх клерикалізм і т. д. Сяк чи так констатуємо лиш, що „Діло“ не хоче тепер ясно, без ніякого „однак“, висказати своєї думки в тій справі. Се его справа. Нас покищо обходить в тім найбільше лиш се, що без ніяких підстав „Діло“ невпріро представляє своїм читачам наш погляд в тій справі.

Божевільний, чи рафінований обманець? „Діло“ пише: Галицькі власті мають неабі який клопіт з людиною, що з якимсь упертим маняством фальшує документи відшмавляє ся під чужі імена й титули та обманює не лише приватних людей, але навіть суди. Се є Ян Путира, син селянина зпід Кракова, що скінчив шість класів гімназійських, при помочи підроблених документів на різні імена як кн. Воронецького і Дуніна-Вонсовича, то знов Палубинського і Полотинського, займав різні становища, як потаріального кандидата, судового аскултанта і т. п., та волохив ся сьвітлами, бо не лише по Галичині, але у Відні, Граці, Боснії та Росії. Коли его здемасковано, він умів все утечи кудинде і там знову варивав під новим іменем. Перед двома тижнями арештовано его в Кракові. Сим разом звернув на себе увагу якоюсь тріпльною дитиною, яку возив з собою і остаточно хотів її примістити в Кракові у знайомих. Дитина вміла лише сказати, що „мама у Возі, а тато називаєть ся Воронецький“. Краківський суд вислав Путиру дня 10. с. м. до Львова. Путира втік і про свою утечу повідомив сам редакцію краківського „Czas-y“. Ориґінальний его лист, котрий „Czas“ оголосив в цілій основі, починаєть ся так: „Ми Януш Оліф Александер трех імен з Божої ласки Цар Царів, Король Королів, Великий князь князів, а всіх великих і малих єдиний пан і самодержець, з Великого Скітіння на Смоґожові граф Дунін-Вонсович, на Полотинці князь Полотинський, на Лубнях, князь Полубинський, зі Збаража на Ворончій князь Корибут-Збаражський-Воронецький, обох прав, сьв. теології, філософії, медицини, альхемії і всяких діяльвольско-ангельських штук, одинокий майстер і доктор — всім сим разом і кождому з окрема, кому належить про се знати. нинішнім писемом нашим, для нинішнього найласкавіше Нами виданим оповіщуємо: що дня 12. падолиста року Божого 1909, о годині 5^{1/2}, вечером, ескортвані з вазиці ц. к. суду кравового в Кракові до ц. к. суду кравового у Львові ц. к. вахмайстером жандармерії п. Гавелкою, рідцаром узброєним в карабін, нафланцований баґнетом, набитий до того 12 кулями, герцем з марсовим лицем і грізною поставою, в часі бігу поїзду між стаціями Перевореком і Ярославом з окремої переділки мимо его сторожі віком утекли, залізничним шляхом до Ярослава дістали ся, а переспавши ся смачно по трудах в готелю, котрого к. к. поліція безнастанно пильнує, на другий день, зівши смачно свідане, поїздом на Краків, Тшебнію, Шакові, в границю нашого вазалія, замодержця Росії, царя Миколи І. легальним пашпортом, виданим підчиненими Нам властями на наше вишене наведене Найвищенє імя, при помочи нашого Всемогучого Сотворителя і Пана, котрому честь і слава нехай буде вічна, щасливо виїхали“. Вінци Путира запевняє, що мимо голодованя в краківській вазниці чувєть ся здоров і хотяй переслідують его власті, має чисту совість. Про утечу Путири наспіли нині такі подробиці: З огляду на те, що Путира допустив ся своїх

обманств в окрузі висшого кравового суду у Львові, та що дитина, котра була причиною арештованя Путири, походить зі Львова, краківський карний суд ухвалив відставити арештованого до львівського карного суду Ескорту повірено жандармови Микосінському котрий відставив Путиру до Ряшева і тут віддав его в руки пугефірера жандармерії Гавелки, відкомендорозаного в Ряшеві до дальшої ескорти Путири. Гавелка зізнає, що Путира користаючи з того, що він задрімав в поїзді, вийшов на стації в Ярославі і втік. Гавелка за примітив утечу Путири, за яку жде его тепер строга кара, аж коло Радимира і пустив ся за ним в погоню, так що до Ряшева вернув ледви вчора. Краківська поліція аж по шістьох днях дізнала ся про утечу Путири і ся не достача інформацій у властей, покликаних пильнувати людей шкідливих для суспільности, являєть ся чимсь незрозумілим. А вже просто нечувана річ, що про саму утечу інформує утікач листом висланим до редакції дневника.

Сніг в Чехії. Від кількох днів панує вже в північній часті Чехії страшна снігова метелиця. В декотрих околих північної Чехії засипав сніг залізничні дороги так, що залізничний рух мусівсь застановити на якийсь час. На чешко-саксонським пограниччю здає ся, немов би тут панувала пізна зима. Мабудь за кілька днів завітає і до нас зима, яка, як пророкує дехто, має бути сего року дуже докучлива.

Розкопи в Ханаан. ведені в останних часах, вказують наглядно, чому Ізраїльтяни бояли ся — по словам книг Мойсея брати приступом ханаанські міста. Розкопані укріплення старого міста Газер вказують, що то місто було в тих часах майже не до здобути. Газер був окружений двома високими і широкими мурами, такими, що на них могли два вози виминути ся. Ті мурі стояли ще на горбі, на яким побудовано Газер. В мурах було 30 башт. А мимо того Газер попадав двічі в руки ворогів. Раз здобув его фараон а другий раз сирійський полководець Бакхид. Один і другий збурили були частину мурів і таким чином могли вийти до міста.

Доньки Феррера в обороні. В париских часописах доньки Феррера Трінідад і Паз оголосили протести проти знеславлюваня доброго імени батька. Трінідад протестує іменно проти чутки, пущеної єспанськими клерикалами, начеб Феррер допускав ся якихсь надужит на ученицях в своїх школах. Молодша донька протестує против оповідань, які кидають темні сьвітла на політичну діяльність покійного батька. Феррер був лише благородним теоретиком і не мав нічого спільного з анархістичними замахами, які ему підсувають.

Четверо дітей. Дня 15. падолиста с. р. породила в Гатні жєна Івана Маковийчука четверо дітей — 3 дівчині а 1 хлопця. Хлопець помер так того самого дня, а дівчатка живуть. Діти добре розвинені і зовсім здорові.

Газові вибухи в американських копальнях. Богато наших хліборобів вивандрує до Америки чи то до Канади, щоб там попукати лішою долі. Як дістане там наш хлібороб якусь роботу, то зничайно в якийсь копальні, де зарібок добрий, але ніколи не знає чоловік, чи вийде з такої копальні живий на сьвіт божий, чи ні. Робота в таких копальнях найбільше небезпечна. От тепер доносять телеґрафічно із Америки, що вибухли там гази в одній такій величезній копальні, при чім згинуло в одній хвилі около 250 людей. Між погибшими находить ся найбільше хліборобів з нашої австрійської держави. Ся подія привезолює нас застановити над еміґраціями наших людей до чужих країв. Можемо лише тільки сказати, що не зле є вивандрувати до чужого краю, але кождий з наших хліборобів заробиши там десять грошей повинен вертати назад до своєї вітчизни і тут розпочинати вньшу господарку. Впрочім ми мусимо так робити, аби нам тут, в нашій рідній вітчизні, було добре. Справді бідно в нас діє ся, але просьвідчаймоє, організуймоє, засновуймо різні господарські спілки і просьвітні товариства, тоді певно станемо багатшими і осягнемо те, що инші народи сею самою дорогою здобули, хоч перед тим так само були дуже убогі. Коли будемо так робити, як хлібороби иньших держав, приміром Дунці про яких ми вже багато говорили, то певно осягнемо те, що для нас конче потрібне і тоді не будемо вивандрувати до чужих країв шукати щастя.

Сучасна статистика. Число смертних присудів в Росії з кождим місяцем зростає. За час першого до 31. жовтня виключно в європейській Росії воєнно-окружні суди винесли 136 смертних присудів. Найбільше число смертних присудів за минулий місяць винесено в Катеринославі — 15. Далі йдуть: Севастополь 10, Миколаїв, Харків, Батум і Київ по 9, Катеринопдар, Варшава і Саратов по 8, Тифліс і Вороніж по 6, Кутаїс 5, Уфа, Томск і Москва по 4, Лубни, Мінськ і Єлисаветград по 3, Красноярск Витка, Новочеркаск, Петербург і Бобруйск по 2, Балашов, Сарапул і Калуга по 1. Всего за 10 місяців сего року винесено 1174 смертних присудів. Число смертних кар в минулому місяці зменшило ся до 15 проти 35 в вересні.

Разом за 10 місяців сего року на редакторів наложено 155 кар на 71,725 карб.

В справі Штайнгайльової. Афера Штайнгайльової стала в Парижі як перед тим так і тепер щоденною говіркою. Пані Штайнгайльова переживає тепер під іменем Дімон в однім кураційнім заведеню недалеко Парижа. Она має доньку, якої лиця она ще до тепер не бачила. Богобойні особи старали ся за всігди перекопати доньку Штайнгайльової, що її мати своїм поведєнем не заслужила собі на честь, аби побачила лице своєї доньки. Тому вмовляли її її богобойні люди, щоб она пішла до монастиря і таким чином посьвятилась висшим і благороднішим цілям. Дійсно так стало ся. Перед 14 днями опустила донька Штайнгайльової Париж і вступила до одного монастиря у схід-Франції. Штайнгайльова почуває ся тепер цілком опушеною, бо навіть сестри, брати і инші крєвняки після увільнення ще не відвідали її. Із журналістичних кругів майже цілої Європи доносять, що увільняючий вирок над Штайнгайльовою кидає вельми яскраве а ненайліпше сьвітло на французьке судівництво.

Розвід в Росії. Супружеский розвід прибирає в Росії значні розміри, що до сего часу було там майже рідкістю. В послідних двох числах розводів так побільшилось, що більша часть засідань синода займаєть лише рішеннями над супружескими розводами. З дня на день зголошують ся там в справі розводу в канцелярії синоду 20 до 25 партій. Найбільша часть з між сих партій належить до війскового стану. Синод визначив окрему комісію, яка має рішати лише в справах супружеского розводу.

Оповістки, іменованя і т. п.

Панів, які винні суть друкарні за калєндарі „Бесіди“ з літ 1906, 1907 і 1908, звиває ся, аби наші претенсії безпроволочно **найдалше** до кінця с. р. вирішали, бо будемо приневолєні стягнути гроші судовою дорогою, що очевидно так нам як і їм не буде приємно та потягне за собою ще й непотрібні кошта. — *Заряд друкарні „Рускої Ради“.*

Іменованє. Почтового експедиєнта Валєрїя Бачиньского в Нових Фратівцях іменовано почтмайстром другої класи.

Фонд на будову памятника Шевченка, в Київї до 1. падолиста. До фонду на збудованє пам'ятника Т. Шевченкови прибуло в протязі місяця жовтня 4723 карб. 21 коп. Всего було в Шевченковому фонді до 1. падолиста при київській городській управі разом з попередніми 18004 руб. 85 коп. Задля збільшеня фонду на памятник видасть незабаром видавництво „Час“ в 30.000 прим. накладу біоґрафїю поета, зладжену в двох мовах. Біоґрафїя ся піде в продажі по 3 коп.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Субота, 20. падолиста: (по полудні, знизжена ціна) „Wilhelm Tell“, траґедия в 5-ох відслонах Шілера; (вечером) „Ein Maskenball“, опера в 3-ох відслонах Вердого. — Неділя, 21. падолиста: (по полудні, половна ціна) „Die Karlsbader Sprudelfee“, оперета в 3-ох відслонах Райнгарда; (вечером) „Ein Maskenball“.

Телеґрами „Буковини“.

Чернівці, 19. падолиста 1909.

Helsingfors, 19. падолиста. (Кб.) Соїм розвязано. Нові вибори виписано на 11. лютого 1910 а скликанє нового соїму назначено на 1. марта 1910.

Віндзор, 19. падолиста. (Кб.) Кореспондент бюра „Reuter-a“ доносить із свого інтервю із портуґальским міністром заґраничних справ, який вказав на важність відвідін короля Мануєля і на дуже корисні наслідки із сих відвідін для обопільних відносин між Портуґалією а Англією.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опроєнтовує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 6%^{1/2}, виписовє 2 К. — Родимці! Хай кляч „свій до свого“ відібає ся голосом відомомом по цілій Буковині і най кождий, що почував себе щирим патріотом-Українцем складає своєї ошадности в „Рускій Касі“.

Прїєднуйте нам нових членів. Дирекція.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київї просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська. ч. 33.

(16—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові, **==**
== гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16'50
На стайці в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Найперше і найбільше буковинське естаблісєма в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,
уніа мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портіер, рукавичок Glacé і корунок.

Специяльність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **ул. Русна ч. 15.** Філія: **ул. Кручена ч. 1а**
теперішня ул. Дра Райса.
Мірні ціни. Виконанє без закиду.

169 (—) Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР
У ЛЬВОВІ

Конт. шад-
ницї почтової
25.261

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечєня будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услїями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпечєня, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицка Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові. Інформациї до обезпечєнь уділяють агенції „Дністра“.

Зголошена письмєнних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458.564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Уголь камінний і знаряди господарські.

Мимо підвисєня ціни угля на осїнь

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМІШЛИ
продає єще в тім місяци уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 К, а краєвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кгр., іосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безпроволочно замовляти уголь в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Січкарні, молотільні, керати, краєчі, плуги, колїсницї, борони і прочі знаряди господарські продає по найприступїйших цінах

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМІШЛИ.

(142—л. 1)

За готівку значний опуст.

ДИРЕКЦИЯ.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині
„Селянська Каса“

стоваришєне зарєєстрованє з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе осїбний

Відділ на вадії і кавцїї

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посїлости земельної в пупїлярних цінних паперах під дуже догїдними условиями. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улиця Паньска ч. 33,
завєла в себе так звані

домові щаджикі скринжки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишаєть ся в касї а скринку саму віддаєть ся П. П. Клїєнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якїй будь висотї.

В ошадности наше богацтво!

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для місцян і воляків виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 10 місця дрібним друком (petit). При кількохразових або при річних замовленнях значний огул.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламация неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей як анонск марками поштовими не приймає ся.

Замітки про резолюції поступової партії.**I.**

□ Починає ся подана нами вчера резолюція укр. поступової партії знаменитими словами: „кождий член поступової партії має обов'язок всіма силами причинити ся до здійснення програми партії в своїм обсягу діланя“.

Як небудь така думка видасть ся відразу чимсь, що розумієть ся вже само собою, то все ж таки поставлено у нас сі слова на чоло сеї резолюції певно не без рації.

Можна і треба щиро жалувати, що так воно є, однак треба признати, що загал нашої суспільности за мало звертає увагу на програму своїх політичних партій а більше числить ся з людьми, що стоять на стороні певних політичних програм. Очевидно люди як такі мають і в тім разі величезне значінє: вони характером своїм дають найкращу запоруку, як розуміють вони працю, що має вести нас до здійснення даної програми, вони дають запоруку, чи власне лежить їм на серці сама діяльність і її програма, чи на відворот програма має тут бути лише пустим блахманом а властиво їх цілю є через заколот дійти до влади і значіння, одним словом люди як такі дають запоруку, чи в певній політичній організації йде о річ саму, чи о заспокоєне хоробливих, людських амбіцій без річевої, звичайно гарно уложеної в програмі праці. Сей мотив є впрочім цілком зрозумілий і виправдує, чому так багато між нами таку велику увагу звертають на особи, яких імена підписані під сею чи иншою програмою. — Неадекватна дійсність, що у нас є різні партії з такою самою програмою а з різними лиш провідниками і назвами партій, лиш побільшує число тих причин, ізза яких широкий наш загал став менче числити ся з програмами партій і вважає їх менче важними, ніж людей, що стоять на чолі партій — і то тим більше, що і самі ті партії рідше стають перед сим ширшим загалом з програмовою роботою а частійше з боротьбою проти людей, представників иньших партій. Однак годі заперечити, що в великій мірі такі власне відносини є впливом слабой політичної просвіти і свідомости серед нашого загалу і що в тім напрямі стелить ся перед нами довгий шлях великої роботи. Названі в горі наші лихі відносини в тім згляді лиш в той спосіб будемо могли унеможливити, коли замість особистих справ будемо передовсім дбати в нашій публичній діяльності про річеву роботу в ім'я партійної програми. Так розуміючи сю справу, „Буковина“ вже від довшого часу не входить в ніякі особисті полеміки, хоч инші, протинні нам часописи безоглядно і на нашу думку навіть несовісно над'уживають сеї методи „праці“. Щира праця, правдива робота єднає всіх людей, вона лиш може висвободити нас з відвічного особистого заколоту, вона лиш може бути тим битим

гостинцем, що заведе нас до красшої будучини. І тому не без рації починаєть ся резолюція поступової партії словами: „кождий член поступової партії має обов'язок всіма силами причинити ся до здійснення програми партії“. Не боротьба з всякими особами і вімя осіб, але робота вімя програми партії — ось наша ціль і наш обов'язок.

Аби так працювати і причинити ся до здійснення нашої програми, треба передовсім знати сю програму.

Отже що входить в програму нашої поступової партії?

В першій уступі зложеного дня 9. марта 1908. р. а затвердженого загальними зборами партії дня 10. жовтня 1909 р. начерку програми поступової партії читаємо:

Українська поступова партія на Буковині ставить собі слідуєчу програму:

I В справах національних: будемо підтримувати і скріпляти національну силу, єдність і самостійність українського народу взагалі, а членів партії з'особна.

При теперішнім державнім устрою ми віддані всею душею рідному краю Буковині і будемо працювати перед усім і завжди для українського народу на Буковині.

Ми будемо змагати до національної автономії і спільности Українців в державі.

II В справах державно-політичних стоїмо за поступом і домагаєм ся розвитку устрою державного в тім напрямі; особливо будемо домагати ся найширших громадянських вольностей: особистої і домашної, слова і печати, зборів і виборів, віри і совісти.

III В справах суспільно-економічних будемо змагати до того, аби кождий чоловік міг користувати ся плодами своєї праці, і щоби таким чином занував добробіт між українським народом.

IV. В справах культурних: будемо змагати до піднесення нашого народу на ступінь сучасної культури.

Подрібні жадаєм.

I. В справах національних будемо домагати ся:

а) щоби кождий Українець міг у своїй мові 1. побирати науки в школах, 2. доходити свого права у всіх урядах; і 3. слухати слова Вожого в церкві; 4. будемо старати ся, аби усіма публичними інституціями, призначеними для нашого народу, завідували наші люди. Таке саме признаємо б. і иньшим націям, проживаючим на одній з нами землі.

б) будемо заводити і піддержувати заклади, товариства і підприємства з характером національним і поступовим;

в) особливо будемо освідомляти нарід з усіма національними справами, з єго історичною буватиною і теперішністю, будемо скріпляти почуття національне у всіх верствах, аби тим чином з'єднати увесь нарід під один національний прапор.

II. В справах державно-політичних домагаєм ся:

а) заведення загального, рівного і тайного голосованя і знесеня курій при виборах до громадських рад, до буковинського крайового сойму і до иньших репрезентаційних корпорацій;

б) викорінення всякого насильства і безправства;

в) аби всі публичні урядники були особисто одвічальні також перед поодинокими горожанами за всяке порушенє їх прав, чи то приватних чи то публичних, а аби кождому горожанини була дана можливість в як найкоротшій дорозі доходити повернення шкоди і покараня такого урядника (так як се досі установлено лишень дотично судових урядників).

III В справах економічних:

а) будемо всіма силами ширити амисл спілковости і змагати до добровільної організації в спілкі виробні, кредитні і споживні.

б) бажаємо придбати землі для селян, обездоженя селян за державною помічю, піднесеня культури землі, та і хліборобского промислу взагалі;

в) змагаємо до заведення одного загального, прогресивного, подохідного податку і знесеня поодиноких родів посередних і безпосередних податків, відтак домагаєм ся:

1) публичної охорони против визиску праці (установлення найнижшої зарібної плати, зниження стопи процентової, забезпеченя найменшої невіджимости вільної від екзекуції в той спосіб, щоби скількість доконче потрібна до удержання родини була зовсім вільна від екзекуції);

2) заведення безплатних інформаційних бюр для попиту і подачі праці;

3) безплатних курсів для аналіфбетів і агрономії, вандрівних учителів, зложеня господарських і промислових шкіл;

4) скороченя часу військової служби і зменшеня видатків на військо;

5) нагороди підчас військової служби військовим резервістам і їх родинам;

6) обезпеченя на старість і випадок наліцтва.

IV. В справах культурних домагаємо ся.

1) народних, середних і висших шкіл з українською викладовою мовою;

2) безплатної науки у всіх школах;

3) будемо всіма силами дбати про загальну освіту народу, оперту на добутках науки через читальні, публичні виклади, людський університет, бібліотеки і т. п., про народну штуку і взагалі про духовий розвиток усіх верств суспільности.

Ось і програма партії, яку ми мусимо сповнити і до якої здійснення мусить причинити ся кождий член партії. Неодна точка сеї програми вже здійснена або здійснюєть ся при помочи наших людей. Се знак, що о програму партії ми все пам'ятали. Наразі бажаємо лиш, аби ще менше звертати уваги на особисті амбіції свої і чужі, які лиш відводять людей від правдивої а так потрібної нам праці, а натомість, аби ще сильнійше, ще красше, із ще більшим запалом взяти ся до сеї програмової праці в ім'я загального добра буковинської Руси а в дальшій консекуенції для загального добра всеї України.

Сказано в резолюції: „кождий член пост. партії має обов'язок всіма силами причинити ся до здійснення програми партії в своїм обсягу діланя.“ Сі останні слова також дуже важні. Здаєть ся, іменно, деяким нашим людям, що лиш той є патриотом і той щось варт в нашій громаді, хто веде „велику політику“, себто ходить з віча на віче, перепроваджує всякі вибори і т. д. Дуже часто буває, що такий патриот занедбує через се свої обов'язки зглядом народу в иньім напрямі, — іменно в обсягу властивого свого діланя. Розберім сю справу конкретно: 6) наприклад гімназійний професор. Їму поручено певну частину вихованя і виобразованя нашої молодіжи. Молодіж — се будучність народу. Як сей пан професор не виховає її на свідомих, ідейних молодців, як не розбудить в них почуття обов'язку і любови зглядом всякої розумної праці (отже і праці для свого народу), як сей професор не скріпить в порученій собі молодіжи чеснот публичного житя, не зв'яже її з історичною традицією нашого народу і її будучим високим історичним призначенєм, як не викличе в них любови і охоти до знаня нашої гарної, рідної мови, а за те буде лиш широко і очевидно знову глузо та пусто „політи-

кувати" (хто зле сповняє один свій обов'язок, той звичайно не сповняє добре інших обов'язків), — то очевидно вийде з того лиш велика шкода і кривда для нашої народної справи. Так представляється ота справа все, коли хтось забуває о своїм обсягу діланя, коли патріотом вважає ся лиш того, хто є послом, або візовиком, або виборчим генієм. Звільна мусимо привикати власне в інтересі загальної народної справи до інших відносин. Патріотом є той, хто працює для народу передовсім в своїм обсягу діланя. Через те нам очевидно ані не в думці спинити людей, аби вони ніколи не виходили поза обов'язки свого фахового чи урядового заняття. О се нам лиш іде тут, аби кожний числив ся передовсім з своїм тереном для громадянської праці, аби кожний передовсім використав для загального добра свою позицію в суспільнім устрою і аби з другої сторони ся власне конечно, щира а нефектовна праця таких робітників давала їм повне право на честь і поважане, яке належить ся найщирішим патріотам.

Політичний перегляд.

Акція др. Гломбінського і соціальні демократи.

На вчорашній нараді др. Гломбінського із президією соціально-демократичного клубу вказав презес польського кола на перепони, що утрудняють его акцію. По довшій дебаті постановлено, щоби др. Гломбінський покищо не покидав переговорів з поодинокими партіями. Хотий би акція презеса польського кола і не принесла бажаних успіхів, то президія союзу соціально-демократичних послів вважає за потрібне, щоби парламент мимо того зійшов ся на наради. По розгляненню політичного положення дебата над бюджетовою провізорою, адається, відповідала би більше всім потребам опозиційних партій, також „Слав. Єдноти“, ніж наради над їх наглими внесками; тому зрезігнувати із нарад над сими внесками річ для опозиції, зглядно обструкції дуже можлива і вся відвічальність впала би тоді на німецькі партії, як би сі стали тоді обструкційним партіям на заваді.

„Слав. Єднота“ про пропозиції польського кола.

„Slavische Korrespondenz“ доносить, що парламентарна комісія „Славянської Єдноти“ відбула вчора два засідання, на яких прийшли під обраду ухвали німецьких партій, предложені президією польського клубу. Дебата над сею справою не покінчила ся. На засіданню, що відбуде ся у вівторок, розпочне ся знова дискусія на сей темат. Підчас нарад висказано бажанє, аби парламент розпочав назад свої обради. Сей вислів деяких членів парламентарної комісії „Славянської Єдноти“ дуже знаменний, бо надав сподіванкам, що палата послів розпочне свою роботу вже в слідуючій тижни, більше конкретну форму. Не знати ще покищо, як задумує „Слав. Єднота“ поставити ся до дальшої праці парламенту, чи она числить з певністю на підмогу польських людювців, чи думає спустити із свого войовничого тону і пустити ся на компроміси. Остаточна відповідь на сі питання западе правдоподібно на засіданню у слідуючий вівторок. Коли би „Слав. Єднота“ переступила бюджетову провізорию, тоді може найшов би ся якийсь спосіб увільнити австрійське парламентарне жите від пут, що вже від кількох місяців тяжать на ній.

Загальні уваги про політичну ситуацію в Австрії.

Ситуація без зміни недобра. Жадна сторона не хоче безглядно дати почину до згоди. „Славянська Єднота“ не хоче допустити до ухвалення бюджетової провізориї, заки не одержить трієх гваранцій реконструкції кабінету, а Німці не хочуть згодити ся на реконструкцію кабінету, заки Унія не дасть певних гваранцій, що в разі частинної реконструкції кабінету відступить від обструкції.

Відвідини — північних Славян в Сараєві.

Часописи подали вістку, що славянські міські радні Праги, Любляни і Львова звернули ся

до босанського правительства із запитом, чи не могли-би они відвідати Босну? На се мало босанське правительство відповісти, що такі відвідини в теперішній хвилі із політичних причин неможливі. З урядового боку доносять нам, що ся ціла вістка не помагає на правді і що до босанського правительства не ставлено взагалі такого запиту, акби хто-був звернув ся з такою справою до згаданого правительства, то був-би певно не одержав такої відповіді.

Український клуб галицьких послів.

Парламентарна комісія українського галицького клубу відбула в середу і четвер сего тижня разом з членами клубу пробуваючими у Відні, під проводом заступника голови п. дра Костя Левицького, засіданє, на котрім обговорено основно теперішнє парламентарне положенє. Підчас дебатів стверджено згідно, що піддержуване теперішньої правительствої системи є однозначне з національним поневоленем більшости народів держави та що тому неможливе є розв'язанє теперішньої кризи, як довго пануюча система не буде змінена. Зокрема, піднесено жалоби, що правительство не зробило нічого задля розв'язки руского питання в Галичині, а навіть не підприємало в тім напрямі жадних заходів, так що Русини, віддані безглядно польському верховодству в краю, мусили в конечній обороні хопити ся також в соїм галицьким средства обструкції. Відповідно до всего того порішено, якої тактики має держати ся клуб супроти правительства і партій більшости в парламенті, на случай, як би відновлено акцію парламенту.

Юшт президентом партії незалежних.

Вчора відбуло ся засіданє групи Юшта, де дотеперішній президент Мешко зложив свій мандат в президії ізза того, що не домагав ся здоров'я. Задля сего переведено новий вибір на президента партії і вибрано Юшта президентом а Мешко заступником президента партії незалежних. Окрім того прийнято на вчорашній конференції внесок, в яким жадає ся заведення загального виборчого права до парламенту.

Женитьба португальського короля із англійською принцесою.

Бюро „Reuter-a“ доносить, що вістка про женитьбу португальського короля Мануеля із одною з англійських принцес неправдива.

Англійське правительство про кретську справу.

Ходить чутка, що партія одержала від англійського правительства повідомленє, що можливо як найдовше відрочуване остаточного залагодженя кретської справи може привести Туреччині багато користий. Тому партія старає ся не допустити в парламенті турецьким до дебатів на тему кретського питання.

З французького парламенту.

У французьким парламенті розпочато дебат у над бюджетом. Президент міністрів і міністер скарбів висказали ся проти внеска, який жадає відкинення нових податків en bloc, почім внескодавці відступають від свого внеска. Палата постановила великою більшостию голосів розпочати спеціальну дебат у над податковими предложениями. В понеділок відбуде ся дебата з нагоди інтерпеляції про мароканську борбу.

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. листопада 1909.

Календар. Понеділок 22. (9) Онисифор; рим.: Кирилій М. Схід сонця 7:25, захід 4:06 — Вівторок 23. (10.) Ерест, Олімпій; рим.: Климента І. п. М. Схід сонця 7:27, захід 4:05.

З богословського факультету. В четвер, дня 18. листопада зложив на тутешнім богословським факультеті Омелян Гнідий другий державний іспит з добрим успіхом.

Міністер торговлі др. Вайскірхнер загостить до Чернівців, як доносять часописи, дня 6. грудня с. р. О 10. годині перед полуднем того дня відбуде ся торжественне отворенє торговельної і промислової палати. Президент тутешньої торговельної палати Лянґенган дасть в честь гостя обід, а вечером відбуде ся у кр. президента др. Бляйлебена діне, в яким возмуть участь всі визначніші представники державних і автономічних властей. Дня 7. грудня буде др. Вайскірхнер уділяти в пра-

вительствої палаті аудієнції, а опісля огляне він почту і инші торговельні заведеня в Чернівцях. Працальне діне дасть кр. маршалок бар. Василько. Вечером сего дня відіде др. Вайскірхнер до Відня.

З Жадови доносять нам, що там дня 4. с. м. скінчили ся вибори до громадської ради. До III-ої класи вибрано: Іван рипар де Гоан, вл. посілости, Альбін Носівич, надуч., Кароль Лавферсвайлер, надуч., Ілія Яровий, господар, Олекса Гулей, господар, Ілія Паланюк, господар, Константин де Балешескул, дідич, Ілія Ткачук Нікіфорів, господар, сих послідних двох вибрано при тіснійших виборах — До II класи вибрано: Тодер Рогатинювич, ремісник, Василь Матейчук, госп., Николай Попадюк, госп., Ілія Навчук, госп., Николай Войчук, госп., Ілія Шевчук, госп., Дмитро Ісак, госп., Олекса Гуцулак, господар. — До I. класи вибрано: Александр Вітан, господар більшої посілости, Георгій Стасюк, госп., Кароль Гінґер, госп., Якоб Петер Шот, госп., Танасій Гараміта, госп., Іван Василинюк, госп., Лейба Голденберг, купець, Лейба Енгель, купець, послідного вибрано при тіснійших виборах. При виборах бурмістра зівстав односторонно вибраним Іван рип. де Гоан. Тут треба спізнати, що наша українсько-руська партія перемогла, а партія пана Балешескула упала. — (а)

До нашої інтелігенції на Буковині. З нагоди конскрипції, що відбуде ся в р. 1910, появить ся нове виданє офіційального спису громад (Gemeinde-Lexikon), над чим в бук. краєвм правительстві власне працюють. В сім списі поміщені і рускі назви усіх буковинських громад і головних їхніх частин (присілків, дільниць, Orts-Riede). Сі рускі назви нераз дуже перекручені на чужий лад. Щоби їх справити, як слід, просимо всю нашу інтелігенцію в руских і неруских громадах Буковини, щоби списала як найдокладніше імена громад (сіл) і їхніх частин (дільниць) так, як їх руский нарід називав. Просимо списати також імена і сусідних хочби й неруских сіл і присілків так, як їх руский нарід називав; бо пр. „Kalafindestie“ називають наші Шербівські люди „Калафіндинці“ а не „Калафіндешти“ і т. д. Сі списи хочби тільки на кореспондентках просимо прислати на адресу п. інсп. Поповича як найскорше, бо робота мусить бути готова до двох неділей. Надіємо ся скорої помочи нашої інтелігенції в сій важкій національній справі зі всіх а всіх сіл Буковини, бо і назви руских сіл а особливо їхніх дільниць не списані так, як їх сам нарід називав, а о се головнє розходить ся. Тому най ніхто не думає, що его інформація буде злишна.

З кацапської баюрни на Буковині. Роздор між кацапскими ватажками в Галичині переносить ся і на Буковину. Останнє число „Цареславної Руси“ Ваґатірца нарікає у вступній статі тоненьким голосом на се, що деякі тзв. кацапи буковинські не хочуть стати в зашиті „чистої рускої (russisch) идеи“ а в редакційній переписці каже „Цареславна“ якомусь своїому „Антирутену“ ось що: „Относительно Ваших опасений, на счет опасности „грознейшей нашим русским институтам со стороны рутенской компании“, мы можем Вас уверить, что... если они не раскаются в своих прегрешениях, справится с ними наш народ так-же, как справился галицко-русский со своими рутенцами. Впрочем, если Вы думаете, что „разоблачением скверных делшек господина вы избавите русское общество от этого вредного боляна на русском организм“, тогда напишите... коротенькую статейку и назовите Ваше имя а там уже увидим.“ Знали ми і перед тим вже, що на всі наші „русски“ хочуть йти слідом Мончаловских, Дудикевичів, Добрянских і тих, що возять ся з Божиньским, однак добре се почути від „Цареславної“. Впрочім нам все одно, хто між кацапами верховодить. Коли-б ми чого бажали собі в тім напрямі, то хіба лиш сего, щоби ступайки Божиньського надавали тону в кацапській баюрді.

В справі Штайнгайльової. Пані Штайнгайльова одержала через свого адвоката від багатого промисловця Бордреля річну ренту в сумі 16.000 франків Бордрель призначив сею грошеву суму для пані Штайнгайльової на її одержанє. Она задумує, як доносить часописи, виїхати за границю, щоб таким чинном усеунути лиху опінію про себе. Одна англійський журналіст хоче обжалувати Штайнгайльову о відшкодованє 20.000 франків, бо она мала его підчас переслухання тяжко образити. Не виключено є, що пані Штайнгайльова щераз може явитись перед лавою присяжних, бо в неї ганебних справ не мало.

Оповідстки, іменованя і т. п.

Панів, які винні суть друкарні за календарі „Бесіди“ з літ 1906, 1907 і 1908, визнає ся, аби наші претенсії безпробовно найдальше до кінця с. р. вирівнали, бо будемо приневолені стягнути гроші судовою дорогою, що очевидно так нам як і їм не буде приємно та потягне за собою ще й непотрібні кошта. — Зарад друкарні „Рускої Ради“.

Звичайні загальні збори філії „Рускої Бесіди“ в Чернівцях відбудуть ся в неділю, д. 5. грудня в „Народнім Домі“ о 11. годині рано. Порядок за-

гальних зборів: 1) прочитане протоколу з послід-них загальних зборів, 2) справоздане виділу, 3) вибір нового виділу, 4) вільні внесення, 5) вильосоване книжок для читалень. Просить ся місцевих і замісцевих членів явити ся численно. — *Виділа.*

Іменоване. Міністер торгівлі заіменував пошто-вого секретаря Л. Горачека поштовим радником.

До Читалень черновецького повіту! Звертаємо увагу всіх читалень, які дотепер не заплатили вкладки за рік 1909 (4 К), до „Рускої Бесіди“, щоб вислали залеглу вкладку найдалше до 1. грудня. На загальних зборах філії д. 5. грудня будуть вильосовувати ся три збірки книжочок, заукуплені з фонду п. надворного совітника Михальського для читалень „Рускої Бесіди“. Читалень, які не впла-тили вкладок, при тім вильосовуваню не буде углядювати ся. Тому спішіть з висланем вкладки! Гроші треба слати на адресу: Руска Бесіда в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. — Від Ви-ділу філії „Рускої Бесіди“ в Чернівцях.

На православну „Захоронку“ жертвували в па-долисті слідуючі добродії: Его Експ. Митрополит Др. Репта 10 К; Вп. віцемаршалок др. Стефан Смал-Стоцький 10 К; о. Катеринюк з Кідманя 8 кор.; радник консисторії о. Олександр Манастир-ський 6 К; посол Бротеї Пігуляк 3 К; посол Ни-колай Сивул 3 К; пані Ольга Міска 3 К; радник консисторії о. Мелетій Галін 2 К, надпоборця Николай Влад де Вердиш 2 К; пані інспекторова Евфровина Купчанко 2 К; пані Єлисавета Лупул з Неполоківців 2 К; Гарас Марія 1 К; Могиль-ницка Ольга 1 К; Марія Левицка з Мамаївців 1 К; Биндак Фефронія 1 К; Михалина Івасюк 1 К; Ольга Велничук з Шипота 1 К і Вікторія Попович 1 К Ласкавим дателям щире спасибі! *Вікторія Попович* — скарбничка.

Вінчане окінченого богослова Омеляна Гні-дого із п-ю Сидонією Ілюківною відбуде ся завтра о 6. годині вечером в парохіяльній церкві в Чорнавіці

Із штуки і літератури.

З міського театру. Неділя, 21. падолиста: (по полудня, половина ціни) „Die Karlsbader Spru-ndelfee“, оперета в 3-ох відслонах Райнгарда; (ве-чером) „Ein Maskenball“.

Tägliche Rundschau, поважна берлінська часопись почала містити серию добре написаних статей про житє галицьких Русинів під польським панованем в Галичині.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Юлії Словачкий.

Чума в Ель-Аріш.

(Переклад В. Щурата).

Вже злотий місяць обповив ся в третє, як я поклав на сїм піску намети. Плекала жінка тут малу дитину. Крім неї мав я три сини й три дочки. Цілу тепер поховану родину привів з собою. Девять дромадерів що-дня ішли на піскові горбочки скубти надморські буряни аерів, а вечер всі лягали тут віниками, тут, де огонь вже не горить від давна. Ішли по воду дочки зі збанками. Сини огонь розпалювали справно. З синком при груди жінка їм варила. А нині все вже там, де та могила всміхаєть ся крізь сонїшне проміне. Лягло все під вежею Шеха нині. А я вертаю сам — на горе-смуток, віків три рази сорок живши тутки, а часу, як в хороми сї полотняні явив ся ангел смерти — в квантані.

Незнана людям мука ся велика, яка містить ся нині в серци мому! На Ливанон іду до свого дому — на обійстю вже помаранча дика спитає: старче, деж подів ти діти? На обійстю дочок-покійниць квіти спитають: старче, де подів ти доні? Сині хмариночки на Ливаноні — й вони спитають, де сини, де жінка, де діти, що поховані всі нянька там, під зловіщою вежею Шеха. І всі мене питати-муть — всі еха, всі люди — чи здоров вернув; про вісті нові спитають. Щож їм відповісти?

Прибув Наметом на пісках став. Стадо моїх верблюдів поклялось. Дитятко, немов на образочку ангелятко, давало їсти воробіям, що радо ішли трохи — що не до рук дитині. Чи бачиш сей малий ручай в долині? Від него наймолодша — мов царівна — довівка з водою йшла, як троста рівна.

Прийшла до ватри й на братів, щасливо всміхаючи ся, бризнула водою. Найстарший з жаром в оці, вставши живо, за збан хватив тремтячою рукою і каже: в Бога будь тобі заплата! Як пса палить мені жажда в сїй хвили. Сказав і воду випивши, без сили тут повалив ся, наче пальма стята. Підбіг на поміч я — було за пізно. Хотіли сестри цілувати брата. Не важтеся! — крикнув я скажений грізно і сторожам дав трупа, щоб до ями тягли его зелізними гаками, де вмерших на чуму ховають слуги. А після тої ночі гора й туги днів сорок мав я тут прожити в другє.

Ще тоїж ночі Гафне і Аміна померли, в ліжку лежачи при собі. А так спокійно умирили обі, що я по емерти старшого вже сина, до сну повів не склеївши в жалобі, не чув, коли і як померли обі! І навіть мати не могла почути, хоч — знаю — рівнож не могла заснути. Я рано обі, як зелізо сині, чумою вбиті донечки єдині казав забрати сторожам. Пропали безповоротно і на віки!... Але, як і яло ся старшим, землю перше батькам волосем замели, померши.

Чи бачиш сонце в небі лазуровім? Що-дня воно встає в ліску пальмовім, що-дня лягає вечер за горою, все небо тут несплямлене імлю. Меніж тоді, чи з гора чи з турботи, вже й сонце здавало ся менше золоте, вже не таке, як вчєра, ясно, гоже, а більш на сонце-опира похоче. А небо, що дивило ся на згубу діток — мові рідної родини, мені в таку імлю оділось грубу, в такі порфіри сонця й земні пари, що я не знав, чи голос мій долино до Пана-Бога, що сховавсь за хмари.

Так десять днів минуло, хоч не живо. Останних четверо діток — на диво — жило. І лекше серце мала жінка. І наймолодший син — мала дитинка жила, квітком не хотичи всихати. Вкінци вже й сам почав й віддыхати і не вірилось, щоб три забравши квіти, Бог всі схотів забрати в мене діти!

Тому й пекельна то була година, коли я смерть уздрів на личку в сина, в найменшого! Ах, я кождьску хвильку беріг его! На личку першу пляму — ніхто-б не уздрів — добачив батько тільки. В моїх очах він мінив ся таксамо, як первородний труп — мій син нещасний, яснів і блід і знов робив ся ясний. Дивлюсь: на личку скрізь зелізні плями... Як скрикну: смерть в наметі, знов між нами! І вхопивши заражену дитину, на степ повів і між верблюдів кинув, щоб там его могла смерть доконати, щоб на сю смерть вже й не дивилась мати.

І близько мя були при сконі сина — я і верблюди — впавши на коліна. Я голосив, заламуючи руки: Коб був не вмер! коб не родивсь на муки! А місяць — того з пам'яті не стерти! — над пальми виплив, приглядавсь тій смерті з немилосердним видом. І не знаю, як він давитьсь міг на те до краю. Коли сконав мені в обіймах, тіло в огонь я вкинув, щоб в огни зотліло; однак ледви огонь пробіг по шаті, я вирвав трупа і віддав сторожам; два грабарі взяли его... І може ему там ліпше при сестрах, при браті. А після тої смерті й тої страти днів сорок знову мав я тут остати.

Під сонцем наче скупаним у крові і під наметом дітквеним чумою ми, як німі, жили без слів, без мови, немовби перед смертию самою смерть удавали, Бога одурити гадаючи і пошесть віддалити. Вернула ся! — Вернув ся ангел смерти! Та сліз не мав я й серце мав я роздерте. Відчуті сьвіжий біль не мав я сили й казав: нехай Бог все бере в сїй хвили! Я мав для сина третього терпіня без сліз повіки й серце мав з каміня. Біль став насущним хлібом в ту годину. В моїх очах мій середущий гинув; зі всіх найменше люблений в родині — зі всіх найменше смутку нас набавив; за те-ж его і Пан-Віг не оставив, бо тиху, зимну смерть послав дитині. Без мук, без болю він діждав ся скону, як камінь стверд і скостенів без стову. Страшний мав вид! Здавалось, він не хоче,

щоб сліз по нїм даремних лити ріки; здавалось, він лиш врити рад би в очі, в серця нечуї вид сьвій, щоб на віки остати в пам'яті батьків по страті з лицем, що кличе заведно: прокляті! Сконав. Тоді я думав — о розпучко! — що скоро й другим Бог пошле ту муку, пошле й по других ангела погуби, візьме дитину, жінку — все, що любє було мені й мене позве до себе — донька! — тут вже вривалась гадка й мова; журитись нею я не мав потреби. Тож молода була й така чудова й весела все, коли чоло горяче мені в лелеях-рученьках студила, коли основи з шовку поробила й довкола кедру бігала неначе той павучок трудящий по мураві! Й сей пояс в блискі прибраний яскраві вона робила — й кучері злотисті вона на очі смутком променисті спускала так, що я немов на рожу глядів закриту сріблом сліз і сонцем. І мав я з неї паню дому гожу, що ангелом ясєнним оборонцем все берегла найменшого дитяти — де плач який почула, бігла, й доси оплакала всі наші горя-страсти і наші сльози всі взяла на коси.

Минуло десять днів і ночий в горах, здавалось, смерть була вже десь на зорях. І знов минуло десять днів і ночий, — надія кинула проміне милє. І вже притих по дітях плач жіночий, і ми вже трийцять ранків начислили. В кінци, позбувшись пам'яті і сили, я ляг в ночі й заснув. І в сонній хвилі уздрів сповиті у легенькі хмари обох моїх дочок-покійниць мари. Прийшли, побравши ся за руки, обі й витяючи мене спокоем в гробі, ідуть з очима тихими, яркими до других, що в наметі сплять. І близько стають при них, схиляють ся над ними, над матірю і над дитятєм, низько; а там до наймолодшої ідуть доні і сині враз кладуть на вій долоні... Я буджу ся і вмерлі діти з криком клеу і „Гатфе! Гатфе!“ кличу дико. Прийшла як пташка тихо по коверци, ручками шию в мене обіймила і я почув — живе ще Гатфе мила, ще серце бєть ся їй на мому серци. Та рано грім прийшов з важким ударом. Донька!!! — та по що біль ширити даром? Забрала в мене смерть і ту дитину! І ту я стратив донечку єдину! А найстрашніший час то був при сконі. Убийчий біль томив ві завзято. Спасай мене, спасай — благала — тату! І мала устєнька тоді червоні, як молода, ледви розвита рожа. І так померла та дівчина гожа, що серце маю на чвертки роздерте — краса-ж була то ангела — по смерті!

Прийшла сторожа, щоб над небораком заплакати, забрати в мене тіло. Неосторожні! зачепили гаком... Впав гак на грудь тверду, округлу, білу. І тут — бодайби, як і я, не вмерли! — в моїх таки очах єї роздерли. Ти се їм, Боже, еґамш! Я на силу сам взяв єї і сам заніс в могилу.

Далше буде.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 20. падолиста 1909.

Мадрид, 20 падолиста (Кб.) Урядові вісті із Тенеріфи доносять, що між місцевостями Guia і Miguergі отворив ся новий вулкан.

Петербург, 20. падолиста. (Кб.) До Фінляндії виправлено два полки жандармів, козаків та піхоти, щоби на случай заворушень мати під рукою військову силу.

Солунь, 20. падолиста. (Кб.) При погоні за розбизаками напали на жандармів дві розбизацкі шайки. Жандарми бороли ся завзято, убили п'ятьох розбизаків а прочих прогнали. Двох жандармів зранено.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петро-вича ч. 2) видає що місяця ілюстровану про-світну книжочку для своїх членів, яких впи-сає ся на сей рік 700. Не гайте ся і всту-пайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селани і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

Звичайні загальні збори каси пож. і шадн. для громади Драчинці відбудуться в неділю, дня 28. с. м. з таким порядком денним: 1. Прочитане протоколів з послідних заг. зборів; 2. Вибір касиєра; 3. Евентуалія. — Данило Прокопець, начальник каси.

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить
В СКЛЕПІ
„укр. Видавничої Спільноти“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)
5 до 10%
дешевше як всюди
продають ся прибори до писання.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнітон
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.
(—)

ВАЖНА ОПОВІСТКА.

Отсим повідомляємо Вп. П. Т. Публику, що находимо ся в тім приємнім положенню продавати

НАЙЛІПШІ ВИНА

взірцевих низшо австрійських пивниць
по найдешевших безконкуренційних цінах. Продажа до вибору: так в бочках як і на фляшки.

Поручаємо також
нашу торгівлю товарів корінних і кольоніяльних.
ЦІНИ ТОВАРІВ БЕЗКОНКУРЕНЦІЙНІ.

Не менше звертаємо увагу на наші

ВИРОБИ МАСАРСКИ.

В тій електрично урядженій робітні виробляємо 2 рази денно свіжі ковбаси, звичайні і до варення, кишки з печінок, кроваві, сальцесони і німецькі ковбаски.

До того поручаємо оригінальне пильзеньське пиво і знаменитий буфет.

Все у нас продає ся по цінах незвичайно уміркованих. Услуга солідна, скоро, а всі артикули вдовольять смак й найвибагливішого Гостя.

З глибоким поважанем
144(1—4)1т. ПАМУЛЯ і ГРЕКУЛ, Чернівці, Паньска 12.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Гти у Відні і П. Піхлера і Сини в Грацу.

Артикули до подорожи славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.
В. БАЛЬТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.
НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмоштрений склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

Перша буковинська
хемічна
фабрика фарб
і чорнила

Виріб
чорнила до писання „Ап-
thrasen“, чорнила до ко-
пювання, чорного шкар-
ського чорнила і чорно-
синявого шкільного
чорнила.
Спеціальність:
Париске чорнило „Нема-
тіл“ до копіювання, яке дає
5 відбиток і по довгим
часі не линяє.
Як також:
Чорнило до гектографів,
маса до гектографів, чор-
нило металеве, туші, фар-
би до печаток і коробки,
арабська гума, синтетичні,
різні в той фак входять
артикули.
Цінники даром.
Всюди пошукє ся заступ-
ників.
Купуємо старі фляшки
з чорнила — шклянні і
глиняні.

Друкарня тов. „Руска Рада“ в Чернівцях
улиця Петровича число 4
має на складі всілякі шкільні друки, друки для
кас райфаїзенських, для кас „Взаїмн. Вигоди“ і т.

5500 136 (15—20)
нотаріально провірених свідочств лі-
карських і приватних суть найліпшим
доказом, що
КАЙЗЕРА
цукорки на груди
найуспішніше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і кор-
чево дерте.
Коробка 20 і 40 сотинів.
Доза 60 сотинів.
Можна дістати у: Шмїда і Фонтана, в Чернів-
цях. Ф. Флаєнбума і Пана, аптека „z. Schutz-
engel“ в Чернівцях. Г. Протора, (Kaiser-Apotheke)
в Чернівцях. Г. Френка, ул. Рагушова ч. 14
в Чернівцях. А. Грабовича, аптека „z. Mutter
Gottes“ в Чернівцях. О. Варбера, аптека „z.
Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Руска 23. І.
Павловича, аптека „z. Reichsadler“ в Чернів-
цях, ул. Університетська. С. Ландеса, аптека,
в Чернівцях, ул. Головна. Н. Кулі, торговля
декоративн. в Чернівцях. А. Розігноєва, аптека,
в Радівцях. А. Дегалього, (K. k. priv. Reichsadler-
Apotheke) в Радівцях. А. Руїна, аптека, в Ра-
дівцях. А. Пала, аптека „z. guten Hirten“ в
Чернівцях. С. Гартмєра, фабрика чеколата,
в Чернівцях. Йозеф і Міллєра, дрогуєрія, в
Чернівцях. А. Дікштайна, аптека, в Ставицях
дол. Н. Врїлята, аптека „z. Vorsehung Gottes“
в Сереті. С. Окуєвського, аптека, в Гайбоші. Е.
Вільнера, аптека, у Вашиціях. М. Фогеля,
у Вишніцях. Л. Деркача, аптека, в Поморінах
Н. Фабберга, „Adler-Apotheke“ в Острозьких,
Л. Острозька, аптека, в Садагурі. К. Штернберга,
дрогуєрія, в Сучані. А. Льюєла, аптека „z.
Reichsadler“, в Турагуєрі.

РІХТЕРА
ЯКОРНІ СКРИНКИ ДО БУДОВИ
суть завсїгди найулюбленнішою забавкою
для дітїй.
Они суть однією забавкою, якою діти найдовше радо грають ся;
тому що она суть треналі, тим суть найдешевшим подарунком. Они ще
й тому суть однією забавкою, що кожного часу можна їх допов-
нювати до значної кількості через
докупування камінчиків до будови і будови мостів,
та ними займають ся радо і дорослі. Кто хоче зробити дітям на різданий
подарунок правдину утіху, найліпш купити сі скринки, які не тільки суть
забавкою, яка дає заняття, але діти мають при нїй забацї нагоду й ду-
мати, що дуже хоєсно ділає на молодечий ум. Сї скринки можна
дістати у всіх ексепсах і забавках. Треба однак уважити аби взяли най-
знаменитіший якорі з маркою „ЯКОР“. — Повні цінники вислає оплатно
і даром
F. AD. RICHTER & CIE,
кор. доставлї дворі і палати у Відні, I. Operngasse 16.

Уголь камінний і машинний.
Мимо підвисшеня ціни угля на осїнь
Спїлка для господарства і торгортї в Перемишлї
продає еще в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский
по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 Кор. а краєвий по 130, 140 і 150 Кор.
за 10.000 кїльограмів, Іосо копальня. — Просить ся протє користати
з сеї нагоди і безпроволочно замавляти уголь в Спїлці, бо в коротці
і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.
Машини до виробу дахівок цементових і т. п. спеціальні фарби цементові,
оливу до смарованя форм і цемент І. сорти по конкуренційній найнизшїй ціні
доставляє Спїлка для господарства і торгортї в Перемишлї.
(142 — л. 2)

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- **Австро-Угорщині:** на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - **Росії:** на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - **інших державах:** на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одного шпальтового стрічка або 1/4 місяця дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині.

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Замітки про резолюції поступової партії.**II.**

Програма партії є її провідником; се найпевніший вартівник, аби робота певної політичної організації не зійшла на манівці. Програма партії стоїть отже на сторожі послідовності і принципиальності політики і так само в укр. поступовій партії на Буковині, що тичить ся здійснювання її програми, її політика мусить бути принципиальна. Від програми нікому не вільно відступити, здійснюване програми є принципиальною цілею партії а заразом підставою контролі, чи партія, її послі і її визнаві сповняють свою місію, чи ні? Програма партії — се якби зміст її і той зміст стоїть понад всім. Хоч би навіть в певній ситуації офірувано, чито послам партії чи її членам, Бог-вість які успіхи, то нікому не вільно на се пристати, коли би се мало стати ся за ціну відступлення від програми. Коли брати на увагу програму партії, то політика наша мусить бути принципиальна, себто вірна непохитним принципам партійної програми.

Інакше задивляється ся поступова партія на тактику своєї політики.

Програма партії каже нам, що маємо робити, а тактика має нам дати відповідь на питане, як се маємо робити? І на се питане як, відповідає партія всім своїм членам: маєте здійснювати програму нашої партії так, аби ви здійснювали її в як найбільшим успіхом, отже певно, скоро і тревало.

Се залежить очевидно від всяких обставин, серед яких приходить ся нам

здійснювати сю нашу програму. Тих обставин наперед годі предвидіти, отже і певний принцип годі поставити що до тактики. В справі тактики пост. партія дає всім своїм членам вільну руку з тим лиш застереженням, що ся тактика має бути успішна, себ-то має як найбільше наближувати нас до здійснення нашої програми.

Ся тактика мусить відповідати обставинам. Коли серед даних обставин можна здійснювати програму партії без борби, то і тактика наша не буде войовнича, — коли-ж сеї цілі без крайної боротьби не зможемо досягнути, тоді партія не відсунеть ся і від найрадикальніших способів в тактиці своєї політики.

Особливо не можна нам предвидіти обставин, серед яких прийде ся реалізувати нашу програму в законодавчих тілах. Там треба би бути в відповідних хвилях все на місці, пізнати її обставини і для кожної справи в кожній ситуації щойно тоді можна би приписати послам певну тактику. Позаяк се неможливе, тому партія оставляє вільну руку, щодо тактики. За сю свободу вони відповідають перед народом а підставою сеї контролі над ними знову може бути якість успіхів їх політики.

Хотай всім своїм членам полишає партія вільну руку щодо тактики, то все-ж таки остерігає вона своїх членів, що у внутрішній нашій політиці (в краю, в обсягу ділання кожного члена, а не в закопадних тілах) провідною нашою ціллю мусить бути: „єднати увесь нарід в свідомий національний організм до спільної праці, аби як найвище піднести духові, моральні і культурні а так-

само і матеріальні (економічні) сили на-роду і аби тим чином визволити его з під політичної і економічної залежності“.

Сей додаток вказує нам ближше шлях в нашій внутрішній політиці і тому ми обговоримо сю справу докладнійше в найближшій числі.

Політичний перегляд.**Із парламенту.**

Слідуюче засідане парламенту заповіджено на середу 24. с. м. на 2. год. по полудни. На дневнім порядку стоїть вибір комісії для дорожнечі. О 11-й годині перед полуднем відбуде ся конференція ключових председателів. Всі послі, що перебувають поза Віднем, одержали від своїх президій телеграфічне завізване явити ся сейчас у Відни. Видно, ситуація змінилась ба навіть, як ходить чутка, багато поліпшилась.

Проби в цілі полагодження обох спорядних парламентарних таборів вправді ще не досягнули своєї цілі, але бодай розяснили ситуацію так далеко, що виринула надія на можливість відбутися засіданню в повній палаті. Головною задачею сих засідань мало би бути залагоджене бюджетової провізориї, над якою нараджувала ся також міністерияльна рада минулої неділі. Як із дотеперішних переговорів можна внести, то є надія, що на конференції ключових председателів багато внескодавців відтїгне свої наглі внески; лиш ческі радикали заявили поновно, що они обстоюють при своїх внесках. Ба навіть і про них сподіваються, що они ограничат ся на тиху обструкцію і не будуть криком перешкаджати нарадам палати. Певність в сій справі принесуть аж ухвали, які западуть у вівторок на засіданню парламентарної комісії „Слав Єдноти“, яка, довідавши ся о поглядах поодиноких ключів, відповідно тому ухвалить тактику, якої цілий союз славянських послів має на будуче придержувати ся. Слідуюче засідане палати із згаданим вже дневним порядком посвячене очевидно залагодженню формальностей, як виборови комісії для дорожнечі і трактованню нагалих внесків

Бротеї Пігулян.

Верховинські згадки.**II.****Над озером.**

(Дальше.)

Тут розпочала ся зараз томляча робота. Часом прийду до дому вечером, як побитий. Одного разу вийшов я з парламенту вчаснійше, прийшов до дому ще за дня, склонив ся на софу і відпочивав від утоми. На дворі вечеріло. Червоний відблиск сонця на вечірнім небі відбивав ся огнем на вікнах камениць по тамтїм боці дороги. Я приглядався нерухомо повільним перебігам світла з червоного жару в чим раз блідші відтінки, поки не зблідли вікна і не взяв верх вечірній сумерк. Він втиснув ся і крізь вікна до моєї станції та стелив ся чим раз густійше в круг мене. Запанував м'який вечірній настрій, головою снувались мрії, милі згадки давньої колишності.

Нараз добувають ся відкись чудові тужливі акорди фортепяна. Вони змагають ся, ширтають, тихнуть, знов прибувають могутною струєю. В тім виринає з тих імпровізованих прелюдий, наша вічно чудова пісня: „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“.

Я спершу не в силі був розпізнати, що се стало ся зі мною і де я опинив ся вла-

стиво? В душі моїй пішло усє в переверти. Аж за часок став я орієнтувати ся. Що се такого? Тут, у Відни? Де саме? І хто се такий грає? Отак гнало якийсь час одно питане за другим. Тим часом крізь вікна лили ся могутні струї пісні, переплітані солодкими акордами супроводу. Чим більше вечеріло, тим сильнійше захоплювала і чарувала мене та музика, що єї будив хтось умілою рукою. Звуки ба тужили, ба манили, ба плакали і завмирили, ба знов відобували ся сильною струєю, то знов увявали, завмирили.

Я лежав як не свій. Мене геть захопила ся несподівана і загадочна музика. В кінці рішив ся я вислідити за всяку ціну, хто се такий грає й де. Очевидно грав хтось у безпосередній близині, але де властиво не легко згадати між тим морем камениць і тим зрадливим відгомном від стїн до стїн. Гомін йшов з лівого боку. Я вихопив ся на коритар, але він тут і кінчав ся. Звуки ішли мабуть із сусідної камениці. Скоком побіг я сходами в долину і забіг до сусідної брами. Біжу в гору, наслухаю коритарами відки пливуть акорди. Став перед якимись дверми. Отут із осих дверей, тут воно мусить бути. Стою, наслухую, акорди ллють ся могутно тужливими струями, розбивають ся стїнами, тремтять коритарами, несуть ся каскадами у діл та вповідують, що граючий виливає

в кожний звук пісні глибоке чутє свого серця. Замовкли струни. Я застукав у двері. Тихо. Запукав я в друге, нема відповіді, лише чую як лунають скрито-тихо перебіги фантазії-думи по струнах в нутрі покою. Видно музик захопив ся грою, не чує мого стукання. Відчиняю сам двері. В комнаті вечірній сумерк. Над фортепяном добаваю мушину, що в забуттю рушає легенько клявішами.

— Добрий вечер, — кличу різко.

Звільна повертає ся незнакомий до мене і не знімаючи рук з клявішів, відповідає, „добрий вечір“.

— Вибачайте, пане, що перешкаджаю в сю пору. —

Не встаючи, звертає ся незнакомий більше до мене і питає: „Чим можу служити?“

— Вибачайте пане, ви вже мені прислужили ся, я прийшов Вам зложити подяку за Вашу милу прислугу. —

„Як се, мій пане? Не розумію вас“. Встає і наближуєсь здивований до мене. — Так є, мій пане; безперечно, що в сій хвили мене не розумієте. Але приймете мене зараз, коли вам скажу, що ви звабили мене вашою, чудовою грою пісні, якої я ніколи не сподівався тут почути.

„Як то, ви знаєте сю пісню? Питає зацікавлений чужинець прощу ближше, прощу

які полишили бп ся евентуально по конференції клубових представителів. Говорять, що справа із сими внесками піде дуже скоро, бо до кожного внеска має промовляти лиш один бесідник.

Зараз по сих формальностях приступила-би до обряд над бюджетовою провізориєю.

Мимо всяких оптимістичних заяв та ситуацій поодиноких таборів не треба віддавати ся великим надіям, бо парламентарний віз мусить переїхати ще не одну тверду грудку. Спир, що повстав в німецько-національним таборі про зміст вчерашньої заяви німецьких партій відносно трактування бюджетової провізориї, показує, як непевна ціла справа і чим більшає рация відносити ся із певною міркою сумніву до всяких оптимістичних здогадів. В парламентарних кругах повстала нова версія, яка звучить менше-більше ось як: Рівночасно із трактуванням і залагодженням бюджетової провізориї можуть розпочати ся переговори про утворення річевої підстави для помирень опорячих партій і відзискання тим парламентови здатности до дальшої праці.

Та при сїм треба згадати, що залагодження бюджетової провізориї є формальним услівем для дальших переговорів.

Коли „Слав. Єднота“ відтягне свої наглі внески, промостить дорогу супокійним нарадам і удобрить услівя, які по думці посла Клярого є міродатні для дальших переговорів над річевою програмою, тоді парламент ще в протягу сего місяця зможе перевести перше читане бюджетової провізориї, по чім дотичне предложене зможе повандрувати до комісії.

Однак Чехи сподіваються ся, що при другім читанню сего предложення зможуть завдати Німцям тяжке поразення при голосуванні, наколи посол Стапінський перейде на їх бік з своїми прихильниками. Щоби се досягнути, то мусять они розяснити дивний порядок і прискорити наради над бюджетовою провізориєю і тим самим бажаний триумф над Німцями.

Угорська коронна рада.

В угорській кризі не можна зазначити жадного такого моменту, що був-би, скажім, переломовим в сих туганинах до Відня та звітам назад. Увага всіх кругів звернена тепер головню на коронну раду угорських міністрів, що відбуде ся завтра, значить у вівторок, під проводом монархи. В парламентарних клубах поділяють думку, що коронна рада дасть відповідь на неодну точку, що спричиняла непорозуміння між партіями, однак остаточного залагодження кризи она не принесе; тому дуже правдоподібно, що буде потрібно нових переговорів.

Партия Кошута очікує вислїду коронної ради. Коли ся рада не принесе бажаного успіху, то 20 членів сїєї партії жадає скликання парламенту. Окрім того назначено вже комітет, що має зайняти ся аранжуванням дебат; се пахне щось обструкцією зі сторони Кошутівців.

„Den“ про зміну ситуації.

Орган посла Крамажа „Den“ обговорює парламентарну ситуацію, каже між иншим так:

сїдати, та оповісти, з ласки свої, що то за пісня?

— Се найбільше розповсюднена пісня мого рідного українського народу. Скажіть, з ласки своєї, як приходите ви до неї? Ви ж не Українець? —

„Нї, мій пане, я й сам не знаю, як я прийшов до тої пісні. Десь тут поблизько чув я тую пісню грану на флеті. Хто єї грав, не маю поняття. Знаю лиш тільки, що та мелодія заняла мою душу так сильно, що переслідувала мене на кождім кроці в день і в ночі. Вона ходила неустанно моєю головою і не давала мені супкою, аж доки не схопив я єї, не сплів в оті рядки нот, та не приковав до того паперу. Тепер маю спокій. Лише часами розкрию отой папір та пушу єї на волю. Вона пурхне отими струнами, піде чудовим ходом тужних хвиль, що будять в моїй душі уяву далеких і широких степів чужої незнаної мені країни. Погулявши до волі збирає вона всі свої багаті ніжні оздобити і лягає рядками назад у свою німу паперову комірку“.

Він говорив немов забувши. Говорив теплими словами душі захопленої глибоко предметом. Я прислухував ся з великою приємністю его займав виводам. — Кілька слів, а як щиро схопили ви, характер тої нашої пісні. Немов там пробували, немов гляділи на ті цвітні безкраї степи, де та пісня зродила ся. Чи не були ви коли на Україні? —

„Нї, не був ніколи. Мені лиш опові-

Політична ситуація досягнула тепер вже сильнішу підставу. Акція польського кола заповідає добрі успіхи. Пропозиції німецьких партій свідчать, що Німці покинули своє первісне негативне становище. Они жадають лише, щоби допущено бюджетову провізорию під обряди парламенту, що, переповнивши по парламентарному, не значить нічого лишого, як щоби „Слав. Єднота“ пристала на перше читане бюджетової провізориї, чим она ще не випускає єї цілковито із своїх рук, бо є ще прецінь друге і третє читане. „Слав. Єднота“ припоручила вперед всім своїм клубам висказати свої погляди на теперішню ситуацію, а она займе у вівторок, зв. завтра, відповідне становище. Хотіли б „Слав. Єднота“ й пристала на пропозиції німецьких партій, то все таки не змінить свого становища до теперішнього правительства. „Слав. Єднота“ застерігає собі головну акцію при другім і третім читанню бюджетової провізориї і ніяким чином не хоче розпочинати переговорів із теперішнім правительством. „Слав. Єднота“ заявляє ся рішучо за скликання парламенту, і то головню під впливом промови президента міністрів в Палаті панів, бажаючи отже зробити парламент публічною трибуною для своїх енуцій.

Головним успіхом є те, що заходи ворогів около з'ясування „Слав. Єдноти“ не вдали ся з помічю своїх прихильників може з більшою певністю перевести в житє свою програму. Головною точкою сєї програми було, є і буде: усунення теперішнього кабінету.

Нагана віцекороля провінції в Чилі.

Віцекороль провінції Чилі одержав остру нагану тому, що казав зробити при похороні цесареві-вдовиці фотографічну знимку. Всіх урядників в провінції, які брали участь в урядженню сего похорону, визначено або посунено у авансі висше з звійком віцекороля.

Російська престольна промова про російське військо у Перзії.

Із Петербурга доносять, що заграничні кореспонденти фалшиво повідомили в Тегерані про то місце в російській престольній промові, де сказано про присутність російського війська у Перзії. То місце звучить більше-менше ось як: „Ми сподіваємо ся, що обурення і огірчення серед населення перського задля присутности заграничного війська на перській території небавом устане через переговори, що їх розпочато в приязний спосіб, як також через дані нам обіцянки і добрі успіхи, що їх вказують дотеперішні переговори.“

Розпуск фінляндського сойму.

Фінляндський сойм знов розпущено — се вже, здасть ся, втретє чи, може й вчетвертє за останніх 2—3 років. Причиною передчасного розпуску послужило питання про грошеву плату, яку російський уряд вимагав від Фінляндців за те, що їх увільняють від служби в російському війську. Фінляндці в сїй справі розминались увесь попередній час і розминулись тепер з російським урядом. Очевидно, вихід з сего становища був один: роз-

пустити сойм і призначити нові вибори, що тепер і зроблено.

Що теперішній фінляндський сойм не міг довго існувати — се вже було видно заздалегідь. Цьковане сойму систематично вело ся й ведеть ся в російській реакційній пресі і в реакційних урядових сферах уже довгий час. Все фінляндське з числа в число, з дня в день ганьбилось, пиливалось і проклинались. Розуміють ся, такий систематичний і впертий похід, особливо за теперішніх часів, не міг лишитись без наслідків.

НОВИНКИ.

Чернівці, 22. надоліста 1909.

Календар. Середа 24. (11.) Міна, Віктор; рям.: Івана від Хр. Схід сонця 7:28, захід 4:04. — Четвер 25. (12.) Іван, Ниль, Мартин; рям.: Катер. Д. М. Схід сонця 7:30, захід 4:04.

Звертаємо увагу на оповіщенє тов. „Краввий Союз Ревізійний у Львові.“

Страшна залізнична катастрофа. Оноді, що полудни наїхала між Сянками й Соколицями (шт. Самбір-Сянки) дрезина (ручний візок) для інспекційних подорожей на поїзд товаровий. На дрезині був інженер ад'юнкт Граубард з Турки, банкієр Пазюк і Ваєр та кілька робітників товарних. Візок гнав дуже швидко на значнім спаді від Сянок, коли нараз показав ся зза луки товарний поїзд, зложений з подорожних возів, котрі машина поїхала перед собою по матеріал до тартаку. Заки люди, що їхали дрезиною, могли отямити ся, вже наступила страшна стріча з поїздом. Інженер Граубард хотів у послідній хвилі зіскочити з візка але его хопив товарний віз і відкинув на дрезину, завдаючи смертну рану. Перший віддав житє робітник Ведровський, що сидів на середині візка: він полишив по собі жінку й четверо дітей. Граубард лише на кілька хвиль отямив ся і хотів диктувати завіщанє (лишив жінку й малу дитину), але після двох слів покінчив житє. Банкієр Пазюк мав зломану ногу; решта їдучих потерпіли лекші рани. Раненими занялись урядники, машиніст і служба товарного поїзду. Не маючи під руками ніяких знарядів до здержання крові, вони хлібом заліплювали рани. Пок Ведровський буквально роздавлений возом; аби его видобути, треба було розрубати дрезину. Персонал поїзду побачив дрезину у віддаленому найбільше 25 кроків; про задержанє поїзду не могло бути й бесіди, бо в одну мить наступила стріча дрезини з першим, поїханим машиною возом. Доси не сконстатовано причини катастрофи.

Критичний стан Бернзона. З Париза доносять, що недуга Бернштерне Бернзона заострила ся. Катастрофа може слїдувати кождої хвилі, бо устав функціонуванє серця. Родина великого письменника зїхала ся до Париза та остає біля ложа.

В справі таємничої смерти архиньзя Рудольфа. З нагоди смерті барона Людвика Вечери, який,

дала гарна моя тетка про свою вітчину Україну.“

Я не стямив ся. — Як то, ви маєте тітку Українку? Деж пробуває вона? Не позьміть мені за зле, що посьмію спитати вас, із якого ви краю і яким чином приходите до тітки Українки? Се мене дуже зацікавило. —

„Я Італіянець, родом із Терсту. Мій батько жиє в тім місті заможним купцем. Брат его молодший а мій стрийко перебув за молоду як інженер у полудневій Росії, подружив ся там, посвоячив і зжив ся з тамошніми людьми так, що відчужив ся від нас, став немов Славяном. Лиш десь колись переписував ся з моїм батьком і звідси тай кілька лиш я знаю о нім. Я одинак в мого батька, маю велике замилюване до музики, тож виїхав сюда до віденської консерваторії, щоб віддати ся цілковито музиці. Тут приміщено мене у своячки мого стрийка з Росії, котра з того посвоячення приходиться мені тетою. Балакаючи деколи зі мною про свої колишні відносини, оповідала мені про свою рідну землю, називаючи єї Україною. І от звідси знаю про Україну. Але тітка вповість вам більше про свою вітчину. Вона повинна що хвилі надїйти. Я знаю, що вона дуже рада буде познакомити ся з вами як зі своїм земляком, значить, колиб ви зволили заждати на неї хвилину. Я лиш можу вас запевнити, що моя тітка а ваша землячка гарна, розсудна і цікава жінчина“.

— Дякую гарненько за ласкаві по-

ясненя. Я був й так дуже цікавий на мою землячку Українку, а ви ще й піднесли мое зацікавленє. За вашим ласкавим призволом зажду радо якийсь часок. —

Ми балакали доси без світла у вечірнім сумерку. Але на дорозі затїли лукові лампи електричні і кидали блїде світло до покою так, що ми, балачкою заняті, сидїли немов у місяшнім світлі так не постерегли, що ніч уже загостила на добре. Мій господар встав через час і звернув ся таки до лампи, щоб засьвітити. В тім відчинили ся двері і гнучким ходом вступила до хати женьщина стала в розсіянїм блїдїм світлі луковим тай защебетала по італійськи здивованим голосом: „Марку, чому лампа незасьвічена? — „Як раз мав я єї засьвітити, теточко. Я забалакав ся з несподіваним гостем, тай забув на лампу“.

„Я бачу, що тут хтось чужий в комнаті, хто се такий?“

„Зараз, тіточко, най засьвічу. Се земляк твій з України, ти будеш ним тішити ся“.

Женщина стояла нерухомо коло дверей, немов вкопана. Я сидів і не рухав ся також з місця.

Заблисла лампа, Марко поспішив до своєї тітки. Витаючи ся з нею, станув він між мною а нею. Я підніс ся, щоби представити ся господині дому. Марко звернув ся до мене і хоче познакомити нас. Тільки він відступив ся, а женьщина глипнула на мене, тай так і впялила свої широко втворені очи на мене, стала немов вкопана а на лиці відбилась якась тре-

як звісно, був в близьких зносинах з архикнязем Рудольфом, появились в американських часописах різні сензаційні вісті про загадочну смерть архикнязя Рудольфа. В сій справі доносить Zeit, що австрійський консуль в Нью-Йорку оголосив сліду- ючу заяву. Яка відноситься до актів, знайдених у барона Вечери: Всей акта, що відноситься до трагічної смерті архикня. Рудольфа, зібрано до особної скрині і запечатано. Так будуть они пере- ховувати ся до 50-літньої річниці смерті архикнязя Рудольфа. Аж по 50 літах ті документи можна буде подати до публічної відомості. На разі запер- ечує рішучо консуль поголоску ненависти архикня. Рудольфа хтонебудь замордував.

Борба о північний бігун. В останній часі роз- горіла ся борба між Кукістами і Пірістами на жите і смерть. Національно-географічне товари- ство у Вашингтоні, порівнявши писемні докази обох спірників, назвало Кука шахраєм-обманцем. Контр- адмірал Chester, який належить до комітету сего географічного товариства, провівши предложені Пі- рієм писемні докази і рівночасно, по виголошенню реферату про успіхи останнього на університеті у Вашингтоні заявив, що др. Кук не осягнув пів- нічного бігуна а лише старав ся своїми фальши- вими доказами здобути в цивілізованім світі до- бру оцінку. Chester навів у сій рефераті багато таких точок, які в кождім разі страшенно проти- ворічать собі. Свій референт, як знаменитий кри- тик, постановив собі за ціль знищити здобутки Кука а разом і его особу.

Снігові бурі в Німеччині. Із Берліну доносять телеграфічно, що по всіх околицях Німеччини ша- ліють зимні снігові бурі, які всюди паробили бо- гато шкоди. В багатьох місцевостях застановлено рух телеграфічних, телефонічних, залізничних і до- рогових сполучень. Містам і селам, лісам і овоче- вим городам нанесли снігові бурі не-аби-якої шкоди. Особливо через повалення телеграфічних стовпів ушкоджено значно дахи міських забудовань. Го- ловно на Східнім озері лютує безперестанна сні- гова метелиця, яка вже від якогось часу робить корабельний рух неможливим.

Катастрофа воздушного баллона. Із Бреми до- носять, що дня 18. с. м. спітало военний баллон „Грос“ велике нещасте. Підчас коли сей баллон зносив ся в гору, звіяла ся нечаяно страшна орка- нічна буря і кинула баллоном о дах одного газо- вого заведення так сильно, що баллон цілком зни- щив ся. В тім баллоні находило ся п'ятьох людей, які на щасте понесли лише дуже легкі тілесні ушкодження.

Хліборобський страйк в Далматії. „Діло“ по- дає, що в Далматії застрайкували не сільські ро- бітники, але господарі. Полуднева частина Славни- щини, а то: Гориция, Градиска, Істрия, Далматия та адрийські острови розвивають ся під італійським впливом, котрому піддавали цілі віки. Через те аграрні відносини уложили ся там на італійський спосіб а то нема там зовсім дрібної земскої власності, лише латифундії, арендовані дрібними частинами „кольонам“ (coloni), себ-то селянам, що в ділчихим арендаторам. Власителі самі ріль-

вога, якесь сильне збентежене душевне не- мов би побачила яке нечаяне з'явище. Твар стала мрамором, груди почали сильно хви- лювати, слідно шукали душею опору. Марко прискочив до неї, затревожений і питає: „Тіточко, що тобі такого?“

Вона сперала ся на него і заговорила ослабленим голосом: „Мені не добре“.

Я стояв здивований і не знав сам, що з собою почати.

Марко посадив її на фотель, а сам скочив принести води. Вона напилася сві- жої води, спустила руки і каже: „Нічого, се такий хвилюватий напад, познаком мене з нашим гостем“.

Марко каже: „Се земляк твій, тітко“. Приступає до мене і мовить: „Ви, пане, ві- дай найкраще порозумієте ся самі з теткою“.

Змішаний звертаю ся несміливо до жен- щини і представляю ся їй.

Коли я заговорив до неї в рідній мові, то вона звеселіла, твар в неї запалала. Ці- лим еством її заволоділа якась загадочна бо- ротьба, яку придавити і скрити вона сил- кувала ся цілим запасом своєї енергії.

— Даруйте ласкава пані, мені видить ся, що я загостив тут у не конче щасливу хвилю. Але коли ласкава пані довідають ся, як се склало ся, то чей не возьмуть мені за зле моєї тут прияви. —

„Я цікава знати, прошу, оповідайте“.

— Здивуєте ся ласкава пані, коли вчуєте, як се склало ся: Заманили мене сюди чу-

нидством не займають ся, живуть з чиншів; філь- варкового господарства нема там зовсім. Через те рільництво находить ся там на дуже низькій сте- пені, а всі від'ємні наслідки таких аграрних відно- син, неможливих уже в XX віці, дають ся насе- ленню тим більше в знаки. Тяжкі часи, чимраз більша потреба готівки, заставляли латифундистів підвищати чинші і побільшувати данини, аж вкінці струна урвала ся і селяни домагають ся увласнення а поки-що арендових полекш, залишаючи инакше управу землі.

Оповістки, іменованя і т. п.

Звичайні загальні збори тов. „Шкільна Поміч“, в Глібоці відбудуть ся дня 28. с. м. о год. 2-ій по пол. в шкільнім будинку із сліду- ючим денним порядком: 1. справозданє старшини, 2. відчит, 3. співів і деклямацій, 4. вибір нової старшини, 5. вільні внесеня. — *Сергій Камюк*, голова.

Тов. „Православних Русинів“ в Чернівцях устроює в суботу, дня 27. падолиста с. р. в сали „Народного Дому“ великий чайний вечір. По во- калних виступах, у яких візьмуть участь ви- значні сили і члени академічних товариств „Союз“, „Січ“ і „Православна Академія“, відбудуть ся гучні танці, на котрі товариство запрошує Всіх, хто хотів підперти гуманну ціль згаданого това- риства. Весь чистий дохід призначений на бідну дітвору „Захоронки“. Початок о 8. год. вечером. Стрій звичайний. — За виділ тов-а: *Евфрозина Га- ліл*, голова, *Елисавета Тиміська*, секретарка. — (Сподіваємо ся, що наша публіка не покаже ся байдужною до так гуманної акції згаданого това- риства і своєю численною присутністю збільшить жертви на річ безпомічної дітвори. — *Ред.*)

† Посмертна оповістка. Дня 22. с. м. упокоїв ся в Чернівцях Теодор Мазурик товариш штурми друкарської і емеритований підпоручник ц. к. 22-го полку оборони кравової, переживши 53 літ. Похорон тайних останків покійника відбуде ся в середу 24. падолиста с. р. о 2-ій годині по полудні. Покійник був членом персоналю нашої друкарні. В. в. п.

Звертаємо увагу на анонс фірми Франка і Синів на четвертій сторони.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Вівторок, 23. падоли- ста: „Die goldene Eva“ штука в 3-ох діях Шен- тана. — Середа, 24. падолиста: „Der Trouba- dou“, опера в 4-ох діях Вердого (гостинний ви- ступ Вернера Альберто). — Четвер, 25. падо- листа: „Ganz der Papa“, водевіль в 3-ох діях Марка і Девалієра. — П'ятиця, 26. падолиста: (по знижених цінах) „Die Försterchristl“, оперета в 3-ох діях. — Субота, 27. падолиста: (по по- лудні, по знижених цінах для учеників) „Die Ahn- frau“, трагедія в 5-ох відслонах Грільпарцера; (вечером): „Ein Maskenball“, опера в 3-ох діях Вердого (гостинний виступ Вернера Альберто). — Неділя, 28. падолиста: (по полудні, по зни- жених цінах, пораз останній) „Die fremde Frau“, штука в 4-ох відслонах Біссона; (вечером): „Fa- tinitza“, оперета в 3-ох діях Сюпего

дові звуки рідної нашої пісні. Та пісня, і то тут на чужині, що залетівши з ваших вікон до моєї кімнати, була для мене великою несподіванкою. Она зворушила й захопила мене так сильно, що я став дошукувати ся жерела тих рідних звуків. Аж от добив ся тут до вас, хотів і як в невідповідну пору. І таким чином став ся я мабуть причиною немилого зворушення вашого, пані, чого дуже жалую і за що перепрашаю“.

— Не робить собі нічого з того. Хто може знати, що кого де чекає. От собі про- минаючий напад ослаблення. Хоть ви дійсно причинили ся до того, то я ніяк не дорікаю вам за то“. Тут відітхнула троха, та про- довжає вже майже жартком. „Противно я виджу в тім лиш новий доказ, які се никлі істоти оті щенщини. Вооружені і при- чепурені ніби неприступними оздобами, а тут один миг несподіваної пригоди перетворює все у никлу павутину. Вас безперечно зди- вує отся моя бесіда, але тоді порозумієте мої слова, коли може колись довідаєте ся про близші дані незвичайного і дивного ниніш- ного припадку. Та лишімсе. Я тішу ся прав- диво, що лучилось мені познакомити ся з поважаним паном земляком“.

Я глядів із задивованем але не без вдоволення на ту женщину.

Вона сиділа свобідно у фотелю. Рухи її, вираз лица і свобідна бесіда зраджували свідому, понад буденний уровень образо- вану, в світі бувалу женщину. Ріст се- редний, гнучкий. Леце повне, кругле, гарне, і приємне. Очи живі темні допитливі та тим більше займаві, що блискотіли з ясною твари-

Оповіщене.

Конституючі загальні збори акціонарів субскрибентів земельного „Банку гіпотечного“, спілки акційної у Львові відбудуть ся у Львові дня 8. (осьмого) н. ст. грудня 1909. о год. 3. з полудня в компа- тах Рускої Бесіди, (Ринок, ч. 10. І. пов.), з отсєм предметом нарад:

1. отворенє зборів,
2. вибір председателя,
3. рішенє про заснованє сеї спілки акційної і остаточне принятє усталеного змісту статута в укладі затвердженім правительством.
4. вибір 10 членів Ради надзираючої (по мисли §. 106. статута).

Повідомленє про збори розіслано вже в сій Вп. акціонарям субскрибентам.

Кождих п'ять акцій управляють до одного голосу на зборах.

Акціонарі, що мають менше акцій, в управ- нені установити акціонари спільним повно- властям (§. 68.).

Хто не одержав би ще запрошеня на збори, зволить сейчас повідомити про се Комітет осно- вателів у Львові (ул. Руска ч. 20.), щоби ему на час вислати легітимацию потрібну до участі в зборах.

Оснотавелі: *Андрей Шеніцкий*, митрополит. *Кон- стантин Чехович*, єпископ. *Григорій Хомишин*, єпископ. *Николай Василько*, о. *Тит Войнаровский*, *Др. Теофіл Дембицкий*, *Др. Теофіл Кормос*, *Др. Кость Ле- вицкий*, *Др. Євген Олесницький*, *Юліан Романчук*, *Др. Тадей Соловій*, *Др. Стефан Сміль-Стоцький*, *Др. Стефан Федак*, *Др. Микола Шухевич*.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 22. падолиста 1909.

Білгород, 22. падолиста. (Кб.) Король Болгарії прибув сюди вчера по полудні. На его просьбу не уряджено ему офіційального привіту.

Солунь, 22. падолиста. (Кб.) За розпорядже- нєм міністерства війни відрочено маневри третього корпусу на неозначений час. Їх місце заступають більші вправи гарнізонів.

Мадрид, 22. падолиста. (Кб.) Як доносять вісті із Тенеріфи, опорожнено всі місцевості, що нахо- дять ся в близькості нового вулкану. Населенє трохи успокоїло ся тому, що вибухи починають уставати.

Ст. Пельтен, 22. падолиста. (Кб.) Близько двірця Ст. Пельтен наїздив потяг нечаяно на ро- бітників, в наслідок чого 8 сейчас умерло а 3 тяжко зранено.

білявки. Волос ясний з чудовим сяєвом жовтявого шовку. Голос симпатичний аль- товий. Роками стояла десь поза половину третьої десятки. Одіж на ній добірна темна, укладала ся сподом елегантними фалдами. Словом — небуденна поява. Та мені треба було йти, я підняв ся.

— Даруйте, ласкава пані, я не сьмію вас далі займати. Коли ваша ласка, то по- зволю собі зложити вам мій поклін догід- нійшою дорогою. —

„Вже ідете? Не сьмію вас стримувати. Але я хотіла вас навіть просити, щоби ви не забули після нинішньої припадкової стрічи на свою землячку. Прошу незражувати ся нинішнім моїм, дуже мені неприємним по- веденєм. Мені привиділось в першій хвили, не мов би ви мені були дивним близьким знакомим“.

Голос її немов тремтів, здавало ся не мов его придавляє якесь душевне збен- тежене.

— З приємністю служити му. Прошу не знимати ся з фотелю. — Вона подала мені тремтячу руку.

Марко стояв опертий о фортеп'ян і при- глядав ся спокійно нашій короткій стрічі. Я розпрощав ся і вийшов з хати. Ідучи дорогою на вечерю між товаришів займав ся я живо думками про сю дивну, неспо- дівану, і так цікаву пригоду.

Дальше буде.

Звичайні загальні збори каси поживкової і шадничої для громади Мареничі-Петраші стов. зареєстроване з н. п. в Мареничах, відбудуться дня 28. падолиста 1909 о 12. годині в полудни в домі касовім із слідуєчим днєвним порядком: 1) Справозданє касове; 2) Вибір старшини; 3) Вибір касиєра; 4) Вибір ради надзорчої; 5) Вільні внесення. — За старшину: *Адам Косташук, Петро Ілюк.*

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить

В С К Л Е П І

„укр. Видавничої Спільноти“ в Чернівцях, ул. Північна число 6. (побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди продають ся прибори до писаня.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

„Назва правно забезпечена“ аптекаря д-р. Ю. Францова в Терополі.

Се є знамените усмиряющее средство до натирания против всяких ревматичних болів, простуджєня, ломаня костей, плечий гієтця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймаєти ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакуванєм. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Сєлетині в дрогерієй медицинальній Стерншуса.

19 (—)

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуд захвалюванєм **:НОВИХ:** пачок цикорієй, але будьте радше сєго переконаня, що

ПРАВДИВИЙ :ФРАНККА: ДОДАТОК ДО КАВИ,

котрий і в Вашим домовим господарстві випробувано від тільки літ, єсть „найлучший“ і таким на дальше :позістане:. —

Однаковож просимо Вас дуже, уважайте докладно на наші

марки фабрики

і

наш підпис

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Guirix Frankka Sini

rt. ble. Y 1370, 9:9 L v. V.

Уголь камінний і каси огнетревалі.

Мимо підвисшеня ціни угля на осїнь

Спілька для господарства і торгівлі в Перемишлі

продає єще в тім місяци уголь по ціні літньої а іменно уголь пруский по 140, 150, 170, 180 і 190 К, а краєвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кїльограмів, лосо копальня. — Просить ся проте користати з сєї нагоди і безпроводочно замавляти в Спільці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Каси огнетревалі, касетки зєлїзнї, ровери, сикавки ручні, тачкові і возові, машини до шитя, помпи до керниць найдешевше можна купити

В СПІЛЦІ ДЛЯ ГОСПОДАРТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛІ. ДИРЕКЦІЯ.

(142 л. 3)

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

улиця руска число 20, телефон число 788.

заснованє при Товаристві взаїмних обезпечєнь „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удїлу.

Цїлею Товариства є удїлюванє кредиту своїм членам рільникам обезпечєним в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890—

Удїли членські: „ 262.994—

Позички удїлені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

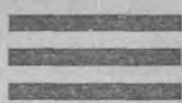
З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Стріч.

(17—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш тим, хто хоче мати

сухі, здорові, гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16.50
На стайї в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовленя можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленями, доки погода, бо ціни дров з кождим днем ростуть. При замовленях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходять „Буковина“ раз на тиждень під неділю і копійка на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одного шпальтового стрічки або 10 місяця дрібним друком (петіт). При вількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10 — 11. рано і 2. — 3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламній неопечатаній вільній від порта. Рукописи авертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Замітки про резолюції поступової партії.**III.**

□ Як відомо вже, укр. поступова партія на Буковині придержуєсь в справі тактики своєї політики такого погляду, що наколи програма партії є її невідступним принципом, то тактика її не може бути принципіальна. Причини, чому тактика не може бути принципіальна, подали і розглянули ми у вчорашній вступній статті. На разі додамо лиш, що так само думають всі політичні партії на світі, які беруть активну участь в парламентарній політиці. Означити свою тактику в законодавчих тілах на довгі часи можуть легко ті лиш партії, які в цих законодавчих тілах не надіють ся вже для себе ніяких успіхів, або які противно знають, що весь наприклад парламент мусить опирати ся на них через довгі ще часи, коли хоче жити. Ми не належимо ані до перших, ані до других і тому ми не можемо рішитись в користь ніякого принципу, щодо нашої тактики в законодавчих тілах. Там ми ставимо лиш наші домагання, які здійснюють нашу невідступну програму і зглядом компетентних чинників придержуємось там найвласивійшій засаді: *des — do, даеш — даю*. Як довго видимо, що ся засада з'обов'язує в законодавчих тілах не лиш наших заступників, але в рівній мірі і всякі компетентні чинники, так довго ми не бачимо причини, аби наші послы відносились до цих компетентних чинників принципіально

ворожо. Коли-ж би ми спостерігли, що ся засада мала би вже з'обов'язувати лиш наших заступників, тоді і тактика нашої політики в законодавчих тілах мусіла-б радикально змінити ся.

Аби в разі такої можливості сї міродатні чинники не могли і тоді перейти над нами до дневного порядку, аби без нас і тоді не можна їм було іти проти нас, — на се мусимо приготувати ся вже від тепер. Нашою охороною в тім разі мають бути висліди нашої внутрішньої національної політики.

Тому, що тичить ся сєї нашої внутрішньої національної політики, ми мусимо передовсім всі згуртуватись і зєднатись до праці, аби з всього нашого народу витворити один свідомий національний організм, аби якнайвище піднести духові, моральні, культурні і економічні его сили, аби визволити себе з економічної і політичної залежності. Або иньшими словами: у внутрішній нашій політиці ми мусимо через гуртоване нашого люду, через національне і політичне освідомлене его, послугуючись при тім запонадливо підношенем народної просвіти, народного добробиту і всеї духової та моральної сили нашого широкого загалу стреміти до того, аби ми чимраз менше потребували в тім згляді оглядати ся на других, аби ми свою долю могли оперти лиш на самих себе без зайвих компромісів, аби ми як найскорше економічно і політично могли почуватись незалежними. Тоді, маючи таку силу в собі, будем могли стати проти кожного нашого ворога, тоді і в наших жадаваннях зглядом міродатних упра

вritelів краввої і державної політики зможемо бути більше вибагливі. Хто хоче, щоб в нашій внішній політиці були би ми ще свободнійші, ніж тепер, той мусить признати, що можливе буде се по правді тоді, коли внутрішньо будемо сильні. Коли моральні, культурні і економічні сили нашого народу належно зростуть, коли ми на своїм ґрунті самі собі будем ви-старчати, коли весь наш загаль згідно стане на сторожі цих національних наших дібр, тоді будучність наша певна і тоді ми у внішніх наших виступах — свободні. Так розвивала ся політика всіх внішніх політично сильних народів, такою дорогою і ми мусимо піти.

Який ще довгий шлях в тім згляді перед нами, всі хіба бачуть. Отже тим більше праці нам треба, тим більше порозуміння.

Політичний перегляд.**Конференция польских людовців.**

В неділю, 21. с. м., відбула ся у Кракові конференция соймових і парламентарних послів із партії людовців в справі політичної ситуації. Народам проводив віцепрезес парламентарного польского кола посол Стапінський. По довшій дискусії ухвалено односторонно слідувати для теперішньої політичної ситуації важні резолюції:

1. Удержане дотеперішньої більшості в палаті послів признаєть ся дійсно за неможливе і недопустиме. З тої самої причини, задля якої коло польске не хоче пристати до „Слав. Єдноти“, не може оно позіставати дальше в союзі із злученими німецькими сторонництвами супроти „Слав. Єдноти“.

„А чи жие ще котра ваша бабка, мій пане земляче?“

— Ні, ласкава пані. Чому питаєте? —

„Шкода. Вона повірилаб скорше вашим нечемним словам“.

— Не гнівайте ся, ласкава пані. Хоть пані не ймуть віри, а прецінь можу вас щиро запевнити, що в тій хвилі, нім пані зволили заговорити до мене, як-раз шибнула мені душею згадка про ласкаву паню. —

І так було дійсно. Чи се вчинила єї близька присутність, чи хід асоціяції думок, словом, згадка про неї блисла була дійсно в моїй душі, коли я майже несвідомо виглядав за товаришом понад голови згромадженого народу.

Глипнув я допитливо на єї споважніле лице. Вона покрасніла, махнула рукою, тай каже: „Лишм се, говорім про щось иньшого. Я гляділа на вас вже довгий час, як ви прислухували ся музиці та все виглядали когось. Признаюсь отверто, що булам цікава знати, кого ви очікуєте“.

— Вашу цікавість заспокою зараз: Виглядаю я мого товариша, з яким приїхав я сюди. В здвизі народу згубили ся ми оба, треба буде вертати самому домі. Я дуже вдячний, що пані зволили ласкаво признати ся до мене. —

„Та я властиво не повинна й признавати ся до вас. Ви-ж очевидно знехтували мене. Обіцяли відвідати землячку, та тепле ваше слово“.

— Змилюйте ся, ласкава пані, не робіть мені кривди. Стало ся се єдино ізза того,

Брестей Пігуляк.

Верховинські згадки.**II.****Над озером.**

(Дальше.)

В щоденній метушні парламентарного життя стала отся пригода поволи блідніти в моїй памяті. Хоть не без того, щоб я не мав був доброї волі відвідати мою землячку і познакомити ся з тою загадкою і займавою жінчиною ближше. Та знов припадок звів нас до купи скорше ніж я думав.

Одної гарної неділі осінної вирвав ся я з одним товаришом до недалекого купелевого місточка, Баден, щоби троха відітхнути. Гарні там променади закладові, як також круті приємні стежки дібровами-лісами горбоватого терену вкруг купелевого заведення так і запрошують на прогульку туди. Місцями також красні вигляди на широку низину віденської околиці. Краєвид вже прилагоджував ся на осінню одежу. Місцями ясніли явори широким своїм листом, вже мов позолочені, та відбивались тим принаднійше від темного ще тла ліса. Блукаючи отак тими лісовими стежками тай займаючи душу вражіннями гарних образів природи, зійшли ми поволи в закладовий парк, відки заносили звуки купелевої музики. Сонце вже клонило ся на захід — найприємнійша хвиля дня. Під високими кріслатими деревами парку вже силить ся закраска вечірня. Променадами сила народу. Одні сидять,

другі проходжують ся зі шклянками приписаної води в руках, а найбільше стоїть людий, що загостили сюди, як ми, на прогульку із Гамору недалекої столиці. Всіх займала і полонила музика із музичного павільону, та вязала як той магнет, що гуртує і єднеє залізний пил до купки до-вкруги себе.

Пірнувши в ту густу масу народа, згубив я свого товариша. Думаючи, що найду єго найборше близько музики, добив ся я до павільону, став коло першого ряду крісель, тай прислухував ся дуже добірно віддаваному творови музичному. Від часу до часу піднімав ся я на пальці тай шукав з напруженем мого відблуканого товариша прогульки. Коли так розглядаю ся з висяженою шиєю, долітає до моїх уший найгарнійша музика, гармонія рідного слова із уст жіночих.

„А за якою то красою глядите ви так допитливо, мій нечемний пане сусіде?“

— За вами, ласкава пані — відпавив я нехотячи, тай спустив ся махінально на п'яти. Глипнув я сильно зацікавлений до-вкруг себе і бачу майже безпосередно краєнку, що з нею познакомив ся недавно тому в такий незвичний спосіб. В мить я зміркував, щом стрілив дурницю. Але стало ся се так нехотячи, так махінально, що годі було за-становляти ся вперед над словами, які вирвали ся з уст.

— Даруйте, ласкава пані, я немов мав якесь прочуте, що подиблю ся тут з вами. —

2. Коли тепер в міністерстві засідають тільки німецькі і польські представителі, треба домогати ся також такої зміни кабінету, щоб побіч польських і німецьких міністрів мали своїх представителів у кабінеті також Чехи і полудневі Славяни. Правительство в своїм теперішнім складі треба рішучо повалити і усунути.

3. Участь польських міністрів у правліннях з помочню §. 14 або ex lex вважає ся за недопустиму.

4. Висказує ся жаль ізза того, що більшість польського кола майоризує меншість у справах теперішньої парламентарної тактики, через що причинило ся польське коло до піддержання теперішнього положення в парламенті.

Тому треба тепер рішучої зміни. Се причинило би ся багато і до зладження форм опозиції „Слав. Єдності“, що вважаємо за потрібне вже із згляду на удержане парламентарного правління.

5. Поручаємо презесови Стапінському, щоб все держав при дотеперішній тактиці, яку ми однодушно улюбимо.

6. Коли би більшість кола дальше хотіла попірати теперішній стан річий в парламенті теперішнє правительство, послі людовці уважали би за річ неминучу скоро скликати конгрес, бо на власну відповідальність вони не могли би попірати такої політики.

3 турецького парламенту.

Турецька палата послів прийняла інтерпеляцію, внесену до міністра заграничних справ, в якій его запитано, яке становище займає порта до балканської конфедерації, про котру доносить преса, дальше чи згадана конфедерація звернена проти Туреччини і які кроки поробила порта з приводу заяв Малінова і Папрікова відносно турецьких Болгарів, які то заяви йдуть в розріз із міжнародними правами. Міністер заграничних справ обіцяв дати відповідь на сю інтерпеляцію в слідуючу суботу

інтерпеляція в справі мароканської держави.

Француска палата веде наради над інтерпеляцією в справі мароканської держави. Підчас дебати, що вивязала ся над сим питанням, міністер заграничних справ Пішо заявив, що між Еспанією а Францією не заключено жадного тайного договору, лише хіба той, що его опубліковано. Сей договір відноситься до головно до нетокальности мароканської держави і суверенних прав султана.

3 російської Думи.

В останнім числі „Ради“ читаємо ось-що: В Думі все ще обмірковується законопроект про місцевий суд. Висловлена нами колись надія, що хто-небудь з послів України вступить ся за інтереси нашої людности й скаже слово в оборону української мови в місцевім суді, — справдилась тільки на половину. З домаганем про необхідність уживання місцевих мов у місцевім суді виступив

один депутат, але, як і завжди се був не Українець і говорив він не про українську мову. Був се магометанин Хасмамедов, який висловив свій жаль з приводу того, що реформа місцевого суду не поширюється на окраїни Росії. в тім числі й на Закавказз, де судова справа стоїть дуже але. Повстаючи проти загального правила про панованне великоросійської мови в судах, оратор радив допустити уживання в суді місцевих мов по тих місцевостях, де живуть переважно інші нації.

Таким чином, і тут ми опізнились, і тут нас випередили представники інших націй, у данім разі — магометанської чи, точнійше татарської. „Наші“ зістались вірними своєму віковичному звичаєви — по виїзді з України негайно й ґрунтовно забувати, звідки й хто вони. Кавказці в Думі не забувають що вони з Кавказу, й при кожній нагоді освітлюють загальні законопроекти з погляду інтересів і потреб місцевої, кавказкої людности. Так саме Сібіряки, Надбалтийці, Польки й інші представники окраїн раз-у-раз памятають, що людність їх вибрала не тільки для того, щоб бути Пуришкевичами або лаятись з ними, але й для того, щоб приносити й таку сяку користь своєму краю де се буде можливо. Тільки наші шановні землячки, як праві так і ліві, одним ухом прислухують ся до того, що діється в Думі, а другим свлять.

Болячо й соромно став, коли глибше застановитись над такими ганебними з'явищами. На жаль — чи, може, на щастя? — ми вже так звикли до таких з'явищ, що й обурюватись проти них відучили ся.

НОВИНКИ.

Чернівці, 23. падолиста 1909.

Календар. Четвер 25. (12) Іван, Ниль, Мартин; рам: Катер.Д. М. Схід сонця 7:30, захід 4:04. — Пятниця 26. (13) Іван, Дамаскин; рам.: Петра і Ковр. Схід сонця 7:31, захід 4:03

3 черновецького університету. При кінці сего річного вписового терміну на зимовий семестер записало ся на нашім університеті 1019 слухачів. Минувшого року записало ся в тім самім часі лише 923 студентів. Із загального числа сего річних слухачів відпадає на теологічний факультет 130 звичайних, а 13 надзвичайних, на правничий 533 звичайних а 24 надзвичайних, на філософічний 158 звичайних, а 4 госпитанти. Крім сего має правничий і філософічний факультет ще й госпитанти. При отвореню нашого університету в році 1875/6 записало ся було лише 191 слухачів. Десять літ пізнійше (1885/6. підскочило число записаних в зимовім семестрі на 265. В протязі дальших десятих літ на 376 і се число дійшло з початком року 1899/1900 до 381. Отже з сего виходить, що в протязі 25 літ зріст фреквенції слухачів на черновецькім університеті обмежував ся на 100 процентів, а від року 1900 почавши до тепер отже

що я не цілковитий пан свого часу. Але що зволік я доси, надолужу з найбільшою приємністю. —

„Лиш одно оправдує вас, говорім отверто: моє припадкове ослаблене, моя непожадана, кажім недиспозиція при нашій нечайній першій стрічі. Воно мусіло вас вразити. Тому, єдино тому заговорила я до вас нині перша.“

— А ласкава пані не знають, як зискали дуже в моїх очах, якраз тому що зволили признати ся. —

Вона задумала ся.

Стало вечеріти. Музика закінчила свою продукцію, гості стали розходити ся.

— „Якіж бо пані...“

— „А добрий вечер, тіточко, добрий вечер, пане сусіде! Що я бачу! Тітка на „рандеву“ з паном сусідом?“

Вона очевидно змішала ся, почервоніла тай відповіла своєму сестрінкові троха роздражнено:

„Що ти плетеш! Чиж я виїжджаю сюда може перший раз? Ліпше скажи, чого спізнив ся так виїхати по мене?“

„Та де спізнив ся? Самий добрий час. Врешті, чиж пан сусід гірший товариш тетці як я?“

„От розбалакав ся. Ходім на дворець, бо буде пізно. Ти не поправний, Марку.“

„Нема страху, тіточко, ми вже вертали й пізнійше, а потяг відїздить що пів години,“ відповідає жартівливо Марко.

Ми звернули, балакаючи, до двірця. Вона йшла задумана, я розмовляв більше з молодим музиком. Лиш десь колись до-

кинула й вона яке слово. Мені видавалось, як би она була в душі чимось занята, чимось прибита. Завважив се навіть Марко, питаючи: „Що тобі такого тітко? Ти мов не своя!“

„От мелиш. Гляди ліпше, щоб добити ся до потягу, видиш як глітно, сила прогульковців вертає до Відня“, відвернула вона троха напрасно, немов би хотіла щось в собі скрити.

„Не турбуй ся, тіточко, найде ся місце й для нас“, закинув Марко весело.

Народу спливало зі всіх боків цілими струями в охочім веселім настрою.

Зашумів довбезний потяг, заскреготіли колеса, відїзвались кондуктори: „Baden, einsteigen“. Рунув наріз зі сьміхом, хохотом і криком, кинув ся до возів, немов миши до дір. В мить спрятало ся все до возів, стало тихо, немов по напраснім набігу бурі. Ми помістили ся в якісь битком набитім возі і стиснули ся до купки в куті. Веселі подорожні гуторили між собою аж за надто свавільно. Лиш над нами троїма зависла мовчанка. Настрій, або може навіть ліпше сказати розстрій землячки переняв і нас обох тай зробив з нас тихих обсервантів галасливої окружности. Двірці желізнодо-роги миготіли оден за другим мов образки в калейдоскопі, аж загудів потяг під величезним шкляннимзводом полудневого двірця в Відні. Розсипали ся прогульковці по пероні, кождий в свояси. Ми добились до електричного возу, висіли коло опери і пішли до недалекого дому пішки.

в протязі 8 років, підскочив вже аж на 170 процентів

3 Старої Жучки пишуть нам: Дня 14. с. м. заіменував одноголосно тутешній виділ громадський пана комісара виділу краевого де Манескула за его надзвичайні заслуги около нашої громади почесним членом. Сей пан зумів своєю працею здібністю і пожертвованем своїх всіх духовних і тілесних сил спорядити фінанси громади, яка від довгих літ находилась в найгіршій і невихідній стані Громадські дороги і улиці, які часто рівнались багнови, повикопувано і вишутровано. Запровадив всякі інші порядки в громаді і сим поставив на будуче підвалину до красивого розвою тутешньої громади. Заразом висказав виділ громадський п. відемаршалкови др. Стоцкому повну подяку за делеговане пана комісара де Манескула до нашої громади. Позаяк п. комісар де Манескул прибув до Жучки ще того самого дня, то справили громадяни ему велику овацію. 500 народу випроводило з смолоскипами п. де Манескула аж до цукроварні, де при відході подакував п. комісар де Манескул щирими словами за оказану велику честь, почім попрощав теплыми словами в рускій мові п. секретар громадський Е. Рубель пана комісара де Манескула в імени громади. Так закінчилось для тутешньої громади се памятне сьвято.

3 Заставни пишуть нам: Небувалої овації дізнав шкільний інспектор пан Василь Продан від свого учительства. Пішла чутка, що інспектор Продан мав би заставницький повіт покидати. З сєї причини зібрались учителі І-го с. м. в великім числі з всіх кутів сего повіта, і удались в сій справі до п. інспектора. Промовляв надуч. Кейван, подаючи причину прибуття так великого числа учителів і учительок, виразив в імени учительства повне довіре до его інспекторської діяльности, і закінчив просьбою, щоб инсп. Продан не покидав сего повіту, бо учительство жило ся з ним, пізнало его вимоги і тепер тяжко прийшло би розставатись; ба й саме шкільництво на тім потерпілоб, бо часті зміни відбивають ся некорисно на нім, а тут мала би в так короткім часі бути вже четверта зміна інспектора шкільного. Инсп. Продан подакував за признане і довіре і сказав, що спімнена поголоска і до него дійшла під час інспекції, однак він офіційно про се нічого не знав. А як би дійсно що на тім було, і від него залежало піти або остати, то вже зі згляду на виражену ему привязанність учительства не покинув би сего повіту. Дальше заявив, що й на далі буде старатись бути як найоб'єктивнійшим і справедливим. Потім удалась депутация до пана старости, де в красній промові висказав бажане учительства надуч. Попович Пан староста др. Розін прийняв депутацию дуже ласкаво, виразив свою втіху, що учительство звернулось в сій справі до него, бо в тім дбав до довіре учительства до его особи, підносить щирю діяльність шк. інсп. п. Продана, каже, що ему про уступлене шк. інспектора з сего повіту нічого не відомо, но в разі побоювання учительства мали би бути не безпідставні, то завіряє, що стане по стороні учительства, і ужив всего свого

Мене стала непокоїти мовчальність краянки. — „Чи не вразив я пані не хотючи в парку? Боюсь, чи пані не гнівають ся на мене?“ — спитав я єї троха прибитий.

„Ні, зовсім ні“, відповіла вона живо. „Вибийте собі се з голови. Я гніваю ся, вправді, але сама на себе“.

Ми опинили ся коло помешканя. Вона подала мені приязно руку: „До побаченя!“

— До милого побаченя! — Дивно. Загадочна жінка! —

На другий день, коло полудня справив ся я на відвідини. Підходжу до дверей, стукаю. Хтось відзиває ся. Вхожу. Вона стоїть серед ясної сьвітлиці, здаєть ся дожидала мене!

„Ну, прецінь“, вирвалось єї із уст зі скритою радістю.

— Витаю покірно, пані немилосерні.—

„Признаюсь отверто, що я вас очікувала“. Подає мені руку і каже: „Не маю права докоряти вам; але признасте, що в певній мірі маєте таки певний обовязок супроти Українки в далекому, чужому мені вашому краю“.

— Безперечно. Тому стою на услуги.

„Прошу сідати!“ Ми сіли. Вона сидить напроти мене, мемов княгиня. Вбрана із замітною, немов вродженою елеганцією. Твар сьвітла, отверта, лиш коло уст скритий не то біль, не то жаль, блискучі очі зраджують якусь тугу. Одно і друге стоїть в суперечности із замітною енергією і само сьвідомістю єї. Робить так мило, як імпо-нуюче вражінє. Сьвітлиця гарна ясна

впливу, щоб таку знамениту педагогічну силу затримати в повіті. — (Від редакції: Оскільки нам відомо, наше учительство з заставницького повіту не буде мати покищо сеї прикрої нагоди, аби мусіло розстатись з своїм інспектором п. В. Проданом.)

Запитане до ц. к. краюї коменди жандармерії в Чернівцях. Чи відомо ц. к. краюї коменді жандармерії в Чернівцях, що п. жандарм Дмитрюк розбивав шаблюкою голови спокійним громадянам в Шербівцях? Під управою п. жандарма Йосифа Жемнянського із Шербівців, скоїли ся там же нечувані річі, а п. Жемнянський не хоче про те нічого чути.

Так наприклад, він і його товариш Дмитрюк переслідують без причини шербівських читальників. Наслідок того переслідування був дуже сумний, бо Дмитрюк розбив головою читальникови, Дорофтеви Смокотови. Смокот се дуже благий чоловік, боїть ся суду і тому пристає на злагоду з паном жандармом, приймаючи від п. учителя Юліана Гливики 25 корон, який посередничив між Дмитрюком а Смокотом, хоч три рази більше заплатив він за самі лікарства. Деж ще его страчені дні і здоров'я? — Невідомі очайдуки вибили уч. І. К. два рази вікна. Хоч уч. І. К. доносив про те вибите вікон п. Жемнянському, то він замість зайняти ся тою справою, висміяв його доноси кажучи: „Так Українцєви треба, най не бере ся до політики.“

На конєць доносять нам, що п. Йосиф Жемнянський заходить в неділі і свята до нашої проінації, аби щось ликнути. Отже і громадяни без обави жандармерії напивають ся в неділі і свята в нашій проінації.

Щож скаже на се ц. к. краюва коменда жандармерії в Чернівцях?

Зима їде! Сегодня над ранком почав тут падати сніг, який ще ані на хвилю не перестанув. Верства снігу вже так значна, що цілий вигляд міста прибрав зимовий характер.

Берлінська наукова подорож по Австро-Угорщині. Віденська часопись доносить, що в неділю, дні 21. падолиста с. р. загоостило до Відня наукове товариство, яке остає під протекторатом князя Більова і державного канцлера Ветмана Гольвега. Си наукова подорож, в якій возьмуть участь около 100 учасників, буде мабути тревати 10 днів. У Відні остануть гості до 26. с. м., де по огляненню різних заведень виголосять їм тамешні університетські професори кілька відчитів про стан загальної культури в Австро-Угорщині. Звідси мабути удесть ся се наукове товариство до Будапешту.

Конфіскація українського календаря на р. 1910 „Час“ в Київі. Дня 19 падолиста с. р. поліція, виконуючи наказ київського тимчасового комітету в справах друку, сконфіскувала в артільний друкарні 3000 примірників українського календаря на р. 1910 „Час“. Частину сконфіскованого календаря ще навіть не зброшуровано.

Будучність пані Штайнгайльової. Пані Штайн-

гайлова задумує знов віддати ся радощам сьвіта, бо найблизше її окружене не виявляє жадної симпатії зглядом неї. Найбільші приятелі стали їй тепер нечаяно найзавзятішими ворогами. Она поставила собі рішучо не носити вже більше чорної сукні. Її „приятельки“ зладили вже для неї різнобарвну гардеробу, яка знову має приманювати до неї мужескі серця.

Оповідки, іменованя і т. п.

Особисті вісти. З огляду на те, що в середу, дня 24. с. м. відбуде ся у Відні парламентарне засіданє, удали ся наші буковинські посли п. Пігуляк, п. Семака і п. Спинул сьогодні до Відня. Посли Н. Василько і Лукашевич перебувають стало у Відні.

Оголошене в військових справах. На підставі міністерняльного розпорядження мають всі ті, які приналежуть до військової служби, зголошувати ся почавши від першого січня сего року, в канцелярії тої громади, до якої они аж до увільнення від військового обовязку будуть належати. Зголошувати ся можна усно або писемно. Щоби писемно зголосити ся, треба виповнити докладно і вірно два формуляри, які можна дістати в приналежнім старостві або в громадській канцелярії кожного часу. Пересилка такого писемного зголошення є по всіх австрійських краях вільна від почтової оплати. По середнього зголошення не узглядняє ся. Коли би хто сему міністерняльному розпорядженню не підчинив ся, або подав би фальшиві інформації, підлягає значній грошовій карі.

Подяка. З нагоди вінчання п-ни Сидонії Люківної з о. Ом. Гнідим зложили місто телеграфічного желаня на бурсу ім. Осипа Федьковича дир. Ом. Могильницький і Г. Гордий по 2 К, за що складає їм заряд бурси як найщирішу подяку.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Серєда, 24. падол. „Der Troubadour“, опера в 4-ох діях Вердого (гост. виступ Вернера Альбертого). — Четвер, 25. падолиста: „Ganz der Rara“, водевіль в 3-ох діях Марха і Девалєра. — Пятниця, 26. падолиста: (по знижених цінах) „Die Försterchristi“, оперета в 3-ох діях. — Субота, 27. падолиста: (по полудни, по знижених цінах для учеників) „Die Ahnfrau“, трагедия в 5-ох відслонах Грільпарцера; (вечером): „Ein Maskenball“, опера в 3-ох діях Вердого (гостинний виступ Вернера Альбертого). — Неділя, 28. падолиста: (по полудни, по знижених цінах, пораз послідній) „Die fremde Frau“, штука в 4-ох відслонах Віссона; (вечером): „Fäntitz“, оперета в 3-ох діях Сюперо

Slovansky Prehled, ч. 2 і 3. (Listopad-Prosinec) Praha 1909. Вже дванадцятий рік виходить в Празі під редакцією відомого в цілій Славянщині поета Адольфа Черного отсей гарний місячник, призначений на се, аби пізнавати і освідлювати жите всіх славянських народів. Поважний чоловік, якому противна вся бляга, остеронь держить себе вже

від довшого часу від всякої „славянської геци“, яку управляють ті, що ідеєю славянської політики хотіли би прикрити свою звичайно варварську власне аглядом иньших Славян політику, або які в найліпшій разі хотіли би даром дістати славянських союзників для своїх лиш цілій. Не належить до сеї громади „Slovansky Prehled“ ані его редактор, одия з найбільших ідеалістів, яких має сучасний практичний ческий нарід. Тут справді їде поважне діло, зглядом кожного народу редакция має рівну прихильність і поза ідеальним стремлінням пізнати Славянщину і дбати про можливість розвою кожної її частини, не видно тут ніяких диких інстинктів брутального хоч-ба і славянського завоювання. — В останнім (подвійнім) числі сего місячника находимо чимало вісток також і про жите українського народу. Ї тут початок старанно написаної студії Г. Бочковско-го: „Ukrajnska otazka (Українська kwestія), початок пильної студії пом. Ржегоржа: „Marianske dny Rusinu v. Halici (автор зібрав тут народні наші праповідки і повіря звязані з святачними днями Матери Божої) в хроніці находимо багато вісток з жита галицьких, буковинських і російських Українців а між рецензіями узгляднено в тім числі книжечку д. В. Доманицкого про Марка Вовчка (реп. J. Pata) і виданий недавно томик ческих перекладів оповідань І. Франка: (Halicke obrazky (переклав Jar. v. Burian, — реценз. Albert Prazak). Оповіданям Франка признає рецензент великі прикмети. — Очевидно є в тім числі справозданя з жита майже всіх иньших славянських народів. — Сей місячник щиро поручаємо нашим читачам.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 23. падолиста 1909.

Мадрид, 23. падолиста. (Кб.) Королева виїхала до Англії, щоб відвідати свого тяжко хворого брата принца Морица із Баттенбергу.

Відень, 23. падолиста. (Кб.) Угорські міністри прибули вчера до Відня. Сегоднішня коронна рада розпочне ся о 11. годині перед полуднем.

Сараєво, 23. падолиста. (Кб.) В неділю засновано тут касу хорих для Сараєва і околиці, як першу інстанцію сего рода в Босні. На конституційних зборах вибрано адміністративну раду, що складає ся із 46 членів. При голосованню здобула соціально-демократична ліста подивляючу більшість голосів.

Сараєво, 23. падолиста. (Кб.) Вчера розпочав ся тут музульмансько-конфесійний з'їзд.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Обстановка добірна. Зі всего дишеть заможність і невимущена елеганція.

Якусь хвилинку, немов вступ до конферзациї, займало нас, здаєть ся, одно чуте — цікавість. Значить одно і друге радоб знати: хто ти є? Радоб довідати ся щось ближшого, щось певного про особисті відносини другого. Она похопила ся скорше і перервала тишину.

„Я вдячна вам, що ви зволили відвідати мене. Я тут чужа, цілковито чужа. Тим милійше познакомити ся в далекій, чужині, з далеким земляком Українцем... а врешті... хто може збагнути?.. може і не з так далеким,“ додала якось несміло, якось здержливо. Виговір її був м'який, правдиво українською приманливо пестливою бесідою.

— Позвольте пані. Дивно мені. Глядівши отак на вас і студиюючи ласкаву пані, видаєть ся мені немов би долягало щось пані, немов би за чимось тужили, немов долягає щось вам. Чи не за рідним словом, за рідною бесідою. Як так, то чоловік не зволять пані шукати стичности з тутешною українською громадою? Аджеж бувають тут сходини, вечерниці тутешніх Українців, де можна троха розірвати ся, троха відсвіжити духа. —

Я чекав на відповідь даремно, вона мовчала. Щоби звернути в иньший бік, питаю: — Хоть може невмістно, а прецінь цікавий я знати, яким ходом опинились пані з далекої України тут у Відні? —

„Мені здаєть ся, що ви вже довідали ся об сім близше у мого сестрінка, у Марка.

Най буде вам сего на тепер досить.“ А далі додала якось гей стримуючи ся: „Може колись довідаєте ся більше!“

Я зрозумів і повернув бесіду зараз в иньший бік. Пішла жива балачка. Вона вела розмову зручно і вміло. Зійшли ми між иньшим і на тутешню оперу. Питаю, чи виділа „Червоні черевички“, „Die roten Schuhe“ в цісарській опері.

„Чому питаєте як раз про сю штуку?“ — Тому, бо се чудовий, можнаб сказати український балет. Дія взята з українського жита, із казки, а музика уложена зі самих українських народних пісень і танців. —

„Дивні речі вповідаєте, деж мені прийшло-б на думку, що поза „rote Schuhe“ криєть ся рідна штука! Прецінь-же, що представляє вона?“

— У великий страстний тиждень перед прегарною українською церковцею взиває батько міщанин свою молодшу донечку до церкви. Вона отягає ся. Надходить князь зі своєю свитою. Дівча робить на него велике вражінє, він жадає, щоб батько зволив її дати в двір. Батько не годить ся на те дістає батоном і втікає до церкви. Дівчина отягаєсь іти з князем, хоть він її і тягне у недалекий двір. Князь відходить. Дівча глядить ба на недалекий княжий двір, ба на церковцю. В тім бачить при вході до дверей перед образом Матери Божої пару сияючих червоних черевичків. Вона знімає їх і вбирає. Відтак танцює в них перед церковцею. Потім хоче скинути і поставити їх на місце, та чере-

вички не йдуть з ніг. Вона пробує увійти до церкви. Блискавка і ангел з огнем мечем в дверях спирає її. З переляку втікає вона від церкви, видить недалекий княжий двір і біжить туди. В дворі гучні балі. Нарід спостерігає зняте черевичків, шукає за ними, їде до двору, впадає в дім, хоче спіймати дівчину з черевичками, та її схоплює підземна чорна богиня і провалює ся з нею під землю. Тут витворяють ся казочні образки підземних тайн, на які лише цісарська опера в силі спромочи ся. Ангел хранитель і богиня сьвітла виратовують дівчину відси на сьвіт, де вона покутує гріхи й шукає рідної країни. Навибіє по довгих літах рідну церковцю і вже сіда голова трясє ся в екстазі піднесеними руками до неї. Перед Матер Божою червоні черевички зникають ся її з ніг самі і підносять ся в гору на своє місце в стіні перед образом Богородиці. В тім надбігає князь, що ціле своє жите блукаючи шукав страченої дівчини з червоними черевичками. Він, білий вже старик, кидаєсь до клячучої жінчини, обіймає і цілує конаючу покутницю. Вона конає. Ангели підносять її тіло і летять з нею в небо. В цілій тій балетовій дії грає чаруючо музика зложена з самих українських народних пісень і руских танців. — Отсе, пані, коротенький зміст того гарного балету. Коли побачите его в оперовім репертуарі, не залишіть піти на той, можнаб сказати, наш кавалок штуки. —

(Дальше буде.)

(18—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові, **==**
== гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стайці в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 kgr.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 kgr.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 kgr.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товарний Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік „Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набути: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся єго в комісову розпродаж. В інших в горі наведених складах, можна єго лиш поодинокі набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичніший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм єго обнімає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважніші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, різні тарифи, оголошення та дуже поучаючі і цікаві оповідання.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноких висилках.

Найперше і найбільше буковинське естаблісєма в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

уніс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

189 (—) Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блу захвалюванім: **НОВИХ:** пачок цигоріт, але будьте радше сего переконані, що

правдивий: Франка: додаток до кави,

котрий і в Вашім домашнім господарстві випробувано від тільки літ, єсть **„НАЙЛУЧШИЙ“** і такий на дашьше: **ПОЗІСТАНЕ:** —

Однаковж просимо Вас дуже, уважайте докладно на нашу марку фабрики

Franka

rt. ble. Y 1871, 012 I. y. V.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францо

в Терополі.

Се є знамените умиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудження, ломаня кистей, плечий гієтля і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймаати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (флашочок) 8 кор. з оплатою і опакованєм. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогєрїї медичиналії Стерншуса.

19 (—)

Уголь камінний і знаряди господарські.

Мимо підвиснення ціни угля на осїнь

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛИ
продає єще в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 К, а краєвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кгр., лосо копальня. — Просить ся проте користати з сєї нагоди і безпроволочно замовляти уголь в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Січкариї, молотїльні, керати, краячі, плуги, колїсницї, борони і прочі знаряди господарські продає по найприступніших цінах

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛИ.

(142—л. 1)

За готівку значний опуст.

ДИРЕКЦИЯ.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю **10 літ** гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і циркувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилович**, Механік
в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

(—)

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходять „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (петіт). При кількорогових або при річних замовленнях значний ошук.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакція неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і відлученням поштової належності.

Циркулярі яко прилога коштують по 2, 3 і 4 сотика від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Замітки про резолюції поступової партії.**IV.**

□ Се досить легко каже ся: „коли хочемо мати свободну руку в нашій вишній політиці (в законодавчих тілах), то внутрішню мусимо бути сильні“. Аби сповнити цекучі лиш домагання нашої внутрішньої політики, на те треба нам, аби між нашим народом ще тин анальфабета, на те треба нам, аби весь наш хліборобський нарід був політично просвічений, аби він знав, що то таке держава, конституція, що то таке політика національна, які права і які обовязки має горожанин нашої держави, як він тут своїх прав має домагатись і як має дбати, аби ті права его розширено, кождий хлібороб наш мусить відтак знати, які ціли має наша національна політика, чого вона від него вимагає; куди вона нас має повести; — аби сповнити хочби лиш цекучі домагання нашої внутрішньої політики, на те треба нам далі піднести добробит нашого народу, отже передовсім мусимо навчити наш нарід, аби его господарка чим раз ближше підходила до господарки Німців, Бельгійців та Дунців, мусимо уможливити тому господарському нашому народови набути лекше землю а далі мусимо як найкраще з'організувати певний і дешевий кредит для него, мусимо вивести его з лихварської неволі і освободити его від всяких посередників-спекулянтів в его господарській торговлі і в торговлі взагалі а накінець мусимо подбати і о се, аби хлібороб наш інтелектуально і морально двигнувся як найвище, при чім очевидно що до моралі

маємо на думці горожанські чесноти, при яких росте і кріпиться всяка організація, всяка спільна праця в ім'я всім нам спільної будучої красної долі. Коли-б вже на тім лиш поки-що обмежити ся, то кождий з нас порозуміє, кільки то і головнов яких читалень, Січій, кас і всяких економічних спілок треба нам мати в нашій народі, кільки курсів господарських і просвітних треба нам на те відбутися, о які видавництва мусимо ми постарати ся для народу, аби просвітити его загально і політично, кільки всяких нових інституцій мусимо ми покликати в тій цілі до життя і як пильно мусимо зацікавувати ся старшими вже нашими організаціями, які покищо хіба не все ще стоять так, як повинно би се бути, коли-б ми щиро про них дбали...

А коли так воно є, коли ми без такої сильної внутрішньої нашої підстави, зовнішню не можемо бути свободні, коли ми без всього того властиво не є ще навіть народом в модернім розуміню сего слова, то хіба кождий признає, що земля повинна під нами горіти, коли ми марнуємо час і не беремо ся всі разом, в кого є лиш розуміння для сєї народної нашої справи. Се відносять ся передовсім до нашої інтелігенції. Не багато її у нас — на жаль, а і ся покищо розбита на гуртки і гурточки. Так мало маємо сєї нашої інтелігенції, що хоч могли-б ми, то не можемо ще захопити нею адміністрації і взагалі всяких державних і автономічних управ, а рівночасно годі нам зібратися її для спільної народної праці, якої нам так дуже і так вже зараз треба.

Ми розділені на партії. Партії, самі в собі не є ще ніяким національним нещастем. Протівно, там, де вони мають реальну підставу, на яку складаються принципи, програмові ріжниць між партійні або ріжний терен діяльності (ріжні групи суспільні, — робітники, господарі і т. д.), там вони остаточно не лиш зрозумілі, але нераз ще й корисні. Однак у нас виглядає воно цілком инакше. Маємо ріжні партії, а всі мають ту саму програму і той сам терен діяльності. Лиш в сій партії одні люди, а в тій другі. Дрібнички нас ділять, на які властиво ніякий громадянин не повинен зважати зі згляду на ті великі задачі, яких вимагає від нас сучасна хвиля.

Коли згадаємо ті великі обовязки нашої інтелігенції зглядом теперішньої неволі нашого люду і будучої красної, его долі і коли застановимо ся, як мало інтелігентних у нас сил до здійснення сих домагань, тоді всі люди доброї волі між нами, всі ми громадяни мусимо сказати собі, що справді нашим ідеалом мусить бути одна, спільною програмою з'єднана громада, яка в повнім порозуміню дбає про долю народу.

(Дальше буде)

Політичний перегляд.**Засідання німецько-національного союзу.**

На засіданню національно-німецького союзу парламентарних послів сконстатовано, що в союзі не зайшли жадні непорозуміння що до політичного положення і тактики і що німецько-національний союз обстоє при своїм дотеперішнім становищу.

Бротея Пігулян.

Верховинські згадки.**II.****Над озером.**

(Дальше.)

Вона прислухувала ся з найбільшою цікавістю моїм словам.

„Прекрасно. Буду вам дуже вдячна коли зволите мене повідомити, як буде сей балет в репертуарі опери“.

— Дуже радо, ласкава пані. —

Я встав, попрощав ся і пішов в свояси. Але не без того, щоб ся загадочна жінка не займала моєї думки і опісля. Що вона такого? Відки вона? Що діє тут? Чому, криє себе, здаєть ся якимось incognito?

Знов уплило трохи часу, я заглядав в репертуар опери, але на жаль „Червоних черевичків“ як би на вмисне не бачив.

Раз дістаю дивний лист з Бадену. „Прошу приїхати завтра до Бадену. Жду вас перед музичним павільоном. Пізнаєте мене по великим кремовим пері струсимім на капелюсі тай зеленій аксамітовій машині. Сподіюсь що не відмовите прислуги, о яку вас просить жінщина.“

Розуміє ся слова сї писані були по німецьки. Почерк письма вироблений, гей би мужеский. Став я і не второпаю, що се має значити. Яж в Бадені не знаю нікого. А як би, то чому допись безіменна? Чи йти, чи не йти? О що ходить? Завтра

неділя, поїду. На другий день по обіді, виїхав я з полудневого двірця до Бадену. День був прегарний осінній. В парку виглядало ще досить глухо. Лиш там та там проходили ся поодинокі купелеві гості. Сценерія осінно-святоточна. Перші пожовклі листочки стелились вже рідонько долом, по стежках і променадах. Але старанно доглядані цвіти тліли ще тим принадніше по грядках і рабатах на педантно чисто утримуваних стриженних травниках. Водограй прискали запіненими струями в гору та спадали розбитими перлинами назад в басен монотонним плюскотом. Червоні як грань „золоті“ рибки виставляли писочки до гори, щоб їм кидати кришки з булок, до чого привикли від гостей парку. Стежки, що провадили з парку в гору та травники кічерами горбистої округности, стояли в повнім світлі лагідних осінніх промінів сонця. Аж запрошували в верхи. Я звернув свої кроки туди в гору. Доріжки провадили круто поміж травниками, мальовничими групами дерев та кущів, вели гаями, а від часу до часу виходили на кічери або краї горбів, відки втворювали ся займаючі образи, краєвиди. Отуда на полудне знимали ся високі голубі Альпи, на схід стелила ся безкрайна рівнина, а з півночі зраджувала дим курява здвиг дво-мільонової столиці. Над усім звисала осіння туга. Гаями і групами пробивалась вже, хоть ще несміливо жовтава краска листу. Найвиразніше зраджували зворот літа

у осінню пору явори в золотявім своїм сьєві, але й черешха почала вже жаріти червоніючим листом. Дарма, що сонце ще так приліжно обнімало землю своїми лагідними, ясними, теплими проміннями, осінь таки вже почала розгощувати ся борами, полями. Хоть миле та чогось за серце сти-скаюче тужне вражінє. Віддавши ся довший час отим приманливим вражінням природи, став я поволи звертати свої кроки у діл до парку, відки доносились легенькими воздушними хвилями ніжні струї гармонійної музики купелевої. В такім настрою ступив я через час в тіни буйного парку. Майже забув я на дивний припадок, із за котрого я властиво виїхав нині до Бадену.

Тут уже метушня. Гостий вештає ся по парку повно. Вкруг павільону густий здвиг народу. Одні сидять рядами, другі стоять і прислухують ся добірній музиці. Вступивши в сю атмосферу, зараз почув я в собі цікавість, чи буде она тут, чи ні, тота загадочна незнакома, що запросила мене сюда. Я став розглядати ся за капелюхом з великим кремовим пером струсиним та зеленою аксамітовою машою. Вдяди очима поверх голов, я й не зважав на лица осіб. Воджу сюда, воджу туду зором рядами гостей, але дарма, кремового пера струсиного я не міг доглянути. Вже трачу надію на здійсненє заповідженої цікавої пригоди. Ще раз натягаю шию, ще раз знимаю ся на пальці та міряю очима по здвизі народу, аж втім чую близький жіночий голос :

Одсліді сконстантовано, що комунікат німецьких партій, який наробив перед кількома днями тільки шуму в пресі, виготовлено спільно всіма партіями німецько-національного союзу Сей комунікат передав голова виконавчого комітету лише презесова кола польського. Всім прочим коментарам до згаданого комунікату, поданим пресою, відказує комітет правдивої підстави. По сім приступлено до обговорення соймової виборчої реформи для Буковини.

Становище „Слав. Єдноти“.

Вчера відбула ся конференція парламентарної комісії „Слав. Єдноти“. В виду того, що союз німецько-національних парламентарних послів постановив обстоювати при своїм дотеперішнім становищу, зв. не пристає на переговори відносно димісії теперішнього кабінету і домагати ся залягодження бюджетової провізії, „Слав. Єднота“ ухвалила не відступати від своєї тактики.

Значить, оба табори хочуть себе дальше поборювати і жаден не хоче з своєї сторони оказати бодай трохи податливости, щоби уратувати парламент.

Перманенція комісії соціального забезпечення санкціонована.

Урядова „Wiener Zeitung“ доносить, що цісар уділив санкцію ухвалі палати послів відносно признання комісії для соціального забезпечення перманентного.

Угорська коронна рада.

Вчера перед полуднем відбула ся під проводом монархії угорська міністеріальна рада, яка тревала 1½ годин. По міністеріальній раді заявив Кошут заступником преси, що на згаданій раді обговорювано цілий комплекс проектів на залагодження угорської кризи, але годі було прийти до певного порозуміння. Покищо корона не подала жадних диспозицій що до дальшого ведення переговорів. Угорські міністри вернули пополудни назад до Будапешту. По коронній раді прийняв монарх президента міністрів др. Векерлього на короткій приватній аудієнції. Потім відвідав угорський прем'єр ще міністра заграничних справ графа Еренталя, щоби відбутися з ним коротку конференцію. Отже і ся коронна рада завела. Міністри вертають з Відня з тим, з чим приїхали. Переговори будуть знов тягнуті ся правдоподібно довгий час.

Сподіваний замах російського правительства на Фінляндію.

З Петербурга доносять, що російські члени російсько-фінської комісії виготовили проєкт, на підставі якого війня з під компетенції фінської сойму ось-які справи. Головні принципи адміністрації, ухвалені карних законів, закони про товариства, головні принципи шкільництва, прасовий закон, закони про цю, грошовий рух як також права відносно поштових і телеграфічних інституцій, так само право свободного виїзду кораблями та емігрантами в чужі краї.

„А за яким товаришем слідите ви очима с им разом, пане земляче?“

Я глипнув — майже передімною сидить землячка. Струсіне перо, але біле, не кремове, маша червона не зелена! — Сим разом дійсно за вами, ласкава пані. — Відповів я живо і вплив здивований свої очі в її лице. Вона змішала ся сильно, а кров стрілила в поважнілу її твар. Але лиш на хвилину. Жіночий інстинкт не дав їй довго вагати ся, вона запанувала зараз над собою.

„Ви непоправний чоловік. Але я тішу ся помімо того, що так несподівано подибала ся знов тут з вами“. Вона подала мені руку тай додала: „Ви здаєть ся так само часто виїжджаєте сюда на віддих, як я. Я майже що неділі виїжджаю сюда. Баден моя улюблена прогулянка“.

— Баден дійсно гарне місце на прогулянку. Мені Баден хотіби вже й задля того симпатичний, що пригадує мені молоді студентські часи. Сюда виводив нас студентів професор ботаніки часто на ботанічні студії-прогулянки. Я знаю тут майже кождо стародавню розвалину отуда верхами та майже кождо окремішність рослин баденської фльори. —

„Мило мені почути“, відповіла вона. Бо й я займала ся також колись з приємністю фльористикою. Ше нині стоїть моє тодішнє гербаріум в пошанівку. Колись, а нині! Та все мило згадати. Ви заворушили мої згадки. Я би радо пішла троха отуда верхами, хоть тепер цвітуть хіба

Чи можна ще більше взяти народом? Всею автономію хоче знищити кроважне російське правительство яке так само зробило вже із иншими, підданими собі народами.

3 життя наших товариств.

Товариство рускої православної шляхти на Буковині відбуло дня 14. с. м. свої звичайні загальні збори в домі товариства при улиці Франца ч. 31. На зборах явила ся численно православна черновецька інтелігенція і споре число замісцової інтелігенції і селян із шляхотських і инших сіл. Збори отворив голова товариства, кравчий інспектор О. Попович, витаючи щиро всіх присутніх, а з осібно панів послів Пігуляка і Спинула, які також явили ся на зборах. Голова пояснив зборам велику задачу, яку собі товариство поставило а то: національне осявідомлення буковинських шляхтичів і матеріальну і моральну підпору бідних та гідних синів і доньок православного населення на Буковині. Товариство православної шляхти для нашого демократичного народу не лиш не злишне, але навіть конче потрібне. Оно не має на цілі відділити ся від других станів або може дошукувати гербів, але осявідомляти національно наших руских шляхтичів по селах і не допускати до того, щоби вороги засновували і піддержували чужі шляхотські товариства по руских селах. По сім зійшов голова на виховане молодіжи і дівочу бурсу, котру товариство отримує і в котрій на сей шкільний рік приміщено 60 дівчат, і доказав, що ся інституція для нашого народу конче потрібна, отже, що не сьміємо на ню дивити ся рівнодушно. Особливо Українці-інтелігенти, що повиходили з шляхотських сіл, най не забувають на товариство і бурсу, але розбудять по шляхотських селах зрозуміне та замилюване до сего товариства. Промова голови зробила на всіх присутніх велике вражіння, що виявило ся в оплесках зі всіх сторін. На внесок п. учителя С. Івановича уділено уступаючому виділові абсолютіюрі і висказано подяку за упорядковане маєтку товариства і уладжене бурси, котра тепер взірцево провадить ся. Уступуючий виділ поставив від себе такі внески: 1) Загальні збори призначають оба доми на безплатне приміщення бурси, 2) Загальні збори устанавляють членську вкладку для інтелігенції на 2 К а для шляхтичів і селян 1 К річно. Оба внески прийнято одностайно. У дуже живій дискусії, в якій брали участь: посол Пігуляк, інс. Попович, проф. Семака, проф. Николай Ісупенко, Панько Клим, Сидір Цурканович, надуч. Ля Ілюк і директор Т. Іванюк про дальшу працю товариства, головню на провінції, висказали ся майже всі бесідники за тим, що будучий виділ обов'язаний зайняти ся організацією шляхти по селах, заложенням філій, устроєнням відчитів і забав, щоби вже раз перестали „retrecer“ по руских шляхотських селах. На внесок пана надпоборця Николая Влада-Вердеша висказали збори нашим послам, що придбали товариству запомогти, щирю подяку. Панови

лише скабіози та може загадочний цвіт чемериці.“

— Як лиш охота, то я з найбільшою приємністю пійшов би з вами отими верхами. —

Вона схопила ся і каже: „Я готова“. І ми пішли стежками туду у верхи, на травники. Вона ступала живо, охочо. Гумор веселий, шутливий. Дивна річ, немов не та жінка. Ми підходили балакаючи чим раз висше. Вийшли на царинку під високою скалою. На скалі видніла мальовничо руїна з колишніх замків, що там розложіні густо по високих скалистих горах, як сумні останки колишніх непевних часів.

Із добре утриманих розвалин курив ся над нами дим. Деякі добре утримані розвалини замешкують сторожі з родиною, наставлені громадою або краєм для догляду, щоби не спустошувано розвалин. Кожда розвалина має свою історію.

„А от, глядіть, сюда росте вже carlina acaulis!“ каже землячка і вказує на низький, білий бодяк.

— Тут сіножатами єї повно — відповідаю. — А знаєте, як зве ся вона по нашому? —

„Знаю, на Україні зве ся она „чортополох“. Вона зігнула ся вирубати ножиком той білий коляк.

Я глипнув в гору, дивлю ся, як попід розвалиною біжить дитина. За хвилину сідає на скалу та спускає ноженята над пропастию.

— Гляньте, пані, на ту дитину над

Михайчукові Іванови начальником громади Шипинці висказали сердечну подяку за те, що вже другий раз пожертвував на бурсу 10 К і заохотив других до датків. Касієр товариства зібрав на зборах 120 К. До нового виділу, котрий укомп'ював ся 20. с. м., увійшли: інс. Омелян Попович голова, посол Николай Спинул заст. гол., проф. Панько Клим секретар, проф. Николай Ісупенко касієр, надуч. Іван Санюк контролор, виділові: надпоборця Николай Влад-Вердеш, о. проф. Евгений Семака, директор Іван Воробкевич, інспектор О. Купчанко, офіціал Виктор Сарнаевський, надуч. Олександр Варб'їр і гім. уч. Сидір Цурканович. На заступників виділових вибрано: о. проф. Д. Бримічука, проф. Ю. Кавулю, надуч. Дарія Пігуляка, надуч. Ом. Іванюка, надуч. Дмитра Паввела і господаря Юрія Центу. На інспектора бурси вибрано посла Николая Спинула.

Головний виділ „Рускої Бесіди“ ухвалив на з'їзданню з дня 15. с. м. на внесок дотичного комітету не змінювати назви і статутів „Рускої Бесіди“ а видрукувати статут центрального товариства і філій без змін. Призначено делегатів на загальні збори філій, що мають відбутися 4. грудня с. р. Ухвалено зайняти ся виданем поучення про конскрипцію в р. 1910. і національний катастер нового виборчого закону в спілці з товариством „Селянська Каса“ і розкинути его даром між нарід Уложене поучення переняв проф. др. Кордуба. Ухвалено закупити в раді кравчої культури овочеві деревця і розпродувати їх по дуже низькій ціні членам товариства. В справі асекурації шкільних і громадських будинків та домів членів товариства рішено віднести ся писемно до асекураційного товариства „Дністер“. Ухвалено в справі видання поучення про зарази худоби віднести ся до витеринара в Кіцмани, п. Сивгалевича. Що до заложення курсу для жовнірів-анальфбетів ухвалено в сій справі поінформувати ся в начальстві військовім. Крім того залагоджено кілька справ адміністративних.

НОВИНКИ.

Чернівці, 24. падолиста 1909.

Календар. Пятниця 26. (13.) Іван, Дамаскин; рям.: Петра і Копр. Схід сонця 7:31, захід 4:03. — Субота 27. (14.) Филип, Григорій; рям.: Валеріяна Е. Схід сонця 7:33, захід 4:02.

Особисті вісти. Кравчий президент, др. Бляйген повернув сьогодні з Відня до Чернівців.

Замах на штабових офіцерів. В останніх днях склала ся у Відні подія, про яку заговорили всі часописи і яка звернула на себе увагу поліції. Майже всі нежонаті офіцери генерального штабу у Відні одержали перед кількома днями посилку, підписану „Charles Francis“, в котрій находили ся якісь порошки. Долучена дописка поясняла, що є се знаменитий лік на скріплене мужескої сили... Капітан Ріхард Мадер зажив одну з таких пігулок

нами, вона сидить собі, як на кріслі в покою. —

Краянка глипнула тай осторопіла. „Змилуйте ся, біжім туду, бо стане ся нещасте“, кликнула затревоженим голосом.

— Не страхайте ся, пані, дитині не стане ся нічого, се в неї певно щоденна променада. Але підійти можемо в гору, там гарний вид і розвалина цікава. Туду далі стеле ся дуже гарний ліс сосновий. — „Ходім“, відозвала ся вона напрасним, переполоханим голосом.

В повнім сьвітлі надвечірнього сонця підносили ми ся крутою стрімкою стежкою в гору. За якийсь час стояли ми на березі скелі, треба було відпіннути. Але вона не мала супокою, „ходім до тої дитини!“

Розвалина стояла недалеко перед нами. На сходах просто нас сиділа якась жінка, занята роботою. Поза вуглом від берега скали стелилась між розвалиною а берегом вузка царинка, на березі тої царинки сиділа тота мала дитина над пропастию. З правого боку піднимали ся високо в гору могутні старі сосни. Ми поскорили до розвалини, приступили до жінки на сходах, очевидно сторожниць розвалин та поздоровили ся з нею.

„На милість Бога, пані, гень сидить певно ваша дитина над пропастию“, повістувє краянка жінці тревожним голосом, ратуйте дитину“.

З найбільшою флегмою відповідає жінка: „Сьмійте ся пані, то єї найулюбленіше місце. Вона вже знає, що можна, а що ні. Деб мене стало всюда за нею

і переплатив свою нерозвагу смертю. Слуга, заставши свого пана умираючим, удав ся по лікаря, але той міг уже лиш ствердити смерть. При секції найдено в жовудку капітана досить значну скількість ціянкалі, і ту саму отрую найдено у всіх пігулках, які досліджувано. З огляду на те штаб розіслав до офіцерів остерогу, щоб не заживали тих пігулок. Стверджено дальше, що замах при помочи пігулом з ціянкалі був уплянований на офіцерів, котрих в останнім році іменовано капітанами генерального штабу і в числі 10 полишено у Відні. Чи решта офіцерів, іменованих сего року, а котрих загальне число виносило 25, одержало також такі пігулки, поки-що не провірено. Хто міг допустити ся сего замаху, є ріжні здогади. Міг се зробити хтось з цивільних або з військових кругів. Професор психіатрії Бенедікс, запитаний в сій справі співробітником „Zeit-ung“ висказав двоякий здогад: або зробив се хтось, що терпить на мавію убивання, найправдоподібніше жінщина, бо власне жінщини злочинці послугують ся залюбки отруями, або злочину допустив ся якийсь військовий штабовець, котрий, поминений при останнім авансі, хотів піметити ся на своїх щасливих суперниках а навіть спратати їх зі світа. Друга гіпотеза правдоподібніша але в кождім разі, каже проф. Бенедікс, є се людина недужа на умі. — Сею справою заняла ся віденська поліція і пошукує за сею людиною. Доси не osiąгнуто жадного результату. Державне міністерство війни призначило як нагороду 2000 корон тому, хто зможе подати близші дані для вшукання убійці. Сегодня зголосило ся чотирох офіцерів, 3 з Галичини а 1 з Чехії, які дістали також такі пігулки. Сі чотирі офіцери були товаришами стровеного капітана Мадера ще у вузній школі. Однак они ще лиш надпоручниками, бо не увійшли ще до генерального штабу при останнім авансі. Віденська поліція додумує ся, що має тут до діла із умово хорою людиною.

Оповідки, іменованя і т. п.

Панів, які винні суть друкарні за календарі „Бесіди з літ 1906, 1907 і 1908, визнає ся, аби наші претенсії безпрочно **найдалше** до кінця с. р. вирівняли, бо будемо приневолені стягнути гроші судовою дорогою що очевидно так нам як і їм не буде приємно та потягне за собою ще й непотрібні кошта. — *Заряд друкарні „Рускої Ради“.*

Вінчане пана Михайла Івашка, судії з Виниці з Іриною Лісенячкою, відбуло ся в Снятині дня 21. с. м.

Із штуки і літературь.

Сукцес Українця на парижській осінній виставі. З Парижа пишуть до „Діла“ ось що: Покінчила ся осіння вистава парижського салону в Grand Palais, одна з найповажніших європейських вистав і ось між всіма модерними картинами сучасного невідризного модернізму релефо виділила ся і звернула на себе загальну увагу дві картини виставлені Українцем, артистом-малюем д. Михай-

бігати! — Анні, ходи сюди! — запіяла в Йодлеровий спосіб за дитиною.

Дитина й прибігла живо до нас. Гарна русява дівчинка, яких п'ять-шість роки. Крайнка приступила до неї тай стала єї пестити.

Під могутними соснами стояв столик з лавочками. Ми сіли там тай замовили по шклянці молока. Сидимо і смакуєм досконале молоко. Краєвид чудовий. Над нами розстелили сосни широке своє склепінє. З боку заросла блющем мальовнича тиха розвалина, немов колишній замок із „Глогорожечки“. Глибоко в долині білілись камениці невеличкого Бадену. Дивлю ся на отой образ, придивляю ся а в душі виринають мимоволі згадки минулого, згадки соняшної молодости із студентських часів.

„Що ви так замовкли?“ питає крайнка.

— Не дивуйте ся, ласкава пані. Видите отсей, столик, отсі сосни, отсю розвалину? Видите оту далеку рівнину, ото містечко там в глибокій долині? Все то частина моєї бувальщини. Як нині стоїть отой соняшний образ перед моїми колишніми молодечими очима, хоть тому уплило вже з трицять літ. Як нині сидів я отут молодим студентом з веселими товаришами коло отсего столика. Отут складали ми свої здобутки на ботанічній екскурзії. Отут пили з молодих наших грудий веселі пісні. Отам, як ви, ласкава пані, сидів товариш і наймиліший приятель мій, Українець, Мартинко, та виводив своїм чудовим голосом українських пісень: „За свистали козаченьки в похід серед ночі“,

лом Бойчуком. Висока душа артиста, котрій належить безмежне ясне небо з хорамі янголів перед однічним престолом Великого Бога Правди дала перші запашні цвіти своєї творчости, з котрих віє прохолодою, любовію, всепрощенєм і відкриває глядачеві новий світ — десть за межами дійсної сучасности, повної зла, ненавистий підступства. Якась незвичайна тиха радість запановує в душі, коли вступити в храм артистичної творчости, а радість ся переходить в захват при одній думці, що се наша земля дала єго і схоронила вірним їй. Найважнішою задачею, найвищим ідеалом нашого артиста є збагнути всю глибину старо-української творчости, так нагло урваної в своїм відродженю по княжих часах, єї залежність від вишайшини та перекинути міст від старого до сучасного нашого відродження, почати відродженє української штуки від коріння та повести єї самостійно, без улягання сучасним західно-європейським і орієнтальним впливам. Треба бачити єго, треба чути єго огненні слова, повні віри в свою ідею, безкраю любов до неї, щоби підчеркнути, що ще живе душа українського народу в єго світличних снах. Перед нами стає стаття, що кистію свого єв'їа хоче покласти міст від старо-українського до сучасного відродження та повести за собою українську штуку. Се в перше Париж побачив творчість нашого артиста, в перше почув єго імя а вже збудило ся велике заінтересованє єго працями, єго атлії звідують Французи й Поляки і любують ся новим повивом у штуці. Француска критика присвячує д. М. Бойчукови дуже прихильні статі, витаючи новий талант в сімі артистів Європи. Сю зиму ш. артист буде працювати над переведенєм в житє своїх помислів, щоб на весні уладити власну виставу образів а там вибрати ся до Фльоренції. Відложивши подорож до Фльоренції треба тільки повитати, бо нові обставини, нові красоти унесли артистову розмірну душу з собою і ми може не мали би спромоги тої весні повитати єго нові твори словами признав. Після Фльоренції вертає наш ш. артист на Україну, щоб оглядати старяні останки нашої немирущої величі.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Юлії Словацькій.

Чума в Ель-Арш.

(Переклад В. Щурата).

(Дальше.)

Навхрест зложивши руки, нерухома цілих три дні сиділа мати дома. Пожовкла наче дерево. Датятко побігло, стало жалісне біднятко, бо й молоко яло вже висихати у матери. Все плач і плач дитяти! Пустиня ся — діток не мавш в гробі! — тобі все в иньшій видасть ся подобі, весела може, ясна, промениста? Для мене пеклом рівнина ся чиста!

або „Було не рубати зеленого дуба“, „Ой під гаєм гаєм, гаєм зелененьким“, або „Дівча в сінях стояло“, або „Туман ярмом котить ся, гулять хлопцям хочеть ся“, або „Видно шляхи полтавські і славу Полтаву...“

Лиш я отсе висловив, а в крайнки втворились широко очи, твар зблідла і в мить знову залилась кровію. Вона боролась, силкувалась запанувати над собою.

„Що се, ви знали єго?“ вибухло єї із уст.

— Кого ласкава пані? —

„Ні, нічо... я... так думала. Видите, я все отак, ... коли почую за Україну, то все мене отак зворушить. Нічого, нічого... прошу вповідати далі. Я так люблю слухати, як ви оповідаєте.“

— Ні, ласкава пані, ви все щось криєте. —

„Ні, ні, ні“, впала вона мені в слово, схопила ся тай каже: „може вже час вертати до міста?“

— Я готов. А може будуть пані цікаві оглянути сю розвалину в середині. В ній є ще дві світлиці з колишніх часів, отримані в ладу. Видно там ще колишні знаряди домашні, та одежі зброю, панцири і шеломи.

„Дуже радо, коби лиш не стратити за багато часу“, відповіла вона занепокоєна.

— Ні, часу не треба багато, сторожниця відчинить зараз, а за часочок оглянемо все.

„Ходім“, відповіла вона.

Сторожниця вийшла з великим ключем, розляг ся розвалинами скрегіт, двері втво-

По сій пустині, по пісках пустині тягли моїх діток, їх трупи сині. А там на пригорі, де море мріє, тобі шумить воно — мені лиш віє; коли-ж на берег з вітром ще не скаче, тобі все грає, а мені все плаче. Коли прийшла вечірня година, що днини чув я сьвіти музеина — мов сглянувши над долею нещасних, смутнійше став і в молитвах вже власних оповідати з піскового стога нещасному вітцеві — велич Бога. Будь славен Алла! шумами пожежі, що обертає города в руїни, і ддрожею землі, що нищить вежі, й чумою, що від неї рід мій гине, що з лона матері снів забрала. О Алла! Ти великий! Акбар-Алла!

Все, що лиш мало людську подобу, мене мнати почало в ту добу. В шатрі полотна — донечки їх прали — вже на росі счорніли і зивали, подерли ся; легесенько нап'яті були немов парових з трумна зняті. Сліди чуми видніли на наметі, і знавш? воробці, що в перелеті сюди сотками линули, щоб сісти й попорпатись в пісках, окружи з'їсти, вже і поживи виреклись по смерті моїх діток — втікали від намету. Чи їх лякало полотно подерте, чи може вид мій бідний. Підчас лету вже ні-одн не спинавав ся тутки. Я бачив се й мене обсіли смутки.

В п'ять днів по дони — Боже! Боже! — море вже з вечера розбурхалось на горе. Мрачний круг сонця заховав ся в тіні, на небі з чорних хмар зияли ся стіни. Прийшла ніч, доси в пам'яті огидна, сліпа, від червени громів лиш видна. Ще вппі ухом чую, бачу оком, як дощ на мій намет паде потоком, як він зніметь ся, шедестить собою й колишеть ся у нітьмі наді мною, червоний підчас громових ударів, немов пекельні могили погарів. Здавало ся, що за наметом, з бурі я чув дитячі голоси понурі. Так жалісно всі озивались. глухо, що я напружував і серце й ухо і з жахом розважати став сам в собі, як там в таку ніч діточкам у гробі. (Дальше буде.)

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану про-світну книжочку для своїх членів, яких впли-сало ся на сей рік 700. Не гайте ся і всту-пайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

рили ся, ми стали в світлиці. Вечірне сонце кидало крізь задратовані вікна повно червонявого світла до середини. Колишні збройні одежі, стояли попід стіни на риштунках як би в живих. І панцирі і сорочки дротяні і шеломи і затулиста желізна обув, все то стояло парадно, як би до бою. На стінах висіла зброя всякого рода і шаблі і списи і ковані булави і иньше. Ми водили по всім тім німо очима, та віддалились сильному вражіню пануючого настрою. Ті німі свідки давньої минувшини, та гробова тишина довкруг всего, ті тихо тліючі проміні вечірного сонця на тих ніби живих вправді порожних рицарях, все те займало на часину душу, немов у гіпнозі.

„Ходім“, заговорила несмілим збентеженим голосом моя товаришка. Ми вийшли мов з світлого гробу на живий світ. „Се було займає, дякую вам щиро за ласкавий провід. Але ходім в долину, бо надійде Марко, та буде мене шукати.“

Ми попрощали ся зі сторожницею, та з єї дівчинкою та пустились живим ходом у діл. За пів години приймив нас парк у свої могутні обійми. Сонце заходило, музика догравала свій щоденний концерт. Близько павільону спостеріг нас Марко і біжить напроти нас.

„А, тіточко! Деж ви були? Витаю, пане сусіде! Отам якось тетка сварила, що я спізнав ся, нині буде мабуть сварити, що за швидко прийшов! Я чекаю тут вже з пів години.“

(Дальше буде.)

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сіни в Грацу.

Артикули до подорожі славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з марною „Комет“.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗМОЖЕНИЙ 1878.
В. БАЛТІНІСТРА МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.
НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
І багато заосмоєрений склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУРАМИ.

(19—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові, ==
== гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стайі в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Уголь камінний і машини.

Мимо підвисшена ціни угля на осінь

Спілка для господарства і торгорті в Перемишлі

продає еше в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 Кор. а краєвий по 130, 140 і 150 Кор. за 10.000 кільограмів, йосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безпроволочно замавляти уголь в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Машини до виробу дахівок цементових і т. п. спеціальні фарби цементові, оливу до смарованя форм і цемент І. сорти по конкуренційній найнижшій ціні доставляє Спілка для господарства і торгорті в Перемишлі.

(142 — л. 2)

ДИРЕКЦІЯ.

Найперше і найбільше буковинське естаблісема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня

ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

уніс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портіер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Русна ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Дра Райса.

Виконане без закиду.

* 169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники дарсма і оплатно.

Товариство взаїмних обезпечень

ДНІСТЕР

У ЛЬВОВІ

Телефон 788

Конто шад-
ниці почтової
25.261

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпеченя, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороті.

2 р. в. м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадница і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуравати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еше не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31 12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458.564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під надля і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодиноким число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від односторонньої стрічки або 10 місця дрібним друком (петит). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні як прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотини від штуки.

Належностей за анонсами марками поштовими не приймає ся.

Руский народе!

□ Велике, дуже велике значінє має просвіта. Просвічена людина в кождім своїм ділі дуже корисно відрізняє ся від темної людини. Темний чоловік не знає, як жити на світі, він не вміє витолкувати собі розумно нічого, що коло него діє ся, він не вміє помочи самому собі в біді та горю, такого чоловіка найлекше звести з чесної дороги, найлекше обдурити его і використати немилосерно.

Жають всякі народи на світі, однак неоднакова їх доля. Один нарід щасливий, багатий, не лиш сам собі радить, але і другого використовує, а другий нарід сидить в горю і нічого не годен придумати, аби стати господарем на своїй землі, аби вийти з під чужої залежності. Головною причиною, чому доля всяких народів на світі така нерівна, лежить в тім, що одні народи просвічені, а другі темні.

Між нашим народом сеї темноти ще дуже багато. Багато ще між нами таких, що не вміють ні читати ні писати, бо вони сего не вчили ся. А в ще у нас і такі, що хоч вчили ся сего, однак по часі відвикли заглядати до книжок. Наше молоде покоління має вже тепер добрі народні школи, аби навчитися письма, а старші неписьменні всякими способами повинні від письменних навчитися читати і писати. Як людина визнає ся в письмі, то вона вже легко може віднайти добру дорогу в світі читаючи добрі книжки та часописи.

Знаємо, що не так ще скоро дійдемо до сего, аби всі між нами були письменні. А світ не стоїть. З кождим днем інші стають більше просвічені, розумніші і випереджають нас в поході до красної долі, до красшого життя на сім світі. Аби через той час і ми не стояли на місці та не надто припізнявали ся в тім ході народів до красної будучности, гурток просвічених наших людей оснував в Чернівцях товариство „Руска Бесіда“ а в громадах, де живе наш нарід, читальні „Рускої Бесіди“. В тих читальнях має ся читати корисні часописи і книжочки. Ті що вміють читати, ті повинні читати їх на голос в читальні, а ті, які ще на жалє не знають письма, повинні все сходити ся в читальні і просвічатися там слухаючи добрих та розумних слів вичитаних іншими в часописах та книжечках. Так всі ми разом можемо просвічатися, всі ми разом можемо йти на стрічу красшим нашим дням.

Аби товариство „Руска Бесіда“ могло добре і успішно вести свою так важну працю між нашим народом, на те треба, аби се товариство мало як найбільше членів. Не лиш до читалень повинні належати наші люди, вони повинні ще вступати громадно в члени товариства „Руска Бесіда“ в Чернівцях, яке опікуєть ся тими читальнями і видає для народу гарні та корисні книжки. За невеличку вкладку (2 вор. річно) дістають всі члени „Рускої Бесіди“ кожного року кілька книжочок.

В тім році дістали члени „Р. Бесіди“ 8 таких книжочок, вартости 6 корон. Огже в тім році сповнила „Руска Бесіда“ більше, ніж обіцяла своїм членам.

На слідуєчий рік 1910. „Руска Бесіда“ видала вже дві обемисті книжки: Календар на рік 1910 (24 аркуші друку) і Образки з історії всесвітної (8 аркушів друку з прегарними образами на краснім папері і в оправі). Вже сі дві книжці коштують по 2 короні, а члени одержать ще надто кілька книжочок в р. 1910 вартости що найменше 4 корон.

Звертаючи ся до всего нашого народу, аби він як найбільшим числом членів поміг нам вести сю таку потрібну і корисну працю в „Рускій Бесіді“, подаємо рівночасно до відомости всім теперішнім її членам, що в суботу, 4. грудня с. р. (на Введене) відбудуть ся рівночасно о 11-й годині перед полуднем

головні збори філії „Рускої Бесіди“

в Вижниці, Вашківцях, Кіцмани, Чернівцях, Заставні, Сторожинці і в Сереті.

Хто або ще перед тими зборами, або таки вже на сих зборах зложить членську вкладку (2 кор.) для товариства „Руска Бесіда“, той дістане на сих зборах наш календар на 1910. рік і Образки з історії всесвітної.

На сих зборах дістануть також по дві читальні з кожного повіту даром бібліотеку вартости по 20 корон з фонду Володимира Михальського.

Просимо вп. членів „Рускої Бесіди“, щоби прийшли на сі збори філії свого повіту або тої, яка їм найближша, і привели з собою хоч одного нового члена, щоби „Руска Бесіда“ мала на другий рік не 700 членів а хоч у двох тільки або ще більше.

Просвітою доходить до гаразду інші народи, просвітою дібе ся ліпшою долі і наш руский нарід на Буковині!

Головний виділ „Рускої Бесіди“ в Чернівцях.

Дідичівська спекуляція.

□ Новим громадским законом звесено вже в нашім краю двірські обшари або тзв. гутсгебіти і дідичі мусять тепер платити і свою поважнішу частину на громадські видатки. Коли вже на таке прийшло, дідичі крутять як можуть, але не багато їм се поможе. Так само і деякі інші закони, які вдало ся переперти в нашім соймі і які тепер чекають вже лиш на цісарський підпис, от хочби лиш згадати про такий новий наш дороговий законопроект, який замість рівної для всіх рогатки має ввести оплату на дороги від лева, — також дуже не подобають ся нашим панам, бо на підставі сих законів тим більше платить багач на загальні видатки, чим більше він маєтку має. — Бачуть пани, що закони тепер стають для них не дуже милі, що чимраз більше затирає ся різниця між правом пана

і правом Івана — отже беруть ся вони тепер тим більше на інші штуки і спекуляції, аби лиш того Івана добре вхопити в свої руки.

Про одну таку чортівську спекуляцію дідичівську довідали ся ми недавно і тут розкажемо її нашим читачам.

Річ діє ся в Южинцях. Попри се село тягне ся великий став. За тим ставом мають люди до 90 шнурів свого поля. Зайти до того поля можна лише через став. Давно перепроводжували ся южинецькі господарі до сего поля пороном через став і сей порон утримувала сама громада. З часом п. Блюм, дідич з сего села, зробив греблю через той став і в той спосіб запропастив ся порон. За перехід через ту греблю кликав дідич тих господарів, котрі по тім боці ставу посідали поля, на клаку. Потім та клака перемінилася вже на чисту дань. Кождий господар мусить тепер дідичови від одного шнура поля відробити два дні а один день іти на клаку. Навіть і той господар, що має лиш 20 пражин поля за ставом, мусить так само за перехід греблю кожного року 2 дні відробити дідичови а один день стратити на дідичівську клаку.

Се вже чиста панщина!

Громада процесувала ся вже з дідичом за ту греблю, однак не могла виграти сеї справи, бо тодішний начальник громади, кажуть, ішов рука в руку з дідичом.

Громада хотіла купити ту греблю від п. Блюма, але він на жаден спосіб не хоче пристати на се. Пан Блюм бере за сю греблю від свого посесора тисяч корон річно!

Ся гребля є заразом причиною деморалізації в громаді. Іменно п. Блюм не побирає звичайно за сю греблю жадної заплати від двірника, радних громадських (звшусів) і очевидно від жидів, хоть вони мають також свої поля за ставом і мусять переходити через ту греблю. Ясна річ, що ті люди, маючи таку ласку у пана Блюма, ідуть відтак ему на руку а бідна громада мусить терпіти.

Так то хитро спекулюють деякі наші панки.

Діставши сю справу в свої руки, ми передали її послови І. Семаці а він вже певно допильнує її і зробить в тій справі все, що лиш буде можливо, аби звільнити наших южинецьких господарів від сеї новомодної блюмівської панщини.

Політичний перегляд.

Із ради державної.

Нарешті в сю середу зійшли ся парламентарні послы знову на засіданє з тою надією, що може буде можливо залишити всякі спори між поодинокими партіями і вести наради над важними справами держави. Супокійна праця парламенту залежить від того, чи прийде до якого-такого порозуміння між німецькими послами а союзом славянських послів. Як звісно, союз славянських послів поставив ще в літній сесії парламенту багато наглих внесків, які після приписів діловодства в парламенті мусять прийти сейчас під

обраду. Таким чином палата послів мусіла-би була лишити всякі інші справи на боці і радити над наглими внесками союзу славянських послів. „Славянська Єднота“ так називаєся той союз славянських послів — зажадала відтак, щоби теперішні міністри уступили місце другим, які не помагали би так Німцям. Щоби се бажане переперти, загатила „Слав. Єднота“ дневний порядок парламенту своїми наглими внесками і тим спинила наради. Робота палати послів спинила ся і правительство замкнуло літню сесію, розіславши послів до дому.

В протягу цілого літа вели ся безконечні переговори, щоби склонити як Німців так і „Славянську Єдноту“ до податливості. Німці зажадали рішучо, щоби „Славянська Єднота“ відтягнула свої внески, уможливила тим дальші наради парламенту і пустила на дневний порядок засідання, яке лиш буде можна скликати, тимчасовий прилімінар на слідуючий рік. О тім, щоби наступила яка зміна у міністерстві, Німці не хочуть нічого про се чути. Знов „Славянська Єднота“ заявила, що жадає доконечне зміни системи у правлінню держави і тим самим уступлення теперішнього міністерства. Стали отже одні проти других, і одні другим не хочуть подати руки до злагоди. В такий хвилі хопили ся Поляки переговорювати між Німцями і „Славянською Єднотою“; однак їх змагання мали хіба о стільки добрий успіх, що палата послів спробувала в середу зійти ся на засіданні. Та тут почула палата послів, що союз славянських послів не відтягне своїх наглих внесків, над якими отже мусять вести ся наради, і не відступити від свого домагання в справі уступлення сего міністерства.

Так само Німці заявили, що обстають при своїм становищу, іменню щоби „Славянська Єднота“ відтягнувши свої внески дала палаті послів спромому радити над тимчасовим прилімінарем на слідуючий рік.

Отже на сім стала справа, як послі зійшли ся в середу на засіданні. Не остало нічого іншого, як хіба розпочати нараду над наглими внесками „Славянської Єдноти“. На першій точі були наглі внески що-до охорони менших народностей перед більшими. До сеї справи промовляв чеський посол др. Крамаж, який вказав на ворожу політику правительства від того часу, відколи Австрія-Угорщина стоїть в тісній звязі з Німеччиною. Від тоді, каже бесідник, правительство на користь Німців упосліджує Славян, що творять більшість у державі. Таку політику, ворожу Славянам, пнє др. Крамаж і жадає зміни системи як також уступлення сего міністерства на користь справедливійшого.

По тім забрав слово руский посол з Галичини др. Кость Левицкий який обговорював самоуправу поодиноких народів і порушив справу прав мови менших народів. Весідник скаргив ся на те, що правительство помагає Полякам угнітати руский нарід в Галичині, і жадав, щоби руским повітам Галичини і Буковини дати самоуправу, щоби они не потребували оглядати ся на ласку інших народів а правили самі собою. Надії народу на народний парламент не здійснили ся, бо менші народи попали в цілковиту залежність від більших. Посол др. Кость Левицкий заявив, що то є помилка зі сторони правительства, коли оно журить ся лиш Чехами та Німцями а забуває про Русинів в Галичині, які мусять терпіти під утисками польських властей.

По промові посла Чергел'я, що говорив про язикові закони для Німців і Чехів, замкнуло засіданні парламенту. Чим скорше парламент перемолотить наглі внески, тим скорше прийшов би прилімінар під обраду, а при сій нагоді покаже ся, чи згода можлива, чи ні, чи парламент буде міг довше радити, чи ні?

Угорське пересиленє.

В Угорщині політичне положення не поліпшило ся ні трохи. До тепер вже було кілька безуспішних міністерствальних рад як також дві коронні ради під проводом цісаря, але й доси не прийшло до жадного порозуміння. Справа крутить ся головню около уступків зі сторони монарха для угорського війська. Коли би монарх пристав на військові домагання графа Андрашого, тоді сей перебрав би на себе утворити нове міністерство, за якою поміччю удало би ся привести лад в Угорщині. Та чи се стане ся, годі наперед сказати. Покищо ведуть ся дальші переговори, о яких висліді хіба будучність зможе дощо сказати.

Навіть самі угорські міністри між собою не можуть погодити ся, чого їм вимагати від цісаря. Один каже се, другий те і так справа цілий час знаходиться в неясности. Як звісно, до тепер задумували завести в Угорщині таке виборче право, щоби певна частина населення мала по два або навіть по три голоси. Та в послідніх днях виступила партия независимців, що стоїть під проводом посла Юшта, і домагав ся зведення загального, рівного, тайного і безпосередного права голосовання до парламенту. За сьм ключем підуть з тою партією всі немадярські народи на Угорщині.

ДОПИСИ.

Дещо про звісного нашого панотчика із Гоголини.

В громадах Гоголині і Легучини-Тевтулах, відколи панотець Кожокар парохом то готове пекло. Вічні скарги до послів, консисторії, до правительства, а про суди вже й не казати. Нарід жалувє ся за заподієні утиски з сторони Кожокаря в перше, трох названих властях, за те зараз Кожокар скаргить до суду і волочить так людей то до Черновець то до Боян На жалобу парохіян з отсех обох громад писемну до ексц. митрополита виїхав совітник Бежан до Гоголини, віба на слідство а дійсно на то, аби витягнути Кожокаря з болота в яке застряг аж по уха. Заїхавши до Кожокаря, сов. Бежан почав переслухувати людей. З поверх 100 підписаних на жалобі до митрополита около 60 людей обвинувачувало Кожокаря протоколярно. Коли панотець Кожокар увидів тільки обжалувань на себе, кидав ся на всі боки за якимсь людьми, щоби его ратували, значить шукав людей, аби визнавали, що вони при тій, чи при сій нагоді були і виділи чу чули, що зізнав поодиноких парохіян неправдливі. І так зараз покликвав Кожокар жінку свою, по паду, свого будучого зятя теолога Ланівського, свого кума і денного робітника Георгія Горбатюка, моші, яким дав пуда, даскала і паламаря і сі, жиючи з ним в якійсь явизі або ему підчинені добровільно чи з страху, ішли і зізнавали перед сов. Бежаном, що той чи сей свідок брехав, а совітник Бежан зараз писав, що скарги внесені проти отця Кожокаря не мають жадної вартости. Розумів ся, сов. Бежан через весь час слідства значить від 20-го червня 1909 до 12. серпня 1909 сиди в Кожокаря, і в пив тож і предвиджено було, що осуд сов. Бежана про Кожокаря випаде добре. І так стало ся. Кожокар по так званім слідстві аби підметити ся, заскаргив кількох людей до суду, а то двірника з Гоголини, надучителя, 2 присяжних а крім того бідну вдову Туркову, Георгія Олійника, Конст. Думітрашука Дмитра Лозовіньського, Дмитра Тарновецького тай волочить їх тепер то до Черновець то до Боян до суду. То таке виходить, що жалувати ся бідному на кривди не можна, бо піп зараз пакує таких до криміналу; коли парафіян ходив в якійсь справі до панотця і сей не хотів сповнити функцію за можливу плату, хіба лиш за великі гроші, чи в якійсь інший спосіб поступив собі панотець не тактовно, то як має се парафіян доказати свідками коли він йде до панотця самий? За те піп має зараз свідків свою попадо, слуги, або кума який певно і присягне, що так було, як панотець каже. Се було би одно, а друге: Процес кождей коштів гроші — адвокати, скарги, дороги і т. д. Відки се має бідний мужик взяти, коли не має і мамалиги що дини, бож Гоголина таке бідне село, що на 80 родин мужицких припадає 12 фалеч поля. Чи може бути де ще гірша біднота? Оно правда, ёго ексц. митрополит др. Репта казав послідній мужицкій депутації, що панотець може скаргити своїх парохіян до суду лиш за підвал злодійство, але панотець Кожокар скаргить за всякі дурниці і, де лиш може, пакує своїх людей до арешту. Як преосвящений митрополит не вірить, може ся переконати з судових актів; в Боянах і Чернівцях, їх повно. Доки мають терпіти сї два села? На жалобі їх відповілі власті не мають жадного взгляду, то-ж прийде ся хіба громадню до Канади вибирати на весні. Хто в Бога вірує, най загляне в судові акта, в акта слідств проти Кожокаря а переконає ся. Ратуйте нас від знищення, панове послі!

Се коротке наше пєсьмо а колиб хотів хто почути від нас наші кривди, то мав би що чути, бо в їх дуже багато.

Гоголинський.

Черногузи.

(Громадські вибори).

Подібно як по других громадах, відбулись недавно тому і в нашім селі громадські вибори, котрі закінчилися цілковитою перемогою наших людей які гуртують ся головню в нашій читальні. Нарід при успішній помочі і раді учителів, вибрав до ради 12 зовсім нових газдів, здебільшого читальників. З старих радних вибрано місц. панотця і двох жидів; сих двох на підставі заключеної угоди. Двірником і двома присяжними вибрані зовсім нові люди, три читальники. — Коли

порівнати нову раду а старою, в котрій було 14 християн а 9 жидів, а котра своїм довгим урядованєм багато шкоди і сорому наносила громаді, то теперішній вислід виборів треба повітати з радістю.

Та хотіли наші люди дійсно побідати, то з моральної сторони перемога була слаба. Виборцям інтересувались навіть дуже, однак на жаль мийже самі кандидати, (а було їх гук!) за то менша братія, некандидати інтересувались виборами слабо. Кандидати, щоби лиш бути вибраними, здебільше не перебирали в средствах; чесно уважалося перекидатися з одної партії до другої, сегодня бути за компромісом з жидами, завтра проти, сегодня ставити засаду, щоби кожда класа вибирала радних лиш з своєї класи на то, щоби завтра самому нівечити сю постанову і старатися о мандати в не своїй класі, а опісля, коли люди такого кандидата (але лиш такого) в не ёго класі не поставили в лісту, він на третій день заявився знов за першим способом і каламутить опісля через цілі вибори де і як лиш може. Декотрі кандидати заявляли приміром перед людьми, що они не кандидують, а коли їх не взято в лісту, они хотіли про око людське і годились з тим, поза збором завзято агітували против тої лісти. Словом інтерес власний кандидата ішов часто проти інтересу народного, чоловік чоловікови не міг вірити.

Та годить ся підвести, що як в тім відбивавсь світло, так і тут, при сих виборах між самими селянами вибивались одиниці, що щиро і безінтересовно зацікавлені справою, одиниці, котрим ішло не о їх власну особу, лиш о добру справу, а котрі своїм чесним, характерним поступованєм, могли-б служити приміром й для не одного інтелігента.

Що наші люди мимо всего побідили треба завдячити по перше новій ординації виборчій, котра витягнула много нових людей до виборів, і при котрій виборчі шахрайства менше можливі; потім треба се завдячити зручній тактиці головно що до Жидів а по третє ще більше пануючій деморалізації політичній, особистій користоловности та бракові проводу по ворожій стороні.

Та сталося! Вже по виборах. Тепер є обовязком нововибраних радних і нової старшини громадської сповнити обіцанки дані на вічах громадянам, а то господарити в громаді сумлінно, безкористо, на добро цілої громади, щоби люди пізнали, що керму в селі обняли читальники.

Рівнож при сих виборах показалося, як мало загал освідомлений як дуже потрібно поважної, розумної, освідомлюючої народної праці між народом. І тому то, коли в будучности має бути ліпше, треба теперішню слабу організацію в товариствах перемінити на організацію справді народну, що служила-б не для гонору певних осіб, а виховувала-б людей на свідомих Українців, чесних, самостійно-думаючих громадян, що уміли-б вже в найближшій будучности по можности й самі провадити всі громадські справи, не оглядаючись на ріжнородних селянських божків, що часто мають на оці радше свій власний інтерес, як добро громади.

Тому до праці брата, до праці, на заведбаній народній ниві!

Обачний.

Чунків.

(Вічні процеси з дідичом).

Давно уже печитали наші люди за село Чунків, аж тепер подаєм сих кілька слів, які переміни позаходили тут тепер в коротким часі.

Перед кількома роками основали ми касу позичкову, при котрій з початку основана трудив ся і трудять ся щиро на початку каси г. Георгій Кривохижа, котрого сего року вибрано і громадським начальником. Від коли у нас заложено касу позичкову, то від тогди стала она многим людям в порятунку і не одному була в пригоді в гіркій хвилі.

Відомо вже нам, що добре діло має добрих прихильників, котрі раді-би піднести добробит народу, аби людям лекше жило ся, аби они вирвали ся з неволі лихварської і з усякої нужди. Так само добре діло має за собою і злі перепони зі сторони противників, котрі змагають до того, аби добре діло упало і аби розднати людей, що трудять ся коло піднесення народу, і все аби було так, як їм подобає ся.

Як вже висше сказано, при нашій касі і в громадських справах став трудити ся щиро Георгій Кривохижа. Однак ёго не терпіть дідич Казимір Лісковацкий з Чункова, котрий перед кількома роками загостив до нас.

Той пан Лісковацкий рад би побороти господаря Георгія Кривохижу при всяких справах. Отже сего літа взяв ся дідич Лісковацкий до Г. Кривохижи і подавав ёго до суду за то, що нива ёго є ширша, як перед 40—50 літами була, і яка є в сусідстві з дідичем Лісковацьким. Не могучи з ніякого иншого боку взяти ся до нашого господаря Г. Кривохижи, почав ёго тягати до суду ізза того, що нива Г. Кривохижи є ширша, як мала-би бути. При одній розправі судовій, програв дідич Лісковацкий, бо свідки старі признали, що навіть не пам'ятають, чи прилучено коли до ниви пару борозен, за котрі чіпає ся п. Лісковацкий. Навіть надвіжнієр п. Грудовский розглядав справу і не

найшов нічого більше, як виходить із пільги Після того був в селі геометр Стаблер з Заставної, котрий перебував в дворі п. Лісковацького і ходив людськими нивами і був також на ниві Г. Кривохижи, і потім сказав людям, що діди мусять виграти. Дідич не хоче програти, отже робить другі терміни, а Георгія Кривохижу чіпає всякими ганьбами і ганьбить, де може. Не хотючи більше слухати тої ганьби, заскаржив Г. Кривохижу дідища Лісковацького до суду, та панови і там добре, бо зробили в суді таку злагоду, що господар Кривохижа дав ще дідищови 32 корони.

Вийшовши з суду Лісковацький почав грозити начальникови Кривохижі і сказав, що буде ще его діти до суду тягати. І панське слово сповнило ся, бо дідищ Лісковацький пошукали собі других свідків за ниву Г. Кривохижи, котрі зізнали на другій розправі цілком противно як говорили передні свідки і геометр п. Грудовський; тут виграв процес дідищ Лісковацький і приходить ся Кривохижі платити дідищови грубі кошта тепер за таку дурницю, що не варта нічого.

Но не досить одного процесу для п. Лісковацького, він казав зорати часть дороги, що веде до Товтрів, а на толоці коло свого лану, повикладав готарники і в'орав ся до толоки. А другу дорогу до Заставної також з'орав і одну парцелю громадоку як всі люди в селі кажуть коло хреста тої дороги виорав. Люди почали сходити ся і урадили подати до суду дідища. Після по комісії, знов зроблено два процеси, але й тут дідищ не заспав. Понакладав своїх свідків, формалів, конюших і других своїх прихильників, які присягали на панську руку і тут знова громада Чунківська програв процес, за котрий буде треба платити дідищови вище 1000 кор.; сими днями має вже прийти декрет з суду із Заставної.

Тепер подаем на сей раз лиш се, бо разом не мож'є всемістити в газеті.

(Від редакції: Перед такими судовими процесами треба добре зміркувати і з відповідними людьми обградити ся, чи такий процес громада може виграти, чи ні? Без того можна лиш попасти в кошта і зійти на біду Часом свого права чоловік не може доказати в суді а пани лиш на се чекають. Часом знову люди помилюють ся, отже тут треба вже добре розважити справу.)

НОВИНКИ.

Чернівці, 25. листопада 1909.

Наментад. Субота 27. (14) Филип, Григорій; рим.: Валеріана Е. Схід сонця 7:33, захід 4:02. — Нддія 28. 15. Н. 26. (25.) п. С. Гур.; рим.: Н 1 Адв. Руфина М. Схід сонця 7:34, захід 4:01.

Особисті вісти. У вівторок удали ся наші посли п. Пігуляк, Семака і Спинул до Відня на засіданні ради державної. Посли Н. Василько і Лукашевич перебувають у Відні стало.

Головний виділ „Рускої Бесіди“ ухвалив на засіданні з дня 15. с. м. на внесок дотичного комітету не змінювати назви і статутів „Рускої Бесіди“ а видрукувати статут центрального товариства і філій без змін. Призначено делегатів на загальні збори філій, що мають відбутися 4. грудня с. р. Ухвалено зайняти ся виданем поучень про конскрипцію в р. 1910. і національний катастер нового виборчого закону в спілці з товариством „Селянська Каса“ і розкинути его даром між нарід. Уложене поучення нерення проф. др. Кордуба. Ухвалено закупити в риді кравецької культури овочеві деревця і розпродувати їх по дуже низькій ціні членам товариства. В справі асекурації шкільних і громадських будинків та домів членів товариства рішено віднести ся писемно до асекураційного товариства „Дністер“. Ухвалено в справі видання поучень про зарази худоби віднести ся до ветеринара в Кіцмані, п. Сінгалевича. Що до заложення курсу для жовнярів-анальфбетів ухвалено в сій справі поінформувати ся в начальстві військо-вм Крім того залагоджено кілька справ адміністративних.

Санкціоноване законопроект буковинського сейму. Віденська урядова часопись подає до відома, що пісар затвердив законопроект, ухвалений буковинським сеймом, іменю, щоб дорожку, що веде із Садагури через Задубрівку до Заставної, зробити дорогою повітовою.

Рада громадська в Лукавці н. С. заіменувала на своїм засіданні дня 22. с. м. одноголосно місцевого пароха о. Стефана Маланчука почетом членом сей громади.

З буковинського кравецького виділу. Дня 24. листопада с. р. відбуло ся засіданне кравецького виділу, на янім ухвалено, щоб повернути ся телеграфічно до президента міністрів у Відні з просьбою, аби як найкорше скликало буковинський сейм. Дальше узгоджено на сій засіданні нововибраному бурмістрови в Репужинцях не знане читання і пасаня і потверджено вибір Кальмана Вайда технічним

органом повіт. дорожнього комітету у Вашківцях. Відтак уділено управительці приватної ткацької школи в Радивцях, Февронії Велигорській річну субвенцію в сумі 2500 корон. При буковинській кравецькій ткацькій школі призначено передову роботу окіяченим кандидатам сей школи, Гапенчукови і Йонесови. Ученикови ІІІ. гімназії в Чернівцях, Іванови Лазуркови уділено стипендію Андрея Гафенка в сумі 100 К річно.

Фінанси нашого краю. Як в кождім господарстві так довго є лад до довго приходи вистарчати на всі потрібні видатки, так само має ся річ з господаркою в громаді, в краю і в державі. Недавно доносили ми в „Буковині“, що видатки в нашій державі так перевисшають тепер державні приходи, що наша австрійська держава стоїть тепер перед кончею потребою видати кілька сот мільонів більше, ніж буде она мати приходу з державних податків. Тому то тепер наша держава задумує наложити (головно на більш богачів) нові податки і затулити великі позички. Потреби нашого краю також зростають скорше, ніж его доходи (краєві додатки до державних податків). Сего року не стало нашому краєві поверх мільон 315 тисяч корон на видатки. Сей недобір треба якось покрити. До тепер платимо 46 процентів додатки до державних податків на краєві потреби. Крім того платимо ще 50 процентів додатки на нар. шкільництво в нашім краю. Разом отже платимо тепер 96 процентів краєві додатки. Се вже не вистарчає. Аби покрити великий недобір в тім році і на будуче, треба би тепер підвищити краєві додатки ще о дальших близько 43 процентів. Такої великої оплати наш край не буде міг легко скласти і тому наші посли будуть жалати, аби держава перебрала від нашого краю тигар удержування народних шкіл як не цілком то хоть в більшій часті, бо з добрих наслідків наших шкіл користає не лиш наш край але також й наша держава.

Пам'ятник Шевченкові. Полудневу і західну часть Росії замешкує такий самий нарід як і ми тут на Буковині і в Галичині. Той край називаєсь Україною. Головним містом на Україні є Київ, що лежить над рікою Дніпром. В сій часті землі, заселеній українським народом, жив перед 50 роками наш найславніший поет-писатель Тарас Шевченко, який оспівував гірку ведолу нашого поневоленого українського народу. А що він є нашим найбільшим писателем, задумав весь український нарід з України, Галичини і Буковини поставити ему величавий пам'ятник в Києві. Гроші на сей пам'ятник збирає ся добровільними датками вже від 2-ох літ. До фонду на збудованя пам'ятника Т. Шевченкові прибуло в протязі місяця жовтня 4 тисячі 723 карбованців 21 копійка. Всего було в Шевченковому фонді до 1. листопада при київській міській управі разом з попередніми 18 тисяч 4 рулі 85 копійок. Задля збільшеня сего фонду на пам'ятник видасть в короткім часі київське видавництво „Час“ в 30-ох тисячах примірників житєпис сего великого письменника. Сі книжочки буде ся продавати по 3 копійки (Карбованець або рубель вносить на наші гроші більше-менше 2 кор. 40 сот.)

Як дбають иньші народи о свою просвіту і о свою політику? Великі гроші платять всі народи на свої школи, однак крім того закладають вони ще і осбні товариства, які ведуть просвітну роботу між тими народами. Так само розуміють иньші народи дуже добре, що і добру політику годі вести без доброї організації і без грошей зложених на ту ціль. Аби показати нашим читачам, як про сї справи дбають иньші народи, наведемо тут кілька прикладів. Передовсім Німці (не лише з Буковини) зложили на ширене просвіти поза своїми школами між німецьким народом в тім році поверх півтора мільона корон. Поляки зложили в тім часі ще більше на таку саму ціль. В останнім часі збирають на се гроші також Чехи. До тепер зібрали вони в однім лиш своїм товаристві поверх 300 тисяч корон. Галицькі Русини зібрали в тім році для свого товариства „Просвіта“ крім членських вкладок поверх сім тисяч корон. А ми не збираємо на наші цілі на Буковині нічого. Також повільно беремо ся до політичної організації хліборобів в товаристві „Руска Рада“. Се товариство, до якого річна вкладка вносить лиш 1 кор., повинно вже небагато мати тисячі членів. Зголошувати ся може все на адресу п. Дра Стоцького в Чернівцях (виділ кравецький). Берім собі в тій справі приклад з Мадарів. Недавно понесли часописи, що їх політична організація під давним проводом Юшта має в тім році поверх сто тисяч корон зібраних на оплату всяких потреб сей політичної організації.

Підвищене ціни білетів залізничних. Як се ми вже доносили, від нового року мають подорожні ціни білетів залізничних. Проти сей підвишки за-протестували круги промислові і торговельні, а в першій мірі дрібні купці. Ціни білетів підвищено найбільше на білетах 3-тої класи, якою їздять найбільша часть населення, де тимчасом білети другої і першої класи розмірно мало що підвищені. Відному все вітер в очі. Для панів салюнки, вигідні вагони, а для хлопів за грубі гроші кошари, де нераз треба тиснутись на подобу оселедців в бочці.

Як пізнати, чи корова добра на молоко? Особливо два знаки показують нам, чи корова видатна на молоко. Найперш, що в доброї корови шкіра між рогами має бути тоненька і вузка, бо чим вона вузша і тонша, тим більше видає корова молока. Другий знак ще певніше показує нам вартість корови іменю, віддаленя двох послідних ребер від себе. По довгих дослідах пізнали, що то віддаленя в доброї корови буває на 2½ пальців. Коли оно є на 2 або на 1½ пальців, то корова середно добра або взагалі не добра на молоко. Дуже рідко знаходять ся віддаленя на 3—4 пальців, в яким разі та корова надзвичайно богато видає молока. Сі знаки не заводять майже ніколи, а то тому, що зависять або від тонкості шкіри, або як другий знак від легонької будови костий, котре ми одно і друге від видатної корови вимагаємо.

Оповідки, іменованя і т. п.

Товариство „Православних Русинів“ в Чернівцях устроє в суботу, дня 27. листопада с. р. в сали „Народного Дому“ великий „Чайний вечір“. По вокальних виступах, у яких візьмуть участь визначні сили і члени академічних товариств „Союз“, „Січ“ і „Православна Академія“, відбудуть ся гучні танці і забави. Ціль дуже гуманна бо весь зиск призначений на біду дітвору „Захоронки“. Вступ 1 К 50 с. Початок о 8. годині. Стрій звичайний. — За виділ: *Евфрозина Галій*, голова. *Елизавета Тиміньська*, секретарка.

Загальні збори черновецької філії „Рускої Бесіди“ відбудуть ся в суботу, дня 4. грудня с. р. о 11. год. в „Народнім Домі“ а не в неділю, 5-го грудня як подали ми в попереднім числі. — *Виділ.*

До Читальні черновецького повіту! Звертаємо увагу всіх читальні, які дотепер не заплатили вкладки на рік 1909 (4 К, до „Рускої Бесіди“, щоб вислали залеглу вкладку найдалше до 1. грудня. На загальних зборах філії д. 5. грудня будуть вильосувати ся три збірки книжочок, закуплені з фонду п. надворного совітника Михальського для читальні „Рускої Бесіди“. Читальні, які не виплатили вкладок при тім вильосовуваню, не буде узгляднювати ся. Тому спішіть з висланем вкладки! Гроші треба слати на адресу: *Руска Бесіда в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.* — Від Виділу філії „Рускої Бесіди в Чернівцях.“

До наших селянських крамарів. Звертаємось з просьбою до всіх наших буковинських крамарів і купців, яким розіслано квестіонарі в справі оснвання „Буковинської Торговлі“, щоб вони на ті квестіонарі відповідали як найкорше.

Загальні збори товариства „Руска Бесіда“ в Кадобівцях відбудуть ся в неділю, дня 28. п. с. листопада в читальнім домі о 1. год. в полудне з слідуючим порядком: 1. просвітне справоздає, 2. наради над чит. склепом, 3. справа „Народного Дому“, 4. впис членів і вибір нового виділу та 5. вільні внески. — За виділ товариства *Іван Мельниченко*, голова.

Субвенція. Міністерство внутр. призначило в порозуміню з міністерством фінансовим для громад Старої-Жучки, Магали і Топорівців, які задля градобити потерпіли сего року великі матеріальні страти, заповомову субвенцію в сумі 1260 К. Сю суму передано вже черновецькому староству, до розділення між названі громади.

Подяка. Підписана старшина товариства пож. гімн. „Січ“ в Мерецї складає отсим сердечну подяку хв. тов. педагогічному у Львові за дар 31 книжок в вартості 18 К 15 сот, а хвальному тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях за дар 32 книжок в вартості 12 К 4 сот. для бібліотеки товариства. — Мерецї, дня 24. листопада 1909. р. — За старшину тов. „Січ“ в Мерецї: *Кость Кракаля*, кошовий, *Дмитро Михлюк*, писар.

РУСКА КАСА • РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинка свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадячі і опрощує їх на 5%. — Пай вносить 40 К і платимо 6%, вписує 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібає ся головним відомом по ілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає своїм обов'язком в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів. Дирекція.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

ВАЖНА ОПОВІСТКА.

Отсим повідомляємо Вп. П. Т. Публику, що находимо ся в тім приємнім положенню продавати

НАЙЛІПШІ ВИНА

взірцевих низшо австрійських пивниць

по найдешевших безконкурентних цінах. Продажа до вибору: так в бочках як і на фляшки.

Поручаємо також

нашу торгівлю товарів корінних і кольтоніальних.

ЦІНИ ТОВАРІВ БЕЗКОНКУРЕНЦІЙНІ.

Не менше звертаємо увагу на наші

ВИРОБИ МАСАРСКИ.

В тій електрично урядженій робітні виробляємо 2 рази денно свіжі ковбаси, звичайні і до варення, кишки з печінок, кроваві, сальцесони і німецькі ковбаски.

До того поручаємо оригінальне пильзненське пиво і знаменитий буфет.

Все у нас продає ся по цінах незвичайно уміркованих. Услуга солідна, скоро, а всі артикули вдовольять смак й найвибагливішого Гостя.

З глибоким поважанем

ПАМУЛЯ і ГРЕКУЛ, Чернівці, Паньска 12.

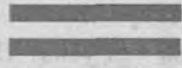
144(1-4)1т.

(19-30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові,

 гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	" 33
чверть сяжня з доставою до дому	" 16-50
На стайці в Народнім Городі (Volks-garten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	" 144
" " " Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	" 157
" " " Лужанах 1 " (10.000 ")	" 147
" " " Неполоківцях 1 в. (10.000 ")	" 149
" " " Стефанівці 1 в. (10.000 ")	" 166
" " " Заліщиках 1 в. (10.000 ")	" 174

Продає Товарний Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Уголь камінний і каси огнетревалі.

Мимо підвищення ціни угля на осінь

Спілка для господарства і торгівлі в Перемишлі

продає еще в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 170, 180 і 190 К, а краєвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кілограмів, йосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безплатно замовляти в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Каси огнетревалі, касетки залізні, ровери, сикавки ручні, тачкові і вазові, машини до шиття, помпи до керинць найдешевше можна купити

В СПІЛЦІ ДЛЯ ГОСПОДАРТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛІ.

(142 л. 3)

ДИРЕКЦІЯ.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шиття скорше, ніж не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шиття

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі часті що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і циркувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем Василь Данилович, Механік в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правдо забезпечена“
аптекара др. Ю. Францога

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних болів, простудження, ломання коштей, плечий гістця і нервових недуг. Пропу уважати на напис „Nervol“ і не приймаати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакованом. Тисячки листів з подякою. — Висылає 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерій медичинальній Стернуса.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

ПОДЯКА.

До глубини серця горем тронутій вдові, по страті свого невіджалуваного мужа і батька

ТЕОДОРА МАЗУРИКА,

тяжко кождому з окрема зложити подяку за будьто поміч материяльну, за будьто потішаючі слова в хвили удару яким навідало мене Проведіне, отсею дорогою складаю сердечну подяку Всім і Вся, а іменно: Хвальному Товариству друкарському, Персоналові друкарні „Рускої Ради“, Вп. панови Д-рови Л. Когутю, директору „Союза хліборобских спілок на Буковині“ і головному референту друкарні, Панам Урядникам „Рускої Каси“ і єї директору Вп. Могильницкому, Зарядови друкарні „Рускої Ради“, ц. к. Властям військовим, Вп. надсвітникови санітарному Дрови Ремерови і Всім П. Т. Прочим, які похоронний похід звеличали своєю присутністю. Сердечне Спасибі.

Чернівці, дня 25. падолиста 1909.

Леонтина Мазурик з дітьми.

Найперше і найбільше буковинське етаблісєма в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

уніс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портіер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

• 169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для місця і села виходить „Буковина“ раз на тиждень під наглядом і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одного шпальтового стрічка або 10 місяць дрібним друком (петит). При кількохразових або при різних замовленнях значний оупст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділь і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Пальська ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічка, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням поштової належитості.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся.

Замітки про резолюції поступової партії.

V.

□ Здаючи собі справу з того, як великі задачі ставить нам сучасна хвиля нашого народного життя на Буковині і з того, як мало у нас покищо інтелігентних сил до здійснюваня сих великих задач, — легко вже прийдесть ся нам зрозуміти, що серед таких обставин у всіх нас, що їм справді щиро залежить на красшій долі нашого народу на Буковині мусить вродитись палка думка, що конечно треба нам подбати, аби в нашій, особливо інтелігентній, громаді знову, як колись, запанували розумна єдність, добра згода і взаємне, щире порозуміння.

Ідеалом нашим мусить бути справді одна, спільною програмою з'єднана громада, яка в повнім порозумінню дбає про долю народу.

Зложились обставини так, що саме тут лише, на невеликій Буковині, маємо можливість будь-що-будь найсвобіднішого і найлегшого розвитку наших народних сил. Оі добрі обставини треба нам використати до краю. Власне тут на тім ґрунті можемо ми невеликі числа відіграти велику роль в краєвій політиці Буковини а рівночасно через скріплення нашого національного майна на буковинській Україні ми тим самим можемо немало причинитись до скріплення наших національних сил взагалі.

Зложились обставини так, що саме тут, на Буковині, ми тепер найменше енергії потребуємо зуживати на відсуване чужих, ворожих колод, ставлених проти розвитку українських сил. Всі свої сили, всі свої прямовання ми можемо зужити тут на позитивну народну працю; — ми тут, як ніде впрочім, найбільше часу можемо присвятити органічній будові нашого національного майна. Ані закордонна Україна ані галицька не мають таких прихильних відносин отже найкрасша наша позиція найбільший вкладає на нас обов'язок — в тім напрямі, аби ми тут найвисше двигнули позитивну силу українського елементу, аби ми тут перші поставили у себе як найтравивкіші основи української національної господарки.

Оі добрі обставини здобули ми тут ізза всяких причин досить скоро, в часі, коли кожда наша, особливо інтелігентна, одиниця мусить бути справді вічно чинним звеном в одній згідній нашій національній громаді, аби ті відносини задержати при нас і використати їх як слід.

Придивім ся-ж тепер нашій дійсності.

Наша громада розбита. Розбита на гуртки і на партії, хоч ті гуртки і партії формально мають ту саму програму. При тій спільності програми і при званій заяві поступової партії, що в справі тактики вона застерігає собі вільну руку, се-б то, що тактика її може бути так само мирна серед певних обставин як і крайно войовничча серед інших обставин і при дальшій декларації сеї партії, що власне в цілі свободної, незалежної від нікого і від нічого тактики в нашій політиці

треба нам вперед внутрішню сильного свого власного національного організму, на що хіба всі безоглядно мусять годити ся, — при всім тім щезає всякий реальний ґрунт для розбиваня наших сил. Коли реального ґрунту для такого розладу нема, то очевидно, коли вже формально розбила ся наша громада на гуртки та партії, то сей розклад мусить шукати для себе рації істнованя у всім, що з позитивною народною політикою не має нічого спільного. З тої причини відозвали ся власне в нашій міжпартійній життю особисті і взагалі нерічеві полеміки і осуди, в нашій політиці настав негати́вний заколот, одним словом настала у нас через се атмосфера, яка забирає нам і так невеликі сили і час на непродуктивні войовання і оборони а відводить нас від здорової позитивної народної праці. Кождий з нас тямить ще часи, коли партійні часописи наші найревнійше займали ся такими зайвими дискусіями, і кождий тямить ще, як сильно відривало нас се від позитивної роботи, якої нам так дуже все треба. Вважаючи, що такі непродуктивні дискусії, піддержуване напастий і лайок є серед пекучих домагань нашої позитивної політики гріхом взиваючим до неба о пімсту, „Буковина“ не звертає тепер на них ніякої уваги, хоч повно їх не у нас, а обіч нас. Протівно ми не раз навіть радуємо ся ними, бо власне в такій натягненій а часто абсурдній аргументації *ad hominem* а не *ad rem* бачимо, що весь наш партійний розділ річевої підстави не має, власне тому надіємось, що наш загаль, кермуючись здоровим, громадянським інстинктом, тим скорше відчує весь несмак такої ситуації, що тим скорше скрізь зродить ся у нас туга до плянної позитивної народної праці, а тут ми вже певні, що в переводженю такої туги в дійсність всі ми будемо могли вже зійти ся разом, бо нічо не єднає людей так скоро і легко, як щира, ідейна а позитивна народна праця.

Аби уможливити всій нашій ідейній і трудящій інтелігенції спільну народну, позитивну працю, укр. поступова партія є все готова вийти на стрічу всякому щирому порозумінню, всякій добрій волі, її старанем буде на своїм ґрунті углядати всякі річеві бажання тих, що повищо остають ся поза нею, аби під її знаменем могли стати всі Українці на Буковині до спільної, дійсної праці для нашого народу. Понад всіма партіями є народ, его будучність, его воля і свобода. Прямуючи до сеї цілі і єї лиш маючи на увазі, наша інтелігенція хіба зможе віднайти досить спільних голосів в своїй громадній совісті, аби тепер у нас не розбиватись, а єднатись. Всього, що нас ділить, може бути порушене і в одній спільній організації нашої інтелігенції і власне там знайдеть ся найкрасша спосібність, аби на тлі взаємного порозуміння чим-раз більше гинуло те, що нас ділить а щоби росло й змагалось все, що нас в єдність вяже і мусить вязати.

Поступова партія існує як партія лишень тому, що від нашої одної, всім нам спільної української організації політичної на Буковині ще перед основанем поступової партії відлучила ся ціла група,

яка оснувала собі зараз осібну українську політичну партію. Уважаючи себе спадкоємцем сеї всім нам колись спільної одної національної української політичної організації на Буковині, поступова партія як все, так і тепер бажає остатись спадкоємцем сеї ідеї, аби ми Українці на Буковині тепер ще на партії не ділились. Теперішній наш партійний розклад є хіба неспірним а найкрасшим доказом, що розділ наш на партії лиш ослаблює наші сили до позитивної праці, а тут і там скріплює навіть те громадянсько-моральне безладдя, яке було-б не можливе, як би мірою вартости громадянської була у нас позитивна народна праця а не нераз дуже сумнівної вартости чиясь партійна приналежність.

При реальній праці найдуть в українській поступовій партії всі місце. Поступова партія буде старати ся, аби всі в ній, без огляду хто-б се не був, могли найти поміч в своїх реальних намірах працювати для добра українського народу на Буковині. При тім ясно заявляємо, що мірою заслуг і вартости всіх її членів буде лиш їх реальна, позитивна праця для народу. Хочемо, щоб серед тої праці виховували ся помічники і наслідники теперішних старших наших народних провідників; так хочемо публичну нашу мораль поставити на найпевнішій основі: на позитивній, народній праці. Серед теперішнього партійного роздору можуть доходити у нас до значіння всякі люди; — бачимо навіть, що голосними громадянами стають тепер на буков. Україні ті, які повинні дякувати, що взагалі спокійно дозволяє їм світ жити, як одиницям. Деяка партія бере їх під свій омофор — і свівий „патриот“ вже готовий, вже знов відважний. Так не повинно бути навіть коли є партії, — а не могло би так бути, як би ми мали одну політичну організацію і як би дехто не розпадав ся над кождою навіть найпоганішою одиницею... — На всякий спосіб поступова партія заявляє, що в ній лиш щира, ідейна, не на найближшу особисту користь обчислена, але на добро народу справлена позитивна праця буде для кождої одиниці мірою її значіння в нашій суспільності. І тепер у найбільшого нашого противника ми все готові є признати его громадянську вартість в нашій суспільності, коли видимо, що він позитивно для народу працює. Сю міру мусимо все мати для себе і для всіх поза нами! Так розуміючи громадянську мораль і так припорюючи її все і всюди, думаємо, що се трівка основа також і до загального нашого порозуміння щодо одної, всім нам спільної політичної укр. організації на Буковині.

(Дальше буде).

Політичний перегляд.

Конференция клубових председателів.

Перед тим, ніж палата мала зійти ся в сесію на пленарне засідання, відбула ся конференция клубових председателів, де кождий з них подавав

становище своєї партії. В ході дискусії над переговорами в цілі урухомлення парламенту заявив посол Романчук, що не може зложити заяви в імені руского клубу, бо сей клуб не брав участі в переговорах, ведених межи стороництвами. Що населення не цікавить ся полагодою парламентарної кризи так, як належало би сподівати ся з уваги на народну палату послів, походить відси, що переговори мають лише на меті полагодити найближші труднощі, а не довести до тривкого уздоровлення. Годі жадати, щоби народні маси могли цікавитися справою при теперішнім її трактуванню. Треба почати акцію радикальну, котра би довела до тривкого уздоровлення держави.

Міністер скарбу Біліньський заявляє, що в разі, коли би не прийшло до ухвалення бюджетової провізії, треба буде в бюджеті поробити значні обмеження в загальній сумі 190 мільйонів корон. Вінци бесідник каже, що при дискусії над бюджетовою провізійною правительством бажало би довідати ся, чим йому дорікає ся, щоби могло докорити збити; бо раз-враз говорить ся, що правительством винне, а не каже ся, в чім.

3 державної ради.

На засіданню палати послів із четверга мотивував посол Зелігер соціально-демократичний внесок в справі залагодження національного питання. Потім забрав голос президент міністрів барон Вінерт який в своїх виводах сказав, що головні труднощі справляють розв'язці національного питання в Австрії ріжнородність національних меншостей в поодиноких краях, ба навіть повітах і громадах. Чи заведене національного катастрофу в Моравії надає ся і до пільших відносин, се питання, яке ще треба розв'язати. Правительством повітає певно дуже радо кожний успіх в сій гледи і підпріє його всіма силами. Полемізуючи із виводами посла Крамажа, президент міністрів протестує ще раз рішучо проти закиду, немовби правительством проводило антиславянську і античеську політику, і заявляє, що він сильно переконаний, що величина і сила Австрії залежить від того, чи всі часті будуть згідно працювати на її користь. Барон Вінерт апелює до цілої палати, щоби она спільною роботою виконала поставлені їй задачі. Бесідник застерігає ся проти закиду, що затвердженням звисних языкових законів для чотирох чисто німецьких країв зроблено кривду кому небудь. Він заявляє, що правительством в того переконання, що саме сї языкові закони можуть бути підставою порозуміння. Коли порівняти скарги послів Крамажа і Пергелта, то можна легко пізнати, як они себе взаємно паралізують ба навіть собі взаємно противорічать.

Президент міністрів протестує даліше проти закиду, що він мав десь грозити парламенту. Він не говорить про ненарушимість теперішнього правительства, але про конечну послідовність і одностайність адміністрації, до якої думки і даліше признає ся як також жалює, що зроблено правительству знов закид задля його становища в справі босанського банку. Можливо, що небагом покаже ся, що поступоване правительством в сій справі відповідає всім інтересам. Бесідник думає, що з всіх дотеперішних бесід можна пізнати бажане супочинку від національної боротьби. Ся боротьба завдає тяжкі рани як поодиноким народам так і парламенту і державі. Правительством дуже радо пособляло-би заходом, виміреним на усунення національних спорів в Австрії, щоби тим дійти до якогось практичного результату. Вінци звернув ся барон Вінерт до палати послів з просьбою збути скоро наглі внески, щоби можна як найскорше приступити до нарад над бюджетовою провізійною.

Над наглим внеском про національне питання зголосило ся ще багато послів до слова.

Передовсім посол Дністрянський підніє, що як довго XIX. артикул державних основних законів не зреалізований цілковито, то завсідги почує палата протести піднесені проти адміністрації, яка дає почин до численних порушень сих постанов. Законне полагожене языкового питання належить безперечно до компетенції державної ради. Залагоджувати языкові питання в дорозі розпоряджень, як се діє ся в Галичині, іде в розріз із засадами конституції. Зі вгляду на заграничне положення не повинно ся цілковито ігнорувати руский наріз і доводити його таким поступованем до розпуки.

Християнсько-соціальний посол Мікляє заявляє, що Австрія мусить держати ся союзу з Німеччиною.

Посол Вайденгофер підніє, що оборона німецького елементу в нижній Австрії означає оборону існування (головних) основ монархії.

Посол Немец висказує ся за розв'язання питання про школи національних меншостей за допомогою державних законів.

Посол Хед думає, що перед зміною теперішньої правительственной системи не можна залишити обструкції.

Посол Вацлав Котляж закінчує в своїй промові Німцям а головню тим-же із Чехії, що они змагають до державної злуки із німецькою державою.

Вінци заявив ще посол Лабіня, що полудневі Славяни хочуть причинити ся до того, щоби при можливих до прийняття успішних відзискати парламенту здатність до дальшої праці.

На сій закінчено засідання.

Нові наглі внесення зголосили: Пергелт в справі уживання німецької мови державними властями в Чехії, Зелігер в справі урегулювання національних взаємин (оба ті внески прийдуть під обради разом з внесеними пп. Левицького і Крамажа), Вукович в справі будови дальматинської залізничі і Будзиновский в справі видання законних приписів в цілі охорони перед торгівлею трійними ліками.

Звичайні внесення й інтерпеляції поставили м. п.: п. Дністрянський в справі засновання українського університету у Львові; п. Цеглинський в справі звесення демоляційних реверсів в Перемишлі і будови залізничі Перемишль-Динів-Радимно. П. Будзиновский вніс інтерпеляцію в справі заряджень проти торгівлі отруями й отруйними ліками. Інтерпеляція та внесена з причини отроєня капітана Мадера.

3 кола польського.

На вчорашнім засіданню польського клубу прийнято ось-яку резолюцію: Польське коло висказує своїй президії признання і подяку за акцію в цілі урухомлення парламенту і завиває їй до продовження акції.

До українського студентства висших шкіл.

Між питаннями, які виринули на 1. конгресі українського студентства у Львові, вибила ся на перше місце справа одноцільної організації українського студентства всіх висших шкіл Австрії. Вислідом бажань і ухвал конгресу в товаристві „Український Студентський Союз“ у Львові яке перед двома тижнями розпочало свою діяльність се товариство — по інтенціям конгресу і постановам статута — має стати осередком життя всего українського студентства та відповісти всім його потребам, яких заспокоєню стояв на перешкоді брак центральної організації.

Життя українського студентства гуртувало ся до тепер в льокальних товариствах. Діяльність тих товариств обмежуєть ся найчастійше тільки на місце їх осідку, а разом з тим і робота їх розвиваєть ся звичайно в однім, статутом означеним напрямі, обіймає тільки певні області студентського життя так, що жадне з них не може в своїх межах помістити цілого життя студентства зі всіма його потребами і вимогами. Через те участь в студентському життю брали до тепер лиш гуртки молодіжники в університетських містах, а молодіж на провінції оставала без всякої організації; тай робота її, хоч вела ся і ведеть ся подекуди дуже інтензивно (як пр. на просвітнім коли), ведеть ся все таки без всякого плану, прихалцем і доріочно, а що найважнійше, часто без вимаганої правної основи, залежно в кожній хвилі від волі уряду, який може її на кожнім кроці перепиняти і вишудити. „Український Студентський Союз“ дає можливість перевести організацію всего українського студентства, не виключаючи найменших його гуртків по провінції. Після постанов статута може Товариство в кожнім місці, де найдеть ся бодай вісім охочих людей, оснувати свою філію (т. зв. секцію), яка переймає на себе виконання всіх завдань товариства в своїм окрузі.

Особливо важно, що сї секції зможуть в рамках статута повести широку культурну народну роботу, користаючи з постанов статута, які позв'язують при товаристві і його філіях оснувати і вести курси для неграмотних, приготувавши курси до народних, виділових, фахових, середних і висших шкіл. Через те вся дотеперішня робота українського студентства опреть ся на тривкій, правній основі. Зі своєї сторони „Союз“ має опі-

кувати ся філіями від хвилі їх основання, подавати одвітні інформації, висвітлювати своїх людей та підпомагати житє в організаціях улажкуючи своїм заходом відчити і виставу, та удержуючи „двигуну бібліотеку“ для користі товаришів з провінції.

Побіч своїх філій має обійти „Український Студентський Союз“ своєю організацією і асуючі тепер самостійні студентські товариства, які можуть стати його членами та, піддаючи ся його центральному прововоду, взяти участь в загальній студентській організації.

Опираючи ся на зорганізовані українські студентські, буде міг „Союз“ приступити до задоволення тих домагань українського студентства, яких — мимо їх конечности — не була в силі задоволювати ні одна з теперішніх льокальних організацій. До таких потреб належить передовсім справа видання органу, яка аж тепер буде могла дійдати ся здійснення.

Очевидною річю є й кожний зрозумів те, що всі ті широкі плани й заміри зійдуть ні нащо, коли „Український Студентський Союз“ не вийде одвітної матеріальної і моральної опори у загалу студентства. Проте Головна Рада Товариства звертаєть ся до українського студентства з зазивом, щоби підпріє його змагання. А то звертаєть ся до самостійних студентських Товариств, щоби вступали до „Союза“, а до поодиноких товаришів і товаришок, щоби вписували ся в члени та оснужували філії товариства. Інформації, при оснужуванні філій та вступуванню в члени „Союза“, як також інших пояснень уділяє організаційна комісія „Союза“. Тому всі письма просимо слати під адресою Організаційна Комісія „Українського Студентського Союза“ у Львові, ул. Сувійського ч. 17., Академічний Дім.

Від головної Ради „Українського Студентського Союза“:

М. Залізняк,
голова.

Л. Маркія,
секретар.

НОВИНКИ.

Чернівці, 26. листопада 1909.

Календар. Неділя 28. (15.) Н. 26. 25.) п. С. Гур.; рим.: Н. 1 Адв. Руфина М. Схід сонця 7:34, захід 4:01. — Понеділок 29. (16.) Матей; рим.: Сатурна М. Схід сонця 7:36, захід 4:01.

До кваліфікаційного іспиту для учителів шкіл народних і виділових з рускою мовою викладовою зголосило ся: 1 кандидат для виділових а 35 кандидатів (ок) для шкіл народних, надто до доповняючого іспиту з релігії 1 кандидат, з рускої мови 3 а з польської 1 кандидатка. З них відступили 2 кандидатці а репробовано 5 при повнім а 2 при доповняючій іспиті, отже апробовані 32 а то, для виділових шкіл уч. Іван Радомський з Чернівців а для народних шкіл учителі (кп): Осип Бабух з Чернівців (з відзначенням), Гавриїла Березанська із Задубрівки, Ілько Білачук із Рівної, Олександра Бурдинюк з Раранча, Онисифор Циганюк із Зеленева, Наталка Данчул із Чорногузі, Дмитро Дубик із Борівців, Трифон Фотій із Мамаївців нових (з відзначенням), Николай Фрація із Барбівців (з відзначенням), Євген Гиндій із Валаян, Георгій Гольмі із Заставної, Євген Якубовський із Мамаївців старих, Вільгельм Яворський із Кучурова вел., Іван Костик із Кучурова малого, Єлена Лінко із Юрківців, Євген Лупуленко із Малицянів Павло Маковійчук із Кіцмана Петро Мойсюк із Репушинців, Іван Омельський із Прилічча, Гриць Пігуляк із Стрілецького Кута, Михайло Прокопович із Кучурова вел., Зеновій Сандулович із Михалча, Іван Станкевич із Станівців дол., Іванна Тарновецька із Киселева, Омелян Томюк із Бросківців нових, Осип Виноградський із Вол. Ванілова, Гаврило Жмурко із Синівців (з відзначенням).

Байдужність нашої інтелігенції на провінції до справ народних видно наглядно в кожнім ділі, до якого-б їй не зазивати. Ото розіслано по всьому запитанню в справі наших крамниць, на які написало доси всего кільканайцять відповідей. На наше зазиване в справі спису громад і їхніх діяльниць для переважної конскрипції відозвало ся доси всего на всего 5 людей. Ба навіть в справі головних зборів філії „Рускої Бесіди“ відповіла на особні письма головного виділу до філіяльних ледво половина. Ось вам пресумний образ крайньої байдужности наших інтелігентів, що не знають границь своїм жаданням до провідників, критикують всіх і все, заложивши руки, не почуваючись до ніякого обов'язку а репетуючи беззастановно про все, що то їм „належить ся“. „Схаменіть ся, будьте люди!“

Як дбають Українці в Галичині про приватні національні школи? На сам лиш фонд імені Ол. Січинської в цілі оснужування приватних українських народних шкіл зібрано доси в Галичині 10,727-09 К.

Прогулянка берлінського наукового товариства для суспільних наук до Відня. В неділю рано при-

було до Відня особним потягом берлінське наукове товариство для суспільних наук під проводом проф. др-а Ельстера і обох професорів національної економії др-а Гаренса і др-а Гебавера. Коло 11. години удались прогулюючись до віденського університету. Тут привітали при вході се товариство ректор університету др. Свобода і президент аналітичного віденського наукового товариства. Збори отворив др. Свобода, вітаючи гостей в імя віденської Alma mater. Опісля промовляв на сих зборах секційний шеф др. Квіклінський про користі такої наукової експедиції. Дальше виступив при несподіваних оплесках проф. Ельстер реферат про політичне, господарське і соціальне положення Австро-Угорщини. Вкінці промовляв до численних вібраних правот радник проф. Брокгаузен про значення і силу нашого австро-угорського права. Звідець удасть се товариство на оглядини віденських наукових заведень. Як доносять віденські часописи, се товариство удасть ся мабуть вже завтра до Будапешту.

Масовий замах на офіцерів. Замах на офіцерів генерального штабу у Відні ще доси не висненний. Листи з отруєю дістало 10 офіцерів ген. штабу у Відні. Всі ті офіцери належать до абсолютистів повної школи з 1905. року. Злочинець мусів отже стояти з ними в якихсь зносинах, се в, міг бути їх шкільним товаришем і з зазвисти, що сам не авансував, хотів їх витроїти, або, як інші думають, був се замах на генеральний штаб, упрянований якоюсь чужою державою. Слідство в тій справі веде ся на цілій лінії. Загально догадують ся, що злочинець був або в членом армії. Графологічні досліді вияснюють, що письмо на листі, долученім до порошків в уживанні на військових картах географічних. Крім того закрут підпису „Charles Francis“ в знаменній при підписах офіцерів, які маркують ним свою шаржу. Знарок літографії визнає, що лист відбито на автографічній прасі уживаній в кругах військових, судових, а майже ніколи приватними людьми. Отрую циянкалі мусів злочинець сам розтерти на порошок, бо продають ві лише в зернятках. Опорошковане циянкалі могло відбутися лише в хемічній лабораторії, бо пнакше той що тим займав ся, був би сам отроїв ся. Замітати годить ся, що у військових інститутах уживають циянкалі. Власти візвали всіх аптекарів і дрогеристів, щоби зголосили ся, чи у них хто не купував більшу скількість оплатків або циянкалі. Один аптекар зголосив ся був, але показало ся, що оплатки не були у него куповані. Також зголосила ся мавіпулянтка почтова п. Позельт з поштового уряду, де дня 14. с. м. надано листи з порошками. П-на Позельт розповідала, що того дня рано прийшов на пошту, якийсь молодець середнього росту, блідий на лиці і просив, дозволити йому зложити кільканадцять листів, які не містять ся до поштової скриньки. Переслуханий в тій справі воявий того уряду поштового заперечив візнанням мавіпулянтки. Підозрівають отже, що п-на Позельт тому зголосила ся зі своїми інформаціями, що хотіла дістати 2000 корон нагороди призначеної для того, хто вкаже на сліди злочинця. Так отже ціла справа остає ще невьяснена.

Оповідки, іменованя і т. п.

З товариства „Боян“. З огляду на те, що в суботу, дня 27 падолиста с. р. товариство „Православних Русинів“ устроє вечерю в „Народнім Домі“ „Чайний вечер“, не відбуде ся проба сьпіваю. — *Виділа.*

Курс неграмотних. Сими днями отворило укр. акад. тов. „Союз“ курс для неграмотних в передмістї Клокічка і при достаточній фреквенції учеників буде вести сю акцію в цілі вишвищення аналіфабетизму серед наших міщан через цілу зиму. Виділ згаданого товариства звертає ся з проською до наших свідоміших міщан, щоби заохочували своїх неписьменних знайомих до безплатної науки в тім курсі для неграмотних.

Бурса імени Осипа Федьковича одержала від жертволюбивих громадян з Лужан 1370 kg бараболі, капусти, буряків і моркви, які зібрав і переслав бурсі п. Роман Мошук з Лужан. — На весілю окінченого богослова Гнідого з панною Сідонією Ілюківною зложили в домі паньства Ілюків, яко вільні датки на сю бурсу в сумі 33 K 50 сот. слідуєчі пані і панове: Іваніцький Тодор 10 K, дальше: Сербинюк, Григірчик, Фрундза, Петрюк, Іваніцький Николай, Іванович, Дрогомирецький Ник., Гнідий Домніка, Гнідий Ядвіга, Жуковська, Турушанко, Реуцький, Калинчук, о. Калинюк, посол Спинул, Завадюк, Гнідий Теофіл, Жуковский і інші, а пані Глікерія Турушанко 2 K, п. Ал. Павлюк 1 K і Олек. Купчанко 2 K замість весільних телеграм. Пан радник і посол Бротей Пігуляк зложив на бурсу 6 K 64 сот. — Підписаний заряд бурси почував ся до милого обовязку, зложити в імени бурси в сій дорозі як найсердечнійшу подяку всім жертводавцям: *Олександр Купчанко, управитель бурси.*

Звичайні загальні збори товариства „Січ“ в Бени ад Бряза відбудуть ся в веділю, дня 28. падолиста с. р. в торгівлі Івана Сергія Володимирюка о першій годині по полудні із слідуєчим денним порядком: 1. прочитане протоколу з попередних

загальних зборів, 2. вибір старшини, 3. евентуалія. — За старшину: *Іван Сергій і Дмитро Рибичук.*

Посмертні вісти. Передвечера о пів до 8. години вечером помер в Чернівцях нечаяно канцеляїот при краєвій раді культури в 56. році жита, Володимир Варияцький. Покійника постигла смерть, як то кажуть, на гладкій дорозі. Іменно ішов він передвечера Панською улицею і тут нечаяно почав ослабати. Сейчас вступив він отже до найближчої аптеки і випив тут якийсь скріпляючий лік. Однак даремно, помер зараз же таки в тій самій аптеці. Візнана ратункова сторож могла лише сконстатувати смерть. Покійник був батьком кількох дітей. Похорон помершого відбув ся сегодня.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Субота, 27. падол.: (по полудні, по знижених цінах для учеників) „Die Ahnfrau“, трагедія в 5-ох відслонах Грільпарцера; (вечером): „Ein Maskenball“, опера в 3-ох діях Вердога (гостинний виступ Вернера Альбертога). — Неділя, 28. падолиста: (по полудні, по знижених цінах, пораз послідній) „Die fremde Frau“, штука в 4-ох відслонах Віссона; (вечером): „Fatinitz“, оперета в 3-ох діях Сюнего

Концерт Цезара Томзона. Знаменитий смичковий віртуоз Цезар Томзон устроє концерт в пятницю, дня 10. грудня с. р. в сали музичного товариства. Карти вступу можна вже набувати в концертній дирекції і склепі музикальних інструментів при улиці ратушевій ч 17.

Знаний берлінський смичковий квартет устроєв дня 28. з м в музичнім товаристві концерт. Карти вступу можна набувати в склепі п. Гутера при Панській улиці.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН

Юлій Словацький.

Чума в Ель-Аріш.

(Переклад В. Щурата).

(Коменсь.)

Аж тут наразі!... Чомуж се смерть та зрадця вийшла так тихо під намету рядна? За громом грім вдарив, мигтіли блиски, в тім чуті плач з дитячої колиски. А був той плач мабуть страшним виразом, бо зараз мати й я, обоє разом метнулись ми, де червачок слабенький. А хоч і був той плач такий тихенький, для нас він голос мав такий могучий, такий роздертий і такий болючий, з такої глибини нутра піднятий, такий розумний і такий проклятий, що ми, мов громом ражені подвійно, без пам'яті вже бігли, безнадійно! Не обмануло прочуте жалоби: померло з тоїж що і ті, хороби, і при сестрах, братах воно спочило, мов останнє, більше всіх печене! Смерть чорна вкинула его в могилу. Не вернеть ся. не виросте для мене.. Мій дім его вже не уздрить! — Ніколи не вернеть ся! — моя розпуко-доле! Прийшла ніч друга з зорями. Зі мною була в наметі мати. Смерти жертва лежала на столі — дитина мертва, страшна вже нерухомістю самою. Я дивлячись на тіло те, мав гадку, що лиш би так остало ся дитятко на віки з нами — хоч таке по смерті — а пів розпуки міг би з серця стерти. А то вже — ні посмертні слуги брали, ві я не ніс в каплицю Шеха, але нещасна мати власними руками сама несла его в ті смертні брами.

В наметі з жінкою остав я вперше. Та чи піймеш ти? Замість нас обоє зблизити — горе, лоно нам роздерши, в серця отрути наило ідої. — тепер хіба їх ти обновиш, Боже! Наш сум, мов щось з ненавистію вже схоже, остав поміж нами чорний і великий і розлучив самотних нас на віки. І ми не мовили до себе й слова, — бо, сам скажи, як могла розмова повстати в сій наметі поміж нами, між тими, що утратили всі діти? Сходило сонце огненно ранками, ховало ся що дини в тіж блакиті, немов пожарний смолосниг огненний. Такий бездітним тривок був — щоденний. На наш намет тиша легла вже стигла, хіба де миш в ніч місячну пробігла, а більш ні зойку, шелесту, ні чуття — і так днів сорок вижидали ми тутки. Уже карантанні лікарі явили ся — глядять на наші лица бачно. Іх здивуване бачив я — дивились, як я посиїв, нохилив ся значно. А жінка з журб, з безсонних ночий частих була жовтіша воску та бурштину,

На голові волося одробива сивіла ся й при рум'янцях цеглистих горіли очі блиском блискавиці, як в тих, що пустять їх на сьвіт з темниці. Лікар велів обступати нас всюди, там, де зараза мече перші трупи — я був здоров. — Повіритеж ви люди? Я, що усі обцілував був трупи, по карантані був здоров! — А мати, якій не дав й половини взяти, понад грудьми ударивши ся, з муки поблідла, йойкла, впала. Я на руки, на власні руки взяв той труп жіночий, завіс в намет і канувши, в тій хвили сам, як мервець унав при ній, без сили й прокинув ся — на сорок днів і ночий.. Уже перед смертю призналась мати, що з гробу наймолодшого дитяти хотіла хочби камінь, квітку взяти, на спомин золотий волосок в обручці й та пам'ятка по вмершій немовляти, той образець, що був у нього в ручці, ті волоски, сьвати для мене нині, з головки в гробі забрані дитині — бо бідна мати мала тільки сили, що виймила в ночі дитя з могили, знайшла ще сьвіже тіло, як по сконі, поцілувала в устонець червоні і знов зложила в землю труп свій рідний — ті пам'ятки, той поцілуй послідній украдені у заздрої могили, мені забрали жінку, матір вбили.

Знов доно тих пісків прийшло жертву. І поховав я матір мертвих мертву, а сам вернув ся в полотняні нори сховатись в тіни, як нічні потвори. Ні сонця я не бачив на блакиті, ні вже мене не бачили на сьвіті. Мов старець, я дитинний став, не тямив лица живого. Лиш ті сьні плями, лиш ті страшенні лица бачив з гробу, що їх чума забрала! В кождо добу, в блакитний день, в ночі в глуху годину я в сій наметі мав цілу родину, і у розмовах, видуманих мною я розмовляв з могильною товбою. І часто, давним дивом, коло мене озвансь мов голос діточок могильний. В ночі будили сон мій божевільний, над трупами десь виючи, гвени.. Цілий блідий, туди звертав я ухо, де плакали ті трупожери глухо. Вкінці, як гадині, що вся застине, вже й тижнями мені мєнали дини. Глухий на все — на біль, на жаль нестримний я став твердий і наче камінь зимний. Аж раз — ах, Божа се була опіка! — дивлюсь, хтось глянув до намету мого; і ах! — не був то вже вид чоловіка, то голова була — верблюда мого. І глянув він так жалісно, прихильно, що як дитина я розплакавсь сильно.

І так днів сорок я прожив у болю. Прийшли пустити вже мене на волю. Гріка та воля й хвиля перед летом! Я вже так живив ся з темним сям наметом; з чувствами болю, смутку, жалю, страти а сї коли, сї шнури буду рвати, що я їх — Боже, змалуй ся над нами! — повстромлював у сї піски з дітками. Ах помози мені, бо хтож поможе! Про біль мій красше сї полотна, брате, понурим шелестом розкажуть може. Все бачили, все знають, можуть знати! Чиж не похожі на терпінє картину? Дивись на них, діткниє! не бій ся смерті! Тобі по синім дотуку не вмерти..

Таж ти не син мій, ти не син мій, сину! Та ні, втікай! бо сї полотна, видко, страшні здають ся для чужого ока. Смерть від зарази?.. Ах, то смерть жорстока! своїх братів забудеш навіть швидко, а потім чуєш жар у грудех, в лоні.. Ах, я своєї вже осмеро так видів! І дивлячи ся так на сін по сконі, цілих три місяці вже тут просидів. Днесь — он верблюдів девять порожних, а на верблюдах вісім місць порожних. І більш нічого в мене вже — крім Бога; і там — мій цвинтар, а туди — дорога.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 26. падолиста 1909.

Мадрид. 26. падолиста (Кб) Із Тенеріффи доносять, що лавя розділила ся на дві часті і пливе в двох раменах в північнім напрямі. Русло, що пливе на місто Сантьяго, прибирає що день все більше на ширині так, що населене дуже наполохане і масами покидає свої оселі.

Мадрид. 26. падолиста. (Кб). Із міністерства війни доносять, що приготівана в цілі продовження операцій в Мелілі вже зроблені.

ПЕРЕПРАВА ПАСАЖИРІВ німецькими пароплавами З БРЕМИ ДО АМЕРИКИ.

Хто наважився їхати до Америки, тому поручаєся найгорячіше загально знані бременські цїсарські пароплави і бременські подвійноштурбові поштові пароплави.

Поспішні пароплави їдуть з Бремену до Америки 6—7 днів, а поштові 8—9 днів. Хто бажає собі їхати тими гарними і великими пароплавами, тому раджу замовити собі наперед місце і в тій цілі післати мені 20 К задатку.

Обясненя і поученя до подорожі уділяю кождому радо і даром.
145 (1—4) 2т. **Ф. Міслер.**

Хто хотів би бути посередником, най зголосить ся.

(20—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові, гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стайї в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполюківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кождим днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Дерево опалове букове

продає вагонами по уміркованих цінах

Спілка для господарства в Перемишлі.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентного.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Кonto в Щадницькій поштової число 35527.

Кonto жирове в Банку австро-угорськім.

Вкладки щадницькі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Уголь камінний і знаряди господарські.

Мимо підвищення ціни угля на осїнь

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛІ

продає еще в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 К, а краєвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кгр., іосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безпременно замовляти уголь в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Сїчкари, молотільні, керати, краєчі, плуги, колїсницї, борони і прочі знаряди господарські продає по найприступнійших цінах

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛІ.

(142—л. 1)

За готівку значний опуст.

ДИРЕКЦІЯ.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

унїс мїв ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Русна ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а

теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконане без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цїрувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич, Механік** в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Русна ч. 8.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для місцян і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень піднеблям і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Сталешени коштують по 10 сотиків від одностальної стрічки або IV місяця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділь і свят.

Редакція і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровиця число 2.
Адміністрація ул. Паньська ч. 33.
Число телефону 176.
Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устроїти порозуміння з дня від 10—11, рано і 2.—3. пополудні крім неділь і свят.
Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реченнямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.
Циркулярні ако прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.
Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся.

Замітки про резолюції поступової партії.

VI.

□ Українська поступова партія є готова узглядити все, що могло-би з'єднати всіх Українців на Буковині до спільної позитивної народної праці на підставі її програми, спільної покищо всім нашим національним партіям на Буковині і на підставі тих заяв, які зложила вона під новим своїм проводом в оголошених недавно революціях з дня 14. с. м.

Поступова партія є певна, що така злука не лиш конечна, але і що легко перевести її при добрій волі і розвазі всіх наших громадян.

Злука всіх наших сил повинна виявитись тепер тим більше, що сусіди наші, Волохи, саме тепер по довсім розвитку на ворожі партії знову получили ся в одну сильну організацію політичну. Коли вже не радия самих наших умов, то хоч се повинно нас направити на шлях консолідації всіх наших народних робітників. Ще раз повторяємо: наших народних робітників, бо хочемо, аби лиш реальна, позитивна і ідейна праця була підставою всієї нашої дальшої громадянської діяльності.

Коли в нашій укр. поступовій партії з'йдуть ся всі охочі до такої праці, коли там одним обов'язуючим правилом для всіх буде реальна народна праця і спільне скріплюване таких відносин в нашій народі на Буковині, аби він у всій своїй національній політиці був свободний, аби міг оперти ся лиш на свої сили і аби ніхто в тім краю не міг стати проти нас, — тоді певно для всіх, з'єднаних під сям прапором знайдеть ся в тій партії як найбільше толеранції що до всяких способів, якими бажав би один або другий наблизити нас до такої будучини.

Чим більше всяких проектів, відмінних гадок і опозицій, але річевої, в ім'я любови до народу і в ім'я його реального ушасливлення веденої опозиції буде в поступовій партії, тим більше і тим багатше буде в ній житє. Не до покірною послууху і для безглядного приказування скликуємо людей до неї, але до спільної праці для нашого народного добра. При тім ми переконані, що змісли для принципів гуртової праці у нас вже розвинений на стільки, що мала амбіція наприклад не стане вже колодою у нас ніколи.

Ми все були і є прихильниками одної політичної укр. організації на Буковині, однак хочемо, аби ся організація була жива, аби она гуртувала в собі і молоді погляди що до нашої політики, аби вона була все повним образом нашого сучасного життя і аби вона все відповідала всім вимогам сего нашого сучасного, громадянського, національного життя. Руху і поступу уґрунтованого на добрій волі і розумінню громадянського життя хочемо, а не спокійного застою. І найчистіша вода, як стоїть все на однім місці, обведена високими берегами, перестав бути чистою водою.

Ми є прихильниками укр. політичної організації на Буковині в одній укр. поступовій партії а при тім признаємо ко-

нечність існування політичного товариства „Руска Рада“, яке має бути і є становою, політичною, безпартійною організацією наших хліборобів.

Власне, будучи прихильниками єдності нашого народу на Буковині, що тичить ся всієї його національної політики, а противниками розбиття его на партії, ми з радістю мусимо повитати відроджене політичного товариства „Руска Рада“, яке стоїть поза теперішніми партіями і гуртує наших хліборобів до одної, на взаємнім порозумінню опертої народної праці. Якби не було у нас такого політичного товариства, єднаючого в собі всіх хліборобів, то партійні наші роздори з всіма конвенціями неоглядної партійної агітації з одної а політичного невироблення нашого селянства з другої сторони зайшли-би від розданої нашої інтелігенції між селян а се вже річ певна, що з такої „роботи“ не було би хісна. Здаючи собі справу з того, поступова партія не то що не має ніякої причини виступати проти „Рускої Ради“, але вона бачить, що се товариство відповідає провідній нашій засаді, власне через се, що воно єднає в собі наших хліборобів без огляду на існуючі тепер в нашій інтелігенції партії. Сю задачу, яку сповняє в тім згляді товариство „Руска Рада“ в нашім хліборобскім сьвіті, хоче сповнити поступова партія серед нашої інтелігенції. І тому, із вирозумілістю для всяких щирих і поважних поглядів, що тичить ся громадянської, народної, позитивної праці, звертає ся укр. поступова партія на Буковині до всіх Українців в нашім краю з щирим і горячим зазивом, аби вони старали ся з'єднати передовсім всю нашу інтелігенцію для щирої, взаємної праці в поступовій партії і аби вони так само щиро, радо і ідейно підперли змагання „Рускої Ради“ в її політичнім просьвічуваню і безпартійнім політичнім організованю нашого хліборобства. Будемо дбати, аби між нашою організацією а „Рускою Радою“ були приятні відносини і аби в формі таких відносин містила ся одна національна політика всіх Українців на Буковині.

Звертаючи ся з таким зазивом про спільну народну працю особливо до нашої інтелігенції, маємо тут на увазі передовсім наше народне учительство, бо воно власне є покликаним просьвітителем нашого народу і постійно найближше є нашому селянству. Тому до учительства відносила ся наша партія і всі її послі як найприхильнійше ще тоді, коли сей клич не був популярний і коли ще ніяка політична група не хотіла стати в его обороні. Навіть в останніх часах, коли наше учительство не все було вдоволене з нашого становища зглядом него, навіть що до сих часів всі хіба мусять признати, що і тоді відносили ся ми до учительства з повною щирістю і з отвертістю, не зважаючи навіть на хвилево загрожений через те наш партійний інтерес, бо ми все були тої думки, що повна щирість і отвертість є власне конечна там, де ми зв'язані прихильністю зглядом других. Розуміючи дуже добре,

що як в кождім стані, так і в учительстві можна подибати всяких людей, ми очевидно представителів нашого народного учительства будемо бачити в тих его членах, що совісною, ідейною позитивною роботою в обсягу свого ділання а як обставини їм на се дозволяють, то і на ширшій нашій народній ниві причинають ся до розвитку наших народних сил. Ми віримо в те і знаємо, що між нашим учительством таких людей немало. Ми сподіваємось також, що ті власне між ними будуть найкраснішими товаришами праці в нашій поступовій партії і найбільше діяльними робітниками в „Рускій Раді“. Ми надіємо ся, що ідейний учитель-громадянин стане вже дуже небавом взагалі синонімом для кождого українського учителя на Буковині а ту саму надію маємо і що до загалу нашої інтелігенції, яка, поминувши всі дрібниці, предсі має в собі всі дані, аби серед неї цвilo взірцове громадянське, народне житє.

(Дальше буде).

Поборюване неграмотности на угорській Руси.

Хоч на угорській Руси про просьвіту народа дбають побіч аломеких (державних) шкіл також школи церковні, то все таки великий там процент неграмотних серед руского населення. Причиною сего стану є з одного боку та обставина, що в державних школах учать на мадярській мові, а в церковних рівнож ведеть ся наука на незрозумілій для народа, мертвій, церковній мові, а з другої сторони також те, що так в одних як і в других школах наука була до тепер платна, отже для найбільшійших недоступна.

Від 1-ого вересня с. р. почав на Угорщині обов'язувати новий закон шкільний, на основі якого так в церковних як і державних школах наука уділяє ся безплатно. Сей закон постановляє також, що наука має подавати ся в рідній мові дітній і в тій цілі заведено у всіх класах марамороської державної препадарії (учительській семінарії) обов'язкову науку рускої мови по дві години тижнево.

Всеж таки угорські Русини не дуже то радо приймають акцію правительства в закладаню державних шкіл, боячи ся винародовлювання в них дітній, і більшу як передтим почали прикладати вагу до церковних шкіл і до приватної науки взагалі.

Вельми потішаючим обивом є, що на сторожи прав рускої народности на Угорщині станув мукачівський єпископ Юлій Фірдак, який беззастанно заґріває підчинене собі духовенство і учителів до праці над просьвітою руского народа Угорщини. В вересні с. р. видав єпископ пастирський лист до духовенства мукачівської єпархії, в яким покликуючи ся за почату перед 12 літами акцію правительства, стремлячу до піднесення угро-руского населення з економічного занепаду і заховаючи духовенство і учительство до поглиблювання серед народа ідеї кооперації, взиває духовенство, щоби воно поширило свою діяльність і на поле поборювання неграмотности серед дорослих, прив'язуючи до тої акції далекосягле значіне. Він закликає іменно, щоби в кождім селі з'організовано і постійно ведено школу для дорослих і в тій цілі подає інструкцію. Після сєї інструкції наукою для дорослих має клопотати ся церковна громада, улажуючи вечірні курси в церковній школі, а там,

де сеї нема, в читальни або в приватнім домі. Управителем курсів має бути священик, а учити має учитель церк. школи, або дяк або в браку тих інших грамотний чоловік. Щобязи забезпечити собі поміч учителів в тій акції на будуче, належить при розписуванню конкурсів на учителів додати до конкурсів, що учитель обов'язаний учити і дорослих, за що буде одержувати окрему ремунерацію. Курси ці належить улаштувати в порі вільній від полевих робіт через 2—3 місяці по 3 рази тижнево. Щоби наука на курсах була для учасників хосенна, треба крім науки читання і писання прикінці кожної лекції прочитати дещо з біблії, історії церкви, життя святих і т. п. а крім того дещо з часописів і пояснювати соціальні питання теперішності.

На висшій курсі, в другій році науки, будуть учасники вправляти ся в читанню на підставі читанки або часописів, з яких будуть пізнавати обряд, учити ся історії, горожанських обов'язків, господарства і т. п. а також будуть могли учити ся мадарського письма і потрібних рахунків. Науку належить починати молитвою а кінчати церковними піснями.

Учитель повинен провадити протокол, в яким має бути записане число присутних і програма науки. Сей протокол має бути предложений місцевому священикови або деканові, який при нагоді візитації перегляне его і підпише:

За науку на курсі треба учителям платити з церковної каси за кожного учасника по 2 К. Підручники до науки купувати треба рівнож на рахунок церковної каси а надто по укінченню курсу дати в нагороду тим, що научили ся грамоти, по молитвенникові.

Звіт з науки на курсах обов'язані священики складати на весняних соборчиках, подаючи при тім число і імена тих, що записали ся на курсі і тих, що научили ся грамоти. Сі звіти виписуть ся в протокол. Декани повинні при візитаціях наглядати також курси для неграмотних і о всяких неправильностях повідомляти начальну власть церковну. По весняних соборчиках обов'язані вони переслати в єпископську канцелярію точний звіт з курсів враз з протоколом.

Отсе в коротці зміст пастирського листа єпископа Юлія Фірцака, який може послужити приміром для других єпископів.

Будапештєвська часопись „Недѣля“, передруковуючи сей пастирський лист, висказує радість з того приводу, бо вірить, що і інші єпископи підуть слідом мукачівського і борба з неграмотністю, до якої вона загіриває Русинів від 6 літ, піде скоршою дорогою в перед.

Коли говоримо о побороюванню неграмоти серед угорських Русинів, не можемо поминути також і заходів на тім полі зі сторони о. Августина Волошина, професора угорської препаандії і відвічального редактора „Науки“. Він іменно придумав машину до науки читання, писання і рахування, яку одобрив угорське міністерство просвіти. Машина ся дуже проста а при тім дуже практична, бо не забирає много місця і може бути уживана разом як шкільна таблиця.

Вона складається з таких частин:

1. Підстава, на якій стоїть машина 2. Скриня для букв (по 30 із кожної малої друкованої, 20 а писаної і по 5 із кожної великої букви) 3. Рахункова рама з 10 полицями, на яких стоїть 100 кубів і 10 стовпиків 4. Дві чорні таблиці (з дошок) 90 см. довгі і 75 см. широкі. Сі таблиці висять перед скринєю так, що внішню (верхню) таблицю можна висунути на право і тоді обі таблиці будуть одна коло другої.

До науки читання і писання треба витягнути на лівий бік скриню з буквами, які викладається на таблиці з лівого боку, а на другій таблиці полінований пишеть ся.

Колиж хочемо уживати сеї машини до науки рахунків, тоді не отвираємо внішньої таблиці, лише витягаємо рахункову раму на лівий бік і числячи на ній, при помочи кубів і стовпиків, пишемо рівночасно на таблиці,

При всіх своїх добрих прикметах машина ся ве дорога, бо коштує всего 60 корон [а з рускими (розуміється ся етимол. правопис) і мадарськими буквами 70 К] без пересилки. Букви продають ся також окремо по 10 К до одної машини. Сю машину демонстрував єї винахідник о. А. Волошин дня 4. с. м. ученикам висших клас учит. семинара.

Підчас тої лекції був присутній, крім пишних достойників, і єпископ Юлій Фірцак, який зложив винахідникові гратуляцію. О. А. Волошин вилужив дидактичні основи, на яких повинна опирати ся наука читання і рахування для дітей, вказуючи на головну вимогу новітньої педагогії, яка каже, що дитина повинна учити ся перших початків бавлячи ся. Сій цілі має як-раз служити его машина. По викладі ученики семинара пробували учити дітей при помочи сеї машини і при тім показала ся єї велика практичність.

Як бачимо проте, угорська Русь не спить, а будить ся до життя, хапається за самооборонних способів, дарма, що мадарське правительство уживає усіх способів, аби сей нарід, в якого стільки животних сил і охоти до життя, змаришувати. І справді велика частина інтелігенції пішла на службу Мадярам і добрим погноєм там стала, але народ не легко покине свою народність і коли лише та частина рускої інтелігенції, в якій серцях не вигасла ще любов до свого народу, схоче працювати в користь тогож народу, то з народа мусить вийти дух, який поведе народ до борби за здохне горожанських прав і свободи.

(„Письмо з Просвіти“).

Політичний перегляд.

Рада державна.

В дальшій дебаті над наглими внесками про національне питання жалів ся посол Малік, що Австрія славизує ся і вплив німецького народу де далі все більше слабне. Тому він буде голосувати проти всіх наглих внесків, над якими веде ся тепер нараду. По сім промовляв посол Бакса. Зараз за послом Баксою забрав голос німецький радикал Страньскі, який в своїй промові зробив німецьким соціальним демократам закид, що они не мають жадного національного почуття, наколи німецькі соціально-демократичні послі підпирають дуже ревно національний шовінізм. Ся замітка посла Страньского викликала остру перепалку між німецькими радикалами і німецькими соціальними демократами. Підчас сего заворушення прийшло до бурливих сцен між поодинокими членами обох партій. Опісля роздражнені уми утихомирили ся і пос. Страньскі міг продовжати свої виводи.

По скінченню дебатів над наглими внесками що-до національного питання прийняла палата послів компромісовий внесок посла Штельца на вибране комісії із 52 членів, яка мала би зайняти ся сего справою і перевівши докладну нараду над національними відносинами в поодиноких коронних краях, здати перед палатою справоздане із сих нарад. Так само має ся комісія виготовити відповідний законопроект на залагоджене національного питання в цілій Австрії і в протягу трох місяців предложити его повній палаті.

Слідуюче засідане відбуде ся 30. с. м. На дневнім порядку стоїть перше читане бюджетової провізорії.

Становище кола польського в парламенті.

Теперішня ситуація в парламенті дуже неясна, а головно для Німців не потішаюча з приводу двозначного становища польського кола. Німецькі партії побоюють ся, щоби польське коло не покинуло їх під напором агітації посла Станьского і не пішло разом із „Слав. Єднотою“. До сих побоювань причинила ся ще двозначна неясність промов презеса Гломбінського на засіданню председателів клубових і на засіданню кола, яка їх таки троха застановила. Німці тепер старають ся викомбінувати, що властиво Гломбінський хотів сказати і чи не новий вітер повіяв тепер в польськмі колі? Німці поясняють собі двозначність фраз Гломбінського так, що коло польське на случай як би Німці унеможливили Славянській Унії відступлене від обструкції, — покине Німців і разом з Слав. Унією утворить нову парламентарну більшість.

Що заява Гломбінського була дійсно виразом звороту в політиці польського кола в напрямі пропагованім пос. Стапінським, доказує дводневна дискусія в польськмі колі над ситуацією і єї результати. По конференції президії клубів Гломбінський здав в колі польськмі звіт з своєї акції. Між иньшим ствердив він, що становище Славянської

Унії змінило ся в дусі кориснім, однак з причини, що Німці ріжно інтерпретували ті свої ухвали, коли Славянську Унію спонукали відступити від обструкції. Славянська Унія ще не рішила ся виконати сего свого наміру і обструкція поки що триває дальше. Голова кола заявив, що посередництво президії кола має свою межу, а нею є свідомість щирої волі обох сторін (т. є. не тільки Славян, але й Німців) привести парламентарні відносини до ладу і рівноваги. Без того дальше посередництво було би безцільне, а коло польське буде мусіло застерегти собі вільну руку.

В дискусії п. Копицький поставив резолюцію досить неясну, однак в напрямі дуже прихильнім для теперішного правительства. П. Стапінський промовляв дуже остро против Німців і правительства і поставив резолюцію з жаданем реконструкції кабінету, признання домагань Славянської Унії і утворення нової парламентарної більшості, в котрій склад увійшли би також сторонництва Слав. Унії.

П. Ствертня, член президії Коґ-а, заявив, що правительство хоче увільнити ся від парламенту, щоби тим способом позбути ся критики. Для урухнення парламенту реконструкція кабінету є конечною, про що президія Коґ-а вже повідомила Унію. П. Левенштайн сконстатував конечність змін в кабінеті і поставив нову резолюцію: „Поручає ся президії вести дальше переговори“. Супроти сеї резолюції так Стапінський як і Копицький взяли свої резолюції назад і посередню резолюцію Левенштайна ухвалено односторонно. Ухвалена резолюція є дуже неясна, але супроти того, що вона є вислідом ясної дискусії, розуміють єї так, що коло польське признало конечність реконструкції кабінету між першим а другим читанем бюджету та, що після сконстатовання, що теперішній кабінет більшості не має, підуть заходи около утворення нової більшості, до якої входили-б попри Поляків — Німці і Славянська Унія, або бодай переважна часть обох сих других груп.

В такій ситуації, як довго не вяснить ся цілковито роля польського кола, Німці очевидно не схочуть мабуть наражати ся на можливе переголосоване в палаті і тому будуть вони покищо радше жадати собі ческої обструкції в парламенті, бо будуть надіятися, що так скорше прийде до § 14.

Розпущенє пограничного австр. війська в Босні.

Цісар видав розпоряджене, щоби австрійське військо, яке стояло ще від часу австро-сербського конфлікту на сербськмі пограничу, вернуло домів з кінцем місяця листопада. Се розпоряджене свідчить, що положенє на сербськмі границі вже не грізне, і що можна сподівати ся на довший час спокою.

Покликанє графа Тіси до монарха.

Із Будапешту доносять, що граф Тіса прибув до столиці Угорщини і, відбувши конференцію із др. Векерлем, графом Андрашем і Лукачем, відїхав до Відня, щоби явити ся у монарха на аудиєнції. Граф Тіса, який в посліднім часі відтягнув ся був цілковито від політичного життя, стояв свого часу на чолі угорської політичної ліберальної групи, яка потім цілковито розпала ся. З его прихильників увійшло до теперішного парламенту щось двох або трох послів. Що до его погляду на теперішню угорську кризу, то він тепер заступає те становище, що розв'язка кризи можлива лише за поміччю коаліції. В справі виборчої реформи він не годить ся ані із загальним рівним правом, проєктованим Юштом, ані з проєктом графа Андрашого.

Політичні круги приписують авдієнції графа Тіси велике значінє, бо она свідчить, що ріжниця поглядів між короною а угорським кабінетом таки вже добре заострили ся і корона хоче теперішньому міністерству показати, що може евентуально звернути ся о пораду й до інших осіб. Доносять, що небавом являть ся перед монархом також Лукач, Юшт і граф Куен-Гедерварі.

Обструкція партії Юшта.

„Pester Lloyd“ доносить, що на вчерашнім засіданню партії Юшта вибрано комітет, що має заняти ся піддержуванем дебат на засіданнях угорського парламенту. Так само ухвалено привитати новий кабінет коли-би він не підходив під смак партії (Юшта), технічною обструкцією. Що до того, що парламентарна більшість може

відбувати 16 годинні засідання, щоби зломати обетрунку, то думають, що се річ неможлива, бо більшість не зможе здобути $\frac{1}{2}$ голосів.

Демонстрація проти палати лордів.

Вчера вечером улаштовано в Льюдоні величезну демонстрацію проти палати лордів. В сій демонстрації взяло участь понад 6.000 людей, які в своїх походах через місто прибули під палату і привитали її свистом. Поліція мала досить багато клопоту, доки їй вдалося розігнати таку величезну масу демонстрантів.

Відправа міністра-президента Бріяна католикам.

Париска палата послів розпочала дебату над бюджетом ресорту просвіти. Президент міністрів Бріян заявив у відповідь католицьким бесідникам, що правительством придержується старому закону про відділення церкви від держави, однак при тім стараєся не робити нікому кривди. Президент міністрів висказав своє переконання, що у Французів свідомість Француза віднесе перемогу над свідомістю католика. Під час дальшої дебати прийшло до острого перепалки між депутатом Керг'єром а Деві Боалієм, який назвав депутата Боалієго ренегатом. З сєї причини взаїмно вислали они собі заступників, однак ті заявили, що нема жадної причини до поведінки.

Відвідини болгарського короля у Білгороді.

Вчера, значить в четвер, прибув до Білгороду болгарський король Фердинанд, якого привитав на двірці сербський король разом із своїми синами, міністром-президентом Пасічем і болгарським амбасадором. Стріча обох володарів була дуже сердечна. Численна публіка аклімувала прибувшого гостя в дуже живий і прихильний спосіб. Прибувши до Конаку, король Фердинанд прийняв Пасіча на приватній аудієнції. По наїві офіційно урядженім прийнято покинув король Фердинанд Білгород замість о 5. годині по полудні аж 7. год, вечером, розпрощавшись сердечно із цілою королівською родиною. Правительственні круги доносять, що сї відвідини мають чисто приватний характер і були вже здавна бажанем короля Фердинанда.

НОВИНКИ.

Чернівці, 27. листопада 1909.

Календар. Поведілок 29. (16.) Матей; рим.: Сатурна М. Схід сонця 7:36, захід 4:01. — Вівторок 30. (17.) Григорій, Лазар; рим.: Андреа А. Схід сонця 7:37, захід 4:00

Особисті вісті. Завтра виїжджає заст. крав. маршалка др. Ст. Смаль-Стоцький на цілий тиждень до Відня між ин. на плевнарне засідання ради державних залізниць.

Поїдемо до Галичини і в закордонну, надніпрянську Україну! Реальний патріотизм вимагає, аби обіч невиспучої народної праці на власнім ґрунті пізнати всі землі рідного краю, всі відміни життя її мешканців а що найменше ті місцевості, які є осередком життя і культури певного народу. Зрозуміти се добре наші сусіди: Волохи, Поляки і инші. Перші майже що року виїжджають великими гуртами на відвідини до сусідньої волоської держави, а Краків і Варшава — як же часто бачуть у себе польські прогульки з найдалших сторін, де лиш живе польський нарід? Зрозуміти сї народи добре, що такі гуртові прогульки найлегше збуджують в прогульковцях а відтак і в широких кругах їх сусідів і знайомих почуте національної єдності в цілм народі, хоч ті народи розмежовані границями країв і держав, — зрозуміти ті народи, що через такі прогульки росте в народі пошана для себе самого і гордість, коли поза своїм народним життям ті прогульковці мають нагоду побачити ширше національне життя своїх братів деінде, або коли можна ще десь показати їм величаві останки старої, національної культури. Коли такі громадні прогульки приносять иншим народам великі користі, то особливо потрібні вони нам, буковинським Українцям, які що йно вийшли з чужих шкіль, які виховались звичайно серед чужих культур і у яких національна традиція така слаба і така недавня! — Виїжджали вже не раз наші (звичайно невеликі) прогульки в Галичину і в закордонну Україну а в тім році сотка наших людей звиділа стрийську хліборобську виставу. — По кожній такий прогульці учасники все добре згадували їх а певно не одному з них від тоді душа гордістю стала палати, на саму згадку, що і він Українець, син народу, що в гору йде, до красних, ліпших днів! Зважачи се, задумала наша червоцка громада зарадити в недалекій будучині дві прогульки: одну до Львова, а другу до золотого Києва, до Канева на могилу Тараса

Шевченка і до Чернигова. У Львові оглянули-би ми весь доробок тамошних Українців, яких сили проступає і при польським гнеті, а в Києві попри чудову і дорогу кождому українському серцю нашу історичну давнину побачили-б ми і ті свіжі гнізда, які виготовила тамошня українська громада в останніх часах. З Києва поступили-б ми до Канева, де двіррові філь плещуть обіч гори, на якій могила геніяльного і во вік незабутного кобзаря України, Тараса Шевченка, а відтак вже виїхали би ми на північ до Чернигова, де є одиникий український музей наших історичних памяток, де і так ще заховалося дещо з нашої давньої козацької минушини і де живе великий сучасний наш письменник д. Михайло Коцюбинський. — Речинець обох прогульок ще не означений. До Києва виїдемо мабуть в часі латинських свят. Аби як найбільше учасників мала ся прогулька, тому вже депер подаємо отсих кілька слів про ню до загальної відомості. На час літніх ферій плануємо прогульку на Угорську Русь.

Письменниця п-ї Ольга Кобилянська в Заставні. Звісна українська письменниця, наша землячка, п-ні Ольга Кобилянська перебувала перед тижнем у Заставні, у свого брата Олександра Кобилянського, комісара при тамошнім повітовім старостві. Місцева українська інтелігенція зуміла опінити заступу своєї славної письменниці-землячки і із заставнецьким „Бояном“ на чолі удала ся перед дім, де вона мешкала. Тут відсвятковано під проводом д. Омеляського кілька пісень а о. Драчинський в відповідній промові означив заслуги п-ї Ольги Кобилянської окол української літератури. Потім передано славній письменниці чудовий букет на спомин її побуту серед заставнецької інтелігенції.

В справі замаху на офіцерів генерального штабу стверджено досі, що листів з отруєю вислано всього-на-всього 8; з того чотири листи прийшли під адресу чотирох капітанів генерального штабу у Відні, а три листи вислано до Галичини. З тих трох листів два одержали два офіцери в Станиславові, а один в Перемишлі і то оберлейтнант, що служить при полку і не має ніяких шансів авансу до генерального штабу. Осьмий лист одержав один офіцер в Літомерицях в Чехії Віденські часописи доносять, що на підставі письма підозріваєсь в висилці отруї одного офіцера, якого арештовано в столиці якогось австрійського краю. Причини підозріння є такими переконувачими, що майже виключаєсь всяку помилку.

Арештоване шпігуна Путири. „Н. Е. Р.“ доносить, що віденській поліції вдало ся передвчера арештувати знаного російського шпігуна Івана Путиру, який дня 10. с. м. вискочив близько Ярославля із потягу.

Пияństwo в Росії. Член російської думи пос. Чомишов, займає ся спеціально збиранням статистичного матеріалу в справі пияństwa в Росії і его наслідків. На однім з засідань думи представив числами, як пияństwo нищить в Росії людей. Досліді его ось що показали: від пияцького дуру (Delirium tremens) згинуло в однім році 6896; в тім самім році утопило ся 9165 пияниць, зійшло з розуму і померло в наслідок пияństwa 3277, забито ся в наслідок упадку в п'янім стані 8788 осіб, розбило ся об сходи і ліхтарні 2896, повісило ся в п'янім стані 834, згоріло в п'янім стані 1530, отроїло ся в п'янім стані 303 зарізало ся 764, дістало апоплексії в наслідок пияństwa 1251 осіб. Всіх разом згинуло в Росії в наслідок пияństwa лиш в однім році 34.665 осіб.

В справі женщин-адвокатів. З Петербурга доносять, що там повстали в судових кругах різні думки щодо поручення женщинам адвокатського звання. В Росії нема ще закона, який призволяв би, щоби женщины, окінчивши права, могли бути адвокатами. Російський сенат видав отже рішуче розпорядженне, що женщины доти не допустять ся до адвокатури, доки Дума не установить в сій справі рішачого закону.

Оповістки, іменованя і т. п.

Загальні збори тов. руских ремісників „Зоря“ в Чернівцях відбудуть ся дня 4. грудня с. р. в домі п. Вістника при ул. Кучурівській ч. 22. з слідуєчим денним порядком: 1. прочитанне протоколу з попередніх загальних зборів, 2. справозданне касово, 3. вибір нового виділу, 4. евентуалія. — За виділ: А. Марчук, голова, В. Строїч, за писаря.

Новий залізничний дворець в Чернівцях. Дирекція залізничного руху в Чернівцях подає до загальної відомості, що з днем 30. листопада с. р. отвірає ся новобудований залізничний дворець в Чернівцях Від назначеного дня почавши треба висідати і всідати до особових і поспішних потягів вже на новім дворці

Посмертні вісті. Зеновія з Навроцьких Бурачинська, вдова по святищену, упокоїла ся в Станиславові дня 24. листопада с. р. в 66. році життя. Покійна була матірню лікарю д-ра Евгена Бурачинського в Чернівцях, нашого червоцеккого заступника прокуратора п. Осипа Бурачинського і завідателя дібр бар Ю. Василька

в Бергометі п. Ераста Бурачинського. Покійна до останніх часів була взірцем України-громадянки. Все незвичайно цікавило її українське народне життя і письменство. Українські політичні і культурні видавництва були все її невідступною лектурою. Вона жила не обіч нашого народного життя, але в нім. В. і. п.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Неділя, 23. листопада: (по полудні, по знижених цінах, пораз останній) „Die fremde Frau“, штука в 4-ох відслонах Біссона; (вечером): „Fatinitza“, оперета в 3-ох діях Сюпено.

Бруксельський смичковий квартет вже прабує до Чернівців і заповіджений концерт сих славновісних артистів відбуде ся невідлічно сьогодні, в неділю 28. листопада в великій сали музичного товариства. Початок о год. 8-ій. Сьвітлова слава членів згаданого квартету та добріша програма сего концерту повинні спонукати Родимців зайти на сей концерт. Білети продають ся в складі музикалів С. Гутера, ул. Паньська ч. 9.

До історії української мови. З приводу двохсотлітніх роковин смерті Дмитрія Ростовського вчені заговорили про его літературні праці Народившись на Україні, бувши сином макарівекого сотника київського полку Сави Григоровича Туптала Дмитрій вчив ся в київській моголянській колегії і потім до 50 літ свого віку прожив на Україні Тут виробив ся его свитогляд, тут же написав він і більшу частину своєї головної праці „Житія святих“. Він був видатним представником української просвіти та української літератури. Після того, як Петро І. покликав его до Москви і настановив за митрополита в Ростові, Дмитрій став провідником української освіти і в Велико-росії. Твори его дуже широко розходили ся серед народа. На Україні Дмитрій працював більше 30 років. За сей час говорив він дуже багато казань, але до нашого часу дійшло їх не багато, особливо як порівняти з числом казань, виголошених у Велико-росії, де він прожив всего тільки вісім років. Більшість казань Дмитрія, виголошених на Україні, мабуть загубило ся. Ми знаємо їх всего тільки вісім, та й то до останнього часу вони були відомі тільки в перекладі на славянську мову Праці Дмитрія Ростовського зазнали оригінальної долі, що тісно сполучена з долею самою їх автора. Его покликано було до Велико-росії, там его настановлено за митрополита, там его канонизовано і там він помер. Дмитрій став святим великоруским. Українське его походжене мотрохи почали забувати. Се ж саме стало ся і з его творами Свої казаня на Україні Дмитрій Ростовський говорив українською книжкою мовою. Такоюж мовою був написав він з початку і „Житія святих“; українською мовою було і видруковано їх ще за життя Дмитрія. Тепер же з нагоди двохсот літ дня смерті Дмитрія Ростовського, відомий громадський діяч і збирач рукописей А. А. Тітов видав „проповіді святих Дмитрія, митрополита ростовського на українськомъ нарѣчїи“. Всі сї проповіді-казаня взято з рукописей, що А. А. Тітов пожертвував Імператорській публічній бібліотеці, і перевірено по багатьох списках, між иншим, за допомогою відомого знавця старої української літератури професора київської духовної академії Мик. Ів. Петрова. Казаня Дмитрія Ростовського на українській мові мають звичайний для XVII століття схолистичний характер. Значіне для науки казаня Дмитрія Ростовського мають не через свій зміст, а через мову, ту письменницьку українську мову, яка, поступово розвиваючись і набираючи у себе все більше і більше народних елементів, втворила нарешті літературну мову Котляревського.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 27. листопада 1909.

Атени, 27. листопада. (Кб.) Положене гредкого кабінету знову критичне, бо військова ліга домагає ся рішучо суспендованя ріжних функціонарів

Мадрид, 27. листопада. (Кб.) Еспанське військо покинуло табір і розпочало свої операції проти Маврів.

Мадрид, 27. листопада. (Кб.) Із Мелілі доносять офіційально, що еспанське військо заняло гору Атлятен, не находячи жадного опору.

Накута, 27. листопада. (Кб.) Під час відвідин віцекороля Мія того в португальській колонії арештувала тамошня поліція шість Гіндусів, підозріваючи їх о невадалу пробу атентату, виконаного на потяг віцекороля.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сіни в Грацу.

Артикули по дорожці славновідомої фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Номет“.

ПЕРШІЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
 ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.
В. БАЛТІНЕСТРА
 МОЛОДШОГО
 ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
 і багато заосмострених склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

Перша буковинська
 хемічна
 фабрика фарб
 і чорнила

Виріб
 чорнила до писання „Althrasen“, чорнила до копіювання, чорного цисарського чорнила і чорно-сінавого шкільного чорнила.

Спеціальність:
 Париске чорнило „Nemat“ до копіювання, яке дає 5 відбиток і по довшій часі не линіє.

Як також:
 Чорнило до гектографів, маса до гектографів, чорнило металеве, туші, фарби до печаток і коробки, арабська гума, синтетикон, ріжні в той фак входять артикули.

Цінники даром.
 Всюди пошукує ся заступників.
 Купуємо старі фляшки з чорнила — шклянні і глиняні.

Друкарня тов. „Руска Рада“ в Чернівцях

улиця Петровича число 4
 має на складі всілякі шкільні друки, друки для кас райфайзенських, для кас „Взаїмн. Вигоди“ і т.

5500 136 (16—20)

нотаріально провірених свідочств лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ

найуспішніше діляють на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегмине, катар і корче-
 че дерте.
Коробка 20 і 40 сотинів.
Доза 80 сотинів.

Можна дістати у: Шмідта & Фонтана, в Чернівцях. Ф. Фішера & Пана, аптека „Schutzengel“ в Чернівцях. Г. Грегора, (Kreis-Apotheke) в Чернівцях. Г. Френка, ул. Ратушная ч. 14 в Чернівцях. А. Грабонича, аптека „St. Mutter Gottes“ в Чернівцях. О. Барбера, аптека „St. Kaiserkrone“ в Чернівцях. ул. Руска 23. І. Павловського, аптека „St. Reichsadler“ в Чернівцях. ул. Університетська. С. Мандеса, аптека в Чернівцях. ул. Головна. Н. Кулі, торговельно-лікарська, в Чернівцях. А. Радієвського, аптека в Радієвцях. А. Деганського, (K. k. priv. Reichsadler-Apotheke) в „адієвцях“. А. Румяна, аптека, в Лейпцигу. А. Пана, аптека „St. guten Hirten“ в Чернівцях. С. Гартмана, фабрика чеканки, в Чернівцях. В. Мейсера, аптека, в Чернівцях. А. Дікштейна, аптека, в Станіславці. Н. Брілява, аптека „St. Vorsehung Gottes“ в Сереті. С. Окулевського, аптека, в Гайбоді. Е. Вішнера, аптека, у Васильцях. М. Фогла, у Вінниці. Л. Деркача, аптека, в Помор'ї. Н. Файберга, „Adler-Apotheke“ в Острозі. Л. Островерга, аптека, в Садагурі. І. Штернберга, аптека, в Сучаві. А. Любана, аптека „St. Reichsadler“, в Тургауі.

Missler Bremen
Bahnhofstrasse 30.

ПЕРЕПРАВА ПАСАЖИРІВ
 німецькими пароплавами
З БРЕМИ ДО АМЕРИКИ.

Хто наважив ся їхати до Америки, тому поручає ся найгорячіше загально знані бременські цисарські пароплави і бременські подвійношрбові поштові пароплави.

Поспішні пароплави їдуть з Бреми до Америки 6—7 днів, а поштові 8—9 днів. Хто бажає собі їхати тими гарними і великими пароплавами, тому раджу замовити собі наперед місце і в тій цілі післати мені 20 К задатку.

Обясненія і поученія до подорожжя уділяю кождому радо і даром.

145 (2—4) 2т. **Ф. Міслер.**
 Хто хотів би бути посередником, най зголосить ся.

РІХТЕРА
ЯКОРНІ СКРИНКИ ДО БУДОВИ
 суть завсїгди найулюбленнішою забавкою для дїтїй.

Они суть однією з найкращих іграшок, якою дїти найдовше раді грають ся; тому що они суть тверді, тим єсть надійнішія подарунки. Они єсть і тому єсть однією з найкращих іграшок, якою дїти найдовше раді грають ся; тому що они єсть тверді, тим єсть надійнішія подарунки. Они єсть і тому єсть однією з найкращих іграшок, якою дїти найдовше раді грають ся; тому що они єсть тверді, тим єсть надійнішія подарунки.

Ф. А. Д. РІХТЕР & СІЕ,
 в.р. доставці двору і падає у Відні, І. Operngasse 16.

Г. ФАЙЛЕР
 Чернівці, улица Руска ч. 8.
 усувач нагнітон

Liniment. Capsici comp.
 домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натирання при всіляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот., К 1-40 і 2 К. При закупні сего всюду знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у фляшочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад
 В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елісавети б нове.

Уголь камінний і машини.
 Мимо підвиснення ціни угля на осїнь
Спілка для господарства і торггорлі в Перемишлі
 продає єще в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 Кор. а краєвий по 130, 140 і 150 Кор. за 10.000 кілограмів, іосо копальня. — Просить ся проте користати з сїєї нагоди і безпроволочно замавляти уголь в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Машини до виробу дахівок цементових і т. п. спеціальні фарби цементові, оливу до смарованя форм і цемент І. сорти по конкуренційній найнижшій ціні доставляє Спілка для господарства і торггорлі в Перемишлі.

(142 — л. 2) **ДИРЕКЦІЯ.**

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностальної стрічки або 1/4 місця дрібним друком (петит). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині.

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміватися що дня від 10 — 11. рано і 2. — 3. пополудни крім неділь і свят.

Надслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Репортажні неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностий за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 шпальот.

Замітки про резолюції поступової партії.**VII.**

□ На нашу думку вимагають тепер великі задачі нашої національної політики на Буковині, аби інтелігенція наша була згідна у всій своїй громадянській роботі.

Сего, як сказано, вимагають від нас наші власні, не кріпкі ще, основи нашої внутрішньої політики і наша теперішня позиція між іншими народами на Буковині.

О дезідератах нашої внутрішньої національної політики говорило ся у нас вже не мало, а що до нашої міжнародної політики в межах нашого краю то лиш звернемо тут увагу наших родимців на се, що як раз тепер Волохи не лиш получили ся разом в одну національно-політичну організацію, але (як довідуємось) як раз тепер мають вони вже дістати для себе великі капітали на основанні великого волоского банку на Буковині, в яким очевидно найде добрий і певний захист дехто із тутешніх вождів волоскої, протиукраїнської політики. І не лиш Волохи концентрують ся тепер обіч нас і сильнішають. Незвичайно скорим, аж неприродно прискіпшеним кроком йде вперед і Польща на Буковині. Польща може вже небагом заняти тут місце краєвої нації, себто нації, якої мова наприклад буде признана краєвою. Польське шкільництво, польські просвітні і культурні товариства, польська економічна і політична сила ростуть і розвивають ся сильно. Ми є прихильниками як найкрасшого розвою сил всіх націй, що замешкують наш край, однак коли ми не будемо розвиватись і рости відповідно до розвою наших сусідів, тоді наступить цілковито инакше угрупованне національних сил, для нас певно о много некорисніше, ніж теперішнє.

Одним словом, потреби нашої слабо забезпеченої ще внутрішньої національної політики і наша зовнішня національна краєва політика вимагають від нас, аби ми як найскорше розбудили, просвітили і зорганізували політично наше хліборобство в „Рускій Раді“ і аби вся інтелігенція наша стала тепер згідно до великої громадянської роботи. Коли зважимо, що наше хліборобство займає дев'ятьдесять кілька процентів всего нашого населення, то першим нашим громадянським обов'язком є тепер заохочувати ся нашими селянами, працювати над піднесенням їх просвіти і економічного добробуту і виробити в них зрозуміння для громадянської діяльності. Сю працю, не маючи наміру замулювати голів нашого селянства нашим партійно-інтелігентським роздором, хоче і буде вести товариство „Руска Рада“ і сі всі змагання, які впрочім вповні відповідають програмовим ідеям поступової партії, повинні підперти наші інтелігенти без вагання. Не ховаємо загально впрочім звісної тайни під корець. Давнійше розходились по нашій країні всякі домисли про „Руску Рад“ (навіть такі смішні, що се акція проти учительства). Відповімо на се коротко: аби

десь мати свою рацию, треба там бути і щиро працювати; неprisутні і бездільні не мають раций ніколи.

Взиваючи так часто наших людей, а особливо нашу інтелігенцію, до як найпильнішої народної праці, ми будемо старати ся подати нашим читачам вже небагом досить докладну програму такої нашої діяльності, аби ніхто з охочих до праці не міг самого себе туманити, що він хотів працювати, а не знав, що має ділати?

Покищо зазначимо в тім напрямі лиш се, що за найважливішу задачу і за найближшу ціль нашої внутрішньої національної політики уважаємо тепер скріпленне нашої національної сили в наших сільських політичних громадах. В тім напрямі, особливо в останніх часах, зроблено багато, однак сю працю треба нам тепер пильно провадити далі і поглиблювати її. Наша праця в політичних громадах мусить обняти передовсім наше змаганне, аби в тих громадах оснувати найтривкіші підстави добрій громадській адміністрації, добрій господарці громадського майна а відтак, аби там в наших національних просвітних, економічних і політичних організаціях (отже в читальнях, Січах, Касах, Жіночих громадах, у всяких економічних спілках і сільських кружках „Рускої Ради“) розбудити і зорганізувати справдішнє живе житє, житє повне реального, добре обдуманого змісту, житє оперте на сильним зрозумінням селян для щирої, ідейної, громадянської праці. Добра громадська управа і живі, добре зорганізовані наші національні організації в політичній громаді, се найпевніша підстава нашої публичної і народної господарки. Тому то як найпильніше мусимо дбати, аби в тих наших організаціях було житє і взаїмна поміч, оперта на розумнім поділі праці, а що тичить ся громадської управи, то тут мусимо добре дбати о се, аби ся управа все і всюди находила ся в руках осіб щиро відданих народній справі. — „Щиро роботу в громаді і в найнижших народних організаціях“ — сказано в відомій резолюції поступової партії — „уважаємо за поруку всіх наших успіхів і красшої долі українського народу на Буковині“. І рация. Щиро і добре ведена праця „в долі“ є все найсильнішим фундаментом для будови „в гору“, найкрасшою запорукою, що вся наша національна будівля буде в таких разі основна, певна і трівка.

(Далше буде).

Політичний перегляд.**З ради державної.**

Палата послів поступила в оден великий крок наперед. Партійні провідники, яким лежить на серці далше існуванне інституції народного заступництва, порозуміли ся що до компромісової формули п'ятох наглих внесків, поставлених в справі охорони національних меншостей. Сю компромісову формулу, яка має прискорити наради над бюджетовою провізориєю і повести до позитивної парламентарної роботи, виїс посол

Штелцль по довгих переговорах із дотичними внескодавцями. Після компромісового внеска посла Штелцля має палата вибрати комісію, яка має розглянути всякі внески відносно національних питань, перевести над ними докладні наради і здати потім справозданне із вислідів сих нарад перед цілою палатою. Ся комісія буде для національних питань немов особним парламентом побіч ради державної і буде улекшувати палаті послів працю на иньшій полю. За сям компромісовим внеском посла Штелцля голосувала велика більшість послів. Таким чином на завітнішнім засіданню зможе парламент приступити до нарад над бюджетовою провізориєю.

Дві інтерпеляції п. Лукашевича.

Посол Антін Лукашевич зголосив в палаті послів в порозумінню з всіма вишшими нашими послами дня 26. падолиста дві інтерпеляції. Перша інтерпеляція відноситься до урегулювання катастральних вписів на Буковині, аби можна було справедливо визначувати людям ґрунтовий податок, а друга домагає ся, аби правительство поручило зарядови релігійного фонду на Буковині отворити склади дров в Веренчанці, Стефанівці, Заставній і в Вікні найдалі до 1. жовтня 1910. р.

Афера між пп. Добією і Стапінським.

На засіданню кола польського із четверга 25. с. м. забрав голос посол Добія та накупив ся на п. Стапінського з цілою купою більш і менш важких закидів. Він сказав, що п. Стапінський брав гроші від п. Длугоша і пп. Канарців, що він просив міністра Віліньського счеркнути 118 тисяч кор. належності, котру Банк парцеляційний був винен державному скарбови, що його славянофільська любов Чехів спричинена квотою 320.000 корон, котрі одержав з чеських банків. — На ті важкі закиди відповів п. Стапінський, що вони — брехня й клевета, та зажадав свідощтва правди від присутного на засіданню міністра Віліньського. Забрав отже слово міністер Віліньський та категорично заявив, що п. Стапінський ніколи до него з ніякими грошевими інтересами не звертав ся, а з особна що-до Банку парцеляційного ніколи з ним не говорив. Після сєї заяви мін. Віліньського инші члени кола осудили закиди й спосіб боротьби п. Добії, а коло польське перейшло до політичної дискусії.

А справозданне про сю сцену в колі польським надрукувала „Polnische Korrespondenz“, котра доси була офіціальним органом кола польського, та розіслала по газетах. Газети-ж його помістили, а моресп. позанісеньської преси розтелеграфували те справозданне до провінції. Але яке то було справозданне? Видавці й редактори „Poln. Korrespondenz“ славний Новіцкй і Оборі, зредатували справозданне на свій спосіб: подали можливо як найдокладнійше промову Добії, де шкальовано Стапінського; промову Стапінського перекрутили так, наче-б Стапінський в ній смірененько оправдував ся й складав ся перед Добією; а промову мін. Віліньського з запереченням закиду — навіть не згадали!

Результат був такий, що Стапінський, раптом отанув перед парламентом та віденською й провінційною публікою в зовсім поганім світлі.

Донесення віденської преси, подані на основі Poln. Korr., викликали зрозумілу сензацію в парламенті серед непольських, головнє чеських послів, ще більш зрозуміле обуренне серед одної часті польських послів та — найбільш зрозуміле обуренне у самого п. Стапінського. Останній представив справу на засіданню кола польського з п'ятниці та зажадав сатисфакції. „Коловці“ — одні більше,

другі менше — негодували на Добію та постановили видати „правдивий“ комунікат про сцену між Добією, Стапінським і Біліньським, а з уваги на розголос справи рішили, щоб президія кола постановила устну інтерпеляцію в палаті до мін. Біліньського, щоб ему дати осятак змогу публично очистити нападеного Стапінського. І справді, комунікат появився, підписаний віцепрезесом Чайковским; інтерпеляцію внесено, але не устну, а письменно, бо пос. Гломбінський, щоб не потребувати особисто компромітувати свого приятеля й партійного товариша Новіцького, раптом „почувся спонуканим“ — виїхати з Відня до Львова..

Нам очевидно не треба жаліти, що члени польського кола і клубу п'януть себе взаємно як дефрандантів і т. д.

Негодоване серед чеських радикалів ізза прийняття компромісового внеска п. Штелцля.

Орган чеських радикалів „Ceske Slovo“ обговорює в дописі з Відня справу голосування над наглими внесками про охорону національних меншостей і нападає в острій спосіб на посла др. Крамажа за те, що пофнув свій наглий внесок, як також на провідників „Слав. Єдноти“ ізза того, що вони заявилися за компромісовим внеском посла Штелцля. Тим, — каже згадана часопись — що більшість „Слав. Єдноти“ помагала послови Штелцлю при виготовленню звісного компромісового внеска, зроблено перший прилюдний крок до коаліції із Німцями і Поляками. Покищо якийсь час буде „Слав. Єднота“ вести на позір обструкцію, але в дійсності можна з певністю числити на залишене обструкції зі сторони союзу славянських послів. Чеські радикали зажадають від президії „Слав. Єдноти“ вяснення в сій справі і коли ся офіційально заявить, що дала ініціативу до жадітного поступовання зглядом компромісового внеска посла Штелцля, тоді они виступлять із „Слав. Єдноти“.

Векерле і Тіса у монарха.

В суботу явилися др. Векерле і граф Тіса у монарха на довшій аудієнції. Про вислід сєї аудієнції доносять, що цісар не висказав свого остаточного рішення що до угорської кризи, але що обидва аудієнції мають тільки інформативний характер. Потім конферував граф Тіса ще з графом Еренталем.

Круги, що стоять близько до графа Тіси, м. я. і Лукач, доносять, що, коли граф Тіса і не перебрав ще якої місії, то в короткім часі може наступити можливість, що він згодиться перебрати на себе утворене нового кабінету і таким скоком стати на чолі угорської держави. Однак се зробив-би він лише тоді, коли почує за собою силу, що буде складатися із угодовців.

Самій аудієнції графа Тіси угорські політичні круги не приписують великої ваги, але та обставина, що він конферував з графом Еренталем, збуджує в них здогад, що граф Тіса хоче вперед поінформувати ся що до становища міродатних австрійських партій зглядом програми, зазначеної короною. Коли він покінчить свої інформативні відвідини, тоді може ще раз явитися у монарха на аудієнції.

Надії партії Юшта.

В партії конституціоналістів панує тепер дуже песимістичний настрій і деякі признають отверто, що дні коаліційного кабінету вже почислені. За те в партії Юшта одушевлене, що Юшт, як голова найбільшій парламентарної фракції, буде небавом мати спромогу явити ся перед монархом. Деякі твердять навіть з певністю, що аудієнція Юшта вже мов порішена справа, яка стоїть в тісній звязі з аудієнцією графа Тіси і має таку саму ціль як і ся, іменно поінформувати монарха, чи можливо розв'язати теперішню угорську кризу за допомогою осіб, що стоять поза коаліцією.

Другі знов говорять, що корона думає здійснити проєкт відносно переходового кабінету з графом Зіхем на чолі. Головним услів'єм буде для сего кабінету запевнити вперед поміч зі сторони партії Юшта, щоб було можливо перевести делегації, бюджет і виборчу реформу. Залагоджене великих політичних питань, як банкове і військове, мусить остатися вже для нового парламенту.

Операції в Мароку вже покінчені.

Занявши гору Атлятен, ключ до всіх кра-

євих доріг, Еспанці скріпили сю важну позицію. Кабілі не ставили жадного опору при занятю сєї гори Еспанцями і ограничили ся на вистрілене кількох сальв. Відколи гора Атлятен находить ся в руках Еспанців, всі племена області Guelay-а піддали ся безуслівно. Саме занятя гора Атлятен означає довершене цілого воєнного походу проти Кабілі. Президент міністрів Море заявив, що передвчерашною подією похід Еспанців осягнув свою ціль.

Справа бунтівника Тібальдоса.

Ціла грецька суспільність заняла ся тепер справою звісного бунтівника Тібальдоса. Хотай військова ліга домагав ся, щоб его покарано остро, то ціла публична опінія вступає ся за ним. Сподівають ся отже, що король, щоб відповідати бажанню цілої суспільности, уласкавить бунтівничого капітана.

Із закордонної України.

В справі пам'ятника Шевченкові.

Київській губернатор повідомив председателя об'єднаного комітету, що урядити концерт — вечір на користь Шевченківського фонду він дозволяє але на сцені можна виконувати тільки ті речі — на рускій мові чи на українській, — які перейшли драматичну цензуру при головному управлінню в справах друку.

З українського наукового товариства в Києві.

На останньому засіданню (29. пад.) українського наукового товариства в переповненій публікою залі українського клубу прочитав виклад І. М. Стещенко „Про зміст і значіння української літератури Котляревського, Основ'яненка, Шевченка, М. Вовчка, Левицького-Нечуя, Мирного, Винниченка, Котляревського та иньш., які своїми творами протестували проти тих соціальних та економічних болячок, що найбільше за їх часів дошкуляли українському народові (кріпацтво, пролетаризація села, визискування капіталістами).“

Другий референт О. І. Левицький зазначив народний характер церковних св'ятів на Україні з найдавніших часів.

Як ілюстрацію до слів референта хор відспівав розшукану д. Левицьким пісню кант Діви Марії, написаний в 4-ох роках 17. століття.

Кооперативний рух.

Новий кооперативний журнал для пасічників думає видавати українською мовою товариство пасічників, що засновується в Полтаві на місде теперішнього виділу бжільництва при полтавськм сільсько-господарськм товаристві.

Годівля дробу на Україні.

На Полтавщині птахівництво розвивається дуже жваво й обороти его продуктами значно зростають. особливо сего року й переважно що до яєць. Разом з тим серед селян помічається ся дуже широкий рух до годівлі птиці, особливо курей і гусей. Сему рухови сприяє ще й те, що в губернії засновується ся товариства для продажу продуктів птахівництва безпосередно на великі ринки. Головними місцевостями, де збирають ся продукти птахівництва, служать Полтава й Київ. Там споживається ся частина сих продуктів, але більша частина їх перевозить ся південно-західною залізницею за кордон. Земство вживає де-яких заходів для розвитку й піднесення птахівництва.

Улиці письменників.

В місті Полтаві губернатор вже затвердив проєбу полтавської міської управи про те, щоб Протопопська вулиця від тепер називалась ся Котляревського, Ново-полтавська — Шевченка, Іванівська — Гоголя.

Київські сільсько-господарські курси.

Вже почала ся наука на київських сільсько-господарських курсах, які уладжує місцеве сільсько-господарське товариство. Сего року вчати ся на курсах висловило бажане чимало людей: прийнято на курси 160 осіб, серед яких 8 жінок. Більшість слухачів близько стоїть до сільського господарства і практично з ним знайома.

НОВИНКИ.

Чернівці, 29. листопада 1909.

Календар. Середя 1. (18.) грудня: Плятон, Роман; рим.: Елігія Еп. Схід сонця 7:39, захід 4:00. — Четвер 2. (19.) грудня: Авдей, Варлаам; рим.: Вабіани Д. Схід сонця 7:40, захід 3:59.

Буковинський сойм. Є намір, аби скликати наш сойм на триднєву сесию в днях 10, 11. і 13.

грудня. Програма нарад складала би ся в такім разі лише з двох важніших справ: бюджетової провізорії і полагодження потреб висшого шкільництва на Буковині. З центральним правительством буде ся провадити переговори в тій справі.

Пишім лиш всюди по українськи! Недавно подали ми до відомости, що одно наше товариство звернуло ся до тутешньої управи зел. руху з поданем написаним по німецьки, що привітав сей уряд найбільшим здивованем. Тепер з приємністю подаємо до відома, що тов. „Українська школа“ подало до сего самого уряду по українськи написану проєбу о уділене своїм школярам легітимацийних карт на записане ціни залізничних карт. Не лиш подане було українське, але і білихети легітимацийних карт в більшій кількості виповняли дівчата по українськи Черновецька управа зел. руху, яка впротім все відноситься ся дуже тактовно до таких справ, прийняла сї білихети і затвердила їх. Отже пишім лиш постійно скрізь по українськи, шануймо самих себе а що найменше тут, на Буковині, будуть нас шанувати за се всі державні власті.

Пан лісничий проти „Січи“. Як довідуємо ся, в Камені пан лісничий, панський двірський лісничий, Поляк. Називав ся він Шимон Стелінговскі. Та менче о те, як він називав ся. Досить, що яко Поляк, він почував себе і тут, на Буковині, до обов'язку агітувати страшно проти „Січи“, яку якраз тепер задумали оснувати в Камені наші хлібороби. Аби не допустити до сего, пан лісничий заповідає людям, що хто з них вступив-би до Січи, той не дістане навіть за великі гроші дрова з ліса его пана ані не прийметь ся такого козака вже ніколи до ліса на роботу. Ось вам і образок галицько-польської культури і зразок небезпечної провакиції, коли подумати до яких наслідків може довести така агітація? Та не досить сего. Пан лісничий агітує проти „Січи“ в Камені, ще й тим, що се має бути твердиня для агітації в користь risum teneatis — унії Пана лісничий, не робить з себе дурня, не пхайте ся там, де ви непотрібні, де ви проковкуєте очевидне нещастя і там, в чім ви не розумієте нічого. Як не шануйте нічого иншого на світі, то хоч не дискредитуєте у нас до краю польської культури, яку ви самі таким своїм поступованем ганьбите в найвишнім степені!

„Праздникъ въ домѣ о. д-ра Кассіана“. Наш зв'язний буковинський народний „дівч“ Вагати́рець спростав собі гостий з нагоди іменин своєї жонки в середу, дня 24. листопада с. р. на величавий бенкет. При горівці, пиві і вині розвивались бенкетникам язика і що хвиля виривав ся хтось із „прозвищеніями“ а в тих „пронизнесених“ здравнущах проявлялась очевидно велика любов до общерусской національної идеи“. Коли вино заморочило вже сильно кацапські голови, почав до заморочених вином кацапів промовляти сам доматор Вагати́рець. Его „здравнуща“ було певном для графа Вобринського, з яким, як загально вже відомо, перешасував ся дуже часто арештований перед кількома днями кацапско-російський шпiон Добрянський і з яким недавно волочав ся по Буковині о др. Кассіанъ. Промову краснорічивою і розумною Вагати́рець привитали присутні кацапи пісню „Пора, пора за Русь святую“, яка була „прилюдно висказанимъ обітомъ, що нікто ізъ присутствующих не уступить никогда и передъ ніякомъ врагомъ въ борбѣ за одну, святу, недѣлимую Русь“. Так представляє ся справу „Православная Русь“ (ч. 40) і такою смачною стравою гудує людей в часописі о. Кассіан, „головний заштитникъ общерусской нац. идеи“, як каже та сама „Пр. Русь“.

Halb-Asien. Що то нераз мусить ся невинно витерпіти від державних слуг екаекторів, і инших посіпаків п. в уряду податкового най посвідчить отсей факт: Покійний Йосиф Дік, завинив перед кількома роками в уряді податковим 5 К 56 сот. Тому що я ношу те саме імя, уряд податковий післав мені минушого вітвірка загально знаного з „честности“ і „делікатного“ поводження із партіями ославленого екаектора Ви пана Пельдла і меніше чемного другого такого „пана“ в особі Аделсбергера. Своею дорогою, що уряд податковий передше ві разу не повідомив мене і словечком про довг перед двома роками помершого батька. Сі „пани“ напали мою жінку в моїй неприсутности з острим жадаєм, що б сейчас платити належність, бо, як ні, то они зараз беруть річ з хати. Чи се було легально, не знаю; досить, що жінка перепуділа ся, поступок „панів“ екаекторів відхорувала, і — на „острий“ наказ „панів“ урядовців — жадану належність заплатила. Чи сї „пани“ мали право брати гроші, також не знаю, як і не відомо мені, чому Пельдль не дав жінці сейчас поквитовання, але взявши гроші, пішов, а вибравши собі пору між годинаю 1-ою а 3-ою, саме тоді, коли мене не було в друкарні, приніс поквитовання, передаючи персоналові службовому в друкарні, аби сей мені поквитоване се передав. Гроші від жінки забрав він з дому (ул. Броварна ч. 94), а поквитоване передав тут — і так сповнив „службовий“ обов'язок Я, прийшовши на обід, довідав ся о цій події. Сейчас удав ся я до уряду податкового і тим викрило ся, що сей довг дотичить мене. Сказано мені там прийти на другий день по відповіді, і що

на всякий спосіб маю право жалоби на поступованя ексекторів, які не були в праві брати грошей від моєї жінки. Другої днини заявлено мені, що справу розслідать і аби в суботу або в неділю прийти по результат. Тамчасом третьої днини відбуває ся в обідню пору в моїй присутності та сама комедія з тими самими акторами: Пельцльом і Адельсбергером. Те саме жадає: або гроші або сейчас річи беру. На мое представлене, що довг заплачений, сказали, що се дотичить тим разом не мене а моєї мами, вдови по Юсіфі Діку. Позаяк мама моя не посідає нічо і я утримую її, обов'язав ся я заплатити сю належитість пораз другий пополуна о годині 2-ій. На те мусів я вислухати із сторони „панів“ урядовців не мало всяких „чемних“ уваг і грозьб. Пельцль посунув тоді свою арганцію до того степеня, що грозив мені поліцаєм, а Адельсбергер обставив при тім, аби сейчас їм заплатити а то розібють двері як їх замкну і вомуть річи. По тім пішов я знов до уряду, тим разом до п. надсвітника Гаевского з жалобою Пан Гаевський казав зараз розслідати справу. Справу розсліджував офіціал Діцко; він закликав Ви пана Адельсбергера, який зовсім противно зложив в моїй присутності цілу реляцію про сю справу. Фалшиве его зізнане можу довести свідками. Справа в завішено, а я жду резолюції, та насував ся мені мимохіть питане: „Чи ми в Азії?“ Най загал осудить. — Юсіф Дік, машиніст друкарні „Рускої Ради“.

В справі замаху на офіцирів. Віденські часописи доносять, що відомий замах на офіцирів австр. генер. штабу виконав оберлейтнант Адольф Гофріхтер з Лінцу, в якого домі при переведенні слідства пайдено всі обтяжуючі его матеріали. Гофріхтер старав ся при переслуханні відвернути від себе підозрівані ріжними способами. В его домі висліджено гектограф і жовтий порошок, який після лікарського провірення має убійчу силу. Гофріхтер заявив слідчій комісії, що він уживає сих порошків для свого хорого пса. Ему доказано, що в критичних днях був він у Відні, хотий перед тим сам він се заперечував рішучо. Що до мотиву сего учинку Гофріхтера є два здогади. Першим здогадом є, що Гофріхтер хотів через замах на жите кількох товаришів прискорити свій аванс до Генерального штабу, а другим, більше правдоподібним мотивом є якась особиста пімета. Гофріхтера відставлено до Відня. Арештоване викликало між его товаришами велике занепокоєнє. Его товариші покищо сумнівають ся, щоби саме він був винником в тій справі.

Зелізна катастрофа. В останнім часі почали частіше з'являтись у нас зелізничні катастрофи. В середу, дня 24 с. м. над'їхала на червоцкій станції машина з трома возами на стоячий особовий потяг, готовий вже до виїзду в сторону Новоселиці. Машина вдарила в поїзд так сильно, що всі прилади, які находили ся в задніх двох возах особового потягу цілком знищили ся. Сей удар не приніс на щастє смерті нікому із подорожуючих, лише у кількох осіб сконстатовано легке ушкодження тіла.

Атентат на генерала. З Парижа доносять, що там вистрілів вчера один Альжирець кілька разів із револьвера до генерала Веранда, команданта сенського департаменту. Генерала лише тяжко ранено, бо атентат задли незручності не вдав ся. Атентат був вимірений, як доносять, на міністра війни, до якого Веранд дуже подібний. Злочинець називавсь Робін Ендельзін. Ендельзін признав ся при переслуханні, що сей замах уложив він з пімети за те, що его віддалено з військової служби, бо він робив на офіцирів доноси в справі їх службових неправильностей.

Смерть польского різ'яра Н. пріяна Гобебского. В пятницю вмер в Парижі звисний польский різ'яр Кипріяна Гобебський, переживши 75 літ. Праці покойного рибзбара тішуть ся великою славою і признаням всего культурного світа. Годиць ся згадати-би, що пок. Гобебський виготовив на припорученє покойного Константина Володкевича чудовий бюст Шевченка, призначений на пам'ятник у Львові. Сей бюст находить ся покищо в домі радника Варвіньського, однак хіба вже небагом будемо могли бачити его на гарнім публічним місці в колишній столиці князя Льва.

Торговля дівчатами. В останніх часах доносять часописи щораз то нові вістки про арештованя агентів торгівлею дівчатами, яких они забирають до публічних домів розпуси. Погана ся торгівля найбільше розширена в Америці, де протягом одного року звербовано більш чим 15 тисяч дівчат з цілого світа, а межі ними опинилось там чимало і наших дівчат. Перед сею страшною торгівлею звертаємо увагу тих родичів, що висилають без опіки свої діти, а особливо дівчата, чи то до Америки чи то до Прусь, чи взагалі за границю. Як така невинна, несвідомо дівчинка попадає ся такому поганцеві-агенту в руки, так пропала на віки. Треба знати, що торгівля дівчатами з'організована незвичайно спритно, а агенти домів розпуси знаходять ся в кожній пристани, там де всідають і висідають емігранти. Чисто удають они своихів або мужів, щоби тільки самітням дівчатам улешити вступ на американську землю. Родичів

тих дівчат обманюють звичайно агенти, котрі відповідним виступом і поведенєм старають ся викликати переконанє, що з добродійності заопікують ся їх будучістю. Звичайно не забирають вони дівчат сейчас, тільки прирікають написати, коли мати муть для них „гарні вигляди“. Відтак приходять листи і гроші на дорогу, а в листі представлені дівчатам ріжні корисні посади. Родичі дівчат переконані про чесність мнимих „добродійок“, обманюють нераз урядові органи, щоби тільки своїм дочкам улешити еміграцію. Доля, яка стрічає їх дітей, загально відома. Дівчата забирають до домів розпуси. відбирають їм все що мають і роблять їх невольницями так, що вже ніяк з такого дому не годні видістатись. Много дівчат зі страху і сорому тратить усяку надію, щоб коли небудь знов побачити ся зі своїми. Вони не мають такої одежі до виходу і з тої простої причини звичайно не можуть утечи. Здавити торгівлю дівчатами можна би тільки в той спосіб, колиб вже з дому не пускали їх родичі без певної опіки. Далі треба особливо сільській людності представляти наглядно, на яку небезпеку наражені молоді дівчата, що виїжджають з дому без опіки людей, на котрих можна би спустити ся. Власти повинні з найбільшою увагою недопускати до еміграції молодих жінок, коли не мають цілком певних запевнень, що-до їх будучності. Наші власти, а в першій мірі міністерство справ внутрішніх видало вже відповідні зарядженя до кравчих властей, щоби сю погану торгівлю спинити.

Штудерні винаходи. За взором німецьких почт мають бути в Австрії автомати до приймаєня поручених листів. Кілька таких автоматів уставлять на пробу на головних почтах у Відні. Автомат по киненню відповідної квоти на оплату і порушенє (35 або 45 сот) листу, прийме лист і видасть посвідку з числом і датою наданя. За пропавший лист поручений кинений до автомату почта буде влатити 50 К. Почтові експедиторки будуть мати в автоматах грізного конкурента, зглядно суперника. — Недавно появил ся в продажі дуже просторий а цінний прилад до запалювання, який може виперти з уживаня запалки і сірники. Є се нікільована бланшана коробочка величини коробочки на запалки. За потисненєм гузика відскакує вічко і в тій хвилі запалює ся квотик, напосний бензиною. На перший погляд здає ся, що се якась чародійна сила запалила лампу, а се є лише престаре кресило з кременем. Вічко відскакуючи в гору під напором пружини, шарпає колісце кременя; яке потирає ся о сталеву плитку і кидає споник іскор на летну бензину, яка сейчас захоплює ся і горить поки її не загасить ся. Хто видає на сірники денно 2 сот, або річно поверх 7 К, то при уживанню сего запальника той видаток зводиться до 3 К річно (запальник коштує в „Сокільськ Базаї“ у Львові 2 К 50 с. а бензина 50 сот. на цілий рік. По змонопользованню сірників змонопользовано би також того рода запальники, бо инакше ніхто не купував би сірників, а уживано би практичніших і дешевших запальників.

Голуб-фотограф. Невтомима людська думка придумує щораз то нові винаходи і уліпшеня, що спричиняють поступ людскости. До таких нових винаходів, належить і ужитє голуба до фотографування. Се прямо видаєть ся нам неімовірним, а прецінь воно так є. На сю гадку впав професор Німець Др. Найероннер. Переконавшись, що голуб потрафить удержати на собі вагу 7 і пів декаграмів, рішивсь ужити его до фотографування. Приладив фотографічний апарат, ваги 6 декаграмів але такий, що автоматично сам фотографував, привязав голубови під шию, щоб було ему вигідніше літати і пустив его до лету. Голуб по якімсь часі вернув до дому і приніс цілу низку всяких знімок фотографічних з тих місць, куди голуб перелітав. Сим цікавим винаходом, занялись власти військові, бо для них він має незвичайно велику вартість. Пізнати противникови кріпости ворога з фотографічних знімок птаха, якого дуже тяжко постріляти, є незвичайно важною річею.

Оповідітки, іменованя і т. п.

Дорогі Родимці! Шліть датки на пам'ятник Шевченка до „Рускої Каси“ в Чернівцях ул. Паньська, ч. 33. Хто шанує великі заслуги нашого незабутного кобзаря, повинен сейчас прислати хоч і малу лепту, а зберем так поважну суму. Наші товариства повинні також поспішити з датами. Шліть, добрі люди, аби Буковина не покрилась соромом перед землянами з України і Галичини.

Із товариства „Буковинський Боян“. Слідуюча проба для пань відбуде ся в середу 1. грудня о 6. годині ввечером. — О. Садагурський, голова.

Загальні збори тов. „Православних Русинів“ відбудуть ся в неділю, 12. грудня с. р. в сали „Народного Дому“ (ул. Петровича ч. 2) о 3 годині по полудні. Виділ товариства запрошає на ці збори все патріотичне жіноцтво Буковини і червоцких Русинів: *Евфросина Галія*, заст. голова, *Е. Тиміська*, писарка.

Загальні збори тов. руских ремісників „Зоря“ в Чернівцях відбудуть ся в суботу, 4. грудня с. р.

о годині 7-ій, в разі некомплету членів о годині 8-ій ввечером при якім небудь числі членів в домі п. Вістика при ул. Кучурівській ч. 22. з слідуочим днівним порядком: 1. прочитанє протоколу з послідних загальних зборів, 2. справозданє касове, 3. вибір нового виділу, 4. есентуалія — За виділ: *А. Марчук*, голова, *В. Строч*, за писаря.

Аматорське представленє в Глібоці. Українські студенти і пожарно-гімнастичне товариство „Січ“ у Глібоці відіграють в суботу, дня 25 грудня с. р. о 6. год. по полудні у великій салі тамошної читальні „Рускої Бесіди“ комедію Карпенка Карого „Мартин Воруля“. Запрошає ся на се представленє місцеву і замісцеву інтелігенцію і тов. Січовиків. Ціна місць: I. місце 1 К, II. місце 60 сот., стояче місце 20 сот. Чистий дохід призначений на добродійні цілі.

На пам'ятник Тараса Шевченка зложили дальше в „Рускій Касі“ пані Гілерія Турушанко 1 К, п. Николай Влад де Вердеш 1 К, Осип Хоміцький 1 К, Юрій Костюк 2 К, Фердинанд Лозинський 1 К і Трохим Іванович Павловський з Кам. Подільського 12 К 71 сот. Разом 18 К 71 сот.

Із штуки і літератури.

Пані Філомена Лопатинська виступила в суботу, дня 27 с. м. в третє в нашім міській театрі в опері „Bajazzo“. Гарний її голос якраз на тім представленні виявив ся як найкраще. Як довідуюсь, задумує тутешнє музичнє товариство устроїти в грудні шопенівський концерт і просити п. Ф. Лопатинську о участє в тім артистичнім вечері. Коли наш „славний“ театр не дає нам нагоди слухати співу п-ні Лопатинської частіше, то може вельми поважанє в тутешних музичних сферах наше музичнє товариство зготовить сю приємність тій червоцкій публіці, яка любить гарний і добрий спів і радо слухала-б его...

Робітничий календар. Соціально-демократична часопись „Земля і воля“ у Львові видала малий але гарно зложений робітничий календар, який повинен бути і для інших організацій візрцем для того рода видавництва. Ціна з пересидкою 35 сот.

3 міського театру. Вівторок, 30. падолиста: „Das süsse Mädel“, оперета в 3-ох відслонах Райнгарда — Середа, 1. грудня: „Ganz der Papa“, фарса в 3-ох відслонах Девалієра — Четвер, 2. грудня: (по полудні) „Rosenmontag“, офіцарська трагедія в 5-ох відслонах Гартлабена. — П'ятниця, 3. грудня: (знижена ціна) „Die goldene Eva“, комедія в 3-ох відслонах Шентава. — Субота, 4. грудня: (по полудні, знижена ціна) „Die Ahnfrau“, трагедія в 5-ох відслонах Грільпарцера; (ввечером) „Der Barbier von Sevilla“, комічна опера в 3-ох відслонах Россіного. — Неділя, 5. грудня: (по полудні, половина ціни) „Der Hüttenbesitzer“, драма в 4-ох відслонах Онега; (ввечером) „Waldmeister“, оперета в 3-ох відслонах Штрауса. — Понеділок, 6. грудня: „Fledermaus“, оперета в 3-ох відслонах Штрауса. Світа точне представленє з нагоди отвореня буковинської торговельно-промислової палати. В сім представленні возмуть участє найзнаменитші сили театральної дружини.

Незабаром в Київі вийде нова книжка: *А Пуши. Шовківництво*. (Як розводити шовковицю та як виводити кокони з шовком. До друку зладив В. Доманицкий. Ціна 3 коп. (з малюнками).

Бразилійська українська газета „Зоря“ перестала виходити. Замість неї мають видавати в Бразилії другу українську газету, яка виходити ме під редакцією д. Кліма Гутковского, що недавно виїхав до Прудентополіса з Галичини.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 29. падолиста 1909

Париж, 29. падолиста. (Кб.) Король Мануель і президент відвідали себе взаємно. Португальський король конферував із Люгетом, Бріаном і Пішоном. **Петербург, 29. падолиста.** (Кб.) Генерального губернатора Финляндії, генерала Бекмана, іменовано членом державної ради. На его місце назначено его дотеперішого помічника Сейна.

Софія, 29. падолиста. (Кб.) Собраня убрало турецько-болгарський і російсько-болгарський протокол як також протокол про прокламацію незалежності Болгарії.

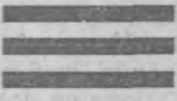
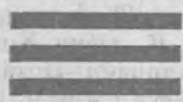
Букарешт, 29. падолиста. Кб. Ввечері отворено румунський парламент. Король назначив в своїй престольній промові, що відносини Румунії до інших держав як найліпші, сконстатував відрадний фінансовий стан краю і згадав про правительственні предложеня, що чекають залагодження.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська ч. 33.

(21—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові,
 гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	K 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16*50
На стайці в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	K 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товарний Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Уголь камінний і каси огнетревалі.

Мимо підвищення ціни угля на осінь

Спілка для господарства і торгівлі в Перемишлі продає еще в тім місяці уголь по ціні літньої а іменно уголь пруский по 140, 150, 170, 180 і 190 K, а краєвий по 130, 140 і 150 K, за 10.000 кильограмів, тосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безплатно замовляти в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують. Каси огнетревалі, касетки залізні, ровери, сикавки ручні, тачкові і вазові, машини до шитя, помпи до керниць найдешевше можна купити в СПІЛЦІ ДЛЯ ГОСПОДАРТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛІ. (142 л. 3) ДИРЕКЦИЯ.

Найперше і найбільше буковинське естаблісєма в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портіер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:
ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:
ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Дра Райса.

Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуд захвалюванем
:НОВИХ: пачок цикорії, але будьте радше сего переконання, що

ПРАВДИВИЙ :ФРАНККА: ДОДАТОК ДО КАВИ,

котрий і в Вашим домовим господарстві випробувано від тільки літ, єсть
„найлучший“ і таким на дальше :позістане:. —

Однаковож просимо Вас дуже, уважайте докладно на наші

марки фабрики

і

наші підпис

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Гайнріха Франкка сини

№ 116, Y 1370, 9:9 L v. V.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францога

в Терополі.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болю, простуджєня, ломаня кистий, плечий, гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не прияти мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакованєм. Тисячки листів з подякою. — Вислака 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіма, в Седетні в дрогерії мединаліній Стерншуса.

19 (—)

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спілки“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для місцян і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Отримання коштують по 10 сотиків від одностальної стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний олуєт.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренлямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученем поштової належитості.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належитості за анонсом марками поштовими не принимає ся. Сторона анонсов має 8 шпальток.

Замітки про резолюції поступової партії.

VIII

□ В останній своїй резолюції пояснила укр. поступова партія на Буковині, як відноситься вона до здійснювання потреб загально української політики.

Український наш нарід замешкує величезну територію, яка на жаль належить до різних держав, а коли-б вже навіть обмежити ся лиш на австрійську монархію, то і тут маємо галицьку, угорську і буковинську Україну.

Хоч розділений наш нарід межами країв і держав, то все-ж таки всюди, де-б він не був, тут сильніший, а там слабше, тут з більшою, там з меншою національно-політичною свідомістю прямує він до свободного розвою, що найменше на полі рідної просвіти і культури і на економічній полі, а в Галичині, Буковині і в закордонній Україні ставить він вже жадане національної автономії, при чім галицькі та буковинські Українці мають на увазі межі австрійської держави а закордонні наші брати межі російської держави. Се творить тепер мінімальну програму українського народу в Австрії і в Росії.

Ясна справа, що прямуючи на всіх українських землях до одної програмової мети, ми все таки в тих різних державах а навіть в різних краях австрійської монархії що до тактики нашої національної політики мусимо числити ся з відмінними умовами, серед яких приходить ся нам здійснювати тут спільну програму нашої національної політики.

Однак не вільно нам притім забувати, що всі ми зв'язані разом одною програмою національно української політики, що всі ми остаточно прямуємо до того, аби як найменше значіне мали у нас ті межі, що ділять нас, — ми мусимо все

добре пам'ятати о тім, що на всіх українських землях мешкає один український нарід, що обов'язком нашим є розбуджувати і скріплювати почуте єдності в цілیم нашім народі, де-б він не був, аби весь наш нарід почував себе єдиним національним організмом, бо аж такий наш національний організм буде підставою для нашої будучої правдивої великої сили, аж такий сильний єдиний національно-політичний організм буде найкрасшою загорою проти ворогів кожної його частини.

Беручи покищо під розвагу лиш австрійських Українців, у всіх них ми мусимо бачити рівновартних і рідних наших братів, які в Галичині, на угорській Русі і на Буковині різними способами, відповідно до різних умов в тих областях, мають працювати для здійснення наших загально-українських потреб.

Угорська Русь бере покищо слабу участь в такій діяльності. Треба би помагати їй а обов'язок сей спадає на кожного, хто лиш мав-би нагоду помочі в тім ділі тамешним нашим братам.

Галицькі і буковинські Українці повинні оставатись зглядом себе в як найкращих відносинах, бо одних і других лучить взаїмно найбільше спільних інтересів. Також в австрійській палаті послів взаїмна поміч і згідне поступоване галицьких і буковинських послів в загально-українських справах можуть бути лиш корисні для обох сторін. При тім годі забувати, що теперішня політична ситуація Українців на Буковині посередна в великій мірі паралізує в австрійських міродатних кругах ложні а хитрі реляції впливових галицьких Поляків щодо тамешних Українців. — Наші буковинські посли працювали довгий час з галицькими укр. послами в єдинім спільнім клубі. Коли показало ся, що із тактичних причин покищо аж така злука не є відповідною формою для

згідної політики Українців в австрійській парламенті, то з радістю констатуємо, що і мо розділі членів давного одного клубу українських послів на два клуби оба ті клуби вважають своїм обов'язком взаїмно щире порозуміння, взаїмну поміч і згідне поступоване у всяких а спеціяльно в загально українських справах. На нашу думку не лиш послі але і загал галицьких і буковинських Українців повинен старати ся розуміти себе взаїмно навіть там і тоді, де головню по причині відмінних умов для ведення укр. політики в Галичині і на Буковині розходять ся наші шляхи, що тичить ся тактики обох сих наших політик. Хотай тоді тактично розеднані ті наші політики, то все таки програмово отже річево вони все прямують до тої самої мети. Деякі наші галицькі брати не хочуть чи не можуть сего зрозуміти. Однак на нашу думку, хто сего не розуміє, той ще з політичним просвіщенем в великій оставсь ворожнечі.

Ще одна справа. В нашім краю живуть побіч Українців зроджених і вихованих на Буковині також Українці, які прийшли тут з Галичини. З тої радії розділу між нами не треба робити. Може собі воювати наша капанна чорносотенним аргументом унії і православия, може сердечна наша „приятельська“ Czernowitzer-Algemeine Zeitung ділити нас на сегобічних і тогобічних, але власне хотьби вже лиш для того самого не треба йти за тим нам „сегобічним“ Українцем. — Однак рівночасно мусимо ставити до тих між нами, що походять з Галичини, рішуче жадане, аби сии не робили ріжниць між собою і нами, аби і они придержували ся сеї засади, що обов'язком кожного Українця осілого постійно на Буковині, де-б він не уродив ся, є щиро працювати для буковинської України. Не стояти з боку і дивуватись инакшим обставинам, але до спільної роботи треба всім нам обставити ся. Серед такої праці кождий найде

Брестей Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Дальше.)

„Який жеж ти бридкий, Марку! Я й не знала, що ти такий ущіпливий“, відповіла вона змішана.

„Я тіточко? Я би тебе, навпаки, зараз поцілював, колиб лиш не стидав ся пана сусіда“, шуткує Марко.

— Не уймайте ся, я не можу мати нічого проти того, хіба що оскомину — відповідаю.

„А то ви оба завзяли ся нині на мене!“ відповідає крайнка з гумором.

„Але знаєте що, тіточко?“ каже Марко. „Пише татко з Терсту, що пускають торжественно великий новий военний парохід з робітні, із доку на море. Всі послі державної ради запрошені. Сама архикнягиня пустить судно з місця електричним током на море. Татко запрошує нас на те цікаве і рідке торжество“.

— В самій річці так — потверджую я. І я їду позавтра туди. —

„Гура, тіточко, дорога тіточко, їдьмо і ми!“ напірає заохочений молодець.

„Та я не противилаб ся тому, хоть правду сказавши, не мала наміру так скоро вертати до Терсту“.

„Гей жеж тіточко, дорога тіточко, не знеохочуй, приплесни, заохіт! Нехай їде

ся весело, охочо! Я з утіхи плескав би в долоні“, заохочує розбурханий Марко.

„То, якжеж, і ви їдете?“ звертає ся вона до мене.

„Я не лиш, що сам їду, але маю навіть дві карті до розпорядку для родини. Та з родини мої ніхто не їде, то я готов дати мої карти паньству, коли ласка їх прийняти!“

„Чудово, чудово!“ тішить ся Марко. „Тіточко, приплесни без наміслу!“

„Марку, май розум! Нам жеж не конче рефлектувати на карти пана крайна, ми можемо їхати і так до Терсту“.

„Та не о те ходить, ласкава пані. Ті мої карти мають то за собою, що з ними сполучені вигоди і користи, яких за куплені карти не мож мати. Але, як ласка.“

„Тіточко, не впирай ся нічого, бери карти, тай подякуй гарно“, напірає Марко. „Я зі своєї сторони вже дякую сердечно“, і подає мені руку.

„Як так, то і я дякую сердечно“, рішила вона, подає мені руку і каже: „Позавтра їдемо. Сходили на двірці полуднішнім“.

„Аміль! Щобись прожила тіточко“, довершив Марко.

Ми завернули на дворець. Марко веселий, вона також в гуморі, лиш між бровами таки щось криється в неї, таки снується якась загадка, якась тайна.

Ми розпрощали ся у Відні. Та загадка з поміж єї брів перенеслась і на мою голову. Що воно такого? Що значить єї за-

гадочне замішане, зворушене. Якесь скрита страсть там під тою розвалиною? Та годі. Не годить ся натручувати ся з допитами. Треба дати часови волю.

В дорозі до Терсту.

Поспішний женеть ся на полудне. Ми сидимо троє при купі в битком набитім возі. Іде весела гутірка, звичайно, прогульковий настрій. Пробігли ми крутий шлях Семерінгських Альпів, минули Градець, минули Любляну. Проплив цілий день, нім добігли до Адриатського Моря. Тут веде шлях побережем між скалами, лиш десь-недесь отворяється на хвилю вигляд на блискуче море. Але все вже повите нічною темрявою. Лиш там далеко бе луна у небо, кажуть луна з Терста. Потяг жене невпинно далі, вже виринають світла здовж пристаней, що сягають, як довгі язика у море. Отам вказують на тіни чудового замку, Мірамаре, над морем. Опинили ся ми на двірці в Терсті. Всі готелі заняті. Марко зепрошує мене до свого дому. Але для нас спізнених послів, призначено нічліг на кораблі на морю. Мені се в лад. Хочу ночувати раз на морю. Ми розпрощали ся і я звернув з кількома товаришами послами на пристань до корабля. Вже пізна пора, одинадцята година в ночі, як ми опинили ся на покладі судна. Сходами в долину потонули ми глибоко в нутрі судна, тут зник кождий під своїм номером по каютах на право і ліво довжезного коритара. Каюти — невеличкі комірочки з круглими віконцями (люками), на море. Я рад, що опинив ся ще з одним товаришем на

місце і навідворот кожда реальна і щира праця мусить бути і буде однією мірою громадянської вартості для кожної у нас одиниці. Поза тим, як у всій нашій громадянській діяльності, так і в тій справі ми є за тим, аби єднати всіх, що можуть і хочуть позитивно працювати в ім'я загального добра нашого народу і то працювати серед умов, де добра воля і щире порозуміння обов'язує рівно всіх, хто стає до такої праці.

(Конець буде).

Політичний перегляд.

Скликання галицького сейму.

Польські львівські двенники доносять, що кравчий виділ Галичини одержав повідомлення, що галицький сейм зійдеся на наради дець в половині грудня і буде радити до половини січня. Перше засідання передбачене на 14. грудня с. р., хочай сей термін ще непевний, бо скликання сейму стоїть в тісній зв'язі з парламентом. Як в парламенті не прийшло би до порозуміння, тоді піchnуть, розуміє ся, сейми свої наради, щоби залагодити сумний стан фінансів поодиноких країв.

Нове оподатковане будинків.

Правительство внесло в парламенті законопроект на зреформоване податків від будинків.

В своїх замітках до згаданого законопроекту заявляє правительство, що із 2,900.000 оподаткованих домів 2,230.000 домів належать до двох найнижчих тарифових класів. В законопроекті графа Коритовського виразно було сказано, що від цих двох найнижчих класів не має ся взагалі побирати податків. Навпаки найновіше правительство предпложено звужує сю постанову в той спосіб, що виїмає доми з під оподаткування лиш в тім випадку, коли властитель посідає лиш оден дім. Правительство задумує рівночасно виготовити новий катастер і після нових катастральних дат побирати домові податки. Виготовити сей новий катастер задумує правительство поступенно в протягу 15 літ.

Так само задумує правительство знизити час неоподаткованя нових будинків із 12 на 6 літ. Автономічним властям вільної в тім часі побирати від тих домів 50% додатків. Також значно має ся підвищити податок за віднаймлене помешкання. Коли який селянин відступить одну кімнату для літника, хочай-би лиш на 14 днів, то мусить заплатити за то податок і то за цілий рік.

До авдієнції графа Тіси.

Як ми попереднього разу згадували, політичні приятелі графа Тіси додумували ся, що за т. зв. його інформативною авдієнцією крпе ся важна політична акція зі сторони корони, іменно, що моварх задумує припоручити графови Тісі утворене

нового кабінету. В сій справі помістила „Pester Lloyd“ статю, в якій не признає авдієнції графа Тіси великої політичної ваги, покликуючи ся при тім, що він в неділю вечером вернув на свої приватні посілости і тим самим авдієнція не спричинила жадної зміни у його дотеперішнім життю, зв. він не вернув назад на політичну арену.

Розв'язане політичних клубів в Монастірі.

Валі (намісник) міста Монастір видав розпорядження, яким замкнено всі місцеві політичні клуби. Сему розпорядженню спротивив ся оден із болгарських клубів, що спонукало поліцію вмішати ся в сю справу. Інтервенція поліції викликала серед болгарського населення велике обурення, задля чого скликали они великий мітинг, щоби запротестувати проти такого розпорядження намісника.

Російський комплот проти болгарського короля.

„Вечерна Почта“ твердить, що має в своїх руках автентичний лист одного з сербських міністрів, з якого видно, що підчас сербско-болгарського цювого союзу в р. 1905. зчинено в Білгороді за помочію Росії заговор на болгарського короля. В сю справу замішано навіть кількох сербських міністрів. Річ не дуже дивна.

Пенсія для підфіцірів.

З Петербурга доносять, що в державній думі комісія для краввої оборони згодила ся на внесення посланим законопроект в справі пенсіонування підфіцірів. Щоби покрити сї видатки, пропонує комісія завести військовий податок для тих осіб, що не відбувають військової служби.

Із закордонної України.

Новобранці в Росії.

За останні два роки трапляло ся так, що новобранці не хотіли складати присяги і брати в руки зброю, бо се їм забороняє їхня віра. Сї новобранці, звичайно, кажуть, що вони сектанти. Се ставить в нійкове становище воєнне начальство та воєнні суди. Тепер воєнне відомство звернуло ся до Синоду з просьбою зложити спис всіх сектантів, які не визнають військової служби і відмовляють ся від неї. Як що число таких сект буде велике, то гадають порушити питання в законодавчій порядку про те, які саме секти мати муть право на увільнене від воїнської повинности і яких треба буде карати за те, що зрікають ся військової служби. Зложити такий спис сект доручено Сковрцову.

Знято конфіскату з календаря „Час“ в Києві.

Прокуратура, розглянувши український календар, виданий фірмою „Час“, не знайшла там ніякого порушення закону і ухвалила постанову київського цензурного комітету про конфіскату сего видання — скасувати.

Сюда округ судна вода темна, голуба тиха, лиш часами долетить з далека могутнійша хвиля аж до судна і бризне сердито, розбившись об стіни судна. Заворушене лице моря розплинесь та лиш дриготить дрібними тихими прозорими хвилинками. Дець не дець розкинені чайки зі своїми вітрильцями, як ліниві мотилі по морю. Очи мої впилились нерухомо в той доси мною невиданий образ моря. Вздвож пристани тиха, темна, голуба, глибока тайна, чиста прозора вода.

Я зліз на пристань тай пішов у місто, щоб відшукати Марка та умовити ся з ними, що до нинішнього торжества. Там прийнято мене дуже ввічливо. Не пустили мене вже аж до години торжества, котре призначено на другу годину з полудня. Поїхали ми до заливу, на місце фабрики кораблів. Там вже стояла сила народу; ми добились до свого місця. Корабель стояв, як гора, на похилім дні величезного корита, готовий до спускання. З боків стояли вздовж стін судна підпори, що тримали корабель сторцом. Ті підпори в споді приспособлені якось на підвалинах, підмащені грубою верствою мила. На високій трибуні ждала старшина на архикнягиню, що мала дати почин до торжества. Архикнягиня надїхала, удала ся на трибуну і по короткій церемонії потиснула пальцем за гузик електричного проводу і вмиль пустив ся корабель вздовж мурованого корита (дока) до моря. Тільки шубовснув корабель у море, як всі підпори порозпадали ся і повиринали на верх моря. Також цілі клубки мила стали плавати по воді. А корабель почувшись у морю, обертав ся величаво, як велит-лебедь по голу-бій тихій воді моря. Італійці скакали, як

Робітнича кооперація.

В Києві дозволено відкрити робітничий кооператив під назвою „Вперед“. Товариству дозволено також відкривати відділи в Києві й на Київщині. Членами товариства можуть бути люди, що живуть продажем своєї праці. Паяний внесок — 5 карб. можна виплачувати частками.

Вечір „Просвіти“ в київській укр. клубі.

У п'ятницю, дня 26. с. м. в помешканні українського клубу відбув ся літературно-вокальний вечір, уряджений на користь лекційного фонду товариства „Просвіта“. До участі в концерті запрошено багато кращих співаків, декламаторів, музик і через те вечір був дуже цікавим. Публика мала велике естетичне задоволене. З артистичного боку концерт безперечно випав як найкраще. По концерті відбули ся танці.

НОВИНКИ.

Чернівці, 30. листопада 1909.

Календар. Четвер 2. (19.) грудня: Авдей, Варлаам; рим.: Бабіані Д. Схід сонця 7:40, захід 3:59. — П'ятниця 3. (20.) Григорій, Пр., пр. пр.; рим.: Франціска Кс. Схід сонця 7:41, захід 3:59.

Запomoгова субвенція для громад Ревна і Стрілецький-Нут. Міністерство внутрішніх справ уділяло в порозуміння з фінансовим міністерством для громад Ревна і Стрілецький-Нут, які дня 12. червня с. р. потерпіли задля страшного хмаролому значні матеріальні втрати, запомогову субвенцію в сумі 1000 корон. Сї гроші видано вже черновецькому повітовому старосту до розпорядимости.

Прелімінар Чернівців на рік 1910. Магістрат виготовив проект прелімінара на рік 1910 і правдоподібно вже завтра предпложить его міській раді. Прелімінарна комісія міської ради відбуде своє перше засідання в середу, дня 1. грудня с. р. На сїм засіданню міської ради вибере ся окремий субкомітет, який мав би провирити рахункові справоздання з року 1907 і 1908, щоби на сій підставі перепровадити відтак наради над прелімінаром на 1910 рік.

Здемасковане пос. Бузена. Читаємо в „Ділі“: Як відомо, парламентарна комісія для суспільного забезпечення в ряді анкет, скликаних нею в цілі вислухання опінії експертів про окремі області сего забезпечення самостійних сільських господарів і їх родин. Кождий з членів комісії подавав для сєї цілі головні комісії, вишепольському послову д-ру Бузени, адреси організацій своєї народности, які вважав компетентними забирати голос в тій справі, щоби представники тих організацій дістали запрошене на анкет. Ось-так руский член комісії

місци. Тут вигідно. Вправді не широко, але головна річ, ліжка як дома, а хто хоче проходити ся, нехай вилазить на поклад, там широко, свобідно. Ми лягли спати. Коли я простер ся приємно в ліжку, огорнуло мене дивне, незвичке чуте, чуте новітнього доси незнаного положення. Найбільша тишина, тишина моря. Нечути гамору коліс, тупоту копит. За те іде тайний шелест безкрайним морем. Ніби вода не рухає ся, ніби все трівке, стало довкруг мене, в каюті, але все до купи рухливе, нема цїпкості, віщує дума зрадливий ґрунт, брак чутя певности цїпкого, нерухомого ґрунту землі, суші. Я лишив люки відчинені, крізь них сиплеть ся тайне шемранє тихого живого моря. Я заснув. Рано отворяю очи, чую море — шумить, хлюпотить, бють хвилі об судно, судно здригає ся. Рука мокра, мацаю, постіль мокра. Що такого? Нараз чую, а вода бриз крізь люку до каюты на підлогу і аж на мене. Я зірвав ся, глипнув, на підлозі ставок. От що! Люки не сьміють бути наніч відчинені! Я сего не знав, тепер скоштував. Мій товариш вийшов сухо обіч стіни, а моє ліжко стояло напротив, то-ж всі бризкавки сягали просто до мене. Нічого. По чім пізнав бим нічліг на морю? Не треба й мити ся, лиш повтирай ся! Я встав, зачинив люки, опорав ся і виліз на поклад. Тут займавий, новий образ. На побережу розстелений Терст, туда далі розсипаний горбами скалистого Карсту. Отам мріє в ранішнім сонци над морем замок Мірамаре, як казка. А на полудне, безмежне море. Геть туда далеко, як око сягає блискотять живі хвилі, що злились в одну яскраву масу як розлите срібло. З отвертого моря долітає їх шум.

крокодилі у море за бервенами та клубами мила. Кождий хапав, що затамив, тай таскав наперед себе до берега. Нарід став розходити ся. Ми поїхали з Марком і краянкою по місті. Місто велике. Головна часть лежить на невеликій площі над морем, збудована по модерному а передмістя з італійським характером будови розложені горбами скалистого голого Красу. Місцями визирають з горбів і скал мальовничо віллі, (дачі), обведені гайками полудневих деревин. Відповідну землю мусять собі люди вицюкувати у вапнистих скалах Карсту та штучно витворювати рілю. Коли кинути очима по тих голих, лиш місцями шпарко порослих низькими ростиною Красу, не робить Красова сценерія такого милого вражіння, як образи зелених полонин тай смерекових лісів в наших Карпатах. А в розгарі літа мусить тут панувати пекельна спека. Тому і осмотрені всі вікна каменниць деревляними віконницями, щоби відперти пекучі промінні сонця. Дивне вражінє роблять ті каменіці з такими зачиненими віконницями, немов би сліпі, бо не видно вікон.

Коло п'ятої години з полудня вернули ми до пристани. На той час призначено равт на великім воєннім пароході на морю. Такий тяжкий корабель не прибиває до пристані, тут за мілко для него. Коло пристани чекали вже моряки з чайками, якими перевозили гостей до парохода. Сидячи двома рядами, гнали вони чайки в такт веслами, лиш чути, як весла разом поринали та виринали хлюпотом з води та в воду. Приплили ми до панцирного судна, що виглядає при чайці, як гора. На покладі грають дві військові музиці, народу, як на ринку.

пос. др. Окуневський передав пос. Бузекови через словинського пос. о. д-ра Крека адреси „Просвіти“ і „Сільського Господаря“. Та яке було його здивування, коли на анкеті не побачив жадного делегата вказаних нам руских товариств, а тільки п. Крамарчика від Західної Галичини, одного польського ксьондза від східно-галицького п. к. господарського Товариства і бар. Врунцікого. Підходить до пос. Крека, щоб вивістити, чи той передав Бузекови адреси, і довідується, що так. Опісля підходить до Бузека і питає, чому не запрошено руских товариств, на що дістає відповідь, що Бузек не дістає адрес. Вачучи зі сторони Бузека очевидне крутість, пос. Окуневський заінтерпелював його ще раз публічно на анкеті при всіх учасниках, на що знов Бузек відповів, що не дістає адрес. Але тут-же пос. Крек potwierдив, що адреси Бузекови передав. Приловлений на брехні, вшехпольський посол захопився іншого, вже зовсім школярського викрутку, що передані йому пос. Креком адреси згубив. До сих нуждених викрутів голови комісії всі присутні віднесли ся так, що жаден шануючий себе чоловік не хотів би в тій хвилині бути на місці Бузека. Але п. Бузек певно вдоволений, що вдало ся йому знов уратувати „narodowy stan posiadania“, доводячи до того, що на анкеті руских хліборобів репрезентували Поляки.

В справі розслідування циганської історії. Загально відомо з історії, що Цигани живуть від давних віків розкинені майже між всіма націями землі. В найновіших часах подибуємо ми їх або як стало осілі родини або як кочуючі групи в Перзії, в північній Африці, малій Азії, а також і в Америці. В Європі живуть они майже у всіх державах. До Німеччини прибули они десь около року 1417. Почавши від середних віків аж по нинішній день не могла жадна краєва власть ані поліційні розпорядження держави прогнати сих чужинців. Історії Циганів не вдало ся до тепер докладно вислідити ще майже жадному історикові. — Про походження Циганів не можна сказати нічого позитивного. Цигани мали би після своїх власних висказів походити із Египту. Висліджене циганської мови найбільшими ученими 19-го століття вказує замітні сліди індійської мови. Крім мови їх і її родів розсліджувано етнологічно і фольклористично всі властивості сего народу і вже чимало праці німецьких і інших сучасних учених знавців посвячено циганському розслідуванню. В найновішій часі завдав собі великого труду около розслідування циганської історії учений Вреполь, який написав в сій справі брошуру під заголовком „Die Zigeuner nach Geschichte, Religion und Sitte“. Автор опирається в сій брошурі на своїх власних досвідах, які він набув підчас наукової подорожі через села угорських Циганів. Вреполь згадує про безчеловічність Циганів зглядом другий, їх пошану зглядом своїх родимців і взагалі всі їх моральні прикмети. Після его думки Циган не має найменше релігійного поняття о якомсь вишнім естві. Вреполь згадує також в своїх виводах про циганський практичний католицизм — і за-

являє, що з практичних зглядів Цигани уважають себе між християнами православними або католиками.

Недуга Бернштерне-Бернзона. Як відомо, славний норвезкий письменник Бернштерне-Бернзон тяжко захворів. Тепер у домі хорого письменника зібралась вся его велика сем'я; дружина, дві доньки, з яких одна замужна за сином Ібзена, й два сини. Третій син також вже виїхав з Норвегії й швидко буде в Парижі, куди перевезли Бернзона. Лікарі кажуть, що вони ще не торяють надії на одуження, але сем'я письменника вже звикла до думки, що ся недуга скінчиться ся смертю. Температура хорого останніми днями перейшла до 38°. В моменті, коли Бернзон приходить до пам'яті, він цілком ясно й розумно розмовляє про події дня, як, напр., про кару над Ферером. Він дуже цікавиться ся також репетиціями его останньої пєси „Коли цвіте виноград“, яку виставить ся на Дрезденській сцені. З Копенгаги повідомляють, що не тільки вся Норвегія, а й в Швеції та в Данії людність вважає сподівану смерть Бернзона тяжким національним лихом. У всіх згаданих трох скандинавських державах Бернзона тепер вважають найзначнішим репрезентантом скандинавського національного руху. Цікаво, що се перший випадок, коли всі три держави, все такі ворожі одна до другої, тепер об'єднані одним почуттям глибокого жалю.

Оповідки, іменованя і т. п.

Загальні збори тов. „Православних Русинів“ відбудуть ся вже в суботу, дня 4. грудня с. р. (а не 12. грудня), в сали „Народного Дому“ (ул. Петровича 2) о 3. годині по полудні. Виділ товариства просить на сї збори все патріотичне жіноцтво Буковини і черновецьких Русинів. — За виділ: Евфрозина Галія, заст. голови, Е. Тиміська, секретарка.

Головні збори вижницької філії „Рускої Бесіди“ відбудуть ся дня 4. грудня, в суботу о 11 годині перед полуднем з ось яким дневним порядком: 1. промова голови, 2. справоздання секретарке і касове, 3. відчит інсп. Никоровича і д-ра Бориса „Про складові часті води“ з відповідними демонстраціями і експериментами, 4. впис членів, 5. вибір виділу. Збори відбудуть ся в хлопчій народній школі. Обовязком кожного члена явити ся на зборі а привести з собою ще одного хоч нечлена. — Виділ філії „Рускої Бесіди“ у Вижниці: А. Клим, голова, Д. Лукіянович, секретар.

Конкурс на посаду возного при черновецькім університеті. Черновецький університет розписав конкурс на посаду возного при своїй бібліотеці. Подання можна вносити до 24. грудня с. р. Першешество мають військові сертифікати. Наші відповідні кандидати повинні пильно старати ся о се добре місце.)

На пам'ятник Шевченкови в Києві зложили дальші датки в „Рускій Касі“: п. Іван Бережан 3 кор. і п-ї Ангеліна Бережан 3 кор.

Із штуки і літератури.

Р. Деєльський: Оповіданя з природописної науки (фізики). Часть П. Про тепло, магнетизм та електричну силу, голос та світло. Вид. „Рускої Бесіди“ в Чернівцях ч. 207—208. Чернівці 1909. Стор. 40. Вже вийшла, як бачите, і друга частина сих інтересних оповідань, які певно стануть милою лектурою в наших читальнях, особливо там, де прочитане буде міг ще ближше обяснити — наприклад учитель. Книжечка зложена цікаво і ясно, наші селяни можуть справді багато научити ся з неї.

3 міського театру. Середа, 1. грудня: „Ganz der Papa“, фарс в 3-ох відслонах Девалієра. — Четвер, 2. грудня: (по полудні) „Rosenmontag“, офіцарська трагедія в 5-ох відслонах Гартлебена. — Пятниця, 3. грудня: (знижена ціна) „Die goldene Eva“, комедія в 3-ох відслонах Шенгана. — Субота, 4. грудня: (по полудні, знижена ціна) „Die Ahnfrau“, трагедія в 5-ох відслонах Гріппарцера; (вечером) „Der Barbier von Sevilla“, комічна опера в 3-ох відслонах Росінього. — Неділя, 5. грудня: (по полудні, половина ціни) „Der Hüttenbesitzer“, драма в 4-ох відслонах Онега; (вечером) „Waldmeister“, опера в 3-ох відслонах Штрауса. — Понеділок, 6. грудня: „Fledermaus“, оперета в 3-ох відслонах Штрауса. Святоче представлення з нагоди отвореня буковинської торговельно-промислової палати. В сїм представленні возьмуть участь найзнаменитші сили театральної дружини.

Видавництво „Час“ друкує і незабаром випускає у світ четверту серію книжок для народу, що складається з таких оповідань: В. Грінченко. Панько (з великою біографією автора); О. Дангль. Різдвяний дарунок (перекл. з франц. мови); М. Лермонтов. Пісня про царя Івана Васильовича та відважного крामаря Калашникова; М. Ковопицька. Мендель Іданський (перекл. з польської мови); П. Пейверинта. У дорозі. (Перекл. з фінської мови); Б. Амичіо. Хуртовина (перекл. з італійської мови); Єгипетське оповіданя. Цар Менефта (перекл. з франц. мови); М. Пилипович. Зефілія рідна; К. Фібіх. Попихач (пер. з німец. мови); С. Руданський. Сьпівомовки.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 30. падолиста 1909.

Льондон, 30. падолиста. (Кб). Палата лордів продовжала вчера дебату над фінансовим законом. Лорд Morley заявив ся проти звісної резолюції Londsdown-ого.

Париж, 30. падолиста. (Кб). Король Португалії відвідав замок Versailles.

Букарешт, 30. падолиста. (Кб). В сенаті і парламенті вибрано знов дотеперішних президентів.

Кранів, 30. падолиста. (Кб). Заворушена серед студентів академії штук вже утихло.

Водять нас по всіх закутках. Найбільше вражінє роблять страшні, великанські пушки з широкими дулами виставленими на море. Смерком відправили нас моряки назад до пристани, відки нас взяли. Я розпрощав ся з краянкою і з Марком, а завтра рано мали вони прибути до пристани на проєктовану прогулку до Венеції. До Венеції! До міста казочних описів! До міста, збудованого на морю, на воді! Хоть я не дитина, а все таки опанувало мене чутє очікувань дитини, дитинна цікавість на то, що завтра доведеть ся бачити. З такими чуттями-думками положив ся я в каюті до спочинку. Але тепер я вже замкнув люки на ніч.

Рано схопив ся я власне з ліжка. Чую гамір на дворі, на покладі і по коритарах. Прибувають прогульковці з міста. Прибув і Марко з краянкою. Втішив ся я ними, як би ріднею. Вониж мені в сій прогульці стали дуже в пригоді: тут все по італіянськи. Крім того вони вже знали Венецію, отже будуть мені найліпшими провідниками. На покладі заройло ся, зібрало ся поверх тисячі прогульниковців, муштин, женщин і дівчат, все родини послів. Краянка і Марко стали нехотючи моєю родиною.

Обізвала ся команда, задуркотіли ланци, стягнули якорі, задудніла машина в нутрі судна, корабель став спокійно звертати ся на отверте море. В заливі поверхня моря, як зеркало, вода темно голуба, задумана, як сльоза чиста, у гліб прозора, доки око в силі заглянути. Там в глибині укрита вічною нічю тайна могутного морського царства. Береги заливу чим раз розбігали

ся, образ морської свободи чимраз ширшав, розвивав ся. Небавом береги суші ще лише мріли, згодом зникли, а судно гнало в безмежний, безконечний простір. Над нами царувало сонце в цілій своїй ранішній величавості. Твар моря чимраз більше оживляла ся. Дрібні хвилишки дріботіли невинно по безконечній рівнині моря, в доли зливалось ся все в тліюче срібло. За судном зникають ся з обох боків водяні береги, розходячись чим дальше тим більше, як ножиці і видніють за судном далеко далеко, як врита велика скиба у тиху твар моря.

Нараз десь як з під води повиринали в далекім окрузі мальовничі барки з вітрильцями. Одні білі, другі червоні, иньші жовті, або голубі або зелені, Вони стояли на блискучім морю нерухомо, як великі мотилі, що приссались до блакитного цвітю. Чим дальше висувались ми на отверте море, тим більше оживляло ся оно. Хвилишки зростали на запінені барани, а там і почали кидатись могутні боввани, на судно. Від кожного боввана здригалось і захитувалось судно, найдужше, як вони били з боку в стіни судна. Мене займало з душею і з тілом отсе мені нове жите моря. Я немов прилип на писку судна, та глядів в долину на ту борбу парохода з бовванами. Піна бовванів бризкала часами аж сюда до мене в гору. Коло писка кипіла найлютіша пекольна борба. Кинесь бовван скаженою силою, розломить ся і розбібсь в білу піну, забулькотить у споду, як би відтам добирало ся до судна, та невідявши нічого розсипаєсь в мільярди перлин крутіжами, що летять

боками судна в зад, творячи береги водяні.

Ми вийшли геть на отверте море, ніде не видно суші-землі. Роззираючись отак по безкраім морю досвідчив я чого иншого, як уявляв собі бачити. Я думав, що на морю можна буде собі в безконечність глядіти. Тим часом гляджу наперед себе, дивлю ся, а то отам недалеко десь кінчить ся море, десь паде ніби в якийсь низ. Здаєть ся, що як доплинемо десь тудя кілька гонів нив, то треба буде спускатись ніби в якийсь водоспад. І дійсно, коли вплине який парохід нам на зустріч, то здаєть ся, що він видобуває ся десь з тої низини сюда в гору на верх. Вперед показує ся лиш стяг диму з комина парохода, аж відтак виринає поволи комин на верх і треба довго ждати, нім видобуде ся цілий парохід перед очима. Хоть як се неімовірно, то видає ся, що на суші око дальше видить. Тай зрозуміло. На морі не має око мірила, не має з чим порівняти, що ближше, що дальше, тому чи десять, чи сто кілометрів виходить очам на морю на одно.

„А, гарно! дуже гарно! Ви взяли нас з собою, мабуть на то, аби нас не бачити!“ засьпівав вкруг мене милий голос краянки.

— Вибачайте! Дуже перепрашаю! Видите гляджу на оте мені новітнє жите моря, яке я так дуже бажав побачити. —

(Дальше буде)

Надзвичайні загальні збори рускої каси пож. і шадн. для гром. Задубрівка, стов. зареєстр. з необм. порукою, відбудуться в неділю, 5-го грудня 1909 о 3. год. по пол. у шкільнім будинку з таким дневним порядком: 1. Вибір 2 членів старшини (на 4 роки: 1909, 1910, 1911 і 1912), з причини, що вибрані на сегорічних заг. зборах з 27.VI. 1909 пп. Василь Гринчук і Доментій Івонюк як члени старшини не хтіли доси дати зареєструвати. 2. Евентуалія. — Михайло Ісепенко, начальник. Василь де Томорул, касиер.

Велика несподіванка.

75.000 черевиків.

4 пари черевиків лиш 9 К.

Через банкрутство кількох великих фабрик удалося мені набути більшу кількість черевиків низше цін фабричних. Продаю кожному 2 пар дамських і 2 пар мужеских черевиків, шкряпанних чорних або брунатних, обкладаних з сильними підошвами, після нової моди, на кождо величину після міри лиш за 9 корон.

Висилка через Центральний Дім експортний черевиків, I. GELB, Новий Санч ч. 114.

Виміна довольна або зворот грошей.

ВАЖНА ОПОВІСТКА.

Отсим повідомляємо Вп. П. Т. Публику, що находимося в тім приємнім положенню продавати

НАЙЛІПШІ ВИНА

взірцевих низшо австрійських пивниць

по найдешевших безконкуренційних цінах. Продажа до вибору: так в бочках як і на фляшки.

Поручаємо також

нашу торговлю товарів корінних і кольоніяльних.

ЦІНИ ТОВАРІВ БЕЗКОНКУРЕНЦІЙНІ.

Не менше звертаємо увагу на наші

ВИРОБИ МАСАРСКИ.

В тій електрично урядженій робітні виробляємо 2 рази денно свіжі ковбаси, звичайні і до варення, кишки з печінок, кроваві, сальцесони і німецькі ковбаски.

До того поручаємо оригінальне пильзненське пиво і знаменитий буфет.

Все у нас продаєся по цінах незвичайно уміркованих. Услуга солідна, скоро, а всі артикули вдовольять смак й найвибагливішого Гостя.

З глибоким поважанем

144(2—4) 1т.

ПАМУЛЯ і ГРЕКУЛ, Чернівці, Паньска 12.

(22—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові, **≡**
≡ гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стайці в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товарний Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кождим днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Уголь камінний і знаряди господарські.

Мимо підвисшена ціни угля на осінь

■ СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛИ ■

продає еше в тім місяці уголь по ціні літній а іменно уголь пруский по 140, 150, 160, 170, 180 і 190 К, а краєвий по 130, 140 і 150 К, за 10.000 кгр., лосо копальня. — Просить ся проте користати з сеї нагоди і безпоровочно замовляти уголь в Спілці, бо в коротці і ціна угля піднесе ся і кошта перевозу значно подорожують.

Стікарні, молотільні, керати, краєчі, плуги, колісниці, борони і прочі знаряди господарські продає по найприступніших цінах

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ В ПЕРЕМИШЛИ.

(142—л. 1)

За готівку значний опуст.

ДИРЕКЦІЯ.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,

завела в себе так звані

домові щаджикі скриньки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скриньки лишається в касі а скриньку саму віддає ся П. П. Клїентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якій будь висоті.

В ощадности наше богатство!

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цїники даром і оплатно.

З поважанем Василь Данилевич, Механік в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень піднеділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностальної стрічки або IV місяця дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровица число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11, рано і 2.—3. пополудня крім неділь і свят.

Надсилає по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакция лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі яко придодає коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належистості за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 шпальток

Замітки про резолюції поступової партії.

(Конець.)

□ „Любов до рідного краю“, — якже часто вилітають ці слова з людських уст і як розмаїто розуміють люди ці слова?

„Патриоти, патриотизм“, як же-ж часто стрічаємось і з тими словами і як часто є вони лиш знаними з послання апостола Івана до Коринтійців пустими звуками міді і кимвалів?

Наша любов до рідного краю, наш патриотизм мусять бути позитивні, значить ся такі, що основують ся на безоглядній а розумно подуманій і послідовно веденій праці і які будують нам на давно майже з землею зрівнаних основах нову нашу вітчизну.

Родимці наші навчили ся вже гладко повторяти при кожній нагоді, що душу й тіло ми положим за нашу свободу. Ми бажали би собі, аби наш нарід навчив ся бути готовим не так на се, аби конечно аж вмирати за народну свободу, ми хотіли би, щоби він вмів жити і ділати для осягнення народної свободи!

До сего треба нам людей. Нашу молодіж і самих себе мусимо привичаювати до такого позитивного, реального патриотизму. Реальний патриотизм не має на думці відібрати нам поетичного романтизму на тему будучини нашого народу, він хоче лиш, аби громадянсько-патриотична поезія в нашій загалі не вдовольнялась лише пустим звуком поетичних слів та підхмарним розгоном патриотичних мрій, і щоби кожний такий лірично-сентиментальний патриот в практичній життю умів працювати для поступового реального здійснюваня таких своїх далеких ідеалів.

В нашій народі мусимо втворити як най-

більше людей, о яких про кожного з них треба би сказати, що се тип позитивного громадянина. Ті люди мусять визначати ся тим, що переняті як найдавні йдучим оптимізмом, характерні і ідейні а при тім свідомі всіх народних потреб і свідомі як ті потреби можна заспокоїти, все і всюди розбуджують в собі і обіч себе охоту до позитивного діланя для загального народного добра.

Богато вимогів ставить сучасне, вельми скомпліковане громадянське житє тим людям, що позитивно хочуть працювати для загального, народного добра. І тому в тім згляді ці люди мусять бути дуже строгі зглядом самих себе. Передовсім ті люди мусять бути взірцем особистої і громадянської етики. Характерність, ідейність, почуте обовязку, щирість, отвертість, безгранична любов правди, віра в себе, в людей і в справу, умілість віднайти в кождім красшу его частину і шанувати в кождім его правість, его ретельну працю і его щирю думку (навіть у противника), виrozumілість, добра воля і шановане індивідуальних сил співробітників — ось і ті лиш етичні прикмети, які мусять мати такий громадянин. — Відтак мусить він ще дуже добре познакомитись із особливо випробуваними теоріями, на підставі яких можна відтак позитивно працювати для народу. І тут ці вимоги подвійні. Раз треба тут такий людині пережити з своїм народом его історію, треба виробити в собі відчуте для стремління минулості народності і его будучности, треба зрости ся в єдність з мовою свого народу і з его писаною і переказуваною літературою, одним словом треба звязати себе з душею народу і вічно мати в своїм серці преобраз змагань і думок свого рідного народу. Се одно. А відтак: знаючи вже так свій нарід треба добре пізнати, в якій стадії суспільного розвитку він тепер знаходиться, що ему бракує, що

треба ще конечно зробити, аби він стояв на висоті сучасних вимогів і як се можна зробити? І тут вже треба конечно познакомити ся особливо з випробованими вже деінде методами позитивної праці для суспільства. Се не така легка справа. Треба знати, де за чим шукати і що вибирати? В тій стадії громадянської діяльності вже мусить перейти від мрій і слів в справдішну діяльність, патриотизм стає позитивним. Хто поважно шукає практичного методу для своєї громадянської праці, сей вже в притворі сеї святаїні. Без того громадянська діяльність неможлива, без того вона стане звуком міді і кимвалів з послання апостола Івана. Остаточно жеде ще такого чоловіка конечно знати, як переняті методи ввести в житє на своїм ґрунті, як розвинути і вдержати при життю їх правильне функціонуванє і як лічити кождоу їх недугу. Верує се все разом, бачимо, які великі вимоги ставить житє до позитивного громадянина, як він має збільшувати матеріяльне і духове майно народу і яку велику отвчальність перебирає він на себе. Ширша суспільність мусить отже бути і зглядом них щира, виrozumіла і за сеї свої відносини зглядом них перед своєю громадною совістю отвчальна.

Замкнена в собі, відірвана від громади одиниця, не лишає поза своїм подвірєм нічого для громади і не повинна нічого жадати від неї. Патриот-пустословник лишає в найкрасішій разі пусте слово, яке може навіть стати причинком для громадної деморалізації, коли по словах не було діла. При позитивнім патриотизмі остають ся скрізь, де лиш він живе, діла, великі культурні і економічні інституції і правдиві поступи в політично-правних здобутках тих, серед яких вело ся сю позитивну громадянську працю. Віжуча хвиля може і не все хоче добачувати їх, однак будучність про

Еротей Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Далше.)

„Гай ходіть, ходіть між люди! В море не добре вдивляти ся, особливож не вільно се новітньому пасажирови“.

— А тож чому? —

„Довідаєте ся скорше, чим вам буде мило. Прошу зараз зі мною“.

На покладі йшов гучний гомін, неслись пісні всілякого рода, німецькі, славянські, італійські. Мусів і я засьпівати: „Ой поїхав Ревуха на море гуляти“. Ах які чудові русьні пісні, піднеслись голоси і оплески з усіх боків, „просіме еще одну!“ взивають Чехи. Я додав ще: „Засвистали козаченьки“. Гучні оплески. А краєнка, немов перелякана, не спускає очей з мене.

Але я дивлю ся, чогось рідніє на покладі. Сильні боввани стали бити з боку в стіни, аж судно здригалось і стало хитатись. Десь розбіг ся веселий здвиг народу. Лише кілька одиниць сиділо ще попід стіни осередка, що провадив до нутра судна. Я ще жартував з ними, але вони дивились якимось дивним зором на мене і з усмішкою. Краєнка не відступала немов жаліла чогось мене. Що такого? Мені стало якось дивно, не розумію що склало ся, якось так стало в голові крутити ся. Виджу, все по одній особі щезає десь в „преісподню“, як в нори, твари їх чи то блідніють, чи може

посоловіло мені в очах? Питаю ще жартівливо, де і чого втікають люди? Відповідають мені якимось многозначним осміхом. Краєнка бере мене за руку і просить йти в долину до нутра судна. Я ніби ще опираю ся, а тут якось в жолудку так ніяково, якось недобре, стало млюїти. Краєнка підпровадила мене з Марком до моєї каюти, тай каже: „Прошу зараз покласти ся на ліжко“.

Я зайшов махінально до середини. Глипнув в зеркало, а моє лице посоловіло, бліде аж зелене. Я зрозумів — мене захопила морська хвороба. Треба було віддати морю зараз приналежну лепту. Ох, як подло! Я положив ся на ліжко, замкнув очі. Не помагає. Як гряде бовван в бік судна, як захищає ся судно з того розгону, а утроба в животі розгонить ся так легко, як би десь окремішно на якійсь гойданці, аж заскобоче в нутрі, ох як огидно! Треба було кілька разів схоплювати ся і платити морю данину. Пропала цікавість, пропав пух романтичний морської краси. Я лежав, як поліно, та лише наслухував, коли знов розжене ся судно сильніше. От чого розлетіла ся товпа із покладу! От чого посоловіли були тварі! Чого посмішували ся, чого ходила так журливо краєнка коло мене, просила мене до каюти! Вона вже досвідом навчена, вона знала, що прийде. От чого так жалісно гляділа на мене! Та положене і чуте моє було дійсно гідне пожалування.

Лежав я так десь дві годині покинутий. Аж стало з годом мирити ся в моїм нутрі.

Судно втихомирювало ся. Чую коритарами оживляє ся, бігають, сюда-туди. Нараз веселі кличі: Венеція! Венеція! Я забув зовсім, що перед хвилиною було. Схопив ся як не той, бух у двері і біжу коритарем. Краєнка з Марком мені на зустріч. Біжимо на гору, на поклад. Море тихе, тихіське. Сонце кидає свої вечірньо-золоті промінні на блискуче море. А там, он, здається гонив стерчить в морю вершок славнозвісної сапрнупі-дзвіниці. Поволи, поволи виринає вона з моря все вище а вище, сям і там виринають з моря і інші вершки веж і бань церков міста. Вже і доми, камениці відслонюють ся. Виросло так перед очима величне місто. Вражінє подивляюче! Ніби дійсність, ніби казка! Пригадалась мені чудова пісня Гайного, Вінета, затонувшого підморського міста. Отут, здавалось, виринуло воно перед моїми очима з під моря на тихий світ божий. Надусім лежала безконечна тишина. Море, як зеркало, а з міста не чути великоміського гамору шуму, як звикло. Немов розцвилась величезна чудова морська квітка отам на воді мягоньких вечірних промінях сонця, повита тужливим голубим пухом, який і далекими горами лягає вечірною порою.

Я дивив ся невинним оком на той казочний образ. Рука в руку стояла при міні краєнка з Марком. Вони знали, які чутя володіли мною, тож не псували мені вражінє, стояли тихо і піднимали его ще навіть своєю мовчливою приявою.

Великий наш корабель став одалік від пристани на морю. Спустили якорі. Від міста

них ніколи не забуде. Не забуде, бо не можна ввічливо не побачити того, що позитивне.

Розділена наша інтелігентна громада на партії і ми кличемо її до злуки під знаменем позитивного патріотизму, реальної громадянської праці. Навіть, заки зложить ся та злука, ми хотіли би у себе і в других гуртках бачити ту позитивну працю. Добре обдуману, а передовсім широкую, не негативної і непродуктивної і пустословної, але сеї правдивої, будуючої, позитивної громадянської праці треба нам тепер як найліпше. Така праця також найскорше еднає людей. Серед такої широкій праці у совісних робітників родить ся виrozumіість, свобода, воля і душа єдина.

„Тим то і стала всьому світу страшна козацька сила,
Що у нас, панове молодці була — воля і душа
єдина“.

Політичний перегляд.

3 державної ради.

Вчера продовжала палата послів наради над нагалими внесками в справі шкіл національних меншостей. Міністер просвіти граф Штірк підніс труднощі що до компетенції держави вмішувати ся в сю справу і заявив, що залагоджене сего питання в дорозі основних державних законів іде в розріз із краввою автономією в шкільних справах. Міністер обговорює труднощі розв'язання сего питання і не знає, які чинники мали-би спричинити ся до удержання таких шкіл національних меншостей. Вєсїдник признав, що справа досить пекуча, і заявив, що готов предложити комісії потрібний матеріал, де можна ще дискутувати над поодинокими головними засадами. Сї засади можуть опісля із компетентної сторони одержати затверджене.

Голоси преси про ситуацію в парламенті.

В політичних кругах числять з певністю на те, що палата послів зможе ще в протягу сего тижня взяти ся до бюджетової провізорії. Рівночасно комісія для національних питань буде вести свої наради, від яких залежатиме доля парламенту. Надію на успішну працю парламенту збудила та обставина, що палата послів майже одностайно згодила ся на звисну компромісову формулу посла Штельця в справі охорони національних меншостей.

„Neue Freie Presse“ додає в сій майже одностайній ухвалі парламенту відносно назначення комісії для розглянення національних питань

кинулись до нас гондолері зі своїми чайками. Вони орудували ними так скоро, так зручно, просто із малпачою певністю. Ми стали вироювати ся із судна. Заметушилось, гамір, рух. Чайки садили одні на другі, здавалось туй-туй запері одна в другу. Тимчасом розсотував ся той живий клубок сам собою так скоро, як збив ся до купи і за часок побачили ми ся на міській пристани. Пристань, Ке, стоїть між королівським замком, а славновісною палатою колишніх венецьких дожив. Обі палаті збудовані просто з моря в гору. Зараз за королівським замком, з лівого боку, знімаєсь характеристична вежа-дзвіниця високо по над всіма будинками міста, а з правого боку, за палатою дожив визирає чудова церква св. Марка. Напротив, за площею стоїть ратуш, на котрім дві великі фігури вибивають клеветцями години. Вздовж королівського замку, напроти церкви св. Марка стелить ся одинока на цілу Венецію, площа св. Марка. Вона за довга, лиш яких двіста кроків, а зі сто кроків за широка. Ціла площа вистелена широкими, орнаментованими плитами а з трох боків обведена забудинками в Мавританським стилі, обведеними як під шнурок слупами, споєними в горі каблуківим склепінєм. Попід то крите склепінє ведуть широкі хідники а за ними стоять в здовж і шир склепи і склепи. Перше, що тут впадає чужинцеві в очи, се рій голубів на площі. Вони жебрають поживи. Хлопці бігають з шульками кукурудзів і виставляють їх на продаж. Гості купують по шулькови, тереблять та подають голубам зерно з рук. Голуби метушать ся, сїдають на руки, на плечи, на голову і рвуть ся над зерном. Перше, що чужинець звиджує, се та дивна четверогранкою

добрий знак. Парламент хотів тим показати, що ставить своє дальше існування, свою власну будучність і охорону перед звууженем своєї влади вище як жертви, що їх партії мають принести на жертвеннику однодушності. Приняте компромісового внеска посла Штельця треба уважати лиш за доказ, що парламент хоче дбати о свою долю, але не за заповіт національного мира. Щодо розв'язки національної квести в Австрії палата посла була і тепер дуже незгідна. Та мимо того остає ще надій, що посліднє голосоване (над внеском посла Штельця) промостить дорогу першому читанню бюджетової провізорії.

Християнсько-соціальний дневник „Reichspost“ заявляє, що голосоване над компромісовим внеском посла Штельця дає причину сподівати ся, що в парламенті небавом утворить ся більшість, яка буде досить сильна, щоби забезпечити супокійну працю палати послів перед вськими нападами. Таким чином розвіє ся також розчароване населення, викликаєне заколотами в парламенті, які сприяють послів в їх праці.

„Arbeiterzeitung“ каже, що послідна ухвала парламенту свідчить ясно, як всі партії бажають супокою і як парламент, вибраний на підставі загального виборчого права, не хоче упасти, але показати, що ще живе і буде жити.

Віденські часописи доносять, що „Слав. Єдн.“ мала відбутись вчера засіданє в справі припущення до обряд над бюджетовою провізорією, і то ще в протягу сего тижня. Се можливе лише тоді, коли „Слав. Єднота“ почаста відтягне свої внески почасті прискорить вже розпочаті наради і тим робом розгатиє дневний порядок. В парламентарних кругах поділяють думку, що палата послів зможе евентуально вже в четвер або п'ятницю розпочати перше читанє бюджетової провізорії. За те одержала „Слав. Єднота“ запоруку від презеса кола польського, що він буде вступати ся за реконструкцію кабінету. В союзі славянських послів вирінула з тої ради в посліднім часі ось яка комбінація: Коли власть ся перевести реконструкцію кабінету ще перед другим читанєм бюджетової провізорії, тоді ухваленю сего предложення не стоїть вже нічого на заваді; на случай, як би переговори відносно реконструкції кабінету принесли негативний результат, тоді „Слав. Єднота“ має в своїх руках друге і третє читанє бюджетової провізорії. На сю ідею, як доносять, згодила ся вже більшість членів „Слав. Єдноти“.

3 комісії для національних питань.

Вчера мав відбутись вибір членів комісії для розглянення національних питань. На предсідателя сеї комісії кандидують др. Гломбінського, щоби по перше сим висказати єму признанє за єго дотеперішні заходи околу урухомлення парламенту як також щоби на чолі сеї комісії стояв чоловік, що не інтересований в чєско-німецьким спорі. На єго заступників висуюють одного

збудована дзвіниця. В гору йде ся в середині не ступнями а спохила в гору мурованою підлогою, що провадить попри стіни. Наполеон I. не хотючи собі псувати ніг, сїв на коня і верхівцем добив ся на вежу. З гори видно ціле велике місто, як на долони. Воно стоїть цілковито у морю. Лиш на полудне споєє єго зі сушею три й половина кілометрів довгий на 222 мурованих склепінях у мілкім морю збудований міст. Тим мостом веде желізний шлях. Дивне вражєнє маєть ся, коли бачиш, як суне ся потяг, здаєть ся водою до міста, бо ізза далечини моста не замінно. Доріг тут не видно. Замість них перетинають місто канали, котрими переводить ся комунікація на чайках. Між каменицями провадять вузенькі вулички, до котрих ледви чи коли загляне сьвітло сонця. Що знов впадає в очи, се дивна тишина сего великого міста. Нечути тут великоміського клекоту, шуму і гуку, який вже здалеку зраджує кожде велике місто. Бо дарма тут шукати за кіньми, возами, бриками, фіякрами. Тихо а тихо. Дивиш ся на отсе чудове місто, здаєть ся, немов бись знайшов ся де в якім зачарованім місці, про яке лишє казки переповідають.

Воджу моїми очима на всі сторони. Сонце на заході. З лягун піднімає ся легенька прозора пара, що надає містови ще більше таємничого вигляду. Там а там здвигаются гарні бані над численними, виключно в византийським стилі збудованими церквами. Отам на морю стоїть як прикутий наш парохід. На ратуши підносять ті дві фігури руки і бють сему годину. Все що лиш замінне пояснюють мені як найкрасше крайнка і Марко. Отак роззирали

Німця (Штельця) і одного моравєского Чєха (бывшого міністра др. Зачка).

Бюджетова провізорія а реконструкція.

Ситуація для правительственных предложень тепер дуже непевна, бо в рішучій хвилі може повстати проти них більшість, яка при голосованю повалить правительство. Се знає дуже добре барон Бінерт. Тому, як говорять в міродатних кругах, має він два средства в засобі, щоби не потерпіти тяжкого поражєня при евентуальній більшості голосів по стороні опозиції. Перше средство було б таке: Коли барон Бінерт спостереже, що утворила ся більшість проти бюджету, тоді він не допустить навіть до голосованя, замкне парламент і за помочію § 14. полагодиє бюджетові справи як також інші державні конечности.

Знов другий замір президента міністрів був би, коли би вже при першій читаню була більшість проти бюджету, розпочати сейчас переговори а справі реконструкції кабінету; однак новий кабінет не сьмів би бути на жаден спосіб парламентарним, але мішаним і то головно зложений із урядників та членів палати панів. На такий план реконструкції кабінету згодили би ся Чєхи дуже радо; вони не потребують парламентарного міністерства, бо в такім разі мали би они за богато кандидатів на міністрів ізза великого числа чєских партій.

Палата лордів приняла дневний порядок Lonsdown-ого.

Палата англійських лордів приняла дневний порядок пропонований Lonsdown-им 350 голосами проти 75. Щоби не допустити до демонстрацій проти палати лордів, зібрало ся перед палатою богато поліцаїв які стоять на поготові відперти всякі напади. Коло помешканя Lonsdown-ого і прочих шляхтичів стоїть поліція.

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. грудня 1909.

Налендар. Пятниця 3. (20.) Григорій, Пр., пр. пр.; рим.: Франціска Кс. Схід сонця 7:41, захід 3:59. — Субота 4. (21.) Введенє Пр. Бог., рим.: Варвари Д. М. Схід сонця 7:42, захід 3:58.

3 краввого виділу. Урядник при кравім виділі, окінчений кандидат прав Володимир рид. де Ганкевич, зложив дня 29. допоявста с. р. політично-практичний испит з добрим успіхом при тутешнім кравім правительстві.

Коли не шануємо прав своєї мови, не можемо надати, щоб сьвіт шанував нас. З приємністю сконстатували ми недавно в „Буковині“, що деякі наші товариства починають стояти на сторожі

ся ми на всі сторони, доки сонце не почало тонути у море.

„Ходім в долину“, каже крайнка, ізза видка оглянемо ще церкву сьвятого Марка.“

— Ходім. —

Стали ми перед величезною церквою. „Пригляньте ся ближше тим стінам, будови; видите всі они виложені мозаїкою із шкляних кісточок“.

І дійсно цілий мур церкви з верха і в нутру вибитий крашеними кістками зі шкла. Тло з золотих кісточок а на тім тлі образи в відповідних красках. Підлога також виложена мозаїками, але вже не рівна, поробили ся від податливого ґрунту ба горбки ба відолінки. Бо ціле місто збудоване так, що били вперед в мілкий ґрунт моря дубові бервена сторцом, клали відтак дубовий поміст а на тім аж мурували з моря в гору будинки. Міліони слупів пішло тут в море і таким чином спустошено ліси гір Карсту.

Стало темніти, а місто почало вбирати ся в електричне сьвітло. Засіяли склепи вкруг площі св. Марка, поза Мавританськими аркадами. Пішлим оглядати. Все приряджено і припишнено з вирафінованим обчисленєм на людску психіку, як припишнює ся квітка, щоб мотилу притягнути. Найбільше займали мене склепи зі скульптурою з білого як сніг мармору. Як глянути на ті з найбільшою рафінадою угруповані фігури, як заблискотить мармор буяючим сьвітлом, то так і стрепенеш ся, а в долонях засвербить! Треба сильнішого характеру, щоб опам'ятати ся та не стратити рівновагу на точці кешені. Так само приспособлені склепи з цьвітами і склепи з морськими здобичами, як коралями, мушлями-скалками і иньшим крамом.

прав нашої мови, однак не можемо сего сказати про всі наші товариства. І от на картках і запрошеннях, які декотрі наші товариства недавно розсилали і розсилають, пишеся вправді адрес по українськи, але саму назву вулиці по німецьки. Ся на перший погляд дрібниця має важніше значіння, бо така адреса мимо того не змушує листовода навчитися сего нашого письма, бо найважливіша річ для него „місце призначення“ виписане по німецьки так, що він і даліше пречудово дає собі раду без знавця нашого письма. І давно і жалко потім, коли на наші вічні скарги почта усправедливує ся тим, що ніхто не пише по українськи.

Неудача графа Белегардого під час громадських виборів. В Кімполонзі відбули ся оводі громадські вибори, під час яких партія графа Белегардого, що заступає уміркований напрям християнсько-соціальної політики, остала в меншості. Впав при сих виборах і сам граф Белегард.

Берлінське наукове товариство в Будапешті. Берлінське наукове товариство перебувши у Відні шість днів, удало ся дня 26 падоліста до Будапешту. Тут відбуло ся в неділю вечером в угорським товаристві правників в честь німецьких гостей святоточне засідання під проводом президента сенату королівської курии. Бека. По привітлі берлінських гостей президентом засідання відчитав міністеріальний совітник др. Лерс реферат про культурний розвій Угорщини. Опісля реферував міністер совітник Руфї про охорону і добре виховане угорських дітей. Німецькі гості нагороджували бесідників із великим одушевленням гримками оплесками. Після сего святоточного засідання відбула ся у адвокатів клубі спільна товариська вечера.

Оповідки, іменованя і т. п.

„Жіноча Громада“ в Вишніці. Дня 28. падоліста 1909. відбули ся перші загальні збори кружка товариства „Жіноча Громада“ в Вишніці. Дійсних членів виписало ся 35, а спомагаючих 15. До виділу вибрані: Семанюк Фільомена, голова, Клим Бронислава, заступниця голови, Лукіянчик Карліна, писарка, Кравчукова Емілія, контролерка, Нікоревич Марія, господиня, Виноградник Катерина, бібліотекарка і Щербанович Йосифа скарбничка а Шандро Марія і Проскурницька Ніна, заступниці виділових.

Висвячене. В понеділок, дня 29. падоліста висвятив митрополит др. Репта в тутешній резиденційній каплиці окінченого богослова Омеляна Гнідого на дякона, а сегодня рано на священника.

Подяка. „Erste Bukowiner Pachtgenossenschaft in Radautz r. G. m. b. H.“ уклало на фонд рускої церкви у Радівцях суму 500 корон з нагоди купна реальності від Вп. Устияновича. Подаючи отсей

факт до прилюдної відомости складаємо Хвальному Товариству як найсердечнішу подяку за те, що уклало жертву рускій громаді радовецкій на цілі, до якої стремить вона з усіх сил вже около 80 довгих літ. — За руску громаду у Радівцях: о. Юліан Кисілевський, завідалець парохії, Пилип Григорювич.

Оголошене конкурсу. Виділ краєвий Королівства Галичини і Володимирії враз з Великим Князівством Краківським розписує отсим конкурсу з преклюзивним речинцем до кінця місяця цвітня 1910 на оригінальні чистим руским язиком написані твори сценічні з обсягу драмату, поважної комедії і народних шток зі сьпівами або без сьпівів такого обсягу, щоби заповнили цілий вечір театральний. Праці конкурсів треба присилати в повнішій речинці під адресою Виділу краєвого у Львові, заосмотреві знаком або моттом автора, котре належить помістити також на замкненій коперті, містачій в собі імя, назвиско і докладну адресу автора. Твори оголошені уже друком, а також представлені на котрій небудь сцені навіть аматорській, рівнож манускрипти писані власною рукою авторів або нечитким письмом є виключені з конкурсу. Рівнож не припустить ся до преміювання творів авторів вже не живих, хотайби доси не були оголошені. В протягу трох місяців по ушляві конкурсного речинця слідує рішене конкурсу і признане окремою комісією конкурсною, що збере ся у Виділі краєвим під проводом члена Виділу краєвого, Мечислава Онискевича. До сеї комісії запросив Виділ краєвий: 1. Впов. Івана Кивелюка, члена Виділу краєвого, 2. Впов. Д-ра Михайла Грушевського, ч. к. професора львівського університету, 3. Впов. Ярослава Ільницького, ч. к. совітника суду краєвого у Львові, 4. Впов. Ілю Кокорудза, ч. к. професора академічної гімназії у Львові, 5. В-поважаного Олександра Колесу, ч. к. професора львівського університету, 6. Впов. Іларіона Огоновського, ч. к. професора академічної гімназії у Львові, 7. Впов. Д-ра Евгена Олесницького, посла на сойм краєвий, 8. Впов. Д-ра Кирила Студинського, ч. к. професора львівського університету, 9. Впов. Володимира Шухевича, ч. к. проф. реальної школи у Львові, 10. Впов. Д-ра Михайла Волошина, кандидата адвокатури і дїрїгента сьпівацького Товариства „Воля“, 11. Впов. Йосифа Стадника, директора руск. театру. Комісія конкурсу рішить більшістю голосів і признаєть три нагороди, а імено: першу в сумі 700 корон, другу в сумі 500 корон, а третю в сумі 300 корон, трем творам признаєм найлучшими з поміж надісланих на конкурс, без огляду на рід творів, щоби лишень кождий з них належав до родів наведених в сїм оголошеню, комісія може однак всі премії признати творам одного рода. Нагороджені твори стають ся властністю Товариства „Руска Весїда“ у Львові з виключним правом представляти їх на сцені. Манускрипти надіслані на конкурс будуть звернені властителям на їх кошт разом

з замкненими копертами, наколи вкажуть Виділови краєвому в иньшій спосіб свої адреси.

Із штуки і літератури.

Концерт. Дирекція Йосифовича устроює дня 16. грудня с. р. в музичнім товаристві величавий концерт під диригентурою французского директора музики Ласала. В сїм концерті возьмуть участь найзнаменитші сили консерваторії. З огляду на те, що сей концерт знаменито заповідає ся, радимо нашим родимцям, щоби на сей концерт явили ся як найчисленніше. Карти вступу вже можна тепер набувати в торговлі музичних інструментів Гутера при ул. Паньській ч. 9.

З міського театру. Четвер, 2. грудня: (по полудни) „Rosenmontag“, офіцїрска трагедия в 5-ох відслонах Гартігбена. — Пятниця, 3. грудня: (знижена ціна) „Die goldene Eva“, комедия в 3-ох відслонах Шентана. — Субота, 4. грудня: (по полудни, знижена ціна) „Die Ahnfrau“, трагедия в 5-ох відслонах Грільпарцера; (вечером) „Der Barbier von Sevilla“, комічна опера в 3-ох відслонах Россіного. — Неділя, 5. грудня: (по полудни, половина ціни) „Der Hüttenbesitzer“, драма в 4-ох відслонах Онета; (вечером) „Waldmeister“, оперета в 3-ох відслонах Штрауса. — Понеділок, 6. грудня: „Fledermaus“, оперета в 3-ох відслонах Штрауса. Святоточне представлене з нагоди отвореня буковинської торговельно-промислової палати. В сїм представленю возьмуть участь найзнаменитші сили театральної дружини.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 1. грудня 1909.

Берлін, 1. грудня. (Кб.) При доповняючих соймових виборах в XII. берлінським виборчим окрузі вибрано кандидати вільнодумців, а в п'ятім, шестім і семім окрузі вийшли послами соціальні демократи.

Петербург, 1. грудня. (Кб.) Вчора пополудни відбув ся поєдинок на револьвери між послами до думи графом Суваровим а Гучковим. Суваров ранений легко на плечі, Гучков вийшов ціло.

Тегеран, 1. грудня. (Кб.) Сіпалдар і Садар-ассад остають в новім кабінеті. Міністром судівництва іменовано Мушїреда-Хданлега а міністром скарбів Вуаукддавлега.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Кїві просимо присилати до „Рускої Еси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Пішли ми вечеряти. Балакаєм. Коло одинайцятї години каже крайнка: „Тепер підемо на площу св. Марка, там концертує що вечера від одинайцятї години. Ми зібрали ся і пішли на площу. Тут променади і властивий розвиток житя переложений на пізну нічну пору. Горяче підсонє не позволяє инакше. Площа стає залюднювати ся. Десь як з під нор висувають ся люди. Все прибране по променадовому. Розкішні а гарні панї як би нічні богинї ступають гордим гнучким ходом. Вирушила музика поверх сто люда і розтаборила ся серед площі. Дивовижне незвичайне нічне явище. Рознесла ся луна чаруючої італїянської музики, виконаної з такою точністю і докладністю, з таким зрозумінєм, з такою истиною і з таким вродженням італїянським майстерством, якого я доси ще не був сьвідком. На мене зробило се доси не видане, гейби якесь нічне сонне явище подавляюче вражінє. Я взяв крайнку з одного а Марка з другого боку по під руку і віддав ся геть чарам хвилі. То нічне півсьвітло на площі; той сьвятошний здвиг народу; та тайна гутїрка; яка йде масою; той чар музики скінченої краси; той ясний місяць над нами; ті магічні дрожїня блескучого моря отам за пристанею; ті історичні мури, сьвідки далекої але голосної минувшини Венеції; — вони кладуть ся безопорною силою на ество людини, забирають єї в плін і роблять з неї іграшку лишену всякої відпорної сили, податливу, як мягкий віск між пальцями чародїя. Треба характера надлюдини, або тупоума, аби не улягти тим тайним чарам, які добирають ся незамітно до найглубших скрівок душі та не забути на сіру дійсність житя...

Але забута нами дійсність житя не забуває ся як ми, хоть пізно, то таки прийшла

і пригадала ся, що час йти спати. Ми пішли на Ке і всіли до отвертої гондолі; „Куда“? питає візник-гондолір. „Отам до парохода“, вказую рукою. „Ваш слуга“, відповідає і звертає блискавкою на отверте море.

Твар моря блискотить блідим відблиском повного місяця над нами. Парохід стоїть чорною нерухомою тінею скали далеко у морю. Мілкі лягуни надають тяжким суднам близити ся. Лягунами плывуть сонливо розсіянї гондолі. Від них долїтають звуки мандолїн, гітар та любовних пісень. Чар. Венеційанська скус, солодке марево. Знов хоче ся забути на дійсність. Італїйська скус, гондолір, обертає ся ніби не хотячи і дивить ся своїми, як пекло чорними очима — чи не скажу отуда лягунами гонити-блукати. Але я вказую на корабель рукою. Крайнка звернула свої зорі на мене і всьміхає ся.

— Чого сьмієте ся, пані? —

„Тїшу ся вашою енергією“.

— Будете на кораблі ночувати? —

„Нї, ми вернемо на нічліг до міста“.

— Що буде завтра? — питаю.

„Завтра оглянемо палату дожів, відтак місто, а в полудне на судно з поворотом до Терсту“.

— Гаразд. —

Тишина. Лиш весло чалапає в морю.

Дриготить вода, мроїть ся сьєво морем. Якась етерична поморока снуєть ся сьвітлом, душею запанувало солодке забутє, італїйске „dolce far niente“.

Щось шемрає морем, льстить ся, хлюпоче до чайки вода:

До мене, до мене у тайну даль,
На морю, на морю забудеш жаль

У мене, у мене русалок гай
На море, на море в розкішний рай.

Ковть, ковть! — Гондоля причалилась до судна. Сон-марево зникло. Я попрощав ся, вискочив на сходи судна і опинив ся скоками вмиць на покладі. Чайка завернула. Я стояв і дивив ся за відпливаючими. Вони махали в місячнім блеску білими хусточками, я відповідав їм. Небавом пірнули в блискуче срібло моря і зникли з очий. Я віднайшов свою каюту і положив ся напівзапоморочений до спочинку.

Рано застав я вже крайнку і Марка на площі св. Марка при сніданю. Чекали на мене. Поснідавши, пішли ми містом до „гранд-каналу“. Идучи вузенькими вуличками, дивив ся я на дивний спосіб того міста. Доми будовані по італїйски, не виставно, не замітно, не старанно. Дім один в другий, так якби один будинок тягнув ся, але один високий, а другий низький. Вулички такі вузенькі, що ледви мають де три особі обминути ся. Тай нащо їм ширших? Тут возів не знайдеш. Не конче чисто. Ало все, до купи взявши, творить мальовниче вражінє італїянської вдачі. Прийшли ми до головного каналу, тут жите, гондолі уви-хають ся, як по других містах фіякри голловними вулицями. Всїли ми в гондолю і казали гнати вздовж каналу. Вода нечиста, навіть єї чути. Вздовж каналу з одного і другого боку високі камениці одна в другу. Крайнка і Марко вказують ба на се, ба на то.

(Далше буде).

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сини в Грацу.

Артикули до подорожі славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
 ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.
В. БАЛТІНЕСТРА
 МОЛОДШОГО
 ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
 і багато заосмострений склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шиття скорше, ніж не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шиття

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі частини що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич**, Механік в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

(23—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш тим, хто хоче мати

сухі, здорові, ==
== гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стайі в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожіють кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
 уніформів і різнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:
 ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

ПЕРЕПРАВА ПАСАЖИРІВ
 німецькими пароплавами
== З БРЕМИ ДО АМЕРИКИ. ==

Хто наважив ся їхати до Америки, тому поручає ся найгорячіше загально знані бременські цїсарські пароплави і бременські подвійношрубові почтові пароплави.

Поспішні пароплави їдуть з Брами до Америки 6—7 днів, а почтові 8—9 днів. Хто жєлає собі їхати тими гарними і великими пароплавами, тому раджу замовити собі наперед місце і в тій цілі післати мені 20 К задатку.

Обясненя і поученя до подорожі удїляю кождому радо і даром.

145 (3—4) 2т.

Ф. Міслер.

Хто хотїв би бути посередником, най зголосить ся.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для місця і везення виходить „Буковина“ раз на тиждень під нехилою і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від однопальнової стрічки або 10 місця дрібним друком (петит). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумівати ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі ако приложж коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонсом маркам поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 шпальток

Зачинаймо з долу.

□ Коли хто хоче, аби его хата сильно держалась на землі, аби її не змів перший ліпший вихор, то він мусить поставити її на добрім фундаменті. Навіть наша мала хліборобська хатина мусить мати добрий фундамент, а о більшім мурованім домі, то вже нічого й говорити, — там фундамент мусить бути сильний і певний.

Нашу працю для народного добра, яка має довести весь нарід до красної долі, можна прирівняти до будови великого-великого дому. Ся праця — величезна. Треба, аби наш нарід жив в гаразді, аби він в своїх громадах мав добрий лад, аби в его користь складались закони в соймі і в державній раді, — одним словом ся наша праця для народного добра має зробити наш нарід правдивим господарем на своїй землі. Коли сю велику працю прирівнюємо до будови дому, то очевидно прирівнювати її можемо лишень до будови надзвичайно великого дому.

А коли так, то вже ясно виходить, що тут треба надзвичайно сильних фундаментів.

Наша праця для добра народу мусить отже мати знамениту підставу. Як підстава недобра, або як щось з долу вже ми в тій праці не до ладу зложимо, то на нічо ся праця не здасть ся. Як звичайну нашу хатину без добрих фундаментів може змести з землі, або скривити сильний вітер так і не добре ведену працю для народного добра може розвалити перша ліпша змова наших ворогів проти нас. Звичайна хліборобська хатина на кепських фундаментах не витримає сильнішого вітру, а але ведена робота для народного добра також похилить ся або і впаде під напором яких будь ворогів народу, або і по причині нашої власної колотнечі між собою.

Наша робота для народного добра велика. Тисяч змін треба перевести в теперішнім нашім житю, аби дійти до ліпшої долі. Отже, як сказано передовсім треба для такої широкої роботи виробити добру підставу.

Що-ж має бути тою доброю і сильною підставою в цілім нашім змаганю, аби допровадити наш нарід до щастя і до гаразду?

Наш нарід мешкає в селах, в громадах. Богато громад творять разом один край, а кілька країв творить державу. Не лиш в однім селі мешкають наші люди, але в цілім нашім краю а поза нашим краєм також в інших краях нашої держави. Є такі справи дуже важні для наших людей, які полагоджує ся в кожній громаді. Поза тим богато важних справ для нас полагоджує ся в столиці нашого краю для всіх наших людей разом з цілого нашого краю. Тут треба мати на увазі передовсім наш сойм, виділ краєвий і те, аби ми і у всіх урядах в нашім краю мали вплив на се, як тут наші справи полагоджує ся. Ще иншу частину нашої народної господарки полагоджує ся аж у Відні, в столиці нашої держави. Тут згадати треба передовсім працю наших послів в державній раді (в парламенті). Так отже наші справи полагоджує ся в кожній рускій громаді, в краєвім соймі та в краєвім виділі і в державній раді у Відні. Хиба кождий з вас зрозуміє тепер, кохані читачі, що підставою цілого сего ладу, що підставою сєї цілої нашої праці для загального нашого нар. добра буде тут не праця наших послів в соймі наприклад або в державній раді, але що фундаментом сего всього, буде тут розумна наша праця і добрий лад в наших громадах.

Праця в нашій громаді обіймає передовсім просвіту народу. Треба йти до того, аби наш нарід не був темний, аби в кожній громаді всі ми змілі писати, читати, аби ми знали який світ, що на нім діялось і дїє ся і до чого світ іде. Се друга частина сего фундаменту. Відтак треба, аби в кожній громаді довести наш нарід до ліпшого гаразду, аби він вийшов вже раз з лихварських рук, аби він не голодував і аби не було в нім чимраз більше нуждарів але чимраз менше. Се друга частина сєї підстави. А третя: треба дбати нам, аби в кожній нашій громаді була управа, добра громадська господарка, аби на чолі наших громад стояли люди щирі для народу і зичливі ему, такі що їх сумління не дало би їм жити, як би вони стоячи на чолі громади господарили громадским майном не в користь, але на шкоду громади.

Аби отже висшу працю для нашого народу, сю, яку полагоджуєт ся в краєвім соймі і виділі та в державній раді, оперти на добрий підставі, так аби здобутки сєї нашої праці ніколи не змарніли, на те треба нам в кожній нашій громаді дбати о просвіту народу, о добробит народу і о се, аби громадські управи скрізь находили ся в щирих, певних, совісних наших руках.

Як ми сповняємо сю роботу, як ми дбаємо о сю підставу нашої будучої ліпшої долі?

Га, милий Боже! Всіляко ми о се дбаємо. Але скажім собі так правду в очи, чи не за часто думаємо ми, що як в соймі та в державній раді маємо добрих послів, то в наших громадах вже про нічо дбати нам не треба? Чи замість брати ся до праці в наших громадах не мало наших людей чекає зі всім аж на послів? А як сказано, власне передовсім в громадах мусимо ми добре стояти, коли хочемо аби наші здобутки в соймі і в державній раді можна було оперти о щось певне. — Наша сила в громаді — се наш фундамент і добрий спільний фундамент мусимо мати наперед, а не добрий дах а фундамент такий, що розлазить ся сам від себе.

Добре дивім ся, як укладають ся наші справи в соймі і в державній раді, але передовсім як найпильніше ведім своє діло в громаді.

В громаді кождий чоловік має своє особисте діло, свої власні інтереси, але є в громаді і таке діло, що всіх оно в громаді обходить, бо воно вже не лиш Іванове діло та Георгієве, а громадске, або народне. Тут належить передовсім школа. Де її нема, там треба о ню старати ся. А далі належить тут читальня. В читальні повинна радити ся всяка розумна думка, тут люди повинні довідувати ся з книжок і газет всього доброго, відси світло доброї поради повинно йти на все село. Молодіж повинна гуртувати ся в Січч. Зараз по скінченю шкільної науки наша молодіж повинна в Січч гуртувати ся, аби тут перейти знов добру школу і стати колись добрим громадянином, таким, що дбає не лиш о свою власну, але і о громадску та о народну справу. В Січч повинна наша молодіж привикати до послуху своєї старшини, новинна вироблювати в собі почуте єдності з всіма Січовиками і з цілою громадою а до того дуже причиняють ся пильні січові вправи і поміч Січовиків ближнім в часі огню, пожежі. — В кожнім селі є звичайно а як нема, то повинна бути ще каса а крім каси ще всякі інші спілки, як ось молочарська спілка, спілка для випасу худоби, спілка для продажі худоби, спілкова крамниця і так далі. Всі ті товариства виймають наших людей з лихварських довгів, збільшують наше майно і тому їх треба пильнувати, як ока в голові. — В кожнім селі повинні люди дбати

о се, аби люди вступали громадно до „Рускої Ради“ в Чернівцях а рівночасно, аби в кожнім селі ті люди вибрали собі такий комітет що відносить ся до черновецької „Рускої Ради“ у всіх потребах, наприклад перед вічами, перед політичними зборами і всякими виборами, чито до громади, чи до сойму, чи до державної ради у Відні. „Руска Рада“ веде політику наших хліборобів, отже в кожнім селі повинно бути багато членів „Рускої Ради“ з'єднаних в місцевім комітеті. — Наконєць наші люди в кожній громаді мусять дуже добре дбати, аби була в них добра громадська господарка. Як у всіх наших селах була би лайдацка громадська господарка, то богато часу зійшло би марно, нім би рушили з місця до красної долі.

Всіма тими товариствами в громаді і громадскою управою мусять опікувати ся наші люди в кожній громаді як би своїми рідними, найліпшими і найдорожшими дітьми! І згода най буде і єдність в цілій сій роботі. Сі наші товариства, школа і рада громадська мають розділити між себе сю роботу і вести її згідно, але не воювати між собою. Таж тут іде о нашу долю, се все підстава нашої красної будучности. Не марнуймо своїх сил на взаїмну борбу навіть там, де борби не треба, але всі ми Русини разом працюймо, бо инакше хтось другий буде нами правити, а не ми самі на своїй землі.

В останніх часах в багатьох наших селах настала добра громадська управа. В багатьох селах вже був перед тим лад. Треба, аби так всюди було. І о товариства наші в громадах дбаймо! Най в читальні, в Січч, в Касі, в кожній спілці закипить живе, згідне а роботяще житє. Ось тоді ідем ми в гору!

В суботу, 4. с. м. відбудуть ся загальні збори всіх філій „Рускої Бесіди“, під яких доглядом остають ся наші читальні, а в неділю, дня 5. с. м. відбудуть ся в Чернівцях загальні збори начальної управи всіх наших Січч. Маємо всяку надію, що на тих зборах відновлять ся всякі помисли, як би то повести добре наші читальні і Січч і що від сего часу настане ще красша праця в наших читальнях і Січах.

Дай Боже!

Слава і честь нашим людям в Джеминах!

□ Є коло Кімполонґу досить велика громада, що називає ся Джемини. Ся громада була і є споконвіку руска громада. Нарід там руский, православний, дуже добрий — і школа там руска. Але як то знаєте: кімпольонґський повіт се вже такі околиці, де більшість народу не Русини, але Волохи. Нашого руского народу менше там. А Волохи хотіли би, аби нас там цілком не було. І тому то Волохи старають ся там перевести на волоске всі рускі громади.

Не одна руска громада пропала вже через такий напір і зволищальсь. Рідні діти руских татів та мам стали говорити по волоски і відрікати ся всього, що повинно їм бути рідне і дороге. Вони побільшили вже волоский нарід, а зменьшили наш руский нарід на Буковині.

Волохи, бачте, хочуть, аби їх було більше, бо тоді і більші права вони могли би мати, ніж ми. Поки що нас, Русинів, більше тут в краю і тому ми йдемо все в гору, а волоске панованє над нами корчить ся.

Скортилось воно і в Джеминах. Хоч там крім попа і кількох може господарів не було Волохів, але всякими викрутасами змілі ті люди так во-

дати за ніс і отуманювати там наших людей, що наші люди в Джеминах вже ось-ось мали пропасти для нас і запрячи ся в волоске ярмо.

В тій страшній хвилі прийшов до джеминської школи новий учитель, п. Дмитро Антоноук. Як він побачив, до чого там іде, зараз взяв ся до роботи. А хвиля вже була тоді така страшна, що під джеминський і зволощений Русин Ковальський, двірник в тій громаді, вже переперли були в громадській раді таку ухвалу, аби руску джеминську школу скасувати, а завести на її місце волоску школу.

Пан Антоноук сказав собі, що так не сьміє бути, що треба видерти сю руску громаду з рук волоских мантиїв. Стали йому помагати в тім ділі добрі джеменські люди, зразу деякі, а потім чимраз більше. На запросини сего ще малого тоді гуртка, в серпні сего року, відбуло ся в Джеминах гарне руске віче, на яке приїхало кілька наших руских інтелігентів з недалекої околиці і з Чернівців. По тім вічу щира руска праця ще красше розвинула ся в тій громаді.

І не пішла ся праця на марне.

Власне нині дістали ми такий лист з Джемин: „Громадські вибори в Джеминах випали в користь Русинів. Між іншими нововибраними радними гром. є також і місцевий управ. школи Дмитро Антоноук. Начальником гром. вибрано чесного господаря і свідомого Русина Костана Облизнюка. Сподіємо ся, що руска справа поступить тепер скорше вперед. Стопи волоского туманення з місцевим попом на чолі ганебно провалили ся. Так само із Жидів, що ширили волощину, ніхто не зівстав вибраним“.

Прочитали ми, любі Джеминці, сей Ваш лист, надрукувати его тут, аби довідав ся о вашій побіді цілий наш руский нарід на Буковині і кличемо до вас:

Слава вам і честь!

Політичний перегляд.

Інтерпеляція посла Лукашевича в справі складів дров в заставнецькій повіті.

Дня 26. падолиста виїс посол Лукашевич в парламенті ось яку інтерпеляцію: „Висока палато! Звісна річ, що заставнецький повіт найбільшій на дрова в цілій Буковині, і що задля некорисного получения доріг сего повіту з іншими ціна дров так підійшла там в гору, що пр. сажень дров коштує до 100 корон а часом навіть і більше.

Така дорожнеча дає ся дуже відчутти біднійшому населенню в тих околицях, яке не може платити так великої ціни за опал, і помагав собі в той спосіб, що топить в хаті сухим гноєм. Таким чином, замість щоби уживати гній на поля, мусить бідний селянин топити ним в своїй хатчині і тому его поле худе і тратить (де далі все більше на вартости. Сам лихим обетавинам треба приписати вину, що поле, яке що до своєї доброти належало колись до першої класи, тепер вже належить до 5. і 6. класи, значить до послідньої класи піль. Сему лиху можна лиш в той спосіб зарадити, коли населене сего повіту зможе добути дерево за низьку ціну. Над сею справою застановляв ся вже буковинський сойм, який на засіданню із дня 23. грудня 1903. року прийняв ось який внесок: „Завзвав ся правительство, щоби ово звернуло ся до управи буковинського релігійного фонду з просьбою, оснувати склади дров при залізничних двірцях у Веренчанці і Стефанівці, щоби там населене могло набути дров таньше і в меншій кількості“.

Хотий від того часу уплинуло п'ять років, правительство доси не зробило нічого, щоби усунути брак дров і дорожнечу на палево в заставнецькій повіті. Рада, яку подав свого часу бувший, незабутний президент Буковини, князь Гогенльогге, щоби зарадити в тій околиці недостатков дров в той спосіб, що або самі громади або члени кількох громад мали би засновувати спілки, які закупували би певну кількість дров від релігійного фонду а потім розпродували би его між населенем, не дає ся перевести в життя, бо як поодиноким громадам так і заставнецьким спілкам бракує гроший, за які могли-би взяти ся до такого підприємства. Одиноким важним чинником, що міг-би причинити ся до піднесення торгівлі дровами, є релігійний фонд на Буковині, який посідає потрібні средства і величезні ліси. Основане таких складів дров не лежить лиш в інтересі населення, але також в інтересі правительства, бо гноєм, який селяни уживають до топлення в хаті, можна поправити плодovitість поля, а через те селяне легше могли би платити податки, що виходить на користь правительства. Впрочім і релігійний фонд міг-би скорше збувати свої дрова.

Видатки на построяне таких складів дров не були би так великі і релігійний фонд не мав би там жадної втрати задля того, що там за дровами великий попит.

Тому зі взгляду на важність сеї справи ставити ся ось-який внесок: Правительство має приказати, щоби буковинський релігійний фонд оснував найдалше до 1. жовтня 1910 склади дров в місцевостях Веренчанка, Стефанівка, Заставна і Вікно для продажу дров для населення також в меншій кількості.

*

Окрім сеї інтерпеляції виїс посол Лукашевич в порозумінню з іншими нашими послами ще другу таку інтерпеляцію: „В руских громадах на Буковині буває звичайно так, що панські лани і громадські ниви граничать із собою, але до висоти податку є між ними велика різниця, бо за парцелі селян треба часто платити 3 або 4 рази такий великий податок як за такі самі що до величини і якості сусідні панські парцелі. Притім треба ще знати, що звичайно панське поле далеко ліпше від поля хліборобів, тому що панське поле старанніше оброблене.

Щоби не було таких скарг і щоби уможливити справедливе вимірене ґрунтового податку, було-би кінечним наново обчислити докладно чистий дохід з панських і хліборобських піль, в підставі якого уряд потім вимірює ґрунтовий податок.

Маємо закон, щоби ревізії сих доходів відбували ся що 15 років, однак се доси ще не стало ся, бо ґрунтовий податок вимірює ся у нас ще на підставі таких розслідувань з 1870. року.

Хотий цілковите усунення ґрунтового податку і заведене особисто-доходового податку було-би найсправедливішим, то зі взгляду на то, що ще багато часу уплине, поки таке справедливе вимірене податків увійде в життя, домагаємо ся, щоби як найскорше переведено ревізію доходів з піль і на такий справедливий підставі аби визначено всім справедливий податки. Тому запитуємо Его Ексцеленцію міністра скарбів: Що задумує Его Ексцеленція міністер скарбів зробити, щоби переведено таку докладну ревізію на Буковині і аби розложено ґрунтовий податок в той спосіб, як сего вимагає справедливість?

3 парламенту.

Палата послів радить тепер над наглими внесками в справі народних шкіл. На посліднім засіданню по промові Поляка Гломбінського ческих послів Дртіни і Метельки, і Німця Вайденгофера, забрав голос руский посол з Галичини Цеглинський.

Бесідник підніс кривду, яка діє ся галицким Русинам по тих селах, де для рускої більшости галицка краєва шкільна рада оснує лиш польські школи. Окрім того краєва шкільна рада настановляє дуже часто в руских школах польських учителів. Богато руских громад не має своїх шкіл, руске шкільництво, яке колись так гарно процвітало, тепер в Галичині під вигодою Поляків майже цілком загинуло.

Політичний огляд останних подій.

З місяць тому кн. Сьвятополк-Мирський, під вражінням подорожи по Німеччині, надрукував в „С.-Петер. Відомостях“ статтю, в якій звертав увагу російського громадянства, що „Drang nach Osten“ в Німеччині росте і що горе буде Росії, коли вона завчасу „не роздушить Німеччини“. В своїй курйозній статі князь давав навіть практичну пораду — знищити дві держави — Австро-Угорщину та Німеччину, поділивши їх, як колись було, на дрібні німецькі царства і таким чином визволити раз на завсідги Славян від пут німецьких.

На сю статтю доморослого дипломата в Росії ні одна часопись не звернула уваги, але зате німецькі задзвонили на гвалт. Вільгельм навіть був захворів, а его дипломати настільки серйозно віднеслись до статі кн. С.-Мирського, що деякі висловились навіть так: „ще дві-три таких статей і війна між Росією та Німеччиною буде неминуча“. За сям газетно-політичним інцидентом закордонна політика Росії знову звернула на себе увагу всієї Європи. Знову виплило на світ Божий забуте вже питання про анаксию Боснії та Герцеговини.

Як відомо, Австрія зараз переживає скрутну добу. В парламенті і доси нема роботи, міністерство Бінерта поїдом їсть Чехів, Хорватів, як чорну

хмару насуває на Галичину та Країну германізацію, додушує найкрасші національні почуття от-от готових повстати боснійських Сербів, погрожує „залізним“ кулаком Угорщині, де розкололась партія Кошута, найбільше прихильна до Відня, що 40 років мала досить прихильну для Австрійців більшість в угорському парламенті. Тепер на чолі сеї більшости став Юшт, а Кошута в подяку за его діяльність, призначено міністром торгу в кабінет ґр. Андрашого. І в Угорщині тимчасово все заспокоїлось. А „залізний кулак“ з того боку Дунаю: яким погрожали Угорщині, тимчасово сховав ся.

Щоб запорошити чимсь очи Європі, австрійський уряд звертає ся до найлюбішої в таких випадках політики. Він стараєть ся якоюсь вигадкою своєї зовнішньої політики відвернути увагу Європи та і в себе вдома від внутрішньої. В світській газеті „Fortnightly Review“ з'явилась звістка, ніби то російський міністер закордонних справ, п. Ізвольський, не тільки знав завчасу про те, що Австрія хоче зовсім заволодіти Боснією та Герцеговиною, а навіть сам радив се австрійському міністрови закордонних справ баронові Ерентальови, та ще й крім Боснії і Герцеговини додавав Невобазарський санджак. За се п. Ізвольський просив тільки дозволу Австрії на відкриття Дарданельської протоки для чорноморської флотії. Ця звістка австрійської газети звернула увагу європейського суспільства на зовнішню політику Росії. А на російське громадянство сей торг п. Ізвольського з бароном Ерентальом, торг, що ламав кращі традиції російської політики на Балканах і зрештою топив Сербію, викликав дуже тяжке вражіння. Російське міністерство постаралось зараз же спростувати звістку австрійської газети; воно через петербурзьке телеграфічне агентство так сповідав про свою роллю в приєднанню Боснії та Герцеговини: міністерство тільки здалегідь знало про приєднання, але нікого не підмовляло на се і не допомагало сему. Се досить таки заплуване спростоване не розв'язувало як слід справи. І от, редактор „Нового Времени“, п. Суворін, звернув ся телеграфом до самого б. Еренталья з просьбою роз'яснити сю справу. Але й б. Еренталь, захищаючись дипломатичною тогою від бажаної відповіді, нічого нового не сказав і справа осталась темною. Міністер, п. Ізвольський, каже, що він годен роз'яснити сю справу тільки в тім разі, коли Австрія згодиться опублікувати всі секретні документи в російсько-австрійських справах з 1897. року.

Притиснений до стіни б. Еренталь дав свою принципіальну згоду на пропозицію п. Ізвольського.

Таким чином видно, що австро-російські стосунки зараз не дуже то гарні. До сего треба ще додати, що за останній час ідуть зза кордону звістки, що Австрія з кождим днем побільшує своє військо на російській границі. Вже й зараз в Галичину прибуло скільки нових полків, а згодом там має бути стільки війська, скільки було в 90-х роках минулого століття, коли більш усього сподівались австро-російської війни. По останніх звістках в Галичині незабаром будуть великі військові маневри. Крім сего львівського та краківського побільшення військових корпусів, Австрія посилав багато війська і в Тироль на границю з Італією. Все се — відповідь на зустріч в Раконїджі. Разом з сям австрійський наслідник, архикнязь Фердинанд, гостює зараз в Берліні, там ввесь час відбуваються важні політичні наради. Взагалі, насувають ся на політичний краєвид темні хмари. Не дурно-ж і Англія почала нечаяно озброюватись, щоб на всякий випадок бути готовою, хоч і поруч з сям розійшла ся чутка про політично-економічне зближення Англії з Німеччиною, якого ніби хоче остання. Ця звістка витає ще по газетах і реальних формах не має. Тяжке вражіння зробила порада Вільгельма Англіїцям завести постійне військо та обовязкову військову повинність.

Клопіт має Англія ще з Єгиптом та Індією. Як там, так і там відбуваються мітинґи і навіть заколоти. В обох країнах вимагають повної автономії. В Індії кинули навіть бомбу на віце-короля ґорда Мінта. Тепер в Англії гостює португальський король, що почав свою подорож з Парижу, де его французский уряд щиро витав.

У Франції старий президент республіки Фаллер хоче кидати своє президентство і йти на спочинок. Можливо, що на его місце виберуть Брісона, що є тепер головою палати депутатів.

В Іспанії почались спокійні дні, нове міністерство щиро взялось за давно бажані реформи.

З тюрем випущено на волю всіх, хто брав участь в останнім озброєнім повстанні. Разом з сими надходять з Африки звістки, що війна в Мароко майже зовсім припинилась. Мароканці потрохи коряться Еспанцям і за останні дні почалися мирні переговори.

В Греції не все спокійно і коли уряд щиро не візьметься за реформи, то там можливі нові революційні події. Крім того Туреччина вимагає від Греції розв'язати нарешті питання з островом Кретою. По сій справі в Берлін виїхав грецький наслідник.

В Туреччині починається знову рух проти пановання молодотурків, але вони не дуже сего бояться, бо все військо в їх руках. Реформи там йдуть вперед. Сими днями відкрився парламент. Султан сказав промову, в якій підкреслював, що всіма силами буде підтримувати конституцію.

Між Болгарією і Сербією починається зближення і завдяки сему Сербія всіла позичити на озброєння свого війська 125 мільонів франків у Франції.

Найкраще становище тепер Італії, вона зі всіма державами в згоді і навіть в дружбі, правда, з одними офіційно, а з іншими фактично. Але вона уміло користується і тим, і тим.

В Персії, як був, так і є нелад.

І в „непробудному“ Китаї почався рух цивілізації. Сими днями опубліковано наказ імператора про конституцію. Відкриваються університети з європейськими науками; європейська культура швидко рікою тече в Китай, озброюється і навчається військо по європейському. Майже п'ятсотмільйонний народ прокинувся і страшно навіть вгадувати про історичні перспективи від сего.

Японія не спить також. Звістки і звіділь йдуть самі тривожні. Там готують ся до якоїсь війни. А тимчасом заспокоюють Корею, себ то додушують сей вольнолюбивий нарід, що захотів виратувати свою країну від японського армі.

Здало би ся сказати ще кілька слів про грошеву нужду в Європі. Тепер не тільки Росія та Австрія зводять свої бюджети з дефіцитами, а навіть Німеччина, Франція і Англія, не кажучи вже про решту дрібніших держав. А все се наслідки дорогих вигадок військового озброєння, яке тяжким тягарем лягає на ці держави.

З боку від політики великих держав стоять собі і роблять культурну роботу: Бельгія, Голландія, Данія, Швеція і Норвегія.

ДОПИСИ.

До відома свідлїй консисторії і всьому укр. загалу.

У вівторок, дня 2. лист. с. р. ховав господар Прокоп Яцко свою доньку; похоронні функції відправляв тут кооператор-румун Гавріл Страїн; не знати, з якої причини сей панотчик дуже натискав на нас, щом несли мерця, щом ми скоро ішли а тому, що й батько помершої просив нас, щом ми поволи ішли, ба й навіть не годить ся з мерцем, як з жидом бічи через село, то ми ішли таки так, як годить ся; на те обернувшись до нас агаданний панотчик і аж засіяв: А ви сакі—такі, ви свині одні і т. д. Ми, розумієсь, щом оминуті більшу ганьбу, змовчали, але тепер запитуємо свідлїй консисторії чи се така мораль зі сторони панотця, щом він людий, з котрих дре добре шкіру, свиньми називав?! А чи відомо Преосвященному... що Кучурів-Вел. то чисто руска громада, а лише попам вдалось зрумунізувати церкву і виховати в протязі часу цілі ради перекинчиків і не доста, що ми до тепер терпіли таких румунізаторів в селі, а ще тепер нас свиньми визивають. Ми сего попа, що вераз вливаєсь і скорше до него можна те прикласти, заскаржимо до суду а до наших послів звертаємось з просьбою, щом постарались бодай о одного щирого Українця-Русина панотця для нашого села.

Православний Русин з Кучурова Великого.

Шубранець.

Просьба до свідлїй консисторії.

Перед кількома тижнями відбули ся в нас вибори на єпітропів церковних. Против сих виборів зробив Петро Мустецька протест до свідлїй консисторії в Чернівцях. В тім протесті наведено самі дурниці і брехні.

Наш пропінатор Жидок, що є найліпшим приятелем Петра Мустецьки, хвалить ся перед людьми, що він говорив з дідичкою Мерзович в Чернівцях і та єму обіцяла, що вона говорила з нашим Преосвященним Митрополитом і мусять відбутися поновні вибори.

Нашому пропінаторови не всмак, що вибрано єпітропами самих чесних і тверезих людий. Він хотів би мати за єпітропів таких, які тепер декотрі

є, що з церкви йдуть просто до него і запивають ся цілими днями в коршмі Чи є де ще одна громада на Буковині, щоби Жид пропінатор мішав ся до церковних справ і хотів би накладати єпітропів, як прим. в нас у Шубранці? Ми дуже цікаві знати, що наша свідлїй консисторія на той зробиений протест зробить і чи справді бажання пропінаторові здійснить ся? Вибори відбули ся цілком після приписів церковних. Священник наш поступав при виборах цілком коректно і безпартійно. Хіба наша консисторія хотіла би зробити волю приятелєви нашого пропінатора. Просимо нашу свідлїй консисторію, щоби як найскорше потвердила вибори єпітропів, щом ми мали раз тверезих людий за єпітропів.

Православні громадяни.

З Кіцмана.

Дуже цікавою річю є знати, як керкермайстер кіцманського суду Хортик обходить ся з людьми, що приходять до суду. Дня 26. листопада сего року був я свідком такого нелюдського поводження. На дворі був мороз а сильний вітер бив снігом в очі. Люди поприходили до суду і хотіли увійти до середини, але Хортик, не зважаючи на те, що на дворі мороз і сніг, і що в коритарах є призначені лавки для чекаючих, не пускав нікого до середини але посилав кожного до коршми до Шульмана. Я мав також справу до суду і хотів увійти до середини, але і мене Хортик не пустив до середини а показав мені рукою на коршму Шульмана. Я сказав Хортикови, що я не прийшов до коршми, але до суду. На те Хортик викрикнув ся на мене ображаючи: „На бік ти ще договориєш ся?“ Так бідний нарід мусить завжди стояти на морозі, бо пан Хортик не пускає его до середини. Сею дорогою даю до відомости про обходження того ходячкового панка, а заразом і питаю ся властий, де мають перечікувати ті люди, що прийдуть до суду, чи на тріскучім морозі, чи в Шульмановій коршмі?

Наочний свідок.

НОВИНКИ.

Чернівці, 2. грудня 1909.

Календар. Субота 4. (21.) Введення Пр. Бог.; рим.: Варвари Д. М. Схід сонця 7:42, захід 3:58. — Неділя 5 (22.) Н. 27. (26.) п. С., Фил.; рим.: Н. 2. Адв. Сави ави. Схід сонця 7:44, захід 3:58.

Остерога перед обманством! Свого часу було оголошено в „Вуковині“, що Юліан Шимонич за своїм посередництвом виробляє пожички під дуже корисними умовами на 4 проценти. З того вийшло таке, що Ю. Шимонич робив тільки для своєї користі, тому що пізніше показало ся, що се неправдиве а Ю. Шимонич брав лише від людий гроші за своє посередництво, хотий до тепер ніхто через его посередництво пожички не дістав. Дятого просить ся всіх інтересованих, аби стерегли ся перед таким обманством.

Оповістки, іменованя і т. п.

Руский народе!

В суботу, 4. грудня сего року (на Введення) о 11. годині перед полуднем відбудуть ся **головні збори філії „Рускої Бесіди“**

у Вишніцях, Вашківцях, Кіцмані, Чернівцях, Заставні, Сторожинці і в Сереті.

На сих зборах дістануть по дві читальні з кожного повіту даром бібліотеку вартости по 20 корон з фонду Володимира Михальського. Просимо Вп. членів „Рускої Бесіди“, щоби прийшли на ці збори філії свого повіту або тої, яка їм найближча, і привели з собою хоч одного нового члена, щоби „Руска Бесіда“ мала на другий рік не 700 членів а хоч у двоє тільки або ще більше.

Головний Виділ „Рускої Бесіди“ в Чернівцях.

Оголошене. Дня 5. грудня с. р. відбудуть ся о пів до 11. години перед полуднем в середній школі господарській при ульци Семигородській (напротив народного огорода) збори повітової спілки господарської для міста Чернівців із слідуєчим порядком денним: 1. повідомлене про бігучі письма спілки, 2. справоздане в справі виконаних огородинних досвідів, 3. нагада про дальші виконання сих досвідів на рік 1910, 4. виклад про огородинство, 5. приймлене зголошення на замовлення овочевих деревець, насіння і т. д. для весни 1910, 6. приймлене нових членів, 7. дотичні внесення для загальних зборів Ради культури краю і 8. вільні внесення. — *Віселем Адамець*, ц. к. інспектор краюї культури, голова, *Отто Крушка*, урядник Ради культури краюї, писар.

Запотогова субвенція для громад Ревна і Стрілецького-Нут. Міністерство внутрішних справ уділило в порозумінню з фінансовим міністерством для громад Ревна і Стрілецького-Нут, які дня 12. червня с. р. потерпіли задля страшного хмаролому значні

матеріальні страти, запотогову субвенцію в сумі 1000 корон. Сі гроші видано вже черновецькому повітовому старосту до розпорядимости.

Кіцманська філія „Рускої Бесіди“ подає до відома, що скликає на суботу, дня 4. грудня 1909 загальні збори о год. 11-й пер. пол. в салі „Громадського дому“ та просить о численну участь членів і гостей. — *Виділ.*

Подяка. Заряд школи в Мігові-Левкові складає отсим як найсердечнішу подяку в імені шк. молодіжи місцевому учителєви релігії впр. пар. о. Стефанови Маланчуковичу за щедрий дар 10 прав. молитвеників о. Єремійчука для найчестніших учеників тутейших шкіл — Від заряду школи в Мігові, дня 30. листопада, *Михайло Дамчул*, надучитель.

Із штуки і літератури.

„Народний Голос“. — Так називає ся нова наша часопись для хліборобів. Перше надзвичайно цікаве зложене число сїї часописи (з образками) появило ся на огаз нині і має 32 сторони. Поручаємо сю часопись всім нашим людем. „Народний Голос“ видає раз на тиждень політ. тов. „Руска Рада“. Передплата виносить на рік 4 кор. Адресувати треба: редакция „Народного Голосу“, Чернівці, ул. Паньська ч. 33.

Сьмішне.

Іс. Захарко.

Зуби.

✓ Пішла баба зуби рвати
Лікаря глядає;
На торзі поміж бабами
Кума і адибає.
— Що ви кумко? завязались?
— Я на зуби хора...
Та прийшла сьогодні в місто
Шукати дохтора.
Ляш бою ся, чи цирулик
Хорий зуб спізнає...
Бо я чула, що за хорий
Здоров витягає!
— Ви бо лишіть цирулика!...
Дохтора питайте!
Покажіть, котрий болить вас,
Та вибрати дайте.
Во зуб як раз зіпсує ся,
Все буде боліти...
А так збудетеся раз лиха...
По що вам терпіти?!...
Отсей кумо добрий дохтор!
Знає зуби рвати!
І такий до того зручний
Що не мож сказати!...

Пішли разом. Та, що з зубом,
Пішла до комнати.
Та здорова, що і вела
Стала на то ждати.
За хвилини дві, вже і вийшла,
Кумоньки шукає
І лікаря, що лиш влізлось,
Страшно проклинає.

— Шож такого кумо любя?

Що стало ся з вами?
Може за здоровий зубчик
Потягнув кліщами?

— А то — каже та — дурна я

Розуму не мала...

Та такому, та сьому

Зуб вирвати дала!...

Тай не знать, за що платила...

Аж корону дала!

Він драбуга лиш струментом

Трохи дотулив ся,

Дивлюсь, а мій зубчик в его

Кліщах опинив ся!...

А я жду ще на ті болі

Що мають боліти...

А він гукне: „Чи до завтра

Хочете сидіти?“

Всталам, і не чула болю...

Тай корону дала!

Га! драбуга! Матір Божа

Ви его скарала!...

Правда, в селі ковалеві

Шустку треба дати...

Ну, але вже в него варт

Хоч всі зуби рвати!...

Бо не доркне як той дохтор

Що і не слыхати...

А як хане зуб в обцен'ї

Треба г'явтувати!...

Тай по кузині і пів днини

За зуб ме водити!...

Що вже правда то й не жаль вже

Шустку заплатити!

Тов. „Русна Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 короні (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

(24—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові, ==
== гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16'50
На стайці в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Найперше і найбільше буковинське естаблісема в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
уніформів і різнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портіер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **ул. Руска ч. 15.**
Мірні ціни. **Філія: ул. Кручена ч. 1а**
теперішня ул. Д-ра Райса. Виконане без закиду.

169 (—) **Замовлення з провінції сейчас.**

Цінники даром і сплатно.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 768

ДНІСТЕР
У ЛЬВОВІ

Конто шад-ниці почтової 25.261

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечення будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпечення, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки зворот.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц. Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галичка Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошення письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“. **Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865,540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324,104.**

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму віддається П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.
В ощадности наше богатство!

Високоповажана Пані!

Не дайте ся високоповажана Пані впровадити в блуа захвалюванем: **НОВИХ:** пачок цигар, але будьте радше сего переконанія, що

правдивий: Франкка: додаток до кави, котрий і в Вашим домовим господарстві випробувано від тільки літ, єсть **„НАЙЛУЧШИЙ“** і таким на дальше: **ПОЗІСТАНЕ:** —

Одначово просимо Вас дуже, укажіте докладно на нашу марку фабрики

Frankka

г. бл. У 1911, 9:19 I. v. V.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францоца
в Терополі.

Се є азамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних болів, простуджєня, ломаня костьї, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймаати нїяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. в оплатою і упакованем. Тисячки листів з подякою. — Висілка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дроггерій мединалній Стернуса.

19 (—)

Всі книжки для нар. шкіл

можна получить
В СКЛЕПІ
„укр. Видавничої Спільн.“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)
5 до 10%
дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одного шматка стрічки або 11 місяця дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний огул.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10 — 11. рано і 2. — 3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсів має 8 шпальток

ВИТАЙТЕ!

Чернівці, дня 3. грудня 1909.

□ Чимраз краще починає розуміти наша суспільність, що всю нашу народну справу на Буковині мусимо оперти на сильній підставі, якою має бути наш хлібороб, его просвіта, его економічний добробит, добрий лад в его політичній громаді і его національно-політична свідомість. Гарний наш національно-політичний доробок на Буковині, особливо в останніх літах, здобули ми головню через щасливу ініціативу послів і головних керманців нашої політики. Тому, бувало, не раз здавало ся може декому, що вистарчає нам у всім здати ся на ті одиниці, хоч наслідників їх не багато між нами можна би відшукати. — Були у нас часи, коли здавало ся нашому загалоу, що все за нас мають зробити і зроблять „провідники“ і що лиш їх роля є гідна людського достоїнства. Всі звертали увагу лиш на вершини нашої політики а тимчасом нидили підставові основи нашої національної господарки: читалні, Січи, громадські управи, замирала ініціатива широкої нашої народної маси. Лиш в економічних наших інституціях не слабо жите.

Від певного часу ситуація змінюєть ся значно в користь здорового принципу, що основа мусить бути добра і певна, коли наш дальший розвій має бути певний і тривалий.

Згадати тут годить ся хоч би лиш обнови політичної організації наших хліборобів в „Рускій Раді“ і щасливо переведені численні громадські вибори в українській частині нашого краю.

Тепер стоїмо перед дальшим нашим змаганем в тім напрямі. Якраз нині починаєть ся в нашій місті тридневний пожарничо-гімнастичний курс приготований для наших Січовиків краєвим „Союзом

Січий“, дня 5. с. м. відбудуть ся загальні збори сего „Союза“, а в суботу, дня 4. с. м. відбудуть ся в цілім нашім краю рівночасно загальні збори всіх філій нашого просвітнього товариства: „Руска-Бесіда“.

Читалні „Рускої Бесіди“ і „Січи“ — се власне дві частинні основи нашої національної політики. Чим сильніші вони, чим краще жите в них, тим сильніша підстава для надії в найкращу будучність.

Маємо всяку надію, що розумінє наших народних потреб і цілий в нашім загалі вже таке ясне і сильне, що для суспільности нашої оба сі з'їзди будуть хвилями поважної і щирої розваги, в який би то спосіб ще краще, ще ліпше зміцняти сі основи нашого народного життя в тім краю? І здаєть ся нам, що власне тепер найдесть ся в нас досить захвату і розуміння для сих справ, що власне тепер ся праця збере коло себе багато щирих і добрих робітників.

В тій надії сердечно вітаємо всі ті збори з сторожам доброї сили в основі нашої національної політики бажаємо як найкращих успіхів.

Значінє України в економічнім житю Росії.*)

Російські централісти — як і всі централісти взагалі — старають ся звичайно довести „слухність“ панованя „центра“ над „окраїнами“ тим, що центр, се неначе та мати, яка від уст собі відіймає, щоб тільки нагодувати своїх дітей — окраїни. Ось і недавно з приводу утвореня „російської національної партії“ в думі і з приводу подій у Фінляндії по всій обрусительсько-централістичній російській пресі, аж до львівської „Прикарпатської Руси“ залунав крик про „невдячність“ окраїн, які

*) На підставі статі д. Гехтера в Літ. Наук. Вістнику — із „Діла“

забувають, що російський парід здобув їх своєю кровю, що він поніс для них великі жертви з свого добра, отже він і ніхто инший має рішати про їх долю

Одначе дійсність говорить нам щось зовсім инше, а саме: що центр усе живо і розвиваєть ся силами і соками окраїн. Адже й тому ріжні центри й вибирали ся на завойованє окраїн, щоб поживити ся добром завойованої країни; в противнім випадку ніяка завойована війна не мала би ніякого змислу.

Ся дійсність важким тягаром налягла також на Україну, яку сотні літ російський центр обіднює, обдарає з усіх її дібр на свою користь.

Як Україна, діставши ся під „високу руку“ московських — опісля російських — царів, з країни високої просвіти стала країною темноти, як усі її культурні сили і засоби забирає ненаситний центр для себе, як талантами і працею Українців зроста російська культура, коли тимчасом Україна пропадала в темноті — се загально відоме.

Загально відомо також, як на плодівиту українську землю, землю медом і молоком текучу мов стадо гайвороня налетіли російські люди, загарбуючи в свої руки що найбільші багатства в усіх областях продукції, спихаючи місцеве населенє до становища своїх наймитів.

Доказано також, що податки, які російський уряд стягає на українській території, не йдуть і в половині на потреби населеня сеї території, а забирає їх правительство на потреби своєї завойованої політики. В журналі „Український Вєстник“ видаваний в 1906 р. Українцями в Петербурзі, Н. Соколов виказав, що тільки 45 проц. грошей, стяганих з населеня України в формі ріжних податків і оплат, іде на потреби того-ж населеня, а решту, 55 проц. уряд забирає на потреби, які не стоять в ніякім звязку з потребами населеня України, головню на потреби свого великодержавного становища, отже також на удержанє російського панованя над українським народом, — значить Українці своїми власними грішми оплачують кошти російського ярма над собою.

Досліди над економічним житєм України виказують також, що участь України в еконо-

Еротея Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Далше.)

„Он там, palazzo di... а там палата сьака а там така. Отам палата тої а тої славної родини, з того а того століття. Стоїть вже давно незамешкана, отримана з пієтизму так, як колись була, палати родин, що грали перед сотками років рішаючи ролі в історії розвою Венеції. Приглядаю ся тим „пала там“, дивлю ся а то там відпала латка вапна, там вилупила ся цегла, коротко, зуб часу робить своє, гризе. Але традиція йде з рода в рід і робить з тих руїн блискучі палати, блискучі своєю славною минуваністю-історією. Дивлючи ся на ті завмерлі палати, робить се дивне вражінє, будить цікаві і жалістні чутя. Чує ся чоловік отак безпосередно кинений з теперішности в далеку минуваність тай на відворот. Живцем замираюче місто. Вся нинішня блискучість міста, се лиш зрадливє палахкотінє перед кінцем. Венеція вже не жие, лиш доживає, животіє. Се місто сегодня єдине на світі, з котрого боку не взявши его. Своім єдиним положенєм на морю, своєю сумішкою минуваности з теперішностию, ба своїм нинішнім житєм минувшого, немає Венеція собі рівні на землі. Занятий такими думками доплили ми до палати дожів. Висіли і пішли огля-

дати сю найпишнійшу і найліпше отриману палату колишньої венеціанської величи. Вперед попровадили нас через „мосток зітхань“ (ponti dei sospiri) в спід під землю, до колишних в'язниць. Тут справдішній лабіринт закамарків, в котрі ніколи день божий не зирнув. Всі ті темні закамарки були призначені для нещасливих пропацих. Тут мешкали ізза часів святаї інквізиції муки, стогни, болі, розпуки, божевіля, смерть. Тут видно ще всякі приряди муки. Кого сюда спроваджено, той світла вже більше не бачив, за то дивив ся в очі безконечним мукам, від котрих лиш смерть спасала. Відчиняють двері одні за другими, дивлюсь до в'язниці за в'язницею і причуває ся мені, що ходить плач, ходить розпука по комірках. В одній комірці кажуть, се в'язниця дожї Marino Falieri, котрий на отім тапчані перележував, нім пішов під гільотину. Я поклав ся на той тапчан, щоб хоть хвилинку потоваришити памяти того замученого голови колишньої венеціанської републики. Мороз іде душею а в грудех запирає дух на отсім місци вічної ночі. Ми дійшли до краю. Стоїмо перед вузьким одвірком. „Отут“, каже провідник, „кінчила ся драма. Отут, отсими жолобами одвірків бігав колись в гору та в долину ніж, що спадав на шию пропацих. Отут лежало їх тіло, сюда падала відтята голова а туду кидали трупи у море; туду й спливала кров жертв у воду“. Схилив ся, присвітив і блиснула чорна вода каналу з моря!

„Ходім“, каже краєнка.

— Ходім —. відповідаю.

І пішли ми в гору до славних саль тої палати.

Перед входом до головної, саль, показує провідник в стїні деревляні дверці. „Отут, крізь сі дверці кидали денунціанти свої доноси на людей!“ І знов повіяло морозом. Ми ввійшли до сальї. Се найбільша саль, яка була коли, або є де на світі. Тут стоїть ще тих десять гебанових крісел з величезними плечами вкруг гебового стола, де радив і судив „суд десятиох“ над тими картками, що їх вкидали донощики крізь те мале віконце. Хто на таку — безіменну — картку попав ся, той пропав, виходу не було.

Крім сеї найбільшої сальї є ще десять інших великих саль украшених чудовими алегоричними образами на стїнах і стелях. Оглянувши все, вийшли ми на piazzett-y. Почувши ся на вільнім світі Божім, стали наші груди ширшати а з душі зіснулось якесь давляче марєво.

Лишилось нам трохи часу подивити ся на Венеціанські шклярні, колись перші і найславнійші на світі. Тут вироблюють перед очима з топлої чистої і крашеної маси шкла всякі гарні біжутерії. Я купив дрібницю на памятку і ми вернули на площу св. Марка. Треба з Венецією попрощати ся, вже близько полудня о дванайцятій вертає наш гостинний корабель назад до Терсту. Багато прогульковців спливало вже сюда а відси на близеньку пристань. Там забирали нас гондолі і від-

мічній продукції Росії значно перевищує про-
центове відношення території і людності Укра-
їни до території і людності цілої Росії. Для
визначення цього твердження візьмемо за підставу
з одного боку 8 т. зв. „основних“ українських
губерній (Київську, Подільську, Волинську, Хар-
ківську, Чернігівську, Полтавську, Катеринославську,
і Херсонську), з другого ж європейську Росію
(без Фінляндії, яка живе своїм окремим жи-
ттем.) Губерній, де український народ займав
лиш якусь частку території, трудно брати в рахунок
задля недостачі відповідних статистичних даних;
так само годі брати в рахунок поза європейські дер-
жави з огляду на занадто велику диспропорцію

між їх великанськими просторами і занадто сла-
бим залюдненням та використанням їх природних
скарбів.

Отже європейська Росія має 94,558.000 ква-
дратових миль простору і (1. січня 1907) 128,418.000
людности; Україна (8 „основних“ губерній) —
8,274.000 квадрат. миль простору і 26,787.000 людно-
сти. Значить, територія України творить 9 проц.
території європейської Росії; людність України
творить 21 проц. людности європейської Росії.

Для означення ставовища цієї „основної“ укра-
їнської території в економічному житті європейської
Росії ми візьмемо на увагу 19 найважливіших га-
лузей народного господарства Росії і з окрема на
Україні та процентове відношення української про-
дукції до продукції загально-російської. Потрібні
дані для такого перегляду дає нам вище наведена
таблиця.

Мова чисел, які містяться в цій таблиці, гово-
рить зовсім виразно. З неї бачимо, що в наведе-
них галузях народного господарства участь Укра-
їни скрізь більша, ніж процентове відношення її те-
риторії до території Росії, а в 15 випадках
більша також, ніж відношення її населення до насе-
лення цілої Росії. Тільки процент худоби, годова-
ної на Україні, нижчий трохи від проценту
людности України, — тай то з виїмком годівлі
безрог, процент якої значно перевищує процент
людности; зрештою що-до продукції збіжжя, цу-
крових буряків і цукру та що-до багатства міне-
ралів участь України в загально-російській про-
дукції значно більша, ніж відношення її території
і населення до території і населення цілої Росії.

На жаль нема докладних даних про те, яку
частку продукції в наведених галузях народного
господарства Україна консумує сама, а яка йде на
потреби інших частин Росії і на заграничний
вивіз. Але і без таких даних можна певно сказати,
що навіть тоді, коли-б на Україні цвив загальний
добробут, ще оставала би ся надлишка для вивозу,
отже тим більшу частку вивозять тепер, коли на
Україні бачимо загальну нужду.

Що-ж се все значить? Що Україна є для
решти Росії не тільки „житницею“, а й складом
м'яса, цукру, мінералів і т. д. Значить, не Росія
тратить свої сили на задоволення потреб України,
а навпаки, своїми багатствами, своєю продукцією
Україна заспокоює потреби решти Росії.

Таким чином Україна має всі дані до як
найкращого самостійного економічного розвитку.
І тут лежить один з найважливіших аргументів за
автономією України: автономія Україні потрібна,
щоб вона могла рациональною господаркою обер-
тати свої багатства на свої потреби, щоб її не обди-
рано в користь російського центра.

Політичний перегляд.

Інтерпеляції посла Васильяна в парламенті.

У впливі передвчарашнього засідання палати
послів паходить ся інтерпеляція посла Васильяна

до міністерства робіт в справі регуляції Чер-
емоша на тім місці, де має бути постровний міст
між Вижицею а Кутами. Посол Васильяко домагав
ся, щоб ся регуляцію розпочато вже на весні
1910 р.

Друга інтерпеляція посла Васильяна до
міністра з ліниць відносьть ся до провиктованої
траси між Вижицею а Кутами.

Довідавши ся, що правительство хоче скрес-
лити з бюджету 83.000 корон, призначені на бу-
дову черновецького університету, зійшли ся оподі
за ініціативою посла Васильяка буковинські парла-
ментарні послы на нараду, щоб в сій справі зро-
бити спільну акцію в міністерстві просвіти і фі-
нансів. Від відповіді, яку дадуть їй оба міністри,
буде залежати, чи потрібно буде ще звернути ся
в сій справі до президента міністрів, чи ні.

* * *

По закінченню дебатів над ваглими внесками
в справі шкіл для національних меншостей і по-
слідних промовх внескодавців приступлено до
голосовання. Палата відкинула нагячність всіх нагялх
внесків в справі шкіл національних меншостей.
По відтягненню вісьмох нагялх внесків розпочато
нараду ще над двома внесками посла Ліса в справі
заворужень в місцевостях Іаглонці і Шум-
бургі. Мотивуючи своє нагле внесення в справі
переслідування чеських меншостей в Іаглонці
і Шумбургі, підніс посол Ліса, що чеські ра-
дикали не згожують ся на передвчарашню поста-
нову „Слав. Єдноти“, яка заявила ся за першим
читанем бюджетової провізорії. Бесідник завзявав
заступників славянства видержати в борбі проти
теперішньої системи правительства.

Посол Везмільплор (Німець) вказав в своїй
промові на страшний матеріальну нужду серед ши-
роких мас населення, чого вини поносять ті табори,
що ведуть між собою національну борбу.

Посол Вольф вказав на вірність Німеччині
як союзника Австрії і заявив, що теперішня сла-
вянська політика в Австрії звернена проти три-
державного союзу як також проти спільного посту-
повання Австро-Угорщини із Німеччиною.

При голосованню відкинено нагячність внеску
посла Лісого.

3 парламенту.

Тринайцятьма голосами проти 3 голосів чеських
радикальних послів ухвалила парламентарна комі-
сія „Слав. Єдноти“ відтягнути і згодити
ся на перше читане бюджетової прові-
зорії.

„Слав. Єднота“, зробила се в тій надії, що
польське коло ще перед другим читанем бюджето-
вої провізорії заявить ся за реконструкцією ка-
бінету. Польське коло вірить, що корона і прави-
тельство згодили би ся на реконструкцію наколи
дійшло би між Чехами і Німцями до річевої згоди
в тім напрямі, що обі сторони загварантувази-би
переведене бюджетової провізорії, торговельні
трактати, контингент рекрутів і спиритусу і хочби

правляли до парохода на мори. Коло судна
метушня. З одної гондолі уносять ся пісні
в супроводі мандолін та гітар. Стоїть ви-
сока гнучка білявка і виводе чудовим го-
лосом оперові уривки. Голос пливе чудови-
ми каскадами. Ба знесе ся як жайворон
у синє небо, ба тьохкає і шльохкає у море.
Прогульники стоять на покладі і плещуть
з одушевлєнем в долоні, та кидають лі-
рами в долину до гондолі. Декотрі ліри
відскакують і зникають у море. Настрій
веселий, ентузіастичний. Нужденна зарібни-
ця „прімадона“ прощає нас чудово піснею:
„Венеція, Венеція.“ Якорізазуркотіли в гору,
корабель став звертати ся на море. Спі-
вачці плещуть пасажирів в долоні а гондо-
лери відкликують: „Adio, adio signori, adio!“

Корабель чим раз віддаляє ся, Венеція
тоне у морю. Все стоїть на покладі і не
спускає ока з тихої Венеції. Тонуть при-
стані, поринають камениці, остали лиш ве-
личаві бані церков, та на сто метрів ви-
сока дзвіниця, сампаніла di San Marco. Вона
пару літ послі завалила ся. Тепер відбудо-
вують її. Але і ті бані і та дзвіниця не
визирали довго верх моря. Зникло все, як
би не було. Потонуло місто знов туда
відки виринали вчера перед нашими очима.
Зникло, як казка, а осталась лиш чарівна
згадка в душі, як остає спомин про чарівні
оповідання доброї бабусі в душі маленької
колись внучки.

Звернули ся наші очі знов на отверте
море, тепер ще гладке і смирне; але небавом,
коли забіжимо між боввани отвертого моря?
Згадка, як острый мороз на майовий цвіт.
І от маєм грубу неумолиму дійстність пе-
ред нами на мрію італіянської романтики

за нами! Особливо гляділи жєнщини за-
тревожєним оком на отверте море. І коли
стали боввани змагати ся, то вони поза-
прятували ся понайбільше до нутра судна,
до великої салі. Бо-ж кождий мав отверте
море добре у тямці сюда ідучи. І ми пішли
до середини. Розвелась гутірка, жарты,
співы і музика, захопив всіх прогульковий
настрій. Декотрі посідали по закутках до
— чортівських карт.

При боці стояло гармонієм. Марко
звернув ся туда, сів і став водити пальцями
по клявішах. Спершу лиш так собі на за-
бавку, але небавом забув ся, потонув
у звуках музичного інструменту і став ви-
добувати з него повні акорды, став їх пе-
ремінювати, мішати, чим раз сильніше,
чим раз тепліше. Заволоділа ним муза,
посипались чудові звуки живими каскадами
розляг ся гармонійний гомін по широкій
сали. Затих гамір, всі звернули ся до Марка.
Лиш ті при картах остали при „музиці“
карт. Марко зійшов із імпровізованих му-
зичних перебігів на гарну пісню, якою нас
пращали італіянські музиканти зі своєю
білою „прімадоною“. Венеція, Венеція!
залунало із соток уст охочих прогульників
по цілім кораблі. Запанувало загальне
одушевлєне. Тут звертає артист знову
в иньший бік, нуртує акордами в гліб, зни-
маєсь гайвороном в гору, сходить на тужні
акорды, розвиває свої горячі чутя і завертає
на нашу чудову пісню: „ой не ходи Грицю,
та на вечерниці.“ Тишина. Виджу, крайнка
при мині здрігнула ся. Я не стямив ся, не
витримав. Схопив ся, приступив до Марка
і став сьпівати з горячим одушевлєнем,
з цілою душею. Відсьпівавши дві строфі за-

мовк я, Марко перебіг ще кілька зворотів
і затих. Тепер розлягли ся гучні оплески
соток долонь та виклики: Славно! herrlich!
bravo! Одушевлєне. Забуло жіноцтво на
морську хоробу, хоть боввани били у стіни
судна.

Я глипнув на крайнку, а вона втирає
перлини на твари. Приступаю до неї, беру
за руку і кажу з жалєм: — Пані, пані, як
мені вас жалє! Я обсервую вас, відколи
ми пізнали ся. На вашій душі тяжить якась
гірка тайна. Чому не звирите ся? Чей по-
лекшало би на серцю. —

Вона здрігнула ся. Глипнула щиро
у очі тай каже: „Я знаю, що ви здогаду-
єте ся... ви-ж знали Мартинка, — вибухло
єї раптом із уст.

Я з'умів ся.

— Щож з тим Мартинком? Він був
мій найщиріший друг із студентських часів.
Я знав єго, як самого себе. —

„Чи знаєте, де він тепер і що діє ся
з ним?“

— Ні, пані. Як ми розійшли ся по
скінченню студий у Відни, то й не бачив єго
більше, лишє чув про него з газет з нагоди
будови желізних доріг за Кавказом тай на
Сибірі. Студентом будив він найкрасші на-
дії. Тимчасом пригодилося мені побачити
єго нечаяно перед кількома роками на по-
лонині у наших Карпатах. —

„Ви бачили єго?“ впаала мені нетерпе-
ливо у бесіду.

— Я бачив єго, на зовсім несподіванім
місци, тай в сумнім стані. Стара історія:
жіноцтво. —

Вона здрігнула ся, поблідла і закрила
долонями твар.

котрої особи є правдивим паном пасивного розуму.

У иньшій людини обидва сі розуми майже не відрізняють ся. Один трусливо тримає ся стародавніх звичаїв, любить вічну одностайність, а другий лїново, із зажмуреними очима одобряє його роботу. Значить, провідника як би й не було. Такий чоловік безоружно піддає ся всім одідицним налогам, вигідним привичкам. Він не годен сказати собі: „Досить!“ А коли грізна судьба обдарила таку людину переважно злими прикметами, тоді вона пропадає.

Праця пасивного розуму взагалі дуже важна. Функції всіх внутрішніх органів, як серця, жолудка, легких, нирок і т. д., більша часть думуючої сили мозку, належить до області підсвідомості. Свідомість звичайної людини у сі справі не мішає ся. Але хто знає, чи за кілька тисяч лїт не виробила би ся група людей, що могли би за допомогою волі свідомо впливати на працю серця, або на круження крові, коли би сего вимагала konieczність. Бувають люди з так високо розвинутою волею, котрі почасти придумують хїть кормлення і постять по кілька тижнів, заживаючи лише воду. (Нїмець др. Г. С. Таннер постив 1877 р. 42 дні). Можливо отже, що свідомість запанувала би і тою працею підсвідомості, яку сея сповняє тепер самостійно.

Яким способом працюють разом обидва згадані члени людського духа, хай переконає слїдуюча ілюстрація: Хтось хоче нагадати ся на якусь назву, але моментально не може. Намучивши ся безуспішно, думає собі: „Нїчо, я зараз нагадаю!“ І займає ся чим иньшим. Аж нараз — як би зіпд води виринає бажане ім'я. Вже нагадав.

Для зрозуміння сего факту треба знати, що підсвідомість зберігає всі вражіння, котрі ми прийняли підчас дотеперішнього життя. Кожда дрібниця, котру ми бачили, чули, нюхали або смакували, остає ся в підсвідомості старанно захована. Питанє, чи ми свідомі того вражіння, зн. чи прийняли його при активнім співділанню розуму (уважності), чи нї. Коли так, і коли свідомість ділала в тім часі з потрібним напруженєм, то на сі приказ підсвідомість відшукає в своїх численних магазинах комірку, в котрій знаходить ся пожадане вражінє, і не вагаючись, винесе його на верх.

Коли-ж вражіння прийняті несвідомо, або при дуже малім співділанню свідомості, тоді они лишують ся власністю підсвідомості. Ся употребляє їх тогди, коли чує ся вільною від надзору активного розуму. Ними она вимальовує фантастичні сні, снує всякі привиди в делїрії.

В сказанім знаходиться ся поясненє на нагле вириненє забутої назви.

Вже згадувано, що всі одідичені і придбані прикмети характеру, всі привички і налоги, темперамент людини лежать в області підсвідомості. Один чоловік відважний, другий трусливий. Чому? Бо він таку прикмету прийняв у спадщині від своїх родичів, або в молодих лїтах хотючи чи нехотючи придбав собі її. Підсвідомість прийняла її безкри-

в село — по полонинськїм сезонї. Нині мають і відтам рушати. Мої клунки вже вислані вчєра вперед, нині путникую я сам дальше. Путь готова. Зложена вудка і флет на плече, капелюх на голові, ноги навперед себе тай за провідником потоком в долину. Але не самотний я. Видите оті хвилі в потоці? Видите, як ловлять они соняшні промінї, видите, як дrouchать ся з камінем в руслі? Чуєте, як сьміють ся, як сьпівають, як кличуть, яку справили музику? Аж серце тьохкає. Отсе чудові товариші. Отак займають вони серце і душу, так щиро товаришують в дорозї.

Зійшли ми на Черемош. Я пішов в гору, вони в долину. Але Черемош шле мені свої шумні хвилі на зустріч. Надходжу до Буркута. Супокій, самота. Нема проходжаючих, нечути голосу, нема гомону, нема знаних лиць як звичайно. Лавки на променаді опущені, самітні, порожні. Сила чудових смєрек прояснена проміннями ранішнього сонця, хоче говорити, та не спромога, лиш дише лісовим живодатним духом, пахучої живиці. Сїв я на лавочку, де заставав нераз милих знакомих, що зривались втішно напроти мене. Нема нікого. Лиш за плечима гомонять хвилі, шумить Черемош. Навіть голосу пса не чути, навіть пес не відозве ся, не вийде на зустріч! Чогось так тужно! Може ще зустріну кого на лісничівці, або коло кураційного дому, або може хоть там висше коло жерела, коло керниці, де ходили гості пити воду, хтось заблукав ся? ду тихо, самітно далі. О там біліє лісничівка а напроти чуркїтлива круголня над Черемошом. Нема нікого, круголня тепер тиха нїма, лиш сонце розпаношило ся по всіх єї за-

тично, пристосувалась до ньої, втоптала собі вигідну дорогу, а немаючи иньшого наказу з гори, не бажає собі відступати від ньої. Хто пізнав свою злу прикмету і має сильну волю, той може накинати підсвідомості на місце лихої добру прикмету. Але на жаль мало таких людей. Мало тих сильних мужів, котрі могли би сказати до себе: „Так не хочу ділати, бо оно зле; отак буду ділати, бо се добре!“

З огляду на сю загальну немїч людей являє ся гіпноза вельми користоно, але можливо також і шкідливою силою природи.

Гіпнотизм се грецьке слово і значить вимушений, штучно витворений сон. Не місце тут говорити про досить численні гіпнотичні методи. Всі они стремлять до тої кульмінаційної точки, щоби присилувати особу, котру гіпнотезує ся (субекта) думати через довгий часту саму думку (пр. спю!), по чім слїдує легкий, чуйний сон, що перетворює ся в сомнамбулізм т. є. в ту стадію гіпнози, коли субект виконує майже всі прикази гіпнотиста.

Почуваєш, друже, в себе брак пильности, витревалости, відваги, бодрости, опанованя себе, сильної волі, рішучости, постійности і т. д., то не попадай в розпуку. Та сила природи, що заставила тебе жити, та сама сила може своїми відвічними законами поправити невдачі, поповнені на твоїй душі. Ти мусиш лише сего горячо бажати і безупинно стремити до цілі.

Про велике значінє прикмет характеру нема двояких думок. В щоденнім житю они навіть важнійші, як талановитість пересїчного чоловіка. Людина з негативними прикметами лишє ся завше позаду. Неоден муж праці перед нашими очима осягає чимраз все висшій щибель суспільної драбини, коли иньші талановитші штигулькають між послїдними. Одна пословиця звучить: „Відважному належить сьвіт!“ А рівнобіжно з нею можна поставити иньший висказ, більше приноровлений до теперішности: „Працьовникови належить сьвіт!“ Совісна і витревала праця над піднесенєм власної сили чи сили загалу ніколи не пропадає. Она стає дїлать здібности, приносить знанє, майно і вплив. Вен'ямин Франклін подав собою наглядний примір, як далеко може завести ревна праця.

Або кільхо то непотрібної муки зазнає трус? Кожда марниця наводить його на уявлену небезпеку. Вічно тривога, страх, журба. Чи ж може бути здорового така людина? Чи не шкода втрачати свою енергію на таку безглуздість, якою є страх?

Конечно отже надбати собі відповідних прикмет характеру, щоби жити, як лицює чоловікови. Можна прийти до сєї мети за допомогою автосугестий. Вроювати собі посїданє певної прикмети і ділати відповідно так довго, доки підсвідомість не привикне до нової праці. За якийсь час ся привичка буде творити невідлучну частину вашої особистости.

Легко зрозуміти, що гіпнозою такі успіхи осягають ся далеко скорше і лекше, але для сего потрібно сумлінного гіпнотиста. Бо безкритична підсвідомість приймає як свою власність все,

кутках. Потічок воркотить придушним шумом.

Отам в горі над потічком стоїть одноповерховий дїм кураційний. Вікна замкнені, ніхто не виглядає з них. Отам під горбом, під смєреками гойданка й не ворухне ся. Перед терасами кураційного дому зільник. По грядочках доцвітають ще астри, розетки, льобелія, флюкс скабійоза, облиті соняшною яснотістю, немов хочуть говорити, немов скажити ся, що так опущені. З вікон не виглядає ніхто, на рундуку пустка, все нїме, стою опертий на поручу першої тераси і роззираю ся. Вікна слїпі, рундук глухий, гойданка заспана, цьвіти здивовані. Ба, все здивоване, питає нїмо: відки взяв ся спїзнений щирий гість, тут, так далеко й високо у нашій опущеній верховині?

Отам в долині блискотить в сонцю Черемош, за ним пнуть ся в гору ясно освїтлені ліси смєреки, а поверх них визирає ясна полонина. Вкруги нічого лиш стрімкі смєрекові ліси а тут в яру згустилось соняшне сьвітло, наповнило яр і тліє тихою незгораючою яснотістю. Все повите такою сьвітлою тайною, такою недільною сьвятоточністю, що й не знаєш як знайти ся в такім рідкїм настрою природи. Роздумую, ні не думаю а мрію і майнуло душею:

Казка, казка ходить невидимо яром. Але-ж нї не казка! Видно і ознаки казки: закляті князі, невинні дівчата, що клятву знимають, чує зойки зачарованих душ а тут нї, тут сьвітла тишина, райський супокій.

(Конець буде).

що гіпнотист єї накинє. Коли би сєй хотїв зробити з субекта злодія, гультая, лайдака, то міг би. Ще більше: Перший потрапив би так затупити ум послїднього, що нещасний став би блазнем, який до нічого не здібний. Тут лежить небезпечність гіпнотизму, і тому розпорядженє австрійського міністерства заборонило употребляти сєї сили.

Ще кілька слів про летаргію і каталепсію. Летаргія це твердий сон, підчас котрого субект виглядає як мертвий. Всі змисли перестають реагувати. В шкіру можна забивати великі шпильки а спячий не буде сего відчувати. В сїм стані перебуває пацієнт і найтруднійшу операцію.

Яку силу має летаргія, нехай покаже слїдуючий факт, про котрий недавно говорили часописи: Американка міс Фльоренс Гібсон дала ся якомусь индийському гіпнотистови загїпнотизувати, покласти у домовину і закопати в грїб. Товпа цікавих і затривожених мешканцїв міста Толєдо, в провінції Огайо, окружала грїб, і безперестанно докучала чужинцєви, щоби сєй не дав пропасти нещасній. Але він не зважав на просьби. Аж десятого дня поставив ся „чудотворець“ над гробом та дзвінким голосом зарепетував розбуджуючу формулу. І о, чудо! Мертва воскресла! — Вона не потерпіла шкоди, мала лише довгий сон, котрий не виглядав довшим від звичайного. (Si non e vero... Ред.)

Цікавим об'явом являє ся каталепсія. В наслїдок відповідних сугестий експериментатора стає ціле тіло субекта твердим, як бервєно. Можна тепер поставити його межі два столи або иньші підстави так, що вони будуть на однім а голова на другім столї, і тіло не пігне ся. Коли покласти зверху сотнаровий ба й кількасотнаровий тягар, то він витримає.

Хоть каталепсія шкодить організмови, все таки се знак, яка величезна сила існує в мозку людини. Шкідливою є каталепсія тому, що від значного напруженя терплять нерви, що підчас звичайного сьпаня приснисть ся субектові, начеб йому експериментатор надав каталептичний стан, при чім він дійсно попаде в каталепсію і може перебути так кілька годин. Наслїдок такого довгого напруженя страшний, бо часом наступає і божевілья.

Із сих кілька увах бачимо, що дух чоловіка зберігає могучі резервові сили. Чоловік у дійснім значіню сего слова є паном свого тіла. Та за певняють навіть декотрі гіпнотисти, що витревала і відповідна праця над розвитком душі приносить здібність ясного баченя (Hellsehen), або спричиняє незвичайно високу вразливість иньших чотирох змислів. Чи сї панове мають рацию, не знати. На кожний випадок мусїли би вони перекопати сьвіт о правдивості їх твердження. Що в декотрій людині справді існує якась сила, передказати важні події, сего не мож заперечити. Відновім у нашій пам'яті лише випадок, о котрім повідомив загал італійський лікар др. Карті. Перед страшною катастрофою в Мессинї одна його пацієнтка попадала чотири рази в гістеричний напад, підчас котрого з плачем благала, щоби мешканці критичних місцевостей випроводили ся, бо жеде їх загибала. Она казала, що стане ся се 18 або 28 грудня. І дійсно 28 грудня стала ся звісна катастрофа. Др. Карті думав, що має до діла з божевільною. Хай би оно й так було, але чотири рази домагати ся тої самої річи, се вже не є звичайним випадком. Подібні історії розповідає нїмецький поет Юстин Кернер в своїй книжцї: „Die Seherin von Prevorst“.

Правда, що се річи не дуже ясні; але чи одно нам ще не ясне? Чи о однім тепер загально знанім здобутку людського духа і не сніло ся нашим предкам? Можливо, що людський рід в своїм розвитку ще не зайшов так далеко, що пересїчний чоловік міг чути ся в посїданю згаданої сили. Може бути, що за 1000 лїт буде „ясне баченє“ такою звичайністю, як сегоднє телеграф без дротів.

Коли Едізон говорить, що за 100 лїт можна буде за 8 годин і 8 мін. зробити прогульку аж на планету Марс, то всьо можливе. Ми іменню знаходимо ся в такім щасливім чи може нещасливім часі, коли не мож заперечити жадного здогаду, хоч би він граничив з абсурдом. Чого нема, може ще бути. Молодія, в серпні 1909.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Однєго свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опрощєнтовує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 6%, випиєє 2 К. — Родимці! Хай вклич „свій до свого“ відібає ся голосним відгомоном по цілій Буковині і най кожний, що почувая себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Прїєднуйте нам нових членів. Дирекція.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київї просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сини в Грацу.

Артикули до подорожі славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з марною „Комет“.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмострений склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

HEGEL & LEMBERG.

Ощадність — се добробит народу!

„Руска Каса“

для ощадности і пожичок

стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях, вулиця Паньська ч. 33 (власний дім)

приймає вкладки щадничі і опроцентує їх

5%

уділяє пожички під дуже корисними услівями.

Рахунки за місяць листопад 1909 представляють ся:

	Стан з початку місяця		Збільшилось		Разом		Зменшилось		Стан з кінцем місяця	
	Кор.	с	Кор.	с	Кор.	с	Кор.	с	Кор.	с
Число членів	1.477	—	23	—	1.500	—	10	—	1.490	—
Конто паїв	111.350	40	1.360	—	112.710	40	423	05	112.287	35
Конто резервового фонду	31.134	39	70.618	03	101.752	42	—	—	101.752	42
Конто шадн. вкладок	522.885	19	49.742	—	572.627	19	36.347	24	536.279	95
Конто реескомпу	1.118.840	54	645.357	50	1.764.198	04	399.213	50	1.364.984	54
Конто иньш. чужого капіт.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Конто векслів	960.557	96	187.807	34	1.548.365	30	229.582	—	1.318.783	30
Конто довжних записів	182.612	65	—	—	182.612	65	3.495	—	179.117	65
Конто відсотків	36.448	27	27.156	28	63.604	55	22.899	62	40.704	93
Конто відс. від вкл. шадн.	9.030	81	30	54	9.061	35	—	—	9.061	35
Конто провізій	5.598	68	6.770	90	12.369	58	—	—	12.369	58
Конто адмінстр. видатків	5.076	72	1.281	12	6.357	84	—	—	6.357	84
Конто платні	6.461	60	3.703	33	10.164	93	—	—	10.164	93
Недвижимости	620.007	82	31.668	52	651.676	34	31.277	97	620.398	37
Конто інвентаря	1.000	—	—	—	1.000	—	—	—	1.000	—
Condo pro diversi	442	99	147	17	590	16	197	20	392	96
Конто дивіденд	6.295	80	—	—	6.295	80	547	—	5.748	80
Конто чиншу	432	—	—	—	432	—	—	—	432	—
Каса	13.762	30	1,075.824	88	1,089.587	18	1,084.214	73	5.372	45
Податки	351	—	146	30	497	30	68	—	429	30
Ріжні паї	37.672	50	—	—	37.672	50	—	—	37.672	50
Фонд пенсійний	4.855	08	10.200	—	15.055	08	—	—	15.055	08

Оборот касовий в місяці листопаді К 2,160.039.61

Чернівці, дня 1-го грудня 1909.

Др. Стефан Смаль-Стоцкий.

Складайте всі ощадности в „Рускій Касі“. Вступайте в члени „Рускої Каси“.

Скриньки щадничі по 5 корон.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Перша буковинська
хемічна
фабрика фарб
і чорнила

Виріб

чорнила до писання „Anthracen“, чорнила до копіювання, чорного цісарського чорнила і чорно-синявого шкільного чорнила.

Спеціальність:

Париске чорнило „Nemat“ до копіювання, яке дає 5 відбиток і по довгій часі не линяє.

Як також:

Чорнило до гектографів, маса до гектографів, чорнило металеве, туші, фарби до печаток і коробки, арабська гума, синтетикон, різні в той фак входять артикули.

Цінники даром.

Всюди пошукує ся заступників.
Купуємо старі фляшки з чорнила — шкляні і глиняні.

Друкарня тов. „Руска Рада“ в Чернівцях

улиця Петровича число 4
має на складі всілякі шкільні друки, друки для кас райфайзенських, для кас „Взаїм. Вигоди“ і т. п.

5500 136 (17—20)

нотаріально провірених свідомств лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ

найуспішнійше діляють на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корче дерте.

Коробка 20 і 40 сотників.

Доза 60 сотників.

Можна дістати у: Шмідта & Фонтана, в Чернівцях. Ф. Фізенбаума & Пала, аптека „J. Schutzengel“ в Чернівцях. Г. Гергера, (Kreis-Apotheke) в Чернівцях. Г. Френкеля, ул. Рагушова ч. 14 в Чернівцях. А. Грабовича, аптека „J. Mutter Gottes“ в Чернівцях. О. Барбера, аптека „zur Kaiserkrone“ в Чернівцях. ул. Руска 23. І. Павловського, аптека „J. Reichsadler“ в Чернівцях. ул. Університетська. С. Лидея, аптека, в Чернівцях. ул. Головна. Н. Кули, торговля дефікацією, в Чернівцях. А. Поляковича, аптека, в Радилі. А. Дегань, (K. K. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радилі. А. Руми, аптека, в Липовицях. А. Пала, аптека „J. guten Hirten“ в Чернівцях. С. Гартмана, фабрика чеколат, в Чернівцях. Йозеф & Мізлера, аптека, в Чернівцях. А. Дішайна, аптека, в Станіславові. Дов. Н. Брыля, аптека „J. Vorsehung Gottes“ в Сереті. О. Онуфревича, аптека, в Гайбоді. Е. Вільнера, аптека, у Васильках. М. Форт, у Вижичі. Л. Деркача, аптека, в Локорі. Н. Файбера, „Adler-Apotheke“ в Сторожине. Л. Стоффера, аптека, в Садгурі. К. Штернберга, аптека, в Сучаві. А. Льюка, аптека „zum Reichsadler“, в Гурагуторі.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, биль утулююче і відпорне средство до натирания при всіляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот., К 1.40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у фляшочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад

В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети 5 пове.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і циркувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем Василь Данилович, Механік
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний окуп.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньєка ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10 — 11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Редакція неопечатані вілні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі яко прилога коштують по 2, з і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 шпальток

Головні збори філій „Рускої Бесіди“.

□ Як відомо, в суботу, дня 4. с. м. відбули ся рівночасно в Вишніцях, в Вашківцях, Кіцмани, Чернівцях, в Заставні, Сторожинці і в Сереті головні збори філій найстаршого нашого українського товариства на Буковині, „Рускої Бесіди“, яке вже від довшого часу займає ся просвітою нашого народу, видає популярні книжечки, основує читальні в наших громадах і т. д.

Аби весь наш загальний мав нагоду пізнати, де зайшли ми вже в наших просвітних змаганнях серед народу, подамо в „Буковині“ справоздання із сих головних зборів всіх (повітових) філій „Рускої Бесіди“.

1. Головні збори черновецької філії.

Небогато, на жаль, людей зійшло ся з Чернівців і з черновецького повіту до „Народного Дому“ в Чернівцях на ці збори. Присутних не було тут більше, як 200. Коли зважити, що в самих Чернівцях маємо вже досить нашої української інтелігенції а цілі передмістя тут також українські, то таке число присутних на головних зборах черновецької філії „Рускої Бесіди“ є певним, а притім вельми прикрасним доказом, що просвіта народу не цікавить ще у нас наших людей, так, як би вона заслуговувала на се. Не можна сказати, і в тім повіті є багато людей, які в кожду хвилю деклямують гарні слова, що без просвіти вперед не підемо, але таких, що хоч зглядом себе самих реалізували би ці слова, таких, що вступали-б в члени „Рускої Бесіди“ і так хоч посередньо причиняли ся до ширення просвіти в народі, — очевидно таких і в сьім повіті вже значно менше... Так не повинно далі бути, не може бути і ми надіємо ся, що вже в найкоротшім часі і сей повіт і всі інші наші повіти

на Буковині, будуть могли почванити ся поважнішим числом членів „Рускої Бесіди“.

О год. 11. в пол. отворив збори голова черновецької філії Др. МIRON Кордуба. В короткій промові повитав він делегатів читальень „Р. Бесіди“ із сего округу, делегата головного (центрального) виділу „Р. Бесіди“, п. інсп. О. Поповича і всіх прочих присутних. — Секретар філії, інж. Г. Герасимович відчитав відтак протокол із попередних головних зборів філії. По затвердженю протоколу зголосив ся до слова делегат із матернього, центрального виділу „Р. Бесіди“ інсп. О. Попович і в промові своїй звернув увагу на невелике число присутних на сих зборах, що свідчить о тім, що переважна просвітна праця не має у нас багатьох робітників і що в тім згляді треба би нам хіба примусу, так як маємо вже примус посилати діти до народних шкіл а відтак, пояснивши значіне просвіти в народі, звернув ся бесідник до всіх присутних з горячим зазивом, аби хоч ті присутні стали від тепер апостолами просвітної праці на буковинській Україні і як найщиріше попірали відповідні зусилля „Рускої Бесіди“.

Тепер приступлено до найцікавішої і найважливішої точки дневного порядку, іменню до справоздання секретаря і каспера черновецької філії „Рускої Бесіди“, з якого найкраще пізнати можна діяльність сего філіяльного виділу за 1909. рік і стан просвітних наших здобутків в черновецькому повіті. Перед сими справозданнями подав ще голова філії Др. М. Кордуба кілька загальних заміток про межі діяльності філії, зазначаючи, що обовязком філії є 1. давати поміч читальням в виборі лектури, 2. розбуджувати товаришеке життя в читальнях і 3. вести контроль читальень. Черновецька філія мусіла вдоволитись дуже скромними цілями своєї діяльності, бо дуже слабо підпірали

її змагання сільські читальні, з яких аж 70%, як показало ся при контролі читальень, виставили істнує тільки на папері. Аби викликати в народі більше цікавості для читальень і взагалі для просвітної справи, бесідник освідчив ся за розширенням діяльності читальень в тім напрямі, аби члени читальень могли мати з читальні і економічну користь.

Щойно тоді почав складати докладне і справді цінне справоздання із діяльності філіяльного виділу секретар філії, інж. Г. Герасимович — Що тичить ся числа членів „Рускої Бесіди“ із терену діяльності черновецької філії, то справоздання се виказує їх дуже мало, занадто мало, бо лише 165. Поділ сих членів на місцевості і на суспільні стани (селяне, інтелігенція, товариства) представляє наглядно а дуже вимовно на другій стороні наведена табеля:

Сі числа, як сказано вже, говорять незвичайно багато. Вони кажуть нам, що в цілих Чернівцях найшло ся лиш 74 інтелігентів, що є членами Р. Бесіди. Лиш 74 черн. інтелігентів зложило 4 коронову вкладку на ширене просвіти в нашій народі... В такім близькім від Чернівців селі, як Біла, є лиш 1 член „Р. Бесіди“, в таких самих близьких нам Ленківцях є (крім читальні) 2 члени, з свідомими Мамаївцїв нових не має „Бесіда“ ні одного члена, в свідомім великім і близькім Раранчу має „Руска Бесіда“ без товариств 4 члени, в Садагурі є лиш один член і читальня, а ся читальня виставило не живе вже, от хтось з ласки платить за існуючу на папері читальню 4 кор., в великих Гор. Шерівцях є 2 члени „Бесіди“, в Топорівцях 6, в близькім підчерновецькім Чагрі 1 (селянин), в близькій Кичері без читальні 1 і т. д.

Читальень в черновецькому повіті було 24. Не мають ще читальень такі села: Біла, Гореча, Маморниця, Михальче, Шерівці долішні, Чагор

Еротей Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

(Конець).

Ні, се не казка, а тайні весільні сходи сонця з землею. Я схопив ся і причаїв ся в тіні червоними ягідками чудово прибраного шкору, побачу що буде? Дивлю ся, ходить ясне сонце яром, обнімає теплими проміннями, холодну темну землю. Звеселіла земля, всміхає ся великодним сяєвом. Лежить розкішно, впоює в себе горячі цілунки сонця. Мріє, тремтить, тоне в розкошах соняшних пестощів. Минає хвиля за хвилю, я ніворіхну ся, стою та впоюю в себе дивні вражіння. В душі озвалась туга, минула тривога: Ану-ж добачуть? Розгнівають ся. І добачили. Мигнула тінь по землі, захмурился яр. Я забрав ся тихо, вийшов на дорогу. Тінь зникла з яру, розстелилась знов ясність землею, дорога аж горить тихим світлом. Обертаю ся і займаю ще раз оком о той малий, чорний купелевий заклад.

Дивлю ся а там визирає з вікон — жаль, рундуком ходить — туга, а зільниками — носить ся нудьга.

І дійшов жаль з вікон, знесла ся туга з рундука в долину, взяли тоск заруки та вийшли на стежку, звернули на дорогу, опинились передімною, заглянули мені в очи. Я не стямив ся, серце защеміло.

Стало мені жалісно, тужно. Немов за серце щось вхопило, стискало, вривалось.

Чим більше вдивляв ся я на той німий опущений заклад, на той ранішим сонцем прояснений яр, на ту невинність і тишину краєвиду, тим глибше вривали ся туга і жаль в мою душу. Чим ласкавіше розгрівало ясне сонце землю, цвіті, смереки, тим дужше вражіння робив отой там скритий в тінях смерік по жовклий явір, ті обічама всміхаючі ся кущі червоніючих ся шкорухів. Вони вгинались під тягаром своїх буйних коралевих китиць, ягідок. Зільниками вештали ся ще гарні мотилі, дорогою брєніли і вигрівали ся ще овади, ніби весною, ніби літом. Але отой пожовклий лист на яворі, оті коралі на шкорусі! Чого хочуть вони?

А той купелевий заклад! Чого занімів він? Чого осиротів той зільник, ті лавочки отуда? Чиж не тліє сонце, не літня тепліня? Ой ні, — не обманиш, не здуриш: по сезони! Ще тиждень, ще два, або вже й завтра засвище холод сим гарним яром! За шумить хуртовина тими смереками, побілить їх зелені віти та вкриє замість теплими ясними проміннями, студеним білим снігом. І пішов у тій душній тихій атмосфері холод моєю душею. Чи довго будуть тебе ще носити твої ноги сюда в отсей купелевий гай? Ще красуєть ся позолочений лист на яворі, ще всміхають ся коралі на шкорусі! Чи довго? — На внї і в нутрі — по сезони!

Сонце пригрівало, тепло — мені стало

чогось холодно. Я сність проймала всьо довкола — мені стало мутю в очах. Серце вривалось. Я обернув ся, зійшов в долину, завернув горі Черемша і пішов мовчки далі. На закруті обернув ся, вдивив ся ще раз на опущений тихий, купелевий заклад, зняв флет з плечий, притиснув до уст і розлягла ся яром луна:

„Прощайте місця, де я прожила
Розкішну хвилю не одну.
Хоть я вас нині, вже опускаю,
Не раз ще мило я вас спімну.“

Ніхто не чув солодких звуків флета, ніхто живий не відзивав ся до мене, лиш скали вертали відгомоном пісню назад: „Не раз ще мило я вас спімну!“ Вони нерозуміли єї, не приймали пісні. Я обернув ся і пішов далі горі ріки. Черемош шумів бистрими закрутами. З Буркута до Чівчина вєть ся Черемош з одного в другий закрут, так що мости перепроводжують раз по раз із одного на другий бік. Се найдикуша околиця цілого черемошского обєму гір Карпат. Небавом стояв я під Чівчином і став нечаяно лізти стрімким плаєм в гору. Нога за ногою близив ся я під високу полонину. Краєвид розточує ся чим раз більше, за мною відслонилась Чорногора. Вже чую рик худоби, голоси пастирів, що збирають і формують маржину в дорогу із полонини. Вони ще лиш чекали на мене, готові в путь. Я привитав ся з ними. Худоба рикала сумно, жаль покидати свободу полониньского сьвіта. Але вона не вбирала ся, вона

Ч.	Місцевість	Інтеліг.	Селяни	Товариства*)	Разом
1	Чернівці	74	—	5	79
2	Біла	1	—	—	1
3	Васлівці	1	—	2 (Ч., С.)	3
4	Добринівці	—	5	—	5
5	Камена	3	1	1 (Ч.)	5
6	Кичера	1	—	1 (Ч.)	2
7	Кот-Вайнськ.	—	—	1 (Ч.)	1
8	Кучурів вел.	4	6	1 (Ч.)	11
9	Ленківці	2	—	1 (Ч.)	3
10	Лукавиця	3	—	1 (Ч.)	4
11	Легучени-Тев.	—	—	—	—
12	Мамаївці Ст.	2	1	1 (Ч.)	4
13	Мамаївці Нові	—	—	—	—
14	Молодія-Ок.	1	1	—	1
15	Михальче	3	1	—	4
16	Раранче	2	2	3 (Ч., К., В.з. Виг.)	7
17	Ревна	—	—	1 (С.)	1
18	Рогізна	—	3	2 (Ч., С.)	5
19	Садагура	—	—	1 (Ч.)	1
20	Стрілецьк. Кут.	—	—	1 (Ч.)	1
21	Слоб.-Раранче	1	—	1 (Ч.)	2
22	Шубранець	—	1	1 (Ч.)	2
23	Шерівці гор.	1	—	1 (Ч.)	2
24	Чорнавка	2	—	—	2
25	Задубрівка	1	2	2 (Ч., К.)	5
26	Топорівці	4	1	1 (Ч.)	6
27	Жучка Стара	3	—	2 (Ч., С.)	5
28	Жучка Нова	1	—	—	1
29	Чагор	—	1	—	1
		36	25	30	165

і Молодія Окопи. Не належать до філії читальні „Р. Бесіди“: в Гоголині, Легученах Тевтулі і в Мамаївцях; нових. Одну читальню засновано в сім роді а друга вже оснований.

Філіяльний виділ „Рускої Бесіди“ провів діяльність 14 читальень а з докладного справоздання секретаря про кожну сконструювану читальню в повіті довідуємося, що під кожним зглядом добрих читальень є між ними в черновецькому окрузі 3 (Ст. Мамаївці, Стрілецький Кут, Раранче), досить добрих є 4 (Рогізна, Нові Мамаївці, Кучурів, Стара Жучка). Інші читальні, не лиш між сконструюваними, але найправдоподібніше взагалі — існують тільки на папері. Маємо читальні (Ревна, Чорнавка, Садагура, Нова Жучка і т. д.), в яких цілком літами не відбувалися ніякі збори; в році

*) Ч = Читальня, С = Січ, К = Каса, Взаїмна Вигода (екон. спілка).

знала добре, що прийшов час неминучої розлуки, як ті птахи знають, коли їм час покидати рідну країну. На переді стоїть провідник походу з колоколом на шиї. Він чекає на розказ рушити. Пастирі позбирали тертіло, повсаджували на коні, всідлали для мене верхівця і гукнули рушати. Провідник, віл, задзвонив колоколом на шиї і похід рушив довгим стягом з полонини. Пастирі засвітали в флуяру тужної гуцулки. Без слів, без гуку ступало все повільним кроком плаєм в долину до Черемоша. Верхами гір, полониною за нами стелилась туга, обнімала все вкруг нас та лилась і в нашу душу. Флуяри здавалось голосять, шльохають. Несказана осіння туга. Туда на ліво далеко темна Чорногора криєсь туманами, просто наперед нас за Черемошем високі полонини Озірний, Похрептіна, Мігалева, Манилій-Присліп. Вони покрились осінню рудою краскою. Помарніла весела зелень минулого літа. Отуда Масним - Прислопом мріє плаї, котрим маєм вертати в село. Зійшовши на Черемош, мусим туди назад драпати ся дуже крутим плаєм в гору.

Сходячи в долину краєвид чим раз вузше, верхи гір чим раз тонуть десь в спід, небавом обіймив нас старий смерековий ліс з усіх боків. Плаї веде стрімко в долину, але худобі байдуже, вона звикла ходити такими дорогами. За годину привитав нас Черемош своїм шумом, ми розтаборили ся над його берегами. Довго ми тут не затримували ся а стали поволи драпати ся в дуже стрімкий та скалистий плаї на Масний-Присліп. Небаром надлетіли хмари, стало перетрясати дощем. Се для худоби навіть добре, легше драпати ся в гору, як в спеці.

За годину веринули ми з ліса під полонину. Тут пущено худобу троха перепастися і випочати. По тім рушив похід полониною далі в гору. Вже не так стрімко,

1906. вислала філія деяким читальням бібліотеки з зазначенням, що ті бібліотеки треба звернути філії а вона пішла їх відтак иншим читальням. На запити до 12 читальень, що сталося з тими висланими їм бібліотеками, відповіло 2 читальні (Стара Жучка і Рогізна). Коли в Кичері напр. ніхто не знав, де діла ся бібліотека, се недобре, але в Добринівцях наприклад не можна було вивідатись, де є ціла читальня. Поля даровані громадами читальням лежать облогом а 70% читальень на папері.

Філія не лиш контролює старала ся оживити діяльність читальень, але і концертами, відчитами і т. д. Ініціатива майже ніколи не виходила від читальень. Все-ж таки при помочи філії улажено людські концерти в читальнях (Монастирська, Рогізна, Раранче).

Маєток черновецької філії складається з 15% звороту центр. виділу від членських вкладок із черновецького округу і представляється так:

Приходів мала філія	81 К 15 с.,
розходів „ „	15 „ 40 „
остається отже,	65 К 75 с.

Люстрації читальень відбувались не на кошті філії, але на кошті членів філії. З попереднього року не одержав виділу філії ніякої готівки.

(Дальше буде).

Політичний перегляд.

З державної ради.

Відкинувши нагальність внесення посла Ліси, палата послів приступила до наради над наглим внеском посла Будзінського в справі продавання фальшивих ліків. Внескодавець запротестувавши проти того, що прокуратурі допускають до продажу фальшивих і шкідливих здоров'ю ліків а відтак зрезигнував з того, щоби его внесок трактовано як нагний, жадаючи лиш, щоби сей внесок відослано як звичайний до санітарної комісії.

Таким чином палата послів могла вже приступити до першого читання бюджетової провізорії. До слова зголосив ся посол Соукуп, який закинув правительству, що оно старе ся дезакредитувати парламент і ослабити его вплив. Та однак мимо всяких заходів зі сторони правительства побіда демократизму над абсолютизмом запевнена.

Посол Кінцль підніс, що народні економ. потреби важливіші, ніж національні питання.

Посол Фрелс заявив, що обов'язком чеської делегації є покинути опортуністичну політику і розпочати енергійну і систематичну боротьбу за права чеського народу.

Посол Ларіня скаржив ся на адміністративну систему в Австрії і закинув головню урядникам, що они не знають мови того народу, серед котрого наставлено їх урядниками.

В Австрії не може і не сьміє оден нарід панувати над прочими.

Посол Дашинський зсунув всю відповідальність за дотеперішню нероботящість парламенту на президента міністрів, який хоче усунути парламент, щоби тим чином уможливити деякі концесії для Угорщини; бесідник виступив проти тактики буржуазійних партій, які через свій національний шовінізм спричинили стагнацію в австрійській парламентарній життю.

Посол Штайнвандер скритикував в острійський спосіб стан державних фінансів і зажадав, щоби правительство зазначило нові податки виразно також в бюджетовій провізорії.

Посол Олесницький вказав на занепад парламентаризму і на розчароване народів Австрії, що покладали так великі надії на народну палату послів. Соціальні і національні противенства заострили ся так дуже, що тепер жаден сойм не може сповняти супокійно своїх обов'язків. Нещаслива політика, яка стоїть на услугі капіталістів, унеможливає розвій господарки і промислу і приводить робітників до великої нужди. Парламент не має жадного впливу на поліпшене сих відносин, бо він сам не спроміг ся доси на те, щоби присилувати правительство змінити свою політику. Теперішнє правительство показало дуже ясно, як мало цінить оно народних заступників. Сему правительству, здається, правити без парламенту вигідніше. Се упосліджене парламенту треба завдячувати головню жадобі пановання партій більшости сеї палати, які нехтують всі засади парламентаризму, щоби лиш удержати ся при кермі. Заспокоєні партії сеї палати ведуть несприятельну політику, щоби в беззаконній дорозі розширювати свій національний стан посідання на кошті слабшого. Обговорюючи галицькі відносини, підніс бесідник, що Русинам не лиш що хочуть відобрати всякі права, але програму польської політики звернено тут на систематичне знищення Русинів. Тому було-би обов'язком правительства розв'язати вже раз з польско-руске питання (Приаманя).

На сім засіданні закінчено. Слідуюче засідання в четвер, 9. с. м.

*

Ще в липні с. р. розпочала палата нараду над побільшенням віцепрезидентур із 5 на 7. Таким чином Русини і романський клон мали би свого

краєвид розширює ся, ширшає. Там а там виринають шпилі найвисших гір під небо-склін. Через час відслонив ся і наш Чівчин, що опустили ми его десь перед чотирма годинами. Він виринав і випростовував ся чим раз висше а висше. Стась і позір его велика, майже грізна повага. Чогось він такий задуманий такий темний, немов зачарований велетень зі страшною головою на широких відстрашующих плечах. Не дармо прізвали его верх, мабуть Волохи, іменем: Гомул (омул), чоловік. Я обернув верхівця і дивив ся довго на него. Він робить могутнє вражінє, аж серце забить ся, як глядіти так відси на его могутність, повагу, супокій. Вражінє его постати чи не перевищає навіть саму Чорногору. Він зморщив чоло і закурился собі, повив голову білим туманом. Хвилями надлітали й сюди мраковини та трясли, як порохом дрібними кроплинами. По тім щезає все і знов засіяє сонце. На траві лежить брилянтава ніжна тканина крапельок і грає веселки. Наша чередя тягне ся повільним стягом в гору, доходить до хребта Масного-Прислопа. Із Чорногори тягне студеним вітром. Хребет полонини тягнеть ся до Тарнички з годину. Хмари надлітають з Чорногори все клубами та мерчать хвилями. Ми сунимось мовчки, лиш часами заричить сумно худоба, заграє тужно флуярка. Я поскорив конем, бо почало густійше мерчіти, лишив похід і достиг плаю, „Мусірний“, що веде вже з полонини в сільце Шикмани. Тут не можна вже на коні сидіти, треба вставати і вести коня за собою. Се не вигідно. Я прив'язав мого верхівця до смереки і пустив ся сам в долину. Пастирі вже найдуть его на плаю відв'язують і зведуть в село. Плаї тяжкий крутий, місцями вритий в землю за 2, 3 хлопці, веде поміж старими високими смереками. З верха трусить хвилями.

Я закинув капузу з накидки на голову, що лиш ледви очи виглядають тай махаю самотний жваво в діл, аж твар палахкотить. Десь на половині плаю наддогоняю гуцулку з неліпкою на мотузї. Телиця давного простого хову гуцульського, вперше ся, жєн-щена тягне єї тяжко за собою, торгає ся з нею. Надходжу, дивлю ся а то гарна гуцулка молодича у займаючїм своїм мальовничім строю. Вона всотала ся з телицею так, що лице аж палить ся кров-молоком краскою. Я зрівнав ся з молодичею.

— Слава Ісусу, гарна молодиче! — „На віки, Богу, слава“, вдповідає дзвінким приємним голосом.

— А куда молодичко? —

„Та в Довгополе, любий паночку“.

— Ов, то маєте ще добрий кавалок манджати. —

„Ой маю, маю, а вжем ся геть всапала з тим сарнем“.

— А відки згоните ту телицю? —

„Та аж з Штефулця, паночку“, значить ще з дальшої полонини геть за Чівчином.

— Знаєте, що мені дивно з вас, молодичко? —

„Кажіть, паночку“.

— Дивно мені, що ви виховуєте ще ото теле давної простої масти. Тепержеж майже всюда завели люди тирольську худобу. На тирольській прибуває в двоє а обхід коло отсеї никлої маржини не менший, як коло тамтої тяжкої великої худоби. —

„Ще більший, паночку, бо то не маржина а сарне, верже собою як сотона, що бігає за ним, аж дух заперє. В него нема ні опони ні перепони, все перелізе або перескочить. Адивіть, як єм ся всотала з ним“? — Сьмішно мені молодиче; а виж чого заходите ся з тим котом або, як ка-

заступника в президії парламенту. Але, як звісно, обструкція перебила ці наради. Як зауважимо, достатній внесок прийшов на дивний порядок.

Переговори між німецькими партіями а провідниками „Слав. Єдноти“.

В протязі сего тижня мають розпочати ся переговори між німецькими партіями а провідниками „Слав. Єдноти“.

В разі, коли би прийшло до реконструкції кабінету, то полудневих Славян, як доносять із кругів „Славянської Єдноти“, відшкодовано би в той спосіб, що на місце теп. міністра Рітта іменовано би міністром робіт директора господарського інституту в Країні.

Однак німецькі круги і частина Поляків задивляють ся на справу реконструкції дуже песимістично, бо при так великих домаганнях чеських послів і в виду того, що чеські партії відносять ся до питання національного роз'єму з цілковитою байдужністю, годі припустити, щоби вдало ся так в скорі привести до порозуміння. Деякі послы йдуть в своїх здогадах так далеко, що думають, що не буде навіть можливо докінчити першого читання бюджетової провізії, коли переговори до четверга, значить до слідуєчого засідання, не принесуть жадного успіху. Однак в одній точці годять ся всі, а іменно, що до кінця сего тижня справа ся мусть бути порішена.

Екзекутивний комітет німецьких вільнодумних партій, заявив, що готовий пересирявляти із „Славянською Єднотою“, коли предметом сих перотрактаций не будуть питання відносно осіб, але буде ся вести нараду на підставі річової програми в цілі парламентарного поладження державних і народних конечностей.

* * *

„Lidove Noviny“ доносять із Відня: При переговорах польського кола із відпоручниками „Слав. Єдноти“ грають також важну роль домагання Русинів.

Русини домагають ся поновно креовання місця секційного шефа в міністерстві просвіти як також основана що найменше двох факультетів на львівському університеті.

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. грудня 1909.

Календар. Середа 8. (25.) Меркурій, П., по пр.; рм.: З а ч. Пр ч. Д і в и М. Схід сонця 7:46, захід 3:56. — Четвер 9. (26.) Яліпій, Яків; рм.: Леокадія. Схід сонця 7:47, захід 3:56.

жете, сарнем замість гарної тирольської телиці? —

„З лінивства, паночку, з чистого лінивства. От є вже коло хати, тай чоловік тримає ся з лінивства того сарнети“. — Я здивував ся такий щирій бесіді.

Теле стало слупом і ані руш з місця, як би обидило ся.

„Ану чогось остовпіло? Неволя би те втела!“

Жінка тягне, не може собі дати ради. Раптом глипнула на мене допитливо своїми блискучими гарними очима, тай каже в кінці:

„От йдете пусто дурно, паночку, моглибесте підгонити то лукаве сарне, бо ми вже обірвало руки“.

Знов стало мені дивно. Чи наївність, чи жіноча рафінерія? Але менше з тим, ненадумуючись, кажу:

„Чомуж ні? Як гнати, то гнати. Лиш чекайте, най втну собі різку. —

Я відступив і втяв гнучкий прут із шко-руха, тай парнув лукаве теле.

— Ану сарне! —

Воно скочило дійсно, як та сарна і потропотіло за жінкою покірно, як би єму осьвятити воду.

„А Біг би вас вкрив, паночку, тепер я відотхну троха від муки з тим лукавим сарнем“.

Пішли ми собі свобідно плаєм далі. Я підгоню теля від часу до часу прутиком та накликом — „ану сарне!“ Але воно почувши шкорух за собою манджало так жваво з нами, як би нас йшло троє товаришів. От думаю: Сьватила би ся фрика, хоть не велика. Молодиця ступає певним кроком поміж ви-стаючим сильним корінем могутних смерік, часами скаче з коріня на корінь. Теля і я ступаєм єї в слід. Вона щебече справдішною свобідністю безцеремонної дитини при-

Міністер Вайскірхнер в Чернівцях. Нині приїхав до Чернівців мін. Вайскірхнер оваційно витаний всіма сферами міста. Ратуш гарно удекорований. Опис посв'ячення торговельної палати і ціну промову мін. Вайскірхнера при тій нагоді ізза не-достачі місця відкладаємо до слідуєчого числа.

Поляни проти рускої школи. Русини, замешкалі меншістю в словацькій-спольщеній селі Солоньчи-Майдан, пов. Турагумора, про котрих ми недавно писали, що бойкотують місцеву польську школу, позаяк в ній не учать руского язика — отримали на днях, по довгих перешкодах, свою руску школу і Русина учителя. Однак місцева рада громадека, в котрої виділ входять більшістю спольщені Словаки, постановили всіма силами не допустити до заложення рускої класи, боячи ся, щоб очевидно через руску школу не стратила словацка громада на „polskości“ (!), бож прецінь не даром пере-сиджують у тутешних Словаків різні „Kwiatkowski“ з Чернівців та всіма силами вмовляють в них, що ониж не Словаки але Поляки! Тай вигадала громада на згубу Русинів таке: на приказ ц. к староства, щоб вишукати льокаль на класу, від-повіла, що хати не дадуть, бо нема у кого винай-мити (?). Тимчасом приїхав вже наданий Радою шкільною кравевою учитель п. Свобода, а тут нема ані льокалю, ані лавок та інших потрібних річий. Однак „Strachy na Lache“ — і тутешні Русини, що в посліднім часі зачали всіма силами горнути ся до просвіти, зложили між собою складку на за-купно лавок, таблиці і т. п., а один господар Іван Волошук відступив даром хату на школу — тай в той спосіб на злість Словакам наука без пере-шкоди могла зачатись. Вписало ся дітей 43, а ще кільканайцятро руских дітей якісь тутешні чорні духи то грозями то просьбами сплудють ходити до польської школи — однак в Бозі надія, що ще й тих збаламучених Русинів осьвідомить ся з ча-сом. Отворенє школи наступило 29. листопада с. р., відправлєм служби Божої в тут. церкві при численній участі тут. Русинів та записаних шкіль-них дітей. По службі Божій промовив до зібраних людей тут. сьвященик о. Гоянюк, заохочуючи їх до просвіти, до любови свого обряду і народу. Доказом як більша часть тут. Русинів горне ся до просвіти, що на отвореній п Свободою курс аналіфаветів вписалось сейчас до 30 муштин, а до 20 дівчат і жінок. Честь таким Русинам, що в борбі о свою руску школу, о належні їм права, не жа-люють ні труду, ні грошей! — з. у.

Економічні зносини з Америкою. Ustredni banka ceskych sporitelu, великий чеський банк, який має філію також в Чернівцях, викупила банковий дім і аґентуру корабельної їзди знаної фірми Brodsky und Sovak в Нью-Йорку, яка там від кількадесять років працює, для еміграційного банку „Bohemia“, який має заснувати ся і буде дальше вести під-

родно. Раптом стала, на плаю глипнула мені в очи тай каже:

„А ви, паночку, хто таки: чи фештор, чи побережник?“

— Ні, фештор ні побережник, моло-дичко. —

Вона зуміла ся, а далі каже: „Та як? Ні фештор, ні побережник? А щож такого?“

— От видите, вже так, що ні фештор ні побережник — відповідаю з усмішкою.

Вона застановила ся знов на хвилинку а далі каже: „А щож такого, хіба собі таки так свій пан!“

— Ага, такі так свій пан — кажу.

„Це ше ліпше“, відповіла втішно мо-лодиця. Видко фешторів та побережників не конче любила на перехід. Дали ся єї мабуть добре в знаки.

— А з котрого кута ви в Довгополі, молодичко? Довгопіль довгий, великий? — питаю єї.

„Я відти, як той грунь, знаєте, від ді-дової річки?“

— Знаю, знаю, то там на тім груні від дідової ріки.

„Ага, там, там! Ей ви все знаєте, так якби есте там були“.

— Та чомуж ні, як Довгопіль не раз переходив. — Хоть дідової річки розуміє ся, з роду ніколи не видів і про неї нічого не чув.

— Ану, сарне! На дідову річку! — підгоню теля.

Молодиця, обертає ся і всьміхає ся, ті-шить ся.

Отак балакаючи перебігли ми приємно плай і опинились над потоком Мусірним. Небо випогодило ся. Небавом достигли ми бити дорогу в селі. Тут треба було розста-вати ся. Єї дорога далі в долину а мене вже добили з рундука знакомі і витають хусточками.

привітство почавши від 1. січня 1910 у власнім за-ряді нового банку, котрого централька буде в Празі, а як его самостійну філіялку. — Поручаємо отсю фірму нашим людям. Замість давати зарібок ріж-ним чужим аґентам, воліють наші люди послугу-вати ся славянською фірмою, яка їм краще стане в пригоді, ніж який небудь чужинець.

Оповіді, іменовані і т. п.

Іменоване. Цісар іменував приватного доцента на тутешнім університеті, судового совітника д-ра Константина Ісопескула-Грекула звичай-ним професором австрійського карного права сего університету. Зачуваємо, що др. Ісопескул-Грекул задумує зложити посольський мандат і посв'ятитись виключно універзитетским студіям. Шарпі волоскі круги думають, що п. Ісопескул-Грекул ще добре не розважив сеї справи.

На захоронку тов. православних Русинок зво-лили жертвувати з нагоди чайного вечера Ви. до-бродії: Бук. кр. Банк 100 К, бук щадниці 25 К, бурмістер барон Фірт, о. парох Теофіл Дрочинський, др. Теодот Галіп і Відень-ске банкове тов. по 20 К, пані радникова Пігулякова, проф. Оичулова, Кредитове товариство, Чеський Банк, і нотар Дрого-мирецкий по 10 К, надрадник Ясеницький 8 К, віцемаршалок др. Стоцький 5 К 50 с., проф. др. Вол. Милькович, урядник сел. каси Антін Гриник, пані Піткович, проф. Панько Клим, асек. тов. „Fonsier“, банк „Union“, др. Кость Клим, др. Розенфельд, пані радникова Фя-липович, „Сел. Каса і пані надрадникова Ясеницька по 5 К, інсп. Омелян Попович, проф. Николай Ісопенко і проф. Іван Радом-ський по 4 К, др. Райтман 3 К 30 с, о. еро-монах Романович 2 К 50 с., о. проф. Деніс Бремійчук, В. Бадиян, тов. „Donau“, о. Іва-нович з Кадобівців, др. Шенбави по 2 К а надто кілька менших дажків. Всім ласкавим дателям дякує в імени бідної дівчорі сердечно: Евфрозина Галія, голова, Вікторія Попович, скарб-ничка.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Вівторок, 7. грудня: „Ein Maskenball“, оперета в 3-ох відслонах Вер-дого. — Середа, 8. грудня: (половина ціни) „Die goldene Eva“, драма в 3-ох відслонах Шентана. — Четвер, 9. грудня: „Hinter dem Vorhang“, коме-дия в 4-ох відслонах Броцінера. — П'ятниця, 10. грудня: „Ganz der Papa“, фарса в 3-ох відсло-нах Марца і Девалієра (знижена ціна). — Су-бота, 11. грудня: (по полудні) „Sodoms Ende“, траґедия в 5-ох відслонах Судермана; (вечером) „Stradella“, опера в 3-ох відслонах Фльтова. — Неділя, 12. грудня: (по полудні, половина ціни) „Die Dollarprinzessin“, оперета в 3-ох відслонах Фалія; (вечером) „Stradella“.

— Майте ся гаразд, молодиче, нам вже розлука —

„Вже, любий паночку? Як мені жаль! Я такого доброго пана ще з роду не зди-бала! Хтож мені буде підгоняти ото лукаве сарне?“

— Не журіть ся, молодичко, хтось тра-фить ся дорогою, як я на плаю. Такий гар-ній молодичи лучить ся хто небудь в до-розі. —

„Та — хто небудь! Я за ким небудь не згоріла“, відповідає з осьмішкою, истинно по жіночому. „Най вас Бог криє, добрий паночку!“ Взяла теличку наперед себе і пішла дорогою по над Гринівкою в долину.

Я завернув до хати шурина і посіда-теля Чівчина. З рундучка видів я ще, як виходила молодича з теличкою по за ма-леньке сілце, та наближалась до першого закруту. Небавом і зникла в закруті з очий.

Сонце вже над заходом. З верхів спли-ває вже холодна вечірня струя воздуха і стелить ся ярами долинами. Травники ско-шені покрились ще раз сьвіжою, зманли-вою, ніби весняною зеленію. Вечірні тіни кладуть ся і розтягають ся землею немов на нічліг. Травниками зацикотіли цьвірінки та коники-скакуни проникаючим сонливим концертом, аж лящить та тремтить луна воздухом. Сонце скрило ся а небом стали виринати перші бліді зорі. Місяць змагає ся чим раз більше у світло. З Мусірного долітає вже гук пастирів та рик череди з Чівчина. Єї на зустріч вийшов гурток лю-дий, жінок, муштин та дітей. Сеж вертає і їх маржинка з розкішної полонини до дому — по сезоні.

Надзвичайні загальні збори рускої каси пож. і щадничої для громади Задубрівка, стоваришеня зареєстрованого з необмеженою порукою, відбудуться в неділю, дня 12. грудня 1909 (а не 5. грудня) о 3. год. по полудни у тут. шкільнім будинку з таким дневним порядком: 1. Вибір двох членів старшини на місце виступивших вибраних на сегорічних загальних зборах (на роки 1909, 1910 і 1911) панів Василя Гринчука і Доментія Івонюка, котрі як члени старшини проволочили свій обов'язок і не хотіли доси дати ся зареєструвати. 2. Евентуалія. — Михайло Ісепенко, начальник. Василь де Томорус, касиер.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть **NERVOL**

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францога

в Терополі.
Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простуджени, ломаних костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймаати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. в оплатою і опакованям. Тисячки листів з подякою. — Вислака 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогверії медичнальній Стернуса.

19 (—)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

(—)

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуд захвалюванем
:НОВИХ: пачок цикорії, але будьте радше сего переконання, що

ПРАВДИВИЙ :ФРАНККА: ДОДАТОК ДО КАВИ,

котрий і в Вашим домовим господарстві випробувано від тільки літ, єсть „найлучший“ і таким на дальше :позістане:. —

Однаковож просимо Вас дуже, уважайте докладно на наші

марки фабрики

і

наші підпис

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Гайнріха Франкка сини

rt. ble. Y 1870, 9:9 L v. V.

(25—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові, ==
== гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16:50
На стайці в Народнім Городі (Volks-garten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селяньскої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожіють кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селяньскої Каси“.

ПЕРЕПРАВА ПАСАЖИРІВ
німецькими пароплавами
== З БРЕМИ ДО АМЕРИКИ. ==

Хто наважив ся їхати до Америки, тому поручає ся найгорячіше загально знані бременські цісарські пароплави і бременські подвійношрбові поштові пароплави.

Поспішні пароплави їдуть з Бреми до Америки 6—7 днів, а поштові 8—9 днів. Хто жєлає собі їхати тими гарними і великими пароплавами, тому раджу замовити собі наперед місце і в тій цілі післати мені 20 К задатку.

Обясненя і поученя до подорожи уділяю кождому радо і даром. 145 (4—4) 2т.

Ф. Міслер.

Хто хотів би бути посередником, най зголосить ся.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилович, Механік**
в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

(—)

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходять „Буковина“ раз на тиждень під наділом і коштують на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одного шпальтового стрічки або 10 місяця дрібним друком (petit). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакція неопечатані вілні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прямили коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належності за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має шпальтовий

Головні збори філії „Рускої Бесіди“.

(Дальше.)

1. Збори черновецької філії.

□ Справоздане про приходи і розходи філії складав на зборах касиєр філії, студ. Сербинюк. Вибрана на зборах контрольна комісія перевірила рахунки почім на внесення одного з її членів уділено абсолютній касиєрові філії і всьому відділові за його пильну діяльність в 1909. р.

Справоздане касиєра а особливо секретара черновецької філії „Рускої Бесіди“ подало зібраним справді немало річового матеріалу, отже нічо дивного, що незважаючи на пізну вже пору, приступили тепер зібрані до річової і оживленої дискусії, яку розпочав уч. із Старої Жучки пан Кукелка. Бесідник поставив жадане, аби впливові укр. одиниці в краю спиноували ворогованню головно чужих сільських потентатів проти просвітної роботи в громадах. — Господар Майданський з Рогізної говорив про перепоми в просвітній праці, які виходять не від чужих, але таки від своїх людей на селі. — Купець Грещук з Садагури звернувся до укр. інтелігенції на Буковині з радою, аби вона зєднала ся, а тоді і між хліборобами не буде ворогованя — і підпер пропозицію уступаючого відділу, аби філія мала постійного люстратора читалень. — Надучитель Іваніцький з Мамаївців підніс пильну і запопадливу діяльність теперішнього відділу за те, що сей перевів контролю більшої половини читалень в повіті а відтак радив бесідник добром книжок, скіоптиконом і т. п. оживлювати і ті читальні, що наразі замирають. — Др. Зенон Кузеля подав цілу серію способів, аби оживити читальні (мандрівні бібліотеки, люстратор, людські концерти, розділюване щепів, основане доброї бібліотеки при філії і т. д.) і піддав гадку, аби

філія старала ся о підвищення своєї пайки з членських вкладок поза 15%. (Присутний на зборах делегат гол. відділу „Рускої Бесіди“ інсп. Попович заявив, що ся пайка може бути підвищена для роботящої черновецької філії навіть до 50%). — Ред. Луцки й натякнув в своїй промові на велике значіння просвіти для всієї національної господарки, на позапартійний характер просвітної праці в нашій народі і особливо зазначив, що чим хто більше претенсій має до свого розуму, той тим більше дбати повинен о удержання згоди і єдності, без яких гине така праця, між всіма членами читальні і між поодинокими укр. товариствами в сільських громадах. По промовах уч. п. Павлюка, госп. Гр. Павлюка і купця п. Стернюка, секретар філії інж. Гр. Герасимович зібрав в цілість найважніші замітки з цілої дискусії і ще раз звернувся увагу читалень, аби вони самі старали ся дати ініціативу до живішого життя а філія кожде таке їх домагане підпре можливо як найспільніше.

Третьою точкою дневного порядку був вибір нового філіяльного відділу. Членами нового відділу вибрано: Др. Зенон Кузеля (голова), Др. Мирон Кордуба (містоголова), інж. І. Попович (касиєр), інж. Г. Герасимович (контрольор), студ. Сербинюк (писар). Заступниками відділових вибрано: ред. О. Луцкого і проф. П. Кліма.

На сих загальних зборах зібрано около 195 корон членських вкладок на р. 1910. Вписало ся на слідуєчий рік 71 членів. — Всі члени, що виплатили хоч половину вкладки на 1910 р., дістали на зборах календар і гарно опрацьовану книжку Дра М. Кордуби: Картини із всесвітньої історії.

Між читальні розльосовано дві гарні бібліотечки. Дістали їх: читальня в Ленківцях і в Чернівцях.

Загальне вражіння по сих зборах таке: стан просвітної праці в черновецькім повіті — невідрадий; сегорічний відділ філії був зате справді працьовитий і розпочав послідовну працю, аби розбудити жите в читальнях. Сегорічний відділ майже в цілості остаєть ся на слідуєчий рік. Се приневолює нас надіятися, що будучність буде добра.

2. Загальні збори філії „Рускої Бесіди“ в Сереті.

В гарній салі „Рускої бурси“ в Сереті відбули ся в суботу, 4. грудня 1909. перші загальні збори недавно заснованої філії „Рускої Бесіди“. Мимо того, що з ц. к. правительства прийшло повідомлене про заснуванє сего товариства щойно пару день перед зборами філії і годі було як слід повідомити членів про ті збори завчасу — зібрало ся понад 150 учасників з усіх сторін Серетщини, в тім числі велика сила нашого учительства, селянства і місцевого міщанства. На збори прибув делегат центрального відділу „Р. Б.“ з Черновець, п. проф. І. Прийма і привіз зі собою книжки для членів товариства. Збори відкрив гарною промовою п. надрадник суду і посол, почесний член і голова філії п. Артур Малик і завізав секретаря товариства до подання звіту з діяльності досьогочасного прав. відділу. З того звіту (проф. С. Яричевського) довідали ся члени, що філія вислала була свого відпоручника на деякі загальні збори читалень „Р. Б.“ і на заг. збори Січи в Мерецї, хоча, що правда, не розвинула такої діяльності, яку відділ був собі бажав розвинути, головно ізза того, що староство серетське довгий час не мало ніякої вістки з правительства про заснуванє й встанованє філії. Милою несподіванкою було для членів і се, що довідали ся про заснуванє місцевої серетської читальні, „Р. Бесіди“, яка при ширій підмозі правдивих серетських патріотів і свідомого тут міщанства може не

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

XVI.

Ориця опинила ся край садочка. А сад забіг запусом у панський гай і гайок обняв його кущами.

Тугі дуби, величний явір у гаю підняли буйно голови але понад зелене море жилих грабів не бачили, що дієть ся на крайлісі. А тут було більше світла ніж у гаю і більше життя. Кущ ліщини з вітром розсипав із своїх базов жовтий пил на весні ще, а тепер уже красуєть ся завязками лущаків наче намісто. Непорочна калина перасаджена в проліску крилатими сьпіваками з панського парку ще не стратила білих планих цвітів на своїх рівнях, мов сито півкожухах. Дерен, що вже перед вибросом листя сипле цвітотом, тепер власне прибрав ся в сьвіжу одежу з цілокраїх листків, зате у білоклена з трудом держали ся на черешках навислі китяги зелених квітів.

Сад не був докладно відмежований від ліса, а все таки тернина своїм гострим тернем хоч декуди не давала приступу, а позад неї чіпала ся зарослого окопу плачуча береза. Понад гуто межовані хлопські нивки мала Ориця перед собою далекий вид із високої кручі, а під кручею розкинулись подільські хати, двома рядами над рікою.

Було по літніх дошах. В лоні спрагненої землі, перероблені в животворну кров, були вони могут-

нім живчиком кохання, життя, сили. Підзводом проматого, скупаного неба, що леліяло щирим, хрустальним блакитом, пашило се життя під оком Творця і содержителя Сонця. Кружило соками в матерних коріннях і волосниках ростин, у билах, у цівках і галузях, вітах і листю дерев. На сей куточок землі розвернений в теплі споглядаючи, яка вона замаїна, заквітчана, плідна і кормча, мусіла Еля пригадувати Рубенсову розкішну жінку. Во скільки тут кохання у живої тварі залюбленої і впоєної молодістю весною. А як розбуджує їх сьвіжість, як манить запах квітів і дур злотоцьвіту. Усе сьпіває і кричить, реве і шаліє в похоті то тільки мерехтить і шевелить і леліє з надміру, в пересвітті. Розриваєть ся сфільований, приспінений віддих життя, кохання, вічна обнова, віковчне звено тогож життя. Метелики парами, все парами, так багато крил у тих метеликів і підлітають вони у гору то падають безсилі на цвітінні чаші.

А що польові коники, а сверчки, а що вся комашня гуде, аж Ориця глухла од їх сюрчання, здригала ся від цвіркоту, від жування, від стрекоту. Самчики в зеленій траві на бурті силували ся перекричати всіх і вся. Але глухли од пташного щебету. Вжеж пустували сі крикуни. Щораз порхають між гілками та вітам, цілі їх юрби товчуть ся, то мають у воздусі як хустка на вітрі. Ось і повели пустійки всю крикливу громаду над колосисті філії на ланах. Притихло хоч. Та не на довго. З божої ласки сьпівак засьпівав. Не жде місячної ночі, бо вже почислені дні його слави. Над досвітком побачив одно яечко надкльоване, вже-вже упаде тягар на нього. Витягнуть ся голодні клюви на голіх шийках до батька. Піде його пісня, пропаде. Стане

він зідачем хліба. Сірим хробаїдом. Усе стихло як він своїм зичним тьоханям ляснув раз і другий.

Він нагадав усьому лісови весняні чарі, коли то голубим коверцем підліски стелили ся, коли торічний лист на землі шумів сам від себе тихим шелестом, наче морські мушлі, як серед тої еольської, музики виказували свої головки бриндушки мов богиня народжена з морської піни, як розливала запах біла конвалія, а місяць сипав сьвітлом.

Ку-ку! ку-ку! — крикнула дівка з вулиці. На лету знесла яечко в чуже гніздо; самчик, бездомний любчик захихотав з такої забавної речі тай вихром обоє пігнали шукати догідної галузки.

Весільного марша їм у слід свистав веселий кіс і соловейко вже не досьпівав свою пісню.

Зате одкликнули ся сьпіваки з поля. Спортсмен жайворонок кулькою підлетів у гору і тріпав крильми, держав ся на місці і цвірінкав. Показував себе дівчатам.

— Дивний каприз — смієть ся гістичним сміхом сорока.

— Обережно — пищить кропивник. Великий птиці може ся пачі гніздо зрабувати. Малім пташкам яйця вище, молодих поїсть.

— Тоді добра нагода палко покохати ся, надпрограмово другий раз яйця напести. Кохайте ся, кохайте ся — гукає цинічно шпак, — кохайте ся, кохайте ся зараз: вона вам певно яйця вище.

А тут крикливі воробчихи ведуть за собою самчиків і знов перевалюють ся юрбою, кричать, крильми бють.

По молодім іще лиці Орисі перебіг переляк

вдовзі розвинути си гарно і на користь рідного люду.

Відтак забрав слово делегат централки проф. Прийма і в своїй гарній і розумній таї популярно виголошеній промові з'ясував страшно шкідливі наслідки духової темноти між нашим людом, вказав на користь просвіти й організаційної праці, кличучи справедливо, що тільки розумна громада великий чоловік! Врешті завізав гарячо до праці, згоди й любови, як підвалин під успіхи в народній справі і закінчив свою бесіду висказом надії на гарний розвій молодого товариства, нової посестри у ряді „Руских Бесід“ на Буковині.

Тут слідували вписи нових членів філії і вплата вкладок, що свідчили наглядно про те, як то радо горнуть ся наші люди до руского товариства. По вписах в члени і роздачі календарів „Р. Б.“ на р. 1910, приступлено до вибору виділу, в склад якого увійшли на внесені п. Силья. Альботи, надуч. з Рогожешт, отсі панове: надрадник і мосол Артур Малик, проф. Силья. Яричевський, дир. Ал. Одовічук, дир. Іла Вершигора з Вашківців н. Сер. і міщанин Павло Кость.

Нововибраний виділ глядить в будучність із доброю вірою в успіхи своєї праці: вже до нині заявили деякі члени філії добру охоту причиняти ся добірними відповідними відчуттями по селах до розбудження просвіти в нашій доси доволі глухій куті. Річ дуже потрібна...

При льосованню припала нагорода в книжках з фонду п. Михальського читальням зі Шербівців і Глібокої.

Промовами п. делегата Прийма і надрадника Малика закінчили ся ті збори, що випали (як се заявив п. делегат) над сподіване гарно. Знак се, що серетська земля — не в стороною забутою Богом, лише людьми. Колиж ті люди добрі й щирі пригадають собі, що працювали для люду й народу в обовязком щирого патріота-громадянина; коли в слід за тим і люд іде, осяяний доброю вірою на стрічу гарячо вижданому сонцю долі-волі — тоді й добрий Бог йому допоможе і він все лихо переможе! Тільки більше віри і більше братньої, взаїмної, великої любови, що чудеса — відродження — воскресення народу за собою приносить. І в імя сих кличів бажаємо новому товариству щиро руского „щастя Боже“!

Терський.

Міністер торгівлі др. Вайскірхнер в Чернівцях.

Вчера о пів до девятої години перед полуднем прибув до Чернівців міністер торгівлі др. Вайскірхнер в супроводі секційного шефа

і лишив на ній слід нервового неспокою, а в її волосся виплв кілька срібних ниток.

А тож була колись гожа, весела дівчина. Тепер нараз розмову урве, нераз слова не домовить, зате ся і огляне ся стривожена.

Мати журить ся нею, а молодша сестра, що тепер лиш заперла ся з мужем у спальні, дратувала її притинками, фальшивими здогадами.

Батько якийсь веселий та жартовливий також так глядів, наче розуміє її зміни — але Орисі було байдуже про них всіх. Її не сходило з гадки підозріння, що муж до неї знеохочений, щораз частіше задумувала ся над сим. Побачила, що перетягнула струну, бо ось він наче годить ся з тим, що межи ними эле, що нема згоди.

Наче каже: щож робити? треба жити і так. А її збрав страх перед таким житєм. Вона так тягнула ся до родини, так гадками витала між нею. Але як приїхала, пізнала, що її вже не лічать до своїх. Відчула се виразно і так сказали їй мати і Клявда. Вона жалувалась на се, але мама казала, що так мусить бути. Так так... можна мріти, можна зітхати, а до дружини таки вернеш ся. Ніхто на білім світі не лишить ся тобі, лише дружина...

Сї неясні думки вже другий тиждень її непокоять. Сьогодні вона поговорить зо своїм Осипом по давньому, щиро. Таку мала гадку а тут нечаяно вдарила по ній та буря під гайом, знервував її той могутній подих, той сильний гураган роскоші, яка розкинулася, переливала ся перед її очима, аж повітря підсосянишим теплом, що стало припікати, само заколихало ся, заклекотіло. То знов її ухо ловить воробяче пікання. Вона його знає, знає коли самітка так просить: ще, ще, ще.

До краю роздратована, підняла ся з лавочки.

др. Броше і міністеріальних секретарів др. Брандлія і др. Левенфельда-Руса.

На двірці ожидали гостей: краєвий президент експ. др. Бляйлебен, краєвий маршалок барон Василько, митрополит експ. др. Репта, краєвий віце-маршалок др. Смал-Стоцький, з парламентарних послів Василько, Семака, Лукашевич, Спинул, барон Гормузаки, гофрат Скедль, др. Штрахер, др. Ісупеску Ірекул як також багато інших достойних міста Чернівців.

Краєвий президент експ. др. Бляйлебен привітав сердечно прибулих гостей, потім міністер торгівлі і міністеріальні урядники удали ся до правительства.

О 1/11 год. перед полуднем відбуло ся в сали торговельної палати святоче отворення нової палати, в якій взяли участь представителі державних і автономних урядів, заступники клеру, буковинські парламентарні соймові послы, радні міста і палати торгівлі. З руских послів були присутні посол Василько і др. Смал-Стоцький.

Президент палати Лянґенган виголосив довшу промову, в якій подякував щиро міністри др. Вайскірхнеру за его прибут і за его поміч, якої дізнають від него палата торгівлі і взагалі торговельний і промисловий стан.

Опісля забрав слово міністер торгівлі др. Вайскірхнер і промовив в ось-який спосіб:

Високоповажаний пане президент і Ви шановні збори! Вперед позволю собі іменем правительства повитати як найсердечніше буковинську торговельну і промислову палату. Я дякую Вам, високоповажаний пане президент, за приязні слова, звернені Вами до мене і прочих панів заступників правительства.

При сій нагоді позволю собі висказати своє вдоволене ізза того, що мені судило ся взяти участь в сїм гарнім і величїм святї. Коли я вже скористав із Вашого запрошення, то я не то що може зробив се із обовязку міністра торгівлі, але було се моїм щирим бажанєм увійти у стичність із тими особами, що заступають на найдальшій сходї нашої монархії серед тяжких обставин енерґічно і свідомо господарські інтереси свого краю і прислужують ся тим до піднесення господарки цілої монархії.

Високоповажаний пане президент!

Ви підкреслили справедливо у своїй промові, що сьогоднішній день творить угольний камінь до славної історії буковинської торговельної і промислової палати. Палата, що існує вже майже 60 літ, була все підпорою господарських інтересів краю і хотий я мушу признати, що господарські інтереси сего краю находили ся нераз в лихих обставинах, то ся палата зуміла все таки своєю діяльністю загоїти всякі рани і для сумної минувшости приготувати ліпшу будучність.

Користаю з нагоди і висказую торговельній і промисловій палаті іменем правительства щирю подяку за її вірну і щирю діяльність. Нагадую собі дуже добре, яку діяльність розвинула отса палата і як власне буковинська торговельна і промислова палата була щирим дорадником міністерства у всіх справах, що відносили ся до заграничної торгівлі нашої монархії на сходї.

Залиблена пара воробяча фуркнула і вже Ірма не чула монотонного, пристрастного цвіркоту. Хотіла йти в хату, бо докиж її чекати Осипа, але якось без думки сливе звернула кроків два—три в бік і лягла в густу траву, трішки хоч затїнену крісла-тою липою. Прохолоди не зазнала ніякої. Земля вже добре сонечком загрїта віддала останки випарів, а сї обдали Орисіне тіло, наче повили гарчим покривалом. Вся кров приплила їй до голови і якась темна імла притїмарила їй зір, відтак млість потерла її коло серця і завертіло в округ яблунами, всіми деревами в садку і всіми кущами в проліску. Вкінці якісь дві руці потелепали їй члунком та стиснули її кліщами і стали підсувати вгору, під серце. А низом то здовж крижів перло і сипало, якийсь довгий язик, якісь широкі губи смоктали кров і живе тіло. Було Орисі лихо. Вже хвилию так лежала, вже тратила свідомість і ледви не ледви перекотив ся, перевалив ся, понад нею пароксизм, тільки дріжало їй тіло, тільки лишив ся легкий шум у голові та в ухах.

Незабаром падїйшов Осип. Орися підняла ся, підійшла до лавки, присіла. Чула до нього жаль за те, що лишив її одну, але — перший раз від довшого вже часу поборолася себе. І не жалувала, бо з роєм вийшло, що він не винуватий: батько задержав його за довго і тому служниця мала побігти до неї таї просити її назад у хату. Значить, не вислано дівчини.

Хоч була трохи пізна пора, Осип, що ні за що не любив відступати від свого пляну, просив жінку піти на річку, а то й скупати ся, як що буде нарочно і не одійде охота.

Орися не підіймала ся. Осип покмітив її дивний настрій, але не хотів розбирати річи. Може

По тяжких ранах, які завдала Буковині цлова війна із сусідною державою, було би саме сьогоднішнє свято найліпшою нагодою згадати, що ми стоїмо перед відновленем угодкових відносин із русинською державою (признам) і хотий я находжу ся тепер на крайнім сходї монархії, то все таки сподіваю ся, що мій голос дійде до Відня, нагадає послам їх обовязок і припімне їм, що в насї господарські інтереси, яким мусять уступити дрібні буденні конфлікти. В тій хвилі, коли ваш зір звернено в далечїнь і бачим як інші нації виступають на світських ринках, коли ми звернемо свої очі на Англію, де ведуть ся великі борби о господарські принципи, які мають також тяжкі наслідки й на прочий континент, в сїй хвилі уважаю я обовязком парламенту, який в свідомий своїй відповідальності, розв'язати се дуже важке питання не лиш в інтересі Буковини але також цілої держави (допомагаючи признам).

Високоповажаний панове! До сих дійсно щирих слів проминувшину додам ще деякі бажання на будуче. Хай, як сказав вже пан президент, панує над сею палатою благословенє Боже, хай палата буде як доси неутраляним тереном, де сходять ся всякі партії з охотою працювати для загального добра. Хай в сїй палаті, що одержала модерний закрий, панує також модерний дух а модерним бути значить: завжди відповідати змінюючим ся і зростаючим потребам населення. Модерним бути значить: звернути свій погляд поза вузькі рамці, значить безупинно працювати, щоби досягнути можливо всьо найкрасше в інтересі загалу.

Мої поважаний панове! Буковинська торговельна і промислова палата визнає ся одним проявом, що в публичнім житю стає чужий. Я переглядав історію палати і знайшов, що в палаті було досі лише двох президентів. Сей прояв дуже характеристичний. В публичнім житю звичайно за мало у нас сталої послїдовности. Думаю, що ми обовязані на сїм святї згадати дуже заслуженого президента Альта, що через 35 літ кермував долею палати. А тепер пан президент дозволить мені згадати децо й про него і висказати свій подив, з якою енерґією і свідомостію ціли вів він агенди палати і можу сказати: із щирого серця желаю я, щоби Бог причинив ему віка і здоров'я, щоби він, опираючи ся на довіру палати і населення, міг вести далше торговельну і промислову палату. Хай палата задержить своє становище в господарськїм житю Буковини і на дальше; хай доля призволить, щоби ся палата забезпечила економічний розвиток Буковини. З моєї сторони, я дуже радо причиняю ся до того діла. Вже мій приїзд найбуде Вам доказом, що я відчуваю симпатію до сего коронного краю і не занедбаю свого обовязку з своєї сторони помагати розвоєви сїй палати. Спільними силами піднесім скарби, що находять ся в землі сего краю.

Піднесім також душевні скарби, які спочивають в серцях націй сего краю, в тих бодрих націях, яким усміхав ся гарна будучність (живі описки).

І так, мої панове, позволю собі скінчити бажанєм: щоби торговельна і промислова палата не спроневерила ся своїй традиції, щоби она остала тим, що була доси, а іменне підпорою автономної

минеть ся само. Тимчасом Орися так, з доброго дива пригорнула ся до нього і поцілувала. Не поцілувала — ввекла. Таких поцілунків було колись дуже багато, а опісля менше. Він розумів її, вониж були старі знайомі, але з якої речі? чого справді хоче? Він назначив день виїзду так, щоб не лишати ся тут на день роковин їх шлюбу. Може то поцілуй звязаний з тою справою? Не відповідав на него ніяк.

Жінка завдала йому останніми часами стільки журби, що не міг собі так з доброго дива струсути з себе того пилу, яким присипаний огни його, як не любови до неї, то хоч приязни.

Дивив ся на неї хвилину, хотів відгадати. — Так, без інтересу, само чуття з тебе говорять? — Глянув на неї ще раз, а вона його вдарила своїм палким поглядом, жар на нього сипала. Він обороняв ся. Збирав усю силу, щоб не піддатися. На тій лавочці вони сиділи в першій вечер по шлюбі. — Ах, погадав собі Осип, а бачу, що почнуть ся жалі, сповідь. Одного разу вона вже натїкнула, що він холодний до неї, але зараз таки замовкла і не вертала до немилої розмови. Але Осип нераз бояв ся, що вирине справа на ново. Не міг на жаль сказати, що жінка помиляеть ся але не хотів навіть перед самим собою признати ся до сего і взагалі відсував від себе наче мару яку, розв'язку психології на сїм тлі. Дивна зневіра в Орисю прокидала ся у нього дуже і дуже рідко таї він проганяв її. Що йно останніми часами виривали сї думки, перше ніколи не відчував такого.

(Дальше буде).

адміністрації, чинником, що свідомо заступає інтереси горожан.

Долучу ще одно бажане: щоби буковинська торговельна і промислова палата помагала мені як досі і щоби працювала спільно із міністерством торгівлі на добро нашої держави, на добро Буковини. (Незадоволені оплески).

Вечером сего дня відбуло ся святоче представлення в міській театрі апо представлення равт в гостиннім домі п. Лянгенганів. На сьм равті вийшлась поверх сотка учасників, головню представників церкви, державних і автономічних властей, конзулі сусідних держав, з послів голови паря. клубів (укр. вол. жид і німецького), представителі місцевої преси і т. д. Серед веселої забави протягнув ся сей равт далеко поза північ. Мін. Вайскірхнер рішив ся продовжити свій побут в Чернівцях ще о пів дня. Відїде отже аж в середу по полудні.

Політичний перегляд.

Компльот проти болгарского короля.

„Вечерна Пошта“, яка перед кількома днями заявила, що має різні документи, які свідчать, що російське правителство підпирає матеріально компльот, звернений проти болгарского короля, повернула назад до сеї справи. В послідних днях помістила она статю, в якій каже, що білгородська ліга під проводом генерала у відставці Атанасковича дала в р. 1905 емісарям Герчіковичови і Фашковичови 150.000 динарів і вислала їх до Софії в тій цілі, щоби они виконали там атентат на болгарского короля Фердинанда. Однак сеї оба зрадили свій план софійським анархістам, почім Борис Сарафов із своїм прихильниками спіймав обох Сербів в однім готелю, відняв їм тих 150.000 динарів і передав спійманих поліції, яка їх сейчас видалила із краю. Відтак в році 1906 відвідали Болгарію сербські студенти, а з ними прибули і згадані сербські емісари. Тоді одержали они лист від тодішнього сербского міністра, який був тоді саме президентом білгородської ліги; міністер написав в тім листі, що головною ціллю приязних відносин між Болгарією а Сербією повинно бути змагання дати позин в Болгарії до такого дня, як був 29. май у Сербії, себто аби дати почин до замордованя короля.

Новий італійський кабінет.

Італійські часописи доносять, що переговори в цілі утворення нового кабінету поступили значно наперед. Кабінет мав би уконститувати ся під проводом Соніного. З сего приводу подають часописи, що евентуально будуть отворені два нові ресорти, і то, міністерство робіт і міністерство руху.

Із закордонної України.

З укр. клубу в Києві.

В українськім клубі у Києві на літературнім вечерку 1. грудня с. р. д. Русова виголосила реферат: „Національна освіта у Чехів, Волгарів, і Фінів“. Головна теза реферату така: національна освіта — найкрасший і найміцніший фундамент для розвитку національної індивідуальности народів. Лікструючи сю свою думку, референтка змалювала два типи розвитку національної освіти у Чехів і Фінів. На думку д-ки Русової національна освіта народила ся на культурнім ґрунті і зростала під напором культурних гасел, а у Волгарів на національну освіту покпала виразне тавро політика.

На пам'ятник Т. Шевченкови.

За два тижні від 14. до 27. падолиста в насуполтавської губернской земської управи надійшло жертв на пам'ятник Т. Шевченкови в Києві 775 рублів 66 коп. Петербурске товариство ім. Шевченка для запомоги учням родом з України надіслало до київского об'єднаного комітету 100 карб., призначених товариством на будову пам'ятника кобзареві. Представником своїм до комітету товариство обібрало директора київского музею М. Ф. Віляшівского.

Кредитова кооперация на Поділю.

З звідомлень про діяльність кредитових товариств на Поділю в 1908 р. видно, що за той рік число членів у всіх кредитових товариствах, у порівнянню до 1907 р., зросло на 4.040, або на 66 проц., а загальна сума виданих позичок зросла на 259 тисяч карб., або на 70 проц. Що до мети, на яку видались позички, то більше позичок припадає на закупню робучої скотини й землі. Деякі кредитові товариства, завели посередницькі операції, але брак оборотного капіталу дуже здержував розвиток сих операцій.

Квартирна анкета.

Студентський статистичний гурток комерційного інституту від 29. пад. до 1. грудня робив

квартирну анкету серед студентів висших шкіл Києва. Анкета ся має на меті як найповніше з'ясувати квартирне питання київского студентства. Статистичний гурток комерційного інституту, на чолі з відомим статистиком проф. Русовим, надіється, що вияснене квартирного питання може сприяти випробленню відповідних засобів для того, щоб усунути ненормальні умови жити студентства.

НОВИНКИ.

Чернівці, 7. грудня 1909.

Календар. Четвер 9. (26.) Ялипій, Яків; рим.: Леонадї. Схід сонця 7:47, захід 3:56. — Пятниця 10. (27.) Яків, Пянуфрій; рим.: Пр. Діви М. з Льор. Схід сонця 7:49, захід 3:56.

Особисті вісти. Посол Бротей Пігуляк захорував на запалення легких. Ся нечаяна слабість викликала у его товаришів-послів і в цілій суспільности велике занепокоєння і щире співчуття. Ціла наша буковинська Україна бажає п. Пігулякови подужати як найскорше. Посол Пігуляк остає під лікарською опікою д-ра Филиповича і від двох днів має ся вже ліпше. — Так само заслаб тут, віцебурмістр Вальмощ, який вже від кількох днів не опускає ліжка.

Депутация буковинських Українців у міністра Вайскірхнера. Ві второк явила ся депутация укр. поступової партії (посол Н. Василько, заст. марш. крайового Др. Смалъ-Стоцкий о. проф. Семака і нуч. Іваніцкий) у міністра Вайскірхнера. Провідник депутаций, пос. Н. Вафелько промовив до міністра ось як: „Ваша Ексцеленце! Високоповажаний Пане Міністер! Українсько-руський парід в Австрії все визначав ся вірістю для династії і тяготів до сеї держави. Особливі політичні відносини в сьм краю склались так, що Русини мають тут довіре і до дорадників корони. Уже се само вистарчало би, аби як найщиріше привітати, Вашу Ексцеленцію, як члена теперішнього привітельства. Однак і сама особа Вашої Ексцеленції викликає у нас радість в тій хвилі і приневолює нас висказати Вашій Ексцеленції в імені буковинських Русинів наші симпатії і наше поважання. Ваша Ексцеленція ще як президент палати послів все виявляла свою прихильність для нашого народу і тому здобули собі наше довіре. Сей щирий привіт кінчу бажанням і просьбою, аби Ваша Ексцеленція і далі могли бути все прихильні для нашого народу“. — Міністер Вайскірхнер підніс в своїй відповіді витревалість і працьовитість Русинів, ізза чого вони вже небагом мусять вийти в посідане всіх тих культурних і економічних здобутків, які запевняють їм відповідне місце в державі. — Авдвенція покінчилась свобідною розмовою міністра з иньшими членами депутаций і щирою подякою міністра за повитане.

Санкція буде! Як довідуємо ся від наших послів і від д-ра Стоцкого, який власне щойно в неділю повернув з Відня, запевнена в санкція не лиш для нашої виборчої соймової реформи але і для ухваленого вже давнішого в нашій соймі допорогового законопроекту, на якого підставі знесеть ся рогатки в нашій краю а всі повіти будуть рівно платити лиш 15 проц. додатки на удержане доріг в краю.

Два золоті медалі. На стрийській виставі призначено один золотий медаль нашої „Селянської Касі“ а другий золотий медаль др. Л. Когутови за їх видавництва на економічно-господарські теми.

Нові категорії державних урядників. Віденські часописи доносять, що наша держава задумує зложити нові категорії що до авансу і платні державних урядників. Після сего всі державні урядники ділили би ся на 4 категорії. До першої класи належали би ті, що окінчили університетські студії. В другій класі були би ті, які зложили що найменше один університетський испит із добрим успіхом. Урядники третьої класи мусіли би бути настільки образовані, о скільки вимагає сего окінчене середньої школи, а від урядників 4. класи вимагало б ся висшого образования, ніж можуть его мати абсолюенти народної школи.

Стипендії для редакторів в Норвегії. Німецька газета Frankfurter Zeitung доносить, що правителство в Норвегії назначило 3 стипендії (котрі будуть відтак надавати що року) для редакторів на виїзд за границю. Ті стипендії виносять по 500 франків, а обчислені на двомісячний побут за границею. Одну стипендію дістав співробітник одної радикальної газети з Християнії (столиці держави) на виїзд до Німеччини і до Франції, щоб пригладув ся як видають ся там газети; другу дістав редактор соціалістичної газети також з Християнії на виїзд до Англії і Франції, а третю співробітник одної провінціальної консервативної газети на виїзд до Данії.

Воєнні пляни Японії. В Петербурзі находять послух трівожні вісти про нові воєнні приготування Японії на далекий сході Азії. Російське правителство застановилось тепер над звичаєм сих воєн-

них приготувань зі сторони Японії і добачає власне в сьм заострену ситуацію між обома сими державами. З далекої півночі Азії доносять, що японський воєнний корабель об'їжджає побереже півострова Камчатка і робить тут якісь докладні поміри. Великий півострів Камчатка в східній Азії належить тепер до російської держави. І власне дружина сего воєнного корабля, який крутить ся коло побережа Камчатки, вийшла на сушу сего півострова і почала щось пересправляти з его населенням. Хтось з японської старшини перед сим населенням висловив ся, що, коли вибухне війна між Росією а Японією, Камчатка буде належати вже до послідної. Сі всі події офіційально вже провірено. Тому зробили они і на російські урядові власті Камчатка пригноблюче вражіння.

Як Штайнгайльова заробляє гроші? Із Лондону доносять, що прибула там оноді пані Штайнгайльова в супроводі одного лікаря. Коли она лише показала ся в лондонській пристані, сейчас всі пізнали її. Властитель готелю, в яким пані Штайнгайльова хотіла наняти помешкане, відкинув її просьбу. Як парискі часописи доносять, мала она перед своїм відїздом до Лондону висповідати ся із своїх пережитих хвиль одному журналістови за суму 15.000 франків. За частину її особистих запясок виплатив її також журнал „Daily Mail“ 25.000 франків.

Оповістки, іменованя і т. п.

Іменоване. Учителя Константина Сидорова і Чагрі іменовано підучителем для гр. прав. хлопчачої школи в Чернівцях.

„З подорожи до Італії і Греції“. В суботу, дня 10 грудня, о год. 6. вечером відбудуть ся звичайні сходи в тов. ім. „Сквороди“ (велика зала „Народного Дому“) з відчитом проф. В. Кмицикевича: „З подорожи до Італії і Греції“. Гостям раді!

Свято о. Николая. Укр. акад. тов. „Союз“ і „Драматичний кружок“ бурси імени Федьковича відсвяткують в сьм році „свято Николая“. Наперед відіграють цікаву і сьмислушту „Коза дерева“, почім слідуєть веселі товариські забави, до яких аранжери вже поробили відповідні приготування, щоби свято вдало ся як найкрасше. Ціни місць: 1—3 ряд крісел коштує 1:50 кор., прочі ради 1 кор.; вступ на сая 50 сот., для учеників 20 сот. Про передаванє дарунків повідомить ся пізнішше.

Загальні збори тов. руских рем. „Зоря“ в Чернівцях відбула ся в суботу, дня 4. грудня. До виділу ввійшли слідуєть члени: Віктор Строїч, голова, Іван Стариук, заст. голови, Адольф Марчук, писар, Фелікс Урбанський, касир, Георг Добровольський, бібліотекар, Николай Унгурян, Іля Качор і Гіполит Кончинський заст. виділових. — За виділ: Віктор Строїч, голова, Адольф Марчук, писар.

На пам'ятник Т. Шевченка зложили в „Рускій Касі“ дальші датки: о. Стефан Маланчук 5 К., С. Прощів 1 К., Ю. Кушнірюк 1 К.

Календарики на рік 1910. накладом К. Кракалії вже в друку і вийдуть сими днями в об'ємі около 40 сторін. Ціна 1 приміряка 8 сотників. Хто бере в розпродаж, дістає 25 проц. опусту. — Прошу всіх тих Вп. товаришів, котрі ще не замовили в мене календариків, зробити се як найскорше. — Кость Кракалія в Гатні.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Середя, 8. грудня: (половина ціни) „Die goldene Eva“, драма в 3. відсл. Шентана. — Четвер, 9 грудня: „Hinter dem Vorhang“, комедия в 4-ох відслонах Броцінера. — Пятниця, 10. грудня: „Ganz der Papa“, фарса в 3-ох відслонах Марса і Девалієра (знижена ціна). — Субота, 11. грудня: (по полудні) „Sodoms Ende“, трагедия в 5-ох відслонах Судермана; (вечером) „Stradella“, опера в 3-ох відслонах Фльтова. — Неділя, 12. грудня: (по полудні, половина ціни) „Die Dollarprinzessin“, оперета в 3-ох відслонах Фалля; (вечером) „Stradella“.

Нове видане „Наталки Полтави“. У Полтаві Г. Маркевич зладив нове видане „Наталки Полтави“ І. Котляревского з споминами про сю пьесу І. Тобилевича, з портретом Котляревского і малюнками пам'ятника.

Нові листовні картки. Г. Маркевич зладив також серию українських листовних карток, до якої увійшли портрети гетьманів: Б. Хмельницького, Сагайдачного, Виговского, Мазепи, Дорошенка, Тетері, Полуботка, Скоропадского. Апостола; письменників: Котляревского, Квітки, Шевченка, Куліша, Стороженка, Глібова. Окремими виданнями вийшли знімки з пам'ятника Котляревскому, будинка полтавської губернской земської управи; три гравири сєй з картини у будинку худож. С. Васильковського і картки з них, а також альбом пам'ятників і краєвидів Полтави.

Загальні збори тов. „Взаїмна Вигода“ в Топорівцях, відбудуться в неділю дня 19. грудня с. р. в домі „Читальні Р. Бесіди“ з отсим порядком денним: 1) Справоздане за 1909 р.; 2) Вибір нової старшини; 3) Вільні внесення. — Член Старшини.

Надзвичайні загальні збори рускої каси пож. і шадн. для гром. Задубрівка, стов. зареєстр. з необм. порукую, відбудуться в неділю 17-го грудня 1909 о 3 год. по пол. ушкільнім будинку з таким денним порядком: 1) Вибір старшини і надзорчої ради; 2) Івентуалія — Старшина.

ХТО не лише на різдво але і потому вдово-
ляючі діти бачити **ХОЧЕ**
той мусить вибрати таку забавку, аби діти довго нею грали ся. Ніякою иньшою діти так радо не грають ся як

РІХТЕРА ЯКОРНИМИ КАМІНЧИКАМИ ДО БУДОВИ

они лішають всі прочі не звертаючи на них уваги, а тільки, будують великі мости, церкви, замки, палати і проче. Они знають що ті камінчики треба добре утримати, бо при доповненні дістануть дальшу їх сорцію а тоді ще кращі будови вийдуть. Нема другої подібної забавки аби була так поучаюча і займалівша як якорні камінчики, тому не повинні они бракувати їй в однім домі де прикрашають деревце. При закупці треба дуже уважати на підписання, тому виразно жадати РІХТЕРА ЯКОРНИХ КОРОВОК З КАМІНЧИКАМИ ДО БУДОВИ, а кождою коробку без марк (якор) апертати. Мама найліпше зробить як перед закупкою зажадають лістоуваного каталога, а там алайдуть все дотичне камінчиків до будови і будови мостів, а для дітчат улюблену забавку „Me-teor“ а якої складає ся різні мірці.

F. Ad. Richter & Cie.
кор. надвірний і палатовий доставець
Відень І.
Operngasse 16.

Хто любить музику най жадає каталога славновісних інструментів і апаратів до говореня „Imperator“.

Найперше і найбільше буковинське етаблісема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
уніформів і ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **ул. Руска ч. 15.**
Філія: **ул. Кручена ч. 1а**
теперішня ул. Д-ра Райса.

Мірні ціни. Виконане без закиду.

169 (—) **Замовлення з провінції сейчас.**

Цінники даром і оплатно.

ВАЖНА ОПОВІСТКА.

Отсим повідомляємо Вп. П. Т. Публику, що находимо ся в тім приємнім положеню продавати

НАЙЛІПШІ ВИНА

взірцевих низшо австрійских пивниць по найдешевших безконкуренційних цінах. Продажа до вибору: так в бочках як і на фляшки.

Поручаємо також нашу торгівлю товарів корінних і кольоніяльних.

ЦІНИ ТОВАРІВ БЕЗКОНКУРЕНЦІЙНІ.

Не менше звертаємо увагу на наші

ВИРОБИ МАСАРСКИ.

В тій електрично урядженій робітні виробляємо 2 рази денно сьвіжі ковбаси, звичайні і до вареня, кишки з печінок, нржаві, сальцесони і німецкі ковбаски.

До того поручаємо оригінальне пильзненське пиво і знаменитий буфет.

Все у нас продає ся по цінах незвичайно уміркованих. Услуга солідна, скоро, а всі артикули вдовольять смак й найвибагливішого Гостя.

З глибоким поважанем **ПАМУЛЯ і ГРЕКУЛ, Чернівці, Паньска 12.**

144(3—4)1т.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоца

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болів, простудження, ломаня кетей, плечий гістия і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приимати ніяких „Нервотів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. а оплатою і оцакованем. Тисячки листів з подякою. — Виснака 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії медциналній Стерншуса.

19 (—)

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнітон
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.
(—)

(26—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш тим, хто хоче мати

сухі, здорові, гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стайі в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селяньскої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кождим днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селяньскої Каси“.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич, Механік**
в Чернівцях
ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі. (—)

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміяти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренлямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не принимає ся. Сторона анонсів має 8 шпальток.

Головні збори філії „Рускої Бесіди“.

(Дальше.)

3. Збори філії „Рускої Бесіди“ в Кіцмани.

Як прочі філії „Рускої Бесіди“, відбула й кіцманська свої головні збори 4. с. м. в громадскім домі. Хоч она оголосила про се в „Буковині“ заздалегідь і виділові просили людей ще й особисто, явилось на зборах всего около 30 людей, переважно місцевих. З інтелігенції було 5 п. учителів, п. І. Стрийський, адвокатский кандидат, п. Е. Жуковский, директор госп. школи і гімназії, катехит о. П. Катеринюк. Вся проча інтелігенція, якої є в Кіцмани видне число, видко не цікава на наші просвітні заходи і тому й не явила ся на зборах.

При такій загальній байдужности свідомої верстви дуже трудна всяка просвітна діяльність в повіті, через що Кіцманщина, яка повинна стояти на чолі при всяких наших народних змаганнях, не може сим похвалити ся, противно стоїть може чи не на посліднім місці. Се підієс дотеперішній голова філії, господар Ростокский, виказуючи надію, що новий виділ знайде способи, аби оспалити Русинів розбудити й до праці заохотити.

По прочитанню і зверифікованню протоколу з попередних головних зборів, секретар п. І. Стрийський подав до відомости, що виділ відбув 7 засідань, опікував ся головню кіцманською читальнею і зарядив 5 відчитів для народу. Касиєр пан Хемійчук прочитав справозданє касове: 41 К 60 с. приходу, 6 К розходу, позістає 35 К 60 с. в касі. Членів було 52, з котрих відпало 3.

По уділенню абсолютної дотеп. виділови, уділив п. председатель голосу відпоручникови головного виділу тов. о. Е. Семаці, який змалював довголітню просвітну діяльність „Рускої Бесіди“ на Буковині, вказав на перепони, які стояли і стоять їй в дорозі і завізав присутних, щоб они не зражували ся малим числом приятелів просвіти

в Кіцманщині, а і ширили її при кожній нагоді; новий виділ повинен що неділі і свята висилати відпоручників до читалень в повіті з порадою, з відчитами, повинен заряджувати в Кіцмани декламаторські і хоральні продукції і театральні вистави, повинен весь повіт будити, загірвати, заохочувати до просвіти.

Пан Іля Семака, посол сего повіту, вказав у довгій бесіді, що просвіта, се головна підвалина всякої діяльности народної, без неї не можемо піднести ся з нашої бідноти, не вміємо вихиснувати для нас законів, не вміємо з'організувати ся і зняти таке становище в краю, яке нам тут як найчисленнішому народови належить ся.

Після сих промов слідував впис членів на рік 1910, яких вписало ся всего 26. Вони впили вкладку (крім трох) і получили календар „Рускої Бесіди“ на рік 1910.

Льосованем набули даром красну бібліотеку, закуплену центр. тов. з фонду В. Михальського, читальні в Кіцмани і Суховерхові.

До нового виділу увійшли через аклімацию: о. проф. П. Катеринюк, господар п. Ростокский, п. Ів. Стрийський, п. уч. Хемійчук і господар з Лужан Р. Мошук; їх заступники п. уч. Григорович з Суховерхова і господар Дм. Гишка.

В дискусії над способами оживлення повіту брали живу участь пп.: посол Семака, п. Остап Попович, п. уч. Евстафівич, о. Семака, о. Катеринюк, госп. Мошук, п. Стрийський і п. Хемійчук. Ми ж відзиваємо ся до нового виділу, до кіцманської інтелігенції і до свідомих людей в повіті: панове громадо, стид і ганьба бути байдужним і оспалим; від тепер берім ся до праці кожний з осіб і всі разом!

Учасник.

4. Загальні збори вишницької філії „Рускої Бесіди“.

Загальні збори філії товариства „Руска Бесіда“ в Вишніці відбули ся дня 4. грудня б. р. перед

полуднем в присутности делегата головного виділу проф. Цегельського.

Тому, що збори скликав головний виділ в не цілком для нас відповідну пору, не явилось більше як п'ятдесят шість членів, між тими делегати 10 читалень. Окрім місцевої і околичної інтелігенції явили ся з дальших сіл: о. Маланчук з Лукавця, пп. Бурачинські з Бергомету і учителі Годованський та Моравик з Лукавця, Завадюк з Милієва, Ілюк з Мареничів.

Збори відкрив голова, по чім відчитано справозданя: секретарське і касове. Загальні збори прийняли до відомости, що т. зв. залізний фонд будови власного дому для філії, який вносила 2212 К 16 сот. збільшив ся в сім році о 200 корон перенесених рішенням виділу з оборотового фонду, а збільшити ся при кінці біжучого року дописавим відсотків так, що під конець року календарового вносити буде залізний фонд 2500 корон.

На внесені виділу загальні збори дали виділови повновласть не тільки до закупки дому, або хоч парцелі, але й до зяття зобов'язання в цілі закупки дому. Поручено далі виділови упорядкувати відносини філії до головного виділу а то в справі люстровання читалень і приймання членів філії головним виділом. Рішено також пригадати головному виділови справу покликання до життя путилівської філії, якої статут уже затверджений. Сю ухвалу мотивовано тим, що путилівська філія може успішніше дбати про гірські села, ніж вишницька.

По промові делегата вписано нових членів тай зібрано вкладки від давних, розділено між них календарі на 1910. рік а дві читальні (в Рівні і в Лукавці) вильосували премію з фондаций В. Михальського, а власне книжки в вартости по 40 кор.

По виборі виділу, до якого увійшли: Івашко, Клим, Лукіянович, Никорович і Федорович, а Гнатюк і Яремчук як заступники, наступив інтересний відчит інсп. Никоровича „Про складові частини

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Був вдоволенний з Орисі, коли подружили ся. Молода роком молодша од нього, на лиці гарна, ще дуже мало приваля, а в тілі повна і м'яка. Як на жінку жалувати ся не міг. Все була податна, а тоді то вже нерідко і темперамент брав гору над жіночим соромом. Тому не тільки спалня, але всі кутки в їх мешканю, софка і отомана були свідками їх пестощів, хоч правда, правда... беручись до пестощів, вони накладали собі аркан на шию. Але кривди і шкоди їзза того він не відчував. Що йно тепер з недавнього часу, відколи підозрівав, що вона не цінить його як колись, відколи в ній любов потухла, він почував часом, досі дуже рідко вочу жажду схопити в свої обійми будь яку здорову ланку. Ударив себе в груди і признав ся, що тепер дивить ся на жіночий рід лише через призму того апетиту. Не думав про се, чи женьщина має душу, але поки Ірка була йому мила, він навіть не знав, чи накладає собі які пута, чи нивша жінка малаби для нього яку будь вартість.

Як на подругу, незважаючи на різні діссонанси Осип ще до недавна не жалувал ся на жінку, а то старав ся виправдувати її. Вув певний у її приязні, вона признавала його авторитет на стільки, як він її признавав. Аж раз її

завадило, що він лиш філістер, а їй то годив би ся герой. Чим більше днів і ночей минало, тим більше боліла його власна любов, така мала іскра схована на самім дні, приспана.

Чим далі, тим частійш думав про се, поки його думка не відповідала зневагою. — Пожди голубко. Була ти для мене прибранна в павині пера. Ті чудні пера білих павиць. Я тебе строїв, ти себе строїла. А як ти ставала сита, губила одно перо за другим, на моїх очах ти стала гола. І ти зітхавш за героєм...

— Будемо щирі. Як би мені стріляли крила, я став би героєм і не на один день, а не виходив би задніми дверима в офіцини. Ні, бо в моїй енергії, праці і засада є капітал. Мені справді лише крил не достає. Але гусці дав Бог крила, а вона не літає. Одно я, рибко, знаю, що бувши героєм я не дививби ся на тебе.

— Я за тебе роблю мало не рік не одну роботу, дома найменшої вигоди нема, тиж і філістрови не здала ся на жінку. Одно я ціню в тебе, що ти послухала мене. Алеж такі умови я, розгледувши, бачу між людьми скрізь. Чи тобі не каже твоя славлена жіноча догадливість, що я тебе за те одно ціню. А супротивиш ся, то впала твоя вартість в моїх очах?

Як би не сей приступ ліжноти і не такий запрашаючий поцілунок, Осип був би вилив своєю у сю хвилю різкою критикою на якусь сторінку життя. Його песимізм зростає, а побут у тестя розстроював. Саме тепер він скінчив з ним розмову про Амелку, навіть посперечали ся. Він

охоче дав би опуст своєму настроєви, та жінка забігла йому дорогу, зачинила йому рот другим цілуем. В нетерплячці мав підняти ся, але на його плечех був солодкий тягар — лягла на них жінка.

— Еля слаба — пестила ся вона і дихнула на нього добре йому знаним запахом тіла і поту, що при першій знайомости так його подразнював. Він був такий роздратований, що пестливе імя, яким назвала себе жінка, йому вадило.

Я гадаю, що ти не слаба, то звичайний собі випадок у здорових людей.

Не є він звичайний, ні, як раз незвичайний і болючий. — Але вже перейшло? — спитав, а в голосі дрозав неспокій. Се їй лестило і зараз вона перебрала міру. Пригадала собі пошлюбну подорож і шепетливим голосом, з пестощами стогнала:

— А як би так я вмерла, ти би плакав? скажи.

— Плакав би-відмовив, а в душі погадав собі: застарати на таку забавку, як раз на 11 місяців перестаріла ся.

— Чи дуже плакав би Осьо, як би Еля вмерла? Скажи, чи дуже-шепотіла вона далі. Вже була приготовлена на поцілунок, вже ждала їх певно, бож на таке і нема иншої відповіді, і так він справді на пошлюбній подорожі відповідав їй, а тепер промовив: як можна таке питати?

— А коли вже запитано, то відповісти можна? Ну щож тобі шкодить Осьпе: от як би я вмерла, ти плакав би дуже, чи оженив би ся з другою?

вода", який присутні вислухали з інтересом а не менше цікавилися й експериментами. Задля спізненої пори не стало вже часу на відчит дра Бориса.

Зібрані розійшлися з тою свідомістю, що мимо великого заінтересованія громадськими виборами, які тепер переводяться в повіті, і для ширення освіти дещо зроблено. Особливо важним являється заложене читальні для місцевої і околичної інтелігенції в Вижниці, як і засноване „Бояна“ і православної бурси.

З надіями на кращі успіхи розійшлися учасники цих зборів.

Політичний перегляд.

Парламентарна ситуація.

Палата послів не відбуває тепер вправді жадних засідань, але переговори заходом презеса польського кола ведуться за поспадливо далі. Вчора мали зійтися відпоручники німецьких і чеських партій, щоби порадилися спільно над можливістю і вигодами дальшої праці в парламенті.

На вчерашню чесько-німецьку нараду не запрошено жадного представника правительств тому, що в дебати маючі висвітлити ся покищо загальні погляди Німців та Чехів.

Конференція мала радити над конкретними пропозиціями, як над податковими проектами др. Біліньського, над приготуванням зимової сесії чеського союму, над торговельними договорами, над бюджетом і контингентом рекрутів.

Цікаве в сій хвилі становище польських лідерів. В сій справі доносить „N. fr. Presse“ із Львова, що посли людвці рішили ся голосувати за бюджетову провізорію. Однак в польських кругах думають, що зі згляду на скомпліковані відносини мимо всяких пертракцій між поодинокими партіями взагалі не прийде до другого і третього читання бюджетової провізорії. Сподівають ся, що парламент при кінці сего тижня буде відкритий, почім зійдуть ся деякі союми на коротку сесію.

З державної ради.

Передвчора скликав др. Гломбінський конференцію провідників німецьких партій і „Слав. Єдноти“. На двенадцятій сесії конференції стояла справа зазначення програми дальшої праці покищо із виключенням питань про реконструкцію кабінету. Коли би вдало ся привести до якого порозуміння, то до 15. грудня будуть вести ся наради в бюджетовій комісії, почім друге і третє читання бюджету мало би бути закінчене до 19. грудня.

Презес польського кола др. Гломбінський вказав в своїй промові на важність сєї конференції і на konieczність залагодження народних та державних пропозицій, почім розвинула ся ширша дебата. Наряд не покінчено; відложено їх на пізніший час.

В парламентарних кругах панує дуже пессимістичний настрій, бо хотай би на сій конференції

і прийшло до згоди, то можна сподівати ся, що група Страньського і чеські радикали будуть вести обструкцію підчас бюджетової дебати.

В разі неухвалення бюджетової провізорії.

Нема майже ніякої надії, аби парламент міг довше спокійно працювати і ухвалити бюджетову провізорію. Правительством зі згляду на важну хвилю австрійської заграничної політики стоїть при тім, аби парламент перебрав на себе далекі гваранції щодо своєї праці, а що о такі гваранції тепер трудніше ніж колинебудь, отже правительством і корона в готові правити державою і без парламенту.

В разі неухвалення в парламенті бюджетової провізорії близько 200 мільонів корон видатків на просвітні і економічні цілі скрислить правительством з нормального бюджету на 1910 рік. З бюджету залізниць мало-б ся скрислити около 120 мільонів корон, з бюджету мін. просвіти около 10 мільонів, з бюджету мін. гандлю 12 мільонів, з бюджету мін. публ. робіт около 11 мільонів корон.

Через те можна надіятися злих часів для тисячів робітників, підприємців і всяких товаристів.

Угорська криза.

В будапештєнських політичних кілках осуджують тепер політичну ситуацію о много корисніше як доси, бо на підставі певних вістей із Відня думають, що у Відні зміна настрою наступить безперечно. Доси корона не видала жадних рішень в справі іменування нового кабінету. Навпаки угорські круги довідують ся із поінформованих кругів, що корона не думає пробувати поза парламентарного режиму, але держить ся сильно такої розважки, яка мала-би наступити за помочю теперішньої парламентарної більшости.

Вістка, що кабінет Векерлього уступить остаточно в найближшій часі, і що цісар поручить графови Куен-Гедерварі-єви утворення позапарламентарного кабінету, не в правдоподібна вже через те, що др. Векерльє має в протягу сїх днів явити ся ще раз у монархи, хотай же не сподівають ся, що за сїм разом справа уступлення теперішнього кабінету буде иорішена. Скорше остане се міністерство ще довгий час при кермі, бо цісареві було би найвигідніше, коли би відносини остали в теперішнім стані даліше і правительством вело би свої аґенди аж до остаточного залагодження кризи. Однак монарх не держав би правительством проти его волі, коли би міністри таки домогали ся відпустки, і коли би прийшло до ех іх стану, затвердить він димісію кабінету Векерлього.

Таким чином буде теперішнє правительством ще приневолене внести в палаті послів пропозицію бюджетової провізорії. Хотай одна частина членів кабінету в тої думки, що бюджетову провізорію можна ухвалити лише парламентарному правительству, то кабінет, який знаходить ся тепер в стані димісії, не зможе ухилити ся законно приписаному внесенню бюджету на слідуєчий рік і замкненню рахунків за сїй рік. Як доносить, бюджетову провізорію внесе правительством десь в другій третині місяця грудня а покищо будуть вести ся дальші переговори в цілі усунення кризи.

— Ніяк, ніяк не можу на такі питання відповісти ні в яким разі. Пора йти — додав за руку її беручи.

Пішли. Так скінчила ся поки що розмова, якою Еля хотіла доразу повернути до давнього стану, замість працювати на се поволи і вчинками не словами поставити мир на місце війни. Не дивлячись на неї, бачив Осип, що діється на її лиці. На її обличчя з дрібними, тонкими рисами можна було читати, що діється в серці. Розвинула на нїм радість, що сміяли ся очі; а хмарив ся сум то пливли слюзи. Зовсім як у дитини. Побачив Осип, що необачно засмутив її тай взяв ся тепер потішати. Показував їй лани збіжа, потім хлопські нивки, говорив про поділ власности тай ухваленій закон рентових осель, показував перешварцованне галицьким союмом політичних цілій під покривкою економічних реформ, пригадував собі в голос, серед яких обставин перейшла дотична узяла в союми.

І так помало прийшли над воду. Правда подільська річка плила серед рівнини яром, а з віками сама собі вижолобила його на стільки глибоко, що вже навіть під час весняної повини не була в силі з него слобоняти ся. Ніколи вже її води не зашумлять по сумезних луках та городах, ніколи. От старість. Най хоч лози шумлять, най хоч пташки співають над яром.

Серед таких кушів спинили ся Осип і Оріся на самім березі. Вона не хотіла купати ся і Осип не намовляв її. Гадав, що не зовсім здорова. Липив її на прибережнім плоснім камені, що прачки на нїм гопали біле праниками. А сам пірнув

у воду. Річка не несла і вода її ріка не була, але в нинішню спеку давала прохолоду, а це Осип прямином випадком мав під ногами пісок замість болота тай міг трохи плисти на глибині. Ірка приглядала ся. І коли Осип коло берега вивинув із води тай проти сонця залесніла дуже ясна його шкіра, показали ся мускулярні рамена і широкі плечі — її на ново розібрали досить неясні думки і дивні почування. Такі самі, як там на лавочці в саду. Кров закружляла в нїй жваво, обляв її жар, підірвав віддих, застлав очі імлою. Зажадала розкоші правдивої, без ошуки, заблагла випити повну чашу прохолодного напитку, а не висипати половину і то смачнішу — у зливник. Так, сего вона хоче. Заложить у вечер протест, не прийме такого пиття, що лиш змагає жадну. А не хоче Осип, то вона кине ся в обійми будь кому. Се не трудно. Най знає. Одинокий раз. Хоч один, одніський. Най Осип вибирає.

Але царною хтось надійшов і поздоровив її, Оріся відповіла і пішла беріжком від Осипа понад ріку. І без того почала соромити ся своє думки, а тепер до речти прохолоди. Та коли відвернула ся і побачила Осипа не при березі в воді, не загорненого в рядно, але побачила як сидів у білі на камені і вже убував ся — набігла на неї злість і... приличність. Не відкликала ся і не підходила до його, поки не вдягнув си цілком тай не звязав краватку.

Якже наблизилась і коли підняла ся в гору стежечкою, що через оболоню вела просто від каменя на край яру, Оріся не мала охоти вести приемну розмову. Постановила собі сказати Осипові всю правду в очі і не звязати, чи по нутру йому

НОВИНКИ.

Чернівці, 8. грудня 1909.

Календар. Пятниця 10. (27.) Яків, Пилуфрій; рим.: Пр. Діви М. з Льор. Схід сонця 7:49, захід 3:56. — Субота 11. (28.) Стефан, Іринарх; рим.: Дамаза I. п. Схід сонця 7:50, захід 3:56.

Заступник маршалка краєвого др. Стефан Смаль-Стоцкий виїхав в середу до Львова на збори акціонерів українського земельного банку і поверне до Чернівців в четвер.

Посол Єротеї Пігуляк маєть ся вже значно ліпше, так, що нині можна вже мати надію, що подужав вже небавом. Запалення легких наступило у посла Пігуляка мабуть з тої причини, що їдучи з Відня до Чернівців перестудив ся в залізниці. Передвчера відвідав посла Пігуляка між іншими др. Стефан Смаль-Стоцкий а вчора посол Николай Василько.

Депутация буковинських Русинів у міністра Вайскірхнера. До поданої нами вчора нотатки під сїм наголовком додаємо, що в тій депутатії взяв також участь посол до державної ради Николай Спинул.

Міністер гандлю Вайскірхнер в Чернівцях. Справді східною гостинністю витають Чернівці міністра Вайскірхнера. Від хвилі приїзду дотепер на кождім кроці стрічає міністер Вайскірхнер тільки прихильности і симпатії зглядом себе, так тут всі круги старають ся уприємити ему сїй побут а притім познакомити его з торговельно промисловими потребами сего краю, так без виїмку всі нації радї тут ему, що не дивно, коли серед таких відносин. рішив ся міністер Вайскірхнер продовжити свій побут в Чернівцях до полудня в середу, як се ми вже вчора подали. — Навязуючи до вчерашньої нашої статі під тим заголовком, подамо нині передовсім спис всіх присутних на гарнім раві в домі президента торг. палати п. Лянгенгана Ось вони: міністер Вайскірхнер, президент краю Влійлєбен митрополит др. Рента, маршалок краю Ю. Василько, заступник маршалка краєвого др. Стоцкий, прелат Шмід, генерали Рафай і Домбровські, радн. мін. др. Прайтер, секр. мін. др. Левенфельд. гофрати: Фекете, др. Скедль, Кніффер, Ульман, Барлеон, — радники правительственні: Дузінкевич, Чігфрай, Тарангуль, Кольбенсавер, Вігліцкі, — бурмістр барон Фірт, заст. бурм. др. Вайсальбергер, през. суду Артимович, фінанс. прок. др. Льорбер, ст. дир. пошт. Костровх, конзулі: Долива-Добровольські і Георгеску, посли: Н. Василько, бар. Гормузаки, Тітінгер, Штраухер, ректор унів. Адлер, др. Лупу, дир. Гінгофер, дир. Данкнер, дир. вид. кр. Сімігнович, інсп. Краса, редактори: Штекель, др. Менчель, Клігер, др. Норет, Туттер, Лудкий, Цуєр і Грігорович, — адв. др. Файн, інсп. др. Вендер, ком. пов. др. Вендер, ком. пов. др. Ель, інсп. зел. Реслер, перредпріємець Айзенберг, архітект Готтесман, през. біржі Бараш і всі радники та урядники торговельної палати. Ексцелєнція мін. Вайскірхнер розмовляв

се буде. Використала першу нагоду тай звела мову на їх пожитє.

— Ти змінив ся для мене Осипе.

На се Осип спалахнув...

— Мабуть ні, а як змінив ся, то мігби те саме про тебе сказати.

— Я не змінила ся. Не роби мені кривди такими думками.

— Не хочу ані кривди твоєї, ані такої розмови.

— Лучшеж виговорити раз, що кому на серці, і порозуміти ся ніж ховати щось одно перед одним.

— Я не прихильник таких розясняючих розмов, які чуємо на сцені, або читаємо в повістях. По таких розмовах обійми і поцілуї. А раз вони допущені, то вже повторяють ся і стають потребою. Я так думаю... знаю я твою вартість, ти знаєш мою. Се для нас сьвятість і не займаймо її. Не дотикаймо тої живої точки. Тоді не треба буде перепросня. А вже там з дрібницями, Боже мій. Всіж, що ходимо взуті, маємо нагнітки, а знаю твою, ти знаєш мою; сама делікатність і чемність не каже їх топтати.

— Гарні слова, та варто би після них тобі самому жити.

— Здаєть ся, що так я живу. Ти кажеш що ні; може маєш проти мене якісь закиди? якісь докази?

— А хоч би сьогодні. Я кажу що хора, а він нічого. Таж якби ти, борони Боже, був хорий, то я не знаю що робилаб.

(Дальше буде).

при повитанню і в часі рауту майже з всіма присутніми а сам раут удав ся знаменито і на довго останеть ся в пам'яті учасників. На слідуючий день уділяв мін. Вайскірхнер авдієнції, з чого скористали депутати бук. Русинів, Румунів, Німців і Жидів, делегація краєвого правління і виділу краєвого, ради міста і т. д. Депутатка Румунів заявила при тій нагоді, що політика волоска числить найбільше на попере хр. соц. партії, якої членом є також, як відомо, мін. Вайскірхнер. — В полудне оглянув міністер краєвий базар а відтак акц. бровар і цукроварню в Жучці. Вечером відбуло ся прийняте в честь міністра в домі маршалка краю Ю. Василька. На тім прийнятті були з Русинів: пос. Н. Василько і Др. Стоцький. — Нині перед полуднем звідів міністер шпиталі черновецькі а о год. 1:20 в полудне сердечно пращаний від'їхав в товаристві руских, волоских і наших послів та міністеріальних урядників до Відня.

Справедливість і мінарські винаходи світлої консисторії. Як зачуваємо, відбуло ся вже у ту-тешній консисторії засіданє в справі прийняті нових питомців до духовної семінарії. Опорожнених місць було сего року 11. Та світла і справедлива консисторія дала собі з обсадженом місць так раду, що Русинам признала 3 місця, Волохам 6(!), а кацапам 2(!) Дивує нас мірка, якою мірить сьв. консисторія домагання руского народу. Ще одна цікава річ. Тогід сьв. консисторія не прийняла кацапчука Сиротюка з тої причини, що сконстатовано у него туберкульозу. Сего року вже прийнято его, сего року богослов Сиротюк вже цілком здоровий, туберкульоза вже не має. Світла консисторія творить навіть такі медичні чуда, коли розходить ся о то, аби скривдити Русинів. Однак довго ми вже не дамо себе кривдити!

Судова афера д-ра Квятковського і Жальодека. Перед кількома тижнями відбувало ся засіданє міської ради, підчас якого судовий совітник Жальодек закинув дещо прикрє суд. сов. д-рови Квятковському. Ся справа оперла ся о суд, бо др. Квятковський оскаржив Жальодека о образі чести. Оскаржене обіймає такі вискази Жальодека зглядом др. Квятковського: „др. Квятковський вмовляв в міську раду, що Чернівці потребують кілька площ для диточих забав“ відтак: „коли говорю про корупцію, муму передовсім починати від проводира корупції, д-ра Квятковського.“ Судова розправа відбула ся 7 грудня перед судовим надсовітником Алачом. Обвинений Жальодек зізнав в протоколі, що він не думав дитинути д-ра Квятковського на особистій честі, а лише критикував тимі закладами его діяльність в громадській раді. Жальодек зажадав чотиритижневої перерви в розправі, аби він за той час міг зібрати потрібні ему матеріяли для доказаня, що закиди его зглядом Квятковського правдиві. Судня згодив ся на се.

Епископ для угорських Русинів в Америці. „Діло“ доносить, що римська курія іменуєвала окремого епископа для американських Русинів, що походять з Угорщини. Епископом став один сьвященник із прайшівської єпархії. Тим способом заспокоєно домагання угорських Русинів, котрі не хотіли признавати епископа Органіського як Галичанина та вели безнастанно проти него пожалування гідну боротьбу, послугуючи ся при тім москвофільсько-православними інтригантами. З хвилию іменованя окремого епископа для угро-руских переселенців, надіємо ся, що устануть міжамериканськими Русинами церковні ворогованя, а се залежати буде в великій мірі від особистого такту нового владки, від того, о скільки він зуміє стати на щиро-народнім становищі та не дасть себе захопити в сітці москвофільських інтригантів, котрі ради би завести наш нарід під російско-православну кормику.

Зменьшенє сьвят в Росії. З Петербурга доносять, що Росія має офіційально в однім році разом із неділями 91 до 94 сьвятоточних днів. Нарід російський особливо в деяких околицях враховує ще до сего всякі інші сьвята, так, що властиво сьвяткує він собі в цілім році через повних 160 днів. Загальне число сьвят вносьть в Німеччині — 60, у Франції — 62, в Англії — 64, в Голландії — 61, в Швейцарії — 58, в Сполучених Державах півн. Америки — 59, а в Японії — 69 днів, причім враховано вже тут і 52 неділі. В названих в горі державах працює ся отже річно від 300 до 350 днів, а в Росії пересічно лише 250. Коли опініть ся вартість всіх зарібків одного робочого дня в Росії на 50 до 60 мільонів рублів, то після сего тратять зарібники цілої російської держави річно около 2 мільярди рублів. З огляду на те, що велике число сьвят впливає некористно на торгівлю і розвиток культури, задумала комісія російської думи знести 28 сьвятоточних днів в році. Таким чином мала би російська держава річно лише 66 сьвятоточних днів, яких, розумієсь, в порівнянн з иншими державами і так ще буде значно більше, ніж деінде.

Дрібні вісти. На засіданню ради державної з дня 3. с. м. вибрано д-ра Гормузакого членом комісії для теоретичного розглянення відносно Австрії з Угорщиною. — Цісар відзначив з нагоди

поставленя буковинської торговельно-промислової палати будівельного радника Осипа Грегора ордером залізної корони третьої класи, відтак заступника секретаря сєї палати д-ра Фр. Е. Декера золотим хрестом з короною, а малара Ю. Гудечка і снюсара Тернбаха срібним хрестом з короною — Цісар висказав радникови двору при краєвім правлінстві в Чернівцях, М. Барлаєвowi, який перейшов в стан супочинку, найбільше зное задоволенє. — Вудапештський університет промовував міністра просвіти гр. Апоніюого на почетного доктора медицини. — Задля захоронань на тиф в тутешнім університетським будинку застановив ректор Адлер виклади. — На французьким північнім побережжю і в Англії шаліють страшні бурі. Найбільше нещастя коять сї бурі на морі, яке затопило вже до тепер оден ліверпульський парохід із поверх тридцятьма людьми. Околиці Англії і північної Франції виглядають немов по війні; населенє дуже занепокоїлось. — З Мадриту доносять, що еспанський король Альфонс захоронував небезпечно на запаленє уха Король мусить піддати ся операції, на яку покищо не хоче зважити ся ніхто із еспанських спеціалістів.

Клопоты німецького цісара. Недавнє був німецький цісар гостем князя Генкельса. Князь Генкельс, аби упримнити так визначному гостеви побут в своїм замку, запросив на сїй час до себе одну гарну париску акторку. Цісар Вільгельм не мав ніякої причини справляти якунебудь прикрість тій, яку проваджено якраз на се, аби ему упримнити тут побут. Незвичайно радо прислухував ся отже цісар Вільгельм викладам і декламаціям гарної Парижанки — і подобало ся ему се незвичайно. Зате дуже не сподобало ся се „Rheinwest. Ztg.“ і иншим всенімецьким часописам. Вони обурились, що німецький цісар не лиш прислухував ся викладам французької акторки про любов, але навіть довгий час радо та любо забавляв ся з нею. Обурили ся також за се на цісара Вільгельма „німецькі жінки“ і помістили недавно в тійже „Rheinwest Ztg.“ гарячий протест проти ласкавости німецького цісара зглядом Парижанки. Впевняють „німецькі жінки“ свого цісара в сїм протесті, що німецькі дівчата визначають ся так само приманчивою красою. Побачив німецький цісар, що з німецькими жінками нема жарту, отже спонував князя Генкельса, аби сїй оголосив публично, що французька акторочка подобала ся німецькому цісареві не ізза своєї особистої краси але зате, що прекрасно декламує прекрасні французькі вірші. Гарну поезію, як відомо, все любив ілюбить цісар Вільгельм і не страшні ему з тої причини ніякі клопоты.

Оповідки, іменованя і т. п.

З наукового товариства правників. В п'ятницю, дня 10. с. м. виголосить університетський проф. др. Шумпетер в сали засідань судової палати (площа Елісавети) реферат про „банкове питанє і виплату готівкою“. Початок точно о 7. годині вечером. По рефераті відбудуть ся в готелю „Централь“ товариські сходи. — *Артимович*, голова, *др. Буриштин*, секретар.

Кружок тов. „Жіноча Громада“ в Вишняцях устроєє днї 12. грудня с. р. в сали Фріста чайний вечір, на котрий сею дорогою всіх прихильників нашого товариства запрошає ся. Початок о год. 6-ій вечером. Чистий дохід призначений на бібліотеку товариства. — *Видіа*.

З тов. „Кіцманський Боян“. В четвер, 16. с. м. відбуде ся в льокалі товариства о год. 8-ій вечером відіт д. Стрийського на тему: „Розвій сусільних ідей“; просить ся о численну участь.

До читалень кіцманського округу! Згідно з своєю задачею постановив Виділ філії „Рускої Бесіди“ в Кіцмані завяти ся в найближшій часі оживленєм читалень нашого округу та по можності допомочи місцевим дітям до оживлення сих товариств. Щоби сего доконати, треба нам зладити перегляд читалень і їх стану, тож звертаємо ся до всіх виділїв читалень — і загалом сьвітлійших одиниць — всіх сіл Кіцманщини, та просимо подати нам як найскорше отсі дати що до читалень: 1. Хто головою? 2. Коли були послідні загальні збори? 3. Як не було зборів сего року, то повідомити, коли будуть? 4. Кілько книжок має бібліотека? 5. Чи і коли сходять ся члени? — На основі сих даних будемо уряджувати поїздки по селах і висилати делегатів на заг. збори! — За філію „Рускої Бесіди“ в Кіцмані: *В. Ростоцький*, голова, *І. Стрийський* писар.

Центральна молочарня. Вже небавом, мабуть вже навіть в слідуючім тижні, отворимо в Чернівцях в домі „Рускої Каси“, (ул. Паньська ч. 33) „центральною молочарию“, в якій продавати буде ся молоко, масло, сири і т. п. з наших спілкових українських молочарень на Буковині. „Центральна молочарня“ в Чернівцях се найближчий в будучині доказ нашого економічного розвою. Наші читачі приймуть певно з радістю до відомости сю вістку а ми від себе і при тій нагоді ще раз сердечно попросимо їх, аби ся молочарня заохотила їх до якнайшпиршої праці, аби здобувати економічну силу і незалежність для нашого народу на

Буковині, бо лиш на тій підвалині попри сильну просвітну основу можемо оперти і храм нашої політичної свободи.

Українська дівоча бурса, яку удержує товариство прав. шляхти в Чернівцях, складає щирю подяку богословови Денисови Тотовському за 7 томів „Руского письменства“, які він дарував бібліотеці сєї бурси. — Учителеви Северинові Івановичеві з Чорнавки дякує управа сєї бурси за дар 3-ох корців бараболі, а учит. Юрієви Павлюкові з Кадобівців за 6 К 50 сот., зібраних ним для бурси на хрестинах дочки. — Дальші жертви на сю ціль приймає з ширю подякою проф. П. держ. гімназії в Чернівцях, Панько Клям. — *Заряд укр. дівочої бурси в Чернівцях.*

Із штуки і літератури.

Др. Мирон Кордуба: Картини із всесвітньої історії. Виданя „Рускої Бесіди“ в Чернівцях ч. 212-214. Чернівці 1909. Стр. 128. Отся книжечка призначена властиво для укр. народних та виділових шкіл на Буковині. Однак зі згляду на се, що Др. Кордуба написав її не лиш незвичайно цікаво але і дуже популярно, „Руска Бесіда“ рішила ся видати сю книжечку не лиш для шкільного ужитку, але і як свою книжку для читалень, отже для народу. Зміст сєї книжки такий: Вступ, I. Старинні часи А). Греки, В). Римляни, II. Середновічні часи: 1. Велика мандрівка народів, 2. Карло Великий, 3. Наслідники Карла Великого, 4. Цісар Оттон I., 5. Володимир Великий, 6. Хрестоносні походи, 7. Фридрих I. Рудобородий, 8. Король Данило, 9. Перемисль Отокар, 10. Рудольф з Габсбургів, 11. Рудоль IV. Оснуватель, 12. Казимир Великий, 13. Освіта і винаходи, 14. Відкрита Америки. III. Нові часи: 1. Перегляд держав, 2. Максиміліан I. 3. Турки, Татари і козаки, 4. Могутність Габсбургів і приріст Австрії, 5. Тридцятилітня війна, 6. Гетьман Богдан Хмельницький, 7. Турки під Віднем, 8. Князь Євген Сабавдський, 9. Гетьман Іван Мазепа, 10. Марія Тереса, 11. Йосиф II, 12. Наполеон, 13. Архикнязь Карло, 14. Війна Наполеона з Росією, 15. Князь Піварценберг, 16. Доба сьвятого союзу, 17. Цісар Франц Йосиф I. Додаток: Буковина по прилученю до австрійсько-угорської монархії. Двацять шість гарних ілюстрацій прикрашає сю книжку і ще більше наближує єї до цікавості сільських читачів. Мова очевидно скрізь поправна, папір гарний, оправа тревала. — Особливо, коли-б наша провінціоанальна інтелігенція схотіла сю книжку перечитати нашим читальникам, то була-б з сего велика користь. Взагалі і як шкільний підручник і як книжка для селян сї картини заслугують на всяке признає а авторови і „Рускої Бесіди“ належить ся подяка, що спільними заходами обдарували нас такою книжкою. Яку користь принесе нам ся книжка, се вже в великій мірі залежить від тих, що мають провід в школах і читальнях.

М. Коцюбинський в перекладі на шведську мову. У Штокгольмі вийшов томик оповідань М. Коцюбинського в перекладі на шведську мову під заголовком „I vilt äktenskap“, 192 стор. З передмовою про М. Коцюбинського перекладача професора Альфреда Бнсена. Книжка має дуже гарний вигляд і прикрашена оригінальною вінеткою артиста М. Жука.

„Молода Україна“. Вже небавом появить ся під таким наголовком орган укр. акад. молодіжи. Видавати его буде „Студентський Союз“ у Львові під редакцією д. М. Чайківського.

З міського театру. Четвер, 9. грудня: „Hinter dem Vorhang“, комедія в 4. відсл. Броцінера. — П'ятниця, 10. грудня: „Ganz der Papa“, фарса в 3-ох відслонах Марса і Девалієра (знижена ціна). — Субота, 11. грудня: (по полудні) „Sodoms Ende“, трагедія в 5-ох відслонах Судермана; (вечером) „Stradella“, опера в 3-ох відслонах Фльтова. — Неділя, 12. грудня: (по полудні, половина ціни) „Die Dollarprinzessin“, оперета в 3-ох відслонах Фала; (вечером) „Stradella“.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опростовує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосним відгомоном по цілій Буковині і най кожний, що почував себе щирим патріотом-Українцем складає своєї одадності в „Рускій Касі“.

Прієднуйте нам нових членів. Дирекція.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська. ч. 33.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сини в Грацу.

Артикули до подорожі славнозвісної фабрики Франца Целлера у Відні з маркою „Комет“.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмоєнений склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

REGERUS LEMBERG.

ХТО не лише на різдво але і потому вдово-
ляючи діти бачититой мусить вибрати таку забавку, аби діти довго нею грали ся. Ніякою иншою
діти так радо не грають ся як

РІХТЕРА ЯКОРНИМИ КАМІНЧИКАМИ
ДО БУДОВИ

они лишають всі прочі не звертаючи на них уваги, а тими, будують великі мости, церкви, замки, палати і проче. Они знають, що ті камінчики треба добре утримати. Бо при доповненні дістануть далішню їх серию а тоді ще краді будови шийдуть. Нема другої подібної забавки аби була так поучаюча і займалася як якорні камінчики, тому не повинні они бравувати ні в однім домі де прикрашають деревце. При закупці треба дуже уважати на підпис, тому вирвано жадати РІХТЕРА ЯКОРНИХ КОРОБІВ З КАМІНЧИКАМИ ДО БУДОВИ, а кождо коробку без марки (якор) звертати. Мама найліпше зробить як перед закупкою зажадають ілюстрованого каталога, а там знайдуть все дотичне камінчиків до будови і будови мостів, а для дівчат улюблену забавку „Метеор“ в якій складає ся різні шайрці.

F. Ad. Richter & Cie.
кор. надвірний і палатовий доставець
Відень І.
Operngasse 16.

Хто любить музику
найжаде каталога
славнозвісних інструментів і апаратів до
говорення „Imperator“.

Найперше і найбільше буковинське етаблісєма в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
уніформів і ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé
і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **ул. Руска ч. 15.**
Філія: **ул. Кручена ч. 1а**
теперішня ул. Д-ра Райса.
Мірні ціни. Виконане без закиду.

169 (—) Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Г. ФАЙЛЕР

Чернівці, уліця Руска ч. 8.

усувач нагніток

(27—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

сухі, здорові, ==
== гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16.50
На стайці в Народнім Городі (Volks-garten) 1 вагон (10.000 кг.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кг.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кг.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполюківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кождим днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожіють кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цидури. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилович, Механік**
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодиноким число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від односторонньої стрічки або 10 місця дрібним друком (петит). При кількоровових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Адміністрація ул. Паньська ч. 33.
Число телефону 176.
Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і надручує поштовою належністю.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонса має 8 пальтовок

Дістанемо нові добрі закони!

□ В тім роді політика руского народу на Буковині іде в соймі і в державній раді у Відні завдяки мудрій, розумній і пильній праці наших послів так добре, що справді кожний парід в Австрії радував би ся, як би такими успіхами могла похвалити ся їх політика. Поминувши вже всякі запомори, які видістали для наших людей від правительства наші послі, поминувши і се, що наші послі видобули тепер гроші на регуляцію рік і на будову всяких нових доріг, залізниць та урядів, що до найвищих урядів вдало ся їм переперти і дітти нашого народу, що неодну добру установу удало ся їм разом з іншими послами переперти у військових справах, щодо відшкодування при заразі худоби, щодо зниження ціни соли і так далі, — поминувши се все, ми тут звернемо лиш на се увагу, що в тім році ми здобули або ще здобудемо через наших послів такі добрі закони, як: 1) закон про рентові господарства, 2) новий виборчий закон до сойму і 3) новий дороговий закон.

1. Закон про рентові господарства.

Закон про рентові господарства, має як відомо ратувати з лихварских пазурів тих наших господарів, що в своїм газдівстві мають вже лиш якби одну четвертину свого маєтку а три четвертині вже не їх, бо кілька ті три четвертині варта, тільки власне довгу мають ті господарі у лихварів. Таких бідаків мають ратувати рентові позички, які буде давати хліборобам наш краєвий банк вже десь від весни. Банк буде давати такі позички до висоти трох четвертин вартости всего маєтку такого задовженого бідака, на сплату через 56 літ і лиш на 5 процент. — Як дня 26. вересня сего року зішли ся наші люди на загальні збори товариства „Руска Рада“, тоді ще ся ухвала нашого сойму установлюючи рентові позички не мала цісарского підпису, отже ще не мала жадного права і сили. На тих зборах наші хлібороби ухвалили післати до міністрів телеграму, аби міністри конче подали сю ухвалу вже в нашій соймі ухвалу цісареві до підпису. Заступник маршалка краєвого Др. Стоцький вислав тоді відповідну телеграму до міністрів в імені зібраних в сей день наших хліборобів з „Рускої Ради“ — і не минуло десяти днів а цісар підписав вже сей закон і від весни наші люди будуть могли вже користати з сего закону.

2. Новий виборчий закон до сойму.

В тім році ухвалив наш сойм змінити і наше виборче право до сойму. Ми вже знаємо, яка добра для нас ся зміна! Кожний парід окремо має собі на підставі сеї зміни вибрати своїх послів і то не через „вальманів“, але кожний виборець особисто, в своїм сені, причім голосувати будуть могли в загальній курії і ті люди, що не платять ніякого податку і до тепер не мали права голосувати при соймових виборах. На підставі сеї зміни число наших послів в соймі значно збільшиться, бо замість шістьох теперішніх маємо від тепер мати в нашій соймі 16 наших послів. А чим більше послів, тим більша сила, буде кому за нас упоминати ся! Такий добрий для нас закон переперли наші послі в нашій соймі. Проти сего закону станули інші послі, інші народи, такі що щось мусіли втратити при тім інтересі, коли ми в ній заробили. І ось так наприклад наші Німці вже від двох місяців вічно їздять до Відня і просять там міністрів, аби ті міністри не дали цісареві підписати сеї ухвали бу-

ковинського сойму, бо вона виходить на добро Русинам, а на шкоду Німцям. — Наші послі з своєї сторони напірали на міністрів, аби вони не посьміли скривдити Русинів і аби і ся ухвала нашого сойму конечно дістала цісарський підпис. Недавно довідали ся ми від посла Николая Василька, що і в тій справі стане ся цілком певно так, як сего хочуть наші послі і що хоч Німці будуть казати ся, то все таки цісар підпише сю зміну виборчого права до нашого сойму.

3. Дороговий закон.

Ще маємо одну добру а давню ухвалу нашого сойму, яка на жаль по нинішній день не має ще цісарского підпису отже ще не обов'язує в нашій краї. Ся ухвала відноситься до наших доріг. Ще в 1908. році ухвалив наш сойм звести рогатки, обмежити власть дорогових повітових комітетів, які марнують немало гроша і установити так, аби всі повіти платили лиш 15 процентів додатку до податків на дороги, решту аби платив на дороги край. Навіть як би було треба платити на се якісь краєві додатки до податків, то і се не давило би ще так наших хліборобів, як теперішні рогатки і марнотравні дорогові комітети. Тоді бідний платив би тих додатків мало, а багатий пан багатий, а не так, як тепер, що за рогатку кожний платить однаково, чи пан, чи саракка Іван. Удало ся нашим послам ще в 1908. році перемовити в соймі панських послів, що і вони згодили ся на таку добру для хліборобів ухвалу. Ті панські послі тому дали себе перемовити на таку ухвалу, бо они не мали відваги явно заявити в соймі, що вони і на дальше хочуть кривдити хліборобів. Отже в соймі голосували вони за сему вою ухвалою, однак поза соймом, у міністрів, у Відні, ті панські послі вічно старали ся не допустити до сего, аби цісар підписав тоту ухвалу А без цісарского підпису ухвала сойму не має ніякого значіння. І як бачите панам вдавало ся се. Ухвала е ще з 1908. року а цісарского підпису нема ще по нинішній день! — Наші послі не могли се стерпіти. На недавнім вічу в Кіцмни піддали вони думку, аби в імені віча вислати телеграму до міністрів, щоб і сю ухвалу предложили міністри як найскорше до цісарского підпису. Окрім того наші послі тепер у Відні день в день пригадували сю справу міністрам. А тамтого тижня був ще у Відні і др. Стоцький і він ще ходив до міністрів і домагав ся, аби міністри зараз предложили сю ухвалу нашого сойму про дороги і про рогатки цісареві до підпису. — І ось тими днями дістали ми від міністрів лист, а в ній міністри вже запевняють нас, що панським послам їх штучка не вдасть ся і що дорогова ухвала нашого сойму, корисна для наших хліборобів, вже небавом дістане цісарський підпис і буде обов'язувати всіх в нашій краї!

І се вдало ся здобути нашим послам для добра народу.

Який-жеж тепер обов'язок мають наші люди, наш парід?

Їх обов'язок е тепер не лиш тішити ся, що таких добрих послів мають і не лиш любити та поважати за се своїх послів, але треба нам тепер, аби наш парід збирав ся при „Рускій Раді“ в один великий гурт, аби там витворити силу з'єднаних хліборобів. За одну корону річної вкладки, яку треба вислати на руки д-ра Стоцького до краєвого виділу, наші хлібороби зберуть гроші аби добре вести свої справи, а коли в тім товаристві будуть тисячі наших хліборобів, тоді будуть они мати свою власну силу, з якою кожний воріг хліборобів

буде мусів числити ся і з якою числити ся будуть мусіли всі власти, навіть всі міністри. Лиш той, хто має розум і силу, уміє використати закони для себе. Без того закон навіть добрий для хліборобів не принесе їм хісна. Отже не лиш добрих законів нам треба, але і сили, а наша сила се просвіта, добробит і наша спілка в товаристві „Руска Рада“.

Що то є закон, конституція і політичні партії?

Що то є закон?

Закон е то з виду надрукований кусень паперу. Та не кожний надрукований кусень паперу є законом. Колиж він є законом? Пригляньмо ся такому закону. Є там все так: „За згодою обох палат ради державної розпоряджаю“. А на кінці підпис „Франц Йосеф І.“ Отже бачимо передовсім, що закон робить цісар. Але робить він его не сам, але потребує до сего „згоди обох палат ради державної“. Шож то за такі палати, що видають закони і хто є їх щасливим властителем? Чому цісар не видає законів сам коли він є пануючий? Так, але до пановання треба двох річий: гроший і жовнірів. І від сих двох умовин залежить обмежене пановання. Богаті і могуті, домагали ся впливу на пановане за те, що достарчували гроша і жовнірів. Они загрозили, що не дадуть ні одного, ні другого, коли їх в певних законах не буде ся питати о агоду. Зразу були се дуже обмежені круги, самі багаті та пани, які домагали ся того. Але з часом щораз ширші круги стали домагати ся участі в панованні і чим більше зміцняла ся їх економічна сила, тим більше впливу вміли собі здобути.

Сей розвій не відбував ся все мирним способом, приходило до борб. У тих борбах здобули народи нашої держави конституцію.

Що то є конституція?

Конституція е то основний закон якоїсь держави. Конституція постановляє, хто має видавати закони і заключає разом в собі ті закони, які становлять найважливіші права горожан того краю, н. пр. основний закон, що всі горожани є рівні перед правом.

Сам списаний закон конституційний не вистарчає. Аби користати добре з конституції, на се треба мати ще силу. Треба мати ще силу, аби серед конституції не бути покритим.

Дійсна конституція якогось краю не зависиє від того, що є написане але спочиває на відносинах сили у краю. Взірцевим приміром сего є як раз австрійська конституція.

Австрійська конституція.

В Австрії мали також зразу лиш ділчі і монастирі вплив на правительство. Аж з часом, як стали більш просвічені робітники та хлібороби, то і вони захотіли зискати вплив і силу в державі побіч ділчів, монастирів і т. д.

Мужик, фабричний робітник, ремісник, купець, всі стали домагати ся зміни існуючих відносин. В р. 1848 прийшло до великих повстань тих мас. Правительство було примушене дати народови участь у панованні, то є у видаванні законів і в управі держави. Але весь парід не міг постановити, що має ся діяти. В якімсь товаристві є се ще можливе; сходять ся всі члени на загальні збори і ухвалиють зміну статутів. У державі з міліонним населенням неможливо, щоб всі над якимсь законом радили, голосували і ухваливали. Радять собі тим способом, що маси вибирають своїх заступників, які відтак в імені тих міліонів спів-

діляють при видаванню законів. Ті вибрані заступники творять раду державну. На таку раду державну згодило ся австрійське правительство. Треба було багато борб, заки правительством остаточно таки згодило ся на раду державну. Она існує від р 1867 і з того року походить наша конституція.

Хотий цісар мусів зробити великі уступки через введене конституції, то не можна гадати, що він сам став безсилий. Протинно, він розпоряджав ся великою властю. Армія і управа були в его руках. Вплив на законодавство забезпечив собі цісар двоюким способом. Перше поділив раду державну на дві палати — палату панів і палату послів. До першої вислав сам своїх заступників. Цісар іменує членами палати панів своїх [мужів довіря, своїх і т. п. Коли має видати ся якийсь закон, то не вистарчає, щоб вибрані заступники палати послів ухвалили се, мусять згодити ся на то і палата панів. Аж як обі сї палати згодять ся на се, тоді ще і цісар мусить се „санкціонувати“ то зн. підписати. Тепер вже знаємо, чому у законах є: „За згодою обох палат ради державної.“ Щоби повстав закон, мусять три чинники згодити ся на се: палата послів, палата панів і корона (цісар.) Бувало воно всіляко, однак тепер послі дійшли вже до такого значіння, що в кождім разі головна вага лежить у палаті послів.

Палата послів.

Що відноситься до цілої конституції, то само відноситься і до палати послів. Хотий в основних законах говориться, що всі горожани є рівні, мимо того не всі горожани однакоим способом висилають своїх заступників. Пороблено великі ріжницї.

Міщани, бідні мужики і робітники були спершу виключені від права виборчого. Аж в році 1906 повело ся здобути загальне, рівне, безпосередне і тайне виборче право. Змогли ми се оглянути лиш завдяки тому, що їх економічна сила то є їх значіння для промислу так незвичайно змогло ся. Від сего часу є виборцем кождий горожанин, що має найменше 24 роки, від року мешкає в одній місцевості і не був караний за звичайний злочин. Держава є поділена на 516 виборчих округів, кождий, крім малих вємків, вибирає одного посла. Послом є вибраний той, хто дістане більшість всіх відданих голосів.

Щож є задачію послів? Перше співділяти при укладі нових законів, друге контролювати лад, господарку в державі. В складанню нових законів співділяють послі двоюким способом. Посол може сам закони зносити, або висказує свою гадку про якийсь закон, що вніс инший посол або правительство, бо правительством може також закони вносити. Хтож то є правительством? Правительством з виду складає ся з поодиноких людей, міністрів, яких іменує цісар і котрим передає цісар уряд, вести справи держави. Один мусить старати ся про приходи держави, то є міністер фінансів, другий надзирає уряди, третій судів і т. д. Розуміє ся такий міністер не може сам всего робити, він має під собою урядників, за яких діла відповідає він.

Когож іменує цісар своїм міністром? Найспівбійніших? Де там. Міністром стає той, що має за собою багато послів; міністром стає той, до якого мають довіру ті, що є в палаті послів сильно заступлені.

І так міністром рільництва може бути такий, що не знає відріжнити пшениці від вівса, лише тому, що за ним стоїть сильна група послів. Такі групи називають ся партії.

Партії.

Як творять ся такі групи послів? Чи се може приятелі зі шкільної лавки, що ту подибали ся і відновили давню дружбу? О ні, ті партії є вже там, заки ще є самі послі. І не один посол не знає навіть свого товариша, не адровить его, але он одного погляду. Он голосують всі або за законом, або проти. Щож то отже є партії?

Звісно вам, що не всі виборці мають однакові жадання, однакові інтереси. Дідич хоче таких законів, щоб міг дорого продавати збіжжя. Фабрикант знов таких, щоб свої товари дорого продав. Ремісник хоче законів проти конкуренції фабрик а робітник домагає ся охорони робітничої. Ті економічні групи еднають ся в партії і ставлять собі програми то є ставлять свої найважніші жа-

дання. Кожда партія отже старає ся вибрати як найбільше послів, щоб позискати вплив в палаті послів.

Але про вибір рішають голоси виборців. Хто має більше голосів, той вибраний. Колиб на пр. партія дідичів сказала отверто: ми заступаємо лише інтереси дідичів, тоді она би напевно перепала: бо дідичі мають вправді багато гроша, але мало голосів. В кождім селі є кількост мужиків а дідичів найбільше один. Отже дідич помагає собі двоюким способом. Він грозить, що буде шкодити тим всім, які є від него економічно зависимі, коли не будуть голосувати як він хоче. За се вправді є кара, але звідки знає про се бідний мужик або наймит, що не ходив до школи. Але се ще йому не вистарчає. Він іде до мужиків і говорить їм, що то, чого він хоче, також для мужиків хосенне, і тому повинні іти всі разом. І хотий мужик має зовсім инші інтереси як дідичі, то дає ся затуманити і еднає ся з дідичом.

Подібно діє ся і в місті. Тут є робітники чисельно найсильніші. Щоби зискати їх голоси, приходять до них заступники фабрикантів, властителей домів і т. п. і говорять, що оні є також приятелями робучого народу, але нужна мусить бути на світлі, мусить бути бідні і багаті. Оні впевняють, що будуть заступати всі верстви населення, властителей каменниць і чиншівників, фабрикантів і робітників. Ті також дають ся обдурити, і не поміркують собі, що годі разом служити панови і наймитови. А заступники фабрикантів сьміють ся в кулак з дурних робітників, і йдуть в палату послів, щоб там робити закони для багатих — а бідних потішають царством небесним. Так дістають ся партії в палату послів. Партії сильніші, які мають багато своїх послів, свою силу використовують так що з поміж них вибирає ся міністрів. Очевидно такі міністри дбають потім в першій мірі про інтерес своїх партій. Руский варіант не має ще в палаті послів, тільки своїх заступників, аби мати в Австрії хоч одного свого міністра. І тому праця руских послів така важка. Руских послів (з Галичини і Буковини) двадцять кілька а навколо них майже 500 чужих послів і всі чужі міністри. Коли в таких відносинах вони здобувають для нас так багато, то се все неабияка штука.

Що діє ся в світі?

Інтерпеляція посла Василька в парламенті.

Посол Василько вніс до міністерства робіт в справі регуляції Черемоша на тім місці, де має бути пострівний міст між Вижицею а Кутами. Посол Василько домагає ся, щоб ся регуляцію розпочато вже на весні 1910 р.

Друга інтерпеляція посла Василька до міністра залізниць відноситься до дороги, яку має ся будувати між Вижицею а Кутами.

Довідавши ся, що правительством хоче скріслити з прилімівару 83.000 корон, призначені на будову черновецького університету, зійшли ся оноді заходом посла Василька буковинські парламентарні послі на нараду, щоб в сій справі зробити спільну акцію в міністерстві просвіти і скарбів.

*

До посла Ілі Семаки звертали ся в останніх часах досить часто наші люди, заняті при регуляції Прута із скаргами, що від якогось часу не дають там нашим людям зарібку і замість них приймають чужих людей. Посол Іля Семака зараз звернув ся в тій справі до високого урядника в міністерстві публичних робіт і саме на днях одержав відповідь від него, що на будуче буде ся приймати до тих робіт передовсім наших людей з недалеких околиць. Деяких відправлених робітників, таких, що їм акордова праця вже була скінчила ся і тому відправлено їх, прийнято тепер за старанем посла І. Семаки на ново до звичайної роботи (бо акордової вже нема). Між иньшими прийнято вже в сей спосіб на ново до сих робіт Дм. Угринчука з Нових Мамаївців.

Росія а Хіна.

В останніх днях прийшло до непорозуміння між Росією а хінською державою. В 1905 р. заключила Хіна з Росією угоду, на підставі якої лиш хінська держава має право побирати податки в Манджурії. Як звісно, Росія має в Манджурії свою колію і в останніх днях видало російське

правительство розпорядження, щоб російські уряди в Манджурії побирали податки із населення тих міст, які положені в близькості російських залізниць. Таке розпорядження російського правительства протиняє колишній російсько-хінській угоді і тому хінське правительством звернуло ся до заступників всіх держав з писемом, в яким протестує рішучо проти такого поступовання Росії. Як справа скінчиться ся, покищо не знати. Однак річ дуже важна, бо ходить тут о податки, на яких обом державам дуже багато залежить. Заколот, який міг би з того повстати, може викликати навіть війну, але, здається, до того не прийде, бо Росія тепер не має тільки грошей, щоб могла запускати ся у небезпечну війну з Хінами, яких сила в останній часі також досить зросла і грізно глядять на своїх європейських сусідів. Росія правдоподобно оміне всякі непорозуміння і залагодить сю справу в мирний спосіб.

Заведене пенсії для російських підфіцірів.

Державна дума ухвалила вчера закон про заведення пенсії для тих підфіцірів, що підчас війскової служби потерпіли яку рану або яке каліцтво. Щоби сї видатки мати бодай почасти чим покрити, то дума ухвалила ще закон, який вимагає, щоб ті, що не злужать у війську, платили військову таку

Бійка на турецько-перській границі.

Оноді одержали ми вістку, що турецьке військо, яке стоїть на перській границі, загрожене зі сторони перських жовнірів. Турецьке правительством звернуло ся в сій справі сейчас до Перзії. Та нім ще сю справу залагоджено, насіла вістка, що прийшло до стрілянини між турецьким а перським військом. Підчас сєї бійки убито шістьох Перзів. На се перський царгородський посол передав турецькому правительству депешу, в якій домагає ся, аби Туреччина покарала своїх воєнків, які убили тих шістьох Перзів. Туреччина обіцяла розглянути сю справу і у відповідний спосіб поступити собі із своїми жовнірами, що стоять на перській границі і брали участь в убитю згаданих перських жовнірів.

Нове міністерство в Італії.

В Італії уступило дотеперішнє міністерство а на его місце прийде нове, яке, як зачуваємо, буде вести з Австро-Угорщиною таку саму політику, як єї до тепер вело італійське міністерство.

Сербський заговор проти болгарського короля.

Одна сербська газета написала оноді про заговор, счинений за помочю Росії проти болгарського короля. Справа мала ся так. Один сербський вислужений генерал, який був президентом одного товариства в Білгороді, столиці Сербії, вислав двох людей до Болгарії і дав їм досить грошей в тій цілі, щоб оні убили болгарського короля. Однак сї, прибувши до Болгарії, зрадили сю справу болгарським анархістам гадаючи найти помочи в них. Але сї спіймали їх і видали поліції. Їх видалено з краю. Потім вони ще раз прибули до Болгарії і навіть одержали були лист від тодішнього президента вже згаданого білгородського товариства, де виразно сказано, що їх обовязком є убити болгарського короля. Однак поліція перебігла їм дорогу і вислідила їх. Се діяло ся ще в 1905 р. а аж тепер ся справа виринула на світ Божий.

Сей сам болгарський король довідав ся вже певно докладно про сю справу і мимо того задумує він їхати через Сербію до Відня у гості до нашого монарха. Як довідуємо ся, сербський престолонаслідник Александер привітає на двірці в Білгороді.

Російський уряд а Фінляндський край.

На захід від північної Росії знаходиться ся край, що зве ся Фінляндією. Сей край належить до Росії, але до останнього часу був він неначе самостійний, бо мав свій окремий сойм і у важніших краєвих справах міг сам рішати. Але російському урядови не була по нутрі ся свобода Фінляндії і він почав тому практикувати свою давню штучку, як то давно зроблено приміром із Україною. Замість розширювати свободу Фінляндії, почала Росія чим раз більше звужувати її права і таким чином викликала бурю невдоволення серед фінляндського народу. Сейчас фінляндський сойм ушімнув ся за свої права, чого російський уряд лише чекав. Сойм зараз розвизано і виписано нові вибори. Та на сїм не кінець. Російське правительством видало розпорядження, яким відобрало фін-

ляндському союмови найважливіші права, так що союм тепер втратив цілковито своє значіння. На с'їм прикладі видно, як російське правительство рабує народи, який одиницький в Росії тішився якою-такією свободою, всі права і змагає до того, щоби привести Фінляндію до такого стану, в якій знаходиться дуже багато народів, як Українці, (яких в там до 30 мільйонів душ), Литовці, Поляки, Білоруси і інші кавказкі племена.

Ми певні, що російський уряд і на с'їм угнобленню Фінляндії не сплять ся. Він незадовго буде шукати причини, щоби й сю тів з давнього союму скасувати і закувати фінляндський народ у тяжші пута. Се звісна рабівницька політика Росії супроти загарбаних народів.

Держави про острів Крети.

Ми вже давніше згадували, що справа острова Крети, де мешкають по більшій частині Греки, мала туй-туй викликати війну між Грецією а Туреччиною. Мешканці Крети хочуть на всякий спосіб відділитися від турецької держави і злучитися із Грецією. Та чотири європейські держави, що до них належить право рішати про судьбу Крети, не хочуть до сего допустити. Они то свого часу утихомирили силою заворушене серед Кретійців, які, видячи, що нема ні звідки помочи, ба навіть сама Греція не вагається виступити проти Туреччини, мусіли замовкнути і очекати, що скажуть опікунчі держави. Справа тягла ся від літа, аж в останніх днях Туреччина вислала депешу до тих чотирьох опікунчих держав і зажадала, щоби они вже раз сказали своє слово, що має стати ся із островом Кретою.

Опікунчі держави вже заняли ся сею справою і небагом дадуть они відповідь Туреччині про дальше становище Крети. Донесать, що держави в за тим, щоби острів Крета остав під владою турецької держави, правив сам собою, а турецький султан не називав ся володарем Крети, але мав би лише великі права до острова. Значить Крета мала-би досить свободи; однак її мешканці і с'їм незадоволені. Они грозять повстанням і кровопролитям і заявили, що виберуть послів і вишлють їх до грецького парламенту. Та покищо держави ще не сказали остаточно свого слова і тому не знають, як мешканці Крети поступлять собі проти рішень держав.

ДОПИСЬ.

Шубранець.

(Ще про наших епітропів.)

Межи повинками „Буковини“ з дня 3. грудня 1909 ч. 262. появилася стаття: З Шубранця. „Просьба до св'їтлої консисторії“. Справді громадяни сумнівали ся, чи вибір епітропів буде св'їтлою консисторією потверджений, бо жид розголосив по селі, що мусять бути нові вибори. Св'їтла консисторія не дивилася на дурниці і брехні, котрі були наведені в протесті і вибір епітропів потвердила, за що ми складаємо св'їтлій консисторії подяку. Заразом дякуємо св'їтлій консисторії як також Пресвященному Митрополиту, що надали нам св'їященника, котрий старається всіма силами нашому народови помочи і его відвернути від горівки, від коршмів. Во наш св'їященник повідів, що лиш таким способом можна моральність як також добробит народу відоймати на висшій степені. І за с'їм его християнські вчинки зробили безхарактерні люди, приятелі пропінатора скаргу на него до консисторії і підписали фальшиво до 80 людей. Всі фальшиво підписані газди приходили до панотця і звиняли ся, що вони не мають нічого против него і їх підписано на скаргі цілком без їх відомости.

От видите панове газди! Ваші приятелі тримають Вас за помилу, де їм треба, там Вами замітають, так як сими підписами. Тому тримайте ся всі разом в єдності і слухайте тих щирих людей, котрі хотять Вам у Вашій нужді помочи, а не тих, котрі хотять на Ваших плечах підіймати ся, а потім Вас там узріти, де перець росте.

Православні громадяни.

НОВИНКИ.

Чернівці, 9. грудня 1909.

Налендар. Субота 11. (28.) Стефан, Гринарх; рим.: Дамаса І. п. Схід сонця 7-50, захід 3-56. — Неділя 12. (28.) Н. 28. (30.) п. С., П.; рим.: Н. 3. Адв., Алексія. Схід сонця 7-51, захід 3-56.

Особисті вісти. Всі наші буковинські парламентарні послы крім п. Пігуляка відіхали вчора до Відня. Посол Пігуляк не відіхав тому, що вже від кількох днів хорює на запалені легкх, яке наступило з тої причини, що їдучи з Відня до Чернівців перестудив ся він в залізничці. Посол Пігуляк має ся вже значно ліпше, так, що тепер вже можна сподіватись, що подумав небагом. — Заступник маршалка краєвого др. Стефан Смал-Стоцький виїхав вчора до Львова на збори українського земельного банку і поверне до Чернівців в п'ятницю.

Два золоті медалі. На стрийській виставі призначено один золотий медаль нашій „Селянській Касі“ а другий золотий медаль др. Л. Когутуви за те, що вони видають газети і книжки, з котрих зарід вчить ся, як повинен він господарити, щоби ему якоесь легше жило ся на с'ївіті.

Буковинський союм. Коли зійде ся на наради наш союм сего ще тепер ніхто не знає, бо се залежить від сего, чи посли у Відні будуть могли ще довго радити спокійно і в згоді, чи ні? Є надія, що на жаль в парламенті посли вже не будуть довго радити і що тому вже десь коло 16. грудня зійде ся на кілька днів на наради наш союм.

Міністер торгівлі др. Вайскірхнер в Чернівцях. В поведілок о пів до дев'ятої години перед полуднем прибув до Чернівців міністер торгівлі др. Вайскірхнер в супроводі секційного шефа др. Броше і двох міністеріальних секретарів. На двірці ожидали гостей: краєвий президент експ. др. Бляйльбен, краєвий маршалок барон Ю. Василько, митрополит експ. др. Репта, краєвий віце-маршалок др. Смал-Стоцький, а парламентарних послів Василько, Семака, Лукашевич, Спинул, барон Гормузаки, гофрат Скедль, др. Штрахвер, др. Ісупескул-Грекул як також багато інших достойних міста Чернівців. Краєвий президент експ. др. Вляйльбен привітав сердечно прибувших гостей, потім міністер торгівлі і міністеріальні урядники удали ся до правительств. О пів до 11. год перед полуднем відбуло ся в сали торговельної палати св'яточе отворення нової палати, в якій взяли участь предсідателі державних і автономних урядів, заступники клеру, буковинські парламентарні союмові посли, ради міста і палати торгівлі. З руских послів були присутні посол Василько і др. Смал-Стоцький. Президент палати Лянгенган виголосив довшу промову, в якій подакував щиро міністри др. Вайскірхнеру за его прибут і за его поміч, якої дізнають від него палата торгівлі і взагалі торговельний і промисловий стан. Описав забрав слово міністер торгівлі др. Вайскірхнер. Вечером сего дня відбуло ся св'яточе представлення в міській театрі а по представленню дано вечеру в честь міністра в гостиннім домі п. Лянгенгана. На слідуєчий день уділяв мін. Вайскірхнер аудієнції, з чого скористали депутації бук. Русинів, Румунів, Німців і Жидів, делегація краєвого правительств і виділу краєвого, ради міста і т. д.) Того дня явила ся депутація укр. поступової партії (посол Н. Василько, Спинул, заст. краєвого маршалка др. Смал-Стоцький, о. проф. Семака і надуч. Іваніцький) у міністра Вайскірхнера. Провідником депутації був пос. Н. Василько, який промовив до міністра ось як: „Ваша Ексцеленція Високоповажаний Пане Міністер! Українсько-руський нарід в Австрії все визначив ся вірністю для династії с'ї держави. Особливі політичні відносини в с'їм краю склались так, що Русини мають тут довіру і до дорадників корони. Вже се саме вистарчило би, аби як найщиріше привітати, Вашу Ексцеленцію, як члена теперішнього правительств. Однак і сама особа Вашої Ексцеленції викликає у нас радість в тій хвилі і приневолює нас висказати Вашій Ексцеленції в імені буковинських Русинів наші симпатії і наше поважання. Ваша Ексцеленція ще як президент палати послів все виявляла свою прихильність для нашого народу і тому здобули собі наше довіру Сей щирий привіт кімчу бажаням і просьбою, аби Ваша Ексцеленція і далі могли бути все прихильні для нашого народу“. — Міністер Вайскірхнер підніс в своїй відповіді витревалість і працьовитість Русинів. Ізза чого вони вже небагом мусять вийти в посіданні всіх тих культурних і економічних здобутків, які забезпечить їм відповідне місце в державі. — Аудієнція покінчилась свободною розмовою міністра з іншими членами депутації і щирою подякою міністра за повитання. — В полудне оглянув міністер краєвий базар а відтак акц. брова в Чернівцях і цукроварню в Жучії. Вечером відбуло ся приїзт в честь міністра в домі маршалка краю Ю. Василька. На тім приїзті були з Русинів: пос. Н. Василько і др. Стоцький. — Вчора перед полуднем звидів міністер шпиталі черновецькі а о год. 1. 20 мін. в полудне сердечно працював відіхав в товаристві руских, волоських і інших послів та міністеріальних урядників до Відня.

Оповідки, іменовані і т. п.

З товариства „Буковинський Боян“. Слідуєча проба мішаного хору відбуде ся в суботу, дня 11. с. м. о 6. год. вечером. Просить ся о численну участь. — *Види.*

Загальні збори читальні „Рускої Вєсїди“ в Дорошівцях відбудуть ся в неділю, дня 12. грудня с. р. в тамтшій „Народнім Домі“ о 1. годині по полудні з слідуєчим дневним порядком: 1. справозданє касове за рік 1909, 2. вибір нової старшини, 3. наради над тими членами, що не платять правильно членської вкладки, 4. наради над крамницею і 5. вільні внески. — *Григорій Якушин, голова, Григорій Антонок, касир.*

Загальні збори товариства „Січ“ в Веи ад Брива відбудуть ся в неділю, дня 12. грудня с. р. (а не 28. листопада) з таким самим дневним порядком, як ми оголосили були его в попереднім народнім числі. — *За старшину: Іля Сергій.*

До читалень кіцманського округу! Згідно з своєю задачею постановив Виділ філії „Рускої Вєсїди“ в Кіцмані заняті ся в найблизшій часі оживленем читалень нашого округу та по можливості допомогти місцевим діячам до оживлення с'їх товариств. Щоби сего доконати, треба нам владити перегляд читалень і їх стану, тож звертаємо ся до всіх виділів читалень — і загалом св'їтліших одиниць — всіх сіл Кіцманщини, та просимо подати нам як найскорше отсі дати що до читалень: 1. Хто головою? 2. Коли були послідні загальні збори? Як не було зборів сего року, то повідомити, коли будуть? 4. Кілько книжок має бібліотека? 5. Чи і коли сходять ся члени? — На основі с'їх даних будемо уряджувати поїздки по селах і висилати делегатів на заг. збори! — *За філію „Рускої Вєсїди“ в Кіцмані: В. Ростоцький, голова, І. Стрийський, писар.*

Звертаємо увагу на анонс фірми Франка і Синів на четвертій стороні.

Із штуки і літератури.

„Народний Голос“. Дня 2. грудня с. р. появило ся у нас, в Чернівцях перше оказове число с'ї нової укр. часописи головно для наших хліборобів. Видає сю часопись політичне товариство укр.-руських хліборобів на Буковині „Руска Рада“. Оказове число має 32 сторони середнього великого формату і два додатки (8 сторін „Народного Богатства, яке стало буде редакція додавати до „Н. Голосу“, 16 сторін повістєвого додатку). Так сам „Народний Голос“, як і его повістєвий додаток мають гарні образки. В оказовім числі находимо такі образки: 1) Геройська смерть Івана Гонта, 2) перегони літаючих машин, і 3) чуда теперішньої техніки (зводний міст в Копенгаг). Зміст оказового числа такий: 1. Читайте всі, 2. Чого ми хочемо, стаття д-ра Стоцького, 3. Вісти з „Рускої Ради“, 4. Хто ми є? 5. Що то в загранична політика? 6. І мухи (вірш Гайбова), 7. Геройська смерть Івана Гонта, 8. Якою повинна бути „Січ“, 9. Де що про нашу ічужу політику, 10. Чи можна скасувати податки? 11. Літаючі машини, 12. Яку вартість має просвіта? 13. Трупарія (вірш Федьковича), 14. Чуда теперішньої техніки, 15. Лист з Галичини, 16. Дивогляди великості і маленькості, 17. Що діє ся в с'ївіті? 18. Новинки, 19. Всячина, 20. Веселий кутик — і анонси. У фейлетоні оповідане Федьковича „Таліянка“ а в ілюстрованім повістєвім додатку початок оповідання Подоланка „За громаду“. — Нині появило ся вже друге число „Народного Голосу“, в якім находимо такі образки: 1. Невідомий доси портрет гетьмана Івана Мазепи, 2. Дім Кочубея в Батурнії, і 3. Козак з часів Мазепи. Зміст сего числа такий: 1. Що кажуть числа, 2. Заносить ся на війну, 3. Для добра хліборобів, 4. Згинуло нараз 367 робітників, 5. Польська політика в Прусах від року 1831—1863. (Початки польської політики в Прусах). 6. З давньої минувшини нашої землі, 7. Морські чепрепахи в камінях, 8. Опришок (оповідане О. Ю. Федьковича), 9. Памяти гетьмана Мазепи, 10. З австрійського парламенту, 11. Вісти з „Рускої Ради“ (скасування рога), 12. Новинки, 13. З широкого с'ївіта, 14. Всячина і 15. Веселий кутик. — Розглянувши добре в отсех двох числах, мусить кожкий признати, що в них багато доброго і цікавого змісту. Ся часопись буде інтересна не лиш для нас але і для не-Буковинців, не лиш для наших хліборобів, але і для нашої інтелігенції. При тім всім ся часопись незвичайно дешева. Коштує вона на рік 4 кор., а виходить що тижня в четвер. Редакція і адміністрація: Чернівці, ул. Паньська, ч. 33. (Буковина).

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 9. грудня 1909.

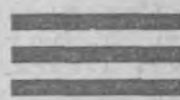
Будапешт, 9. грудня. (Кб.) На вчорашній угорський міністеріальний раді обговорювано політичне положення. Президент міністрів др. Векекєс виїхав до Відня.

Петербург, 9. грудня. (Кб.) Вістка про тяжке захворюванє російської цареві не відповідає дійсности.

(28—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові,
 гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	K 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16'50
На стайі в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	K 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполовіцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

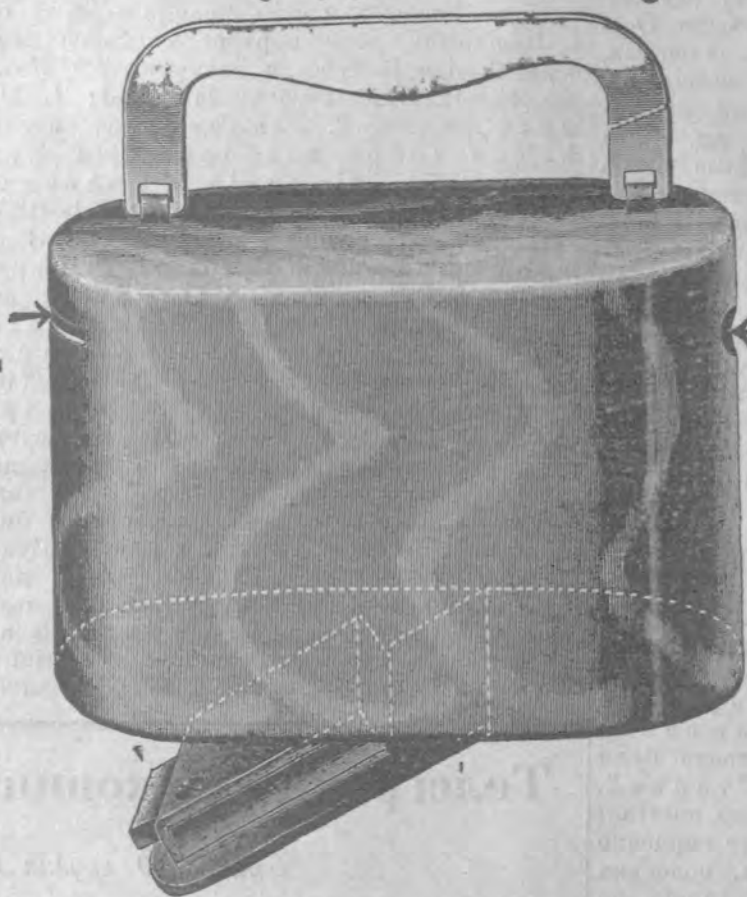
Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані

домові щаджикі скриньки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скриньки лишається в касі а скриньку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.

В ощадности наше богацтво!

Найперше і найбільше буковинське естаблісєма в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

уніформів і ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé
і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:
ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:
ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

— Цінники даром і оплатно. —

Високоповажана Пані!

Не дайте ся високоповажана Пані впровадити в блуд заваля-
ванєм : **НОВИХ**: ланок цинорії, але будуть радше сего переконаня, що

правдивий : Франкка : додаток до кави,

котрий і в Вашим домовим господарстві випробувано від тільки літ,
єсть **НАЙЛУЧШИЙ** і таким на дальше : **ПОЗІСТАНЕ** : —

Однаков просимо Вас Ауже, уважайте домагаю на нашу
марку фабрики

„Café-Frank“ *„Frankka“* *„Frankka“*

г. в.о. У 1371, 919 І. у. у.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть**NERVOL**„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францоца

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
втираня против всяких ревматичних
болів, простудженя, ломаня кистей, плеч-
ний гістиді і нервових недуг. Прому ува-
жати на наше „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шчок) 8 кор. в оплатю і опакованєм.
Тисячки листів з подякою. — Вислика
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогверій
медикалній Стерншуса.

19 (—)

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕРКonto щад-
ницї почтової
25.261

у ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечєня будинків, збіжа і знарядів господарских під
користними услівями від шкід огневих,
числить умірковані премії за обезпечєня,
ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,
уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк красвий у Львові
і в Чернівцях, Галицка Каса Ощадности, Руска Щадница
і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на жите в Товаристві
взаїмних обезпечєнь в Кракові. Інформації до обезпечєнь
уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки
з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“.
Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і ре-
зерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом
корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під надляю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностальної стрічки або 10 місця дрібним друком (петит). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділь і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10 — 11. рано і 2. — 3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані вілні від порта. Рукописи звертає редакція лише на попереднім застереженні і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 пінзеток

Львівська президія суду зносить основні закони на Буковині?

□ В 243. ч. „Буковини“ з дня 11. падолиста с. р. помістили ми статю визначного правника п. н.: „Чи маємо право домагатись українського урядування на Буковині“. В тій статі, опираючись головню на арт. 19. конст. зак. „про загальні права горожан“, який постановляє, що „всі народи є рівноправні і кожний нарід має ненарушиме право берегти і плекати свою народність і мову“ і який то артикул каже далі, що „держава узнає рівноправність всіх уживаних в краю мов (landesübliche Sprachen) в школах, в урядах і в житю публичнім“, — доказали ми, що (очевидно не лиш на підставі розуму і звичайного людині почуття справедливості, але навіть на підставі австрійських конституційних законів) ми маємо право на се. Маємо на се право, бо наша мова є на Буковині краєва (landesüblich), бо кривдний для нас передконституційний розпорядок з 1864 р. не може бути для нас міродатним власне тому, що він противорічить артикулові 19. осн. зак. з р. 1867 і втратив силу з введенням в житя сего нового основи. закону, — а наконець і тому, що скрізь в інших краях є вже розпорядки з 1880. і 1896. року, які власне по думці наших жадань інтерпретують в тій справі 19. арт. осн. конст. австрійських законів.

Виказали ми в тій статі, що міністерияльне розпоряджене з дня 17. серпня 1864. р., яким допущено у нас руску мову до внішнього урядування „nach Möglichkeit und Thunlichkeit“ і то лиш тоді, коли сторона не знає иньшої мови, — а яке розпоряджене розуміють наші уряди так, що в суді напр. часом проголошують вирок по руски але видають вирок на письмі все лиш по німецки, —

що се розпоряджене не лиш що ізза наведених висше причин не може вже обовязувати у нас, але, що навіть ніякий звичайний закон а тим менше розпорядок міністерства або якого иньшого уряду не може вже знов воскресити его і дати ему силу, бо арт. 20. осн. конст. зак. виразно зазначає, що таке тимчасове або місцеве завішене прав, впливаючих із 19. арт. осн. зак., є виключене.

А нині подаємо нашії суспільности вістку, що львівська президія суду так якби знесла арт. 19. і 20. основаних конституд. законів на Буковині.

Сими днями видала львівська президія розпорядок для буковинських судів, котрим наказує судам видавати партіям всякі рішення лиш в німецькій мові, хочби партії звернули ся до суду в мові українській. Недавно внесли наші люди (через адв. дра Кулика з Кутів) жалобу до міністерства судівництва. Міністерство полишило рішення львівській президії, а ся видала в наслідок сего наведений в горі розпорядок.

Нам здаєть ся, що таке розпоряджене львівської президії не має навіть формальної рації. А остаточно, хочби і вся формально-правна рація була по стороні сеї президії, хочби в її користь промовляли всі перед — і поконституційні, основні і неосновні пергамини, то за нами промовляє конечна потреба нашого щоденного живого життя і ради него ми мусимо здобути і формальне право, допускаюче нашу мову до урядування у своїх урядах на Буковині. І власне тому, що сама лиш німеччина в урядах на Буковині вижеть ся з тисячами реальних кривд в житю нашого селянства, власне тому наші посли будуть мусіли повести ся справу так, аби недовольне було і у нас се, що нашому загалови шкодить так очевидно, як припустім таке навіть хочби і формальне покищо розпоряджене президії львівського суду.

Вимір прав мови в Австрії.

(Частина промови посла Е. Левичного на зас. держ. ради дня 24. падол. 1909.)

Тепер приступаю до найважнійшої точки цілої справи, а іменно до виміру язикових прав для поодиноких народів. Сей момент є рішеннячим. Я вже розказував, що дотепер упривілейованими урядовими мовами остають лишень чотири мови, а прочі мусять вдоволяти ся підрядною ролюю — уходять за менше партії, за мови другої класи. (Признає.) Послідні служать виключно до знощених урядів зі сторонами в т. зв. вишнім урядуванню. Одначе і в тім напрямі нема рівних прав і я зараз покажу, як езекутива поклясифікувала поодинокі мови на різні більше і менше управлені категорії.

Найбільше упривілейовані мови се руска і румунська на Буковині. Міродатним в тій справі є міністерияльне розпоряджене з дня 17. серпня 1864 р. ч. 7017, котрим руску і румунську мову допущено до внішнього урядування, однак з двома обмеженнями: Перше обмежене таке, що обі мови допускають ся тільки зі сторонами, які иньшої мови не розуміють (ausschliesslich ruthenisch oder rumänisch). Коли приміром приходжу і говорю по руски, тоді можуть мене спитати: „Може ти розумієш по румунски, по польски або Бог знає ще по якому“. Доперва коли я инакше як по руски не розумію, тоді доперва можна зі мною урядувати по руски. Та й сего було для езекутиви за багато — ходило іменно о се, щоб з того вже так сильно обмеженого права зробити ще й акт ласки. Коли отже приходить хтось, що говорить лишень по руски, або по румунски, то мусить ся з ним по руски або румунски урядувати, але лишень після доброї волі і спроможности, або як сказано в розпорядженню „nach Möglichkeit und Thunlichkeit“. (Веселість). Тут отже вже годі говорити про „право“, тут переступлено вже межу права і ми находимо ся в області ласки.

На другим місци стоять а взаглядно дещо ліпшеувазляндюсь права язикові Словінців в Країні. Ви певно знаєте павове, що для Словінців в Країні заведено тоту саму „можність“ — „Möglichkeit“

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

— Так але бачу, що ти „Богу дякувати“ здорова.

— Дав би Бог, щоб так справді було.

— А міжтим як же є? Тобі бракує що? Скажи.

— Я знаю, по правді, то ти би хотів, щоб я вмерла; але я і так уже довго не докучати му тобі.

— Еля що ти говориш? — крикаув Осип і став серед дороги

— Тоді ти возьмеш собі другу з великими грішми. Її богатство будеш поважати і діти з нею будеш мати. Котра має посаг, то й на дитину може собі дозволити. А я бідна не можу.

За сими словами поплили сльози, а за сльозами поніс ся плач. Осип сторонів. Як кожного так і його денервував жіничин плач, але вже не перший раз його бачив, чи чув, то й притулила ся вразливість. І ще на його думку, не дав він приводу до такої сцени, тому почув велику знеохоту до жінки. А ся в мовчанці мужа добачила правдивість своїх закидів сказала се йому, розплакала ся ще дужше і впала в спазми. Розсердив ся Осип дуже, поглянув з погордою на неї, а над собою заволодів. Для її заспокоєння взяв її під руку тай вів у сад, а навіть брав ся її розважати. При тім раз у раз нагадував собі, що сеж його жінка, найблизша йому людина, по правді доброго серця, а тепер — видко дію — неадужав.

Так дійшли на край ліса, на саму сю лавочку, де його недавно цілувала Оріся. Присіли під старою липою. В хаті розрадив би не себе але її пестощами, а тут ніяк. Стиснув її руку, поцілував у чоло, тай пішов до жережа. Привіс у лопуху води, дав їй напийти ся і тим хоч трошки заспокоїв її. Правда, на поруче лавочки набігло за той час чимало гістеричних сліз, але Оріся поволи отямилась, приходила до себе. Мало по мало навязала ся прихильна розмова між ними. Оріся стала себе оправдувати, обіцяла поправити ся. Говорила щиро та Осип не дуже вірив, що так доразу вона змінить ся.

— Я себе не цізнаю, — жалувала ся. Дячно мені стає, коли подумаю, що то з мене вийшло за той рік; та не так за рік, як за пів останнього року. З мене зробить ся язи.

— Тобі лиш так здаєть ся. А то перейде.

— І я сям лиш потішаю ся, але поки що зо мною зле. І ти Осипе, гляди, вистерігай ся того, що мене дразнить, бо одно слово, один твій рух, а мені робить ся горячо, випадаю з рівноваги. Я не тямлю себе тоді і говорю, чого не хочу.

Тепер Оріся пильнувала себе, бо і так, замість серйозної розмови, почала була гістеричну лайку. Трошки щиро, але більше тому, щоб розоружувати противника тай збудити до себе співчуття, почала знов приблизяти свою вину, а далі не вдержала і висказала в тончій формі се, що підшептувала жгуча, буйна кров, коли пригадала собі Осипа в купелі.

— Ти ж знаєш, чим ти для мене тай чи малаб я коли думку заповідати тобі яку грижу.

— Я не виную тебе.

— Але по правді ти мене дуже кривдиш, Осипе.

— Хиба несвідомо Ірко?

— Як же, ти самий поклав таку ціль, чи средство, чи як сказати. Таж ся борба, яку ми видемо з природою і з традиціями кожного подружжя, се велика кривда для мене тай була би кривдою для кожної жінки.

— Говори лиш за себе, бо лиш з тобою я живу і лиш зо мною ти живеш.

— Добре, можу Осипе, говорити лиш за себе одну.

— А я що робю, того я не накниув тобі, се ти Орісю, знала добре, бо ми умовили ся.

— Правда Осипе, що ми умовили ся, я згодила ся на се, чого не розуміла.

— Не розуміла? яж не з дитиною говорив.

— Ні і так; ми мусимо бути дітьми, бо мужчина домагаєть ся того, щоб жінка до самого шлюбу була дитиною і що аж й од него прийняла науку. Навіть із найпоступовішого мужчини вилазить в таких випадках самець.

— Твоя правда але ми підходимо від річи. Ти мені поясни, чим я тебе кривджу?

— Кривдиш мене тим Осипе, що на свою і мою любов наложив окови.

— Розумію тебе, але тепер економія мусить ставати до боротьби із фізіологією.

— Ні Осипе, ти мене не розумієш. Я не стаю на звірячій становищу, лиш розумію, що ти дав мені пів серця замість цілого, а я тобі пів. Ти на се згодний і тому ти супокійний, а я бажаю тобі віддати ціле мов серце, цілу себе без ніяких застережень. Перед жінкою не стоять великі, голосні вчинки, ми не ставимо собі, Бог

п. Thunlichkeit" — а се розпорядженням міністерства з дня 15. марта 1852 р. ч. 865 виключно для тих, хто розуміє лишень по словінськи. Але се обмежене злагоджено о стільки, що розпорядженням з дня 5. вересня 1867 р. ч. 8636. агадану „Möglichkeit u. Thunlichkeit" зчеркнено. А такі самі постанови відносять ся менше-більше також до Словінців в Сирії і Каринтії.

Третє місце займають Поляки і Чехи на Шлеску, а по тім наступають Русини і прочі народи, котрих мова в зовнішнім урядованю вправді вістала узнана, але для котрих впроваджено, як я вже згадав, області языкові, а по друге, і се вже наша галицька спеціальність — навіть і сих постанов не всі уряди придержують ся, бо у нас в Галичині в відношеню до Русинів взагалі закони не приміняють ся. Однак се явище тут не належить.

Тепер хочу прочитати, що стоїть в арт. XIX. основного державного закона. Се було вже вправді нині раз прочитане, але щобсьмо, панове, ліпше бачили, як міністерство в заступстві ради державної той арт. XIX. перепроваджує, прочитаю его тут ще раз. (Читає:) „Всі народи держави є рівноуправнені і кожний нарід має ненарушиме право до береження своєї національності і мови". Далше кажесть ся там, що „кожда мова є рівноуправненою так в уряді як і школі та публичнім життю".

Ось так отже виглядає се рівноуправнене. А коли бачимо, що езекутива з прав языкових зробила, що вона викликала, то можна сказати, що той стан се є гірка іронія до постанов арт. XIX. основного закона.

Висока Палато! Отсі обставини, які я навів, тота путаниця понять, відтак сей брак консеквенції при областнім розмеженю языкових прав ріжних народів, тоді всілякі ступені в правах тай нерівність є без сумніву аж надто вистарчаючим доказом і достаточною підставою чому ми уважаємо урегульоване языкових прав в цілій державі за необхідну конечність.

Розходить ся еще, мої панове, о заміти, які підносять всілякі беаті possidentes проти виданя одноцільного языкового закона. Між иньшим замічав ся, що не можна взагалі видати языкового права для цілої держави, а то тому, що: 1) рада державна не є в тій справі компетентна, і 2) тому, що в тій області існує така ріжнородність, що сего питання не можна розв'язати дорогою одноцільних постанов. Про компетенцію вже нераз писано і говорено, а й нині вже про се згадував мій п. передбесідник. Я скажу лишень тільки, що ми в тій справі опираємо ся на двох поставах закона, а іменню на постановах § 11. буква 1 і 3 закона основного про загальні права горожан. В § 11. бук. 1 сказано, що до компетенції ради державної належить „законодавство про організацію судів та властей адміністративних". Не підлягає отже сумнівови, що унормоване права уживання мови при державних властях, судах та урядах адміністративних належить безусловно по мисли § 11 бук. 1 до компетенції державної ради, бо ся справа входить також до квестії організації судів та урядів.

Що тикаєть ся другої точки, то § 11 бук. 3 каже: „До компетенції державної ради належать

закони, які мають бути видані як закони виконуючі (спеціальні, Durchführungsgesetze) для законів основних про загальні права горожан, про державний трибунал та про власть езекутивну урядів і судів, і там є покликані".

Після сеї постанови належить отже самопо-нятно також законне унормоване языкових прав до компетенції державної ради, однак тут підносять (за приводом Мадейського) противники нормованя сеї справи в парламенті ось-який заміт: „В законі § 11 бук. 3 сказано, що виконуючі закони (Durchführungsgesetze) мають при дотичних постановах законів основних виразно бути покликані (dort berufenen Gesetze), а при арт. XIX. нема згадаю, що має вийти до цього ще й спеціальний, виконуючий закон, про те, значить, й видане законів языкових тай загально законів національних не належить до компетенції ради державної".

Ся аргументация автономістів є рішучо не-стійна. Я вкажу тільки на одну обставину — що піднесено нераз так у науці як і тут — що прим. до арт. XIV. законів основних про загальні права горожан видано також закони спеціальні, виконуючі, хоч виданя таких законів при арт. XIV. (так як і при XIX.) з гори не було зголошено. Так іменню всі т. зв. церковно-політичні закони ухвалені парламент як закони виконуючі до арт. XIX. хоч там виданя того рода законів не застережено. Значить парламент сам авторитативно ствердив, що слів „dort berufene Gesetze" не треба розуміти як конечну умовину для ствердження компетенції парламенту та що тому ціла аргументация противної сторони є натягнена та схиблена.

А тепер відповім коротко на другий заміт, який підносять проти унормованя права мови дорогою одноцільного закона, іменню на заміт що до великої ріжнородності відносин на поли языків. Ми вже чули тут і нині, що між иньшими при ухваленю арт. XIX. основ. зак. комісія конституційна (Verfassungsausschuss) не вдала ся в спеціалізацію арт. XIX, поведе в тім напрямі піднесено „богато ріжнородних домагань", так що унормоване справи одним законом одноцільно було прямо „неможливим".

Коли витворить ся „eine Amtssprache", а відтак ще „eine landesübliche Sprache", а далі ще „eine Landessprache", „eine bei Gericht übliche Sprache", „eine Gerichtssprache" і т. д. і т. д., то нічого й казати що серед такої мішанини годі говорити про одноцільне унормоване! Але коли сей языково-правний „гуліш" лишимо на боці а за основу возьмемо стан дійсний, сам предмет, як він існує в життю, то побачимо, що основним моментом є виключно ріжниця поміж більшістю а меншістю. Третого тут нема tertium non datur! Навіть в найбільш помішаних що-до національ-ности краях маємо те саме, то є більшість та меншість! Значить, на тій фактичній основі мусить також наступити законне урегульоване в цілій державі справи языкової. Не обставина, що десь говорять по німецьки, а деінде знова по словінськи чи по руски, але квестія, чи якоюсь мовою говорять більшість населення чи меншість мусить тут бути узнана за рішачою. (Пос. Граски: Коли меншість є німецька, то вона все має права!) У нас, в Галичині, є ще инакше, у нас Поляки

є на сході краю меншістю, а однак сю меншість зроблено законно, а радше протизаконно національно більшістю!

Та тут треба узглядити еще оден момент, — і в тім стою в згоді з усіма ученими теоретиками, які досі писали про арт. XIX. — а іменню ріжницю поміж нацією як цілостю, як татєю, а поміж правами одиниці — горожанина з огляду на його національність. З права нації як цілості, як суспільної одиниці слідує, що мовою урядовою на території, де якась нація живе, має бути мова дотичної нації, чи то національної більшої, чи то меншої. Поляки компактно в більшості жиють, там має бути урядовою мовою польська, а де Русини руска і т. д. І на таким становищі стоюв між инь-шим також конституційний сойм в Кромєрижи, якого „Verfassungsausschuss" прийняв навіть постанову, що мають бути отворені області языкові, які мають сягати так далеко, як далеко живе якийсь народ в компактній більшості.

Зовсім друга річ право одиниці-горожанина з огляду на його національність. Тут мусить рішати індивідуальне горожанське право, що кождому має прислугувати законна можливість доходити свого права в уряді і суді в своїй матерій мові і в тій мові має йому бути се право вимірене. Коли сей принцип приймемо за слушний, то в таким разі мусів би властиво кожний Німець, Русин, Поляк, Чех і т. д. мати право всюди, на цілій державній території доходити своїх прав в своїй мові, що є в дійсності неможливе, через те, що маємо в Австрії аж вісім ріжних національностей і мов. Тут отже з конечності мусить бути установлена якась межа, найкрасше очевидно процентова. Ми в нашій проєкті предкладаємо 10 проц., бо ми є тої думки, що треба іти по можності як найдалше, аби примус уживання чужої мови в судах та урядах був обмежений на як найменше число осіб.

Послідне питання, яке тут ще насуває ся що-до унормованя прав языкових, се питання що-до внутрішнього урядованя в урядах сих інстанцій. Зі становища арт. XIX. повинні-б властиво бути урівноправнені всі мови, так що центральні влади у Відні мали-б урядувати у всіх мовах та в усіх мовах зносити ся з урядами П. інстанцій. Пере-ведене такого урівноуправнення дорогою закона є у нас однак неможливе, а в практиці довело-б до не конче корисних наслідків. З фактичної конечності треба тут лишати свободний терен для вільної гри фактичних сил.

А тепер приходжу, мої панове, до кінцевих виводів! Ми, ставлячи наш проєкт і не думаємо, щоб сей проєкт був безусловно прийнятій точка за точкою так, як ми його поставили, бо розуміємо, що рішати в такій справі мусять компроміси поміж поодинокими партіями, а при компромісах річ сама мусить чимало втратити із своєї консеквентности та теоретичної чистоти. Се, що ми бажаємо досягнути нашим внесеном, то тільки те, аби дати привід, дати товчок до унормованя языкової справи, до згідного розв'язаня національного питання в державі. Инакше ми не дійдемо до уздоровлення парламенту, до супокійної праці на поли матеріальних здобутків та культури.

зна, які гороскопи, але любов, то підойма для нас, то жерело найбільшої радості нашого життя і кривавих терпін. Чим для нас слова, тим для нас любов. Коли ти на мою любов наложив пута, то я не можу свободно дихати і називаю се кривдою. Говорю супокійно і щиро.

— От і є — подумав собі Осип — сама виплювала свою живу точку, так як би риба виплювала свій міхур. Я невпий, що сї софізмати то не її вигадки. Або останній уступ про славу тай любов говорить ся пані, котру болить, чому я не герой... До жінки промовив:

— Говориш супокійно і щиро, але трохи драматизуєш. Наперед повтаряєш про окови. Не таке то сильне путо, залежить від організму.

Ти не знаєш Осипе, бо не питав мене. Отже тепер мушу сказати, що се окови оильні. Чи ти не знаєш, що твоя воля то була заповідь свята для мене? А сповнюючи твою волю я, друже, переживала великий страх. Як то я надслухувала круження і припливу крові, як я слїдила ріжні обаяв немочі тай з якою тривогою. В мене пішло на се чи мало сили.

— Я тобі вірю, алеж ти знаєш, що ми поставили лиш речинець.

— Най буде, Осипе, але я бачу, як у других людий. От Кирило не поставив Нілі війких речинців і бачиш, які свободні. Ніля кидаєть ся йому в обійми без застереження.

— Кирилови, Елю, инакше зложило ся житте. Бачиш, що у нас злидні, одні за другими. Най скінчить ся біда, най я виплачу довги... Погладив її лице тай запитав, чому не жалувала ся йому ніколи, а сам летом лисавки привів собі на па-

м'ять свій бюджет і нагадав собі, скільки там довгів, як тяжко йому жити без грошевих клопотів.

— Не хотїла я тобі журби завдавати, Осипе.

— А так зібрало ся все враз.

— Але без моєї волі.

— Не жури ся тай потерпи. Нащож нам за-вертати з дороги, коли вже мало її лишило ся перед нами. Було би смішно перед самим собою. Обняв її, пригорнув до себе, поцілував. Забув, що в думках своїх уже критикував жінку і то безпо-щадно. Йому тепер одного лише хотїло ся, щоб не зривала умови. Він вмовив в себе, що се її „жива точка". Батько її був причиною, що він ставив таку хатку, хатку на піску. Ні, діти вбирають спячого котика; нараз котик проснеть ся, встане і все з нього злетїло. Сама Оріся хотїла вирвати підвалину з тої хатки, яку він клав на піску.

— Не жури ся тай будь весела — говорив до жінки — ось, ось тай я збуду ся лиха і зажи-вемо инакше.

— Осипе, промовила з жалем — а мені збли-жаєть ся 30-ий, критичний рік, пізнійше вже не так безпечно.

— Се пересада, дитинко, хтось переборщив, а ти повірила. Так не є. Я ще раз тебе прошу, не жури ся, вже в нас іде до ліпшого, — казав Осип а між тим впевняв ся, що хтось йому жінку „бунтує".

— Але може скінчити ся инакше, Осипе, а тобі казала, що я нездорова і то якісь дивні обаяв були у мене. — І хоч нікогє коло них не було, решту дошпестала йому тихим шепотом в ухо.

Осип абентежений так і кинув ся весь.

Не знав, коли і як могло се стати ся. Почав розпитувати, наче лікар, став міркувати. Оріся

співчула йому. Коли побачила його неспокій і журбу, сама зажурила ся, говорила щиро правду і відразу готова у всім послухати мужа.

Замість завтра, виїхали вони зараз після обїду, бо хотїли бути в місті, щоб не стратити хочби кількох, хочби одної години.

* * *

Скінчило ся ні на чім, вони помиляли ся.

І знов пішли сірі тижні, пішли місяці, коли „на першого" Осип відчислив найпотрібнійші гроші, платив рати, а під кінець місяця часом не ставало на життя хоч і дуже скромне. Оріся, хоч бажала, не могла додержати слова. Сама не знала чому, але часто була несвоя і часто ішли у них „про-яснюючі" розмови. За тим ішли злагоди і знов прояснюючі розмови.

А в осени, як дерева були вагітні плодами, що завязали ся і доспіли з цвітїв, тоді вже Ірина не помиляла ся.

Після розмови повної страху пішла вона до парні і лізла на гору, на останній поріг, що аж серце її товкло ся. Ходила нераз і недва. Відтак були обов у лікаря і кожде окремо з лікарем, а потім усі трійко разом відбули парад. До аку-шерки не хотїла йти Оріся. Пішли за те до кра-вчині. Осип ходив попід браму, а Ірина пішла й замовила реформову сукню і вільну блузку з та-кою прикрасою, що спливала на груди і ще низше до долу...

XVII.

О. Кирило відправив у Галичі першу службу божу (галицькі шевці казали преміцію) і стиснав людям голови. Такуж парад зробив у Суходолі

Політичний перегляд.

З державної ради.

Последня конференція між проводирями „Слав. Єдноти“ а вождями німецьких партій випала некорисно, бо не прийшло на ній до жадного порозуміння; відпоручники „Слав. Єдноти“ заявили, що з теперішнім правительством не можуть вести переговори і зажадали остаточного залагодження бюджету, контингенту рекрутів, закона уповновласнюючого до заключення торговельних договорів, фінансового плану і реформи податків.

Мимо того проявила ся по обох сторонах охота до дальшої праці в парламенті і до збереження его поваги.

В четвер, 9. с. м., зійшла ся палата послів знов на засіданні, на яким продовжувано перше читання бюджетової провізорії.

На сій засіданні підкреслив міністер скарбу гр. Біліньський важність бюджетової провізорії, яка, тому що вказує недобори, навіть на случай її ухвалення приневолала би правительство зменшити бюджет. Коли би парламент не принав бюджетової провізорії, тоді правительство мусило би звужити бюджет так, що відпали би навіть деякі видатки на державні залізничі.

Міністер застеріг ся проти закиду, зробленого ему зі сторони промислових кругів, немов би він предложив фальшивий бюджет як також немов би не було жадних недоборів, бо, мовляв, правительство подало фальшиві цифри доходів із цда. Дальше застеріг ся міністер рішучо проти закиду, що він відносить ся ворожо до промислу, і вказав у доказ своєї лояльності до промислу на ріжні розпорядження правительства, корисні саме промисловим кругам. Що-до податків, то бесідник заявив, що при їх уложенні було одиноким тенденцією правительства охоронити більшість чесних перед меншістю нечесних. Вкінці звернув ся міністер до палати з просьбою залагодити як найскорше бюджетову провізорію як також уповновласнене до затягнення позички.

Посол Глібовицький зазначив, що правительство мусить вже зрозуміти, що в Австрії не можна безкарно панувати ані проти поодиноких славянських націй ані проти цілого славянства. Жадне правительство не було ще так зависиме від Прусів в Берліні як власне теперішнє. Тому потрібно вести самостійну, австрійську політику, політику габсбургової династії, де й Славян втягнено би більше в рахунок. Тому партія бесідника буде голосувати проти бюджету.

Посол Кіярі нагадує на те, як при анексії показала ся провідна думка австрійської політики. Австрія заняла на ній таке становище яке викликало всюдю подив. В наслідок союзу із німецькою державою усунено всякі побоювання, що прийде до ворожнечі. Сей середньоевропейський союз подає запоруку мира і буде ще довгий час мірдатим для австр. заграничної політики.

Бесідник опротивив твердженню, немов би Німці одушевляли ся абсолютистичним режимом; навпаки они бажають парламентарної праці, они засуджують неоправдану обструкцію, они готові

А зробивши сказав: я тут пан. Не казав, лише так робив, як би Кульчицького не було. Так наче він був парохом, а не Кульчицький. Кожної днини була служба божя; хто не наймав служби, був лаяний. Окрім того заведено кілька жіночих і дівоцких кружків, наказывано часту сповідь, заведено на кожний місяць якісь вечірні відправи так, що побожним людям уже незабаром не стало часу ходити на всі молебні. „Добре йому — казали — він має все готове від нас, то най за нас сам молить ся, ми мусимо на нього робити та нема коли так багато до церкви ходити“. По селі хтось розпустив був вістку, що о. Кирило возьме ся за проповідь і політичну роботу. Правду сказати було-б ее зайве. Добре, що Кульчицький не псував роботи, а користаючи з його бездіяльності, селяне вже самі з'організували ся незалежно і дуже гарно. Та хтось із невдоволених дотеперішніми порядками робив таку обіцянку. Тимчасом виявляється, що о. Кирило хоче отворити врата до небесного раю, а на таку роботу, про яку говорено по селі, він і сам не має часу і другим не лишає. Ні, се хтось на глум людей брав, бо незабаром почав о. Кирило війну тай то на добре. Завзято воював з Антосем, але не лишив і других у мирі. Воював з радикалами, але властиво всі були для нього радикалами ціле село. Казав, що єпископ і папа римський позваляють людям читати одну Основу і Посланника, а інші газети виклато в великий четвер перед апостольським престолом. Ольга вже виїхала з Суходола, колись мешкала у Кирилового гостя а він викрикував про неї лихим словом.

(Дальше буде)

до переговорів, до компромісів, але розумів ся лиш тоді, коли не ходять о підчинення одної партії другій, але коли ходять о такі переговори, в яких трактовано-би зарівно обоюсторонні інтереси. При добрій волі з обох сторін можна утворити сильну підставу для розвязки національного спору, що уможливило-би спільну працю на будуче.

Німці готові піти на компроміси, коли прочі партії не схочуть сими компромісами упокорити їх.

По сій перервано засіданні.

Президент палати запропонував взяти на днешній порядок слідуячого засідання закон про повновласть до заключення торговельно-політичних трактатів.

Посол Окуневський спротивив ся сему, і поставив внесок, що би згаданий закон взяти аж тоді на днешній порядок, коли палата послів залагодить бюджетову провізорію у всіх читаннях, що би правительство перед залагодженням закона про повновласть до заключення торговельно-політичних трактатів не хопило ся § 14. Внесок посла Окуневського перепав. Слідуяче засіданні сьогодні.

У впливі знаходить ся інтерпретація посла Малліка до цілого правительства в справі політики „Слав Єдноти“ і відносно поділу Австрії, обговорюваного російською пресою. В сій інтерпретації повторено одну статтю із „Петербуржских Вѣдомостей“, і поставлено до правительства запит, чи оно знає зміст нарад, що вели ся на всеславянським конгресі у Росії, де в зїзді брало участь багато важливіших австрійських політиків, як також що правительство думає робити в виду сего? — „Parlamentarische Korrespondenz“ доносить, що клуб чеських аграріїв ухвалив боронити і обстоювати при першій становащій „Слав Єдноти“, яке подано вже свого часу до відома інтересованим чинникам.

НОВИНКИ.

Чернівці, 10. грудня 1909.

Календар. Неділя 12, (28.) Н. 28. (30.) п. С., П.; рим.: Н. 3. Адв., Алексія. Схід сонця 7:51, захід 3:56. — Понеділок 12. (30.) Андрій, рим.: Лукій і Отиній. Схід сонця 7:52, захід 3:56.

Особисті вісти. Др. Стефан Смал-Стоцький повернув сьогодні зі Львова до Чернівців. — Митрополит др. Репта відїхав вчора до Відня, що би взяти участь в парламентарних нарадах. Провід консисторії переняв генеральний вікарій Калинеськул.

Промоція. В четвер 9. с. м. відбула ся у австрійського університету промоція бувшого співробітника „Буковини“ Володимира Левицького на доктора прав.

Дяка і честь належить ся тим Українцям, що зволіли на відозву поміщену в „Буковині“ прислати імена громад і присілів своєї околиці для нового спису місцевостей Буковини, що появляється з нагоди нової консекрації. Є се панове учасники: Микола Ковчун в Снівцях, Іван Бордейний в Молодівці, Іван Морозик в Лукавці, Василь Томорук в Задубрівці, Сергій Канюк в Глібоці, Евстахій Стришка в Негостині, Іван Дониґевич в Мигученях, Федір Григорчак у Волоскім Банилові, Ксенофонт Данчул у Товчанях, Михайло Лютин в Бобівцях, Євген Недільський в Репужинцях, Касян Павлюк у Васловіцях, Вол Романовський в Старій Жучці, Юрій Гордийчук у Виженці, Антін Мандрик в Довгополі, Юрій Воротняк в Молдаві, Остап Сліпенюк в Вризі, Василь Приступа в Глітці, Отільє Ельсгольд в Селетині, Віктор Івасюк в Лашківці, Петро Войновський в Оршівцях і Орест Ілюк в Шипинцях. Всего на всего 22 відповіді на яких 600 інтелігентів-Українців! Неправда, яке заінтересоване для так важної справи, якою є безперечно урядовий список імен місцевостей нашого краю, що аж кашить від перевертень головні руських імен навіть у волоских околицях. Коли й новий список містити ме ще багато дивовижних імен, то се приписати треба байдужності наших інтелігентів, коли взагалі ще заслуговують на се імя. Порівнявши новий список із старим, побачать всі, яку велику прислугу зробила нашій національній справі отта горсточка щирих Українців, що відозвала ся на нашу просьбу. Дяка і честь їй за те!

В справі „Буковинської Торговлі“. Задумуємо взяти ся за велике діло: хочемо увільнити наших крамарів на Буковині від несовісних посередників, отже посередно помочи через се і всім, що купують у наших крамарів, — а далі хочемо розпізнати відносини в нашій країні в тім згляді, чи не дало би ся се заложити де рускої крамниці там, де її ще покащо нема. Діло отже велике і якби воно вдало ся, велика користь була би з него для цілої нашої народної справи. Аби підготувати статистичний матеріал для нарад в сій справі, ми випечатали кілька сот примірників відповідного квестіонара і розіслали его найсвідомішим нашим людям (головно інтелігентній) з кожної рускої

громади на Буковині. І що-ж стало ся? По місяці дістали ми всего на всего 65 відповідей. Решта — мовчить. Решта не може найти на стілько доброї волі, аби виповнити випечаталий і порубрикований квестіонар! Се вже справді до неможливості доходить! Як-жеж тут зробити що-небудь, коли навіть в так важній справі так мало хто відзивається з нашої провінції? Де-б ми нині були, як би і ми тут в столиці краю так легкодушно збували кожду справу? Люди добрі, шануйте себе і прилітьте нам найдалі до 15. с. м. на адресу: Ів. Стернюк, Чернівці, ул. Паньська, відповідь на решту квестіонарів. Як де нема крамниці і де не треба її, відтак прилітьте нам хоч таку відповідь: „нема і не треба“. Най хоч се знаємо! — Дотепер з чернівецького повіту надіслали нам відповідь: Кичера, Кучурів вел., Мамайівці Ст., Мамайівці Н., Раранче вел., Шубраєць, Васловіці, Задубрівка, Жучка і Стрілецький Кут; не надіслали відповіді: Віла, Чагор, Чорнавка, Тоґолина, Камена, Котул-Ваїн, Ленківці пр., Люди Горича, Лукавець, Маморниця, Михальче, Молодія Фр., Молодія Ок., Раранче, Ревна, Ревна-Вурд., Рогізна, Шерівці гор., Шерівці дол., Топорівці, Жучка. — З гурагуморського повіту надіслав нам відповідь: Гліт. — З кімпольського повіту надіслали нам відповіді: Вриза, Чумурица, Рус. Молдавиця і Рус-не-Боул; а не надіслали відповіді: Джемяне, Кирлабаба. — З кіцманського повіту надіслали нам відповідь: Кліводин, Горосівці, Лашківка, Неполоківці, Оршинці, Шипинці, Зеленив, Падківці, Вятківці і Ошніліби; не надіслали відповіді: Вергоміт п. П., Кліводин, Давидівці, Дубовець, Гаврилівці, Іванківці, Южинець, Кіцмань, Лужани, Малитинці, Ставчани, Суховерхів, Шипинці Луг, Шипківці, Валява. — З радочевського повіту надіслали нам відповіді: Садова, Шипот К. і Селетин; а не надіслали відповідь: Ізвір, Милишівці гор., Молдава. — З серетського повіту надіслали нам відповіді: Черепківці, Глібока, Стірче, Тарашани і Товчанці; а не надіслали відповіді: Гербівці, Каменка, Киндешти, Мигучени, Негостина, Рогожешти, Шерівці, Слоб.-Берлінці, Синівці дол., Вашківці п. С. — З сторожинецького повіту надіслали нам відповіді: Давиден Зр., Комарівці Сл. і Паник Заб.; а не надіслали відповіді: Полянці, Ванилів вол., Бобівці, Вросківці, Корчешти, Півка, Жадова. — З сучавського повіту надіслали нам відповідь: Гатна; а не надіслали відповідь: Мереця. — З вашківського повіту надіслали нам відповідь: Чорторія, Калинівці, Станівці гор., Станівці дол., Вашківці гор., Костинці, Барбівці і Замістє; а не надіслали відповіді: Ванилів рус., Ванилів Слоб., Драчинці нов., Глиница, Кабівці, Карапчів, Карапчів Гліб, Остра, Вашківці, Вилавче, Волока. — З вижницького повіту надіслали нам відповідь: Вергомет п. С., Дехтинці, Мареничі, Плоска, Ростокі, Шипот пр., Виженка; а не надіслали нам відповіді: Вагна, Черешенька, Берг-Підкр., Чорногузи, Довгополе, Існає, Існає Гор. К., Яблонця, Кисилівці Тор., Конятин, Лукавець п. С., Меґа, Міґова, Миліїв, Підзахарч, Рівна, Сергіїв, Стор. Путнів, Устє-Путнів, Виженка Суд. і Вижниця. — З заставнецького повіту надіслали нам відповідь: Волицьук, Брідок, Горосівці, Кадобівці, Кострижівка, Лука, Мосорівка, Онуг, Прилипче, Репужинці і Веревчанка; а не надіслали відповіді: Вабин, Борівці, Чорн. Потік, Чунків, Дорошівці, Юрківці, Кисилів, Кришатики, Кучурів мал., Кулівці, Митків, Вікно, Погорилівка, Самушин, Товтри, Василів, Вербівці, Заставна, Звиниче.

Оповістки, іменованія і т. п.

З головного виділу „Жіночої Громади“. Для 12. грудня (в неділю) відбуде ся о год. 3:30 по полудні в „Народнім Домі“ засіданні головного виділу „Жіночої Громади“. Просимо, аби всі пані виділові явили ся точно і в комплекті.

З тов. „Буковинський Боян“. Слідуяча проба мішаного хору відбуде ся не в суботу, але в середу 15. с. м. о 6-ій год. вечером.

„З подорожи до Італії і Греції“. В суботу, дня 10. грудня, о год. 6 вечером відбудуть ся звичайні сходини в тов. ім. „Сковороди“ (велика зала „Народного Дому“) з відчитом проф. В. Кмицикевича: „З подорожи до Італії і Греції“. Гостям раді!

Загальні збори „Читальні Рускої Бесіди“ в Сереті відбудуть ся в неділю, 12. грудня 1909 о год. 11. зглядно пів до 12 перед полуднем в локалію „Рускої Бурси в Сереті“. Чесним гостям раді! — Комітет основателів.

З університету. Окінчений богослов Артемідор Андронік Шкраба адав другий державний теологічний іспит з добрим успіхом.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Субота, 11. грудня: (по полудні) „Sodoms Ende“, траґедія в 5-ох відслонах Судермана; (вечером) „Stradella“, опера в 3-ох відслонах Фльтова. — Неділя, 12. грудня: (по полудні, половина ціни) „Die Dollarprinzessin“, опера в 3-ох відслонах Фалля; (вечером) „Stradella“.

Надзвичайні загальні збори рускої каси пож. і шадн. для гром. Задубрівка, стов. зареєстр. з необм. порукою, відбудуться 19. а не 17-го грудня 1909 о 3. год. по пол. у шкільнім будинку з таким дневним порядком: 1) Вибір 2 членів старшини (на 4 роки: 1909, 1910, 1911 і 1912), з причини, що вибрані на сегорічних заг. зборах з 27. червня 1909 пп. Василь Гринчук і Доментій Івонюк як члени старшини не хотіли доси дати ся зареєструвати. 2. Евентуалія. — Михайло Ісепенко, начальник. Василь де Томоруг, касиєр.

Загальні збори споживчого тов. „Взаїмна Вигода“ стов. зар. з обм. пор. в Шипинцях відбудуться в неділю, дня 12-го грудня о 1. год. по пол. в „Народнім Домі“ із слідуємим дневним порядком: 1. Нарада над отворенем крамниці; 2. Вибір старшини; 3. Вільні внесення. — За старшину: Орест Ілюк.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва право забезпечена“
аптекара др. Ю. Францова

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простуджених, ломаних кетий, плечий, гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висока 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії медичнальної Стернгуца.

19 (—)

Найперше і найбільше буковинське естаблісєма в тій галузі.

**Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,**
уніформів і різнородних матерій, як: футер, матерій на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **Філія:**
ул. Руска ч. 15. **ул. Кручена ч. 1а**
теперішня ул. Д-ра Райса.
Мірні ціни. Виконанє без закиду.

169 (—) Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР

Конто шад-
ницї почтової
25.261

у ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечєня будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпечєня, ліквідує шкоди безпovolочно по пожарі, уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові. Інформації до обезпечєнь уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письмених господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458.564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

(29—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові,
гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16'50
На стайї в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кг.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кг.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кг.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селяньскої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кождим днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожіють кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селяньскої Каси“.

Вже вийшов

Ілюстрований

**Правосл. Календар на 1910 рік
„Товариш“**

у накладі 15.000 примірників і є до набутя по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селяньській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набутя: „Селяньська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарско-промислові, скалі стемплєві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селяньскої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селяньська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноких висилках.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностальної стрічки або 11 місця дрібним друком (петит). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміяти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням почтової належності.

Циркулярі яко прилога коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонсами марками почтовими не приймає ся. Сторона анонсов має з шпальтою

Ще про права нашої мови в урядах на Буковині.

□ Отже, як вже відомо нам, президія львівського суду видала в сих днях розпоряджене, яке, (як доносить нам) постановляє, що судам на Буковині вільно видавати вироків в німецькій мові, навіть тоді, коли сторони внесли подане до суду по українськи і не розуміють німецької мови.

Президія львівського суду кермувалась тут очевидно міністерияльним, ще передконституційним розпорядженням з 1864 року, яке позволяє на руске урядоване на Буковині лиш „nach Möglichkeit und Thunlichkeit“ а яке то розпоряджене вже давно повинно не обов'язувати зі згляду на пізнійший арт. 19. основних австр. конст. законів з 1867 р. і згляду на 20. артикул сих основних законів, в яким сказано, що ніякий звичайний закон а тим менше ніяке розпоряджене не може знести постанови 19. артикулу осн. законів. В Чехії, Моравії а навіть в Галичині ніяка президія суду не могла би видати для сих країв такого розпорядження, бо в тих краях вже давно (в 1880 і 1896 pp.) здобуто в тій справі несумнівні інтерпретації 19. артикулу осн. законів, які признають, що в тих краях всякі рішення (устні і писемні) мають видавати уряди в тій краєвій мові, в якій віднесла ся партія до уряду будь устно, будь писемно.

Наші брати, галицькі Українці, в тій самій австрійській монархії вже безпечні, що для них вже не може львівська президія суду видати такого рішення, як ось недавно дістали його від сеї президії ми, буковинські Українці!

Нам здавало ся, що коли таке право мають галицькі Українці, то аналогічно відноситься

ся воно і до нас, хоч формально Буковина 19. арт. осн. законів такої інтерпретації не дістала ще.

Президія львівського суду не хоче признати нам такої аналогії!

Добре. Отже ми мусимо здобути і для Буковини таку формальну інтерпретацію 19. арт. осн. законів, мусимо здобути міністерияльне розпоряджене таке, як мають його вже давно мешкаючі поза Черемошем наші галицькі брати!

Галицькі Українці тому здобули собі таке міністерияльне розпоряджене, тому они можуть вже все успішно жадати українських вироків і українських написів на урядах, що они послідовно і енергично так довго в практиці і на вічах домагали ся сего права для своєї мови, аж міністерство побачило, що нема иншої ради і видало відповідне розпоряджене в користь укр. мови у внутрішнім урядованю в Галичині.

Сею дорогою і ми тепер мусимо піти!

Най рушить ся руский нарід на Буковині, най збирає ся на віча і збори і най при кожній нагоді записує наших послів і центральні віденьські уряди рішучими домаганнями, аби наша мова мала в державних урядах на Буковині таке право, як має вже вона в Галичині! Будем бороти ся о се право доти, аж здобудемо його. Най від тепер весь наш нарід покаже, що німецька мова в урядах справді вже надоїла йому і реально шкодить йому, най весь наш нарід стане в тій справі при своїх послах і най знає Відень, що се жадане не примха наших заступників, але що се наше справді всенародне домагання! Стати нас на се і тому радіючи, що зможем показати свою силу, даймо доказ, що не боїмо ся вже розпоряджень

президії львівського суду, що вже небавом се розпоряджене зметемо, бо воно хоч формально правне ний, при нашій дбалості вже небавом може і повинно втратити свою силу.

А рівночасно памятаймо і другим пригадуймо такі дві певности: 1. тим скорше здобудемо всякі права для нашої мови в державних урядах, чим скорше обсади́мо сї уряди своїми людьми — а 2. в автономічних урядах (громади, вид, краєвий, рада культ. краєвої, банк краєвий) ніхто не спинює нас послугуватись тільки нашою рідною мовою. Отже тут вже прямо сором і ганьба не користати в того, що нам вільно.

До всіх державних урядів відносим ся також лиш в українській мові! Як дістанемо там неукраїнську відповідь, то в часописах, на вічах, в державній раді і у всіх висших інстанціях будемо так довго послідовно і рішучо домагати ся сего, аж здобудемо і се право, так, як здобули його вже галицькі Українці.

Памятаймо лиш, що треба тут бути послідовним. Хто в громаді своїй не пильнує ще такого свого права, тому може кожний закинути, що наперед у себе дома треба перевести се, чого домагаємо ся там, де вже ми лиш посередно газдуємо на своїй землі.

Політичний перегляд.**З державної ради.**

На засіданю державної ради із пятниці, дня 10. с. м., вступав ся посол Дртіна за тим, щоби палата послів віданскала свою здатність до дальшої праці і могла полагодити державні конечности. Так само жадав бесідинк, щоби утворено парламентарне міністерство як також настановлено сталих міністрів земляків для всіх народів Австрії.

Ніби не хотючи то дотулити ся до неї, то возьме за руку, а вона лиш в очі йому дивить ся.

Кульчицкий був переможений. Додумав ся до того, що й Суходіл може вже раз мати порядного і вченого дяка. Зробив отже дякови надію. Надто Кирило домагав ся так рішучо, що не було виходу.

Прибіг старий дяк настрашений, бо бояв ся сорому перед людьми. Впрочім він неіспитований і не дістане вже місця, хочби й міг дістати в чужім селі, де не має своєї хати ані поля, то щож йому з того? Кульчицкий відмовив, за ним присунув і почетний дяк „член“, що вже знеможив і чекав смерті. Як не маркотно було Кульчицкому, а мусів йому відмовити.

— Егомось, не робіть сего, я вас дуже прошу, казав молодий, бо як се зробите, то буде дуже але мені і вам.

— Що, що — закричав Кульчицкий, — що ти говориш?

— Та що ти Іване, от проси по доброму.

А до Кульчицкого доси ані один парафіянин не поважив ся так промовити, грозити.

— Я не прошу, лише кажу егомось. Мене не зачіпайте, бо я не такий, як мій тато. Я вам заповідаю, що жалувати ще будете...

— Мурго ти, марш за двері — крикнув Кульчицкий неслітеским голосом, і оба дяки вийшли мовчки. Старенький ще поклонив ся, але молодий ні.

До тої події не прив'язував Кульчицкий ніякої ваги і незабаром навіть забув про неї. А до того, що в парафії Кирило, а не він — пан — цілком уже привик. Перше пустив був між людьми досить несліто чутку, що він слабкий, а тепер уже всі

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Такої лайки за старого не було. Що хто мав з егомостем, то лагодив ся в дома, а не в церкві. За таке йшли тепер люди до Кульчицкого на скаргу і той не знав навіть гаразд, як їх заспокоїти, що їм обіцяти, бо не знав, у чім зять його послухав. Мабуть ні в чім. Зачав з ним по доброму.

— Міркуйте ся — казав — треба би в церкві инакше поступати.

— Ніяких наук від вас не приймаю.

— Учтя вас не хочу, але умовмо ся, як маємо поступати, щоб не було між нами ріжниць.

— На ніякі уступки не піду. Я так роблю, як треба.

— Алеж я тут парохом і ви мене повинні слухати. Я не хочу, щоби ви заводили якісь борні, ладили людей, заводили політику в церкві.

— Можете мене скажити перед „єпископа“.

— Скажити? Яко парох маю сам власть над вами.

— Ей не смішіть себе. Щож ви мені зробите?

— Увільню вас від офіційом, а себе від вас.

— Не можете сего зробити з причини нашої умови. А надто ви Богу дякуйте, що достали такого сотрудника. Ви за 27 років так запустили парохію, що треба надлюдських сил, щоби завести в ній лад.

— Не мішайте ся в не своє діло. — Се як раз мое діло... Як би тут з'їхав „єпископ“ тай за-

став таке, то не минули би вас реколекції, і примусове сотрудицтво або й переносили.

— Мовчіть, не говоріть далі до мене, не доводіть мене до крайности.

— Не мішайте ся ви до мене і сидіть тихо, коли я за вас працюю, а ви з мові праці маєте користь і перед церковними властями безпеку.

Кульчицкий так добре, як би й послухав зятя, бо по сій розмові справді не мішав ся до того, що той робив, лишив йому все. Провадив парохіальну канцелярію, сповідав, і де треба було більшої поради, то був кликаний до шлюбу або до похорону, а все проче сповняв Кирило.

Гдавав Кульчицкий, що через спілку багато стратить, тимчасом зять виплачував йому стільки само на най, скільки колись сам Кульчицкий заробляв. Видко, зять потрапив піднести доходи через прибільшення треб і підбавши ціну. А крім того, він застерігав собі відразу якусь часть служб виняти зпід спілки.

Почувши себе таким паном, почав Кирило війну з дяком. Ганьбив його при людях, заповів, що не буде служби божої, доки буде сей дяк, бо він не стерпить, щоби батько головного радикала їв хліб із престолу.

Другої неділі справді не було служби божої. Пішли люди по Кульчицкого, але той був уже по сніданю і не міг вволити їх волі. Намагав ся Кульчицкий намовити зятя, але не вдало ся. І ось уже другого дня прийшов на парафію новий дяк із дядихою. Кирило взяв їх після анонсу в „Ниві“. Дяк був іспитований, а як на пробу заспівав у канцелярії, то навіть Клявді сподобав ся.

Дячиха була така гарна, що Кульчицкий не міг очей від неї відорвати, а він був знаток і при-

А се що таке? Товариство „Українська школа“ в Чернівцях удалося до ц. к. уряду поштою надіслати у Відні з поданням, аби виготовлено йому товариство чеків. На відповідне письмо „Української школи“ надійшло передвчєра з ц. к. уряду поштових шадниць у Відні — польська відповідь. Сеї відповіді очевидно ніхто тут не зміг прочитати ані зрозуміти. Хотіли навіть змішати нас хто читати польське і добре знав польську мову, то і сей остаточний певно не зрозумів би навіть таких перших слів сеї польської відповіді: „Sposób uiszczania podatków i należności w Clewipobrosie c. k. poczt. k. oszcz. i t. d.“ — Впрочім найвільно нам буде тут зазначити, що ми не є обов'язані вишукувати перекладчика для писем з державних урядів у Відні — і маємо вельми право домагатися, аби писали до нас ті уряди по людськи. Заявляємо отже: польська відповідь на наше письмо до ц. к. уряду поштових шадниць у Відні се що найменше невласний абсурд тим прикрийший, що ми справді нічого не розуміємо з тої відповіді. Публично п'януємо сей поступок уряду поштових шадниць у Відні і домагаємося зрозумілої відповіді. Тут не Галичина і тут ми на урядову польонізацію не позволимо.

Шалена румунізація в Калинівцях-Купаренки, сучавського повіту! Вже три рази приїжджала шкільна комісія з румунізаторським повітовим інспектором на чолі, щоби сконстатувати в Калинівцях-Купаренки, яку викладову мову мають дістати в своїй школі Русини в Калинівцях, де зовсім нема інших лише самі Русини. Звісний, шалений румунізатор отець Стефанюк з його прихвостнями як п'ясарчук Уреулія і другі, відсують рішєня в тій справі все май на далі, а користуючи з часу, взяли ся они тепер ходити по селу і переконувати темних, національно несвідомих людей всілякими бріднями і дарунками, що як запровадять руску викладову мову в своїй школі, то всі мусять зараз стати уніятами. В такий брудний спосіб вдалося їм обтуманити несвідомих і скликати з сорок руских дітей, ніби записаних до школи, щоби звісний галицький перекінчик Пергінський в донькою Уреулія вивчили в румунській мові назви частин тіла і назви господарських знарядів. Піп Стефанюк з компанією винаймає у Василя Фльори (такий на протині попа) за 12 К місячно комнату, в котрій вже Пергінський три неділі вдав нібито учителя безсильних, затуманених діточок, які він карає, мучить, тягне за уха, коли они не можуть запам'ятати собі румунських назв. Крім сих дітей школує ще Пергінський і доньку Уреулія. Хотіли б і родичі не хотіли піддати ся такому румунізаторському махерству, то махери зараз косою їх як огнем палють, через що люди не можуть нічого вдіяти проти їх розказів. — *Громадянин.*

Немов в Камчатці. Колиб так чужинець найшов ся на стації в Гатві, де вибудовано новий стаційний будинок, то він подумав би, що є не в краю, в котрім живе найбільше Русинів-Українців, але в Росії. Так мусів би він думати, колиб прочитав тут написи в сїм новім залізничнім двірці. Тут пишуть ся немов на глум такі чудові цвїтки, яким місце хіба в... „Православній Русі“ а іменно: „для жєнщизнє“, „для мужчизнє“, „стаційний зал“ і реставрація „вихідь“ і и. Се вже справді скандал, щоб в часі, коли окрім кількох кацапків ніхто вже не вживав такого нібито московського язичя та етимології — мов на глум виписувати такі слова на стаційнім будинку в чисто українськїм селі на Буковині. Ми певні, що ц. к. управа руху дасть наказ, щоби змінити ті карикатури як найскорше на написи в нашій чистій мові і нашим письмом. — *К. Кр.*

Руский земельний Банк. Дня 8. грудня відбули ся в комнатах „Рускої Весіди“ у Львові перші загальні збори акціонерів згаданого Банку. На зборах явилось ся поперх 300 осіб, які репрезентували акції на суму понад 700.000 К. Яко репрезентант нотаріату функтував нотар Онішкевич. Представником уряду був староста Попель. На зборах явив ся з Буковини віце-маршалок проф. Смал-Стоцький, а з цілої Галичини прибуло множество духовної і світської інтелігенції. Збори відкрив пос. Романчук, найстарший віком зпоміж членів-основателів, який зазначив, що Русини скорим ходом йдуть наперед в економічній розвою. Коли перед кільканадцять літами у Русинів не доставало віри в розвій економічних інституцій, коли з великим трудом зібрано 100 тисяч К на закладовий капітал „Дайстра“, то нині зложено без труда мільон корон для нової інституції, а субсидіювано навіть значно більшу суму. Після поясненя статута приступлено до вибору першої надзираючої Ради. Внесок, щоби вибрано окрему комісію, яка виступала би з пропозицією кандидатів на членів Ради, не удержав ся. Членами Ради вибрано репрезентантів найповажніших фінансових руских інституцій і представників духовенства. До першої Ради війшли: др. Дембицкий Теофіл, власитель дібр і адвокат в Коломні; о. др. Жук Йосиф, ректор гр.-кат. духов. семинарії; др. Коромос Теофіл, директор Рускої Шадниць в Перемишлі; др. Левицкий Кость, посол, начальник директор Кравого Союзу Кредитового; др. Макух Іван, посол, адвокат і директор Товариства Кредитового „Селянська Каса“ в Товмачі;

др. Олесницький Євген, посол, голова „Сільського Господаря“; др. Охримович Володимир, заступ. директора Товариства „Дайстер“; Саввич Омелян, директор Кравого Союзу Ревізіяного; Січинський Юліян, предсідатель Союзу „Народної Торговлі“; др. Смал-Стоцький Стефан, віце-маршалок Буковини, член кураторії буковинського Банку Кравого в Чернівцях. — Директорами Банку є: др. Лєсь Кульчицкий, о. крп. лш. Тит. Войнаровский і п. Любомір Рожанський.

Галицька рада шкільна і боротьба з неграмотністю. Вачучи страшну темноту між українськими селянами в Ланчині (надвірняського повіту), поставили кілька місцевих інтелігентів заснувати сеї зими курси для неграмотних. Місцевий учитель звернувся до окружної ради шкільної в Надвірній з просябою, щоб було дозволено скористувати ся шкільною кімнатою для сеї мети, коли вона буде вільна від обов'язкової науки. Рада окружна відповіла, що дати на се дозвіл вона не має права, бо по закону тільки рада шкільна кравая в сій справі компетентна. Тоді звернули ся до ради шкільної кравой у Львові і — одержали по польськи писану відмовну відповідь. Через сю відповідь українські селяни в Ланчині і на далі лишають ся в темноті. У нас, на Буковині, кр. рада шкільна ще платить учителям за такі курси та за те ми мало маємо людей, що хотілиби і за заплаатою вчити над-обов'язково анальфебетів.

Убийство. Перед вчєра вечером скоїлась в Мігові недалеко Вижниці страшна родинна драма. Около 8. години вечером вдерла ся оружена розбита шайка в дім властителя постійний і купця, Іцка Курца, який саме в той час хотів вечерати із своєю ріднею. Розбита шайка почала нечаяно стріляти з дверей на всі сторони, поцілили смертельно обох синів Курца, а також зранили старого Курца і його зятя. Жінці Курца і донці накинули розбита шайка на голову коцї і загрозили їм смертю, коли би они рушили ся з кімнати. Убийники перешукавши цілий дім, забрали ріжні дорогі речі і грошеву готівку — в сумі около 4500 К. Серед темної ночі зникли розбита шайка без сліду. Сейчас повідомлено про се вижницьке староство, яке зарядило в тій справі строгє слідство.

„Як ковбаса та чарна, то минеть ся й сварка“. На салдатській сцені. 23. падоліста був в Києві празник 5-го сийнорого баталіона. З сего приводу між иншим відбуло ся дві вистави: з початку виставлено російську пєсу, а потім гурток салдатів-Українців відіграв водевіль Кропивницького: „Як ковбаса та чарка, то минеть ся й сварка“. Українська вистава дуже вгодобала ся глядачам. Салдатів-акторів витали гучними оплесками, а начальство так зацікавило ся пєсою, що звеліло другий раз виставити її.

Арештовано за підозрінє в торгівлі дівчатами. Ві второк арештовано в Новоселиці одного черновецкого фризера підозрілого о торгівлю дівчатами і передано его передвчєра вечером тутешній поліційній власті. Про се арештованє довідуємось ось що: Названий фризєр, який живе зі своєю жєною в домашніх негодах, зник в неділю вечером нечаяно із свого дому. Догадувались, що він мав покинути свою жінку Другого дня вечером зникла дєсь з того самого дому одна 16-літня дівчина, яка походить з ліпшої родини. Крєвні сеї дівчини почали цукати її а коли годі було віднайти її, сейчас додумались, що пропавший нечаяно фризєр певно втік з нею. Сейчас повідомлено тутешню поліцію, яка зараз віднесла ся в тій справі до поліційної сторожі на російській границі, в Новоселиці. Поліційна власть в Новоселиці занялась пильно сею справою і вже слідуємого дня рано приловила фризєра саме тоді, коли він ішов до готелю до упродаженої дівчини. Арештовано також жінку сего фризєра в Чернівцях догадуючись, що она мала знати о лихих замірі свого мужа. Уведену дівчину передали єї крєвним. Дівчина зізнала, що фризєр дав єї перед утечу 17 К і она мала очікувати его в однім готелю в Новоселиці, щоби звідси переправитись через російську границу. З зізнань дівчини виходить, що фризєр хотів запродати єї торговцям дівчатами а з зізнань фризєра, що він хотів втечи до Росії і жити там з нею.

Оповідітки, іменованя і т. п.

Реданція „Буковини“ просить філії „Рускої Весіди“ в Сторожинці і в Вашківцях, аби вони як найскорше прислали редакції докладні справозданя з недавних головних зборів сих філій, а в тих справозданях, щоби подано можливо якнай докладніші вісті про жите читалень сих повітів і взагалі про діяльність сих філій.

Іменованє. Міністер внутрішних справ іменував повітових лікарів д-ра Євгена Мандибуря і д-ра Л. Вольфа старшими повітовими лікарями для Буковини.

Загальні збори філії „Рускої Весіди“ в Сереті. На загальних зборах філії „Рускої Весіди“ в Сереті дня 4. грудня с. р. вибрано слідуєчий виділ: надрадн. посол Артур Малик, проф. Сильв. Яричевский, Александр Одовійчук, надучитель в Се-

реті, Іля Вершигора, надуч. у Вашківцях п. Сер., Василь Кость, міщанин в Сереті — ваділові, а Прокон Волощук, господар з Нєгостини-Я. Георгій Мандюк, господар з Шербівців — заступники ваділових.

Конкурс. Фундація, основана в пам'ять панования цїсаря Франца І. містом Чернівцями, уділять я році 1910. дві стипєндії, одну в сумі 105 кор. а другу 60 кор., для тих ремісників і промисловців міста Чернівців, які попали на через свою вину в прикре матеріальне положєнє. Сю стипєндію уділять ся тим ремісникам і промисловцям, без ріжниць обряду, які ведуть скромне і моральне жите і щодо яких є надія, що ся запомага зможе їх дивгнути із лихого матеріального занепаду. Компетуючі мають внести свої поданя найдалше до 20. грудня с. р. на руки бурмістра Чернівців, барона Фірта. Призначені стипєндії видасть ся вже дня 12. лютого 1910 в день уродин цїсаря Франца І.

Подяка. На шкільну оплату для убогого студента політехніки зволіли жертвувати слідуєчі Вп. панове: п. Гарас 5 К, п. Гордий 4 К, акад. тов. „Союз“ 3 К, драм. кружок бурси ім. Осипа Федьковича, п. Греник, проф. Івасюк, п. Іван Ілюк, п. Маєр, п. І. Сорочак і канд. пот. Дрогомирецький по 2 К; п. Продьків, п. Атаманюк, п. Куширюк, О. В., п. Калинчук, п. Руснак, п. Костюк, п. Іван Воднарюк, п. О. Лудкий, проф. Голота, п. Петрашук, п. Сімович, п. Жуковский, п. Жуковский, п. Ціховський, п. Ядикевич, п. Д. Фрундза, п. Д. Мунтян, п. Ткачук, п. Чайковский, п. І. Варбір і инші 3 панове по 1 К; п. Д. Лададні 1-40 К. Н. В., п. Юрчук по 60 сот., Кр. Г. В., Н. Н., В. Т. по 40 сот., п. Нєгрїч 20 сот. Разом 5340 К. З того вислано телеграфічно названому студенту 50 К; 140 К відпали на телеграму, а 2 К лишались як початок дальших датків. Низше підписаний складає отсею дорогою в імени бідного студента Вп. жертводавцям найсердечнішу подяку. — *К. Крєстюк, студ. богосл.*

Олександр Мельничук, практикант в склепі п. Памули в Чернівцях, складає отсею дорогою найсердечнішу подяку тов. „Руска Весіда“ за за-помогу 10 кор., Вп. п. Вол. Корничеви Ясеніцкому за обдарованє его всякими річами а проф. П. Климови за те, що заохотив его до торгівлі і вишукав для него добре місце.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Неділя, 12. грудня: (по полудни, половина цїни) „Die Dollarprinzessin“, оперета в 3-ох відслонах Фалі; (вечером) „Stradella“, опера в 3-ох відслонах Фльтова.

З університету. Окінчений кандидат прав Арт. Галіп зложив вині третій державний іспит з відзначєнєм.

Концерт. Музїхїйська концертна трупа устроєня дня 16. грудня с. р. в сали музичного товариства в Чернівцях величавий концерт. З огляду на те, що сей концерт буде містити в собі програму богатого змісту, радимо нашим сьвітолюбивим кругам, щоби взяли в сїм концерті численну участь. Карти вступу можна пабувати в торгівлі музикальних інструментів, п. Гутєра (ул. Паньська ч. 9.)

М. Коцюбинський в чєскому перекладі. Незабаром у Празі має вийти том оповідань М. Коцюбинського, перекладених на чєську мову д. Н. Вочковским. Книжку видає одна з кращих празких фірм.

Шведський письменник про Україну. Сими днями вийшла цікава монографія шведського письменника профєсора Альфреда Ієнсєна — (Mazera Historiska bilder fran Ukraina) 241 стор великої 16, багато ілюстрована портрєтами Мазєпи, Гетьманів та инш. Той же д-р Ієнсєн помістив у серії шведських газет статю під заголовком „Ukraina“, в якій знайомить Шведів з українським рухом та культурними здобутками нашого народу.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 11. грудня 1909.

Софія, 11. грудня. (Кб.) Собрание одобрило пожичку, затагєну правительством у відєньских банках, 121 голосами проти 22.

Рим, 11. грудня. (Кб.) Новий кабінет під проводом Сонїного вже укомпєтуєвав ся. Міністерство заграничних справ перебрав депутат граф Гічардіні. Прочі міністри також парламентарні.

Білгород, 11. грудня. (Кб.) Міністер війни М. арїнович подав ся в димісію тому, що фінансова комісія віднесла ся ворожо до его найцївїшого єтату.

Бєрлін, 11. грудня. (Кб.) Державний канцлєр вїголосив промову про заграничну політику Німєччини, причім порушив справу їзда російського царя до Італії і єї важність для тридержавного союзу. Канцлєр не приписує сій стрічі царя із італійським королєм великої ваги і далеко їдучих консєквєнцій.

З „РУСКОЇ КАСИ“.

Повідомляємо всіх інтересованих, що з причини замкнення річних обрахунків не будемо в днях від 18. грудня 1909 до 1. січня 1910 р. приймати, ані виплачувати щадничих вкладок.

1—3

Старшина.

Перша буковинська хемічна фабрика фарб і чорнила

Виріб

чорнила до писання „Althrasen“, чорнила до копіювання, чорного цисарського чорнила і чорно-сінавого шкільного чорнила.

Спеціальність:

Париске чорнило „Nematin“ до копіювання, яке дає 5 відбиток і по довгій часті не линяє.

Як також:

Чорнило до гектографів, маса до гектографів, чорнило металеве, туші, фарби до печаток і коробки, арабська гума, синтетикон, різні в той фак входять артикули.

Цінники даром.

Всюди пошукує ся заступників. Купуємо старі фляшки з чорнила — шклянні і глиняні.

Друкарня тов. „Руска Рада“ в Чернівцях

улиця Петровича число 4

має на складі всілякі шкільні друки, друки для кас райфайзенських, для кас „Взаїм. Вигоди“ і т.

5500 136 (18—20)

нотаріально провірених свідомств лікарських і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА
ЦУКОРКИ НА ГРУДИ

найуспішніше діляють на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корчево дере.

Коробка 20 і 40 сотинків. Доза 60 сотинків.

Можна дістати у: Шмідта & Фонтана, в Чернівцях. Ф. Фішербанна & Пала, аптека „J. Schutzengel“ в Чернівцях. Г. Грегора, (Kreiss-Apotheke) в Чернівцях. Г. Френка, ул. Рагушова ч. 14 в Чернівцях. А. Грабовича, аптека „J. Mutter Gottes“ в Чернівцях. О. Барбера, аптека „J. Kaiserkrone“ в Чернівцях. ул. Руска 25. І. Пальонського, аптека „J. Reichsadler“ в Чернівцях. ул. Змієвської ч. 1. А. Ландеса, аптека, в Чернівцях. ул. Головна. Н. Кука, торговля делікатесів, в Чернівцях. А. Розігалева, аптека, в Радівцях. А. Дегайлого, (K. K. priv. Reichsadler-Apotheke) в Радівцях. А. Руніа, аптека, в Ісметлах. А. Пала, аптека „J. guten Hirten“ в Чернівцях. С. Гартмана, фабрика чекмалів, в Чернівцях. Йозеф & Мізлера, дрогуерія, в Чернівцях. А. Дішайна, аптека, в Станіславському. Н. Брілята, аптека „J. Vorsehung Gottes“ в Сереті. С. Окуневського, аптека, в Раїзбці. Е. Вільнера, аптека, у Вашиці. М. Фогеля, у Вашиці. Л. Деркача, аптека, в Поморні. Н. Файберга, „Adler-Apotheke“ в Станіславському. Л. Сторовера, аптека, в Садагурі. К. Штернберга, дрогуерія, в Сучані. А. Льюма, аптека „J. Reichsadler“, в Гурагуторі.

(30—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш тим, хто хоче мати

сухі, здорові, гладкі дрова

по найтаньшій ціні:

1 сязень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сязня з доставою до дому	„ 33
чверть сязня з доставою до дому	„ 16'50
На стайї в Народнім Городі (Volks-garten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селяньської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селяньської Каси“.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до

ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, биль утулююче і відпорне средство до натирания при всіляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот., К 1'40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у фляшочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад

В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети б нове.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ
Ф. Л. Поппера і Антона Чапека.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ
І. Генрика Іти у Відні і П. Піхлера і Сини в Грацу.

Артикули до подорожж славнозвісної фабрики Франца Целлера у Вієнні з марною „Комет“.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ

ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

ДІМ ТОВАРОВИЙ

В. БАЛЬТІНЕСТРА

МОЛОДШОГО

ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙНОВІЙШІ І НАЙМОДНІЙШІ
ОСІННІ АРТИКУЛИ
і багато заосмотрений склад
НАЙЛІПШИМИ ДАМСКИМИ ФУТРАМИ.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 10 місяця дрібним друком (petit). При кількох рядках або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10 — 11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реєстрації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штук.

Належистий за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонса має 8 шпальт и

Посол Василько про галицке та буковинське русофільство.

□ В суботу, дня 11. с. м. виступив пос. Николай Василько знамениту промову в віденській палаті послів як генеральний бесідник „про“ при першій читанню бюджетової провізорії.

Найвизначніші віденські часописи згідно зазначають, що ся промова була найцікавіша на сійм засіданню і що присутні послі слухали її з такою увагою, якої не було тоді при ніякій иньшій нагоді.

„Neue freie Presse“ з дня 12. грудня с. р. признає, що лиш промова посла д-ра Ліхта і промова посла Николая Василька були визначні і незвичайно цікаві на сійм засіданню, а „Zeit“ з того самого дня пише про сю промову посла Василька, що вона одна лиш зуміла згуртувати в палаті богатьох слухачів і зацікавити всіх, між тим як всі попередні бесідники говорили того дня постійно перед порожніми лавками.

Змістом сеї промови посла Василька було вібране і освітлене великого матеріалу про русофільську агітацію між галицкими та буковинськими Українцями.

Посол Василько почав сю свою промову пригадкою слів п. Гломбінського з его останньої бесіди: „ми є противні всякому впливови чужої держави на австрійські внутрішні відносини“. Однак коли посол Гломбінський мав тут на думці одну лише Німеччину, то п. Василько звернув сю засаду проти другої чужої нам держави, іменню проти Росії, яка офіційально і неофіційально стараєть ся всіма способами викликати між австрійськими Українцями таку корисну для себе ситуацію, аби в данім разі російська армія застала в же в Галичині і на Буковині вільне

і добре поле для своїх цілей. Вказавши на довгу і давню вже історію русофільської агітації між австрійськими Українцями, посол Василько з натиском підніс, що галицкі, польско шляхотські репрезентанти австрійського правління в найліпшій разі довгі літа байдужно приглядали ся сему, бо бачимо в тім свій національний інтерес, а недавно ще ті польські мужі довіря в австрійській політиці постійно, послідовно і остентативно навіть підпирали в Галичині свідомих і несвідомих агентів і провокаторів з рамени російського царства. „Нині — говорив посол Василько — коли ся нещасна подія вже так далеко від нас, не лиш всі Українці але хіба вже і Поляки згодять ся зі мною, коли вискажу тут мов переконане, що галицкого намістника гр. Поттоцкого загнала до гробу ся власне всім нам знана его поміч і охорона для російських кандидатів на послів до галицкого сому“.

Відтак перейшов бесідник всі важніші орієнтаційні точки в історії російської агітації на галицкій та буковинській території, спиняючись подрібно на охоті введення російської мови до палати послів у Відні і до галицкого сойму, на кацапських прогуляках до Росії, по яких укр. мужики галицкі привозили царофільські брошури з портретом російського царя, на „славянським конгресі“ в Празі, в яким брали участь генерали російської армії і високі надворні царські достойники, на тзв. неославізмі, який так солодко смакує всяким Славянам, крім одних Українців і на яким якби на аероплані хоче дібрати ся славний Дудикевич до російських державних кас. Остаточно не промовчав також п. Василько і недавньої мови др. Вобриньського в петербурскім клубі „русскихъ націоналистов“,

в якій сей пан граф, явний опікун русофільського руху між австрійськими Українцями, безцеремонно визнавав своїх прихильників, аби вони вислали книжки і гроші галицким та буковинським „русским“.

Не забув також згадати пос. Василько про симпатії, які здобув в Росії для себе і для своїх пос. Марков і як відтак аж заройлось в Галичині від російських рублів і агентів. — Переходячи до недавніх арештовань в Галичині за шпідонажу в користь російської держави, сказав між иньшим п. Василько звертаючись до зірйованого посла п. Маркова: „я не хочу ще вязати в одно сі шпідонське арештовання з агітацією русофільської партії в Галичині і на Буковині, однак се що найменше дивне диво, що якраз сі арештовані шпідони, Мончаховський і Добрянський, були членами вашої партії!“

„В одній своїй промові — так закінчив свою бесіду пос. Василько — сказав гр. Вобриньський, що „російський наїрід в Галичині“ мусить вести борбу на три фронти: проти Австрії, проти тих Поляків, що ще або вже не підпирають російських змагань в Галичині і головно проти Українців. Впливові Поляки в Галичині як я се доказав вже, ще нині хоть в меншій вже мірі, посередно чи безпосередно, свідомо чи несвідомо підпирають сю царофільську агітацію між Українцями на далекім сході австрійської держави. Тут сторожу проти російської інвазії віддано виключно в польські руки, однак Поляки доказали покищо цілком певно, що вони є злою охороною в тім згляді. Тут інтереси австрійської держави покривають ся з цілями української політики і тому австрійська держава у власнім інтересі повинна і обовязана є підперти українську політику“.

В промову посла Василька вмішував ся вельми часто п. Марков, однак постійно стрічав

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Далше.)

Але боронив себе. Плани його може не такі неварті, лиш що чесний тесть нічого не дав, а жінка засмітила йому шлях, бо сама ні в чім не допомгла, а поміч жаждала для себе у всім. — Говорить із тебе культурник, делікатний пан, а тяж прирідник, хоч і вчип фільольогії в школі. Та тут не школа і, як природник, ти повинен знати, що: їсти, вмерти і родити се і є робота всіх звірів і чоловіка, hominis sapientis. Поза се ніхто не пішов, ані жебрак, ані цісар, ані геній. Чи не правду сказав один німецький професор, що вся історія людства то боротьба за пашу і за місце при жолобі. Ах правду! Але тому, що тяжко повірити в таку правду, тяжко нагло повірити і то такому, хто наоколо себе чув тільки про ідеали і думками сам жив тільки для ідеалів, не для чого лишнього. Хто повірив у сю правду тою дорогою, що маючи в серцю високі думки аж по самі кістки заболотив ноги в життєйській грязі, сей не спішить ся у рай закликати нової істоти з щасливого не-бути.

Осипові проминув час іділлі, за той час він не придбав потомка і проживаючи розчарований, серед неприхильних обставин власне несвідомо освоїв ся з думкою, що й не треба потомка. А як би колись мусіло бути, то не тепер. Се „не тепер“ виходило радше на те, що ніколи. Щоб підкріпити своє „нетепер-ніколи“, він глянув критично

на товаришку свою невідилчного жити і вона здавала ся йому цілком невідповідною до сповнення такої задачі, яку він і кожний розумний чоловік призначає для матери. Сам тільки захід коло фізичного виплекання дитини, ах як би з тим вона виглядала ся безрадна людина. На кожнім кроці вона мішала би його до тої справи. А вже виховане, то від найперших літ упало би тільки на його плечі. І вкінці, здобула би його дитина такеж підаремне житє, як він. А чи треба сеге кому? Здаєть ся, що ні. Чи він сам робить що для загалу? Невідомо. В асні хвилі надає великої ваги своїй роботі, але другий раз не замічає її. Вчить чужі діти і вчить не так, як розуміє, а так як кажуть. Вчить будучих ремесників і добре каже один його старий товариш, коли треба йти в класу: „Бит гегма дас альте дрек штампфен.“

Так посміяло ся житє над ним. Зійшов справді на такого, що шукає паші, жолоба. Відколи одружив ся, ні, в кілька неділей потім, він вже не працює над собою, ані не докупив книжок, ані не прочитав нічого. Тратить інтерес до загальних культурних справ, бігаючи за щоденним хлібом. Так, так: шерше ля фем, пане Стодола. Але ти не розумів тих слів, так само як не вмів їх чисто вимовити.

Тоді в кофейні, півтора року тому думав ще Осип про якусь дружбу, про „спільний шлях“ та придумував инші подібні фраз. Ніщо з того не збуло ся. Не з ним одним, буває таке і з другими, лише, що другі вдоволяють ся опісля чим будь, а він ні, хоч він і не герой. Поет напише вірші про ридання і про розпуку, а відтак гасить свічку тай хропе аж до рана. Напише величну любовну пісню до вимріяної, ідеальної і — суне в люпанар.

Або він зробив своє, він світові сказав про свою ідеальність так як когут, сидючи в лопухах, далеко широко посилав свій голос, сів триумфу і мрій і ти би гадав: він побідник, він пан над стадом, але підходиш ближше, а коло його сидить одна заспана курка. А я не співаю, я ціле житє мушу дрібничками бавити ся, але так, щоби ні одна дрібничка не посеувала цілості. Ніщо на зверх не виходить від мене, нічого я не маю шукати там, а всего тут. Їх вдоволяють заявці, а моїм ворогом, бісовим ворогом, проклята серйозність — плював Осип. Не вмію до чорта брати житя як комедію, з гумористичного боку, а лиш так — їй Богу — треба його брати..

— Любий філістре — відповідав собі на свої думки — що тут говорити. Числи ся з тим, що є. Правда ти жонатий? Не треба було женити ся, коли мав такі погляди. А набув їх, треба було розійти ся з жінкою, або терпіти. Ти Русин, отже терпів. А тепер стукає до дверей дитина. Нема ради, відчини двері. Будеш пеленки прати, а книжки подре дитина, як зіпне ся на ноги. Не можеш дати жінці і дитині прожитку окроме, то сидіть троє на купці, а ти не роби драми з того, що буденне. Не перший ти і не останній.

І так він поволи заспокоїв ся. Так як той, кого викинули за двері, заспокоїв ся в тій хвилі, коли в замку ключ обернеть ся двічі. Добре, як ще через вікно подадуть парасоль, бо не змокнуєш. Осипови парасоля ніхто не подав, бо він сам себе викинув з хати. Але скоро раз опинив ся за дверима, набрав уже відваги йти в негоду, бо мокрий не змокнує.

Привик бачити у воім великий клопіт, отже бачив його в тім, що Клявді справляють весілля.

ся він з належною відпавою як від п. Василька, так і від інших послів а головню від польського соц. демократичного львівського посла Діаманда.

Як сказано на початку сей статі, ся промова посла Василька викликала в парламенті велике вражіння і тому ми подамо її нашим читачам в дословнім перекладі, як лиш дістанемо з Відня відповідний зошит стенографічного протоколу.

Ми певні, що вся наша суспільність прийме сю промову п. Василька до відомости з великою розрадою і вдячністю. Від себе покищо зазначимо лиш, що ся промова п. Василька є не лиш дуже интересна, гарна і така, що свідчить о великій пильности її автора, аби придбати багатий та певний доказовий матеріал на все, про що в ній говорить ся, — ся промова є ще передовсім дуже „на часі“.

Головні збори філії „Рускої Бесіди“.

5. Збори заставнецької філії „Рускої Бесіди“.

Сі збори відбулись минулої суботи в салі касиновій в Заставні. Хотіли обставили якое так склали ся, що годі було розіслати окремі запрошення від філії, то вже на оголошене центрального виділу зібралось на сі збори значне число учасників зі всіх кутів повіту, між тими делегати 9 читальень.

Голова філії о. Теофіл Драчинський з Товтрів отворивши збори, привітав щирими словами посла Лукашевича, який нарочно приїхав на сі збори з Відня. Нарід витав присутнього на зборах п. Лукашевича оваційно окликами „слава“. Відтак привітав о. Драчинський делегата центрального виділу пана інспектора Ол. Купчанка, велике число учителів і масу селян, а між ними передовсім явивших ся в великій числі заставнецьких читальників. По перечитанню протоколу з попередних головних зборів секретарем товариства надуч. Омельським, забрав слово пан інсп. Купчанко як відпоручник головного виділу, і в довшій промові поучав нарід, як просвіта гуртує людей і хоронить їх від визиску чужими людьми, далше які користи мають члени „Рускої Бесіди“, і закінчив завізванем до вступлення в члени сего товариства. Пан Купчанко має особливий дар говорити популярно, то-ж нарід слухав его слів дуже уважно, а в кінці нагородив за его науку гучними оплесками бесідника.

З справоздання діяльности виділу філії виходить, що заставнецька філія мала 179 членів і 44 К, 48 сот. готівки в касі. Виділ поки що не міг розвинути ширшої діяльности в повіті, бо сконцентрував всі свої сили для побудження національного духа і розвитку читальні в Заставні.

Але як вислав туди жінку, а сам таки не їхав, хоч просили і лишив ся в хаті один, побачив, що песимізм не завжди оправданий. Ось тепер зазнав він супокою. Читав собі в своїх книжках і забув про всіх. Вільного часу мав доволі, бо вечерами не виходив. А ще й несподіваний приїзд Корнія був йому великою розрадою. — Я приїхав до вас віддихнути. Ваш супокій, з яким оцінюєте всі події, впливає на кожного, а мені супокою треба..

Незамітно усміхнувся Осип, бо пригадало ся йому собаче житє, від якого утік хоч на кілька днів. Приємно було мені вдоволити вас і все таки для другого лекше тобі бути супокійним, ніж для себе самого.

— Говорю невимушену правду, що маю до вас дуже велике довіре. Гадаю, що як такий холоднокровний чоловік, як ви, чогось не виправдає, се вже повинно лишити ся невинуватим.

— Алеж ви ніколи не ставили до мене ніяких запитів.

— Так вам здаєть ся. Відповіді на сі питання, які мене мучать, я від вас таки почув; може не-
пам'ятаю.

Ви стомлені. Я вас таким іще не бачив.

— Приятелю, мені брата вбили. Ви знали його, то знаєте, яку ми силу втратили в тій одиниці. Стільки сили і віри в житє, а він наложив руку на себе. Такий мій біль, що я про него й говорити не буду. Якій страшні відносини у нас, коли одного хотять у санаторію, другому втискають револьвер у руки.

Лиш того револьвера не треба дулом обертати до своїх грудей, але до грудей ворога.

— Се чую од вас?

Якже! я не є чоловік вчинку, не герой, але думаю, що так треба зробити. А був би чоловік вчинку, то зробив би се. До тої льогіки наш брат

По уділенню абсолюторії дотеп. виділови виписано 58 нових членів, які й уплатили 166 К, (давні неprisутні на зборах члени вишлють свої вкладки поштою), відтак роздано між нових членів календар на рік 1910.

Льосованем дістали даром красну бібліотеку з фондаций В. Михальського читальні в Кучурові і Луці.

Тепер слідував вибір нового виділу, який уконститував ся так:

Отець Т. Драчинський, голова;

Інсп. Вас. Продав, заступник;

Надуч. Іп. Омельський, писар;

Судия Павло Шухевич, каснер;

Господар Іван Дроник з Заставни, контролор.

Заступниками виділових зістали вибрані:

Сандик Пеліховський і Михайло Цуркан, обидва газди з Заставни.

З черги мало ся приступити до відчиту надуч. Омельського, однак задля пізної пори сей відчит мусів відпасти.

Русини а теперішня ситуація в парламенті.

Положенє в парламенті тепер таке, що палата не сьміє пропустити жадної хвилини на наради, що не стоять в теперішній програмі парламентарної праці. Найменша перепона з будьякої сторони може знівечити весь план праці в парламенті.

План був такий, щоби в суботу, зн. 11. с. м. відіслати по промові посла Василька бюджетову провізорию до комісії і сейчас приступити до нарад над законом уділяючим правительству власть заключити відомі торговельно-політичні трактати.

Всі думали, що так і буде. Та якраз тоді склала ся несподіванка. Українські послы із Галичини поставили два наглі внески, щоби не допустити до нарад над згаданим законом. Було вже пізно у вечір Серед партій, що хотять по-сунути працю парламенту наперед, а головню серед соціальних демократів запанувало велике заворушенє. Всі поспішили ся сейчас до головної салі, де посол др. Колесса мотивував вже свій наглі внесок в справі поділу галицької кравової шкільної ради. В мить розпочато з Русинами переговори, в яких взяв участь також барон Бінерт. Німці, Поляки і соціальні демократи старали ся вплинути на провідників укр. клубу, др. Костя Левицького, др. Окуневського і проф. Цеглиньського, щоби они відтягнули свої наглі внески. Між обома сторонами розпочала ся жива дебата, якої цілю було пізнати ближші домагання Русинів.

В першій мірі Русини ставлять тепер жаданє, щоби правительствo запевнило, що державну запо-
могу для руского хліборобства в Галичині на під-
несенє плеканя худоби дістануть рускі хліборобські

доходять так дуже повільно а то і запізно. Маси аж тоді таку льогіку приймають, як стануть над гробом.

— Ні, ні. Не буде пізно. Тут починає ся моя місія.

— Га, зробіть се, а зробіть більше ніж другі.

— Ти рекл еси. Зроблю.

Осип нагадав собі хвилю на своїм вінчаню. Таким голосом і з тим зворушенем, з тою вірою Корній говорив про местника кривд українського народа, задивлений душевними очима в будучність.

І Осип обняв сьвятий поломінь. Таким огнем обдавали фанатики масу і тягли її у хрестоносні походи, такий запал вів мучеників на костер.

Він підійшов до Корнія, подав йому руку і спокійно, але рішучо і твердо промовив: На мою поміч можете числяти. Корній потримав чесну правицю у своїй долоні. Відтак взяли ся оба під руки й ходили по хаті мовчки. По хвилі Корній пристав і впеваив товариша.

Помочи мені не треба. Таке діло робить один, або кождий окреме. Вам припадає иньша місія.

— Тепер вас не розумію.

— Але зрозумієте колись.

Корній пробував у Остапа три дні. Говорили про політичне положенє галицьких Українців, а така розмова сама собою насувала ся, бо ледве пів року, як відбула ся баталія при виборах до парламенту, а й другу баталію, соймові вибори можна було вважати покінченою. Сам вибір відбуде ся ще за тиждень, але вже нині цілком певний його вислід з малими, неосновними похибками. Заклучені міжпартійні договори і переведені правибори дозволили відгадати, хто з кандидатів стане послом. Корній працював при одних і при других виборах.

Перші доконані з найбільшим напруженіем сил показали йому, як і цілому світови, що галиць-

організації без посередництва галицького кравового виділу. Квоту, яка припадає Русинам, мали би безпосередно одержати з державної каси українські господарські організації (тов. Сільський Господар“). По довгих переговорах удало ся наклонити українських послів відтягнути другий наглі внесок, бо перший тимчасом вже залагоджено, так, що відкинено его наглічність. Українсько-галицький клуб згодив ся на те, щоби сегодня, значить у понеділок, явила ся у президента міністрів депутація українського клубу, щоби конферувати із бароном Бінертом в справі домагань Українців.

Від результату сей конференції буде залежати, чи українсько-галицький клуб відступить від обструкції і допустить у вівторок до наради над законом про торговельно-політичні трактати.

Українську обструкцію в парламенті ізза недостаті вільного часу на наглі внесення правительствo мабуть справді буде тепер мусіло відкупити реальними концесіями.

Здаєть ся тепер на се добра хвиля.

Із закордонної України.

Скасowane товариства „Просьвіта“ в Одесі.

В Києві одержано звістку, що з наказу міністра внутрішніх справ скасовано в Одесі українське товариство „Просьвіта“.

Привіт Б. Грінченкови.

Минувшого тижня, з приводу 46 роковин з дня народження українського письменника — В. Д. Грінченка, вислано київськими українськими інституціями в Італію багату привітань. Привітани післали: тов-о „Просьвіта“, видавничя комісія „Просьвіти“, якої головою був довгий час, Борис Дмитрович а також видавництва: „Час“, „Вік“, редакції деяких українських і польських газет та журналів, що виходять в Києві, і багато інших інституцій та приватних осіб.

Польсько-українська газета у Києві.

Київський кореспондент варшавської газети „Dzien“ повідомляє, що за ініціативою одного з польських маґнатів з України з новим роком в Києві буде виходити щоденна польсько-українська газета „Pojednanie“. Газета мати ме два однакові відділи — польський і український. На редактора польського відділу мають запросити одного польського журналіста з Кракова; український відділ вести муть місцеві українські літерати.

В справі паматника Шевченкови.

Інженер Якубенко з Женеви прислав до обідненого комітету лист, що має чималий громадський інтерес. Якубенко заявляє, що він жертвує на паматник нашому кобзареві 300 карбованиць і обіцяє збирати гроші на се діло за кордоном.

кої адміністрації у парламенті не поправив. Відповідь на всі промови українських послів диктує міністрам „польське коло.“ А другі вибори, соймові, то мають бути помстою за вибір 22 Українців до парламенту і смертельним ударом для України. Краєве правительствo сьвятить тріумф, бо звело всі польські сили до боротьби з Україною і добило торгу з москофілами. Впровадить їх до сойму і покаже рішаючим сферам, що з Українцями не треба знов так числитися в парламенті. Шеф кравової політики незвичайно зручний.

Корній спитав Осипа, чи бачив він коли галицького намісника? Корній бачив його раз лише в житю, а зверхайй вигляд не зраджує незвичайного чоловіка. Два роки добігає, як у Відні Корній ішов Пратером задуманий, прибитий і обурений, бо дійшли з вітчизни вісти про кривані події в Лядскім. Нараз названо побіч него іма намісника, що йшов до „Венеції in Vin“. Корній станув і остопорів. Там трупи падають, там кров леть ся, а винуватець у тому іде на лабану. Вражіння сої стрічі ніщо не затре. Скільки разів потім стріляли в Галичині на людей, скільки зачув чи прочитав Корній, про кривди і розбої, ставала йому перед очима не звати длячого отся стріча.

І що він не робив би, ся асоціація поминала: трупи, кривди і ся стріча. Всі розбої виборчі, особливо смерть Каганця так потрясли ним, що він не має сили достояти у бою і відтягнув ся від дальшої агітації. Хоч про які невідрадні події говорило ся і невеселий настрій вони лишили, а Осип віднів тими розмовами душу, бо зажурилий своїм особистим горем послідними часами не слідував так пильно, як перше за громадськими справами.

(Дальше буде.)

Далі вго лист містить в собі такий зміст: „Пам'ятник Т. Г. особливо дорогий для мене, як особи, що в найтяжчі часи будувала могилу, хату й огорожу на горі коло Канева. Будова ся була дозволена ген.-губ. Дретельном, про що клопотали ся перед ним я та родич поетів д. Вартоломей Шевченко“. Д-дй Якубенко згоджує ся далі, коли того забажає комітет, подати історію цілої роботи в подробицях. Крім того він зголошує ся подати комітету рисувка пам'ятника без надгробка, сподіваючись, що той рисунок може придати ся як мотив до остаточного рішення, яким повинен бути монумент нашому кобзареві.

Політичний перегляд.

Торговельна угода із Румунією.

Найважливіше питає, перед яким стоїть тепер парламент, се залагодження торговельно-політичних пропозицій. Тут ходить в першій мірі о забезпечення торговельного трактату із Румунією, проти якого готовлять ся аграрії всіх таборів, хотий правительством старає ся, вносячи заразом пропозицію про централію для розпродажу худоби, подати їм певну компенсацію за згоду на сей трактат. Не ухвала бюджетової провізирії, але вчасне залагодження торговельного трактату із Румунією є тепер найважливішим питанням, тим більше, що, як звісно в сій справі заангажована також корона і інтереси заграничної австрійської політики. Коли би опозиція хотіла не допустити до залагодження сего пропозиції, тоді було би се ударом не лиш для парламенту і для теперішнього австрійського правительства, але просто для корони.

Ся важна справа стоїть тепер на деннім порядку.

Ситуація в парламенті.

Кореспонденція „Zentrum“ доносить: Загальна ситуація і відносини у „Слав. Єдноті“ пруть до як найскоршого винесення рішення, тим більше, що чеські аграрії, радикали і група др. Странського вже мають готові наглі висновки, щоби ними у відповідній хвилі загати знову денний порядок; такої самої тактики задумують придержувати ся і групи також в комісії підчас обряд над бюджетовою провізирією. Чеські аграрії обстають при тім, щоби демісія кабінету барона Вінерта паступила ще перед другим читанем бюджетової провізирії як також щоби в новім кабінеті засідало побіч шістьох Німців також шістьох Славян. Сего разу чеські аграрії є за парламентарним міністерством, хотий із тактичних причин заявляють ся публічно і офіційно за позапартийним кабінетом. Тому, що они можуть вислати до кабінету свого мужа довіря лиш в супроводі одного молодочеха і одного католицько-національного посла, тому, що они вступали ся енергично за одним словіньським міністром, то мусять они крім двох польських жадати 3 чеських і 1 словіньського міністерства, ще не обіцяло їм сего, тому чеські аграрії заявляють ся за позапарламентарним кабінетом, і то ще перед другим читанем бюджетової провізирії, бо в противні разі чеські аграрії, радикали і група др. Странського розпочнуть знов обструкцію. Такої самої тактики мали-би они придержувати ся згідом закону про повноважність до заключення торговельно-політичних трактатів. Групи „Слав. Єдноти“, які не є за обструкцією, вказують на консеквенції, що потягнула-би за собою нова обструкція. Політичний біляне „Слав. Єдноти“ був-би в такім разі такий: парламент змкнено-би, чеських міністрів др. Брава і др. Зачка вже так відкликано, правительство Вінерта разом із др. Гохенбургом і др. Шрайнером зміцнено-би і дано-би ему в руки § 14, за поміччю якого заведемо-би не лише новий регулямін для парламенту, але також насильно зиконі і національні законя для Чехії. Такий сумний біляне „Слав. Єдноти“ можна-би небавом зазначити коли-би вийшла тепер обструкція чеських — радикалів.

В сій справі пише також „Caske Slovo“: Крім чеських радикалів і групи др. Странського не думають також чеські аграрії даліше подаватись і будуть старати ся не допустити до другого читання бюджетової провізирії, коли давні домагання „Слав. Єдноти“ не будуть сповнені.

Згадана часопись висказує своє переконання, що чеські аграрії обстають при своїй постанові. Наслідком того було би, що небавом наступало би замкнення парламенту або навіть і розв'язаня.

НОВИНКИ.

Чернівці, 13. грудня 1909.

Календар. Середа 15. (2.) Авакум, Іван; рим.: Валерія М. Схід сонця 7:54, захід 3:57. Четвер 16. (3.) Сефроній, Теодор; рим.: Евсевія (Ев. М. Схід сонця 7:54, захід 3:57.

Русна церква в Чернівцях. Церковна газетка „Dreptatea“ пише в 10 ч.: Які наші церк. відно-

сини в Чернівцях? Чи Русин чи Волох, всі ми не задоволені, коли прийдемо до катедри. Русини не подобає ся богослуження волоска, а Волохи руске Се природно і нікому за се не можна робити закидів. Принаймні в церкві хочемо мати душевний мир, маючи доволі прикрий і суперечок. Однак такі відносини є не лиш в церкві катедральній. У всіх черновецьких церквах панує такий самий лад, хоч після нашої думки єго не треба і він дасть ся дуже легко усунути. Чернівці поділені на дві парохії. Нема нічого лекшого, як заспокоїти так Волохів як і Русинів. Іменно оголосити одну парохію волоскою а другу рускою. Така система знана в православній церкві в Австрії. У Відні н. пр. є парохія грецька, російська, сербська, волоска. Парохія не мусить бути теріторіально відграничена. Відлучення парохій може наступити після ріжних засад. Католицька церква декотрих великих міст поділена на парохії навіть після азбуки імені вірних. Провітований нами і поручений поділ має насамперед за собою се, що будемо мати мир душевний, якого шукаємо в церкві. Хто не може стерпіти волоскої мови, най їде до парохіальної церкви рускої, а хто не терпить рускої мови, най їде до парохіальної церкви волоскої. І з иншої причини треба би перевести такий поділ. Конс. розпорядок поставив границею між обома парохіями головну вулицю. Між тим кождому пристойть право йти в справі треб церк. до одного або до другого пароха. Так вірний не знає, що робити. Не може рішити ся зі страху, аби не оскорбити одного з них. Наконєць між обома парохіями повстала би братня і християнська любов. якої при теперішніх відносинах нема. Поділ усунув би ріжні скарги і був би ділом справедливості. Тому поручаємо консисторії, щоби застановила ся над нашим пропозицією і не викликувала потребу без перерви обговорювати в газеті такі справи.“ — Не можна не признати певної рації сій замітці Dreptate-ї.

В справі убиства в Мігові. Винувників, які доконали страшного убиства на родині Курца в Мігові, вже почали висліджувати. Сильно ранений Курц і єго зять зізнали, що оскільки можна догадуватись із ноші, винувниками сего морду мали би бути селяни із Кошулівки (Вол. Ванілів). Крім сего зізнав ще зять старого Курца, Сальомон Суркіс, що перед часом мав якийсь селянин із Кошулівки грозити родині Курців смертю. На підставі сих зізнань вдало ся жандармерії арештувати в Кошулівці чотирох селян, з поміж яких є три братами. Один із сих, якого кілька тижнів не було дома, повернув до свого села оден день перед сего кровавою подією. Перед вечером того самого дня зник він нечаяно з дому і вернув аж пізної ночі, потім змінював сорочку. Жандармерія зарядивши слідство в єго домі, відкрила скервавлене біле і одну скервавлену сорочку. Підозріні о убиство селяни не могли дати в сій справі доброго пояснення, яке би відвернуло від них всяке підозрінє. Сейчас перепроваджено їх до громадського уряду в Лукавці. Тут представлено їх родині Курців, яка непомилно уважає їх убищниками. Сейчас арештовано підозрілих селян і передано сьогодні карному судови в Чернівцях. Один з поміж них зове ся Кузик а прочі три, які є братами, Карпани. Всі походять із Кошулівки.

До полагождення ц. к. Дирекції поліції в Чернівцях. Отсам прошу ц. к. Дирекцію поліції щоби поучила свого підледадного, ц. к. поліційного стражника, імени єго не знаю, середного росту, грубого, з довгими вусами, в Новоселиці, який в дуже невідповідний спосіб поводить ся з подорожними. Я переїздив кілька разів Новоселицьку границю і на разі запримітив такі хиби: 1. неправне жаданє виказання ся пашпортом від їдучих до Росії, бо се противне законови і не практикує ся ані в Підволочисках, ані в Бродях, ані на жадній австро-російській границі, 2. дуже грубе поведєня того стражника, який без ніяких урядових відзнак просто провокує визиваючим тоном спокійних подорожних і опісля хоронить ся за ц. к. орла, якого виймає при кінці неввічливої бесіди з кишені 3) не шанує прав рускої мови, бо не хоче відповідати по руски, хоч тою мовою володіє добре. Можеби ц. к. Дирекція поліції взяла собі того чоловіка з Новоселиці, а дала там чоловіка, хоть трохи інтелігентного і тактовного, а його перенесла до Чернівців до більше відповідної для него роботи як ліплєне коверт. елементарне переписуванє і т. п. Жду відповіди до редакції „Буковини“ на мою адресу. — Інж. П. Волошенко.

Гофріхтер. В четвер по полудни переслухав слідчий судия перший раз арештованого оберляйтнанта Гофріхтера. Під проводом одного жовніра і оберляйтнанта війшов Гофріхтер спокійно до сали переслухань і поздоровив слідчу комісію військовим поклоном. Запалі очі Гофріхтера, біде лице і страшний погляд зраджують єго настрій. Переслуханє ограничало ся на короткі і ясні питання і відповіди. Між теперішним першим переслуханєм а попередніми єго зізнаннями не заходять покищо ніякі диференції. Переслуханє вели головний аудітор др. Кунц, два судові свідки і аспірант на аудітора лейтнант Стокляска. Адвокат Гофріхтера др. Пресбургер буде сего тижня пересправляти в справі сїї афери із слідчим судиею

дром Кунцом. Із Лінцу доносять, що й там займають ся справою Гофріхтера і що вона прибирає там все більшє комплікації. До переслуханя в Лінцу покликають багато людей військового стану.

Оповістки, іменованя і т. п.

3 Муз. Школи ім. М. Лисенка. В неділю, дня 19. грудня точно о год. пів до 2. по полудни відбуде ся попис учеників тої школи, на який запрошавмо родичів і всю українську публіку. По пописі відбудуть ся загальні зборя „Товариства для розвою української пісні, музики, та драматичної штуки в Чернівцях“ в льокалі Музичної школи. — За виділ: М. Левицький.

Дарунки на сьв. о. Николая треба передавати у тій кімнаті „Народного Дому“, де звичайно находить ся гардероба. Передавати можна що дня від 4—5 год. по полудни а в суботу цілий пополунож аж до представлення. Заразом повідомляємо, що дотичний комітет зробив вже багато приготувань, щоби представленє і товариські забави випали як найгарнійше. — Комітет.

Подяка. Нвзше підписаний складає вч. п. Евгенови де Говора Дрогомирецькому найсердечнійшу подяку за ласкавий дар убраня і загортки для бідного ученика першої класи гімназії в Вишніці, Якова Сафійчука. — Льонгін Порубальський, парох в Кімполонгу.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Вівторок, 14. грудня (підвисшена ціна) „Die versunkene Glocke“, казочна драма в 5-ох відслонах Гавтмана. — Середа, 15. грудня: (підвисшена ціна) „Trilby“, комедия в 4-ох відслонах Потара. — Четвер, 16. грудня: (підвисшена ціна) „Hannele“, штука в 2-ох частях Гавтмана. — П'ятниця, 17. грудня: (знижена ціна) „Der Bettelstudent“, оперета в 3-ох відслонах Міллєкера. — Субота, 18. грудня: (по полудни, по знижених цінах) „Försterchristi“, оперета в 3-ох відслонах Ярного; (вечером): „Ein Herbstmanöver“, оперета в 3-ох відслонах Кальмана. — Неділя, 19. грудня: (по полудни, поповинна ціна) „Ganz der Papa“, фарса в 3-ох відслонах Марса і Девалієра; (вечером): „Ein Herbstmanöver“, оперета в 3-ох відслонах Кальмана.

Заборона київською цензурою закордонного виданя. Київська цензура закордонних видань заборонила продавати в Росії недавнє видану у Львові книжку творів М. Коцюбинського під назвою „З глибини“.

„Ревізор“ на вірменській мові. В Тегерані вірменське драматичне т-во виставляло „Ревізора“ на вірменській мові. Незабаром „Ревізора“ перекладе ся і на перську мову.

Нова книжка Ів. Франка. „Універсальна бібліотека“ у Львові видала книжечку: Апулей Мадавський „Амор і Псіхе, мітологічне оповіданє. З латинської мови переклав Іван Франко“, до перекладу додано переднє слово Івана Франка про Апулея.

Zeitschrift für osteuropäische Geschichte. Під такою назвою має вже небавом появити ся в Німеччині поважне історично-наукове видавництво. Видавничий комітет, до якого належать між иншими такі славні в сучаснім науковім світі історики, як Т. Шіман з Берліна, Л. Гец. (L. Goetz) з Бон, Н. Любавич з Варшави і т. д., хочуть заповнити тим видавництвом велику прогалину в західноєвропейській науці історії і познакомити захід Європи з історією східної Європи. Се видавництво буде містити поважні наукові праці з того обсягу в німецькій і французькій мові. Для вигоди авторів буде приймати ся також статі в слов'янських мовах. Як довідуємо ся, видавничий комітет сего нового історичного органу звернув ся вже і до деяких українських істориків з просьбою о співробітництво.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 13. грудня 1909.

Рим, 13. серпня. (Кб.) Парламент скликано на 18. грудня в тій цілі, щоби прийняти до відома заяву нового правительства.

Будапешт, 13. серпня. (Кб.) Палату послів скликано на 16. грудня.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

Звичайні загальні збори каси пожичкової і шадничої для громади Багна, відбудуться дня 26. грудня с. р. в „Народнім Домі“ о 1. годині по полудні із слідуєчим дневним порядком: 1. касове справоздане; 2. вибір старшини і надзорчої ради; 3. вільні внески. — *Старшина.*

Загальні збори тов. „Взаїмна Вигода“ в Раранчу, відбудуться в неділю, дня 26. грудня в домі читальні з таким дневним порядком: 1. справоздане за рік 1909; вибір ради надзорчої; 3. вибір нового писаря; 4. вільні внесення. — *Старшина.*

Найкрасші дарунки (забавки)

для дітей

можна получить

В СКЛЕПІ

„Укр. Видавничої Спільноти“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продаються прибори до писання.

ВАЖНА ОПОВІСТКА.

Отсим повідомляємо Вп. П. Т. Публику, що находимося в тім приємнім положенню продавати

НАЙЛІПШІ ВИНА

взірцевих низько австрійських пивниць

по найдешевших безконкурентних цінах. Продажа до вибору: так в бочках як і на фляшки.

Поручаємо також

нашу торговлю товарів корінних і кольоніяльних.

ЦІНИ ТОВАРІВ БЕЗКОНКУРЕНЦІЙНІ.

Не менше звертаємо увагу на наші

ВИРОБИ МАСАРСКИ.

В тій електрично урядженій робітні виробляємо 2 рази денно свіжі ковбаси, звичайні і до варення, кишки з печінок, кроваві, сальцесони і німецькі ковбаски.

До того поручаємо оригінальне пильзненське пиво і знаменитий буфет.

Все у нас продаєся по цінах незвичайно уміркованих. Услуга солідна, скоро, а всі артикули вдовольять смак й найвибагливішого Гостя.

З глибоким поважанем

144(4—4) 1т.

ПАМУЛЯ і ГРЕКУЛ, Чернівці, Паньська 12.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньська 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набути: „Селянська Каса“. Звідси висилаєся його в комісову розпродаж. В інших в горі наведених складах, можна його лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичніший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в ній найважливіші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, різні тарифи, оголошення та дуже поучаючі і цікаві оповідання.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертаєся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєві відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноким висилках.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньська ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджичі скриньки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скриньки лишається в касі а скриньку саму віддаєся П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.

В оцдажности наше богатство!

З „РУСКОЇ КАСИ“.

Повідомляємо всіх інтересованих, що з причини замкнення річних обрахунків не будемо

в днях від 18. грудня 1909 до 1. січня 1910 р.

приймати, ані виплачувати щадничих вкладок.

Старшина.

2—3

Г. ФАЙЛЕР

Чернівці, улица Руска ч. 8.

усувач нагніток

Високоповажана Пані!

Не дайте ся високоповажана Пані впровадити в блуд заховаючи нас: НОВИХ: пачок цинкор, але будете радше сего переконані, що

правдивий: Франкка: додаток до нави,

котрий і в Вашим домовим господарстві впровадуючи від тілани літ, єсть НАЙЛУЧШИЙ і таким на дальше: ПОЗІСТАНЕ: —

Одначок просимо Вас дуже, уважайте докладно на нашу марку фабрики

Пані Франкка сина

т. Вис. X 1371, 9:9 I. V. V.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францо́за

в Терополі.
Се є знамените умиротворює средство до натравля против всяких ревматичних болюв, простудження, ломаня костий, плечий гістца і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилає 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії медичинальній Стерншуса.

19 (—)

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностороннього стрічки або 10 місця дрібним друком (petit). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Павська ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10 — 11, рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний візні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і влученням поштової належності.

Циркулярні яко пралога коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 шпаль тов

Українці, Росія і польські влади в Галичині.

(Промова посла Николая Василька в палаті послів дня 11. с. м.)

Висока палато!

Високоповажаний презес польського клубу пан Др. Гломбінський висказав вчера засаду, на яку і я цілком годжу ся, а іменно: „ми в противні, аби вмішувались у внутрішні австрійські відносини і впливали на них заграничні держави“. Я сказав вже, що підписуюсь під сею засадою, хотий не знаю, чи висновки, які я виводжу з сеї засади, цілкомито покривають ся з висновками і цілями, для яких висказав вчера сю засаду, поважаний пан товариш Др. Гломбінський. Іменно я хочу ужити сеї засади, аби зазначити, що український нарід в Австрії застерігає ся, аби сусідка наша Росія, і то як офіційна так і неофіційна Росія, вмішувалась у внутрішні політичні відносини сеї держави, а особливо Галичини та Буковини, — я хочу звернути сю засаду проти сего, що Росія всіма способами старає ся винародовити український нарід в Галичині і на Буковині. Я мушу звернути ся і проти сего, що дієть ся се серед байдужности австрійського правительства, а що більше навіть при помочи тих впливових чинників, які є представителями державної влади в Галичині. (Слушайте! Слушайте!)

Коли я ужив слова „винародовити“, то мушу передовсім зазначити, що український нарід не від нині і не від часу, як приналежить до Австрії, але від давних, давних століть вважав себе самостійною національною одиницею, з власною мовою і власним письменством і що се не є висказом, який годі доказати, але певністю, щодо якої можемо покликатись на весь історичний розвій нашого народу, на нашу історичну минувшість. Уже в X. і XI. століттю творили ми велику і могутну державу, яка обіймала всі теперішні етнографічно українські землі. Се правда, що пізніше, іменно по смерті Ярослава Мудрого в 1054 р., ся держава розпала на шість частин, які відтак поборювались в братніх міжусобицях і були пілком в руках сусідів, московських володарів з одної а Поляків та Литовців з другої сторони. Однак при всіх тих борбах, за всі часи і у всіх фазах долі українсько-руського народу, під чію власть не попадав ся він, ніде і ніколи не можна

підшукати доказу, що сей нарід коли-небудь зрік ся самосвідомости щодо окремої своєї національности і мови і що не ставив як найспільнішого опору, проти змагань, аби винародовити його. (Потакуюча.)

До Австрії належимо з радці знаного титулу спадщини угорських королів і дістались ми тут по першій поділі Польщі 1772. року. Всі знають, які боротьби вів і веде ще по нинішній день український нарід в Австрії і в сусідній Росії, аби охоронити свою національну окремішність, аби задержати свою мову і розвинути своє письменство і свою культуру. Однак немінше постійно і Росія опираючись на вічні наїзди від 1054 до 1772. року, через яких вона раз по раз загарбувала поодинокі часті України, і з тої ще радці, що найбільша часті України є тепер під російською кормгою — не менше, як кажу, постійно і завзято виступає і Росія з претенсіями до східної Галичини і до української часті Буковини. Я наведу лиш одно речення, яке висказав цар Николай I. в р. 1846. Ось воно: „радо возьму Галичину, бо се споконвіку наша земля“. В наслідок відносин в Європі, особливих констеляцій, всяких договорів великих держав і т. д. не прийшло до сего, аби се здійснилось, аби справді спробувала Росія війною взяти в посідане сей край; однак можна доказати, в наших дипломатичних актах певно найшли би ся докази, що Росія не раз пробувала через заміну, а як ні, то через иншу злагоду обняти в посідане сю частину Австрії. Коли такі способи не дописали, ймилась Росія знаменитої і по думці російських кругів мабуть навіть непомилкової і певної що до наслідків ідей: хитрістю загарбати сей край. Східну Галичину а особливо Русинів, Українців, має зненавидіти австрійська держава; має ся шукати в сїм народі симпатії для російської держави, аби Австрія з охотою віддала Росії сю свою непатриотичну і непевну частину в дорозі заміни або иншим способом злагоди, — а коли і се не вдало би ся, аби сї симпатії приготували терен, і аби при можливих комплікациях у східній Галичині або на Буковині російська армія найшла вже тут для себе цілком вільне поле.

На жаль мушу заявити, що пануючі круги в Галичині, отже передовсім політичні в севладді сего краю, довгі літа з приємністю підпирали сї змагання між Русинами. (Хтось питає: підпирають?) Я сказав „підпирали“. Я не дійшов ще до сучасної хвилі. Се було в часах, коли сї круги про се ніхто тут не

питав ще, мабуть з тої радці, що би династия мал сильне переконання, що підпорою єї на сїй границі є власне Поляки, що натомість Україні се небезпечний елемент для сеї династії, і що лиш через пілковите відданє їх під польську власть можна одержати їх в австрійських межах. Охили: се справді так є! Аж в тім вирінув в вісімдесятих роках процес Ольги Грабар. Сей процес кинув дещо світла на відносини деяких підпалчених Росією руских агентів з царською державою і пробудив троха австрійське правительство із сну і байдужности зглядом відносин на нашій сході. З призначенням мушу піднести, що небагом потім став намісником Галичини померший недавно граф Казимір Бадені, пізнійший президент міністрів, про якого Русини не багато доброго можуть сказати, однак зглядом якого льоально мусять признати, що він ясно пізнав небезпеку, що він із питокою собі енергією старає ся знищити почини русофільського руху в східній Галичині, дуже часто навіть не без успіхів. В тім часі і російська загранична політика звернула ся від східних областей нашої держави до політики Росії в східній Азії і я можу спокійно сказати, що московфільська партія в Галичині тоді як би щезла. Остались нападки єї: старо-русини, з яких частинна відіржалась від нас лиш своїм консерватизмом. (Поважаний пане товаришу, др. Марков, я не перечу, що я кандидував перший раз як такий старо-Русин, як консервативний націонал-демократ). — Остаточна настала і революція в Росії а в рядах сеї революції боролись знову в великим числі власне Українці. Японська війна покінчилась нечасно для Росії і вона знову сильніше звернула ся до славянської квестії в Європі а рівночасно припадком власне тоді прийшла до Австрії виборча реформа. На сей час припадає відродження московфільської партії в східній Галичині і на Буковині. — Я не перечу, пане товаришу Марков, які так добре знаєте впрочім хід моїх гадок від давних літ, що я ще перед останними виборами до державної ради звернув на се увагу і остерігав відповідні чинники, що як польські севладді в Галичині а особливо ділчі в східній Галичині будуть підпирали русофільську партію при сїх виборах з чисто практичних причин, справді на всякий спосіб не в імя національної ідеї а лиш тому, що в їх очах русофіли є соціально спокійнішою партією, — що се може бути зворотною точкою в українських відносинах в Галичині і що тоді справді можна буде там тим більше сподівати ся відродження

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Третього дня, в суботу вечер запитав Корній, чи міг би йому Осип вигодити на який місяць 30 корон. Осип зрадів.

— Іду до Вадовець, а за яких 5 днів вернусь до вас.

— Ви до Вадовець? Важне там що?

— В понеділок починає ся процес Добродайцюк.

— За атентат на Скалона?

— Так.

— І се для вас має особливий інтерес?

— Хочу почути, що скажуть присяжні, які будуть судити політичне убійство.

— Певна річ, що увільнять. Адже вона піднесла руку на найбільшого ворога свого народу.

— Инакше й не повинні вони зробити.

— Не повинні. А так само для мене певна річ, що зроблять се не з благородности лише з ненависти до ворога. Свіжа минувшість показує, як в університетській справі вони відносили ся до наших героїв, російських підданих. Наших героїв вони самі всадили би на палі, або видалиб Скалонові.

— Так ви думаете? — і Корній хвилию розгадував.

— Вава правда. А про те я поїду до Вадовець.

Тай поїхав, а Осип по трохи тужив за ним. У його товаристві не тільки забув свої скорботи, але й подумав, що він хіба не впав іще в богно безідейности. Адже нема чоловіка, який ішов би все рівним шляхом тай рівним ходом не ваче машина. Всякий попадає в сумніви і в зневіру. І він виїде із сеї скрути, в яку вмотали його грошеві клопоти, і духовна нерівновага у жінок.

Власне прийшов од неї лист. Осип прочитав його, але так, наче одним лише оком. Було там надто багато родинних справ Кульчицьких. Се річ сама собою зрозуміла, адже Орися була у своїх батьків, але Осип ніяк не міг перейняти ся якимись симпатіями, до них почув себе тим краще, чим далі од Суходола і суходільських справ тай цілком не бажав хоч би при читаню листу переносити ся думкою. Тим то він досить байдужно відніс ся до дальшого змісту, де писала жінка якимсь приміренним тоном. Вона мирила ся не раз, а звісно, що на віддаль завзятості маліє. Батько — писала вона — висше ставить Осипа ніж Кирила. Про се йому байдуже. Вкінці писала, що лишить ся ще трохи у батька і що в критичний час теж вїде до Суходолу. А се знов далека будучність. Все те, що

вчитав у листі, видало ся йому тепер мале, без значіння супроти розмов, які вів із Корнієм, які його зворушили до дна душі. Займати ся тими справами, які обговорив із Корнієм, значить тепер для нього стільки, як для в'язня виглянути з тюрми.

Навіть невелику увагу звернув на приїзд інспектора. Сей висказав йому признання, жалувал, що його прошенє о надачу сталої посади досі не покладжене, бо треба було старших обділти, а всеж такі незабаром покладуть ся його. А поки що, він виробить Осипові невеличку якусь грошеву підмогу. Богато не буде, бо годі, але добре і те. Натомість друга шкільна справа захопила Осипа до живого. Се була справа Шевченківських вечериць, що побіч Міцкевичівських мають уже право горожанства у гімназіях. Щоби дати знак своїй дикій ненависти, яка у лутрі учительського збору разом з директором горіла до всего, що українське, йдучи слідами політики крайового правительства при виборах, учительська конференція рішила святкувати Тарасову пам'ять як „поети російського.“

Одні одним учитель української мови супротивив ся сему політичкови. Він поклявся ся на се, що вечерок буде противний тому, чого він учить у літературі, отже він противить ся такий ухвалі засадничо, а зокрема заявляє, що не може взяти діяльної і хоч би навіть пасивної участі в таких вечерицях, які задумує святкувати під-

москвофільського руху, коли в державній раді засядуть посли русофільської партії. Я не перечу сему і заявляю, що я тоді вже мав повну рацію. Так, се правда, що провідник сей партії господин др. Дудикевич провалив ся тоді у трьох виборчих округах; однак все таки вибрано тоді п'ятьох господинів і най мені вільно буде тепер докладно розрізнити: я не тверджу, що між тими п'ятьма господами всі є самі лиш такі, що братають ся з російським заграничним урядом або в який инший спосіб удержують зносини з ним; я не стверджую сего взагалі зглядом нікого з них, бо я там не був і не видів сего і позаяк я ніколи не підношу чогось, чого я не годен доказати. Однак се можу я ясно представити, що справді пан товариш Др. Марков хотів ввести тут до парламенту російську мову якби кравву мову в Австрії, що справді замовлено тоді сотки петицій підписаних мужиками, які не вміють ні читати ні писати а в яких домагається ся признати російську мову як кравву (landesüblich) в Австрії. Се знає цілий світ. Так само правдою є, що як побачила Росія, що в австрійській парламенті є заступники Русинів, які жадають украєвити собі російську мову, то вміє вже потім — причинного звязку в тім не знаю — тисячі рублів покотились з Росії до східної Галичини і на Буковину. (Гучні призики).

Дальшою певністю є, що як небагом відтак слідували соймові вибори в Галичині, то мужики з найбільше глухих кутів йшли вже до банків міняти рублі. (Слухайте!). Не завдано собі тоді навіть тільки труду, аби виміняти рублі на корони і безпосередньо обділяно мужиків рублями. (Слухайте, слухайте!) І я знову не перечу, але мушу признатись, се для мене навіть почасти оправдане, що перед сими соймовими виборами був я у Їго Ексцеленції пок. графа Потоцького, що я остерігав його, бачучи його поміт для русофільських кандидатів і що тоді саме, знаючи добре відносини в українським народі, сказав я ему в неозначеним почуттю: „Ексцеленце, прешу Вас, діляйте, що хочете, лиш не підпирайте Дудикевича, бо се доведе до якогось вибуху між Русинами!“ І нині, коли ся нечасна подія далеко вже від нас, згодять ся в тім зі мною не лиш галицькі Українці, але і Поляки, бо тепер вже таке загальне переконане, що графа Потоцького загнали до гробу се його нещасте тодішне оформлене російських кандидатів а особливо Дра Дудикевича. (Посол Др. Марков: аж провалив ся тоді!) Але хто-ж говорить про Вас!

Мушу довше спинитись при особі пана д-ра Дудикевича. Доктор Дудикевич — сего мені товариш др. Марков не міг заперечити — ще в часа своїх студій на віденських університеті був загально знаний як російський агітатор; за російські гроші покинув він студії, став адвокатом в Коломиї і тут виплекав цілий шар молодців, які в його канцелярії виобразувались на адвокатів і яких мало-ся відтак експонувати в різні повіти східної Галичини. Справді в богатох східногалицьких повітах працюють вже бувші конципієнти Дудикевича як російські агенти. Сей др. Дудикевич, який, як відомо, виховує свої діти не лиш ноштом російського правительства, але на кошті російського царя, ввійшов до союму як прапор нової російської партії. На жаль, і тому я тут говорю

рекція. Сама честь вимагала від Українців, промовити. Ніхто із старших сего не зробив; колиж Осип мав уже зголосити ся до слова, директор заявив, що ухвала конференції лишити ся важна, а коли учитель літератури відсуваєть ся, то треба просити Осипа, щоб він його виручив. Адже й так Осип учить української мови в двох класах. Так говорив директор, бо був певний, що зможе ужити Осипа. Але Осип відмовив, а надто відпер вискази свого старшого товариша. Тоді один молодий Ляшок взяв ся виготовити польський відчит на бажану тему. Речинець був короткий, всего двів кілька. Учитель української мови пошукав неурядової дороги до краввої шкільної Ради.

Тимчасом приїхав Корній і тепер Осип разом із ним вижидали кінця справи. Але Корній лише з чемности. Коли Осип сказав йому, що прийшов зі Львова телеграфічний наказ обходити Шевченкову річницю „в таким характері, як попередних років“, він не зворушив ся. Він цілий був перенятий процесом увільненої від вини і каря Добродзіцької та Скалоном.

— Скалон був найбільшим ворогом її народу і тому я виправдую й похваляю її вчинок. Для Польщі заведено конституцію, так як для інших народів держави, а тимчасом Скалон значив більше ніж усі закони і посли до Думи не могли йому нічого зробити. Він мав особисті впливи на царськім дворі і се було жерелом його сили. На глум, коли приходили мужики до властей, то чиновники відсидали їх до послів. По універси-

про се, его кандидатуру підпирало правительство. (Слухайте, слухайте!) На жаль підпирав его і польський виборчий комітет, на жаль, тут мушу розповісти і се, що навіть бувший міністер Галичини Ексц. Абрагамович, як стрінув мене в лютім того року на балю „Конкордії“, заявив мені тоді жалісно з солов'иним поглядом: „не вдало ся, Дудикевич таки є вже послом!“ Що вибраво его, се вже діло панів Ценьських, Абрагамовичів і т. д., а наслідком сего був, як відомо вам, страшний атентат. Небагом відтак з'явив ся др. Дудикевич в соймі і пробував там те саме, що тут др. Марков: промовляти по російськи. Як Українці заперестували проти сего, став він говорити бесідою, яка лежить десь між церковнославянщиною, російською мовою і українською. (Веселість.) Потім хотів він се справити в стенографічним протоколі на саму лиш російську мову і як би Українці і сему не були перешкодили, то введено би вже російську мову до галицького сойму. (Ріжні оклики.)

Бачите, мої панове, тоді високоповажані товариші Поляки стратили вже любов для „stargusinów“. І їм було вже сего за багато, аби ввести російську мову до галицького сойму і тоді немало їх пізнали свій блуд, що сего чоловіка видвинули вони на верх. Однак було вже запізно. Запізно, бо агітатор в користь російської держави став вже тепер офіційним народним заступником в Австрії а се є вже велика ріжниця. Як такий мав він вже цілком инакший приступ до російських кругів в Петербурзі і Москві і се умів він використати знаменито!

Тепер хочу ще кілька слів сказати всім Слав'янам в Австрії про сю ідею, що саме в той час виринула між австрійськими і російськими Слав'янами, себ-то про неославизм.

З виїмком Українців для всіх Слав'ян є нині сей неославизм ідеальною справою. Так що найменше я пересвідчений про се. І кожний, хто знає товариша Крамажа і хто знає, якими ідеалами він все живе і що він бачить в сій ідеї, згодить ся в тім зі мною. Однак по правді ся ідея мав стати аеропляном для господина Дудикевича до російських державних кас. (Посол Марков: Ви розумієтеся на неославизмі як на нашій історії, яку Ви тут нині наводили.) Я знаю про неославизм наприклад таке: граф Бобринський, (Слухайте, слухайте!) який є членом думи, отже якого годі вважати цілком неофіційною особою — він є впрочім підпорою теперішнього режиму в Росії — осував в Петербурзі галицько-російське сполучення товариство. Я не можу хіба повірити, що сей клуб видавав ся плеканю лиш культурної єдності Слав'ян. Особливо коли зважить ся, які то гості з Галичини і Буковини мандрують до сего клубу? Успокойте ся др. Марков, я не осуджую відразу всіх гостей; заки вони помандрували там від нас, відбув ся слав'янський з'їзд в Празі. Очевидно прочі Слав'яни не мали поняття, за чим шукає там Дудикевич і що він плянує; все таки відбула ся прогулька з Праги в Галичину і на Буковину. Хто з Росії взяв участь в тій прогульці? Передовсім граф Бобринський, член думи і підпора теперішнього правительства в Росії отже визначна особистість. (Посол Марков:

тетський бучі в Варшаві він мучив студентів тюрмою, а як при виборах до Думи замало для його впало трупів, він сказав „козаки трусів“. Він грозив польському народові, що справить йому ще другі Матіовичі і своїм правлінням він сам, а надто всі уряди й чиновники, що під ним служили, збудили в народі зневіру в парламентаризм. Ніби то як глянеш, то роблять лихо чиновники всюди бо Скалона всюди нема.. він сидить у своїй палаті, алеж є провідника „Най Бог карає не сліпий меч, але злочинну руку“. І Добродзіцька покарала сю руку.

Не сподівано Оріся сповістила, що приїде і Корній зараз таки відїхав. Перед виїздом запитав Осипа, чи він не міг би пожертвувати для загального добра 100 корон. Про свої грошеві відносини Осип ніколи йому не говорив і тому Корній здаєть ся, так як усі львівські товариші вважав його заможним. Хоч помиляв ся, а про те Осип згодив ся дати гроші, тільки не зараз.

— Видко, що вам тяжко се вчинити — казав Корній — я беру свою просьбу назад.

— О, тяжко, ні, можете вірити, що мені не важко, але хоч би який заможний чоловік, може бути хвилино без гроша. Коли вам треба?

— Я був би і нині взяв, а коли нема, то вже не знаю. Речинця вам не назначаю.

— До місяця пішлю вам почтою.

— Почтою? Ні, сего не робіть. Я до місяця буду у вас в переїзді. Як тоді ще треба буде —

се дуже прилична людина!) Але-ж очевидно, се дуже приличний пан! Хто каже, що він неприличний? Я знаю докладно, що він отирав свої кишені на всякі ідеальні цілі, а мав добрі кишені і добре їх отирав. Далі взяли участь в тій прогульці: генерал російської армії і член російської державної думи, Володиміров, велика особистість на царськім дворі Гіжицький і ціла вязка таких панів. (Осміялені оклики).

Мої високоповажані панове! Ої пани прибули до Галичини, а наші русофіли прийняли їх тут незвичайно торжественно і офіційно. Треба сконстатувати, що перші відвідини сих гостей у Львові були в російським консулітї, де тоді ще був консулом звисний пан Пунтошкін, хотай він — думаю — вже не урядовав більше, бо его приловлено при шпійонській афері. За те пан Олферієв, секретар консулату, якого не приловлено на шпійонажі, товаришував засідни сему заграничному ба й тамошньому таки товариству.

Так, мої панове, не досить було галицким русофілам, що в Празі витали російських братів і так торжественно розмовляли з ними про культурні цілі слав'янської єдності і т. д., їх повезли вони ще і на села. Чому не впадо панови др. Крамаржови на думку возити сих панів по ческих селах? (Посол Осип Сляма: Они були там.) Коли они там у вас були в селах, то річ мала ся там цілком инакше. (Ріжні оклики.) Я докажу із промови графа Бобринського, яку виголосив він при прийнятті москвофілів в Петербурзі, яку цілком мали ті его відвідини у нас? Він сам каже в тій своїй промові, що він не знав ще російського народу в Галичині і Буковині, що его подорож принесла ему важні відомости про той нарід і що зі згляду на сю подорож основано відтак галицько-російське добродійне товариство в Петербурзі на те, щоби підпирати братів в Галичині і Буковині „і приготувати їх на тяжкі часи, які мають прийти“. (Слухайте! Слухайте!)

Я вичитав сю промову в партійнім органі галицьких русофілів. Впрочім думаю, що знакомість сик панів із графом Бобринським і так вже дуже велика. (Оклики.) Пан граф Бобринський на засіданню клубу „русских“ націоналістів, який недавно засновано в Петербурзі, зазивав до борби проти галицьких Українців; сю борбу доказував бесідине, треба вести всіми средствами, не виключаючи навіть війни із Австрією. (Слухайте! Слухайте! Посол Марков: Се Ви вичитали може в „Estrablatt“?) Ні, із варшавського „Kurjer-a-rapann-ogo“. (Живі оклики.) Граф Бобринський й домагав ся дальше у своїх виводах, щоби до Галичини вислати агітаторів, книжки і гроші в тій цілі, аби нібито хоронити національну свідомість галицьких Москалів. (Живі оклики: Посол Марков: встидайте ся! Посол др. Діаманд до М-ва: Ви не маєте права сею комоус казати. Віце-президент др. Штайнхендер: Пане посол Марков, будьте вже раз тихо! Німецький соціальний демократ не міг би щось такого сказати! Посол др. Діаманд: Чому Вас се злостить? Ми-ж прецїм знаємо, що то були за книжки! Оклики: Російські книжки з портретами царя! Гамба!)

Посол Василько: Я прийду зараз і до тих портретів царя. Тепер настувають подорожи до Росії. Сі подорожи відбули ся під проводом пана посла до галицького сойму Дудикевича. Перша подорож припадає на літо 1908 р. на православний відпуст до Почаєва; туди взято велике число руских селян; там говорено їм ріжні про-

візму. А ось, заговоривши про гроші, я аж тепер нагадав, що греба вирівняти свій особистий рахунок. Прошу, ваших 30 корон з подякою.

В суботу перед латинською квітною неділею виїхав Осип із жінкою до Суходолу на великодні ферії. Жінка мала вже там лишити ся на критичний час, як не змінить в останній хвилі плану. Яких два місяці вела вона себе супокійно, була досить лагідна, а тепер почали її непокоїти думки про смерть, була роздратована. І таку знервовану повіз Осип на село.

В слід за ними наспіли депеші про атентат Корнія на намісника. Осипа поразила ся відомість до самої душі. Він не міг оцінювати політичного її значіння, бо за богато було в сій справі особистих моментів. Йому не сходили з думки всі стрічі і розмови з Корнієм, він пригадував собі кожний його рух і з тих розмов, рухів і натиків відтворював собі його душевний стан. Не міг забути, що сю руку, яка доконала такого вчинку, він дві неділі тому так дружно стискав. Як був у нього Корній останній раз, то пробув усього півтора годива. Від потугу до потугу. Говорив дуже мало, тільки був помарнілий і блідий, прощав ся дуже щиро. На відході, як би хотів щось домірно сказати Осипові, але не сказав нічого. Ще раз стиснув руку і тихо пішов, у мірі, в супокійно..

(Дальше буде.)

повіді; селян угошувачо дуже гоїно (окилик); там говорено проти віри галицьких руских селян; роздавано людям дарунки, і то ріжнородні православної брошури із портретами царя (Посола Марков: се дійсно належить до історій про морди!) Там навіть старалися обікрати деяких селян агітаторам для поодиноких громад. (Посола Марков: Ви базгаєте процесу про державну зраду, задля своєї логіки всі наші селяни! Не можемо понайти, проти кого вижірено ця промова!) Ні, високоповажаний товаришу Марков, селяни будуть терпіти через се, коли візьмеся за зуб провідників, і я скажу Вам цілком отверто, що се не є цілком моєї бесіди.

Другою нагодою до такої подорожі в Росію було Гоголівське святю. В с'їм святі брав участь не лиш др. Дудикевич і інші пани з Галичини, але також з Буковини тодішній ректор чернівецького університету, професор богослов'я др. Козак і парох Богатирец, обидва звісні агенти др. Дудикевича. Я розумію дуже добре, чому товариш Марков на мене злостить ся, се тому, бо на Буковині мимо с'їх агентів покищо нема ще із с'їєї партії жадного посла ані до союму аві до парламенту. Однак др. Марков повинен мати за се жаль до др. Богатирця, який пасобій, що їх дано єму із Росії на вибори до парламенту, ужив тимчасом на иншу ціль. (Веселість і жисті оплески.) Правду сказати, я не знаю, високоповажаний пане товаришу, чи я був-би видержав борбу з панами у всіх виборчих округах, як-би гроші були пішли туди, куди їх призначено. (Окилик др. Маркова; з протилежного боку: тижо! тижо!)

Що до Гоголівського святю, то я позволю собі прочитати коротенький витяг із деяких промов, що їх там виголошено, щоб панове знали, що там говорено. (Посола др. Марков: На Гоголівськє святі було дуже багато делегатів та учених!) Отже прошу пана др. Марков, я Вам сейчас скажу, що я не дуже певний того, чи с'її промови, але їх зміст ви самі мені потвердите, бо они надруковані у Галичині, держано на Гоголівськє святі чи на якій иншій прогульці, бо с'її панове їздили тепер дуже часто; всеж таки головна річ в тім, що тоді чи не тоді, але все таки виголошено такі промови. І так др. Богатирец пригадає в своїй промові на той гарний — се все стоїть в „Галичанині“, партійним органі с'їх панів, отже я не фантажую.

— На той гарний, але на жаль так короткий час, коли Буковина стояла під російською управою, як потім Росія відступила в р. 1774 Буковину мачусі Австрії і від тоді почався для краю і тамошнього православного населення безконечний ряд сумних та тяжких днів. Се засіданє клубу закінчив пан граф Воронський ось як: „Російський нарід в Галичині і Буковині приневолений б'юротися на три фронти: проти Австрії, проти Поляків і проти відступників українців.“ Мої панове, я мав би ще дещо піднести і тому не можу обговорювати с'її справи так докладно, як-би я хотів, а варті і треба би зробити се, але ще виходить із сего, що за наслідки по с'їм, що вже сказав я? Я чую, як здурені товариші із славянського боку кличуть: „денунціяція!“ Се має на цілі заденунціювати с'їх людей!“ О, ні, мої панове! Се має на цілі хоронити нас перед тяжкою борбою за жите нашої національності, бо с'її офіціальні (жисті окилики та перерви зі сторони Маркова). Успокойтеся! Бо с'її подорожі с'її симпатії, які Ви здобули собі у Росії, причинилися власне до того, що тепер в австрійській Галичині знаходиться майже в кождім селі плачущий російський агент (служайте! служайте!) і що сьогодні в східній Галичині слідує повіти — ексц. п. міністер внутрішніх справ нехай з своєї ласки зазначить собі їх і най карав мене назвою брехуна, коли оно не відповідає дійсності — повіти: Броди, Зборів, Турка, Жовква, Жидачів, Перемишляни цілком підкопані російщиною. С'її подорожі мали на цілі, щоб в східній Галичині майже в кождім навіть найменшій місті основано бурси в тій цілі, щобі плекати там російську мову і дітий виховувати в тій російській мові.

Коли Ви, мої високоповажаний панове, подумаете, яку тяжку борбу мусить вести руский нарід, дуже убогий нарід, який не має сам средств, щобі постройти собі такі інституції, — коли подумаете, яку тяжку борбу мусить вести він в галицькєм соймі о маленій субвенції для своїх бурс та товариств, і коли відтак подумаете про тисячі с'їх рублів, що їх тепер там роздає ся навіть між селян, коли розважите, що селянин дістає гроші на руку на те, щобі вислав свою дитину до російської бурси: то чи є тут небезпеченство для рускої нації чи ні? (Притакання) А тепер пане товаришу Марков, чи Ви можете перебрати на себе відвічальність за се, що Ви робите мені закиди, коли виступаю проти сего? Чи не є моїм обовязком сю справу тут піднести? (Жисті признаки і оплески.) І то сьогодні ще, хоч вже за чверть години північ? Бо завтра буде вже мабуть за пізно! Ви видите пане товаришу Марков, що я досить обережний (окилик др. Маркова), не згадую тут нічого більше про сю справу і не вжю відкритих найновіших шпійонських афер із Вашою агітацією. Однак все таки характеристично, що саме с'її замкнені шпійони були членами Вашої партії; я Вам признаю, що то найгірші члени Вашої партії. Я не тверджу, що се було заміром Вашої партії, але є фактом, що панови Мончалов-

сному і ще одному панови — его імени не пригадую собі, доведено, що они шпійони, і що они є найщирішими приятелями пана Олферієва, який то пан Олферієв є, як звісно, сказав-бим так, патроном Вашої партії в Галичині. Ціллю с'їх моїх виводів є в першій мірі потягнути правительство до відвічальности, а спеціально також польських потентатів із Галичини, які й до сьогодні ще пособляють сему рухови чи то безпосередно, чи посередно. Чи то свідомо, чи не свідомо. Є пр. фактом, що відносно до духовенства, руского духовенства, о скільки оно признає ся до нашої партії, то с'її польські пани як патрони не дають їм презент (признаки), але зате найбільші москвофільські агітатори дістають від них звичайно найліпші парохії: (Окилики). Тому прошу мої панове, розважити се все разом: оплачений селянин в селі, батько дитини, яка є в бурсі, сьвященник, — но мої панове, чого бракує ще Росії в тім селі, щобі здобути собі симпатії і бути на всякий спосіб приготованою? (Признаки).

Я пригадаю також, що его Величество цїсар при своїх відвідинах у Львові, небавом по обнятію престолу, в р. 1852 подарував Русинам руїни старого університету на те, щобі здвигнути інституцію, яка мала би служити цілому рускому народови, розвоєви рускої культури і просвіти. На жаль галицькі власти не подбали о сю фундацію і с'їя фундація попала ся в руки, як всім звісно піддержуваного Росією москвофільського товариства „Народний Дом“; а нас коштувало багато труда, щобі не допустити бодай до інтабуляції русофілів на с'їй маєток. Є дальше фактом, що грішми із сего маєтку кормить ся ціла русофільська агітація в Галичині. Там удержує ся „буре“ 4. Коротко кажучи, цїсарем основана фундація служить під очима галицького намісництва москвофільським цілям. Мушу ще згадати, що існує у Львові тов. „Общество Качковського“, яке оснував Михайло Качковский, що помер вже в 1873 р. в Кронштаді; я нехочу сумнівати ся, що може Качковский, хотий він умер в Росії — Ви видите, що я вмію почитати померших — не мав того заміру, якого держить ся тепер русофільський виділ в с'їм товаристві. Але є фактом, що теперішній виділ сего товариства в своїй новій організації належить до с'її російської партії і що галицький намісник мимо того підпирає се товариство субвенціями і що тепер навіть міністерство рільництва вже либонь ухвалило субвенцію для сего товариства, або в кождім разі розбирають тепер там сю справу! (служайте).

Мої панове! Я змалював Вам маленкий образець причин і наслідків с'її цілої афери в східній Галичині і Буковині. Ви видите, як Росія хитрим способом заходить ся одо того, щобі нас зденационалізувати. Ви пізнали із моїх виводів, хотий я того виразно не сказав, що терен у східній Галичині і Буковині приготує ся на всякі випадки. Я мушу зі згляду на те, що династія і всі дотеперішні правительства передали сторожу на сході одиноким Полякам, сконстатувати, що Поляни були там доси зими сторожами. (Признаки.) Оно виглядає декому сьмішним і я переконаний, що товариш Марков з'уміє зараз сказати якесь насьмішливе слово про се. коли скажу що припадом в с'їм питаню покриває ся наш українсько-русний національний інтерес цілковито з інтересами династії і Австрії; однак я не можу мовчати тому що Марковом се немиле, або тому, що всій паталі взагалі не уходить уважати щось за пожиточне і добре, що по думці династії або держави добре і пожиточне.

Протинно, я обовязаний сю справу піднести. Я мушу звернути ся спеціально до Поляків і приліпнути їм, щобі они не дали ся теперішнім російським лібералізмом запаморочити і не вірили, що с'її лібералізм має иншу тенденцію, а не як доси реакційну. Я міг-би сконстатувати також на підставі справоздань із засідань тамошніх ліберальних клубів, що російський лібералізм є що до націоналізму більше націоналістичним, ніж реакційний напрям. (Окилики). — Я думаю про с'її ліберальні партії — і що для нас Українців як також для Поляків панованє с'їх партій в Росії не може принести жадної користи в національній згоді. Ви певно пізнали із с'їх виводів, що навіть відносини, які оквилюють кождий нарід найбільше і збуджують его предківську національну свідомість, що й австрійська адміністрація не помогла нічого і Ви видите, що мої товариші з Галичини по однім цілім і одній чвертяні столітї австрійської адміністрації мусять вносити тут вічно лиш скарги. Тяжкі скарги як жаден инший нарід в Австрії! Вкінці мушу також піднести тут скаргу, що нам грозить небезпека втратити в с'їй державі свою національність. (Окилики.) Є моїм обовязком наліпнути правительство, щобі не пропустило так дешевої для него нагоди і аби обявило прихильність свою до Русинів бодай в одній точці, що поможє їм берегти свій національний інтерес і охоронять їх перед всякою небезпечою! Я називаю сю нагоду тому „дешевою“, бо тут інтерес Укра-

їнців відповідає цілковито інтересам правительства, о скільки оно має охоту збачити від плану инших правительства і раз вже звернути свою увагу на се важке питанє. Кінчу тим, що та обєтавина, що я говорю тут як генеральний бесідник „прго“, є доказом, що ми буковинські Русини не відказуємо правительству свого довіря; се є також найліпшим доказом, що Русини взагалі там, де їм дає ся, що їм належить ся, уміють дати також державі те, що с'її належить ся! (Жисті оплески. Бесідники гратулюють).

НОВИНКИ.

Чернівці, 14. грудня 1909.

Наєндар. Четвер 16. (3.) Сефроній, Теодор; рим.: Евсевія Еп. М. Схід сонця 7:54, захід 3:57. — Пятниця 17. (4.) Варвара, Іван; рим.: Лазарія Еп. Схід сонця 7:55, захід 3:57.

Від редакції. Майже ціле нинішнє число присвячуємо знаменитій промові посла Василька, яка в паталі послів серед міністрів і в цілій Австрії викликала велике вражінє. Сю промову одержали ми вчєра в формі телеграми, в якій було не менше як 4808 слів. Є певна надія, що по тій промові може остаточно хоч в тім напрямі змінити ся дещо в сьстемі галицької політики зглядом Українців. Се власне було й ціллю с'її промови.

Оповістки, іменованя і т. п.

Загальні збори товариства „Руска Бурса в Сереті“ відбудуть ся в неділю 19. грудня 1909. о год. 11. пер. полуд. в салі рускої бурси в Сереті зі звичайним порядком нарад. На с'її збори запрошаємо наших Вп. членів. — За виділ: Артур Малик, голова, Сильвестер Яричевский, секретар.

Загальні збори товариства „Українська Школа“ в Сереті відбудуть ся в неділю 19. грудня 1909. о год. 1-ій з полудня в салі рускої бурси в Сереті зі звичайним порядком нарад. Вп. членів запрошує — Виділ.

Николаївські вечериці. Бобівська шкільна молодіж відіграє в суботу (18. с. м.) перед Николаєм драм. штуку „Гостина сьв. Николая“. Ся гра буде доповнена патріотичними піснями і декламаціями. При с'її нагоді дістане тут. бідна дїтворда дарунки накуплені за добровільні датки місцевої інтелігенції. Також тут. читальня уділила на сюж цілє одну часть з тих грошей, які тут. сьвященник Прокопович зложив в суді як пошту за образу чести тут. п. уч. М. Лютика. Отож гарно запрошає сею дорогою тутешнє учительство всю доколичну інтелігенцію на се святю.

Товаровий відділ „Селянської Каси“ має на продаж здорові і великі волоскі оріхи по ціні К 60 за 100 кгр. в Чернівцях. Замовленя приймає ся найменше 2.500 кгр. або 25 корців. При відборі великої скількості за готівку значний опуст. Перед сьвятами просимо замовляти тільки у товаровім відділі „Селянської Каси“.

Із штуки і літератури.

Концерт в честь сотної річницї уродин Шопена. Музичне товариство в Чернівцях устроє в пятницю, дня 17. с. м. з нагоди 100-тих роковин народження славного композитора Фридриха Шопена, величавий концерт, в яким возьмуть найзнаменитіші музикальні сили нашого міста. В с'їм концерті виступять передовсім наша звісна сьпівачка пані Фільомена Лопатинська, якій повірено найкрасі і найважнійші точки концертної програми. Побіч неї zaangażовано також абсолювентку музичної консерваторії в Берліні, п-ну Фріду Мікуліч і панів: Ніка Фльондора (п'яніста), др. В. Дузинькевича (вільончеліста) і директора Шлітера (скрипкаря). З огляду на те, що програма сего концерту містить в собі багатий і гарний зміст, надіємо ся, що вся наша черновецька інтелігенція не буде уважати злишним взяти участь в с'їм концерті.

З міського театру. Середа, 15. грудня: (підв. ціна) „Trilby“, комедия в 4. відсл. Потара. — Четвер, 16. грудня: (підв. ціна) „Hannele“, штука в 2-ох частях Гавптмана. — Пятниця: 17. грудня: (зніжена ціна) „Der Bettelstudent“, оперета в 3-ох відслонах Міллєкера. — Субота, 18. грудня: (по полудни, по зніжених цінах) „Försterchrisl“, оперета в 3-ох відслонах Ярноґа; (вечером): „Ein Herbstmännchen“, оперета в 3-ох відслонах Кальмана — Неділя, 19. грудня: (по полудни, по зніжених цінах) „Ganz der Papa“, фарса в 3-ох відслонах Марса і Девалієра; (вечером): „Ein Herbstmännchen“, оперета в 3-ох відслонах Кальмана.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Кнїві просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Черновецький кружок „ЖІНОЧОЇ ГРОМАДИ“

поручає ласкавим зглядам П. Т. Публики

свою першу на Буковині українську

Робітню дамських суконь, костюмів і біля

в Чернівцях, в „Народнім Домі“

ул. Петровича ч. 2. I. пов.

До робітні заангажовано перворядні сили так, що вона певно
відповість і вибагливим вимогам.

142 (1—4) с.

Найкрасші дарунки (забавки)

для дітей

можна получить

В С К Л Е П І

„укр. Видавничої Спільни“

в Чернівцях, ул. Пивнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писання.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8. (—)

РІХТЕРА

якорні скрижки до будови

як перед 30 ро-
ками так само й
нині суть

найлюбійшою забавою для дітей

і тішать ся най-
красше своїм по-
водженням.Рік річно побільшує ся число татів, які як діти привикли до них, доповняють їх
і враз з дітьми будують.Можна щось ліпшого
поручити?

Певно що ні, тому повинна
когда мама яко перший вступ-
ний подарунок для дітей, ку-
пити їм ПРАВДИВІ ЯКОРНІ
СКРИЖКИ до будови.
Найкрасше можна вибрати із
ілюстрованого каталогу якор-
них скрижок де найде ся
дальше і о будові мостів
як також „Meteor“ вабила
укладання вапнів і деревини.
Ріхтера якорні скрижки до бу-
дови і будови мостів суть за-
осмотрені марією охоронною
„Якор“, суть певно знамі і до
набуття у всіх складах з забав-
ками в краю і за границею та
продають ся найдешевше по
цінах фабричних. При закупівлі
вирavno треба жадати Ріх-
тера якорних скрижок
і ніяких підробок не
приймаати, які нагрудують
до доповнення а в дійсности
они нічо не варті. Хто сумніває
ся о правдивости доповнення,
на жадане дістанє даром і
оплатно від фірми опис, форму
укладу і новий ціни.

Кор. надвірний і палатовий доставець

Ф. Ад. Ріхтер і Спілька у Відни

I. B. Operngasse 16.

Хто любить музику і наміряє собі який інструмент спровадити,
най замовить загально знаний каталог славновісного „Імпрега-
тог-а“ інструментів з нотами із сталеві бляхи. А хто хоче купити
апарат до говорення, най жадає каталогу інструментів до говорення.
Тим находять ся найкрасші тово рода окази.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні
80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул.
Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“
ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набути: „Селянська
Каса“. Звідси висилає ся єго в комісову розпо-
даж. В иньших в горі наведених складах, можна
єго лиш поодинокі набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичній-
ший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм єго обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін
дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друко-
ване, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарско-
промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошення та
дуже поучаючі і цікаві оповідання.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням,
Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти
якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся
до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Се-
лянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить
відпродавцеві відповідний рабат. — Найліпше було би аби
кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку
скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат
буде більший і порто меньше винесе, чим при поодиноких
висилках.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадницькій поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки щадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

З „РУСКОЇ КАСИ“.

Повідомляємо всіх інтересованих, що з причини замкнення
річних обрахунків не будемо

в днях від 18. грудня 1909 до 1. січня 1910 р.
приймати, ані виплачувати щадничих вкладок.

3—3

Старшина.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Ціни даром і оплатно.

З поважанем Василь Данилович, Механік
в Чернівцях (—)

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і оцман виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальнової стрічки або її місця хрестини друком (петит). При кількорованих або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровица число 2.

Адміністрация ул. Паяська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані візні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням почтової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотикам від штуки.

Навешити за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 палаток

По зборах філій „Рускої Бесіди“.

6. Справоздане з послідних загальних зборів філій тов. „Руска Бесіда“ в Сторожинці.

Загальні збори філії тов. „Руска Бесіда“ в Сторожинці відбули ся дня 4. грудня 1909. р. в великій сали готелю „Централь“. На сі збори явило ся велике число сільського народу, міщан і інтелігенції. З признаннем треба зазначити, що учительство рускої часті повіту явило ся майже в комплекті. Також відпоручники всіх сільських читалень і кас прибули, як се звичайно на наших загальних зборах буває і показали, що в нашій повіті нарід зрозумів вагу просвіти і організації. Ся обставина дозволяє нам надіятись лучшої будучности і з заохотою для нового виділу до дальшої праці около розпочатої просвітної і економічної організації в повіті.

О 12. годині в полудне голова філії п. директор Теодор Іванічний отворив збори короткою промовою, констатуєчи з радістю велике число вібраних і привітав сердечно прибувших гостей з Черновцею а то Вл. пана посла Николая Спинула, який лише задля сих зборів вмісє аж з Відня приїхав і делегата головного виділу „Рускої Бесіди“ п. професора Панька Кліма.

Зібрані привітали прибувших гостей гучними окликами „славно“ і оплесками.

На секретарів зборів покликав голова п. Николай Франтика і п. Івана Еджейовського і уділив слово делегатови головного виділу п. проф. Клімови. Бесідник зазначив свою радість з так поважного числа вібраних, в своїй промові на підставі практичних прикладів підніс велике значінє просвіти і причинив ся так змістом, як і красноріччивістю своєї промови в дуже значній мірі до

піднесеня духа й охоти до народної праці у всіх вібраних.

Потім відчитав голова філії справозданє з діяльности виділу в році 1909. Після сего справозданя вибрано виділ на загальних зборах з 10. січня 1909. Виділ відбув кілька засідань, на котрих приготовлювано статуту і все потрібне до заснованя „Українського Народного Дому“. Ся діяльність довела до того, що вже зареєстровані статуту сего стоваришеня під фірмою: „Спілка для торгівлі, промислу, господарства, кредиту і ошадности „Український Народний Дім“ стоваришенє зареєстрованє з обмеженою порукою в Сторожинці“. До сего товариства вписало ся понад 50 членів; дирекція складаєть ся з п. Теодора Іванічного, яко справника, п. Венделина Микитовича, яко каспера і о. Николая Волянського, яко книговодця. Се стоваришенє ухвалило купити дім, щоби забезпечити на дальшу будучність свою незалежність від ріжних місцевих обставин і забезпечити в своїм власнім домі приют для підприємств стоваришеня і для всіх інших просвітних і організаційних повітових товариств. Відділ банковий сего стоваришеня розпочав свою діяльність з днем 1-го січня 1910. року, позаяк вже замовлено книги банкові і огнетревалу касу а пан заступник маршалка крайового Др. Стоцький і директор „Селянської Каси“ п. Др. Когут обіцяли нам виробити відповідний кредит в „Селянській Касі“ і в крайовім банку. Філія „Рускої Бесіди“ мала в сім році 53 К 30 с. приходу, а 34 К 32 с. розходу, полишає ся отже в касі 19 К 58 сот. Дальше займав ся виділ заложеном бібліотеки товариства, причім з особливою щирістю і ревністю займали ся о. Ник. Волянський і п. Іван Еджейовський, студ. прав. Їх пильній праці удало ся зібрати до тепер 328 книжок. Філія „Рускої Бесіди“ буде поміщена від тепер в „Українськім Народнім Домі“

і надіємо ся, що зможе успішно розвивати ся на добро своїх членів і всеї української суспільности нашого повіту. За помічню нашої філії заснувала ся в Давиденках-Зрубів-Новім читальня „Рус. Бесіди“, на отворенє якої були вислані яко делегати о. Ник. Волянський і п. надуч. Іван Кошка і яка дуже гарно розвиває ся. На вічу, яке устроїла руска громада в Волоскім Банілові і Бобівцях брав участь голова філії п. дир. Теодор Іванічний.

По відчитаню справозданя зголосив ся до слова п. директор Іван Кошка і заявив, що беручи участь у всіх нарадах виділу був наочним свідком, як тяжко було вести боротьбу й найменшу роботу в товаристві, не маючи свого льокалю а тимлячесь по ріжних гостинних домах, де ні одно засіданє виділу не далось перевести без перешкоди та, що о правдивій і успішній роботі може бути тоді мова, коли наші товариства будуть мати свій власний дім. Дальше підніс сей бесідник рівні заходи виділу около заснованя „Українського Нар. Дому“ і поставив внесок, щоби збори зволіли взяти до задовольної відомости справозданє виділу і уділити уступаючому виділови абсолюторію.

Внесенє п. Кошки прийшло під голосованє і перейшло одностолосно.

На внесок п. професора Кліма вибрано, позаяк вже старий виділ уступив, п. дир. Т. Іванічного головою дальших зборів і перервано збори на 10 минут в цілі порозуміння що до вибору нового виділу.

По відновленім отвореню зборів забрав слово п. директор, Альбін Носівич; він вказав вібраним на заслуги старого виділу около розвитку товариства і поставив внесок, щоби до нового виділу вибрати по більшій часті сих самих людей, що й сего року були. Внесок перейшов і так вибрано до нового виділу: п. дир.

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Всі три мужчини, себто Кульчицький, Осип і Кирило рішили держати сю вість у тайні од жінок, бо і Ніля буда на порі і то вже дуже. Осип так сильно переняв ся подією, що не зважав на те, як віднесли ся до неї швагер і тесть, що не чув родинних інтересів, хоч їх слухав; всі розмови, всі приватні інтереси йшли коло нього помімо. Вичитував подобиці описів у газетах, представляв собі подію до болю докладно, фізично її бачив перед собою, дожидав ся її. Вкінці вже так напружив свою уяву і так одна лише думка заняла його мозок, що він розхорував ся і днів два-три уникав людей, уникав розмови, не міг ні їсти, ні спати. Вибрав ся то в ліс, то до містечка їздив щоби жінка не звертала уваги на його настрій душевний. Передумав і відтворив собі психологічний підклад учинку свого приятеля і що йно тоді заспокоїв ся. Чув тут і там жалі за молодими літами героя, то про можливість ратования його, то й сам не хотів свого життя. Він се життя зложив у жертві для вітчизни: платив ним за сподівану зміну політики, брав за нього відплату кривд: як би йому давали життя — він не взяв би його, бо щож йому почати з ним?... Що міг зробити, що мав зробити, він зробив.

Він жив! що йно 20 літ, казали. Ні, він жив не більше двох років, але за сі два роки пережив більше, ніж сі мурашки, що в своїм милосерді,

у чоловіковілюю — бажали-б його стягнути з тої висоти, на яку винесла його ідея і сполюка вчинку з думкою.

Протягом сих двох років вибрана душа відчувала кривду цілого народу, відшукала винувника, здумала вчинок відплати і правди підняла ся, щоби сповнити історичне геройство.

XIX.

Зараз по закінченю шкільного року Осип приїхав до Суходолу, де була жінка з дитиною.

Вже їх трое. В його хаті, там у місті ще крик дитини не облетів стін, але Осип нервами своїми чув той плач-крик, а уявою малював собі великі зміни, які зайнуть у хаті. Ще досі він не жив для себе, збирав ся жити, а тут і вже хтось третій, що „на світ не просив ся“ а тепер простигає рученята, чіпати ся буде пістунки, гріти ся буде під піринами, буде пити молоко і кричати, кричати, чи з радости, чи з голоду, чи з болю. Приїдесть ся його вчити, віжки ставити, говорити, думати і працювати. Вже чоловік невольник. І вже від тепер воно, се мале, рожеве сотворіне є вже тим, коло чого обертає ся цілоденна закрутанна матери і пістунки, а в невидимій віддалі і батька і всіх домашних. Лежить на подушці то на руках у спальні і відси всіма править в день, а в ночі прогонить сон від батька та матери.

Довго Осипова натура не могла погодити ся з теперішнім зміненім життям, яке переїхало його замисли в поперек. Але найважнійше, що тут було, се факт: є дитина. А з існуючим і неодмінним станом, коли ненарушена честь, кожний розумний чоловік освоїть ся. Сеж не обдуманне плянів або запобіганне коло непевного будучого.

Самота, свобода од дрібних домашніх клопотів, мир і супокій додали бистроті його думкам і критиці. Великопамятний вчинок Корнія, стрічі і розмови з ним перед його великим поживом перенесли Осипа в иньшу сферу, в иньший світ, а тоді особисте його горе прибрало дуже малі розміри, розпало ся, пропало.

Коли вернув думками до свого горя, сказав до себе самого: Ти програв велику баталію, нерозумно одруживши ся. Було брати гуску господарю, а ти взяв безгрішну і таку що мала дивний сон: полетіла раз під небо і опісля не знала, де їй жити, чи з стадом на волі, чи в курнику. Не вдає ся дебют з песімізмом. Життє не поїзд, до якого воїдаєш на будь котрій стації. Тепер же ти, філістре, гляди, щоб не програв третю баталію, бо як тепер програвши, то пусти весло тай здай ся на течію филь і ударь бурунів. Слухай, маєш жінку, маєш плату, маєш дитину. З жінкою помирися, а дитині давай се, чого тобі не доставало і старай ся, щоб вона за тебе се зробила, чого ти не зробив. Се що неодн думав, що неодн робив, не називаючи по імя, се гарно сказав Толстой. Великі люде самі за себе робять роботу, звичайні, переказують її дітям... Ти мусиш переказати. Погоди ся з тим, аби ти знав чого ждати. А тоді о тій самій годині лягай, поки не ляжеш колись таким сном, що з нього вже не збудиш ся... З такими думками їхав Осип на село. Лиш вона не були рецептою, по якій робить фармацевт ліки. А знов ліки не завжди можуть тай не зараз. Треба часу і натури.

Придуманий Осипом лік не придав ся пони що. Розчарував ся і він і Орися. Правда, що материнство довершує у жінки велику перемену. Та

Теодора Іваніцкого, о. Ник. Волянського, гр. кат. пароха в Сторожинці, п. Омеляна Влада, надчителя в Панці, п. Ореста Франтика, учителя в Панці, господаря Ілю Ярового з Жадови, Володимира Флярчука, будівничого в Сторожинці, Івана Москалюка, господаря в Бобівцях і Івана Биджейовського, студ. прав. в Сторожинці.

Опісля забрав слово Вп. пан посол Николай Спинула. На початку своєї пориваючої бесіди висказав він всім зібраним щире подяку за те, що не шадили ні труду ні коштів, але так численно явилися на зборах, що в добрім доказом, що їм багато залежить на просвіті і добробиті народу, а відтак дякував всім за це пан посол не лише від себе, але також й від всіх буковинсько-руських послів, котрі будуть тішити ся й радувати ся, як учують про такі великі поступки в сторожинецькому повіті. Бесідник дивує ся, що так занепалий повіт, як сторожинецький, міг так скоро освідомити ся, що тепер вже половина цілого повіту признає ся до Русинів і вірить в щире працю інтелігенції сего повіту. В дальшій бесіді представив пос. Спинула зібраним колишній сумний стан Русинів на Буковині і всі здобутки, які они від того часу до тепер зробили і здав звіт з своєї парламентарної діяльності і також звіт з парламентарної діяльності всіх прочих буковинсько-руських послів.

Бесідника переривано кілька разів окликами „славно“ і гучними оплесками.

Пан дир. Носієвич поставив внесок, щоби світлі збори висказали п-ну послови Николаєви Спинулові сердечну подяку за його щире працю около добробиту Русинів сего повіту і висказали йому *voctum* довіри. Внесок сей перейшов односторонно.

Відтак зголосив ся до слова о. Волянський і поставив слідуєчі внески:

1. Зваживши, що руска мова і руске письмо в урядях цісарських є мало знана а також нехтована, як се мало місце 26/XI. с. р. в ц. к. суді повітовім в Сторожинці при головній розправі п. учит. з Бобівців Михайла Лютика проти тамешного панотця Прокоповича, де то пан судія Шеє важив ся навіть накинута на више згаданого учителя з ординарною лайкою, як той зажадав руского протоколу, — просимо наших Вп. послів, аби они своїм впливом постарали ся, щоби руска мова і письмо були у нас на Буковині належнито уважені в відношенню до руского населення при всякім урядованню; щоби візвання, про-

токоли і рішення видавані були руским сторонам лише по руски а урядників нехтуючих нашу мову і письмо, аби потягнуто до строгої відвічальности.

2. Просимо наших послів, аби они постарали ся о руского повітового інспектора з місцем урядованя в Сторожинці.

3. Сконстатувавши, що по наших урядах поважним гадом тикають і дурникають, як се мало місце в ц. к. суді повіт. в Сторожинці дня 26. падолиста с. р. при головній розправі господ. Івана Москалюка з Бобівців проти тамешного панотця Прокоповича, просимо, щоби наші послы постарали ся, щоби на будуче таке не діялось а пана судию Шеє аби потягнуто за се до відвічальности.

4. Всі громади рускі в сторожинецькому повіті зважимо, аби вони в себе як і з всіма иньшими урядами урядували лиш по руски.

5. Всі учителі і управителі руских шкіл сторожинецького повіту повинні запровадити в себе так само руске урядоване.

Всі повисші внесення прийнято односторонно. Перші три за згодою зібраних списано і передано на руки Вп. посла Ник. Спинула. При льосованню двох бібліотек з фондаций п. Михальського виграла читальня в Нових-Вросківцях і Полянках (Ванилів волосий) книжки до бібліотеки вартості 40 корон. Вкінці слідував впис членів, з яких 38 зложили готівкою членські вкладки. Збори закінчили ся відсьпіванем народних пісень.

По зборах в вечер відбув ся в сали „Німецького Дому“ конгрес філії „Рускої Бесіди“, на котрім зібрано з добровільних датків 22 К 50 с. на „Український Народний Дім“ в Сторожинці.

Політичний перегляд.

Руска обструкція в парламенті.

Справа дальшої праці в парламенті стоїть покищо дуже круто, бо саме в найважнійший час, де потрібно великої заподатливості зі сторони всіх партій, щоби скоро залагодити найважніші державні конечности виринула обструкція українських послів з Галичини, яка в дійсности справляє парламентарію чимало трудностей. Народи над законом про повноважність до заключування торговельно-політичних трактатів мали почати ся вже в суботу, однак несподівана обструкція зі сторони українсько-галицького клубу пригадала палаті відвічні кривди галицьких Русинів зі сторони польських претензітатів.

строго судить. Навіть мало хто. А примирити ся з нею треба.

— Може не цілком по правді ти її судиш? Рік тому на тій самій лавці вона тобі казала „Твоя воля була заповідь сьвята для мене“. Правда, по звичках того не було пізнати, але є люди слабкі, у яких од слова до діла дальше ніж у тебе. Числи ся і з самим чутем та волею доброю, бо як колись їх уже не замітили, аж тоді буде зле. Думка без діла мертва, але часом і вона щось варта, бо за вірою може прийти діло. Таке писала жінка в листі з Суходола, а ти сливе не звернув на сей покаєний лист віякої уваги. Вкінці, ти забув одну дрібницю. Ти знаєш, коли вона стратила свою „живу точку“ в твоїх очах, а не знаєш, коли ти свою стратив для неї. Ти й не знаєш, у чім твоя жива точка. З її слів виходило, що налягаючи на додержане умови, ти нівичив свій авторитет. От, чим скорше, там лекше буде направити се, що не повинно бути далі ненаправлене.

На другий день по приїзді Осина мали відбутися християни Осипового сина і старшої від нього Ніліної дівчанки, яка цілий місяць 12 днів чекала на нього. Мав се бути разом прощальний вечір для Кирила, який дістав завідателство дуже „пшиносне“ і тому не хотів добувати року у тестя. Ось тому тесть такий радий. На великдень застав Осип лише тінь Кульчицького, а тепер старий підріс і збирав ся грати свою давню роль. Та вже їх шляхоцький, лицарський замок був без герба, наче корабель без стягу. Кудись діли ся ті утончені форми, деє злізла емалія і полива, показала ся глина. Такий потайний „гнилий“ вітер, навіть не гураган пересунув над сніговим полем.

Кульчицький був радий, що збув ся зятя, який його не шадив перед своїм покровителем, „єпископом“. Тільки зятєві дякувати за те, що як Кульчицький ставив ся на реколекції перед владикою,

Скоро лиш виринули наглі внески галицьких Русинів на днешнім порядку і посол др. Колесса вже мотивував свій внесок про галицьке шкільництво, пізно у вечір почали всі парламентарні партії пересправляти з українським клубом. Результатом сих пертракцій було, що український клуб відтягнув свій другий наглі внесок і мав вислати в понеділок депутацію до барона Вінерта, щоби конферувати з ним про домагання українського клубу.

Очевидно, що вислід сеї конференції мав рішати, чи українсько-галицький клуб мав відступити від обструкційної тактики чи ні.

Як вдала ся та конференція — докладних вістей ми покищо не одержали — однак можна представити собі, що покищо не прийшло до порозуміння, бо у вівторок галицько-український клуб поставив все таки ще оден наглі внесок. Сей внесок в справі поступованя галицьких властей зглядом колядників і забав на різдвній сьвята, що до яких приміняють ті власти закон про товариства і збори виїс в імени гал. укр. клубу посол Трильовський.

Мотивуючи наглість свого внеску, посол Трильовський виводив, що становище великих політичних партій палати послів дає ся найліпше характеризувати пословицею: „Ситий голодного не знає!“ Такою ситою партією є пр. польське коло, хотий все таки треба сумнівати ся, чи польський нарід буде із сего ситий. Бесідник вказав на те, що презес польського кола Гломбінський підчас своїх заходів около урухомлення парламенту не хотів говорити з Русинами, може тому, що Русини не мали великої охоти з ним пересправляти. Бесідник предложив опісля скарги галицьких Русинів, а головнито скарги сїчових товариств.

Потім приступив бесідник до мериторичної часті свого внеска.

По послі Трильовським промовляв посол Странський (Німець), а по ній посол Форстнер, який поставив внесок на замкнене дебати. Сей внесок перейшов 160 проти 47 голосів Генеральні бесідники Форстнер і Шахінгер зрікли ся промовляти. До голосу прийшов отже ще лиш сам посол Трильовський як внескодавець. При тій нагоді посол Трильовський обговорив знову безправства підчас громадських виборів як також знущення над селянами зі сторони жандармів, які звичайно виходять із таких афер безкарно. Урядники, що обов'язані присягою поступати безпартійно, служать в дійсности партійним цілям Поляків, а не добру державі і народу. Щоби переслідувати руске населення, користують ся галицькі власти законами ще з перед р. 1848., як пр. розпорядженням губерніяльним із дня 28 мая 1787 р. Посол Трильовський полемізував із соціалними-демократами і Німцями, які злучили ся із найгіршими ворогами свободи, щоби мати спільників і поміч проти заступників українського народу. Бесідник звернув ся в рускій мові до всіх Славян палати вступити ся за само-

Еля, беручи все поверховно і склонна до акторства, не знала ще, що зробити з собою; вижидала від мужа якихсь акторських рухів та деклямацій. Вона до сути річи ще не дійшла, хоч без своєї волі, боячи ся смерті, шукала рівноваги, роздумуючи там на лавочці під лісом... Коли вийшов до неї Осип, осміхаючись, показала йому коляску, де спало мале. При дотику холодної дійсности затріпало ся Осипови серце, він почув відразу. На крислі і побіч, у колясці сї, що його знівечили. Своїх чувств не показував, але не впідав ні коло неї, ні коло дитини. Казала йому цілувати дитину і слідила, яке вражіння роблять на його такі поцілування на команду. Він з достоїнством похилив ся і сповнив приказ. Питав її чємно про здоров'я, чи дозволяє мале спати вночі. А в ній будила ся лють. Він не розумів тої містерії, яка в ній зайшла, йому не розуміти тої жертви, яку вона принесла собою, лагаючи на ліжко, а не знаючи, чи доведеть ся їй устати з нього. Ще панувала над собою, хотіла при тім пізнати, чи любить дитину, а як любить, то кого більше, чи дитину, чи її? Казала відгадувати, до кого воно подібне, хоч вона, Нілі і теща вже давно і докладно розібрали сю справу. Потому питала його, чи воно йому мило, чи тужив за нею? Він відповів правдою, що дитя буде йому дуже мило, як хоч трохи підросте, а далі збрехав і сказав, що тужив за нею. Щоб збити нїяковість, повів розмову на байдужі теми, але завважав, що в жінки збираєть ся на плач отже при першій нагоді вийшов від неї.

Був трохи невдоволений, трохи сердитий та прудко вспокійв себе розвагою, що не можна скорим рухом направити давні хиби. Найперша річ тепер примирити ся з Орісею. Смішна вона, правда, хотіла би завести пошлюбну романтику як-раз тепер, коли стала подібна до твердої булки намоченої в молоці. Та дарма. Себе самого не пождий

почув у нього таку лайку, і такі закиди, навіть натаки на неморальне життя, бо бояв ся серцевого удару. Не мавши зятя сотрудником, він не слухав би тих слів мовчки.

Кульчицький справив онукам гучні християни. На тім бенкеті мав він випрати вином і пивом забруднену свою патріотичну славу. Лихи його копнули, але ніхто не заборонить прогнаному казати, що він сам уступив. Кульчицький убирав ся навіть в шати мученика. Саме тепер було таке переслідуння патріотичного панотця на приходстві. Коли гості забавляли ся за столом, застукав хтось у двері і — показав ся на порозі ц. к. возний од староства. Покірно склонив ся, але з закидом у голосі просив залагодити справу, з якою прийшов од староства. Кульчицький вийшов на середину, зробив акторську позу тай промовив: — Зле вам у мене? не годую і не плачу вам?

— Та правда, але най тут не вишу, пора мені до дому. А написати письмо, тай все добре буде.

Ні чоловіче, хочете-сидіть, а хочете-йдіть. Як підете, то скажіть старості, що хоч би він прислав 10 післанців, то суходільський парох так само, як кождий чесний сьвященник-Русин, патріот не прийме од нього польського письма і не видасть від себе иньшого письма, тільки руске.

Дехто хвалив господаря за показне завзяття, другі розказували свої пригоди з такими післанцями, а о. Кирило торжественно заповів, що владики почав переговори і колізія переїре ся так, щоб не переслідували сьвященників за метрики, лиш владики уруднюють справу сї, що шукають слави і по газетах воюють з властями.

(Дальше буде.)

стійністю і свободою Русинів. Треба утворити Мекку для Славянства, але не в Петербурзі, а в Празі.

Наглість внеска посла Трильовського відкинуто і на тім замкнено се засідане.

Рекомпензата за торговельні договори.

Щоби з'єднати заступників селян в парламенті для торговельного трактату із Румунією, правительством внесло законопроект на рекомпензату для тих, що потерпіли би через знижене ціни на худобі в тім випадку, як би заключено сей договір із Румунією.

Закон про ту рекомпензату предложило правительством на суботній засіданню палати послів. Суть постанов того закона містить ся в двох перших параграфах:

„§ 1. В цілі сотворення фонду на попіранє годівлі й продажі худоби признають ся в роках 1910 до 1918 з державних фондів квоту по 6 мільйонів корон і встановити ся в державний бюджет (етат міністерства рільництва), а се без порушення квот, що містять ся в звичайнім етаті міністерства рільництва на ті самі цілі. Фондом буде управляти міністерство рільництва. Про ужитє того фонду належить щорічно складати справоздаві державній раді.

§ 2. З державної дотації сего фонду має що року йти квота мільйона корон на попіранє продажі худоби, а передусім худоби різної, разом із заосмотренєм м'ясом, далі на попіранє вивозу худоби, уладженє торгів худоби різної, розпородової й ужиткової, іменню торгів для експортної худоби, та на попіранє годівлі худоби і піднесенє стану худоби разом з продажою худоби, як на уділюване годівляних премій, полєкші в набуванню паші, попіранє асекурації худоби, підмогу для уладженє опасових, на спілкову продажу худоби, попіранє господарки пасовищами і т. и., при чім поодинокі краї мають бути узгляднені у відношенню досвідному списови худоби“.

Відповідно до сего ключа з загальної суми 5 мільйонів має дістати Чехія 1,187.000 К, Галичина 1,429.000, Моравія 415.000, Сірія 378.000, Дал. Австрія 319.000, Гор. Австрія 309.000, Тироль 223.000, Каринтія 135.000 Країна 133.000, Буковина 127.000, Шлезк 107.000, Зальцбург 74.000, Далматія 57.000, Горизія 40.000, Передаулінія 33.000, Істрія 31.000, Трієст 2.500 корон.

Се має бути „рекомпензата“ для рільництва за торговельні договори.

В справі тих договорів відбулась учора передполуднем конференція всіх аграрних партій, на котрій обговорювано спільну річеву основу для дальших переговорів що-до торговельно-політичного закона. Зміст тої річевої основи зберігаєть ся в тайні; говорять тільки, що аграрії не допустять торг.-політ. закона в его теперішній формі, але готові під деякими умовами згодити ся на торговельний договір з Румунією. Вибрано ексекутивний комітет, у склад котрого входять посли Фінк, Панд, Вальднер, Левицький і Стапінський. Чехи не мають заступника в комітеті, але заявили, що за порозумінєм свого клубу також згодять ся на переговори, ведені комітетом. Комітет розпочав переговори з президентом міністрів. В его імени були в Вінерта пп. Левицький, Фінк і Вальднер та повідомили его про хід дотеперішньої акції та про становище поодиноких партій. Вінерт прийняв депутацію доволі рівнодушно і дав до зрозуміння її членам, що в разі обструкції правительством розв'яже палату.

Як доносять голова ексекутивного комітету німецьких партій п. Сільвестер вів учора окремі переговори з рускими послами в справі злишення обструкції Русини домагались установа ключа для розділу квоту, призначеної на піднесенє годівлі худоби в Галичині, між Поляків і Русинів. Рускі посли жадають гарантії, що з квоти, призначеної на ту ціль, одна третина має припасти Русинам. Крім того Русини домагають ся від правительства уформованя правничого й богословського факультету в львівській університеті та рівноуправности в школі й уряді.

Сільвестер подав сі рускі домагання до відома президентови міністрів та відбув потім з рускими послами другу конференцію в присутности мін. Біліньського й Дулемби.

Засіданє кола польського.

Коло польське відбуло вчера о 10. год. перед пол. нараду. Презес Іломбінський зложив справоздаві про ситуацію. З'усилля президії кола що до уратованя парламенту остільки успішні, що прийшло до першого читаня бюджетової провізорії. Переговори що до реконструкції кабінету ще непокінені. Але тимчасом прийшли нові труднощі. Аграрні круги станули поперек предложєня про румунський договір та закона про уповажненє правительства до заключєня торговельних договорів з балканськими й заморськими державами. Може вони ще згодили ся би на румунський договір, але проти закона уповажнюючого рішучо виступають. У Славянській Унії стоять на погляд, що з уваги на те не треба допустити до ухваленя бюджетової провізорії. На думку парламентної комісії, румунський договір треба трактувати особно від уповажнюючого закона і голосувати

за сим договором, якщо правительство дасть рільництву добре відшкодованє. Із сим годять ся також аграрії інших партій.

За те правительство вважає предложєня як нерозривну цілість і думає, що за сам румунський договір не може признати рекомпензати, а тільки за цілий закон, отже і за ухваленє уповажнюючого закона.

Крім того нарадам над сими законами грозять перешкода з боку Русинів, котрі домагають ся віддати часті підмоги на цілі рільництва руским товариствам і в цілі вимушеня уступок грозять наглыми внесеннями.

З уваги на ту неясну ситуацію презес пропонує відложити засіданє кола до 7 години вечером.

Перед замкненєм засіданя зажадав слова п. Дембський і поспитав ся, чи парламентарна комісія призадумалась над евентуальною відповіддю н. Василькович, котрий в останній своїй промові, звернений в формі акту обжалованя проти москвофілів, закинув Полякам, що вони попірають сей небезпечний державі рух, та питав ся, чи з уваги на се в добре для держави, що власть у Галичині є в руках Поляків.

Презес кола заявив на те, що парламентарна комісія призадумувалась над тою справою. На его погляд, політичне становище кола польського і довготривала історія відносин Поляків до Австрії звільняє коло від такого підозріння і відповіди на такі закиди.

Коло згодилося на думку презеса.

НОВИНКИ.

Чернівці, 15. грудня 1909.

Наелендар. Пятниця 17. (4.) Варвара, Іван; рим.: Лазарія Еп. Схід сонця 7:55, захід 3:57. — Субота 18. (5.) Сава, Анастасій; рим.: Гратіяна. Схід сонця 7:56, захід 3:57.

3 Вижиці. В неділю, дня 12. грудня с. р. відбуло ся в Вижиці засіданє ради громадської, на яким іменовано одиголосно тамошного св'ященника Т. Семанюка задля его особливих заслуг около сеї громади почесним членом. Далше постановлено на сім засіданню, щоби в справі запровадженя електричного світла в Вижиці залягнути позичку в сумі 90.000 корон.

Новий удар. З Петербурга доносять, що міністерство внутрішніх справ постановило замкнути товариство „Українську Громаду“ в Варшаві, вважаючи, що его діяльність не пожадана саме в Варшаві.

В справі убиства в Мігові. Кузика і Карпатів приведено до гром. уряду в Лукавці, де мало ся їх представити родині Курців. Коли жінка тяжко раненого Сальмона Суркіса вступила до громадського уряду і побачила убійників своїх братів і мужа, відбула ся в очах присутних драстична сцена. Она кинула ся немов навіжена на арештованих і підносячи пастуки кричала з пристрасією: „Розбишакі, ви замордували моїх братів і моего мужа“. Жандармерія вдало ся лише з великим трудом спинити жінку від заміру, аби она не кинула ся на підозрлих селян. У арештованих знайдено дорожні папери, які безуспішно є власністю старого Ідка Курца. При переведенню переслухання арештовані селяни дуже часто путались у своїх зізнаннях. З Лукавця перепроваджено Кузика і Карпатів до повітового суду в Вижиці, а видача їх черновецькому карному судови наступить мабуть вже в протягу сего тижня. Підозрілі алячівці відпиряють ся від вини перед слідчим судавою як перед тим так і тепер дуже завзято.

Недуга бельгійського короля. Бельгійський король Леопольд захорував в останніх днях так небезпечно, що тамошні круги втратили щодо подужаня всяку надію. Вчора по полудни забажав король прийняти причастя. Римський папа переслав ему своїм нунциєм благословенство. Лікарські круги отверджають, що недугу короля можна би усунути лише вдалою озерацією, на яку ще сего дня король правдоподібно пристане.

Оповідки, іменованя і т. п.

Свято о. Ніколая. Пригадуємо, що в суботу дня 18. с. м. о пів до 7-ої вечером відиграє укр. акад. товариство „Союз“ разом з „Драматичним Кругом“ бурси ім. Федьковича у великій салі „Народного Дому“ цікаву діточу оперу „Коза дєреза“. По гостині св. Ніколая відбудуть ся веселі забави, які чудово заповідають ся і будуть велике зацікавленє у молодіжці. Комітет, котрий урядувє що дня від 4—5 год. по полудни а в суботу виїмково від 10—12 рано і від 3—6 по полудни в „Народнім Домі“ у льокалю „Міщанського Хору“ (на поверсі, приймає всякі дарунки на вечер св. Ніколая. Чистий дохід призначений на добродійні цілі. Карти вступу на салю можна вже набути у склепі п. І. Стернюка при ул. Паньській ч. 35.

3 укр. акад. товариства „Союз“. Подаємо до відомости, що в неділю, в день св. Ніколая, виголосить п. проф. Др. Осип Маковей перший виклад з циклу, який уряджує тов. „Союз“ в протягу сеї зими, на тему „Військова служба Федьковича“. Вже сам факт, що п. Др. Маковей знаток житя і творчости Федьковича, повинен притягнути всю нашу суспільність на сей дуже цікавий виклад. Сподіємо ся, що салі наповнять ся аж по береги. Початок точно о год. пів до 6-ої вечером в салі „Народного Дому“. Карта вступу на цілий цикл, що буде обіймати поверх 10 викладів і на котрім візьмуть участь і славні письменники, зпоза Буковини, як Богдан Лепкий, М. Лозинський і інші, вносить 2 К 50 с. Ст карти можна набути у поодиноких членів тов. — За виділ тов.: *Николай Мигалюк*, голова. *Р. Ясницький*, секретар.

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Брідку відбудуть ся 26. грудня 1909 о 2. годині по полудни з слідуємим денним порядком: 1. Отворенє зборів; 2. Прочитанє протоколу з послідніх загальних зборів; 3. Звіт каспера про стан маетку читальні; 4. Вибір старшин; 5. Нарада над заложєнем молочарської спілки; 6. Призначєнє членської вкладки на рік 1910; 7. Вільні внесення. — *Др. Іван Коцик*, голова.

3 Вижиці пишуть: Загальні збори товариства „Шкільна Поміч“ при гімназії у Вижиці відбудуть ся в середу, дня 22. грудня с. р. о 12. годині по полудни в гімназійнім будинку з таким денним порядком: 1. Справоздаві дотеперішнього провізоричного виділу. 2. Вибір виділу. 3. Вільні внески. Просимо всіх члєнів і прихильників убогої гімназійної молодіжці, явити ся численно на сих зборах. Членська вкладка вносить найменше 2 кор. річно. Наближають ся свята і новий рік, замість ріжних гратуляційних карт просимо дуже, прислати членські вкладки до сего товариства, що покищо старає ся придбати як найбільше шкільних учебників для бідних учеників. Товариство хоче тепер в зимі подати також тепле сніданє кількадесятьом ученикам, що спішать що дня до школи на 5-годинну науку лише з кавалочком сухого хліба. На се пожиточне товариство жертвував знов пан радник двору Фекете 30 кор., учителька з Кут, панна Теодозія Вітковицька 30 кор., а пані Щербанович, Кравчук і Виноградник заявили ся ласкаво збиранєм складок і зібрали 110 кор. 20 сот., за що їм як і всім вп. жертводавцям висказує ся найщирішу подяку — *Ант. Клим*.

На українську захоронку, яку удержує товариство „Православних Русинів“, жертвували вп. добр. Тимівська і п. нум. Василь Коча з Рускої Молдавиці по 2 кор., за що низше підписаний виділ складає жертводавцям найщирішу подяку. — *Евфрозина Галін*, голова, *Оля Міска*, екарбничка.

Із штуки і література.

3 міського театру. Четвер, 16 грудня: (підвисшена ціна) „Hannele“, штука в 2-ох частях Гавптмана. — Пятниця: 17. грудня: (знижена ціна) „Der Bettelstudent“, оперета в 3-ох відслонах Міллєкера. — Субота, 18 грудня: (по полудни, по знижєних цінах) „Försterchristl“, оперета в 3-ох відслонах Ярного; (вечером): „Ein Herbstmanöver“, оперета в 3-ох відслонах Кальмана. — Неділя, 19. грудня: (по полудни, по половини ціни) „Ganz der Papa“, фарса в 3-ох відслонах Марца і Девалієра; (вечером): „Ein Herbstmanöver“, оперета в 3-ох відслонах Кальмана.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 15. грудня 1909

Петербург, 13. грудня. (Кб.) Сегодня відбула ся у президента міністрів Столипіна велика нарада над невідрадним положєнем Росії на далєнім Сході. Міністер заграничних справ Ізвольскій пояснював тамошну російську ситуацію оптимістично.

Відень, 15. грудня. (Кб.) Підчас нарад бюджетової комісії над бюджетовою провізорією забрав слово посол Крамак, і обговорюючи домагання „Слав. Єдноти“ і її політики заявив, що нарада, заступлені у „Слав. Єдноті“, будуть вести борбу проти сего правительства і проти сеї системи, доки не увійде в житє нова система, що буде справедливіша і об'єктивніша зглядом всіх австрійських народів.

Відень, 15. грудня. (Кб.) Комісія для реґуляміну палати послів ухвалила побільшити число віцепрезидентур із 5 на 7. При тім зазначено, що одна віцепрезидентура мала би припасти Русинам, а друга партії „Unio Latina“.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська. ч. 33.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ
Ф. Л. Поппера, Антона Чапека, Ганана і Сина.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ
І. Генрика Іти, Йосифа Піхлера і Сінів.

Артикулів до подорожі: найславнішої фабрики Франца Целлера у Відні.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.
В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.
НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР
відповідних подарунків на Різдво і Новий Рік
по знижених цінах.

Вже вийшов
Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік „Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набути: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В інших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичніший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважніші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сей час вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноким висилках.

З „РУСКОЇ КАСИ“.

Повідомляємо всіх інтересованих, що з причини замкнення річних обрахунків не будемо в днях від 18. грудня 1909 до 1. січня 1910 р. приймати, ані виплачувати щадничих вкладок.

Старшина.

3-3

Г. ФАЙЛЕР

Чернівці, улица Русна ч. 8.

усувач нагніток

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані
домові щадничі скриньки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скриньки лишаєть ся в касі а скриньку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якій будь висоті.
В ошадности наше богацтво!

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цїнники даром і оплатно.

З поважанєм Василь Данилевич, Механік в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Друкарня тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, має на складі ріжного рода друки.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одного шпальтового стрічки або 10 місяць дрібним друком (petit). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Адміністрация ул. Пяньска ч. 33.
Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дни від 10 — 11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакція неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко приложи коштують по 2, 3 і 4 сотки від штуки.

Належностей на анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 шпальток

Кацапам^{*)} рветь ся.

(Допись з Відня.)

Минувшого року була поміщена допис з Відня в „Буковині“, де було згадано, що з нагоди звісної державної зради галицького кацапа Мончаловського посилали ся були промови в парламенті так відруских послів як також зі сторони послів Дашинського і Вітика. В тих бесідах доказувало ся п'ятом кацапским послам парламентарним із Галичини, що кацапські провідники се плачені агенти російської держави і що вони беруть грубі рублі з Росії, котрими наповняють в першій мірі свої кишені а потім роблять заколот між нашим сільським народом. На такі великі закиди був примушений забрати слово посол Глібовицький і він старав ся тоді обмити свою партію від тої провини. Блідий як стіна та трясучи ся на цілм тілі витискав він тоді слово по слову із своїх уст, та зі всіх сторін перебивали ему послі безнастанно, називаючи его неприємними словами. Судовий процес Мончаловського як також виводи згаданих послів звернули були тогди увагу ширших кругів а навіть найвищих осіб на підпольну роботу деяких провідників кацапської партії, а наші кацапи так по с'їм як по тім боці Черемоша затагнули від того часу хвіст під себе. Навіть наші домородні кацапи Багатирец та Гесьо Козак поміркували, що забігли задалеко і перестали від тогди путешествовати до Москви і Петербурга.

Та на с'їм не був кінець, бо кацапам на Буковині і в Галичині рветь ся постійно дальше зі всіх сторін і они застрягають чим раз то все глибше у болото. Видко, вже спадає на них кара Божа, бо до засуду кацапа Мончаловського за те, що він за гроші зраджував Росії Австрію, прийшла сего року нова така справа із кацапом Добрянським та справа кацапского провідника в Галичині Дудикевича, якому закидають, що розікрав гроші. Сі нові удари для московських рублехавів із Буковини і Галичини дали заступникам нашого народу знов нагоду, викрити лайдацтва кацапських провідників перед заступниками всіх австрійських народів у парламенті та представити їм, з якими підлыми та огидними перепонами мусить бороти ся руский нарід в обох сих краях, щоби прийти до належних ему прав.

У суботу, дня 11. грудня с. р. припала велика честь нашому послови п. Василькові стати вибраним цілою палатою за головного бесідника при бюджетовій нараді, щоби тут промовляти за бюджетовою провизорією. При с'їй то нагоді змалював п. Василько так порядно москвофільську партію, що навіть кацапський галицький посол Глібовицький разом із своїми прочими трома товаришами вийшов із салі, щоби не прислухувати ся тим дуже неприємним виводам. Позістав тоді в салі один лиш кацапський посол Марков з Гали-

чини для оборони. Се доказ, що вже й с'ї чотири послі починають відпекувати ся Маркова та Дудикевича, з котрими сиділи ще до недавна в однім клубі. Немов громи сипали ся слова із уст п. Василька на плачених московських агентів, що побирають тисячі рублів та раді би запродати Буковину і східну Галичину сусідній Росії. Посол Василько представив у своїй бесіді ясно як на долоні величезну небезпеку тої російської агітації для цілої нашої держави. Розуміє ся, що не обійшло ся тут на сухо і нашому Багатирцеві та Гисьови Козакові, бо п. Василько згадав про їх подорожі із російським генералом і графом Вобриньським і про звісну бесіду Багатирця в столиці російської держави, де то жалувал за тими часами, коли Буковина належала ще до Росії.

Ціла палата, провідники всіх партій і всі міністри прислухували ся с'їй дуже цікавій бесіді із великою увагою; особливо прислухували ся тим виводам президент міністрів барон Біверт і міністри: внутрішніх справ барон Гердтль, судівництва Гохенбургер, кравової оборони генерал Георгі і торговлі Вайскірхнер, стоячи через цілий час с'ї промови близько бесідника, щоби добре почути кожне слово. Тільки один-одніський посол Марков, що рад би запровадити у нас російську мову у школах, стояв як би обпарений і, чуючи на власні уха ті тяжкі закиди его приятелям і его партії, був сильно зворушений і вертів ся як голий в терню. Ся бесіда мусіла его дуже горячо діткнути, бо кидав собою гейби несамовитий і відгризав ся зі всеї сили, аж му був найжив ся волос на голові; та все то було надармо, бо тут сипали ся все нові удари та наводило ся все нові докази. На кожне перебиване зі сторони Маркова кричали десятки уст: Московські агенти! плачені наймити! неправда! мовчіть! і т. д., а бідний Марков стояв самий як палець, полишений навіть Глібовицьким та другими его приятелями. Також й ческі радикали, з якими Марков тримає руку, не мали відваги ему помагати, хоть стояли близько бесідника.

Кожний признаєть, що послови Маркови треба було конечно оправдати себе і кацапську партію перед цілою палатою з таких закидів і то тим більше, що п. Василько заявив виразно у своїй бесіді, що деякі кацапські провідники у Галичині і на Буковині беруть рублі та що ті провідники як Дудикевич, Мончаловський і Добрянський є приятелями посла Маркова і належать з ним до одної політичної партії. Та на велике здивоване се не стало ся, а навіть тогди, як на тім самім засіданні руский посол з Галичини Старух, наводячи нові факти із свого виборчого повіту про роздаване рублів та книжок із потретом російского царя поміж селян, тягнув Маркова так сказати за язик до відповіді, він мовчав, як би набрав був води в рот і так осталась та пляма не змазана на членах кацапської партії.

Месть ворогів на Русинах в Волоскім Банилові.

В кожній мішаній громаді, де попри Русинів мешкають Румуні, діє ся нашому народови велика несправедливість. Нераз чуємо жалісні скарги наших братів на нелюдське поводжене їх сусідів і нам мимоволі пригадують ся турецькі часи. Де як де а нам Русинам у Вол. Банилові насипали вороги — румунізатори досить горячого сала поза шлю.

Не будемо тут розписувати ся широко про різні підлі розбишацькі махінації румунізаторів як

в громаді, так в церкві і в школі, бо не списав би їх на воловій шкірі.

І нічо иньше, як таке варварське поступоване ворогів примусило наш нарід, промишляти над своєю долею, і тому то в посліднім часі став наш нарід живо цікавити ся своєю долею. Тому то зажадали ми рідних руских шкіл для своїх дітей, хоч як дуже противили ся сему справедливому домаганню наші вороги. Але мимо того все щасливо побідили наші люди. І кому маємо завдячити ту щасливу побіду над сильним ворогом?

Нікому, лишень нашим дорогим послам та щирим патріотам з Черновець.

За їх порадою згорнули ми ся в товариствах і спільно осягнули дуже багато доброго для себе. Коли ми перед пару роками не мали жадного свого інтелігента, щоб нам дещо порадиш, то сьогодні маємо наших щирих учителів, котрі ревню інтересують ся нашою долею. Маємо свої 4 школі, 2 касі і 2 читальні. І як з сего видно, переіменили ся часи — нам полекшало в Банилові. Але ми не вдовольнили ся вже сям. Ми розмишляли, радили, як би то більше осягнути. Ми переконали ся, що нам конче потрібно власної хати, де би можна ліпше порадиш ся в кождім часі.

І так збудували читальники в Полянах і в Кошулівці гарні „Народні Дому“. Нашим ворогам се дуже не сподобало ся, а то тим більше, що вони вже від кількох літ збирають з членів своєї каси по 1 процентови на будову дому, але не маємо й до нині.

А коли Кошулівські Русини зажадали, аби перенести руску школу в с'їй читальний дім, то вороги всілякими способами старали ся не допустити до того. Але завели ся, бо комісія з староства сторожинецького узнала с'їй дім за відповідний для школи. Однак доки сонце зійде, роса очі виїсть. Таке і наше в Кошулівці. Хоч комісія одобрила дім, але не так то гладко і скоро перепроваджує ся ся справа. Ми вже кілька разів були ба в старостві ба в Чернівцях, аби приспішити ту справу. Вороги нам страшно докучають і тішуть ся говорячи, що не тільки, що не перенесуть нашу школу в наш дім, але ми не будем мати жадної школи. **Ось ми одного дня дивимо ся а то горить дім, де була наша школа.** І так згоріла наша школа в Кошулівці. Се випало ворожій раді громадській добре, бо н'їм прийде розпоряджене, аби перенести школу в дім читальний, мусить громада винаймати тимчасом дім для нашої школи, а винайметь она де схоче все нам на школу.

Впоравшись з Кошулівкою, взяли ся вороги до Полянців. Вони добре тямлять, що весь рух і вся свідомість Русинів походить з того „проклятого“ кута, бо тут наші люди добре з'організовані і тому то в посліднім часі постановили собі румунізатори за всяку ціну розв'язати нас полянських Русинів.

Вже від кількох літ старають ся они наших перших провідників чесних господарів М. Маньковського і Н. Прица перетягнути на свій бік, але даремно. Та коли не помогли жадні просьби та грози, взяли ся наші вороги тягати наших людей по судах, закидаючи їм всякі карягідні річи. П. Прица покарали вороги навіть вогнем.

Як вже сказано, збудували полянські читальники красний народний дім. В с'їм домі мали мати приміщене наші товариства каса, читальня. Була в н'їм обширна кімната призначена на одну класу, бо в домі винаймленім для школи не можуть помістити ся всі діти. В названім домі була трета кімната призначена на sklep який задумували не в довзі заложити наші читальники. Сло-

^{*)} Кацапами називають у нас людей, які тримають ся Багатирця, кацапських кас і т. д. Дуже часто ті люди лиш випадком слухають кацапських Багатирців. Буває, що се навіть чесні хлібороби, яким і не снять ся, де їх тоті Багатирці хочуть повести? І такі Багатирці не кажуть хліборобам, де і за що та нащо ведуть їх вони? Не кажуть нашим хліборобам ті Багатирці, що кацапські провідники дістають з Росії гроші на се, аби туманити наш нарід. Найбільші вороги нашого народу і нашої держави платять їм за се грубі гроші а наш темний хлібороб дуже часто навіть не догадує ся сего. О тім, що ті кацапські провідники є зазначеними поліцаями російского царя, говорив в суботу в парламенті пос. Василько. Его промови слухали уважно всі послі, всі міністри. Про сю промову ми й подамо тут кілька уваг.

вом сей дім мав служити для оживлення всіх полянських Русинів.

І вже минушого тиждня мали майстри передати людям гарний докінчений народний дім. Але не так склалось, як гадалось. Воріг не спить, він шукає нагоди, якби то заглянути сю мовольними руками поставлену народну святиню. І коли найчильніші люди з Полян пішли громадою на загальні збори філії „Рускої Бесіди“, Сторожинці які відбули ся в суботу, дня 4. с. м., аби набрати там більшої сили до дальшої праці, — вночі з суботи на неділю підійшов чорний дух під наш „Народний Дім“, облив его з всіх боків нафтою і підпалив. Всі люди в селі спали сильним сном, а читальники повертаючи з Сторожинці з зборів вночі увесь окол 1-ої год. побачили нагло, що їх дім увесь палає в полумінні. Коли би був той чорний дух почув, як гірко заплакали наші люди над сьм вогнем, то було би певно і его камінне серце зворушилось.

За пару годин остало ся з народного будинку тільки згаріще. Люди ідучи в неділю до церкви тільки тяжко зітхали і сумували. Так пімстили ся над нами наші вороги.

Вони і сей замах виконали не без причини. А іменно. В нас наближають ся громадські вибори. Румунізатори чують, що їм вже прийде ся скоро спокутувати гріхи, які вони нам чинили довгі літа. Вони знали, що коли ми спільно без перешкоди будем радити, як приступати до виборів, то румунізатори будуть мусіли пропасти. А тоді о всі їх справах дізнавби ся світ. І гірко они про свої діла відповідали-б.

Тому взяли ся вороги нищити нас в той спосіб. Вони думали, що наші люди замість нараджуватись над виборами, будуть тепер нарікати на свою долю, що повстане межи нами вороженча і багато боязливих перейде на їх бік. І хоч вони в децї і не помилили ся, бо ми зістали під зиму без хати і хоч вже не піде нам наша робота так як ми собі планували, то все таки ми не дамо ся не і спадем на душі а будем з тим більшою силою працювати над собою.

Ми маємо, правда, велику шкоду, бо дім наш забрав нам багато часу, праці та гроший. Ми его заасекували але надалеко меншу суму, яку він нас коштує. Дім мав 4 обширні кімнати і сїни а був заасекуваний лиш на 2000 К. хоть нас самих коштував він 3000 К.

Ся ріжниця не видавала би ся такою великою, колиб то наші читальники не були такі бідолашні. А то з жалем треба признати, що наші члени то найбільшійший нарід в Полянах, бо богачам і так добре діє ся і вони скорше з ворогами пристають ніж з нами.

Тому то підписані звертають ся зпросьбою до всіх товариств а також до добродіїв, яким лежать на серці недолї братів з Полян, щоби зволіли послати які будь малі заповомогі для полянських читальників на будову нового „Народного Дому в Полянах“.

Датки, які потім викажемо в газеті, просимо послати на імя Михайла Маньковського в Волоскїм Банилові в Полянах.

Русини з Волоского Банилова.

ДОПИСЬ.

Із Серету.

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Сереті

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Сереті відбули ся в неділю, 12. грудня о год. 12. в полудня в салі „Рускої Бурси“ при участі близько 50 людей, що явили ся на збори помімо ворожої агітації. Іменем членів-основателів відкрив збори проф. С. Яричевський. Він привітав гостей прибувших з Негостини (надуч. Евт. Стришку, уч. Мих. Левицького й уч. Север. Перецького і 6 чесних господарів з Негостини), як також усіх, що прибули на сї важні, перші збори читальні. З місцевої інтелігенції явили ся ще лише панове: надуч. Одовічук, уч. Лакуста й уч. Вольчинський; надрадв. Малик був того дня в дорозі і висказав привіт свій устами п. С. Яричевського. На внесене п. Яричевського вибрано предсідателем зборів надуч. з Негостини п. Стришку, що покликав на секретаря збору панів Юрія Жебженяка й Ілю Лакусту. Відтак забрав слово проф. Яричевський і пояснив зібраним статут читальні, який загально подобав ся. З черги приступлено до впису членів, яких приступило (самих поважних людей!) числом 28. Покищо замало — надіймось, що буде більше,

коли люди розглянуть ся, в чім діло. Тутешній панотець дуже недовірчивий, бо довело ся, не раз і немало розчарувати ся, попарити ся ізза несовісних людодурів... Але правда і щиро народолобна ціль з певністю зединить наших міщан серетських незабаром під прапором щирорускої нашої читальні. Надіймо си! Врешті приступлено до вибору виділу, до якого увійшли панове: Іскович Дмитро — голова; Кость Федір — заступн. голови; Юрій Жебженяк — секретар; Іля Лакуста — скарбник і Вольчинський Іван — бібліотекар, заступниками виділових вибрані: Халак Іван і Грабчук Михайло.

Молодому товариству обіцяли свою потрібну поміч тутешні патріотичні одиниці з нашої інтелігенції, що є впрочім нашим святим обовязком. Надіймось, що тепер справа освідомлена нашого тут. міщанства піде добрим кроком вперед.

Терський.

Садагура.

Пожар.

Недавно був у нас великий огонь. Погоріли будки з хлібом а як би не скоро та добра поміч, то хто знає, яка би вийшла з того шкода? Ратунек при тїм огню був дуже добрий. В першій мірі заслужила ся тоді у нас наша місцева сторожа огнева під проводом свідомого нашого і діяльного п. Едв. Вілевича, провідника в ремісничім товаристві нашім і в нашої сторожі огневій. Пан Вілевич в кождім добрім ділі кождому помагає, отже помічний був і при тїй нагоді і за се належить ся ему щира подяка. Крім місцевої огневої сторожі прийшла нам на ратунек ще і рогізнянська „Січ“, якій за се також треба щиро подякувати, бо лиш при тїй спільній їх охороні огонь не приніс нам сьм разом більшої шкоди.

Свідок.

Бобівський.

(Добре так нашому Прокоповичеві!)

Бобівський піп*) Прокопович вже відомий завдяки своїм славним подвигам цілій Буковині. І кождий, здасть ся, прийшов до того перекозання, що сей піп або крайній шкідник, або таки варият. Во чейже піп при здоровім мізку або хоч крихітотчі людскости не буде скакати ногами на деревце, не буде лишати серед дороги похорону на сьміх і ганьбу, не радите ме чоловікови, щоби той примушував свою жінку до блудного життя і т. д.

Однак кождий міг сподівати ся, що Прокопович по тих численних скаргах людей, схаменеть ся і поправить ся Та де там! Він ще гірші діла виробляє! Тепер він не зважає ані на церкву ані на школу а навіть і на життя нї. Як раз в церкві і в школі зводить він буці і сквернить сї місця найогиднішими лайками. Тепер ему все одно, як сам заявив перед газдами — що до чого, він кульку під горло тай шлює.

Він кождий раз при відправах церковних робить все на збитки і зі злобою, пр. не кладе сьв. дарів на голову, не дає дорити, на котрих ворує, — машкарить і безчестить в церкві найг убшими і найбезличнішими словами перших газдів в селі.

Так перед кількома неділями зганьбив він в церкві своголового газду Григорія Козака за то, що сей, яко епітроп і комітетовий церкви, доказав ему затрату 1760 К. церковних гроший. Тепер за сю справу має бути слідство, бо Козак подав сю справу правительству і консисторії. Зараз потім навав Прокопович в школі на тут. уч. п. М. Лютика і за дурно-пусто зневажив его в присутности дїтвори шкільної такими словами, яких хіба роздражена пічка вживає. Знов в неділю 14. надолжста с. р. Прокопович не лиш ганьбив остатніми словами найповажнішого газду Ів. Москалюка, але й став его виганяти з церкви. Розуміє ся, сї два послїдні подали сего ординарного і замотелешного попа перед суд за обиду чести. Тому аби ліпше пізнати нашого Прокоповича, наведемо дещо з розправи, яка відбувала ся 26. пад с. р. проти Прокоповича в Сторожинці.

Перший як свідок був переслуханий госп. Григорій Мельничук, 49 років і не караний. Сей свідок зізнавав слїдуюче під присягою: „В неділю (14. пад. вже „по всемо“, як пан отець вийшов дору давати, зачав щось говорити за „шпиріці“ від вогню. Газди зачали над тим розважати і кождий казав своє (свою думку) — тут свідок наводить поодинокіх газдів, котрі брали участь в тїй дискусії — „Між ними сказав Ів. Москалюк: „То добре діло, лиш не в громадске імя“. (Во — треба замітити — Прокопович напирив тут, щоби за церковні гроші купити пож. сикавку, розуміє ся, для „аркашів“, яких є щось всего три) „На то каже свідок — крикнув панотець: „Марш на двір! Ти образнику“, „галгане“, „сви-

*) Як священник добрий для наших людей, то ми називаємо его панотцем, але як він такий, як бобівський Прокопович, то ми називаємо его попом.

ня“ і геть-геть всьо, на чім світ стоїть. — Судия: А що ще казав панотець? — Свідок: Як Москалюк сказав, що він не говорив до панотця а до людей, то панотець ще гірше зачав кричати: „Марш до Хаїма говорити!“ „Ти піяку“, каже — (хоч Москалюк не вживав жадних трунків) — „лайдаку оден“. „Людя — казав тоді панотець — плюйте на него! То чорт з хвостом і т. д. Аж волос дубом став від тих слів“ — кінчав свідок. В аудиторії чути було підчас сего зізнання голоси здивованія і обриди. — Таксамо майже дословно зізнавали ще три свідки: Василь Івончак, М. Москалюк і Тодер Маліванюк. Так могли і мусіли би свідчити і всі люди, що тої неділі були в церкві.

Отже справа виходить для Прокоповича без сумніву дуже кепско. Та воно все якось „бідному віє вітер в очі“. Судия звівши се, зачав промову в тїм напрямі, щоби мужик перепросив попа! Промова ся заучала дословно так: „То не добре так щоби ви жили з вашим пан-панотцем зли. Ваш пан-панотець є вивчений і розумний, а ви всі дурії...“ Тут перебив судию в тїй мудрій бесїді обвинитель словами: „Ми раді жити в згоді, але з порядним паном“. Судия загубивши нитку, вже й не кінчав своєї повної запалу промови, а довідавшись, що Ів. Москалюк не хоче нічо і знати про згоду з попом, відпочив розправу на другий термін.

Ще ліпше стояла справа для Прокоповича і за обиду чести п. уч. М. Лютика, та вї також перший раз відпочено, бо свідки всі не явились.

Аж 7. грудня відбула ся в Сторожинці друга розправа уч. Лютика і господа Москалюка проти нашого попа.

На сїй другій розправі зарізає ся Прокопович до послїдного краю. Він мусів тепер дати і госп. Москалюкови і уч. Лютикові заяву, у якій перепрошав їх за напади проти них а до того всего, мусів ще наш піп заплатити за се і грошеву кару.

Добре ему так. Як нічо иньше не помагає, то най суд робить лад!

Такий то наш піп Прокопович, таке его поведєне, такі его діла.

Тепер лиш позволимо собі запитати сьв. консисторію, чи скоро дасть вона Прокоповичеві червоний пояс і грубшу посаду? Ми булиб тому дуже раді! Ёго Ексцеленцію митрополита просимо не доводити нас до розпуки і зробити порядок з Прокоповичем! — А до наших панів послів як і до всіх, що стоять в обороні справедливости і моральности, кличемо: „Не дайте, щоб над нами зблукував ся такий Прокопович!“

Бобівчани.

З державної ради.

Як звісно, кінчить ся тепер рік 1909 і правительство предложило палаті послів рахунок за сей рік і тимчасовий розділ приходів і розходів на слїдуючий рік. З великим трудом удало ся наклоняти славянських послів, щоби они допустили сей тимчасовий прилімар бодай в першім читаню під обряду парламенту. Союз славянських послів прїстав на се, але зажадав заразом, щоби вже небавом теперішнє міністерство уступило иньшому, в яким засїдалоби шість Німців і шість Славян.

Так отже приступлено в парламенті до нарад на прилімарем підчас яких всі партії висказали своє становище.

Між иньшим виголосив при тїй нагоді (в суботу) і посол Николай Васильєко знамениту двогодинну промову, в якій доказав, як російські агітатори (кацапські провідники) збивають ся по руских селах в Галичині і Буковині і стараються ся за рублі від російського царя баламутити наш нарід. Через таку агітацію виходить шкода для руского народу і для цілої держави. Бесїдник звернув ся до правительства із відозвою охоронити руский нарід перед кацапськими баламутами і покарати польських урядників в Галичині які проти руского народу підпирють кацапів. Зараз по промові посла Васильєка мала державна рада розпочати нараду над законом про повновазє до закінчення торговельно-політичних угод із сусїдними державами. Палата послів не сьміла тратити тепер ні хвилини часу і з посїдом мусїла працювати, аби залагодити все до католицкого Рїздва. Та се не повело ся сї. Рускі послї з Галичини поставили тоді якраз два наглі внески, чим пригадали они правительству, що руский нарід в Галичині терпить багато кривд від своїх гнобителів-Поляків. В салі нарад встав великий несупокій. Хотя — не хоти президент мусів удїлити слово рускому бесїдникові.

Тимчасом почато пересправляти з галицкими Русинами, щоби они не спинали праці парламенту. Дарма, нарада над першим руским наглым внеском мусїли скінчити ся, а другий внесок Русини відтягнули. За те мала явити ся в понеділок депутация Русинів у президента міністрів барона Бінерта і з ним пересправляти про домагання руского народу Причина, задля якої галицкі Русини

виступили проти правительства, лежить в тім, що вони не пристають, аби гроші, які має правительство дати для Галичини на піднесення плеканя худоби, ішли через руки галицького краєвого виділу. Русини домагаються, аби одну третину сеї заповомогі дістали вони впрямост від правительства. Галицький краєвий виділ ділить сі гроші несправедливо між Поляків і Русинів, тому галицькі Русини не хочуть мати з тим виділом ніяких рахунків. Запомогу ту уділяє правительство тому, що через заключене торговельного договору із Румунією мясо потаніє, а тим самим упаде ціна на худобу, що вийде на шкоду селянина. Правительство хоче дати селянам відшкодоване сею замогою. Таку замогою дістане також Буковина.

Щоби присилувати правительство зважити на інтереси руского народу, вибрали отже галицькі рускі послы таку важну хвилю. Та на сім не кінцець клопотам правительства. За Русинами обрушилися прочі славянські послы і поставили споре число наглих внесків, чим знов загнали дивний порядок державної ради. Ческі послы ухвалили так вести тепер обструкцію в парламенті. Правительство тепер в клопотах і тому дуже можливо, що в коротці правительство розпише послів до дому і замкне парламент або навіть розішле нові вибори. Щоби заспокоїти Русинів з Галичини, відбула ся нарада між відпоручниками руского і польского клубу при участі трох міністрів, кажуть, що правительство згодилося на жадане Русинів.

Перед двома днями ухвалено в комісії, що займає ся регуляціям парламенту, побільшити відпрезидентів, з яких один має припасти Русинам а один Італійцям. Президент парламенту проводить наради в парламенті а відпрезиденти се его заступники. З тими двома було би їх тепер аж 7.

В останній хвили довідуємо ся, що ческі послы загнали 57 наглими внесками наради в парламенті про торговельні договори нашої держави з Румунією та іншими державами на Балкані. При першій ческій наглій внесенню говорив ческий посол Котляж навмисне аж близько 14 годин. Правительство і ті послы, що є проти такого спиновання наради в парламенті, рішили ся мимо всього не допустити до заміння або й розв'язання парламенту. Сотка таких послів казала собі привести постіль і всі річи до парламенту, аби можна було радити в палаті послів днем і ночью без перерви аж до нового року. В сей спосіб надіють ся ті послы перемочи тих Чехів, що довгими промовами хотіли загнати наради в парламенті який після першого плану мав радити лиш в день і то лиш до 22. с. м.

НОВИНКИ.

Чернівці, 16. грудня 1909.

Календар. Субота 18. (5.) Сава, Анастасій; рим.: Ірратіяна. Схід сонця 7:56, захід 3:57. — Неділя 19. (6.) Н. 29. п. С., Н. и. Ч.; рим.: Н. 4. Адв., Фавста. Схід сонця 7:57, захід 3:57.

Особисті вісті. Радник двору Володимир Михальський був дня 13. с. м. в цісаря на аудієнції.

Промова посла Василька в парламенті, в якій він в суботу дня 11. с. м. доказав перед цілим світом, що нападні провідники між нашим народом беруть гроші від Москалів, аби зводити наш нарід з доброї дороги, викликала в Галичині і на Буковині велике одушевлення між Русинами. Аби зазначити се загальне одушевлення, черновецькі наші товариства вислали вчера послы Василькові до Відня такі телеграми: 1. Сердечно дякуєм Вам, дорогий наш пане после, за так гарну промову в обороні народної справи — За „Українська Касино“ в Чернівцях: *др. Клим.* 2. За щире обурення руского народу засилає сердечну подяку — За „Товариство руских православних священників на Буковині“: проф. унів. *о. Єреміїчук.* 3. За добрий виступ проти верогів рідної мови і народної осьвітлі дякує сердечно „Руска Бесіда“: *О. Попович.* 4. За гримкий протест проти винародовлення Українців дякує Вам, пане послас, і честь. — За тов. „Українська школа“: *Руснак.* 5. За погром перевертників і їхніх покровителів слава Вам від „Товариства православної шляхти“: *Вердеш-Влад.* 6. Весь наш нарід на Буковині одушевляє ся останною промовою Вашою, отже і ми сердечно дякуємо Вам за ню: *Редакція „Буковини“.*

Буковинський сойм. Краєвий маршалок барон Василько відіхав оноді до Відня. Дня 20. грудня с. р. удасть ся він до цісаря на аудієнцію в справі скликання буковинського сойму. Маршалок краєвий назначить правдоподібно термін скликання сойму аж на 27. грудня с. р., бо покищо є багато краєвих справ, які конче треба залагодити ще перед скликанням сойму.

Убийство в Мігові. Оноді вечером скоїлась в Мігові недалеко Вижиці страшна родання по-

дія. Около 8. години вечером вдарила ся оуружена розбишака шайка в дім властителя пошлостий і купця, Іцка Курца, який саме в той час хотів вечеряти із своєю ріднею. Розбишаки почали нечаяно стріляти з дверей на всі сторони, поцілили смертельно обох синів Курца, а тяжко зранили старого Курца і его зятя. Жінці Курца і дощі накиннули розбишаки на голову коди і загрозили їм смертю, коли би они рушили ся з кімнати. Убийники перешукавши цілий дім, забрали ріжні дорожні річи і грошеву квоту — в сумі около 4500 К. Серед темної ночі зникли розбишаки без сліду. Сейчас повідомлено про се вижицьке староство, яке зарядило в тій справі строге слідство. Винувників вже почали висліджувати. Сильно ранений Курц і его зять зізнали, що оскільки можна догадуватись із ноші, винувниками сего морду мали би бути селяни із Кошулівки (Вол. Баннів). Крім сего зізнав ще зять старого Курца, Сальомон Суркіс, що перед часом мав якийсь селянин із Кошулівки грозити родині Курців смертю. На підставі сих зізнань вдало ся жандармерії арештувати в Кошулівці чотирох селян, з поміж яких є три братами. Один із сих, якого кілька тижнів не було дома, повернувшись до свого села один день перед сею кровавою подією. Перед вечером того самого дня зник він нечаяно з дому і вернувся аж пізної ночі, потім змінював сорочку. Жандармерія зарядивши слідство в его домі, відкрила скерванлене біле і одну скерванлену сокиру. Підозріні о убийство селяни не могли дати в сій справі доброго пояснення, яке би відвернуло від них всяке підозріння. Сейчас перепроваджено їх до громадского уряду в Лукавці. Тут представлено їх родині Курців, яка непомилно уважає їх убийниками. Один з поміж них зове ся Кузик а прочі три, які є братами, Карпани. Всі походять із Кошулівки. Коли жінка тяжко раненого Сальомона Суркіса вступила до громадского уряду і побачила убийників своїх братів і мужа, відбула ся в очах присутних страшна сцена. Она кинула ся немов навислена на арештованих і підносячи пастуки кричала з пристрасією: „Розбишаки, ви замордували моїх братів і моего мужа“. Жандармерія вдало ся лише з великим трудом спинити жінку від заміру, аби она не кинула ся на підозрілих селян. У арештованих знайдено дорожні папери, які безсумнісно є власністю старого Іцка Курца. При переведенню переслухання арештовані селяни дуже часто путались у своїх зізнаннях. З Лукавці перепроваджено Кузика і Карпанів до повітового суду в Вижиці, а видача їх черновецькому карному судови наступить мабуть вже в протязі сего тижня. Підозрілі злочинці відхирають ся від вини перед слідчим судиею як перед тим так і тепер дуже завзато. Так само арештувала жандармерія вчера в Лопушій двох селян, яких підозрівають, що є учасниками в убийстві родини Курців. При переслуханню запитувались они в своїх зізнаннях. Сейчас відставлено їх до вижицького повітового суду.

Людске горе в Лондоні. Англійска часопись „The Times“ в числі з дня 12. грудня с. р. доносить, що в головнім місті Англії себто в Лондоні начислило міске статистичне бюро 27. падолиста 125 тисяч 986 людей без заняті і без засобів до життя. Коли се число нуждарів льондонських порівняти з всіма мешканцями сего міста, то вийде, що на тисяч мешкавців в Лондоні припадало тоді 27 таких нуждарів. Отже і там не всі щасливі.

Оповістки, іменованія і т. п.

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Брідку відбудуть ся 26 грудня 1909 о 2. годині по полудні з слідуєчим дивним порядком: 1. Отворення зборів; 2. Прочитання протоколу з попередніх загальних зборів; 3. Звіт касиєра про стан маєтку читальні; 4. Вибір старшини; 5. Нарада над заложеном молочарської спілки; 6. Призначення членської вкладки на рік 1910; 7. Вільні внесення. — *Др. Іван Коцик*, голова.

Загальні збори товариства „Руска Бурса в Сереті“ відбудуть ся в неділю 19. грудня 1909. о год. 11. пер. полуд. в салі рускої бурси в Сереті зі звичайним порядком наради. На сї збори запрошаємо наших Ви членів. — За виділ: *Артур Малик*, голова, *Сильвестер Яричевский*, секретар.

Загальні збори товариства „Українська Школа“ в Сереті відбудуть ся в неділю 19. грудня 1909. о год. 1-ій з полудня в салі рускої бурси в Сереті зі звичайним порядком наради. Ви членів запрошує — *Виділ.*

Надзвичайні загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Мерецї відбудуть ся в неділю, дня 19. грудня 1909 о 1. годині по полудні в шкільнім будинку із таким дивним порядком: 1. справозданє голови про діяльність товариства, 2. Винаймлене локалю для читальні і 3. вільні внески. — *Арт. Проданюк*, голова.

Николаївські вечірники. Бобівська шкільна молодіж відіграв в суботу 18 с. м. перед Николаєм драм штуку „Гостина сьв. Николая“. Ся гра буде доповнена патріотичними піснями і декламаціями. При сїй нагоді дістане тут. бідна дїтворя дарунки накуплені за добровільні датки

місцевої інтелігенції. Також тут. читальня уділила на сюж цілє одну часть з тих грошей, які тут. священник Прокопович зложив в суді як покуту за образу чести тут. п. уч. М. Лютика. З огляду на те, що тамошніе учительство доложило всіх сил, аби сї вечірники випали в кождім згляді як найкраще, запрошає ся сею дорогою як місцеву і дооколичну інтелігенцію так і селян. Початок вечірниць точно о 4-ій годині по полудні.

Николаївске свято в Вижиці. Заходом товариства „Жівоча Громада“ в Вижиці, відбуде ся в суботу, дня 18. с. м. в салі Фріста „Николаївске свято“. Дарунки для діточок добре опаковані і з точною адресою передавати на руки господині товариства п. Марії Никоровичевої. Початок точно о 5. год. вечером. Вступ вільний. — *Виділ.*

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Банілові-волоскім-Кошулівка відбудуть ся в неділю, дня 26. грудня 1909 о 2. год. по полудні в тутешній народній школі з слідуєчим дивним порядком: 1. справозданє за діловодство з 1909 року, 2. вибір нової старшини і 3. вільні внески. — *Тодер Сильяский*, голова.

† Посмертні вісті.

† Заупокойне богослуженє за душу бл. пам. Іллі Кобилиці, уч. II. класи ц. к. гімназії в Сереті, відбуде ся в середу, 15. грудня 1909. в греко-православній парох. церкві серетській заходом виділу „Рускої Бурси в Сереті“ й дирекції ц. к. гімназії, в привіт професорского збору гімназії, як такої єї молодіжи і членів виділу „Рускої Бурси“, якої питомцем був вебішак. Покійний Ілля, 14-літній хлопець, син дуже бідної гуцульської сімї, був безперечно найліпшим учеником II. класи серетської гімназії і чи не найліпшим таким учеником цілої гімназії. З незвичайним талантом лучив велику щільність, замишлене до ладу і характерність, тому й покладати можна було на него світлі надії. Аж тут в падолисті захорів нагло тифом, його відвезено до больницы в Чернівцях, де він незабаром і помер. Вістку про сїм його дістала від родичів управа бурси, від якої щойно відтак довідала ся про се дирекція гімназії... Честь пам'яті людини, що заблєсла справдешнім ефемеридом на світлі... Пером Покійникови руска земля, яку він любив так горячо!...

Із штуки і літератури.

„Гайдаманки“. Так називаєть ся знаменита і дуже гарна історична поема нашого славного кобзаря Тараса Шевченка. Отже поема ся появила ся вже незабаром окремою книжкою з поясненнями професора дра Стефана Смаль-Стоцького, та з дуже гарними, численними образками.

„Народний Голос“. Сегодня появилсь 3. число „Народного Голосу“. Се число містить в собі гарні три образки: 1. Гуцулка (з малюнку українського артиста-малюра І. Северина), 2. Одношніова зелізняця і 3. Незвичайна малпа. Зміст цілого числа: 1. Як господарюють хлібороби в Данії? а) Про визволенє данських хліборобів, в) Закони про рентові оселі 2. Наша мова, 3. Гайдаманщина, 4. З давньої минувшини нашої землі, 5. Новинки (з Буковини, з Галичини, з закордонної України і з широкого світа), 6. Всячина, 6. Веселі кути. Адреса редакції і адміністрації: Чернівці, ул. Паньска ч. 33. (Буковина).

Календарик для дітий на рік 1910. накладом чернівецької заміської філії тов. „Українська Школа“. Ціна 10 сот., 32 сторони друку. Зміст літературної части: Іван Калинович: До науки! Юрій Федькович: Два жваві хлопаки; Степан Рудавський: Школяр; А. Л. Дивний дім; Забавка малх; Іван Франко: Лисичка і журавель; Чотирі бажання; Сергій Канюк: Самохвали; Жан-де-Лі Фонтен: Лев і щур; Приказки; Веселі оповідачі: І. Відважний, II. По щирости. — Замовляти треба в Леся Киселиці, учителя в Мамайцях.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 16. грудня 1909.

Будапешт, 16. грудня (Кб). В будапештській фабриці зружж і машин розпочав ся недавно робітничий страйк, задля чого дирекція фабрики виповіла роботу 1400 робітникам. Роботу у фабриці покищо застановлено.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

Загальні збори споживного тов. „Взаємна Вигода“ в Добринівцях відбудуться в неділю, дня 26. грудня 1909 в домі Георгія Ряпки із слідуєчим порядком денним: 1. Справоздане членів основателів. 2. Вибір членів управи і надзорчої ради. 3. Рішене що до провадження процесу против виступившого члена-основателя. — *Іван Гаврилюк, Іван Цуркан.*

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва право забезпечена“
антикара др. Ю. Францова
в Терополі.

Се є знамените умирляюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудження, ломаня кистей, плечий гистця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і упакованнем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії мединалній Стерншуса.

19 (—)

Найкрасші дарунки (забавки)

для дїтий

можна получить

В СКЛЕПІ

„Ужр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня.

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуд захвалюванем
:НОВИХ: пачок цикорії, але будьте радше сего переконання, що

ПРАВДИВИЙ :ФРАНККА: ДОДАТОК ДО КАВИ,

котрий і в Вашим домашнім господарстві випробувано від тільки літ, єсть
„найлучший“ і таким на дальше :позістане:. —

Однаковож просимо Вас дуже, уважайте докладно на наші

марки фабрики

і наші підпис

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Гайнріха Франкка сини

4. Me. Y 1870, 9:9 L v. V.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР

Конто шад-
ниці поштової
25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услїями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпеченя, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки зворот.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформациї до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865,540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324,104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Друкарня тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, має на складі
ріжного рода друки.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цитувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич, Механік**
в Чернівцях (—)

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, **улиця Паньська ч. 33,**
завела в себе так звані
домові щаджичі скринжки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишаєть ся в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.

В ощадности наше богатство!

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, **улиця Руска ч. 8.**

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від одного шпальтового стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (петит). При кількороазових або при річних замовленнях значний огул.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реклямації неопечатані вілні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попередним застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилог коштують по 2, 3 і 4 сотини від штуки.

Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 3 шпальток

По промові посла Н. Василька.

□ Остання промова п. Василька про російську агітацію в Галичині та на Буковині викликала велике враження не лиш в парламенті і в австрійській пресі, але і в високих міродатних кругах. Про се найсвідчить ось яка телеграма:

Петербург, (тел. прив.). Австрійський посол зробив тут дружнє представленє в справі антиавстрійського виступу гр. Бобринського. Посол заявляє, що найдені з приводу шпівонської афери Добрянського документи компромітують самого Бобринського.

По зборах філії „Рускої Бесіди“.**7. Загальні збори вашківської філії „Рускої Бесіди“.**

Відбулись вони, як усюди, дня 4. с. м. Сала філії наповнилась — та не „по береги“, як то було тогид, і як сподівали ся ми й сего року... Та лишім рефлексів на пізнійше.

Збори отворив голова філії п. радник суду Г. Лисинецький, привітавши присутних і наспівшого на збори делегата головного виділу.

З бесіди голови довідуємось, що всіх членів мала філія 80, яких 78 вписало ся до тов-а на заг. зборах минулого року, а 2 зголосило ся пізнійше. Вільша половина членів — то вашківські мужики, з чого наглядно видно, як дуже цікавлять ся житєм філії і справами тов-а наші народні робітники з провінції. Не маючи відти ніякої піддержки, мусів виділ обмежитись на діяльність в самім своїм осідку. І так виділ філії:

Розширив і удержував в руху бібліотеку, а в червні б. р. завів приготівляючий курс до гімназії, заплативши з фондів філії інструктора курсу. На курс зголосило ся 8 учеників, з чого 4 задля недостатці средств на удержанє перестали учащати, а 4 здали вступний іспит до гімназії в Вишніці з дуже добрим успіхом. Двох учеників удержують родичі, а двох, дуже бідних, удержує ся в вишнічій бурсі складками вашківської інтелігенції. Попри се удержувала філія (коштом кількох місцевих людей) саяю, яку відступала даром на всякі збори й віча тутешнім громадянам. Виділових засідань було 9; з рамена виділу філії відбув ся один відчит в Карапчеві; на квестіонар виділу в справі стану читалень наспіла одна-одніська відповідь від п. уч. Василя Кліша з Р. Банілова і — на тім покінчили ся зносини провінції з філією.

Дальше забрав слово делегат гол. виділу пан Денис Цурканович. Привітавши присутних іменем виділу, розказав коротко історію нашого народу на Буковині від часу прилученя Буковини до Австрії.

Важним моментом являє ся заложене „Рускої Бесіди“ 1868 р.; від того часу просвітний рух ширшає що-раз більше; за сям повстають нові народні інституції, рух на всіх майже областях народного життя кріпшає, але попри се — все — таки відчуває ся недостача просвітної роботи головню по сільських читальнях, з яких більшість істнує лише на папері. Такий стан дальше істнувати не сьміє. Нам не можна відтягатись від просвітної роботи тоді, коли всі інші народи на Буковині розвивають в сям напрямі запопадливу діяльність. Коли галицька „Просвіта“ має поверх 20.000 членів, величезні фонди, видала вже мільони книжок, то ми, живучи в корисніших умо-

винах, чим наші галицькі брати, повинні мати постійно щонайменше 5000 членів „Рускої Бесіди“.

Бажаєм найкращого розвою філії, закінчив делегат свою бесіду.

Секретар філії п. А. Гринцишин, обговоривши справу виплачування вкладок, зложив, як бібліотекар, звіт із стану бібліотеки.

До послідніх загальних зборів було в бібліотеці 240 книжок; протягом 1909. року закуплено нових книжок 41, отже всіх є 281. Позаяк з бібліотеки користав найбільше молодіж, тому виділ закупив у більшості твори, що надають ся на лектуру для молодіжи. В 1909. р. визичено всіх книжок 64 і так: 18 творів визичено 21 раз, 15 твор. виз. 17 раз, 9 твор. виз. 15 раз, 9 твор. виз. 19 раз, 7 твор. виз. 11 раз, 4 твор. виз. 9 раз, 3 твор. виз. 23 рази.

Найбільший попит мали історичні оповідання і описи подорожий: так прим. Овен Гедіна „Крізь пустині „Азії“ „Робінзон Крузо“ і „Крізь бльокаду“ Верна визичено 23 рази.

Замір — устроїти вандрівну бібліотеку на здійснені ся ізза недостатці фондів, а ще більше ізза байдужности дохрестної інтелігенції.

По сїм забрав слово надуч. Понич, піддаючи гадку, чи не знизити річну вкладку для селян на 1 К., на що відповів голова, що се не лежить в компетенції філії, але гол. виділу, впрочім видання тов-а, які дістає кождий член протягом року, далеко перевищають вартість 2 К. річної вкладки.

На внесенє п. Д. Руснака вибрано одноголосно ось який виділ: пп. Г. Лисинецький (голова), О. Веренка, (зго заст.), А. Гринцишин (секр.), Н. Никорович (кас.) і Г. Лисан, (господ.); заст. виділових: Стефан Козоріз і Еман. Лучанський.

Книжки з фондації Михальського, привезені делегатом гол. виділу, вильсовали: „Жіноча Громада“ в Вашківцях і читальня „Р. Б.“ в Чорторії.

В дискусії над оживленєм діяльности тов. піддав п. Понич проєкт, щоби заг. збори філії відбували ся що-річно в иньшій місцевості, а крім того внесенє, щоби скликати анкету в справі поширеня діяльности філії. Внесенє ухвалено, а що-до згаданого проєкту, то се по думці делегата непрактичне, а натомість ліпше буде допальнувати, щоби відбували ся все і всюди в свій час загальні збори читалень, на які філія висилати-ме своїх делегатів.

Наконець поставив п. Ріппель жаданє до виділу, щоби сей завіззав усі читальні в повіті до виготовлення звітів про їх стан і на тім закінчили ся заг. збори, на яких, мимоходом кажучи, не було й половини того числа учасників, що тогид, хоть погода була чудова.

По загальних зборах відбув ся народний концерт. Продукували ся шкільні діти. Добір сьпівів і деклямацій знаменито достроений до хвилі і до мужицької аудиторії зробив на присутних гарне враження; малі хлопці і дівчата деклювали прегарно, а хор, яким проводив справно учитель Ісакевич сьпівав бездоганно. Як на Вашківці — то добре й се, коли „Вояк“ при помочи добрих людей — заснітив ся...

Присутний.

Допись з Заставни.

Здає ся, чи не перша се буде допись без особливих славословій про народне жите повіто-

вого нашого містечка Заставни. Мабуть таки она перша, та коби щаслива.

Не думайте собі, любі читачі, — що правда тут уже горою; добитись її у нас щодо реальних народних здобутків, се особливо в Заставні неабияк трудно. Тут від давен-давна через сьвязчених і несьвязчених матадорів та руске недбальство нарід оставав в темноті, пив, буяв, марнував свою кєр-вацию, і через се помагав виставляти каменіці та повні паньських примх вілі чужим адвокатам, яких тут маємо, здавало-б ся, аж за багато, а з сєй звичайної темноти користали „рублохачи“, котрі при байдужности признаючи ся до українства інтелігенції — завели тутешний нарід наш в по-вмодну „істенно рускою путь“, в багно москво-фільське. Де як де, а тут найвірнійше здійсняє ся та відвічна правда, що далеко лекше нещасного нашого брата селянина звести на бездорожа, ніж направити вкорінені вже в нїм блудні понятя про властиву єго задачу, національність і т. д. Ану згадайте заставнецьким газдам про племінно єму рідний нарід на Україні, в Галичині, згадайте за „Січ“ та всяку українську організацію! Ніхто вас тут тоді не зрозумів. В таке формальне зди-чїне впровадив свого часу бідний сей наш нарід славний „русский патріот“ Др. Гакман.

„Жатва многа, ділателєй же мало“, сказав колись великий учитель і організатор народа, а слова сї справдились найвірнійше вже в Заставні. Були вправді хвилі, що здавалось, если не просьві-тою то економічною дорогою осунуть наш спусто-шений і збаламучений нарід, та виключуть тут властивий напрям руского жита. За старанєм тя-мущих місцевих одиниць, а за впливами україн-ських провідників зі столиці Буковини — Черно-вець засновано в Заставні філію „Рускої Бесіди“ з прекрасною цілю ширити і під-держувати просьвіту, та будити в народі зами-луване до економічного визволення з під лих-варської кормиги. Найшли ся сям разом оду-шевлені деякі одиниці з повіту, що пере-вели навіть ухвали збудувати „Народний Дім“ в Заставні, щоби тим чином утвердити раз на все почате діло, щоби мати — як каже Шевченко „в своїй хаті свою правду і силу і волю“. Маючи власну твердиню бажалось примістити в ній куль-турні і економічні товариства, мати тут місце на публичні політичні збори, театральні представлєня і забави і здобути так не хвиливу але трєвалу безпеку розпочатого тут так пожаданого а хо-сєнного діла. Однак брак як вище сказано „пра-вдивих ділателєй“ завів ту першу красну надію, заснітив всьо. „Руска Бесіда“ перестала бесідувати, а як коли морально змусив її головний Виділ з Черновець, то обзивала ся она так мізерно, ти-хонько перед порожніми кріслами і німими сті-нами, що аж сум побирав, коли хтось прийшов ще на загальні сї збори. Що наш повіт знає про істнованє філії „Рускої Бесіди“ в Заставні, велика і єдина вдяка належить ся лише головному виді-лови, котрий попри своїм статутном обияті чинности, бодай раз у рік труне заставнецьку філію, та через своїх сьвітлич відпоручників додає сьвіжого духа в зневірені серця тих, котрим на розвитку і по-ступі тутешної філії залежало-би. Убийчий сей за-стїй „Рускої Бесіди“ в Заставні прекрасно зілю-стрували на сєгорічних зборах пп. учителі Ква-сницький і Герасимович. Коли сего року при сих загальних зборах вписало ся більше як звичайно сьвіжих або відсьвіжених членів, то заслуга в сїм єдино поява улюбленого тут Ви. п. А лекс ан д р а Ку п т а н к а і єго практичні за просьвітною і еко-номічною організацією промовляючі слова.

Коли вже бесіда о „Бесіди“, очевидно заста-

внецкій, то ніяк мовчки пустити все таки один за весь час її істновання приспороений здобуток, котрим она хотіла би може перед світом похвалити ся, а тим славним її здобутком єсть торговельний склеп „Рускої Вєсїди“, але з одною незначною хобою, що в нїм господарить хто? жид? Радуй ся — Русе!

Не годячи ся на такий склеп з жидівською господаркою, деякі серйознїше думачі самі відхилили ся від такого „руського склепу“, заспокоюючи свої домашні потреби де инде, так що загаданім склепі позістали лише Жиди та такі, котрим на рускості мабуть мало залежало. Натомість рішили ся два рускі буковинські молодці патриоти засновати в Заставні свою чисто руску „Торговлю“ а ними є Дмитро і Іван Гаврилї. Однак — мимо добірного різнородного товару, фаховости, спритности і чемної услуги зі сторони сих руских людей, так що навіть деякі жидівські інтелїгенти радо вступают на перекуски і по товари до сеї „Торговлі“ — находять ся ще деякі наші людці, котрі без жєнади патриотизувати волїють з патриотом над патриотами при лядї у славного „Лїнкєра“! Рівнобїжно і рівнозначно з послїдним сумним сим фактом „во услышанїє“ кожного „двенкають“ наші першорядні патриоти не тїлько без ріжницї з чужими, але навіть з собою по улицах, склепах і власних руских домах „вїмєччиною“, не встидають ся навіть з собою по нїмєцки переписувати, а коли би після їх поняти якийсь „невїжа“ важив ся на се зробити яку увагу, то зараз назвуть єго некультурним, необразованим чоловіком! Всякі патриотичні зазви всіх українських часописів, а особливо дневника „Буковини“, щоби до всіх шкільних, адміністративних, судових та податкових властей писати лише по руски, та взагалї жадати пошанівку рускої мови в письмі і слові, відбивають ся від них як горох від стїни! „Свій до свого“, та серце пориваючі слова поета:

„Слово рідне, мова рідна
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
Але камїнь має!“

для сих наших патриотів зовсїм не знані, чужі! На цїлій заставнецькій повіт не знати, чи найде ся всіх зарядів школи і урядів парохїальних десять, котрі би урядували по руски; — немислиме, а правдиве! Все до тепер сказане, так блудячим, як і читаючим вельми не мило, тому варта би подїлити ся з цїкавими деякими відраднїйшими проблесками, вішчючими може ще не так близьку, але певну зміну сего занепаду. Пропагаторами сеї нової ідеї, як всегда, так і тепер, суть свідомїйші нового духа Вп. учителї, одиниці з духовенства, а в самїй Заставні головнє Вп. пан Александр Кобиланський, комісар ц. к. староства. Заставнецькі мальверзації громадскі посуєні до крайности заставили так тутейше Староство, як і краєвий видїл взяти ся до гоня тихже, а знаючи ближше характер і спосібність п. Кобиланського віддали керму громади в єго руки. І не завели ся. Не тїлько двигнув він Заставну материяльно, по части і морально з довголітнього занепаду, але заспокоїв її найважнїйші пекучі потреби. Єго старанем і енергією як в повіті, так тим більше в Заставні побудовано прекрасну шкільну палату на приміщенє двох шестикласових шкїл, єго заходами зрєставровано і украшено заставнецькі улиці, він постарав ся о газове освітленє міста, а в кінці найревнїйше заняв ся долею рускої Торговлі Гаврилїцїв. Він єсть тим, котрий на місци і в повіті головнє попирає і піддержує всякі культурні, політичні і економїчні змагання руского народу. По дотеперїшних єго дїлах надїяти ся можна, що у многих довше ношена гадка основаня „Руского Касина“ і колишнїй запал побудувати тут „Народний Дїм“ перейдуть в дїло, так як єго забігами повстала українська „Читальня“ і „Каса“, а тамошнїй нарід в часї єго урядованя під кожним зглядом значно на добре змінив ся.

Майже кожний з Русинів тутейшого повіту зазнав єго помочи і цїнної ради, а єго зазив писати все і всюди по руски починає приносити бажані овочі. Тому то, маючи таку підпору, багато одиниць вносять свої прошеня до староства по руски, а навіть деякі уряди гром. — по приміру Галичини — ввели в жите руске урядованє. Се в наслідках далекогозгле, позаяк сим вишні власти морально змушує ся, в чисто руский нарід нада-

вати руских урядників. На доказ вдатности і великої пошани для сего свого добродїя, як нам з достовїрного жєрела відомо, явила ся у єго укр. депутация зложена з чотирох осіб з довголітнєю кацапнєю гнетеної Погорилівки, і устами учителя п. Ілюка в іменї всіх тамошних українських товариств, а начальника громади п. Михайла Потурнака в іменї цїлої української партії дала вислїв найвишнього признаня і любови для єго. Сею несподіванкою до глубини тронутий п. Кобиланський заявив, що — попри свою тяжку працю в старостві, в радї шк. і громаді — робив доси що мїг; колиж мужицтво з своїми провідниками єго мізерну працю аж до перецїненя підносять, то се послужить для єго товчком до ще більшої та реванїйшої народної працї. — *Обїзаний.*

Політичний перегляд.

Борба протї обструкції в парламентї.

Обструкція в парламентї розпочала ся таки на добре. „Сл. Єднота“ поставила покищо 57 нагл. внесків, над якими обради заберуть правдоподїбно цїлу другу половину місяця грудня. В рядах обструкцій панів неопасанє одушевленє бороти ся до послїдньої хвилї за домаганя союзу славянських послів. До першого наглого внеска промовляв посол Котляж майже 13 годин без перерви. Внесок розумів ся, відкинено, але витрєвалїсть обструкційних бесїдників викликає здивованє навіть в тих парламентарних кругах, що є за супокїйною працею парламенту. Самопонятно, що сї, охочі до працї, партії не заложили рук і не приглядають ся, як парламент сам себе руйнує. Сейчас, коли стало відомо, що „Славянська Єднота“ поставила 57 наглих внесків і що нема виглядів на їх скорє полагодженє то зїйшли ся предсїдателї не-обструкційних клубів на конференцію, на якій ухвалєно безперервними засїданнями зломати силу обструкції. Борбу протї обструкції усистематизовано так, що завсїгди мусить бути у парламентї 100 членів з партій, охочих до працї, щоби так удержати потрібне числє послів у парламентї. Заведено просто дневну і нічну службу. Богато послів урядило ся в парламентї немов дома. Палата подобає на два ворожі табори, що рішили ся непоступити один другому ні на крок, протївно довгою облогою хоче зломати один другого.

По відкиненю внеска посла Котляжа приступлено сейчас до наглого внеска чєских аграрїїв, де мотивованя його забрав голос посол Шпачєк і промовляв вчєра рано від 7 до 12 години в полуднє.

По коротких заявах послів Резля і Крення, які засуджували обструкцію в таку важну пору, одержав посол Лісєн голос як послїднїй бесїдник до предложеного наглого внеска о 1. годинї по полудни. Посол Лісєн промовляв безперервно до пів до 9 години вчєром. При голосованю відкинено нагличїсть сего внеска.

Підчас промови посла Лісєного залунали із другої галерїї ріжні оклики обурєня та: ганьба! на адресу обструкціонїстів, почїм галєрию сейчас опорожнено, а при кінци стало ся таке саме також із першою галєрією, яка також задемонструвала протї обструкції.

Дальше радїла палата послів над двома наглими внесками чєских аграрїїв в справі управлїння відносин між сїльским господарем а сїльским робїтником. Підчас промови внескодавця посла Падурї друга галєрия знов демонструвала протї бесїдника, задля чого єї знов опорожнено, почїм внескодавець продовжав свої виводи аж до першої години в вочі. Посол Падура промовляв через 6 год.

Бесїдник contra, посол Зелїгер зрезїгував на слові, по чїм замкнено дебату на внесок посла Мікляса. Обидва генєральні бесїдники Шефєр і Мікляс зрезїгували із свого слова. До послїдного слова зголосив ся посол Гірш, чєский аграрїй. Окрім того поставив посол Крек наглий внесок іменем толовнїського клубу, на який підписали ся також чєскі аграрїї. Внесок дотичить зміни регуляміну парламенту. В „Слав. Єднотї“ настановлено комїтет, що має заняти ся редактуванєм тексту сего внеска щоби можна єго висунути скорше на дневнїй порядок. Соціальні демократи відносять ся прихильно до сего внеска, думаючи, що частинною зміною регуляміну удасть ся унеможливити всяку обструкцію. Однак якїсть наглого внеска посла Крека покаже небавом, чи тут ходить о серйознїй внесок, чи може о чисто обструкційнїй.

Українські послї з Галичини побїдили!

□ Ми згадували вже в „Буковинї“, яку то добру хвилю вибрали собі в палатї послів державної ради укр. послї з Галичини для своїх наглих внесків. Цїлю сих наглих внесків було примусити правитєльство, аби при роздїлі державного відшкодованя на рілнїчї цїли в Галичинї запервєно українським господарским товариствам належну участь. Правитєльство заскоченє сима укр. вне-

сками мусїло звернути ся до пертракцій з укр. гал. послами і як дописать „Slavische Correspondenz“ сї пертракції довели вже до дуже корисного для гал. Українцїв порозумїня. Ся побїда дуже важна не лиш зі згладу на найближшу державну субвенцію на хлїборобєні цїли, але як небувалїй досї в Галичинї прецедєнс на будучє. Пан Гломбінєскі і Новїцкі не даром кричали вже від тижня в Slow-i Polsk im, що така побїда Русинів — се початок смерти для польської господарки в Галичинї. На щастє галицкі Українцї тепер справдї побїдили і нічо не мають протї того, аби справдились віщі слова Гломбінєских і Новїцких в Slow-i Polsk-im.

Відєньскїй корєспондєнт „Дїла“ подає в 278. ч. сєй часописє весь перебїг сєї побїди ось як:

Коли розходило би ся о вярїжнє, якє крок нашого клубу викликав в палатї, то поминувши здивованє і замїшанє, котре мусїла викликати така бомба кинєна в хвилі, як всі гадали, що вже на цїлій лївїй запанував спокїй, можемо з усякою певністю сконстатувати, що, з винятком Поляків, всі сторонництва палати, абсолютно всі сторонництва признали повну рацію тим домаганям укр.-руского клубу, котрі його пхнули на дорогу обструкційної тактики. Радїю сим домаганям признали і зобовязали ся з всею енергією підперти їх навіть ті сторонництва, котрі засадничо із огляду на хвилєвий сївій інтерєс виступають протї обструкції взагалї, а тим самим також протї тепєрїшної укр.-рускої обструкції. Провідники всіх парламентарних сторонництв, не тїлько симпатизуючої з нами в тїй хвилі Славянської Унії зголосили ся до нашого клубу, жертвуючи своє посєредництво між клубом а правитєльством в тїй цїлі, щоби перепєрти жаданя Русинів у правитєльства, а на коло польське вплинути так, щоби не кидало під ноги Русинів колод. Провідники всіх великих партій парламентарних поспїсували собі домаганя укр.-руского клубу і зобовязали ся інтервєніювати у правитєльства. Сам клуб не звертав ся о поміч нї до кого. Так само не звертав ся клуб до правитєльства, котре в той спосіб само було змушенє звернути ся до нашого клубу, уживаючи до сего провідників великих партій нїмєцких. Найбільше занали ся постулатами укр.-руского клубу славянські і нїмєцкі аграрїї.

В понєдїлок рано вдбула ся нарада відпоручників всіх парламентарних груп, заступаючих рілнїчє населєнє, щоби уложити програму спільної акції. Русини др. К. Левицкїй і др. Т. Окунєвскїй яко цїлу відступленя від обструкції поставили жаданя так національно-полїтичної, як і економїчної натури. За торговельні договори дає правитєльство рілнїцтву закон „про підпиранє годівлі худоби і зужиткованя худоби“. Після §. 2-го сего закона держава дає річно одєн мїлїон корон на попертє зужитковань худоби, а пять мїлїонів корон на попертє годівлі худоби.

Однак закон є для нас неможлиним до принятя з причини параграфу 4-ого предложєня. Після нього при роздаваню субвенцій чи позичок в поодиноких краях мають бути узгладненї товариства для годівлі худоби і иньші рілнїчї товариства, котрі займають ся справами обнятим законом. Як фонди мають бути зужиті, має означувати міністерство рілнїцтва при спївдїланю краєвих видїлів і головних рілнїчїх корпорацій.

Отсєй 4-ий § був для укр.-руского клубу casus belli. Під сими головними корпораціями рілнїчими правитєльство розумїло в Галичинї лише ц. к. „краєві“ господарства рілнїчї, а поза ними ще найбільше польскі kółka rolnicze.

На нарадї з аграрїями заступники укр.-руского клубу поставили жаданє такої зміни § 4-го предложєня, щоби спосіб ужитя грошей принадаючих краям так усталєно, щоби „в краях, в котрих годівлею худоби займає ся кілька націй, відповідно узгладнено головні економїчні стоваришеня істнуючі для кожної нації“. Учасники конференції рішили підперти се жаданє Русинів так, якби то було їх власнє жаданє.

По спільній нарадї представителї аграрних груп і Русинів пішли на конференцію до Вінерта. Провідник вїмєцких аграрїїв п. Фінк предложив пасамперед жаданє укр.-руского клубу в справі зміни §. 4-го предложєня про відшкодованє. На се Вінерт заявив, що він „вже знає, якє є жаданє Русинів.“ Се жаданє — казав міністер — вже не потрібнє, бо майже всі жаданя Русинів вже узгладнено в самім законї. Згаданє в законї спївдїланє видїлів краєвих і товариств треба розумїти так, що вони мають лишє інтервєнювати при укладаню правитєльством виконуючих розпорядків. Правитєльство обовязанє вислухати фахової оцінї намїсництв, видїлів краєвих і господарських товариств, і на підставі сєй оцінї будуть видані виконуючі розпорядженя. Русини повинні бути спокїйні, бож прецїнь мають в видїлі краєвим свого заступника.

На се д-р Кость Левицкїй доказував примірами, що присутнїсть одного Русина в видїлі краєвим не богато нам помагє бо видїлі краєвий роздїляє всякі запомоги з великою кривдою для Русинів і заявив рішучо, що укр.-руский клуб не відступить від жаданя, щоби фонди призначєні для Галичини роздїлені відповідно до числа населєня і худоби між рускі і польскі товариства. Бєсїдник заявив також, що Русини годять ся на яє

найострішшу контролю, котрої не боїмося. Не боїмося контролю ані державних властей, ані навіть виділу краєвого.

Вінерт знов хотів викрутити ся запевненням, що Русини можуть бути спокійні. Правильство дасть в палаті послів заяву, що в дорозі розпорядку стане ся се, чого Русини домагають ся. Др. Левицький відповів, що заява правительства не дасть нам нічого і ми мусимо обставати при тім, щоби все те було сказано в самім законі. Вінерт далше обставав при своїм, що ліпше буде зробити се розпорядком. В такий спосіб в справі спеціальних домагань Русинів на сій конференції не прийшло до порозуміння з правительством.

З уваги, що в понеділок до порозуміння не прийшло, укр. руский клуб доложив ві второк до зголошеного вже наглого внесення п. Трильовського, нагла внесення п. Петрушевича. Вінертові предложено тимчасом нове жадане, а то, щоби § 4-ий предложена змінено так, що ужиті припадаючих краям квот має бути так усталене при співучасті існуючих краєвих організацій щоби відповідно були узгоджені існуючі рішнічі організації обох націй (Русинів і Поляків). В той спосіб змінено першу стилізацію руского жаданя не тільки для більшої ясности, але ще тому, бо партіям, котрі Русинів в сій справі підпірали, була перша стилізація невідгідна з огляду на краї, в котрих національні відносини відмінні та в котрих вже в переведенні національний розділ державних заимог.

На жадане руского клубу Вінерт дав перед полуднем таку відповідь (письменно): Правильство видасть розпоряджене, що: 1) з тої квоти, яка з мільона призначеного для держави припадає Галичині, одну третину дістануть рускі організації рішнічі; 2) тими грошми, що з 5 мільонів припадуть Галичині (1/4 мільона) буде заряджувати виділ краєвий під контролею намісництва.

Се вже була якась уступка для Русинів. Однак, оскільки на першу часть ще засадничо мож було згодити ся, остільки над другою частию укр. руский клуб навіть дебатувати не міг. Наш клуб мусів вимагати, щоби справедливий розділ фондів між Поляків та Русинів був в якийсь спосіб обезпечений. Окрім того наш клуб поставив ще одно жадане: На случай, як би в дорозі кр законодавства утворено кр. інституцію, для зужиткованя худоби то ся інституція має складати ся з двох національних секцій і руска секція має мати запевнену відповідну часть призначених на ту ціль грошей. Тут Вінерт замітив, що в справі, в котрій має рішати сойм, мають голос також Поляки і тому треба з ними порозумітись.

В той спосіб справа скомплікувала ся переговорами з президією кола польского.

Се довідуємось від віденського коресподента „Діла“ а нинішні телеграми принесли нам в тій справі таку вість про конаць переговорів: На відбутій в середу конференції, в котрій взяли участь міністри Вінерт, Білінський і Дулемба, з кола польского президія пп. Гломбінський, Чайковский, і Ствертня, з українського клубу президія др. Кость Левицький і др. Окуневський, ухвалено таку угоду: 1) Коли буде розділений один мільон корон як субвенція для рішнічих товариств в Галичині, то та субвенція буде розділена так між польські як і рускі товариства на основі фактичного стану посідання худоби, а то міністерством рішніцтва в порозумінню з краєвим Виділом і при співучасті шефа краю. 2) Коли на основі третього уступу § 4 відносного закона ходити-ме о спосіб ужитя 5 мільонів корон, то розділу квоти, що припадає на Галичину, доконає міністерство рішніцтва в порозумінню з галицьким краєвим Виділом і при співучасті начальника краю після таких засад: а) суми, котрі мають бути розділені, будуть розділені між оба народи на підставі фактичного стану посідання худоби; б) коли би в тій цілі покликаний був окремий комітет для цілого краю, то руске населене має бути репрезентоване в ній в рівнім числі з польським і на тих самих засадах належить признати йому участь в адміністрації.

Очевидно ся побіда гал. укр. послів лиш тоді буде мати реальну вартість, коли парламенту аві не замкнуть аві не розв'яжуть! Як би се сталося, то торговельні договори перейдуть напідставі § 14. і ніхто не дістане ніяких відшкодовань.

Демонстрація соціальних-демократів проти обструкції.

Підчас коли в парламенті обструкція веде до боротьби проти теперішньої системи правительства, то в ратушевій салі і перед ратушом відбуло ся масове соціально-демократичне віче, в яким взяло участь до 20.000 осіб. Весідики, м. я. посли Томшк, Міллер, Дашинський, Немец і Шумаер виступали в острій спосіб проти обструкції і проти аграріїв. По вічу удали ся всі вічевики у величезнім поході перед парламентом, де улаштували велику демонстрацію за торговельними договорами. Відспівавши кілька робітничих пісень в співучасті соціально-демократичних послів учасники віча розійшли ся домів, не давши поліції поводу до інтервенції.

Сербско-хорватський процес у Відні.

У Відні веде ся перед лавою присяжних від дня 9. грудня великий процес політичний, котрий

кидає яскраве світло на велику частину історії перед прилукою Босни і останній австрійско-сербський сир викликаний прилукою. На лаві обжалованих засіли: начальник редактор христ сусп. дневника „Reichspost“ Г. Амброз і історик др. Г. Фрідхольд. Сей дневник обвинив послів хорватского сойму Суніла, провідника хорватско-сербської коаліції і автора славної фіюманської резолюції, і его товаришів Светозара Прибичевича і Лукиничу, що они стояли з Білгородом в тісних взаєминах і побирали гроші за політичні прислуги в користь Сербії а крім того також вазали ся з Кошутівцями проти інтересів австро-угорської монархії.

Сербско-хорватська коаліція з провідником своїм Сунілом внесла скаргу проти редакції „Reichspost“ д-ра Фрідхольда, задля того, що ім приписували намагане до відорваня Хорвації і утворення в алуці з Сербією велико-сербської держави. Редакція „Reichspost“ мала метою перевести докази правди супроти провідників сербско-хорватської коаліції, а іменню проти Суніла і Прибичевича і приневолити їх до уступлення з прилюдного життя і політичної видівні а тим способом довести до поправки політичних відносин в Хорвації. По праву політичних і партійних відносин в Хорвації має велике значінє також для уложення взаємин між Австрією а Угорщиною і тому вся та справа має незвичайне політичне значінє для австро-угорської монархії і викликала велике зацікавленє в політичних кругах.

Віденський процес прочистить неперечно воздух в двох напрямках і передовсім напнє поступоване сербского правительства, котре таким способом веде кертничу роботу проти сусідної держави, якій Сербія чимало винна вдяки. З другого боку виявить тих промисловців, що під покришкою народолюбства беруть гроші нині з Відня, завтра з Білгороду, а позавтра і звідти і звідси, і рівночасно кують проти них зраду, а прикриваючи ся одушевленем народолюбства замінюють все на гроші.

Якнебудь автентичність предложених обжалованими документів заперечено з боку сербських державників, то нема сумніву що до їх вартости, а з них виявило ся, як Сербія, в котрій скритоубийством доходить ся до престолу, намагала ся засійти в Австро-Угорщині розвельможену там деморалізацію. Справді огидливе вражінє робить і кидає сумне світло на деморалізацію і занепад таких провідирів народних, як посол і публіцист Суніло, голова сербско-хорватської коаліції, котрий з рук австрійского урядника бар. Хлюмецкого в Дальмації на улиці бере 200 К за ворожій проти Австрії статі, як его губернатор Рєки день в день оплатою по 10 К наймає до такої самої роботи, як він рівночасно тягне гроші з Сербії і підготовляє ворохобню в Босні. В такім отже світлі стає сей союзник Пасича, Мільовановича і ин і тайний амбасадор сербского короля, котрий дорогою злочинів добив ся престолу.

Сьмілість і відвага бар. Хлюмецкого, котрий яко свідок в салі судовій адер прилюдно маску з Суніла, відкрила ясно цілу роботу сусідної держави і її одвічальних державників, а сей процес прояснив се поступоване в усіх подробицях. Процес сей проясняє сї настрої, які ворухать балканською політикою і з яких виходять такі люди як Суніло і товариші.

НОВИНКИ.

Чернівці, 17. грудня 1909.

Наелендар. Неділя 19. (6.) Н. 29. п. С., Н. к. Ч; рим.: Н. 4. Адв. Фавста. Схід сонця 7:57, захід 3:57. — Понеділок 20. (7.) Амвровій Ст.; рим.: Теофіла М. Схід сонця 7:57, захід 3:57.

Особисті вісті. З Відня доносять, що цісар прийняв вчера буковинського краєвого маршалка бар. Василька на аудієнції.

Оповідка, іменованя і т. п.

Іменоване. Почтових асистентів Августина Бєсаровского в Сереті, Адольфа Кляйни в Чернівцях, Константина Рєя в Новоселиці і Юліяна Чайковского в Кіцмані іменовано почтовими офіціалами.

Загальні збори товариства „Січ“ в Плесці відбууть ся в неділю, для 19 с. м. у власнім домі товариства „Січ“ з слідуємим порядком дневним: 1. прочитанє протоколу з послідних загальних зборів; 2. звіт старшини про діяльність товариства; 3. вибір нової старшини; 4. вільні внески; 5. евенуалія. — Старшина.

Звичайні загальні збори товариства „Кружок Жіночої Громади“ в Розтоках відбууть ся дня 19. грудня 1909 о 11. годині перед полуднем. — За виділ товариства: Теофіла Лакуста.

З товариства „Жіночої Громади“. Головний виділ „Жіночої Громади“ подає до загальної відомости, що бібліотека товариства отворена кожного четверга від пів до 5-ої до 6-ої години по полудни (ул. Петровича ч. 2. І. пов.) Тут можна вижичати книжки по 2 сотики за том. — Виділа.

Сьвято о. Николая. Пригадуємо, що в суботу, дня 18. с. м. о пів до 7-ої вечером відіграє укр. акад. товариство „Союз“ разом з „Драматичним Кружком“ бурєс ім. Федьковича у великій салі „Народного Дому“ цікаву діточу оперету „Коза дєреза“. По гостині сьв. Николая відбудуть ся веселі забави, які чудово заповідають ся і будять велике зацікавленє у молодіжці. Комітет, що відбирав дарунки на о. Николая в льокалі „Міщанського хору“, одержав навіть від о. Николая довжєзні інформації, щоби сей вечер зробити нашій Вп. публіції, а головню панночкам як найприємнішим. Окрім того подаємо до відома, що за малі діти треба платити також вступ на салю, і то 20 сотиків. Чистий дохід призначений на добродійні цілі. Карти вступу на салю можна вже набути у сьлєпі п. І. Стернюка при ул. Паньській число 35.

„Тов. „Руский Міщанський Хор“ в Чернівцях устроює в неділю, дня 19. грудня 1909-го року в салі „Польского Дому“ (ул. Паньська 40) аматорську виставу „Хто винен?“, драма в 3-ох актах зі сьпівками і танцями Карпенка Карого. Початок точно о годині пів до 8-ої вечером. Ціни місць враз з податком від карт: Льожа К 7:70. Крісло І-рядне К 2:20, II-рядне К 1:76, III-рядне К 1:10. Партер 66 сот., для студентів 50 сот. Вилєти можна скорше набути в „Селянській Касі“ у п. Івана Созаньского, при ул. Паньській ч. 33.

„Центральна Молочарня“. Вчєра отворено в Чернівцях в домі „Рускої Каси“ ул. Паньська, ч. 33. центральну укр. молочарню, в якій буде продавати ся молоко, сметанка і масло з наших молочарських спілок поки що без доставки до поодиноких домів. Бажаємо сій новій нашій економічній інституції як найкрасших успіхів.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Субота, 18. грудня: (по полудни, по знижених цінах) „Försterchristl“, оперета в 3-ох відслюнах Ярного; (вечером): „Ein Herbstmanöver“, оперета в 3-ох відслюнах Кальмана — Неділя, 19. грудня: (по полудни, половина ціни) „Ganz der Papa“, фарса в 3-ох відслюнах Марца і Девалієра; (вечером): „Ein Herbstmanöver“, оперета в 3-ох відслюнах Кальмана.

Програма циклю популярно-наукових викладів.

Устроєний заходом укр. акад. товариства „Союз“.

Колі всі прочі нації нашого краю популяризують науку і уряджують рішні наукові виклади, то у нас доси в сїм агляді зроблено дуже мало. Та можемо сконстатувати відрадний факт: акад. товариству „Союз“ удало ся приєднати на річ циклю популярно-наукових викладів перворядних прєзєнтів. Програма викладів ось яка:

1. Др. Осип Маковей (19. грудня 1:09): Військова служба Федьковича.
2. Михайло Лозинський (26. грудня 1909): темат подасть ся пізнійше.
3. Др. Василь Дутчак (2. січня 1910): Про статут для громадських толін на Буковині.
4. Др. Осип Маковей (16. січня 1910): Поезії Данила Млаки.
5. Богдан Лепкий (30. січня 1910): темат подасть ся пізнійше.
6. Панько Клим (6. лютого 1910): Історія Буковини.
7. Др. Лев Когут (13. лютого 1910): Політичне житє на Україні.
8. Др. Зєнон Нузєля (20. лютого 1910): Людність України після урядової переписки.
9. Олександр Попович (27. лютого 1910): Українська драма.
10. Др. Теодот Галіп (6. марта 1910): темат з обсягу права.
11. Др. Стефан Смаль-Стоцкий (13. марта 1910): Шевченко.
12. Др. Володимир Мильнович (20. марта 1910): Плястика Греків.
13. Др. Володимир Гузар (27. марта 1910): Осмерти.
14. Др. Мирон Кордуба (3. цьвітня 1910): темат подасть ся пізнійше.

Виклади будуть відбувати ся в салі „Народного Дому“ о 4. годині по полудни. Евенуальні зміни подасть ся до відома.

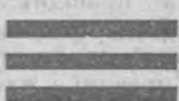
Вже із самої програми можемо пізнати, що діло, якого підняло ся акад. тов. „Союз“, має велику вартість, але заразом мусимо замітити, що оно важне, бо сполучене з великими видатками, які треба буде покрити із фондів самого товариства, коли суспільність наша не підіпре добре справи. Щоби до того не допустити, аби товариство доплачувало ще свої гроші при тій нагоді, наша суспільність — ми сподіваємось — не віднесе ся до сєї справи рівнодушно.

Перший виклад із згаданого циклю, що его виголосить п. др. Осип Маковей на тему: „Військова служба Федьковича“ відбуде ся в веділю, 19. с. м. у великій салі „Народного Дому“ о год. пів до 6. по полудни.

(31—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові,
 гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16-50
На стайці в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані

домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму видає ся П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуючі в якій будь висоті.

В ощадности наше багатство!

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришеннях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентного.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Шадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки щадничі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік
„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутия по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набутия: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодиноким набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друкуване, суть в нім найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошення та дуже поучаючі і цікаві оповідання.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто меньше винесе, чим при поодиноким висилках.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм Василь Данилевич, Механік
в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходять „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одношпальтової стрічки або 1/4 місця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумітись щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Реклямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко приложи коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонсами марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 шпальток

По зборах філій „Рускої Бесіди“.**8. А тепер ми маємо голос.**

□ Помістили ми в „Буковині“ справоздання із головних зборів всіх філій „Рускої Бесіди“, — на сторінках шашої часописи представив нам кожний виділ свою діяльність, при чім особливо цікаве і важке було, серед яких обставин доводилось їм працювати над поширенням та підтриманням просвіти між нашим народом, — отже пора тепер зібрати нам разом всі ті дописи і сказати слово від себе.

Гірше се буде слово! Здасть ся нам, що властиво не треба вже навіть застерігатись, як не мило нам промовляти до нашої суспільности в прикрім тоні жалю і досади, однак годі панове! Годі, бо власне при нагоді як перечитували ми ці справоздання, сильніше може, ніж колинебудь стапула нам перед очима вся мізерія нашої основної громадянської праці, ми побачили, що наша будучність стоїть властиво по нинішній ще день на глиняних ногах і то не через утиск чужих не через насильство вороже, але через класичне рутенське лінивство, через безідейність, сліпоту і байдужність, через надуте а пусте плиткою брехнею підбите патріотизоване тих наших спасителів народу, що може, як кажуть, готові є вмерти за народ, а цілими літами навіть пальцем не кивнуть, аби позитивно в своїй громаді щось доброго зробити для сего власне народу.

Справді, неземну треба мати силу волі, аби прочитавши всі ті справоздання незвернути ся відтак з гірким і лютим словом гніву, жалю і досади до тих, що предсі хоч просвітню могли-б працювати серед нашого люду!

„Патріотів“, великих „патріотів“ маємо багато. В кождім селі найдуть ся „патріоти“.

І кождий такий „патріот“ звичайно знає вже, що кожда людина повинна щось дати своїй суспільности від себе, дати в ім'я ідеї. „Ми за народ жите своє дамо“ сьпівають патріоти у всіх нашах повітах.

Шалений запал отсих патріотів тоне в „політиці“. Аякже. Бо кождий наш „патріот“, в кождій громаді кождого повіту, особливо інтелігентний „патріот“, обов'язково є передовсім „політиком“. Без політики, високої політики, взагалі не можна собі навіть подумати їх „патріотизму“.

Чому се так у нас водить ся?

Бо се надзвичайно вигідне. Закинете такому патріоту наприклад его очевидне лукавство або і неробство в громадянських справах, то він зараз відповість вам, що се якраз і весь непонятний вам секрет его влешої політики. В давнім разі він викрутить ся остаточно і сим, що він не з Вашої партії і не може робити сего і так, як Вам здає ся, Вам, прихильникови „ворожої“ партії зглядом его партії. Так в мить ви вже находите ся в зачарованім кружі „висшої політики“ і пиши пропало, а патріот далі кпить собі зі всього на світі.

Та, мій Боже! Згодім ся на се і припустім (се впрочім раз на сто разів хоч програми всіх націй однакові, можливе), що справді якась партійна „політика“ фактично виправдує сяку або таку чиюсь поведінку. Однак навіть се серйозно беручи, всі хіба українські патріоти згодять ся з нами в тім, що просвітня (і економічна) праця між нашим людом обов'язує однаково всі хіба наші партії і що тут такий викрут вже рішучо до краю сьмішним остаєт ся. „Руска Бесіда“ се-ж не інституція, сеї або тої політичної партії, се загально народна інституція, так як просвіта нашого люду се загальнонародна наша справа.

Як довго находимось з такими патріотами в царстві слів, а не діл, вони (що треба признати, то треба) звичайно признають се. Коли-ж погля-

нути, як се у практиці виглядає, то прийде т ся довідатись про таке, від чого справді лачно стане людній, що не привикла ще бачити такі пропасти між словом а ділом. Просимо подумати собі лишень: при трудах найревнійших патріотів, які все говорять про нарід і про свою працю для него, наша „Руска Бесіда“ мала в сім році мало що більше ніж 500 членів. В столиці краю, де тьма-тьменна „патріотів“ і де є тільки самих наших міщан, членів „Бесіди“ було 35. З цілого черновецького повіту мала „Руска Бесіда“ 25 мужиків — своїх членів. В цілім черновецькім повіті при палкій праці всіх тутешних і доохресних „патріотів“ було 25 читалень „Рускої Бесіди“ а з них 3 є добрі, 4 сьак-так, а решта — на папери. В тім самім черновецькім повіті є села, де ніхто із „свідомих“ і інтелігентних наших „патріотів“ не знає, в якій хаті є читальня. Збори в читальнях не відбувають ся цілими роками, а на письма і ургенси філії ніхто не відповідає. В вашківськім повіті так само. На квестионар філії до всіх читалень в повіті відповіла одна лиш читальня. А в кождій громаді є хоч два-три „патріоти“ і „політики“, які остаточно готові є багато говорити про себе і народ, коли вже не про ідеї і які знають, що просвіта є підставою національної політики та не ко- лідує з вимогами і директивами ніякої партії. Філія вашківського повіту не могла взятись за мандрівну бібліотеку, бо — не дозволила на се байдужність доохресної публіки.

Самі Вашківці дали „Рускій Бесіді“ більше членів (очевидно головні мужиків), ніж вся решта вашківського повіту. А, як кажемо скрізь є патріоти! На сегорічні загальні збори філії зійшли ся у Вижиці делегати аж з 10 читалень, в Заставні з цілого повіту делегати з 9 читалень, а в Кіцмани було всіх присутних на загальних зборах філії аж менше-більше 30. З цілого кіцманського повіту зголосилось на слідуочий рік аж 26 членів до „Рускої Бесіди“. Думаєте, що в тім повіті нема

Кость Кракалія.

Композитор.

Зближав ся вечір. Був се вечір як звичайно бувають осінні вечори. Сіра непрозора мрака стелилась кругом. Густе болото ліпилось до ніг прохожих. Вони й рідко коли переходили вулицю, яка тяглась над річкою, що плила через село. З вечірною тишею мішав ся одноманітний шум річки, та шелест спадаючих з верб листків... Десь-не-десь обзивались хриплим голосом собаки, та скоро замовкали, так що всюди царила тиша... Нараз змішав ся з тихим шумом річки та шелестом листя новий звук. Острє цямканє. Хтось ішов скорим кроком і чийсь ноги вели борбу з болотом розто- лочуючи его. Але воно ліпилось до ніг так, що аж з трудом ноги виривались з его обіймів, при чім розносились голосне цямканє наокруг... Учитель Евген М. вертав домів посвистуючи тихо сумну мелодію... Близько річки стояла хатина, в котрій він мешкав. Увійшовши в хату, не засьвітив він. На дворі було вже цілком темно. Лиш десь-не-десь було видно кілька зірок. — Евген сів на крісло коло вікна, взяв гітару до рук і зачав бренькати. Полялись сумні акорди... Его пальці перебирали механічно струнами а его думки літали далеко... далеко...

Нагадалась ему шкільна лавка, веселі товариші, веселі сьпіви, нічні серенади, гарні дівчата... і его ідеал его Оля... Кілько хвиль чарівних, кілько слів милих... Тоді то, одушевлений горячим коханням, чорними дівочими очима і соподким щebetом

дівочих рожевих уст став він... композитором... Свою любов переливав в пісні. Маючи дуже добрий музикальний слух запам'ятував всі мелодії, котрі коли лише почув і в хвилях одушевлення виливав їх на папір... Товариші его дуже хвалили Евгена і називали его таланом, генієм... Знатки музики пізнавали в творах Евгена лише конгломерат з інших музичних творів а ніколи не могли дослухатись в них самостійної, власної творчості...

Та ніхто ему того не казав і его урвене, що він композитор, росло. На людей, котрі не хотіли ему кидати похвалами та вибухами одушевлення, коли почувли его „твори“, глядів як на „нижших духом“...

Тепер сидів він коло вікна, глядів в темну ніч, що стелилась на дворі і думав... Ніякі дістав від своєї милої (вже не Олі) лист, що вона виходить замуж за другого. Ему було так тяжко на серці. Розпука, жаль бушували в ньому... „Чому той сьвіт такий дивний“, думав він... „І чому така гуска — коли її трафить ся трохи ліпше матеріально сьитуованний мужчина — забуває зараз всі ідеали, всі при- сяги і не дивить ся на те, що той котрого кидає багатий на чувства, багатий тим що геній, талан, отже перевищає значно нового жениха, який навіть не має музикального слуху і в хвилях суму та зневіри не буде бренькати по струнах інстру- менту але звеніти — ах як прозаїчно — хіба лиш шклянками. Задумав ся... Руки його пере- бирали все струни гітари... Ті меланхолійні звуки гітари, що так відповідали окруженню, темній

ночі і настроєви Евгена нагадали йому слова вірша, котрі колись чув чи читав...

Замовкла ліра,
струни пірвались,
пісні мої прогомівали...
Надії на долю
на щастє пропали,
думки злітають, як стріли...
Так сумно на серці
так воно чось бєть ся
і блудить в меві рій пісень без слів...
То серденька мого
жалібні ридання,
то мого кохання похоронний сьпів...

Поніс ся тихий сьпів мов квелине зраненого жайворонка... Потім раптом урвав ся... Нараз розніс ся гук вистрілу... Природа ожила на хвилю... Річка немов скорше зачала плисти і шуміти, листє що падало одноманітно на вохку землю, летіло скорше на ню, птахи, що давно вже спали, підой- мили свої головки і гляділи зі страхом в темне окруженє а кілька пєів, що снили о теплих помиях та сьвіжім мясі, пробудились, гавкнули скілька разів сердито і затахли знов, зариваючись під кошиці та в свої буди...

Про Евгена говорили декотрі: „От новий доказ як наша суспільність дбає про своїх геніїв... новий доказ, що ми народ гетьотів та рабів, що не оцінює пориваючого духа і толочить краші по- чування своїми болотинними постодами“...

А другі казали: „колиб він справді був геній, то не був би кидав жита через... гуску“...

М. 8. XII. 1909 р.

„патриотів“? Є! Бігме є! Аякже! Чому-ж би не було? Спитається, коли вже ті патриоти нікого не притягають за собою, то чому-ж вони хотай самі не вступлять в члени „Бесіди“? Скажемо вам, любі тай кохані: на те-ж бо вони й патриоти!

І так — далі — і так далі — і так далі. Темний хлібороб в нужді гине при своїх загониках або в чужій службі, бруд, безрадість і лихва дусять его, все-ж таки він так рад би ще вирвати ся з сої темни... серед сего моря тьми і нужди в кожній громаді в хоч двоє ясних очей, що звичайно коліс так само блудили в мужицькій тьмі — і ті очі в лобі „патриота сею темною татів, мамів, братів та сестер своїх цілком не гризуть ся. Найгинуть, сей лоб все таки буде лобом „патриота“.

Де-б ми нині були, як би так само байдужно були сповнили свій обов'язок наприклад наші послы?

Бачимо всю незавидну нашу дійсність на поли нашої просвітної організації (в „Січовій організації“ також із сотки коштів лиш 36 Січій взяло участь в останнім гімнастично-пожарничім курсі а таких, що точно сповнюють свої обов'язки, є їх на жаль також лиш 15) — однак рівночасно з тим всім бачимо і те, що і де доброго зроблено у нас в тім згляді. Що більше, ми радуємось навіть тим, що із нагоди останніх зборів всіх філій „Рускої Бесіди“ пізнали ми по правді нашу сумну дійсність. І коли наприклад черновецька філія подала нам дуже сумну картину про читальні в с'їм повіті, то ми лиш видимо в тім, що сего року черновецька філія не дармувала, але всіма силами, проти байдужности читальняних зарядів і численної інтелігенції в повіті дбала о се, аби пізнати сю дійсність, бо першим услівем послідовної курації мусить бути пізнати добре і по правді саму недугу. Волимо прикру правду, ніж солодку брехливість. Маємо надію, що всіх нас, затривожила ся дійсність, ся наша недуга і що се розрухає нас тепер і кине до правдивої праці в с'їм напрямі.

При тім всім ми мусимо розуміти се і годити ся з тим, що не є патриотом і політиком, хто не дбає про підставу нашої будучности, себто про громаду і всі наші просвітні та економічні інституції в громаді. При тім раді-б ми, аби всі се знали і пізнали, що заслуги і значіне в нашій суспільности можуть мати лиш ті, що позитивно і реально працюють і то передовсім там якраз — де кладеть ся трівкі просвітні і економічні основи для нашої будучини.

Політичний перегляд.

З державної ради.

Положене в парламенті змінило ся о стілько, що можна припустити можливість поліпшення відносин між партіями охочими до праці а обструкціоністами. Причиною сего є наглий внесок посла Крека поставлений іменем словінського клубу в справі зміни регуляміну палати послів. Сей внесок оброблено ще раз в окремій комісії „Слав. Єдноти“ в цілі пороблення деяких змін в тексті і припоручено вже цілій палаті.

Партії, що поборюють обструкцію, поставили ся симпатично до сего внеска. Тому сподівають ся важніші політичні круги, що обструкційні партії відтягнуть всі нагли внески в корість внеска посла Крека. Потім мала-би сейчас розпочати ся нарада над таким регуляміном палати, якого жадає посол Крек в своїм внеску.

Нарада в парламенті в цілі перемолочена наглих внесків і зломана обструкції ведуть ся далі. Вчора о 6-ій годині закінчив посол Гірш свою промову, почім відкинуто наглість сего внеска.

Палата приступила потім до нового наглого внеска, який мотивував посол Ріхтера. Около пів до 6 год. почала галерія знов ворухити ся і кричати на адресу обструкціоністів, задля чого віцепрезидент зарядив сейчас єї опорожнене. Посол Ріхтер промовляв до 12. години в полудне, щоби умотивувати наглість свого внеска, по чім, як звичайно, генеральний бесідник contra зрезгнгував із слова і поставив zarazом внесок на замкнене дебати. Таким чином посол Срдінко одержав посліднього слова до стоячого на дневнім порядку наглого внеска.

Посол Срдінко промовляв до 7 години вечером як послідній бесідник, по чім відкинуто

наглість даного внеска. На дневний порядок приходить наглий внесок, до мотивованя якого зголосив ся посол Халупка. Підчас его виводів прийшло знов до ексцесів галерії, яку сейчас опорожнено. Посол Халупка скінчив свою промову о півночі, почім прийнято внесок на замкнене дебати. Послідне слово забрав посол Станек.

* * *

На конференції клубових предсідателів обговорювано докладно справу зміни регуляміну державної ради. Відпоручники вільнодумних Німців обстоювали при тім, щоби обструкційні партії очистили вперед дневний порядок від наглих внесків, нїм ся справа мала-би прийти під обряду пленарного засідання. Німецькі і чеські радикали і український клуб заняли рішучо опозиційне становище зглядом предложенної реформи регуляміну палати. Поляки і християнські — соціяли заявили, що така реформа регуляміну конче потрібна. Президент міністрів барон Бінерт заапелював до учасників конференції, щоби палата рівночасно із реформою регуляміну залагодила також бюджетову провізорію і закон про повновласть до заключеня торговельно-політичних трактатів, і то ще до різдвяних свят, що по его думці палата може зробити, розуміє ся, при добрій волі.

Посол др. Адлер заявив, що соціально-демократичний клуб є за удержанем парламентаризму; також можна по думці бесідника перевести реформу регуляміну, хоч-би й на короткий час.

Посол Крамаж зазначив, що від „Слав. Єдноти“ не можна вимагати неможливого, а головнo безумовного відтягнення наглих внесків. Конференція скінчила ся на ніч, бо не прийшло до жадної ухвали. Сегодня відбуде ся продовжене конференції.

З угорського парламенту.

Засідання угорського парламенту отворено в присутности спорого числа послів. Група Юшта заняла місця крайної лівки. Президент парламенту подав до відома, що посол Юрій Нагі висі інтерпеляцію задля того, що уступившому кабінетови ще доси не затверджено димісії. Ся інтерпеляція приходить під обряду палати аж по вичерпаню дневного порядку. Президент міністрів зголосив ся до слова і заявив, що правительство не могло предложити бюджету на рік 1910, тому що оно по димісії не має жадної політичної відповідальности, однак уважає своїм обов'язком предложити палаті індемнізацію і просить о розпочате нарад над сею справою (крики зі сторони лівки). Президент пропонував відслати індемнізаційне предложення до фінансової комісії (Протести зі сторони лівки і оклики: Нема жадного правительства!)

Посол Юшт домагав ся, аби не відсилати дотичного предложення до комісії тому, що ще теперішнє міністерство не відповідає конституційним засадам. На се заявив президент міністрів, що нема сумніву, чи се міністерство відповідає конституційним засадам, чи ні, бо димісії ще не прийнято.

Угорська криза.

Цісар прийняв вчора рано графа Куен-Гедерварі на одногодинній аудієнції. Граф Куен заявив опісля співробітничови часоп. „Vadapesti Naplo“ ось що: „Мій план був такий, щоби кабінет Векерлього і коаліція остали даліше при кермі держави. Сю думку заступав я ще на моїй аудієнції в червні. Я дійсно не знаю, чи монарх хотів довідати ся від мене, як я задивляю ся на цілу справу, чи може ходити тут о конкретний план? Заразом мущу замітити, що я є приклонником загального і рівного виборчого права. Сю велику „політичну реформу можна зреалізувати лиш за поміччю парламенту, тому поголоски, що я в тій справі готов є ціти непарламентарною дорогою, не відповідають дійсности.“

По полудни явив ся у монарха також Лукач в одногодинній аудієнції. Оба політики остали на бажанє цісаря у Відні ще один день.

Серед теперішніх відносин дуже можливо, що розв'язка угорської кризи наступить через іменоване нового кабінету, і то ще в протязі сего року, щоби таким чином уможливити переведенє в жите румунського торговельного договору. Коли-би вдало ся утворити кабінет під проводом Лукача і графа Куен-Гедерваріого, тоді прий-

шло-би вперед до переговорів між новим правительством а теперішньою більшістю в парламенті. В разі, если-би приведенє порозуміння не було можливе — бо сегодня є дійсно неможливою річню прийти до порозуміння із теперішніми парламентарними партіями — тоді розв'язанє парламенту річ неминує. Граф Куен-Гедерварі і др. Лукач ще не можуть предложити цісареві готового плану на розв'язку кризи, бо они обидва при своїй обережности порозумівають ся завжди із прочими політиками.

Міжмо того, що они доси не заявили ще нічого позитивного про евентуальність їх місії, то в будапештєнських кругах панує все таки та думка, що утворенє кабінету під проводом др. Лукача і графа Куен-Гедерваріого є дуже правдоподібне.

НОВИНКИ.

Чернівці, 18. грудня 1909.

Календар. Понеділок 20. (7.) Амврозій Ст.; рим.: Теофілія М. Схід сонця 7:57, захід 3:57. — Вівторок 21. (8.) Паташій, Софоній; рим.: Томи Ап. Схід сонця 7:58, захід 3:58.

Особисті вісти. Дня 16. грудня с. р. прийняв цісар на аудієнції митрополита д-ра Володимира Репту.

Відзначенє. Цісар відзначив пенсіонованого надучителя хлопчачої народної школи в Радівцях, директора Христофа Ісакевича, золотим хрестом заслуги.

Нинішній день — радісний та веселий на всій Україні, як сьвято в пам'ять славного та доброго чудотворця, викликає безперечно найбільше радости на нашій буковинській Україні. Се-ж бо для нас zarazом і день іменин нашого дорогого посла, п. **Николая Василька!** Одинацять літ працює він невтомно для добра і на славу нашого народу а велика сила наших народних політичних здобутків за сей час тісно вижеть ся з его лиш іменем. Через знамените розумінє наших народних потреб, геніяльню вмючи заспокоїти їх, через беззастанну і невтомну свою працю для української справи — став він для нас справді чудотворцем. Оперши ся на не так то ще й сильній підставі, яку застав у нас, приготовану иншими людьми, головнo він якраз витворив нам сю сильну позицію в краю, яку тепер маємо а яку лиш ще не все вміємо і можемо використати належнo — Сего року зложилось так, що власне перед кількома лиш днями одушевив він знову весь наш загаль своєю чудовою і певно такою, що не повинна остатись без наслідків промовою в парламенті. Вачучи се найновіше одушевленє в нашім загальї ізза сеї его промови, а передовсім добре здаючи собі справу з того як незвичайною силою є він у всім нашім громадянськім, політичнім життю, висказуємо єму нині на тім місці як найсердечнійші бажаня всего найкрасшого і найліпшого в своїм імені і в імені всіх наших читачів. — *Редакция.*

Назви сїл і присілів Буковини прислали ще пп.: надуч. Василь Гішка з Калинівців, надуч. Володислав Кукелка з Рогізної, надуч. Микитюк з Прилипча і уч. Прокопович з Кучурова вел., за що складає ся їм щирю подяку.

Похибка. Недавно подали ми в „Буковині“ поіменний спис тих місцевостей, які не надіслали нам до сего часу відповідий на квестіонар в справі „Буковинської Торговлі“. Через похибку опустили ми в списі місцевостей, які надіслали нам бажану відповідь, Синівці. — По тій нашій нотатці дістали ми знову троха відповідей в тій справі, всеж таки досі маємо їх лиш около 90 а квестіонар розіслано до 171 громад на адресу тамошних інтелігентів.

„Ратуймо нашу молодіж-будучність!“ Так кличе товариство „Українська Школа“ від кількох неділь до нашої суспільности у відозві, яку надруковано в „Буковині“ і розіслано зосібна до всіх наших сїл на руки учительства з просьбою зібрати членів між сільською інтелігенцією хочби тільки з мінімальною вкладкою по 2 корони річно, за яку то вдовину лепту дістане кожний член надто ще й усі видана товариства за ціну знижену о 20 проц. А ся горяча відозва мала доси соромний, ба ганебний висід, бо зголосило ся всего на всего **девять** членів а то збір учительский з Гатної (4 члени) і з Оршівців (5 членів). Ось так то „інтелігентна“ верства ратує молодіж-будучність свого народу! Ось так то заходять ся філії „Української Школи“, яких маємо аж десять, около придбана членів і фондів сего переважного для нашого шкільництва товариства, що вичерпало всі свої засоби і, коли остане так далі, мусить застановити вську діяльність на радість ворогів, що сипать грішми на румунізацію молодіжи в наших селах. Отсі сумні

факти п'янують як годі гірше голословний патріотизм нашої суспільності, її непростому байдужістю і неохоту до праці і жертв. Та, що хто робить, собі робить!

Король Леопольд помер. Бельгійський король Леопольд II, король Бельгії, син і наслідник Леопольда I, родився 9. червня 1835 р. в Брюсселі. Року 1840. іменував його батько вояводою Брабанту. Дня 22. серпня 1853 р. одружився Леопольд II з Архикняг. М. Генрієтою дочкою архикнязя Йосифа, палатина Угорщини. Вже в молодетім віку не брав політичній Леопольд II. майже ніякої участі в політичній життю. Аж року 1865. покликала його на престолі смерть батька і від тоді він строго держався приписів конституційного державного устрою. Підчас свого панування двігався покійник бельгійський промисел і торгівля, займався заповідливо географічними студіями і брав живу участь в наукових подорожах. Їго одиникий син, принц Леопольд, воявода Брабанту і граф Генегау (рад. 1859) помер вже 28. січня 1869. року. При життю остали лише три дочки, Люїза, Стефанія і Клементина. Правним наслідником престолу в братанич покійного короля, принц Альберт, який родився 8. червня 1875 р. в Брюсселі Дня 2 жовтня 1900. року одружився він із княгинею Баварською, донькою покійного баварського вояводи, Карла Теодора.

Новий американсько-руський єпископ. Іменоване о. д-ра Михайла Артіма новим угро-руським єпископом для Америки вже потверджено. Однак шевняють з кругів, стоячих на чолі гр.-кат. церкви в Австрії, що справа сеї номінації в тільки побожним бажанням мадярських державних мужів. Вістка, начеб римська курия вже дала свою згоду на те, щоби для угорських Русинів в Сполучених Державах північної Америки установеено другого гр. кат. єпископа попри пресю Сотера, невірна, бо се неможливе, аби на тій самій території були два гр.-кат. єпископи.

Фізична анкета про виховане. Міністер про-світи скликав на січень 1910 р. анкету в справі фізичного виховання шкільної молоді, причім взято на увагу те, щоби представникам ріжних країв і шкіл дати змогу висказати свою гадку. Оцінивши докладно опінії, які будуть виявлені на анкеті, міністерство задумує перевести до кінця розпочату вже справу реформи шкільництва в тім напрямі. Міністерство числять на поміч країв, громад, спортивних товариств і всіх приятелів молоді, і тим способом хоче досягнути високу ціль фізичного виховання шкільної молоді.

Блеріо в Царгороді. Перед двома тижнями воздухоплавець Блеріо виступав зі своєю машиною до літана в Царгороді. Лет не повія, бо машина під подувом вихру перевернулася і упала на дахи доміз в висоті 30 метрів. Машина поломала ся, а Блеріо на щастя лише потовк ся і лігав ся до оної в французькій шпиталі.

Чоловік без пам'яті. В Чикаго лучив ся сими днями характеристичний випадок, який для психіатри мав чималу вартість. Славний архітект Віліям Марерс, перебуваючи зі своєю женою перед трома роками на повесільній подорожі в Ст. Франциску збожеволів підчас звисеного тамошнього землетрясення в тім часі Готель, в яким він тоді мешкав, завалив ся а частки муру з сего готелю падаючи в часі землетрясення зранили його тяжко в голову. Потім В. Маєрс не міг вже розпізнати ані своїх жени ані приятелів. Жінка его вернула до своїх родичів в Чикаго, а его самого відлаво в опіку приятелів. Минувшого тижня вихопив ся Маєрс з міста і помандрував в далеке поле. Поступаючи повільним кроком наперед, зупинивсь він нечаяно перед залізничними шинами, по яких в невеликім віддаленю гнав поспішний потяг. Віліям Маєрс побачив нечаяно на противній стороні залізничної дороги якогось чоловіка, який хотів перебігти шини ще заки переїде туди поїзд. Небагом потім Маєрс побачив, що колеса локомотива звалили того чоловіка до долу і потерли его на дрібні кусні. Ся страшна пригода зробила на Маєрса таке велике вражіння, що він відискав свою страшну пам'ять. Небагом нагадав собі він страшну катастрофу в Сан Франциско, свою жінку і приятелів і тепер вже він цілком здоров. Їго жінка повернула до него, а лікарі, прослідивши его умовний стан, ствердили, що він може знову посвятити ся своему званию.

Страшний вибух вулкана. Один із канарійських островів, Тенеріфа, навістила страшна катастрофа. На острові Тенеріфі єсть вулкан, що вигас вже більше як сто літ тому назад. Аж недавно почав цілий остров дрожати, а рівночасно на північній збочі отворили ся три кратери, котрі почали викидати густий дим і багато горячої лави. Лява дуже скоро спливала і заляла низші околиці.

Нові стемплі. Від нового Року вийдуть в уживане нові стемплі. Ріжнити ся вони будуть віддо-теперішних краскою і тим, що в долині буде поміщений 1910 рік, як рік видрукована тих стемплів.

Оповідки, іменованія і т. п.

Загальні збори тов. „русних православних священиків на Буковині“ відбудуть ся в четвер, дня

23. грудня о 2. годині по полудні в „Народнім Домі“ в Чернівцях з таким дневним порядком: 1. прочитане протоколу з послідних загальних зборів, 2. справоздане виділу, 3. вибір нового виділу, 4. справа видавання священичого органу, 4. вільні внесення. — За виділ: *Денис Єремійчук*, голова, *Андрей Міський*, секретар.

Загальні збори тов. „Жіноча Громада“ в Камені відбудуть ся дня 26. грудня 1909 в домі голови товариства із слідуючим дневним порядком: 1. справоздане про діяльність товариства, 2. вибір виділу, 3. вільні внесення. — *Параска Бойчук*, голова, *Ф. Козак*, писарка.

Звичайні загальні збори товариства „Молочарска спілка“ в Розтоках ст. з. з. о. п. відбудуть ся у неділю, дня 26. грудня 1909 з отсим порядком нарад: 1. Отворене зборів, 2. Звіт діяльності, 3. Молочарські спілки. (Відчит п. Павлюка), 4. Потреби спілки, 5. Вибір ради надзорчої, 6. Внесення. За виділ: *Андрій Петрюк*.

Іменованя. Краєва рада шкільна іменовала на засіданю з дня 17. с. м. надуч. в Заставі, *Олександра Купчанка* надучителем хлопчачої школи в Кіцмани, надуч. у Вербівцях, *Костя Томюка* надуч. в Кадобівцях, надуч. в Южинці, *Партенія Гомовського* надуч. у Веренчанці, уч. в Ізворі, *Василя Луговського* сталым уч. тамже, уч. в Нових Драчівцях, *Юрія Івончеськула* уч. в Замістю, учительку в Кучуровім малім, *Ольгу Данчул* уч. в Пидиківцях, учительку в Чункові, *Анну Дубия* учительською при дів. школі в Заставі, а учительку в Мігові, *Вікторію Жалковську* учителькою у Волоці н. Ч.

„Буковинська Торговля“. Комітет, що займає ся заснованем сего товариства, радить ме у вівторок над відповідями про сілські крамниці, яких наспіло доси з 80.

3 „Рускої Бесіди“. Головиний виділ товариства радив разом з відпоручниками, що були на філіяльних зборах, на двоє засідань про спосіб, як би оживити філії і читальні задля піднесення народної освіти. Про добуток тих нарад напишемо обширно. Покаже ся і тут, що всі заходи централі розбивають ся о крайню байдужність нашої інтелігенції на провінції.

Із укр. акад. тов. „Союз“. Виділ товариства „Союз“ подає до відомо, що вступ на відчит др. *Осипа Маковей* на тему „Військова служба Федьковича“ (в сали „Народного Дому“ в неділю, дня 19. с. м. о год. пів до 6-ої по полуд.) сям разом для всіх безплатний. Гостям дуже раді! — За виділ: *Н. Милалюк*, голова, *Р. Ясеницький*, секретар.

Конкурс. На засіданю кр. шк. ради з дня 12. падолівста 1909 виписано вільні місця для обсаджень учителями (-льками) в слідуючих місцевостях: Лукавиця 1 учитель (руське, німецьке); Оут 1 учитель (руське, німецьке); Приличе 1 учитель (руське, німецьке); Репукиніч 1 учителька (руське, німецьке); Товтри 1 учителька (руське, німецьке); Вербівці 1 учитель (руське, німецьке); Заставна 1 учитель (руське, німецьке). Компетуючі мають предложити свої подання приналежній повітовій шкільній раді найдалше до 10. січня 1910 року.

3 „Музичної школи ім. Лисенка в Чернівцях“. Пригадуємо, що попис учеників „Музичної школи ім. Микола Лисенка в Чернівцях“ відбуде ся сегодня, дня 19-го грудня в великій сали Народного Дому о год. пів до 3-ої по полудні. Вступ для всіх вільний — По пописі відбудуть ся о год. пів до 5-ої зглядю о год. 5-ій по полудні того самого дня загальні збори товариства для розвою української пісні, музики і драматичної штуки в Чернівцях, на які запрошає ся всіх любителів музики. — *М. Левицький*.

На „Українську Школу“ зібрав п. надучитель *Василь Радомський* в Лужанах на зборах „Січ“ дня 12. грудня 1909 дрібними датками 10 К, на що склали ся слідуючі ви. пані і панове: *Георгій Лукач*, начальник громади 2 К, *Василь Радомський* надуч. 1 К, *Лько Попович*, інженер 1 К, *Іван Березан*, учитель 50 с., *Дмитро Юрійчук*, господар 1 К, *Семен Вережан*, госп. 20 с., *Ярослава Хоміньска*, учит. 1 К, *Танаско Заць*, госп. 20 с., *Данило Кепко*, госп. 20 с., *Антін Арсенич*, учит. 40 с., *Семен Паламарюк*, госп. 40 с., *Дмитро Орелецький* Івана госп. 1 К, *Іригорій Мандрик*, госп. 20 с., *Стефан Орелецький* 20 с., *Теодор Мельничук* 20 сотиків. — Ласкавим дателям щире спасибі!

На прав. дівочу бурсу в Чернівцях зволнили жертвувати за час від 1/11. 1908 до 10/12 1909 вл. доводі: *Николай Вердеш* Влад., надпоборця 52 К, *проф. Теофіл Вриндзан* 30 К, *Др. Кость Клим*, лікар-дентист. 26 К, *радник Др. Володимир Філіпович*, дир. шпиталю 26 К, *сов. конс. Манастирський* 25 К, *інсп. шк. Омелян Попович* 22 К, *Др. Теодот Галіп*, адвокат 17 К, *посол Єротей Пігуляк*, радник шк. 14 К, *нотар. Адриан Соневицький* 14 К, *контр. почт. Остапович* 14 К, *кап. жанд. Гулей* 13 К, *проф. Івасюк Василь* 13 К, *проф. Панько Клим* 12 К, *проф. Петро Кумановський* 11 К,

інсп. Іосиф Хоміцький 14 К, *інженер Ілько Попович* 10 К, *Мицук Денис*, інспектор господарський 8 К, *Николай Гарас*, учитель 8 К *секр. прав. Євген Тарновецький-Топор*. 3 К, *надуч. Коча Василь* з Рускої Молдавиці 2 К, *проф. Денис Єремійчук* 1 К, *В. Кобилянський* 1 К. На загальних зборах тов. прав. шляхти дарували: *Н. Н. з Лужан* 20 К *Михальчук* Іван, *нач. гром. з Шипинців* 10 К *Ілюк* Іля *надуч. з Чорнавки* 6 К *Іваніцький* Тодер *дир. з Сторожинця* 3 К, *Павлия Дмитро* *нач. з Валави* 3 К, *Барбір Олександр* *н. уч. з Кабена* 2 К, *Щербановський* Юрій *нач. з Кабени* 1 К, *Чесниковський* Іван, *госп. з Іоголини* 40 сот. На весілю п. богосл. *Омелян Гнідо* *зложили*: *Іваніцький* Тодер, *дир. зі Сторожинця* 10 К, *посол Спинул* *Николай* 4 К *надуч. Ілюк* Іля, *о. Микозивич*, *о. Калинюк*, *надуч. Іваніцький* *Николай*, *Дрогомирецький* *Николай*, *пані уч. Жуковска*, і безіменний по 2 К *Гнідий* *Василь* і *Дрогомирецький* *Ев.* по 1 К 20 с., *уч. Іванович* *Сиверин*, *уч. Петрюк*, *надуч. Гнідий* *Теофіл*, *пані Гнідий* *Домітка*, *уч. Турушанко*, *уч. Ілюк* *Володимир*, *дир. Жуковский* і *Щ.* по 1 К *уч. Завадюк* і *К.* по 50 сот. а *Р. Ф. і Т.* по 40 сот. разом 40 К 60 сот. Щедрим добродіям сердечне спасибі. За тов. рускої прав. шляхти в Чернівцях: *Омелян Попович*, голова. *Н. Іосифко* *скарбник*.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Неділя, 19. грудня: (по полудні, половина ціни) „Ganz der Para“, фарса в 3-ох відслонях *Марса* і *Девалієра*; (вечером): „Ein Herbstmanöver“, оперета в 3-ох відслонях *Кальмана*.

Концерт гуртня закордонних Українців, про який оголошено в „Ділі“, що він відбуде ся в Чернівцях, дня 26. с. м., не відбуде ся у нас. Таку телеграму одержали ми нині від шановного гуртка сих музиків.

Концерт в пам'ять сотної річниці уродин Шопена відбув ся вчора заходом черновецького „Музичного товариства“ (Musikverein) в сали сего-ж товариства і вдав ся під кожним зглядом дуже добре. Всі точки програми сего концерту мали можливо найліпших в нашій місті виконавців: п. *Фільомену Лопатинську* (спів), п. *Мікулія* (фортеп'ян), пп. *Дузінкевича* (віолінчеля), *Шлітера* (скрипка) і *Н. Фальондора* (фортеп'ян), — а і сали була сям разом майже повна. Програму сего концерту творили очевидно композиції лиш самого Шопена. З правдивою пряминістю подаємо до відомости наших читачів, що спів пані *Ф. Лопатинської* (3 пісні Шопена) так захопив всіх слухачів на сім концерті, що п. *Лопатинська* невичинно викликувана рясними їх оплесками, прямо мусіла заспівати ще одну пісню, а коли і се не вистало, то одну з них мусіла ще раз повторити.

В Київі вийшло 29. число „Рідного Краю“ — *Т. Шевченко* в московській виданю. *М. Стасюлевич* у Петербурзі збирав ся видати всі твори *Т. Шевченка* в перекладі на московську мову. Тепер саме виготовує ся се видане. — **Нове видане драми Кропивницького.** *Г. І. Маркевич* видав у Полтаві окремою книжечкою відому драму *М. Кропивницького*: „Дай серцю волю, заведе у неволю“. (Ціна 40 коп.) Той самий видавець друкує „Новий збірник творів *М. Л. Кропивницького*. Том I“.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 18. грудня 1909.

Будапешт, 18. грудня. (Кб.) Вчора прийшло до острої перепалки між міністром графом *Андраши* і бущим президентом парламенту *Юштом*, задля чого они взаємно вислали собі заступників. Інцидент залагоджено в мирний спосіб.

Загреб, 18. грудня. (Кб.) Хорватські студенти запротестували на вічу проти того, що вислано привітну телеграму *Францови Суплі*. Віче вислало телеграму *др. Фридлунгові*. Потім уряджено демонстраційний похід по улицах міста серед бурливих окликів проти хорватско-сербської коаліції.

Петербург, (Тел. прив.) Шкільна підкомісія думи відкинула внесення посла *Воронкова*, котрий домагав ся, щоби українську мову допустити до викладів по школах. Підкомісія станула в супереч зяві Академії Наук на тім становищі, що українська мова є тільки наремчі мови російської.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану про-світну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступаєте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

Звичайні загальні збори каси пож. і щадничої для громади Іспас відбудуться в неділю, дня 26. грудня с. р. о 1. годині по пол. в шкільнім будинку з слідуємим порядком денним: 1. Прочитане протоколу із послідних загальних зборів; 2. Справоздане касове; 3. Удїлене пожички одному членови. — Старшина.

Найкрасші дарунки (забавки)

для дїтїй

можна получить

В СКЛЕПІ

„Ужр. Видавничої Спїлки“

в Чернівцях, ул. Пивнична число 6. (побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди

продають ся прибори до писаня.

Черновецький кружок „ЖІНОЧОЇ ГРОМАДИ“

порукає ласкавим зглядом П. Т. Публики

свою першу на Буковині українську

Робітню дамских суконь, костюмів і біля

в Чернівцях, в „Народнім Домі“

ул. Петровича ч. 2. I. пов.

До робітні заангажовано перворядні сили так, що вона певно відповість і вибагливим вимогам.

142 (1—4) с.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера, Антона Чапека, Ганана і Сина.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти, Йосифа Піхлера і Синів.

Артикулів до подорожи: найславнїйшої фабрики Франца Целлера у Відни.

якорні скрижки до будови

як перед 30 роками так само й нині суть найлюбїйшою забавою для дїтїй і тішать ся найкрасше своїм поводженем. Рік річно побільшує ся число татів, які як діти привикли до них, доповняють їх і враз з дітьми будують.

Можна щось ліпшого поручити?

Певно що ні, току повинна кожда мама яко перший наступний подарунок для дїтїй, купити їм ПРАВДИВУ ЯКОРНУ СКРИНОЧКУ ДО БУДОВИ. Найкрасше можна вибрати із ілюстрованого каталогу якорних скриночок де найде ся (альше іо будові) зостів як також „Metecor“ забавки, укладали візирів і десенів. Ріктера якорні скрижки до будови і будови моєтів суть зосмотрені маркою охороною „Якор“, суть входи знамі і до пабути у всіх складах в забавками в краю і на границю та продають ся найдешевше по цінах фабричних. При закупівлі вправно треба знадати Ріктера якорних скрижок і ніяких підробок не приймаєти, які накручують до доповнення а в дієвности они лічо не парті. Хто сувиївнє ся о правдивости доповнення, на жадане дістане даром і оплатно від „Якор“ опше, зоржу укладу і новий ціник.

Кор. надвірний і палатовий доставець

Ф. Ад. Ріхтер і Спїлка у Відни

І. В. Operngasse 16.

Хто любить музику і наміряє собі який інструмент спровадити, най замовить загально знаний каталог славнозвістного „Impregator-a“ інструментів з нотами із сталевї бляхи. А хто хоче купити апарат до говореня, най жадає каталогу інструментів до говореня. Тим находять ся найкрасші тово рода окази.

5500 136 (19—20)

нотаріяльно провірених свїдоцтв лікарских і приватних суть найліпшим доказом, що

КАЙЗЕРА ЦУКОРКИ НА ГРУДИ

найуспїшнїйше ділають на

КАШЕЛЬ

хрипку, зафлегміне, катар і корчеве дерте. Коробка 20 і 40 сотинів. Доза 60 сотинів.

Можна дістати у: Шмїда & Фонтіна, в Чернівцях, Ф. Фляшбума & Пана, аптека „Schutzengel“ в Чернівцях, Г. Грегор, (Kreis-Apotheke) в Чернівцях, Г. Френка, ул. Ратушна ч. 14 в Чернівцях, А. Грабонича, аптека „Mutter Gottes“ в Чернівцях, О. Варбера, аптека „zur Kaiserkrone“ в Чернівцях, ул. Руска 23. І. Павловського, аптека „Reichsadler“ в Чернівцях, ул. Університетська. О. Ландеса, аптека в Чернівцях, ул. Головна, Н. Кулі, торговля дебілїтетів, в Чернівцях, А. Розлігонса, аптека, в Радішцях, А. Деганьова, (K. K. priv. Reichsadler-Apotheke) в „адішцях, А. Румпа, аптека, в Ісїшцях, А. Пана, аптека „guten Hirten“ в Чернівцях, О. Гартлафера, фабрика цукорядів, в Чернівцях, Носеєв і Мізєра, дрогуєрія, в Чернівцях, А. Дикітїна, аптека, в Славніцях дола, Н. Брілітта, аптека „Vorsehung Gottes“ в Сереті, С. Окуневського, аптека, в Гайборі, Е. Візньєра, аптека, у Вапшїцях, М. Фогал, у Вишніцях, Л. Деркача, аптека, в Поморїях Н. Файберга, „Adler-Apotheke“ в Сторожинїях, Л. Сторєєра, аптека, в Сидатурі К. Штерїєрберга, дрогуєрія, в Сучаї, А. Тьомєла, аптека „zum Reichsadler“, в Гургуєнорі.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

„Назва правно забезпечена“ антикара др. Ю. Францога

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до вятраня протїя всяких ревматичних боля, простудженя, ломаня костьї, пзчий гістїя і нервових недуг. Прощу уважати на напись „Nervol“ і не приїмати ніяких „Нервотонів“.

Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. в оплатю і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висока 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шмїда і Фонтіна, в Селетині в дрогуєрії медициналий Стерїєуса.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівцї,

ул. Руска ч. 8.

Друкарня тов. „Руска Рада“ в Чернівцях

улиця Петровича число 4

має на складі всілякі шкільні друки, друки для кас райфайзенських, для кас „Взаїмн. Вигоди“ і и.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під наліком і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або її місця дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділь і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича, число 2.

Адміністрація ул. Павська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ревізіям неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і владуванням поштової належності.

Циркулярі яко прилог коштують по 2, 3 і 4 сотики від штук.

Належностей за анонсами марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має в шпальт о

Зворот у парламенті.

На перекир всяким здогадам, що парламент неминучо пропав, що президент міністрів барон Бінерт вже від довшого часу носить під пахою документ від цісаря на розв'язане парламенту, який не хоче допустити до нарад над державними ко- нечностями і не хоче дати державі те, що єї належить ся. Обструкція, яку вела „Славянська Єднота“ на всіх заставах, стверджувала єї здогади і вже певніше говорено, що ось-то парламент пропав неминучо. Аж тут таки із радів обструкціоністів поставлено наглий внесок на зміну регуляміну палати послів. Внесок сей поставив посол д.р. Крека, що належить до сторонництва посла Шустершица. Судячи по самім меритум сего наглого внеска, можна ясно побачити, що внесок Крека жадає реформи регуляміну, який на будуче мав-би унеможливити всяку обструкцію. Сей наглий внесок посла Крека мав-би був ще змодифікувати посла Крамаж так, щоби його можна поставити на денний порядок скорше, як прочі вже зголошені наглий внески.

Коли про сей внесок розійшла ся в парламенті чутка, вої остовпіли, а між Німцями вибухла паника. Вони підозрівали, що се підступ Крамаржа обчислений на розбиті німецьких сторонництв. Інші послы гадали, що Славянська Унія хоче з честію викрутити ся від обструкції. Що по дебаті над внесеними про реформу регуляміну забудуть внести назад обструкційні внески. Говорено також, що Крамарж в тій певности, що Німці відкинуть его внесене, скомпромітує їх в той спосіб перед короною і перед тими масами народними міст, котрі обурюють ся проти обструкції та жадають від парламенту позитивної праці. Як би Німці відкинули внесене, то тоді безпечно мож би цісареві сказати, Німці є проти робучости парламенту, що вони тільки тоді є засадничими противниками обструкції, коли єї робить хто инший, собі-ж резервують можливість здавлення парламенту.

Внесенням відразу одушевили ся одні соціальні демократи. Христ. соціальні мусіли заявити ся за, бо, як се президент Патай сказав в розмові з деннікарями, німецькі виборці „здавили би нас, маючи доказ, що і ми не хочемо робучости парламенту“. За сим потягають також і Поляки.

Що зробити з внесеними Крека і Крамаржа, радила вчора ввечерем конференція президій клубів. Проти виступили тільки Русини і п. Вольф в імені радикальних Німців. Пос. Кость Левицький заявив, що зміна регуляміну є для Русинів не тільки конечною, але і живою справою. Однак якраз, тому ся справа не може бути поладжена в дорозі наглий. Вона також тому не може бути в той спосіб поладжена, бо після нинішнього регуляміну годі переводити зміну регуляміну в наглий дорозі. Руский клуб не буде противити ся відісланню внеска до комісії. До сих виводів прилучив ся також п. Василько.

Іменем вільнодумних Німців заявив ся пос. Грос за реформу регуляміну, лише висказав сумнів, чи се дасть ся поладити в дорозі наглий. П. Вольф заявив в імені німецьких радикалів, що вони рішучо противні зміні регуляміну, котру не уважають за конечною. За реформу виступили рішучо християнсько-соціальні лише так, як инші сторонництва німецькі домагають ся, щоби Славянська Унія перед тим пропустила бюджетову провізорию і торговельні договори. Соціальні демократи заявили ся також за безпроблемним поладженням

внесення Крамаржа, без огляду на се, чи „Слав. Унія“ возьме прочі наглий внески чи ні.

П. Крамарж, заявив, що Слав. Унія хоче своїм внесенням зробити жертву, аби причинити ся до санації парламенту. Унія возьме свої наглий внески назад, але аж по ухваленню нового регуляміну. Зміну регуляміну можна би ухвалити в суботу, в понеділок поладити її палата панів, а вівторок Wiener Ztg. могла би оголосити санкціонований вже закон.

Становище правительства в сій справі зазначив насамперед міністер Дулемба на засіданню кола польского. Він зложив торжественне приречення в імені правительства, що воно поробить енергічні кроки, щоби внесення Крамаржа перейшло. На конференції президій заявив Бінерт знова, що правительство, котре найбільше терпить з причини теперішних відносин, уважає зміну регуляміну за позитивну і конечною. Однак правительство в сій справі не може впливати, бо се автономічна справа палати. Весілля просить, щоби конференція рівночасно з реформою регуляміну ухвалила порішити бюджетову провізорию і торговельну повновласть для правительства. Сі закони мусять бути ухвалені з огляду на се, що ще сего місяця мусять бути скликані сойми, аби перед кінцем року могли ухвалити податок від пива, бо инакше краєві фінанси потерплять велику шкоду. Міністер гадає, що при добрій волі всі ті закони можуть бути ухвалені ще перед Різдвом.

Як жадана Крамаржем реформа регуляміну вже стане ся законом, то всі, доси поставлені і ще несконсумовані наглий внески будуть відкладані на кінці засідання.

І дійсно. Внесок на зміну регуляміну палати послів дав почин до цілковитої зміни парламентарної ситуації, бо посол Діріх, що держав обструкційну бесіду до свого наглого внеска, заявив несподівано, що він і чеські аграрії беруть назад усі свої наглий внески в користь внеска посла Крека.

Слово забрав посол Крека, щоби умотивувати нагальність свого внеска про зміну регуляміну палати послів. Німецькі послы увійшли до салі і почали протестувати проти бесіди посла Крека з причини, що не мали часу вписати ся на лісту бесідників, почім християнські-соціалісти зрештували в їх користь із слова.

Коли послы Крека і Крамарж умотивували нагальність своїх внесків про зміну регуляміну, заявив президент міністрів барон Бінерт, що мусить сконстатувати відрядний факт, що ініціатива на реформу регуляміну для парламенту вийшла від самої палати. Правительство буде всіми силами копірвати сю реформу, при чім сподіває ся, що се реформа прискорить успішну працю палати.

Дебату над новим регуляміном покінчено в неділю о 1. годині досвіта. Палата послів прийняла дотичний закон змодифікований в порозумінню із всіми більшими партіями, 338 голосами проти голосів Русинів і чеських радикалів.

Посол Вайденгофер поставив додатковий внесок того змісту, щоби в парламенті послы промовляли тільки по німецьки. Такий внесок палата послів відкинула всіми голосами проти голосів німецьких вільнодумців і християнських соціалів.

Нова реформа регуляміну помандрувала сейчас до палати панів, де сего дня, зні. в понеділок, о 3. год. по полудни має відбутися засідання. Приняттю реформи у палаті панів не стоїть нічого в дорозі, бо звісно, що всі три групи палати панів наголошували вже не раз потребу реформи регуляміну. Ходить чутка, що президент міністрів барон Бінерт

вже порозумів ся із провідниками всіх трох груп. Коли в палаті панів сей закон буде затверджений, то санкція наступить ще сего дня і у вівторок увійде новий регулямін вже в життя. На першій точці денного порядку буде стояти бюджетова провізорию, над якою наради мусять скінчити ся ще до різдвяних свят.

Політичний перегляд.

По ухваленню нового регуляміну палати послів.

Через прийняття наглого внеска послів Крамаржа і Крека наступило, як всі думають, прояснене цілої політичної ситуації. Санкціоноване закона про новий регулямін мало би наступити вже в понеділок, 20. с. м. Посол барон Кіярі скликав на сего дня бюджетову комісію на засідання, на яким мають покінчити ся наради в справі бюджетової провізориї.

У вівторок вже зможе палата послів на підставі нового регуляміну залагодити спиритусовий контингент і бюджетову провізорию в другім і третім читанню як також приступити до першого читання закона про повновласть до заключування торговельно-політичних трактатів так, що сей закон міг би вже в четвер бути остаточно поладжений. Таким чином могли би послы в четвер ввечером розіхати ся на святі, бо ухваленням закону про торговельно-політичні трактати вичерпано би програму праці парламенту на зимову сесію.

Реконструкція кабінету.

Чеська кореспонденція „Zentrum“ доносить: В правительственных кругах павувала підчас об- рад над наглим внеском послів Крамаржа і Крека думка, що неминучим наслідком прийняття сего внеска і залагодження актуальних державних ко- нечностей мусить бути реконструкція кабі- нету, і то тим більше, що німецькі вільнодумні партії, що їх репрезентантом у кабінеті є др. Штрайнер, заявили ся проти нового регуляміну, за яким вступає ся також правительство і улюблене его. Тому можна сподівати ся, що в першій поло- вині січня розпочнуть ся наради над дальшою про- грамою парламентарної праці, де головну роль буде грати фінансовий плян. Заразом мала би ся розвинути дискусія над питанням, якого рода мала би бути реконструкція кабінету. Важніші політичні круги думають, що „Слав. Єднота“ не буде обстоювати при своїм рішенню в справі якості реконструкції кабінету а розпочне переговори в сій справі впрот з бароном Бінертом. Розуміє ся, що головною точкою всяких комбінацій мусить бути урухомлене чеського сойму, бо, як запевняють, правительство і інтересовані круги підпруть сю акцію із всею енергією, і чеські Німці повинні уважати своїм обовязком залишити об- струкційну тактику в парламенті.

Сербско-хорватський процес у Відні.

Візваний на свідка у віденській процесі го- лова товариства „Славянський Юг“, білградский професор Вождар Маркович доказав понад усякий сумнів, що відписи протоколів із засідань „Слав. Юга“, предложені Фрідунгом, сфальшовані. У від- писях тих подрбно розказано, будім-то Маркович в жовтні 1908 р. проводив на тайнім засіданню революційного комітету в Білгороді, тимчасом річ доказала, що в тім часі Маркович був у Берліні та в ніжнім засіданню в Білгороді тоді участі не міг брати.

Зізнання єї дуже сильно захитали автентичністю всього доказового матеріалу, котрим обжаловані оперують у сїм процесі. Показуєть ся, що австр. військового атташе, котрий — може за великі гроші — роздобув ті „документи“, якийсь обманець здорово надув, продаючи йому фальшиві відписи з неіснуючих протоколів. Яке вражіння зробив сей факт в австрійських патріотичних кругах, можна бачити по статті „Vaterland-u“, котрий кличе, що супроти важкого положення, в яке попав д-р Фрід'юнг є обовязком людей, котрі намовили його до оголошення інкримінованих статей, достарчити йому дальших доказів.

В часі розправи з четверга заступник Супіля поставив кілька внесень що-до візнання свідків, котрі мають доказати непорочність характеру Супіля. Свідки ті мають також зложити зізнання про Хлюмецького. Оборонці спротивились сим внесенням.

Наступило переслухання проф. Масарика. Він заявив, що для нього, як людини безконфесійної присяга зовсім не має обовязуючої сили, самі його запевненія й заперечення мусять вистарчити. Проте ма] внесення оборони, свідка записажено. Він оповідає про вражіння, яких зазнав у Білгороді. Він робив там досліді та подрібно інформовав ся про „Славянський Юг“. Він упевняв, що зовсім нема центральної управи „Югу“. Коли свідок говорив про т. зв. революційний статут, називаючи його музикою будучности, предсідатель візав свідка, щоби обмежив ся до подаваня фактів, а не проголошував оборони.

Предсідатель запитав ся свідка, чи се можливе, щоби йому, як чужому горожанину, і то Австрійцеві, давали в Білгороді поясненя про тайні товариства.

Свідок відповів, що від багатьох років удержує близькі зносини з багатьма мешканцями Білгороду та — на його думку — ніхто перед ним нічого не затаював.

На основі подрібного аналізу доказував свідок, що документи, предложені в процесі фальшиві.

Прийшло до острої суперечки між свідком і д-ром Бенедиктом, котрий протестував проти способу зізнань свідка.

Фрід'юнг зазначив, що Масарик свою знайомість віднеси основує на однодневнім побуті в Білгороді.

Свідок відповів, що в часі подорожи йшло йому головню про студії над революційним статутом.

Ряд дальших питань мав на меті висвітлити цілі „Славянського Югу“.

Предсідатель наводив притім відозви „Слав. Югу“, друковані червоними буквами, із закликами до війни з Австрією.

Після переслухання Масарика відложено розправу на п'ятницю.

В осьмим дніро зправи, значить в п'ятницю 17. с. м. переслухано як свідка посла Загорада, котрий зізнавав про свої політичні взаємини п. Супілем. Він зазначив, що про антидинастичні елементи в сербско-хорватських кругах довідав ся — у Відні від парламентарного посла Лягіїї, котрому б. прем'єр бар. Бек розповідав, що існують документи, що доказують зраду Супіля. Так само висказали ся про Супіля гр. Еренталь і др. Гесман. Свідок виступив з сербско-хорватської коаліції, бо не годив ся з її тактикою, особливо з її терором, далі тому, що коаліція не хотіла прилучення до Хорватії Босни й Герцеговини, вкінці тому, що коаліція утримувала приязні зносини з Мадярами. Впрочім і віденські інформації зробили на нїм прикре вражіння. Одначе він переконаний, що закиди, роблені коаліції, неправдиві. Не вірить також, що Супіль брав гроші, хоч признав, що зміняв свої переконання і поновляв тактичні помилки; інформації австрійських міністрів про Супіля полягають на містифікації. Зрадники австро-угорської монархії, сидять в Будапешті. Свідок остро атакує Мадярів, ізза чого предсідатель звертає ему увагу на те, щоби уважав, що говорить.

Свідок о. Зенко, катехит з Вараждину зізнав, що сербско-хорватська коаліція утримувала зносини з п. Спалайковичом.

П. Загорада: „Або помиляєте ся або брешете!“

Свідок Політ, посол до угорського сойму, заявив, що є противником Пасіча і его партії;

в сербській агітації участі не брав, але не бачить нічого злого в тім, що сербське правительство давало субвенції заграничним часописам.

Свідок Ельовач, купець з Земуня, заявляв, що знає Прібичевича, але не вірить, що він брав гроші від сербського правительства.

Св. Томіч, віцепрезидент намісництва в Зададі, зізнає, що знає Супіля ще з часів, як Супіль був ворогом Сербів. Знає Качанського, котрий був конфідентом боснійського правительства. Відомо ему також про конференцію бар. Хлюмецького з Супілем в помешканю Качанського в справі загощення австрійсько-патріотичного протисербського товариства. Чув, що Супіль діставав субвенції від босанського правительства через Качанського; Еренталь кілька разів довідував ся про Супіля.

П. Супіль заявив, що ніколи не брав участі в ніякій конференції в помешканю Качанського.

Св. Давидовіч, віцепрезидент сербської скупщини, зізнав, що „Славянський Юг“ мав тільки культурні цілі. Оповіданя про бомби в бюрох „Слав. Югу“ вважає смілетною. На ніякім засіданню „Слав. Югу“ ніколи не був і ніколи не підписував ніякого документу з тих, що предложені судові.

Оборонець др. Бенедікт заявляв, що сего свідка о нічо не питати ме, бо не думає, що він скаже правду.

Свідок проф. Павлович зізнав так глумливо, що предсідатель звертає ему увагу на те, щоби шанував повагу суду.

По переслуханню св. Адавіча, котрого зізнання нічим не визначали ся, відложено розправу на суботу.

В суботу предложив др. Бенедікт одн число „Славянського Югу“ із відозвою до сербського народу за розпочатом сьвятої війни, як також одну сербську часопись, де сказано, що Сербія скоро упорас ся із Австро-Угорщиною, що єї обіцяно поміч із Австро-Угорщини.

Др. Фрід'юнг предложив адресу студента Міхала Стефановича і секретара „Слав. Югу“ і над особою сего студента вивязала ся довша дискусія.

Др. Гарнер предложив телеграму Отаквіні, яка твердить, що не одержала від Слав. Югу жадних 2000 франків.

Потім переслухано секційного шефа Спалайковича, який зложив своє зізнання по сербски.

Секційний шеф Спалайкович надав причини своєї появи перед судом і виявив бажанє прислужити ся сим, до поліпшення відносин між Сербією а Австро-Угорщиною. Хто лиш перегляне згадану брошуру, то зрозуміє сейчас, що зміст єї чиста містифікація. Тої самої думки є також міністер заграничних справ Мільовановіч і може доказати, що він згаданого документу ніколи не писав. Він казав розслідити справу у міністерстві і переглянути чи евентуально не викрадено чого, подібного до сего документу.

Коли-би такий документ був існував колись, то не був-би відважив ся ніколи ставити ся тут перед судом. Спалайкович переглянув собі звіт, який він мав вислати Пашічови, в передруці. Що-до форми сего примірника, вказав він его невідповідну довжину і сконстатував, що число акту не відповідає дійсности. Так само замічує Спалайкович, що в сїм документі є підпис масієра, чого також ніколи не практикує ся. Свідок не був з касієром Вожовічем в Семліні і не бачив ніколи в своїм житю Прібичевича. Той, що фальшував сей документ, опирає ся на фальшиві інформації. В документі була бесіда про переговори в справі державної позички, наколи справу позички залагоджено ще в попереднім році. Формули, уживані в нинішнім звіті при ухваленю 12.000 франків, не практикуєть ся в жаднім акті міністерства. Сербське правительство готове, коли-би суд сумнівав ся о автентичности сих доказів, звернути ся із просьбою до всіх держав, щоби їх заступники в Білгороді заглянули в дотичні акти і переконали ся о неправдивости всіх доказів. Мільовановіч і Спалайкович відкидують з обуренем документи Фундера, які мають на цілі зробити підлий атент на честь Мільовановича, який багато прислужив ся околу удержаня європейського миру.

По тім поставлено свідкови Спалайковичеві кілька питань.

Угорська криза.

Суботнішні авдієнції графа Куен-Гедерварі його і др. Лукача мали на цілі наклонити др. Лукача до перебраня місії в справі веденя переговорів із будапештєнськими парламентарними кругами і до робленя відповідних кроків для утвореня нового кабінету. В якій формі має наступити припорученє сеї місії, чи він має пересправляти з партиями, як свободний політик чи як вже наперед призначений президент міністрів, покищо не знати. Правдоподібно дав монарх др. Лукачеві вільну руку у переговорах з поодинокими партиями.

Але також граф Куен-Гедерварі піде на просьбу цсаря до Будапешту і візьме участь у агаданій акції. Він буде поступати разом із др. Лукачем, разом з ним побирати потрібні інформації і брати участь на переговорах із парламентарними партиями. Віденські конференції між сими обома політиками свідчать найліпше, що они порозуміли ся вже що до цілі і тактики так, що можливість їх успішного спільного поступованя не виключена. Акція, яку мають єї оба політики розпочати в Будапешті, має бути продовженням акції др. Лукача підчас літа, яка і доси ще не закінчила ся.

В першій мірі розпочнуть обидва політики переговори із партією Юшта, гілью яких буде забезпечити ся, чи провідники сеї партії схотіли-би увійти в міністерство, на чолі якого стояв-би др. Лукач. А тому що партія Юшта не відкине сеї пропозиції, то тоді дальшою задачною др. Лукача і графа Куен-Гедерварі його буде обговорити принципиальні засади евентуальної програми праці і довести в сїм згляді до повного порозуміння.

Притім треба замітити, що ті домаганя, через які розбила ся була в літі комбінація Лукач—Юшт, й тепер не мають виглядів на зреалізованє, так пр. обовязуюча заява в справі основаня самостійного угорського банку як також обсаджена таких ресортів, як призиция, внутрішні справи і фінанси, на які позиції корона звикле покликає своїх мужів довіря. За те др. Лукач вислухає також і пляни партії Юшта і коли они будуть згоджувати ся із его програмою, предложить їх короні до урядженя.

Однак місія др. Лукача не ограничає ся на переговори із партією Юшта. Коли-би єї переговори не принесли жадного успіху, тоді др. Лукач має повновласть пересправляти з лишими партиями, щоби їх приєднати для утвореня нового кабінету.

Др. Лукач має в першій лінії стремити до того, щоби запевнив собі більшість в теперішнім парламенті. Коли би се вдало ся, то тоді буде треба шукати більшости за помочю нових виборів і то в новім парламенті. В виду того грає в переговорах із партією Юшта питання виборчої реформи чималу ролю, бо прецінь виборча реформа творить плятформу нових виборів.

Др. Лукач буде певно старати ся повести справу як найліпше і не кидати ся на карколомну політику. Коли-би наступив стан ex lex, то він за се не може перебирати на себе відвічальности, бо він не дав до сего жадного почину. Коли він схочо бачити успіхи із своєї акції, то він не потребує оглядати ся з нетерпеливостю на день 1. січня, але супокійно провадити свою політику, навіть тоді, коли-би стан ex lex мав потревати довший час. За той час мусіли-би теперішні міністри остати ще при кермі держави. Коли отже партія Юшта поставить ся прихильно до акції Юшта і до різдвяних свят уможливити санацію політичних відносин на Угорщині, тоді др. Лукач, розуміє ся, одержить повновласть до робленя кроків, потрібних для остаточного утвореня кабінету.

Із закордонної України.

Становище української мови серед інших.

Дня 14. грудня відбуло ся в помешканю кївського українського клубу прилюдне засіданє фільольогічної секції українського Наукового Товариства, на яким проф. М. В. Перетц прочитав реферат на тему: „Становище української мови серед інших“.

Зупинившись на початку свого реферату на тій відповіді, яку сучасна наука устами авторитетних своїх представників дає на питання — що таке мова, проф. Перетц змалював аскраву картину того, яких змін зазнавали в історичній життю сучасних живих слов'янських мов — сербської, болгарської, чеської, польської, української і російської — деякі відзнаки фонетики приславянської мови. На підставі аналізу порівнювальної граматики слов'янських мов в сій справі, він зробив висновок, що українська мова займає середнє місце між східно-слов'янськими і західно-слов'янськими мовами і фонетикою своєю наближається до східно-слов'янської групи.

Сю прикмету української мови давно вже помітили учені слависти і, між иншим, Мікльосіч відокремив українську мову серед інших слов'янських мов в спеціальну групу. За ним слідком пішли і другі учені, наприклад, Огоновский, котрий в сій випадку давав вислов не тільки своєму національному почуттю, але в деякій мірі підлягав справжнім науковим вимогам.

З того часу, як почалося українське національне відродження, як з'явився свідомий український національний рух, літературна українська мова дуже розвинулася і значно переросла народні діалекти. Висший ступінь культурного життя українського народу відбився на його мові, пристосувавши її до того, щоб вона відповідала тим великим змінам, які зайшли в дійсності. Тепер вона поволі перетворюється з звичайного лінгвістичного матеріалу на могутній культурний фактор в житті народу. Щоб зрозуміти сию велику вагу еволюції яку переживає українська мова за останні часи національного руху українського народу, щоб уявити собі зріст її, не треба конче бути самому з роду Українцем. Для сего в значній мірі потрібна бути просто освіченою людиною. Факт загально відомий, що належність до української національності не виратоває багатьох людей від дуже курйозних і прикрих помилок в тих випадках, коли питання заходить про українську мову. Так часто можна зустрічати Українців-інтелігентів, котрі звикли для вислову своїх інтелігентських потреб користуватися хоч і близькою, але всетаки чужою мовою — російською, про сучасну літературну українську мову згорда люблять висловлювати ся: оє, мовляв не наша мова, а якась галичанщина. На се їм може бути тільки одна відповідь: люди, ви зовсім не освічені і не розумієте тої справи, про яку з таким аншломбем свій присуд робите.

Поруч з літературною українською мовою, що переживає цікаву еволюцію за останні часи, існують на Україні ще й народні діалекти: північно-український, що по волі замирає, і південно-український.

Всякий, хто ставить ся до української мови так, як сего вимагає сучасна наука, мусить завжди помітити, що вона має свою виразну фізіономію серед інших слов'янських мов. Від російської, наприклад, мова вона значно відрізняється. Російська мова в собі заховала без всякого порівняння більше ознак стародавніх пам'яток мови, через се вона ближша до мови документів 11 віку, ніж сучасна українська мова. Російська мова в великій мірі зазнала чужих впливів, часто, з культурного погляду безперечно нищих, котрі затримували її розвиток, і через се багато дечого в ній ніби закам'яніло на віки. Розвиток української мови відбувався більш органічно і послідовніше і окремлюється таких тут зустрічається ся значно менше. От через що вона без порівняння відійшла від пам'яток мови 11 віку. Часто з сего приводу можна чути докори сучасній українській мові за її ніби то кованість, або, як висловлюється ся один ворог українського національного руху, за те, що її вигадали 30 галицьких сепаратистів. Ся думка — комічне непорозуміння: прихильники її бачуть факт, але з'ясувати собі його не вміють. Коли шукати паралелів серед слов'янських мов для української, то швидше всего можна її привіяти до мови чеської або сербської. Тут також бачимо ми нормальний, послідовний розвиток, органічне життя, як і в українській мові. З сего погляду вже російська мова ближше стоїть до болгарської, де багато лишало ся не розробленого, мов би закам'янілого на віки.

Пам'ятник Гоголя в Києві.

Російське міністерство внутрішніх справ збирає жертви в південно-західній Росії на побудову пам'ятника М. Гоголеві в Києві. Ініціативу до будови пам'ятника дав клуб „русских“ націоналістів. Київський губернатор пропонує київській міській думі вибрати двох представителів міста до комітету націоналістів. Над тим, чи міській думі слід прилучити ся до „русских“ націоналістів, чи утворити власний комітет, розвела ся в міській раді широка дискусія. Між иншим протестував против лучби з чорносотними радний Щитковський. Він вказав на те, що Гоголеві справді слід поставити пам'ятник в Києві, бо з переписки великого письменника видно, що йому важко було жити в „Москові“ та що він всею душею тужив за рідною Україною та за рідним Києвом. На жаль пам'ятник йому виставлено вперше в Москві, але що будовою пам'ятника заняли ся офіційальні сфери, на будову пам'ятника за цілих 30 літ зібраво

всього 80.000 рублів. а вкінці авторови „Носа“ поставили пам'ятник „отъ мертвихъ душъ“. Щоби се не повторило ся в Києві, треба аби будову пам'ятника взяла в свої руки місце самоуправа. Тимчасом сю ідею украв у нас клуб „русских“ націоналістів, котрий хоче довести, що Гоголь не має нічого спільного з українським народом та що він письменник „истинно русский“. Коли справу возьме в руки сей клуб, то діло провалиться ся, бо на його руки не схочуть складати жертв ні російські постунові громадяне ні Українці. Віддавати будову пам'ятника націоналістам було б недостойним великого імені Гоголя, бо се людиці, котрі держать ся забіганем ласки в адміністрації та старають ся позбавити виборчих прав в міській раді Поляків а відтак ще й Українців, аби відтак безконтрольно господарити міським майном. По довшій дебаті, в котрій пригадувано також справу будови пам'ятника Шевченка, прийнято пропозицію голови ради, щоб комітету націоналістів не бойкотувати, але зате зажадати місця в комітеті для чотирьох репрезентантів міської ради. До комітету на кандидатів вибрано Севастіанова, Щитковського, Николаєва і Солуху.

В справі пам'ятника для Шевченка.

Оголошене конкурсу на проєкт пам'ятника для Шевченка дає поки що ті добрі наслідки, що до об'єднаного комітету трохи не що дня тепер надходять листи від закордонних осіб з просьбою надіслати докладну програму конкурсу та плян місцевості, де буде стояти пам'ятник.

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. грудня 1909.

Навіндар. Вівторок 21. (8.) Патапій, Софоній; рим.: Томи Ап. Схід сонця 7:58, захід 3:58. — Середа 22. (9.) Анна, Антипа, Стеф.; рим.: Зенова М. Схід сонця 7:58, захід 3:58.

Особисті вісти. Радник двору Фекете відіхав задля сумної події в родині до Відня.

Німеччина в Мігові. З Мігові одержали ми таке письмо: Недавно появилася в мігівській уряді громадській оповістка, що від 13. до 22. грудня с. р. можна переглядати листи виборців до Ради державної. На видійших місцях порозвішувано сї оповістки, та на жаль ніхто з Українців селян не знає, що в них оповіщено, бо не видно ані одної оповістки на українській мові — все по німечки. Під оголошенням підписаний бурмістр Боднаршик, селянин. І насуваєть ся нам питання, хто тут винен, що українську мову нехтують так страшно в чисто українській селі? На бурмістра, неписьменного селянина, не спадає ще така велика вина за се, але ж бо маємо громадського писаря, який узяв себе Українцем. Чи Ви, пане секретар, встидаєте ся може української мови? Та ж Ви будучи заразом дяком не співаєте в церкві по німечки. На се скажемо Вам, лиш тільки, що не маєте найменшої причини нехтувати свою рідну мову і мусите співати пісеньку того, для кого Вас обібрано секретарем. — *Українець-громадянин.*

На підставі виказу статистичного бюро галицького Виділу кравого одержують галицькі часописи слідуєчі дати про стан аналіфетизму в Галичині: Знає читати й писати 558.674 Українців, 1.490.774 Поляків (між тим імовірно понад 600.000 Жидів) і 109.799 Німців. Читати тільки знає: 62.359 Українців, 386.360 Поляків, 3.892 Німців. Число аналіфетів виносить: Українців 2.459.410, Поляків 2.104.899, Німців 100.736. В цілости число аналіфетів виносить: 4.678.022, на 7 і пів мільона населення! Процентове число аналіфетів виносить: В Українців 79 проц., у Поляків 52 проц., у Німців 47 проц. Доказом, що аналіфетизм в Українців є нарочно підтримуваний польськими шкільними властями, є число аналіфетів у молодіжці в шкільній віці. Підчас коли відношене се у дорослих тільки незначно є некорисне для України, то у молодіжці представляєть ся як слідує: у української — 68 проц., а у польської тільки 29 проц. аналіфетів. Отсе доказ, що де павує шляхта, там найбільша темнота.

Комета. Сеї зими покаже ся на небі комета, котру буде можна видіти голим оком. Весною буде она присвічувати своїм довгим хвостом. Комету сю відкрив учений астроном Галлей. Она появляє ся звичайно що 75 літ, була отже видна в літах 1607, 1682, 1759, 1855 і тепер приходить на ню черга.

Великий лотерійний Сими днями помер в Відні старець, який, як вказало ся із оставших паперів, через 50 літ грав безпачастно в лотерію. В его помешканню найдено кілька куфрів самих лотерійних карток. Було їх 160 тисяч штук, а ставки виносили від 20 сот. до 10 корон. В тих 50-тих літах програв він більше, як 80 тисяч корон, а не виграв нічого, тільки при кінці життя опам'ятав ся і пізнав, що був дуже нерозсудним, спускаючись на щастя в лотерії. Тому то умираючий записа-

братови оставшу спадщину під тим услівем, щоби він ніколи не грав в лотерію.

Блеріо у Відні. Перед двома тижнями воздухоплавець Блеріо виступав зі своєю машиною до літання в Царгороді. Лет не повів ся, бо машина під подумом вихру перевернула ся і упала на дахи домів з висоти 30 метрів. Машина поломала ся, а Блеріо на щастя лише потовк ся. З Відні доносять, що він прибув вчора рано на тамошню санаторію. Лікарі сконстатували в ній реброву контузію і правдоподібно також знищене кількох нервів, що може в короткім часі викликати для славного воздухоплавця поважну недугу.

Оповідки, іменованія і т. п.

Загальні збори тов. „Січ“ в Лунавці н. С. відбудуть ся дня 27. січня 1910. о 2. год. по пол. із слідуєчим дивним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Справоздане з діяльності. 3. Відчит: „Про значінє Козаччини колись а тепер“. 4. Вибір старшини. 5. Справа бібліотеки, часописий та членських вкладок. 6. Вільні внесення. — *Михайло Сафроняк, кошовий, І. Морозик, писар.*

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Зеленові відбудуть ся в неділю, дня 26. грудня с. р. в госп. Юрія Вервега о 10. годині рано із слідуєчим дивним порядком: 1. справоздане касове за рік 1908/9, 2. вибір нової старшини, 3. вільні внески. — Рівночасно запрошає ся делегатів філії „Рускої Бесіди“ в Кіпмани. *Луцукенко, голова.*

Звичайні загальні збори товариства „Молочарська спілка“ в Розтоках ст. з. з. о. п. відбудуть ся у неділю, дня 26. грудня 1909 з отсим порядком нарад: 1. отворене зборів, 2. звіт з діяльності, 3. молочарські спілки, (відчит п. Павлюка), 4. потреби спілки, 5. вибір ради надзорчої, 6. внесення. — За виділ: *Андрій Петрух.*

Загальні збори тов. „Жіноча Громада“ в Намені відбудуть ся дня 26. грудня 1909 в домі голови товариства із слідуєчим дивним порядком: 1. справоздане про діяльність товариства, 2. вибір виділу, 3. вільні внесення. — *Параска Войчук, голова, Ф. Козак, писарка.*

„Буковинська Торговля“. Комітет, що займає ся заснованем сего товариства, радить ме сьогодні над відповідями про сільські крамниці, яких наспіло доси з 80.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Вівторок, 21. грудня: „Die Fledermaus“, оперета в 3-ох відслонах Штрауса. — Середа, 22. грудня: „Martha“, опера в 4-ох відслонах Фльотова. — Четвер, 23. грудня: „Rigoletto“, опера в 3-ох відслонах Вердого. — Субота, 25. грудня: (по полудни, половина ціни) „Uriel Akosta“, трагедія в 5-ох відслонах К. Гупкова; (вечером) „Ein Herbstmanöver“, оперета в 3-ох відслонах Кальмана. — Неділя, 26. грудня: (по полудни, половина ціни) „Die Förster Christl“, оперета в 3-ох відслонах Ярнога; (вечером) „Ein Herbstmanöver“.

Шевченківський фонд на 1. грудня. В протязі минулого місяця прибуло до каси київської управи 3125 карб. 41 коп.

Видавництво „Час“ в Києві вже випустило з друку четверту серію своїх народних видань, що складає ся з трох творів українських авторів і семи перекладів з різних європейських мов. Чотири оповідання ілюстровано малюнками і два портретами.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 20. грудня 1909.

Петербург, 19. грудня. (Кб.) Міністра заграничних справ Ізвольського іменовано членом державної думи.

Лісбона, 19. грудня. (Кб.) Король прийняв дімсію кабінету і завізав президентів обох палат на авдієнцію.

Рим, 19. грудня. (Кб.) Італійський король зарядив на своїм дворі п'ятнадцятиденну жалобу по помершій королю Вельгії.

Будапешт, 19. грудня. (Кб.) Угорське товариство кравової рілляної управи відбуло сегоднє загальні збори, на яких виступлено проти заключення румунського торговельного договору на підставі повноправного закону і проти політики австрійських залізничних властей.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуд захвалюванем
:НОВИХ: пачок цикорії, але будьте радше сего переконання, що

ПРАВДИВИЙ :ФРАНКА: ДОДАТОК ДО КАВИ,

котрий і в Вашим домовим господарстві випробувано від тільки літ, єсть
„найлучший“ і таким на дальше :позістане:.. —

Однаковож просимо Вас дуже, уважайте докладно на наші

марки фабрики

і

наш підпис

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Марка фабрики.

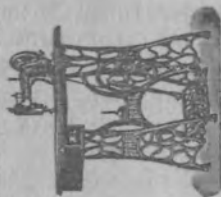
Гайнріха Франкка сини

rt. ble. Y 1370, 9:9 L v. V.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, ніж не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі часті що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і ширувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем Василь Демилевич, Механік

в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Найкрасші дарунки (забавки)

для дїтий
можна получить

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільноти“

в Чернівцях, ул. Пивнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди

продають ся прибори до писання.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, биль утулююче і відпорне средство до натирання при всїляких
терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптїці по цїні 80 сот.,
K 1:40 і 2 K. При закупнї сего всюда знаного средства треба добре уважати,
щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у фляшочцї опакований в пу-
делочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад

В аптїці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети 5 нове.

Друкарня тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, має на складі
ріжного рода друки.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджикчі скрижжкк.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишаєть ся в касї а скринку саму від-
даєть ся П. П. Клїентам. — Перша вкладка виносить 5 K,
слідуючі в якій будь висотї.

В ошадности наше богацтво!

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, (—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадницькій поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорськїм.

Вкладки щадничі: K 2,848.890.—
Уділи членські: „ 262.994.—
Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Г. ФАЙЛЕР
Чернівці, улица Руска ч. 8.

усувач нагніток

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопалатної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10 — 11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Реклямації неопечатані візьмі від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркуляри ако прилога коштують по 2, 3 і 4 сотики від літук.

Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 палатко з

В обороні прав нашої мови в урядах на Буковині.

Відомо вже нашим читачам з попередних чисел „Буковини“, як має ся справа з правами нашої мови в державних урядах на Буковині. Маємо 19. артикул основних австр. конституційних законів з 1867. року, який признає нам, що державні уряди мають видавати всякі рішення (устні і писемні) в тій краєвій (отже і українській) мові, в якій віднесла ся партія до уряду будь устно, будь писемно, а поза тим якраз сего місяця видала в сій справі президія львівського суду розпоряджене до всіх наших судів на Буковині, яке постановляє, що суди на Буковині мають видавати вироків в німецькій мові навіть тоді, коли подане до суду внесено по українськи і хоч партія рішучо і певно не розуміє німецької мови.

Між 19. артикулом основних конституційних законів а отсим останнім розпорядженням президії львівського суду є величезна пропасть а викопала її президія львівського суду тому, позаяк наш край не має в справі прав української і румунської мови в державних урядах таких неусумнівних інтерпретацій 19. артикулу осн. законів, які в тій справі мають вже від 1880. або 1896. року Галичина, Чехія, або Моравія.

Зваживши се, писали ми ще в 269. ч. „Буковини“ про сю справу ось як:

Ми мусимо здобути і для Буковини таку формальну інтерпретацію 19. арт. осн. законів, мусимо здобути міністерське розпоряджене таке, як мають его вже давно мешкаючі поза Черемошем наші галицькі брати!

А галицькі Українці тому здобули собі таке міністерське розпоряджене, тому они можуть вже успішно жадати українських вироків і укра-

їнських написів на урядах, що они послідовно і енергійно так довго в практиці і на вічах домагали ся сего права для своєї мови, аж міністерство побачило, що нема иншої ради і видало відповідне розпоряджене в користь укр. мови у вишнім урядованю в Галичині. Сею дорогою і ми тепер мусимо піти!

Першу пробу в тім напрямі вже й зроблено у нас на великім вічу, яке відбулось в неділю, дня 19. с. м. в Шипоті камеральнім.

На сім вічу, на яким було поверх 500 Гучумів, виступив з представленням сєї справи пан судія з Селетина Догоміля. Подавши зібраним наш правний стан в тім згляді так, як ми его подаємо тут нашим читачам, пан Догоміля звернув увагу, які очевидні прикрі наслідки має сей стан для наших селян в буденній житевій практиці а відтак поставив він резолюцію, в якій сказано, що кінечною нашою потребою є тепер старати ся всіма способами, аби і Буковина дістала в тій справі таку несумнівну інтерпретацію 19. арт. осн. зак. в справі прав краєвих наших мов у вишнім урядованю наших державних властей, яку одержали вже Галичина та інші краї нашої монархії.

Віче прийняло сю резолюцію серед ясного зазначення селян, що вони справді розуміють тепершню свою кривду в тім згляді — і постановило подати се до відома нашим послам до державної ради.

Отже початок вже зроблено.

Най за прикладом сего віча підуть тепер всі інші громади а тоді певно здобудемо і се право, аби в наших державних урядах не помітувано на очевидну — реальну шкоду нашого народу нашою українською мовою, яка є предсі краєвою на Буковині.

З життя українських товариств в Сереті.

(Загальні збори рускої бурси. — Св. Николай в бурсі. — „Українська школа“ в Сереті.)

На загальні збори рускої бурси 19. грудня 1909 прибуло 27 членів! Трохи чи незамало! Виділ в ком-плеті. Голова товариства п. надрадн. Малик відкрив збори короткою промовою. Секретар тов. п. Яричевский відчитав протокол минулих VI. заг. зборів. Принято. Відтак рівнож п. секретар подав до відома збору звіт з діяльності виділу за час від 7. лютого 1909. до 19. грудня 1909. Збори (що склалися ся головою з нашого учительства, господарів було всего шістьох!) вислухали слів секретаря з великою увагою і відтак повели на сю тему живу й гарячу дискусію. Забирали в ній слово п. н. Городиский з Глібокої Вершигора з Вашківців н. Сер., Волощук з Глібокої, Глинка і Кудринський з Шербівців, Яричевский, Малик і др. Всі бесідники заважили ся в своїх промовах за правдиво патріотичним веденням питомців бурси.

Зі звіту каснера п. Лакусти довідали ся збори про матеріяльний стан товариства: щадниця представляла на початку р. 1909. стан 3156 кор. 44 с., недобір 1810 кор., чистий стан: 1346 кор. 44 с. Стан маєтку в нерухомостях вносить: кор. 24.000 новий будинок (довг 8000 кор.), 5.400 кор. вартість реальності. 1000 кор. уряджене — чистий стан отже 22.400 кор.

Цілому виділові уділено абсолюторію і приступлено до вибору нового виділу, в склад якого увійшли панове: А. Малик, С. Яричевский, І. Лакуста, Б. Стришка, Ан. Одовичук (з тих членів виділу зрік ся С. Яричевский, що вже перед приступленням до вибору виділу заявив був свою постанову не прийняти елект. вибору в виділові). Заступники виділових пн.: І. Вершигора з Вашківців н. Сер. і Ю. Кушнірюк зі Синівців долішних.

При точці внесення дали ся чути голоси за заведенем сь піву в бурсі (вн. Т. Бачинський)

А. Журбенно.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Даліше.)

Сі слова не були добре прийняті і визвали за-взяті суперечки, хоч і дехто прикусив язика, міркуючи, що перед чоловіком, який необережно покликав ся на дуже близькі зносини з владиною не варто по щирости говорити. А серед тої розмови зачув Осип, як один сьвященник говорив, що Кульчицкий замовив собі возного, щоб урядити комедію перед зібраними.

— Як то замовив з міста?

— Се ні, возний сидить у нього, але се, що важив ся війти між гостей, се було умовлене.

— Се правда, зрадив Кульчицкого холод і супокій, а мені не прийшло на думку — potwierдив сусід. Осип також повірив.

Користаючи з більшої збірки забажали патріоти зробити політику, побалакати про все, що пече народного діяча. Сам Кульчицкий давав до того почин, бо кілька раз лише міг, зараз звертав розмову на політику. Був час коли на таких гостинах то соборчиках треба було доразно зназуватись у комітети та плани класти. Але кілька років тому засів у повіті „святський Русин“, адвокат і тоді настала велика перемена. Нагло зникли всі діячі. Навіть дописуватель „Діла“ зложив своє писателське перо. Очевидно, адже адвокатуви на-ручнійше і так він держить перо в руці 10 годин на добу а других стілько балакає, то йому приходить ся писати й до „Діла“ і балакати з мужиками про політику. І адвокат не відмагав ся на-віть. Про других писав він сам, про нього писав

його писар, а робили в повіті оба і ще конціпент. Найшло ся зараз у повіті політичне товариство, далі філія просвітнього, була каса і ніхто а ніхто не журив ся тим, хто має працювати у всіх товариствах, бо не дивно було нікому, що товариства розвивали ся, що рух більшав. Само з себе все стояло кріпко, і росло і розвивало ся так само, як дерева в садку. Так гадав також і адвокат, розтягаючи в повіті сіль поменьших організацій, навіязуючи особисті зносини з сільськими агітаторами, то цілими годинами розмовляючи з мужиками, які принесли білет або лист від панотця то від учителя. Кожної неділі палив він такими листами і щадив дров. Він також гадав, що робота сама робить ся, але відновив усе давні зносини із столичними людьми і пішов до Львова.

На прощальнім бенкеті говорено чести. Про його казали правду, що він з нічого зробив усе, на пустині виплекав сад; а він також говорив правду, що не потрапив би нічого сам, що вся заслуга належить ся їм. Одна і друга сторона була вдоволені. Та найбільше були вдоволені тим, що цілу канцелярію разом з усіма патріотичними обов'язками перебрав другий адвокат. Свій чоловік з виробленим ім'ям, трошки старший від попередника, сильніший, із нервами куди здоровішими. Ні, він цілком инакший. Сотворений на провінціального атамана. Шкода, що не засів він у о. Кульчицкого межі гостями за столом. Усі булиб слухали його теревенів і глухли від сміху так само як палахкотять завзятам по його промовах на вічу. Нема його між патріотами, бо молода жінка привязала своїм золотавим волоском до козетки. Кульчицкий дуже сподівався, бо запрошував особисто, посилав фаетоник, писав та на дармо.

Коли вся серйозна робота перенесла ся до адвокатської канцелярії, то деякі панотці зворушили ся. Тоді клерикали кинули клич, що треба всю силу перенести назад на соборчики. І клерикали не мали ще в повіті ніякої сили, тільки покликати ся на волю владик, а то й лякали всіх розбуженою сьвідомістю серед хлопських мас, які і послом і його заступником вибрали світських людей. І ті маси здобували собі щораз більшу силу, а на товариських збірках ще й при склянці кінчало ся тепер тільки балачкою, якоїж людям також час до часу потреба. Так було і нині. Всі зібрані у о. Кульчицкого були під вражінням політичних подій, яких за два послідні роки при-спішений розвій укр. життя приніс чимало. Як звичайно буває, різні думки схрежували ся, то знов одностудії гуртували ся осібні, а деколи цікавіші слова облітали весь збір.

Таке слово хотів раз за разом вимовляти о. Кирило, не зважаючи на се, що він у першім році сьвященства не міг набрати великого досвіду а „Ниву“, відки він недокладно черпає ціле своє знане, предлачували всі попи, хіба що не всі читали. Він говорив, що для спасеня Руси єдино єсть во потребу, а то віддати ся під покров владиків, бо „Діло“ ширить радикалізм, а „Вістник“ анархізм, на що доказ найде якраз у фейлетонах радикального Діла. Про популярні часописи вже й не казати. Все треба застановити. Натомість треба видавати одну-єдину часопись у християнському дусі, а під неділю пускати ілюстрований додаток для народа.

Тільки сі мудрі не кожному були по нутру.

— А що зробите з Україною, а хоч би й Бу-

бо тим чином образує ся, ублагородняє ся молоді серця; за святкованем пам'яті Шевченка, Федьковича й других наших пробудителів, сіячів зерна просвіти (внесені Мих. Левицького); порадно булоб теж задля пізнання „що ми, хто ми, і чий ми діти“ устроювати виклади про історію рідного краю (внес. Т. Бачинського) і улаштувати аматорську сцену для драм. вистав, у яких бралиб участь і саміж бурсаки, що моглиб відтак вивчені штуки виводити на сцену і в своїх рідних селах (внес. М. Левицького) і т. д. Самі гарні і в наслідках своїх хосенні внесення, коби лиш виділ постарав ся бодай в часті перевести їх в діло!

А початок подібної роботи дав 18. грудня гурток т. зв. „аматорського кружка учительського“, що відіграв твір Ернста Калитовського „Подорож сьв. Николая“. Вистава була призначена первісно для самих лише питомців бурси, та явилось багато тутешніх міщанських родин з дітьми, тож і їм було дещо капнуло з трапези чи пак дарів сьв. Николая. Назбирало ся тої малої Русі — від приземків почавши а на таких, що мають „пляц на руса“ покінчивши — таки чимало, саля по береги. І сьв. Николай (а властиво п. Перецький з Негостини) мусів добре числити ся з бюджетом небесним, аби малій братії добра того вистарчило.

Того рода вистава тут у нас появилася вперше. Багато-б собі лишень, щоби їх і подібних устроювано більше...

Звичайні загальні збори філії „української школи“ в Сереті відбули ся 19. грудня 1909. Явилось членів аж 13! (до пари хвибувало саме голови товариства!). Секретар товариства зложив звіт із діяльності товариства за минулий рік, з якого довідали ся члени, що крім зміни назви з „Руска“ на „Українська“ (Школа), устроєня курсу підготовного до гімназії (впрочім доволі невдатного!) і вислання пропам'ятного письма в справі засновання приготівляючої класи (Vorberitungs-klasse) при тут. гімназії — не зділав виділ нічого!

Не було за цілий час ані одного засідання!... Та нема злого, що не вийшлоб на добре. Члени призадумавши ся над невідрадним виглядом такої „роботи“ рішили вибрати на будуче виділ, що подавав би запоруку на трудолюбність. До нового виділу увійшли панове: надуч. Євтихий Стришка — голова; проф. Сильвестер Яричевський — заступник голови; уч. Михайло Левицький — секретар; уч. Іван Вольчинський — касир і надуч. Іля Вершигора — член вид.; заступниками виділових вибрані панове: уч. Гордієвський (з Глібокої) й надуч. Сильвестер Альбота.

Інтересна й оживлена була точка „внесеня“. Тут саме засвідчили члени „У. Ш.“ що хочать надолужити брак роботи за минулий рік в будучім році. Постановлено перевести багато гарних і для нашого народу й шкільництва корисних річий.

ковиною? Православні не підуть під уніятський омофор. Чи ви арікаєте ся тих земель?

— Ви говорите про часопис, хибаж на тім уже конець? Знов же місії і братства — того мало, коли вже Наумович 22 років тому писав, що „братства до воску а більше до нічого. Свічки горіли в церкві, а під саму церкву вліз жид у хату і тепер його не викурить нічим“. Ми старші бажали самі, щоб світські люди взяли ся до організації і спасибі, що дочекали ся того. Жити назад не йде. Коли вже раз прийшов поділ праці, коли вже раз до неї стали і світські інтелігенти і самі мужики, то вже нам не дурити ся гадками про поворот до давного єпископського покрову на всю Русь. Але ще старший од того, що говорив, забубнив по столі і сказав:

— Велика фузія то також щось варта. Але що то є велика фузія се сказав Ст. Руданський, а не Наумович. І старенький нагадав сю співомовку, де говорять ся: як би всі сокири замінили ся в одну, всі верби в одну, всі ріки і всі руки в одну і як би ся одна рука зрубала сю одну вербу, а ся верба упала в сю одну ріку, який би то був... хляп.

Кому було до сміху, той засміяв ся, дехто сміяв ся з чемности, а дехто з чемности власне не сміяв ся. З одного гуртка виходили оклики про читальні на статутах ставіславського єпископа, але погляди тих всіх невдоволених говорили найяснійше: Може ми зробити не зможемо багато, але перешкодити потрафимо, а ми не від того.

Коли мужики звели таку нудну розмову, то пані зразу мовчали і будім то слухали, спустивши очі до долу. Далі почали перешіптувати ся розмовами про хатні свої справи, а далі — молодші і відважніші повставали зза стола, як се давно зробило тих кілька панночок, що за пізно каляли ся, чого вони сюди приїхали.

З тих внесеня і ухвал важніші ось які:

1) Для незасібних учеників І кл. гімн. в Сереті наймити ся домового учителя на кошті „У. Ш.“, аби наші хлопці не перепадали відтак у школі.

2) Підготовний курс для складання вступних іспитів в гімназії розпочне ся з рамени товариства вже найдалше при кінці марта р. 1910. За науку, якої уділяти ме двох членів товариства, побирає ся від родичів ученика по 2 (дві) корони місячно.

3) Товариство поробить кроки, щоби усувати з руских шкіл науку волоскої мови, бо се причиною ся до баламученя нетямучих одиниць і тому ще, що в волоских школах не уважаєть ся потрібним учити нашої мови.

4) Члени „У. Ш.“ мають освідомлювати по селах наших людей, аби своїх дітей не пускали в ряди своїх яничарів, що відтак своєю агресивною (нападистією) й нетерпимістю (шовінізмом) перевишають многих других наших ворогів.

5) Члени агітують в справі засновання приготівляючої класи при гімназії в Сереті — і то агітують всюди: в громадській раді, в місцевій раді шкільній, в читальнях і т. д. Най ідуть у тій справі письма до найвищих властей шкільних краю (через нашу філію) і най спричинить ся раз заведення такої класи, де-б діти нашого народу могли як слід приготівляти ся до гімназії, мали улешненя в гімн. науці і не перепадали величезною скількістю при вступних іспитах, а тим і в самій гімназії ізза нестач у знаню німецької мови.

З доброю надією в успіхи щирих своїх заходів і змагань покінчили збори свої наради. Здалоб ся лише, щоби в члени „У. Ш.“ вступали також люди, що хоть не мають своїм званем нічого спільного зі школою, то все таки носять інтерес до рідної справи в серці.

Терський.

Політичний перегляд.

3 бюджетової комісії.

В понеділок, 20 с. м., відбула бюджетова комісія нараду над бюджетовою провізориєю.

Міністер-президент барон Бінерт вказав вперед на те, що в наслідок подій з останніх днів стало ся залягоджене бюджетової провізирії питанням дуже великої політичної ваги. Барон Бінерт запропонував рішучо проти закидів, немов би правительством відносно ся ворожо до парламенту, і сконстатував з окрема, що твердження, немов би правительством перевело з угорським міністерством тайну і некорисну угоду, додержана якої можливе лиш при виключенню австрійського парламенту, є безпідставне. Президент міністрів заявив, що з угорським правительством не залягоджено жадної угоди і, коли би на бюджет було потрібно якої угоди

Осипа навіть клерикальні затії не сердили. Раніше він оттаких зібрань дуже не любив, і то за балакучість, з якої ніякого ніколи хісна не виходить. Тепер заволоділа ним велика примиримість; він чув, що треба йти на різні уступки і якоесь прихильніше дивив ся на балакливих „політиків“. Його радісно настроїли думки про те, як він вийде з фальшивого свого положення, його радісно настроїв прихильний погляд Елі, яким його обсіпала, коли Кульчицький поспитав, як хрестити малого, а він сказав „Мирослав“.

Тут уже без него всьо рішили жінки і навіть не питали його, та „старий Кульчицький“ задля доброго тону поспитав. Осип не оглядав ся на жінку, не казав „як ти думаєш?“, він і до слова не дав нікому прийти, лише сказав: „Мирослав“. Еля глянула на нього щирим поглядом і вони наче порозуміли ся без слів. Наче відкрили щось, що лежало добре заховане, або забуте. Осип не хотів підходити до неї. Так ліпше здалека самими поглядами ткати сітку порозуміння. Най у неї кристалізуєть ся думки. І він же цілий од своїх дум прояснюєть ся. Мило йому глядіти тепер як на переміну одна то друга молода мама біжить заглянути до немовлят. Ніля вже прийшла до себе цілком. Все чепурнійша од Елі, виглядала бадьоро. Наче щур, що поринув у муку, посмакував і вискочив з неї, обтрусив ся і вже не знати по ній нічого. Очевидно дятину сама кормила, але груди підвизувала, чепурилася і летіла в обійми мужа „без застережень“. Вже відбула квантану і мала тепер спальню разом з Кирилом.

Еля не йшла на порівнянє з нею. Не мала давних своїх форм. Але буде їх мати, за те з її очий промовляє щось до світа, чого нема у Нілі. Осипові здавало ся, що Ніля смієть ся до самця, тільки до самця. Еля також самця шукає, але погляд її каже: Шукаю чоловіка. Маю йому щось сказати, а сказати можу й тут, не конче у спальні.

в деяких питаннях, то він буде завсїгди, як досі вступати ся за корисною і тривалою основою і цілі усталення відносин між обома половинами австро-угорської монархії, буде беречи інтересів цілої держави як також австрійських інтересів. Весідник старав ся опрокинути закид, що, мовляв, тенденція теперішнього правительства є ворожа славянству, і зазначив, що правительство стоїть на тій точці погляду, що було би великою помилкою вести в Австрії політику проти якогобудь одного народу, що правительство мусить ділати в імя цісаря і не для одного, але для всіх народів. Барон Бінерт сказав далше, що було би бажаним, щоби бльок тих партій збільшив ся, які готові запевнити гладке і корисне залягодженє державних і народних інтересів. Тому думає він, що треба вперед порозуміти ся що-до програми дальшої праці що найменше на елідуючу сесию, так само задержати status quo в політичних спорах, чим дано би спроможність поодиноким партіям без ушкодження їхніх інтересів заявити ся супокійно виконуванем прочих задач аж до остаточної розвязки язикового і національного питання. Правительство із своєї сторони не залишить певно жадної нагоди, щоби подати услівя потрібні до дальшого виясненя і усталення відносин в парламенті.

Що до питання про склад будучого кабінету, о чім в останнім часі так багато говорено, президент міністрів зазначив, що — розуміє ся — всім політичним партіям вільно висказувати свої погляди і бажання про склад кабінету, при чім однак не треба забувати, що порішене сего питання належить безперечно виключно тому чинникові, який після головних засад конституції має право покликувати і відкликувати міністрів, себто цісареві. Вкінці звернув ся президент міністрів з просьбою до членів комісії залагодити бюджетову провізорию як найскорше.

Бюджетова комісія прийняла провізорию 26 голосами проти 10.

Підчас дебати заявив посол Крамаж, що мимо суботнішної ухвали становище „Слав. Єдноти“ до правительства не змінило ся в нічім. Через суботнішну ухвалу не буде вже більше можливо осягати свої цілі погрозами або насильством. Се є однією доброю дорогою в цілі витворення здорівих відносин.

Посол Пергелът зазначив, що мимо зміни реґуляміну Німці будуть досить сильні і не допустять до національного гноблення. Если Чехи хочуть повднати ся з Німцями, то се мусить стати ся по справедливості, при чім Чехи мусять перестати вірити в єдність такого королівства. Німці готові до чесного і справедливого, національного миру або що найменше до національного розуму, але також і до боротьби, коли їх противники не схочуть нічого иншого.

Проект нового реґуляміну в палаті панів.

Палата панів прийняла одноголосно ухвалу парламенту відносно реформи реґуляміну для пар-

Другого дня рано Осип надіяв ся розмови з жінкою, але вона довго не виходила з покою. За той час він ходив по цвітнику та по садку, а тримав ся близько хати. При тім не хотючи одслонив він заслонку з самохвальби Кульчицького. Він бачив, що старий радить ся з Григорієм і щось йому диктує, а тут вийшов сам Григорій і не втерпів, щоб не похвалити ся.

— Маємо тестем великого патріота.

— Маємо.

— Я з другим таким патріотом, як він, не говорив іще.

— А в чім же той його патріотизм?

— То він вам не казав? Він не розказував вам, що в тутешнім повіті нема другого такого патріота як він? Мені розказував і я часом про се писав. Тепер я маю вже допись про карного післанця, іду до дому переписати. Мої дописі були вже три рази друквані.

Осипові сором було за того дурника і він жалувал навіть, хоч троха жовчі для нього. Для форми запитав щось про школу та про Ольгу і відпустив його до Клявди, який той молодий ще патріот вірно служив, думки її відгадував і ушасливив, коли так можна сказати. Тимчасом зібрала ся вже й Еля і шукала Осипа. Коли її можна вийти з хати, се не залежало од неї, дозволяти ся треба у сина. Їй пильно було поговорити з мужем, бо вже якийсь час чула таку потребу і почувала свою вину перед ним. Трівига і можливість смерті в саму таку пору, коли в полі і в лісі свіжі посіви життя зростали і кріпили, коли в ній почало ся життя малої істоти, сповідь із подружнього життя, яку відбула перед собою одною, нашептали їй такі думки, що не доцінювала вона досі і кривдила свого мужа, якого й батько і мати тепер прихвалювали. Бачить вона, як Кирило має Нілю за річ без волі, без думки..

(Далше буде.)

ляменту. Потім всі бесідники висказали своє задоволення, що палата послів вже прецінь раз відчула потребу полагодити нездорові парламентарні відносини. Міністер внутрішніх справ висказав надію, що сею реформою буде забезпечена успішна праця парламенту.

Нова реформа вже опублікована.

„Wiener Zeitung“ опублікувала санкціоноване законом про реформу регуляміну для палати послів.

НОВИНКИ.

Чернівці, 21. грудня 1909.

Календар. Середа 22. (9.) Анна, Антипа, Стеф.; прим.: Зенова М. Схід сонця 7:58, захід 3:58 — Четвер 23. (10.) Міна, Ермоген; прим.: Вікторія Д. М. Схід сонця 7:59, захід 3:59.

Слідуюче число „Буковини“ появи́ть ся задля свята в п'ятницю, дня 24. грудня.

Сликанє буковинського сойму. Як довідуємо ся, буковинський краєвий сойм зійде ся на коротку сесію в середу, дня 29. грудня с. р.

3 бун. кр. виділу. Дня 18. с. м. відбуло ся в краєвм виділі під проводом заст. кр. маршалка д-ра Смал-Стоцького засіданє, на яким рішено слідуєчі постанови: Консулента краєвого банку д-ра Якова Шліфку перенесено на власну просьбу в стан спочинку і виписано на его місце конкурє в речинцем до чотарох тижнів. Дальше запроєктовано закон в справі настановленє громадських секретарів і рішено предложити кр. соймови проєкт закона в справі підвищення оплат на кон сум пива на Буковині до висоти 4 кор. за гектолітр. Нововибраним бурмістрам Стефанови Гайкови в Гаврилівцях і Іванови Грендеви в Барбівцях узгляднено в порозуміню з краєвим правительством незнанє читаня і писаня. Для направлення водопроводу в Кришатику уділено запомогу в сумі 51 кор. 75 сот. Урядникам О. Крупці і Гнатови Карльови уділено запомогову субвенцію по 600 корон. Ученикови теслярства при торговельно-промисловій школі в Чернівцях, Альбертови Ганусови, уділено стипендію в сумі 200 кор. річно. Абсольвентам краєвої фахової школи для кошыкарства, А. Бодейчукowi і І. Солобюкови уділено запомогову субвенцію в сумі по 480 кор. річно. — Кравцєви Хлудови уділено 300 корон на розширенє его краєвєкої робітни. Опісля узгляднено внесенє поданя ріжних урядників в справі відпусток.

Велике віче в Шипоті камеральнім. Зі згляду на недалеки громадські вибори в тій місцевості, відбуло ся там велике віче в неділю, дня 19. с. м. На се віче приїхав з рамени політич. товариства „Руска Рада“ в Чернівцях ред. Остап Луцкий а крім него д. М. Огородник з Розтін. На віче се прибула численно місцевє і доохресна інтелігенція, як місцевий парох о. др. Антимович з женою, місц. начальник гр. Дульгир, місцевий уч. Дашкевич, уч. з Ізвора Луговський, судия Догомил з Селетина, упр. ліс. Глінський з женою з Селетина, упр. под. ур. в Селетині Венцек, надуч. з Селетина Ельсгольц з женою, п. Дунігевич з Ізвора і т. д. Народу зібралось поверх 500. Першу промову про значінє організації, про всі роди товариств і спілок, які гуртує ся наш парід, а особливо про важні для тутешнього людю рентові позички виголосив д. Остап Луцкий. Другим бесідником був д. М. Огородник, який незвичайно цікаво змалював рабункову господарку лихварів в горах і громадських управ захоплених ними. Маючи на оці справу недалеких громадських виборів в Шипоті камеральнім, вибрано на вічу виборчий комітет, який має сю справу так повести, аби в Шипоті правили громадою самі свої люди. — Судия Догомил обговорив квестию прав нашої мови в судах на Буковині і зголосив в тій справі особну резолюцію, про яку говоримо на інших місцях. — З огляду на се, що се віче відбувалось якраз в дни імянин посла з сего округу п. Н. Василька, президія віча вислала ему, по думці відповідної ухвали всіх вічевиків, таку телеграму: „Люди з Шипота камерального, Ізвора і Молдови зібрані на великім вічу в Шипоті камеральнім дякують Вам, Дорогий пане посол, за Вашу недавну знамениту промову в парламенті і сердечнє желают Вам в день Ваших імянин всего найкрасшого і найліпшого“. — По вічу, яке визначалось великим одушевленєм зібраного народу відбулось гостинне прийнятє для прибувших гостей у паньства Луговських в Ізворі а відтак в домі п-а Антимовичів в Шипоті камеральнім. — Як лиш тутешні мешканці будуть згідно поступати, то побида їх при недалеких гром. виборах певна.

Новий січовий кіш в Камені. Дня 12. с. м. святакували святийші громадяни села Камені велике свята — отворили товариство „Січ“. „Січ“

має тим більше значінє, що єї основанєм займали ся попри п. Стернюка в Чернівцях такі тамошні селяни і в вповні надї, що та „Січ“ під проводом самих таких селян буде гарно розвивати ся. З рамен „Союза Січий“ взяли участь в отвореню „Січи“ др. Т. Галіп і Г. Гордий, а яко гості приїхали п. інж. Герасимович, Луцкий, Стернюк і Кушнірюк. Відпоручників „Союза Січий“, як і лньших гостей витала величава бандерія з яких 30 іздів, а на саме свята зійшли ся майже всі мешканці села. По привітаню гостей п. надуч. Щербановским промовив перший др. Т. Галіп, витавчи Січовиків іменем „Союза Січий“. По нїм говорили ще иньші бесідники, як п. О. Луцкий, який повитав зібраних Січовиків імени д-ра Стоцького, який мимо запросин ізза недуги не міг приїхати на се свята, а відтак промовляв ще в імени черновецької „Січи“ п. Герасимович і пан Стернюк, який пояснив статут „Січи“. Відтак приступлено до вибору старшини. Кошовим вибрано п. Івана Шлемка Николаєвого. Старшина, як також і поодинокі члени дали торжественне приреченє служити чесно і вірно січовій справі, почім ще раз заговорив др. Галіп, висказуючи надію, що каменецька „Січ“ згуртує коло себе велике число молодих і старих громадян і стане добрим прикладом розумного і чесного житя не лише для громади Камені, але також і цілої нашої України. Серед звуків пісень „Гей там на горі Січ іде“, „Ще не вмерла“, „Не пора“ закінчили ся збори. Після зборів вдали ся гості до п. надучителя Щербановського на перекуску і пізно вечером опустили село Каменю з гарними надїями на розвиток нового січового коша.

Демонстрація жидівської молодіжи в міснім театрі. В суботу вечером виставлено в тутешнім міснім театрі оперетку „Ein Herbstmanöver“. В сій оперетці виступав один резервовий кадет, жид, який своєю архикомичною ролюю образив в суботу нацавоньє почите тутешних жидівських академиків. Минувшого тижня пересправляла вже в сій справі жидівська молодіж з театральною дирекцією, і ся обідала вкінці, що змінить імя і національність сего резервового кадета. Коли помимо обіцанки зі сторони дирекції не наступила в названий штучі жадна зміна, почала в суботу вечером при виставленю сєї оперетки свистати і кричати жидівська молодіж вже в першім акті сєї оперетки. Коли таке саме повторилось і в другім акті і представленє треба було перервати, поліція зарядила арештовани. В салі зчинив ся гамір і крик а поліція виволікаючи арештованих студентів на двір, немилосердно відпороваджувала їх відтак неодагнених у великій студени і при численнім збіговиску народу до поліційної дирекції. Тут переслухано 16 студентів, переважно академиків, і наложено на них грошеву кару по 50 кор. Тутешні німецькі часописи віднеслись в сій справі зглядом черновецької поліції з найбільшим огірченням.

Виправа до полудневого бігуна. Шерклетон, поручник англійської маринарки, дістав ся в сїчні с. р. в найближшу околицю полудневого бігуна. Левий 134 миль відділювало его від бігуна. На рік 1910 готуєть ся нова виправа на полудневий бігун. Організує єї славний англ. подорожник, капітан Роберт Шкот. Виправа вже вибрала ся до Владивостока, де купить багато сибірських пісв, а потім попри Зеландію поїде до краю Вікторія, що лежить при полудневім бігуні. З виправою ідуть 3 геолози, фізик, 3 біологи, лікар і шеф наукової виправи Вільзон. Капітан Шкот був вже під полудневим бігуном в роках 1901—1904 і дійшов був тоді на санках до 82° 17'. Шкот відкрив тоді на ліво від моря Роза т. зв. край. Едварда VII.

Оповістки, іменованя і т. п.

Іменованє. Совітника кр. суду Константина Цєнту іменовано предсідателем а суд. совітника д-ра Михайла Давида заступником предсідателя промислового суду в Чернівцях.

3 укр. акад. тов. „Союз“. Виділ укр. акад. тов. „Союз“ подає до відомости, що у неділю, т. в. 26. с. м., о 4 год. по полудни виголосить д. Михайло Лозинський в сали „Народного Дому“ цікавий відчит на тему: „Розвиток української національної ідеї“. Сподіваємо ся, що наша інтелігенція запознать салю по береги і не пропустять нагоди пізнати ближше такого звісного письменника як д. Михайла Лозинського. Карти на цілу серію викладів, яких є 14, коштують лиш 250 кор. і можна набути у кожного члена товариства

Відчит Остапа Луцкого на тему: Остання повість Ольги Кобилянської („В неділю рано зілля копала“) відбуде ся заходом черновецької філії „Рускої Бєсєди“ в середу, дня 22 с. м. в сали „Народного Дому“ о год 5. по полудни. Вступ вільний. Добровільні датки приймаєть ся при тій нагоді на будову „Народного Дому“ в Полянках, який підпалили там вороги нашої народної справи.

Поклик! Просить ся всіх охочих і музикальних вступати численно в члени „Тов. для розвою української пісні, музики та драматичної штуки

в Чернівцях“. Вписове виносить 1 К. Членська вкладка 2 К. річно, однак „Виділ“ може поодиноких членів на жаданє від вкладки увільнити. — За виділ: М. Левицкий, голова. Іван Корженевский, писар.

Головний з'їзд „Вільної організації гр. прав даскалів на Буковині“. Отсим запрашаємо уклінно на головний з'їзд всіх наших членів, який відбуде ся дня 23. грудня н. ст. 1909 р. о 9. год. рано в Чернівцях. Сходини в катедр. церкві. На дневнім порядку стоїть: 1. Отворенє і привітанє з'їзду. 2. Справозданє з дотеперішної діяльності. 3. Доповняючий вибір пов. ком. 4. Вибір краєвої езекутиви. 5. Справозданє касове. 6. Справозданє о діяльності над підвищенєм платні. 7. Евентуалія. З огляду на велике значінє і остаточно рішенє над нашою організацією і справою нашої платні, котра вже пійде сими днями до санкції, як і не менше задля становой маніфестації просимо і за звизаємо ще раз доконче приїхати на з'їзд. — За пров. езекутиву „Вільної організації гр. прав даскалів на Буковині“ : Іван Козарічук, Василь Товсток, Омелян Цюкович, Адам Косташук, Іан Шандро, Юрій Якубович.

На загальних зборах „Товариства для розвою української пісні, музики та драматичної штуки в Чернівцях“ вибрано слідуєчий виділ: Модест Левицкий, голова; Др. Володимир Гузар, заступник голови; Іван Корженевский, секретар; Юрій Кушнірюк, Олекс. Садагурский, пів Оля Міска, Ксенофонт Павлюк, Роман Ясеницкий і Юрій Сербинюк, заступники виділових. Контрольна комісія: Іван Воробкевич, Іван Костецкий і Антіна Громник. Того самого дня відбув ся при великій участі інтелігенції попис учеників „Музичної Школи“. Обширний звіт про „Загальні збори“ і про попис учеників „Музичної Школи“ подасть ся пізніше.

Звертаємо увагу на анонс фірми Франка і Синів на четвертій сторони.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Середа, 22. грудня: „Martha“, опера в 4 відсн. Фльотова. — Четвер, 23. грудня: „Rigoletto“, опера в 3-ох відслонах Вердого. — Субота, 25. грудня: (по полудни, половина ціни) „Uriel Akosta“, трагедія в 5-ох відслонах К. Іуцкова; (вечером) „Ein Herbstmanöver“, оперета в 3-ох відслонах Кальмана. — Неділя, 26. грудня: (по полудни, половина ціни) „Die Förster Christl“, оперета в 3-ох відслонах Ярно; (вечером) „Ein Herbstmanöver“.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 21. грудня 1909.

Відень, 21. грудня. (Кб.) Цісар прийняв в особливій авдієнції президента угорського парламенту Галю і віцепрезидента Раковського і заявив, що президент чекає тепер дуже трудна задача. Галь відповів, що задача президії улєкшена тям, що кождий угорський політик знає, як має бережи поваги парламенту.

Будапешт, 21. грудня. (Кб.) Палата послів приступила до вибору двох секретарів і до доповняючого вибору комісії.

Будапешт, 21. грудня. (Кб.) Граф Куєн — Гедерварі конферував із президентом міністрів др. Векерляєм і задумувє відвідати також Кошута і Андрашого.

Петербург, 21. грудня. (Кб.) На вчерашній дебаті про урядову мову в судах вишших категорій прийняла дума всіми голосами проти голосів правіці внесок октябриста Антонова, який домагав ся, щоби по мирових судах в тих околицях, де населенє не уміє по російски, вести устну розправу в місцевій мові.

РУСКА НАСА ○ РУСКА НАСА

тов. зареєстрованє з ограняченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадливі і опрощєтовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосним відгомоном по цілій Буковині і най кождий, що почувє себе щирим патріотом-Українцем складає своєї ошадности в „Рускій Касі“.

Пржеднуйте нам нових членів. Дирекція.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Брідок відбудуться 2. січня 1910 р. о 2 год. по полудни в домі товариства із слідуєчим денним порядком: 1. Отворене зборів; 2. Прочитане протоколу з послідних загальних зборів; 3. Звіт касовий; 4. Вибір касиєра; 5. Установлене платні для касиєра на рік 1910; 6. Вільні внесення. — Старшина.

РІХТЕРА

якоржі скрижки до будови

як перед 30 роками так само й нині суть найлюбішою забавою для дітей і тішаться найкрасше своїм поводженем. Рік річно побільшує ся число татів, які як діти привикли до них, доповняють їх і враз з дітьми будують.

Можна щось ліпшого поручити?

Певно що ні, тому повинна кожда мама або перший вступний подарунок для дітей, купити їм ПРАВДИВІ ЯКОРЖІ СКРИЖОЧКУ ДО БУДОВИ. Найкраще можна вибрати із ілюстрованого каталога якоржних скрижочок де найде ся більше і о будові мостів як також „Meteor“ альбума укладання вірців і десенів. Ріхтера якоржі скрижки до будови і будови мостів суть з огляду на марку охоронену „Якор“, суть певно знамі і до набути у всіх складах а також в краях і за границею та продати ся найдешевше по цінах фабричних. При закупівлі виразно треба жадати Ріхтера якоржних скрижок і тільки підібрати не приймаючи, які натручують до доповнення а в дійсності они нічо не парі. Хто сумніває ся о правдивості доповнення, на жадане дістане даром і оплатно від „Якор“ опше, форму укладу і повні ціни.

Кор. надвірний і палатовий доставець
Ф. Ад. Ріхтер і Спілка у Відни
I. B. Operngasse 16.

Хто любить музику і наміряє собі який інструмент спровадити, най замовить загально знаний каталог славнозвісного „Impregator-a“ інструментів з нотами із сталеві бляхи. А хто хоче купити апарат до говорення, най жадає каталогу інструментів до говорення. Тим находять ся найкрасші тово рода окази.

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуд захопленем НОВИХ: лачок цинкорі, але будьте радше сего переконана, що правдивий : Франкка: додаток до кави, котрий і в Вашім домі господарстві випробувано від тільки літ, єсть НАЙЛУЧШИЙ і таким на даше : ПОЗІСТАНЕ : —

Однаков просимо Вас дуже, уважайте докладно на нашу марку есбрині

rt. bls. Y 1371, 919 L. v. V.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францова
в Терополі.

Се є знамениті умиротворює средство до натирания против венних ревматичних болю, простудження, ломаня костей, плечий гістия і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймаючи ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакони 80 сот. 10 флаконів (флашчок) 8 кор. в оплатю і опакуванем. Тисячки листів з подякою. — Висмака 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії мединаліній Стернгуса.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“ в Чернівцях, улица Паньска ч. 33, заверла в себе так звані домові щаджикчі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишаєть ся в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.
В ошадности наше богатство!

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік „Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецких книгарнях.

Головне жерело набути: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодинокі набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в ній найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, різні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцеві відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодиноких висилках.

Друкарня Товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

має на складі і поручає отсі

ДРУКИ СУДОВІ

1. Спротивлене против езекуції.
2. Позов о заплату ціни купна.
3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих.
4. Позов о звернене позички.
5. Внесене о позволене езекуції на подвижности.
6. Внесене о позволене езекуції на недвижности.

Заразом поручає **нотарияльні друки** „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“.

Ціна друків судових: по 3 сотики за аркуш. Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш, „поданя“ по 4 сотики за аркуш, „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Висилає ся за посліплатою або за попередним надісланем належитости, сейчас.

Адресувати :

Друкарня тов. „Руска Рада“

Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальнової стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Адміністрація ул. Пальска ч. 33.
Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренлямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім попередженням і залученням поштової належності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належний на анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 шпальток

Отворенє румунської границі.

Наші люди, котрі сидять над російською границею, знають, що через границю ні сюди ні туди переходити без паспорту або бодай перепустки не вільно. Але не тільки людям переходити не вільно: не можна також без позволення ні сюди ні туди перевозити які небудь річи — збіжжя, худобу, сукно, тютюн, то що. Щоби позволення на перевіз дістати, треба за кожду річ заплатити „цдо“ — за одну річ більше за другу менше. Скарбова сторожа (фінанси) з одного й другого боку пильнують, аби ніхто, не заплативши цда, не перепачкував яких річий. Так само, як се діється на російській границі, діється також на всіх інших границях — на румунській, болгарській, сербській, турецькій і т.д.

Чому воно так? Чому держава накладає цдо на товари, що приходять із заграниці? Тому, щоби ті заграничні товари зробити дорожшими. Коли купець купить наприклад безроги в Росії за дешеві гроші, дешевші ніж у нас, то він хотів би їх продати за більші гроші у нас і заробити щось на тім. Якби не стало на границі цда, то він перевіз би спокійно свої безроги до нашої держави та продавав би їх різникам дорожше ніж купив в Росії, але дешевше ніж у нас платять за безроги. Різники не хотіли би тоді нашому хліборобови за його безрогу платити давнійшої висшої ціни, а наш хлібороб аби продати безрогу, мусів би відступити єї за таку ціну, за яку продає купець із Росії. Кому була би з сего користь, а кому шкода? Річ ясна, що скористав би купець із Росії, бо він купив безроги дешевше а продав дорожше, скористав би далі міський різник, бо російські купці обнизили би ціну на худобу; скористали би далі мешканці міст, котрі купували би дешевше мясо.

А хто мав би шкоду? Очевидно що наш хлібороб, бо мусів би свою худобу продавати за собачі гроші і не мав би з тої продажі навіть такого мізерного поратунку як має тепер.

Так було-б, як би не було цда на границі на худобу. Але коли є цдо, то російському купцеві не виплатило-б ся перевозити до нас своїх безрог, бо коли би заплатив цдо, то не міг би в нас свого товару дешевше продати, ніж продають наші люди. Так отже границя цдо на худобу хоронить наших людей перед остаточною руйною.

Недавно склалось таке, що наша держава умовилась з державою румунською, щоби одна другій знизила цда. Так Румунія згодилась знизити або скасувати цда на австрійські фабричні вироби та пускати їх до себе легше ніж досі було, а за те Австрія згодилась знизити й звести цда на румунську худобу, котру будуть румунські купці привозити до Австрії й тут продавати. Така умова між двома державами називається „торговельно-політичним договором“.

Правительство хотіло тепер, аби наш парламент дав свою згоду на сю умову. Але очевидно хліборобским послам зовсім неспішно було згодитись на се без ніякого відшкодовання хліборобам, бо єї послы знають, що така умова, що отворала би границю для румунської худоби, дуже обнизила-б ціну худоби у нас та вийшла би на шкоду хліборобам. Однак міністри й цісар постановили конче зробити з Румунією той договір, а й промислові краї, де багато фабрик і великих міст конечно сего доматали ся. Хліборобські (отже й наші) послы відповідали на се так, що пристануть на таке лиш тоді, коли хлібороби одержать за се відшкодоване від держави. Отже щоби відплатитись

хліборобам за шкоду, правительство рішилось дати хліборобам кілька мільонів на поліпшенє годівлі худоби в Австрії, значить на поправу пасовищ, на спровадженє кращої породи худоби, на уладженє вигідних торгів на худобу то що.

Як ми добре поорудуємо тими грошми, а передовсім як позакладаємо тепер за ті гроші спілки для продажі худоби, аби ми не продавали єї на торгових малим купцям-ошуканцям, але впрост на великі торги через єї наші спілки, — тоді і отворенє румунської границі не пошкодить нам і за нашу худобу будемо ще брати може й ліпші гроші, ніж дотепер брали.

Конче треба нам висшої осьвіти.

□ Се вже загально відома справа, що без просьвіти людий тяжко тепер дати собі раду. З кождим днем наше жите так замотує ся, що без просьвіти жити нам чимраз тяжше.

Коли ми бачимо нині самі, що наші люди в горах і на долах, а особливо в горах, колись, богачі, о яких слава йшла по всім світі, нині чимраз більше сходять на бідаків і пропадають в кишнях розбогатілих там тимчасом лихварів, то се нас мусить навести на думку, що наші люди тому лиш так скоро і необачне потратили там свої маєтки і зійшли на бідаків, бо ті наші люди не мали досі такого розуму, такої просьвіти, як — лихварі. Розумні і хитрі лихварі замотали в біду нашого доброго але темного чоловіка і тут вже мусіло прийти до нашої недолі, бо так вже є на всім світі, що розумний, просьвічений використовує темноту непросьвічених людий.

Зійшов наш хліборобський руский нарід на бідаків головню через те, що був темний, непросьвічений, отже тепер, коли вже надійшла остання година ратунку, треба нам пильно дбати о се, аби і наш нарід доводити до просьвіти, до світла, до розуму.

Наш нарід мусить навчити ся хто він є, де він є, пощо він живе на світі, чому ему зле, як доходить инші народи до гаразду, — отсе все мусить він пізнати, як хоче жити на сїм світі а не пропасти марно на користь та на втіху своїх відвічних ворогів.

Першим кроком до світла, до доброї науки, першим щаблем до розумного способу жити є: навчити ся писати та читати і сю задачу сповняють наші народні школи.

Однак, як сказано, — се лиш перший крок з темноти, яка завела нас в біду, до світла й розуму, при яких помочи маємо вийти з біди, до гаразду.

Сама народна школа ще тут не вистарчає. Нам треба висшої просьвіти. Нам треба висшої науки, аби пізнати світ і способи, як на сїм світі треба жити?

Сю висшу просьвіту можна набути у високих школах. Однак у єї високі школи лиш деколи може попасти хліборобська дитина. І то як покінчить вона єї високі школи, то вже відходить вона від наших хліборобів у місто, між панів і вже не може вона безпосередно і вічно сидіти між нашими хліборобами та далі розсьвічувати їх ум на їх щастє та добро.

Через се, хоч з поміж дітий наших хліборобів виходить вже немало високовчених людий, то між самими нашими хліборобами далі пауче темнота а з темнотою і ся біда, ся гірка недоля, яка затроює нам жите на світі.

Щож тут робити?

Політичне товариство „Руска Рада“, відновлене в сїм році, аби згуртувати в собі всіх наших хліборобів, таких, що їм вже досить темноти і недолі і до якого не лиш може, але і повинен зараз приступити кождий виславши 1 корону членської вкладки на руки Дра Стоцького до краєвого виділу в Чернівцях, — постановило ратувати наших селян з сего гори в такий спосіб:

Сеї зими устроїть само се товариство в Чернівцях курс висшої науки для наших хліборобів. Ся наука розічне ся зараз по Йордані і тревати буде шість неділей. З кождої громади повинен приїхати тоді до Чернівців на сих шість неділей що найменше один парубок або молодший газда. Такий чоловічок повинен бути цікавий до науки, щирий для людий в громаді і по можности письменний.

З'їдуть ся ті люди зі всіх громад до Чернівців а тут вже наші люди, що покінчили найвисші науки у високих школах, будуть їм розказувати через шість неділей про все цікаве і хоценне на світі, про все, що досі знали пани та жиди а чого на жаль та свою недолю не знали дотепер наші хлібороби.

Між тими вченими людьми, що будуть тоді розказувати тут про це все нашим хліборобам, знаходять ся такі добре звані вже на Буковині та щирі для наших хліборобів люди, як: заступник маршалка краєвого Д-р Стоцький, проф. Кордуба, інсп. О. Попович, Д-р Галіц, Д-р Когут, Д-р Кузеля, Д-р Вурачинський, Д-р Гузар, проф. Прийма, інж. Герасимович, проф. Цегельський, проф. Ісепенко і так далі, і так далі.

Сї професори на тім курсі будуть розказувати нашим людям таке: звідки взяв ся світ, звідки, місяць, небо, який великий світ, які народи живуть на світі і що вони роблять? А потім будуть розказувати єї сказати-б так професори, як жили всякі народи на світі від найдавніших часів аж по нинішній день, — будуть розказувати вони, від коли є на світі ми, Русини, яка була наша доля на сїм світі від початку, як лиш ми з'явились на світі, аж до тепер? Почують тоді ті наші люди, що привідуть на сю науку до Чернівців, який лад є в нашій державі, чому ми серед сего ладу не найліпшу маємо долю і що треба робити, аби нам стало ліпше, аби збільшив ся наш добробит? Не забуде ся також в сїй науці і про се, як то витворила ся наша мова, наші пісні і наші найкрасні книжки? А поза тим буде тут вести ся з тими хліборобами нашими науку, як писати добре листи та всякі подання, як вести книги купецкі та касові, як вести сїчові вправи? Будемо ще й сьпівати собі тут найкрасні рускі пісні та читати найкрасні наші книжки!

Отсе буде добре, гарне та цікаве!

Подумайте собі, люди, що буде, як верне потім в село такий, що перейде всю цю науку в Чернівцях? Як він розкаже все, що тут чув і видів у своїй громаді, то згодом стане приходити ціла громада до світла, до розуму, а через те вже й до гаразду! Не лиш ему вийде се на пожиток, але цілій громаді, всім нашим громадам, всему нашому народові! Тому то ми й певні, що самі громади на громадський кошт вишлють до Чернівців на означений час сеї науки хоч одну людину, як не буде в громаді такого, що міг би приїхати на сєй час до Чернівців на власний кошт.

Наука ся нічого не буде коштувати, але буде коштувати жите в Чернівцях через шість неділей.

Товариство „Руска Рада“ зробить вже якось так, що се житє буде коштувати як найменше, але все таки якийсь кошт при тїм буде і для людей. Всї учасники сеї науки будуть мешкати разом і будуть їсти разом. Що се буде коштувати і в якім саме дні по Іордаві мають з'їзджати ся в Чернівцях охочі до сеї науки, напишемо в найближшій числі „Буковини“ для народу.

Нині скажемо ще лиш це, що за дурно дістане кождий, хто з хліборобів приїде на сю науку, гарну книжечку на памятку сеї науки.

Дорогі наші братя-хлібороби! Доси ще не було такої науки для хліборобів в нашім краю. Отсе перший раз пробуємо ми відгавати сильним світлом висшої науки глибоку темряву хліборобського нашого житя! Ми напишемо вам ще, кілько се буде коштувати кождого і в який воно день зачне ся, однак ви вже від тепер приготуйте ся до приїзду на сю науку.

Високою просвітою відженемо від себе те горе, серед якого тепер так гірко живемо, — через висшу просвіту, доступну дотепер лиш панам та жидам дійдемо і ми до гаразду!

Політичний перегляд.

3 парламенту.

Послідного разу писали ми, що в парламенті розпочали ческі послї знов обструкцію, то значить, що своїми довгими промовами о всяких справах не допускали вони, аби парламент радив над тим, що потрібне державі. Ческі послї внесли в тїй цілі 57 нагліх внесків і промовляли пересічно до 6 або 7 годин, щоби розтягнути наради парламенту як найдовше і тим присилувати правительство до уступків в користь Чехів. Нагле внесенє мусить йти під обраду скорше, ніж всьо иньше. Ворба вела ся дуже завзято.

Насамперед мусїло ся отже радити над нагліми внесеними ческими, а аж потім можна було радити над торговельними договорами, які наша держава конечно хоче завязати з Румунією, з Сербією та з Чорногорією. Сї договори і ухваленє бюджетової провізорії на 1910. рік треба було державі полагодити до нового року. Коли ческі послї внесли тимчасом своїх 57 нагліх внесень то вже через се спинили вони наради над торговельними договорами і бюджетовою провізорією. Чехи тому спинювали сї наради, на яких нашій державі так дуже залежить, бо хотїли, аби теперішні, не дуже то приємні Чехам, деякі міністри зараз уступили. Аби боронити ся перед сим спиненєм нарад через Чехів, більшість послів в парламенті згодилась на се, аби наради в парламенті відбувались без перерви день і ніч аж доки Чехи або не відступлять від своїх внесень, або аж полагодить ся ті внесенє. І справді так стало ся. В середу в полудне стали радити послї без перерви і радили так через повних 86 годин. Аж тоді Чехи виступили з внесенєм, аби змінити спосіб нарад в парламенті, а коли се їх внесенє прийнято, тоді вони взяли назад всі свої наглі внесенє. Тоді се довезне засіданє перервано а другий день раджено вже над торговельними договорами.

Таким чином видобуто парламент із клопотів або ходили поголоски, що президент міністрів барон Бінерт мав вже від цісаря документ на розв'язанє парламенту, і так дано тепер палаті послів можливість радити над пекучими державними справами. В першій мірі приступала палата послів на підставі нового закона про регулямін у вівторок до правительственного предложєня в справі тимчасового прилімінара на слїдуючий рік. Підчас наради над сею справою зазначив бесїдник галицьких Русинів, що галицкі Русини не можуть голосувати за прилімінарем, бо правительство не робить жадних кроків, щоби залагодити кривди, які діють ся Русинам зі сторони Поляків. Русинів треба трактувати так само як і прочі народи і дати їм спроможність брати участь у правліню. Щоби піднести добробит народів австрійської держави, не вистарчає, говорив сей руский посол, помирити Чехів з Німцями, але на се треба ще справедливого трактованя домагань всіх поодиноких народів по всіх краях. Рускі галицкі послї не маючи довіря до правительства тому, що правительство дозволяє Полякам в Галичині гнобити тамошних Русинів, го-

лосували проти бюджету, значить проти прийнята прилімінара на слїдуючий рік. Проти голосів руских послів з Галичини прийнято в голосованю тимчасовий прилімінар на 1910 рік, 246 голосами проти 202.

По прийнятю закона про контингент спиритусу радила палата послів над законом в справі піднесенє плеканя і продажі худоби. Потім розвинено дебат над законом про повновласть до заключєня торговельно політичних договорів із сусїдними державами, а в першій мірі з румунською державою. Щодо торговельної угоди з Румунією, то палата ухвалила 277 голосами проти 155 правительству повновласть до заключєня сеї угоди. Давши ще правительству право заключити подібні торговельні договори з балканськими державами, як з Сербією, Болгарією і Чорногорією, палата послів ухвалила побільшити число віцепрезидентур у парламенті із 5 на 7, з чого припадає одно місце Русинам а друге Італійцям. Сим вичерпано цілу програму нарад, визначену на зимову сесію. Президент парламенту звернув ся до палати в короткій промові і висказавши своє вдоволенє, що палата має вже поправлений регулямін, заявив, що замкнає засіданє, а про слїдуюче повідомить послів письменно. Посли розїдуть ся тепер на сьвята.

ДОПИСИ.

Лужани.

Загальні збори товариства „Січ“.

Загальні збори товариства „Січ“ в Лужанах відбули ся 12. грудня с. р. в „Народнім Домі“ при досить великій участі сільської молодіжї — із слїдуючим дневним порядком: 1. справозданє дотеперішного видїлу, 2. зміна статутів, 3. вибір старшини, 4. вільні внесенє.

Тому, що дотеперішного кошового, товариша учителя Миколу Пилата перенесено до Чернівців, вибрано председателем зборів тов. Танаска Заяця. По отвореню зборів, привітав іменем зібраних місцевий учитель Іван Мегера прибувшого із Чернівців тов. п. Ілька Поповича яко делегата „Союза Січїй“. А сей знов повітав зібраних в імені „Союза Січїй“. Згадуючи про дальшу роботу усіх Січїй, заохочував делегат головного заряду „Союза Січїй“ і сей кіш до завзятої і витревалой роботи, щоби догони в роботу минулого заснаного року і став на рівні з найрухливішими Січачами. Крім того напам'янав присутних, щоби всі висували ся громадно в члени товариства. Відтак прочитав тов. учитель Микола Орелецький протокол послїдних загальних зборів а тов. Танаско Заяць здав коротке справозданє про дотеперішню діяльність старого видїлу і про стан маєтку „Січ“, який доходить до 500 К і призначений на огнену сивавку.

Товариш уч. Іван Бережан обговорив конечність зміни статутів, позаяк місцева „Січ“ заснована свого часу на лад галицьких „Січїй“, і поставив внесенє, щоби дотеперішні статуту змінено на лад буковинських статутів січових, що одногласно й прийнято.

Потім приступлено до третьої точки дневного порядку, і то до вибору нової старшини.

До нового видїлу вибрано слїдуючих товаришів: Місцевого уч. Івана Мегеру кошовим, Івана Бережана писарем, Костя Катрюка осаулом, Танаска Заяця скарбником, Танаска Ковалюка хорунжим, Михайла Вацака учителем, Георгія Орелецького 1. читарем, Петра Орелецького Ів. 2. читарем, Дмитра Орелецького Ів. 3. читарем, Георгія Кепку 4. читарем. По виборі старшини подякував нововибраний кошовий зібраним за те, що повірили в его руки керму такого важного і славного товариства як „Січ“ і прирікав щиро і вірно працювати для лужанського коша, та завзявав усіх товаришів до невисипуючої праці для дорогої січової ідеї. По довшій промові закінчив бесїдник слїдуючими словами: „А як кожда „Січ“ і всякі иньші товариства цілої Руси-України возьмуть ся завзято і то з охотою до роботи, тоді оживе слава, слава України, і день ясний не вечірний тихево засяє...“

Опісля вписало ся ще 50 сьвіжих членів, так що з старими членами буде їх тепер около 90.

Наконець подякував кошовий іменем коша і всіх присутних тов. п. Ількови Поповичеві за те, що не щадячи своїх трудів, прибув до нас на збори, як також всім присутним за участь і замкнув збори.

Оришівці.

(Загальні збори нашої читальні).

Минувшої неділі, 12. с. м. відбули ся загальні збори читальні „Рускої Вєсїди“ в Оришівцях. Збори сї не були б може нічим так дуже замітні, якби не те, що на сї збори загостив голова кіцманської філії „Р. В.“, д. В. Ростоцький і д. Гішка, оба селяни з Кіцманя. Вже саме се від-

радний факт, що в нас селяни, які можуть стати як проводирі просвітної інституції, що заступає цілий повіт, а друге, що селяни сї більш ідейні від деяких інтелігентів, коли не жаліють ні своєї худобини, ні часу, ні труду для загального добра.

Зборам проводив д. надучитель П. Войновський, привітавши щиро, прибувших гостей.

Справозданє старшини читальні, сеї читальні яка існує вже близько 30 літ, а до того в громаді, яка до недавня анана була, як з'організована, — вийшло досить слабо, зате стан касовий, зіставлений уч. Д. Сімовичем не согірший, бо вказує близько півшести соти корон, крім чималих залежностей зі сторони членів. В дальшій ході нарад вказав уч. Д. Ясінчук на цілі, до якої наш нарід повинен стремити а іменю до маєткового добробуту і до такого відродженя нашого народу, щоби він міг сам свої потреби задоволювати і рішати сам без опікунів про свої справи — Потім представив бесїдник способи, якими можна туди дійти, а то: просвіта, віра в себе, організація. Представив ще відтак п. Ясінчук конечність будови власної хати, під яку вже є площа, а щоби призбирати фондів на сю цілі, — пропонував добровільні датки, сходини молодіжї, яких цілком мало би бути виученя якоїсь театральної штуки та концерти на дохід будови; дальше пропонував заведе чашні в читальні на ту саму цілі. Більшу поміч — після его бесїди — могли би подати „Каса“ з своїми членами, який то проєкт йде під обраду всі зборів.

По виборі видїлу виголосив бесїду д. В. Ростоцький. Він взивав до гуртованя в товаристві, де члени себе найліпше взаїмно пізнають, де навчають ся, що ми також „люди“, навчають ся вихиснувати бодай вже існуючі закони, поправляють свій економічний добробут, — поліпшають господарку (через гуртову продаж збіжжя, яєць, овочів, безрог, спілки, склепи і т. д.) „Організація, — се чудо. в яке — на жалє — нарід наш ще не вірить“. Дальше заохочував бесїдник до читаня книжок, в яких найде нарід потїху, раду — розраду, науку. З книжок научить ся прощати урази сусїдов, чим зменшить занадто велике число процесів; відсе научить ся підчиняти личні інтереси, інтересам загалу. Личні інтереси, се той черв'як, що нас точить“. Бесїда д. Ростоцького, виголошена з належним запалом, розмахом, підкріплювана чистим, як хрусталь і здоровим як природа мужицьким дотепом, а переривана з часта голосними одобрєнями, зробила на всіх присутних величезне вражєня.

Присутний о. Козаріщук заохочував до жертв на будову „Народного Дому“ і пропонував збірку колядою на тую цілі, а віванєм над'учителя Войновського до участі в курєї для неграмотних та до вступленя до „Рускої Вєсїди“ в Чернівцях — закінчили ся збори відсьвітанєм народних гимнів.

Члени.

Бобівці.

Николаївське сьвято.

Се сьвято вдало ся у нас дуже гарно. Обширна шкільна зала була битком-набита дїтвором, селянами та доколичною і місцевою інтелігенцією так, що велика часть народу товпила ся ще й в присінках та подвір'ю. Ученики-аматори відіграли „Гостину сьв. Николая“ вдоволюючи а деякі з них віддали свої ролі знаменито. Николай промовивши гарно, роздавав дїтворі, якої число досягало до 300, силу дарунків як: сардачки, постільці, пап'їршки, шалики і всілякі шкільні реквізїти а також бомбонки та яблочка червонобоки. І на старших не забув Николай, бо обдарував їх гарними книжочками, які Николай привіс з сторожинецької філії. „Р. В.“ — Велику утіху справило се сьвято як дїтворі так і селянам, бо не лиш принесло бідній дїтворі багато дарунків, але й гарну забаву і науку. Село серед ночі перший раз такою порою гомонїло так весело, бо й перший раз привітав его так щиро сьв. Николай! Кожний чув душею, що коли вже сьв. Николай і до них загостив, то незабаром приїде час що увільнить ся се нещасне село з пазурів страшних опирів.

По вечерницях пішла дружня забава інтелігенції.

Але і се так шляхотне сьвято не пошанували наші звісні вороги. Не то, що нічим не причинили ся до него, а підбїли ще кількох зблудливих братів і наслали їх, щоби вони робили тут галабурду. Та їх утихомирено а вкінці відкрито, що вони прийшли з як найгіршими замірами, бо найдено в них зелїзні розбїшацкі гаки, то що. Однак і вони пізнали, що на але їх намовлено і сьамь-тали ся.

Гість.

Гоголина.

(Аматорське представленє).

Нове сонце айшло в громаді Гоголинї. Дня 19. грудня на самого Николая відіграно в тутешнім шк. будинку аматорське представленє „Подорож сьв. Николая“. Під умїлим проводом учителя п. Івана Войтановича вивязали ся молоді аматори (уче-

ники 6. шк. року) майже чудово із своїх ріль. Учителю п. Іван Войтанович — „св. отець Николай“ подав крім своєї ролі гарну науку для молодіжя і старших. Послідніх завзяв між ними, щоби гуртувалися в читальню і чимскорше збиралися до основи консулційної спілки, себ-то крамниці. Учителю пані Омелія Циганюк була в ролі „бабусі“ незвичайно вірним образом сільської жінки. Згадати-б ще про „чорта“, який був так певний своєї ролі, що забавляв всіх гостей так, що кождий з присутних одушевлявся його виступом. А що найбільша кляса цієї школи була заповнена народом аж по береги, то зібрано гарний гріш, який призначуємо на запомогу бідної шкільної дівчорі. — *Шкільний заряд.*

З Мерець.

Піп Боднарескул лютить ся страшенно. Не можуть спинити руху, що підняв ся між народом, береся піп до доносів на народних діячів в Мерець. — І так гримнув він 13. с. м. писмо до повітової ради шкільної на учителя К. Кракалію. — Між иньшим доносить він там, що уч. Кракалія не був 18. вересня с. р. в церкві. — Яка се безличність хай осудять чатачі з сего, що згадані дивни не було в Мерець жадної відправи в церкві.

Та найгарнійше свідчить о „характері“ Боднарескула слідувачий устуд а його дописи до ц. к. пов. ради шк. в Сучаві: „В шкільній комнаті винаймленій у М. Дрішка відбувають ся нічні сходни. Місцева рада шк. кажує отсі сходни хотайби то були курси для анальфабетів (себ то таких, що не вміють ні читати ні писати), і просить пов. раду шкільну заказати се учасникам як найострійше“. Се вже справді безличність коли розважити, що сама краєва рада шк. дозволила вести такі курси і навіть платити за них учителя. А тут вириваєсь такий піп і кажує їх. Се поступоване отворить очі і тим невірним Томам, що вірили брїхням пона, котрий відводив їх від просвітнього руху страхуючи їх унією та голеним попом наколи самий він жив в найліпшій згоді з уніятами Яворськими, з ділчем Прункулом і всіма жидами а свою сесю продав на п'ять літ наперед жидови, котрий відпроде її людям беручи в них майже у двое таку ціну, яку платить попови.

Свій уряд яко предсідатель місцевої ради шкільної вибіснює Боднарескул замість на добро, на шкоду школи і просвіти в громаді. Як він дбає про те, щоби діти знали релігію, хай посвідчать се, що приміром в 2., 3. і 4. шк. році був він досі на релігії всего 15 разів замість 75 а дітям, від котрих забрав гроші на катехізми тому вже рік, не купив їх і досі — *К.*

НОВИНКИ.

Чернівці, 23. грудня 1909.

Наендар. Пятниця 24. (11.) Даниїл, Лука; рим.: Адама і Еви. Схід сонця 8-00, захід 4-00 — Субота 25. (12.) Спиридон, Синет; рим.: Рождество Христ. Схід сонця 8-00, захід 4-00. — Неділя 26. (13.) Н. св. Праот. Ев.; рим.: Н. 1. п. Р. Стефана. Схід сонця 8-00, захід 4-01.

Буковинський сойм зійде ся на коротку раду в середу, дня 29. грудня с. р.

До наших селян! Послідні загальні збори філій „Рускої Бесіди“ і „Союза Січій“ показали нам ясно, як ще сумно стоїть справа з нашими організаціями в наших руских громадах. Богато читалень та „Січій“ є лиш на папері, а в дійсности їх нема. Трафляє ся навіть таке, що люди не знають що в їх селі засновано колись читальню або „Січ“. Так не може бути дальше! Наш нарід повинен зрозуміти, що від розвитку таких організацій, як приміром читальня, каса, і „Січ“ залежить ціла наша народна справа, ціла наша будучність, бо зорганізованому народові легше бороти ся і обстоювати за свої права, для з'організованого села не страшні жадні дурисвіти, які хочуть використувати темноту нашого народу. Наш нарід повинен зрозуміти, що годі чекати на кого другого, щоби сей за нього робив. Коли нарід не вибере собі сам нічого, то не можуть ему навіть самі наші невтомні послі, які не можуть бути на кождім місці Буковини і кождому з осіб служити доброю радою і добрим ділом для піднесення його добробуту. Ніхто з селян не повинен відносити ся рівнодушно до своїх організацій. Закиньмо вже раз сю нашу байдужність!

З міської ради. У вівторок, дня 28. грудня с. р. відбудуть ся о 6-тій годині вечером в черновецькій громадській раді наради в справі нового виборчого закону і громадського статута. Предметом наради буде проєкт краєвого виділу (Опчула і Відмана) і проєкт магістрату (секр. Кавля). Щоби українські радні знали, яке становище мають они заняті зглядом сих проєктів і як мають в раді громад-

ській голосувати, запрошає низше підписаний всіх наших черновецьких Русинів-Українців на спільну нараду, яка відбуде ся в суботу, дня 25. грудня с. р. о 3-тій годині по полудні в „Народнім Домі“. З огляду на те, що ся справа для кождого із нас є великої ваги, надіємось вельми численною участю. — Іменем укр. радних: *Володимир Ясеницький.*

Чи корисні є молочарські спілки? Кількома наворотами писали ми в нашій часописі про молочарські спілки, які оказались вельми корисними для наших хліборобів. Нині не будемо вказувати корисности тих спілок, а подаємо ось такий документ: „Підписана дирекція і надзираюча рада молочарської спілки в Володимирцях, повіту жидачівського в Галичині посвідчає отсим слідує: Спілка наша зістала отворена 15. марта 1908. р. Ми купили машини на кредит за суму 717 корон 84 сот. За протиг сего часу т. є від дня основи 16. марта 1908, по конець жовтня 1909, виплатили наша спілка точно, як вказують книжки Спілки суму дев'ять тисяч шістьсот вісімдесят три корони 40 сот. за молоко членам доставив. За сей час маємо в касі тисяч п'ятсот п'ятнацять корон 84 сот., чистого зиску а за машини, які стають нашою власністю, виплачено 717 кор. 84 сот., як подано висше. Так отже наша молочарська Спілка протягом 19 і пів місяців т. є від 16. марта 1908, по конець жовтня 1909 р., заробила дві тисячі двіста трицять три корони 68 сотиків. Так пишуть селяни, які зрозуміли вагу і корисність молочарської спілки. Радимо приступати як найскорше, де лиш можна до основи молочарської спілки, тим більше, що зимова пора є найдогідніша до закладання таких спілок. Потрібних інформацій радо уділить „Селянська Каса“ в Чернівцях (улиця Паньска ч. 33).

Відкрите північного бігуна Куком недоназано. Перед кількома тижнями писали ми, що північний бігун відкрив др. Кук В кількох днях розголосив Кук по цілм світі про свій знаменитий здобуток. Та не довго він тішив ся, бо вкортці зголосив ся і другий вислідчик північного бігуна, іменню Пірі. Між Куком і Пірієм виникла сейчас завзята борба, бо кождий уважав себе за непомилкового вислідчика північного бігуна. Цілий світ понав тепер у великий сумнів, бо не міг напевно знати, хто є правдивим вислідчиком. Отже щоби зістати причімс певним, сказали світові учені Кукови і Пірієви, що они будуть уважати за правдивого вислідчика того, котрий із них обох докаже свій здобуток. Оба они предложили свої документи ріжним товариствам учених людей, які мали сю справу розслідити і провирити. Тепер доносять нам із Коненга (головне місто Данії), що одна тамошня комісія, призначена для розслідження документів Кука, рішучо потвердила, що в документах Кука нема жадних доказів, які би безсумнівно свідчили, що він відкрив північний бігун. З Америки доносять, що Кук виїхав звідтам до Європи. Здаєсь Кук тиняєсь тепер по європейських містах зі встиду, що збрехав перед цілим світом.

Росія зброїть ся проти Австрії. Віденський дневник „Vaterland“, котрий читає наслідник престоло пише, що Росія робить воєнні приготування не проти Японії, тільки проти Австрії зовсім як в 1887 р. Треба знати, що в осени 1887 р. війна між Австрією й Росією кісала на волоску.

Велика катастрофа. В північній Німеччині над морем лежить велике місто Гамбург. Се місто знають наші люди, які переселяють ся до Канади, бо в тім місті сідать они на корабель. В сїм місті знаходиться великий газовий заклад, в яким сими днями наступила страшна катастрофа, а іменню вибух газу. З страшним громовим гуком, який розляг ся по цілм місті, вибух і запалив ся газ, розсіваючи кругом знищене. В катастрофі повесло смерть кілька робітників, а пожар спричинив міліонові шкоди. Сей заклад палав у вогни разом із недалекими фабричними домами через кілька днів.

Оповістки, іменованя і т. п.

Загальні збори товариства „Взаїмна Вигода“ в Ілїті відбудуть ся дня 27. с. м. о 2. годині по полудні із слідуєчим дневним порядком: 1. справозданє склепове і касове, 2. вибір нової старшини і 2. внесєня. Того самого дня відбудуть ся там-же о 4-ій годині по полудні загальні збори тов. „Рускої Бесіди“ із таким дневним порядком: 1. справозданє з діяльности читальні, 2. вибір нової старшини, 3. обговорєнє докінєня будови „Народного Дому“, 4. вільні внески і 5. запіс до зимового курсу анальфабетів. — За старшину: *В. Приступа.*

Загальні збори тов. „Січ“ в Лукавці н. С. відбудуть ся дня 27. січня 1910. о 2. год по пол. із слідуєчим дневним порядком: 1. Отворєнє зборів. 2. Справозданє з діяльности. 3. Відчит: „Про значєнє Козаччини колись а тепер“. 4. Вибір старшини. 5. Справа бібліотеки, часописий та членських вкладок. 6. Вільні внесєня. — *Михайло Сафроняк, кошовий. І. Морозик, писар.*

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Зеленові відбудуть ся в неділю, дня 26. грудня с. р.

в госп. Юрія Вервега о 10. годині рано із слідуєчим дневним порядком: 1. справозданє касове за рік 1908/9, 2. вибір нової старшини, 3. вільні внески. — Рівночасно запрошає ся делегатів філій „Рускої Бесіди“ в Кіцмани. *Луцукенко, голова.*

Звичайні загальні збори товариства „Молочарська спілка“ в Розтоках ст. з. з. о. п. відбудуть ся у неділю, дня 26. грудня 1909 з отсим порядком нарад: 1. отворєнє зборів, 2. звіт з діяльности, 3. молочарські спілки, (відчит п. Павлюка), 4. потреба спілки, 5. вибір ради надзорчої, 6. внесєня. — За виділ: *Андрій Петрон.*

Загальні збори тов. „Жіноча Громада“ в Камені відбудуть ся дня 26. грудня 1909 в домі голови товариства із слідуєчим дневним порядком: 1. справозданє про діяльність товариства, 2. вибір виділу, 3. вільні внесєня. — *Параска Бойчук, голова, Ф. Ковак, писар.*

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Брідку відбудуть ся 26. грудня 1909 о 2. годині по полудні із слідуєчим дневним порядком: 1. отворєнє зборів; 2. прочитанє протоколу з послідних загальних зборів; 3. звіт касиєра про стан мастику читальні; 4. вибір старшини; 5. нарада над заложенєм молочарської спілки; 6. призначєнє членської вкладки на рік 1910; 7. вільні внесєня. — *Др. Іван Коцик, голова.*

„Гімназійна бурса в Вижниці.“ Дня 31. грудня о годині 6 вечером відбудеть ся у льокалі пані Моска надзвичайний загальний збір товариства „Гімназійна бурса. Порядок дневний: 1. справа будови бурси, 2. вільні внесєня і запитаня. Просимо о численну участь. — *Михайло Івашко.*

Товариство „Жіноча Громада“ у Вижниці устроє по св'ятах курс науки читаня і писаня для неграмотних. Наука буде відбуватись безплатно що неділі в школі на Вижець-Судилові. Вписуватись можна вже від тепер що неділі і св'ята від год. 3. до 5. з полудня у п. К. Лукіяновичеві. — *Виділ.*

Із штуки і літератури.

Концерт Гната Хоткевича і товаришів у Вижниці. Хто перед 2 роками чув небуденну, артистичну гру п. Хоткевича, того радує вістка, що 25-го с. м. в суботу мати ме нагоду почути в Вижниці кобзарські думи співані п. Хоткевичем в акомпаніменті бандури. Окрім п. Хоткевича возмуть участь у концерті його дружина, славновісна піаністка і учителька в музичній школі у Львові, далі оп. Семенів і Волняк грою на челі і солов'ями співамц, а бандурист Хоткевич представити ся також як скрипак. Добріша програма будить інтерес мельоманів Українців і неукраїнців, тому підписаний комітет просить чужих о численну участь в концерті, а своїм пригадує, що нашим обовязком заповнити концертну залю. — А. Клим, директор гімназії в Вижниці, др. Д. Кулик, адвокат у Кутах, Г. Никорович, шк. інспектор у Вижниці, В. Стефанович, парох в Кутах.

Програма концерту Гн. Хоткевича і товаришів, який відбуде ся дня 25. грудня 1909 в Вижниці в салі Дрімєра в ринку о 8-ій год. вечером: 1. Гайда: Тріо ч. 5, g-dur скрипка п. Хоткевич, чельо п. Волняк, п'яно п. Хоткевичева. 2. Січинський: Фінале, п. Семенів. 3. Мошковскі: Вальс, п. Хоткевичева. 4. „Вура на Чорному морю“ п. Хоткевич. — По павзі: 1. Лисенко: „Чи ми зійдемо ся знову?“ в супроводі чельо п. Семенів. 2. Гольтерман: Концерт H-moll п. Волняк. 3. Лисенко: „Коли розлучають ся двоє“, дуєт п. Семенів і Хоткевич. 4. Вебер: Оберон, тріо п. Хоткевичева, Волняк і Хоткевич. — Цілих місць: I. р. 2 кор. 50 сот., II. р. 2 кор., III. р. 1 кор. 50 сот, вступ на залю 1 кор., для селян і учеників 50 сот., гардероба 10 сот. від особи.

Світські образи. В Книгарни Н. Товариства імені Шевченка (Львів, Ринок, 10), можна дістати за 13 К 20 сот. вже з поштовою пересилкою два чудові великі образи. Кождий з них довгий на 75 сантиметрів, широкій 60 центм., оба кольорові. Один з них, мальований славним українським малярем Красицьким, представляє „гостя з запорожа“, другий, мальований славним укр. малярем Трушом, представляє великодії „гаїлки“ дівчат коло церкви. Оба образи були би правдивою окрасою читалень, „Січій“, кас і хат. Веселійше було би увійти до товариства, де є такі образи.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

Тим знаходять ся найкрасші тово рода окази.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для місцян і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (petit). При кількохразових або при річних замовленнях значний олуєт.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і вилученням почтової належності.

Циркуляри яко приложи коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належності за аноном марками почтовими не приймає ся. Сторона аноноса має 8 шпальток

„Буковинська Торговля“.

□ Від довгих літ працюємо в тім напрямі, аби підготувати і звільна переводити економічне і політичне визволення нашого народу з під чужих впливів.

Дістав ся наш нарід під чужу владу економічну і політичну тому, бо був темний, — під кожним зглядом темний. З народом, в яким тільки аналіфбетів, в яким не було майже ніякої свідомости національної ані розуміння горожанських прав, остаточно і не могло стати ся нічого кращого. Він мусів попасти в чужу неволю і стати ся жерелом наживи для хитрійших і розумніших сусідів.

Коли вже ся неволя так затяжila над нашим народом, що просвічена наша людина не могла вже не жахатись сеї неволі, тоді одні з поміж просвіченої нашої громади звернули всю свою енергію в негативний напрям проти тих, що держали нас в своїй неволі і кидали на них громи сердечного, очевидно непродуктивного, обурення, — а другі без шуму і крику стали витворювати в нашій люді позитивну силу, при якій наші хлібороби могли-би скинути з себе чужі арма і самі собі вистарчати.

Невпинними, послідовними а позитивними заходами невеличкого гуртка нашої інтелігенції згодом вдало ся нам зреорганізувати як слід наше народне шкільництво і позакладати просвітні сільські товариства і видавництва. Се був початок. Рівночасно з тим в часописах, брошурах і головню на віках подавало ся нашому народови підстави національної свідомости, свідомости его горожанських прав і обовязків в нашій державі, одним словом початки політичної освіти. В той спосіб ми звільна відтягали наш нарід з під політичної волоскої неволі.

Серед тої праці загаль позитивних вихованців нашого люду пізнавав чимраз ліпше, що політичне визволення нашого народу не можливе без визволення его з економічної залежності. Нарід наш топив ся в лихварських кишнях і через се не лиш економічно гинув, але все ще й політично оставав ся в щонайменше непевних чужих руках. Бачучи се, почали організувати сї позитивні наші народолюбці каси по наших громадах а відтак всякі інші економічні спілки. І се справді без гомону і шуму підтяло у нас значне лихварських впливів а в народі розбудило віру в себе і витворювало в нїм звільна его власну силу. Таний кредит відсунув на бік найлітійших лихварів, при помочи кас почали люди виарендовувати паньську землю і набувати єї на власність в дорозі парцеляції, всякі спілки витворювали у всяких напрямх нову суспільну силу у нас, оперту на хліборобській самопомочи, остаточно товаровий відділ при нашій „Сел. Касі“ став перебирати на себе хліборобську торговлю, яка досі на велику шкоду нашого люду вцілости була в руках великої юрби малих і більших чужих купців і продавців. — Рівночасно з ввдужуванем сих новостий в народі йшла праця наших послів в законодавчих тілах. Загальне, рівне, безпосереднє право голосованя до державної ради, банк краєвий, зміна громадської і соймової виборчої ординації, закон про рентові господарства і т. д. — все се знаменито доповнювало нашу працю між народом і як лиш ми будем уміти добре припилювати і вихисувати всі ті вже введені способи щодо економічної і політичної еманципації нашого люду, то будучність наша певно буде тревало краща і ліпша і ми певно станемо повними газдами на своїй землі.

Велику роль грає в тій нашій борбі о економічне і політичне визволення нашого люду торговля. Вона ще в більшій мірі є досі в чужих

руках. Хліборобську рілничу торговлю організує і веде товаровий відділ „Селянської Каси“, а всю прочу торговлю ведуть у нас покищо наші рускі приватні і сількові крамниці, не звязані досі нічим з собою і остаточно все-ж таки віддані на ласку і не ласку чужих, не все найліпших посередників, без яких можнаби обійти ся, як би ми мали або свій гуртовий склад для наших крамниць, або хоч свою торговельну агенцію, яка стояла би в зносинах прямо з справді великими гуртовими доставцями.

І ось власне тепер заложене недавно наше товариство „Буковинська Торговля“ задумало перевести в діло сю думку та заспокоїти і сю нашу потребу.

в повіті	жидівські			тільки чужі крамниці	укр. крамниці			
	крамниці	корини	трайли		самост.	реєстр.	„Рускої Бесіди“	хочуть оснувати
черновецьким	168	131	52	5	33	5	—	8
гураг. і кімп.	38	12	9	4	—	2	—	3
радовецьким	34	22	15	2	—	1	—	4
кіцманьським	105	40	34	—	9	3	—	10
серетським	63	38	31	—	16	—	—	7
сторож. і суч.	41	26	17	3	8	—	—	6
вапкіським	92	75	35	—	11	5	—	8
вижницьким	190	84	28	—	7	2	—	4
заставнецьким	87	25	18	—	16	2	4	3
Разом	818	453	239	14	100	20	4	53

Л. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Далше.)

Коли потрясла нею вість про вчинок Корнія, коли наповнила єї серце побожною покорю для сего, хто поклав своє життя для вітчизни, дав голову свою в руки катів — перешибла її гадка, що не міг бути другом Корнійови чоловік не вартий пошани, а таким другом для нього був її муж, який — виходить — мав ніжне зрозуміння для його душі. Колиж Осип вчора казав охрестити сина Мисросявом, її тільки пригадали ся сї почування на ново. А врешті вчора привезли її од Левицьких вісти про „переслідування“ її мужа. Значить, він із скромности не говорив мені сего, що було в Х. і тепер про справу вечерка, за що вже висить над ним кара.

Я знаю, чому наш син дістав од тебе вчора імя на хресті. — Стиснула йому руку і обміняли ся приятельським поглядом.

— Чому ти не сказав мені, за що тебе перенесено з А.?

— Через те, що ти була там замішана.

— То щож, най буде, адже тепер і жінок переслідують. І честь нам. А про Шевченківський вечерок?

— Не було як за іншими справами.

— Ні, ти се зробив зо скромности. Правдива заслуга, як завжди, не шукає розголосу.

— Елю, не кажи так, сеж марниця.

— Інакше ти й не можеш говорити.

Осип занепокоїв ся трохи тим замилуванням

у жінок до героїства і то власне до героїства паперового. Але нині, чим же вона виповнить придбану форму, яким змістом? Ціле її вихованє ішло такою дорогою, що ще й добре коли вона засвоїла хоч самі форми, у других і того нема. А се вада поволі загальна — така поверховність, така охота блистіти. За те у мене хоче на силу бачити скромність.

Він пригадав собі сатиру Чехова про се, який то Кулдаров був щасливий, що вся Росія про його буде знати. В часописі, в поліційній хроніці надруковано замітку про те, як його нетверезого ударив кін на вулиці, як дано йому поміч лікарську в поліційній стражниці. Але слава про нього пішла по всій Росії разом із сим числом газети!... Але Осип проганяв сю думку. Не бажав од жінок одсувати ся, але вавпаки приблизити ся; а до того йшло. Не треба-ж вишукувати смішного у неї. Наки когось брати, се перша і загальна у нас відемна черта. Треба вміти шукати світла. Він навіть пробував бавити ся з дитиною, щоб зробити приємність Елі, але лишив се по хвилі.

Одного дня під вечір, як Осип, вибрав ся з хати, догнав його Кульчицький.

— Маєте охоту перейти ся, то я пішов би з вами — накинув ся, тай, не чекаючи відповіди, взяв його під руку, так що йшли тісно один при другим. Перетяли коротшою стежкою садок і за нескладною розмовою про все тай про ніщо вийшли на беріг ліса. Сонце стояло ще над овином, але не було його видно. Воно пустило вухка золотими пругами і згорнуло в невелику, ясною, хмаркою прислонену закутину неба таку силу срібно-золотого жару, який у погідну днину розсіяний під цілою півкулею небозводу. В лісі був

уже настрій вечірнього супокою, тиші. Спра тінь обіймала россохаті пні дерев аж під самі верхівя, які ще плавали в деннім світлі. Зайчики пішли на поля, звіврина тихо скрадала ся до водопою, крикливі в день птахи шукали тепер гнізд мовчки. Із села долігав іще рик товару то блеяла череда, часом вибивав ся туркіт воза, а гай натягав уже на себе нічне покривало.

Довга грабова аллея була вже цілком мертва. Виглядала, як склеплена зеленими луками. Та лиш у перспективі, бо як підніс Осип голову до зеніту, бачив обпекле мов сирватка небо, але перед собою обіймав оком самі зелені луки, що враз із кольонами ставали вузлі і вузлі, поки зілляли ся в тьмаву чорну лінію. Там, де західний стріп, аллеї, показала ся на хвилю червона, огниста куля. То на часок зависло приплескане сонце на хибких галузах, а далі скотило ся і пропало за хмарами тай лишило червону слабу заграву.

Розмову почав Кульчицький: Я вийшов з вами, щоб свобідно поговорити без свідків.

— Прошу дуже, поговорім.

— Тема трохи не політична, я хотів говорити про подружжя молодого покоління. Що ви кажете на те, що деякі то уникають дітей, то обмежують себе.

До того доводять обставини теперішнього життя.

— Не може бути, щоб на чоловіка шкідно не впливало таке ломлене природних законів. З покоління на покоління мусить переходити і більшати ме відемний вплив такого поступованя.

— Се пересада. Відемні наслідки, про які ви згадали, не мали-б навіть способу більшати у покоління, коли одиниці ними обтяжені — не шодать

Аби знати як заспокоїти сю потребу, треба було вперед знати кільки маємо укр. крамниць на Буковині, яке їх запотребоване, чи треба їм такої помочи і де ще можна би небавом заложити укр. крамницю?

До 170 укр. громад розіслав в тій справі відповідний квестионар. Одержалисьмо на се на жаль лиш 91 відповідий з 91 громад. Що сказали нам ці відповіді, се видно найліпше з поданої тут на першій стороні таблиці.

Ся таблиця говорить сама за себе. Наша торговля маєть ся недобре і треба її піддержувати. Передовсім треба нашим крамницям витворити добре та корисне закупно товарів від справді великих доставців без посередництва малих чужих дотеперішних доставців наших крамниць і се могли би зробити наша торговельна агенція, о якій основане просять всі крамниці, від яких одержали ми відповідь.

Пояснимо сю таблицю хиб ще лиш тим, що з поміж наших крамниць найкраще розвивають ся реєстровані крамниці. Їх річний оборот виносить пересічно від 10.000 до 170.000 корон.

Вельми потішачим є в тій таблиці се, що 53 громади, в яких покищо нема наших крамниць, хочуть оснувати такі крамниці. Вони вже й мають приготівані капітали на се. І то добрі капітали. Від 200 корон до 40.000 корон. Разом творять ці капітали суму 100.000 корон, отже менше-більше припадає на одну громаду 2.000 корон.

Ці відповіді на розісланий квестионар були дня 21. с. м. предметом наради особного комітету, який займаєть ся тепер в Чернівцях сею справою. На сій нараді ухвалено приготувати статут для торговельної агенції, згідно торговельного союзу укр. крамниць на Буковині а відтак скликати в Чернівцях віче наших крамарів. Виготовити статут підняли ся: др. Стефан Смалъ-Стоцький, др. Лев Когут і дир. „Рускої Каси“ д. Могильницький.

Підпори деморалізації на Буковині.

(Довісь).

В чч. 113. і 123. „Буковини“ в статях під повисшим заголовком обговорили ми дещо про деморалізаторський вплив піяньства на Буковині а особливо в Заставнеччині. Як примір навели ми село Луку, де ся деморалізація здобула собі здавен давна право горожанства і де трудно її викорінити по тій причині, що ті чинники, які

з уряду постановлені до береження принципів против піяньства, не виконують свого обовязку а з другої сторони нерадо дивлять ся, як хто небудь із своєї власної ініціативи захоче поставити таму тому шкідливому розростови алькоголізму.

І бачили ми, як жандарми спихали вину на зверхність громадску, як жандарми „варікали“ на староство за ті сумні відносини, а навпаки староста др. Розін казав, що се як раз обовязок жандармерії пильнувати виконувати принципів против піяньства. Ми бачили як фінансові власті забрали трафіку від чесного господаря Андрія Бабія і дали її до корчми.. Одним словом ми бачили, що всі чинники, яких обовязком є пильнувати принципів против піяньства, не виконували своєї задачі, — а вину спихали взаємно на себе.

Вкінці дійшло до того, що та справа оперла ся перед судовими кратками. Жандармерія пострунку Стефанівка заскаржила чесного парубка Михайла Іванця о обиду чести за се, що той в своїм доносі до староства закинув тій жандармерії, що 1. криз палачі дивить ся на деморалізаторську діяльність корчми, а 2. дає знати шинкарці, хто робить доноси з приводу не задержування нею принципів против піяньства. І помімо того, що оба ті делікта potwierдили під присягою такі поважні і достовірні свідки як панотець о. Копачук і учитель п. Герасимович, заставничий судия п. Вікалес назвав віру інтересованій шинкарці і Михайла Іванцева засудив на 7 дів арешту.

Против того засуду виїс Іванців рекурсе і дня 18 грудня відбула ся апеляційна розправа в Чернівцях. Трибунал краєвого суду в Чернівцях по перестудіюваню актів розправи против Іванцева в Заставні і по вислуханю знаменитої оборони дра Теодота Галіпа видав засуд увільняючий Михайла Іванцева від вини і кар.

Засуд сей знаменний тим, бо він доказує, що жандармерія не виконує вложенх на ню обовязків, а навпаки пособляє ще розростови піяньства. — Думаємо однак, що дотична жандармерія одержить за се від своїх властей заслужену кару, бо знаємо, що виспа-власть жандармерії не любить толерувати такі некоректності.

Засуд сей знаменний ще і тим, бо він доказує, що справедлива справа на Буковині може мати вигляди на побіду як не в повітовім то в краєвім суді.

Політичний перегляд.

Засідане ексекютного комітету німецьких партій.

На засіданю ексекютивного комітету німецьких парламентарних партій, яке відбуло ся в середу, предсідатель др. Сільвестер реферував про ситуацію і свою конференцію з бароном Вінертом

рете як маловажний і проминаючий обяв. Мода панує в естетиці, о скільки ся знов панує в ремеслі. Вона є правилом для юрби, а ніколи для чоловіка самостійного, мислячого і образованого. Вона й вигідна, бо нащож я маю думати про фасон черевика чи тужурка, коли се для мене другорядна справа, а шведь, чи кравець мають готові журналі. В штудії і літературі т. зв. школи то почасти вплив сильніших талантів і активних характерів на слабші таланти і на пасивні характери артистів, а почасти спільні риси психології.

Але на жаль і там є „мода“ бо і там є ремесло, а з другої сторони поет лише не так для себе, як для публіки, котра привикла до моди а вкінці і там беруть ся до творчости делетанти і ремісники. А в нашій квестії то вже не мода але глибокий і сильний вплив тих самих обставин, серед яких живемо, вплив у першій мірі економічних відносин. Де є боротьба одиниці, там нема моди.

Економія; таковж модне слово, так само як фізіологія. За моїх часів не воювали такими словами і ніхто не кривдив себе.

— Псують ся добрі часи, щож робити...

— Як знаю, то радикали противні таким штукам.

— В радикальній програмі нічого про се нема.

— Але Золя написав „Фекондїте“, цілу евангелію про се.

— А, я не зрозумів вас, що ви хотіли сказати натяком на радикалізм. Золя написав Фекондїте, але для Французів. І то він нас не знав. Він міг би був просто завести Француза в ті патріархальні рускі родини, де без апостольства і не для прикладу, як се робав Мафтей, тільки по психології та по інерції звик батько придбати пять

про долю парламенту. Правительство задумує, по-лишити місяць січень на обради соймів тому, що покинуло через угорську кризу плян на скликане делегацій. Десь в половині січня розічне правительство переговори із вровіданками поодиноких парламентарних партій в цілі виготовлення програми праці, обчисленої на довший час. Початок парламентарної праці припадає би на 10. лютого. — Як доносять, німецькі послы Стіриї, Карантанії і Країни обговорювали справу креованя міністерства для полудневих Словінців і висказали думку, що таке міністерство вийде на шкоду Немців. Тому рішили вступати ся скорше за скасуванням інституцій для міністрів-земляків, як щоби допускати до того, щоби Німці терпіли велику шкоду через побільшуванє сих міністерств для земляків.

Напружене в Угорщині.

На Угорщині напружене між поодиновими політичними партіями ще й доси не перестало непокоїти австрійсько-угорської політики. Угорське міністерство вже від довшого часу заявляло цісареві, що уступає, але цісар ще й доси не затвердив уступлення дотеперішних угорських міністрів тому, що ще не покінчені переговори з угорськими партіями про нове міністерство. Цісареві залежить на тим, щоби вже як найскорше завести лад в Угорщині, щоби іменувати нове міністерство, яке мало-би додержати всі постанови угоди, яку заключено ще перед трома роками між цісарем а Угорщиною. Та сей лад не так легко осягнути, бо найбільша тепер партія в угорскім соймі жадає, щоби від 1. січня 1911. року розділити державний банк на австрійський і угорський, і обстоює твердо при тім своїм доматаню. На се однак не може цісар згодити ся і хоче, щоби на Уграх переведено вперед виборчу реформу до угорського сойму і щоби аж нові угорські послы радили над деякими справами, що мали-би розширити незалежність Угорщини. Щоби приєднати сю найбільшу угорську партію до утворення нового міністерства (бо звісно, кожде міністерство мусить мати за собою опору в послых і то таких, що творять в палаті послів більшість) цісар дав повноважність пересправляти з сею партією двом політикам др. Лукачеви і графови Куен-Гедерварівви. Покищо ці переговори не принесли жадного успіху і як доносять з Будапешту, не мають великих надій, щоби увінчали ся успіхом і причинили ся до поагодження нездорових політичних відносин в Угорщині.

Угорська криза.

Вчорашня авдієнція др. Лукача прояснила значно політичну ситуацію в Угорщині і можна сказати, порішила справу угорської кризи. Здогади, що др. Лукач має стати на чолі нового кабінету і продовжати свою акцію в цілі уздоровлення політичних відносин на Угорщині, здійснила ся. Кабінет Векерльового одержить вже раз позвіл уступити остаточно, а на его місце прийде кабінет позапаламентарний. Шефом сего кабінету мав-би

— до десять дїтїй. Річ у тім, що родин таких не треба довго шукати.

— Хйба то в тім біда, в числі дїтїй, а не в зміненнх обставинах і звичах? Таж право Мальтуса не має ніякого значіння.

— Як математична формулка правда що ні, але як мemento мусить мати, тим більше для нас. Західна Европа має промисл і торговлю, а в нас одно рільництво кормить людей. Звіснож, що богатим не може бути той нарід, якого більшість живе з самої рілі. Далі маєте і у Золі ту думку, що треба для кожної дитини найти безпеку. Мафтей на кожду дитину купував по пять-десять гектарів домени Шантеблед, для інших купив пай у фабриці Бошена. Між тим не кожний в своїм житю трафить на глупого Лепалера і Сегіна та легкодешного Бошена. Далі Мафтейєв син Микола здобув великі кольонії в Африці, а наш брат зробив на еміграції дуже поганий інтерес.

— Виходить, що ви Русинам захвалюєте т. зв. цвайкіндер-систем.

— Ні, я Русинам не захвалюю, бо я не пропагатор. Я перше всего мушу ствердити, що ми пролетарський народ. Заможні і просвіщені роди давно покинули нас, бо в нашій нації кожного, хто виріс понад загаль, чи розумом чи маєтком, бють по голові. Як не потребують перед ним гнути спину то або вбють такого або прогонять насміхом і сатирою або він сам утече од нашої некультурности. Маємо і нерішених людей, що хйба у споминах відчувують своє українське походження, але їм кажуть одразу присягати на червону програму. Не присягнуть — їх також прогонять ся.

(Дальше буде.)

— Може й не дідичать люде сих наслідків, але всеж дотичні одиниці терплять, а особливо жінки. Мужчині лекше якось раду собі дати а дотого сама природа вже сотворила жінку на те, щоби виховувала дїти.

— Хйба, щоби родила і влекала, бо виховане приносить із собою культурний розвій, а не диктує його природа.

— Хай буде так, ся поправка не змінє основної гадки.

— Справді не змінє, але я мушу зробити важнійше застережене. Відкликати ся до природи треба обережно, бо взагалі у нас надуживають того клича. Далі що до розплоду, то в природі чоловік, як незв'язаний ніякими періодами, займає тут цілком відрубне місце. Маючи довільність акту, має також можливість ограничити його і його наслідки. А вкінці, чоловік живе не самим, чисто природним житєм, у кожного цивілізованого народа являєть ся житє зложеним впливом культури і природних умов до життя. Коли-ж мова про Русинів, то треба завважати, що ми аж надто довго жили на лоні природи і культурним впливом на зустріч варто відчинити двері і вікна на розтїж.

— Алеж культура може і навіть повинна розвивати ся на природнім ґрунті.

— Незнаю, як розуміти вас. Коли про розвій взагалі, то звяжте: у своїм розвою людство користує з природних умов до розвою і то, один нарід має найкращі умови, тай їх не бачить, а другий, не маючи їх, заступає. Але ми тут говоримо про одну тільки фізіологічну функцію чоловіка тай, що він хотів би, щоби ся функція була лишена природних наслідків.

— Але що то з того буде і відки властиво взяла ся у нас ся мода, щоби боронити ся від дїтїй.

— Ви вважаєте модою. Ужите вами слово, вказує, що ви той „великий гріх суєвільности“ бе-

бути др. Лукач, що задумує зараз на початку січня розв'язати парламент і розпочати переговори з поодинокими партіями, щоби з ними якось порозуміти ся. Сі переговори мали-би покінчити ся ще перед новими виборами, щоби поодинокі партії мали певну платформу. Нові вибори мали би відбутися в місяці марті.

Др. Лукач заявив заступникам преси, що цісар іменував его президентом міністрів і дав ему повноваження розпочати переговори з поодинокими політичними партіями в справі утворення нового кабінету. Лукач удав ся вчора таки до Будапешту, щоби розпочати свою акцію. Однак покищо не відомо, як він думає поступати і з котрими партіями пересправляти, за допомогою яких мав-би утворити новий кабінет. Бо звісно, що его переговори із найбільшою парламентарною партією, Юшта, скінчили ся на нічмі, Лукач вислухав вправді домагання Юшта в справі основи особі угорського банку зараз з початком р. 1911 і обіцяв предложити се домагання цісареві, але коли поробив Юштові пропозиції із своєї сторони, тоді справа покінчила ся на нічмі, бо Юшт не хотів пристати на сі пропозиції.

У важливіших політичних кругах припускали, що Лукач хопить ся одного із двох средств: або буде перетрактувати із партією Юшта або зверне ся до менших партій і за їх допомогою постарав ся о потрібну ему опору і більшість в парламенті. Чи тепер, коли переговори із Юштом покищо не увінчали ся успіхом, зверне ся Лукач з своєю акцією до менших партій, невідомо, хотий дуже правдоподібно, що він так зробить.

За загальним виборчим правом.

Вчора відбуло ся в Будапешті кількох соціалістичних віч, на яких ухвалено резолюції в справі загального, рівного і тайного виборчого права. Коли віча скінчили ся, всі учасники удали ся на двірці і справили там перебувшому новоіменованому президентові міністрів Лукачові великі овації. Такі овації справлено також перед льокалем клубу партії Юшта.

Українська дебата в російській думі.

Минулого тижня виринуло в російській думі несподівано українське питання підчас нарад над начерком реформи місцевого судівництва в Росії або т. зв. мирових судів. До тих судів мають бути в глибокій Росії судії вибрані, а в губерніях заселених іноземцями (Українцями, Поляками, Татарами, Жидами і т. п.) мають бути іменовані. Вже в шкільній комісії депутат Лучицький звернув увагу на потребу народної освіти в школах на українській мові. На повнім засіданні думи виринуло питання про українську мову в розправі над згаданою реформою місцевого судівництва. На чергу прийшла постановка предлогів, що, в судовій процедурі можна вживати тільки російської мови. До сеї предлоги поставив посол Антонов (октобрист) додаткову у котрій домагав ся, щоби в місцевостях, де значна часть населення не розуміє російської мови, вільно було в суді вносити просяби й жалоби в місцевій мові; означене таких місцевостей прислужув міністерству судівництва. Проти сеї поправки виступив дуже завзято міністер справедливості Шегловітов заявляючи, що державна російська ідея вимагає, щоби російською мовою відбували ся також в судівництві розправи. Сю промову міністра живо оплескувала правниця, але она викликала оживлену розправу. Пос. Завіша (з поль. кола, вказав між иншим на те, що Українці і Вілорусини стрічають ся з великими труднощами що до мови в судах. Гр. Бобринський згодив би ся з поправкою Антонова, колиб він мав на думці яко правних представників батька, матір, брата, але не адвокатів, котрі повинні уміти по російськи.

Проти промови Шегловітова й Бобринського виступив різко посол міста Києва, проф. Лучицький і зазначив, що на всім просторі південної Росії є тільки одна певна національність — українська, зовсім незалежна від московської, бо мала свій суд у своїй мові, свою організацію скріплену договором між Україною й Московщиною. А тепер хочуть прислужувати українській нарід говорити тою мовою, котрою він не говорить. Коли хочете сотворити справдішню Росію а не Росію насильства та сваволі, то повинні шанувати всі народности, дати їм школу й суд рідною мовою, а се особливо тоді, коли народність має на се історичне право. Я не знаю иншого народу, що мав би більше право з сего становища як Українці!

Проти Бобринського виступив остро соц. демократ Булаті, котрий пригадав, що про се говорило 40 послів Української Громади в II. думі чого Українці домагають ся.

Речник кадетів, пан Мілюков, полемізував з промовою міністра судівництва і его поглядом, що „Росія тільки для Росії“. Не дає прав не тільки музулманам, а й найближчим вам — Українцям... (Бобринський: „Того, чого они бажають, ви не чули“).

Міністер Шегловітов ще раз забрав слово і заперечив, що его національна ідея веде до скріплення єдності російського народу.

В обороні сеї єдності і проти українського сепаратизму виступив холмський єпископ Евлогій, Росія не ділить своїх горожан на категорії; зма-

гана Лучицького й Мілюкова внести роздор в російський нарід — погані. Як у Великоросів так і в Малоросів і Вілоросів живе одна „русская“ душа одна „русская“ свідомість і одна до прекрасної мови Гоголя а не до мови Грушевського і Лучицького. Сепаратизм — небезпечний і шкідливий. Кождий російський горожанин обов'язаний вчитись по російськи. В сім напрямі повинні йти суд і школа та всі публичні інституції.

Промовляв проти „українського сепаратизму“ також посол з Полтавщини Старицький, котрий впевняв, що мова Туривва більше (!) зрозуміла (!) Малоросам ніж мова українська. Він впевняв, що полтавські селяни (?) не хотіли читати якоїсь марної змистом, правописю й стилізацією української книжочки, та що українські селяни хочуть читати тільки російські книжки, а не хочуть бачити українських.

Пос. кс. Мацєвич сказав, що в Галичині, на котру в думі дехто жалував ся, вільно в судах говорити рідною мовою. На се кракнув Бобринський: „Ні, ні, ніколи!“

Пос. Родічев заявив ся за допущенням місцевих мов до судівництва а що до українського питання то нема сумніву, що українська мова є самостійна та для чужинців незрозуміла. Сам Петро Великий в своїм указі до Скоропадського потвердив вольности України, хоч Петро боров ся з сепаратизмом. Шовіністична російська політика має шкідливі наслідки для сили й значіння Росії за границею; се показало ся з нагоди прилуки Боснії. Признані Полякам виборчі права знесені незаконно.

Се викликало велику бучу у правих проти бесідника. Настав страшний крик, праві кинулись до трибуни, трохи не прийшло до бійки. Предсідатель засідань перервав до понеділка. На другий день продовжали в тій справі „націоналісти“ Шульгін, Бобринський і український посол мужик Андрійчук. Чорносотенці вислали его, аби заявив, що укр мови в судах не треба. Наконечний вислід розправи все таки був такий, що дума всіми голосами проти правих ухвалила внесення Антонова, щоби в мирових судах допустити місцеву мову там, де значна часть населення не знає російської мови; означити такі місцевости має — міністер судівництва.

Як вчерашні телеграми звичають, Шегловітов подав ся о відставку, котрої цар певно не прийме, але се вказівка для держ. ради (висшої палати), щоби відкинула сю ухвалу. Таким способом дійсної користі з сего не буде, однак розправа замітна тим, що знов в ній виринуло українське питання і мимо всіх перепон оно не зійде з черги, доки не буде відповідно полагожене.

3 російської думи.

Комісія відкинула інтерпеляцію кадетів в справі замордованя полковника Карнова 18 голосами проти 6.

Димісія грецького міністра війни.

Ходить чутка, що міністер війни хоче уступити із кабінету. Портфель міністра війни підчас праці парламенту перебере теперішній президент кабінету Мавроміхаліс.

НОВИНКИ.

Чернівці, 24. грудня 1909.

Календар. Неділя 26. (13.) Н. св. Праот., Ев.; рим.: Н. 1. п. Р. Стефана. Схід сонця 8-00, захід 4-01. — Понеділок 27. (14.) Филемон; рим.: Івана Ев. Схід сонця 8-00, захід 4-02.

До філій „Рускої Бесіди“. Головний виділ „Рускої Бесіди“ просить, щоби філії вислали доконче на головні збори читальні свого повіту відпоручника з календарями на рік 1910, які зістали ся у філій і приєднували членів для „Рускої Бесіди“. З „Буковини“ вичитають філії, котра читальня в їхнім повіті оголосила головні збори. Крім того повинні читальні окремо повідомляти філію свого повіту про збори, щоби прислала доконче свого відпоручника, яким не мусить бути конче член виділу філіяльного, але й пильний святий чоловік, що вміє заохотити нарід до просвіти. За тиждень вишле головний виділ „Бесіди“ всім членам і філіям і другу книжку на рік 1910 а то „Картина із всесвітної історії“ з богатською прегравами образками. Кличемо же раз до наших філій і всіх приятелів народної освіти: Ратуйте нарід з темноти!

З міської ради. У вівторок, дня 28. грудня с. р. відбудуть ся о 6-тій годині вечером в черновецькій громадській раді наради в справі нового виборчого закону і громадського статута. Предметом наради буде проект крайового виділу (Опчула і Відмана) і проект магістрату (секр. Кавія). Щоби українські радні знали, яке становище мають они заняти зглядом сих проектів і як мають в раді громадській голосувати, запрашає нижше підписаний всіх наших черновецьких Русинів-Українців на спільну нараду, яка відбуде ся в суботу, дня 25. грудня с. р. о 3-тій годині по полудні в „Народнім Домі“.

З огляду на те, що ся справа для кожного із нас є великої ваги, надіємось вельми численною участю. — Іменем укр. радних: Володимир Ясеницький.

Оповідки, іменованя і т. п.

З укр. анад. тов. „Союз“. Товариство „Союз“ подає до відомости, що із приходів, які мало товариство із вечера „о. Николая“, роздало воно 20 корон між бідних учеників, 30 корон на руки п. інспектора Купчанка на бібліотеку бурси імени Федьковича і 10 корон „Рускій Касі“ на пам'ятник Шевченка. — Виділа.

Подяка. Отсим маю честь зложити Вп. адвокату д-рови Теодотови Галіпови як найсердечнішу подяку за его безкористну і успішну оборону мене в моім процесі із жандармерією зі Стефанівки в апеляційнім кравім суді в Чернівцях дня 18. грудня, с. р. — Михайло Іванців в Луці.

Конкурс. Дирекція Земельного Банку гіпотечного у Львові гдає кандидатів на дві посади урядників тогож банку. Вимагаєсь теоретичного і практичного знаня подвійної банкової бухгалтерії і купецької кореспонденції. Один з тих урядників мав бути спосібний до самостійного веденя бухгалтерії банку. Зголошення належить вносити письменно до дирекції Земельного Банку гіпотечного у Львові ул. Руска ч. 20 до кінця грудня 1909 н. ст. і долучити відписи свідотств, як також вказати дотеперішню практику банкову і подати дотеперішнє занятя. Ближній інформації що до умовій подасть ся компетентам листовно. — Дирекція Земельного Банку гіпотечного у Львові.

Із штуки і літератури.

Виклад др. Осипа Маковия, виголошений на тему „Військова служба Федьковича“ остане ся на довгий час милою згадкою тих, що чули его в неділю, дня 19. с. м. Др. Маковей, знаток творчости нашого буковинського соловія, Федьковича, з'увів своїм доступним викладом і теплою свого слова перенести думки всіх слухачів в той час, коли наш Юрій Федькович відбував військову службу, яка відривала его від милої гущульщини, держала на чужині і роздирає его серце, що тужило за пестрою одежною героїв із синіх буковинських гір. Прелегент змалював в своїм чудовім викладі душу Федьковича в тім часі і серед загального заінтересованя подав із життя поета одну нову доси незвісну або лиш на пів звісну хвилю. Сі поодинокі моменти его життя, пр. що поет в дійсности не брав участі у війні Австрії з Італією, хотий находив ся недалеко від побовища, що Федькович був залюблений в тім часі і то нещасливо і т. д., сі моменти причинили ся чимало до того, що ми можемо тепер з більшим заінтересованем читати твори Федьковича і ліпше розуміти їх, бо перед нами відкрила ся не одна тайна душі Федьковича, якої сліди бачимо і в его творах. — Вражінє сего викладу було під кождим зглядом велике. Слухачів зійшло ся немало.

„Хто винен?“ Товариство „Руский Міщанський Хор“ відіграло в неділю, дня 19. с. м. в сали „Польського Дому“ драму Карпенка-Карого під сям заголовком. В драматичних творах сего письменника все є багато жити, людських типів і поважна, як ідейна так і артистична, думка. Неділеньна вистава сеї драми викликала у слухачів добре вражінє. Лиш публіка було ександально мало. Крім кількох інтелігентів в сали були самі лиш міщани. Се сумно і навіть дивно. Публіка, що була на виставі, здебільшого не розуміла мабуть драм. В найтрагічніших місцях сьміяла ся. Се звичайно буває там, де публіка не жила ся ще добре з театральними виставами; однак славне міщанство наше вже не повинно сям гріхом грішити. Найліпшою була гра п-ни Березовської (Софія), вона держала як сьвіомо так і грою на відповідній висоті виставу сеї драми. Побіч п-ни Березовської можна поставити п-ну Бережанську (Варка), п-ні Кордаєвич (Ганна), п-а Гушула (Москаль), п-а Созаньського (староста) і п-а Робачека Івана в роли (Гната). Останній ліпше грав ніж сьмівав. Не всі на жалє аматори знали добре свою ролю Сего не повинно було бути. Драма Карпенка Карого заслугоють на се і вимагають, аби виводили їх на сцену старанно. Всеж таки „Міщанському Хорові“ належить щира подяка за сю виставу.

З міського театру. Субота, 25. грудня: (по полудні, половина ціни) „Uriel Akosta“, трагедия в 5-ох відслонах К. Іуцкова; (вечером) „Ein Herbstmanöver“, оперета в 3-ох відслонах Кальмана. — Неділя, 26. грудня: (по полудні, половина ціни) „Die Förster Christl“, оперета в 3-ох відслонах Ярного; (вечером) „Ein Herbstmanöver“.

Календарик для дітий на рік 1910. видав Кость Кракалія. Ціна 8 сотиків. Накладом Костя Кракалія в Мерецї, з друкарні Вігнера, Чернівці. Зміст сего календарика такий: Михайло Козоріс — До нееньки України; Роберт Гріцш — Прапор Урбарійців (переклав з німецького Кость Кракалія); Юрій Федькович — Когут і кравець; До школи; Ю. Сірий — Північний полюс; Сьмішне; Веснина і анонси. Замовляти треба в Костя Кракалія в Мерецї.

РІХТЕРА

якорні скрижки до будови

як перед 30 роками так само й найлюбійшою забавою для дітей і тішатся найкрасше своїм поводженням. Рік річно побільшує ся число татів, які як діти привикли до них, доповняють їх і враз з дітьми будують.

Можна щось ліпшого поручити?

Точно що ні, тому повинна ожда мама яко перший вступний подарунок для дітей, купити їм ПРАВДИВУ ЯКОРНУ КРИНОЧКУ до ВЗДОВИ. айраште можна вибрати із вистропаного каталога якорних скрижок де найде ся і саме і о будові мостів і такою „Метео“ забавка укладаєть вірний і десейн. Ріхтера якорні скрижки до будови і будови мостів суть заосмотрені маркою охоронною „Якор“, суть везоди знамі і до набути у всіх складах з забавками в краю і на границю та продають ся найдешевше по цінах фабричних. При закупні вправно треба жадати Ріхтера якорних скрижок і цінах підробавень не приймаєти, які накручують до доповненя а в дїяльності они віщо не парі. Хто суніває ся о правдивості доповненя, на жадане дістає даром і оплатно під фірми опис, форму укладу і повий ціниши.

Кор. надвірний і палатовий доставець

Ф. Ад. Ріхтер і Спілка у Відні

I. B. Operngasse 16.

Хто любить музику і наміряє собі який інструмент спровадити, най замовить загально знаний каталог славнозвістного „Імпрегатор-а“ інструментів з нотами із сталевої бляхи. А хто хоче купити апарат до говореня, най жадає каталогу інструментів до говореня. Тим находять ся найкрасші тово рода окази.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набути по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набути: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодинокко набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто менше винесе, чим при поодинокких висилках.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і циркувати. — Ціниики даром і оплатно.

З поважанєм Василь Данилевич, Механік

в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

(—)

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Шадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки шадниці: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до

ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натираня при всіляких терпінях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптиці по ціні 80 сот., К 1.40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у флашочці опакований в пуделочку і заосмотренний охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад

В аптиці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети 5 нове.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,

завела в себе так звані

домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишаєть ся в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якій будь висоті.

В ощадности наше богатство!

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень піднеділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренлямації неопечатані візьми від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової наджитости.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотини від штуки.

Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсів має 8 шпальток

Буковинський сойм.

□ Вже 29. с. м. збирається знову на наради буковинський сойм.

Зложились обставини в нашій країні так, що від певного часу найважливіші справи краєвої політики полагодились наш сойм, на загальну користь всіх замешкуючих сей край народів, на засаді повного річевого порозуміння між представниками ріжних націй і партій.

Таку далекосяглу і важну реформу, як нову виборчу соймову ординацію, перевів недавно наш сойм при таким сильнім порозумінню рішаючих а ріжнородних посольських груп, що се справді є найкрасшим свідомством для теперішнього буковинського сойму, особливо коли зважить ся, що якраз така реформа (хочби лиш при означеню числа мандатів для поодиноких народів) могла викликати аж занадто багато нагод до непорозуміння — а може і до ударемнення цілої сей справи.

Ухвалена на останній сесії буковинського сойму нова виборча соймова реформа цілком певно одержить вже небагом цісарську санкцію, а що опирається ся отся реформа на засаді національного катастру, так, що кождому народови запевняє вона певне, докладно означене число мандатів, то ще тим більше можна тепер надіятись, що і недалека вже слідуюча сесія нашого сойму буде визначати ся спокійною річестістю нарад, по яких слідувати ме загальне вдоволене і загальна користь для нашого краю. Коротка се буде сесія і предметом нарад будуть для всіх рівно важні краєві справи, передовсім квестія поладнання невідрадных краєвих фінансів. Се ще більше скріплює загальну в нашій країні надію, що і сям разом наш сойм відповість під кождим зглядом повазі хвилі і краєвих потреб.

Л. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

— А щож се має до нашої справи, при чім тут число дітей у родині?

— Вибачайте. Заможні люди не потребують обмежувати ся в тім і у них справді мале число дітей не завжди з розмислу. Там інші обичаї, інша мораль, інші розривки, не так як у нашої одного російського письменника, де після сестої дитини дістав муж окрему спальню. Але як в двійку з жінкою розважали своє горе, сіре життя без ніякої розради, зараз вернули до давного, до одинокі осолоди гірких злиднів.

— А бідні по вашому що?

— Відні то не тільки бідні, але й не можуть виховати дітей. І сям друга справа страшна. То вона копає нам могилу. Цілі покоління виростають і вмирають у нас без ніякої, дословно ніякої традиції. А коли бракує традиції в родині, то нема її у народа. Наш мужик слабо дає дітей до школи, а як дає, то каже дитині: йди, вчи ся на пана. Може не будеш здихати з голоду так як я. Хлопець не дбає про науку і про свій обовязок, не дбає про здобуте засад моральних, лише про клясу. В тім підкріплені його ворожа система, що наложила пута на руки учителів — не згадуючи про бюрократизм у школах та про бездіяльність самих же просвітителів. Далі помагає йому преса і загальна нашої опінії, що не вглянувши глибше в справу, виставляють учительство як ворога молодіжи і народної справи. Фабрикуємо інтелігенцію. А яку? Будь

Заступник маршалка краєвого Др. Смаль-Стоцький зарядив вже розсилку запросин на найближшу сесію нашого сойму до всіх постів.

Перше засідане відбуде ся дня 29. с. м. о год. 10. рано з слідуючим порядком денним:

1. відчитане вилівів,
2. перше читане предложень краєвого виділу.

Між предложениями краєвого виділу перше місце займає позагодожене піврічної бюджетової провізорії на слідуючий рік; відтак йдуть предложения про поборюване пелигрии, на що край мавби визначити 13.000 а правительство 40.000 корон, — про підвишене краєвої оплати на пиво з 1 К. 70 с. на 4 корони в містах: Серет, Радівці і Сучава причім очевидно взяло би ся під розвагу підвишене сей оплати і в Чернівцях, предложене про службові відносини громадських писарів, — про знесенє пропінацийного права, — про регуляцію Молдави, — про підвишене оплат від продажі вина в Чернівцях, — про дисциплінарний регулямін для учителів, про замкнене рахунків всіх краєвих фондів, і повне справозданє з діяльності кр. виділу і т. д.

Загальні збори

„Товариства для розвою укр. пісні, музики та драматичної штуки в Чернівцях“.

Дня 19. грудня с. р. відбув ся 1-ий квартальний попис учеників нашої „Музичної школи ім. Миколи Лисенка в Чернівцях“ а потім загальні збори „Товариства для розвою української пісні, музики та драматичної штуки в Чернівцях“, яке удержує сю школу. Зі справоздання предложеного на загальних зборах довідуємо ся про розвій товариства а з безпосередного особистого вражіння з попису „Музичної школи“ міг ширший загаль без-

посередно виробити собі свій суд о успіхах сей інституції.

Отже а історії школи довідуємо ся таке: Музичну школу завів вперед в жовтні 1904. року приватно і на власне ризико, та примістив її в кімнаті Бук. Воєна д. Модест Левіцький. На відповідний поклик відгукнула ся наша суспільність. До школи, в якій покищо заведено лише науку гри на фортеп'яні і заангажовано одну учительську силу, зголосило ся 12 учеників. Ученики були зі способу науки вдоволені, бо полишили ся в школі до кінця року, а при кінці шкільного року зголосили ся нові. В виду сего доброго початку, щоби початому ділу дати якусь сталу підставу на довготривалість, постановив основатель того приватного, музичного курсу заложити відповідне товариство, яке головнню своєю ціллю вважалоби вести „Музичну школу“. І дійсно в серпні 1905 р. уконституовало ся „Товариство для розвою української пісні, музики та драматичної штуки в Чернівцях“, яке перейшло на себе приватний, музичний курс від д. Модеста Левіцького і передало його управу знов тому самому Модестови Левіцькому як своему голові. Добр. М. Левіцький є головою сего товариства від тоді аж дотепер.

Ситуація змінилась на ліпше о стільки, що наша маленька музична інституція з приватного підприємства стала загальним ділом, інституцією, удержуваною товариством, за яким стояла певна група осіб, що давала гваранцію на солідне провадження сей молоді, культурної інституції, хоч фактично управителем її лишилась та сама особа. Товариство зараз скористало зі своїх прав та внесло до буковинського сойму петицію о субвенцію і завдяки нашим українським послам призначено йому 1000 К, які виплачувало що року а на рік 1909. підвишено товариству субвенцію на 1200 К. Коли вже мова про субвенції, то ще зазначити треба, що товариство одержало одноразово субвенцію 100 К від „Бук, каси ощадности“ а від року 1909 одержує річну субвенцію 1000 К від міністерства просвіти. Зміна фірми „Муз. Школи“ дала і їй користь. Вписало ся більше учеників, для яких заведено зараз в шкільнім році 1905/6 відділ для науки гри на скрипці, а в слідуючій році сей

загал. Але злидні, біднота, многодітність у тих починах якраз стоять перепорою.

— І тому ви готові оправдати у Русинів малодітність?

— Найпершим правом узаю інтелігенцію, розум і особисту свободу. Думаю, що з огляду на теперішні тяжкі умови інтелігентні Українці можуть менше плодити ся за ціну, щоб своїх дітей старанно виховували на правих, ідейних горожан і щоб старали ся з селян добути інтелігентів, але най їм дадуть на дорогу ті ідеали, яких мужицкі діти не вивели зід стріхи. Право Мальтуса і цвай, чи айнкіндістем грізні народам високо культурним, а не нам. Нарешті, се спір де лана капріна, бо наші вже обмежують ся і сей факт треба констатувати, а проповіді на тему прав і т. в. нічого не вдіють.

Між тим за балачкою вони непомітно перейшли вже алею, перейшли пролісок і опинили ся в Кульчицького садку. Вже затіли на небі зорі, але були бліді, бо тратили сяво супроти місячного блиску.

Оба розмовники наближали ся до лавки, до тої, що на ній сидици вів уже Осип прояснючі розмови з Орисею.

— Вам можна признати правду. Коли справу беремо загально, то буде так, як ви сказали, але як зійдемо на особи, то одній гірка буде ваша правда.

— Се я признав. Я зробив усю справу залежною від волі.

— А ми мали прийти до розв'язки питання.

— Так, обмежене в плодючості мусить вважати ся переходовим, не достаточним средством. Природні вимоги чоловіка при нинішніх еконо-

яку. Ї чужі зідачі хліба, можуть бути свої. А все вони свої. Радія; алеж сї зідачі спроваджують урвень до бездіяльності, а то й витискають всі кращі одиниці, бо йдуть під лад ворожої нам власти. Колиж маємо таку інтелігенцію, наш розвій не поступає, а мужик навіть неохоче дає синів до школи.

— Має радію, бо ся інтелігенція не народолюбна.

Ся фраза гупо звеніла в Кульчицького устах, але Осип говорив далі мов до себе самого: Не ліпше й інтелігенти ховають своїх дітей. Мають їх по 5 по 8. Амбіція каже пхати їх у вишні класи суспільности. І то пхати за всю ціну. Сеюж ціною все буває ідеал. Ось тому, як перелічши старостів, що найдуше масакрують нас, вони з роду Українці. Навіть на університетську катедру і в університетську бібліотеку і куди ще — веде Рутенця ренегатство.

— Хибаж у тих поодиноких випадках справді були такі причини?

— Могли бути і звичайно були. Я говорю про всю Україну, не про саму Галичину. Причиною лиха то баціль бідности пролетарства і браку традиції в родинях, а баціль е в повітрі неконче в однім домі, чи в одній родині.

— Що ви казали за пролетаріят, се мені дуже сподобало ся, але що до характерности, що до виховання і традицій, то я гадаю, що тут ще треба й доброї волі і знання, се треба вкінці носити в крові. Зелізними купелями і зелізними каплями не направили ще лікарі крові нікому.

— Я знов думаю, що початок у нас зроблений, в нас є вже такі родини, що впокують ідеал своїм дітям. А що до решти треба порозуміти ся, треба, щоб мудрі люде учили і впливали на

і для науки сольового співу. З соймової субвенції закупили на рати новий фортеп'яно за 1000 К, справлено музичну бібліотеку, особливо може найкомплетнішу збірку творів Лисенка в цілій Австрії (зроблено се тому, бо наша „Школа“ носить у фірмі імя сего першого світоча нашої української музики), закуплено для школи потрібний інвентар, як шафку, таблиці, годинники, печатки, друки, книжки, та адаптовано відповідно льокаль. З прибільшенням числа учеників зростало і число учителів. Тепер число учеників виносить 45, між тим 30 до фортеп'яно, 12 до скрипки, а 3 до сольового співу. Учительських сил є 4, а то п-на Г. Бухер, артистична управителька школи і учителька гри на фортеп'яні, та теоретичних предметів: початків теорії, гармонізації, історії музики і гри в ансамблю; п-на П. Демант від року 1909/10 друга учителька гри на фортеп'яні; пан А. К. Пехт, учитель гри на скрипці та пані Р. Шульц, учителька сольового співу. Учительські сили нашої школи відповідають вимогам закону і можливо далеко сягаючим вимогам штуки. Доводом сего є обставина, що мимо існування старого і вславленого „Musikverein-u“ та других давних музичних шкіл в Чернівцях, наша школа числить між своїми учениками пересічно майже від самого початку 30 пром. не-Українців, котрих число радше збільшався, як зменшався.

Найліпші успіхи може показати відділ фортеп'яно. Се головне для того, бо у нас уважає ся знане гри на фортеп'яні складовою частиною образованя дівчини, через що ті ходять пильно і правильно на години сї науки а се по якімсь часі дає добрі успіхи. Гірше має ся справа з учениками гри на скрипці. Сего предмету учать ся головню хлопці. У хлопців знане гри на сїм інструменті не уважає ся вже у нас кінчево потрібним до їх образованя, а більше спортом. Впрочім чейже кожний ученик не може стати артистом, а знову пересічний скрипак не має у нас покищо застосованя, бо не маємо оркестр де би могли пересічні музиканти знайти місце попису. Тому і ходять ученики на науку гри на скрипці, як самі хотять. Родичі і опікуни не настають на се, щоб они правильно учащали на сей предмет і в дома вправляли ся. А ян котрому по півроці чи по році науки, так як перше захотіло ся, тепер відходе ся грати на скрипці, то невно родичі не вилучать заохочуючо на хлопця, щоб він видержав довше в науці, а радійше ще, що, мовляв, відпаде один не потрібний видаток. — Найгірше має ся справа з сольовим співом. Сей предмет уважає ся у нас люксовим, який пристойть головню фаховим співакам, а подумати звідки беруть ся сї фахові співаки нам навіть годі, бо майже не маємо приміру тих фахових співаків, які би вийшли з нашого народу. Протиную що крок подибуємо змарновані, скричані голоси, які ще дуже недавно чарували слухачів а тепер нічо з них. Та годі було до тепер зарядови „Музичної школи“ як небудь се закорінене переконане зміняти. Кожний казав: „так для приватного ужитку, а і без науки добре співать, а віддати ся цілком співови небезпечно, бо от А, Б, В і т. д. співать ще не давно так гарно, а деж тепер його голос?“ Забувають сердешні, що власне нерациональне і неумітне співане є причиною так скорого зни-

щення голосу, а у інших народів такі голоси, що їх до наших і не рівняти, наукою виправляють до такої досконалости, що очаровують і то дуже вибагливих слухачів, та задержують свій голос довгі літа в незмінній свіжості і красі. Всякі поклик і заохота, уділюване пильних місць і подібне зі сторони Музичної школи немали досі бажаного успіху. Коли хто послухав, то поучив ся місяць, два, а коли за той час не став оперовим співаком, покидав науку і співав на давний лад, щоб за яких 2—3 роки цілком перестати співати. Таке легковажене співачкого фаху у нас загальне. Спів уважає ся у нас річчю, яка пристойть молодшим людям, се не старшим і тому приміром в нашій „Бояні“ не знайдете майже нікого зі старших людей. Паня і панч ходять до „Бояни“, а як лиш она чи він одружаться ся вже їх в „Бояні“, очевидно з малими ввітками, не побачивши. Смішна при тім ще у нас в Чернівцях особлива обставина. Німці, як відомо, високо цінять спів і по їх „Gesang-Verein-ax“ співвають не менше за взятю сідоголові старці як і молодики. І в Чернівцях не поступають Німці інакше та і наші навіть визначні патріоти, ідучи за приміром старих Німців і собі виспівують по німецьких Gesang-Verein-ax, хоч вже не один хрестик на плечі ляг, але в „Бояні“ їх не знайдеш, бо в „Бояні“ не пристойть співати старшим людям. Були голоси, що се діє ся задля недоволення з заряду „Бояни“. Та заряд Бояни особливо послідніми часами ґрунтовно змінив ся, але відношене до него нашої суспільности осталося під тим зглядом таке саме. Так отже маємо до діла з глибоко вкорінним пересудом щодо науки співу і тому через довгий час годі було добити ся успіхів. Є надія, що від тепер буде ліпше, бо як раз тепер маємо такі учениці сольового співу, які заміряють віддати ся цілком тому фахови. — Крім тих головних предметів, подає ся в нашій школі науку теоретичних музичних фахів, які кінче потрібні до загального музичного образованя і становлять новість в науці музики в Чернівцях.

Дуже прикру рубрику становлять виступи учеників зі школи. Після нашого шкільного уставу повинні ученики вписані до школи ходити що найменше цілий рік, складати свої оплати річно з гори і то в багато вишнім вимірі, як у нас дійсно діє ся. Для злекшення сего тягару дозволяє ся ученикам складати і ті нижші оплати місячними ратами. Та ученики зглядно їх родичі не хотять сего розуміти, гадають, що оплати розуміють ся особно за кожний місяць і в разі, коли з якої небудь причини ученики не учащали на науку обтягають собі без пардону за сї час оплати, коли тимчасом заряд школи мусть дуже точно доповняти своїх річних зобовязань приміром, що до гонораря учителів, найму хати і др. Подібно було в збільшеній мірі тамтого року, де задля помести ікарлятинці були черновецькі школи замкнені і більшість учеників розїхала ся на села. Розуміє ся, половина учеників і нашої школи не учащала на науку і багато з них обтягнуло собі за сї час, коли тимчасом заряд школи ні дрібни не міг обтягнути з чиншу, або з гонорара учителів. Сим і поясняє ся, що минувший рік цілком не був найліпшим фінансовим роком для школи, хоча вплинула до нас надзвичайно велика сума з суб-

венцій, 2.200 К (значить більше як в двох тільки, що попередних літ) бо видатки хочби на сам учительський гонорар зросли до гарної висоти 360 К місячно, а бюджет минувшого року виносив кругло 5000 К в приходах і розходах. Ще прикрішою являє ся обставина, що багато учеників певного гарного поранку перестають ходити на науку, не уважаючи навіть за відповідне повідомити про се кого небудь з інтересованих. Поступоване се навіть гірше як з щоденним робітником (бо і тому каже ся, що приміром завтра вже не приходіть сяпати) або слугою, якій виповідає ся що найменше на 14 днів наперед. Можна надіяти ся, що по публичнім освітленю сї справи щось подібного сего року не повторить ся.

Се тверджене можна тим безпечнійше висказати, бо видимо росте заінтересоване ширшої публіки нашою школою, що проявляє ся збільшним числом учеників і то здебільша пильних учеників, та участію публіки приміром в посліднім пописі нашої школи, де велика сали Народного Дому була битком наповнена публікою, що дуже уважно слїдила за поодинокими точками програми.

Закінчуючи коротко огляд розвою і діяльности нашого товариства, можемо сказати, що новий виділ перебирає товариство фінансово забезпечене субвенціями, з досить значним інвентаром і другими засобами потрібними до виконуваня єдиної своєї ціли, впровадження музичної школи, перебирає „Музичну школу“, яка вже має свою історію, свої досвіди, свій круг прихильників, свої досвідчені учительські сили, і цілком не сорішу славу солідної музичної школи. Задачею нового виділу буде попровадити почате діло вказаним шляхом і старати ся новими уліпшеннями і ідеями піднести ся нашу школу до можливо найбільшої висоти.

В імени уступившого виділу: *Модест Левчицький.*

Політичний перегляд.

Орган Юшта про місію дра Лукача.

Орган Юшта „Magyarország“ пише про місію дра Лукача ось-що: „Ми не можемо ще в сїй хвилі докладно осудити, що має означати місія дра Лукача. Факт, що цісар передав ему ту місію, свідчить, що монарх бажає собі парламентарної і конституційним засадам відповідної розвизки. Др. Лукач має докладні інформації про домаганя партії незалежних. Ся домагає ся загального і рівного виборчого права і економічної незалежності, а в рамках сї також окремого і самостійного банку. Від сих домагань партія незалежних не думає відступити. Др. Лукач позіхав також до Відня, щоб се наше становище представити цісареві на аудієнції. Коли-ж він прийав своє іменоване на президента міністрів, то мусть се стати ся на якійсь реальній підставі, значить се монарх пристає на становище партії незалежних і уважає ся підставою для утвореня нового кабінету. Однак ми не можемо рішучо сказати, чи сї признаки відповідають дійсности.

Партія незалежних жадає від дра Лукача повних ґваранцій на те, що право нації на

міжних відносинах не можна вже погодити з теперішньою формою подружжя. Так виходить з доктрин. Чи якась доктрина здібна для життя, про се може сказати той, хто відважив ся змірити її своїм життям. На всякий спосіб зміну теперішнього подружжя треба вважати питанням часу, коли і найбільш консервативна держава, Австрія готовить ся всупереч канонічним приписам одкинути в цивільнім кодексі нерозривність подружжя.

— Так, але я маю ще одну справу. Вже як там хто має діти, а не хоче їх більше то най там. Але зачинати од того подружжя житє, позбавити себе ілюзії, а жінку споминів і того, що люди звуть медовими місяцями, се не розумно. Дальше житє розчаровує і несе злидні, най же чоловік хоч рік, хоч два живе безжурно в тім, що є половиною подружнього щастя.

— Та звісно — кинув Осип. Сів на лавку і вплив нервовим рухом пушку тай став крутити папіроса.

Коли Кульчицький побачив, що влучив зятя, став перед ним із акторською позою тай докінчив: Я знаю, що з власного досвіду кожний чоловік може щось мудрого сказати. Хоч скажу слова звичайні, проте вони мудрі. Я жив не ламаючи законів природи і не жалую. Бог поміг мені виховати дітей. Одного покликав до себе, але і його виховав я добре і навчив так любити свою вітчину, як сам її люблю... Не йдете на вечеру?

— Надійду за вами.

Лишив ся Осип під зоряним небом.

— Чи було з ким говорити? — Ну, пропало; най мені здаєть ся, що я голосно мислив. Тільки помиляєш ся ти старий фарисею, гадаючи, що

мене вколов. Правда, ти знаєш тайну з моєї спальні (тут Осипові зробило ся горячо од сорому) але ся брутальність твою, твою охоту шпигнути мене — я приймаю як послідню кару за своє філістерство. Не відпарую удару, пускаю його мимо, бо я занятий важнішими річами, ніж сварка, я роблю угоду із самим собою, угоду роблю між мнливим і сподіваним будучим. За те не вірю в твою святість. На жаль, чув я щось від Заборовського, що ти, не ламаючи законів природи всеж таки ховаєш ся перед правом Мальтуса. Та Бог з тобою...

XX.

У садку веселійше пташки співвають і дерева буйнійше зеленіють, відколи не дивить ся на них крізь вікно о. Кирило; навіть дзвони на дзвінниці значно загули в сїю неділю, з утіхи, що вертає ся в церков давнійший господар о. Кульчицький.

І в Кульчицького в хаті наче по війні. Вже по пращальнім пірї, а ще замовив зять за гроші старого меблі для Нілі. Казав, що се належить до приданого, а впрочім він має полісу в руках тай не видасть її, доки не заспокоїть ся його. Тепер уже нема Кирила, цілий дім заняли старі з Анелею і Осип із жінкою. Кульчицькі мали канцелярію, спальню й стодолу, а Осип дві кімнати й сальон з верандою звернено на город та передпокії. Було їм тутка ліпше, ніж у себе дома, бо мали все готове і прислугу, попри яку Оріся цілком не потребувала дбати про лад.

Осип вільні хвилі присвячував жінці і дітям, а поза тим працював. Працював для себе, читаючи та готовлячи до друку якусь працю з зоології і працював над сільськими дітьми. На-

году до того дала йому Ольга. Вона післала до нього трьох селян і ті привели з собою гарних хлопчиків. Просили, щоб згодив ся за невелику плату підготувати хлопчиків до вступного іспиту.

Се предложене (тільки без заплати) прийав Осип радо, а навіть почував ся по трохи винним, що не подумав сам про щось таке. При тій нагоді бажав де чого довідати ся про школи в повіті або в самім Суходолі, але патріот Григорій дав йому лише дуже поплутані вясненя і Осип вибрав ся до Ольги.

Вона в Суходолі була лиш одних півроку, бо управитель гакатист, прискаржував її перед такимже гакатистом, інспектором. Перекинули її в самий глухий кут і повідомили, що остаточно поладодить справу краєва шкільна Рада. До трьох місяців дістала Ольга звільнене з служби. Значить, учительовати вже їй заборонено. Тоді суходільські люди запросили її до себе. Вони були недоволені школою, управитель не хоче за неї дбати, а такий незара як Григорій не вмє-тай боїть ся. Умовили ся з сусідними Винятинцями і на присілку, що лежить між обома селами тай заложили приватні курси. Вони читали, що така „приватна школа“ була в Лядскім тай у Парпї в Надвірянщині, то чомуж би їм не заложити шкому? Треба їх дітям уміти більше своєї історії та навчити ся лист писати та урядові письма, та німецької моми. Сего учителі в школі не вчать. Наймили на школу хату з городом, поклали сторожа, старали ся дров і платили Ользі 60 корон місячно.

(Дальше буде.)

основана особного банку буде збережене і коли прийде законний термін, то здійсненню сего домагана не буде стояти ніщо на перепоні. Коли др. Лукач подасть сї гаранції, тоді нема жадної перепони для акції др. Лукача. бо партія незалежних не ведає ніколи особистої політики і відпре дра Лукача, коли він принесе їй особний угорський банк, скорше як др. Векерлього, рішучого противника самостійності банку. Коли-ж др. Лукач не подасть сих гаранцій, тоді він дуже онукає ся, бо партія незалежних буде займати опозиційне становище зглядом кожного претендента на президента міністрови коли він не буде опирати домагана в справі основана самостійного угорського банку.

Російсько-япанська війна.

Член російської державної ради Гласмер, що вернув із своєї подорожі в Японії, виголосив сенсаційний реферат про воєнні приготування Японії на російсько-хінським і російсько-кореанським пограниччю. Після урядових дат, могла би Японія поставити тепер війско, що числило би 1,700.000 воєнів. Вістка, що 50.000 рос. воєнів відійшло до манджурії, викликала в російських офіційних кругах живу дискусію на тему критичного положення на Сході. — Дотеперішного російського амбасадора в Пекінгу державного радника Коростовця відкликано в Петербург. На него накладали перед тим великі надії. Коли би сї вісті відповідали дійсності, тоді можна би сподівати ся, що конфлікт дуже можливий, бо Японії і Хінці мріють про випхання Росії із східної Азії, а в першій мірі із Манджурії.

Убито шефа петербурської поліції.

Убито Карпова, шефа петербурської тайної поліції, котрого доконали в останніх днях в приватнім помешканні на 2 поверсі при Астраханській улиці в Петербурзі, викликало переполох в кругах високої російської бюрократії.

Панує загальне переконання, що то початок нової кампанії революціонерів проти бюрократії і царської родини. Замаху на Карпова докано в приватнім помешканні. Тайна поліція в Петербурзі утримує кількадесят таких помешкань, щоб мати догідні місця на сходинах з провокаторами, котрим „небезпечно“ заходити до поліційних бюр. Карпов прийшов до „конспіративної квартири“ при Астраханській улиці коло 11 год. вечером в товаристві тайного агента. Там ждав уже на него якийсь молодий чоловік, що подав своє назвище Воскресенький. Під фотелем, на котрім сидів Карпов, була бомба, получена дротом з електричною батареєю до дзвінків. Воскресенький під претекстом, що мусить направити дзвінок при дверях, вийшов, натиснув гузик і зачав скоро збігати по сходках. Рівночасно наступив сильний вибух. Карпова розірвало на дві частини. Агент, що товаришив своєму шефові, ранений експлозиею так тяжко, що доси не відзискав прижиттєвості. Ноги Карпова разом з частиною підлоги впали на перший поверх. В вікнах дому як і сусідніх домів повилітали шматки. Воскресенького, котрий має бути Фінляндецем, арештовано в хвили, як вибігав з дому. З причини атентату заряджено ревізії в цілїм Петербурзі. В часі ревізії знайдено велику кількість бомб і динаміту. Поліція мала також захопити документи про сильно розширену революційну організацію, з рамені котрої мнимий Воскресенький докано замаху. Був він ще в Парижі „на службі“ російської поліції, утримуючи зносини з революціонерами. Полковник Карпов належав до протекторів Азева. Вправді свого часу, коли Азеф здавав ся ему надто „всебідучим“, зрадив его революціонерам, але по здемаскованю Азефа знов погодив ся з ним і виведив ему місце в царській прибічній сторожі.

Карпов ввійшов в зносини із Воскресеньським, якого заслали на Сибір, і постарав ся для него о позвіл вернути назад до Росії. Потім удало ся ему вислати Воскресеньського до соціально-революційного центрального комітету. Також дістав ся Воскресеньський до новозаснованої колючої соціально-революційної боєвої організації а щоб улекшити собі сходина із прочими членами сєї організації, одержав від гроші від Карпова на винаєм помешкання при згаданій Астраханській улиці. Оповідують, що сими двома мали прибути до Петербурга заграничні революціонери і зібратися у сїм домі. Карпов мав до Воскресеньського велике довіре і ще день перед своєю смертю оповідав ему, що він завдяки его звинности попав на слід важного заговору. Не догадував ся Карпов, що вся акція Воскресеньського се лиш підлість. Управу петербурської поліції перебере тимчасово бувший єї шеф генерал Герасимов а дефінітивним наслідником Карпова має бути полковник Коштен, теперішній шеф „охорони“ в Москві, якою попередньої осені російські революціонери зрадили в однім з париских готелів.

Кріза в Греції.

Вісти, що доходять до нас із грецької держави, подають що та держава перебуває тепер тяжку крізу. Військова ліга виступає отверто, щоб загорнути власть у свої руки і завести війскову диктатуру. Міністер війни Теотокіс подав ся в димісію, що споводувало короля порадити усту-

паючому міністрови, щоб він пішов із президентом міністрів Мавроміхалісом на компроміс. Говорять, що президент міністрів вже порозумів ся із міністром війни і, коли-би се відповідало дійсності, тоді міністерська кріза була-би усунена і тим самим не стало-би причини припускати можливість абдикації грецького короля. Вістка, що військова ліга хотіла-би взяти у свої руки державну керму, викликала рішучий протест зі сторони великого числа товариств в краю.

Престольна промова нового бельгійського короля.

Салі бельгійської палати послів украшена величаво. Вперед явила ся королева із своїми двома синами, потім сам король, якому присутні справили величезну овацію. Король зложив присягу і відчитав свою престольну промову. В своїй промові споминав він своїх попередників, які прислухали ся чимало окол піднесеня добробуту краю і держави Конго. Король підкреслив в своїй виводах потребу любови до свободи конституції і любови до незалежності. Нація вимагає гуманної політики зглядом держави Конго. Бельгія додержувала завжди даного слова. Коли бельгійський король перебрав на себе перевести в Конго нову програму, то ніхто не має права сумнівати ся, чи він додержить слова. Монарх мусить бути слугою права. Король і королева в вірні краєви і ту вірність старають ся вщепити також своїм дітям. Король посвятить всі свої сили для служби в користь вітчизни. — Потім вернула королівська пара до своєї палати. Улицею справляла публіка королеви величезні овації. Підчас его промови в палаті послів долітали із лавок соціалістичних послів голоси обуреня, але загальна овація заглушила сї крики.

По полудни явили ся перед королівською парою депутації палати послів і сенату і передали королеви пропам'ятне письмо.

НОВИНКИ.

Чернівці, 25. грудня 1909.

Календар. Понеділок 27. (14.) Филемон; рим.: Івана Ев. Схід сонця 8:00, захід 4:02. — Вівторок 28. (15.) Елестерій, Павло; рим.: Молод. уб. в Вифл. Схід сонця 8:00, захід 4:03.

До філії „Рускої Бесіди“. Головний виділ „Рускої Бесіди“ просить, щоб філії вислали доконче на головні збори читальнє свого повіту відпоручника з календарями на рік 1910, які зістали ся у філії і привдиували членів для „Рускої Бесіди“. З „Буковини“ вичитають філії, котра читальня в їхнім повіті оголосила головні збори. Крім того повинні читальні окремо повідомляти філію свого повіту про збори, щоб прислала доконче свого відпоручника, яким не мусить бути конче член виділу філіяльного, але й инший свідлий чоловік, що вмє заохотити наряд до просвіти. За тиждень вишле головний виділ „Бесіди“ всім членам і філіям і другу книжку на рік 1910 а те „Картини із всесвітної історії“ з богатою прегарними образами. Кличемо ще раз до наших філій і всіх приятелів народної освіти: Ратуйте наряд з темноти!

Однакова мірка! В 275. ч. „Буковини“ помістили ми статтю про жите в наших читальнях п. н. А тепер ми маємо голос. В тій статті опираючись на матеріялі, який подали нам всі філії „Рускої Бесіди“, ми — правда без обиняків — отверто але і з щирого серця вказали на те, що було лиш страшною консквенцією зібраного нами матеріялу, себто на неробство нашої провінціальної інтелігенції в тім згляді. Писали ми се певно не з прихильністю і не на те, аби лиш дошукати кому небудь. При тім зазначили ми виразно, що бачимо і добрі знаки в тій справі, особливо в останніх часах і надію, що від тепер, як вже пізнали ми свої величезні недостаті в тім напрямі, почне ся у нас правдива, поважна просвітна робота в цілїм краю. „Каменярі“ признають нам велику рачиу в тім згляді, всея таки закидають нам, що ми не маємо однакової мірки для провінції і для черновецької інтелігенції. Так не є. Всі наші недостаті і в Чернівцях і на провінції бачимо дуже добре і рівно осуджуємо їх. І тут і там все цінимо тих, що позитивно працють і тут і там радімо-ми всіх бачити при такій роботі, бо лиш міра позитивної праці є в наших очах мірою для претенсії до заслуг і значіння. Ми знаємо, що не легко працювати на селі, але хіба і „Каменярі“ згодять ся на се, що і тут є певні границі і що неодні з поміж учителів щасливо переходять сї границі. Не маємо ніяких протекцій для черновецьких пустословників, хочемо, щоб всюди йшла мудра і щира позитивна робота. Про се, як представляє ся громадянське жите в Чернівцях колись напишемо ще основно і певно так само щиро і так само безпardonно. Все лиш правда, ніж солодка брехливість. А в повній правді і по нашій думці мусить бути була і буде справдливість, однакова мірка для всіх.

Оповідки, іменованя і т. п.

Особисті вісти. Краєвий маршалок барон Василько вертає сегоднє з Відня до Чернівців.

Конкурс. Дирекція Земельного Банку гіпотечного у Львові глєдає кандидатів на дві посади урядників тогож банку. Вимагаєсь теоретичного і практичного знаня подвійної банкової бухгалтерії і купецької кореспонденції. Один з тих урядників має бути спосібний до самостійного веденя бухгалтерії банку. Зголошеня належить вносити письменно до дирекції Земельного Банку гіпотечного у Львові ул. Руска ч. 20 до кінця грудня 1909 н. ст. і долучити відписи свідочств, як також виказати дотеперішну практику банкову і подати дотеперішнє занятє. Ближні інформації що до умовій подасть ся компетентам листовно. — Дирекція Земельного Банку гіпотечного у Львові.

Для погорільців в Вижниці зложили грошеві датки сїдуючі громади: в Гурагуморесім повіті 50 кор., в сторожинецькім повіті зложила громада Банилів волоский 25 кор., громада Купка 20 кор., Нові Бросківці 5 кор. і Вобівці 5 кор. Разом із дотеперішними датками зложено в поодиноких буковинських громадах 25.760 кор. 48 сот. Із сего розділено дотепер між поодиноких погорільців 1447 кор. Далише уділено з тих грошей 1081 кор. 50 сот. 83 погорільцям для винаймлення помешканя на зимову пору. Відтак виплачено тром погорільцям 1055 кор. для відбудованя домів.

3 укр. акад. тов. „Союз“. Пригадуємо, що в неділю 26. с. м., виголосить д. Михайло Лозинський в салі „Народного Дому“ дуже інтересний відчит на тему: „Розвиток української національної ідеї“. Карти на цілу серию викладів можна набути у кожного члена товариства. Карти на поодинокі відчити лиш для учеників середніх шкіл коштують по 10 сотиків. Сподіваємо ся, що наша вп. публіка заповнить салю. Початок точно о 4-тій годині по полудни.

Просвітне українське тов. „Воля“ в Чернівцях (старий театр) ул. Шкільна ч. 6, устроє в неділю, дня 2. січня 1910 року аматорське представленє „Украдене щастє“, драма в 5 актах Франка. Ціни місць: І-рядне крісло 2 К, II-рядне 1 К 70 сот., III-рядне 1 К. Партер 50 сот. Білети можна набувати вже від тепер у склепі Вп. п. Стернюка, ул. Паньська 35, а у тов. „Воля“ (старий театр) кожного дня від 7—9 веч. Зі згяду на дешеві ціни місць сподіваємо ся, що наша руска публіка численно явить ся на сїм представленю.

Отворене зел. дороги Юрківці—Вікно. Сими днями передасть ся нововибудовану зел. дорогу Юрківці—Вікно для публічного ужитку.

Відновлена каварня Габсбург. Також каварні мають свою судьбу. Перед двома роками була каварня „Габсбург“ наймилішим місцем сходин черновецького населеня. Але небавом збїлдла асна зьвізда сєї каварні, бо грошеві клопоти прислудували властителів заперти єї. В протягу майже двох літ занимали ся перебудованєм і відновленєм сєї каварні підприємці Апісдорф і Вольман, які власне лиш знову отвирють каварню „Габсбург“ і віддають її чудово відновлену зглядом черновецької публіки. Сї два підприємці робили далекі подорожі, щоб відновити сю каварню щодо моди і стилю після славних французьких і італійських каварень. Не улягає ніякому сумнівови, що сїя льокаль буде тепер найкрасшим в Чернівцях і взагалі відповість всім навіть найвибагливішим вимогам своїх гостей. Пан Вольман провадить рівночасно у Львові каварню „Народної Гостиниці“. В відновленім „Габсбургу“ найдуть українські гості всі бажані українські часописен.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Субота, 25. грудня: (по полудни, половина ціни) „Fürst Erchard“, оперета в 3-ох відслонах Г. Ярно: (вечером) „Ein Herbstmanöver“, оперета в 3-ох відслонах Каймана. — Неділя, 26. грудня: (по полудни, половина ціни) „Der Bettelstudent“, оперета в 3-ох актах Міллекера; (вечером) „Ein Herbstmanöver“. — Понеділок, 27. грудня: (повторене святаочної вистави при співуасти цілої театральної дружини, в другім акті концерт і танці) „Fledermaus“, оперета в 3-ох актах Штрауса. — Вівторок, 28. грудня: (гостинний виступ Альберто) „Ein Maskenball“, опера в 4-ох актах Вердого. — Середа, 29. грудня: (по полудни, вистава для дітей при половині ціни) „Aschenbrödel“, дитяча комедія в 6-ох образах Ієрнера; (вечером) „Hinter dem Vorhang“, комедія в 3-ох актах Бродінера. — Пятниця, 31. грудня: (знижена ціна) „Das süße Mädel“, оперета в 3-ох актах Райнгарда. — Субота, 1. січня 1910: (по полудни, половина ціни) „Fatinitza“, оперета в 3-ох актах Сулєго; (вечером) „Das nackte Weib“, фарса в 4-ох актах Батан. — Неділя, 2. січня: (по полудни, половина ціни) „Bruder Straubinger“, оперета в 3-ох актах Айслера; (вечером) „Die Jüdin“, опера в 4-ох актах Галева. Гостинний виступ Вернера Альберта. Сим разом співати буде партію Рахлі п. Фільомена Лопатинська. — Публіку робить ся уважною головню на те, що представленє починає ся вечером точно о пів до 8-ої години, а по полудни в 3. годині.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або її місяця дрібним друком (petit). При кількороазових або при річних замовленнях значний оупст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекамації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і надручує поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 еотикам від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не принимає ся. Сторона анонсов має 8 шпальток

Зміна громадського статуту і громадського вибор. закону в Чернівцях.

□ В програму найближшої діяльності нашого сойму, який, як відомо, збирається на наради вже 29. с. м., входить обіч бюджетової провізорії передовсім зміна громадського статуту і зміна громадського виборчого закону в Чернівцях.

Давний громадський статут і давний гром. виборчий закон для нашої столиці походять ще з 1864. року, отже ясна річ, що вже найвищий час змінити его, — тим більше, що вже маємо відповідно зреформований новий громадський виборчий закон для всіх інших громад в нашій краї, новий законопроект соймової виборчої ординації і нове виборче право до державної ради. Скрізь там се право вже значно розширилось і пристосувалось до духа нашого часу, лиш в черновецькій міській раді блудить ще заведено чужий вже нам в тім згляді дух минулого століття.

Наші волоскі соймові послы постановили перевести зміну гром. статуту і виборчого закону для Чернівців вже в часі найближчої сесії нашого сойму і се станеть ся цілком певно, без огляду на се, чи черновецька міська рада хоче сего, чи ні, чи згодиться ся вона на певний план сей зміни, чи ні.

В таких разі конечно треба нам вже тепер розглянутись в усіх зголошених досі проектах сих змін. Їх не мало, бо аж п'ять. Перший проект — се тзв. проект В і д м а н а. Він опирається на принцип загального, рівного, тайного і безпосередного виборчого права. Якнебудь така засада вельми подобала би ся нам, то все-ж таки, числячи ся з реальними обставинами, ми вже наперед можемо бути певні, що зміна нашого гром. закону з 1864. року переведена на підставі такої якраз засади, тепер

ще рішучо не одержала би цісарської санкції — і тому сей проект покищо на жаль не має ніяких виглядів і властиво шкода часу займатись ним тут ширше. — Другий проект — се проект К і с л е р а. Він ділить місто на ділянки і найбільше мандатів признає середмістю. — Третій проект, тзв. с о й м о в и й, випрацював А. Ончул. Головною засадою сего проекту є пропорціональне виборче право. Радних мало би бути 60. Активне виборче право має на підставі сего проекту кождий мужчина приналежний до громади, який покінчив 24. рік життя, стало мешкає в Чернівцях або платить в громаді безпосередні податки і не є виключений від сего права. Перед виборами бурмістер має приготувати у всіх 4 округах (середмісте, Ром і Манастириска, Клокічка, Калічанка і Гореча) лісти управнених до голосовання. В ті лісти вписує ся управнених в такому порядку: горожани міські, священники і рабини, урядники держ. і краєві, військові пенсіоністи, доктори всіх факультетів, професори і учителі, прочі податники, відповідно до висоти їх безпосередних міських податків, — остаточно позабучно всі прочі управнені, які не платять податку. Однак ділять ся всіх вписаних за порядком на три класи. До першої входить $\frac{1}{12}$ всіх управнених, до другої $\frac{4}{12}$ а до третьої $\frac{5}{12}$. Кожда класа вибирає 20 радних. Голосують ся при виборах картками. В межах кожної класи всякі національні, політичні, соціальні і інші групи зголошують вже перед виборами у бурмістера свої підписані що найменше 20 управненими до голосовання лісти 20 кандидатів. На шість днів перед виборами оголошує бурмістер всі лісти. В означених дні відбувається голосоване. На кожній карті голосовання мусить бути вписана назва лісти (напр. укр. нац. ліста, ліста соц. дем. і т. п.) і що найменше одно імя з зголошених урядово кандидатів на сю лісту. Через зміну в лістах карта

є важна, однак голоси віддані на інші (незголошені) імена неважливі. Виборча комісія числить відтак кілька голосів впало на зголошені лісти. Всі голоси ділять ся через 21. Число о 1 більше від результату сего ділення становить о виборі. Через се число (яке дістанемо по тім діленю + 1) ділимо відтак суму голосів, що впали на кождо лісту зосібна і сей вже результат показує нам, кілька радних припадає на кождо лісту. Коли в той спосіб не вибрано би ще всіх радних, то решту невибраних розділюють ся між лісти в порядку о скільки котра ліста більше збрала голосів для себе. Коли-б на яку лісту припало більше радних ніж було в ній кандидатів, то о скільки їх більше, о стільки се не важне і вибирають ся їх з інших ліст. Як вибрано за багато, то відкидає ся вибраних з ліст, на які впало найменше голосів. — Четвертий проект зміни громадського статуту і гром. виб. закону в Чернівцях походить від магістратських сфер. Сей проект знижує лиш цензус і творить 4 курию, однак впрочім лишає все по старому. — П'ятий проект зголосив в посідніх днях знову Авр. Ончул. Сей вже проект его (тзв. компромісовий) опирається на засаді національного катастру.

Розбираючи ці проекти із становища наших національних інтересів в Чернівцях завважимо, що властиво перший, другий і четвертий проект мусимо виключити з під всякої дискусії. Перший тому, що він рішучо не має ніяких виглядів на санкцію, другий тому, що він як добрий то лиш для середмістя, а се знову для нас не добре, а четвертий тому, що тенденцією его є заховати і на будуче як найбільше із теперішнього нашого міського статуту і міського виб. закону, які очевидно кривдять нас.

Можливими для нас до дискусії і в данім разі до прийняття є або перший проект Ончула

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Далше.)

Ольга мала школярів і школярок малих і великих, працювала над ними ревно і була вдоволеною таї супокійна, але виглядала лихо і приваля, як сухітниця. До гімназії не брала ся приготувати, бо не знала докладно, чого вимагають. Як почує про се від Осипа, то буде й сама вчити хлопців так, щоб були здатні до іспиту. Але Осип запевняв, що йому мило взяти на себе той обов'язок, навіть просив, щоб вона і йому лишила трохи роботи. Проговорив з нею де що про місцеві відносини, а про приватні, а ще й особисті справи, не дізнав ся нічого, не було між ними про се розмови. Так якось поставила ся Ольга від разу. Цілий сей подільський кут не має ні одної середньої школи: до Заліщик, де є семінар, до гімназії в Коломиї, в Вучачу, в Тернополі, надто далеко. А поки пустили локальні залізничці, то й мови не було, що-б селяни мріяли про кероване „на пана“ своїх дітей. І тому Осип цинив теперішній запал викликаний без сумніву Ольгою таї ще заохотив до сего інших батьків і збрало ся у нього хлопців аж вісім. Було трохи клопоту з хатою. Правда, Орися віднесла ся до того діла дуже прихильно, а Осип підозрівав, що тут більше їй ходило о заслуги мужа ніж о науку дітей. Авелька навіть говорила, що вона і кілька її товаришок можуть у інституції в Перемишлі ділити ся харчами і ліжком з одною із суходільських дівчат, яку би вона забрала з собою до Перемишля. Навіть ста-

рий Кульчицький привтав вістку прихильною мовчанкою, а про те зважив ся Осип заводити курсів у його хаті, лише попросив о приміщенє Григорія. Сему батьке виставив гарний дімок з чотирма кімнатами серед просторого города з вишневим садком. Ся праця невелика річ, а давала Осипові правдиве вдоволенє. Во вже і він і Орися погодили ся з думкою, з тим невідрадним фактом, що мусять піти в такий край, де не побачать нестрижених головок селянських похилених над українською книжкою. Підуть туди, де мови рідної не чути.

— Поїдеш з нами, Мирославе далеко, але не тим візочком; повезе тебе коліи аж до Бокні, на Мазури.

— Там не будемо, Елю, довго. Кілька рік-не вік, треба потерпіти. Добре, що вже стали посаду дали. На квантані не тримають довше як 4—5 років, а тоді вернемо на свою рідну землю.

— Вернемо на Україну. Але й далеко від неї пробуваючи, навчимо нашого сина любити її святю. Скажемо йому, чие імя він носить і як народ свій любив той, чий він теско.

— Скажемо Елю — відповів Осип, а жінка похитувала дитинячий возок.

— І куди-б ми не пішли, то скрізь понесемо в своїх серцях любов до України і чесний запал служити їй не гарними словами, а корисним трудом. Той запал черпати будемо з нашої ідеології як з керниці, нескаламученої домашніми рідними невгодинами. Коли звела нас судьба то йдимо уже, Елю, до одної мети таї самі собі не затроюймо життя посполу, бо не на те ми собі присягали.

— Чи я хотіла би, Осипе! Та того вже не

буде, нема що раяти споминами, як ти сам колись казав.

— Так, я казав. Але бачу, що не все (хотів сказати: не з кождим) можна одною мовчанкою порозуміти ся і тому тепер обмінюємо ся кількома словами. Не на те, щоб обвинувачувати себе, ні. Обмінюємо ся словами тихими, розумними. А після тої розмови надію ся, не треба нам буде вже шукати порозуміння. Вона скріпить лиш те, що само собою прийшло, а до чого між двома чесними другами мусіло прийти. — Великої боротьби треба, аби жінка заповнила сю порожнечу, яку відчуває, не маючи дитини. У нас дитина є, і ти вже не будеш бачити перед собою порожнечі, якої не заповнить ані література, ані еманципація. Будеш виховувати сина і треба виховувати його добре.

— А тобій воно не мило? Чи може тобі що небудь заступити сю милу крішку, Осипе? А ти не будеш його виховувати лиш я?

— То иньша річ, Елю. Виховувати мемо нашого сина і сповнимо обов'язок, який тяжить на сім'ї. Богато таких обов'язків ми не були би в силі виконати добре, як слід. Та про се поговоримо, як прийде на те черга а тепер маю говорити про нас самих. Я тобі видав ся філістром, ти жалувала, чому я не герой.

— Лиши Осипе, я знаю, що ти за народну справу також терпіш.

— Позволь, Елю. Ти могла би лиш питати, чому я не був героєм, бо тепер, маючи жінку й дитину прогудувати з державної плати я, під польською гакатою, не можу вже бути героєм. Як би прийшла ся хвиля, що треба рядом стати і наставити груди, то я піду на барикади й ніщо не здержить мене. Тиж мене знав... А чому я не

(з проп. виб. правом) або другий його проєкт (на підставі нац. катастру). Очевидно не без застережень, що тягнеться з сього другого ончулівського проєкту.

Ближше поговоримо про се в слідуючій числі.

„Тов. руских правосл. свѣщенникѣ на Буковинѣ.“

Мале агітацій російських агентів між нечисленним бук. руским духовенством і протегованя перевертнів, дух руско-народний в нїм таки не завмер, любов до свого рідного не загасла. Недавно тому не мали ми на Буковині й десять свѣдомих свѣщенникѣ, сьогодні є їх около 30. На 400 бук. свѣщенникѣ число се покищо невелике, та треба зважити, що лиш за послѣдних 8 лїт ми osiąгнули се число, яке що року побільшує ся окінченими богословами (в семінарії рівна половина Русинів) і поодинокими людьми старої партії, заохоченими нашою щирою діяльністю.

В нашій дієцезії ясною звїздою свѣтитъ свѣщенне товариство. При заснованю перед двома роками трудно було зібрати тільки членів, щобі екласти видїл, сьогодні всі свѣщенники-Українці з власної волї пристали до товариства, так що його існуванє заповнене. В протягу двох лїт злучило оно Українцѣв в однудушну громадку і стало від важним речником і оборонцем всего руского православного населеня на Буковині.

Загальні збори товариства відбули ся 23. с. м. в „Народнім Домі“ в Чернівцях при численній участі членів і гостей. Отворив збори голова тов. проф. Д. Бремійчук, витаючи сердечно всіх членів. По прочтаню протоколу з послѣдних загальних зборів, по справозданю видїлу іудїленю ему абсолюторії, приступлено до вибору нового видїлу через аклямацію, до якого увійшли: о. Д. Бремійчук, Т. Драчинський, Ст. Малавчук, Е. Семака і А. Міський; їх заступники: др. К. Бриндзан, Н. Копачук; рада надзорча: Ю. Калинюк, С. Войчук і Ів. Джулинський.

Зі справоздання видїлу треба особливо піднести акцію в справі подїлу консисторії на дві секції, руску і волоску. Видїл виготовив вже в тій цілі обширний порядок діловодства відповідно до зреорганізованої будучности консисторії і умотивував потребу рускої і волоскої секції в пропамятних письмах, які передав через своїх відпоручників ординарїатови і краєвій президії. Сім ділом придбав собі видїл велику заслугу, бо коли ся справа увінчає ся успіхом, настане так дуже пожаданий супокій в нашій дієцезії і щира праця на церковнім полі.

Опріч сего виготовив видїл петицію, щобі одну черновецьку церкву призначити

був героєм? Вачиш і хвиля таких, коли правдивим героєм можна показати ся, мало і власне в сю хвилю треба стояти, чи підійти на відповідне місце. Видно, що я в таку хвилю на таким місці не стояв. Та не бувши героєм, я проте як найтонче зрозумів правдиве геройство ниньших, був потрібним для їх віщого оклику резонатором.

— Так як з Корнієм.

— А тепер я мушу сказати пару слів про героїв. Вони в щоденнім, в подружнім і семейнім житю можуть бути ріжні. Одні такі самі як ми філістри, другі ліпші, а треті гірші од нас. Кождий ходить в ті двері, де знак 00. В публичному житю, моя дружина зосібна нам Українцям потреба героїв правдивих, а неменьше треба нам філістрів солідних. До паперового геройства зриває ся у нас чимало, але дрібної, потрібної роботи без розголосу ніхто не хоче робити. Нам треба совістних робітників і таким я хочу бути.

— А я тобі хочу помагати.

— Про велике геройство не будемо вже думати, все-ж я гадаю, що і ти була би мене не вподобала, коли-б я цілком не одріжняв ся од сїрих хлопчиків так само і я тебе не був би вибрав, колиб у тобі не було якогось проблєску, якоїсь іскри, що горить невгасаючим, свѣтлим огнем відблиску вічності. Я такий проблєск бачив у тебе на вул. Баторія тай тепер, коли зрівнюю тебе з твоєю сестрою. Еля сперла ся на його плече.

— Я роблю сю уступку, що одступаю од пляну йти по прямій нитці. В житю нема таких схем лише у книжці, так само як природа не знає різких меж для форм. Одному доведеть ся висше йти до свого зенїту, другому вниз, а кождий мусять од нього завертати вниз. Пляний цвѣт вяне цвѣтом, а повний завязуєть ся в овоч. Так у природі. Ти Ерино, не хотїла йти за мною дугами зривати квіти, складати китицю, ти здаєть ся не

ти виключно для Русинів і щобі оголошеня порядку богослуженя взглядно процесійних походів підчас різдвяних, богоявленських і великодних свѣят, які виставляє ся на дверях катедральної церкви, були уложені в обох краєвих мовах.

В справі церк. газети „Candela“ виваляла ся оживлена дебата, бо редакція не приймає статій писаних нашою правописю а мимо того кождого свѣщенника примушує консисторія пронумеровувати сю газету. Ухвалено удати ся до впр. о. митрополита з просьбою, щобі зніс сей примус і проказав редакції, щобі друкувала розвідки і проповіді також фонетичною правописю.

Над предложеном видїлу, чи не було би на часі видавати популярну газету з релігійно-моральним змістом, ухвалено після довгої дебати роздобути вперед потрібні на се фонди і прилагодити матеріали для газети. На співробітників радо зголосили ся особливо молодші свѣщенники.

Зібрані живо застановляли ся над справою національного катастру до сойму і підносили з признанєм успіхи наших послів, особливо й се, що рускому духовенству признано право вибирати з поміж себе одного посла до сойму, що можна назвати радісним і великим національним придбанєм. Після санкції нового виборчого закону скличе видїл надзвичайні загальні збори товариства для провіреня лісти виборчої і порученя кандидата, який може бути тільки ширший народолюбєць.

Принято внесенє дра Бриндзана, щобі порозуміти ся з волоским свѣщенником тов. і згідно з ним удати ся до консисторії з просьбою, щобі она постарала ся, щобі всі приходники получали дрова на опал даром а не лиш ті, де є ліси рел. фонду.

Зібрані згодили ся на внесенє о. Копачука, вести парохіальну канцелярію в укр. мові і правописи, особливо кореспонденцію з всякими урядами, метрики і посвідченя метричальні і поручили видїлові переддрукувати статуту тов. фонетичною правописю і вписати товариство в члени Руского Народного Дому і Рускої Весїди.

Опісля прочитав о. Копачук свій реферат про церк. конгрес, освітлюючи се питанє з становиска церковного і національного, що викликало загальне зацікавленє і оживлену дискусію.

По вичерпаню порядку дневного замкнув голова тов. збори трикратним окликом в честь цїсаря. Зібрані опустили „Народний Дім“ з тим радісним почутєм, що сили нашого свѣдомого духовенства не ваяють а видимо скріпляють ся.

Політичний перегляд.

Новий регулямін для парламенту.

Цїсар санкціонував вже закон про зміну регуляміну палати послів, ухвалений палатою послів

в суботу минулого, а палатою панів у понедїлок сего тижня, — і на протязі цілого року в австрійському парламенті обовязуватиме новий регулямін.

Головна риса нового регуляміну та, що він велику, майже абсолютну власть дає в руки президії палати. Президент має право призначати відчитуванє інтерпелляцій, внесенє і таких інших „впливів“; а також дебати над наглыми внесеннями на початку або на кінці засіданя; так само залежить від его волї, чи при формальних справах допустити на бажанє посла поіменно голосованє чи ні.

Всі сї постанови мають на меті зробити неможливим гальмованє нарад над нормальним денним порядком.

До сего часу можна було поставити скільки наглых внесенє і наради вже припиняли ся, бо дебати над наглыми внесками мусїли почати ся перед всіми иншими точками денного порядку. Тепер таке спиненє нарад вже не можливе, бо президент матиме право відкласти дебати над наглыми внесеннями на конєць засіданя.

Австрійський парламент вже-ж давно займає ся справою зміни регуляміну, але ся справа не вплишла ще по-за наради комісії. Оттому-то таєрїшні зміни заведено тільки на один рік і не в формі конкретних постанов, а в формі розширеня влади президії в надїї, що через рік парламент ухвалить уже назавжди новий регулямін.

Результати зміни регуляміну такі, що тепер готова поветати в австрійському парламенті нова більшість, зложена з християнсько-соціальних Німцїв, польского кола, „Славянської Бдноти“, романської унії і скїлькох дрібнїйших груп. За те поступові Німці, які доси разом з християнсько-соціальними Німцями творили спільну національну організацію, невдоволені зміною регуляміну, перейдуть до опозиції.

Колиб так стало ся, то Чехи могли-б бути вдоволені з наслідків свого наглого внесеня в справі зміни регуляміну. Бо метою Чехів було розбити національну єдність німецьких партій, — які разом з польским колом творили протиславянську більшість, і стали одною з партій більшости, значить, здобути участь в правліню. Розбити національну єдність німецьких партій уже вдало ся. Чи вдасть ся також скласти бажану Чехами більшість, покаже найближша будучність.

Угорська криза.

Др. Лукач вже розпочав переговори із поодинокими провідниками парламентарних партій. Він конферував вже з Юштом, Кошутом і бачним державним секретарем Францом Нагієм. Що до переговорів із партією незалежних, то др. Лукач зробив певно кілька пропозицій, щоб вирівнати ріжнїці, які заходять між ним а провідником незалежних Юштом в банківській справі. На всякий спосіб се буде головною темою сих переговорів. Лиш тоді, коли переговори між Лукачем і Юштом розбїють ся, др. Лукач буде пересправляти із партіями, що стоять поза партією Юшта.

вірила мойому артистичному смакови, а тепер, як є вже нагнужена тачка, як треба її везти, обтираючи піт з чола, ти витягаєш руку, щоб взяти одну ручицю і пхати тачку разом зо мною. Щож пхаймо! Та не забудь, що йдучи проходом, можна було собі й спинити ся, милувати ся краєвидом. А пхайочи тачку, треба на недїлю ждати шість днів, а де небудь приставати, пояснюючі розмови зводити не треба і не можна...

Еля хвилину ще мовчала, а відтак промовила зворушена:

— Я теж багато думала, Осипе, про наше теперішнє житє тай старала ся збагнути будуче. Щож буду тобі говорити? Не маю тебе в чім поправляти, ані доповнювати. Навчило житє і мене дечого, а головво материньство, якого ти — як сам сказав — вповні зрозуміти не можеш, бо се може зробити лише ся, що сама була чи є матірю. Хто мені помагав сповнити мій великий обовязок, того я мушу і хочу шанувати. Мої почутя до тебе, Осипе, можу правду сказати, не змінили ся, а як по неволі спричиняла тобі неодну гірку хвилю, то вибачиш мені

Вона поцілувала його і пригорнула ся до нього. Він не відчув палючого жару, бо його й не було.

Сидїли так добру хвилю мовчки. До вечера було ще далеко і до зими було ще далеко та вжеж сонцю куди меньша дорога до заходу, а й літо вже минаєть ся. Хоч дерева ще в цілій силі зеленїють, хоч навіть не видали овочів, а про те ронять уже листочки оден і другий і третій. Однї зсеує ся тихо, ледве чутним серед недїльної тишини шелестом у траву, другий кружляє у повітрі хоч одну ще минутку.

Так, так, чуєш ще силу і перед тобою ще дорога неблизька, а вже волос твій вяне один за

другим, раз тебе ворог лусне, другий раз хтось посторонний, а третій раз твоя жінка.

З яру ледве долїтали приглушені тони музики, часом парубіка вигукне та вікне, що аж тут, під ліс залетить відгомон. Еля була-б іще сидїла, та прислала за внуком бабуня, що точна в справах їди як годивник, пильнувала, коли малому пора пїти. А той малий навіть не спав, було йому тепло під периною, отже лежав і ловив ухом якийсь гук, що перед хвилиною долїтав до нього од лавки і водив очима по гілках з темнозеленими листками. А на його похвалу могла мама сказати, що через його оченята вже мозок розрізняв усікі річи, як темні плями плаваючі в яснїм тлі свѣтла і поволи працював над тим, щоб часом одріжнити ті річи як щось осїбного од малого Мирослава.

— Скажи татови „па“ тай ходім до баби — прощала ся Еля і з дівчиною забрала візочок до хати.

Ледви вони відійшли на пару кроків, на стежці, що вела з яру, показав ся якийсь мужик. Осип не хотїв звертати на нього уваги, бо може він у ліс зверне, та ні... іде сюди, а навіть узяв ся на ту стежечку, що веде до його лавки. Глянув Осип, а побіч рудого, хитрого Суходїлца перебрала по мужицки Амелка в цілій своїй красі з горючими очима, привадна, палка.

Усьміхаючись, поздоровив мужик Осипа...

— А правда, що пізнати? і моргнув, показуючи очима на дівчину, а ся спаленїла. — Зараз кождий пізнає, хто погляне. Та лиш приложити її лице до котрої небудь дитини, тай кождий скаже, що то Кульчицка. Не маєш чого соромити ся — казав до дівчини, яка закривала собі лице, а все таки споглядала на Осипа — най піп соромить ся, не ти. Що ти тут винна. А я тобі ошкун і я тобі добро вироблю.

(Комиць буде).

Від порозуміння із Юштом і його партією буде взагалі залежати, чи розв'язка угорської кризи впаде в руки на підставі пропозицій др. Лукача. Коли Юшт дасть корисну відповідь, тоді аж в другій ліній буде ходити о те, щоб сій комбінації забезпечити більшість голосів у палаті послів. Однак се залежить вже від становища партії Кошута, якого орган „Budapest“ повздержує від всяких нападів на комбінацію, в яку входили би в рахунок др. Лукач і президент партії незалежних Юшт. Кошут сам відносить ся дуже скептично до акції др. Лукача і не хоче ся йому вірити, щоби в банківській справі прийшло скоро до порозуміння. Др. Лукач й сам покищо не знає певно, чого має очікувати від переговорів із Юштом, однак думає, що можливість привести до порозуміння в банківській справі не виключена.

Юшт висказує своє задоволення із того, що др. Лукач в своїх переговорах з його партією поставив ся на таке становище, яке є пригоже до забезпечення економічної незалежності Угорщини. Впрочім у всім тим видить ся, що при теперішніх політичних обставинах Юшт є найважливішою особою, що він прямо диктує Лукачови уселія, а др. Лукач шукає лиш средств, щоби приворожити ся до сих уселій.

До фінляндських справ.

Фінляндія, що дістала була р. 1905 більшменш широку автономію із загальним виборчим правом, знов опинилась на роздоріжжю.

Щоб порішити ніби непорозуміння, що зайшли в останній час між Фінляндією а російським центральним правительством, організоване було мішану російсько-фінляндеку комісію, яка саме етим днями скінчила свою працю. Склад комісії з російського боку наперед визначив ту політику, яку в урядових кругах уважають тепер за найкращу що-до Фінляндії. Дейтрих та інші члени Росіяне виразно стали на ґрунт обмеження автономних прав Фінляндії і, певна річ, ні до чого були ті доводи, що робили Фінляндії. Росіяни твердо стояли на одному пункті, що з Фінляндії тільки російська провінція, якій даровано місцеве самоуправоване, і о сю опозицію розбили ся бажання Фінляндців оборонити свою автономію. Очевидно, праця комісії стане підставою для практичних заходів в самому найближшому часі.

Політика до недержавних народів за останній час повна прикладів того, як розуміють тепер у Росії єднане і яким шляхом до його йдуть. Фінляндські справи дають тільки ще оден — правда, найвиразніший — приклад згаданої політики. Її основою служить тенденція повного асимілювання одною національністю усіх інших.

НОВИНКИ.

Чернівці, 27. грудня 1909.

Календар. Середа 29 (16.) Агей, Марин; рим.: Томи Еп. Схід сонця 8:01, захід 4:04 — Четвер 30. (17.) Даниїл, Аполлон; рим.: Давид Ц. Схід сонця 8:01, захід 4:05.

Особисті вісті. Посол до ради державної Антін Лукашевич буде на адієнції у цісаря дня 3. січня 1910 р. — Посол Николай Василько вертає у вівторок з Відня до Чернівців. — Посли Семака, Пігулак і Спинул вернули вже сьогодні до Чернівців.

Внесок посла Лукашевича в парламенті. З Відня доносять нам, що посол Лукашевич віс в парламенті дня 18. грудня с. р. внесок, щоби кошти на поміщення жандармерії переняла на себе в будучности держава. До тепер видавав наш край на ту ціль річно 68.000 корон.

Виділ товариства „Руска Православна Бурса“ у Вижиці розіслав сими днями до членів згаданого товариства ось які відозви: Вп. Товариство „Руска Православна Бурса“ у Вижиці, виповняючи свою статутами приписану задачу, отворило з початком біжучого шкільного року бурсу для бідних православних учеників, що учащать до рускої гімназії і пильно вчать ся. Покищо уміщено в бурсі задля браку відповідних фондів лише 25 гідних і убогих учеників за малою доплатою, хоч гімназія числить верх сотки православних учеників, з яких велика більшість з бідности горячо собі бажала прийняти до бурси. Питомці сеї бурси платять пересічно по 8 корон місячно, а товариство мусить ще на кожного додавати пересічно по 10 корон місячно. За те дістають хлопці мешкане, здоровий харч, опал, світло, пране і старанний надзір. По заснованю нашого товариства впливали ще часом добровільні жертви і членські вкладки. Ми могли закупити конечний інвентар і давати на удержане бурси до тепер по 250 корон місячно. Та одушевлене чим раз більше остигає, добровільних датків майже нема ніяких, а члени, яких й так не дуже багато, не платять правильно своїх вкладок. Наша каса порожня, а тут нема ніякої помочи. Ми внесли вже давненько петиції до управи православного релігійного фонду і сойму

о уділене нам відповідної заможги, та на жаль всякі наші старання в сім вигляді до тепер безуспішні. Приходить ся хіба розпускати бурсу, та з жалю крає ся серце, проганяти пильних і чемних хлопчиків з гімназії саме в теперішніх часах, коли то нашому народови треба як найбільше світлих і характерних мужів. Ми всі відчуваємо тепер добре брак таких людей тай знаємо, що в будучности могли би ми ще тяжше відчувати таку недостачу світла і науки. Тому звертаємо ся до Вас з горячою просьбою, не допустіть до неминучого розв'язання такої необхідної інституції, запомогайте нашу убогу молодіж чим і як можете. Членські вкладки і всякі інші датки просимо чим скорше посылати на адресу касiera товариства, начальника почти у Вижиці пана Лазаря Жалковского. — Виділ товариства „Руска Православна Бурса“: Протоєрей Іван Осташич, голова, надучитель Антін Сикюк, секретар. — Православна бурса у Вижиці — недавно лише заснована, стоїть вже перед своїм недалеком упадком. Всякі дотеперішні старання виділу згаданого товариства удержати бурсу при життю, показали ся безуспішними. І щож тепер робити? Приходить ся хіба розпускати бурсу — та з жалю крає ся серце. Був ще оден можливий ратунок — і сею як раз хвапив ся виділ — а іменно звернути ся до членів товариства і просити їх, щоби по змозі ратували погибаючого. Але тих членів — як сказано в відозві — не багато. Тому звертаємо ся сею дорогою до наших дорогих послів, яких болить кожда рана їх улюбленого народу, з горячою просьбою, щоби они постарали ся для сеї бурси о запомогу з релігійного фонду і краєвого виділу. Так само кличемо і до всієї нашої жертволюбивої суспільности: „Не допустіть до неминучого розв'язання такої необхідної інституції, запомогайте нашу убогу молодіж чим і як можете“. — Г. Г.

До відомости поштової дирекції. З кругів нашої чернівецької інтелігенції одержуємо вічні скарги на те, що поштові урядники і поштова служба в наших містах, не знаючи нашої мови і письма, унеможливають нам користати з того, що маємо почти в краю і в Чернівцях. Ось не давно лист заадресований дуже виразно але руским письмом до директора „Рускої Каси“, пана Могильницького, доручено професорови Климови очевидно лиш тому, що відповідний пан листоноша не вмів читати по руски. Часопис „Хлібороб“ заадресовану по руски до краєвого виділу в Чернівцях від якогось часу правильно звертають адміністрації сеї часописи з приміткою: Adressat unbekannt. Очевидно знову лиш тому, що маємо листоношів, які не вміють читати по руски. Ясна справа, що серед таких відносин багато наших листів гине. Професор др. М. Кордуба подає нам ще з власної практики такі відомости про порядки в наших поштових урядах: В поштової філії на площі Австрії надав він рекомандований лист. Одержав на се німецький реценс. Коли відтак запротестував він проти сего, пануниця аза вігна озвалася до него: „Sie hätten mir das früher sagen sollen“ — забуваючи, що не в обов'язку партії пригадувати урядникам їх обов'язки. Іншим разом післяв др. Кордуба слугу з пакунком на сю філію. Слуга вернула із заявою, що пакунок годі надати, бо на почті не вміють прочитати рускої адреси. Тоді вже зголосив ся до пануниці на сій почті сам др. Кордуба, але і йому заявила пануниця, що вміє читати лиш по німецьки і по румунськи. Др. Кордуба кінчить свій лист до нас в тій справі такою цілком справедливою заміткою: „Чи поштова дирекція думає, що населене поштового рейону філії при площі Австрії має забрати ся тепер до науки румунської мови, щоби приновити ся до языкової кваліфікації тамошньої панни експедиторки, чи може все так простіше було-б, щоби панна експедиторка приноврала ся до населення або уступила місце иньшій відповіднійшій?“

Румунський народний дім на передмістї Рош. Недавно зарядив громадський радник Скалат грошеву збірку для вибудовання румунського національного дому на передмістї Рош. На сю ціль зібрано до тепер 5000 корон. В такий спосіб волоске населення на передмістї Рош буде мати вже в короткім часі свій власний народний дім. Хіба добре і гарно було-б як би так і ми взяли ся до такого діла між нашим населенням на чернівецьких передмістях.

Зелінична катастрофа. В суботу скоїла ся в Чехах на стації Угерско страшна зелінична катастрофа. Поспільний потяг, що відходить о пів до 8. рано із Праги до Відня, вдарив на стації Угерско о тагаровий потяг так сильно, що 10 осіб загинуло на місці. Крім сего є 28 людей тяжко ранених а більше число лекше ранених.

Оповідки, іменованя і т. п.

Загальні збори філій тов. „Руска Школа“ в Сторожинці відбудуть ся в п'ятницю, дня 31. грудня 1909. о 5-тій годині вечером в „Німецькім Домі“ з слідуємим порядком денним: 1. справоздане з діяльності товариства і виділу, 2. випис членів, 3. вибір нового виділу і 4. вільні внески, на які низше підписаний виділ має честь всіх а всіх за-

просити. — За виділ філії „Рускої Школи“ : Т. Іваніцький, голова, В. Чесниковський, секретар.

До всіх учителів сторожинецького повіту. На послідніх загальних зборах філії товариства „Руска Бесіда“ в Сторожинці з дня 4. грудня 1909. р. запала одностайно ухвала, щоби всі управителі руских шкіл сторожинецького повіту від тепер лише по руски урядували, бо в такий лише спосіб можемо найлекше одержати на сторожинецький повіт свого особного руского інспектора з місцем урядованя в Сторожинці. Але позаяк се трудніше в житє ввєсти, то підписаний виділ на підставі ухвали заасіданя виділового з 23. грудня с. р. скликає на п'ятницю, 31. грудня с. р. о год. 5. вечером в „Німецькім Домі“ нараду всего руского учительства цілого повіту, на яку має честь запросити всіх управителів шкіл, учителів і учительок. — За виділ тов. „Руска Бесіда“ : Іван Єнджейовський, секретар, Теод. Іваніцький, голова.

На пам'ятник Шевченка зложили далі в „Рускій Касі“ : укр. акад. тов. „Союз“ 10 К, п. Дмитро Бучура 2 К. Стан всієї дотепер зложеної суми в „Рус. Касі“ виносить 479 К 56 сот. Панове громада, спішіть з датками! Особливо просимо нашу старшу громаду поспішити ся з датками, бо після дотеперішних виказів складки у нас йдуть головню від молодіжи. Зближаєть ся Різдво і Новий рік і кождий посилав тоді звичайно своїм та знакомим картки з желаннями. Таким способом викидаємо тисячі корон в чужі кишені. А тимчасом маємо ріжні інституції та цілі, які потребують конче матеріальної підмоги. Отже було би добре, як би кождий патріот, замість розсилати святочні желання, повідомив в нашій часопис, що складає сяку або таку квоту на сю або ту народну ціль. Так роблять иньші культурні народи прим. Чехи, які складають на свої національні цілі великі суми. Чому і ми так не маємо робити? При тій нагоді просимо не забувати і на пам'ятник Шевченка в Києві.

Подяка. Отсею дорогою складаємо в імени членів „Каси пожиткової і щадничої“ для громади Плеска, як найсердечнішу подяку Вп. п. ц. к. н. тареві Аркадієви Пйотровському в Путиліві за безплатне легалізоване статутів „Каси пожиткової і щадничої“. — Марко Курин, Нестор Кайлук.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Вівторок, 28. грудня: (гостинний виступ Альберто) „Ein Maskenball“, опера в 4-ох актах Вердого. — Середа, 29. грудня: (по полудни, вистава для дітей при половині ціни) „Aschenbrödel“, дятяча комедія в 6-ох образах Гертнера; (вечером) „Hinter dem Vorhang“, комедія в 3-ох актах Броцінера. — П'ятниця, 31. грудня: (знижена ціна) „Das süße Mädel“, оперета в 3-ох актах Райнгарда. — Субота, 1. січня 1910: (по полудни, половина ціни) „Fatinitza“, оперета в 3-ох актах Суного; (вечером) „Das nackte Weib“, фарса в 4-ох актах Батай. — Неділя, 2. січня: (по полудни, половина ціни) „Bruder Straubinger“, оперета в 3-ох актах Айслера; (вечером) „Die Jüdin“ опера в 4-ох актах Галена. Гостинний виступ Вернера Альберта. Сам разом співати буде партію Рахилі п. Фільомена Лопатинська. — Публику робить ся уважною головню на те, що представлення починає ся вечером точно о пів до 8-ої години, а по полудни в 3. годині.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 27. грудня 1909.

Солунь, 27. грудня. (Кб.) Міністер робіт Галадян Ефенді виїхав на інспекцію до Монастіра. Міністер обіцяв, що буде вступати ся всіма силами за поліпшенем доріг і за піднесенем торгівлі.

Царгород, 27. грудня. (Кб.) Італійський амбасадор зажадав покарання тих, що поносять вину за замордоване одного Італійця в провінції Емені.

Білгород, 27. грудня. (Кб.) Турецкий міністер скарбу прибув сюди і відбуд конференцію із міністром заграничних справ др. Мильовановичом.

Бунарешт, 27. грудня. (Кб.) Палата прийняла торговельний договір з Австро-Угорщиною 65 голосами проти 8 голосів.

Білгород, 27. грудня. (Кб.) На тайнім засіданю скупщини в суботу реферував міністер війни Марінович про зміни що до муніцип війнів і про набуте нового воєнного матеріалу.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від одностальної стрічки або 1/12 місяця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакція і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10 — 11. рано і 2.—3. пополудні крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реєстрації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і влученем поштової належності.

Циркулярні як прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотини від штуки.

Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсів має 8 шпальток

Зміна громадского статуту і гром. виборчого закону в Чернівцях.

II.

□ Як се ми вже вчера зазначили, розбираючи справу зміни громадского закону в Чернівцях із нашого національного становища в сім місті, для нас надаєть ся до дискусії лиш перший і другий проєкт Ончула.

Перший проєкт Ончула, що опираєть ся на системі пропорционального виборчого права, обговорили ми вже докладніше вчера. Нині кількома словами наведемо тут ще найголовніші постанови другого его проєкту, тзв. компромісового, який опираєть ся на засаді національного катастроу.

І на підставі сего проєкту число радних міста мало би вносити 60. Активне виборче право мали би всі мушчини, що покінчили 24 літ, які стало перебувають в Чернівцях найменше від півроку і не є виключені від права вибору. Як при першій проєкті, так і тут бурмістер має приготувати спис всіх управнених до голосованя в тім самім порядку, що і там і розділити їх на три класі причім на першу класу припало би $\frac{1}{12}$, на другу $\frac{1}{12}$ а на третю $\frac{1}{12}$ всіх управнених до голосованя. Тільки що тут не вписувало би ся всіх управнених без розбору щодо їх національної приналежності, але в чотирох національних лістах, Жиди і Німці творили би одну національну курию, Русини другу, Волохи третю, Поляки четверту. Руска курия обіймала би ціле місто з передмістями. Найважнішою справою при тім є очевидно розділ числа всіх мандатів на поодинокі нації. Сей розділ представляєть ся так: Жиди мали би дістати 18 радних (по 6 в кожній класі), Німці 15 радних (по 5 в кожній класі), Русини 9 радних (по 3 в кожній класі), Волохи і Поляки також по 9 (3 в кожній класі). Оскільки справедливий є такий розділ пізнаєть ся по тім, що у Жидів припадає в такім разі в першій, другій і третій класі один мандат на 179,

239, 301 управнених до голосованя, у Німців один мандат на 129, 171, 214 управнених, у Волохів припадає один мандат на 156, 209, 262 управнених, у Поляків один мандат на 143, 191 і 239 управнених а у нас, Русинів припадає в першій класі один мандат аж на 217, в другій класі один мандат аж на 290 а в третій класі один мандат аж на 362 управнених.

Самі числа тут справді вельми много говорять! Розбираючи тепер оба сі проєкти д. Авр. Ончула бачимо відразу прикмети їх і недостачі, хоч (ясно се говоримо) оба сі проєкти надають ся до прийняття і в засаді не є для нас небезпечні.

Властиво найліпшим є на наш погляд перший проєкт Ончула, той, що опираєть ся на засаді пропорционального виб. права. Він нікого не кривдить, бо не означає наперед числа мандатів для поодиноких націй а противно дає можливість навіть малім групам вибрати собі своїх заступників до міської ради. Коли при звичайнім голосованю більшість забравє все, а найповажніша меншість, як впаде при голосованю, то не дістає нічого, так при пропорциональнім голосованю меншість все таки не остаєть ся без певних здобутків, дістає відповідне число мандатів. Притім такий спосіб виборів все відповідає фактичному становищу; зі зміною сил змінєть ся відповідно вислід виборів при такій системі не чекаючи на зміну виборчого закону. Отсе і всі прикмети сего першого проєкту Ончула.

Одного треба лиш, аби добре використати таку систему виборчу: треба доброї організації виборців, доброї агітації. Роздивляючись в нашій ситуації під тим зглядом в Чернівцях, можна припускати, що при добрій агітації і при переведеню доброї організації нашого міщаньства могли би ми, черновецькі Українці, вибрати на підставі сего проєкту навіть 12 радних. Однак як кажемо, лиш при добрій організації і при добрій агітації. Поки що хто знає, як би ми вийшли з тою системою.

Другий проєкт Ончула опираєть ся на націо-

нальнім катастроі і запевнює нам 9 радних. Девять — се менше, ніж в данім разі 12. Однак сих 9 мандатів — се вже певні наші мандати. І ся прикмета сего проєкту з огляду на найблишчу нашу будучність має для нас певне значінє. Та на всякий спосіб ми не можемо вдоволити ся девятьма мандатами. Коли 12.000 Німців черновецьких мають дістати 15 мандатів, 9400 Волохів 9, а 8601 Поляків також 9 мандатів, — то ми поважно і рішучо мусимо протестувати проти сего, аби на 13.030 Русинів в Чернівцях припало також лиш 9 мандатів! Ми лиш тоді можемо спокійно згодити ся на сей другий проєкт Ончула, коли число укр. мандатів буде вносити не 9, але 12.

Як зачуваємо, перший проєкт Ончула не має надії на те, аби згодило ся на него відповідне число заступників в міській раді і в соймі. Під розвагу приходить тепер властиво лиш другий проєкт Ончула. Ми готові є пристати і на се, однак жадаємо рівночасно підвищення укр. мандатів на 12 радних.

Сойм наш не буде числити ся з тим, чи наша рада міська прийде в справі виборчої міської реформи до згідної думки і постанови, чи ні. Сойм наш є готовий навіть октроувати виборчу реформу для Чернівців і то, як знаємо се з найпевніших жерел, власне на підставі сего другого проєкту Ончула. Наші члени ради міської на нинішнім засіданю а відтак і наші послы в соймі подадуть в тій справі заяву в імені черновецьких Русинів, що ми годимо ся на се, однак протестуємо, аби визначувало нам при тім таке мале число мандатів.

Другий проєкт Ончула признає Русинам місце другого віцебурмістра (на всіх 4 заст. бурм.) і двох членів адміністраційного віділу в громадській управі.

Досі мали ми в черновецькій міській раді лиш 4 радних на всіх 50.

М. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Колець).

— Ей, дайте мені спокій, воліла би я без того добра бути, тай щоб ви мене не волочили на показ.

— Я тобі опікун. І суд казав се твоїй мамі і я тобі се кажу. Підеш зо мною до попа, найдаєть тобі віно.

— Чогож вам од мене треба, пане господарю? Я вас не знаю навіть.

— Не знаєте мене? таж я сьпівав вам „Многая літа“ на вашім шлюбі. Я дяк.

— Сідайте, пане реєнт. За сьпів вам дякую. а вас таки не знав.

— А, бо тепер уже инший тут за дяка, а я вже пів року шукав нинішньої помести. Отсе дівчина, найваші панські вуха пробачають, то то поівський бенькарт од давньої слуги. Віддала ся тая наймитка, ніби її мама, і повдовіла, а Калина, ніби то ся дівка — по татови нічого не дістала, бо не його дитина. Я собі виробив опікунство над нею і казав мені суд, по доброму жадати віна од попа ніби то вашого тестя, а ні, то буде процес. О, я не попусти. Найзнав, як то сіяти діти по селу.

Такого є більше, але тяжко взяти ся, бо дурні

люди боять ся. Але як ся перша достане телицю тай одіж тай ще на руку, то вже відважить ся і моя кума. Я вже адвокату платив. та що, коли як котра замужна, а ще як у метриці приписав піш на чоловіка дитину, то що му вдієш?.. Мовчи! буркнув до Калини. Алеж помало, помало, то ми дійдемо до свого.

— А чим я маю вам помочи, пане реєнт?

— Нічим, дякую за слово добре. Одно, аби пан знали також твоє діло, а по друге запитаю ся, чи о. парох в дома?

— Як я виходив, то він був у хаті.

— Шкода, що панова жінка вже пішла.

— Ви, пане реєнт, маєте з єгомостем діло тай до нього йдіть, а на щож маєте завдавати гризоти моїй жінці? Щож вона вам завинила?

— О, то правда. Дякую за добре слово, ваша правда. Слава Ісусу Христу. Ходи Калина.

І бувший дяк пішов просто до попаді, до слуг, до Елі тільки не до Кульчицького.

Осип лишив ся один тай думав свою думку. — Ось як вилазить шило з мішка. Та вколе воно безвинну Кульчицьку, вколе Елю. А ти отче, ще недавно чванив ся і за взір себе ставив. Міжким дяк готов піти до твоїх властей. А з метрикою Амелки що ти зробив? Сфальшував? Але тобою я не журю ся, я шукаю світла, не тінний. Та ні, ось проблем! Ні жени ся, купавш ся в брудах. Жениш ся, то або лопи закон природи, або лопи присягу, або виплоджуй пролетаріят. Ся ділема то витвір подружжя доброго для иньших, не ниніш-

них економічних відносин. Але привички які за володіння тої форми подружжя виробили ся, о ті потревають іще довго, довго.. І ти, філістре, похилив голову під бременем отсих поплутаних суспільних відносин. Або безжурне зьвіря, або виїмково щасливий чоловік вийде із тої матні незайманий..

Та щож робити! Ще якийсь час будеш вести подвійну бухгалтерію тай в імя уступок будеш жінці деклямувати фрази, в імя уступок, з яких складає ся твоє дурне житє. А у себе запиши собі на конто нестягаємих такі річи як се, що батькови чи мамі поскаржила ся жінка з тайною зо спальні. Війни за се не зачнеш, бо за богато сили тобі пропаде і все таки уступиш. Запиши собі на тім же конті, що тепер, як іде річ про вихованє дитини, то ти знов маєш вартість, бо за цілий рік винеш чверть літри пива а прокуриш пятаку і дитину виховати потрафиш.

Раз на місяць — розкинеш собі книгу тай розглядай се конто, лиш до жінки з ним не йди. А найперша річ вичерпай із свого життя сі два роки прожиті з нею. Скупали ся ви обоє в Лєті; кажете одно одному, що забули минуле. Але певна річ, що забули і любов тай коханє, а алучені приязню тай інтересами тай тою брехнею, яка все є між двома людьми і ріжного і того самого навіть пола, з тою брехнею, що є нешкідлива а є найпотрібнішим кітом у пожитю — пройдете собі свою доріжку.

Гайда!..

Політичний перегляд.

Угорська криза.

Акція д-р. Лукача, мав, як доносять, вже деякі вигляди зробити кінець довгій угорській кризі. Ходить чутка, що д-р. Лукач вже поборов всякі річкові труднощі, а тепер ходить лиш о те, котрі парламентарности мають увійти у новий кабінет і забезпечити програмі нового правительства більшість голосів у парламенті. Одна з колюпортюваних ліст нових міністрів подає, що кабінет д-р. Лукача мав-би ось-так уконститувати ся: Ванфі (внутрішні справи), Голло (судівництво), Телєкі (рільництво), Мерей (просвіта) а Кошут (торговля).

На скільки автентичности в поданій лісті, покищо не можна сказати, бо переговори ще не закінчили ся. Лукач вимагає від партій, з якими розпочав переговори, щоби они одобрили румунський торговельний договір, босаньську конституцію, тромісячну індемнізацію і заповнили делегації.

„Pester Lloyd“ доносить, що д-р. Лукач удасть ся перед новим роком на всякий случай до Відня, щоби там здати перед монархом справозадане із своєї дотеперішньої діяльності.

Що до пертракцій д-р. Лукача із партією Юшта, довідує ся згадана часопись із достовірних кругів сеї партії, що майже всі труднощі при переговорах із Юштівцями усунені. Одинокі і найбільшу трудність справляв доси розв'язане питання обсаджень міністерства внутрішніх справ. Се міністерство хоче корона обсадити своїм мужем довіря, окрім того жадає партія Юшта, щоби тека міністерства внутрішніх справ принала єї членови.

Юшт обстоює при своїм домаганю, якого здійснене майже виключене. Таким чином переговори, що вже були посунули ся так значно наперед, стрінули на твердий оріх, зв. впертість партії Юшта і задля того вернуть ся назад до тої стадії, що в ній д-р. Лукач мусить забирати ся ще до усунення річкових труднощій.

* * *

Вчора відбула ся під проводом д-р. Векерлього міністеріяльна рада, в якій взяв участь також державний секретар Стерений. Міністеріяльна рада прийняла ухвалу що до політичного становища правительства до індемнізаційного предложена.

В політичних кругах удержує ся чутка, що д-р. Лукач буде сьогодні пересправляти із міністром внутрішніх справ графом Андрашом про політичне положенє і удасть ся потім до Відня.

„Рѣчь“ в обороні української мови.

Думска дебата про права української мови відбила ся голосним відгуком в пресі цілої Росії. Між иньшим гарну статю приносить головний орган конституційно-демократичної партії (кадетів) петербурска Рѣчь, відповідаючи на заяву г-р. Бобрінського в думі, що мовляв кадети не мають права виступати в обороні української мови, бо самі Українці ніяких прав не просять. Навязуючи до сих слів, Рѣчь пише:

„Представники української людности богато й довго просили. Від часу високого під'єму суспільної самосвідомости в 60-их роках починаєть ся цілий ряд заходів і заяв з метою ввести українську мову до української школи.

Вже в 1862 р. південно-руські педагогія заявляли в офіціальних записках про необхідність допущеня української мови в початкову школу. Тай і визначні російські педагогія, Ушинський, Корф і ин., що мали нагоду з особистого педагогічного досвіду на півдні Росії переконати ся, якою великою перешкодою для розширення просвіти серед Українців являєть ся наука в школах російською мовою, домагали ся сповнення законного домагання південно-руських педагогів.

А з першої половини 70-их років починаєть ся цілий ряд земських заходів у тім самім напрямі. Чернігівське повітове земство робить заходи про права „місцевого наріччя“ при науці в початкових школах, вказуючи на те, що російська мова „майже зовсім не зрозуміла для наших селянських дітей“. Такі самі заходи робили чернігівські, полтавські і херсонські губернські земські збори, борзеньські, елисаветградські й александровські повітові земські збори полтавська й одеска міська рада і т. д.

Ми навели тут лиш маленьку частину громадських інституцій на Україні, які підняли свій голос в обороні права української дитини вчити ся бодай в початковій школі тою мовою, якою говорить він і його родина. Та ми могли би продовжити сей спис аж майже до повного вичерпання повітових земських зборів українських губерній. Конституємо з усею певністю, що майже не було повіту з більшістю української людности, якого представники в особі земства не підносили би в тім чи иньшій часі і в тій чи иньшій формі питання про право учити в школі українською мовою. І через усі ті заходи й заяви червоною ниткою тягнеть ся все одна думка: нехтованє рідної мови людности, приносячи тій людности велику шкоду, рівночасно не осягає й постановленої бюрократичної ціли, асиміляції Українців з Великоросами.

В тім самім напрямі висловляли ся й скликані в 1902 р. комітети в справі потреб сільсько-господарської промисловости: хотинський, бердянський, ананівський, лубенський, полтавський і багато иньших.

Ту саму думку проводжено консеквентно в багатьох просьбах і резолюціях ріжних просьвітних інституцій, організацій, учительських з'їздів і т. д.

Після 1905 р. коли голос народних мас став лунати голоснійше, коли й український нарід через своїх представників у першій і другій думі дістав змогу говорити про свої потреби, питання про рідну мову в школі й суді стало основним програмовим домаганєм українських послів, — домаганєм настільки двердим і рішучим, що відсунути його на бік не могло навіть пекуче селянське земельне питання. А тимчасом на 35 членів української групи першої думи була половина селян, а з 43 членів української групи в другій думі селян було 40. І ось ті селяни, відрікаючи ся волостного і колегіяльного суду, домагали ся рішучо, щоби в місцевостях з українською людністю судові справи ведено українською мовою, щоб судиєю не міг бути вибраний чоловік, який не знає української мови. Вони вказували при тім, що конечним наслідком панованя мови в суді серед української людности являють судові помилки, яких опісля не можна направити, а які походять як від того, що з одного боку судді, а з другого сторони і свідки не розуміють себе взаємно, так і від хибного переконання судді Великороса, що українська мова для нього зовсім зрозуміла.

Невжеж єї заяви не були досить голосні для того, щоб їх почули послы з правого крила третьої думи?

Але коли і в третій думі, де з загально відомих причин не чути вже голосу українських мас, лунає слово посла з культуного центра України, який домагаєть ся рівноправности української народности що-до мови в школі й суді, — панове Бобрінські того слова не чують. Так, очевидно, — нема гірших глухих, як ті, що не хотять слухати“.

З французького парламенту.

Парижський парламент продовжує свої наради над бюджетом міністерства внутрішніх справ. Зі взгляду на інтерпеляцію кількох депутатів, що скаржуть ся на труднощі подорожи через Росію, а особливо для членів духовенства для вільнодумців і Жидів, коли они хочуть там перебути якийсь час, прийняла палата одноголосно дневний порядок, в яким висказано правительству votum до вір завізвано єго пересправляти в сій справі із російським правительством.

Відповідаючи на ріжні інтерпеляції, міністер заграничних справ Пішо заявив, що відносини Франції до иньших правительств тепер як найліпші. Звернувши на тему балканської політики представив міністер заграничних справ що анексию Восня й Герцоговини як також проклямованє Болгарії незалежною переведено без всяких причинових звязий. Стан відносин до Австро-Угорщини улекшує значно політику Франції, якої головною задачію є удержати мир.

Міністер Пішо висказує свої симпатії провідникам молоді Туреччини. В кретській справі заявив міністер ось що: „В теперішній хвилі годі завести дефінітивний режім для острова Крети, але коли прийде пригожий на се час, тоді певно всі шість опікуючих держав візмуть участь у розв'язаню сего питання“.

По сих выводах ухвалила палата міністри заграничних справ майже одноголосно votum до вір.

Димісія турецького великого везира.

Із достовірного жерела доносять, що молодотурецька парламентарна партія ухвалила закладати зміни в особі великого везира тому, що афера Лімфи викликала велике заворушенє в цілім краю. Провідник парламентарної молодотурецької партії завідомив великого везира ще такі вчора про ухвали партії і завізав єго подати ся в димісію, коли не хоче, щоби партія провалила єго на явнім засіданю парламенту.

На наслідника теперішнього великого везира висуває молодотурецька партія амбасадора в Римі Гаккібея, який заявив ся готовим прийняти єю пропозицію, скоро деякі услви будуть уформульовані. Після иньшої верзії мав би стати великим везиром теперішній турецький амбасадор в Лондоні, Тевфік-паша.

Ходить також чутка, що сей Тевфрик-паша є кандидатом на амбасадора в Парижі.

Із закордонної України.

Портрети Шевченка.

Центральний комітет будови пам'ятника Шевченка в Києві, оповістивши міжнародний конгрес на проєкт пам'ятника, постановив зібрати подрібні відомости про фотографічні портрети, що лишили ся по великім українським поеті, щоби подати їх до відома особам, котрі звертають ся до комітету з запитами що-до програми конкурсу і портретів Шевченка. Недостача таких вістей може довести до того, що артисти, особливо заграничні будуть користувати ся менше вартісними портретами. З огляду на се комітет звернув ся до українського письменника В. Доманицького, під котрого редакцією вийшло повне виданє „Кобзаря“ Шевченка в Росії, з проською подати вістки про всі портрети Шевченка та вказати котрі з них ліпші та де їх можна дістати або бодай видіти. Вістки єї будуть надруковані та розіслані всім тим, кому післано програму конкурсу.

Археологічний інститут в Києві.

Археологічні здобутки на території Києва і Київщини за останні роки викликали велику цікавість серед місцевої людности до археології. Разом з тим видко стало, що на Україні лишило ся ще багато памяток старовини, що чекають наукових дослідів над собою. З другого боку Україна богата на дуже цікаві з наукового погляду рукописи та документи, більшість яких не вистудіювано через те, що нема людий з науковим для сего підготовленєм. На тих підставах гурток професорів університету та учителів заходив ся заснувати в Києві археологічний інститут на зразок московського та петербурского, з деякими відміними в статуті, яких вимагають місцеві умови. На чолі сеї справи стоять: проф. В. Перетц, прив.-доц. Данилевич і директор міського музею М. Ф. Віляшевський.

Українські вироби домового промислу в Одесі.

Серед Українців в Одесі повстала думка заснувати великий склад усяких виробів домового промислу. Ініціатори сього підприємства думають почати з ткацких виробів, які за допомогою деяких великих прихильних до українства фірм відразу можна поширити у великім числі. Важаючи як найширше й найкраще поставити справу, воярідчики українського складу звертають ся до всіх українських промисловців та складів з проською подавати відомости про те, що саме вони виробляють і держать на складі, скількисть краму і ціни його (розцінку бажано знати окремо за матеріал і окремо за роботу). Одеський склад матиме змогу відразу збувати українські вироби у великім числі, окрім того він прийме участь у сільсько-господарській сільській одеській виставі 1910 року, щоб таким чином познакомити з українськими виробами як найширше громадянство. Всяких пояснень в тій справі уділяє д-р. І. Луценко.

Вистави малюнків в Києві.

В київській університеті готує ся виставу картин місцевих мalarів. Ся вистава пічнеть ся з днем 14 лютого 1910 року. Дальше при кінці січня сл. р. пічнеть ся в Києві вистава картин славянських артистів, в якій возмуть участь українські, польські і чеські мalarі. Ся вистава закінчить ся мабуть 1. марта. В місяцю цвітня улаштує ся в київській міській музею виставу картин „Союза петербурських і московських художників“.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

НОВИНКИ.

Чернівці, 28. грудня 1909.

Наендар. Четвер 30. (17.) Даниїл, Аполлон; рим.: Давид II. Схід сонця 8-01, захід 4-05. — П'ятниця 31. (18.) Севастіян, Клавдій; рим.: Сильвестра II. Схід сонця 8-01, захід 4-05.

Особисті вісти. Президент суду в Берні др. Рудольф Влайльбен загостив вчора до Чернівців на кілька днів, аби відвідати тут свого брата, президента краю, Екск. Октавіана Влайльбена.

Наш сойм, якого наради розпочинають ся дня 29 с. м. о 11. (не о 10.) год. передполуднем, буде радити, як довідуємо ся з найпевнішого жерела, не лише через кілька днів, навть не лиш через один тиждень (як се було в плані і як писали про се досі всі часописи) але через кілька тижнів; правдоподібно наради нашого сойму будуть тривати сим разом менше-більше місяць. Мабуть починчат ся вони аж при кінці січня сл. року.

Знов до відомости поштової дирекції в Чернівцях. З кругів нашої черновецької інтелігенції одержуємо сьогодні нову скаргу на порядки в наших почтах, іменно панове листоноші, які розносять пошту до архієпископської семінарії, не вміють нашої мови і письма. Ось дня 11. грудня лист адресований дуже виразно але руским письмом до одного із українських богословів тутешньої духовної семінарії мусів насамперед блудити 14 днів, щоби 25. грудня дістатись з великою бідою до рук адресата.

Збори черновецьких Русинів в справі виборчої реформи до міської ради відбули ся під проводом надр. Ясеницького дня 25. с. м. в нашій „Народній Домі“. Присутні були на зборах: Др. Стоцький, рад. м. Ясеницький р. м. Др. Галіп, інсп. кр. О. Попович, Др. Кордуба, Др. З. Кузеля, проф. Др. Артимович, проф. В. Сімович, інж. Гр. Герасимович, надр. суд. Коралевич, ред. Луцкий, дир. Руснак, д. Григорович, уч. Пилат і уч. Костюк. По рефераті Дра Галіпа і по промовах Дра Стоцького, інсп. Поповича, Дра Кордуби і інших присутні згодили ся, аби рускі члени черновецької міської ради в засаді згодились на виб. міську реформу в Чернівцях на підставі тзв. компромісового проекту Авр. Ончула однак рівночасно аби зажадали вони підвищення пропонованого в тім проекті числа укр. мандатів з 9 на 12.

Соціал-демонстративна екзекутива для Буковини відбула в понеділок, дня 27. грудня с. р. о 8 год. ввечері в салі робітничого дому віче в справі виборчої реформи до міської ради в Чернівцях.

Оповістки, іменованя і т. п.

Іменованя. Почтових експедієнтів Івана Степана в Німецьких-Бадівцях і Назарія Цуркана у Волівцях іменовано почмайстрами II. класу там же, а почмайстра II. класу Івана Ілассевича в Бергометі н. Сер. почмайстром I. класу в місця.

„Шкільна Поміч“, товариство для заповіді бідній шкільній молодіжці, повинно бути в кождім селі. Статуту сего товариства по 10 сотників за примірник можна дістати від головного виділу тов. „Українська Школа“ в Чернівцях.

На тов. „Українська Школа“ жертвував на руки п. надуч. Радомського в Лужанах ще і кор. п. уч. Мегера. Заразом простуюмо виказ жертв з 275. ч. „Буковини“ о стільки, що вп. Іван і Ангела Бережани жертвували на „Українську Школу“ по 50 сотників.

На головні збори філії „Укр. Школи“ в Сторожинці, що відбудуть ся сеї п'ятниці о 5 год. по полудні, приїде відпоручник головного виділу тов. „Укр. Школа“ з Черновців і привезе зі собою найновіші виданя тов. Надіємо ся, що на сих зборах буде усе українське учительство сего повіту що до одного, бо буде нарада над важними справами.

Загальні збори тов. „Січ“ в Падиківцях відбудуть ся в неділю, дня 2. січня 1910 р. о 1. год. по полудні із слідуочим дневним порядком: 1. отворенє зборів, 2. справозданє з діяльності товариства, 3. вибір старшини, 4. справа бібліотеки, часописів та членських вкладок і 5. вільні внесеня — **Юрій Боднар,** кошовий, **Василь Срібник,** писар.

З „Українського Касина“ в Чернівцях. В середу, дня 29. грудня с. р. відбудеть ся в касиновій салі о 6. год. ввечері ліпціація на газети сего товариства. Просить ся членів „Українського Касина“ о численну участь. — **Виділа.**

З укр. акад. товариства „Православна Академія“. Дня 16. січня 1910. устроєє укр. акад. тов. „Православна Академія“ концерт у Вижицях, сполучений з тавцями. Початок о 8-ій годині ввечері. Стрій візитовий або народний. Вступ від особи на салю з кор. Запрошеня розсилаєсь лише в вижницькій і вашківській повіті. Хто через помилку запро-

шеня не одержить, а звичайно бере участь в сходинах і концертах сего товариства, нехай уважає себе сею дорогою запрошеним. З огляду вже на те, що товариство приготувало на сей концерт найзнаменитші пісні і додає собі праці, щоби їх як найліпше виконати, надіємось, що тамошня місцевка і доколична інтелігенція згодять взяти в сїм концерті численну участь. Пізнійше подамо концертну програму.

Конкурс. Дирекція Земельного Банку гіпотечного у Львові гласає кандидатів на дві посади урядників тогож банку. Вимагаєсь теоретичного і практичного знаня подвійної банкової бухгалтерії і купецької кореспонденції. Один з тих урядників має бути спосібний до самостійного веденя бухгалтерії банку. Зголошеня належить вносити письменно до дирекції Земельного Банку гіпотечного у Львові ул. Руска ч. 20 до кінця грудня 1909 н. ст. і долучити відписи свідотств, як також виказати дотеперішну практику банкову і подати дотеперішнє занятє. Влізші інформації що до умовий подасть ся компетентам листовою. — **Дирекція Земельного Банку гіпотечного у Львові.**

Отворенє желізничої дороги Юрківці-Вінно. Дня 1. січня 1910. р. передасть ся нововибудовану жел. дорогу Юрківці-Вінно для загального публичного ужитку.

Подяка. На представленю, яке відбулось в Глібоці дня 26. с. м. заходом укр. студентів і тамошного пож. товариства „Січ“, зволіли зложити грошеві надатки слідуочі добродії: п. надуч. Сергій Канюк 3 кор. 90 сот., о. Іля Вербовський 1 кор., о. Релі 1 кор., п. уч. Бачинський 1 кор., п. вахмайстер жандармерії Кароль Ріхтер і его товариш по 1 кор. Отсею дорогою складають аматори сим жертволюбивим добродіям найсердечнійшу подяку.

Із штуки і літератури.

Попис в „Музичній школі ім. Лисенка“. Про попис „Музичної школи“ з дня 19. грудня с. р. подає нам один з присутних слідуочє справозданє: В салі була сцєна, яка лишила ся з гостини сьв. Николая; на ній усташено два фортеп'яни. Сали була битком наповнена публікою, яку становили родичі виступаючих учеників і посторонні особи; партер заповнила шкільна молодіж. Пописували ся лише ученики фортеп'яну і скрипки і то від найвищих клас до чим раз вищих. Майже кождий ученик згідно учениця фортеп'яну виступали вперед самі а потім і гри на 4 руки, або супроводжуючи ученика від скрипки, чи навіть учителя. Одна учениця відіграла з своєю учителькою, п-ною Г. Бухер, Мозарта концерт D-mol на 2-ох фортеп'янах, а одна фортеп'янову партію Мозартового концерту G-mol, в якій ще взяла участь панове Й. К. Пехт, (скрипка), Ліхтендорф (віоля) і Е. Л. Лорбер (челло). Цікаво було слідити власне з блудів початкуючих учениць за розвитком старших, у яких видно було виеманципованє з сих хиб, які трапляли ся у початкуючих і цілком відповідаючу їх класі техніку і спосіб відданя творів. Загалом зауважати можна було у учениць фортеп'яну енергічний удар, якого нестєє звичайно ученицям жіночих педагогів, дальше певність виступу, викінченє виконанє очевидно відповідне до класу, гарне віддаванє мелодій у віоліні і відповідний супровід в басах, рівномірне гравє в такті без прискіпуваня і, о скільки се у нескінчених ще учениць можливо, вірно віддає гадок і настроїв композитора. З початкуючих учениць фортеп'яну визначила ся в гри на 4 руки Рене Рот, (І. кл.), дальше в сольовім виступі Ольга Спинул (II. кл.), Ольга Куняке (III. кл.), зі старших Наталія Пігуляк (V. кл.), Ольга Найдя (V. кл.), Адела Спинул (V. кл.), Вєла Гершман (V. кл.) і Мальвіна Вільмріх VI. Особливо дуже удачна була гра п-ни Аделі Спинул, яка відіграла зі своєю учителькою концерт Мозарта D-mol на 2 фортеп'яни; дуже виразиста була сольова гра п-ни Белі Гершман (Дворжака: „Сильветки“ ч. 12) та її супровід скрипковим соля (Мозарта Варіації D-mol) вікнці визначилась п-на Мальвіна Вільмріх своєю поправною сольовою грою Мендельсона: „Rondo capriccioso“, а особливо в квартеті (Мозарта G-mol I. часть), де она могла цілком нарівні станути з укінченими вже артистами. — З відділу скрипкового почули ми лише 3 точки і то цілком початкуючого О. Неделка, дальше дует Івана Микетали і Юстїна Драгана, та сольову гру Юстїна Драгана. Сї ученики дійшли найвище до VII. кл. значить не дуже ще вступили, та всеж можна було вже зауважати легкий і свободний, та притім енергічний потяг сміли, чисту інтонацію і строге задержуванє такту. Особливо з признаєм піднесмо що програму уложено доволі інтересно, яка вискала ще на артистичній стійкості співучастію учительських сил і запрошених артистів. І так супровід скрипкових точок обіймала учителька фортеп'яну п-на Демант, супровід на 2-ім фортеп'яні в концерті Мозарта D-mol учителька фортеп'яну п-на Г. Бухер, сольо скрипкове пан Г. Пехт учит. скрипки, а в квартеті брали ще участь панове Ліхтендорф і Г. Лорбер. І сей власне квартет був кульмінаційною точкою попису, бо як з одної сторони давав нагоду показати ся учениць п-ні М. Вільмріх, як вправний фортеп'яніст, так цілий склад виконавців сего утвору Мозарта причаїв

ся до сего, що і вибачливі слухачі виїшли на свій рахунок, вислухавши перед тим може не цілком викінчених продукцій молодших учеників. Вражєня з цілого попису було дуже корисне, видво було солідну сталу і методичну працю, яка видала гарні овочі особливо при найстарших учениках. Ідея квартальних пописів дуже щаслива, бо ученикам дає ся нагоду спродукувати ся публічно і набрати відваги і певности себе, а публічності оцінити їх поступи і методу школи. При тім не один біднійший, може і перший раз мав нагоду за дармо почути ліпшу музику. З привємністю константуємо, гарні результати музичної школи ім. Миколи Лисенка, які завдячувати маємо головно сумлінній праці учительського збору, та зарядови школи, який спочивав в руках пана М. Левидького. Желєємо тій школі ще красних успіхів в як найблизшій будучности.

Марко Вовчок: Посмертні оповіданя. (З портретом авторки) Київ 1910. ст. 148. Ціна 75. коп. Зміст: Дяк, Пройдисьвіт, Лист з Парижа, Як Ханко солоду відрік ся, Гайдамаки.

Хто з нас не любував ся чаром оповідань знаменитої укр. письменниці, так добре знаної на цілій нашій землі під псевдонімом Марко Вовчок? Вєї, що лиш читали вї твори! Тепер вони і взагалі всі, що цікавлять ся нашим письменством, певно прочитають і ті посмертні вї оповіданя, аби ще раз стрінути ся з сьвіжєми цьвітами вї простого а незвичайно артистичного способу малювати людий і події, аби ще раз налюбити ся вї прекрасною мовою. Книжка посмертних оповідань Марка Вовчка (покійної Марії Олександровни Маркович, за другим чоловіком Лобач-Жученко), доповняє собою ранішню збірку Української Видавничої Спільни, в трох книжках, рр. 1903—1904 де було зібране все що зявило ся за життя покійної письменниці на українській мові або на українські теми. По смерті вї в її паперах крім дрібних уривків знайшло ся п'ять більших оповідань (що правда — теж майже всі не повні), що не були друковані за вї життя, або були видані в інших редакціях. Хоч не повні, не викінчені, або звісні вже в відмінній редакції, вони не тільки з історичного, а і з артистично літературного боку все таки дуже цінні, і знайомість наша з автором без сих посмертних оповідань була-б неповною. Тому надруковано їх всі п'ять в „Літературно-Науковім Віствіку“ за 1908 р., а тепер видано із особною книжкою. З п'ятиох сих оповідань перші три належать до першого періоду творчости славної письменниці. „Дяк“ і „Пройдисьвіт“ писали ся в рр. 1839—61, лишили ся невикінчені; з „Пройдисьвіта“ надруковано по українськи тільки початок, а цілий по російськи, в відмінній редакції; Дяка маємо в двох редакціях, але до друку вони не були оброблені. „Лист з Парижа“ був третій з ряду (перші два були надруковані в 1863 р.), авторка викроїла з него оповіданє „Медвідь“, надрукованє тодіж (1864); а лист весь зостає ся не друкований. Останні два оповіданя „Ханко“ і „Гайдамаки“ йдуть з останніх літ життя і творчости покійної авторки, або принаймні ними займала ся вона тоді, в 1900-х роках. Над „Гайдамаками“ працювала в останних днях свого життя і більш над чим иншим приходить ся пожалувати, що зістала ся недокінчена ся, так інтересно закриває повість.

З міського театру. Серєда, 29. грудня: (по пол., вистава для дїтей при пол. ціни) „Aschenbrödel“, дитача комедия в 6. образах Гернера; (ввечері) „Hinter dem Vorhang“, комедия в 3. актах Броцінера. — П'ятниця, 31. грудня: (знижена ціна) „Das süße Mädel“, оперета в 3-ох актах Райнгарда — Субота, 1. січня 1910: (по полудні, половина ціни) „Fatinitza“, оперета в 3-ох актах Суєго; (ввечері) „Das nackte Weib“, фарса в 4-ох актах Батая. — Неділя, 2. січня: (по полудні, половина ціни) „Bruder Straubinger“, оперета в 3-ох актах Айслера; (ввечері) „Die Jüdin“ опера в 4-ох актах Галева. Гостинний виступ Вернера Альберта. Сим разом сьпівати буде партію Рахилі п. Фільомєна Лопатиньска. — Публіку робить ся уважною головно на те, що представлєнє починає ся ввечері точно о пів до 8-ої години, а по полудні в 3. годині.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 28. грудня 1909.

Відень, 28. грудня. (К6). Цісар іменував 30 нових членів палати панів, м. н. і професора пражського університету дра. Горбачевського.

Кольонія, 28. грудня. (К6). „Kölnische Zeitung“ довідує ся із Шангаю, що одєн революціонер викопав атентат на принца Чуна, який відніє легку рану. Убийцю арештовано сейчас.

Нью-Йорк, 28. грудня. (К6). В східній частині Сполучєних Держав упав такий великий сніг, якого ще від 20 літ не виділи тамошні мешканці. В Нью-Йорку згинуло в наслідок великої метелиці 15 осіб. Желізничий, телефонічний і телеграфічний рух перерваний.

Загальні збори каси пож. і щад. для громади Конятин відбудуться дня 2. січня 1910 року о годині 1. по полудні із слідуєчим дневним порядком: 1. отворене зборів, 2. справоздане старшини, 3. справоздане писаря із книгового діловодства, 4. провірене рахункових книг, 5. вибір старшини, 6. вибір ради надзорчої і секретаря, 7. зміна § 62 статута стоваришеня, 8. вільні внески, 9. замкнене зборів. Отсим запрошує ся всіх членів нашої каси. — За старшину: *Лярій Завадюк, Іван Дутчак.*

Найкрасші дарунки (забавки)

для дїтий

можна получить

В С К Л Е П І

„укр. Видавничої Спільни“

в Чернівцях, ул. Півнична число 6. (побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди

продають ся прибори до писаня.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич**, Механік в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Каварня Габсбург

отвирає ся 29. грудня с. р. о 7. год. рано.

Ціле заведенє в після наймоднійшого стилю уладжене. Уряджене прямо будить подив. Мальовила қисти перворядних артистів.

Підписані властителі сего заведеня не щадили трудів ні коштів а урядили сю подиву гідну каварню з найвибагливішим комфортом, заосмотрили єї у кутки надаючи ся до ріжнородних сходин, любовних, приятельських і взагалі для приклонників веселих годин.

Поручаючи отсю каварню Вп. П. Т. Публиці до ласкавого ужитку, просимо о ласкаві відвідини і пишемо ся з глибоким поважанем

Алісдорф і Вольмаж.

(145)

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані

домові щаджикчі скрижки.

Ключ від скринки лишаєть ся в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.

В оццадности наше богацтво!

Друкарня тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, має на складі
ріжного рода друки.

(31—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові,
гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16.50
На стациї в Народнім Городі (Volksgarten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучці 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селяньскої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годинах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замовленнями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинці платности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селяньскої Каси“.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одного пальцевого стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (петіт). При кількох разових або при річних замовленнях звичайний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Павська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10 — 11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від цорта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і владуванням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсова має 8 шпальток

Буковинський сойм.

(Перше засідане дня 29. грудня 1909. р. передполуднем).

□ Визначене на 11 год. передполуднем перше засідане нашого сойму розпочало ся аж по пів до дванадцяті. Перед тим відбула ся довша нарада представителів поодиноких клубів що до порядку нарад найближших засідань.

По промові маршалка краєвого Експ. бар. Ю. Василька і президента краю Експ. Влій-лебена, повідомив маршалок краєвий зібраних послів, що пос. Волчинський ізаа недуги просить о відпустку на цілу теперішню сесию. Сеї відпустки уділено ему. Навязуючи до сего зажадав пос. Ончул, аби сойм зі згляду на неприємність н. Волчинського, який був визначним членом в комісіях, перевів тепер нові вибори комісій. Внесене се прийнято.

По повертю петиції гром. Вашківці послом Пігуляком відчитано дві інтерпеляції п. А. Ончула (в справі неузгодження прав рум. мови через заряд ліс. дїбр. рел. фонду в Путні та о розділ громад Якобени, Пожоріта і т. д.) і одну інтерпеляцію п. Абрагамовича, яка домагаєть ся, аби правительство подбало о спокійне житє на Буковині (!), бо від певного часу повно тут загадочних мордів, засудів смерті і т. д. (Пахне се трохи тугою за польським галицьким режимом!)

По сїм за згодою п. А. Ончула приступлено вперед до відчитання всіх предложень краєвого виділу (які зреферували: др. Стоцький, бар. Василько, Богосевич і Лянґенган), а відтак аж до 3 наглих внесень, які зголосив пос. Авр. Ончул.

Др. Стоцький, обнявши власне в той час провід зборів, уділив голосу пос. Ончулови для умотивоване наглости першого его наглого внесеня,

а іменно в справі зміни громадського статуту і гром. виб. ординації в Чернівцях. Посол Ончул вказав в сїй своїй промові на те, що перестарів ся вже давний черновецький гром. статут з 1863. року і що зміна его тим більше конечна, що маємо вже новий гром. закон для цілого краю і новий законопроект соймової виборчої реформи. Число мешканців в трое зросло в Чернівцях, агенди міської ради так само. Малі справи забирають радї весь час, а на великі его не стає вже. Тому то тепер проєктують пос. Ончул оснувати особну адміністративну комісію, до якої належали би всі малі агенди міської ради. Виборче право мусять тепер вже мати і ті, що не мали его досі. Перший проєкт реформи гром. статуту випрацьований бесідником не може перейти, бо він надто нагло виміряв би справедливість тим, що не мали її досі в тім згляді і тому бесідник виготовив новий компромісний проєкт на засаді національного катастру. В Чернівцях взагалі є багато меншостей, ніхто не має тут абсолютної більшости отже компроміс тут єдино можливий і вказаний. Однак лиш такий компроміс, на підставі якого поодинокі нації будуть могли самі вибрати собі своїх заступників до міської ради. Бесідник жадає, аби сей его проєкт (на зас. нац. катастру) розглянула адміністраційна комісія і здала з сего справу в соймі до 8 днів. Се внесене прийнято.

Відтак мотивував п. Авр. Ончул друге своє внесенє в яким домагав ся, аби з піль релігійного фонду могли в який небудь спосіб користати буковинські хлібороби. Представивши невідраднє положенє бун. мужиків, які могли би ще і мусїли би обробляти, своїми руками з 800.000 гектарів землі, аби жити з свого поля, бесідник розібрав докладно ганебну господарку в добрах сего фонду, вказав на те, що

хлібороби платили би фондови більше за землю ніж теперішні посесори і жадав, аби управа рел. фонду і митрополит не противили ся тому, щоб рел. фонд. виарендовував сю землю передовсім хліборобам (через райфайзенські каси) і замінював свої поля за приватні ліси. Остаточно закінчив бесідник свою промову внесенєм, аби адм. комісія розважила сю справу і до 8 днів здала о сїм справу в соймі. (Оалески).

Експ. Митр. Др. Репта зазначив, що він і консистория не має нічого проти того, аби з піль рел. фонду могли користати і хлібороби.

Експ. Влійлебен заявив, що в справі господарки в добрах рел. фонду може рішати лиш цісар, а не сойм або парламент. Сойм може висказати в тій справі лиш свої бажаня.

Пос. Єр. Пігуляк — заявив, що рускі послї підіпруть се нагле внесенє п. А. Ончула, яке впрочім не жадає нічого иншого, лиш аби сойм висказав своє бажанє в тій справі.

Потім слїдували дальші заяви — не позбавлені впрочім коміки. І так пос. Штраухер заявив передовсім, що жидівські послї в тій справі не будуть голосувати. (Пос. Н. Василько: Жидівські і християнські клерикали єднають ся). Пос. Абрагамович заявив, що католицькі польські послї не будуть голосувати в тій справі, а пос. Лянґенган зложив таку-ж заяву в імені послів-протестантів. Заряджено 10 хвилю перерву. По перерві вийшов на верх великий скандал: іменно клуб волоских послів не хотїв згідно голосувати за наглістю сего внесеня свого члена! Крім бар. Гурмузакого, який готов був голосувати за сим внесенєм, прочі волоскі дідичівські послї і заступники консисторії не хотїли голосувати за сим, аби з піль правосл. рел. фонду на Буковині могли користати хлібороби! Між

З „Учительского альманаха“*)

Іван Волинєц.

З учительского життя.

Нарис.

I.

— Будьмо знайомі — учитель церковно-парохіальної школи, села Бідачів Ровеньського повіту на Сїрій Волині.

— З Волині кажете?

— Еге — ге! З тієї Волині, де учителі пухнуть з голоду, а стражники од... сну.

— То ви з церковно-парохіальної?

— А вже ж, а вже ж! З тієї церковно-парохіальної, що стоїть на курячих ніжках без вікон і без дверей...

— Яка, яка у вас школа?!

— Та без вікон і без дверей... Простісенька, занедбана селянська хатка. Перше її наймали мандрівні цигани, а тепер громада обернула на школу. Те, що зветь ся кімнаткою учителя, в моїй школі такої розкоші не має, а є якась комірочка в два зашпиршки і чотири завдовжки, з одним віконцем, без підлоги і без штукатурки. Йї же Богу не більша!

— Ов-ва погано!

— Як бачите.

II.

Сумний, осінний вечір.

Мутно-сірі, олов'яні хмари бучею несуть ся в безконечну дорогу.

На дворі бушує холодний вітер і безущину дере-шугає соломляною кривлею школи.

*) На днях появилася видана п. Коломій книжка під сим заголовком і з неї до тімо отсі дрібнички. Про саму-ж книжку поперше обшир-ійше вже небавом. — Ред.

Один, як той трутень, сиджу в школі. Доц дівинко ляскотить по стїнах і по шибках віконечна з надвору. В мою кімнатку кризь віконце і стелю „пливуть свахи“ — себ то потоки від дощу — аж до припічка; треба підставити черепок.

Ах, промерз... В пальті, в черевниках, в галошах і промерз? Ото громада! Хіба ж прислали „чергових дров“?!

Вже два дні не топлєно.

Боже?! Цеж ледви осїнь, а щеж прийде зима з трицятиградусними морозамж. О, не знаю чи... зуби додержать.

III.

От і лампа тухне, — ледви — ледви мигає, догорає нафта. По стїнах тріпочуть ся незграбні тіні. Сумно-нудно. Читав би книжку та хіба ж при такому „сїрачковому свїтлі“ можливо? Де там!

Брав ся до справляння дитячих вправ та мусїв кинути... Ох, свїтло, свїтло! Ми з тобою — товариші. Ти тухнеш, бо вийшла нафта, а я хирю, чахну, бо не маю ні признаня, ні піддержки.

Коли б громада... Що ж громада? Галасує з голоду коло монополїки. Темна, несвїдома, обшарпана — що вона мені може?

Сїльська інтелїгенция помагає мені тим, що згодливо і не хотя киває головою на мої поклонї. Одже тільки дякувати йому, начальству! Одне воно піддержує і підбадьорує мене забутого.

То ж йї Богу вже цілих два роки не бачив я його і в вічі. Нічого казати, — ревізіями не надідає. Клопочуть ся добрі люди про автономію шкіль, а моя давно вже автономна! Що хоч, те й робя: Хоч об стїну головою „Учителю благий“!

Ох ви циркулярї, отношеня, відчоти — ви просто таки нектар і амброзия для учителїв. Ви — це той чудотворний порох, — котрим посовуєть ся наше житя і вище, і в перед!..

IV.

Думки пливуть, як ті осїнні хмари по небу. Те, що було давним-давно, те, що діялось сьогодні, знакомі, та мнї особи, все те преплутувалось, туманилось, одно одного попережало...

Дивлюсь на портрета Шевченка, убраного в зелену ялину. Сумним, глибоким, але милим і добрим поглядом дивить ся на мене батько Тарас. Вкруг його, як ті дїтки коло свого батька пригорнулись: Котляревський, Куліш, Драгоманов, Франко, Грушевський, Заньковецька. Так і здаєть ся, що ся апостольська громада хоче мені сказати:

„Чого ти нїєш?“ Ми теж зазнали немало горя: терпіли голод, холод, байдужність, натугу, а проте не спустили свого прапора у низ. Крепись і ти! Про себе самого не дбай, — а про тих не-свїдомих, темних!

Учи, веде вперед, піднімай свій прапор високо в гору і заплати не жди!

Дмитро Макогон.

Борець.

За правду битись поклик кличе... Як рад-би й я там полетїти і хоч одного ката вбити — та в мене жінка, в мене діти...

Я чую клич сильний що хвилі: „Гей, не лишаймо ся по заду!“ І я-б підбіг, я маю силу, — та як лишити єю посаду?

„Ми не служим катам огидним!“ Я вірю, поклик сей хороший! Я не служивби, так щож відю? Дакоть за службу гарні гроші...

„Ми за народ життя віддаймо!“ Тих слів ідейність відчуваю,

обом фракціями волоского клубу завела ся в палаті жива і не для всіх них приємна виміна гадок.

Пос. Ончул дофнув се своє внесене. В фактичних спростованях п. Пігуляк звернув увагу, що волоскі дідичі і консигторія заявили щераз ворогами хліборобів, а пос. Левицький зазначив в імені руских хліборобів, що вони примушені через великих дідичів і через господарку в рел. фондї до втечі з рідного краю поза море, так довго будуть бороти ся о те, аби і їм можна було користати з фундушевой землі, аж здобудуть на се своє брано! (Пос. Н. Василько: В найближшій соймі сї пани вже не будуть мати відваги виступати так проти селян!)

По такій живій перепалці і по таким очевидним скандалі приступлено до третього наглого внесена п. Ончула в справі господарки в буков. краєв. банку. По думці бесідника банк сей не сповняє своєї задачі і тому статут его треба змінити. Бесідник поставив внесене, аби адм. комісія здала справу з сего до 14 днів. — Пос. Лупу, президент сего банку, признав, що банк не сповняє своєї задачі, не може навіть бук. національним союзам кас дати досить гроша, однак в тім не винен він, але фінансові відносини. В часі промови посла Лупу озвав ся п. Вайденфельд: „Зложіть лиш свій уряд, а всьо буде добре! Господарка в тім банку надаєть ся до того, аби вмшала ся в ню прокуратура!“ По тім мало що не прийшло до бійки в соймі. Пос. Лупу став кричати до п. Вайденфельда: Ти лихварю, ігноранте і т. д., а п. Вайденфельд грозив Лупулови поличниками. Остаточна відіслано се внесене до адм. комісії.

Останне нагле внесене зголосив п. Николай Василько жадаючи сфінансованя будови льокальної залізничної лінії Бродина-Селетин. Внесене відіслано до адм. комісії.

На тім покінчено се перше і цілком не надзвичайно спокійне засідане нашого сойму о год. 2:30 по полудни. Слідуюче засідане виначено аж на п'ятницю, на 10. год. рано.

Іменованє нових членів палати панів.

Цісар іменував 24 досмертних членів палати панів і 6 дідичних.

Між іменованими досмертними членами палати панів стоїть на виднім місці імя українського вченого д-ра Івана Горбачевського, професора

пражского університету. Зі взгляду на те, що проф. др. Горбачевський сьвідомий і вірний синеньки України, то подаємо тут в коротці его житєпись.

Др. Іван Горбачевський уродив ся в Забрунцях в Галичині 15. мая 1854 р., скінчив гімназію в Тернополі, а опісля учив ся на лікарським виділі у Відні, де осягнув степень доктора медицини. Ще в часі студій працював в хемічнім інституті у проф. д-ра Брікке-го. В жовтні 1875 р. був іменований демонстратором, а опісля асистентом при інституті медичної хемії у проф. д-ра Людвіга. В осени 1883 р. покликано его на катедру медичної хемії на чеський університет до Праги. В 1890, 1895 і 1905 роках був деканом лікарського факультету, в 1904 р. ректором чеського університету. В 1898 р. був відзначений орденом жєлізної корони III кл., а в 1902 р. титулом і характером радника двору. Через кільканацять літ був членом краєвої санітарної ради чеського Королівства, а від 1906 р. є членом найвищої санітарної ради у Відні.

Проф. др. Горбачевський є автором численних наукових медичних праць в німецькій мові, однак написані побільшій часті почавши від 1884 р. твори его появлялись в чеськім язичі в часописах: „Listy chemické“ і „Casopis českých lékařů“, а декотрі і в українськїм язичі в Збірнику мат. прир. — лік. секції Наукового Товариства імені Шевченка у Львові, як пр.: „Прийчини до пізнаня важива сільської людности галицького Поділля“ і „Уваги о термінології хемічній“. З інституту проф. Горбачевського вийшов також ряд експериментальних праць его учеників.

Хоч доля судила проф. Горбачевському жити і працювати на чужині, то він не порвав звязків з рідним народом і його справедливо можна зачислити до найсвідоміших людей в нашій національній суспільности. Є він членом наших народних товариств, а Наукове Товариство імені Шевченка у Львові при заведеню в своїй організації дійсних членів, іменованих за наукові заслуги, іменувало його на загальних зборах в червні 1899 р. своїм дійсним членом. Підчас сєцєсїї української академічної молодіжи проф. Горбачевський був дійсним опікуном і приятелем тої часті молодіжи, що удала ся на студії до Праги і тодішні сєцєсїї всї згадують його імя з привязанєм і вдячністю.

Мимо свого високого наукового і суспільного становища між чужими проф. Горбачевський рад був вернути до рідного краю і працювати для своїх, для української науки і для вихованя української молодіжи. І переговори українського клубу з бар. Беком мали також на цілі здобути для професора Горбачевського катедру хемії в львівськїм університеті. Що сї заходи не принесли успіхів, се найліпше сьвідчить про „добру волю“ поляків супроти руских домагань в університетській справі.

барвінок, васильок, та про птиці як зазулю і сокола.

„Ой калина, калиночка недалеко хреста,
А я йшла, тай нарвала, до дому принесла“.
„Ой кувала зазуленька, кувала, кувала.
Як учула зима йде, а вна си сховала.
Як учула що зима йде, зима студененька,
Полетіла в гай зелений зазуля сивенька“.

З дитинячою наївністю співали і пісні любовні пр.:

„Ой кувала зазуленька кувала, кувала.
З червоної калиночки цвіток обірвала.
Обірвала, обірвала в городі садила.
Межи всіми парубками Івана полюбила.“

і багато інших.

Діти, а особливо дівчата вчать ся пісень, заледви вміють говорити і то від матері, сестер та від своїх товаришок.

Через влучуванє таких пісень вирабляєть ся у дітей пам'ять, увага, фантазія і слух, а також образують етичні почування, як любов до родичів, рідні і рідного слова, — врешті естетичні почування, як любов до природи.

В народних піснях співаєть ся дуже часто про зазулюку і дитина запізнає ся з гарною птахом, бо як зачують в саді кукаче зазулі, то слідять за нею, бігають, заглядають поміж дерева і всі тішать ся, як її побачать.

Я питала ся дітей у школі, що то є зазуля? як виглядає? то майже всі діти бачили і описували, що така за велика як куря, попеляста тай терканиста.

У дітей проявляєть ся велике пошанованє для зазулі, бо кажуть, що якби хто забив зазулю, то вмерби ему тато або мама.

Пісня народна приготує нам діти то школи і заступає в части школу приготуваючу.

До школи приходять діти під зглядом інтелектуальним більше розвинені, ніж в інших народів, що не любують ся так в піснях.

Синевідсько нижнє, 30/IX. 1909.

Політичний перегляд.

З палати панів.

В палаті панів прийнято законопроект в справі тимчасового скороченя судейської приготуваної служби. Підчас дебати залував міністер судівництва, що се предложене є лише принагідним законом, щоби видобути судові власти із прикрого положеня або бодай тимчасово подати лік на брак судіїв і тим самим лік проти пиявого залагодженя важних справ по всіх судах. У висших краєвих судових округах у Львові, Кракові, Тересті і Царі, є багато вільних судейських місць. Проба набути бракуючі сили із інших округів не вдала ся. Правительство уважає тимчасове скороченє судейської приготуваної служби із трох на два роки в згаданих округах за одинокє можливе средство, якого цілю було би усунути брак судейських сил.

Опісля прийнято предложене в справі охорони і поборюваня заразливих слабостей, закон про торговельних помічників, предложене в справі замиканя склепів а вкінці також законопроект в справі пупілярного забезпеченя 16 міліонової пожички, зятягнутої Буковиною.

При кінці засіданя відповів міністер залізниць на інтерєляцію члена палати панів Еппінгера про залізничу катастрофу в Угерску і висказав свій найглубший жалїзза так великого числа жертв. Міністер запевняв, що залізничі власти зроблять все, що зможуть, щоби дати відшкодованє всім, що остали ся по упавших в згаданій катастрофі жертвах. Міністер подав докладний образець катастрофи і заявив, що дося сконстатовано 13 мертвих а 13 ранених, що ранених інтерновано в шпитали в Пардубіці і поставлено під добрий догляд; одинокє вину в катастрофі поносять лиш урядники, що дав поспішному потягови сягнал „вільно“. Міністер зазначив, що згаданий урядник вже від данна був неточний у виконуваню своєї служби, і сконстатував, що обов'язуючі урядників приписи і інструкції вистарчають до оминеня таких катастроф, коли, розуміє ся, урядники їх точно придержують ся. Адміністрація державних залізниць постаранє ся, щоби поліпшити всякі заведеня на всіх стаціях, і зверне свою увагу на вишколенє залізничного персоналу. Вкінці запевнив міністер, що він в повній сьвідомості своєї відвічальности буде поступати так, щоби не було вже подібних случайів.

На сїм закінчено засіданє палати панів.

Місія дра. Лукача.

Про вигляди акції др. Лукача не можна покищо виробити собі певний образець. Порівнявши теперішній стан відносин із ситуацією перед реєгнованєм дра. Лукача президентом міністрів можна вправді зазначити певний поступ. Але як вдача так і невдача его переговорів із поодинокими партіями мають тепер однакові вигляди. Круги що стоять близько до дра. Лукача, є тої думки, що его експеримент удасть ся і що буде можливо утворити кабінет.

В партії Юшта становище зглядом акції дра. Лукача не виклярованє. Одні бажають цілком виразно, щоби ся комбінація удала ся, а лише деякі ставлять єї принципіальні труднощі. Юшт сам є тої думки, що й в найліпшій разї не треба робити собі великих надій, що удасть ся вкоротці осягнути корисний результат. Інші члени его партії ставлять ся до акції Лукача песимістично і не пророкують єї добрих успіхів. Взагалі члени партії Юшта заняли тепер вижидуюче становище.

Ходять чутка, що Лукач передав провідникови партії независимців пропозиції на письмі. В тих пропозиціях ходить, як доносять, о те, щоби дати обом становищам, як корони так і партії независимців, спримогу істнувати побч себе так, що жадна сторона не потребує спроневерюваня єї своїм засадам.

Чи таке сполученє двох в засаді противних сторін подасть підставу до утвореня кабінету, покаже ся в найближших днях. Одні міродатні круги повзяли замір вже раз розв'язати правительственну кризу і дати Угорщині міністерство.

Новий кабінет мусить по можливості бути парламентарним, а комбінація Лукач-Юшт є останнім средством, що повело-би до парламентарної угорської кризи.

В Арн. переговори між др. Лукачом і независимцями, та довели остільки до виснаженя

дакцию від
рка.

так щож? Умру і закопають — який хосен я з сего маю?

Воріть ся, братчики кохані,
буду я завше духом з вами,
як виборете крашу долю,
тоді я перший між рядами...

Евфрозина Бобаничівна.

Народна пісня а школа.

III.

При розговорах на першій степені з початком шкільного року запитувала я діти, чи вміють які народні пісні.

Діти, з початку несміло, але згодом відважнїше співали гарні пісеньки і при тім віддавали ніжно коломийкову арию.

Особливо дівчата вміли багато коломийок і то майже кожда, бо на 34 дівчат заледво двоє, що були найслабше розвинені умово, не вміли ні одної коломийки.

Дівчата, як і хлопці, чим були більше розвинені умово, тим більше вміли коломийок.

В коломийках виявляють діти любов до родичів, як пр.:

„Ой кувала зазуленька на лавці, на лавці,
Ой дай Боже здоровлячко таткові і мамці.
Ой кувала зазуленька та на зарівочку,
Прийшли мої татко уже до домочку“.

Найрадше діти співають про дарунки, які їм тато та мама мають привезти, пр.:

„Поїхали мої татко до міста, до міста
Купеть мені колачиків зо двіста, зо двіста.
Поїхали мої татко до Львова, до Львова,
Купеть мені чоботята, коби я здорова.
Поїхали мої татко на гуту, на гуту,
Куплять мені колачиків повну баламуту“.

і ті коломийки вміла заспівати майже кожда дитина.

В коломийках співають про цвіти як, калину,

що обі сторони порозуміли ся що до цілий, в імені яких мають они поступати. Покищо потрібно, щоби др. Лукач явив ся в цісаря на аудієнції і здав перед звіт із теперішнього стану річий, і то ще перед розпочаттям дальших переговорів. Так само доносять із Будапешту, що Юшт явить ся небавом у цісаря в приватній аудієнції.

Що до настрою, який панує в поодиноких таборах, то пр. круги, близькі до др. Лукача, переконані, що порозуміння між ним а Юштівцями можливе і що правдоподібно вдасть ся зєднати партію незалежисимців для утворення нового кабінету. Коаліція, яка перед кількома місяцями відіграла свою роль, ще й тепер не хоче вірити, щоби Лукач відніс який успіх із переговорів з партією Юшта.

НОВИНКИ.

Чернівці, 29. грудня 1909.

Налендар. Пятниця 31. (18.) Севастіян, Клявдій; рим.: Сильвестра п. Схід сонця 8-01, захід 4-05. — Субота 1. (19.) Воніфатій, Ілія; рим.: Обр. Г. І. Х., Н. Р. 1910. Схід сонця 8-01, захід 4-06.

З краєвого виділу. Дня 27. грудня с. р. відбулось в краєвм виділі під проводом д-ра Смаль-Стоцького засідання, на яким рішено слідуючі постанови: при краєвій господарській школі в Радивцях настановлено абсолювента сего заведення Константина Дачу господарем. Надучителя Доримідонта Влада з Путня іменовано на радовецький повіт мужем довіри для оцінювання особисто-доходових податків. Дальше рішено предложити соймови для обради предложене, яке виготовила краєва рада в справі видатків краєвого шкільного фонду на рік 1910. Рішено також, щоби предложити соймови бюджетову краєву провізорию на рік 1910 з підвищенням 65-процентових додатків до податків. Начальникам громадским Ісидорови Грицькови в Зеленеві, Стефанови Креклевцеву у Вителівці і Іванови Паскалеви в Реузнах взглянув краєвий виділ в порозуміню з краєвм правительством незнаве читання і писання.

До відомости ц. к. краєвої Ради шкільної і світлої консисторії в Чернівцях. При народній школі в Джеминах є викладовою мовою — руска мова і після сего розпорядження краєвої Ради шк., яке відповідає цілком місцевому українському населенню, уділяє ся в тій школі науки всіх предметів крім гр. вост. релігії на українській мові. У нас на Буковині управлінню вже відносини язикові при народн. школах так, що в дотичній мові викладовий уділяє ся і науку релігії. Шкільні відносини в Джеминах становлять в сім напрямі виїмок. Місцевий парох о. Полікарп Попескул здає ся, не хоче о сім нічого знати і уділяє науку релігії крім кількох дитинь першого і другого шк. року виключно в румунській мові. Що рускі діти не можуть мати жадної користі з науки, яку уділяє ся їм на чужій, їм не зрозумілій мові, — річ ясна. І наслідки такої науки вже давно показали ся, бо денні діти навіть у вищих шкільних роках не знають щоденної молитви. До сего приходять ще й се, що згаданий парох уділяє науку релігії не правильно а якось недавно дозволив собі він навіть записати в тижневику, що відбув годину науки релігії, але справді того дня не вчив. Чи таке поступованє гідне священника, предсідателя місц. ради шк. і місц. інсп. шк., в се повинно не входить. Що тичить ся учебників релігії, то до 20 грудня с. р. не мала їх шкільна молодіж в жаднім шкільнім році. В другій половині грудня с. р. замовив місц. управитель школи більшу кількість учебників для шкільної молодіж і при сій нагоді, щоби не платити осібно порто, замовив і кілька катехизів — розуміє ся приписаних шкільними і церковними властями. За се 15. с. м. став о. Попескул кричати на управителя в класі і грозили йому, гейби на свого паламаря або що. Сей священник відносить ся до Русинів і то православних, бо уніятів тут нема, крайно ворожо. Ніколи не чути з его уст руского слова. Дня 13. листопада с. р. з нагоди вибору начальника громад. аявив він в присутности ц. к. старости з Кімполонгу і місц. управителя школи, що руского язика він не знає. І коли річ так має ся, то певно він не може учити релігії в рускій мові. В такім разі повинні власти так шкільні як і церковні зарядити, щоби згаданій релігії уділяв хтось иньший, що володіє руским язиком. Таке саме повинно зарядити ся і в справах церковних, бо і на сій ниві вірні не чувають ніколи слова Божого в своїй рідній мові. На се звертає ся увагу всіх руских послів. Д.

Прикрі надходять часи. Дня 27. с. м. відбуло ся засіданє краєвого виділу в справі предложених соймови бюджетової провізориї на 1910 рік. Заступник маршалка краєвого др. Стоцький реферував сю справу на тім засіданю і по тім рефераті виділ краєвий рішив ся виступити перед соймом

з внесенєм, аби краєві додатки до податків піднести у нас зі згляду на невідраднє фінансове положенє нашого краю що найменше о дальших 19 проц. Доєї додатки на річ краєвого шкільного фонду вносили у нас 50 пр., прочі додатки краєві 46 проц., разом отже 96 проц. Від тепер всі додатки краєві мали би вносити 115 проц. Такі наслідки мусіли прийти по довгій безоглядній го сподарці краєвм майном, по вічних видатках без огляду чи найдеть ся яке покритє їх, чи ні. Ворогами такої господарки були наші послі. Одвак самі вони нічого не могли вдіяти. Демагогія все тут перемагала розвагу.

Як марнуєть ся краєві гроші? Коли тепер мають власти на наш край аж нові додатки краєві, бо годі инакше полагодити краєві фінанси, найбільша краєва фінансова інституція, се-то наш банк краєвий видав на самі лиш пенсії і речмунерації персоналю за пів року 117,651 корон! Такого видатку на сю ціль не має навіть австро-угорський банк, ані Boden-Credit Anstalt у Відні! Се теж причиною до сеї господарки краєвої, проти якої вічно виступали наші послі.

Блерію в Чернівцях! Як довідуємо ся, з початком січня загостить Блерію зі своєю літаючою машиною до Чернівців. До сего спонукало Блерію аеронавтичне товариство у Відні. Правдоподібно Блерію не зможе особисто кермувати монопланом, бо не дозволять ему мабуть рани, які поніс при легі в Царгороді. Блерію буде також в Чернівцях, але провід над машиною підчас лету перебере его інженер Ельпель.

Здоровле Доманицкого і Грінченка. „Діло“ дістало вчера від д. Доманицкого з Закопаного картючку про невідрадний стан его здоровля. Між иньшим пише він: „В сему місяці мав я уже п'ять кровотоків; працювати цілком не можу“. Згадує також і про д. Грінченка, що мав сім кровотоків, і то таких, що 15—20 шклянок крови втерав. Про д. Грінченка доносить також харківська часопись, що д. 6. (ст. ст.) с. м., прийшло до редакції писмо, лише начате рукою д. Грінченка д. 20. (ст. ст.) падолиста, а докінченє кілька днів пізнійше его женою, бо самому Грінченкови пустила ся горлом кров і се повторало ся сім разів, так що аж сего дня кровотокі застановили ся. Недужий страшно ослаб і лежить, не встаючи, в постели. Лікарі день і ніч сиділи при его ліжку. Само собою розуміє ся, що ліченє недужого вимагає грошей, та й на сеж то харківська часопись звертає увагу земляків.

Нобліські премії з 1909. р. Дня 10. грудня с. р. зібрались лавреати у Штокгольмі й одержали з рук шведского короля золоті медалі й диньлами. Всіх премій видано на 193 360 франків. Наводимо тут деякі біографічні відомости про найвидатнійших лавреатів — Сельма Лягерлеф. Народилась 20. падолиста 1858 р. в Верлянді, в Швеції. Року 1885 скінчила університет у Штокгольмі й присвятила себе науковій і педагогічній діяльності. Літературним єї дебютом була новела „Геста Берлінг“, за яку газета „Jddn“ видала премію. У всіх дальших творах Лягерлеф помітно дуже дотепне користованє матеріалом, здобутим наукою. Так, у „Брусалимі“, в „Легендах про Христа“, в „Королях Кунгаеллі“, в „Загах і легендах“ з великою поетичною силою оброблено скарби народних оповідань. Лягерлеф відома також, як авторка дуже гарних книг для дітей — Еміль Кохер. Народив ся в Берні, в Швайцарії, 25. серпня 1851. року. Там він працює й тепер. Учив ся в Берні, Берліні, Лондоні й Паризі, під проводом Вільрота й Лянгенка. З его хирургічних праць найбільше відома книга про рани від куль. Останніми часами Кохер працював над фізіологією „щитоподібної желези“, в звязку з оперативними методами гоїня зоба, Кохер перший навязив ся оперувати зоб і вже зробив більше 2000 таких операцій. — Вільгельм Оствальд. Народив ся 2. вересня 1853. року в Ризі і вчив ся в Дорпаті де й був якийсь час доцентом. З 1887. р. він переселив ся до Лейпска, де й розпочав свою продуктивну наукову діяльність. Оствальд відомий як автор знаменитого підручника хемії — Фердинанд Браун. Народив ся 6. червня 1850. р. в Фульді, вчив ся в Марбурзі й Берліні. Тепер займає катедру фізики при Штрасбурскім університеті. Відомий своїми працями над рухом електричних хвиль. — Марконі. Народив ся в Болоні, але натуралізував ся в Англії. Вигадав бездротвий телеграф.

Дрібні вісти. Правит. радника і повітового старосту Генрика Мікулього перенесено на власну просьбу в стан супочинку. — Повітового комісара Ю. Ароальда настановлено при політичній експозитурі в Селетні. — З Москви доносять про наглі занедужанє Толстого. Температура хорого дійшла до 40 степенів. — Еспанське правительство відкинуло протест проти skonфіскованя майна отраченого Феррера. Через се під конфіскацію підпадуть всі недвижимости Феррера, накладні і вільнотні школи, котрі він позакладав. Правительство робить ще й заходи, щоб захопити готівку, зложену Феррером у французьких банках.

Оповідки, іменованя і т. п.

До філій „Рускої Бесіди“. Головний виділ „Рускої Бесіди“ просить, щоби філії вислали до-

конче на головні збори читальнє свого повіту відпоручника з календарями на рік 1910, які зістали ся у філій і привднували членів для „Рускої Бесіди“. З „Буковини“ вичитають філії, котра читальня в їхнім повіті оголосила головні збори. Крім того повинні читальні окремо повідомляти філію свого повіту про збори, щоби прислала доконче свого відпоручника, яким не мусить бути конче член виділу філіяльного, але й иньший світлий чоловік, що вміє заохотити нарід до просвіти. За тиждень вишле головний виділ „Бесіди“ всім членам і філіям і другу книжку на рік 1910 а то „Картини із всесвітної історії“ з бо-гатами прегарними образками. Кличемо ще раз до наших філій і всіх приятелів народної осьвіти: Ратуйте нарід з темноти!

Звертаємо увагу всіх укр. руских товариств, які доконечно потребують соймової субвенції, що вже найвищий час, аби вносити відповідні подани о такі субвенції на руки наших послів.

Просьвітне українське тов. „Воля“ в Чернівцях (старий театр) ул. Шкільна ч. 6, устроїв в неділю, дня 2. січня 1910 року аматорське представленє „Украдене щастє“, драма в 5 актах Франка. Ціни місць: I-ряднє крісло 2 К, II-ряднє 1 К 50 сот., III-ряднє 1 К. Партер 50 сот. Вільти можна набувати вже від тепер у склепі Вл. п. Стернюка, ул. Паньска 35, а у тов. „Воли“ (старий театр) кожного дня від 7—9 веч. Зі згляду на дешеві ціни місць сподіваємо ся, що наша руска публіка численно явить ся на сім представленю.

Музичне товариство функціонарів залізниць „Ліра“ уряджує 31. грудня с. р. в Сильвестрів-Вечір в „Bierpalast-i“ ул. др. Рота (перше цвітня). Початок о год. 8-ій вечером. Вступ 1 кор., фамілійний білет на 4 особи 2 кор. Власна смичкова музика в силі 18 людей буде пригравати підчас забави. Сім запрошає на сей вечерок членів товариства і гостей. — Комітет.

Із штуки і літератури.

З міського театру. Пятниця, 31. грудня: (знижена ціна) „Das süße Mädel“ опера в 3-ох актах Райнгарда. — Субота, 1. січня 1910: (по полудни, половина ціни) „Fatinizta“, опера в 3-ох актах Супего; (вечером) „Das nackte Weib“, фарса в 4-ох актах Батай. — Неділя, 2. січня: (по полудни, половина ціни) „Bruder Straubinger“, опера в 3-ох актах Айслера; (вечером) „Die Jüdin“, опера в 4-ох актах Галева. Гостинний виступ Вернера Альберта. Сим разом співати буде партію Рахилі п. Фільомена Лопатиньска. — Публіку робить ся уважною головню на те, що представленє починає ся вечером точно о пів до 8-ої години, а по полудни в 3. годні.

Для науки і розваги наших діточок. Надходять Різдвяні свята, коли то неодні родичі купують для дітей всякі дарунки, передовсім гарні ілюстровані книжечки. Звичайно годі було дістати у нас відповідні українські книжечки і тому так часто можна було досі бачити в руках наших дітей такі книжечки німецькі. В сім році спровадила книгарня Пардівного прекрасні діточі ілюстровані українські книжечки і ми певні, що наші родини добре використають сю нагоду.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 29 грудня 1909.

Царгород, 29. грудня. (Кб.) На поповне жаданє молодотурецкої партії великий везир Гільміпаша передав султанови поданє о димісію.

Букарешт, 29. грудня. (Кб.) Стан здоровля президента-міністрів Братіана поліпшив ся. Президент палати послів перебрав тимчасово міністерство внутрішних справ і президію в міністерській раді. Палата послів вибрала президентом віцепрезидента Місіра. Сенат утворив торговельну угоду із Австро-Угорщиною.

Опава, 29. грудня. (Кб.) Нововибраний сойм вже зійшов ся і прийняв внесок на назначенє комісії для виборчої реформи.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 короні (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ
Ф. Л. Поппера, Антона Чапека, Ганана і Сина.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ
І. Генрика Іти, Йосифа Піхлера і Синів.

Артикулів до подорожі: найславнішої фабрики Франца Целлера у Відні.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛЬТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР
відповідних подарунків на Різдво і Новий Рік
по знижених цінах.

RENEBUS LEMBERG.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньська ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджичі скрижки.

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.
В ощадности наше богацтво!

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 лт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич**, Механік
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Друкарня тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, має на складі
ріжного рода друки.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ.

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше лт.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Друкарня Товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

має на складі і поручає отсі

ДРУКИ СУДОВІ

1. Спротивлене против екзекуції.
2. Позов о заплату ціни купна.
3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих.
4. Позов о звернене пожички.
5. Внесене о позволене екзекуції на движимости.
6. Внесене о позволене екзекуції на недвижимости.

Заразом поручає **нотарияльні друки** „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“.

Ціна друків судових: по 3 сотики за аркуш. Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш, „поданя“ по 4 сотики за аркуш, „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Висилає ся за посліплатою або за попередним надісланем належитости, сейчас.

Адресувати:

Друкарня тов. „Руска Рада“

Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При кількорових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині.

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко приложі коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 шпальток

Перший курс для висшої освіти народної.

На підставі законів державних і краєвих поєдає наш нарід в Австрії безперечно великі і широкі політичні права і має в своїх руках велику силу у всіх справах загальних — громадських, краєвих і державних. Помимо того живе він мов беззаконний, а сили его ніхто не чує; він не годен вповні сповнити ані своїх обов'язків, ані не годен досягнути своєї мети. Чому? — Во до того, аби виконувати і користувати ся політичними правами, аби у всіх загальних справах виявити свою волю і силу, потрібно доконечно висшої освіти. Без висшої освіти народу усі права народні будуть для него мертві, остануть ся на папері — се паперові, а не дійсні права; без висшої освіти сила і воля народу слаба, немінна, а сам нарід, хоть має великі права, буде поприхачем більше освічених народів.

Висшу освіту можна придбати лише через довголітню науку в висших школах.

Годі, щоб увесь нарід цілими роками сидів за книжкою по школах. Треба отже найти спосіб, як потрібну висшу освіту придбати за короткий час. Той спосіб винайшов хліборобський нарід Данії і его там за 50 літ так випробовано, що через ту освіту дунський нарід став першим хліборобським народом у світі. Там запанував великий добробит між хліборобами, там хлібороби мають честь, силу і волю а все через висшу освіту.

Бажаючи з цілого серця, щоби і наш руский нарід через висшу освіту здобув собі также як найкраще ліпшу долю, добробит, силу і волю, товариство „Руска Рада“ в Чернівцях ухвалило запровадити также вже сего року зимові курси для висшої освіти народної.

На нараді, яка відбула ся в день св. Николая, постановлено, щоб на першій раз наука в таким курсі тривала через 6 неділей, (вона в Данії триває через п'ять до шість місяців) та що перший такий курс треба розпочати 1. лютого нов. ст. 1910. року.

Буде тут відбувати ся устна наука:

1. зі всесвітної історії від найдавніших часів через середні віки аж до теперішніх часів, відтак особливо:

2. з історії руского народу або з історії України также від найдавніших часів аж до найновіших; далше

3. наука про державний устрій Австрії від цариці Тереси аж до тепер; окрім того будуть там учити

4. географії, т. зн. про землю та про світ божий особливо-ж

5. географії України, т. зн. про землю, яку замешкує руско-український нарід. Будуть ще также учити

6. про чоловіка і про те, які є люди на світі, де і як вони живуть та що діють, далше

7. як розум людський старає ся від початку світа аж до тепер полекшити і поліпшити життя чоловіка через всякі винаходи, то значить ся про поступ материяльної культури на світі.

Будуть ще также учити.

8. історії штуки лікарської і як треба дбати про здоров'я.

Окрім того іти ме там наука

9. про природу, про найважкіші її закони і сили.

Дуже цікава буде ще також наука

10. про розвиток господарки світової і народної, устрою державного і т. д.

11. Однак і про рідну нашу мову і про все найкраще, що писано тою мовою будуть дуже цікаві виклади.

Нарешті

12. представить ся усім коротко історію всяких шій.

Окрім того будемо на тих курсах дуже дбати, щоб учасники навчили ся.

13. співати гарні наші пісні,

14. писати всякі подання, просьби, листи і т. и.,

15. гімнастики і пожарництва а також

16. і книговодства.

До того придбали ми найліпші сили учительські, які є у Чернівцях, так, що кождий предмет будуть викладати добрі знавці предмету. Коли назвемо тут імена: проф. Д. Багалук, Др. Евген Бурачинський, проф. Роман Цегельський, Др. Т. Галіп, інж. Гриць Герасимович, Др. Гузар, проф. Н. Ісупенко, проф. В. Кмицивевич, Др. Лев Когут, Др. Мирон Кордуба, Др. Зенон Кузеля, ред. Остап Луцкий, студ. філь. Николишин, інспектор Омелян Попович, проф. Іван Прийма, проф. Василь Сімович, купець Іван Стернюк і Др. Смаль Стоцкий, то се буде найкраща запорака того, що на тім курсі багато можна скористати, що на тім курсі нічо иншого не ходить як тільки о правдиву науку.

В вільнім від науки часі учасники сего курсу будуть ходити на цікаві прогульки, будуть оглядати Чернівці і все цікаве для нас в сім місті, як театр, музей, церкви, бровар, спілку молочарську і інші фабрики.

Ми подбаємо, щоби всі учасники курсу мали і харчували ся разом і щоби кошта на харч виносили як найменше. Залежить се від того, кілько людей зголосить ся, бо чим більше людей, тим менше на кождого припаде. За науку ніхто не бере ніякої плати, хоть наука тих шість неділей буде відбувати ся кождої днини від раня до вечера.

Будемо дуже раді, коли на сей курс висшої освіти народної зголосить ся багато охочих. Однак вимагаємо доконечно від кождого учасника, аби предложив свідоцтво, що скінчив народну школу і щоби мав найменше 18 літ. Молодші не будуть прийняті, старші можуть зголосити ся.

Зголошувати ся треба як найкраще а найпізнійше до нашого нового року на руки Д-ра Стефана Смалья-Стоцкого в Чернівцях.

Не жалемо труда, великого труда, ба навіть і коштів, бо бажаємо із щирого серця добра народу. Маємо проте надію, що руский нарід привтає щиро сю першу пробу через висшу освіту зробити нарід спосібним до новочасного життя. Для того надіємо ся, що коли-б найшли ся охочі до такої науки а не мали-б потрібних засобів, щоб за себе заплатити те, що на них припаде за шість неділей побуту в Чернівцях, — наші громади приймуть таким людям в поміч невеликим предієм датком. В таким разі повинні незможні а охочі удати ся з просьбою до своєї громади о загомогу на сю цінь.

В освіті сила!

Верім ся і ми до висшої освіти.

Др. Стефан Смаль-Стоцкий.

3 „Рускої Бесіди“.

На 6. засіданню головного виділу, яке відбуло ся 17. грудня 1909 раднено над справозданнями делегатів з головних зборів філій і ухвалено:

Вислати всім філіям що місяця списи членів і 15 проц. вкладок, а філії мають так само при-

силати що місяця головному виділу списи членів яких вони придбали і вкладки по обтягненню 15 процентів

Завізвати давних членів, які ще не заплатили вкладок на рік 1910 кореспонденційними картками з ретурками, щоби заплатили вкладку на р. 1910 або зобов'язали ся заплатити її до певного часу, на підставі чого вишле ся їм видання тов. на рік 1910.

Розписати конкурс, щоби зголошували ся до головного виділу „Р. Бесіди“ люди з кождого села, котрі би ширили видання тов. і приєднували членів, за що дістануть 20 процентів від усіх грошей, які придбають „Руский Бесіди“ від членів і з продажі книжок.

Завізвати філії, щоби постановили для всіх читальнь свого повіту кількох лєстраторів, які би дбали про рух в читальнях. На сю цінь головний виділ готов дати кождій філії до 50 процентів всіх вкладок членів з дотичного повіту.

Нагляд над філіями мають мати референти, яких поставить головний виділ „Рускої Бесіди“ для кождої філії з осібна. Вони мають дбати про діяльність виділів філіяльних і уряджувати загальні збори членів „Бесіди“ з цілого повіту кілька разів на рік. На тих зборах мають бувати відчоти, концерти, театральні представлення, вистави, продажі і льосоване книжок, щепів, насіння і т. п.

Ухвалено, що рухомі бібліотеки поки що не на часі; за те старати ся, щоби була в кождій читальні хоч маленька власна бібліотека; далше постарати ся, щоби шкільні бібліотеки були разом і народними, на що дозволяє виразно розпорядок міністерства про бібліотеки при школах народних.

Рішено, щоби при отвореню новим читальним дарувати по 1 прим. всіх дотеперішніх видань товариства.

На зажадене, що видання товариства не все доходять до членів, рішено завізвати членів, щоби рекупували, если не дістануть якої книжки а читальні і інші товариства щоби подали адресу певної особи, на чії руки вислати видання.

Щоби подати членам „Рускої Бесіди“ і економічні користи, ухвалено закупити деревця і насіння та продавати їх членам по дуже низькій ціні.

Читальні, які виграли на гол. зборах бібліотеки, мають прислати гол. виділу потвердження, кілько і які книжки одержали. Головний виділ постарає ся о збірку театральних штук для аматорських театрів в читальнях, „Січах“ і п. тов.

Зобов'язано філії, щоби посилали на кожді головні збори читальнь свого відіоручника із виданнями тов. а читальні знов щоби повідомляли філію свого повіту про головні збори. Якби яка читальня не скликала головних зборів, то має їх скликати філія. Так само поступати ме головний виділ „Бесіди“ і з філіями.

В справі музичної школи для читальнь ухвалено удати ся до музичної школи ім. Лисенка в Чернівцях.

Ухвалено вислати „Картини з всесвітної історії“ як другу книжку на р. 1910. всім членам, що зложили або ще заплатять вкладку на рік 1910.

Прийнято до відома, що засновує ся читальня в Боянчуку і Гільчу — Кошуї, для яких подано статуту до правительства.

На гол. збори читальні в Бобівцях даровано по 1. прим. всіх видань тов.

На відбудоване „Нар. Дому“ в Вол. Банькові, який підпалили вороги, даровано 50 К.

Для шкільної бібліотеки в Полянах (Вол. Банилова) даровано по 1 прим. всіх видань тов. На конець висказано п. проф. Огоновському у Львові подяку за кліші до видань товариства.

Політичний перегляд.

Буковинський сойм.

В середу, дня 29. грудня, зійшовся буковинський сойм на перше засідання і буде радити аж поза різдвяні свята.

На с'їм першій засіданню радили послі над такими цікавими для нас справами: Передовсім **посол Пігуляк**

підпер просьбу в справі мосту у Вашківцях над Черемошом, щоби задля того мосту вашківська громада не потерпіла жадної шкоди.

Відтак поставив румунський посол Аврель Ончул 3 наглі внески. Предсідатель др. Стоцький уділив послови Ончулови слово до його внесків. Перші два внески посла Ончула для нас менше цікаві, за те третій важний для насту, що в ній ходять о інтереси селянства.

Посол Аврель Ончул домагався, **аби з піль релігійного фонду могли в який небудь спосіб користати буковинські хлібороби.**

Представивши невідрадне положення бук. мужиків, які могли би ще і мусіли би обробляти своїми руками з 800 тисяч гектарів землі, аби жити з свого поля, бесідник розібрав докладно ганебну господарку в добрах сего фонду, вказав на те, що хлібороби платили би фондови більше за землю ніж теперішні посесори і жадав, аби управа рел. фонду і митрополит не противилися тому, щоби рел. фонд. виарендовував сю землю передовсім хліборобам (через райфайзенські каси) і замінював свої поля за приватні ліси. Остаточо закінчив бесідник свою промову внесенням, аби особна комісія розважила сю справу і до 8 днів здала о с'їм справу в соймі. (Олексюк).

Ексц. Митр. Др. Репта зазначив, що він і консисторія не має нічого проти того, аби з піль релігійного фонду могли користати і хлібороби.

Президент краю заявив, що в справі господарки в добрах релігійного фонду може рішати лиш цісар, а не сойм або парламент. Сойм може висказати в тій справі лиш свої бажання.

Пос. Ер. Пігуляк — заявив, що рускі послі підіпруть се нагле внесення п. А. Ончула, яке впрочім не жадає нічого иншого, лиш аби сойм висказав своє бажання в тій справі.

Др. Стоцький зажадав, щоби над сею справою голосувати поіменно.

Заряджено десять хвилю перерву, аби послі порозуміли ся, як мають голосувати в тій справі. По перерві вийшов на верх великий скандал: іменно **волоські попи і дідичі не хотіли голосувати за тим, аби з піль православного релігійного фонду на Буковині могли користати хлібороби.**

В виду того, що велика більшість волоских послів не була за тим, щоби селяни могли виваймати поля релігійного фонду, і не хотіла уратувати селян перед жидівськими визискувачами, що виваймають поля у релігійного фонду за меншу ціну а потім друк шкуру із селянина, А. Ончул цофнув своє внесення.

Посол Пігуляк звернув із сеї нагоди увагу, що волоскі дідичі і попи заявили, що раз отвертими ворогам хліборобів, а що противно всі рускі послі були готові голосувати в користь хліборобів.

Посол Т. Левицький

зазначив в імені руских хліборобів, що вони примушені через великих дідичів і через господарку в рел. фондї до втечі з рідного краю поза море, так довго будуть бороти ся о те, аби і їм можна було користати з фундушевої землі, аж здобудуть на се право!

Посол Николай Василько

замітив, що в найблизшій соймі сї пани вже не будуть мати відваги виступати так ворожо проти селян.

Вкінці зголосив посол Николай Василько нагле внесення, в яким домагався, аби як найскорше розпочати **будову желізниці із Бродина до Селетина і з Серету аж до границі коло дол. Синівців.**

Внесення пішло до комісії.

На с'їм закінчено перше засідання а слідує заповіджено на п'ятницю.

3 палати панів.

Палата панів, яка недавно розпочала свої наради, взяла під обрану законопроекти ухвалені парламентом, так пр. тимчасовий план державних видатків, торговельну угоду з Румунією, закон про повноважність торговельно-політичних угод з иншими державами, предложене в справі випродажи худоби як також закон про контингент спиритусу. Всі закони прийнято в палаті панів у всіх читаннях.

3 Туреччини.

Молодотурецка партія, яка прийшла в турецкій державі підчас військової революції а попереднього року до пановання, удержує ся й до пині при кермі держави і рішає у всіх важних справах. Під її напором скинено бувшого султана Абдул-Гаміда із престолу і покликано на престол його брата, який вихований у поступовій душі, зложив присягу на конституцію. За скиненням бувшого султана із трону зробила отся партія великий переворот в Туреччині. Всіх урядників, яким можна було доказати шахрайство та що они брали хабарі, нагнано із служби а на опорожнені місця поставила молодотурецка партія своїх людей, за поміччю яких Туреччина перемінилася і зближилася до європейського ладу. Новий султан виписав вибори до парламенту і от вже й в Туреччині розвиває ся парламентарне жите, народні заступники беруть участь у правлінню держави і боронять інтересів широких мас народу.

Минули ся ті часи, що султан був паном життя всіх своїх підданих. Тепер парламент має відвагу висказати волю народу, тепер народні заступники можуть виступити проти кожного, коли би хто з привалячих кругів хотів ушкодити інтереси турецького народу. Так пр. і тепер. Великий везир, по нашому президент міністрів, іменем Гільмі-паша, провинив ся проти турецького народу тим, що дав концесію якомусь заграничному товариству на плаву на кількох турецьких ріках і тому, що уділене сеї концесії виходить на шкоду народу, повстало в краю велике невдоволене.

На се молодотурецка партія сейчас ухвалила скинути великого везира і завізвала его уступити із свого місця. Коли би він не схотів, то она перепре своє домагання на явній засіданню парламенту. І великий везир не надумав ся довго, а подав султанови подане, в яким просить увільнення від служби.

Справа української мови в російській думі.

Минулого тижня виринула в російській думі несподівано справа української мови підчас наради над поробленням ріжних змін в судівництві. На повнім засіданню порушено отже справу мови, в якій мають відбувати ся судові розправи в тих околицях, де находить в більшості неросійське населення. На чергу прийшла отже постанова, щоби судові розправи відбували ся лиш в російській мові.

До сеї предлоги поставив посол Антонов додатковий внесок, в яким домагався, щоби в місцевостях, де значна часть населення не розуміє російської мови, вільно було в суді вносити просьби й жалоби в місцевій мові; означене таких місцевостей прислугує міністерству судівництва. Проти сеї поправки виступив дуже завзято міністер справедливости Шегловітов і авісний граф Бобринський.

Проти промови Шегловітова й Бобринського виступив різко посол міста Києва, проф. Лучинський і зазначив, що на всім просторі південної Росії є тільки одна певна національність — українська, зовсім незалежна від московської, бо мала свій суд у своїй мові, свою організацію скріплену договором між Україною й Московщиною. А тепер хочуть прислужувати українській нарід говорити тою мовою, котрою він не говорить. „Коли хочете сотворити справдішну Росію а не Росію насильства та сваволі, то повинні ви шанувати всі народности, дати їм школу й суд рідною мовою, а се особливо тоді, коли народність має на се історичне право. Я не знаю иншого народу, що мав би більше право на се як Українці!“

Наконецнний вслід розправи, на якій майже що не прийшло до бучі, все таки був такий, що дума всіми голосами проти правих ухвалила внесення Антонова, щоби в мирових судах допустити місцеву мову там, де значна часть населення не знає російської мови; означити такі місцевости має — міністер судівництва.

Як вчерашні телеграми звіщають, міністер Шегловітов подав ся о відставку, котрої цар певно не прийме, але се вказівка для державної ради (висшої палати), щоби відкинула сю ухвалу. Таким способом дійсної користі з сего не буде, однак розправа замітна тим, що знов в ній виринуло українське питання і мимо всіх пересон оно не зійде з черги, доки не буде відповідно полагоджене.

ДОПИСИ.

Сторожинець.

„Український Народний Дім в Сторожинці“.

В році 1905. заснували Русини-Українці сторожинського повіту, за поміччю головних виділів, філію „Рускої Бесіди“ і філію „Рускої Школи“. Від того часу поривались сї філії зглядно їх виділи що року поновно до роботи, але вся їх напружена праця кінчилась лиш малими успіхами, бо они не розпоряджались ніякими фондами (грівнями). Відчуваючи на власній шкурі брак економічної організації в повіті, де ми, Русини-Українці, є доброю дійною короною і лагідною овечкою для ріжних чужих підприємців, радили виділи обидвох філій безпастанно над тим як би то як найкорше увільнитись від тих визискувачів народу та якби то завести таку організацію, щоби коли не всі, то бодай аби більша часть зарібків тих підприємств лишалась між своїм народом. Всі підприємства як торгівля, ремесло і промисл в нашій повіті є в чужих руках. Взнявши ще ріжні сїти під розвагу якими обновують наш нарід вірою і народностію чужі нам купці та лихварі, бачимо, що ми не можемо нічого вкусити, ані випити, ані в що небудь убити ся у свого чоловіка, коротко ми не можемо заспокоїти найменшої потреби, не давши при тім зарібати чужим спекулянтам. Не коєць на тім, ми є навіть на нашій власній господарстві невільниками тих спекулянтів, бо ми мусимо всі наші господарські прибутки продавати їм за ціну, яку они нам подиктують.

Наші брати в Росії стогнуть нині в тяжкій ярмі московського царства, а ми діставши від нашого цісари волю-конституцію оглянувшись ся, як ті молоді неосторожні мишки в ланці, в новій неволі, яка нам тим грізніша, що жадна цісарська ласка не може нас з неї визволити, лиш ми самі мусим се зробити. Та нещасте лежить для нас в тім, що маєм з мудрими, хитрим неумолимими противниками до діла, яких то противників ніякою иншою силою побідити не можемо, як їх власним оружем. А у нас у загалу нашого населення як раз брак сего дорогого оружа. Правда наші послі наші передові люди набули собі потрібного знання і досвідів, не бракує їм доброї волі і охоти до праці і особистого пожертвоваия, але, щоби їх голос не був голосом волюющего в пустині, то се вже залежить від нас всіх, піти за їх голосом, за їх покликком, піддати ся їх проводови, щоби збочити з тої дороги, котра нас веде в пропасть, в вічну неволю а зійти на дорогу щастя, на дорогу добробуту. Пробі на полі торгівлі вже робили наші люди але поодинокі, не згуртовані в таку одну свідому громаду, в котрій би панував клич „Один за всіх а всі за одного“, і тому ті пробі мало де вдавали ся. Сегодня завдяки щирій праці наших послів і других передових людей маємо свої фінансові інституції, які своїм вірцевим веденням придбали собі довіру перворядних фінансових інституцій в державі, забезпечили існування і добрай розвиток наших сільських кас та стануть і кріпкою підпорою нашої торгівлі, наколи ми всі опам'ятаємось і в повнім розумінню річи станем всі до праці і злучимо до сего діла всі наші сили. Отак пізнавши незміриму пропасть, над якою зупинив ся наш нарід, заложили ми Русини-Українці сторожинського повіту: „Спільку для господарства, торгівлі, промислу, кредиту і ощадности-Український Народний Дім — стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою“. Очевидна річ, що в нас капіталів нема та, що як при веденню спільки, так і при закупні дому мусимо користуватись кредитом. Чим більший буде сей кредит тим успішніше зможе сновати спілька свою задачу а то: вести повітовий банок, поспирати торгівлю заложуючи в Сторожинці гуртовий склад а по всіх руских селах крамниці, поспирати так домовий промисл як і ремесло між нашими людьми закладаючи робітні ремієничі і промислові і старати ся добрий збуток виробів. Аби на сю ціль має як найкращий кредит, треба мати як найвище число членів з вплаченими паями. Позаяк з висте наведеного виразно виходить, що се підприємство і его найлуччі успіхи лежать в інтересі загалу нашого народу, то ясно, що вся наша суспільність сего повіту повинна згуртувати ся в сій спільці, як один муж, що кождий Русин повинен сейчас вписатися в член „Українського Народного Дому“, вплатити вписове 2 К і що найменше один пай в квоті 20 К. Заможніші члени повинні вписати ся з більше, як одним паям. Менше заможніші мо-

жуть сплатувати пай малими ратами по 1—2 кор. Майже нема такого бідного чоловіка, коли лише адорів і не є лінивий, щоб не міг отже допомогти нашій народній справі. Ба взявши в рахунок кілька через заведене власної торгівлі заощадить бідний зарібок на всіх товарах потрібних до жити, то вже в противі одного року вернуть ся йому на пай впачені гроші назад. Свідомі Українці з Чернівців і других помітів повинні також що найменше з одним паєм вписати ся в члени і зайняти ся щиро збиранням добровільних датків на „Український Народний Дім“ в Сторожинці, бо се для них зрозуміла річ, що ми в с'їм повіті живучи на пограниччю з нашими сусідами волохами мусимо вести завзятішу, як де небудь борбу національну, яка дуже некористо відбиває ся на організації економічній. Звертаємось до всієї української суспільності з просябою о як найчисленніше вписуване ся в члени „Українського Народного Дому“ в Сторожинці. Звертаємось до всієї української інтелігенції, свідомих селян і міщан, щоб були ласкаві зайняти ся, як найширіше придибанням членів і збиранням добровільних датків на „Український Народний Дім“ в Сторожинці. Старих і молодих просимо різдвяними святами заряджувати колади на закупно будинку для „Народного Дому“. На весіллях, храмах, хрестинах та будь яких радістних пригодах просимо пам'ятати на наш „Нар. Дім“ в Сторожинці, старати ся видатки на забавні цілі зменшати а заощаджені гроші жертвувати на наш „Народний Дім“. В пригодах смутку, смерті вродній або иньшого нещастя, най буде розрадою для нас гадка на „Український Народний Дім“ в Сторожинці. Найліпшою ваше серце, ваше горе, ваш смуток успокоючою помічю най буде щедрий дар на „Нар. Дім“ в Сторожинці. Пам'ятайте, що хто дає на „Народний Дім“ собі дає! — *Теодор Іванічків, справник, Веніамин Микитович, касиєр, о. Николай Волянський, книговедець.*

Волоський Банілів (Поляни).

(Подяка послови Н. Спинолуви.)

Вп. пан посол Николай Спинола зволіє прислати нам 20 К. як заемогу на недавно спалений чорним димом наш новозбудований „Народний Дім“ в Банілові волоскім (Полянах). Ми визше підписані зі сп'їзми в очах, з радости складаємо сему добродієви як найсердечнішу подяку за сей так великий для нас дарунок. Як Вп. читачам відомо, при будові згаданого дому страшили ми не мало часу і грошей, а по его втраті почалим тратити охоту до дальшого поступовання, бо окрім сего горя, яке ми тепер терпимо, вероги ще жепкують собі з нас. Посилають нас тепер вороги без жадного підпису глумливі картки і питають, як нам поводити ся в новім будинку і чи містять ся в н'їм вже рускі діти. Жаль серця наші стискає, коли видимо над собою таку несправедливість. Але це лиш одна наша надія, що може найде ся де хто, що упоміне ся хоть бодай словом і за позивських Русинів. І справді слова, якім прочитали від Вп. п. посла Спинола, загрили наші серця і збудили в нас охоту до дальшої праці над нашою долею. Ми постановили, як лиш зможемо накупити — матеріяли, зараз з весною розпочати на ново будову „Народного Дому“, котрий по нашій думці мавби бути ще гарніший від попереднього. Комітет: *Михайло Мамковський, Николай Прич, Омелій Кириак, Олександр Татарин, Тимасій Тимасичук і Петро Миндоришор.*

Камена.

«Основане „Січи“ і загальні збори „Жіночої Громади“.

У нас, у громаді Камені, святкували велике січове свято у неділю, дня 12. грудня. Тоді відбули ся у нас перші загальні збори гімнастично-спортивного товариства „Січ“. На наше свято прибули пани із Чернівців: пан редактор Луцкій, пан др. Т. Галіц, пан Стернюк, пан Г. Гордий, пан інженер Герасимович і пан Кучурова великого надучитель Топущак, із Михальча учитель пан Н. Леонти і пан Д. Ковцун. Велика кімна бандери наших Січовиків під проводом п. уч. Зарецького повитала черновецьких гостей на готари громади і ввела їх на місце зборів. Коло школи зібрались люди з цілого села і тут отворив збори гарною промовою п. уч. Зарецький. На председателя зборів вибрано одноголосно нашого надучителя пана Щербановського, его заступником вибрано кошового Ів. Шлемка Николаєвого а на секретара п. ред. Луцкого. П. др. Т. Галіц, повитав Січовиків іменем „Союза Січів“, дякуючи тим місцевим силам, що старали ся оснувати сю „Січ“ та визнаючи, всіх каменецьких Січовиків, аби вони були добрим прикладом для цілої своєї громади. По н'їм промовив п. редактор О. Луцкій і повитав зібраних Січовиків в імени дра Стоцького, який мимо запроси ізза недуги не міг приїхати на се свято, а відтак промовив ще в імени черновецької „Січи“ п. інженер Герасимович, який радив, аби і наша „Січ“ гасила той огонь, що нищить людські хати, а розбуджувала за те у своїх членів той огонь в душі, що через розум і єдність веде нас до добробиту і слави. Пан Стернюк пояснив відтак статут „Січи“. Его

вибрано одноголосно на „січового батька“, а найширішу у нас особу для нашої „Січи“ п. учительку Козак, яка і лентами нашими занялась, на „січову матку“. Відтак вибрано старшину „Січи“, Івана Шлемка Николаєвого кошовим, Василя Кожоланку Тодорового осавулом, пана Осипа Зарецького учителем, Василя Кожоланку Семенового писарем, Тодора Семенюка скарбником, Георгія Носеня хорунжим а Митра Дутчака Пентелея Шлемка, Козьму Шлемка і Георгія Войчука четарями. Потім ще раз заговорив др. Галіц, висказуючи надію, що каменецька „Січ“ згуртує коло себе велике число молодих і старих громадян і стане прикладом для всіх через тверезість і чесність своїх членів. Серед авчків пісень „Гей там на горі Січ іде“, „Ще не вмерла“ і „Не пора“ закінчили ся збори. Після зборів вдали ся гості до пана надучителя Щербановського на перекуску і пізно вечером опустули село Камену.

За дві неділі по с'їм січовім святі відбули ся у нас загальні збори нашої „Жіночої Громади“. І тоді прийшли до нас черновецькі гості. С'їм разом були у нас п. др. Клявдия Ганкевичівна і п. редактор Остап Луцкій. „Жіноча Громада“ існує у нас вже від року. Опікує ся с'їм товариством найбільше п. учителька Козак і кілька наших селянок, передовсім теперішня голова „Громади“ господиня Бойчук. До „Громади“ сходять ся жінки і дівчата та читають тут книжечки і часописи, при „Громаді“ дехто займаєть ся вишивками а „Громада“ продає відтак с'ї вишивки. Тепер хоче наша „Жіноча Громада“ приступити до отворення склепу в Камені. Доходу в с'їм році мала „Громада“ 24 К а розходу 9 К 50 сот. Всіх членів було 57. По виборі нового виділу, обговорив п. ред. Луцкій всілякі способи, як би то повести живу діяльність в „Жіночій Громаді“ а п. др. Ганкевичівна передала товариству кільканадцять гарних книжок від головного виділу „Жіночої Громади“ в Чернівцях. По зборах приймала черновецьких гостей п. уч. Козак а всі члени „Жіночої Громади“ висказують тепер надію, що живе в с'їм товаристві піде від тепер ще краще, ніж досі, бо це більше членів повинно вступити тепер до сего товариства, ніж було їх тут до тепер.

НОВИНКИ.

Чернівці, 30. грудня 1909.

Календар. Субота 1. (19.) Воніфатій, Ілля; рим.: Обр. Г. І. Х., Н. Р. 1910. Схід сонця 8:01, захід 4:06. — Неділя 2. (20.) Пер. Рожд.; рим.: 1 Н. по Р. Схід сонця 8:01, захід 4:07.

Особисті вісти. Посол до ради державної Ангел Лукашевич буде на аудієнції у ц'їсаря дня 3. січня 1910 р.

Наш сойм, якого наради розпочали ся дня 29. с. м. о 11. год. передполуднем, буде радить, як довідуюмо ся з найпевнішого жерела, не лише через кілька днів, навіть не лиш через один тиждень (як се було в плані і як писали про се досі всі часописи) але через кілька тижнів; правдоподібно наради нашого сойму будуть тривати с'їм разом менше-більше місяць. Мабуть покінчать ся вони аж при кінці січня с'їдуючого року.

Від редакції. Отсе число „Буковини“ для народу се вже послідне таке число — не лиш в с'їм році, але взагалі. Коли з початком сего року перестала появлять ся люблена нашими хліборобами часопись „Руска Рада“ тому лиш, що виходила досі три рази на тиждень часопись „Буковина“ мала від тепер появлять ся кожного дня, від тоді одно в тижни число „Буковини“ призначали ми для читачів-хліборобів і треба тут признати, що наші хлібороби радо читали се своє число „Буковини“ і щільно платили за него всю належність. Однак тимчасом віджило наше давне хліборобське товариство „Руска Рада“ і воно вже від місяця видає тепер знову особну, дуже цікаву і прикрашену образами часопись для хліборобів, яка зоветь ся „Народний Голос“, коштує на цілий рік лиш 4 корони і яку можна замовляти в Чернівцях (ул. Паньська ч. 33.). Двох часописей хліборобських нам не треба і тому ми захвалюючи нашим дотеперішнім любим читачам нову їх газету „Народний Голос“, рішили ся не видавати вже більше народного числа „Буковини“. При тій нагоді сердечно дякуємо нашим читачам та тим, що слали нам дописи з громад, за їх поміч. Ми старали ся, аби з сего народного числа „Буковини“ йшла добра наука між наш нарід, аби через се росла єдність і сила наших хліборобів, аби чимраз більше розуму і гаразду і чести і слави було між нами, а чимраз менше бід, темноти і непорозуміння. Се нам не раз вдало ся і сю працю поведе від тепер св'їжа, гарна хліборобська часопись, „Народний Голос“. — Пращаючись з вами, дорогі читачі, перед самими святами, бажаємо вам, аби і с'ї свята перебули ви щасливо і весело і аби вам взагалі було чимраз щасливіше і веселіше!

Повінь в Іспанії. С'їми днями навістили майже цілу Іспанію і єї сусідний край Португалію страшні повії, які по всіх околицях сих країв нанесли тамошньому населенню чимало шкоди. Навіть по найменших річках здоймили ся води до значної висоти. З Мадриду, головного міста Іспанії, доносять, що повінь знищила в с'їм краю залізничні, телеграфічні і телефонічні сполучення так, що торговельний рух став покищо неможливим.

Блерію в Чернівцях! Недавно писали ми в нашій часописі про літаючі машини, які видумали високообразовані люди. Така літаюча машина підлітає у воздух при помочи газів і літає там разом з чоловіком у віддаленню яких кількисот метрів від землі немов якийсь великий птах. С'їм славним чоловіком, що вигадав сю воздушну машину і пописує ся тепер по більших містах Європи, є Француз Блерію. В посліднім часі літав він своєю машиною в Відні і Царгороді, а як довідуємо ся, в с'їчні буде Блерію літати сею машиною і в Чернівцях.

Оповідки, іменованя і т. п.

3 укр. анад. тов. „Союз“. Виділ товариства подає до відомости, що в неділю 2. січня 1910 о 4-й год. по полудни виголосить п. др. Василь Дутчак в сали „Народного Дому“ відчит на тему: „Про статут для громадських толік на Буковині“. Карти на цілу серію викладів можна набувати у кожного члена товариства за 2 кор. 75 сот.; вступ для учеників на поодинокі виклади по 12 сот.

Шкільна Поміч“, товариство для заемоги бідної шкільної молодіжи, повинно бути в кождім селі. Статуту сего товариства по 10 сотиків за примірник можна достати від головного виділу тов. „Українська Школа“ в Чернівцях.

Загальні збори тов. „Січ“ в Падиківцях відбудуть ся в неділю, дня 2. січня 1910 р. о 1. год. по полудни із с'їдуючим дневним порядком: 1. отворенє зборів, 2. справозданє з діяльності товариства, 3. вибір старшини, 4. справа бібліотеки, часописей та членських вкладок і 5. вільні внесеня. — *Юрій Боднар, кошовий, Василь Срібняк, писар.*

Звичайні загальні збори тов. „Січ“ в Вашківцях м. Ч відбудуть з звичайним дневним порядком дня 16-го січня 1910 в комнаті п. М. Князького о год. 1-шій по пол. — *Г. Гнатичин, кошовий.*

Головні збори тов. „Січ“ в Сторонці-Путилові. Дня 12. с. м. відбули ся в Сторонці-Путилові головні збори товариства „Січ“ з с'їдуючим дневним порядком: 1. прочитанє протоколу послідних зборів, 2. справозданє стану касового, 3. вибір старшини, 4. вільні внесеня. До старшини вибрано: Осип Брандль, кошовий, Іван Лазор, осавул, Іван Рибчицький, скарбник, Михайло Коломійчук, справник. На кінці говорив п. Огродонік ісп. кас про склепи і каси райфайзенські. — *Осип Брандль, кошовий.*

„Січ“ в Ревні. Отс'їм подає ся до загальної відомости, що дня 2. січня 1910 р. о годині 1-йї з полудня відбудуть ся в шкільнім будинку в Ревні звичайні загальні збори гімнастичного й пожарничого товариства „Січ“ в Ревні з отс'їм дневним порядком: 1. справозданє уступаючої старшини про єї діяльність за р. 1909., 2. прочитанє й виясненє статута, 3. установење річних вкладок, 4. ухвала способів ліпшого розвитку товариства: а) курс аналіфатів, б) книгозбір, 5. вибір нової старшини, 6. вільні внесеня. — *Виділ.*

Товарискі сходини заходом тов. „Жіноча Громада“ в Вижниці відбудуть ся в неділю, д. 2. січня 1910 о 8-й год. вечером в сали Дрімера. Дир. Клим говорити буде „Про наше письменство“. Просить ся о численну участь. — *Виділ.*

Щадничі скриньки. „Селянська Каса“ в Чернівцях завела у себе так звані домові щадничі скриньки. Хто зложить 5 корон на щадничу книжечку, дістає залізну скриньку до дому, а ключ від скриньки лишає ся в „Селянській Касі“. По якімсь часі, коли скринька виповнить ся дрібними складками, приносить ся єї до „Селянської Каси“, там вибирають гроші і вписують на книжечку, а скриньку знова віддають власнителєви. Сей практичний спосіб ощадности повинна завести у себе головні наша сільська молодіж, яка вже з молоду повинна привикати до ощадности.

Із штуки і літератури.

Товариство „Просвіта“ у Львові видало с. р. другий наклад Коляд і Щедрівок, бо перший наклад розійшов ся зовсім. Один примірник коштує 30 сот., з пересилкою о 5 сот. більше. Хто замовляє більшу кількість в розпродаж, дістане 20 прц опусту. Замовленя полагоджує канцелярія Товариства „Просвіта“, ринок ч. 10.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і шадничої для громади Стара-Жучка, відбудуться в суботу, 8. січня н. ст. о 10. годині перед полуднем в шкільнім будинку із слідуємим дневним порядком: 1. Звіт з діяльності старшини каси від попередніх головних зборів; 2. Вибір нового касиєра і назначене платні для него; 3. Доповняючий вибір двох членів до ради надзорчої; 4. Вільні внесення. — Дарій Пігуляк, голова каси.

Найкрасші дарунки (забавки)

для дїтїй

можна поллучити

В С К Л Е П І

„ужер. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської), (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня.

Черновецький кружок „ЖІНОЧОЇ ГРОМАДИ“

поручає ласкавим зглядам П. Т. Публики

свою першу на Буковині українську

Робітню дамских суконь, костюмів і біля

в Чернівцях, в „Народнім Домі“

ул. Петровича ч. 2. I. пов.

До робітні заангажовано перворядні сили так, що вона певно
відповість і вибагливим вимогам.

142 (2—4) с.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, улица Паньська ч. 33,

завела в себе так звані

домові щаджичі скриньки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скриньки лишається в касі а скриньку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.

В ощадности наше богатство!

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цидувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич, Механік**
в Чернівцях (—)

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Г. ФАЙЛЕР

Чернівці, улица Руска ч. 8.

усувач нагнітон

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 р к

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутя по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньська 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набутя: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодинокно набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичніший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друковане, суть в нім найважніші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто меньше винесе, чим при поодиноких висилках.

Друкарня Товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

має на складі і поручає отсі

ДРУКИ СУДОВІ

1. Спротивлене против екекуції.
2. Позов о заплату ціни купна.
3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих.
4. Позов о звернене позички.
5. Внесене о позволене екекуції на движимости.
6. Внесене о позволене екекуції на недвижимости.

Заразом поручає **нотарияльні друми** „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“.

Ціна друків судових: по 3 сотики за аркуш. Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш, „поданя“ по 4 сотики за аркуш, „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Висилає ся за посліплатою або за попередним надісланем належитости, сейчас.

Адресувати:

Друкарня тов. „Руска Рада“

Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одного шпальтового стрічки або 1/4 місця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний олуфт.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумівати ся що дня від 10 — 11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надсілане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реплімації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням почтової належності.

Циркулярі яко приложи коштують по 2, 3 і сотники від штук.

Належностей за анонсами марками почтовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 шпальт і

Буковинський сойм.

(Друге засідане, дня 31. грудня перед полуднем).

□ Заповіджене на 10. год., розпочалось се засідане аж по пів до одинадятої перед полуднем. З рамени правительства присутні: Експ. през. кр. Вляйлебен і президіаліст Ель, службу секретарів повнять урядники краєв. вид. Манескул і Ясеницкин. — По відчитаню протоколу з попереднього засідання і по відісланю петицій до відповідних комісій, відчитано інтерпеляцію посла Бротоя Пігуляка (виготовлену в укр. мові) в справі невластивої сваволі гр. прав. пароха в Джеминах і інтерпеляцію п. Абрагамовича в справі неузгл. прав польської мови. Интерп. п. Пігуляка, яка оснований на недавній статі „Буковини“ в тій справі, подамо завтра в дословнім тексті. — Відтак приступила палата до наглого внеску п. Абрагамовича і тов., в яким жадаєть ся, аби виділ краєвий так інтерпретував § 85. гр. зак., як сего хочуть дідичі. (Про се писали ми не раз в „Буковині“). По промові внескодавця, освідчив ся прихильно за нагістію сего внеску. п. Аврель Ончул (!) і Відман (!) Внесеня відіслано до адміністраційної комісії з тим, що вона до 8 днів має здати з сего справу в соймі.

По полагожденю сего наглого внесеня зreferував Др. Стоцкий а відтак А. Ончул кілька справоздань фінансової і адм. комісії а відтак почав реферувати Др. Стоцкий весь прелімінар на р. 1909.

Бесідник зазначив, що в сїм часі вже треба б лиш здати рахунки з попереднього року, і вказав на причини чому, на жаль, аж тепер може сойм приступити до прелімінара на 1909 рік? Представивши великий дефіцит, яким замкнено рахунки за сей рік, бесідник завважав, що на слідуєчий рік треба би підвишити додатки краєві, однак фінансова комісія спротивилась сему. В генеральній дебаті над сею справою промовляв як перший бесідник про посол Відман. В сій своїй промові бесідник безоглядно скритикував господарку черновецької міської ради, що тичить ся вирубу ко-

шерного мяса, який оплачують християни, що тичить ся адміністрації фондів з затягнутої перед літами 8 міліонової позички (Др. Стоцкий: *про се буде ще тут справоздане!*) і заявив, що сойм лиш під тим услівем повинен прийняти закон про додатки громадскі від пива в Чернівцях, коли переконаєть ся, що адміністрация сих фондів була добра. При нагоді обговорюваня справи про кошерна мясо, іменню чи передне смачнійше, чи задне, вся сая вибухала сальвами сміху. Коли сойм ухвалить закон про додатки від пива для Чернівців, то се буде лиш завдатком на надію, що круги радних міста льовально поправлять свою господарку і прихильно віднесуть ся до виборчої громадської реформи. Закінчив свою бесіду посол Відман осудженням демонстрацій вільнодумних німецьких студентів проти католицьких. — Магніфіценция ректор др. Адлер, один з найнеfortunейших бесідників в соймі, осудив передовсім також ті демонстрації, заявляючи, що повинна ними заопікуватись поліция а остаточно висказав ся проти ухваленя додатку від пива для Чернівців зі згляду на непевність, яка в господарку в управі сего міста і проти виборчої гр. реформи на засаді національного катастроу. Як останній бесідник в генеральній дебаті над сею справою забрав слово др. Стоцкий почім приступлено до спеціальної дискусії на сю тему — а коли ніхто не зголосив ся тут до слова, прийнято справоздане фінансової комісії в другім і в третім читанню.

По полагожденю сеї точки дневного порядку приступлено до бюджетової провізорії на р. 1910. Реферував сю справу др. Стоцкий. Зазначивши докладно невідрадний стан наших краєвих фінансів і краєвих фінансів взагалі з виїмком дол. Австрії, де краєві додатки виносять лиш 23 проц. бесідник широко обговорив всі надії нашого краю на поміч держави, від якої край наш мав дістати кругло 1,200.000 корон, колиб був остояв ся фінансовий план мін. Білінського — і даремні надії на 16-міліонову позичку, яку годі було зреалізувати, бо санкция відповідно закону прийшла якраз в найгіршім часі на грошевім ринку. Краєві додатки виносять у нас вже 96 проц. Фінансова комісія ве-

хоче підвишити їх, отже треба шукати інших жерел доходу. Може вдасть ся видобути що для краю з горівки та з пива. Впрочім най журить ся вже тим новий сойм. — В генеральній дискусії на ту тему промовляв знову п. Відман і тепер, оплескуваний всею салею, справедливо змалював він упадок нашого міського театру, в яким розпаношились ординарність та всяка погань і скандальну справу безконкурсової передачі сего театру на дальші літа дотеперішному директору Кляйнови. — Др. Фльондор зголосив відтак два внесеня: аби 8.000 корон з краєвого фонду на підмоги ремісникам роздавав виділ краєвий сам а не через торговельну палату і щоби підвищено субсидію для фахової школи в Кімполонгу. — Посол Тодор Левицкий перестерігав, аби настала в краю ліпша господарка, бо мужицтво не годно вже витримати теперішних тягарів а не то дальших. Відтак пос. Відман щераз заговорив про театр, напав на часописи, що мовляли, як був в Чернівцях руский театр, безцеремонно заявив, що славна руска співачка п. Ф. Лопатинська лиш тому майже не виступає на міській сцені, бо вона не Жидівка і закінчив тим, що такий театр не повинен дістати ані сотика з громади і з сойму. (Оплески).

В спеціальній дебаті промовляв ще п. Тітінгер (проти внесеня п. Фльондора щодо промислово-торговельної палати) і пос. Люпу (в тій самій справі) почім прийнято се справоздане і оба внески п. Фльондора.

Останню точкою нарад в сїм дні був законопроект про додатки від пива в Чернівцях, з чого дістануть Чернівці 20—30.000 корон річного доходу. Закон сей прийнято у всіх читаннях.

О год. 1:30 хвиля по полудни закінчив наради сойму заступник краєвого маршалка Др. Стоцкий бажанем щасливого нового року.

Слідуєче засідане відбуде ся аж 11. січня слідуєчого року.

Посол Ник. Василько, Скедль і тов. поставили на першім засіданю сойму ось який наглий внесок:

Іван Катеринин.

Дещо про сні.

— Träume sind Schäume — каже німецька пословиця. І нам всім відомо, що люди понайбільше не кладуть на сні ніякої ваги або — иньшими словами сказавши — не хотять за правду уважати те, що їм сні кажуть. Почасті мають вони в тім і рацию, бо дійстно снить ся чоловікові багато разів такі нісенітниці, що годі їх вважати за правду. Нераз снить ся нам щось дуже приємного ми радуємо ся в сні, а коли пробудимо ся, то дійстність нас на жаль розчаровує. Иньшим разом снить ся тобі знов щось такого, що тебе сильно перестрашує, ти находиш ся в дуже великій тривозі, а коли потім пробудиш ся і увидиш, що то в дійсности не є так, то опановує тогди тобою велика радість. На одно й на друге не потребує наводити примірів і доказів, бо шановні читачі найдуть їх досить в своїм власнім житю. Се є — як кажу — ложні сні. Відси походить невіра в сні, відси походить також і говірки, які кождому з нас і то вже навіть не раз трапляло ся чути, як н. пр.: „Мені плили ся сеї ночі самі дурниці“, або „се є чистий сон (значить: не дійстність, неправда)“ і т. п.

Але як правдою є факт, що існують ложні

сні, так само є правдою й те, що попри ложні сні існують також і правдиві сні.

Вже в біблійній історії старого завіта находимо докладні згадки про сні. Там оповідає ся іменню про царського підчашого і начальника пекарів, які попали ся були в ту саму темницю, в яку розгніваний Пентефрій (начальник прибічної сторожі Фараона) приказав був вкинути Йосифа, що вони мали раз дивні сні, а що не знали їх значіння, стали дуже сумні. Ті свої сні оповіли вони Йосифови. Вперед оповів підчаший свій сон про винну лозу, на котрій були три літорости, а відтак став і пекар оповідати свій сон про три коші хліба, які він держав на своїй голові. Йосиф пояснив їм відтак ті сні. Підчашому відповів: „Три літорости, то ще три дні; за ті три дні настановить тебе цар в твій давний чин“. А до пекаря сказав: „Три коші означають ще три дні; після них Фараон повісить ти на дереві а птахи рознесити будуть тіло твоє“. Біблія оповідає дальше, що так, як Йосиф пророкував був, відтак дійстно й стало ся.

З біблії довідуємо ся також, що й цар Фараон мав два сні: оден про сїм коров товстих і гарних і сїм коров не гарних, котрі пожерли товстих, а другий сон про сїм колосів повних і гарних і сїм порожних, котрі пожерли тамті колоси повні. Призвали Йосифа і цар розповів ему, що бачив в двох снах. Йосиф виклав цареві ті сні так: „Сїм коров

товстих і сїм колосів повних, то сїм літ урожайних. А сїм коров худих і сїм колосів порожних, то сїм літ неурожайних“. Історія біблійна нам оповідає, що дійстно наступило потім вперед сїм літ урожайних а по них прийшли літа неурожайні, і настав голод в цілм краю.

Так само читаємо про жену Гаю Юлія Цезаря, найславнійшого зі всіх римських полководців, що вона в ночі перед его смертию мала дуже страшні сні. І позаяк вона знала, що він мав в сенаті дуже багато особистих ворогів, тому просила его горячо, щоби він того дня не йшов до сенату. Він не послунав єї просьби. А в сенаті був вже на него приготовлений заговор і коли він там лише явив ся, убито его.

Що існують дійстно правдиві сні, се хочу ще доказати також одним сном з мого власного життя. Було то в ночі з минулої п'ятниці на суботу. Перед ранком мав я дуже страшний сон. Снить ся мені, що я деє дома. Сплю на ліжку. Недалеко мене на близькій постелі на краю сидить моя мама. До хати входить моя замужня сестра зі своїм чоловіком, вони обоє уклікають, складають руки до молитви й молять ся. Нараз дивлю ся — а мама цілком поблідла і впала на постелі, де сиділа. Я деє перестрашив ся, встав з ліжка і пішов дивити ся, що з нею стало ся. Втім я пробудив ся.

Високий сойм дав 1.) на засіданню із 19. дьвітня 1899 р. краєвому виділові повновласть взяти участь в будові льокалки між Бродиною, Селетином а Ізвором, ставлячи з свого боку 300.000 К до розпорядимости а 2.) на засіданню із 1. мая 1900 одержав краєвий виділ повновласть взяти участь в будові льокалки із Серету до державної гравіції через низші Синівці, платячи на се що найбільше 40.000 корон. Як відомо із стенографічних протоколів XIX сесії палати послів і із законопроектів про заперенне певного числа залізничних ліній низшої категорії, правительство рішило ся вже на вибудоване льокалки між Бродиною а Селетином і льокалки між Серетом а державною гравіцією через низші Синівці. Тому повинен сойм ухвалити ті суми, які вже згаданого часу постановлено на вибудоване тих залізничних ліній.

Низше підписані дозволяють собі поставити отже такий внесок: „Високий сойм зволить ухвалити, щоби краєвий виділ одержав повновласть дати на будову залізниць між Бродиною а Селетином признані 300.000 К а на залізницю між Серетом а державною границею через низші Синівці 40.000 К, перебираючи при тім акції алрагії щоби виплата сеї суми зі сторони міністерства фінансів наступила в назначенім часі. Василько, Левицкий, Смал-Стоцкий, Пігуляк, Скедль, Калитовский, Малик, Ландвер, Лангеман.

*

На засіданню сойму в п'ятницю, в часі промови п. Відмана почалась якась суперечка між двома молодими слухачами на галерії. Один з них був Жид а другий Волох. На внесене п. А. Ончула зарядив Др. Стоцкий, який саме тоді президував, аби першого з неспокійних слухачів випроводити з галерії.

*

Комісії соймові уконституовались на ново ось як: в конст. ком. гол. Авр. Ончул, заст. Др. Стоцкий; в адм. ком. голова Н. Василько, заст. Абрагамович; в фінанс. ком. гол. Богосевич, заст. Лангеман, в шкільній гол. Скедль, заст. Пігуляк, в петиційній гол. Калитовский, заст. Вайденфельд, в комісії для пос. свободи гол. Малик, заст. Стефанович.

3 „Тов. руских прав. съвщеників на Буковині“.

На загальних зборах сего товариства, які відбули ся дня 23. с. м. в Чернівцях, виготовлено між иншим дві петиції до преч. Консисторії. В першій петиції просить „Товариство руских съвщеників на Буковині“ о се, аби хоч одна гр.-прав.

Позаяк я вже з досвіду знав, що такі сні нераз вже мені правду вгадували, почав сей сон мене страшно непокоїти. Я знав напевно, що з мамою мусію щось недоброго стати ся. І хотів я тогди зовсім не потребував їхати до дому — я перед тим лише дома був — то я все таки з огляду на сон рішив ся ще тої самої днини поїхати. В суботу по полудню я дійсно відїхав. Приходжу до дому а сестра мені на зустріч і каже: „Мама поїхала ще в четвер до Чернівців, мали сьогодні вернути ся і нема їх. Не знати що то є?“ Се почало мене ще більше непокоїти. Я не хотів їй нічого про свій сон вповідати, але поїхав ще того самого вечера поспішним потягом до Чернівців. В місті здибаю одного знаменитого.

— Не знаєте ви, пане, а моя мама тут у вуйка?

— Є, але вони попали в нещастя.

— Яке? Коли?

— Оттаки може перед годиною, ішли містом, поховзули ся, впали на тротоар і побили собі голову і руку. Тепер лежать хорі у вуйка.

Я пішов зараз до вуйка і то була дійсно правда.

* * *

Людське життя — то велика тайна природи. Се доказують нам хоть би й правдиві сні.

В. 7. XII. 1909 р.

церков в Чернівцях була чисто руска, а в другій домагається ся воно, аби оповістки про богослуження і процесійні походи в тутешніх гр.-прав. церквах були виготовлені не лиш в румунській, але і в рускій мові. Сі обі петиції вислало на днях товариство наших православних съвщеників нашій гр.-прав. консисторії. Ось вони:

I.

Пречестна Консисторіє!

Після давнійшої установи відправляв ся богослуження в черновецьких церквах в румунській мові, при чім виголошують ся також в славянській мові декотрі ектенії і возгласи. Хоч славянська часть богослуження в порівнянню до волоскої зовсім незначна, а багато румунських вірних, що незадоволені з сего стану річий, а бажають собі чисто румунського богослуження. Се сконстатувала також румунська съвщеничка газета „Dreptatea“ (ч. 10 ех 1909) підносячи, що накопили би церковна власть поділила черновецькі парохії на румунську і руску, Румуни найшли-б в своїй церкві душевний мир, звертали-б ся тільки до свого пароха і настало-б добре порозуміння між обома парохами.

Коли Румуни, які церквою певно не упосліджені, бажають собі чисто румунської церкви, то о скільки більше бажають собі церкви рускої Русини, які мало що можуть зискати для душевного побудження з переважно румунського богослуження і не находять так пожаданого душевного миру.

В інтересі успішного ширення слова божого і розцвітту православної церкви просимо уклінно:

Пречестна Консисторіє! благоизволить застановити ся над нашою просьбою і розпорядити, щоби в одній черновецькій парохіяльній церкві відправляло ся богослуження і проповідувало ся слово бже виключно в рускій мові.

II.

Пречестна Консисторіє!

На підставі зарядження пречестної Консисторії виставляє ся підчас съвят Рождества Христового, Богоявлення і Сошествія святаго Духа на дверях катедральної церкви друкований порядок богослужень зглядно процесійних походів. Однак сї оповіщення уложені тільки в одній мові, уживаній лиш половиною дієцезан, Румунами, і приліплюють ся в подвійних екземплярах, на обох церковних дверях.

Таке зарядження розминає ся з цілею, бо друга половина дієцезан, Русини, не розуміючи змісту оповіщень, не може брати як слід участі в богослуженнях зглядно процесійних походах. Також дають ся чути між ними голоси огірчення, немов церковна власть опікує ся душевним добром тільки одної часті дієцезан, наколи вірні нерумунської народности їй байдужні.

Щоби сему запобігти і охоронити інтерес церкви, просимо покійніше:

Пречестна Консисторіє! зволить ласкаво зарядити, щоби згадані оповіщення були уложені також в рускій мові і виставлені підчас наведених съвят на дверях церковних.

Від Тов. руских православних съвщеників на Буковині.

Політичний перегляд.

Із палати панів.

Підчас нарад над бюджетовою провізорією замітив граф Пінїньський в палаті панів, що невідрадне фінансове положення треба поставити на рахунок анексії, і висказав надію, що традиційна приязнь між Англією а Австро-Угорщиною тепер буде знову відновлена. Бесідник вступає ся за підвищенням податку від пива і проти проєктованого підвищення спадкових і особисто-доходових податків.

Пленер заявив, що вину на сумних матеріяльних обставинах монархії не поносять величезні видатки на військо, які в порівнянню з другими державами досить малі, але ціла вина лежить в надмірних видатках на урядників і в пасивности державних желізниць. Бесідник жадав підвищення податку від пива і горілки. Обговорюючи політичні відносини, виступив бесідник проти закидів, зроблених правительству, що мовляв, оно своєю пасивностию дає почин до національних спорів. Правительственні пропозиції про уживане мови у державних урядах в Чехії і про поділ сего краю на національні округи творить в кождім разі субстрат, пригожий для поважних обряд. Се пропозиції містять певну посередню лівію, від якої обидві партії не дуже віддалені, лиш мусять они мати відвагу признати, що є абсолютним услівем миру і що їх власним національним інтересам не приносять шкоди. Держава, що складає ся із кількох націй, не може вести такої національної політики, що єї ціллю було-би пособляти расовій

борбі і взаємному винищенню (приказан). Тому, що в Австрії нема націй, що могли-би займатися домінуюче становище, то осередочну точку мусить творити держава а правительство має вести політику так, щоби ся політика була вважкою для політики всіх націй. Коли-би правительство стояло кріпко на своїм становищі і не давало ся колибати з одного боку в другий, тоді можна з певностию сподівати ся поліпшення теперішних політичних відносин.

Бернрайтер вказав опісля, що в останніх 20 роках зроблено лиш три поважні кроки в цілі урегулювання чехо-німецького питання. Тому було-би на часі відважити ся тепер й на четвертий крок. Бесідник з того переконання, що вдало-би ся пайти певний модус для приязного пожиття обох народів.

Граф Клам-Мартініц наголосив в своїй бесіді важність удержання сильної і одноцільної армії.

Глава зазначив, що ключ до національного порозуміння між Чехами а Німцями находить ся тепер в пражській соймі. Як довго не буде усунений терор радикалів, так довго нема що думати на порозуміння.

Міністер скарбу уважав се за помилку, коли дехто думає, що причиною невідрадних матеріяльних відносин монархії є анексія. В бюджеті жаден сотик не йде на рахунок Воеєви, підчас коли плян податків містить як консеквенцію анексії дуже незначні цифри. Міністер замітив, що цілу анексію політику поведено так, що ми з одного боку багато зискали на нашій престіжії в Європі, а з другого боку уоружене нашої армії коштувало так мало, як сего вимагали інтереси армії і монархії.

Міністер боронив фінансовий плян правительства і підкреслив головно, що він держить ся принципу ощадности, хотій тим не нищить ще оправданих економічних і культурних потреб. Др. Біліньський подякував вкінці за прихильні заяви, зложені в ході дебати і зазначив, що провідною думкою правительства є абсолютна независимість в адміністрації (приказан). Опісля прийнято бюджетову провізорію у всіх читаннях.

Палата панів прийняла опісля торговельний договір із Румунією, торговельно-політичний закон про повновласть правительства і пропозити в справі випродажи худоби як також в справі контингенту спиритусу.

Угорська криза.

Угорське кореспонденційне бюро доносить із Відня про авдієнцію Юшта ось-що: Авдієнція Юшта тревала пів години. По авдієнції відбув Юшт конференцію із др. Лукачом, по чім заявив відпоручникам преси, що, наколи виринули великі річеві труднощі, то перервано переговори. — Юшт виїхав о пів до 3. год. до Будапешту. Др. Лукача, що мав покинути Відень о 5. год. пополудни, покликано ще раз до монарха так, що не відомо, коли він верне до столиці угорської держави, щоби продовжати там свою акцію.

На двірці у Будапешті Юшта привитали прихильники дуже сердечно.

„Magyar Hirlap“ пише, що єго авдієнція відбула ся досить съвщотчно. Цісар приступив сейчас до банкового питання і сказав, що він уважає економічну спільність і спільний банок в інтересі монархії завсїгда за дуже потрібну.

Юшт заявив, що єго товариші домагаються основи окремого угорського банку і не виплачують ся заключувати мир на короткий час. Коли й дальше будуть існувати двозначности, тоді відносини ще гірше заострять ся. Монарх висказав Юштові своє признанє за єго отвертість і зазначив ще раз своє становище в банківській справі. Питанє про особа, що мали-би увійти у новий кабінет, остало не порушене. Юшт зложив в клубі партії независимців ось-таку заяву: „Між становищем корони а нами зайшли так великі принципи ріжниць, що серед таких обставин годі думати на продовжене переговорів.“

Юшт завізав своїх партійників продовжати свою діяльність й на дальше з такою витревалостию і безкористностию як доси, щоби тим показати, що й нація має свої суверенні права і що не можна поступати проти волі нації, хоть-би самому монархови. — „Ми

ведемо борбу за права нації. Ми му-
симо агітувати в цілім краю. Я пе-
реконаний, що утворимо сильний
табір, який заложить своє сильне
вето проти змагань віденських
кругів."

Міністерська криза в Туреччині.

В турецьких парламентарних кругах ходять чутки, що головні услів'я, які поставив Гаккі-бей, коли-би він мав перебрати місце великого ве-
зира, є ось такі: щоби при дальшій існуванню стану облоги судівництво не належало до військових судів, але до цивільних властей і щоби він мав вільну руку в обсядженню поодиноких міністерських тек. Однак молодотурецька партія домагаєся, щоби членів до нового кабінету покликали із її рамен. Молодотурецька партія усталила лісту нового кабінету, після якої міністри внутрішніх справ, заграничних справ, фінансів і судівництва мали би задержати свої портфелі. Міністром війни має стати волі (намісник) міста Смірни, Магамед-Муктер-бей, міністром маршарки генерал артилерії Різа а міністром будівель має стати депутат із Солуня Рамі. Ессад має бути іменованій шайх-ісламом.

По нараді із партією більшості над услів'ями, поставленими Гаккі-беем, відбула ся на султанським дворі міністерська рада, по чім по-
кликано Гаккі-бея телеграфічно до Царгороду.

НОВИНКИ.

Чернівці, 31. грудня 1909.

Календар. Неділя 2. (20.) Пер. Рожд., сьв. Отець, Ігнатій; рим.: 1 Нед. по Рожд. Христ., Макарія. Схід сонця 801, захід 407. — Понеділок 3. (21.) Сьв. муч. Юліани; рим.: Геновефи. Схід сонця 801, захід 408.

Особисті вісти. Заступник маршалка краєвого, проф. др. Стефан Смаль-Стоцький вийав нині до Львова на засідане надзираючої ради земельного банку і поверне до Чернівців аж на понеділок.

Урегульоване платні гр. пр. церк. півців на Буковині. Цісар затвердив дня 8. грудня 1909 р. регуляцію платні системізованих гр. пр. церковних півців на Буковині, почавши від 1. січня 1910 р. ось як: I. Дефінітивно приміщені церк. півці мають мати річно у Львові 1200 К — при черновецьких парохіальних церквах Параскеви і сьв. Николая 1050 К, — На черновецьких передмістях Рош і Гореча, відтак в Сереті, Сучаві, Радівцях, Кімполонгу, Іурагуморі, Сторожениці, Вижицях, Кіцмани і Дорна-Ватрі 900 К, в Соляц, Садагурі, Виженці, Шиноті н. Серетом і в путильським повіті 800 К а у всіх прочих парохіях 700 К річно. Крім сего дефінітивно приміщені півці мають право на квінквені по 50 К, до яких враховує ся також дотеперішню дефінітивну службу. II. Провізорично приміщені півці дістають скрізь о 200 К річно меншу платню від дефінітивних і не мають права на квінквені. III. До покриття сего підвешення платні для церк. півців має причинитись релігійний фонд о скільки не можна буде покрити его з місцевих доходів. Сі місцеві доходи буде ся обчислювати так само як дотепер. — Справою реформи платні гр. правосл. півців (даскалів) займали ся пильно наші послі до державної ради і що лиш можна було вже тепер в сій справі здобути, те вони й здобули.

Артистичний пир у Вашківцях н. Ч. Хто мав нагоду перед пару роками в часі артистичної прогульки д. Гната Хоткевича почути его пориваючу гру на бандурі, той тішив ся вже самою гадкою, що почує її ще раз на концерті у Вашківцях, який відбув ся 23. грудня 1909. Та сям разом цікавість і очікуванє доходили крайних границь, бо на сім концерті мала у перше запродукувати ся шановна дружина д. Хоткевичева. Як мистець гри на роялі, знаний з виступу на концерті львівського „Бона“ тенорист п. Семенів та челіст д. Волинюк, якого гру мені доводило ся до тепер чути в оркестрі на концерті у Львові. І публіка — судячи по собі — не дізнала найменшого розчарованя. В прегарно прибраній салі „Рускої Весілі“ зібрало ся ві чимало з обох боків Черемоша (хоч — се конечно згадатиб — багато інтелігентів з найближчої околиці таки не відчували потреби перетрастити свої животини.) На початок відіграли ш. концертанти Haydn-a Trio (g-dur), в яким д. Хоткевич показав ся знаменитим скрипаком. Знаменитим не під зглядом техніки, бо й ова мені не імонує, але під зглядом артистичного виконаня доводила слухача передовсім в Росо adagio до сліз. Д-ка Хоткевичева крім участі майже у всіх точках концерту відіграла Moszkowsk-ого Scherzo Valse, а ніжню грою і знаменитим виконанем доказала, що львівська музична школа не могла зробити

ліпшого вибору що до учительки гри на роялі. Не тремтячи від зворушеня не можеж згадати гри д. Хоткевича на бандурі. Так і чуєш страшну „бурю на Чорному морі“, переживаєш всі її переходи. А бандура плаче... А її звуки так і осідають тобі в душі і роздирають її з жалости за... давним мпнулим... Та не з романтизму любимо ся звуками бандури! Мені доводило ся чути справдішного бандуриста-сліпця з України, аж сей викликав у мене лиш захват до співаних дум... Хоткевич поривав артистичним виконанем. Він з'унив з тоненьких дротиків видобути тільки, що ніхто иньший крім його — сего не добує. Сего ніхто й не научить ся... Не даром же мусів грати надпрограмово ще два рази. Та провінціонональна публіка мала дешеву нагоду почути і симпатичного тенориста добродія Семенова. Его металічний, сильний, ліричним теплом і жалістю перенятий голос не мав місця в тій салі розходити ся. Помимо відбудої дороги і невідпочинку співав чудово, а інтерпретував Січньського Finale та Лисенка „Чи ми зйдемо ся знову“ так, що мусів докинути ще й Січньського „Як почувеш вночі“. Надія на д. Семенова велика. Тим більша, що він безпретенсionale... „Ще треба учить ся“ — говорить мягким українським вигвором. І д. Волинюк не лишня ся, як челіст нічим по заду своїх товаришів. Крім участі в 2ох Трі-ах та супроводу до Лисенкового твору (Чи ми зйдемо ся знову) виконав д. Волинюк Ztes Concert H-mol G. Goltermann-a. Кождий потяг смичка прямо чарував слухачів. Тони гладкі, як точені, будять в слухачеві самі найблагородніші почутя. Тому й публіка не дала спокую ш. артистові, доки не заграв надпрограмово. Вражівне з концерту величезне. По просту не зрозумієш, як четверо людей може так прикувати до себе публіку на цілий вечер. Та се не звичайні смертні... се мистці..., уособленє пісні взагалі, а нашої передовсім. І, колиб ш. концертанти так були вдоволені з публіки, як публіка з них, то медалиб на себе в тих сторах так довго чекати, як д. Хоткевич. Вечер сей був для публіки справдішним душевним пиром. По концерті відбув ся скромний, але щирий зомере, в часі якого підніс судовий радник д. Лисенкий луність трох українських земель, через своїх учасників сего вечера, а д. Хоткевич, згадуючи з вдволенем участь селян, підніс toast за луність всіх українських суспільних станів. Близько над раном розійшли ся учасники сего артистичного пиром домі, леліючи надію, що не вдовзі ш. артисти дадуть нам знов змогу подивляти їх таланта. Ще маленька заміточка на адресу публіки: дуже пожаданім булоб, якби дехто з публіки не говорив в часі концерту, або — коли се конечно — бодай не за голосно. — А. Йсінчук.

Столітні роковини уродин Гледстона. Передвечера минуло сто літ від хвилі, як у родині багатого ліверпульського купця прийшов на світ син, що заважив у політичнім розвитку наймогутнішій з сучасних держав більше чим який небудь иньший політик. Англія обходить столітні роковини его уродин з тим більшим заінтересованєм, що на днх має рішити ся борба лібералів проти палати лордів, котру тому пів столітя заповів великий політик Англії. В році 1832. вибрано перший раз послом 23-літнього Гледстона, котрий в два роки опісля став міністром фінансів. Свою політичну кар'єру розпочав як консерватист, скінчив як радикальний ліберал. Сила і вплив Гледстона як політика полягали на тім, що він при своїм незвичайно дивнім переході з табору консерватистів до лібералів руководив ся виключно своїми поглядами, все був у згоді з собою і служив своєму народові без бічних думок та все мав сильне почутє слухности і справедливости. Він був практичним ідеалістом. До него піяким чином не мож приміняти відомого афоризму, що політик уживає слів на те, щоби скрити свої думки. Его спеціальність були фінанси, а укладані ним бюджети то взірці ясности. Однаже Гледстон мав надто глибоке образованє й надто живий ум, щоби вдоволити ся сухою роботою міністра фінансів. Він підприняв великі реформи. Тайність голосованя то его винахід. Блискуча й могутча англійська імперія була би вже давно розлетіла ся, як би Гледстон не опері був на широкіх демократичних основах. В своїм демократизмі пішов так далеко, що частина лібералів виповіла ему вікниці послух. Останної своєї реформи, котрою хотів змінити ірландську політику Англії, не вів уже перевести Вправді в палаті послів перевів при помочи Ірландців свій проєкт, але в острій конфлікт з палатою лордів упав той 84-літній старець, що з молодечим запалом агітував до оставка за тим, що уважав доприм для свого народу.

Нова отруйна афера в Парижі. Сензацією дня в Парижі є викрете отруйної афери, яка відбула ся перед двома місяцями в одній віллі під Парижем. Справа була така: Дня 21. жовтня удав ся 28-літній тенор великої парискої опери Жак Готгард з жінкою до своїх знайомих Дудіє під Парижем. Готгард був зовсім здоров, аж після проже став жалувати ся на дрож. Коли дрож не устала, постановлено, щоби Готгард переночував у віллі. Вночі стан погіршив ся, мігрена стала так докучати, що пані Дудіє дала своему гостеві порошок антипірини на усмиренє болю.

Хотай жінка відраджувала, хорий зажив лікарство і по кількох годинах мимо лікарської помочи помер. Смерть видавала ся лікареві природною і тому тіло поховано без обдукції. Тепер показує ся, що ті антипіринові порошоки містили в собі аршеник і що нещасливий співник упав жертвою отруйного замаху, котрий був звернений властиво против Дудіє. Він ще перед тим діставав не раз безіменні посилки з мушлями, насінєм і т. п., котрі видавали ся ему підозрілими. Дав їх розслідувати хемічно і тоді показало ся, що ті посилки були затровні аршеником. Крім того п. Д. діставав анонімні листи, в котрих автор чи властиво, судячи по характері письма та его змісті, авторка дорікала ему, що оженив ся з особою его негідною, що повинен з нею розвести ся а оженити ся з гарною блондинкою, котра его бажає. Дудіє догадував ся з того, що авторка листів надала також посилки і по докождженях переконав ся, що є се панна Марія Бурет, занята в склепї Лувру. Поліція арештувала її, хотай вона виперла ся всякої вини. Обдукція тіла Готгарда виказала, що він помер затровний аршеником.

Дрібні вісти. Цукор має подешевіти вже з початком січня 1910 року. — В Бориславі запалили ся при толокованю два нафтові заводи. Пожар загашено що йно на другий день і то з великим трудом. — Дня 7. листопада основано в Новім-Йорку тов. п. н. „Руско-народний театр“. Першу виставу дав сей театр дня 16. грудня. Відіграно „Запорожець за Дунаєм“. Очевидно, є се аматорський театр, який має перемінити ся в постійну дружину і обідати американські міста, де живуть Русини.

Оповідки, іменованя і т. п.

3 адвокатских кругів. Адвокат др. Герман Менкес отворив свою адвокатську канцелярію в Сереті (в домі антики).

Із штуки і літератури.

Записки Наукового Товариства імени Шевченка. Рік 1909, кн. V. Наукова часопись, присвячена передовсім українській історії, фільології й етнографії, виходить у Львові що два місяці під редакцією Михайла Грушевського. Зміст сеї наукової часописи такий: 1. Зміст тому. 2. Гетьманське гніздо. Урочіща і перекази села Суботова, зібрані в рр. 1897—9, подав Марко Грушевський (з ілюстраціями). 3. Галичина в другій половині XVIII. ст. Огляд нових видань, подав Іван Кривецкий. 4. Хопівський співаник Левицьких, подав Володимир Гнатюк. 5. Студії над галицько-українськими граматиками XIX. в., написав Михайло Возняк, VIII—IX. 6. Причинки до історії руского духовного семінарія у Львові від 1837—1851 рр., подав Юрій Кміт. 7. Miscellanea: а) 3 руїні Галича, подав Й. Пеленський; б) Буквар Ос. Лозинського з 1838 р., подав Михайло Возняк; в) Відклик австрійського уряду за добровільними жертвами на війну, подав М. Зубрицкий. 8. Наукова хроніка: Огляд часописей за р. 1908 (докінченє) (реєстр оглосованих часописей на ст. 202). 9. Бібліографія (рецензії та справозданя, зміст на ст. 236). 10. Оголошеня.

3 міського театру. Субота, 1. січня 1910: (по полудні, половина ціни) „Fatinitz“, оперета в 3-ох актах Супего; (вечером) „Das nackte Weib“, фарса в 4-ох актах Батая. — Неділя, 2. січня: (по полудні, половина ціни) „Bruder Straubinger“, оперета в 3-ох актах Айслера; (вечером) „Die Jüdin“, опера в 4-ох актах Галева. Гостинний виступ Вернера Альберта. Сям разом співати буде партія Рахилі п. Фільомена Лопатинська. — Публіку робить ся уважною головю на те, що представлення починає ся вечером точно о пів до 8-ої години, а по полудні в 3. годині.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 31. грудня 1909.

Грац, 31. грудня. (Кб.) Підчас нарад стирійського сойму над кравими податками від пива прийшло до бурливих сцен між соціальними демократами а Словінцями.

Париж, 31. грудня. (Кб.) Народи палати послів і сенату відрочено на пізнійший час.

Відень, 31. грудня. (Кб.) По другій авдієнції заявив др. Лукач відпоручника прес, що его положенє зовсім не змінило ся і що він веде вже переговори з одною партією. Тепер розніче він пертрактації також з иньшими партіями. Лукач вернув вчера до Будапешту.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо присилати до „Рускої Каєи“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Велика несподіванка.

75.000 черевиків.

4 пари черевиків лиш 9 К.

Через банкрутство кількох великих фабрик удало ся мені набути більшу скількість черевиків низше цін фабричних. Продаю кожному 2 пар дамських і 2 пар мужеских черевиків, шкіряних чорних або брунатних, обкладаних з сильними підшвами, після нової моди, на кождо величину після міри лиш за 9 корон. Висилка через Центральний Дім експортного черевиків, I. GELB, Новий Санч ч. 114. Виміна довольна або зворот грошей.

Найкрасші дарунки (забавки)

для дїтїй

можна получить

В С К Л Е П І

„Укр. Видавничої Спільноти“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня.

Черновецький кружок „ЖІНОЧОЇ ГРОМАДИ“

поручає ласкавим зглядам П. Т. Публики

свою першу на Буковині українську

Робітню дамських суконь, костюмів і біля

в Чернівцях, в „Народнім Домі“

ул. Петровича ч. 2. I. пов.

До робітні заангажовано перворядні сили так, що вона певно
відповість і вибагливим вимогам.

142 (2—4) с.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“

в Чернівцях, уліця Паньска ч. 33,

завела в себе так звані

домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якій будь висоті.

В ощадности наше богатство!

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилович, Механік**
в Чернівцях (—)

ул. Жидівска 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, уліця Руска ч. 8.

Вже вийшов

Ілюстрований

Правосл. Календар на 1910 рік

„Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутя по цїні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набутя: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпродаж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодинокі набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичнійший і прямо необхідний для кождої людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже інтересного змісту. Попри календарюм, червоно друкуване, суть в нім найважнійші поради економічно-господарсько-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Селянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто меньше винесе, чим при поодиноких висилках.

Друкарня Товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

має на складі і поручає отсі

ДРУКИ СУДОВІ

1. Спротивленє против екзекуції. 2. Позов о заплату цїни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о зверненє пожички. 5. Внесєне о позволенє екзекуції на движимости. 6. Внесєне о позволенє екзекуції на недвижимости.

Заразом поручає **нотарияльні друки** „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“.

Цїна друків судових: по 3 сотики за аркуш. Цїна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш, „поданя“ по 4 сотики за аркуш, „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Висилає ся за послїплатою або за попередним надісланєм належитости, сейчас.

Адресувати:

Друкарня тов. „Руска Рада“

Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень підведілю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 11 місяця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділь і свят.

Редакція і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Адміністрація ул. Паньська ч. 33.
Число телефону 176.
Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реєстрації неопечатані вілні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і надручуєм почтової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і сотники від штуки.

Належитий за анонси марками почтовими не приймає ся. Сторона анонсова має 8 шпальт к

До черновецької інтелігенції.

Товариство „Руска Бесіда“ поставила собі велику ціль ширити просвіту між простим народом і від 25 літ працює на тім поли, покриваючи з невеликих членських вкладок великі видатки на закладане читалень, віча, виклади і окремі видавництва. В останніх часах приступила „Руска Бесіда“ до живішої роботи, зачала видавати місячні книжки для членів і забрала ся до систематичної просвітної акції при помочи своїх повітових філій. Щоб виконати цілу проєктовану і в часті зачату роботу, потребує „Бесіда“ помочи як найширших кругів нашої суспільности і значних фондів, які легко може здобути, коли кожний Українець і кожда Українка возьмуть собі за обовязок приступити в члені товариства і платити точно невелику вкладку в квоті усього 4 корон річно.

Черновецька філія „Рускої Бесіди“ має сильну надію, що В.П. Пані і Панове відозвуть ся живо на сей поклик і впишуть ся в члені товариства, складаючи вкладку на руки курзора, який вибере ся тими днями від хати до хати, або надсилаючи її на руки касиєра інж. Ілька Поповича.

Рівночасно подає філія до відома, що пруступає до заложення окремої центральної бібліотеки для читалень і що радо приймає на ту ціль добровільні датки в книжках і грошах.

За виділ черновецької філії „Рускої Бесіди“.
Др. Зенон Кузеля.

Інтерцеляція

посла Піуляка і товаришів до єго Експелекції папа президента краю в справі румунізаторських безправств священників в руских громадах.

Із села Джемини дійшли підписаних слідуєчі скарги на тамошного пароха о. Полікарпа Попескула:

Гайнріх Гайне.

„...ein jüdischer Dichter, der sich der deutschen Sprache bedient.“
(Adolf Bartels, Gesch. der deutschen Litteratur).

„Жидівський поет, що послуговував ся німецькою мовою...“ Так кажуть німецькі учені про одного з своїх найбільших ліриків. В романських і славянських краях вплив і значіння Гайного з року на рік зростають; Німці в тій самій мірі старають ся зменшити вагу співця „Льорелай“ для розвитку німецької лірики. Німцєви сором признати, що той „німецький жид“ — як зове його Бартедьосе найкращий лірик після Гетого. Через праці німецьких істориків літератури тягне ся червоною ниткою те Лесінґівське „Der Jude wird vertraut“. Вони роблять всякі зусилля, щоб струтити Гайного з Парнасу. Гайне в них „німецький жид“, що став „батьком декадентизму і то майже на всіх областях, літературній, політичній і соціальній“*) З національного становища взявши обурене Німців в деїм зрозуміле. Гайне-ж Німців немилосердно чесав, однак помітно тут ще й добру дозу все зростаючого в останніх роках антисемітизму.

„Ніхто не винен, сам я...“ може Гайне про себе сказати. Богато служив він богині брехні і тому не дивота, що дехто всю його поетичну спадщину уважає великою брехнею... Вже означене року уродин автора „Книги пісень“ справляло чи-

При народній школі в Джеминах є викладавою мовою — руска мова і після сего розпорядження краєвої Ради шк., яке відповідає цілком місцевому українському населенню, уділяє ся в тій школі науки всіх предметів крім гр. вост. релігії на українській мові. У нас на Буковині управлінено вже відносини язикові при народн. школах так, що в дотичній мові викладовій уділяє ся і науку релігії. Шкільні відносини в Джеминах становлять в сїм напрямі виїмок. Місцевий парох о. Полікарп Попескул, здає ся, не хоче о сїм нічого знати і уділяє науку релігії крім кількох дітей першого і другого шк. року виключно в румунській мові. Що рускі діти не можуть мати жадної користи з науки, яку уділяє ся їм на чужій їм не зрозумілій мові, — річ ясна. І наслідки такої науки вже давно показали ся, бо деякі діти навіть у власних шкільних роках не знають щоденної молитви. До сего приходить ще й се, що згаданий парох уділяє науку релігії не правильно а якось недавно дозволив собі він навіть записати в тижневнику, що відбув годину науки релігії, але справді того дня не вчив. Чи таке поступованє гідне священника, предсідателя місц. ради шк. і місц. інсп. шк.. в се покищо не входимо. Що тичить ся учебників релігії, то до 20. грудня с. р. не мала їх шкільна молодіж в жаднім шкільнім роді. В другій половині грудня с. р. замовив місц. управитель школи більшість учебників для шкільної молодіжки і при сій нагоді, щоб не платити осібно порто, замовив і кілька катехизів — розуміє ся приписаних шкільними і церковними властями. За се 15. с. м. став о. Попескул кричати на управителя в класі і грозити єму, гейби на свого паламаря або що. Сей священник відносить ся до Русинів і то православних, бо уніятів тут нема, крайно ворожо. Ніколи не чути з єго уст руского слова. Дня 13. листопада с. р. з нагоди вибору начальника гром. заявив він в присутности ц. к. старости з Кімполонгу і місц. управителя школи, що руского язика він не знає. І коли річ

так має ся то певно він не може учити релігії в рускій мові. В таким разі повинні власти таї шкільні як і герновні зарядити, щоб згаданой релігії уділяв хтось иньший, що володіє руским язиком. Таке саме повинно заридити ся і в справах церковних, бо і на сій ниві вірні не чують ніколи слова Божого в своїй рідній мові. На се звертає ся увагу всіх руских послів.

До сего додати хіба то, що описаний тут образець відносин між румунізатором парохом а православними вірними у рускій парафії в Джеминах може послужити за типичний примір положення Русинів у своїй рідній православній церкві на Буковині взагалі. Як приміром в Гліті, Вросківцях, Гатні-Мерицеї, Калинівцях, Волоскім Банилові, Вовчівцях, Горячі, Бобівцях, Гоголині, Кучурові великім, Чагрі, Малишівцях і т. д. Причина тому лежить в тім, що марновладцям в черновецькій консисторії не добро церкви і вірних рускої народности на серцю а думка, аби силоміць втворити волоский характер в православній церкві Русинів на Буковині.

Такі безправства, як в Джеминах діють ся на шкоду церкви і народу і по других руских парафіях у церкві і школі зі сторони румунізаторів священників, бо румунізатори на руских парафіях і в консисторії вганяють ся за фантомом волоского пята по православних церквах руского народу на Буковині.

Тому питають підписані:

1. Чи відомо се Ёго Експелекції, панови презедентови краю?

2. Що думає зарядити Ёго Експелекція, пан президент краю, аби усунути безправства пароха Полікарпа Попескула у школі і церкві в Джеминах?

Піуляк, др. Смал-Стоцький, Калитовський, Малик, Левицький.

малі труднощі. В „Подорожі до Італії“ стоїть ось що:

„Ich, Signora, bin in der Neujahrsnacht Achtzehnhundert geboren.“

Ich habe Ihnen schon gesagt, bemerkte der Marchese, es ist einer der ersten Männer unseres Jahrhunderts.“*)

По словах Гайного родив ся він 1799 року, однак доказано фальшивість сего подання. Треба ціти два роки в зад (1797). Гайне, в родині називаний завісїдги „Harry“ подавав фалшиво рік своїх уродин, щоб як уроджений Француз викрутити ся від війська. Р. 1897 праздновано столітні роковини його уродин. Коли-б Гайне був ще між живими, він певно був би запротестував проти того... В Боні і в Гетінгені був Гайне якпійсь час студентом прав, однак „студіював“ все инше, лиш не пандекти. Наслідки таких студій показали ся 1848 р.. коли то розгульне життя кинуло Гайного на ліжку і він аж до смерті (1856) пролежав — як сам каже — в „Materatzengruft-і“. Від 1831 року проживав у Парижі, користуючись пенсією від французького правительства за прихильну Французам літературу...

Гайне-чоловік не приманює своїм характером. Се уосібнена невдячність — супроти родини, своїх добродіїв, вітчизни. Будучи в Боні на студиях користував ся він порадами славного тоді теоретика романтики Вільгельма Шлегля, а за те опісля закип собі з него. Гайне почав від романтики, і — як

сам каже — „найкрасші роки прожив в романтичній школі, опісля-ж виперидив своїх учителів. Ліберал, однак ліберали ніколи не числили ся з ним а навіть закидують йому, що за катедру професорску в Монахові готов він був начхати на всякий лібералізм.“*) Без внутрішньої потреби він міняє віру вперед на католицизм, опісля на протестантизм. Живучи в Парижі, у французьких журналах висьмівав Німців цілою силою свого сатиричного таланту. Особливу слабість почував до гнобителя Німців, Наполеона, якого підносить до небес в книзі „Le Grand“, а в прегарній баладі „die Grenadiere“ змальовує в глибоко зворушуючий спосіб привязаність жовнірів до свого цісаря. Відомо, як Наполеон обкруїв був Німеччину, як дав ся Німцям в знаки, а Гайне йому за те трохи що не дякує. За се Французи платили дзвінкою монетою. Сего Німці, що й зрозуміло, ніяк не можуть простити Гайному. Отсе невеличка вязанка його помилки.

Гайне як сатирик — великий. Однак його сатира переважно зловна, місцями неперемінлива в средствах, навіть дуже проста. Своїх ворогів Гайне немилосердно бичував дозою сатири. Графопи Платенови, вніменкій літературі перворядному майстрови поетичної форми, довело ся може найбільше болучо відчути Гайнівські кпини. Аж гидко робить ся, читаючи в „Подорожі до Італії“ в розділі „Die Bäder von Lucca“ простаціи насмійки з Платено-

*) Adolf Bartels, як вище.

*) Heinrich Heine sämtliche Werke в 12 томах.

*) Voß u. Koch, Seschol. deutsch. Lit. Leipzig u. Wien 1904.

Допись з Волоского Банилова.

Вже певно наскучилося Вам, шановні читачі читати про наше село але просим Вас вибачте нам, бо кого бють, той хоч би не хотів, то мусить скаржитись. Чи ті численні наші скарги на наших „приятелів“ щось нам допоможуть —, сего не знаєм. Думаємо, що коли нашим ворогам вільно з нас збиткувати ся, то най нам хоч буде вільно на них перед світом поскаржитись.

Відколи свідомість наших людей стала більшати, наїслась ворожа шайка так на нас Русинів, що вже нам до невтримання. Ріжних а ріжних шток уживають наші вороги, щоб лиш нам пошкодити.

Наші вороги вже так привикли до свого „чесного“ ремесла, що й на хвилину не лишуть нас в супокую. От недавно довідав ся світ о страшній пімстї ворогів на нас.

Іменно в протягу двох тижнів пішла руска школа і наш „Народний Дім“ з димом. Тепер взяли ся вороги до наших руских учителів. Написали величезну скаргу на поланських учителів Т. Григорчака і Д. Ткачука. В скаргі чорнять вони наших учителів, що вони бунтують наїд, не вчать діти, лиш бігають по селу, а учителі п. Григорчакові закидують, що він підплачує родичів, аби ті вибирали своїх дітей із волоскої школи і посилали до него, і багато інших сплетнів містять та скарга. Вже два тижні тягають жандарми з заступником двірника звисним русинодом Вольчинським людей до громадської канцелярії, де кричучи на людей, що будуть „присагати“ —, випитують їх, чи не знають вони щось на названих в горі учителів. Іншим боком туманять вороги наших людей, що коли люди допоможуть їм відіести сих учителів, то они постараються для нас о інших учителів, бо сі не добрі.

Тимчасом наші волоскі агітатори давали власне і дають нашим людям телата, поросата та дерево з ліса і інших річ, лиш аби ті своїх дітей вибирали з рідної своєї рускої та давали до вашої школи. Волоскі побережники ходили тай ходять і тепер ще коло людських хат в Полянках та туманять наших людей всім дозволеннями та недозволеннями середствами то навіть смертю грозили тому, хто не запише своїх дітей до волоскої школи. Волосхи наші посилали яничара-перекінчика Тодера Дьордїйчука до жінки Власія Кочергана і сей грозив їй, що коли вона не перепише свого хлопця з рускої до волоскої школи, то він заскаржить її до суду за гроші, які вона винна у рум. касі. А ви о. Патраш, не встидно вам такому старому, парохви, потропої, ба навіть председателі місцевой ради шкільної говорити таке, як в Гільчу, де казали ви, що там люди не будуть мати школи, бо в хаті, яку призначено для школи, малі вікна отже діти не будуть могли читати рускі „літера“, бо руске письмо дрібне?

Коли хочуть люди мати школу, то най просять о волоску, казали ви, бо волоскі „літера“ великі так, що і в темній хаті можна їх читати.

А ви, о. Стефанович, ви тямите, як ви ходили на агітацію до Кошулівки і там навіть і Жидів не облишили ви і агітували, аби волоска школа не упала. А знаєте, як ви недавно сповідали господ. Никифора Черногуза за то, що він дав свого хлопця до рускої школи? Ви кричали, що

то не файно він зробив, що вас аж серце заболіло, як ви вдріли хлопця межи „туццельскими“ дітьми. Ви такі добродушні, що навіть пристались платити стандию в Банилові сер. для Черногузового хлопця, лиш аби перетягнути его на свій бік. Скажемо вам отчику і то, що ми знаємо, хто радить нашим темним братам, аби покидали „унїяцкі“ каси і пішли до о. Багати́рца і засновували руско православні каси. Ми радимо вам залишити сю роботу! Лїпше булоб, коли-би ви частїйше до шкіл приходили, бо там чекають вашої науки сотки шкільної молодїжи. Але ви все вговорюєте ся, що не маєте часу. Коли прийдете межи наші діти то як той половик межи курками покричите побігаєте по класї тай собі поїдете, бо ви не маєте часу. Добре, що гроші вам за се дають.

А вам, паве директор Стефанович, скажемо таке: „Нас нічо то не болить, що ви гостем в своїй школі, тай то нас не обходить, що нічо не купити ся і не продати ся без вас — нас лиш болить се, чому ви як старший учитель поступаєте так, да-руйте за слово, по дитинячому, — чого називаєте нас бойками? Таж ми і наші тати вас вигодували, бо ваш батько а наш бувший пастир добре стриг нас, не питає чим ми волохи чи „бойки“. Скажіть нам, які ми „бойки“?

Що ви ромунізатори скажете на се все? Не ганьба се для вас? І ви маєте лице ще наших учителів за бунтацію скаржити? Але що в тїй вашій скаргі і словечка правди нема, свідчать те, що ви підписали на нїй чоловіка, якого в цілїм Банилові нема.

Радимо вам вороги таке, що коли хочете когось зоринити то робіть се в імї правди а не так як ви звикли. Тай ще скажемо вам, що ми супокійні люди і хочемо супокую але коли ви конче викликаєте з ліса вовка то можете его мати.

Тепер удаємо ся до наших щирих заступників послів і благаємо їх, що коли Вл. пани посла не жалували труду ні часу до тепер і нам допомагали, що ми не пропали в сїм богом забутім селі, то най зволять ще упїмнути ся за нас, де самі розуміють, бо кривди, про які вже писали і пишемо, ще далеко не всі, які терпимо ми довгі літа в сїм селі. Пан посол Николай Спинул був на загальних зборах філії Р. Б. в Сторожинцї і чув про наші кривди а ми знову постараємо ся обширнїйше написати про наші кривди і передамо то нашим заступникам.

Русини з Волоского Банилова.

Політичний перегляд.

Угорська криза.

Акція др. Лукача в цілі утворення кабінету за помічю партії Юшта не принесла жадних успіхів, бо провідник партії незалежних явив ся перед монархом із домаганнями, яких коронї годї акцептувати. На авдиенції Юшта у монарха не порушено жадного иньшого питання крім господарської програми, т. є. банкового питання. Анї не згадано про справу виборчої реформи, що в послїдних днях грала підридну роль, анї про справу обсаджєня поодиноких ресортів. Довідують ся, що відносини тому заострили ся,

що монарх не згодив ся на пропозицію, поставлену партією Юшта в справі економічної незалежності. Оповідючи про свою авдиенцію, Юшта сказав, що відповів монархови, який в своїх виводах підкреслював користь із економічної спільності, що его партія дозволяє собі бути иньшої думки. Більшість краю змагає до економічної незалежності і було-би нещиростію инакше інформувати монарха. Чесна розв'язка кризи можлива лиш на підставі самостійного банку. Монарх вислухав спокійно виводів Юшта, але замітив що він обстоює при спільності банку. Побачивши, що становище корони не дасть ся змінити, заявив, що при дальших змаганнях в цілі розв'язки кризи нема що числити на підмогу зі сторони его партії.

Отже партія Юшта усунула ся цілком від співучасті в санації невідрадних політичних відносин на Угорщині.

Др. Лукач не заявив, що він є прихильником самостійного банку, але зробив надїю партії Юшта, що коли б заведено нову виборчу реформу і на підставі сеї реформи нововибраний парламент заявив би ся більшістю голосів за самостійним банком, тоді й він не був би сему противний.

Що до дальших кроків др. Лукача, то можна було вже й давно сподівати ся, що, коли справа піде з Юштом, тоді розпочнуть ся переговори з иньшими партіями.

Др. Лукач не тратить надїї, що ему вдасть ся ще може зробити щось з прочими партіями, хотїй і ся акція не викликає в політичних кругах майже жадних надїй. Всї знають, що Кошут і Апонїй, що вже доси не були прихильні зближенню до Лукача, тим менше пристануть на его пропозиції, бо они хочуть розв'язки угорської кризи на підставі Кошутівської програми.

До партії конституціоналістів др. Лукач навіть не звертає ся, бо сі ждуть спаня від програми графа Андрашого. Таким чином др. Лукач правдоподібно не досягне жадних успіхів із своєї акції з теперїшніми партіями. Однак тому, що він й на дальше мусить поступати як дезїгновий президент міністрів, то він заверне ся до свого первісного плану, згуртує около себе кількох прихильників ліберального режиму і утворить кабінет, задаючи якого буде залагодити всі державні конечности і продовжати переговори з партіями або винести нові вибори.

Новими виборами може ситуація змінити ся, хотїй можливо, що Лукач не підойме ся сїх труднощій і полишить усунене кризи якому иньшому політикуви.

З російської думи.

В середу рада російська дума над ухваленням гроший на переведенє реорганізації армії і її дієлюкацію. Помічник мі-

вих поезій. Гайне кпив собі зі всего, з минушого і з сучасного, кпив собі з своїх великих попередників в літературі, часом щоби звернути на себе увагу — осміював добре заслужених і дійсно поважаних учених, густо-часто без найменшої причини, от як би забракло йому иньшого предмету до своїх кпін; сьміяв ся він тижкож часто сам з себе, сьміяв ся з того, що писав, сьміяв ся з тих, що читали і вірили йому „на слово“, сьміяв ся він нераз із своїх найкрасших почувань... „Spottdrossel des deutschen Dichterwaldes“ назвали його не без оправдани.

Ще більший Гайне як ліричний поет. На ліриці основує ся властиво вся його слава. Прозаїчні твори Гайного, писані більше для сучасників, згодом стратять свою приманчивість, однак лірика Гайного все буде жити. Гайне перворядний лірик в німецькій письменстві перворядний і у все-світнім. Мабуть нема ні одного цивілізованого народа, в якого не було би бодай дещо переложено з Гайнівської лірики, Гайне мав незвичайний талант, він прямо гівїй ліричний. Вірші его видають ся народними піснями — Гайне взорував ся на народній творчості — такі вони звичайні, невимушені, легкі, мелодійні, — плывуть собі, як сьпів соловейка. Через те композитори так радо черпають з „Книги пісень“. Красу Гайнівської лірики годї влучно представити, се чари, а хто хоче пізнати вплив чарів, мусить сам зажити чародійного напїтку...

Чоловікови з вічно веселим обличчям часом заблизне сльоза в очах, Гайне в риди-годи засьміє

ся кризь сльози. Се діяло ся в годинах знемоги, що лучають ся кождому смертному. В „Книзі пісень“ є чимало сліз і горя. За те дехто уважає Гайного репрезентантом „Weltschmerz-у“ в німецькій літературі, якого батьком являв ся Байрон. Однак сучасники Гайного не вірили в серйозність Гайнівського плачу, а Геббель прямо висьмівав „Weltschmerz“ Гайного, кажучи: „В нашого Гайного — та велика пуклина „Der große Riß“, не йшла навіть кризь камізолюку а не то кризь серце“. Гайне знав дуже добре, що лірика без сліз, без горя, плачу, розпучливого крику серця, туги і т. д. не можлива і послугував ся ними як поетичною „приправою“. З другого-ж боку сьміяв ся з чутливих сердець жіночих. Доказують, що на Гайного мала вплив поетична діяльність Клеменса Брентано, збирача народних пісень, який так само, як опися Гайне, розкажаними самооскарженнями розчулював женщин до сліз, а потім сьміяв ся, що „дурні гуски все мені вірять“.*) Коли вже йде балачка про красу частину роду людского, то скажу мимоходом, що Гайне звичайно хвалив женщин тих країв, в яких бував — Італїянок, Французок, Англичанок і — Польок. „Колиб я мав пензель Рафаїла, мелодії Моцарта а мову Кальдерона, то може вдалось би

Ми скарактеризували тут побіжно Гайного як чоловіка і як поета сатиричного і ліричного. Осьде суд самого Гайного про себе: „Я справді не знаю, — говорить він в „Подорожжї до Італії“ —

чи заслужив я на те, щоби мені колись лавровим вінцем прикрасили домовину. Поезія, хоч як и її любив, була для мене завжди лише сьвятою іграшкою. Ніколи не цїнив я високо слави поета, і мало мене обходить, чи мої пісні хвалять, чи ганять. Однак меч положіть мені на домовину, бо я був правим борцем у впазеній боротьбі людства“. Отсе написав Гайне ще в першій половині свого житя, коли ще був більше щирий і отвертий. Пізнійше житє його геть зіпсувало і йому скорше належить ся на домовину лавровий вінець як меч. Та Гайне одинокий поет сьвітової слави, що не має памятника рукотворного. В Німеччині ніяке місто не хоче дати місця під его памятник. Одинокий монумент був на острові Корфу в палаті „Ахілейон“, що належала до австрійської цїсарєви Єлисавети. Однак як перед двома роками Ахілейон перейшов в посїдана німецького цїсаря, Гайного „знято з пьєдесталу“, ніхто не хоче сей монумент припнати і камінний Гайне тиняє ся тепер без пристановща, немов символ бездомного народу ізраїльського..

У нас Гайного перекладали і перекладають. На наших ліриків, розуміє ся молодших, має гайнівська лірика чималий вплив, а оден з наймолодших, Франц К., хоче в нас конче вмовити, що і він „любив, тужив як Гайне“...

Чернівці 1. січня 1910.

Іван Дошівник.

*) Scherer, Geschichte der deutschen Litteratur, Berlin 1883.

ністра війни Поліванов виголосив довшу промову, в якій зазначив, що міністерству війни удалося по тяжких трудах перевести проєктовану реорганізацію російської армії, при чім не збільшено ані числа рекрутів ані видатків на удержання війська. Поліванов заявив далі, що міністерство війни виділяє одного повномочника — як сего бажає комісія для кравової оборони — який мав би вести переговори із місесими і земськими управами про заквартировання війська, і попер думку комісії, що скорє зреалізоване всіх проєктованих реорганізацій збільшило б армію і скріпило б могутність російської держави.

Сему законопроектowi призначено наглядність і прийнято его одногласно у двох читаннях.

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. січня 1910.

Календар. Понеділок 3. (21.) Св. муч. Юліани; рим.: Ієнофеї. Схід сонця 8:01, захід 4:08. — Вівторок 4. (22.) Св. в. Анаст., Теоф.; рим.: Тита. Схід сонця 8:01, захід 4:09.

Виборча реформа для Черновець. Вчора відбулося під проводом п. віце-маршала д-ра Стоцького засідання комісії, яка радила над громадською виборчою реформою для міста Черновець. По рефераті д-ра А. Ончула всі члени комісії згодилися на національний катастро. Число мандатів для поодиноких народностей має бути розділене після середньої арифметичної з числа населення і дотеперішного стану посідава, кожда курія буде поділена після взору виборчого закону для сільських громад на три класи; в кожній курії, чи то середку міста чи на передмістях, мають бути округи виборчі. В кожній курії, в окрузі виборчій та в кожній класі буде заведене пропорціональне голосоване. Заступники Жидів та Німців: др. Штрахер і посол Ліндвер застерегли собі право вичекати рішень їхніх партій.

Надутьість газетярського шмона. „Vom Grossen zum Lächerlichen ist nur ein Schritt.“ Оцеї слова приходять завжди на думку, коли приглянутись черновецькій пресі. Бож справді смішно, коли провінційна газета, замість звернути пильну увагу на потребу країни, місто бути культурним чинником у суспільності — стає на високі котури та береться як не рішати питань „європейської рівноваги“ то що найменше подавати „добрі ради“ для рішення балканської політики. В числі з 25 грудня помістила „Czernowitzer Allgemeine Zeitung“ довезе „інтервю“ з міністром торгівлі Байєрхором, який перед „писаром“ з Allgemeine Zeitung нібито виловив цілий план індустріалізації Буковини. Тим часом міністер здементував у черновецьких часописах м. п. і в урядовій часописі „Czernowitzer Zeitung“ цілую статю, та висказав свій сумнів, чи який небудь урядник міністерства міг би коли небудь подати такі вісти до часописі Tableau.

Важний винахід нашого земляка. Петро Карпак зі Львова вивдає особливий спосіб виправляти кріпичу шкірку. Іменно виправляє ся шкірки так, що одержує з них імітацію — подобу синіх лисів. Шкірки ці надають ся дуже добре на футра, а під зглядом якості не уступають в нічому дорогим шкірам темних лисів. Спосібний винахідник заходить ся тепер коло уладження великої власної гарбарні у Львові, де буде виправляти на свій спосіб кріпичі шкірки.

Вечерні студентів Українців у Москві. Сими днями в Москві студенти-Українці впорядали в школі чужоземних кореспондентів — вечерні, щоб вшанувати 20-літє сценічної діяльності артиста опери Зіміна В. Н. Трубіна. В Трубін сам Черновець і раз-у раз дуже прихильно ставить ся до української шкільної молодіжки. Мало не щороку артист упорядує вечори на користь студентів-земляків. За се й вшанувала В. Трубіна українська молодь. Публіка набрала ся повна зала. Усе молодь. Богато в українській одежі. Вечерні розпочались концертом. Співали пісні: „Ой гила“, „Ой, чого ти почорніло, зеленє поле“, та інші.

Новорічний дотеп. Посол Др. Аврель Ончул почастував вчора вночі без ніякої ради авантюрою редактора „Bukow. Post“, побачивши его в каварни. Мав се бути новорічний дотеп. Auch ein Standpunkt!

Конгрес сїонїстів. В Гамбурзі відбуваєть ся тепер великий конгрес сїонїстів цілого світа. Великий філософ і письменник сїонїстичний Макс Нордав виголосив відчит про становище сїонїстів при теперішній ситуації в Турції. Як відомо сїонїсти, користаючи з конституції в Турції, хотіли колонізувати європейськими жидами Палестину і вже навіть зачали там закладати перші колонії і інституції економічні. Супроти того однак, що

ситуація в Турції непевна, мають тепер на сїм конгресі обдумати, що робити далі.

Снігова метелиця в Нью-Йорку. У Нью-Йорку і східних сторонах Сполучених Держав північної Америки шаліють вже від кількох днів великі сніжні заверухи. Послїдні вісти доносять, що в сїм Нью-Йорку замерзло 33 особи, а в прочих державах згинуло поверх 50 осіб. Снігова метелиця шаліє так сильно, що в околицях Нью-Йорку остало около дві тисячі людей без даху. Зелїзничі, телеграфічні і телефонічні сполучення стали покищо неможливими.

Київський губернський земський комітет, як повідомляло ся у нас в свій час, ухвалив аспігувати на памятники М. В. Гоголя і Т. Г. Шевченка у Києві по 1500 карб. Сими днями одержано з міністерства внутрішніх справ звістку про те, що сїю постанову комітету не затверджено.

Оповідки, іменованя і т. п.

Від адміністрації. Наших Вп. Передплатників просимо, щоби якнайскорше прислали залягаючу передплату за р. 1909. Звертаємо увагу, що лише від солідности наших передплатників буде залежати, чи часопись буде могла даліше виходити.

3 укр. акад. тов. „Союз“. Пригадуємо, що у неділю, т. е. 2. січня 1910 р., виголосить п. др. Василь Дутчак цікавий відчит на тему: „Про статут для громадських толїк на Буковині“. Початок відчиту точно о 4-ій годині пополудні. Карти вступу можна набути у всіх членів товариства. Вступ на салью виносить 12 сотиків. — *Видіа.*

На українську бурсу в Вишніці зложив о. Порубальський з Кімполонгу місто святих і новорічних желань 2 кор.

Почтовий уряд в Каменці. Міністерство торгівлі дозволило на отворенє почтового уряду в Каменці. Речинець отвореня сего уряду подасть ся пізнійше.

Аматорське представленє в Чорторії. Товариства в Чорторії відіграють в суботу, дня 8-го січня 1910 року 2 представлення а то: І. „На старости літ“ н дм. в 1 дії І. Я. Л. — ІІ. „Січиде“ н дм. в 3 д. С. Я. — Ціни місць: І. ряд крісел 1 К, 50 с, а прочі всі місця до сидженя по 1 К. Вступ на салью і на галерію для інтел по 50 с. а для селян по 30 с. — Початок о 6 год. попол. — По представленю слїдує „Народна забава“. — Зі зглядом на то, що чистий зиск призначений на „Народний Дім“ в місці і на дешеві ціни місць, сподїваємо ся, що доколична інтелїгенція і селїнство численно являть ся на сїх представленнях.

Аматорське представленє в Молодієві. Дня 19. грудня с. р. відбуло ся в Молодієві представленє драматичної гри Е. Калитовського: „Подорож сь в. М. Я. Калитовського“. Грала дїтвора школи в Окоці. Коли розважити, що малі автори були лише учениками 3. і 4. шкільного року, то треба признати, що дїти завдали собі багато праці, та вивзались із своїх роль не зле. При публичних виступах дїтий роблять миле враженє їх родичі, котрі із задоволення аж молодіють. Батько мало интересує ся тим, чи дитя в школі вчить ся чи нї, бо він не бачить з его науки намацальної користі; але коли синок або донечка заспїває красної пісні та заграє „комедію“ перед гуртом людей, то се вже щось цінного. Тоді і дїти і школа ростуть в очах народу. Се взагалі знамените агітаційне средство в користь просвіти. Треба его практикувати найбільше там, де найзавзятїше бушують вороги нашої народности. — *І. В.*

Просвітне українське тов. „Воля“ в Чернівцях (старий театр) ул. Шкільна ч. 6, устроє в неділю, дня 2. січня 1910 року аматорське представленє „Укр. дїтвора школи в Окоці“, драма в 5 актах Франка. Ціни місць: І-рядне крісло 2 К, ІІ-рядне 1 К 50 сот., ІІІ-рядне 1 К. Партер 50 сот. Білети можна набувати вже від тепер у склені Вп. п. Стернюка, ул. Пальська 35, а у тов. „Воля“ (старий театр) кожного дня від 7—9 веч. Зі зглядом на дешеві ціни місць сподїваємо ся, що наша руска публіка численно явить ся на сїм представленю.

До філії „Рускої Бесїди“. Головний виділ „Рускої Бесїди“ просить, щоби філії вислали доконче на головні збори читальнє свого повіту відпоручника з календарями на рік 1910, які зістали ся у філії і приєднували членів для „Рускої Бесїди“. З „Буковини“ вичитають філії, котра читальня в їхнім повіті оголосила головні збори. Крім того повинні читальні окремо повідомляти філію свого повіту про збори, щоби прислала доконче свого відпоручника, яким не мусить бути конче член виділу філіального, але й инший свїтлий чоловік, що вміє заохотити нарід до просвіти. За тиждень вишле головний виділ „Бесїди“ всім членам і філіям і другу книжку на рік 1910 а то „Картини із всесвїтної історії“ з богатою прегарними образами. Кличемо ще раз до наших філій і всіх приятелів народної освіти: Ратуйте нарід з темноти!

На будову українського театру у Львові зібрано досі 215.844 корон 17 сот.

На памятник Шевченка в „Рускій Касі“ зложили дальші датки: п. Іван Стрийський мість новорічного желаня 4 К, п. Дмитро Гарас 2 К. 40 с. п. Семен Коретюк 1 К, п. Розалія Вітовняк 1 К, 40 с. п. Г. Гордий 1 К, п. Сильв. Процьків 1 К, п. Николай Русак 2 К. Земляки! Просимо брати примір з п. Стрийського і мість новорічних желань прислати датки на памятник Шевченка.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Неділя, 2. січня: (по пол. ціни) „Bruder Straubinger“, оперета в 3-ох актах Айслера; (веч.) „Die Jüdin“, опера в 4. актах Галева. Гостинний виступ Вернера Альберта. Сим разом співати буде партію Рахїлі п. Фільмена Лопатиньска. — Публику робить ся уважною головно на те, що представленє починає ся вечером точно о пів до 8-ї години, а по полудні о 3. годині.

Учительський Альманах за рік 1910. Наклад Видавничої Спільки укр. учительства в Коломиї. Стор. 215. 8° Ціна 4 кор. Зміст: І. Антін Крушельницький: Трівога, драма; П. П. Теняно: Я ішов до життя, В. Гребенюк: Дні учительки, М. Миколаєв: У сільській школі, Маленький: tempo mutatur, П. Теняно: Люте хуртовина, П. Теняно: О краю рабства, П. Теняно: О сонце! Зорі!, Д. Макогон: Ворець, Л. Вільшенко: За волю народа, М. Голубець: Ідеали, К. Заклинський: Історія, яких богато, С. Яричевський: Камінь мудрости, І. Виговський: Ластівки, І. Виговський: Пова, І. Виговський: Трутень і пчола, І. Виговський: Явна, І. Виговський: Хмаронька, І. Виговський: Сині очі, І. Виговський: Петрусьова торбинка, М. Слобода: Тіни, Д. Макогон: Співанкові. А Крушельницький: Самота, П. Теняно: Одружилсь ми, П. Гуменюк: Громадський суд, І. Волинець: З учительського життя, П. Теняно: Вруїх цеква, Е. Вобаничівна: Народна пісня а школа, Д. Макогон: „*“, Д. Макогон: Згадка, Д. Макогон: В хатині, С. Савуляк: „На відробок“, Л. Вільшенко: Дівча, о як маниш, Л. Вільшенко: Чому, дівча мов кохана, К. Кракалія: Вибори. Найбільше природно маєть ся справа тоді, як альманахи складають — письменники. „Учительський альманах“ зложен з творів визначніших письменників, притім з творів, що сак-так вичують ся з школою та учительським житєм, був би певно цікавою, гарною і корисною книжкою. Однак „Учительський альманах“, виданий сего року в Коломиї передовсім тому звуть ся так, бо поміщено в нїм твори самих учителів, народних і гімназійних. Се цікаве, але се й відразу приневолює читача осуджувати книжку лагідно та мирно, так як годі ділетантизм ставити на рівні зі справдішними письменниками. Мирно та лагідно роздвільняють ся в творах, поміщених в другій частині сїї книжки, можна признати, що ся частина цікава. Є там де що дуже примітивне, але щире, тепле, сьвіже, безпосередно. Про першу-ж частину сего альманаха, себто про драму д. Антона Крушельницького: Трівога (в 3 діях) треба натомість завважити, що вона прямо незрівняна, генїальна. Може й не було ще досі в нашій письменстві такого безміру пустих а поганих слів, такої неможливої поетичної прози, такої претенсїональної банальности і сензаційно-глупої тандити, як ся драма. — Тому то вона на свій спосіб справді незрівняна, генїальна. Шкода лиш, що д. Крушельницький по досить щасливих „Орлах“ зійшов на „Трівогу“. Драма ся виїшла рівночасно особною відбиткою і ми мабуть ще повернемо до неї.

В. Щербаківський: Архітектура у ріжних народів і на Україні. Львів—Київ. 1910. Із „Загальної Друкарні“ у Львові. Накладом автора. Стор. 256, 16-ки. Ціна 2 кор. 50 сот., на велїновім папері 4 кор. Головний склад в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові (Ринок 11). — По передмові і вступі автор обговорює по черзі архітектуру народів від найдавніших часів: єгипетську, мезопотамську, перську, медійську, семітську, малоазійську, мікенську, грецьку, етруску, римську, індійську, хінську, аячінську, сасанідську, ісламську, початкову, християнську, византійську, романську, готичку, ренесанс, далі архітектуру славянських народів: старокіньську, новгородську, суздальську, московську, а наконєць українську. Текст ілюстрований 231 клішами, що причиняє ся добре до уягладненя обговорюваного предмету. Ся книжка зацікавить кожного інтелїгентного чоловіка і надає ся також для читальняних бібліотек та для шкільної молодіжки. При нагоді Різдва булаб відповідним святичним дарунком.

Тов. „Руска Бесїда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодїж) дістанете книжочки в більшій вартости.

На Львях НАЙЛІПШЕ МАСЛО

порукає

СОЮЗ ГОСПОДАРСКИХ МОЛОЧАРЕНЬ

при улиці Рускій число 6 і

ЦЕНТРАЛЬНА МОЛОЧАРНЯ

при улиці Паньській число 33.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, биль утулююче і відпорне средство до натирания при всляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптеці по ціні 80 сот., К 140 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у флашочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад
В аптеці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети 5 нове.

Друкарня Товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

має на складі і порукає отсі

ДРУКИ СУДОВІ

1. Спротивлене против екзекуції.
2. Позов о заплату ціни купна.
3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих.
4. Позов о звернене позички.
5. Внесенє о позволенє екзекуції на движимости.
6. Внесенє о позволенє екзекуції на недвижимости.

Заразом порукає **нотаріальні друки** „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“.

Ціна друків судових: по 3 сотики за аркуш. Ціна друків нотаріальних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш, „поданя“ по 4 сотики за аркуш, „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Висилає ся за посліплатою або за попередним надісланєм належитости, сейчас.

Адресувати:

Друкарня тов. „Руска Рада“

Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Велика несподіванка.

75.000 черевиків.

4 пари черевиків лиш 9 К.

Через банкрутство кількох великих фабрик удало ся мені набути більшу скількість черевиків низше цін фабричних. Продаю кождому 2 пар дамских і 2 пар мужеских черевиків, шкіряних чорних або брунатних, обкладаних з сильними підошвами, після нової моди, на кожду величину після міри лиш за 9 корон. Висилка через Центральний Дім експортів черевиків, I. GELB, Новий Санч ч. 114. Виміна довольна або зворот грошей.

Найкрасші дарунки (забавки)

для дїтий

можна получить

В С К Л Е П І

„укр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджикчі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишаєть ся в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якій будь висоті.

В ошадности наше богатство!

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше лїт.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Черновецкий кружок „ЖІНОЧОЇ ГРОМАДИ“

порукає ласкавим зглядам П. Т. Публики

свою першу на Буковині українську

Робітню дамских суконь, костюмів і біля

в Чернівцях, в „Народнім Домі“

ул. Петровича ч. 2. I. пов.

До робітні заангажовано перворядні сили так, що вона певно
відповість і вибагливим вимогам.

142 (2—4) с.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від одностипальної стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (петит). При кількох записках або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Павлика ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10.—11. рано і з.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакція неопечатані вілні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотини від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має сплатити їх

Інтерпеляція

посла Пігуляка і товаришів до міністра просвіти і віросповідань про се як кривдять гр. прав. консисторія руский православний нарід на Буковині.

□ Від довгих вже літ упоминає ся завзято весь наш нарід а з ним і наші послы, аби і в нашій православній церкві на Буковині дати нам те, що належить ся нам тут на підставі всіх, як то кажуть, божих та людських прав. Не можна заперечити, що неодноразово і тут змінило ся наліпше. Однак, з другої сторони певне і се, що під тим зглядом перед нами ще довга боротьба, ще багато не здійснених домагань, ще багато кривд. Голосом, що звертає увагу міродатних кругів на ці наші кривди і домагання — голосом, по яким повинна і мусить прийти вдоволюючи нас відповідь міродатних кругів, є і отця інтерпеляція, внесена за почином посла Гротея Пігуляка всіма нашими послами до державної ради на засіданню парламенту дня 22. грудня м. р. Містимо тут всю інтерпеляцію в дословнім тексті. Ось вона:

Церковна політика православної консисторії в Чернівцях змагає від р. 1880 до того, щоби зредукувати число українських священників в буковинській дієцезії майже до мінімуму. Половину вистарчаючого тоді числа руских священників загнали небагом в румунський табір, а другу половину зроблено просто нешкідливою в той спосіб, що консисторія, яка попала ся в руки румунізаторів, своїми махінаціями роздвоїла сю другу половину руских правосл. священників на два табори. Іменно появили ся тоді московські священники, які уважали своєю задачею виступати проти змагань рештки українського духовенства і шакувати его. Консисторія висувала, протегувала і відзначала при кожній нагоді московських священників як справдішних Русинів; за те українських священників пиятовано уніятами, їх

гноблено, переслідувано і при кожній нагоді упосліджувано.

Попиране москалефілства серед українського духовенства зі сторони православної консисторії не спричинене любовю до Росії, але тими самими політичними мотивами, які заставляють польських потентатів в Галичині висувати москвофільський елемент на верх. Тим осягає ся дві цілі, з одної сторони ломить ся силу Русинів за поміччю самих таки Русинів, що вже стало пословицею у Польщі: ruscié Rusina na Rusina, а з другої сторони знаходять ся причини денунціювати Русинів як елемент, на який не можна здати ся і який є небезпечний для держави.

Сеї випробованої політичної системи піддержують ся румунізатори з православної консисторії на Буковині вже від 30 літ і тим осягнули вони такі успіхи, що довели до отвертих москвофільських зделок протегуваного при кожній нагоді пароха Касіяна Богатирця і професора богословія Євгена Козака. Подорожи сих обох москвофільських пупілів православної консисторії до Петербурга за загальною звісн. Звісн. також, виголошені там о. Богатирцем а дуже підхлібні для Австрії промови, звісн. їх зносини із славним Бобринським, якого сї два священники водили триумфально по Буковині, — звісно даліше, що той сам Бобринський зачутаний в аферу державної зради Добрянського. Звісно вінци також, що професор Козак купив дорогий дім для кацапських інтернатів в Чернівцях і удержує їх.

Всі ті махінації кацапських пупілів румунізаторської православної консисторії не відносять ся до неї. Консисторські потентати се румунізатори і вони не відповідають за кацапські махінації. Їх інтерес тут такий: чим інтензивнійше підпирають вони русофільство між Русинами, тим більше користий з того має їх румунізаторська церковна політика в краю.

Таким способом всевладці із православної консисторії звели число національно свідомих

руских священників на Буковині до мінімуму. Не конає на тім: теперішній митрополит др. Репта покликає ся на се мале число і виводить з того, що рускі священники задля своєї малочисельности не мають права жадати рівноправности Русинів в православній церкві з Волохами. Митрополит покликає ся при тім і на се, що відповідний меморіал в сій справі підписало лиш 23 руских священників а проти них стоїть около 300 неруских православних священників на Буковині! Ненате би хто твердив або сподіває ся, що румунські священники або Багатирці, та Козаки або румунізатори із консисторії як Бежани та Калінескулі бажають санації невинним відносин в дієцезії та зажадають колинебудь рівноправности для Русинів на церковнім полі.

Що сї пани не бажають рівноправности і до неї не допустили би, виходить дуже ясно із способу, в який приймаєть ся аспірантів до духовної православної семінарії в Чернівцях. Незважаючи на поторичну недостачу руских священників та на надмірну вже скількість румунських священників консисторія протегує при прийнятті до духовної семінарії румунських а аспірантів упосліджує руских.

В сїм шкільнім році було в духовній семінарії 11 опорожнених місць. Думає-би хто, що консисторія свідомо браку руских священників і якій лежить на серці добро більшости своїх вірних, Русинів, полишить для Русинів ще найменше 6 місць. Та потентати із православної консисторії в Чернівцях зробили цілком протилежно. Вони прийняли шістьох румунських аспірантів. Сподіває-би ся хтось даліше, що вже бодай прочих п'ять опорожнених місць припало безперечно Русинам. Де там! Потентати із консисторії не забувають при жадній нагоді на своїх любимців, пупілів фірми Козак-Богатирець. Мимо багатьох як найліпше укваліфікованих руских аспірантів, прийнято лиш троє Русинів а два місця обсаджено русофілами. Одного з них Сошюка запхано до семінарії під тим позором,

В. Гнатюк.

З угорської Руси.

Ще як студент університету знявшись етнографічними студіями, звернув я увагу на бідність літератури про угорських Русинів та на найрізномірніші суперечні звістки про них, розсилав у тій літературі. З тої причини постановив я вибрати ся особисто на Угорщину, придивити ся побутові тамошніх Русинів і на підставі автопсії виробити собі про них певний погляд. Літом 1895 р. я виконав сей намір і вибрав ся перший раз на Угорщину разом із д. О. Роздольським, на разі у Мараморощину, що висушена найбільше на північний схід і межує з Буковиною та Галичиною. Оба старши ми дістали чи то від яких інституцій, чи званих осіб чи то від яких рекомендацій, що улекчували би нам подорож, а головню відвертали би від нас підозрени, що ми які непевні або небезпечні люди; але се нам не вдало ся, бо тоді не було найменших звязків між Галичиною й Угорщиною, навіть туристичних. Через те вибрали ся ми на божу волю, як знали і куди знали. Подорож удала ся нам не але і ми не наткнули ся в ній на ніякі неприємности, коли не числити тут дрібного епізоду, що трапив ся у Воловім, де ми мусіли ходити до начальника політичної влади вилегітимувати ся, хто ми і що робимо. Але вона дала мені основу до дальших екскурсій, в яких посував ся чим раз даліше на захід, аж до земплінської столиці, де Русини творять лише незначні оселі, а поза ними розливаєть ся вже словацке море. Крім того вибрав ся я 1897 р. до руских кольоній у Вачці, яку називано в нас фальшиво Банатом. Таким чином пізнав я наочно всю руску територію в Угорщині; полишали ся ще для звидження лише розкинені кольонії, що відложив я однак на пізнійше.

Відбуваючи екскурсії на свій власний кошт і ризико, поставив я собі задачею не лише приглядати ся загальному побутові угорських Русинів, але прибирати також як найбільше фольклорних та етнологічних матеріалів, бо оголошених до тої пори було дуже мало тай ті непевні і некритичні, як збирані виключно аматорами. На місці мусів я однак переконали ся, що всього пляну не можна виконати; для збирання етнологічних матеріалів треба дуже багато часу, якого страда не стоїть у ніякій пропорції з осягненими результатами; крім того треба вміти рисувати і фотографувати, бо ніякі описи не заступають малюнків, а я не вмів ні одного, ні другого; через те призбиравих навіть деяких матеріалів я не міг ужити, бо на підставі моїх власноручних „рисунків“ рисівник не міг відтворити предметів, як треба, а з часом і сам матеріал знищив ся. Колиж опісля я підвівив ся фотографувати і забрав з собою апарат до Вачки та поробив дуже багато знімків, вони в дорозі так ґрунтовно замкнули, що з них не можна було нічого зробити, бо всі попусували ся і мені на пам'ятку лишив ся тільки за них рахунок зі склепу. Так отже вислідом моїх екскурсій лишив ся переважно фольклорні матеріали, з яких я значну частину вже опублікував, а решту надію ся також у недовгій часі опублікувати.

При екскурзіях тримав ся я звичайно тої методи, що прийшовши до села, представляв ся місцевим інтелігентам Русинам, якими звичайно були священники і учителя, деколи й нотар (громадський писар, але з висшою освітою, як у Галичині). З сего виходила подвійна користь: 1) що мене не вважало ніяким пройди́сьвідом і не перешкоджувало мені в зносинах із селянами, що для мене все було найважнійше; 2) що тим способом міг я добути в кожнім селі потрібні для себе інформації, яких звідки инде не міг дістати. І мущу

признати, що на всій рускій території не мав я ніяких неприємностей з боку інтелігентних осіб, до котрих звертав ся і як мені не поможемо, то в ніякім разі не пошкоджено, а в багатьох місцевостях приймано мене дуже прихильно, в Вачці-ж, завдяки тодішньому керестурському учителю М. Враблеви, навіть дуже щиро.

Але часи не стоять на місці. При кінці 90-их років почали ся в Угорщині аграрні й робітничі рухи, а мадярське правительство, зложене все з представників і заступників найвищої аристократії, головню дідичів, не могло ніколи віднести ся до них — не кажу прихильно, але навіть толерантно. Почали також прокидатися сильніші прояви незадоволення угорських народів, угнітаних Мадярами. Усе те дало причину мадярському урядові повиннаходити давні і позаострювати нові поліційні приписи проти всяких рухів, а в першій мірі проти „агітаторів“. На ніщо не адала ся і вся „свобода“, яка в Угорщині — на погляд Мадярів — має бути перша в Європі і найбільша по англійській. Всі сільські уряди дістали поручення обсервувати пильно кожного, що прийде до села і нікому не пардонувати.

Я, наслідком різних обставин, від 1899 р. до кінця 1902, не робив уже екскурсій на Угорщину. При кінці 1902 р. занепаз я крім того на здорівлю і з поручення лікаря виїхав на полудне, на острів Корфу. Там підтримував ся доволі добре, тому й уложив собі план із поворотом зробити екскурсію до руских кольоній, розсіяних по півднєвій Угорщині, а есентуально — як стане часу й грошей — скочити й до Семігороду Виділ Наук. Тов. ім. Шевченка признав мені місячну відпустку на сю екскурсію і ще значну підмогу, наслідком чого я увійшов у переписку з моїми знайомими з Угорщини, щоб означити подробиці екскурсії.

що він є членом одного українсько-академічного товариства, до якого він ніколи не належав, а другого (Сиротюка) прийнято сего року мимо того, що він минулого року не був прийнятий задля недуги, яка й досі не вилічена у него. А сталося це лише на те, щоб не допустити на ті місця Русинів.

Так переслідують всевладці із консисторії Русинів і плекають москвофільство серед руского населення. Таким чином витворюєся така ситуація, яка відтак дає митрополитови спробою вказати на те, що лиш 23 священників жадає рівноправності Русинів в дієцезії а 300 священників виступає проти того.

В виду такого стану річній в буковинській православній архиєпархії нижче підписані запитують его Екзеєнцію міністра просвіти і віросповідань:

1) Чи Его Екзеєнції відомі сї невиннісні відношення в буковинській православній дієцезії?

2) Що задумує Его Екзеєнція зробити, щоб руских аспірантів при прийнятті до духовної православної семинарії в Чернівцях не упосліджувано?

Відень, 22. грудня 1909.

Пігуляк, Спинул і тов.

ДОПИСИ.

Мереця. — Мереця стала „щасливою“. Пір Боднарескул мол. перевізся до нових парохіальних домів до Мереці і зачне аж тепер свою „діяльність“. — Поки що трюндить кілька може против „Січ“ та пускає між народ байки, що „Січ“ засновано лише на те, щоб легше запровадити уніатську віру і що вона лише предтечею уніатського попа. Але люди не такі дурні як ці собі гадає і окрім кількох мало є таких, котрі вірять в його брїхні. — Особливо неподобаєсь Боднарескулови те, що січовики ходять всі в неділі і свята до церкви з лєнтами. Першої неділі аж пінив ся зі злости і як лише побачив їх, закричав злітно: „Ану флетєви будьте тихо — не говоріть та не сьмійтесь, бо якийсь попаде нещастє!“ і то зовсім без причини бо ніхто не говорив ані слова. — По службі божій викликав всіх царубків і дівок наперед і зачав питати „отченаш“. Та тут якраз січовики пописались найліпше... Щоб все таки відстрашити їх від церкви, сказав Боднарескул, що буде від тепер що неділі відбувати катехизацію. На другу неділю явилось ще більше січовиків, як першої, але Боднарескул не питав вже отченашу. Відхотїлось сердешному!..

Та не відхотїлось ему на жаль відправляти у нас службу божу консеквентно по волоски, неначе то Мереця була в Молдаві і немовби в ній не жили самі лиш Русини окрім одного цигана. Удаємось сею дорогою до наших послів руских, (бо ті, що ми їх вибирали, заступають волоскі інтереси) а головню до п. посла Пігуляка інтервенювати в сій справі у нашого владики, щоб і ми дочекали почути в нашій церкві руску відправу. Ми були православними і остане-

Коли я так переписував ся і укладав подрібний план подорожі, мадярський уряд приготував на мене опалу. Причина до неї була ось яка:

В 1902 р. минуло 100 літ від уродин Юрія Венелїна Гуци, угорського Русина, що дав почин до національного відродження Болгарів. Сї роковини святкували Болгари та деякі Росіяни, бо Гуца перенїс ся з Угорщини до Росії, де й розвивав свою діяльність і умер. Із нагоди сих роковин написав я у „Записках (1902, кн. 3, Miscellanea, ст. 4—6) маленьку замітку про Гуцу п. н. „Кілька причинків до біографії Юрія Гуци (Венелїна)“. У сій замітці згадав я, що брат Гуци Іван, жие*) ще у Великій Тибаві як 84-літній старець, але в дуже великій біді. Ся замітка була перекладена на болгарську і російську мову і наслідком її було, що в Одесі болгарські кобляїсти та деякі Росіяни зложили 200 кор. для Івана Гуци і переслали їх до Львова проф. М. Грушевському з просьбою, передати їх даліше. Проф. М. Грушевський переслав їх за мою порадою — я тоді був уже на Корфу — о. Ю. Жатковичови в Строїні, який доручив їх І. Гуці. Здаєть ся, що нї особа адресата, бідного безпросвітнього селянина, нї незначна сума, не можуть викликати ніякого підозріння нї в кого. Але в Угорщині не даром si est vita, non est ita*), бо ось що я довідався про сїю справу

„Коло 20-го сїчня с. р. появилася в газеті „Magyarorszag“ обширна стаття безіменного автора, в якій він з нагоди, що брат Юрія Венелїна діста-

мось ними на віки, лише хочемо щоб в нашій церкві відправляли в нашій рідній мові. А се право чейже ми маємо!... Сподїємось, що наші просьби будуть сповнені. — Православні.

Зеленів. — Дня 26. грудня 1909 відбули ся у нас загальні збори читальні „Рускої Бесїди“ при дуже скупій участі селян, бо були майже лише самі видїлові і місцеве учительство, а посторонних явили ся пп. учителі О. Аврам з Вергомету і О. Циганюк з Зеленив-Клокїчки.

Збори отворив дотеперїшній голова читальні п. надуч. Юрій Дулуленко і зараз приступив до першої точки дневного порядку.

Читальня числить 74 членів. Вплачені вкладки за 1908, 09 роки виносять 67 К і 50 с. Господар Георг. Вервега з Зеленива подарував читальні 10 К. Розходу було в тих роках 35 К. Каса читальняна має 41 К 50 с.

По сїм приступлено до другої точки дневного порядку, то є до вибору видїлових. До видїлу ввійшли: Георгій Вервега, голова, Степан Даниляк, заступник голови, Юрій Лукашук, писар, Іля Понич, бібліотекар, Дмитро Даниляк, скарбник. Заступники видїлових: Георгій Мойсюк, Василь Аврам.

При точї вільних внесень перший промовив п. надуч. Юрій Дулуленко і в популярній і приступній бесїді представив зібраним цїль читальні і її бібліотеки, а в кінці подякував в імені уступившого видїлу господ. Георгієви Вервезі за цілорічне безкористне відступленє хати для читальні. Промовляли ще пп. уч. Циганюк і Лукашук.

Зеленів то село дуже мізерно зорганізоване та непросвічене, і скоро місцева інтелїгенція і свідомїїші селяни не зуміють краще зорганізувати селян коло читальні, то в коротці Зеленив може заснїтитись до краю через бувшого і перепавшого двірника Онуфрія Костюка і его заушників, котрі і так вже приготувляють ся до заснованя „волоскої“ каси. — Присутній.

Глібона. (Колп вже будуть рускі залїзничі білєти?)

Минулого року відважилось кілька одиниць буковинських Українців зажадати білєтів у рускій мові, а коли їм сего відмовлено, внесли они жалобу в так званій „Beschwerdebuch“, яку кожний начальник стації є обовязаний дати кождому подорожньому, котрий сїї книги зажадає. Небавом по сїм появилася нотатка в „Буковині“, що буковинська управа руху відносьєть ся прихильно до справедливих домагань Українців, і що она постарась від нового (1910) року о рускі білєти. Зараз по тім стояло поновно в новинах „Буковини“ ч. 238, що бук. Українці вгль. ціла Буковина дістануть від нового року німецько-українсько-волоскі білєти. Так і можна було сподїватись якогось успіху в сій справі — але (сподїємо ся, що се лиш покищо) одні єдині Українці завелїсь в свої надїях. Яко доказ сего подано отсей випадок: В суботу 1. сїчня с. р. їздив я до Серету. На стації в Глібоні не одержав я руского білєту, бо таких не було, тільки німецький. Не мав я часу написати жалобу, бо було 2—3 хвилі до відїзду. Коли я в Сереті того дня зажадав білєту в рускій мові, вивидив ся на мене урядник великими очима

гроші з Росії, подав широку біографію Венелїна*) при чїм зазначив, який з нього був твердий Москаль. Та не досить того; автор написав, що Ви такий самий Москаль і як московський емісар ходите по Угорській Русі і робите тут московську пропаганду, а навіть підпираєте її грїшми, як на се вказують гроші вислані брату Венелїна. На слідком сїї статї правительство наказало старості Балаїтїю перевести сїдство. Балаїтїй поїхав на сам перед до Великої Тибави і там списав протокол, хто й кілько грошій дав брату Венелїна. Дїзнавши ся, що гроші передав йому о. Ю. Жаткович, поїхав до нього до Строїни і стягнув із нього протокол, „хто, на що і як зібрав сї гроші. Се було 27. сїчня (1903). Дня 17-го марта появил ся в о. Жатковича другий раз Балаїтїй і списав другий протокол про те: хто Ви, кілько разів були Ви на Угорщині і в него, що Ви тут робили, де й коли познайомив ся він із вами? При тім порадив ему повідомити Вас, аби Ви не ходили по Угорщині, а спеціально по Угорській Русі“.

Так завдяки якимсь ігнорантам виванзував я на московського емісара, а мадярський уряд видав приказ арештувати мене, скоро появлю ся на Угорській Русі, як я дізнав ся пізнійше. Про все то не знав я одначе нічого на Корфу і аж як вїїхав на Угорщину, дістав листове повідомленє від мого знайомого, щоб не повертав до Русинів у північній Угорщині, коли не хочу мати неприємностей від угорських властей.

Тимчасом виробив я собі в Корфу план експедиції по Угорщині і в половині марта вїїхав звідти та через Фіюму прибув до Будапешту, де повернув до свого давнійшого знайомого д. М. Врабля, що став редактором „Недїли“ і разом із ним обговорив іще деталї плану. Дня 24. марта

*) Переклав мою замітку.

і відповів, що він такого білєту не має і запитав ся мене, чи я прийму німецький білєт? Коли я йому в друге повторив своє жадає, сказав він до мене піднесеним голосом: „Не будьте дитиною і не жадайте від мене того, чого я вам не можу дати!“ Я запротестував проти сего і тоді урядник сказав мені вже лагідним тоном, що не дасть мені бежаного білєту, бо таких білєтів він не має. Я відїїшов. Аж тут на диво побачив я у одного подорожнього — (він Українцем зветь ся) — німецько-волоский білєт. Нуже я знов до урядника. Питаю ся, чому нема руских білєтів, наколи волоскі вже є? Тоді відповів мені сїй панок ось що: „Маю білєти німецькі, волоскі ба навіть французкі, тільки руских не маю і не можу вам дати.“ Чули се — бо й они сего самого домагались і таку саму відповідь дістали — пп. І. Лакуста, уч. з Серету і Г. Жмурко, уч. з долїшних Сяїнівців. Зажадав я від згаданого урядника квітї жалоб а він сиранив мене до бюро начальника. Я до бюро а там нема нікого. Там чекав я майже аж до самого відїзду і начальника ре було. Казала мені, що він у приватнім помешканю.

В Глібоні по довгїм короводї одержав я квітї жалоб і вписав жалобу в згаданій справі. Та й тут пішло не ліпше. Того самого вечера не видав урядник в Глібоні руских білєтів учителям-Українцям і сказав, що таких карт їзди можна хіба в Галичині домагатись. Один з тих учителів написав жалобу до управи руху у призначеній до того книзі.

Теодор Городиский, учитель

(Від редакції. Українські залїзничі білєти мусимо дістати і дістанемо їх цілком певно! Дивує нас, що досі не можна їх ще дістати, однак сподїваємо ся, що вже в найближшїм часі черновецька управа залїзничого руху вишлєть нам сю немилу справу. Маємо поважну підставу догадуватись, що се лиш тимчасова несправність. На всякий спосіб тїшити нас що наша суспільність так енергїчно протестує проти сїї несправності і починає вже розуміти свої права. Як довго не маємо українських залїзничих білєтів ані урядового корисного для нас виясненя сїї справи, так довго всіма способами енергїчно упоминаймо ся о се наше право!)

Політичний перегляд.

Нарада в угорській міністерстві фінансів.

В суботу відбула ся в міністерстві фінансів конференція, в якій взяли участь Лукач, Векерлє, Кошут, Андраші як також провідник народної партії посол Мольмар. На сїй конференції зорєнтував ся др. Лукач про настрій в поодиноких партіях. Говорено також про спосіб залагодженя угорської кризи.

Угорська християнсько-соціальна партія.

З нагоди нового року явила ся у графа Павла Сапарїєго велика депутація християнсько-соціальної партії. Іменем депутації промовляв посол Бєла Чітарі. На его промову граф Сапарі відповів ось-що: „Ми зможемо лише тоді піднести добробит нашої держави і досягнути так дуже ба-

1903 р. був я вже у першій місцевості своєї експедиції, у місті Макові, Чанадської столиці.

План мїї опирав ся на двох жерелах: 1) На урядовім статистичнім витязі з конскрипції 1890 року (вислїдів конскрипції з 1900 р. тоді ще не оголошено подрїбно). 2) На шематизмі греко-католицької велико-варадинської єпархії.

Прочитавши шематизм велико-варадинської гр. кат. єпархії*), я переконав ся, що в ній в парохії, основані виключно або переважно для Русинів. Усіх їх 5. Ось вони:

1) Варад-Оласі (Várad-Olaszi) (се дієлиця міста Вєл. Варадину в Бігар. стол.). Парохія заснована 1786 р. (pro parte Ruthenorum, а ще окрема парохія pro parte Romanorum). До неї належало 1900 р. 905 вірних, з того в Варад-Олас, 870 душ, решта у філіях. Від місцевого пароха довідав ся я, що його вірні переважно самі робітники, які понайбільше працюють у цегольних. Через те що вони по цілих днях на роботі, а не знайшов нікого, хто скотів би мені щобудь оповідати (навіть за гроші, бо міг би стратити постійну роботу), тому вїїхав звідти без записів. В урядовій статистиці не зазначено там ні одного Русина.

2) Нодь Лейта (Nagy-Léta), містечко в Бігар-стол. Парохія заснована 1752 р. pro parte Ruthenorum (друга є для Румунів). Усіх вірних належить до неї 425, з того в місці 320, решта в фі-

*) Schematismus historicus venerabilis cleri diocesis Magno-Varadinensis graeci ritus catholicorum pro anno jubilaris 1900. A restaurata autem sacra cum sancta romana ecclesia unione anno 200. Magno-Varadini, 1900. Ст. 348, 8°. Ся єпархія обїймає гр. католиків із отсех комїтатів: Арад, Вейкеїш, Бігар, Чанад, Чонград, Гайду, Гевеш, Яс-Нодь-Куя-Солнок, Саболч, Сатмар і Сїладь.

*) Тепер він уже небіщик, а жие тільки його син, як бідний хлібороб.

*) Відома приповідка: Extra Hungariam non est vita, est si est vita, non est ita. від мого знайомого з листу з 14. VII. 1903:

жане скріплене нашої нації, коли ми будемо не лиш дбати о розвиток наших соціальних відносин, але також не спустимо з очей християнської традиції угорської нації*.

Друга депутація християнсько-соціальної партії явила ся у прелата др. Александра Гісвойна, президента кравового християнсько-соціального союзу, який дякуючи речникові депутації заявив, що, відколи він ступив на політичну арену, від тоді здобув він собі переконання, що триумф християнсько-соціальної ідеї як також національної ідеї можна забезпечити лиш на демократичній підставі. Тому звертав ся він вже в р 1905 до провідників нації із резолюцією, в якій домагав ся, щоби они забезпечили загальне, рівне і тайне виборче право на конституційній підставі. Др. Гісвайн остає й тепер вірним своїм принципам і чув би ся щасливим, коли би міг переконати партію, що їх будучність оснований ся на демократичній підставі; він не спроневерить ся своїм засадам і тоді, коли би пішов навіть в розріз з партією народною і був би присилуваний виступати із неї.

В суботу появилось ся перше число органу християнсько-соціальної партії п. з. „A Népe“ (народ). Редактором сеї часописи є посол Веля Чітарі.

Кошут про змагання своєї партії.

Члени партії Кошута поздоровили свого провідника із новим роком. Відповідаючи, заявив Кошут, що він доложить всіх старань, щоби зреалізувати принципи партії. Кошут вказав на те, що тепер неможливо перевести в життя домагання в справі основання окремого угорського банку тому, що другий міродатний в законодавстві чинник є противний такому поділові банку. Кошут зазначив далше, що нетерпеливість его партійних товаришів підриває его змагання. Тому уважає він за потрібне здійснювати принципи партії поступово, коли-би їх не було можна зреалізувати до певного терміну. Та мимо того партія остане вірна своїм засадам.

Проти гноблення турецьких Болгарів.

В неділю відбуло ся в столиці болгарської держави величезне віче в справі гноблення турецьких Болгарів турецьким правительством. Професор Мілетіч виступив в острій спосіб проти поступованя Молодотурків зглядом болгарського населення і виїс резолюцію, в якій закликав ся болгарське правительством почати рішучі кроки, щоби боронити своїх племінних братів перед гнобленням зі сторони турецького правительства.

НОВИНКИ.

Чернівці, 3. січня 1910.

Календар. Середа 5. (23.) Сьв. 10 муч. в Криті; рим.: Єміль. Схід сонця 8:01, захід 4:10. — Че-

лїях. В урядовім виказі начислено Русинів 32. Тут заїхав я до гостиниці і розвідавши в господаря, де можна би застати Русинів, пішов за його вказівкою до поблискої коршми і дійсно застав при розмові чотирох господарів. Я вдав ся з ними в розмову, а щоби легше йшло казав поставити „палінки“. Не тревала ся розмова й 10 минут, як я почув на своїм плечі руку, а оглянувшись, побачив жандарма в неслужбовій формі, який зажадав, щоб я йшов зараз із ним до нотаря. Не бажуючи сперечатися, бо й так воно ні на що не здало б ся, я попросив господарів, щоби пождали на мене, а сам пішов із жандармом. Нотар був тут розумний чоловік, оглянувши мої папери, запитав що роблю і заявив, що можу собі списувати, що хочу. Але хто знав жандармські впливи на селі або в малім містечку, той не здивуєть ся, що я повернувшись до коршми, не застав ні одного Русина. Я хотів шукати інших, але довідав ся, що вони живуть далеко від містечка на полях, на кілька кілометрів. Не маючи ніякої певності, що я й там найду відважніших оповідачів, вибрав ся звідти в дальшу дорогу.

3) Нодь-Кароль (Nagy-Károly), містечко в Сатмар. стол. Парохія pro parte Ruthenorum (для Румунів окрема) давня, бо метрики має вже від 1746 р. Вірних має 1033. Чи всі вони Русини, як повинно би бути, не відомо мені. Сюди я не заїздив, бо переконав ся, що по містечках не можна записувати тоді, коли мені треба, а чекати на догідну хвилю ніякому екскурзантові не оплатити ся.

4) Кокод (Kakad), село в Вігар. стол. Парохія заснована 1750 р. Має всіх вірних 223 душі, з того в місці 192. В урядовім виказі подано 2 Русинів. (Дальше буде.)

твер 6. (24.) Нав. Р. Пр. м. Евг.; рим.: Трох Королів. Схід сонця 8:00, захід 4:11.

Нова прагматика державних урядників. Правительство предложило през. пал. послів проєкт нової прагматики для державних урядників. Найважніше в тім проєкті право часового авансу. В тій цілі державних урядників поділено на чотири категорії. До першої належать ті, що скінчили університет і мають повне академічне образование, до другої категорії треба буде лише декілька академічних іспитів, в третій поміщені урядники з укінченими середніми школами, а в четвертій урядники без середніх шкіл. Часовий аванс поділений так: Урядники першої категорії доходять до VII. рангу в 23 роках служби, урядники другої доходять до VIII. рангу в 21 роках, а третьої категорії до рангу IX. в 18. роках. Правительство предложене управильное також відпустки, установлюючи мінімальну для найнижшої категорії відпустку 14-денну.

„Діло“. Орган укр. національно-демократичної партії в Галичині „Діло“ змінив з днем 1. січня 1910. р. свій дотеперішній формат. Зі зміною формату наступило також значне розширення обсягу сеї часописи.

Новорічний аванс резервових офіцерів і кадетів випав сего року добре. Для 1. січня с. р. іменовано лїйтнантами 2299 хорунжих, хорунжими 2400 кадетів, а кадетами 3525 аспірантів.

В справі катастрофи в Чехії. В справі залізничної катастрофи на стації Угерско коло Пардубиць, наслідком котрої погинуло 13 людей і кільканайцять покалічило ся, доносять, що залізничного асистента Цайса, котрий спричинив ціле нещастя, випущено вже з в'язниці. Цайс перед увільненням зложив подрібне зізнання, признаючи ся до вини і вернув до родини в Угерску, однак наперед мусів зложити приречення, що зі стації не віддасть ся. Лікар др. Фішер зізнав перед судом, що з певною м. р. ствердив у Цайса сильний розстрій нервів наслідком перебутої хвороби і признав его з тої причини неспосібним до сповнюваня служби урядника руху. Всеж таки Цайса полишено на сім відповідальним становищі. — З приводу катастрофи в Угерску годить ся звернути ще увагу на характеристичну річ. На місці катастрофи збігло ся багато злодіїв, що рабували ранених а навіть трупи. Пощовий урядник Маковський, котрий потерпів тяжкі рани, оповідає, що коли лежав на шляху, викинений з вагона, злодії зірвали ему з пальців перстені і витягнули з кишені пуларес. Також з пощового вагона пропало багато грошевих пошпок. З тої причини до всіх околничих сіл вислано жандармерію, котра перевела домові ревізії, глядаючи за зрабованими цінними річами.

Добрий жарт. Російське міністерство не затвердило ухвали київського земства, якого земство постановило було внаслідок більшу суму на поставленя пам'ятника М. Гоголю та Т. Шевченкові. З сеї нагоди читаємо в останнім числі „Ради“ таке листування двох великих земляків:*

Лист російського письменника Миколи Васильевича Гоголя-Яновського до земляка, українського кобзаря Тараса Григоровича Шевченка.

Дорогий мій і любий земляче! І знов, ще раз, холодний неприязний Петербург пожартував з нами по своєму. Ти, певно, вже читав в газетах, що міністерство не затвердило асїгновку київського земства на пам'ятник мені, тобі та Аксакову в Уфі. Ти-ж пригадаєш собі, як на майській земській сесії наші земляки київські земці, наприклад, д. Рева та Тихончук, обороняли єю асїгновку і як, майже одноголосно комітет погодив ся з нею? Через що-ж її не затверджено в Петербурзі, ні в київському земстві, ні в газетах ніхто нічого не знає. Се тайна Петербургу. Але сам я догадуюсь, де „закопана собака“. Пробач, земляче, кажу отверто: мені здаєть ся, що ти тут став мені та заваді та твої твори. Ми обидва земляки, обидва Українці і обидва письменники. Тільки я писав общерускою мовою, та українською... Ти шкодив „общерускій державній ідеї“, ти її дробив, я-ж будував для неї могутній фундамент. І от тепер мені від усіх общерусів честь і слава, ти-ж за свій сепаратизм терпиш лихо, а через тебе — в сей час — і я. Нічого тайтись, знаєш і сам, яким оком дивлять ся на тебе з Петербургу. Ніяково було їм одному тобі не давати гроший на пам'ятник, то за компанією не дали вони й мені, хоч за мене стоїть могутня скала, сам Анатолій Іванович Савенко з своїм раціональним клубом. А з ними ні за що, ні про що потерпів і Сергій Тимофійович Аксаков, людина давним-давно легалізована. Таким чином двоє терпять за одного. Чи не міг би ти, любий земляче, зріктись, хоч тимчасово, про людське око, від тих півтори тисячі карбованців, що одписало тобі київське земство? Може тоді з мене і з Сергія Тимофійовича зняли б опалу? Про свою згоду, будь ласка, повідоми мене закритим листом.

Лист українського кобзаря Тараса Шевченка до общеруского письменника М. В. Гоголя-Яновського.

Вельмишановний земляче, Миколо Васильовичу! Вашого цікавого листа одержав тількищо. Згода! Ніколи і в думці не мав ставати Вам по-

Тимофійович були через мене неблагонадійними. Свою кандидатуру на земські гроші охоче здійснюю. Про се повідомляю офіційним листом председателя київської земської управи д. Суковкіна.

З пошаною Тарас Шевченко.

Оповістки, іменованя і т. п.

Краєва рада шкільна поручила заступництво пов. шкільного інспектора в (вашківській повіті) членови пов. шк. ради і надуч. в Руській Банилові, п. Василю Чаховському а для руських шкіл сторожинецького повіту членови тамочної пов. шк. ради і дир. кошикарської школи в Сторожинці, п. Федорові Іванічкому, доки будуть іменовані пов. шк. інспектори для обох сих повітів.

Перенесеня. Краєва рада шкільна перенесла надчителя в Милишівцях, п. Тимофія Гнідога на его жадане в сталій стан супочнику, висказуючи ему подяку і признання за его довголітню успішну працю учительську; далше перенесла надуч. в Глібоці, п. дир. Михайла Ронгуша зі службових зглядів до Заставної а' надуч. в Погорилівці, Іполітові Омельському, що управляв досі дів. школою в Заставлі, поручила управу хлоп. школи в Кіцмані; на остаток уділила піврічну відпустку п. надуч. Юрієви Воротнякові в Молдаві а его заступництво повірено уч. в Рогізні п. Туркевичові.

На пам'ятник Шевченка зложив д. Е. Бурачницький з Бергомету н. Сер. місто різдвних і новорічних желань 5 кор.

Телеграфічне бюро в Брязі. З днем 1. січня 1910 отворено при пощовім уряді в Брязі телеграфічне бюро.

† Посмертні вісти.

† **Єлена Клим**, найстарша дочка лікаря Дра Ковстантина Кліма, голови „Українського Касина“, визначного члена нашої укр. громади, померла дня 1. січня с. р. по довгій а важкій недужі в 16. року життя. Похорон покійної відбув ся в понеділок. 3. с. м., при численній участі членів червоноукраїнської громади. В. ві п.

Із штуки і літератури.

„Молода Ураїна“. Уже появилось перше число органу „Українського Студентського Союзу“ у Львові. Виходить раз на місяць. Редагує Комітет. Одвічальний редактор і видавець: МIRON Вітошинський. Передплата: річно 4 К, піврічно 2 К 20 сот., чвертьрічно 1 К 20 сот.; поодинокое число 40 сот., з пересилкою 45 сот. Адреса редакції: Львів, ул. Яблоновських ч. 2. І. вверху, 9. двери. Адреса адміністрації: Львів, ул. Сушійського ч. 17. Зміст сего першого числа, яке обнімає 48 сторін, такий: Від редакції. Роман Домбчевський: По з'їзді. Лев Марків: Стійність ідеї розвою. М. Евшан: Естетична культура. Показчик, для самоосвіти. Від редакції. І. Микола Чайківський: Математика. На біжучі теми. І. З нагоди першої матурі в перемиській ліцею. II. Vivus — Професори і студенти. МIRON Зарицький: Кілька слів про міжнародню мову „Есперанто“. Бібліографія: Огляд періодичних і неперіодичних видань. 1. Miniatur-Bibliothek. Переписка Редакції.

Дарунки на Різдво. Українські книжки для дітний різного віку з прегарними образами продає книгарня Г. Пардінського в Чернівцях, на що звертаємо увагу родичів.

3 міського театру. Вівторок, 4. січня: „Traviata“, опера в 3-ох актах Вердо. Гостинний виступ Вернера Альберто. — Середа, 5. січня: „Der Barbier von Sevilla“, опера в 3-ох актах Россіно. — Четвер, 6. січня: (по полудни, половина ціни) „Aschenbrödel“, дитяча комедія в 6-ох образах Гернера; (вечером) „Das nackte Weib“, фарса в 4-ох актах Батей. — П'ятниця, 7. січня: (знижена ціна) „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох актах Фалі. — Субота, 8. січня: (по полудни, для учеників, знижена ціна) „Hannele“, драматична штука в 2-ох частях Гавтмана і „Die Geschwister“, фарса в 1-ім акті Гетого; (вечером) „Der Mikado“, оперета в 2-ох актах А. Сулівана. — Неділя, 9. січня: (по полудни, половина ціни) „Die Dollarprinzessin“, оперета в 3-ох актах Вільнера і Грінвама; (вечером) „Der Mikado“, оперета в 2-ох актах А. Сулівана.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 3. січня 1910.

Петербург, 3. січня. (Кб.) Бувшого редактора часоп. „Страна“ проф. Максим Ковалевського, теперішнього члена державної ради, засуджено на 2 місяці в'язниці за се, що згадана часопись помістила артикул про військо і фальшиві відомости(?) про правительство.

Александр, 3. січня. (Кб.) Вчора вибухнув великий огонь в тутешніх тютюнових магазинах Шкода вносить 300.000 фунтів штерлінгів.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера, Антона Чапека, Ганана і Сина.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти, Йосифа Піхлера і Синів.

Артикулів до подорожі: найславнішої фабрики Франца Целлера у Відні.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР
відповідних подарунків на Різдво і Новий Рік
по знижених цінах.

REGERUD LEMBERG.

Черновецький кружок „ЖІНОЧОЇ ГРОМАДИ“

поручає ласкавим зглядам П. Т. Публики

свою першу на Буковині українську

Робітню дамських суконь, костюмів і біля

в Чернівцях, в „Народнім Домі“

ул. Петровича ч. 2. I. пов.

До робітні заангажовано перворядні сили так, що вона певно
відповість і вибагливим вимогам.

142 (2—4) с.

Найкрасші дарунки (забавки)

для дітей

можна получить

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Північна число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писання.

РІДКА СПОСІБНІСТЬ!

При улиці Броварній число 94 є де-
шево на продаж

ГАРНА РЕАЛЬНІСТЬ

з огородам під управу. Близших усло-
вин вивідати можна там же на місці.

На зв'язі

жайлілше масло і мід

поручає

СОЮЗ ГОСПОДАРСКИХ МОЛОЧАРЕНЬ

при улиці Рускій число 6 і

ЦЕНТРАЛЬНА МОЛОЧАРНЯ

при уллиці Паньській число 33.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шиття скорше, ніж не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шиття

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі частини що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.З поважанем Василь Данилевич, Механік
в Чернівцях (—)

ул. Жидівська 16. і Північна 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Товариство взаємного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, (—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаємних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закону о стоваришенях з року 1873.Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадницькій поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки щадницькі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Друкарня тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, має на складі
ріжного рода друки.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При кількорових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Администрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані візні від порта. Рукописи ввертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від шукки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсов має 8 шпальток

До всіх читалень „Рускої Бесіди“ сторожинецького повіту!

Філія тов. „Руска Бесіда“ в Сторожинці буде на підставі ухвали виділу філіяльного висилати за часом від по свят аж до 1. марта 1910 неділями і святами до всіх читалень сторожинецького повіту своїх відпоручників з календарями і іншими виданнями „Рускої Бесіди“ в цілі приєднання нових членів і в цілі контролі самих читалень. Се подає ся всім читальням сего повіту до загальної відомості, щоб були на се приготовлені. Поодинокі читальні буде філія „Рускої Бесіди“ з'осібна повідомляти про день і годину приїзду відпоручників. На день приїзду відпоручників просить філія скликати конечно загальні збори читальні а всі звичайні загальні збори вже відбули ся, то треба там скликати надзвичайні загальні збори.

За виділ сторожинецької філії „Рускої Бесіди“.

Іван Єнджейовський, секретар. Теодор Іваніцький голова.

Справозданє

з загальних зборів філії „Рускої Школи“ в Сторожинці

В п'ятницю 31. грудня 1909 р. відбули ся в Сторожинці загальні збори філії „Рускої Школи“. З головного виділу сего товариства виділено на сї збори Вп. п. посла Николая Спинула. На зборах явило ся руске учительство сторожинецького повіту майже в комплекті, що свідчить, що в їх серцях є добра воля і щирість до народно-просвітної праці. Збори отворив голова філії п. дир. Теодор Іваніцький, вітаючи присутних а іменно Вп. делегата головного виділу, п. посла Николая Спинула, котрий за нас ніколи не забуває і загощує при кожній нагоді. Зібрані привітали делегата гучними окликами „славно“ і оплесками.

В. Гнатюк.

З угорської Руси.

(Конец).

5) Нір-Ачад (Nyir-Acsád), село в Саболчан. стол. Парохія заснована 1734 р. Всіх вірних в 1869, з того в місяці 1149. В урядовім виказі подане число Русинів на 10. Як я на місці переконав ся, оба числа і з конскрипції і з шематизму неправдиві. Перше занадто мале, друге за велике, бо значна частина Русинів зденаціоналізувала ся, особливо молодіж, яка говорить уже виключно по румунськи, бо по руски говорити вважаєть ся „стидом“. В сїм селі вдало ся мені знайти приміщенє в дяко-учителя, очевидно тому, що він Русин, чого дивити в часі сїєї екскурсії не трафляло ся. Переночувавши, я почав при допомозі дяко-учителя шукати за оповідачами. Один знайшов ся і я почав від него записувати казку. Ледви скінчив я її, як у школі з'явив ся поліцей і заявив, що „пан новтаруш“ звиває до себе мене й учителя. Коли я прийшов до канцелярії, „пан новтаруш“ сидів у шапці, курив люльку і розмовляв із якимось чоловіком. На мов поздоровленє не відповів нічого, лиш зпринув оком на мене і розмовляв далше, що тривало більше як чверть години. Описав походив ще трохи, понижпорив між паперами і нарешті зажадав від мене „пасоша“. Я подав паспорт, але він не міг чомусь „пана новтаруша“ переконати. Задав говорити до мене по мадарски в не дуже прихильнім тоні; я заявив, що можу відповідати йому по руски або по німецьки. На те сказав він, що пішли по урядового перекладчика, місцевого лікаря, бо перекладу учителя не хотів чомусь приймати. Коли лікар надійшов, він перевів у мене частинну ревізію, бо коли я сказав, що вертаю в Греції і там не тільки не квестіонував мого паспорту ніхто, але навіть не жадав его, а на до-

Відтак забрав слово п. делегат. В своїй бесіді представив він зібраним сумний стан руских шкіл народних і руского учительства в тім повіті перед кількома роками і зазначив, яким скорим кроком йшов тут поступ в тім згляді. Наше шкільництво розвиває ся тепер дуже гарно і скорою ходою. сторожинецький повіт дійшов до того, що дістане в найближшій часі напевно свого осібного руского інспектора, хоть тяжка була боротьба з дотичними властями, заким на се призволили. Вкінці вказав делегат на велику борбу о регуляцію учительської платні, яке становище рускі посла в сїй справі зайняли і підійс, що управителів шкіл і учительок при послідній регуляції платні покривджено і що вже роблять ся заходи в соймі, щоби і їх задовольнити.

Пан дир. Іваніцький здав описав справозданє з діяльності виділу і товариства. Діяльність ся була до тепер справді дуже мала, бо товариство не мало свого власного льокалю і в сторожинецькім повіті не було до тепер такої великої організації ані між інтелігенцією ані між селянами. Аж в посліднім часі почали Русини сего повіту тіснійше організуватись і є надія на великі поступи в 1910. році. Далше підійс справоздавець потребу заснованя курсів для аналіфабетів по всіх руских і мішаних громадах сторожинецького повіту. Що тичить ся сих курсів, забирали слово більше присутних і одногласно всі вказали на потребу заснованя таких курсів. Всі учителі заявили охоту вести такі курси в своїх громадах. Філія „Рускої Бесіди“ спровадила підручники для таких курсів і розішле всім управителям шкіл. В Сторожинці такий курс вже в короткім часі ввійде в житє. Зголосило ся до него 32 осіб а Вп. пані учителька Омелія Якубовська заявила охоту провадити сей курс. Далше задумує філія „Рускої Школи“ запровадити в Сторожинці курс для інтелігентів не-Русинів. Над дальшою точкою дневного порядку: введенє в житє руского урядованя по руских школах народних, вела ся жива

дискусія. Забрали слово фаховці на тім поли і ухвалено уридувати від 1. січня 1910 у всіх руских школах народних лише по руски.

По справозданю з діяльності слідував впис членів. Вписало ся до товариства 32 членів, з котрих 22 зложили готівкою членські вкладки. Всіх, що членської вкладки не заплатили і тих кілька, що на зборах не могли явити ся, просить ся при найближшій нагоді вступити до „Р. Школи“ згідно уплатити вкладку. Заразом подає ся до відомості всім управителям шкіл, що на зборах явити ся не могли (здає ся два), що мають солідаризувати ся з ухвалою в справі руского урядованя.

До нового виділу ввійшли: п. дир. Теод. Іваніцький, п. дир. Альбін Носівич, п. дир. Венделін Микитович, п. дир. Омелія Влад, п. дир. Іван Кошка, Вп. пані учит. Омелія Якубовська і п. у. Орест, Франтик.

По зборах відбув ся комерс „Рускої Школи“, на котрім брав також участь Вп. п. посол Николай Спинул. На пращанє Вп. посла виголосив о. Николай Волянський промову, в котрій дякував ему за его щирю працю і труд около добробиту Русинів сторожинецького повіту і Русинів взагалі і просив его, щоби постарав ся о початє заходів около заснованя рускої школи в Старих-Бросківцях, де є більше як 50 руских дітей а отворене рускої школи вже проходила ся там через два роки.

Сторожинець 1. січня 1910.

Іван Єнджейовський

секретар.

Теод. Іваніцький

голова.

Політичний перегляд.

Угорська криза.

Президент конституційної партії Сель вистав із нагоди нового року Андрашови дуже

не знайшов, ні де пожити ся, а горячка не устала. Не було що робити і я вибрав ся до Галичини, утративши швидко все, що придбав на здорівлю в Корфу.

Таким чином нір-ачадський нотар уратував від мене Угорщину і заслужив вповні на титул: pater patriae, бо по повероті до Галичини почала розвивати ся в мене доволі швидко наслідком перестуди грудна недуга і я від тоді не тільки не вибрав ся більше на Угорщину, але і в Галичині не робив екскурсії тай не маю надії робити.

Далше йдуть дві парохії, в яких повинна би бути руска більшість, бо в шематизмі значить ся, що в них уживаєть ся: lingua ruthenica et romana (на переді ruth.). 6 се:

6) Ейр-Шелінд (Er-Selind), село в Бігар. стол. Парохія заснована 1777 р. Має вірних 768, з того в місці 665. В урядовім виказі значить ся і Русин. Приїхавши сюди, я не міг ні з ким розмовити ся, навіть із дяко-учителем, апробованим pro lingua hung. et ruth. Надходила ніч, а я мусів стояти з накунками на серед дороги. На щастє надіхав якийсь Жид, а від него довідав ся я, що кілька домів далше жие один Русин. Я зараз пустив ся туди і дійсно застав Русина в дома з жінкою й дітьми; діти не знали вже ні трохи по руски і між собою та з батьками балакали виключно по румунськи. Від старих довідав ся я, що давнійше було там більше Русинів, але старі вимерли, а молоді покоління зовсім зрумунили ся. Іх лиш двоє є в селі, що говорять по руски. Від жінки записав я два маленькі оповідання і переночувавши, як Бог дав, вибрав ся далше, бо більше не мав що там робити. Сї оповідання липать ся одиноким спомином, що в Ейр-Шелінді були коліс Русини, бо коли обов старі помруть, ніхто вже там Русина не застане.

сердечну телеграму, на яку Андраші відповів довгою депешою, в якій оборонає становище конституційної партії в справі виборчої реформи, у військовій і банківській справі. Андраші додає ще, що дано вже гарантії, що австрійські круги не будуть вже мішати ся в угорські внутрішні справи. — Др. Лукач удав ся вчора до Відня і здасть сьогодні перед монархом справоздання із останньої конференції із заступниками всіх партій. Однак і ся конференція не принесла жадних успіхів; тому, здає ся, др. Лукач зложить свій мандат, що его одержав від монарха. Вже тоді, як розійшла ся чутка, що і др. Лукач і граф Куен-Гедерварі одержали місію робити заходи около утворення нового кабінету; говорено, що оба політики будуть поступати побіч себе і в розумінню з собою. Коли др. Лукач не досягне нічого в переговорах з партією Юшта та з іншими партіями, говорено вже тоді, то граф Куен-Гедерварі має утворити позапарламентарний, перехідний кабінет, аби в сей спосіб привести до викларавання політичної ситуації в Угорщині і до тривалої згоди між нацією а короною.

Росія — Черногора.

В останніх днях грудня затверджено в Цетині перший російський чорногорський торговельний трактат. Чорногорський президент міністрів вислав із сеї нагоди до російського міністра заграничних справ депешу, в якій висказав іменем правительства своє глибоке признання із за підписання торговельного трактату, що причинить ся певно до скріплення приязних відносин між обома народами, розвине і оживить взаємні відносини. На сю депешу відповів міністер Ізвольскій в дуже прихильний спосіб, зазначаючи при тім, що розвій торговельних стосунків між Росією а Черногорою буде новою запорукою приязни між обома країнами.

Події в Греції.

Депутация військової ліги передала Теотокісові і Раллісові писмо, в яким домагає ся, щоб як найскорше ухвалено військові і фінансові реформи. Теотокіс відповів відпоручникам військової ліги на їх скарги ось-що: Що відносить ся до минушости, то парламент прийняв вже 163 законпроекти. Моя партія буде займатися дотеперішнє становище й на будуче; партія ухвалить правительственні пропозиції тому, що відступлення від сего принципу могло-би спричинити небезпечні комплікації Ралліс дав подібну відповідь, при чім скритикував в острій спосіб розпорядження правительственні.

Заграничний голос про парламентарне положення в Австрії.

Обговорюючи парламентарне положення в Австрії „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ подає

ось-яку замітку: Ми вже передше нераз зазначували, що не лише Австрії залежить дуже багато на впорядкованих парламентарних відносинах, але також за її границею, де удержане великодержавного становища Австро-Угорщини уважає ся найважливішим чинником супокійного розвитку Європи, збудило ся живе бажання, щоби в законодавчих тілах Австро-Угорщини панував курс, відповідний інтересам і потребам всіх інтересованих народів.

Полуднево-славянський міністер.

Полуднево-славянські часописи обговорюють справу креовання теки міністерства для словінського міністра-земляка як вже доконану річ. „Obzor“ подає навіть, що згаданим міністром-земляком має бути посол Лагіна. Після іншої версії посол Лагіна не хоче прийняти такої пропозиції із особистих причин. На его місце пропонують посла Гвчеріча.

Із буковинського сойму.

В понеділок, 3. с. м., відбуло ся засідання законодавчої комісії, на яким члени комісії радили над громадским статутом для краюї столиці Чернівців.

При виключенню питання про число членів міської (Stadtrat) і громадської ради (Gemeinderat) утворено в принципі проект, предложений референтом др. Ончулом, якому комісія дала повну власть, щоби він постарав ся у Відні о те, щоби міністерство розглянуло сей проект.

Проект Ончула містить з малими змінами ті самі постанови, що й проект, предложений міським магістратом, де м. н. сказано, що побіч міської ради, яку має ся вибрати також після курій, мають існувати ще окремі комісії.

Точку спору, себто іменоване урядників в полагоджено в той спосіб, що іменоване магістратського директора як також магістратських радних і председателів пристоїть громадській раді (Gemeinderat), а всіх прочих урядників, навіть практикантів і аспірантів іменує міська рада. Що до становища віцебурмістрів, то залишено установлене певної ранги для них і повірено бурмістрови покликати їх на заступництво.

Урухомлене чеського сойму.

Партія дідичів скликала дня 7. с. м. засідання, щоби нарадити ся над урухомленем чеського сойму. Конституційні дідичі мають пересправляти з Німцями, консервативні з Чехами.

Шанси сеї акції не так злі тому, що парламентарне положення значно поліпшило ся.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Кїві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

в 12 руских родин, в Кетвею 30 родин, а в Феланалу аж 50 родин (усі отсі місцевости в Темешській стол.), а в офіційній статистиці нема й згадки про них. Вепархіяльний шематизмах тесема. Такприм. величезне село Нодьлак, Чанад. стол. що числить коло 15.000 мешканців, має в гр. кат. парохії 1095 вірних, а мова їх зазначена „romana“. Тимчасом тамошні Русини подають своє число приблизно на 500 душ, в урядовій статистиці вносять се число 124. Переважно число їх живє поза селом, на виницях. Вони зайшли сюди в сорокових роках XIX ст. головно з Шароша, але були деякі і з Галичини. Тепер починають емігрувати до Болгарії, бо тут платять величезні податки. Один Русин показував мені свою хату й маленький город, більше не має нічого, і за те платив річно 56 кор. податку. Не всі Русини говорять однаково, одні менше, другі більше посвояченою мовою. Старші говорять чистіше, але їх уже мало. Молодіж говорять лише по словацьки (між собою). Я розмовляв із одним сороклітним мужчиною, що говорить іще „Отче наш“ і „Вірною“ по славянськи, але багато в них не розуміє, тому в церкві молились по мадярски. Його діти говорять трома мовами: мадярською, румунською і словацькою, а рускої не знають ані слова. У него бачив я образ „Богач і Лазар“ із шістьма окремими сценами (Богач бенкетує, Лазар у гною; Смерть богача; Похорон богача; Смерть Лазаря; Похорон Лазаря; Богач у пеклі, Лазар у раю). Під сценами були рускі написи але з численними помилками; я мусів читати їх і пояснити ему. Крім Русинів живуть ще у Нодьлаку ще: Мадяри, Румуни, Сербі, Словаки і Німці.

В селі Семлаку, Арад. стол. число греко-католиків вносять 980, а їх мова зазначена румунська, хоч уже урядова статистика подає там коло 400 душ Русинів, що живуть також побіч Мадярів, Румунів і Німців. Зайшли сюди з Шароша рівно-

НОВИНКИ.

Чернівці, 4. січня 1910.

Календар. Четвер 6. (24.) Нав. Р. Пр. м. Евг.; рим.: Трох Королів. Схід сонця 8:00, захід 4:11. — П'ятниця 7. (25.) Різдва Ісуса Хр.; рим.: Лукіяна. Схід сонця 8:00, захід 4:13.

Особисті вісті. Судовий президент др. Рудольф Вляйбена, який відвідував свого брата бук. кр. президента д-ра Окта. Вляйбена в Чернівцях, відїхав вже назад до Берна.

Всі філії „Рускої Бесіди“ повинні піти тепер за прикладом сторожинецької філії (гл. вступна стаття). Замінаючи недавно серію справоздань статую: А тепер ми маємо готос, вказали ми всій нашій суспільности, що на просвітнім поли ми занедбали багато і що се як найскорше направити треба, коли справді хочемо мати певну і тривку підставу для дальшого розвитку. Ся стати дивним дивом викликала мале негодоване в деяких кругах нашої сільської інтелігенції. Радше нас незмірно, що побіч вістей про негодоване ми чимраз частіше дістаємо і відомости про відновлене позитивної праці в читальнях „Р. Бесіди“ і в філіях. В кожній такій роботі міститься ся частина найпевнішої запоруки на нашу красшу будучність. І ми певні, що немало найдеть ся у нас людей із зрозумінням для такої праці не лиш на просвітнім, але на кождім поли. Що до просвітної нашої діяльности, то за прикладом сторожинецької філії „Р. Бесіди“ нехай тепер всі інші філії з захватом і з охотою стануть об'їзджати читальні в своїм повіті, як робила се вже тамтого року червоноцка філія, най старесть ся тепер кожда філія з'організувати у себе гарну бібліотеку і кольпортажу добрих книжок для народу а всі ми з'єднуємо для „Р. Бесіди“ як найбільше членів. Чей-же можна довести до сего, аби хоч вся наша національно свідомо інтелігенція належала до сего товариства, щоб вона хоч посередно причинялась до ширення і піднесення просвіти між нашим людом! Як раз різдвяні свята надають ся дуже добре до такої акції!

Волоскі посли вже помирились. В кружку волоских послів завела ся від давна така поведінка, що вони того самого дня, рано розбивають ся, а надвечір годять ся. Недавно вийшов між ними в соймі яскравий скандал. Іменно дідичівські і консервативні волоскі посли не хотіли голосувати за внесенем п. А. Ончула в справі допущення мужиків до аренди та кушна піль рель. правосл. фонду. Останнє-ж число „Patrii“ доносить вже, що ся справа ще раз вирине в нашій соймі і що тоді вже всі волоскі посли будуть за ним голосувати. Як причину сеї зміни поглядів у волоских соймових послів, подає „Patria“ се, що ті посли тепер довідались о тім, о чім досі не знали, — іменно, що рель. фонд хоче продати сі поля жидівським посесорам. Нам здаєть ся, що не так жидівські посесори, як недалеко вже нові соймові вибори вплинули тут на зміну поглядів в сій справі... Впрочім саяк чи так, все таки добре, що в тій справі волоскі посли підуть разом з нашими, як вимагає сего інтерес руских і волоских хліборобів.

Дальші новорічні дотепи посла А. Ончула. Оповіді писали ми в „Буковині“, що посол А. Ончул напан

7) Порцалма (Porcsalma), село в Сатмар. стол. Парохія давня, а метрики має від 1787 р. Належить до неї 774 душі, з того в місци 310, в одній філії Патьод 320, в інших решта. Сюда не довело ся мені заїхати.

Нарешті йдуть дві парохії, в яких повинна би бути значна руска меншість, бо lingua ruth. значить ся в них або на другім, або на третім місци. Се є:

8) Ейр-Кертвейліш (Er Körtvélyes), село у Сатмар. стол. Парохія тут давня і має метрики від 1788 р. Вірних числить 878, але в місци лише 351 Мова: romana et ruthenica. Що тут в Русини, то певне, бо в одного я почував, але кілько їх, сего не зміг я довідати ся наслідком неприхильних обставин. В кождім разі їх не багато.

9) Маков (Makó), місто в Чанад. стол. Парохія заснована 1776 р. Вірних має 2272. з того в місци 1418. Вони мають послуговувати ся мадярською, румунською і рускою мовою. Коли однак я прибув сюди, то ледви віднайшов двох дяко-учителів Русинів, тай ті оба прийшли з північної Угорщини. Старий лиш з бідною розумів мене по руски, бо за довгі літа забув руску мову, молодий, що не давно сюди прийшов, говорив добре. В церкві екстєії править ся ще по славянськи, але піп не вмів по славянськи читати і відчитує їх із картки написаною мадярською азбукою. Се стілько спомину по тім, що тут були Русини.

Я знав уже з досвіду, що ні цифри в урядовій статистиці, ні в шематизмах — коли говорять ся про Русинів — не годять ся часто з дійсністю. І тут мав я нагоду на ново про се переконатися. Урядова статистика вказує прим. у Ватові, Чанад. стол., 11 Русинів; тимчасом їх є там 10 родин, що мені вичислили знайомі їх селяни; в Ов-Пенці, Арад. стол., вказує статистика 4 Русинів, а їх є там 15 родин; у Рац-С. Петрі

часно, аж до Нодьлаку, і в ще деякі старі, що в Шароші родили ся. Переважно вони всі бідні. Замітне те, що між ними багато оповідачів і коли по селі розійшла ся поголоска, що я запишу казки, та ще й плачу за те, то хоч прості люди, як недовірчиві, не знаючи, на що се пишеть ся, зголошували ся до мене один по другім, щоб „записати ся говорити“. І як би не те, що я не міг в однім селі довго сидіти, бо не стало би часу побувати в других, то міг би був там писати й місяць, до чого й обставини добре склалися ся, бо господар Німець відступив мені окрему кімнатку і вікт давав добрий. Там бачив я перший раз, як місцевий парох Румун у коршмі (бо се була коршма) грав у карти зі своїми вірними і разом із ними потягав із одної фляшки (там не пють чарками) сливовицю. У Семлаку взивано мене перший раз урядово через громадского поліца до нотаря, щоб я вилегітимував ся, хто я і що роблю. Нотар був інтелігентний чоловік і відпустив мене зараз, порадив лише, щоб я приїхавши до села, зголошував ся до громадского уряду і вилегітимував ся, аби знати, хто є в селі. Я послушав сеї ради і в найближшій місцевости, Німецьким Перегу, примістивши ся тільки в одного господаря і запевнивши собі на другий день оповідача, пішов до нотаря. Сей вислухав мене і заявив, що не дозволяє мені в селі нічого записувати; треба було аж довгих внаслідковань, торгів, а навіть поруки мого господаря, щоб нотар дав мені спокій. А все таки другого дня русько прислав поліца, щоб послушав, чи я запишу казки. Поліцай послушав кілька минут казки і відїшов.

Німецький Перег, в Арад. стол., фігурує в шематизмі з lingua romana, а в урядовій статистиці не зазначено в нім ні одного Русина. Тимчасом живе там коло 90 руских родин і всі гр. католики, яких число подане на 420, майже виключно Русини.

в поворотну ніч в каварни без ніякої причини на редактора „Buk, Post“. Не знали ми ще тоді, що на сім справа тоді не покінчилась. По редактору „Buk, Post“ прийшла черга на редактора „Szern Allg. Zeitung“. І на него накинувся посол А. Ончул в тій самій каварни і того самого вечора. Кажуть, що між А. Ончулом а першим редактором прийшло і до чинної зневаги, а в другім припадку покінчилося на словах. Оба редактори були тоді в каварни в товаристві своїх жінок. Всі ті новорічні авантури посла А. Ончула викликали загальний несмак в місті. Як відомо, того самого дня пос А. Ончул, в часі соймового засідання, з темпераментом гідним ліпшої справи, причинився до того, що одного добродія (доктора прав) викинено за неспокій а соймовою галерією, а безпосередньо по тім напад пос А. Ончул безоглядно і на співробітника „Buk, Post“ в диванкарській ложі а соймі за те, що сей відважився на необхіджаний нікого „Zwischenruf“ в часі галерійної авантури п. Ончула. Так отже аж на чотирі кравалі здобувся в сей день пос А. Ончул. Викинений з галерії добродій і співробітник „Buk, Post“ вислали п. Ончулові своїх заступників. Посол Ончул визнаний не правий Готві ще вийти з сего цікаві консекевенції. Щоби всі ті авантури викликали в місті та краю якесь більше здивування, сего не можна сказати Ніхто їм не дивується. Розказують тут про се, як про найзвичайнішу справу.

Убийство в Жучці. В неділю около пів до 9. години вечером виконано в Жучці, як доносить про се „Szernowitzer Allgem. Ztg.“, страшене убійство. Подія сего убійства мала склести ся так: В тамошнім товаристві „Січ“ зайшла задля якоїсь маловажної справи сварка між братами Данковськими, Яковом Русом і 20-літнім Юрієм Пендуляком. Перші три постановили за се на Пендуляку піметитися. Коли сей находився вже близько свого дому, вискочили ті інші три із сховку і почали колами так немилосердно бити Пендуляка, що він на місці помер. Данковські повтікали, а Руса вдало ся арештувати. Вчора по полудні удала ся на місце убійства судова комісія.

K. k. Anstalt für Frauenindustrie у Відні екклікала на 5. січня с. р. загальні збори від протекторатом архієпископії Марії Йосифи. На ці збори одержала запрошення і наша „Жіноча Громада“. Як делегатка „Громади“ виїхала з Чернівців на ці збори п-а Оріса Стоцка.

Недуга посла Олесницького. „Діло“ доносить, що сумна вість рознесла ся вчора по Львові і зворушила до глибини всю руску громаду. Посол Евгений Олесницький занеміг поважно на удар серця. На щасте покликаним лікарем удалося запобігти грозній катастрофі і в стані недужого викликати рішучий зворот до ліпшого, так що всяка небезпека вже проминула. Всеж таки лікарі поручили недужому здержати ся на кілька тижнів від всякої праці, а пожаданій в навіть кількамісячний відпо-

Прийшли сюди з Орліха, Ядлови і Дубови, в Шаріш. стол. та з Якубан, зі Спіша. З виїмком 5—6 родин, що мають свою землю, всі інші бідні і мають лише свої хати, а деякі навіть мешкають у комірні. До парохії належать у Семлаку.

Комбінуючи отак цифри урядової статистики і шематизму та опираючись на особистих інформаціях, я укладав план екскурзій. На місяці прийшло ся одначе багато змінити і пропускати; наперед відпав Сємгород, потім північні місцевості полудневої Угорщини, в яких я мав намір пробувати. Остаточно рута екскурзій вийшла така: Будапешт, Маков, Нодьлак, Семлак, Н. Перг, Ватона, Великий Варадін, Ейр-Шелінд, Нодь-Лейта, Дебрецин, Сент-Дердь-Абрань, Нір-Ачад, Ейр-Кертвейлеш, Пенейслек, Саніслов, Кіральгаза, Ватю, Львів

Мушу зазначити в кінці, що ніколи не мав я стілько прикрийсти, як у сій екскурзії. Насамперед не знайшов я — з виїмком дяко-учителя в Нір-Ачаді — ні одного інтелігента на всім довгім просторі екскурзії, який не щоб схотів мені оказати хочби яку дрібну поміч, пр. помігши вишукати мені оповідача або приміщене, але щоб схотів мене про щонебудь поінформувати, прим. про число мешканців, про їх національність, про вигіднішу дорогу і т. п., чого ніколи нікому не відмовляється. Звичайно коли я представив ся кому і просив про інформації, мене запитувано, чи маю я рекомендаційні письма від міністра або від єпархіального єпископа; колиж я заперечив, розмовники старали ся як найшвидше покінчити розмову. Були се переважно Румуни і колиб можна на підставі моїх даних видавати осуд про румунську гостинність і чемність для чужинців, то він не міг би випасти корисно в ніякім напрямі. Правда, що попадали ся тут декуди й Мадяри такі, але в інших околицях подібав я Малярів незвичайно гостинних і чемних так, що се мене аж дивувало. А потім ті шикани всемогучих сільських вотарів, які не лиш місцевому мужикови хотять показати свою владу, але й чужинцеві! І вони найбільше пошкодили мені та причинили ся до зменшення вислідів екскурзії.

З XXV. тому „Етногр. Збірника“ (в скороченню).

чинок. Нагла недуга була наслідком незвичайного перепрацювання. Посол др. Олесницький працював від довшого часу безнастанно днями і вечерами, не дозволяючи собі на конечний для людського організму відпочинок. Інтензивна діяльність в парламентарних тілах зденервувала его до краю, а до того прилучили ся томлячі поїздки по цілім краю в цілі економічної організації. Посол др. Олесницький в душею кравого рішучого товариства „Сільський Господар“, яке лише завдяки его невтомній енергії захопило нині своєю сіттю майже всі сторони краю, заселені руским народом, а его реферати, виголошені з питоюмо ему краснорічностю на конститууючих зборах нових філій сего товариства, викликували загальне одушевлення і запал до національної самооборони через хліборобську організацію. В останнім часі високоповажаний посол попри цілий тій праці приготував ся до найближшої соймової сесії, клопотується найрізноморіднішими справами соймової політики. І то власне незвичайно совісне повняме обовязків, різномордних обовязків політики і народного діяча, перевисшило видко сили навіть так заправленого до праці мужа і організм відмовив послуху. Як інформує ординуючий лікар др. Евген Озаркевич, в се давна недуга серцева, що виступила тепер з цілою силою і проявила ся в почі з суботи на неділю около 4. год. в тяжкій атаці (angina pectoris). Лікарська поміч аж по довгім часі ввіла сей атак подолати. Передвчора по полудні відбуло ся лікарське конзіліум, (др. Озаркевич, др. Ілюзійський і др. Зельцер) котре рішило, що стан хорого, о скільки атаки не повторять ся, на разі не в грізний, але все таки дуже поважний і що в найліпшій разі буде мусів хорій повістати около 14 днів в постелі, а опісля на довгий час (найменше на кілька місяців) віддати ся лиш в безгладнім спокою відповідному ліченню і то по змозі в лагіднішій полудневій кліматі.

Із Земельного Банку гіпотечного. Перше засідане надзираючої ради Земельного Банку гіпотечного, спілки акційної у Львові відбуло ся в неділю при участі девяти членів ради і всіх трох членів дирекції в присутності п. к. правительственного комісара п. старости Леопольда Попеля з намісництва. Рада уконституовала ся в сей спосіб, що президентом ради вибрано д-ра Теофіла Дембицького, власителя маєтності і адвоката в Коломиї, а віцепрезидентом д-ра Костя Левницького, адвоката і посла до ради державної і сєйму. Рада прийняла до затверджуючої відомости іменоване трох членів дирекції банку, яких попередно по § 34. статута іменували основателі в особах д-ра Мєся Кульчицького, Любомира Рожанського і о. крилошанина Тита Войнаровського. Рішено на разі помістити бюра банку в домі товариства „Дністер“ у Львові, при ул. Підвале ч. 7 на І. поверсі. Постановлено отворити банк з днем 1. марта 1910. Окрім сего запали рішення дотично чинностей до введення банку в житє. В сїм першій засіданні надзираючої ради Земельного Банку гіпотечного брав також участь заст. кр. маршалка др. Стефан Смаль-Стоцкий з Чернівців.

Нацапске шпігунство. До Kurjer-a lwowsko-go доносить, що відкрита шпігунська афера в хосен Росії, бувшого ученика самбірської гімназії в Самборі, Волод. Добрянського приймає чимраз більші розміри. В четвер арештовано студента прав Г. з Дністрика і відставлено до Самбора, де его задержано.

Зафантавана Росія. На днях став ся скандал печуваний доси в міждержавних відносинах. Німеччина зафантувала 4 мільони рублів, зложених Росією в німецькій банку Мендельсона і Сп. „Як утікаючому з тюрми злочинцеві!“ лише в найвищій обуренню одна російська часопись. Історія того скандалу така: В часі японської війни купило російське правительство царовий корабель „Anhalt“, навантажило его оружием і амуніцією тай післало до Владивостока. Боячи ся, щоби Японія не забрала де по дорожого корабля, виставив російський уряд всі документи на імя німецького „підданого“, емеритованого капітана Гельфера. Корабель прибув до Кіючав як раз в хвили, коли війна була скінчена. Російський уряд зажадав від Гельфера звороту корабля в дорожій цувільної скарги, котру консулят вніс до німецького суду в Кіючав. Але Гельфер домагав ся за видачу корабля більшої суми грошей. Тоді російський консул в Чіфу підступом захопив корабель і відставив его до Владивостока. Але Гельфер предложив німецьким властям в Кіючав документи в котрих російський уряд признавав, що корабель „Anhalt“ з усім, що на нїм знаходило ся, в власність Гельфера і зажадав зафантавана 4 мільонів рублів, котрі російське правительство зложило в берлінській банку Мендельсона і Сп. Суд у Кіючав прихилив ся до внесення Гельфера і зарядив зафантаване тої суми, що берлінські влади без проволоки виконали.

Самогубства в російській війську. Одна російська часопись подає характеристичний звіт самогубств між російським військом за перших місяців минулого року. Серед офіцерів зазначено 46 самоубійств та різних проб самоубійства. Способи самоубійства салдатів не такі, як між офіцерами. Салдати не тільки стріляють ся та троять

ся, а й вішають ся, топлять ся і т. д. Часто бувало так, що салдати кидали ся під поїзд. Цікаві також цифри нещасливих пригод серед офіцерів та салдатів в протягу сих перших шістьох місяців минулого року. Серед офіцерів за сей час було 11 нещасливих пригод, які покінчили ся смертю а 25, що покінчили ся тяжким каліцтвом. В тім самім часі було серед салдатів 890 нещасливих пригод, змій яких 201 покінчили ся смертю, а 689 тяжким каліцтвом. Сі цифри говорять очевидно про страшні шикани воєнків зі сторони військових властей російських.

Дрібні вісті. Часописи доносять про страшні повні в полудневій часті Болгарії, які прибирають поступенно чимраз більші розміри. Ріки і потоки здоймили ся так, що залізничні сполучення стали цілком неможливі. Передвчора провалив ся близько стації Катуніца залізничний міст в тім часі, коли що-йно переїхав по нїм поспішний потяг. Залізничний рух на лінії Софія-Константинополь покищо застановлено. — В північній Америці панують тепер страшні морози, що доходять до 36 степенів. Богато людей замерзло. — Президент міністрів Бінерт одержав ордер Леопольда.

Оповідки, іменованія і т. п.

Від адміністрації. Наших Вп. Передплатників просимо, щоби якнайскорше прислали заягуючу передплату за р. 1909. Звертаємо увагу, що лише від солідности наших передплатників буде залежати, чи часопись буде могла дальше виходити.

Звертає ся увагу нашої інтелігенції на нашу „Музичну Школу“ ім. Лисенка. Просимо вписувати свої дівчата і хлопців на науку музики, подаваної перворядними силами учительськими сї школи. Наука ділиться на три відділи: І. спів сольовий, II. гра на фортеп'яні, III. гра на скрипках. Школа наша існує вже від 5 (п'ятьох) літ і сповняє ревно свою задачу з бажаним успіхом, чого найліпшим доказом є живе заінтересоване нашого загалу тою інституцією, та належне признає, яке здобуває собі по кождоразовім „пописі“. (Гл. рецензія в „Буковині“ ч. 280 з дня 26 грудня 1909). Дирекція „Музичної Школи“ просить спішити ся із зголошеннями, бо новий курс зачав ся 1. січня 1910. За Дирекцію „Музичної Школи“ ім. Лисенка: *Модест Левинський*, директор, *Іван Корженевський*, секретар.

3 соціально-наукового акад. товариства. В понеділок, дня 10. січня с. р. прочитає студ. прав п. Валерій Бригдзя в соціально-науковім акад. товаристві, якого льокаль находить ся при улиці Франца число 3, реферат про „Кооперацию і аграрну політику Русинів“. Вступ лише для членів товариства.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Середа, 5. січня: „Der Barbier von Sevilla“, опера в 3-ох актах Росінього. — Четвер, 6. січня: (по полудні, половина ціни) „Aschenbrödel“, дитяча комедія в 6-ох образах Гернера; (вечером) „Das nackte Weib“, фарса в 4-ох актах Батея. — П'ятниця, 7. січня: (знижена ціна) „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох актах Фалі. — Субота, 8. січня: (по полудні, для учеників, знижена ціна) „Hannele“, драматична штука в 2-ох частях Гавтмана і „Die Geschwister“, фарса в 1-ім акті Ієтого; (вечером) „Der Mikado“, оперета в 2-ох актах А. Сулівана. — Неділя, 9. січня: (по полудні, половина ціни) „Die Dollarprinzessin“, оперета в 3-ох актах Вільнера і Грінбавма; (вечером) „Der Mikado“, оперета в 2-ох актах А. Сулівана.

„Жидівна.“ В неділю виставлено в міській театрі „Жидівку“. Приманчивості сій опері додала головню п-ні Фільомена Лопатинська, яка своїм виступом показала чернов. публіці, як виглядає в „Жидівці“ справдішная Рахеля. Пані Лопатинська в сій ролі відповіла під кождим зглядом всім вимогам штуки. Черновецькі німецькі часописи додають при сїм, що се була покищо найщасливіша креация п. Лопатинської на сцені черновецького міського театру.

Етнографічний збірник. видає етнографічна комісія Наукового Товариства імени Шевченка. Том XXV. Етнографічні матеріали з угорської Русі, зібрав Володимир Гнатюк. Том IV. (Казки, легенди, новелі, історичні спомини з Банату). Стор. 245, ціна 3 кор.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 4. січня 1910.

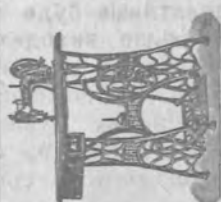
Відень, 4. грудня. (Кб.) Цісар прийняв вчора членів хіньської місії в приватній аудієнції. Ся місія має на цілі студіювати європейські флоти і прибула передвчора до Австро-Угорщини. Цісар відзначив членів сїї місії ріжними ордерами. Вечером відбув ся в честь хіньської місії пир в шенбрунським замку.

Царгород, 4. грудня. (Кб.) Між Римом, Берліном і портою ведуть ся переговори в справі переведення трунів убитих підчас заворушень в Імєні Італійця Бензонаго і Німця Буркгарта. Порта не пристала на пропозицію італійської амбасади, яка жадала, щоби італійський консул в Голдейді звідав місце події.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шиття скорше, ніж не
отгяне і не спробує

Пфаффа машини до шиття

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі часті що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цигувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм Василь Демидович, Механік

в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Глинича 6. (Kellergasse) в власнім домі.

РІДКА СПОСІБНІСТЬ!

При улици Броварній число 94 є де-
шево на продаж

ГАРНА РЕАЛЬНІСТЬ

з огородам під управу. Близших усло-
вин вивідати можна тамже на місци.

Високоповажана Пані!

Не дайте ся Високоповажана Пані впровадити в блуд захвалюванєм
:НОВИХ: пачок цикорії, але будьте радше сего переконання, що

ПРАВДИВИЙ :ФРАНККА: ДОДАТОК ДО КАВИ,

котрий і в Вашим домовим господарстві випробувано від тільки літ, єсть
„найлучший“ і таким на дальше :позістане:. —

Однаковож просимо Вас дуже, уважайте докладно на наші

марки фабрики

і

наші підпис

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Марка фабрики.

Carl-Frankka Söhne

rt. ble. Y 1370, 9:9 L v. V.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“ в Чернівцях, улица Паньська ч. 33, завела в себе так звані домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишаєть ся в касі а скринку саму від-
даєть ся П. П. Клєнтам. — Перша вкладка виносить 5 К,
слідуючі в якій будь висоті.

В ошадности наше богацтво!

Г. ФАЙЛЕР

Чернівці, улица Руска ч. 8.

усувач нагніток

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР

Конто щад-
ниці поштової
25.261

у ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під
користними услівями від шкід огневих,
числить умітковані премії за обезпеченя,
ліквідує шкоди безпоровочно по пожарі,
уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

2 р. в. м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.
Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові
і в Чернівцях, Галицька Каса Ошадности, Руска Щадница
і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на жите в Товаристві
взаїмних обезпечень в Кракові. Інформациї до обезпечень
уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки
з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“.
Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і ре-
зерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом
корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

На Львята

жайліпше масло і мід

поруcae

СОЮЗ ГОСПОДАРСКИХ МОЛОЧАРЕНЬ

при улици Рускій число 6 і

ЦЕНТРАЛЬНА МОЛОЧАРНЯ

при улници Паньській число 33.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для місцян і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодиноким число 10 сотиків.

Сголошення коштують по 10 сотиків від одио-шпальтової стрічки або 10 мієдів дрібним друком (petit). При міжкоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10 — 11, рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренлямації неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакция лише за попереднім застереженням і влученем поштової належності.

Циркулярні яко примарки коштують по 2, 3 і 4 сотикам від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсова має 8 шпальток

Громадська виборча реформа в Чернівцях.

□ Як відомо вже нашим читачам, на видне місце в нашій політичній життю в краю висунулась тепер kwestія зміни громадського статуту і звязана з тим зміна громадської виборчої ординації в Чернівцях.

Жадали сеї реформи не Жиди і не Німці і не Поляки, яким добре дієть ся і при теперішній системі, але ми Русини і Волохи.

Коли вдало ся перепровадити вже в соймі новий виборчий закон для всіх прочих громад в краю і новий виборчий закон до сойму, то очевидно потім мусів прийти час і на реформу місцевого черновецького статуту. Зрозуміли се навіть магістрацкі сфери і виступили в своїм часі з відповідним проектом сеї зміни. Остаточо, як писали ми вже в „Буковині“, назбиралось аж п'ять таких проектів, походячих з різних кругів а між ними заслугували на нашу увагу лиш оба проекти пос. А. Ончула. Перший его проект, найсправедливіший, який опирає ся на засаді пропорціонального виборчого права, дуже скоро зійшов з поля дискусії, бо не хотіли говорити о нім ті, які при прийнятті сего проекту мусіли би немало втратити з теперішнього свого несправедливого стану посідання. Остав ся другий проект, опертий на засаді національного катастроу, який признавав нам 9 радних на всіх 60. В засаді годили ся ми і на сей проект, однак рішучо жадали ми при тім побільшити нам число наших мандатів, з тої хоть би вже радці, що Волохи а навіть Поляки, яких менше в Чернівцях від нас, мали би одержати на підставі сего проекту також 9 мандатів.

Коли сей другий проект п. Ончула став предметом нараз в відповідній соймовій комісії та на опільних сходинах послів і радних міста, — тоді пос. Ончул змінив сей проект о стілько, що лишив ему вправді підставу на національній катастроі, од-

нак в рамках кожної національної курії мало ся ще ввести пропорціональне виборче право. Був се отже, так сказати-б, третій вже проект посла Ончула в тій справі.

І на се пристали в засаді наші, рускі відпоручники з ради міста і наші посли. Негодити ся з тим не мали онц впрочім ніякої причини, тим більше, що не було ще досі мови про число мандатів для поодиноких націй.

Аж в останнім часі заговорено про се. Іменно, як довідуємось нині з надісланого нам комунікату, законодавча комісія нашого сойму пропонує підвищити число всіх радних міста на 67. Жиди мали би одержати 23 радних, Німці 17, а Русини, Волохи і Поляки по 9. В комунікаті с'м сказано, що комісія все-ж таки теоретично висказуєсь, що 9 мандатів за мало для Русинів. Сей додаток має лиш плятовічне значінє і комісія не хоче в тій справі вийти поза плятовізм, бо Волохи, а головнє А. Ончул, хоть узнають радцю наших домагань щодо висшого числа мандатів, все-ж таки не хочуть пристати на се, аби в столиці краю Волохи мали в міській раді менше заступників, ніж Русини.

Комунікату сего най ніхто не розуміє так, немов би то заступники Русинів годились на таку штуку. Коли ми протестували проти дев'ятом наших мандатів на всіх 60, то тимбільше протестуємо проти того, аби признавано нам лиш 9 мандатів на 67 радних!

Остаточне, можливо найскромніше наше бажанє в тім згляді є таке, аби не змінюючи числа наших чужих мандатів, визначити черновецьким Русинам 10 мандатів Щойно се число буде арифметичною серединою між станом посідання і числом нашого населення в с'м місті, на якій то засаді опираючи ся, розділено мандати між прочі нації в Чернівцях.

Волоскі учителі проти Кисановича.

(Допис).

Ми писали вже не раз, що від часу, як учит. Кисанович пішов на услуги Ав. Ончулови, ставши его редактором, не тільки рускі але й волоскі учителі починають від него чим раз то все більше відвертати ся. Особливо від тогди, як посол Спицул доказав Ав. Ончулови перед судом присяглих, що він не поводить ся по щирості із учительством а тільки вислугує ся ним задля власних інтересів почала велика часть волоских учителів явно виступати проти Ав. Ончула і его учителя Кисановича. Та вже найгірше пошкодив собі Кисанович своєю інтервенцією при послідній регуляції учительської платні, перепираючи із Ав. Ончулом на власну руку теперішній закон, у яким управителі і учительки народних шкіл стали сильно покривджені. Его колишня велика популярність почала скоро упадати та его заслуги около народного учительства на Буковині почали никнути в наслідок его зміненої політичної тактики.

Так управителі шкіл як також учительки стали в посліднім часі, пізнавши несправедливе і немудре поступованє уч. Кисановича, покидають свого дотеперішнього провідника і почали організувати ся самі між собою, щоби в такий спосіб направили бодай по части те лихо, яке заподівав їм їх товариш Кисанович. Минувшого вівторка, дня 28. грудня м. р., зібрало ся у Чернівцях в готелю „Брістоль“ значне число визначніших надучителів так волоских як руских, щоби тут порадили ся в справі своєї платні. Цікаво знати, що сю наряду скликали якраз самі волоскі надучителі, іменно Тодосан, Бурчу і Пйотровський і що они незапросили сюди ні Кисановича ні его прихильників. Із запрошених прибули крім тих, що скликали наради, посол Спицул, інспектор Купчанко і надучителі Дмитро Павнелъ із Валяви, Омелян Іваніцький, Дмитро Марячук, Дарій Пігуляк, Костянтин Грігорович із Дорни Ватри і Кельш. При сих нарадах, які тривали до 11. години вночі, постановлено ввести відповідну петицію до сойму, який скликано на другий день, а то о позволенє дотеперішнього функційного додатку для всіх управителів народних шкіл, о поліпшенє платні для учительок нарівно з учителями і о уділенє дорожнього додатку до часу санкціонованя сего законо-

На другім сьвіті.

Над ранком збудили мене зі сну, щоби причастити вмираючого господаря О*, подати ему ще послідну потіху, котра зістає ся для чоловіка опускаючого сей сьвіт.

Довго, довго він вже хорував, а сеї ночі зачали его сили вже очевидно убувати і з пригноблючим почутєм, що треба-би сповнити сумну повинність, поспішив я до поблизької церковці, вибрав там „Найсвятіше“ і прибув за якийсь час до дому смутку, над котрим вже почав був літати ангел смерті. Я приступив до ліжка. Там лежало мов кістяк, змаріле єство, котрого грудь вже прошибали конвульсійні судороги і котрого жите вже майже згасало.

Мені в очах слези закрутили ся і мене опажували сумні гадки... Боже, думав я, — що з того колись так хорошого і так сильного створіння „чоловік“ звести ся може! З него стає ся розвалина колишньої его діяльності, гріб колись прочуваних бажань та мрій.

Позаяк я бачив, що хорий лежить вже в аґонії, то я заявив домашнім зрушенням голосом, що тут потіха зі сторони церкви вже спізнена, бо хорий вже не може говорити і я по прочитаню молитви на вихід душі вже готовив ся вертати домів, коли хорий нараз відтворив свої запалі очі і з послідною силою шепнув до мене слово: „сповідайте“.

Я сповнив его волю, як міг, і коли я переконав ся, що вмираючий знаходить ся ще при повній

притомности, висповідав я его, при котрій сповіді він мені „на мігах“ відповідав притакненєм або запереченєм, так що я его добре розумів.

Потім запричастив я потішеного Найсвятішим і був рад побачивши, що его лице повеселішало і усьміх полекші обіймав его уста. Я вернув отже домів з потішаючим переконанєм, що мені удало ся сповнити бажанє вмираючого.

* * *

Минуло чимало тижнів. Одної днини явив ся у мене той сам господар О* вже здоровий й гарний, але цілком посивілий. Цілком розважно і при розумі заявив він мені, що він правда, ще живє і що ему призначено ще довго, довго проживати, але й додав, що він того поранку, коли я его запричастив, був вмер і що его потім допущено заглянути на другий сьвіт. Се відкрив він мені з такою певністю й з таким непохитним переконанєм, що мене зачали інтересувати его слова й я тихо прислухував ся описови его загробного житя.

Тут я подаю тільки его власні слова і застерігаю ся вже тепер перед підозрінєм, мовби я написав якусь байку. Лікарі може мені на то відповідать: то була галюцинація, себто наслідок надзвичайної, хоробливої діяльності мозгу. Але мене тільки то дивує, що виздоровілий все памятає подрібно, ба навіть нагадує собі на всі мої питання при сповіді, що в певним знаком, що хорий був підчас своєї, — снажм візні, — при повній притомности. „А видів ще якраз, так оповідав О*, — як ви пане отче з паламарем вертали домів.

Мені так стало легко на душі, що мене опажувало якесь незвичайне почутє щастливости, але зараз й жалю, бо моя жінка та мої діти стояли округ мене плачучи. Рівночасно-ж чув я, що все гірше слабну і що зближає ся вже мій кінець, згодом утихав плач округ мене, мовби віддаляв ся, себто мовби я віддаляв ся від мого ліжка й я почав підносити ся нараз у воздух з моім власним тілом, що мене на ліжку так боліло, а тепер вже стало від болів вільне та легке мов перо. Безконечні далини відтворили ся передомною, о котрих туземний чоловік не може мати й понятя. Я думав, що то сон, бо я ще ніколи не знаходив ся так високо над горами і долинами; а приглянувши ся ближше, бачив я округ мене безконечне число зьвізд, що я їх на землі не раз уночі подивляв, і здавало ся, що они приближили ся, а навіть і воздух був лекший, рідший. Здоймаючи ся все висше та висше, стрічав я у далекім, незміримім сьвітлі лиця, що попри мене як духи минали, між ними і моїх померлих діточок, що зивали до мене „батьку“, а потім зникли в незміримих просторах. Мені стало лачно і якесь почутє, мов самоти, страху заволоділо мною при тій думці, що я буду примушений, мандрувати може й віками через ті безконечні простори і чим далше я летів у гору, тим більше тягнуло мене назад в долину, так що мені зачало мов тіло наприкрятися. Я не почував ні утомленя, ні голоду, ні спраги, тільки те одно безпокоїло мене: навкруг мене була темня ніч підчас мого лету і мені здавалось, що вже мало проминути богато, богато літ, відколи

проекту. Сейчас виготовлено відповідне число петицій з підписами всіх присутніх на сих зборах і постановлено, щоби всі присутні пішли на другий день до сойму яко депутация всіх надучителів і учительок на Вуковині і там поперли свою просьбу ще й устно. Під проводом посла Спциула удала ся депутация так до маршалка як і президента краєвого, до митрополита і всіх прочих соймових послів, передаючи кождому з них заравом петицію на письмі. Всі сі чинники прийняли депутацию як найприхильнійше, признаючи домагання так управителів шкіл як і учительок оправданими, і приобіцяли по можности заспокоїти сі їх кривди. Немило вразило сю депутацию, що саме в той час появилася в соймі ще особна депутация учительок помимо того, що й про них впоминала ся депутация.

Ще треба згадати, що підчас нарад у згаданім готелю з'явив ся несподівано уч. Кисанович, довідавши ся припадково про сі збори. Побачивши споре число самих виднійших надучителів, став він сильно збентежений і почав скаржити ся, чому то все зробило ся так в тайні, що він бувби готов також чимось причинити ся і т. д. Та побачивши, що жаден з волоских учителів не обізвася до него ні одним слівцем, вийшов сейчас надвір. Вповідають, що по сих зборах мав мати Кисанович із волоскими учителями дуже остру перепалку з тої причини, що его з'їгноровано. Але нас дивує тільки те, що уч. Кисанович яко так великий приятель учительства і помимо своєї згаданої заяви, що й „він був би чимось причинив ся“, пише у посліднім числі „N. F. L. Z.“, що жаданя управителів шкіл і учительок вправді справедливі але їх на разі тяжко сповнити і т. д. Ми однак не думаємо, щоби порушення амбіцій учителя Кисановича пішла так далеко, аби він яко учитель хотів вправді шкодити своїм товаришам і то чим більше, що сю кривду має він на своїм сумлінні.

Учитель.

Політичний перегляд.

Новий угорський кабінет.

Вчера явив ся др. Лукач у монарха в аудієнції, що тревала п'ять чвертин годин. Др. Лукач здав справоздане про свої заходи около утворення нового кабінету то за помочию партії Юшта, то за помочию прочих партій. Тому що его заходи розбили ся то о впертість Юшта в банківій справі, то о неприхильність зі сторони прочих партій, то др. Лукач заявив цісареві, що утворять кабінет, який буде складатися із осіб без жадної партійно-політичної закраски. Цісар вислухав его пропозицію, удобрив її і припоручив ему, в протягу кількох днів подати конкретну лісту нових міністрів. Др. Лукач заміряє по ухваленню індемнізацій замінити сей кабінет чисто парламентарним. Коли-би се не вдало ся, тоді розв'язане парламенту річ неминуча.

я злетів з землі у гору. І все ще володіла та сама темрява округ мене, прояснена тільки міліонами зьвізд з їх блимлячим світлом, все ще ті самі великі, великі незміримі простори окружали мене безперестанно літаючого — — —

„Господи, вивали мене з сеї безконечности“, — так молив я небесного вітця; тоді побачив я з далека мою помершу дитину киваючи мені до себе з осміхом. Я полинув за нею у все дальші далнини, дитячю вказало кудись своїм тонесеньким пальчиком, далеко-далеко наперед нас побачив я, що блищать якесь сяєво, мов би на небі зоряло. Чим більше ми зближали ся до того сяєва, що розширяло ся по всіх безконечних просторах, тим виразнійше мав я почуте, що мене окружають бальзамові запахи, запахи, котрих я на землі ніколи не чув, бо они були багато більше пахучі, як фіялки, розеди, яловець, мірта та смірна і мені стало на душі так легко, що годі те описати. І коли я ще дивив ся в тую сторону, нараз ті зорі погасли у мраці, а з ними щезло і мое дитя. Я знов зістав ся самий, летів все дальше в безконечну, пригнобляючу порожнечу та благав знов сердешно Бога (з котрого я, щиро признаюсь, за життя не вірив, ні в загробне житє, — а все уважав лиш за хорошу байку), котрого всемогучество мені тепер відкрилось, та просив, щоби а мене приймив у ті бальзамично пахучі простори, у то заревом освічене царство. Тоді побачив я в далекій далині мое друге померше дитячю, і то взивало мене, рученятами киваючи, з осміхом за собою. Знов летів я, тепер багато швидше, за своїм жюбимцем у все більші далнини, і знов засяла зоря (тепер вже яснійше) та окружали мене бальзамичні запахи. „Ходи... ходи до небесного вітця“ шептало

Що до акції графа Куен-Гедерваріюго, то партія постановили не допустити до его режиму, за те готові ухвалити кабінетови др. Лукача, коли-би сему вдало ся евентуально утворити нове міністерство, жадану двомісячну бюджетову індемнізацію в цілі переведення нових виборів.

Іменоване членів нового кабінету мало-би вже в протягу сегоднішнього дня наступити а в роботу могли-би они вже зложити присягу перед монархом.

„Magyar Ország“, орган партії Юшта пише в справі кабінету др. Лукача ось що: Кабінет Лукача буде правдоподібно кабінетом для нових виборів. В сповнюванню сеї своєї задачі край не очікує від него нічого иншого як хіба безпартійности. Ми вітаємо нові вибори із одушевленням. Виписане нових виборів стало ся політичною конетчностію для парламенту, в яким неможна взагалі зібрати якусь більшість.

Кріза у турецькій кабінеті.

Як звісно, вже від кількох днів панує в Турецькій міністерській крізі, викликаною тим, що молодотурецька партія зажадала, аби великий везир Гільміпаша уступив із свого місця. Оглядаючи ся за наслідком, молодотурецька партія звернула ся до турецького амбасадора в Римі, Гаккі-бей. Сей однак поставив різні умови і лиш тоді готовий перебрати місце великого везира, коли его умови будуть сповнені. Та Гаккі-бей поставив свої умови так, що м. н. місце генералісімуса стало тепер злишнім; тому молодотурецька партія робить заходи, щоби зднати теперішнього генералісімуса для перебрання теки міністерства війни.

НОВИНКИ.

Чернівці, 5. січня 1910.

Календар. Пятниця 7. (25.) Різдво Ісуса Хр.; рим.: Лукіяна. Схід сонця 8:00, захід 4:13. — Субота 8. (26.) Собор Пр. Д. Марії; рим.: Северина. Східсонця 7:59, захід 4:14.

З Шубранця пишуть нам: Уже кілька раз звертали ми увагу в часописі, що корчма Рухді Штернберг в Шубранці отворена в неділю і свята, звідки то по селі розноситься ся деморалізація і різні нещастя. Але компетентні круги глухі на наші просьби і дальше лишають се в спокою а тут що день то гірше. І докиж се буде тревати, чи буде колись сему кінець? Годі довше терпіти! Для 2. січня 1910 вертав уч. Ст. враз із женою з Чернівців до дому по 6. годині вечером. Коли згаданий знайшов ся кілька кроків за корчмою, даліс чути за ним 3 вистріли з револьвера. Щастє хотіло,

шептало до мене мое дитячю і показувало пальчиком у найяснійшу сторону того сяєва. Я почув потім з далека голоси мовби сферичної музики та потрясаючі, великанські хори мовби вітром завіяні з далека доходили до моїх вух. Якусь постать бачив я зближаючу ся воздухом д мені, покриту мракою, і мною запахувало почуте пригноблення, з поважанем та переляком при зближенню ся сего великанського з'явища. Мною стрясло... Тоді почув я голос, з котрого говорили терпеливість, милість, чоловічілюбє і все обіймаюча любов: „Сину, вертай назад на землю, твій час ще не прийшов.“ І ледво що затих послідній звук сего голосу, який я-би радо був слухав цілили віками, як все щезло: сяєво, сферичні хори, запахи, мое дитячю, — словом: все і мене окружала знов непрозора темнота, з котрої я, незнаю, як то стало ся, — пробудив ся на моїм ліжку і сльози, справдішні сльози жалю за тими надземськими сторонами покотились по моїм зсохлім лицю... Я почув знов плач моєї жінки та моїх дітей, котрі мене як вмерця оплакували, наколи я жив та знаходив ся в далеких сторонах. Побачивши, що я втворив очи, здивувались они дуже та розповідали мені, як я цілий день лежав мертвий, та що они вже хотіли класти мене на лаву на вічний супочинок.

* * *

Так оповідав мені О*, що ще й сегодня жне та здорово має ся. Я списав його слова та передаю їх вірно поважанням читатам. На кождий спосіб, се се рідке з'явище на полю душевного житя, стан чоловічої душі, що рідко, дуже рідко трапляє ся.

що они з сеї небезпеки вийшли ціло. От до чого то доводить корчма. Таке то у нас діє ся під боком ц. к. постерунку жандармерії. Ми маємо надію, що відповідні круги зарядять як слід що потрібно, щоби спокійні горожани села Шубранець були безпечні з своїм житєм і майном. — Творений.

Нацапи про українську мову. Кацапи самі вже не знають, що почати з нашою мовою. Давний ідеолог кацапский господин Ю. Яворський показував колись і проповідував, що українська мова, се мова „пастуховь и свыннопасовъ“. Се було ясно. Тепер же починає дехто з кацапів вводити деякі неясности в сю квестію. І так на останнім з'їзді кацапских академіків у Львові молодий Марков, син пок-редактора кацапского „Галичанин-а“, виступив з тезою, що можна послугуватись великорускою мовою, але з того ще не виходить, аби не любити і не шанувати української мови. На исикий спосіб називати великоруску мову панською а українську хліборобською, на думку сего доброді, не годить ся. Менше більше говорив так само недавно і д. Шульгін в петербурській думі. Він мовив: „Ми глибоко любимо і цінімо те прекрасне нарічє, яким говорять наш нарід; ми були би глибоко ображені, засмучені і огірчені, коли-б ви одного прекрасного дня заговорили по московски або по волжськи; ми безконечно вдячні Шевченкови, який дав нам чудові взірці тої мови; ми шануємо Куліша, Антоновича, Юзефовича, Новицького, Уваровича, Левицького і багатьох инших учених, які займали ся спеціально історією того краю; ми вдячні Лисенкови, який вилелівав дивні малоруські мелодії; вкінці ми ніколи не забудемо незрівнянних артистів Кропивницького, Саксаганського, Марину (?) Заньковецьку, в якій багато з нас влюблені і доси — але ми думаємо, що всі вони, се гарний педесталь для того великого хохла, який носив імя Гоголя, бо через Гоголя ми перестали бути егоїстами, перестали егоїстично розкошувати ся всіми тими скарбами, які нам дав Малоросія. Ми йдучи тою дорогою, приносимо вам, нашим рідним братам з півночі, які часто живуть в гірших ніж ми умовах, в сторонах холодних, мрачних, бідних, ми приносимо вам те найліпше, що вилеліане в нашій душі горячим сонцем, могучою землею і розкішною природою“. Очевидно з того ще не виводить, аби добродій Шульгін хотів признати українській мові хоч дрібку тих прав, які має в Росії великоруска мова. — Однак найцікавійше задивляється ся на нашу мову д. Наблюда-тель в 286. ч. „Галичанин-а“. Читавмо там в статті: Звенюмъ, соединяющимъ всѣ русскія нарѣчія, является литературный языкъ съ своимъ историческо-этимологическимъ правописаниемъ. Русское правописание—это прямо божественное изобретение: какъ бы ни произносилось русское слово въ разныхъ русскихъ странахъ, но оно облечено въ одежду языка, письмо имѣетъ вездѣ одинъ и тотъ же видъ и оно повнято каждому грамотному русскому чело-вѣку. Господствующимъ произношеніемъ въ русскомъ языкѣ является, конечно, произношеніе большинства, стало-быть великорусское, малорусское-же нарѣчье различается отъ общерусскаго языка развѣ инымъ произношеніемъ гласныхъ е, и, а иногда и гласной о: Различіе, какъ видимъ, незначительное; поэтому еще пок. Б. Дѣдидікій писалъ, что въ одинъ часъ возможно научиться малороссу по-великорусски. Такого мнѣнія былъ и я до того времени, пока не почиталъ и не прочиталъ грамматики русскаго литературнаго языка С. Ю. Бендасюка. По грамматикѣ г. Бендасюка дѣло съ произношеніемъ не обстоитъ такъ просто; напротивъ, оно слишкомъ запутано, такъ какъ почти каждая согласная, кромѣ свойственнаго ей произношенія, имѣетъ еще и другое. И такъ: б читай какъ а, напр. зубъ, лобъ=зупъ, лопъ; в какъ ф, лавка, вторникъ=лафка, фторникъ; г какъ л, г, к, книга=кніга, другъ=друхъ и друкъ, Богъ=Вохъ; д какъ т, лодка, сладко=лотка, слатко; ж какъ ш, ношъ, сторожъ=ношъ, сторошъ; з какъ с, вязъ, князь=вясъ, княсь; к какъ х, кто=хто; с какъ з, оборъ, сторѣтъ=зборъ, згорѣтъ. Бендасюкъ, ставя такое правило, вводитъ при изученіи литературнаго языка затрудненія а пожалуй у малограмотныхъ людей возбуждаетъ сомнѣнія на-счетъ единства русскаго языка. „Помилуйте, — замѣтитъ неодинокъ, — какое тутъ единство, если на тридцать три буквы почти половина звучитъ иначе! Все таки сій Наблюдетель высказуєсь за единствомъ обохъ мов — кінчить же він свою статью щиро та сердечно: Він каже: сознаюсь откровенно, что я пишущи приведеніи критическія замѣчанія на-счетъ грамматикъ, дѣлаю это по дилеттантзму и въ лингвистикѣ мало смыслу“. Справді до сего нічого вже не треба додавати.

Православні проповіді українською мовою. Епархіяльний з'їзд, що тепер відбувається в Києві, мав між иньшим висловити ся про значінє церковних проповідій місцевою мовою в боротьбі з католицизмом та сектанством. Така точка була в програмі з'їзду В „кулдуарах“ святихенки дуже пухильно ставили ся до ідеї проповіданя українською мовою, признавали повну рацию її, але на засіданю, коли дійшла черга до сего питання, ніхто й рота не розкрив, щоб промовити хоч слово в оборону его! Страшно стало бідним пан-отцям, щоб

буває, начальство не розгнівалося та не вигадало ніщої „анафеми“.

І Стапінські вміє вести „польську господарку“. Не далеко від аблоку від аблівки... Від певного часу галицькі польські часописи розписують ся широко про неминучу катастрофу в польському парцеляційнім банку, який оставав ся під протекторатом провідника польських „людовців“, Стапінського. Банк сей через легкодешне закупів великих маєтків без відповідного капіталу, через те, що не числив ся з загальною парцеляційною стагнацією і через „каригідні надукати і великі неправильності“, як пише *Gazeta Narodowa*, довів до сего, що тепер всі прочі польські фінансові інституції, очевидно також край і держава, мусять перебрати на себе добровільну ліквідацію его, аби не допустити до конкурсу. Конкурсу зничив би багато польських хліборобів. Не лиш тих, що вкладали в сей банк свої ошадности (700.000 K), але і тих, що ще не заплатили всієї належитости за купівлю через сей банк землю, або які хоті заплатити вже за сю землю всю, всеж таки не в ще заінтабульовані на сій землі, бо банк, хоч одержав вже від мужиків всі гроші, ще не заплатив всего давним властителям розпарцельованої землі. — Одно ще щастє в тім вєщасть, а іменно, що галицький „край“ поратувє якось сю інституцію „кравивим“ грошем... і обійдєть ся без конкурсу... Відєньський кореспондєнт *Słowa Polskiego*, славний пан Новіцький, поєнює сю аферу ще й так, що Стапінські тому так сильно пер недоволю до розвизави парламенту, аби нові вибори випали в часі, заки ще нарід розвизав ся про гарну господарку в его парцеляційнім банку. Часописи польські тому такі щирі в тім згляді, бо сям разом скомпромітував ся вожд „людовців“. Нам же, спокійним обсерваторам сєй господарки і сєєї діяльности Стапінського ще найважливіше будє згадати тут славну пісню Вєспяньського: „*Miales chacie, zloty rog, zostal ci sie tylko sznur...*“

Самоубійчий замах гімназиста. Передвєчера по полудни задумав одєн 14-літній учєник трєтої класи при І. держ. гімназії в Чернівцях виконати на собі самоубійство. Сєй учєник випив в одній із шкільних кімнат невеличку фляшку вина, перємішаного з трілом, і повалив ся сєйчас безпритомний до долу. Ратункові сторожи і лікарєви, що явили ся сєйчас на місцї, удало ся привести учєника до притомности і передати его родинній опіці. Мотивом задуманого самоубійства є мабуть лихий поєстий в шкільній науці.

Дрібні вєсти. Перед кількома днями невєслєджені злочинці вломали ся до каси експозитури управи руху держ. залізниць в Гурагоморі і забрали звідтам велику залізну касу. В касі було тоді всєго 500 K, алє за те находили ся там важні документи як довірочні інструкції для залізниць в разі війни та пливні залізничних мостів і тунєлів на шляху тої залізниці. — У Франції, в місті Кани, помер князь Михайло Миколаєвич, брат царя Олександра II. В поведілок привєзєно тлінні останки покійника, до Петєрбурга, де вижидали на двірцї: цар, царица, князь пруский, кн. Вільгельм шведский і члєни царської родини. Погріб відбув ся сєгодня. — Часописи доносять, що Кук, який збрєхав перед цілим сьвітєм, що відкрив північний бігун, збожеволів і его примієчено в шпитали, в Християнії — З Сєрбії доносять, що там замкнєно всі болгарські школи. — Галицький сойм склєнє ся 11. с. м.

Оновістки, іменованя і т. п.

Місна філія товариства „Українська Школа“ в Чернівцях запрашає отсим всіх міщан з Манастєриськи і Клокічки на збори в справі народного шкільництва, які відбудуть ся в „Народнім Домі“ в неділю, дня 9. с. м. о 3. годині по полудни. — *Видіа.*

3 сїчового руху. Гімнастичне товариство „Січ“ на Колокічці (Чернівці) і українські студєнти уряджують в суботу, дня 15. сїчня с. р. в Садагурі в салі Шматїнка народну театральну виставу „Арєндар“, по чім слїдують вечєрниці з танцями. З огляду на те, що чистий дохід призначений на будову „Народного Дому“ на Колокічці (Чернівці), сподїймо ся, що місцева і дооколична інтелїгенція зволить на сїм представлєню числєнно явити ся. — *Видіа.*

3 університету. В поведілок відбула ся на тутєшнім університєті промоція Філімона Грингорія на доктора богословія.

Руский народе! Ще хвиля і — по всій вселєнній займєть ся ясна зоря і звєстить сьвітєвої радієснє вієтку: Бог предвїчний народив ся! І загомонить по всім усьодам невнимним щєбетом діток, дївочими рожевими устами і срібними путами моддїв та поважними голосами батьків і материй родин, мов Ангєльські хоры, весєла радієсна пієснє: „Нова радієсть стала, яка не бувала...“ І зацємить серце у радошах і кожного обїєме якєсь невєсєканє розрада, а з тим і надїя!... „Бог предвїчний народив ся!“ Він предвїчний родить ся між нами, йдє між нас обїдраних, забутих, поневолєних і зовє: йдє житя, до борби проти неправди і неволї. І займєть ся на нашім небосклоні ясна зоря і за голо-

сом Предвїчного вєтає народ, відроджуєть ся до житя і хоч Ірод намагаєть ся его убити — та, дарємнє з'усиля, бо невмируща сила народа, як вічний, предвїчний Бог! Займаєть ся зоря і звєстить сьвітєвої предвїчну вієтку, що народ руский живе і говорить про себе мільонами уст від Слоутиці-Дніпра аж гєнь поза Карпати. І по всім усьодам кладє собі тєрдині міцївші від гранїту і сїжу, як захист против ворогів. А сї тєрдині сє — народні школи, потєм і кєрвавицєю народа удержувані. І ми — Рогатинський повіт — частина сєго народа, покляли в Рогатині таку тєрдиню — руску гімназію, з трєма класами а чєтирма відділами. І 170 наших хлопєских дітїй побирає науку, а шієтьох наших профєсорів жертвує свої сили. Задовжились на будинок, що коштує 40 тисяч, з'обовязались до місячного видатку над 2 тисяч, значить на одиє рік звич 60 тисяч! Від сєго тїгару ми послабємо, бо ми лиш частина народа. А не сьміємо послабнути і станути в почині на втїху Іродови. Ні! бо невмируща сила цілого народа... Тож народе руский! Коли славить будєш Предвїчного від хати до хати, коли з Твоїх сєрдєчних грудий полїєє пієснє-колада в чєсть Того, що нас покликє до нового житя, жертвуй сю коладу на нашу тєрдиню руску гімназію в Рогатині а цвїт молодїж Твоя, — бо сє кїсть від кости і кров від Твоєї крові — віддєчєть ся Тобі стократно. Кличємо: до Вас Інтєлігєнцє духовна і сьвітєска, Ви чєло народа; до Вас молодїжє унївєрситєтєска, що готови ся до провєду і незабаром займєть місцє старших; до Тєбє любє Молодіжє гімназїальна, що найкрасєше розумїєш вагу своєї школи; до Вас Пановє Старшино громадєска і Громадєнє замєжні і убогі; до Вас Читальники, Соколи, Сїчовики; до Вас парубєцтво, дївчата і гадзїні; до Тєбє мала дїтворо — до усьїх Вас, до цілого Народа руского кличємо: пожєртвуйтє сю лєпту-коладу на руску гімназію в Рогатині. Ми віримо, що Народ руский не лишить нас, Рогатинщини, як частини народа, своєї опіки. І зрадїє на ту єдність усьї вселєннє і щє красєше, щє мєльодїєйшєше, щє сєрдєчнїшєше понєсє ся славна пієснє: „Бог предвїчний народив ся...“ Рогатин, в груднї 1909. — За комїтєт гімназїальний: *о. Омєлян Ванько, о. Стефан Городецький, о. Павло Кудрик, Теодор Сєвєрида, члєн ради повітової, др. С. Дамілович, др. В. Гєвєдєцький, Теодор Соломєнє господар, В. Бабяк, академик, Ілько Мєльчик, міщанин.*

На памятник Шевченка зложилє в „Рускій Касі“ дальші датки: адв. др. Теодот Галїп 20 K, уч. М. Ковчун 2 K і уч. Т. Городиский 1 K. Земляки! Шлїть датки на памятник нашого найбільшого борця за добро поневолєних мас. Сьвєтє — сє найліпша нагода до збирєня даток. Шлїть просто до „Рускої Каси“ в Чернівцях.

На українську бурсу в Кіцмани жертвує о. Юрій Калинюк з Прилпича мієсто сьвєтєчних і новорічних жєлань 4 K.

Із штуки і літератури

3 мієского театру. Четвер, 6. сїчня: (по полудни, половина ціни) „*Aschenbrödel*“, дитяча комєдия в 6-ох образках Гєрнера; (вєчєром) „*Das nackte Weib*“, фарса в 4-ох актах Батєя. — Пятниця, 7. сїчня: (знижєна ціна) „*Die geschiedene Frau*“, оперєта в 3-ох актах Фалє. — Субота, 8. сїчня: (по полудни, для учєників, знижєна ціна) „*Hannele*“, драматична штука в 2-ох частях Гавтмана і „*Die Geschwister*“, фарса в 1-ім актї Гєтєго; (вєчєром) „*Der Mikado*“, оперєта в 2-ох актах А. Сулівана. — Недїля, 9. сїчня: (по полудни, половина ціни) „*Die Dollarprinzessin*“, оперєта в 3-ох актах Вільєнера і Грінбавма; (вєчєром) „*Der Mikado*“, оперєта в 2-ох актах А. Сулівана.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Дмитро Вітовский.

Мавєй дєнь. Проміння сонця лєдєв продиравєсь крізь густі галузи лип і втискає ся яєною смугєю до кімнати. Синїй без і біла акація, обнявшись мов пара залюблєних і собі туди заглядають. А вітрєць мавєйї пєстить ся з їх цвїтами і пє їх пахощі та дальшє гравєсь весєло липовим листєм.

В комнаті панує пів-сумєрк. При отворєному рєялі сїдить... вона. Смуга сонєшного сьвітла падає на єї мов гєлан чєрнє волосє, що ярко відбиваєсь від блїдого сонця. Єї непєвний зір блукає по стїнах та раз в раз зупиняєть ся на єтолику з фотографїями. Тоді лицє єї нєрвєзно здригаєть ся, здаєть ся ось-ось вибухнєє плачєм без слєз, плачєм душі збоїлої, яку постиг найтяжшїй удар судьби.

Тоді кладє пальці на клявіші і в потоці розбурханих акордів хочє приглушити страшні диссонанси душі. І пливуть ті акорди, спєршу любовні, тихі, милі, та чим-раз дальшє стають ся они криком розпукї зрадєної любови, кінчуть ся пієснєю похоронною звиклого житя людиян. Під умільними пальцями рєяль оживає, грозить і плачє разом

з нєю. В кінцї розливаєсь повна смутку невимовного пієснє:

Кажуть люди, щєм щаслива,
Я з того сьмію ся...

І хлинули слєзєи з єї гарних очий, а враз з нєю плакав вітрєць між липовим листєм.

А проміння сонця гєйбє злякались сьєго виду, висунулись тихєнько з комнати і впали срібною тканю на синїй без. А пчєли гудїли-гудїли, мов би питались: чєму? — чєму?...

* * *

Я чую, що вмиру незабаром...

По довгих тєрпінєх, коли надїдє вже час мїй розпукї з землєю, ти прийдєш і своїм поцілуєм замкнєш мєні очі на вієкє.

Мєє тїло зболенє пїдє до землі на вічний сунєчєнок, а дух — на вічєно зєлєні луги та лєвади, дє не вгаває сьлів соловїїв. Мїй грїб покрийєсь зєлєним килимєм трави молодєї, а дві бєрєзи, мов сєстри-жалїбницї, сплєтуть над ним свої вітї і тиху муть вєсти із вітрєм розмову.

І в тємній могилі я слухати буду сєго шуму сумного. В шєпоті тому дослухуватись твоїх слів любовних. А як краплини роси капати стануть із бєріз на грїб мїй, сє будуть твої поцілуї для мєнє.

Равноєю вєснєю ти вийдєш на грїб мїй.

Схилиш голову на заплакану бєрєзу і вдивиш ся тужно у мою могилу. А дві слєзини, як два самоцвїти заблєстять на твоїх віях чудових, скотять ся по личку твоїм і жємчугами впадуть на мою грудь.

„Вєтавай, милїй, я прийшла на розмову до тєбє — зашумлять бєрєзи, вєтавай, любий, трава зашєпєчє, вєтавай, коханий — промовиш ти сама до мєнє вмерлого.“

Сумнїшє вітєр повїє, жалїбнїшє зашумлять бєрєзи, і бїльшє покотить ся слєзє по личку Твоїм.

Тоді дух мїй покинє Нїрвану і я думєю сумною прилину до Тєбє, кохана...

Вітрєм лєгєньким цілувати му Твої уста і сушити му Твої слєзєи. Яєним промінєм сонця загляну у Твої очі, а з бєрєзами шєпотїти буду: „Люблю, кохана, люблю, милєнька“.

А як личко Твоє зрадїє з сєї сповїди вмерлого, тоді я соловїєм зніму ся і щєбетати стану пієсню кохання, якої ніхтє з живих не почув щє — пієсню любови вмерлого з живєю.

* * *

І засьпіваю пієсню розпукї — пієсню розпукї вмерлого з живєю.

Затрємтять слєзєи на Твоїх віях — а я з вітрєм зцілєю їх, щєб не пєкли Твоєго личка.

Сумєм огорнєсь Твоє сєрдєчєко, а я розвію його яєним промінєм сонця, щєб не давив груди Твоєї.

* * *

І знов полину на луги цвїтєстї, у бору тємні, дє не вгаває сьлів соловїїв.

І буду там, Люба, з сумним дождєдєнням Тєбє виглядати...

Ти прийдєш до мєнє, ти прийдєш до милого свого, щєб бїльшє не розлучатись...

Поки могила моя в другє травєю покрийєсь, поки снїг білий вдругє обтудить грїб мїй, ти прийдєш до мєнє, кохана... ..

* * *

Стан. 13. сїчня 1908.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 5. сїчня 1910.

Спєлато, 5. сїчня. (Кб.) Сюда причалила француска ескадра під провєдом контрєдмірєла Пірєта. Пірєт відвїдав всі власти, по чім відбув ся конєрт в чєсть ескадри. — Вєчєром о 7. год. відплила ескадра до Тунїсу.

Софія, 5. сїчня. (Кб.) Нарєди собранїя відрєчєно до 24. сїчня — Гєнєрєла Вєзова і трєх пнїшїх офіцїрів, оскаржєних задля нєрєгулярного сповнюваня служби увільнєно вироком вєсєно-го суду.

Вашінгтон, 5. сїчня (Кб.) Прєзидєнт Тафт і нїмєцкїй цїсар Вільгєльм обміняли ся дєпєшєми з нагоди нового року і пожелали щастя своїм народам.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зарєєстрованє з огранїчєною порукєю в Чернівцях.

Одинока своєго роду українєска фінанєова інєтїтуція на Буковині. — Приймає вєклады щєдїничї і опрєцентує їх на 5%. — Пай вносить 40 K і платимо 6%, вносєє 2 K. — Родимці! Хай клич „свій до своєго“ відбєє ся голосним відгомоєм по цілій Буковині і най кождий, що почуєє сєбє щирим патрієтом-Українцєм склєдає своєї ошадности в „Рускій Касі“.

Прєждєднуєтє нам нових члєнєв.
Дирєкція.

Надзвичайні загальні збори каси пож. і шадн. для громади Підзахарич відбудуться в неділю, дня 16. січня с. р. із слідуєчим порядком денним: 1. відчитане протоколів з попередних зборів, засідане старшини; 2. прийняте і одобрене видатків на будову „Народного Дому“; 3. спрааа позички на „Народний Дім“; 4. внесення членів. — **Юрій Усик**, начальник каси.

Надзвичайні загальні збори спілки споживної „Взаїмної Вигоди“ в Підзахаричу відбудуться в неділю дня 16. січня с. р. із слідуєчим порядком денним: 1. піврічне справоздане старшини; 2. уділене абсолютній уступаючій старшині; 3. вибір нової старшини; 4. внесення членів. — **Филип Тоторин**, член старшини. **Михайло Кравківський**, начальник.

РІДКА СПОСІБНІСТЬ!

При улиці Броварній число 94 є дешево на продаж

ГАРНА РЕАЛЬНІСТЬ

з огородам під управу. Близших условин вивідати можна тамже на місци.

Черновецький кружок „ЖІНОЧОЇ ГРОМАДИ“

порукає ласкавим зглядам П. Т. Публики

свою першу на Буковині українську

Робітню дамских суконь, костюмів і біля
в Чернівцях, в „Народнім Домі“

ул. Петровича ч. 2. I. пов.

До робітні заангажовано перворядні сили так, що вона певно відповість і вибагливим вимогам.

142 (2—4) с.

ОПОВІСТКА.

Отсим подаю до відома Вп. П. Т. Публиці, що

КУХНЮ

в реставрації при ул. (Rotkirchgasse ч. 10) напроти міського театру, яку я свого часу замкнув,

отвиряю на ново і ведене тої поручив я пані **ЕЛЕОНОРІ ГРАБЧУК**.

Старанем моїм буде аби Вп. П. Т. Гості під кожним зглядом були вдоволені. Гадаю, що удасться мені осягнути цілі, бо буду мати свіжу, смачну і здорову їду, як також добрі напінки, так, що і найвибагливіший смак тут заспокоїть ся. — Обслуга чемна і ретельна. Упращаючи о ласкаві відвідини, пишусь з поважанем

2 (1—?)

М. РІЗЕЛЬ, реставратор.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улиця Руска ч. 8.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки щадничі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натирания при всляких терпіннях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптиці по ціні 80 сот., К 1'40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у флашочі опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад
В аптиці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети б ново.

Друкарня тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, має на складі
ріжного рода друки.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера, Антона Чапека, Ганана і Сина.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти, Іосифа Піхлера і Синів.

Артикулів до подорожи: найславнійшої фабрики Франца Целлера у Відни.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ

ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛЬТІНЕСТРА

МОЛОДШОГО

ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР

відповідних подарунків на Різдво і Новий Рік

по знижених цінах.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Стріч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностільцевої стрічки або 10 місяця дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Пальська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням почтової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками почтовими не приймає ся. Сторона анонсова має 8 шпальток

Мир людям доброї волі!

Різдво!...

Свято поезії, свято споминів, свято надії!

По невпинній людській праці приходить воно до людей, аби своєю красою і своїм незвичайним настроєм розрадувати їх, аби в хвилях свого божественного спокою втишити журбу їх і підбадьорити їх до дальших важких діл.

Різдвяні свята, як ніякі інші, мають ще притім і сю загально признану прикмету, що саме при нагоді сих свят ще найрадше сходиться в хаті найстаршого в роді вся сем'я на спільну розраду і розвагу. Різдво — се свято любови пошани і чести в родині.

Вся наша українська суспільність — се так же якби одна велика родина. Важе нас разом далека але велика ідея: видвинути наш бідний і темний нарід до такої висоти просвіти і добробиту, які мусять тепер мати кожний иньший сильний і свобідний нарід.

Ся ідея важе нас, всі ми маємо поборювати все, що спиняє нас на шляху до неї і вона саме повинна бути тою далекою, але великою силою, перед якою всі ми преклоняємо ся і в ім'я якої дружно та щиро працюємо і єднаємось.

Різдво (як сказано вже), — се свято любови, пошани і чести в родині. Нехай буде воно таким і для всієї нашої суспільности! Нехай в той час ще більше міцніє наша єдність і наше добре розуміння, най розходиться ся в той час по всім нашим краю певність, що в нашій великій родині є сином єї кожний, хто лиш щиро і чесно хоче працювати для красної у нас будучности українського люду. Нині попри всі дрібнички і розділи між нами нехай чимраз сильніше лунає звінкий клич, що о скільки колодою є для нашої будучности всяка нечесна облуда й гнів і лукавство в нашій громаді, о стільки кожний чесний між нами все буде другом нашим і братом! Нехай всіх

єднає нас — всіх добра воли і чесна, невпинна дійсна праця для загального добра.

Різдво — свято споминів.

Згадаєм нині все добре, що в сім році зросло нашими заходами в хосен нашої народної справи. Є що споминати. Якраз в сім році здобули ми немало добрих законів, що розширюють вплив нашого люду на громадську, кравву і державну господарку, якраз в тім році приступили ми до сильнішої політичної організації наших хліборобів, через що може направити ся не одне лихо, яке вийшло в наслідок наших партійних роздорів, — якраз в сім році оживилась значно наша просвітна діяльність між народом а старші і нові наші економічні організації якраз в сім році також заповідають як найкращі успіхи.

Перед нами величезна праця.

Однак якраз Різдво є також святою надією.

Маймо надію, що здорових і щирих сил найдеть ся між нами немало, аби сповнити все, що треба зробити, аби забезпечити нашому народови красшу долю.

Даремно, без праці, бєї щирої та ідейної праці нічо нам не прийде. Все самі ми мусимо здобути. В кожній справі від нас, від широких кругів народу мусить вийти ініціатива, рух і горача праця. До сильних сей світ належить і ми мусимо в собі і в нашій народі вятворувати цінність для загальних народних справ, розуміння тих справ і силу, аби самі могли скрізь здобути собі належні права.

Аби мати таку свою силу, треба нам перетворити наш люд в армію характерних, чесних, розумних та свідомих синів нашого народу.

А ті, що мають повести сю працю, мусять бути вірцем доброї волі, громадянської чесноти і самовідречення в ім'я загального добра.

Нехай і не спинює на тій дорозі злоба ворогів — , нехай серед праці нових сил прибуває їм як найбільше! Нехай росте їх віра і завзяття, до-

бриї спокій нехай товаришить предтечам нашої красної долі.

Мир людям, що живуть для громадянської праці, мир людям доброї волі!

Наші найблизші обовязки.

(Розмова з заступником кравевого маршала, проф. Др. Стефаном Смал-Стоцим.)

— Папе доктор, приходжу до Вас як редактор „Буковини“, аби повести з Вами розмову про наші найблизші задачі та обовязки і помістити відтак сю нашу розмову в найблизшій, різдвяній, числі нашої часописи. Знаю, що занадто мало маєте часу, аби самому писати для нас статі, отже може вдасть ся мені лекшим для Вас способом видобути від Вас вказівки про вимоги, які ставити нам наша найблизша будучина.

— Прошу дуже. Я готов сповнити вашу волю.

— Зачнім від чистої політики.

— Добре. Отже в тім згляді незвичайно важно для нас, що вже в червні або липні 1910. року мають відбутися в нашій краю вибори до союму. Кожді вибори вимагають немало розумної праці а сї вибори передовсім. Закон про нову виборчу соймову ординацію одержить санкцію цілком певно і сї вибори відбудуть ся вже на підставі національного катастроу. Проте в 1910 р. будуть укладати у нас катастроальні списи виборців для всіх націй зосібна. Сї списи будуть підставою для конскрипції, яка відбудеть ся з кінцем 1910 року. Ся справа для нас незвичайно важна. Сї списи будуть потім мати своє значіння у всяких справах, наприклад в справі народних шкіл. До якого катастроу впише ся більшість мешканців певної громади, такої школи буде могла потім домагатись отся громада і т. п. Весь наш загаль а передовсім наша провінціоная інтелігенция будуть отже мусіли дуже совісно і дуже

На святій вечір.

(Споминки з молодих літ А. М.—ю.)

Різдвяне свято, що за красні споминки ваяжуть з ним! Що року оно вертає і збуджує та оживляє у нас почуття, що колись в дитинстві так солодко проникали нашу грудь та чарували радості диточе серце. Тепер вернув знов той святій вечір, котрий скуплює малих і великих, бідних і богатих в любові навкруг семейного стола і мир, ошасливаючий мир обіймає осідки людські. Те саме зівздане небо, як тоді, споглядає на землю, мов білим покривалом обгорнені і сьогодні міста і села і нічо не перебиває празничного настрою, що загостив до палат та хуторів, — справдішній „мир на землі...“ що его раз проповідував пророк з Назарету та хотів ним з'єдинити в любові всіх мешканців землі. Навіть і жовіір, що стоїть на одвахи та оглядає зівздане небо, і він чує в собі той ошасливаючий мир, а его гадки злітають понад гори і долини далеко-далеко до своїх миль, він в душі злучує ся з ним в родинім селі та нагадує собі спомини з давних проминувших літ...

Такі і тим подібні почуття захоплюють кожного, отже і мене при спомині о давно проминувших часі, коли ми як діти невимовно тішили ся, що будемо могли обходити сї свята в любій родиній хаті побіч своїх родичів.

О Боже, як поволи проходили нам тоді дні, — я про себе навіть числив і години, що мене ще відділювали від від'їзду в рідні сторони. Нарешті

настав і той так пожаданий день, „пан професор“ оголосили з катедри, що починають ся різдвяні вакації. Ми оголомшені радостію жбухнули з класи на двір та не мали супчинку, аж поки не зобачилисьмо ся у вагоні. А як той потяг поволи лізе, що нас везе на родину! Навіть і сьогодні сквірсьть „кур'єра“ незадоволяє ще студента, що вертає на різдвяні свята до дому. Гадка скорша. Она летить вперед і представляє ему живими красками, що старий фурман Франко очікує его з кіними „Босаком“ та „Мішкоком“ на стації, що він, поки всяде у залубні, з ними пестити ся буде, і Франко доти не схоче з місця рушити, аж поки не переконає ся, що „панчик“ защемили кожний гусик в кожусі, та позавивали голову і ноги в різні шалі та хустки. А вдома, коли занюхає Сультан та Каро, та Гектор, що залубні вже зближають ся, тоді они загавкають з радощів, будуть сердешно стрічати гостя бігаючи шалено навкруг залубнів. З таких мрій збуджує нас проразливий свист локомотиви та поклик кондуктора, що се вже стація, де ми маємо висідати.

Такі самі гадки володіли і мною, коли я, маленький, їхав перед святим вечером до рідного місця. Ще собі як-раз пригадую, як привитали мене мої любі сестри на стації. Мої наймильші товариші з дитинства — Босак і Мішко, — завезли мене на подвіря, а там привитало мене радісне гавканє та скавуліне псів, аж поки я не побачив ся в обіймах моїх любих родичів. при грудях моєї дорогої матери і чув ся дуже щасливим. Скільки то пече ся та варить ся та приготує ся, щоб свята гідно обійти, сего чейже читачам

оповідати не треба. Чим ближе д вечера, тим все більшає наша нетерпеливість і ми зазираємо крадьки до великої кімнати, де звичайно сьв. отець Николай з чортом з'являє ся та приносить нам подарунки. Наконєць вже і стіл застелений, а на тім бої благодати! І риби, печеної та вареної, та студенець, та книші, цибулькови та маком начинені, та сливки, та шупениці, та пшениця з медом, — що аж сливки прибуває. На дворі вечеріє, а ми зачинаємо враз з родичами протягати стару коляду:

Бог предвічний нам народив ся...

З богобійним настроєм обетупили ми стіл, сивоголовий батько прочитали якусь молитву, — а потім зівзлисьмо ся до всяких потрав, як та саранча, бо в нас була численна семія та ще й до того постилисьмо цілий день.

Ще недокінчились моїсти вечеру, як нараз хтось задзвонив у давінок, двері другої кімнати відчинились, в морі світла засяло „деревце“, обвішане всякими подарунками та ласощами. І нема часу подивляти, бо коло деревця стоїть сьв. Николай з золотою короною та сивою бородою (котра на диво зачала була горіти, бо він за близько став був коло свічок) та держить на ланцюсі чорного чорта. Пару слів заохочуючих промовив до нас сьв. Николай, згасивши вогонь у своїй бороді та пішов відтак з чортом через новіт্রে здає ся — до стайні, шоби там здемаскувати ся. Маму-нецька ще не докінчили розділювати подарунки, як нараз почулисьмо під вікном дисгармонійний сьвів в супроводі фальшиво настроєн

ревню допильнувати укладу наших національних списів перед виборами і конскрипції Русинів в нашій країні.

З виборими вийде ся нерозривно конечна потреба перевести у всіх наших громадах добру організацію наших хліборобів під прапором товариства „Руска Рада“. „Руска Рада“ очевидно сотворена не лиш для виборів, але взагалі для всієї політичної свідомої діяльності наших хліборобів. Самі закони приневолюють вже наших хліборобів брати живу і велику участь в політиці громад, краю і держави. Приготовити до сего наших селян має „Руска Рада“ і я певний, що вона сповнить сю свою задачу. Не відкаже їй своєї помочи в тім згляді ніхто з поміж нас, хто любить нарід, народну справу і хоче та вміє позитивно працювати для нашої красної будучности. Чейже досить в вже у нас людей, які вміють відчувати де правдиво йде о загальне добро і які знають, що годі закриваючись пустомельством валати ся гнилою колодою тоді, коли справді „время люте“.

Нововибрані посли будуть мусіли завести лад в краєвій нашій господарці. За останніх шість літ заведено в нашій країні дуже багато добрих інституцій, однак притім задовжено притім край до неможливости. Далі так не може бути. Треба буде основно уздоровити нашу краєву фінансову господарку, яка очевидно має великий вплив і на нашу національну господарку.

Годі не згадати тут і про господарку наших громад. Ще відбувають ся скрізь в нашій країні громадські вибори. Обовязком нашої суспільности буде тепер добре дбати о се, аби нові наші громадські управи вели справді добру господарку в наших селах. Громадська управа має вести добру адміністрацію громадського майна але попри се належить до неї також велика частина культурної праці в наших громадах. Най нові громадські управи дбають наприклад і про се, аби село виглядало справді як село, чисто та мило, най закладають шкільки овочевих дерев, най такими деревинами прикрашують дороги і т. п. Най ради громадські покажуть, що вони в щастям для краю і для народу, а не нещастям!

— А що тичить ся нашої просвітної діяльності, пане доктор?

— В тім згляді за найважливіше вважаю тепер курс висшої освіти для хліборобів, про що, як відомо вже всім, дбаю пильно з моїми товаришами-президентами. Думаю, що велика користь вийде з сего курсу і з дальших таких проб. Зголошення вже надходять. Сю акцію хотів би ще в 1910 р. поширити так, аби наприклад в часі вакацій відбутися відповідний курс висшої освіти також для наших цікавих народних учителів. Взагалі думаю, що якраз наше народне учительство повинно бути не лиш

скрипки. То прийшли „колядики“, котрі після стародавнього звичаю співали доматорови перед вікном „коляду“. Між ними клапкала „коза“ своєю деревляною пащекою а як „дід“ перебранний парубок бамбури кулаком у старий бляшаний баняк та приповідав до того віршами, що всі аж лягали від сміху.

Заледво що сі поважні співачки відійшли, як на дворі щось задудніло та зі співом-криком зайшли до нашої диточої кімнати „городя“, рід співачків убраних в уніформу, котрої конгломерат складав ся з старих кабатів з кавалерії, інфантерії та артилерії. Але у нас дісий викликали вони так величезний респект, що ми всі зібрали ся в оден закуток, коли їх „старший“ рецитуючи історію царя Ірода“ витягнув з похи до половини шаблю (друга половина була відломлена), а его товариші справили на нас свої деревляні шаблі. Зі страху стали ми кричати, а мати випросила грізних геродів за двері.

Нарадувавши ся до несхочу своїми забавками, мав я ще нагоду приглядати ся нашим слугам, як вони бавлять ся. Служниця спрятавши начиня зі стола, прикликала мою старшу сестру надвір, закатала там начиня і сказала: „Вважайте панпунцю: з відки пес загавкав, звідтам прийде ваш суджений“. І справді угадала: пес загавкав з півночі, а суджений прийшов по 2-ох роках — з полудня. Такими і иншими забобонами забавляв ся нарід на сьв. вечір. Я бавив ся доки бавив, а на рещті зміг мене сон, — що в дитині нерідко, — і я заснув щасливо в обіймах подарованого мені

бюрократичною силою в самій школі, але жерелом всякої просвітної праці між нашим людом. Покищо головню воно може причинити ся до сего, аби в наших читальнях розвинулось справдісне життя і аби як найскорше здійснювались гарні наміри „Рускої Весіди“, яка від певного часу так гарно починає працювати в тім напрямі, аби просвічувати наш нарід. „Руску Весіду“ треба підперти, членом її повинна стати якнайскорше кожда наша свідомо одиниця!

— А „Січ“?

— „Січ“ повинні стояти далеко від політики, а ще дальше від політиканства. Задачу „Січ“ в через спільні гімнастичні вправи витворювати дисципліну між нашою молодіжкою і зрозуміти для громадянських обовязків через пожарництво. „Січ“ має бути школою характерности, чесности, в ній має позбувати ся молодіж пересадного егоїзму, аби відтак, як казав Котляревський, вміти покинути отця і матку і йти отчизну ратувати, де общое добро в упадку. Треба нам дбати, аби ся засада обовязувала наших „Січовиків“ і всю їх організацію на Буковині.

— Добре. Які-ж найближші наші обовязки на економічній полі?

— В тім напрямі мусимо розвинути дуже заподадливу діяльність. Не забуваймо про не надто приємні наслідки для нашого хліборобства з того, що отворить румунську границю. Як відшкодоване за те, дістане наше хліборобство гроші від держави і за сі гроші маємо і мусимо закладати передовсім спілки для продажі і ужиткованя худоби. Все-ж таки треба буде йти тепер до сего, аби наші хлібороби не плекали волів на заріз, але аби брали ся до молочного господарства, аби плекали молочну худобу і ратувати ся молочарськими спілками. Спілки для продажі і ужиткованя худоби і молочарські спілки не лиш нагородять хліборобську втрату з отвореня румунської границі, але ще значно піднесуть его добробит. Початки організації молочарства ми вже зробили. Тепер треба буде добре дбати, аби ся акція добре далі йшла. В горах отвираєть ся тепер гарна перспектива для годовельників гуцульських коней. Військо буде купувати від Гуцулів сі коні, очевидно добре плекані, за гарні гроші. В тій справі йдуть вже заходи, аби оснувати в горах товариство годовельників гуцульських коней. І на долах найдуть збут коні звичайної господарської раси, очевидно знову добре ховані, бо міністерство війни зглядно краєвої оборони потребує таких коней. Коні сі не треба продавати купцям. На них буде особна військова бранка.

Незвичайну увагу мусимо як найскорше присвятити меліорацийним спілкам в наших громадах, де в багато мокляків. Посол Лянд-

„коміяря“. Щасливий сон молодіж! Все що я того вечера своїми очима бачив, танцювало тепер в сві по при мене: і палаючі свічки і позолочені яблука та оріхи, і тачка наповнена іграшками і палаюча борода з кльоха святаго Николая і сажію обмузаний чорт і героди, що мене хотіли проколоти своїми шаблями, як встав святаочний поранок, запросили нас церковні дзвони на службу божу. І я пішов з мамунею до церкви, де загула стара коляда:

Новая радість світу ся з'явила..

Сонечко поранне позолочувало своїм світлом поблизькі гори як ми вже вертали з церкви, а потім зачались у дома наново забави, співали та коляди, що аж серце радувалось у грудях щасливої дитини.

* * *

Скільки разів я тепер їду залізницею попри моє село родиме, стілько разів все заглядаю через вікно вагону, щоб побачити ще раз ту стару хатину, де я родив ся і де я нераз святакував „святий вечір“. Її вже нема, лиш старі тополі, старі товариші моєї молодости, трясуть листям, коли вітерець вечірний повіє, та здоровлять мене тою самою щиростію, як колись щасливу дитину. Батько і мати вони вже давно сплять під землею, але спомини о рідзних святах не минають і будуть жити в моїм серці, ще й тоді, коли старих приятелів моєї молодости може скажуть вирубати до пня і не стане й тих топіл, що тепер ще по-здоровляють мене, коли їду по при рідне село.

вер організує такі спілки в німецьких селах нашого краю. Німці мають з сего величезні користи, а у нас ще глухо о сьм. Глухо, хоч міністерство покриває при тім 33 проц. видатків а край других 33 проц. і поміри. плани та провід в роботі в тут безплатні. Лиш Жучка (без спілки) перевела у нас меліорацию толоки, а Глібока оснувала вже навіть спілку. Треба буде подбати, аби, де лиш треба здобувати через меліорацию сьвіжу, добру землю там, де досі мокляки і аби ся праця спірно йшла далі і як найкрасше.

Треба буде зайнятись і тим, аби (особливо в горах) люди використали в своїм часі санкціонований вже закон про рентові господарства. Рада державна має затвердити ще статут рентового відділу при краєвій банці, політичну екзекуюцію і гарантію рентових позичок. Се вже приготуване, але ще не ухвалене в парламенті. Як се стане ся, тоді ввійдуть і у нас в життя рентові господарства.

Важним домаганем нашим на економічній полі буде тепер також зміна статуту для ради культури краєвої. Теперішня рада культ. краєвої не сповняє своєї задачі і тому статут треба буде доконечно змінити. Змінити его треба буде в сей спосіб, аби хлібороби мали голос в тій раді.

— А що тичить ся, нашої торгівлі, пане доктор?

— Що тичить ся торгівлі, мушу піднести передовсім значіння товарового відділу при нашій „Селянській Касі“, який вже віддав сего року великі прислуги ідеї спільного закупки і продажі. Я переконав ся, що сей відділ через закупки всяких товарів, які хлібороб витворює і купує, може принести нам величезні користи. „Селянська Каса“ придбала тепер особну, знамениту силу для сего відділу і сей відділ розширить значно свою діяльність вже в 1910 р. — Очевидно треба нам буде ще крім того закладати спілкові крамниці і тим подібно.

Значно могли би причинити ся до піднесення народного добробиту у нас спілки для плеканя домашнього промислу, керамічні, гончарські школи, організація виробів турецьких (фезів), які досі виробляють аж в Чехах з нашої вовни, прядільні льну, фабрики і т. д. Декому здаєть ся, що се у нас неможливе. Так не треба думати! Се можливе і се буде у нас як лиш добре возьмемо ся до діла! Я готов в сильно підперти такі справи і наприклад дуже був-би вдячний, якби дістав з околиць, де плекають лен, відомости, кілька того льну могли-б ми мати в році з нашого краю?

— Все се відносить ся, пане доктор, головню до наших обовязків на селі.

— В місті, в Чернівцях треба нам конче організувати наших міщан. Конче!

— Се вже в часті й робить ся. Ї люди у нас, що якраз там вже працюють. Тихо, без розголошу, але робота вже йде. І піде. Побачите, пане доктор!

— Се я люблю. Менше слів — а більше діл. І отсе ще власне я хотів би на конєць додати: богато у нас пустомельства, богато політиканства, а мало політичного образованя і замало позитивної праці. Се лиш най змінить ся як найскорше, а вже добре буде!

— Справді було-б добре... Дакую за розмову і бажаю Вам, пане доктор, веселих свят! Притім всього найкрасшого з нагоди іменин. Виїжджаєте, пане доктор, і в сьм році на Стефана з Чернівців?

— Ні. Остаю ся тут.

О. Л.

Українська політика по зміні регуляміну в державній раді.

(Статя посла Николая Василька.)

Двадцять послів могли досі спинити працю в парламенті; двадцять підписів вистарчало на оден наглий внесок, а накопиченем таких внесків можна було кожного часу перепинити парламентарну працю. Від тепер президент палати має право отворити дебат над наглими внесками аж при кінці засіданя; таким способом зроблено се обструкційне средство нешкідливим. Ся постанова є одинака в новім регуляміні, яка відносить ся і до руських послів.

Русини будуть завісідни заступлені в парламенті що найменше 20-ма послами і тому они могли кожного часу користати із сего обструкційного средства. Однак при тім не треба забувати

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. січня 1910.

Наелендар. Субота 8. (26.) Собор Пр. Д. Марії; рим.: Северина. Схід сонця 7:59, захід 4:14. — Неділя 9. (27.) Нед. по Рожд. Хр. Св. Стефана; рим.: Нед. по 3 кор. Мартині. Схід сонця 7:59, захід 4:16. — Понеділок 10. (28.) 20.000 муч. в Нак.; рим.: Павла пуст. Схід сонця 7:58, захід 4:17. — Вівторок 11. (29.) 14.000 дтний уб.; рим.: Гігінія. Схід сонця 7:58, захід 4:19.

Стан недуги пос. д-ра Олесницького — як інформує др. Озаркевич — згідно корисний. Завдяки спокоєнню і відповідному ліченню серцеві атаки не повторилися. Хорий мусить і надалі приміювати ся точно до всіх строгих заряджень, які поручили йому лікарі.

Гарний примір до наслідуюваня. Дня 1. падолиста 1909 р. відбув ся у Львові з'їзд матурістів академічної гімназії, які в р. 1884 складали іспит зрілості. На 41 тодішніх матурістів прибуло 19. Вісьмох померло а прочі оправдали свою непристнність. По заупокійнім богослуженню за померших професорів і товаришів та по спільній фотографії зібрали ся учасники з'їзду на спільний обід, де провели весело кілька годин та за разом зложили доказ, що у вдячній заховали пам'яті своєю гімназії. На внесення одного з товаришів обов'язались всі присутні зложити по 100 корон на стипендію для бідного ученика української гімназії у Львові. Заряд стипендії прийняло на себе руске товариство педагогічне.

Оповідки, іменованя і т. п.

Від адміністрації. Наших Вп. Передплатників просимо, щоби якнайскорше прислали заягачую передплату за р. 1909. Звертаємо увагу, що лише від солідности наших передплатників буде залежати, чи часопис буде могла даліше виходити.

Слідуюче число „Буковини“ появить ся задля св'ят у вівторок, дня 11. січня 1910 р.

3 січового руху. Гімнастичне товариство „Січ“ на Колокітці (Чернівці) і українські студенти уряджують в суботу, дня 15. січня с. р. в Садагурі в салі Шматніка народну театральну виставу „Арендар“, по чім слідують вечорниці з танцями. З огляду на те, що чистий дохід призначений на будову „Народного Дому“ на Колокітці (Чернівці), сподіймо ся, що місцева і доколичина інтелігенція зволить на с'їм представленню численно явити ся. — *Виді.*

Маланія, яку уряджує вечером перед новим роком укр. акад. тов. „Союз“ у салі „Народного Дому“, заповідає ся чудово. Приготована поступають в скорім темпі наперед. Комітет постарав ся о богату програму, яка своєю ріжнородністю причинить ся до того, що вп. гостям міне старий рік цілком непомітно і весело. Початок точно о 9. год. вечером. Всі, що доси одержували запрошеня на наші урядженя, нехай уважають ся сею дорогою запрошеними. Вступ на салю від особи 3 короні. Стрій для пань вечерковий а для панів візитовий.

На пам'ятник Шевченка місто св'яточних і новорічних желань зложили в „Рускій Касі“ : п. Лью Попович 5 кор., п. Гаврило Гордий 2 кор., п. Маєрова 2 кор. і п. Омелян Могилянський 2 кор.

На загальну бурсу в Вишніці зложив о. Ів. Луцкй місто св'яточних і новорічних желань 2 короні.

Подяка. На загальну бурсу в Вишніці пожертвували Вп. пп. Ірина і Мих. Івашко а нагоди їхнього вінчання 20 кор., Альтер Ельте 50 кор., п. Левіцка з Кут 3 кор. 60 сот., п. Луцка з курсу танців 20 кор., о. Порубальський 2 кор. Всім тим добродіям сердечне спаси Віг — о. Луцкй.

На оплату шкільну для бідного ученика гімн. в Вишніці Мих. Гупуляка зложили Вп. пп. дир. Клим 2 кор., о. Гарасимович з Рибна 3 кор., інж. Герасимович 2 кор., проф. Прокурівський 1 кор., М. Шерф 2 кор., Нахман Шерф 2 кор., др. Блявкоф 2 кор., суд. Івашко 1 кор., др. Крамер 2 кор., др. Кан 2 кор., др. Вахльовський 1 кор., проф. Голубович 1 кор. Всім тим добродіям складає сердечну подяку — о. Луцкй.

Із штуки і літератури

3 міського театру. Пятниця, 7. січня (знижена ціна) „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох актах Фалля. — Субота, 8. січня: (по полудни, для учеників, знижена ціна) „Hannele“, драматична штука в 2-ох частях Гантмана і „Die Geschwister“, фарса в 1-ім акті Гетого; (вечером) „Der Mikado“, оперета в 2-ох актах А. Сулівана. — Неділя, 9. січня: (по полудни, половина ціни) „Die Dollarpinzessin“, оперета в 3-ох актах Вільнера і Грінбама; (вечером) „Der Mikado“, оперета в 2-ох актах А. Сулівана.

посупав в тій справі так само, як вони. Я уважаю своїм обов'язком там, де мусять виступити демонстративно заступники цілої рускої нації, прилучувати ся завжди до галицьких товаришів. Се поясненя мое голосоване.

Для президії галицького руского клубу наспіла тепер нова ера, легша або тяжша, ніж попередня — як хто на се задивляє ся. — Легша, бо пани демагоги і політичні неукі в клубі, яких ціла мудрість і тактика містять ся в слові „обструкція“, будуть мусіти тепер сидіти тихо; тяжша, бо політично вишколені уми в клубі будуть мусіти тепер показати, що вони можуть вдіяти без перенон зі сторони демагогів.

Я бажаю українському народови Галичини а нагоди різдвяних св'ят і наближаючого ся нового року, щоби президія українсько-галицького парламентарного клубу оказала ся сильною генеральною відповіддю до теперішньої хвилі. Імена Романчук, Окуневський і також Кость Левіцкй, здає ся дають мені причину надіятись, що мої бажаня сповнять ся!

Народне шкільництво

з кінцем року 1908.

В тогднім різдвянім числі „Буковини“ помістив я був короткий перегляд народного шкільництва на Буковині взагалі а руского з особна за послідних десятих літ, вказуючи при тім на величезний поступ особливо руского шкільництва як також учительства за той час. Сим разом позволю собі навести відповідні статистичні дані за послідний рік, значить за рік 1908., бо за р. 1909 будуть збирати ся статистичні дані аж від тепер, значить по ульві 1909 року.

З кінцем року 1907 було всіх народних шкіл 476 а з кінцем 1908 року 492. Із тих було в 1907 р. 192 чисто руских шкіл, 3 нім.-руских, 3 вол.-рус., 4 нім.-вол.-руских, 1 нім.-рус.-польска, і 1 нім.-рус.-польско-волоска. А тепер значить з кінцем 1908 року було 199 чисто руских шкіл, 3 нім.-рускі, 2 волоско-рускі, 4 німецько-волоско-рускі і одна німецько-рус.-польска. Всіх мішаних шкіл було перше 30 а тепер тільки 28; се свідчить найліпше, що число мішаних народних шкіл постійно зменшає ся а за то число з одною мовою збільшає ся, значить народні школи на Буковині прибирають чим раз то більше національний характер.

В 1907 році було всіх шкіл 1-класових 104, 2-кл. 106, 3-кл. 60, 4-кл. 78, 5-кл. 73 і 6-кл. 55 а за послідний рік (1908) 1-класових шкіл було 108, 2-класових 114, 3-кл. 65, 4-кл. 71, 5 кл. 79 і 6 класових 55

Всіх клас було перше 1749 а тепер 1787.

Обов'язаних дітей до науки в публічно-народних школах було перше 119.601 а тепер лиш 119.141 а то з тої причини, що в 1908 році багато дітей визволено від науки в народних школах, з причини епідемії і т. п. Із сих дітей ходило до школи 92.668 в 1907 році а 93.158 в посліднім році.

До повторної науки ходило перше 11.671 а тепер тільки 11.074 дітей. До приватних шкіл ходило 2.294 в 1907 р. а лиш 1.987 в 1908 році. Домашню науку побиало перше 1.435 а тепер тільки 1.161.

Нездібних дітей до науки або калік було перше 1.881 а тепер 1.806 а здорових дітей не ходило до школи перше 7.456 а тепер 7.390 а то з тої причини, що в деяких громадах а головно в атипендіях ще не були засновані народні школи.

До чисто руских публічних народних шкіл ходило в 1907 р. 39.330 а в 1908 р. лишень 38.951 дітей.

Число всіх учителів виносило в першім році 1.801 а в посліднім році 1.854. Між ними находило ся неспитованих перше 297 а тепер 264, доказ, що хоть їх число спадає значно, то все таки брак народних учителів триває даліше.

У мужескій семінарії учительській ходило в 1907 р. році 331 питомців, в тім 116 Русинів, а в посліднім році 309 питомців, між ними 113 Русинів. У женьській уч. семінарії було перше всіх 180 питомців, межі ними 54 Русинки а тепер 176 питомців, межі ними 63 Русинки.

При рускій кваліфікаційній комісії испитовано в першім році 77 народних учителів, (шок) з котрих апробовано 61 а репробовано 16 учителів (шок) у посліднім році испитовано 59 учителів (шок) між ними 47 апробовано а 12 репробовано.

В 1907. році мали існуючі публічні народні школи власних будинків 349 а у 1908 р. 372, решта шкіл а то перше 178 а тепер 183 були приміщені в винаймлених будинках.

Вже та обставина, що тільки в протягу одного року збільшило ся число чисто руских шкіл народних о с'їм (7), свідчить найліпше, що наше народне шкільництво спішить скорім кроком постійно вперед.

Чернівці, дня 4. січня 1910.

посол Николай Синула.

що з сеї постанови регуляміну могли також завжди користати і Поляки і що кожде правительство в разі податливости зглядом Русинів могло досі по правді побоявати ся, що таким чином на місце рускої обструкції прийде польска обструкція. Позаяк Поляки мусять бути не лише тепер, але з певністю ще довгий час сильнішими, що-до числа послів, ніж Русини — о то старає ся виборчий закон — тому далі що они через свою безперечно спритну десятилітню політичну тактику не лиш в парламенті але головно і поза ним здобули собі навіть в найвищих міродатних сферах немало явної і неавтої симпатії: — тому могли они доси грізбою, що розпичнуть обструкцію, нагнати більше страху, ніж числом слабші і задля браку політичного досв'їду з'їзольовані Русини. Тому що ся постанова нового регуляміну позбавляє як Русинів так і Поляків сего обструкційного средства, то із сеї точки погляду малий рускій клуб буде мав відтепер в парламенті те саме значінє, що й велике польске коло. Взагалі користь з нового регуляміну, яку не треба за низько цінити, а та, що а малими партиями будуть тепер поступати так само як з великими і що нема вже жадного першєнства, яке основувало би ся на більшій числі клубових членів або союзників.

Нова постанова про формальні голосованя не відносить ся зовсім до руских послів, бо домаганем поіменного голосованя могло лиш 50 послів вести обструкцію, число, якого Русини в своїм таборі може ніколи не осигнуть.

Що прочитанє впливів можна пересунути на конєцє засіданя, се вже давно практиковане; тому не можна вчислати сего до обструкційних абруй.

Новий регулямін не привіє отже в сих постановах Русинам нічого злого; противно я уважаю его навіть дуже корисним для політичного вишколення руских послів. Дося як привіхав який товариш у злім гуморі із свого виборчого округа до Відня, то першою своєю задачію уважав він домагати ся, щоби клуб ухвалив розпочати зараз як найострійшу обструкцію. Вдало ся переперти таку ухвалу по причині страху клубових товаришів, щоби не ухилили за боягузів або замало відважних, то зараз дійсно ставлено кілька наглих внесків — а той товариш, що его ціла мудрість в областиполітичної тактики скуплена в слові, „обструкція“, думав; що він в сеї спосіб найкраще сповнив свій обов'язок і тому пропонував, аби зараз далі сновляли так свій обов'язок, і говорили великі промови в парламенті якраз ті товариші, що осуджуючи холоднокровно дійсний стан річй, голосували проти того аби розпочинати обструкцію. Сі товариші мусіли описати виступати в парламенті по приказу клубу проти свого переконаня як обструкційні бесідники; — обструкція кінчила ся без жадного успіху, а той товариш, що єї спронував, приписував вину за сю невдачу не собі, що в невідповідний час поставив внесок на розпочатє обструкції і не своему пасивному ставовищу підчас переведеня обструкції, але немудрому трактованню наглих внесків зі сторони бесідників, які промовляли впротім лишє ізза старого почуття клубового обов'язку, проти свого переконаня!

Коли-ж знову внесок, поставлений в клубі на розпочатє обструкції, відкинуто, тоді зараз на всіх вічах, у всіх газетках на провінції проповідувано, які то величезні успіхи осигнув би був український клуб, як би его умірковані члени не були спили обструкції!

Отже легка можливість обструкційної тактики приносила демагогічним елементам в клубі і поза ним дешеві лаври зі шкодою для серйозно думаючих і працюючих товаришів. Се мусить загинути тепер. Кождий посол буде мусів шукати средств і способу служити справі своїх виборців позитивною працею, а не насильством в формі обструкції. Не оден товариш, якого імя доси було чути в парламенті лиш в час обструкції або підчас скандальних сцен, від тепер буде мусів подумати над тим, щоби звернути на себе увагу через річеву працю в комісіях і через справді переконуючі промови в парламенті.

Дійсна оборона перед національною небезпечкою оставть ся можливою для руских послів на кождий спосіб зі згляду на їх число. Двадцять до тридцять послів можуть, коли почувають себе морально в справі, кожного часу дати навіть в насильний спосіб вислів своему обуренню і президент не буде міг хіснувати ся правом виключеня послів, що ставляли опір, коли всі власне держать ся разом, а они будуть певно держати ся разом, коли їх всіх лучить одна поважна потреба оборони. В таким разі не допоможе президентови навіть т. зв. Hausknechtparagraph.

Коли я маю такий погляд по новий регулямін, то спитає мене певно деякий читач, чому я голосував проти него а не за ним?

Рускі товариші із Галичини мають повне право виступати при кожній нагоді демонстративно не лиш проти правительства, але також проти великих партій парламенту, а головно проти славянських партій. Внесок на заведенє сего регуляміну поставлено із славянського боку, ба й вістрє его зверненє проти німецьких вільнодумних партій. Власне сї послідні оказували завжди бодай в академічний спосіб симпатії Русинам. Тому я не лиш признав становище галицьких товаришів підчас голосованя над сим внеском за справедливе, але сам

З празником
Сьв. Рождества Христового,
Заряд друкарні „Рускої
Ради“ бажає Всій своїй
П. Т. Клієнтелі
Веселих Сьвят.

Найкрасші дарунки (забавки)

для дітей

можна получить

В С К Л Е П І

„Укр. Видавничої Спільноти“
в Чернівцях, ул. Пивнична число 6.
(побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня.

Черновецький кружок „ЖІНОЧОЇ ГРОМАДИ“

поручає ласкавим зглядам П. Т. Публики

свою першу на Буковині українську

Робітню дамских суконь, костюмів і біля

в Чернівцях, в „Народнім Домі“

ул. Петровича ч. 2. I. пов.

До робітні заангажовано перворядні сили так, що вона певно
відповість і вибагливим вимогам.

142 (2—4) с.

ОПОВІСТКА.

Отсим подаю до відома Вп. П. Т. Публиці, що

КУХНЮ

в реставрації при ул. (Rotkirchgasse ч. 10) напроти міського театру,
яку я свого часу замкнув,

отвираю на ново і ведене тої поручив я пані
ЕЛЕОНОРІ ГРАБЧУК.

Старанем моїм буде аби Вп. П. Т. Гості під кожним зглядом були вдоволені. Гадаю,
що удасть ся мені осягнути ціль, бо буду мати сьвіжу, смачну і здорову їду, як
також добрі наптки, так, що і найвибагливіший смак тут заспокоїть ся. — Об-
слуга чемна і ретельна. Упращаючи о ласкаві відвідини, пишу з поважанем

2 (1—?)

М. РІЗЕЛЬ, реставратор.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Шадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки шадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Марка охоронна: „Якор“. **Liniment. Capsici comp.**

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натираня при всьляких
терпінях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптиці по ціні 80 сот.,
К 1.40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати,
щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у фляшочці опакований в пу-
дечку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад

В аптиці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети б нове.

Друкарня тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, має на складі
ріжного рода друки.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЧЕРЕВИКІВ

Ф. Л. Поппера, Антона Чапека, Ганана і Сина.

САМОСТІЙНИЙ СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

І. Генрика Іти, Іосифа Піклера і Синів.

Артикулів до подорожі: найславнішої фабрики Франца Целлера у Відни.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878. ТЕЛЕФОН 301.

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР
відповідних подарунків на Різдво і Новий Рік
по знижених цінах.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

О сні хлопячих літ!

О сні хлопячих літ, о мрії кучеряві,
Рум'яні на виду, усміхнені в очах,
І розговорені, мов діти на забаві,
В яких що мить паде сердечне „ох“ та „ах“!

Післанники краю, з якого проганяють
Незвісні сторожі кождіського з людей —
Прийдіть до мене знов! Най рум'яні заграють,
Нехай мені здаєсь, що я ще молодий.

Нехай мені здаєсь, що та любов, якою
З землі до ясних зір дорогу я мостив,
Не впала здоптана ворожою ногою,
Що я поміж людьми, як добрий гість гостив.

Нехай мені здаєсь, що сили молодечі
Не розлетіли ся з вітрами по полях,
Що під ярмом судьби не вгнулись мої плечі,
Що крізь полжиття йдучи, в болото я не встряг.

Нехай мені здаєсь, що я в тяжкім знесилу
На груди голову склонив і задрімав.
Пробуджуюсь... весна! Ось білий квіт на гіллі,
І сонце і пташки і всьо, що я кохав.

В. Винниченко.

Момент.*)

(Із оповідань тюремної Шехерезади).

І раз Шехерезада так почав свої оповідання:
Слухайте. Було це на весні. Ви ще пам'ятаєте, що то таке весна? Пам'ятаєте небо, синє, глибоке, далеке! Пам'ятаєте, як ляжеш в траву десь, закинеш руки за голову і глянеш у це небо, небо весни? Ех... Ну, словом, було це на весні. Круг мене кохалося поле, шепотіло, цілувалось... З ким?

А з небом, з вітром, з сонцем. Пахло ростом, народінням, щастям руху і життя, змістом сучасного... Словом, кажу вам, було це на весні.

А я, мої панове, їхав з моїм контрабандистом Семеном Пустуном до кордону. І той кордон я мусів неодмінно у той же день перейти, не ждучи навіть ночі. Але коли я сказав це Семенові, він мовчки-понуро озирнув мене, знехотя посміхнувся й, одвернувшись до коняки, сердито крикнув:

— Бю! Ти!

А Семен цей, треба вам сказати, не дивлячись на своє пустотливе призвище, був чоловік поважний і випускати з себе слів без потреби не любив. Сам був „парнишка“ дебелий, „гвардіонець“, як казали його односельчане, і на всіх через те дивився завжди згори вниз. Ступав помалу, важко, серйозно, і навіть коли ловили його „харцизики**“) не мінявся, тільки ще більш насуплювався, очі робились ще меншими, колючими і страшно якимось білили губи.

— Справді, Семене, я неодмінно мушу бути сьогодні на тім боці. Це як собі знаєте — з натиском повторив я.

Семен навіть не озирнувся. На величезній його спині сидів цілий рій блискучих, маленьких, чепурненьких мушок. Коли він робив якийсь поривчастий рух, вони спурхували, і прудко літали над спиною, неначе чайки в морі по-над скелею. Потім знов сідали і сиділи якимось надзвичайно недвижно, ніби пильно вдивлялися в мене.

— Можуть убити — раптом, верст через десять, суворо пробормотів він, зачепивши віжки за люшню і починаючи робити цигарку.

— Були випадки? — Семен не хапаючись подув на книжечку паперу, повагом одірвав один аркушик і поліз в кишеню за тютюном.

— А чому не було?... Чи на те розуму треба аби вбити чоловіка?

— Але було що не вбивали? Семен лизнув палець, витер сірника, пихкнув кілька раз і, беручи віжки, зволив промовити:

— А чому не було? Було, що й не вбивали. Бю!

— Ну, то й мене не вб'ють? — постановив я.

І, пам'ятаю, мені раптом стало страшенно смішно: я — мертвий. Ці мушки, Семенова спина, конячинка, на якій підстрибувала комічно і глупо якимось шлейка, Семенова шапка з прогрізеним верхом і... я — будучий мертвяк. Лежу десь, в якому будь-якому, порожньому, надто мною небом, на виску маленька чорна ранка, а над ранкою кружля сидять такі-ж самі блискучі, зеленкуваті

мушки й ніби ворожать, заглядаючи у неї, туди, в середину, де оселилась смерть. І лице моє теж зеленкувате, тверде... А на скелі якійсь сидять чорні, великі, таємні ворони і ждуть чогось...

Як надокучило носити голову на плечах, то йдіть — раптом несподівано бовкнув Семен і, шарпнувши віжками, понуро крикнув: — Вішта! Ти! Кукурузяна...

Я посміхнувся.

„Кукурузяна“ насторожено прищулила вуха, прибавила ходу, але зараз же заспокоїлась і знов затупала байдуже й неухважно.

Пам'ятаю, село виринуло якимось несподівано для мене. Недоізваючи до нього, Семен для чогось підвівся на возі, пильно подивився вперед і, звертаючи кудись у бік, злегка повернув до мене голову й, тикнувши рукою кудись наперед муркнув:

— Границя.

Я глянув туди, вперед. Далеко-далеко темніла, як тин, смуга лісу. Мені якимось стало холодно в грудях і замерло серце. Та. Аж ось він, цей кордон. Я жадливо дивився тули, в залите сонцем поле на краю якого стояв цей тин і чув, як мені стає якимось тісно, нудно, неспокійно.

— Ви мене зараз поведете, Семене? — спитав я.

Семен повернув до мене свій жовтосмуглий, гострий ніс, підстрижені, понурі вуса й здивовано промовив:

— Але! А чи я вже нажився на світі, щоб вести вас у день? Он, маєте ліс, в тому лісі є жовніри, то йдіть їм у руки. А мене лишть це пожити трохи на світі... Ая!

Справа, очевино, стояла зовсім кепсько, раз примусила на таку силу слів самого Семена Пустуна.

— Значить просто йти на ліс?

— Ая. Просто на ліс, жовнірам у руки.

Ми їхали якимсь лугом по-за городами. Верби схилились над нами, і мені чогось жаль було їх, цих лубих, добродушних, непередливих верб. Поле сховалося, а з ним сховався й той таємний тин. Ми раптом зупинились.

Семен мовчки зліз із воза, підійшов до мене й, незадоволено-суворо, дивлячись у бік, бовкнув:

— Так ви таки зараз хочете йти?

— Таки зараз,

— Можуть убити.

— Не вб'ють.

— Ну, то лягайте — сердито хитнув він головою на віз.

Я, не питаючись для чого лягати, покійно ліг і застрівшись поглядом з вербою, криво посміхнувшись до неї. Семен прикрив мене рядном, яке дуже пахло огірками, й одійшов. Потім я чув, як він зліз на візок, який від цього затрусився й закрипів, понуро вйокнув і ми рушили.

Мабуть ми їхали знов без дороги, бо мене хитало, як в колісці, об колеса шарудів бур'ян і конячка часто зупинялась, десь хапаючи на ходу траву. І, пам'ятаю, коли мене хитало, я здавався собі трупом, який везуть уже від кордону.

Довго так їхали, а я тільки бачив перед очима масу соломинок, які кололи мене в лице, сіре рядно і чув, як Семен понуро вйокав і пирхкала конячка.

Раптом знову зупинились. Рядно піднялось надто мною, а замість його глибоко-глибоко синіло небо і якоюсь незграбною скелею під ним стирчала Семенова голова в шапці, з його гострим, ніби мертвим носом і чорно свими, наче посипаними попільом підстриженими вусами.

— Вставайте! — муркнув він. Я підвівся. Візок стояв біля повітки, проти якої, по другий бік подвір'я, стояла маленька, задумлива хатка, а між ними — ворота на вулицю.

— В повітку! — хитнув Семен головою і кинув навкруги пильно суворою оком.

— Розпряжу коняку, тай поведу вас.

Я теж озирнувся, зстрибнув з возика й побіг до повітки. Одчинивши двері, я ступив до неї... і від несподіванки закам'янів: на розкиданій соломі, як раз проти дверей, сиділа... уявіть собі!... сиділа панна. Сама настояща, городська панна, в гарненьких черевичках, що визирали з-під сукні, з солом'яним бриликом на колінях з здивовано-направленими на мене очима. А очі, як у зляканої лані, проміністі, чисті, великі. Я рішуче нічого ніколи не мав проти гарненьких панн, але в повітці, на соломі, в подвір'ї контрабандиста... А мусів почувати себе ніяково.

— Можна ввійти? — ні з того, ні з сього промурмотів я. Очі панни ще більш поширилися, потім швидко пробігли про мене, здригнулись і бризнули сміхом.

— О будь ласка! — галантно повела вона рукою круг себе і, навіть посунула трохи по соломі, ніби увільняючи мені місце. А очі її зосміхом і з цікавістю дивилися на мене.

— Дякую — засміявся й я. Мені зразу стало легко й весело. Я непомітно озирнувшись. В темному волоссі її запуталась соломинка і дріжала над вухом: нижня губа, як у вередливих і гарненьких дітей, була трохи випнута наперед. В повітці було темнувато, пахло вохкістю, шкурами, заприлою со-
ломою.

— Ви товаришу, мабуть, переправляєтесь через кордон? — спитала вона.

— Угадала. А ви теж?

— Я теж.

Ми обоє чогось засміялись.

Влетіла ластівка, защебетала і вилетіла. Пам'ятаю, в якомусь куткові повітки тягнулась до землі жовта смуга проміння і здавалась золотою палицею, припнутою до стіни; за повіткою Семен кось лаяв, мабуть конячинку: в дверях видно було, як літали, наче чорні стріли, ластівки. З темних кутків повітки віяло якимсь стародавнім сумом, якимсь журним затишком. Десь з досадою гуділа оса.

Раптом у двір, пам'ятаю, швидко ввійшов якийсь дядько, покликав Семена й поспішно, таємничо почав щось тому говорити, часто поводячи очима до повітки, до поля, до села. Семен понуро стояв і слухав, спустивши вздовж тіла руки. Ми-ж мовчали.

Панна раптом озирнула себе і засміялась. Ах, як би ви знали, який сміх у неї був! А сміх є зер-
кало душі.

— Боже мій, як я вбралася! — скрикнула вона і швидко вставши, почала знімати соломинки, які, мов золоті прикраси, висіли круг її сукні й хиталися.

— Знаєте: я вже два дні тут лежу, в оцій повітці! — засміялась вона до мене — їй Богу! Все чогось неможна йти. А тут гарно, правда? Навче Індійський вігван, чи як то у їх звється? Мені дуже подобається. Сумно тут якимось. Семен мені їсти сюди носив. Тільки трошки вже нудно стало.

Ну, нічого, будемо тепер вдвох нудитись. Правда? Тільки слухайте: що ви стоїте так, знімайте з мене соломку. Гарний кавалер!

А мені признатись по правді хотілось би ще більш обсіпати її цими соломинками, які так через щось були до лиця їй. Я, сміючись сказав їй це. Вона теж засміялась, схопила з землі цілу жменю соломи й, простягнувши мені, сказала:

— А ну, нате!

Я спокійно взяв соломку й, не вагаючись, обсіпав нею її голову, плечі, груди.

Вона навіть не встигла рук підняти і стояла з здивовано поширеними очима.

— От, тепер дуже гарно! — сказав я.

В сей момент в дверях з'явилась велитенська постать Семена й ввійшла в повітку. Не звертаючи уваги на соломку на панні, він подивився кудись в кут і суворо промовив:

— Треба зараз тікати! Стражники трусять уже товаришів. Зараз у мене будуть.

Ми приголомшенно Perezirнулися з панною.

— Чого-ж вони шукають? — спитала вона глухо.

— Якусь панночку шукають. Мабуть підгля-
дів хтось — додав він тихше. — Треба тікати.

— Куди-ж тікати? — чогось і я тихо про-
мовив.

— Тікати на той бік.

Хай панна йдуть з вами. Поки вони прийдуть, ви доберетесь до ліса.

Губи Семенові були білі, тонкі, очі зиркали з своєї глибини гостро, поривчасто,

— Добре? — звернувся я до неї.

— Як знаєте — здвинула вона плечима.

— Чекайте-но! — бовкнув Семен і вийшов з повітки, зачинивши за собою двері. Ми залились самі. Була якась жовта напівтьма з золотою смугою в кутку. Панна, з повислими на ній соломинками, з великими очима, з суворо застиглою постаттю здавалась якоюсь фантастичною феєю. Сум десь вийшов із повітки, а в кутках її наче засіло щось злорадне, схибне, зле і слідкувало за нами.

Десь загомоніло двоє голосів. Ми, дивлячись одне на одного, напружено слухали... Зтихло... Оса роздратовано гула десь і жикала крилами об соломку. Захрюкала під повіткою свиня, тяжко зітхнула і, мабуть, лягла.

— О, тільки не стражникам в руки! — раптом зірвалась панна з місця й прудко, твердо заходила по повітці. — Тільки не це! Тільки не це!... У вас револьвер є? — вмить зупинилась вона передо мною. Великі, чисті очі її змінилися, стали якісь злі, стальові, темні. Дитяча нижня губа тісно стислася з другою і, здавалось, вона держала голку в цих губах. Вся вона стала якась туга, тверда. Я виняв револьвер і дав їй.

— А стріляти ви вмієте? — хмуро й тихо спитав я.

*) Се оповідання печатається правописом, якої досить загальною вважають тепер на російській Україні і якої придержуюсь і я також сам Винниченко.
**) Пограблення сторожа.

— Убити себе зумію — муркнула вона злісно й, розстібнувши кофточку, засунула на груди револьвера.

Зачулась важка Семенова хода. Він ввійшов з якимись світками в руках і, подаючи їх мені, сказав:

— Одягніться. І просто на той ліс. Границя у самому лісі... А я забавлю їх тут. Свитки якимось з книжками пришлете... Поспішіть!

Серед свиток була жіноча хустка, а для мене — шапка. Ми мовчки, похалцем одяглися.

— Ноги з під свит видно... Нічого... — муркнув Семен... — Полеми будете йти... Аби здалека не впізнали... Неділя, в полі нікого нема... Хай Бог допоможе... Хутчі! Ми поховали під свитки свої брилі і вийшли. На вулиці було тихо й пусто. Хатка задумливо дивилася собі віконечками; пурхали ластівки; небо синіло тьмяно, так спокійно, цривітно. Плутаючись в городині в своїх важких свитках, озиралася з напруженими великими очима, з щільно стиснутими устами, ми бігли, спотикались, озирались, помагали одне одному і бігли, й бігли. Перелізли через перелаз, перестрибнули якийсь рівчачок, вскочили в коноплі, що вдарили на нас гострим духом і, лишаючи за собою широкий слід, вибігли на дорогу. З дороги видно було далекий тин лісу.

Пам'ятаю, — зупинились. Важко й часто дихаючи, ми озирнулись і глянули назад. Пусто було. Мовчки стояли біля городів тихі верби і тільки де коли меланхолійно шарудили волохаті зелені коноплі.

На підборіддю панни блищали кралі поту, волосся висмикнулось з-під хустки й дикими, серпоподібними пасмами обіймало лице. Свитка незграбною вагою висіла на плечах і тягнула їх донизу.

— Душно... — хрипло промовила вона — далеко ліс?

— Он! — хитнув я головою наперед.

— Не треба вже бігти... — притулила вона руку до серця. Ми пішли. Було соромно, злісно, шкода чогось.

Свитка плуталась між ногами, шапка, як гарячий компрес, гріла голову, бриль весь час випадав із під свитки.

Ми озирались, але нікого не було на дорозі, — Спочинемо... — промовила панна.

Ми сіли під хлібами. Панна озирнула мене і без посмішки сказала:

— Який ви смішний у цьому. Потім стомлено зняла у мене з голови шапку і поклала коло себе.

— Так краще — слабо посміхнулася вона.

Пам'ятаю, від цього я почув її якоюсь близькою мені.

— Боже! ви мокрий весь. Чекайте!

Вона виняла з-під свитки хусточку і почала витирати мій лоб з серйозним і заклопотаним виглядом.

— Так. Тепер добре...

Мені говорити не хотілось. Я тільки міг дивитись на неї. Не знаю, чи бачила вона, що мені хотілось сказати їй... Не знаю.

Потім ми знову пішли. Озирались рідше, але пильніше дивились вперед до лісу, який все наближався та наближався до нас.

— Кордон у лісі? — спиталась вона.

— Здається. Так говорив Семен.

Перед нами далеко зачорніла підвода. Пам'ятаю, ми якимось разом озирнули одне одного й весело зареготались.

— Ерунда виходить? — питаючи й зо сміхом сказала панна.

— Хм! — безпомічно озирнувся я.

— Знаєте що? Давайте сядемо й закриємо ноги. Ніби спочиваємо.

— Правильно!

Сіли. Заховали ноги під свидки і знов обдивились самих себе.

— Ні! Ми так схожі на старців — засміялась вона. — Так не можна. Сядьте инакше. Не так... Сховайте ноги в пшеницю.

— Це — жито — для чого? поправив я.

— Все одно. Ну, так...

Вона ставала все ближчою й ближчою мені. Здавалось, ми давно-давно колись разом жили десь, потім розлучились, а тепер знову зійшлися.

Віз наближався... Ось тепер порівнявся з нами. На ньому сиділо троє дядків з довгим аж до плечий волоссям і в капелюхах, похожих на перевернені догори ринки. Двоє з них сиділо, поспускавши ноги через полудрабки, а третій поганяв. Вони всі пильно подивились на нас і пробігли далі.

— Зійшло! — весело хитнула панна головою. — Ходім! Та скиньте вашу шапку. Сподобалась. Дайте сюди!

І вона здерла з голови мені шапку, ласкаво тепло посміхнувшись і всунула шапку в кишеню своєї свитки.

— Коли треба буде, дам... А гарно правда? — раптом весело засміялась вона.

Я якимось озирнувся на себе й справді помітив, що мені тепер дуже гарно стало, — якимось бадьоро, цікаво, дужо.

— Як вас зовуть? — спитався я її раптом.

Вона лукаво глянула на мене.

— А вам для чого?

— Як-то для чого?... Цікаво знати, з ким

ідеш.

— Фу, кат-зна-що! Хіба, коли я вам скажу, що мене звуть Гальою, Маньою, то ви вже знатимете мене! Не скажу.

— Через що?

— Не хочеться. Так краще. І сама не хочу знати, як вас зовуть. Я знаю, що у вас карі очі, потім... Яке у вас волосся?... руське, здається. Ну-да... Руське волосся. Ну, і так далі. А ім'я пошлість. Правда? — підняла вона якимось мило брови й засміялась.

Я теж засміявся. Рішуче, я знав її, — ми десь жили разом. Може вона була колись веселою безрезкою, а я вітром? Вона тремтіла листям, коли я співав їй в тихий вечір пісню вітра? Хто каже, що ні? може ми були парою колосків і близько стояли один коло одного?

Хто його зна, але я знав її давно-давно.

А ліс присовувався все ближче та ближче. Темна стіна його тупо, мовчки дивилася на нас і вороже щось було в цьому погляді, холодне заховане в собі.

— Ліс... — тихо прошепотіла панна, дивлячись на мене уважними, ніби трохи здивованими, очима.

— Треба обережно йти тепер... — одповів я.

— А знаєте: мені чогось зовсім не страшно...

Цікаво тільки дуже... — здивовано посміхнулася вона. Я глянув на неї. Надзвичайно гарна була вона тоді. І, пам'ятаю, в грудях мені сколихнулася якась хвиля, велика, тепла хвиля чистоти, знаєте, така хвиля, яка буває, коли ви несподівано, від нудьги, заходите в храм і вас обхоплює, разом з хвилею згуків, ціла хмара асоціацій, почувань і ви почуваете, як вам стає безмірно журно, тепло, затишно.

— Знаєте: — ви надзвичайно гарні зараз! — проти волі вирвалось у мене.

Вона злегка почервоніла, очі ласкаво глянули на мене й вона засміялась:

— Я не знаю, що треба сказати на це...

Нам обом стало якимось радісно — ніяково і ми мовчки швидко пішли до лісу.

Пам'ятаю, після того ми вже не балакали. Іноді тільки озирались назад, перекидались короткими фразами й, зустрівшись на мент очима, потуплювались і мовчки йшли далі. Стіна лісу ставала вищою, виразнішою.

Ми не знали, де йшла та межа кордону; може, вона була тут же, зараз, може ще далеко десь; може вже якась пара очей пограничника стежила за нами, а рука пробувала, чи добре зводиться курок. Ми напружено водили очима по стіні, пролізали поглядом між деревами і нищпорили між ними... Але стіна злісно — лукаво, холодно ховала за собою те, що ми шукали, і чекала нас.

— Не видво нікого... — шепотіла панна.

— Не видно... — шепотів я.

І мені що раз хотілось взяти її за руку, притулитись, злитись з нею і так йти далі. Надзвичайно хотілось... Але...

І ось стіна зже зовсім перед нами. Зійти з дороги, перейти вузьку нивку жита і ми в лісі.

Ми озирнулись. Дорога наша стояла порожньою і далеко там вливалась, наче бура річка, в зелене море хлібів. Тихо було. Не так тихо, як десь у городі в ночі, де мертво спить і камінь, і страждання, і ніч тонко дзвенить у вухах, як казан вічності. А тихо тишою поля, де йде великий, здоровий, вічний процес народження, де вітерець лашиться і грається з квітками, кібець, як прив'язаний за нитку, часто тріпочеться на однім місці і, ніби вирвавшись, кидається згори в зелений хліб; а в хлібі одбувається якась шамотня, якась боротьба інтересів кузок, червчків, мишей, колосків.

— Ходім... — прошепотіла панна.

— Ходім... — прошепотів я.

І знов мені хотілось взяти її руку... Але...

Ввійшли в жито. Зашаруділо жовто-сиве жито, застрибали перед ногами коники... Ліс стояв недвижно, чекаючи.

— Слухайте! раптом зупинилась панна. — Як мене вбють, а ви зостанетесь живі, напишіть по такій адресі...

Вона сказала адресу і кілька раз повторила її.

— Напишіть так: „Мусю вбито на кордоні. Вмерла так, як вмірають ті, що дуже люблять життя“. Більше нічого... Чуєте?... Зробіть?

— Зробимо... — тихо сказав я і... мені жагуче хотілось взяти її руку, тільки одну руку в цьому рудому, шаршавому рукаві... Але...

— Ну, тепер ходім! — рішуче прошепотіла вона і зустрівшись з моїми очима, ніби впила в них поцілунком своїх очей, і ми рушили... Тихо, помалу, що хвилини зупиняючись і впинаючись очима в нерухомий тин дерев...

— Чуєте ж; „як вмірають ті, що дуже люблять життя!“ — раптом повторила вона.

Я мовчки хитнув головою.

Жито скінчилось. Починався ліс.

Старі товсті дуби, широко розставивши волохаті руки — віти, — ніби приймали нас в свої зрадливий обійми. Стрункі берези, білі мов оголені до пояса, соромливо стояли між дубами і ховалися за ними. Здивовано перестрибували з гілки на гілку якісь пташки.

— Сядемо... Треба роздивитись куди йти... — прошепотів я.

Ми ввійшли в куші і, вибравши місце, звідки нам було видко ліс, а нас самих не видно, сіли.

І стали дивитись. Стовбури, стовбури, стовбури, плями сонця, куші, тіні...

— Я нічого не помічаю... — прошепотіла Муся.

— Я теж.

— Мабуть далі...

— Мабуть.

— Посидьмо ще трохи... Гарно тут... Спішити нічого.

І вона тихо, журно, лагідно посміхнулася до мене.

Ми затишли. Ліс ніби помирився з нами й не дивився так вороже і суворо; дуби із співчуттям поглядали на нас з гори; оголені берези несміло визирали з-за них і посміхались білим гіллям.

Ліс помирився з нами й провадив далі своє життя, життя кохання, народження, росту. На блідих квітках кушів діловито гуділи бжолі; тукав дятел десь вгорі; дві пташки, пурхаючи з гілки на гілку, подивлялись на нас і несподівано зливались в обіймах. Літали сплетені коханням метелики, або в щасливому безсиллі сиділи на листку й поводили вусиками. В траві парами кишіли кузьки. Одбувався великий, прекрасний процес життя.

Люблю я цей процес у лісі, в полі! Чистий він, не скалічений цими моральними людьми, не заслинений лицемір'ям похоті, сильний одвертий, простий. Люблю цих кузок, пташок, цих маленьких невідомих протестантів проти лицемір'я старшого брата свого — людини.

Оддаючись зо всею силою цьому процесові, або як сказав би цей брат-людина „зо всім цінізмом“, вони, ці кузьки, метелики, ніби говорять йому: „на дивись, нам не треба ховатись, у нас нема „незаконнороджених“, у нас нема паспортів, моралів, „уложень о наказа́ніях“, ми — маленькі, здорові, чисті цініки“.

Ми з Мусею дивились на їх, а вони літали, повзали круг нас, ці цініки, вилітали парами, сплетені коханням, нам на коліна, сідали на голови. Квітки дивились на нас і пашили духом кохання і цвітіння. Берези шептались між собою, оголені, білі берези.

— Душно якимось... — прошепотіла Муся, глянувши на мене довгим блискучим поглядом.

А я мовчки дивився на неї і чудно мені було якимось. Ми двоє людей, загнаних другими людьми, сидимо і масно зараз через щось йти ще до якихсь інших людей, що десь стоять у цьому лісі серед його кохання і ждуть нас з смертю в руках. Ми двоє загнаних людей близькі, з очима повними ласки й тепла одне до одного, з бажанням злити це тепло до купи, впитись цим теплом, цією ласкою, цим великим даром життя, ми, двоє... двоє людей, а не кузьок, сидимо і не сміємо цього зробити, бо... бо ми ж всього кілька годин „знайомі“ одне з одним. Ми можемо зараз умерти, не стане ні моралі, ні законів, не стане ні кузьок, ні ласки, ні тепла, але ми... не сміємо.

— Чого ви дивитесь так пильно на мене? — спитала Муся і з ласкою закрила мені очі рукою.

Тоді я схопив цю руку, притулив її до губ і замер. Муся дивилася на мене якимось тепло, задумливо, сумно.

— Будете згадувати, як убють мене? — прошепотіла вона.

— Вас не убють!

— А я вас буду...

Я присунувся ближче до неї і притуливсь лицем до плеча їй.

Свитка колола лице, але була м'якше оксамиту. Груді їй почали здійматись вище, частіше.

— Не треба... — прошепотіла вона.

— Вам неприємно? — глухо питав я.

— Ні... так...

— Так чого ж не треба?

Вона повернула до мене голову, посміхнувшись і любовно-тихо погладдила лівою рукою по лицю.

Берези визирали з-за дубів і беззгучно, радісно сміялися; дуби ласкаво, поважно посміхались в свої кудлаті вуса; метелики й кузьки сміливіше пурхали, повзали... А там далеко, десь в вохкій глибині, в таємній нанівтмі лісу ждала смерть... Хай же! Хай же, чорна, слизька, огидлива...

— Мусю!... — пригорнувся я.

Вона глянула в мої очі, в мої жадно розкриті губи.

— Ні. Не треба...

— Мусю!...

— Ходім уже... Пора... — злегка одвела вона мою голову. — Натя шапку, надіньте і ходім... Пора...

Ліс похмурився. Злякано зпурхнули пташки й полетіли в глиб його. Темна глибина ждала нас.

Я надів шапку, ми стали й, не дивлячись одне на одного, тлхо посунули вперед. Ліва щока моя горіла, в руці ще була теплота її ручки, а в грудях з тасмної вохкої глибини вже вповзало щось чадне, незграбне, холодне.

Сціпивши зуби, високо піднявши брови, ми обережно ступали і, хруснувши сухою голкою, зупинялись, озирались і слухали.

— Де ж саме межа? — питала Муся.

Я здвигував плечима і йшов.

І чим далі ми йшли, тим я більше був певний, що нас убють, що ми несподівано наліземо на варту, поб'ємо і... все. Але, пам'ятаю, не було нічого по всій істоті, ні страху, ні суму, ні жалю, тільки одне величезне напруження, одне велике

наближення до чогось фатального, неминучого, один якийсь величезний пульс протесту, боротьби всеї істоти з цим призначенням, неминучим.

Ми то лягали і я, приклавши вухо до вухи землі, напружено слухав, сподіваючись щось почути, то повзли рачки там де рідко було дерев, то, як дві тіні, пробігали від стовбура до стовбура і замирали, великими очима дивлячись вперед і ловлячи кожний писк, кожний рух ліса.

А ліс мовчав і ховав в собі свою таємницю. Тут не було вже білих берез, не було метеликів, земля була вогка, чорна, вкрита гнилим листям та безліччю маленьких гилочок, які хрустали під ногами. Напів-тьма дивилась на нас вороже, погрозово, безжалісно.

— Дайте руку... — прошепотіла Муся. Я глянув на неї. Вона була бліда. Очі горіли напруженням і були великі, прекрасні.

„Так, як вмірають ті, що дуже люблять життя“ — згадалось мені. Я стиснув їй руку, вона мені, але зараз же й забула про себе і знову пірнула в це наближення, в це чекання, в цей майже незалежний від нашої свідомості велетенський просест наших істот.

Серед дерев засіріло.

— Шш!... — зупинились ми.

Якийсь просвіт... дерева рідче...

„Там!“ — мовчки глянули ми одне на одного... Ступили кілька кроків і замерли... Десь тукав дятел... Шашіль гриз дерево... Одірвався сухий лист, зігзагами захитався і впав...

— Шш!...

Ще кілька кроків... Просвіту більше... Засиніло небо... Руки дріжали, під грудьми проходили холодні хвилі, серце гупало...

Я зробив знак, випустив її руку і ми поповзли, безшумно переставляючи коліна і вибіраючи руками місця без гилок. Я озирався й дивився на Мусю; з висмикнутим волоссям, з великими палаючими очима, з міцно стиснутими устами, зігнута, вона здавалась якимсь дивним, прекрасним звірем, сильним, напруженим, диким.

Просвіт ширшав. Засиніло небо... далеко-далеко...

Прокотивсь якийсь згук і замер. Ми закам'яніли... Довго лежали і слухали... Тукав дятел... Пискнула пташка, сіла на гилку, повертіла довгим, як перо, хвостиком і пурхнула... Серце билось несамоовито.

Знов поповзли... Крізь рідкі дерева, кроків зо три перед нами, показала лощина, Я зробив знак Мусі, підвівся і подививсь. Це, мабуть, і була та сама межа... Я трошки повунувсь і глянув вбік. Так! два стовпи — один проти другого, один — наш — великий, незграбний, — другий з того боку — менший; обидва з орлами, обидва рябі. Круг їх таємна порожнеча... Та чи порожнеча ж? А може десь тут же стояла коло їх людина і порожнеча тільки ждала, щоб перетворитись в дикий галас смерті?

Я озирнувся до Мусі. Вона теж підвелась і напружено дивилась вперед.

„Тут!“ — хитнув я головою. Потім нахилився до неї, міцно взяв за руку і прошепотів:

— Прохогом вперед! На крик і вистріли не зупинятись! Все одно... Ну!...

Я випустив руку її, зігнувся і кинувсь вперед. Хруснути гилки, але здавалось, зашумів весь ліс, замиготіли стовбури, вдарив світ, в очах промайнула картина якоїсь довгої, рівної просіки і разом хтось десь крикнув, поперед мене вибігла постать Мусі, з поверненням вбік блідим, напруженим лицем, сильно вибухнуло щось з боку, крикнуло, знов вибухнув вистріл, виринув під ногами якийсь рівчак, лишивсь позаду, блиснула нога Мусі, якісь куші, тітер в ухах. І щось велике, горде, могутнє в грудях, щось легке, широке, як небо, як повітря гір, як могутній потік. Летіли, озиралючись, блискаючи очима. А за нами понуро одсувався наш сон, кошмар, наша таємна вохкість.

Муся зупинилась. Очі горіли їй, лице дріжало великим безумним щастям побіди, побіди життя.

— Єсть! — гордо дико вирвалось у неї.

— Єсть! — повторила вона, задихаючись. Свитка високо здіймалась їй на грудях, серпосхожі пасми темного волосся розвівались, губи гордо розкрились і пашіли жаром щастя.

— „Єсть!“ — раптом високо підняла вона руки і, оббивши ними мою шию, жагуче скажено притулилась до мене.

— „Єсть!“ — крикнула вся моя душа, вся істота моя назустріч їй.

Це було торжество двох великих кузюк, це був вихор життя який зміта все сміття „не треба“, „не можна“, це було щастя крові, мозка, нервів, кісток, це було найвище щастя народження, народження не з сліпими, а з отвертими, видючими очима душі.

Раптом вона одірвалась, подивилась на мене затуманеними очима. Злилася знов з моїми жадібними устами і знову одірвалась.

— Сядем... — безсило опустила вона на землю. Сіли. Важко дихаючи, ми безсило щасливо посміхались одне до одного, і поглядали на стіну ліса. Там було тихо.

Довго сиділи так. Чогось не говорилось. Дихання ставало рівніше. І непомітно, помалу ставало чогось жаль, чомусь хотілось ридати. Муся нерухомо, задумливо дивилась кудись вперед.

— Знаєте що? — раптом тихо промовила, якось нервово рішуче стріпнувшись уся.

Я чекаюче глянув на неї. Вона напруженим, любовним, довгим поглядом обвела мене і глухо промовила:

— А тепер ми попросаємся. Чуєте? Я піду в один бік, а ви в другий. І ніколи ви не повинні шукати мене. Чуєте! Як вас зовуть?

Я сказав і здивовано дивився на неї.

— Ніколи!... Більше цього ні ви мені, ні я вам не дамо. Наше... наше кохання повинно вмерти зараз, щоб, як хтось сказав, ніколи не вмірати. Розумієте мене, хороший? Єсть якісь метелики. Вони вмірають серед кохання. Ви розумієте мене?

Я розумів, але мовчав. А вона, ніби дивлячись собі в душу, одривисто напружено говорила:

— Щастя — момент. Далі вже буденщина. пошлість. Я знаю вже. Саме найбільше щастя буде мізерним в порівнянні з цим. Значить, зовсім не буде. Так мені здається, так я зараз чую отгуг... — вона показала на серце.

І криво посміхаючись, дивилась на мене великими благаючими очима підстреленої лані.

Я розумів її, я розумів її моєю невідомою тугою, цією великою журбою, що народилась чогось в грудях, розумів її всією налиплою на мою душу буденщиною.

Розум дивувався, протестував в глибині душі, але я мовчав.

Сонце пекло, шепотілись куші.

Потім вона підвелась, стала на коліна, обхопила мою нахилену голову і припала довгим жагучим поцілунком.

— Так буде краще. Прощайте... — якось терпко прошепотіла вона, підводячись. — Я буду носити вас в душі.

Я схопив край її сукні, поцілував і випустив. Вона тихо пішла, а я сидів і в мені з мукою щеміло осиротіле щастя. Надо мною синіло небо і сонце палило мою похилену непокриту голову, а в душу встав і вбірався в журні, прекрасні, чисті квіти минулого образ панни.

Хто вона, до вона, й досі не знаю, але я завжди ношу її в душі.

Богдан Лепкий.

На сьвятий вечір.

Смеркаєть ся. Ослизлий день між мурами конає.
В печі червоний блис огонь,
а в снігах вітер грає.

Той тихий і сумний настрій несе мене сьвітами,
і я лечу на крилах мрій до батька і до мами.

Сніжок паде, як срібний пух,
мороз малює квіти;
накритий стіл, в куті дідух,
пустують в сні діти.

Знайшли собі свистун-оріх і свищуть в перегони;
лящить звінкий діточий сміх,
з дзвінниці дзвонять дзвони.

Гей, кілька то минуло літ!
А я так добре чую
кожухів шелест, скрипт чобіт,
і щирі пісню ту.

Далекий сьвіт, великий час,
пливуть літа рікою,
а я все памятаю вас,
як йдете з колядою.

Ще й нині чую, як Юрко сьпіває: „Бог предвічний“,
як сопраном пищить Федько,
баском реве Зарічний.

Скрипливий, наболілий сьпів, такий, як хлопські груди.
Та хто його раз зрозумів,
до смерті не забуде.

Ще й нині виджу, як Федір „вінчоване“ голосить.
Втворились двері на розтвір і батько в хату просить.

І починає ся річна у пан-отця гостина.
Ціле село єднаєть ся,
немов одна родина.

Засіли газди на лавках, найстарший на покуто.
Тріщать шклянки в сильних руках,
на стелю мечуть кутю.

Говорять, що важкі літа, що хибли їм ячмені,
що правди їм ніде нема,
і — затискають жмені.

Говорять — а слова летять молитвою до Бога.
Та чи дійдуть, чи долетять?
Щаслива їм дорога!

Далекий сьвіт, великий час,
Пливуть літа рікою....
Гей! Що чувати там у вас?
Чи йдете з колядою?

Чи ще живий Федір, Юрко, і мій сусід Зарічний?
Чи й нині, як колись, давно, сьпівають: „Бог предвічний“?

Чи й нині мерегтять зірки над хаткою старою?...
Гей, краю мій, не знаєш ти, як тужу за тобою!

Богдан Пюрко († 1906).

З пересьпівів за Фрідріхом Шіллером.

I.

Стрілець.

(Der Alpenjäger).

Ти ягнят не хочеш пасти,
Білі вівці гнать у плай?
Бач, скубуть травицю, рясти,
Понад потік, понад край.
„Ой пустіть ні, нене зоре,
Най на лови йду, на гори.“

Череду ваби в горбочки,
Виграваннем у сурму,
Любо кволять ся дзвіночки
У лісочку, у гаю.
„Нене рибко, лельо зоре,
Ой на лови в дикі гори!“

Цвіточку не хочеш ждати,
Що на грядці там ростуть?
Та-ж на горах їх не мати,
Цьвіти в горах не цвітуть!
„Дайте покій з квіточками!
Мамо, гину за горами!“

І пішов юнак на лови
І замчав ся, залетів,
Мов шалений, мов з намови
В безвіста у темний рів;
Перед ним, мов вітер грає,
Скічка рветь ся, утікає.

На скалу, та на високу,
Мчить ся на самий вершок,
Понад пропасть рве глибоку,
Скаче з горба на горбок,
А за нею горе-мука
Йде стрілецька закаблука.

Вже й з кручею йде в заводи,
Стала мовби на леду
Там, де скали гублять сходи,
Гине стежка без сліду.
Під ногами пропасть-мука,
У заді стрілецька штука.

Заричала, плачуть очі,
Ніби просить, хоть німа,
Ворог крові пити хоче,
Ось вже лук він підійма!
Аж скала трісь потахає,
Дух-бабуся виринає.

І мов та богиня мати
Закриває звірину:
„Мушиш горе посилати
Ти до мене й смерть сумну?
Всім земля нам місця рада;
Що ти хочеш в мого стада?“

Надовезирське Вічна-пам'ять.

(Nadowessiers Totenlied).

Ось вам він сидить на маті
Тихо, наче спить...
Вже не личко, але плате
Сонечком михтить.

Деж поділась міць і сила,
Що заперло дух?
Де поділась люлька мила,
З янтару цибух?

Де ті очі, ті соколи,
Що, було, лічать
Оленеві скоки в полі —
Чому-ж не блищать?

Де ті ноги, ноги-стріли,
Що, було, снігом
Мчать ся, мов би захотіли
Гнать зі сертоком?

А ті руки, дужі руки? —
Іх, було, займа'
Лук та голова шаблюки —
Ой нема, нема!

Мир душі його! злетіла,
Де зими не чуть,
Де не сіють, гречка-ж біла
І жита ростуть;

Де пташина не вгає,
Ліс кишить звівом,
Мушка в лузі вигравала,
Риба йде ставом.

Вже йому з сьвятими жити,
З ними їсти хліб,
Нам діла його хвалити,
Викопати гріб.

І прислугу всі віддайте,
Най затужить дзвін,
В гробі всю з ним поховайте,
Чому радий він!

Топір дайте під голову,
Ним він воював —
І булаву ясну з боку,
Щоб у небі став.

Меч придайте золочений,
Що йому сьвітив,
Ой, нераз той меч сталений
Голову здоймив!

Краску в руки теж подайте
Вид щоб змалював
Та щоб в раю між сьвятим
Рожею сияв!

Зредагував С. Твердохліб.

Іван Тургенєв.

I.

Самолуб.

В нім було всьо потрібне до того, щоб стати бичем для своєї рідні.

Вродився здоровий, маючий і через ціле своє довге жите, остаючи багатим і здоровим, він нічим не провинився, ніколи не поступив хибно, не помилився і не промахнувся ні разу.

Він був бездоганно чесний!... І гордий сьвідомостію своєї чесности, гнітив нею всіх: рідних, товаришів, знайомих.

Чесність була його капіталом... і він брав з нього лихварські проценти.

Чесність давала йому право бути немилосерним і не сповняти неприказаних добрих діл; він був немилосерний і не творив добра... тому, що приказані добрі діла — не є добрими ділами.

Він ніколи не клопотався ніким, опріч власної так прикладної особи і сердечно обурювався, коли і інші так старанно не піклувалися нею.

І рівночасно він не вважав себе самолюбом і гірше всього кляв і переслідував самолюбів і самолюбство! Ще би ні! Чуже самолюбство шкодило його власному.

Не видячи в собі ніякої хибки, він не розумів і не міг терпіти чужих недочетів. Він взагалі нікого і нічого не розумів, бо весь він зі всіх боків, з долу і з верха, з заду і з переду, був оточений самим собою.

Він навіть не розумів, що значить прощати? Самому собі прощати не мав нагоди... З якої речі мав би він прощати іншим?

Перед судом своєї власної совісті, перед лицем свого власного Бога — він, се чудо, сей верх чесности, підносив очі в гору і твердим і ясним голосом промовляв: „Так, я гарний, я добрий чоловік!“

Він повторить ці слова на смертній постелі і нічо не забуться навіть тоді в його камінімі серці в тім серці без плямки і без шпарки.

О, гидото тільки з себе вдоволеної, незломної, дешевої чесности — ти чи не ще більше мерзена, ніж справдішня гидка хибка.

II.

Воробець.

Я вертав з ловів і йшов стежкою в саді. Передом бігла собака.

Нараз вона звільнила свої кроки, почала красти ся, якби занюхувала дичину перед собою.

Я глянув здовж стежки і побачив молодого воробця, з жовтиною коло дзьоба і пушком на голові. Він випав з гнізда (вітер сильно колихав берези) і сидів нерухомо, безпомічно розторопивши ледве прирастаючі крилця.

Моя собака тихо приблизилася до нього, як нараз, зірвавшись з близького дерева старий чорногрудий воробець каменем упав перед самою її мордою і весь розкуйовжений, покудланний, розпучливо і з жалісною пискотнею стрибнув двічі в сторону зубатої, отвореної пащі.

Він метнувся обороняти, він заслонив собою своє дитя... однак його маленьке тіло тремтіло від жаху, голосок подичавів і захрип, він завмирав, він жертвував собою!

Якою величезною потворою повинна була здаватися йому собака! А все таки він не міг всидіти на своїй, безпечній гилі. Сила сильніша від його волі, скинула його тут.

Мій пес спинився, відступився... Видно і він признав свою силу.

Я скоро прикликав змішаного пса і відійшов з побожною пошаною.

Так; не сьмійтесь. Я преклоняв перед сею маленькою птицею, перед її повним любови поривом.

Любов, думав я, сильніша від смерті і від жаху смерті. Тільки нею, тільки любовию держиться і пливе жите.

МИХАЙЛО ГАВРИЛКО.

На румовищах.

I.

Заснуло все. Мені-ж не спиться...
Тюрма багом своїм смердить.
Минула північ, бліднуть зорі —
Грядущий день уже тремтить.

На сході сонця сьйвом новим,
Несучи втіху, сьпів, життя,
Всьому живущому на сьвітї
Нові бажання й почуття...

І знов, як перше, над землею
Весняний ранок загорить,
І сьвіт, впливаючись красою,
На всі лади загомонить,

Пролине день. Надійде вечір,
Сьпінїлу землю обійме
І з нею тихо в край чудовий
Між ясні зорі полине.

Квітки, дівчата, все на сьвітї
В обіймах ніжних утоне,
І соловейкові кохана
Чарівні сьпіви надихне.

І все зомліє, опаніє,
Упившись чарів весняних,
І діткам ніченька навіє
Снів непорочних, мрій сьвятих.

А що-ж мені?... Ох, доле, доле!
Лиш перші квіти зацьвіли,
Мене вже в третє душоуби
В холодні мурі завдали.

Душа болить... А серце тліє
Горить гаряча кров моя
Жагою помсти, сьвітла, волі,
Простору буйного... І я

В ганебному безсиллю млію,
На крати голову хилю
І в перший раз, як став я жити,
Криваві сльози буйно ллю...

II.

Одних повішали, побили,
В гарячій крові потопили,
А других підступом зловили
І ними тюрми загатили;

А треті сохнуть по чужинах;
Як негри роблять при машинах,
Чужинців гордих обробляють,
Сами-ж, не ївши, подихають;

Четверті дичіють між звівом
В болотних пущах, за Сибіром,
Та правди, волі дожидають
І, не діждавшись, помирають.

І понад ними хуртовини,
Як рідна мати по дитині,
В борах голосять, завивають,
Глибоким снігом замітають;

І сплять вони... А ворог лютий,
В залізні панцирі закутий,
На їх могилах сторожує,
Мечі нагострує — гартує.

І не воскреснуть їм ніколи,
Не понести свої глаголи,
Глаголи правди й непокою,
Рабів скликаючи до бою.

III.

Ви знов, примарища криваві,
Ви знов взяли ся за своє:
В безоднях мрій моїх недужих
Вас за роями рій встає.

Як хмар громових океани,
Одні, блідніючи, тонуть
І диких стовпищ легіони,
Своїх заступників ведуть.

Ви грізно товпитеся круг мене;
І що Вам треба? Пошадіть
Смертельно розум мій стомлений;
Розвійтеся димом, пропадіть,

Як вік мій юности загинув,
І тихі радощі мої,
Мов промінь сонця весняного
В минулій хмарній далині.

Лишіть мене, спокою дайте!
Я не розбійник і не царь,
Не вбив нікого не повісив;
Сьпівак я вбогий і злидарь.

Підіть до тих що в нас панують,
В кайдани сьміливих кують,
Людий мордують слабосилих
І жить нікому не дають.

Ах, як втомився я, мій Боже!
Ти пожалій мене, спаси!
Забуди дай мені, й спокою
Хоч на хвилинку принеси!...

IV.

Томлюсь самотною душою,
Приблуда бідний на чужині,
Як дуб розбитий при долині
Стрілою в літку громовою.

А дні змарнові минають,
Як довгі низки журавлині
На теплі Вирія долони
З тривожним кличем пролітають.

І не вернутись їм до мене,
Душу мою відмолодити,
Життя пропаще поновити
Огнями — муками спалене.

Так лист погублений до долу
Гонений буйними вітрами
На вік прощається з гаями
І не вертається ніколи.

V.

Хожу, печалю сповитий,
По скелях сірих камяних,
В тяжкій задумі прислухаюсь
Пісень минулих весняних.

І тихо лину через гори
В коханий, милий, рідний край,
В садочок дикий коло хати,
В дитячий віднятий мій рай,

І сум... і жаль мені великий;
І серце мліє... і болить;
І хилю голову на груди,
На віях сльозонька кипить:

Бо не вернути ся ніколи
Моїй змороженій весні.
І не присплять мене до смерті
Моеї матінки пісні,

І дармо я тепер шукаю
По скелях гір мені чужих
Утіх минулих непорочних
І літ дитячих молодих.

Кругом пустиня коло мене,
Тяжкі тумани налягли,
А шлях до рідної хатини
Вітри снігами замели.

Лев Франє.

СЛУЧАЙ. *)

Панство Мірвайон були строгими родителями не лиш ізза своїх засад, але також задля великої нервозности, а може і в наслідок переконання, що кара в вихованню помагає, а часто буває конечною погрозою. Тому знакоми їх говорили, що малий Альберт є за старий і на своїх шість літ надто досвідчений.

Дім панства Мірвайон, оточений огородом, знаходився побіч залізниць.

В день червня, о 5 годині, коли сонце в повнім блиску сипало золотом свого проміння, пан Мірвайон вертав з двірця в товаристві малого Юська, семилітнього хлопця о рахитичнім вигляді, що ніс за ним пакунки. При вході до огорода осьміхнувся, побачивши, що двері від малого домика, де ховано огородині знаряди, були примкнені; догадався, що певно сидить там Альберт за якісь нові провини. Батько, сим разом в добрім гуморі, зараз увільнив мальчика і на пів жартівливо почав грозити піднесенням голосом:

— І, знову мати покарала тебе, ти малий не-потрібе; моя терпеливість дійсно вичерпується; вже давно я грозив тобі вигнанням з дому, але нині вже мірка перебралась і я виконую свій намір, а на доказ тобі — сей Юсько, що заступить нам тебе. Ну, не дивись на мене так, я не жартую, будь певний, мусиш вже тепер пійти з дому...

*) Лев Франє — се визначений сучасний французкий белетрист. Беремо се оповідане з 22—23. ч. „Учителя“.

Сю промову перервав дзвінок при фірті. Пан Мірвайон пішов відчинити, а прибувший гість казав йому забути за Альберта і за Юська.

Два мальчики стояли довгу хвилю мовчки, оглядаючи ся взаємно. Альберт глибоко роздумував над невідкличним виразом прогнання: викидають його за двері.

Не сумніваєть ся вже сим разом, бо ото перед ним його наслідник. Юсько не розуміє ситуації і чекає тільки на 20 сантиметрів, які звичайно дістає.

Але Альберт є призначений до нещастя і волисть, щоби погрози зараз були виконані. Повний болу і резигнації, приближається до Юська, бере за руку і веде до дому. — Мушу тебе познакомити в таким разі зі всім, — децидує в душі, наслідуючи маму, що приймає нову покоївку.

— Дивись, то ідальня; сюди не вільно тобі ніколи входити, а передовсім не вільно отворити креденсу. При столі треба ждати, поки тобі не подадуть, а другої порції не вільно просити. Є страви, яких татко з'їдає велику силу, кажу тобі, багато; тоді ти не повинен дивити ся на нього і слідувати за його рухами з видовженою шиєю, як ідіот; удавай радше, що думаєш о чім иньшій, дивись у вікно або числи мухи на суфіті. Тут — то сальон, ти не повинен сюди ніколи входити сам, поки тебе не покличуть, а тоді мусиш лапи умити і втерти, як слід ніс. Двері на кінці коридора ведуть до кухні, де чистиш свої черевички; одного дня чистиш пастою, на другий день тільки плюєш і щіткуєш; пасти що-дня уживати не вільно.

З покоївкою не можна балакати, але мимо того балакаєш, а коли хто ненадійно надійде, засьпівай що чимськорше під носом, ніби то черевички чистячи, а покоївка задзвонить начинем.

А тепер підемо на гору; там є також кімнати: отся тут — то спальня татка і мами; вхід для тебе також зборонений, гляди, навіть двері на ключ замкнені. На Новий Рік і в день імянин мами вільно туди вийти. Ідеш тоді босо, зараз, як тільки пробудиш ся і цілуєш татка і маму, котрі ще лежать. Тими ранками тато пахне тим самим пудром, що мама. Рецитуєш своє желане, не сьміючи через цілий час оглядати ся по кімнаті.

Тут мій покоїк; тепер буде твій... і тут — моє ліжечко; дуже я його любив, може найбільше зі всього...

В шафі, в низу схована моя одежа на сьвята і мої нові черевички, коли тебе тиснуть маєш мовчати, треба їх сходити — нема ради; бо хто винен, що ножища так швидко ростуть? Черевички прецінь не можуть рости!

На горішній полиці, котрої ані тобі ані мені не досягнути, лежать найкрасші забавки, але бавити ся ними не вільно, бо за дорого коштують. А, однак, коли гості про них згадують, ти плескай в долоні, як колиб дійсно тішив ся ними, хоч бавити ся ними ніколи не будеш, бо треба їх шадити; запам'ятай собі добре, що кажу.

В старім кошику, під ліжком, лежать звичайно прості забавки; ними можеш бавити ся, кілька тобі захочеть ся, але не дома, бо шкода меблів і не в огорді, бо шкода цв'ітів і не на улиці, де можуть тебе переїхати. Там тобі мяч, круглі, що їх дала мені покоївка, але не та, що є тепер. Я її дуже любив; називала ся Анна, нема її вже в нас; при кінці все мене питала: Нічого не бачиш по мені, нічого? Не знаю, чому її віддалили.

В кутику за печею я сховав малий пакунок — а в ній є цукорок, бішкopt і чеколядова пастелька — я завинув їх як найстараннійше. Бою ся щоби моя маленька сестричка, вернувши від мамки, не плакала за мною, бо всі малі дівчата — то плакси. Коли-б щось таке лучило ся в хвили, як не будуть на тебе дивити ся, зроби, як зробила Анна; удавай, що не гніваєш ся: „ну, тихо дитя — і впакуй її в писочок цукорок, а потім і чеколядку і бішкopt, коли ще не втихне.

Ну, а тепер вернім до передпокою. Тут на цьвяху, зараз при вішалі, вісить різка. Найбільше дістаєш при кінці місяця.

Татко вертає до мому мончазний і понурий. По довгій хвили мати питає: отже щож? А татко відповідає: отже ніщо?

І тоді, будь певний, одержиш свою пайку. Лучше не чекай, коли вже, видно, так мусить бути переверни крісло або нароби стукоту; вибють тебе, скажуть тобі йти спати і бодай маєш вже спокій.

Коли мама має свою мігрени і цілий день лишається в шляфрочку, то також злий знак; різка певно буде в роботі. І так потребає два дні, часом три.

Я скінчив — бачиш познакомив тебе зі всіми домовими поведінками.

Хвиля мовчанки. Альберт морщить брови, як колиб собі щось пригадував і говорить голосом суворим, наслідуючи тон матери:

— Словом, дім пречудовий. Чого вимагаєть ся? Треба бути чемним, чистим, вічливим, пильним, ошадним, розсудним, відданим, веселим, уважним, погідним і нецікавим, не імпертигентом, нелакoмим, невибагливим, і нічого не вільно рухати, на ніщо не дивити ся, нікуди не входити, нічого не брати, нічого не говорити і нігде не сьміятись... тай конєць відходжу, а ти лишись тут, сядь на сходах, буде тобі вигідніше.

— Коли мене виганяють — знаєш, що зроблю? Яроблю, як той пан, що про нього мати читала в газеті: піду на залізничий тор, буду йти по шинах поспішного поїзду, а потім сяду і... що

назначено, сповнить ся... Ти може не знаєш що то значить. Мати мені се пояснила. І поспішний поїзд допоможе, допоможе полетіти... знаєш, куди полечу? геть... геть... Давнійше, коли мене хотіли вигнати, я думав відшукати Анну, але не знаю її адреси.

— Як думаєш? Може колись верну сюди... перейду коло тих дверей... Буду великий, великий з бородою і в старім капелюсі. Ніхто мене не пізнаєть. Верну, щоб побачити маму з далека... і може буду голодний... Тоді памятай, зробиш як Анна зробила, приобідай мені се добре? Скажеш мені: піду його нагнати, бо жебраки часто крадуть. Прийдеш... і... крадькома подаш мені кусень хліба через відхилені двері...

— Будеш мати шапочку, тепер, тую мою... що висить коло дверей... до побачення... а памятай, що шапку треба знімати, коли до хати входить ся... прощай!

Година шеста. Пані Мірвайон вертає з візити домів.

— Що тут робиш, хлопче, на сходах в ганку? То ти приніс справунки? Маєш за се 20 центів і можеш вертати до склепу. Година сема.

Паньство Мірвайон сидять в ідальні, при накритім столі, але обіду не ідять.

Пан Мірвайон: Перед п'ятою був ще тут. Не знаю, що робив, бо я зараз вийшов; неможливий хлопчище. Чи не заслугоє на кару і то вже порядну? — Єсьмо безусловно замало строгі!

— Маріє, ще нема його?

Марія: — Ніхто його нігде не бачив, хіба що сів на візок молочаря, котрий їхав до двора. Старий Іван любить діти і забирає їх часто з собою, вже на нього навіть сварили за те.

Пан Мірвайон: — Обідаймо, лишись ся о сухім хлібі.

Через отворене вікно веранди видко огорог і спорий шмат дороги. Батьки піднімають що хвиля очі і дивлять ся на фіртку.

Пан Мірвайон: — Що кажеш?

Пані Мірвайон: — Нічого, я зітхнула тільки; серце в мене заболіло. Який нині вихор...

Пан Ніваріон: — Але що знову! Вітру нема зовсім, то поспішний поїзд, що приходить по семій.

Пані Мірвайон: — Ні, безусловно нині їсти не можу... знаєш, думаю, що не треба його карати, завсідги маємо слухність в поступованню з ним. Найби скорше вернув — поцілувала його лиш...

Пан Мірвайон: — Нічого йому не говорити?

— Пані Мірвайон: — То зробить на нього більше вражінє. Не знаю, чому в сій хвилі дивлюсь інакше на все... такий малий дїтвак... чи можна чогоне-бути вимагати від нього? Нехайби лиш вернув, нехайби був здоров! А тут ніч надходить... ні... не можу так довше... піду сама шукати його.

І встає сильно неспокійна, стрівожена.

Пан Мірвайон встає рівнож: — Але-ж без потреби непокоїш ся, зараз усе будемо знати, бачу стражника, що йде сюди; я сподівався того, що хлопець зробить якогось збитка.

Пані Мірвайон: — Все одно ми не покараємо його, правда, татку, не будемо карати нашої дитини?

Пан Мірвайон вертає блідий від вікна, дрожаючи підходить до жінки: — Але, що то має значити... найдорожша... то не тільки стражник... начальник стайції іде сюди... чого?!

Пекеклав Микола Ковальчук.

Ю. СЛОВАЦКИЙ.

„В Швайцарії“.

XVIII.

Гаї! луги! і долини і ріки!
О, лучше ви про неї, не питаєте.
Є сльози, що велять замовкнути на віки,
Бо як промовлю тільки, зараз, знайте,
Паду в задуму... бачу очі сині,
Як дивлять ся на мене й спочивають,
Уста, як поцілунками палають.
Побачу, задріжу, огонь паде по мині.
и не знаю, де мені йти, де очі скрити.
Що зі слізми? з собою що зробити?
І так блідий стою, її кохані риси,
Або імя в піску почну писати,
Або іду між рожі й кипариси,
Як чоловік що скарб великий втратить,
Збожеволіє й ходить на могили,
Рад, щоб вони про милу говорили.

Перевід Богдана Л.

Ольга Кобилянська.

М. Евшан.

I.

В її творчості ще в далеко більшій мірі, як у Ленкого откриваєть ся нам нова, ідеальна сфера, вигляд на нову країну, де дух людський очищуєть ся з пороку землі та знаходить собі захист перед бурхливими хвилями життя. Тут зреклись ми всяких надій, всяких поривів і тільки будити ся в нас одна пристрасть: підносити ся на вищий щабель досконалости, різьбити свою душу, щоб засяла красою та запалала горячою любов'ю. Відвертаємо ся від всього буденного, що нам не раз вляить душу, а починаємо прислухувати ся більш до свого внутрішнього голосу, в якому пробиваєть ся пульс вічності. В жертвованню самих

себе не бачимо ніякого пониження, навпаки щастя, бо в покорі перед ідеалами краси і любови вбачаємо початок нового царства, коли для одиниці почнеьт ся нове життя разом з можливістю на гармонійний розвиток всіх сил душі.

Кобилянська це дійсний жрець мистецтва (штуки), правдиве його святилище — скажу за Хоткевичем.

І ця перевага артистичного змислу, це перебування у вищих сферах, ця високо настроєна струна, її творчості, — се не додаток, не приправа до тих образів дійности, які малює авторка, це не патетична Фразеологія сучасних письменників, — це конечна потреба душі яка сумує і гине, коли попадає в иньше повітря. Коли авторка тільки торкнеть ся землі — почуєть ся сумна нота. Скільки разів зійдемо з тої висоти в круг життєвих інтересів, стаємо — що так скажу — сліпими; якийсь чудний вир життя бере нас у свій круговорот, перестаємо бути самими собою, тратимо певність себе; відкриваєть ся перед нами прірва, бачимо страхіття в душах людських, ведених якимсь фатумом. Тому жити у Кобилянської — значить мати свої внутрішні події, стежити, пильнувати за внутрішнім своїм розвоєм — мати очі все звернені на ту дорогу, якою йде душа. Вона описує дуже мало зовнішніх подій, — бо її герої мало живуть інтересами дійсного життя. Тим більше за те поширюєть ся область психології, тим більше цілість набирає більше тонкого оброблення, більше докладности та глибини. Повісті Кобилянської — це дійсні психолог.чні трактати.

II.

У перших своїх творах малює вона жіночі типи, які, навперекір усьому окруженню, мають відвагу обороняти своє „я“, голосити незалежність свою, як жінок, та кидати ввічі тому загальному його фарисейство і неправду. Олена — з першого оповідання „Людина“ (1894) — страшна для них тим, що толкує про питання жіноче, що не хоче бачити Завдання свого тільки в поранню біля печі та плеканню дітей, а розвиває в собі буйне життя душі. Вона стратила свого коханого, котрого любила до нестями і не хоче виходити заміж. І хоч родина, і чужі люди налягають на неї, — вона з усіх сил опираєть ся супроти їх, не хоче зрадити навіть помершому. „Нехай все б'є на мене; я хочу до остаточної хвилини остатись праведною!“ — так каже вона. Остаточно ломить ся таки. Мусить. Через обставини матеріальні мусить, треба їй ратувати цілу свою родину від нужди — вона — вона виходить заміж. Оповідання так і звало ся дарнійше: „Вона вийшла заміж.“ Очевидно — не можна кинути на неї каменем за брак витревалости, за зраду самій собі. Вона жертвувала себе, здобула ся на ає, що було для неї найтяжче! Її можна тут боронити словами маляра-чужинця з „Ніоби“ „Коли ми те, що вважаємо за щось менше цінне в життю, сповняємо чесно і точно, а воно має для ближніх свою велику вартість, — то все таки не пішло наше життя марно і безкорисно, і ми можемо на нього самі з пошаною оглянути ся“. Ми не тратимо дійсно до кінця пошани до тої дівчини, — а все-ж, як стає нам після всього сумно! Яким сумовитим, придавленим акордом кінчить ся оповідання! І питаємо: неже мусіло так бути? Неже Олена мусіла пожертвувати себе, все те, до чого змагалась, що було найдорожче їй? За відповідь служить мотто авторки до оповідання: „Das Reich der Lüge ist aufrecht, wie es noch niemals gewesen. Die Wahrheit selbst wagt sich nur in gleissenden Fetzen verummt, aus ihrem Winkel hervor.“

Але те, чого не могла досягнути Олена, — досягає таки по довгій боротьбі героїня другої повісті Кобилянської: „Царівна“ (превістно „Льорелай“ — Чернівці 1896). У ній авторка не виявляє вже тої несьміливости, яку ми чули там, виповідає себе зовсім, з усіма своїми задушевними мріями та бажаннями, виявляє всю свою природу. Це перший її твір, з якого струями пливе неначе якась сьвітло душевне. У словах Наталки можемо бачити найкращі інтенції самої авторки, коли взяла ся писати цю повість. Наталка в своїм дневнику так пише: „Я віддала ся тепер цілком писанню одної довшої повісті, котра становить „мою кров і нерви“. Вона — я це відчуваю — буде пронизана всім сьвітлом мого серця. В ній увійде все сонце мої душі, вся здавлена веселість моєї істоти, вся будучність її. Хочу поринати у праці тій, купати ся в ній з неї, мов з тої золотой чаші щастя пити цілковите задоволенє. Так, в ній хочу розцьвісти мов рожа“...

III.

Наталка з „Царівни“ це той самий тип дівчини, що Олена, той самий „трагічний характер з артистичними зарисами“. І вона така сама горда, тонко з'організована натура, так само має нахил до чогось більш кращого, величнійшого, як все, що навкруги неї, в життю. Тільки більше самотна, більш тиха і ніжна. Коло, що складаєть ся з тупих душ, — мучить її. Тим більше вона поринає всією душею в те, що любить, що дороге її серцю. „В моїй душі повно мрій, багато образів барв... Коли б я вміла музику, котрою упоюю ся, то уклала би все те в мелодії. Декотрі з них було би дуже, дуже трудно відіграти... Душа її спрагла краси, як уста мандрівника води в горячу пору: „Бажаю, щоби сьвітлом переняла ся моя

душа, щоби інстнуюча краса наповнила моє серце, щоби воно стало чисте, прозоре... Вона бажає тільки сили, щоб не спроневерити ся собі і правді а всю погань по дорозі життя зможе побороти.

В уривку, який наведу, є найбільше далекосягаючі мрії Наталки, а разом і найкращий ключ до розуміння її психіки:

„Мати таку свободу, щоб бути собі цілею! Передовсім бути собі цілею, для власного духа працювати як пчола; збагачувати його, збільшати, довести до того, щоб став сияючим, прегарним, хвилюючим, зорюючим в тисячній красках!

Передовсім бути собі цілею і обробляти самого себе, з дня на день, з року до року. Різбити себе, вирівнювати, щоб все було складне, тонке, миле. Щоб не остало ся дїсгармонії ані для ока ані для серця, ані для жадного з зміслів. Щоб жадоба за красою утихомирилася ся.

Бути передовсім собі цілею, а опісля стати або для одного чимсь величним на всі часи, або віддати ся праці для всіх. Боротись за щось найвище, сягаюче далеко по-за буденне щастя...

Такий мій ідеал!

Свобідний чоловік з розумом — це мій ідеал“.

Така вона. І такою лишить ся мимо терпіння, мимо невідомості матеріальних — і здасть ся ніщо не може погасити в її душі того блиску тих змагань до самодосконалення, до вищого чоловіка, щоб скорше прийшло полудне людства. Не дрібніє її дух і тоді, коли переконують ся, про упадок та резигнацію з великих дум у Василя, котрого любила. Вона знайшла того — хто гідний її — царівни. Знайшла того, кому вона була-б підпорою, і в кому знайшла-б сама підпору, щоб разом йти!...

Безперечно — Наталка — тип будучности. Почуваннями своїми вона не сучасна; хоч живе серед наших обставин, хоч змальована правдиво, але стає чимсь ідеальним, тратить реальні риси, коли тільки вглибимо ся в її духову красу. Величність її ідеалів, думок, величність тої будучности, до якої вона простує, робить її в наших очах такою осяйною, такою щасливою помімо терпіння, що здасть ся плине від неї до душ наших якась сила світла, добра сила, яка і нас пориває у кращу будучність. Наталка безперечно виявляє у найтайнішій, задумованій мрії самої Кобилянської про будучу царівну та над-людину, які з своїм приходом розв'яжуть всякі питання про відношення обох полів. Вона — царівна, не та людина, котрій, каже Ніцше, вгору росте. Душа її, як чмша цвіту, що спрагнена п'є росу, тепло сонця, його промінні та красу — напоєна красою почувань. Ця внутрішня краса — найбільша й сила, і вона визволить жінку. Вона ніжна і енергічна, добра і невмолима, лагідна, строга і мудра. І горда. Праці не боїть ся. Навіть праця фізична не понижує її, вона й серед неї уміє заховати свою королівську душу. А він — цар! Строгий і добрий, ух для всіх і для кожного з'окрема; рука, що нагороджує і карає, все будучину бачить. Оце душі Кобилянської які побороти всяке страждання, а коли й страждуть, то тим ще більше ростуть, різблять себе внутрішню — душі, яким належить ся будучність, бо вони побороти все лихо і побороти себе, визволили ся.

IV.

Але зійдїм в долину — тут вже що инше бачимо. Тут є вже душі, які ніколи не зазнають сьвіта: не осяєні сьвітлом ідеальних поривів не визволяють ся вони з-під не вмолимих законів чи примх судьби, не переможуть її. Навіть в хвилини щастя являють ся їм ворожі вістуні якоїсь вищої сили, якій вони повинувати ся мусять. Або йтимуть без наміслу і думки, залежні від своїх пристрастей і не зможуть їх перемогти. До великої мови своєї „Земля“ (Львів, 1902) Кобилянська кладе таке motto: „Es liegt um uns herum gar mancher Abgrund, den das Schicksal grub, doch hier, in unserem Herzen ist der tiefste“. Всі люди цієї повісті, — ці раби могучого Молоха-землі, прив'язані до неї якимсь тайними силами, носять у собі ту пропасть. Вони всі — це люди тільки ще з першої руки природи. Вони ще не знають про той инший сьвіт, в якому купають ся люди виші духом, ними ще кермують інстинкти і сильні, могучі пристрасти. Сава, що вбиває рідного брата, або його любка Рахіра, — це загадки природи. Це дикі якісь, бездонні характери, які для нас незглубимі, страшні. На сліпо йдуть, ведені якимись силами, німі. Визволити ся не можуть з того таємного страху перед непередбачними игражками долі, ані роботаєчі родичі Сави, ані другий їх син Михайло, ані його наречена Анна, — ця найбільша душею, найчистіша і найбільш інтелігентна наймичка. Навіть любов Михайла і Анни являєть ся немов-би була назначена наперед фатумом, щоб полишити в серцях глибокі рани і прірви бездонного горя. „Сама природа зблизила їх до себе — каже авторка. Сильна, таємнича у своїх ділах, закинула сіть на обох, устроївши собі з них своїх автоматів, що йшли сліпо за її незглубимими приказами, тулячи ея інстинктивно до себе, доповнюючи одно одного, мов земля з рослиною, в мріях про якусь щастя, не бачучи руху і усміху на дальше“. І так всі терплять, хоч ніхто не винен; всі страшно покарані долею, хоч були їй покірні і ціле життя хилили голови під її ярмо. — Так само страждає під обухом долі старенька пані Янович з повісті „Ніоба“ (1905). Дванадцяті діти мала, і всіх їх проглинула прірва, щоб лишиши її саму, страдаючу за

всіх і за кожде з окрема. І будуть бити ся всі ті страдаючі в тенетах долі, будуть шукати виходу для себе, — і для своїх душ, тільки не знайдуть. Душа в них повна любови до сьвіта і людей, душа в них без крамарства буденного життя, як божественна арфа, — а щастя не мають вони. Таку душу порівнює Кобилянська до упавшого ангела: „небеса йому зачинені, земля за мало небесна, і ціле його щастя — то його крила“. А всеж таки єсть ратунок для них, єсть вихід. Потрясені до основ великими житєвими бурями, вони знають спокою; страждання кристалізувало їх, облагородило, перемінило зовсім: вони стають новими людьми. Починають приходити до сьвідомости, розуміти науку долі. В покорі та само-відреченню вони набирають сили; благородність, певний рис внутрішньої краси та „несамолюбної доброти“ дає їм відраду, тихе, мелянхолічне щастя. Думка їх звертаєть ся тоді мимохіть в будучину: прийдуть їх сини і подолають те, чого вони самі не могли побороти. Такий шлях показує Кобилянська з тих низин, повних страшних провалів у блиску, соняшну будучність. Ані „Ніоба“ ані „Земля“ не кінчать ся зовсім сумним, песимістичним акордом. Остання повість кінчить ся надією на маленьке дитя Анни, яке колись стане повним, иншим чоловіком: „І так тяжать на нїм надії, — якісь не сформовані, прегарні, горді надії — здасть ся самих терплячих і упокорених — і він їх має сповнити... Виросте, — в нїм прокинеть ся батьківська, героїчна вдача, глибокий, вічний інстинкт по матері, — вони попровадять його в инший сьвіт... І він сповнить ті надії“.

Чи це не віра самої Кобилянської в божество людини, в те, що колись вона таки переможе себе і в будучині стане такою, про яку вона мріє?...

V.

Із згаданими вгорі творами я вважаю розвиток духовий письменниці за довершений. Два томики дрібних новель („Покора“ 1899 — і „До сьвіта“ 1905) доповняють її довші повісті, дають есенцію цілої її творчости. В останньому часі дала Кобилянська ще одну повість, з якої як найкраще можна перекопати ся про силу її. Ціла повість „В неділю рано зіле копала“ — це одна чудова мєльодія. Та, що про неї говорить ся в одному оповіданні самої авторки: „здаєть ся тільки мєльодія, гарна, чудова мєльодія, без ніякої тенденції, крім тої, щоб не разити нашого уха ніякими диссонансами, — а прещінь, яка сила в ній! Так, вона зможе до ґрунту неремініти людську душу, посадити в ній зароди чистішої краси як ту, яку бачимо що дня, піднести її на небувалу висоту!“. Дійсно. Ніяких цілих високих авторка тут не мала, дала тільки інтерпретацію загально-відомої пісні про Гриця. Сьпівала тільки мєльодію. І рідко коли буває, щоб творчість була коли така безінтересовна, така тільки мєльодія, і щоб разом мала таку силу, як тут. Тут вона вже не намагаєть ся, не стремить щоб захопити наші душі та вселитись в них — вона тут певна своєї влади, певна перемоги над нами. Це краса повна непорочної чистоти, — і в ній тонуть всякі проблеми, питання про вартість, мораль, горе. Ми очаровані самою мєльодією, вона нас захоплює своєю осяйним блиском, неначе вносить щось нове в душу, очищує її.

VI.

Один погляд на життя ми досі бачили у Кобилянської: що воно боротьба за істновання, кермоване сильними пристрастями, які треба поборювати. Треба зрікати ся в житті всього найкрасшого, щоб піднесли ся на ту висоту, в якій зможемо бути вповні собою, свобідні, зможемо віддихати иншим воздухом. А прещінь у тих тихих, гордих душ, що живуть тільки собою і пнуть ся в гору, не має ніякого упередження до того життя, ніякої ненависти. Правда, вони не люблять поганих звуків юрби та її „плоских лобів“, вони вибрали собі таке місце, деб ґамір життя не доходив до них диссонансом, — але життя самого вони не перестають любити. „Життя лежить переді мною не як щось сумне, безвідраднє, важке до перенесення, але як-би один пишний соняшний день, горячо пульсуючий, приваблюючий, широкий, пориваючий образ або яка соната“, — читаємо в „Impromptu Phantasie“. — Якусь тиху радість відчували вони в слуханню тих далеких приманчивих звуків широкого життя, вони прибирають його у пишні барви, що блеском своїм засліплюють очі і тішать ся тою красою його. Що більше: можна сказати, що Кобилянська з певного рода уподобанем описує соняшний бік життя. Хочби вказати на останню повість. І насуваєть ся цікаве питанє: чи це звичайна об'єктивність поета, чи підношенє тільки контрасту до тихого, майже аскетичного духу, який з другого боку обгортає творчість авторки? Чи це може сумний настрій викликає таке бажання, як у Якобзена, що помімо смутку хотів-би „написати щось ясного, легкого, чудового, повного життєвої радості та щастя?“. Чи просто маємо тут діло з роздвоєнем внутрішнім творця, з трагедією духа? У Грільпальцера, напр., знаходимо таке хитаннє: раз він бачить величезну жертву поміж ідеалами своєї творчости і життям, замикаєть ся в собі, шукаючи тихого, простого щастя, — подавлює в собі майже життєву волю — другий раз душа його тужить за широкими хвилями життя і любови, і починає творити героїв з кипучими страстями, з буйною натурою, диких.... Чи зрештою це тільки

звичайний малярський талант, здібність ока добачувати життя таким?... Як-би там не було, однак це можна завважити на перший погляд у творчости Кобилянської, що її ідеальні типи, належать до розряду тих людей, які для життя за легкі за делікатні.“) Вони радо вибігають думками в будучність, але з грубою дійсністю ради дати собі не можуть. Красотою своїх душ вони злови дні побороти не можуть — поміж ними і життям стає прірва. Вони жити можуть тільки самі, видосконалюючи себе внутрішню, працюючи постійно над збагаченням своєї душі. Але відчували те, що вони самотні, вони не трять зовсім віри в людей: в них сохранилася віра і любов вповні. Вони люблять життя: але тільки те, яке можуть обіймати мріями!

VII.

Ми це можемо назвати ідеалізованим життям. Однак це якраз уважає Кобилянська за найкращу прикмету мистецтва (штуки), що вона ідеалізує життя, а не тільки наслідую. Не все що ми називаємо життям, вона уважає за гідне вводити у творчість. І тому, коли приступаємо до читання її повістей та оповідань, чуємо не раз довкола себе тишу. Те пестре, ґамірне життя, з тисячами дрібних подій не доходить до нашого слуху, а представляєть ся нашим очам як вигладжене чисюсь невидимою рукою, в загальних рисах, немов в далекій перспективі. Всі диссонанси усунені з його. На всяке життя, з'ображуване авторкою, падає сьвітло ідеалу. Воно тратить свій буденний характер, стає чимсь, що підносить вгору: має свою мєльодію для нас. І ми весь час, читаючи ті твори, не можемо позбутися вражіння чогось високого, вражіння тої спеціальної художньої атмосфери якою дише кожда стрічка, яку бачимо навіть в стилі письменниці. Стиль її ударає нас простотою, але разом з тим певного рода елеґанцією, красою та артистичністю. В його діланню лежить щось очищує, катаргічне, як в діланню музики. Має в собі щось з того, щоб можна назвати тонкістю у відчужанню. Feinfühligkeit. Він вірно віддає психіку самої Кобилянської, її стремління змалювати нам кожний предмет в його непорочній красі та чистоті, без примішки чогось грубого, ображаючого.

По-за ідеалізованим життям реального, по-за тим що штука дає змогу дивити ся на життя з точки вічности, і розуміти його внутрішні, тайні мотори — вона не має иншого значіння. На хвилину тільки прояснюєть ся нам ум великою ідеєю, а відтак ми знов бачимо те саме життя: грубе, звичайне. І в одному місці каже Кобилянська: „штука — то великий чоловік, але я сказала-би, що любов більша“. Розуміє творчість правдиву дуже мало людей; любов в серці несити може кожний. Штука для вибраних може служити — любов всім служить. І сила її велика. У „Valse Melancholique“ говорить Марті Зоня: „Ти — тип тих тисячок звичайних, невтомно працюючих мурашок, що гинуть без надгороди, і родять ся на те, щоб любовію своєю удержувати лад на сьвіті“. Любов дає витревалість у знешенню невзгодин життєвих, дає життю соняшний вигляд, дає силу та радість, цю тиху, сьвітляну радість, яку відчуватимуть всі „поранкові душі“.

Кобилянська любить штуку глибоко з усієї душі, але не знайдете у неї викликів, боротьби. Вона красу має в собі, і це вистарчає. Коли других пожирає вічна туга за красою, вона її тільки поділяє, її велич та могучість. Душа її п'яна красою: у ній голубе небо, цвіт, весна, усміх сонця. І коли другі тільки піонірами у далекі, нові сьвіти, стремлять, щоб вивідати у природи тайни, збагнути все невідоме, — то вона не відчуває цієї потреби, вона вже розкошує ся красками того нового сьвіта. Творчість її цвіте. У ній не може бути інших тонів, як погідні. Тому, хоч другі страждуть під впливом дійности і вона вносить у їх творчість вічний диссонанс та викривлює їм душу, — то у Кобилянської брак такої понурости, її штука дала погоду і усміх поранкової душі.

Штука і любов.

VIII.

Своєю творчістю Кобилянська внесла в українську літературу дуже важний елемент культурний. Тим більше важний, що здоровий. Немає в тій творчости того глибоко-розкладового рису, який у штуці приводить до хворобливості туги та погоні за чимсь вічно новим і сьвіжим, а в результаті спроваджує повну нездібність відчувати удари людського серця, холод душі. Правда, нові часи вибили на ній п'ятно якоїсь блідости, в отяжлілій повазі стилі та інтелігенції письменниці чуєть ся атмосфера змучення, однак не має тут ніґе упадку з назначеної раз висоти, єсть певного рода завзятість і витревалість у стремлінню до тої висоти та плеканню ніжних почувань душі. Кобилянській найбільше з усіх наших нових письменників належить ся будучність. До неї з повним правом можна сказати словами Гамерлінґа:

„Zieh' hin, ein heiliger Bote,
Und sing' in freudigen Tönen
Vom tagenden Morgenrote
Vom kommenden Reiche des Schönen.“

*) Ніцше, якого часто можна побачити у Кобилянській („Царівна“ і др.) — очевидно до їх характеру не підходить. Вони — що правда вірно скопили ліричний елемент його філософії і він їх підносить в житті. У Ніцше инший вид-чоловік, ніж той, до котрого вони стремлять.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяць хрестиком друком (petit). При кольорових або при річних замовленнях значний опус.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділь і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровица число 2
Адміністрація ул. Паньска ч. 33.
Число телефону 176.
Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміватися щодня від 10—11. рано і 2—3. пополудні крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні анонси коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонсами марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсова має 8 шпальток

Другий заступник бурмістра в Чернівцях.

□ Як довідують ся наші читачі з відповідної новинки в нинішнім нашій числі, помер дня 5. с. м., другий заступник черновецького бурмістра, прав. радник Николій Вальмош.

В часі вибору радн. Вальмоша на другого віцебурмістра в столиці нашого краю, українські члени нашої міської ради тому лиш голосували за тим, аби якраз ему віддати се високе достоїнство, бо промовляли за тим особисті прикмети покойного нині прав. радника Н. Вальмоша — і позаяк одержали тоді наші заступники в черновецькій міській раді запоруку, що на будуче передасть ся ся гідність черновецьким Українцям, згідно одному з їх репрезентантів в нашій міській раді.

Пок. радник Вальмош був Волохом. Наслідником его не повинен і не може бути репрезентант волоского клубу в черновецькій міській раді. Ми жадаємо, аби тепер Українець став другим заступником черновецького бурмістра! Жадаємо сего, не лиш тому, що колись віддано ся почесьт радн. Вальмошови властиво лиш завдяки его особистим прикметам і не лиш тому, що на се вже тоді мали ми певну запоруку, але також — і то головню — з сеї радції, що належить ся се нам як найбільшій національній групі в Чернівцях по Жидях і Німцях. З німецьких кругів вийшов бурмістер черновецький барон Фірт, представник Жидів др. Вайсельбергер є першим его заступником, отже другим заступником бурмістра повинен бути у нас і мусить тепер бути Українець!

„Bukowinaer Post“, висказуючись від себе прихильно за тим нашим домаганем, виступила вже навіть з позитивним проєктом щодо особи

будучого другого заступника черновецького бурмістра і вказала на пенс. надради. адвоката і члена ради міської п. Ясеницького як на найвідповіднішого кандидата в сій згледі. В сій справі удались ми з просьбою о бльаші інформації до компетентних наших особистостей і можемо нині вже подати до відомости нашим читачам, що справа особи будучого другого віцебурмістра в Чернівцях ще не рішена. Не рішена о стільки, що на нараді в сій справі, в якій брали участь наші послі і наші члени черновецької міської ради з п. Ясеницьким на чолі, рішено запропонувати ся почесьт радному міста п. дрови К. Климови, однак якраз не був присутній на сій нараді др. Клима і доси не знати ще, як він сам відносьть ся до сеї справи, чи годить ся на се, чи ні?

Правдоподібно він згодить ся на се і таким чином нашим кандидатом в тім згледі буде тепер др. Клима.

На всякий спосіб ми рішучо не відступимо від нашого жадання, аби другим заступником черновецького бурмістра став тепер Українець!

Жалоба Русинів з Вол. Банилова.

На руки Его Ексцеленції Вл. президента краю.

Ваша Ексцеленція!

Ми підписані господарі з Волоского Банилова удаємо ся до Его Ексцеленції пана президента з слідукою жалобою:

На початку сего шкільного року (1909/10) записали ми своїх дітей до рускої школи в Полянах ад Вол. Банилів. Зараз потім дістали ми писемні завізвання від волоскої школи в Полянах ад Вол. Банилів, в яких вказувало ся нас, аби ми конче посілали наші діти до волоскої школи. Ми, розуміє

ся, не зробили, бо яко Русини не мали ми причини посілати своїх дітей до волоскої школи.

Але управитель волоскої школи п. Яковіца все дальше посилав до нас завізвання і грозив нам карою, коли не виберемо своїх дітей з рускої і не пішлемо їх до волоскої школи.

Ми просили учителя рускої школи, аби сей повідомив о тім поступованю учителя Яковіца супроти нас ц. к. повітову раду шкільну в Сторожинці, при чім ми підписали заяви, що добровільно записали своїх дітей до рускої школи. Мимо тих заходів виказував таки волоский учитель незаконно наших дітей до кари а ц. к. повітова рада шкільна в Сторожинці укарала нас аж два рази за те, що ми не посілали своїх дітей до волоскої школи. Тимчасом наші діти ходили правильно до рускої школи від початку шкільного року.

Ми внесли зараз рекурси проти незаконно наложеної на нас кари до високої ц. к. кравової ради шкільної і аж та дала розпоряджене, аби нас дальше не карано.

Тепер знов дістаємо ріжні завізвання і ходимо то до громадської канцелярії то до жандармерії, де винитують, чому ми не посілаємо своїх дітей до волоскої школи.

Ексцеленція, Вл. пане президенте!

Ми є бідні зарібники, ми мусимо тяжко працювати в лісах, щоб вижити, а тим, що нас все тягають на ріжні переслухання за наші діти, роблять нас ще нещасливішими, бо ми замість заробити гроша на удержане родини, тратимо дорогий час на дороги. Лучає ся і таке, що й по два рази переслухують нас за те саме. І так прим. Я. Семен Шандра, втратив робучий день, коли кликали мене до громадської канцелярії а по тім знов післав по мене жандарм пізно в ночі чоловіка, аби я явив ся в коршмі Шмая Друкмана на переслухання. Так

Еміль Діркгайм.

Соціологія і соціальні науки.**I. Історичний погляд.**

Коли мова йде про нову науку, як от соціологія, котра — вроджена вчора — саме тепер перебуває процес конституювання, то найкрасший спосіб дати пізнати її природу, її обсяг і метод — се виложити сумарично історію її повстання.

Слово соціологія [утворив Огюст Конт для означення науки про суспільність*). Коли слово було нове, се значить, що й сама річ була нова; неологізм був конечний. Без сумніву, можна сказати, що роздумуване (la speculation), беруче се понятє в широкому розуміню, над політичними і соціальними явищами почало ся перед XIX столітем; Республіка Платона, Політика Арістотеля, незлічні трактати, котрі були ніби моделями сих двох праць, праці Кампанеллі, Гобза, Руссо й стількох інших уже трактують сї питання. Та сї роздуми по суті дуже ріжнили ся від тих, які означує ово соціологія. В дійсности вони мали своєю цю не описати й пояснити суспільности такі, які є, аби суть або які вони були, але знайти якими сї суспільности мусять бути, як вони мусять бути організовані, щоб бути можливо досконалішими. Зовсім инакша ціль соціології, котра досліджує суспільности просто, щоб їх знати й розуміти як се. роблять фізик, хемік, біолог відносно явищ фі-

зичних, хемічних і біологічних. Її єдина ціль полягає в тому, щоби добре означити факти, які вона береть ся досліджувати, відкрити закони, по котрим сї факти повстають, лишаючи иншим знаходити, коли се має місце, можливі приложення завдань, які вона установлює.

Се значить, що соціологія не могла появи́ти ся ся перше, ніж було набуто почутє, що суспільности, як і весь світ, підлягають законам, що немину́чо впливають з самої їх природи й впливають їх. А ся концепція витворила ся дуже поволі. Протягом віків люди вірили, що навіть мінерали не підлягають означеним законам, а можуть прибирати всякі можливі форми й властивости, коли тільки на них ділає відповідно могутна воля. Вірили, що певні формули або певні рухи мали силу перемінити мертву матерію в живі істоти, людину в звірину або рослину й навпаки. Ся ілюзія, до якої ми маємо рід інстинктивного нахилу цілком природно мусіла далеко довше затримати ся в області соціальних фактів.

І справді, сї факти далеко складніші, далеко тяжше бачити лад, який вони представляють; через се повстала віра в те, що тут все дієть ся випадково й більше або менше без усякого ладу. Який справді контраст, з першого погляду, істнує між простим, стислим порядком, в якому розвивають ся явища фізичного світа, і хаотичним, довільним, розкиданим виглядом подій, які реєструє історія! З другого боку, сама участь, яку ми беремо в подіях, нахилила нас до думки, що вони, будучи для нас, залежали виключно від нас і могли бути тим, чим би ми бажали, щоб вони були. В сих умовах не було місця для їх обсервацій, бо вони не були нічим самі по собі, але одержали

все, що мали реального, від нашої волі. З сего погляду могло повстати тільки одно питання: знати не те, чим вони були й по яким законам відбули ся, але те, що ми можемо і мусимо бажати відносно того, чим вони повинні бути.

Тільки в кінці XVIII століття почали розуміти, що явища соціального порядку мають свої власні закони, так само як і инші області природи. Монтеке, проголошуючи, що „закони являють ся конечними відношеннями, що впливають з природи річей“, добре розумів, що се чудове означене природного закону так само надаєть ся до соціальних явищ, як і до всяких инших; і його „Дух Законів“ саме й мав на меті показати як юридичні інституції повстали в натурі людей і їх оточення. Трохи пізнійшд Кондорсе спробував знайти закон, по котрому відбув ся поступ людскости*); се було найкращим способом показати, що вони не мали нічого випадкового, самовільного, але залежали від певних причин. Рівночасно економісти вчили, що факти індустріального й комерційного життя кермують ся певними законами, й вірили навіть, що вони відкрили сї закони.

Хоч сї ріжні мислителі й приготували шлях для концепції, на якій ґрунтуєть ся соціологія, однак вони мали ще тільки дуже невиразні й плиткі відомости про те, що уявляють з себе закони соціального життя. Вони ще не говорили, що соціальні факти, означені й незмінні, вижуть ся між собою, як причини й наслідки, що вчений намагаєть ся обсервувати їх при помочи способів аналогічних тим, які очевидну істину — істину,

*) В „Tableau des progres de l'esprit humain“.

*) Слово утворене з двох слів злучених разом — одного латинського й одного грецького; має відразливий характер, за що пуристи часто дорікали йому. Та не зважаючи на своє неправне походження, воно тепер завоювало право горожанства у всіх європейських мовах.

само й мене, Івана Яковичука, переслухав в ночі у тій самій коршмі жандарм Дьордїян.

Я, Владе Кочерган маю хлопця і його записано сего року до школи. Я післав его до рускої школи, бо я і моя жінка говоримо лише по руски і мені ближше до рускої школи. Не давно тому прийшов до моєї жінки начальник волоскої каси, в котрій і я винен гроші, Тодер Дьордїйчук і сказав до жінки, аби ми сейчас віддали гроші, або хлопця переписали до волоскої школи, бо в противнім разі запіже нас до суду. Крім тут підписаних покарала повітова шкільна рада за таке саме: Тод Матічука, Марію Кожокар, Піуса, Гофбацера і Герша Габора.

І багато подібного мусимо ми терпіти. Ми запитуємо Его Експедицію пана президента, чи то мусить так бути, щоби ми посилали свої діти до волоскої школи, хоч ми і наші діти не розуміємо навіть слова по волоски? Ми просимо Вп. пана президента, щоби були так ласкаві зарядити, аби не карано нас за се в сім селі, бо ми і так самі караємо ся. Дальше просимо наказати і нашим жандармам, аби ті дали вже супокій нам і не взивали нас до коршми на переслухання.

Ми внесли таку жалобу впрост до краєвої ради шкільної і надіємо ся, що Вп. пан президент постарають ся о спокій для нас. Знаємо, що наші Вп. пани послі, яким лежить на серці добро своїх людей, упімнуть ся і тут за нас.

Волоский Банилів, дня 3. січня 1910. р.
Іван Яковиччук, Семен Шиндра, Владе Кочерган і др.

Із „Товариства Православних Русинів“.

Дня 4-го грудня 1909 р. відбули ся надзвичайні загальні збори „Товариства Православних Русинів“. Голова товариства пп. Галіпова відкрила збори короткою промовою, в котрій повитала всіх гостей і присвятила кілька слів невіджалованій пам'яті бувшій голові товариства пп. Андрійчуків. Пам'ять її почили присутні встатися з місця. Відтак кретарка пп. Тиміньська подала звіт із діяльності виділу за сей рік. Найважливішим ділом нашого товариства треба назвати заснування захоронки. Але не можна не згадати про труднощі, з якими довело ся товариству бороти ся від самого початку. Та все таки було багато людей, котрі причинили ся морально чи матеріально до розвитку захоронки.

Товариство розпочало свою діяльність, не маючи ніяких фондів; тепер вже по році таки виховує ся около 20 бідних дітей у захоронці. Матеріально підпирали товариство протектор владика

експедиція Репта (160 К), посол Николай Василько (100 К), посол Пігуляк постарав ся о соймову субвенцію в квоті 500 К, Володимир Пігуляк (50 К) і товариство Православна шляхта, що дало для захоронки на цілий рік безплатне мешкання. Морально піддержував інспектор Попович і за те належить ся їм сердечна подака. Першим виступом товариства перед загалом треба зважати чайний вечір, котрий відбув ся 27-го жовтня.

По справозданню секретарки, яке прийнято до відомости, прийнято внесення в Бережанської, щоби пп експедицію Репту, посла Николая Василька, посла Гр. Пігуляка і уч Володимира Пігуляка іменовано почесними членами.

Дальше прийнято до відомости ухвалені в ділом регуляції.

Що до стану каси, то маєток товариства представляє ся ось як: Доходи 1645 кор. а розходи 1091 К 46 сот. Чистого зиску 553 К 54 сот.

До нового виділу вибрано: п-ню Галіпову головою, п-ню Яворовську заст. головою, п-ню Міську каснеркою, п-ню Поповичеву, п-ню Купчанкову контролерками, п-ню Тиміньську першою секретаркою, п-ню Сидору Сімовичеву другою секретаркою, п-ню Семанову бібліотечаркою, п-ню Спинулову господинею. Крім того до помочи виділові покликано: п-ню Могильницьку, п-ню Падурову, п-ню Павловичівну і п-ню Романовичівну.

Рішено заснувати на внесення п-ні Сімовичевій літературно забавовий кружок, котрий підлягає би контролі виділу, а що до кількості членів, то має ся їх вибирати після потреби. До нового кружка вибрано п-ню Купчанкову головою, п-ню Бережанову, п-ню Івасюкову, п-ню Климову із Мамаївців, п-ню Левицьку М., п-ню Міську, п-ню Могильницьку, п-ню Павловичівну, п-ню Романовичівну Геновефу і п-ню С. Сімовичеву членами кружка.

Загальні збори передали нововибраному виділові справи обдаровання бідної молодіжк висшої прав. дівочої школи і дітей з захоронки. Але що товариство не має грошей, то збори вибрали делегатів, з яких одні мали би збирати на захоронку а другі для шкільної молодіжк.

Товариство сповняючи ухвалу загальних зборів, заняло ся справою обдаровування шкільної дівчор православної висшої дівочої школи і дітей захоронки в день св. Николая. Обдаровано 57 дітей з прав. висш. дів. школи а 20 дітей з захоронки.

Роздано першим 20 пар черевиків, 14 плаців, 16 суконок, 1 теплу гальку, 4 хустці, 5 пар панчіх, 5 пар рукавиць і 1 пару гімнастичних черевиків.

Не розпоряджаючи на сю ціль власними фондами, товариство вислало між добрі люди делегатів на збирання грошей. Товариство почуває ся до милого обов'язку зложити всім тим Вп. Добродіям,

що своїми, нераз великими лентами причинили ся до справлення вітхи нашої незасібної дівчорі, сердечну подяку. Ось спис всіх тих Вп. Добродіїв. (На бідну молодіжк висшої прав. школи): Українська Школа 50 К, Православна Шляхта 50 К, Чеський банок 50 К, Руска Каса 30 К, Рускі прав. св'ященники 25 К, барон Фірт 20 К, Селянська Каса 20 К, Жіноча Громада 10 К, Артимович Адриан 10 К, рек. Драчинський 6 К, сов. Галіп 5 К, сов. Манастирський 5 К, архим. Калинський 5 К, секр. Нишук 5 К, п. Врунштан 5 К, інсп. Рафасель Кайндль 5 К, др. Когут 4 К, сов. Кока 3 К; по 2 К Вп. пп.: уряд Гаврило Гордий, уряд. С. Волф, рев. Огородник, дир. Ом. Могильницький, студ. Іванюк, уряд. дер. дїбр. Іван Черський, проф. др. Осип Маковей, др. Клементина Ганкевич, проф. Василь Івасюк, ур. Т. Томащук, сов. Ганицький, купець Моріц Захар, ур. дер. дїбр. Воробкевич; по 1 К Вп. пп.: уч. Микола Гарас, уч. Іван Кавуля, уч. Казимир Петрашук, ур. Кушнірюк, ур. Антін Гриник, ур. Сильвестер Процьків, Н. Н., ур. Ніко де Рей, уряд. Козаришук, проф. Шлюсарюк, п. де Помі, др. Горнер, ур. дер. дїбр. Садагурський, п. Влюменре, п. В. Ірінберг, фірма братя Кремер; п. Франкель 60 сот., п. Відман 60 сот., п. Е. Фрідман 50 сот., куп. Тіпер 50 сот. — (На бідні діти в захоронці жертвували слідуєчі Вп. пп. в коронах): Президент краєвий 30, Н. Н. 20, др. Вайсельбергер 10, през тор. кам. Ф. Лянгенган, Фірма Фонтин 10, куп. Бальтінестер товар на 10 К, тов. бук. кредит для торг. 10, куп. Юліан Терпель 10, куп. Еліас Вендер товар на 10 К, фірма сина Надлера товар на 6 К, уряд. дер. дїб. Садагурський 5, Е. Ф. 5, др. Тітінгер 5, Бук. Базар 5, куп. Табакер 5, фірма Лайбука наслідник Варбера 5, ант. Грегор 5, п-ні Фані Фішер 5, 1. през. суд. Артимович 5, інж. Гріць Гарасимович 4, куп. Кароль Шульц 4, куп. Стефан Гаїна п-ні др. Гізеля Рімер 4, ур. Воробкевич 4, Ізак Трінчер товар на 3 К 5 сот., Моріц Шмерц товар на 3 К 5 сот., ур. Віктор Сарнавський 3, дир. Василь Жемна 3, куп. І. Козовер 3, др. Гольденбергер 3, фірма Фалікман і Троп товар на 3 К, куп. Влюменч 3, фірма Кухарчик 3, куп. Канчудий 3, куп. Міллер 3, куп. Макс Розенбаум товар на 2 К 4 сот., куп. Фаєрбергер і Грос товар на 2 К 4 сот., інж. Іля Попович 2, куп. Парнес 2, Адольф Аллергауд 2, фірма Піскош 2, куп. Готесман товар на 2 К, куп. Траул товар на 2 К, п. Терібах 2, куп. Секлер, 2, фірма Кац і ком. 2, Гуго Розенбаум 2, Леон Шинбаум 2, п-ні капітан. Фількер 2, ант. др. Варбер 2, фріз. Ед. Шварц 2, п. Руш 2, куп. Кай. Романович 2, куп. М. Тірет 2, куп. Йонас Шляер товар за 1 К 2 сот., уряд. Іван Черський 1, куп. Тріхтер 1, куп. Карл Гольдштайн 1, Н. Н. 1, Н. Н. 1, п. Горнікер 1, куп. Гартмаєр 1, С. Редліх 1, куп. Шенкельбах 1, куп. Леон Віттер 1, Р. Н. Н. 1, п. Греп 1, др. Порас 1, п. Роман 1, куп. Моргенштерн 50 сот., куп. Барак 50 сот.

Треба спімнути, що фірми Піскош, Енде Герман, Шинбаум, Тірет і Лібе Лайбонич дали не лише дуже добрий товар, але визначили ся також великою сердечністю.

котра зрештою тепер безпірна — що розумове жите особи підлягає конечним законам, яким способом акції й реакції, що обмінюють ся між особистими свідомостями, коли вони злучені разом, можуть не підлягати тій самій конечности?

І в дійсности думали, що вона без перестанку збиваєть ся з шляху через оплакані викривлення, котрих, що правда, не пробувано докладнійше пояснити. Для економістів, наприклад, справжня економічна організація, єдина, яку має досліджувати наука, ніколи, щоби так сказати, не існувала; вона являєть ся більше ідеальною, ніж реальною; бо люди, під впливом своїх правителів і через справжнє засліплене, завше дозволяли себе збити з путя. Се значить, що далеко більше конструували дедуктивно, ніж обсерували і таким чином, хоча й посередно, вертали ся до концепцій, що були в основі політичних теорій Платона й Арістотеля.

Тільки на початку XIX століття, разом з Сен-Сімоном*), а особливо з його учеником Огюстом Контом остаточно появилася на світ нова концепція.

Роблячи в своїйому „Курсі позитивної філософії“ („Cours de philosophie positive“) систематичний огляд усіх наук, що були уконституовані за його часів, він сконстатував, що всі вони оснували ся на тій аксіомі, що факти, які вони трактують, зв'язані між собою конечними відносинами, або інакше кажучи, що всі науки мали в своїй підставі принцип детермінізму. Звідси він зробив висновок, що сей принцип, стверджений в усіх інших областях природи, починаючи від царства математичних величин аж до величин самого жита, мусів

*) Головні праці Сен-Сімона, що відносять ся до соціальної науки: *Mémoire pour la science de l'homme*, 1813; *l'industrie*, 1816—1817; *l'organisateur*, 1819. *Du système industriel*, 1821—1822; *Catéchisme des industriels*, 1822—1824; *De la physiologie appliquée aux améliorations sociales*.

бути також правдивим в соціальній області. Навіть опір, який робить ся тепер сьому поширенню ідеї детермінізму, не повинен спивати філософа, бо сей опір завсїгди повставав кожного разу, коли сей основний постулат мав бути поширений на нову область, і завсїгди бував переможений. Був час, коли його не хотіли признати навіть в світлі мертвої матерії; він установив ся там. Потім його відкидали відносно живих і думаючих істот; тепер він є безспорний.

Таким чином можна бути певним, що такі самі пересуди, котрі повстають, коли мова йде про приложене його до соціального світа, будуть істнувати тільки який час. Опріч того тому що Конт уважав за очевидну істину — істину, котра зрештою тепер безпірна — що розумове жите особи підлягає конечним законам, яким способом акції й реакції, що обмінюють ся між особистими свідомостями, коли вони злучені разом, можуть не підлягати тій самій конечности?

З сього погляду суспільности перестали розглядати ся, як рід безконечно м'якої й пластичної матерії, яку люди можуть, щоби так сказати, місити по своїй волі; тепер їх розглядають як реальности, природа котрих впливає на нас, і котрі можуть бути змінені, так само як і всі природні річч, тільки згідно з тими законами, які ними кермують. Інституції народів уже не могли розглядати ся, як продукт волі, більше або менше свідомої, монархії, державних людей, законодавців, але як конечні висліди певних причин, котрі їх притягали фізично. Від способу, по якому склав ся нарід в момент своєї історії, від стану його цивілізації в сю добу залежить його соціальна організація, що характеризуєть ся так чи інакше цілком так само, як властивости тіла залежать від його молекулярної будови. Таким чином ми маємо сталий, незмінний порядок річей, і чиста наука

мусить заразом його описати й пояснити, щоб свазати, які він має властивости й від яких причин він залежить. Така наука, чисто спекулятивна, се соціологія. Щоби краще показати відносини, в яких вона стоїть до інших позитивних наук, Конт часто називає її соціальною фізикою.

Иноді говорили ся, що такий погляд потягає за собою рід фаталізму. Коли сїть соціальних фактів сплетена з таких солідних і відпорних ниток, хіба з сего не випливає, що люди не можуть її змінити і що значить вони не можуть мати впливу на власну історію. Але приклад того, що діяло ся в інших областях природи, показує, що сей докір зовсім неоправданий. Був час, коли, як ми се тільки що пригадували, людський дух не знав, що фізичний всесвіт має свої закони. Хіба через се людина мала тоді більшу власть над річчями? Без сумніву, чарівники або магіки вірили, що вони можуть по своїй волі перемінити одні тіла в другі; але власть, яку вони собі надавали ми се тепер знаємо, була чисто вигадана. Навпаки, скільки змін поробили ми у всесвіті після того, як уконституовали ся позитивні науки про природу (а вони конституювали ся, поклавши в свою основу постулат детермінізму)! Те саме бу і в соціальній області. До останніх часів вірило, що тут все самовільне, випадкове, що законодавці або королі могли по своїй волі, цілком як колишні алехемісти, міняти вигляд суспільностей, змушувати їх до переходу від одного типу до другого. В дійсности сї претенсійні чуда були ілюзоричні; а скільки тяжкої зневаги до різних соціальних явищ викликала ся ще занадто поширена ілюзія! Соціологія навпаки відкриває закони соціальної реальности і таким чином дозволить нам з більшим розумом, ніж се було давнійше кермувати історичною еволюцією; бо ми можемо змінити природу, моральну або психічну, тільки числячи

Імена, котрі в нашій списку були не виразні, замість їх перекрутили назначили ми з Н. Н.

Ще раз складає тим Ви. добродіям сердечну подяку товариство „Православних Русинів“.

Евфросина Галіпова,
голова.

Сидора Сімовичева,
секретарка.

Політичний перегляд.

Місія др. Лунач.

В суботу відбулася конференція між Юштом і др. Лукачом в присутності графа Батиного і посла Голубого. Др. Лукач поставив провідникові партії незалежності питання, чи члени агадані партії будуть за тим, щоби ухвалити йому двомісячну бюджетову провізорию в цілі розпочати заходів околу розв'язання угорської кризи. На се відповів Юшт, що партія відповідно своєму дотеперішньому становищу ухвалить бюджетову провізорию лише тому правительству, яке буде її підпирати, а иншому правительству то ні.

Поведене Юшта зглядом др. Лукача було так рішуче, як ніколи перед тим. Серед таких обставин годі припустити, щоби др. Лукач здобув більшість голосів для бюджетової провізорії.

Опісля здав Юшт в клубі своєї партії справоздає із своєї конференції з др. Лукачом, і замітив, що не буде з ним вже більше ніколи пересправляти, бо они вже розрахували се остаточно. Отім, щоби Юшт був за ухваленем бюджетової провізорії або контингенту рекрутів, нема й бесіди.

Що до нових виборів, каже Юшт: „то я вітаю їх дуже радо. Ми повалимо всіх наших противників. Пригадаю на слова Франца Деака, що нації не можна відняти прав, хіба лише ті, які она сама зраджує.“

Тепер, коли наша надія на економічну незалежність знищена, прокламуємо ми стару програму партії незалежності: Цілковита економічна рівність, самостійне військо, персональна унія і загальне, рівне виборче право. Хай др. Лукач знає, якого бюджетова провізорія виглядає. Я присягаю тут, що не може бути бесіди про продовжене превілею сильного банку, хочби я сам остав на місці. Я буду сам агітувати по цілм краю проти продовження привілею спільного банку.“

Новий угорський кабінет.

Із Будапешту доносять, що др. Лукачови удало ся зложити новий кабінет, в якого склад має увійти п'ять членів. Лукач перебирає президію і фінанси. Якабфі внутрішні справи, граф Беля Шереній торгівля, Ваврік судництво а Газаї теку міністра кравової оборони.

Прочі міністерства не будуть обсажені остаточно, але прочі члени кабінету будуть вести їх агенди тимчасово.

ся з її законами. За поступом соціальної науки підуть успіхи політичної умілості, подібно до того, як відкриття фізіології й анатомії викликали удосконалене медичної умілості, як збільшила ся в сотні разів могутність індустрії після того, як розвинули ся механіка й фізично-хемічні науки. Науки проголошують конечність річей, але рівночасно дають нам в руки способи панувати над ними*). Конт з притиском зазначував, що з усіх природних явищ соціальні явища найбільше пластичні, найбільше приступні для змін, бо вони найбільше складні. Таким чином соціологія зовсім не змушує людини до пасивно консервативного поводження: навпаки вона поширює наше поле діяння вже через те, що поширює поле нашого знання. Вона тільки відвертає нас від необдуманих і безплідних замірів, викликаних вірою в те, що ми можемо міняти соціальний лад по своїй волі, не числячи ся навиками, традиціями, умовним складом людини й суспільностей.

*) Закидають, що соціологічний детермінізм не можна походити з свободною волею. Та коли свобода справді потягає за собою негатию всякого означеного закону, вона являє ся непереможною перешкодою не тільки для соціальних наук, але взагалі для всіх наук; бо з огляду на те, що людські бажання завжди зв'язані з якими небудь зовнішніми рухами, вона робить детермінізм однаково зрозумілим як поза нами, так і в нас самих. Однак ніхто не оспорує, навіть між прихильниками свободної волі, можливості фізичних і природних наук. Для чого мало би бути инакше в соціології?

(Дальше буде.)

Ліста нового кабінету вже виготовлена і др. Лукач вже покінчив свої переговори в цілі утворення кабінету.

НОВИНКИ.

Чернівці, 10. січня 1910.

Календар. Середа 12. (30.) Св. муч. Анзії; рим.: Гонораті. Схід сонця 758, захід 420. — Четвер 13. (31.) Пр. Мелії рим.; рим.: Іларія. Схід сонця 757, захід 421.

В день св. Стефана, отже в день імяни заступника маршалка кравового, провідника нашого народу на Вуковині, проф. д-ра Смал-Стоцького, вібралась в его гостинім домі майже півсотня черновецьких і околичних Українців, аби зложити йому найщиріші желання всього найкрасшого на будуче та висказати ему сердечну подяку за всі его невтомні труди для загального українського добра в нашім краю. Між присутніми заважили ми посла Николая Василька, посла І. Семаку, посла Н. Спинула, посла Калитовського, Малика, Левицького, през. суду Артимовича, нотаря Дрогомирського, проф. унів. о. Бремійчука, інсп. крав. О. Поповича, надр. Ясеницького, о. катех. Левинського, дир. Козака, дра Льва Когута, дир. Могильницького, д-ра Т. Галіца, д-ра М. Кордубу, др. Артимовича, д-ра Гузара, проф. Кумановського, проф. Ю. Кобилянського, проф. Ісепенка, В. Сімовича, Р. Цегельського, інж. Г. Герасимовича, ред. Луцького, ред. Веретельника, практ. при вид. кр. п. Ясеницького, голову акад. тов. „Союз“ акад. Мигалюка і т. д., і т. д. Розрадою в тім вечері була для всіх присутніх наших хліборобів, з поміж яких крім п. Левицького були ще п. Гришук з Садагурі і п. Меленка з Рогізни. — Перший тост в честь солонянта вніс посол Василько а по відповіді д-ра Стоцького на першу промову пішли инші тости, з якими виступили панове: Гришук, Мигалюк, проф. Кумановський, о. проф. Бремійчук, Меленка, проф. Кобилянський (по латині), посол Левицький, пос. Калитовський, ред. Луцький і др. Теодот Галіп. Радісний настрої так захопив тоді всіх присутніх, що веселі хвилі в гостинім домі панства Стоцьких протягнулись і при сій нагоді далеко поза північ.

Звертаємо увагу наших читачів на оголошений в нинішнім числі „Вуковини“ конкурс товариства взаімн. забезпечень „Дністер“ у Львові.

Оповіді, іменовані і т. п.

Маланка, яку уряджує вечером перед новим роком укр. акад. тов. „Союз“ у сали „Народного Дому“, заповідає ся чудово. Приготованя поступають в скорім темпі наперед. Комітет постарав ся о багату програму, яка своєю різноманітністю причинить ся до того, що вп. гостям мине старий рік цілком непомітно і весело. Початок точно о 9. год. вечером. Всі, що доси одержували запрошення на наш урядження, нехай уважають ся сею дорогою запрошеними. Вступ на салью від особи 3 корони. Стрій для пань-вечерковий а для панів візитовий.

Загальні збори читальні Рускої Бесіди в Бергометі н. Сер. відбудуть ся в неділю, дня 16. січня с. р. в „Народнім Домі“ о 2-ій годині по полудні із слідуємим двенним порядком: 1. відчитане протоколу з попередних зборів, 2. звіт виділу за рік 1909, 3. відчит: „о штучних навозах“, 4. вибір нового виділу і 5. вільні внесення. — Ераст Вурачківський, голова.

3 тов. „Православна Академія“. Пригадуємо, що акад. товариство укр. богословів „Православна Академія“ устроює дня 16 січня с. р. концерт в Вижниці, по яким відбудуть ся танці. Початок точно о 8 годині вечером. Стрій візитовий або народний. Вступ на салью від особи по 3 кор. Програма сего концерту така: 1. Біліковський: Прескорбна єсть, 2. Кишакевич: Не плакати нам, 3. Гайне-Лисенко: Коли розлучають ся двоє (дует: п. Павлюк і Киретюк), 4. * * * — Лисенко: Ой що-ж бо то тай за ворон, 5. Шевченко-Колесса: На музиці, 6. Шевченко-Кизима: Чорна хмара а за ляману, 7. Деклямація, 8. Широкий луг і 9. Корженко-Ярмолівч: Сокильський гимн. — Право змінити програму товариство застерігає собі. З огляду на те, що чистий дохід з сего концерту призначено для вижницької бурси, сподіємо ся, що місцева і дооколична інтелігенція численно явить ся на сім концерті. Запрошення розіслалось лише у вижницьім і вашківсьім повіті. Хто би запрошення через помилку не одержав, а звичайно бере участь в сходинах і концертах сего товариства, нехай уважаєть ся сею дорогою запрошеним.

Братіе! Услішіть глас сей і чтите писаніє сіє до конца! Всякому-бо даханію відомо єст, що дня 13. с. м. (н. ст.) о год. 8. вечер граде у хату „Рускої Бесіди“ во граді Вашківцях преподобная

дівця, нарицаемая МАЛАНКА. І заведе она ігри всякої веселії і принесе хорощі вєщі і урядить томболою. І граде время оноє, коли запіють вторії півні і со страхом і трепетом западе ся в недосижній безвісті старий рік. І попрацаєм его на вічні віки. А тут — же всякому даханію на стрічу ізійде младенец ясний, нарицаемый Новий рік. І привітаєм его, Братіє, сердцем радісним і будем аки одна родина і возрадуєм ся. І заіграють мистеци, сидезовимії цигани. на гусліх, бубнах і літаврах. І заведуть младенці і дівци пласаніє веселеє, сидезовимії танці. А всякому, іже прийде на „Руску Бєсїду“, принесе народна почта желанія щирі всякого блага і возрадуєть ся он в серци своїм. Сіє глаголим: Прийдіте, Братіє, да соокупно возрадуєм ся! Вступ на срібнії півязи 2 К; від особи в родині 1 К 50 сот. — Хтоби через ошибку не одержав запрошення, нехай отсим уважаєть ся запрошеним. — Забавовий комітет.

Маланчині вечері в Ніцмани уряджує тов. „Боян“ в наведеного Нового Року для своїх членів. На сей вечер складають ся товариські гри і забави, як томболя, живий дневник, танці і т. п. — Просимо о участь не лише місцевих, але і замісцевих Вп. членів товариства. — Виділа.

Тов-о „Боян“ в Ніцмани подає до відома, що дня 5. лютого с. р. уряджує в сали „Громадського Дому“ великі вечерниці з танцями. Запрошення незабаром вишле ся.

Слідує заєднанє бун. кр. сойму, яке визначено на вівторок, дня 11. січня с. р., відложено на неозначений час. Речинєць слідує заєднаня подаєть ся до відомости поодиноким соймовим послам писемно.

Отворенє нового залізничного перестанку. Дня 6. січня передано до публичного ужитку на лінії Гадіфальва-Бродина новий перестанок для осіб і пакунків Radautz Säge коло радівської трачки.

Конкурс. Товариство взаімних забезпечень „Дністер“ у Львові розписує отсим конкурсе на одну стипендію імені бл. п. д-ра Ярослава Кудачковського в річний квоті 1200 корон. О сю стипендію можуть убігати ся молодії рускої народности, окінчені слухачі університету (з виділу правничого або філософського) та окінчені слухачі політехніки або вищої школи торговельної, які зобов'язують ся посвятити ся практичній праці при одній з руских інституцій або організацій економічних і в тій цілі хочуть поза границями краю набути практичного фахового образования в обсягу асекурації або банковості. До просьби о наданє сєї стипендії треба долучити: 1. метрику уродження, 2. свідоцтво зрілості школи середньої, 3. свідоцтво окінчення вищої школи (абсолютаторію), 4. опис життя і залву, яким фаховим студієм хоче посвятити ся петент і де намірає їх відбутти. Дотичні просьби належить вносити найпізнійше до кінця місяця лютого 1910 р. на адресу: Дирекція Товариства взаімних забезпечень „Дністер“ у Львові, ул. Руска ч. 20. — Дирекція товариства взаімних забезпечень „Дністер“.

Маланка в Вижниці. Заходом товариств „Жіночої Громади“ і „Боян“ в Вижниці відбудуть ся товариські сходина з забавами дня 13. с. м. в четвер в сьвято Маланки о 8 год. вечером в сали Дрімєра. Вступ вільний, просить ся о численну участь. — Виділа тов. „Жін. Громади“ і „Боян“.

Посмертні вісті. В середу, дня 5. січня с. р. помер в Чернівцях прав. світлик віцебурмістр Николай Бальмощ в 72. році свого життя. З покійником відходить з публичного життя важна особистість. Він тішив ся як віцебурмістр столиці нашого краю великою симпатією і поважанем. Похорон покійника відбуд ся в п'ятницю о 2. годині по полудні при численній участі церковних і світських властей.

Звертає ся увагу нашої інтелігенції на нашу „Музичну Школу“ ім. Лисенка. Просимо вписувати свої дівчата і хлопців на науку музики, подаваної перворядними силами учительськими сєї школи. Наука ділить ся на три відділи: I. спів сольовий, II. гра на фортепіані, III. гра на скрипцях. Школа наша існує вже від 5 (п'ятьох) літ і сповняє рівно свою задачу з бажаним успіхом, чого найліпшим доказом є живе заінтересованє нашого загалу тою інституцією, та належне признанє, яке здобуває собі по кождоразовім „пописі“. (Гл. рецензія в „Вуковині“ ч. 280 з дня 26 грудня 1909). Дирекція „Музичної Школи“ просить спішити ся із зголошеннями, бо новий курс зачав ся 1. січня 1910. За Дирекцію „Музичної Школи“ ім. Лисенка: Модест Левицький, директор, Іван Корженковський, секретар.

Із штуки і літератури

3 міського театру. Вівторок, 11. січня: „Rigoletto“, опера в 3-ох актах Вердого. — Середа, 12. січня: „Das nackte Weib“, фарса в 4-ох актах Батая. — Четвер, 13. січня: „Der Rastelbinder“, оперета в 3-ох актах Лєгара. — П'ятниця, 14. січня: (знизжена ціна) „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох актах Лєгара. — Субота, 15. січня: (по полудні, головно для учеників по зниженій ціні) „Uriel Acosta“, трагедія в 5-ох актах К. Гудкова; (вечером) „Die gelbe Nachtigall“, комедія в 3-ох актах Г. Бара. — Неділя, 16. січня: (по полудні, половина ціни) „Die Fledermaus“, оперета в 3-ох актах Штравса; (вечером) „Orpheus in der Unterwelt“, оперета в 4-ох актах Оффенбаха.

ПОДЯКА.

До глибини серця горем тронуті по страті нашої незабутньої дочки

ЄЛЕНИ

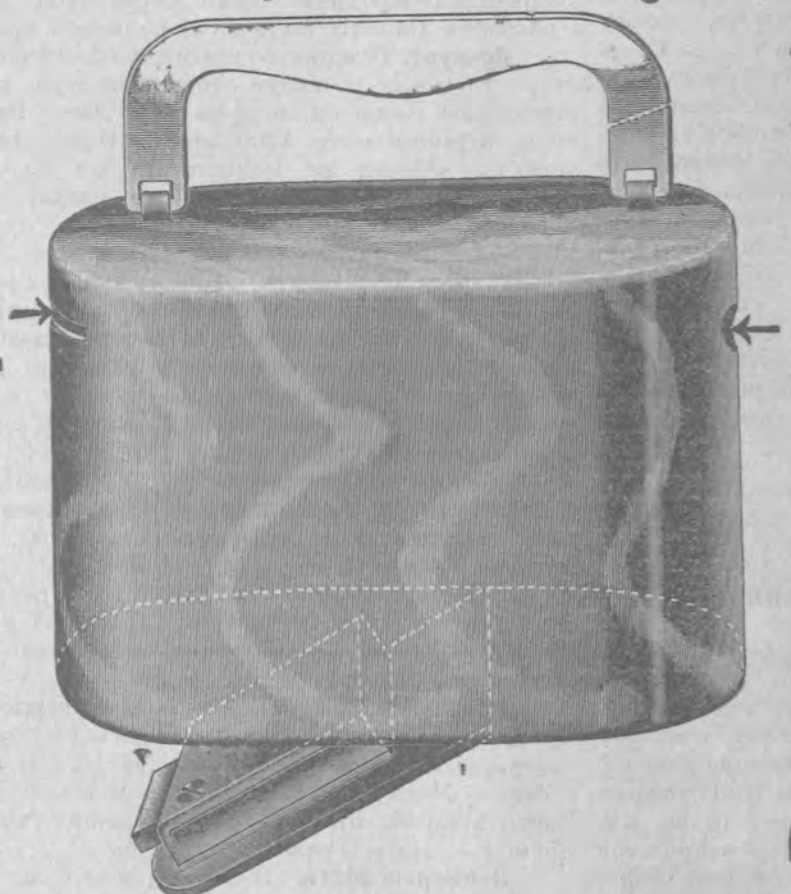
не могучи кожному з осібна подякувати за будьто слова потіхи і розради в хвили удару смутку, будьто за участь в похороні, приневолені ми отсею дорогою зложити Всім Вп. П. Т. Учасникам сумного обряду Сердечне Спасибіг.

Чернівці, 10 січня 1910.

Др. Кость Клим з женою.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, уліця Паньска ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджичі скриньки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скриньки лишається в касі а скриньку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуючі в якій будь висоті.

В ощадности наше богацтво!

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР
У ЛЬВОВІ

Конто щад-
ниці поштової
25.261

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпеченя, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицка Каса Ощадности, Руска Щадница і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуравати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Марка охоронна: „Якор“.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біль утулююче і відпорне средство до натираня при всіляких терпінях перестудження і т. д. і можна дістати в кожній аптиці по ціні 80 сот., К 1'40 і 2 К. При закупні сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у фляшочці опакований в пуделочку і заосмотрений охоронною маркою: „Якор“.

Головний склад

В аптиці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети 5 нове.

Важже для товариств „Взаїмжа Вигода“.

Вже вийшли з друку і суть на складі в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях
уліця Петровича ч. 4

нові книги до веденя крамниць.

Всіх книг є 13 і коштують враз із стемплем 100 корон а з пересилкою 101 корон.

Книги сі називають ся так :

1. Книга членська набору,
2. Збірник,
3. Книга касова,
4. Книга переписки,
5. Виказ товарів і торгу,
6. Книга протоколів загальних зборів,
7. Книга протоколів Ради надзорчої,
8. Книга претенсій,
9. Книга протоколів старшини,
10. Реєстр членів,
11. Книга зобовязань,
12. Книга крамаря,
13. Книга паїв.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (petit). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаци неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотаки від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся. Сторона анонсова має 8 шпальток

Наша мова в судах.

□ Ми писали вже не раз в „Буковині“ про се, якто президія львівського суду одним відважним указом відобрала нашої мови всякі права в буковинських судах, поручаючи їм погоджувати по німецьки всі українські подання.

Нині подаємо нашим читачам дословний текст відповідного рішення сеї-ж президії. Се рішення надіслала президія львівського суду черновецькій президії а остання подала его вже далі кому слід.

Ось воно:

Das k. k. Oberlandesgerichtspräsidium in Lemberg hat über die Beschwerde sub 1) und 2) nachstehenden Erlass vom 28. v. M. Prä. 29.538/17 I/9 anher gerichtet:

Das Oberlandesgerichtspräsidium in Lemberg findet keinen Anlass über die mit dem Erlasse das k. k. Justizministeriums vom 11/XI. 1909. Zl. 3.2015/9 zur weiteren Verfügung übermittelte und über die gleichlautende im Oberlandesgerichtspräsidium eingebrachte Beschwerde des Vorschuss- und Sparvereines für die Gemeinde Czornohuzy gegen das Bezirksgericht in Wiznitz wegen der Erledigung einiger ruthenischer Grundbuchsanträge und des Vollzuges der Eintragungen in dem Grundbuche in der deutschen Sprache etwas zu verfügen, weil nach den in der Bukowina geltenden Normen (Erlass des Justizministers: vom 17. VIII. 186y. Zl. 7017) die gerichtlichen Entscheidungen und Erkenntnisse somit auch die Grundbuchsbescheide in der deutschen Sprache auszufertigen und folgerichtig die Grundbuchsbeschlüsse im Grundbuche in deutscher Sprache zu vollziehen sind.

Das k. k. Präsidium wird ersucht, den

beschwerdeführenden Verein hievon in deutscher Sprache zu verständigen und zu erheben, ob die Angabe der Beschwerdeschrift, wonach die Eintragungen in dem Grundbuche Mihowa Er. 600 in der ruthenischen Sprache vollzogen werden anher binnen 30 Tagen zu berichten.

Президія черновецького суду кравого додала до сего від себе, що вважає сей указ львівської президії принципіальним рішенням сеї справи (prinzipielle Entscheidung) і тому приказує строго придержуватись сего указу. Як маєть ся справа з правами нашої мови в державних урядах на Буковині, нашим читачам хіба вже відомо, бо писали ми про се не раз. Президія львівського суду опирає своє рішення на мін. розпорядженню з 1864 р. а не на 19. пар. основних конституційних законів з 1867 року, бо наш край не має по нинішній день таких пізніших пояснень в тій справі сего параграфу, які то пояснення одержала вже Галичина або Моравія. Тому то ся львівська президія, яка рівночасно строго приказала всім судам східної Галичини, аби они при українських поданнях урядували устно і писемно лиш по українськи, приказує тепер нашим судам на Буковині, аби урядували на кожний спосіб лиш по німецьки.

З сего виходить для нашого народу очевидна кривда і тому ми енергично мусимо хоч тепер домагатись, аби і наш край зрівняно в тім згляді з східною Галичиною. В тій справі повинні тепер відбуватись у всіх наших громадах і повітах великі віча. Нехай весь наш нарід протестує проти наведеного в горі розпорядження львівської президії, найскрізь домагається він, аби і наші суди могли урядувати з нами в нашої рідній мові, вай весь наш нарід шле зажалення в сій справі до вищих властей при кожній нагоді і найповідомляє про се наших

послів до державної ради. О скільки нам відомо, вже небавом порушать сю справу і в буковинським соймі наші соймові послі.

Однак, як маємо по правді збутись сего лиха, то протестувати проти теперішнього ставу сеї справи мусить весь наш нарід. Покажм, що ми розумієм свою кривду і що вже можемо вибороти красшу будучність в кождім згляді!

Політичний перегляд.

Внесок посла Семаки і тов. в справі зареєстрованні міста Кіцмань до вищої класи активальних додатків.

Місто Кіцмань на Буковині належить до IV., зн. до найнижчої класи активальних додатків, через що кіцманські державні урядники терплять значну шкоду в порівнянню до своїх товаришів з других так само за великих місцевостей на Буковині.

Пожива в Кіцмані не є таньша як в кравейт столиці, Чернівцях, що звісні із своєї дорожнечі, так само чиниш за помешканє підійшов в гору зрівно як і в згаданій столиці, підчас коли дрова на палево в останнім часі так дуже подорожили, що за сажень дров, який коштує тепер в Чернівцях 66 К., в Кіцмані треба часом заплатити навіть до 100 К., і то головню задля перевозових видатків.

В Кіцмані є вправді ліс, що приналежить до обшарів релігійного фонду, але сей дає лише малу скількість палива і то головню для урядів, підчас коли урядники і населенє мусить адати ся на дрова, що їх спроваджують із далеких околиць краю і мусять за них платити багато задля транспортних видатків.

Зі згляду на сї відносини ставлять підписані ось який внесок:

„Завзяває ся правительство, щоби зачислити місто Кіцмань до вищої класи активальних додатків“.

Семака, Піулак, Сивиня, др. Стажура, др. Бачинський,

Еміль Діркгайм.

Соціологія і соціальні науки.

I. Історичний погляд.

(Дальше.)

Та хоч як важні сї принципи, однак на них ще не можна оснувати соціології. Щоби був матеріал для нової науки, що має се імя, треба ще, щоби предмет, який вона починає досліджувати, не змішував ся з ніяким иньшим з тих, які трактують иньші науки. Наприклад на перший погляд може видати ся, що соціологія невіддільна від психології; і сю тезу дійсно підтримували, особливо д. Тард. (Tarde*). Суспільність, кажуть, не уявляє з себе нічого поза особами, що єї складають; вони являють ся тим, що вона має в собі реального. Через се яким чином наука про суспільності могла би різнити ся від науки про особи, себ то від психології?

Міркуючи таким способом, можна так само доводити, що біологія являє ся тільки розділом фізики або хемії, бо жива клітина складаєть ся виключно з атомів угля, азоту і т. д., про котрі трактують фізикохемічні науки. Та се значить забувати, що цілість дуже часто має властивості, що дуже різнять ся від тих, які мають єї складові частини. Хоча клітина й складаєть ся з самих мінеральних елементів, однак вони комбінують ся певним способом і виявляють властивості, яких не мають поза сею комбінацією й які являють ся характеристичними для жити (властивість відживляти ся й розмножувати ся); таким чином вони утворюють самим фактом свого синтезу цілком по-

вого роду реальність, яка являєть ся живою реальністю й предметом досліду для біології. Так само особисті свідомості, що лучать ся стало, виявляють через відносини, що повстають між ними, нове житє, що дуже різнять ся від того, яке булоб, коли вони лишили ся ізольовані одні від одних: се є соціальне житє. Релігійні інституції й вірування, інституції політичні, юридичні, моральні, економічні, одним словом все, з чого складаєть ся цивілізація, не істнувалиб, як би не було суспільності.

І справді, цивілізація вимагає кооперації не тільки всіх членів тої самої суспільності, але й усіх суспільностей, що мають між собою зносини. Що більше, вона можлива тільки тоді, коли результати, одержані одним поколінням, передають ся наступному поколінню і можуть пристосувати ся до тих результатів, які здобуде се друге покоління. Та для сего треба, щоби наступні покоління, в міру як вони приходять до зрілості, не відділяли ся одно від одного, але лишали ся в стислому звязку між собою, себ-то щоб були тривало злучені між собою. Ось величезна цілість річей, що існують тільки через те, що існують людські сполучення; ся цілість змінюєть ся відповідно до того, що уявляють з себе сї сполучення, відповідно до способу, по якому вони організують ся. Сї річі знаходять своє безпосереднє пояснене*) в природі не осіб, а суспільностей й уявляють з себе матеріал до нової науки, що

*) Без сумніву, природа суспільностей почасти залежить від природи людини взагалі; але безпосереднє пояснене соціальних фактів лежить в самій природі суспільності, бо инакше соціальне житє було би так само змінне, як основні властивості людскости.

різняють ся від індивідуальної психології, хоч і стоїть в звязку з нею: се соціологія.

Конт не задовольнив ся на самому теоретичному встановленню сих двох принципів; він спробував приложити їх на практиці і на початок він спробував утворити соціологію. Саме на се він ужив останні три томи свого „Курсу позитивної філософії“ („Cours de philosophie positive“). Від подробиць его праці тепер мало що лишило ся. За его часів відомості історичні і особливо етнографічні було ще замало, щоб дати відповідно солідну підставу для індукцій соціології. Що більше, як ми побачимо далі, Конт не здавав собі справи з величезної кількості проблем, які викликала нова наука: він вірив, що може витворити єї за одним разом, як витворюють яку систему метафізики, тим часом як соціологія, як кожда иньша наука, може витворити ся тільки поволі, розвязуючи одно питанє після другого. Але сама ідея була безконечно родюча й пережила оснуйтеля позитивізму.

Єї підхопив насамперед Герберт Спенсер*). Потім за останні трийцять років явив ся цілий леґіон працівників, потрохи в кожній країні, а особливо багато у Франції, котрі взяли ся до соціологічних дослідів. Тепер соціологія вже виїшла зі своєї героїчної доби. Факти ствердили вже тепер принципи, на які вона опираєть ся й які спочатку були проголошені тільки чисто філософічним і діалектичним способом. Вона каже, що соціальні явища не мають нічого випадкового або самовільного. Наприклад соціології показали, що дійсно певні моральні або юридичні інституції,

*) Див. особливо его книгу про „Наслідуюванє“ (L'imitation).

*) Див. его „Принципи соціології“.

Фоліс, др. Трильовський, др. Лаодимський, Петрушевич, др. Штрайхер, Целіньський, Старух, Петрицький, Стефанік, Лукашевич, др. Малер, Олесницький, Дієгрянський, Будзиковський, Штанд.

Німецький зїзд в Празі.

Спми днями розпочався в Празі зїзд німецьких послів в цілі переведення докладних нарад над питанням, чи Німцям тепер взагалі можливо допустити до уконститування нарад чеського союму. Більшість учасників сего зїзду як парламентарні так і соймові посли, заявили за потребою мирного порозуміння із Чехами і заявлено, що до такого порозуміння потрібно вести переговори. Та мимого сї збори не мали рішати остаточно про сю квестію, они мають лиш інформативний характер, бо рішене сего питання полишають они своїм провідникам. „Bohemia“ пише, що рішене німецького зїзду в справі порозуміння із Чехами не може мати на цілі наклонити німецьких послів, щоби они були податливими і ще попускали із так вже мінімальних домагань. Они не можуть відступити від домагань національного відокремлення адміністраційних повітів, бо се є усиле, на яким полягає ціла будучність німецького народу на Чехах. З поодиноких бесідників промовляв пр. посол др. Сільвєстер, який завзявав до єдності всіх Німців і не добачав жадної різниці між Німцями із судетських а тими-же із альпєйських гір. Наслідки із зміни регуляміну для палати послів, що викликав всюди велике занепокоєне, не має для нас жадного значіння. За те поставили ми домаганя, що се міністерство мусить остати а замінити міністрів Шрайєра і Гохенбургєра другим німецьким парламентаристам не сьміє наступити. І ми се дійсно осягнули. Закон о повновласности до заключення торговельно політичних трактатів, кілька малих законів і бюджетову провізорію ухвалено, а міністерство не подало ся в димісію. „Славянська Єднота“ осягнула о стілько успіх, щоби в останній хвилі уратувала свою політичну честь, при чім допомогла она нам до осягнення своєї цілі. Бесідник завзявав учасників ще раз до єдності і іменем послів із альпєйських країв обіцяв підпирати своїх братів в Чехах.

В справі урухомлення чеського банку поодинокі бесідники висказали свою думку, що Німці не здержуть ся від жадних жертв, щоби забезпечити національне істноване німецького народу в краю, і що они уживуть в сій цілі найострієших средств, хотьби навіть обструкції.

Вкінці збори висказали послам повне довіре за їх ревну оборону інтересів німецького народу в Чехах.

3 Туреччини.

Гаккі-Бей, до якого звернула ся молодотурецка партія з пропозицією, щоби ви перебрав місце великого везира, вів вчєра переговори в справі нового кабінету. Про сї переговори доносять нам лише стілько, що міністри внутрішніх справ, про євєтї, судівництва і фінансів мають задержати свої теки. — Генералісімус, якого місце стало злишне, згодив ся перебрати теку міністра війни.

певні релігійні вірування тотожні самі собі скрізь, де тотожними являють ся умови соціального життя. Можна навіть констатувати, що навіть в дуже віддалених одна від одної країнах, між якими ніколи не було ніяких зносин, звичай були подібні до себе навіть в подробицях. Ся варта уваги єдність являється ся найкращим доказом, що область соціальних явищ також підлягає законам всесвітнього універсализму**).

II. Поділ соціології: окремі соціальні науки.

Та хоч у певному розумінні соціологія й являється ся одною наукою, однак вона розпадається на окремі науки. Погляньмо тепер, які суть науки, з котрих вона складається ся.

Вже Конт відчув konieczність поділити її: він розрізнявав у ній дві частини, соціальну статистику й соціальну динаміку. Статика досліджує суспільності в певному означеному моменті їх істнованя і відкриває закони їх рівноваги. В кождий момент часу особи й групи, з котрих складають ся суспільності, лучать ся між собою певними зв'язками, котрі забезпечують соціальну зв'язність, і різні стани тої самої цивілізації стоять між собою в певних відносинах: наприклад, певному станові знаня відповідає певний стан релігії, моралі, штуки, індустрії і т. д. Статика пробує означити, в чому полягають сї зв'язки солідарности й лучности. Навпаки динаміка розглядає суспільності в їх еволюції й пробує відкрити закони їх розвитку. Та обсяг статистики, так як її розумів Конт, дуже мало означений, як се видно з означеня, яке ми тільки що навели: вона займає всего кілька сторінок в „Курєї філософії“. Все місце займає динаміка.

** Кілька прикладів можна знайти в нашій праці „Règles de la méthode sociologique“, ст. 117.

Князь острова Самос, Конасіс, має стати міністром рільництва, контрадмірал Галіль міністром маринарки а дотеперішній міністер рільництва Арістід стане князем острова Самос — Палата послів відослала закон, що відноситься до розбишацьких банд і вже стоїть в ужитку адміністрації, до комісії.

В справі інтернаціоналізованя манджурских залізниць.

Американську пропозицію в справі інтернаціоналізованя манджурских залізниць передано покищо міністерській раді до розглядення. В петербурських міродатних кругах думають, що переведенє сї пропозиції в життя стріне на труднощі, які майже неможливо буде побороти. В сій справі довідує ся „Kölnische Zeitung“ із Берліну: Можна припустити, що відносно до американської ініціативи в справі інтернаціоналізованя манджурских залізниць також і Німеччина займє свою згоду в принципі так само, як Англія се зробила. Рівноправність для всіх творить одну з головних засад німецької політики в східній Азії

Нові вибори до парламенту в Англії.

По міністерській раді, яка відбула ся вчєра, затвердив англійський король прокламацію, якою розв'язано формально парламент. Новий парламент зїде ся 15. лютого. Державний канцлер видав сейчас розпорядженє в справі нових виборів. Чамберлен, що не має жадного противного кандидата, верне як один з перших назад до парламенту. Перша виборча кампанія розпочне ся таки вже в суботу, і то в 63 виборчих округах, з чого 12 округів належить до міста Лондону.

НОВИНКИ.

Чернівці, 11. січня 1910.

Календар. Четвер 13. (31.) Пр. Мелітї римл.; рим.: Іларія. Схід сонця 7:57, захід 4:21. — П'ятниця 14. (1.) Січ., Н. Р., С. Вас.; рим.: Фелікса. Схід сонця 7:56, захід 4:22.

Велике віче в Чернівцях в справі тутешніх наших народних шкіл. В неділю див 9. с. м. о 3. годині по полудні відбули ся в „Народнім Домі“ збори міщан з західної часті Чернівців. Помимо різдвяних свят прибуло споре число наших людей на сю нараду. Збори сї скликала міська філія тов. „Укр. Школа“ а предметом нарад було руске зародне шкільництво в Чернівцях. На предсідателя вибрано п. совітника суду Коралєвича, на секретаря п. уч. Теодора Ільницького, реферат зловив прийняти п. Іван Стернюк, котрий, пояснивши вперед вагу національної школи, доказав на підставі числа дітей шкільних, що нам належить ся в порівнянню до Німців і до Волохів що найменше ще дві рускі народні школи в Чернівцях. Дільничі шкільні теперішні дуже великі так, що діти з околиці коло вул. Панаїти мусять ходити до школи при вул. Рускій

Динаміка трактує тільки одну проблему: на думку Конта одна і той самий закон панує над цілою еволюцією; се славетний закон трьох станів*). Відкрити сей закон — ось що було єдиною ціллю соціальної динаміки. При такому розумінні соціологія зводилась тільки до одного питання, і таким чином в той день, коли се одинокє питання було розв'язане — а Конт вірив, що відкрив остаточно розв'язане — наука була готова. Тимчасом в самій природі позитивних наук лежить те, що їх не можна ніколи скінчити. Реальности, які вони досліджують, занадто складні для того, щоби можна було їх коли небудь вичерпати. Коли соціологія позитивна наука, можна бути певним, що вона не містить ся в одній проблемі, але навпаки має в собі різні частини, різні науки, котрі відповідають різним сторонам соціального життя.

В дійсности істнує стільки-ж галузей соціології, стільки окремих соціальних наук, скільки є різних родів соціальних фактів. Методична класифікація соціальних фактів була би передчасна, і в кождім випадку її тут не місце. Та все-ж таки можливо зазначити головні категорії сих фактів.

Насамперед треба дослідити суспільність з єї зовнішньої сторони. Коли брати єї з сего погляду, вона буде представляти ся нам складеною з маси людности, що має певну густість і певним способом розкладається на землі, розкидана по селах або концентрована по містах і т. д.; вона займає більше чи менше простору території, що стоїть в тому чи иньшому відношенні до морей і до те-

*) Се закон, по котрому людскість ступнево перейшла й мусить конечно перейти через три доби: добу теологічну, потім добу метафізичну й нарешті добу позитивного знаня.

а з Рошоша до школи на Манастирську. Голос збирали п. Ільницький, п. Коралєвич, п. Руснак і инші а опісля ухвалили збори резолюцію, в якій зібрані домагають ся конче ще двох руских народних шкіл в Чернівцях а то: коло Schillerpark-у і коло костела Бзуїтів. Наколи-б не було де примістити першу школу най би тимчасом приміщено єї в новозбудованім будинку коло пожарничої касарні. Міській філії тов. „Укр. Школа“ припоручено представити сї жаданя міродатним кругам і всіма средствами старати ся о їх скорє здійсненє. Наколи би вимагала потреба, міська філія „Укр. Школи“ має знов скликати публичні збори черновецьких Українців в сій справі.

В справі українських зал. білетів. Вчєра удав ся посол Лукашевич до директора зал. руху, п. Чігфрая, щоби поінформувати ся ближше в справі українських залізничних білетів. Коли посол Лукашевич запитав Чігфрая, чому появили ся лише німецько-волоскі зал. білєти а не німецько-українсько-волоскі, відповів директор руху залізничного, що правдоподібно через помилку випущено при складанню український текст. Пан Чігфрай приобіцяв послові Лукашевичеві, що до місяця цвітіння буде уживати ся лише німецьких зал. білетів, а опісля виготовить ся німецько-українсько-волоскі білєти. Управа руху не може скорше постаратись о сї білєти, бо їх виготовленє забирає очевидно много часу. Від цвітіння будемо мати залізничні білєти і в українській мові.

Засіданє адміністраційної комісії відбулось вчєра під проводом посла Ник. Васильєва. Раджено над ревізією статутів краєвого банку. Нарада не покинула ся покищо ніякими позитивними ухвалами. Дальше засіданє відбуде ся 13. с. м. о 10 год. рано.

В справі кр. додатків до податків. Цісар санкціонував ухвалу буковинського краєвого союму з дня 31. грудня м. р., якою постановлено побирати провізорично від 1. січня до 31. грудня 1910. року краєві додатки до податків в дотеперішній висоті, себ-то 46 проц.

Літаюча машина в Чернівцях. День 16. січня с. р. позістане для черновецького населєня довго в пам'яті, бо сего дня найзнаменитіший інженер Влеріона буде пописувати ся на толоці коло цвинтаря літаючою машиною. Із австрійських міст до тепер лише Відень мав нагоду звидіти сей культурний здобуток 20. столітя.

Дрібні вісті. На зал. шляху Коломия-Стефанівка здержано рух на кілька днів. — Бюро Райтера довідується ся, що англійське правительство дало до розпорядимости 20.000 фунтів штерлінгів на цілі виправи до полудневого бігуна. — Записки Кука зроблені буцїм-то в часі подорожи до бігуна, наспіли до секретаріяту університетської комісії в Копєнгазі. На погляд комісії богато записок є зроблених пізнійше, значить, сфальшованих. — Оноді вибух огонь в королівськєм замку в Атепах. Середуца часть замку згоріла до тла а мурі розсипали ся в звалища. Шкода вивозить поверх мільон корон і не була обезпечена. Коро-

риторій сусідних народів, перерізана в більшій чи меншій мірі річками й різними способами комунікації, котрі ставлять мешканців у більше або менше тісні зв'язки між собою. Ся територія, єї розміри, єї конфігурація, склад людности, що живе на єї поверхні, цілком природно являють ся важкими чинниками соціального життя; в сєму лежить єї субстрат, і як у особи психічне життя міняється в залежности від анатомічного устрою мозку, так само колективні явища міняють ся в залежности від устрою соціального субстрату. Таким чином являється ся місце для соціальної науки, котра відповідає анатомії; і тому, що ся наука має на меті досліджуванє зовнішньої і матеріальної форми суспільности, ми пропонуємо назвати єї соціальною морфологією. Соціальна морфологія не повинна обмежати ся на описовій аналізі: вона мусить також пояснювати. Вона мусить шукати, відки повстає явище, що людність нагромаджується в певних пунктах більше, ніж в иньших, з чого випливає єї поділ на міську і сільську, від яких причин залежить розвиток великих міст і т. д. Ясно, що ся спеціальна наука сама має до трактованя безконечну кількість проблем*).

Та поруч субстрату колективного життя істнує ще само се життя. Ми знаходимо тут ту саму річницю, яка спостерігається в усіх иньших природних науках. Поруч хемії, котра досліджує способи, якими поветали мінерали, істнує фізика, котра досліджує всякого рода явища, театром котрих являють ся тіла, що поветали після сих способів. Коли в біології анатомія (що зветь ся також мор-

*) Те, що Німці зветь антропогеографією, стоїть у зв'язку з тим, що ми називаємо соціальною морфологією (див. прац. Ратцеля в Німеччині й Vidal de la Blache у Франції).

лівська родина перебувала тоді на селі. Король повернувшись до Атен, так був зворушений, що аж зімлів. — Володимира Добрянського, увязненого за шпигунство в хосен Росії в самбірському окружнім суді, перевезено на домагане генерального штабу до слідчої визначки кравового суду у Львові. Небавом відбуде ся против него розправа. — Часописи доносять, що в Японії панує тепер воєнний дух та що вона невдоволена результатами останньої війни і бажає собі нової війни з Росією.

Оповідки, іменованя і т. п.

Іменоване. Цісар іменував прав. совітника і управителя міністерства залізниць, д-ра Віктора Гнідого, радником двору.

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Києві відбудуть ся 16. січня 1910 о 3 год. по полудни з слідуючим дневним порядком: 1. отворене зборів, 2. звіт виділу про его діяльність за минулий рік, 3. звіт касиєра, 4. вибір старшини, 5. призначене висоти членських вкладок на р. 1910, 6. відчит учителя Маманта Борового „про користь з читальні“, 7. Вільні внески. — *О. Тихон Гамма*, голова.

Конкурс. Товариство взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові розписує отсим конкурс на одну стипендію імені бл. п. д-ра Ярослава Кулачковського в річній квоті 1200 корон. О сю стипендію можуть убігати ся молоді рускої народности, окінчені слухачі університету (з виділу правничого або філософського) та окінчені слухачі політехніки або вищої школи торговельної, які зобов'язують ся посвятити ся практичній праці при одній з руских інституцій або організацій економічних і в тій цілі хочуть поза границями краю набути практичного фахового образования в обсягу аскурації або банковості. До просьби о наданні сеї стипендії треба долучити: 1. метрику уродження, 2. свідоцтво зрілості школи середньої, 3. свідоцтво окінчення вищої школи (абсолюторію), 4. опис життя і заняття, яким фаховим студіям хоче посвятити ся претендент і де наміряє їх відбути. Дотичні просьби належить вносити найпізнійше до кінця місяця лютого 1910 р. на адресу: Дирекція Товариства взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові, ул. Руска ч. 20. — Дирекція товариства взаїмних обезпечень „Дністер“.

Пригадуємо, що в неділю 16. січня с. р. виголосить др. Осип Маковей в салі „Народного Дому“ інтересний відчит на тему: „Поезії Данила Млаки“. Сподіваємо ся, що наша публіка не залишить доброї нагоди познакомити ся ближше із поетичною творчістю одного із перших буковинських солов'їв. Початок точно о год. 4. по полудни. Карта та цілу серію відчитів, уряджуваних укр. акад. тов. „Союз“, коштує 2.75 корон; на поодинокі відчити 50 сот., а для учеників 12 сот.

Подяка дня 2. січня с. р. жертвувало Хвальне Товариство „Просвіта“ у Львові кілька книжочок ріжного змісту для шкільної диточої бібліотеки у селі Вол. Ванів-Поляни. Сею отже дорогою в імені молодих читачів складаю Хвальному

Товариству „Просвіта“ за сей щедрий дар найсердечнішу подяку. — *Т. Григорчак*, нар. учитель.

З нинішнім числом висилаємо всім нашим передплатникам стінний календар львівського українського педагогічного товариства і чеки, якими можна сему товариству надсилати добровільні дати на приватні українські школи.

Замість писемних вітальних перед Різдвяними Святками і Новим Роком зложив ред. О. Лупкий 2 кор. для „Української Школи“.

Із штуки і літератури

Журбенко: Філістер. Події з родинного життя. Накладом Українсько-руської видавничої спілки. Стор. 275. Ціна 3 кор.

Учитель, орган руского товариства педагогічного, видає комітет редакційний, редагує др. В. Щурат. Річник XXI. ч. 24. Зміст: Настане той святый вечер.. — Др. В. Щурат: Найближші жерела творчости М. Шашкевича. — За А. Гейффертом М. Бар: Поетичний переказ у школі. — Андрій Алишевич: Стан і вигляд приватних шкіл Рус. Тов. Пед. в 1909/10 р. — Новияки.

З міського театру. Середа, 12. січня: „Das nackte Weib“, фарса в 4-ох актах Батя. — Четвер, 13. січня: „Der Rastelbinder“, оперета в 3-ох актах Лєгара. — П'ятниця, 14. січня: (знижена ціна) „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох актах Лєгара. — Субота, 15. січня: (по полудни, головню для учеників по зниженій ціні) „Uriel Acosta“, трагедия в 5-ох актах К. Гуцкова; (вечером) „Die gelbe Nachtigall“, комедия в 3-ох актах Г. Бара. — Неділя, 16. січня: (по полудни, половина ціни) „Die Fledermaus“, оперета в 3-ох актах Штрауса; (вечером) „Orpheus in der Unterwelt“, оперета в 4-ох актах Оффенбаха.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Святый вечір.

Чи пам'ятаєш? Ось бліда
Над цвинтарем зійшла зьвізда.

Обрусом білим вкрили стіл,
Дідух розкинули на піл.

Як сторож сніп стоїть в куті,
Шеледуть стебла золоті.

Про поле шепчуть і про гай,
Про те, який буде врожай...

Чи пам'ятаєш? круг стола
Родина сходить ся ціла.

Веселий вид, святоточний стрій,
В душі якийсь дивний настрій,

Щось ніби відгук давнини,
Нездійснені о щастю сні...

Чи пам'ятаєш? Батько встав
З просфорою таріль підняв,

Благословить і йде вкруг
До мами, до дити, до слуг,

І в хаті як на липах рій,
Літає стадо бажань — мрії...

Чи пам'ятаєш? Кутя, мід,
Поганьщини далекий слід.

В пшениці мід, а в меді мак,
Немов життя таємний знак.

Чи тишиш? Ось паде сніжок,
А з снігом звуки колядок.

Легонькі, як вишневі цвіт
Падуть з давних, забутих літ,

Падуть — падуть — падуть в округ
На хату, сад, дорогу, луг,

Щоб чисто, біло скрізь було,
Щоб серце крином зацьвіло.

Щоби позбуло ся на мить
Усього, що його болять.

Чи пам'ятаєш? Боже мій!
Родино, вітчизно, я твої!

Хоть тільки видоптав доріг,
Тебе згубити я не міг.

І хоть між нами тільки світ,
Сердечний шлю тобі привіт.

(„Руслак“)

Волод. Левикий.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 10. січня 1910.

Будапешт, 11. грудня (Кб.) Часописи доносять, що Кошут і граф Апоній заповнили 1-ого січня с. р. на конференції з др. Лукачом ухвалу бюджетової провізорії.

Відень, 11. грудня. (Кб.) Граф Куен Гедерварі прибув вечером на просьбу Лукача до Відня. Его прихід стоїть в зв'язі із пляном розв'язання угорської кризи. Граф Куен-Гедерварі явить ся сьогодні у цісаря на аудієнції.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

фольогією) аналізує структуру живих істот, спосіб композиції їх тканин, їх органи, фізіологія досліджує функції цих тканин, цих органів. Так само поруч соціальної морфології в місце для соціальної фізіології, котра досліджує прояви життя суспільностей.

Та сама соціальна фізіологія дуже складна й містить багато окремих наук; бо соціальні явища фізіологічного порядку також дуже різнородні.

Існують насамперед вірування, релігійні обряди й інституції. Релігія дійсно являє ся соціальним явищем, бо вона завжди була справою групи як се показує церква, і навіть у величезній більшості випадків церкви й політичні суспільності змішують ся. До найостатніших часів люди поважали певні божества тільки через те, що були горожанами певної держави. В кождім разі догми й міти завжди були не чим иньшим, як системи вірувань, спільних для цілої колективності й обов'язкових для всіх її членів. Те саме відноситься до обрядів (rites). Таким чином досліджене релігії належить до соціології: сим дослідженням займаєть ся релігійна соціологія.

Моральні ідеї й звичаї творять другу категорію, що різняється від попередньої; ними займаєть ся моральна соціологія.

Нема потреби виказувати соціальний характер юридичних інституцій. Їх досліджує юридична соціологія. Вона стоїть у тісному зв'язку з моральною соціологією, бо моральні ідеї являють ся душею права. Кодекс завдячує свою авторитетність моральному ідеалу, який він містить у собі й який живить в означених формулах.

Існують нарешті інституції економічні: ін-

ституції, що дбають про продукцію багатств (кріпацтво, арендування, корпоративний устрій, продукція на фабриці, на мануфактурі, вдома і т. д.) інституції обміну (комерційна організація, ринки, біржи і т. д.), інституції, що дбають про розділ багатств (рента, зиск, заробітна плата і т. д.). Сим займаєть ся економічна соціологія.

Отсе головні галузі соціології; та не треба думати, що се вже все. Мова, котра до певної міри залежить від органічних умов, теж є соціальним явищем, бо вона завжди являєть ся витвором групи, котра кладе на неї свою відзнаку. Мова, є навіть, загалом беручи, одним з найбільше характеристичних складників вигляду суспільностей, і не без підстави споріднене мов часто уживаєть ся як спосіб установити споріднене народів. Таким чином існує матеріал для соціологічного дослідження мови, котрий впрочім ледви почав ся*). Те саме можна сказати про естетику, бо хоча кождий артист (поет, промовець, скульптор, маляр і т. д.) кладе свою власну відзнаку на свої твори, однак всі ті твори, що були витворені в тому самому соціальному оточенні й в ту саму добу, виявляють, в різних формах тільки, той сам ідеал, котрий в свою чергу стисло лучить ся з темпераментом тих соціальних груп, для котрих ці твори призначені.

Правда, деякі з цих фактів уже були досліджені науками, що склали ся давнійше; особливо економічні факти служать матеріалом для тої цілості різних дослідів, аналіз і теорій, які означають звичайно під назвою політичної економії.

*) Див. праці д. Меле (Meillet) і особливо розвідку, що появилася в „Annee sociologique“ (т. IX під заголовком „Comment les mots changent de sens“).

Та як ми сказали вже вище, політична економія лишила ся досі недосконалою, чимсь посереднім між штукою й наукою; вона далеко менше займаєть ся спостереженнями індустріального й комерційного життя, яке воно є й було, щоб знати й означити його закони, ніж концепціями, яке се життя повинно бути. Економісти ще дуже слабо відчували, що економічна реальність представляєть ся обсерваторови так само, як реальності фізичні, що вона підлягає кончності і значить, що перше ніж її реформувати, її треба піддати під чисто спекулятивний розгляд. Що більше, досліджуючи факти, вони трактують їх так ніби вони утворювали незалежну цілість, котра може бути пояснена сама з себе. Тим часом в дійсності економічні функції являють ся функціями соціальними, солідарними з иньшими колективними функціями; і ці функції годі пояснити, коли насильно абстрагувати їх від функцій соціальних. Заробітна плата робітників залежить не тільки від відносин між подачею й поптом, але й від певних моральних концепцій; вона підвищуєть ся або зменшуєть ся відповідно до того, яку ідею виробляємо ми про мінімум кончності для людини добробуту, се-то відповідно до ідеї, яку ми виробляємо про людську особу. Можна би було помножити число прикладів. Ставши галузю соціології, економічна наука природно буде вирвана з сеї ізоляції й рівночасно набуде ті добрі сторони, які дає ідея наукового термінізму. Значить, займаючи таким чином місце в системі соціальних наук, вона не обмежить ся на самій зміні назви; вона змінить також і дух, що її оживляє, її методи, які вона уживає.

(Дальше буде.)

Звичайні загальні збори товариства „Взаїмна Вигода“ в Топорівцях відбудуться в неділю, дня 23. січня с. р. о 2-й годині по полудні в домі бувшої читальні. Порядок загальних зборів: 1. Справоздане касове. 2. Вибір нового виділу. 3. Евентуалія. — Виділ.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шиття скорше, ніж не огляне і не спробує

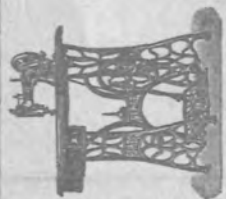
Пфаффа машини до шиття

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі часті що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цигувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич**, Механік

в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Найкрасші дарунки (забавки)

для дітей

можна получить

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільноти“ в Чернівцях, ул. Пивнична число 6. (побічна від жидівської). (—)

5 до 10%

дешевше як всюди продають ся прибори до писання.

Друкарня тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, має на складі **різного роду друки.**

ОПОВІСТКА

Отсим подаю до відома Вп. П. Т. Публиці, що

КУХНЮ

в реставрації при ул. (Rotkirchgasse ч. 10) напротив міського театру, яку я свого часу замкнув,

отвиряю на ново і ведене тої поручив я пані **ЕЛЕОНОРІ ГРАБЧУК.**

Старанем моїм буде аби Вп. П. Т. Гості під кожним зглядом були вдоволені. Гадаю, що удасть ся мені осягнути ціль, бо буду мати свіжу, смачну і здорову їду, як також добрі напінки, так, що і найвибагливіший смак тут заспокоїть ся. — Обслуга чемна і ретельна. Упрашаючи о ласкаві відвідини, пишу з поважанем

2 (1—?)

М. РІЗЕЛЬ, реставратор.

Черновецький кружок „ЖІНОЧОЇ ГРОМАДИ“

поручає ласкавим зглядам П. Т. Публики

свою першу на Буковині українську

Робітню дамских суконь, костюмів і біля
в Чернівцях, в „Народнім Домі“

ул. Петровича ч. 2. I. пов.

До робітні заангажовано перворядні сили так, що вона певно відповість і вибагливим вимогам.

142 (2—4) с.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закону о стоваришеннях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Кonto в Шадниці поштової число 35527.

Кonto жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки шадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Важне для товариств „Взаїмна Вигода“.

Вже вийшли з друку і суть на складі в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях
улиця Петровича ч. 4

нові книги до веденя крамниць.

Всіх книг є 13 і коштують враз із стемплем 100 корон а з пересилкою 101 корон.

Книги сї називають ся так:

1. Книга членська набору,
2. Збірник,
3. Книга касова,
4. Книга переписки,
5. Виказ товарів і торгу,
6. Книга протоколів загальних зборів,
7. Книга протоколів Ради надзорчої,
8. Книга претенсій,
9. Книга протоколів старшини,
10. Реєстр членів,
11. Книга зобовязань,
12. Книга крамаря,
13. Книга паїв.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностальної стрічки або 11 місяця дрібним друком (петит). При кількохразових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині.

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакция лише за попереднім застереженням і залученем поштової належитости.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотика від штуки.

Належитости за аносис марками поштовими не принимає ся. Сторона анонсова має 8 шпальток

Від президії української поступової партії.

В останнім часі виринули в управі укр. поступової партії думки, аби зі згляду на спільну національно-демократичну підставу, діяльність нашої партії звязати сильніш з діяльністю „Рускої Ради“.

Від рішення сеї справи залежати буде, чи маємо далі видавати нашу особну часопись „Буковину“, — чи ні?

Рішити ся се на засіданню виконуючого виділу укр. поступової партії, яке відбуде ся в суботу дня 22. с. м. о год. 5. по пол. і на зборах краєвого заряду нашої партії, в неділю, дня 23. с. м. о 10-30 перед полуднем.

Президія партії просить всіх управнених явити ся на тих нарадах в „Народнім Домі“ в Чернівцях.

Покищо перестаємо видавати наш орган „Буковину“.

NOLI ME TANGERE!

(Допись.)

Із усіх бпагодатий, якими Господь обдарував нашу Буковину, виробила собі неначе право горожанства одна спеціальність, а саме — осявчана недоторканність. Се іменно тота уперта недуга, яка тяжкою зморою налягла від якогось часу на всю наше громадянське жите, надаючи йому певні ціхи, яких не найдете мабуть ні в однім іншій краю, просто тому, що в суспільностях, в яких поширене і скристалізоване поглядів на громадські справи люди присвоїли собі певну суспільну мораль, — такий дивогляд рішучо неможливий.

Еміль Діргайм.

Социологія і соціальні науки.

(Конець).

Ся аналіза показує, яка хибна була думка Конта, що социологія рід дуже простої науки, котра містить ся всего в одній проблемі. Тепер социологови неможливо опанувати цілість своєї науки; але треба, щоби кождий вчений брав ся до спеціальних проблем, коли він не хоче обмежити ся на самих загальних і невиразних поглядах, котрі могли ще бути пожиточні тоді, коли социологія тільки приступала до розроблення свого матеріалу, але котрі не можуть лишати ся вічно. Се не значить, що нема місця для синтетичної науки, котра силкуєт ся зібрати всі загальні висновки, до яких прийшли всі сї окремі науки. Хоч як різнять ся між собою ріжні класи соціальних фактів, все-ж вони належать до того самого роду; таким чином треба шукати те, що встановлює цілість роду, що характеризує соціальний факт in abstracto, треба шукати, чи не існують дуже загальні закони, окремими формами котрих являють ся ріжні закони, встановлені спеціальними науками. Се цілість загальної социології, так само, як наприклад загальна біологія має цілю відкривати властивости й найбільше загальні закони життя. Се філософична частина науки. Та з огляду на те, що вартість синтези залежить від вартости аналізи, аналітична праця являєт ся одною з найбільше наглих потреб социології.

Нарешті подаємо таблицю, котра схематично представляє головний поділ социології.

У нас, де з такою запопадністю консервуєт ся все, що „рідне“, і то в гіршім „гатунку“, дійшло вже до такого, що наколи в тебе, чоловіче не хоче прийняти ся бакциль згаданой недуги, то хіба каганець на рот і — спускай ся на дно!

Такі рефлексії будять ся мимохіть, коли пригадаєш собі невеличку баталію, що то счинила ся недавно між „Буковиною“ й „Каменярами“ з приводу статі „Буковини“ п. з. „А тепер ми маємо слово“. Як усякому відомо, річ у тім: Коли по загальних зборах усіх філій „Рускої Бесіди“ прийшло ся до обчислення суми цілорічного дорібку тов-а, то, хоч не хоч, мусіло ся сконстатувати, що той дорібок — ганебно малий. З виїмком двох-трьох філій, в яких робота сак-так животіла, всюди повний застій, якась хронічна анемія. Серед того у всіх справозданнях неначе червона нитка найвидніша головна причина того заступа, а саме — байдужність провінціоальної інтелігенції.

І прийшло ся „Буковині“ сказати людям гірку правду в очи, поставити їм просте питанє: куди з такою роботою зайдемо? Ясна річ, що такі явища пускати мовчки було би гріхом із боку редакції одинокого на Буковині українського дньовника. І можна було сподівати ся, що на сей голос „Б-ни“ відгукнуть ся люди доброї волі — розумієт ся — по інтенціям того-ж голосу, себто: що поспілять ся проекти оживлення руху, вирине ціла дискусія, а за сим піде й сама робота...

Але показало ся, що від сподівань до їх сповнення серед нашого „столпотворенія“ дуже далеко. Ні проектів ні дискусій. Люди проковтнули гірку пігулку як солодку малину, мабуть інстинктивно відчувуючи, що їх хтось виручить, а саме хто хтось випере їхній громадянський гонор. Так воно і стало ся — і обізвали ся „Каменярі“ в обороні доброї слави провінціоальної інтелігенції, якої величезну більшість творить у нас народне учительство.

Заступати ся за добру славу свого стану — річ дуже похвальна і ніхто „Каменярам“ тої чесноти не брав-би за гріх, наколи-б вони своїм виступом у статі „Не однакова мірка“ не були опинили ся в ролі того майстра Свирида, що то все сам „переморщує мірку“. Голос і ціла аргументація „Кам-ів“ такі характеристичні, що варто їх розібрати бодай на се, щоб Ти шановний читачу, мав нагоду пе-

реконатись, як то нераз від добрих інтенцій до деморалізації дуже недалеко.

Відповідаючи „Бук-ні“, признають їм „Каменярі“ богато рації іменно, що „велика часть нашої сільської інтелігенції справді лїнива“, що „є багато таких, що оттак і лежить собі гнилою колодою цілими роками“ але все-ж в цілій статі видне обуренє на „Буковину“ який мов то все збираєт ся на охоту „вколоти учительство“. Передовсім — що значить „вколоти“, і відки така надмірна вражливість? Я сумніваю ся чи „Бук-на“, бере ся коли-не-будь „колоти“ цілий учительський стан для самої сатисфакції: де нема огню, там нема й диму, отже пощо хорувати на манію переслідування?

Та головною являєт ся тут основа на якій „Каменярі“ видали баталію „Бук-ні“; іменно „Каменярів“ болить се, „що сим разом випила сама тільки провінціоальна інтелігенція і що „Бук“ не найшла й словечка оправданя для сумного стану просвітної організації в наших громадах... а натомість, „розпановшену мійську (черновецку) інтелігенцію збуто в тій статі „Буковини“ тільки одною-однісенкою стрічкою!“ Тут іменно те слизьке, на яке загнали ся „Каменярі“. Шан. учительський орган замість вихиснувати статю „Буковини“ в сім напрямі, щоби таки дійсно від себе „вколоти“ відомі елементи, в інтересі не лиш загально-народнім, але й учительським, бере ся за тактику відомої приказки „забив ти мою жінку, забю я твою свиню!“ і давай виходити з жалощами за „не однакову мірку“. Бо прошу, обернати квестію в той бік се те саме, що облегчувати людям сумління, давати їм змогу ховати ся за параван гризні, взаїмних закидів, що зовсім не усує тої застрашаючої у нас стагнації на всіх областях громадської роботи. Ад-же тим лїнивим колодам, (про які згадують самі „Кам.“) якї одначе все таки могли-би забрати ся до роботи (і успішно робити) лиш подай аргумент в роді жалосів на „не однакову мірку“ тай тогди пропав сват не лише для найлекшої громадянської роботи, але й для самої учительської організації! Се буде ясне передовсім для „Кам-ів“, котрі чейже знають, які елементи і в якій кількості находять ся між учительством, що то неначе ті птиці небесні, ні сіють ні орють, а жити добре хучуть тай з тої рації вічно гвалтують на „кривди!“

один від одного, так само як ми не бачимо оком ні клітин, з яких повстала твань живої істоти, ні молекул, з яких складаєт ся материя. Щоби побачити їх потрібний інструмент. В данім випадку сю роль грає історія. І справді, дана інституція повстала ступнево, частина по частині; таким чином треба прослідити її генезу в часі, инакше кажучи в історії, щоб бачити ріжні елементи, результатом котрих вона являєт ся, в природно віддільному один від одного стані. Тоді вони являють ся перед дослідником один по одному, в тому, самому порядку в якому вони утворили цілість. Нічого нема простішого, наприклад як відомости про кривність; історія показує нам, що се річ незвичайно складна: сюди входить ідея про однокровність, але входить і багато иншого, бо ми знаходимо типи родин, де однокровність має тільки підрядне значінє; кривність по матери й кривність по батькови річи ріжні, що залежать від цілком неоднакових причин і вимагають через се окремого студіювання, бо ми знаходимо в історії типи родин, де існувала тільки одна з сих категорій кривности. Одним словом, в області соціальних реальностей історія грає таку саму роль, як мікроскоп в області фактів фізичних.

Що більше, вона одна дозволяє їх пояснювати. І справді, пояснити інституцію, се значить здати собі справу з ріжних елементів, з котрих вона складаєт ся, се значить викласти їх причини й їх рацію істнованя. Та як відкрити сї причини, не звертаючи ся до тих часів, коли вони були в чинному стані,

Не перечу, що в Чернівцях є доста безідейної збиранини, а найбільше патріотствующих блягерів з яких одні працювати не хочуть, другі не вміють, але за те гаркають як собаки над леда кміткою, є там кажу, того, як саранчі, але се ще не рация спеціально вказувати на них, коли розходиться ся о справу діаметрально противну від гаркитні, бляги й неробства. Така тактика (а ще в наших відно-синах) не доведе до виведення справи на вла-стивий шлях, не усуне лиха, але замотає відносини ще гірше, розв'яже хитрим малоросам руки, подасть їм знамениту вимівку для неробства, а се чей-же нічо иньше як деморалізація, якої хіба не бажають собі бачити „Кам.“ в рядах тих, котрих взяли ся так горячо і так по медвежому боронити.

Маю тут іменно на гадці ті аргументи, якими „Каменярі“ збиваючи закиди „Бук-ни“ в самій кве-стії стану роботи по філіях „Р. Б.“, і впевняючи своїх читачів, що не так-то воно зле є, як пише „Бук.“ стараються оправдати провінціо-нальну інте-лігенцію за стан просвітної роботи по селах. Розберім справу по совісті, а тоді вже нехай ска-жуть і „Кам.“ і безсторонні люди, чи рация була гніваться.

Сходячи на саму справу занепаду просвіт-ного руху, „Кам.“ потішають своїх читачів, що з „Рускою Бесідою“ не так то зле, бо се що йно один рік минув від часу, як тов-о зачало роботу на ширшу скалю, значить — чим далі, робота йти ме щораз красше. Ну, блаженні віруючі, а я, хоч на песимізм не дуже хору, завважу ось що: коли тогид на загальних зборах філій тов-а було уча-сників 100—200 душ, то сего року було їх 40—80; виходить, що як таким темпом піде „робота“ дальше, то за яких два роки буде їх 10—20! Ціла річ в тім: Як тогид приготавляв гол. виділ юві-лейні збори тов-а і філій, то треба було ужити цілої форси, щоби збори випали сак-так; від впли-вових осіб з Чернівців ішли до патріотів на про-вінцію листи з прошеннями, пригадками й иньши-ми такими „заохотами“, і лиш завдяки тому стягнуло ся на збори філій більше людей. Як-же по році ширшої діяльності гол. виділ гадав (зовсім слушно) що люди про се повинні подбати самостійно і що ніякої особливої принуки не треба, то вийшов здо-ровенний пшик. Чи-ж не виходить на се, що у нас треба людей тягнути до діла воловодом і підга-няти бато-гом?

Возьмім голий факт. В проміни одної милі довкола Кіцманя живе найменше 50 інтелігентів, на заг збори могло їх прибути 30, а було їх (як мені казали) щось 5! Коли-ж зауважимо, що в ко-ждім селі можна звербувати до тов-а й на заг. збори філій бо-дай 5 селян, то чим-же тут пояс-нити таку мізерію, яка показала ся на заг. зборах усіх філій?

Або ще одно. Усіх членів має „Р. Б.“ по-верх 500; на се припадає селян найменше 250, товариств і інтелігентів міських 150; колиж укр. народного учительства на Буковині є поверх 500, то що виходить з порівняння тих чисел? Яким чу-

дом Божим звербуєш до тов-а хоч 1000 селян, коли інтелігента навіть воловодом не притягнеш?! І чи не краще зробилиб „Каменярі“, як-би замість заступатись за недоторканність учительського стану, показали людям на цифрах цілу сумну правду і ска-зали їм від себе по братерски: „схаменіть ся, будьте люди?“

Не перечу, що — як кажуть „Кам.“ — декуди тяжко приходиться засновати читальню, що люди подекуди мають читальню в касі; але як стоїть справа з читальнями вже існуючими, які мають доста платних членів? Ось кілька ілюстрацій.

До села приїжджають делегати філій на лю-страцію чатальні; стрічають місцевого учителя і питають де читальня; той витріщив очі і з ці-лою наївністю питає: „Як-то, то тут є читальня?“ „А вже-ж!“ — кажуть делегати, спозираючи й собі допитливо на патріота. Той призадумав ся хвилю, а далі, замнявши, каже: „Ви не дивуйте ся, що кепско трапили, але я тут не давно, всього (!) два роки... Та підіть, панове до онтого мужика, там певно читальня“. Розуміть ся, що мужик ві-діслав панів делегатів до учителя, який в селі „що-йно“ два роки, і так-то покінчила ся люстра-ція читальні.

Иньша знов читальня справді процвітає, але ось як: Має вона приміщенє в просторім домі, від-ступленім добрим чоловіком зовсім безкористно, є там читальняна крамниця і — солоджені напитки. Приходивши одної неділі, щоби щось прочитати, розказати, а в читальні баль: дядьки, вже пя-ненькі, частують ся, не жалуючи божого дару, бо то мовляв, не в жида, а у своїх... Другої, третої неділі теж саме, а далі чого й приходити. А п. надучитель як не в читальні з дядьками, то на польованю (з якого єму такий хосен, як з торіш-ного снігу) або у себе в хаті кроків з десяти від читальні.

Одна філія розсилає квестионар про стан читальні і дістає відповідь від одного чоловіка; ну, на 80 учителів в повіті се рішучо за мало. Друга скликає анкету і являє ся з околиці 3 (три) особи; на 10 учителів в повіті рішучо за мало! Отже як і правда, що між учителями не всі нероби, то який процент між ними справді роботящих? Як брати замірили наведені цифри, то чей-же від-повідь не вийде учительству в плюс...

А ще цікаво знати, як та сільська інтелігенція дбає бо-дай про себе, про своє власне обра-зо-ванє? Се річ не байдужна, бо хто самий не хо-че чогось навчити ся, хто не дбає про поши-рене свого світогляду, той і другому нічо дати не може.

Зразком на се нехай послужить порівнанє руху в двох бібліотеках в Вашківцях н. Ч. Одна з них (знаю се від певних людей) призначена для мужиків, має около 80 сталих читачів; деякі з них попрочитували всі книжки, просто годі їх насити-ти. Друга — повітова бібліотека учительська має самі найдобріші твори, (українських 80 проц.), а читачів нема навіть 10 тай то як котрий зичить, то хіба підручник потрібний до кваліфікації.

Се цифри зібрані випадково, а всеж таки! — як вони багато говорять! Ні, що не кажіть але як таке число людей, які вважають себе інте-лігентними, так занедбує своє образованє, що по-трафить жити без путящої книжки цілими роками, то тут уже не розумієш, відки у тих людей тільки претенсії до цілого світа?!

А претенсії ціла купа. Знаю одного панка, який при ніякій роботі і пальцем не рушить, збо-рів тов-а, в якім є головою, не скликає цілими роками, якого на засіданє виділу треба тягнути з шинку, але Ви спробуйте не вибрати его до ви-ділу! Ну, тоді Ви побачите, кільки в него енергії й організаційного хисту! Наробить галасу й ква-сів на цілий повіт, залле нелюбим єму людям го-рячого сала і — се характеристичне — найде при-клонників що трави та листу. Факт є, що прим. при філіях „Р. Б.“ працює всего по двох-трох людей, і якраз тих людей ненавидять всі ті, на яких адресу посипались докори з боку „Буковини“.

А з другого боку які гарні прояви дбайливо-сти о просвіту можна заобсервувати між мужи-ками? На кільки день перед загальними зборами одної філії „Р. Б.“ один 17-літній хлопчина, ви-ждавши під школою з годину, приступає і, даючи єму 2 кор., каже: „Тут, прошу пана 1 кор. ще за сей рік (вкладка до „Р. Б.“) а другу даю на дру-гий рік, бо хочу, аби книжочки йшли до мене дальше. Най пан не гнівають ся, що всего не плачу, але тепер не маю“. Се факт, що також бо-гато говорить.

Та мабуть доста фактів, а „Каси“, нехай за їх поведенє не гнівають ся. Так само неслухний гнів на „Буковину“, бо як єї докори й відносили ся до загалу учительства, то не без раций. Коли розходило ся чи-то о учительську кандидатуру, чи о платню, то загал учительства, во всеусли-шанє вішаючи пси на посла, виходив з аргу-ментами: „Ми працюємо серед народу і для на-роду, ми двигаємо на собі увесь тягар народної роботи, „ми“... та хто те всьо счислив би... І всі без виімки ставили свої претенсії, але як прийшло ся спитати людей: „Де та Ваша робота?“ тоді гніви і обуреня. Ніхто-ж не буде ставити претен-сій до того, який від себе не ставить претенсій до других.

Юродивий.

ДОПИСИ.

З Ленківців.

Нераз читали ми в „Буковині“, як поступають румунізаторські св'ященники по руских громадах. Тепер напишемо ми й про нашого панотчика, о. Петрашка, котрий вправді з роду руского — самий каже, що его родичі й слова не рузміли по волоски, — однак є завзятим румунізатором.

*) Так ми не думали. Ред. Бук.

себ-то, коли вони викликали факти, які нам треба зрозуміти? Во тільки в сей момент можна схо-пити спосіб, яким вони ділали й вказати їх на-слідки. А сей момент лежить позад нас. Єдиний спосіб зрозуміти, як повстав кожний з сих елемен-тів, се обсервувати его в той час, коли він повстав і бути присутнім при его генезі; а генеза відбула ся в минулості, і значить, єї можна знати тільки через історію. Наприклад, тепер кривність подвійна; вона так само добре числить ся в лінії батьківській, як і в лінії матерній. Щоби знати причини від яких залежить ся складна організація, треба до-слідити насамперед суспільності, де переважає або виключно існує кривність одноматерня (когнати-чна*) й вяснити, через що семе вона повстала; далі треба розглянути народи, де встановила ся однопатьківська (агнатична) кривність; нарешті роз-глянути ті народи, де агнатична кривність, там де вона появилася, відкидає когнатичну на другий план й ті, де вони обидві займають однакове місце й спробувати відкрити умови, від яких залежить ся рівність. Таким чином соціологічні питання стають у ряд, коли так можна сказати, в різних станах минулості і тільки розмістивши їх таким способом, поставивши їх у звязок з ріжними істо-ричними умовами, серед яких вони повстали, можна їх розв'язати.

Таким чином соціологія в більшій части являєть ся в певного рода порозуміню історією. Історик також трактує соціальні факти; та він їх розглядає з того боку, де вони являють ся власти-вими для певного народу й певного часу. Загально беручи, він хоче дослідити жите певної нації, певної колективної індивідуальності, взятої в пев-

ний момент її еволюції. Його безпосереднє завданє — відтворити й характеризувати власну, індиві-дуальну фізіономію кожної суспільності. Що до соціолога, він силкуєть ся єдино відкрити загальні відносини, правдоподібні закони в ріжних суспіль-ностях. Він не буде шукати спеціально, чим було релігійне жите або право власності у Франції або в Англії, в Римі або в Індії в такому а та-кому століттю; але єї спеціальні досліді, які зрештою конечні для нього, являють ся для нього тільки способами, через які він може відкрити деякі з чинників жита релігійного взагалі. Щоб вказати, що між двома фактами існує логічне відношенє, наприклад відношенє причиновости, ми маємо один спосіб — порівняти випадки, де вони рівночасно суть або де їх нема, й подивити ся, чи відмінні, які представляють ся в сих двох ріж-них комбінаціях обставин свідчать, що один факт залежить від другого. Досвід по своїй суті явля-єть ся не чим иншим, як тільки порівнюванєм: він полягає на змінюваню факту, що прибирає ріжні форми, котрі потім методично порівнюють ся. Таким чином соціолог не зможе розглядати тільки один нарід і ще менше яку небудь одну добу; він мусіти-ме порівняти суспільності того самого типу, а також і ріжних типів, щоби варі-яції, які представляє інституція, її чинність, з якої він хоче здати собі справу, зближені з варіаціями, які паралельно констатують ся в соціальному оточеню, в стані ідей і т. д., дозволили побачити відносини, що лучать єї дві групи фактів, і вста-новити між ними причинове відношенє. Таким чином порівнючий метод являєть ся особливо питомим для соціології тим, чим граматика ла-тинська, грецька або французька, взяті й трактовані окремо одна від одної, являють ся для нової науки, яка зветь ся порівнючою граматикою*).

*) Ми не маємо тут на увазі пояснювати, які

Бувають однак випадки, коли матеріал для соціологічних порівнянь треба взяти від иньшої дисципліни, ніж історія. Буває, що треба дослідити не те, як повстав юридичний або моральний при-пис або релігійне віруванє, але те, через що вони були більше або менше добре спостережені су-спільностями, що їх виконували. Наприклад замість питати ся, звідки походить припис, що забороняє вбивство, можна поставити й завданє відкритим ріжні причини, через які народи й ріжні групи мають в більшій або меншій мірі нахил сей припис ло-мати. Так само можна поставити завданєм від-крити чинники, від котрих залежить те, що по-дружа бувають більше або менше часті, більше або менше рані, з більшою або меншою легкістю розв'язують ся через розвід і т. д. Щоби розв'язати питання сього роду, треба звернути ся головн до статистики. Треба подивити ся, як частість убивств подруж, розводів міняєть ся відповідно до суспіль-ностей, до релігійних вірувань, професій і т. д. Особливо після єї методи повинні трактувати ся проблеми, що відносять ся до ріжних умов, від

будуть в будучности відносини між соціологією й історією; ми переконані, що вони мусіти-муть чим раз більше зближати ся одна до одної і що настане день, коли історичний дух тільки відтін-ками буде ріжнити ся від духа соціологічного. І справді, соціолог може робити свої порівняня й свої індукції тільки під тою умовою, що буде так само добре й докладно як історик знати окремі факти, на яких вони опирають ся; і з другого боку, конкретна реальність, яку як найбезпосере-днійше досліджує історик може бути освітлена результатами соціологічної індукції. Таким чи-ном, коли-ми в попередньому викладі й відріжню-вали історію від соціології, то не для того, щоб виконати між ними двома дисциплінами непере-хідний рів, бо вони навпаки покликані до того, щоб ставати чим раз більше солідарними, лише для того, щоб характеризувати яко мога точнійше, що має питомого соціологічний погляд.

*) Когнатичною кривністю зветь таку, яка встановлюєть ся виключно або переважно через жінок! агнатична кривність се така, яка встанов-люєть ся головн або виключно через мужчин.

Перед 5 роками по виборах до сойму внїс посол Пігуляк інтерпеляцію в соймі про нашого панотця і від того часу він успокоївся. Зближають ся знов соймові вибори а нашому панотчикови знов починає обрік грати.

В нашій селі є фонд для церковного сьпіву. Покійний о. Карадже, що був бездітним і збив у нашій селі красний масток, записав у своїм завіщаню для плеканя церковного сьпіву 4000 К, а на волоске товариство „Societatea pentru cultura și literatura română“ аж 20.000 К. Але й при тих бідних 4000 К є у завіщаню причіпка, після якої мали би ті 4000 К припасти згаданому висше волоскому товариству, наколи би не відбував ся у нас церковний сьпів. Ті 4000 К зложені у буковинській шадниці на 4 проц. і відсотки у сумі 160 К має ся розділювати в день річниці смерті о. Караджого так, що 60 К дістає управитель хору а 100 К дістають сьпіваки.

Наш панотчик хоче мабуть, щоби ті 4000 К таки припали волоскому товариству, бо вистроїв нам сего року ось що: Чотири роки провадив хор тутейший уч. Ю. Костюк. Він був перший, що заложив той хор, вправляв шкільні діти і старших у церковнім сьпіві і той хор процвітав дуже гарно так, що навіть консистория висказала єму свою подяку за плеканє церковного сьпіву і давала єму що року ще й ремунерацию. Коли уч. Костюк забрав ся на посаду до Чернівців то й тоді проводив він у неділі і сьвята нашим хором. Сего року не хотів наш панотчик передати управи хору п. Костюкови. Чому він се зробив, сего ми напевно не знаємо, але гадаємо, що він хоче, щоби взагалі церковного сьпіву не було і щоби ті 4000 К пішли на волоске товариство. Коли наш панотчик не хотів передати управи хору уч. Костюкови, то з обов'язав ся наш п. надуч. Мартинюк вправляти шкільні діти і старших у церковнім сьпіві, бо видів, куда стежка в горох. Панотчик пристав на се, але поза єго плечима передав управу хору одному господареві, котрий не має жадного поняття про сьпів, але котрий мав панотчикови приобіщати, що буде й по волоски сьпівати. Сим способом осягнув панотчик свою ціль, бо старші сьпіваки не хочуть ходити на сьпів кажучи, що такий, котрий не розуміє сьпіву, не може хору провадити, і вони від него нічого не привчать ся, а шкільні діти знов вправляють ся в сьпіві в школі і мають свого управителя. Може би ц. к. правительство і сьвітла консистория присилували нашого панотчика, щоби він передав управу хору таки уч. Костюкови, який провадив до тепер хор як найсовіснійше і з якого були задоволені не лише сьпіваки але таки й панотчик сам; в противнім разі підуть ті 4000 К на волоске товариство.

Покійний о. Карадже лишив ще у селі 100 пражин поля. То поле винаймає наш панотчик тутейшим господарям за 120 К річно. З тих грошей відпадає 19 К на відправу панахиди в день річниці смерті Караджого а решта грошей призначена для бідних шкільних сиріт. Два роки не видів ніхто з тих грошей й сотика, хоч зима тогдіна дала ся й багатим у знаки. Наш панотчик не поступає собі після науки Христової, бо не роздав нічого і сего року бідним шкільним сиротам — а є їх у нас доста. Є такі діти, що раді би ходити до школи і вчили би ся пильно, але не мають в що вбрати

яких залежить моральність народів*). За помочю сього-ж таки методу можна в економічній соціології досліджувати, в залежності від яких причин міняють ся заробітна плата, норма рент, вистуку, обмінна вартість монети і т. д.

Та яка-б не була спеціальна техніка, до якої треба звертати ся, існує одно правило, якого соціологія ніколи не повинна забувати: перше ніж брати ся до дослідів певної категорії соціальних фактів, треба спершу забути всі наші відомості про них, яких ми могли навчитися в житті; треба покласти собі за принцип, що нічого не знаєш про них, про їх властивості, а також про причини, від яких вони залежать; одним словом, треба привести себе в таке становище духа, яке мають фізики, хеміки, фізіологи, тепер навіть психологи, коли вони приступають до ще необроблених областей своєї науки.

На нещастє, сей припис, хоч як він потрібний, не легко додержати перед лицем соціальної реальності; закорінені навички не дозволяють нам се зробити. Через те, що ми щодня підлягаємо правилам моралі й права, через те, що ми купуємо, продаємо, вимінюємо вартості і т. д., ми змушені мати хоч яку небудь ідею про сі ріжні річі: без сего ми не моглиб виконувати наші щоденні завдання. Звідси походить цілком природна ілюзія: ми віримо, що з сими ідеями ми знаємо найголовніше про річі, до яких вони відносять

ся і не мають за що купити собі шкільних реквізитів, а наш панотчик, що є до того ще й предсідателем місцевої шкільної ради, не лише не підпомагає бідних дітей але тим способом ще й відпирає їх від науки. Всюди підпомагають бідних дітей з приватних фондів, а в нас є фонд для таких дітей і тими грішми не підпомагає ся їх вже 2 роки. Так робить у нас наслідник Ісуса Христа, який так дуже любив дітей.

Запитуємо ц. к. правительство і сьвітлу консисторию, чи відомо їм є, що в нас є такий фонд і що з ним діє ся?

Православний.

З Чункова.

Перед кількома тижнями появилася в „Буковині“ допис про непорозуміння громади Чунків з п. дідичем Лісковацьким.

Позаяк мене ся справа заінтересувала, то я хотів дещо про ню звідати. Ся справа сумного змісту. Ми ще бачте далеко не втікли від часів середньовічних і інквізиції іспанської.

Не думаю тут робити несовістних закидів, ані п. дідичеві Лісковацькому, ані громаді, бо можливо, що одна сторона на хибній дорозі і друга. Також що одна і друга сторона по своїй гадці має рацию, але між двома рациями, можлива тільки одна правдива. Я все таки просив би, щоби інтересовані і незалежні особи вглянули в сю справу. Було би пожадано, щоби наші Вп. п. послали упрости свого п. товариша Абрагамовича, аби він був ласкав перевірити справу в Чункові таки на місці, а певно не сипав би на адресу бідного вікамі гнобленого українського народу, таких досить відважних а нічим неоправданих закидів, яких таки за сьвіжа зараз на першій засіданню сойму не заспав.

Не чорню і нікому не викидаю, лише поставлю такий запит до панів такого покрою як пан Абрагамович.

Чи українські діячі бажать незгоди? Чи мало український народ терпить наруги і знущань? Здаєсь ті панки звикли їздити на хлопках від віків і жаль їм стрепені попустити. Ой братчки кохані, мусите попустити стремени, бо так довше бути не може. Скажіть, пане Абрагамович, до чого здались тоті слова в вашій інтерпеляції: „Загадочні морди і нагрози?“ Се страшна і не людська річ, але хто се спричиняє:

Чому громада Чунків з трьох цілком оправданих процесів не може, ані одного виграти? Чи се може для засади? Для чого побитому чоловікові в цілій Заставній жаден лікар не хоче зробити оглядин лікарських? Для чого пан дідич в присутності судії ганьбить упоминаючи ся о право? Чи для того пана дідича „засі“, не існує тай „Ordnungsstrafe“? Скажіть, дайте раду, пане Абрагамович, що покривджений має робити в такім случаю? Що єму остаєсь? Чи Ви п. Абрагамович за ситі політики царство небесне обіцяєте? Чи може за єго зуб дасте своїх два так ніби з чистого милосердя? Шануйте панове нас, то будем і вас. Хто сіє вітер бурю збирає. Не пишу много — кого цікавить справа, най інтересує ся ближше. Щоби дещо написати про Чунків, треба упрости редакцію принайменше о 10 чисел „Буковини“ а на те часу не стає; у кожного християнина своє діло. Аби се все чути, що тут дієсь, а не зойкнути

ся. Мораліст не завдає собі багато праці, щоб пояснити, що таке родина, кривість, батьківська власть, контракт, право власності; не инакше робить економіст відносно вартості, обміну, ренті і т. д. Здаєть ся, що існує про се вроджена ідея; обмежують ся на тому, щоб мати можливо найяснійшу сьвідомість про ідею, яка виробляється про сі складні явища. Але єї відомості, що повстали без всякого методу у відповідь на практичні вимоги, не мають ніякої наукової вартості: вони виявляють соціальні річі не точнійше від тих відомостей, які лжик має про тіла й їх властивості, про сьвітло, про звук, про тепло і т. д.; єї відомості не дають точного представлення про природу тіл й їх об'єктивні властивості. Фізик, хемік роблять абстракцію від сих упертих представлень, і реальність така, якою вони єї нам представляють, дійсно незвичайно ріжнить ся від тої, яку відчувають безпосередно змісли. Так само мусить робити соціолог; він мусить брати ся до соціальних фактів, забуваючи все, про що він думає, що знає, брати ся до них як до цілком невідомих. Соціологія не повинна бути звичайною ілюстрацією всяких хибних очевидностей; вона мусить робити відкриття, котрі часто можуть захитувати одержані відомості. Ми не знаємо цілості сих соціальних річий, в оточенню котрих ми рухаємо ся; тільки ріжні, соціальні науки зможуть поволі дати нам їх знанє. („Наша Школа.“) З французької мови переклав

Мик. Залізняк.

бодай у сні, треба мати кінські нерви. Просив бим дальше, аби п. Абрагамович раз заапелював до Високого правительства але не о безпеченство горожан, але о пошанованє прав горожанських, урядниками державними. От така справа: З якої рации пан геометр Штадлер закопує каміне на людських нивах без відома властителя? Для чого то п. Штадлер грозить селянам, що они програтуть, а він сніданок буде платити? Він віддай надто відважний і переконаний, що український мужик поблажливий, коли зносить провокацію спокійно і без наріканя.

Дальше з якої причини пан Штадлер ловить хлопців по пшениці і бавить ся в польового на чунківськім полі? Оттак кінчу в тім переконанню, що лекше підпалити як угасити. А п. Абрагамович набере переконання, що кожда справа має свою питому причину.

Аматорське представленє в Чорторії.

В суботу, дня 8. січня с. р. відіграли аматори тов. „Січ“ в Чорторії при співучасті сільських учителів а головню д. Князкого і Цюпала народну драму С. Яричевського „Січ іде“ в 3 діях і одну-актівку І. Луцика „На старости літ“. Салю заповнила публіка по береги і то головню селяни. З інтелігенції явилось дуже мало. Загально випало представленє добре. Доказом сего може послужити хоч-би й та обставина, що на загальне бажанє публіки мусіли відіграти аматори „На старости літ“ по раз другий. З своїх рілй виявились поодинокі особи знамениті. Роль Семена, яку мав місцевий „Січовик“ д. Николайчук і роль Ганки, яку відіграла також селянка, були окрасою цілої драми. Добре віддав свою роль маленький та цікавий Івась. — Не менше вдатно випала драма „Січ іде“. Головну увагу звернули на себе своєю грою д. Николайчук (в ролі Петра), Іван Савюк (в ролі Дьордія) і д. Гарас (в ролі Абрама). З жєнщин випала роль Параски знаменито. — З сего видко, що й наші селяни пробудились вже з вікового сну та стремлять з великою охотою при кожній нагоді до науки і просьвіти. А головню спричинив ся до сего руху між селянами місцевий надучитель д. Д. Руснак. За єго заходом і трудом вибудовано в Чорторії великий і гарний „Народний Дім“. Взагалі не жалує сей добродій ні труду ні праці для добра рідного народу. Честь і слава таким людям!

К. К.

Політичний перегляд.

Галицький сойм.

У вівторок, 11. с. м. відбуло ся перше засіданє галицького сойму по різдвяних фєрїях. На сім засіданю радив сойм над ріжними справами, як пр. над виділенєм деяких громад із певних округів, над справозданєм кравового виділу, над шинкарськими концєсиями і т. п.

Зазначити треба, що вже на сім засіданю розпочала ся обструкція зі сторони українського клябу, і що чисельно багато сильнійша більшість не могла єї спинити. Засіданє закінчило ся о 7 год. пополудні, по чім краввий маршалок заповів на середу бюджетову дебат.

Австрійська державна рента.

Сфінансованє найновішої державної ренті в Австрії поручив мін. Віліньскі австр. почтовій касі ощадности з тим застереженєм, аби почт. каса умістила відповідні папери і в провінціональних банках. Справа ся тому важна і цікава, що при сій нагоді не углядаємо банкової фірми Ротшильдів, яка досі була якби дідичним доставцем гроша для Австрії і перепроводжувала всякі позички австрійської держави.

Граф Куен Гедерварі — президент міністрів.

Головною точкою програми др. Лукача було одержати від партій бюджетову провізорію на два місяці, а в протягу сих двох місяців мало-би прийти до остаточного перелому в угорській кризі. Др. Лукач думає за ті два місяці перевести виборчу реформу, нові вибори і перемінити євій кабінет на парламентарний. Та переведенє сеї програми в житє розбілось. Др. Лукачови не остало ся нічого иншого як хіба відступити від своїх заходів. І дійсно. На вчєрашній авдієнції заявив др. Лукач цісарєви, що відтягає свою пропозицію що до зложеня нового міністерства і, як доносять в телеграфічній дорозі із Відня, монарх признав рацию уступаючому др. Лукачови і увільнив єго від обов'язку робити офіційно заходи около розвязаня угорської кризи. Вже тоді як др. Лукач одержав від монарха припорученє утворити новий кабінет, говорєно досить виразно, що коли др. Лукачєви не поведе ся в єго переговорах, то граф Куен-Гедерварі возьме справу у свої руки і розічне свою акцію в цілі усунєня кризи на підставі ось-якої програми розвязаня парламенту, концентрація партій у гогодєвих, а вкінці пере-

*Не треба змішувати моралі й моральности. Моральність міряєть ся способом, по якому прикладаєть ся мораль. Се саме можна сказати й про релігію.

дене виборчої реформи, до чого належать, розуміє ся також нові вибори. Сі здогади почасти здійснили ся, бо др. Лукач не здобув собі жадних лаврів в санації політичних відносин на Угорщині і вкінці цофнув ся, а на верх виринув граф Куен-Гедерварі. Він явив ся також вчора на аудієнції у монарха і одержав місію зложити новий кабінет. Вістка про покликання графа Куен-Гедерваріого викликала у Будапешті сенсаційне вражіння. Се покликання свідчить ясно, що віденські круги правдоподібно не кладуть вже більше жадної ваги на парламентарну розв'язку угорської кризи, отже, не шукають контакту із партіями але хочуть дати графови Куен-Гедерварі повноважень без жадних пертруктацій розв'язати парламент і запевнити собі нову партію за допомогою нових виборів.

З німецького парламенту.

Міністер фінансів Райнгабен виголосив вчора в парламенті своє ехпозе. Загальний недобір за рік 1908 вносить около 200 мільонів, за рік 1909 около 156 мільонів. Видатки в р. 1909 перевищують приходи о 92 мільони.

Компльот в Португалії.

„Agence Navas“ доносить із Лісбони, що в місцевості Cascões знайдено замордованого чоловіка, який мав укрести патрони, що були сховані в лісбоньськім дворі уряді. Пошукуючи за причиною сего убійства, поліція відкрила компльот, що був звернений проти теперішнього державного устрою. Сей компльот, як подає поліція, прибрал великі розміри і мав велике число прихильників, що згуртовані у тайні клуби. Поліція знайшла великий склад масок, кинжалів і багато воєнних знарядів. Арештовано багато осіб, з яких деякі зложили досить важні зізнання.

Розвій соціальної демократії.

Ціле суспільне жите теперішнього часу переживає ся перед нашими очима таким скорим темпом, що ми звикли ловити тільки його зверхні появи, ми звикли підхоплювати тільки такі моменти, що яскраво зарисовують зміну в суспільнім житті. Російська революція, розділ держави і церкви у Франції, загальне право голосовання у Австрії, торговельні трактати, перемога одної або другої партії при виборах і всі ті нечислимі „питання“ так захоплюють нашу увагу, що ми і забуваємо, що се тільки зверхні ознаки повільного процесу суспільного життя. Ми за „біжучими справами“ забуваємо, що всі ті великі наглі переми, се тільки результати непомітного розвитку. — Ми бачимо, що суспільність далеко більше звертає уваги приміром на вибори як на яку там дрібну громадянську справу, хоч вислід виборів — се тільки вираз тих думок і того настрою, який маса народу виробляє собі в тих на вид незначних просвітних товариствах, економічних та політичних організаціях ба навіть в буденнім житті.

Слідити за тим процесом суспільного життя, приглядати ся, як „робить ся“ історія, се безпечно незмірно цікаво. І в австрійськім парламентарнім житті помічаємо об'яв такого процесу, який хто зна чи не цікавіший як пр. славянська об'єднання. Ми маємо на думці політику соціальної демократії.

Соціальна демократія вважає своєю задачею еманципацію робітників від визиску капіталізму. „Пролетарі всіх країн єднайтесь!“ Отсе клич, під який робітництво в ім'я своїх інтересів має стати до борби проти теперішнього кривдячого ладу суспільного. Що інтереси всіх робітників однакові, се для соціальної демократії річ сама собою зрозуміла. Так говорить теорія! Та треба було тільки зросту політичної сили соціальної демократичної партії, щоби переконати ся, що всіх робітників не звести до купи.

Болючою точкою соціально-демократ. партії було і є до тепер питання сільського пролетаріату. Тут на селі теорія соціально-демократична йде в розріз з дістним життям. Тут не так як у місті, малий продуцент не падає під навалю великого капіталу і на глум всяким теоріям не хоче спролетаризувати ся. Навпаки! Числа доказують, що дрібний селянин вповні додержує конкуренції з великою посілністю ба подекуди велика посілість не дорівнює дрібній. Докази на се хоч-би парцеляція та високе задовжене великої посілість. Коли ще додати, що просвітна та кооперативна організація значно поліпшає умовини життя дрібних селян, то стане ясно, що теорія не відповідає тут дійсности.

Не будемо входити в різниці життя сільських та міських робітників, їх світогляду, економічних інтересів і т. д.

Факт що, соціальна демократія досі не потрапила здобути собі певної позиції на селі, доказує, що з її програмою на селі нічого не пічнеш. Бож справді сказати сьогодні хоч-би і халупникови, що він наперед мусить спролетаризувати ся, мусить побилизити ряди робітників, які доперва здобувши політичну диктатуру переберуть всі средства продукції, то значить і землю в руки суспільности та дадуть йому можливість робити на не своїм

власнім ґрунті — се хіба не може стати ідеалом селянина. А всякі проби самих-же соціальних демократів „зревідувати“ програму в тій справі розбились на догмах давньої теорії.

Соціальна демократія як партія, мусіла стати передовсім заступницею інтересів міських робітників. Послідні події в австрійськім парламенті є на се найкращим доказом. Становиско, яке заняли соціально-демократичні послі в справі забезпечення на старість, (коли розходило ся о мужиків), в справі податку домового і т. д., було коли не протимужичке, то у всякім разі таке, що годі його уважати обороною інтересів сільського пролетаріату. Та воно інакше і не могло бути.

Партія, що опирає ся на промисловім робітництві, мусить бути живим виразом потреб тої верстви.

Коли до тепер соціальна демократія була тільки малою групою в парламенті, то она могла вдоволяти ся „принципіальним“ становищем. Їй вистарчало виказувати покривджене пролетаріату взагалі та домагатись загально — демократичних реформ, які зовсім не є спеціально соціалістичні, як загального голосовання забезпечення на старість і т. д. Колиж до нового парламенту соціальна демократія увійшла як сильна партія, то она вже мусіла перебрати на себе відповідальність за зреалізоване тих реформ, які виходять на користь її виборців т. є. промислових робітників. Тут треба було старатись навіть о ратоване парламенту, не тільки з якогось сентименту для „першого народного парламенту“ а просто тому, що сей парламент став рішати про справи, які мають життєвну вагу для промислового робітництва. Соціальна демократія мусіла боронити парламенту, щоби здобути реальні користи для промислових робітників.

Ми вже в горі вказали, що соціальна демократія мусіла на ділі зрезигнувати з тотожності інтересів в сільських робітників тобто міських і сільських. Ми попробуємо проаналізувати о скільки інтереси міських робітників однакові? Соціально-демократична теорія каже, що збогачення капіталізму йде далеко скорше чим пролетаріату, то значить, що пролетаріат релятивно убожіє.

Однак історія економіки учить нас, що з поступом багатства плата за працю умову падає а за фізичну росте та що з поступом багатства стопа процентова і премія різика падає.

Другий закон доказує, що чимраз уділ робітника в чистім зиску стає більшим а капіталу меншим т. є. що робітник не то не убожіє але его матеріальний бит чим раз поліпшає ся. З поступом організації робітників, з піднесенем уровня інтелігенції і реформ демократичних стає положене кваліфікованого робітника понад мінімум екзистенції.

Коли брати за мінімум екзистенції плату некваліфікованого робітника, який часто густо причиноєть до зниження плати кваліфікованим робітникам, то треба признати, що інтереси тих двох груп не тотожні. З одної сторони стоять робітники кваліфіковані, які вийшли понад мінімум екзистенції та інтелігентні пролетарі, які ще неспали до мінімуму, з другої сторони некваліфіковані (наденні) робітники, які стоять на мінімум екзистенції. Перші мають можливість, завдяки своїй організації, свого висшого культурного уровня добитись реформ, з яких користають передовсім они самі, а другі примушені відступати заступлене своїх інтересів кваліфікованим робітникам, подібно як колись мужицтво відступило заступництво своїх інтересів великій посілости.

З дальшим поступом суспільности наступить і дальша диференція робітництва т. є. четвертого стану на четвертий і пятий стан.

Правда і пятий стан носить в собі зародки нової групи так званого „Lumpenproletariat-y“. Та се поки що Zukunftsmusik.

Покищо зарисовуєть розділ четвертого і п'ятого стану, який при теперішній демократизації суспільного життя повинен мати певне значіння.

Соціальна демократія стаєть партією кваліфікованого робітника par excellence. Із зростом свідомости мусить наступити угруповане п'ятого стану в особну організацію, для якої соціальна демократія буде так само „реакційною“, як є нею тепер „буржуазія“ для соціальної демократії.

P.

Богдан Лепкий:

Начерк історії української літератури — книжка І. (до нападів Татар) — Галицька накладка Якова Орежнштайна в Коломиї. Загальна бібліотека ч. 1—6. Ціна 1 K 80.

Хто любить старину і розуміє голос давнини, найсьде в тіни того дерева мисли, най наставить вуха і відчинить серце, а може вчує, як гень, гень далеко шумить степова трава, як у грізну чорну ніч незвідними дорогами сунуть ся у сталь закуті Ігореві війська, як лисиді брешуть на їх червоні щити, як вив пахерливий вовк, як Бог

темноти, Див, кидаєть ся з дерева на землю і як хоробрий неустрашимий князь взиває: „На Дон, на Дон! Ходімо голову положити за рідн у землю, або шелохом напийти ся з Дону!“ (Лепкий: Начерк стор. 297.).

Якоюсь свіжістю, якоюсь бадьорістю вів від тої книжки. А крізь одно і друге пробіслює любов до старини, любов до колишньої слави народу, поважане для славних предків та їх учинків.]

І ще одно видко з неї. Авторви хотіло ся б, щоб і ті, що його книжку читати муть, щоб вони загоріли ся тою любовю до тих старих днів, коли роздавали ся кличі князів: „На Дін, на Дін!“ І в стрічках і межі стрічками читавш докір теперішньому поколінню, що чомусь то відірвало ся від давнини, що більше, нехтує її, хоч у ній тільки гарного, тільки високого. Дого книжка має бути спробою захопити молодіж — бож для неї у першій лінії вона написана і тільки з того становища треба на неї дивити ся — щоб та молодіж завернула ся до творів староруської передтатарської доби. Бож як хто вчитаєть ся в ті твори, полюбить їх безпечно. А із творами полюбить він той далекий світ, ті далекі часи, коли лунали кличі: „На Дін на Дін!“ А се для автора найважніше. Бо із любовю до того старого йти ме в парі розуміння часу, людей. А хто знає, чи з сям останнім не росте ме свідомість як і що робити. Нераз уже вчинки батьків, їх погляди на жите, на красу, коли потомки докладно їх пізнають, вели до красивого, до ліпшого... Оттака була мета у автора, коли брав за перо, щоб подати у своїй книжці нарис української літератури до Татар.

Маючи перед собою популярну книжку, написану для „загального вжитку“ як каже автор — ми при обговорюваню її будемо тримати ся тої мірки, яку прикладають до таких книжок. Значимо з горі, що в таких разях не грає ролі погляд автора на певні твори і літературні явища, в таких разях ні при чому подавати спірні справи, які нерішені наукою. В таких випадках автор подає ті вислідки, на яких спинила ся наука і на тім кінець.

У цілости Лепкий так і робить і з того боку на него не спав би ніякий закид. Правда, можна з деякими річами годити ся, або й ні, можна закинути н. пр. авторви, що не згадує нічого про мандрівку Славян — а се здало ся було, бож відомо, що гіпотеза про поселене Славян над Дунаєм і дальші вандрівки основана таки на нашім „Несторі“. Можна було при обговорюваню поучення дитий вказати на аналогічний твір у византийськім письменстві, в яким як на долоні виступає різниця між поглядами Русь а Візантії що до того, як карати за злочинства. Що правда про ті великі різниці сказано трохи на 76 стор., але як ярко вони виступають в обох поученнях? Мономах каже прощати провини, а візантійський деспот за найменшу дрібничку каже чоловікови відрізувати уха, носи і т. д. Можна було вказати, що є ще редакція Моленія Заточника з XIII. в. де боярин вже не така дуже свідомо своєї гідности людини, а прямо княжий холоп. З того читачі пізналиб, як за століття могли у нас змінити ся погляди. Можна було замітити що два напрямки у письменстві (бодай у воцї) XII. в., появляють ся аналогічно і в XIX. в., що менше вчений напрямок кориснийши задля нас, бо дав нам Шашкевича, коли тамтой другий видав Головацького і Зубрицького. Можна ще й було згадати, що з легенди про Андрія (стор. 76) вів народня гордість, що з нею злучена тенденція: звязати руський наріз із якимсь славним іменем (аналогій в інших народів про се багато). Можна було трохи більше сказати про норманську культуру і її вплив, а не обмежувати ся виключно і може й за багато на візантинщині.

І багато дечого иншого можна було сказати трохи донше, обсернійше — але се все дрібниці.

Дрібниця й те, що автор користував ся деякими перекладами автора книжки для учит. семінарий, бож ті переклади роблені на швидко руку, дуже недбало і не все вірно (згадати-б про „в о н ь св. Духа“ в Іларіоні, такі вислови як „вірувавши“ ти, щось увірив“). Звісно краще булоб, як би автор сам був переклав, або лишав таке місце неперекладеним, як се зробив в інших випадках. Та знов, плач Ярославич виходить у Мирного і Шевченка, а навіть у Щурата краще, чим у самого автора книжки, де вжито слябічного вірша замість ритміки. Треба було дати инший переклад... І певне було б ліпше, коли б не було таких аналогічних (яких в народі зовсім нема) форм, як н ь о і, н ь о ю своєю і, як би не було російських „прийомів“ та „підійомів“, „занимати“ та „осмотрувати“, якби не було незнатих таких форм, як п ь и т ь о м и й, літературній, артистичній і т. д.

Хібаж усі прикметники на ній, можуть мати рівнобічну форму на ній? Не треба було з деяких львівських авторів забирати: забирати, не треба було містити польонізмів: „проти“ з в. дм. не шкодило б було, щоб у чужих словах де і в алуді з о писати вже раз на основі шкільної граматики (се книжка для молодіжи) і о не по: Іларіон, на діональний, періоді коли граматики шкільна каже писати

Іляріон, період, національний. І „чернець“ трошки інше має відміну і Теодозій був родом з Василькова, не з Василева. Та се все дрібниці, які тонуть перед добрими її прикметами.

Бо й поминувши ті дрібниці, кілька в ній гарного, кілька доброго! Треба передусім піднести те, що автор старався подавати змісти творів, які обговорював. Лиш таким чином можна захопити читача, щоб поглибився в річ, про яку пишуть в історії літератури. А до того, у нас нема ще ні перекладу Нестора (про видане літописий по староруськи й не казати) на укр. мову (за то Українець переклав його на латинську мову), нема збірки староруських повістей, нема вибору апокрифів, доступних для загалу читачів... багато нема. І тому у нас, признати ся треба на сором, ніхто — крім спеціалістів не знає ні Нестора, ні київської, ні гал.-вол. літописи, ніхто не знає староруських повістей, легенд, ніхто не знає апокрифів... А ті річі — головні літописи — сеж справдішні перли, не лиш нашого а й європейського письменства! Тому ще коротенькі змісти у книжці Лепкого зроблять свою службу а... може... може дадуть почин до того, що хтось змилюється, та почитає староруські твори — бодай те, що найкраще — в перекладах.

Піднести треба й те, як автор на кождім кроці старає ся відділити зерно від полову, зазначити, що те, що сам нарідував, відбиває від чужого, накиненого. Візантійський релігійний фанатизм, перенесений живцем духовенством на укр. ґрунт, дуже блідий, у тих староруських творах, де його видно. Шкода, що автор не пішов трохи далі, і не постарався пояснити тою аж надто великою „толєранцією“ (яка подекуди рівняла ся цілковитому індеферентизмові) нашого народу, деяких пекучих питань (от як ренегатства серед нашого народу).

В отвітленю автора виступає ярк — як се загально й відомо — різниця між північним а південним народом руського племені. Се найкраще пізнати якраз з порівняння релігійних почувань Українців із фанатизмом Великокоросів, із порівняння літописей одного і другого народу, а передусім із порівняння російських наслідують „Слово о полку Ігоревім“. (Задонщина, Слово о Мамаєвм побоєвищі). Що до сего останнього, то йому присвячено останню главу у книжці і се найкраща її глава. Видко — автор сам довго займав ся староруською поезією, розумів докладно її, користуючи ся найкращими перекладами виказує її невялу, невмирущу, красу.

Загалом уклад книжки такий: Автор дає кілька історичних висток про найдавнішу культуру на Україні, переходить до характеристики деяких князів, з поміж яких досить багато місця посвятив Володимирови Великому, схоплює роллю християнства в розвитку літератури на Україні, зображує духове життя Візантії, яке відбило ся на християнській Русі і відтак звертає увагу на ті твори, що прийшли на Україну з Візантії. Се все чужі річі, на утворення яких укр. нарід не працював своїм духом. Се повісті, легенди, апокрифи, збірники, життя святих і т. д. Се книги, що довгий час були духовою поживою народу, але нарід сам її не творив. Він дістав її через Болгарію з Візантії. За те, що сам нарід втворює — се обрядові пісні, які до сеї пори переходили ся у глухих закутках просторої України, співані народом на Різдво на Йордан без зрозуміння, поперебрювані, поперекручені... Характеристиці тих пісень присвячує автор гл. V. Там же говорить про найстарших співців та розказує про долю, найстаршої народної поезії.

Літературній школі XI і XII в. посвятив III. главу. Там же характеризує автор низшу і вищу літературну школу, обговорює твори письменників обох шкіл а в IV. гл. займаєть ся нашою літописю.

В останній главі (Закінчене) зібрано щераз усе, що автор розсипав по своїй книжці, і знов із усього написаного віє тою теплотою, спокоєм а й немалою гордістю на те, що у нас в тім часі плекали ся такі високі, гуманні а рівночасно щиро-демократичні думки.

„Не давайте сильним погубити чоловіка, не забувайте вбогих“ — кричать письменники з XII. в. а і автор цитує з гордощами ті слова Мономаха. — „Як утечемо самі — кажуть князі над Каялою — а лишмо чорних людей, Бог нас покарає“ — і знов Лепкий підносить те, в почуттю гордості, що у нас були такі князі.

Зазивом, щоб ті, що матимуть його книжку в руках, не вдоволяли ся нею, а вглянули докладніше в країну дотатарського письменства — кінчить Лепкий свій нарис.

Написана тепло і щиро, книжка Лепкого — се перша проба популярної історії української літератури. Коли зважити, що у нас популярних наукових книжок сливе нема — а це з обсягу історії письменства то вже цілком ні — нарис Лепкого являєть ся чимось одиноким у своєму роді (чейже на Застяпцеву „історію літератури“ ніхто не давить ся поважно) і певне тепер і ще довгі часи сповняти ме велику службу, передусім у кругах молодіж. Тому із щирого серця поручаємо її усім, що хоч трохи интересують ся народним життям і з нетерпінням чекаємо появи дальших томиків. — *Василь Сімович.*

Суть чеського патріотизму.

Віденські Чехи під гнетом долішно-австрійського союму не упадають на душі. Недавно уложили вони план, в виконанню котрого не перешкодить їм нігде правительству ані сойм. Генеральний комітет всіх чеських товариств у Відні оповістив 2-міліонову субскрипцію на чеські цілі, передусім на будову „Чеського Дому“ в столиці Австрії. Подаємо важніші виїмки з їх комунікату:

„Не здобудемо тепер своїх прав шляхом законодавства. Лишаєть ся нам тільки власна поміч, опорта на зелізній, свідомій цілі організації і то на підставі економічній і народній. Доси годі було перевести у Відні таку організацію, бо не було у нас гідного і вигідного огнища, де з'осереджували-б ся і зростали всі, так численні вже чинники нашого товариського, економічного й просвітнього життя. Таким огнищем буде „Чеський Дім“ у Відні, заснованем котрого займаєть ся окреме товариство з обмеженою порукою з осідком у Відні I. Tie er Graben 7. Відповідно до свого призначення має „Чеський Дім“ помістити під своєю гостинною стріхою: театр на 800 осіб, публичну бібліотеку з 10.000 томами, читальню, концертну і відчитову салю та льокалі для многих товариств і організацій, словом — всьо, чого вимагає просвітний і товариський житє культурного народа. Тим ідеальним завданням слід дати і реальні, здорові додатки: ресторан і каварню з великим славянським готелем. Ходить отже о підприємствє, що в невіднім перевищує такі твори як національні театри в Празі і Берні. Чеське населенє Відня не в силі його само сфінансувати (доси зібрано 334.000 К, уділами і 31.613 К на резервовий фонд), головнє з причини короткого часу, в яким конче мусить станути у Відні „Чеський Дім“. Але се певне, що віденські Чехи потрафлять процентувати ту двоміліонову позичку на разі на 4 процент, а потому на більшій. Чеська меншість у Відні росте не тільки квантитативно але й квалітативно, а Відень столиця переважно славянської держави визначаєть ся сильним впливом чесько-селянського елементу, що доси мусів звертати ся до німецьких підприємств. Ті два факти повинні спонукати заможніші верстви чеського народа признати рентовність „Чеського Дому“ й участю в тій позиції показати свій змисл для практичного паріотизму. Удїли виносить по 20, 100, 200, 500, і 1000 К. Без ніякої матеріальної жертви сотворите велике національне діло, котре раз на все завдасть брехню байкам про нашу несталість у Відні, поможе урядити нам шкільництво і присилувати, державний заряд шкільництва переняти колись ті школи на публичний кошт“.

Так представляєть ся відозва віденських Чехів до цілого чеського народа. Видно з неї, що її автори й ініціатори великого діла добре з'орієнтували ся в теперішнім положеню чеської меншости у Відні і здають собі справу з того, що навіть велика політична сила Чехів у парламенті не може тепер помочи віденським Чехам. Не менше важне тут і те, що Чехи в боротьбі о збереженє своєї національности на окраїнах беруть ся до справи енергично а при тім з великим фінансовим спритом.

„Чеський Дім“, що має на меті ідеальні цілі, буде рентувати ся: дає зараз 4 процент а відтак ще більше; не вимагає дарунків але тільки позичок. Замітне тут і те, що віденські Чехи починають від здвинення організацій політичних і економічних, вважаючи, що аж на сій трівкій основі буде запевненє існуванє шкіл для чеської дітвори серед німецького моря. („Діло“).

НОВИНКИ.

Чернівці, 12. січня 1910.

Календар. Пятниця 14. (1.) Січ., Н. Р., С. Вас.; рим.: Фелікса, Схід сонця 7:56, захід 4:22. — Субота 15. (2.) Пр. Б. Сильвестра; рим.: Мавра еп Схід сонця 7:56, захід 4:24.

Польські культуртрегери в Вашківцях н. Ч. Не так дуже нас дивує, хоч болить, як почуємо, що в якомсь глухім селі багато дієть ся на некористь руського народу. Але не стає терпцю і не мож з чистою совістю промовчати таке ледарство як переловлюванє наших руських дітей до польської школи в Вашківцях. Проходжуючи ся з моїм шурином в перший день нашого Різдва зобачив я на одній побічній улиці гурток школярів, що вертали з школи домів. Заздалегідь приготований на ті ненормальні обставини в Вашківській громаді, прислухав ся я розмові тих дітей. На жаль були то самі руські діти, які бесідували між собою по руски. Я сам поговорив з ними і показало ся, що вони володіють дуже добре руською мовою а не знають польської. Давне диво, що така політика могла загніздити ся в руським центрі. З другої сторони оповідав мені один очевидець (не-Русин!), як то польські учителі мучать ся коло тих руських школярів, щоби їх навчити найпотрібніших щоденних польських виразів. „Nie mówić się „будемо“, „będziemy“...“ учив там учитель своїх школярів і т. д. Вдячна праця булаби, якби хто з панів папотців або учителів зглянув ся над тими нещас-

ними дітьми і виратував їх від опіки тих польських, шармантських просвітителів і ксьондзів. Сему лиху пособляє також і брак шкільного будинку, бо без одного будинку тяжше знайти перегляд над всіма дітьми, що говорять по руски, а з другої сторони в тайні — в закамарках лекше допускати ся такого варварського поступованя, як переловлюванє руських дітей до польської школи. — *Observer.*

Розділенє дров між бідних. Дня 11. січня відбуло ся в громадській раді засідання під проводом бар. Фірта, який між иньшим зазначив, що в протязі минувшого місяця розділено між черновецьких бідних дрова за 3:300 корон. Дров сих достарчила наша „Селянська Каса“ під такими умовами, на які ніхто иньший не був би згодив ся. Для того поставив на тім засіданю бурмістр Фірт внесенє, щоби висказати за се „Селянській Касі“ сердечну подяку. Се внесенє одноголосно прийнято.

Другий віцебурмістр в Чернівцях. Румуни сильно агітують, аби сю гідність одержав Румун, Войтко. Нашим кандидатом є др. Кли м. Справа рішиться 18. с. м.

Православна церкв в Пłosці згоріла дня 7. с. м. Загальна шкода виносить 30.000 корон. Обезпечена була ся церкв в польським краківським лавариста (?), лиш на 7.000 кор. Причина пожежі невідомі.

Недуга Б. Грінченка. „Діло“ одержало 12. с. м. таку телеграму з Оспедалеті: Стан недуги Бориса Грінченка безвихідний. Недужого письменника удержують при житю тільки штучними встрикуваннями. Катастрофа може наступити кождої хвилі. При недужім остає крім його дружини п. Марії Загірної, лікар Козловський та В. Щербаківський.

Барон Гавч про фізичне вихованє молодіжи. Передвчєра розночали в у Відні наради анкети, скликані міністером просвіти в справі фізичного вихованя шкільної молодіжи. Товчком до скликаня сеї анкети були голоси, від давна вже беззастанно відзиваючі ся і в часописях і на всійляких зборах про потребу більшої уваги на плеканє здоровля і фізичних сил шкільної молодіжи. До анкети запросило міністерство просвіти над 70 осіб зпоміж учителів, лікарів, спортовців і т. н. Наряди отворили міністер просвіти гр. Штірк, вказуючи на задачі анкети. Опісля перший зголосив ся до слова колишній міністер просвіти др. бар. Гавч. Тішити ся треба — говорив бесідник — що нині вже найширші круги населєня зрозуміли потребу тілесних вправ у вихованю молодіжи. Але коли з сеї анкети має вийти щось позиточного для молодіжи, то треба постарати ся о місце і час на се, бо молодіж в середних школах так багато має до роботи, що більше вже годі від неї вимагати. Тому теоретичні науки мусять уступити щось на користь тілесного вихованя. Алеж і сего не можна віддавати самому тільки учителєви гімнастики; треба від кожного учителя вимагати, щоби не тільки возумів свою річ, але щоби також був педагогом взагалі і цікавив ся тілесними вправами. Очевидно, що й сего можна буде аж тоді вимагати, коли кождий учитель вже в часі, коли приготуєть ся до учительського стану, буде мусів робити сам тілесні вправи і ходити на відповідні курси і опісля здавати відповідний іспит, що є спосібний в публичних школах брати участь у фізичнім вихованю молодіжи. Також повинні учителі бути обовязані до якогось часу, пр. до 40-го року життя, разом з молодіжию робити тілесні вправи. Бесідник порушив також важну справу шкільних лікарів. Хоч се вимагає великих видатків, то таки лікар мусить дістати значну участь в публичнім вихованю молодіжи.

В справі крадежи грошей. Перед кількома тижнями пропав був на двірці у Львові грошевий мішок, в яким находило ся 14.000 корон. По довгих короводах не могла поліція вислідити правдивого виновника. Аж сими днями вдало ся поліції приловити у Львові правдивого злодія. Є се 18-літ. постілюн Вронислав Дзїк. Звернув на себе увагу тим, що в послїдних часах розпоряджав великою сумою грошей, розкидаючи їх на гулятику в компанії. Найбільше тратив на свою любовницю Юлію Шумську, котрій посправляв ріжні річі, а крім того давав їй баннотами гроші. Разом з ним арештовано також його юбку і обоїх відставлено до слідчої вязниці. Дальше слідство ведене поліційним комісарем видало незвичайний результат. Перед вчєра рано арештовано Стефана Гофмана, льокая у одного лікаря, чоловіка жонатого, котрий признав ся до вини і оповів, в який спосіб украв спільно з Дзїком грошевий мішок. З вкрадених грошей Гофман вложив около 5000 корон до фляшки від молока для дітей, заосмортеної в шипку і закопав сю фляшку півтора метра глибоко в пивниці скарбівського будинку, де мешкав Фляшку ту поліція вчєра викопала. Тому що знайдено около 3.000 корон і сконфісковано закуплені Гофманом річі, державний скарб не богаго стратив.

Вісти з Галичини. Посол Николай Василько одержав від Дра Озеркевича вдоволяючу відповідь на запит про здоровлє дра Олесницького. Послови Олесницькому не грозить ніяка небезпека, всеж таки буде він мусів на довгий час

здержатись від всякої праці. — Галицький сойм почав свої наради 11. с. м. вівторок. — На однім з перших засідань гал. сойму не прийде під обради квестія сотворення в Галичині Ради Культури краю. Відповідний проєкт посправ з рамени центрального правительства гал. намісник Божиньскі. В тій Раді Культури краю мали би одержати гал. Русини певних 9 місць на всіх 27 і одного віцепрезеса. Вшеполяки дуже остро нападали на намісника за се, що так багато місць відступити хотів Русинам. — *Słowo Polskie* доносить, що галицьке намісництво вже починає переводити статистику худоби в Галичині. Іменно хоче воно мати певні дані, кілько худоби мають гал. Русини а кілько Поляки? З сим в'яжесть ся, як відомо, справа розділу державного відшкодовання за ухвалені торговельних трактатів між галицькі польські і українські товариства. Польські часописи і за се дуже енергічно нападають на намісника, бо по їх думці ціле се відшкодоване повинні одержати лиш польські господарські товариства. — В Галичині в се 623 громади без народних шкіл. В лівій повіті на всіх 154 громад не має шкіл аж 86 громад! Ось вам і приклад польської господарки!

Посол Іля Семана був вчера у управителя залізничного руху в Чернівцях, п. Чіффра і ще раз конферував з ним в справі здавало-б ся неімовірної неправильности що до наших залізничних білетів. Замість німецько-українсько-волоских карт одержали ми лиш німецькі і німецько волоскі карти без жадного руского словечка! Пан Чіффра в'яснив сю справу тим, що се помилка, за яку буков. управа залізничного руху не відповідає і заявив, що уживе всего свого впливу, аби як найскорше усунути у нас сю аномалію і аби викликувано у нас назви стацій також по українськи. — На всякий спосіб, як довідуємось, наші посли порушують сю справу в соймі в формі інтерпеляції.

З Кучурова малого пишуть нам: На Стефана відіграли півці церковні при найбільшій заході п. Христофора Драбика, півця церковного в Васловівцях: „На сторості літ і Гостина сьв. Николая. При сій нагоді зібрав я на „Українську Школу“ 8 К 16 сот. Жертвували: пп. Денис Тотоскул, учитель в Кучурові 1 К, Макарий Маладій, уч. в Кришатику 50 сот., Тарновський пів. цер. в Боянчуку 1 К, Н. Мельник, пів. цер. в Вербівцях 20 сот., І. Буженко, пів. цер. 20 сот., Омелян Онча з женою 1 К 30 сот., Ф. Грабикова, жона цер. пів. в Васловівцях 20 сот. п. Стрішка з Вербівців 50 сот., Н. Н. 40 сот., О. Томюк, 40 сот., А. Тарновський, уч. в Васловівцях 46 сот., К. Поклітар, уч. у Вербівцях 1 К і Іван Сикот уч. в Кучурові 1 К. — *Іван Сикот*, учитель.

Нова читальня. Отворене ново заснованої читальні для громади Вол. Банилів-Рвня — відбудеть ся дня 16. січня с. р. о 2. год. по полудни. — За виділ: *Іван Гінчак*.

Українська мова в наших судах. Розпоряджене п. Тхужівського вже ввійшло в житє. Нані одержала канцелярія „Рускої Ради“ відписи двох відповідей нашого краєвого суду на зажалення п. уч. Харовюка з Ростік, а в тих відповідях сказано, що нашим судам вільно писати тільки по німецьки на підставі мін. розп. 1864. року. — Сю справу порушують наші посли покищо в соймі.

Шпиталь під землею. Незвичайна катастрофа стала ся в місцевості Рабель в Каринтії минулої суботи. Запав ся там під землю шпиталь, притім погубило 7 осіб. В Раблю находять ся великі державні копальні олової руди і одна з найбільших в Європі оловяних гут. Підкопи з тих копалень ішли аж під місце, де стояв шпитальний будинок, і се спричинило катастрофу. На щастє в шпиталі не було хорих. Впрочім сам шпиталь в Раблю був провізоричний і обчислений на 8—10 хорих, бо поважніше хорих відвозило ся до шпиталю в Цельовці. Катастрофа стала ся в ординаційній годиві д-ра Веселього. Серед гуку, подібного до грому, шпиталь нагло запав ся в глибину 15 метрів. Якійсь час було его ще видко, але небажком земля знов отворила ся і будинок щез в глибині 150 метрів. Заглублене наповнило ся зараз водою. Підчас катастрофи погіб лікар братської каси др. Веселі разом з жінкою та дитиною, дальше доглядачка шпиталю, мешкаючий в тім будинку вахмайстер жандармерії і двоє послугачів. Причиною катастрофи було те, що до копальняного закопу під шпитальним будинком дістала ся вода.

Найвище положені людські оселі. Такі оселі находит ся лиш в Швайцарії, в кантоні Грізоні; більша половина того кантона положена на висоті 1000 метрів, а дві п'ятих частин понад 1200 метрів над поверхнею моря. Сей кантон під сим зглядом є одиноким не лиш в Швайцарії але і в цілій Європі. У Вале 66 людей на 100 живе на висоті 1000 метрів, а 4 на висоті 1500 метрів.

Чи Аркадій є то саме що Арон? Одеський адвокат і свояк мільонерів з України Аркадій Бродський був вибраний з Одеси послом до російської державної думи. Однак губернатор Одеси, Толмачев, запротестував проти вибору, мотивуючи се тим, що Бродський не є Аркадієм лише Ароном і яко жид, не має права уживати християнського імени. Верифікаційна комісія думи признала

сей протест важним і уневажнила вибір Бродського. Бродський заявив, що вже не буде кандидувати. Додатиб ще, що одеський суд судив Бродського за уживане християнського імени на 100 рублів гривини.

Аеронавт Блеріона в Чернівцях. Пригадуємо, що в неділю, дня 16. січня с. р. о 3. годині по полудни буде інженер Блеріона пописувати ся на толочі коло цвинтара літаючої машини. Літання блеріівською машиною в Чернівцях викликало по всіх буковинських і галицьких околицях велике заінтересованє. Із всіх міст Буковини і багатьох місцевостей Галичини надходять замовлення вступних білетів в спорім числі. Карти вступу набуває ся в анонсовім інституті „Erfolg“, Чернівці, ул. дра Рота ч. 4. Ціна вступу: льожа для 6 осіб 50 К, І. місце 15 К, II. місце 10 К, III. місце 5 К, а стоячі місця 1 К. (Сеї вісти не треба приймати занадто поважно).

Дрібні вісти. Сими днями арештовано в Чернівцях дезертира 30. піхотного полку Купфера false Берга, якого поліція підозріває о численні крадежі з вломом і торгівлю живим товаром. — В Будапешті одна особа, що не хоче виявити свого імени, жертвувала на драматичні і оперові конкурси півтора мільона корон. — Італійське село Сербольо в провінції Парма почало нагло осушувати ся, мабуть з причини підземної ріки. Всі домп стали хитати ся і тріскати — між людьми настав переполох.

Оповідки, іменованя і т. п.

Всім нашим читачам і прихильникам, всьому українському народови на Буковині бажаємо всього найліпшого з нагоди Нового Року. — *Редакція.*

Іменованє. Нововисвяченого священника Омеляна Глідого іменовано персональним помічником в Суховерхові.

Загальні збори товариства „Українське касино“ в Чернівцях відбудуть ся в суботу, дня 22. січня н. ст. 1910 о 8-й годині вечером. — За виділ: *Др. Клим*, голова. *Др. Коропатницький*, писар.

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ і „Січ“ на рік 1910 в Стебни-Шпитках відбудуть ся дня 19. січня с. р. в шкільній салі в Стебнах із звичайним дневним порядком. — *Юрій Дячук*, голова читальні, *Теофіл Роговський*, кошований.

Хто хоче весело збути старий рік, най іде на Маланку, що є уряджує акад. тов. „Союз“ вечером перед Новим Роком в салі „Народного Дому“. Вступ на салю від особи 250 кор. Запрошенє не висилає ся. Тому нехай кожний, що одержував звичайно запрошеня на забави згадаючого товариства, уважає ся отсим способом запрошеним.

Союзанський бал. Укр. акад. товариство „Союз“ устроєє 6. лютого с. р. в салі „Музичного Товариства“ репрезентаційний бал. В почетнім комітеті засідають пани віце-маршалок др. Стефан Смал-Стодкий, посол Николай Василько і нотар Николай Дрогомирецкий. Вале заповідає ся як найвеличавіше і наша танцююча публіка буде мати нагоду добре забавити ся. Вп. Пань очікують понад сподіванє гарні дарунки, що вже постарав ся заподати комітет. Запрошеня розсилає ся. Хто би через помилку не одержав его, зволить зголосити ся писемно чи устно в товаристві при ул. Кароліні ч. 6.

Конкурс. Товариство взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові розписує отсим конкурс на одну стипендію імени бл. п. д-ра Ярослава Кулачковського в річній квоті 1200 корон. О сю стипендію можуть убігати ся молоді рускої народности, окінчені слухачі університету (з виділу правничого або філософського) та окінчені слухачі політехніки або вищої школи торговельної, які зобов'язують ся посвятити ся практичній праці при одній з руских інституцій або організацій економічних і в тій цілі хочуть поза границями краю набути практичного фахового образования в обсягу асекурації або банковості. До просьби о наданє сеї стипендії треба долучити: 1. метрику уродження, 2. свідоцтво зрілости школи середньої, 3. свідоцтво окінчення вищої школи (абсолютаторію), 4. опис життя і заяву, яким фаховим студіям хоче посвятити ся петент і де намірає їх відбутти. Дотичні просьби належить вносити найпізнійше до кінця місяця лютого 1910 р. на адресу: Дирекція Товариства взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові, ул. Руска ч. 20. — *Дирекція товариства взаїмних обезпечень „Дністер“.*

Заряд бурси ім Осипа Федьковича складає найсердечнішу подяку жертводавцям, які ласкаві були пожертвувати на названу сурсу, а то начальниці громади Юрківців п. Онуфрій Костюк 2 корці бараболі, п. Василь Коча, надучитель в Рускій Молдовиці 2 К. і п. Тодер Руснак, надучитель в Шерівцях долішних 5 К. замість поздоровлень різдвяних і на новий рік. — *Олександр Купчанко*, управитель бурси.

Всенародне віче в Розтоках відбуде ся в неділю, 16. січня 1910 р. о 11. годині перед полуднем. На сїм вічу будемо радити про отєї справи: 1. Розпорядженє президії ц. к. вишого суду краєвого у Львові в справі прав української мови

в буковинських судах і непошанованє прав української мови судами і державними властями на Буковині. 2. Вибори громадські. 3. Резолюції віча. Дорогі Врять-Гуцули! Приходіть на се віче та скликайте і в себе також такі віча. — Права нашої мови загрожени. За вічевий комітет: *Методий Огородник, Андрій Петрук, Іван Томек, Георгій Різун, Остафій Палійко, Стефан Шиманський, Данило Харовюк, Гаврило Шемберко, Дмитро Джурек, Семен Різун, Палій Софійчук.*

Загальні збори читальні в Луці відбудуть ся дня 23. січня 1910 о 1. год. по обіді в тут. народній школі зі слідуємим дневним порядком: 1. прочитанє і зверіфікованє протоколу з попередних загальних зборів. 2. промова делегата заставнецької філії. 3. справозданє вступаючого виділу за р. 1909. 4. впис нових членів. 5. уступленє старого виділу і вибір нового. 6. вільні внесеня. — *Петро Червінка*, голова.

Замість писемних ґратуляцій перед Різдвяними святами і Новим Роком зложили на кімчанську бурсу: о Теофіл Драчинський із Товтрів 3 кор., о. Юрій Калвинок із Прилипча 4 кор. і о. Омелян Гнідй 2 кор. За сї жертви складає найсердечнішу подяку в імени виділу — *Денис Естафіївч.*

Відчит др. Осипа Маковця на тему: „Поєзпї Данила Млаки“ відбуде ся в неділю 16. лютого с. р. в салі „Народного Дому“ о 5. год. по полудни.

На пам'ятник Шевченка місто новорічних желань зложили дальше в „Рускій Касі“: Др. Гузар 4 К, Др. Бурачинський 4 К, Анна і Михайло Москва 4 К, і о. Іван Щербанович 2 К. Лесь Киселиця 2 К. Сильв. Процьків 3 К.

† Николай Влад де Вердеш, пенсіонований надпоборець податкавий, співдатель дїбр в Вербівцях, голова „Товариства православної шляхти“, член многих українських товариств — помер дня 11. с. м. в 71. році життя. Похорон відбуде ся дня 13. с. м. о годині 2. по полудни з дому при ул. св. Тройці ч. 14 б.

Перед 30 літами, коли не було на Буковині ніякого національного почуття, Влад як поборець податк. в Кимполунгу горнув около себе тамошних Русинів і всюди виступав як свідомий Русин. Коли перед 8 літами засновано „тов. православної шляхти“, став він его головою і душею. Іздив по селах шляхотських і промовляв до шляхти, щоби держалась своєї народности і просвічалась. Его слово викликало між шляхтою велике вражінє, бо він сам був шляхтичем і патроном села Вербівців. Коли товариство заложило дівочу бурсу, Влад нею дуже опікував ся, запомоговав її материяльно і в головній мірі причинив ся до сего, що товариство для сеї цілі набуло власні реальности при ул. Франца. В завіщанню записав він свій дім при ул. св. Тройці на бурсу. Такого дарунку ще жаден Русин-Буковинець не полишив для свого народу. Передплачував він всі рускі виданя, був ревним членом „Рускої Бесіди“, членом-основателем „Народного Дому“. Хоч похилий і слабосильний, являв ся на всіх зборах Русинів і часто промовляв. В. є. п.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. Четвер, 13. січня: „Der Rastelbinder“, оперета в 3-ох актах Лєґара. — П'ятниця, 14. січня: (знижена ціна) „Die geschiedene Frau“, оперета в 3-ох актах Лєґара. — Субота, 15. січня: (по полудни, головно для учеників по зниженій ціні) „Uriel Acosta“, трагедія в 5-ох актах К. Гудкова; (вечером) „Die gelbe Nachtigall“, комедія в 3-ох актах Г. Бара. — Неділя, 16. січня: (по полудни, половина ціни) „Die Fledermaus“, оперета в 3-ох актах Штравса; (вечером) „Orpheus in der Unterwelt“, оперета в 4-ох актах Оффенбаха.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 12. січня 1910.

Париж, 12. грудня. (Кб.) Вчера отворено звичайну сесію французького парламенту. Палата вибрала знова Бріссона президентом.

Царгород, 12. грудня. (Кб.) Султан уділив Гаккі-бєєві титул вєзира, з яким в'яжесть ся також титул паші.

Петербург, 12. грудня. (Кб.) В урядовій дорозі опубліковано, що холера в місті Петербурзі вже устала.

Берлін, 11. грудня. (Кб.) Міністер фінансів представив в парламенті прикре фінансове положєнє. Загальний дефіцит в державі за рік 1908 внісєв кругло 200 мільонів корон, а за 1909. рік кругло 156 мільонів. Видатки державні в році 1909 внісєть о 92 мільони корон більше як державні приходи.

Загальні збори каси позичкової і щадникової для громади Стебні-Шпитки, стов. зар. з необм. пор., відбудуться дня 19. січня 1910 о 2. годині в полудне в шкільній сали в Стебнях із слідуєчим денним порядком: 1. вибір председателя зборів; 2. верифікація протоколу з послідних загальних зборів; 3. замкнене рахунків за 1909. рік і звіт касиєра; 4. аб-солюторіум старшини каси; 5. спосіб уділювання позичок в 1910. році. 6. відчит евен. виголошене промови ін-спекторів кас п. Методія Огородніка. 7. Евентуалія і вільні внесення. 8. Замкнене зборів. — *Гаврило Кочерган, начальник. Микита Кочерган і Захарій Кочерган, члени старшини.*

З нагоди Зміни Року

Управа друкарні „Рускої Ради“ бажає Всім своїм П. Т. Клієнтам

Всякого Добра!

Г. ФАЙЛЕС

фризьер, голяр і усувач нагніток

З нагоди Нового Року

бажає Всім своїм П. Т. Гостям

Всякого Добра!

Марка охоронна: „Якор“.

Головний склад
В аптіці „під золотим львом“ др. Ріхтера в Празі, Елисавети б. ново.

Liniment. Capsici comp.

домішка до
ЯКОРНОГО PAIN-EXPELLER-A

є відповідне, біле утулююче і відпорне средство до натирания при всіляких терпіннях перестуджєна і т. д. і можна дістати в кожній аптіці по ціні 80 сот., К 140 і 2 К. При закупці сего всюда знаного средства треба добре уважати, щоб не купити фальсифікат, бо оригінальний є лиш у флашонці опакований в пучелочку і заосмотреній охоронною маркою: „Якор“.

ПОДЯКА.

Чую ся в обовязку отсею дорогою зложити сердечну подяку Вп. Панови

ДОКТОРОВИ БОДЕА

примарієви дитинячого шпиталю в Чернівцях,

за труд при уратованю житя моєї дитини. Най Всевишній довго за-тримає сего Пана Добродія в хосен людскости. — З правдивим поважанем

Осип Дік,

машиніст друкарні „Рускої Ради“.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньска ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму від-даєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідуєчі в якій будь висоті.

В ощадности наше богатство!

Друкарня тов. „Руска Рада“ в Чернівцях

улиця Петровича число 4

має на складі всілякі шкільні друки, друки для кас райфайзенських, для тов. „Взаїмн. Вигоди“ і и.

Вже вийшов Ілюстрований Правосл. Календар на 1910 рік „Товариш“

у накладі 15.000 примірників і є до набутя по ціні 80 сотиків, в Чернівцях: в „Селянській Касі“, ул. Паньска 33, в канцелярії друкарні „Рускої Ради“ ул. Петровича 4 і у всіх черновецьких книгарнях.

Головне жерело набутя: „Селянська Каса“. Звідси висилає ся его в комісову розпро-даж. В иньших в горі наведених складах, можна его лиш поодинокю набувати.

Сей календар є безперечно найліпший, найпрактичній-ший і прямо необхідний для кожної людини.

Обєм его обнимає 24 аркуші друку се є 384 сторін дуже интересного змісту. Попри календарюм, червоно друко-ване, суть в нїм найважнійші поради економічно-господарско-промислові, скалі стемплеві, ріжні тарифи, оголошеня та дуже поучаючі і цікаві оповіданя.

Особливо поручаємо той календар нашим Читальням, Касам, Взаїмним вигодам та Січам. Отже хто хоче взяти якусь скількість сих календарів в розпродаж, най звертає ся до „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска 33, а „Се-лянська Каса“ вишле сейчас вже оплатний пакет і уділить відпродавцєви відповідний рабат. — Найліпше було би аби кожда Каса, чи Січ чи Читальня відразу замовила собі таку скількість того календара, кілько має членів — тоді і рабат буде більший і порто меньше винесе, чим при поодиноких висилках.

(31—30)

НЕ ВІЛЬНО ЧИТАТИ

тим, хто платить дорого за опалові дрова, лиш
тим, хто хоче мати

**сухі, здорові, ==
== гладкі дрова**

по найтаньшій ціні:

1 сяжень в Чернівцях з доставою до дому	К 66
пів сяжня з доставою до дому	„ 33
чверть сяжня з доставою до дому	„ 16.50
На стайї в Народнім Городі (Volks- garten) 1 вагон (10.000 кгр.)	К 142
На ст. в Жучі 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 144
„ „ „ Кіцмани 1 ваг. (10.000 кгр.)	„ 157
„ „ „ Лужанах 1 „ (10.000 „)	„ 147
„ „ „ Неполоківцях 1 в. (10.000 „)	„ 149
„ „ „ Стефанівці 1 в. (10.000 „)	„ 166
„ „ „ Заліщиках 1 в. (10.000 „)	„ 174

Продає Товаровий Відділ „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска ч. 33.

Друки на замовлення можна дістати даром в урядових годи-нах від год. 9. до пів до 1. і від 3. до 5. Спішіть із замов-леннями, доки погода, бо ціни дров з кожним днем ростуть. При замовленнях просить ся о точну адресу. Речинні плат-ности після умови. З 1. січнем 1910 подорожують кошта транспорту о 30 проц.

Управа Тов. Відділу „Селянської Каси“.

РІДКА СПОСІБНІСТЬ!

При улиці Броварній число 94 є дешево на продаж

ГАРНА РЕАЛЬНІСТЬ

з огородам під управу. Близших условин вивідати можна тамже на місці.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шиття скорше, ніж не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шиття

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі частини що дуже труться, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цитувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем Василь Данилевич, Механік

в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellerergasse) в власнім домі.

Черновецький кружок „ЖІНОЧОЇ ГРОМАДИ“

поручає ласкавим зглядам П. Т. Публики

свою першу на Буковині українську

Робітню дамських суконь, костюмів і біля

в Чернівцях, в „Народнім Домі“

ул. Петровича ч. 2. I. пов.

До робітні заангажовано перворядні сили так, що вона певно відповість і вибагливим вимогам.

142 (2—4) с.

Найкрасші дарунки (забавки)

для дитини

можна получить

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільниці“ в Чернівцях, ул. Пивнична число 6. (побічна від жидівської).

5 до 10%

дешевше як всюди продають ся прибори до писання.

Товариство взаємного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаємних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закону о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентного.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Кonto в Щадниці поштової число 35527.

Кonto жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки щадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Друкарня тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, має на складі різного рода друки.

ОПОВІСТКА.

Отсим подаю до відома Вп. П. Т. Публиці, що

КУХНЮ

в реставрації при ул. (Rotkirchgasse ч. 10) на против міського театру, яку я свого часу замкнув,

отвираю на ново і ведене тої поручив я пані ЕЛЕОНОРІ ГРАБЧУК.

Старанем моїм буде аби Вп. П. Т. Гості під кождим зглядом були вдоволені. Гадаю, що удасть ся мені осягнути ціль, бо буду мати свіжу, смачну і здорову їду, як також добрі напівки, так, що і найвибагливіший смак тут заспокоїть ся. — Обслуга чемна і ретельна. Упрашаючи о ласкаві відвідини, пишу з поважанем

2 (1—?)

М. РІЗЕЛЬ, реставратор.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Важне для товариств „Взаїмжа Вигода“.

Вже вийшли з друку і суть на складі в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях улица Петровича ч. 4

нові книги до веденя крамниць.

Всіх книг є 13 і коштують враз із стемплом 100 корон а з пересилкою 101 корон.

Книги сї називають ся так:

1. Книга членська набору,
2. Збірник,
3. Книга касова,
4. Книга переписки,
5. Виказ товарів і торгу,
6. Книга протоколів загальних зборів,
7. Книга протоклів Ради надзорчої,
8. Книга претензий,
9. Книга протоколів сїни,
10. Реєстр членів,
11. Книга зобовязань,
12. Книга крамаря,
13. Книга паїв.